A.
III.
82.

38

From Venice or Padua, 13th century, and similar to No. 36. Very fine quality.

503 **Biblia Sacra Latina ex interpretation S. Hieremiae.**—MS., written by an Italian scribe on 529 leaves of very thin vellum, measuring 9 by 6½ inches, in double columns, in a beautiful Gothic hand. Bound in 17th century French calf gilt. XIII.-XIVth century. There are seventy-five most delicately painted initial letters with small miniatures of Biblical subjects, with marginal prolongations forming borders to the page. The smaller capitals are painted alternately in red and blue with elaborate pen decoration in the margins. The chapter headings, headlines, and rubrications are in red and blue. The first page is a little damaged, half of one leaf is cut away, as well as 10 initial letters, making the original total 85, otherwise the MS. is in the finest possible state of preservation. A really fine specimen of writing and illuminations. Old note of ownership, "Ex bibliotheca fratrum Minorum Virdun" [*i.e.*, Verdun]. See reproduction of typical page on reverse of cover £25

Cette Bible est tres-precieuse pour la matiere & pour l'antiquité. le seul velin vaut quatre ou cinq pistoles au sentiment de ceux qui s'y connoissent. pour le travail de l'escriture & l'antiquité si on n'y avoit rien coupé, elle seroit inapreciable.

D 7113

[illegible]

Ex Bibliotheca ff. Mini-morum Virdun.

Incipit ep(isto)la beati ieronimi ad paulinum presbiterum de omnibus divine hystorie libris.

[illegible]

IIII

spiritui subiugare omnem inobedientiam. Timotheum scribit ab infantia sacris litteris eruditum, hortatur ad studium lectionis, ne negligat gratiam que data sit ei per impositionem manus presbiterii. Tito precipit ut inter ceteras virtutes episcopi, quem brevi sermone depinxit, scientiam quoque in eo eligat scripturarum: obtinentem, inquit, eum qui secundum doctrinam est fidelem sermonem, ut potens sit exhortari in doctrina sana, et contradicentes revincere. Quippe sancta rusticitas solum sibi prodest: et quantum edificat ex vite merito ecclesiam Christi, tantum nocet si destruentibus non resistat. Malachias propheta, immo per Malachiam dominus, interrogat sacerdotes legem. In tantum sacerdotis officium est interrogatum respondere de lege. Et in Deuteronomio legimus: Interroga patrem tuum et annuntiabit tibi, seniores tuos et dicent tibi. In psalmo quoque centesimo octavo decimo: Cantabiles michi erant iustificationes tue in loco peregrinationis mee. Et in descriptione iusti viri cum eum arbori vite que est in paradiso compararet, inter ceteras virtutes etiam hoc intulit: In lege domini voluntas eius, et in lege eius meditabitur die ac nocte. Daniel in fine sacratissime visionis iustos ait fulgere quasi stellas, et intelligentes, id est doctos, quasi firmamentum. Videsne quantum inter se distant iusta rusticitas et docta iustitia? Alii stellis, alii celo comparantur. Quamquam iuxta hebraicam veritatem utrumque de eruditis possit intelligi. Ita enim apud eos legimus: Qui autem docti fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamenti: et qui ad iustitiam erudiunt multos, quasi stelle in perpetuas eternitates. Cur dicitur Paulus apostolus vas electionis? Nempe quia legis et scripturarum sanctarum erat armarium. Pharisei stupent in doctrina domini, et mirantur in Petro et Iohanne quomodo sciant legem, cum litteras non didicerint. Quicquid enim aliis exercitatio et cotidiana in lege meditatio tribuere solet, illis spiritus sanctus suggerebat. Et erant iuxta quod scriptum est ΘΕΟΔΙΔΑΚΤΟΙ, docibiles dei. Duodecim annos impleverat salvator, et in templo sedens de questionibus legis interrogans magis docet dum prudenter interrogat. Nisi forte rusticum Petrum, rusticum dicimus Iohannem: quorum uterque dicere poterat: Etsi imperitus sermone, non tamen scientia. Iohannes rusticus piscator indoctus? Et unde, rogo, illa vox: In principio erat verbum, et verbum erat apud deum, et deus erat verbum? Logos enim grece multa significat. Nam et verbum est, et ratio, et supputatio, et causa uniuscuiusque rei, per quam sunt singula que subsistunt. Que universa recte intelligimus in Christo. Hoc doctus Plato nescivit, hoc Demosthenes eloquens ignoravit. Perdam, inquit, sapientiam sapientium, et prudentiam prudentium reprobabo. Vera sapientia perdet falsam sapientiam. Et quamquam stultitia predicationis in cruce sit, tamen Paulus sapientiam loquitur inter perfectos; sapientiam autem non seculi huius, nec principum seculi istius qui destruuntur: sed loquimur dei sapientiam in mysterio absconditam, quam predestinavit deus ante secula. Dei sapientia Christus est. Christus enim dei virtus et dei sapientia. Hec sapientia in mysterio abscondita est, de qua et noni psalmi titulus prenotatur: Pro occultis filii. In quo sunt omnes thesauri sapientie et scientie dei absconditi. Et qui in mysterio absconditus erat, predestinatus est ante secula. Predestinatus autem et prefiguratus in lege et prophetis. Unde et prophete appellabantur videntes: quia videbant eum quem ceteri non videbant. Abraham vidit diem eius et letatus est. Aperiebantur celi Ezechieli, qui populo peccatori clausi erant. Revela, inquit David, oculos meos, et considerabo mirabilia de lege tua. Lex enim spiritualis est, et revelatione opus est ut intelligatur, ac revelata facie dei gloriam contemplemur. Liber in Apocalipsi septem sigillis signatus ostenditur. Quem si dederis homini scienti litteras ut legat, respondebit tibi: Non possum, signatus est enim. Quanti hodie putant se nosse litteras, tenent signatum librum, nec aperire possunt, nisi ille reseraverit qui habet clavem David, qui aperit et nemo claudit, claudit et nemo aperit. In Actibus apostolorum sanctus eunuchus, immo vir (sic enim eum scriptura cognominat), cum legeret Ysaiam, a Philippo interrogatur: Putasne intelligis que legis? ...

VI

ipso: Putasne intelligis que legis? Respondit: Quomodo possum nisi aliquis me docuerit? Ego ut de me interim loquar, nec sanctior sum hoc eunucho, nec studiosior, qui de Ethiopia, id est de extremis mundi finibus venit ad templum, reliquit aulam regiam, et tantus amator legis divineque scientie fuit ut etiam in vehiculo sacras litteras legeret. Et tamen cum librum teneret, et verba Domini cogitatione conciperet, lingua volveret, labiis personaret, ignorabat eum quem in libro nesciens venerabatur. Venit Philippus, ostendit ei Iesum qui clausus latebat in littera. O mira doctoris virtus! eadem hora credidit eunuchus, baptizatus est, fidelis et sanctus factus est, ac de discipulo magister; plus in deserto fonte ecclesie quam in aurato synagoge templo repperit.

VI Hec a me perstricta sunt breviter, neque enim epistolaris angustia evagari longius patiebatur, ut intelligeres te in scripturis sanctis sine previo et monstrante semitam non posse ingredi. Taceo de grammaticis, rethoribus, philosophis, geometris, dialecticis, musicis, astronomicis, astrologis, medicis, quorum scientia mortalibus vel utilissima est, et in tres partes scinditur: in dogma, methodon, empiricen. Ad minores artes veniam, et que non tam lingua quam manu administrantur. Agricole, cementarii, fabri, metallorum lignorumque cesores, lanarii quoque et fullones, et ceteri qui variam supellectilem et vilia opuscula fabricant, absque doctore esse non possunt quod cupiunt. Quod medicorum est, promittunt medici; tractant fabrilia fabri. Sola scripturarum ars est, quam sibi omnes passim vindicant. Scribimus indocti doctique poemata passim. Hanc garrula anus, hanc delirus senex, hanc sophista verbosus, hanc universi presumunt, lacerant, docent antequam discant. Alii adducto supercilio grandia verba trutinantes inter mulierculas de sacris litteris philosophantur. Alii discunt, pro pudor, a feminis quod viros doceant. Et ne parum hoc sit, quadam facilitate verborum, immo audacia edisserunt aliis quod ipsi non intelligunt. Taceo de meis similibus, qui si forte ad scripturas sacras post seculares litteras venerint, et sermone composito aurem populi mulserint, quicquid dixerint hoc legem Dei putant. Nec scire dignantur quid prophete, quid apostoli senserint, sed ad sensum suum incongrua aptant testimonia: quasi grande sit et non vitiosissimum docendi genus depravare sententias, et ad voluntatem suam scripturam trahere repugnantem. Quasi non legerimus Omerocentonas et Virgiliocentonas. Ac non sic etiam Maronem sine Christo possumus dicere Christianum, quia scripserit: Iam redit et virgo, redeunt Saturnia regna, iam nova progenies celo demittitur alto; et patrem loquentem ad filium: Nate, meae vires, mea magna potentia solus; et post verba Salvatoris in cruce: Talia perstabat memorans fixusque manebat. Puerilia sunt hec, et circulatorum ludo similia, docere quod ignores; immo ut cum stomacho loquar, nec hoc quidem scire quod nescias.

VII Videlicet manifestissima est Genesis, in qua de creatura mundi, de exordio generis humani, de divisione terre, de confusione linguarum, et descensione usque ad exitum Egypti scribitur Hebreorum. Patet Exodus cum decem plagis, cum decalogo, cum misticis divinisque preceptis. In promptu est Leviticus liber, in quo singula sacrificia, immo singule pene sillabe, et vestes Aaron, et totus ordo Leviticus spirant celestia sacramenta. Numeri vero nonne totius arithmetice, et prophetie Balaam, et quadraginta duarum per heremum mansionum mysteria continent? Deuteronomium quoque secunda lex, et evangelice legis prefiguratio, nonne sic ea habet que priora sunt, ut tamen nova sint omnia de veteribus? Hucusque Moyses, hucusque pentateuchus, quibus quinque verbis loqui se velle apostolus in ecclesia gloriatur. Iob exemplar patientie, que non misteria suo sermone complectitur? Prosa incipit, versu labitur, pedestri sermone finitur; omnesque leges dialectice propositione, assumptione, confirmatione, conclusione determinat. Singula in eo

uspeteris

ba plena sunt sensibus. Et ut de ceteris sileam,
resurrectionem corporum sic prophetat ut nul
lus de ea manifestius vel cautius scripserit:
Scio, inquit, quod redemptor meus vivit, et
in novissimo die de terra surrecturus sum,
et rursum circumdabor pelle mea, et in carne
mea videbo deum salvatorem meum. Quem
visurus sum ego ipse, et oculi mei conspec
turi sunt, et non alius. Reposita est hec spes
mea in sinu meo. ¶ Veniam ad ihesum na
ve, qui typum domini non solum in gestis ve
rum etiam in nomine prefert. Transit iordanem,
hostium regna subvertit. Dividit terram vic
tori populo, et per singulas urbes viculos mon
tes flumina, torrentes atque confinia, ec
clesie celestisque ierusalem spiritualia regna de
pingit. ¶ In iudicum libro quot principes
populi, tot figure sunt. ¶ Ruth moabitis
ysaie explet vaticinium dicentis: Emitte
agnum domine dominatorem terre de petra deserti
ad montem filie syon. Samuhel in he
li mortuo et occisione saul, veterem le
gem abolitam monstrat. Porro in sadoch
atque david novi sacerdotii novique impe
rii sacramenta testatur. ¶ Malachim id est
tertius et quartus regum liber, a salomone
usque ad iechoniam, et a ieroboam filio na
bath usque ad osee qui ductus est in assyri
os, regnum iuda et regnum israhel describit.
Si hystoriam respicias, verba simplicia
sunt; si in litteris sensum latentem, ecclesie
paucitatem et hereticorum contra ecclesiam bella nar
rantur. ¶ Duodecim prophete in unius volu
minis angustias coartati, multo aliud
quam sonant in littera prefigurant. ¶ Osee
crebro nominat effraim, samariam, ioseph,
iezrahel, et uxorem fornicariam, et fornica
tionis filios, et adulteram cubiculo clau
sam mariti, multo tempore sedere viduam,
et sub veste lugubri viri ad se reditum
prestolari. ¶ Iohel filius fatuel describit
terram xii. tribuum, eruca, brucho, locusta,
rubigine vastante corruptam, et post eversionem
prioris populi effusum iri spiritum sanctum super
servos dei et ancillas, id est super centum viginti
credentium nomina, et effusum iri in cenaculo
syon, qui centum viginti ab uno usque ad
xv. paulatim et per incrementa surgentes,
xv. graduum numerum efficiunt, qui in psalte

rio mistice continentur. ¶ Amos pastor
et rusticus, et ruborum mora distringens, pau
cis verbis explicari non potest. Quis enim dig
ne exprimat tria et quatuor scelera da
masci, gaze, tyri, ydumee, et filiorum
amon et moab, et in septimo octavoque
gradu iude et israhel? Hic loquitur ad vac
cas pingues que sunt in monte samarie,
et ruituram domum maiorem minoremque
testatur. Ipse cernit fictorem locuste,
et stantem dominum super murum litum vel adama
ntinum, et uncinum pomorum attrahen
tem supplicia peccatoribus, et famem in
terra, non famem panis neque sitim aque, sed au
diendi verbum dei. ¶ Abdias qui interpreta
tur servus domini, personat contra edom, et
sanguineum terrenumque hominem; fratris quoque iac
ob semper emulum hasta percutit spiri
tali. ¶ Ionas columba pulcherrima
naufragio suo passionem domini prefigurans,
mundum ad penitentiam revocat, et sub
nomine ninive salutem gentibus nuntiat.
¶ Micheas de morasthim coheres christi va
stationem annuntiat filie latronis, et ob
sidionem ponit contra eam, quia maxillam per
cusserit iudicis israhel. ¶ Naum conso
lator orbis, increpat civitatem sanguinum,
et post eversionem illius loquitur: Ecce super
montes pedes evangelizantis et annun
tiantis pacem. ¶ Abacuc luctator for
tis et rigidus, stat super custodiam suam,
et figit gradum super munitionem, ut christum
in cruce contemplatur et dicat: Operuit ce
los gloria eius, et laudis eius plena est terra.
Splendor eius ut lux erit, cornua in ma
nibus eius, ibi abscondita est fortitudo
eius. ¶ Sophonias speculator et archa
norum dei cognitor audit clamorem a
porta piscium, et ululatum a secunda, et contri
tionem a collibus. Indicit quoque ululatum
habitatoribus pile, quia conticuit omnis populus
chanaan, disperierunt universi qui involuti
erant argento. Aggeus festivus et le
tus, qui seminavit in lacrimis ut in
gaudio meteret, destructum templum edi
ficat, dominumque patrem inducit loquentem:
Adhuc unum modicum, et ego commove
bo celum et terram, et mare et aridam, et move
bo omnes gentes, et veniet desideratus cunctis gen

tibus. Zacharias memor domini sui multiplex in prophetia. ihesum vestibus sordidis indutum. et lapidem oculorum septem. candelabrumque aureum cum totidem lucernis quot oculis. duas quoque olivas a sinistris lampadis cernit et dextris. ut post equos nigros. rufos. albos. varios. et quadrigas et ex effraim et equum de ierusalem. pauperem regem vaticinetur. et predicet sedentem super pullum filium asine subiugalis. Malachias aperte et in fine omnium prophetarum. de abiectione israel et vocatione gentium. Non est mihi voluntas in vobis. dicit dominus exercituum. et munus non suscipiam de manu vestra. Ab ortu enim solis usque ad occasum. magnum est nomen meum in gentibus. et in omni loco sacrificatur et offertur nomini meo oblatio munda. Ysaiam. ieremiam. ezechielem et danielem. quis possit vel intelligere vel exponere? Quorum primus non prophetiam mihi videtur texere sed evangelium. Secundus virgam nuceam. et ollam succensam a facie aquilonis. et pardum spoliatum suis coloribus. et quadruplex diversis metris nectit alphabetum. Tertius principia et finem tantis habet obscuritatibus involuta. ut apud hebreos iste partes cum exordio genesis ante annos triginta non legantur. Quartus vero qui et extremus inter quatuor prophetas. temporum conscius et totius mundi phylohistor. lapidem precisum de monte sine manibus. et regna omnia subvertentem claro sermone pronuntiat. David symonides noster. pyndarus et alcheus. flaccus quoque catullus atque serenus. christum lyra personat. et in decacordo psalterio ab inferis excitat resurgentem. Salomon pacificus et amabilis domini mores corrigit. naturam docet. ecclesiam iungit et christum. sanctarumque nuptiarum dulce canit epythalamium. Hester in ecclesie typo populum liberat de periculo. et interfecto aman qui interpretatur iniquitas. partes convivii et diem celebrem mittit in posteros. Paralipomenon liber. id est instrumenti veteris epythome. tantus ac talis est. ut absque illo si quis scientiam scripturarum sibi voluerit arrogare. se ipsum irrideat. Per singula quippe nomina iuncturasque verborum. et pretermisse in regum libris tanguntur hystorie. et innumerabiles explicantur evangelii questiones. Esdras et neemias. adiutor videlicet et consolator a domino. in uno volumine artantur. instaurant templum. muros extruunt civitatis. omnisque illa turba populi redeuntis in patriam. et descriptio sacerdotum. levitarum. israhel. proselitorum. ac per singulas familias murorum et turrium opera divisa. aliud in cortice preferunt. aliud retinent in medulla. Cernis me scripturarum amore raptum excessisse modum epistole. et tamen non implesse quod volui. Audivimus tantum quid nosse. quid cupere debeamus. ut et nos quoque possimus dicere. Concupivit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore. Ceterum socraticum illud impletur in nobis. Hoc tantum scio quod nescio. Tangam et novum breviter testamentum. Matheus. marcus. lucas. iohannes. quadriga domini et verum cherubin. quod interpretatur scientie plenitudo. per totum corpus oculati sunt. scintille emicant. discurrunt fulgura. pedes habent rectos et in sublime tendentes. terga pennata et ubique volantia. tenent se mutuo. sibique perplexi sunt. et quasi rota in rota volvuntur. et pergunt quocumque eos flatus sancti spiritus perduxerit. Paulus apostolus ad septem scribit ecclesias. octava enim ad hebreos a plerisque extra numerum ponitur. Timotheum instruit ac titum. philemonem pro fugitivo famulo deprecatur. super quo tacere melius puto quam pauca scribere. Actus apostolorum nudam quidem videntur sonare hystoriam. et nascentis ecclesie infantiam texere. sed si noverimus scriptorem eorum lucam esse medicum. cuius laus est in evangelio. animadvertemus pariter omnia verba illius anime languentis esse medicinam. Iacobus. petrus. iohannes. iudas. apostoli. vii. epistolas ediderunt. tam misticas quam succinctas. et breves pariter et longas. breves in verbis. longas in sententiis. ut rarus sit qui non in earum lectione cecutiat. Apocalipsis iohannis tot habet sacramenta quot verba. Parum dixi pro merito voluminis. laus omnis inferior est. in verbis singulis multiplices latent intelligentie. Oro te frater karissime. inter hec vivere. ista meditari. nichil aliud nosse. nichil

quam querere. Non et tu videtur tam in terris regni
celestis hierusalem. Nolo offendaris in scri
pturis sanctis simplicitate et quasi vilitate
verborum que vel vitio interpretum vel de industria
sic prolate sunt ut rusticam contionem fa
cilius instruerent, et in una eademque senten
tia aliter doctus aliter sentiret indoctus. Non
sum tam petulans et hebes ut hec me nosse pol
licear, et eorum fructus carpere in terra quorum
radices in celo fixe sunt. Sed velle me fa
teor. Sedenti me prefero: magistrum renuens
comitem spondeo. Petenti datur, pulsan
ti aperitur, querens invenit. Discamus in terris
quorum nobis scientia perseveret in celo. Obvi
is te manibus excipiam, et ut inepte aliquid
ac verbi hermagore tumiditate effutiam,
quicquid quesieris tecum scire conabor. Habes
hic amantissimum tui fratrem eusebium,
qui litterarum tuarum michi gratiam duplica
vit, referens honestatem morum tuorum,
contemptum seculi, fidem amicitie, amorem
christi. Nam prudentiam et eloquii venustatem
etiam absque illo ipsa epistola preferebat. Festi
na queso te, et herentis in salo navicule
funem magis precide quam solve. Nemo re
nunciaturus seculo bene potest vendere que con
tempsit, ut venderet. Quicquid in sumptus
tuos tuleris, pro lucro computa. Antiquum
dictum est. Avaro tam deest quod habet, quam
quod non habet. Credenti totus mundus divi
tiarum est. Infidelis autem et obolo indiget.
Vivamus quasi nichil habentes, et omnia
possidentes. Victus atque vestitus, di
vitie christianorum. Si habes in potestate rem
tuam, vende; si non habes, proice. Tollenti tu
nicam: et pallium relinquendum est. Scilicet nisi
tu semper recrastinans et diem de die tra
hens caute et pedetentim tuas possessiun
culas vendideris, non habet christus unde alat
pauperes suos. Totum deo dedit qui se
ipsum obtulit. Apostoli navem tantum et retia
reliquerunt. Vidua duo era mittit in ga
zophilatium, et prefertur cresi divitiis.
Facile contempnit omnia qui se semper co
gitat esse moriturum. Explicit epistola. Incipit
Desiderii mei prologus beati Jeronimi
desideratas accepi epistolas. in pentate
qui quodam presagio futurorum cum da ucum
niele sortitus est nomen obsecrantis.

ut translatum in latinam linguam de hebreo ser
mone pentateucum nostrorum auribus
traderem. Periculosum opus certe obtrectato
rum meorum latratibus patens. qui me asse
runt in lxx interpretum suggillationem
nova pro veteribus cudere. ita ingenium quasi vi
num probantes. cum ego sepissime testatus
sim me pro virili portione in tabernaculo
dei offerre que possim. nec opes alterius
aliorum paupertate fedari. Quod ut aude
rem origenis me studium provocavit.
qui editioni antique translationem theodo
tionis miscuit, asterisco et obelo, id est
stella et veru opus omne distinguens. dum
aut illucescere facit que minus ante fu
erant. aut superflua queque iugulat et
confodit, maximeque evangelistarum et apostolorum
auctoritas promulgavit. In quibus mul
ta de veteri testamento legimus que in nostris
codicibus non habentur. ut est illud. Ex egypto vo
cavi filium meum. et quoniam nazareus vocabitur.
et videbunt in quem compunxerunt. et flumina
de ventre eius fluent aque vive. et que
nec oculus vidit nec auris audivit nec
in cor hominis ascendit. que preparavit
deus diligentibus se. et multa alia que proprium
syntagma desiderant. Interrogemus ergo eos
ubi hec scripta sint. Et cum dicere non po
tuerint: de libris hebraicis proferemus.
Primum testimonium est in osee. Secundum in
ysaia. tertium in zacharia. quartum in proverbiis.
quintum eque in ysaia. Quod multi ignoran
tes apocriphorum deliramenta sectantur. et
hyberas nenias libris autenticis preferunt.
Causas erroris non est meum exponere. Iu
dei prudenti factum dicunt esse consilio. ne
ptolomeus unius dei cultor etiam apud he
breos duplicem divinitatem deprehende
ret. Quod maxime idcirco faciebant, quia
in platonis dogmata cadere videbatur.
Denique ubicumque sacratum aliquid scriptura te
statur de patre et filio et spiritu sancto. aut
aliter interpretati sunt aut omnino tacu
erunt. ut et regi satisfacerent, et archanum
fidei non divulgarent. Et nescio quis au
ctor primus lxx cellulas alexandrie
mendacio suo extruxerit, quibus divisi eadem
scriptitarent. cum aristeus eiusdem ptholomi
ypepasti cone. et multo post tempore io

ypetapistes

septuaginta nullum tale retulerint. Et tamen in una basilica congregatos contulisse scribit, non prophetasse. Aliud est enim vatem, aliud esse interpretem. Ibi spiritus ventura predicit; hic eruditio et verborum copia ea que intelligit transfert. Nisi forte putandus est Tullius Oeconomicum Xenophontis et Platonis Pythagoram et Demosthenis pro Ctesiphontem afflatus rhetorico spiritu transtulisse. Aut aliter de eisdem libris per septuaginta interpretes, aliter per apostolos spiritum sanctum testimonia texuisse, ut quod illi tacuerunt, hi scriptum esse mentiti sint. Quid igitur? Dampnamus veteres? Minime, sed post priorum studia in domo domini quod possumus laboramus. Illi interpretati sunt ante adventum Christi, et quod nesciebant dubiis protulere sententiis; nos post passionem et resurrectionem eius non tam prophetiam quam hystoriam scribimus. Aliter enim audita, aliter visa narrantur. Quod melius intelligimus, melius et proferimus. Audi igitur, emule, obtrectator, ausculta. Non dampno, non reprehendo septuaginta, sed confidenter cunctis illis apostolos prefero. Per istorum os michi Christus sonat, quos ante prophetas inter spiritualia charismata positos lego, in quibus ultimum pene gradum interpretes tenent. Quid livore torqueris? Quid imperitorum animos contra me concitas? Sicubi tibi in translatione videor errare, interroga Hebreos, diversarum urbium magistros consule. Quod illi habent de Christo, tui codices non habent. Aliud est si contra se postea ab apostolis usurpata testimonia probaverunt, et emendatiora sunt exemplaria latina quam greca, greca quam hebrea. Verum hec contra invidos. Nunc te deprecor, Desideri karissime, ut quia tantum opus me subire fecisti et a genesi exordium capere, orationibus iuves, quo possim eodem spiritu quo scripti sunt libros in latinum eos transferre sermonem.

Explicit prologus.

Incipit liber genesis qui dicitur hebraice bresith.

nas tuas et conceptus tuos. In dolore paries filios. et sub viri potestate eris. et ipse dominabitur tui. Ade vero dixit. Quia audisti vocem uxoris tue et comedisti de ligno ex quo preceperam tibi ne comederes, maledicta terra in opere tuo. In laboribus comedes eam cunctis diebus vite tue. Spinas et tribulos germinabit tibi, et comedes herbas terre. In sudore vultus tui vesceris pane donec revertaris in terram de qua sumptus es, quia pulvis es et in pulverem reverteris. Et vocavit Adam nomen uxoris sue Eva, eo quod mater esset cunctorum viventium. Fecit quoque dominus deus Ade et uxori eius tunicas pelliceas et induit eos, et ait. Ecce Adam factus est quasi unus ex nobis, sciens bonum et malum. Nunc ergo ne forte mittat manum suam et sumat etiam de ligno vite et comedat et vivat in eternum. Emisit eum dominus deus de paradyso voluptatis ut operaretur terram de qua sumptus est. Eiecitque Adam et collocavit ante paradysum voluptatis cherubin et flammeum gladium atque versatilem ad custodiendam viam ligni vite.

IIII

Adam vero cognovit Evam uxorem suam, que concepit et peperit Cayn dicens. Possedi hominem per deum. Rursusque peperit fratrem eius Abel. Fuit autem Abel pastor ovium, et Cayn agricola. Factum est autem post multos dies ut offerret Cayn de fructibus terre munera domino. Abel quoque obtulit de primogenitis gregis sui et de adipibus eorum. Et respexit dominus ad Abel et ad munera eius, ad Cayn vero et ad munera eius non respexit. Iratusque est Cayn vehementer et concidit vultus eius. Dixitque dominus ad eum. Quare iratus es, et cur concidit facies tua? Nonne si bene egeris recipies, sin autem male, statim in foribus peccatum aderit. Sed sub te erit appetitus eius, et tu dominaberis illius. Dixitque Cayn ad Abel fratrem suum. Egrediamur foras. Cumque essent in agro, consurrexit Cayn adversus Abel fratrem suum et interfecit eum. Et ait dominus ad Cayn. Ubi est Abel frater tuus? Qui respondit. Nescio. Numquid custos fratris mei sum? Dixitque ad eum. Quid fecisti? Vox sanguinis fratris tui clamat

q querere. Nonne tibi videtur iam in terris reg-
celestis habitaculum? Nolo offendaris in scri
pturis sanctis simplicitate et quasi vilitate
verborum que vel vitio interpretum vel de industri-
a sic prolate sunt ut rusticam contionem fa
cilius instruerent et in una eademque senten-
tia aliter doctus aliter sentiret indoctus. Non
sum tam petulans et hebes ut hec me nosse pol
licear, et eorum fructus carpere in terra quorum
radices in celo fixe sunt. Sed velle me fa
teor. Sedentem me prefero: magistrum renuens
comitem spondeo. Petenti datur: pulsan
ti aperitur. querens invenit. Discamus in terris
quorum nobis scientia perseveret in celo. Obvi
is te manibus excipiam. et ut inepte aliquid
ac Hermagore tumiditate effutiam
quicquid quesieris tecum scire conabor. Habes
hic amantissimum tui fratrem Eusebium.
qui litterarum tuarum michi gratiam duplica
vit. referens honestatem morum tuorum.
contemptum seculi. fidem amicitie. amorem
Christi. Nam prudentiam et eloquii venustatem
etiam absque illo ipsa epistola preferebat. Festi
na quaeso te. et herentis in salo navicule
funem magis precide quam solve. Nemo re
nunciaturus seculo bene potest vendere que con
tempsit ut venderet. Quicquid in sumptus de
tuo tuleris, pro lucro computa. Antiquum
dictum est. Avaro tam deest quod habet quam
quod non habet. Credenti totus mundus divi
tiarum est. Infidelis autem et obolo indiget.
Vivamus quasi nichil habentes et omnia
possidentes. Victus atque vestitus di
vitie christianorum. Si habes in potestate rem
tuam vende: si non habes, proice. Tollenti tu
nicam et pallium relinquendum est. Scilicet ni
si tu semper procrastinans et diem de die tra
hens caute et pedetentim tuas possessiun
culas vendideris non habet Christus unde alat
pauperes suos? Totum deo dedit qui se
ipsum obtulit. Apostoli navem tantum et retia
reliquerunt. Vidua duo era mittit in ga
zophilatium. et prefertur Cresi divitiis.
Facile contempnit omnia qui se semper co
gitat esse moriturum. Explicit epistola. Inci
pit prologus beati Jeronimi in pentateucum.

Desiderii mei
desideratas accepi epistolas.
qui quodam presagio futurorum cum Da
niele sortitus est nomen obsecrantis.

create sunt in die quo fecerat dominus
lum et terram et omne virgultum a
iretur in terra. omnemque herbam
nis. priusquam germinaret. Non enim plu
erat dominus deus super terram. et homo non erat q
etur terram. sed fons ascendebat e t
irrigans omnem superficiem terre. Formavit
igitur dominus deus hominem de limo terre. et in
spiravit in faciem eius spiraculum vite.
et factus est homo in animam viventem. Planta
verat autem dominus deus paradisum volup
tatis a principio. in quo posuit hominem
quem formaverat. Produxitque dominus deus de hu
mo omne lignum pulchrum visu et ad ve
scendum suave. lignum etiam vite in medio pa
radisi lignumque scientie boni et mali. Et fluvius
egrediebatur de loco voluptatis ad
irrigandum paradisum. qui inde dividitur
in quatuor capita. Nomen uni Physon.
ipse est qui circuit omnem terram Evilath.
ubi nascitur aurum. et aurum terre illius opti
mum est. Ibique invenitur bdellium et lapis o
nichinus. Et nomen fluvio secundo Gyon.
ipse est qui circuit omnem terram Ethiopie.
Nomen vero fluminis tertii Tygris. Ipse vadit
contra Assyrios. Fluvius autem quartus ipse est
Euphrates. Tulit ergo dominus deus hominem
et posuit eum in paradiso voluptatis. ut opera
retur et custodiret illum. Precepitque ei
dicens. Ex omni ligno paradisi comede.
de ligno autem scientie boni et mali ne come
das. In quacumque enim die comederis ex
eo: morte morieris. Dixit quoque dominus deus.
Non est bonum esse hominem solum: faciamus
ei adiutorium simile sibi. Formatis igitur
dominus deus de humo cunctis animantibus terre.
et universis volatilibus celi. adduxit ea ad
Adam: ut videret quid vocaret ea. Omne
enim quod vocavit Adam anime viventis. ipsum
est nomen eius. Appellavitque Adam nominibus suis
cuncta animantia. et universa volatilia ce
li. et omnes bestias terre. Ade vero non invenie
batur adiutor similis eius. Immisit ergo
dominus deus soporem in Adam. Cumque obdor
misset tulit unam de costis eius. et replevit
carnem pro ea. Et edificavit dominus deus
costam quam tulerat de Adam in mulierem.
et adduxit eam ad Adam. Dixitque Adam.
Hoc nunc os ex ossibus meis. et caro de carne

mea. Hec vocabitur virago quoniam de viro
sumpta est. Quamobrem relinquet homo
patrem suum et matrem, et adherebit uxori
sue: et erunt duo in carne una. Erat
autem uterque nudus, adam scilicet et uxor eius: et
non erubescebant.
III Sed et serpens erat callidior cunctis animan-
tibus terre, que fecerat dominus deus. Qui
dixit ad mulierem, Cur precepit vobis deus
ut non comederetis de omni ligno paradi-
si? Cui respondit mulier: De fructu ligno-
rum que sunt in paradiso vescimur: de fructu ve-
ro ligni quod est in medio paradisi, pre-
cepit nobis deus ne comederemus, et ne
tangeremus illud, ne forte moriamur.
Dixit autem serpens ad mulierem: Nequaquam
morte moriemini. Scit enim deus quod in
quocumque die comederitis ex eo, aperientur
oculi vestri: et eritis sicut dii scientes bonum
et malum. Vidit igitur mulier quod bonum esset
lignum ad vescendum, et pulchrum o-
culis, aspectuque delectabile: et tulit
de fructu illius et comedit: deditque vi-
ro suo, qui comedit. Et aperti sunt
oculi amborum. Cumque cognovissent se
esse nudos, consuerunt folia ficus, et fece-
runt sibi perizomata. Et cum audissent vo-
cem domini dei deambulantis in paradiso
ad auram post meridiem, abscondit se
adam et uxor eius a facie domini dei in me-
dio ligni paradisi. Vocavitque dominus deus adam,
et dixit ei, Ubi es? Qui ait: Vocem tuam
domine audivi in paradiso: et timui eo quod
nudus essem, et abscondi me. Cui dixit
dominus: Quis enim indicavit tibi quod nudus
esses, nisi quod ex ligno de quo preceperam tibi
ne comederes, comedisti? Dixitque a-
dam: Mulier quam dedisti sociam michi, dedit
michi de ligno, et comedi. Et dixit dominus deus
ad mulierem: Quare hoc fecisti? Que
respondit: Serpens decepit me, et comedi.
Et ait dominus deus ad serpentem: Quia fecisti
hoc, maledictus eris inter omnia animantia et
bestias terre. Super pectus tuum gradieris:
et terram comedes cunctis diebus vite tue.
Inimicitias ponam inter te et mulierem, et se-
men tuum et semen illius. Ipsa conteret caput
tuum, et tu insidiaberis calcaneo eius. Mu-
lieri quoque dixit deus: Multiplicabo erum-
nas tuas et conceptus tuos. In dolore pa-
ries filios tuos, et sub viri potestate eris,
et ipse dominabitur tui. Ade vero dixit: Quia
audisti vocem uxoris tue, et comedisti
de ligno ex quo preceperam tibi ne comede-
res, maledicta terra in opere tuo. In labo-
ribus comedes ex ea cunctis diebus vite
tue. Spinas et tribulos germinabit tibi,
et comedes herbas terre. In sudore vul-
tus tui vesceris pane tuo, donec rever-
taris in terram de qua sumptus es: quia pul-
vis es, et in pulverem reverteris. Et vo-
cavit adam nomen uxoris sue eva, eo quod ma-
ter esset cunctorum viventium. Fecit quoque dominus
deus ade et uxori eius tunicas pelliceas, et
induit eos, et ait: Ecce adam factus est quasi
unus ex nobis, sciens bonum et malum. Nunc
ergo ne forte mittat manum suam, et sumat et-
iam de ligno vite, et comedat, et vivat in e-
ternum. Emisit eum dominus deus de paradiso vo-
luptatis, ut operaretur terram de qua sumptus
est. Eiecitque adam: et collocavit ante paradi-
sum voluptatis cherubin, et flammeum
gladium, atque versatilem, ad custodiendam
viam ligni vite.
IIII Adam vero cognovit evam uxorem suam:
que concepit et peperit cayn dicens: Posse-
di hominem per deum. Rursusque peperit
fratrem eius abel. Fuit autem abel pastor
ovium, et cayn agricola. Factum est autem
post multos dies, ut offerret cayn de
fructibus terre munera domino. Abel quoque ob-
tulit de primogenitis gregis sui, et de a-
dipibus eorum. Et respexit dominus ad abel,
et ad munera eius: ad cayn vero et ad
munera eius non respexit. Iratusque est
cayn vehementer, et concidit vultus
eius. Dixitque dominus ad eum: Quare iratus es? et
cur concidit facies tua? Nonne si bene ege-
ris, recipies: sin autem male, statim in
foribus peccatum aderit? Sed sub te erit ap-
petitus eius, et tu dominaberis illius. Dixitque
cayn ad abel fratrem suum: Egrediamur
foras. Cumque essent in agro, consurrexit
cayn adversus abel fratrem suum, et interfecit
eum. Et ait dominus ad cayn: Ubi est abel fra-
ter tuus? Qui respondit: Nescio. Numquid cu-
stos fratris mei sum? Dixitque ad eum: Quid
fecisti? Vox sanguinis fratris tui clamat

ad me de terra. Nunc igitur maledictus eris
super terram: que aperuit os suum. et suscepit
sanguinem fratris tui de manu tua. Cum
operatus fueris eam: non dabit tibi fruc
tus suos. Vagus et profugus eris super terram.
Dixitque caym ad dominum: Maior est iniquitas
mea quam ut veniam merear. Ecce eicis
me hodie a facie terre. et a facie tua ab
scondar: et ero vagus et profugus in terra.
Omnis igitur qui invenerit me: occidet me.
Dixitque ei dominus. Nequaquam ita fiet. Sed omnis
iiii qui occiderit caym: septuplum punietur.
Posuitque dominus caym in signum. ut non interfi
ceret eum omnis qui invenisset eum. Egressus
que caym a facie domini habitavit in terra
profugus. ad orientalem plagam eden.
Cognovit autem caym uxorem suam: que
concepit et peperit enoch. Et edificavit civi
tatem. vocavitque nomen eius ex nomine fi
lii sui enoch. Porro enoch genuit irad.
et irad genuit maviahel. et maviahel
genuit matusahel. et matusahel genuit la
mech. Qui accepit uxores duas. nomen
uni ada. nomen alteri sella. Genuitque ada
iabel. qui fuit pater habitantium in tentoriis.
atque pastorum. Et nomen fratris eius iubal. ip
se fuit pater canentium cythara et organo.
Sella quoque genuit tubalcaym. qui fuit
malleator et faber in cuncta opera eris
et ferri. Soror vero tubalcaym. noema.
Dixitque lamech uxoribus suis ade et selle.
Audite vocem meam uxores lamech:
auscultate sermonem meum: quoniam occidi
virum in vulnus meum. et adolescentulum
in livorem meum. Septuplum ultio dabitur de
caym: de lamech vero septuagies sep
ties. Cognovit quoque adhuc adam uxo
rem suam. et peperit filium. vocavitque nomen
eius seth dicens. Posuit michi deus se
men aliud pro abel quem occidit caym.
Sed et seth natus est filius. quem voca
vit enos. Iste cepit invocare nomen domini.
v Hic est liber generationis adam.
In die qua creavit deus hominem. Ad
ymaginem et similitudinem dei fecit illum. ma
sculum et feminam creavit eos. Et benedi
xit illis. et vocavit nomen eorum adam. in die
quo creati sunt. Vixit autem adam centum et tri
ginta annis. et genuit filium ad similitudinem
et ymaginem suam: vocavitque nomen eius seth.
Et facti sunt dies adam postquam genuit seth.
octingenti anni. genuitque filios et filias. Et
factum est omne tempus quo vixit adam anni
nongenti triginta. et mortuus est. Vixit
quoque seth centum quinque annis. et genuit enos.
Vixitque seth postquam genuit enos. octingentis
septem annis. et genuit filios et filias. Et
facti sunt omnes dies seth: nongentorum un
decim annorum et mortuus est. Vixit vero
enos nonaginta annis. et genuit caynan. Post
quem natum vixit octingentis quindecim annis.
et genuit filios et filias. Factique sunt omnes dies
enos. nongentorum quinque annorum: et mortu
us est. Vixit quoque caynan septuaginta
annis. et genuit malalehel. Et vixit caynan
postquam genuit malalehel: octingentis .xl.
annis. genuitque filios et filias. Et facti
sunt omnes dies caynan: nongenti decem anni.
et mortuus est. Vixit autem malalehel.
lxv. annis. et genuit iareth. Et vixit malaleel
postquam genuit iareth: octingentis .xxx. an
nis. et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes
dies malalehel. octingenti nonaginta .v.
anni: et mortuus est. Vixitque iareth centum
lx. duobus annis. et genuit enoch. Et vixit
iareth postquam genuit enoch: octingentis an
nis. et genuit filios et filias. Et facti sunt
omnes dies iareth. nongenti .lx. duo anni:
et mortuus est. Porro enoch vixit .lxv.
annis. et genuit matusalem. et ambulavit
enoch cum deo. Et vixit enoch postquam
genuit matusalem trecentis annis. et genuit
filios et filias. Et facti sunt omnes dies enoch
trecenti .lxv. anni. Ambulavitque cum deo. et non
apparuit: quia tulit eum deus. Vixit quoque ma
tusalem centum octoginta .vii. annis. et
genuit lamech. Et vixit matusalem post
quam genuit lamech septingentis octoginta
duobus annis. et genuit filios et filias. Et
facti sunt omnes dies matusalem nongenti .lx.
novem anni. et mortuus est. Vixit autem lamech
centum octoginta duobus annis. et genuit
filium. Vocavitque nomen eius noe: di
cens. Iste consolabitur nos ab operibus et laboribus manu
um nostrarum: in terra cui maledixit dominus. Vixit
que lamech postquam genuit noe quingentis
nonaginta quinque annis. et genuit filios et fili
as. Et facti sunt omnes dies lamech. septingenti.

septuaginta septem anni: et mortuus est.
Noe vero cum quingentorum esset annorum genuit
Sem. Cham. et Iapheth.
VI Cumque cepissent homines multiplicari super terram et filias
procreassent: videntes filii dei filias hominum
quod essent pulchre: acceperunt sibi uxores
ex omnibus quas elegerant. Dixitque deus. Non
permanebit spiritus meus in homine in eternum,
quia caro est. Eruntque dies illius centum vi
ginti annorum. Gigantes autem erant super
terram in diebus illis. Postquam enim ingressi
sunt filii dei ad filias hominum, illeque genue
runt. Isti sunt potentes a seculo viri famo
si. Videns autem deus quod multa malitia
hominum esset in terra, et cuncta cogitatio
cordis intenta esset ad malum omni tempore:
penituit eum quod hominem fecisset in terra.
Et precavens in futurum tactus dolore
cordis intrinsecus: delebo inquit hominem quem
creavi a facie terre, ab homine usque ad animantia
a reptili usque ad volucres celi. Penitet
enim me fecisse eos. Noe vero invenit
gratiam coram domino. He sunt generationes
noe. Noe vir iustus atque perfectus fuit in
generationibus suis. Cum deo ambulavit.
et genuit tres filios. Sem. Cham. et Iapheth. Cor
rupta est autem terra coram deo: et reple
ta est iniquitate. Cumque vidisset deus
terram esse corruptam, omnis quippe ca
ro corruperat viam suam super terram: dixit
ad noe. Finis universe carnis venit coram
me. Repleta est terra iniquitate a facie
eorum: et ego disperdam eos cum terra. Fac tibi
archam de lignis levigatis. Mansiun
culas in archa facies: et bitumine linies
intrinsecus et extrinsecus. Et sic facies
eam. Trecentorum cubitorum erit longitu
do arche. quinquaginta cubitorum lati
tudo. et triginta cubitorum altitudo illius.
Fenestram in archa facies: et in cubito
consummabis summitatem eius. Hostium autem
arche pones ex latere deorsum. Cena
cula et tristega facies in ea. Ecce ego
adducam diluvii aquas super terram:
Et interficiam omnem carnem in qua spiritus vi
te est subter celum: et universa que in terra
sunt consumentur. Ponamque fedus meum
tecum. et ingredieris in archam tu et filii
tui. uxor tua et uxores filiorum tuorum tecum.
Et ex cunctis animantibus universe carnis
bina et bina induces in archam, ut vivant
tecum: masculini sexus et feminini. De
volucribus iuxta genus suum, et de iumentis
in genere suo: et ex omni reptili terre secundum
genus suum: bina de omnibus ingredientur
tecum: ut possint vivere. Tolles igitur
tecum ex omnibus escis que mandi possunt,
et comportabis apud te: et erunt tam tibi quam
illis in cibum. Fecit ergo noe omnia que
preceperat illi deus.
VII Dixitque dominus ad eum. Ingredere tu et omnis
domus tua in archam. Te enim vidi iu
stum coram me in generatione hac. Ex omni
bus animantibus mundis tolle septena et sep
tena, masculum et feminam. De animantibus vero
inmundis: duo et duo: masculum et fe
minam. Sed et de volatilibus celi septena
et septena: masculum et feminam, ut salve
tur semen super faciem universe terre.
Adhuc enim post dies septem ego pluam
super terram. xl. diebus et xl. noctibus: et de
lebo omnem substantiam quam feci de superficie ter
re. Fecit ergo noe omnia que mandaverat
ei dominus. Eratque sescentorum annorum quando
diluvii aque inundaverunt super terram.
Et ingressus est noe et filii eius. uxor eius
et uxores filiorum eius cum eo in archam
propter aquas diluvii. De animantibus quoque
mundis et inmundis, et de volucribus et ex omni
quod movetur super terram duo et duo ingres
sa sunt ad noe in archam, masculus et fe
mina: sicut preceperat deus noe. Cumque tran
sissent septem dies, aque diluvii inun
daverunt super terram. Anno sescentesimo
vite noe. mense secundo: septimo decimo die
mensis: rupti sunt omnes fontes abyssi
magne. et cataracte celi aperte sunt: et fa
cta est pluvia super terram quadraginta die
bus et quadraginta noctibus. In articulo
diei illius ingressus est noe. Sem. Cham.
et Iapheth. filii eius. uxor illius et tres uxores
filiorum eius cum eis in archam: ipsi et omne
animal secundum genus suum. universaque iumenta in genere
suo. et omne quod movetur super terram in
genere suo: cunctumque volatile secundum genus
suum. Universe aves omnesque volucres
ingresse sunt ad noe in archam. bina et
bina: ex omni carne in qua erat spiritus

uite. Et que ingressa sunt. masculus et femi
na. ex omni carne introierunt. sicut preceperat
ei deus. et inclusit eum dominus de foris. Factum
que est diluuium. xl. diebus. et xl. noctibus
super terram. et multiplicate sunt aque. et eleua
uerunt archam in sublime a terra. Ue
hementer enim inundauerunt. et omnia reple
uerunt in superficie terre. Porro archa fere
batur super aquas. et aque preualuerunt ni
mis super terram. Opertique sunt omnes montes
excelsi. sub uniuerso celo. Quindecim cubi
tis altior fuit aqua super omnes montes quos
operuerat. Consumptaque est omnis caro que
mouebatur super terram. uolucrum. animan
tium. bestiarum. omniumque reptilium que rep
tant super terram. Uniuersi homines et cuncta in
quibus spiraculum uite est in terra. mortua sunt.
Et deleuit deus omnem substantiam que erat super
terram. ab homine usque ad pecus tam rep
tile quam uolucres celi. et deleta sunt de terra.
Remansit autem solus noe. et qui cum eo e
rant in archa. Obtinueruntque aque terram centum
quinquaginta diebus.
VIII Recordatus est autem deus noe cunctorumque a
nimantium. et omnium iumentorum que erant cum eo
in archa. et adduxit spiritum super terram. et im
minute sunt aque. et clausi sunt fontes aby
ssi. et cataracte celi. et prohibite sunt pluuie
de celo. Reuerseque sunt aque de terra euntes et
redeuntes. et ceperunt minui post centum
quinquaginta dies. Requieuitque archa men
se septimo. uicesima septima die men
sis. super montes armenie. At uero aque
ibant et decrescebant. usque ad decimum
mensem. Decimo enim die prima die mensis.
apparuerunt cacumina montium. Cumque tran
sissent. xl. dies. aperiens noe fenestram ar
che quam fecerat. dimisit coruum. Qui egre
diebatur. et non reuertebatur donec siccarentur
aque super terram. Emisit quoque columbam post
eum ut uideret si iam cessassent aque super
faciem terre. Que cum non inuenisset ubi re
quiesceret pes eius. reuersa est ad eum in
archam. Aque enim erant super uniuersam terram.
Extenditque manum. et apprehensam intulit
in archam. Expectatis autem ultra septem
diebus aliis. rursum dimisit columbam ex
archa. At illa uenit ad eum ad uesperam. por
tans ramum oliue uirentibus foliis. in ore
suo. Intellexit ergo noe quod cessassent aque
super terram. Expectauitque nichilominus
septem alios dies. et emisit columbam.
Que non est reuersa ultra ad eum. Igitur
sexcentesimo primo anno uite noe. pri
mo mense. prima die mensis. imminute sunt aque
super terram. Et aperiens noe tectum arche a
spexit. uiditque quod exsiccata esset superfi
cies terre. Mense secundo. septima et xx.
die mensis arefacta est terra. Locutus est autem
dominus ad noe. dicens. Egredere de archa tu
et uxor tua. filii tui. et uxores filiorum tuorum
tecum. Cuncta animantia que sunt apud te
ex omni carne. tam in uolatilibus quam in
bestiis et uniuersis reptilibus que reptant
super terram. educ tecum. et ingredimini super
terram. Crescite et multiplicamini super eam.
Egressus est ergo noe et filii eius. uxor
illius. et uxores filiorum eius cum eo. Sed
et omnia animantia iumenta et reptilia que
reptant super terram secundum genus suum.
de archa egressa sunt. Edificauit autem noe
altare domino. et tollens de cunctis pecori
bus et uolucribus mundis. obtulit holocau
sta super altare. Odoratusque est dominus odorem
suauitatis. et ait ad eum. Nequaquam ultra
maledicam terre propter homines. Sensus enim et
cogitatio humani cordis in malum prona
sunt ab adolescentia sua. Non igitur
ultra percutiam omnem animam uiuentem sicut
feci. Cunctis diebus terre. sementis et mes
sis. frigus et estus. estas et hyems. nox et
dies non requiescent.
Benedixitque deus noe et filiis eius. et di IX
xit ad eos. Crescite et multiplicamini
et implete terram. Et terror uester ac tremor
sit super cuncta animalia terre. et super omnes
uolucres celi. cum uniuersis que mouen
tur in terra. Omnes pisces maris manui ue
stre traditi sunt. et omne quod mouetur et
uiuit erit uobis in cibum. Quasi olera ui
rentia tradidi uobis omnia. excepto quod
carnem cum sanguine non comedetis.
Sanguinem enim animarum uestrarum requiram de
manu cunctarum bestiarum. et de manu hominis.
De manu uiri et de manu fratris eius requiram
animam hominis. Quicumque effuderit humanum
sanguinem. fundetur sanguis illius. Ad
ymaginem quippe dei factus est homo. Uos

autem crescite et multiplicamini et ingre-
dimini super terram et implete eam. Hec quo-
que dixit deus ad noe et ad filios eius cum eo.
Ecce ego statuam pactum meum vobiscum et
cum semine vestro post vos: et ad omnem animam
viventem que est vobiscum, tam in volucri-
bus quam in iumentis, et pecudibus terre cunctis
que egresse sunt de archa, et universis besti-
is terre. Statuam pactum meum vobiscum et
nequaquam ultra interficietur omnis caro aquis
diluvii. neque erit deinceps diluvium dis-
sipans terram. Dixitque deus. Hoc signum fede-
ris quod do inter me et vos, et ad omnem animam
viventem que est vobiscum in generationes
sempiternas. Arcum meum ponam in nubi-
bus et erit signum federis inter me et inter ter-
ram. Cumque obduxero nubibus celum ap-
parebit arcus meus in nubibus et recorda-
bor federis mei vobiscum et cum omni anima vive-
nte que carnem vegetat: et non erunt ultra aque
diluvii ad delendam universam carnem.
Eritque arcus meus in nubibus et videbo il-
lum et recordabor federis sempiterni: quod
pactum est inter deum et omnem animam viven-
tem universe carnis que est super terram.
Dixitque deus ad noe. Hoc erit signum fe-
deris quod constitui inter me et inter omnem
carnem super terram. Erant ergo filii noe
qui egressi sunt de archa: sem, cham,
et iapheth. Porro cham: ipse est pater
chanaan. Tres isti sunt filii noe, et ab
his disseminatum est omne hominum genus
super universam terram. Cepitque noe vir agri-
cola exercere terram, et plantavit vineam.
Bibensque vinum inebriatus est, et nuda-
tus iacuit in tabernaculo suo. Quod cum vi-
disset cham pater chanaan, verenda pa-
tris sui esse nudata, nuntiavit duobus
fratribus suis foras. At vero sem et iaphet
pallium imposuerunt humeris suis et
incedentes retrorsum operuerunt veren-
da patris sui. Facieque eorum averse erant,
et patris virilia non viderunt. Evigilans
autem noe ex vino cum didicisset que fecerat
ei filius suus minor: ait. Maledictus puer
chanaan. Servus servorum erit fratribus suis.
Dixitque. Benedictus dominus deus sem: sit cha-
naan servus eius. Dilatet deus iaphet.
et habitet in tabernaculis sem: sitque chanaan
servus eius. Vixit autem noe post diluvium tre-
centis quinquaginta annis: et impleti sunt
omnes dies eius nongentorum quinquaginta
annorum, et mortuus est.
Hee sunt generationes filiorum noe: sem, cham, X
et iapheth. Natique sunt eis filii post di-
luvium. Filii iapheth: gomer, et magog,
et madai, iavan, et tubal, et mosoch, et
thiras. Porro filii gomer: ascenez,
et riphath, et thogorma. Filii autem iavan:
helisa, et tharsis, cethim, et dodanim. Ab
his divise sunt insule gentium in regi-
onibus suis: unusquisque secundum linguam et fa-
milias suas in nationibus suis. Filii autem
cham. chus, et mesraim, et phut, et chana-
an. Filii chus. saba, et evila, et sabatha,
et regma, et sabathaca. Filii regma: sa-
ba, et dadan. Porro chus genuit nemroth.
Ipse cepit potens esse in terra: et erat ro-
bustus venator coram domino. Ab hoc e-
xivit proverbium. quasi nemroth robustus
venator coram domino. Fuit autem principium
regni eius babylon, et arach, et archad:
et chalanne, in terra sennaar. De terra
illa egressus est assur: et edificavit
niniven, et plateas civitatis, et cha-
le. resen quoque inter niniven et chale:
Hec est civitas magna. At vero mesraim
genuit ludim et anamim, et laabim
et nephthuim, et phetrusim, et chasluim.
de quibus egressi sunt philisthim, et cap-
thorim. Chanaan autem genuit sydonem
primogenitum suum. etheum, et iebuseum, et a-
morreum. gergeseum, eveum, et ara-
ceum. sineum, et aradium, samariten et
amatheum. Et post hec disseminati sunt
populi chananeorum. Factique sunt termini cha-
naan. venientibus a sydone gerara
usque gazam, donec ingrediaris sodo-
mam et gomorram, et adamam, et seboim us-
que lesa. Hii sunt filii cham in cognationi-
bus et linguis, et in generationibus terrisque
et gentibus suis. De sem quoque nati sunt
patre omnium filiorum heber, fratre iapheth
maiore. Filii sem: elam, et assur, et ar-
phaxad, et lud, et aram. Filii aram: us,
et hul, et gether, et mes. At vero arphaxat
genuit sale, de quo ortus est heber. Natique sunt
heber duo filii. Nomen uni faleg: eo quod

in diebus eius divisa sit terra. et nomen fratris
eius iectan. Qui iectan genuit helmodad.
et saleph. et asmoth. iare. et aduram. et u
zal. et decla. et ebal. et abimahel. saba. et o
phyr. et euila. et iobab. Omnes isti filii iec
tan. Et facta est habitatio eorum de messa per
gentibus usque sephar montem orientalem. Isti
filii sem. secundum cognationes et linguas. et re
giones in gentibus suis. Hee familie
noe. iuxta populos et nationes suas. Ab
his divise sunt gentes in terra. post diluvium.
XI Erat autem terra labii unius.
et sermonum eorundem. Cumque proficiscere
ntur de oriente. invenerunt campum in ter
ra sennaar. et habitaverunt in eo. Dixitque al
ter ad proximum suum. Venite faciamus
lateres et coquamus eos igni. Habuerunt
que lateres pro saxis. et bitumen pro cemento.
et dixerunt. Venite faciamus nobis civi
tatem et turrem cuius culmen pertingat
ad celum. et celebremus nomen nostrum an
tequam dividamur in universas terras. Desce
ndit autem dominus. ut videret civitatem et
turrem quam edificabant filii adam. Et
dixit. Ecce unus est populus. et unum labium
omnibus. Ceperuntque hoc facere. nec de
sistent a cogitationibus suis donec eas
opere compleant. Venite igitur descenda
mus et confundamus ibi linguam eorum.
ut non audiat unusquisque vocem proximi
sui. Atque ita divisit eos dominus. ex illo lo
co in universas terras. et cessaverunt edi
ficare civitatem. Et idcirco vocatum est
nomen eius babel. quia ibi confusum est la
bium universe terre. Et inde dispersit eos do
minus super faciem cunctarum regionum.
Hee generationes sem. Sem centum erat an
norum quando genuit arphaxath: biennio post
diluvium. Vixitque sem postquam genuit arpha
xath. quingentis annis. et genuit filios et
filias. Porro arphaxath vixit triginta
quinque annis. et genuit sale. Vixitque arfa
xath postquam genuit sale trecentis tri
bus annis. et genuit filios et filias. Sa
le quoque vixit triginta annis. et genuit he
ber. Vixitque sale postquam genuit heber.
quadringentis tribus annis: et genuit filios
et filias. Vixit autem heber triginta qua
tuor annis et genuit faleg. Et vixit heber
postquam genuit faleg. quadringentis triginta an
nis. et genuit filios ac filias. Vixit quoque
phaleg triginta annis. et genuit reu. Vi
xitque faleg postquam genuit reu. ducen
tis novem annis. et genuit filios et filias.
Vixit autem reu triginta duobus annis.
et genuit sarug. Vixitque reu postquam genuit
sarug ducentis septem annis. et genuit
filios et filias. Vixit vero sarug trigin
ta annis. et genuit nachor. Vixitque sarug
postquam genuit nachor: ducentis annis et genuit
filios et filias. Vixit autem nachor viginti
novem annis. et genuit thare. Vixitque
nachor postquam genuit thare. centum
decem et novem annis. et genuit filios et fi
lias. Vixitque thare septuaginta annis
et genuit abram. et nachor. et aram. Hee sunt autem
generationes thare. Thare genuit abram:
nachor et aram. Porro aram genuit loth.
Mortuusque est aram ante thare patrem suum.
in terra nativitatis sue: in hur chal
deorum. Duxerunt autem abram et nachor
uxores. Nomen uxoris abram: sarai: et
nomen uxoris nachor: melcha. filia a
ran patris melche. et patris iesche. Erat
autem sarai sterilis. nec habebat liberos.
Tulit itaque thare abram filium suum: et
loth filium aran filium filii sui. et sarai
nurum suam uxorem abram filii sui: et e
duxit eos de hur chaldeorum: ut irent in
terram chanaan. Veneruntque usque aran
et habitaverunt ibi. Et facti sunt dies
thare ducentorum quinque annorum et mor
tuus est in aran.
Dixit autem dominus ad abram. Egredere XII
de terra tua et de cognatione tua. et de
domo patris tui. et veni in terram quam
monstravero tibi. Faciamque te in gentem
magnam. et benedicam tibi. et magnifica
bo nomen tuum: erisque benedictus. Benedicam
benedicentibus tibi et maledicam maledi
centibus tibi. atque in te benedicentur uni
verse cognationes terre. Egressus est itaque
abram sicut preceperat ei dominus. et ivit cum eo loth.
Septuaginta quinque annorum erat abram:
cum egrederetur de aran. Tulitque sarai u
xorem suam. et loth filium fratris sui. universam
que substantiam quam possederant. et animas quas
fecerant in aran. et egressi sunt ut irent in

in terram chanaan. Cumque uenissent in eam.
pertransiuit abram terram usque ad locum
sichem. et usque ad conuallem illustrem.
Chananeus autem tunc erat in terra. Apparu
itque dominus abram. et dixit ei. Semini tu
o dabo terram hanc. Qui edificauit ibi
altare domino. qui apparuerat ei. et inuoca
uit ibi nomen eius. Et inde transgrediens
ad montem qui erat contra orientem be
thel. tetendit ibi tabernaculum suum: ab
occidente habens bethel: et ab oriente hay.
Edificauit quoque ibi altare domino. et inuo
cauit nomen eius. Perrexitque abram uadens
et ultra progrediens: ad meridiem. Fa
cta est autem fames in terra. Descenditque a
bram in egyptum ut peregrinaretur ibi. pre
ualuerat enim fames in terra. Cumque pro
pe esset ut ingrederetur egyptum. dixit
sarai uxori sue. Noui quod pulchra sis
mulier. et quod cum uiderint te egyptii di
cturi sunt. quod uxor ipsius est. et interficient
me. et te reseruabunt. Dic ergo obsecro
quod soror mea sis. ut bene sit michi propter
te. et uiuat anima mea ob gratiam tui. Cum
itaque ingressus esset abram egyptum. uide
runt egyptii mulierem, quod esset pulchra ni
mis, et nunciauerunt principes pharaoni:
et laudauerunt eam apud illum, et subla
ta est mulier in domo pharaonis. Abra
m uero bene usi sunt propter illam. Fueruntque ei o
ues et boues. et asini. et serui et famule.
et asine. et cameli. Flagellauit autem dominus
pharaonem. plagis maximis et domum eius.
propter sarai uxorem abram. Uocauitque pha
rao abram: et dixit ei. Quidnam est quod fe
cisti michi? Quare non indicasti quod uxor tu
a esset? Quam ob causam dixisti esse sororem tu
am ut tollerem eam michi in uxorem? Nunc igitur
ecce coniux tua: accipe eam. et uade. Prece
pitque pharao super abram uiris. et eduxe
runt eum et uxorem illius. et omnia que habebat.

XIII Ascendit ergo abram de egypto. ipse
et uxor eius. et omnia que habebat. et
loth cum eo: ad australem plagam. E
rat autem diues ualde: in possessione argen
ti et auri. Reuersusque est per iter quo uenerat
a meridie in bethel: usque ad locum ubi
prius fixerat tabernaculum suum. inter bethel
et hay. in loco altaris quod fecerat prius.
et inuocauit ibi nomen domini. Sed et loth qui
erat cum abram fuerunt greges ouium et ar
menta. et tabernacula. nec poterat eos cape
re terra. ut habitarent simul. Erat quippe substantia
eorum multa. et nequibant habitare communiter. Unde
et facta est rixa: inter pastores gregum abram.
et loth. Eo autem tempore chananeus et fere
zeus habitabant in illa terra. Dixit ergo abram
ad loth. Ne queso sit iurgium inter me et te.
et inter pastores meos et pastores tuos:
fratres enim sumus. Ecce uniuersa terra coram te est.
recede a me obsecro. Si ad sinistram ie
ris: ego dexteram tenebo. Si tu dexteram e
legeris: ego ad sinistram pergam. Eleua
tis itaque loth oculis. uidit omnem circa
regionem iordanis. que uniuersa irriga
batur antequam subuerteret dominus sodomam et
gomorram. sicut paradisus domini. et sicut egyptus
uenientibus in segor. Elegitque sibi loth
regionem circa iordanem: et recessit ab
oriente. Diuisique sunt alterutrum a fratre suo.
Abram habitauit in terra chanaan. Loth
moratus est in oppidis. que erant circa ior
danem. et habitauit in sodomis. Homines autem
sodomite pessimi erant. et peccatores coram
domino nimis. Dixitque dominus ad abram: postquam
diuisus est loth ab eo. Leua oculos tuos
et uide a loco in quo nunc es. ad aquilonem
et meridiem. ad orientem. et occidentem.
Omnem terram quam conspicis tibi dabo. et
semini tuo usque in sempiternum: faciamque
semen tuum sicut puluerem terre. Si quis potest
hominum numerare puluerem terre: semen quoque
tuum numerare poterit. Surge et perambula terram
in longitudine et in latitudine sua: quia
tibi daturus sum eam. Mouens igitur abram ta
bernaculum suum. uenit et habitauit iuxta con
uallem mambre. que est in ebron. Edificauitque
ibi altare domino.

Factum est autem in illo tempore ut amraphel XIIII
rex sennaar. et arioch rex ponti. et cho
dorlahomor rex elamitarum. et thadal
rex gentium. inirent bellum contra bara re
gem sodomorum. et contra bersa regem gomorre.
et contra sennaab regem adame. et contra seme
ber regem seboim. contraque regem bale. ipsa
est segor. Omnes hii conuenerunt in uallem
siluestrem. que nunc est mare salis. Duo
decim enim annis seruierat chodorlaho

mer. Tertiodecimo anno recesserunt ab
eo. Igitur anno xiiii. venit chodorlaho-
mor et reges qui erant cum eo. percusserunt
raphaim in astaroth carnaim. et zuzim
cum eis. et emim in save cariathaim. et cor-
reos in montibus seir. usque ad campestria
pharan, que est in solitudine. Reversique sunt et
venerunt ad fontem misphath. ipsa est ca-
des. Et percusserunt omnem regionem amale-
chitarum. et amorreum qui habitabat in asason
thamar. Et egressi sunt rex sodomorum. et
rex gomorre. rexque adame. et rex seboi-
im. nec non et rex bale. que est segor. et dire-
xerunt contra eos aciem in valle silvestri. scilicet
adversus chodorlahomor regem helami-
tarum. et thadal regem gentium. et amrafel
regem sennaar. et arioch regem ponti.
quatuor reges adversus quinque. Vallis autem sil-
vestris habebat puteos multos bitu-
minis. Itaque rex sodomorum et gomorre
terga verterunt. cecideruntque ibi. et qui rema-
serant fugerunt ad montem. Tulerunt autem
substantiam sodomorum et gomorreorum. uni-
versa que ad cibum pertinent. et abierunt. nec
non et loth et substantiam eius. filium fratris abram.
qui habitabat in sodomis. Et ecce un-
us qui evaserat nuntiavit abram hebreo, qui
habitabat in convalle mambre amorrei.
fratris escol. et fratris aner. Hii enim pepige-
rant fedus cum abram. Quod cum audisset
abram captum videlicet loth fratrem suum,
numeravit expeditos vernaculos suos. trecen-
tos decem et octo. et persecutus est usque
dan. Et divisis sociis irruit super eos
nocte. Percussitque eos et persecutus est us-
que hoba. que est ad levam damasci. Re-
duxitque omnem substantiam. et loth fratrem suum
cum substantia illius, mulieres quoque et populum.
Egressus est autem rex sodomorum in occursum
eius, postquam reversus est a cede chodor-
lahomor. et regum qui erant cum eo, in val-
le save que est vallis regis. At vero mel-
chisedech rex salem proferens panem et vi-
num. erat enim sacerdos dei altissimi. be-
nedixit ei et ait. Benedictus abram deo ex-
celso. qui creavit celum et terram. et bene-
dictus deus excelsus. quo protegente ho-
stes in manibus tuis sunt. Et dedit ei deci-
mas ex omnibus. Dixit autem rex sodomorum

ad abram. Da michi animas. cetera tolle tibi.
Qui respondit ei. Levo manum meam ad do-
minum deum excelsum possessorem celi et terre.
quod a filo subtegminis usque ad corrigi-
am caligie non accipiam ex omnibus que tua sunt.
ne dicas. ego ditavi abram: exceptis
his que comederunt iuvenes. et partibus
virorum qui venerunt mecum. aner. escol.
et mambre. Isti accipient partes suas.
His itaque transactis: factus
est sermo domini ad abram per visionem di- XV
cens. Noli timere abram: ego protector
tuus sum. et merces tua magna nimis.
Dixitque abram. Domine deus quid dabis michi?
Ego vadam absque liberis. et filius procura-
toris domus mee: iste damascus eli-
ezer. Addiditque abram. Michi autem non
dedisti semen. et ecce vernaculus meus heres
meus erit. Statimque sermo domini factus est ad eum
dicens. Non erit hic heres tuus. sed qui
egredietur de utero tuo. ipsum habebis here-
dem. Eduxitque eum foras et ait illi. Su-
spice celum et numera stellas si potes. Et di-
xit ei. Sic erit semen tuum. Credidit abram
deo. et reputatum est illi ad iustitiam. Di-
xitque ad eum. Ego dominus qui eduxi te de
hur chaldeorum. ut darem tibi terram istam.
et possideres eam. At ille ait. Domine deus
unde scire possum quod possessurus sim eam. Et re-
spondit dominus. Sume inquit michi vaccam triennem.
et capram trimam. et arietem annorum trium.
turturem quoque et columbam. Qui tollens
universa hec divisit ea per medium. et utras-
que partes contra se altrinsecus posu-
it. aves autem non divisit. Descendebantque volucres
super cadavera. et abigebat eas abram. Cum-
que sol occumberet. sopor irruit super abram.
et horror magnus et tenebrosus invasit eum.
Dictumque est ad eum. Scito prenoscens
quod peregrinum futurum sit semen tuum in ter-
ra non sua. et subicient eos servituti. et affli-
gent quadringentis annis. Verumtamen gen-
tem cui servituri sunt ego iudicabo. et post hec
egredientur cum magna substantia. Tu autem ibis
ad patres tuos in pace. sepultus in senec-
tute bona. Generatione autem quarta reverten-
tur huc. Necdum enim complete sunt ini-
quitates amorreorum. usque ad presens
tempus. Cum ergo occubuisset sol. facta est cali-

go tenebrosa. et apparuit clibanus fu
mans. et lampas ignis transiens inter di
uisiones illas. In die illo pepigit dominus fe
dus cum abram: dicens. Semini tuo
dabo terram hanc. a fluuio egypti usque ad
fluuium magnum eufraten. Cineos. et
cenezeos. et cedmoneos. et ettheos. et fe
rezeos: et raphaim quoque et amorreos. et
chananeos. et gergeseos. et iebuseos.
XVI Igitur sarai uxor abram non genuerat li
beros. sed habens ancillam egyptiam nomine agar
dixit marito suo. Ecce conclusit me
dominus ne parerem. Ingredere ad ancillam
meam. si forte saltem ex illa suscipiam fili
os. Cumque ille adquiesceret deprecanti: tu
lit agar egyptiam ancillam suam. post annos
decem quam habitare ceperant in terra chana
an: et dedit eam uiro suo uxorem. Qui
ingressus est ad eam. At illa concepisse
se uidens. despexit dominam suam. Dixitque
sarai ad abram. Inique agis contra me. Ego
dedi ancillam meam in sinum tuum. que ui
dens quod conceperit. despectui me habet. Iudi
cet dominus inter me et te. Cui respondens abram.
ecce ait. ancilla tua in manu tua est.
utere ea ut libet. Affligente eam igitur
sarai: fugam iniit. Cumque inuenisset
illam angelus domini iuxta fontem aque in solitu
dine. qui est in uia sur in deserto: dixit ad illam.
Agar ancilla sarai. unde uenis et quo uadis?
Que respondit. A facie sarai domine mee e
go fugio. Dixitque ei angelus domini. Reuertere
ad dominam tuam: et humiliare sub ma
nibus ipsius. Et rursum: Multiplicans inquit
multiplicabo semen tuum. et non numerabitur pre
multitudine. Ac deinceps: Ecce ait
concepisti. et paries filium. uocabisque no
men eius ismahel. eo quod audierit dominus af
flictionem tuam. Hic erit ferus homo. manus
eius contra omnes. et manus omnium contra eum.
et e regione uniuersorum fratrum suorum figet
tabernacula. Uocauit autem nomen domini qui
loquebatur ad eam. Tu deus qui uidisti me.
Dixit enim. Profecto hic uidi posteriora
uidentis me. Propterea appellauit puteum
illum. puteum uiuentis et uidentis me.
Ipse est inter cades et barath. Peperitque a
gar abre filium: Qui uocauit nomen eius
ismahel. Octoginta et sex annorum erat abram
quando peperit ei agar ismahel.
Postquam uero nonaginta et nouem annorum XVII
esse ceperat: apparuit ei dominus. Dixitque ad
eum. Ego dominus deus omnipotens. Ambula coram
me: et esto perfectus. Ponamque fedus
meum inter me et te. et multiplicabo te ue
hementer nimis. Cecidit abram pronus in
faciem. Dixitque ei deus. Ego sum: et pactum meum
tecum. Erisque pater multarum gentium. Nec ultra uocabitur no
men tuum abram. sed appellaberis abraham.
quia patrem multarum gentium constitui te.
faciamque te crescere uehementissime. et
ponam te in gentibus: regesque ex te egredi
entur. Et statuam pactum meum inter
me et te. et inter semen tuum post te in generationi
bus suis federe sempiterno: ut sim deus
tuus. et seminis tui post te. Daboque tibi et semini
tuo terram peregrinationis tue. omnem terram
chanaan in possessionem eternam: eroque deus e
orum. Dixit iterum deus ad abraham. Et tu
ergo custodies pactum meum. et semen tu
um post te in generationibus suis. Hoc
est pactum meum quod obseruabitis inter me et
uos. et semen tuum post te. Circumcidetur
ex uobis omne masculinum. et circumcidetis
carnem preputii uestri. ut sit signum fede
ris inter me et uos. Infans octo dierum cir
cumcidetur in uobis. Omne masculinum
in generationibus uestris: tam uernaculus quam
empticius circumcidetur. et quicumque non fue
rit de stirpe uestra. Eritque pactum meum in
carne uestra in fedus eternum. Masculus
cuius preputii caro circumcisa non fuerit:
delebitur anima illa de populo suo: quia pactum
meum irritum fecit. Dixit quoque deus ad
abraham. Sarai uxorem tuam non uocabis
sarai. sed saram. Et benedicam ei. et
ex illa dabo tibi filium: cui benedicturus
sum. Eritque in nationes. et reges populorum
orientur ex eo. Cecidit abraham in
faciem suam: et risit dicens in corde su
o. Putasne centenario nascetur
filius. et sara nonagenaria pariet? Di
xitque ad dominum. Utinam ismahel uiuat
coram te. Et ait deus ad abraham. Sara
uxor tua pariet tibi filium: uocabisque
nomen eius ysaach. Et constituam pactum
meum illi in fedus sempiternum. et semini
eius post eum. Super ysmahel quoque exau

uite. Ecce benedicam ei, et augebo et multi
plicabo eum valde. Duodecim duces
generabit: et faciam illum in gentem
magnam. Pactum vero meum statuam
ad ysaach: quem pariet tibi sarra, tempore
isto in anno altero. Cumque finitus esset
sermo loquentis cum eo, ascendit deus ab
abraham. Tulit autem abraham ismahelem
filium suum, et omnes vernaculos domus
sue: universosque quos emerat, cunctos
mares ex omnibus viris domus sue: et cir
cumcidit carnem preputii eorum statim in ipso
die sicut preceperat ei deus. Abraham no
naginta novem erat annorum, quando cir
cumcidit carnem preputii sui: et ismael
filius eius tredecim annos impleverat
tempore circumcisionis sue. Eadem die circumci
sus est abraham et ismahel filius eius.
et omnes viri domus illius, tam vernacu
li quam emptitii et alienigene pariter
circumcisi sunt.

XVIII Apparuit autem ei dominus in convalle mam
bre sedenti in ostio tabernaculi sui
in ipso fervore diei. Cumque elevasset o
culos: apparuerunt ei tres viri stantes
prope eum. Quos cum vidisset: cucur
rit in occursum eorum de ostio tabernaculi.
et adoravit in terram. et dixit. Domine si
inveni gratiam in oculis tuis, ne transe
as servum tuum. Sed afferam pauxillum aque.
et laventur pedes vestri. et requiescite
sub arbore. Ponamque buccellam panis.
et confortetur cor vestrum: postea transi
bitis. Idcirco enim declinastis ad servum
vestrum. Qui dixerunt. Fac ut locutus
es. Festinavit abraham in tabernacu
lum ad sarram: dixitque ei. Accelera: tria
sata simile commisce. et fac subcinericios
panes. Ipse vero ad armentum cucurrit.
et tulit inde vitulum tenerrimum et opti
mum. deditque puero. Qui festinavit.
et coxit illum. Tulit quoque butyrum et lac.
et vitulum quem coxerat. et posuit coram
eis. Ipse vero stabat iuxta eos sub arbo
re. Cumque comedissent: dixerunt ad
eum. Ubi est sarra uxor tua? Ille respondit.
Ecce in tabernaculo est. Cui dixit. Re
vertens veniam ad te tempore isto. vita comi
te. et habebit filium uxor tua sarra. Quo

audito: sarra risit post ostium tabernaculi. et
adorquit. Erant autem ambo senes, proue
ctoque etatis. et desierant sarre fieri muliebri
a. Que risit occulte dicens. Postquam con
senui, et dominus meus vetulus est. voluptati
operam dabo? Dixit autem dominus ad abraham.
Quare risit sarra dicens. Num vere paritura
sum anus? Numquid deo est quicquam diffi
cile? Iuxta condictum revertar ad te hoc
eodem tempore vita comite. et habebit sar
ra filium. Negavit sarra dicens. Non risi.
timore perterrita. Dominus autem. Non est inquit ita.
XIX sed risisti. Cum ergo surrexissent inde vi
ri: direxerunt oculos contra sodomam. et a
braham simul gradiebatur deducens
eos. Dixitque dominus. Num celare potero abra
ham que gesturus sum. cum futurus sit in gentem
magnam ac robustissimam. et benedicende
sint in eo omnes nationes terre? Scio enim quod
precepturus sit filiis suis. et domui sue
post se. ut custodiant viam domini. et faciant
iustitiam et iudicium. ut adducat dominus
propter abraham omnia que locutus est ad eum.
Dixit itaque dominus. Clamor sodomorum et gomo
reorum multiplicatus est. et peccatum eorum ag
gravatum est nimis. Descendam et videbo u
trum clamorem qui venit ad me opere comple
verint. an non est ita. ut sciam. Converteruntque
se inde: et abierunt sodomam. Abraham vero
adhuc stabat coram domino: et appropinquans
ait. Numquid perdes iustum cum impio?
Si fuerint quinquaginta iusti in civitate.
peribunt simul. et non parces loco illi propter quin
quaginta iustos si fuerint in eo? Absit a
te ut rem hanc facias. et occidas iustum
cum impio. fiatque iustus sicut impius. Non
est hoc tuum qui iudicas omnem terram. Nequa
quam facies iudicium. Dixitque dominus ad e
um. Si invenero sodomis quinquaginta
iustos in medio civitatis: dimittam
omni loco propter eos. Respondensque abraham ait.
Quia semel cepi loquar ad dominum meum:
cum sim pulvis et cinis. Quid si minus .l.
iustis quinque fuerint? Delebis propter .xl.v.
universam urbem? Et ait. Non delebo
si invenero ibi .xlv. Rursumque locutus
est ad eum. Sin autem .xl. inventi fuerint quid
facies? Ait. Non percutiam propter .xl. Ne quaeso in
quit indigneris domine si loquar. Quid si inve

ti fuerint ibi uiginti? Ait. Non faci
am si inuenero ibi triginta. Quia semel
cepi: loquar ad dominum meum. Quid si inue
nti fuerint ibi uiginti? Dixit. Non interfi
ciam propter xx. Obsecro inquit ne ira
scaris domine si loquar adhuc semel. Quid si
inuenti fuerint ibi decem? Dixit. Non de
lebo propter decem. Abiitque dominus postquam cessauit
loqui ad abraham: et ille reuersus est in
locum suum.
XIX Veneruntque duo angeli sodomam uespe
re. sedente loth in foribus ciuitatis. Qui
cum uidisset eos: surrexit et iuit ob
uiam eis. adorauitque pronus in terram
et dixit. Obsecro domini declinate in do
mum pueri uestri et manete ibi. Lauate pe
des uestros et mane proficiscemini in uiam
uestram. Qui dixerunt. Minime. Sed in
platea manebimus. Compulit illos op
pido: ut diuerterent ad eum. Ingressis
que domum illius fecit conuiuium. coxit azi
ma et comederunt. Prius autem quam irent
cubitum: uiri ciuitatis uallauerunt domum
eius a puero usque ad senem. omnis populus
simul. Vocaueruntque loth: et dixerunt ei.
Ubi sunt uiri qui introierunt ad te noc
te? Educ illos huc. ut cognoscamus eos.
Egressus ad eos loth. post tergum adclu
dens ostium ait. Nolite quaeso fratres mei: no
lite malum hoc facere. Habeo duas fi
lias que necdum cognouerunt uirum: E
ducam eas ad uos: et abutimini eis.
sicut placuerit uobis: dummodo uiris is
tis nichil faciatis mali. quia ingressi sunt
sub umbra culminis mei. At illi di
xerunt. Recede illuc. Et rursus. Ingres
sus es inquiunt ut aduena? numquid ut iudi
ces? Te ergo ipsum magis quam hos affli
gemus. Uimque faciebant loth uehemen
tissime. Iamque prope erat ut effringerent
fores. et ecce miserunt manum uiri et intro
duxerunt ad se loth. Clauseruntque osti
um. et eos qui erant foris percusserunt cecita
te. a minimo usque ad maximum. ita ut
ostium inuenire non possent. Dixerunt autem
ad loth. Habes hic tuorum quempiam? ge
nerum? aut filios? aut filias? Omnes qui
tui sunt educ de urbe hac. Delebimus
enim locum istum. eo quod increuerit clamor
eorum coram domino. qui misit nos ut perdamus
illos. Egressus itaque loth locutus est ad
generos suos qui accepturi erant fili
as eius. et dixit. Surgite. egredimini de
loco isto: quia delebit dominus ciuitatem
hanc. Et uisus est eis quasi ludens loqui. Cum
que esset mane. cogebant eum angeli dicen
tes. Surge. tolle uxorem tuam et duas
filias quas habes ne et tu pereas pariter in
scelere ciuitatis. Dissimulante illo ap
prehenderunt manum eius. et manum uxo
ris ac duarum filiarum eius. eo quod parceret
dominus illi. eduxeruntque eum. posueruntque
extra ciuitatem. Ibi locuti sunt ad eum
dicentes. Salua animam tuam. Noli respi
cere post tergum. nec stes in omni circa regi
one. sed in monte saluum te fac. ne et tu
simul pereas. Dixitque loth ad eos. Quaeso
domine mi quia inuenit seruus tuus gratiam
coram te. et magnificasti misericordiam tuam quam
fecisti mecum. ut saluares animam meam
nec possum in monte saluari. ne for
te apprehendat me malum. et moriar. est
ciuitas hec iuxta ad quam possum fugere
parua. et saluabor in ea. Numquid non modi
ca est? et uiuet anima mea. Dixitque
ad eum. Ecce etiam in hoc suscepi preces tu
as. ut non subuertam urbem pro qua locutus
es. Festina et saluare ibi. quia non potero
facere quicquam donec ingrediaris il
luc. Idcirco uocatum est nomen urbis illius
segor. Sol egressus est super terram et loth
ingressus est segor. Igitur dominus pluit super
sodomam et gomorram sulphur et ignem
a domino de celo. et subuertit ciuitates has.
et omnem circa regionem. uniuersos habitatores
urbium. et cuncta terre uirentia. Respi
ciensque uxor eius post se. uersa est in statuam
salis. Abraham autem consurgens mane.
ubi steterat prius cum domino. intuitus est
sodomam et gomorram et uniuersam terram
regionis illius. uiditque ascendentem fa
uillam de terra quasi fornacis fumum. Cum enim
subuerteret deus ciuitates regionis illius: recor
datus est abrahe. et liberauit loth de subuer
sione urbium in quibus habitauerat. Ascen
ditque loth de segor. et mansit in monte.
due quoque filie eius cum eo. Timuerat
enim manere in segor: et mansit in spe

sedit ipse et due filie eius. Dixitque maior
ad minorem. Pater noster senex est, et nullus
uirorum remansit in terra, qui possit in
gredi ad nos, iuxta morem uniuerse ter
re. Veni inebriemus eum uino, dormi
amusque cum eo: ut seruare possimus ex pa
tre semen. Dederunt itaque patri suo bi
bere uinum nocte illa. Et ingressa est
maior, dormiuitque cum patre. At ille non
sensit, nec quando accubuit filia, nec quando
surrexit. Altera quoque die: dixit maior
ad minorem. Ecce dormiui heri cum
patre meo. Demus ei bibere uinum etiam
hac nocte, et dormies cum eo: ut saluemus
semen de patre nostro. Dederunt et illa
nocte patri uinum. Ingressaque minor
filia: dormiuit cum eo. Et ne tunc quidem
sensit quando concubuerit uel quando illa sur
rexerit. Conceperunt ergo due filie loth
de patre suo. Peperitque maior filium: et uo
cauit nomen eius moab. Ipse est pater
moabitarum: usque in presentem diem. Mi
nor quoque peperit filium, et uocauit no
men eius ammon: id est filius populi mei. Ipse
est pater ammonitarum: usque hodie.
XX Profectus inde abraham in terram austra
lem habitauit inter cades et sur, et peregrina
tus est in geraris. Dixitque de sarra uxore
sua: Soror mea est. Misit ergo abime
lech rex gerare: et tulit eam. Venit autem
deus ad abimelech per somnium nocte, et
ait illi. En morieris propter mulierem quam tuli
sti. habet enim uirum. Abimelech uero non te
tigerat eam. Et ait. Domine, num gentem
ignorantem et iustam interficies? Nonne
ipse dixit mihi, soror mea est? Et ipsa ait.
frater meus est. In simplicitate cordis mei,
et munditia manuum mearum hec feci.
Dixitque ad eum deus. Et ego scio quod sim
plici corde feceris. et ideo custodiui te
ne peccares in me. et non dimisi ut tangeres
eam. Nunc igitur redde uxorem uiro suo,
quia propheta est. et orabit pro te et uiues. Si autem
nolueris reddere: scito quod morte mo
rieris tu et omnia que tua sunt. Statimque
de nocte consurgens abimelech, uoca
uit omnes seruos suos. et locutus est uni
uersa uerba hec in auribus eorum. Timueruntque
omnes uiri ualde. Vocauit autem abime
lech etiam abraham: et dixit ei. Quid feci
sti nobis? Quid peccauimus in te, quia in
duxisti super me et super regnum meum pec
catum grande? Que non debuisti facere
fecisti nobis. Rursusque expostulans ait.
Quid uidisti ut hoc faceres? Respondit
abraham. Cogitaui mecum dicens. For
sitan non est timor dei in loco isto. et inter
ficient me propter uxorem meam. Alias autem
et uere soror mea est. filia patris mei,
et non filia matris mee. et duxi eam uxorem.
Postquam autem eduxit me deus de domo
patris mei: dixi ad eam. Hanc misericordiam
facies mecum. In omni loco ad quem in
grediemur, dices quod frater tuus sim. Tu
lit igitur abimelech oues et boues. et seruos
et ancillas. et dedit abraham. Reddiditque
illi sarram uxorem suam. et ait. Terra co
ram uobis est. ubicumque tibi placuerit, ha
bita. Sarre autem dixit. Ecce mille argen
teos dedi fratri tuo. Hoc erit tibi in uelamen
oculorum, ad omnes qui tecum sunt. et quocumque
perrexeris. mementoque te deprehensam. Ora
te autem abraham: sanauit deus abime
lech. et uxorem ancillasque eius. et pepererunt.
Concluserat enim dominus omnem uuluam do
mus abimelech: propter sarram uxorem
abraham.
Visitauit autem dominus sarram: sicut promiserat. XXI
et impleuit que locutus est. Concepitque
et peperit filium in senectute sua, tempore quo
predixerat ei deus. Vocauitque abraham
nomen filii sui quem genuit ei sarra y
saach. Et circumcidit eum octauo die. sicut pre
ceperat ei deus. cum centum esset annorum. Hac quippe
etate patris natus est ysaach. Dixitque sar
ra. Risum fecit mihi deus. Quicumque audierit
corridebit mihi. Rursumque ait. Quis au
diturus crederet abraham quod sarra lac
taret filium quem peperit ei iam seni? Cre
uit igitur puer. et ablactatus est. Fecitque a
braham grande conuiuium in die ablacta
tionis eius. Cumque uidisset sarra filium
agar egyptie ludentem cum ysaach, dixit
ad abraham. Eice ancillam hanc et fi
lium eius. Non enim heres erit filius an
cille, cum filio meo ysaach. Dure ac
cepit hoc abraham pro filio suo. Cui di
xit deus. Non tibi uideatur asperum super

puero et super ancilla tua. Omnia que dixerit
tibi sarra audi vocem eius: quia in ysaac
vocabitur tibi semen. Sed et filium ancille fa
ciam in gentem magnam: quia semen tuum est. Sur
rexit itaque abraham mane et tollens pa
nem et utrem aque imposuit scapule eius.
tradiditque puerum et dimisit eam. Que
cum abisset errabat in solitudine bersa
bee. Cumque consumpta esset aqua in utre:
abiecit puerum subter unam arborum que
ibi erant. et abiit sedit que e regione pro
cul quantum potest arcus iacere. Dixit enim.
Non videbo morientem puerum. Et sedens
contra levavit vocem suam et flevit. Exau
divit autem deus vocem pueri. Vocavitque
angelus domini agar de celo dicens. Quid agis
agar? Noli timere. Exaudivit enim deus
vocem pueri de loco in quo est. Surge
tolle puerum et tene manum eius. quia in
gentem magnam faciam eum. Aperuitque o
culos eius deus. Que videns puteum aque.
abiit et implevit utrem: deditque pu
ero bibere. et fuit cum eo. Qui crevit:
et moratus est in solitudine. Factusque est
iuvenis sagittarius. habitavitque in deser
to pharan: et accepit illi mater sua uxorem
de terra egypti. Eodem tempore dixit aby
melech et phicol princeps militie
eius ad abraham. Deus tecum est in universis
que agis. Iura ergo per dominum ne noceas mihi
et posteris meis. stirpique mee. sed iuxta
misericordiam quam feci tibi. facies mihi et terre in
qua versatus es advena. Dixitque abraham.
Ego iurabo. Et increpavit abimelech
propter puteum aque quem vi abstulerant
servi illius. Respondit que abimelech. Nesci
vi quis fecerit hanc rem. Sed et tu non in
dicasti mihi. et ego non audivi preter hodie.
Tulit itaque abraham oves et boves. et
dedit abimelech. Percusseruntque ambo fe
dus. Et statuit abraham septem agnas
gregis seorsum. Cui dixit abimelech. Quid
sibi volunt septem agne iste quas stare fe
cisti seorsum? At ille. Septem inquit agnas
accipies de manu mea. ut sint in testimo
nium michi: quoniam ego fodi puteum istum.
Idcirco vocatus est locus ille bersabee:
quia ibi uterque iuravit. et inierunt fedus pro
puteo iuramenti. Surrexit autem abime-
lech et phicol princeps militie exercitus
eius. reversique sunt in terram palestinorum.
Abraham vero plantavit nemus in ber
sabee. et invocavit ibi nomen domini dei eter
ni. et fuit colonus terre philistinorum di
ebus multis

Que postquam gesta sunt. temptavit deus XXII
abraham et dixit ad eum. Abraham
abraham. At ille respondit. Adsum. Ait il
li. Tolle filium tuum unigenitum quem dili
gis ysaach. et vade in terram visionis. atque
ibi offeres eum in holocaustum super
unum montium quem monstravero tibi. Igitur
abraham de nocte consurgens stravit a
sinum suum: ducens secum duos iuvenes et
ysaach filium suum. Cumque concidisset ligna
in holocaustum. abiit ad locum quem preceperat
ei deus. Die autem tercio elevatis oculis vidit
locum procul. Dixitque ad pueros suos. Expec
tate hic cum asino. ego et puer illuc
usque properantes. postquam adoraverimus
revertemur ad vos. Tulit quoque ligna ho
locausti. et imposuit super ysaach filium
suum. Ipse vero portabat in manibus ignem
et gladium. Cumque duo pergerent simul.
dixit ysaach patri suo. Pater mi. At
ille respondit. Quid vis fili. Ecce inquit i
gnis et ligna. Ubi est victima holocau
sti? Dixit abraham. Deus providebit sibi
victimam holocausti: fili mi. Pergebant
ergo pariter. veneruntque ad locum quem
ostenderat ei deus. In quo edificavit
altare et desuper ligna composuit. Cumque
colligasset ysaach filium suum. posuit eum
in altare super struem lignorum. extenditque
manum et arripuit gladium. ut immo
laret filium suum. Et ecce angelus domini de
celo clamavit dicens. Abraham abra
ham. Qui respondit. Adsum. Dixitque.
Non extendas manum tuam super puerum
neque facias illi quicquam. Nunc cognovi quod
times deum. et non pepercisti filio tuo u
nigenito propter me. Levavit abraham
oculos suos. viditque post tergum arietem
inter vepres. herentem cornibus. Quem
assumens obtulit holocaustum pro filio.
Appellavitque nomen loci illius. dominus videt.
Unde usque hodie dicitur in monte dominus vi
debit. Vocavit autem angelus domini abraham

secūdo de celo. dicens. Per memetipm̄
iuraui dicit dn̄s. q̄a fecisti rem hanc.
et nō pepercisti filio tuo unigenito ꝓpter
me. benedicam tibi. et multiplicabo
semen tuū sic̄ stellas celi. et uelud ha
renam que est in littore maris. Pos-
sidebit semen tuū portas inimicorū su-
orū. et bn̄dicentur in semine tuo om̄s
gentes terre. q̄a obedisti uoci mee. Re-
uersus est abraham ad pueros suos. Abi-
eruntq̄ bersabee simul. et habitauit ibi. Hi-
is ita gestis. nūciatum ē abraham q̄ mel-
cha quoq̄ genuisset filios nachor fratri
suo. hus p̄mogenitū. et buz fr̄em eius.
Camuhel patrem syrorū. et cased. et azau.
pheldas quoq̄ et iedlaph. ac bathuhel.
de quo nata ē rebecca. Octo istos gen̄
melcha nachor fr̄i abraham. Concu-
bina uō illius noīe roma. peperit tha
bee. et gaon. et thaas. et maacha.
XXIII Uixit aūt sarra centū uiginti septem
annis. et mortua est in ciuitate arbee.
que est hebron in t̄ra chanaan. Ueñ
q̄ abraham. ut plangeret et fleret eā.
Cumq̄ surrexisset ab officio funeris.
locutus est ad filios heth: dicens. Adue-
na sum et peregrinus apud uos. date m̄ ius
sepulcri uobiscū. et sepeliam mortuū
meū. Responderūt filii het dicētes. Au-
di nos dn̄e. Princeps dei es apud nos.
in electis sepulcris nr̄is sepeli mortu-
ū tuū. nullusq̄ p̄hibere te poterit. q̄n
in monumēto eius sepelias mortuum
tuū. Surrexit abraham et adorauit
p̄plm̄ terre. filios uidelicet het. Dixitq̄
ad eos. Si placet aīe ūre ut sepeliam
mortuum meū: audite me. et intercedi-
te apud ephron filiū seor ut det mi-
chi speluncam duplicem quā habet ī
extrema parte agri sui. Pecunia di-
gna tradat michi eam. corā uob̄: in
possessione sepulcri. Habitabat aūt
ephron in medio filiorū het. Respondit-
q̄ ephron ad abraham. cunctis audiē-
tib; qui ingrediebantur portas ciui-
tatis illius dicēs. Nequaquā ita fiat
dn̄e mi. s; tu magis ausculta qd̄ loq̄r.
Agrum trado t. et speluncā que ī eo
ē. p̄sentib; filiis p̄p̄li mei. Sepeli mortu-
ū tuū. Adorauit abraham corā p̄p̄lo terre.
et locutus est ad ephron circūstāte ple-
be. Queso ut audias me. Dabo pecu-
niā p̄ agro. Suscipe eā: et sic sepeliam
mortuum meū in eo. Respondit ephron.
Dn̄e mi. audi. Terra quā postulas. q̄-
dringentos argēti siclos ualet. Istud
ē p̄cium int̄ me et te. Sed q̄ntū est hoc? Se-
peli mortuū tuū. Quod cū audisset a-
braham. appendit pecuniā q̄ ephron
postulauerat. audientib; filiis het.
quadringentos siclos argenti et pro-
bate monete publice. Confirmatus
q̄ est ager quondā ephronis in quo erat
spelunca duplex respiciens mābre: tā
ipse quā spelūca. et omnes arbores eius in
cunctis terminis eius per circuitum ab-
rahe in possessionem. uidentib; filiis
het. et cunctis qui intrabant portā ciui-
tatis illius. Atq̄ ita sepeliuit abrahā
sarram uxorem suā. in spelunca agri
duplici qui respiciebat mambre. hec
est hebron in terra chanaan. Et confir-
matus est ager et antrū qd̄ erat in eo.
abrahe in possessionem monumēti
a filiis heth.
Erat aūt abraham senex dierūq; mul- XXIIII
torū. et dn̄s in cunctis bn̄dixerat ei. Dix-
itq̄ ad seruū seniorem domus sue. q̄ p̄e-
rat om̄ib; q̄ habebat. Pone manū tu-
ā sub̄ femur meū. ut adiurem te p̄ do-
minum deū celi et t̄re. ut nō accipias
uxorem filio meo de filiab; chanane-
orū int̄ quos habito: sed ad t̄rā et cogn̄a-
tionem meā p̄ficiscaris. et inde accipies
uxorem filio meo ysaach. Respondit s̄-
uus. Si noluerit mulier uenire me-
cū in t̄rām hanc. nunquid reducere debeo
filiū tuū ad locū de quo tu egressus es?
Dixit abraham. Caue nequā reducas
filiū meū illuc. Dn̄s deus celi. qui tu-
lit me de domo patris mei. et de t̄ra nati-
uitatis mee qui locutus ē m̄. et iura-
uit dicēs. Semini tuo dabo t̄ram hāc.
ipse mittet angl'm suū corā te. et accipi-
es uxorem filio meo. Sin aūt nolue-
rit mulier sequi te. nō teneberis iuramēto.
filiū tm̄ meū ne reducas illuc. Posu-
it ḡ seruus manū sub femore abrahā

dñi sui. et iuravit illi super sermone hoc. Tu-
litque decem camelos de grege domini sui. et
abiit. ex omnibus bonis eius portans secum.
Profectusque perrexit mesopotamiam. ad ur-
bem nachor. Cumque camelos fecisset ac-
cumbere extra oppidum iuxta pu-
teum aque vespere. eo tempore quo solent
mulieres egredi ad hauriendam aquam.
dixit. Domine deus domini mei abraham occur-
re hodie obsecro michi. et fac misericordiam
cum domino meo abraham. Ecce ego sto
prope fontem aque et filie habitatorum
huius civitatis egredientur ad hauriendam
aquam. Igitur puella cui ego dixero incli-
na hydriam tuam ut bibam. et illa
responderit bibe. quin et camelis tuis da-
bo potum. ipsa est quam preparasti servo
tuo ysaach. Et per hoc intelligam quod fe-
ceris misericordiam cum domino meo. Necdum in-
tra se verba compleverat. et ecce rebecca
egrediebatur filia bathuhel filii melche
uxoris nachor fratris abraham. habens
hydriam in scapula sua. puella deco-
ra nimis. virgoque pulcherrima et incogni-
ta viro. Descenderat autem ad fontem
et impleverat hydriam ac revertebatur.
Occurritque ei servus. et ait. Pauxillum
michi ad sorbendum prebe aque. de ydri-
a tua. Que respondit. Bibe domine mi. Ce-
leriterque deposuit ydriam super ulnam su-
am. et dedit ei potum. Cumque ille bibis-
set. adiecit. Quin et camelis tuis hau-
riam aquam. donec cuncti bibant. Effun-
densque hydriam in canalibus recucur-
rit ad puteum ut hauriret aquam. Et
haustam omnibus camelis dedit. Ille autem
contemplabatur eam tacitus. scire vo-
lens utrum prosperum iter suum fecisset dominus.
an non. Postquam ergo biberunt cameli pro-
tulit vir inaures aureas appendentes
siclos duos. et armillas totidem pondo
siclorum decem. Dixitque ad eam. Cuius es fi-
lia. indica michi. Est in domo patris tui
locus ad manendum. Que respondit. Filia
bathuhelis sum filii nachor. quem pepe-
rit ei melcha. Et addidit dicens. Pa-
learum quoque et feni plurimum est apud nos.
et locus spaciosus ad manendum. Incli-
navit se homo. et adoravit dominum dicens. Bene-
dictus dominus deus domini mei abraham. qui
non abstulit misericordiam et veritatem suam a domino
meo. et recto itinere perduxit me in domum
fratris domini mei. Cucurrit itaque puella.
et nunciavit in domum matris sue. omnia
que audierat. Habebat autem rebecca fratrem
nomine laban. Qui festinus egressus est
ad hominem. ubi erat fons. Cumque vidis-
set inaures et armillas in manibus so-
roris sue. et audisset cuncta verba refe-
rentis hec locutus est michi homo. venit ad
virum qui stabat iuxta camelos. et prope
fontem aque. dixitque ad eum. Ingredere be-
nedicte domini. Cur foris stas. Preparavi
domum et locum camelis. Et introduxit eum
in hospicium. ac destravit camelos. Dedit-
que paleas et fenum. et aquam ad lavan-
dos pedes camelorum. et virorum qui venerant
cum eo. Et appositus est panis in conspec-
tu eius. Qui ait. Non comedam. donec
loquar sermones meos. Respondit ei. Loquere.
At ille. Servus inquit abraham sum. et do-
minus benedixit domino meo valde. magnifi-
catusque est. et dedit ei oves et boves. argen-
tum et aurum. servos et ancillas. came-
los et asinos. Et peperit sarra uxor domini
mei filium domino meo in senectute sua.
deditque illi omnia que habuerat. Et ad-
iuravit me dominus meus dicens. Non accipi-
as uxorem filio meo de filiabus chana-
neorum in quorum terra habito. sed ad domum pa-
tris mei perges. et de cognatione mea accipi-
es uxorem filio meo. Ego vero respondi do-
mino meo. Quid si noluerit venire
mecum mulier. Dominus ait in cuius conspectu
ambulo. mittet angelum suum tecum. et diriget
viam tuam. accipiesque uxorem filio me-
o de cognatione mea. et de domo patris mei.
Innocens eris a maledictione mea cum
veneris ad propinquos meos et non dederint
tibi. Veni ergo hodie ad fontem aque. et
dixi. Domine deus domini mei abraham. si direxisti
viam meam in qua nunc ambulo. ecce sto iuxta
fontem aque. et virgo que egredietur ad
hauriendam aquam audierit a me. da michi pau-
xillum aque ad bibendum ex ydria tua. et
dixerit michi. et tu bibe. et camelis tuis
hauriam. ipsa est mulier quam preparavit dominus
filio domini mei. Dum hec mecum tacitus

uoluerem: apparuit rebecca ueniens cū
ydria quā portabat in scapula. Descen
ditq; ad fontē et hausit aquā. Et aio ad
eam. Da m̄ paululū bibere. Que festinās
deposuit ydriam de humero. et dixit m̄. Et tu
bibe. et camelis tuis potū tribuā. Bibi et
adaquauit camelos. Interrogauiq; eā et dixi.
Cuius es filia? Que respondit. Filia bathuel
sum. filii nachor. quē peperit illi melcha.
Suspendi itaq; inaures ad ornandā fa
ciē eius. et armillas posui in manibus eius. Pro
nusq; adoraui dūm. benedicens dūo deo
dūi mei abraham. qui perduxit me recto
itinere. ut sumerem filiā fratris dūi
mei filio eius. Quamobrem si facitis mi
sericordiā et ueritatē cū dūo meo: indica
te m̄. Sin autē aliud placet. et h̄ dicite.
ut uadam ad dexteram siue ad sinistrā.
Responderunt laban et bathuel. A dūo e
gressus est sermo. n̄ possumus extra pla
citū eius quicquā aliud loqui tecū. En rebec
ca corā te est. Tolle eā et pficiscere. et sit
uxor filii dūi tui. sicut locutus est dūs. Quod
cū audisset puer abraham: adorauit in ter
ra dūm. Platisq; uasis argenteis et aure
is ac uestibus: dedit eas rebecce p munere.
Fratribus eius quoq; et mr̄i dona obtulit. I
nito conuiuio. uescentes pariter et bi
bentes. manserunt ibi. Surgens autē ma
ne: locutus est puer. Dimittite me ut
uadā ad dūm meū. Responderunt fratres eius.
et mater. Maneat puella saltem decē dies
apud nos. et postea pficiscetur. Nolite ait
me retinere. quia dūs direxit uiā meā. Di
mittite me ut pgam ad dūm meū.
Et dixerunt. Uocemus puellā. et quera
mus ipsius uoluntatē. Cumq; uocata ue
nisset. sciscitati sunt. Uis ire cū homine
isto? Que ait. Uadam. Dimiserunt ergo
eam: et delboram nutricē illius. ser
uumq; abraham et comites eius. Imprecan
tes pspera sorori sue. atq; dicentes. So
ror nr̄a es. crescas in mille milia. et pos
sideat semen tuum portas inimicorum suorum.
Igitur rebecca et puelle illius ascensis ca
melis. secute sunt uirū. Qui festinus re
uertebatur ad dūm suū. Eo tempore ysaach
deambulabat p uiā que ducit ad pute
ū. cui nomē ē uiuentis et uidentis. Ha
bitabat enim in terra australi. et egressus fue
rat ad meditandū in agro. inclinata iā
die. Cumq; leuasset oculos. uidit camelos
uenientes procul. Rebecca quoq; conspecto
ysaach. descendit de camelo: et ait ad pu
erū. Quis est ille homo qui uenit p agrū in oc
cursū nobis? Dixitq; ei. Ipse est dominus meus.
At illa tollens cito palliū operuit se. Ser
uus autē cuncta q̄ gesserat narrauit ysa
ach. Qui introduxit eam in tabnaculū sar
re matris sue. et accepit eam uxorē. et in tan
tū dilexit eam: ut dolorem qui ex morte
matris acciderat temperet.
Abraham uero aliam duxit uxorem nōe XXV
cethuram. que peperit ei zamram. et iecsā.
et madan. et madian. et iesboch. et sue. Iec
san quoq; genuit saba. et dadan. Filii dadā:
fuerunt assurim. et latusim. et loomin.
At uero ex madian: ortus est epha. et ofer.
et enoch. et abida. et eldaa. Omnes hii filii
cethure. Deditq; abraham cuncta q̄ pos
sederat ysaach. Filiis autē concubinarū
largitus est munera. et separauit eos ab
ysaach filio suo. dū adhuc uiueret ad
plagam orientalē. Fuerūt autē dies ui
te abrahe. centū. lxxv. anni. et deficiens
mortuus est in senectute bona. puecte
que etatis et plenus dierum: congregatusq; ē
ad ppl'm suū. Et sepelierunt eū ysaac
et ismahel filii sui in spelunca duplici
q̄ sita ē in agro ephron filii seor ethei e regione mābre
eth. Ibi sepultus ē ipse. et sarra uxor q̄ emerat a
eius. Et post obitum illius bñdixit dūs ysa filiis
ach filio eius. qui habitabat iuxta pute
ū nōie uiuentis et uidentis. Hee sunt
generationes ysmahel filii abrahe. quē pe
perit ei agar egyptia famula sarre. et h̄
nōia filiorum eius in uocabulis et generatio
nibus suis. Primogenitus ysmahel na
baioth. deinde cedar. et abdehel. et mab
san. masma quoq; et duma. et massa.
adad. et thema. ithur. et naphis. et ced
ma. Isti sunt filii ismahel. et hec nōia p
castella et oppida eorum. Duodecim prin
cipes tribuum suarum. Et facti sunt anni uite
ismahel: centū. xxx. vii. Deficiensq;
mortuus ē. et appositus ad ppl'm suum.
Habitauit autē ab euila usq; sur. que re
spicit egyptum. introeuntibus assyrios

ꝑcdes

ne

coram cunctis fratribus suis obiit. Hee sunt
que generationes ysaach filii abraham.
Abraham genuit ysaach. Qui cum .xl. esset
annorum duxit uxorem rebeccam filiam
bathuelis syri de mesopotamia. sororem
laban. Deprecatusque est ysaach dominum pro u-
xore sua: eo quod esset sterilis. Qui exaudivit
eum: et dedit conceptum rebecce. Sed
collidebantur in utero eius parvuli. que
ait. Si sic mihi futurum erat. quid necesse fu-
it concipere? Perrexitque ut consuleret do-
minum. Qui respondens: ait. Due gentes in
utero tuo sunt. et duo populi ex ventre tuo
dividentur. Populusque populum superabit. et
maior minori serviet. Iam tempus pariendi
venerat. et ecce gemini in utero eius re-
perti sunt. Qui primus egressus est: ruf-
fus erat. et totus in morem pellis hispi-
dus. Vocatumque est nomen eius esau. Pro-
tinus alter egrediens plantam fratris
tenebat manu: et ideo appellavit eum ia-
cob. Sexagenarius erat ysaach. quando
nati sunt ei parvuli. Quibus adultis.
factus est esau vir gnarus venandi: et homo
agricola. Iacob autem vir simplex. habita-
bat in tabernaculis. Ysaach amabat esau
eo quod de venationibus illius vesceretur: et re-
becca diligebat iacob. Coxit autem pul-
mentum iacob. Ad quem cum venisset esau
de agro lassus: ait. Da mihi de coctione
hac rufa. quia oppido lassus sum. Quam
ob causam vocatum est nomen eius edom.
Cui dixit iacob. Vende mihi primoge-
nita tua. Ille respondit. En morior. quid
mihi proderunt primogenita? Ait iacob.
Iura ergo mihi. Iuravit ei esau. et vendidit pri-
mogenita. et sic accepto pane et lentis
edulio. comedit et bibit. et abiit parvi-
pendens quod primogenita vendidisset.
XVI Orta autem fame super terram:
post eam sterilitatem que acciderat
in diebus abraham: abiit ysaach ad
abimelech regem palestinorum in gera-
ra. Apparuitque ei dominus et ait. Ne descen-
das in egyptum. sed quiesce in terra quam
dixero tibi. et peregrinare in ea. eroque te-
cum. et benedicam tibi. Tibi enim et semini
tuo dabo universas regiones has. complens
iuramentum quod spopondi abrahe patri tuo.
et multiplicabo semen tuum sicut stellas celi:
daboque posteris tuis universas regiones has.
Et benedicentur in semine tuo omnes gentes
terre: eo quod obedierit abraham voci mee.
et custodierit precepta mea. et mandata mea.
et cerimonias. legesque servaverit. Mansit
itaque ysaach in geraris. Qui cum interroga-
retur a viris loci illius super uxore sua. respon-
dit. Soror mea est. Timuerat enim confiteri
quod sibi esset sociata coniugio. reputans ne
forte interficerent eum propter illius pulchritudinem.
Cumque pertransissent dies plurimi et ibidem mo-
raretur: prospiciens abimelech palestino-
rum rex per fenestram vidit eum iocantem cum re-
becca uxore sua. Et accersito ait. Perspi-
cuum est quod uxor tua sit. Cur mentitus es eam
sororem tuam esse? Respondit. Timui ne mo-
rerer propter eam. Dixitque abimelech. Quid im-
posuisti nobis? Potuit coire quispiam de po-
pulo cum uxore tua. et induxeras super nos
grande peccatum. Precepitque omni populo dicens.
Qui tetigerit hominis huius uxorem. mor-
te morietur. Sevit autem ysaach in terra
illa: et invenit in ipso anno centuplum. Be-
dixitque ei dominus et locupletatus est homo. et i-
bat proficiens atque succrescens donec ma-
gnus vehementer effectus est. Habuit quoque
possessiones ovium et armentorum: et familie
plurimum. Ob hec invidentes ei palestini
omnes puteos quos foderant servi pa-
tris illius abraham. illo tempore obstruxe-
runt implentes humo. in tantum ut ipse a-
bimelech diceret ad ysaach. Recede a
nobis: quoniam potentior nobis factus es valde.
Et ille discedens ut veniret ad torrentem
gerare habitaretque ibi: rursum fodit ali-
os puteos. quos foderant servi patris sui
abraham. et quos illo mortuo olim ob-
struxerant philistiim. Appellavitque eos
hisdem nominibus quibus ante pater vocave-
rat. Foderunt in torrente. et reperierunt aquam
vivam. Sed et ibi iurgium fuit pastorum
gerare adversus pastores ysaach. dicentium.
Nostra est aqua. Quamobrem nomen putei ex
eo quod acciderat: vocavit calumpniam. Foderunt
et alium puteum: et pro illo quoque rixati sunt.
Appellavitque eum inimicitias. Profectus inde
fodit alium puteum: pro quo non contenderunt.
Itaque vocavit nomen illius latitudo: dicens.

Nunc dilatavit nos dominus. et fecit crescere
super terram. Ascendit autem ex illo loco in
bersabee. ubi apparuit ei dominus in ipsa
nocte dicens. Ego sum deus abraham pa
tris tui. noli timere quia ego tecum
sum. et benedicam tibi. et multiplicabo se
men tuum. propter servum meum abraham. Itaque
que edificavit ibi altare domino. et invoca
to nomine domini. extendit tabernaculum. Prece
pitque servis suis ut foderent puteum.
Ad quem locum cum venissent de gera
ris. abimelech et ochozath amicus illius.
et phichol dux militum. locutus est eis y
saach. Quid venistis ad me hominem
quem odistis et expulistis a vobis? Qui
responderunt. Vidimus tecum esse dominum. et
idcirco nunc diximus. Sit iuramentum
inter nos. et ineamus fedus. ut non facia
as nobis quicquam mali. sicut et nos nichil
tuorum attigimus. nec fecimus quod te
lederet. sed cum pace dimisimus auctum
benedictione domini. Fecit ergo eis convivium:
et post cibum et potum surgentes mane
iuraverunt sibi mutuo. Dimisitque
eos ysaach pacifice in locum suum. Ecce
autem venerunt in ipso die servi ysaach an
nunciantes ei de puteo quem foderant.
atque dicentes. Invenimus aquam. Unde
appellavit eum abundantiam: et no
men urbi impositum est bersabee. usque in
presentem diem. Esau vero quadragenarius
duxit uxores. iudith filiam beeri e
thei. et basemath filiam elon eiusdem loci.
que ambe offenderant animum ysaach et re
becce.

XXVII Senuit autem ysaach: et caligaverunt oculi
eius. et videre non poterat. Vocavitque
esau filium suum maiorem: et dixit ei. Fi
li mi. Qui respondit. Adsum. Cui pater.
Vides inquit quod senuerim. et ignorem di
em mortis mee. Sume arma tua phare
tram et arcum. et egredere foras. Cumque
venatu aliquid apprehenderis. fac mi
chi pulmentum. sicut velle me nosti. et
affer ut comedam. et benedicat tibi anima mea
antequam moriar. Quod cum audisset rebecca
et ille abisset in agrum. ut iussionem patris
expleret: dixit rebecca filio suo. ia
cob. Audivi patrem tuum loquentem cum
esau fratre tuo. et dicentem ei. Affer michi de
venatione tua. et fac cibos ut comedam.
et benedicam tibi coram domino antequam mo
riar. Nunc ergo fili mi. acquiesce consiliis
meis. et pergens ad gregem affer michi du
os hedos optimos. ut faciam ex eis escas
patri tuo. quibus libenter vescitur. Quas
cum intuleris et comederit. benedicat ti
bi priusquam moriatur. Cui ille respondit.
Nosti quod esau frater meus homo pilosus sit.
et ego lenis. Si attrectaverit me pater meus
et senserit. timeo ne putet me sibi vo
luisse illudere. et inducat super me ma
ledictionem pro benedictione. Ad quem mater.
In me sit ait ista maledictio. fili mi.
tantum audi vocem meam. et pergens affer que
dixi. Abiit et attulit. deditque matri. Pa
ravit illa cibos. sicut noverat velle patrem
illius: et vestibus esau valde bonis quas
apud se habebat domi. induit eum. Pelli
culasque hedorum circumdedit manibus: et
colli nuda protexit. Deditque pulmentum. et pa
nes quos coxerat tradidit. Quibus il
latis. dixit. Pater mi. At ille respondit. Au
dio. Quis es tu fili mi? Dixitque iacob. E
go sum esau primogenitus tuus. feci sicut
precepisti michi. Surge. sede. et comede.
de venatione mea. ut benedicat michi anima
tua. Rursumque ysaach ad filium suum. Quo
modo inquit tam cito invenire potui
sti fili mi? Qui respondit. Voluntas dei
fuit pater. ut cito michi occurreret quod
volebam. Dixitque ysaach. Accede huc
ut tangam te fili mi. et probem utrum
tu sis filius meus esau: an non. Acces
sit ille ad patrem. et palpato eo. dixit ysa
ach. Vox quidem vox iacob est: sed manus
manus sunt esau. Et non cognovit eum.
quia pilose manus similitudinem maioris ex
presserant. Benedicens ergo illi: ait.
Tu es filius meus esau? Respondit. Ego sum.
At ille. Affer inquit michi cibos de venatio
ne tua fili mi: ut benedicat tibi anima mea.
Quos cum oblatos comedisset. obtulit
ei et vinum. Quo hausto: dixit ad eum.
Accede ad me: et da michi osculum fili mi.
Accessit et osculatus est eum. Statimque ut
sensit vestimentorum illius fragrantiam. bene
dicens ait. Ecce odor filii mei. sicut odor agri

plení. cui benedixit dominus. Det tibi deus de ro
re celi et de pinguedine terre abundanti
am frumenti et uini. et olei: et seruiant tibi po
puli et adorent te tribus. Esto dominus fratrum tuo
rum. et incuruentur ante te filii matris
tue. Qui maledixerit tibi. sit ille ma
ledictus. et qui benedixerit tibi benedictio
nibus repleatur. Vix ysaac sermonem
impleuerat: et egresso iacob foris
uenit esau. Coctosque de uenatione ci
bos intulit patri dicens. Surge pater mi
et comede de uenatione filii tui: ut
benedicat michi anima tua. Dixitque illi ysaac
Quis enim es tu? Qui respondit. Ego sum
filius tuus primogenitus esau. Expa
uit ysaac stupore uehementi: et ultra
quam credi potest admirans ait. Quis igitur
ille est. qui dudum captam uenationem at
tulit michi. et comedi ex omnibus priusquam
tu uenires? Benedixique ei. et erit benedi
ctus. Auditis esau sermonibus patris:
irrugiit clamore magno. et consterna
tus ait. Benedic etiam et michi pater mi.
Qui ait. Venit germanus tuus fraudu
lenter. et accepit benedictionem tuam. At
ille subiunxit. Iuste uocatum est nomen
eius iacob. supplantauit enim me en al
tera uice. Primogenita mea ante tulit.
et nunc secundo surripuit benedictionem me
am. Rursumque ad patrem. Numquid non reser
uasti ait et michi benedictionem? Respondit ysaac.
Dominum tuum illum constitui. et omnes fratres eius
seruituti illius subiugaui. frumento et uino
et oleo. stabiliui eum. et tibi post hec fili
mi ultra quid faciam? Cui esau. Num unam
inquit tantum benedictionem habes pater?
Michi quoque obsecro ut benedicas. Cum
que eiulatu magno fleret: motus ysa
ac. dixit ad eum. In pinguedine terre
et in rore celi desuper. erit benedictio tu
a. Viues gladio. et fratri tuo seruies. Tem
pusque ueniet cum excutias et soluas iu
gum eius de ceruicibus tuis. Oderat ergo semper
esau iacob: pro benedictione qua benedixe
rat ei pater. dixitque in corde suo. Venient
dies luctus patris mei. et occidam iacob
fratrem meum. Nunciata sunt hec rebec
ce. Que mittens et uocans iacob filium
suum: dixit ad eum. Ecce esau frater tuus mi
natur ut occidat te. Nunc ergo fili audi uo
cem meam. et consurgens fuge ad laban fratrem
meum in aran. habitabisque cum eo dies pau
cos donec requiescat furor fratris tui: et
cesset indignatio eius. obliuiscaturque
eorum que fecisti in eum. Postea mittam et
adducam te inde huc. Cur utroque orbabor
filio in una die? Dixit quoque rebecca
ad ysaac. Tedet me uite mee propter
filias heth. Si acceperit iacob uxorem
de stirpe huius terre: nolo uiuere.

XXVIII

Vocauit itaque ysaac iacob. et benedixit.
precepitque ei dicens. Noli accipere coniu
gem de genere chanaan. sed uade et profi
ciscere in mesopotamiam syrie. ad do
mum bathuel patris matris tue. et accipe
inde tibi uxorem de filiabus laban auun
culi tui. Deus autem omnipotens benedicat tibi.
et crescere te faciat atque multiplicet.
ut sis in turbas populorum. et det tibi benedic
tionem abraham. et semini tuo post te.
ut possideas terram peregrinationis
tue. quam pollicitus est auo tuo. Cumque
dimisisset eum ysaac: profectus uenit
in mesopotamiam syrie. ad laban filium
bathuel syri fratrem rebecce matris sue. Vi
dens autem esau quod benedixisset pater suus ia
cob et misisset eum in mesopotamiam sy
rie. ut inde uxorem duceret: et quod post
benedictionem precepisset ei dicens. Non acci
pias coniugem de filiabus chanaan. quodque
obediens iacob parentibus isset in syriam
probans quoque quod non libenter aspiceret
filias chanaan pater suus: iuit ad isma
helem. et adduxit uxorem absque his
quas habebat prius. meleth filiam
ismahelis filii abraham. sororem na
baioth. Igitur egressus iacob de bersabee per
gebat aram. Cumque uenisset ad quendam
locum. et uellet in eo requiescere post
solis occubitum. tulit de lapidibus qui ia
cebant. et supponens capiti suo dormiuit
in eodem loco. Viditque in somnis scalam
stantem super terram. et cacumen illius tangens
celum: angelos quoque ascendentes et de
scendentes per eam. et dominum innixum scale
dicentem sibi. Ego sum dominus deus abraham
patris tui. et deus ysaac. Terram in qua
dormis tibi dabo. et semini tuo: eritque

gem tuam sicut pulvis terre. Dilataberis ad orien-
tem et occidentem. septentrionem et meridiem.
et benedicentur in te et in semine tuo cun-
cte tribus terre. Et ero custos tuus quocumque
perrexeris. et reducam te in terram hanc. nec di-
mittam nisi complevero universa que dixi.
Cumque evigilasset iacob de sompno. ait.
Vere dominus est in loco isto. et ego nesciebam.
Pavensque quam terribilis est inquit locus iste.
Non est hic aliud nisi domus dei. et porta
celi. Surgens ergo mane tulit lapidem quem
supposuerat capiti suo. et erexit in titu-
lum. fundens oleum desuper. Appellavitque
nomen urbis bethel. que prius luza voca-
batur. Vovit etiam votum dicens. Si fuerit
deus mecum. et custodierit me in via per
quam ambulo. et dederit mihi panem ad vescen-
dum. et vestimentum ad induendum. reversusque
fuero prospere ad domum patris mei. erit
mihi dominus in deum. et lapis iste quem erexi in
titulum vocabitur domus dei. cunctorumque que
dederis michi. decimas offeram tibi.
XXIX Profectus ergo iacob venit ad terram o-
rientalem. Et vidit puteum in agro.
tres quoque greges ovium accubantes iuxta
eum. Nam ex illo adaquabantur peco-
ra. et os eius grandi lapide claudebatur.
Morisque erat. ut cunctis ovibus congre-
gatis devolverent lapidem. et refectis
gregibus rursum super os putei ponerent. Dixit-
que ad pastores. Fratres unde estis? Qui re-
sponderunt. De aran. Quos interrogans.
Numquid ait nostis laban filium nachor?
Dixerunt. Novimus. Sanusne est inquit.
Valet inquiunt. Et ecce rachel filia eius
venit cum grege suo. Dixitque iacob. Ad-
huc multum diei superest. nec est tempus
ut reducantur ad caulas greges. Da-
te potum ovibus. et sic ad pastum eas
reducite. Qui responderunt. Non possumus.
donec omnia pecora congregentur. et a-
moveamus lapidem de ore putei. ut ada-
quemus greges. Adhuc loquebantur.
et ecce rachel veniebat cum ovibus patris
sui. Nam gregem ipsa pascebat. Quam
cum vidisset iacob. et sciret consob-
rinam suam. ovesque laban avunculi sui.
amovit lapidem quo puteus claude-
batur. et adaquato grege osculatus est

eam. Elevataque voce flevit. et indicavit ei
quod frater esset patris eius. et filius rebecce.
At illa festinans nuntiavit patri suo. Qui
cum audisset venisse iacob filium soro-
ris sue. cucurrit obviam ei. Complex-
usque eum et in osculo ruens. duxit in domum
suam. Auditis autem causis itineris. respon-
dit. Os meum es et caro mea. Et postquam
expleti sunt dies mensis unius. dixit ei. Num
quia frater meus es gratis servies michi? Dic
quid mercedis accipias. Habebat vero filias
duas. Nomen maioris lia. minor vero
appellabatur rachel. Sed lia. lippis erat
oculis. rachel decora facie. et venusto
aspectu. Quam diligens iacob ait. Ser-
viam tibi pro rachel filia tua minore
septem annis. Respondit laban. Melius
est ut eam tibi dem quam viro alteri. Mane
apud me. Servivit igitur iacob pro rachel
septem annis. et videbantur illi pauci dies
pre amoris magnitudine. Dixitque ad la-
ban. Da michi uxorem meam. quia iam tempus
expletum est. ut ingrediar ad illam.
Qui vocatis multis amicorum turbis.
ad convivium. fecit nuptias. Et ve-
spere filiam suam liam introduxit ad eum.
dans ancillam filie zelpham nomine. Ad quam
cum iacob ex more fuisset ingressus.
facto mane. vidit liam. et dixit ad so-
cerum. Quid est hoc quod facere voluisti?
Nonne pro rachel servivi tibi? Quare liam
imposuisti michi? Respondit laban. Non est
in loco nostro consuetudinis. ut minores
ante tradamus ad nuptias quam maiores.
Imple ebdomadam dierum huius copule.
et hanc quoque dabo tibi. pro opere quo ser-
viturus es michi septem annis aliis. Adquievit
placito. et ebdomada transacta rachel
duxit uxorem. Cui pater servam balam
dederat. Tandemque potitus optatis
nuptiis. amorem sequentis priori
pretulit. serviens apud eum septem annis
aliis. Videns autem dominus quod despiceret liam.
aperuit vulvam eius. sorore sterili perma-
nente. Que conceptum genuit filium. voca-
vitque nomen eius ruben dicens. Vidit
dominus humilitatem meam. nunc amabit
me vir meus. Rursumque concepit. et peperit
filium. et ait. Quoniam audivit dominus habe-

n me contemptui: dedit et istum michi. Vocaui
tque nomen eius symeon. Concepitque tertio. et
genuit alium. Dixitque. Nunc quoque copu
labitur michi maritus meus. eo quod pepe
rerim illi tres filios. Et idcirco appel
lauit nomen eius leui. Quarto concepit. et
peperit filium. et ait. Modo confitebor domino.
Et ob hoc uocauit eum iudam. Cessauitque
parere.
XXX Cernens autem rachel quod infecunda es
set. inuidit sorori: et ait marito su
o. Da michi liberos. alioquin moriar.
Cui iratus. respondit iacob. Num pro deo e
go sum qui priuauit te fructu uentris
tui? At illa. Habeo inquit famulam bi
lam: ingredere ad illam. ut pariat
super genua mea. et habeam ex ea fili
os. Deditque illi balam in coniugium. que in
gresso ad se uiro: concepit et peperit
filium. Dixitque rachel. Iudicauit mi
chi dominus. et exaudiuit uocem meam: dans michi
filium. Et idcirco appellauit nomen illius
dan. Rursumque bala concipiens. peperit al
terum. pro quo ait rachel. Comparauit me
dominus cum sorore mea. et inualui. uocauit
que nomen eius neptalim. Sentiens lya
quod parere desisset: zelpham ancillam
suam tradidit marito. Qua post
conceptum edente filium. dixit. Feliciter.
Et idcirco uocauit nomen eius gad. Pe
perit quoque zelpha alterum. Dixitque lya.
Hoc pro beatitudine mea. Beatam me quippe
esse dicent omnes mulieres. Propterea ap
pellauit eum asser. Egressus autem ru
ben tempore messis triticee in agrum. re
perit mandragoras. quas matri sue
lye detulit. Dixitque rachel. Da michi
partem de mandragoris filii tui. Il
la respondit. Parumne tibi uidetur quod
preripueris maritum michi. nisi etiam mandrago
ras filii mei tuleris? Ait rachel. Dor
miat tecum hac nocte pro mandragoris
filii tui. Redeuntique ad uesperam de
agro iacob. egressa est in occursum
eius lya: et ait. Ad me inquit intra
bis. quia mercede conduxi te pro mandra
goris filii mei. Dormiuitque cum ea no
cte illa: et exaudiuit deus preces eius.
Concepitque et peperit filium quintum. et ait.

Dedit deus mercedem michi: quia dedi ancillam
meam uiro meo. Appellauitque nomen illius
ysachar. Rursum lya concipiens peperit sextum
filium. et ait. Dotauit me dominus dote bona.
etiam hac uice mecum erit maritus meus. eo quod
genuerim illi sex filios. Et idcirco appel
lauit nomen eius zabulon. Post quem pepe
rit filiam nomine dinam. Recordatus quo
que dominus rachelis: exaudiuit eam. et aperuit
uuluam eius. Que concepit: et peperit filium
dicens. Abstulit deus obprobrium meum. Et uo
cauit nomen illius ioseph: dicens. Addat
michi dominus filium alterum. Nato autem ioseph.
dixit iacob socero suo. Dimitte me: ut
reuertar in patriam et ad terram meam. Da
uxores et liberos meos. pro quibus seruiui tibi.
ut abeam. Tu nosti seruitutem qua ser
uiui tibi. Ait ei laban. Inueniam gratiam
in conspectu tuo. Experimento didici quod
benedixerit michi deus propter te. Constitue
mercedem tuam quam dem tibi. At ille respon
dit. Tu nosti quomodo seruierim tibi. et quanta
in manibus meis fuerit possessio tua.
Modicum habuisti antequam uenirem ad te.
et nunc diues effectus es. Benedixitque ti
bi dominus ad introitum meum. Iustum est igitur
ut aliquando prouideam etiam domui mee. Dixitque laban.
Quid dabo tibi? At ille respondit. Nichil
uolo. Sed si feceris quod postulo: iterum pas
cam. et custodiam pecora tua. Gyra omnes
greges tuos. et separa cunctas oues. uari
as et sparso uellere. et quodcumque furuum et ma
culosum uariumque fuerit. tam in ouibus
quam in capris. erit merces mea. Respon
debitque michi cras iustitia mea. quando placiti
tempus aduenerit coram te. Et omnia que non
fuerint uaria et maculosa et furua. tam in
ouibus quam in capris. furti me arguent.
Dixit laban. Gratum habeo quod petis.
Et separauit in die illa capras et oues
et hyrcos. et arietes. uarios atque maculo
sos. Cunctum autem gregem unicolorem id
est albi et nigri uelleris. tradidit in ma
nu filiorum suorum. et posuit spacium itine
ris inter se et generum dierum trium. qui pasce
bat reliquos greges eius. Tollens er
go iacob uirgas populeas uirides.
et amigdalinas et platanis. et ex par
te decorticauit eas. Detractisque corticibus

bus in his que spoliata fuerant candor
apparuit. Illa uero que integra erant: uiri
dia permanserunt. Atque in hunc modum: co
lor effectus est uarius. Posuitque eas in ca
nalibus ubi effundebatur aqua: ut cum ue
nissent greges ad bibendum: ante oculos ha
berent uirgas. et in aspectu earum conciperent.
Factumque est ita ut in ipso calore coitus o
ues intuerentur uirgas: et parerent ma
culosa et uaria. et diuerso colore respersa.
Diuisitque gregem iacob: et posuit u
irgas ante oculos arietum in canalibus. Erant
autem alba queque et nigra laban. cetera uero
iacob: separatis inter se gregibus. Igitur quan
do primo tempore ascendebantur oues. ponebat
iacob uirgas in canalibus aquarum an
te oculos arietum. et ouium. ut in earum contempla
tione conciperent. Quando uero serotina admissu
ra erat. et conceptus extremus: non pone
bat eas. Factaque sunt ea que erant sero
tina laban: et que primi temporis iacob.
Ditatusque est homo ultra modum. et ha
buit greges multos et ancillas et seruos.
et camelos et asinos.

XXXI

Postquam autem audiuit uerba filiorum laban
dicentium. Tulit iacob omnia que fuerant
patris nostri. et de illius facultate di
tatus est inclitus: animaduertit quoque faci
em laban: quod non esset erga se sicut heri
et nudius tertius. maxime dicente si
bi domino. Reuertere in terram patrum tuorum.
ad generationem tuam. eroque tecum. misit
et uocauit rachel et liam in agrum ubi pa
scebat greges. dixitque eis. Video faciem
patris uestri: quod non sit erga me. sicut heri
et nudius tertius. Deus autem patris mei
fuit mecum. et ipse nostis. quod totis uiribus
meis seruierim patri uestro. Sed pater uester cir
cumuenit me. et mutauit mercedem meam
decem uicibus: et tamen non dimisit eum deus ut no
ceret mihi. Siquando dixit uarie erunt mercedes tu
e: pariebant omnes oues uarios fetus;
Quando uero e contrario ait: alba queque accipi
es pro mercede. omnes greges alba pepererunt.
Tulitque deus substantiam patris uestri. et dedit
mihi. Postquam enim conceptus ouium tempus
aduenerat. leuaui oculos meos. et uidi
in somnis ascendentes mares super fe
minas. uarios et maculosos et diuersorum
colorum. Dixitque angelus domini ad me in som
nis. Iacob. Et ego respondi. Adsum. Qui
ait. Leua oculos tuos et uide uniuersos
masculos ascendentes super feminas. ua
rios. respersos atque maculosos. Vidi enim
omnia que fecit tibi laban. Ego sum
deus bethel: ubi unxisti lapidem et uotum
uouisti michi. Nunc ergo surge. et egredere
de terra hac: reuertens in terram natiuitatis tu
e. Responderunt rachel et lya. Numquid habemus
residui quicquam in facultatibus et hereditate
domus patris nostri? Nonne quasi alienas
reputauit nos et uendidit. comeditque
pretium nostrum? Sed deus tulit opes patris nostri.
et nobis eas tradidit ac filiis nostris. Unde
omnia que precepit tibi deus fac. Surrexit ita
que iacob. et impositis liberis et coniugibus
suis super camelos. abiit. Tulitque omnem
substantiam. greges et quicquid in mesopotamia
acquisierat. pergens ad ysaach patrem suum
in terra chanaan. Eo tempore laban ierat ad
tondendas oues. et rachel furata est ydo
la patris sui. Noluitque iacob confiteri
socero suo quod fugeret. Cumque abiisset
tam ipse quam omnia que iuris eius erant.
et amne transmisso pergeret contra montem
galaad. nunciatum est laban die tertio
quod fugeret iacob. Qui assumptis fratribus su
is persecutus est eum diebus .vii. et comprehen
dit eum in monte galaad. Viditque in
somnis dicentem sibi deum. Caue ne
quicquam aspere loquaris contra iacob. Iamque
iacob extenderat in monte tabernacu
lum suum. Cum ille consecutus eum cum fratribus
suis in eodem monte galaad fixit ten
torium. Et dixit ad iacob. Quare ita egisti:
ut clam me abigeres filias meas
quasi captiuas gladio? Cur ignorante
me fugere uoluisti. nec indicare mihi
ut prosequerer te cum gaudio et canticis
et tympanis et citharis? Non es passus ut
oscularer filios meos ac filias. Stulte
operatus es. Et nunc quidem ualet manus mea
reddere tibi malum: sed deus patris uestri heri
dixit michi. Caue ne loquaris cum iacob
quicquam durius. Esto. ad tuos ire cupiebas.
et desiderio tibi erat domus patris tui. Cur
furatus es deos meos? Respondit iacob. quod
inscio te profectus sim. timui ne uiolenter

auferres filias tuas. Quod autem furti me ar
guis: apud quemcumque inveneris deos tuos
necetur coram fratribus nostris. Scrutare: quic
quid tuorum apud me inveneris: aufer.
Hec dicens ignorabat quod furata esset ra
laban chel ydola. Ingressus itaque laban tabernaculum ia
cob et lye et utriusque famule: non inve
nit. Cumque intrasset tentorium rachel:
illa festinans abscondit ydola subter
stramen cameli: et sedit desuper. Scruta
tique omne tentorium, et nichil invenienti
ait. Ne irascatur dominus meus quod coram te
assurgere nequeo: quia iuxta consuetu
dinem feminarum nunc accidit michi. Sic
delusa sollicitudo querentis est. Tumensque
iacob cum iurgio ait. Quam ob culpam
meam, et ob quod peccatum meum sic exarsisti
post me: et scrutatus es omnem supellectilem
meam? Quid invenisti de cuncta substantia
domus tue? Pone hic coram fratribus meis, et
fratribus tuis, et iudicent inter me et te. Ideo
viginti annis fui tecum? Oves tue et
capre steriles non fuerunt: arietes gre
gis tui non comedi: nec captum a bestia
ostendi tibi. Ego omne dampnum redde
bam. Quicquid furto peribat a me exigebas.
Die noctuque estu urebar et gelu. fugi
ebatque somnus ab oculis meis. Sicque per vi
ginti annos in domo tua servivi tibi. quatu
ordecim pro filiabus et sex pro gregibus tuis.
Immutasti quoque mercedem meam decem
vicibus. Et nisi deus patris mei abraham
et timor ysaach adfuisset michi: forsitan
modo nudum me dimisisses. Afflictio
nem meam et laborem manuum mearum re
spexit deus, et arguit te heri. Respondit
ei laban. Filie et filii et greges tui et
omnia que cernis mea sunt. Quid possum
facere filiis et nepotibus meis? Veni ergo
et ineamus fedus. ut sit testimonium
inter me et te. Tulit itaque iacob lapidem
et erexit illum in titulum. Dixitque fratribus
suis. Afferte lapides. Qui congregantes
fecerunt tumulum, comederuntque super
eum. Quem vocavit laban tumulum te
stis. et iacob acervum testimonii. uterque
iuxta proprietatem lingue sue. Dixitque la
ban. Tumulus iste testis erit inter me et
te hodie. Et idcirco appellatum est nomen
eius galaad: id est tumulus testis. Intue
atur dominus et iudicet inter nos. quando recesse
rimus a nobis. si afflixeris filias meas. et
si introduxeris uxores alias super eas.
Nullus sermonis nostri testis est absque deo.
qui presens respicit. Dixitque rursus ad ia
cob. En tumulus hic et lapis quem
erexi, inter me et te testis erit. Tumulus
inquam iste et lapis, sint in testimonium.
Si autem ego transiero illum pergens ad te.
aut tu preterieris malum michi cogitans:
deus abraham et deus nachor iudicet inter
nos. deus patris eorum. Iuravit ergo iacob
per timorem patris sui ysaac. Immola
tisque victimis in monte, vocavit fratres
suos. ut ederent panem. Qui cum come
dissent: manserunt ibi. Laban vero de no
cte consurgens osculatus est filios et filias
suas. et benedixit illis: reversusque in locum suum.
Iacob quoque abiit itinere quo ceperat. XXXII
Fueruntque ei obviam angeli dei: quos cum
vidisset ait. Castra dei sunt hec. Et ap
pellavit nomen loci illius. manaim. id est ca
stra. Misit autem et nuncios ante se ad esau
fratrem suum in terram seir. regionis edom:
precepitque eis dicens. Sic loquimini domino
meo esau. Hec dicit frater tuus iacob.
Apud laban peregrinatus sum: et fui us
que in presentem diem. Habeo boves
et asinos. oves et servos et ancillas. mit
toque nunc legationem ad dominum meum ut
inveniam gratiam in conspectu tuo. Reversi
que sunt nuncii ad iacob: dicentes. Venimus
ad esau fratrem tuum: et ecce properat in occur
sum tibi. cum quadringentis viris. Timuit ia
cob valde: et perterritus divisit populum qui se
cum erat. greges quoque et oves et boves.
et camelos. in duas turmas dividit di
cens. Si venerit esau ad unam turmam et per
cusserit eam, alia turma que reliqua est
salvabitur. Dixitque iacob. Deus patris mei
abraham: et deus patris mei ysaach. do
mine qui dixisti michi revertere in terram
tuam: et in locum nativitatis tue. et bene faci
am tibi. minor sum cunctis miserationibus
tuis. et veritate tua quam explesti servo tuo.
In baculo meo transivi iordanem istum
et nunc cum duabus turmis regredior. Er
ue me de manu fratris mei. de manu esau.

quia ualde eum timeo, ne forte ueniens
percutiat matrem cum filiis. Tu locutus es quod
bene mihi faceres, et dilatares semen meum sicut are-
nam maris: que pre multitudine numerari non
potest. Cumque dormisset ibi nocte illa. separa-
uit de his que habebat munera esau fratri suo.
capras ducentas. hyrcos uiginti. oues
ducentas. arietes uiginti. camelos fe-
tas cum pullis suis triginta. uaccas. xl.
et tauros. xx. asinas. xx. et pullos earum
decem. Et misit per manus seruorum suorum
singulos seorsum greges. Dixitque pue-
ris suis. Antecedite me, et sit spatium inter
gregem et gregem. Et precepit priori dicens.
Si obuiam habueris fratrem meum esau. et
interrogauerit te. cuius es aut quo uadis.
et cuius sunt ista que sequeris. respondebis.
Serui tui iacob. Munera misit domi-
no meo esau: ipse quoque post nos uenit.
Similiter mandata dedit secundo et tertio,
et cunctis qui sequebantur greges dicens.
Hisdem uerbis loquimini ad esau: cum in-
ueneritis eum. Et addetis. Ipse quoque
famulus tuus iacob iter nostrum insequitur.
Dixit enim. Placabo illum muneribus
que precedunt: et postea uidebo eum. forsitan
propitiabitur mihi. Precesserunt itaque munera an-
te eum. ipse uero mansit nocte illa in castris.
Cumque mature surrexisset: tulit duas uxo-
res suas. et totidem famulas cum undecim
filiis. et transiuit uadum iaboch. Traductisque
omnibus que ad se pertinebant, remansit
solus. Et ecce uir luctabatur cum eo: usque
mane. Qui cum uideret quod eum superare
non posset. tetigit neruum femoris eius. et
statim emarcuit. Dixitque ad eum. Dimit-
te me. iam enim ascendit aurora. Respon-
dit. Non dimittam te: nisi benedixeris
mihi. Ait ergo. Quod nomen est tibi. Respondit.
Iacob. At ille. Nequaquam inquit iacob
appellabitur nomen tuum: sed israel. Quoniam si contra
deum fortis fuisti: quanto magis contra homines
preualebis. Interrogauit eum iacob. Dic mihi
quo appellaris nomine. Respondit. Cur queris no-
men meum quod est admirabile. Et benedixit
ei in eodem loco. Vocauitque iacob nomen
loci illius phanuhel: dicens. Vidi deum fa-
cie ad faciem, et salua facta est anima mea. Or-
tusque est ei sol statim: postquam transgres-
sus est phanuhel. Ipse uero claudicabat pe-
de. Quam ob causam non comedunt filii israel ner-
uum qui emarcuit in femore iacob usque
in presentem diem. eo quod tetigerit neruum
femoris eius. et obstupuerit.
Leuans autem iacob oculos suos: uidit ue- XXXIII
nientem esau: et cum eo quadringentos uiros.
Diuisitque filios lye. et rachel. ambarumque
famularum: et posuit utramque ancillam.
et liberos earum in principio. Lyam uero et fili-
os eius in secundo loco. Rachel autem et ioseph no-
uissimos. Et ipse progrediens: adorauit pronus
in terram septies: donec appropinquaret frater
eius. Currens itaque esau obuiam fratri suo: am-
plexatus est eum. Stringensque collum eius,
et osculans eum. fleuit. Leuatisque oculis: ui-
dit mulieres et paruulos earum. et ait.
Quid sibi uolunt isti. et si ad te pertinent.
Respondit. Paruuli sunt. quos mihi donauit
deus seruo tuo. Et appropinquantes ancille
et filii earum: incuruati sunt. Accessit quoque
lya: cum liberis suis. Et cum similiter adoras-
sent: extremi rachel et ioseph adora-
uerunt. Dixitque esau. Que nam sunt iste
turme. quas obuiam habui. Respondit.
Vt inuenirem gratiam coram domino meo.
At ille ait. Habeo ait plurima frater mi: sint
tua tibi. Dixitque iacob. Noli ita obsecro.
sed si inueni gratiam in oculis tuis. accipe
munusculum de manibus meis. Sic enim uidi
faciem tuam. quasi uiderim uultum dei.
Esto mihi propitius. et suscipe benedicti-
onem quam attuli tibi. et quam donauit mihi deus
tribuens omnia. Vix fratre compellente su-
scipiens. ait. Gradiamur simul. eroque
socius itineris tui. Dixitque iacob. Nosti domi-
ne mi. quod paruulos habeam teneros. et oues
ac boues fetas mecum: quas si plus in
ambulando fecero laborare. morientur
uno die cuncti greges. Precedat dominus
meus ante seruum suum: et ego sequar paulatim
uestigia eius. sicut uidero posse par-
uulos meos. donec ueniam ad dominum meum
in seir. Respondit esau. Oro te. ut de populo
qui mecum est. saltem socii remaneant
uie tue. Non est inquit necesse. Hoc u-
no indigeo. ut inueniam gratiam in conspec-
tu tuo. domine mi. Reuersus est itaque illo
die esau itinere quo uenerat in seyr.

Et iacob in socoth venit. Ubi edificata
domo et fixis tentoriis, appellavit nomen lo-
ci illius socoth id est tabernacula. Transivitque in
salem urbem sichimorum, que est in terra chana-
an, postquam reversus est de mesopotamia sy-
rie. Et habitavit iuxta oppidum. Emitque partem
agri in quo fixerat tabernacula a filiis em-
mor patris sichem centum agnis. Et erec-
to ibi altari: invocavit super illud fortis-
simum deum israel.
II XXII Egressa est autem dina filia lye ut videret
mulieres regionis illius. Quam cum vidisset
sichem filius emor evei princeps terre illius,
adamavit eam: et rapuit, et dormivit cum
illa, vi opprimens virginem. Et conglutinata
nata est anima eius cum ea: tristemque blandi-
tiis delinivit. Et pergens ad emor patrem
suum: accipe inquit michi puellam hanc co-
niugem. Quod cum audisset iacob absen-
tibus filiis, et in pastu occupatis pecoris
siluit donec redirent. Egresso autem em-
mor patre sichem ut loqueretur ad ia-
cob: ecce filii eius veniebant de agro.
Auditoque quod acciderat: irati sunt valde,
eo quod fedam rem esset operatus in israel, et
violata filia iacob rem illicitam perpetras-
set. Locutus est itaque emor ad eos. Sich-
em filii mei adhesit anima filie vestre. Da-
te illi eam uxorem: et iungamus vicissim
connubia, filias vestras tradite nobis et filias
nostras accipite vobis. et habitate nobiscum. Ter-
ra in potestate vestra est: exercete, negoti-
amini, et possidete eam. Sed et sichem
ad patrem et ad fratres eius ait. Inveniam
gratiam coram vobis: et quecumque statueritis
dabo. Augete dotem, et munera postu-
late. libens tribuam quod petieritis. tan-
tum date michi puellam hanc uxorem. Responderunt
filii iacob sichem et patri eius in dolo, se-
vientes ob stuprum sororis. Non possumus
facere quod petitis. nec dare sororem nostram ho-
mini incircumciso: quod illicitum et nefarium
est apud nos. Sed in hoc valebimus federari,
Si esse volueritis nostri similes. et circumcidatur
in vobis omne masculini sexus. Tunc dabimus
et accipiemus mutuo filias nostras ac ve-
stras. et habitabimus vobiscum: erimusque unus
populus. Sin autem circumcidi nolueritis, tolle-
mus filiam nostram, et recedemus. Placuit
oblatio eorum emor et sichem filio eius. nec di-
stulit adolescens. quin statim quod petebatur
tur expleret. Amabat enim puellam val-
de. et ipse erat inclitus in omni domo pa-
tris sui. Ingressique portam urbis. locuti
sunt ad populum. Viri isti pacifici sunt et vo-
lunt habitare nobiscum. Negocientur in ter-
ra, et exerceant eam. que spaciosa et lati-
cultoribus indiget. Filias eorum accipiemus
uxores, et nostras illis dabimus. Unum est
quod differtur tantum bonum. Si circumcidamus
masculos nostros ritum gentis imitantes.
et substantia eorum et pecora, et cuncta que possident
nostra erunt. tantum in hoc adquiescamus, et habi-
tantes simul unum efficiemus populum. Assen-
serunt omnes circumcisis cunctis maribus, et
ecce die tertio quando gravissimus vulnerum do-
lor est. arreptis duo iacob filii syme-
on et levi fratres dine gladiis, ingressi sunt
urbem confidenter; interfectisque omnibus
masculis emor et sichem pariter neca-
verunt. tollentes dinam sororem suam
de domo sichem. Quibus egressis, irruerunt
super occisos ceteri filii iacob. et depopulati sunt
urbem in ultionem stupri. Oves eorum et ar-
menta et asinos. cunctaque vastantes. que
in domibus et in agris erant. parvulos
quoque et uxores eorum duxere captivas.
Quibus patratis audacter: iacob dixit
ad symeonem et levi. Turbastis me. et odi-
osum fecistis me chananeis et fere-
zeis habitatoribus terre huius. Nos pauci su-
mus. illi congregati percutient me, et dele-
bor ego et domus mea. Responderunt. Numquid
ut scorto abuti debuere sorore nostra?
Interea locutus est deus ad iacob. Sur- XXXV
ge et ascende in bethel. et habita ibi. facque
altare domino qui apparuit tibi. quando fu-
giebas esau fratrem tuum. Iacob vero convo-
cata omni domo sua, ait. Abicite deos
alienos qui in medio vestri sunt, et mundami-
ni ac mutate vestimenta vestra. Surgi-
te et ascendamus bethel, ut faciamus ibi al-
tare domino qui exaudivit me in die tribula-
tionis mee. et fuit socius itineris mei. De-
derunt ergo ei omnes deos alienos, quos habebant.
et inaures que erant in auribus eorum. At
ille infodit ea subter therebintum: que est
post urbem sichem. Cumque profecti essent: et

ror dei invasit omnes per circuitum civitates.
et non sunt ausi persequi recedentes. Venit itaque
iacob luzam. que est in terra chanaan co-
gnomento bethel. ipse et omnis populus cum eo. E-
dificavitque ibi altare. et appellavit nomen lo-
ci illius domus dei. Ibi enim apparuit ei deus.
cum fugeret fratrem suum. Eodem tempore mor-
tua est debbora nutrix rebecce. et sepulta
est ad radices bethel subter quercum. Voca-
tumque est nomen loci quercus fletus. Appa-
ruit autem iterum deus iacob postquam reversus
est de mesopotamia syrie. benedixitque ei
dicens. Non vocaberis ultra iacob. sed
israel erit nomen tuum. Et appellavit eum
israel. Dixitque ei. Ego deus omnipotens. Cresce et mul-
tiplicare. Gentes et populi nationum ex te
erunt. Reges de lumbis tuis egredientur.
terramque quam dedi abraham et ysaac da-
bo tibi. et semini tuo post te. Et recessit ab
eo. Ille vero erexit titulum lapideum in loco
quo locutus fuerat ei deus. libans super
eum libamina. et effundens oleum vocans-
que nomen loci illius bethel. Egressus inde
venit verno tempore ad terram que ducit eph-
ratam. In qua cum parturiret rach-
el ob difficultatem partus periclita-
ri cepit. Dixitque ei obstetrix. Noli time-
re. quia et hunc habebis filium. Egredien-
te autem anima pre dolore. et imminente iam
morte. vocavit nomen filii sui beno-
ni. id est filius doloris mei. Pater vero
appellavit eum beniamin. id est filius dextre.
Mortua est ergo rachel. et sepulta in via
que ducit effratam. hec est bethleem. E-
rexitque iacob titulum. super sepulcrum eius.
Hic est titulus monumenti rachelis.
diem = usque in presentem. Egressus inde fixit tab-
ernaculum trans turrem gregis. Cumque ha-
bitaret in illa regione. abiit ruben et dor-
mivit cum bala concubina patris sui. quod
illum minime latuit. Erant autem filii
iacob .xii. Filii lye. primogenitus ru-
ben. et symeon. et levi. et iudas. et ysach-
ar. et zabulon. Filii rachel. ioseph. et
beniamin. Filii bale ancille rachelis.
dan. et neptalim. Filii zelphe ancille ly-
e. gad. et aser. Hii filii iacob qui na-
ti sunt ei in mesopotamia syrie. Venit
etiam ad ysaac patrem suum in mambre

civitatem arbee. hec est hebron. in qua
peregrinatus est abraham et ysaac. Et
completi sunt dies ysaach centum octo-
ginta annorum. consumptusque etate mor-
tuus est. et appositus populo suo senex et
plenus dierum. et sepelierunt eum esau. et
iacob filii sui.
Hee sunt autem generationes esau. ipse est edom. XXXVI
Esau accepit uxores de filiabus chana-
an. ada filiam elom ethei. et oolibama
filiam ane. filie sebeon evei. basem-
ath quoque filiam ysmahel. sororem na-
baioth. Peperit autem ada. eliphath. Ba-
semath. genuit rahuel. oolibama.
genuit iehus. et ihelom. et chore. Hii filii
esau. qui nati sunt ei in terra chanaan.
Tulit autem esau uxores suas et filios et
filias. et omnem animam domus sue. et substan-
tiam et pecora. et cuncta que habere poterat in terra
chanaan. et abiit in alteram regionem.
recessitque a fratre suo iacob. Divites enim
erant valde. et simul habitare non poterant.
nec sustinebat eos terra peregrinatio-
nis eorum. pre multitudine gregum. Ha-
bitavitque esau in monte seir. ipse est edom.
Hee sunt autem generationes esau patris edom.
in monte seir. et hec nomina filiorum eius.
Eliphath filius ada. uxoris esau. Ra-
huel quoque filius basemath uxoris eius.
Fueruntque filii eliphath. theman. omar.
sepho. et gatham. et cenez. et chore. E-
rat autem thamna concubina eliphath
filii esau. que peperit ei amalech. Hii sunt
filii ada uxoris esau. Filii autem rahuel.
naath. et zara. semma. et meza. Hii filii
basemath uxoris esau. Isti quoque erant
filii oolibama. filie ana. filie sebeon.
uxoris esau. quos genuit ei. hieus. et ihelom
et chore. Hii duces filiorum esau. Filii
eliphath primogeniti esau. Dux the-
man. dux omar. dux sepho. dux ce-
nez. dux chore. dux gatham. dux a-
malech. Hii filii eliphath. in terra edom.
et hii filii ada. Hii quoque filii rahuel
filii esau. dux naath. dux zara. dux
semma. dux meza. Hii duces rahuel.
in terra edom. Isti filii basemath uxo-
ris esau. Hii autem filii oolibama uxo-
ris esau. Dux hieus. dux ihelom. dux

dore. Hii duces oolibama filie ana: u
xoris esau. Isti filii esau. et hii duces eorum:
ipse est edom. Isti filii seir horrei. habita
tores terre: lotham. et sobal. et sebeon.
et anan. dison. et eser: et disan. Hii du
ces horrei filii seir. in terra edom. Facti sunt
autem filii lotham: horrei. et heman. E
rat autem soror lotham: thamna. Et i
sti filii sobal. aluan. et maneeth. et e
bal. sephi. et onan. Et hii filii sebeon:
et achaia. et ana. Iste est ana qui inue
nit aquas calidas in solitudine. cum
pasceret asinos sebeon patris sui. Ha
buitque filium disan: et filiam ooliba
ma. Et isti filii disan: amdan. et es
ban. et iethram. et charam. Hii quoque
filii eser: balaan. et zeuban. et acham.
Habuit autem filios disan. hus. et aram. I
sti duces horreorum: dux lothan. dux
sobal. dux sebeon. dux ana. dux dison.
dux eser. dux disan. Isti duces horreo
rum. qui imperauerunt in terra seir. Re
ges autem qui regnauerunt in terra edom.
antequam haberent regem filii israhel.
fuerunt hii. Balach filius beor. nomen
que urbis eius denaba. Mortuus est autem
balach. et regnauit pro eo iobab filius
zare de bosra. Cumque mortuus esset io
bab. regnauit pro eo husam de terra the
manorum. Hoc quoque mortuo. regnauit
pro eo adad filius badad. qui percus
sit madian in regione moab. et nomen
urbis eius auith. Cumque mortuus
esset adad. regnauit pro eo sela. de ma
serech. Hoc quoque mortuo. regnauit
pro eo saul de fluuio roboth. Cumque
et hic obisset: successit in regnum
balanan filius achobor. Isto quoque
mortuo: regnauit pro eo adad. No
menque urbis eius phau: et appellabatur
uxor illius meezabel. filia matred.
filia mizaab. Hec ergo nomina ducum
esau. in cognationibus et locis. et uoca
bulis suis. Dux thamna. dux alua.
dux ietheth. dux oolibama. dux
hela. dux finon. dux zenez. dux
theman. dux mabsar. dux magdi
hel. dux iram. Hii duces edom. ha
bitantes in terra imperii sui: ipse est
esau pater ydumeorum. Habitauit autem iacob
in terra chanaan. in qua peregrinatus est
pater suus. et hee sunt generationes eius.
Ioseph cum .xvi. esset annorum pasce XXXVII
bat gregem cum fratribus suis. adhuc pu
er. et erat cum filiis bale et zelphe. u
xorum patris sui. Accusauitque fratres suos
apud patrem crimine pessimo. Israel
autem diligebat ioseph super omnes filios
suos. eo quod in senectute genuisset eum.
Fecitque ei tunicam polimitam. Viden
tes autem fratres eius quod a patre cunctis filiis
plus amaretur. oderant eum. nec po
terant ei quicquam pacifice loqui. Acci
dit quoque ut uisum somnium referret fra
tribus. Que causa: maioris odii seminarium
fuit. Dixitque ad eos. Audite somnium
meum quod uidi. Putabam colligere
nos manipulos in agro. et quasi consurgere
manipulum meum et stare. uestrosque mani
pulos circumstantes adorare manipulum
meum. Responderunt fratres eius. Numquid rex noster
eris aut subiciemur dicioni tue? Hec
ergo causa somniorum atque sermonum. inuidi
e et odii fomitem ministrauit. Aliud
quoque uidit somnium. quod narrans fratribus
ait. Vidi per somnium quasi solem et lunam. et
stellas undecim adorare me. Quod cum
patri suo et fratribus retulisset. increpauit eum
pater suus et dixit. Quid sibi uult hoc
somnium quod uidisti? Num ego et mater tua
et fratres tui adorabimus te super terram? In
uidebant igitur ei fratres sui: pater uero rem taci
tus considerabat. Cumque fratres illius in pa
scendis gregibus patris morarentur in
sichem. dixit ad eum israel. Fratres tui pas
cunt oues in sicimis: ueni mittam te
ad eos. Quo respondente presto sum: ait. Va
de et uide. si cuncta prospera sint erga fratres
tuos et pecora: et renuntia michi quod
agatur. Missus de ualle hebron. ue
nit in sichem. Inuenitque eum uir errantem
in agro. et interrogauit quid quereret. At
ille respondit. Fratres meos quero: indica mi
chi ubi pascant greges. Dixitque ei uir. Recesse
runt de loco isto. Audiui autem eos dicentes.
Eamus in dothaim. Perrexit ergo ioseph
post fratres suos. et inuenit eos in dothaim.
Qui cum uidissent eum procul antequam ac

cederet ad eos cogitaverunt illum occidere,
et mutuo loquebantur. Ecce somniator
venit: venite occidamus eum, et mittamus
in cisternam veterem: dicemusque: Fera
pessima devoravit eum. Et tunc apparebit quid
illi prosint somnia sua. Audiens autem hoc
ruben: nitebatur liberare eum de mani-
bus eorum: et dicebat. Non interficiamus animam
eius. nec effundatis sanguinem eius. sed proicite
eum in cisternam hanc veterem, que est in so-
litudine: manusque vestras servate innoxi-
as. Hoc autem dicebat volens eripere eum de
manibus eorum, et reddere patri suo. Confestim
igitur ut pervenit ad fratres, nudaverunt eum
tunica talari, et polimita, miseruntque
eum in cisternam veterem, que non habebat
aquam. Et sedentes ut comederent panem:
viderunt viatores ismahelitas venire
de galaad, et camelos eorum portantes aromata et
resinam et stacten in egyptum. Di-
xit ergo iudas fratribus suis. Quid nobis prodest
si occiderimus fratrem nostrum et celaverimus san-
guinem ipsius. Melius est ut venundetur
ismahelitis. et manus nostre non polluantur.
frater enim et caro nostra est. Acquieverunt fratres sermo-
nibus eius. et pretereuntibus madianitis negocia-
toribus, extrahentes eum de cisterna, vendide-
runt ismahelitis viginti argenteis. Qui
duxerunt eum in egyptum. Reversusque ru-
ben ad cisternam, non invenit puerum:
et scissis vestibus pergens ad fratres suos ait.
Puer non comparet. et ego quo ibo? Tulerunt
autem tunicam eius. et in sanguine hedi quem
occiderant tinxerunt. mittentes qui ferrent
ad patrem et dicerent. Hanc invenimus: vide
utrum tunica filii tui sit an non. Quam cum
cognovisset pater ait. Tunica filii mei est.
fera pessima comedit eum. bestia devo-
ravit ioseph. Scissisque vestibus indutus
est cilicio. lugens filium multo tempore. Con-
gregatis autem cunctis liberis eius. ut lenirent
patris dolorem: noluit consolationem reci-
pere. sed ait. Descendam ad filium meum lugens
in infernum. Et illo perseverante in fletu.
madianite vendiderunt ioseph in egypto
phutifari eunucho pharaonis. magistro
militie.

XXXVIII

Eo tempore descendens iudas a fratribus suis diu-
tit ad virum odollamitem nomine iram.
viditque ibi filiam hominis chananei vo-
cabulo sue. Et uxore accepta, ingressus
est ad eam. Que concepit et peperit filium: et vo-
cavit nomen eius her. Rursumque concepto fetu,
natum filium nominavit onan. Tertium quoque
peperit: quem appellavit sela. Quo nato:
parere ultra cessavit. Dedit autem iudas
uxorem primogenito suo her. nomine tha-
mar. Fuitque her primogenitus iude. nequam
in conspectu domini: et ab eo occisus est. Dixit
ergo iudas ad onan filium suum. Ingredere
ad uxorem fratris tui. et sociare illi. ut susci-
tes semen fratri tuo. Ille sciens non nasci sibi
filios introiens ad uxorem fratris sui. se-
men fundebat in terram. ne liberi fratris nomine nasce-
rentur. Et idcirco percussit eum dominus quod rem
detestabilem faceret. Quam ob rem dixit
iudas thamar nurui sue. Esto vidua
in domo patris tui. donec crescat sela fi-
lius meus. Timebat enim ne et ipse moreretur
sicut fratres eius. Que abiit et habitavit in
domo patris sui. Evolutis autem multis die-
bus: mortua est sue uxor iude. Qui post lu-
ctum consolatione suscepta: ascendebat ad
tonsores ovium suarum. ipse et hyras opilio
gregis. odollamites in thamnas. Nun-
ciatumque est thamar quod socer illius ascenderet
in thamnas. ad tondendas oves. Que de-
positis viduitatis vestibus: assumpsit the-
ristrum. Et mutato habitu sedit in bivio i-
tineris, quod ducit thamnam: eo quod crevisset
sela et non eam accepisset maritum. Quam
cum vidisset iudas. suspicatus est esse mere-
tricem. Operuerat enim vultum suum ne agno-
sceretur. Ingrediensque ad eam ait. Di-
mitte me ut coeam tecum. Nesciebat enim
quod nurus sua esset. Qua respondente. Quid mi-
chi dabis ut fruaris concubitu meo: dixit.
Mittam tibi hedum de gregibus. Rur-
susque illa dicente. patiar quod vis si dederis
michi arrabonem, donec mittas quod pollice-
ris. ait iudas. Quid tibi vis pro arrabone dari?
Respondit. Anulum tuum et armillam
et baculum quem manu tenes. Ad unum
coitum igitur concepit mulier. et surgens abiit,
depositoque habitu quem assumpserat. induta
est viduitatis vestibus. Misit autem iudas
hedum per pastorem suum odollamitem:
ut reciperet pignus quod dederat mulieri.

Qui cum non invenisset eam: interrogavit homines loci illius. Ubi est mulier que sedebat in bivio? Respondentibus cunctis. Non fuit in loco isto meretrix: reversus est ad iudam, et dixit ei. Non inveni eam. Sed et homines loci illius dixerunt mihi, numquam sedisse ibi scortum. Ait iudas. Habeat sibi. Certe mendacii nos arguere non poterit. Ego misi hedum quem promiseram, et tu non invenisti eam. Ecce autem post tres menses, nuntiaverunt iude dicentes. Fornicata est thamar nurus tua, et videtur uterus illius intumescere. Dixit iudas. Producite eam ut comburatur. Que cum educeretur ad penam: misit ad socerum suum, dicens. De viro cuius hec sunt concepi. Cognosce cuius sit anulus, et armilla, et baculus. Qui agnitis muneribus ait. Iustior me est: quia non tradidi eam filio meo sela. Attamen ultra non cognovit eam. Instante autem partu: apparuerunt gemini in utero: atque in ipsa effusione infantium, unus protulit manum: in qua obstetrix ligavit coccinum, dicens. Iste egredietur prior. Illo vero retrahente manum, egressus est alter. Dixitque mulier. Quare divisa est propter te maceria? Et ob hanc causam vocavit nomen eius phares. Postea egressus est frater eius, in cuius manu erat coccinum: quem appellavit zaram.

XXXIX Igitur ioseph ductus est in egyptum. Emitque eum putiphar eunuchus pharaonis, princeps exercitus, vir egyptius, de manu ismahelitarum: a quibus perductus erat. Fuitque dominus cum eo, et erat vir in cunctis prospere agens. Habitavitque in domo domini sui: qui optime noverat dominum esse cum eo, et omnia que gereret ab eo dirigi in manu illius. Invenitque ioseph gratiam coram domino suo, et ministrabat ei. A quo prepositus omnibus gubernabat creditam sibi domum, et universa que ei tradita fuerant. Benedixitque dominus domui egyptii propter ioseph, et multiplicavit tam in edibus quam in agris cunctam eius substantiam. Nec quicquam aliud noverat: nisi panem quo vescebatur. Erat autem ioseph pulcra facie, et decorus aspectu. Post multos itaque dies, iniecit domina oculos suos in ioseph, et ait. Dormi mecum. Qui nequaquam acquiescens operi nefario dixit ad eam. Ecce dominus meus omnibus mihi traditis, ignorat quid habeat in domo sua: nec quicquam est quod non in mea sit potestate, vel non tradiderit mihi: preter te que uxor eius es. Quomodo ergo possum malum hoc facere: et peccare in dominum meum? Huiuscemodi verbis per singulos dies loquebatur, et mulier molesta erat adolescenti, et ille recusabat stuprum. Accidit autem ut quadam die intraret ioseph domum et operis quippiam absque arbitris faceret, et illa apprehensa lacinia vestimenti eius diceret. Dormi mecum. Qui relicto in manu eius pallio: fugit, et egressus est foras. Cumque vidisset mulier vestem in manibus suis se esse contemptam, vocavit homines domus sue, et ait ad eos. En introduxit virum hebreum, ut illuderet nobis. Ingressus est ad me ut coiret mecum. Cumque ego succlamassem, et audisset vocem meam, reliquit pallium quod tenebam et fugit foras. In argumentum ergo fidei retentum pallium ostendit marito revertenti domum, et ait. Ingressus est ad me servus hebreus quem adduxisti, ut illuderet mihi. Cumque vidisset me clamare, reliquit pallium et fugit foras. His auditis dominus, et nimium credulus verbis coniugis, iratus est valde. Tradiditque ioseph in carcerem, ubi vincti regis custodiebantur, et erat ibi clausus. Fuit autem dominus cum ioseph, et misertus illius dedit ei gratiam in conspectu principis carceris. Qui tradidit in manu ipsius universos vinctos qui in custodia tenebantur, et quicquid fiebat sub ipso erat. Nec noverat aliquid cunctis ei creditis. Dominus enim erat cum illo, et omnia opera eius dirigebat.

XL Hiis itaque gestis, accidit ut peccarent duo eunuchi, pincerna regis egypti et pistor, domino suo. Iratusque pharao contra eos, nam alter pincernis preerat, alter pistoribus, misit eos in carcerem principis militum, in quo erat vinctus et ioseph. At custos carceris tradidit eos ioseph, qui et ministrabat eis. Aliquantulum temporis fluxerat, et illi in custodia tenebantur. Videruntque ambo somnium nocte una, iuxta interpretationem congruam sibi. Ad quos cum introisset ioseph mane, et vidisset eos

tristes. sciscitatus est dicens. Cur tristior
est hodie solito facies vestra? Qui responderunt.
Somnium vidimus. et non est qui interpretetur nobis.
Dixitque ad eos ioseph. Numquid non dei est
interpretatio? Referte mihi quid videritis. Nar
ravit prior prepositus pincernarum somnium
suum. Videbam coram me vitem. in qua erant
tres propagines. crescere paulatim in gem
mas et post flores uvas maturescere.
calicemque pharaonis in manu mea. Tuli ergo
uvas et expressi in calicem. quem tenebam.
et tradidi poculum pharaoni. Respondit io
seph. Hec est interpretatio somnii. Tres pro
pagines tres adhuc dies sunt. post quos recor
dabitur pharao ministerii tui. et resti
tuet te in gradum pristinum. dabisque ei calicem
iuxta officium tuum. sicut facere ante consu
everas. Tantum memento mei cum tibi bene fuerit
et facies mecum misericordiam. ut suggeras pha
raoni. ut educat me de isto carcere. quia
furto sublatus sum de terra hebreorum. et
hic innocens in lacum missus sum. Videns pi
storum magister quod prudenter somnium dissol
uisset. ait. Et ego vidi somnium quod haberem
tria canistra farine super caput meum. et in
uno canistro quod erat excelsius portare
me omnes cibos qui fiunt arte pisto
ria. avesque comedere ex eo. Respondit io
seph. Hec est interpretatio somnii. Tria cani
stra. tres adhuc dies sunt. post quos auferet
pharao caput tuum. ac suspendet te in cruce.
et lacerabunt volucres carnes tuas. Ex
inde dies tertius natalicius pharaonis erat.
Qui faciens grande convivium pueris suis.
recordatus est inter epulas magistri pincer
narum. et pistorum principis. Restituitque alte
rum in locum suum. ut porrigeret regi poculum.
alterum suspendit in patibulo. ut coniec
toris veritas probaretur. Et tamen succedenti
bus prosperis. prepositus pincernarum oblitus
est interpretis sui.

XLI Post duos autem annos vidit pharao som
nium. Putabat se stare super fluvium
de quo ascendebant. vii. boves pulcre
et crasse nimis. et pascebantur in locis
palustribus. Alie quoque. vii. emergebant
de flumine. fede. confecteque macie. et pasce
bantur in ipsa amnis ripa in locis virenti
bus. devoraveruntque eas quarum mira species et ha
bitudo corporum erat. Expergefactus pharao.
rursum dormivit. et vidit alterum somnium.
Septem spice pullulabant in culmo u
no plene atque formose. Alie quoque to
tidem spice tenues et percusse uredine
oriebantur. devorantes omnem priorum pul
critudinem. Evigilans pharao post
quietem. facto mane. pavore perterritus.
misit ad coniectores egypti. cunctosque sa
pientes et accersitis narravit somnium.
nec erat qui interpretaretur. Tunc demum re
miniscens pincernarum magister. ait.
Confiteor peccatum meum. Iratus rex ser
vis suis. me et magistrum pistorum retrudi ius
sit in carcerem principis militum. ubi una
nocte uterque vidimus somnium. presagium
futurorum. Erat ibi puer hebreus eius
dem ducis militum famulus. Cui narrantes
somnia: audivimus quicquid postea rei
probavit eventus. Ego enim redditus sum
officio meo. et ille suspensus est in cruce.
Protinus ad regis imperium eductum de car
cere ioseph totonderunt. ac veste mu
tata obtulerunt ei. Cui ille ait. Vidi
somnia. nec est qui edisserat. que vidi. Au
divi te prudentissime conicere. Respondit
ioseph. Absque me deus respondebit prospera
pharaoni. Narravit ergo pharao quod
viderat. Putabam me stare super ripam
fluminis. et septem boves de amne conscen
dere pulcras nimis et obesis carnibus. que in
pastu paludis virecta carpebant. Et ecce
has sequebantur alie. vii. boves in tantum
deformes et macilente. ut numquam tales
in terra egypti viderim. Que devoratis et
consumptis prioribus. nullum saturitatis
dedere vestigium. sed simili macie et
squalore torpebant. Evigilans rursus
sopore depressus. vidi somnium. Septem
spice pullulabant in culmo uno. plene
atque pulcherrime. Alie quoque septem te
nues et percusse uredine oriebantur de sti
pula. que priorum pulcritudinem devorarunt.
Narravi coniectoribus somnium et nemo est
qui edisserat. Respondit ioseph. Somnium
regis unum est. Que facturus est deus: osten
dit pharaoni. Septem boves pulchre. et
septem spice plene. septem ubertatis an
ni sunt. eandemque vim somnii comprehendit.

Septem quoque boves tenues atque macilente que ascenderunt post eas, et septem spice tenues et vento urente percusse: septem anni sunt venture famis, qui hoc ordine complebuntur. Ecce septem anni venient fertilitatis magne in universa terra Egypti, quos sequentur septem anni alii tante sterilitatis, ut oblivioni tradatur cuncta retro abundantia. Consumptura est enim fames omnem terram, et ubertatis magnitudinem perditura est inopie magnitudo. Quod autem vidisti secundo ad eandem rem pertinens somnium: firmitatis indicium est, eo quod fiat sermo Dei, et velocius impleatur. Nunc ergo provideat rex virum sapientem et industrium, et preficiat eum terre Egypti: qui constituat prepositos per singulas regiones, et quintam partem fructuum per septem annos fertilitatis, qui iam nunc futuri sunt, congreget in horrea, et omne frumentum sub Pharaonis potestate condatur: serveturque in urbibus, et preparetur future septem annorum fami que pressura est Egyptum: et non consumetur terra inopia. Placuit Pharaoni consilium et cunctis ministris eius. Locutusque est ad eos. Num invenire poterimus talem virum, qui spiritu Dei plenus sit? Dixit ergo ad Ioseph. Quia ostendit tibi Deus omnia que locutus es: numquid sapientiorem et similem tui invenire potero? Tu eris super domum meam, et ad tui oris imperium cunctus populus obediet. Uno tantum regni solio te precedam. Dixitque rursum Pharao ad Ioseph. Ecce constitui te super universam terram Egypti. Tulitque anulum de manu sua, et dedit in manu eius. Vestivitque eum stola byssina, et collo torquem auream circumposuit. Fecitque eum ascendere super currum suum secundum, clamante precone, ut omnes coram eo genu flecterent, et prepositum esse scirent universe terre Egypti. Dixit quoque rex ad Ioseph. Ego sum Pharao: absque tuo imperio non movebit quisquam manum aut pedem in omni terra Egypti. Vertitque nomen illius, et vocavit eum lingua egyptiaca Salvatorem mundi. Dedit quoque illi uxorem Aseneth filiam Phutifaris sacerdotis Eliopoleos. Egressus itaque Ioseph ad terram Egypti, triginta autem erat annorum quando stetit in conspectu regis Pharaonis, circuivit omnes regiones Egypti. Venitque fertilitas septem annorum: et in manipulos redacte segetes congregate sunt in horrea Egypti. Omnis etiam frugum abundantia in singulis urbibus condita est. Tantaque fuit multitudo tritici, ut harene maris coequaretur, et copia mensuram excederet. Nati sunt autem Ioseph filii duo antequam veniret fames, quos ei peperit Aseneth filia Phutifaris sacerdotis Eliopoleos. Vocavitque nomen primogeniti Manasse, dicens. Oblivisci me fecit Deus omnium laborum meorum, et domus patris mei. Nomen quoque secundi appellavit Ephraim, dicens. Crescere me fecit Deus in terra paupertatis mee. Igitur transactis septem annis ubertatis qui fuerant in Egypto, ceperunt venire septem anni inopie, quos predixerat Ioseph: et in universo orbe fames prevaluit. In cuncta autem terra Egypti erat fames. Qua esuriente, clamavit populus ad Pharaonem alimenta petens. Quibus ille respondit. Ite ad Ioseph, et quicquid vobis dixerit facite. Crescebat autem cotidie fames in omni terra. Aperuitque Ioseph universa horrea, et vendebat Egyptiis. Nam et illos oppresserat fames. Omnesque provincie veniebant in Egyptum, ut emerent escas, et malum inopie temperarent.

Audiens autem Iacob quod alimenta venderentur in Egypto, dixit filiis suis. Quare negligitis? Audivi quod triticum venundetur in Egypto. Descendite et emite nobis necessaria, ut possimus vivere, et non consumamur inopia. Descendentes igitur fratres Ioseph decem, ut emerent frumenta in Egypto, Beniamin domi retento a Iacob, qui dixerat fratribus eius: Ne forte in itinere quicquam patiatur mali, ingressi sunt in terram Egypti cum aliis qui pergebant ad emendum. Erat autem fames in terra Chanaan. Et Ioseph princeps erat Egypti: atque ad illius nutum frumenta populis vendebantur. Cumque adorassent eum fratres sui, et agnovisset eos, quasi ad alienos durius loquebatur, interrogans eos. Unde venistis? Qui responderunt. De terra Chanaan, ut emamus victui necessaria. Et tamen fratres ipse cognosceret, non est agnitus ab eis. Recordatusque somniorum que aliquando viderat, ait ad eos. Exploratores XLII

estis: ut videatis infirmiora terre venistis.
Qui dixerunt. Non est ita domine. sed servi tui ve-
nerunt. ut emerent cibos. Omnes filii u-
nius viri sumus. Pacifici venimus. nec quic-
quam famuli tui machinantur mali. Qui-
bus ille respondit. Aliter est. Inmunita ter-
re huius considerare venistis. At illi. Duo-
decim inquiunt servi tui fratres sumus. filii viri
unius in terra chanaan. Minimus cum patre
nostro est: alius non est super. Hoc est ait quod locutus
sum. exploratores estis. Iam nunc experi-
mentum vestri capiam. Per salutem pharaonis
non egrediemini hinc donec veniat frater
vester minimus. Mittite e vobis unum. ut
adducat eum. vos autem eritis in vinculis.
donec probentur que dixistis utrum falsa
an vera sint. Alioquin per salutem pharaonis
exploratores estis. Tradidit ergo il-
los custodie tribus diebus. Die autem tertio
eductis de carcere. ait. Facite quod dixi et
vivetis. Deum enim timeo. Si pacifici e-
stis. frater vester unus ligetur in carcere. Vos
autem abite. et ferte frumenta que emistis
in domos vestras. et fratrem vestrum minimum
ad me adducite. ut possim vestros probare ser-
mones. et non moriamini. Fecerunt ut dixerat.
Et locuti sunt invicem. Merito hec pati-
mur. quia peccavimus in fratrem nostrum viden-
tes angustiam anime illius. cum deprecaretur
nos. et non audivimus. Idcirco venit super
nos ista tribulatio. E quibus unus ruben
ait. Numquid non dixi vobis. nolite pecca-
re in puerum. et non audistis me. En san-
guis eius exquiritur. Nesciebant autem
quod intelligeret ioseph eo quod per interpre-
tem loqueretur ad eos. Avertitque se parum-
per et flevit. Et reversus locutus est ad
eos. Tollensque symeon et ligans illis pre-
sentibus: iussit ministris ut implerent
saccos eorum tritico. et reponerent pecu-
nias singulorum in sacculis suis. datis
super cibariis in via. Qui fecerunt ita. At
illi portantes frumenta in asinis suis.
profecti sunt. Apertoque unus sacco ut daret
iumento pabulum in diversorio: contem-
platus pecuniam in ore sacculi: di-
xit fratribus suis. Reddita est michi pe-
cunia mea: en habetur in sacco. Et ob-
stupefacti turbatique: dixerunt mutuo.

Quidnam est hoc quod fecit nobis deus? Vene-
runtque ad iacob patrem suum in terra chana-
an. et narraverunt ei omnia que accidis-
sent sibi. dicentes. Locutus est nobis
dominus terre dure. et putavit nos explo-
ratores esse provincie. Cui respondimus. Pa-
cifici sumus. nec ullas molimur insi-
dias. Duodecim fratres uno patre geniti
sumus. Unus non est super: minimus cum
patre versatur in terra chanaan. Qui
ait nobis. Sic probabo quod pacifici sitis. fratrem
vestrum unum dimittite apud me. et cibaria
domibus vestris necessaria sumite. et abite.
fratremque vestrum minimum adducite ad me.
ut sciam quod non sitis exploratores. et istum qui
tenetur in vinculis recipere possitis. ac
deinceps emendi que vultis habeatis po-
testatem. His dictis cum frumenta effun-
derent singuli: repererunt in ore saccorum
ligatas pecunias. Exterritisque simul om-
nibus dixit pater iacob. Absque liberis me es-
se fecistis. Ioseph non est super. symeon tenetur
in vinculis. Beniamin auferetis. In me
hec mala omnia reciderunt. Cui respondit
ruben. Duos filios meos interfice: si non
reduxero tibi illum. Trade eum in manu mea:
et ego eum tibi restituam. At ille. Non descen-
det inquit filius meus vobiscum. frater eius mor-
tuus est. et ipse solus remansit. Si quid ei ad-
versi acciderit in terra ad quam pergitis: dedu-
cetis canos meos cum dolore ad inferos.
Interim fames omnem terram omnem ter-
ram vehementer premebat. consumptisque cibis
quos ex egypto detulerant. dixit iacob
filios suos. Revertimini et emite nobis pau-
xillum escarum. Respondit iudas. Denuntiavit no-
bis vir ille sub testificatione iuramenti
dicens. Non videbitis faciem meam nisi fratrem
vestrum minimum adduxeritis vobiscum. Si ergo
vis mittere eum nobiscum: pergemus pariter.
et ememus tibi necessaria. Sin autem non vis.
non ibimus. Vir enim ut sepe diximus. de-
nuntiavit nobis: dicens. Non videbitis fa-
ciem meam: absque fratre vestro minimo. Dixit
Israel eis. In meam hoc fecistis miseriam: ut in-
dicaretis ei. et alium vos habere fratrem. At il-
li responderunt. Interrogavit nos homo per ordinem nostram
progeniem. si pater viveret. si haberemus fratrem.
et nos respondimus ei consequenter iuxta id quod fue- XLII

rat sciscitatus. Numquid scire poteramus quod dicturus esset: adducite vobiscum fratrem vestrum? Iudas quoque dixit patri suo: Mitte puerum mecum ut proficiscamur et possimus vivere, ne moriamur nos et parvuli nostri. Ego suscipio puerum, de manu mea require illum. Nisi reduxero et tradidero eum tibi, ero peccati reus in te omni tempore. Si non intercessisset dilatio, iam vice altera venissemus. Igitur Israel pater eorum dixit ad eos: Si sic necesse est, facite quod vultis. Sumite de optimis terre fructibus in vasis vestris, et deferte viro munera, modicum resine et mellis, et storacis, et stactes, et therebinti, et amigdalarum. Pecuniam duplicem ferte vobiscum, et illam quam invenistis in sacculis reportate, ne forte errore factum sit. Sed et fratrem vestrum tollite, et ite ad virum. Deus autem meus omnipotens faciat vobis eum placabilem: et remittat vobiscum fratrem vestrum quem tenet, et hunc Beniamin. Ego autem quasi orbatus absque liberis ero. Tulerunt ergo viri munera, et pecuniam duplicem, et Beniamin: descenderuntque in Egyptum, et steterunt coram Ioseph. Quos cum ille vidisset et Beniamin simul, precepit dispensatori domus sue dicens: Introduc viros domum, et occide victimas, et instrue convivium: quoniam mecum sunt comesturi meridie. Fecit ille quod sibi fuerat imperatum, et introduxit viros domum. Ibique exterriti, dixerunt mutuo: Propter pecuniam quam retulimus prius in saccis nostris introducti sumus: ut devolvat in nos calumpniam, et violenter subiciat servituti et nos et asinos nostros. Quamobrem in ipsis foribus accedentes ad dispensatorem domus, locuti sunt: Oramus domine ut audias. Iam ante descendimus ut emeremus escas: quibus emptis, cum venissemus ad diversorium, aperuimus saccos nostros, et invenimus pecuniam in ore saccorum: quam nunc eodem pondere reportavimus. Sed et aliud attulimus argentum, ut emamus que nobis necessaria sunt: non est in nostra conscientia quis eam posuerit in marsupiis nostris. At ille respondit: Pax vobiscum, nolite timere. Deus vester et Deus patris vestri dedit vobis thesauros in saccis vestris. Nam pecuniam quam dedistis michi probatam ego habeo. Eduxitque ad eos Symeon. Et introductis domum, attulit aquam, et laverunt pedes suos, deditque pabula asinis eorum. Illi vero parabant munera, donec ingrederetur Ioseph meridie. Audierant enim quod ibi comesturi essent panem. Igitur ingressus est Ioseph domum suam, obtuleruntque ei munera, tenentes in manibus: et adoraverunt proni in terram. At ille clementer resalutatis eis, interrogavit eos dicens: Salvusne est pater vester senex de quo dixeratis michi? adhuc vivit? Qui responderunt: Sospes est servus tuus pater noster, adhuc vivit. Et incurvati adoraverunt eum. Attollens autem Ioseph oculos, vidit Beniamin fratrem suum uterinum, et ait: Iste est frater vester parvulus de quo dixeratis michi? Et rursum: Deus, inquit, misereatur tui fili mi. Festinavitque quia commota fuerant viscera eius super fratre suo, et erumpebant lacrime: et introiens cubiculum flevit. Rursumque lota facie egressus, continuit se, et ait: Ponite panes. Quibus appositis, seorsum Ioseph, et seorsum fratribus, Egyptiis quoque qui vescebantur simul seorsum (illicitum est enim Egyptiis comedere cum Hebreis, et prophanum putant huiuscemodi convivium), sederunt coram eo, primogenitus iuxta primogenita sua, et minimus iuxta etatem suam. Et mirabantur nimis, sumptis partibus quas ab eo acceperant: maiorque pars venit Beniamin, ita ut quinque partibus excederet. Biberuntque et inebriati sunt cum eo.

XLIIII Precepit autem Ioseph dispensatori domus sue dicens: Imple saccos eorum frumento quantum possunt capere: et pone pecuniam singulorum in summitate sacci. Scyphum autem meum argenteum, et pretium quod dedit tritici, pone in ore sacci iunioris. Factumque est ita. Et orto mane, dimissi sunt cum asinis suis. Iamque urbem exierant, et processerant paululum: tunc Ioseph, accersito dispensatore domus: Surge, inquit, persequere viros: et apprehensis dicito: Quare reddidistis malum pro bono? Scyphus quem furati estis, ipse est in quo bibit dominus meus, et in quo augurari solet. Pessimam rem fecistis. Fecit ille ut iusserat. Et apprehensis per ordinem locutus est. Qui responderunt: Quare sic loquitur dominus noster, ut servi tui tantum flagitii commiserint? Pecuniam quam invenimus in summitate

saccorum. reportauimus ad te de terra chana
an. et quomodo consequens est. ut furati si
mus de domo domini tui aurum uel argentum?
Apud quemcumque fuerit inuentum seruorum tu
orum quod queris. moriatur: et nos serui erimus
domini nostri. Qui dixit eis. Fiat iuxta uestram
sententiam. Apud quemcumque fuerit inuentum.
ipse sit seruus meus: uos autem eritis inno
xii. Itaque festinato deponentes in terram saccos,
aperuerunt singuli. Quos scrutatus incipi
ens a maiore usque ad minimum: inuenit
scyphum in sacco beniamin. At illi scis
sis uestibus; oneratisque rursum asinis. re
uersi sunt in oppidum. Primusque iudas cum
fratribus ingressus est ad ioseph. Necdum enim de
loco abierat. Omnesque pariter ante eum in terram
corruerunt. Quibus ille ait. Cur sic agere
uoluistis? An ignoratis quod non sit similis
mei in augurandi scientia? Cui iudas. Quid
respondebimus inquit domino meo? Vel quid loque
mur. aut iusti quid poterimus obtendere?
Deus inuenit iniquitatem seruorum tuorum. En
omnes serui sumus domini mei. et nos et apud quem in
uentus est scyphus. Respondit ioseph. Ab
sit a me ut sic agam. Qui furatus est scy
phum ipse sit seruus meus; uos autem abite
liberi ad patrem uestrum. Accedens autem pro
pius iudas. confidenter ait. Oro domine mi.
loquatur seruus tuus uerbum in auribus tuis.
et ne irascaris famulo tuo. Tu es enim post
pharaonem dominus meus. Interrogasti prius ser
XLIIII uos tuos. Habetis patrem aut fratrem. Et
nos respondimus tibi domino meo. Est nobis
pater senex et puer paruulus qui in senec
tute illius natus est. cuius uterinus frater mor
tuus. et ipsum solum habet mater sua. Pater
uero tenere diligit eum. Dixistique seruis tuis.
Adducite eum ad me. et ponam oculos me
os super illum. Suggessimus tibi domino meo.
Non potest puer relinquere patrem suum.
Si enim illum dimiserit morietur. Et di
xisti seruis tuis. Nisi uenerit frater uester minimus
uobiscum: non uidebitis amplius faciem
meam. Cum ergo ascendissemus ad famu
lum tuum patrem nostrum: narrauimus ei omnia
que locutus est dominus meus. Et dixit pater noster. Re
uertimini. et emite nobis parum tritici. Cui
diximus. Ire non possumus? Si frater noster mi
nimus descenderit nobiscum: proficiscemur
simul. Alioquin illo absente. non audemus uide
re faciem uiri. Ad que ille respondit. Vos scitis quod
duos filios genuerit michi uxor mea. E
gressus est unus. et dixistis. bestia deuorauit
eum. et huc usque non comparet. Si tuleritis et istum
et aliquid ei in uia contigerit: deducetis canos
meos cum merore ad inferos. Igitur si intra
ro ad seruum tuum patrem nostrum. et puer defuerit:
cum anima illius ex huius anima pendeat. uide
ritque eum non esse nobiscum: morietur. et deducent
famuli tui canos eius cum merore ad infe
ros. Ego proprie seruus tuus sim. qui in meam hunc
recepi fidem. et spopondi dicens. Nisi reduxe
ro eum. peccati reus ero in patrem meum omni
tempore. Manebo itaque seruus tuus pro puero. in
ministerio domini mei: et puer ascendat
cum fratribus suis. Non enim possum redire ad
patrem meum absente puero. ne calamita
tis que oppressura est patrem meum testis as
stam.

Non se poterat ultra cohibere ioseph. mul XLV
tis coram adstantibus. Vnde precepit ut egre
derentur cuncti foras: et nullus interesset
alienus agnitioni mutue. Eleuauitque
uocem cum fletu. quam audierunt egyptii
omnisque domus pharaonis. et dixit fratribus
suis. Ego sum ioseph. Adhuc pater meus uiuit?
Nec poterant fratres respondere. nimio timore
perterriti. Ad quos ille clementer. accedite in
quit ad me. Et cum accessissent prope. ego
sum ait ioseph frater uester quem uendidistis
in egyptum. Nolite pauere. nec uobis du
rum esse uideatur quod uendidistis me in his
regionibus. Pro salute enim uestra misit me
deus ante uos in egyptum. Biennium enim est quod
fames esse cepit in terra: et adhuc quinque an
ni restant quibus nec arari poterit nec mete
ri. Premisitque me deus: ut reseruemini super
terram. et escas ad uiuendum habere possitis. Non
uestro consilio. sed dei huc uoluntate missus
sum. qui fecit me quasi patrem pharaonis.
et dominum uniuerse domus eius. ac principem in
omni terra egypti. Festinate et ascendite
ad patrem meum. et dicetis ei. Hec mandat
filius tuus ioseph. Deus me fecit dominum uni
uerse terre egypti. Descende ad me. ne mo
reris. et habita in terra gessen: eris iuxta
me. tu et filii tui. et filii filiorum tuorum. oues
tue. et armenta tua. et uniuersa que possides. ibi

q̄ te pascam. Adhuc enī qnq; anni residui
sūt famis. ne tu pereas. ⁊ domus tua. ⁊ oīa
q̄ possides. En oculi uři. ⁊ oculi fřīs mei be
niamin: uident q̄d os meū loquat ad
uos. Nunciate patri meo uniūsā gl'am
meā. ⁊ cuncta que uidistis in egypto.
festinate: ⁊ adducite eū ad me. Cumq;
amplexatus recidisset in collū beniami
fřīs sui. fleuit: illo flente similr̄ sr̄ col
lū eius. Osculatusq; est ioseph oēs fřēs
suos: ⁊ plorauit sup singlos. Post que
ausi sunt loqui ad eū. Auditūq; ē ⁊ celebri
smōe uulgatum in aula regis. uenerūt
fřēs ioseph. Et gauisus est pharao: at
q; omīs familia eius. Dixitq; ad ioseph:
ut ip̄peret frib; suis dicens. Onerantes
iumenta in t̄ram ite chanaan. ⁊ tolli
te iñ patrem urm et cognatiōem. ⁊ ue
nite ad me: ⁊ ego dabo uob omia bōa
egypti. ut comedatis medullam t̄re.
Precipe etiā ut tollant plaustra d̄ t̄ra
egypti ad subuectiōem paruulorū suo
rūm ⁊ coniugū: ac dicito. Tollite patrem
urm. ⁊ ppeate q̄ntocius uenientes. nec
dimittatis quicquā d̄ suppellectile ue
stra: q̄r omnes opes egypti ure erūt. Fe
ceruntq; filii isrl ut eis mandatū fuerat.
Quib; dedit ioseph plaustra ad scdm
pharaonis imperiū. ⁊ cibaria in itinere. Sin
gulis quoq; p̄ferri iussit binas stolas.
beniamin uero dedit trecentos argen
teos. cum qnq; stolis optimis. tantūdē pec
unie. ⁊ uestiū: mittens patri suo: addens
eis. ⁊ asinos decem. qui subueherent ex oī
b; diuiciis egypti. ⁊ totidē asinas. tri
cū in itinere panesq; portantes. Di
misit ergo fřēs suos. ⁊ pficiscentib; ait.
Ne irascimini in uiā. Qui ascendentes
ex egypto. uenerunt in t̄ram chanaā
ad patrem suū iacob: et nunciauerūt ei
dicentes. Ioseph uiuit. ⁊ ipse dn̄atur
in omī terra egypti. Quo audito ia
cob q̄si de graui somno euigilās. tñ nō
credebat eis. Illi ē contra referebāt omnē
ordinem rei. Cumq; uidisset plaustra.
⁊ uniūsa q̄ miserat. reuixit sp̄s eius ⁊ ait.
Sufficit michi: si adhuc filius meus
ioseph uiuit. Vadam ⁊ uidebo illum
an q̄tam moriar.

Profectusq; isrl cum omnib; q̄ habebat. XLVI
uenit ad puteum iuramenti. Et mactatis
tis ibi uictimis deo patris sui ysaach: au
diuit eum p uisiōem nocte uocantē se.
⁊ dicentem sibi. Iacob: iacob. Cui respōdit.
Ecce adsum. Ait illi deus. Ego sum d̄s
fortissimus patris tui. Noli timere. De
scende in egyptum: q̄r in gentē magnā
faciā te ibi. Ego descendam tecū illuc: ⁊
ego inde adducam te reuertentē. Ioseph
quoq; ponet manū suā sup oculos tuos.
Surrexit iacob a puteo iuramenti. Tu
leruntq; eum filii cum paruulis ⁊ uxori
b; suis in plaustris q̄ miserat pharao ad
portandum senē. ⁊ omnia q̄ possederat
in terra chanaan. Venitq; i egyptū cum
omī semine suo: filii eius ⁊ nepotes. filie
e. ⁊ simul cuncta progenies. Hec sunt aūt
noīa filiorū isrl. q̄ ingressi s̄ i egyptū ip̄e cū lib'is s̄.
Primogenitus ruben. Filii ruben: enoc.
⁊ phallu. ⁊ esrom. ⁊ charmi. Filii syme
on: iemuhel. ⁊ iamin. ⁊ ochad. ⁊ iachin.
⁊ saber. ⁊ sahul. filius chananitidis. Fi
lii leui: gerson. caath. ⁊ merari. Filii
iuda: her. ⁊ onan. ⁊ sela. ⁊ phares. ⁊ zara.
Mortui sunt aūt her ⁊ onan: in t̄ra cha
naan. Natiq; sunt filii phares. esrom. et
amul. Filii isachar. thola. ⁊ phua. ⁊ iob.
⁊ semron. Filii zabulon: sareth. ⁊ helon
⁊ iahelel. Hii filii lie quos gen̄ iacob in
mesopotamia syrie. cum dina filia sua.
Et omnes anime filiorū eius et filiarū:
triginta et tres. Filii gad. sephion: et
aggi. suni. ⁊ esebon. heri. ⁊ arodi. ⁊ are
li. Filii aser. iamne. ⁊ iesua. ⁊ iesui. ⁊ be
ria. sarra quoq; soror eorū. Filii beria.
heber ⁊ melchiel. Hii filii zelphe. quā
dedit laban lie. filie sue. ⁊ hos genuit ia
cob. xvi. aias. Filii rachel uxoris iacob.
ioseph. ⁊ beniamin. Natiq; sunt ioseph.
in t̄ra egypti filii quos gen̄ ei aseneth
filia phutiphare sacerdotis heliopoleos.
manasses et ephraim. Filii beniamin.
bela. ⁊ bechor. ⁊ asbel. gera. ⁊ naaman.
⁊ hiei. ⁊ ros. mophim. ⁊ ophim. ⁊ ared.
Hii filii rachel. quos gen̄ iacob. oēs aie
xiiii. Filii dan. usim. Filii neptalim:
iasihel. ⁊ guni. ⁊ ieser. et sallem. Hii
filii bale. quā dedit laban racheli filie

sue. et hos genuit iacob. Omnes anime septem. Cun-
cteque anime que ingresse sunt cum iacob in egyptum.
et egresse de femore illius absque uxoribus filio-
rum. lxvi. Filii autem ioseph qui nati sunt ei
in terra egypti: anime due. Omnes anime do-
mus iacob que ingresse sunt egyptum: fue-
runt. lxx. Misit autem iacob iudam ante se
ad ioseph: ut nunciaret ei. et ille occurre-
ret in gessen. Quo cum pervenisset: iunxit
ioseph currum suum. et ascendit obviam patri
ad eundem locum. Vidensque eum: irruit super
collum eius. et inter amplexus flevit. Dixitque
pater ad ioseph. Iam letus moriar: quia
vidi faciem tuam. et superstitem te relin-
quo. At ille locutus est ad fratres suos. et ad
omnem domum patris sui. Ascendam et
nunciabo pharaoni. dicamque ei. Fratres mei
et domus patris mei qui erant in terra chana-
an venerunt ad me. et sunt viri pastores
ovium: curamque habent alendorum gregum. Peco-
ra sua et armenta. et omnia que habere po-
tuerunt adduxerunt secum. Cumque vocaverit
vos et dixerit quod est opus vestrum: re-
spondebitis. Viri pastores sumus servi tui ab
infantia nostra usque in presens: et nos et patres
nostri. Hec autem dicetis ut habitare possitis
in terra gessen: quia detestantur egyptii
omnes pastores ovium.
XLVII Ingressus ergo ioseph: nunciavit pharaoni
dicens. Pater meus et fratres. oves eorum et ar-
menta. et cuncta que possident: venerunt de
terra chanaan. et ecce consistunt in terra
gessen. Extremos quoque fratrum suorum. v.
viros statuit coram rege. Quos ille inter-
rogavit. Quid habetis operis? Responderunt. Pa-
stores ovium sumus servi tui. et nos et patres
nostri. Ad peregrinandum in terram tuam venimus.
quoniam non est herba gregibus servorum tuorum in-
gravescente fame in regione chanaan. Pe-
timusque ut esse nos iubeas servos tuos in
terra gessen. Dixit itaque rex ad ioseph;
Pater tuus et fratres tui venerunt ad te. ter-
ra egypti in conspectu tuo est. in optimo lo-
co fac eos habitare. et trade eis terram gessen.
Quod si nosti esse in eis viros industrios: con-
stitue illos magistros pecorum meorum. Post
hec introduxit ioseph patrem suum ad re-
gem. et statuit eum coram eo. Qui benedi-
cens illi: et interrogatus ab eo. quot sunt dies
annorum vite tue: respondit. Dies peregrinatio-
nis vite mee. centum triginta annorum sunt
parvi et mali: et non pervenerunt usque ad dies
patrum meorum quibus peregrinati sunt. Et bene-
dicto rege egressus est foras. Ioseph vero
patri et fratribus suis dedit possessionem in e-
gypto. in optimo terre solo ramesses. ut
preceperat pharao: et alebat eos omnemque
domum patris sui. prebens cibaria sin-
gulis. In toto enim orbe panis deerat. et op-
presserat fames terram. maxime egyp-
ti et chanaan. E quibus omnem pecuniam con-
gregavit. pro venditione frumenti. et intulit
eam in erarium regis. Cumque defecisset
emptoribus pretium: venit cuncta egyptus
ad ioseph. dicens. Da nobis panes. Quare mo-
rimur coram te deficiente pecunia? Qui-
bus ille respondit. Adducite pecora vestra.
et dabo vobis pro eis cibos. si pretium non habetis.
Que cum adduxissent: dedit eis alimenta
pro equis. et ovibus et bobus et asinis. Susten-
tavitque eos illo anno pro commutatione pe-
corum. Venerunt quoque anno secundo: et dixer-
unt ei. Non celamus dominum nostrum quod deficiente
pecunia. pecora simul defecerint. nec
clam te est. quod absque corporibus et terra nichil
habeamus. Cur ergo morimur te viden-
te? Et nos et terra nostra tui erimus. Eme
nos in servitutem regiam. et prebe semina.
ne pereunte cultore. redigatur terra in so-
litudinem. Emit igitur ioseph omnem terram
egypti. vendentibus singulis possessiones
suas pre magnitudine famis. Subiecitque
eam pharaoni et cunctos populos eius.
a novissimis terminis egypti usque ad ex-
tremos fines eius. preter terram sacerdotum
que a rege tradita fuerat eis. quibus et sta-
tuta cibaria ex horreis publicis prebeban-
tur. et idcirco non sunt compulsi vendere
possessiones suas. Dixit ergo ioseph ad
populos. En ut cernitis. et vos et terram vestram
pharao possidet. accipite semina. et se-
rite agros: ut fruges habere possitis.
Quintam partem regi dabitis. quatuor re-
liquas permitto vobis in sementem et in cibos.
familiis et liberis vestris. Qui responderunt.
Salus nostra in manu tua est. Respiciat
nos tantum dominus noster. et leti serviemus regi. Ex
eo tempore usque in presentem diem in universa

ra egypti regibus quintam partem solui: et factum
est quasi in legem. absque terra sacerdotali: que
libera ab hac conditione fuit. Habitauit ergo
israel in egypto id est in terra gessen: et
possedit eam. Auctusque est et multiplica-
tus nimis. Et uixit in ea decem et septem
annis. Factique sunt omnes dies uite illius.
centum. xl. vii. annorum. Cumque appropinquare cer-
neret mortis diem: uocauit filium suum
ioseph. et dixit ad eum. Si inueni gratiam in con-
spectu tuo. pone manum tuam sub fe-
more meo. et facies michi misericordiam et ue-
ritatem: ut non sepelias me in egypto:
sed dormiam cum patribus meis. et auferas
me de hac terra condasque in sepulchro
maiorum meorum. Cui respondit ioseph. E-
go faciam quod iussisti. Et ille: Iura ergo
inquit michi. Quo iurante. adorauit
israel deum. conuersus ad lectuli caput.
XLVIII His ita transactis. nunciatum est ioseph
quod egrotaret pater eius. Qui assumptis
duobus filiis manasse et ephraim. ire
perrexit. Dictumque est seni. Ecce filius tuus
ioseph uenit ad te. Qui confortatus
sedit in lectulo. et ingresso ad se ioseph
ait. Deus omnipotens apparuit michi in luza
que est in terra chanaan. benedixitque michi et
ait. Ego te augebo, et multiplicabo. et
faciam in turbas populorum: daboque tibi terram
hanc. et semini tuo post te. in possessi-
onem sempiternam. Duo igitur filii tui
qui nati sunt tibi in terra egypti antequam
huc uenirem ad te: mei erunt. Ef-
fraim et manasses, sicut ruben et symeon
reputabuntur michi. Reliquos autem
quos genueris post eos: tui erunt. et
nomine fratrum suorum uocabuntur in posses-
sionibus suis. Michi autem quando ueniebam
de mesopotamia. mortua est rachel in
terra chanaan. in ipso itinere. Eratque
uernum tempus. et ingrediebar ephratam.
Et sepeliui eam iuxta uiam ephra-
te. que alio nomine appellatur bethleem.
Uidens autem israel filios eius dixit ad
eum. Qui sunt isti? Respondit. Filii mei sunt.
quos dedit michi deus in hoc loco. At ille.
Adduc inquit eos ad me. ut benedicam illis.
Oculi enim israel caligabant. pre nimia se-
nectute. et clare uidere non poterat. Ap-
plicitosque ad se deosculatus est. et circum-
plexus eos dixit ad filium. Non sum frau-
datus a conspectu tuo: Insuper ostendit
michi deus semen tuum. Cumque tulisset e-
os ioseph de gremio patris, adorauit
pronus in terram. et posuit effraim ad
dexteram suam. id est ad sinistram israel.
manassem uero in sinistra sua ad dex-
teram. scilicet patris. applicuitque ambos ad
eum. Qui extendens manum dexteram po-
suit super caput effraim. iunioris fratris.
sinistram autem super caput manasse. qui
maior natu erat: commutans manus.
Benedixitque ioseph filio suo. et ait. Deus
in cuius conspectu ambulauerunt patres mei
abraham et ysaach. deus qui pascit me ab
adolescentia mea usque in presentem di-
em. angelus qui eruit me de cunctis ma-
lis. benedicat pueris istis. et inuocetur
super eos nomen meum. nomina quoque patrum
meorum abraham et ysaach. et crescat
in multitudinem super terram. Uidens autem
ioseph quod posuisset pater suus dexteram
manum super caput ephraim: grauiter
accepit. Et apprehensam patris ma-
num leuare conatus est de capite ef-
fraim. et transferre super caput manasse:
Dixitque ad patrem. Non ita conuenit pater:
quia hic est primogenitus. Pone dexteram
tuam super caput eius. Qui renuens ait. Sci-
o fili mi: scio. Et iste quidem erit in
populos et multiplicabitur. sed frater eius minor.
maior illo erit. et semen illius crescet in
gentes. Benedixitque eis in ipso tempore. dicens. In te
benedicetur israel. atque dicetur. Faciat
tibi deus sicut effraim. et sicut manasse. Con-
stituitque effraim ante manassem. Et a-
it ad ioseph filium suum. En ego morior:
et erit deus uobiscum. reducetque uos
ad terram patrum uestrorum. Do tibi partem
unam extra fratres tuos. quam tuli de ma-
nu amorrei. in gladio et in arcu meo.
Uocauit autem iacob filios suos.
et ait eis. Congregamini ut annunciem XLIX
que uentura sunt uobis diebus nouis-
simis. Congregamini et audite filii
iacob. Audite israel patrem uestrum. Ru-
ben primogenitus meus: tu fortitudo mea.
et principium doloris mei; prior in donis.

maior impio. Effusus es sicut aqua, non cre
scas: quia ascendisti cubile patris tui.
et maculasti stratum eius. Symeon et
levi fratres. vasa iniquitatis bellantia.
In consilium eorum ne veniat anima mea.
et in cetu illorum non sit gloria mea: quia in fu
rore suo occiderunt virum. et in voluntate
te sua suffoderunt murum. Maledictus
furor eorum quia pertinax. et indignatio eo
rum quia dura. Dividam eos in iacob: et
dispergam illos in israhel. Iuda te laudabunt
fratres tui. manus tua in cervicibus inimi
corum tuorum. Adorabunt te filii patris tui.
Catulus leonis iuda. Ad predam fili mi
ascendisti: requiescens accubuisti ut
leo, et quasi leena. Quis suscitabit eum. Non
auferetur sceptrum de iuda. et dux de
femore eius: donec veniat qui mitten
dus est. et ipse erit expectatio gentium. Ligans
ad vineam pullum suum: et ad vitem o fili
mi asinam suam. Lavabit in vino stolam
suam. et in sanguine uve pallium suum. pul
chriores oculi eius vino. et dentes eius lacte
candidiores. Zabulon in littore ma
ris habitabit. et in statione navium. pertin
gens usque ad sydonem. Isachar asinus
fortis accubans inter terminos. Vidit
requiem quod esset bona: et terram quod opti
ma. et supposuit humerum suum ad por
tandum: factusque est tributis serviens.
Dan iudicabit populum suum. sicut et alia
tribus in israhel. Fiat dan coluber in via: ce
rastes in semita: mordens ungulas equi.
ut cadat ascensor eius retro. Salutare
tuum expectabo domine. Gad accinctus
preliabitur ante. et ipse accingetur retrorsum.
Aser pinguis panis eius: et prebebit
delicias regibus. Neptalim cervus emissus.
et dans eloquia pulcritudinis. Filius acce
seph accrescens. filius accrescens. et deco
rus aspectu. filie discurrerunt super mu
rum. sed exasperaverunt eum. et iurgati sunt:
inviderunt que illi habentes iacula. Sedit
in forti arcus eius. et dissoluta sunt vin
cula brachiorum et manuum illius. per man
potentis iacob. Inde pastor egressus est lapis
israhel. Deus patris tui erit adiutor tu
us. et omnipotens benedicet tibi. benedictioni
bus celi desuper: benedictionibus abyssi iacen
tis deorsum. benedictionibus uberum et vulve.
Benedictiones patris tui confortate sunt bene
dictionibus patrum eius. donec veniret
desiderium collium eternorum. Fiant in capite
ioseph: et in vertice nazarei. inter fratres suos.
Beniamin lupus rapax: mane comedet
predam. et vespere dividet spolia. Omnes
hii in tribubus israhel duodecim. Hec locu
tus est eis pater suus. benedixitque singulis
benedictionibus propriis. et precepit eis dicens. Ego
congregor ad populum meum. Sepelite me
cum patribus meis: in spelunca duplici que est
in agro ephron ethei. contra mambre in ter
ra chanaan: quam emit abraham cum agro.
ab ephron etheo. in possessionem sepul
chri. Ibique sepelierunt eum. et sarram uxo
rem eius. Ibi sepultus est ysaac: cum re
becca coniuge sua. Ibi et lia condita la
cet. Finitisque mandatis quibus filios in
struebat: collegit pedes suos super lec
tulum. et obiit. appositusque est ad populum
suum.

Quod cernens ioseph: ruit super faciem pa
tris. flens. et deosculans eum. Precepitque
servis suis medicis. ut aromatibus condi
rent patrem. Quibus iussa explentibus.
transierunt .xl. dies. Iste quippe mos erat
cadaverum conditorum. Flevitque eum egyp
tus. lxx. diebus. Et expleto planctus
tempore. locutus est ioseph ad familiam pha
raonis. Si inveni gratiam in conspectu
vestro: loquimini in auribus pharaonis.
eo quod pater meus adiuravit me dicens.
En morior: in sepulchro meo quod fodi
michi in terra chanaan sepelies me. A
scendam igitur: et sepeliam patrem meum. ac re
vertar. Dixitque ei pharao. Ascende: et se
peli patrem tuum. sicut adiuratus es. Quo
ascendente: ierunt cum eo omnes senes do
mus pharaonis. cunctique maiores na
tu terre egypti. domus ioseph cum fratribus
suis: absque parvulis et gregibus atque ar
mentis. que dereliquerunt in terra gessen.
Habuit quoque in comitatu currus et eque
tes. et facta est turba non modica. Vene
runtque ad aream agad que sita est trans iorda
nem: ubi celebrantes exequias: plan
ctu magno atque vehementi: impleverunt
vii. dies. Quod cum vidissent habitatores

terre chanaan: duxerunt. Planctus magnus
est iste egyptiis. Et idcirco appellaverunt
nomen loci illius: planctus egypti. Fecerunt
ergo filii iacob. sicut preceperat eis: et portan-
tes eum in terram chanaan: sepelierunt
in spelunca duplici quam emerat abraham
cum agro in possessionem sepulchri ab
ephron etheo contra faciem mambre. Rever-
susque est ioseph in egyptum cum fratribus suis
et omni comitatu: sepulto patre. Quo
mortuo: timentes fratres eius et mutuo col-
loquentes: ne forte memor sit iniurie
quam passus est: et reddat nobis malum quod
fecimus: mandaverunt ei. Pater tuus precepit
nobis antequam moreretur: ut hec tibi verbis illius
diceremus. Obsecro ut obliviscaris sce-
leris fratrum tuorum: et peccati atque malicie
quam exercuerunt in te. Nos quoque oramus ut
servis dei patris tui: dimittas iniquita-
tem hanc. Quibus auditis: flevit ioseph.
Veneruntque ad eum fratres sui: et proni in
terram adoraverunt et dixerunt. Servi tui su-
mus. Quibus ille respondit. Nolite timere.
Num dei possumus resistere voluntati? Vos
cogitastis de me malum. et deus vertit illud in
bonum: ut exaltaret me sicut in presentiarum
cernitis. et salvos faceret multos populos. No-
lite metuere. Ego pascam vos et par-
vulos vestros. Consolatusque est eos. et blan-
de ac leniter est locutus: et habitavit in egy-
pto cum omni domo patris sui. Vixitque
centum decem annis: et vidit effraim filios
usque ad tertiam generationem. Filii quoque ma-
chir filii manasse nati sunt in genibus io-
seph. Quibus transactis: locutus est fratribus
suis. Post mortem meam deus visitabit vos:
et ascendere faciet de terra ista ad terram quam
iuravit abraham. ysaach. et iacob. Cumque
adiurasset eos. atque dixisset: deus visitabit
vos. asportate vobiscum ossa mea de lo-
co isto: mortuus est. expletis centum
decem annis vite sue. et conditus aro-
matibus: repositus est in loculo in egypto.

Explicit liber bresith id est genesis.

HEC sunt Incipit liber exo-
I nomina fi- di. qui dicitur e-
liorum israel. qui in- lesmo-
gressi sunt in egyp- th.
tum cum iacob: singuli
cum domibus suis introierunt. Ruben. syme-
on. levi. iuda. ysachar. zabulon. et be-
niamin. dan. et neptalim. gad. et aser.
Erant igitur omnes anime eorum que egresse sunt
de femore iacob: lxx. Ioseph autem in e-
gypto erat. Quo mortuo et universis
fratribus eius omnique cognatione sua: filii israel
creverunt. Et quasi germinantes multipli-
cati sunt. ac roborati nimis impleverunt
terram. Surrexit interea rex novus super
egyptum: qui ignorabat ioseph. Et ait
ad populum suum. Ecce populus filiorum israel. mul-
tus et fortior nobis est. Venite sapienter
opprimamus eum. ne forte multiplicetur:
et si ingruerit contra nos bellum. addatur ini-
micis nostris. expugnatisque nobis egredia-
tur e terra. Preposuit itaque eis magistros
operum: ut affligerent eos oneribus. Edifi-
caveruntque urbes tabernaculorum pharaoni:
phiton. et ramesses. Quantoque opprimebant
eos. tanto magis multiplicabantur et cre-
scebant. Oderantque filios israel egyptii.
et affligebant illudentes eis. et invidentes.
atque ad amaritudinem perducebant vitam
eorum. operibus duris luti et lateris. omnique fa-
mulatu quo in terre operibus premebantur.
Dixit autem rex egypti obstetricibus hebreo-
rum. quarum una vocabatur sephora. altera
phua: precipiens eis. Quando obstetricabitis he-
breas et partus tempus advenerit: si mas-
culus fuerit interficite illum: si femina
reservate. Timuerunt autem obstetrices de-
um. et non fecerunt iuxta preceptum regis egy-
pti. sed conservabant mares. Quibus ad
se accersitis: rex ait. Quidnam est hoc quod facere
voluistis ut pueros servaretis? Que
responderunt. Non sunt hebree: sicut egyp-
tie mulieres. Ipse enim obstetricandi ha-
bent scientiam: et priusquam veniamus ad
eas pariunt. Bene ergo fecit deus obstetricibus.
Et crevit populus: confortatusque est nimis.
Et quia timuerunt obstetrices deum: edifi-
cavit illis domos. Precepit autem pharao omni
populo suo: dicens. Quicquid masculini sexus
natum fuerit in flumine proicite: quic-
quid feminini: reservate.
Egressus est post hec vir de domo levi II
accepta uxore stirpis sue. que concepit et
peperit filium. Et videns eum elegantem

absconderet tribus mensibus. Cumque iam celare non
posset: sumpsit fiscellam scirpeam. et liniuit
eam bitumine ac pice: posuitque intus
infantulum: et exposuit eum in carecto
ripe fluminis. stante procul sorore eius.
et considerante euentum rei. Ecce autem
descendebat filia pharaonis ut lauaretur
in flumine: et puelle eius gradiebantur
per crepidinem aluei. Que cum vidisset
fiscellam in papirione: misit unam
e famulabus suis: et allatam aperiens cer-
nensque in ea paruulum vagientem: mi-
serta eius. ait. De infantibus hebreorum est
hic. Cui soror pueri. Vis inquit ut vadam et
vocem tibi hebream mulierem que nutri-
re possit infantulum? Respondit. Vade. Et
perrexit puella: et vocauit matrem eius.
Ad quam locuta est filia pharaonis. Acci-
pe ait puerum istum. et nutri mihi: ego dabo
tibi mercedem tuam. Suscepit mulier et nu-
triuit puerum: adultumque tradidit filie
pharaonis. Quem illa adoptauit in locum
filii: vocauitque nomen eius moysen di-
cens. quia de aqua tuli eum. In diebus illis postquam
creuerat moyses. egressus ad fratres
suos vidit afflictionem eorum: et vidit
virum egyptium percutientem quendam
de hebreis fratribus suis. Cumque circumspexisset
huc atque illuc: et nullum adesse vi-
disset: percussum egyptium abscondit sabu-
lo. Et egressus die altero: conspexit duos
hebreos rixantes. Dixitque ei qui faciebat
iniuriam. Quare percutis proximum tuum? Qui
respondit. Quis te constituit principem et iu-
dicem super nos? Num occidere me tu
vis. sicut occidisti heri egyptium? Timuit
moyses. et ait. Quomodo palam factum est
verbum istud? Audiuitque pharao ser-
monem hunc. et querebat occidere moysen.
Qui fugiens de conspectu eius. mora-
tus est in terra madian. et sedit iuxta
puteum. Erant autem sacerdoti madian se-
ptem filie. que venerunt ad hauriendam aquam.
et impletis canalibus adaquare cupie-
bant greges patris sui. Superuenere pa-
stores. et eiecerunt eas. Surrexitque moy-
ses. et defensis puellis adaquauit oues earum.
Que cum reuertissent ad iethro patrem
suum: dixit ad eas. Cur velocius venistis
solito? Responderunt. Vir egyptius liberauit
nos de manu pastorum. insuper et hausit
aquam nobiscum: potumque dedit ouibus.
At ille. Ubi est inquit? Quare dimisistis
hominem? Vocate eum ut comedat pa-
nem. Iurauit ergo moyses quod ha-
bitaret cum eo. Accepitque sephoram fili-
am eius uxorem. Que peperit ei fili-
um quem vocauit gersan dicens. Adue-
na fui in terra aliena. Alterum vero peperit
quem vocauit elyezer dicens. Deus enim
patris mei adiutor meus. et eripuit me
de manu pharaonis. Post multum vero
temporis: mortuus est rex egypti. Et inge-
miscentes filii israel propter opera: vocife-
rati sunt. Ascenditque clamor eorum ad
deum ab operibus. et audiuit gemitum eorum.
ac recordatus est federis quod pepigerat
cum abraham. ysaach. et iacob. et re-
spexit filios israel. et cognouit eos.
Moyses autem pascebat oues iethro soceri III
sui. sacerdotis madian. Cumque minas-
set gregem ad interiora deserti: venit
ad montem dei horeb. Apparuitque ei
dominus in flamma ignis. de medio rubi.
et videbat quod rubus arderet. et non combu-
reretur. Dixit ergo moyses. Vadam et
videbo visionem hanc magnam: quare non combu-
ratur rubus. Cernens autem dominus quod perge-
ret ad videndum: vocauit eum de medi-
o rubi. et ait. Moyses. moyses. Qui
respondit. Adsum. At ille. Ne appropies
inquit huc. Solue calciamentum de
pedibus tuis. Locus enim in quo stas: ter-
ra sancta est. Et ait. Ego sum deus patris
tui: deus abraham. et deus ysaach. et deus
iacob. Abscondit moyses faciem su-
am. non enim audebat respicere contra de-
um. Cui ait dominus. Vidi afflictionem po-
puli mei in egypto. et clamorem eius audi-
ui: propter duritiam eorum qui presunt operi-
bus. Et sciens dolorem eius descendi ut
liberem eum de manibus egyptiorum: et e-
ducerem de terra illa in terram bonam
et spaciosam in terram que fluit lacte et
melle: ad loca chananei. et ethei. et am-
morrei. ferezei. et euei. et iebusei. Cla-
mor ergo filiorum israel venit ad me. vi-
dique afflictionem eorum: qua ab egyp-

eos opprimuntur. Sed veni mittam te ad pha
raonem: ut educas populum meum filios israel
de egypto. Dixitque moyses ad deum. Quis ego
sum ut vadam ad pharaonem et educam filios
israel de egypto? Qui dixit ei. Ego ero tecum.
Et hoc habebis signum: quod miserim te,
Cum eduxeris populum meum de egypto: im
molabis deo super montem istum. Ait
moyses ad deum. Ecce ego vadam ad fili
os israel et dicam eis. Deus patrum vestrorum misit
me ad vos. Si dixerint michi quod est nomen
eius? quid dicam eis? Dixit deus ad moy
sen. Ego sum qui sum. Et ait. Sic dices fili
is israel. Qui est misit me ad vos. Dixitque
iterum deus ad moysen. Hec dices filiis israel.
Dominus deus patrum vestrorum. deus abraham. deus
ysaac. et deus iacob misit me ad vos. Hoc
nomen est michi in eternum. et hoc memori
ale meum in generationem et generationem. Vade. et con
grega seniores israel. et dices ad eos. Do
minus deus patrum vestrorum apparuit michi.
deus abraham. et deus ysaac. et deus iacob: di
cens. Visitans visitavi vos: et vidi omnia
que acciderunt vobis in egypto. et dixi ut
educam vos de afflictione egypti in terram
chananei. et ethei. et amorrei. et ferezei. et e
vei. et iebusei. ad terram fluentem lacte et
melle. Et audient vocem tuam. Ingre
dierisque tu et seniores israel ad regem egyp
ti. et dices ad eum. Dominus deus hebreorum vo
cavit nos. Ibimus viam trium dierum per solitu
dinem: ut immolemus domino deo nostro. Sed ego
scio: quod non dimittet vos rex egypti.
ut eatis: nisi per manum validam. Extendam
enim manum meam et percutiam egyptum in cun
ctis mirabilibus meis. que facturus sum in me
dio eorum. Post hec dimittet vos. Dabo
que gratiam populo huic coram egyptiis.
et cum egrediemini. non exibitis vacui.
sed postulabit mulier a vicina sua. et ab ho
spita sua vasa argentea et aurea. ac ve
stes. ponetisque eas super filios et filias ve
stras: et spoliabitis egyptum.
IIII Respondit moyses et ait. Non credent mi
chi neque audient vocem meam: sed dicent. Non
apparuit tibi dominus. Dixit ergo ad eum. Quid
est hoc quod tenes in manu tua? Respondit. Vir
ga. Dixitque dominus. Proice eam in terram. Pro
iecit. et versa est in colubrum: ita ut fugeret
moyses. Dixitque dominus. Extende manum tu
am et apprehende caudam eius. Extendit et tenu
it: versaque est in virgam. Ut credant inquit
quod apparuit tibi dominus deus patrum suorum deus
abraham. deus ysaac. et deus iacob. Dixitque
dominus rursum. Mitte manum tuam in sinum tu
um. Quam cum misisset in sinum: protulit le
prosam instar nivis. Retrahe ait manum
tuam in sinum tuum. Retraxit: et protulit
iterum. et erat similis carni reliquę. Si non credi
derint inquit tibi neque audierint sermonem
signi prioris. credent verbo signi sequentis.
Quod si nec duobus quidem his signis
crediderint: neque audierint vocem tu
am: sume aquam fluminis. et effunde eam
super aridam. et quicquid hauseris de flumine
vertetur in sanguinem. Ait moyses. Ob
secro domine non sum ego eloquens ab he
ri et nudius tercius. et ex quo locutus es ad
servum tuum impeditioris et tardioris lin
gue sum. Dixit dominus ad eum. Quis fecit
os hominis. aut quis fabricatus est mu
tum et surdum. videntem et cecum? Nonne
ego? Perge igitur. et ego ero in ore tuo:
doceboque te quid loquaris. At ille ob
secro inquit domine: mitte quem missu
rus es. Iratus dominus in moysen ait. A
aron frater tuus levites. scio quod eloquens
sit. ecce ipse egreditur in occursum tuum.
vidensque te letabitur corde. Loquere ad e
um et pone verba mea in ore eius. et ego e
ro in ore tuo et in ore illius. et ostendam
vobis quid agere debeatis. Ipse loquetur
pro te ad populum. et erit os tuum: tu autem eris
ei in his que ad deum pertinent. Virgam hanc
quoque sume in manu tua: in qua factu
rus es signa. Abiit moyses et reversus
est ad iethro socerum suum: dixitque
ei. Vadam et revertar ad fratres meos in
egyptum. ut videam si adhuc vivunt.
Cui ait iethro. Vade in pace. Dixit ergo
dominus ad moysen in madian. Vade et re
vertere in egyptum. mortui sunt enim
omnes qui querebant animam tuam. Tulit
moyses uxorem suam et filios suos. et impo
suit eos super asinum. reversusque est in e
gyptum. portans virgam dei in manu
sua. Dixitque ei dominus. revertenti in egyptum.
Vide ut omnia ostenta que posui in ma

num tuam: facias coram pharaone. Ego indurabo cor eius, et non dimittet populum. Dicesque ad eum: Hec dicit dominus: Filius meus primogenitus meus israel. Dixi tibi: Dimitte filium meum ut serviat michi. Et noluisti dimittere eum. Ecce ego interficiam filium tuum primogenitum. Cumque esset in itinere in diversorio, occurrit ei dominus, et volebat occidere eum. Tulit illico sephora acutissimam petram, et circumcidit preputium filii sui. Tetigitque pedes eius, et ait: Sponsus sanguinum tu michi es. Et dimisit eum postquam dixerat: sponsus sanguinum tu michi es, ob circumcisionem. Dixit autem dominus ad aaron: Vade in occursum moysi in deserto. Qui perrexit ei obviam in montem dei, et osculatus est eum. Narravitque moyses aaron omnia verba domini, pro quibus miserat eum, et signa que mandaverat. Veneruntque simul, et congregaverunt cunctos seniores filiorum israel. Locutusque est aaron omnia verba que dixerat dominus ad moysen, et fecit signa coram populo, et credidit populus. Audieruntque quod visitasset dominus filios israel, et quod respexisset afflictionem eorum: et proni adoraverunt.

V Post hec ingressi sunt moyses et aaron, et dixerunt pharaoni: Hec dicit dominus deus israel: Dimitte populum meum ut sacrificet michi in deserto. At ille respondit: Quis est dominus ut audiam vocem eius, et dimittam israel? Nescio dominum, et israel non dimittam. Dixeruntque: Deus hebreorum vocavit nos, ut eamus viam trium dierum in solitudinem, et sacrificemus domino deo nostro, ne forte accidat nobis pestis aut gladius. Ait ad eos rex egypti: Quare moyses et aaron sollicitatis populum ab operibus suis? Ite ad onera vestra. Dixitque pharao: Multus est populus terre: videtis quod turba succreverit; quanto magis si dederitis eis requiem ab operibus. Precepit ergo in die illo prefectis operum et exactoribus populi dicens: Nequaquam ultra dabitis paleas populo ad conficiendos lateres sicut prius: sed ipsi vadant et colligant stipulam. Et mensuram laterum quam prius faciebant, imponetis super eos, nec minuetis quicquam: vacant enim, et idcirco vociferantur dicentes: Eamus et sacrificemus deo nostro. Opprimantur operibus et expleant ea, ut non acquiescant verbis mendacibus. Igitur egressi prefecti operum et exactores ad populum dixerunt: Sic dicit pharao: Non do vobis paleas. Ite et colligite sicubi invenire poteritis, nec minuetur quicquam de opere vestro. Dispersusque est populus per omnem terram egypti ad colligendas paleas. Prefecti quoque operum instabant dicentes: Complete opus vestrum cotidie ut prius facere solebatis, quando dabantur vobis palee. Flagellatique sunt qui preerant operibus filiorum israel ab exactoribus pharaonis dicentibus: Quare non impletis mensuram laterum sicut prius, nec heri nec hodie? Veneruntque prepositi filiorum israel, et vociferati sunt ad pharaonem dicentes: Cur ita agis contra servos tuos? Palee non dantur nobis, et lateres similiter imperantur. En famuli tui flagellis cedimur, et iniuste agitur contra populum tuum. Qui ait: Vacatis ocio, et ideo dicitis: Eamus et sacrificemus domino. Ite ergo et operamini. Palee non dabuntur vobis, et reddetis consuetum numerum laterum. Videbantque se prepositi filiorum israel in malo, eo quod diceretur eis: Non minuetur quicquam de lateribus per singulos dies. Occurreruntque moysi et aaron, qui stabant ex adverso egredientes a pharaone, et dixerunt ad eos: Videat dominus et iudicet, quoniam fetere fecistis odorem nostrum coram pharaone et servis eius, et prebuistis ei gladium ut occideret nos. Reversusque moyses ad dominum ait: Domine, cur afflixisti populum istum? Quare misisti me? Ex eo enim quo ingressus sum ad pharaonem ut loquerer in nomine tuo, afflixit populum tuum, et non liberasti eos.

V
VI Dixitque dominus ad moysen: Nunc videbis que facturus sim pharaoni. Per manum enim fortem dimittet eos, et in manu robusta eiciet illos de terra sua. Locutusque est dominus ad moysen dicens: Ego dominus qui apparui abraham, et ysaac, et iacob, in deo omnipotente; et nomen meum adonay non indicavi eis. Pepigique cum eis fedus, ut darem eis

terram chanaan. terram peregrinationis eorum in
qua fuerunt advene. Ego audivi gemi
tum filiorum israel. quo egyptii oppresserunt eos.
et recordatus sum pacti mei. Ideo dic fi
liis israel. Ego dominus. qui educam vos de er
gastulo egyptiorum. et eruam de servitute.
ac redimam in brachio excelso et iudi
ciis magnis. et assumam vos mihi in populum
et ero vester deus. Et scietis quod ego sum dominus
deus vester. qui eduxerim vos de ergastulo
egyptiorum. et induxerim in terram super quam
levavi manum meam: ut darem eam abra
ham ysaach et iacob. daboque illam vobis
possidendam. Ego dominus. Narravit ergo
moyses omnia filiis israel. Qui non adquie
verunt ei: propter angustiam spiritus et operis
durissimum. Locutusque est dominus ad mo
ysen dicens. Ingredere et loquere ad pha
raonem regem egypti: ut dimittat
filios israel de terra sua. Respondit moy
ses coram domino. Ecce filii israel non me
audiunt. et quomodo audiet pharao. presertim
cum sim incircumcisus labiis. Locutus
que est dominus ad moysen et aaron. et dedit
mandatum ad filios israel. et ad pharaonem
regem egypti: ut educerent filios israel
de terra egypti. Isti sunt principes domo
rum per familias suas. Filii ruben primoge
niti israel: enoch et phallu. esrom et car
mi. Hee cognationes ruben. Filii sy
meon: iamuhel. et iamin. et ohad. et
iachin. et soer. et saul filius chanani
tidis. Hee progenies symeon. Et hec
nomina filiorum levi. per cognationes suas:
gerson. et caath. et merari. Anni autem vite
levi fuerunt. cxxxvii. Filii gerson.
lobeni. et semei. per cognationes suas.
Filii caath: amram. et isuar. et hebron.
et oziel. Anni quoque vite caath. centum
xxxiii. Filii merari: mooli et musi.
Hee cognationes levi: per familias su
as. Accepit autem amram uxorem iocabeth
patruelem suam: que peperit ei aaron.
et moysen et mariam. Fueruntque anni vi
te amram centum xxxvii. Filii quoque ys
saar: core. et napheg. et zechri. Filii
quoque oziel. misael. et elsaphan. et
sethri. Accepit autem aaron uxorem ely
sabeth filiam aminadab. sororem na
ason. que peperit ei nadab. et abiu. et ele
azar. et ithamar. Filii quoque chore: aser.
et elchana. et abiasab. Hee sunt cognationes
choreitarum. At vero eleazar filius aaron
accepit uxorem de filiabus phatihel:
que peperit ei phinees. Hii sunt princi
pes familiarum leviticarum. per cognatio
nes suas. Iste est aaron et moyses. qui
bus precepit dominus ut educerent filios israel de
terra egypti per turmas suas. Hii sunt qui
loquuntur ad pharaonem regem egyp
ti. ut educant filios israel de egypto. I
ste est moyses et aaron in die qua lo
cutus est dominus ad moysen in terra egy
pti. Et locutus est dominus ad moysen di
cens. Ego dominus. Loquere ad pharaonem
regem egypti: omnia que loquor tibi.
Et ait moyses coram domino. En incircumcisus
labiis sum: quomodo audiet me pharao.
Dixitque dominus ad moysen. VII
Ecce constitui te deum pharaonis. Aaron
frater tuus erit propheta tuus. Tu loqueris
ei omnia que mando tibi: ille loque
tur ad pharaonem ut dimittat filios
israel de terra sua. Sed ego indurabo
cor eius. et multiplicabo signa mea.
et ostenta mea in terra egypti: et non
audiet vos. Inmittamque manum meam
super egyptum. et educam exercitum et
populum meum filios israel de terra egyp
ti. per iudicia maxima: et scient egy
ptii quod ego sum dominus. qui extende
rim manum meam super egyptum. et edu
xerim filios israel de medio eorum. Fecit
itaque moyses et aaron. sicut preceperat eis
dominus. ita egerunt. Erat autem moyses
octoginta annorum. et aaron octoginta
trium: quando locuti sunt ad pharaonem.
Dixitque dominus ad moysen et aaron. Cum
dixerit pharao ostendite signa: di
ces ad aaron. Tolle virgam tuam et pro
ice eam coram pharaone. ac vertatur in co
lubrum. Ingressi itaque moyses et aaron
ad pharaonem: fecerunt sicut preceperat
dominus. Tulitque aaron virgam coram pha
raone et servis eius: que versa est in colubrum.
Vocavit autem pharao sapientes et ma
leficos: et fecerunt etiam ipsi per incantati
ones egyptiacas et arcana quedam simili

Proiecerunt singuli uirgas suas: que uerse
sunt in dracones. sed deuorauit uirga aa
ron: uirgas eorum. Induratumque est cor pha
raonis. et non audiuit eos. sicut preceperat dominus.
Dixit autem dominus ad moysen. Ingrauatum
est cor pharaonis: non uult dimittere populum.
Uade ad eum mane. Ecce egredietur ad aquas:
et stabis in occursum eius. super ripam fluminis:
Et uirgam que conuersa est in draconem tolles
in manu tua. dicesque ad eum. Dominus deus he
breorum misit me ad te dicens. Dimitte
populum meum ut michi sacrificet in deserto:
et usque ad presens me audire noluisti. Hec
igitur dicit dominus. In hoc scies quod dominus sim.
Ecce percutiam uirga que in manu mea est.
aquam fluminis: et uertetur in sanguinem.
Pisces quoque qui sunt in fluuio morientur.
et computrescent aque. et affligentur egyptii
VII bibentes aquam fluminis. Dixit quoque
dominus ad moysen. Dic ad aaron. Tolle uir
gam tuam. et extende manum tuam super aquas
egypti. et super fluuios eorum et riuos ac pa
ludes. et omnes lacus aquarum ut uertantur in
sanguinem. et sit cruor in omni terra egyp
ti. tam in ligneis uasis quam in saxeis. Fe
ceruntque ita moyses et aaron. sicut preceperat
dominus. Et eleuans uirgam: percussit aquam flu
minis coram pharaone. et seruis eius. Que
uersa est in sanguinem. et pisces qui erant in
flumine mortui sunt. Computruitque flu
uius. et non poterant egyptii bibere aquam flu
minis: et fuit sanguis in tota terra egy
pti. Feceruntque similiter malefici egyptiorum
incantationibus suis. Et induratum est
cor pharaonis: nec audiuit eos sicut preceperat
dominus. Auertitque se et ingressus est in domum
suam. nec apposuit cor etiam hac uice. Fode
runt autem omnes egyptii per circuitum flumi
nis aquam ut biberent: non enim poterant
bibere de aqua fluminis. Impletique
sunt dies septem: postquam percussit dominus flu
uium.

VIII Dixit quoque dominus ad moysen. Ingredere ad
pharaonem. et dices ad eum. Hec dicit dominus.
Dimitte populum meum ut sacrificet michi.
Si autem nolueris dimittere. ecce ego per
cutiam omnes terminos tuos ranis. et ebul
liet fluuius ranas. que ascendent et ingredien
tur domum tuam. et cubiculum lectuli tui. et
super stratum tuum: et in domos seruorum tuorum.
et in populum tuum. et in furnos tuos. et in reliq
uias ciborum tuorum: et ad te. et ad populum tuum
et ad omnes seruos tuos intrabunt rane. Dixitque
dominus ad moysen. Dic ad aaron. Exten
de manum tuam super fluuios ac paludes:
et educ ranas super terram egypti. Et exten
dit aaron manum super aquas egypti:
et ascenderunt rane. operueruntque terram
egypti. Fecerunt autem et malefici per incan
tationes suas similiter. eduxeruntque ranas
super terram egypti. Uocauit autem pharao
moysen et aaron: et dixit. Orate do
minum ut auferat ranas a me. et a populo
meo. et dimittam populum ut sacrificet domino.
Dixitque moyses ad pharaonem. Consti
tue michi: quando deprecer pro te. et pro seruis
tuis. et pro populo tuo: ut abigantur rane a
te. et a domo tua. et tantum in flumine rema
neant. Qui respondit. Cras. At ille. Iuxta
uerbum inquit tuum faciam. ut scias quoniam non
est sicut dominus deus noster. et recedent rane a te
et a domo tua. et a seruis tuis. et a populo tuo:
tantum in flumine remanebunt. Egressique sunt
moyses et aaron a pharaone. Et clama
uit moyses ad dominum pro sponsione ranarum:
quam condixerat pharaoni. Fecitque dominus iuxta
uerbum moysi: et mortue sunt rane de
domibus. et de uillis. et de agris. Congrega
ueruntque eas in immensos aggeres. et compu
truit terra. Uidens autem pharao quod data
esset requies: ingrauauit cor suum. et
non audiuit eos. sicut preceperat dominus. Dixitque
dominus ad moysen. Loquere ad aaron. Ex
tende uirgam tuam et percute puluerem
terre. et sint scyniphes in uniuersa terra
egypti. Feceruntque ita. Extenditque aaron
manum uirgam tenens. percussitque pul
uerem terre. et facti sunt scyniphes in
hominibus et iumentis. Omnis puluis
terre uersus est in scyniphes. per totam terram
egypti. Feceruntque similiter malefici per
incantationes suas. ut educerent scy
niphes. et non potuerunt. Erantque scyni
phes tam in hominibus quam in iumentis.
Et dixerunt malefici ad pharaonem.
Digitus dei est hic. Induratumque est cor pha
raonis. et non audiuit eos. sicut preceperat dominus.
Dixit quoque dominus ad moysen. Consurge

diluculo: et sta coram pharaone. egredie-
tur enim ad aquas: et dices ad eum. Hec
dicit dominus. Dimitte populum meum ut sa-
crificet michi. Quod si non dimiseris eum:
ecce ego mittam in te et in servos tuos.
et in populum tuum. et in domos tuas. omne genus
muscarum: et implebuntur domus e-
gyptiorum muscis diversi generis. et universa ter-
ra in qua fuerint. Faciamque mirabilem in
die illa terram gessen. in qua populus meus est. ut
non sint ibi musce: et scias quia ego dominus
in medio terre. Ponamque divisionem inter
populum meum et populum tuum. Cras erit si-
gnum istud. Fecitque dominus ita. Et venit mu-
sca gravissima in domo pharaonis. et servorum
eius: et in omnem terram egypti. Corrupta-
que est terra ab huiuscemodi muscis. Vo-
cavitque pharao moysen et aaron. et ait
eis. Ite et sacrificate deo vestro in terra hac.
Et ait moyses. Non potest ita fieri. Ab-
hominationes enim egyptiorum immolabimus
domino deo nostro. Quod si mactaverimus ea
que colunt egyptii coram eis. lapidibus
nos obruent. Viam trium dierum perge-
mus in solitudinem. et sacrificabimus
domino deo nostro: sicut precepit nobis. Dixitque pha-
rao. Ego dimittam vos ut sacrifice-
tis domino deo vestro in deserto: verum-
tamen longius ne abeatis: rogate pro me. Et
ait moyses. Egressus a te: orabo do-
minum. et recedet musca a pharaone.
et a servis eius. et a populo eius: Cras. ve-
rumtamen noli ultra fallere. ut non dimit-
tas populum sacrificare domino. Egressusque
moyses a pharaone: oravit dominum. qui
fecit iuxta verbum illius: et abstulit mu-
scas a pharaone et a servis et a populo eius.
Non superfuit ne una quidem. Et ingra-
vatum est cor pharaonis. ita ut ne
hac quidem vice dimitteret populum.
IX Dixit autem dominus ad moysen. Ingredere
ad pharaonem: et loquere ad eum. Hec
dicit dominus deus hebreorum. Dimitte
populum meum: ut sacrificet michi. Quod si
adhuc renuis et retines eos. ecce ma-
nus mea erit super agros tuos. et super
equos et asinos. et camelos. et boves. et
oves. pestis valde gravis. Et faciet do-
minus mirabile inter possessiones
israel. et possessiones egyptiorum. ut nichil om-
nino pereat ex his que pertinent ad filios
israel. Constituitque dominus tempus dicens. Cras
faciet dominus verbum istud in terra. Fecit
ergo dominus verbum hoc altero die: mortuaque
que sunt omnia animantia egyptiorum. De ani-
malibus vero filiorum israel: nichil omnino peri-
it. Et misit pharao ad videndum. nec erat
quicquam mortuum de his que possidebat
israhel. Ingravatumque est cor pharaonis et
non dimisit populum. Et dixit dominus ad mo-
ysen et aaron. Tollite plenas manus
cineris de camino. et spargat illum moy-
ses in celum coram pharaone. Sitque pul-
vis super omnem terram egypti. Erunt
enim in hominibus et iumentis vesi-
ce et vessice turgentes: in universa terra egy-
pti. Tuleruntque cinerem de camino. et ste-
terunt coram pharaone. et sparsit illum
moyses in celum. Factaque sunt vulnera
vesicarum turgentium in hominibus et iumen-
tis. nec poterant malefici stare coram
moyse. propter vulnera que in illis erant.
et in omni terra egypti. Induravitque
dominus cor pharaonis et non audivit eos
sicut locutus est dominus ad moysen. Dixitque dominus ad moysen.
consurge et sta coram pharaone. et dices Mane
ad eum. Hec dicit dominus deus hebreorum.
Dimitte populum meum ut sacrificet michi.
quia in hac vice mittam omnes plagas
meas. super cor tuum. et super servos tuos. et
super populum tuum. ut scias quod non sit similis
mei in omni terra. Nunc enim extendens
manum percutiam te. et populum tuum peste. pe-
ribisque de terra. Idcirco autem posui te ut o-
stendam in te fortitudinem meam. et ene-
narretur nomen meum in omni terra. Ad-
huc retines populum meum. et non vis eum di-
mittere? Hen pluam hac ipsa hora cras.
grandinem multam nimis. qualis non fuit
in egypto a die qua fundata est usque in
presens tempus. Mitte ergo iam nunc: et con-
grega iumenta tua. et omnia que habes in
agro. Homines enim et iumenta et univer-
sa que inventa fuerint foris nec con-
gregata de agris: cecideritque super ea gran-
do. morientur. Qui timuit verbum domini
de servis pharaonis fecit confugere servos suos
et iumenta in domos. Qui autem neglexit

ꝑmonem dñi. dimisit suos suosque iu
menta in agris. Et dixit dñs ad moysē.
Extende manū tuā in celū. ut fiat grā
do in uniuersa terra egypti sup homīes
et sup iumēta et sup omnē herbam a
gri in terra egypti. Extenditque moyses
uirgam in celum. et dñs dedit tonitru
a et grandinem. ac discurrentia fulgu
ra sup terram. Pluitque dñs grandinē sup
terram egypti. et grando et ignis mixta
pariter ferebantur. Tanteque magnitudinis
fuit. quante ante numquā apparuit in
uniuersa terra egypti. ex quo gens illa
condita est. Et percussit grando ī omi
terra egypti cuncta que fuerūt ī agris.
ab homine usque ad iumentū. Cunctamque
herbam agri percussit grando. et omne lignū
regionis confregit. Tantum in terra ges
sen ubi erant filii isrl. grando nō ceci
dit. Misitque pharao. et uocauit mo
ysen et aaron. dicens ad eos. Pecca
ui et nunc. Dñs iustus. ego et ppls meus
impii. Orate dñm ut desinant toni
trua dei. et grando. ut dimittā uos.
et nequaquā hic ultra maneatis. A
it moyses. Cum egressus fuero de ur
be. extendam palmas meas ad dñm.
et cessabunt tonitrua. et grando nō erit.
ut sciatis quia dñi est terra. Noui autē quod
et tu et serui tui. necdū timeatis dñm
deum. Linum ergo et ordeū lesum ē.
eo quod ordeū esset uirens. et linū iā fol
liculos germinaret. Triticū autē et
far non sunt lesa. quia serotina erant.
Egressusque moyses a pharaone et ex ur
be. tetendit manus ad dñm. et ces
sauerunt tonitrua et grando. nec ultra
stillauit pluuia sup terram. Uidens
autē pharao quod cessasset pluuia. et
grando et tonitrua. auxit peccatum et
grauatū ē cor eius. et seruorum eius et induratū est
nimis. nec dimisit filios isrl. sicut pce
perat dñs. p manum moysi.

X

Et dixit dñs ad moysen. Ingredere
ad pharaonē. Ego enī indurabo cor
eius et seruorū illius. ut faciam signa
mea hec in eo. et in auribus filii tui et
nepotum tuorum narres et nepotū tuorum. quotiens con
triuerim egyptios. et signa mea fece
rim in eis. et sciatis quia ego dñs. Intro
ierunt ergo moyses et aaron ad pha
raonē. et dixerunt ad eū. Hec dicit dñs
deus hebreorū. Usque quo nō uis su
bici michi. Dimitte ppl̄m meū. ut
sacrificet michi. Sin autē resistis et nō
uis dimittere eum. ecce ego indu
cam cras locustam ī fines tuos. que
operiat supficiem terre. nec quicquā eius
appareat. sed comedatur quod residuū
fuit grandini. Corrodet enī omnia
ligna que germinant in agris. et im
plebit domos tuas. et seruorum tuorum. et
omniū egyptiorū. quantam nō uiderūt
patres tui et aui. ex quo orti sunt sup
terram usque in presentē diē. Auertitque se
et egressus est a pharaone. Dixerūt
autē serui pharaonis ad eū. Usque quo
patiemur hoc scandalum. Dimitte
homines. ut sacrificent dño deo suo.
Nonne uides quod perierit egyptus.
Reuocaueruntque moysen et aaron ad pha
raonē. Qui dixit eis. Ite sacrificate do
mino deo urō. Qui nam sunt qui ituri
sunt. Ait moyses. Cum paruulis nris
et senibus pgemus. cū filiis et filiabus. cū
ouibus et armentis. Est enī sollennita
dñi dei nri. Et respondit pharao. Sic dñs
sit uobiscum. quomodo ego dimittam
uos et paruulos urōs. Cui dubiū ē quod
pessime cogitetis. Non fiet ita. sed ite
tantū uiri. et sacrificate dño. hoc enī
ipsi petistis. Statimque eiecti sunt de conspectu
pharaonis. Dixit autē dñs ad moysē.
Extende manum tuā sup terram egypti.
ad locustam. ut ascendat sup eam. et de
uoret omnē herbam que residua fuit grā
dini. Extendit moyses uirgam sup terrā
egypti. et dñs induxit uentum urentē
tota die illa ac nocte. Et mane facto.
uentus urens leuauit locustas. Que
ascenderunt sup uniuersam terram egypti.
et sederunt ī cunctis finibus egyptiorū. in
numerabiles. quales ante illud tempus nō fuerant.
nec postea future sunt. Operueruntque uniuer
sam supficiem terre. uastantes omnia. De
uorata est igitur herba terre. uastantes
omnia. Deuorata est igitur herba terre.
et quicquid pomorum in arboribus fuit. que

grando dimiserat. Nichilque omnino uirens
relictum est in lignis et in herbis terre in cunc
ta egypto. Quam ob rem festinus pharao
uocauit moysen et aaron et dixit eis. Pec
caui in dominum deum uestrum et in uos. Sed nunc
dimittite peccatum michi etiam hac uice.
et rogate dominum deum uestrum ut auferat a
me mortem istam. Egressusque est de conspec
tu pharaonis et orauit dominum. Qui flare
fecit uentum ab occidente uehementissi
mum et arreptam locustam proiecit in mare
rubrum. Non remansit ne una quidem
in cunctis finibus egypti. Et indurauit dominus
cor pharaonis: nec dimisit filios israel.
Dixit autem dominus ad moysen. Extende ma
num tuam in celum: et sint tenebre super terram
egypti. tam dense ut palpari queant.
Extenditque moyses manum in celum: et
facte sunt tenebre horribiles in uniuersa
terra egypti. Tribus diebus nemo uidit
fratrem suum: nec mouit se de loco in quo
erat. Ubicumque autem habitabant filii israel
lux erat. Vocauitque pharao moysen et
aaron: et dixit eis. Ite sacrificate domino
Oues tantum uestre et armenta remaneant.
Paruuli uestri eant uobiscum. Ait moyses.
Hostias quoque et holocausta dabis nobis.
que offeramus domino deo nostro. Cuncti gre
ges pergent nobiscum. Non remanebit ex e
is ungula: que necessaria sunt in cultum
domini dei nostri. presertim cum ignoremus quid
debeat immolari: donec ad ipsum locum
perueniamus. Indurauit autem dominus cor
pharaonis: et noluit dimittere eos. Dixit
que pharao ad moysen. Recede a me:
et caue ne ultra uideas faciem meam.
Quacumque die apparueris michi: morieris.
Respondit moyses. Ita fiet ut locutus
es. Non uidebo ultra faciem tuam.
XI Et dixit dominus ad moysen. Adhuc una
plaga tangam pharaonem et egyptum:
et post hec dimittet uos. et exire compel
let. Dices ergo omni plebi: ut postulet
uir ab amico suo. et mulier a uicina sua.
uasa argentea et aurea. Dabit autem dominus
gratiam populo suo coram egyptiis. Fuitque
moyses uir magnus ualde in terra egypti.
coram seruis pharaonis et omni populo. Et ait.
Hec dicit dominus. Media nocte egrediar
in egyptum. et morietur omne primogenitum
in terra egyptiorum. a primogenito pharao
nis qui sedet in solio eius. usque ad pri
mogenitum ancille que est ad molam. et omnia
primogenita iumentorum. Eritque clamor ma
gnus in uniuersa terra egypti. qualis
nec ante fuit nec postea futurus est.
Apud autem omnes filios israel non mutiet
canis. ab homine usque ad pecus. ut scia
tis quanto miraculo diuidat dominus egyp
tios et israel. Descendentque omnes serui tui
isti ad me. et adorabunt me dicentes.
Egredere tu: et omnis populus qui sub
iectus est tibi. Post hec egrediemur.
Et exiuit a pharaone iratus nimis. Di
xit autem dominus ad moysen. Non audiet uos
pharao: ut multa signa fiant in terra
egypti. Moyses autem et aaron fecerunt
omnia signa et ostenta que scripta sunt:
coram pharaone. et indurauit dominus cor
pharaonis. nec dimisit filios israel de
terra sua.
Dixit quoque dominus ad moysen et aaron XII
in terra egypti. Mensis iste uobis princi
pium mensium: primus erit in mensibus anni. Lo
quimini ad uniuersum cetum filiorum israel.
et dicite eis. Decima die mensis huius tollat
unusquisque agnum per familias et domos
suas. Sin autem minor est numerus ut suffice
re possit ad uescendum agnum. assumet ui
cinum suum qui coniunctus est domui sue
iuxta numerum animarum que sufficere possit ad
esum agni. Erit autem agnus absque macula.
masculus. anniculus. Iuxta quem ritum
tolletis et hedum. et seruabitis eum usque
ad quartam decimam diem mensis huius. Immola
bitque eum uniuersa multitudo filiorum israel
ad uesperam. et sument de sanguine eius ac
ponent super utrumque postem et in superlimi
naribus domorum in quibus comedent illum.
Et edent carnes nocte illa assas igni.
et azimos panes cum lactucis agrestibus.
Non comedetis ex eo crudum quid: nec coctum
aqua: sed assum tantum igni. Caput cum pe
dibus eius et intestinis uorabitis: nec re
manebit ex eo quicquam usque mane. Si quid
residuum fuerit: igne comburetis.
Sic autem comedetis illum. Renes uestros
accingetis. calciamenta habebitis in pedibus

tenentes baculos in manibus, et comedetis
festinanter; est enim phase (id est transitus) domini.
Et transibo per terram egypti nocte illa, percu-
tiamque omne primogenitum in terra egypti ab
homine usque ad pecus; et in cunctis diis egyp-
ti faciam iudicia ego dominus. Erit autem sanguis
vobis in signum in edibus in quibus eritis. et vi-
debo sanguinem ac transibo vos: nec erit in
vobis plaga disperdens, quando percussero terram
egypti. Habebitis autem hunc diem in moni-
mentum: et celebrabitis eam sollempnem domino
in generationibus vestris cultu sempiterno. Sep-
tem diebus azima comedetis. In die primo
non erit fermentum in domibus vestris. Quicumque
comederit fermentatum, peribit anima illa de
israel, a primo die usque ad diem septimum.
Dies prima erit sancta atque sollempnis, et dies
septima eadem festivitate venerabilis.
Nichil operis facietis in eis, exceptis his
que ad vescendum pertinent. Et observabitis
azima. In eadem enim ipsa die educam exer-
citum vestrum de terra egypti, et custodietis di-
em istum in generationes vestras ritu perpetuo. Pri-
mo mense, xiiii. die mensis ad vesperam,
comedetis azima: usque ad diem vicesi-
mam primam eiusdem mensis ad vesperam.
Septem diebus fermentum non invenietur
in domibus vestris. Qui comederit fer-
mentatum, peribit anima eius de cetu israel,
tam de advenis quam de indigenis terre.
Omne fermentatum non comedetis: in
cunctis habitationibus vestris edetis azima.
Vocavit autem moyses omnes seniores
filiorum israel, et dixit ad eos: Ite tollentes
animal per familias vestras, immolate fa-
se domino. Fasciculumque ysopi tingite
in sanguine qui est in limine, et aspergi-
te ex eo superliminare et utrumque postem.
Nullus vestrum egrediatur ostium do-
mus sue usque mane. Transibit enim
dominus percutiens egyptios. Cumque viderit
sanguinem in superliminari et in utroque po-
ste, transcendet ostium domus, et non sinet percus-
sorem ingredi domos vestras et ledere. Cu-
stodi verbum istud legitimum tibi et filiis
tuis usque in eternum. Cumque introieritis
terram quam dominus daturus est vobis ut pol-
licitus est, observabitis cerimonias istas.
Et cum dixerint vobis filii vestri quid est ista

religio? Dicetis eis: Victima transitus domini
est, quando transivit super domos filiorum israel in egyp-
to, percutiens egyptios, et domos nostras libe-
rans. Incurvatusque populus adoravit. Et egres-
si filii israel fecerunt sicut preceperat dominus
moysi et aaron. Factum est autem in noctis
medio, percussit dominus omne primogenitum in terra
egypti, a primogenito pharaonis qui sedebat
in solio eius, usque ad primogenitum captive
que erat in carcere, et omne primogenitum iu-
mentorum. Surrexitque pharao nocte et omnes
servi eius, cunctaque egyptus, et ortus
est clamor magnus in egypto. Neque
enim erat domus in qua non iaceret mortu-
us. Vocatisque pharao moyse et aaron
nocte ait: Surgite et egredimini a populo meo
vos et filii israel: ite, immolate domino, si-
cut dicitis. Oves vestras et armenta assumi-
te ut petieratis, et abeuntes benedici-
te mihi. Urguebantque egyptii populum de ter-
ra sua exire velociter, dicentes: Omnes
moriemur. Tulit igitur populus conspersam
farinam antequam fermentaretur: et ligans
in palliis posuit super humeros suos. Fe-
ceruntque filii israel sicut preceperat dominus mo-
ysi, et petierunt ab egyptiis vasa argen-
tea et aurea, vestemque plurimam. Dedit autem
dominus gratiam populo coram egyptiis, ut com-
modarent eis: et spoliaverunt egyptios.
Profectique sunt filii israel de ramesse in so-
coth, sescenta fere millia peditum vi-
rorum, absque parvulis et mulieribus. Sed et
vulgus promiscuum innumerabile ascen-
dit cum eis, oves et armenta et animantia
diversi generis multa nimis. Coxeruntque
farinam quam dudum conspersam de egyp-
to tulerant, et fecerunt subcinericios
panes azimos. Neque enim poterant fermen-
tari, cogentibus exire egyptiis, et nulli
facere sinentibus moram, nec pulmenti quic-
quam occurrerat preparare. Habitatio autem
filiorum israel qua manserant in egypto,
fuit quadringentorum triginta annorum. Qui-
bus expletis, eadem die egressus est omnis
exercitus domini de terra egypti. Nox ista
est observabilis domini, quando eduxit eos de ter-
ra egypti. Hanc observare debent omnes
filii israel in generationibus suis. Dixitque
dominus ad moysen et aaron: Hec est religio

phase. Omnis alienigena non comedet
ex eo. Omnis autem servus emptitius circum-
cidetur, et sic comedet. Advena et mer-
cennarius non edent ex eo. In una domo co-
medetur, nec efferetis de carnibus eius
foras, nec os illius confringetis. Omnis
cetus filiorum Israel faciet illud. Quod si quis
peregrinorum in vestram voluerit transire co-
loniam, et facere phase Domini, circumcide-
tur prius omne masculinum eius, et tunc
rite celebrabit, eritque simul sicut indigena
terre. Si quis autem circumcisus non fue-
rit, non vescetur ex eo. Eadem lex erit
indigene et colono qui peregrinatur
apud vos. Feceruntque omnes filii Israel
sicut preceperat Dominus Moysi et Aaron: et
in eadem die eduxit Dominus filios Israel de
terra Egypti per turmas suas.
III Locutusque est Dominus ad Moysen di-
cens. Sanctifica michi omne primogeni-
tum quod aperit vulvam in filiis Israel, tam de
hominibus quam de iumentis. Mea sunt enim
omnia. Et ait Moyses ad populum. Memen-
tote diei huius in qua egressi estis de
Egypto et de domo servitutis, quoniam in ma-
nu forti eduxit vos Dominus de loco isto,
ut non comedatis fermentatum panem.
Hodie egredimini mense novarum fru-
gum. Cumque introduxerit te Dominus in
terram Chananei et Ethei, et Amorrei
et Evei et Iebusei quam iuravit patribus
tuis ut daret tibi terram fluentem la-
cte et melle, celebrabis hunc morem
sacrorum mense isto. Septem diebus vesce-
ris azimis, et in die septimo erit sol-
lempnitas Domini. Azima comedetis sep-
tem diebus: non apparebit aliquid fermenta-
tum apud te, nec in cunctis finibus tuis. Nar-
rabisque filio tuo in die illo dicens. Hoc
est quod fecit Dominus michi quando egressus sum
de Egypto. Et erit quasi signum in manu
tua, et quasi monimentum ante oculos tuos,
et ut lex Domini semper sit in ore tuo. In ma-
nu enim forti eduxit te Dominus de Egypto.
Custodies huiusmodi cultum statuto
tempore a diebus in dies. Cumque introdu-
xerit te Dominus in terram Chananei sicut iura-
vit tibi et patribus tuis, et dederit eam tibi,
separabis omne quod aperit vulvam Domino, et quod

primitivum est in pecoribus tuis. Quicquid
habueris masculini sexus: consecrabis
Domino. Primogenitum asini mutabis ove.
Quod si non redemeris: interficies. Omne autem
primogenitum hominis de filiis tuis: precio re-
dimes. Cumque interrogaverit te filius tuus
cras dicens, quid est hoc? respondebis ei. In ma-
nu forti eduxit nos Dominus de Egypto, de do-
mo servitutis. Nam cum induratus esset
Pharao et nollet nos dimittere: occi-
dit Dominus omne primogenitum in terra Egypti,
a primogenito hominis usque ad primogeni-
tum iumentorum. Idcirco immolo Domino
omne quod aperit vulvam masculini sexus, et
omnia primogenita filiorum meorum redi-
mo. Erit igitur quasi signum in manu tua, et quasi
appensum quid ob recordationem inter o-
culos tuos, eo quod in manu forti eduxit
nos Dominus de Egypto. Igitur cum emisisset Pha-
rao populum: non eos duxit Dominus per viam
terre Philistiim, que vicina est, reputans
ne forte peniteret eum, si vidisset ad-
versum se bella consurgere, et reverteretur in
Egyptum: sed circumduxit per viam deserti,
que est iuxta mare rubrum. Et armati
ascenderunt filii Israel de terra Egypti.
Tulit quoque Moyses ossa Ioseph secum:
eo quod adiurasset filios Israel dicens. Visi-
tabit vos Deus, efferte ossa mea hinc
vobiscum. Profectique de Socoth: castra-
metati sunt in Etham, in extremis fi-
nibus solitudinis. Dominus autem precedebat
eos ad ostendendam viam, per diem in co-
lumpna nubis, et per noctem in columpna ignis,
ut dux esset itineris utroque tempore. Numquam
defuit columpna nubis per diem, nec co-
lumpna ignis per noctem, coram populo.
Locutus est autem Dominus ad Moysen dicens. XIIII
Loquere filiis Israel: Reversi castrame-
tentur e regione Phiahiroth que est inter
Magdalum et mare, contra Beelsephon:
in conspectu eius castra ponetis super ma-
re. Dicturusque est Pharao super filiis I-
srahel. Coartati sunt in terra, conclu-
sit eos desertum. Et indurabo cor eius
ac persequetur vos, et glorificabor in Pharaone
et in omni exercitu eius, scientque Egyptii
quod ego sum Dominus. Feceruntque ita. Et
nunciatum est regi Egyptiorum quod fu-

gis est populus. Immutatumque est cor pharaonis
et servorum eius super populo. et dixerunt. Quid vo-
luimus facere ut dimitteremus israel ne ser-
viret nobis? Iunxit ergo currum: et omne
populum suum assumpsit secum. Tulitque tre-
centos currus electos. quicquid in egypto
curruum fuit: et duces totius exercitus. In-
duravitque dominus cor pharaonis regis egyp-
ti: et persecutus est filios israel. At illi egres-
si erant: in manu excelsa. Cumque persequeren-
tur egyptii vestigia precedentium: re-
pererunt eos in castris super mare. Omnis eq-
uitatus et currus pharaonis et universus ex-
ercitus erat in phiahiroth contra beelsefon.
Cumque appropinquasset pharao. levantes
filii israel oculos. viderunt egyptios post
se: et timuerunt valde. Clamaveruntque
ad dominum: et dixerunt ad moysen. For-
sitan non erant sepulchra in egypto: id-
eo tulisti nos ut moreremur in solitu-
dine. Quid hoc facere voluisti ut edu-
ceres nos ex egypto? Nonne iste est ser-
mo quem loquebamur ad te in egypto
dicentes. recede a nobis ut serviamus e-
gyptiis? Multo enim melius erat servire
eis: quam mori in solitudine. Et ait mo-
yses ad populum. Nolite timere. State
et videte magnalia domini: que facturus est ho-
die. Egyptios enim quos nunc videtis: ne-
quaquam ultra videbitis usque in sempi-
ternum. Dominus pugnabit pro vobis: et vos
tacebitis. Dixitque dominus ad moysen. Quid
clamas ad me? Loquere filiis israel ut
proficiscantur. Tu autem eleva virgam tu-
am et extende manum super mare. et divide
illud: ut gradiantur filii israel in me-
dio mari per siccum. Ego autem indurabo
cor egyptiorum ut persequantur vos: et glori-
ficabor in pharaone et in omni exercitu eius.
et in curribus et in equitibus illius. Et sci-
ent egyptii quia ego sum dominus: cum glorifi-
catus fuero in pharaone et in curribus at-
que in equitibus eius. Tollensque se angelus
domini qui precedebat israel castra abiit post
eos: et cum eo columpna nubis pariter.
Priora dimittens post tergum stetit: inter
castra egyptiorum et castra israel. Et erat
nubes tenebrosa. et illuminans noctem.
ita ut ad se invicem toto noctis tempore
accedere non valerent. Cumque extendisset
moyses manum super mare: abstulit il-
lud dominus flante vento vehementi et uren-
te tota nocte: et vertit in siccum. Divisaque
est aqua: et ingressi sunt filii israel per medium
maris sicci. Erat enim aqua quasi murus a dex-
tra eorum et leva. Persequentesque egyptii in-
gressi sunt post eos: omnis equitatus pharaonis
currus eius et equites per medium maris.
Iamque advenerat vigilia matutina:
et ecce respiciens dominus super castra egypti-
orum per columpnam ignis et nubis. interfecit exer-
citum eorum: et subvertit rotas curruum: fe-
rebanturque in profundum. Dixerunt ergo
egyptii. fugiamus israelem. Dominus enim
pugnat pro eis contra nos. Et ait dominus
ad moysen. Extende manum tuam super
mare. ut revertantur aque ad egyptios.
super currus et equites eorum. Cumque ex-
tendisset moyses manum contra mare re-
versum est primo diluculo ad priorem lo-
cum. Fugientibusque egyptiis occurrerunt
aque: et involvit eos dominus in mediis fluc-
tibus. Reversaeque sunt aque. et operuerunt cur-
rus et equites cuncti exercitus pharaonis. qui
sequentes ingressi fuerant mare. nec u-
nus quidem superfuit ex eis. Filii autem israel
perrexerunt per medium sicci maris: et aque e-
is erant quasi pro muro a dextris et a
sinistris. Liberavitque dominus in die illo is-
rahel de manu egyptiorum: et viderunt
egyptios mortuos super litus maris.
et manum magnam quam exercuerat dominus
contra eos. Timuitque populus dominum: et crediderunt
domino. et moysi servo eius. Tunc cecinit
moyses et filii israel carmen hoc domino: et di-
xerunt.
XV Cantemus domino. gloriose enim magnificatus
est. equum et ascensorem deiecit in ma-
re. Fortitudo mea et laus mea dominus: et fa-
ctus est mihi in salutem. Iste deus meus et glo-
rificabo eum: deus patris mei et exal-
tabo eum. Dominus quasi vir pugnator. omnipotens
nomen eius. currus pharaonis et exerci-
tum eius proiecit in mare. Electi princi-
pes eius submersi sunt in mari rubro: a-
byssi operuerunt eos. descenderunt in profun-
dum quasi lapis. Dextera tua domine magni-
ficata est in fortitudine: dextera tua

domine percussit inimicum. et in multitudine
glorie tue deposuisti adversarios meos. Mi-
sisti iram tuam que devoravit eos sicut sti-
pulam. et in spiritu furoris tui congregate sunt
aque. Stetit unda fluens. congregate sunt
abyssi in medio mari. Dixit inimicus.
Persequar et comprehendam. dividam spolia.
implebitur anima mea. Evaginabo gla-
dium meum. interficiet eos manus mea.
Flavit spiritus tuus. et operuit eos mare. sub-
mersi sunt quasi plumbum in aquis vehe-
mentibus. Quis similis tui in fortibus domine.
quis similis tui magnificus in sanctitate. terri-
bilis atque laudabilis et faciens mirabilia.
Extendisti manum tuam. et devoravit eos
terra. Dux fuisti in misericordia tua populo quem rede-
misti. Et portasti eum in fortitudine
tua. ad habitaculum sanctum tuum. Ascenderunt
populi et irati sunt. dolores obtinuerunt
habitatores philistiim. Tunc conturbati sunt
principes edom. robustos moab obtinu-
it tremor. obriguerunt omnes habitatores
chanaan. Irruat super eos formido et pa-
vor. in magnitudine brachii tui. Fiant
immobiles quasi lapis. donec pertranseat
populus tuus domine. donec pertranseat po-
pulus iste quem possedisti. Introduces e-
os et plantabis in monte hereditatis
tue. firmissimo habitaculo tuo quod opera-
tus es domine. Sanctuarium tuum domine quod firma-
verunt manus tue. Dominus regnabit in e-
ternum et ultra. Ingressus est enim eques
pharao cum curribus et equitibus eius in
mare. et reduxit super eos dominus aquas ma-
ris. Filii autem israel ambulaverunt per siccum
in medio eius. Sumpsit ergo maria pro-
phetissa soror aaron tympanum in ma-
nu sua. egresseque sunt omnes mulieres
post eam. cum tympanis et choris. quibus
precinebat dicens. Cantemus domino. glo-
riose enim magnificatus est. equum et ascen-
sorem deiecit in mare. Tulit autem moyses
israel de mari rubro. et egressi sunt in deser-
tum sur. Ambulaveruntque tribus diebus per
n solitudinem. et non inveniebant aquam. Et
venerunt in marath. nec poterant bibere
ch aquas de mara. eo quod essent amare. Unde
et congruum loco nomen imposuit. vocans
illum mara. id est amaritudinem. Et mur-
muravit populus contra moysen dicens. Quid
bibemus. At ille clamavit ad dominum.
Qui ostendit ei lignum. Quod cum misisset
in aquas. in dulcedinem verse sunt. Ibi
constituit ei precepta atque iudicia. et ibi tem-
ptavit eum dicens. Si audieris vocem domini
dei tui. et quod rectum est coram eo feceris.
et obedieris eius mandatis. custodie-
risque omnia precepta illius. cunctum lan-
guorem quem posui in egypto non inducam
super te. Ego enim dominus sanator tuus. Ve-
nerunt autem in helim ubi erant duode-
cim fontes aquarum. et lxx palme. et castra-
metati sunt iuxta aquas. Profectique sunt de
helim. et venit omnis multitudo filiorum
israel in desertum sin. quod est inter helim et
synai. quintodecimo die mensis secundi. postquam
egressi sunt de terra egypti.

XVI

Et murmuravit omnis congregatio filiorum
israel contra moysen et aaron in solitudine.
Dixeruntque ad eos filii israel. Utinam mortui
essemus per manum domini in terra egypti. quando sede-
bamus super ollas carnium et comedeba-
mus panem in saturitate. Cur induxistis
nos in desertum istud ut occideretis omnem
multitudinem fame. Dixit autem dominus ad
moysen. Ecce ego pluam vobis panes
de celo. Egrediatur populus et colligat que
sufficiunt per singulos dies. ut temptem
eum utrum ambulet in lege mea an non.
Die autem sexto parent quod inferant. et sit
duplum quam colligere solebant per singulos
dies. Dixeruntque moyses et aaron ad
omnes filios israel. Vespere scietis quod dominus e-
duxerit vos de terra egypti. et mane
videbitis gloriam domini. Audivit enim murmur
vestrum contra dominum. Nos vero quid sumus.
quia mussitatis contra nos. Et ait moyses.
Dabit vobis dominus vespere carnes edere. et
mane panes in saturitate. eo quod audie-
rit murmurationes vestras. quibus murmu-
rati estis contra eum. Nos enim quid sumus. nec
contra nos est murmur vestrum. sed contra dominum. Di-
xitque moyses ad aaron. Dic universe con-
gregationi filiorum israel. Accedite coram do-
mino. audivit enim murmur vestrum. Cumque
loqueretur aaron ad omnem cetum filiorum israel
respexerunt ad solitudinem. et ecce gloria
domini apparuit in nube. Locutus est autem dominus

ad moysen. Audivi murmurationes fi
liorum israel. Loquere ad eos. Vespere come
detis carnes, et mane saturabimini pa
nibus: scietisque quod sim dominus deus vester. Factum
est ergo vespere: et ascendens coturnix operu
it castra. Mane quoque ros iacuit per circui
tum castrorum. Cumque operuisset superficiem terre.
apparuit in solitudine minutum, et quasi pilo
tunsum, in similitudinem pruine super terram.
Quod cum vidissent filii israel: dixerunt ad
invicem. Manhu: Quod significat, quid est
hoc. Ignorabant enim quid esset. Quibus ait
moyses. Iste est panis quem dedit dominus vo
bis ad vescendum. Hic est sermo quem precepit
dominus. Colligat ex eo unusquisque quantum suf
ficiat ad vescendum: gomor per singula capi
ta. Iuxta numerum animarum vestrarum que habitant
in tabernaculo: sic tolletis. Feceruntque filii i
srael ita: et collegerunt alius plus. alius
minus. Et mensi sunt ad mensuram gomor. Nec
qui plus collegerat habuit amplius. nec
qui minus paraverat, repperit minus: sed sin
guli iuxta id quod edere poterant congregave
runt. Dixitque moyses ad eos. Nullus re
linquat ex eo in mane. Qui non audierunt eum.
sed dimiserunt quidam ex eis usque mane:
et scatere cepit vermibus, atque computruit:
Et iratus est moyses contra eos. Collige
bant autem mane singuli: quantum sufficere
poterat ad vescendum. Cumque incaluisset
sol: liquefiebat. In die autem sexta col
legerunt cibos duplices. id est. duo go
mor per singulos homines. Venerunt autem
omnes principes multitudinis: et narra
verunt moysi. Qui ait eis. Hoc est quod lo
cutus est dominus. Requies sabbati: sanctifica
ta est domino. Cras quodcumque operandum est facite
et que coquenda sunt, coquite. Quic
quid autem reliquum fuerit: reponite usque
in mane. Feceruntque ita ut preceperat moy
ses: et non computruit, neque vermis in
ventus est in eo. Dixitque moyses. Come
dite illud hodie. Quia sabbatum est domini:
non invenietur hodie in agro. Sex diebus
colligite: in die autem septimo sabbatum est domini.
ideirco non invenietur. Venit septima dies:
et egressi de populo ut colligerent, non inve
nerunt. Dixit autem dominus ad moysen. Usque
quo non vultis custodire mandata mea.
et legem meam? Videte quod dominus dedit vobis
sabbatum: et propter hoc tribuit vobis die sex
to cibos duplices. Maneat unusquisque a
pud semetipsum. Nullus egrediatur de
loco suo die septimo. Et sabbatizavit populus
die sabbati septimo. Appellavitque domus israel
nomen eius man. Quod erat quasi semen coliandri
album: Gustusque eius quasi simile cum mel
le. Dixit autem moyses. Iste est sermo quem
precepit dominus. Imple gomor ex eo. et custo
diatur in futuras retro generationes: ut no
verint panem quo alui vos in solitudi
ne. quando educti estis de terra egypti. Dixitque
moyses ad aaron. Sume vas unum. et mit
te ibi man. quantum potest capere gomor. et re
pone coram domino ad servandum in generati
ones vestras. sicut precepit dominus moysi. Posu
itque illud aaron in tabernaculo reser
vandum. Filii autem israel comederunt man
xl. annis: donec venirent in terram habita
bilem. Hoc cibo aliti sunt: usque quo tan
gerent fines terre chanaan. Gomor autem
decima pars est ephy.

Igitur profecta est omnis multitudo filio
rum israel de deserto sin per mansiones su
as iuxta sermonem domini. castrametati sunt in raz
phidim: ubi non erat aqua ad bibendum populo.
Qui iurgatus contra moysen ait. Da nobis
aquam ut bibamus. Quibus respondit moy
ses. Quid iurgamini contra me? cur temptatis
dominum? Sitivit ergo ibi populus pre aque
penuria: et murmurabat contra moysen
dicens. Cur nos exire fecisti de egypto.
ut occideres nos et liberos nostros ac iumen
ta siti? Clamavit autem moyses ad dominum:
dicens. Quid faciam populo huic? Adhuc
pusillum. et lapidabit me. Ait dominus ad
moysen. Antecede populum. et sume tecum de
senioribus israel. et virgam qua percussisti flu
vium. tolle in manu tua. et vade. En ego
stabo coram te ibi: super petram horeb. per
cutiesque petram: et exibit ex ea aqua
ut bibat populus. Fecit moyses ita: coram se
nioribus israel. et vocavit nomen loci illius.
temptatio, propter iurgium filiorum israel: et
quia temptaverunt dominum, dicentes. Estne
dominus in nobis an non? Venit autem amal
lech. et pugnabat contra filios israel in raphi
dim. Dixitque moyses ad iosue. Elige

uiros, et egressus pugna contra amalech
cras. Ego stabo in uertice collis habens
uirgam dei in manu mea. Fecit iosue ut lo-
cutus erat moyses: et pugnauit contra ama-
lech. Moyses autem et aaron et hur: ascen-
derunt super uerticem collis. Cumque leuaret
moyses manus: uincebat israel. Sin autem
paululum remisisset: superabat ama-
lech. Manus autem moysi: erant graues.
Sumentes igitur lapidem posuerunt subter
eum: in quo sedit. Aaron autem et hur
sustentabant manus eius: ex utraque
parte. Et factum est ut manus ipsius non las-
sarentur: usque ad occasum solis. Fugauit-
que iosue amalech et populum eius in ore
gladii. Dixit autem dominus ad moysen. Scri-
be hoc ob monimentum in libro. et trade au-
ribus iosue. Delebo enim memoriam a-
malech sub celo. Edificauitque moy-
ses altare: et uocauit nomen eius. dominus ex-
altatio mea: dicens. Quia manus domini solii
et bellum dei erit contra amalech: a gene-
ratione in generationem.

XVIII Cumque audisset iethro sacerdos madian
cognatus moysi omnia que fecerat
deus moysi et israel populo suo. eo quod eduxis-
set dominus israel de egypto: tulit sephoram
uxorem moysi quam remiserat, et duos
filios eius. quorum unus uocabatur gersan
dicente patre: aduena fui in terra aliena:
alter uero eliezer. Deus enim ait patris mei
adiutor meus: et eruit me de gladio
pharaonis. Venit ergo iethro cog-
natus moysi et filii eius, et uxor eius ad
moysen in desertum. ubi erat castra metatus
iuxta montem dei. et mandauit
moysi dicens. Ego cognatus tuus ie-
thro uenio ad te. et uxor tua. et duo fi-
lii tui cum ea. Qui egressus in occursum
cognati sui adorauit, et osculatus est
eum: salutaueruntque se mutuo uerbis
pacificis. Cumque intrasset in tabernacu-
lum: narrauit moyses cognato suo cun-
cta que fecerat dominus pharaoni et egy-
ptiis propter israel: et uniuersum laborem
qui accidisset eis in itinere. quo libera-
uerat eos dominus. Letatusque est iethro super
omnibus bonis que fecerat dominus israeli:
eo quod eruisset eum de manu egyptiorum

et ait. Benedictus dominus qui liberauit uos de
manu egyptiorum. et de manu pharaonis.
qui eruit populum suum de manu egypti. Nunc
cognoui quia magnus est dominus super omnes
deos. eo quod superbe egerint contra illos. Ob-
tulit ergo iethro cognatus moysi holo-
causta et hostias deo. Veneruntque a-
aron et omnes seniores israel: ut comederent
panem cum eo coram deo. Altera autem die
sedit moyses ut iudicaret populum: qui
assistebant moysi a mane usque ad ue-
speram. Quod cum uidisset cognatus eius
omnia scilicet que agebat in populo: ait. Quid est
hoc quod facis in plebe? Cur solus sedes et
omnis populus prestolatur a mane usque
ad uesperam? Cui respondit moyses. Venit
ad me populus querens sententiam dei. Cumque
acciderit eis aliqua disceptatio ueniunt
ad me ut iudicem inter eos. et ostendam pre-
cepta dei et leges eius. At ille. Non bonam
inquit rem facis. Stulto labore consu-
meris. et tu et populus iste qui tecum est. Ultra
uires tuas est negotium: solus illud non po-
teris sustinere. Sed audi uerba mea atque con-
silia. et erit dominus tecum. Esto tu populo in hiis que
ad deum pertinent. ut referas que dicuntur
ad eum. Ostendasque populo ceremonias et ritum
colendi. uiamque per quam ingredi debeant:
et opus quod facere. Prouide autem de omni
plebe uiros potentes et timentes deum. in
quibus sit ueritas: et qui oderint auariciam.
et constitue ex eis tribunos et centurio-
nes. et quinquagenarios et decanos: qui
iudicent populum omni tempore. Quicquid autem
maius fuerit referant ad te. et ipsi mi-
nora tantummodo iudicent. Leuiusque sit tibi,
partito in alios onere. Si hoc feceris.
implebis imperium dei. et precepta eius pote-
ris sustinere. et omnis hic populus reuertetur
cum pace ad loca sua. Quibus auditis mo-
yses fecit omnia que ille suggesserat.
Et electis uiris strenuis de cuncto israel.
constituit eos principes populi. tribunos
et centuriones. et quinquagenarios et deca-
nos. qui iudicabant plebem omni
tempore. Quicquid autem grauius erat refere-
bant ad eum. faciliora autem tantummodo
iudicantes. Dimisitque cognatum suum. qui
reuersus abiit in terram suam.

XIX

XIX Mense tercio egressionis israel de terra egyp
ti, in die hac: venerunt in solitudinem
synai. Nam profecti de raphidim et per
venientes usque in desertum synai: castra
metati sunt in eodem loco. Ibique israel
fixit tentoria e regione montis. Moy
ses autem ascendit ad deum. Vocavitque eum
dominus de monte et ait. Hec dices domui
iacob: et annunciabis filiis israel. Vos ipsi
vidistis que fecerim egyptiis: quomodo
portaverim vos super alas aquilarum et
assumpserim mihi. Si ergo audieritis vo
cem meam, et custodieritis pactum meum:
eritis michi in peculium de cunctis populis.
Mea est enim omnis terra. et vos eritis mihi
in regnum sacerdotale, et gens sancta. Hec
sunt verba que loqueris ad filios israel.
Venit moyses. et convocatis maiori
bus natu populi, exposuit omnes sermones
quos mandaverat dominus. Responditque uni
versus populus simul. Cuncta que locutus est
dominus faciemus. Cumque retulisset moy
ses verba populi ad dominum: ait ei dominus. Iam nunc
veniam ad te in caligine nubis: ut au
diat me populus loquentem ad te, et cre
dat tibi in perpetuum. Nunciavit ergo mo
yses verba populi ad dominum. Qui dixit ei;
Vade ad populum et sanctifica illos hodie. et
cras. Laventque vestimenta sua: et sint
parati in diem tercium. In die enim tercio
descendet dominus coram omni plebe: super
montem synai. Constituesque terminos
populo per circuitum: et dices. Cavete ne a
scendatis in montem; nec tangatis fines
illius. Omnis qui tetigerit montem: mor
te morietur. Manus non tanget eum, sed
lapidibus opprimetur: aut confodietur ia
culis. Sive iumentum fuerit sive homo: non
vivet. Cumque ceperit clangere bucci
na: tunc ascendant in montem. Descen
ditque moyses de monte ad populum: et sancti
ficavit eum. Cumque lavissent vestimen
ta sua: ait ad eos. Estote parati in diem
tercium: ne appropinquetis uxoribus vestris.
Iam advenerat tercius dies, et mane in
claruerat: et ecce ceperunt audiri to
nitrua, ac micare fulgura, et nubes den
sissima operire montem: clangorque buc
cine vehementius perstrepebat. Timuitque populus
qui erat in castris. Cumque eduxisset
eos moyses in occursum dei de loco ca
strorum: steterunt ad radices montis. Totus
autem mons synai fumabat: eo quod descendisset dominus
super eum in igne. et ascenderet fumus ex
eo quasi de fornace. Eratque omnis mons
terribilis: et sonitus buccine paulatim
crescebat in maius, et prolixius tendeba
tur. Moyses loquebatur; et dominus respon
debat ei. Descenditque dominus super montem
synai, in ipso montis vertice, et vocavit
moysen in cacumen eius. Quo cum a
scendisset: dixit ad eum. Descende et con
testare populum: ne forte velit transcendere
terminos ad videndum dominum, et
pereat ex eis plurima multitudo. Sacerdo
tes quoque qui accedunt ad dominum sanctifice
ntur: ne percutiat eos. Dixitque moyses ad
dominum. Non poterit vulgus ascendere in
montem synai. Tu enim testificatus es.
et iussisti dicens. Pone terminos circa mon
tem, et sanctifica illum. Cui ait dominus. Vade
descende: ascendesque tu et aaron tecum.
Sacerdotes autem et populus ne transeant termi
nos, nec ascendant ad dominum: ne forte in
terficiat illos. Descendit moyses ad po
pulum: et omnia narravit eis.
Locutusque est dominus cunctos sermones hos. X
Ego sum dominus deus tuus, qui eduxi
te de terra egypti, de domo servitutis.
Non habebis deos alienos coram me. Non
facies sculptile tibi: neque omnem similitudi
nem que est in celo desuper, et que in terra de
orsum, nec eorum que sunt in aquis sub terra.
Non adorabis ea neque coles. Ego sum dominus
deus tuus fortis zelotes. visitans iniqui
tatem patrum in filios in terciam et quartam
generationem eorum qui oderunt me, et faci
ens misericordiam in milia his qui diligunt me,
et custodiunt precepta mea. Non assumes
nomen domini dei tui in vanum. nec enim ha
bebit insontem dominus eum qui assumpserit
nomen domini dei sui frustra. Memento ut diem
sabbati sanctifices. Sex diebus operabis, et fa
cies omnia opera tua: septimo autem die
sabbatum domini dei tui est. Non facies in eo omne
opus. tu et filius tuus, et filia tua, et ser
vus tuus et ancilla tua: iumentum tuum, et
advena qui est intra portas tuas. Sex

eñ diebꝫ fecit deus celū et terrā. ⁊ ma
re ⁊ omīa que ī eis sūt: ⁊ requieuit ī die
septimo. Jdcirco bn̄dixit dn̄s deus diei
sabbati. ⁊ sanctificauit eum. Honora
patrem tuū et matrem tuā: ut sis lō
geuus sup terram quā dn̄s deus tuus
dabit t. Nō occides. Nō mechaberis. Nō
furtum facies. Non loqris ɔ̄t pximū
tuū falsum testimonium. Nō cōcu
pisces domū pximi tui. nē desiderabis
uxorem eius: nō seruū. nō ancillā. nō bo
uem. nō asinū. nec omnia que illius sūt.
Cunctus aūt ppls uidebat uoces ⁊ lam
pades. ⁊ sonitū bucine. montēq; fu
mantem: ⁊ pteriti ac pauore cōcussi ste
terūt pcul dicentes moysi. Loquere tu
nob et audiemus. Nō loquatur nobis
dn̄s: ne forte moriam̄. Et ait moyses
ad ppl'm. Nolite timē. Ut enī pbaret
uos uenit deus: et ut terror illius eēt ī
uob: et n̄ peccaretis. Stetitq; pp'ls de
lōge. moyses aūt accessit ad caliginē
in qua erat deus. Dixit pterea dn̄s
ad moysen. Hec dices filiis isrl'. Uos
uidistis qd̄ de celo locutus sim uobis.
Nō facietis mecū deos argenteos. nec
deos aureos facietis uobis. Altare de
terra facietis michi. ⁊ offeretis sup illō
holocausta et pacifica ura. oues uras
⁊ boues in omni loco in quo memoria
fuerit nōis mei. Veniā ad te ⁊ bn̄dicā
tibi. Qd̄ si altare lapideū feceris mich
nō edificabis illud de sectis lapidibus.
Si enī leuaueris cultrū tuū sup eo:
polluetur. Nō ascendes p gradus ad
altare meū: ne reueletur turpitudo
tua.

XXI Hec sunt iudicia que ppones eis. Si e
meris seruū hebreum. sex annis seruiet
tibi. in septimo egredietur liber gratis.
Cū quali ueste intrauerit. cū tali exe
at. Si hn̄s uxorem: et uxor egredietur
simul. Sin aūt dn̄s dederit illi uxo
rem. ⁊ pepererit filios et filias. mu
lier et liberi eius erūt dn̄i sui. ipse uō
exibit cū uestitu suo. Quod si dixerit
seruus diligo dn̄m meū. ⁊ uxorē ac li
beros. n̄ egrediar liber: offeret eū dn̄s di
is. ⁊ applicabit ad hostiū et postes. pfo
rabitq; aurē eius subula. ⁊ erit ei seruus us
q in seclm̄. Siquis uendiderit filiā suā
in famulā: non egredietur sicut ancille e
xire consueuerūt. Si displicuerit oculis
dn̄i sui cui tradita fuerit: dimittet eā.
Pp'lo aūt alieno uendendi n̄ habebit
potestatem. si spreuerit eam. Si aūt fili
o suo desponderit eam: iuxta morē filia
rū faciet illi. Qd̄ si alteram ei acceperit: p
uidebit puelle nuptias. ⁊ uestimenta:
⁊ pretiū pudicitie n̄ negabit. Si tria ista
n̄ fecerit: egredietur gratis absq; pec
unia. Qui pcusserit hominē uolens
occidere: morte moriatur. Qui aūt n̄
est insidiatus. s; deus illū tradidit ī
manus eius. constituā tibi locū quo fu
gere debeat. Siquis de industria occi
derit pximū suū. ⁊ p insidias. ab al
tari meo euelles eum ut moriat. Qui
pcusserit patrem suū ⁊ matrē: morte
moriatur. Qui furatus fuerit hoīem
et uendiderit eū: conuictus noxe: mor
te moriatur. Qui maledixerit patri
suo aut mr̄i: morte moriatur. Si ri
xati fuerint uiri. ⁊ pcusserit alter pxi
mū suū lapide uel pugno. ⁊ ille mor
tuus nō fuerit. s; iacuerit ī lectulo.
si surrexerit ⁊ ambulauerit foras sup
baculū suū: innocens erit q percusse
rit: ita tn̄ ut opas eius et impensas ī
in medicos restituat. Qui pcusserit
seruū suū uel ancillam uirga. et mor
tui fuerint in manibꝫ eius: criminis
reus erit. Si aūt uno die supuixerit
uel duobꝫ: nō subiacebit pene. quia
pecunia illius ē. Si rixati fuerint
uiri. ⁊ pcusserit quis mulierē pgnātē
⁊ abortiuū quidem fecerit. s; ipā ui
xerit: subiacebit dāpno quantum ex
petierit maritus mulieris. ⁊ arbitri
iudicauerint. Sin aūt mors eius fue
rit subsecuta: reddet aīam p aīa: o
culum p oculo. dentē p dente. manū
p manu. pedē p pede. adustionē
p adustione. uulnus p uulnere. liuo
rem p liuore. Si pcusserit quispiā
oculum serui sui aut ancille. ⁊ luscos e
os fecerit: dimittet liberos. p oculo q
eruit. Dentem quoq; si excusserit s

uo uel ancille sue: similiter eos dimittet
liberos. Si bos cornu percusserit uirum aut mu
lierem, et mortui fuerint: lapidibus obru
etur: et non comedentur carnes eius. dominusque bo
uis innocens erit. Quod si bos cornupeta fu
erit ab heri et nudius tertius. et contestati sunt
dominum eius. nec reclusit eum: occideritque ui
rum aut mulierem: et bos lapidibus obru
etur. et dominum illius occident. Quod si pretium ei fue
rit impositum: dabit pro anima sua quicquid fu
erit postulatus. Filium quoque et filiam
si cornu percusserit: simili sententie sub
iacebit. Si seruum ancillamque inuaserit: tri
ginta siclos argenti dabit domino: bos uero
lapidibus opprimetur. Si quis aperuerit
cisternam et foderit: et non operuerit
eam. cecideritque bos uel asinus in eam: do
minus cisterne reddet pretium iumentorum.
Quod autem mortuum est: ipsius erit. Si bos a
lienus bouem alterius uulnerauerit. et ille
mortuus fuerit: uendent bouem ui
uum. et diuident pretium. Cadauer autem mor
tui: inter se dispertient. Sin autem sciebat,
quod bos cornupeta esset ab heri et nudius
tertius. et non custodiuit eum dominus suus.
reddet bouem pro boue. et cadauer in
tegrum accipiet.

XXII

Si quis furatus fuerit bouem aut ouem.
et occiderit uel uendiderit. quinque bo
ues pro uno boue restituet. et quatuor
oues pro una oue. Si effringens fur
domum siue suffodiens fuerit inuen
tus. et accepto uulnere mortuus fue
rit: percussor non erit reus sanguinis. Quod
si orto sole hoc fecerit: homicidium per
petrauit. et ipse morietur. Si non habuerit
quod pro furto reddat: ipse uenundabitur. Si in
uentum fuerit apud eum quod furatus est
uiuens. siue bos siue asinus siue ouis.
duplum restituet. Si leserit quispiam agrum
uel uineam. et dimiserit iumentum suum ut de
pascatur aliena: quicquid optimum habu
erit in agro suo uel in uinea. pro dampni e
stimatione restituet. Si egressus ignis
inuenerit spinas. et comprehenderit acer
uos frugum. siue stantes segetes in a
gris: reddet dampnum qui ignem succende
rit. Si quis commendauerit amico pecu
niam. uel uas in custodiam. et ab eo qui su
sceperat furto ablata fuerint: si inueni
tur fur duplum reddet. Si latet fur: do
minus applicabitur ad deos. et iurabit quod
non extenderit manum in rem proximi
sui ad perpetrandam fraudem. tam in bo
ue quam in asino. et oue. iumento: ac
uestimento. et quicquid dampnum inferre
potest. Ad deos utriusque causa perueniet.
Et si illi iudicauerint: duplum restituet
proximo suo. Si quis commendauerit pro
ximo suo asinum. bouem. ouem. et omne
iumentum ad custodiam. et mortuum fue
rit aut debilitatum. uel captum ab hostibus.
nullusque hoc uiderit: iusiurandum erit
in medio. quod non extenderit manum ad rem
proximi sui. suscipietque dominus iuramentum:
et ille reddere non cogetur. Quod si furto
ablatum fuerit: restituet dampnum domino.
Si comestum a bestia: perferat ad eum
quod occisum est. et non restituet. Qui a proximo
suo quicquid horum mutuo postulauerit.
et debilitatum aut mortuum fuerit domino
non presente: reddere compelletur. Quod si in
presentiarum fuerit dominus. non restituet: maxi
me si conductum uenerat pro mercede operis
sui. Si seduxerit quis uirginem necdum
desponsatam: dormieritque cum ea: dota
bit eam. et habebit eam uxorem. Si pater
uirginis dare noluerit: reddet pecu
niam iuxta modum dotis quam uirgi
nes accipere consueuerunt. Maleficos
non patieris uiuere. Qui coierit cum iu
mento. morte moriatur. Qui immo
lat diis. occidetur. preter domino soli. Ad
uenam non contristabis. neque affliges eum.
Aduene enim et ipsi fuistis in terra e
gypti. Uidue et pupillo non nocebitis.
Si leseritis eos. uociferabuntur ad me. et
ego audiam clamorem eorum. et indigna
bitur furor meus. percutiamque uos gladio.
et erunt uxores uestre uidue. et filii uestri
pupilli. Si pecuniam mutuam dederis
populo meo pauperi qui habitat tecum.
non urguebis eum quasi exactor nec u
suris opprimes. Si pignus a proximo
tuo acceperis uestimentum: ante solis
occasum reddes ei. Ipsum enim est solum
quo operitur indumentum carnis eius.
nec habet aliud in quo dormiat. Si cla

clamavit ad me exaudiam eum quia miseri-
cors sum. Diis non detrahes et princi-
pi populi tui non maledices. Decimas tuas
et primitias tuas non tardabis offerre. Pri-
mogenitum filiorum tuorum dabis michi. De
bobus quoque et ovibus similiter facies. Se-
ptem diebus sit cum matre sua: die oc-
tavo reddes illum michi. Viri sancti eritis michi. Carnem
que a bestiis fuerit pregustata non comede-
tis sed proicietis canibus.

XXIII Non suscipies vocem mendacii. nec iun-
ges manum tuam ut pro impio dicas
falsum testimonium. Non sequeris turbam:
ad faciendum malum. nec in iudicio plu-
rimorum acquiesces sententie: ut a vero devies.
Pauperis quoque non misereberis in iudicio.
Si occurreris bovi inimici tui aut a-
sino erranti reduc ad eum. Si videris
asinum odientis te iacentem sub onere.
non pertransibis sed sublevabis cum eo. Non decli-
nabis in iudicio pauperis. Mendacium
fugies. Insontem et iustum non occides. quia
adversor impium. Nec accipias mune-
ra: que excecant etiam prudentes. et subver-
tunt verba iustorum. Peregrino molestus
non eris. Scitis enim advenarum animas. quia et
ipsi peregrini fuistis in terra Egypti. Sex
annis seminabis terram tuam. et congrega-
bis fruges eius. Anno autem septimo
dimittes eam. et requiescere facies: ut
comedant pauperes populi tui. et quicquid reli-
quum fuerit comedant bestie agri. Ita
facies in vinea et in oliveto tuo. Sex
diebus operaberis. septimo die cessabis:
ut requiescat bos et asinus tuus. et re-
frigeretur filius ancille tue et adve-
na. Omnia que dixi vobis custodi-
te. et per nomen externorum deorum non iurabitis.
neque audietur ex ore vestro. Tribus vi-
annos cibus per singulos michi festa celebra-
bitis. Sollempnitatem azimorum custo-
dies. Septem diebus comedes azi-
ma. sicut precepi tibi. Tempore mensis novorum
quando egressus es de Egypto. Non apparebis
in conspectu meo vacuus. Et sollemp-
nitatem messis primitivorum operis tui: quecumque
severis in agro. Sollempnitatem quoque in
exitu anni. quando congregaveris omnes fruges
tuas de agro. Ter in anno apparebit omne

masculinum tuum: coram domino deo tuo. Non
immolabis super fermento sanguinem victime
mee. nec remanebit adeps sollempnitatis
mee usque mane. Primitias frugum
terre tue deferes in domum domini dei tui.
Nec coques edum in lacte matris sue. Ec-
ce ego mittam angelum meum qui precedat
te et custodiat in via. et introducat in lo-
cum quem paravi. Observa eum et au-
di vocem eius. nec contempnendum putes:
quia non dimittet cum peccaveritis. et est no-
men meum in illo. Quod si audieris vocem eius
et feceris omnia que loquor: inimicus
ero inimicis tuis. et affligam affligentes
te. Precedetque te angelus meus. et in-
troducet te ad amorreum. et etheum.
et pherezeum. chananeumque et eveum. et
iebuseum: quos ego conteram. Non ado-
rabis deos eorum. nec coles eos. Non fa-
cies opera eorum: sed destrues eos. et confringes
statuas eorum. Servietisque domino deo vestro.
ut benedicam panibus tuis et aquis. et au-
feram infirmitatem de medio tui. Non
erit infecunda nec sterilis in terra tua;
Numerum dierum tuorum implebo. Terrorem
meum mittam in precursum tuum. et occidam
omnem populum ad quem ingredieris. cunctorum-
que inimicorum tuorum coram te terga vertam:
emittens crabrones prius. qui fuga-
bunt eveum et chananeum et etheum:
antequam introeas. Non eiciam eos a facie
tua anno uno: ne terra in solitudinem
redigatur. et crescant contra te bestie. Pau-
latim expellam eos de conspectu tuo:
donec augearis et possideas terram. Po-
nam autem terminos tuos a mari rubro
usque ad mare palestinorum: et a deser-
to usque ad fluvium. tradam in manibus
vestris habitatores terre. et eiciam eos de con-
spectu vestro. Non inibis cum eis fedus. nec
cum diis eorum. Non habitent in terra tua:
ne forte peccare te faciant in me. si servi-
eris diis eorum: quod tibi certe erit in scandalum.

XXIIII Moysi quoque dixit.
Ascende ad dominum tu et aaron. nadab
et abiu. et septuaginta senes ex israhel. et adorabi-
tis procul. Solusque moyses ascendet ad
dominum: et illi non appropinquabunt. nec populus
ascendet cum eo. Venit ergo moyses et

narravit plebi omnia verba domini atque iudicia. Responditque cunctus populus una voce: Omnia verba domini que locutus est, faciemus. Scripsit autem Moyses universos sermones domini: et mane consurgens edificavit altare ad radices montis, et duodecim titulos per duodecim tribus israel. Misitque iuvenes de filiis israel, et obtulerunt holocausta, immolaveruntque victimas pacificas domino vitulos duodecim. Tulit itaque Moyses dimidiam partem sanguinis, et misit in crateras: partem autem residuam fudit super altare. Assumensque volumen federis, legit audiente populo. Qui dixerunt: Omnia que locutus est dominus faciemus, et erimus obedientes. Ille vero sumptum sanguinem respersit in populum, et ait: Hic est sanguis federis quod pepigit dominus vobiscum super cunctis sermonibus his. Ascenderuntque Moyses et Aaron, Nadab et Abiu, et septuaginta de senioribus israel. Et viderunt deum israel: et sub pedibus eius quasi opus lapidis saphirini, et quasi celum cum serenum est. Nec super eos qui procul recesserant de filiis israel misit manum suam. Videruntque deum, et comederunt ac biberunt. Dixit autem dominus ad Moysen: Ascende ad me in montem, et esto ibi: daboque tibi tabulas lapideas et legem ac mandata que scripsi: ut doceas filios israel. Surrexerunt Moyses et Iosue minister eius. Ascendensque Moyses in montem dei, senioribus ait: Expectate hic donec revertamur ad vos. Habetis Aaron et Hur vobiscum: si quid natum fuerit questionis, referetis ad eos. Cumque ascendisset Moyses, operuit nubes montem, et habitavit gloria domini super Synai, tegens illum nube sex diebus. Septimo autem die vocavit eum de medio caliginis. Erat autem species glorie domini quasi ignis ardens super verticem montis in conspectu filiorum israel. Ingressusque Moyses medium nebule, ascendit in montem: et fuit ibi quadraginta diebus et quadraginta noctibus.

XXV Locutusque est dominus ad Moysen, dicens: Loquere filiis israel ut tollant mihi primitias. Ab omni homine qui offert ultroneus, accipietis eas. Hec sunt autem que accipere debetis: Aurum et argentum et es, iacinctum et purpuram, coccumque bis tinctum et bissum, pilos caprarum, et pelles arietum rubricatas, pellesque iacinctinas, et ligna sethim: oleum ad luminaria concinnanda, aromata in unguentum, et thimiamata boni odoris, lapides onichinos, et gemmas ad ornandum ephot ac rationale. Facientque michi sanctuarium, et habitabo in medio eorum: iuxta omnem similitudinem tabernaculi quod ostendam tibi, et omnium vasorum in cultum eius. Sicque facietis illud. Archam de lignis sethim compingite, cuius longitudo habeat duos semis cubitos, latitudo cubitum et dimidium, altitudo cubitum similiter ac semissem: et deaurabis eam auro mundissimo intus et foris. Faciesque supra coronam auream per circuitum, et quatuor circulos aureos, quos pones per quatuor arche angulos. Duo circuli sint in latere uno, et duo in altero. Facies quoque vectes de lignis sethim, et operies eos auro. Inducesque per circulos qui sunt in arche lateribus, ut portetur in eis. Qui semper erunt in circulis, nec umquam extrahentur ab eis. Ponesque in archa testificationem quam dabo tibi. Facies et propitiatorium de auro mundissimo. Duos cubitos et dimidium tenebit longitudo eius, et cubitum ac semissem latitudo. Duos quoque cherubin aureos et productiles facies, ex utraque parte oraculi. Cherub unus sit in latere uno, et alter in altero. Utrumque latus propitiatorii tegant expandentes alas et operientes oraculum, respiciantque se mutuo versis vultibus in propitiatorium quo operienda est archa, in qua pones testimonium quod dabo tibi. Inde precipiam et loquar ad te supra propitiatorium, ac de medio duorum cherubin, qui erunt super archam testimonii, cuncta que mandabo per te filiis israel. Facies et mensam de lignis sethim, habentem duos cubitos longitudinis, et in latitudine cubitum, et in altitudine cubitum ac semissem. Et inaurabis eam auro purissimo. Faciesque illi labium aureum per circuitum, et ipsi labio coronam interrasilem altam quatuor digitis, et super illam alteram coronam aureolam. Quatuor quoque circulos aureos preparabis, et pones eos in quatuor

angulos eiuſdem menſe per ſingulos pedes.
Subter coronam erunt circuli aurei ut mit-
tantur vectes per eos, et poſſit menſa portari.
Ipſoſque vectes facies de lignis ſetthim, et
circumdabis auro; ad ſubvehendam menſam.
Parabis et acetabula ac fialas, turribu-
la ac ciatos, in quibus offerenda ſunt liba-
mina, ex auro puriſſimo. Et pones ſuper
menſam panes propoſitionis in conſpectu meo
ſemper. Facies et candelabrum ductile de au-
ro mundiſſimo, haſtile eius et calamos,
ſcyphos et ſperulas ac lilia ex ipſo procede-
ntia. Sex calami egredientur de lateribus,
tres ex uno latere, et tres ex altero. Tres
ſcyphi quaſi in nucis modum per calamos ſin-
gulos, ſperulaque ſimul et lilium. Et tres
ſimiliter ſcyphi inſtar nucis in calamo al-
tero, ſperulaque ſimul et lilium. Hoc e-
rit opus ſex calamorum, qui producendi
ſunt de haſtili. In ipſo autem candelabro erunt
iiii ſcyphi in nucis modum, ſperuleque per
ſingulos et lilia. Sperule ſub duobus
calamis per tria loca, qui ſimul ſex fiunt
procedentes de haſtili uno. Et ſperule igitur
et calami ex ipſo erunt, univerſa ductilia
de auro puriſſimo. Facies et lucernas
ſeptem, et pones eas ſuper candelabrum,
ut luceant ex adverſo. Emunctoria quoque
et ubi que emuncta ſunt extinguantur,
fiant de auro puriſſimo. Omne pondus
candelabri cum univerſis vaſis ſuis ha-
bebit talentum auri mundiſſimi. Inſpi-
ce et fac ſecundum exemplar quod tibi in monte
monſtratum eſt.

XXVI

Tabernaculum vero ita fiet. Decem cortinas
de byſſo retorta et iacincto ac purpu-
ra coccoque bis tincto variatas opere plu-
mario facies. Longitudo cortine unius
habebit xx. octo cubitos. Latitudo
quattuor cubitorum erit. Unius menſure fi-
ent univerſa tentoria. Quinque cortine
iungentur mutuo, et alie v. nexu ſi-
mili coherebunt. Anſulas quoque iacinti-
nas in lateribus ac ſummitatibus facies cor-
tinarum, ut poſſint invicem copulari.
Quinquagenas anſulas cortina habe-
bit in utraque parte, ita inſertas ut anſa
contra anſam veniat, et altera alteri poſſit ap-
tari. Facies et quinquaginta circulos au-
reos quibus cortinarum vela iungenda ſunt,
ut unum tabernaculum fiat. Facies et ſaga
cilicina undecim, ad operiendum tectum
tabernaculi. Longitudo ſagi unius habebit
triginta cubitos, et latitudo quattuor. E-
qua erit menſura ſagorum omnium. E quibus
quinque iunges ſeorſum, et ſex ſibi mu-
tuo copulabis, ita ut ſextum ſagum in
fronte tecti duplices. Facies et quin-
quaginta anſas in ora ſagi unius, ut con-
iungi cum altero queat, et quinquaginta an-
ſas in ora ſagi alterius, ut cum altero co-
puletur. Quinquaginta fibulas ene-
as quibus iungantur anſe, ut unum ex
omnibus operimentum fiat. Quod autem ſu-
perfuerit in ſagis que parantur tecto, id eſt
unum ſagum quod amplius eſt, ex medie-
tate eius operies poſteriora tabernaculi.
Et cubitus ex una parte pendebit, et al-
ter ex altera, qui plus eſt in ſagorum lon-
gitudine, utrumque latus tabernaculi
protegens. Facies et operimentum aliud tec-
to de pellibus arietum rubricatis, et ſu-
per hoc rurſum aliud operimentum de iacinti-
nis pellibus. Facies et tabulas ſtantes
tabernaculi de lignis ſetthim, que ſingu-
le denos cubitos in longitudine habeant,
et in latitudine ſingulos ac ſemiſſem.
In lateribus tabule due incaſtrature
fiant, quibus tabula alteri tabule conec-
tatur. Atque in hunc modum cuncte ta-
bule parabuntur. Quarum viginti erunt
in latere meridiano, quod vergit ad au-
ſtrum. Quibus xl. baſes argenteas
fundes, ut bine baſes ſingulis tabulis
per duos angulos ſubiciantur. In late-
re quoque ſecundo tabernaculi quod vergit ad aqui-
lonem, viginti tabule erunt, xl. ha-
bentes baſes argenteas. Bine baſes ſingu-
lis tabulis ſupponentur. Ad occidenta-
lem vero plagam tabernaculi facies ſex ta-
bulas, et rurſum alias duas, que in
angulis erigantur poſt tergum taber-
naculi. Eruntque coniuncte ſibi a deor-
ſum uſque ſurſum, et una omnes compago
retinebit. Duabus quoque tabulis que
in angulis ponende ſunt, ſimilis iunctura
ſervabitur. Et erunt ſimul tabule octo, ba-
ſes earum argentee xvi., duabus baſibus

per unam tabulam supputatis. Facies et
vectes de lignis sethim quinque ad continen-
das tabulas in uno latere tabernaculi. et quin-
que alios in altero: et eiusdem numeri ad occi-
dentalem plagam: qui mittentur per medias
tabulas a summo usque ad summum. Ipsas quoque ta-
bulas deaurabis: et fabricabis eis anulos
aureos per quos vectes tabulata contine-
ant: quos operies laminis aureis. Et eri-
ges tabernaculum iuxta exemplum quod tibi
in monte monstratum est. Facies et velum de
iacincto et purpura cocco bis tincto. et
bisso retorta. opere plumario et pulchra
varietate contextum: quod appendes ante
quattuor columpnas de lignis sethim. que et
ipse quidem deaurate erunt. et habebunt
capita aurea. sed bases argenteas. Inser-
tur autem velum per circulos. intra quod pones
archam testimonii. quo sanctuarium. et
sanctuarii sanctuaria dividentur. Pones et pro-
pitiatorium super archam testimonii in
sancta sanctorum: mensamque extra velum. et contra men-
sam candelabrum: in latere tabernaculi me-
ridiano. Mensa enim stabit in parte
aquilonis. Facies et tentorium in introi-
tu tabernaculi de iacincto et bisso retorta
opere plumarii. Et quinque columpnas dea-
urabis lignorum sethim. ante quas ducetur
tentorium: quarum erunt capita aurea. et
bases enee.

XXVII

Facies et altare de lignis sethim: quod ha-
bebit quinque cubitos in longitudine. et
totidem in latitudine. id est quadrum.
et tres cubitos in altitudine. Cornua
autem per quattuor angulos. ex ipso erunt: et operi-
es illud ere. Faciesque in usus eius le-
betes ad suscipiendos cineres. et forcipes
atque fuscinulas. et ignium receptacula.
Omnia vasa ex ere fabricabis. Craticu-
lamque in modum retis eneam: per cuius
quattuor angulos erunt quattuor anuli enei quos
pones subter arulam altaris. Eritque cra-
ticula usque ad altaris medium. Facies
et vectes altaris de lignis sethim duos.
quos operies laminis aureis. et induces
per circulos: eruntque ex utroque latere alta-
ris ad portandum. Non solidum sed ina-
ne et cavum intrinsecus facies illud. sicut
tibi in monte monstratum est. Facies et a-
trium tabernaculi: in cuius plaga australi con-
tra meridiem erunt tentoria de bisso retorta.
Centum cubitos unum latus tenebit in lon-
gitudine: et columpnas viginti cum basibus to-
tidem eneis. que capita cum celaturis suis
habebunt argentea. Similiter in latere aquilo-
nis per longum erunt tentoria centum cubito-
rum. columpne viginti et bases enee eiusdem
numeri: et capita earum cum celaturis suis argen-
tea. In latitudine vero atrii quod respicit
ad occidentem: erunt tentoria per quinquagin-
ta cubitos. et columpne decem. basesque to-
tidem. In ea quoque atrii latitudine que
respicit ad orientem: quinquaginta cubiti e-
runt. In quibus quindecim cubitorum tentoria
lateri uno deputabuntur. columpneque tres et ba-
ses totidem. Et in latere altero erunt tentoria.
cubitos obtinentia .xv.: columpnas tres et
bases totidem. In introitu vero atrii fiet
tentorium cubitorum viginti ex iacincto.
et purpura coccoque bistincto. et bisso retor-
ta: opere plumario. Columnas habebit qua-
tuor cum basibus totidem. Omnes columpne
atrii per circuitum. vestite erunt argenteis
laminis. capitibus argenteis et basibus ene-
is. In longitudine occupabit atrium cu-
bitos centum. in latitudine .l. altitudo
quinque cubitorum erit. Fietque de bisso retorta.
et habebit bases eneas. Cuncta vasa taber-
naculi in omnes usus et cerimonias. tam
paxillos eius quam atrii: ex ere facies.
Precipe filiis israel ut afferant tibi oleum
de arboribus olivarum purissimum piloque con-
tusum. ut ardeat lucerna semper in taber-
naculo testimonii. extra velum quod oppansum
est testimonio: et collocabit eam aa-
ron et filii eius ut usque mane luceat co-
ram domino. Perpetuus erit cultus per successi-
ones eorum: a filiis israel.

XX

Applica quoque ad te aaron fratrem tuum.
cum filiis suis de medio filiorum israel. ut
sacerdotio fungantur michi: aaron. nad-
ab. et abiu. eleazar et ithamar. Facies-
que vestem sanctam aaron fratri tuo in gloriam
et decorem. Et loqueris cunctis sapientibus
corde. quos replevi spiritu prudentie.
ut faciant vestes aaron. in quibus
sanctificatus ministret michi. Hec
autem erunt vestimenta: que facient. Ra-

onale. et superhumerale. tunicam et line
am strictam. cidarim et balteum. Facient ue
stimenta aaron fratri tuo et filiis eius. ut sa
cerdotio fungantur mihi. Accipientque au
rum et iacinctum et purpuram. coccumque bis
tinctum et byssum. Facient autem superhume
rale de auro et iacincto ac purpura coc
coque bistincto et bysso retorta opere po
limito. Duas oras iunctas habebit in
utroque latere summitatum: ut in unum re
deant. Ipsa etiam textura et cuncta operis uarie
tas: erit ex auro et iacincto et purpura.
coccoque bistincto et bysso retorta. Su
mesque duos lapides onichinos. et scul
pes in eis nomina filiorum israhel. Sex nomina in la
pide uno. et sex reliqua in altero: iuxta
ordinem natiuitatis eorum. Opere sculp
toris et celatura gemmarii sculpes
eos nominibus filiorum israhel. inclusos auro at
que circumdatos. et pones in utroque late
re superhumeralis. memoriale filiis is
rahel. Portabitque aaron nomina eorum coram domino.
super utrumque humerum ob recordationem.
Facies et uncinos ex auro. et duas cate
nulas auri purissimi sibi inuicem co
herentes: quas inseres uncinis. Ratio
nale quoque iudicii facies: opere polimito
iuxta texturam superhumeralis ex auro
iacincto et purpura coccoque bistincto et
bysso retorta. Quadrangulum erit et
duplex. mensuram palmi habebit tam
in longitudine quam in latitudine. Po
nesque in eo: quatuor ordines lapidum. In
primo uersu: erit lapis sardius. et to
pazius. et smaragdus. In secundo. carbun
culus. saphirus. et iaspis. In tercio: ligu
rius. achates. et ametistus. In quarto:
crisolitus. onichinus. et berillus. In
clusi auro erunt per ordines suos. Habebunt
que nomina filiorum israhel. Duodecim nominibus
celabuntur singuli lapides nominibus sin
gulorum per .xii. tribus. Facies in rationali cate
nas sibi inuicem coherentes ex auro pu
rissimo: et duos anulos aureos quos
pones in utraque rationalis summitate: et cate
nasque aureas iunges anulis qui sunt
in marginibus eius. Et ipsarum catenarum
extrema duobus copulabis uncinis in
utroque latere superhumeralis quod rationale re

spicit. Facies et duos anulos aureos quos
pones in summitatibus rationalis: et in oris que
e regione sunt superhumeralis et posteriora
eius aspiciunt. Necnon et alios anulos du
os aureos qui ponendi sunt in utroque la
tere superhumeralis deorsum: quod respicit
contra faciem iuncture inferioris: ut ap
tari possit cum superhumerali. et stringa
tur rationale anulis suis cum anulis superhumera
lis uitta iacintina: ut maneat iunctu
ra fabrefacta. et a se inuicem rationale et su
perhumerale nequeant separari. Portabitque
aaron nomina filiorum israhel in rationali iudi
cii super pectus suum. quando ingredietur sanctuari
um. memoriale coram domino in eternum. Po
nes autem in rationali iudicii doctrinam et ue
ritatem. que erunt in pectore aaron quando in
gredietur coram domino. et gestabit iudi
cium filiorum israhel in pectore suo. in conspectu
domini semper. Facies et tunicam superhumera
lis totam iacintinam. in cuius medio super
erit capitium. et ora per girum eius textilis.
sicut fieri solet in extremis uestium partibus
ne facile rumpatur. Deorsum uero ad pe
des eiusdem tunice per circuitum: quasi mala pu
nica facies. ex iacincto et purpura coccoque
bistincto et bysso retorta. mixtis in me
dio tintinabulis: ita ut tintinabulum sit
aureum et malum punicum. rursumque tin
tinabulum aliud aureum et malum punicum.
Et uestietur ea aaron in officio ministe
rii: ut audiatur sonitus quando ingreditur
et egreditur sanctuarium. in conspectu domini et
non moriatur. Facies et laminam de auro
purissimo: in qua sculpes opere celato
ris sanctum domino. Ligabisque eam uitta ia
cintina: et erit super tyaram imminens
fronti pontificis. Portabitque aaron ini
quitates eorum que obtulerint et sanctifica
uerint filii israhel: in cunctis muneribus et do
nariis suis. Erit autem lamina semper in
fronte eius. ut placatus sit eis dominus. Strin
gesque tunicam bysso. et tyaram byssinam
facies et balteum. opere plumarii. Por
ro filiis aaron tunicas lineas parabis.
et balteos ac tyaras: in gloriam et decorem.
Vestiesque his omnibus aaron fratrem tu
um: et filios eius cum eo. Et cunctorum consecra
bis manus. sanctificabisque illos. ut sacer

dotio fungantur ibi. Facies et feminalia linea: ut operiant carnem turpitudinis sue a renibus usque ad femora. Et utentur eis aaron et filii eius. quando ingredientur tabernaculum testimonii. vel quando appropinquant ad altare ut ministrent in sanctuario. ne iniquitatis rei moriantur. Legitimum sempiternum erit aaron et semini eius post eum.

XXIX Sed et hoc facies ut mihi in sacerdotio consecrentur. Tolle vitulum de armento et arietes duos immaculatos: panesque azimos et crustulam absque fermento, que conspersa sint oleo. Lagana quoque azima oleo lita. De simila triticea cuncta facies: et posita in canistro offeres. Vitulum autem et duos arietes. et aaron ac filios eius applicabis ad hostium tabernaculi testimonii. Cumque laveris patrem cum filiis suis aqua: indues aaron vestimentis suis, id est linea et tunica et superhumerali: et rationali quod constringes baltheo: et pones tyaram in capite eius. et laminam sanctam super tyaram. et oleum unctionis fundes super caput eius. atque hoc ritu consecrabitur. Filios quoque illius applicabis: et indues tunicis lineis. cingesque baltheo: aaron scilicet et liberos eius. et impones eis mitras. eruntque sacerdotes mei in religione perpetua. Postquam initiaveris manus eorum: applicabis et vitulum coram tabernaculo testimonii. Imponentque aaron et filii eius manus super caput eius. et mactabis eum in conspectu domini iuxta ostium tabernaculi testimonii. Sumptumque de sanguine vituli pones super cornua altaris. digito tuo. Reliquum autem sanguinem: fundes iuxta basim eius. Sumes et adipem totum qui operit intestina. et reticulum iecoris. ac duos renes. et adipem qui super eos est: et offeres super altare incensum. Carnes vero vituli et corium et fimum: combures foris extra castra: eo quod pro peccato sit. Unum quoque arietem sumes. super cuius caput ponent aaron et filii eius manus. Quem cum mactaveris: tolles de sanguine eius. et funde circa altare. Ipsum autem arietem secabis in frusta. Lotaque intestina eius ac pedes pones super concisas carnes. et super caput illius. et offeres totum arietem in incensum super altare. Oblatio est domino odor suavissimus victime domini. Tolles quoque arietem alterum. super cuius caput aaron et filii eius ponent manus. Quem cum immolaveris: sumes de sanguine ipsius et pones super extremum auricule dextre auris aaron et filiorum eius. et super pollices manus eorum et pedis dextri: fundesque sanguinem super altare per circuitum. Cumque tuleris de sanguine qui est super altare et de oleo unctionis: asperges aaron et vestes eius. filios et vestimenta eorum. Consecratisque et ipsis et vestibus: tolles adipem de ariete. et caudam et arvinam que operit vitalia. ac reticulum iecoris. et duos renes. atque adipem qui super eos est. armumque dextrum eo quod sit aries consecrationis. tortamque panis unius. et crustulam conspersam oleo. Laganumque de canistro azimorum. quod positum est in conspectu domini. Ponesque omnia super manus aaron et filiorum eius. et sanctificabis eos elevans coram domino. Suscipiesque universa de manibus eorum. et incendes super altare in holocaustum odorem suavissimum in conspectu domini: quia oblatio eius est. Sumes quoque pectusculum de ariete. quo initiatus est aaron. sanctificabisque illud elevatum coram domino. et cedet in partem tuam. Sanctificabisque et pectusculum consecratum: et armum quem de ariete separasti. quo initiatus est aaron et filii eius. cedentque in partem aaron et filiorum eius. iure perpetuo a filiis israel. quia primitiva sunt et initia de victimis eorum pacificis. que offerunt domino. Vestem autem sanctam qua utetur aaron habebunt filii eius post eum. ut ungantur in ea. et consecrentur manus eorum. Septem diebus utetur ea qui pontifex pro illo fuerit constitutus de filiis eius. et qui ingredietur tabernaculum testimonii. ut ministret in sanctuario. Arietem autem consecrationis tolles. et coques carnes eius in loco sancto: quibus vescetur aaron et filii eius. Panes quoque qui sunt in

carnes arietis et panes qui sunt in canistro azimorum in vestibulo tabernaculi
testimonii comedent: ut sit placabile
sacrificium, et sanctificentur offerentium
manus. Alienigena non vescetur ex eis:
quia sancta sunt. Quod si remanserit de car-
nibus consecratis, sive de panibus usque
mane, combures reliquias igni. Non co-
medentur: quia sanctificata sunt. Omnia
que precepi tibi facies, super aaron et fi-
lios eius. Septem diebus consecrabis ma-
nus eorum: et vitulum pro peccato offeres
per singulos dies ad expiandum. Mundabis-
que altare cum immolaveris expiationis
hostiam, et unges illud in sanctificationem.
Septem diebus expiabis altare et sancti-
ficabis, et erit sanctum sanctorum. Omnis qui tetige-
rit illud: sanctificabitur. Hoc est quod facies
in altari. Agnos anniculos duos per sin-
gulos dies iugiter: unum agnum mane,
et alterum vespere. Decimam partem simile
consperse oleo tunso, quod habeat mensuram
quartam partem hin, et vinum ad libandum
eiusdem mensure in agno uno. Alterum
vero agnum offeres ad vesperum iuxta ri-
tum matutine oblationis: et iuxta ea que di-
ximus in odorem suavitatis: sacrifi-
cium est domino oblatione perpetua in generatio-
nes vestras, ad hostium tabernaculi testimo-
nii coram domino: ubi constituam ut loquar
ad te. Ibique precipiam filiis israel, et sancti-
ficabitur altare in gloria mea. Sanctificabo
et tabernaculum testimonii cum altari:
et aaron cum filiis eius, ut sacerdocio fun-
gantur michi. Et habitabo in medio
filiorum israel: eroque eis deus, et scient quia
ego dominus deus eorum qui eduxi eos de terra
egypti, ut manerem inter illos, ego dominus
deus ipsorum.

XXX Facies quoque altare in adolendum thi-
miama de lignis sethim, habens cu-
bitum longitudinis, et alterum latitudinis,
id est quadrangulum, et duos cubitos al-
titudine. Cornua ex ipso procedent. Ve-
stiesque illud auro purissimo tam crati-
culam eius quam parietes per circuitum,
et cornua. Faciesque ei coronam aureolam
per gyrum, et duos anulos aureos sub coro-
na per singula latera: ut mittantur in eos vec-
tes, et altare portetur. Ipsos quoque vec-
tes facies de lignis sethim: et inaurabis.
Ponesque altare contra velum quod ante archam
pendet testimonii coram propitiatorio
quo tegitur testimonium, ubi loquar tibi.
Et adolebit incensum super illud a-
aron suave fragrans: mane. Quando
componet lucernas incendet illud: et
quando collocabit eas ad vesperum, uret thimia-
ma sempiternum coram domino in generationes
vestras. Non offeretis super eo thimia-
ma compositionis alterius, nec oblationem
et victimam, nec libabitis liba. Et depre-
cabitur aaron super cornua eius semel
per annum, in sanguine quod oblatum est pro
peccato: et placabit super eo in generationi-
bus vestris. Sanctum sanctorum erit domino. Locutusque
est dominus ad moysen dicens. Quando tuleris
summam filiorum israel iuxta numerum, dabunt singu-
li precium pro animabus suis domino: et non erit pla-
ga in eis cum fuerint recensiti. Hoc autem
dabit omnis qui transit ad nomen: di-
midium sicli iuxta mensuram templi. Si-
clus viginti habet obolos. Media pars
sicli offeretur domino. Qui habetur in numero
a viginti annis et supra: dabit precium.
Dives non addet ad medium sicli: et
pauper nichil minuet. Susceptamque pec-
cuniam que collata est a filiis israel tra-
des in usus tabernaculi testimonii, ut sit mo-
nimentum eorum coram domino, et propicietur
animabus eorum. Locutusque est dominus ad moysen
dicens. Facies et labrum eneum cum basi
sua ad lavandum. Ponesque illud inter
tabernaculum testimonii et altare. Et mis-
sa aqua lavabunt in eo aaron et filii
eius manus suas ac pedes, quando ingres-
suri sunt tabernaculum testimonii, et quando
accessuri sunt ad altare ut offerant in
eo thimiama domino, ne forte moriantur.
Legitimum sempiternum erit ipsi et semi-
ni eius per successiones. Locutusque est
dominus ad moysen. Sume tibi aromata pri-
me smyrne et electe quingentos
siclos, et cynamomi medium, id est
ducentos quinquaginta siclos, calami si-
militer ducentos quinquaginta: cassie quingen-
tos siclos in pondere sanctuarii, oleum
de olivetis mensuram hin. Faciesque unc-
tionis oleum sanctum: unguentum compositum

operis unguentarii. et unges ex eo tabernacu
lum testimonii. et archam testamenti
mensamque cum vasis suis. candelabrum et uten
silia eius. altaria thimiamatis et holo
causti. et universam supellectilem que ad
cultum eorum pertinent. Sanctificabisque omnia:
et erunt sancta sanctorum. Qui tetigerit ea
sanctificabitur. Aaron et filios eius unges. sancti
ficabisque eos ut sacerdotio fungantur mihi.
Filiis quoque israel dices. Hoc oleum uncti
onis sanctum erit mihi in generationes vestras.
Caro hominis non ungetur ex eo. Et iu
xta compositionem eius non facietis aliud.
quia sanctificatum est. et sanctum erit vobis. Homo qui
cumque tale composuerit. et dederit ex eo
alieno: exterminabitur de populo suo. Dixit
que dominus ad moysen. Sume tibi aromata
stacten et onicha. galbanum boni odoris.
et thus lucidissimum. Equalis ponderis
erunt omnia. Faciesque thimiama compo
situm opere unguentarii. mixtum dili
genter et purum. et sanctificatione dignissi
mum. Cumque in tenuissimum pulverem
universa contuderis. pones ex eo coram te
stimonio tabernaculi in quo loco appa
rebo tibi. Sanctum sanctorum vobis erit thimia
ma. Talem compositionem non facietis in
usus vestros. quia sanctum est domino. Homo
quicumque fecerit simile ut odore illi
us perfruatur. peribit de populis suis.
XXXI Locutusque est dominus ad moysen dicens.
Ecce vocavi ex nomine beseleel filium
uri filii hur. de tribu iuda. et
implevi eum spiritu dei. sapientia et intellige
ntia et scientia. in omni opere ad excogitandum
fabre quicquid fieri potest ex auro et
argento et ere. marmore et gemmis. et
diversitate lignorum. Dedique ei socium oo
liab filium achisemech. de tribu dan:
et in corde omnis eruditi posui sa
pientiam: ut faciant cuncta que precepi
tibi: tabernaculum federis et archam testi
monii. et propitiatorium quod super eam est.
et cuncta vasa tabernaculi. mensamque et
vasa eius. candelabrum purissimum
cum vasis suis. et altaria thimiamatis
et holocausti et omnia vasa eorum. labium
cum basi sua. vestes sanctas in ministerio
aaron sacerdotis et filiis eius. ut fungan
tur officio suo in sacris. oleum unctionis
et thimiama aromatum in sanctuario.
Omnia que precepi tibi facient. Et locutus
est dominus ad moysen dicens. Loquere
filiis israel et dices ad eos. Videte ut
sabbatum meum custodiatis. quia signum est
inter me et vos. in generationibus vestris. ut
sciatis quia ego dominus qui sanctifico vos.
Custodite sabbatum meum. sanctum est enim
vobis. Qui polluerit illud: morte mo
rietur. Qui fecerit in eo opus: peribit a
nima illius de medio populi sui. Sex
diebus facietis opus. in die septimo sa
batum est. requies sancta domino. Omnis qui
fecerit opus in hac die: morietur. Cu
stodiant filii israel sabbatum. et celebrent
illud in generationibus suis. Pactum est
sempiternum inter me et inter filios israel: si
gnumque perpetuum. Sex enim diebus fecit deus
celum et terram. et in septimo ab ope
re cessavit. Deditque dominus moysi com
pletis huiuscemodi sermonibus in monte
synai duas tabulas testimonii la
pideas: scriptas digito dei.
Videns autem populus quod moram faceret de XX
scendendi de monte moyses. congregatus
adversus aaron ait. Surge fac nobis
deos qui nos precedant. Moysi enim huic
viro qui nos eduxit de terra egypti: igno
ramus quid acciderit. Dixitque ad eos aaron.
Tollite inaures aureas de uxorum filiorum
que et filiarum vestrarum auribus. et afferte ad
me. Fecitque populus que iusserat. deferens
inaures ad aaron. Quas cum ille accepis
set. formavit opere fusorio. et fecit ex eis vi
tulum conflatilem. Dixeruntque. Hii sunt
dii tui israel: qui te eduxerunt de terra
egypti. Quod cum vidisset aaron: edifica
vit altare coram eo. et preconis voce cla
mavit dicens. Cras sollempnitas domini est. Sur
gentesque mane. obtulerunt holocausta.
et hostias pacificas. Et sedit populus come
dere ac bibere. et surrexerunt ludere. Locu
tusque est dominus ad moysen dicens. Vade.
descende. peccavit populus tuus quem e
duxisti de terra egypti. Recesserunt
cito de via quam ostendisti eis. feceruntque
sibi vitulum conflatilem. et adoraverunt.
atque immolantes ei hostias dixerunt. Isti

sunt dii tui israel qui te eduxerunt de terra
egypti. Rursumque ait dominus ad moysen.
Cerno quod populus iste dure cervicis sit. Di
mitte me ut irascatur furor meus contra eos.
et deleam eos. faciamque te in gentem
magnam. Moyses autem orabat dominum deum
suum dicens. Cur domine irascitur furor tu
us contra populum tuum quem eduxisti de terra
egypti in fortitudine magna et in
manu robusta. Ne queso dicant egy
ptii. callide eduxit eos ut interficeret in
montibus et deleret e terra. quiescat ira tua.
et esto placabilis super nequitia populi tui.
Recordare abraham ysaac et israel.
servorum tuorum quibus iurasti per temetip
sum dicens. Multiplicabo semen vestrum si
cut stellas celi: et universam terram hanc de
qua locutus sum. dabo semini vestro: et
possidebitis eam semper. Placatusque est
dominus ne faceret malum quod locutus fuerat
adversus populum suum. Et reversus est moyses
de monte. portans duas tabulas testimonii in
manu. scriptas ex utraque parte et factas
opere dei. Scriptura quoque dei erat scul
pta in tabulis. Audiens autem iosue tu
multum populi vociferantis: ait ad mo
ysen. Ululatus pugne auditur in ca
stris. Qui respondit. Non est clamor ad ex
citandum ad pugnam. neque vociferatio
compellentium ad fugam: sed vocem can
tantium ego audio. Cumque appropinquasset
ad castra. vidit vitulum et choros. Iratus
que valde. proiecit de manu tabulas. et confregit
eas ad radices montis. Arripiensque vi
tulum quem fecerant: combussit et con
trivit usque ad pulverem. Quem sparsit in
aquam: et dedit ex eo potum filiis israel.
Dixitque ad aaron. Quid tibi fecit hic populus.
ut induceres super eum peccatum maximum:
Cui ille respondit. Ne indignetur dominus
meus. Tu enim nosti populum istum: quod pronus
sit ad malum. Dixerunt michi. Fac no
bis deos: qui precedant nos. Huic enim
moysi qui nos eduxit de terra egypti:
nescimus quid acciderit. Quibus ego
dixi. Quis vestrum habet aurum? Tulerunt
et dederunt michi: et proieci illud in ignem:
egressusque est hic vitulus. Videns ergo
moyses populum quod esset nudatus. spolia
verat enim eum aaron. propter ignominiam
sordis. et inter hostes nudum constituerat:
et stans in porta castrorum ait. Siquis est
domini iungatur michi. Congregatique sunt
ad eum. omnes filii levi: quibus ait.
Hec dicit dominus deus israel. Ponat vir gla
dium super femur suum. Ite et redite. a porta
usque ad portam per medium castrorum. et occi
dat unusquisque fratrem et amicum. et proximum
suum. Feceruntque filii levi iuxta sermonem domini
moysi. cecideruntque in die illo quasi viginti tria
millia hominum. Et ait moyses. Consecra
stis manus vestras hodie domino. unusquisque
in filio et in fratre suo: ut detur vobis ben
dictio. Facto autem altero die: locutus est
moyses ad populum. Peccastis peccatum ma
ximum. Ascendam ad dominum: si quo modo
eum quivero deprecari pro scelere vestro. Reversus
que ad dominum: ait. Obsecro domine. peccavit
populus iste. peccatum magnum. feceruntque sibi
deos aureos. Aut dimitte eis hanc noxam:
aut si non facis. dele me de libro tuo quem
scripsisti. Cui respondit dominus. Qui pecca
verit michi delebo eum de libro meo.
Tu autem vade: et duc populum istum quo locu
tus sum tibi. Angelus meus precedet te. Ego autem
in die ultionis visitabo et hoc peccatum e
orum. Percussit ergo dominus populum: pro reatu vi
tuli quem fecerat aaron.
Locutusque est dominus ad moysen. Vade ascen XXXIII
de de loco isto tu et populus tuus quem edu
xisti de terra egypti: in terram quam iuravi
abraham ysaac et iacob: dicens. semini
tuo dabo eam. Et mittam precursorem
tui angelum. ut eiciam chananeum et amorreum
et ettheum. et ferezeum. et eveum.
et iebuseum. et intres in terram fluentem lac
te et melle. Non enim ascendam tecum quia populus
dure cervicis est: ne forte disperdam te
in via. Audiens populus sermonem hunc
pessimum luxit: et nullus ex more
indutus est cultu suo. Dixitque dominus ad
moysen. Loquere filiis israel. Populus dure cervicis
es. semel ascendam in medio tui. et de
lebo te. Iam nunc depone ornatum tuum:
ut sciam quid faciam tibi. Deposuerunt
ergo filii israel ornatum suum: a monte
oreb. Moyses quoque tollens tabernaculum:
tetendit extra castra procul: vocavitque

nomen eius tabernaculum federis. Et omnis populus
qui habebat aliquam questionem egredieba-
tur ad tabernaculum federis extra castra. Cum-
que egrederetur moyses ad tabernaculum:
surgebat universa plebs. et stabat unus-
quisque in hostio papilionis sui. Aspicie-
bantque tergum moysi: donec ingredere-
tur tentorium. Ingresso autem illo tabernaculum fe-
deris: descendebat columpna nubis et sta-
bat ad hostium. loquebaturque cum moyse. cerne-
tibus universis quod columpna staret ad ostium
tabernaculi. Stabantque ipsi: et adorabant
per fores tabernaculorum suorum. Loquebatur autem dominus
ad moysen facie ad faciem. sicut loqui solet
homo ad amicum suum. Cumque ille reverte-
retur in castra: minister eius iosue filius
nun puer non recedebat de tabernaculo.
Dixit autem moyses ad dominum. Precipis ut
educam populum istum. et non indicas michi
quem missurus sis mecum: presertim cum dixe-
ris novi te ex nomine. et invenisti gratiam co-
ram me. Si ergo inveni gratiam in conspec-
tu tuo. ostende michi faciem tuam: ut sciam
te. et inveniam gratiam ante oculos tuos. Re-
spice populum tuum gentem hanc. Dixitque
dominus. Facies mea precedet te. et requiem dabo
tibi. Et ait moyses. Si non tu ipse precede-
res: ne educas nos de loco isto. In quo enim
scire poterimus ego et populus tuus. inve-
nisse nos gratiam in conspectu tuo. nisi am-
bulaveris nobiscum. ut glorificemur ab omni-
bus populis qui habitant super terram. Dixit autem
dominus ad moysen. Et verbum istud quod lo-
cutus es faciam. Invenisti enim gratiam coram
me. et teipsum novi ex nomine. Qui ait. O-
stende michi gloriam tuam. Respondit. Ego osten-
dam omne bonum tibi. et vocabo in nomine
domini coram te: et miserebor cui volue-
ro. et clemens ero in quem michi placuerit.
Rursumque ait. Non poteris videre faciem me-
am. Non enim videbit me homo: et vivet.
Et iterum: Ecce inquit est locus apud me: sta-
bis supra petram. Cumque transibit gloria mea.
ponam te in foramine petre: et protegam dex-
tera mea donec transeam. Tollamque ma-
num meam. et videbis posteriora mea: faciem
autem meam videre non poteris.

XXXIIII

Ac deinceps. Precide ait tibi duas tabulas
lapideas instar priorum: et scribam super
eas verba que habuerunt tabule quas fre-
gisti. Esto paratus mane. ut ascendas
statim in montem synai. stabisque mecum su-
per verticem montis. Nullus ascendat tecum: nec
videatur quispiam per totum montem. Oves quoque
et boves non pascantur e contra. Excidit ergo
duas tabulas lapideas. quales antea fue-
rant. Et de nocte consurgens ascendit in
montem synai. sicut preceperat ei dominus: portans
secum duas tabulas. Cumque descendisset do-
minus per nubem. stetit moyses cum eo. in-
vocans nomen domini. Quo transeunte coram
eo. ait. Dominator domine deus misericors et cle-
mens. paciens et multe miserationis ac
verax. qui custodis misericordiam in milia. qui au-
fers iniquitatem et scelera atque peccata. nul-
lusque apud te per se innocens est. qui red-
dis iniquitatem patrum in filiis ac nepoti-
bus in terciam et quartam progeniem. Festinus-
que moyses curvatus est pronus in terram.
et adorans ait. Si inveni gratiam in conspectu
tuo domine: obsecro ut gradiaris nobiscum.
Populus enim dure cervicis est. et auferas ini-
quitates nostras atque peccata. nosque possi-
deas. Respondit dominus. Ego inibo pactum. Viden-
tibus cunctis signa faciam. que nunquam sunt
visa super terram. nec in ullis gentibus.
ut cernat populus iste in cuius es medio. opus domini terri-
bile quod facturus sum. Observa cuncta que
hodie mando tibi. Ego ipse eiciam ante
faciem tuam amorreum. et chananeum.
et etheum. ferezeum quoque et eveum: et
iebuseum. Cave ne umquam cum habi-
tatoribus terre illius iungas amicicias que
sint in ruinam: sed aras eorum destrue. confrin-
ge statuas. lucosque succide. Noli ado-
rare deum alienum. Dominus zelotes nomen eius.
deus est emulator. Ne ineas pactum cum ho-
minibus illarum regionum. ne cum fornicati
fuerint cum diis suis. et adoraverint simula-
chra eorum: vocet te quispiam ut comedas
de immolatis. Nec uxorem de filiabus eorum
accipias filiis tuis. ne postquam ipse fuerint
fornicate. fornicari faciant et filios
tuos in deos suos. Deos conflatiles non facies
tibi. Solennitatem azimorum custo-
dies. Septem diebus vesceris azimis. sicut
precepi tibi in tempore mensis novorum. Mense
enim verni temporis egressus es de egypto. Om-

qđ apit uuluam gñis masculini: meū
erit. De cunctis animantibus tam ð bobꝫ
quā ð ouibꝫ: meū erit. Primogenitū
asini: redimes oue. Sin autē nec pciū
ꝓ eo dederis: occidet. Primogenitū
filiorum tuorum redimes: nec apparebis in
ↄspectu meo uacuus. Sex diebꝫ opabe
ris: in die septimo cessabis arare
et metere. Solemnitatē ebdomadarū
facies tibi in pmiciis frugum messis
tue tritice: et solemnitatē qn̄ rede
unte anni tpr̄e cuncta condunt. Tribꝫ
tpībꝫ anni: apparebit omne masculinū
tuū in ↄspectu omīpotentis dn̄i dī isrl̄.
Cū enī tulero gēs a facie tua et dilatauero
terminos tuos: nullus insidiabitur terre tue.
ascendente te et apparente in ↄspectu dn̄i
dei tui ter in anno. Nō immolabis sup fer
mento sanguinē hostie mee: neqꝫ resid
bit mane de uictima solēnitatis phase.
Primitias frugum terre tue: offeres in
domū dn̄i dei tui. Nō coques hedū in la
cte matris sue. Dixitqꝫ dn̄s ad moysē.
Scribe tibi uba hec. quibꝫ et tecū et cū
isrl̄ pepigi fedus. Fuit ergo ibi cū do
mino. xl. dies. et xl. noctes: panē nō
comedit et aquā nō bibit. Et scripsit
in tabulis uba federis decem. Cumqꝫ
moyses descenderet de monte synai:
tenebat duas tabulas testimonii: et i
gnorabat qđ cornuta esset facies sua ex
consortio sermonis dei. Videntes aūt
aaron et filii isrl̄ cornutā moysi faciē:
timuerunt ꝓpe accedere. Uocatiqꝫ ab
eo: reuersi sunt tam aaron quā principes sy
nagoge. Et postquā locutus est: uene
runt ad eum etiam omnes filii isrł.
Quibꝫ pcepit cuncta que audierat
a dn̄o in monte synai: impletisqꝫ sermoni
bꝫ: posuit uelamē sup faciem suā. Q̄d
ingressus ad dn̄m et loquens cū eo: au
ferebat donec exiret: et tunc loquebatur
ad filios isrl̄. omnia que sibi fuerant in
pcepta. Qui uidebant faciem ingredien
tis moysi esse cornutā: sed opiebat ille
rursum faciem suā si quando loquebatur ad eos.

XXV Igitur congregata omni turba filiorum
isrl̄: dixit ad eos. Hec sunt que iussit
dn̄s fieri. Sex diebꝫ facietis opus. Septim⁹
dies erit uobis scūs: sabbatum et requies dn̄i.
Qui fecerit opus in eo: occidetur. Nō
succendetis ignem in omībꝫ habitaculis
uris: per diem sabbati. Et ait moyses ad o
mnem cateruam filiorum isrl̄. Iste est sermo
quē dn̄s pcepit dicens. Separate apud uos
primitias dn̄o. Omnis uoluntarius et
prompto aīo: offerat eas dn̄o. Aurū et
argentū et es. iacinctū et purpurā coccū
qꝫ bistinctū et byssum. et pilos caprarum.
pellesqꝫ arietum rubricatas et iacincti
nas. ligna sethim et oleū ad luminaria
concinnāda. et ut conficiatur unguentū et
thimiama suauissimū: lapides oni
chinos et gēmas ad ornatū superhumā
lis et rōalis. Quisquis uestrum est sapiens.
ueniat et faciat quod dn̄s impauit. Tabna
culum. s. et tectū eius. atqꝫ opimentū. anu
los et tabulata cū uectibꝫ. paxillos et
bases. Archam et uectes: ꝓpitiatoriū
et uelum qđ ante illud oppanditur. mensā
cū uectibꝫ et uasis et ꝓpositionis panibꝫ.
Candelabrū ad luminaria sustentan
da. uasa illius et lucernas. et oleū. ad nu
trimēta ignium. Altare thimiamatis et
uectes. oleū unctionis et thimiama
ex aromatibꝫ: tentoriū ad hostiū taber
naculi. Altare holocausti et craticulā
eius eneam. cū uectibꝫ et uasis suis. la
brum et basim eius. Cortinas atrii cū
columpnis et basibꝫ: tentoriū in foribꝫ
uestibuli. paxillos tabnaculi et atrii
cum funiculis suis. Uestimenta quorum usus
est in ministerio sanctuarii. Uestes aaron
pontificis. ac filiorum eius. ut sacerdotio
fungantur michi. Egressaqꝫ omnis mul
titudo filiorum isrl̄ de ↄspectu moysi: optu
lerunt mente promptissima atqꝫ deuota pri
mitias dn̄o. ad faciendū opus taber
naculi testimonii. Quicquid ad cultū
et ad uestes sanctas necessariū erat:
uiri cū mulieribꝫ pbuerunt armillas
et inaures. anulos et dextralia. Omne
uas aureū: in donaria dn̄i sepatū est. Si
quis habuit iacinctū et purpuram. coccū
qꝫ bistinctū. byssum. et pilos caprarum.
et pelles arietum rubricatas. et iacincti
nas. argenti et eris metalla. optulerunt

domino: ligna que sethim in varios usus. Et
mulieres docte dederunt que neverant:
iacinctum purpuram et vermiculum ac byssum
et pilos caprarum: sponte propria cuncta tribuen-
tes. Principes vero multitudinis obtule-
runt lapides onichinos et gemmas ad super-
humerale et rationale: aromataque et oleum
ad luminaria concinnanda. et ad preparandum
unguentum. ac thymiama odoris suavis-
simi componendum. Omnes viri et mulieres
mente devota obtulere donaria: ut fie-
rent opera que iusserat dominus per manum
moysi. Cuncti filii israel: voluntaria do-
mino dedicaverunt. Dixitque moyses ad
filios israel. Ecce vocavit dominus ex nomine be-
seleel filium uri. filii hur. de tribu iu-
da. implevitque eum spiritu dei. sapientia et intel-
ligentia. et scientia. et omni doctrina: ad exco-
gitandum et faciendum opus in auro. et ar-
gento. et ere. sculpendisque lapidibus: et
opere carpentario. Quicquid fabre adinve-
niri potest: dedit in corde eius. Ooliab
quoque filium achisamech de tribu dan.
Ambos erudivit sapientia. ut faciant opera
abietarii. polymitarii. ac plumarii:
de iacincto et purpura coccoque bis tincto et
bysso: et texant omnia ac nova queque
repperiant.
XXXVI Fecit ergo beseleel et ooliab et omnis
vir sapiens quibus dedit dominus sapientiam.
et intellectum. ut scirent fabre operari
que in usus sanctuarii necessaria sunt. et que precepit
dominus. Cumque vocasset eos moyses. et om-
nem eruditum virum cui dederat dominus sapi-
entiam. et qui sponte sua obtulerant se ad
faciendum opus: tradidit eis universa
donaria filiorum israel. Qui cum instarent
operi cotidie: mane vota populus offe-
rebat. Unde artifices venire compulsi.
dixerunt moysi. Plus offert populus quam
necessarium est. Iussit ergo moyses pre-
conis voce cantari. Nec vir nec mulier
quicquam ultra offerat in opere sanctuarii. Sicque
cessatum est a muneribus offerendis: eo quod o-
blata sufficerent et superabundarent. Fe-
ceruntque omnes corde sapientes ad explen-
dum opus tabernaculi cortinas decem de
bysso retorta et iacincto et purpura coc-
coque bis tincto: opere vario et arte poli-
mita: quarum una habebat in longitudine
viginti octo cubitos. in latitudine
quattuor. Una mensura erat omnium cortinarum.
Coniunxitque cortinas quinque alteram alteri:
et alias quinque sibi invicem copulavit.
Fecit et ansas iacinctinas in ora cortine
unius ex utroque latere. et in ora cortine
alterius similiter. ut contra se venirent
anse. et mutuo iungerentur. Unde et quin-
quaginta fudit circulos aureos. qui mor-
derent cortinarum ansas: et fieret unum
tabernaculum. Fecit et saga undecim de pilis
caprarum: ad operiendum tectum tabernaculi.
unum sagum habebat in longitudine cu-
bitos triginta: et in latitudine cubi-
tos IIII. Unius mensure erant omnia saga.
Quorum quinque iunxit seorsum: et sex ali-
a seorsum. Fecitque ansas quinquaginta in o-
ra sagi unius: et quinquaginta in ora sa-
gi alterius. ut sibi invicem iungeren-
tur. Et fibulas eneas quinquaginta. qui-
bus necteretur tectum. et ut unum pal-
lium ex omnibus sagis fieret. Fecit et op-
ertorium tabernaculi de pellibus arietum
rubricatis. aliudque desuper velamentum de
pellibus iacincthinis. Fecit et tabulas ta-
bernaculi de lignis sethim: stantes.
Decem cubitorum erat longitudo tabule u-
nius. et unum ac semis cubitum latitudo re-
tinebat. Bine incastrature erant per
singulas tabulas. ut altera alteri iunge-
retur. Sic fecit in omnibus tabulis taber-
naculi. E quibus viginti ad plagam me-
ridianam erant contra austrum. cum quadragin-
ta basibus argenteis. Due bases sub una
tabula ponebantur. ex utraque angu-
lorum parte: ubi incastrature laterum in
angulis terminantur. Ad plagam quoque tab-
ernaculi que respicit ad aquilonem fecit
viginti tabulas cum quadraginta argen-
teis basibus: duas bases per singulas tabu-
las. Contra occidentem vero. id est ad eam
partem tabernaculi que respicit mare. fecit
sex tabulas. et duas alias per singulos an-
gulos tabernaculi retro. Que iuncte
erant a deorsum usque sursum: et in unum com-
pagem pariter ferebantur. Ita fecit
ex utraque parte per angulos. ut octo es-
sent simul tabule. et haberent bases ar-

gentea sedecim. binis scilicet basibus per sin-
gulas tabulas. Fecit et vectes de lignis sethi-
m quinque: ad continendas tabulas unius lateris
tabernaculi. et quinque alios ad alterius lateris
tabulas coaptandas. et extra hos quinque alios
vectes ad occidentalem plagam taberna-
culi contra mare. Fecit quoque vectem alium, qui
per medias tabulas ab angulo usque ad
angulum perveniret. Ipsa autem tabulata de-
auravit. fusis basibus earum argenteis. et cir-
culos eorum fecit aureos per quos vectes in-
duci possent: quos et ipsos laminis
aureis operuit. Fecit et velum de iacincto, pur-
pura, vermiculo ac bysso retorta opere
polimitario varium atque distinctum: et qua-
tuor columpnas de lignis sethim: quas
cum capitibus deauravit. fusis basibus e-
arum argenteis. Fecit et tentorium in introitu
tabernaculi ex iacincto purpura vermicu-
lo byssoque retorta opere plumarii: et co-
lumpnas quinque cum capitibus suis. quas o-
peruit auro: bases earum fudit eneas.
XXXVII Fecit autem beseleel et archam de lignis
sethim: habentem duos semis cubitos
in longitudine: et cubitum ac semissem
in latitudine. Altitudo quoque unius
cubiti fuit et dimidii. Vestivitque eam
auro purissimo intus ac foris. Et fe-
cit illi coronam auream per gyrum: conflans
quatuor anulos aureos. per .iiii. angu-
los eius: duos anulos in latere uno:
et duos in altero. Vectes quoque fecit de
lignis sethim. quos vestivit auro. et
quos misit in anulos qui erant in lati-
bus arche ad portandum eam. Fecit et propi-
ciatorium, id est oraculum de auro mundissimo.
duorum cubitorum et dimidii in longitudi-
ne. et cubiti ac semis in latitudine. Du-
os etiam cherubim ex auro ductili. quos po-
suit ex utraque parte propiciatorii: che-
rub unum in summitate unius partis. et
cherub alterum in summitate partis al-
terius. Duos cherubim in singulis sum-
mitatibus propiciatorii extendentes alas
et tegentes propiciatorium. seque mutuo et
illud respicientes. Fecit et mensam de li-
gnis sethim in longitudine duorum cu-
bitorum. et in latitudine unius cubiti. que
habebat in altitudine cubitum ac semis-
sem. Circumdeditque eam auro mundis-
simo: et fecit illi labium aureum per gyrum.
Ipsique labio coronam auream interrasi-
lem .iiii. digitorum: et super eandem alteram
coronam auream. Fecit et .iiii. circulos
aureos: quos posuit in .iiii. angulis
per singulos pedes mense contra coronam. mi-
sitque in eos vectes. ut possit mensa porta-
ri. Ipsos quoque vectes fecit de lignis se-
thim. et circumdedit eos auro. Et va-
sa in diversos usus mense. acetabula. fialas.
et ciathos. et thuribula ex auro puro. in
quibus offerenda sunt libamina. Fecit
et candelabrum ductile: de auro mun-
dissimo. De cuius vecte calami. sciphi.
sperule. ac lilia procedebant: sex in
utroque latere. Tres calami ex parte u-
na: et tres ex altera. Tres sciphi in nu-
cis modum per calamos singulos. sperule-
que simul ac lilia. Et tres sciphi instar
nucis in calamo altero. sperule simul et
lilia. Equum erat opus sex calamorum: qui
procedebant de stipite candelabri. In ipso
autem vecte erant quatuor sciphi in nucis
modum: sperulaeque per singulos et lilia.
Et sperule sub duobus calamis per loca tri-
a: qui simul sex fiunt calami. procedentes
de vecte uno. Et sperule igitur et calami
ex ipso erant: universa ductilia ex auro pu-
rissimo. Fecit et lucernas septem cum emunc-
toriis suis. et vasa ubi ea que emuncta sunt
extinguantur: de auro mundissimo. Ta-
lentum auri appendebat candelabrum.
cum omnibus vasis suis. Fecit et altare thi-
miamatis de lignis sethim habens per qua-
drum singulos cubitos. et in altitudine duos.
e cuius angulis procedebant cornua. Vesti-
vitque illud auro purissimo cum craticula.
ac parietibus et cornibus. Fecitque ei coronam
aureolam per gyrum. et duos anulos aureos.
sub corona per singula latera: ut mittan-
tur in eos vectes. et possit portari alta-
re. Ipsos autem vectes fecit de lignis sethi-
m. et operuit laminis aureis. Composuit
et oleum ad sanctificationis unguentum: et thi-
miamata de aromatibus mundissimis
opere pigmentarii.
XXXVIII
Fecit et altare holocausti de lignis se-
thim .v. cubitorum per quadrum. et trium in al-

titudine: cuius cornua de angulis procede-
bant. Operuitque illud eneis laminis. Et
in usus eius paravit ex ere vasa diversa, le-
betes, forcipes, fuscinulas, uncinos, et i-
gnium receptacula. Craticulamque eius in
modum retis fecit eneam, et subter eam in al-
taris medio arulam, fusis .iiii. anulis per
totidem retiaculi summitates, ad immitten-
dos vectes ad portandum. Quos et ipsos fecit
de lignis sethim, et operuit illos laminis
eneis, induxitque in circulos qui in altaris
lateribus eminebant. Ipsum autem altare non e-
rat solidum, sed cavum ex tabulis, et intus
vacuum. Fecit et labrum eneum cum basi sua de
speculis mulierum que excubabant in ho-
stio tabernaculi. Et atrium: in cuius austra-
li plaga erant tentoria de bysso retor-
ta cubitorum centum: columpne enee vigin-
ti cum basibus suis. Capita columpnarum
et tota operis celatura: argentea. Eque
ad septentrionalem plagam tentoria,
columpne, basesque, et capita columpnarum
eiusdem mensure et operis ac metalli erant.
In ea vero plaga que occidentem respicit,
fuerunt tentoria cubitorum quinquagin-
ta: columpne decem cum basibus suis e-
nee: et capita columpnarum celata ar-
gentea. Porro contra orientem quinquaginta
cubitorum paravit tentoria: e quibus quindecim
cubitos columpnarum trium cum basibus
suis unum tenebat latus. Et in parte al-
tera quia inter utraque introitum taberna-
culi fecit: .xv. eque cubitorum erant tento-
ria: Columpne tres et bases totidem.
Cuncta atrii tentoria: byssus retorta
texuerat. Bases columpnarum fuere enee.
Capita autem earum cum cunctis celaturis suis
argentea. Sed et ipsas columpnas atrii vestivit
argento. Et in introitu eius opere pluma-
rio fecit tentorium: ex iacincto, purpura,
vermiculo, ac bysso retorta. Quod ha-
bebat .xx. cub. in longitudine, altitudo
vero .v. cub. erat, iuxta mensuram quam cuncta
atrii habebant tentoria. Columpne autem in
ingressu fuere .iiii. cum basibus eneis: capi-
taque earum et celature argentee. Paxillos quo-
que tabernaculi et atrii per gyrum: fecit eneos.
Hec sunt instrumenta tabernaculi testimo-
nii que numerata sunt iuxta preceptum moysi.

in cerimoniis levitarum per manum itha-
mar filii aaron sacerdotis. Quas beseleel
filius huri filii hur de tribu iuda do-
mino per moysen iubente compleverat:
iuncto sibi socio ooliab filio achise-
mech de tribu dan: qui et ipse artifex
lignorum egregius fuit, et polimitarius
atque plumarius ex iacincto purpura,
vermiculo et bysso. Omne aurum quod expen-
sum est in opere sanctuarii, et quod oblatum in
donariis: viginti novem talentorum fuit,
et septingentorum .xxx. siclorum ad mensu-
ram sanctuarii. Oblatum est autem ab his
qui transierunt ad numerum a viginti annis
et supra: de sexcentis tribus milibus et quingen-
tis quinquaginta armatorum. Fuerunt
preterea centum talenta argenti: e qui-
bus conflate sunt bases sanctuarii, et introi-
tus ubi velum pendet. Centum bases
facte sunt de talentis centum, singulis
talentis per bases singulas supputatis.
De mille autem septingentis et .lxxv. siclis
fecit capita columpnarum: quas et ipsas
vestivit argento. Eris quoque oblata
sunt talenta .lxx. duo milia et quadrin-
genti super sicli: ex quibus fuse sunt bases
in introitu tabernaculi testimonii. Et altare
eneum cum craticula sua: omniaque vasa
que ad usum eius pertinent. Et bases atrii tam
in circuitu quam in ingressu eius. Et pa-
xilli tabernaculi atque atrii per gyrum.
De iacincto vero et purpura, vermiculo, XXXIX
ac bysso. fecit vestes quibus indueretur
aaron quando ministrabat in sanctis. sicut pre-
cepit dominus moysi. Fecit igitur superhume-
rale de auro, iacincto, et purpura, cocco-
que bistincto et bysso retorta: opere poli-
mitario. Inciditque bracteas aureas,
et extenuavit in fila, ut possint torqueri
cum priorum colorum subtegmine: duasque o-
ras sibi invicem copulatas, in utro-
que latere summitatum, et balteum ex eodem
coloribus sicut preceperat dominus moysi. Paravit et
duos lapides onichinos adstrictos et
inclusos auro, et sculptos arte gemma-
ria nominibus filiorum israel. Sex nomina in la-
pide uno, et sex in altero, iuxta ordinem na-
tivitatis eorum. Posuitque eos in lateri-
bus superhumeralis: in monimentum filiorum

isrl: sic pcepat dns moysi. Fecit 7 rõnale o
pe polimito uix opus suphumal' ex au
ro iacincto purpura. cocco q; bis tincto
et bysso retorta quadrangulm duplex
mensure palmi. 7 posuit in eo gemmarum
ordines quatuor. In primo uersu erat
sardius. topazius. 7 smaragdus. In se-
cundo. carbunculus. saphyrus. iaspis.
In tercio. ligurius. acathes. 7 amethist'.
In quarto. chrisolitus. onichinus. 7 be
rillus: circumdati et inclusi auro per
ordines suos. Ipsique lapides. xii. scul
pti erant noibz. xii. tribuum isrl. sin
guli p nomina singulorum. Fecerunt in rõ
nali 7 catenulas sibi inuicem coherentes
de auro purissimo: et duos uncinos
totidemque anulos aureos. Porro anu
los posuerunt in utroque latere rõnalis. ex
quibz penderent due catene aurea. qs
inseruerunt uncinis qui in suphume
ral' angulis eminebant. Hec et ante et
retro ita conueniebant sibi. ut suphu
merale 7 rõnale mutuo necterentur.
stricta ad balteum. et anulis fortius co
pulata: quos iungebat uitta iacincti
na ne laxe fluerent. et a se inuicem
mouerentur: sic pcep dns moysi. Fe
cerunt quoque tunicam suphumeralis
totam iacinctinam. 7 capitium in supiori
parte contra medium: oram que p gyrum ca
piti textilem. Deorsum autem ad pe
des mala punica ex iacincto purpu
ra uermiculo ac bysso retorta: 7 ti
tinnabla de auro mundissimo. q posu
erunt int' malagranata in extrema
parte tunice. p gyrum: tintinnablm
aureum et malum punicum: quibz or
natus incedebat pontifex qndo mi
nisterio fungebatur: sic pcep dns
moysi. Fecerunt 7 tunicas byssinas
ope textili aaron et filiis eius: 7 mi
tras cum coronulis suis ex bysso: fe
minalia quoque linea byssina: cingu
lum uo de bysso retorta. iacincto. p
pura ac u'miculo distinctum arte plu
maria: sic pcep dns moysi. Fecer' et
laminam sacre ueneraciōnis. de auro
purissimo: scripserunt que in ea ope
gemmario scm dni: et strinxerunt eam
cum mitra uitta iacinctina: sic pcep
dns moysi. Perfectum est igitur omne
opus tabnaculi: et tecti testimonii.
Feceruntque filii isrl cuncta q pcep dns
moysi: et obtulerunt tabernaculum
et tectum. 7 uniuersam supellectilem.
anulos. tabulas. uectes. columnas ac
bases: opertorium de pellibz arietum rub
catis: et aliud opertorium de iacincti
nis pellibz: uelum. arcam. uectes. ppi
ciatorium: mensam cum uasis. 7 propositionis
panibz: candelabrum lucernas. 7 u
tensilia eorum cum oleo: altare aureum. 7
unguentum. thimiama ex aroma
tibz: et tentorium in introitu tabna
culi: altare eneum. reticulum. uectes
7 uasa eius omnia: labrum cum basi sua:
tentoria atrii. 7 columpnas cum basibus
suis: tentorium in introitu atrii. funicu
losque illius et paxillos. Nichil ex ua
sis defuit. que in ministerium tabnaculi
7 in tectum federis iussa sunt fieri. Veste
quoque quibz sacerdotes utuntur in scu
ario. aaron s. 7 filii eius. obtulerunt fi
lii isrl: sicut pcepat dns moysi. Que
postquam moyses cuncta uidit exple
ta: benedixit eis.

Locutusque est dns ad moysen: dicens. XL
Mense primo die prima mensis. eriges
tabnaculum testimonii et pones in eo ar
cham. dimittesque ante illam uelum: et in
latera mensam pones sup eam: que rite p
cepta sunt. Candelabrum stabit cum lu
cernis suis: et altare aureum in quo ad
olebitur incensum coram archa testimonii.
Tentorium in introitu tabnaculi pones
et ante illud altare holocausti. Labrum int
altare et tabnaculum: quod implebis aqua.
Circumdabisque atrium tentoriis: et ingres
sum eius. Et assumpto unctionis oleo:
ungues tabnaculum cum uasis suis. ut
sanctificentur altare holocausti 7 omnia
uasa eius. labrum cum basi sua. Omnia
unctionis oleo consecrabis: ut sint sca
scorum. Applicabisque aaron et filios eius
ad fores tabnaculi testimonii: 7 lotos
aqua indues scis uestibz: ut ministrent
michi: et unctio eorum in sacerdocium p
ficiat sempiternum. Fecitque moyses: oia

que preceperat dominus. Igitur mense primo anni secundi
in prima die mensis: collocatum est tabernacu
lum. Erexitque illud moyses et posuit ta
bulas ac bases et uectes: statuitque co
lumpnas. et expandit tectum super tabernacu
lum. imposito desuper operimento. sicut dominus im
perauerat. Posuit et testimonium in archa sub
ditis infra uectibus: et oraculum desuper.
Cumque intulisset archam testimonii in taber
naculum. appendit ante eam uelum: ut exple
ret domini iussionem. Posuit et mensam in ta
bernaculo testimonii. ad plagam septentrio
nalem extra uelum: ordinatis coram pro
positionis panibus: sicut preceperat dominus moysi;
Posuit et candelabrum in tabernaculo te
stimonii. e regione mense in parte au
strali. locatis per ordinem lucernis. iuxta
preceptum domini. Posuit et altare aureum
sub tecto testimonii contra uelum. et adole
uit super eo incensum aromatum: sicut iusserat
dominus moysi. Posuit et tentorium in introi
tu tabernaculi. et altare holocausti in ue
stibulo testimonii. offerens in eo holo
caustum et sacrificia. ut dominus imperarat. La
brum quoque statuit inter tabernaculum testi
monii et altare: implens illud aqua. La
ueruntque moyses et aaron ac filii eius
XL. manus suas ac pedes. cum ingrederentur tectum
federis. et accederent ad altare. sicut pre
ceperat dominus moysi. Erexit et atrium per gyrum tab
ernaculi et altaris: ducto in introitu eius ten
torio. Postquam cuncta perfecta sunt. operuit
nubes tabernaculum testimonii: et gloria
domini impleuit illud. Nec poterat moy
ses ingredi tectum federis. nube operien
te omnia. et maiestate domini coruscante.
quia cuncta nubes operuerat. Siquando nubes
tabernaculum deserebat: proficiscebantur
filii israel per turmas suas. Si pendebat de
super manebant in eodem loco. Nubes
quippe domini incubabat per diem tabernacu
lo. et ignis in nocte:
uidentibus cunctis populis
israel. per cunctas man
siones suas. Explicit exodus.
I Incipit liber uaiecra quem nos
leuiticum dicimus.

Vocauit autem moysen.
et locutus est ei dominus

de tabernaculo testimonii dicens. Loque
re filiis israel et dices ad eos. Homo qui ob
tulerit ex uobis hostiam domino. de pecoribus
id est de bobus et ouibus offerens uictimas:
si holocaustum fuerit eius oblatio et armento
masculum inmaculatum offeret ad ostium
tabernaculi testimonii. ad placandum sibi
dominum. Ponetque manus super caput hostie
et acceptabilis erit: atque in expiationem eius
proficiens. Immolabitque uitulum coram
domino: et offerent filii aaron sacerdotes
sanguinem eius: fundentes per altaris circui
tum: quod est ante ostium tabernaculi testimonii.
Detractaque pelle hostie artus in frusta
concident et subicient in altari ignem strue
lignorum ante composita: et membra que cesa
sunt desuper ordinantes. caput uidelicet
et cuncta que adherent iecori. intestinis
et pedibus lotis aqua. adolebitque ea sa
cerdos super altare in holocaustum et suauem
odorem domino. Quod si de pecoribus oblatio est
de ouibus siue de capris holocaustum: ag
niculum et absque macula offeret: im
molabitque ad latus altaris quod respicit
ad aquilonem coram domino. Sanguinem uero
illius fundent super altare filii aaron per
circuitum. Diuidentque membra caput et
omnia que adherent iecori: et inponent
super ligna: quibus subiciendus est ignis.
Intestina uero et pedes lauabunt aqua.
et oblata omnia adolebit sacerdos
super altare: in holocaustum et odorem suauis
simum domino. Sin autem de auibus holocau
sti oblatio fuerit domino: de turturibus et
pullis columbe. offeret eam sacerdos
ad altare: et retorto ad collum capite.
ac rupto uulneris loco. decurrere faciet
sanguinem super crepidinem altaris. Ve
siculam uero gutturis et plumas proiciet
prope altare ad orientalem plagam. in
loco in quo cineres effundi solent. Con
fringetque ascellas eius. et non secabit neque
ferro diuidet eam: et adolebit super
altare lignis igne supposito. Holocau
stum est et oblatio suauissimi odoris domino.
Anima cum obtulerit oblationem sacrificii domino: simi
la erit eius oblatio: fundetque super eam
oleum. et ponet thus: ac deferet ad filios
aaron sacerdotis. Quorum unus tollet pu

gillum plenum simile et olei ac totum thus:
et ponet memoriale super altare in odorem su-
avissimum domino. Quod autem reliquum fuerit
de sacrificio: erit aaron et filiorum eius. sanctum
sanctorum de oblationibus domini. Cum autem obtuleris sac-
rificium coctum in clibano de simila: panes
scilicet absque fermento conspersos oleo:
et lagana azima oleo lita. Si oblatio tua
fuerit de sartagine: simile conspersae oleo
et absque fermento: divides eam minu-
tatim. et fundes super eam oleum. Sin autem
de craticula sacrificium. aeque simila oleo
conspergetur: quam offerens domino trades
manibus sacerdotis. Qui cum obtulerit
eam. tollet memoriale de sacrificio:
et adolebit super altare in odorem sua-
vitatis domino. Quicquid autem reliquum est:
erit aaron et filiorum eius. sanctum sanctorum de
oblationibus domini. Omnis oblatio que offertur
domino. absque fermento fiet: nec quicquam fer-
menti ac mellis adolebitur in sacrificio
domini. Primitias tantum eorum offeretis et munera:
super altare vero non ponentur in odorem sua-
vitatis. Quicquid obtuleris sacrificii sa-
le condies: nec auferes sal federis dei tui de sacrifi-
cio tuo. In omni oblatione offeres sal.
Sin autem obtuleris munus primitiarum
frugum tuarum domino de spicis adhuc
virentibus: torrebis eas igni. et confringes
in morem farris: et sic offeres primi-
tias tuas domino. fundens super oleum. et thus
imponens: quia oblatio domini est. De qua
adolebit sacerdos in memoriam mu-
neris: partem farris fracti et olei ac
totum thus.

III Quod si hostia pacificorum fuerit eius oblatio
et de bobus voluerit offerre: marem
sive feminam immaculatam offeret co-
ram domino. Ponetque manum super caput
victime sue: que immolabitur in introi-
tu tabernaculi. fundentque filii aaron
sacerdotis sanguinem per circuitum alta-
ris: et offerent de hostia pacificorum
in oblatione domino. adipem qui operit
vitalia: et quicquid pinguedinis in-
trinsecus est. duos renes cum adipe quo
teguntur ylia. et reticulum iecoris cum
renunculis: adolebuntque ea super altare
in holocaustum. lignis igne supposito.
in oblatione suavissimi odoris domino. Si vero
de ovibus fuerit eius oblatio. et pacificorum
hostia. sive masculum sive feminam obtu-
lerit: immaculata erunt. Si agnum ob-
tulerit coram domino: ponet manum super caput
victime sue: que immolabitur in vestibu-
lo tabernaculi testimonii. Fundentque
filii aaron sanguinem eius per altaris
circuitum. et offerent de pacificorum hostia
sacrificium domino. adipem et caudam totam
cum renibus. et pinguedinem que operit
ventrem atque universa vitalia: et utrumque
renunculum cum adipe qui est iuxta
ylia: reticulumque iecoris cum renunculis.
et adolebit ea sacerdos super altare in
pabulum ignis. et oblationis domini. Si ca-
pra fuerit eius oblatio. et obtulerit eam
domino. ponet manum suam super caput eius. immola-
bitque eam in introitu tabernaculi testimo-
nii: et fundent filii aaron sanguinem eius
per altaris circuitum. Tollentque ex ea in pa-
stum ignis dominici. adipem qui operit ven-
trem. et qui tegit universa vitalia. duos
renunculos cum reticulo quod est super eos
iuxta ylia. et arvinam iecoris cum renuncu-
lis: adolebitque ea sacerdos super altare.
in alimoniam ignis et suavissimi odo-
ris. Omnis adeps domini erit iure perpetuo
in generationibus et cunctis habitaculis vestris.
nec adipem nec sanguinem omnino co-
medetis.

Locutusque est dominus ad moysen dicens. IIII
Loquere filiis israel. Anima que peccaverit
per ignorantiam. et de universis manda-
tis domini que precepit ut non fierent quippiam
fecerit. si sacerdos qui est unctus peccave-
rit delinquere faciens populum offeret
pro peccato suo vitulum immaculatum domino:
et adducet illum ad ostium tabernaculi te-
stimonii coram domino. ponetque manum
super caput eius. et immolabit eum domino.
Hauriet quoque de sanguine vituli in-
ferens illum in tabernaculum testimonii.
Cumque intinxerit digitum in sanguine: a-
sperget eum sacerdos septies coram domino contra
velum sanctuarii: ponetque de eodem sangui-
ne super cornua altaris thymiamatis gra-
tissimi domino: quod est in tabernaculo testimo-
nii. Omnem autem reliquum sanguinem fu-

det in basem altaris holocausti in intro
itu tabnaculi: et adipem uituli offeret
ꝓ peccato. tam eum qui opit uitalia.
quam omnia que intrinsecus sunt: duos
renunculos et reticulum qd e sup eos iux
ylia: et adipem iecoris cum renunculis.
sicut aufertur de uitulo hostie pacifi
cor: adolebit ea sup altare holocau
sti. Pellem uo et omnes carnes cu capi
te et pedib; et intestinis et fimo et reliquo
corpore efferret extra castra in locum
mundu. ubi cineres effundi solent. In
cendet q eas sup lignor struem: q in loco
effusor cinerum cremabuntur. Qd si
omnis turba filior isrl ignorauit. et p
impitia fecerit qd contra mandatu dni e.
et postea intellexerit peccatum suu: of
feret uitulu ꝓ peccato. Adducetq eu
ad hostiu tabnaculi. et ponent seniore
ppli manus sup caput eius cora dno:
Immolatoq uitulo in conspectu dni. in
conspectu dni. inferet sacerdos q unc
tus est de sanguine eius in tabnaculum
testimonii: tincto digito aspgens sep
ties contra uelum. Ponetq de eode sangui
ne in cornib; altaris. q e cora dno in ta
bnaculo testimonii: reliquu aut san
guine fundet iuxta basim altaris ho
locaustor qd est in hostio tabnaculi
testimonii. Omneq eius adipem tollet.
et adolebit sup altare: sic faciens et d
hoc uitulo quomodo fecit et prius. Et
rogante ꝓ eis sacerdote. ppitius erit
dns. Ipm aut uitulu effer castra efferet.
atq comburet. sicut et priorem uitulu.
q ꝓ peccato est multitudinis. Si pecca
uerit princeps et fecerit unu e plurib; ꝑ igno
rantiam q d dni lege ꝓhibentur. et poste
a intellexerit peccatum suu: offeret ho
stia dno: hircum de capris inmaculatu.
ponetq manu suam sup cap eius. Cuq
immolauerit eu in loco ubi solet mactari
holaustum cora dno: q ꝓ peccato e. tin
get sacdos digitu in sanguine hostie
ꝓ peccato. tangens cornu altaris holo
causti: et reliquu fundens ad basi ei.
adipem uo adolebit sup. sic in uictimi
pacificor fieri solet. Rogabitq ꝓ eo et
ꝓ peccato eius. ac dimittetur ei. Qd si

peccauerit aia ꝑ ignorantia de ppo terre ut fa
ciat quicqua ex his que dni lege ꝓhibe
tur atq delinquat. et cognouerit peccatu
suu. offeret capram inmaculatam. pone
tq manu sup caput hostie q ꝓ peccato
est. et immolabit ea in loco holocausti.
Tolletq sacdos de sanguine i digito
suo: et tangens cornua altaris holoca
usti. reliquum fundet ad basim eius.
Omnem aut auferens adipem: sic auf
ri solet de uictimis pacificor adolebit
sup altare in odorem suauitatis dno.
Rogabitq ꝓ eo: et dimittetur ei. Sin
aut de pecorib; obtulerit uictima ꝓ pec
cato ouem. s. inmaculata: ponet manu
sup cap eius. et imolabit eam in loco ubi
solent holocaustor cedi hostie. Sumet
q sacdos de sanguine eius digito suo,
et tangens cornua altaris holocausti. reli
quu fundet ad basim ei. omne quoq au
ferens adipem sic auferri solet adeps a
rietis qui immolatur ꝓ pacificis. cre
mabit sup altare icensum dni. Roga
bitq ꝓ eo et ꝓ peccato eius: et dimittet
illi.

Si peccauerit aia et audierit uoce iuran V
tis. testisq fuerit qd aut ipse uidit a
ut conscius est: nisi indicauerit. portabit
iniquitatem sua. Anima que tetigerit
aliqd immundu siue qd occisu a bestia
e aut p se mortuu ul quolibet aliud re
ptile. et oblita fuerit inmunditie sue.
rea est. et deliqt. Et si tetigerit qcqua d in
munditia hominis iuxta omne inpu
ritatem qua pollui solet. oblitaq cog
nouerit postea: subiacebit delicto. Aia
q iurauerit et ꝓtulerit labiis suis. ut ul
male quid faceret ul bn. et id ipm iu
ramto ul smone firmauerit. oblitaq
postea intellexerit delictu suu. agat
penitentia ꝓ peccato: et offerat agna
d gregib; siue capram. orabitq ꝓ eo sa
cerdos et ꝓ peccato eius. Sin aut n potu
erit offerre pecus: offerat duos turtu
res ul duos pullos columbar dno: unu
ꝓ peccato. et alteru in holocaustu: dabit
q eos sacdoti. Qui primu offerens ꝓ pec
cato. retorquebit caput eius ad pennulas,
ita ut collo hereat. et n penitus abrumpat.

et asperget de sanguine eius parietem altaris.
Quicquid autem reliquum fuerit faciet distilla
re ad fundamentum eius: quia pro peccato est. Alte
rum vero adolebit in holocaustum: ut fieri
solet. Rogabitque pro eo sacerdos et pro peccato
eius, et dimittetur ei. Quod si nequiverit
manus eius offerre duos turtures aut
duos pullos columbe: offeret pro peccato
simile partem ephi decimam. Non mittet in
eam oleum nec thuris aliquid imponet, quia
pro peccato est: tradetque eam sacerdoti. Qui
plenum ex ea pugillum hauriens, crema
bit super altare in monumentum eius qui ob
tulit, rogans pro illo et expians. Reliqu
am partem: ipse habebit in munere. Locu
tusque est dominus ad moysen, dicens. Anima
si prevaricans ceremonias per errorem in
his que domino sunt sanctificata peccaverit:
offeret pro delicto suo arietem immacu
latum de gregibus, qui emi potest duobus siclis
iuxta pondus sanctuarii. Ipsumque quod intulit
damni restituet: et quintam partem ponet
supra, tradens sacerdoti. Qui rogabit pro
eo offerens arietem: et dimittetur ei.
Anima que peccaverit per ignorantiam, feceritque
unum ex his que domini lege prohibentur, et
peccati rea intellexerit iniquitatem suam:
offeret arietem immaculatum de gregibus
sacerdoti, iuxta mensuram estimationemque
peccati. Qui orabit pro eo, quod nesciens
fecerit: et dimittetur ei, quia per errorem
deliquit in dominum. Locutusque est dominus ad mo
ysen: dicens. Anima que peccaverit et contem
pto domino: negaverit depositum proximo su
o, quod fidei eius creditum fuerat vel vi
aliquid extorserit aut calumpniam fecerit,
sive rem perditam invenerit, et inficians
insuper peieraverit, et quodlibet aliud ex pluribus
fecerit, in quibus peccare solent homines,
convicta delicti reddet omnia que per fraudem
voluit obtinere integra: et quintam insuper
partem domino cui dampnum intulerat.
Pro peccato autem suo offeret arietem imma
culatum de grege: et dabit eum sacerdoti:
iuxta estimationem mensuramque delicti. Qui
rogabit pro eo coram domino: et dimittetur
illi, pro singulis que faciendo peccavit.
VI Locutusque est dominus ad moysen. dicens. Pre
cipe aaron et filiis eius. Hec est lex ho
locausti. Cremabitur in altari tota nocte:
usque mane ignis ex eodem altari erit.
Vestietur sacerdos tunica et feminalibus
lineis. tolletque cineres quos vorans ignis
exussit, et ponens iuxta altare spoli
abitur prioribus vestimentis. indutusque ali
is efferet eos extra castra: et in loco mun
dissimo usque ad favillam consumi faciet.
Ignis autem in altari semper ardebit. quem nu
triet sacerdos subiciens ligna mane per
singulos dies. et imposito holocausto de
super adolebit adipes pacificorum. Ignis
est iste perpetuus qui numquam deficiet in al
tari. Hec est lex sacrificii et libamentorum,
que offerent filii aaron coram domino et co
ram altari. Tollet sacerdos pugillum si
mile que conspersa est oleo. et totum thus
quod super similam positum est. adolebitque illud in al
tari in monumentum odoris suavissimi do
mino. Reliquam autem partem simile come
det aaron cum filiis suis. absque fermento:
et comedet in loco sancto atrii tabernaculi. Ideo
autem non fermentabitur: quia pars eius in
domini offertur incensum. Sanctum sanctorum erit: sicut
pro peccato atque delicto. Mares tantum stirpis
aaron. comedent illud. Legitimum sem
piternum erit in generationibus vestris. de sacri
ficiis domini. Omnis qui tetigerit illa sanctifi
cabitur. Locutusque est dominus ad moysen dicens.
Hec est oblatio aaron et filiorum eius. quam offer
re debent domino in die unctionis sue. Deci
mam partem ephi offerent simile in sa
crificio sempiterno. medium eius mane. et
medium vespere: que in sartagine oleo con
spersa frigetur. Offeret autem eam calidam
in odorem suavissimum sacerdos. domino.
qui patri iure successerit. et tota cre
mabitur in altari. Omne enim sacrificium
sacerdotum igne consumetur. nec quisquam
comedet ex eo. Locutus est dominus ad
moysen dicens. Loquere aaron, et filiis
eius. Ista est lex hostie pro peccato. In lo
co ubi offertur holocaustum: immola
bitur coram domino. Sanctum sanctorum est. Sacer
dos qui offeret comedet eam in loco sancto:
in atrio tabernaculi. Quicquid tetigerit
carnes eius sanctificabitur. Si de sangui
ne illius vestis fuerit aspersa: lavabitur
in loco sancto. Vas autem fictile in quo coc

ta est confringetur. Quod si vas eneum fuerit:
defricabitur et lavabitur aqua. Omnis ma
sculus de genere sacerdotali vescetur carnibus
eius quia sanctum sanctorum est. Hostia enim que ceditur
pro peccato, cuius sanguis infertur in tabernacu
lum testimonii ad expiandum in sanctuario:
non comedetur sed comburetur igni.
Hec quoque lex est hostie pro delicto; sancta sancto
rum est. Idcirco ubi immolabitur holocau
stum: mactabitur et victima pro delicto. San
guis eius per girum fundetur altaris. Offe
rent ex ea caudam et adipem qui operit vi
talia. duos renunculos. et pinguedinem
que iuxta ilia est. reticulumque iecoris cum re
nunculis: et adolebit ea sacerdos super
altare. Incensum est domini pro delicto. Omnis
masculus de sacerdotali genere in loco sancto
vescetur his carnibus: quia sanctum sanctorum est. Sicut
pro peccato offertur hostia: ita et pro delicto.
utriusque hostie lex una erit. Ad sacerdo
tem qui eam obtulerit: pertinebit. Sacer
dos qui offert holocausti victimam: ha
bebit pellem eius. Et omne sacrificium simile
quod coquitur in clibano: et quicquid in crati
cula vel in sartagine preparatur: eius erit
sacerdotis a quo offertur: sive oleo con
spersa sive arida fuerint. Cunctis filiis aa
ron equa mensura per singulos dividetur.
VII Hec est lex hostie pacificorum: que offertur
domino. Si pro gratiarum actione fuerit oblatio:
offerent panes absque fermento conspersos o
leo. et lagana azima uncta oleo. coctam
que similam. et collyridas olei admixtione
conspersas. Panes quoque fermentatos: cum hosti
a gratiarum. que immolatur pro pacificis. Ex
quibus unus pro primiciis offertur domino: et
erit sacerdotis qui fundet hostie sanguinem.
Cuius carnes eadem comedentur die. nec
remanebit ex eis quicquam usque mane. Si
voto vel sponte quisquam obtulerit ho
stiam. eadem similiter edetur die. Sed
et si quid in crastinum remanserit: vesci li
citum est. Quicquid autem tercius invenerit dies:
ignis absumet. Si quis de carnibus vic
time pacificorum die tercio comederit: irri
ta fiet eius oblatio. nec proderit offerenti:
quin potius quecumque anima tali se edulio con
taminaverit. prevaricationis rea erit. Ca
ro que aliquid tetigerit inmundum: non co
medetur sed comburetur igni. Qui fu
erit mundus: vescetur ea. Anima polluta
que ederit de carnibus hostie pacificorum
que oblata est domino: peribit de populis suis.
Et que tetigerit inmunditiam hominis vel iu
menti. sive omnis rei que polluere potest,
et comederit de huiuscemodi carnibus: in
teribit de populis suis. Locutusque est dominus ad
moysen: dicens. Loquere filiis israel. Adi
pem bovis et ovis et capre: non comede
tis. Adipem cadaveris morticini. et eius
animalis quod a bestia captum est: habebitis
in usus varios. Si quis adipem qui offer
ri debet in incensum domini comederit: peribit
de populo suo. Sanguinem quoque omnis ani
malis non sumetis in cibo: tam de avibus quam
de pecoribus. Omnis anima que ederit sangui
nem. peribit de populis suis. Locutus est dominus
ad moysen: dicens. Loquere filiis israel.
dicens. Qui offert victimam pacificorum
domino. offerat simul et sacrificium: id est
libamenta eius. Tenebit manibus adipem
hostie: et pectusculum. Cumque ambo con
lata domino consecraverit: tradet sacerdoti. qui
adolebit adipem super altare. Pectuscu
lum autem erit aaron: et filiorum eius. Armum
quoque dextrum de pacificorum hostiis cedet
in primicias sacerdotis. Qui obtulerit
sanguinem et adipem filiorum aaron:
ipse habebit armum dextrum in porti
one sua. Pectusculum enim elationis et seu
armum separationis tuli a filiis israel. de hosti
is eorum pacificis: et dedi aaron sacerdoti
ac filiis eius. lege perpetua. ab omni populo
israel. Hec est unctio aaron. et filiorum eius
in cerimoniis domini. die qua obtulit e
os moyses ut sacerdotio fungerentur:
et que precepit dari eis dominus. a filiis israel.
religione perpetua. in generationibus suis.
Ista est lex holocausti et sacrificii pro pec
cato atque delicto. et pro consecratione et
pacificorum victimis quas constituit dominus mo
ysi in monte synai: quando mandavit filiis
israel ut offerrent oblationes suas domino in de
serto synai.
Locutusque est dominus ad moysen: dicens. VIII
Tolle aaron cum filiis suis: et vestes
eorum. et unctionis oleum. vitulum pro pec
cato. et duos arietes. canistrum cum azimis.

et congregabis omnem coetum ad ostium tabernaculi. Fecit Moyses ut Dominus imperaverat, congregataque omni turba ante fores tabernaculi, ait: Iste est sermo quem iussit Dominus fieri. Statimque obtulit Aaron et filios eius. Cumque lavisset eos: vestivit pontificem subucula linea, accingens eum balteo, et induens tunica iacinctina: et desuper humerale imposuit. Quod adstringens cingulo, aptavit rationali, in quo erat doctrina et veritas. Cidari quoque texit caput, et super eam contra frontem posuit laminam auream consecratam in sanctificatione, sicut praeceperat ei Dominus. Tulit et unctionis oleum, quo unxit tabernaculum cum omni supellectili sua. Cumque sanctificans aspersisset altare septem vicibus: unxit illud et omnia vasa eius: labrum cum basi sua sanctificavit oleo. Quod fundens super caput Aaron: unxit eum et consecravit. Filios quoque eius oblatos vestivit tunicis lineis et cinxit balteo, imposuitque mitras: ut iusserat Dominus. Obtulit et vitulum pro peccato. Cumque super caput eius posuissent Aaron et filii eius manus suas, immolavit eum hauriens sanguinem: et intincto digito tetigit cornua altaris per gyrum. Quo expiato et sanctificato: fudit reliquum sanguinem ad fundamenta eius. Adipem autem qui erat super vitalia et reticulum iecoris duosque renunculos cum arvinulis suis adolevit super altare, vitulum cum pelle et carnibus et fimo cremans extra castra, sicut praeceperat Dominus. Obtulit et arietem in holocaustum. Super cuius caput cum imposuissent Aaron et filii eius manus suas: immolavit eum, et fudit sanguinem eius super altaris circuitum. Ipsumque arietem in frusta concidens, caput eius et artus et adipem adolevit igni, lotis prius intestinis et pedibus. Totumque simul arietem incendit super altare eo quod esset holocaustum suavissimi odoris Domino: sicut praeceperat ei. Obtulit et arietem secundum in consecratione sacerdotum: posueruntque super caput illius Aaron et filii eius manus suas. Quem cum immolasset Moyses: sumens de sanguine tetigit extremum auriculae dextrae Aaron, et pollicem manus eius dextrae, similiter et pedis. Obtulit et filios Aaron. Cumque de sanguine arietis immolati tetigisset extremum auriculae singulorum dextrae, et pollicem manus ac pedis dextri, reliquum fudit super altare per circuitum. Adipem vero et caudam omnemque pinguedinem quae operit intestina, reticulumque iecoris et duos renes cum adipibus suis et armo dextro separavit. Tollens autem de canistro azimorum quod erat coram Domino panem absque fermento et collyridam conspersam oleo, laganumque posuit super adipes et armum dextrum, tradens simul omnia Aaron et filiis eius. Qui postquam levaverunt ea coram Domino, rursum suscepta de manibus eorum adolevit super altare holocausti: eo quod consecrationis esset oblatio, in odorem suavitatis sacrificii Domino. Tulit et pectusculum elevans illud coram Domino de ariete consecrationis in partem suam: sicut praeceperat ei Dominus. Assumensque unguentum et sanguinem qui erat super altare, aspersit super Aaron et vestimenta eius, et super filios illius ac vestes eorum. Cumque sanctificasset eos in vestitu suo: praecepit eis dicens. Coquite carnes ante fores tabernaculi: et ibi comedite eas. Panes quoque consecrationis edite qui positi sunt in canistro: sicut praecepit mihi Dominus dicens. Aaron et filii eius comedent eos. Quicquid autem reliquum fuerit de carne et panibus, ignis absumet. De ostio quoque tabernaculi non exibitis septem diebus: usque ad diem qua complebitur tempus consecrationis vestrae. Septem enim diebus finitur consecratio, sicut et in praesentiarum factum est: ut ritus sacrificii compleretur. Die ac nocte manebitis in tabernaculo, observantes custodias Domini: ne moriamini. Sic enim praeceptum est. Feceruntque Aaron et filii eius cuncta quae locutus est Dominus per manum Moysi.

IX

Facto autem octavo die vocavit Moyses Aaron et filios eius ac maiores natu Israel, dixitque ad Aaron. Tolle de armento vitulum pro peccato et arietem in holocaustum utrumque immaculatum: et offer illos coram Domino. Et ad filios Israel loqueris. Tollite hircum pro peccato et vitulum atque agnum anniculum et sine macula in holocaustum, bovem et arietem pro pacificis: et immolate eos

coram domino, in sacrificio singulorum similam oleo conspersam offerentes. Hodie enim dominus apparebit vobis. Tulerunt ergo cuncta que iusserat moyses ad hostium tabernaculi. Ubi cum omnis staret multitudo ait moyses. Iste est sermo quem precepit dominus. Facite et apparebit vobis gloria eius. Dixitque ad aaron. Accede ad altare: et immola pro peccato tuo. Offer holocaustum et deprecare pro te et pro populo. Cumque mactaveris hostiam populi: ora pro eo sicut precepit dominus. Statimque aaron accedens ad altare, immolavit vitulum pro peccato suo: cuius sanguinem obtulerunt ei filii sui. In quo tingens digitum, tetigit cornua altaris: et fudit residuum ad basim eius. Adipemque et renunculos ac reticulum iecoris que sunt pro peccato adolevit super altare: sicut preceperat dominus moysi. Carnes vero et pellem eius extra castra combussit igni. Immolavit et holocausti victimam, obtuleruntque ei filii sui sanguinem eius: quem fudit per altaris circuitum. Ipsam etiam hostiam in frusta concisam cum capite et membris singulis obtulerunt: que omnia super altare cremavit igni. Lotis prius aqua intestinis et pedibus. Et pro peccato populi offerens, mactavit hyrcum. Expiatoque altari fecit holocaustum, addens in sacrificio libamenta que pariter offeruntur: et adolens ea super altare absque ceremoniis holocausti matutini. Immolavit et bovem atque arietem hostias pacificas populi. Obtuleruntque ei filii sui sanguinem: quem fudit super altare in circuitu. Adipes autem bovis et caudam arietis renunculosque cum adipibus suis et reticulum iecoris, posuerunt super pectora. Cumque cremati essent adipes in altari, pectora eorum et armos dextros separavit aaron elevans coram domino, sicut preceperat moyses. Et extendens manus ad populum benedixit eis. Sicque completis hostiis pro peccato et holocaustis et pacificis: descendit. Ingressi autem moyses et aaron tabernaculum testimonii et deinceps egressi, benedixerunt populo. Apparuitque gloria domini omni multitudini: et ecce egressus ignis a domino devoravit holocaustum et adipes qui erant super altare. Quod cum vidissent turbe, laudaverunt dominum: ruentes in facies suas.

X

Arreptisque nadab et abiu filii aaron thuribulis, posuerunt ignem et incensum desuper, offerentes coram domino ignem alienum: quod eis preceptum non erat. Egressusque ignis a domino devoravit eos: et mortui sunt coram domino. Dixitque moyses ad aaron. Hoc est quod locutus est dominus. Sanctificabor in his qui appropinquant michi: et in conspectu omnis populi glorificabor. Quod audiens: tacuit aaron. Vocatis autem moyses misaelem et elisaphan filios oziel patrui aaron: ait ad eos. Ite et tollite fratres vestros de conspectu sanctuarii: et asportate extra castra. Confestimque pergentes tulerunt eos sicut iacebant vestitos lineis tunicis, et eiecerunt foras: ut sibi imperatum fuerat. Locutusque est moyses ad aaron et ad eleazar et ithamar filios eius. Capita vestra nolite nudare: et vestimenta nolite scindere, ne forte moriamini: et super omnem cetum oriatur indignatio. Fratres vestri et omnis domus israel plangant incendium quod dominus suscitavit. Vos autem non egrediemini fores tabernaculi, alioquin peribitis. Oleum quippe sancte unctionis est super vos. Qui fecerunt omnia iuxta preceptum moysi. Dixit quoque dominus ad aaron. Vinum et omne quod inebriare potest non bibetis tu et filii tui quando intrabitis tabernaculum testimonii, ne moriamini: quia preceptum est sempiternum in generationes vestras: et ut habeatis scientiam discernendi inter sanctum et prophanum, inter pollutum et mundum: doceatisque filios israel omnia legitima mea que locutus est dominus ad eos per manum moysi. Locutusque est moyses ad aaron et ad eleazar atque ythamar filios eius: qui residui erant. Tollite sacrificium quod remansit de oblatione domini, et comedite illud absque fermento iuxta altare: quia sanctum sanctorum est. Comedetis autem in loco sancto: quod datum est tibi et filiis tuis de oblationibus domini, sicut preceptum est michi. Pectusculum quoque quod oblatum est et armum qui separatus est, edetis in loco mundissimo tu et filii tui ac filie tue tecum. Tibi enim ac liberis tuis reposita sunt de hostiis salutaribus filiorum israel: eo quod armum et pectus et adipes qui cremantur

in altari eleuauerit coram domino: et pertine
ant ad te et ad filios tuos lege perpetua:
sicut precepit dominus. Inter hec hyrcum qui obla
tus fuerat pro peccato cum quereret moyses
moyses exustum reperit. Iratusque contra
eleazar et ithamar filios aaron qui re
manserant. ait. Cur non comedistis hostiam
pro peccato in loco sancto que sancta sanctorum est: et
data vobis ut portetis iniquitatem multitu
dinis. et rogetis pro ea in conspectu domini.
presertim cum de sanguine illius non sit
illatum intra sancta. et comedere eam debue
ratis in sanctuario. sicut preceptum est michi. Respondit
aaron. Oblata est hodie uictima pro
peccato et holocaustum coram domino. Michi
autem accidit: quod uides. Quomodo potui
comedere eam. aut placere domino in ce
rimoniis mente lugubri? Quod cum audis
set moyses recepit satisfactionem.
XI Locutusque est dominus ad moysen et aaron
dicens. Dicite filiis israel. Custodite
omnia que scripsi uobis ut sim uester deus.
Hec sunt animalia que comedere debetis
de cunctis animantibus terre. Omne quod habet
diuisam ungulam et ruminat in pe
coribus: comedetis. Quicquid autem rumi
nat et habet ungulam sed non diuidit eam: sicut
camelus et cetera. non comedetis illud. et
inter immunda reputabitis. Chyrogrillus qui
ruminat ungulamque non diuidit: immun
dus est. Lepus quoque nam et ipse rumi
nat sed ungulam non diuidit. Et sus qui
cum ungulam diuidat non ruminat. horum
carnibus non uescemini nec cadauera contin
getis: quia immunda sunt uobis. Hec sunt
que gignuntur in aquis. et uesci licitum est.
Omne quod habet pinnulas et squamas
tam in mari quam in fluminibus et sta
gnis: comedetis. Quicquid autem pin
nulas et squamas non habet. eorum que in a
quis mouentur et uiuunt: abhomi
nabile uobis et execrandum erit. Car
nes eorum non comedetis: et morticina ui
tabitis. Cuncta que non habent pinnulas
et squamas in aquis: polluta erunt. Hec
sunt que de auibus comedere non debetis:
et uitanda sunt uobis. Aquilam et gryp
hem. et halietum. et miluum. ac uulturem.
iuxta genus suum: et omne coruini generis.

in similitudinem suam: strutionem et noctuam.
et larum. et accipitrem iuxta genus suum:
bubonem et mergulum. et ibin. et cignum.
et onocrotalum et porphirionem. et herodio
nem. et charadrion. iuxta genus suum: Up
upam quoque et uespertilionem. Et omne
de uolucribus quod graditur super quattuor
pedes: abhominabile erit uobis. Quic
quid autem ambulat quidem super quattuor pe
des. sed habet longiora retro crura per que salit
super terram comedere debetis: ut est bru
chus in genere suo. et atacus. atque ophiomachus. ac
locusta: singula iuxta genus suum. Quic
quid autem ex uolucribus quattuor tantum habet pedes:
execrabile erit uobis. Et quicumque mor
ticina eorum tetigerit: polluetur. et erit in
mundus usque ad uesperum. Et si necesse
fuerit ut portet quippiam horum mortuum.
lauabit uestimenta sua: et immundus erit
usque ad solis occasum. Omne animal quod habet
quidem ungulam. sed non diuidit eam nec
ruminat. immundum erit. Et quisquis te
tigerit illud contaminabitur. Quod ambulat
super manus ex cunctis animantibus que incedunt
quadrupedia: immundum erit. Qui teti
gerit morticina eorum: polluetur usque
ad uesperum. Et qui portauerit huiuscemodi
cadauera. lauabit uestimenta sua. et im
mundus erit usque ad uesperum: quia omnia hec im
munda sunt uobis. Hec quoque inter polluta
reputabuntur: de his que mouentur in terra.
mustela. et mus. et cocodrillus. singula iu
xta genus suum: migale. et cameleon et
stellio. et lacerta. et talpa: omnia hec im
munda sunt. Qui tetigerit morticina
eorum: immundus erit usque ad uesperum. Et
super quod ceciderit quicquam de morticinis eo
rum. polluetur: Tam uas ligneum et uesti
mentum quam pelles et cilicia et in quocumque
quod fit opus. tingentur aqua. et polluta
erunt usque ad uesperum: et sic postea mun
dabuntur. Vas autem fictile in quo horum
quicquam intro ceciderit polluetur: et idc
co frangendum est. Omnis cibus quem comede
tis. si fusa fuerit super eum aqua: immun
dus erit. Et omne liquens quod bibitur de
uniuerso uase: immundum erit. Et quicquid
de morticinis huiusmodi ceciderit super
illud. immundum erit: siue clibani siue c

chytropodes: destruentur, et immundi erunt.
Fontes vero et cisterne et omnis aquarum congrega-
tio: immunda erit. Qui morticinum eorum
tetigerit: polluetur. Si ceciderit super se-
mentem non polluent eam. Si autem quis-
piam aqua sementem perfuderit, et postea mor-
ticinis tacta fuerit: illico polluetur. Si
mortuum fuerit animal quod licet vobis come-
dere: qui cadaver eius tetigerit inmundus
erit usque ad vesperum. Et qui comederit ex
eo quippiam sive portaverit: lavabit ve-
stimenta sua, et inmundus erit usque ad ve-
sperum. Omne quod reptat super terram abhomi-
nabile erit vobis, nec assumetur in cibum.
Quicquid super pectus quadrupes graditur,
et multos habet pedes, sive super humum
trahitur non comedetis: quia abhomina-
bile est. Nolite contaminare animas vestras, nec
tangatis quicquam eorum ne inmundi si-
tis. Ego enim sum dominus deus vester. Sancti e-
stote: quia ego sanctus sum. Ne polluatis
animas vestras: in omni reptili quod mo-
vetur super terram. Ego enim sum dominus qui
eduxi vos de terra egypti: ut essem vo-
bis in deum. Sancti eritis, quia et ego sanctus sum.
Ista est lex animantium ac volucrum, et omnis
anime viventis, que movetur in aqua,
et reptat in terra, ut differentias nove-
ritis mundi et inmundi: et sciatis quid
comedere, et quid respuere debeatis.

XII Locutusque est dominus ad moysen dicens. Lo-
quere filiis israel, et dices ad eos. Mulier
si suscepto semine pepererit masculum: in-
munda erit septem diebus, iuxta dies se-
parationis menstrue. et die octavo cir-
cumcidetur infantulus. Ipsa vero trigin-
ta tribus diebus manebit in sanguine pu-
rificationis sue. Omne sanctum non tanget,
nec ingredietur sanctuarium, donec imple-
antur dies purgationis eius. Si autem
feminam pepererit: inmunda erit du-
abus ebdomadibus iuxta ritum fluxus menstru-
i: et .lx. et sex diebus manebit in sangui-
ne purificationis sue. Cumque expleti
fuerint dies purificationis eius, pro filio
sive pro filia: deferet agnum anniculum
in holocaustum, et pullum columbe sive tur-
turem pro peccato ad hostium tabernaculi testi-
monii, et tradet sacerdoti. Qui offeret

illa coram domino, et rogabit pro ea: et sic mundabi-
tur a profluvio sanguinis sui. Ista est lex
parientis masculum aut feminam. Quod si non in-
venerit manus eius, nec potuerit offer-
re agnum: sumet duos turtures vel duos
pullos columbe: unum in holocaustum et al-
terum pro peccato. Orabitque pro ea sacerdos,
et sic mundabitur.

XIII Locutusque est dominus ad moysen et aaron
dicens. Homo in cuius carne et cute ortus
fuerit diversus color sive pustula aut quasi
lucens quippiam id est plaga lepre, adduce-
tur ad aaron sacerdotem, vel ad
unum quemlibet filiorum eius. Qui cum viderit
lepram in cute, et pilos in album mutatos
colorem, ipsamque speciem lepre humiliorem
cute et carne reliqua: plaga lepre est,
et ad arbitrium eius separabitur. Sin autem can-
dor lucens fuerit in cute, nec humilior
carne reliqua, et pili coloris pristini, recludet
eum sacerdos septem diebus: et considera-
bit die septima. Et siquidem lepra ultra
non creverit, nec transierit in cute priores ter-
minos: rursum includet eum septem die-
bus aliis: et die septimo contemplabitur. Si
obscurior fuerit lepra, et non creverit in cute:
mundabit eum quia scabies est: lava-
bitque homo vestimenta sua et mundus erit.
Quod si postquam a sacerdote visus est et red-
ditus mundicie, iterum lepra creverit: addu-
cetur ad eum, et inmundicie condempnabitur.
Plaga lepre si fuerit in homine addu-
cetur ad sacerdotem, et videbit eum. Cumque
color albus in cute fuerit: et capillorum
mutaverit aspectum, ipsa quoque caro viva
apparuerit, lepra vetustissima iudica-
bitur, atque inolita cuti. Contaminabit
itaque eum sacerdos, et non recludet, quia perspi-
cue inmundicie est. Sin autem effloruerit
discurrens lepra in cute, et operuerit omnem
carnem a capite usque ad pedes quicquid
sub aspectu oculorum cadit: considerabit
eum sacerdos, et teneri a lepra mundissima
iudicabit: eo quod in candorem omnis
versa sit: et idcirco homo mundus erit. Quando
vero caro vivens in eo apparuerit, tunc sacer-
dotis iudicio polluetur, et inter inmundos
reputabitur. Caro enim viva si lepra aspergi-
tur: inmunda est. Quod si rursum versa fuerit

in alborem, et totum hominem operuerit: con
siderabit eum sacerdos, et mundum esse decer
net. Caro autem et cutis in qua ulcus natum est,
et sanatum, et in loco ulceris cicatrix apparu
erit alba, sive subrufa: adducetur homo
ad sacerdotem. Qui cum viderit locum lepre hu
miliorem carne reliqua, et pilos versos in
candorem: contaminabit eum. Plaga enim
lepre orta est in ulcere. Quod si pilus colo
ris est pristini, et cicatrix subobscura et
vicina carne non est humilior: recludet
eum septem diebus. Et siquidem creverit: adiu
dicabit eum lepre. Sin autem steterit in lo
co suo, ulceris est cicatrix: et homo mun
dus erit. Caro autem et cutis quam ignis exus
serit, et sanata albam sive rufam habuerit
cicatricem: considerabit eam sacerdos, et
ecce versa est in alborem, et locus eius est re
liquam cute humilior: contaminabit eum, quia
plaga lepre in cicatrice orta est. Quod si pi
lorum color non fuerit immutatus, nec humilior
plaga carne reliqua, et ipsa lepre species fuerit
subobscura: recludet eum septem diebus,
et die septimo contemplabitur. Si creverit in cu
te lepra, contaminabit eum. Sin autem in loco su
o candor steterit non satis clarus: plaga com
bustionis est, et idcirco mundabitur quia cicatrix est
combusture. Vir sive mulier in cuius capi
te vel barba germinaverit lepra: videbit eam
sacerdos. Et siquidem humilior fuerit locus
carne reliqua et capillus flavus solitoque
subtilior: contaminabit eos: quia lepra capitis
ac barbe est. Sin autem viderit et locum
macule equalem vicine carni, et capillum
nigrum: recludet eum septem diebus: et die
septimo intuebitur. Si non creverit macula, et
capillus sui coloris est: et locus plage
carni reliqua equalis: radetur homo absque lo
co macule, et includetur septem diebus aliis.
Si die septimo visa fuerit stetisse pla
ga in loco suo: nec humilior carne reli
qua: mundabit eum. Lotisque vestibus suis
mundus erit. Sin autem post emundationem
rursus creverit macula in cute: non queret
amplius utrum capillus in flavum colorem
sit immutatus: quia aperte immundus est. Porro
si steterit macula, et capilli nigri fuerint,
noverit hominem esse sanatum, et confiden
ter eum pronunciet mundum. Vir et mulier

in cuius cute candor apparuerit: intuebi
tur eos sacerdos. Si deprehenderit subob
scurum alborem lucere in cute: sciat non
esse lepram, sed maculam coloris candidi,
et hominem mundum. Vir de cuius ca
pite capilli fluunt: calvus ac mundus
est. Et si a fronte ceciderint pili, recal
vaster et mundus est. Sin autem in cal
vitio sive in recalvatione albus vel ruf
fus color fuerit exortus, et hoc sacerdos
viderit: condempnabit eum haud dubie
lepra est que orta est in calvitio.
Quicumque ergo maculatus fuerit lepra: et
separatus ad arbitrium sacerdotis: ha
bebit vestimenta dissuta, caput nudum,
os veste contectum: contaminatum ac sor
didum se clamabit, omni tempore quo lep
rosus est et immundus: solus habitabit extra
castra. Vestis lanea sive linea, que lepra
habuerit in stamine aut subtegmine: a
ut certe pellis, vel quicquid ex pelle confectum
est, si alba aut rufa macula fuerit
infecta lepra reputabitur, ostendeturque
sacerdoti. Qui consideratam recludet se
ptem diebus: et die septimo rursus aspi
ciens si crevisse deprehenderit: lepra perseve
rans est: pollutum iudicabit vestimentum.
et omne in quo fuerit inventa: et idcirco
comburetur flammis. Quod si eam viderit non
crevisse: precipiet et lavabunt id in quo le
pra est: recludetque illud septem diebus ali
is. Et cum viderit faciem quidem pristinam
non reversam, nec tamen crevisse lepram: immun
dum iudicabit, et igne comburet: eo quod
infusa sit in superficie vestimenti, vel per
totum lepra. Sin autem obscurior fuerit
locus lepre, postquam vestis est lota: ab
rumpet eum et a solido dividet. Quod si
ultra apparuerit in his locis que prius
immaculata erant: lepra volatilis et vaga
debet igne comburi. Si cessaverit lavabis
ea que pura sunt secundo: et munda erunt. Ista
est lex lepre vestimenti lanei et linei, sta
minis atque subtegminis, omnisque suppel
lectilis pellicee, quomodo mundari debeat
vel contaminari.

XIIII

Locutusque est dominus ad moysen: dicens.
Hic est ritus leprosi: quando mundandus est.
Adducetur ad sacerdotem. Qui egressus

de castris cum invenerit lepram esse munda
tam, praecipiet ei qui purificatur, ut of
ferat pro se duos passeres vivos quos
vesci licitum est, et lignum cedrinum, ver
miculumque et ysopum. Et unum e passe
ribus immolari iubebit in vase fictili
super aquas viventes. Alium autem vivum
cum ligno cedrino et cocco et ysopo tinget
in sanguine passeris immolati quo
asperget illum qui mundandus est septies, ut
iure purgetur: et dimittet passerem
vivum, ut in agrum avolet. Cumque laverit
homo vestimenta sua, radet omnes pilos
corporis et lavabitur aqua. Purificatusque in
gredietur castra: ita dumtaxat ut maneat
extra tabernaculum suum septem diebus, et di
e septimo radat capillos capitis, barbam
que et supercilia ac totius corporis pilos. Et
lotis rursum vestibus et corpore die octa
vo assumet duos agnos immaculatos
et ovem anniculam absque macula, et tres
decimas similae in sacrificium, quae conspersa
sit oleo, et seorsum olei sextarium. Cumque
sacerdos purificans hominem, statuerit
eum et hec omnia coram domino in hostio
tabernaculi testimonii: tollet agnum et of
feret eum pro delicto oleique sextarium. Et
oblatis ante dominum omnibus, immolabit ag
num immolari solet hostia pro peccato et ho
locaustum, id est in loco sancto. Sicut enim
pro peccato ita et pro delicto ad sacerdotem per
tinet hostia. Sancta sanctorum est. Assumensque sacer
dos de sanguine hostie que immolata est
pro delicto, ponet super extremum auricule
dextre eius qui mundatur, et super pollices
manus dextre ac pedis. Et de olei sextari
o mittet in manum suam sinistram, tinget
que digitum dextrum in eo, et asperget septi
es coram domino. Quod autem reliquum est olei
in leva manu fundet super extremum
auricule dextre eius qui mundatur, et
super pollices manus ac pedis dextri, et
super sanguinem qui effusus est pro delicto,
et super caput eius. Rogabitque pro eo coram
domino, et faciet sacrificium pro peccato. Tunc im
molabit holocaustum, et ponet illud in al
tari cum libaminibus suis: et homo rite munda
bitur. Quod si pauper est, et non potest manus eius in
venire que dicta sunt, sumet agnum pro de
licto ad oblationem, ut roget pro eo sacerdos,
decimamque partem similae conspersae oleo in
sacrificium, et olei sextarium, duosque turtu
res sive duos pullos columbe, quorum sit u
nus pro peccato, et alter in holocaustum: offe
retque ea die octavo purificationis sue sa
cerdoti, ad ostium tabernaculi testimonii
coram domino. Qui suscipiens agnum pro deli
cto et sextarium olei, levabit simul. Immo
latoque agno, de sanguine eius ponet super
extremum auricule dextre eius qui
mundatur, et super pollices manus eius ac
pedis dextri. Olei vero partem mittet in ma
num suam sinistram, in quo tingens digitum
dextre manus asperget septies coram domino:
tangetque extremum dextre auricule illius
qui mundatur, et pollices manus ac pe
dis ac pedis dextri in loco sanguinis qui ef
fusus est pro delicto. Reliquam autem partem
olei que est in sinistra manu, mittet super cap
ut purificati, ut placet pro eo dominum. Et tur
turem sive pullum columbe offeret, u
num pro delicto et alterum in holocaustum cum li
bamentis suis. Hoc est sacrificium leprosi, qui
habere non potest omnia in emundationem sui.
Locutusque est dominus ad Moysen et Aaron, di
cens. Cum ingressi fueritis terram Chana
an quam ego dabo vobis in possessionem, si
fuerit plaga lepre in edibus, ibit cuius est
domus nuntians sacerdoti, et dicet: Quasi
plaga lepre videtur esse in domo mea.
At ille praecipiet ut efferant universa de do
mo, priusquam ingrediatur eam et videat
utrum leprosa sit: ne immunda fiant omnia
que in domo sunt. Intrabitque postea
ut consideret domus lepram. Et cum viderit
in parietibus illius quasi valliculas pal
lore sive rubore deformes, et humili
ores superficie reliqua, egredietur ad o
stium domus, et statim claudet eam sep
tem diebus. Reversusque die septimo
considerabit eam. Si invenerit crevisse le
pram, iubebit erui lapides in quibus
lepra est, et proiici eos extra civita
tem in loco immundo. Domum autem ipsam
radi intrinsecus per circuitum, et spargi pul
verem rasure extra urbem in loco im
mundo, lapidesque alios reponi pro his qui
ablati fuerint, et luto alio liniri domum.

Sin aūt postquā eruti fuīt lapides et pul
uis elatus et alia strata. ingressus sa
cerdos uidērit reuersam leprā. et parietes
aspsos maculis. lepra ē pseuerās. et imū
da dom9. Quā statim destruent. et lapi-
des eius ac ligna atq; uniu̾sū puluēm
picient ex̄ oppidum. in loco īmūdo. q
intrauerit domū qn̄ clausa ē. imūdus
erit usq; ad uespm. Et qui dormierit
in ea et comederit quippiā. lauabit
uestimēta sua. Qđ si introiēs sacerdos
uiderit leprā n̄ creuisse ī domo pq̄
denuo lita ē. purificabit eam reddi
ta sanitate. Et in purificatiōe eius su
met duos passeres. lignūq; cedrinū.
et u̾miculū atq; ysopum. Et imola
to uno passere ī uase fictili sup aq̄s
uiuas. tollet lignū cedrinū et ysopum
et coccū. et passerem uiuū. et intinget
oīa in sanguine passeris immolati.
atq; ī aquis uiuētibus. et aspget domum
septies. purificabitq; eam tā in sāguine
passeris quā in aquis uiuētibus. et in pas
sere uiuo lignoq; cedrino. et ysopo at
q; u̾miculo. Cumq; dimiserit passerē
auolare in agrū libere. orabit p domo.
et iure mundabit̄. Ista ē lex omnis lep̄
et percussure. lepre uestiū et domoꝝ. cica
tricis et erūpētiū papularū. lucentis
macule. et in uarias spēs colorib; imu
tatis. ut possit sciri quo tp̄r mūdū q̄d
uel inmūdū sit.
XV Locutusq; ē dn̄s ad moysen et aaron:
dicens. Loquimini filiis isrl̄ et dici
te eis. Vir qui patitur fluxū seminis.
imūdus erit. Et tūc iudicabit̄ huic ui
tio subiacere. cū p momēta singl̄a ad
heserit carni illius. atq; concreuerit fe
dus humor. Omne stratū in quo dor
mierit imūdū erit. et ubicūq; sederit.
Siquis hominū tetigerit lectulū eī. la
uabit uestimēta sua. et ipse lotus aqua
imūd9 erit usq; ad uespm. Si sederit
ubi ille sederat. et ipe lauabit uestimēta
sua. et ipe lotus aq̄ immūd9 erit usq;
ad uespm. Si sederit ubi ille sederat. et ip
se lauabit uestimēta sua. et lot9 aqua
immūdus erit usq; ad uespm. Qui te
tigerit carnē eius lauabit uestimēta sua.
et ipse lotus aqua immundus erit us
q; ad uespm. Si saliuam huiuscemōi
homo iecerit sup eum q̄ mūdus ē. La
uabit uestem suam. et lotus aqua imū
dus erit usq; ad uespm. Sagma sup
qđ sederit. inmūdum erit. Et quicquid
sub eo fuerit qui fluxū seminis patitur
pollutū erit usq; ad uespm. Et omnis
qui tetigerit quicqđ sub eo fuerit. pol
lutus erit usq; ad uespm. Qui porta
uerit horū aliqđ lauabit uestem suā.
et ipse lotus aqua imūdus erit usq; ad
uespm. Omnis quē tetigerit qui talis ē
n̄ lotis an̄ manib; lauabit uestimēta
sua. et lotus aqua immundus erit usq;
ad uespm. Vas fictile qđ tetigerit. cōfrige
tur. Vas aūt ligneū. lauabitur aqua.
Si sanatus fuerit qui hm̄oi sustinet
passiōem. nūabit. vii. dies p9 emūda
tiōem sui. et lotis uestib; ac toto corpē
in aquis uiuētib; erit mūd9. Die autē
octauo sumet duos turtures aut duos
pullos columbe. et ueniet ī cōspectu dn̄i ad
hostiū tabnaculi testimonii. dabitq; eos
sacerdoti. Qui faciet unū p peccō. et alt̾m
ī holocaustū. Rogabitq; p eo corā dn̄o.
ut emundetur a fluxu seminis sui. Vir
de quo egredietur semē coitus. lauabit
omne corpus suū. et imūd9 erit usq; ad
uespm. Vestem et pellem quā habue
rit lauabit aqua. et inmūdus erit usq;
ad uespm. Mulier cū q̄ coierit lauabitur
aq̄. et inmūda erit usq; ad uespm. Mu
lier que redeunte mēse patit̄ fluxū sāg̾
nis. vii. dieb; separabit̄. Omnis qui teti
gerit eam. inmundus erit usq; ad ue
spm. Et ī quo dormierit uł sederit. vii.
dieb; separatiōis sue. polluet̄. Qui tetige
rit lectulū eius lauabit uestimēta sua.
et ipe lotus aq̄. imūdus erit usq; ad ue
spm. Omne uas sup q̄d illa sederit quisq̄s
attigerit lauabit uestimēta sua. et lo
tus aqua. pollutus erit usq; ad uespm.
Si coierit cū ea uir tp̄r sanguinis men
strualis. inmūd9 erit. vii. dieb;. Et oē
stratū in quo dormierit. polluet̄. Mulr
q̄ patitur multis dieb; fluxū sāguis
nō in tp̄r mēstruali. uł que post men
struū sanguinē fluere n̄ cessat. quā

cum huiusmodi subiacet passioni: menstrualis
erit: qui sit in tempore menstruo. Omne stratum
in quo dormierit, et vas in quo sederit,
pollutum erit. Quicumque tetigerit ea, la-
vabit vestimenta sua: et ipse lotus aqua in-
mundus erit usque ad vesperum. Si steterit
sanguis et fluere cessaverit, numerabit se-
ptem dies purificationis sue, et octavo die
offeret pro se sacerdoti duos turtures vel duos
pullos columbe, ad ostium tabernaculi te-
stimonii. Qui unum faciet pro peccato, et
alterum in holocaustum: rogabitque pro ea co-
ram domino, et pro fluxu immunditie eius. Do-
cebitis ergo filios israel ut caveant immun-
ditias, et non moriantur in sordibus suis,
cum polluerint tabernaculum meum quod est
inter eos. Ista est lex eius qui patitur flu-
xum seminis, et qui polluitur coitu: et que
menstruis temporibus separatur, vel que iugi fluit
sanguine: et hominis qui dormierit cum ea.
XVI Locutusque est dominus ad moysen,
post mortem duorum filiorum aaron quando
offerentes ignem alienum interfecti sunt:
et precepit ei dicens. Loquere ad aaron fra-
trem tuum, ne omni tempore ingrediatur sanc-
tuarium quod est intra velum coram propitiatorio,
quo tegitur archa ut non moriatur: quia
in nube apparebo super oraculum, nisi hec
ante fecerit. Vitulum offeret pro peccato: et
arietem in holocaustum. Tunica linea
vestietur: feminalibus lineis verecunda
celabit. Accingetur zona linea: cidarim
lineam imponet capiti. Hec enim vestimen-
ta sunt sancta: quibus cunctis cum lotus fu-
erit induetur. Suscipietque ab univer-
sa multitudine filiorum israel duos hyr-
cos pro peccato: et unum arietem in holocau-
stum. Cumque obtulerit vitulum et oraverit
pro se et pro domo sua, duos hyrcos stare
faciet coram domino in ostio tabernaculi
testimonii: mittens super utrumque sor-
tem, unam domino et alteram capro emissario.
Cuius sors exierit domino: offeret illum pro
peccato. Cuius autem in caprum emissarium:
statuet eum vivum coram domino, ut fun-
dat preces super eo: et emittat illum in soli-
tudinem. His rite celebratis offeret vi-
tulum: et rogans pro se et pro domo sua immo-
labit eum. Assumptoque thuribulo quod
prunis altaris impleverit, et hauriens ma-
nu compositum thymiama in incensum ultra
velum intrabit in sancta: ut positis super
ignem aromatibus: nebula eorum et vapor ope-
riat oraculum, quod est super testimonium: et non mo-
riatur. Tollet quoque de sanguine vituli:
et asperget digito septies contra propitiato-
rium ad orientem. Cumque mactaverit hyr-
cum pro peccato populi: inferet sanguinem eius
intra velum, sicut preceptum est de sanguine
vituli, ut aspergat e regione oraculi, et
expiet sanctuarium ab immunditiis filiorum
israel, et a prevaricationibus eorum: cunctisque pec-
catis. Iuxta hunc ritum faciet tabernacu-
lo testimonii quod fixum est inter eos in me-
dio sordium habitationis eorum. Nullus ho-
minum sit in tabernaculo quando pontifex ingre-
ditur in sanctuarium ut roget pro se et pro domo
sua et pro universo cetu israel, donec egredi-
atur tabernaculum. Cum autem exierit ad al-
tare quod coram domino est: oret pro se, et sumptum
sanguinem vituli atque hirci fundat super
cornua eius per gyrum. Aspergensque di-
gito septies expiet et sanctificet illud
ab immunditiis filiorum israel. Postquam
emundavit sanctuarium et tabernaculum et
altare: tunc offerat hyrcum viventem.
Et posita utraque manu super caput eius
confiteatur omnes iniquitates filiorum
israel: et universa delicta atque peccata eorum:
que imprecans capiti eius emittet illum per
hominem paratum in desertum. Cumque
portaverit hircus omnes iniquitates eo-
rum in terram solitariam, et dimissus fuerit
in deserto, revertetur aaron in tabernaculum
testimonii. Et depositis vestibus quibus
prius indutus erat cum intraret sanctua-
rium, relictisque ibi lavabit carnem suam
in loco sancto: induetur que vestimentis suis. Et post-
quam egressus obtulerit holocaustum suum ac ple-
bis rogabit tam pro se quam pro populo: et a-
dipem qui oblatus est pro peccatis ado-
lebit super altare. Ille vero qui dimiserit ca-
prum emissarium lavabit vestimenta sua
et corpus aqua: et sic ingredietur in castra.
Vitulum autem et hircum qui pro peccato fu-
erant immolati, et quorum sanguis illatus
est ut in sanctuario expiatio compleretur, aspor-
tabunt foras castra: et comburent igni.

eam pelles quam carnes eorum ac fimum.
Et qui combuſſerit ea: lauabit ueſti-
menta ſua, et carnem aqua et ſic ingredi-
etur in caſtra. Eritque hoc uobis legiti-
mum ſempiternum. Menſe ſeptimo, deci-
ma die menſis, affligetis animas ueſtras,
nullumque facietis opus, ſiue indigena
ſiue aduena qui peregrinatur inter
uos. In hac die expiatio erit ueſtri atque
mundatio, ab omnibus peccatis ueſtris.
Coram domino mundabimini. Sabbatum
enim requietionis eſt: et affligetis a-
nimas ueſtras religione perpetua. Expia-
bit autem ſacerdos qui unctus fuerit, et
cuius initiate ſunt manus ut ſacerdotio
fungantur pro patre ſuo. Indueturque
ſtola linea et ueſtibus ſanctis et expiabit ſanc-
tuarium et tabernaculum teſtimonii atque
altare: ſacerdotes quoque et uniuerſum po-
pulum. Eritque hoc uobis legitimum ſempi-
ternum: ut oretis pro filiis Iſrael et pro cunctis pec-
catis eorum ſemel in anno. Fecit igitur ſicut pre-
ceperat dominus Moyſi.

XVII Et locutus eſt dominus ad Moyſen dicens: Lo-
quere Aaron et filiis eius et cunctis fi-
liis Iſrael, et dices ad eos: Iſte eſt ſermo
quem mandauit dominus dicens: Homo quilibet
de domo Iſrael ſi occiderit bouem aut ouem
ſiue capram in caſtris uel extra caſtra et
non obtulerit ad hoſtium tabernaculi obla-
tionem domino: ſanguinis reus erit. Quaſi
ſanguinem fuderit ſic peribit de medio
populi ſui. Ideo offerre debent ſacerdoti fi-
lii Iſrael hoſtias ſuas quas occidunt in agro,
ut ſanctificentur domino ad hoſtium taberna-
culi teſtimonii: et immolent eas hoſti-
as pacificas domino. Funditque ſacerdos ſan-
guinem ſuper altare domini ad hoſtium taber-
naculi teſtimonii: et adolebit adi-
pem in odorem ſuauitatis domino. Et
nequaquam ultra immolabunt hoſtias ſu-
as demonibus: cum quibus fornicati ſunt. Le-
gitimum ſempiternum erit illis et poſteris
eorum. Et ad ipſos dices: Homo de domo
Iſrael et de aduenis qui peregrinantur apud
uos qui obtulerit holocauſtum ſiue uic-
timam et ad hoſtium tabernaculi teſtimonii
non adduxerit eam ut offeratur domino: in-
teribit de populo ſuo. Homo quilibet de do-
mo Iſrael et de aduenis qui peregrinantur in-
ter eos, ſi comederit ſanguinem, obfirmabo
faciem meam contra animam illius et diſperdam eam
de populo ſuo, quia anima carnis in ſanguine eſt.
Et ego dedi illum uobis ut ſuper altare meum
expietis pro animabus ueſtris, et ſanguis pro anime pi-
aculo ſit. Idcirco dixi filiis Iſrael: Omnis
anima ex uobis non comedet ſanguinem, nec
ex aduenis qui peregrinantur inter uos. Homo
quicumque de filiis Iſrael et de aduenis qui pe-
regrinantur apud uos, ſi uenatione atque au-
cupio ceperit feram uel auem quibus ueſci li-
citum eſt: fundat ſanguinem eius et
operiat illum terra. Anima enim omnis carnis
in ſanguine eſt. Unde dixi filiis Iſrael: San-
guinem uniuerſe carnis non comedetis, quia
anima carnis in ſanguine eſt. Et quicumque co-
mederit illum interibit. Anima que co-
mederit morticinum uel captum a beſtia,
tam de indigenis quam de aduenis, laua-
bit ueſtimenta ſua et ſemetipſum aqua, et conta-
minatus erit uſque ad ueſperum: et hoc ordi-
ne mundus fiet. Quod ſi non lauerit ueſtimen-
ta ſua uel corpus: portabit iniquitatem ſuam.
Locutuſque eſt dominus ad Moyſen dicens: XVIII
Loquere filiis Iſrael et dices ad eos: Ego
ſum dominus deus ueſter. Iuxta conſuetudinem
terre Egypti in qua habitaſtis non facietis,
et iuxta morem regionis Chanaan ad quam
ego introducturus ſum uos non agetis,
nec in legitimis eorum ambulabitis. Facie-
tis iudicia mea et precepta mea ſeruabitis,
et ambulabitis in eis. Ego dominus deus ueſter.
Cuſtodite leges meas atque iudicia, que
faciens homo uiuet in eis. Ego dominus. Om-
nis homo ad proximam ſanguinis ſui
non accedet: ut reuelet turpitudinem eius.
Ego dominus. Turpitudinem patris tui et tur-
pitudinem matris tue non diſcooperies. Ma-
ter tua eſt, non reuelabis turpitudinem eius. Tur-
pitudinem uxoris patris tui non diſcooperies:
turpitudo enim patris tui eſt. Turpitudi-
nem ſororis tue ex patre ſiue ex matre, que do-
mi uel foris genita eſt, non reuelabis. Tur-
pitudinem filie filii tui uel neptis ex
filia non reuelabis: quia turpitudo tua eſt. Tur-
pitudinem filie uxoris patris tui, quam pe-
perit patri tuo, et eſt ſoror tua, non reuela-
bis. Turpitudinem ſororis patris tui non

discooperies. quia caro est patris tui. Turpi
tudinem sororis matris tue non reuela
bis. eo quod caro sit matris tue. Turpitudi
nem patrui tui non reuelabis. nec accedes
ad uxorem eius: que tibi affinitate con
iungitur. Turpitudinem nurus tue non
reuelabis. quia uxor filii tui est: nec discoo
peries ignominiam eius. Et uxorem fratris tui
nullus accipiat. Turpitudinem uxoris
fratris tui non reuelabis: quia turpitudo fratris
tui est. Turpitudinem uxoris tue et
filie eius: non reuelabis. Filiam filii eius.
et filiam filie illius non sumes ut reueles
ignominiam eius quia caro illius sunt: et talis
coitus incestus est. Sororem uxoris tue
in pellicatum illius non accipies: nec reue
labis turpitudinem eius: adhuc illa ui
uente. Ad mulierem que patitur menstrua
non accedes. nec reuelabis feditatem eius.
Cum uxore proximi tui non coibis: nec semi
nis commixtione maculaberis. De semine tu
o non dabis ut consecretur ydolo moloch:
nec pollues nomen dei tui. Ego dominus. Cum
masculo non commisceberis coitu femineo:
quia abhominatio est. Cum omni pecore non
coibis. nec maculaberis cum eo. Mulier non suc
cumbet iumento: nec miscebitur ei. quia sce
lus est. Ne polluamini in omnibus his quibus
contaminate sunt uniuerse gentes quas ego e
iciam ante conspectum uestrum et quibus pol
luta est terra. cuius ego scelera uisitabo ut
euomat habitatores suos. Custodite le
gitima mea atque iudicia. ut non faciatis
ex omnibus abhominationibus istis: tam in
digena quam colonus qui peregrinatur apud
uos. Omnes enim execrationes istas fe
cerunt accole terre qui fuerunt ante uos.
et polluerunt eam. Cauete ergo ne et uos
similiter euomat. cum paria feceritis: si
cut euomuit gentem que fuit ante uos. Omnis
anima que fecerit de abhominationibus his
quippiam: peribit de medio populi sui. Custodi
te mandata mea. Nolite facere que fece
runt hii qui fuerunt ante uos: et ne pollua
mini in eis. Ego dominus deus uester.

XIX
Locutusque est dominus ad moysen dicens. Loque
re ad omnem cetum filiorum israel. et dices ad
eos. Sancti estote: quia ego sanctus sum dominus deus uester.
Unusquisque matrem et patrem suum ti
meat. Sabbata mea custodite. Ego sum
dominus deus uester. Nolite conuerti ad ydola. nec
deos conflatiles facietis uobis. Ego dominus deus uester. Si immo
laueritis hostiam pacificorum domino: ut sit
placabilis. eo die quo fuerit immola
ta comedetis eam. et die altero. Quicquid autem
residuum fuerit in diem tertium: igne com
buretis. Si quis post biduum comederit
ex ea. prophanus erit. et impietatis reus
portabit iniquitatem suam. quia sanctum domini
polluit: et peribit anima illius de populo suo.
Cum messueris segetes terre tue: non ton
debis usque ad solum superficiem terre. nec
remanentes spicas colliges: neque in ui
nea tua racemos et grana decidentia con
gregabis. sed pauperibus et peregrinis carpen
da dimittes. Ego dominus deus uester. Non fa
cietis furtum. Non mentiemini: nec deci
piet unusquisque proximum suum. Non pe
ierabis in nomine meo: nec pollues nomen
dei tui. ego dominus. Non facies calumpniam
proximo tuo: nec ui opprimes eum. Non
morabitur opus mercenarii tui apud te usque ma
ne. Non maledices surdo. nec coram
ceco pones offendiculum: sed timebis dominum
deum tuum: quia ego sum dominus. Non facies quod i
niquum est. nec iniuste iudicabis. Non consi
deres personam pauperis: nec honores uul
tum potentis. Iuste iudica proximo tuo.
Non eris criminator nec susurro in populis.
Non stabis contra proximi tui sanguinem.
Ego dominus. Non oderis fratrem tuum in cor
de tuo: sed publice argue eum: ne habeas super illo
peccatum. Non queres ultionem: nec me
mor eris iniurie ciuium tuorum. Diliges a
micum tuum sicut te ipsum. Ego dominus. Leges me
as custodite. Iumenta tua non facies coire
cum alterius generis animantibus. Agrum non seres
diuerso semine. Vestem que ex duobus con
texta est non indueris. Homo si dormie
rit cum muliere coitu seminis que sit an
cilla etiam nobilis. et tamen precio non redempta:
nec libertate donata: uapulabunt ambo:
et non morientur: quia non fuit libera. Pro de
licto autem suo offeret domino ad ostium ta
bernaculi testimonii arietem. Orabitque pro
eo sacerdos et pro delicto eius coram domino: et
repropitiabitur ei: dimitteturque peccatum. Quando
ingressi fueritis terram et plantaueritis in

ea ligna pomifera, auferetis preputia e-
orum. Poma que germinant, immunda erunt
vobis, nec edetis ex eis. Quarto autem anno
omnis fructus eorum sanctificabitur laudabilis
domino. Quinto autem anno edetis fructus,
congregantes poma que proferunt. Ego dominus
deus vester. Non comedetis carnem cum sanguine.
Non augurabimini, nec observabitis som-
nia, neque in rotundum attondebitis comam,
nec radetis barbam. Et super mortuo non inci-
detis carnem vestram, neque figuras aliquas
aut stigmata facietis vobis. Ego dominus.
Ne prostituas filiam tuam et contaminetur
terra, et impleatur piaculo. Sabbata mea
custodite, et sanctuarium meum metuite. E-
go dominus. Ne declinetis ad magos, nec ab ari-
olis aliquid sciscitemini, ut polluamini
per eos. Ego dominus deus vester. Coram cano ca-
pite consurge, et honora personam senis, et ti-
me dominum deum tuum. Ego sum dominus. Si habi-
taverit advena in terra vestra, et moratus fue-
rit inter vos, non exprobretis ei, sed sit inter vos
quasi indigena, et diligetis eum quasi vosmet
ipsos. Fuistis enim et vos advene in terra
egypti. Ego dominus deus vester. Nolite facere
iniquum aliquid in iudicio, in regula, in
pondere, in mensura. Statera iusta, et equa
sint pondera, iustus modius, equusque
sextarius. Ego dominus deus vester, qui edu-
xi vos de terra egypti. Custodite omnia
precepta mea, et universa iudicia, et facite
ea. Ego dominus.

XX Locutusque est dominus ad moysen dicens.
Hec loqueris filiis israel. Homo de filiis
israel et de advenis qui habitant in israel,
si quis dederit de semine suo ydolo mo-
loch, morte moriatur. Populus terre lapida-
bit eum, et ego ponam faciem meam contra il-
lum, succidamque eum de medio populi sui, eo
quod dederit de semine suo moloch, et con-
taminaverit sanctuarium meum, ac polluerit
nomen sanctum meum. Quod si negligens populus
terre et quasi parvipendens imperium meum
dimiserit hominem qui dederit de semine
suo moloch, nec voluerit eum occidere,
ponam faciem meam super hominem illum et co-
gnationem eius, succidamque et ipsum et
omnes qui consenserunt ei ut fornicarentur
cum moloch de medio populi sui. Anima que de-
clinaverit ad magos et ariolos, et forni-
cata fuerit cum eis, ponam faciem meam contra
eam, et interficiam illam de medio populi sui.
Sanctificamini et estote sancti, quia ego sanctus
sum dominus deus vester. Custodite precepta
mea et facite ea. Quia ego dominus qui sanctifico vos.
Qui maledixerit patri suo aut matri, mor-
te moriatur. Qui patri matrique male-
dixerit, sanguis eius sit super eum. Si me-
chatus quis fuerit cum uxore alterius, et ad-
ulterium perpetraverit cum coniuge proximi
sui, morte moriatur et mechus et ad-
ultera. Qui dormierit cum noverca sua, et
revelaverit ignominiam patris sui, mor-
te moriantur ambo. Sanguis eorum sit
super eos. Si quis dormierit cum nuru sua,
uterque moriatur, quia scelus operati sunt. Sanguis eorum sit super eos. Qui
dormierit cum masculo coitu femineo,
uterque operatus est nefas, morte moriantur.
Sit sanguis eorum super eos. Qui supra u-
xorem filiam duxerit matrem eius, sce-
lus operatus est. Vivus ardebit cum eis,
nec permanebit tantum nefas in medio vestri.
Qui cum iumento et pecore coierit, morte
moriatur, pecus quoque occidite. Mulier
que succubuerit cuilibet iumento, simul
interficiatur cum eo. Sanguis eorum sit super
eos. Qui acceperit sororem suam filiam pa-
tris sui vel filiam matris sue, et viderit tur-
pitudinem eius, illaque conspexerit fratris
ignominiam, nefariam rem operati sunt, oc-
cidentur ambo in conspectu populi sui, eo
quod turpitudinem suam mutuo reve-
laverint, et portabunt iniquitatem
suam. Qui coierit cum muliere in fluxu
menstruo, et revelaverit turpitudinem
eius, ipsaque aperuerit fontem sanguinis
sui, interficientur ambo de medio populi
sui. Turpitudinem matertere et ami-
te tue non discooperies. Qui hoc fecerit,
ignominiam carnis sue nudabit, por-
tabunt ambo iniquitatem suam. Qui coierit
cum uxore patrui vel avunculi sui, et re-
velaverit ignominiam cognationis sue,
portabunt ambo peccatum suum, absque
liberis morientur. Qui duxerit uxorem
fratris sui, rem facit illicitam. Turpitu-
dinem fratris sui revelavit, absque liberis
erunt. Custodite leges meas atque univer-

eas et facite ea, ne et vos evomat terra quam
intraturi estis et habitaturi. Nolite am-
bulare in legitimis nationum, quas
ego expulsurus sum ante vos. Omnia enim
hec fecerunt, et abhominatus sum eas.
Vobis autem loquor. Possidete terram eorum
quam dabo vobis in hereditatem, terram flu-
entem lacte et melle. Ego dominus deus vester,
qui separavi vos a ceteris populis. Separate er-
go et vos iumentum mundum ab immundo,
et avem mundam ab immunda: ne pollu-
atis animas vestras in pecore et in avibus et in cunc-
tis que moventur in terra, et que vobis osten-
di esse polluta. Eritis sancti michi, quia sanctus
ego sum dominus: et separavi vos a ceteris
populis, ut essetis mei. Vir sive mulier in
quibus pythonicus vel divinationis
fuerit spiritus, morte moriatur. Lapidi-
bus obruent eos: sanguis eorum sit super illos.

XXI

Dixit quoque dominus ad moysen.
Loquere ad sacerdotes filios aaron: et
dices ad eos. Non contaminetur sacerdos
in mortibus civium suorum, nisi tantum in con-
sanguineis ac propinquis: id est super matre
et patre et filio ac filia, fratre quoque et soro-
re virgine, que non est nupta viro. Sed
nec in principe populi sui contaminabitur.
Non radent caput nec barbam, neque in
carnibus suis facient incisuras. Sancti erunt
deo suo: et non polluent nomen eius. In-
censum enim domini et panes dei sui offerunt,
et ideo sancti erunt. Scortum et vile pro-
stibulum non ducent uxorem, nec eam que re-
pudiata est a marito, quia consecrati sunt deo
suo et panes propositionis offerunt. Sit ergo
sanctus, quia et ego sanctus sum dominus, qui sanctifico
vos. Sacerdotis filia si deprehensa fuerit
in stupro, et violaverit nomen patris sui:
flammis exuretur. Pontifex id est sacer-
dos maximus inter fratres suos, super cuius caput
fusum est unctionis oleum, et cuius manus in sa-
cerdotio consecrate sunt, vestitusque est sanctis
vestibus: caput suum non discooperiet, vestimen-
ta sua non scindet, et ad omnem mortuum non
ingredietur omnino. Super patre quoque suo
et matre non contaminabitur, nec egredietur
de sanctis, ne polluat sanctuarium domini, quia oleum
sancte unctionis dei sui super eum est. Ego dominus.
Virginem ducet uxorem. Viduam et
repudiatam et sordidam atque meretricem
non accipiet: sed puellam de populo suo. Non
commisceat stirpem generis sui vulgo gentis
sue: quia ego dominus sanctifico eum. Locutusque
est dominus ad moysen dicens. Loquere ad
aaron. Homo de semine tuo per famili-
as qui habuerit maculam, non offeret pa-
nes deo suo: nec accedet ad ministeri-
um eius. Si cecus fuerit, si claudus, si vel par-
vo vel grandi et torto naso, si fracto pe-
de vel manu, si gibbus, si lippus, si albu-
ginem habens in oculo, si iugem scabi-
em, si impetiginem in corpore, vel herniosus. Omnis
qui habuerit maculam de semine aaron
sacerdotis: non accedet offerre hostias
domino, nec panes deo suo. Vescetur tamen pa-
nibus qui offeruntur in sanctuario: ita dum-
taxat, ut intra velum non ingrediatur
nec accedat ad altare, quia maculam habet,
et contaminare non debet sanctuarium meum. Ego
dominus qui sanctifico eos. Locutus est ergo moy-
ses ad aaron et ad filios eius, et ad omnem
israel cuncta que sibi fuerant imperata.
Locutus quoque est dominus ad moysen dicens. XXII
Loquere ad aaron et ad filios eius, ut ca-
veant ab hiis que consecrata sunt filiorum
israel: et non contaminent nomen sanctificatorum michi,
que ipsi offerunt. Ego dominus. Dic ad eos et ad
posteros eorum. Omnis homo qui accesserit
de stirpe vestra ad ea que consecrata sunt, et que
obtulerunt filii israel domino in quo est immundi-
tia: peribit coram domino. Ego sum dominus. Homo
de semine aaron qui fuerit leprosus, aut
patiens fluxum seminis: non vescetur de
hiis que sanctificata sunt michi, donec sanetur.
Qui tetigerit immundum super mortuo et
ex quo egreditur semen quasi coitus, et qui tan-
git reptile et quodlibet immundum, cuius tac-
tus est sordidus: immundus erit usque ad
vesperum, et non vescetur de hiis que sanctificata
sunt. Sed cum laverit carnem suam aqua, et oc-
cubuerit sol: tunc mundatus vescetur de
sanctificatis, quia cibus illius est. Morticinum et
captum a bestia non comedent, nec pollu-
entur in eis. Ego sum dominus. Custodient
precepta mea, ut non subiaceant peccato, et mo-
riantur in sanctuario cum polluerint illud.
Ego dominus qui sanctifico eos. Omnis alienige-
na non comedet de sanctificatis. Inquili-

sacerdotis et mercenarius non vescentur ex
eis. Quem autem sacerdos emerit et qui verna
culus domus eius fuerit: hii comedent ex eis.
Si filia sacerdotis cuilibet ex populo nup
ta fuerit de his que sanctificata sunt et de pri
mitiis non vescetur. Sin autem vidua vel
repudiata et absque liberis reversa fuerit
ad domum patris sui: sicut puella consue
verat aletur cibis patris sui. Omnis
alienigena comedendi ex eis non habet
potestatem. Qui comederit de sanctificatis
per ignorantiam: addet quintam partem cum eo
quod comedit et dabit sacerdoti in sanctuari
um. Nec contaminabunt sanctificata filiorum
israel que offerunt domino: ne forte susti
neant iniquitatem delicti sui cum sanctifica
ta comederint. Ego dominus qui sanctifico e
os. Locutusque est dominus ad moysen dicens.
Loquere ad aaron et ad filios eius et ad
omnes filios israel dicesque ad eos. Homo de
domo israel et de advenis qui habitant apud
vos qui obtulerit oblationem suam vel vo
ta solvens vel sponte offerens quicquid il
lud obtulerit in holocaustum domini ut of
feratur per vos: masculus immaculatus
erit ex bobus et ex ovibus et ex capris. Si
maculam habuerit: non offeretis, neque erit
acceptabile. Homo qui obtulerit vic
timam pacificorum domino vel vota solvens
vel sponte offerens tam de bobus quam de
ovibus: immaculatum offeret ut accepta
bile sit. Omnis macula non erit in eo. Si
cecum fuerit, si fractum, si cicatricem habens, si
papulas aut scabiem vel impetiginem,
non offeretis ea domino, neque adole
bitis ex eis super altare domini. Bovem et ovem
aure et cauda amputatis, voluntarie
offerre potes; votum autem ex his solvi non
potest. Omne animal quod vel contritis vel tunsis
vel sectis ablatisque testiculis est, non offe
retis domino: et in terra vestra hoc omnino ne
faciatis. De manu alienigene non offe
retis panes deo vestro et quicquid aliud dare
voluerint: quia corrupta et maculata sunt
omnia: non suscipietis ea. Locutusque est
dominus ad moysen dicens. Bos, ovis et
capra cum genita fuerint septem diebus erunt
sub ubere matris sue. Die autem octavo et
deinceps offerri poterunt domino. Sive il
la bos sive illa ovis non immolabuntur una
die cum fetibus suis. Si immolaveritis hostiam
pro gratiarum actione domino ut possit esse placabi
lis: eodem quo immolatur comedentis eam die.
Non remanebit quicquam in mane alterius
diei. Ego dominus. Custodite mandata mea
et facite ea. Ego dominus. Ne polluatis nomen
meum sanctum ut sanctificer in medio filiorum
israel. Ego dominus qui sanctifico vos et eduxi
vos de terra egypti ut essem vobis in deum.
Ego dominus.
Locutusque est dominus ad moysen dicens. XXIII
Loquere filiis israel et dices ad eos. Hee
sunt ferie domini quas vocabitis sanctas.
Sex diebus facietis opus: dies septimus
quia sabbati requies est vocabitur sanctus. Omne
opus non facietis in eo. Sabbatum domini est in
cunctis habitationibus vestris. Hee sunt ergo fe
rie domini sancte quas celebrare debetis tem
poribus suis. Mense primo quartadecima di
e mensis ad vesperum phase domini est: et quin
tadecima die mensis huius sollempnitas azimo
rum domini est. Septem diebus azima come
detis. Dies primus erit vobis celeberrimus sanctusque.
Omne opus servile non facietis in eo, sed of
feretis sacrificium in igne domino septem die
bus. Dies autem septimus erit celebrior et
sanctior: nullumque opus servile facietis
in eo. Locutusque est dominus ad moysen dicens.
Loquere filiis israel et dices ad eos. Cum in
gressi fueritis terram quam ego dabo vobis
et messueritis segetem: feretis mani
pulos spicarum primitias messis vestre ad
sacerdotem. Qui levabit fasciculum co
ram domino ut acceptabile sit pro vobis altero
die sabbati et sanctificabit illum. Atque in eodem
die quo manipulus consecratur cedetur agnus
immaculatus anniculus in holocaustum
domini: et libamenta offerentur cum eo: due
decime simile conspersae oleo in incensum domini
odoremque suavissimum. Liba quoque vini
quarta pars hin. Panem et polentam et
pultes non comedetis ex segete usque
ad diem quo offeretis ex ea coram domino
deo vestro. Preceptum est sempiternum in generatio
nibus vestris cunctisque habitaculis vestris.
Numerabitis ergo ab altero die sabbati in quo
obtulistis manipulum primitiarum septem
ebdomadas plenas usque ad alterum di

em expletionis ebdomade .vii. id est quinqua
ginta dies. et sic offeretis sacrificium no
vum domino ex omnibus habitaculis vestris panes
primitiarum duos de duabus decimis simi
le fermentate: quos coquetis in primitias
domino. Offeretisque cum panibus septem agnos
inmaculatos anniculos. et vitulum de ar
mento unum. et arietes duos. et erunt in ho
locaustum cum libaminibus suis in odorem
suavissimum domino. Facietis et hircum pro pec
cato: duosque agnos anniculos hostias
pacificorum. Cumque elevaverit eos sacerdos
cum panibus primitiarum coram domino: cedent in
usum eius. Et vocabitis hunc diem cele
berrimum: atque sanctissimum. Omne opus servile:
non facietis in eo. Legitimum sempiternum
erit: in cunctis habitaculis et generationibus
vestris. Postquam autem messueritis segetem
terre vestre. non secabitis eam usque ad so
lum. nec remanentes spicas colligetis:
sed pauperibus et peregrinis dimittetis eas. E
go dominus deus vester. Locutusque est dominus ad
moysen dicens. Loquere filiis israel. Mense
septimo prima die mensis. erit vobis sabba
tum memoriale. clangentibus tubis: et vo
cabitur sanctum. Omne opus servile non fa
cietis in eo: et offeretis holocaustum domino.
Locutusque est dominus ad moysen dicens. Deci
mo die mensis huius septimi. dies expiati
onum erit celeberrimus. et vocabitur sanctus. Affli
getisque animas vestras in eo: et offeretis holo
caustum domino. Omne opus non facietis
in tempore diei huius. quia dies propitiationis est:
ut propitietur vobis dominus deus vester. Omnis
anima que afflicta non fuerit die hoc: peri
bit de populis suis: et que operis quippiam fe
cerit. delebo eum de populo suo. Nichil ergo
operis facietis in eo. Legitimum sempiter
num erit vobis: in cunctis generationibus et habi
tationibus vestris. Sabbatum requietionis est.
affligetis animas vestras. Die nono mensis a vespe
ra usque ad vesperam: celebrabitis sabbata
vestra. Et locutus est dominus ad moysen: di
cens. Loquere filiis israel. A quintodecimo di
e mensis huius septimi. erunt ferie tabernaclo
rum septem diebus domino. Dies primus voca
bitur celeberrimus atque sanctissimus. Omne
opus servile non facietis in eo: et septem die
bus offeretis holocausta domino. Dies quoque

octavus erit celeberrimus atque sanctissimus. et
offeretis holocaustum domino. Est enim cetus
atque collecte. Omne opus servile non fa
cietis in eo. Hee sunt ferie domini quas vo
cabitis celeberrimas atque sanctissimas. Offe
retisque in eis oblationes domino holocausta et
libamina iuxta ritum uniuscuiusque diei: ex
ceptis sabbatis domini. donisque vestris et que
offertis ex voto. vel que sponte tribuitis
domino. A quintodecimo ergo die mensis sep
timi. quando congregaveritis omnes fructus
terre vestre: celebrabitis ferias domini septem
diebus. Die primo et die octavo erit sab
batum. id est requies. Sumetisque vobis
die primo fructus arboris pulcherrime.
spatulasque palmarum et ramos ligni den
sarum frondium. et salices de torrente: et
letabimini coram domino deo vestro. Celebra
bitisque solennitatem eius septem diebus per
annum. Legitimum sempiternum erit in ge
nerationibus vestris. Mense septimo festa ce
lebrabitis. et habitabitis in umbraculis
septem diebus. Omnis qui de genere est israel
manebit in tabernaculis .vii. diebus: ut di
scant posteri vestri quod in tabernaculis habi
tare fecerim filios israel. cum educerem eos
de terra egypti. Ego dominus deus vester. Locu
tusque est moyses super solennitatibus domini
ad filios israel.
Et locutus est dominus ad moysen: dicens.
Precipe filiis israel ut afferant tibi oleum de
olivis purissimum ac lucidum: ad concinnan
das lucernas iugiter extra velum testimo
nii in tabernaculo federis. Ponetque eas
aaron a vespere usque in mane coram domino:
cultu ritu que perpetuo in generationibus vestris.
Super candelabrum mundissimum ponentur
semper in conspectu domini. Accipies quoque si
milam. et coques ex ea .xii. panes. qui singuli
habebunt duas decimas. Quorum senos al
trinsecus super mensam purissimam domino sta
tues: et pones super eos thus lucidissimum
ut sint panes in monimentum oblationis domini.
Per singula sabbata mutabuntur coram domino:
suscepti a filiis israel federe sempiterno. Er
untque aaron et filiorum eius. ut comedant
eos in loco sancto: quia sanctum sanctorum est de sacrifici
is domini iure perpetuo. Ecce autem egressus
filius mulieris israelitis. quem pepererat

&c uiro egyptio int filios isrł, iurgatusq̄
in castris cum uiro israelita. Cūq; blasphe
masset nomē dñi et maledixisset ei: adductus
est ad moysen. Vocabatur autē mater
eius salumith filia dabri de tribu dan.
Miseruntq; eum in carcere: donec nos
sent quid iuberet dñs. Qui locutus ē ad mo
ysen: dicens. Educ blasphemū extra ca
stra. et ponant omēs qui audierunt manus su
as sup caput eius. et lapidet eum pplūs uniuersus.
Et ad filios isrł loqueris. Homo qui male
dixerit deo suo: portabit peccatum suū.
Et qui blasphemauit nomē dñi morte
moriatur. Lapidibus opprimet eum omnis
multitudo ppli. Siue ille ciuis siue peregrinus
fuerit qui blasphemauit nomē dñi: mor
te moriatur. Qui percusserit et occiderit
hominē: morte moriatur. Qui percusserit
animal: reddat uicariū. id ē animā pro anima.
Qui irrogauerit maculā cuilibet ciuium
suorum: sicut fecit sic fiet ei. Fracturam pro
fractura. oculū pro oculo. dentē pro dente re
stituet. Qualem inflixerit maculā: talē
sustinere cogetur. Qui percusserit iumē
tū: reddat aliud. Qui percusserit hominē:
punietur. Equū iudiciū sit inter uos siue
peregrinus siue ciuis peccauerit. quia ego sum dñs
deus uester. Locutusq; est moyses ad fili
os isrł. et eduxerunt eum qui blasphema
uerat extra castra. ac lapidibus oppresserunt.
Feceruntq; filii isrł sicut preceperat dñs moysi.

XXV

Locutusq; ē dñs ad moysen
in monte synai: dicens. Loquere filiis
isrł; et dices ad eos. Qn̄ ingressi fueri
tis terram quā ego dabo uobis. sabbati
zet sabbatum dñi. Sex annis seres agrū
tuū. et sex annis putabis uineā tuā: colli
gesq; fructus eius. Septimo anno sabba
tum erit terre requietionis dñi. Agrū nō se
res. et uineā nō putabis. Que sponte gig
net humus. nō metes: et uuas primitia
rū tuarum nō colliges quasi uindemiā: annus
enim requietionis terre est. sed erunt uobis
in cibum. tibi et seruo tuo. et ancille tue.
et mercenario tuo et aduene qui peregri
natur apud te. Iumentis tuis et pecoribus:
omnia que nascuntur prebebunt cibum. Numerabis
quoq; tibi septē ebdomadas annorum. id est
septem septies. que simul faciunt annos
xl. nouem. et clanges buccina mense septimo
die decima mensis. propitiationis tempore: in u
niuersa terra uestra. Sanctificabisq; annum quin
quagesimū. et uocabis remissionē cunctis ha
bitatoribus terre tue. Ipse ē enim iubileus. Re
uertetur homo ad possessionē suā. et un
usquisq; redibit ad familiam pristinā: quia
iubileus est. et quinquagesimus annus. Nō
seretis. neq; metetis. sponte in agro na
scentia: et primitias uindemie nō collige
tis. ob sanctificationem iubilei. sed statim
oblata comedetis. Anno iubilei redient
omnes ad possessiones suas. Qn̄ uendes
quippiā ciui tuo uel emes ab eo: ne contri
stes fratrem tuū: sed iuxta numerū annorum iubi
lei emes ab eo. et iuxta supputationem
frugum uendet tibi. Quanto plures anni
remanserint post iubileū. tanto crescet
et pretium. Et quanto minus temporis numeraueris. tanto
minus et emptio constabit. Tempus enim fru
gum uendet tibi. Nolite affligere contri
bules uestros. sed timeat unusquisq; deum
suū: quia ego dñs deus uester. Facite precepta mea
et iudicia mea custodite. et implete ea:
ut habitare possitis in terra absq; ullo pauo
re. et gignat uobis humus fructus suos
quibus uescamini usq; ad saturitatem. nul
lius impetum formidantes. Quod si dixe
ritis quid comedemus anno septimo. si nō
seuerimus neq; collegerimus fruges
nostras: dabo benedictionem meā uobis anno
sexto. et faciet fructus trium annorum. Se
retisq; anno octauo. et comedetis ueteres
fruges usq; ad nonum annum. Donec no
ua nascantur: edetis uetera. Terra quoq;
nō uendetur in perpetuū. quia mea ē: et uos
aduene et coloni mei estis. Vnde cuncta
regio possessionis uestre: sub redemptionis
conditione uendetur. Si attenuatus frater
tuus uendiderit possessiunculam suā. et uo
luerit propinquus eius. potest redimere quod
ille uendiderat. Sin autem nō habuerit
proximū. et ipse pretium ad redimendū potuerit
inuenire: computabuntur fructus ex eo
tempore quo uendidit. et quod reliquū ē reddet
emptori: sicq; recipiet possessionem suam.
Quod si non inuenerit manus eius. ut reddat
pretium: habebit emptor quod emerat. usq; ad
annum iubileum. In ipso enim omnis uenditio

redibit ad dominum. et ad possessorem pristinum.
Qui vendiderit domum intra urbis mu-
ros habebit licentiam redimendi. donec unus
impleatur annus. Si non redemerit et anni cir-
culus fuerit evolutus. emptor posside-
bit eam et posteri eius in perpetuum. et redimi
non poterit etiam in iubileo. Sin autem in villa fue-
rit domus que muros non habet: agrorum iure
vendetur. Si ante redempta non fuerit.
in iubileo revertetur ad dominum suum. Edes
levitarum que in urbibus sunt: semper possunt
redimi. Si redempte non fuerint: in iubi-
leo revertentur ad dominos. quia domus urbi-
um leviticarum pro possessionibus sunt inter fi-
lios israel. Suburbana autem eorum non veneunt:
quia possessio sempiterna est. Si attenuatus
fuerit frater tuus et infirmus manu. et su-
sceperis eum quasi advenam et peregrinum et vi-
xerit tecum. ne accipias usuras ab eo. nec
amplius quam dedisti. Time deum tuum:
ut vivere possit frater tuus apud te. Pecuniam
tuam non dabis ei ad usuram. et frugum
superhabundantiam non exiges. Ego dominus deus
vester qui eduxi vos de terra egypti. ut da-
rem vobis terram chanaan. et essem vester deus.
Si paupertate compulsus vendiderit se
tibi frater tuus non eum opprimes servitute fa-
mulorum: sed quasi mercennarius et colonus erit.
Usque ad annum iubileum operabitur apud te. et po-
stea egredietur cum liberis suis. et revertetur ad
cognationem et ad possessionem patrum suorum.
Mei enim servi sunt. et ego eduxi eos de terra
egypti. non veneant condicione servorum. Ne
affligas eum per potentiam. sed metuito de-
um tuum. Servus et ancilla sint vobis de
nationibus: que in circuitu vestro sunt. et de ad-
venis qui peregrinantur apud vos. vel qui ex his
nati fuerint in terra vestra. Hos habebitis
famulos. et hereditario iure transmittetis ad
posteros. ac possidebitis in eternum. Fratres
autem vestros filios israel: ne opprimatis per poten-
tiam. Si invaluerit apud vos manus adve-
ne atque peregrini. et attenuatus frater tuus ven-
diderit se ei. aut cuiquam de stirpe eius. post
venditionem potest redimi. Qui voluerit
ex fratribus suis redimet eum. et patruus et
patruelis. et consanguineus et affinis. Si
autem et ipse potuerit redimet se. suppu-
tatis dumtaxat annis a tempore venditionis
sue usque ad annum iubileum. et pecunia
qua venditus fuerat iuxta annorum numerum.
et rationem mercennarii supputata. Si plures fu-
erint anni qui remanent usque ad iubileum:
secundum hos reddet et pretium. Si pauci. ponet ratio-
nem cum eo iuxta annorum numerum. et reddet
emptori quod reliquum est annorum quibus ser-
vivit. mercedibus imputatis. Non affliget
eum violenter in conspectu tuo. Quod si per
hec redimi non poterit: anno iubileo egre-
dietur cum liberis suis. Mei sunt enim filii
israel servi: quos eduxi de terra egypti. Ego
dominus deus vester.

Non facietis vobis ydolum et sculptile. nec X
titulos erigetis. nec insignem lapidem
ponetis in terra vestra ut adoretis eum. Ego
enim sum dominus deus vester. Custodite sabbata
mea. et pavete ad sanctuarium meum. Ego dominus.
Si in preceptis meis ambulaveritis. et man-
data mea custodieritis. et feceritis ea: da-
bo vobis pluvias temporibus suis. et terra gig-
net germen suum: et pomis arbores replebuntur.
Apprehendet messium tritura vindemiam:
et vindemia occupabit sementem. Et come-
detis panem vestrum in saturitate. et absque
pavore habitabitis in terra vestra. Dabo pacem
in finibus vestris. Dormietis et non erit qui ex-
terreat. Auferam malas bestias. et gladi-
us non transibit terminos vestros. Persequimini
inimicos vestros. et corruent coram vobis.
Persequentur quinque de vestris centum alienos.
et centum ex vobis decem milia. Cadent
inimici vestri in conspectu vestro gladio. Re-
spiciam vos et crescere faciam: multipli-
cabimini. et firmabo pactum meum vobis-
cum. Comedetis vetustissima veterum:
et vetera novis supervenientibus proicietis.
Ponam tabernaculum meum in medio vestri:
et non abiciet vos anima mea. Ambulabo
inter vos et ero vester deus. vosque eritis popu-
lus. Ego dominus deus vester: qui eduxi vos
de terra egyptiorum. ne serviretis eis: et
qui confregi catenas cervicum vestrarum ut ince-
deretis erecti. Quod si non audieritis me. nec
feceritis omnia mandata mea. et si spre-
veritis leges meas. et iudicia mea contempse-
ritis. ut non faciatis ea que a me constituta sunt.
et ad irritum perducatis pactum meum: ego
quoque hec faciam vobis. Visitabo vos

velociter in egestate et ardore, qui confi
ciat oculos vestros, et consumat animas vestras.
Frustra seretis sementem: que ab hostibus
devorabitur. Ponam faciem meam contra vos,
et corruetis coram hostibus vestris, et subicie
mini his qui oderunt vos. Fugietis
nemine persequente. Sin autem nec sic o
bedieritis michi: addam correptiones
vestras septuplum propter peccata vestra, et conteram su
perbiam duritie vestre. Daboque vobis celum desu
per sicut ferrum: et terram eneam. Consume
tur in cassum labor vester: non proferet terra
germen, nec arbores poma prebebunt. Si am
bulaveritis ex adverso michi, nec volueritis
audire me: addam plagas vestras usque in
septuplum propter peccata vestra. Emittamque in vos
bestias agri, que consumant vos et pecora ve
stra, et ad paucitatem cuncta redigant: deser
teque fiant vie vestre. Quod si nec sic volueritis
recipere disciplinam: sed ambulaveritis ex ad
verso michi: ego quoque contra vos incedam: et
percutiam vos septies propter peccata vestra: indu
camque super vos gladium ultorem federis
mei. Cumque confugeritis in urbes mittam pe
stilentiam in medio vestri: et trademini in ho
stium manibus, postquam confregero ba
culum panis vestri: ita ut decem mulieres in
uno clibano coquant panes, et reddant eos
ad pondus: et comedetis et non saturabi
mini. Sin autem nec per hec audieritis me
sed ambulaveritis contra me: et ego incedam
adversum vos in furore contrario, et corripiam
vos septem plagis propter peccata vestra, ita
ut comedatis carnes filiorum vestrorum et fi
liarum vestrarum. Destruam excelsa vestra et simu
lacra confringam. Cadetis inter ruinas y
dolorum vestrorum, et abhominabitur vos anima mea:
in tantum ut urbes vestras redigam in soli
tudinem, et deserta faciam sanctuaria vestra.
nec recipiam ultra odorem suavissi
mum. Disperdamque terram vestram, et stupebunt
super ea inimici vestri, cum habitatores illius
fuerint. Vos autem dispergam in gentes, et e
vaginabo post vos gladium: eritque terra
vestra deserta, et civitates vestre dirute. Tunc
placebunt terre sabbata sua: cunctis
diebus solitudinis sue. Quando fueritis in
terra hostili sabbatizabit et requiescet in
sabbatis solitudinis sue: eo quod non requi
everit in sabbatis vestris, quando habitabatis in ea. Et
qui de vobis remanserint dabo pavorem in
cordibus eorum in regionibus hostium. Terre
bit eos sonitus folii volantis, et ita fugi
ent quasi gladium. Cadent nullo persequente
et corruent singuli super fratres suos quasi
bella fugientes. Nemo vestrum inimicis
audebit resistere. Peribitis inter gentes, et ho
stilis vos terra consumet. Quod si et de eis a
liqui remanserint, tabescent in iniquita
tibus suis, in terra inimicorum suorum: et propter
peccata patrum suorum et sua affligentur,
donec confiteantur iniquitates suas et ma
iorum suorum quibus prevaricati sunt in me,
et ambulaverunt ex adverso michi. Ambu
labo igitur et ego contra vos, et inducam illos
in terram hostilem, donec erubescat
incircumcisa mens eorum. Tunc orabunt
pro impietatibus suis: et recordabor fe
deris mei, quod pepigi cum Abraham et Y
saach et Iacob. Terre quoque memor e
ro. Que cum relicta fuerit ab eis, com
placebit sibi in sabbatis suis, patiens so
litudinem propter illos. Ipsi vero rogabunt
pro peccatis suis, eo quod abiecerint iudicia
mea, et leges meas despexerint. Attamen
et cum essent in terra hostili non penitus abie
ci eos, neque sic despexi ut consumeren
tur, et irritum facerem pactum meum cum
eis. Ego enim sum dominus deus eorum: et recor
dabor federis mei pristini, quando eduxi e
os de terra Egypti in conspectu gentium
ut essem deus eorum. Ego sum dominus. Hec
sunt precepta atque iudicia et leges, que
dedit dominus inter se et inter filios Israel in mon
te Synai, per manum Moysi.

XXVII

Locutusque est dominus ad Moysen, dicens.
Loquere filiis Israel, et dices ad eos. Homo
qui votum fecerit et voverit et spo
ponderit deo animam suam sub estima
tione dabit precium. Si fuerit masculus
a vicesimo anno usque ad sexagesi
mum annum: dabit quinquaginta siclos
argenti ad mensuram sanctuarii. Si mulier
triginta. A quinto anno usque ad vice
simum annum masculus dabit viginti
siclos. femina decem. Ab uno mense
usque ad annum quintum, pro masculo
dabuntur quinque sicli, pro femina tres.

Sexagenarius et ultra masculus dabit
quindecim siclos, femina decem. Si pauper
fuerit et estimationem reddere non valebit,
stabit coram sacerdote. et quantum ille esti
maverit et viderit eum posse reddere, tan
tum dabit. Animal autem quod immolari
potest domino, si quis voverit, sanctum erit. et
mutari non poterit, id est nec melius malo,
nec peius bono. Quod si mutaverit: et ip
sum quod mutatum est, et illud pro quo muta
tum est, consecratum erit domino. Animal autem
inmundum quod immolari domino non potest, si quis
voverit, adducetur ante sacerdotem. Qui
diiudicans utrum bonum an malum sit, sta
tuet precium. Quod si dare voluerit is qui offert,
addet super estimationem quintam partem.
Homo si voverit domum suam et sanctificave
rit domino: considerabit eam sacerdos utrum
bona an mala sit: et iuxta precium quod ab eo
fuerit constitutum venundabitur. Si autem
ille qui voverat voluerit redimere eam,
dabit quintam partem estimationis supra
et habebit domum. Quod si agrum posses
sionis sue voverit et consecraverit domino,
iuxta mensuram sementis estimabitur precium. Si
triginta modiis ordei seritur terra et
ager, quinquaginta siclis argenti venunde
tur. Si statim ab anno incipientis iubi
lei voverit agrum: quanti valere potest, tanti e
stimabitur. Sin autem post aliquantum temporis: sup
putabit sacerdos pecuniam iuxta annorum
qui reliqui sunt numerum usque ad iubileum.
et detrahetur ex precio. Quod si voluerit redi
mere agrum ille qui voverat: addet
quintam partem estimate pecunie, et pos
sidebit eum. Sin autem noluerit redimere
sed alteri cuilibet fuerit venundatus, ul
tra eum qui voverat redimere non poterit.
quia cum iubilei venerit dies, sanctificatus
erit domino, et possessio sacrata ad ius
pertinet sacerdotum. Si ager emptus est et non
de possessione maiorum sanctificatus fuerit
domino: supputabit sacerdos iuxta annorum
numerum usque ad iubileum precium: et dabit
ille qui voverat eum domino. In iubileo
autem revertetur ad priorem dominum qui vendi
derat eum et habuerat in sorte possessionis
sue. Omnis estimatio siclo sanctuarii pon
derabitur. Siclus viginti obolos habet. Primo
genita que ad dominum pertinent: nemo sancti
ficare poterit et vovere. Sive bos sive ovis
fuerit domini sunt. Quod si inmundum est animal,
redimet qui obtulit iuxta estimationem
suam: et addet quintam partem precii. Si redimere
noluerit vendetur alteri, quanto cumque fue
rit estimatum. Omne quod domino consecratur
sive homo fuerit sive animal, sive ager,
non venietur. nec redimi poterit. Quicquid se
mel fuerit consecratum, sanctum sanctorum erit domino.
et omnis consecratio que offertur ab homine
non redimetur. sed morte morietur. Omnes
decime terre, sive de frugibus, sive de pomis
arborum, domini sunt, et illi sanctificantur. Si quis
autem voluerit redimere decimas suas,
addet quintam partem earum. Omnium deci
marum bovis et ovis et capre que sub pa
storis virga transeunt, quodcumque decimum
venerit: sanctificabitur domino. Non eligetur
nec bonum nec malum, nec altero commuta
bitur. Si quis mutaverit: et quod mutatum est
et pro quo mutatum est, sanctificabitur domino,
et non redimetur. Hec sunt precepta que
mandavit dominus moysi ad filios israel in
monte synai. Explicit leviticus. Incipit
liber numeri qui apud hebreos vaiedabber.

LOCUTUSQUE est dominus ad mo
ysen in deserto synai in taber
naculo federis, prima die mensis
secundi, anno altero egressionis eorum
ex egypto: dicens. Tollite sum
mam universe congregationis fi
liorum israel per cognationes et domos
suas, et nomina singulorum, quicquid se
xus est masculini a vicesimo
anno et supra, omnium virorum for
cium ex israel, et numerabitis eos per turmas
suas, tu et aaron. Eruntque vobiscum
principes tribuum ac domorum in co
gnationibus suis, quorum
ista sunt nomina. De ruben,
elysur filius sedeur. De
symeon: salamihel, filius
surisaddai. De iuda, naason filius ami
nadab. De ysachar, nathanael filius su
ar. De zabulon, heliab filius helon.
Filiorum autem ioseph, de ephraim: helisa
ma, filius amiud. De manasse, gama
lihel filius phadassur. De beniamin: a

virum filius gedeonis. De dan: ahiezer
filius amisaddai. De aser: phagihel filius
ochran. De gad: heliasaph filius duhel.
De nepthalim: ahira filius henan. Hii
nobilissimi principes multitudinis, per
tribus et cognationes suas, et capita exercitus
israhel, quos tulerunt moyses et aaron cum
omni vulgi multitudine, et congregaverunt
primo die mensis secundi: recensentes eos per
cognationes et domos ac familias, et capita
et nomina singulorum. a vicesimo anno et supra
sicut preceperat dominus moysi. Numeratique sunt in
deserto synai. De ruben primogenito israhelis,
per generationes et familias ac domos suas.
et nomina capitum singulorum: omne quod sexus
est masculini a vicesimo anno et
supra procedentium ad bellum: quadraginta sex
milia quingenti. De filiis symeon per generationes
et familias ac domos cognationum
suarum recensiti sunt per nomina et capita singulorum
omne quod sexus est masculini a vicesimo
anno et supra procedentium ad bellum.
quinquaginta novem milia trecenti. De
filiis gad per generationes et familias ac domos
cognationum suarum. recensiti sunt per
nomina singulorum a .xx. annis et supra omnes
qui ad bella procederent. xlv. milia sexcenti
quinquaginta. De filiis iuda per
generationes et familias ac domos cognationum
suarum per nomina singulorum a vicesimo
anno et supra. omnes qui poterant ad
bella procedere. recensiti sunt. septuaginta
quatuor milia sexcenti. De filiis ysachar.
per generationes et familias ac domos
cognationum suarum, per nomina singulorum a vicesimo
anno et supra omnes qui poterant
ad bella procedere recensiti sunt quinquaginta
quatuor milia quadringenti. De filiis
zabulon. per generationes et familias
ac domos cognationum suarum. recensiti sunt
per nomina singulorum a vicesimo anno et supra
omnes qui poterant ad bella procedere:
quinquaginta septem milia quadringenti.
De filiis ioseph filiorum ephraim. per
generationes ac familias ac domos cognationum
suarum. recensiti sunt per nomina singulorum
a vicesimo anno et supra. omnes qui poterant
ad bella procedere. xl. milia quingenti.
Porro filiorum manasse. per generationes et familias
ac domos cognationum suarum. recensiti
sunt per nomina singulorum a viginti annis
et supra omnes qui poterant ad bella procedere:
triginta duo milia ducenti. De filiis
beniamin. per generationes et familias ac domos
cognationum suarum recensiti sunt nominibus
singulorum a vicesimo anno et supra omnes
qui poterant ad bella procedere, triginta quinque
milia quadringenti. De filiis dan.
per generationes et familias ac domos cognationum
suarum recensiti sunt nominibus singulorum
a vicesimo anno et supra omnes qui poterant
ad bella procedere: sexaginta duo milia septingenti.
De filiis aser per generationes et
familias ac domos cognationum suarum.
recensiti sunt per nomina singulorum a vicesimo
anno et supra omnes qui poterant ad bella
procedere: xl. milia et mille quingenti.
De filiis nepthalim per generationes et familias
ac domos cognationum suarum recensiti
sunt nominibus singulorum a vicesimo
anno et supra omnes qui poterant ad bella procedere:
quinquaginta tria milia quadringenti.
Hii sunt quos numeraverunt moyses et aaron.
et duodecim principes israhel: singulos per
domos cognationum suarum. Fueruntque
simul omnes filiorum israhel per domos et familias
suas a vicesimo anno et supra qui poterant
ad bella procedere: sexcenta tria
milia virorum quingenti quinquaginta.
Levite autem in tribu familiarum suarum non
sunt numerati cum eis. Locutusque est dominus ad
moysen: dicens. Tribum levi noli numerare.
neque pones summam eorum cum filiis israhel.
sed constitues eos super tabernaculum testimonii.
et cuncta vasa eius. et quicquid ad ceremonias
pertinet. Ipsi portabunt tabernaculum.
et omnia utensilia eius. et erunt
in ministerio: ac per gyrum tabernaculi metabuntur
castra. Cum proficiscendum fuerit
deponent levite tabernaculum: cum castra
metanda erigent. Quisquis externorum
accesserit, occidetur. Metabuntur autem II
castra filii israhel unusquisque per turmas
et cuneos atque exercitum suum. Porro levite
per gyrum tabernaculi figent tentoria. ne fiat
indignatio super multitudinem filiorum
israhel. et excubabunt in custodiis tabernaculi
testimonii. Fecerunt ergo filii israhel

Iuxta omnia que preceperat dominus moysi.
Locutusque est dominus ad moysen et aaron
dicens. Singuli per turmas suas signa
atque vexilla, et domos cognationum suarum ca
strametabuntur filii israel, per gyrum tabernacu
li federis. Ad orientem iudas figet ten
toria: per turmas exercitus sui. Eritque princeps
filiorum eius naason filius aminadab. Et
omnis de stirpe eius summa pugnantium
septuaginta quatuor milia sexcenti. Iuxta
eum castrametati sunt de tribu ysachar:
quorum princeps fuit nathanahel filius suar.
Et omnis numerus pugnatorum eius, quinquaginta
quatuor milia quadringenti. In tribu zabulon
princeps fuit eliab filius helon. Et omnis
de stirpe eius exercitus pugnatorum quinquaginta
septem milia quadringenti. Universi qui in
castris iude annumerati sunt: fuerunt centum octogin
ta sex milia quadringenti. Et per turmas suas
primi egredientur. In castris filiorum ruben.
ad meridianam plagam: erit princeps ely
sur filius sedeur. Et cunctus exercitus pu
gnatorum eius qui numerati sunt: xl. sex milia quin
genti. Iuxta eum castrametati sunt de tri
bu symeon: quorum princeps fuit salami
hel filius surisaddai. Et cunctus exerci
tus pugnatorum eius qui numerati sunt: quinquaginta
novem milia trecenti. In tribu gad: prin
ceps fuit heliasaph filius duhel. Et cunc
tus exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt,
xlv. milia sexcenti quinquaginta. Omnes qui re
censiti sunt in castris ruben: centum quinquagin
ta unum milia et mille quadringenti quinquaginta;
per turmas suas: in secundo loco proficiscentur.
Levabitur autem tabernaculum testimonii per of
ficia levitarum et turmas eorum. Quomodo
erigetur, ita et deponetur. Singuli per lo
ca et ordines suos proficiscentur. Ad occi
dentalem plagam erunt castra filiorum ef
fraim. Quorum princeps fuit helisama fi
lius amiud. Et cunctus exercitus pugnato
rum eius qui numerati sunt. xl. milia quin
genti. Et cum eis tribus filiorum manasse:
quorum princeps fuit gamalihel filius pha
dassur. Cunctus exercitus pugnatorum eius
qui numerati sunt: triginta duo milia
ducenti. In tribu filiorum beniamin: prin
ceps fuit abidan filius gedeonis. Et cunc
tus exercitus pugnatorum eius qui recen
siti sunt: triginta quinque milia quadringenti.
Omnes qui numerati sunt in castris effraim:
centum octo milia centum. Per turmas suas tertii
proficiscentur. Ad aquilonis partem castrame
tati sunt filii dan: Quorum princeps fuit ahi
ezer filius amisaddai. Cunctus exercitus pu
gnatorum eius qui numerati sunt. lx. duo milia
septingenti. Iuxta eum fixere tentoria de
tribu asser: quorum princeps fuit phegiel
filius ochran. Cunctus exercitus pugna
torum eius qui numerati sunt: xl. milia et mille
quingenti. De tribu filiorum neptalim: prin
ceps fuit ahira filius henan. Cunctus exer
citus pugnatorum eius, quinquaginta tria mi
lia quadringenti. Omnes qui numerati sunt
in castris dan: fuerunt centum quinquaginta se
ptem milia sexcenti. Et novissimi profi
ciscentur. Hic numerus filiorum israel per domos
cognationum suarum et turmas. divisi ex
ercitus. sexcenta tria milia quingenti quinqua
ginta. Levite autem non sunt numerati inter
filios israel. Sic enim preceperat dominus moysi. Fe
ceruntque filii israel iuxta omnia que preceperat
dominus. Castrametati sunt per turmas suas,
et profecti per familias ac domos patrum suorum.

Hee sunt generationes aaron et moysi
in die qua locutus est dominus ad moysen
in monte synai: et hec sunt nomina filiorum
aaron. Primogenitus eius nadab: de
inde abiu et eleazar, et ithamar. Hec
nomina filiorum aaron sacerdotum qui uncti
sunt. et quorum replete et consecrate manus
ut sacerdotio fungerentur. Mortui sunt na
dab et abiu cum offerrent ignem alie
num in conspectu domini in deserto synai: ab
sque liberis. Functique sunt sacerdotio elea
zar et ithamar, coram aaron patre suo.
Locutusque est dominus ad moysen: dicens.
Applica tribum levi, et fac stare in con
spectu aaron sacerdotis ut ministrent
ei, et excubent et observent quicquid ad
cultum pertinet multitudinis, coram
tabernaculo testimonii. et custodiant
vasa tabernaculi servientes in ministerio
eius. Dabisque dono levitas aaron et filiis
eius. quibus traditi sunt a filiis israel. Aaron
autem et filios eius constitues super cultum
sacerdotii. Externus qui ad ministrandum
accesserit: morietur. Locutusque est domi

ad moysen dicens. Ego tuli levitas a
filiis israel pro omni primogenito qui aperit
vulvam in filiis israel. Eruntque levite mei.
Meum est enim omne primogenitum. Ex quo per
cussi primogenitos in terra egypti sanctificavi
michi quicquid primogenitum nascitur in israel;
ab homine usque ad pecus; mei sunt. Ego dominus.
Locutusque est dominus ad moysen in deserto
synai dicens. Numera filios levi per domos
patrum suorum et familias: omnem mascu
lum ab uno mense et supra. Numeravit moy
ses ut preceperat dominus et inventi sunt filii le
vi per nomina sua: gerson et caath. et
merari. Filii gerson: lebni et semei. Filii
caath. amram et iessaar. hebron et
oziel. Filii merari: mooli et musi. De ger
son fuere familie due. lebnitica et se
meitica. Quarum numeratus est populus sexus mascu
lini ab uno mense et supra: septem milia
quingenti. Hii post tabernaculum castrame
tabuntur ad occidentem. sub principe elya
saph filio lahel: et habebunt excubias
in tabernaculo federis. ipsum tabernaculum et o
perimentum eius. tentorium quod trahitur ante
fores tecti tabernaculi federis. et cortinas
atrii. tentorium quoque quod appenditur in in
troitu atrii tabernaculi. et quicquid ad ritum
altaris pertinet. funes tabernaculi et omnia
utensilia eius. Cognatio caath habebit
populos amramitas. et iessaaritas. et hebro
nitas. et ozielitas. Hee sunt familie ca
athitarum. recensite per nomina sua: omnes
generis masculini ab uno mense et supra: octo
milia sescenti. Habebunt excubias sanctu
arii. et castrametabuntur ad meridianam pla
gam. Princepsque eorum erit elisaphan. fi
lius oziel. Et custodient archam. mensam
que et candelabrum. altaria. et vasa sanctua
rii in quibus ministratur. et velum: cunc
taque huiusmodi supellectilem. Princeps
autem principum levitarum eleazar filius a
aron sacerdotis: erit super excubitores cu
stodie sanctuarii. At vero de merari erunt
populi moolite et musite. recensiti per nomina
sua. omnes generis masculini ab uno mense et supra.
sex milia ducenti. Princeps eorum suriel
filius abiahiel. In plaga septentrionali
castrametabuntur. Erunt sub custodia e
orum tabule tabernaculi. et vectes. et columpne
ne ac bases earum. et omnia que ad cultum hu
iuscemodi pertinent: et columpne atrii per
circuitum cum basibus suis. et paxilli cum fu
nibus suis. Castrametabuntur ante tab
ernaculum federis. id est ad orientalem pla
gam: moyses et aaron cum filiis suis.
habentes custodiam sanctuarii. in medio fi
liorum israel. Quisquis alienus accesserit.
morietur. Omnes levite quos numeraverunt
moyses et aaron iuxta preceptum domini per
familias suas in genere masculino a men
se uno et supra. fuerunt viginti duo mi
lia. Et ait dominus ad moysen. Numera
primogenita sexus masculini de filiis israel.
a mense uno et supra: et habebis summam eorum.
Tollesque levitas michi. pro omni primo
genito filiorum israel. Ego sum dominus. Et pe
cora eorum pro universis primogenitis peco
rum filiorum israel. Recensuit moyses sicut pre
ceperat dominus primogenitos filiorum israel.
et fuerunt masculi per nomina sua a mense
uno et supra: viginti duo milia ducen
ti. septuaginta tres. Locutusque est dominus
ad moysen dicens. Tolle levitas pro primo
genitis filiorum israel. et pecora levitarum pro
pecoribus eorum: eruntque levite mei. Ego
sum dominus. In precio autem ducentorum septua
ginta trium qui excedunt numerum le
vitarum de primogenitis filiorum israel. acci
pies quinque siclos per singula capita ad
mensuram sanctuarii. Siclus habet viginti
obolos. Dabisque pecuniam aaron et fili
is eius. precium eorum qui supra sunt. Tulit
moyses igitur pecuniam eorum qui fue
rant amplius. et quos redemerant a le
vitis pro primogenitis filiorum israel. mil
le trecentorum sexaginta quinque siclorum.
iuxta pondus sanctuarii. et dedit eam
aaron et filiis eius iuxta verbum quod pre
ceperat sibi dominus.

IIII

Locutusque est dominus ad moysen et aaron
dicens. Tolle summam filiorum caath de
medio levitarum per domos et familias su
as a tricesimo anno et supra usque ad quinqua
gesimum annum. omnium qui ingrediuntur
ut stent et ministrent in tabernaculo federis.
Hic est cultus filiorum caath. Tabernaculum
federis et sancta sanctorum ingredietur aaron et
filii eius. quando movenda sunt castra. et de

ponēt uelū q̄d pendebat an̄ fores. ac inuol
uētq; eo archam testimonii. 7 opient rur
sū uelamine iacinctinar pelliū: ex
tendentq; desup palliū totū iacinctinū.
et inducent uectes. Mensamquoq; ppo
sitionis inuoluēt iacinctino pallio: et
ponēt cum ea thuribula. 7 mortariola. c
iathos. 7 crateras ad libamina fundenda. Panes
semp in ea erunt. Extendentq; desup
pallium coccineū. q̄d rursum opiēt uela
mine iacinctinar pelliū. 7 inducent ue
ctes. Sument et palliū iacinctinū quo
opient candelabrum cū lucernis 7 forci
pibz suis. 7 emunctoriis et cunctis uasis
olei q̄ ad concinnandas lucernas necessa
ria sunt: 7 sup omnia ponēt opimentū iacī
thinar pellium: et inducent uectes.
Nec n̄ 7 altare aureum inuoluēt iacin
ctino uestimento 7 extendent desup opimē
tum iacinctinar pelliū: inducentq;
uectes. Omnia uasa quibz ministrat
in sanctuario inuoluent iacinctino pallio.
7 extendent desup opimentū iacinctinar
pelliū. inducentq; uectes. Sz et altare
mundabūt cinere. 7 inuoluent illud pur
pureo uestimento: ponentq; cum eo oīa
uasa quibz in ministerio eius utunt:
id est ignium receptacula. fuscinulas ac
tridentes. uncinos et batilla. Cuncta
uasa altaris opient simul uelamine
iacinctinar pelliū: 7 inducēt uectes.
Cumq; inuoluerint aaron et filii eius
sanctuarium. 7 omnia uasa eius in commoti
one castrorum: tunc intrabūt filii caath
ut portent inuoluta. 7 n̄ tangant uasa
sanctuarii ne moriantur. Ista sūt onera
filiorum caath in tabernaculo federis. super
quos erit eleazar filius aaron sacerdo
tis. Ad quē ptinet cura ad oleum ad conci
nandas lucernas 7 compositionis incensi.
7 sacrificium q̄d semp offertur. 7 oleū
unctionis. 7 quicquid ad cultū tabnacu
li ptinet. omniūq; uasorum que in sanctuario
sunt. Locutusq; est dn̄s ad moysen et
aaron dicens. Nolite pdere ppl'm caath
de medio leuitarum: sz hoc facite eis. ut ui
uant 7 n̄ moriantur. si tetigerint sca sc̄orum.
Aaron 7 filii eius intrabunt. ipsiq; dis
ponēt opa singlorum. 7 diuident qd por

tare quis debeat. Alii nulla curiosi
tate uideant q̄ sūt in sanctuario pusq̄m in
uoluantur. alioquin morientur. Locu
tusq; est dn̄s ad moysen dicens. Tolle
summā 7 filiorum gerson. p domos ac fa
milias 7 cognationes suas. A triginta
annis et supra. usq; ad annos quinqua
ginta: n̄ūa omnes qui ingrediuntur 7 mi
nistrant in tabnaculo federis. Hoc ē
officiū familie gersonitarum. ut portent
cortinas tabnaculi 7 tectum federis.
7 opimentū aliud et sup omnia uelamē
iacinctinū. 7 tentoriū q̄d pendet in
introitu federis tabnaculi: cortinas
atrii et uelū in introitu. q̄ ē an̄ taber
naculū. Omnia que ad altare ptinēt.
funiculos et uasa ministerii. iubē
te aaron et filiis eius. portabunt fi
lii gerson. 7 scient singuli cui debeat
oneri mancipari. Hic ē cultus fami
lie gersonitarum in tabnaculo federis.
eruntq; sub manu ithamar filii aaron
sacerdotis. Filios quoq; merari p fami
lias et domos patrum suorum recensebis
a triginta annis et sup usq; ad annos
quinquaginta. oēs qui ingrediuntur ad of
ficium ministerii sui. 7 cultū federis
testimonii. Hec sunt onera eorum. Porta
būt tabulas tabnaculi et uectes eius.
columpnas et bases earum: columpnas quoq;
atrii p circuitū. cū basibz et paxillis et
funibz suis. Omnia uasa. 7 suppellecti
lem ad nūm accipient: sicq; portabunt.
Hoc est officiū familie meraritarū.
7 ministeriū in tabnaculo federis: eruntq;
sub manu ithamar filii aaron sacerdo
tis. Recensuerūt igit moyses et aaron
7 principes synagoge filios caath. p cogna
tiones 7 domos patrum suorum a triginta
annis et supra usq; ad annū quinqua
gesimū. omnes qui ingrediuntur ad
ministeriū tabnaculi federis. 7 inuenti
sūt duo milia septingenti quinquaginta.
Hic est nūs ppli caath. qui intrat in
tabnaclm federis. Hos nūauit moy
ses et aaron iuxta sermonem dn̄i per
manū moysi. Nūati sūt et filii gerson
p domos 7 cognationes prim suorum a tri
ginta annis et sup. usq; ad annū quinq̄

gesimum. omnis qui ingrediuntur ut mini-
strent in tabernaculo federis, et inventi
sunt duo milia sexcenti .xxx. Hic est
populus gersonitarum: quos numeraverunt mo-
yses et aaron iuxta verbum domini. Numerati
sunt filii merari per cognationes et do-
mos patrum suorum a triginta annis et
supra. usque ad annum quinquagesimum,
omnes qui egrediuntur ad explendo
ritus tabernaculi federis, et inventi sunt
tria milia ducenti. Hic est numerus filiorum
merari: quos recensuerunt moyses
et aaron iuxta imperium domini per manum
moysi. Omnes qui recensiti sunt de levitis
et quos fecit ad nomen moyses et aaron
et principes israel per cognationes et domos
patrum suorum a triginta annis et supra.
usque ad annum quinquagesimum ingre-
dientes ad ministerium tabernaculi et o-
nera portanda. fuerunt simul octo mili-
a quingenti octoginta. Iuxta verbum domini re-
censuit eos moyses. unumquemque iuxta
officium suum et onera sua: sicut preceperat ei
dominus.

V Locutusque est dominus ad moysen: dicens.
Precipe filiis israel. ut eiciant de castris
omnem leprosum. et qui semine fluit. pol-
lutusque est super mortuo. Tam masculum
quam feminam eicite de castris. ne con-
taminent ea cum habitaverint vobiscum. Fece-
runtque ita filii israel. et eiecerunt eos extra
castra. sicut locutus est dominus moysi. Locu-
tusque est dominus ad moysen: dicens. Loquere
filiis israel. Vir sive mulier cum fecerint ex
omnibus peccatis que solent hominibus
accidere. et per negligentiam transgressi
fuerint mandatum domini atque deliquerint.
confitebuntur peccatum suum. et red-
dent ipsum caput quintamque partem desuper
ei in quem peccaverint. Sin autem non fuerit qui
recipiat dabunt domino. et erit sacerdotis. ex-
cepto ariete qui offertur pro expiati-
one. ut sit placabilis hostia. Omnes
quoque primitie quas offerunt filii israel.
ad sacerdotem pertinent: et quicquid in sanctua-
rium offertur a singulis. et traditur manibus
sacerdotis. ipsius erit. Locutusque est dominus ad
moysen dicens. Loquere ad filios israel: et
dices ad eos. Vir cuius uxor erraverit ma-

ritumque contempnens dormierit cum altero viro.
et hoc maritus deprehendere non quiverit:
sed latet adulterium. et testibus argui non
potest. quia non est inventa in stupro: si spiritus
zelotipie concitaverit virum contra uxorem suam.
que vel polluta est vel falsa suspitione ap-
petitur. adducet eam ad sacerdotem.
et offeret oblationem pro illa. decimam partem
sati farine ordeacee. Non fundet super
eam oleum. nec imponet thus: quia sacrifi-
cium zelotipie est. et oblatio investigans ad-
ulterium. Offeret igitur eam sacerdos.
et statuet coram domino. Assumetque aquam
sanctam in vase fictili. et pulverillum terre de
pavimento tabernaculi. mittet in eam. Cumque
steterit mulier in conspectu domini. discooperiet
caput eius. et ponet super manus illius sacrifi-
cium recordationis. et oblationem zelotipi-
e. Ipse autem tenebit aquas amarissimas.
in quibus cum execratione maledicta con-
gessit. adiurabitque eam et dicet. Si
non dormivit tecum vir alienus. et si non pol-
luta es deserto mariti thoro: non nocebunt
tibi aque iste amarissime. in quas male-
dicta congessi. Sin autem declinasti a
viro tuo. atque polluta es et concubui-
sti cum altero viro. his maledictionibus
subiacebis. Det te dominus in maledictionem,
exemplumque cunctorum in populo suo. Pu-
trescere faciat femur tuum. et tumens
uterus tuus disrumpatur. Ingrediantur
aque maledicte in ventrem tuum. et utero
tumescente putrescat femur. Et respon-
debit mulier. amen amen. Scribetque sacerdos
in libello ista maledicta: et delebit ea
aquis amarissimis in quas maledicta con-
gessit. et dabit ei bibere. Quas cum exhau-
serit. tollet sacerdos de manu eius sac-
rificium zelotipie. et elevabit illud coram
domino. imponetque super altare, ita dumtaxat.
ut prius pugillum sacrificii tollat de
eo quod offertur. et incendat super altare: et
sic potum det mulieri aquas amarissimas.
Quas cum biberit. si polluta est. et contempto
viro adulterii rea. pertransibunt eam aque male-
dictionis. et inflato ventre computrescet
femur. Eritque mulier in maledictionem,
et in exemplum omni populo. Quod si polluta
non fuerit erit innoxia: et faciet liberos. Ista

est lex zelotypie. Si declinaverit mulier a
viro suo, et si polluta fuerit, maritusque zelo
typie spiritu concitatus adduxerit eam in con
spectu domini, et fecerit ei sacerdos iuxta omnia
que scripta sunt: maritus absque culpa erit.
et illa recipiet iniquitatem suam.

VI Locutusque est dominus ad moysen dicens. Lo
quere ad filios israel. et dices ad eos. Vir
sive mulier cum fecerint votum ut sanctificentur.
et se voluerint domino consecrare: a vino et
omni quod inebriare potest abstinebunt. Acetum
ex vino et ex qualibet alia potione, et quicquid
de uva exprimitur non bibent. Uvas recen
tes siccasque non comedent: cunctis diebus
quibus ex voto domino consecrantur. Quicquid ex
vinea esse potest: ab uva passa usque ad aci
num non comedent. Omni tempore separationis
sue, novacula non transibit per caput eius,
usque ad completum diem quo domino conse
cratur. Sanctus erit, crescente cesarie capi
tis eius. Omni tempore consecrationis sue super
mortuum non ingredietur: nec super patris
quidem et matris et fratris sororisque funere con
taminabitur: quia consecratio dei sui super caput
eius est. Omnis dies separationis sue sanctus e
rit domino. Sin autem mortuus fuerit subi
to quispiam coram eo: polluetur caput conse
crationis eius. quod radet illico in eadem
die purgationis sue: et rursum septima.
In octavo autem die offeret duos tur
tures vel duos pullos columbe sacerdoti:
in introitu federis testimonii. Facietque sa
cerdos unum pro peccato, et alterum in holocaustum:
et deprecabitur pro eo quia peccavit super mor
tuo. Sanctificabitque caput eius in die illo:
et consecrabit domino dies separationis illius.
offerens agnum anniculum pro peccato: ita
tamen ut dies priores irriti fiant: quia pollu
ta est sanctificatio eius. Ista est lex consecrati
onis. Cum dies quos ex voto decreverat
complebuntur: adducet eum ad hostium taberna
culi federis. et offeret oblationem eius domino. agnum
anniculum immaculatum in holocaustum, et o
vem anniculam immaculatam pro peccato: et a
rietem immaculatum hostiam pacificam:
canistrum quoque panum azimorum qui con
spersi sunt oleo: et lagana absque fermen
to oleo uncta: ac libamina singulorum.
Que offeret sacerdos coram domino: et faciet
tam pro peccato quam in holocaustum. A
rietem vero immolabit hostiam pacificam
domino: offerens simul canistrum azimorum,
et libamenta que ex more debentur. Tunc
radetur nazareus ante hostium tabernaculi fe
deris cesarie consecrationis sue. Tolletque
capillos eius, et ponet super ignem qui est sup
positus sacrificio pacificorum. Et armum coctum
arietis. tortamque absque fermento unam
de canistro. et laganum azimum unum. et
tradet in manibus nazarei postquam rasum
fuerit caput eius. Susceptaque rursum ab
eo elevabit in conspectu domini. et sanctificata
sacerdotis erunt, sicut pectusculum quod se
parari iussum est et femur. Post hec, potest na
zareus vinum bibere. Ista est lex nazarei
cum voverit oblationem suam domino tempore con
secrationis sue. exceptis hiis que invenerit
manus eius. Iuxta quod mente devoverat,
ita faciet ad perfectionem sanctificationis sue.
Et locutus est dominus ad moysen dicens. Loque
re ad aaron et filios eius. Sic benedicetis
filiis israel et dicetis eis. Benedicat tibi dominus
et custodiat te. Ostendat dominus faciem su
am tibi, et misereatur tui. Convertat dominus vul
tum suum ad te: et det tibi pacem. Invo
cabuntque nomen meum super filios israel: et ego be
nedicam eis.

Factum est autem in die qua complevit moy
ses tabernaculum et erexit illud. unxitque
et sanctificavit eum cum omnibus vasis su
is. altare similiter et vasa eius. Obtule
runt principes israel et capita familiarum
que erant per singulas tribus, prefecti eorum
qui numerati fuerant, munera coram domino. sex
plaustra tecta cum .xii. bobus. Unum plau
strum obtulere duo duces, et unum bovem
singuli. Obtuleruntque ea in conspectu taber
naculi. Ait autem dominus ad moysen:
Suscipe ab eis ut serviant in ministerio
tabernaculi: et trades ea levitis iuxta or
dinem ministerii sui. Itaque cum suscepis
set moyses plaustra et boves tradidit
ea levitis. Duo plaustra et quatuor bo
ves dedit filiis gerson: iuxta id quod habe
bant necessarium. Quatuor alia pla
ustra et octo boves dedit filiis merari,
secundum officia et cultum suum: sub manu itha
mar filii aaron sacerdotis. Filiis autem caath

ñ dedit plaustra et boves: qui in usum
offuum et onera pro̾ris portarent utensilis.
Igitur obtulerunt duces in dedicationem al
taris in die qua unctum est oblationem suam
ante altare. Dixitque dominus ad moysen. Sin
guli duces per singulos dies offerant mu
nera in dedicationem altaris. Primo
die obtulit oblationem suam naason filius
aminadab: de tribu iuda. Fuitque in ea
acetabulum argenteum pondo centum triginta
siclorum. phialam argentea habens septuagin
ta siclos iuxta pondus sanctuarii: utrumque ple
num simila conspersa oleo in sacrificium.
mortariolum ex decem siclis aureis
plenum incenso. Bovem de armento.
et arietem. et agnum anniculum in holoca
ustum. hyrcumque pro peccato. Et in sacrifi
cio pacificorum: boves duos arietes quinque.
hyrcos quinque. agnos anniculos .v. Hec est
oblatio naason filii aminadab. Secundo
die obtulit nathanael filius suar dux
de tribu ysachar. acetabulum argenteum
appendens centum triginta siclos. phia
lam argenteam habentem septuaginta si
clos iuxta pondus sanctuarii: utrumque plenum
simila conspersa oleo in sacrificium. morta
riolum aureum habens decem siclos plenum in
censo. bovem de armento et arietem. et
agnum anniculum in holocaustum. hyrcumque
pro peccato: et in sacrificio pacificorum boves
duos. arietes .v. hyrcos .v. agnos anni
culos .v. Hec fuit oblatio nathanahel filii su
ar. Tertio die princeps filiorum zabulon
VIII heliab filius helon obtulit acetabulum
argenteum appendentem centum .xxx. siclos.
phyalam argenteam habentem .lxx. siclos ad
pondus sanctuarii. utrumque plenum simila con
spersa oleo in sacrificium. mortariolum au
reum appendentem decem siclos plenum in
censo. bovem de armento et arietem et agnum
anniculum in holocaustum. hyrcumque pro
peccato: et in sacrificio pacificorum boves
duos. arietes .v. hyrcos .v. agnos anni
culos .v. Hec fuit oblatio heliab filii he
lon. Die quinto princeps filiorum ruben he
lisur filius sedeur obtulit acetabulum
argenteum appendentem centum triginta siclos.
phialam argenteam habentem .lxx. siclos
ad pondus sanctuarii: utrumque plenum si

mila conspersa oleo in sacrificium. mortari
olum aureum appendentem decem siclos ple
num incenso: bovem de armento et arietem.
et agnum anniculum in holocaustum. hyr
cumque pro peccato: et in hostias pacificorum bo
ves duos arietes .v. hircos .v. agnos an
niculos .v. Hec fuit oblatio helisur filii
sedeur. Die quarto princeps filiorum syme
on salamihel filius surisaddai obtulit
acetabulum argenteum. appendentem centum triginta
siclos. phyalam argenteam habentem .lxx. si
clos ad pondus sanctuarii: utrumque plenum
simila conspersa oleo in sacrificium: mor
tariolum aureum appendentem decem siclos
plenum incenso: bovem de armento et a
rietem. et agnum anniculum in holocau
stum: hyrcumque pro peccato: et hostias pa
cificorum boves duos arietes quinque hircos
quinque agnos anniculos .v. Hec fuit o
blatio salamihel filii surisaddai. Die
sexto princeps filiorum gad helyasaph filius
duhel obtulit acetabulum argenteum
appendentem centum triginta siclos. phy
alam argenteam habentem .lxx. siclos ad
pondus sanctuarii: utrumque plenum simi
la conspersa oleo in sacrificium: mortari
olum aureum appendentem decem siclos plenum
incenso: bovem de armento et arietem et
agnum anniculum in holocaustum. hyrcum
que pro peccato: et in hostias pacificorum boves
duos. arietes .v. hyrcos .v. Agnos anni
culos .v. Hec fuit oblatio helyasaph filii
duhel. Die septimo princeps filiorum ef
fraim. helisama filius amiud. obtulit
acetabulum argenteum appendentem centum tri
ginta siclos. phyalam argenteam habentem
.lxx. siclos ad pondus sanctuarii. utrumque
plenum simila conspersa oleo in sacrificium.
mortariolum aureum appendentem decem
siclos plenum incenso: bovem de armento
et arietem. et agnum anniculum in holocau
stum: hyrcumque pro peccato: et in hostias paci
ficorum boves duos. arietes .v. hyrcos .v.
agnos anniculos .v. Hec fuit oblatio he
lysama filii amiud. Die octavo prin
ceps filiorum manasse gamalihel filius
phadassur obtulit acetabulum argen
teum. appendentem centum triginta siclos.
phyalam argenteam habentem .lxx. siclos

ad pondus sanctuarii. utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium. et mortariolum aureum appendens decem siclos. plenum incenso. bovem de armento et arietem. et agnum anniculum in holocaustum. hircumque pro peccato. et in hostias pacificorum boves duos arietes .v. hircos .v. agnos anniculos .v. Hec fuit oblatio gamalihel filii phadassur. Die nono princeps filiorum beniamin abidan filius gedeonis. obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos. phialam argenteam habentem .lxx. siclos ad pondus sanctuarii. utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium. et mortariolum aureum appendens decem siclos plenum incenso. bovem de armento et arietem. et agnum anniculum in holocaustum. hircumque pro peccato. et in hostias pacificorum boves duos arietes quinque hircos .v. agnos anniculos .v. Hec fuit oblatio abidan filii gedeonis. Die decimo princeps filiorum dan ahiezer filius amisaddai obtulit acetabulum argenteum appendens centum .xxx. siclos. phialam argenteam habentem .lxx. siclos ad pondus sanctuarii. utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium. mortariolum aureum appendentem decem siclos plenum incenso. bovem de armento et arietem. et agnum anniculum in holocaustum. hircumque pro peccato. et in hostias pacificorum boves duos arietes quinque hircos .v. agnos anniculos quinque. Hec fuit oblatio ahiezer filii amisaddai. Die undecimo princeps filiorum aser phegiel filius ochran obtulit acetabulum argenteum appendentem centum .xxx. siclos. phialam argenteam habentem .lxx. siclos ad pondus sanctuarii. utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium. mortariolum aureum appendens decem siclos plenum incenso. bovem de armento et arietem. et agnum anniculum in holocaustum. hircumque pro peccato. et in hostias pacificorum boves duos arietes .v. hircos .v. agnos anniculos .v. Hec fuit oblatio phegiel filii ochran. Die duodecimo princeps filiorum neptalim. hayra filius henan obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos. phialam argenteam habentem .lxx. siclos ad pondus sanctuarii. utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium. et mortariolum aureum appendentem decem siclos plenum incenso. bovem de armento et arietem. et agnum anniculum in holocaustum. hircumque pro peccato. et in hostias pacificorum boves duos. arietes quinque. hircos .v. agnos anniculos .v. Hec fuit oblatio ahira filii henan. Hec in dedicatione altaris oblata sunt a principibus israel. in die qua consecratum est. Acetabula argentea .xii. phiale argentee .xii. mortariola aurea .xii. ita ut centum .xxx. siclos argenti haberet unum acetabulum. et .lxx. siclos phiala una. id est in commune vasorum omnium de argento sicli duo milia quadringenti pondere sanctuarii. Mortariola aurea duodecim plena incenso. denos siclos appendentia pondere sanctuarii. id est simul auri sicli centum viginti. Boves de armento in holocaustum .xii. arietes .xii. agni anniculi .xii. et libamenta eorum. hirci .xii. pro peccato. hostie pacificorum. boves viginti quatuor. arietes .lx. hirci .lx. agni anniculi sexaginta. Hec oblata sunt in dedicatione altaris quando unctum est. Cumque ingrederetur moyses tabernaculum federis ut consuleret oraculum. audiebat vocem loquentis ad se. de propitiatorio quod erat super archam testimonii inter duos cherubin. unde et loquebatur.

VI Locutusque est dominus ad moysen dicens. Loquere ad aaron et dices ad eum. Cum posueris .vii. lucernas candelabrum in australi plaga erigatur. Hoc igitur precipe. ut lucerne contra boream e regione respiciant. ad mensam panum propositionis. contra eam partem quam candelabrum respiciens lucere debebunt. Fecitque aaron. et imposuit lucernas super candelabrum. ut preceperat dominus moysi. Hec autem erat factura candelabri. Ex auro ductili tam medius stipes quam cuncta que ex utroque calamorum latere nascebantur. Iuxta exemplum quod ostendit dominus moysi. ita operatus est candelabrum. Et locutus est dominus ad moysen dicens. Tolle levitas de medio

filiorum israel. et purificabis eos iuxta hunc ri-
tum. Aspergantur aqua lustrationis. et
radant omnes pilos carnis sue. Cumque
lauerint uestimenta sua et mundati fue-
rint: tollent bouem de armentis et liba-
mentum eius. similam oleo conspersam. Bouem
autem alterum de armento accipies pro peccato:
et applicabis leuitas coram tabernacu-
lo federis: conuocata omni multitudi-
ne filiorum israel. Cumque leuite fuerint coram
domino: ponent filii israel manus suas super eos.
Et offerent aaron leuitas munus
in conspectu domini a filiis israel. ut seruiant
in ministerio eius. Leuite quoque ponent
manus suas super capita boum: e quibus unum
facies pro peccato. et alterum in holocaustum
domini: ut depreceris pro eis. Statuesque le-
uitas in conspectu aaron et filiorum eius.
et consecrabis oblatos domino: ac separabis
de medio filiorum israel. ut sint mei. et postea
ingrediantur tabernaculum federis ut
seruiant mihi. Sicque purificabis et consecra-
bis eos in oblationem domini: quoniam dono do-
nati sunt mihi a filiis israel. Pro primogenitis
que aperiunt omnem uuluam in israel. accepi e-
os. Mea sunt enim omnia primogenita filiorum
israel. tam ex hominibus quam ex iumentis;
ex die quo percussi omne primogenitum
in terra egypti: sanctificaui eos michi. Et tu-
li leuitas pro cunctis primogenitis filiorum
israel. tradidique eos dono aaron et filiis
eius de medio populi. ut seruiant mihi pro is-
rahel in tabernaculo federis. et orent pro eis.
ne sit in populo plaga. si ausi fuerint ac-
cedere ad sanctuarium. Feceruntque moyses
et aaron et omnis multitudo filiorum is-
rael super leuitas: que preceperat dominus moysi.
Purificatique sunt et lauerunt uestimenta
sua. Eleuauitque eos aaron in conspectu
domini. et orauit pro eis: ut purificati ingre-
derentur ad officia sua in tabernaculum fe-
deris. coram aaron et filiis eius. Sicut
preceperat dominus moysi de leuitis: ita factum
est. Locutusque est dominus ad moysen: dicens.
Hec est lex leuitarum. A uiginti quinque an-
nis et supra: ingredientur ut ministrent
in tabernaculo federis. Cumque quinquage-
simum etatis annum impleuerint: serui-
re cessabunt. Eruntque ministri fratrum suorum

in tabernaculo federis. ut custodiant que sibi
commendata fuerint. Opera autem ipsa non faciant.
Sic dispones leuitas: in custodiis suis.
Locutus est dominus ad moysen IX
in deserto synai anno secundo. postquam egressi
sunt de terra egypti mense primo: dicens. Fa-
ciant filii israel phase in tempore suo. quarta
decima die mensis huius ad uesperam: iuxta
omnes cerimonias et iustificationes eius.
Precepitque moyses filiis israel. ut facerent
phase. Qui fecerunt in tempore suo quarta
decima die mensis ad uesperam: in monte
synai. Iuxta omnia que mandauerat domi-
nus moysi: fecerunt filii israel. Ecce autem
quidam immundi super anima hominis. qui non po-
terant facere pascha in die illo: acce-
dentes ad moysen et aaron: dixerunt ei.
Inmundi sumus super anima hominis. Quare
fraudamur ut non ualeamus offerre oblatio-
nem domino in tempore suo. inter filios israel. Qui-
bus respondit moyses. State: ut consulam quid pre-
cipiat dominus de uobis. Locutusque est dominus ad
moysen: dicens. Loquere filiis israel. Homo qui
fuerit inmundus super anima. siue in uia pro-
cul in gente uestra: faciat phase domino. in
mense secundo quarta decima die mensis ad uesperam.
Cum azimis et lactucis agrestibus comedent
illud. Non relinquent ex eo quippiam
usque mane. et os eius non confringent. Omnem
ritum phase obseruabunt. Si quis autem
et mundus est. et in itinere non fuit. et tamen non
fecit phase: exterminabitur anima illa de populis
suis: quia sacrificium domino deo non obtulit
tempore suo. Peccatum suum ipse portabit.
Peregrinus quoque et aduena si fuerint
apud uos. faciat phase domini: iuxta ceri-
monias et iustificationes eius. Precep-
tum idem erit apud uos: tam aduene
quam indigene. Igitur die qua erectum
est tabernaculum: operuit illud nubes. A uespe-
re autem. super tentorium erat quasi species ignis
usque mane. Sic fiebat iugiter. Per
diem operiebat illud nubes. et per noctem
quasi species ignis. Cumque ablata fuisset nu-
bes que tabernaculum protegebat: tunc pro-
ficiscebantur filii israel. Et in loco ubi
steterat nubes. ibi castrametabantur.
Ad imperium domini proficiscebantur: et ad im-
perium illius figebant tabernaculum. Cunctis

diebus quibus stabat nubes super tabernaculum:
manebant in eodem loco. Et si evenisset
XI ut multo tempore maneret super illud, erant
filii israel in excubiis domini: et non proficiscieban-
tur quotquot diebus fuisset nubes super tab-
ernaculum. Ad imperium dei erigebant tentoria,
et ad imperium illius deponebant. Si fuisset nubes
a vespere usque ad mane, et statim diluculo
tabernaculum reliquisset: proficiscebantur. Et
si post diem et noctem recessisset: dissi-
pabant tentoria. Si biduo aut uno mense
vel longiore tempore fuisset super tabernaculum,
manebant filii israel in eodem loco et non
proficiscebantur. Statim autem ut recessisset
movebant castra. Per verbum domini figebant
tentoria: et per verbum illius proficiscebantur.
Eruntque in excubiis domini, iuxta imperium eius
per manum moysi.

X Locutus est dominus ad moysen: dicens. Fac tibi
duas tubas argenteas ductiles: quibus
convocare possis multitudinem quando moven-
da sunt castra. Cumque increpueris tubis,
congregabitur ad te omnis turba ad ostium
tabernaculi federis. Si semel clangueris,
venient ad te principes et capita multi-
tudinis israel. Sin autem prolixior atque con-
cisus clangor increpuerit: movebunt
castra primi qui sunt ad orientalem pla-
gam. In secundo autem sonitu et pari ulula-
tu tube, levabunt tentoria qui habitant
ad meridiem. Et iuxta hunc modum re-
liqui facient: ululantibus tubis in profecti-
one. Quando autem congregandus est populus, sim-
plex tubarum clangor erit, et non concise u-
lulabunt. Filii autem aaron sacerdotes clangent
tubis, Eritque hoc legitimum sempiternum:
in generationibus vestris. Si exieritis ad bel-
lum de terra vestra contra hostes
qui dimicant adversum vos, clangetis u-
lulantibus tubis: et erit recordatio vestri
coram domino deo vestro: ut eruamini de ma-
nibus inimicorum vestrorum. Siquando habebitis e-
pulum et dies festos et kalendas, canetis
tubis super holocaustis et pacificis victimis:
ut sint vobis in recordationem dei vestri.
Ego dominus deus vester. Anno secundo mense secundo
vicesima die mensis, elevata est nubes de
tabernaculo federis: profectique sunt filii i-
srahel per turmas suas de deserto synay: et
recubuit nubes in solitudine pharan.
Moveruntque castra primi, iuxta imperium
domini in manu moysi. Filii iuda per turmas
suas: quorum princeps erat naason filius
aminadab. In tribu filiorum ysachar fuit
princeps nathanahel filius suar. In tribu
zabulon: erat princeps eliab filius helon.
Depositumque est tabernaculum: quod portantes
egressi sunt filii gerson et merari. Pro-
fectique sunt et filii ruben per turmas et
ordinem suum: quorum princeps erat he-
lisur filius sedeur. In tribu autem filiorum
symeon: princeps fuit salamihel filius
surisaddai. Porro in tribu gad: erat prin-
ceps elysaph filius duhel. Profectique
et caathite portantes sanctuarium. Tamdiu
tabernaculum portabatur: donec venirent
ad erectionis locum. Moverunt castra
et filii ephraim per turmas suas: in quorum
exercitu princeps erat helisama filius
amiud. In tribu autem filiorum manasse:
princeps fuit gamaliel filius phadas-
sur. Et in tribu beniamin: dux erat abi-
dan filius gedeonis. Novissimi castro-
rum omnium profecti sunt filii dan per turmas
suas: in quorum exercitu princeps fuit ahi-
ezer filius amisaddai. In tribu autem fili-
orum aser: erat princeps phagihel filius
ochran. Et in tribu filiorum neptalim:
princeps fuit ahira filius henan. Hec
sunt castra et profectiones filiorum israel per tur-
mas suas, quando egrediebantur. Dixitque moyses
hobab filio raguhel madianiti cognato
suo. Proficiscimur ad locum quem dominus
daturus est nobis: veni nobiscum ut bene-
faciamus tibi: quia dominus bona promisit israeli.
Cui ille respondit. Non vadam tecum: sed re-
vertar in terram meam in qua natus sum.
Et ille: Noli inquit nos relinquere. Tu
enim nosti in quibus locis per desertum castra
ponere debeamus: et eris ductor noster. Cum-
que nobiscum veneris, quicquid optimum
fuerit ex opibus quas dominus nobis tradi-
turus est: dabimus tibi. Profecti igitur sunt
de monte domini via trium dierum: archaque
federis domini precedebat eos, per dies tres pro-
videns castrorum locum. Nubes quoque do-
mini super eos erat per diem: cum incederent.
Cumque elevaretur archa: dicebat moy-

set. Surge domine et dissipentur inimici tui.
et fugiant qui oderunt te a facie tua. Cum
autem deponeretur aiebat. Revertere domine
ad multitudinem exercitus israel.
XI Interea ortum est murmur populi quasi dolen
tium pro labore contra dominum. Quod cum au
disset iratus est. Et accensus in eos i
gnis domini devoravit extremam castro
rum partem. Cumque clamasset populus ad
moysen: oravit moyses ad dominum. et absor
ptus est ignis. Vocavitque nomen loci illius
incensio: eo quod incensus fuisset contra eos
ignis domini. Vulgus quippe promiscuum
quod ascenderat cum eis flagravit deside
rio carnium sedens et flens. iunctis sibi
pariter filiis israel. et ait. Quis dabit nobis
ad vescendum carnes? Recordamur pis
cium quos comedebamus in egypto gra
tis. In mentem nobis veniunt cucumeres
et pepones. porrique et cepe. et allia.
Anima nostra arida est. nichil aliud re
spiciunt oculi nostri nisi man. Erat au
tem man quasi semen coriandri coloris bdelli
i. Circuibatque populus. et colligens illud fran
gebat mola. sive terebat in mortari
o. coquens in olla. et faciens ex eo tor
tulas saporis quasi panis oleati. Cum
que descenderet nocte super castra ros:
descendebat pariter et man. Audivit
ergo moyses flentem populum per famili
as singulas. per hostia tentorii sui.
Iratusque est furor domini valde. Sed et moy
si intolerabilis res visa est. Et ait ad do
minum. Cur afflixisti servum tuum? Quare non
invenio gratiam coram te? Et cur impo
suisti pondus universi populi huius super me?
Numquid ego concepi omnem hanc mul
titudinem vel genui eam: ut dicas
michi. porta eos in sinu tuo. sicut por
tare solet nutrix infantulum. et defer in
terram pro qua iurasti patribus eorum? Unde
michi carnes ut dem tante multitu
dini? Flent coram me dicentes. Da no
bis carnes ut comedamus. Non possum
solus sustinere omnem hunc populum: quia gra
vis michi est. Sin aliter tibi videtur. obse
cro ut interficias me: et inveniam gratiam
in oculis tuis. ne tantis afficiar malis.
Et dixit dominus ad moysen. Congrega michi se
ptuaginta viros de senioribus israel. quos
tu nosti quod senes populi sint ac magistri:
et duces eos ad ostium tabernaculi federis.
faciesque ibi stare tecum: ut descen
dam et loquar tibi. et auferam de spiritu tu
o. tradamque eis ut sustentent tecum onus populi.
et non tu solus graveris. Populo quoque
dices. Sanctificamini: cras comedetis
carnes. Ego enim audivi vos dicere.
Quis dabit nobis escas carnium? Bene
nobis erat in egypto. Ut det vobis dominus
carnes et comedatis. non uno die. nec du
obus vel quinque aut decem. nec viginti quidem
sed usque ad mensem dierum. donec exeat
per nares vestras. et vertatur in nauseam:
eo quod repuleritis dominum qui in medio ve
stri est. et fleveritis coram eo dicentes. Quare
egressi sumus ex egypto? Et ait moyses
ad dominum. Sexcenta milia peditum huius
populi sunt. et tu dicis. dabo eis esum carnium
mense integro? Numquid ovium et boum mul
titudo cedetur ut possit sufficere ad
cibum? vel omnes pisces maris in unum con
gregabuntur. ut eos satient? Cui respondit
dominus. Numquid manus domini invalida est?
Iam nunc videbis: utrum meus sermo ope
re compleatur. Venit igitur moyses et nar
ravit populo verba domini. congregans .lxx.
viros de senioribus israel. quos stare fe
cit circa tabernaculum. Descenditque dominus
per nubem. et locutus est ad eum: au
ferens de spiritu qui erat in moyse et dans
.lxx. viris. Cumque requievisset in eis spiritus
prophetaverunt: nec ultra cessaverunt. Re
manserant autem in castris duo viri. quorum
unus vocabatur heldad. et alter medad:
super quos requievit spiritus. Nam et ipsi de
scripti fuerant: et non exierant ad ta
bernaculum. Cumque prophetarent in castris.
cucurrit puer. et nunciavit moysi dicens.
Heldad et medad prophetant in castris.
Statim iosue filius nun minister
moysi. et electus e pluribus ait. Domine
mi moyses: prohibe eos. At ille. quid in
quit emularis pro me? Quis tribuat
ut omnis populus prophetet. et det eis domi
nus spiritum suum? Reversusque est moyses.
et omnes maiores natu israel in castra.
Ventus autem egrediens a domino. arrep

tansque trans mare coturnices detulit et
dimisit in castra itinere quantum
uno die confici potest ex omni parte
castrorum per circuitum. Volabantque in
aere duobus cubitis altitudine super
terram. Surgens ergo populus toto die illo
et nocte et die altero congregavit coturni-
cum multitudinem: qui parum, x. choros.
Et siccaverunt eas per gyrum castrorum.
Adhuc carnes erant in dentibus eorum,
nec defecerat huiuscemodi cibus: et ecce
furor domini concitatus in populum, percussit
eum plaga magna nimis. Vocatusque
est ille locus: sepulchra concupiscen-
tie. Ibi enim sepelierunt populum: qui de-
sideraverat carnes. Egressi autem de se-
pulchris concupiscentie, venerunt in
Aseroth: et manserunt ibi.
XII Locutaque est maria et aaron contra moy-
sen, propter uxorem eius ethiopissam:
et dixerunt. Num per solum moysen
locutus est dominus? Nonne et nobis similiter
est locutus? Quod cum audisset dominus:
iratus est valde. Erat enim moyses vir
mitissimus super omnes homines qui mo-
rabantur in terra. Statimque locutus est
ad eum et aaron et mariam. Egredi-
mini vos tantum tres: ad tabernaculum fe-
deris. Cumque fuissent egressi: descen-
dit dominus in columpna nubis, et stetit in
introitu tabernaculi: vocavit aaron
et mariam. Qui cum issent: dixit ad eos.
Audite sermones meos. Si quis fue-
rit inter vos propheta domini, in visione appa-
rebo ei, vel per somnium loquar ad il-
lum. Erat. At non talis servus meus moy-
ses. qui in omni domo mea fidelissimus
est. Ore enim ad os loquor ei, et palam
non per enigmata et figuras dominum videt.
Quare ergo non timuistis detrahere ser-
vo meo moysi? Iratusque contra eos abiit.
Nubes quoque recessit: que erat super ta-
bernaculum. Et ecce maria apparuit can-
dens lepra: quasi nix. Cumque respexisset
eam aaron et vidisset eam perfusam le-
pra: ait ad moysen. Obsecro domine mi
ne imponas nobis hoc peccatum, quod stul-
te commisimus. ne fiat hec quasi mortua:
et ut abortivum quod proicitur de vulva
matris sue. Ecce iam medium carnis eius
devoratum est lepra. Clamavitque moy-
ses ad dominum: dicens. Deus obsecro sa-
na eam. Cui respondit dominus. Si pater eius spu-
isset in faciem illius: nonne debuerat sal-
tem septem diebus rubore suffundi? Se-
paretur .vii. diebus extra castra: et postea
revocabitur. Exclusa est itaque maria
extra castra septem diebus: et populus non
est motus de loco illo. donec revocata
est maria.
Profectusque est populus de aseroth. fixis ten- XIII
toriis in deserto pharan. Ibi locutus
est dominus ad moysen dicens. Mitte vi-
ros qui considerent terram chanaan. quam
daturus sum filiis israel. singulos de sin-
gulis tribubus ex principibus. Fecit moyses
quod dominus imperaverat: de deserto pharan mit-
tens principes viros: quorum ista sunt nomina.
De tribu ruben: semua filium zecchur.
De tribu symeon: sephath filium huri.
De tribu iuda: chaleph filium iephone.
De tribu ysachar: igal filium ioseph.
De tribu ephraim: osee filium nun.
De tribu beniamin: phalti filium raphu.
De tribu zabulon: gediel filium sodi.
De tribu ioseph. sceptri manasse: gad-
di filium susi. De tribu dan: ammihel
filium gemmalli. De tribu aser: sthur
filium michahel. De tribu neptalim: na-
abi filium vapsi. De tribu gad: guhel
filium machi. Hec sunt nomina virorum: quos
misit moyses ad considerandam terram
chanaan. Vocavitque osee filium nun,
iosue. Misit ergo moyses eos ad con-
siderandam terram chanaan: et dixit ad
eos. Ascendite per meridianam plagam.
Cumque veneritis ad montes: considerate
terram qualis sit: et populum qui habitator est
eius. utrum fortis sit an infirmus.
Pauci numero an plures: ipsa terra bona an
mala: urbes quales, murate an absque
muris: humus pinguis an sterilis.
nemorosa: an absque arboribus. Confor-
tamini et afferte nobis de fructibus terre.
Erat autem tempus: quando iam precoque uve ve-
sci possunt. Cumque ascendissent: explo-
raverunt terram a deserto sin usque roo-
ob intrantibus emath. Ascenderuntque

ad meridiem: et venerunt in hebron: ubi
erant achiman. et sisai. et tolmai filii
enach. Nam hebron septem annis an-
te tanim urbem egypti condita est. Pergen-
tesque usque ad torrentem botri: absci-
derunt palmitem cum uva sua: quem por-
taverunt in vecte duo viri. De malis
quoque granatis et de ficis loci illius tu-
lerunt. qui appellatus est nehelescol.
id est torrens botri: eo quod botrum in-
de portassent filii israel. Reversique explo-
ratores terre post .xl. dies omni re-
gione circuita: venerunt ad moysen
et aaron et ad omnem cetum filiorum israel.
in desertum pharan. quod est in cades.
Locutique eis et omni multitudini os-
tenderunt fructus terre: et narrave-
runt dicentes. Venimus in terram ad quam
misisti nos. que revera fluit lacte
et melle: ut ex his fructibus cognosci
potest. Sed cultores fortissimos habet et
urbes grandes atque muratas. Stirpem
enachim vidimus ibi. Amalech habi-
tat in meridie: ethevs et iebuseus
et amorreus in montanis. Chanane-
us vero moratur iuxta mare. et circa
fluenta iordanis. Inter hec caleph com-
pescens murmur populi qui oriebatur
contra moysen: ait. Ascendamus et pos-
sideamus terram: quoniam poterimus obtine-
re eam. Alii vero qui fuerant cum eo
dicebant. Nequaquam ad hunc populum
valemus ascendere: quia fortior nobis
est. Detraxeruntque terre quam inspe-
xerant apud filios israel: dicentes. Ter-
ra quam lustravimus: devorat habitato-
res suos. Populus quem aspeximus: procere
stature est. Ibi vidimus monstra que-
dam filiorum enach. de genere giganteo. qui-
bus comparati quasi locuste videbamur.
IIII Igitur vociferans omnis turba flevit
nocte illa: et murmurati sunt contra moysen
et aaron cuncti filii israel: dicentes. Utinam
mortui essemus in egypto: et non in hac va-
sta solitudine. Utinam pereamus: et non in-
ducat nos dominus in terram istam: ne cada-
mus gladio. et uxores ac liberi nostri ducan-
tur captivi. Nonne melius est reverti in
egyptum: Dixeruntque alter ad alterum. Consti-
tuamus nobis ducem: et revertamur in egy-
ptum. Quo audito: moyses et aaron
ceciderunt proni in terram. coram omni
multitudine filiorum israel. At vero iosu-
e filius nun et caleph filius iephone.
qui et ipsi lustraverant terram. sciderunt
vestimenta sua: et ad omnem multitu-
dinem filiorum israel locuti sunt. Terra quam
circuivimus valde bona est. Si propicius fu-
erit dominus inducet nos in eam: et tradet
humum lacte et melle manantem. Nolite
rebelles esse contra dominum. neque timeatis
populum terre huius. quia sicut panem ita eos
possumus devorare. Recessit ab illis omne
presidium. Dominus nobiscum est. Nolite timere.
Cumque clamaret omnis multitudo. et la-
pidibus eos vellet opprimere. apparuit
gloria domini super tectum federis. cunctis vi-
dentibus filiis israel. Et dixit dominus ad mo-
ysen. Usque quo detrahet mihi populus
iste: Quo usque non credent mihi in omnibus
signis que feci coram eis: Feriam igitur eos
pestilentia atque consumam. te autem faci-
am principem super gentem magnam. et for-
tiorem quam hec est. Et ait moyses ad
dominum. Ut audiant egyptii de quorum
medio eduxisti populum istum. et habitatores
terre huius qui audierunt quod tu domine
in populo isto sis. et facie videaris ad fa-
ciem. et nubes tua protegat illos. et in co-
lumpna nubis precedas eos per diem. et in co-
lumpna ignis per noctem. quod occideris tan-
tam multitudinem quasi unum hominem. et di-
cant. Non poterat introducere populum istum
in terram pro qua iuraverat. ideo oc-
cidit eos in solitudine. Magnificetur
ergo fortitudo domini: sicut iurasti dicens.
Dominus paciens et multe misericordie. auferens
iniquitatem et scelera. nullumque inno-
xium derelinquens: qui visitas peccata
patrum in filios. in terciam et quartam
generationem. Dimitte obsecro peccatum popu-
li huius. secundum magnitudinem misericordie tu-
e. sicut propicius fuisti egredientibus de
egypto. usque ad locum istum. Dixitque dominus.
Dimisi eis iuxta verbum tuum. Vivo ego:
et implebitur gloria domini universa terra.
Attamen omnes homines qui viderunt ma-
iestatem meam. et signa mea que feci in e-

gypto: in solitudine. et temptaverunt
me iam per decem vices. nec obedierunt vo
ci mee. non videbunt terram pro qua iuravi pa
tribus eorum. nec quisquam ex illis qui detraxit
mihi intuebitur eam. Servum meum caleph
qui plenus alio spiritu secutus est me. inducam
in terram hanc quam circuivit. et semen eius pos
sidebit eam. Quoniam amalechites et chana
neus habitant in convallibus. cras movete ca
stra: et revertimini in solitudinem per viam
maris rubri. Locutusque est dominus ad moysen
et aaron: dicens. Usquequo multitudo
hec pessima murmurat contra me? Quere
las filiorum israel audivi. Dic ergo eis. Vivo
ego ait dominus: sicut locuti estis audiente
me: sic faciam vobis. In solitudine hac
iacebunt cadavera vestra. Omnes qui numerati e
stis a viginti annis et supra et murmura
stis contra me. non intrabitis in terram super quam
levavi manum meam. ut habitare vos face
rem: preter chaleph filium iephone et iosue
filium nun. Parvulos autem vestros de quibus
dixistis quod prede hostibus forent: introdu
cam ut videant terram que vobis displicuit. ve
stra cadavera iacebunt in solitudine. Fi
lii vestri erunt vagi in deserto annis .xl.
et portabunt fornicationem vestram donec
consumantur cadavera patrum in deserto.
iuxta numerum .xl. dierum quibus considerastis
terram. Annus pro die imputabitur. Et .xl.
annis recipietis iniquitates vestras. et sci
etis ultionem meam: quoniam sicut locutus sum
ita faciam omni multitudini huic pes
sime. que consurrexit adversum me. In solitu
dine hac deficiet et morietur. Igitur omnes
viri quos miserat moyses ad contempla
ndam terram: et qui reversi murmurare
fecerant contra eum omnem multitudinem. detra
hentes terre quod esset mala: mortui sunt at
que percussi in conspectu domini. Iosue autem fil
ius nun et chaleph filius iephone vixerunt
ex omnibus qui perrexerant ad considerandam
terram. Locutusque est moyses universa ver
ba hec ad omnes filios israel. et luxit populus nimis. Et
ecce primo mane surgentes. ascenderunt
verticem montis: atque dixerunt. Parati su
mus ascendere ad locum. de quo dominus locu
tus est: quia peccavimus. Quibus moyses.
Cur inquit transgredimini verbum domini.

quod vobis non cedet in prosperum. Nolite ascen
dere. non enim est deus vobiscum: ne corruatis co
ram inimicis vestris. Amalechites et cha
naneus ante vos sunt: quorum gladio corrue
tis: eo quod nolueritis acquiescere domino.
nec erit dominus vobiscum. At illi contenebrati
ascenderunt in verticem montis. Archa autem
testamenti domini et moyses non recesserunt de
castris. Descenditque amalechites et
chananeus qui habitabat in monte. et per
cutiens eos atque concidens. persecutus est us
que horma.

[illegible]

Locutusque est dominus ad moysen: dicens.
Loquere ad filios israel: et dices ad eos.
Cum ingressi fueritis terram habitationis vestre
quam ego dabo vobis. et feceritis oblationem
domino in holocaustum: aut victimam
pacificam: vota solventes vel sponte offe
rentes munera. aut in sollempnitatibus vestris
adolentes odorem suavitatis domino. de
bobus sive de ovibus offeret quicumque immola
verit victimam. sacrificium simile decimam par
tem ephi conspersam oleo quod mensuram
habebit quartam partem hin. et vinum ad liba fu
nda eiusdem mensure dabit in holocau
sto. sive in victimam. Per agnos singulos et ari
etes: erit sacrificium simile duarum decima
rum que conspersa sit oleo tertie partis hin.
et vinum ad libamentum tertie partis eiusdem
mensure offeret in odorem suavitatis domino.
Cum vero de bobus feceris holocaustum aut
hostiam. ut impleas votum vel pacificas
victimas. dabis per singulos boves simile
tres decimas conspersae oleo. quod habe
at medium mensure hin. et vinum ad liba
menta eiusdem mensure in oblationem
suavissimi odoris domino. Sic facies per sin
gulos boves et arietes: et agnos. et hedos.
Tam indigene quam peregrini eodem ritu
offerent sacrificia. Unum preceptum erit at
que iudicium. tam vobis quam advenis terre.
Locutus est dominus ad moysen: dicens. Loque
re filiis israel et dices ad eos. Cum veneritis
in terram quam ego dabo vobis. et comede
ritis de panibus regionis illius: separabi
tis primitias domino. de cibis vestris. Sicut de a
reis primitias separatis. ita et de pulmen
tis dabitis primitiva domino. Quod si per i
gnorantiam preterieritis quicquam horum que

locutus est dominus ad moysen, et mandavit
per eum ad vos, a die qua cepit iubere
et ultra, oblitaque fuerit multitudo
facere: offeret vitulum de armento ho-
locaustum in odorem suavissimum
domino, et sacrificium eius ac libamenta ut ceri-
monie eius postulant, hircumque pro peccato.
Et rogabit sacerdos pro omni multitudi-
ne filiorum israel, et dimittetur eis: quoniam non
sponte peccaverunt. nichilominus of-
ferentes incensum domino pro se et pro peccato atque
errore suo. et dimittetur universe ple-
bi filiorum israel, et advenis qui peregrinantur
inter eos: quoniam culpa est omnis populi per igno-
rantiam. Quod si anima una nesciens pec-
caverit, offeret capram anniculam pro
peccato suo. et deprecabitur pro ea sacerdos, quod
inscia peccaverit coram domino, impetrabitque
ei veniam et dimittetur illi. Tam indi-
genis quam advenis una erit lex omnium
qui peccaverint ignorantes. Anima vero que
per superbiam aliquid peccati commiserit:
sive civis sit ille sive peregrinus, quoniam ad-
versus dominum rebellis fuit, peribit de populo
suo. Verbum enim domini contempsit, et pre-
ceptum illius fecit irritum: idcirco dele-
bitur, et portabit iniquitatem suam. Factum est
autem cum essent filii israel in solitudine,
et invenissent hominem colligentem
ligna in die sabbati, obtulerunt eum
moysi et aaron et universe multitudini.
Qui recluserunt eum in carcerem, nesci-
entes quid super eo facere deberent. Dixit-
que dominus ad moysen. Morte moriatur
homo iste: obruat eum lapidibus
omnis turba extra castra. Cumque du-
xissent eum foras, obruerunt lapidi-
bus et mortuus est, sicut preceperat dominus. Di-
xit quoque dominus ad moysen. Loquere
filiis israhel, et dices ad eos, ut faciant
sibi fimbrias per quattuor angulos pallio-
rum, ponentes in eis vittas iacinthi-
nas. Quas cum viderint, recordentur omnium
mandatorum domini, nec sequantur cogitatio-
nes suas, et oculos per res varias forni-
cantes. sed magis memores preceptorum
domini faciant ea, sintque sancti deo suo. Ego do-
minus deus vester qui eduxi vos de terra
egypti: ut essem vester deus.

Ecce autem chore filius ysaar filii caath XVI
filii levi, et dathan atque abiron filii e-
liab, hon quoque filius pheleth de fili-
is ruben, surrexerunt contra moysen:
aliique filiorum israel ducenti quinquaginta vi-
ri proceres synagoge, et qui tempore concili-
i per nomina vocabantur. Cumque stetissent ad-
versum moysen et aaron, dixerunt. Suf-
ficiat vobis, quia omnis multitudo sanctorum est,
et in ipsis est dominus. Cur elevamini super
populum domini? Quod cum audisset moyses, ce-
cidit pronus in faciem. Locutusque est ad
chore et ad omnem multitudinem. Mane in-
quit notum faciet dominus qui ad se pertineant,
et sanctos applicabit sibi: et quos elegerit
appropinquabunt ei. Hoc igitur facite. Tollat
unusquisque thuribulum suum, tu chore
et omne concilium tuum: et hausto cras
igne ponite thimiama desuper coram domino.
Et quemcumque elegerit ipse erit sanctus.
Multum erigimini filii levi. Dixitque rur-
sum ad chore. Audite filii levi. Num pa-
rum vobis est quod separavit vos deus israel
ab omni populo, et iunxit sibi ut servieritis
ei in cultu tabernaculi, et staretis coram
frequentia populi et ministraretis ei? Idcir-
co ad se fecit accedere te et omnes fratres tuos
filios levi, ut vobis etiam sacerdotium vindi-
cetis. et omnis globus tuus stet contra dominum.
Quid est enim aaron ut murmuretis contra eum?
Misit ergo moyses ut vocaret dathan
et abiron filios eliab. Qui responderunt.
Non venimus. Numquid parum tibi est quod e-
duxisti nos de terra egypti que lacte et mel-
le manabat, ut occideres nos in deser-
to, nisi et dominatus fueris nostri? Revera in-
duxisti nos in terram que fluit rivis
lactis et mellis, et dedisti nobis possessiones
agrorum et vinearum? An et oculos nostros vis
eruere? Non venimus. Iratusque mo-
yses valde: ait ad dominum. Ne respicias
sacrificia eorum. Tu scis quod nec asellum
quidem umquam acceperim ab eis, nec afflixe-
rim quempiam eorum. Dixitque ad chore. Tu
et omnis congregatio tua state seorsum
coram domino, et aaron die crastino separa-
tim. Tollite singuli thuribula vestra et
ponite super ea incensum: offerentes domino
ducenta quinquaginta thuribula. Aaron

quoque teneat thuribulum suum. Quod cum fecissent, stantibus moyse et aaron, et coacervassent adversum eos omnem multitudinem ad ostium tabernaculi: apparuit cunctis gloria domini. Locutusque est dominus ad moysen et aaron: et ait. Separamini de medio congregationis huius, ut eos repente disperdam. Qui ceciderunt proni in terram: atque dixerunt. Fortissime deus spirituum universae carnis. Num uno peccante contra omnes tua ira deseviet? Et ait dominus ad moysen. Praecipe universo populo: ut separetur a tabernaculis chore, et dathan et abiron. Surrexitque moyses et abiit ad dathan et abiron: et sequentibus eum senioribus israel: dixit ad turbam. Recedite a tabernaculis impiorum hominum. et nolite tangere quae ad eos pertinent: ne involvamini in peccatis eorum. Cumque recessissent a tentoriis eorum per circuitum: dathan et abiron egressi: stabant in introitu papilionum suorum: cum uxoribus et liberis omnique frequentia. Et ait moyses. In hoc scietis quod dominus miserit me, ut facerem universa quae cernitis: et non ex proprio ea corde protulerim. Si consueta morte hominum interierint: et visitaverit eos plaga qua et ceteri visitari solent: non misit me dominus. Si autem novam rem fecerit dominus, ut aperiens terra os suum deglutiat eos et omnia quae ad illos pertinent: descenderintque viventes in infernum: scietis quod blasphemaverint dominum. Confestim igitur ut cessavit loqui, dirupta est terra sub pedibus eorum: et aperiens os suum, devoravit illos cum tabernaculis suis, et universa substantia eorum. Descenderuntque vivi in infernum operti humo: et perierunt de medio multitudinis. At vero omnis israel qui stabat per girum fugit a clamore pereuntium, dicens. Ne forte et nos terra deglutiat. Sed et ignis egressus a domino interfecit ducentos quinquaginta viros qui offerebant incensum. Locutusque est dominus ad moysen: dicens. Praecipe eleazaro filio aaron sacerdotis, ut tollat thuribula quae iacent in incendio, et ignem huc illucque dispergat: quoniam sanctificata sunt in mortibus peccatorum.

Producatque ea in laminas et affigat altari. eo quod oblatum sit in eis incensum domino, et sanctificata sint: ut cernant ea pro signo et monumento filii israel. Tulit ergo eleazar sacerdos thuribula aenea, in quibus obtulerant hii quos incendium devoravit, et produxit ea in laminas affigens altari: ut haberent postea filii israel quibus commonerentur, ne quis accedat alienigena: et qui non est de semine aaron ad offerendum incensum domino: ne patiatur sicut passus est chore et omnis congregatio eius, loquente domino ad moysen. Murmuravit autem omnis multitudo filiorum israel sequenti die contra moysen et aaron, dicens. Vos interfecistis populum domini. Cumque oriretur seditio et tumultus increscet: moyses et aaron fugerunt ad tabernaculum federis. Quod postquam ingressi sunt: operuit nubes tabernaculum, et apparuit gloria domini. Dixitque dominus ad moysen et aaron. Recedite de medio huius multitudinis, et nunc delebo eos. Cumque iacerent in terra: dixit moyses ad aaron. Tolle thuribulum, et hausto igne de altari mitte incensum desuper, pergens cito ad populum, ut roges pro eis. Iam enim egressa est ira a domino, et plaga desevit. Quod cum fecisset aaron et cucurrisset ad mediam multitudinem quam iam vastabat incendium: obtulit thimiama, et stans inter mortuos ac viventes, pro populo deprecatus est, et plaga cessavit. Fuerunt autem qui percussi sunt quatuordecim milia hominum, et septingenti. absque his qui perierant in seditione chore. Reversusque est aaron ad moysen ad hostium tabernaculi federis. postquam quievit interitus.

Et locutus est dominus ad moysen: dicens. Loquere ad filios israel, et accipe ab eis virgas singulas per cognationes suas a cunctis principibus tribuum virgas duodecim: et uniuscuiusque nomen superscribes virgae suae. Nomen autem aaron erit in tribu levi, et una virga cunctas eorum familias continebit. Ponesque eas in tabernaculo federis coram testimonio

meo. ubi loquar ad te. Quem ex his ele-
gero germinabit virga eius. et cohi-
bebo a me querimonias filiorum israhel. quibus
contra vos murmurant. Locutusque est moy-
ses ad filios israhel. et dederunt ei omnes prin-
cipes virgas per singulas tribus. Fueruntque
virge .xii. absque virga aaron. Quas
cum posuisset moyses coram domino in taber-
naculo testimonii. sequenti die regres-
sus invenit germinasse virgam aaron
in domo levi: et turgentibus gemmis
eruperant flores. Qui foliis dilatatis.
in amigdalas deformati sunt. Protulit
ergo moyses omnes virgas de conspec-
tu domini ad cunctos filios israhel. viderunt-
que et receperunt singuli virgas suas. Di-
xitque dominus ad moysen. Refer virgam
aaron in tabernaculum testimonii. ut
servetur ibi in signum rebellium filiorum is-
rahel. et quiescant querele eorum a me.
ne moriantur. Fecitque moyses sicut prece-
perat dominus. Dixerunt autem filii israhel ad mo-
ysen. Ecce consumpti sumus. omnes perivi-
mus. Quicumque accedit ad tabernaculum
domini: moritur. Num usque ad internecio-
nem cuncti delendi sumus?

VIII Dixitque dominus ad aaron. Tu et filii tui et
domus patris tui tecum. portabitis iniqui-
tatem sanctuarii. et tu et filii tui simul
sustinebitis peccata sacerdotii vestri. Sed
et fratres tuos de tribu levi. et sceptrum patris
tui sumes tecum: prestoque sint et mini-
strent tibi. Tu autem et filii tui ministra-
bitis in tabernaculo testimonii. Excu-
babuntque levite ad precepta tua: et ad
cuncta opera tabernaculi ita dumtaxat.
ut ad vasa sanctuarii et altare non accedant.
ne et illi moriantur et vos pereatis simul.
Sint autem tecum. et excubent in custodi-
is tabernaculi et in omnibus cerimoniis eius.
Alienigena non miscebitur vobis. Ex-
cubate in custodia sanctuarii. et in ministe-
rio altaris. ne oriatur indignatio super
filios israhel. Ego dedi vobis fratres vestros levi-
tas de medio filiorum israhel. et tradidi do-
num domino. ut serviant in ministeriis taber-
naculi eius. Tu autem et filii tui custodi-
te sacerdotium vestrum. et omnia que ad cultum al-
taris pertinent. et intra velum sunt: per sacerdotes

administrabuntur. Si quis externus acces-
serit: occidetur. Locutusque est dominus ad
aaron: dicens. Ecce dedi tibi custodiam
primitiarum mearum. Omnia que sanctificantur
a filiis israhel tibi tradidi. et filiis tuis pro
officio sacerdotali: legitima sempi-
terna. Hec igitur accipies: de his que sancti-
ficantur. et oblata sunt domino. Omnis oblatio
et sacrificium et quicquid pro peccato atque delic-
to redditur michi. et cedit in sancta sanc-
torum: tuum erit et filiorum tuorum. In sanctuari-
o comedes illud. Mares tantum edent ex
eo. quia consecratum est domino. Primitias autem
quas voverint et obtulerint filii israhel.
tibi dedi et filiis ac filiabus tuis iure per-
petuo. Qui mundus est in domo tua:
vescetur eis. Omnem medullam olei
et vini ac frumenti: quicquid offerunt pri-
mitiarum domino. tibi dedi. Universa frugum
initia que gignit humus et domino deportan-
tur: cedent in usus tuos. Qui mundus
est in domo tua vescetur eis. Omne quod
ex voto reddiderint filii israhel: tuum erit.
Quicquid primum erumpit e vulva cuncte
carnis. quam offerunt domino. sive ex homi-
nibus sive de pecoribus fuerit. tui iuris
erit. ita dumtaxat ut pro hominis primoge-
nito pretium accipias. et omne animal quod immun-
dum est redimi facias. Cuius redemptio e-
rit post unum mensem. siclis argenti quinque. pon-
dere sanctuarii. Siclus autem viginti obo-
los habet. Primogenitum autem bovis et
ovis et capre non facies redimi: quia
sanctificata sunt domino. Sanguinem tantum eorum
fundes super altare. et adipes adolebis.
in suavissimum odorem domino. Carnes
vero in usum tuum cedent. Sicut pectusculum
consecratum et armus dexter tua erunt. Omnes
primitias sanctuarii quas offerunt filii israhel
domino. tibi dedi ac filiis et filiabus tuis:
iure perpetuo. Pactum salis est sem-
piternum coram domino. tibi ac filiis tuis.
Dixitque dominus ad aaron. In terra eorum nichil
possidebitis. nec habebitis partem inter
eos. Ego pars et hereditas tua: in me-
dio filiorum israhel. Filiis autem levi dedi omnes
decimas israhel in possessionem. pro mini-
sterio quo serviunt michi in tabernaculo fe-
deris. ut non accedant ultra filii israhel ad ta-

tabernaculum federis. ne committant peccatum
mortiferum solis filiis Levi mi- in tab-
naculo servientibus et portantibus peccata
populi. Legitimum sempiternum erit in genera-
tionibus vestris. Nichil aliud possidebunt de-
cimarum oblatione contenti: quas in usus eorum
et necessaria separavi. Locutusque est dominus ad
Moysen dicens. Precipe Levitis atque de-
nuntia. Cum acceperitis a filiis Israel de-
cimas quas dedi vobis, primitias earum of-
ferte domino. id est decimam partem decime.
ut reputetur vobis in oblationem primiti-
vorum. tam de areis quam de torcularibus et
universis quorum accipitis primitias: of-
ferte domino et date Aaron sacerdoti. Omnia
que offeretis ex decimis. et de donariis domini
separabitis. optima et electa erunt. Dices-
que ad eos. Si preclara et meliora queque ob-
tuleritis ex decimis: reputabitur vobis quasi de
area et torculari dederitis primitias. Et come-
detis eas in omnibus locis vestris. tam vos quam
familie vestre: quia pretium est pro ministerio
quo servitis in tabernaculo testimonii.
et non peccabitis super hoc egregia vobis et
pinguia reservantes. ne polluatis oblatio-
nes filiorum Israel et moriamini.

XIX Locutusque est dominus ad Moysen et Aaron
dicens. Ista est religio victime. quam
constituit dominus. Precipe filiis Israel ut adducant
te vaccam rufam etatis integre. in qua ad
nulla sit macula. nec portaverit iugum
tradetisque eam Eleazaro sacerdoti. Qui
eductam extra castra immolabit in conspec-
tu omnium. et tingens digitum in sangui-
ne eius asperget contra fores tabernaculi sep-
tem vicibus. Comburetque eam cunctis vi-
dentibus tam pelle et carnibus eius quam
sanguine et fimo flamme tradentis. Li-
gnum quoque cedrinum et ysopum coccum-
que bis tinctum sacerdos mittet in flammam
que vaccam vorat. et tunc demum lotis ve-
stibus et corpore suo ingredietur in castra:
commaculatusque erit usque ad vesperum.
Sed et ille qui combusserit eam lava-
bit vestimenta sua et corpus: et immundus
erit usque ad vesperum. Colliget autem vir mun-
dus cineres vacce et effundet eos extra ca-
stra in loco purissimo. ut sint multitu-
dini filiorum Israel in custodiam et aqua
aspersionis: quia pro peccato vacca combusta
est. Cumque laverit qui vacce portave-
rit cineres vestimenta sua: immundus erit
usque ad vesperum. Habebunt hoc filii
Israel et advene qui habitant inter eos sanc-
tum perpetuo. Qui tetigerit cadaver ho-
minis. et propter hoc septem diebus fuerit
immundus: aspergetur ex hac aqua die ter-
tio et septimo: et sic mundabitur. Si
die tertio aspersus non fuerit. septimo non poterit
emundari. Omnis qui tetigerit huma-
ne anime morticinum: et aspersus hac
commixtione non fuerit. polluet taberna-
culum domini. et peribit ex Israel. Quia aqua expi-
ationis non est aspersus. immundus erit. et
manebit spurcitia eius super eum. Ista
est lex hominis: qui moritur in ta-
bernaculo. Omnes qui ingrediuntur ten-
torium illius et universa vasa que ibi sunt
polluta erunt septem diebus. Vas quod
non habuerit operculum nec ligaturam
desuper: immundum erit. Si quis in agro
tetigerit cadaver occisi hominis. aut per
se mortui. sive os illius vel sepulchrum.
immundus erit septem diebus. Tollentque de
cineribus combustionis atque peccati. et mit-
tent aquas vivas super eos in vas. in qui-
bus cum homo mundus tinxerit hy-
sopum: asperget ex eo omne tentorium
et cunctam supellectilem. et homines
huiusmodi contagione pollutos. Atque
hoc modo mundus lustrabit immundum ter-
tio et septimo die. Expiatusque die sep-
timo lavabit et se et vestimenta sua. et im-
mundus erit usque ad vesperum. Si quis
hoc ritu non fuerit expiatus. peribit anima
illius de medio ecclesie: quia sanctuarium domini pol-
luit. et non est aqua lustrationis aspersus.
Erit hoc preceptum legitimum sempiternum. Ipse
quoque qui aspergit aquas: lavabit vesti-
menta sua. Omnis qui tetigerit aquas
expiationis. immundus erit usque ad
vesperum. Quicquid tetigerit immundus.
immundum faciet. Et anima que horum
quippiam tetigerit. immunda erit us-
que ad vesperum.

Veneruntque filii Israel et omnis multi-
tudo in desertum Syn. mense primo: et
mansit populus in Cades. Mortuaque est ibi

na, et sepulta in eodem loco. Cumque in-
digeret aqua populus: convenerunt adversum
moysen et aaron. et versi in seditionem
dixerunt. Utinam periissemus inter fratres nostros co-
ram domino. Cur eduxistis ecclesiam domini
in solitudinem: ut et nos et nostra iumenta
moriamur? Quare nos fecistis ascendere
de egypto. et adduxistis in locum istum pes-
simum qui seri non potest. qui nec ficum
gignit nec vineas. nec malagranata.
insuper et aquam non habet ad bibendum? Ingres-
sique moyses et aaron dimissa multi-
tudine tabernaculum federis corruerunt pro-
ni in terram: clamaveruntque ad dominum at-
que dixerunt. Domine deus audi clamorem
populi huius. et aperi eis thesaurum tuum. fontem a-
que vive. ut satiati cesset murmura-
tio eorum. Et apparuit gloria domini super eos.
Locutusque est dominus ad moysen: dicens.
Tolle virgam et congrega populum tu et a-
aron frater tuus. et loquimini ad petram
coram eis: et illa dabit aquas. Cumque e-
duxeris aquam de petra: bibet omnis multitudo
et iumenta eius. Tulit igitur moyses
virgam que erat in conspectu domini sicut
preceperat ei. congregata multitudine ante
petram. dixitque eis. Audite rebelles
et increduli. Num de petra hac vobis
aquam poterimus eicere? Cumque elevas-
set moyses manum percutiens virga bis
silicem: egresse sunt aque largissi-
me. ita ut populus biberet et iumenta.
Dixitque dominus ad moysen et aaron. Quia
non credidistis michi ut sanctificaretis
me coram filiis israel: non introduce-
tis hos populos in terram quam dabo eis. Hec
est aqua contradictionis ubi iurgati sunt
filii israel contra dominum. et sanctificatus est in
eis. Misit interea nuncios moyses de ca-
des ad regem edom: qui dicerent. Hec
mandat frater tuus israel. Nosti omnem
laborem qui apprehendit nos. quomodo
descenderint patres nostri in egyptum
et habitaverimus ibi multo tempore. afflixerunt-
que nos egyptii. et patres nostros: et quo-
modo clamaverimus ad dominum. et exau-
dierit nos. miseritque angelum qui edu-
xerit nos de egypto. Et ecce in urbe
cades que est in extremis finibus tu-

is positi: obsecramus ut nobis transire li-
ceat per terram tuam. Non ibimus per agros nec
per vineas. non bibemus aquas de puteis
tuis, sed gradiemur via publica. nec ad
dexteram nec ad sinistram declinantes.
donec transeamus terminos tuos. Cui respondit
edom. Non transibis per me: alioquin arma-
tus occurram tibi. Dixeruntque filii israel.
Per tritam gradiemur viam. et si biberimus
aquas tuas nos et pecora nostra: dabimus
quod iustum est. Nulla erit in pretio difficul-
tas. tantum velociter transeamus. At ille respondit.
Non transibis. Statimque egressus est ob-
vius cum infinita multitudine. et manu for-
ti: nec voluit acquiescere deprecanti ut
concederet transitum per fines suos. Quam ob
rem divertit ab eo israel. Cumque castra
movissent de cades, venerunt in mon-
tem hor. qui est in finibus terre edom. ubi
locutus est dominus ad moysen. Pergat inquit
aaron ad populos suos. Non enim intra-
bit in terram quam dedi filiis israel. eo quod
incredulus fuerit ori meo ad aquas
contradictionis. Tolle aaron et filium eius cum
eo. et duces eos in montem hor. Cumque
nudaveris patrem veste sua: indues
ea eleazarum filium eius. et aaron col-
ligetur et morietur ibi. Fecit moyses
ut preceperat dominus. Et ascenderunt in montem
hor. coram omni multitudine. Cumque
aaron spoliasset vestibus suis: induit
eis eleazarum filium eius. Illo mortuo
in montis supercilio: descendit cum ele-
azaro. Omnis autem multitudo videns
occubuisse aaron: flevit super eo tri-
ginta diebus per cunctas familias suas.
Quod cum audisset chananeus
rex arad qui habitabat ad meridiem. XXI
venisse scilicet israel per exploratorum viam:
pugnavit contra illum. et victor e-
xistens: duxit ex eo predam. At israel
voto se domino obligans ait. Si tradideris
populum istum in manu mea: delebo
urbes eius. Exaudivitque dominus preces
israel, et tradidit chananeum. Quem ille
interfecit. subversis urbibus eius. Et vo-
cavit nomen loci illius horma. id est ana-
thema. Profecti sunt autem et de monte
hor. per viam que ducit ad mare ru-

bris, ut circumirent terram Edom. Et tede
cepit populum itineris ac laboris. Locutusque contra
Deum et Moysen, ait: Cur eduxisti nos
de Egypto, ut moreremur in solitudi
ne? Deest panis, non sunt aque; anima no
stra iam nauseat super cibo isto levissi
mo. Quamobrem misit Dominus in populum i
gnitos serpentes. Ad quorum plagas et mor
tes plurimorum venerunt ad Moysen, at
que dixerunt: Peccavimus, quia locuti sumus
contra Dominum et te. Ora ut tollat a nobis
serpentes. Oravitque Moyses pro populo, et
locutus est Dominus ad eum: Fac serpentem
eneum, et pone eum pro signo. Qui percussus
aspexerit eum, vivet. Fecit ergo Moy
ses serpentem eneum, et posuit pro signo.
Quem cum percussi aspicerent, sanabantur.
Profectique filii Israhel castrametati sunt
in Oboth. Unde egressi fixere tentori
a in Hieabarim, in solitudine que re
spicit Moab contra orientalem plagam.
Et inde moventes, venerunt ad tor
rentem Zareth. Quem relinquentes, ca
strametati sunt contra Arnon, que est in
deserto, et prominet in finibus Amorrei.
Siquidem Arnon terminus est Moab, di
videns Moabitas et Amorreos. Unde
dicitur in libro bellorum Domini: Sicut fecit in
mari Rubro, sic faciet in torrentibus
Arnon. Scopuli torrentium inclinati sunt,
ut requiescerent in Arnon, et recumbe
rent in finibus Moabitarum. Ex eo loco
apparuit puteus, super quo locutus est
Dominus ad Moysen: Congrega populum, et da
bo ei aquam. Tunc cecinit Israhel carmen
istud: Ascendat puteus. Concinebant:
Puteus, quem foderunt principes, et para
verunt duces multitudinis in datore le
gis et in baculis suis. Profectique sunt de
solitudine in Mathana. De Mathana
in Nahaliel. De Nahaliel in Bamoth.
Bamoth vallis est in regione Moab, in
vertice Phasga, quod respicit contra desertum.
Misit autem Israhel nuntios ad Seon regem
Amorreorum, dicens: Obsecro ut transire
michi liceat per terram tuam. Non declina
bimus in agros et vineas, non bibemus
aquas ex puteis. Via regia gradiemur, do
nec transeamus terminos tuos. Qui conce
dere noluit ut transiret Israhel per fines suos.
Quin potius exercitu congregato, egressus est
obviam in desertum, et venit in Iasa, pu
gnavitque contra eum. A quo percussus est
in ore gladii, et possessa est terra eius ab
Arnon usque Ieboth, et filios Ammon,
quia forti presidio tenebantur termini Ammo
nitarum. Tulit ergo Israhel omnes civitates
eius, et habitavit in urbibus Ammorrei,
in Esebon scilicet et viculis eius. Urbs
Esebon fuit regis Seon Ammorrei, qui
pugnavit contra regem Moab, et tulit
omnem terram que ditionis illius fuerat
usque ad Arnon. Idcirco dicitur in proverbio: Ve
nite in Esebon, edificetur et construa
tur civitas Seon. Ignis egressus est de E
sebon, flamma de oppido Seon, et devora
vit Arnon Moabitarum, et habitatores ex
celsorum Arnon. Ve tibi Moab, peristi
popule Chamos. Dedit filios eius in fu
gam, et filias in captivitatem regi Am
morreorum Seon. Iugum ipsorum disperiit
ab Esebon usque Dibon. Lassi pervene
runt in Nophe, et usque ad Medaba. Habitavit
itaque Israhel in terra Ammorrei. Misitque Mo
yses qui explorarent Iazer. Cuius ceperunt
viculos, et possederunt habitatores. Ver
teruntque se, et ascenderunt per viam Basan,
et occurrit eis Og rex Basan cum omni populo
suo, pugnaturus in Edrai. Dixitque
Dominus ad Moysen: Ne timeas eum, quia in ma
nu tua tradidi illum, et omnem populum ac terram
eius. Faciesque illi sicut fecisti Seon regi A
morreorum habitatori Esebon. Percusser
unt igitur et hunc cum filiis suis, universumque
populum eius usque ad internitionem, et pos
sederunt terram illius.

XXII

Profecti castrametati sunt in campe
stribus Moab, ubi trans Iordanem Hie
richo sita est. Videns autem Balach fili
us Sephor omnia que fecerat Israhel Amorreo, et
quod pertimuissent eum Moabite, et impe
tum eius ferre non possent, dixit ad ma
iores natu Madian: Ita delebit hic populus
omnes qui in nostris finibus commorantur, quo
modo solet bos herbas usque ad radices
carpere. Ipse erat eo tempore rex in Moab. Mi
sit ergo nuntios ad Balaam filium
Beor ariolum, qui habitabat super flumen

re filiorum ammon: ut uocaret eum et di
cent. Ecce egressus est populus ex egypto. qui
operuit superficiem terre. sedens contra me. Ve
ni igitur et maledic populo huic. quia
fortior me est. si quomodo possim per
cutere et eicere eum de terra mea. No
ui enim quod benedictus sit cui benedixeris:
et maledictus in quem maledicta conges-
seris. Perrexerunt seniores moab. et maio
res natu madian: habentes diuinationis
pretium in manibus. Cumque uenissent ad
balaam. et narrassent ei omnia uerba ba
lach: ille respondit. Manete hic nocte:
et respondebo quicquid mihi dixerit dominus. Ma
nentibus illis apud balaham: uenit deus et a
it ad eum. Quid sibi uolunt homines
isti apud te? Respondit. Balach filius sephor
rex moabitarum: misit ad me dicens.
Ecce populus qui egressus est de egypto
operuit superficiem terre. ueni et maledic
ei. si quomodo possim pugnans abigere
eum. Dixitque deus ad balaham. Noli ire
cum eis. neque maledicas populo: quia be
nedictus est. Qui mane consurgens. di
xit ad principes. Ite in terram uestram:
quia prohibuit me deus uenire uobiscum.
Reuersi principes dixerunt ad balach.
Noluit balaham uenire nobiscum. Rur
sum ille multo plures et nobiliores quam
ante miserat: misit. Qui cum uenissent ad
balaham: dixerunt. Sic dicit balach fi
lius sephor. Ne cuncteris uenire ad
me paratum honorare te. et quicquid uo
lueris dabo tibi. Veni et maledic populo isti.
Respondit balaham. Si dederit michi ba
lach plenam domum suam argenti et auri:
non potero inmutare uerbum domini dei mei.
ut uel plus uel minus loquar. Obsecro ut
hic maneatis etiam hac nocte. ut scire que
am quid michi rursum respondeat dominus. Venit
ergo deus ad balaham nocte: et ait
ei. Si uocare te uenerunt homines isti.
surge et uade cum eis. ita dumtaxat
ut quod precepero tibi facias. Surrexit bala
ham mane. et strata asina sua profectus
est cum eis. Et iratus est deus. Stetitque an
gelus domini in uia contra balaham: qui sedebat
asine. et duos pueros habebat secum.
Cernens asina angelum stantem in uia

euaginato gladio: auertit se de uia et i
bat per agrum. Quam cum uerberaret balaam.
et uellet ad semitam reducere: stetit an
gelus in angustiis duarum maceriarum. quibus
uinee cingebantur. Quem uidens asina
iunxit se parieti. et attriuit sedentis
pedem. At ille iterum uerberabat. et nichilominus
angelus ad locum angustum transiens. ubi nec
ad dexteram nec ad sinistram poterat de
uiari. obuius stetit. Cumque uidisset
asina stantem angelum: concidit sub pe
dibus sedentis. Qui iratus: uehementius
cedebat fuste latera eius. Aperuitque dominus
os asine. et locuta est. Quid feci tibi.
Cur percutis me ecce iam tertio? Respondit ba
laam. Quia commeruisti. et illusisti michi.
Vtinam haberem gladium. ut te percuterem. Di
xitque asina. Nonne animal tuum sum. cui
semper sedere consuesti usque in presentem
diem? Dic. quid simile umquam fecerim tibi.
At ille. Numquam. Protinus aperuit dominus oculos ait;
balaham. et uidit angelum stantem in uia
euaginatum gladium in manu tenentem.
adorauitque eum pronus in terram. Cui an
gelus. Cur inquit tercio uerberas asinam tuam.
Ego ueni ut aduersarer tibi: quia peruersa est
uia tua. michique contraria. Et nisi asi
na declinasset de uia dans locum resisten
ti: te occidissem et illa uiueret. Dixit
balaham. Peccaui: nesciens quod tu sta
res contra me. Et nunc si displicet tibi ut
uadam: reuertar. Ait angelus. Vade cum
istis. et caue ne aliud quam precepero tibi
loquaris. Iuit igitur cum principibus.
Quod cum audisset balach: egressus est in
occursum eius. in oppido moabitarum:
quod situm est in extremis finibus arnon.
Dixitque ad balaham. Misi nuntios: ut
uocarent te. Cur non statim uenisti ad
me? An quia mercedem aduentui tuo red
dere nequeo? Cui ille respondit. Ecce adsum.
Numquid loqui potero aliud. nisi quod deus po
suerit in ore meo? Perrexerunt ergo
simul. et uenerunt in urbem que in extre
mis regni eius finibus erat. Cumque occidis
set balach oues et boues: misit ad
balaham et principes qui cum eo erant
munera. Mane autem facto: duxit eum ad
excelsa baal. et intuitus est extremam partem populi.

XXIII

Dixitque balaham ad balach. Edifica mihi hic
septem aras. et para totidem uitulos. et
eiusdem numeri arietes. Cumque fecisset iuxta ser
monem balaham. imposuerunt simul
uitulum et arietem super aram. Dixitque bala
ham ad balach. Sta paulisper iuxta ho
locaustum tuum. donec uadam si forte
occurrat michi dominus. et quodcumque imperauit
loquar tibi. Cumque abisset uelociter.
occurrit ei deus. Locutusque est ad eum ba
laham. Septem inquit aras erexi. et impo
sui uitulum et arietem desuper. Dominus autem
posuit uerbum in ore eius et ait. Reuertere
ad balach. et hec loqueris. Reuersus in
uenit stantem balach iuxta holocaustum
suum. et omnes principes moabitarum. Et as
sumpta parabola sua: dixit. De aram
adduxit me balach rex moabitarum:
de montibus orientis. Veni inquit et ma
ledic iacob. propera et detestare israhel. Quo
modo maledicam cui non maledixit
deus. Qua ratione detester quem dominus non detesta
tur. De summis silicibus uidebo eum.
et de collibus considerabo illum. Populus
solus habitabit. et inter gentes non reputa
bitur. Quis dinumerare possit puluerem
iacob. et nosse numerum stirpis israhel. Mori
atur anima mea morte iustorum: et fiant
nouissima mea horum similia. Dixitque
balach ad balaam. Quid est hoc quod a
gis. Vt malediceres inimicis meis
uocaui te. et tu e contrario benedicis eis. Cui
ille respondit. Num aliud possum loqui
nisi quod iusserit dominus. Dixit ergo ba
lach. Veni mecum in alterum locum. unde partem
israhel uideas. et totum uidere non possis.
Inde maledicito ei. Cumque duxisset
eum in locum sublimem. super uerticem mon
tis phasga: edificauit balaam septem
aras. et impositis super uitulis atque arie
tibus: dixit ad balach. Sta hic iuxta ho
locaustum tuum: donec ego pergam ob
uiam. Cui cum dominus occurrisset. posuissetque
uerbum in ore eius. ait. Reuertere ad ba
lach. et hec loqueris ei. Reuersus inuenit
eum stantem iuxta holocaustum suum.
et principes moabitarum cum eo. Ad quem
balach: Quid inquit locutus est dominus?
At ille assumpta parabola sua ait. Sta
balach et ausculta: audi fili sephor.
Non est deus quasi homo ut mentiatur. nec ut filius
hominis ut mutetur. Dixit ergo et non faciet?
Locutus est et non implebit? Ad benedicen
dum adductus sum. benedictionem prohibe
re non ualeo. Non est ydolum in iacob: nec
uidetur simulacrum in israhel. Dominus deus
eius cum eo est. et clangor uictorie regis
in illo est. Deus eduxit eum de egypto. cuius
fortitudo similis est rinocerontis. Non
est augurium in iacob: nec diuinatio
in israhel. Temporibus suis dicetur iacob
et israheli. quid operatus sit deus. Ecce populus
ut leena consurget. et quasi leo erigetur.
Non accubabit donec deuoret predam.
et occisorum sanguinem bibat. Dixitque ba
lach ad balaham. Nec maledicas ei.
nec benedicas. Et ille. Non ne ait dixi
tibi: quod quicquid michi deus imperaret hoc
facerem. Et ait balach ad eum. Ve
ni et ducam te ad alium locum. si forte pla
ceat deo. ut inde maledicas eis. Cumque
duxisset eum super uerticem montis phogor
qui respicit solitudinem. dixit ei bala
ham. Hedifica michi .vii. aras. et pa
ra totidem uitulos eiusdemque numeri ari
etes. per singulas aras. Fecit balach
ut balaam dixerat. imposuitque ui
tulos et arietes per singulas aras.
X Cumque uidisset balaam quod placeret domino
ut benediceret israheli. nequaquam abi
it ut ante perrexerat. ut augurium que
reret. sed dirigens contra desertum uultum
suum: et eleuans oculos uidit israhel in
tentoriis commorantem per tribus suas.
Et irruente in se spiritu dei. assumpta
parabola ait. Dixit balaam filius beor.
dixit homo cuius obturatus est oculus.
dixit auditor sermonum dei. qui uisi
onem omnipotentis intuitus est. qui cadit.
et sic aperiuntur oculi eius. Quam pul
chra tabernacula tua iacob. et tentoria
tua israhel. ut ualles nemorose. ut hor
ti iuxta fluuios irrigui. ut tabernacu
la que fixit dominus. quasi cedri prope aquas.
Fluet aqua de situla eius. et semen illius
erit in aquas multas. Tolletur propter
agag rex eius. et auferetur regnum illius.
Deus eduxit illum de egypto. cuius for

rinocerotis. Devo-
rabunt gentes hostes illius. ossaque eorum confrin-
gent. et perforabunt sagittis. Accubans
dormivit ut leo. et quasi leena: quam susci-
tare nullus audebit. Qui benedixe-
rit tibi: erit ipse benedictus. qui male-
dixerit tibi: in maledictione reputa-
bitur. Iratusque balach contra balaam
complosis manibus ait. Ad maledicen-
dum inimicis meis vocavi te: quibus e
contrario tercio benedixisti. Revertere
ad locum tuum. Decreveram quidem
magnifice honorare te. sed dominus pri-
vavit te honore disposito. Respondit
balaam ad balach. Nonne nunciis
tuis quos misisti ad me: dixi: Si de-
derit michi balach plenam domum
suam argenti et auri: non potero preterire
sermonem domini dei mei: ut vel boni quid
vel mali proferam ex corde meo: Sed
quicquid dominus dixerit hoc loquar. Verum-
tamen pergens ad populum meum: dabo tibi
consilium quid populus tuus huic populo
faciat in extremo tempore. Sumpta igitur
parabola: rursum ait. Dixit balaham
filius beor: dixit homo cuius obturatus
est oculus. dixit auditor sermonum dei.
qui novit doctrinam altissimi. et visio-
nes omnipotentis videt: qui cadens
apertos habet oculos. Videbo eum sed
non modo: intuebor illum sed non prope.
Orietur stella ex iacob. et consurget vir-
ga ex israel. et percutiet duces moab. va-
stabitque omnes filios seth. et erit hy-
dumea possessio eius. Hereditas
seir cedet inimicis suis. israel vero fortiter
aget. De iacob erit qui dominetur. et per-
dat reliquias civitatis. Cumque vi-
disset amalech: assumens parabolam ait.
Principium gentium amalech: cuius ex-
trema perientur. Vidit quoque cineum.
et assumpta parabola: ait. Robustum est
quidem habitaculum tuum. Sed si
in petra posueris nidum tuum. et fue-
ris de stirpe cyn: quamdiu poteris
permanere? Assur enim capiet te. As-
sumptaque parabola iterum locutus est. He-
u quis victurus est quando ista faciet deus?
Venient in trieribus de ytalia. supe-
rabunt assyrios. vastabuntque hebreos. et ad
extremum et ipsi peribunt. Surrexitque ba-
laam. et reversus est in locum suum. balac
quoque via qua venerat rediit.
Morabatur autem eo tempore israel in sethim. et for- XXV
nicatus est populus cum filiabus moab: que
vocaverunt eos ad sacrificia sua. At illi co-
mederunt. et adoraverunt deos earum. Ini-
tiatusque est israel beelphegor. Et iratus dominus:
ait ad moysen. Tolle cunctos principes
populi. et suspende eos contra solem in patibu-
lis. ut avertatur furor meus ab israel. Dixitque
moyses ad iudices israel. Occidat unusquisque
proximos suos. qui initiati sunt beel-
phegor. Et ecce unus de filiis israel in-
travit coram fratribus suis ad scortum madiani-
tem vidente moyse et omni turba filiorum i-
srael. qui flebant ante fores tabernaculi. Quod
cum vidisset phinees filius eleazari fi-
lii aaron sacerdotis. surrexit
de medio multitudinis: et arrepto
pugione ingressus est post virum israhelitem in
lupanar. et perfodit ambos simul. virum scilicet
et mulierem in locis genitalibus. Cessavit-
que plaga a filiis israel. Et occisi sunt viginti
quattuor milia hominum. Dixitque dominus ad
moysen. Finees filius eleazari filii a-
aron sacerdotis. avertit iram meam a filiis
israel. quia zelo meo commotus est contra eos.
ut non ipse delerem filios israel in zelo
meo. Idcirco loquere ad eum. Ecce do ei
pacem federis mei. et erit tam ipsi quam
semini illius pactum sacerdocii sempiter-
num: quia zelatus est pro deo suo. et expiavit
scelus filiorum israel. Erat autem nomen viri
israhelite qui occisus est cum madianitide.
zamri filius salu: dux de cognatione
et tribu symeonis. Porro mulier madi-
anitis que pariter interfecta est: vocabatur
cozbi filia sur principis nobilissimi
madianitarum. Locutusque est dominus ad mo-
ysen: dicens. Hostes vos sentiant ma-
dianite. et percutite eos. quia et ipsi hostiliter
egerunt contra vos. et decepere insidiis per
ydolum beelphegor. et cozbi filiam
ducis madian sororem suam. que percussa
est in die plage pro sacrilegio phegor.
Postquam noxiorum sanguis XXVI
effusus est: dixit dominus ad moysen et

ad eleazarū filiū aaron sacerdotem.
Numerate omnē summā filiorū israel a uigi
ti annis et supra. per domos et cognationes
suas. cunctos qui possunt ad bella procedere.
XXV Locuti sunt itaque moyses et eleazar sa
cerdos in campestribus moab super ior
danem contra iericho. ad eos qui erant a ui
ginti annis et supra. sicut dominus imperarat.
quorum iste est numerus. Ruben primogenitus israel.
Huius filius enoch: a quo familia enochi
tarum. Et phallu: a quo familia phallui
tarum. Esrom: a quo familia esromi
tarum. Et charmi: a quo familia char
mitarum. Hee sunt familie de stirpe ru
ben. quarum numerus inuentus est: xl. tria
millia. septingenti. xxx. Filius phallu:
eliab. Huius filii namuhel et dathan et
abyron. Isti sunt dathan et abiron prin
cipes populi. qui surrexerunt contra moysen et
aaron in seditione chore. quando aduersus
dominum rebellauerunt: et aperiens terra os suum
deuorauit chore morientibus plurimis.
quando combussit ignis ducentos qui
quaginta uiros. Et factum est grande mi
raculum. ut chore pereunte filii illius non
perirent. Filii symeon: per cognationes
suas. Namuhel: ab hoc familia na
muhelitarum. Iamin: ab hoc familia
iaminitarum. Iachin: ab hoc familia
iachinitarum. Zare: ab hoc familia zare
itarum. Saul: ab hoc familia saulitarum.
Hee sunt familie de stirpe symeon.
quarum omnis numerus fuit uiginti duo
millia ducenti. Filii gad per cognationes
suas. Sephon: ab hoc familia sephoni
tarum. Aggi: ab hoc familia aggitarum.
Suni: ab hoc familia sunitarum. Ozni:
ab hoc familia oznitarum. Heri: ab hoc
familia heritarum. Arod: ab hoc fami
lia aroditarum. Ariel: ab hoc familia a
rihelitarum. Iste sunt familie gad: quarum
omnis numerus fuit. xl. millia quingenti. Filii
iuda: her et onan: qui ambo mortui sunt
in terra chanaan. Fueruntque filii iuda per
cognationes suas: Sela: a quo familia
selaitarum. Phares: a quo familia pha
resitarum. Zare: a quo familia zareita
XXVI rum. Porro filii phares: esrom. a quo
familia esromitarum. et amul: a quo fami
lia amulitarum. Iste sunt familie iude.
quorum omnis numerus fuit septuaginta millia quin
genti. Filii ysachar. per cognationes suas.
Thola: a quo familia tholaitarum. Phu
a: a quo familia phuaitarum. Iasub: a
quo familia iasubitarum. Semram: a quo
familia semramitarum. Hee sunt cogna
tiones ysachar: quorum numerus fuit. lx. qua
tuor millia trecenti. Filii zabulon per cog
nationes suas: Sared: a quo familia sare
ditarum. Helon: a quo familia heloni
tarum. Iahel: a quo familia iahelitarum.
Hee sunt cognationes zabulon. quarum
numerus fuit. lx. millia quingenti. Filii ioseph
per cognationes suas. manasse et ephraim.
De manasse ortus est machir: a quo
familia machiritarum. Machir genuit galaad:
a quo familia galaaditarum. Galaad ha
buit filios. hiezer: a quo familia hie
zeritarum. Et helech: a quo familia helech
itarum. Et hasrihel: a quo familia hasri
helitarum. Et sechem: a quo familia se
chemitarum. Et semida: a quo familia
semidaitarum. Et epher: a quo familia
epheritarum. Fuit autem epher pater salpha
ad. qui filios non habebat. sed tantum filias.
quarum ista sunt nomina. maala. et noha. et e
gla. et melcha. et thersa. Hee sunt familie
manasse. et numerus earum quinquaginta duo
millia septingenti. Filii autem ephraim
per cognationes suas. fuerunt hii. Suthu
la: a quo familia suthulaitarum. Becher:
a quo familia becheritarum. Thehen: a quo
familia thehenitarum. Porro filius suthu
la fuit heran: a quo familia herani
tarum. Hee sunt cognationes filiorum ephraim.
quarum numerus fuit triginta duo millia quin
genti. Isti sunt filii ioseph per familias
suas. Filii beniamin: in cognationibus suis.
Bale: a quo familia baleitarum. Azbel:
a quo familia azbelitarum. Ahiram: a
quo familia ahiramitarum. Supham: a quo
familia suphamitarum. Hupham: a quo
familia huphamitarum. Filii bale: he
red. et noeman. De hered: familia here
ditarum. De noeman: familia noemani
tarum. Hii sunt filii beniamin. per cognati
ones suas. quorum numerus fuit. xlv. millia sex
centi. Filii dan per cognationes suas. Suham:

aquo familia suhamitarum. Hee cogna[ti]o
nes dan per familias suas. Omnes fuere su
hamite: quorum numerus erat . lxiiii . milia qua
dringenti. Filii aser per cognationes suas.
Iemna: a quo familia iemnaitarum. Ies
sui: a quo familia iessuitarum. Brie: a quo
familia brietarum. Filii brie: aber: a quo
familia aberitarum: et melchihel: a quo
familia melchihelitarum. Nomen autem filie
e asser fuit sara. Hee cognationes filiorum
aser: numerus eorum quinquaginta tria milia
quadringenti. Filii neptalim per cognationes
suas. Iessihel: a quo familia iessihelli
tarum. Guni: a quo familia gunitarum.
Iesser: a quo familia iesseritarum. Sell
em: a quo familia sellemitarum. Hee sunt
cognationes filiorum neptalim per fami
lias suas: quorum numerus fuit . xlv . milia . quadrin
genti. Ista est summa filiorum israel qui recen
siti sunt . sexcenta milia . et mille septingen
ta triginta. Locutusque est dominus ad moysen
dicens. Istis dividetur terra . iuxta numerum vo
cabulorum in possessiones suas. Pluribus maiorem
partem dabis . et paucioribus minorem. Si
gulis sicut nunc recensiti sunt . tradetur pos
sessio: ita dumtaxat ut sors terram tribu
bus dividat . et familiis. Quicquid sorte con
tigerit hoc vel plures accipiant vel pauci
ores. Hic quoque est numerus filiorum levi: per fa
milias suas. Gerson: a quo familia ger
sonitarum. Caath: a quo familia caathi
tarum. Merari: a quo familia meraritarum.
Hee sunt familie levi. Familia lobni.
Familia hebroni. Familia mooli. Fami
lia musi. Familia cori. At vero caath genu
it amram. Qui habuit uxorem iochabeth fili
am levi: que nata est ei in egypto. Hec genu
it viro suo amram filios: aaron et moysen
et mariam sororem eorum. De aaron orti sunt
nadab et abiu . et eleazar . et ithamar. Quorum
nadab et abiu mortui sunt cum obtulissent
ignem alienum coram domino. Fueruntque omnes
qui numerati sunt viginti tria milia generis ma
sculini ab uno mense et supra. Qui non sunt recen
siti inter filios israel. nec eis cum ceteris data est
possessio. Hic est numerus filiorum israel qui descrip
ti sunt a moyse et eleazaro sacerdote in cam
pestribus moab . supra iordanem contra iericho:
inter quos nullus fuit eorum qui ante numerati

sunt a moyse et aaron in deserto synai. Pre
dixerat enim dominus quod omnes morerentur in
solitudine. nullusque remansit ex eis.
nisi caleph filius iephone . et iosue fi
lius nun.

XXVII

Accesserunt autem filie salphaad filii e
pher. filii galaad . filii machir. filii
manasse. qui fuit filius ioseph: quarum
sunt nomina: maala . et noha . et egla . et melcha
et thersa. Steteruntque coram moyse et
eleazaro sacerdote . et cunctis principibus
populi ad ostium tabernaculi federis atque di
xerunt. Pater noster mortuus est in deserto: nec
fuit in seditione que concitata est contra
dominum sub chore: sed in peccato suo mortuus
est. Hic non habuit mares filios. Cur tollitur
nomen illius de familia sua quia non habuit filium:
Date nobis possessionem inter cognatos pa
tris nostri. Retulitque moyses causam earum ad
iudicium domini. Qui dixit ad eum. Iusta re
postulant filie salphaad. Da eis posses
sionem inter cognatos patris sui . et ei heredi
tate succedant. Ad filios autem israel loque
ris hec. Homo cum mortuus fuerit abs
que filio: ad filiam eius transibit here
ditas. Si filiam non habuerit: habebit
successores fratres suos. Quod si et fratres non fu
erint: dabitis hereditatem fratribus pa
tris eius. Sin autem nec patruos habuerit.
dabitur hereditas his qui ei proximi sunt.
Eritque hoc filiis israel sanctum . lege perpetua.
sicut precepit dominus moysi. Dixit quoque dominus
ad moysen. Ascende in montem istum
abarim . et contemplare inde terram quam datu
rus sum filiis israel. Cumque videris eam: ibis
et tu ad populum tuum. sicut ivit frater tuus aa
ron: quia offendistis me in deserto syn.
in contradictione multitudinis. nec sancti
ficare me voluistis coram ea super aquas.
Hee sunt aque contradictionis in cades deserti
syn. Cui respondit moyses. Provideat dominus
deus spirituum omnis carnis. hominem qui sit
super multitudinem hanc . et possit exire
et intrare ante eos: et educere illos vel
introducere. ne sit populus domini sicut oves
absque pastore. Dixitque dominus ad eum. Tol
le iosue filium nun . virum in quo est spiritus: et
pone manum tuam super eum. Qui stabit co
ram eleazaro sacerdote: et omni multitu

dine. Et dabis ei p̄cepta cunctis uidē
tib;: et partem glīe tue: ut audiat eum
omnis synagoga filiorum isrl'. Pro hoc si quid
agendum erit eleazar sacerdos consulet
dnm. Ad uerbum eius egredietur et ingre
dietur. ipse et omnes filii isrl' cum eo. et
cetera multitudo. Fecit moyses ut prece
rat dns. Cumque tulisset iosue statuit eum
coram eleazaro sacerdote et omni freque
tia pp'. et impositis capiti eius manibus cunc
ta replicauit que mandauerat dns.
XXVIII Dixit quoque dns ad moysen. Precipe
filiis isrl'. et dices ad eos. Oblationem meā
et panes. et incensum odoris suauissimi
offerte p tpa sua. Hec sunt sacrificia que
offerre debetis. Agnos anniculos in
maculatos duos. cotidie in holocau
stum sempiternum. Unum offeretis mane
et altm ad uesperam. Decimam partem e
phi simile que conspsa sit oleo purissi
mo. et habeat quartam partem hin. Holo
caustum iuge est quod obtulistis in monte
synai. in odorem suauissimi incensi dno.
Et libabitis uini quartam partem hin. p
agnos singlos. in sanctuario dni. Alterumque
agnum similiter offeretis ad uesperam. iuxta
omnem ritum sacrificii matutini. et libamen
torum eius. oblationem suauissimi odoris
dno. Die autem sabbati offeretis duos agnos anni
tos culos inmaculatos. et duas decimas simile oleo con
spse in sacrificio: et liba que rite funduntur
p singula sabbata in holocaustum sempiternum. In kl'
dis autem id est in mensium exordiis. offeretis ho
locaustum dno: uitulos de armento duos.
arietem unum. agnos anniculos septem imma
culatos. et tres decimas simile oleo conspse
in sacrificio. p singulos uitulos: et duas de
cimas simile oleo conspse p singulos arie
tes. et decimam decime simile ex oleo in sac
rificio p agnos singlos. Holocaustum sua
uissimi odoris atque incensi est dno. Liba
menta autem uini que p singulas fundenda sunt
uictimas: ista erunt. Media pars hin p
uitulos singulos. tertia p ariete. quarta p
agnum. Hoc erit holocaustum per omnes menses
qui sibi anno uertente succedunt. Hyrcus
quoque offeretur dno p peccatis. in holo
caustum cum libaminibus suis. Mense autem primo
quartadecima die mensis phase dni erit. et

xv. die solemnitas azimorum. Septem die
bus uescentur azimis: quarum dies prima
uenerabilis et sancta erit. Omne opus ser
uile non facietis in ea. Offeretisque in
censum holocaustum dno. uitulos de ar
mento duos. et arietem unum. agnos anni
culos inmaculatos septem. et sacrificia
singlorum ex simila que conspsa sit oleo
tres decimas p singulos uitulos. et du
as decimas p arietem. et decimam decime
p agnos singulos. id est p septem agnos.
et hyrcum p peccato unum. ut expietur
p uobis. preter holocaustum matutinum. quod
semper offeretis. Ita facietis p singlos dies
vii. dierum. in fomitem ignis. et in odorem sua
uissimum dno. qui surget de holocau
sto. et de libationibus singulorum. Dies
quoque septimus: celeberrimus et sanctus erit uobis.
Omne opus seruile non facietis in eo. Dies
quoque primitiuorum quando offeretis nouas fruges
dno. expletis ebdomadibus: uenerabilis
et sancta erit uobis. Omne opus seruile non fa
cietis in eo. Offeretisque holocaustum in o
dorem suauissimum dno. uitulos de ar
mento duos. arietem unum. et agnos anniculos
vii. inmaculatos. atque in sacrificio eorum
simile oleo conspse tres decimas p singu
los uitulos. p arietes duas. p agnos de
cimam decime. qui simul sunt agni septem.
hyrcum quoque qui mactatur p expiatione.
preter holocaustum sempiternum. et liba eius. Im
maculata offeretis omnia. cum libationi
bus suis.
Mensis etiam septimi prima dies. uenerabilis X
et sancta erit uobis. Omne opus seruile non
facietis in ea. quia dies clangoris est
et tubarum. Offeretisque holocaustum in o
dorem suauissimum dno. uitulum de ar
mento unum. arietem unum. agnos anicu
los inmaculatos. vii. Et in sacrificiis
eorum simile oleo conspse tres decimas
p singlos uitulos. duas decimas p ari
ete. unam decimam p agnum. qui simul sunt
agni vii. et hyrcum p peccato qui offertur
in expiationem pp'. preter holocaustum ka
lendarum cum sacrificiis suis. et holocau
stum sempiternum cum libationibus solitis iis
dem cerimoniis offeretis. in odorem sua
uissimum incensum dno. Decima quoque

dies mensis huius septimi erit vobis sancta atque
venerabilis. et affligetis animas vestras. Omne
opus servile non facietis in ea. Offeretis
que holocaustum domino in odorem suavis
simum. vitulum de armento unum. arietem unum.
agnos anniculos inmaculatos .vii. et in
sacrificio eorum similae oleo conspersae tres de
cimas per singulos vitulos. duas decimas
per arietem. decimam decimae per agnos sin
gulos. qui sunt simul .vii. agni. et hircum
pro peccato. absque his que offerri pro de
licto solent in expiationem et holocau
stum sempiternum in sacrificio et libami
nibus eorum. Quintadecima vero die men
sis septimi. que vobis erit sancta atque venera
bilis. omne opus servile in ea non facietis.
sed celebrabitis sollempnitatem domino .vii.
diebus. offeretisque holocaustum in odo
rem suavissimum domino. vitulos de ar
mento tredecim. arietes duos. agnos an
niculos .xiiii. inmaculatos. et in liba
mentis eorum similae oleo conspersae tres decimas
per singulos vitulos qui sunt simul vituli
tredecim. et duas decimas arieti uno. id
est simul arietibus .xii. arieti uno unam.
et decimam decimae agnis singulis. qui sunt
simul agni .xiiii. et hircum pro peccato absque
holocausto sempiterno. et eius sacrificio et
libamine. In die altero offeretis
vitulos de armento .xii. arietes duos. a
gnos anniculos inmaculatos .xiiii. sa
crificiaque et libamina singulorum per vitulos
et arietes et agnos rite celebrabitis. et
hircum pro peccato absque holocausto sem
piterno sacrificioque eius et libamine. Di
e tertio offeretis vitulos undecim. arie
tes duos. agnos anniculos inmacula
tos .xiiii. Sacrificiaque et libamina sin
gulorum per vitulos et arietes et agnos
rite celebrabitis. et hircum pro peccato
absque holocausto sempiterno. sacrificio
que et libamine eius. Die quarto offere
tis vitulos decem. arietes duos. agnos
anniculos inmaculatos .xiiii. sacri
ficiaque et libamina singulorum per vitulos
et arietes et agnos rite celebrabitis. et
hircum pro peccato absque holocausto sem
piterno. sacrificioque eius et libamine.
Die quinto offeretis vitulos novem
arietes duos. agnos anniculos inmacu
latos .xiiii. sacrificiaque et libamina sin
gulorum per vitulos et arietes et agnos rite
celebrabitis. et hircum pro peccato absque ho
locausto sempiterno. sacrificioque eius et li
bamine. Die sexto offeretis vitulos oc
to. et arietes duos. agnos anniculos inma
culatos .xiiii. sacrificiaque et libamina sin
gulorum per vitulos et arietes et agnos ri
te celebrabitis. et hircum pro peccato absque
holocausto sempiterno sacrificiaque eius
et libamine. Die septimo offeretis vi
tulos .vii. arietes duos. Agnos anniculos
inmaculatos .xiiii. sacrificiaque et liba
mina singulorum per vitulos et arietes et a
gnos rite celebrabitis. et hircum pro peccato
absque holocausto sempiterno. sacrificio
que eius et libamine. Die octavo qui est
celeberrimus. omne opus servile non facietis in
eo. offerentes holocaustum in odorem sua
vissimum domino. vitulum unum. arietem unum.
agnos anniculos inmaculatos .vii. sacri
ficiaque et libamina singulorum per vitulos
et arietes et agnos rite celebrabitis. et
hircum pro peccato absque holocausto sempi
terno sacrificioque eius et libamine. Hec
offeretis domino in sollempnitatibus vestris. preter
vota et oblationes spontaneas. in holocausto
in sacrificio in libamine. et hostiis paci
ficis.

XXX
Narravitque moyses filiis israel omnia que
ei dominus imperaverat. Et locutus est ad princi
pes tribuum filiorum israel. Iste est
sermo quem precepit dominus. Si quis virorum vo
tum domino voverit. aut se constrinxerit iu
ramento. non faciet irritum verbum suum. sed omne
quod promisit implebit. Mulier si quippiam
voverit et se constrinxerit iuramento. que
est in domo patris sui et etate adhuc
puellari. si cognoverit pater eius votum
quod pollicita est et iuramentum quo obligavit
animam suam et tacuerit: voti rea erit. que
cumque pollicita est et iuravit opere complebit. Si
autem statim ut audierit contradixerit pater. et vo
ta et iuramenta eius irrita erunt. nec obno
xia tenebitur sponsioni. eo quod contradixerit pater.
Si maritum habuerit et voverit aliquid
et semel verbum de ore eius egrediens animam
illius obligaverit iuramento: quo die au

dierit vir et non contradixerit. voti rea erit.
reddet quodcumque promiserat. Sin autem audi
ens statim contradixerit, et irritas fece
rit omnes pollicitationes eius verbaque qui
bus obstrinxerat animam suam: propitius erit
ei dominus. Vidua et repudiata quecumque vo
uerint reddent. Uxor in domo vi
ri cum se voto constrinxerit et iuramen
to. si audierit vir et tacuerit nec
contradixerit sponsioni: reddet quodcumque pro
miserat. Sin autem extemplo contradixe
rit: non tenebitur promissionis rea. quia
maritus contradixit. et dominus ei propitius
erit. Si uouerit et iuramento se constrin
xerit. ut per ieiunium vel ceterarum rerum ab
stinentiam affligat animam suam. in arbitri
o viri erit ut faciat sive non faciat.
Quod si audiens vir tacuerit. et in alterum di
em distulerit sententiam. quicquid vo
uerat atque promiserat: reddet. quia sta
tim ut audivit tacuit. Sin autem contra
dixerit postquam rescivit. portabit
ipse iniquitatem eius. Iste sunt leges
quas constituit dominus moysi inter virum
et uxorem: inter patrem et filiam. que in pu
ellari adhuc etate est. vel que manet in
parentis domo.
XXXI Locutusque est dominus ad moysen dicens.
Ulciscere prius filios israel de madiani
tis. et sic colligeris ad populum tuum. Statimque
moyses. Armate inquit ex vobis viros
ad pugnam: qui possint ultionem domini ex
petere de madianitis. Mille viri de
singulis tribubus eligantur ex israel. qui
mittantur ad bellum. Dederuntque mille
nos de cunctis tribubus. id est. xii. milia
expeditorum ad pugnam. quos misit mo
yses cum phinees filio eleazari sacerdo
tis. Vasa quoque sancta et tubas ad clangen
dum. tradidit ei. Cumque pugnassent contra
madianitas atque vicissent. omnes mares
occiderunt. et reges eorum. evi. et recem.
et sur. et ur. et rebe. quinque principes gentis.
Balaam quoque filium beor interfecerunt
gladio. Ceperuntque mulieres eorum et par
uulos omniaque pecora. et cunctam suppel
lectilem. Quicquid opum fuerat depreda
ti sunt: tam urbes quam viculos et castel
la flamma consumpsit. Et tulerunt predam
et universa que ceperant. tam ex hominibus
quam ex iumentis. et adduxerunt ad moy
sen et ad eleazarum sacerdotem. et ad omnem
multitudinem filiorum israel. Reliqua autem
utensilia portaverunt ad castra in cam
pestribus moab. iuxta iordanem contra ihe
richo. Egressi sunt autem moyses et ele
azar sacerdos et omnes principes syna
goge in occursum eorum extra castra.
Iratusque moyses principibus exerci
tus. tribunis et centurionibus qui ve
nerant de bello: ait. Cur feminas re
servastis? Nonne iste sunt que deceperunt
filios israel. ad suggestionem balaham.
et prevaricari vos fecerunt in domino super
peccato phogor: unde et percussus est populus?
Ergo cunctos interficite. et quicquid est ge
neris masculini etiam in parvulis. et mu
lieres que noverunt viros in coitu iugu
late. Puellas autem et omnes feminas vir
gines reservate vobis. et manete extra
castra. vii. diebus. Qui occiderit homi
nem vel occisum tetigerit: lustrabitur die ter
tio et septimo. Et de omni preda sive ve
stimentum fuerit sive vas. et aliquid in u
tensilia preparatum. de caprarum pellibus et
pilis et ligno: expiabitur. Eleazar
quoque sacerdos. ad viros exercitus qui
pugnaverant sic locutus est. Hoc est pre
ceptum legis quod mandavit dominus moy
si. Aurum et argentum et es. et ferrum et sta
gnum. et plumbum. et omne quod potest transi
re per flammas igne purgabitur. Quic
quid autem ignem non potest sustinere. aqua expi
ationis sanctificabitur. et lavabitis vesti
menta vestra die septimo: et purificati po
stea castra intrabitis. Dixitque dominus ad
moysen. Tollite summam eorum que capta
sunt. ab homine usque ad pecus. tu et e
leazar sacerdos. et omnes principes vulgi.
dividesque ex equo predam inter eos qui
pugnaverunt. et egressi sunt ad bellum. et inter
omnem reliquam multitudinem. Et separabis
partem domino. ab hiis qui pugnave
runt et fuerunt in bello unam animam de quin
gentis. tam ex hominibus quam ex bobus et
asinis. et ovibus. et dabis eam eleazaro sa
cerdoti quia primitie domini sunt. Ex me
dia quoque parte filiorum israel accipies

quinquagesimum caput domino. et boum et asi
norum et ouium. cunctorumque animantium. et dedit ea
leuitis qui excubabant in custodiis tabernaculi
domini. Feceruntque moyses et eleazar: sicut
preceperat dominus. Fuit autem preda quam exercitus ce
perat ouium sexcenta septuaginta quinque
milia. boum. lxxii. milia. asinorum sexa
ginta milia et mille. anime hominum sexus femi
nei que non cognouerunt uiros. xxxii. du
o milia. Dataque est media pars his qui in
prelio fuerunt. ouium trecenta xxxvii. milia
quingente. E quibus in partem domini supputa
te sunt. oues. sexcente. lxxv. Et de bob.
triginta sex milibus: boues. lxxii. De
asinis. xxx. milibus quingentis. asini. lx.
unus. De animabus hominum. xvi. milibus.
cesserunt in partem domini. xxxii. due anime.
Tradiditque moyses numerum primitiarum domini.
eleazaro sacerdoti. sicut ei fuerat imperatum.
ex media parte filiorum israel. quam separa
uerat his qui in prelio fuerant. De media
uero parte que contigerat reliquam multitu
dini id est de ouibus trecentis triginta septem
milibus quingentis. et de bobus triginta sex
milibus. et de asinis triginta milibus quin
gentis. et de hominibus sedecim milibus tulit
moyses quinquagesimum caput. et dedit le
uitis qui excubabant in tabernaculo domini:
sicut preceperat dominus. Cumque accessissent
principes exercitus ad moysen et tribu
ni centurionesque dixerunt. Nos serui tui
recensuimus numerum pugnatorum quos habui
mus sub manu nostra: et ne unus quidem
defuit. Ob hanc causam offerimus in donariis
domini singuli quod in preda auri potuimus
inuenire. periscelides et armillas. anu
los et dextralia ac murenulas. ut depre
ceris pro nobis dominum. Susceperuntque moyses
et eleazar sacerdos omne aurum in diuersis
speciebus. pondere siclorum. sedecim milia
septingentos quinquaginta siclos. a tri
bunis et centurionibus. Unusquisque enim
quod in preda rapuerat. suum erat. Et susce
ptum intulerunt in tabernaculum testimo
nii. in monumentum filiorum israel coram domino.
XII Filii autem ruben et gad habebant
pecora multa. et erat illis iumentis
infinita substantia. Cumque uidissent iazer et
galaad aptas alendis animalibus: uene
runt ad moysen et eleazarum sacerdotem et
principes multitudinis. atque dixerunt. A
tharoth. et dibon. et iazer. et nemra. ese
bon. et eleale. et sabam. et nebo. et beon. terra
quam percussit dominus in conspectu filiorum israel
regionis uberrime est ad pastum animalium.
et nos serui tui habemus iumenta plurima. preca
murque si inuenimus gratiam coram te. ut des no
bis famulis tuis eam in possessionem. nec
facias nos transire iordanem. Quibus re
spondit moyses. Numquid fratres uestri ibunt ad
pugnam: et uos hic sedebitis? Cur sub
uertitis mentes filiorum israel ne transire aude
ant in locum quem eis daturus est dominus? Non
ne ita egerunt patres uestri quando missi sunt
de cadesbarne ad explorandam terram? Cum
que uenissent usque ad uallem botri lustra
ta omni regione: subuerterunt cor filiorum
israel. ut non intrarent fines quos eis dominus
dedit. Qui iratus iurauit dicens. Si uide
bunt homines isti qui ascenderunt ex egypto
a uiginti annis et supra. terram quam
sub iuramento pollicitus sum abraham ysa
ach et iacob. et noluerunt sequi me. preter
chaleph filium iephone cenezeum. et io
sue filium nun. Isti impleuerunt uolun
tatem meam. Iratusque dominus aduersus israel
circumduxit eum per desertum. xl. annis. do
nec consumeretur uniuersa generatio que fecerat
malum in conspectu eius. Et ecce inquit uos sur
rexistis pro patribus uestris incrementa et alum
ni hominum peccatorum. ut augeretis furorem
domini contra israel. Quod si nolueritis sequi eum. in so
litudine populum derelinquet: et uos causa
eritis necis omnium. At illi prope accedentes di
xerunt. Caulas ouium fabricabimus. et sta
bula iumentorum: paruulis quoque nostris ur
bes munitas. Nos autem ipsi armati et ac
cincti pergemus ad prelium ante filios israel. do
nec introducamus eos ad loca sua. Par
uuli nostri et quicquid habere possumus erunt in
urbibus muratis propter habitatorum insidi
as. Non reuertemur in domos nostras. usquedum
possideant filii israel hereditatem suam. Nec
quicquam queremus trans iordanem. quia iam habemus
possessionem nostram in orientali plaga
eius. Quibus moyses ait. Si facitis quod pro
mittitis. expediti pergite coram domino ad pu
gnam. et omnis uir bellator armatus iordanem

uerseat. donec subuertat dominus inimicos
suos: et subiciatur ei omnis terra. Tunc eritis
inculpabiles apud dominum et apud israhel: et obti
nebitis regiones quas uultis coram domino.
Sin autem quod dicitis non feceritis: nulli dubi
um est quin peccetis in deum. Et scitote: quoniam
peccatum uestrum apprehendet uos. Edificate ergo
urbes paruulis uestris: et caulas ac stabula
iumentis ac pecoribus: et quod polliciti estis imple
te. Dixeruntque filii gad et ruben ad mo
ysen. Serui tui sumus: faciemus quod iubet
dominus noster. Paruulos nostros et mulieres et pecora
ac iumenta relinquemus in urbibus galaad:
nos autem famuli tui omnes expediti pergemus
ad bellum. sicut tu domine loqueris. Precepit
ergo moyses eleazaro sacerdoti. et iosue
filio nun et principibus familiarum per tribus
israhel: et dixit ad eos. Si transierint filii
gad et filii ruben uobiscum iordanem omnes
armati ad bellum coram domino. et uobis fu
erit terra subiecta: date eis galaad in pos
sessionem. Sin autem noluerint transire uobis
cum in terram chanaan: inter uos accipiant
habitandi loca. Responderunt filii gad et filii
ruben. Sicut locutus est dominus seruis suis: i
ta faciemus. Ipsi armati pergemus coram
domino in terram chanaan: et possessionem
iam suscepisse nos confitemur trans iorda
nem. Dedit itaque moyses filiis gad.
et ruben et dimidie tribui manasse filii
ioseph regnum seon regis ammorrei et
regnum og regis basan. et terram eorum cum
urbibus suis per circuitum. Igitur extruxerunt
filii gad dibon et atharoth. et aroer.
et roth. sophan. et iazer. iecbaa. et beth
nemra. et betharan. urbes munitas: et
caulas pecoribus suis. Filii uero ruben he
dificauerunt esebon. et eleale. et cha
riathaim. et nabo. et baalmeon. uersis
nominibus. sabama quoque imponentes uo
cabula urbibus quas extruxerant. Por
ro filii machir filii manasse perrexerunt
in galaad. et uastauerunt eam interfecto
ammorreo habitatore eius. Dedit ergo
moyses terram galaad machir filio
manasse qui habitauit in ea. Iair autem
filius manasse abiit et occupauit uicos
eius. quos appellauit auothiair. id est uillas
iair. Nobe quoque perrexit et apprehendit
canath. cum uiculis suis. uocauitque eam
ex nomine suo nobe.
Hee sunt mansiones filiorum israhel. qui egressi
sunt de egypto per turmas suas. in manu
moysi et aaron. quas descripsit moyses
iuxta castrorum loca. que domini iussione mu
tabant. Profecti igitur de ramesse mense pri
mo. quintadecima die mensis primi: altera die fe
cerunt filii israhel phase in manu excelsa ui
dentibus cunctis egyptiis. et sepelientibus pri
mogenitos quos percusserat dominus. nam et
in diis eorum exercuerat ultionem: castrame
tati sunt in socoth. Et de socoth uenerunt
in etham: que est in extremis finibus so
litudinis. Inde egressi uenerunt contra phi
ahiroth que respicit beelsephon: et castra
metati sunt ante magdalum. Profectique de
phiahiroth: transierunt per medium maris
in solitudinem. Ambulantesque tribus di
ebus per desertum etham: castrametati sunt
in mara. Profectique de mara: uenerunt in
helim. ubi erant .xii. fontes aquarum. et pal
me septuaginta: ibique castrametati
sunt. Et inde egressi: fixere tentoria super
mare rubrum. Profectique de mari rubro:
castrametati sunt in deserto sin. Unde egres
si: uenerunt in depheca. Profectique de de
pheca: castrametati sunt in alus. Egressi
de alus. in raphidim fixere tentoria. ubi
aqua populo defuit ad bibendum. Profectique
de raphidim: castrametati sunt in deserto
synai. Sed et de solitudine synai egressi:
uenerunt ad sepulchra concupiscentie. Pro
fectique de sepulchris concupiscentie: castra
metati sunt in aseroth. Et de aseroth ue
nerunt in rethma. Profectique de rethma:
castrametati sunt in remonphares. Unde
egressi uenerunt in lebna. Et de lebna:
castrametati sunt in ressa. Egressi de ressa:
uenerunt in ceelatha. Unde profecti: castra
metati sunt in monte sepher. Egressi de mon
te sepher: uenerunt in arada. Inde proficiscen
tes. castrametati sunt in maceloth. Pro
fectique de maceloth: uenerunt in thaath.
De thaath: castrametati sunt in thare.
Unde egressi: fixere tentoria in methca.
Et de methca: castrametati sunt in esmo
na. Profectique de esmona: uenerunt in mo
seroth. Et de moseroth: castrametati

sunt in baienachan. Egressi de baienachan: uenerunt in montem galaad. Unde profecti: castrametati sunt in iethebatha. Et de iethebatha: uenerunt in ebrona. Egressique de ebrona: castrametati sunt in asiongaber. Unde profecti: uenerunt in desertum syn: hec est cades. Egressique de cades: castrametati sunt in monte hor, in extremis finibus terre edom. Ascenditque aaron sacerdos in montem hor: iubente domino, et ibi mortuus est anno xl. egressionis filiorum israel ex egypto, mense quinto, prima die mensis cum esset annorum centum xxiii. Audiuitque chananeus rex arad qui habitabat ad meridiem in terra chanaan: uenisse filios israel. Et profecti de monte hor, castrametati sunt in salmona. Unde egressi: uenerunt in phinon. Profectique de phinon: castrametati sunt in oboth. Et de oboth uenerunt in hieabarim: que est in finibus moabitarum. Profectique de hieabarim: fixere tentoria in dibongad. Unde egressi: castrametati sunt in elmon deblathaim. Egressi de elmon deblathaim: uenerunt in montes abarim contra nabo. Profectique de montibus abarim: transierunt ad campestria moab super iordanem contra iericho. Ibique castrametati sunt de bethsimon usque ad abelsathim in planioribus locis moabitarum ubi locutus est dominus ad moysen.

XXIIII Precipe filiis israel et dic ad eos. Quando transieritis iordanem intrantes terram chanaan disperdite cunctos habitatores regionis illius. Confringite titulos et statuas comminuite, atque omnia excelsa uastate, mundantes terram et habitantes in ea. Ego enim dedi uobis illam in possessionem, quam diuidetis uobis sorte. Pluribus dabitis latiorem: et paucis angustiorem. Singulis ut sors ceciderit, ita tribuetur hereditas. Per tribus et familias possessio diuidetur. Sin autem nolueritis interficere habitatores terre: qui remanserint erunt uobis quasi claui in oculis, et lancee in lateribus. Et aduersabuntur uobis in terra habitationis uestre: et quicquid illis facere cogitaueram uobis faciam. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Precipe filiis israel et dices ad eos. Cum ingressi fueritis terram chanaan, et in possessionem uobis sorte ceciderit: his finibus terminabitur. Pars meridiana incipiet a solitudine sin, que est iuxta edom, et habebit terminos contra orientem mare salsissimum. Qui circuibunt australem plagam per ascensum scorpionis, ita ut transeant in senna, et perueniant ad meridiem usque ad cades barne. Unde egredientur confinia ad uillam nomine adar, et tendent usque ad asemona. Ibitque per girum terminus ab asemona usque ad torrentem egypti: et maris magni litore finietur. Plaga autem occidentalis a mari magno incipiet, et ipso fine claudetur. Porro ad septemtrionalem plagam a mari magno termini incipient, peruenientes usque ad montem altissimum: a quo uenient in emath usque ad terminos sedada. Ibuntque confinia usque zephrona et uillam enan. Hii erunt termini in parte aquilonis. Inde metabuntur fines contra orientalem plagam. De uilla henan usque sephamam. Et de sephama descendent termini in rebla, contra fontem dafnim. Inde peruenient contra orientem ad mare cenereth. et tendent usque iordanem: et ad ultimum salsissimo claudentur mari. Hanc habebitis terram per fines suos in circuitu. Precepitque moyses filiis israel dicens. Hec erit terra quam possidebitis sorte: et quam iussit dari dominus nouem tribubus et dimidie tribui. Tribus enim filiorum ruben per familias suas, et tribus filiorum gad iuxta cognationum numerum, media quoque tribus manasse, id est due semis tribus acceperunt partem suam trans iordanem contra iericho ad orientalem plagam. Et ait dominus ad moysen. Hec sunt nomina uirorum qui terram uobis diuident. Eleazar sacerdos et iosue filius nun, et singuli principes de tribubus singulis: quorum ista sunt uocabula. De tribu iuda: caleph filius iephone. De tribu symeon: samuhel filius amiud. De tribu beniamin: helyad filius chaselon. De tribu filiorum dan: bocci filius iogli. Filiorum ioseph de tribu manasse: hanihel filius ephoth. De tribu ephraim: camuhel filius sephetan. De tribu zabulon: elisaphan filius farnach. De tribu

ysachar: dux phaltihel filius ozan. De
tribu aser: abiud filius salomi. De tri-
bu neptalim: phedahel filius amiud.
Hii sunt quibus precepit dominus: ut divide-
rent filiis israel terram chanaan.
XXXV Hec quoque locutus est dominus ad moysen in cam-
pestribus moab: super iordanem contra
iericho. Precipe filiis israel ut dent le-
vitis de possessionibus suis urbes ad
habitandum: et suburbana earum per circui-
tum: ut ipsi in oppidis maneant. et sub-
urbana sint pecoribus ac iumentis.
que a muris civitatum forinsecus per cir-
cuitum mille passuum spacio tendentur.
contra orientem duo milia erunt cubiti.
et contra meridiem similiter duo milia.
Ad mare quoque quod respicit occidentem
eadem mensura erit. et septentriona-
lis plaga equali termino finietur. E-
runtque urbes in medio: et foris sub-
urbana. De ipsis autem oppidis que le-
vitis dabitis. sex erunt in fugitivorum
auxilia separata: ut fugiant ad ea qui fu-
derint sanguinem. Exceptis his alia .xl.
duo oppida id est simul .xlviii. cum sub-
urbanis suis. Ipseque urbes que dabun-
tur de possessionibus filiorum israel ab his
qui plus habent plures auferentur: et qui
minus pauciores. Singuli iuxta men-
suram hereditatis sue: dabunt oppida
levitis. Ait dominus ad moysen. Loquere
filiis israel. et dices ad eos. Quando transgres-
si fueritis iordanem in terram chanaan. decer-
nite que urbes esse debeant in presidia fu-
gitivorum qui nolentes sanguinem fude-
rint. In quibus cum fuerit profugus. cog-
natus occisi eum non poterit occidere. donec
stet in conspectu multitudinis et causa
illius iudicetur. De ipsis autem urbibus que
ad fugitivorum subsidia separantur tres
erunt trans iordanem. et tres in terra chana-
an. tam filiis israel quam advenis atque pe-
regrinis: ut confugiat ad eas qui nolens
sanguinem fuderit. Si quis ferro percus-
serit. et mortuus fuerit qui percussus
est: reus erit homicidii. et ipse morietur.
Si lapidem iecerit. et ictus occubue-
rit: similiter punietur. Si ligno percus-
sus interierit. percussoris sanguine vindicabitur.
Propinquus occisi homicidam interficiet. Sta-
tim ut apprehenderit eum perimet. Si per
odium quis hominem impulerit. vel ie-
cerit quippiam in eum per insidias. aut
cum esset inimicus manu percusserit. et
ille mortuus fuerit: percussor homici-
dii reus erit. Cognatus occisi statim ut
invenerit eum iugulabit. Quod si fortui-
tu et absque odio et inimiciciis quicquam
horum fecerit. et hoc audiente populo fu-
erit comprobatum. atque inter percussorem
et propinquum sanguinis questio venti-
lata: liberabitur innocens de ultoris ma-
nu. et reducetur per sententiam in urbem
ad quam confugerat. manebitque ibi do-
nec sacerdos magnus qui oleo sancto un-
ctus est moriatur. Si interfector ex-
tra fines urbium que exulibus deputate sunt
fuerit inventus. et percussus ab eo qui ul-
tor est sanguinis. absque noxa erit qui
eum occiderit. Debuerat enim profugus
usque ad mortem pontificis in urbe reside-
re. Postquam autem ille obierit: homicida
revertetur in terram suam. Hec sempiterna
erunt et legitima: in cunctis habitacioni-
bus vestris. Homicida sub testibus punietur.
Ad unius testimonium nullus condempnabitur.
Non accipietis precium ab eo qui reus est san-
guinis. statim et ipse morietur. Exu-
les et profugi ante mortem pontificis nul-
lo modo in urbes suas reverti poterunt.
ne polluatis terram habitacionis vestre. que in-
sontium cruore maculatur. nec aliter expi-
ari potest nisi per eius sanguinem qui alterius
sanguinem fuderit. Atque ita emunda-
bitur vestra possessio. me commorante
vobiscum. Ego enim sum dominus. qui habito
inter filios israel.
Accesserunt autem et principes familiarum
galaad filii machir filii manasse de
stirpe filiorum ioseph: locutique sunt moy-
si coram principibus israel atque dixerunt. Ti-
bi domino nostro precepit dominus. ut terram sorte
divideres filiis israel. et ut filiabus salpha-
ad fratris nostri dares possessionem debitam
patri. Quas si alterius tribus homines
uxores acceperint: sequetur possessio
sua. et translata ad aliam tribum de nostra
hereditate minuetur. Atque ita fiet

ut cum iubileus id est quinquagesimus an-
nus remissionis advenerit confundatur
sortium distributio et aliorum possessio
ad alios transeat. Respondit Moyses fili-
is Israel et Domino precipiente ait: Recte tri-
bus filiorum Ioseph locuta est. Et hec lex
super filiabus Salphaad a Domino promulga-
ta est. Nubant quibus volunt, tantum sue
tribus hominibus, ne commisceatur pos-
sessio filiorum Israel de tribu in tribum. Om-
nes enim viri ducent uxores de tribu et co-
gnatione sua, et cuncte femine mari-
tos de eadem tribu accipient, ut he-
reditas permaneat in familiis, nec com-
misceantur tribus, sed ita maneant ut
a Domino separate sunt. Feceruntque filie Sal-
phaad ut fuerat imperatum, et nup-
serunt Maala et Thersa et Egla et Mel-
cha et Noha filii patrui sui de fami-
lia Manasse qui fuit filius Ioseph, et pos-
sessio que illis fuerat attributa man-
sit in tribu et familia patris earum. Hec
sunt mandata atque iudicia que precepit Dominus
per manum Moysi ad filios Israel in campe-
stribus Moab super Iordanem contra Iericho.

Explicit liber Numeri. Incipit Deuteronomium quod
hebraice dicitur Addabarim.

HEC SUNT VER-
BA que locutus est
Moyses ad omnem
Israel trans Iordanem
in solitudine campe-
stri, super mare Rubrum,
inter Pharan et Thop-
hel et Laban et Aser-
oth, ubi auri est plurimum, undecim diebus
de Horeb per viam montis Seir usque ad
Cadesbarne. Quadragesimo anno
undecimo mense prima die mensis locutus
est Moyses filiis Israel omnia que prece-
perat illi Dominus ut diceret eis, postquam percussit Seon
regem Amorreorum qui habitavit in Esebon
et Og regem Basan qui mansit in Ase-
roth et in Edrai trans Iordanem in terra Mo-
ab. Cepitque Moyses explanare legem
et dicere. Dominus Deus noster locutus est
ad nos in Horeb dicens. Sufficit vo-
bis quod in hoc monte mansistis. Reverti-
mini et venite ad montem Amorreorum

et ad cetera que ei proxima sunt campestria
atque montana et humiliora loca contra meri-
diem et iuxta litus maris, terram Chana-
neorum et Libani usque ad flumen magnum
Eufraten. En inquit tradidi vobis, ingre-
dimini et possidete eam, super qua iu-
ravit Dominus patribus vestris Abraham et Y-
saac et Iacob, ut daret illam eis et semini
eorum post eos. Dixique vobis in illo tempore: Non
possum solus sustinere vos, quia Dominus Deus
vester multiplicavit vos, et estis hodie sicut
stelle celi plurime. Dominus Deus patrum vestrorum
addat ad hunc numerum multa milia, et
benedicat vobis sicut locutus est. Non va-
leo solus vestra negotia sustinere et pondus
ac iurgia. Date e vobis viros sapientes
et gnaros, et quorum conversatio sit proba-
ta in tribubus vestris, ut ponam eos vobis prin-
cipes. Respondistis michi: Bona res est quam
vis facere. Tulique de tribubus vestris vi-
ros sapientes et nobiles, et constitui eos
principes tribunos et centuriones et quin-
quagenarios ac decanos, qui docerent
vos singula. Precepique eis dicens: Au-
dite illos, et quod iustum est iudicate, si-
ve civis sit ille sive peregrinus. Nulla
erit distantia personarum. Ita parvum audi-
etis ut magnum, nec accipietis cuiusquam
personam, quia Dei iudicium est. Quod si difficile
vobis aliquid visum fuerit, referte ad me,
et ego audiam. Precepique eis omnia que
facere deberetis. Profecti autem de Horeb
transivimus per heremum terribilem et ma-
ximam quam vidistis, per viam montis Am-
morrei, sicut preceperat Dominus Deus noster nobis.
Cumque venissemus in Cadesbarne, dixi
vobis: Venistis ad montem Amorrei,
quem Dominus Deus noster daturus est nobis. Vide
terram quam Dominus Deus tuus dabit tibi,
ascende et posside eam, sicut locutus est Dominus
Deus noster patribus tuis. Noli metuere,
nec quicquam paveas. Et accessistis ad
me omnes atque dixistis: Mittamus viros
qui considerent terram et renuntient
per quod iter debeamus ascendere et ad quas per-
gere civitates. Cumque michi sermo placuisset,
misi e vobis duodecim viros singulos de
tribubus suis. Qui cum perrexissent et ascen-
dissent in montana, venerunt usque ad

ualle botri. Et considerata terra sumentes
de fructibus eius ut ostenderent ubertatem at-
tulerunt ad nos atque dixerunt. Bona est terra quam dominus
deus noster daturus est nobis. Et noluistis ascen-
dere sed increduli ad sermonem domini dei nostri
murmurastis in tabernaculis uestris atque
dixistis. Odit nos dominus et idcirco eduxit nos
de terra Egypti ut traderet in manu Amorre-
i atque deleret. Quo ascendemus? Nuntii
terruerunt cor nostrum dicentes. Maxima mul-
titudo est et nobis statura procerior. Urbes ma-
gne et ad celum usque munite. Filios Ena-
chim uidimus ibi. Et dixi uobis. Nolite me-
tuere nec timeatis eos. Dominus deus qui ductor
est uester pro uobis ipse pugnabit sicut fe-
cit in Egypto uidentibus cunctis. Et in solitu-
dine sicut ipse uidisti. Portauit te dominus
deus tuus ut solet homo gestare paruulum fili-
um suum in omni uia per quam ambulastis. Don-
ec ueniretis ad locum istum. Et nec sic quidem
credidistis domino deo uestro qui precessit uos
in uia et metatus est locum in quo tentoria
figere deberetis nocte ostendens uobis iter
per ignem et die per columpnam nubis. Cumque au-
disset dominus uocem sermonum uestrorum iratus
iurauit et ait. Non uidebit quispiam
de hominibus generationis huius pessime terram
bonam quam sub iuramento pollicitus sum
patribus uestris preter Chaleph filium Iephone.
Ipse enim uidebit eam et ipsi dabo terram quam
calcauit et filiis eius quia secutus est dominum.
Nec miranda indignatio in populum cum
michi quoque iratus dominus propter uos dixerit.
Nec tu ingredieris illuc sed Iosue filius
Nun minister tuus ipse intrabit pro te.
Hunc exhortare et robora et ipse sorte ter-
ram diuidet Israeli. Paruuli uestri de quibus
dixistis quod captiui ducerentur et filii qui
hodie boni ac mali ignorant distantiam
ipsi ingredientur et ipsis dabo terram
et possidebunt eam. Uos autem reuertimini
et abite in solitudinem per uiam maris ru-
bri. Et respondistis michi. Peccauimus domino.
Ascendemus et pugnabimus sicut precepit
dominus deus noster. Cumque instructi armis
pergeretis in montem ait dominus michi. Dic ad
eos. Nolite ascendere neque pugnetis.
Non enim sum uobiscum ne cadatis coram ini-
micis uestris. Locutus sum et non audistis sed

aduersantes imperio domini et tumentes superbia
ascendistis in montem. Itaque egressus Amor-
reus qui habitabat in montibus et obuiam
ueniens persecutus est uos sicut solent apes per-
sequi et cecidit de Seir usque Horma. Cumque re-
uersi ploraretis coram domino non audiuit
uos nec uoci uestre uoluit acquiescere.
Sedistis ergo in Cadesbarne multo tem-
pore. Profectique inde uenimus in solitudinem
que ducit ad mare rubrum sicut michi di-
xerat dominus et circuiuimus montem Seir longo
tempore. Dixitque dominus ad me. Sufficit uobis
circuisse montem istum ite contra aquilonem.
et populo precipe dicens. Transibitis per terminos
fratrum uestrorum filiorum Esau qui habitant in
Seir et timebunt uos. Uidete ergo diligen-
ter ne moueamini contra eos. Neque enim da-
bo uobis de terra eorum quantum potest unius pedis
calcare uestigium quia in possessionem E-
sau dedi montem Seir. Cibos emetis ab e-
is pecunia et comedetis. Aquam emptam
haurietis et bibetis. Dominus deus tuus bene-
dixit tibi in omni opere manuum tuarum. No-
uit iter tuum quomodo transieris solitudinem
hanc magnam per quadraginta annos habitans tecum
dominus deus tuus et nichil tibi defuit. Cumque
transissemus fratres nostros filios Esau qui habi-
tabant in Seir per uiam campestrem de Elath
et de Asiongaber uenimus ad iter quod ducit
in desertum Moab. Dixitque dominus ad me. Non
pugnes contra Moabitas nec ineas ad-
uersum eos prelium. Non enim dabo tibi quicquam
de terra eorum quia filiis Loth tradidi Ar in
possessionem. Emim primi fuerunt habi-
tatores eius populus magnus et ualidus et tam
excelsus ut de Enachim stirpe quasi gi-
gantes crederentur et essent similes
filiorum Enachim. Denique Moabite appel-
lant eos Emim. In Seir autem prius habi-
tauerunt Horrei. Quibus expulsis at-
que deletis habitauerunt filii Esau sicut
fecit Israel in terra possessionis sue quam dedit
ei dominus. Surgentes ergo ut transiremus
torrentem Zareth uenimus ad eum. Tempus
autem quo ambulauimus de Cadesbarne
usque ad transitum torrentis Zareth triginta
octo annorum fuit donec consumeretur
omnis generatio hominum bellatorum de castris.
sicut iurauerat dominus cui manus fuit ad-

usum eos. ut interirent de castrorum medi-
o. Postquam autem universi ceciderunt pug-
natores: locutus est dominus ad me dicens.
Tu transibis hodie terminos moab urbem
nomine ar: et accedens in vicina filiorum am-
mon. Cave ne pugnes contra eos. nec mo-
vearis ad prelium. Non enim dabo tibi de terra
filiorum amon: quia filiis loth dedi eam in pos-
sessionem. Terra gigantum reputata est.
et in ipsa olim habitaverunt gigantes. quos
ammonite vocant zomzommim. populus
magnus et multus. et procere longitudinis.
sicut enachim. quos delevit dominus a fa-
cie eorum: et fecit illos habitare pro eis. sicut fe-
cerat filiis esau qui habitant in seir.
delens horreos. et terram eorum illis tradens.
quam possident usque in presens. Eveos quo-
que qui habitabant in aserim: usque gazam.
capadoces expulerunt. Qui egressi de ca-
padocia deleverunt eos. et habitaverunt
pro illis. Surgite et transite torrentem ar-
non. Ecce tradidi in manu tua seon re-
gem esebon amorreum: et terram eius. In-
cipe possidere: et committe adversum eum
prelium. Hodie incipiam mittere terrorem ac
formidinem tuam in populos. qui habitant
sub omni celo. ut audito nomine tuo pa-
veant: et in morem parturientium contremi-
scant. et dolore teneantur. Misi ergo nun-
tios de solitudine cademoth ad seon re-
gem esebon: verbis pacificis dicens. Transi-
bimus per terram tuam. publica gradiemur via.
non declinabimus neque ad dexteram. neque ad
sinistram. Alimenta pro pecunia vende nobis
ut vescamur. aquam pro pecunia tribue: et sic
bibemus. Tantum est ut nobis concedas
transitum. sicut fecerunt filii esau qui habitant
in seir. et moabite qui morantur in ar.
donec veniamus ad iordanem: et transea-
mus in terram quam dominus deus noster daturus est nobis.
Noluitque seon rex esebon dare nobis
transitum. quia induraverat dominus deus tuus
spiritum eius. et obfirmaverat cor illius ut tra-
deretur in manus tuas sicut nunc vides. Di-
xitque dominus ad me. Ecce cepi tradere tibi seon.
et terram eius. incipe possidere eam. Egres-
susque est seon obviam nobis cum omni populo
suo ad prelium in iasa. et tradidit eum dominus deus
noster nobis. Percussimusque eum cum filiis et omni
populo suo. Cunctasque urbes in tempore illo cepi-
mus. interfectis habitatoribus earum viris ac mu-
lieribus et parvulis. Non reliquimus in eis
quicquam absque iumentis que in partem venere
predantium. et spoliis urbium quas cepimus.
Ab aroer que est super ripam torrentis arnon.
oppido quod in valle situm est usque galaad. non
fuit vicus et civitas que nostras effugeret
manus. Omnes tradidit dominus deus noster
nobis: absque terra filiorum amon ad quam non
accessimus. et cunctis que adiacent tor-
renti ieboch. et urbibus montanis uni-
versisque locis a quibus nos prohibuit dominus deus
noster. Itaque conversi ascendimus per iter ba-
san.
Egressusque est og rex basan. occurrens III
nobis cum populo suo ad bellandum in edrai.
Dixitque dominus ad me. Ne timeas eum. quia in
manu tua traditus est cum omni populo ac
terra sua. Faciesque ei sicut fecisti seon re-
gi amorreorum qui habitavit in esebon. Tra-
didit ergo dominus deus noster in manibus nostris
et og regem basan. et universum populum eius.
Percussimusque eos usque ad internitionem. va-
stantes cunctas civitates illius uno tempore. Non
fuit oppidum quod nos effugeret. Sexagin-
ta urbes et omnem regionem argob.
regni og in basan. Cuncte urbes erant
munite muris altissimis portisque et vec-
tibus: absque oppidis innumeris que non habebant
muros. Et delevimus eos. sicut feceramus
seon regi esebon disperdentes omnem civi-
tatem. viros atque mulieres et parvulos.
Iumenta autem et spolia urbium diripuimus.
Tulimusque illo tempore terram de manu duo-
rum regum amorreorum qui erant trans iorda-
nem. a torrente arnon usque ad montem her-
mon quem sydonii sarion vocant. et amor-
rei sanir. Omnes civitates que sunt site
in planitie. et universam terram galaad et ba-
san usque ad selcha et edrai civitates re-
gni og in basan. Solus quippe og rex
basan restiterat de stirpe gigantum. et
monstratur lectus eius ferreus qui est in
rabath filiorum amon. novem cubitos habens
longitudinis. et quattuor latitudinis: ad men-
suram cubiti virilis manus. Terramque posse-
dimus in tempore illo: ab aroer que est super ripam
torrentis arnon usque ad mediam partem

montis galaad: et ciuitates illius dedi
ruben et gad. Reliquam autem partem ga
laad. et omnem basan regni og. tradidi di
midie tribui manasse. omnem regionem
argob. Cuncta basan: uocatur terra gigan
tum. Iair filius manasse possedit omnem
regionem argob: usque ad terminos ges
suri et machati. Vocauitque ex nomine suo
basan auoth iair usque in presentem diem. A. uillas iair.
Machir quoque: dedi galaad. Et tribu
bus ruben et gad. dedi terram galaad. us
que ad torrentem arnon. medium torren
tis et confinium. usque ad torrentem iebor qui
est terminus filiorum amon. et planitiem
III solitudinis atque iordanem et terminos
cenereth usque ad mare deserti quod est sal
sissimum: ad radices montis phasga ad
orientem. Precepique uobis in tempore illo
dicens. Dominus deus uester dat uobis terram
hanc in hereditatem. expediti precedite
fratres uestros filios israel. omnes uiri robu
sti absque uxoribus et paruulis ac iumentis.
Noui enim quod plura habeatis pecora. et in ur
bibus remanere debebunt. quas tradidi uo
bis, donec requiem tribuat dominus fratribus
uestris. sicut uobis tribuit. Et possideant et
ipsi terram quam daturus est eis trans iorda
nem. Tunc reuertetur unusquisque in pos
sessionem suam: quam dedi uobis. Iosue
quoque in tempore illo precepi dicens. Oculi tui
uiderunt que fecit dominus deus uester duobus his
regibus. sic faciet et omnibus regnis ad
que transiturus es. Ne timeas eos.
Dominus enim deus uester. pugnabit pro uobis.
Precatusque sum dominum in tempore illo dicens.
Domine deus. tu cepisti ostendere seruo
tuo magnitudinem tuam: manumque for
tissimam. Neque enim est alius deus uel in
celo uel in terra: qui possit facere opera tua.
et comparari fortitudini tue. Transibo igitur
et uidebo terram hanc optimam. trans ior
danem: et montem istum egregium. et libanum.
Iratusque est michi dominus propter uos. nec
exaudiuit me: sed dixit michi. Sufficit
tibi. Nequaquam ultra loquaris de hac re.
ad me. Ascende cacumen phasge. et ocu
los tuos circumfer ad occidentem. ad aqui
lonem. ad austrumque et orientem. et aspice.
Nec enim transibis iordanem istum. Pre
cipe iosue et corrobora eum atque conforta.
quia ipse precedet populum istum. et diuidet eis
terram quam uisurus es. Mansimusque in ualle
contra phanum phegor.

IIII Et nunc israel audi precepta et iudicia que
ego doceo te. ut faciens ea uiuas. et ingre
diens possideas terram quam dominus deus patrum
uestrorum daturus est uobis. Non addetis ad uer
bum quod ego loquor uobis. neque auferetis ex
eo. Custodite mandata domini dei uestri que
ego precipio uobis. Oculi uestri uiderunt omnia
que fecit dominus contra beelphegor: quomodo
contriuerit omnes cultores eius de medio
uestri. Vos autem qui adheretis domino deo ue
stro: uiuitis uniuersi usque in presentem diem.
Scitis quod docuerim uos precepta atque iu
stitias. Sicut mandauit michi dominus deus
meus. sic facietis ea in terra quam possessuri
estis. et obseruabitis et implebitis opere.
Hec est enim uestra sapientia et intellectus coram
populis. ut audientes uniuersa precepta hec
dicant. En populus sapiens et intelligens.
gens magna. Nec est alia natio tam gran
dis que habeat deos appropinquantes sibi. sicut
deus noster adest cunctis obsecrationibus
nostris. Que est enim alia gens sic inclita
ut habeat cerimonias iustaque iudicia et
uniuersam legem quam ego proponam hodie
ante oculos uestros. Custodi igitur temet
ipsum et animam tuam: sollicite. Ne obliuisca
ris uerborum que uiderunt oculi tui. et ne
excidant de corde tuo cunctis diebus uite
tue. Docebis ea filios ac nepotes tuos.
die quo stetisti coram domino deo tuo in ho
reb: quando dominus locutus est michi dicens.
Congrega ad me populum ut audiant ser
mones meos. et discant timere me omni tempore
quo uiuunt in terra. doceantque filios suos.
Et accessistis ad radicem montis qui ar
debat. usque ad celum: erantque in eo tene
bre. nubes et caligo. Locutusque est dominus
ad uos de medio ignis. Vocem uerborum
eius audistis. et formam penitus non uidistis.
Et ostendit uobis pactum suum quod precepit ut
faceretis. et decem uerba que scripsit in duabus
tabulis lapideis. Michique mandauit in
illo tempore. ut docerem uos cerimonias
et iudicia. que facere debetis in terra quam
possessuri estis. Custodite igitur animas uestras

sollicite. Non uidistis aliquā similitudinē
in die qua locutus est uobis dn̄s de me
dio ignis. ne forte decepti faciatis
uobis sculptā similitudinē aut ymaginē
gnē masculi uel feminę. similitudinē
omniū iumētorū q̄ sunt sup̄ t̄ram. l'auiū
sub celo uolantiū. atq̄ reptiliū q̄ mo
uentur ī t̄ra. siue pisciū qui sub terra
morantur ī aquis. ne forte oculis ele
uatis ad celū uideas solem τ lunā τ oīa
astra celi. et errore deceptus adores
ea. τ colas. que creauit dn̄s d̄s tuus in
ministerium cunctis gentib; que sub
celo sunt. Vos aūt tulit dn̄s et eduxit
de fornace ferrea egypti. ut hēet po
p̄lm hereditariū. sicut est in p̄senti
die. Iratusq; ē dn̄s cōtra me p̄pt̄ ser
mones uros. et iurauit ut n̄ transirē
iordanem. nec ingrederer t̄ram optimā
quā daturus est uob. Ecce morior ī hac
humo. n̄ transibo iordanē. Vos trāsi
bitis. et possidebitis t̄ram egregiam.
Caue ne q̄n obliuiscaris pacti dn̄i dei
tui qd̄ pepigit tecum. et facias tibi
sculptam similitudinē eorū q̄ fieri do
minus p̄hibuit. q̄r dn̄s deus tuus ignis
c̄sumens est. deus emulator. Si genu
eritis filios ac nepotes. τ morati fueri
tis in t̄ra. decepti q; feceritis uob aliq̄
similitudinē patrantes malū corā
dn̄o deo uro. ut eū ad iracūdiā p̄uoce
tis. testes inuoco hodie celū et t̄ram
cito perituros uos ēē de t̄ra. quā t̄nsito
iordane possessuri estis. Non habitabi
tis in ea longo t̄pr. s; delebit uos dn̄s
atq; disp̄get in omnes gentes. Et remanebi
tis pauci in nationib; ad q̄s uos duc
turus est dn̄s. ibiq; s̄uietis diis qui
hominū manu fabricati sūt. ligno et
lapidi. q̄ n̄ uident. n̄ audiūt. nō co
medunt. n̄ odorant. Cumq; q̄sieris ibi do
minū dm̄ tuū ibi: inuenies eū. si tam
toto corde q̄sieris. τ tota tribulatione
aīe tue. p̄quā te inuenerint oīa mala
q̄ p̄dicta sunt. Nouissimo aūt t̄pr re
uerteris ad dn̄m dm̄ tuū. τ audies uocē
eius. q̄r d̄s misericors dn̄s d̄s tuus ē. Nō
dimittet te nec omino delebit. neq;
obliuiscetur pacti in quo iurauit p̄rib;

tuis. Interroga de dieb; antiquis qui fu
erunt ante te. ex die quo creauit d̄s d̄s
tuus hominem sup̄ t̄ram. a sūmo celi
usq; ad sūmū eius. si facta est aliqn̄ huius
cemodi res. aut umquā cognitū ē. ut au
diret p̄ls uocem dei loquētis de medio i
gnis. sicut tu uidisti et audisti. Si fecit
deus ut ingrederetur et tolleret sibi gentē
de medio nationū p̄ temptatiōes signa
atq; portenta. p̄ pugnā et robustā ma
num extentūq; brachiū. τ horribiles
uisiones. iuxta omnia que fecit p̄ uobis
dn̄s deus ur. ī egypto uidentib; oculis
tuis. ut scires qm̄ dominus ipse est d̄s. τ n̄ ē
alius p̄ter unum. De celo audire te fe
cit uocem suā. ut doceret te. Et in t̄ra
ostendit tibi ignē suū maximū. τ au
disti u̇ba illius de medio ignis. q̄r di
lexit patres tuos. τ elegit sem̄n eorū po
eos. Eduxitq; te p̄cedens in uirtute sua
magna ex egypto. ut deleret oms̄ natio
nes maximas. τ fortiores te in introitu
tuo. τ introduceret te dareq; tibi t̄rā eaꝝ
in possessionē. sicut cernis in p̄senti die.
Scito ergo hodie. τ cogita in corde tuo.
qd̄ dn̄s ipse sit deus in celo sursū. τ in t̄ra de
orsum. τ n̄ sit alius. Custodi p̄cepta eius
atq; mandata. q̄ ego p̄cipio tibi. ut bn̄
sit tibi τ filiis tuis post te. τ p̄maneas
multo t̄pr sup̄ t̄ram. quā dn̄s d̄s tuus
daturus est tibi. Tunc separauit moyses
tres ciuitates trans iordanem ad ori
entalem plagā. ut confugiat ad eas q
occiderit nolens p̄ximū suū. nec fue
rit inimicus ante unū τ alterū diem. τ
ad harum aliquā urbiū possit euadē.
Bosor in solitudine q̄ sita est in t̄ra cā
pestri. de tribu ruben. τ ramoth in ga
laad q̄ est in tribu gad. τ gaulon ī ba
san que est in tribu manasse. Ista ē
lex quā p̄posuit moyses corā filiis is
rahel. τ hec testimonia τ cerimonie at
q; iudicia que locutus est ad filios isrl̄.
qn̄ egressi sunt de egypto t̄ns iorda
nem in ualle c̄t phagor in
t̄ra seon regis amorrei qui habitauit
in esebon. quē p̄cussit moyses. Filii
quoq; isrl̄ egressi ex egypto possede
runt t̄ram eius. τ t̄ram og regis basan.

duorum regum amorreorum qui erant trans ior
danem ad solis ortum. ab aroer que sita est su
per ripam torrentis arnon usque ad montem seon
qui est et hermon: omnem planitiem trans
iordanem ad orientalem plagam usque ad
mare solitudinis. et usque ad radices mon
tis phasga.

V

Vocavitque moyses omnem israhelem. et dixit
ad eum. Audi israhel cerimonias atque iudi
cia que ego loquor in auribus vestris hodie. Di
scite ea: et opere complete. Dominus deus noster pe
pigit nobiscum fedus in oreb. Non cum pa
tribus nostris iniit pactum. sed nobiscum qui in presen
tiarum sumus et vivimus. Facie ad faciem lo
cutus est nobis: in monte de medio ignis. Ego
sequester et medius fui inter dominum et vos.
in tempore illo, ut annuntiarem vobis verba eius.
Timuistis enim ignem: et non ascendistis
in montem. Et ait. Ego dominus deus tuus qui
eduxi te de terra egypti. de domo servi
tutis. Non habebis deos alienos in conspectu
meo. Non facies tibi sculptile. nec simi
litudinem omnium que in celo sunt desuper.
et que in terra deorsum. et que versantur in aquis
sub terra. Non adorabis ea et non coles. E
go enim sum dominus deus tuus deus emulator red
dens iniquitatem patrum super filios in tertiam
et quartam generationem hiis qui oderunt me.
et faciens misericordiam in multa milia diligenti
bus me. et custodientibus precepta mea. Non
usurpabis nomen domini dei tui frustra: quia non erit
inpunitus qui super re vana nomen eius assump
serit. Observa diem sabbati ut sanctifices eum.
sicut precepit tibi dominus deus tuus. Sex diebus o
perabis. et facies omnia opera tua. Septimus
dies sabbati est id est requies domini dei tui.
Non facies in eo quicquam operis. tu et filius
tuus et filia. servus et ancilla. bos et asi
nus et omne iumentum tuum. peregrinus qui est
intra portas tuas. ut requiescat servus tuus
et ancilla tua sicut et tu. Memento quod et
ipse servieris in egypto: et eduxerit te
inde dominus deus tuus in manu forti. et
brachio extento. idcirco precepit tibi. ut ob
servares diem sabbati. Honora patrem tuum.
et matrem tuam. sicut precepit tibi dominus deus tuus:
ut longo vivas tempore: et bene sit tibi in terra quam
dominus deus tuus daturus est tibi. Non occides.
Neque mechaberis. Furtumque non facies. Non lo
quens contra proximum tuum falsum testimonium.
Non concupisces uxorem proximi tui. non do
mum. non agrum. non servum. et universa que illius sunt.
Hec verba locutus est dominus ad omnem multi
tudinem vestram. in monte de medio ignis et
nubis et caliginis. voce magna: nichil addens
amplius. Et scripsit ea in duabus tabu
lis lapideis. quas tradidit michi. Vos au
tem postquam audistis vocem de medio tene
brarum. et montem ardere vidistis: acces
sistis ad me omnes principes tribuum et ma
iores natu: atque dixistis. Ecce ostendit
nobis dominus deus noster maiestatem et magni
tudinem suam. Vocem eius audivimus de
medio ignis: et probavimus hodie quod lo
quente deo cum homine vixerit homo. Cur
ergo moriemur: et devorabit nos ignis
hic maximus? Si enim audierimus ultra
vocem domini dei nostri: moriemur. Quid est
omnis caro ut audiat vocem dei vi
ventis qui de medio ignis loquitur sicut nos
audivimus et possit vivere? Tu magis acce
de: et audi cuncta que dixerit dominus deus noster
tibi. Loquerisque ad nos. et nos audien
tes faciemus ea. Quod cum audisset dominus ait
ad me. Audivi vocem verborum populi huius
que locuti sunt tibi. Bene omnia sunt locu
ti. Quis det talem eos habere mentem ut time
ant me. et custodiant universa mandata
mea in omni tempore. ut bene sit eis et filiis eo
rum in sempiternum? Vade: et dic eis. Rever
timini in tentoria vestra. Tu vero hic sta
mecum. et loquar tibi omnia mandata et
cerimonias atque iudicia que docebis eos: ut
faciant ea in terra quam dabo illis in posses
sionem. Custodite igitur et facite que
precepit vobis dominus deus. Non declinabitis
neque ad dexteram neque ad sinistram: sed
per viam quam precepit vobis dominus deus vester am
bulabitis. ut vivatis et bene sit vobis.
et protelentur dies in terra possessionis
vestre.

Hec sunt precepta et cerimonie atque iudi
cia que mandavit dominus deus vester ut doce
rem vos. et faciatis ea in terra ad quam
transgredimini possidendam: ut timeas
dominum deum tuum. et custodias omnia man
data et precepta eius. que ego precipio tibi et fi
liis ac nepotibus tuis cunctis diebus vite

tue: ut prolongentur dies tui. Audi israel
et observa ut facias que precepit tibi dominus et bene
sit tibi et multipliceris amplius sicut pollicitus
est dominus deus patrum tuorum terram lac
te et melle manantem. Audi israel. Dominus de-
us noster dominus unus est. Diliges dominum deum tuum
ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex tota
fortitudine tua. Eruntque verba hec que ego
precipio tibi hodie in corde tuo: et narrabis
ea filiis tuis et meditaberis sedens in do-
mo tua et ambulans in itinere, dormiens
atque consurgens. Et ligabis ea quasi signum in
manu tua: eruntque et movebuntur inter ocu-
los tuos: scribesque ea in limine et ostiis
domus tue. Cumque introduxerit te dominus deus
tuus in terram pro qua iuravit patribus
tuis abraham ysaac et iacob: et dederit
tibi civitates magnas et optimas quas
non edificasti. domos plenas cunctarum o-
pum quas non extruxisti: cisternas quas
non fodisti vineta et oliveta que non planta-
sti: et comederis et saturatus fueris: ca-
ve diligenter ne obliviscaris domini qui
eduxit te de terra egypti. de domo servi-
tutis. Dominum deum tuum timebis et ipsi soli ser-
vies. ac per nomen illius iurabis. Non ibitis post
deos alienos cunctarum gentium que in circu-
itu vestro sunt. quoniam deus emulator dominus deus tu-
us in medio tui: ne quando irascatur furor
domini dei tui contra te: et auferat te de superfi-
cie terre. Non temptabis dominum deum tuum: sicut
temptasti in loco temptationis. Custodi
precepta domini dei tui ac testimonia et ceri-
monias quas precepit tibi: et fac quod placi-
tum est et bonum in conspectu domini. ut bene sit
tibi: et ingressus possideas terram optimam
de qua iuravit dominus patribus tuis, ut deleret
omnes inimicos tuos coram te sicut locu-
tus est. Cumque interrogaverit te filius tuus cras
dicens. quid sibi volunt testimonia
hec et ceremonie atque iudicia que precepit
dominus deus noster nobis? dices ei. Servi era-
mus pharaonis in egypto: et eduxit nos
dominus de egypto in manu forti: fecitque signa
atque prodigia magna et pessima in egypto
contra pharaonem et omnem domum illius in conspe-
ctu nostro: et eduxit nos inde ut introductis
daret terram super qua iuravit patribus nostris.
Precepitque nobis dominus ut faciamus omnia
legitima hec, et timeamus dominum deum nostrum
et bene sit nobis cunctis diebus vite
nostre sicut est hodie. Eritque nostri miseri-
cors si custodierimus et fecerimus omnia precepta
eius coram domino deo nostro sicut mandavit nobis.
Cum introduxerit te dominus deus tuus in terram VII
quam possessurus ingrederis, et dele-
verit gentes multas coram te: hetheum et ger-
geseum et amorreum, chananeum et phere-
zeum et eveum et iebuseum, septem gentes mul-
to maioris numeri quam tu es, et robustiores
te: tradideritque eas dominus deus tuus tibi: percu-
ties eas usque ad internitionem. Non inibis
cum eis fedus, nec misereberis earum, neque socia-
bis cum eis coniugia. Filiam tuam non dabis fi-
lio eius, nec filiam illius accipies filio
tuo: quia seducet filium tuum ne sequatur me,
et ut magis serviat diis alienis, irasceturque
furor domini et delebit te cito. Quin po-
tius hec facietis eis. Aras eorum subvertite,
et confringite statuas, lucosque succidite et
sculptilia comburite: quia populus sanctus es
domino deo tuo. Te elegit dominus deus tuus ut
sis ei populus peculiaris de cunctis populis
qui sunt super terram. Non quia cunctas gen-
tes numero vincebatis, vobis iunctus est dominus
et elegit vos cum omnibus sitis populis pauciores.
sed quia dilexit vos dominus, et custodivit iura-
mentum quod iuravit patribus vestris. Eduxit
que vos in manu forti, et redemit de domo
servitutis de manu pharaonis regis egyp-
ti: et scies quia dominus deus tuus ipse est deus fi-
delis et fortis custodiens pactum et misericordiam
diligentibus se et his qui custodiunt precepta eius in
mille generationes: et reddens odientibus
se statim, ita ut disperdat eos, et ultra non
differat, protinus restituens eis quod merentur.
Custodi ergo precepta et ceremonias atque
iudicia que ego mando tibi hodie ut fa-
cias. Si postquam audieris hec iudicia,
custodieris ea et feceris: custodiet et dominus deus
tuus pactum tibi et misericordiam quam iuravit pa-
tribus tuis. et diliget te ac multiplicabit.
benedicetque fructui ventris tui et fructui
terre tue. frumento tuo atque vindemie,
oleo et armentis gregibus ovium tuarum super
terram pro qua iuravit patribus tuis ut daret
eam tibi. Benedictus eris inter omnes populos.
Non erit apud te sterilis utriusque sexus tam

in hominibus quam in gregibus tuis. Au
feret dominus a te omnem languorem: et infirmi
tates egypti pessimas quas novisti non
inferet tibi sed cunctis hostibus tuis. Devo
rabis omnes populos quos dominus deus tuus
daturus est tibi. Non parcet eis oculus
tuus. nec servies diis eorum: ne sint in ru
inam tui. Si dixeris in corde tuo plures sunt
gentes iste quam ego quomodo potero delere eas.
noli metuere. sed recordare que fecerit
dominus deus tuus pharaoni et cunctis egyp
tiis. plagas maximas quas viderunt
oculi tui. et signa atque portenta manumque
robustam. et extentum brachium.
ut educeret te dominus deus tuus. Sic
faciet cunctis populis quos metuis. Insuper
et scrabrones mittet dominus deus tuus in
eos. donec deleat omnes atque disperdat
qui te fugerint. et latere potuerint. Non
timebis eos. quia dominus deus tuus in medi
o tui est. Deus magnus et terribilis: ip
se consumet nationes has in conspectu tuo
paulatim atque per partes. Non poteris de
lere eas pariter: ne forte multiplicentur
contra te bestie terre. Dabitque eos dominus deus
tuus in conspectu tuo: et interficiet il
los. donec penitus deleantur. Tradet
que reges eorum in manus tuas: et disperdes
nomina eorum sub celo. Nullus poterit resiste
re tibi: donec conteras eos. Sculptilia
eorum igni combures. Non concupisces ar
gentum et aurum de quibus facta sunt: ne
que assumes ex eis tibi quicquam. ne offen
das propter ea: quia abhominatio est domini
dei tui. Non inferes quippiam ex ydolo
in domum tuam: ne fias anathema. sicut
et illud est. Quasi spurcitiam detestabe
ris. et velut inquinamentum ac sordes ab
hominationi habebis: quia anathema est.

VIII Omne mandatum quod ego precipio
tibi hodie cave diligenter ut facias:
ut possitis vivere et multiplicemini.
ingressique possideatis terram pro qua iuravit
dominus patribus tuis. Et recordaberis cuncti
itineris per quod adduxit te dominus deus tuus
xl. annis per desertum. ut affligeret te at
que temptaret. et nota fierent que in tuo a
nimo versabantur. utrum custodires manda
ta illius an non. Afflixit te penuria. et de
dit tibi cibum manna quem ignorabas
tu et patres tui: ut ostenderet tibi quod non in
solo pane vivit homo. sed in omni verbo quod
egreditur ex ore domini. Vestimentum tuum
quo operiebaris nequaquam vetustate defe
cit: et pes tuus non est subtritus. En qua
dragesimus est annus. ut recogites in corde
tuo: quia sicut erudit homo filium suum
sic dominus deus tuus erudivit te. ut custo
dias mandata domini dei tui. et ambules in
viis eius et timeas eum. Dominus enim deus
tuus introducet te in terram bonam. ter
ram rivorum aquarumque et fontium. in cuius
campis et montibus erumpunt fluviorum
abyssi. terram frumenti ordei et vine
arum in qua ficus et malagranata et olivete
nascuntur. terram olei ac mellis. ubi absque
ulla penuria comedes panem tuum
et rerum omnium abundantia perfrueris.
cuius lapides ferrum sunt: et de montibus
eius eris metalla foduntur: ut cum
comederis et saturatus fueris benedicas
domino deo tuo pro terra optima quam dedit tibi.
Observa et cave ne quando obliviscaris domini
dei tui. et negligas mandata eius atque
iudicia et cerimonias quas ego precipio
tibi hodie. ne postquam comederis et sa
turatus fueris. domos pulchras edi
ficaveris et habitaveris in eis. habuerisque arm
enta et ovium greges. argenti et auri cete
rarumque rerum copiam: elevetur cor tuum et non
reminiscaris domini dei tui qui eduxit te
de terra egypti de domo servitutis: et du
ctor tuus fuit in solitudine magna at
que terribili. in qua erat serpens flatu adu
rens. et scorpio ac dipsas. et nulle omnino
aque. Qui eduxit rivos de petra durissima.
et cibavit te manna in solitudine quod
nescierunt patres tui. Et postquam afflixit ac
probavit te: ad extremum misertus est tui:
ne diceres in corde tuo. Fortitudo mea et
robur manus mee hec mihi omnia prestite
runt: sed recorderis domini dei tui quod ipse tibi
vires prebuerit: ut impleret pactum suum
super quo iuravit patribus tuis. sicut presens
indicat dies. Sin autem oblitus domini dei
tui. secutus fueris deos alienos colue
risque illos et adoraveris: ecce nunc predico
tibi quod omnino dispereas. Sicut gentes quas dele

uit dominus in interitu tuo. ita et uos peribi-
tis si inobedientes fueritis uoci domini dei
Audi israhel; uestri.
tu transgredieris hodie iordanem ut pos-
sideas nationes maximas. et fortiores
te. ciuitates ingentes et ad celum usque
muratas. populum magnum atque sublimem
filios enachim quos ipse uidisti et audi-
sti quibus nullus potest ex aduerso resiste-
re. Scies ergo hodie quod dominus deus tuus ip-
se transibit ante te. ignis deuorans atque
consumens. Qui conterat eos et deleat atque di-
sperdat ante faciem tuam uelociter sicut locu-
tus est tibi. Non dicas in corde tuo cum
deleuerit eos dominus deus tuus in conspectu
tuo. propter iustitiam meam introduxit me dominus
ut terram hanc possiderem. cum propter im-
pietates suas iste delete sint nationes.
Neque enim propter iustitias tuas et equitatem
cordis tui ingrederis ut possideas terras
earum. sed quia ille egerunt impie te intro-
eunte delete sunt. et ut compleret uerbum
suum dominus quod sub iuramento pollicitus est
patribus tuis abraham. ysaach. et iacob.
Scito igitur quod non propter iustitias tuas dominus deus
tuus dedit tibi terram hanc optimam in pos-
sessionem. cum durissime ceruicis sis populus.
Memento et ne obliuiscaris quomodo ad
iracundiam prouocaueris dominum deum tuum
in solitudine. Ex eo die quo es egres-
sus ex egypto usque ad locum istum. semper
aduersus dominum contendisti. Nam et in horeb
prouocasti eum. et iratus delere te uoluit quando
ascendi in montem ut acciperem tabulas la-
pideas. tabulas pacti quod pepigit uobiscum
dominus. Et perseueraui in monte. xl. diebus
ac noctibus; panem non comedens et aquam
non bibens. Deditque michi dominus deus duas ta-
bulas lapideas scriptas utrasque digito
dei. et continentes omnia uerba que uobis in mon-
te locutus est de medio ignis: quando contio
populi congregata est. Cumque transissent
xl. dies et totidem noctes. dedit michi dominus
duas tablas lapideas tablas federis. Dix-
itque michi. Surge et descende hinc cito: quia populus
tuus quem eduxisti de egypto deseruerunt
uelociter uiam quam ostenderas eis. fe-
ceruntque sibi conflatile. Rursumque ait dominus ad
me. Cerno quod populus iste dure ceruicis sit.

Dimitte me ut conteram eum. et deleam no-
men eius de sub celo. et constituam te super gentem
que hac maior et fortior sit. Cumque de
monte ardente descenderem. et duas ta-
bulas federis utraque tenerem manu.
uidissemque uos peccasse domino deo uestro et
fecisse uobis uitulum conflatilem ac deseru-
isse uelociter uiam eius. quam uobis ostende-
rat. proieci tabulas de manibus meis. et confre-
gi eas in conspectu uestro. Et procidi ante
dominum sicut prius. xl. diebus et xl. noctibus.
panem non comedens. et aquam non bibens.
propter omnia peccata uestra que gessistis contra dominum.
et eum ad iracundiam prouocastis. Timui enim
indignationem illius et iram: qua aduer-
sum uos concitatus delere uos uoluit. Et ex-
audiuit me dominus etiam hac uice. Aduersum
aaron quoque uehementer iratus. uoluit
eum conterere. et pro illo similiter deprecatus
sum. Peccatum autem uestrum quod feceratis. id est
uitulum. arripiens igne combussi. et in
frusta comminuens omnino in puluerem
redegi. et proieci in torrentem qui de monte
descendit. In incendio quoque et in tempta-
tione et in sepulchris concupiscentie pro-
uocastis dominum: et quando misit uos de cades
barne dicens. ascendite et possidete terram
quam dedi uobis. Et contempsistis imperium domini
dei uestri. et non credidistis ei. neque uocem eius
audire uoluistis. sed semper fuistis rebel-
les a die qua nosse uos cepi. Et iacui co-
ram domino. xl. diebus ac noctibus. quibus eum
suppliciter deprecabar ne deleret uos ut
fuerat comminatus. Et orans dixi. Domine
deus ne disperdas populum tuum et hereditatem
tuam quam redemisti in magnitudine tua.
quos eduxisti de egypto in manu forti.
Recordare seruorum tuorum abraham et ysa-
ac et iacob. Ne aspicias duritiam huius populi
et impietatem atque peccatum: ne forte
dicant habitatores terre de qua eduxisti
nos non poterat dominus introducere eos in terram quam
pollicitus est eis et oderat illos. idcirco eduxit ut in-
terficeret eos in solitudine. Qui sunt populus
tuus et hereditas tua; quos eduxisti
in fortitudine tua magna. et in brachio
tuo extento.
In tempore illo dixit dominus ad me. Dola tibi X
duas tablas lapideas sicut priores fuerunt.

et ascende ad me in montem. Faciesque ar-
cham ligneam, et scribam in tabulis verba que
fuerunt in hiis quas ante confregisti, ponesque
eas in archa. Feci igitur archam de lignis
sethim. Cumque dolassem duas tabulas la-
pideas instar priorum: ascendi in montem habens
eas in manibus. Scripsitque in tabulis iuxta
id quod prius scripserat, verba decem que locutus
est dominus ad vos in monte de medio ignis quando populus
congregatus est. et dedit eas michi. Reversusque
de monte descendi, et posui tabulas in ar-
cham quam feceram. que hucusque ibi sunt.
sicut michi precepit dominus. Filii autem israel castra mo-
verunt ex beroth filiorum iacan in mosera,
ubi aaron mortuus est ac sepultus est:
pro quo sacerdotio functus est filius eius ele-
azar. Inde venerunt in gadgad. De quo
loco profecti castrametati sunt in ietha-
batha: in terra aquarum atque torrentium. Eo
tempore separavit tribum levi ut portaret ar-
cam federis domini, et staret coram eo in mi-
nisterio: ac benediceret in nomine illius usque
in presentem diem. Quamobrem non habuit
levi partem neque possessionem cum fratribus
suis. quia ipse dominus possessio eius est. sicut pro-
misit ei dominus deus tuus. Ego autem steti in
monte sicut prius .xl. diebus ac noctibus.
Exaudivitque me dominus etiam hac vice: et
te perdere noluit. Dixitque michi. Vade et
precede populum ut ingrediatur et possideat
terram: quam iuravi patribus eorum ut tra-
derem eis. Et nunc israel quid dominus deus tuus
petit a te: nisi ut timeas dominum deum tuum.
et ambules in viis eius et diligas eum ac
servias domino deo tuo. in toto corde tuo,
et in tota anima tua. custodiasque man-
data domini et ceremonias eius quas ego ho-
die precipio ut bene sit tibi? En domini dei tui
celum est et celum celi. terra et omnia que in ea
sunt. et tamen patribus tuis conglutinatus
est dominus, et amavit eos: elegitque semen
eorum post eos. id est vos de cunctis gentibus,
sicut hodie comprobatur. Circumcidite igitur
preputium cordis vestri, et cervicem vestram ne in-
duretis amplius: quia dominus deus vester ipse
est deus deorum et dominus dominantium: deus ma-
gnus et potens et terribilis: qui personam non
accipit. nec munera: facit iudicium pu-
pillo et vidue: amat peregrinum. et dat ei
victum atque vestitum. Et vos ergo amate pe-
regrinos: quia et ipsi fuistis advene in terra e-
gypti. Dominum deum tuum timebis, et ei soli ser-
vies. Ipsi adherebis. iurabisque in nomine
illius. Ipse est laus tua et deus tuus. qui fe-
cit tibi hec magnalia et terribilia que vi-
derunt oculi tui. In septuaginta animabus
descenderunt patres tui in egyptum: et ecce
nunc multiplicavit te dominus deus tuus: sicut
astra celi.

Ama itaque dominum deum tuum: et observa pre-
cepta eius et ceremonias. iudicia atque man-
data omni tempore. Cognoscite hodie que igno-
rant filii vestri. qui non viderunt disciplinam
domini dei vestri: magnalia eius et robustam
manum extentumque brachium. signa et o-
pera que fecit in medio egypti pharaoni regi
et universe terre eius. omnique exercitui egyp-
tiorum. et equis ac curribus. quomodo operuerint
eos aque rubri maris cum vos persequerentur.
et deleverit eos dominus usque in presentem diem.
vobisque que fecerit in solitudine, donec
veniretis ad hunc locum: et dathan atque a-
biron filiis heliab qui fuit filius ruben,
quos aperto ore suo terra absorbuit cum do-
mibus et tabernaculis et universa substantia eorum quam
habebant in medio israel. Oculi vestri vide-
runt omnia opera domini magna que fecit, ut custodi-
atis universa mandata illius que ego ho-
die precipio vobis: ut possitis introire et pos-
sidere terram ad quam ingredimini, mul-
toque in ea vivatis tempore: quam sub iuramen-
to pollicitus est dominus patribus vestris et semini
eorum. lacte et melle manantem. Terra
enim ad quam ingredieris possidendam, non
sicut terra egypti de qua existi. ubi ia-
cto semine in ortorum morem aque ducuntur
irrigue. sed montuosa est et campestris.
de celo expectans pluvias: quam dominus
deus tuus semper invisit: et oculi eius in
ea sunt. a principio anni usque ad finem eius.
Si ergo obedieritis mandatis meis que
hodie precipio vobis: ut diligatis dominum de-
um vestrum. et serviatis ei in toto corde vestro et in
tota anima vestra: dabit pluviam terre vestre tem-
poraneam et serotinam: ut colligatis fru-
mentum et vinum et oleum. fenumque ex a-
gris ad pascenda iumenta: et ut ipsi co-
medatis ac saturemini. Cavete ne

et decipiatur cor vestrum, et recedatis a domino
serviatisque diis alienis, et adoretis eos. Ira-
tusque dominus claudat caelum, et pluviae non descen-
dant, nec terra det germen suum: pereatisque velo-
citer de terra optima quam dominus daturus est
vobis. Ponite haec verba in cordibus et animis ve-
stris: et suspendite ea pro signo in manibus,
et inter vestros oculos collocate. Docete filios vestros,
ut illa meditentur. Quando sederis in domo
XI tua, et ambulaveris in via, et accubueris at-
que surrexeris. Scribes ea super postes et ia-
nuas domus tuae: ut multiplicentur
dies tui, et filiorum tuorum in terra quam iuravit dominus
patribus tuis ut daret eis, quamdiu caelum
imminet terrae. Si enim custodieritis manda-
ta quae ego praecipio vobis, et feceritis ea ut
diligatis dominum deum vestrum, et ambuletis in
omnibus viis eius, adhaerentes ei, disperdet
dominus omnes gentes istas ante faciem vestram, et
possidebitis eas quae maiores et fortio-
res vobis sunt. Omnis locus quem calca-
verit pes vester, vester erit. A deserto et Libano et
a flumine magno Euphrate, usque ad mare
occidentale erunt termini vestri. Nullus sta-
bit contra vos. Terrorem vestrum et formidinem
dabit dominus deus vester super omnem terram quam cal-
caturi estis, sicut locutus est vobis. En pro-
pono in conspectu vestro hodie benedictionem
et maledictionem. Benedictionem, si obe-
dieritis mandatis domini dei vestri, quae ego
praecipio vobis hodie: maledictionem, si non
audieritis mandata domini dei vestri, sed reces-
seritis de via quam ego nunc ostendo vo-
bis, et ambulaveritis post deos alienos quos i-
gnoratis. Cum vero introduxerit te dominus
deus in terram ad quam pergis habitandam,
pones benedictionem super montem Garizim,
maledictionem super montem Hebal; qui
sunt trans Iordanem post viam quae vergit ad
solis occubitum, in terra Chananaei qui
habitat in campestribus contra Galgalam quae
est iuxta vallem tendentem et intrantem
procul. Vos enim transibitis Iordanem,
ut possideatis terram quam dominus deus vester da-
turus est vobis: et habeatis ac possidea-
tis illam. Videte ergo ut impleatis
caeremonias atque iudicia, quae ego hodie
proponam in conspectu vestro.
I Haec sunt praecepta atque iudicia quae facere
debetis in terra quam dominus deus patrum tuorum
daturus est tibi, ut possideas eam cunctis
diebus quibus super humum gradieris. Subver-
tite omnia loca in quibus coluerunt gentes quas
possessuri estis deos suos, super montes excel-
sos et colles, et subter omne lignum frondosum.
Dissipate aras eorum, et confringite sta-
tuas, lucos igni comburite, et idola com-
minuite. Disperdite nomina eorum de locis illis.
Non facietis ita domino deo vestro: sed ad locum
quem elegerit dominus deus vester de cunctis tri-
bubus vestris, ut ponat nomen suum ibi, et
habitet in eo, venietis: et offeretis in il-
lo loco holocausta et victimas vestras, de-
cimas et primitias manuum vestrarum, et vota at-
que donaria, primogenita boum et ovium. Et co-
medetis ibi in conspectu domini dei vestri, et laeta-
bimini in cunctis ad quae miseritis manum,
vos et domus vestrae, in quibus benedixerit vobis
dominus deus vester. Non facietis ibi quae nos facimus
hodie, singuli quod sibi rectum videtur. Ne-
que enim usque in praesens tempus venistis ad re-
quiem, et possessionem quam dominus deus daturus est
vobis. Transibitis Iordanem, et habitabitis
in terra quam dominus deus vester daturus est vobis,
ut requiescatis a cunctis hostibus per circuitum:
et absque ullo timore habitetis in loco quem ele-
gerit dominus deus vester, ut sit nomen eius in eo.
Illuc omnia quae praecipio conferetis, holo-
causta et hostias, ac decimas, et primitias ma-
nuum vestrarum: et quicquid praecipuum est in muneribus
quae vovistis domino. Ibi epulabimini coram domino
deo vestro, vos et filii ac filiae vestrae, famuli et
famulae, atque Levitae qui in vestris urbibus
commorantur. Neque enim habent aliam partem et
possessionem inter vos. Cave ne offeras
holocausta tua in omni loco quem videris:
sed in eo quem elegerit dominus, in una tribuum
tuarum offeres hostias, et facies quaecumque
praecipio tibi. Si autem comedere volueris
et te esus carnium delectaverit, occide et co-
mede iuxta benedictionem domini dei tui,
quam dedit tibi in urbibus tuis. Sive in-
mundum fuerit, hoc est maculatum et debi-
le, sive mundum, hoc est integrum et sine macu-
la, quod offerri licet, sicut capream et cervum
comedes: absque esu dumtaxat sanguinis,
quem super terram quasi aquam effundes. Non
poteris comedere in oppidis tuis decimam

frumenti uini et olei tui. primogenita ar
mentorum et pecorum. et omnia que uoueris et sponte
offerre uolueris. et primitias manuum
tuarum: coram domino deo tuo comedes ea in
loco quem elegerit dominus deus tuus. tu et filius
tuus ac filia. seruus et ancilla atque leui
tes qui manent in urbibus tuis. Et leta
beris et reficieris coram domino deo tuo. in cunctis
ad que extenderis manum tuam. Caue ne
derelinquas leuitem: in omni tempore quo
uersaris in terra. Quando dilatauerit dominus deus
tuus terminos tuos sicut locutus est tibi:
et uolueris uesci carnibus quas desiderat
anima tua: locus autem quem elegerit dominus deus
tuus ut sit nomen eius ibi. si procul fuerit
occides de armentis et pecoribus: que habue
ris sicut precepit tibi: et comedes in op
pidis tuis. ut tibi placet. Sicut come
ditur capra et ceruus ita uesceris eis: et
mundus et inmundus in commune uescentur.
Hoc solum caue: ne sanguinem comedas.
Sanguis enim eorum pro anima est: et ideo
non debes animam comedere cum carnibus.
sed super terram fundes quasi aquam. ut
sit tibi bene et filiis tuis post te. cum fe
ceris quod placet in conspectu domini. Que autem
sanctificaueris et uoueris domino: tolles et ue
nies ad locum quem elegerit dominus. et offe
res oblationes tuas carnem et sanguinem.
super altare domini dei tui. Sanguinem ho
stiarum fundes in altari: carnibus autem ipse
uesceris. Obserua et audi omnia que
ego precipio tibi: ut bene sit tibi et filiis
tuis post te in sempiternum: cum feceris quod
bonum est et placitum in conspectu domini dei
tui. Quando disperdiderit dominus deus tuus an
te faciem tuam gentes ad quas ingrediens
possidendas. et possederis eas. atque ha
bitaueris in terra earum: caue ne imiteris
eas. postquam te fuerint introeunte
subuerse. et requiras cerimonias earum
dicens. sicut coluerunt gentes iste deos suos.
ita et ego colam. Non facies similiter domino deo
tuo. Omnes enim abominationes quas
auersatur dominus fecerunt diis suis. offer
rentes filios et filias. et comburentes igne.
XIII Quod precipio tibi hoc tantum facito
domino. nec addas quicquam nec minuas.
Si surrexerit in medio tui propheta. aut
qui somnium uidisse se dicat: et predixe
rit signum atque portentum. et euenerit quod locu
tus est. et dixerit tibi. eamus et sequamur
deos alienos quos ignoras et seruiamus
eis. non audies uerba prophete illius aut somni
atoris: quia temptat uos dominus deus uester
ut palam sciat utrum diligatis eum an non
in toto corde et in tota anima uestra. Do
minum deum uestrum sequimini: et ipsum
timete. Mandata illius custodite: et
audite uocem eius. Ipsi seruietis: et ipsi adhe
rebitis. Propheta autem ille aut fictor somni
orum interficietur. quia locutus est ut uos auer
teret a domino deo uestro qui eduxit uos de ter
ra egypti. et redemit te de domo seruitutis
ut errare te faceret de uia quam tibi precepit
dominus deus tuus et auferes malum de medi
o tui. Si tibi uoluerit persuadere frater tuus
filius matris tue. aut filius tuus uel fi
lia tua: siue uxor que est in sinu tuo. aut
amicus quem diligis ut animam tuam. clam
dicens. eamus et seruiamus diis alienis. quos
ignoras tu et patres tui. cunctarum in circui
tu gentium que iuxta uel que procul sunt
ab initio usque ad finem terre. non acquie
scas ei nec audias: neque parcat ei oculus
tuus ut miserearis et occultes eum: sed sta
tim interficies. Sit primo manus tua super
eum: et post te omnis populus mittat manum.
Lapidibus obrutus necabitur: quia uoluit
te abstrahere a domino deo tuo, qui eduxit
te de terra egypti de domo seruitutis. ut
omnis israel audiens timeat: et nequaquam
ultra faciat quippiam huius rei simile. Si
audieris in una urbium tuarum quas dominus
deus tuus dabit tibi ad habitandum. dicen
tes aliquos egressi sunt filii belial de me
dio tui. et auerterunt habitatores urbis sue
atque dixerunt eamus et seruiamus diis alie
nis quos ignoratis: quere sollicite:
et diligenter rei ueritate perspecta si inue
neris certum esse quod dicitur. et abominationem
hanc opere perpetratam: statim percuties ha
bitatores urbis illius in ore gladii. et de
lebis eam. omniaque que in illa sunt usque ad
pecora. Quicquid etiam supellectilis fuerit
congregabis in medium platearum eius. et cum
ipsa ciuitate succendes. ita ut uniuersa
consumas domino deo tuo. et sit tumulus se

pietur. Non edificabitur amplius. et non adhe-
rebit de illo anathemate quicquam in manu
tua: ut avertatur dominus ab ira furoris sui.
et misereatur tui. multiplicetque te sicut
iuravit patribus tuis: quando audieris vo-
cem domini dei tui. custodiens omnia precep-
ta eius que ego precipio tibi hodie: ut fa-
cias quod placitum est in conspectu domini
dei tui.
III Filii estote domini dei vestri. Non vos incide-
tis. nec facietis calvitium super mortu-
o: quoniam populus sanctus es domino deo tuo. et te e-
legit ut sis ei in populum peculiarem: de
cunctis gentibus que sunt super terram. Ne
comedatis que inmunda sunt. Hec est
animal quod comedere debetis. Bovem
ovem et capram. et cervum. capream bubalum.
tragelaphum. pygargon. origem.
camelopardalum. Omne animal quod in duas
partes ungulam findit et ruminat.
comedetis. De his autem que ruminant
et ungulam non findunt hec comedere non
debetis: camelum. leporem. et chirogrillum:
quia ruminant et non dividunt ungulam.
inmunda erunt vobis. Sus quoque quoniam di-
vidit ungulam et non ruminat inmunda e-
rit. Carnibus eorum non vescemini. et cada-
vera non tangetis. Hec comedetis ex omnibus
que morantur in aquis. Que habent pinnulas
et squamas comedite. Que absque pinnulis
et squamis sunt: non comedatis. quia inmun-
da sunt. Omnes aves mundas comedite. in-
mundas ne comedatis: aquilam scilicet et grif-
fem. et alietum. yxon et vulturem. ac mil-
vum iuxta genus suum. et omne corvini ge-
neris. strutionem ac noctuam. et larum
atque accipitrem iuxta genus suum. Hero-
dium. et cignum. et ybin. ac mergulum
porphirionem. et nicticoracem. onocrota-
lum. et caladrium. singula in genere suo: u-
pupam quoque et vespertilionem. Et omne
quod reptat et pinnulas habet inmundum erit.
et non comedetur. Omne quod mundum est.
comedite. Quicquid autem morticinum est: ne
vescamini ex eo. Peregrino qui intra por-
tas tuas est: da ut comedat. aut vende
ei: quia tu populus sanctus domini dei tui es. Non co-
ques hedum in lacte matris sue. Decimam
partem separabis de cunctis fructibus tuis.

que nascuntur in terra per annos singulos.
et comedes in conspectu domini dei tui. in
loco quem elegerit. ut in eo nomen illius in-
vocetur. Decimam frumenti tui. et vini et
olei. et primogenita de armentis et de o-
vibus tuis: ut discas timere dominum deum
tuum in omni tempore. Cum autem longior
fuerit via et locus quem elegerit dominus deus
tuus. tibique benedixerit. nec potueris
ad eum hec cuncta portare. vendes omnia
et in pretium rediges: portabisque manu tua:
et proficisceris ad locum quem elegerit do-
minus deus tuus: et emes ex eadem pe-
cunia quicquid tibi placuerit. sive ex ar-
mentis sive ex ovibus. vinum quoque et siceram
et omne quod desiderat anima tua. et comedes
coram domino deo tuo. et epulaberis tu et do-
mus tua. et levita qui intra portas tuas
est. Cave ne derelinquas eum. quia non habet
aliam partem in possessione tua. Anno
tertio separabis aliam decimam ex omnibus que na-
scuntur tibi eo tempore. et repones intra
ianuas tuas: venietque levites quia aliam
non habet partem nec possessionem tecum.
et peregrinus ac pupillus et vidua qui intra
portas tuas sunt. et comedent et satura-
buntur: ut benedicat tibi dominus deus tuus.
in cunctis operibus manuum tuarum que feceris.
Septimo anno facies remissionem. XV
que hoc ordine celebrabitur. Cui debetur
aliquid ab amico vel proximo ac fratre
suo repetere non poterit. quia annus remis-
sionis est domini. A peregrino et advena exi-
ges. civem et propinquum repetendi non habebis
potestatem. et omnino indigens et mendicus
non erit inter vos. ut benedicat tibi dominus in
terra quam traditurus est tibi in possessio-
nem. Si tamen audieris vocem domini dei tui.
et custodieris universa que iussit. et que
ego hodie precipio tibi: benedicet tibi ut
pollicitus est. Fenerabis gentibus multis:
et ipse a nullo accipies mutuum. Dominaberis
nationibus plurimis. et tui nemo dominabitur.
Si unus de fratribus tuis qui moratur intra
portas civitatis tue in terra quam dominus deus tuus
daturus est tibi ad paupertatem venerit.
non obdurabis cor tuum nec contrahes manum.
sed aperies eam pauperi: et dabis mutuum
quo eum indigere perspexeris. cave ne

forte subrepat tibi impia cogitatio,
et dicas in corde tuo: appropinquat septimus
annus remissionis, et auertas oculos tuos
a paupere fratre tuo, nolens ei quod postulat mu-
tuum commodare: ne clamet contra te ad do-
minum, et fiat tibi in peccatum. Sed dabis, nec
ages quippiam callide in eius necessitatibus
subleuandis: ut benedicat tibi dominus deus
tuus in omni tempore, et in cunctis ad que manum
miseris. Non deerunt pauperes in terra habita-
tionis tue: idcirco ego precipio tibi ut ape-
rias manum fratri tuo egeno et pauperi qui tecum
uersantur in terra. Cum tibi uenditus fue-
rit frater tuus hebreus aut hebrea, et sex an-
nis seruierit tibi, in septimo anno dimit-
tes eum liberum. Et quem libertate donaueris,
nequaquam uacuum abire patieris: sed
dabis uiaticum de gregibus et de area et de
torculari tuo, quibus dominus deus tuus benedi-
xerit tibi. Memento quod et ipse seruieris
in terra egypti, et liberauerit te dominus deus tuus:
et idcirco ego nunc precipio tibi. Sin autem dixe-
rit nolo egredi, eo quod diligat te et do-
mum tuam, et bene sibi apud te esse sentiat: as-
sumes subulam, et perforabis aurem eius
in ianua domus tue, et seruiet tibi usque in eternum.
Ancille quoque similiter facies. Non auertes ab
eis oculos tuos, quando dimiseris eos liberos: quia
iuxta mercedem mercenarii per sex annos ser-
XV uiuit tibi: ut benedicat tibi dominus deus tuus
in cunctis operibus que agis. De primoge-
nitis que nascuntur in armentis et o-
uibus tuis, quicquid est sexus masculini sancti-
ficabis domino deo tuo. Non operaberis in primogenito
bouis, et non tondebis primogenita ouium. In
conspectu domini dei tui comedes ea per annos
singulos, in loco quem elegerit dominus deus tuus,
tu et domus tua. Si autem habuerit maculam
et uel claudum fuerit uel cecum, aut in aliqua
parte deforme uel debile, non immolabitur
domino deo tuo: sed intra portas urbis tue come-
des illud. Tam mundus quam immundus si-
militer uescentur eis, quasi capream et ceruum. Hoc
solum obseruabis, ut sanguinem eorum non come-
das, sed effundas in terram quasi aquam.
XVI Obserua mensem nouarum frugum, et uerni primum
temporis, ut facias phase domino deo tuo: quoniam in
isto mense eduxit te dominus deus tuus de egy-
pto nocte. Immolabisque phase domino deo

tuo de ouibus et de bobus in loco quem elegerit
dominus deus tuus, ut habitet nomen eius ibi.
Non comedes in eo panem fermentatum:
Septem diebus comedes absque fermento
afflictionis panem, quoniam in pauore
egressus es de egypto: ut memineris
diei egressionis tue de egypto, omnibus die-
bus uite tue. Non apparebit fermentum
in omnibus terminis tuis septem diebus, et non
remanebit de carnibus eius quod immolatum
est uespere in die primo mane. Non pote-
ris immolare phase in qualibet urbium
tuarum, quas dominus deus tuus daturus est ti-
bi, sed in loco quem elegerit dominus deus tuus ut
habitet nomen eius ibi. Immolabis phase
uespere ad solis occasum, quando egressus es de
egypto: et coques et comedes in loco quem
elegerit dominus deus tuus, maneque consur-
gens uades ad tabernacula tua. Sex diebus
comedes azima: et in die septimo quia
collecta est domini dei tui, non facies opus.
Septem ebdomadas numerabis tibi ab ea
die qua falcem in segetem miseris, et cele-
brabis diem festum ebdomadarum do-
mino deo tuo, oblationem spontaneam
manus tue, quam offeres iuxta benedictionem
domini dei tui. Et epulaberis coram domino deo
tuo, tu et filius tuus et filia tua, seruus
tuus et ancilla tua, et leuites qui est intra
portas tuas, aduena ac pupillus et ui-
dua qui morantur uobiscum: in loco quem
elegerit dominus deus tuus, ut habitet nomen
eius ibi. Et recordaberis quoniam seruus fue-
ris in egypto: custodiesque ac facies que
precepta sunt. Sollemnitatem quoque taberna-
culorum celebrabis per septem dies, quando col-
legeris de area et de torculari fruges
tuas: et epulaberis in festiuitate tua tu
et filius tuus et filia tua, seruus tuus
et ancilla, leuites quoque et aduena et
pupillus ac uidua qui intra portas
tuas sunt. Septem diebus domino deo tuo fe-
sta celebrabis, in loco quem elegerit dominus.
Benedicetque tibi dominus deus tuus in cunctis
frugibus tuis, et in omni opere manuum tua-
rum, erisque in letitia. Tribus uicibus per annum appa-
rebit omne masculinum tuum in conspectu domini
dei tui, in loco quem elegerit: in sollemnita-
te azimorum, et in sollemnitate ebdomadarum,

et in sollemnitate tabernaculorum. Non ap-
parebit ante dominum vacuus. sed offeret u-
nusquisque secundum quod habuerit iuxta benedictionem
domini dei sui quam dederit ei. Iudices et magi-
stros constitues in omnibus portis tuis quas
dominus deus tuus dederit tibi per singulas tri-
bus tuas. ut iudicent populum iusto iudici-
o. nec in alteram partem declinent. Non ac-
cipies personam nec munera: quia munera exce-
cant oculos sapientum et mutant verba iusto-
rum. Iuste quod iustum est persequeris. ut vi-
vas et possideas terram quam dominus deus tuus
dederit tibi. Non plantabis lucum et omnem ar-
borem iuxta altare domini dei tui: nec fa-
cies tibi atque constitues statuam quam odit
dominus deus tuus.
II Non immolabis domino deo tuo bovem et o-
vem in quo est macula aut quippiam
vitii. quia abominatio est domino deo tuo. Cum
reperti fuerint apud te intra unam portarum
tuarum quas dominus deus tuus dabit tibi. vir
aut mulier qui faciant malum in conspec-
tu domini dei tui. et transgrediantur pactum
illius: ut vadant et serviant diis alienis et ado-
rent eos solem et lunam et omnem militiam
celi quod non precepi. et hoc tibi fuerit nuntiatum:
audiensque inquisieris diligenter et veri-
tatem reperies: et abominatio facta est in israel:
educes virum ac mulierem qui rem scele-
ratissimam perpetrarunt ad portas civitatis
tue. et lapidibus obruentur. In ore du-
orum aut trium testium peribit qui interfici-
etur. Nemo occidatur: uno contra se dicente
testimonium. Manus testium prima interfi-
ciet eum. et manus reliqui populi extrema
mittetur: ut auferas malum de medio
tui. Si difficile et ambiguum apud te
iudicium esse perspexeris. inter sanguinem
et sanguinem. causam et causam. lepram et
non lepram. et iudicum intra portas tu-
as videris verba variari. surge et ascen-
de ad locum quem elegerit dominus deus tuus.
veniesque ad sacerdotes levitici generis
et ad iudicem qui fuerit in illo tempore:
queresque ab eis. qui indicabunt tibi iu-
dicii veritatem: et facies quodcumque dixe-
rint qui presunt loco quem elegerit dominus.
et docuerint te iuxta legem eius. Sequeris-
que sententiam eorum. nec declinabis ad dextram
neque ad sinistram. Qui autem superbierit
nolens obedire sacerdotis imperio. qui eo
tempore ministrat domino deo tuo et decreto
iudicis. morietur homo ille. et auferes
malum de medio israel. Cunctusque populus
audiens timebit: ut nullus deinceps
intumescat superbia. Cum ingressus
fueris terram quam dominus deus tuus dabit
tibi. et possederis eam habitaverisque in illa.
et dixeris. constituam super me regem sicut ha-
bent omnes per circuitum nationes: eum con-
stitues quem dominus deus tuus elegerit de numero
fratrum tuorum. Non poteris alterius gentis hominem
regem facere: qui non sit frater tuus. Cumque fu-
erit constitutus. non multiplicabit sibi e-
quos. nec reducet populum in egyptum. equi-
tatus numero sublevatus. presertim cum dominus
preceperit vobis. ut nequaquam amplius per eandem
viam revertamini. Non habebit uxores
plurimas que alliciant animum eius. neque ar-
genti et auri inmensa pondera. Postquam autem
sederit in solio regni sui: describet sibi deu-
teronomium legis huius in volumine acci-
piens exemplar a sacerdotibus levitice tri-
bus et habebit secum. Legetque illud omnibus
diebus vite sue. ut discat timere dominum deum
suum. et custodire verba et ceremonias eius:
que in lege precepta sunt. Nec elevetur cor
eius in superbia super fratres suos. neque decli-
net in partem dextram vel sinistram. ut
longo regnet tempore. ipse et filii eius super israel.
Non habebunt sacerdotes et levite et omnes XVIII
qui de eadem tribu sunt partem et here-
ditatem cum reliquo populo israel: quia sacri-
ficia domini et oblationes eius comedent. et ni-
chil aliud accipient de possessione fratrum su-
orum. Dominus enim ipse est hereditas eorum: sicut
locutus est illis. Hoc erit iudicium sacer-
dotum a populo. et ab his qui offerunt victimas.
Sive bovem sive ovem immolaverint.
dabunt sacerdoti armum ac ventriculum: pri-
mitias frumenti. vini. et olei. et lanarum par-
tem ex ovium tonsione. Ipsum enim elegit dominus
deus tuus de cunctis tribubus tuis. ut stet
et ministret nomini domini ipse et filii eius in sem-
piternum. Si exierit levites de una urbi-
um tuarum ex omni israel in qua habitat. et vo-
luerit venire desiderans locum quem ele-
gerit dominus. ministrabit in nomine domini dei sui

sicut omnes fratres eius levitae qui stabunt eo
tempore coram domino. Partem ciborum eandem ac
cipiet quam et ceteri: excepto eo quod in urbe su
a ex paterna ei successione debetur. Quando in
gressus fueris terram quam dominus deus tuus
dabit tibi: cave ne imitari velis abho
minationes gentium illarum: nec inveniatur
in te qui lustret filium suum aut filiam du
cens per ignem: aut qui ariolos sciscitetur et ob
servet somnia atque auguria: ne sit ma
leficus neque incantator: nec phitones
consulat: neque divinos: et quaerat a mortu
is veritatem. Omnia enim haec abhominatur dominus.
et propter istiusmodi scelera delebit eos in in
troitu tuo. Perfectus eris et absque macula
cum domino deo tuo. Gentes iste quarum pos
sidebitis terram augures et divinos au
diunt: tu autem a domino deo tuo aliter institutus
es. Prophetam de gente tua et de fratribus tuis
sicut me suscitabit tibi dominus deus tuus: ipsum
audies sicut petisti a domino deo tuo in oreb.
quando contio congregata est atque dixisti. Ultra
non audiam vocem domini dei mei: et i
gnem hunc maximum amplius non videbo
ne moriar. Et ait dominus michi. Bene omnia
sunt locuti. Prophetam suscitabo eis de me
dio fratrum suorum similem tui: et ponam verba mea
in ore eius. loqueturque ad eos omnia quae prae
cepero illi. Qui autem verba eius quae loquetur
in nomine meo audire noluerit: ego ultor
existam. Propheta autem qui arrogantia de
pravatus voluerit loqui in nomine meo quae
ego non praecepi illi ut diceret aut ex nomine
alienorum deorum: interficietur. Quod si tacita
cogitatione responderis quomodo possum
intelligere verbum quod non est locutus dominus.
hoc habebis signum. quod in nomine domini propheta il
le praedixerit et non evenerit: hoc dominus non lo
cutus est. sed per tumorem animi sui propheta confi
nxit. et idcirco non timebis eum.
XIX Cum disperdiderit dominus deus tuus gentes quarum tibi tra
diturus est terram et possederis eam habita
verisque in urbibus eius et in aedibus: tres civi
tates separabis tibi in medio terrae quam dominus deus
tuus dabit tibi in possessionem. sternens dili
genter viam. et in tres aequaliter partes to
tam terrae tuae provinciam dividens: ut habeat
e vicino qui propter homicidium profugus est
quo possit evadere. Haec erit lex homicidae
fugientis: cuius vita servanda est. Qui per
cusserit proximum suum nesciens: et qui heri
et nudiustertius nullum contra eum habuisse o
dium comprobatur: sed abisse simpliciter cum
eo in silvam ad ligna caedenda: et in succisione
lignorum securis fugit manum: ferrumque
lapsum de manubrio amicum eius percusserit
et occiderit: hic ad unam supradictarum ur
bium confugiet et vivet: ne forsitan pro
ximus eius cuius effusus est sanguis dolore
stimulatus persequatur et apprehendat
eum si longior via fuerit: et percutiat ani
mam eius qui non est reus mortis. quia nullum
contra eum qui occisus est odium prius habuisse mon
stratur. Idcirco praecipio tibi ut tres ci
vitates aequalis inter se spatii dividas.
Cum autem dilataverit dominus deus tuus ter
minos tuos sicut iuravit patribus tuis
et dederit tibi cunctam terram quam eis pollicitus
est. si tamen custodieris mandata eius et fe
ceris quae hodie praecipio tibi: ut diligas do
minum deum tuum. et ambules in viis eius omni
tempore: addes tibi tres alias civitates. et
supradictarum trium urbium numerum duplicabis.
ut non effundatur sanguis innoxius in me
dio terrae. quam dominus deus tuus dabit tibi pos
sidendam: ne sis sanguinis reus. Si quis autem
odio habens proximum suum insidiatus fuerit
vitae eius. surgensque percusserit illum et mo
rtuus fuerit fugeritque ad unam de supradi
ctis urbibus: mittent seniores civitatis
illius et arripient eum de loco effugii tradent
que in manu proximi cuius sanguis effusus
est. et morietur: nec misereberis eius. Et au
feres innoxium sanguinem de israhel: ut bene
sit tibi. Non assumes et transferes ter
minos proximi tui. quos fixerunt priores in
possessione tua: quam dominus deus tuus dabit
tibi in terra quam acceperis possidendam. Non
stabit testis unus contra aliquem quicquid
illud peccati et facinoris fuerit: sed in
ore duorum aut trium testium stabit omne
verbum. Si steterit testis mendax contra hominem
accusans eum praevaricationis: stabunt ambo
quorum causa est ante dominum in conspectu sacerdo
tum et iudicum qui fuerint in diebus illis. Cum
que diligentissime perscrutantes invenerint
falsum testem dixisse contra fratrem suum men
dacium: reddent ei sicut fratri suo facere

gnaverit: et auferes malum de medio tui, ut
audientes ceteri timorem habeant, et nequaquam
talia audeant facere. Non misereberis eius,
sed animam pro anima, oculum pro oculo, dentem pro den-
te, manum pro manu, pedem pro pede exiges.
Si exieris ad bellum contra hostes tuos, et
videris equitatum et currus, et maiorem
quam tu habeas adversarii exercitus multitudinem, non
timebis eos: quia dominus deus tuus tecum est, qui
eduxit te de terra egypti. Appropinquante autem
iam prelio stabit sacerdos ante aciem: et
sic loquetur ad populum. Audi israel. Vos ho-
die contra inimicos vestros pugnam commit-
titis, non pertimescat cor vestrum. Nolite
metuere: nolite cedere: nec formide-
tis eos: quia dominus deus vester in medio vestri est:
et pro vobis contra adversarios dimicabit: ut e-
ruat vos de periculo. Duces quoque per sin-
gulas turmas: audiente exercitu pro-
clamabunt. Quis est homo qui edificavit
domum novam, et non dedicavit eam? vadat
et revertatur in domum suam. ne forte mo-
riatur in bello et alius dedicet eam. Quis
est homo qui plantavit vineam, et necdum
fecit eam esse communem, et de qua vesci omnibus
liceat? Vadat et revertatur in domum su-
am. ne forte moriatur in bello: et alius homo
eius fungatur officio. Quis est homo
qui despondit uxorem et non accepit eam?
Vadat et revertatur in domum suam. ne for-
te moriatur in bello, et alius homo acci-
piat eam. His dictis, addent reliqua:
et loquentur ad populum. Quis est homo for-
midolosus et corde pavido? Vadat et
revertatur in domum suam. ne pavere fa-
ciat corda fratrum suorum: sicut et ipse timo-
re perterritus est. Cumque siluerint duces ex-
ercitus et finem loquendi fecerint: unus-
quisque ad bellandum suos cuneos prepara-
bit. Si quando accesseris ad expugnandam ci-
vitatem: offeres ei primum pacem. Si re-
ceperit et aperuerit tibi portas: cunctus populus
qui in ea est salvabitur: et serviet tibi sub
tributo. Sin autem fedus inire nolue-
rint, et ceperint contra te bellum: obpugna-
bis eam. Cumque tradiderit dominus deus tuus
illam in manu tua, percuties omne quod in ea
generis masculini est in ore gladii. absque mu-
lieribus et infantibus, iumentis et ceteris que
in civitate sunt. Omnem predam exercitui divides, et come-
des de spoliis hostium tuorum que dominus deus tu-
us dederit tibi. Sic facies cunctis civita-
tibus que a te procul sunt valde: et non sunt de
his urbibus quas in possessionem accep-
turus es. De his autem civitatibus que dabun-
tur tibi, nullum omnino permittes vivere.
sed interficies in ore gladii: ethetheum videlicet
et amorreum et chananeum, pherezeum, et
eveum et iebuseum. sicut precepit tibi dominus deus tuus.
ne forte doceant vos facere cunctas abho-
minationes quas ipsi operati sunt diis suis:
et peccetis in dominum deum vestrum. Quando obsede-
ris civitatem multo tempore, et munitionibus
circumdederis ut expugnes eam, non succides
arbores de quibus vesci potest. nec securibus
per circuitum debes vastare regionem: quoniam li-
gnum est et non homo. nec potest bellantium contra te au-
gere numerum. Si qua autem ligna non sunt pomife-
ra sed agrestia, et in ceteros apta usus: succi-
de, et instrue machinas donec capias ci-
vitatem que contra te dimicat.
Quando inventum fuerit in terra quam dominus deus XXI
tuus daturus est tibi hominis cadaver occisi.
et ignoratur cedis reus. egredientur
maiores natu et iudices tui, et metientur
a loco cadaveris singularum per circuitum spa-
cia civitatum, et quam viciniorem ceteris esse per-
spexerint. seniores civitatis eius tollent
vitulam de armento que non traxit iugum.
nec terram scidit vomere: et ducent eam
ad vallem asperam atque saxosam que numquam
arata est nec sementem recepit. et cedent in
ea cervices vitule. Accedentque sacerdotes
filii levi, quos elegerit dominus deus tuus ut
ministrent ei et benedicant in nomine eius, et
ad verbum eorum omne negocium pendeat: et quic-
quid mundum vel immundum est iudicetur. Et ve-
nient maiores natu civitatis illius ad inter-
fectum. Lavabuntque manus suas super
vitulam que in valle percussa est, et dicent.
Manus nostre non effuderunt hunc sanguinem:
nec oculi viderunt. Propicius esto populo tuo
israel quem redemisti domine. et non reputes san-
guinem innocentem in medio populi tui israel.
Et auferetur ab eis reatus sanguinis. tu
autem alienus eris ab innocentis cruore qui fu-
sus est: cum feceris quod precepit dominus. Si egressus fu-
eris ad pugnam contra inimicos tuos, et

dederit eos dominus deus tuus in manu tu
a, captivosque duxeris, et videris in numero
captivorum mulierem pulchram, et adama
veris eam, volueris que habere uxorem: intro
duces eam in domum tuam. Que radet cesa
riem, et circumcidet ungues, et deponet ve
stem in qua capta est: sedensque in domo
tua flebit patrem et matrem suam uno men
se. Et postea intrabis ad eam: dormiesque
cum illa, et erit uxor tua. Sin autem postea non
sederit animo tuo: dimittes eam liberam: nec ven
dere poteris pecunia, nec opprimere per poten
tiam: quia humiliasti eam. Si habue
rit homo uxores duas, unam dilectam et alteram
odiosam, genuerintque ex ea liberos: et fuerit
filius odiose primogenitus: volueritque sub
stantiam inter filios suos dividere: non poterit fi
lium dilecte facere primogenitum, et preferre
filio odiose: sed filium odiose agnoscet pri
mogenitum: dabitque ei de his que habuerit
cuncta duplicia. Iste est enim principium li
berorum eius, et huic debentur primogenita. Si ge
nuerit homo filium contumacem et protervum qui
non audiat patris aut matris imperium, et coer
citus obedire contempserit: apprehendent eum,
et ducent ad seniores civitatis illius, et ad
portam iudicii: dicentque ad eos. Filius noster
iste protervus et contumax est: monita nostra
audire contempnit: et comessationibus va
cat, et luxurie atque conviviis. Lapidibus eum
obruet populus civitatis: et morietur, ut
auferatis malum de medio vestri, et universus
Israel audiens pertimescat. Quando peccave
rit homo quod morte plectendum est: et ad
iudicatus morti appensus fuerit in pa
tibulo: non permanebit cadaver eius in
ligno, sed in eadem die sepelietur: quia
maledictus a deo est qui pendet in ligno:
et nequaquam contaminabis terram tuam,
quam dominus deus tuus dederit tibi in possessionem.
XXII Non videbis bovem fratris tui aut ovem
errantem et preteribis: sed reduces fratri tuo. E
tiam si non est propinquus tuus frater nec nosti
eum: duces in domum tuam: et erunt apud te
quamdiu querat ea frater tuus, et recipiat. Si
militer facies de asino et de vestimento, et de omni
re fratris tui que perierit. Si inveneris eam, ne
negligas quasi alienam. Si videris asinum fratris
tui aut bovem cecidisse in via, non despicies,
sed sublevabis cum eo. Non induetur mulier
veste virili, nec vir utetur veste femi
nea. Abhominabilis enim apud deum est qui
facit hec. Si ambulans per viam in arbore vel
in terra nidum avis inveneris, et matrem pullos vel
ova desuper incubantem: non tenebis eam
cum filiis, sed abire patieris, captos tenens
tenens filios: ut bene sit tibi, et longo vivas
tempore. Cum edificaveris domum novam, fa
cies murum tecti per circuitum: ne effundatur
sanguis in domo tua: et sis reus labente
alio et in preceps ruente. Non seres vine
am tuam altero semine: ne et sementis quam se
misti, et que nascuntur ex vinea pariter sancti
ficentur. Non arabis in bove simul et asino.
Non indueris vestimento: quod ex lana li
noque contextum est. Funiculos in fimbriis fa
cies per quatuor angulos pallii tui, quo
operieris. Si duxerit vir uxorem, et postea
eam odio habuerit, quesieritque occasi
ones quibus dimittat eam, obiciens ei
nomen pessimum, et dixerit: Uxorem hanc
accepi, et ingressus ad eam non inveni vir
ginem: tollent eam pater et mater eius, et fe
rent secum signa virginitatis eius ad senio
res urbis qui in porta sunt: et dicet pater.
Filiam meam dedi huic uxorem: quam quia odit, impo
nit ei nomen pessimum ut dicat. Non inveni fi
liam tuam virginem: et ecce hec sunt signa vir
ginitatis filie mee. Expandent vestimentum
coram senibus civitatis. Apprehendentque se
nes urbis illius virum et verberabunt illum, condempnan
tes insuper centum siclis argenti, quos dabit
patri puelle quoniam diffamavit nomen pessi
mum super virginem Israel. Habebitque eam uxorem
et non poterit dimittere eam omni tempore vite sue. Quod
si verum est quod obicit, et non est in puella
inventa virginitas: eicient eam extra
fores domus patris sui, et lapidibus obruent
viri civitatis eius, et morietur: quoniam fecit
nefas in Israel, ut fornicaretur in domo pa
tris sui: et auferes malum de medio tui.
Si dormierit vir cum uxore alterius, uterque
morietur, id est adulter et adultera: et aufe
res malum de Israel. Si puellam virginem de
sponsaverit vir, et invenerit eam aliquis in
civitate, et concubuerit cum illa, educes utrum
que ad portam civitatis illius, et lapidibus
obruentur: puella quia non clamavit cum esset

civitate. vir quia humiliavit uxorem proximi sui: et auferes malum de medio tui. Sin autem in agro reperit vir puellam quae desponsata est, et apprehendens concubuerit cum illa: ipse morietur solus: puella nihil patietur, nec est rea mortis. quoniam sicut latro consurgit contra fratrem suum et occidit animam eius: ita et puella perpessa est. Sola erat in agro: clamavit, et nullus affuit qui liberaret. Si invenerit vir puellam virginem quae non habet sponsum, et apprehendens concubuerit cum ea, et res ad iudicium venerit: dabit qui dormivit cum ea patri puellae .l. siclos argenti, et habebit eam uxorem: quia humiliavit illam. Non poterit dimittere eam cunctis diebus vitae suae.

III Non accipiet homo uxorem patris sui, nec revelabit operimentum eius. Non intrabit eunuchus attritis vel amputatis testiculis et absciso veretro ecclesiam domini. Non ingredietur mamzer, hoc est de scorto natus, in ecclesiam domini, usque ad decimam generationem. Amonites et Moabites etiam post decimam generationem non intrabunt ecclesiam domini in aeternum: quia noluerunt vobis occurrere cum pane et aqua in via quando egressi estis de Egypto: et quia conduxerunt contra te Balaam filium Beor de Mesopotamia Syriae ut malediceret tibi. Et noluit dominus deus tuus audire Balaam: vertitque maledictionem eius in benedictionem tuam, eo quod diligeret te. Non facies cum eis pacem, neque quaeras eis bona cunctis diebus vitae tuae in sempiternum. Non abominaberis Idumeum, quia frater tuus est: nec Egyptium, quia advena fuisti in terra eius. Qui nati fuerint ex eis, tertia generatione intrabunt in ecclesiam domini. Quando egressus fueris adversus hostes tuos in pugnam: custodies te ab omni re mala. Si fuerit inter vos homo qui nocturno pollutus sit somnio: egredietur extra castra, et non revertetur priusquam ad vesperam lavetur aqua: et post solis occasum regredietur in castra. Habebis locum extra castra ad quem egrediaris ad requisita naturae: gerens paxillum in balteo. Cumque sederis, fodies per circuitum, et egesta humo operies quo relevatus es. Dominus enim deus tuus ambulat in medio castrorum, ut eruat te, et tradat tibi inimicos tuos: ut sint castra tua sancta, et nihil in eis appareat foeditatis, ne derelinquat te. Non trades servum domino suo, qui ad te confugerit. Habitabit tecum in loco qui ei placuerit, et in una urbium tuarum requiescet: nec contristes eum. Non erit meretrix de filiabus Israel, nec scortator de filiis Israel. Non offeres mercedem prostibuli, nec pretium canis in domum domini dei tui, quodcumque illud est quod voveris: quia abominatio est utrumque apud dominum deum tuum. Non fenerabis fratri tuo ad usuram pecuniam, nec fruges, nec quamlibet aliam rem: sed alieno. Fratri autem tuo absque usura id quo indiget commodabis: ut benedicat tibi dominus deus tuus in omni opere tuo in terra ad quam ingredieris possidendam. Cum voveris votum domino deo tuo, non tardabis reddere: quia requiret illud dominus deus tuus. Et si moratus fueris: reputabitur tibi in peccatum. Si nolueris polliceri, absque peccato eris. Quod autem semel egressum est de labiis tuis, observabis, et facies sicut promisisti domino deo tuo, et propria voluntate ex ore tuo locutus es. Ingressus vineam proximi tui, comede uvas quantum tibi placuerit. foras autem ne efferas tecum.

Si intraveris segetem amici tui, franges spicas et manu conteres: falce autem non metes. Si acceperit homo uxorem et habuerit eam, et non invenerit gratiam ante oculos eius propter aliquam foeditatem: scribet libellum repudii, et dabit in manu illius, et dimittet eam de domo sua. Cumque egressa alterum maritum duxerit, et ille quoque oderit eam, dederitque ei libellum repudii, et dimiserit de domo sua, vel certe mortuus fuerit: non poterit prior maritus recipere eam in uxorem: quia polluta est et abominabilis facta est coram domino: ne peccare facias terram tuam quam dominus deus tuus tradiderit tibi possidendam. Cum acceperit homo nuper uxorem, non procedet ad bellum: nec ei quippiam necessitatis iniungetur publice: sed vacabit absque culpa domui suae, ut uno anno laetetur cum uxore sua. Non accipies loco pignoris inferiorem et superiorem molam: quia animam suam apposuit tibi. Si deprehensus fuerit homo sollicitans fratrem suum de filiis Israel, et vendito eo acceperit pretium, interficietur: et auferes malum de medi XXIIII

o tuo. Observa diligenter ne incurras
plagam lepre. sed facies quecumque docu
erint te sacerdotes levitici generis. iuxta
id quod precepi eis. et imple sollicite. Memen
tote que fecerit dominus deus vester marie in vi
a. cum egrederemini de egypto. Cum repe
tes a proximo tuo rem aliquam quam debet
tibi. non ingredieris domum eius ut pignus
auferas. sed stabis foris. et ille tibi proferet
quod habuerit. Sin autem pauper est: non per
noctabit apud te pignus. sed statim red
des ei ante solis occasum: ut dormiens in ve
stimento suo benedicat tibi. et habeas iustitiam
coram domino deo tuo. Non negabis mercedem
indigentis et pauperis fratris tui. sive adve
ne qui tecum moratur in terra et intra
portas tuas est. sed eadem die reddes ei pre
cium laboris sui ante solis occasum. quia pau
per est. et ex eo sustentat animam suam: ne cla
met contra te ad dominum. et reputetur tibi
in peccatum. Non occidentur patres pro filiis.
nec filii pro patribus. sed unusquisque pro su
o peccato morietur. Non pervertes iudicium
advene et pupilli. nec auferes pigno
ris loco vidue vestimentum. Memento quod ser
vieris in egypto: et eruerit te dominus deus
tuus inde. idcirco precipio tibi ut facias hanc
rem. Quando messueris segetem in agro
tuo. et oblitus manipulum reliqueris. non
reverteris ut tollas eum: sed advenam
et pupillum et viduam auferre patieris.
ut benedicat tibi dominus deus tuus in omni
opere manuum tuarum. Si fruges colliges o
livarum quicquid remanserit in arboribus
non reverteris ut colligas. sed relinques ad
vene pupillo ac vidue. Si vindemia
veris vineam tuam. non colliges remanen
tes racemos: sed cedent in usus adve
ne pupilli ac vidue. Memento quod et tu
servieris in egypto: et idcirco precipi
o tibi ut facias hanc rem.

XXV Si fuerit causa inter aliquos. et interpella
verint iudices. quem iustum esse perspe
xerint illi iustitie palmam dabunt: quem
impium condempnabunt impietatis.
Sin autem eum qui peccavit dignum vi
derint plagis: prosternent et coram se fa
cient verberari. Pro mensura peccati erit pla
garum modus: ita dumtaxat ut quadrage
narium numerum non excedant: ne fede lace
ratus ante oculos tuos abeat frater tuus. Non li
gabis os bovis terentis in area fru
ges tuas. Quando habitaverint fratres simul. et unus
ex eis absque liberis mortuus fuerit: uxor
defuncti non nubet alteri. sed accipiet eam fra
ter eius. et suscitabit semen fratris sui. et primoge
nitum ex ea filium nomine illius appella
bit. ut non deleatur nomen eius ex israel. Sin
autem noluerit accipere uxorem fratris sui
que ei lege debetur: perget mulier ad portam
civitatis et interpellabit maiores natu
non vult frater viri mei suscitare semen fratris sui
in israel: nec me in coniugium sumere. Sta
timque accersiri eum facient: et interrogabunt.
Si responderit nolo eam accipere uxorem:
accedet mulier ad eum coram senioribus: et tol
let calciamentum de pede eius: spuetque in
faciem illius et dicet. Sic fiet homini
qui non edificat domum fratris sui. Et voca
bitur nomen illius in israel domus discalci
ati. Si duo habuerint inter se iurgium. et unus
contra alterum rixari ceperit. volensque
uxor alterius eruere virum suum de ma
nu fortioris miserit manum et apprehen
derit verenda eius. abscides manum illius.
nec flecteris super eam ulla misericordia. Non habebis
in sacculo diversa pondera maius et minus.
nec erit in domo tua modius maior et
minor. Pondus habebis iustum et verum: et
modius equalis et verus erit tibi. ut
multo vivas tempore super terram quam dominus deus
tuus dederit tibi. Abhominatur enim dominus
eum qui facit hec: et adversatur omnem
iniustitiam. Memento que fecerit tibi amale
ch in via. quando egrediebaris ex egypto. quo
modo occurrerit tibi et extremos agmi
nis tui qui lassi residebant ceciderit. quando
tu eras fame et labore confectus et non
timuerit deum. Cum ergo dominus deus tuus dederit
tibi requiem. et subiecerit tibi cunctas per
circuitum nationes in terra quam pollicitus
est: delebis nomen eius sub celo. Cave ne
obliviscaris.

Cumque intraveris terram quam dominus deus tuus
tibi daturus est possidendam et obtinue
ris eam atque habitaveris in illa. tolles de cun
ctis frugibus tuis primitias. et pones in car
tallo: pergesque ad locum quem dominus deus tuus

elegit ut ibi invocetur nomen eius. accedesque ad sacerdotem qui fuerit in diebus illis, et dices ad eum. Profiteor hodie coram domino deo tuo, quod ingressus sim in terram pro qua iuravit patribus nostris ut daret eam nobis. Suscipiensque sacerdos cartallum de manu tua: ponet ante altare domini dei tui, et loqueris in conspectu domini dei tui. Syrus persequebatur patrem meum. Qui descendit in egyptum, et ibi peregrinatus est in paucissimo numero. crevitque in gentem magnam et robustam: et infinite multitudinis. Affliexeruntque nos egyptii et persecuti sunt, imponentes onera gravissima. Et clamavimus ad dominum deum patrum nostrorum. Qui exaudivit nos et respexit humilitatem nostram, et laborem atque angustias. et eduxit nos de egypto in manu forti et brachio extento, in ingenti pavore, in signis atque portentis, et introduxit ad locum istum, et tradidit nobis terram lacte et melle manantem. Et idcirco nunc offero primitias frugum terre, quam dedit dominus michi. Et dimittes eas in conspectu domini dei tui: et adorato domino deo epulaberis in omnibus bonis que dominus deus tuus dederit tibi et domui tue, tu et levites et advena qui tecum est. Quando compleveris decimam cunctarum frugum tuarum anno decimarum tertio: dabis levite et advene et pupillo ac vidue: ut comedant intra portas tuas et saturentur, loquerisque in conspectu domini dei tui. Abstuli quod sanctificatum est de domo mea, et dedi illud levite et advene et pupillo et vidue: sicut iussisti michi. Non preterivi mandata tua. nec sum oblitus imperii tui. Non comedi ex eis in luctu meo. nec separavi ea in qualibet inmunditia. nec expendi ex his quicquam in re funebri. Obedivi voci domini dei mei: et feci omnia sicut precepisti michi. Respice de sanctuario tuo de excelso celorum habitaculo. et benedic populo tuo israel et terre quam dedisti nobis sicut iurasti patribus nostris, terre lacte et melle mananti. Hodie dominus deus tuus precepit tibi ut facias mandata hec atque iudicia. ut custodias et impleas ex toto corde tuo et ex tota anima tua. Dominum elegisti hodie ut sit tibi deus et ambules in viis eius, et custodias cerimonias illius et mandata eius atque iudicia, et obedias eius imperio. Et dominus elegit te hodie ut sis ei populus peculiaris sicut locutus est tibi. et custodias omnia precepta eius: et faciat te excelsiorem cunctis gentibus quas creavit in laudem et nomen et gloriam suam: ut sis populus sanctus domini dei tui. sicut locutus est.

XXVII

Precepit autem moyses et seniores israel populo dicentes. Custodite omne mandatum quod precipio vobis hodie. Cumque transieritis iordanem in terram quam dominus deus tuus dabit tibi. eriges ingentes lapides et calce levigabis eos. ut possis in eis scribere omnia verba legis huius. iordane transmisso: ut ingrediaris terram quam dominus deus tuus dabit tibi. terram lacte et melle manantem. sicut iuravit patribus tuis. Quando ergo transieritis iordanem, erigite lapides quos ego hodie precipio vobis in monte ebal. et levigabis eos calce, et edificabis ibi altare domino deo tuo, de lapidibus quos ferrum non tetigit. et de saxis informibus et impolitis, et offeres super eo holocausta domino deo tuo: et immolabis hostias pacificas: et comedes ibi et epulaberis coram domino deo tuo. et scribes super lapides omnia verba legis huius. plane et lucide. Dixeruntque moyses et sacerdotes levitici generis ad omnem israel. Attende et audi israel. Hodie factus es populus domini dei tui. Audies vocem eius. et facies mandata atque iustitias quas ego precipio tibi. Precepitque moyses populo in die illa: dicens. Hii stabunt ad benedicendum domino super montem garizim iordane transmisso. Symeon. levi. iudas. ysachar. ioseph. et beniamin. Et e regione isti stabunt ad maledicendum in monte hebal. Ruben. gad. et aser. zabulon. dan. et neptalim. Et pronuntiabunt levite: dicentque ad omnes viros israel excelsa voce. Maledictus homo qui facit sculptile et conflatile abhominationem domini: opus manuum artificum: ponetque illud in abscondito. Et respondebit omnis populus. et dicet amen. Maledictus qui non honorat patrem suum et matrem. Et dicet omnis populus amen. Maledictus qui transfert terminos proximi sui. Et dicet omnis populus amen. Maledictus qui errare facit cecum in itinere, et dicet omnis populus amen. Maledictus qui pervertit iudicium advene pupilli et vidue, Et dicet omnis populus amen. Maledic

cius qui dormit cum uxore patris sui, et re-
uelat operimentum lectuli eius. Et dicet omnis
populus amen. Maledictus qui dormit
cum omni iumento. Et dicet omnis populus. amen. Ma-
ledictus qui dormit cum sorore sua filia pa-
tris sui, siue matris sue. Et dicet omnis populus amen.
Maledictus qui dormit cum socru sua. Et
dicet omnis populus: amen. Maledictus qui clam
percusserit proximum suum. Et dicet omnis populus
amen. Maledictus qui dormit cum uxore
proximi sui. Et dicet omnis populus amen. Male-
dictus qui accipit munera ut percutiat animam
sanguinis innocentis. Et dicet omnis populus
amen. Maledictus qui non permanet in sermonibus
legis huius, nec eos opere perficit. Et dicet
omnis populus amen.
XXVIII Si autem audieris uocem domini dei tui, ut fa-
cias atque custodias omnia mandata eius,
que ego precipio tibi hodie: faciet te dominus
deus tuus excelsiorem cunctis gentibus que uersan-
tur in terra. Venientque super te uniuerse bene-
dictiones iste, et apprehendent te. si tamen pre-
cepta eius audieris. Benedictus tu in ciui-
tate, et benedictus in agro. Benedictus fru-
ctus uentris tui, et fructus terre tue, fructus-
que iumentorum tuorum, greges armentorum tuorum,
et caule ouium tuarum. Benedicta horrea tua:
et benedicte reliquie tue. Benedictus eris
ingrediens et egrediens. Dabit dominus ini-
micos tuos qui consurgunt aduersum te, cor-
ruentes in conspectu tuo. Per unam uiam ue-
nient aduersum te, et per septem fugient
a facie tua. Emittet dominus benedictionem
super cellaria tua, et super omnia opera manuum
tuarum: Benedicetque tibi in terra quam acceperis. Su-
scitabit te dominus sibi in populum sanctum sicut iurauit
tibi: si custodieris mandata domini dei tui, et am-
bulaueris in uiis eius. Videbuntque omnes terrarum
populi quod nomen domini inuocatum sit super te. et
timebunt te. Abundare te faciet dominus
omnibus bonis. fructu uteri tui et fructu iu-
mentorum tuorum. fructu terre tue quam iurauit
dominus patribus tuis ut daret tibi. Aperiet dominus
thesaurum suum optimum celum, ut tribuat
pluuiam terre tue in tempore suo. Benedicetque
cunctis operibus manuum tuarum. et fenerabis
gentibus multis, et ipse a nullo fenus acci-
pies. Constituet te dominus in caput et non in cau-
dam. et eris semper supra et non subter. si tamen
audieris mandata domini dei tui, que ego pre-
cipio tibi hodie. et custodieris et feceris
ac non declinaueris ab eis, neque ad dexteram neque
ad sinistram: nec secutus fueris deos alie-
nos, neque colueris eos. Quod si audire no-
lueris uocem domini dei tui: ut custodias et
facias omnia mandata eius et cerimonias
quas ego precipio tibi hodie, uenient super te
omnes maledictiones iste, et apprehendent te. Ma-
ledictus eris in ciuitate: maledictus
in agro. Maledictum horreum tuum: et male-
dicte reliquie tue. Maledictus fructus
uentris tui: et fructus terre tue: armenta
boum tuorum: et greges ouium tuarum. Ma-
ledictus eris ingrediens, et maledictus
egrediens. Mittet dominus super te famem
esuriem et increpationem in omnia opera tua
que tu facies. donec conterat te et perdat
uelociter propter adinuentiones tuas pessi-
mas in quibus reliquisti me. Adiungat dominus
tibi pestilentiam: donec consumat te de
terra ad quam ingredieris possidendam. Per-
cutiat te dominus egestate febri et frigore,
ardore et estu, et aere corrupto ac rubi-
gine: et persequatur donec pereas. Sit celum
quod supra te est eneum. et terra quam calcas fer-
rea. Det dominus ymbrem terre tue pulue-
rem: et de celo descendat super te cinis donec
conteraris. Tradat te dominus corruentem ante
hostes tuos. Per unam uiam egrediaris contra
eos, et per septem fugias. et dispergaris per omnia
regna terre. Sitque cadauer tuum in escam
cunctis uolatilibus celi et bestiis terre. et non
sit qui abigat. Percutiat te dominus ulcere egy-
pti, et partem corporis per quam stercora e-
geruntur. scabie quoque et prurigine: i-
ta ut curari nequeas. Percutiat te dominus
amentia et cecitate ac furore mentis. et palpes
in meridie sicut palpare solet cecus in tene-
bris, et non dirigas uias tuas. Omnique tempore
calumpniam sustineas. et opprimaris uiolen-
tia. nec habeas qui liberet te. Uxorem accipias:
et alius dormiat cum ea. Domum edifices,
et non habites in ea. Plantes uineam, et non uin-
demies eam. Bos tuus immoletur coram
te: et non comedas ex eo. Asinus tuus
rapiatur in conspectu tuo: et non reddatur
tibi. Oues tue dentur inimicis tuis, et
non sit qui te adiuuet. Filii tui et filie

tue tradantur alii populo uidentibus oculis
tuis et deficientibus ad conspectum eorum tota
die et non sit fortitudo in manu tua. Fructus
terre tue et omnes labores tuos comedat populus
quem ignoras: et sis semper calumpniam sustinens
et oppressus cunctis diebus: et stupens ad ter
rorem eorum que uidebunt oculi tui. Percu
tiat te dominus ulcere pessimo in genibus et in su
ris. sanarique non possis. a planta pedis usque
ad uerticem tuum. Ducetque te dominus et regem
tuum quem constitueris super te. in gentem
quam ignoras tu et patres tui. et seruies ibi
diis alienis ligno et lapidi. et eris perditus
in prouerbium ac fabulam omnibus populis. ad quos
te introduxerit dominus. Sementem multam ia
cies in terram et modicam congregabis. quia lo
custe omnia deuorabunt. Vineam plan
tabis et fodies et uinum non bibes. nec col
liges ex ea quippiam. quoniam uastabitur uermi
bus. Oliuas habebis in omnibus terminis tu
is. et non ungueris oleo: quia defluent et pe
ribunt. Filios generabis et filias. et non frueris e
is. quoniam ducentur in captiuitatem. Omnes
arbores tuas et fruges terre tue: rubigo
consumet. Aduena qui tecum uersatur in terra a
scendet super te. eritque sublimior. tu autem
descendes et eris inferior. Ipse fenerabit
tibi. et tu non fenerabis ei. Ipse erit in capud.
et tu eris in caudam. Et uenient super te omnes
maledictiones iste. et persequentes appre
hendent te donec intereas. quia non au
disti uocem domini dei tui: nec seruasti man
data eius et cerimonias quas precepit tibi.
Et erunt in te signa atque prodigia: et in
semine tuo usque in sempiternum. Eo quod non
seruieris domino deo tuo in gaudio cordis
que letitia. propter rerum omnium habundanti
am: Seruies inimico tuo quem inmittet do
minus tibi. in fame et siti et nuditate et
omnium penuria: et ponet iugum ferre
um super ceruicem tuam. donec te conterat.
Adducet dominus super te gentem de longin
quo. et de extremis finibus terre in similitu
dinem aquile uolantis cum impetu. cuius
linguam intelligere non possis. gentem
procacissimam que non deferat seni. nec
misereatur paruuli. et deuoret fructum
iumentorum tuorum ac fruges terre tue donec
intereas. et non derelinquat tibi triticum ui

num et oleum. armenta boum. et greges ouium. donec
te disperdat et conterat in cunctis urbibus tuis.
et destruantur muri tui firmi atque sublimes.
in quibus habebas fiduciam in omni terra tua. Ob
sidebis intra portas tuas in omni terra tua. quam da
bit tibi dominus deus tuus. et comedes fru
ctum uteri tui. et carnes filiorum et filiarum tua
rum quas dederit tibi dominus deus tuus in an
gustia et uastitate qua opprimet te dominus
hostis tuus. Homo delicatus in te et luxuri
osus ualde inuidebit fratri suo et uxori que cu
bat in sinu suo. ne det eis de carnibus fi
liorum suorum quas comedet. eo quod nichil ha
beat aliud in obsidione et penuria qua
uastauerint te inimici tui intra omnes por
tas tuas. Tenera mulier et delicata que super
terram ingredi non ualebat. nec pedis uesti
gium figere. propter mollitiem et teneritudinem
nimiam: inuidebit uiro suo qui cubat
in sinu eius super filii et filie carnibus. et illu
uie secundinarum que egrediuntur de me
dio feminum eius: et super liberis qui eadem
hora nati sunt. Comedent enim eos clam.
propter rerum omnium penuriam in obsidione
et uastitate qua opprimet te inimicus tu
us intra portas tuas. Nisi custodieris et
feceris omnia uerba legis huius que scripta
sunt in hoc uolumine. et timueris nomen
eius gloriosum et terribile. hoc est dominum deum tu
um: augebit dominus plagas tuas et plagas se
minis tui: plagas magnas et perseueran
tes. infirmitates pessimas et perpetuas:
et conuertet in te omnes afflictiones egypti quas
timuisti: et adherebunt tibi. Insuper et
uniuersos langores et plagas que non sunt
scripte in uolumine legis huius. inducet
dominus super te donec te conterat. Et remanebi
tis pauci numero. qui prius eratis sicut astra
celi pre multitudine. quoniam non audisti uo
cem domini dei tui. Et sicut ante letatus est
dominus super uos bene uobis faciens. uosque multi
plicans. sic letabitur disperdens uos
atque subuertens. ut auferamini de terra ad
quam ingredieris possidendam. Disperget te do
minus in omnes populos. a summitate terre
usque ad terminos eius: et seruies ibi diis
alienis. quos et tu ignoras et patres
tui. lignis et lapidibus. In gentibus quoque
illis non quiesces. neque erit requies uesti

glo pedis tui. Dabit enim tibi dominus ibi cor
pavidum et deficientes oculos, et animam
merore consumptam. Et erit vita tua quasi
pendens ante te. Timebis die et nocte, et non
credes vite tue. Mane dices: quis mihi det
vesperum? et vespere: quis mihi det mane?
propter cordis tui formidinem qua terreberis,
et propter ea que tuis videbis oculis. Redu
cet te dominus classibus in egyptum, per viam de
qua dixit tibi ut eam amplius non videres.
Ibi venderis inimicis tuis in servos et an
cillas, et non erit qui emat.

XXIX

Hec sunt verba federis quod precepit dominus moysi,
ut feriret cum filiis israel in terra moab:
preter illud fedus quod cum eis pepigit in oreb.
Vocavitque moyses omnem israelem et
dixit ad eos. Vos vidistis universa que
fecerit dominus coram vobis in terra egypti pha
raoni et omnibus servis eius, universeque
terre illius: temptationes magnas quas
viderunt oculi tui, signa illa portenta
que ingentia, et non dedit dominus vobis cor
intelligens et oculos videntes et aures
que possint audire, usque in presentem diem.
Adduxit vos xl. annis per desertum: non
sunt attrita vestimenta vestra, nec cal
ciamenta pedum vestrorum vetustate consumpta
sunt. Panem non comedistis, vinum et sice
ram non bibistis, ut sciretis quia ipse est
dominus deus vester. Et venistis ad locum hunc.
Egressusque est seon rex esebon, et og rex
basan occurrentes nobis ad pugnam. Et per
cussimus eos, et tulimus terram eorum, ac
tradidimus possidendam ruben et gad, et
dimidie tribui manasse. Custodite ergo
verba pacti huius et implete ea: ut intelli
gatis universa que facitis. Vos statis ho
die cuncti coram domino deo vestro, principes
vestri ac tribus, et maiores natu atque doc
tores, omnisque populus israel. Liberi et uxores
vestre, et advena qui tecum moratur in ca
stris, exceptis lignorum cesoribus et his qui
comportant aquas, ut transeas in federe domini
dei tui, et in iureiurando quod hodie dominus
deus tuus percutit tecum: ut suscitet te sibi
in populum, et ipse sit deus tuus sicut locutus est
tibi, et sicut iuravit patribus tuis abraham,
ysaac, et iacob. Nec vobis solis ego hoc
fedus ferio, et hec iuramenta confirmo: sed
cunctis presentibus et absentibus. Vos enim
nostis quomodo habitaverimus in terra egypti, et
quomodo transierimus per medium nationum,
quas transeuntes vidistis abhominationes
et sordes, id est ydola eorum, lignum et la
pidem, argentum et aurum que colebant. Ne
forte sit inter vos vir aut mulier, familia
aut tribus, cuius cor aversum est hodie a domino
deo nostro, ut vadat et serviat diis illarum gen
tium: et sit inter vos radix germinans fel et a
maritudinem. Cumque audierit verba iura
menti huius, benedicat sibi in corde suo dicens:
Pax erit michi, et ambulabo in pravitate
cordis mei: et assumat ebria sicien
tem, et dominus non ignoscat ei, sed tunc quam maxi
me furor eius fumet, et zelus contra ho
minem illum, et sedeant super eum omnia ma
ledicta que scripta sunt in hoc volumi
ne, et deleat dominus nomen eius sub celo, et con
sumat eum in perditionem ex omnibus tri
bubus israel, iuxta maledictiones que in li
bro legis huius federis continentur. Dicet
que sequens generatio et filii qui nascentur
deinceps, et peregrini qui de longe vene
rint, videntes plagas terre illius et in
firmitates quibus eam afflixerit dominus,
sulphure et salis ardore comburens,
ita ut ultra non seratur nec virens quip
piam germinet, in exemplum subversio
nis sodome et gomorre, adame et se
boim, quas subvertit dominus in ira et
furore suo: et dicent omnes gentes. Quare sic
fecit dominus terre huic? Que est hec ira fu
roris eius immensa? Et respondebunt. Quia de
reliquerunt pactum domini quod pepigit cum
patribus eorum, quando eduxit eos de terra e
gipti: et servierunt diis alienis, et ado
raverunt eos quos nesciebant, et quibus non
fuerant attributi. Idcirco iratus est fu
ror domini contra terram istam, ut induceret super
eam omnia maledicta que in hoc volumine
scripta sunt, et eiecit eos de terra sua in ira
et in furore et in indignatione maxima,
proiecitque in terram alienam sicut hodie com
probatur. Abscondita domino deo nostro, que mani
festa sunt nobis et filiis nostris usque in sem
piternum: ut faciamus universa legis huius.
Cum ergo venerint super te omnes
sermones isti, benedictio sive maledic

no quã ꝓposui in conspectu tuo. ⁊ ductus
penitudine cordis tui in uniuersis gẽti
b; in quas dispserit te dñs ds tuus ⁊ reu
ersus fueris ad eum. ⁊ obedieris eius imperiis.
sicut ego hodie ꝑcipio tibi cũ filiis tuis.
in toto corde tuo et tota aĩa tua: redu
cet dñs deus tuus de captiuitate tua.
ac miserebitur tui. et rursum congregabit te
de cunctis ꝑlis in quos te añ dispsit. Si
ad cardines celi fueris dissipatus: in
de retrahet dñs ds tuus. ⁊ assumet at
q; introducet in terram quã possederunt pa
tres tui et obtinebis eam: et bñdicens
tibi maioris nũi ee te faciet q̃ fuerunt
patres tui. Circumcidet dñs ds tuus cor
tuũ. ⁊ cor seminis tui. ut diligas dñm
dm̃ tuũ in toto corde tuo et in tota a
nima tua: ut possis uiuere. Omis aũt ma
ledictiones has conuertet sup inimicos
tuos. ⁊ eos qui oderunt te ⁊ psequuntur.
Tu autẽ reuerteris et audies uocem dñi
dei tui: faciesq; uniũsa mandata q̃ e
go ꝑcipio tibi hodie. Et abundare te
faciet dñs ds tuus in cunctis opib; manu
ũ tuarũ. in sobole uteri tui in fructu iu
mentorũ tuorũ: in ubertate tre tue. ⁊ in re
rum omniũ largitate. Reuertetur enĩ dñs
ut gaudeat sup te i omnib; bonis. sicut est
gauisus in patrib; tuis. si tñ audieris
uocem dñi dei tui. ⁊ custodieris ꝑcepta
eius. ⁊ cerimonias que in hac lege scri
pte sũt. ⁊ reuertaris ad dñm dm̃ tuũ i to
to corde tuo et in tota aĩa tua. Manda
tũ hoc qđ ego ꝑcipio tibi hodie: ñ sup
te ẽ neq; ꝓcul positũ. nec in celo situ:
ut possis dicere. Quis nrm̃ ad celũ ua
let conscendere. ut deferat illud ad nos.
et audiamus atq; opere cõpleamus: neq; trans
mare positũ. ut causeris et dicas. Qs
e nob transfretare poterit mare et illud
ad nos usq; deferre. ut possim audire
et facere qđ ꝑceptũ est: Sed iuxta te
est sermo ualde in ore tuo. ⁊ in corde tuo.
ut facias illũ. Considera qđ hodie ꝓpo
suerim in conspectu tuo uitã ⁊ bonũ.
et e cõtrario mortem et malũ: ut diligas
dñm dm̃ tuũ. ⁊ ambules in uiis eius. ⁊ cu
stodias mandata eius et cerimonias
atq; iudicia. ⁊ uiuas ac multiplicet te.

bñdicatq; tibi in tra ad quã ingrediens
possidendã. Si aũt auersum fuerit cor tuũ.
⁊ audire nolueris. atq; errore deceptus
adoraueris deos alienos et seruieris eis: ꝑ
dico tibi hodie qđ pereas. ⁊ paruo tpr more
ris in tra ad quam iordane transmisso i
grediens possidendã. Testes inuoco ho
die celũ ⁊ terram: qđ ꝓposuerim uob
uitã et bonũ. bñdictionẽ ⁊ maledictio
nẽ. Elige ergo uitã ut et tu uiuas. et
semẽ tuum. ⁊ diligas dñm dm̃ tuũ atq;
obedias uoci eius. ⁊ illi adhereas. Ipe ẽ ẽ
uita tua. ⁊ lõgitudo dierũ tuorũ. ut ha
bites in tra ꝓ qua iurauit dñs patrib;
tuis abraham ysaac et iacob. ut daret
eam illis.
Abiit itaq; moyses et locutus ẽ omĩa XXXI
uba hec ad uniũsũ isrł: et dix ad eos.
Centũ uiginti annorũ sũ hodie: nõ pos
sum ultra egredi et ingredi: ꝑsertim cũ
et dñs dixerit michi. ñ transibis iorda
nẽ istũ. Dñs g ds tuus transibit añ te. ip
se delebit omnes gentes has in cõspectu tuo.
et possidebis eas. Et iosue iste transibit
añ te sicut locutus ẽ dñs. Facietq; dñs eis
sicut fecit seon et og. regib; ammorreorũ
et tre eorũ: delebitq; eos. Cum ergo et
hos tradiderit uob: similr facietis eis.
sicut ꝑcepi uob. Viriliter agite: et conforta
mini. Nolite timere. nec paueatis ad cõspe
ctũ eorũ: qr dñs deus tuus ipe ẽ ductor
tuus: et ñ dimittet nec derelinquet te.
Vocauitq; moyses iosue: et dix ei coram
omni multitudine filiorũ isrł. Cõfor
tare ⁊ esto robustus. Tu enĩ introduces
ꝓplm istũ in trãm quã daturũ se patrib;
eorũ iurauit dñs: et tu eam sorte diui
des. Et dñs qui ductor urẽ est ipe erit te
cũ: nõ dimittet nec derelinquet te. No
li timere nec paueas. Scripsit itaq; mo
yses legem hanc. ⁊ tradidit eã sacerdoti
b; filiis leui qui portabant archã federis
dñi. ⁊ cunctis senioribus isrł. ꝑcepitq; eis
dicens. Post septẽ annos anno remissio
nis in solẽnitate tabnaclorũ cõuenien
tib; cunctis ex isrł ut appareant i cõspectu
dñi dei tui i loco quẽ dñs elegit. leges
uba huius legis corã omni isrł. audientib;
eis: et in unũ omni ꝓplo cõgregato. tam

160

viris quam mulieribus, parvulis et advenis
qui sunt intra portas tuas, ut audientes di
scant et timeant Dominum Deum vestrum, et custodi
ant impleantque omnes sermones legis huius.
Filii quoque eorum qui nunc ignorant, ut audire
possint et timeant Dominum Deum suum cunctis di
ebus quibus versantur in terra ad quam vos Ior
dane transmisso pergitis obtinendam. Et
ait Dominus ad Moysen. Ecce prope sunt dies
mortis tue. Voca Iosue et state in tab
naculo testimonii, ut precipiam ei. Abi
erunt ergo Moyses et Iosue, et steterunt
in tabernaculo testimonii. Apparuitque
Dominus ibi in columna nubis, que stetit in in
troitu tabernaculi. Dixitque Dominus ad Mo
ysen. Ecce tu dormies cum patribus tuis,
et populus iste consurgens fornicabitur post deos
alienos in terra ad quam ingreditur ut
habitet in ea. Ibi derelinquet me et
irritum faciet fedus quod pepigi cum eo. Et ira
scetur furor meus contra eum in die illo, et
derelinquam eum et abscondam faciem meam
ab eo, et erit in devorationem. Invenient
eum omnia mala et afflictiones, i
ta ut dicat in die illo: Vere quia non est Deus
mecum invenerunt me hec mala. Ego
autem abscondam et celabo faciem meam in
die illo propter omnia mala que fecit, quia
secutus est deos alienos. Nunc itaque scri
bite vobis canticum istud et docete filios
Israel, ut memoriter teneant et ore decan
tent, et sit mihi carmen istud pro testimo
nio inter filios Israel. Introducam enim eum
in terram pro qua iuravi patribus eius, la
cte et melle manantem. Cumque come
derint et saturati crassique fuerint, aver
tentur ad deos alienos et servient eis,
et detrahent mihi, et irritum facient pa
ctum meum. Postquam invenerint eum
mala multa et afflictiones, responde
bit ei canticum istud pro testimonio, quod
nulla delebit oblivio ex ore seminis
tui. Scio enim cogitationes eius que
facturus sit hodie, antequam introdu
cam eum in terram quam ei pollicitus sum.
Scripsit ergo Moyses canticum et docuit
filios Israel. Precepitque Dominus Iosue filio Nu
n et ait. Confortare et esto robustus.
Tu enim introduces filios Israel in terram

quam pollicitus sum, et ego ero tecum. Post
quam ergo scripsit Moyses verba legis
huius in volumine atque complevit, pre
cepit Levitis qui portabant archam federis
Domini dicens. Tollite librum istum et po
nite eum in latere arche federis Domini Dei vestri,
ut sit ibi contra te in testimonium. Ego enim scio
contentionem tuam et cervicem tuam durissi
mam. Adhuc vivente me et ingrediente
vobiscum, semper contentiose egistis contra Do
minum: quanto magis cum mortuus fuero?
Congregate ad me omnes maiores natu
per tribus vestras atque doctores, et loquar au
dientibus eis sermones istos, et invocabo contra
eos celum et terram. Novi enim quod post mortem
meam inique agetis, et declinabitis cito de
via quam precepi vobis, et occurrent vobis
mala in extremo tempore, quando feceritis
malum in conspectu Domini, ut irritetis eum
per opera manuum vestrarum. Locutus est ergo
Moyses audiente universo cetu filiorum
Israel verba carminis huius, et ad finem usque
complevit.

Audite celi que loquar, audiat terra
verba oris mei. Concrescat in pluviam do
ctrina mea, fluat ut ros eloquium meum.
Quasi ymber super herbam, et quasi stille super
gramina, quia nomen Domini invocabo. Date
magnificentiam Deo nostro. Dei perfecta sunt
opera, et omnes vie eius iudicia. Deus fide
lis et absque ulla iniquitate, iustus et rec
tus. Peccaverunt ei et non filii eius in sor
dibus. Generatio prava atque perversa. Hec
ne reddis Domino, popule stulte et insipiens?
Numquid non ipse est pater tuus qui posse
dit te, et fecit et creavit te? Memento dierum
antiquorum, cogita generationes singulas.
Interroga patrem tuum et annuntiabit tibi,
maiores tuos et dicent tibi. Quando divide
bat Altissimus gentes, quando separabat filios Adam,
constituit terminos populorum iuxta numerum
filiorum Israel. Pars autem Domini populus eius, Ia
cob funiculus hereditatis eius. Invenit
eum in terra deserta, in loco horroris et vaste
solitudinis. Circumduxit eum et docuit
et custodivit quasi pupillam oculi sui. Sicut
aquila provocans ad volandum pullos su
os, et super eos volitans, expandit alas
suas et assumpsit eum atque portavit

ymnis suis. Dominus solus dux eius fuit: et non
erat cum eo deus alienus. Constituit eum
super excelsam terram. ut comederet fruc
tus agrorum: ut sugeret mel de petra.
oleumque de saxo durissimo. Butyrum de
armento et lac de ovibus: cum adipe agno
rum et arietum filiorum basan. et hyrcos cum
medulla tritici: et sanguinem uve bibe
ret meracissimum. Incrassatus est dilec
tus et recalcitravit: incrassatus impin
guatus dilatatus. Dereliquit deum facto
rem suum: et recessit a deo salutari suo. Pro
vocaverunt eum in diis alienis: et in abomina
tionibus ad iracundiam concitaverunt.
Immolaverunt demoniis et non deo: diis
quos ignorabant. Novi recentesque
venerunt: quos non coluerunt patres eorum.
Deum qui te genuit dereliquisti. et oblitus
es domini creatoris tui. Vidit dominus et ad i
racundiam concitatus est: quia provocaverunt
eum filii sui et filie. Et ait. Abscondam fa
ciem meam ab eis. et considerabo novissima
eorum. Generatio enim perversa est et infideles
filii. Ipsi me provocaverunt in eo qui non e
rat deus. et irritaverunt in vanitatibus
suis. Et ego provocabo eos in eo qui non
est populus. et in gente stulta irritabo
illos. Ignis succensus est in furore me
o: et ardebit usque ad inferni novissima.
Devorabitque terram cum germine suo:
et montium fundamenta comburet.
Congregabo super eos mala: et sagit
tas meas complebo in eis. Consumentur
fame: et devorabunt eos aves mor
su amarissimo. Dentes bestiarum immit
tam in eos. cum furore trahentium super
terram atque serpentium. Foris vastabit eos
gladius. et intus pavor: iuvenem simul
ac virginem. lactentem cum homine sene.
Et ait. Ubi nam sunt? Cessare faciam
ex hominibus memoriam eorum. Sed propter iram
inimicorum distuli. ne forte superbirent
hostes eorum. Et dicerent. Manus nostra
excelsa: et non dominus fecit hec omnia. Gens
absque consilio est et sine prudentia. u
tinam saperent et intelligerent: ac no
vissima providerent. Quomodo perseque
batur unus mille. et duo fugarent
decem milia? Nonne ideo quia deus suus

vendidit eos: et dominus conclusit illos? Non enim
est deus noster ut dii eorum: et inimici nostri sunt
iudices. De vinea sodomorum vinea e
orum. et de suburbanis gomorre. Uva e
orum uva fellis. et botri amarissimi. Fel
draconum vinum eorum: et venenum aspi
dum insanabile. Nonne hec condita sunt
apud me. et signata in thesauris meis? Mea
est ultio. et ego retribuam eis in tempore ut laba
tur pes eorum. Iuxta est dies perditionis: et ad
esse festinant tempora. Iudicabit dominus populum
suum. et in servis suis miserebitur. Videbit
quod infirmata sit manus: et clausi quo
que defecerunt. residuique consumpti sunt.
Et dicet. Ubi sunt dii eorum: in quibus ha
bebant fiduciam. de quorum victimis come
debant adipes et bibebant vinum libami
num? Surgant et opitulentur vobis et in
necessitate vos protegant. Videte quod e
go sim solus: et non sit alius deus preter me.
Ego occidam et ego vivere faciam: percu
tiam et ego sanabo: et non est qui de manu
mea possit eruere. Levabo ad celum
manum meam: et dicam. Vivo ego in e
ternum. Si acuero ut fulgur gladium me
um. et arripuerit iudicium manus mea:
reddam ultionem hostibus meis: et his
qui oderunt me retribuam. Inebriabo sa
gittas meas sanguine: et gladius meus
devorabit carnes. De cruore occisorum
et de captivitate nudati inimicorum capi
tis. Laudate gentes populum eius: quia san
guinem servorum suorum ulciscetur: et vindi
ctam retribuet in hostes eorum: et propici
us erit terre populi sui. Venit ergo moyses
et locutus est omnia verba cantici huius in auri
bus populi: ipse et iosue filius nun. Comple
vitque omnes sermones istos loquens.
ad universum israel: et dixit ad eos. Ponite
corda vestra in omnia verba que ego testi
ficor vobis hodie. ut mandetis ea filiis
vestris custodire et facere. et implere u
niversa que scripta sunt in volumine
legis huius. quia non in cassum precepta sunt vobis:
sed ut singuli in eis viverent. que faci
entes longo perseveretis tempore in terra
ad quam iordane transmisso ingredie
mini possidendam. Locutusque est dominus ad
moysen in eadem die dicens. Ascen

de in montem istum abarim. id est transitum. in montem nebo. qui est in terra moab contra iericho. et vide terram chanaan quam ego tradam filiis israel obtinendam. et morere in monte. quem conscendens. iungeris populis tuis sicut mortuus est aaron frater tuus in monte or. et appositus est populis suis. quia prevaricati estis contra me in medio filiorum israel.
ad aquas contradictionis in cades deserti sin. et non sanctificastis me inter filios israel. E contra videbis terram et non ingredieris in eam: quam ego dabo filiis israel.

XXXIII Hec est benedictio qua benedixit moyses homo dei filiis israel ante mortem suam. et ait. Dominus de syna venit. et de seir ortus est nobis. Apparuit de monte pharan: et cum eo sanctorum milia. In dextera eius ignea lex. dilexit populos. Omnes sancti in manu illius sunt. Et qui appropinquant pedibus eius. accipient de doctrina illius. Legem precepit nobis moyses: hereditatem multitudinis iacob. Erit apud rectissimum rex congregatis principibus populi cum tribubus israel. Vivat ruben et non moriatur: et sit parvus in numero. Hec est iude benedictio. Audi domine vocem iude. et ad populum suum introduc eum. Manus eius pugnabunt pro eo. et adiutor illius contra adversarios eius erit. Levi quoque ait. Perfectio tua et doctrina tua viro sancto tuo. quem probasti in temptatione. et iudicasti ad aquas contradictionis. Qui dixit patri suo. et matri sue: nescio vos. et fratribus suis: ignoro illos. et nescierunt filios suos. Hii custodierunt eloquium tuum. et pactum tuum servaverunt: iudicia tua o iacob: et legem tuam o israel. Ponent thimiama in furore tuo: et holocaustum super altare tuum. Benedic domine fortitudini eius. et opera manuum illius suscipe. Percute dorsa inimicorum eius: et qui oderunt eum non consurgant. Et beniamin ait. Amantissimus domini: habitabit confidenter in eo. Quasi in thalamo tota die morabitur: et inter humeros illius requiescet. Joseph quoque ait. De benedictione domini terra eius. et de pomis celi et rore atque abysso subiacente. De pomis fructuum solis ac lune. de vertice antiquorum montium: de pomis collium eternorum: et de frugibus terre et plenitudine eius. Benedictio illius qui apparuit in rubo veniat super caput ioseph: et super verticem nazarei inter fratres suos. Quasi primogeniti tauri pulchritudo eius. cornua rinocerotis cornua illius. In ipsis ventilabit gentes. usque ad terminos terre. Hee sunt multitudines ephraim: et hec milia manasse. Et zabulon ait. Letare zabulon in exitu tuo. et ysachar in tabernaculis tuis. Populos ad montem vocabunt: ibi immolabunt victimas iustitie. Qui inundationem maris quasi lac sugent: et thesauros absconditos harenarum. Et gad ait. Benedictus in latitudine gad. Quasi leo requievit. Cepitque brachium et verticem. et vidit principatum suum quod in parte sua doctor esset repositus. Qui fuit cum principibus populi. et fecit iustitias domini: et iudicium suum cum israel. Dan quoque ait. Dan catulus leonis: fluet largiter de basan. Et neptalim dixit. Neptalim abundantia perfruetur. et plenus erit benedictionibus domini. mare et meridiem possidebit. Aser quoque ait. Benedictus in filiis aser: sit placens fratribus suis. Tingat in oleo pedem suum. Ferrum et es calciamentum eius. Sicut dies iuventutis tue: ita et senectus tua. Non est deus alius: ut deus rectissimi. Ascensor celi auxiliator tuus. magnificentia eius discurrunt nubes. habitaculum eius sursum: et subter brachia sempiterna. Eiciet a facie tua inimicum. dicetque. Conterere. Habitabit israel confidenter: et solus. Oculus iacob in terra frumenti et vini: celique caligabunt rore. Beatus es tu israel. Quis similis tui popule qui salvaris in domino? Scutum auxilii tui. et gladius glorie tue. Negabunt te inimici tui. et tu eorum colla calcabis.

Ascendit ergo moyses de campestribus moab super montem nebo. in verticem phasga contra iericho: ostenditque ei dominus omnem terram galaad usque dan. et universum neptalim. terramque effraim et manasse.

⁊ omnem terram iuda usque ad mare nouissi
mum. ⁊ australem partem: et latitudi
nem campi iericho ciuitatis palmarum us
que segor. Dixitque dominus ad eum. Hec est ter
ra pro qua iuraui abraham. ysaac. ⁊ ia
cob. dicens. semini tuo dabo eam. Vi
disti eam oculis tuis: et non transibis ad il
lam. Mortuusque est ibi moyses seruus
domini in terra moab iubente domino: et se
peliuit eum in ualle terre moab contra
phegor: et non cognouit homo sepul
chrum eius usque in presentem diem. Mo
yses centum et uiginti annorum erat: quando
mortuus est. Non caligauit oculus
eius: nec dentes illius moti sunt. Fle
ueruntque eum filii israel in campestribus
moab: triginta diebus. Et completi
sunt dies planctus: lugentium moysen.
Iosue uero filius nun repletus est spiritu
sapientie, quoniam moyses posuit super eum ma
nus suas. Et obedierunt ei filii israel:
feceruntque sicut precepit dominus moysi. Et non sur
rexit propheta ultra in israel sicut moyses.
quem nosset dominus facie ad faciem in omni
bus signis atque portentis. que misit per
eum ut faceret in terra egypti pharaoni
et omnibus seruis eius. uniuerseque terre
illius: et cunctam manum robustam
magnaque mirabilia. que fecit moyses
coram uniuerso israel. Explicit deuteronomium. Incipit

prologus beati ieronimi in librum ihesu naue. i. iosue

Tandem finito pentatheu
co moysi uelud grandi fenore
liberati: ad ihesum filium naue ma
num mittimus. quem hebrei iosu
e bennun. i. iosue filium nun uocant.
et ad iudicum librum quem sopthim
appellant. ad ruth quoque et hester.
quos isdem nominibus efferunt. Mone
musque lectorem: ut siluam hebraico
rum nominum. ⁊ distinctiones per membra diui
sas diligens scriptor conseruet. ne et noster
labor ⁊ illius studium pereat. Et ut in pri
mis quod sepe testatus sum sciat me non
in reprehensionem ueterum noua cudere:
sicut amici mei criminantur. sed pro uirili
parte offerre lingua mea hominibus:
quos tamen nostra delectant. ut pro grecorum
exaplois que ⁊ sumptu et labore maximo
indigent: editionem nostram habeant. et sicubi
antiquorum uoluminum lectionem dubitarint
hec illis conferentes inueniant quod requirunt.
maxime cum apud latinos tot sint exem
plaria quot codices. ⁊ unusquisque pro arbi
trio suo uel addiderit uel subtraxerit quod
ei uisum est. et utique non possit uerum esse quod
dissonat. Unde cesset arcuato uulnere
contra nos insurgere scorpius. ⁊ sanctum opus
uenenata carpere lingua desistat. uel
suscipiens si placet uel contempnens si dis
plicet. memineritque illorum uersuum. Os tu
um abundabat malicia. ⁊ lingua tua con
cinnabat dolos. Sedens aduersus fratrem
tuum loquebaris. ⁊ aduersus filium matris
tue ponebas scandalum. hec fecisti et ta
cui. Existimasti inique quod ero tui similis.
arguam te et statuam contra faciem tuam.
Que enim audientis uel legentis utili
tas est. nos laborando sudare. ⁊ alios
detrahendo laborare. dolere iudeos
quod calumniandi eis et irridendi christianos
sit ablata occasio. ⁊ ecclesie homines id
despicere immo lacerare. unde et adu
ersarii torquentur. Quod si ueteris eis tantum
interpretatio placet. que et mihi non displicet.
⁊ nichil extra recipiendum putant. cur
ea que sub asteriscis et obelis uel addi
ta sunt uel amputata legunt ⁊ negli
gunt. Quare danihelem iuxta theodotio
nis translationem ecclesie susceperunt. cur
origenem mirantur et eusebium pam
phili cunctas editiones similiter disse
rentes. Aut que fuit stulticia postquam
uera dixerint proferre que falsa sunt.
Unde autem in nouo testamento probare
poterit assumpta testimonia que in
libris ueteribus non habentur. Hec di
ximus ne omnino calumniantibus ta
cere uideamur. Ceterum post sancte paule
dormitionem cuius uita uirtutis exemplum
est. ⁊ hos libros quos eustochie uirgini
christi negare non potui. decreuimus dum
spiritus hos regit artus prophetarum explana
tioni incumbere. ⁊ omissum iam diu opus
quodammodo postliminio repetere. presser
tim cum ⁊ admirabilis sanctusque uir
pammachius hoc idem litteris flagitet.
⁊ nos ad patriam festinantes mortife

nos syrenarum cantus surda debemus
aure transire. Explicit prologus. Incipit argumentum.
Iosue filius Nave typum Domini non solum
in gestis verum etiam in nomine gerens: transit
Iordanem hostium regna subvertit, dividit
terram victori populo, et per singulas urbes, viculos,
montes, flumina, torrentes atque confinia, ecclesie
celestisque Ierusalem spiritualia regna describit.
Incipit liber Iosue.

I
Et factum est post mortem
Moysi servi Domini, ut
loqueretur Dominus ad
Iosue filium Nun, mi-
nistrum Moysi, et di-
ceret ei: Moyses servus
meus mortuus est; sur-
ge et transi Iordanem
istum, tu et omnis populus tecum, in terram quam
ego dabo filiis Israel. Omnem locum quem cal-
caverit vestigium pedis vestri, vobis tradam,
sicut locutus sum Moysi. A deserto et Libano
usque ad fluvium magnum Eufraten, omnis
terra Ettheorum usque ad mare magnum contra solis
occasum erit terminus vester. Nullus vobis
poterit resistere cunctis diebus vite tue.
Sicut fui cum Moyse, ero et tecum. Non di-
mittam nec derelinquam te. Confortare
et esto robustus. Tu enim sorte divides po-
pulo huic terram, pro qua iuravi patribus tuis,
ut traderem eam illis. Confortare igitur
et esto robustus valde, ut custodias et
facias omnem legem quam precepit tibi Moy-
ses servus meus. Ne declines ab ea ad dexte-
ram vel ad sinistram, ut intelligas cuncta
que agis. Non recedat volumen legis
huius de ore tuo, sed meditabis in eo diebus
ac noctibus, ut custodias et facias omnia
que scripta sunt in eo. Tunc diriges viam
tuam et intelliges eam. Ecce precipio tibi:
confortare et esto robustus. Noli metuere
et noli timere, quoniam tecum est Dominus Deus tuus
in omnibus ad quecumque perrexeris. Prece-
pitque Iosue principibus populi dicens: Transi-
te per medium castrorum, et imperate populo
ac dicite: Preparate vobis cibaria, quoniam
post diem tertium transibitis Iordanem,
et intrabitis ad possidendam terram quam Dominus Deus
vester daturus est vobis. Rubenitis quoque
et Gadditis et dimidie tribui Manasse ait:
Mementote sermonis quem precepit vobis
Moyses famulus Domini dicens: Dominus Deus
vester dedit vobis requiem et omnem terram.
Uxores vestre et filii vestri ac iumenta ma-
nebunt in terra quam tradidit vobis Moy-
ses trans Iordanem. Vos autem transite arma-
ti ante fratres vestros, omnes fortes manu, et pu-
gnate pro eis, donec det requiem Dominus fratri-
bus vestris, sicut vobis dedit, et possideant ipsi
quoque terram quam Dominus Deus vester daturus
est eis. Et sic revertemini in terram posses-
sionis vestre, et habitabitis in ea, quam vobis
dedit Moyses famulus Domini trans Ior-
danem contra solis ortum. Responderuntque ad
Iosue atque dixerunt: Omnia que precepisti
nobis faciemus, et quocumque miseris ibi-
mus. Sicut obedivimus in cunctis Moysi,
ita obediemus et tibi. Tantum sit Dominus Deus tu-
us tecum, sicut fuit cum Moyse. Qui contradixe-
rit ori tuo, et non obedierit cunctis sermonibus
quos preceperis ei, moriatur. Tu tantum con-
fortare et viriliter age.
Misit igitur Iosue filius Nun de Setthim
duos viros exploratores in abscondito,
et dixit eis: Ite et considerate terram, ur-
bemque Iericho. Qui pergentes ingressi
sunt domum mulieris meretricis nomine
Raab, et quieverunt apud eam. Nuntia-
tumque est regi Iericho, et dictum: Ecce viri
ingressi sunt huc per noctem de filiis Is-
rael, ut explorarent terram. Misitque rex
Iericho ad Raab, dicens: Educ
viros qui venerunt ad te, et ingressi sunt
domum tuam. Exploratores quippe sunt,
et omnem terram considerare venerunt. Tol-
lensque mulier viros abscondit, et ait: Fateor,
venerunt ad me, sed nesciebam unde essent.
Cumque porta clauderetur in tenebris,
et illi pariter exierunt, nescio quo abie-
runt. Persequimini cito, et comprehendetis
eos. Ipsa autem fecit ascendere viros in so-
larium domus sue, operuitque eos lini stip-
pula que ibi erat. Hii autem qui missi
fuerant, secuti sunt eos per viam
que ducit ad vadum Iordanis; illisque egres-
sis statim porta clausa est. Necdum ob-
dormierant qui latebant, et ecce mulier
ascendit ad eos, et ait: Novi quod tradide-
rit Dominus vobis terram. Etenim irruit in nos

terror uester. et elanguerunt omnes habitatores
terre. Audiuimus quod siccauerit dominus aquas
maris rubri ad uestrum introitum. quando egres
si estis ex egypto. et que feceritis duobus am
morreorum regibus qui erant trans iordanem
seon et og. quos interfecistis. Et hec audien
tes pertimuimus. et elanguit cor nostrum:
nec remansit in nobis spiritus ad introitum
uestrum. Dominus enim deus uester ipse est deus in celo
sursum: et in terra deorsum. Nunc ergo iu
rate mihi per dominum. ut quomodo ego fe
ci uobiscum misericordiam: ita et uos faciatis cum
domo patris mei. detisque mihi signum uerum.
ut saluetis patrem meum et matrem et fratres
ac sorores meas. et omnia que eorum sunt. et
eruatis animas nostras de morte. Qui responderunt
ei. Anima nostra sit pro uobis in mortem: si
tamen non prodideris nos. Cumque tradiderit no
bis dominus terram: faciemus in te misericordiam
et ueritatem. Demisit ergo eos per funem: de fene
stra. Domus enim eius herebat muro. Di
xitque ad eos. Ad montana conscendite. ne
forte occurrant uobis reuertentes. ibique
latete diebus tribus. donec redeant. et sic
ibitis per uiam uestram. Qui dixerunt ad eam.
Innoxii erimus a iuramento hoc quo ad
iurasti nos. si ingredientibus nobis ter
ram signum non fuerit funiculus iste coc
cineus et ligaueris eum in fenestra per quam
nos demisisti. et patrem tuum ac matrem
fratresque et omnem cognationem tuam congrega
ueris in domum tuam. Qui ostium domus
tue egressus fuerit. sanguis ipsius erit
in caput eius. et nos erimus alieni a iu
ramento. Cunctorum autem sanguis qui tecum
fuerint in domo. redundabit in caput
nostrum. si eos quis tetigerit. Quod si nos prode
re uolueris. et sermonem istum proferre
in medium. erimus mundi ab hoc iu
ramento quo adiurasti nos. Et illa respon
dit. Sicut locuti estis. ita fiat. Dimit
tensque eos ut pergerent. appendit funicu
lum coccineum in fenestra eius. Illi uero am
bulantes peruenerunt ad montana. et man
serunt ibi tres dies. donec reuerterentur
qui fuerant persecuti. Querentes enim
per omnem uiam: non reperierunt eos. Quibus
urbem ingressis: reuersi sunt. et descen
derunt exploratores de monte. et iorda

ne transmisso: uenerunt ad iosue filium
nun. narraueruntque ei omnia que acciderat
sibi: atque dixerunt. Tradidit dominus in ma
nus nostras omnem terram hanc: et timore prostrati
sunt cuncti habitatores eius.
Igitur iosue de nocte consurgens. mo III
uit castra. Egredientesque de setim ue
nerunt ad iordanem. ipse et omnes filii
israel. et morati sunt ibi per tres dies. Qui
bus euolutis. transierunt precones per castro
rum medium. et clamare ceperunt. Cum uide
ritis arcam federis domini dei uestri. et sacerdo
tes stirpis leuitice portantes eam. uos quoque
consurgite et sequimini precedentes: sit
que inter uos et archam spacium cubitorum
duum milium. ut procul uidere pos
sitis. et nosse per quam uiam ingrediamini.
quia prius non ambulastis per eam: et caue
te ne appropinquetis ad arcam. Dixitque io
sue ad populum. Sanctificamini: cras enim faci
et dominus inter uos mirabilia. Et ait ad sa
cerdotes. Tollite archam federis domini. et
precedite populum. Qui iussa complentes tule
runt et ambulauerunt ante eos. Dixitque
dominus ad iosue. Hodie incipiam te exalta
re coram omni israel. ut sciant quod sicut cum
moyse fui: ita et tecum sim. Tu autem pre
cipe sacerdotibus qui portant arcam federis.
et dic eis. Cum ingressi fueritis partem
aque iordanis: state in ea. Dixitque iosue ad
filios israel. Accedite huc et audite uerba
domini dei uestri. Et rursum. In hoc scietis quod deus
dominus uiuens in medio uestri est: et disperdet in
conspectu uestro chananeum. etheum. eueum.
et ferezeum. gergeseum quoque et amor
reum. et iebuseum. Ecce arca federis domini
omnis terre: antecedet uos per iordanem.
Parate duodecim uiros de .xii. tribubus
israel. singulos per singulas tribus. Et cum
posuerint uestigia pedum suorum sacerdo
tes qui portant arcam testamenti domini
dei uniuerse terre in aquis iordanis. aque que
inferiores sunt decurrent atque deficient:
que autem desuper ueniunt in una mole con
sistent. Igitur egressus est populus de ta
bernaculis suis. ut transiret iordanem.
et sacerdotes qui portabant arcam federis
pergebant ante eum. Ingressisque eis iorda
nem: et pedibus eorum tinctis in partem

aque iordanis autem ripas alvei sui tempore
messis impleverat. steterunt aque descenden
tes in uno loco. et ad instar montis intu
mescentes apparebant procul ab urbe
que vocatur edom. usque ad locum sarthan.
Que autem inferiores erant in mare so
litudinis quod nunc vocatur mortuum de
scenderunt. usque quo omnino deficerent.
Populus autem incedebat contra iordanem. et
sacerdotes qui portabant arcam federis
domini stabant super siccam humum in medio
iordanis accincti: omnisque populus per arentem
alveum transibat.

IIII Quibus transgressis. dixit dominus ad iosue. Eli
ge duodecim viros singulos per singulas tri
bus: et precipe eis. ut tollant de medio ior
danis alveo. ubi steterunt sacerdotum pe
des. xii. durissimos lapides. quos pone
tis in loco castrorum ubi fixeritis hac no
cte tentoria. Vocavitque iosue duode
cim viros quos elegerat de filiis israel.
singulos de tribubus singulis. et ait ad
eos. Ite ante archam domini dei vestri.
ad iordanis medium. et portate inde sin
guli singulos lapides in humeris vestris.
iuxta numerum filiorum israel. ut sit signum in
ter vos. Et quando interrogaverint vos filii vestri
cras dicentes quid sibi volunt isti lapi
des. respondebitis eis. Defecerunt aque ior
danis ante archam federis domini cum transi
ret eum. Idcirco positi sunt lapides i
sti in monumentum filiorum israel usque in eter
num. Fecerunt ergo filii israel sicut eis precepe
rat iosue. portantes de medio iorda
nis alveo duodecim lapides. ut ei dominus
imperarat iuxta numerum filiorum israel. usque ad
locum in quo castrametati sunt. ibique
posuerunt eos. Alios quoque xii. lapides
posuit iosue in medio iordanis alve
o. ubi steterunt sacerdotes qui porta
bant archam federis domini. et sunt ibi us
que in presentem diem. Sacerdotes autem
qui portabant archam stabant in ior
danis medio donec omnia complerentur
que iosue ut loqueretur ad populum pre
ceperat dominus. et dixerat ei moyses. Festinavit
que populus et transiit. Cumque transissent
omnes. transivit et archa domini. Sacerdo
tesque pergebant ante populum. Filii quoque ru
ben et gad et dimidia tribus manasse
armati precedebant filios israel. sicut eis
preceperat moyses. et quadraginta pugna
tium millia per turmas et cuneos incede
bant per plana atque campestria urbis
iericho. In illo die magnificavit dominus
iosue coram omni israel. ut timerent eum
sicut moysen timuerant. dum adhuc vi
veret. Dixitque ad eum. Precipe sacerdoti
bus qui portant archam federis. ut ascen
dant de iordane. Qui precepit eis dicens.
Ascendite de iordane. Cumque ascen
dissent portantes archam federis domini
et siccam humum calcare cepissent.
reverse sunt aque in alveum suum. et flu
ebant sicut ante consueverant. Populus autem ascen
dit de iordane decimo die mensis pri
mi: et castrametati sunt in galgalis
contra orientalem plagam urbis iericho.
Duodecim quoque lapides quos de ior
danis alveo sumpserant posuit iosue
in galgalis. et dixit ad filios israel. Quando
interrogaverint filii vestri cras patres su
os et dixerint eis: quid sibi volunt isti
lapides: docebitis eos atque dicetis. Per
arentem alveum transivit iordanem i
srael. siccante domino deo vestro aquas
eius in conspectu vestro donec transiretis.
sicut fecerat prius in mari rubro. quod
siccavit donec transiremus. ut discant
omnes terrarum populi fortissimam domini manum.
ut et vos timeatis dominum deum vestrum omni
tempore.

Postquam ergo audierunt omnes reges amor
reorum qui habitabant trans iordanem ad
occidentalem plagam. et cuncti reges cha
naan. qui propinqua possidebant magni
maris loca. quod siccasset dominus fluenta ior
danis coram filiis israel donec transirent.
dissolutum est cor eorum. et non remansit in e
is spiritus timentium introitum filiorum israel. Eo
tempore ait dominus ad iosue. Fac tibi cultros lapi
deos. et circumcide secundo filios israel. Fecit quod
iusserat dominus. et circumcidit filios israel
in colle preputiorum. Hec autem causa est secunde cir
cumcisionis. Omnis populus qui egressus est de egyp
to generis masculini universi bellatores vi
ri mortui sunt in deserto per longissimos cir
cuitus. qui omnes circumcisi e[rant]

populus autem qui natus est in deserto per xl.
annos itineris latissime solitudinis
incircumcisus fuit: donec consumerentur
qui non audierant vocem domini. et quibus
ante iuraverat ut ostenderet eis terram
lacte et melle manantem. Horum filii in lo-
cum successerunt patrum. et circumcisi sunt
a iosue. quia sicut nati fuerant in preputi-
o erant: nec eos in via aliquis circumci-
derat. Postquam autem omnes circumcisi sunt.
manserunt in eodem castrorum loco.
donec sanarentur. Dixitque dominus ad io-
sue. Hodie abstuli obprobrium egypti
a vobis. Vocatumque est nomen loci illius gal-
gala. usque in presentem diem. Manseruntque
filii israel in galgalis. et fecerunt phase quarta-
decima die mensis ad vesperum. in cam-
pestribus iericho: et comederunt de fru-
gibus terre die altero azimos panes. et polen-
tam eiusdem anni. Defecitque manna
postquam comederunt de frugibus terre.
nec usi sunt ultra cibo illo filii israel:
sed comederunt de frugibus presentis an-
ni terre chanaan. Cum autem esset iosue in agro
urbis iericho: levavit oculos. et vidit
virum stantem contra se. evaginatum tenentem
gladium. Perrexitque ad eum. et ait. Noster es.
an adversariorum? Qui respondit. Nequaquam.
sed sum princeps exercitus domini. et nunc ve-
nio. Cecidit iosue pronus in terram. et
adorans ait. Quid dominus meus loquitur ad
servum suum? Solve inquit calciamentum tuum de
pedibus tuis. Locus enim in quo stas sanctus est.
Fecitque iosue: ut sibi fuerat imperatum.

Iericho autem clausa erat atque
munita. timore filiorum israhel. et nul-
lus egredi aut ingredi audebat. Dixitque
dominus ad iosue. Ecce dedi in manu tua
iericho et regem eius. omnesque fortes viros.
Circuite urbem cuncti bellatores semel
per diem. Sic facietis sex diebus. Septimo
autem die sacerdotes tollant septem bucci-
nas quarum usus est in iubileo: et precedant
archam federis domini. Septiesque circuibitis
civitatem. et sacerdotes clangent buccinis.
Cumque insonuerit vox tube longior atque
concisior. et in auribus vestris increpue-
rit. conclamabit omnis populus vocifera-
tione maxima. et muri funditus cor-
ruent civitatis. Ingredienturque singuli
per locum contra quem steterint. Vocavit ergo
iosue filius nun sacerdotes. et dixit
ad eos. Tollite archam federis domini. et septem
alii sacerdotes tollant septem iubileorum
buccinas. et incedant ante archam federis
domini. Ad populum quoque ait. Ite et circuite
civitatem armati: precedentes archam
domini. Cumque iosue verba finisset. et septem
sacerdotes septem buccinis clangerent
ante archam federis domini. omnisque precede-
ret armatus exercitus. reliquum vulgus
archam sequebatur. ac buccinis omnia
concrepabant. Preceperat autem iosue populo
dicens. Non clamabitis neque audietur
vox vestra. neque ullus sermo ex ore vestro e-
gredietur. donec veniat dies in quo
dicam vobis. Clamate et vociferamini. Cir-
cuivit ergo archa domini civitatem semel
per diem. et reversa in castra mansit ibi.
Igitur iosue de nocte consurgente tulerunt
sacerdotes archam domini. et septem ex eis se-
ptem buccinas quarum in iubileo usus est.
precedebantque archam domini ambulantes
atque clangentes. et armatus populus ibat
ante eos. Vulgus autem reliquum sequebatur
archam. et buccinis personabat. Circuie-
runtque civitatem secundo die semel. et rever-
si sunt in castra. Sic fecerunt sex diebus.
Die autem septimo diluculo consurgentes.
circuierunt urbem sicut dispositum erat sep-
ties. Cumque septimo circuitu clange-
rent buccinis sacerdotes. dixit iosue ad
omnem israhel. Vociferamini. Tradidit enim
vobis dominus civitatem. Sitque civitas hec
anathema. et omnia que in ea sunt domino. So-
la raab meretrix vivat. cum universis qui
cum ea in domo sunt. Abscondit enim nunci-
os. quos direximus. Vos autem cavete. ne
de his que precepta sunt vobis quippiam con-
tingatis. et sitis prevaricationis rei. et omni-
a castra israhel sub peccato sint atque tur-
bentur. Quicquid autem auri et argenti fu-
erit. et vasorum eneorum ac ferri: domino conse-
cretur. repositum in thesauris eius. Igitur
omni vociferante populo et clangentibus
tubis. postquam in aures multitudinis
vox sonitusque increpuit: muri illico cor-
ruerunt. Et ascendit unusquisque per locum

qui contra se erat, operuitque civitatem. et
interfecerunt omnia que erant in ea. a viro us-
que ad mulierem, ab infante usque ad senem.
Boves quoque et oves et asinos in ore gla-
dii percusserunt. Duobus autem viris qui explo-
ratores missi fuerant dixit iosue. Ingre-
dimini domum mulieris meretricis, et pro-
ducite eam, omniaque que illius sunt. sicut illi
iuramento firmastis. Ingressique iuvenes
eduxerunt raab et parentes eius, fratres quoque
et cunctam supellectilem ac cognationem illius,
et extra castra israel manere fecerunt. Urbem
autem et omnia que in ea erant succenderunt. absque
argento et auro et vasis eneis ac ferro que
in erarium domini consecraverunt. Raab vero mere-
tricem et domum patris eius atque omnia que ha-
bebat fecit iosue vivere. et habitaverunt in medio
israel usque in presentem diem; eo quod absconderit
nuntios quos miserat ut exploraret hie-
richo. In tempore illo imprecatus est iosue di-
cens. Maledictus vir coram domino qui suscita-
verit et edificaverit civitatem iericho. In primoge-
nito suo fundamenta illius iaciat: et in no-
vissimo liberorum ponat portas eius. Fuit ergo
dominus cum iosue. et nomen eius in omni terra vulga-
tum est.

VII Filii autem israel prevaricati sunt mandatum. et
usurpaverunt de anathemate. Nam a-
chan filius carmi filii zabdi filii zare de tri-
bu iuda; tulit aliquid de anathemate. Iratus-
que est dominus contra filios israel. Cumque mitteret
iosue viros contra hai que est iuxta bethaven ad o-
rientalem plagam oppidi bethel: dixit
eis. Ascendite et explorate terram. Qui pre-
cepta complentes. exploraverunt hai. Et
reversi dixerunt ei. Non ascendat omnis populus.
sed duo vel tria millia virorum pergant. et deleant
civitatem. Quare omnis populus frustra vexetur
contra hostes paucissimos? Ascenderunt ergo tria
millia pugnatorum. Qui statim terga verten-
tes percussi sunt a viris urbis hai. et corruerunt
ex eis triginta et sex homines. Persecutique sunt
eos adversarii de porta usque sabarim. et ce-
ciderunt per prona fugientes. Pertimuitque cor
populi et ad instar aque liquefactum est. Iosue
vero scidit vestimenta sua: et cecidit pro-
nus in terram coram archa domini. usque ad vesperam
tam ipse quam omnes senes israel. miseruntque
pulverem super capita sua. Et dixit iosue.

Heu domine deus. quid voluisti traducere populum
istum iordanem fluvium, ut traderes nos
in manus amorrei et perderes? utinam ut
cepimus mansissemus trans iordanem.
Mi domine deus; quid dicam videns israelem hosti-
bus suis terga vertentem? Audient chana-
nei et omnes habitatores terre ac pariter conglobati
circumdabunt nos. atque delebunt nomen nostrum
de terra. Et quid facies magno nomini tuo? Dixit-
que dominus ad iosue. Surge. Cur iaces pronus in
terra? Peccavit populus israel. prevaricatus est pa-
ctum meum; tuleruntque de anathemate. et
furati sunt atque mentiti. et absconderunt
inter vasa sua. Nec poterit israel stare ante ho-
stes suos. eosque fugiet: quia pollutus est ana-
themate. Non ero ultra vobiscum donec contera-
tis eum qui huius sceleris reus est. Surge sanctifica
populum et dic eis. Sanctificamini in crastinum.
Hec enim dicit dominus deus israel. Anathema in
medio tui est israel. Non poteris stare coram
hostibus tuis: donec deleatur ex te qui hoc
contaminatus est scelere. Accedetisque ma-
ne singuli per tribus vestras. et quamcumque tribum
sors invenerit accedet per cognationes
suas. et cognatio per domos. domusque per viros.
Et quicumque ille in hoc facinore fuerit de-
prehensus. comburetur igni cum omni substantia sua.
quoniam prevaricatus est pactum domini. et fecit nefas
in israel. Surgens itaque iosue mane.
applicavit israel per tribus suas. et inventa est tri-
bus iuda. Que cum iuxta familias suas esset
oblata: inventa est familia zare. Illam
quoque per viros offerens repperit zabdi: cuius
domum in singulos dividens viros. inve-
nit achan filium charmi filii zabdi filii
zare. de tribu iuda. Et ait ad achan. Fili
mi da gloriam domino deo israel. et confitere. atque
indica michi quid feceris: ne abscondas. Re-
sponditque achan iosue. et dixit ei. Vere e-
go peccavi coram domino deo israel. et sic et sic
feci. Vidi enim inter spolia pallium coccineum
valde bonum. et ducentos siclos argenti. re-
gulamque auream quinquaginta siclorum. et
concupiscens abstuli. et abscondi in terra
contra medium tabernaculi mei: argentumque
fossa humo operui. Misit ergo iosue mini-
stros. Qui currentes ad tabernaculum illius
repperierunt cuncta abscondita in eodem loco
et argentum simul: auferentesque de tentorio

tulerunt ea ad iosue et ad omnes filios israel
proieceruntque ante dominum. Tollens itaque iosue
acham filium zare argentumque et pallium au
reamque regulam filiosque eius et filias. bo
ues et asinos et oves. ipsumque tabernaculum
et cunctam supellectilem et omnem israel cum eo:
duxerunt eos ad vallem achor. Ubi dixit
iosue. Quia turbasti nos: exturbet te
dominus in die hac. Lapidavitque eum omnis israel:
et cuncta que illius erant igni consumpta sunt.
Congregaverunt quoque super eum acervum ma
gnum lapidum: qui permanet usque in presentem
diem. Et aversus est furor domini ab eis. Vo
catumque est nomen loci illius vallis achor. us
que hodie.
Dixit autem dominus ad iosue. Ne timeas ne
que formides. Tolle tecum omnem multitudi
nem pugnatorum. et consurgens ascende in
oppidum hai. Ecce tradidi in manu tua re
gem eius et populum urbemque et terram. Facies
que urbi hai et regi eius. sicut fecisti hieri
cho et regi illius. Predam vero et omnia anim
antia diripietis vobis. Pone insidias ur
bi post eam. Surrexitque iosue et omnis exercitus
bellatorum cum eo. ut ascenderent in hai. et
electa triginta milia virorum fortium. mi
sit nocte. Precepitque eis dicens. Ponite in
sidias post civitatem. nec longius rece
datis: et eritis omnes parati. Ego autem et reliqua
multitudo que mecum est accedemus ex ad
verso contra urbem. Cumque exierint contra nos: si
cut ante fecimus fugiemus. et terga vertemus.
donec persequentes ab urbe longius protrahantur.
Putabunt enim nos fugere: sicut prius.
Nobis ergo fugientibus et illis persequenti
bus consurgetis de insidiis. et vastabitis
civitatem. tradetque eam dominus deus vester in ma
nus vestras. Cumque ceperitis. succendite eam.
Sic omnia facietis ut iussi. Dimisitque
eos. Et perrexerunt ad insidiarum locum: sede
runtque inter bethel et hai: ad occidentalem
plagam urbis hai. Iosue autem nocte illa in
medio mansit populi. Surgensque dilu
culo recensuit socios. et ascendit cum seni
oribus in fronte exercitus: vallatus auxilio
pugnatorum. Cumque venissent et ascendis
sent ex adverso civitatis. steterunt ad se
ptentrionalem plagam urbis: inter quam et
eos vallis media erat. Quinque milia autem

viros elegerat. et posuerat in insidiis in
ter bethaven et hai. ex occidentali parte eius
dem civitatis. Omnis vero reliquus exercitus
ad aquilonem aciem dirigebat. ita ut no
vissimi multitudinis occidentalem plagam
urbis attingerent. Abiit ergo iosue no
cte illa: et stetit in vallis medio. Quod cum
vidisset rex hai festinavit mane. et e
gressus est cum omni exercitu civitatis. di
rexitque aciem contra desertum: ignorans quod
post tergum laterent insidie. Iosue vero
et omnis multitudo israel cesserunt loco si
mulantes metum et fugientes per viam solitudi
nis. At illi vociferantes et se mutuo
pariter cohortantes. persecuti sunt eos. Cumque
recessissent a civitate. et ne unus quidem
in urbe hai et bethaven remansisset qui non
persequeretur israel sicut eruperant aperta oppi
da relinquentes. dixit dominus ad iosue. Leva
clipeum qui in manu tua est contra urbem hai.
quoniam tibi tradam eam. Cumque levasset clip
peum ex adverso civitatis insidie que late
bant surrexerunt confestim. et pergentes ad ci
vitatem ceperunt. et succenderunt eam. Viri
autem civitatis qui persequebantur iosue.
respicientes et videntes fumum urbis
ad celum usque conscendere. non potuerunt
ultra huc illucque diffugere. presertim cum
hii qui simulaverant fugam et tende
bant ad solitudinem contra persequentes
fortissime restitissent. Vidensque iosu
e et omnis israel quod capta esset civitas et fu
mus urbis ascenderet: reversus percussit vi
ros hai. Siquidem et illi qui ceperant et suc
cenderant civitatem: egressi ex urbe contra
suos. medios hostium ferire ceperunt. Cum
ergo ex utraque parte adversarii cederentur:
ita ut nullus de tanta multitudine
salvaretur. regem quoque urbis hai appre
henderunt viventem et obtulerunt iosue. I
gitur omnibus interfectis qui israelem ad deserta
ta tendentem fuerant persecuti. et in eodem
loco gladio corruentibus: reversi filii israel
percusserunt civitatem. Erant autem qui in
eadem die conciderant a viro usque ad mu
lierem. xii. milia hominum: omnes urbis hai.
Iosue vero non contraxit manum quam in sublime
porrexerat. tenens clipeum. donec interfi
cerentur omnes habitatores hai. Iumenta au

et predam ciuitatis diuiserunt sibi filii i-
srahel. sicut preceperat dominus iosue. Qui succen-
dit urbem: et fecit eam tumulum sempiter-
num. Regem quoque eius suspendit in pa-
tibulo. usque ad uesperum et solis occasum.
Precepitque iosue et deposuerunt cadauer eius
de cruce. proieceruntque in ipso introitu ci-
uitatis. congesto super eum magno aceruo
lapidum. qui permanet usque in presentem diem.
Tunc edificauit iosue altare domino deo
israhel. in monte hebal sicut preceperat famulus
domini moyses filiis israhel. et scriptum est in uo-
lumine legis moysi. altare de lapidibus
inpolitis quos ferrum non tetigit. et obtu-
lit super illud holocausta domino. immolauit-
que pacificas uictimas. et scripsit super
lapides deuteronomium legis moysi quod
ille digesserat coram filiis israhel. Omnis
autem populus et maiores natu ducesque ac iu-
dices. stabant ex utraque parte arce in con-
spectu sacerdotum qui portabant arcam
federis domini. ut aduena ita et indigena.
Media eorum pars iuxta montem garizim
et media iuxta montem hebal. sicut pre-
ceperat moyses famulus domini. Et primum
quidem benedixit populo israhel. Post hec le-
git omnia uerba benedictionis et maledic-
tionis. et cuncta que scripta erant in le-
gis uolumine. Nichil ex eis que moy-
ses iusserat reliquit intactum. sed uniuer-
sa replicauit coram omni multitudine
israhel. mulieribus quoque ac paruulis et ad-
uenis qui inter eos morabantur.

IX Quibus auditis cuncti reges trans iordanem
qui uersabantur in montanis et campe-
stribus in maritimis ac litore maris
magni. hii quoque qui habitabant iuxta
libanum etheus et amorreus et chana-
neus ferezeus et eueus et iebuseus.
congregati sunt pariter ut pugnarent contra
iosue et israhel. uno animo eademque sententia.
At hii qui habitabant in gabaon au-
dientes cuncta que fecerat iosue hieri-
cho et hai. et callide cogitantes tulerunt
sibi cibaria saccos ueteres asinis impo-
nentes. et utres uinarios scissos atque con-
sutos. calciamentaque perantiqua que ad indi-
cium uetustatis pittaciis consuta erant.
induti uestibus ueteribus. Panes quoque
quos portabant ob uiaticum duri erant
et in frusta comminuti. Perrexeruntque ad io-
sue qui morabatur in castris galga-
le. et dixerunt ei atque omni israheli simul. De
terra longinqua uenimus. pacem uobiscum fa-
cere cupientes. Responderuntque uiri israhel ad e-
os. atque dixerunt. Ne forte in terra que no-
bis sorte debetur habitetis. et non possimus
fedus inire uobiscum. At illi ad iosue.
Serui inquiunt tui sumus. Quibus iosu-
e ait. Qui nam estis uos et unde uenis-
tis. Responderunt. De terra longinqua ualde ue-
nerunt serui tui. in nomine domini dei tui.
Audiuimus enim famam potentie eius. cun-
cta que fecit in egypto. et duobus regibus
amorreorum qui fuerant trans iorda-
nem. seon regi esebon. et og regi ba-
san. qui erant in astaroth. Dixerunt-
que nobis seniores et omnes habitatores ter-
re nostre. Tollite in manibus uestris cibaria
ob longissimam uiam. et occurrite eis et di-
cite. Serui uestri sumus. fedus inite nobis-
cum. En panes quando egressi sumus de do-
mibus nostris ut ueniremus ad uos calidos
sumpsimus. nunc sicci facti sunt et ue-
tustate nimia comminuti. Utres uini no-
uos impleuimus. nunc rupti sunt et so-
luti. Vestes et calciamenta quibus in-
duimur et que habemus in pedibus.
ob longitudinem longioris uie trita
sunt. et pene consumpta. Susceperunt igitur
de cibariis eorum. et os domini non interrogauerunt.
Fecitque cum eis iosue pacem. et inito fede-
re pollicitus est quod non occiderentur. Prin-
cipes quoque multitudinis iurauerunt
eis. Post dies autem tres initi federis audi-
erunt quod in uicino habitarent. et inter eos futuri
essent. Moueruntque castra filii israhel. et
uenerunt in ciuitates eorum die tertio. quarum
hec uocabula sunt. Gabaon. et caphira
et beroth. et cariathiarim. Et non percusserunt
eos. eo quod iurassent eis principes multi-
tudinis. in nomine domini dei israhel. Murmu-
rauit itaque omne uulgus contra principes. Qui
responderunt eis. Iurauimus illis in nomine domini dei
israhel. et idcirco non possumus eos contingere.
Sed hoc faciemus eis. Reseruentur quidem
ut uiuant. ne contra nos ira domini concitetur.
si peierauerimus. sed sic uiuant. ut in usus

uniuerse multitudinis ligna cedentes et aquas
comportantes. Quibus hec loquentibus, uo
cauit gabaonitas iosue et dixit eis. Cur
nos decipere uoluistis fraude ut diceretis
procul ualde habitamus a uobis cum in medio
nostri sitis? Itaque sub maledictione eritis.
et non deficiet de stirpe uestra ligna cedens, aquas
que portans in domum dei mei. Qui responde-
runt. Nunciatum est nobis seruis tuis quod
promisisset dominus deus tuus moysi seruo suo:
ut traderet uobis omnem terram et disperderet
cunctos habitatores eius. Timuimus igitur
ualde et prouidimus animabus nostris, uestro terro-
re compulsi. et hoc consilium inimus. Nunc
autem in manu tua sumus: quod tibi bonum et
rectum uidetur fac de nobis. Fecit ergo io
sue ut dixerat: et liberauit eos de manu
filiorum israel. ut non occiderentur. Decreuitque
iosue in illo die esse eos in ministerium
cuncti populi et altaris domini. cedentes ligna
et aquas comportantes usque in presens tempus.
in loco quem dominus elegisset.
Que cum audisset adonisedech rex ieru
salem. quod scilicet cepisset iosue hai.
et subuertisset eam. sicut enim fecerat hie
richo et regi eius. sic fecit hai et regi illius.
et quod transfugissent gabaonite ad israel.
et essent federati eorum. timuit ualde. Urbs
enim magna erat gabaon. et una regalium
ciuitatum. et maior oppido hai: omnes
que bellatores eius fortissimi. Misit ergo
adonisedech rex ierusalem ad oham re-
gem hebron. et ad pharam regem hieri
moth: ad iaphie quoque regem lachis.
et ad dabir regem eglon. dicens. Ascen-
dite ad me et ferte presidium. ut expug
nemus gabaon. quare transfugerit ad iosue et
ad filios israel. Congregati igitur ascenderunt
quinque reges amorreorum. rex ierusalem. rex
hebron. rex hierimoth. rex lachis. rex
eglon simul cum exercitibus suis. et castra
metati sunt circa gabaon oppugnantes eam.
Habitatores autem gabaon urbis obsesse
miserunt ad iosue qui tunc morabatur
in castris apud galgalam. et dixerunt ei. Ne
retrahas manus tuas ab auxilio seruorum
tuorum. Ascende cito et libera nos. ferque presi
dium. Conuenerunt enim aduersum nos omnes
reges amorreorum qui habitabant in montanis

Ascenditque iosue de galgalis. et omnis exer
citus bellatorum cum eo: uiri fortissimi. Dixitque
dominus ad iosue. Ne timeas eos. In manus
enim tuas tradidi illos. Nullus tibi ex eis re
sistere poterit. Irruit itaque iosue super eos re
pente: tota ascendens nocte de galga
lis. Et conturbauit eos dominus a facie israel. con
triuitque plaga magna in gabaon. ac per
secutus est per uiam ascensus bethoron. et
percussit usque azeca et maceda. Cumque fuge
rent filios israel. et essent in descensu bethor
on. dominus misit super eos lapides magnos
de celo usque ad azeca. et mortui sunt multo
plures lapidibus grandinis quam quos
gladio percusserant filii israel. Tunc locutus
est iosue domino. in die qua tradidit amor
reum in conspectu filiorum israel. dixitque coram
eis. Sol contra gabaon ne mouearis. et lu
na contra uallem aialon. Steteruntque
sol et luna donec ulcisceretur se gens
de inimicis suis. Nonne hoc scriptum est
in libro iustorum? Stetit itaque sol in medi
o celi: et non festinauit occumbere spacio
unius diei. Non fuit antea et postea tam lon
ga dies. obediente domino uoci hominis. et pu
gnante pro israel. Reuersusque est iosue cum
omni israel in castra galgale. Fugerant
enim quinque reges et se absconderant in
spelunca urbis maceda. Nunciatumque
est iosue quod inuenti essent quinque reges
latentes in spelunca urbis maceda.
Qui precepit sociis et ait. Voluite saxa in
gentia ad os spelunce. et ponite uiros
industrios qui clausos custodiant.
Vos autem nolite stare. sed persequimini
hostes. et extremos quosque fugientium
cedite. nec dimittatis eos urbium sua
rum intrare presidia. quos tradidit do
minus deus uester in manus uestras. Cesis
igitur aduersariis plaga magna et usque ad
internitionem pene consumptis. hii qui
israel effugere potuerunt ingressi sunt
ciuitates munitas. Reuersusque est omnis
israel ad iosue in maceda ubi tunc erant
castra sani et integro numero. Nullusque contra
filios israel mutire ausus est. Precepitque io
sue dicens. Aperite os spelunce et produ
cite ad me quinque reges. qui in ea la
tent. Feceruntque ministri ut sibi fuerat

in spelunca. Et eduxerunt ad eum quinque re-
ges de spelunca: regem ierusalem, regem he-
bron, regem hierimoth, regem lachis,
regem eglon. Cumque educti essent ad eum,
vocavit omnes viros israel, et ait ad principes
exercitus qui secum erant: Ite et ponite pe-
des vestros super colla regum istorum. Qui cum
perrexissent et subiectorum pedibus colla calca-
rent, rursum ait ad eos: Nolite timere,
nec paveatis. Confortamini et estote
robusti. Sic enim faciet dominus cunctis hosti-
bus vestris, adversum quos dimicatis.
Percussitque iosue et interfecit eos, atque suspen-
dit super quinque stipites. Fueruntque suspensi
usque ad vesperum. Cumque occumberet sol:
precepit sociis ut deponerent eos de patibu-
lis. Qui depositos proiecerunt in speluncam
in qua latuerant: et posuerunt super os eius
saxa ingentia, que permanent usque in presens.
Eodem die maceda quoque cepit iosu-
e, et percussit in ore gladii, regemque illius
interfecit, et omnes habitatores eius. Non
dimisit in ea saltem ullas reliquias pa-
rvas. Fecitque regi maceda sicut fecerat re-
gi hiericho. Transivitque cum omni israel de
maceda in lebna, et pugnavit contra eam: quam
tradidit dominus cum rege suo in manus israel.
Percusseruntque urbem in ore gladii: et omnes
habitatores eius. Non dimiserunt in ea ul-
las reliquias. Feceruntque regi lebna: sicut fe-
cerant regi hiericho. De lebna transivit
in lachis cum omni israel. Et exercitu per gyrum
disposito, oppugnabat eam. Tradidit-
que dominus lachis in manus filiorum israel. et ce-
pit eam altero die, atque percussit in ore gla-
dii, omnemque animam que fuerat in ea, sicut
fecerat lebna. Eo tempore ascendit yram rex
gazer, ut auxiliaretur lachis. Quem per-
cussit iosue cum omni populo eius, usque
ad internecionem. Transivitque de lachis in
eglon, et circumdedit atque expugnavit
eam eadem die. Percussitque in ore gladii omnes
animas que erant in ea: iuxta omnia que
fecerat lachis. Ascendit quoque cum omni
israel de eglon in ebron, et pugnavit contra eam.
cepitque et percussit in ore gladii: regem
quoque eius et omnia oppida regionis
illius, universasque animas que in ea fuerant
commorate. Non reliquit in ea ullas re-
liquias. Sicut fecerat eglon, sic fecit et he-
bron, cunctaque in ea repperit consumens gla-
dio. Inde reversus in dabir, cepit eam atque va-
stavit. Regem quoque eius et omnia per circuitum
oppida percussit in ore gladii. Non dimisit
in ea ullas reliquias. Sicut fecerat hebron et leb-
na, et regibus earum: sic fecit dabir et regi il-
lius. Percussit itaque iosue omnem terram mon-
tanam et meridianam atque campestrem, et a-
sedoth cum regibus suis. Non dimisit in ea
ullas reliquias, sed omne quod spirare pote-
rat interfecit. sicut preceperat ei dominus deus is-
rael, a cades barne usque gazam. Omnem ter-
ram gessen usque ad gabaon, universos-
que reges et regiones eorum uno impetu cepit
atque vastavit. Dominus enim deus israel pugna-
vit pro eo. Reversusque est cum omni israel ad lo-
cum castrorum in galgala.

Que cum audisset iabin rex asor: misit
ad iobab regem madon, et ad regem seme-
ron, atque ad regem achsaph: ad reges
quoque aquilonis qui habitabant in monta-
nis, et in planitie contra meridiem cenoroth,
in campestribus quoque et in regionibus dor iux-
ta mare: chananeum quoque ab oriente et occi-
dente, et amorreum atque etheum ac phere-
zeum, et iebuseum in montanis, eveum quoque
qui habitabat ad radices hermon in terra
maspha. Egressique sunt omnes cum turmis
suis, populus multus nimis sicut arena que est
in littore maris. equi quoque et currus
immense multitudinis. Conveneruntque omnes
reges isti in unum ad aquas meron ut pu-
gnarent contra israel. Dixitque dominus ad iosue. Ne
timeas eos. Cras enim hac eadem hora ego
tradam omnes istos vulnerandos in conspec-
tu israel. Equos eorum subnervabis, et currus
eorum igni combures. Venitque iosue et omnis
exercitus eius cum eo, adversus illos ad aquas
meron subito, et irruerunt super eos. Tra-
diditque illos dominus in manus israel. Qui percus-
serunt eos: et persecuti sunt usque ad sydonem
magnam et aquas maserephoth, campumque
masphe, qui est ad orientalem illius par-
tem. Ita percussit omnes, ut nullas ex eis dimit-
teret reliquias. Fecitque sicut preceperat ei dominus.
Equos eorum subnervavit, currusque com-
bussit. Reversusque statim cepit asor: et re-
gem eius percussit gladio. Asor enim an-

quitus inter omnia regna haec principatum
tenebat. Percussitque omnes animas quae ibidem
morabantur. Non dimisit in ea ullas reli
quias. sed usque ad internecionem universa va
stavit. Ipsam quoque urbem peremit incen
dio. et omnes per circuitum civitates. reges
que earum cepit. percussit atque delevit. sicut prae
ceperat ei moyses famulus domini. absque ur
bibus quae erant in collibus et in tumulis si
tae. ceteras succendit israhel. unam tantum asor
munitissimam flamma consumpsit. Omnem
que praedam istarum urbium ac iumenta divi
serunt sibi filii israhel. cunctis hominibus
interfectis. Sicut praeceperat dominus moysi ser
vo suo. ita praecepit moyses iosue. et ille
universa complevit. Non praeteriit de uni
versis mandatis. ne unum quidem verbum quod
iusserat dominus moysi. Cepit itaque iosue om
nem terram montanam et meridianam. terramque gos
sen et planitiem et occidentalem plagam
montemque israhel et campestria eius et par
tem montis quae ascendit seir. usque baal
gad per planitiem libani. subter montem her
mon. Omnes reges eorum cepit. percussit et
occidit. Multo tempore pugnavit iosue
contra reges istos. Non fuit civitas quae se non tra
deret filiis israhel. praeter eveum qui habitabat
in gabaon. omnes bellando cepit. Domini
enim sententia fuerat ut indurarentur
corda eorum et pugnarent contra israhel. et cade
rent. et non mererentur ullam clementiam.
ac perirent. sicut praeceperat dominus moysi. In tempore
illo venit iosue et interfecit enacim de
montanis. hebron et dabir et anab. et
de omni monte iuda et israhel. urbesque e
orum delevit. Non reliquit ullum de stirpe
enacim in terra filiorum israhel. absque civi
tatibus gaza et geth et azoto. in quibus sol
relicti sunt. Cepit ergo iosue omnem terram
sicut locutus est dominus ad moysen. et tradi
dit eam in possessionem filiis israhel. se
cundum partes et tribus suas. Quievitque
terra a proeliis. Hii sunt reges quos
percusserunt filii israhel. et possederunt ter
ram eorum trans iordanem ad solis ortum.
a torrente arnon usque ad montem her
mon. et omnem orientalem plagam.
quae respicit solitudinem. Seon rex
ammorreorum qui habitabat in esebon
dominatus est ab aroer quae sita est super ri
pam torrentis arnon. et mediae partis in
valle dimidiique galaad usque ad torren
tem iaboc qui est terminus filiorum ammon.
et a solitudine usque ad mare chenereth
contra orientem. et usque ad mare deserti quod est ma
re salsissimum ad orientalem plagam per
viam quae ducit bethiesimoth. et ab australi
parte quae subiacet aseloth usque phas
ga. Terminus og regis basan. de reliquiis
raphaim qui habitavit in astaroth et in e
drai. et dominatus est in monte hermon
et in salacha. atque in universa basan us
que ad terminos gessuri et machati et dimidiae partis
galaad. terminum seon regis esebon. Mo
yses famulus domini et filii israhel percusserunt
eos. Tradiditque terram eorum moyses in
possessionem rubenitis et gaditis.
et dimidiae tribui manasse. XII
Hii sunt reges terrae quos percussit iosue
et filii israhel trans iordanem ad occiden
talem plagam. a baalgad in campo li
bani usque ad montem cuius pars ascendit
in seir. Tradiditque eam iosue in posses
sionem tribubus israhel. singulis partes suas.
tam in montanis quam in planis atque cam
pestribus. In aseroth et in solitudine ac meri
die. hetheus fuit et amorreus. chanane
us et ferezeus. et eveus et iebuseus. Rex
iericho unus. Rex hai quae est ex latere
bethel unus. Rex ierusalem unus. Rex he
bron unus. Rex ierimoth unus. Rex la
chis unus. Rex eglon unus. Rex gazer
unus. Rex dabir unus. Rex gader unus.
Rex herma unus. Rex hered unus.
Rex lebna unus. Rex odollam unus.
Rex maceda unus. Rex bethel unus.
Rex taffua unus. Rex afer unus. Rex
afech unus. Rex saron unus. Rex ma
don unus. Rex asor unus. Rex seme
ron unus. Rex achsaph unus. Rex then
ach unus. Rex mageddo unus. Rex
cedes unus. Rex iachanaam charmeli
unus. Rex dor et provinciae dor unus. Rex
gentium galgal unus. Rex thersa unus.
Omnes reges triginta et unus.
Iosue senex provectaeque aetatis erat. Et di XIII
xit dominus ad eum. Senuisti et longevus
es. Terraque latissima derelicta est quae

necdum est sorte divisa: omnis videlicet
galilea, philisthiim, et universa gessuri.
a fluvio turbido qui irrigat egyptum
usque ad terminos accaron contra aquilonem.
terra chanaan que in quinque regulos phi
listiim dividitur: gazeos et azotios, as
calonitas, gettheos et accaronitas. Ad me
ridiem vero sunt evei; omnis terra chanaan.
et maara sydoniorum: usque affeca, et ter
minos ammorrei. eiusque confinia: li
bani quoque regio. contra orientem a baalgath
sub monte hermon donec ingrediaris
emath: omnium qui habitant in monte, a
libano usque ad aquas masereforth. uni
versique sydonii. Ego sum qui delebo e
os: a facie filiorum israel. Veniat ergo in
partem hereditatis israel: sicut precepi tibi.
Et nunc divide terram in possessionem
novem tribubus, et dimidie tribui
manasse, cum qua ruben et gad posse
derunt terram quam tradidit eis moises
famulus domini trans fluenta iordanis
ad orientalem plagam. ab aroer que
sita est super ripam torrentis arnon, et in
vallis medio universa campestria meda
ba usque dibon, et cunctas civitates se
on regis amorrei qui regnavit in ese
bon usque ad terminos filiorum amon et
galaad ac terminum gessuri et machati.
omnemque montem hermon et universam
basan usque ad selecha omne regnum og
in basan: qui regnavit in astaroth et in
edraim. Ipse fuit de reliquiis rapha
im: percussitque eos moyses atque delevit.
Noluerunt disperdere filii israel gessuri
et machati: et habitaverunt in medio israel
usque in presentem diem. Tribui autem levi
non dedit possessionem. sed sacrificia et vic
time domini dei israel ipsa est eius hereditas.
sicut locutus est illi. Dedit ergo moyses
possessionem tribui filiorum ruben: iuxta
cognationes suas. Fuitque terminus eorum ab a
roer que sita est super ripam torrentis ar
non. et in valle eiusdem torrentis me
dia universam planitiem que ducit meda
ba et esebon cunctosque viculos earum qui
sunt in campestribus: Dibon quoque et
bamothbaal. et oppidum baalmaon et
iessa. et cedimoth. et mephaath. et cari
athaim: et sabaman et sarathasar in
monte convallis bethfeor et asedoth
phasga et bethaisimoth. omnes ur
bes campestres. universaque regna seon
regis ammorrei qui regnavit in e
sebon. quem percussit moyses cum princi
pibus madian. evem, et recem et sur
et ur et rebee duces seon habitatores
terre. et balaam filium beor ariolum oc
ciderunt filii israel gladio, cum ceteris interfectis.
Factusque est terminus filiorum ruben: ior
danis fluvius. Hec est possessio rube
nitarum per cognationes suas. urbium et vi
culorum. Deditque moyses tribui gad
et filiis eius per cognationes suas, pos
sessionem. cuius hec divisio est. Termi
num iazer omnes civitates galaad. et di
midiamque partem terre filiorum amon. us
que ad aroer que est contra rabba, et ab esebon
usque ramoth, masphe et bathanim. et
a manaim usque ad terminos dabir: In
valle quoque betharam et bethnemra
et socoth. et safan. reliquam partem regni
seon regis esebon. Huius quoque iorda
nis finis est. usque ad extremam partem
maris cenereth: trans iordanem ad orien
talem plagam. Hec est possessio filio
rum gad per familias suas. civitates et vil
le earum. Et dimidie tribui manasse
filiisque eius iuxta cognationes suas
possessionem, cuius hoc principium est. A ma
naim. et universam basan et cuncta regna
og regis basan. omnesque vicos iair qui
sunt in basan sexaginta oppida et di
midiam partem galaad et astaroth et e
drai urbes regni og in basan filiis ma
chir: filii manasse. dimidie partis fi
liorum machir. iuxta cognationes suas.
Hanc possessionem divisit moyses in cam
pestribus moab trans iordanem contra
iericho ad orientalem plagam. Tribui
autem levi non dedit possessionem: quoniam dominus
deus israel ipse est possessio eius. ut locutus est illi.

Hoc est quod possederunt filii israel
in terra chanaan quam dederunt eis elea
zar sacerdos et iosue filius nun. et princi
pes familiarum per tribus israel sorte omnia
dividentes sicut preceperat dominus in manu
moysi novem tribubus et dimidie tri

viii. Duabus enim tribubus et dimidie tri-
bui dederat moyses trans iordanem pos-
sessionem. absque levitis qui nichil terre
acceperunt inter fratres suos. Sed in eorum suc-
cesserunt locum filii ioseph in duas divi-
si tribus manassem et ephraym. nec ac-
ceperunt levite aliam in terra partem
nisi urbes ad habitandum. et suburbana
earum ad alenda iumenta et pecora sua. Si-
cut preceperat dominus moysi ita fecerunt filii is-
rahel et diviserunt terram. Accesserunt
itaque filii iuda ad iosue in galgalis.
Locutusque est ad eum chaleph filius ie-
phone cenezeus. Nosti quid locutus
sit dominus ad moysen hominem dei. de me
in cades barne. Quadraginta annorum eram
quando misit me moyses famulus domini de ca-
des barne ut considerarem terram. nunci-
avique ei quod mihi verum videbatur. Fratres autem
mei qui ascenderant mecum dissolverunt
cor populi. et nichilominus ego secutus sum
dominum deum meum. Iuravitque moyses in
die illo dicens. Terra quam calcavit pes
tuus erit possessio tua et filiorum tuorum in
eternum. quia secutus es dominum deum tuum. Con-
cessit ergo dominus vitam mihi. sicut pollicitus est
usque in presentem diem. Quadraginta et quin-
que anni sunt ex quo locutus est dominus verbum
istud ad moysen. quando ambulabat israhel
per solitudinem. Hodie octoginta quinque
annorum sum. sic valens ut eo valebam
tempore quando ad explorandum missus sum. Illi-
us in me temporis fortitudo usque hodie perse-
verat. tam ad bellandum quam ad gradi-
endum. Da ergo michi montem istum quem pol-
licitus est dominus. te quoque audien-
te in quo enachim sunt et urbes ma-
gne atque munite. si forte sit dominus me-
cum et potuero delere eos. Benedixitque ei
iosue. et tradidit hebron in possessionem.
atque ex eo fuit hebron chaleph filio ie-
phone cenezeo usque in presentem diem.
quia secutus est dominum deum israhel. Nomen ebron
ante vocabatur cariatharbe. Adam maxi-
mus ibi inter enachim situs est. Et terra cessa-
vit a preliis.

Igitur sors filiorum iude per cognationes
suas ista fuit. A termino edom usque ad
desertum syn contra meridiem. et usque ad extremam
partem australis plage. Initium eius a sum-
mitate maris salsissimi. et a lingua eius que
respicit meridiem egrediturque contra ascen-
sum scorpionis et pertransit in sina. ascen-
ditque in cades barne. et pervenit in esron.
ascendens addara et circuiens carcaa at-
que inde pertransiens in asemona. et perveniens
ad torrentem egypti. Eruntque termini eius
mare magnum. Hic erit finis meridiane
plage. Ab oriente vero erit initium mare
salsissimum usque ad extrema iordanis.
et ea que respiciunt aquilonem a lingua
maris usque ad eundem iordanis fluvi-
um. Ascenditque terminus in bethagla. et per-
transit ab aquilone in betharaba. ascen-
dens ad lapidem boen filii ruben et ten-
dens usque ad terminos debera de valle a-
chor. contra aquilonem respiciens galgala.
que est ex adverso ascensionis adommim. ab
australi parte torrentis. transitque aquas
que vocantur fons solis. et erunt exitus
eius ad fontem rogel. Ascenditque per con-
vallem filii ennom ex latere iebusei
ad meridiem. hec est ierusalem. Et inde se erigens
ad verticem montis qui est contra geennon ad
occidentem in summitate vallis raphaim
contra aquilonem. Pertransitque a vertice montis
usque ad fontem aque nepthoa. et pervenit
usque ad vicos montis ephron. Inclina-
turque in bala que est cariathiarim. id est urbs
silvarum. et circuit de bala contra occiden-
tem usque ad montem seyr. Transitque iuxta
latus montis iarim ad aquilonem in
cheslon. et descendit in bethsames. et tran-
sit in thamna. et pervenit contra aquilonem
partis accaron ex latere. Inclinaturque
sechrona. et transit montem bala. et per-
venitque in gebneel et maris magni
contra occidentem fine concluditur. Hii sunt
termini filiorum iuda per circuitum in cogna-
tionibus suis. Chaleph vero filio iepho-
ne dedit partem in medio filiorum iuda.
sicut preceperat ei dominus. cariatharbe patris e-
nach. ipsa est ebron. Delevitque ex ea ca-
leph tres filios enach. sesai. et haiman.
et tholmai. de stirpe enach. Atque inde con-
scendens venit ad habitatores dabir. que
prius vocabatur cariathsepher. id est ci-
vitas litterarum. Dixitque chaleph. Qui per-

cusserit cariath sepher et ceperit eam: da-
bo illi axam filiam meam uxorem. Cepit-
que eam othoniel filius cenez frater chaleph
iunior. Deditque ei axam filiam suam uxo-
rem. Que cum pergerent simul, suasit ei
uir suus ut peteret a patre suo agrum.
Suspirauitque ut sedebat in asino. Cui
chaleph. Quid habes inquit? At illa re-
spondit. Da michi benedictionem tuam. Ter-
ram australem et arentem dedisti michi iun-
ge et irriguam. Deditque ei chaleph irri-
guum superius et inferius. Hec est possessio
tribus filiorum iuda per cognationes suas. Erant-
que ciuitates sue ab extremis partibus
filiorum iuda: iuxta terminos edom a meri-
die: capseel. et eder. et iagur. et cyna. et di-
mona. et adada. et cedes. et asor. et iethnam.
ziph. et thelem. baloth. et asor noua. et
carioth. esron. hec est asor. amam. same. et
molada. et aser gadda. et asemon. et be-
thfeleth. et aser sual. et bersabee. et ba-
ziothia. et baala. et iim. et esem. et el-
tholad. et cesil. et arma. et siceleg. et me-
demena. et sensenna. lebaoth. et selim.
et ahen. et remmon. omnes ciuitates uiginti
nouem et uille earum. In campestribus uero
estaol. et sarea. et asena. et zanoe. et enga-
nim. et aphua. et enaim. et ierimoth. adulla
socho. et azeca. et saraim. et adithaim. et ge-
dera. et giderothaim. urbes quattuordecim. et uil-
le earum. Sanan. et adesa. et magdalgad. et de-
leam. et mesepha. et iecthel. lachis. et bascath
et eglon. chebbon. et leemas. et cethlis. et
gideroth. et bethdagon. et neema. et mace-
da. ciuitates sedecim et uille earum. La-
bana. et ether. et asan. iepta. et esna. et ne-
sib. ceila. et achzib. et maresa. ciuitates
nouem et uille earum. Accaron cum uicis et
uillulis suis. ab accaron usque ad mare
omnia que uergunt ad azotum. et uicu-
los eius. Azotus cum uicis et uillulis suis.
Gaza cum uiculis et uillulis suis. usque ad
torrentem egypti. et mare magnum termi-
nus eius. Et in monte. samir. et iether.
et socho. et edenna. cariathsenna.
hec est dabir. anab. et istemo. et anim. go-
sen. et olon. et gilo. ciuitates undecim
et uille earum. Arab. et roma. et esaam. ia-
num. et bethafua. et afeca. amnata. et
cariatharbe. hec est ebron. et sior. ciui-
tates nouem et uille earum. Maon. et car-
mel. et ziph. et iota. et iezrael. et iucadam.
et zanoe. et accaim. gabaa. et thamna. ciui-
tates decem et uille earum. Alul. et beth-
sur. et gedor. mareth. et bethanoth. et
eltecen. ciuitates sex et uille earum.
Cariathbaal. hec est cariathiarim urbs
siluarum. et arebba. ciuitates due et uil-
le earum. In deserto. betharaba. meddin. et
sachacha. nebsan. et ciuitas salis. et enga-
di. ciuitates sex et uille earum. Iebuseum
autem habitatorem ierusalem non potuerunt filii
iuda delere. Habitauitque iebuseus cum
filiis iuda in ierusalem. usque in presentem diem.

Cecidit autem sors filiorum ioseph ab
iordane contra iericho et aquas eius. ab
oriente solitudo. que ascendit de iericho
ad montana bethel. et egreditur de be-
thel luzam. transitque terminum archi-
tharoth. et descendit ad occidentem iux-
ta terminum iefleti. usque ad terminos betho-
ron inferioris. et gazer. Finiunturque
regiones eius mari magno quas possede-
runt filii ioseph. manasses et ephraim.
Et factus est terminus filiorum effraim per cogna-
tiones suas. et possessio eorum contra orientem: atha-
roth. addar. usque bethoron superiorem. E-
grediturque confinia in mare. Machmethath
uero aquilonem respicit. et circuit terminos
contra orientem in thanathselo. et pertransit
ab oriente ianoe. descenditque de ianoe in
atharoth et noaratha. et peruenit in ieri-
cho. et egreditur ad iordanem. De thafua
transitque contra mare in uallem harundineti.
Suntque egressus eius in mare salsissimum.
Hec est possessio tribus filiorum effraim per
familias suas. Urbesque separate sunt filiis
effraim in medio possessionis filiorum ma-
nasse. et uille earum. Et non interfecerunt filii
effraim chananeum qui habitabat in
gazer. Habitauitque chananeus in medi-
o effraim usque in diem hanc tributarius.

Cecidit autem sors tribui manasse.
ipse est enim primogenitus ioseph. machir
primogenito manasse patri galaad, qui fuit
uir pugnator. Habuitque possessionem ga-
laad et basan. et reliquis filiorum manasse
iuxta familias suas. filiis abiezer filiis

elech. et filius esriel. et filius sichem. et fi
lius sepher. et filius semida. Isti sunt filii
manasse filii ioseph: mares per cogna
tiones suas. Salphaad vero filio epher. filii
galaad. filii machir. filii manasse: non
erant filii sed sole filie. quarum ista sunt nomina.
maala. noa. et egla. et melcha. et thersa.
Veneruntque in conspectu eleazari sacerdo
tis et iosue filii nun. et principum dicentes. Do
minus precepit per manum moysi. ut daretur no
bis possessio in medio fratrum nostrorum. Deditque
eis iuxta imperium domini possessionem in medio
fratrum patris earum. Et ceciderunt funiculi ma
nasse decem: absque terra galaad. et basan
trans iordanem. Filie enim manasse possede
runt hereditatem in medio filiorum eius. Ter
ra autem galaad cecidit in sortem filiorum
manasse. qui reliqui erant. Fuitque terminus
manasse ab aser machmethath que respicit
sichem. et egreditur ad dexteram iuxta habitato
res fontis taffue. Etenim in sortem ma
nasse ceciderat terra taffue que est iuxta termi
nos manasse. et filiorum effraim. Descen
ditque terminus vallis harundineti in me
ridiem torrentis civitatum effraim, que in
medio sunt urbium manasse. Terminus ma
nasse ab aquilone torrentis. et exitus eius per
git ad mare. ita ut ab austro sit posses
sio ephraim. et ab aquilone manasse. et
utramque claudat mare. Et coniunguntur
sibi in tribu aser ab aquilone. et in tribu ys
sachar ab oriente. Fuitque hereditas ma
nasse in ysachar. et in aser. bethsan et vicu
lis eius. et ieblaam cum villis suis. et habita
tores dor cum oppidis suis. habitatores quo
que endor cum villulis suis. Similiter habitato
res thenach cum viculis suis. et habitatores ma
geddo cum viculis suis. et tercia pars urbis
nofeth. Nec potuerunt filii manasse
has civitates subvertere. sed cepit chanane
us habitare in terra ista. Postquam autem con
valuerunt filii israel. subiecerunt chanane
os. et fecerunt sibi tributarios. nec inter
fecerunt eos. Locutique sunt filii ioseph
ad iosue atque dixerunt. Quare dedisti mihi pos
sessionem sortis et funiculi unius cum sim
tante multitudinis. et benedixerit mihi dominus?
Ad quos iosue ait. Si populus multus es ascen
de in silvam et succide tibi spacia in terra fere
zei et raphaim. quia angusta est tibi posses
sio montis effraim. Cui responderunt filii io
seph. Non poterimus ad montana conscen
dere. cum ferreis curribus utantur cha
nanei. qui habitant in terra campestri.
in qua site sunt bethsan cum viculis suis et
iezrahel mediam possidens vallem. Dix
itque iosue ad domum ioseph: effraim et
manassem. Populus multus es et magne
fortitudinis. Non habebis sortem unam.
sed transibis ad montem et succides tibi. atque
purgabis ad habitandum spacia. et poteris ultra
procedere cum subverteris chananeum:
quem dicis ferreos habere currus et esse
fortissimum.

XVIII Congregatique sunt omnes filii israel in sylo.
ibique fixerunt tabernaculum testimonii:
et fuit eis terra subiecta. Remanserant
autem filiorum israel septem tribus que necdum ac
ceperant possessiones suas. Ad quos iosu
e ait. Usque quo marcetis ignavia: et
non intratis ad possidendam terram quam dominus
deus patrum vestrorum dedit vobis. Eligite de
singulis tribubus ternos viros. ut mit
tam eos et pergant atque circueant terram. et de
scribant eam iuxta numerum uniuscuiusque mul
titudinis. referantque ad me quod descrip
serint. Dividite vobis terram in sep
tem partes. Iudas sit in terminis suis ab
australi plaga. et domus ioseph ab a
quilone. Mediam inter hos terram in sep
tem partes describite. et huc venietis
ad me. ut coram domino deo vestro mittam hic
vobis sortem: quia non est inter vos pars levi
tarum. sed sacerdocium domini hec est eorum heredi
tas. Gad autem et ruben. et dimidia tribus
manasse iam acceperant possessiones
suas trans iordanem ad orientalem
plagam: quas dedit eis moyses fa
mulus domini. Cumque surrexissent vi
ri ut pergerent ad describendum terram.
precepit eis iosue dicens. Circuite ter
ram et describite eam: ac revertimini
ad me. ut hic coram domino deo vestro
in sylo mittam vobis sortem. Itaque pe
rexerunt. et lustrantes eam. in septem
partes diviserunt. scribentes in volu
mine. Reversique sunt ad iosue in castra
sylo. Qui misit sortes coram domino deo

in sylo. diuisitque terram filiis israel in se-
ptem partes. Et ascendit sors prima fi-
liorum beniamin per familias suas. ut pos-
siderent terram inter filios iuda et filios io-
seph. Fuitque terminus eorum contra aquilonem
a iordane pergens iuxta latus iericho
septentrionalis plage. et inde contra occidentem
ad montana conscendens. et perueniens
ad solitudinem bethauen. Atque pertransi-
ens iuxta luzam ad meridiem. ipsa est bet-
hel. descenditque in astaroth adar in mon-
tem qui est ad meridiem bethoron infe-
rioris. et inclinatur circuiens contra mare
a meridie montis qui respicit bethoron
XVIII contra affricum. Suntque exitus eius in cariat-
baal que uocatur cariathiarim. urbem
filiorum iuda. Hec est plaga maris contra
mare et occidentem. A meridie autem ex
parte cariathiarim egreditur terminus
contra mare. et peruenit usque ad fontem aq-
uarum nepthoa. descenditque in partem montis
que respicit uallem filiorum ennon. et est contra
septentrionalem plagam. in extrema par-
te uallis raphaim. descenditque in geen-
non id est uallis ennon iuxta latus iebu-
sei ad austrum. et peruenit ad fontem rogel.
transiens ad aquilonem et egrediens ad
ensemes. id est fontem solis. et pertransit
usque ad tumulos. qui sunt e regione ascen-
sus adomim. Descenditque ad aben boen
id est lapidem boen filii ruben. et per-
transit ex latere aquilonis ad campestria.
Descenditque in planitiem et pretergre-
ditur contra aquilonem bethagala. Suntque egres-
sus eius contra linguam maris salsissimi ab aqui-
lone in fine iordanis ad australem
plagam. qui est terminus illius ab oriente.
Hec est possessio filiorum beniamin per
terminos suos in circuitu et familias sin-
gulas. Fueruntque ciuitates eius iericho.
et bethagla. et uallis casis. bethiraba.
et sagaraim. et bethel. et auim. et afara.
et offira. uilla. hemona. et ofni. et gabee.
ciuitates duodecim et uille earum. Ga-
baon. et rama. et beroth. et mesphe. chafe-
ra. et amosa. et recem. iarahel. et tharela.
et sela. eleph. et iebus que est ierusalem ga-
baath. et cariath. ciuitates quatuordecim et
uille earum. Hec est possessio filiorum be-
niamin iuxta familias suas.
Et egressa est sors secunda filiorum symeon per
cognationes suas. Fuitque hereditas eorum
in medio possessionis filiorum iuda. Ber-
sabee. et sabee. et molada. et asersua-
la. et asem. et betholath. bethulam
et sicelech. et bethmarchaboth. asersu-
sa. et bethlebaoth. et sarohen. ciuitates
tredecim. et uille earum. Ayn. et remmon. et
ethar. et asan. ciuitates quatuor et uille
earum. Omnes uiculi per circuitum urbium
istarum usque ad baalath beer rameth contra au-
stralem plagam. Fuerunt omnes ciuitates
xvii. et uille earum. Hec est hereditas
filiorum symeon. iuxta cognationes suas
in funiculo et possessione filiorum iuda.
quia maior erat. et ideo possederunt filii
symeon in medio hereditatis eorum. Ce-
cidit quoque sors tertia filiorum zabulon per co-
gnationes suas. Et factus est terminus possessio-
nis eorum usque sarith. Ascenditque de mari
et medala. et peruenit in debaseth. usque ad
torrentem qui est contra iecenam. et reuertitur de
sarith contra orientem in fines ceseleth
tabor. et egreditur ad abereth. ascendit-
que contra iafie. inde pertransit ad orientalem
plagam gethefer. et thacasin. et egredi-
tur in remmon. amtar. et noa. et circuit
ad aquilonem. et nathon. suntque egres-
sus eius uallis iepthael. et cathel. et neemaa.
et neelol. et semron. et iedala. et bethlehem
ciuitates duodecim et uille earum. Hec
hereditas tribus filiorum zabulon. per co-
gnationes suas. urbes et uiculi earum. Ys-
sachar egressa est sors quarta per cognationes
suas. Fuitque eius hereditas iezrahel.
et casaloth. et sunem. et apharaim. et seon.
et anaarath. et rabith. et cesion. Abes. et ra-
meth. et engannim. et enadda. et beth-
feses. et peruenit terminus eius usque ad tha-
bor. et sasimma. et bethsemes. eruntque exitus
eius iordanis. ciuitates xvi. et uille e-
arum. Hec est possessio filiorum ysachar.
per cognationes suas. urbes et uiculi earum.
Ceciditque sors quinta tribui filiorum aser
per cognationes suas. Fuitque terminus eorum al-
cath. et acli. et beten. et axaph. et elmelech. et
amad. et mesal. et peruenit usque ad carme-
lum maris. et sior. labanath. ac reuertitur

contra orientem bethdagan. et pertransit usque za
bulon et vallem iepthael contra aquilonem
in bethemech et nehiel. egrediturque ad
levam cabul et acran et hoob et ammon
et chana usque ad sydonem magnam.
revertiturque in orma usque ad civitatem
munitissimam tyrum et usque osam. Eruntque
egressus eius in mare de funiculo acz
ib et amma et afech et roob. civita
tes viginti due et ville earum. Hec est
possessio filiorum aser per cognationes suas.
urbesque et viculi earum. Filiorum neptali
sexta pars cecidit per familias suas. Et
cepit terminus de heleph et elon in saananim
et adami que est neceb et iebnahel usque le
cum et egressus eorum usque ad iordanem. rev
ertiturque terminus contra occidentem in aznoth
thabor. atque inde egreditur in ucuca. et per
transit in zabulon contra meridiem. et in aser
contra occidentem. et in iuda ad iordanem contra
ortum solis. civitates munitissime. as
sedim. ser et ammath et reccath. et ce
nereth. et edema et arama. asor et cedes
et edrai. nasor et ieron et magdalel. ho
rem et bethanath et bethsames. civita
tes decem et novem et ville earum. Hec
est possessio tribus filiorum neptali per co
gnationes suas. urbes et viculi earum.
Tribui filiorum dan per familias suas e
gressa est sors septima. Et fuit terminus
possessionis eius saraa et esthaol et hir
semes. id est civitas solis. selebin et aialon.
et iethala. elon et themna et accron et
elthecen et gebthon et balaath. iud et be
nebarach et gethremon. atque iercon.
et arecon cum termino qui respicit iop
pen. et in ipso fine concluditur. Ascenderuntque
filii dan et pugnaverunt contra lesem. cepe
runtque eam et percusserunt eam in ore gla
dii. ac possederunt et habitaverunt in ea. vo
cantes nomen eius lesemdan ex nomine dan
patris sui. Hec est possessio tribus filiorum
dan per cognationes suas. urbes et viculi
earum. Cumque complesset terram sorte di
videre singulis per tribus suas. dederunt
filii israel possessionem iosue filio nun
in medio sui iuxta preceptum domini. urbem
quam postulavit thamnathsaraa in monte
ephraim. et edificavit civitatem habitavit
que in ea. Hee sunt possessiones quas sorte
diviserunt eleazar sacerdos et iosue filius nun
et principes familiarum ac tribuum filiorum israel
in sylo. coram domino ad ostium tabernaculi
testimonii. partitique sunt terram.
Et locutus est dominus ad iosue dicens. Loque XX
re filiis israel. et dices eis. Separate urbes
fugitivorum de quibus locutus sum ad vos
per manum moysi. ut confugiat ad eas qui
cumque animam percusserit nesciens. et possit e
vadere iram proximi qui ultor est sangui
nis. Cum ad unam harum confugerit civitatum.
stabit ante portam civitatis. et loquetur
senioribus urbis illius ea que se comprobent in
nocentem. sicque suscipient eum. et da
bunt ei locum ad habitandum. Cumque ultor
sanguinis eum fuerit persecutus. non tradent
eum in manus eius. quia ignorans percussit proxi
mum eius. nec ante biduum vel triduum eius
esse probatur inimicus. Et habitabit in ci
vitate illa. donec stet ante iudicium cau
sam reddens facti sui. et moriatur sacerdos
magnus qui fuerit in illo tempore. Tunc
revertetur homicida et ingredietur civita
tem et domum suam de qua fugerat. Decreve
runtque cedes in galilea montis neptali.
et sichem in monte effraim. et cariatharbe
be ipsa est hebron in monte iuda. Et trans
iordanem contra orientalem plagam iheri
cho. statuerunt bosor que sita est in
campestri solitudine de tribu ruben. et
ramoth in galaad de tribu gad. et gau
lon in basan de tribu manasse. Hee ci
vitates constitute sunt cunctis filiis israel
et advenis qui habitabant inter eos. ut fu
geret ad eas qui animam nesciens percussisset. et
non moreretur in manu proximi effusum
sanguinem vindicare cupientis. donec sta
ret ante populum expositurus causam suam.
Accesseruntque principes familiarum levi XXI
ad eleazar sacerdotem et iosue filium
nun. et ad duces cognationum per singulas
tribus filiorum israel. locutique sunt ad eos in
sylo terre chanaan atque dixerunt. Dominus precepit
per manum moysi ut darentur nobis ur
bes ad habitandum. et suburbana earum ad alenda
iumenta. Dederuntque filii israel de possessi
onibus suis iuxta imperium domini civitates et
suburbana earum. Egressaque est sors in fami

liũ caath filiorum aaron sacerdotis de tri
bubus iuda et symeon et beniamin: ci
uitates tredecim. Et reliquis filiorum caath
id est leuitis qui superfuerant de tribu ef
fraim et dan et dimidie tribus manasse
XX ciuitates decem. Porro filiis gerson egres
sa est sors ut acciperent de tribubus ysach
ar et aser. neptalim. dimidiaque tribu
manasse in basan ciuitates numero trede
cim. Et filiis merari per cognationes suas
de tribubus ruben et gad et zabulon ur
bes .xii. Dederuntque filii israhel leuitis ci
uitates et suburbana earum sicut precepit dominus
per manum moysi: singulis sorte tribuen
tes. De tribubus filiorum iuda et symeon.
dedit iosue ciuitates quarum ista sunt nomina.
filiis aaron per familias caath leuitici
generis. Prima enim sors illis egressa est ca
riatharbe patris enach que uocatur ebron
in monte iuda. et suburbana eius per
circuitum. Agros uero et uillas eius dede
rant chaleph filio iephone ad possi
dendum. Dedit quoque filiis aaron sa
cerdotis ebron confugii ciuitatem ac sub
urbana eius. et lebnam cum suburbanis
suis. et iether et esthimon. et holon. et da
bir et ain et iethan et bethsemes. cum
suburbanis suis ciuitates nouem. de tri
bubus ut dictum est duabus. De tribu autem
filiorum beniamin. gabaon et gabee. et a
nathoth et almon cum suburbanis suis.
ciuitates quatuor. Omnes simul ciuitates
filiorum aaron sacerdotum tredecim cum suburba
nis suis. Reliquis uero per familias filio
rum caath leuitici generis: hec est data posses
sio. De tribu ephraim urbes confugii si
chem cum suburbanis suis. in monte ef
fraim. et gazer et cebsaim et bethoron cum
suburbanis suis. ciuitates quatuor. De
XXI tribu quoque dan. helthece et gebethon.
et ahylon et gethremon. cum suburbanis
suis. ciuitates quatuor. Porro de dimidia
tribu manasse. anach et gethremon.
cum suburbanis suis. ciuitates due. Omnes
ciuitates decem et suburbana earum da
te sunt filiis caath: inferioris gradus.
Filiis quoque gerson leuitici generis dedit
de dimidia tribu manasse confugii ci
uitatem: gaulon in basan et bosram
cum suburbanis suis ciuitates duas. Por
ro de tribu ysachar: chesion et dabira
et iarmoth et engannim cum suburbanis suis
ciuitates .iiii. De tribu autem aser: masal
et abdon et elchath et roob. cum suburbanis
suis. ciuitates quatuor. De tribu quoque ne
ptalim ciuitatem confugii cedes in galilea
et amothdor et carthan. cum suburbanis suis
ciuitates tres. Omnes urbes familiarum ger
son .xiii. cum suburbanis suis. Filiis autem me
rari inferioris gradus per familias suas
data est de tribu zabulon iecnam et
cartha. et demna et naalol. ciuitates qua
tuor cum suburbanis suis. De tribu gad
ciuitates confugii ramoth in galaad
et manaim. et esebon. et iazer. ciuitates
quatuor cum suburbanis suis. De tribu ru
ben ultra iordanem contra hiericho ciuita
tes refugii bosor in solitudine mi
sor et iaser et gethson et maspha ciuitates
quatuor cum suburbanis suis. Omnes urbes
filiorum merari per familias et cognationes
suas: duodecim. Itaque uniuerse ciuita
tes leuitarum in medio possessionis fi
liorum israhel. fuerunt .xl. octo. cum subur
banis suis: singule per familias distri
bute. Deditque dominus deus israheli omnem
terram quam traditurum se patribus eorum iura
uerat. et possederunt illam atque habita
uerunt in ea. Dataque est ab eo pax in omnes per circuitum
nationes per circuitum: et nullus eis
hostium resistere ausus est. sed cuncti in
eorum ditione redacti sunt. Ne unum qui
dem uerbum quod illis prestaturum se esse
promiserat irritum fuit. sed rebus expleta
sunt omnia.

Eodem tempore uocauit iosue rubenitas
et gaditas et dimidiam tribum ma
nasse. et dixit ad eos. Fecistis omnia que
uobis precepit moyses. famulus domini. mihi
quoque in omnibus obedistis. nec reli
quistis fratres uestros longo tempore usque in presen
tem diem: custodientes imperium domini
dei uestri. Quia igitur dedit dominus
deus uester fratribus uestris quietem ac pacem. sicut
pollicitus est. reuertimini et ite in ta
bernacula uestra. et in terram possessionis
uestre quam tradidit uobis moyses famu
lus domini trans iordanem: tantum custodite

ut custodiatis attente et opere compleatis
mandatum et legem quam praecepit vobis
moyses famulus domini. ut diligatis do-
minum deum vestrum et ambuletis in omnibus
viis eius et observetis mandata illius. ad-
haereatisque ei ac serviatis in omni corde et
in omni anima vestra. Benedixitque eis iosue
et dimisit eos. Qui reversi sunt in taber-
nacula sua. Tribui autem manasse me-
diae possessionem moyses dederat in ba-
san. et idcirco mediae quae superfuit de-
dit iosue sortem inter ceteros fratres suos trans
iordanem ad occidentalem plagam. Cumque
dimitteret eos in tabernacula sua et
benedixisset illis: dixit ad eos. In multa sub-
stantia atque divitiis revertimini ad se-
des vestras. cum argento et auro. aere ac fer-
ro et veste multiplici. Dividite praedam
hostium cum fratribus vestris. Reversique sunt
et abierunt filii ruben et filii gad et dimi-
dia tribus manasse a filiis israel. de silo
quae sita est in chanaan. ut intrarent ter-
ram galaad terram possessionis suae.
quam obtinuerant iuxta imperium domini in
manu moysi. Cumque venissent ad tu-
mulos iordanis in terra chanaan edi-
ficaverunt iuxta iordanem altare infi-
nitae magnitudinis. Quod cum audis-
sent filii israel et ad eos certi nuncii de-
tulissent aedificasse filios ruben et
gad et dimidiam tribum manasse altare
in terra chanaan super iordanis tumu-
los contra filios israel: convenerunt omnes
in silo. ut ascenderent et dimicarent
contra eos. Et interim miserunt ad illos
in terram galaad. finees filium elea-
zari sacerdotem. et decem principes cum
eo. singulos de tribubus singulis. Qui
venerunt ad filios ruben et gad et dimidi-
ae tribus manasse in terram galaad. dixe-
runtque ad eos. Haec mandat omnis po-
pulus domini. Quae est ista transgressio? Cur re-
liquistis dominum deum israel. aedificantes al-
tare sacrilegum et a cultu illius recedentes?
An parum vobis est quod peccastis in beel-
phegor. et usque in praesentem diem macu-
la huius sceleris in nobis permanet. multi
que de populo corruerunt? Et vos hodie
dereliquistis dominum. et cras in universum

israel ira eius desaeviet. Quod si putatis in-
mundam esse terram possessionis vestrae. tran-
site ad terram in qua tabernaculum domini est.
et habitate inter nos. tantum ut a domino et a con-
sortio nostro non recedatis. aedificato alta-
ri praeter altare domini dei nostri. Nonne achan
filius zare praeterit mandatum domini et super
omnem populum israel ira eius incubuit? Et
ille erat unus homo. atque utinam solus peris-
set in scelere suo. Responderuntque filii ruben
et gad et dimidiae tribus manasse. prin-
cipibus legationis israel. Fortissimus deus
dominus israel ipse novit. et israel simul intelli-
get. Si praevaricationis animo hoc altare
construximus: non custodiat nos, sed
puniat nos in praesenti. Et si ea mente fecimus
ut holocausta et sacrificia et pacificas vi-
ctimas super eo imponeremus, ipse quae-
rat et iudicet. et non ea magis cogitatio-
ne atque tractatu ut diceremus. cras
dicent filii vestri filiis nostris. Quid vobis et
domino deo israel? terminum posuit dominus inter
nos et vos. o filii ruben et filii gad
iordanem fluvium. et idcirco partem
non habetis in domino. et per hanc occasionem av-
erterent filii vestri filios nostros a timore domini.
Putavimus itaque melius: et diximus. Ex-
truamus nobis altare non in holocau-
sta neque ad victimas offerendas. sed
in testimonium inter nos et vos. et sobo-
lem nostram vestramque progeniem. ut ser-
viamus domino et iuris nostri sit offerre et
holocausta et victimas et pacificas vic-
timas. et nequaquam dicant cras filii vestri filiis
nostris. non est vobis pars in domino. Quod si
voluerint dicere: respondebunt eis.
Ecce altare domini quod fecerunt patres
nostri. non in holocausta neque in sacrifi-
cium. sed in testimonium nostrum ac vestrum. in
aeternum. Absit a nobis hoc scelus. ut rece-
damus a domino et eius vestigia relin-
quamus: extructo altari ad holocau-
sta et sacrificia et victimas offerendas.
praeter altare domini dei nostri quod extructum est
ante tabernaculum eius. Quibus auditis fi-
nees sacerdos et principes legationis i-
srael qui erant cum eo: placati sunt. et
verba filiorum ruben et gad et dimidiae
tribus manasse libentissime susceperunt.

Dixitque Fineés filius Eleazari sacerdotis ad
eos. Nunc scimus quod nobiscum sit Dominus quoniam
alieni estis a praevaricatione hac, et liberastis
filios Israel de manu Domini. Reversusque est
cum principibus a filiis Ruben et Gad de
terra Galaad finium Chanaan ad filios
Israel: et retulit eis. Placuitque sermo cunc-
tis audientibus. Et laudaverunt Dominum fi-
lii Israel: et nequaquam ultra dixerunt ut
ascenderent contra eos, atque pugnarent,
et delerent terram possessionis eorum. Vo-
caveruntque filii Ruben et filii Gad alta-
re quod extruxerant: Testimonium nostrum,
quod Dominus ipse sit Deus.

XXIII Evoluto autem multo tempore postquam pacem
Dominus dederat Israeli, subiectis in gyro
nationibus universis, et Iosue iam lon-
gaevo et persenilis aetatis, vocavit Iosue
omnem Israelem maioresque natu et
principes ac duces et magistros, dixitque
ad eos: Ego senui, et progressioris ae-
tatis sum. Vosque cernitis omnia quae fece-
rit Dominus Deus vester cunctis per circuitum na-
tionibus, quomodo pro vobis ipse pugnaverit.
Et nunc quae vobis sorte divisit omnem ter-
ram ab orientali parte Iordanis usque
ad mare magnum, multaeque adhuc super-
sunt nationes, Dominus Deus vester disperdet eas,
et auferet a facie vestra, et possidebitis
terram sicut vobis pollicitus est. Tantum con-
fortamini et estote solliciti, ut custo-
diatis cuncta quae scripta sunt in vo-
lumine legis Moysi: et non declinetis ab
eis neque ad dexteram neque ad sinis-
tram: ne postquam intraveritis ad gentes quae
inter vos futurae sunt, iuretis in nomine de-
orum earum, et serviatis eis, et adoretis illos:
sed adhaereatis Domino Deo vestro, quod fecistis
usque in diem hanc. Et tunc auferet Dominus
Deus in conspectu vestro gentes magnas
et robustissimas, et nullus vobis re-
sistere poterit. Unus ex vobis persequetur
hostium mille viros: quia Dominus Deus vester
pro vobis ipse pugnabit, sicut pollicitus
est. Hoc tantum diligentissime praecavete,
ut diligatis Dominum Deum vestrum. Quod si
volueritis gentium harum quae inter vos ha-
bitant erroribus adhaerere, et cum eis mi-
scere connubia atque amicitias copu-
lare: iam nunc scitote quod Dominus Deus vester
non eas deleat ante faciem vestram, sed sint vo-
bis in foveam ac laqueum, et of-
fendiculum ex latere vestro, et sudes
in oculis vestris, donec vos auferat atque
disperdat de terra hac optima, quam tra-
didit vobis. En ego hodie ingredior
viam universae terrae, et toto animo cognosce-
tis quod de omnibus verbis quae se Dominus pre-
staturum vobis esse pollicitus est, unum
non praeterierit in cassum. Sicut ergo im-
plevit opere quod promisit, et prospera cun-
cta venerunt: sic adducet super vos quicquid ma-
lorum comminatus est, donec vos auferat
atque disperdat de terra hac optima quam tra-
didit vobis, eo quod praeteritis pactum Domini
Dei vestri quod pepigit vobiscum, et servieritis diis
alienis et adoraveritis eos: cito atque ve-
lociter consurget in vos furor Domini, et auferemi-
ni de terra hac optima quam tradidit vobis.

Congregavitque Iosue omnes tribus
Israel in Sichem, et vocavit maiores na-
tu ac principes et iudices et magistros:
steteruntque in conspectu Domini. Et ad po-
pulum sic locutus est: Haec dicit Dominus Deus
Israel: Trans fluvium habitaverunt patres
vestri ab initio, Thare pater Abraham et
Nachor: servieruntque diis alienis. Tu-
li ergo patrem vestrum Abraham de Me-
sopotamiae finibus: et adduxi illum in
terram Chanaan. Multiplicavique se-
men eius, et dedi ei Isaac. Illique rursum
dedi Iacob et Esau. E quibus Esau dedi
montem Seir ad possidendum. Iacob vero
et filii eius descenderunt in Aegyptum.
Misique Moysen et Aaron, et percussi Ae-
gyptum multis signis atque portentis. Edu-
xique vos et patres vestros de Aegypto, et ve-
nistis ad mare. Persecutique sunt Aegyptii
patres vestros cum curribus et equitatu
usque ad mare rubrum. Clamaverunt autem ad
Dominum filii Israel. Qui posuit tenebras in-
ter vos et Aegyptios, et adduxit super eos ma-
re, et operuit eos. Viderunt oculi vestri cun-
cta quae in Aegypto fecerim, et habitastis in
solitudine multo tempore. Et introduxi vos
ad terram Amorrhaei, qui habitabat trans Ior-
danem. Cumque pugnarent contra vos, tra-
didi eos in manus vestras, et possedistis ter-

ti eorum atque interfecistis illos. Surrexit
autem balach filius sephor rex moab,
et pugnavit contra israhelem. Misitque et vocavit
balaam filium beor, ut malediceret
vobis. Et ego nolui audire eum: sed e contrario
per illum benedixi vobis, et liberavi vos
de manu eius. Transistisque iordanem,
et venistis ad iericho. Pugnaveruntque contra
vos viri civitatis eius amorreus, et ferezeus,
et chananeus et etheus et gergeseus
et eveus et iebuseus: et tradidi il-
los in manus vestras. Misique ante vos scra-
brones, et eieci eos de locis suis duos
reges amorreorum non in gladio nec
arcu tuo. Dedique vobis terram in qua
non laborastis, et urbes quas non edifica-
stis, ut habitaretis in eis, vineas et oli-
veta que non plantastis. Nunc ergo time-
te dominum, et servite ei perfecto corde atque ve-
rissimo: et auferte deos quibus servie-
runt patres vestri in mesopotamia et in
egypto, ac servite domino. Sin autem vobis
malum videtur ut domino serviatis op-
tio vobis datur. Eligite hodie quod pla-
cet, cui servire potissimum debeatis: u-
trum diis quibus servierunt patres vestri
in mesopotamia, an diis amorreorum
in quorum terra habitatis. Ego autem et do-
mus mea, serviemus domino. Respon-
ditque populus, et ait. Absit a nobis ut relin-
quamus dominum, et serviamus diis alienis.
Dominus deus noster ipse eduxit nos et patres
nostros de terra egypti de domo servitutis.
fecitque videntibus nobis signa ingentia.
et custodivit nos in omni via per quam
ambulavimus, et in cunctis populis per quos
transivimus, et eiecit universas gentes
amorreum habitatorem terre, quam nos intra-
vimus. Serviemus igitur domino: quia ipse est deus
noster. Dixitque iosue ad populum. Non poteritis
servire domino. Deus enim sanctus et fortis
emulator est, nec ignoscet sceleribus
atque peccatis vestris. Si dimiseritis dominum
et servieritis diis alienis, convertet se et af-
fliget vos, atque subvertet, postquam vobis
prestiterit bona. Dixitque populus ad iosue. Ne-
quaquam ita ut loqueris erit, sed domino ser-
viemus. Et iosue ad populum: Testes in-
quit vos estis, quia ipsi elegeritis vobis dominum
ut serviatis ei. Responderuntque. Testes. Nunc ergo
ait, auferte deos alienos de medio
vestrum, et inclinate corda vestra ad dominum
deum israhel. Dixitque populus ad iosue. Domino deo
nostro serviemus: et obedientes erimus
eius preceptis. Percussit igitur iosue in die
illo fedus: et proposuit populo precepta atque iu-
dicia in sichem. Scripsit quoque omnia verba hec
in volumine legis dei. Et tulit lapidem per-
grandem, posuitque eum subter quercum que erat in
sanctuario domini. Et dixit ad omnem populum. En
lapis iste erit vobis in testimonium quod au-
dierit omnia verba domini que locutus est
vobis, ne forte postea negare velitis et
mentiri domino deo vestro. Dimisitque populum sin-
gulos in possessionem suam. Et post hec mor-
tuus est iosue filius nun servus domini centum
decem annorum. Sepelieruntque eum in fini-
bus possessionis sue in thamnathsare que
sita est in monte effraim: a septentrionali
parte montis gaas. Servivitque israhel domino cun-
ctis diebus iosue et seniorum qui longo vixe-
runt tempore post iosue, et qui noverant omnia opera
domini que fecerat in israhel. Ossa quoque ios-
eph que tulerant filii israhel de egypto, sepe-
lierunt in sichem in parte agri quem
emerat iacob a filiis emor patris siche-
m centum novellis ovibus. Et fuit in possessi-
one filiorum ioseph. Eleazar quoque filius
aaron mortuus est. Et sepelierunt eum
in gabaath finees filii eius, que data
est ei in monte effraim. Explicit iosue. In-
cipit liber sophim.
id est iudicum.

I

Post mortem iosue con-
suluerunt filii israhel
dominum dicentes. Quis
ascendet ante nos contra
chananeum, et erit dux
belli. Dixitque dominus: Iu-
das ascendet. Ecce tradidi terram
in manus eius. Et ait iudas symeo-
ni fratri suo. Ascende mecum in sortem
meam, et pugna contra chananeum:
ut et ego pergam tecum in sortem tuam.
Et abiit cum eo symeon. Ascen-
ditque iudas, et tradidit dominus chana-
neum, ac ferezeum in manus eorum:
et percusserunt in bezec decem milia

uiros. Inueneruntque adonibezec in bezec.
et pugnauerunt contra eum, ac percusserunt cha
naneum et ferezeum. Fugit autem adoni
bezec. Quem secuti comprehenderunt. cesis
summitatibus manuum eius ac pedum. Dixitque
adonibezec. Septuaginta reges ampu
tatis manuum ac pedum summitatibus:
colligebant sub mensa mea ciborum reliqui
as. Sicut feci ita reddidit michi deus. Ad
duxeruntque eum in ierusalem: et ibi mortuus
est. Oppugnantes ergo filii iuda ierusalem: ce
perunt eam. et percusserunt in ore gladii: tra
dentes cunctam incendio ciuitatem. Et po
stea descendentes pugnauerunt contra chana
neum: qui habitabat in montanis. et ad
meridiem et in campestribus. Pergensque
iudas contra chananeum qui habitabat in
hebron: cuius nomen fuit antiquitus cari
atharbe. percussit sisai et achiman et thol
mai. atque inde profectus. abiit ad habitatores
dabir. cuius nomen erat uetus cariathsepher:
id est ciuitas litterarum. Dixitque caleph.
Qui percusserit cariathsepher et uastauerit
eam. dabo ei axam filiam meam uxorem. Cum
que cepisset eam othoniel filius cenez:
frater caleph minor: dedit ei filiam suam axam
uxorem. Quam pergentem in itinere admo
nuit uir suus. ut peteret a patre suo
agrum. Que cum suspirasset sedens in
asino: dixit ei caleph. Quid habes? At
illa respondit. Da michi benedictionem.
Quia terram arentem dedisti michi: da
et irriguam aquis. Dedit ergo ei caleph
irriguum superius et irriguum inferius. Fi
lii autem cinei cognati moysi ascenderunt
de ciuitate palmarum cum filiis iuda in de
sertum sortis eius. quod est ad meridiem a
rad. et habitauerunt cum eo. Abiit autem iudas
cum symeone fratre suo: et percusserunt simul
chananeum qui habitabat in sephat: et in
terfecerunt eum. Vocatumque est nomen
urbis horma id est anathema. Cepitque
iudas gazam cum finibus suis. et ascalonem
atque accaron cum terminis suis. Fuitque dominus
cum iuda: et montana possedit. nec po
tuit delere habitatores uallis. quia falca
tis curribus abundabant. Dederuntque ca
leph hebron: sicut dixerat moyses. Qui
deleuit ex ea tres filios enach. Iebuseum
autem habitatorem ierusalem: non deleuerunt filii
beniamin. Habitauitque iebuseus cum filiis
beniamin in ierusalem: usque in presentem
diem. Domus quoque ioseph ascendit in
bethel: fuitque dominus cum eis. Nam cum obsiderent
urbem que prius luza uocabatur: ui
derunt hominem egredientem de ciuita
te. dixeruntque ad eum. Ostende nobis
introitum ciuitatis. et faciemus tecum mi
sericordiam. Qui cum ostendisset eis. percus
serunt urbem in ore gladii. hominem autem
illum et omnem cognationem eius dimise
runt. Qui dimissus abiit in terram etthim
et edificauit ibi ciuitatem. uocauitque
eam luzam. que ita appellatur usque in
presentem diem. Manasses quoque non dele
uit bethsan et thanach cum uiculis suis
et habitatores dor. et ieblaam et mageddo
cum uiculis suis. Cepitque chananeus ha
bitare cum eis. Postquam autem confortatus
est israel. fecit eos tributarios et delere
noluit. Effraim etiam non interfecit chanane
um. qui habitabat in gazer. sed habitauit
cum eo. Zabulon non deleuit habitatores
cetron et naalon. sed habitauit chananeus
in medio eius. factusque est ei tribu
tarius. Aser quoque non deleuit habitato
res accho. et sydonis. alab. et achazib. et
alba. et affec. et roob: habitauitque in me
dio chananei habitatoris illius terre.
nec interfecit eum. Neptalim non dele
uit habitatores bethsames. et bethanath.
et habitauit inter chananeum habitatorem terre.
Fueruntque ei bethsamite et bethanite
tributarii. Artauitque amorreus
filios dan in monte: nec dedit eis
locum ut ad planiora descenderent. Habi
tauitque in monte hares. quod interpretatur te
stacium in aialon et salabim. Et aggra
uata est manus domus ioseph. et fac
tus est ei tributarius. Fuit autem terminus
amorrei ab ascensu scorpionis: petra
et superiora loca.

Ascenditque angelus domini de galgala
ad locum flentium: et ait. Eduxi uos
de egypto. et introduxi in terram pro qua
iuraui patribus uestris. et pollicitus sum
ut non facerem irritum pactum meum uo
biscum in sempiternum: ita dumtaxat

non feriretis fedus cum habitatoribus ter-
re huius. sed aras eorum subverteretis. et noluistis
audire vocem meam. Cur hoc fecistis?
Quamobrem nolui delere eos a facie
vestra, ut habeatis hostes, et dii eorum sint
vobis in ruinam. Cumque loqueretur angelus
domini verba hec ad omnes filios israel. eleva
verunt vocem suam et fleverunt. Et vo
catum est nomen loci illius flentium sive
lacrimarum. Immolaveruntque ibi hostias
domino. Dimisit ergo iosue populum. et a
bierunt filii israel unusquisque in posses
sionem suam, ut obtinerent eam. Servi
eruntque domino cunctis diebus eius, et seni
orum qui longo post eum vixerunt tempore.
et noverant omnia opera domini magna
que fecerat cum israel. Mortuus est autem
iosue filius nun famulus domini centum
et decem annorum. et sepelierunt eum in finibus
possessionis sue in thamnathsare
in monte effraim a septentrionali
plaga montis gaas. Omnisque illa
generatio congregata est ad patres
suos. Et surrexerunt alii qui non nove
rant dominum. et opera que fecerat cum israel.
Feceruntque filii israel malum in conspec
tu domini. et servierunt baalim. ac dimi
serunt dominum deum patrum suorum qui
eduxerat eos de terra egypti. et secuti sunt
deos alienos. deos populorum qui habitabant
in circuitu eorum. et adoraverunt eos. et
ad iracundiam concitaverunt dominum dimit
tentes eum. et servientes baal et astaroth.
Iratusque dominus contra israel tradidit eos in ma
nus diripientium. Qui ceperunt eos.
et vendiderunt hostibus qui habitabant
per gyrum: nec potuerunt resistere adver
sariis suis. sed quocumque pergere voluissent
manus domini erat super eos. sicut locutus est.
et iuravit eis. et vehementer afflicti
sunt. Suscitavitque dominus iudices qui libera
rent eos de vastantium manibus: sed
nec illos audire voluerunt. fornicantes
cum diis alienis. et adorantes eos.
Cito deseruerunt viam per quam ingressi
fuerant patres eorum. et audientes manda
ta domini omnia fecere contraria. Cum
que dominus iudices suscitaret in diebus
eorum flectebatur misericordia. et audiebat af
flictorum gemitus. et liberabat eos de ce
de vastantium. Postquam autem mortu
us esset iudex. revertebantur. et multo
maiora faciebant. quam fecerant pa
tres eorum. sequentes deos alienos et ser
vientes eis et adorantes illos. Non
dimiserunt adinventiones suas. et viam
durissimam per quam ambulare consue
verunt. Iratusque est furor domini in israel
et ait. Quia irritum fecit gens ista pa
ctum meum quod pepigeram cum patribus
eorum. et vocem meam audire contempsit.
et ego non delebo gentes quas dimisit iosu
e et mortuus est. ut in ipsis experiar israel.
utrum custodiant viam domini et ambulent in
ea. sicut custodierunt patres eorum. an non.
Dimisit ergo dominus omnes has nationes.
et cito subvertere noluit. nec tra
didit in manus iosue.

III

Hec sunt gentes quas dominus dereliquit. ut e
rudiret in eis israelem. et omnes qui non no
verant bella chananeorum. et postea di
scerent filii eorum certare cum hostibus. et
habere consuetudinem preliandi. Quinque
satrapas philistinorum. omnemque chana
neum. et sydonium atque eveum qui habi
tabat in monte libano. de monte baal
hermon usque ad introitum emath. Di
misitque eos ut in ipsis experiretur israel.
utrum audiret mandata domini que preceperat
patribus eorum per manum moysi. an non.
Itaque filii israel habitaverunt in medio
chananei. ethei. et amorrei. et ferezei.
et evei. et iebusei. Et duxerunt uxores fi
lias eorum. ipsique filias suas filiis eorum tra
diderunt. et servierunt diis eorum. Fece
runtque malum in conspectu domini. et obli
ti sunt domini dei sui. servientes baalim et
astharoth. Iratusque dominus contra israel tra
didit eos in manus chusanrasathaim
regis mesopotamie. servieruntque ei octo
annis. Et clamaverunt ad dominum. Qui
suscitavit eis salvatorem. et liberavit
eos. othonielem videlicet filium cenez
fratrem chaleb minorem. fuitque in eo
spiritus domini. et iudicavit israel. Egressus
que est ad pugnam. et tradidit dominus in ma
nu eius cusanrasathaim regem sy
rie. et oppressit eum. Quievitque terra .xl. annis

nis. Et mortuus est Othoniel filius
Cenez.
IIII Addiderunt autem filii Israel facere malum
in conspectu Domini. Qui confortavit adver-
sum eos Eglon regem Moab, quia fece-
runt malum in conspectu Domini. Et copu-
lavit ei filios Amon et Amalech. Abiit-
que et percussit Israel, atque possedit urbem
Palmarum. Servieruntque filii Israel Eglon
regi Moab decem et octo annis. Et po-
stea clamaverunt ad Dominum. Qui susci-
tavit eis salvatorem vocabulo Aoth,
filium Gera filii Gemini qui utraque manu
utebatur pro dextera. Miseruntque filii I-
srael per illum munera Eglon regi Moab.
Qui fecit gladium ancipitem, habentem
in medio capulum longitudinis palme manus,
et accinctus est eo subter sagum in dextro
femore. Obtulitque munera Eglon re-
gi Moab. Erat autem Eglon crassus nimis.
Cumque obtulisset ei munera, prosecutus
est socios qui cum eo venerant. Et rever-
sus de Galgalis ubi erant ydola, di-
xit ad regem: Verbum secretum habeo
ad te o rex. Et ille imperavit silentium.
Egressisque omnibus qui circa eum erant,
ingressus est Aoth ad eum. Sedebat autem
in estivo cenaculo solus. Dixitque: Verbum
Dei habeo ad te rex. Qui statim sur-
rexit de trono. Extenditque Aoth ma-
num sinistram, et tulit sicam de dextro
femore suo, infixitque eam in ventrem
eius tam valide ut capulus ferrum
sequeretur in vulnere, ac pinguissimo
adipe stringeretur. Nec eduxit gladium,
sed ita ut percusserat reliquit in corpore.
Statimque per secreta nature alvi ster-
cora proruperunt. Aoth autem clausis di-
ligentissime hostiis cenaculi et ob-
firmatis sera, per posticum egressus est.
Servique regis ingressi viderunt clausas
fores cenaculi, atque dixerunt: Forsitan pur-
gat alvum in estivo cenaculo. Expec-
tantesque diu donec erubescerent, et vi-
dentes quod nullus aperiret, tulerunt clavem,
et aperientes invenerunt dominum suum iacen-
tem in terram mortuum. Aoth autem dum illi
turbarentur effugit, et pertransiit locum ydo-
lorum unde reversus fuerat. Venitque in Sairath

et statim insonuit buccina in monte
Effraym. Descenderuntque cum eo filii Israel,
ipso in fronte gradiente. Qui dixit ad
eos: Sequimini me. Tradidit enim Dominus
inimicos nostros Moabitas in manus
nostras. Descenderuntque post eum, et occupave-
runt vada Iordanis que transmittunt in Mo-
ab. Et non dimiserunt transire quemquam, sed
percusserunt Moabitas in tempore illo circi-
ter decem milia, omnes robustos et fortes
viros. Nullus eorum evadere potuit. Hu-
miliatusque est Moab die illo sub manu
Israel, et quievit terra octoginta annis.
Post hunc fuit Samgar filius Anath, qui
percussit de Phylistiim sexcentos vi-
ros vomere, et ipse quoque defendit Israel.
Addideruntque filii Israel facere malum in conspec-
tu Domini post mortem Aoth, et tradidit illos
Dominus in manu Iabin regis Chanaan, qui
regnavit in Asor, habuitque ducem exercitus sui
nomine Sysaram. Ipse autem habitabat in Haro-
seth gentium. Clamaveruntque filii Israel ad
Dominum. Nongentos enim habebat falcatos
currus, et per viginti annos vehementer oppres-
serat eos. Erat autem Debbora prophetis
uxor Laphidoth que iudicabat populum
in illo tempore. Et sedebat sub palma que
nomine illius vocabatur inter Rama et Be-
thel in monte Ephraim. Ascendebantque
ad eam filii Israel in omne iudicium. Que
misit et vocavit Barach filium Abinoem
de Cedes Neptali. Dixitque ad eum: Prece-
pit tibi Dominus Deus Israel: Vade et duc exer-
citum in montem Thabor, tollesque tecum de-
cem milia pugnatorum de filiis Neptalim
et de filiis Zabulon. Ego autem addu-
cam ad te in loco torrentis Cison Sy-
saram principem exercitus Iabin et currus
eius, atque omnem multitudinem et tradam
eos in manu tua. Dixitque ad eam Barach:
Si venis mecum vadam, si nolueris
venire mecum non pergam. Que dixit ad eum: Ibo
quidem tecum, sed in hac vice tibi victoria
non reputabitur, quia in manu mulieris trade-
tur Sisara. Surrexit itaque Debbora et
perrexit cum Barach in Cedes. Qui accitis
Zabulon et Neptalim ascendit cum de-
cem millibus pugnatorum, habens Debboram
in comitatu suo. Haber autem Cineus

cesserat quondam a ceteris cineis fratribus suis. fi-
liis obab cognati moysi. et tetenderat ta-
bernacula usque ad vallem que vocatur sen-
nim. et erat iuxta cedes. Nunciatumque est
sisare quod ascendisset barach filius abino-
em in montem thabor. et congregavit non-
gentos falcatos currus. omnemque exer-
citum de aroseth gentium. ad torrentem cison.
Dixitque debbora ad barach. Surge. Hec
enim dies in qua tradidit dominus sisaram
in manus tuas. En ipse ductor est tuus;
Descendit itaque barach de monte thabor.
et decem milia pugnatorum cum eo. Perter-
ruitque dominus sisaram et omnes currus eius,
universamque multitudinem in ore gladii
ad conspectum barach. intantum ut sisara de
curru desiliens pedibus fugeret. et barach
persequeretur fugientes currus. et ex-
ercitum usque ad aroseth gentium. et omnis
hostium multitudo usque ad internicionem
caderet. Sisara autem fugiens. pervenit
usque ad tentorium iahel uxoris aber ci-
nei. Erat autem pax inter iabin regem asor
et domum aber cinei. Egressa igitur iahel in
occursum sisare. dixit ad eum. Intra
ad me domine mi intra: ne timeas. Qui
ingressus tabernaculum eius et opertus ab ea
pallio: dixit ad eam. Da mihi obsecro paulu-
lum aque. quia valde sitio. Que aperuit u-
trem lactis. et dedit ei bibere. et operuit
illum. Dixitque sisara ad eam. Sta ante o-
stium tabernaculi. et cum venerit aliquis interro-
gans te dicens numquid hic est aliquis: re-
spondebis. Nullus est. Tulit itaque iahel uxor
aber clavum tabernaculi. assumens pariter
et malleum. et ingressa abscondite et cum silen-
tio posuit supra timpus capitis eius cla-
vum. percussumque malleo defixit in cerebrum
usque ad terram. Qui soporem morti soci-
ans: defecit. et mortuus est. Et ecce barac
sequens sisaram veniebat. Egressaque iahel
in occursum eius. dixit ei. Veni: et o-
stendam tibi virum quem queris. Qui cum
intrasset ad eam: vidit sisaram iacentem
mortuum. et clavum infixum in tempora eius.
Humiliavit ergo deus in die illo iabin
regem chanaan coram filiis israel. Qui cre-
scebant cotidie et forti manu opprime-
bant iabin regem chanaan. donec dele-
rent eum.

V

Cecineruntque debbora et barach filius
abinoem in die illo dicentes. Qui spon-
te obtulistis de israel animas vestras ad pericu-
lum: benedicite domino. Audite reges. per-
cipite auribus principes. Ego sum ego sum
que domino canam. psallam domino deo israel.
Domine cum exires de seir. et transires per regi-
ones edom. Terra mota est. celique ac
nubes distillaverunt aquis. Montes
fluxerunt a facie domini. et synai a facie
domini dei israel. In diebus sangar filii anath
in diebus iahel quieverunt semite. Et qui
ingrediebantur per eas. ambulaverunt
per calles devios. Cessaverunt fortes
in israel. et quieverunt. donec surgeret deb-
bora. surgeret mater in israel. Nova bella
elegit dominus. et portas hostium ipse sub-
vertit. Clipeus et hasta si apparuerint in qua-
draginta milibus israel, cor meum diligit
principes israel. Qui propria voluntate ob-
tulistis vos discrimini: benedicite domino.
Qui ascenditis super nitentes asinos:
et sedetis super iudicio. et ambulatis in via:
loquimini. Ubi collisi sunt currus. et ho-
stium suffocatus est exercitus: ibi narren-
tur iustitie domini. et clementie in fortes is-
rahel. Tunc descendit populus domini ad por-
tas. et obtinuit principatum. Surge sur-
ge debbora. surge surge. et loquere can-
ticum. Surge barach. et apprehende capti-
vos tuos fili abinoem. Salvate sunt re-
liquie populi. Dominus in fortibus dimicavit.
Ex effraim delevit eos in amalech: et
post eum ex beniamin in populos tuos
o amalech. De machir principes descen-
derunt et de zabulon: qui exercitum duce-
rent ad bellandum. Duces ysachar fu-
erunt cum debbora. et barach vestigia
sunt secuti. Qui quasi in preceps ac barra-
trum se discrimini dedit. Diviso contra se
ruben magnanimorum reperta est contentio. Quare
habitas inter duos terminos. ut audias sibi-
los gregum. Diviso contra ruben magna- se
nimorum reperta est contentio. Galaad trans
iordanem quiescebat. et dan vacabat
navibus. Aser habitabat in litore maris.
et in portubus morabatur. Zabulon. et
neptalim obtulerunt animas suas morti: in

regione meroime. Venerunt reges et
pugnaverunt. Pugnaverunt reges chana
an in thanach, iuxta aquas mageddo:
et tamen nichil tulere predantes. De celo di
micatum est contra eos. Stelle manentes
in ordine et cursu suo adversus sisaram pu
gnaverunt. Torrens cison traxit cadave
ra eorum: torrens cadumim. torrens cison.
Conculca anima mea robustos. Ungu
le equorum ceciderunt, fugientibus impetu,
et per precipitium ruentibus fortissimis hostium.
Maledicite terre meroz: dixit angelus domini.
Maledicite habitatoribus eius: quia non vene
runt ad auxilium domini, in adiutorium fortis
simorum eius. Benedicta inter mulieres iahel
uxor aber cinei: benedicatur in tabernaculo
suo. Aquam petenti lac dedit: et in phyala
principum obtulit butyrum. Sinistram ma
num misit ad clavum: et dexteram ad fabro
rum malleos. Percussitque sisaram: querens
in capite vulneri locum: et tempus valide
perforans. Inter pedes eius ruit: defeci
t, et mortuus est. Ante pedes eius volve
batur: et iacebat exanimis et miserabilis. Per
fenestram respiciens, ululabat mater eius: et de ce
naculo loquebatur: Cur moratur regredi
currus eius? quare tardaverunt pedes quadri
garum illius? Una sapientior ceteris uxori
bus eius: hec socrui verba respondit. Forsitan
nunc dividit spolia: et pulcherrima fe
minarum eligitur ei. Vestes diverse colo
rum sisare traduntur in predam: et supellex
varia ad ornanda colla congeritur. Sic pere
ant omnes inimici tui domine. Qui autem diligunt
te, sicut sol in ortu suo splendet: ita ruti
lent. Quievitque terra per xl annos.
VI Fecerunt autem filii israel malum in conspectu domini.
Qui tradidit eos in manu madian septem
annis: et oppressi sunt valde ab eis. Feceruntque
sibi antra et speluncas in montibus: et mu
nitissima ad repugnandum loca. Cumque se
visset israel: ascendebat madian et ama
lech et ceteri orientalium nationum: et apud eos
figentes tentoria, sicut erant in herbis cun
cta vastabant, usque ad introitum gaze:
Nichilque omnino ad vitam pertinens relinque
bant in israel: non oves, non boves, non asinos.
Ipsi enim et universi greges eorum veniebant
cum tabernaculis suis: et instar locustarum univer
sa complebant, innumera multitudo homi
num et camelorum, quicquid tetigerant devastantes.
Humiliatusque est israel valde in conspectu madi
an. Et clamavit ad dominum postulans au
xilium contra madianitas. Qui misit ad
eos virum prophetam: et locutus est. Hec di
cit dominus deus israel. Ego vos feci conscendere
de egypto: et eduxi vos de domo servi
tutis et liberavi de manu egyptiorum et omni
um inimicorum qui affligebant vos: et eieci
eos ad introitum vestrum: et tradidi vobis terram
eorum et dixi. Ego dominus deus vester. Ne time
atis deos amorreorum: in quorum terra habita
tis. Et noluistis audire vocem meam. Veni
t autem angelus domini et sedit sub quercu que erat
in ephra et pertinebat ad ioas patrem fami
lie ezri. Cumque gedeon filius eius excute
ret atque purgaret frumenta in torculari
ut fugeret madian: apparuit ei angelus
domini et ait. Dominus tecum virorum fortissime. Di
xitque ei gedeon. Obsecro mi domine. Si dominus nobis
cum est, cur apprehenderunt nos hec omnia mala? Ubi
sunt mirabilia eius que narraverunt patres no
stri atque dixerunt: De egypto eduxit nos dominus?
Nunc autem dereliquit nos: et tradidit in manu ma
dian. Respexitque ad eum dominus et ait. Vade in
hac fortitudine tua: et liberabis israel de ma
nu madian. Scito quod miserim te. Qui re
spondens ait. Obsecro domine mi, in quo li
berabo israel? Ecce familia mea infima est
in manasse: et ego minimus in domo
patris mei. Dixitque ei dominus. Ego ero te
cum: et percuties madian quasi unum viru
m. Et ille. Si inveni inquit gratiam coram te:
da michi signum quod tu sis qui loquaris
ad me. Ne recedas hinc donec revertar
ad te, portans sacrificium et offerens tibi. Qui re
spondit. Ego prestolabor adventum tuum.
Ingressus est itaque gedeon et coxit edum,
et de farine modio azimos panes: car
nesque ponens in canistro, et ius carnium
mittens in ollam, tulit omnia sub quercu
et obtulit ei. Cui dixit angelus domini. Tol
le carnes et panes azimos, et pone supra pe
tram illam, et ius desuper funde. Cumque
fecisset ita: extendit angelus domini summita
tem virge quam tenebat in manu: et te
tigit carnes et azimos panes. Ascendit
que ignis de petra, et carnes azimosque pa

nes consumpsit. Angelus autem domini euanuit ex oculis eius. Uidensque gede-
on quod esset angelus domini: ait. Heu mi domine
deus: quia uidi angelum domini facie ad faciem.
Dixitque ei dominus. Pax tecum. Ne timeas. Non
morieris. Edificauit ergo gedeon ibi
altare domino. Uocauitque illud domini pax.
usque in presentem diem. Cumque adhuc esset
in ephra que est familie ezri: nocte illa
dixit dominus ad eum. Tolle taurum patris tui
et alterum taurum annorum septem. Destruesque
aram baal que est patris tui: et nemus
quod circa aram est succide. et edificabis
altare domino deo tuo in summitate petre huius
super quam ante sacrificium posuisti. Tollesque
taurum secundum: et offeres holocaustum
super struem lignorum que de nemore
succideris. Assumptis ergo gedeon decem
uiris de seruis suis. fecit sicut ei preceperat
dominus. Timens autem domum patris sui. et
homines illius ciuitatis. per diem facere noluit.
sed omnia nocte compleuit. Cumque
surrexissent uiri oppidi eius mane:
uiderunt destructam aram baal. lucumque
succisum. et taurum alterum positum super
altare. quod tunc edificatum erat. Dixerunt
que ad inuicem. Quis hoc fecit? Cumque per-
quirerent auctorem facti: dictum est. Gede-
on filius ioas fecit hec omnia. Et dixe-
runt ad ioas. Produc filium tuum huc ut
moriatur: quia destruxit aram baal. et
succidit nemus. Quibus ille respondit. Num-
quid ultores estis baal: ut pugnetis pro
eo? Qui aduersarius eius est. moriatur
antequam lux crastina ueniat. Si deus est.
uindicet se de eo qui suffodit aram
eius. Ex illo die uocatus est gedeon
ierobaal: eo quod dixisset ioas. ulcis-
catur se de eo baal qui suffodit alta-
re eius. Igitur omnis madian. et amalech
et orientales populi congregati sunt simul. et transe-
untes iordanem castrametati sunt in
ualle iezrael. Spiritus autem domini induit
gedeon. qui clangens buccina conuo-
cauit domum abiezer. ut se sequeretur.
Misitque nuntios in uniuersum manassem.
qui et ipse secutus est eum. et alios nuntios in aser
et zabulon. et neptalim. Qui occurre-
runt ei. Dixitque gedeon ad dominum. Si sal-
uum facis per manum meam israel sicut
locutus es: ponam uellus hoc lane in a-
rea. Si ros in solo uellere fuerit: et in
omni terra siccitas: sciam quod per manum me-
am sicut locutus es liberabis israhel. Factumque
est ita. Et de nocte consurgens. expresso
uellere concham rore impleuit. Dixitque
rursus ad dominum. Ne irascatur furor tu-
us contra me. si adhuc semel temptauero
signum querens in uellere. Oro ut solum
uellus siccum sit. et omnis terra rore ma-
dens. Fecitque dominus nocte illa ut postu-
lauerat. et fuit siccitas in solo uellere.
et ros in omni terra.

VII

Igitur ierobaal qui est et gedeon de
nocte consurgens. et omnis populus cum eo ue-
nit ad fontem qui uocatur arad. E-
rant autem castra madian in ualle. ad
septentrionalem plagam collis excel-
si. Dixitque dominus ad gedeon. Multus tecum
est populus. nec tradetur madian in manus
eius. ne glorietur contra me israhel. et dicat: me-
is uiribus liberatus sum. Loquere ad populum.
et cunctis audientibus predica. Qui for-
midolosus et timidus est: reuertatur. Re-
cesseruntque de monte galaad et reuersi
sunt ex populo uiginti et duo milia uirorum.
et tantum decem milia remanserunt. Dixit-
que dominus ad gedeon. Adhuc populus multus
est. duc eos ad aquas. et ibi probabo illos.
Et de quo dixero tibi ut tecum uadat:
ipse pergat: quem ire prohibuero. reuertatur.
Cumque descendisset populus ad aquas. dixit
dominus ad gedeon. Qui manu et lingua
lambuerint aquas sicut solent canes
lambere: separabis eos seorsum. Qui autem cur-
uatis genibus biberint. in altera parte erunt.
Fuit itaque numerus eorum qui manu ad os pro-
icientes aquas lambuerant: trecenti uiri. O-
mnis autem reliqua multitudo flexo po-
plite biberat. Et ait dominus ad gedeon.
In trecentis uiris qui lambuerunt aquas
liberabo uos. et tradam madian in manu
tua. Omnis autem reliqua multitudo re-
uertatur in locum suum. Sumptis itaque pro
numero cibariis et tubis omnem reliquam
multitudinem abire precepit ad tabernacu-
la sua. et ipse cum trecentis uiris se certa-
mini dedit. Castra autem madian erant

sub se in valle. Eadem nocte dixit dominus
ad eum. Surge et descende in castra: quia
tradidi eos in manu tua. Sin autem solus
ire formidas, descendat tecum Phara
puer tuus. Et cum audieris quid lo-
quantur, tunc confortabuntur manus tue,
et securior ad hostium castra descendes.
Descendit ergo ipse et Phara puer eius
in partem castrorum ubi erant armato-
rum vigilie. Madian autem et Amalec
et omnes orientales populi fusi iacebant in
valle ut locustarum multitudo. Came-
li quoque innumerabiles erant, sicut arena que
iacet in litoribus maris. Cumque venisset
Gedeon narrabat aliquis somnium proxi-
mo suo: et in hunc modum referebat
quod viderat. Vidi somnium, et videbatur
michi quasi subcinericius panis ex ordeo
volvi, et in Madian castra descendere.
Cumque pervenisset ad tabernaculum, percussit
illud, atque subvertit, et terre funditus coe-
quavit. Respondit is cum quo loquebatur: Non
est hoc aliud nisi gladius Gedeonis
filii Ioas viri israelite. Tradidit enim dominus
in manus eius Madian, et omnia castra
eius. Cumque audisset Gedeon somnium,
et interpretationem eius, adoravit: et reversus
ad castra israel ait. Surgite, tradidit
enim dominus in manus nostras castra Madi-
an. Divisitque trecentos viros in tres
partes, et dedit tubas in manibus eorum la-
genasque vacuas ac lampades in me-
dio lagenarum. Et dixit ad eos. Quod me
facere videritis, hoc facite. Ingredi-
ar partem castrorum: et quod fecero secta-
mini. Quando personuerit tuba in manu
mea, vos quoque per castrorum circuitum
clangite, et conclamate. domino et Gede-
oni. Ingressusque est Gedeon et trecen-
ti viri qui erant cum eo in partem castrorum
incipientibus vigiliis noctis medie,
et custodibus suscitatis ceperunt buccinis
clangere, et complodere inter se lagenas.
Cumque per gyrum castrorum in tribus personarent
locis, et hydrias confregissent, tenuerunt
sinistris manibus lampades et dextris
sonantes tubas. Clamaveruntque. Gla-
dius domini et Gedeonis. stantes singuli
in loco suo, per circuitum castrorum hostilium.

Omnia itaque castra turbata sunt: et vocife-
rantes ululantesque fugerunt: et nichilo-
minus insistebant trecenti viri bu-
cinis personantes. Immisitque dominus gladi-
um in omnibus castris, et mutua se cede
truncabant. fugientes usque Bethsetta
et crepidinem Abelmeula in Tebbath.
Conclamantes autem viri israel de Nep-
talim et Aser et omni Manasse persequeban-
tur Madian. Et dedit dominus victoriam
populo israel in die illo. Misitque Gedeon
nuncios in omnem montem Ephraim di-
cens. Descendite in occursum Madian
et occupate aquas atque Iordanem usque Beth-
bera. Clamavitque omnis Ephraim
et preoccupavit aquas atque Iordanem usque
bera. Apprehensosque duos viros Madian
Oreb et Zeb. interfecit Oreb in petra Oreb,
Zeb vero in torculari Zeb. Persecutique sunt
Madian capita Oreb et Zeb portantes
ad Gedeon trans fluenta Iordanis.
Dixeruntque ad eum viri Ephraim. Quid
est hoc quod facere voluisti, ut non nos
vocares cum ad pugnam pergeres contra Madi-
an? Iurgantes fortiter et prope vim in-
ferentes. Quibus ille respondit. Quid enim
tale facere potui, quale vos fecistis?
Nonne melior est racemus Ephraim vin-
demiis Abiezer? In manus vestras tra-
didit dominus principes Madian Oreb et
Zeb. Quid tale facere potui, quale
vos fecistis? Quod cum locutus esset requi-
evit spiritus eorum quo tumebant contra eum.
Cumque venisset Gedeon ad Iordanem, trans-
ivit eum cum trecentis viris qui secum
erant et pre lassitudine fugientes per-
sequi non poterant. Dixitque ad viros Socoth.
Date obsecro panes populo qui mecum
est quia valde defecerunt. ut possimus perse-
qui Zebee et Salmana reges Madian.
Responderuntque principes Socoth. Forsitan pal-
me manuum Zebee et Salmana in manu
tua sunt: et idcirco postulas ut de-
mus exercitui tuo panes. Quibus ille
ait. Cum ergo tradiderit dominus Zebee et
Salmana in manus meas, cum reversus
fuero victor in pace, conteram carnes
vestras cum spinis tribulisque deserti. Et in-
de conscendens, venit in Phanuhel. Locu-

que est ad viros socoth similia. Cui et illi
responderunt sicut responderant viri socoth. Dixit
itaque et eis. Cum reversus fuero victor in pa
ce destruam turrim hanc. Zebee autem et
salmana requiescebant cum omni exercitu
suo. Quindecim enim milia viri reman
serant ex omnibus turmis orientalium
populorum: cesis centum viginti milibus bel
latorum et educentium gladium. Ascendens-
que gedeon per viam eorum qui in tabernaculis
morabantur ad orientalem partem no
be et iecbaa: percussit castra hostium que
secura erant et nichil adversi suspicabantur.
Fugeruntque zebee et salmana. Quos
persequens gedeon comprehendit: cuncto
turbato exercitu eorum. Revertensque de bel
lo ante solis ortum: apprehendit puerum de
viris socoth. Interrogavitque eum nomina
principum et seniorum socoth. et descrip
sit septuaginta septem viros. Ve
nitque ad viros socoth: et dixit eis. En
zebee et salmana super quibus exprobrastis
michi dicentes. forsitan manus zebee
et salmana in manibus tuis sunt. et ideo
postulas ut demus viris qui lassi sunt
et defecerunt panes. Tulit ergo seniores
civitatis et spinas deserti ac tribulos et con
trivit cum eis atque comminuit viros so
coth. Turrem quoque phanuhel subver
tit: occisis habitatoribus civitatis. Dixitque
ad zebee et salmana. Quales fuerunt
viri quos occidistis in thabor? Qui respon
derunt. Similes tui: et unus ex eis quasi filius
regis. Quibus ille ait. Fratres mei fuerunt,
filii matris mee. Vivit dominus: si servasse
tis eos. non vos occiderem. Dixitque iether pri
mogenito suo. Surge et interfice eos.
Qui non eduxit gladium. Timebat enim: quia
adhuc puer erat. Dixeruntque zebee et sal
mana. Tu surge et irrue in nos. quia
iuxta etatem robur est hominis. Sur
rexit gedeon et interfecit zebee et salma
na: et tulit ornamenta ac bullas. quibus
colla regalium camelorum decorari solent.
Dixeruntque omnes viri israel ad gedeon.
Dominare nostri tu et filius tuus. et filius filii
tui: quia liberasti nos de manu madian.
Quibus ille ait. Non dominabor vestri. neque domina
bitur in vos filius meus: sed dominabitur dominus.

Dixitque ad eos. Unam petitionem postulo
a vobis. Date michi inaures ex preda vestra.
Inaures enim aureas hysmahelite habere
consueverant. Qui responderunt. Libentissime
dabimus. Expandentesque super terram pallium:
proiecerunt in eo inaures de preda. Et fu
it pondus postulatarum inaurium mil
le septingenti auri sicli. absque orna
mentis et monilibus et veste purpurea quibus
madian reges uti soliti erant. et preter
torques aureas camelorum. Fecitque ex eo
gedeon ephod. et posuit illud in civita
te sua ephra. Fornicatusque est omnis israel in
eo. Et factum est gedeoni et omni domui eius
in ruinam. Humiliatus est autem madian
coram filiis israel. nec potuerunt ultra le
vare cervices. sed quievit terra per .xl.
annos. quibus prefuit gedeon. Abiit i
taque hierobaal filius ioas. et habitavit
in domo sua. Habuitque septuaginta fili
os qui egressi sunt de femore eius. eo
quod plures haberet uxores. Concubina
autem illius quam habebat in sychem genu
it ei filium nomine abimelech. Mortuus
que est gedeon filius ioas in senectute
bona. et sepultus in sepulchro ioas pa
tris sui in ephra: de familia ezri. Post
quam autem mortuus est gedeon: aversi sunt
filii israel et fornicati sunt cum baalim. Per
cusseruntque cum baal fedus. ut esset eis in deum.
nec recordati sunt domini dei sui. qui eruit
eos de manibus omnium inimicorum suorum
per circuitum: nec fecerunt misericordiam cum domo
hierobaal gedeon: iuxta omnia bona
que fecerat israeli.

IX

Abiit autem abimelech filius hierobaal
in sichem ad fratres matris sue. et locutus
est ad eos et ad omnem cognationem do
mus matris sue dicens. Loquimini ad omnes
viros sichem. Quid vobis est melius ut do
minentur vestri .lxx. viri omnes filii hiero
baal. an ut dominetur vobis unus vir? Si
mulque considerate: quia os vestrum et caro
vestra sum. Locutique sunt fratres matris eius de eo
ad omnes viros sichem universos sermones
istos. et inclinaverunt cor eorum post abimelech
dicentes. Frater noster est. Dederuntque illi se
ptuaginta pondo argenti: de fano ba
al berith. Qui conduxit sibi ex eo viros

inopes et uagos. secutique sunt eum. Et ue
nit in domum patris sui in ephra: et
occidit fratres suos filios ierobaal sep
tuaginta uiros super unum lapidem. Re
mansitque ioatham filius ierobaal
minimus: et absconditus est. Congrega
ti sunt autem omnes uiri sichem et uniuerse
familie urbis mello. abieruntque et consti
tuerunt regem abimelech iuxta quercum que
stabat in sichem. Quod cum nuntiatum esset
ioathan: iuit et stetit in uertice montis
garizim: eleuataque uoce clamauit et
dixit. Audite me uiri sichem: ita au
diat uos deus. Ierunt ligna ut ungerent
super se regem. Dixeruntque oliue. Impe
ra nobis. Que respondit. Numquid possum dese
rere pinguedinem meam: qua et dii utun
tur et homines. et uenire ut inter ligna
promouear? Dixeruntque ligna ad arbo
rem ficum. Veni et super nos regnum acci
pe. Que respondit eis. Numquid possum dese
rere dulcedinem meam. fructusque suauis
simos: et ire ut inter cetera ligna promouear?
Locuta sunt quoque ligna ad uitem. Veni
et impera nobis. Que respondit. Numquid possum
deserere uinum meum quod letificat deum et ho
mines: et inter ligna cetera promoueri? Di
xeruntque omnia ligna ad ramnum. Veni et
impera super nos. Qui respondit eis. Si uere
regem me uobis constituistis uenite et
sub mea umbra requiescite. Sin autem
non uultis: egrediatur ignis de ramno et
deuoret cedros libani. Nunc igitur si rec
te et absque peccato constituistis super uos re
gem abimelech et bene egistis cum iero
baal et cum domo eius: et reddidistis ui
cem beneficiis eius qui pugnauit pro uobis
et animam suam dedit periculis. ut erueret uos
de manu madian qui nunc surrexistis
contra domum patris mei. et interfecistis filios
eius. lxx. uiros. super unum lapidem et con
stituistis regem abimelech filium an
cille eius super habitatores sichem eo quod fra
ter uester sit. Si ergo recte et absque uitio egistis cum
ierobaal et domo eius: hodie letamini in
abimelech. et ille letetur in uobis. Sin
autem peruerse: egrediatur ignis ex eo et con
sumat habitatores sichem et oppidum
mello. Egrediaturque ignis de uiris siche

de et oppido mello: et deuoret abime
lech. Que cum dixisset. fugit. et abiit in Be
ra. habitauitque ibi metu abimelech fratris
sui. Regnauit itaque abimelech super isra
hel tribus annis. Misitque dominus spiritum pessimum
inter abimelech et habitatores sichem. Qui
ceperunt eum detestari. et scelus interfec
tionis. lxx. filiorum ierobaal et effusio
nem sanguinis eorum conferre in abime
lech fratrem suum: et in ceteros sichimorum
principes qui eum adiuuerant. Posue
runtque insidias aduersum eum: in monti
um summitate. Et dum illius prestolabantur aduen
tum. exercebant latrocinia agentes pre
de pretereuntibus. Nuntiatumque est abimelech.
Venit autem gaal filius obed cum fratribus
suis et transiuit in sichimam. Ad cuius
aduentum erecti habitatores sichem: egres
si sunt in agros. uastantes uineas. u
uasque calcantes. Et factis cantantium cho
ris: ingressi sunt fanum dei sui: et inter epu
las et pocula maledicebant abimelech.
clamante gaal filio obed. Quis est
abimelech. et que est sichem ut seruiamus
ei? Numquid non est filius ierobaal et consti
tuit principem zebul seruum suum super ui
ros emor patris sichem? Cur ergo seruiemus
ei? Utinam daret aliquis populum istum sub
manu mea. ut auferrem de medio a
bimelech. Dictumque est abimelech. Con
grega exercitus multitudinem et ueni.
zebul enim princeps ciuitatis auditis
sermonibus gaal filii obed iratus est
ualde. et misit clam ad abimelech nun
tios dicens. Ecce gaal filius obed
uenit in sichimam cum fratribus suis et
pugnat aduersum te ciuitatem. Sur
ge itaque nocte cum populo qui tecum est. et
latita in agro. et primo mane oriente
sole irrue super ciuitatem. Illo autem
egrediente aduersum te. cum populo suo.
fac ei quod potueris. Surrexit itaque abi
melech cum omni exercitu suo noc
te: et tetendit insidias iuxta sichi
mam in quattuor locis. Egressusque est
gaal filius obed. et stetit in introi
tu porte ciuitatis. Surrexit autem abi
melech et omnis exercitus cum eo. de in
sidiarum loco. Cumque uidisset populum ga

dixit ad zebul. Ecce de montib; mł
titudo descendit. Cui ille r̄n. Vmbꝯ
montiū uides q̄si hominū capita: et
hoc errore decip̄is. Rursumq; gaal a
it. Ecce pp̄ls de umbilico t̄re descendit.
& unus cuneus uenit p uiam q̄ respicit
quercū. Cui dixit zebul. Vbi ē nūc
os tuū quo loquebaris. Qs ē abimel
ech ut s'uiamus ei? Nonne iste ē pp̄s
quē despiciebas? Egredere & pugna
contra eum. Abiit ergo gaal expectā
te sichimorū pp̄lo. & pugnauit c͞ abi
melech. Qui p̄secutus est eū fugiē
tem. & in urbem compulit. Ceciderūt
q; ex parte eius plurimi usq; ad por
tam ciuitatis. & abimelech sedit in rā
ma. Zebul aūt gaal. et socios eius ex
pulit de urbe. nec in ea passus est cō
morari. Sequenti ergo die. egressus est
pp̄lus in campū. Quod cū nunciatum
esset abimelech. tulit exercitū suū. et
diuisit in tres turmas. tendens insidi
as in agris. Videnſq; qđ egrederetur pp̄s
de ciuitate. surrexit & irruit i eos cū
neo suo. oppugnans & obsidens ciui
tatem. Due aūt turme palantes p
campū. aduersarios p̄sequebantur. Por
ro abimelech omni illo die obpugna
bat urbem; quā cep̄. interfectis h̄itatori
bꝫ eius. ipsaq; destructa ita ut sal in ea
dispergeret. Qđ cum audissent q̄ ha
bitabant in turre sichimorū. ingressi
sūt phanū dei sui berith. ubi fedus
cū eo pepigerant. & ex eo locus nomē
acceperat. qui erat ualde munitꝯ. Abi
melech quoq; audiens uiros turris si
chimorū pariter conglobatos. ascen
dit in montē selmon cū omi pp̄lo suo.
& arrepta securi p̄cidit arboris ramū
impositumq; ferens humero. dixit ad
socios. Qđ me uidistis facere cito fa
cite. Igitur certatim ramos de arborib;
p̄cidentes. sequebantur ducē. Qui
circumdantes p̄sidiū succenderūt.
Atq; ita f̄cm ē ut fumo & igne mille
hominū necarentur. uiri pariter ac mu
lieres h̄itatorum urbis sichem. Abi
melech aūt inde p̄ficiscens. uenit
ad oppidum thebes. Qđ circūdans. ob
sidebat exercitu. Erat aūt turris excel
sa in media ciuitate. ad quā confuge
rant simul uiri ac mulieres. & omnes
principes ciuitatis clausa firmissime
ianua. & sup turris tectū stantes p pro
pugnacula. Accedensq; abimelech
iuxta turrem; pugnabat fortiter.
& appropinquans ostio ignem supponere
nitebatur. Et ecce una mulier fragmen
tū mole desup iaciens. illisit capi
ti abimelech. & confregit cerebrū eius.
Qui uocauit cito armigerū suū. &
ait ad eum. Euagina cito gladium
tuū & percute me. ne forte dicatur qđ
a femina interfectus sim. Qui iussa
perficiens. interfecit eum. Illoq; mortu
o; omnes qui cum eo erant de isrl'
reuersi sunt ad sedes suas. Et reddidit de
us malū qđ fecerat abimelech c͞t
patrem suū. interfectis .lxx. fratrib; suis.
Sichimitis quoq; qđ operati erant re
tributū ē. & uenit sup eos maledic
tio ioatham filii hierobaal.
Post abimelech surrexit dux in isrl'. X
Thola filius phua patrui abime
lech. uir de ysachar qui habitauit in
samir montis ephraim. & iudicauit
isrl' uiginti & tribus annis. Mortuusq;
ē in samir ac sepultus. Huic succes
sit iair galaadites. q iudicauit isrl'
p uiginti & duos annos. hn̄s triginta
filios sedentes sup .xxx. pullos asi
narū. & principes triginta ciuitatū. que
ex noīe eius appellate sunt auothiair
id est oppida iair. usq; in p̄sentē diē in t̄ra
galaad. Mortuusq; est iair ac sepul
tus est in loco cui uocabulum ē chamō.
Filii aūt isrl' peccatis ueterib; iungen
tes noua. fecerunt malū in c͞spectu
dni. & seruierunt ydolis baalim & asta
roth. & diis syrie ac sydonis. & moab. et
filiorū amon. & philistiim. dimiserūt
q; dnm̄ nec colebant eū. Contra quos i
ratus tradidit eos in manus philis
tiim & filiorū amon. Afflictiq; s̄ & ue
hemēt oppssi p annos decem & octo. omnes
qui habitabant trans iordanē in t̄ra am
morrei q̄ ē in galaad: in tm̄ ut filii am
mon iordane transmisso uastarent

iudā τ beniamin τ ephraim. Afflic
tusq; est isrł nimis. τ clamantes ad
dnm dixerunt. Peccauimus tibi: q' de
reliquimus te dnm dm nrm. τ seruiui
mus baalim. Quib; locutus est dns. nū
qd n̄ egyptii et amorrei filiiq; amon
τ philistiim sydonii quoq; τ amalech
τ chanaan oppresserunt uos. τ clamastis
ad me. τ erui uos de manu eorū? Et tn̄
reliquistis me. τ coluistis deos alienos.
Idcirco n̄ addam ut ultra uos liberem.
Ite τ inuocate deos quos elegistis. Ip
si uos liberent in tp̄e angustie. Dixe
runtq; filii isrł ad dnm. Peccauimus,
redde tu nob quicqd tibi placet. tm̄
libera nos. Que dicentes. omnia de fini
b; suis alienorū deorū ydola proiecerūt.
τ seruierunt dño deo. Qui doluit sup mi
seriis eorū. Itaq; filii amon conclamantes
in galaad fixere tentoria. Contra quos
congregati filii isrł. in maspha castrame
tati sunt. Dixeruntq; principes galaad.
singli ad proximos suos. Qui primus e
nobis contra filios amon ceperit dimicare
erit dux ppli galaad.
XI Fuit illo in tp̄r iepte galaadites uir
fortissimus atq; pugnator filius me
tricis mulieris. qui natus est de gala
ad. Habuit aut galaad uxorem de qua
suscep filios. Qui pq̄m creuerant:
eiecerunt iepte. dicentes. Heres in
domo patris nri ee non potis. qr de
adultera matre generatus es. Quos
ille fugiens atq; deuitans. habitauit
in tra tob. Congregatiq; sunt ad eū
uiri inopes τ latrocinantes. τ qi prīci
pem sequebantur. In illis dieb; pu
gnabant filii amon contra isrł. Quib;
acriter instantib;: perrexerunt maiores
natu d' galaad. ut tollerent in auxi
liū sibi iepte de tra tob. Dixeruntq;
ad eum. Veni τ esto princeps nr. τ pu
gna contra filios amon. Quib; ille ait.
Nonne uos estis qui odistis me. τ eieci
stis de domo patris mei? Et nunc ueni
tis ad me necessitate compulsi? Di
xeruntq; principes galaad ad iepte.
Ob hanc igitur causam nunc ad te uenim
ut pficiscaris nobiscū. τ pugnes contra filios
amon. sisq; dux omniū qui hitant i
galaad. Iepte quoq; dixit eis. Si uē
uenistis ad me ut pugnē pro uobis contra
filios amon. tradideritq; eos dns in
manus meas: ego ero princeps uester. Qui
ndert ei. Dns qui hec audit ipse medi
ator ac testis est. qd nr̄a pmissa facie
mus. Abiit itaq; iepte cum principi
b; galaad. Fecitq; eum omis pp̄ls pri
cipem sui. Locutusq; est iepte omes
sermones suos corā dño i maspha. τ mi
sit nuncios ad seon regem filiorū ammon
qui ex psona sua dicerent. Quid michi
et tē. q2 uenisti contra me ut uastares trām
meā? Quib; ille rx. Quia tulit isrł
trām meā. qn ascendit de egypto. a
finib; arnon usq; iaboch atq; iordan.
Nunc igr cū pace redde eam m. Per quos
rursum mandauit iepte. et imperauit eis
ut dicerent regi amon. Hec dicit iepte.
Non tulit isrł trām moab. nec trām fi
liorū amon. s; qn de egypto conscende
runt ambulauit p solitudinē usq; ad
mare rubrū. τ uenit in cades. Misit
q; nuncios ad regem edom. dicens. Di
mitte me ut transeam p trām tuā. q
noluit acquiescere precib; eius. Misit q;
ad regem moab. qui τ ipse transitum
prebere contempsit. Mansit itaq; in cades et
circuiuit ex latere trām edom τ trām
moab. uenitq; contra orientalē plagam
tre moab. τ castrametatus est trans
arnon. nec uoluit intrare terminos mo
ab. Arnon quippe confiniū est tre mo
ab. Misit itaq; isrł nuncios ad seon re
gem amorreorū qui habitabat i esebon
dixeruntq; ei. Dimitte me ut transeam p
trām usq; ad fluuiū. Qui et ipse isrł uba despiciens
n̄ dimisit eū transire p terminos suos. s;
infinita multitudine congregata. egres
sus est contra eum in iesa. τ fortiter re
sistebant. Tradiditq; eū dns i manu
isrł. cū omni exercitu suo. Qui percussit eū.
possedit omnē trām amorrei habitatoris
regionis illius. τ uniuersos fines eius. de ar
non usq; iaboch. τ de solitudine usq;
ad iordanē. Dns g deus isrł subuertit am
morreū pugnante contra illū pplo suo isrł.
τ tu uis nunc possidere trām eius? Non

que possedit chamos deus tuus tibi iure
debentur? Que autem dominus deus noster victor
obtinuit in nostram cedent possessionem.
nisi forte melior es balach filio seph
or rege moab. aut docere potes quod iur
gatus sit contra israel et pugnaverit contra eum
qui habitavit in esebon et viculis eius.
et in aroer et villis illius. et in cunctis ci
vitatibus iuxta iordanem per trecentos
annos. Quare tanto tempore nichil super hac
repeticione temptastis? Igitur non ego pec
co in te. sed tu contra me male agis. indicens
mihi bella iniusta. Iudicet dominus arbiter
huius diei: inter israel et inter filios ammon.
Noluitque acquiescere rex filiorum amon ver
bis iepte. que per nuncios mandaverat. Fa
ctus est ergo super iepte spiritus domini. et circuiens
galaad et manasse. maspha quoque et
galaad. et inde transiens ad filios amon vo
tum vovit domino dicens. Si tradideris fi
lios amon in manus meas quicumque primus
fuerit egressus de foribus domus mee mi
chique occurrerit revertenti cum pace a filiis a
mon: eum holocaustum offeram domino.
Transivitque iepte ad filios ammon.
ut pugnaret contra eos. Quos tradidit
dominus in manus eius. Percussitque ab aro
er usque dum venias in menith vi
ginti civitates. et usque ad abel que est vi
neis consita: plaga magna nimis.
Humiliatique sunt filii amon a filiis i
srael. Revertenti autem iepte in maspha
domum suam occurrit unigenita filia cum
tympanis et choris. Non enim habebat
alios liberos. Qua visa scidit vestimen
ta sua. et ait. Heu me filia mi. Dece
pisti me: et ipsa decepta es. Aperui enim
os meum ad dominum: et aliud facere non
potero. Cui illa respondit. Pater mi si aperuisti
os tuum ad dominum: fac michi quodcumque pol
licitus es. concessa tibi ultione atque
victoria de hostibus tuis. Dixitque ad pa
trem. Hoc solum michi presta quod deprecor. Dimit
te me ut duobus mensibus circueam montes.
et plangam virginitatem meam cum sodali
bus meis. Cui ille respondit. Vade. Et dimisit
eam duobus mensibus. Cumque abisset cum sociis
ac sodalibus suis. flebat virginitatem
suam in montibus. Expletisque duobus mensi
bus reversa est ad patrem suum: et fecit ei sicut vo
verat. Que ignorabat virum. Exinde mos
increbuit in israel. et consuetudo servata est:
ut post anni circulum conveniant in unum
filie israel et plangant filiam iepte gala
adite diebus quatuor.
XII
Ecce autem in ephraim orta est seditio. Nam
transeuntes contra aquilonem dixerunt ad
iepte. Quare vadens ad pugnam contra filios
amon vocare nos noluisti ut pergeremus
tecum? Igitur incendemus domum tuam.
Quibus ille respondit. Disceptatio erat mi
chi et populo meo contra filios amon vehemens.
vocavique vos ut michi preberetis auxili
um. et facere noluistis. Quod cernens posui
in manibus meis animam meam: transivique ad
filios amon. et tradidit eos dominus in manus
meas. Quid commerui ut adversum me con
surgatis in prelium? Vocatis itaque ad se
cunctis viris de galaad: pugnabat contra
ephraim. Percusseruntque viri galaad
de ephraim quod dixerat. Fugitivus est ga
laad de ephraim. et habitat in medio ephraim
inter manasse. Occupaveruntque galaadi
te vada iordanis per que effraim reversu
rus erat. Cumque venisset ad ea de ef
fraim numero vir fugiens atque dixisset.
obsecro ut me transire permittatis. di
cebant ei galaadite. Numquid ephrate
us es? Quo dicente non sum: interrogaba
bant eum. Dic ergo sebboleth quod interpreta
tur spica. Qui respondebat. thebboleth: e
adem littera spicam exprimere non valens.
Statimque apprehensum iugulabant in ipso
iordanis transitu. Et ceciderunt in illo tempore
de effraim: xl.ii. milia. Iudicavit itaque
iepte galaadites israel. sex annis. et
mortuus est ac sepultus in civitate su
a galaad. Post hunc iudicavit israel abe
san de bethleem qui habuit .xxx. filios
et totidem filias. Quas emittens foras
maritis dedit. et eiusdem numeri filiis su
is accepit uxores. introducens in domum su
am. Qui septem annis iudicavit israel;
mortuusque est ac sepultus in bethleem.
Cui successit haialon zabulonites:
et iudicavit israel decem annis. Mortu
usque est ac sepultus in zabulon. Post
hunc iudicavit israel abdon filius hellel.

Pharathonites, qui habuit xl. filios, et tri-
ginta ex eis nepotes, ascendentes super lxx.
pullos asinarum. Et iudicavit Israel octo an-
nis. Mortuusque est ac sepultus in Phara-
thon terre Ephraim, in monte Amalech.
XIII Rursumque filii Israel fecerunt malum in conspectu
domini: qui tradidit eos in manus Philisthi-
norum xl. annis. Erat autem vir quidam de Sa-
raa, et de stirpe Dan, nomine Manue, habens
uxorem sterilem. Cui apparuit angelus
domini, et dixit ad eam. Sterilis es et absque li-
beris. sed concipies et paries filium. Cave ergo
ne vinum bibas ac siceram, nec immundum
quicquam comedas. quia concipies et paries fi-
lium. cuius non tanget caput novacula. Erit
enim nazareus dei ab infantia sua et ex
matris utero, et ipse incipiet liberare Israel de
manu Philisthinorum. Que cum venisset ad
maritum suum: dixit ei. Vir dei venit
ad me. habens vultum angelicum: terribilis
nimis. Quem cum interrogassem quis esset.
et unde venisset: et quo nomine vocaretur.
noluit michi dicere: sed hoc respondit. Ecce conci-
pies et paries filium. Cave ne vinum bi-
bas nec siceram. ne aliquo vescaris in-
mundo. Erit enim puer nazareus dei ab
infantia sua, ex utero matris usque ad diem
mortis sue. Oravit itaque Manue dominum
et ait. Obsecro domine ut vir dei quem misisti,
veniat iterum, et doceat nos quid debeamus
facere de puero. qui nasciturus est. Exau-
divitque dominus precantem Manue, et apparu-
it rursum angelus dei uxori eius sedenti
in agro. Manue autem maritus eius non
erat cum ea. Que cum vidisset angelum fe-
stinavit et cucurrit ad virum suum: an-
nunciavitque ei dicens. Ecce apparuit mi-
chi vir. quem ante videram. Qui surrexit et
secutus est uxorem suam. Veniensque ad
virum: dixit ei. Tu es qui locutus es mu-
lieri? Et ille respondit. Ego sum. Cui Manue.
Quando inquit sermo tuus fuerit expletus.
quid vis ut faciat puer, aut a quo se ob-
servare debebit? Dixitque angelus domini ad Ma-
nue. Ab omnibus que locutus sum uxori tue
abstineat se. et quicquid ex vinea nascitur
non comedat. vinum et siceram non bibat.
nullo vescatur inmundo. et quod ei precepi im-
pleat atque custodiat. Dixitque Manue
ad angelum domini. Obsecro te ut adquie-
scas precibus meis, et faciamus tibi edum de
capris. Cui respondit angelus. Si me cogis, non come-
dam panes tuos. Si autem vis holocaustum fa-
cere: offer illud domino. Et nesciebat Ma-
nue: quod angelus domini esset. Dixitque ad eum.
Quod est tibi nomen. ut si sermo tuus fuerit ex-
pletus honoremus te? Cui ille respondit. Cur quae-
ris nomen meum quod est mirabile? Tulit ita-
que Manue edum de capris, et libamenta, et posuit
super petram offerens domino. qui facit mira-
bilia. Ipse autem et uxor eius intuebantur.
Cumque ascenderet flamma altaris in celum:
angelus domini in flamma pariter ascendit. Quod
cum vidissent Manue et uxor eius, proni ceci-
derunt in terram. et ultra non eis apparuit an-
gelus domini. Statimque intellexit Manue an-
gelum domini esse. et dixit ad uxorem suam. Mor-
te moriemur: quia vidimus dominum. Cui respondit
mulier: Si dominus nos vellet occidere: de manibus
nostris holocaustum et libamenta non suscepisset.
sed nec ostendisset nobis hec omnia. ne-
que ea que sunt ventura dixisset. Peperit
itaque filium: et vocavit nomen eius Samson.
Crevitque puer: et benedixit ei dominus. Cepitque spiritus
domini esse cum eo in castris Dan, inter Saraa
et Esthaol.
Descendit igitur Samson in Thamnatha:
vidensque ibi mulierem de filiabus Philis-
thiim: ascendit et nunciavit patri suo et
matri sue dicens. Vidi mulierem in Thamna-
tha de filiabus Philisthinorum: quam queso
ut accipiatis michi uxorem. Cui dixerunt pater et
mater sua. Numquid non est mulier in filiabus fra-
trum tuorum, et in omni populo tuo, quia vis
accipere uxorem de Philistiim qui incircum-
cisi sunt? Dixitque Samson ad patrem su-
um. Hanc michi accipe: quia placuit oculis me-
is. Parentes autem eius nesciebant quod res a
domino fieret. et quereret occasionem contra Phi-
listiim. Eo enim tempore Philistiim domi-
nabantur Israeli. Descendit itaque Samson
cum patre suo et matre in Thamnatha. Cum-
que venissent ad vineas oppidi, apparuit
catulus leonis sevus rugiens, et occur-
rit ei. Irruit autem spiritus domini in Samson, et
dilaceravit leonem quasi hedum in frusta
discerpens: nichil omnino habens in manu.
et hoc patri et matri noluit indicare. De-

descenditque et locutus est mulieri quae pla
cuerat oculis eius. Et post aliquot dies reuer
tens ut acciperet eam, declinauit ut uide
ret cadauer leonis: et ecce examen apum
in ore leonis erat ac fauus mellis. Quem
cum sumpsisset in manibus: comedebat in
uia. Veniensque ad patrem suum et matrem,
dedit eis partem. Qui et ipsi comederunt:
nec tamen eis uoluit indicare, quod mel de cor
pore leonis assumpserat. Descendit itaque
pater eius ad mulierem, et fecit filio suo sam
son conuiuium. Sic enim iuuenes facere con
sueuerant. Cum ergo ciues loci illius uidis
sent eum: dederunt ei sodales .xxx.
qui essent cum eo. Quibus locutus est
samson. Proponam uobis problema. Quod
si solueritis michi intra septem dies conui
uii: dabo uobis triginta sindones et to
tidem tunicas. Sin autem non potueritis sol
uere: uos dabitis michi triginta sin
dones et eiusdem numeri tunicas. Qui respon
derunt ei. Propone problema ut audia
mus. Dixitque eis. De comedente exiuit
cibus, et de forti est egressa dulcedo. Nec
potuerunt per tres dies propositionem sol
uere. Cumque adesset dies septimus: dixe
runt ad uxorem samson. Blandire ui
ro tuo, et suade ei ut indicet tibi quid sig
nificet problema. Quod si facere nolueris:
incendemus te et domum patris tui. An
idcirco nos uocastis ad nuptias ut spo
liaretis? Quae fundebat apud samson
lacrimas, et querebatur dicens. Odisti me
et non diligis. Idcirco problema quod proposu
isti filiis populi mei non uis michi exponere.
At ille respondit. Patri meo et matri nolui dicere:
et tibi indicare potero? Septem igitur diebus
conuiuii flebat apud eum. Tandemque die
septimo cum ei molesta esset: exposuit.
Quae statim indicauit ciuibus suis: et
illi dixerunt ei die septimo ante solis oc
cubitum. Quid dulcius melle: et quid
fortius leone? Qui ait ad eos. Si non
arassetis in uitula mea: non inuenisse
tis propositionem meam. Irruit itaque in eum
spiritus domini: descenditque ascalonem, et percus
sit ibi .xxx. uiros. Quorum ablatas ue
stes dedit his qui problema soluerant.
Iratusque nimis: ascendit in domum pa
tris sui. Vxor autem eius accepit maritum
unum de amicis eius et pronubis.
XV Post aliquantum autem temporis cum dies triti
ceae messis instarent: uenit samson
inuisere uolens uxorem suam, et attulit ei
edum de capris. Cumque cubiculum eius
solito uellet intrare: prohibuit eum pa
ter illius dicens. Putaui quod odisses eam, et ideo
tradidi illam amico tuo. Sed habet sororem
quae iunior et pulchrior illa est. Sit tibi pro ea
uxor. Cui respondit samson. Ab hac die
non erit culpa in me contra philisteos. Fa
ciam enim uobis mala. Perrexitque et cepit trecen
tas uulpes, caudasque earum iunxit ad cau
das, et faces ligauit in medio. Quas i
gne succendens: dimisit ut huc illuc
que discurrerent. Quae statim perrexerunt in se
getes philistinorum. Quibus succensis, et
comportatae iam fruges, et adhuc stantes
in stipula concrematae sunt: in tantum ut ui
neas quoque et oliueta flamma consumeret.
Dixeruntque philistiim. Quis fecit hanc rem?
Quibus dictum est. Samson gener thamna
thei, quia tulit uxorem eius, et alteri tradidit:
haec operatus est. Ascenderuntque philistiim:
et conbusserunt tam mulierem quam patrem
eius. Quibus ait samson. Licet haec feceritis:
tamen adhuc ex uobis expetam ultionem:
et tunc quiescam. Percussitque eos ingenti
plaga, ita ut stupentes suram femori in
ponerent. Et descendens habitauit in spelun
ca petrae etham. Igitur ascendentes philis
tiim in terra iuda, castrametati sunt in
loco qui postea uocatus est lechi, id est maxil
la: ubi eorum effusus est exercitus. Dixeruntque
ad eos de tribu iuda. Cur ascendistis ad
uersum nos? Qui responderunt. Vt ligemus samson
uenimus, et reddamus ei quae in nos operatus
est. Descenderunt ergo tria milia uirorum de iu
da ad specum silicis etham. Dixeruntque ad sam
son. Nescis quod philistiim imperent nobis?
Quare hoc facere uoluisti? Quibus ille ait.
Sicut fecerunt michi feci eis. Ligare inqui
unt te uenimus, et tradere in manus phi
listinorum. Quibus respondit samson. Iu
rate et spondete michi quod non me occidatis.
Dixerunt. Non te occidemus: sed uinctum trade
mus. Ligaueruntque eum duobus nouis fu
nibus, et tulerunt de petra etham. Qui cum ue

nisset ad locum maxille. et philistim uoci
feranter occurrissent ei: irruit spiritus domini in eum. et sic-
ut solent ad odorem ignis ligna con-
sumi. ita uincula quibus ligatus erat
dissipata sunt et soluta. Inuentamque ma-
xillam. id est mandibulam asini que iace-
bat arripiens. interfecit in ea mille ui-
ros. et ait. In maxilla asini in mandi-
bula pulli asinarum deleui eos. et percus-
si mille uiros. Cumque hec canens uerba
complesset. proiecit mandibulam de manu.
et uocauit nomen loci illius ramathlechi.
quod interpretatur eleuatio maxille. Sitiens-
que ualde clamauit ad dominum: et ait. Tu
dedisti in manu serui tui salutem hanc
maximam atque uictoriam: et en siti morior.
incidamque in manus incircumcisorum. Ap-
peruit itaque dominus molarem dentem in ma-
xilla asini. et egresse sunt ex eo aque.
Quibus haustis. refocillauit spiritum. et ui-
res recepit. Idcirco appellatum est nomen
loci illius. fons inuocantis de maxilla.
usque in presentem diem. Iudicauitque
israhel in diebus philistim. xx. annis.

XVI Abiit quoque in gazam. et uidit ibi
mulierem meretricem: ingressusque
est ad eam. Quod cum uidissent phi-
listim. et percrebruisset apud eos. intrasse
urbem samson. circumdederunt eum. posi-
tis in porta ciuitatis custodibus. et ibi
tota nocte cum silentio prestolantes:
ut facto mane exeuntem occiderent.
Dormiuit autem samson usque ad noc-
tis medium. et inde consurgens apprehendit
ambas porte fores cum postibus suis.
et sera. impositasque humeris portauit
ad uerticem montis qui respicit hebron.
Post hec amauit mulierem que habita-
bat in ualle soreth: et uocabatur da-
lida. Veneruntque ad eam principes philis-
tinorum: atque dixerunt. Decipe eum et
disce ab illo in quo habeat tantam fortitu-
dinem. et quomodo eum superare ualeamus
et uinctum affligere. Quod si feceris. dabimus
tibi singuli mille centum argenteos.
Locuta est ergo dalida ad samson. Dic
mihi obsecro. in quo sit tua maxima
fortitudo: et quid sit quo ligatus erumpere
nequeas. Cui respondit samson. Si septem
neruiceis funibus necdum siccis et adhuc
humentibus ligatus fuero: infirmus e-
ro ut ceteri homines. Attuleruntque ad e-
am satrape philistinorum septem funes
ut dixerat. Quibus uinxit eum. latenti-
bus apud se insidiis. et in cubiculo fine
rei expectantibus. Clamauitque ad eum.
Philistim super te samson. Qui rupit
uincula quomodo si rumpat quis filum
de stuppa tortum sputamine. ad odo-
rem ignis acceperit. et non est cognitum in
quo esset fortitudo eius. Dixitque ad eum
dalida. Ecce illusisti mihi: et fal-
sum locutus es. Saltem nunc mihi indica
in quo ligari debeas. Cui ille respondit.
Si ligatus fuero nouis funibus qui
numquam fuerint in opere: infirmus ero
et aliorum hominum similis. Quibus rursum
dalida uinxit eum et clamauit: phi-
listim super te samson. in cubiculo
insidiis preparatis. Qui ita rupit uincula
quasi fila telarum. Dixitque dalida rursum ad
eum. Usquequo decipies me. et falsum lo-
queris. Ostende quo uinciri debeas.
Cui respondit samson. Si septem crines
capitis mei cum licio plexueris et cla-
uum hiis circumligatum terre fixeris: infir-
mus ero. Quod cum fecisset dalida: dixit
ad eum. Philistim super te samson.
Qui consurgens de sompno: extraxit cla-
uum cum crinibus et licio. Dixitque ad e-
um dalida. Quomodo dicis quod amas
me cum animus tuus non sit mecum. Per
tres uices mentitus es mihi. et noluisti
dicere in quo sit tua maxima forti-
tudo. Cumque molesta ei esset. et per mul-
tos dies iugiter ei adhereret. spacium
ad quietem non tribuens. defecit ani-
ma eius. et ad mortem usque lassata est. Tunc
aperiens ueritatem rei: dixit ad eam. Fer-
rum numquam ascendit super caput meum.
quia nazareus id est consecratus domino sum de
utero matris mee. Si rasum fuerit caput meum
recedet a me fortitudo mea. et defici-
am: eroque sicut ceteri homines. Uidensque illa
quod confessus ei esset omnem animum suum: misit
ad principes philistinorum atque manda-
uit. Ascendite adhuc semel: quia nunc
aperuit mihi cor suum. Qui ascenderunt ac-

sumpta pecunia quam promiserant. At
illa dormire eum fecit super genua sua:
et in sinu suo reclinare caput. Vocavit
que tonsorem et rasit septem crines
eius. et cepit abicere eum et a se repellere.
Statim enim ab eo fortitudo discessit.
Dixitque. Philistiim super te samson. Qui
de somno consurgens. dixit in animo suo: Egrediar sicut ante feci. et me excutiam: nesciens quod dominus recessisset ab eo. Quem
cum apprehendissent philistiim. statim
eruerunt oculos eius. et duxerunt gazam vinctum
catenis: et clausum in carcere molere
fecerunt. Iamque capilli eius renasci ce
perant: et principes philistinorum convene
runt in unum: ut immolarent hostias ma
gnificas dagon deo suo. et epularentur di
centes. Tradidit deus noster inimicum nostrum
samson: in manus nostras. Quod etiam populus vi
dens: laudabat deum suum: eademque dice
bat. Tradidit deus noster in manus nostras
adversarium nostrum. qui delevit terram nostram:
et occidit plurimos. Letantesque per convi
via sumptis iam epulis. preceperunt ut vo
caretur samson. et ante eos luderet. Qui
adductus de carcere ludebat ante eos.
feceruntque eum stare inter duas columpnas.
Qui dixit puero regenti gressus su
os. Dimitte me ut tangam columnas
quibus omnis imminet domus. et recli
ner super eas. et paululum requiescam.
Domus autem plena erat virorum ac mulie
rum. et erant ibi omnes principes philisti
norum. ac de tecto et solario circiter tria
milia utriusque sexus spectabant lu
dentem samson. At ille invocato do
mino ait. Domine deus noster memento mei
et redde michi nunc pristinam fortitudinem
deus meus. ut ulciscar me de hostibus meis.
et pro amissione duorum luminum unam
ultionem recipiam. Et apprehendens ambas
columnas quibus innitebatur domus. al
teramque earum dextera et alteram leva tenens
ait. Moriatur anima mea cum philistiim.
Concussisque fortiter columpnis. cecidit do
mus super omnes principes et ceteram multi
tudinem. que ibi erat. Multoque plures
interfecit moriens. quam ante vivus occide
rat. Descendentes autem fratres eius et univer

sa cognatio tulerunt corpus eius. et sepelie
runt inter saraa et esthaol. in sepulcro pa
tris sui manue. Iudicavitque israhel vi
ginti annis.
Fuit eo tempore vir quidam de monte effraim XVII
nomine micha. Qui dixit matri sue. Mil
le centum argenteos quos separaveras
tibi. et super quibus me audiente iura
veras. ecce ego habeo et apud me sunt. Cui
illa respondit. Benedictus filius meus domino. Red
didit ergo eos matri sue. Que dixerat
ei. Consecravi et vovi argentum hoc domino:
ut de manu mea suscipiat filius meus.
et faciat sculptile atque conflatile. Et nunc
trado illud tibi. Reddidit igitur matri
sue. Que tulit ducentos argenteos. et
dedit eos argentario. ut faceret ex eis
sculptile atque conflatile. Quod fuit in do
mo miche. Qui ediculam quoque in ea
deo separavit: et fecit ephot ac theraphim.
id est vestem sacerdotalem. et ydola. Im
plevitque unius filiorum suorum manum: et
factus est ei sacerdos. In diebus illis non erat rex
in israel. sed unusquisque quod sibi rectum
videbatur hoc faciebat. Fuit alter quoque
adholescens de bethleem iuda. et ex co
gnatione eius. eratque ipse levites. et habita
vit ibi. Egressusque de civitate bethle
em: peregrinari voluit ubicumque sibi com
modum repperisset. Cumque venisset in mon
tem ephraim. iter faciens. et declinasset
parumper in domum miche: interrogatus est ab
eo. Unde venis? Qui respondit. Levita
sum de bethleem iuda. et vado ut habi
tem ubi potuero. et utile mihi esse perspe
xero. Dixitque micha. Mane inquit apud
me. et esto michi parens ac sacerdos.
Daboque tibi per annos singulos decem argen
teos et duplicem vestem: et que ad vi
ctum necessaria sunt. Acquievit et mansit
apud hominem. fuitque illi quasi unus de filiis.
Implevitque micha manum eius. et ha
buit apud se puerum sacerdotem: nunc sci
o dicens quod bene michi faciat deus:
habenti levitici generis sacerdotem.
In diebus illis non erat rex in israel. Et XVIII
tribus dan querebat possessionem sibi.
ut habitaret in ea: usque ad illum enim diem.
inter ceteras tribus sortem non acceperat.

miserunt igitur filii Dan stirpis et fami
lie sue quinque viros fortissimos de Sara
a et Astahol ut explorarent terram et dili
genter inspicerent. Dixeruntque eis. Ite con
siderate terram. Qui cum pergentes venissent
in montem Effraim et intrassent domum
Miche: requieverunt ibi. Et agnoscentes
vocem adolescentis Levite, utentesque
que illius diversorio: dixerunt ad eum.
Quis te huc adduxit? et quid hic agis?
Quam ob causam huc venire voluisti?
Qui respondit eis. Hec et hec prestitit mihi Mi
chas, et me mercede conduxit ut sim ei
sacerdos. Rogaverunt autem eum ut consuleret
Dominum: ut scire possent an prospero itinere
pergerent, et res haberet effectum. Qui respon
dit eis. Ite cum pace. Dominus respicit viam
vestram, et iter quo pergitis. Euntes itaque
quinque viri, venerunt Lachis: videruntque
que populum habitantem in ea absque ullo ti
more, iuxta Sydoniorum consuetudinem,
securum et quietum, nullo eis penitus re
sistente, magnarumque opum, et procul a Sydo
ne, atque a cunctis hominibus separatum.
Reversique ad fratres suos in Saraa et Astahol,
et quid egissent sciscitantibus responderunt.
Surgite et ascendamus ad eos. Vidimus
enim terram valde opulentam et uberem. No
lite negligere, nolite cessare. Eamus et
possideamus eam. Nullus erit labor.
Intrabimus ad securos, in regionem latis
simam. Tradetque nobis Dominus locum, in quo nul
lius rei est penuria eorum que gignuntur
in terra. Profecti igitur sunt de cogna
tione Dan, id est de Saraa et Astahol, sescen
ti viri accincti armis bellicis: ascenden
tesque manserunt in Cariathiarim Iu
de. Qui locus ex eo tempore castrorum Dan
nomen accepit, et est post tergum Cariathi
arim. Inde transierunt in montem Ephra
im. Cumque venissent ad domum Miche,
dixerunt quinque viri qui prius missi fue
rant ad considerandam terram Lais, ceteris
fratribus suis. Nostis quod in domibus istis
sit ephod et theraphim et sculptile atque
conflatile. Videte quid vobis placeat. Et
cum paululum declinassent, ingressi sunt do
mum adolescentis Levite, qui erat in
domo Miche: salutaveruntque eum verbis

pacificis. Sescenti autem viri ita ut erant
armati, stabant ante ostium. At illi qui
ingressi fuerant domum iuvenis, sculp
tile et ephod et theraphim atque conflatile
tollere nitebantur: et sacerdos stabat ante osti
um, sescentis viris fortissimis haud procul
expectantibus. Tulerunt igitur qui intra
verant sculptile, et ephod, et ydola atque con
flatile. Quibus dixit sacerdos. Quid faci
tis? Cui responderunt. Tace, et pone digitum
super os tuum. Venique nobiscum ut habeamus
te patrem et sacerdotem. Quid tibi melius est
ut sis sacerdos in domo unius viri, an in una
tribu et familia in Israel? Quod cum audis
set acquievit sermonibus eorum et tulit e
phod et ydola atque sculptile: et cum
profectus est. Qui cum pergerent, et ante se
ire fecissent parvulos et iumenta et omne
quod erat preciosum, et iam a domo Mi
che essent procul: viri qui habitabant in domibus
Miche conclamantes secuti sunt, et post tergum
clamare ceperunt. Qui cum respexissent, dixe
runt ad Micham. Quid tibi vis? Cur cla
mas? Qui respondit. Deos meos quos mihi fe
ci tulistis, et sacerdotem et omnia que habeo,
et dicitis: Quid tibi est? Dixeruntque ei filii
Dan. Cave ne ultra loquaris ad nos, et
veniant ad te viri animo concitati, et ipse
cum omni domo tua pereas. Et sic cepto i
tinere pergebant. Videns autem Michas
quod fortiores se essent, reversus est in domum
suam. Sescenti autem viri tulerunt sacerdotem
et que supra diximus: veneruntque in Lais ad po
pulum quiescentem atque securum, et percus
serunt eos in ore gladii: urbemque incen
dio tradiderunt, nullo penitus fe
rente presidium, eo quod procul habitarent a Si
done, et cum nullo hominum haberent
quicquam societatis ac negotii. Erat au
tem civitas sita in regione Rohob. Quam
rursum extruentes habitaverunt in ea,
vocato nomine civitatis Dan, iuxta voca
bulum patris sui, quem genuerat Israel,
que prius Lais dicebatur. Posueruntque sibi scul
ptile, et Ionathan filium Gersam filii Mo
ysi ac filios eius sacerdotes in tribu
Dan, usque ad diem captivitatis sue. Man
sitque apud eos ydolum Miche, omni tempore
quo fuit domus Dei in Sylo. In diebus illis non

erat rex in israel.
Fuit quidam vir levites habitans in latere
montis ephraim: qui accepit uxorem
de bethleem iuda. Que reliquit eum et
reversa est in domum patris sui in bethleem.
Mansitque apud eum quatuor mensibus. Secu-
tusque est eam vir suus volens ei reconci-
liari atque blandiri. et secum reducere. habens
in comitatu puerum et duos asinos. Que
suscepit eum: et introduxit in domum patris
sui. Quod cum audisset socer eius. eumque vi-
disset, occurrit ei letus. et amplexatus
est hominem. Mansitque gener in domo
soceri tribus diebus. comedens cum eo et
bibens familiariter. Die autem quarto de no-
cte consurgens proficisci voluit. Quem te-
nuit socer. et ait ad eum. Gusta prius pau-
xillum panis et conforta stomachum. et sic
proficisceris. Sederuntque simul. et come-
derunt ac biberunt. Dixitque pater puelle
ad generum suum. Queso te ut hodie hic
maneas. pariterque letemur. At ille con-
surgens cepit velle proficisci: et nichilominus
obnixe eum socer tenuit. et apud se fecit
manere. Mane autem facto. parabat levites
iter. Cui rursum socer. Oro te inquit ut
pauxillum cibi capias. et assumptis viri-
bus donec increscat dies postea proficis-
caris. Comederunt ergo simul. Surrex-
itque adolescens ut pergeret cum uxore
sua et puero. Cui rursum locutus est so-
cer. Considera quod dies ad occasum de-
clivior sit. et propinquet ad vesperum. Ma-
ne apud me etiam hodie. et duc letum diem.
et cras proficisceris ut vadas in domum
tuam. Noluit gener acquiescere sermonibus
eius. sed statim perrexit. et venit contra iebus
que altero nomine vocabatur ierusalem: du-
cens secum duos asinos onustos et concu-
binam. Iamque erant iuxta iebus et dies
mutabatur in noctem. Dixitque puer
ad dominum suum. Veni obsecro declinemus
ad urbem iebuseorum: et maneamus in ea.
Cui respondit dominus. Non ingrediar oppi-
dum gentis aliene. que non est de filiis is-
rael. sed transibo usque ad gabaa. et cum il-
luc pervenero. manebimus in ea: aut cer-
te in urbe rama. Transierunt igitur iebus
et ceptum carpebant iter. Occubuitque eis
sol iuxta gabaa que est in tribu beniamin.
diverteruntque ad eam ut manerent ibi. Quo
cum intrassent. sedebant in platea ci-
vitatis. et nullus eos recipere volebat ho-
spitio. Et ecce apparuit homo senex revertens
de agro et de opere suo vespere: qui et ipse e-
rat de monte ephraim. et peregrinus
habitabat in gabaa. Homines autem
regionis illius erant filii gemini. Ele-
vatisque oculis vidit senex sedentem hominem
cum sarcinulis suis in platea civitatis.
et dixit ad eum. Unde venis et quo vadis? Qui
respondit ei. Profecti sumus de bethleem
iuda. et pergimus ad locum nostrum qui est
in latere montis ephraim. unde ieramus
de bethleem. Et nunc vadimus ad do-
mum dei: nullusque nos sub tectum suum
vult recipere. habentes paleas et fenum in
asinorum pabulum. et panem ac vinum in meos
et ancille tue usus. et pueri qui mecum
est. Nulla re indigemus nisi hospitio. Cui
respondit senex. Pax tecum sit. Ego prebe-
bo omnia que necessaria sunt. tantum quaeso
in platea ne maneas. Introduxitque
eum in domum suam: et pabulum asinis
prebuit. Ac postquam laverunt pedes
suos. recepit eos in convivium. Illis epu-
lantibus et post laborem itineris cibo ac potu re-
ficientibus corpora. venerunt viri civita-
tis illius filii belial: id est absque iugo.
et circumdantes domum senis fores pul-
sare ceperunt: clamantes ad dominum do-
mus atque dicentes. Educ virum qui ingres-
sus est domum tuam: ut abutamur eo.
Egressusque est ad eos senex: et ait.
Nolite fratres. nolite facere malum hoc.
quia ingressus est homo hospicium meum.
et cessate ab hac stulticia. Habeo filiam
virginem. et hic homo habet concubinam.
educam eas ad vos. ut humilietis
eas. et vestram libidinem compleatis. tantum
obsecro ne scelus hoc contra naturam
operemini in virum. Nolebant acquie-
scere sermonibus eius. Quod cernens homo.
eduxit ad eos concubinam suam. et eis tra-
didit illudendam. Qua cum tota nocte
abusi essent. dimiserunt eam mane.
At mulier recedentibus tenebris ve-
nit ad hostium domus ubi manebat dominus

ſuus, ⁊ ibi corruit; Mane facto: ſurre
xit hō, ⁊ aperuit oſtiū. ut ceptā exple
ret uiā: et ecce concubina eius iace
bat ant̄ hoſtium. ſparſis in limine ma
nibꝫ. Cui ille putans eam quieſcere lo
quebatur: Surge ut ambulemꝰ. Qua
nichil reſpondente: intelligens qđ erat
mortua tulit eam. ⁊ impoſuit aſino.
Reuerſuſqꝫ eſt in domū ſuā. Quā cum
eēt ingreſſus. arripuit gladiū. ⁊ cada
uer uxoris cū oſſibꝫ ſuis in duodecim
partes ac fruſta concidēs. miſit ī oēs
terminos iſrl̄. Quod cū uidiſſent ſinguli
conclamabāt; Numquā res talis fc̄a ē
in iſrl̄. ex eo die quo aſcenderūt pres
nri de egypto uſqꝫ in pſens tēps. Ferte
ſniā. et in cōe decernite quid fc̄o opꝰ ſit.
XX Egreſſi ſūt itaqꝫ omnes filii
iſrl̄ et pit̄ congregati qͥ uir unꝰ.
de dan uſqꝫ berſabee et tra galaad
ad dnm̄ in maſpha. Omſqꝫ anguli
poplor̄ et cūcte tribꝫ iſrl̄ in ecclam
ppli dei conuenerūt quadrigenta mi
lia peditū pugnatorū. Nec latuit fi
lios beniamin qđ aſcendiſſent filii
iſrl̄ in maſphath. Interrogatus leuita
maritus mulieris interfecte quō
tm̄ ſcelus ppetratum eēt: reſpondit.
Veni in gabaa beniamin cū uxore
mea: illucqꝫ diuti. Et ecce homines
ciuitatis illius circūdederūt nocte do
mū in qua manebā. uolentes me oc
cidere. ⁊ uxorem meā et incredibili li
bidinis furore uexantes. denīqꝫ
mortua eſt. Quam arreptā in fru
ſta concidi. miſiqꝫ partes in omēs
terminos poſſeſſionis urē. qꝛ nūquā
tm̄ nefas ⁊ tam grande piaculm̄ fa
ctū eſt in iſrl̄. Adeſtis omēs filii iſrl̄.
Decernite qđ facere debeatis. Stanſ
qꝫ omīs pp̄s. quaſi unius hominis ſmōe
reſpondit. Non recedemus in tabnacla
nra. nec ſuā quiſquā intrabit domū.
ſꝫ hoc cōmunit̄ gabaa in cōe faciemꝰ. De
cem uiri eligantur ex centū ex omībꝫ
tribubꝫ iſrl̄. ⁊ centū de mille. ⁊ mille de
decem milibꝫ: ut cōportent exercitui ci
baria ⁊ poſſimus pugnare ꝯt gabaa be
niamin reddere ei p ſcelere qđ me
retur. Conueneruntqꝫ uniuerſus iſrl̄ ad
ciuitatē qͥ unus hō. eadē mente. uno
qꝫ conſilio. ⁊ miſerunt nūcios ad omēm
tribū beniamin qui dicerēt. Cur tm̄
nefas in uobis repertum eſt. Tradite
homines de gabaa qui hoc flagitiū
ppetrauerūt ut moriantur. ⁊ auferat̄
malum de iſrl̄. Qui noluerunt fra
trum ſuor̄ filior̄ iſrl̄ audire manda
tū. ſꝫ ex cunctis urbibꝫ que ſue ſor
tis erant conuenerūt in gabaa. ut
illis ferrent auxiliū. ⁊ ꝯ uniuſū iſrl̄
ppłm dimicarēt. Inuentiqꝫ ſūt xxv
milia de beniamin educentiū gla
diū. pt̄ habitatores gabaa qui ſepti
ngenti erant uiri fortiſſimi ita ſiniſtra
ut dextra pliantes. ⁊ ſic funditis ad
certū iacientes lapides ut capillū quo
qꝫ poſſent percutere. ⁊ nequaqͣ in alt̄am
partem ictus lapidis deferretur.
Virorū quoqꝫ iſrl̄ abſqꝫ filiis benia
min inuenta ſūt quadrigenta mi
lia. educentiū gladios. ⁊ paratorū
ad pugnā. Qui ꝯſurgentes: uenerūt
in domū dei: hoc ē in ſylo: Conſulue
runtqꝫ dnm̄: atqꝫ dixerūt. Quis erit in
exercitu nro princeps certaminis ꝯt fi
lios beniamin. Quibꝫ reſpondit dns. Iu
das ſit dux urē. Statimqꝫ filii iſrl̄ ſur
gentes mane caſtrametati ſūt iux
gabaa. et inde pcedentes ad pugnā
ꝯtra beniamin urbem obpugnare
ceperūt. Egreſſiqꝫ filii beniamin de
gabaa. occiderūt de filiis iſrl̄ die il
lo: uiginti duo millia uiror̄. Rurſum
filii iſrl̄ et fortitudine ⁊ nūo confi
dentes. in eodem loco in quo prius dimica
uerant: aciem direxerunt: ita tamē
ut prius aſcenderent ⁊ flerent coram
dn̄o uſqꝫ ad noctem. ꝯſulerentqꝫ eum
⁊ dicerent. Debeo ultra pcedere ad di
micandum ꝯ filios beniamin frēs me
os an non: Quibꝫ ille ait. Aſcendite
ad eos ⁊ inite certamen. Cumqꝫ filii i
ſrahel altera die ꝯt beniamin ad pliū
pceſſiſſent. eruperūt filii beniamin
de porta gabaa. ⁊ occurrentes eis. tā
ta in illos cede bachati ſūt ut decem
octo millia uiror̄ educentiū glad

contriuerant. Quamobrem omnes filii i
srahel uenerunt in domum dei. et sedentes
flebant coram domino. Ieiunaueruntque illo
die usque ad uesperam. et obtulerunt ei holo
causta et pacificas uictimas. et super sta
tu suo interrogauerunt. Eo tempore ibi erat ar
ca federis domini in sylo. et finees filius eleazari
filii aaron erat prepositus domus. Consu
luerunt igitur dominum. atque dixerunt. Exire
ultra debemus ad pugnam contra filios be
niamin fratres nostros an quiescere? Quibus
ait dominus. Ascendite. cras enim tradam eos
in manus uestras. Posueruntque filii israhel insi
dias per circuitum urbis gabaa. et tercia uice
sicut semel et bis contra beniamin exercitum
produxerunt. Sed et filii beniamin au
dacter eruperunt de ciuitate. et fugi
entes aduersarios longius persecuti sunt
ita ut uulnerarent ex eis sicut primo et
secundo die. et cederent per duas semitas
terga uertentes. quarum una ferebatur in be
thel altera in gabaa. atque prostrauerunt
triginta circiter uiros. Putauerunt enim
solito more eos cedere. Qui fugam
arte simulantes. inierunt consilium
ut abstraherent eos de ciuitate. et quasi
fugientes ad supradictas semitas perdu
cerent. Omnes itaque filii israhel surgentes
de sedibus suis. tetenderunt aciem in loco
qui uocatur baalthamar. Insidie quoque
que circa urbem erant. paulatim se
aperire ceperunt. et ab occidentali urbis par
te procedere. Sed et alia decem milia ui
rorum de uniuerso israhel. habitatores urbis ad
certamina prouocabant. Ingrauatumque est
bellum contra filios beniamin. et non intel
lexerunt quod ex omni parte illis instaret
interitus. Percussitque eos dominus in conspectu
filiorum israhel. et interfecerunt ex eis illo die
uiginti quinque milia et centum uiros. omnes
bellatores et educentes gladium. Filii autem
beniamin cum se inferiores esse uidissent
ceperunt fugere. Quod cernentes filii israhel.
dederunt eis ad fugiendum locum. ut ad
preparatas insidias deuenirent quas iuxta
urbem posuerant. Qui cum repente de
latibulis surrexissent et beniamin ter
ga cedentibus daret. ingressi sunt ciuita
tem. et percusserunt eam in ore gladii. Si
gnum autem dederant filii israhel his quos in
insidiis collocauerant. ut postquam urbem
cepissent ignem accenderent. et ascendente
in altum fumo captam urbem demon
strarent. Quod cum cernerent filii israhel in
ipso certamine positi. putauerunt enim filii
beniamin eos fugere. et instantius seque
bantur. cesis de exercitu eorum triginta ui
ris. et uiderunt quasi columpnam fumi de ciuita
te ascendere. Beniamin quoque retro a
spiciens captam cernebat ciuitatem. et flam
mas in sublime ferri. qui prius simu
lauerant fugam. uersa facie fortius resi
stebant. Quod cum uidissent filii benia
min in fugam uersi sunt. et ad uiam deserti i
re ceperunt. illuc quoque eos aduersariis perse
quentibus. Sed et hii qui urbem succenderant
occurrerunt eis. atque ita factum est ut ex utra
que parte ab hostibus cederentur. nec e
rat ulla morientium requies. Ceciderunt
atque prostrati sunt ad orientalem plagam
urbis gabaa. Fuerunt autem qui in eodem lo
co interfecti sunt decem et octo milia
uirorum. omnes robustissimi bellatores.
Quod cum uidissent qui remanserant de be
niamin fugerunt in solitudinem. et perge
bant ad petram cuius uocabulum est remmon.
In illa quoque fuga palantes et in diui
sa tendentes. occiderunt quinque milia
uiros. Et cum ultra tenderent. persecuti
sunt eos. et interfecerunt etiam alia duo milia.
Et sic factum est ut omnes qui ceciderant de
beniamin in diuersis locis. essent uiginti
quinque milia pugnatores ad bella promp
tissimi. Remanserunt itaque de omni numero
beniamin qui euadere potuerant et fu
gere in solitudinem sescenti uiri. Se
deruntque in petra remmon mensibus quattuor.
Regressi autem filii israhel. omnes reliquias ci
uitatis a uiris usque ad iumenta gladi
o percusserunt. cunctasque urbes et uiculos
beniamin uorax flamma consumpsit.
Iurauerunt quoque filii israhel
in maspha. et dixerunt. Nullus nostrum XXI
dabit filiis beniamin de filiabus suis
uxorem. Veneruntque omnes ad domum dei
in sylo. et in conspectu eius sedentes usque
ad uesperam. leuauerunt uocem. et mag
no ululatu ceperunt flere dicentes. Quare domine

deus israhel factum est hoc malum in populo tuo. ut
hodie una tribus auferretur e nobis? Al-
tera autem die diluculo consurgentes. extru-
xerunt altare: obtuleruntque ibi holocau-
sta et pacificas victimas: et dixerunt. Quis
non ascendit in exercitu domini de universis tri-
bubus israhel? Grandi enim se iuramento con-
strinxerant. cum essent in masphat. interfi-
ci eos qui defuissent. Ductique penitentia
filii israhel super fratre suo beniamin: ceper-
unt dicere. Ablata est una tribus de israhel. unde
uxores accipient? Omnes enim in commune iu-
ravimus. non daturos nos his filias no-
stras. Idcirco dixerunt. Quis est de univer-
sis tribubus israhel qui non ascendit in mas-
phat ad dominum? Et ecce inventi sunt ha-
bitatores iabis galaad. in illo exercitu non
fuisse. Eo quoque tempore cum essent in sylo. nul-
lus ex his ibi repertus est. Miserunt itaque de-
cem milia viros robustissimos. et pre-
ceperunt eis. Ite et percutite habitatores iabis
galaad in ore gladii. tam uxores quam
parvulos eorum. Et hoc erit quod observare
debebitis. Omne generis masculini et mulie-
res que cognoverunt viros interficite:
virgines reservate. Inventeque sunt de ia-
bis galaad quadringente virgines.
que nescierunt viri thorum. et adduxerunt eas
ad castra in sylo: in terra chanaan. Mi-
seruntque nuntios ad filios beniamin.
qui erant in petra remmon. et preceper-
unt eis ut eos in pace susciperent. Veneruntque
filii beniamin in illo tempore. et date sunt
eis uxores de filiabus iabis galaad. Alias
autem non repererunt. quas simili modo traderent.
Universusque israhel valde doluit. et egit peni-
tudinem super interfectione unius tribus ex israhel.
Dixeruntque maiores natu. Quid facie-
mus reliquis qui non acceperunt uxores?
Omnes in beniamin femine conciderunt.
et magna nobis cura ingentique studio pro-
videndum est. ne una tribus deleatur ex israhel.
Filias nostras eis dare non possumus. constricti
iuramento et maledictione qua diximus.
Maledictus qui dederit de filiabus suis
uxorem beniamin. Ceperuntque consilium atque dixerunt.
Ecce solemnitas domini in sylo anniversaria.
que sita est ad septentrionem urbis bethel.
et ad orientalem plagam vie que de be-
thel tendit ad sicimam. et ad meridiem
oppidi lebona. Preceperuntque filiis ben-
iamin: atque dixerunt. Ite et latitate in
vineis. Cumque videritis filias sylo ad
ducendos choros ex more procedere: exi-
te repente de vineis. et rapite eas sin-
guli uxores singulas. et pergite in terram
beniamin. Cumque venerint patres
earum ac fratres et adversum vos queri ceperint
iurgari: dicemus eis. Miseremini eorum.
non enim rapuerunt eas iure bellantium ac
victorum. sed rogantibus ut acciperent non
dedistis: et a vestra parte peccatum est. Fe-
ceruntque filii beniamin ut sibi fuerat
imperatum. et iuxta numerum suum rapuerunt
sibi de his que ducebant choros uxo-
res singulas. Abieruntque in posses-
sionem suam: edificantes urbes et ha-
bitantes in eis. Filii quoque israhel reversi
sunt per tribus et familias: in tabernacula
sua. In diebus illis non erat rex in israhel. sed
unusquisque quod sibi rectum videbatur hoc fa-
ciebat.

Explicit liber iudicum. Incipit liber Ruth.

In diebus
unius iudicis quando iudices pre-
erant. facta est fames in terra. Abi-
itque homo de bethleem iuda:
ut peregrinaretur in regione
moabitide. cum uxore sua ac
duobus liberis. Ipse vocabatur
elimelech. uxor eius noemi.
et duo filii alter maalon. alter
chelion: ephratei de bethle-
em iuda. Ingressique regionem
moabitidem: morabantur
ibi. Et mortuus est elymelech
maritus noemi. remansit-
que ipsa cum filiis. Qui acceperunt u-
xores moabitidas: quarum una voca-
tur orpha. altera ruth. Manseruntque
ibi decem annis. et ambo mortui sunt
maalon videlicet et chelion. Reman-
sitque mulier orbata duobus liberis ac
marito: et surrexit ut in patriam per-
geret. cum utraque nuru sua de regio-
ne moabitide. Audierat enim quod re-
spexisset dominus populum suum: et dedisset e-
is escas. Egressa est itaque de loco pere-
grinationis sue. cum utraque nuru sua.

iam in via posita revertendi in terram Iu-
da: dixit ad eas. Ite in domum matris vestre.
faciat dominus vobiscum misericordiam: sicut fecistis
cum mortuis meis et mecum. Det vobis in-
venire requiem. in domibus virorum quos
sortiture estis. Et osculata est eas. Que e-
levata voce flere ceperunt. et dicere.
Tecum pergemus ad populum tuum. Quibus il-
la respondit. Revertimini filie mee. Cur
venitis mecum? Num ultra habeo filios
in utero meo. ut viros ex me sperare pos-
sitis? Revertimini filie mi: et abite.
Iam enim senectute confecta sum. nec ap-
ta vinculo coniugali. Etiam si possem hac
nocte concipere et parere filios: si eos ex-
pectare velitis donec crescant. et annos
impleant pubertatis: ante eritis vetu-
le quam nubatis. Nolite queso filie mi.
facere hoc. quia vestra angustia me magis
premit: et egressa est manus domini contra me.
Elevata igitur voce rursum flere ceperunt. Or-
pha osculata est socrum: ac reversa est. ruth
adhesit socrui sue. Cui dixit noemi.
En reversa est cognata tua. ad populum su-
um. et ad deos suos: vade cum ea. Que
respondit. Ne adverseris michi. ut relin-
quam te et abeam. Quocumque perrexeris:
pergam. et ubi morata fueris. et ego
pariter morabor. Populus tuus populus meus.
et deus tuus deus meus. Que te morientem
terra susceperit. in ea moriar. ibique locum
accipiam sepulture. Hec michi faciat
deus et hec addat: si non sola mors me et te sepa-
raverit. Videns ergo noemi quod obstinato
animo ruth decrevisset secum pergere. adver-
sari noluit. nec ultra ad suos reditum
persuadere. Profecteque sunt simul. et venerunt
in bethleem. Quibus urbem ingressis.
velox apud cunctos fama percrebuit.
Dicebantque mulieres. Hec est illa no-
emi. Quibus illa ait. Ne vocetis me no-
emi. id est pulchram. sed vocate me mara.
hoc est amaram: quia valde me amaritu-
dine replevit omnipotens. Egressa sum ple-
na. et vacuam reduxit me dominus. Cur igitur
vocatis me noemi. quam humiliavit
dominus et afflixit omnipotens? Venit ergo noe-
mi cum ruth moabitide. nuru sua. de
terra peregrinationis sue. ac reversa est in beth-
leem: quando primum hordea metebantur.
II Erat autem vir helimelech consanguineus
homo potens et magnarum opum: nomine bo-
oz. Dixitque ruth moabitis ad socrum suam.
Si iubes vadam in agrum. et colligam spi-
cas que metentium fugerint manus. ubicumque
in me clementis patris familias repperero
gratiam. Cui illa respondit. Vade filia
mea. Abiit itaque et colligebat spicas
post terga metentium. Accidit autem ut ager
ille haberet dominum nomine booz; qui erat de co-
gnatione helymelech; et ecce ipse veni-
ebat de bethleem. Dixitque messoribus.
Dominus vobiscum. Qui responderunt ei. Bene-
dicat tibi dominus. Dixitque booz iuveni qui mes-
soribus preerat. Cuius est hec puella? Qui re-
spondit. Hec est moabitis illa que venit
cum noemi de regione moabitide: et
rogavit ut spicas colligeret remanentes.
sequens messorum vestigia: et de mane
usque nunc stat in agro. et ne ad momen-
tum quidem domum reversa est. Et ait booz
ad ruth. Audi filia. Ne vadas ad col-
ligendum in alterum agrum. nec recedas
ab hoc loco. Sed iungere puellis meis. et
ubi messuerint sequere. Mandavi enim
pueris meis: ut nemo tibi molestus sit.
Sed et si sitieris vade ad sarcinulas. et bi-
be aquas de quibus et pueri mei bibunt.
Que cadens in faciem suam et adorans su-
per terram: dixit ad eum. Unde michi hoc ut invenirem III
gratiam ante oculos tuos: et nosse me dignare-
ris peregrinam mulierem? Cui ille respondit.
Nunciata sunt michi omnia que feceris socrui
tue. post mortem viri tui: et quod dereli-
queris parentes tuos et terram in qua nata
es. et veneris ad populum quem ante nesciebas.
Reddat tibi dominus pro opere tuo et plenam
mercedem recipias a domino deo israel: ad
quem venisti. et sub cuius confugisti alas.
Que ait. Inveni gratiam ante oculos tuos
domine mi. qui consolatus es et locutus es
ad cor ancille tue: que non sum similis unius
puellarum tuarum. Dixitque ad eam booz. Quando
hora vescendi fuerit: veni huc et come-
de panem. et intinge buccellam tuam
in aceto. Sedit itaque ad messorum latus.
et congessit polentam sibi. comeditque et
saturata est. et tulit reliquias atque in sur-

rexit: ut spicas ex more colligeret.
Precepit autem booz pueris suis dicens.
Etiam si uobiscum metere uoluerit.
ne prohibeatis eam: et de uestris quoque
manipulis proicite de industria et rema
nere permittite. ut absque rubore col
ligat. et colligentem nemo corripiat.
Collegit ergo in agro usque ad uesperam.
et que collegerat uirga cedens et excu
tiens. inuenit hordei quasi ephi mensuram
id est tres modios. Quos portans reuer
sa est in ciuitatem: et ostendit socrui
sue. Insuper protulit et dedit ei de reli
quiis cibi sui: quo saturata fuerat.
Dixitque ei socrus. Ubi hodie collegisti.
et ubi fecisti opus? Sit benedictus qui
misertus est tui. Indicauitque ei apud quem
esset operata: et nomen dixit uiri. quod booz
uocaretur. Cui respondit noemi. Benedi
ctus sit a domino: quoniam eandem gratiam quam
prebuerat uiuis. seruauit et mortuis.
Rursumque propinquus ait noster est homo. Et
ruth. Hoc quoque inquit precepit michi. ut
tamdiu messoribus eius iungerer: do
nec omnes segetes meterentur. Cui
dixit socrus. Melius est filia mi ut cum
puellis eius exeas ad metendum: ne in a
lieno agro quispiam resistat tibi. Iuncta
est itaque puellis booz: et tamdiu cum
eis messuit: donec ordea et tritica
in horreis conderentur.

III

Postquam autem reuersa est ad socrum suam.
audiuit ab ea. Filia mi. queram tibi requiem:
et prouidebo ut bene sit tibi. Booz iste
cuius puellis in agro iuncta es. propin
quus est noster. et hac nocte aream hordei
uentilat. Laua igitur et ungere.
et induere cultioribus uestimentis. ac de
scende in aream. Non te uideat homo. donec
esum potumque finierit. Quando autem ierit ad dor
miendum: nota locum in quo dormiat.
ueniesque et discooperies pallium quo o
peritur. a parte pedum. et proicies te et i
acebis. Ipse autem dicet tibi: quid agere debe
as. Que respondit. Quicquid preceperis faciam.
Descenditque in aream. et fecit omnia
que sibi imperauerat socrus. Cumque comedis
set booz et bibisset. et factus esset hyla
rior. issetque ad dormiendum iuxta acer
uum manipulorum uenit abscondite.
et discooperto a pedibus eius pallio se
proiecit. Et ecce nocte iam media ex
pauit homo et conturbatus est. Uidit
que mulierem iacentem ad pedes suos
et ait illi. Que es? Illaque respondit. E
go sum ruth ancilla tua. Expande pal
lium tuum super famulam tuam: quia propinquus
es. Et ille. Benedicta inquit es a do
mino filia. et priorem misericordiam posterio
re superasti. quia non es secuta iuuenes
pauperes siue diuites. Noli ergo ti
mere. Sed quicquid dixeris michi fa
ciam tibi. Scit enim omnis populus qui habi
tat intra portas urbis mee. mulierem te es
se uirtutis. Nec abnuo me propinquum.
sed est alius me propinquior. Quiesce hac
nocte. et facto mane si te uoluerit pro
pinquitatis iure retinere: bene res acta est.
Sin autem ille noluerit: ego te absque ulla du
bitatione suscipiam. uiuit dominus. Dor
mi usque mane. Dormiuit itaque ad pedes
eius: usque ad noctis abscessum. Sur
rexit itaque antequam homines se cognosce
rent mutuo. Et dixit booz. Caue ne
quis nouerit quod huc ueneris. Et rursum.
Expande inquit pallium tuum quo ope
ris: et tene utraque manu. Qua exten
dente et tenente. mensus est sex modios
ordei: et posuit super eam. Que porta
ns ingressa est ciuitatem: et uenit ad socrum
suam. Que dixit ei. Quid egisti filia?
Narrauitque ei omnia que sibi fecis
set homo. et ait. Ecce sex modios or
dei dedit michi: et ait. Nolo uacu
am te reuerti ad socrum tuam. Dixitque noemi.
Expecta filia: donec uideamus quem
exitum res habeat. Neque enim cessabit homo
nisi compleuerit quod locutus est.
Ascendit ergo booz ad portam: et sedit
ibi. Cumque uidisset propinquum pretereuntem
de quo prius sermo habitus est. dixit ad
eum. Declina paulisper et sede hic. uocans
eum nomine suo. Qui deuertit et sedit. Tol
lens autem booz decem uiros de senioribus
ciuitatis. dixit ad eos. Sedete hic.
Quibus residentibus: locutus est ad propin
quum. Partem agri fratris nostri helimelech uen
didit noemi. que reuersa est de regione

mabitide. Quod audire te uolui. et
dicere: coram cunctis sedentibus. et ma
ioribus natu de populo meo. Si uis posside
re agrum iure propinquitatis: eme
et posside. Sin autem tibi displicet hoc
ipsum indica michi: ut sciam quid facere
debeam. Nullus est enim propinquus: ex
cepto te qui prior es. et me qui secundus
sum. At ille respondit. Ego agrum emam.
Cui dixit booz. Quando emeris agrum de
manu mulieris. ruth quoque moabi
tidem que uxor defuncti fuit debes ac
cipere. ut suscites nomen propinqui tui in he
reditate sua. Qui respondit. Cedo iure
propinquitatis: neque enim posteritatem famili
e mee delere debeo. Tu meo utere pri
uilegio: quo me libenter carere profite
or. Hic autem erat mos antiquitus in israel
inter propinquos: ut siquando alter alteri suo iu
ri cedebat. ut esset firma concessio. sol
uebat homo calciamentum suum. et dabat
proximo suo. Hoc erat testimonium ces
sionis in israel. Dixit ergo propinquo suo
booz. Tolle calciamentum tibi. Quod
statim soluit de pede suo. At ille ma
ioribus natu et uniuerso populo. Testes in
quit uos estis hodie quod possederim omnia
que fuerunt elimelech et chelion et
maalon. tradente noemi. et ruth mo
abitidem uxorem maalon in coniugi
um sumpserim. ut suscitem nomen defun
cti in hereditate sua. ne uocabulum
eius de familia sua ac fratribus et populo de
leatur. Vos inquam huius rei testes estis.
Respondit omnis populus qui erat in porta.
et maiores natu. Nos testes sumus. Fa
ciat dominus hanc mulierem que ingreditur
domum tuam sicut rachel et liam que edifi
cauerunt domum israel. ut sit exemplum
uirtutis in ephrata. et habeat celebre no
men in bethleem. Fiatque domus tua sicut domus
phares. quem thamar peperit iude. de
semine quod dederit dominus tibi ex hac
puella. Tulit itaque booz ruth: et ac
cepit uxorem. Ingressusque est ad eam:
et dedit illi dominus ut conciperet et pare
ret filium. Dixeruntque mulieres ad noe
mi. Benedictus dominus qui non est passus
ut deficeret successor familie tue. et

uocaretur nomen eius in israel: et habeas
qui consoletur animam tuam. et enutriat sene
ctutem. De nuru enim tua natus est que
te diligit. et multo tibi est melior quam
si septem haberes filios. Susceptumque
noemi puerum posuit in sinu suo: et
nutricis ac gerule officio fungebatur.
Vicine autem mulieres congratulantes
ei et dicentes. natus est filius noemi uo
cauerunt nomen eius obed. Hic est pater
ysai: patris dauid. Hee sunt generationes
phares. Phares genuit esrom. Esrom
genuit aram. Aram genuit aminadab.
Aminadab genuit naason. Naason genuit
salmon. Salmon genuit booz. Booz genuit
obed. Obed genuit ysai. Ysai genuit dauid
regem. Explicit ruth. Incipit prologus
magistralis in libros regum.

Quoniam super omnes enim scrip
turas tibi sacre eloquii necesse est ut fun
damento ueritatis firmiter innitatur: quate
nus textum littere certioris scientie subli
dior edificia componatur: quantum
breuius potuimus ex glosis beati ieronimi
et aliorum doctorum et ex libris hebreorum
et antiquissimis exemplaribus que tam
tempore karoli magni scripta fuerunt: hec
in breuissima notula scripsimus. ea que
ex nouis et diuersis libris superaddita ui
debantur magis dubia uel superflua cense
bamus. Neque enim ut dicit ieronimus sic
noua cudimus ut uetera destruamus.
sed magis uetera statuentes: quedam no
ua uitio scriptorum in textu de glosis
et postillis inserta. uel que per quosdam ipsi
tiam depravata: non nisi sub auctoritate maio
rum auctoritate refutanda monstramus.
Quecumque ergo in textu librorum ueteris testa
menti qui in hebreo canone continentur
punctum termino super aliquam dictionem
uel sillabam uel inter duas dictiones uideris.
scias illud cum auctoritate multorum expositorum
et antiquorum librorum et apud hebreos sic haberi.
Si uero dictio illa uel amplius linea ter
minio subtracta fuerit: hoc libri ex
positorum et antiqui non habent. Et de maxime
certum est: si iuxta hebreum punctum ter
minio suppositum habet. In libris uero
sapientie et ecclesiastici. quos nullus patrum ex

posuit, nisi rabanus, punctum de mi nio supponit propter rabano. In libris quoque Machabeorum quos similiter hebrei non habent sed greci: et in toto novo testamento punctum suppositum notat auctoritatem grecorum. Quedam tamen sine linee sub positione sicut erant in textu dimisimus quod et in libris antiquis ubi et in ipsis expositorum libris. et diversis confusa translationibus continentur.

Incipit prefatio beati Ieronimi presbiteri in libros regum

Viginti et duas esse litteras apud hebreos. Syrorum quoque lingua et chaldeorum testatur. que hebree magna ex parte confinis est. Nam et ipsi viginti duo elementa habent. eodem sono. sed diversis caracteribus. Samaritani etiam pentateucum moysi totidem litteris scriptitant: figuris tantum et apicibus discrepantes. Certumque est esdram scribam legisque doctorem post captam ierusalem instaurationemque templi sub zorobabel alias litteras repperisse. quibus nunc utimur cum ad illud usque tempus idem samaritanorum et hebreorum caracteres fuerint. In libro quoque numerorum hec eadem supputatio sub levitarum ac sacerdotum censu mistice ostenditur. et nomen domini tetragramaton in quibusdam grecis voluminibus usque hodie antiquis expressum litteris invenimus. Sed et psalmi tricesimus sextus. et centesimus decimus. et centesimus undecimus. et centesimus octavus decimus. et centesimus. xliiii. quamquam diverso scribantur metro. tamen eiusdem numeri texuntur alphabeto. Et hieremie lamentationes et oratio eius. salomonis quoque in fine proverbia ab eo loco in quo ait. mulierem fortem quis inveniet: eisdem alphabetis vel incisionibus supputantur. Porro quinque littere duplices apud hebreos sunt. Caph. mem. nun. phe. sade. Aliter enim per has scribunt principia medietatesque verborum: aliter fines. Unde et quinque a plerisque libri duplices existimantur. Samuel. malachim. dabreiamin. esdras. hieremias cum cinoth id est lamentationibus suis. Quomodo igitur viginti duo elementa sunt per que scribimus hebraice omne quod loquimur. et eorum initiis vox humana comprehenditur: ita viginti duo volumina supputantur. quibus quasi litteris et exordiis in dei doctrina tenera adhuc et lactens viri iusti eruditur infantia.

Primus apud eos liber vocatur bresith, quem nos genesim dicimus. Secundus hellesmoth qui exodus appellatur. Tertius vagecra id est leviticus. Quartus vaiedabber quem nos numeros vocamus. Quintus addabarim qui deuteronomium prenotatur. Hii sunt quinque libri moysi: quos proprie thora id est legem appellant. Secundum prophetarum ordinem faciunt. et incipiunt ab ihesu filio nave. qui apud eos iosue bennun dicitur. Deinde subtexunt sophtim. id est iudicum librum. et in eundem compingunt ruth. quia in diebus iudicum facta eius narratur hystoria. Tertius sequitur samuel: quem nos regnorum primum et secundum dicimus. Quartus malachim. id est regum: qui tertio et quarto regnorum volumine continetur. Meliusque multo malachim. id est regum. quam malachoth regnorum dicere. Non enim multarum gentium regna describit. sed unius israhelitici populi qui tribubus duodecim continetur. Quintus est ysaias. Sextus ieremias. Septimus ezechihel. Octavus liber. xii. prophetarum qui apud illos vocatur thareasra. Tertius ordo agyographa possidet. Et primus liber incipit a iob. Secundus a david. quem quinque incisionibus et uno psalmorum volumine comprehendunt. Tertius est salomon. tres libros habens. proverbia que illi parabolas id est masloth appellant. Quartus ecclesiasten. id est coeleth. Quintum canticum canticorum: quem titulo sirasirim prenotant. Sextus est daniel. Septimus dabreiamin. id est verba dierum. quod significantius cronicon totius divine hystorie possumus appellare. qui liber apud nos paralipomenon primus et secundus inscribitur. Octavus esdras. qui et ipse similiter apud grecos et latinos in duos libros divisus est. Nonus hester. Atque ita fiunt pariter veteris legis libri viginti duo. id est moysi quinque. prophetarum octo. agyographorum novem. quamquam nonnulli ruth et cinoth inter agyographa scriptitent. et libros hos in suo putaverint numero supputandos. ac per hoc esse prisce legis libros. xxiiii: quos sub numero xx

seniores apocalypsis iohannis inducit adoran
tes agnum et coronas suas prostratis vultibus
offerentes. stantibus coram .iiii. animalibus
oculatis ante et retro. id est in preteritum et in futurum
respicientibus et indefessa voce clamanti
bus. sanctus. sanctus. sanctus dominus deus omnipotens. qui erat et qui
est et qui venturus est. Hic prologus scriptu
rarum quasi galeatum principium omnibus libris
quos de hebreo vertimus in latinum convenire
potest. ut scire valeamus quicquid extra hos est inter
apocrypha esse ponendum. Igitur sapientia que
vulgo salomonis inscribitur: et ihesu filii
syrac liber. et iudith. et tobias. et pastor. non
sunt in canone. Machabeorum primum librum
hebraicum repperi. Secundus grecus est. quod et ex ip
sa frasy probari potest. Que cum ita se
habeant. obsecro te lector. ne laborem me
um reprehensionem estimes antiquorum. In
tabernaculo dei: offert unusquisque quod potest.
Alii aurum et argentum et lapides preciosos.
alii byssum et purpuram et coccum offerunt
et iacintum. Nobiscum bene agetur si obtuli
mus pelles et caprarum pilos. Et tamen a
postolus contemptibiliora nostra magis
necessaria iudicat. Unde et tota illa ta
bernaculi pulcritudo et per singulas species
ecclesie presentis futureque distinctio pel
libus tegitur et ciliciis. ardoremque solis et in
iuriam ymbrium ea que viliora sunt prohibent.
Lege ergo primum samuhel et malachim meum.
meum inquam meum. Quicquid enim crebrius
vertendo et emendando sollicitius et didici
mus et tenemus. nostrum est. Et cum intel
lexeris quod antea nesciebas. vel interpretem me
estimato si gratus es. vel paraphrasten
si ingratus. quamquam michi omnino consci
us non sim: mutasse me quippiam de
hebraica veritate. Certe si incredulus
es. lege grecos codices et latinos et con
fer cum his opusculis. et ubicumque inter se
videris discrepare interroga quemlibet hebreo
rum. cui magis accommodare debeas fidem.
Et si nostra firmaverit. puto quod eum non esti
mes coniectorem. ut in eodem loco si
militer mecum divinaret. Sed et vos famu
las christi rogo que domini discumbentis preciosissimo
fidei mirro ungitis caput. que nequaquam sal
vatorem queritis in sepulcro. quibus iam ad
patrem christus ascendit: ut contra latrantes ca
nes qui adversum me rabido ore deseui
unt. et circumeunt civitatem. atque in eo se doc
tos arbitrantur. si aliis detrahant. orationum
vestrarum clipeos opponatis. Ego sciens humi
litatem meam. illius semper sententie recor
dabor. Dixi custodiam vias meas. ut non de
linquam in lingua mea. Posui ori meo custo
diam cum consisteret peccator adversum me.
Obmutui et humiliatus sum et silui a bo
nis. Explicit prefatio. Incipit liber regum primus.

uit vir unus de ra
mathaim sophim de
monte ephraim. et
nomen eius helchana.
filius iheroam. filii
heliu. filii thau. filii
suph effrateus. et ha
buit duas uxores. no
men uni anna. et nomen
secunde fenenna. Fueruntque fenenne
filii. anne autem non erant liberi. Et
ascendebat vir ille de civitate
sua statutis diebus: ut adora
ret et sacrificaret domino exerci
tuum in sylo. Erant autem ibi du
o filii heli. ophni et finees. sacer
dotes domini. Venit ergo dies et
immolavit helchana. deditque
fenenne uxori sue et cunctis filiis
eius et filiabus partes. Anne autem
dedit partem unam tristis: quia
annam diligebat. Dominus autem conclu
serat vulvam eius. Affligebat
quoque eam emula eius et vehementer an
gebat. in tantum ut exprobraret quod con
clusisset dominus vulvam eius. Sicque
faciebat per singulos annos. cum rede
unte tempore ascenderent templum domini. et
sic provocabat eam. Porro illa flebat:
et non capiebat cibum. Dixit ergo ei helcha
na vir suus. Anna. cur fles. et quare non co
medis? et quam ob rem affligitur cor tuum?
Numquid non ego melior tibi sum quam decem filii?
Surrexit autem anna. postquam comederat
in sylo et biberat. Et heli sacerdote seden
te super sellam ante postes templi domini: cum
esset anna amaro animo: oravit dominum
flens largiter: et votum vovit dicens. Do
mine exercituum si respiciens videris af

flictionē famule tue: et recordatꝰ mei
fueris. nec oblitus ancille tue. dede
risq; ſue tue ſexum uirilē: dabo eū
dño omnibꝫ diebꝫ uite eius. et nouacu
la nō aſcendet sup capꝰ eius. Factū ē aūt cū
illa multiplicaret preces coram dño: ut
heli obſuaret os eius. Porro anna loq
batur in corde suo. tantūq; labia illiꝰ mo
uebantur: et uox penitus nō audieba
tur. Eſtimauit igitur eam heli temu
lentam: dixitq; ei. Uſq; quo ebria eris?
Digere paulisp uinū quo mades. Re
spondens anna. Nequaquā inquit dñe
mi. Nam mulier infelix nimis ego sū.
uinūq; et omne qđ inebriare pōt nō
bibi. sꝫ effudi aīam meā in cōſpectu
dñi. Ne reputes ancillam tuā q̄si unā
de filiabꝫ belial: quia ex multitudine
doloris et meroris mei locuta sū uſq;
in p̄ſens. Tunc heli ait ei. Vade ī pace:
deus isrł det tibi petitionē quā roga
sti eū. Et illa dixit. Utinā inueniat
ancilla tua gratiā ī oculis tuis. Et a
biit mulier in uiā suā. et comedit: ul
tusq; illius nō sunt amplius in diuersa
mutati. Et surrexerunt mane et ad
orauerunt coram dño: reuersiq; sunt et
uenerunt in domū suā ramatha. Co
gnouit aūt helchana annā uxorē suā.
et recordatꝰ ē eius dñs. Et factū ē post cir
culum dierꝫ concepit anna et peperit fili
ū, uocauitq; nomē eius samuhel eo q̄
a dño postulasset eū. Ascendit aūt uir
eius helchana et omnis domꝰ eius ut im
molaret dño hostiā sollēnē. et uotū
suū: et anna nō aſcendit. Dixit enī uiro
suo. Nō uadā donec ablactetur infans.
et ducam eum et appareat ante cōſpectū
dñi et maneat ibi iugiter. Et ait ei hel
chana uir suus. Fac qđ tibi bonū uide
tur: et mane donec ablactes eū. Precor
q; ut impleat dñs uerbū suū. Mansit ergo
mulier: et lactauit filiū suū. donec am
moueret eum a lacte. Et adduxit eum
secū postquā ablactauerat in uitulis tribꝫ.
et tribꝫ modiis farine et amphora uini:
et adduxit eum ī domū dñi in sylo. Pu
er aūt erat adhuc infantulus. Et immo
lauerunt uitulū: et obtulerunt puerū he

li. Et ait anna. Obsecro mi dñe. uiuit
anima tua dñe: ego sum mulier illa
que steti coram te hic: orans dñm. Pro
puero isto oraui: et dedit mi dñs pe
titionem meā quā postulaui eū. Idcir
co et ego cōmodaui eū dño: cunctis die
bꝫ quibꝫ fuerit accommodatus dño.
Et adorauerūt ibi dñm. Et adorauit an
na. et ait.

Exultauit cor meū in dño. et exaltatū
est cornu meū in deo meo. Dilatatū
ē os meū sup inimicos meos, quia le
tata sum in salutari tuo. Nō ē sčs ut
dñs. neq; enī est alius extra te. et nō ē
fortis sicut dš nr̄. Nolite multiplicare
loq sublimia gloriantes. Recedant ue
tera de ore uro: quia dš sciarū dñs ē. et
ipsi p̄parantur cogitationes. Arcus for
tium superatus est. et infirmi accincti sunt
robore. Repleti prius p panibus se
locauerunt: et famelici saturati sunt. Donec
sterilis peperit plurimos, et que multos habebat
filios infirmata est. Dñs mortificat
et uiuificat. deducit ad inferos et redu
cit. Dñs pauperem facit et ditat: humili
at et sublimat. Suscitat de puluere
egenū: et de stercore eleuat pauperem.
ut sedeat cū principibus: et solium glo
rie teneat. Dñi enī sunt cardines terre.
et posuit super eos orbem. Pedes scōrū su
orū seruabit, et impii in tenebris contice
scent: quia nō in fortitudine sua robo
rabitur uir. Dñm formidabunt aduersa
rii eius. et sup ipsos in celis tonabit. Dñs
iudicabit fines terre. et dabit im
periū regi suo. et sublimabit cornu
xpi sui. Et abiit helchana in ramatha
in domū suā. Puer aūt erat ministrans
in cōſpectu dñi: ante faciem heli sacer
dotis. Porro filii heli filii belial. ne
scientes dñm. neq; officiū sacerdotū
ad p̄plm. Sꝫ quicumq; immolasset uic
timam ueniebat puer sacerdotis dū
coquerentur carnes. et habebat fuscinu
lam tridentē in manu sua: et mittebat
eā in lebetem uł in caldariā aut in ollā
siue in caccabū: et omne qđ leuabat
fuscinula tollebat sacerdos sibi. Sic fa
ciebant uniuersis israhel uenientibus in sylo.

Etiam antequam adolerent adipem, ve-
niebat puer sacerdotis, et dicebat immo-
lanti: Da michi carnem, ut coquam sacer-
doti: non enim accipiam a te carnem coc-
tam, sed crudam. Dicebatque illi immolans:
Incendatur primum iuxta morem hodie ad-
eps, et tolle tibi quantumcumque desiderat anima tu-
a. Qui respondens aiebat ei: Nequaquam:
nunc enim dabis, alioquin tollam vi. E-
rat ergo peccatum puerorum grande nimis
coram domino: quia detrahebant homines sa-
crificio domini. Samuhel autem ministrabat
ante faciem domini, puer accinctus ephod
lineo. Et tunicam parvam faciebat ei
mater sua, quam afferebat statutis diebus
ascendens cum viro suo, ut immolaret ho-
stiam solemnem. Et benedixit Heli Helcha-
ne et uxori eius. Dixitque: Reddat tibi dominus
semen de muliere hac, pro fenore quod com-
modasti domino. Et abierunt in locum su-
um. Visitavit ergo dominus Annam, et concepit,
et peperit tres filios, et duas filias. Et ma-
gnificatus est puer Samuhel apud do-
minum. Heli autem erat senex valde, et au-
divit omnia que faciebant filii sui
universo Israel, et quomodo dormiebant cum
mulieribus que observabant ad ostium taber-
naculi: et dixit eis: Quare facitis res hu-
iuscemodi quas ego audio, res pessimas
ab omni populo? Nolite filii mei: non enim
est bona fama quam ego audio: ut transgredi
faciatis populum domini. Si peccaverit vir in
virum, placari ei potest deus. Si autem in domino
peccaverit vir, quis orabit pro eo? Et non
audierunt vocem patris sui, quia voluit
dominus occidere eos. Puer autem Samuel profi-
ciebat, atque crescebat, et placebat tam
domino quam hominibus. Venit autem vir dei
ad Heli, et ait ad eum: Hec dicit dominus deus:
Numquid non aperte revelatus sum domui
patris tui, cum esset in Egypto in domo
Pharaonis? Et elegi eum ex omnibus tri-
bubus Israel michi in sacerdotem, ut ascenderet
ad altare meum, et adoleret incensum,
et portaret coram me ephod: et dedi domui
patris tui omnia de sacrificiis filiorum Israel.
Quare calce abiecistis victimam meam, et mu-
nera mea que precepi ut offerrentur in
templo: et magis honorasti filios tuos
quam me, ut comederetis primitias omnis
sacrificii Israel populi mei? Propterea ait dominus deus
Israel: Loquens locutus sum, ut domus tua,
et domus patris tui ministraret in con-
spectu meo usque in sempiternum. Nunc autem
dicit dominus: Absit hoc a me: sed quicumque glo-
rificaverit me, glorificabo eum: qui
autem contempnunt me, erunt ignobiles. Ec-
ce dies veniunt, et precidam brachium tu-
um, et brachium domus patris tui, ut non
sit senex in domo tua. Et videbis emu-
lum tuum in templo in universis prosperis Israel,
et non erit senex in domo tua omnibus di-
ebus. Verumtamen non auferam penitus vi-
rum ex te ab altari meo: sed ut deficiant o-
culi tui, et tabescat anima tua: et pars
magna domus tue morietur, cum ad vi-
rilem etatem pervenerit. Hoc autem erit
tibi signum, quod venturum est duobus filiis
tuis Ophni et Phinees: In die uno mo-
rientur ambo. Et suscitabo michi sacerdo-
tem fidelem, qui iuxta cor meum et animam meam
faciat: et edificabo ei domum fidelem,
et ambulabit coram christo meo cunctis di-
ebus. Futurum est autem, ut quicumque remanserit
in domo tua, veniat ut oretur pro eo,
et offerat nummum argenteum et tortam
panis, dicatque: Dimitte me obsecro
ad unam partem sacerdotalem, ut comedam
buccellam panis.

Puer autem Samuel ministrabat domino co- III
ram Heli, et sermo domini erat preciosus. In
diebus illis non erat visio manifesta. Fa-
ctum est ergo in die quadam, Heli iacebat in
loco suo, et oculi eius caligaverant, nec
poterat videre lucernam dei antequam extin-
gueretur. Samuhel autem dormiebat in
templo domini, ubi erat archa dei. Et vo-
cavit dominus Samuhel. Qui respondens ait:
Ecce ego. Et cucurrit ad Heli, et dixit:
Ecce ego: vocasti enim me. Qui dixit: Non
vocavi te: revertere, et dormi. Et abiit
et dormivit. Et adiecit dominus vocare rur-
sum Samuhel. Consurgensque Samuhel
abiit ad Heli, et dixit: Ecce ego: quia vo-
casti me. Qui respondit: Non vocavi te,
fili mi: revertere et dormi. Porro Samu-
hel necdum sciebat dominum, neque revelatus
fuerat ei sermo domini. Et adiecit dominus et

vocavit adhuc samuhel tercio. Qui con-
surgens abiit ad heli et ait. Ecce ego quia
vocasti me. Intellexit igitur heli quia dominus vo-
caret puerum, et ait ad samuhel. Vade et
dormi. Et si deinceps vocaverit te, dices.
Loquere domine quia audit servus tuus. Abi-
it ergo samuhel et dormivit in loco suo.
Et venit dominus et stetit, et vocavit sicut vo-
caverat secundo. Samuhel samuhel. Et ait sa-
muhel. Loquere domine quia audit servus tuus. Et
dixit dominus ad samuhel. Ecce ego facio
verbum in israhel, quod quicumque audierit tinni-
ent ambe aures eius. In die illo suscita-
bo adversum heli omnia que locutus sum
super domum eius. Incipiam et complebo.
Predixi enim ei quod iudicaturus essem domum
eius in eternum propter iniquitatem, eo quod no-
verat indigne agere filios suos, et non cor-
ripuit eos. Idcirco iuravi domui he-
li quod non expietur iniquitas domus eius victi-
mis et muneribus usque in eternum. Dormivit
autem samuhel usque mane, aperuitque o-
stia domus domini. Et samuhel timebat
indicare visionem heli. Vocavit ergo he-
li samuhelem, et dixit. Samuhel fili
mi. Qui respondens ait. Presto sum. Et inter-
rogavit eum. Quis est sermo quem locutus
est dominus ad te? Oro te ne celaveris me. Hec
faciat tibi deus et hec addat, si absconde-
ris a me sermonem ex omnibus verbis que
III dicta sunt tibi a domino. Indicavit itaque ei
samuhel universos sermones et non abscon-
dit ab eo. Et ille respondit. Dominus est, quod bo-
num est in oculis suis faciat. Crevit autem sa-
muhel, et dominus erat cum eo, et non cecidit
ex omnibus verbis eius in terram. Et cognovit
universus israhel a dan usque bersabee,
quod fidelis samuhel propheta esset domini. Et ad-
didit dominus ut appareret in sylo, quoniam re-
velatus fuerat dominus samuheli in sylo
iuxta verbum domini. Et evenit sermo samu-
helis universo israheli.

IIII Et factum est in diebus illis convenerunt phi-
listiim in pugnam. Egressus est namque
israhel obviam philistiim in prelium, et ca-
strametatus est iuxta lapidem adiutorii.
Porro philistiim venerunt in aphec,
et instruxerunt aciem contra israhel. Inito autem cer-
tamine, terga vertit israhel philisteis, et
cesa sunt in illo certamine passim per agros
quasi quattuor milia virorum. Et reversus est popu-
lus ad castra. Dixeruntque maiores natu de i-
srahel. Quare percussit nos dominus hodie coram phili-
stiim? Afferamus ad nos de sylo archam fede-
ris domini, et veniat in medium nostri, ut sal-
vet nos de manu inimicorum nostrorum. Mi-
sit ergo populus in sylo, et tulerunt inde archam fede-
ris domini exercituum sedentis super cherubin.
Erantque duo filii heli cum archa fede-
ris dei, ophni et finees. Cumque venisset ar-
cha federis domini in castra, vociferatus est om-
nis israhel clamore grandi, et personuit terra. Et au-
dierunt philistiim vocem clamoris,
dixeruntque. Quenam est hec vox clamo-
ris magni in castris hebreorum? Et cogno-
verunt quod archa federis domini venisset in
castra. Timueruntque philistiim di-
centes. Venit deus in castra. Et ingemuerunt di-
centes. Ve nobis. Non enim fuit tanta ex-
ultatio heri et nudiustertius. Ve nobis. Quis
nos salvabit de manu deorum sublimium
istorum? Hii sunt dii qui percusserunt egyptum
omni plaga in deserto. Confortamini et
estote viri philistiim, ne serviatis he-
breis sicut illi servierunt nobis. Confortami-
ni et bellate. Pugnaverunt ergo philistiim
et cesus est israhel, et fugit unusquisque in
tabernaculum suum. Et facta est plaga magna
nimis, et ceciderunt de israhel xxx. milia pe-
ditum, et archa dei capta est. Duo quoque fi-
lii heli mortui sunt, ophni et phinees.
Currens autem vir de beniamin ex acie
venit in sylo in die illo, scissa veste
et conspersus pulvere caput. Cumque ille venisset,
heli sedebat super sellam contra viam spe-
ctans. Erat enim cor eius pavens pro archa dei.
Vir autem ille postquam ingressus est nun-
tiavit urbi, et ululavit omnis civitas. Et
audivit heli sonitum clamoris, dixitque.
Quis est hic sonitus tumultus huius?
At ille festinavit et venit, et nuntiavit he-
li. Heli autem erat nonaginta octo annorum,
et oculi eius caligaverunt, et videre non po-
terat. Et dixit ad heli. Ego sum qui ve-
ni de prelio, et ego qui de acie fugi hodie.
Cui ille ait. Quid actum est fili mi? Re-
spondens autem ille qui nuntiabat, fugit
inquit israhel coram philistiim, et ruina ma-

gna facta est in israel. Insuper et duo filii tui
mortui sunt ophni et finees: et archa dei
capta est. Cumque ille nominasset archam dei: ce-
cidit de sella retrorsum iuxta ostium. et fractis
ceruicibus mortuus est. Senex enim erat uir
et grandeuus. et ipse iudicauit israel .xl. annis.
Nurus autem eius uxor finees pregnans erat:
uicinaque partui. Et audito nuntio quod ca-
pta esset archa dei. et mortuus socer suus.
et uir suus: incuruauit se et peperit. Irrue-
rant enim in eam dolores subito. In ipso
autem momento mortis eius. dixerunt ei que stabant
circa eam. Ne timeas. quia filium peperisti. Que
non respondit eis. neque enim animaduertit. Et uo-
cauit puerum ychabod dicens. Translata est
gloria de israel. quia capta est archa dei. Et pro so-
cero suo et pro uiro suo. ait. Translata est
gloria ab israel. eo quod capta esset archa dei.
V Philisthim autem tulerunt archam dei: et
asportauerunt eam a lapide adiutorii in
azotum. Tuleruntque philisthim archam domini:
et intulerunt eam in templum dagon: et sta-
tuerunt eam iuxta dagon. Cumque surrex-
issent diluculo azotii altera die. ecce dag-
on iacebat pronus in terra ante archam domini.
Et tulerunt dagon: et restituerunt eum
in loco suo. Rursumque mane die altero
consurgentes inuenerunt dagon iacentem super
faciem suam in terra: ante archam domini. Caput
autem dagon. et due palme manuum eius. ab-
scise erant super limen. Porro dagon trun-
cus solus. remanserat in loco suo. Propter
hanc causam non calcant sacerdotes dagon et
omnes qui ingrediuntur templum eius super
limen dagon in azoto usque in hodiernum diem.
Aggrauata est autem manus domini super azo-
tios. et demolitus est eos. Et percussit in se-
cretiori parte natium azotum et fines eius.
et ebullierunt uille et agri in medio
regionis illius. et nati sunt mures: et
facta est confusio mortis magna in
ciuitate. Uidentes autem uiri azotii hu-
iuscemodi plagam: dixerunt. Non maneat
archa dei israel apud nos. quoniam dura est ma-
nus eius super nos. et super dagon deum
nostrum. Et mittentes congregauerunt omnes
satrapas philistinorum ad se. et dixerunt.
Quid faciemus de archa dei israel? Responderunt-
que getthei. Circumducatur archa dei israel.
Et circumduxerunt archam dei israel. Illis autem
circumducentibus eam: fiebat manus domini
super singulas ciuitates interfectionis ma-
gne nimis: et percutiebat uiros uniuscuiusque
urbis a puero usque ad maiorem. et compu-
trescebant prominentes extales eorum. Ini-
eruntque getthei consilium et fecerunt sibi sedes
pelliceas. Miserunt ergo archam domini in accha-
ron. Cumque uenisset archa domini in accharon.
exclamauerunt accharonite dicentes. Addu-
xerunt ad nos archam dei israel. ut interfi-
ciat nos et populum nostrum. Miserunt itaque et
congregauerunt omnes satrapas philistinorum. qui
dixerunt. Dimittite archam dei israel.
et reuertatur in locum suum: et non interficiat
nos cum populo nostro. Fiebat enim pauor mor-
tis in singulis urbibus: et grauissima
ualde manus domini. Uiri quoque qui mortui
non fuerant: percutiebantur in secretiori
parte natium. et ascendebat ululatus uni-
uscuiusque ciuitatis in celum.
Fuit ergo archa domini in regione philistinorum VI
septem mensibus. Et post hec uocauerunt phi-
listiim sacerdotes et diuinos dicentes.
Quid faciemus de archa dei? Indicate
nobis. quomodo remittamus eam in locum su-
um. Qui dixerunt. Si remittitis archam
dei israel. nolite dimittere eam uacuam: sed
quod debetis reddite ei pro peccato. et tunc cu-
rabimini. et scietis quare non recedat manus
eius a uobis. Qui dixerunt. Quid est quod
pro delicto reddere debeamus ei? Responderunt-
que illi. Iuxta numerum prouinciarum philistino-
rum .v. anos aureos facietis. et .v. mures
aureos: quia plaga una fuit omnibus uobis
et satrapis uestris. Facietisque similitudi-
nem anorum uestrorum. et similitudinem murium
qui demoliti sunt terram. et dabitis deo israel
gloriam. si forte releuet manum suam a uobis
et a diis uestris et a terra uestra. Ut quid aggraua-
tis corda uestra. sicut aggrauauit egyptus
et pharao cor suum? nonne postquam per-
cussus est. tunc dimisit eos et abierunt? Nunc
ergo arripite et facite plaustrum no-
uum unum. et duas uaccas fetas quibus
non est impositum iugum. iungite in plau-
stro. et recludite uitulos earum domi.
Tolletisque archam domini et ponetis in pla-
ustro. et uasa aurea que exsoluistis ei pro

delicto: ponetis in capsella ad latus eius.
et dimittite eam ut vadat: et aspicietis.
Et si quidem per viam finium suorum ascenderit
contra bethsames. ipse fecit nobis malum hoc grande.
Sin autem minime: sciemus quia nequaquam
manus eius tetigit nos. sed casu accidit.
Fecerunt ergo illi hoc modo. Et tollentes
duas vaccas que lactabant vitulos iun-
xerunt ad plaustrum. vitulosque earum re-
cluserunt domi. et posuerunt archam dei
super plaustrum. et capsellam que habebat
mures aureos et similitudines anorum.
Ibant autem in directum vacce per viam que
ducit bethsames. et iter unum gradie-
bantur pergentes et mugientes. et non de-
clinabant neque ad dexteram neque ad
sinistram. Sed et satrape philistinorum
sequebantur usque ad terminos bethsames.
Porro bethsamite metebant triticum in
valle. Et elevantes oculos viderunt archam
domini. et gavisi sunt cum vidissent. Et plau-
strum venit in agrum iosue bethsamitis.
et stetit ibi. Erat autem ibi lapis magnus.
Et conciderunt ligna plaustri: vaccasque im-
posuerunt super eam holocaustum domino.
Levite autem deposuerunt archam dei. et cap-
sellam que erat iuxta eam. in qua erant vasa
aurea. et posuerunt super lapidem grandem.
Viri autem bethsamite obtulerunt ho-
locausta: et immolaverunt victimas do-
mino in die illa. Et quinque satrape phi-
listinorum viderunt. et reversi sunt in accaron
in die illa. Hii sunt autem ani aurei quos red-
diderunt philistiim pro delicto domino. A-
zotus unum. gaza unum. ascalon unum.
geth unum. accaron unum. et mures
aureos secundum numerum urbium philistiim.
quinque provinciarum. ab urbe murata usque
ad villam que erat absque muro. et usque ad
abel magnum super quem posuerunt archam
domini. que erat usque in illo die in agro io-
sue bethsamitis. Percussit autem dominus de
viris bethsamitibus: eo quod vidissent ar-
cham domini. et percussit de populo .lxx. viros.
et quinquaginta milia plebis. Luxitque
populus. quod percussisset dominus plebem plaga ma-
gna. Et dixerunt viri bethsamite. Quis
poterit stare in conspectu domini dei sancti huius.
et ad quem ascendet a nobis. Miseruntque nuncios
ad habitatores cariathiarim dicentes. Re-
duxerunt philistiim archam domini. De-
scendite et reducite eam ad vos.
Venerunt ergo viri cariathiarim. et redu-
xerunt archam domini. et intulerunt eam
in domum aminadab in gabaa. Ele-
azarum autem filium eius sanctificaverunt
ut custodiret archam domini. Et factum est ex
qua die remansit archa domini in caria-
thiarim multiplicati sunt dies. Erat
quippe iam annus vicesimus. et requie-
vit omnis domus israel post dominum. Ait autem samuhel ad
universam domum israel dicens. Si in to-
to corde vestro revertimini ad dominum. aufer-
te deos alienos de medio vestrum baalim et
astaroth. et preparate corda vestra domino. et ser-
vite illi soli. et eruet vos de manu phili-
stiim. Abstulerunt ergo filii israel baa-
lim et astaroth. et servierunt domino soli. Dix-
it autem samuel. Congregate universum
israel in masphath. ut orem pro vobis do-
minum. Et convenerunt in masphath. Hau-
seruntque aquam et effuderunt in conspectu
domini: et ieiunaverunt in die illa. atque di-
xerunt. Ibi peccavimus domino. Iudicavitque
samuel filios israel in masphat. Et audie-
runt philistiim quod congregati essent filii
israel in masphat. et ascenderunt satrape
philistinorum ad israel. Quod cum audissent
filii israel timuerunt a facie philistinorum.
Dixeruntque ad samuhel. Ne cesses pro
nobis clamare ad dominum deum nostrum. ut sal-
vet nos de manu philistinorum. Tulit autem
samuhel agnum lactentem unum. et obtu-
lit illum holocaustum integrum domino. Et
clamavit samuhel ad dominum pro israel.
et exaudivit eum dominus. Factum est autem cum sa-
muhel offerret holocaustum philistiim
inire prelium contra israel. Intonuit autem dominus
fragore magno in die illa super phili-
stiim. et terruit eos. et cesi sunt a facie
israel. Egressique sunt filii israel de masph-
at. et persecuti sunt philisteos. et percusserunt
eos usque ad locum qui erat subter beth-
char. Tulit autem samuhel lapidem unum
et posuit eum inter masphat et inter sen. et vo-
cavit nomen loci illius lapis adiutorii. Di-
xitque. Huc usque auxiliatus est nobis dominus.
Et humiliati sunt philistiim. nec appo-

fuerunt ut ultra venirent in terminos i-
srahel. Facta est itaque manus domini super philis-
thiim cunctis diebus samuel. Et reddite
sunt urbes quas tulerant philistiim ab is-
rahel israheli, ab accaron usque geth et ter-
minos suos. Liberavitque israhel de manu phi-
listinorum. Eratque pax inter israhel et amor-
reum. Iudicabat quoque samuhel israel
cunctis diebus vite sue. et ibat per singulos
annos circuiens bethel et galgala et ma-
sphat. et iudicabat israhelem in supradictis
locis. revertebaturque in ramatha. Ibi enim
erat domus eius. et ibi iudicabat israhe-
lem. Et edificavit ibi etiam altare domino.
[VIII] Factum est autem cum senuisset samuel: po-
suit filios suos iudices israhel. Fuitque no-
men filii eius primogeniti iohel. et nomen
secundi abia: iudicum in bersabee. Et non am-
bulaverunt filii illius in viis eius. sed de-
clinaverunt post avaritiam: acceperuntque mu-
nera et perverterunt iudicium. Congre-
gati ergo universi maiores natu israhel.
venerunt ad samuel in ramatha. Di-
xeruntque ei. Ecce tu senuisti. et filii tui
non ambulant in viis tuis. Constitue no-
bis regem ut iudicet nos. sicut et universe
habent nationes. Displicuitque sermo
in oculis samuhelis. eo quod dixissent da
nobis regem ut iudicet nos. Et oravit
samuhel ad dominum. Dixit autem dominus ad sa-
muel. Audi vocem populi in omnibus que loqu-
untur tibi. Non enim te abiecerunt sed me. ne
regnem super eos iuxta omnia opera sua que
fecerunt. a die qua eduxi eos de egyp-
to usque ad diem hanc. Sicut dereliquerunt
me et servierunt diis alienis. sic faciunt
et tibi. Nunc ergo audi vocem eorum. Ver-
umtamen contestare eos. et predic eis ius regis qui
regnaturus est super eos. Dixit itaque samu-
el omnia verba domini ad populum qui petie-
rat a se regem et ait. Hoc erit ius re-
gis. qui imperaturus est vobis. Filios vestros
tollet et ponet in curribus suis. facietque
sibi equites et precursores quadrigarum
suarum. et constituet sibi tribunos et centuri-
ones. et aratores agrorum suorum. et messo-
res segetum. et fabros armorum et curru-
um suorum. Filias quoque vestras faciet sibi un-
guentarias. et focarias. et panificas. Agros
quoque vestros et vineas et oliveta optima
tollet. et dabit servis suis. Sed et segetes
vestras et vinearum reditus addecimabit.
ut det eunuchis et famulis suis. Servos
etiam vestros et ancillas et iuvenes optimos
et asinos auferet. et ponet in opere suo. Gre-
ges quoque vestros addecimabit. vosque eri-
tis ei servi. Et clamabitis in die illa a
facie regis vestri quem elegistis vobis. et non
exaudiet vos dominus in die illa. quia petistis
vobis regem. Noluit autem populus audire
vocem samuelis. sed dixerunt. Nequaquam. Rex e-
nim erit super nos. et erimus quoque nos sicut omnes
gentes. Et iudicabit nos rex noster. et egredietur
ante nos. et pugnabit bella nostra pro nobis.
Et audivit samuel omnia verba populi. et lo-
cutus est ea in auribus domini. Dixit autem dominus
ad samuelem. Audi vocem eorum. et consti-
tue super eos regem. Et ait samuel ad vi-
ros israhel. Vadat unusquisque in civita-
tem suam.
IX Erat autem vir de beniamin nomine cis. fi-
lius abiel filii seor. filii becchor. filii a-
reth. filius aphia. filius viri gemini. fortis robo-
re. Et erat ei filius vocabulo saul electus
et bonus. et non erat vir de filiis israhel melior
illo. Ab humero et sursum eminebat
super omnem populum. Perierant autem asine cis
patris saul. Et dixit cis ad saul filium suum.
Tolle tecum unum de pueris. et consurgens va-
de et quere asinas. Qui cum transissent per mon-
tem ephraim. et per terram salisa. et non inve-
nissent. transierunt etiam per terram salim. et non
erant. sed et per terram gemini. et minime
reperierunt. Cum autem venissent in terram suph
et non invenissent. dixit saul ad puerum suum
qui erat cum eo. Veni et revertamur. ne for-
te dimiserit pater meus asinas. et sollicitus sit
pro nobis. Qui ait ei. Ecce est vir dei in civi-
tate hac. vir nobilis. Omne quod loquitur
absque ambiguitate venit. Nunc ergo
eamus illuc. si forte indicet nobis de via
nostra pro qua venimus. Dixitque saul ad puerum
suum. ecce ibimus. Quid feremus ad virum
dei? Panis defecit in sitarciis nostris. et spor-
tulam non habemus. ut demus homini dei. nec quic-
quam aliud. Rursum puer respondit sauli et
ait. Ecce inventa est in manu mea quar-
ta pars stateris argenti. demus homini dei.

nec quicquam aliud. Rursum puer respon-
dit sauli et ait. Ecce inventa est in manu mea
quarta pars stateris argenti. demus homini dei ut indi-
cet nobis viam nostram. Olim in israel sic lo-
quebatur unusquisque vadens consulere deum.
Venite et eamus ad videntem. Qui enim
propheta dicitur hodie. vocabatur olim videns. Et
dixit saul ad puerum suum. Optimus sermo
tuus. Veni eamus. Et ierunt in civita-
tem in qua erat vir dei. Cumque ascenderent cli-
vum civitatis. invenerunt puellas egredi-
entes ad hauriendam aquam. et dixerunt eis. Num
hic est videns? Que respondentes dixerunt
illis. Hic est. Ecce ante te. festina nunc. Ho-
die enim venit in civitatem. quia sacrificium
est hodie populo in excelso. Ingredientes ur-
bem statim invenietis eum. antequam ascen-
dat in excelsum ad vescendum. Neque enim
comesurus est populus donec ille veniat.
quia ipse benedicit hostie. et deinceps co-
medent qui vocati sunt. Ait ergo conscen-
dite. quia hodie reperietis eum. Et ascende-
runt in civitatem. Cumque illi ambularent
in medio urbis apparuit samuel egre-
diens obviam eis. ut ascenderet in excelsum.
Dominus autem revelaverat auriculam samu-
elis ante unam diem quam veniret saul di-
cens. Hac ipsa hora que nunc est cras mit-
tam ad te virum de terra beniamin. et
unges eum ducem super populum meum is-
rahel. Et salvabit populum meum israhel
de manu philistinorum: quia respexi populum
meum. Venit enim clamor eorum ad me.
Cumque aspexisset samuel saulem. dominus
ait ei. Ecce vir quem dixeram tibi. Iste
dominabitur populo meo. Accessit autem saul ad
samuelem in medio porte et ait. Indi-
ca oro mihi. ubi est domus videntis.
Et respondit samuel sauli dicens. Ego sum
videns. Ascende ante me in excelsum ut
comedatis mecum hodie. et dimittam te
mane. et omnia que sunt in corde tuo indi-
cabo tibi. Et de asinis quas perdidisti nudius ter-
tius. ne sollicitus sis. quia invente sunt. Et
cuius erunt optima queque israel? Nonne tibi
et omni domui patris tui? Respondens autem
saul ait. Numquid non filius gemini ego
sum de minima tribu israel. et cognatio mea
novissima inter omnes familias de tribu be-

XI

niamin? Quare ergo locutus es mihi sermonem
istum? Assumens itaque samuel saulem et pu-
erum eius. introduxit eos in triclinium. et de-
dit eis locum in capite eorum qui fuerant invita-
ti. Erant enim quasi triginta viri. Dixitque sa-
muel coquo. Da partem quam dedi tibi
et precepi ut reponeres seorsum apud te. Le-
vavit autem coquus armum. et posuit ante
saul. Dixitque samuel. Ecce quod remansit
pone ante te et comede. quia de industria
servatum est tibi. quando populum vocavi. Et co-
medit saul cum samuele in die illa.
Et descenderunt de excelso in oppidum.
et locutus est cum saul in solario. Stra-
vitque saul et dormivit in solario. Cum-
que mane surrexissent. et iam dilucesceret.
vocavit samuel saul in solarium dicens.
Surge ut dimittam te. Et surrexit saul.
Egressique sunt ambo. ipse videlicet et samuel.
Cumque descenderent in extrema parte
civitatis. samuel dixit ad saul. Dic pu-
ero ut antecedat nos et transeat. Tu autem
subsiste paulisper. ut indicem tibi verbum domini.
Tulit autem samuel lenticulam
olei et effudit super caput eius. et deoscula-
tus est eum. et ait. Ecce unxit te dominus super
hereditatem suam in principem. Et libera-
bis populum eius de manibus inimicorum eius
qui in circuitu eius sunt. Et hoc tibi signum
quia unxit te deus in principem. Cum abieris ho-
die a me. invenies duos viros iuxta se-
pulchrum rachel in finibus beniamin meri-
die. salientes magnas foveas. dicentque
tibi. Invente sunt asine quas ieras perqui-
rere. et intermissis pater tuus asinis. sollicitus
est pro vobis. et dicit. Quid faciam de filio
meo. Cumque abieris inde. et ultra transie-
ris. et veneris ad quercum thabor. invenient te ibi
tres viri ascendentes ad deum in bethel.
unus portans tres edos. et alius portans
tres tortas panis. et alius portans lagenam
vini. Cumque te salutaverint dabunt
tibi duos panes. et accipies de manu
eorum. Post hec venies in collem dei.
ubi est statio philistinorum. Et cum ingres-
sus fueris urbem. ibi obvium habe-
bis gregem prophetarum descendentium de ex-
celso. et ante eos psalterium et tympanum
et tibiam et citharam. ipsosque prophetantes.

Et insiliet in te spiritus domini et prophetabis cum eis et mutaberis in virum alium. Quando ergo evenerint signa hec omnia tibi, fac quecumque invenerit manus tua, quia dominus tecum est. Et descendes ante me in galgala. Ego quippe descendam ad te, ut offeras oblationem et immoles victimas pacificas. Septem diebus expectabis donec veniam ad te, et ostendam tibi quid facias. Itaque cum avertisset humerum suum ut abiret a samuhele, immutavit ei deus cor aliud, et venerunt omnia signa hec in die illa. Veneruntque ad predictum collem, et ecce cuneus prophetarum obvius ei. Et insiluit super eum spiritus domini, et prophetavit in medio eorum. Videntes autem omnes qui noverant eum heri et nudiustertius quod esset cum prophetis et prophetaret, dixerunt ad invicem: Quenam res accidit filio cis? Num et saul inter prophetas? Responditque alius ad alterum dicens: Et quis pater eorum? Propterea versum est in proverbium: Num et saul inter prophetas? Cessavit autem prophetare, et venit ad excelsum. Dixitque patruus saul ad eum et ad puerum eius: Quo abistis? Qui responderunt: Querere asinas, quas cum non repperissemus, venimus ad samuelem. Dixitque ei patruus suus: Indica mihi quid dixerit tibi samuel. Et ait saul ad patruum suum: Indicavit nobis quia invente essent asine. De sermone autem regni non indicavit ei quem locutus ei fuerat samuhel. Et convocavit samuel populum ad dominum in masphath, et ait ad filios israel: Hec dicit dominus deus israel: Ego eduxi israel de egypto, et erui vos de manu egyptiorum et de manu omnium regum qui affligebant vos. Vos autem hodie proiecistis deum vestrum qui solus salvavit vos de universis malis et tribulationibus vestris. Et dixistis: Nequaquam, sed regem constitue super nos. Nunc ergo state coram domino per tribus vestras et per familias. Et applicuit samuel omnes tribus israel, et cecidit sors super tribum beniamin. Et applicuit tribum beniamin et cognationes eius, et cecidit cognatio metri, et pervenit usque ad saul filium cis. Quesierunt ergo eum, et non est inventus illic. Et consuluerunt post hec dominum utrum venturus esset illuc. Responditque dominus: Ecce absconditus est domi. Cucurrerunt itaque et tulerunt eum inde. Stetitque in medio populi, et altior fuit universo populo ab humero et sursum. Et ait samuel ad omnem populum: Certe videtis quem elegit dominus, quoniam non sit similis illi in omni populo. Et clamavit cunctus populus et ait: Vivat rex. Locutus est autem samuel ad populum legem regni, et scripsit in libro et reposuit coram domino. Et dimisit samuel omnem populum singulos in domum suam. Sed et saul abiit in domum suam in gabaath, et abiit cum eo pars exercitus, quorum tetigerat deus corda. Filii vero belial dixerunt: Num salvare nos poterit iste? Et despexerunt eum, et non attulerunt ei munera. Ille vero dissimulabat se audire.

XI

Et factum est quasi post mensem, ascendit naas amonites et pugnare cepit adversus iabes galaad. Dixeruntque omnes viri iabes ad naas: Habeto nos federatos, et serviemus tibi. Et respondit ad eos naas amonites: In hoc feriam vobiscum fedus, ut eruam omnium vestrum dextros oculos, ponamque vos obprobrium in universo israel. Et dixerunt ad eum seniores iabes: Concede nobis septem dies ut mittamus nuntios ad universos terminos israel, et si non fuerit qui defendat nos, egrediemur ad te. Venerunt ergo nuntii in gabaath saulis et locuti sunt verba hec audiente populo. Et levavit omnis populus vocem suam et flevit. Et ecce saul veniebat sequens boves de agro, et ait: Quid habet populus quod plorat? Et narraverunt ei verba virorum iabes. Et insilivit spiritus domini in saul cum audisset verba hec, et iratus est furor eius nimis. Et assumens utrumque bovem concidit in frusta, misitque in omnes terminos israel per manum nuntiorum dicens: Quicumque non exierit et secutus fuerit saul et samuel, sic fiet bobus eius. Invasit ergo timor domini populum, et egressi sunt quasi vir unus. Et recensuit eos in bezech. Fueruntque filiorum israel trecenta milia, virorum autem iuda triginta milia. Et dixerunt nuntiis qui venerant: Sic dicetis viris qui sunt in iabes galaad: Cras erit vobis salus cum incaluerit sol. Venerunt ergo nuntii et annuntiaverunt viris iabes, qui letati sunt. Et dixerunt: Mane exibimus ad vos, et facietis nobis omne quod pla-

erit vobis. Et factum est cum venisset dies cra-
stinus, constituit Saul populum in tres partes,
et ingressus est media castra in vigili-
a matutina, et percussit Ammon usque dum
incalesceret dies. Reliqui autem dispersi sunt,
ita ut non relinquerentur in eis duo pariter.
Et ait populus ad Samuhelem. Quis est iste
qui dixit, Saul non regnabit super nos? Da-
te viros et interficiemus eos. Et ait Saul.
Non occidetur hodie quisquam in die hac,
quia hodie fecit dominus salutem in Israel. Dixit autem
Samuhel ad populum. Venite et eamus in Gal-
galam, et innovemus ibi regnum. Et perre-
xit omnis populus in Galgala, et fecerunt ibi re-
gem Saul coram domino in Galgala, et immola-
verunt ibi victimas coram domino pacifi-
cas. Et letatus est ibi Saul et cuncti viri Is-
rahel nimis.

XII Dixit autem Samuel ad universum Israel. Ecce
audivi vocem vestram iuxta omnia que
locuti estis ad me, et constitui super vos regem.
Et nunc rex graditur ante vos. Ego autem senui
et incanui. Porro filii mei vobiscum sunt.
Itaque conversatus coram vobis ab adole-
scentia mea usque ad diem hanc: ecce presto
sum. Loquimini de me coram domino, et coram christo
eius, utrum bovem cuiusquam tulerim, an
asinum, si quempiam calumpniatus sum, si oppres-
si aliquem, si de manu cuiusquam munus ac-
cepi, et contempnam illud hodie, restituam-
que vobis. Et dixerunt. Non es calumpniatus
nos neque oppressisti, neque tulisti de manu
alicuius quippiam. Dixitque ad eos. Testis est
dominus adversum vos, et testis christus eius in die
hac, quia non inveneritis in manu mea quip-
piam. Et dixerunt. Testis. Et ait Samuhel
ad populum. Dominus qui fecit Moysen et Aaron
et eduxit patres nostros de terra Egypti. Ad-
est. Nunc ergo state, ut iudicio contendam
adversum vos coram domino de omnibus misericordiis domini,
quas fecit vobiscum et cum patribus vestris.
Quomodo ingressus est Iacob in Egyptum, et
clamaverunt patres vestri ad dominum, et mi-
sit dominus Moysen et Aaron, et eduxit patres
vestros ex Egypto, et collocavit eos in loco
hoc. Qui obliti sunt domini dei sui, et tradidit
eos in manu Sysare magistri militie Asor,
et in manu Philistinorum, et in manu regis
Moab, et pugnaverunt adversum eos. Postea
autem clamaverunt ad dominum, et dixerunt, Pec-
cavimus quia dereliquimus dominum, et servivimus Ba-
alim et Astharoth. Nunc ergo erue nos de
manu inimicorum nostrorum, et serviemus tibi. Et
misit dominus Ierobaal, et Bedan, et Iephte,
et Samuel, et eruit vos de manu ini-
micorum vestrorum per circuitum, et habitastis confiden-
ter. Videntes autem quod Naas rex filiorum Am-
mon venisset adversum vos, dixistis michi.
Nequaquam, sed rex imperabit nobis, cum dominus de-
us vester regnaret in vobis. Nunc ergo presto est rex
vester, quem elegistis et petistis. Ecce de-
dit vobis dominus regem. Si timueritis do-
minum et servieritis illi, et audieritis vocem eius, et non
exasperaveritis os domini, eritis et vos et rex qui
imperat vobis sequentes dominum deum vestrum.
Si autem non audieritis vocem domini, sed exa-
speraveritis sermonem eius, erit manus domini super vos
et super patres vestros. Sed et nunc state, et vide-
te rem istam grandem, quam facturus est dominus in con-
spectu vestro. Numquid non messis tritici est
hodie? Invocabo dominum, et dabit voces
et pluvias, et scietis et videbitis quia grande
malum feceritis vobis in conspectu domini, pe-
tentes super vos regem. Et clamavit Sa-
muel ad dominum, et dedit dominus voces et plu-
vias in die illa. Et timuit omnis populus nimis
dominum et Samuel. Et dixit universus populus ad
Samuelem. Ora pro servis tuis ad dominum deum
tuum, ut non moriamur. Addidimus enim
universis peccatis nostris malum, ut peteremus
nobis regem. Dixit autem Samuel ad populum.
Nolite timere. Vos fecistis universum malum
hoc. Verumtamen nolite recedere a tergo domini, sed ser-
vite domino in omni corde vestro. Et nolite decli-
nare post vana que non proderunt vobis, neque
eruent vos, quia vana sunt. Et non derelinquet
dominus populum suum propter nomen suum magnum, quia
iuravit dominus facere vos sibi populum. Ab-
sit autem a me hoc peccatum in domino ut cessem
orare pro vobis, et docebo vos viam rectam et
bonam. Igitur timete dominum, et servite ei in veri-
tate ex toto corde vestro. Vidistis enim
magnifica que in vobis gesserit. Quod si per-
severaveritis in malitia, et vos et rex vester pa-
riter peribitis.

Filius unius anni erat Saul cum regnare
cepisset; duobus autem annis regnavit su-
per Israel. Et elegit Saul sibi tria millia de

israhel. Et erant cum Saul duo milia in
Machmas et in monte Bethel. mille autem cum
Ionatha in Gabaath Beniamin. Porro
ceterum populum remisit unumquemque in tab
nacula sua. Et percussit Ionathas stati
onem Philistinorum que erat in Gabaa. Quod
cum audissent Philistiim. Saul cecinit bu
cina in omni terra dicens. Audiant He
brei. Et universus Israel audivit huiusmodi
famam. Percussit Saul stationem Philisti
norum. Et erexit se Israel adversus Phili
stiim. Clamavit ergo populus post Saul in
Galgala. et Philistiim congregati sunt ad
preliandum contra Israel. xxx. milia curru
um. et sexcenta sex milia equitum. et reliquum
vulgus sicut arena que est in littore
maris plurima. Et ascendentes castrame
tati sunt in Machmas ad orientem Be
thaven. Quod cum vidissent viri Israel
se in arto positos. afflictus erat enim
populus. absconderunt se in speluncis. et in ab
ditis et in petris quoque. et in antris. et in cister
nis. Hebrei autem transierunt Iordanem
terram Gad et Galaad. Cumque Saul adhuc
esset in Galgala. universus populus perter
ritus est qui sequebatur eum. Et expectavit se
ptem diebus iuxta placitum Samuelis.
et non venit Samuel in Galgala. Dilapsusque
est populus ab eo. Ait ergo Saul. Afferte mihi
holocaustum et pacifica. Et obtulit holo
caustum. Cumque complesset offerens holo
caustum. ecce Samuel veniebat. Et
egressus est Saul obviam ei. ut saluta
ret eum. Locutusque est ad eum Samuhel.
Quid fecisti? Respondit Saul. Quia vidi
quod dilaberetur populus a me. et tu non veneras
iuxta placitos dies. Porro Philistiim
congregati fuerant in Machmas. dixi. Nunc
descendent Philistiim ad me in Galga
la. et faciem Domini non placavi. Necessita
te compulsus obtuli holocaustum Domino.
Dixitque Samuel ad Saul. Stulte egisti.
nec custodisti mandata Domini Dei tui. que
precepit tibi. Quod si non fecisses. iam nunc prepa
rasset Dominus regnum tuum super Israel in sempiter
num. Sed nequaquam regnum tuum ultra consurget.
Quesivit sibi Dominus virum iuxta cor su
um. et precepit ei Dominus ut esset dux super populum su
um. eo quod non servaveris que precepit Dominus. Sur
rexit autem Samuhel et ascendit de Gal
galis. in Gabaa Beniamin. Et reli
qui populi ascenderunt post Saul obviam populo
qui expugnabant eos. venientes ex Gal
gala in Gabaa in colle Beniamin. Et
recensuit Saul populum qui inventi fue
rant cum eo. quasi sexcentos viros. Et Saul
et Ionathas filius eius populusque qui in
ventus fuerat cum eis. erat in Gabaa
Beniamin. Porro Philistiim consede
rant in Machmas. Et egressi sunt ad
predandum de castris Philistinorum tres
cunei. Unus cuneus pergebat contra viam
Ephra ad terram Saul. Porro alius in
grediebatur per viam Bethoron. Tertius
autem verterat se ad iter termini terre Sab
baa imminentis valli Seboim contra desertum.
Porro faber ferrarius non invenieba
tur in omni terra Israel. Caverant enim Phi
listiim ne forte facerent Hebrei gladium
aut lanceam. Descendebat ergo omnis
Israel ad Philistiim. ut exacueret un
usquisque vomerem suum. et ligonem. et
securim. et sarculum. Retuse itaque erant
acies vomerum. et ligonum. et tridentium. et
securium. usque ad stimulum corrigendum.
Cumque venisset dies prelii non est inven
tus ensis et lancea in manu totius populi.
qui erat cum Saul et Ionatha excepto Saul et Ionatha filio eius
Egressa est autem statio Philistiim ut
transcenderet in Machmas.
XIIII
Et accidit quadam die. ut diceret Iona
thas filius Saul ad adolescentem
armigerum suum. Veni et transeamus
ad stationem Philistinorum que est trans locum
illum. Patri autem suo hoc ipsum non indica
vit. Porro Saul morabatur in extrema
parte Gabaa sub malo granato que erat
in Magron Gabaa. et erat populus cum eo
quasi sexcentorum virorum. Et Achias filius
Achitob fratris Ichabod filii Phinees
qui ortus fuerat ex Heli sacerdote Domini
in Sylo. portabat ephod. Sed et populus
ignorabat quo isset Ionathas. Erant autem
inter ascensus per quos nitebatur Ionathas
transire ad stationem Philistinorum e
minentes petre ex utraque parte. et quasi
in modum dentium scopuli hinc inde
prerupti. Nomen uni Boses. et nomen alteri

sene. Unus scopulus prominens ad a-
quilonem ex adverso Machmas, et alter ad
meridiem contra Gabaa. Dixit autem Ionathas
ad adolescentem armigerum suum: Ve-
ni, transeamus ad stationem incircumciso-
rum horum, si forte faciat Dominus pro nobis: quia
non est Domino difficile salvare vel in mul-
tis vel in paucis. Dixitque ei armiger suus:
Fac omnia quae placent animo tuo. Perge quo
cupis, et ero tecum ubicumque volueris. Et
ait Ionathas: Ecce nos transibimus ad
viros istos. Cumque apparuerimus eis, si
taliter locuti fuerint ad nos: Manete donec
veniamus ad vos, stemus in loco nostro nec
ascendamus ad eos. Si autem dixerint: Ascen-
dite ad nos, ascendamus ad eos, quia tra-
didit eos Dominus in manibus nostris. Hoc erit no-
bis signum. Apparuit igitur uterque stationi Phi-
listinorum. Dixeruntque Philistim: En
Hebrei egrediuntur de cavernis, in quibus
absconditi fuerant. Et locuti sunt viri
de statione ad Ionathan et ad armige-
rum eius, dixeruntque: Ascendite ad nos,
et ostendemus vobis rem. Et ait Ionathas
ad armigerum suum: Ascendamus. Sequere
me. Tradidit enim eos Dominus in manus Israel.
Ascendit autem Ionathas reptans mani-
bus et pedibus, et armiger eius post eum. Itaque
alii cadebant ante Ionathan, alios armi-
ger eius interficiebat sequens eum. Et fa-
cta est plaga prima qua percussit Iona-
thas et armiger eius quasi viginti virorum,
in media parte iugeri quam par boum
in die arare consuevit. Et factum est mi-
raculum in castris per agros. Sed et omnis populus
stationis eorum qui ierant ad praedandum
obstupuit, et conturbata sunt castra. Et
accidit quasi miraculum a Deo. Et respexe-
runt speculatores Saul qui erant in Ga-
baa Beniamin, et ecce multitudo prostra-
ta, et huc illucque diffugiens. Et ait Saul
populo qui erat cum eo: Requirite et videte
quis abierit ex nobis. Cumque requisissent,
repertum est non adesse Ionathan et armige-
rum suum. Et ait Saul ad Achiam: Applica
archam Domini. Erat enim ibi archa Dei in die
illa cum filiis Israel. Cumque loqueretur Saul
ad sacerdotem, tumultus magnus ex-
ortus est in castris Philistinorum: cre-

Et cum inspexisset faciem Ionathe

scebat paulatim, et clarius resona-
bat. Et ait Saul ad sacerdotem: Contrahe
manum tuam. Conclamavit ergo Saul et omnis
populus qui erat cum eo, et venerunt usque
ad locum certaminis. Et ecce versus fue-
rat gladius uniuscuiusque ad proximum suum,
et caedes magna nimis. Sed et Hebraei qui
fuerant cum Philistim heri et nudiustert-
ius, ascenderantque cum eis in castris, rever-
si sunt ut essent cum Israel qui erant cum Saul
et Ionatha. Omnes quoque Israelitae qui se abscon-
derant in monte Ephraim audientes quod
fugissent Philistei, sociaverunt se cum
suis in praelio. Et erant cum Saul quasi decem mi-
lia virorum. Et salvavit Dominus Deus Israel
in die illa. Pugna autem pervenit usque Be-
thaven. Et viri Israel sociati sunt sibi in die
illa. Adiuravit autem Saul populum dicens: Ma-
ledictus vir qui comederit hodie pa-
nem usque ad vesperam, donec ulciscar de
inimicis meis. Et non manducavit univer-
sus populus panem. Omneque terrae vulgus ve-
nit in saltum, in quo erat mel super faciem agri.
Ingressus est itaque populus saltum, et apparuit
fluens mel, nullusque applicuit ma-
num ad os suum. Timebat enim populus iuramen-
tum. Porro Ionathas non audierat cum
adiuraret pater eius populum. Extenditque sum-
mitatem virgule quam habebat in manu,
et intinxit in favum mellis, et convertit manum
suam ad os suum, et illuminati sunt oculi eius.
Respondensque unus de populo ait: Iureiurando
constrinxit pater tuus populum dicens: Male-
dictus vir qui comederit panem hodie.
Defecerat autem populus. Dixitque Ionathas: Tur-
bavit pater meus terram. Vidistis ipsi quia illumina-
ti sunt oculi mei, eo quod gustaverim paululum
de melle isto. Quanto magis si comedisset
populus de praeda inimicorum suorum quam reperit? Non-
ne maior facta fuisset plaga in Philisthi-
im? Percusserunt ergo in die illa Philisthe-
os a Machmis usque in Aialon. Defatiga-
tus est autem populus nimis. Et versus ad praedam tul-
it oves et boves, et vitulos, et mactaverunt
in terra, comeditque populus cum sanguine. Nun-
tiaveruntque Sauli dicentes quod populus peccaret
Domino comedens cum sanguine. Qui ait:
Praevaricati estis. Volvite ad me iam
nunc saxum grande. Et dixit Saul: Dispergi-

vini in vulgus et dicite eis ut adducat
ad me unusquisque bovem suum et arietem et oc
cidite super istud et vescimini et non pecca
bitis domino comedentes cum sanguine.
Adduxit itaque omnis populus unusquisque bo
vem in manu sua usque ad noctem et occi
derunt ibi. Edificavit autem Saul altare do
mino. Tuncque primum cepit edificare alta
re domino. Et dixit Saul: Irruamus super phi
listeos nocte et vastemus eos usque dum
illucescat mane nec relinquamus ex eis virum.
Dixitque populus: Omne quod bonum videtur in oculis
tuis fac. Et ait sacerdos: Accedamus huc
ad deum. Et consuluit Saul dominum dicens:
Num persequar philistiim? Si trades eos
in manus Israel? Et non respondit ei in die il
la. Dixitque Saul: Applicate huc universos an
gulos populi et scitote et videte per quem acci
derit peccatum hoc hodie. Vivit dominus sal
vator Israel quia si per Ionathan filium meum
factum est absque retractatione morietur. Ad
quod nullus contradixit ei de omni populo. Et a
it ad universum Israel: Separamini vos in par
tem unam et ego cum Ionatha filio meo e
ro in parte altera. Responditque populus ad Saul: Quod
bonum videtur in oculis tuis fac. Et dixit
Saul ad dominum deum Israel: Domine deus Israel da
indicium quid est quod non responderis servo tuo
hodie? Si in me aut in Ionatha filio meo
est hec iniquitas, da ostensionem; aut si hec
est iniquitas in populo tuo, da sanctitatem. Et
deprehensus est Ionathas et Saul, populus autem
exivit. Et ait Saul: Mittite sortem inter me
et Ionathan filium meum. Et captus est Ionathas.
Dixit autem Saul ad Ionathan: Indica mihi
quid feceris. Et indicavit ei Ionathas et ait: Gu
stans gustavi in summitate virge que
erat in manu mea paululum mellis et ecce
ego morior. Et ait Saul: Hec faciat
mihi deus et hec addat quia morte morieris
Ionatha. Dixitque populus ad Saul: Ergone Iona
thas morietur qui fecit salutem hanc ma
gnam in Israel? Hoc nefas est. Vivit dominus,
si ceciderit capillus de capite eius in terram,
quia cum deo operatus est hodie. Liberavit ergo populus
Ionathan ut non moreretur. Recessitque Sa
ul nec persecutus est philistiim. Porro phi
listiim abierunt in loca sua. Et Saul confir
mato regno super Israel pugnabat per circuitum

adversum omnes inimicos eius contra Moab et fili
os Ammon et Edom et reges Soba et philiste
os et quocumque se verterat superabat. Congre
gatoque exercitu percussit Amalech et eruit
Israel de manu vastatorum eius. Fuerunt autem
filii Saul Ionathas et Iesui et Melchisua.
Nomina duarum filiarum eius nomen primogenite
Merob et nomen minoris Michol. Et no
men uxoris Saul Achinoem filia Achima
as. Et nomen principis militie eius Abner
filius Ner patruelis Saul. Porro Cis fue
rat pater Saul et Ner pater Abner filius Abi
el. Erat autem bellum potens adversum philis
teos omnibus diebus Saul. Nam quemcumque viderat
Saul virum fortem et aptum ad bellum socia
bat eum sibi.

XV

Et dixit Samuel ad Saul: Misit me dominus
ut ungerem te in regem super populum eius
Israel. Nunc ergo audi vocem domini. Hec dicit
dominus exercituum: Recensui quecumque fecit Amalech
Israeli quomodo restitit ei in via cum ascende
ret de Egypto. Nunc ergo vade et percute Amalech
et demolire universa eius. Non parcas ei et
non concupiscas ex rebus ipsius aliquid sed interfice a
viro usque ad mulierem et parvulum atque
lactentem bovem et ovem camelum et
asinum. Precepit itaque Saul populo et recen
suit eos quasi agnos ducenta milia peditum
et decem milia virorum Iuda. Cumque venisset Saul
usque ad civitatem Amalech tetendit in
sidias in torrente. Dixitque Saul Cineo: Ab
ite recedite atque descendite ab Amalech
ne forte involvam te cum eo. Tu enim feci
sti misericordiam cum omnibus filiis Israel cum ascen
derent de Egypto. Et recessit Cineus de me
dio Amalech. Percussitque Saul Amalech
ab Evila donec venias Sur que est e regione
Egypti. Et apprehendit Agag regem Ama
lech vivum, omne autem vulgus interfecit
in ore gladii. Et pepercit Saul et populus Agag
et optimis gregibus ovium et armentorum et ve
stibus et arietibus et universis que pulchra erant
nec voluerunt disperdere ea. Quicquid vero vile
fuit et reprobum hoc demoliti sunt. Factum est
autem verbum domini ad Samuelem dicens: Pe
nitet me quod constituerim Saul regem quia de
reliquit me et verba mea opere non implevit. Contri
statusque est Samuel et clamavit ad dominum
tota nocte. Cumque de nocte surrexisset Sa

muel. ut iret ad saul mane. nunciatum
tum est samueli quod venisset saul in carmelum.
et erexisset sibi fornicem triumphalem. et re-
versus transisset descendisset in galgala.
Venit ergo samuhel ad saul. Et saul
offerebat holocaustum domino. de initiis pre-
darum que attulerat de amalech. Et cum
venisset samuhel ad saul. dixit ei saul.
Benedictus tu domino. Implevi verbum domini. Di-
xitque samuhel. Et que est hec vox gregum
que resonat in auribus meis et armentorum
quam ego audio. Et ait saul. De a-
malech adduxerunt ea. Pepercit enim populus
melioribus ovibus et armentis. ut immola-
rentur domino deo tuo. reliqua vero occidimus.
XV Ait autem samuel ad saul. Sine me. et
indicabo tibi que locutus sit dominus ad me do-
minus nocte. Dixitque ei. Loquere. Et ait sa-
muhel. Nonne cum parvulus esses in ocu-
lis tuis caput in tribubus israel factus es? Unxit-
que te dominus in regem super israel. et misit te dominus
in viam et ait. Vade et interfice peccatores
amalech. et pugnabis contra eos usque ad inter-
nitionem eorum. Quare ergo non audisti vocem
domini. sed versus ad predam es. et fecisti malum
in oculis domini? Et ait saul ad samuelem.
Immo audivi vocem domini. et ambulavi
in via per quam misit me dominus. et addu-
xi agag regem amalech. et amalech in-
terfeci. Tulit autem populus de preda oves et bo-
ves. primitias eorum que cesa sunt. ut im-
molet domino deo suo in galgalis. Et ait
samuhel. Numquid vult dominus holocau-
sta aut victimas et non potius ut obe-
diatur voci domini? Melior est enim obedien-
tia quam victime. et auscultare magis
quam offerre adipem arietum. quoniam quasi pec-
catum ariolandi est repugnare. et quasi sce-
lus ydolatrie nolle acquiescere. Pro
ergo quod abiecisti sermonem domini. abiecit
te dominus ne sis rex. Dixitque saul ad sa-
muelem. Peccavi quia prevaricatus sum ser-
monem domini et verba tua. timens populum et obediens
voci eorum. Sed nunc porta quaeso peccatum me-
um. et revertere mecum ut adorem dominum. Et
ait samuhel ad saul. Non revertar tecum.
quia proiecisti sermonem domini. et proiecit te dominus
ne sis rex super israel. Et conversus est samuel
ut abiret. Ille autem apprehendit summitatem
pallii eius. que et scissa est. Et ait ad
eum samuel. Scidit dominus regnum israel a
te hodie. et tradidit illud proximo tuo me-
liori te. Porro triumphator in israel non
parcet. et penitudine non flectetur. Neque
enim homo est. ut agat penitentiam. At ille
ait. Peccavi. Sed nunc honora me coram
senioribus populi mei. et coram israel. et revertere
mecum ut adorem dominum deum tuum. Rever-
sus ergo samuel secutus est saulem.
Et adoravit saul dominum. Dixitque samu-
hel. Adducite ad me agag regem ama-
lec. Et oblatus est ei agag pinguissimus
et tremens. Et dixit agag. Siccine sepa-
rat amara mors. Et ait samuel. Sicut
fecit absque liberis mulieres gladius tu-
us. sic absque liberis erit inter mulieres ma-
ter tua. Et in frusta concidit eum samuhel
coram domino in galgalis. Abiit autem samu-
el in ramatha. saul vero ascendit in do-
mum suam in gabaa. Et non vidit samu-
el ultra saul. usque ad diem mortis sue.
Verumtamen lugebat samuel saul. quoniam do-
minum penitebat quod constituisset regem
saul super israel.

Dixitque dominus ad samuelem. Usquequo tu
lugeres saul. cum ego proiecerim eum ne re-
gnet super israel? Imple cornu tuum oleo
et veni ut mittam te ad ysai bethle-
emitem. Providi enim in filiis eius mihi re-
gem. Et ait samuel. Quomodo vadam?
Audiet enim saul. et interficiet me. Et ai-
t dominus. Vitulum de armento tolles in manu
tua. et dices, Ad immolandum domino veni.
Et vocabis ysai ad victimam. Et ego
ostendam tibi quid facias. et unges quemcumque
monstravero tibi. Fecit ergo samuel sicut lo-
cutus est ei dominus. Venitque in bethleem. et
admirati sunt seniores civitatis oc-
currentes ei. Dixeruntque. Pacificusne est
ingressus tuus? Et ait. Pacificus. Ad
immolandum domino veni. Sanctificamini et ve-
nite mecum ut immolem. Sanctificavit ergo
ysai et filios eius. et vocavit eos ad sacri-
ficium. Cumque ingressi essent vidit eliab
et ait. Num coram domino est xpistus eius? Et dixit dominus
ad samuhel. Ne respicias vultum eius neque
altitudinem stature eius. quoniam abieci eum
nec iuxta intuitum hominis iudico. Ho-

eū uid' ea q̄ parēt. dñs aūt intuet'
cor. Et uocauit ysai aminadab. ⁊ ad
dux' eū corā samuel. Qui dix'. Nec
hūc elegit dñs. Adduxit aūt ysai sa
maa. De quo ait. Etiā hūc n̄ elegit dñs.
Adduxit itaq; ysai. vii. filios suos co
ram samuel. Et ait samuel ad ysai,
Nō elegit dñs ex istis. Dixitq; samu
el ad ysai. Nunquid iam completi sūt
filii? Qui respondit. Adhuc reliquus est
paruulus ⁊ pascit oues. Et ait samu
el ad ysai. Mitte ⁊ adduc eū. Nec eī
discumbem⁹ priusquā ille huc ueniat.
Misit ergo ⁊ adduxit eū. Erat autē rufus
⁊ pulcher aspectu. decoraq; facie. Et
ait dñs. Surge ⁊ unge eum. Ipse est
eni. Tulit igitur samuhel cornu olei.
⁊ unxit eum in medio frm eī. Et di
rectus est sp̄c dñi in dauid a die illa ⁊
in reliquū. Surgensq; samuhel abi
it in ramatha. Sp̄c aūt dñi recessit
a saul ⁊ exagitabat eū sp̄c neq̄ a do
mino. Dixeruntq; serui saul ad eum.
Ecce sp̄c dei malus exagitat te. Iube
at dñs nr̄ ⁊ serui tui qui corā te sūt
q̄rent hominē scientē psallere cithara.
ut quando arripuerit te sp̄c dei malus ps
psallat manu sua ⁊ leuius feras. Et
ait saul ad seruos suos. Prouidete aliq̄
michi bn̄ psallentē. ⁊ adducite eū
ad me. Et respondens un⁹ de pueris ait.
Ecce uidi filiū ysai bethleemitē sci
entem psallere. ⁊ fortissimū robore et
uirū bellicosum ⁊ prudentē ī ubis.
⁊ uirū pulchrum. ⁊ dñs est cū eo. Mi
sit ergo saul nuntios ad ysai. dicēs.
Mitte ad me dauid filium tuū q̄ ē
in pascuis. Tulit itaq; ysai asinum
plenū panib; et lagenam uini. et
edum de capris unū. ⁊ misit p manū
dauid filii sui saul. Et uenit dau
ad saul. ⁊ stetit corā eo. At ille dilexit
eum nimis. ⁊ fc̄s est eius armiger.
Misitq; saul ad ysai dicēs. Stet dd
in conspectu meo. Inuenit eñ grām
ī oculis meis. Igit' quandoq; sp̄c dei mal⁹
arripiebat saul. tollebat dd citharā
⁊ percutiebat manu sua. ⁊ refocillaba
tur saul et leui⁹ habebat. Recedebat
eū ab eo sp̄c malus.

XVII

Congregantes aūt philistiim agmīa
sua in p̄liū conuenerunt ī sochot iude.
⁊ castrametati sūt int' socoth ⁊ azeca. ī
finib; domim. Porro saul ⁊ uiri isrl'
congregati uenerunt in ualle therebi
thi. ⁊ direxerunt aciem ad pugnādū cō
philistiim. Et philistiim stabāt sup
montem ex parte hac. ⁊ isrl' stabat sup
montē ex altā parte. uallisq; erat int'
eos. Et egressus est uir spurius de castris
philistinorum noīe goliath de geth. al
titudine sex cubitorum et palmo. ⁊ cas
sis erea sup cap eius. ⁊ lorica hamata
induebatur. Porro pond' lorice eius
quinq; milia siclorum eris erat. ⁊ ocreas
ereas hēbat in cruribus. ⁊ clipeus ereus
tegebat humeros eius. Hastile aūt haste
eius erat q̄si liciatorium texentiū. Ipsum
aūt ferrum haste eī. sexcentos siclos hē
bat ferri. Et armiger eius ante cedebat
eū. Stansq; clamabat aduersum phalan
gas isrl'. ⁊ dicebat eis. Quare uenistis pa
rati ad p̄liū? Nunquid n̄ ego sū philiste
us. ⁊ uos serui saul? Eligite ex uobis uirū
⁊ descendat ad singulare certamē. Si qui
uerit pugnare mecū et percusserit me.
erimus uobis serui. Si aūt ego p̄ualue
ro ⁊ percussero eum. uos serui eritis ⁊ serui
tis nob. Et aiebat philisteus. Ego ex
probraui agminib; isrl' hodie. Date mi
chi uirū. ⁊ ineat mecū singulare certa
mē. Audiens aūt saul et omīs isrlite
sermoēs philistei huiuscemodi. stupe
bant ⁊ metuebant nimis. Dauid aūt
erat filius uiri ephratei de quo supra dic
tū est. d' bethleem iuda. cui nomē erat
ysai. qui hēbat octo filios. ⁊ erat uir
in diebus saul senex et grandeuus int'
uiros. Abierunt aūt tres filii eius
maiores post saul in p̄lium. Nōīa triū
filiorū eius qui processerant ad bellū. ely
ab primogenitus. ⁊ secūds aminadab.
tertiusq; samma. Dauid aūt erat mi
nimus. Trib; g maiorib; secutis saulē.
abiit dauid ⁊ reuersus est a saul. ut pa
sceret gregem patris sui in bethleem.
Procedebat uero philisteus mane ⁊ ue
spe. ⁊ stabat. xl. dieb;. Dixit aūt ysai.

XVII

ad David filium suum. Accipe fratribus tuis ephi
polente et decem panes istos, et curre in
castra ad fratres tuos: et decem formellas ca-
sei has deferes ad tribunum. Et fratres tu-
os visitabis si recte agant, et cum quibus or-
dinati sint disce. Saul autem et illi et omnes
filii Israel in valle terebinthi pugnabant
adversum Philisthiim. Surrexit itaque ma-
ne David, et commendavit gregem custodi, et o-
nustus abiit, sicut ei preceperat Ysai. Et venit
ad locum magala, et ad exercitum, qui egressus
ad pugnam vociferatus erat in certami-
ne. Direxerat enim aciem Israel: sed et Phi-
listiim ex adverso fuerant preparati. De-
relinquens ergo David vasa que attulerat
sub manu custodis ad sarcinas, cucur-
rit ad locum certaminis, et interrogabat si omnia
recte agerentur erga fratres suos. Cumque
adhuc ille loqueretur eis, apparuit vir
ille spurius ascendens, Goliath nomine, Phi-
listeus de Geth, de castris Philisthinorum.
Et loquente eo hec eadem verba, audivit
David. Omnes autem Israelite cum vidissent virum
fugerunt a facie eius, timentes eum valde.
Et dixit unusquispiam de Israel. Num vidisti
virum hunc qui ascendit? Ad exprobrandum
enim Israeli ascendit. Virum ergo qui percusserit
eum ditabit rex divitiis magnis, et fi-
liam suam dabit ei, et domum patris eius faci-
et absque tributo in Israel. Et ait David ad
viros qui stabant secum, dicens. Quid da-
bitur viro qui percusserit Philisteum hunc,
et tulerit obprobrium de Israel? Quis enim est hic
Philisteus incircumcisus qui exprobrav-
it acies Dei viventis? Referebat autem ei pop-
ulus eundem sermonem dicens. Hec dabuntur viro
qui percusserit eum. Quod cum audisset Eliab
frater eius maior, loquente eo cum aliis, ira-
tus est contra David, et ait. Quare venisti, et quare dere-
liquisti pauculas oves illas in deserto? Ego
novi superbiam tuam, et nequitiam cordis tu-
i, quia ut videres prelium descendisti. Et
dixit David. Quid feci? Numquid non verbum est? Et
declinavit paululum ab eo ad alium. Dixitque
eundem sermonem. Et respondit ei populus
verbum sicut prius. Audita sunt autem verba
que locutus est David, et annuntiata in conspec-
tu Saul. Ad quem cum fuisset adductus, lo-
cutus est ei. Non concidat cor cuiusquam in eo.
Ego servus tuus vadam, et pugnabo adversus
Philisteum. Et ait Saul ad David. Non va-
les resistere Philisteo isti, nec pugnare
adversus eum, quia puer es. Hic autem vir bel-
lator ab adolescentia sua. Dixitque David
ad Saul. Pascebat servus tuus gregem pa-
tris sui, et veniebat leo vel ursus, et tol-
lebant arietem de medio gregis, et persequebar
eos, et percutiebam, eruebamque de ore eo-
rum: et illi consurgebant adversum me, et apprehendebam
mentum eorum, et suffocabam, interficiebamque eos.
Nam et leonem et ursum interfeci ego ser-
vus tuus. Erit igitur et Philisteus hic incircum-
cisus quasi unus ex eis. Nunc vadam et auferam
obprobrium populi. Quoniam quis est hic Philisteus
incircumcisus qui ausus est maledicere ex-
ercitui Dei viventis? Et ait David. Dominus qui eripuit
me de ore leonis, et de manu ursi, ipse
liberabit me de manu Philistei huius. Dixit autem
Saul ad David. Vade, et Dominus tecum sit. Et in-
duit Saul David vestimentis suis, et posuit
galeam eream super caput eius, et vestivit
eum lorica. Accinctus ergo David gladio
eius super vestem suam, cepit temptare si arma-
tus posset incedere. Non enim habebat con-
suetudinem. Dixitque David ad Saul. Non pos-
sum sic incedere: quia nec usum habeo. Et depo-
suit ea. Et tulit baculum suum quem semper
habebat in manibus, et elegit sibi quinque limpi-
dissimos lapides de torrente, et misit eos in peram pastoralem quam habe-
bat secum, et fundam manu tulit, et proces-
sit adversum Philisteum. Ibat autem Philis-
teus incedens, et appropinquans adversum David,
et armiger eius ante eum. Cumque inspexisset
Philisteus, et vidisset David, despexit eum.
Erat enim adolescens, rufus et pulcher
aspectu. Et dixit Philisteus ad David. Num-
quid ego canis sum, quia tu venis ad me cum
baculo? Et maledixit Philisteus David in
diis suis. Dixitque ad David. Veni ad me,
et dabo carnes tuas volatilibus celi et be-
stiis terre. Dixit autem David ad Philisteum. Tu
venis ad me cum gladio et hasta et clipeo,
ego autem venio ad te in nomine Domini exerci-
tuum, Dei agminum Israel, quibus exprobrasti
hodie. Et dabit te Dominus in manu mea,
et percutiam te, et auferam caput tuum a te. Et
dabo cadavera castrorum Philisthiim hodie

volantibus caeli et bestiis terrae, ut sciat omnis terra
quia est Deus in Israhel. Et noverit universa ec-
clesia haec, quia non in gladio nec in hasta sal-
vat Dominus. Ipsius enim est bellum, et tradet vos
in manus nostras. Cumque surrexisset Phi-
listheus, et veniret, et appropinquaret contra David, festi-
navit David et cucurrit ad pugnam ex adverso
Philisthei. Et misit manum suam in pe-
ram, tulitque unum lapidem, et funda iecit,
et circumducens percussit eum in fronte. Et
infixus est lapis in fronte eius, et cecidit
in faciem super terram. Praevaluitque David ad-
versum Philistheum in funda et lapide,
percussumque Philistheum interfecit. Cumque
gladium non haberet in manu David, cucurrit,
et stetit super Philistheum, et tulit gladium eius,
et eduxit de vagina sua, et interfecit eum,
praeciditque caput eius. Videntes autem Phili-
stiim quod mortuus esset fortissimus eorum,
fugerunt. Et consurgentes viri Israhel et Iuda vocifera-
ti sunt, et persecuti sunt Philistheos usque dum
venirent in vallem, et usque ad portas Ac-
caron. Cecideruntque vulnerati de Philisti-
im in via Sarim, et usque ad Geth, et usque
Accaron. Et revertentes filii Israhel postquam per-
secuti fuerant Philistheos, invaserunt ca-
stra eorum. Assumens autem David caput Phi-
listhei, attulit illud in Ierusalem; arma vero
eius posuit in tabernaculo suo. Eo autem
tempore quo viderat Saul David egredientem contra
Philistheum, ait ad Abner principem militiae:
De qua stirpe descendit hic adolescens,
Abner? Dixitque Abner: Vivit anima tua rex,
si novi. Et ait rex: Interroga tu cuius filius
sit iste puer. Cumque regressus esset David
percusso Philistheo, tulit eum Abner, et in-
troduxit coram Saule, caput Philisthei ha-
bentem in manu. Et ait ad eum Saul:
De qua progenie es, adolescens? Dixitque David: Fi-
lius servi tui Isai Bethleemitae ego sum.
VIII Et factum est cum complesset loqui ad Saul, ani-
ma Ionathae colligata est animae David, et dilexit
eum Ionathas quasi animam suam. Tulitque e-
um Saul in die illa, et non concessit ei ut re-
verteretur in domum patris sui. Inierunt
autem Ionathas et David foedus. Diligebat enim
eum quasi animam suam. Nam expoliavit se Io-
nathas tunica qua erat indutus, et dedit eam
David, et reliqua vestimenta sua, usque ad gladi-
um et arcum suum, et usque ad balteum. Egredie-
batur quoque David ad omnia quaecumque misisset
eum Saul, et prudenter se agebat. Posuit-
que eum Saul super viros belli, et acceptus erat
in oculis universi populi, maximeque in con-
spectu famulorum Saul. Porro cum reverte-
retur percusso Philistheo David, et referret caput
eius in Ierusalem, egressae sunt mulieres
de universis urbibus Israhel, cantantes chorosque
ducentes, in occursum Saul regis, in tym-
panis laetitiae et in sistris. Et praecinebant mu-
lieres ludentes atque dicentes: Percussit
Saul mille, et David decem milia. Iratus
est autem Saul nimis, et displicuit in oculis
eius iste sermo, dixitque: Dederunt David decem
milia, et mihi dederunt mille. Quid ei super-
est nisi solum regnum? Non rectis ergo oculis
Saul aspiciebat David a die illa et deinceps.
Post diem autem alteram invasit spiritus Dei ma-
lus Saul, et prophetabat in medio domus suae.
David autem psallebat in manu sua cithu-
ra sicut per singulos dies. Tenebatque Sa-
ul lanceam, et misit eam putans quod
configere posset David cum pariete. Et de-
clinavit David a facie eius secundo. Et
timuit Saul David, eo quod esset Dominus cum eo, et
a se recessisset. Amovit ergo eum Saul
a se, et fecit eum tribunum super mille vi-
ros. Et egrediebatur, et intrabat in conspec-
tu populi. In omnibus quoque viis suis David
prudenter agebat, et Dominus erat cum eo. Vidit
itaque Saul quod prudens esset nimis, et coe-
pit cavere eum. Omnis autem Israhel et Iuda di- XIX
ligebat David. Ipse enim ingrediebatur et egre-
diebatur ante eos. Dixit autem Saul ad David: Ec-
ce filia mea maior Merob, ipsam dabo
tibi uxorem. Tantummodo esto vir fortis,
et proeliare bella Domini. Saul autem reputa-
bat dicens: Non sit manus mea in eo, sed sit
super eum manus Philistinorum. Ait autem
David ad Saul: Quis ego sum, aut quae est
vita mea, aut quae cognatio patris mei in
Israhel, ut fiam gener regis? Factum est autem tempus
cum deberet dari Merob filia Saul David, data
est Adrieli Molathitae uxor. Dilexit autem
Michol filia Saul altera David. Et nuncia-
tum est Saul, et placuit ei. Dixitque Saul:
Dabo eam illi, ut fiat ei in scandalum,
et sit super eum manus Philistinorum. Dixit

Saul ad David. In duabus rebus gener
meus eris hodie. Et mandavit Saul servis
suis. Loquimini ad David clam me dicentes.
Ecce places regi, et omnes servi eius diligunt
te. Nunc ergo esto gener regis. Et locu
ti sunt servi Saul in auribus David omnia ver
ba hec. Et ait David. Num parum vobis
videtur generum esse regis? Ego autem sum
vir pauper et tenuis. Et renuntiaverunt ser
vi Saul dicentes. Huiuscemodi verba lo
cutus est David. Dixit autem Saul. Sic lo
quimini ad David. Non habet necesse rex spon
salia, nisi tantum centum preputia philistinorum
ut fiat ultio de inimicis regis. Porro
Saul cogitabat tradere David in manus
philistinorum. Cumque renuntiassent ser
vi eius David verba que dixerat Saul.
placuit sermo in oculis David ut fieret
gener regis. Et post dies paucos sur
gens David abiit in Accaron cum viris qui
sub eo erant. Et percussit ex philistiim
ducentos viros, et attulit preputia eorum
et annumeravit ea regi ut esset gener eius.
Dedit itaque ei Saul Michol filiam suam u
xorem. Et vidit Saul et intellexit quod dominus
esset cum David. Michol autem filia Saul dili
gebat eum. Et Saul magis cepit timere David.
Factusque est Saul inimicus David cunctis die
bus. Et egressi sunt principes philistinorum.
A principio autem egressionis eorum prudenti
us se gerebat David quam omnes servi Sa
ul, et celebre factum est nomen eius nimis.
XIX Locutus est autem Saul
ad Ionathan filium suum et ad omnes servos
suos, ut occiderent David. Porro Iona
thas filius Saul diligebat David valde.
Et indicavit Ionathas David dicens.
Querit Saul pater meus occidere te. Qua
propter observa te quaeso mane, et manebis
clam et absconderis. Ego autem egre
diens stabo iuxta patrem meum in a
gro ubicumque fueris, et ego loquar de te ad
patrem meum, et quodcumque videro nun
tiabo tibi. Locutus est ergo Ionathas
de David bona ad Saul patrem suum.
Dixitque ad eum. Ne pecces rex in servum
tuum David, quia non peccavit tibi, et opera
eius bona sunt tibi valde. Et posuit animam
suam in manu sua et percussit philisteum.

et fecit dominus salutem magnam universo Israhel.
vidisti et letatus es. Quare ergo peccas in san
guine innoxio, interficiens David qui est
absque culpa? Quod cum audisset Saul pla
catus voce Ionathe, iuravit. Vivit dominus
quia non occidetur. Vocavit itaque Ionathas
David et indicavit ei omnia verba hec. Et in
troduxit Ionathas David ad Saul, et
fuit ante eum sicut heri et nudiustertius.
Motum est autem rursum bellum, et egres
sus David pugnavit adversum philistiim.
Percussitque eos plaga magna, et fugerunt
a facie eius. Et factus est spiritus domini malus
in Saul. Sedebat autem in domo sua, et
tenebat lanceam. Porro David psallebat
in manu sua. Nisusque est Saul configere
lancea David in pariete. Et declinavit David
a facie Saul. Lancea autem casso vulnere
perlata est in parietem. Et David fugit et
salvatus est nocte illa. Misit ergo Saul
satellites suos nocte in domum David
ut custodirent eum et interficeretur mane.
Quod cum annuntiasset David Michol uxor sua
dicens, nisi salvaveris te nocte hac cras
moriens, deposuit eum per fenestram. Por
ro ille abiit et aufugit, atque salvatus
est. Tulit autem Michol statuam, et posuit
eam super lectum, et pellem pilosam capra
rum posuit ad caput eius, et operuit eam vesti
mentis. Misit ergo Saul apparitores qui
raperent David. Et responsum est quod egro
taret. Rursumque misit Saul nuntios ut
viderent David dicens. Afferte eum ad me
in lecto ut occidatur. Cumque venis
sent nuntii inventum est simulacrum
super lectum, et pelles caprarum ad caput eius.
Dixitque Saul ad Michol. Quare sic illu
sisti michi, et dimisisti inimicum meum
ut fugeret? Et respondit Michol ad Saul.
Quia ipse locutus est michi. Dimitte me,
alioquin interficiam te. David autem fugiens
salvatus est. Et venit ad Samuhel
in Ramatha, et nuntiavit ei omnia que
fecerat sibi Saul. Et abierunt ipse
et Samuel, et morati sunt in Naioth. Nun
tiatum est autem Saul a dicentibus. Ecce
David in Naioth est in Ramatha. Mi
sit ergo Saul lictores ut raperent David.
Qui cum vidissent cuneum prophetarum vaticinan

naium et samuel stantem super eos: factus est etiam
in illis spiritus domini, et prophetare ceperunt et ipsi.
Quod cum nunciatum esset sauli, misit et alios
nuntios. Prophetaverunt autem et illi. Et rursum
saul misit tertios nuntios, qui et ipsi propheta-
verunt. Et iratus iracundia saul. abiit
et ipse in ramatha. Et venit usque ad cister-
nam magnam, que est in socoth, et interrogavit et
dixit. In quo loco sunt samuel et david?
Dictumque ei est. Ecce in naioth sunt in ra-
matha. Et factus est et super eum spiritus domini, et
ambulabat ingrediens et prophetabat,
usque dum veniret in naioth in ramatha.
Et expoliavit se et ipse vestimentis suis,
et prophetavit cum ceteris coram samuel, et
cecidit nudus tota die illa et nocte. Un-
de exivit proverbium. Num et saul inter prophetas?
XX Fugit autem david de naioth
que est in ramatha: veniensque locutus est coram
ionatha. Quid feci? que est iniquitas mea.
et quod peccatum meum in patrem tuum quia querit
animam meam? Qui dixit ei: Absit a te. Non
morieris. Neque enim faciet pater meus quicquam
grande vel parvum. nisi prius indicaverit
michi. Hunc ergo celavit a me pater meus ser-
monem tantummodo? Nequaquam erit istud.
Et iuravit rursum david. Et ille ait. Sci-
at profecto pater tuus quia inveni gratiam
in oculis tuis: et dicet. Nesciat ionathas
hoc, ne forte tristetur. Quin immo vivit
dominus et vivit anima tua: quia uno tantum ut ita di-
cam gradu, ego morsque dividimur. Et
ait ionathas ad david. Quodcumque dixerit
michi anima tua faciam tibi. Dixit vero david ad iona-
than. Ecce kalende sunt crastino, et e-
go ex more sedere soleo iuxta regem.
ad vescendum. Dimitte ergo me ut ab-
scondar in agro. usque ad vesperam diei
tercie. Si respiciens requisierit me pa-
ter tuus, respondebis ei. Rogavit me david ut i-
ret celeriter in bethleem civitatem suam:
quia victime solempnes ibi sunt universis con-
tribulibus suis. Si dixerit bene: pax erit ser-
vo tuo. Si autem fuerit iratus. scito quia
completa est malitia eius. Fac ergo misericordiam in
servum tuum, quia fedus domini me famulum tuum te-
cum inire fecisti. Si autem est in me aliqua ini-
quitas. tu me interfice: et ad patrem tuum ne
introducas me. Et ait ionathas. Absit
hoc a me. Neque enim fieri potest ut si certe cogno-
vero completam esse patris mei malitiam
contra te, non annunciem tibi. Responditque david
ad ionathan. Quis renunciabit michi, si quid forte
responderit tibi pater tuus dure de me? Et ait
ionathas ad david. Veni egrediamur in agrum.
Cumque exissent ambo in agrum. ait iona-
thas ad david. Domine deus israel si investiga-
vero sententiam patris mei crastino vel perendie,
et aliquid boni fuerit super david, et non statim
misero ad te. et notum tibi fecero. hec faci-
at deus ionathe et hec augeat. Si autem perse-
veraverit patris mei malitia adversum te, re-
velabo aurem tuam, et dimittam te ut vadas
in pace, et sit dominus tecum sicut fuit cum patre
meo. Et si vixero facies michi misericordiam domini. Si vero
mortuus fuero. non auferes misericordiam tuam a
domo mea usque in sempiternum. Aut si non
fecero. quando eradicaverit dominus inimicos david
unumquemque de terra. auferat ionathan de do-
mo sua. et requirat dominus de manu inimi-
corum david. Pepigit ergo ionathas fedus cum
domo david. Et addidit ionathas deierare
david. eo quod diligeret eum. Sicut enim animam suam,
ita diligebat eum. Dixitque ad eum ionathas.
Cras kalende sunt, et requireris. Requiretur
enim sessio tua usque perendie. Descendes
ergo festinus et venies in locum ubi celan-
dus es, in die qua licet operari. et sedebis
iuxta lapidem cui nomen est ezel, et
ego tres sagittas mittam iuxta eum. et iaciam
quasi exercens me ad signum. Mittam quo-
que et puerum dicens ei. Vade et affer michi sa-
gittas. Si dixero puero ecce sagitte in-
tra te sunt, tolle eas, tu veni ad me. qui-
a pax tibi est et nichil est mali. vivit dominus. Si
autem sic locutus fuero puero. ecce sagit-
te ultra te sunt. vade in pace quia dimisit te
dominus. De verbo autem quod locuti sumus ego et tu.
sit dominus inter me et te usque in sempiternum.
Absconditus est ergo david in agro. Et ve-
nerunt kalende, et sedit rex ad comeden-
dum panem. Cumque sedisset rex super cathedram
suam secundum consuetudinem, que erat iuxta pariete-
tem. surrexit ionathas. et sedit abner ex la-
tere saul. vacuusque apparuit locus david.
Et non est locutus saul quicquam in die illa.
Cogitabat enim quod forte evenisset ei,
ut non esset mundus, nec purificatus. Cum

qui illuxisset dies secunda post kalendas. rursum
vacuus apparuit locus David. Dixitque Saul
ad Ionathan filium suum. Cur non venit filius
Ysai nec heri nec hodie ad vescendum? Et
respondit Ionathas Sauli. Rogavit me obni
xe ut iret in Bethleem, et ait. Dimitte me
quoniam sacrificium sollemne est in civitate mea.
Unus de fratribus meis accersivit me. Nunc
ergo si inveni gratiam in oculis tuis, vadam ci
to et videbo fratres meos. Ob hanc causam non ve
nit ad mensam regis. Iratus est autem Saul adversum
Ionathan, et dixit ei. Fili mulieris virum ul
tro rapientis. numquid ignoro quia diligis
filium Ysai in confusionem tuam et in confusionem
ignominiose matris tue? Omnibus enim die
bus quibus filius Ysai vixerit super terram non
stabilieris tu neque regnum tuum. Itaque iam
nunc mitte, et adduc eum ad me quia filius
mortis est. Respondens autem Ionathas Sauli pa
tri suo, ait. Quare moritur? quid fecit? Et
arripuit Saul lanceam ut percuteret eum.
Et intellexit Ionathas quod definitum esset a
patre suo, ut interficeret David. Surrexit ergo
Ionathas a mensa, in ira furoris, et non co
medit in die kalendarum secunda panem.
Contristatus est enim super David, eo quod confu
disset eum pater suus. Cumque illuxisset ma
ne, venit Ionathas in agrum iuxta placi
tum David, et puer parvulus cum eo. Et ait ad
puerum suum. Vade et affer mihi sagittas quas e
go iacio. Cumque puer cucurrisset, iecit aliam
sagittam trans puerum. Venit itaque puer
ad locum iaculi quod miserat Ionathas. et
clamavit Ionathas post tergum pueri et a
it. Ecce ibi est sagitta, porro ultra te.
Clamavitque Ionathas post tergum pueri
dicens. Festina velociter ne steteris. Col
legit autem puer Ionathe sagittas, et at
tulit ad dominum suum, et quid ageretur penitus
ignorabat. Tantummodo enim Ionathas et David
rem noverant. Dedit ergo Ionathas
arma sua puero, et dixit ei. Vade et defer
in civitatem. Cumque abisset puer, surre
xit David de loco qui vergebat ad austrum
et cadens pronus in terram, adoravit tertio.
Et osculantes se alterutrum fleverunt pa
riter. David autem amplius. Dixit ergo Ionathas
ad David. Vade in pace. Quecumque iu
ravimus ambo in nomine domini dicentes. Do
minus sit inter me et te, et inter semen meum et semen
tuum, usque in sempiternum. Et surrexit David et
abiit. Sed et Ionathas ingressus est civitatem.

Venit autem David in Nobe ad Ahimelech sacer
dotem, et obstupuit Ahimelech eo quod ve
nisset David, et dixit ei. Quare tu solus et nullus
est tecum? Et ait David ad Achimelech sacerdo
tem. Rex mihi precepit sermonem, et dixit. Nemo
sciat rem propter quam missus es a me, et cuius
modi tibi precepta dederim. Nam et pueris
condixi in illum et illum locum. Nunc igitur si quid
habes ad manum, vel quinque panes da mihi
aut quicquid inveneris. Et respondens sacerdos
ait ei. Non habeo panes laicos ad manum
sed tantum panem sanctum. Si mundi sunt pueri
maxime a mulieribus? Et respondit David sacerdo
ti, et dixit ei. Et quidem si de mulieribus agi
tur, continuimus nos ab heri et nudius tertius, quando
egrediebamur, et fuerunt vasa puerorum sancta.
Porro via hec polluta est. Sed et ipsa hodie
sanctificabitur in vasis. Dedit ergo ei sacerdos sanctifi
catum panem. Neque enim erat ibi panis, nisi tantum
panes propositionis qui sublati fuerant
a facie domini, ut ponerentur panes calidi. E
rat autem ibi vir quidam de servis Saul in die
illa intus in tabernaculo domini, et nomen eius
Doech Ydumeus potentissimus pastorum Sa
ul. Dixit autem David ad Achimelech. Si
habes hic ad manum hastam aut gladium?
Quia gladium meum et arma mea non tuli mecum.
Sermo enim regis urgebat. Et dixit sacerdos.
Ecce hic gladius Goliath Philistei quem
percussisti in valle Terebinthi, est involutus
pallio post ephod. Si istum vis tollere, tolle.
Neque hic enim alius est absque eo. Et ait
David. Non est huic alter similis. Da mihi.
Surrexit itaque David, et fugit in die illa a fa
cie Saul, et venit ad Achis regem Geth. Di
xeruntque servi Achis ad eum cum vidissent David. Num
quid non iste est David rex terre? Nonne huic canta
bant per choros dicentes, percussit Saul mil
le, et David decem milia? Posuit autem David
sermones istos in corde suo, et extimuit
valde a facie Achis regis Geth, et immu
tavit os suum coram eis, et collabebatur in
ter manus eorum, et impingebat in ostia por
te, defluebantque salive eius in barbam.
Et ait Achis ad pueros suos. Vidistis ho
minem insanum? Quare adduxistis eum ad me? Num

sunt nobis furiosi quod introduxistis istum
ut fureret me presente? Hic ne ingre-
dietur domum meam?
XXII Abiit ergo inde David, et fugit in speluncam Odollam.
Quod cum audissent fratres eius et omnis do-
mus patris eius, descenderunt ad eum illuc.
Et convenerunt ad eum omnes qui erant in angu-
stia constituti, et oppressi ere alieno, et ama-
ro animo: et factus est eorum princeps. Fueruntque cum eo
quasi quadringenti viri. Et profectus est David
inde in Masphath, que est Moab, et dixit ad
regem Moab: Maneat oro pater meus et
mater mea vobiscum, donec sciam quid fa-
ciat mihi Deus. Et reliquit eos ante faciem regis
Moab. Manseruntque apud eum cunctis diebus
quibus fuit David in presidio. Dixitque Gad propheta
ad David: Noli manere in presidio, proficis-
cere et vade in terram Iuda. Et profectus
est David, et venit in saltum Areth. Et audi-
vit Saul quod apparuisset David, et viri qui erant
cum eo. Saul autem cum maneret in Gabaa, et esset
in nemore quod est in Rama, hastam manu
tenens, cunctique servi eius circumstarent
eum, ait ad servos suos qui assistebant ei:
Audite me nunc filii Gemini: Numquid
omnibus vobis dabit filius Ysai agros et
vineas, et universos vos faciet tribunos
et centuriones, quoniam coniurastis adversum
me omnes, et non est qui mihi renuntiet, maxime
cum et filius meus fedus inierit cum filio
Ysai? Non est qui vicem meam doleat ex
vobis, nec qui annuntiet mihi, eo quod suscita-
verit filius meus servum meum adversum me, in-
sidiantem mihi usque hodie. Respondens autem
Doech Ydumeus, qui assistebat, et erat
primus inter servos Saul: Vidi, inquit, filium Y-
sai in Nobe apud Achimelech filium Achitob
sacerdotem. Qui consuluit pro eo Dominum, et ciba-
ria dedit ei: sed et gladium Goliath Phi-
listei dedit illi. Misit ergo rex ad accersen-
dum Achimelech filium Achitob sacerdotem,
et omnem domum patris eius sacerdotum qui erant
in Nobe. Qui universi venerunt ad regem.
Et ait Saul ad Achimelech: Audi fili A-
chitob. Qui respondit: Presto sum domine. Dix-
itque ad eum Saul: Quare coniurastis adversum me,
tu et filius Ysai, et dedisti ei panes et gla-
dium, et consuluisti pro eo Dominum ut consurgeret
adversum me, insidiator usque hodie per-
manens? Respondensque Achimelech regi ait:
Et quis in omnibus servis tuis sicut David fidelis,
et gener regis, et pergens ad imperium tuum, et gloriosus
in domo tua? Num hodie cepi consulere
pro eo Dominum? Absit hoc a me. Ne suspicetur
rex adversus servum suum rem huiuscemodi,
in universa domo patris mei. Non enim scivit
servus tuus quicquam super hoc negotio, vel
modicum vel grande. Dixitque rex: Morte morieris
Achimelech, tu et omnis domus patris tui.
Et ait rex emissariis qui circumstabant eum:
Convertimini et interficite sacerdotes Domini, nam
manus eorum cum David est: scientes quod fugisset,
et non indicaverunt mihi. Noluerunt autem servi regis
extendere manus suas in sacerdotes Domini. Et ait
rex ad Doech: Convertere tu, et irrue in sacerdo-
tes. Conversusque Doech Ydumeus irruit in
sacerdotes, et trucidavit in die illa octogin-
ta quinque viros vestitos ephod lineo. No-
be autem civitatem sacerdotum percussit in ore
gladii, viros et mulieres, parvulos et
lactentes, bovemque et asinum et ovem in ore
gladii. Evadens autem unus filius Achime-
lech filii Achitob, cui nomen erat Abia-
thar, fugit ad David, et annuntiavit ei
quod occidisset Saul sacerdotes Domini. Et ait David
ad Abiathar: Sciebam in die illa quod cum i-
bi esset Doech Ydumeus, procul dubio annuntiaret
Sauli. Ego sum reus omnium animarum patris tui.
Mane mecum, ne timeas. Siquis quesierit animam
meam, queret et tuam animam, mecumque servaberis.
XXIII Et nuntiaverunt David dicentes: Ecce
Philistiim oppugnant Ceylam, et diri-
piunt areas. Consuluit igitur David Dominum
dicens: Num vadam et percutiam Philisteos
istos? Et ait Dominus ad David: Vade, et percuties
Philisteos, et salvabis Ceylam. Et dixerunt
viri qui erant cum David ad eum: Ecce nos
hic in Iudea consistentes timemus: quanto
magis si ierimus in Ceylam adversus agmi-
na Philistinorum? Rursum ergo David consuluit
Dominum. Qui respondens ait: Surge et vade in
Ceylam: ego enim tradam Philisteos in ma-
nu tua. Abiit ergo David et viri eius in Ceylam,
et pugnavit adversus Philisteos, et abegit
iumenta eorum, et percussit eos plaga
magna: et salvavit David habitatores Ceyle.
Porro eo tempore quo fugiebat Abiathar
filius Achimelech ad David in Ceylam, ephod

secum habens descenderat. Nuntiatum est autem
Saul quod venisset David in Ceila. Et ait
Saul. Tradidit eum Deus in manus meas.
conclususque est introgressus urbem in qua
porte et sere sunt. Et precepit Saul omni populo ut
ad pugnam descenderet in Ceilam. et obsi-
deret David et viros eius. Quod cum rescisset David
quia prepararet ei Saul clam malum. dixit ad
Abiathar sacerdotem. Applica ephod. et
ait David. Domine Deus Israel. Audivit servus
tuus famam quod disponat Saul venire
ad Ceilam. ut evertat urbem propter me. Si
tradent me viri Ceile in manus eius. et si de-
scendet Saul sicut audivit servus tuus. Do-
mine Deus Israel indica servo tuo. Et ait
Dominus. Descendet. Dixitque David. Si tradent
me viri Ceile. et viros qui sunt mecum in
manus Saul? Et dixit Dominus. Tradent. Sur-
rexit ergo David et viri eius quasi sexcenti. et e-
gressi de Ceila huc atque illuc vagaban-
tur incerti. Nuntiatumque est Saul quod
fugisset David de Ceila. et salvatus esset.
Quam ob rem dissimulavit exire. Mo-
rabatur autem David in deserto. in locis
firmissimis. mansitque in monte soli-
tudinis Ziph. in monte opaco. quere-
bat eum tamen Saul cunctis diebus. et non tra-
didit eum Dominus in manus eius. Et vidit David
quod egressus esset Saul ut quereret animam eius.
Porro David erat in deserto Ziph. in silva.
Et surrexit Ionathas filius Saul. et
abiit ad David in silvam. et confortavit ma-
nus eius in Deo. Dixitque ei. Ne timeas.
Neque enim inveniet te manus Saul patris
mei. Et tu regnabis super Israel. et ego ero tibi
secundus. Sed et Saul pater meus scit hoc. Percus-
sit ergo uterque fedus coram Domino. mansitque
David in silva. Ionathas autem reversus
est in domum suam. Ascenderunt autem Zip-
hei ad Saul in Gabaa. dicentes. Nonne
ecce David latitat apud nos in locis
tutissimis silve in colle Achile que est
ad dexteram deserti? Nunc ergo sicut desiderat
anima tua ut descenderes descende.
Nostrum autem erit ut tradamus eum in manus
regis. Dixitque Saul. Benedicti vos a
Domino. quia doluistis vicem meam. Abi-
te ergo et diligentius preparate. et curio-
sius agite. et considerate locum ubi sit
pes eius. vel quis viderit eum ibi quem dix-
istis. Recogitat enim de me. quod callide insi-
dier ei. Considerate et videte omnia late-
bula eius in quibus absconditur. et rever-
timini ad me ad rem certam. ut vadam
vobiscum. Quod si etiam in terram se obstruxerit, per-
scrutabor eum in cunctis milibus Iuda.
At illi surgentes abierunt in Ziph ante
Saul. David autem et viri eius erant in deserto
Maon. in campestribus ad dexteram Ie-
simuth. Ivit ergo Saul et socii eius ad que-
rendum eum. Et nuntiatum est David. Sta-
timque descendit ad petram et versabatur
in deserto Maon. Quod cum audisset Saul
secutus est David in deserto Maon.
Et ibat Saul et viri eius ad latus montis
ex parte una. David autem et viri eius erant in
latere montis ex parte altera. Porro
David desperabat se posse evadere a fa-
cie Saul. Itaque Saul et viri eius in modum
corone cingebant David et viros eius.
ut caperent eos. Et nuntius venit ad Sa-
ul dicens. Festina et veni. quoniam infu-
derunt se Philistiim super terram. Rever-
sus est ergo Saul desistens persequi David. et per-
rexit in occursum Philistinorum. Propter hoc
vocaverunt locum illum petram dividen-
tem.

Ascendit ergo David inde. et habitavit in locis
tutissimis Engaddi. Cumque reversus
esset Saul postquam persecutus est Phili-
steos. nuntiaverunt ei dicentes. Ecce David
in deserto est Engaddi. Assumens ergo
Saul tria milia electorum virorum ex omni
Israel. perrexit ad investigandum David
et viros eius. etiam super abruptissimas pe-
tras. que solis ibicibus pervie sunt. Et ve-
nit ad caulas ovium. que se offere-
bant vianti. Eratque ibi spelunca. quam
ingressus est Saul ut purgaret ven-
trem. Porro David et viri eius in inte-
riori parte spelunce latebant. Et dixe-
runt servi David ad eum. Ecce dies de qua
locutus est Dominus ad te. Ego tradam tibi
inimicum tuum. ut facias ei sicut placu-
erit in oculis tuis. Surrexit ergo David
et precidit oram clamidis Saul silenter.
Post hec percussit cor suum David. eo quod
abscidisset oram clamidis Saul. Dixit-

ad uiros suos. Propitius sit mihi dominus, ne
faciam hanc rem domino meo xristo domini, ut
mittam manum meam in eum, quoniam xristus domini
est. Viuit dominus. quia nisi dominus percusserit
eum. aut dies eius uenerit ut moriatur.
aut descendens in prelium perierit, propi-
tius mihi sit dominus, ut non mittam manum meam in
xristum domini. Et confregit dauid uiros suos ser-
monibus istis, et non permisit eos ut consur-
gerent in saul. Porro saul exurgens
de spelunca pergebat cepto itinere.
Surrexit autem et dauid post eum, et egres-
sus de spelunca clamauit post tergum
saul, dicens. Domine mi rex. Et respe-
xit saul post se. Et inclinans se dauid pro-
nus in terram, adorauit. Dixitque ad
saul. Quare audis uerba hominum loquentium.
Dauid querit malum aduersum te? Ecce hodie
uiderunt oculi tui quod tradiderit te dominus
in manu mea in spelunca, et cogitaui
ut occiderem te. sed pepercit tibi oculus
meus. Dixi enim. Non extendam manum me-
am in domino meo. quia xristus domini est. Quin potius
pater mi, uide et cognosce oram clamidis
tue in manu mea. quoniam cum preciderem
summitatem clamidis tue. nolui exten-
dere manum meam in te. Aduerte et
uide, quoniam non est in manu mea malum.
neque iniquitas. neque peccaui in te.
Tu autem insidiaris anime mee. ut aufe-
ras eam. Iudicet dominus inter me et te. et
ulciscatur me dominus ex te. Manus autem
mea non sit in te. sicut et in prouerbio antiquo
dicitur. Ab impiis egredietur impietas.
Manus ergo mea non sit in te. Quem persequeris
rex israel? quem persequeris? Canem mor-
tuum persequeris et pulicem unum. Sit do-
minus iudex et iudicet inter me et te.
et uideat et iudicet causam meam, et eruat
me de manu tua. Cum autem complesset
dauid loquens sermones huiuscemo-
di ad saul. dixit saul. Num uox hec
tua est fili mi dauid? Et leuauit saul
uocem suam et fleuit. Dixitque ad dauid.
Iustior tu es quam ego. Tu enim tribui-
sti michi bona. ego autem reddidi tibi ma-
la. Et tu indicasti michi hodie que fe-
ceris michi bona. quomodo tradiderit me dominus
in manu tua, et non occideris me. Quis
enim cum inuenerit inimicum suum, dimittet
eum in uia bona? Sed dominus reddat tibi uicis-
situdinem hanc, pro eo quod hodie operatus
es in me. Et nunc quia scio quod certissime re-
gnaturus sis. et habiturus in manu tua re-
gnum israel: iura michi in domino. ne deleas
semen meum post me, neque auferas nomen
meum de domo patris mei. Et iurauit
dauid sauli. Abiit ergo saul in domum
suam. et dauid et uiri eius ascenderunt ad tu-
tiora loca. Mortuus est autem samuhel.
et congregatus est uniuersus israel. et plan-
xerunt eum nimis. et sepelierunt eum in domo
sua in ramatha.

XXV

Consurgensque dauid, descendit in de-
sertum pharan. Erat autem uir quispiam in
solitudine maon. et possessio eius in car-
melo. et homo ille magnus nimis. Erant-
que ei oues tria milia. et mille capre.
Et accidit ut tonderetur grex eius in car-
melo. Nomen autem uiri illius erat nabal.
et nomen uxoris eius abigail. Eratque illa
mulier prudentissima et speciosa. Por-
ro uir eius durus et pessimus et malitio-
sus. Erat autem de genere chaleph. Cum ergo
audisset dauid in deserto quod tonderet na-
bal gregem suum. misit decem iuuenes
et dixit eis. Ascendite in carmelum. et
ueniatis ad nabal. et salutabitis eum
ex nomine meo pacifice. et sic dicetis.
Sit fratribus meis et tibi pax. et domui tue pax
et omnibus quecumque habes sit pax. Et mit-
tis amicus saluos faciens tuos. et omnia
tua. Audiui quod tonderent pastores
tui gregem qui erant nobiscum in deser-
to. Nunquam eis molesti fuimus. nec ali-
quando defuit eis quicquam de grege. omni tempore
quo fuerunt nobiscum in carmelo. Interro-
ga pueros tuos et indicabunt tibi.
Nunc ergo inueniant pueri gratiam in
oculis tuis. In die enim bona uenimus ad te.
Quodcumque inuenerit manus tua da seruis
tuis. et filio tuo dauid. Cumque uenissent
pueri dauid locuti sunt ad nabal omnia
uerba hec. ex nomine dauid. et siluerunt. Respondens
autem nabal pueris dauid. ait. Quis
est dauid? et quis est filius ysai? Hodie incre-
uerunt serui qui fugiunt dominos suos. Tol-
lam ergo panes meos et aquas meas. et car-

nes pecora que occidi tonsoribus meis.
et dabo viris quos nescio unde sint. Re-
gressi sunt itaque pueri David per viam suam. et re-
versi venerunt et nuntiaverunt ei omnia
verba que dixerat Nabal. Tunc ait David vi-
ris suis. Accingatur unusquisque gladio
suo. Et accincti sunt singuli gladiis suis.
Accinctusque est et David ense suo. Et secu-
ti sunt David quasi quadringenti viri. Por-
ro ducenti remanserunt ad sarcinas.
Abigail autem uxori Nabal nuntiavit un-
us de pueris suis dicens. Ecce misit David nun-
tios de deserto ut benedicerent domino nostro et ad-
versatus est eos. Homines isti boni satis fuerunt
nobis et non molesti. nec quicquam aliquando periit
omni tempore quo sumus conversati cum eis in
deserto. Pro muro erant nobis tam in nocte
quam in die omnibus diebus quibus pavimus
apud eos greges. Quamobrem considera
et recogita quid facias. quoniam completa est ma-
litia adversum virum tuum et adversum domum
tuam. Et ipse filius est Belial. ita ut nemo
possit ei loqui. Festinavit igitur Abigail et
tulit ducentos panes et duos utres vini
et quinque arietes coctos et quinque sata polente.
et centum ligaturas uve passe. et ducentas
massas caricarum. et posuit super asinos. dixit-
que pueris suis. Precedite me. Ecce ego
post tergum sequar vos. Viro autem suo
Nabal non indicavit. Cum ascendisset
asinum et descenderet ad radicem montis.
David et viri eius descendebant in occursum
eius. Quibus et illa occurrit. Et ait David.
Vere frustra servavi omnia que huius erant
in deserto. et non periit quicquam de cunctis que ad
eum pertinebant. et reddidit mihi malum pro
bono. Hec faciat dominus inimicis David
et hec addat. si reliquero de omnibus que ad
eum pertinent usque mane mingentem ad pa-
rietem. Cum autem vidisset Abigail David.
festinavit et descendit de asino. et procidit
coram David super faciem suam. et adoravit
super terram. et cecidit ad pedes eius et dixit.
In me sit domine mi hec iniquitas. Loqua-
tur obsecro ancilla tua in auribus tuis.
et audi verba famule tue. Ne ponat o-
ro dominus meus rex cor suum super virum istum ini-
quum Nabal. quia secundum nomen suum stultus est.
et est stultitia cum eo. Ego autem ancilla tu-
a non vidi pueros tuos domine mi quos
misisti. Nunc ergo domine mi. vivit dominus
et vivit anima tua qui prohibuit te ne
venires in sanguinem et salvavit ma-
num tuam tibi. Et nunc fiant sicut Nabal
inimici tui et qui querunt domino meo malum.
Quapropter suscipe benedictionem hanc quam
attulit ancilla tua tibi domino meo. et da
pueris qui sequuntur te dominum meum. Au-
fer iniquitatem famule tue. Faciens enim faciet
dominus domino meo domum fidelem. quia prelia do-
mini domine mi tu preliaris. Malitia ergo non inveni-
atur in te omnibus diebus vite tue. Si enim
surrexerit aliquando homo persequens te et querens
animam tuam. erit anima domini mei custodita
quasi in fasciculo viventium apud dominum deum tu-
um. Porro inimicorum tuorum anima rotabi-
tur quasi in impetu et circulo funde. Cum ergo fe-
cerit dominus tibi domino meo omnia hec que locu-
tus est bona de te. et constituerit te ducem
super Israel. non erit tibi hoc in singultum
et in scrupulum cordis domino meo. quod effu-
deris sanguinem innoxium. aut ipse te ul-
tus fueris. Et cum benefecerit dominus domi-
no meo. recordaberis ancille tue. et bene-
facies ei. Et ait David ad Abigail. Be-
nedictus dominus deus Israel. qui misit te hodie in
occursum meum. et benedictum eloquium tuum. et
benedicta tu que prohibuisti me hodie ne i-
rem ad sanguinem et ulciscerer me ma-
nu mea. Alioquin vivit dominus deus Israel qui
prohibuit me ne malum facerem tibi. nisi ci-
to venisses in occursum mihi. non remansisset
Nabal usque ad lucem matutinam min-
gens ad parietem. Suscepit ergo David de manu eius
omnia que attulerat ei. Dixitque ei. Vade pa-
cifice in domum tuam. Ecce audivi vo-
cem tuam et honoravi faciem tuam. Venit autem
Abigail ad Nabal. Et ecce erat ei convi-
vium in domo eius quasi convivium regis.
et cor Nabal iocundum. Erat enim ebri-
us nimis. et non indicavit ei verbum pusillum
aut grande usque mane. Diluculo autem
cum digessisset vinum Nabal. indicavit
ei uxor sua verba hec. et emortuum est cor
eius intrinsecus. et factus est quasi lapis. Cumque
pertransissent decem dies. percussit dominus Na-
bal et mortuus est. Quod cum audisset David
mortuum Nabal. ait. Benedictus dominus qui

iudicavit causam obprobrii mei de manu Na
bal. et servum suum custodivit a malo, et ma
litiam Nabal reddidit dominus in caput eius. Mi
sit ergo David et locutus est ad Abigail. ut
sumeret eam sibi in uxorem. Et venerunt
pueri David ad Abigail in Carmelum. et
locuti sunt ad eam dicentes. David misit nos
ad te ut accipiat te sibi in uxorem. Que con
surgens adoravit prona in terram. et ait. Ec
ce famula tua sit in ancillam. ut lavet
pedes servorum domini mei. Et festinavit et
surrexit Abigail. et ascendit super asinum.
et quinque puelle ierunt cum ea pedisse
que eius. Et secuta est nuntios David. et facta est
illi uxor. Sed et Achinoem accepit David
de Iezrahel. et fuit utraque uxor eius. Sa
ul autem dedit Michol filiam suam uxorem
David Phalti filio Lais. qui erat de Gallim.
XXVI Et venerunt Ziphei ad Saul in Gabaa
dicentes. Ecce David absconditus est in
colle Achile. que est ex adverso solitudinis.
Et surrexit Saul. et descendit in desertum
Ziph. et cum eo tria milia virorum de
electis Israel. ut quereret David in deserto Ziph.
Et castrametatus est Saul in Gabaa Achi
la que erat ex adverso solitudinis in via.
David autem habitabat in deserto. Videns
autem quod venisset Saul post se in desertum. mi
sit exploratores. et didicit certissime quod
venisset. Et surrexit David clam. et venit
ad locum ubi erat Saul. Cumque vidisset
locum in quo dormiebat Saul. et Abner
filius Ner princeps militie eius. et Sa
ulem dormientem in tentorio. et reliquum
vulgus per circuitum eius. ait David ad Achime
lech Etheum. et ad Abisai filium Sarvie
fratrem Ioab dicens. Quis descendet me
cum ad Saul in castra? Dixitque Abisai. E
go descendam tecum. Venerunt ergo David
et Abisai ad populum nocte. et invenerunt
Saul iacentem et dormientem in tento
rio. et hastam fixam in terra ad caput eius. Ab
ner autem et populus dormientes in circuitu eius.
Dixitque Abisai ad David. Conclusit deus
hodie inimicum tuum in manus tuas. Nunc
ergo perfodiam eum lancea in terra semel. et secun
do opus non erit. Et dixit David ad Abisai.
Ne interficias eum. Quis enim extendet
manum suam in christum domini. et innocens erit?
Et dixit David. Vivit dominus. quia nisi dominus percus
serit eum. aut dies eius venerit ut moria
tur. aut in prelium descendens perierit. propitius
sit mihi dominus. ne extendam manum meam in
christum domini. Nunc ergo tolle hastam que est ad
caput eius. et scyphum aque. et abeamus. Tulit
ergo David hastam et scyphum aque qui erat
ad caput Saul. et abierunt. Et non erat quisquam
qui videret et intelligeret. et vigilaret. sed
omnes dormiebant. quia sopor domini irrue
rat super eos. Cumque transisset David ex adver
so. et stetisset in vertice montis de longe. et esset
grande intervallum inter eos. clamavit David ad
populum et ad Abner filium Ner dicens. Nonne
respondebis Abner? Et respondens Abner ait.
Quis es tu qui clamas et inquietas re
gem? Et ait David ad Abner. Numquid non vir tu
es? et quis alius similis tui in Israel? Qua
re ergo non custodisti dominum tuum regem? In
gressus est enim unus de turba. ut interficeret
dominum tuum regem. Non est bonum hoc quod fe
cisti. Vivit dominus quoniam filii mortis estis
vos. qui non custodistis dominum vestrum christum
domini. Nunc ergo vide ubi sit hasta regis. et
ubi scyphus aque. qui erat ad caput eius.
Cognovit autem Saul vocem David. et dixit. Num
vox tua est hec fili mi David? Et ait David.
Vox mea domine mi rex. Et ait. Quam ob
causam dominus meus persequitur servum suum? Quid feci?
aut quod est in manu mea malum? Nunc ergo
audi oro domine mi rex. verba servi tui. Si
dominus incitat te adversum me. odoretur sa
crificium. Si autem filii hominum. maledic
ti sunt in conspectu domini. qui eiecerunt me hodie
ut non habitem in hereditate domini. di
centes. Vade servi diis alienis. Et nunc non ef
fundatur sanguis meus in terra coram do
mino. quia egressus est rex Israel ut querat
pulicem unum. sicut persequitur perdix in
montibus. Et ait Saul. Peccavi. Rever
tere fili mi David. Nequaquam enim ultra
male tibi faciam. eo quod pretiosa fuerit anima
mea in oculis tuis hodie. Apparet enim
quod stulte egerim. et ignoraverim
multa nimis. Et respondens David ait.
Ecce hasta regis. transeat unus de pu
eris regis et tollat eam. Dominus autem retribu
et unicuique secundum iustitiam suam et fidem.
Tradidit enim te dominus hodie in manum

mei: et nolui extendere manum meam in
christum domini. Et sicut magnificata est anima
tua hodie in oculis meis: sic magnifi-
cetur anima mea in oculis domini. et liberet me
de omni angustia. Ait ergo saul ad david.
Benedictus tu fili mi david. Et quidem
faciens facies. et potens poteris. Abiit
ergo david in viam suam. et saul re-
versus est in locum suum.
XXVII Et ait david in corde suo. Aliquando incidam
in uno die in manu saul. Nonne me-
lius est ut fugiam et salver in terra
philistinorum ut desperet saul. cessetque
me querere in cunctis finibus israel? Fu-
giam ergo manus eius. Et surrexit david. et
abiit ipse et sexcenti viri cum eo: ad a-
chis filium maoch. regem geth. Et ha-
bitavit david cum achis in geth ipse
et viri eius et domus eius. david et due u-
xores eius: achinoem iezraelitis.
et abigail uxor nabal carmeli. Et nun-
tiatum est sauli quod fugisset david in geth
et non addidit ultra ut quereret eum. Dixit
autem david ad achis. Si inveni gratiam in o-
culis tuis detur michi locus in una ur-
bium regionis huius. ut habitem ibi. cur
enim servus tuus manet in civitate regis
tecum? Dedit itaque ei achis in die illa
siceleg. Propter quam causam facta est sice-
lech regum iuda: usque in diem hanc.
Fuit autem numerus dierum quibus habita-
vit david in regione philistinorum: quatuor
mensium. Et ascendit david et viri eius
et agebant predas de gessuri et de gedri.
et de amalechitis. Hii enim pagi habita-
bantur in terra antiquitus. euntibus sur
usque ad terram egypti. Et percutiebat
david omnem terram illorum. nec re-
linquebat viventem virum et mu-
lierem. Tollensque oves et boves et asi-
nos. et camelos et vestes: revertebatur
et veniebat ad achis. Dicebat autem ei
achis. In quem irruistis hodie? Respondebat
david. Contra meridiem iude. et contra me-
ridiem hiezrameel. et contra meridiem ceni.
Virum et mulierem non vivificabat
david. nec adducebat in geth: di-
cens. Ne forte loquantur adversum
nos. Hec fecit david. Et hoc erat decretum
illi omnibus diebus quibus habitavit in re-
gione philistinorum. Credidit ergo achis
david dicens. Multa mala operatus est
contra populum suum israel. Erit igitur mihi servus
sempiternus.
Factum est autem in diebus illis congregaverunt
philistiim agmina sua. ut prepararentur
contra israel ad bellum. Dixitque achis ad
david. Sciens nunc scito quoniam mecum egredie-
ris in castris. tu et viri tui mecum. Dixit-
que david ad achis. Nunc scies que factu-
rus est servus tuus. Et ait achis ad david. Et
ego custodem capitis mei ponam te cun-
ctis diebus. Samuel autem mortuus est
et planxit eum omnis israel. et sepelierunt eum
in ramatha urbe sua. Et saul abstulit
magos et ariolos de terra. et interfecit
qui phitones habebant in ventre. Con-
gregatique sunt philistiim et venerunt
et castrametati sunt in sunam. Congre-
gavit autem et saul universum israel et ve-
nit in gelboe. Et vidit saul castra
philistiim et timuit. et expavit cor
eius nimis. Consuluitque dominum et non re-
spondit ei. neque per sompnia neque per sacerdo-
tes. neque per prophetas. Dixitque saul ser-
vis suis. Querite michi mulierem
habentem phitonem et vadam ad eam et sci-
scitabor per illam. Et dixerunt servi eius ad e-
um. Est mulier habens phitonem in endor.
Mutavit ergo habitum suum. vestitusque aliis
vestimentis. abiit ipse et duo viri
cum eo. Veneruntque ad mulierem nocte et
ait. Divina michi in phitone. et suscita
quem dixero tibi. Et ait mulier ad eum.
Ecce tu nosti quanta fecerit saul. et
quomodo eraserit magos et ariolos de terra.
Quare ergo insidiaris anime mee ut occidar?
Et iuravit ei saul in domino. dicens. Vi-
vit dominus quia non eveniet tibi quicquam mali propter
hanc rem. Dixitque ei mulier. Quem su-
scitabo tibi? Qui ait. Samuhelem su-
scita michi. Cum autem vidisset mulier samu-
helem. exclamavit voce magna. et dixit
ad saul. Quare imposuisti michi? Tu es
enim saul. Dixitque ei rex. Noli timere.
Quid vidisti? Et ait mulier ad saul.
Deos vidi ascendentes de terra. Dixitque
Qualis est forma eius? Que ait. Vir

senex ascendit. et ipse amictus est pallio.
Et intellexit saul quod esset samuhel. et
inclinavit se super faciem suam in terra.
et adoravit. Dixit autem samuhel ad saul.
Quare inquietasti me ut suscitarer? Et
ait saul. Coartor nimis. Siquidem phi
listiim pugnant adversum me. et deus
recessit a me. et exaudire me noluit.
neque in manu prophetarum neque per somnia.
Vocavi ergo te ut ostenderes mihi quid fa
ciam. Et ait samuhel. Quid interro
gas me cum dominus recesserit a te. et transi
erit ad emulum tuum? Faciet enim tibi dominus
sicut locutus est in manu mea. et scindet
regnum de manu tua. et dabit illud pro
ximo tuo david: quia non obedisti voci domini.
neque fecisti iram furoris eius in amalech.
Idcirco quod pateris fecit tibi dominus hodie. et
dabit dominus etiam israhel tecum in manus phili
stiim. Cras autem tu et filii tui mecum eri
tis. Sed et castra israhel tradet dominus in manu
philistiim. Statimque saul cecidit por
rectus in terram. Extimuerat enim verba
samuhelis. et robur non erat in eo. quia non co
mederat panem tota die illa. Ingressa
est itaque mulier illa ad saul. et ait. Contur
batus enim erat valde. Dixitque ad eum.
Ecce obedivit ancilla tua voci tue. et
posui animam meam in manu mea. et audi
vi sermones tuos quos locutus es ad me.
Nunc igitur et tu audi vocem ancille tue.
et ponam coram te buccellam panis. ut co
medens convalescas. et possis iter agere.
Qui renuit. et ait. Non comedam. Co
egerunt autem eum servi sui et mulier. et tandem
audita voce eorum surrexit de terra. et se
dit super lectum. Mulier autem illa habebat
vitulum pascualem in domo. et festi
navit et occidit eum. Tollensque farinam
miscuit eam et coxit azima. et posuit
ante saul et ante servos eius. Qui cum come
dissent surrexerunt. et ambulaverunt per totam noc
tem illam.

XXIX Congregata sunt ergo philistiim omnia agmi
na universa in aphec. sed et israhel castra
metatus est super fontem qui erat in ie
zrahel. Et satrape quidem philistiim
incedebant in centuriis et milibus. Da
vid autem et viri eius erant in novissimo
agmine cum achis. Dixeruntque philistiim
principes ad achis. Quid sibi volunt hebrei
isti? Et ait achis ad principes philistiim.
Num ignoratis david qui fuit servus sa
ul regis israhel. et est apud me multis diebus?
Et non inveni in eo quicquam ex die qua transfug
it ad me. usque ad diem hanc. Irati sunt autem ad
versus eum principes philistiim. et dixerunt ei.
Revertatur vir iste et sedeat in loco suo. in
quo constituisti eum. et non descendat nobis
cum in prelium. ne fiat nobis adversarius cum pu
gnare ceperimus. Quomodo enim aliter placare po
terit dominum suum nisi in capitibus nostris? No
nne iste est david cui cantabant in choris di
centes. percussit in milibus suis saul. et david
in decem milibus suis? Vocavit ergo achis david.
et ait ei. Vivit dominus quia rectus es tu et bo
nus in conspectu meo. et exitus tuus et in
troitus tuus mecum est in castris. et non
inveni in te quicquam mali ex die qua venisti
ad me usque ad diem hanc. sed satrapis non
places. Revertere ergo et vade in pace. et o
culos satraparum philistiim non offendas.
Dixitque david ad achis. Quid enim feci? Et
quid invenisti in me servo tuo a die qua
fui in conspectu tuo usque in diem hanc.
ut non veniam et pugnem contra inimicos domini
mei regis? Respondens autem achis locutus
est ad david. Scio quia bonus es tu in ocu
lis meis. sicut angelus dei. sed principes phi
listiim dixerunt. Non ascendet nobiscum in
prelium. Igitur consurge mane. tu et servi do
mini tui qui venerunt tecum. Et cum de nocte
surrexeritis et ceperit dilucescere. per
gite. Surrexit itaque david de nocte ipse
et viri eius. ut proficiscerentur ad terram phi
listiim mane. et reverterentur. Philistiim
autem ascenderunt in iezrael.

Cumque venissent david et viri eius in sice XXX
lech die tertia. amalechite impetum fe
cerant ex parte australi in sichelech.
et percusserant sichelech. et succenderant eam
igni. et captivas duxerant mulieres ex
ea. a minimo usque ad magnum. et non interfe
cerant quemquam sed secum duxerant. et perge
bant itinere suo. Cum ergo venissent david
et viri eius ad civitatem. et invenissent
eam succensam igni. et uxores suas et fi
lios suos et filias ductas esse captivas.

levaverunt voces suas David et populus qui erat cum
eo et planxerunt donec deficerent in eis
lacrime. Siquidem et due uxores David
captive ducte fuerant Achinoem Ie-
zrahelitis et Abigail uxor Nabal Carme-
li. Et contristatus est David valde. Vole-
bat enim eum populus lapidare, quia amara erat
anima uniuscuiusque viri super filiis suis et filia-
bus. Confortatus est autem David in Domino Deo
suo et ait ad Abiathar sacerdotem filium Achi-
melech: Applica ad me ephoth. Et ap-
plicavit Abiathar ephoth ad David et consulu-
it Dominum David dicens: Persequar latrunculos
hos et comprehendam eos an non? Dixitque ei Dominus:
Persequere. Absque dubio enim comprehen-
des eos et excuties predam. Abiit ergo David ipse
et sexcenti viri qui erant cum eo et venerunt
usque ad torrentem Besor, et lassi quidam
substiterunt. Persecutus est autem David ipse et
quadringenti viri. Substiterant enim ducen-
ti, qui lassi transire non poterant torrentem
Besor. Et invenerunt virum egyptium in agro
et adduxerunt eum ad David. Dederuntque ei panem
ut comederet et biberet aquam, sed et fragmen
masse carice et duas ligaturas uve
passe. Que cum comedisset, reversus est
spiritus eius et refocillatus est. Non enim co-
mederat panem neque biberat aquam tribus die-
bus et tribus noctibus. Dixit itaque ei David:
Cuius es tu vel unde et quo pergis? Qui ait: Pu-
er egyptius ego sum, servus viri amale-
chite. Dereliquit autem me dominus meus, quia e-
grotare cepi nudiustertius. Siquidem nos
erupimus ad australem plagam Cerethi
et contra Iudam et ad meridiem Caleb et Si-
celech succendimus igni. Dixitque ei David:
Potes me ducere ad istum cuneum? Qui
ait: Iura mihi per Deum quod non occidas me et
non tradas me in manu domini mei et ego
ducam te ad cuneum istum. Et iuravit ei David.
Qui cum duxisset eum, ecce illi discubue-
bant super faciem universe terre comeden-
tes et bibentes et quasi festum celebrantes
diem, pro cuncta preda et spoliis que ceperant
de terra Philisthiim et de terra Iuda. Et per-
cussit eos David a vespere usque ad vesperam
alterius diei, et non evasit ex eis quisquam
nisi quadringenti viri adolescentes, qui a-
scenderant camelos et fugerant. Eru-
it ergo David omnia que tulerant Amale-
chite, et duas uxores suas eruit. Nec de-
fuit quicquam a parvo usque ad magnum, tam
de filiis quam de filiabus, et de spoliis, et quecumque
rapuerant omnia reduxit David. Et tulit univer-
sos greges et armenta, et minavit eos ante
faciem suam. Dixeruntque: Hec est preda David.
Venit autem David ad ducentos viros qui lassi
substiterant nec sequi potuerant David, et
residere eos iusserat in torrente Besor.
Qui egressi sunt obviam David et populo qui
erat cum eo. Accedens autem David ad po-
pulum salutavit eos pacifice. Responden-
sque omnis vir pessimus et iniquus de viris
qui erant cum David dixit: Quia non venerunt nobis-
cum, non dabimus eis quicquam de preda quam eruimus,
sed sufficiat unicuique uxor sua et filii.
Quos cum acceperint, recedant. Dixit autem
David: Non sic facietis fratres mei de his que
tradidit Dominus nobis et custodivit nos, et dedit
latrunculos qui eruperant adversum nos
in manus nostras. Nec audiet vos quisquam su-
per sermone hoc. Equa enim pars erit descen-
dentis ad prelium et remanentis ad sarci-
nas, et similiter divident. Et factum est hoc ex
die illa et deinceps constitutum et prefinitum,
et quasi lex in Israel usque ad diem hanc. Ve-
nit ergo David in Siceleg et misit dona
de preda senioribus Iuda proximis suis
dicens: Accipite benedictionem de preda
hostium Domini. His qui erant in Bethel,
et qui in Ramoth ad meridiem, et qui in
Iether, et qui in Aroer, et qui in Sephamo-
th, et qui in Esthamo, et qui in Rachal, et
qui in urbibus Ierameel, et qui in urbibus Ce-
ni, et qui in Arama, et qui in Lacu Asan, et qui
in Athach, et qui in Ebron, et reliquis qui
erant in his locis in quibus fuerat com-
moratus David ipse et viri eius.

Philisthiim autem pugnabant adversum Israel
et fugerunt viri Israel ante faciem Philis-
thiim et ceciderunt interfecti in monte Gelbo-
e. Irrueruntque Philisthiim in Saul et in fili-
os eius et percusserunt Ionathan et Abina-
dab et Melchisue filios Saul. Totumque
pondus prelii versum est in Saul. Et consecuti sunt
eum viri sagittarii et vulneratus est ve-
hementer a sagittariis. Dixitque Saul ad
armigerum suum: Evagina gladium tu-

et percute me, ne forte veniant incir-
cumcisi isti et interficiant me, illudentes
mihi. Et noluit armiger eius. Fuerat
enim nimio timore perterritus. Arripuit
itaque Saul gladium suum et irruit sup-
er eum. Quod cum vidisset armiger eius,
videlicet quod mortuus esset Saul, ir-
ruit etiam ipse super gladium suum, et mortu-
us est cum eo. Mortuus est ergo Saul et
tres filii eius et armiger illius, et uni-
versi viri eius in die illa pariter. Videntes
autem viri Israel qui erant trans vallem et
trans Iordanem quod fugissent viri Israelite,
et quod mortuus esset Saul et filii eius, reli-
querunt civitates suas et fugerunt.
Veneruntque Philistiim et habitaverunt ibi.
Facta autem altera die, venerunt Philistiim
ut expoliarent interfectos, et invenerunt
Saul et tres filios eius iacentes in mon-
te Gelboe. Et preciderunt caput Saul, et ex-
poliaverunt eum armis, et miserunt in terram
Philistinorum per circuitum, ut annuntiare-
tur in templo ydolorum et populis. Et po-
suerunt arma eius in templo Astaroth,
corpus vero eius suspenderunt in muro Beth-
san. Quod cum audissent habitatores Iabes
Galaad quecumque fecerant Philistiim
Saul, surrexerunt omnes viri fortissimi
et ambulaverunt tota nocte, et tulerunt
cadaver Saul et cadavera filiorum eius
de muro Bethsan. Veneruntque Iabes Ga-
laad et combusserunt ea igni. Et tulerunt
ossa eorum et sepelierunt in nemore Ia-
bes, et ieiunaverunt VII. diebus. Ex-
plicit liber I. Incipit liber regum II.

Factum est autem postquam
mortuus est Saul, ut David
reverteretur a cede A-
malech, et maneret in
Sicelech dies duos.
In die autem tertia appa-
ruit homo veniens de ca-
stris Saul, veste con-
scissa et pulvere conspersus caput.
Et ut venit ad David, cecidit su-
per faciem suam, et adoravit. Di-
xitque ad eum David: Unde venis? Qui
ait ad eum: De castris Israel fu-
gi. Et dixit ad eum David: Quod est ver-
bum quod factum est? Indica mihi. Qui ait: Fu-
git populus ex prelio, et multi corruentes
ex populo mortui sunt. Sed et Saul et Iona-
thas filius eius interierunt. Dixitque David
ad adolescentem qui nuntiabat ei: Unde
scis quia mortuus est Saul et Ionathas filius
eius? Et ait adolescens qui narrabat
ei: Casu veni in montem Gelboe, et Saul
incumbebat super hastam suam. Porro
currus et equites appropinquabant ei. Et
conversus post tergum suum, vidensque me vo-
cavit. Cui cum respondissem: Adsum, dixit
michi: Quisnam es tu? Et aio ad eum:
Amalechites sum. Et locutus est mihi:
Sta super me et interfice me, quoniam tenent
me angustie et adhuc tota anima mea in
me est. Stansque super eum occidi illum. Sci-
ebam enim quod vivere non poterat post ruinam.
Et tuli diadema quod erat in capite eius,
et armillam de brachio illius, et attuli
ad te dominum meum huc. Apprehendens autem
David vestimenta sua scidit, omnesque viri qui e-
rant cum eo, et planxerunt et fleverunt et
ieiunaverunt usque ad vesperum super Saul
et Ionathan filium eius, et super populum domini et
super domum Israel, quod corruissent gladio.
Dixitque David ad iuvenem qui nuntia-
verat ei: Unde es tu? Qui respondit: Filius
hominis advene amalechite ego sum.
Et ait ad eum David: Quare non timuisti mit-
tere manum tuam ut occideres christum domini?
Vocansque David unum de pueris suis,
ait: Accedens irrue in eum. Qui percus-
sit illum et mortuus est. Et ait ad eum
David: Sanguis tuus super caput tuum. Os e-
nim tuum locutum est adversum te dicens: Ego in-
terfeci christum domini. Planxit autem David plan-
ctum huiuscemodi super Saul et super Ionathan
filium eius, et precepit ut docerent filios Is-
rael arcum, sicut scriptum est in libro iusto-
rum. Et ait: Considera Israel pro hiis qui mor-
tui sunt super excelsa tua vulnerati. In-
cliti Israel super montes tuos interfecti sunt.
Quomodo ceciderunt fortes? Nolite annun-
tiare in Geth, neque annuntietis in compi-
tis Ascalonis, ne forte letentur filie
Philistiim, ne exultent filie incir-
cumcisorum. Montes Gelboe, nec ros nec
pluvie veniant super vos, neque sint

agri primitiarum. quia ibi abiectus est clip
peus fortium. clipeus saul. quasi non esset
unctus oleo. A sanguine interfectorum
ab adipe fortium: sagitta ionathe num
quam rediit retrorsum: et gladius saul.
non est reversus inanis. Saul et ionathas
amabiles et decori in vita sua. in mor
te quoque non sunt divisi. Aquilis velo
ciores. leonibus fortiores. Filie israel super
saul flete. qui vestiebat vos cocco
in deliciis. qui prebebat ornamenta au
rea cultui vestro. Quomodo ceciderunt for
tes in prelio? Ionathas in excelsis tuis
occisus est. Doleo super te frater mi iona
tha. decore nimis et amabilis super amo
rem mulierum. Sicut mater unicum amat
filium suum. ita te diligebam. Quomodo
ceciderunt robusti. et perierunt arma bel
lica.

II Igitur post hec consuluit david dominum dicens.
Num ascendam in unam de civitati
bus iuda? Et ait dominus ad eum. Ascende.
Dixitque david. Quo ascendam? Et dixit
ei. In ebron. Ascendit ergo david et due
uxores eius. achinoem iezrahelitis
et abigail uxor nabal carmeli. Sed
et viros qui erant cum eo duxit david. sin
gulos cum domo sua. et manserunt in op
pidis hebron. Veneruntque viri iuda.
et unxerunt ibi david. ut regnaret super
domum iuda. Et nuntiatum est david. quod vi
ri iabes galaad sepelissent saul. Mi
sit ergo david nuntios ad viros iabes
galaad. dixitque ad eos. Benedicti vos a
domino. qui fecistis misericordiam hanc cum domino ve
stro saul. et sepelistis eum. Et nunc retri
buet vobis quidem dominus misericordiam et veritatem.
Sed et ego reddam gratiam. eo quod fecistis
verbum istud. Confortentur manus vestre.
et estote filii fortitudinis. Licet enim mor
tuus sit dominus vester saul. tamen me unxit domus
iuda in regem sibi. Abner autem filius ner
princeps exercitus saul. tulit hisboseth
filium saul. et circumduxit eum per castra.
regemque constituit super galaad. et super ges
suri. et super iezrahel. et super effraim. et
super beniamin. et super universum israel. Qua
draginta annorum erat hisboseth filius
saul cum regnare cepisset super israel. et du
obus annis regnavit. Sola autem domus
iuda sequebatur david. Et fuit numerus
dierum quos commoratus est david imperans
in ebron super domum iuda. vii. annorum
et sex mensium. Egressusque est abner filius
ner. et pueri hisboseth filii saul de ca
stris. in gabaon. Porro ioab filius sar
vie. et pueri david egressi sunt. et occur
rerunt eis iuxta piscinam in gabaon. Et
cum in unum convenissent. e regione
sederunt hii ex una parte piscine
et illi ex altera. Dixitque abner ad ioab.
Surgant pueri et ludant coram nobis.
Et respondit ioab. Surgant. Surrexerunt
ergo et transierunt numero. xii. de beniamin ex
parte hisboseth filii saul. et xii. de pueris
david. Apprehensoque unusquisque ca
pite comparis sui. defixit gladium in
latus contrarii. et ceciderunt simul. Vo
catumque est nomen loci illius. ager robus
torum in gabaon. Et ortum est bellum durum
satis in die illa. Fugatusque est abner
et viri israel a pueris david. Erant autem
ibi tres filii sarvie. ioab. et abysai. et
asahel. Porro asahel cursor velocissimus
fuit. quasi unus ex capreis que morantur in
silvis. Persequebatur asahel abner. I
et non declinavit neque ad dexteram neque
sinistram. omittens persequi abner. Re
spexit itaque abner post tergum suum. et
ait. Tu ne es asahel? Qui respondit. E
go sum. Dixitque ei abner. Vade ad dex
teram sive ad sinistram. et apprehende
unum de adholescentibus. et tolle
tibi spolia eius. Noluit autem asahel
omittere. quin urgeret eum. Rursum
locutus est abner ad asahel. Recede.
Noli me persequi. ne compellar confode
re te in terram. et levare non potero faciem
meam ad ioab fratrem tuum. Qui audire
contempsit. et noluit declinare. Percussit
ergo eum abner aversa hasta in inguine
et transfodit. et mortuus est in eodem lo
co. omnesque qui transibant per locum in quo
ceciderat asahel et mortuus erat. sub
sistebant. Persequentibus autem ioab et a
bisai fugientem abner. sol occubu
it. Et venerunt usque ad collem aque
ductus. qui est ex adverso vallis itineris de

stiti in gabaon. Congregatique sunt filii be-
niamin ad abner. et conglobati in unum
cuneum. steterunt in summitate tumuli
unius. Et exclamavit abner ad ioab. et a-
it. Num usque ad internitionem tuus mu-
cro deseviet? An ignoras quod periculosa
sit desperatio? Usquequo non dicis populo ut
omittat persequi fratres suos? Et ait ioab. Vi-
vit dominus si locutus fuisses mane. recessisset
populus persequens fratrem suum. Insonuit
ergo ioab buccina. et stetit omnis exercitus.
nec persecuti sunt ultra israel. nec inierunt cer-
tamen. Abner autem et viri eius abierunt per
campestria. nocte illa tota. et transierunt
iordanem. et lustrata omni bethoron vene-
runt ad castra. Porro ioab reversus omis-
so abner. congregavit omnem populum. et de-
fuerunt de pueris david. x. et novem vi-
ri. excepto asahele. Servi autem david
percusserunt de beniamin. et de viris qui e-
rant cum abner. trecentos. lx. qui et mortui
sunt. Tuleruntque asahel et sepelierunt eum.
in sepulchro patris sui in bethleem.
Et ambulaverunt tota nocte ioab et viri qui
erant cum eo. et in ipso crepusculo pervenerunt
in hebron.

III Facta est ergo longa concertatio inter domum
saul et inter domum david. David proficisci-
ens. et semper seipso robustior. domus autem
saul decrescens cotidie. Natique sunt fi-
lii david in hebron. Fuitque primogenitus eius
amnon de achinoem iezrahelite. Et
post eum cheleab de abigail uxore nabal
carmeli. Porro tercius absalon filius maa-
cha. filie tholomai regis gessur. Quartus
autem adonias filius aggith. et quintus sa-
phatias filius abital. Sextus iethra-
am de egla uxore david. Hii nati sunt
david in hebron. Cum ergo esset prelium in-
ter domum david et domum saul. abner filius
ner regebat domum saul. Fuerat autem
saul concubina nomine respha. filia
achya. Ingressusque est ad eam abner.
Dixitque hisboseth ad abner. Quare ingressus
es ad concubinam patris mei? Qui iratus
nimis propter verba hisboseth. ait. Numquid ca-
put canis ego sum adversum iudam hodie. qui
fecerim misericordiam super domum saul patris tui. et su-
per fratres et proximos eius. et non tradidi te in
manus david. et tu requisisti in me quod
argueres pro muliere hodie? Hec fac-
iat deus abner et hec addat ei. nisi quomodo
iuravit dominus david sic faciam cum eo. ut
transferatur regnum de domo saul et ele-
vetur thronus david super israel. et super iudam
a dan usque bersabee. Et non potuit respon-
dere ei quicquam. quia metuebat eum. Misit ergo
abner nuntios ad david pro se. dicentes.
Cuius est terra? Et ut loquerentur. Fac me-
cum amicitias. et erit manus mea tecum.
et reducam ad te universum israel. Qui ait.
Optime ego faciam tecum amicitias. sed
unam rem peto a te dicens. Non videbis
faciem meam antequam adduxeris michol
filiam saul. et sic venies. et videbis me.
Misit autem david nuntios ad hisboseth fi-
lium saul. dicens. Redde uxorem meam
michol. quam despondi michi centum prepu-
ciis philistiim. Misit ergo hisboseth. et
tulit eam a viro suo phaltiel filio la-
is. Sequebaturque eam vir suus plorans us-
que bahurim. Et dixit ad eum abner. Va-
de. et revertere. Qui reversus est. Sermonem
quoque intulit abner ad seniores israel.
dicens. Tam heri quam nudiustercius quere-
batis david. ut regnaret super vos. Nunc
ergo facite. quia dominus locutus est ad david.
dicens. In manu servi mei david. sal-
vabo populum meum israel de manu philisti-
norum et omnium inimicorum eius. Locutus
est autem abner et ad beniamin. Et abi-
it ut loqueretur ad david in hebron. omnia
que placuerant israel et universo benia-
min. Venitque ad david in hebron cum vi-
ginti viris. Et fecit david abner et viris
eius qui venerant cum eo convivium. Et di-
xit abner ad david. Surgam ut congregem
ad te dominum meum regem omnem israel. et ine-
am tecum fedus. et imperes omnibus sicut deside-
rat anima tua. Cum ergo deduxisset david
abner. et ille abisset in pace. statim pueri
david et ioab venerunt cesis latronibus
cum preda magna nimis. Abner autem non e-
rat cum david in hebron. quia iam dimi-
serat eum. et profectus fuerat in pace. Et ioab
et omnis exercitus qui erat cum eo. postea ve-
nerunt. Nuntiatum est itaque ioab a narranti-
bus. Venit abner filius ner ad regem. et

dimisit eum et abiit in pace. Et ingressus
est ioab ad regem et ait. Quid fecisti? Ecce
venit abner ad te. Quare dimisisti eum
et abiit et recessit? Ignoras abner filium ner.
quoniam ad hoc venit ut deciperet te. ut sciret
exitum tuum et introitum tuum. et nosset omnia
que agis. Egressus itaque ioab a david. misit
nuntios post abner. et reduxit eum a cisterna
syra. ignorante david. Cumque rediisset ab
ner in hebron: seorsum seduxit eum ioab
ad medium porte. ut loqueretur ei in dolo.
Et percussit eum ibi in inguine. et mortu
us est. in ultione sanguinis asahel fratris eius.
Quod cum audisset david rem iam gestam: ait.
Mundus ego sum et regnum meum apud dominum
usque in sempiternum a sanguine abner
filii ner. et veniat super caput ioab. et super
omnem domum patris eius. nec deficiat de
domo ioab fluxum seminis sustinens.
et leprosus. et tenens fusum. et cadens gladio.
et indigens pane. Igitur ioab et abysai
frater eius interfecerunt abner. eo quod occidisset
asahel fratrem eorum in gabaon in prelio. Di
xit autem david ad ioab. et ad omnem populum qui erat
cum eo. Scindite vestimenta vestra et accin
gimini saccis. et plangite ante exequias
abner. Porro rex david sequebatur feretrum.
Cumque sepelissent abner in hebron. leva
vit rex david vocem suam. et flevit super tu
mulum abner. Flevit autem omnis populus. Pla
gensque rex et lugens abner. ait. Nequa
quam ut mori solent ignavi: mortuus est
abner. Manus tue non sunt ligate. et pedes
tui non sunt compedibus aggravati. Sed sicut
solent cadere coram filiis iniquitatis.
corruisti. Congeminansque omnis populus fle
vit super eum. Cumque venisset universa mul
titudo civitatis cibum capere cum david. clara
adhuc die iuravit david dicens. Hec
faciat mihi deus et hec addat. si ante occasum solis
gustavero panem. vel aliud quicquam. Omnis
que populus audivit. et placuerunt ei cuncta que
fecit rex in conspectu totius populi. Et cogno
vit omne vulgus et universus israel in die
illa. quoniam non actum fuisset a rege. ut occide
retur abner filius ner. Dixit quoque rex
ad servos suos. Num ignoratis quoniam prin
ceps et maximus cecidit hodie in israel? E
go autem adhuc delicatus et unctus rex. po
ro viri isti filii sarvie duri mihi sunt.
Retribuat dominus facienti malum iuxta
malitiam suam.

Audivit autem filius saul quod cecidisset ab
ner in hebron. et dissolute sunt manus eius.
omnisque israel perturbatus est. Duo autem viri
principes latronum erant filio saul. no
men uni baana. et nomen alteri rechab. filii
remmon berothite. de filiis beniamin.
Siquidem et beroth reputata est in beni
amin. Et fugerunt berothite in gethai
im. fueruntque ibi advene usque ad tempus
illud. Erat autem ionathe filio saul fi
lius debilis pedibus. Quinquennis enim
fuit. quando venit nuntius de saul et ionatha
ex iezrahel. Tollens itaque eum nutrix
sua. fugit. Cumque festinaret ut fugeret
cecidit. et claudus effectus est. Hu
icque vocabulum miphiboseth. Venien
tes igitur filii remmon berothite. rechab
et baana. ingressi sunt fervente die do
mum isboseth. qui dormiebat super stra
tum suum meridie. et hostiaria domus pur
gans triticum obdormivit. Ingressi sunt
autem domum latenter. assumentes spi
cas tritici. Et percusserunt eum in inguine. re
chab et baana frater eius. et fugerunt. Cum enim
ingressi fuissent domum. ille dormiebat
super lectum suum in conclavi. et percutientes
interfecerunt eum. sublatoque capite eius
abierunt per viam deserti tota nocte. et attu
lerunt caput isboseth ad david in hebron.
Dixeruntque ad regem. Ecce caput isbo
seth filii saul inimici tui. qui querebat
animam tuam. Et dedit dominus domino meo regi
ultionem de saul hodie. et de semine eius.
Respondens autem david rechab et baana fra
tri eius filiis remmon berothite. dixit ad
eos. Vivit dominus qui eruit animam meam
de omni angustia. quoniam eum qui annun
tiaverat mihi et dixerat mortuus est saul.
qui putabat se prospera nuntiare. tenu
i et occidi eum in sicelech. cui oporte
bat me dare mercedem pro nuntio. Quanto
magis nunc cum homines impii interfe
cerunt virum innoxium in domo sua super
lectulum suum. non queram sanguinem eius
de manu vestra. et auferam vos de terra?
Precepit itaque david pueris suis. et

interfecerunt eos. Praecidentesque manus et pe-
des eorum suspenderunt eos super piscinam in
Hebron. Caput autem Isboseth tulerunt et sepe-
lierunt in sepulchro Abner in Hebron.
V Et venerunt universae tribus Israhel ad David in He-
bron dicentes. Ecce nos os tuum et ca-
ro tua sumus. Sed et heri et nudiustertius cum esset
Saul rex super nos tu eras educens et
reducens Israhel. Dixit autem Dominus ad te.
Tu pasces populum meum Israhel et tu eris dux
super Israhel. Venerunt quoque et seniores
de Israhel ad regem in Hebron et percussit cum
eis rex David foedus in Hebron coram
Domino. Unxeruntque David in regem super Israhel.
Filius triginta annorum erat David cum re-
gnare coepisset et quadraginta annis regnavit. In He-
bron regnavit super Iudam septem annis et sex
mensibus. In Ierusalem autem regnavit triginta tribus
annis super omnem Israhel et Iudam. Et abiit
rex et omnes viri qui erant cum eo in Ierusalem
ad Iebuseum habitatorem terrae. Dictumque est
ad David ab eis. Non ingredieris huc nisi
abstuleris caecos et claudos dicentes non in-
gredietur David huc. Cepit autem David arcem
Sion haec est civitas David. Proposuerat enim
David in die illa praemium ei qui percussisset
Iebuseum et tetigisset domatum fis-
tulas et abstulisset claudos et caecos odi-
entes animam David. Idcirco dicitur in proverbio.
Caecus et claudus non intrabunt in templum.
Habitavit autem David in arce Sion et vo-
cavit eam civitatem David. Et aedificavit
per gyrum a Mello et intrinsecus. Et ingre-
diebatur proficiens atque succrescens et Do-
minus exercituum erat cum eo. Misit quoque
Hiram rex Tyri nuntios ad David et ligna ce-
drina et artifices lignorum artificesque
lapidum ad parietes et aedificaverunt do-
mum David. Et cognovit David quoniam confir-
masset eum Dominus regem super Israhel et quoniam ex-
altasset regnum eius super populum suum Israhel.
Accepit ergo David adhuc concubinas et u-
xores de Ierusalem postquam venerat de Hebron.
Natique sunt David et alii filii et filiae. Et haec
nomina eorum qui nati sunt ei in Ierusalem.
Samua et Sobab et Nathan et Salomon
et Iebaar et Helisua et Nepheg et Iafia et
Helisama et Helida et Heliphalet. Au-
dierunt ergo Philisthim quod unxissent
David regem super Israhel et ascenderunt uni-
versi ut quaererent David. Quod cum audisset David
descendit in praesidium. Philisthim autem veni-
entes diffusi sunt in valle Raphaim. Et con-
suluit David Dominum dicens. Si ascendam ad Phi-
listheos et si dabis eos in manu mea. Et dixit
Dominus ad David. Ascende quia tradens dabo Phi-
listhim in manu tua. Venit ergo David in Ba-
al Pharasim et percussit eos ibi et dixit. Di-
visit Dominus inimicos meos coram me sicut
dividuntur aquae. Propterea vocatum est nomen
loci illius Baal Pharasim. Et reliquerunt ibi
sculptilia sua quae tulit David et viri eius.
Et addiderunt adhuc Philisthim ut a-
scenderent et diffusi sunt in valle Rapha-
im. Consuluit autem David Dominum dicens.
Si ascendam contra Philistheos et si trades eos
in manus meas. Qui respondit. Non ascendas
obviam eis sed gyra post tergum eorum et veni-
es ad eos ex adverso pyrorum. Et cum audieris
sonitum gradientis in cacumine pyrorum
tunc inibis proelium quia tunc egredietur Dominus
ante faciem tuam ut percutiat castra Phili-
sthim. Fecit itaque David sicut praeceperat ei Dominus
et percussit Philisthim de Gabaa usque dum
venias Gezer.
VI Congregavit autem rursum David omnes electos
ex Israhel triginta milia. Surrexitque et abiit
et universus populus qui erat cum eo de viris
Iuda ut adducerent arcam Dei super
quam invocatum est nomen Domini exercituum
sedentis in cherubin super eam. Et impo-
suerunt arcam Domini super plaustrum novum.
Tuleruntque eam de domo Abinadab qui
erat in Gabaa. Oza autem et Aio filii Abi-
nadab minabant plaustrum novum.
Cumque tulissent eam de domo Abinadab
qui erat in Gabaa custodiens arcam
Dei Aio praecedebat arcam. David autem
et omnis Israhel ludebant coram Domino in omnibus
lignis fabrefactis et citharis et lyris et tympa-
nis et sistris et cymbalis. Postquam autem vene-
runt ad aream Nachor extendit manum Oza
ad arcam Dei et tenuit eam quoniam calcitra-
bant boves et declinaverunt eam. Iratusque est
Dominus indignatione contra Ozam et percussit e-
um super temeritate. Qui mortuus est ibi
iuxta arcam Dei. Contristatus est autem David
eo quod percussisset Dominus Ozam. Et vocatum est

nom̄ loci illi᷒. pcussio oze. usq; ī diē
hanc. Et extimuit dauid dn̄m ī die
illa: dicens. Quomō ingredietur ad
me archa dn̄i. Et noluit diūtē ad se
archam dn̄i in ciuitatē dd̄. s; diuertit
eam in domū obededom gethei. Et hā
tauit archa dn̄i in domo obededō ge
thei. trib; mēsib;. Et bn̄dixit dn̄s obe
dedom. 7 omnē domū eius. Nūciatūq;
est regi dauid. q2 bn̄dixisset dn̄s obede
dom 7 domū eius. pp̄t archam dei. Dixitq;
dd̄. Ibo 7 reducā archā cū bn̄dictiōe
in domū meā. Abiit ḡ dauid 7 adduxit
archam dei de domo obededom. in ci
uitatē dauid cū gaudio. Et erant cū
dauid. vii. chori 7 uictima uituli. Cūq;
trāscēdissent qui portabāt archā dn̄i
sex passus. immolabant bouē 7 arie
tem. 7 dauid percutiebat in organis ar
migatis. 7 saltabat totis uirib; ant dō
minū. Porro dd̄ erat accinct᷒ ephoth
lineo. Et dd̄ 7 omis dom᷒ isrt̄ deduce
bant archam testamti dn̄i. in iubilo
7 in clangore bucine. Cūq; intrasset
archa dn̄i in ciuitatē dd̄. michol filia
saul. pspiciens p fenestram uidit re
gem dauid subsilientē atq; saltantē
corā dn̄o. 7 despexit eū in corde suo. Et
introduxerunt archā dn̄i. 7 posuerūt
eam in loco suo in medio tabnacli qd̄
tetenderat ei dauid. Et obtulit holo
causta dd̄ corā dn̄o. 7 pacifica. Cūq;
cōplesset offerens holocausta 7 pacifi
ca. bn̄dixit pplo in noīe dn̄i exercituū.
Et partitus est uniuse multitudini
isrt̄ tam uiro q̄ muli singul' collirida
panis unā. et assaturā bubule car
nis unā. 7 simila frixā oleo. Et abiit
omis pp̄s. unusquisq; in domū suam.
Reuersusq; ē 7 dd̄: ut bn̄diceret do
mui sue. Et egressa michol filia saul
in occursū dd̄ ait. Quā gloriosus fuit ho
die rex isrt̄. discoopiēs se an̄ ancillas
suor suor: 7 nudatus est qi si nudet᷒
unus de scurris. Dixitq; dd̄ ad michol. Vi
uit dn̄s. q2 ludam an̄ dn̄m q̄ elegit me
potius quā patrem tuū. 7 q̄ oēm domū
eius: et pcep̄ m ut eēm dux sup popu
lū dn̄i isrt̄. 7 ludā 7 uilior fiā plusq̄
fc̄s sū. 7 ero humilis in ocul' meis. 7 cū
ancill' de quib; locuta es gloriosior ap
parebo. Igitur michol filie saul nō ē
natus filius. usq; ad diē mortis sue.

Factū est autē cū sedisset rex in domo
sua. 7 dn̄s dedisset ei requiē undiq; ab
uniūsis inimicis suis. dix' ad nathan pphām.
Vides ne qd̄ ego habitem in domo cedri
na. 7 archa dei posita sit ī medio pel
liū. Dixitq; nathan ad regem. Omne
qd̄ est in corde tuo uade et fac. q2 dn̄s
tecū est. Factū est autē in nocte illa. et
ecce smo dn̄i ad nathan. dicēs. Vade
7 loquere ad suū meū dauid. Hec dic[illegible]
dn̄s. Numq; tu hedificab' m domū a[illegible]
habitandū. Neq; enī habitaui ī domo [illegible]
die qua eduxi filios isrt̄ de t̄ra egyp
ti usq; in diem hanc. s; ābulaui ī tab[illegible]
naculo 7 in tentorio p cuncta loca [illegible]
transiui cū omib; filiis isrt̄. Nūq[illegible]
loquēs locutus sū ad unā de tribub[illegible]
isrt̄. cui p̄cepi ut pasceret pplm me[illegible]
isrt̄ dicens. q̄r n̄ edificasti m domū
cedrinā. Et nūc h dices suo mō dd̄.
Hec dic̄ dn̄s exercituū. Ego te tuli de
pascuis sequētē greges. ut eēs dux
sup pplm meū isrt̄. 7 fui tecū ī omib;
ubicūq; ambulasti. 7 interfeci uniūsos
inimicos tuos: a facie tua. Fecīq; tibi
nom grāde. iux' nom magnor q̄ sūt
in t̄ra. Et ponam locū pplo meo isrt̄.
7 plantabo eū. 7 habitabit cū meo. 7 n̄ tur
babit' amplius. nec addent filii iniq[illegible]
tis ut affligant eū sic prius. ex die
q̄ cōstitui iudices sup pplm meū isrt̄.
Et requiē dabo tibi ab omib; inimi[illegible]
tuis. Predicitq; t̄ dn̄s. qd̄ domū f[illegible]
at t̄ dn̄s. Cūmq; cōpleti fuerit di[illegible]
tui. 7 dormieris cum patrib; tuis. [illegible]
scitabo semē tuū p' te. q̄ egredietur [illegible]
utō tuo: et firmabo regnū ei'. Ipse
edificabit domū noī meo. 7 stabilia[illegible]
thronū regni eius usq; ī sempiternū. [illegible]
go ero ei in patrem: et ipse erit m ī f[illegible]
liū. Qui si iniq' aliqd gesserit. arguā
eū in uirga uirorū. 7 in plagis filior[illegible]
hoīu. Misericordiā autē meā nō auferā ab [illegible]
sic abstuli a saul: quē āmoui a fa[illegible]
e tua. Et fidel' erit dom᷒ tua 7 regn[illegible]

tuum usque in eternum ante faciem meam: et tro-
nus tuus erit firmus iugiter. Secundum
omnia verba hec, et iuxta universam visionem
istam, sic locutus est nathan ad david.
Ingressus est autem rex david, et sedit co-
ram domino: et dixit. Quis ego sum domine de-
us et que domus mea quia adduxisti me
huc usque? Sed et hoc parum visum est in con-
spectu tuo domine deus: quia dilexisti me.
nisi loquereris et de domo servi tui in lon-
ginquum: Ista est enim lex adam domine
deus. Quid ergo addere poterit adhuc
david ut loquatur ad te? tu enim scis ser-
vum tuum domine deus. Propter verbum tuum et secundum cor
tuum fecisti omnia magnalia hec, ita ut no-
tum faceres servo tuo. Idcirco magnifica-
tus es domine deus: quia non est similis tui: neque
enim est deus extra te in omnibus que audivimus
auribus nostris. Que est autem ut populus tuus
israel gens in terra propter quam ivit deus ut re-
dimeret eam sibi in populum et poneret sibi
nomen. faceretque eis magnalia et horri-
bilia super terram, a facie populi tui quem
redemisti tibi ex egypto. gentem et deum eius.
Et firmasti tibi populum tuum israel in po-
pulum sempiternum, et tu domine factus es eis
in deum. Nunc ergo domine deus. verbum quod
locutus es super servum tuum et super domum
eius. suscita in sempiternum, et fac sicut
locutus es. ut magnificetur nomen tu-
um usque in sempiternum: atque dicatur. Dominus
exercituum deus super israel. Et domus servi tui
david: erit stabilita coram domino. quia tu
domine exercituum deus israel. revelasti auriculam
servi tui dicens. domum edificabo
tibi. Propterea invenit servus tuus cor
suum ut oraret te oratione hac. Nunc
ergo domine deus. tu es deus et verba tua
erunt vera. Locutus es enim ad servum
tuum bona hec. Incipe igitur et benedic do-
mui servi tui. ut sit in sempiternum coram
te. quia tu domine deus locutus es. et bene-
dictione tua benedicetur domus servi tui
in sempiternum.

VIII

Factum est autem post hec percussit david philisthim:
et humiliavit eos, et tulit david fre-
num tributi de manu philisthim. Et
percussit moab: et mensus est eos funicu-
lo coequans terre. Mensus est autem duos fu-
niculos: unum ad occidendum, et unum ad
vivificandum. Factusque est moab david
serviens sub tributo. Et percussit david
adadezer filium rohob regem soba: quando
profectus est ut dominaretur super flumen
eufraten. Et captis david ex parte eius
mille septingentis equitibus et viginti
milibus peditum. subnervavit omnes iuga-
les curruum. dereliquit autem ex eis centum
currus. Venit quoque syria damasci:
ut presidium ferret adadezer regi soba.
Et percussit david de syria viginti du-
o milia virorum. Et posuit david presi-
dium in syria damasci. Factaque est syria david
serviens sub tributo. Servavitque dominus
david in omnibus ad quecumque profectus est. et
tulit david arma aurea. et torques quas
habebant servi adadezer: et detulit ea in
ierusalem. et de bete. et de berothai. civita-
tibus adadezer tulit rex david es mul-
tum nimis. de quo fecit salomon omnia
vasa erea in templo. et mare eneum et
columpnas. et altare. Audivit autem thoy
rex emath, quod percussisset david omne robur
adadezer. Et misit thoi filium suum io-
ram ad regem david. ut salutaret eum con-
gratularetur, et gratias ageret eo quod expu-
gnasset adadezer. et percussisset eum. Ho-
stis quippe erat thoi adadezer. Et in
manu eius erant vasa argentea: et
vasa aurea. et vasa erea. que et ipsa sancti-
ficavit rex david domino, cum argento
et auro que sanctificaverat de universis
gentibus quas subegerat de syria et mo-
ab, et filiis amon, et philisthiim, et ama-
lech, et de manubiis adadezer filii ro-
ob regis soba. Fecit quoque sibi david nomen
cum reverteretur capta syria in valle sal-
inarum cesis .xviij. milibus et in gebelem
ad .xxiij. milia. Et posuit in ydumea
custodes. statuitque presidium. Et facta est
universa ydumea serviens david. Et ser-
vavit dominus david in omnibus ad quecumque
profectus est. Et regnavit david super omnem
israel. Faciebat quoque david iudicium et
iustitiam: omni populo suo. Ioab autem
filius sarvie erat super exercitum. Porro
iosaphath filius achilud erat a com-
mentariis: et sadoch filius achitob et a-

Achimelech filius abiathar erant sacer-
dotes: et saraias scriba. Banaias autem fili-
us ioiade. super cherethi et phelethi. Filii autem
david sacerdotes erant. i. sic dicti sicut sacerdotes

IX
Et dixit david. Putasne est aliquis qui re-
mansit de domo saul. ut faciam cum eo miseri-
cordiam propter ionathan? Erat de domo saul ser-
vus nomine syba. Quem cum vocasset rex ad se.
dixit ei. Tu ne es syba? Et ille respondit. Ego sum
servus tuus. Et ait rex. Num superest aliquis
de domo saul: ut faciam cum eo misericordiam dei?
Dixitque syba regi. Superest filius ionathan
debilis pedibus. Ubi inquit est? Et syba ad
regem. Ecce ait in domo est machir fi-
lii amiel in lodabar. Misit ergo rex david.
et tulit eum de domo machir filii ami-
el de lodabar. Cum autem venisset miphi-
boseth filius ionathe filii saul ad david.
corruit in faciem suam et adoravit. Dixitque
david. Miphiboseth. Qui respondit. Adsum servus
tuus. Et ait ei david. Ne timeas. quia faciens
faciam in te misericordiam propter ionathan patrem tuum.
et tibi restituam omnes agros saul patris
tui. Et tu comedes panem in mensa mea sem-
per. Qui adorans eum dixit. Quis ego sum ser-
vus tuus. quoniam respexisti super canem mor-
tuum similem mei? Vocavit itaque rex syba
puerum saul. et dixit ei. Omnia quecumque fue-
runt saul. et universam domum eius. dedi
filio domini tui. Operare igitur ei terram tu et fi-
lii tui et servi tui. et inferes filio domini tui
cibos. ut alatur. Miphiboseth autem filius
domini tui: comedet semper panem super mensam
meam. Erant autem syba quindecim filii. et vi-
ginti servi. Dixitque syba ad regem. Sicut ius-
sisti domine mi rex servo tuo. sic faciet ser-
vus tuus. et miphiboseth comedet super
mensam tuam quasi unus de filiis regis. Habe-
bat autem miphiboseth filium parvulum
nomine micha. Omnis vero cognatio domus
syba. serviebat miphiboseth. Porro mi-
phiboseth habitabat in ierusalem. quia de mensa
regis iugiter vescebatur. et erat claudus
utroque pede.

X
Factum est autem post hec ut moreretur rex (naas) filio-
rum amon. et regnaret anon filius eius pro eo.
Dixitque david. Faciam misericordiam cum anon fili-
o naas. sicut fecit pater eius mecum misericordiam. Mi-
sit ergo david. consolans eum per servos suos
super patris interitu. Cum autem venissent ser-
vi david in terram filiorum amon: dixerunt prin-
cipes filiorum amon ad anon dominum suum.
Putas quod propter honorem patris tui david mise-
rit ad te consolatores. et non ideo ut explo-
raret et investigaret civitatem. et everteret
eam misit david servos suos ad te? Tulit
itaque anon servos david. rasitque dimidi-
am partem barbe eorum. et precidit vestes
eorum medias usque ad nates. et dimisit eos.
Quod cum nuntiatum esset david. misit in
occursum eorum. Erant enim viri confusi tur-
piter valde. Et mandavit eis david. Mane-
te in iericho donec crescat barba vestra.
et tunc revertimini. Videntes autem filii
amon quod iniuriam fecissent david. mise-
runt et conduxerunt mercede syrum rohob.
et syrum soba. viginti milia peditum. et a
rege maacha mille viros. et ab istob
duodecim milia virorum. Quod cum audisset
david. misit ioab et omnem exercitum bellato-
rum. Egressi sunt ergo filii amon. et direxerunt aciem
ante ipsum introitum porte. Syrus autem so-
ba. et rohob. et istob. et maacha. seorsum erant
in campo. Videns igitur ioab quod prepara-
tum esset adversum se prelium et ex adverso et post ter-
gum. elegit sibi ex omnibus electis israel.
et instruxit aciem contra syrum. Reliquam autem partem
populi. tradidit abysai fratri suo. qui direxit
aciem contra filios ammon. Et ait ioab.
Si prevaluerint adversum me syri: eris mihi
adiutorio. Si autem filii amon prevalu-
erint adversum te: auxiliabor tibi. Esto vir
fortis. et pugnemus pro populo nostro. et civita-
te dei nostri. Dominus autem faciet quod bonum est
in conspectu suo. Iniit itaque ioab et populus
eius qui erat cum eo certamen contra syros. Qui
statim fugerunt a facie eius. Filii autem am-
mon videntes quod fugissent syri fuge-
runt et ipsi a facie abysai. et ingressi sunt civi-
tatem. Reversusque est ioab a filiis amon: et
venit in ierusalem. Videntes igitur syri quoniam
corruissent coram israel. congregati sunt pa-
riter. Misitque adadezer. et eduxit syros
qui erant trans fluvium. et adduxit exerci-
tum eorum. Sobach autem magister militie ada-
dezer. erat princeps eorum. Quod cum nuntia-
tum esset david: contraxit omnem israelem. et trans-
ivit iordanem. et venit in helema.

Et duxerunt autem syri ex adverso david.
et pugnaverunt contra eum. Fugeruntque syri a fa
cie israel. Et occidit david de syris sep
tingentos currus. et xl. milia equitum.
et sobach principem militie percussit. Qui
statim mortuus est. Videntes autem universi
reges qui erant in presidio adarezer,
se victos esse ab israel: fecerunt pacem cum israel
et servierunt eis. Timueruntque syri auxilium
prebere filiis amon.
XI Factum est autem vertente anno. eo tempore quo
solent reges ad bella procedere. misit
david ioab et servos suos cum eo. et uni
versum israel. et vastaverunt filios amon.
et obsederunt rabbath. David autem re
mansit in ierusalem. Dum hec agerentur:
accidit quadam die ut surgeret davi(d)
de strato suo post meridiem. et deambula
ret in solario domus regie. viditque
mulierem se lavantem ex adverso super
solarium suum. Erat autem mulier pulchra
valde. Misit ergo rex. et requisivit que esset
mulier. Nuntiatumque est ei quod ipsa esset
bersabee filia heliam uxor urie eth
ei. Missis itaque david nuntiis: tulit e
am. Que cum ingressa esset ad illum: dormi
vit cum ea. Statimque sanctificata est ab in
munditia sua. et reversa est domum suam
concepto fetu. Mittensque nuntiavit
david. et ait. Concepi. Misit autem david ad
ioab dicens. Mitte ad me uriam ethe
um. Misitque ioab uriam ad david. Et venit urias ad david.
Interrogavitque david. quam recte ageret ioab et populus.
et quomodo administraretur bellum.
Et dixit david ad uriam. Vade in domum
tuam. et lava pedes tuos. Egressus est
urias de domo regis. secutusque est eum
cibus regius. Dormivit autem urias ante
portam domus regie. cum aliis servis domini
sui. et non descendit ad domum suam. Nun
tiatumque est david a dicentibus. Non ivit
urias ad domum suam. Et ait david ad
uriam. Numquid non de via venisti? Quare non
descendisti ad domum tuam? Et ait uri
as ad david. Archa dei et israel et iuda ha
bitant in papilionibus: et dominus meus ioab
et servi domini mei super faciem terre manent.
et ego ingrediar domum meam ut comedam
et bibam et dormiam cum uxore mea? Per sa
lutem tuam et per salutem anime tue: quod
non faciam rem hanc. Ait ergo david ad u
riam. Mane hic etiam hodie. et cras dimit
tam te. Mansit urias in ierusalem die il
la et altera. et vocavit eum david ut come
deret coram se et biberet: et inebriavit eum.
Qui egressus vespere dormivit in strato
suo. cum servis domini sui. et in domum suam
non descendit. Factum est ergo mane. et scripsit
david epistolam ad ioab. misitque per manum
urie scribens in epistola. Ponite uriam ex ad
verso belli. ubi fortissimum est prelium. et dere
linquite eum: ut percussus intereat. Igitur cum io
ab obsideret urbem: posuit uriam in loco
ubi sciebat viros esse fortissimos. Egressique
viri de civitate bellabant adversum ioab.
et ceciderunt de populo servorum david. et mor
tuus est et urias etheus. Misit itaque io
ab et nuntiavit david omnia verba prelii:
precepitque nuntio dicens. Cum compleveris uni
versos sermones belli ad regem: si eum vi
deris indignari et dixerit. Quare accessistis
ad murum ut preliaremini. an ignoraba
tis quod multa desuper ex muro tela mit
tantur. quis percussit abimelech filium ie
robaal. nonne mulier misit super
eum fragmentum mole de muro. et interfecit
eum in thebes. Quare iuxta murum accessistis.
dices. Etiam servus tuus urias etheus
occubuit. Abiit ergo nuntius et venit. et
narravit david omnia que ei preceperat ioab.
Et dixit nuntius ad david. Prevaluerunt adversum
nos viri: et egressi sunt ad nos in
agrum. Nos autem facto impetu persecuti su
mus eos usque ad portam civitatis: et di
rexerunt iacula sagittarii ad servos tuos
ex muro desuper. mortuique sunt de servis
regis. Quin etiam servus tuus urias ethe
us: mortuus est. Et dixit david ad
nuntium. Hec dices ioab. Non te frangat
ista res. Varius enim eventus belli. et nunc hunc et est
nunc illum consumit gladius. Conforta
bellatores tuos adversum urbem. ut de
struas eam. et exhortare eos. Audivit autem
uxor urie quod mortuus esset urias vir
suus. et planxit eum. Transactoque luctu
misit david et introduxit eam in domum
suam. et facta est ei uxor. Peperitque ei filium. Et
displicuit verbum hoc quod fecerat david coram domino.

XII Misit ergo dominus nathan ad dauid. Qui cum
uenisset ad eum. dixit ei. Responde mihi
iudicium. Duo uiri erant in ciuitate u
na: unus diues et alter pauper. Diues ha
bebat oues et boues plurimos ualde; pau
per autem nichil habebat omnino praeter ouem
unam paruulam quam emerat et nutrierat. et que creuerat
apud eum cum filiis eius. simul de pane illius
illius comedens. et de calice eius bibens.
et in sinu illius dormiens. eratque illi sicut
filia. Cum autem peregrinus quidam uenis
set ad diuitem. parcens ille sumere de
ouibus et de bobus suis ut exhiberet conui
uium peregrino illi qui uenerat ad se:
tulit ouem uiri pauperis. et preparauit ci
bos homini qui uenerat ad se. Iratus autem
indignatione dauid aduersus hominem
illum nimis: dixit ad nathan. Viuit dominus.
quoniam filius mortis est uir qui fecit hoc.
Ouem reddet in quadruplum, eo quod fe
cerit uerbum istud. et non pepercerit. Dixit
autem nathan ad dauid, Tu es uir ille qui
fecisti hanc rem. Hec dicit dominus deus israel.
Ego unxi te in regem super israel. et ego
erui te de manibus saul. et dedi tibi do
mum domini tui. et uxores domini tui in sinu
tuo. dedique tibi domum israel et iuda. Et
si parua sunt ista adiciam tibi multo
maiora. Quare ergo contempsisti uerbum domini ut
faceres malum in conspectu meo? Vri
am ettheum percussisti gladio, et uxorem illius
accepisti in uxorem. et interfecisti eum gla
dio filiorum amon. Quamobrem non rece
det gladius de domo tua usque in sempiter
num. eo quod despexeris me et tulis uxorem
urie ethei. ut esset uxor tua. Itaque hec
dicit dominus. Ecce ego suscitabo super te
malum de domo tua. et tollam uxores tu
as in oculis tuis. et dabo proximo tuo. et
dormiet cum uxoribus tuis. in oculis solis
huius. Tu enim fecisti abscondite. Ego
uero faciam uerbum istud in conspectu omnis
israel. et in conspectu solis. Et dixit dauid ad na
than. Peccaui domino. Dixitque nathan ad da
uid. Dominus quoque transtulit peccatum tuum.
Non morieris. Verumtamen quoniam blasphema
re fecisti inimicos nomen domini propter uerbum
hoc. filius qui natus est tibi morte mo
rietur. Et reuersus est nathan in domum suam.

Percussitque dominus paruulum quem pepererat
uxor urie dauid. et desperatus est. Deprecatus
est dauid dominum pro paruulo. Et ieiunauit
dauid ieiunio. et ingressus seorsum iacuit
super terram. Venerunt autem seniores domus
eius. cogentes eum ut surgeret de terra.
Qui noluit. neque comedit cum eis
cibum. Accidit autem die septima ut mo
reretur infans. Timueruntque serui dauid nunti
are ei. quod mortuus esset paruulus. Di
xerunt enim. Ecce cum paruulus adhuc
uiueret. loquebamur ad eum. et non audiebat uo
cem nostram. quanto magis si dixerimus mor
tuus est puer. se affliget. Cum ergo uidisset
dauid seruos suos mussitantes. intel
lexit quod mortuus esset infantulus. Dixit
que ad seruos suos. Num mortuus est
puer? Qui responderunt ei. Mortuus est. Sur
rexit igitur dauid de terra. et lotus unctusque
est. Cumque mutasset uestem: ingressus
est domum domini. et adorauit. et uenit in do
mum suam: petiuitque ut ponerent ei panem
et comedit. Dixerunt autem ei serui sui. Quis
est sermo quem fecisti? Propter infantem cum
adhuc uiueret ieiunasti: et flebas. mor
tuo autem puero: surrexisti et comedi
sti panem. Qui ait. Propter infantem cum
adhuc uiueret ieiunaui et fleui. Di
cebam enim. Quis scit si forte donet eum
michi dominus. et uiuat infans. Nunc autem
mortuus est quare ieiunem? Numquid po
tero reuocare eum amplius? Ego uadam ma
gis ad eum. ille uero non reuertetur ad me.
consolatus est dauid bethsabee uxo
rem suam. Ingressusque ad eam dormiuit cum ea.
Que genuit filium. et uocauit nomen eius
salomonem. et dominus dilexit eum. Misitque
eum in manu nathan prophete. et uocauit
nomen eius amabilis domino. eo quod dominus
diligeret eum. Igitur pugnabat ioab contra
rabbath filiorum ammon: et expug
nabat urbem regiam. Misitque ioab nun
tios ad dauid dicens. Dimicaui aduersum
rabbath. et capienda est urbs aquarum. Nunc
autem congrega reliquam partem populi. et obside
ciuitatem et cape eam. ne cum a me ua
stata fuerit urbs nomini meo ascribatur
uictoria. Congregauit itaque dauid omnem
populum. et profectus est aduersum rabbath

Cumq; dimicasset, cepit eam, et tulit dia
dema regis eorum de capite eius, pondo
auri talentum, habens gemmas preciosis
simas, et impositum est super caput david. Sed
et predam civitatis asportavit multam
valde. Populum quoque eius adducens ser
ravit, et circumegit super eos ferrata car
penta, divisitque cultris, et transduxit
in typo laterum. Sic fecit civitatibus
universis filiorum amon. Et reversus
est david et omnis exercitus in ierusalem.
XIII Factum est autem post hec ut absalon filii
david sororem speciosissimam vocabulo tha
mar adamaret amnon filius david. et de
periret in eam valde. ita ut egrota
ret propter amorem eius: quia cum esset virgo
difficile ei videbatur ut quippiam inho
neste ageret cum ea. Erat autem amon
amicus nomine ionadab filius semaa
fratris david, vir prudens valde. Qui dixit
ad eum. Quare sic attenuaris macie fi
li regis, per singulos dies: Cur non indi
cas michi? Dixitque ei amnon. Thamar
sororem fratris mei absalon amo. Cui
respondit ionadab. Cuba super lectum tu
um, et langorem simula. Cumque vene
rit pater tuus ut te visitet. dic ei. Ve
niat oro thamar soror mea ut det mi
chi cibum, et faciat pulmentum. ut comedam
de manu eius. Accubuit itaque amon
et quasi egrotare cepit. Cumque venisset
rex ad visitandum eum. ait amnon
ad regem. Veniat obsecro thamar
soror mea ut faciat in oculis meis duas sorbicu
ncu las, et cibum capiam de manu eius.
Misit ergo david ad thamar domum. dicens.
Veni in domum fratris tui amnon, et fac
ei pulmentum. Venitque thamar in do
mum amnon fratris sui. Ille autem iacebat.
Que tollens farinam commiscuit, et li
quefaciens in oculis eius. coxit sorbi
tiunculas. Tollensque quod coxerat effu
dit et posuit coram eo. Et noluit come
dere. Dixitque amnon. Eicite universos a
me. Cumque eiecissent omnes. dixit am
non ad thamar. Infer cibum in concla
vi. ut vescar de manu tua. Tulit ergo
thamar sorbiciunculas quas fecerat.
et intulit ad amnon fratrem suum in conclavi.
Cumque obtulisset ei cibum. apprehendit
eam. et ait. Veni cuba mecum soror mea.
Que respondit ei. Noli frater mi noli oppri
mere me. Neque enim hoc fas est in israel. No
li facere stultitiam hanc. Ego enim ferre
non potero obprobrium meum. et tu eris quasi
unus de insipientibus in israel. Quin po
cius loquere ad regem: et non negabit
me tibi. Noluit autem acquiescere
precibus eius. sed prevalens viribus oppressit
eam. et cubavit cum illa. Et exosam eam
habuit amnon magno odio nimis. i
ta ut maius esset odium quo oderat e
am. amore quo ante dilexerat eam. Di
xitque ei amnon. Surge et vade. Que
respondit ei. Maius est hoc malum quod
nunc agis adversum me, quam quod ante feci
sti: expellens me. Et noluit audi
re eam. sed vocato puero qui ministra
bat ei: dixit. Eice hanc a me foras.
et claude hostium post eam. Que in
duta erat talari tunica. Huiuscemo
di enim filie regis vestibus virgines ute
bantur. Eiecit itaque eam minister illi
us foras. clausitque fores post eam. Que a
spergens cinerem capiti suo scissa tala
ri tunica. impositisque manibus super caput
suum. ibat ingrediens et clamans. Dixit
autem ei absalon frater suus. Num amnon
frater tuus concubuit tecum: Sed nunc soror ta
ce. frater tuus est. neque affligas cor tuum pro
hac re. Mansit itaque thamar conta
bescens in domo absalon fratris sui. Cum
autem audisset rex david verba hec contrista
tus est valde. Et noluit contristare spiritum
amnon filii sui. quoniam diligebat eum
quia primogenitus erat ei. Porro non est locutus
absalon ad amnon. nec malum nec bo
num. Oderat enim absalon amnon, eo
quod violasset thamar sororem suam. Factum
est autem post tempus bienii ut tonderentur oves
absalon in baalasor. que est iuxta effraim.
Et vocavit absalon omnes filios regis
Venitque ad regem et ait ad eum. Ecce
tondentur oves servi tui. Veniat oro
rex cum servis suis ad servum suum. Dixitque rex
ad absalon. Noli fili mi. noli rogare.
ut veniamus omnes et gravemus te. Cum autem
cogeret eum et noluisset ire. benedixit ei. Et

ait absalon. Si non uis uenire, ueniat
obsecro nobiscum saltem amnon frater meus.
Dixitque ad eum rex. Non est necesse ut uadat
tecum. Coegit itaque eum absalon: et dimi
sit cum eo amnon. et uniuersos filios regis.
Fecerat autem absalon conuiuium. quasi conuiuium
regis. Preceperat autem absalon pueris su
is. dicens. Obseruate cum temulentus fuerit
amnon uino. et dixero uobis. percutite eum.
et interficite. nolite timere. Ego sum
enim qui precipio uobis: Roboramini:
et estote uiri fortes. Fecerunt ergo pueri
absalon aduersum amnon: sicut preceperat
illis absalon. Surgentesque omnes fi
lii regis ascenderunt singuli mulas su
as. et fugerunt. Cumque adhuc pergerent in itinere
fama peruenit ad dauid dicens. Percussit
absalon omnes filios regis. et non re
mansit ex eis saltem unus. Surrexit
itaque rex et scidit uestimenta sua.
et cecidit super terram: Et omnes serui
ipsius qui assistebant ei: sciderunt uesti
menta sua. Respondens autem ionadab filius
semmaa fratris dauid: dixit. Ne exti
met dominus meus rex. quod omnes pueri filii
regis occisi sint. Amnon solus mortu
us est. quoniam in ore absalon erat posit
ex die qua oppressit thamar sororem
suam. Nunc ergo ne ponat dominus meus rex
super cor suum. uerbum istud dicens. omnes
filii regis occisi sunt: quoniam amnon solus
mortuus est. Fugit autem absalon. Et le
uauit puer speculator oculos suos.
et aspexit. et ecce populus multus ueniebat
per iter deuium ex latere montis.
Dixit autem ionadab ad regem. Ecce filii re
gis adsunt. Iuxta uerbum serui tui sic
factum est. Cumque cessasset loqui. apparue
runt et filii regis. et intrantes leuauerunt
uocem suam et fleuerunt. Sed et rex et omnes ser
ui eius fleuerunt. ploratu magno ni
mis. Porro absalon fugiens abiit ad
tholomai filium amiud regem gessur.
Luxit ergo dauid filium suum amnon
multis diebus. Absalon autem cum fugis
set et uenisset in gessur: fuit ibi tribus an
nis. Cessauitque dauid rex persequi absa
lon. eo quod consolatus esset super amnon
interitu.

Intelligens autem ioab filius saruie quod
cor regis uersum esset ad absalon: misit
thecuam. et tulit inde mulierem sapientem.
Dixitque ad eam. Lugere te simula. et
induere ueste lugubri. et ne ungaris
oleo. ut sis quasi mulier plurimo iam tempore
lugens mortuum suum. et ingredieris ad
regem. et loqueris ad eum sermones huius
cemodi. Posuit autem ioab uerba in ore
eius. Itaque cum ingressa fuisset mulier
thecuites ad regem. cecidit coram eo
super terram. et adorauit et dixit. Serua
me rex. Et ait ad eam rex. Quid cau
se habes? Que respondit. Heu mulier ui
dua ego sum. mortuus est enim uir meus.
et ancille tue erant duo filii. Qui
rixati sunt aduersum se in agro. nullusque
erat qui eos prohibere posset. et percussit
alter alterum. et interfecit eum. Et ecce con
surgens uniuersa cognatio aduersus ancillam
tuam. dicit. Trade eum qui percussit fratrem
suum. ut occidamus eum pro anima fratris
sui quem interfecit. et deleamus heredem.
Et querunt extinguere scintillam meam que
relicta est. ut non supersit uiro meo no
men. et reliquie super terram. Et ait rex
ad mulierem. Vade in domum tuam. et
ego iubebo pro te. Dixitque mulier thecui
tis ad regem. In me domine mi rex sit i
niquitas et in domum patris mei. Rex
autem et thronus eius sit innocens. Et ait rex
Qui contradixerit tibi. adduc eum ad me et ultra
non addat ut tangat te. Que ait.
Recordetur rex domini dei sui. ut non mul
tiplicentur proximi sanguinis ad ul
ciscendum. et nequaquam interficiant fi
lium meum. Qui ait. Viuit dominus. quia
non cadet de capillis filii tui super terram.
Dixit ergo mulier. Loquatur ancilla tua
ad dominum meum regem. Et ait. Loquere.
Dixitque mulier. Quare cogitasti huiuscemo
di rem contra populum dei et locutus est
rex uerbum istud ut peccet et non re
ducat abiectum suum? Omnes morimur.
et quasi aque dilabimur in terram que non re
uertuntur. Nec uult deus perire animam. sed
retractat cogitans ne penitus pereat
qui abiectus est. Nunc igitur ueni
ut loquar ad dominum meum regem uerbum hoc

presente populo. Et dixit ancilla tua. Loquar ad regem: si quomodo faciat rex verbum ancille sue. Et audivit rex verba: ut liberaret ancillam suam de manu omnium qui volebant de hereditate domini delere me et filium meum simul. Dicat ergo ancilla tua: ut fiat verbum domini mei regis sicut sacrificium. Sicut enim angelus domini sic est dominus meus rex, ut nec benedictione nec maledictione moveatur. Unde et dominus deus tuus tecum est. Et respondens rex: dixit ad mulierem. Ne abscondas a me verbum quod te interrogo. Dixitque mulier. Loquere domine mi rex. Et ait rex. Numquid manus ioab tecum est in omnibus istis. Respondit mulier et ait. Per salutem anime tue domine mi rex. nec ad dextram nec ad sinistram est. ex omnibus hiis que locutus est dominus meus rex. Servus enim tuus ioab ipse precepit michi, et ipse posuit in os ancille tue: omnia verba hec: ut verterem figuram sermonis huius. Servus tuus ioab: precepit istud. Tu autem domine mi rex sapiens es. sicut habet sapientiam angelus dei: ut intelligas omnia super terram. Et ait rex ad ioab. Ecce placatus feci verbum tuum. Vade igitur et revoca puerum absalon. Cadensque ioab super faciem suam in terram. adoravit: et benedixit regi. Et dixit ioab. Hodie intellexit servus tuus: quia inveni gratiam in oculis tuis domine mi rex. Fecisti enim sermonem servi tui. Surrexit ergo ioab et abiit in gessur: et adduxit absalon in ierusalem. Dixit autem rex. Revertatur in domum suam et faciem meam non videat. Reversus est itaque absalon in domum suam et faciem regis non vidit. Porro sicut absalon vir non erat pulcher in omni israel et decorus nimis. A vestigio pedis usque ad verticem: non erat in eo ulla macula. Et quando tondebat capillos. semel autem in anno tondebatur quia gravabat eum cesaries. ponderabat capillos capitis sui ducentis siclis pondere publico. Nati sunt autem absalon filii tres et filia una nomine thamar: elegantis forme. Mansitque absalon in ierusalem duobus annis. et faciem regis non vidit. Misit itaque ad ioab: ut mitteret eum ad regem. Qui noluit venire ad eum. Cumque secundo misisset. et ille noluisset venire ad eum: dixit servis suis. Scitis agrum ioab: iuxta agrum meum habentem messem ordei: Ite igitur et succendite eum igni. Succenderunt ergo servi absalon segetem igni. Et venientes servi ioab scissis vestimentis suis. dixerunt. Succenderunt servi absalon partem agri igni. Surrexitque ioab et venit ad absalon in domum eius et dixit. Quare succenderunt servi tui segetem meam igni. Et respondit absalon ad ioab. Misi ad te obsecrans ut venires ad me. et mitterem te ad regem et diceres ei. Quare veni de gessur: Melius michi erat ibi esse. Obsecro igitur ut videam faciem regis. Quod si memor est iniquitatis mee. interficiat me. Ingressus ioab ad regem: nuntiavit ei. Vocatusque est absalon. et intravit ad regem. et adoravit super faciem terre. coram eo. Osculatusque est rex absalon.

XV

Igitur post hec fecit sibi absalon currum et equites. et quinquaginta viros qui precederent eum. Et mane consurgens absalon stabat iuxta introitum porte in via: et omnem virum qui habebat negotium ut veniret ad regis iudicium vocabat absalon ad se: et dicebat. De qua civitate es tu: Qui respondens aiebat. Ex una tribu israel. ego sum servus tuus. Respondebatque ei absalon. Videntur michi sermones tui boni et iusti: sed non est qui te audiat constitutus a rege. Dicebatque absalon. Quis me constituat iudicem super terram. ut ad me veniant omnes qui habent negotium et iuste iudicem? Sed et cum accederet ad eum homo: ut salutaret illum: extendebat manum suam. et apprehendens osculabatur eum. Faciebatque hoc omni israel qui veniebat ad iudicium. ut audiretur a rege. et sollicitabat corda virorum israel. Post quatuor autem annos: dixit absalon ad regem david. Vadam et reddam vota mea. que vovi domino in hebron. Vovens enim vovit servus tuus cum esset in gessur syrie: dicens. Si reduxerit me dominus in ierusalem sacrificabo domino. Dixitque ei david rex. Vade in pace. Et surrexit et abiit in hebron. Misit autem absalon explo

ratores in universas tribus israhel dicens.
Statim ut audieritis clangorem buc-
cine. dicite. Regnavit absalon in e-
bron. Porro cum absalon ierunt ducen-
ti viri de ierusalem vocati. euntes sim-
plici corde. et causam penitus ignorantes.
Accersivit itaque absalon achitofel
gilonitem consiliarium david. de civita-
te sua gilo. Cumque immolaret victimas.
facta est coniuratio valida. populusque con-
currens augebatur cum absalon. Ve-
nit igitur nuntius ad david: dicens. Toto
corde universus israhel sequitur absalon.
Et ait david servis suis. qui erant cum
eo in ierusalem. Surgite et fugiamus. Ne-
que enim erit nobis effugium a facie
absalon. Festinate egredi. ne forte
veniens occupet nos. et impleat super nos
ruinam. et percutiat civitatem in ore
gladii. Dixeruntque servi regis ad eum.
Omnia quecumque preceperit dominus noster
rex. libenter exequimur servi tui.
Egressus est ergo rex et universa domus
eius pedibus suis. Et reliquit rex decem
mulieres concubinas. ad custodiendam
domum. Egressusque rex et omnis israhel pe-
dibus suis: stetit procul a domo. et uni-
versi servi eius ambulabant iuxta eum.
et legiones cerethi et phelethi. et omnes
gethei pugnatores validi. sexcenti
viri. qui secuti eum fuerant de geth
pedites precedebant regem. Dixit autem
rex ad ethai gethei. Cur venis nobis-
cum? Revertere et habita cum rege quia pere-
grinus es. et egressus de loco tuo. Heri
venisti: et hodie compelleris nobis-
cum egredi? Ego autem vadam quo itu-
rus sum. Revertere et reduc tecum fratres tu-
os. et dominus faciet tecum misericordiam et verita-
tem. quia ostendisti gratiam et fidem. Et
respondit ethai regi dicens. Vivit dominus et vi-
vit dominus meus rex. quoniam in quocumque lo-
co fueris domine mi rex. sive in morte
sive in vita. ibi erit servus tuus. Et
ait david ethai. Veni et transi. Et transi-
vit ethai getheus et omnes viri qui cum eo
erant. et reliqua multitudo. Omnesque
flebant voce magna. et universus populus
transibat. Rex quoque transgrediebatur
torrentem cedron. et cunctus populus incen-
debat contra viam olive que respicit ad deser-
tum. Venit autem et sadoch sacerdos et univer-
si levite cum eo. portantes archam
federis dei. Et deposuerunt archam dei.
Et ascendit abiathar donec expletus
esset omnis populus. qui egressus fue-
rat de civitate. Et dixit rex ad sa-
doch. Reporta archam dei in urbem.
Si invenero gratiam in oculis domini re-
ducet me et ostendet michi eam et taber-
naculum suum. Si autem dixerit non places.
presto sum. faciat quod bonum est coram se. Et di-
xit rex ad sadoch sacerdotem. O vi-
dens. revertere in civitatem in pace. et achi-
maas filius tuus. et ionathas filius
abiathar. duo filii vestri sint vobiscum.
Ecce ego abscondar in campestribus de-
serti. donec veniat sermo a vobis indi-
cans michi. Reportaverunt igitur sadoch
et abiathar archam dei in ierusalem: et manse-
runt ibi. Porro david ascendebat cli-
vum olivarum scandens et flens. operto ca-
pite. et nudis pedibus incedens. Sed et omnis
populus qui erat cum eo operto capite
ascendebat plorans. Nuntiatum est autem
david quod achitophel esset in coniurati-
one cum absalon. Dixitque david. Infa-
tua quaeso domine consilium achitophel. Cum-
que ascenderet david summitatem montis
in quo adoraturus erat dominum. ecce oc-
currit ei chusai arachites scissa veste
et terra pleno capite. Et dixit ei david. Si
veneris mecum. eris michi oneri. si autem in ci-
vitatem revertaris. et dixeris absalon.
Servus tuus sum rex. patere me vivere.
sicut fui servus patris tui. sic ero ser-
vus tuus. dissipabis consilium achito-
phel. Habes autem tecum sadoch et abiathar
sacerdotes. et omne verbum quodcumque au-
dieris de domo regis indicabis sa-
doch et abiathar sacerdotibus. Sunt
autem cum eis duo filii eorum. achimaas
filius sadoch et ionathan filius abia-
thar. et mittetis per eos ad me omne verbum
quod audieritis. Veniente ergo chusai
amico david in civitatem. absalon
quoque ingressus est in ierusalem. et achi-
tophel cum eo.

XVI Cumque David transisset paululum montis
verticem: apparuit Siba puer Miphi-
boseth in occursum eius cum duobus asi-
nis qui onerati erant ducentis pa-
nibus et centum alligaturis uve passe
et centum massis palatarum et duobus utri-
bus vini. Et dixit rex Sibe. Quid sibi
volunt hec? Responditque Siba. Asini do-
mus regis ut sedeant: et pa-
nes et palate ad vescendum pueris
tuis. Vinum autem ut bibat si quis defe-
cerit in deserto. Et ait rex. Ubi est
filius domini tui? Responditque Siba regi. Re-
mansit in Ierusalem dicens. Hodie resti-
tuet mihi domus Israel regnum patris mei. Et
ait rex Sibe. Tua sint omnia que fuerunt
Miphiboseth. Dixitque Siba. Oro ut in-
veniam gratiam coram te domine mi rex. Venit
ergo rex David usque Bahurim: et ecce egre-
diebatur inde vir de cognatione domus
Saul nomine Semei filius Gera: procede-
bat egrediens et maledicebat. Mit-
tebatque lapides contra David et contra univer-
sos servos regis David. Omnis autem populus
et universi bellatores a dextro et a si-
nistro latere regis incedebant. Ita
autem loquebatur Semei cum malediceret
regi. Egredere egredere vir sangui-
num et vir Belial. Reddidit tibi dominus
universum sanguinem domus Saul: quoniam
invasisti regnum pro eo: et dedit dominus
regnum in manu Absalon filii tui.
Et ecce premunt te mala tua: quoniam vir
sanguinum es. Dixit autem Abisai filius
Sarvie regi. Quare maledicit canis hic
mortuus domino meo regi? Vadam et
amputabo caput eius. Et ait rex. Quid mihi
et vobis est filii Sarvie? Dimittite
eum: ut maledicat. Dominus enim precepit ei:
ut malediceret David. Et quis est qui
audeat dicere quare sic fecerit? Et ait
rex Abisai et universis servis suis. Ec-
ce filius meus qui egressus est de utero
meo querit animam meam: quanto magis
nunc hic filius Iemini? Dimittite
eum ut maledicat iuxta preceptum domini.
Si forte respiciat dominus afflictionem
meam et reddat mihi bonum pro maledic-
tione hac hodierna. Ambulabat itaque
David et socii eius per viam cum eo. Semei
autem per iugum montis ex latere contra illum
gradiebatur maledicens et mittens
lapides adversum eum terramque spar-
gens. Venit itaque rex David et univer-
sus populus cum eo lassus: et refocillati sunt
ibi. Absalon autem et omnis populus Israel in-
gressi sunt Ierusalem. Sed et Achitophel
cum eo. Cum autem venisset Chusai Ara-
chites amicus David ad Absalon: lo-
cutus est ad eum. Salve rex. salve rex.
Ad quem Absalon. Hec est inquit gratia tu-
a ad amicum tuum? Quare non ivisti cum ami-
co tuo? Responditque Chusai ad Absalon.
Nequaquam: quia illius ero quem elegit
dominus et omnis hic populus et universus Israel.
Et cum eo manebo. Sed ut et hoc inferam.
Cui ego serviturus sum? Nonne filio
regis? Sicut parui patri tuo, ita pare-
bo et tibi. Dixit autem Absalon ad Achi-
tophel. Inite consilium quid agere debe-
amus. Et ait Achitophel ad Absalon.
Ingredere ad concubinas patris tui quas
dimisit ad custodiendam domum: ut cum
audierit omnis Israel quod fedaveris patrem tu-
um, roborentur tecum manus eorum. Tetende-
runt igitur Absalon tabernaculum in solario.
Ingressusque est ad concubinas patris
sui coram universo Israel. Consilium autem
Achitophel quod dabat in diebus illis, quasi
si quis consuleret Deum: sic erat omne consilium
Achitophel, et cum esset cum David et cum esset cum
Absalon.

XVII Dixit igitur Achitophel ad Absalon. Eli-
gam mihi duodecim milia virorum et consurgens
persequar David hac nocte: et irruens
super eum quippe lassus est et solutis ma-
nibus, percutiam eum. Cumque fugerit omnis
populus qui cum eo est: percutiam regem desola-
tum et reducam universum populum: quomodo
omnis reverti solet. Unum enim virum tu queris: et
omnis populus erit in pace. Placuitque
sermo eius Absalon et cunctis maioribus
natu Israel. Ait autem Absalon. Vocate
et Chusai Arachiten: et audiamus quid ip-
se dicat. Cumque venisset Chusai ad Absa-
lon: ait Absalon ad eum. Huiuscemodi
sermonem locutus est Achitophel. Facere
debemus an non? Quod das consilium? Et dix-

chusi ad absalon. Non bonum est consi-
lium quod dedit achitophel hac vice. Et
rursum intulit chusi. Tu nosti patrem tu-
um et viros qui cum eo sunt esse fortissi-
mos et amaro animo, velut si ursa raptis
catulis in saltu seviat. Sed et pater tuus vir
bellator est, nec morabitur cum populo. Forsi-
tan nunc latitat in foveis, aut in uno
quo voluerit loco. Et cum ceciderit unus
quilibet in principio, audiet quicumque au-
dierit et dicet: Facta est plaga in populo qui
sequebatur absalon. Et fortissimus quisque cuius
cor est quasi leonis, pavore solvetur. Sci-
et enim omnis populus israel fortem esse patrem
tuum et robustos omnes qui cum eo sunt. Sed
hoc mihi videtur rectum esse consilium. Congre-
getur ad te universus israel a dan usque ber-
sabee, quasi arena maris innumerabilis, et tu
eris in medio eorum. Et irruemus super eum
in quocumque loco fuerit inventus. Et o-
periemus eum sicut cadere solet ros super terram:
et non relinquemus de viris qui cum eo sunt nec
unum quidem. Quod si urbem aliquam fuerit
ingressus, circumdabit omnis israel civi-
tati illi funes et trahemus eam in torrentem
ut non reperiatur nec calculus quidem ex
ea. Dixitque absalon et omnes viri israel.
Melius est consilium chusi arachite, consilio
achitophel. Domini autem nutu dissipatum
est consilium achitophel utile, ut induceret
dominus super absalon malum. Et ait chusi
sadoch et abiathar sacerdotibus. Hoc et hoc
modo consilium dedit achitophel absalon
et senioribus israel. Et ego tale et tale dedi
consilium. Nunc ergo mittite cito et nuntiate
david dicentes: Ne moreris hac noc-
te in campestribus deserti: sed absque dila-
tione transgredere, ne forte absorbeatur
rex et omnis populus qui cum eo est. Ionathas autem
et achimaas stabant iuxta fontem rogel.
Abiit ancilla et nuntiavit eis, et illi pro-
fecti sunt ut referrent ad regem david nunti-
um. Non enim poterant videri aut introi-
re in civitatem. Vidit autem eos quidam
puer et indicavit absalon. Illi vero con-
cito gradu ingressi sunt domum cuiusdam
viri in bahurim. qui habebat puteum
in vestibulo suo: et descenderunt in eum.
Tulit autem mulier et expandit velamen
super os putei, quasi siccans ptisanas: et
sic latuit res. Cumque venissent servi ab-
salon in domum ad mulierem, dixerunt:
Ubi est achimaas et ionathan? Respon-
dit eis mulier: Transierunt festinanter gusta-
ta paululum aqua. At hi qui quaerebant
cum non invenissent, reversi sunt ierusalem.
Cumque abissent, ascenderunt illi de puteo
et pergentes nuntiaverunt regi david, et
dixerunt: Surgite transite cito fluvium: quo-
niam huiuscemodi dedit consilium contra vos
achitophel. Surrexit ergo david et omnis populus
qui erat cum eo. et transierunt iordanem
donec dilucesceret, antequam verbum pu-
blicaretur. Et ne unus quidem residuus fuit
qui non transisset fluvium. Porro achito-
phel videns quod non fuisset factum consilium suum
stravit asinum suum. et surrexit et abiit
domum suam et in civitatem suam. Et dis-
posita domo sua: suspendio interiit.
et sepultus est in sepulchro patris sui.
David autem venit in castra. et absalon
transivit iordanem. ipse et omnes viri israel
cum eo. Amasam vero constituit absalon
pro ioab super exercitum. Amasa autem erat
filius viri qui vocabatur iethra de iezrahe-
li. qui ingressus est ad abigail filiam
naas sororem sarvie, que fuit mater ioab.
Et castrametatus est israel cum absalon
in terra galaad. Cumque venisset david in ca-
stra: sobi filius naas de rabbath filiorum
amon. et machir filius amiel de lada-
bar: et berzellai galaadites de rogelim
obtulerunt ei stratoria et tapetia. et va-
sa fictilia. frumentum, et hordeum. et farinam
polentam. et fabam. et lentem. et frixum ci-
cer. et mel. et butyrum: oves. et pingues vi-
tulos. dederuntque david et populo qui cum eo
erant ad vescendum. Suspicati sunt enim
populum fame et siti fatigari in deserto.

Igitur considerato david populo suo. constituit su-
per eum tribunos et centuriones. et dedit
populi tertiam partem sub manu ioab. et tertiam
sub manu abisai filii sarvie fratris io-
ab. et tertiam sub manu ethai qui erat de
geth. Dixitque rex ad populum. Egrediar et
ego vobiscum. Et respondit populus. Non exibis. Sive enim
fugerimus, non magnopere ad eos pertine-
bit de nobis: sive media pars ceciderit

ẽ nob: ñ satis curabūt: q̄ tu unꝰ p. x.
milib; cōputaris. Melius est g̃ ut sis
nob in urbe p̄sidio. Ad quos rex ait.
Qđ uob uidetur rectū: hoc faciā. Ste
tit g̃ rex iuxta portā. Egrediebat̃q; p̄p̄s
p turmas suas: centeni & milleni. Et
p̄cep̄ rex ioab & abisai & ethai. dicēs.
Seruate m̄ puerū absalon. Et om̄is
p̄p̄s audiebat p̄cipiētē regē cūctis prī
cipib; p absalon. Itaq; egressus est
p̄pls in campū ꝯ isrl̄. Et f̄cm ē p̄liū
in saltu effraim: et cesus est ibi p̄pls
isrl̄ ab exercitu dauid. Factaq; ē plaga ma
gna in die illa: xx. miliū. Fuit aūt ibi
p̄liū dispsū sup faciem om̄is t̃re: et
multo plures erant quos saltus ꝯsūpserat d̄
p̄plo: quā hii quos uorauat gladius.
in die illo. Accidit aūt ut occurreret
absalon s̄uis dauid. sedens mulo. Cū
q; ingressus fuisset mulus subt̃ ꝯdensā
q̄rcū & magnā: adhesit cap̄ eius q̄rcui.
Et illo suspenso int̃ celū & t̃ram. mu
lus cui insederat p̄transiit. Vidit aūt
hoc quispiā: & nunciauit ioab dicens.
Vidi absalon pendere de q̄rcu. Et ait
ioab uiro. qui nunciauerat ei. Si uidi
sti q̄re ñ cōfodisti eū cū t̃ra. & ego dedis
sem t̃ decem argenti siclos. & unū bal
teū. Qui dixit ad ioab. Si appenderes ī
manib; meis mille argenteos: nequa
q̄ mitterē manū meā in filiū regis.
Audientib; enī nob p̄cep̄ rex t̃ & abi
sai. & ethai: dicens. Custodite m̄ pue
rū absalon. Sz et si fecissem ꝯ aīam mā
audacter. nequaq̄ hoc regem latere po
tuisset. & tu stares ex aduerso. Et ait io
ab. Nō sic̃ ut tu uis. sz aggrediar eū corā
te. Tulit g̃ ioab tres lanceas in manu
sua. & infixit eas in corde absalon. Cūq;
adhuc palpitaret herens in q̄rcu:
cucurrerūt decē iuuenes armigeri io
ab. & percutientes interfecerunt eum. Ce
cinit aūt ioab buccina. & retinuit po
plm̄ ne p̄sequeret̃ fugientē isrl̄. uo
lens parcere multitudini. Et tulerūt
absalon. & p̄iecerunt eū in saltu: in fo
ueam grandem. & cōportauerūt sup eum
aceruū lapidū magnū nimis. Om̄is
aūt isrl̄ fugit in tabernacla sua. Porro

huc
absalon erexerat sibi cū ad huc uiueret titu
lū. qui ē in ualle regis. Dixerat enī. Nō
habeo filiū. & hoc erit monimtū nōis
mei. Vocauitq; titulū nōie suo. & app
latur manus absalon usq; ad diē hanc.
Achimaas aūt filius sadoch: ait. Cur
ram & nunciabo regi: q̄ iudiciū fecerit
ei dn̄s de manu inimicorū eius. Ad quē
ioab dixit. Nō eris nuncius in die hac.
sz nunciabis in alia. Hodie nolo te nū XIX
ciare. filius enī regis mortuus ē. Et
ait ioab chusi. Vade & nuncia regi que
uidisti. Adorauit chusi ioab & cucurrit.
Rursus achimaas filius sadoch: dixit
ad ioab. Quid impedit si & ego curram
p̄ chusi. Dixitq; ei ioab. Qđ uis curre
re fili mi: Veni huc. Nō eris boni
nūcii baiulus. Qui respondit. Quid enī si
cucurrero: Et ait ei. Curre. Currens
g̃ achimaas p uiā cōpendii trāsiuit chusi.
Dauid aūt sedebat int̃ duas portas. Spe XX
culator uero qui erat in fastigio por
te sup murū eleuans oculos: uidit ho
minem solū currentē. & exclamans
indicauit regi. Dixitq; rex. Si solus ē
bonus est nuncius in ore eius. P̄gente
aūt illo & accedente p̄pi. uidit specu
lator hoīem alterū currentē. & uocife
rans in culmine. ait. Apparet m̄ alter
homo: currens solus. Dixitq; rex. Et
iste bonus est nuncius. Speculator aūt
ꝯtēplor ait. cursū p̄oris: q̄si cursum
achimaas filii sadoch. Et ait rex. Vir
bonus est. & nunciū portans bonū uenit.
Clamans aūt achimaas: dixit ad regem.
Salue rex. Et adorans regem corā eo
p̄nus in t̃ram: ait. Benedictus dn̄s de
tuus qui ꝯclusit homines qui leua
uerūt manus suas ꝯ dn̄m meū regē.
Et ait rex. Est ne pax puero absalō:
Dixitq; achimaas. Vidi tumultum
magnū cū mitteret ioab s̄uus tuus
o rex me s̄uū tuū. Nescio aliud. Ad
q̄ rex. Transi ait. & sta hic. Cūq; ille
transisset et staret apparuit chusi:
Et ueniens ait. Bonū apporto nunciū
dn̄e mi rex. Iudicauit enī p te dn̄s
hodie. de manu om̄iū qui surrexerūt
ꝯ te. Dixit aūt rex ad chusi. Est ne

pax puero absalon? Cui respondit chusi.
fiant inimici sicut puer inimici domini mei
regis: et universi qui consurgunt adversum
eum in malum. Contristatus itaque rex
ascendit cenaculum porte et flevit. et sic
loquebatur vadens. Fili mi absalon. ab
salon fili mi. Quis michi tribuat ut
ego moriar pro te. Absalon fili mi. fi
li mi absalon.
XIX Nuntiatum est autem ioab quod rex fleret
et lugeret filium suum: et versa est vic
toria in die illa in luctum omni populo.
Audivit enim populus in die illa dici.
Dolet rex super filio suo. Et declinavit
populus in die illa ingredi civitatem.
quomodo declinare solet populus versus et fu
giens de prelio. Porro rex operuit ca
put suum. et clamabat voce magna.
Fili mi absalon. absalon fili mi.
Ingressus ergo ioab ad regem in domum:
dixit. Confudisti hodie vultus omnium
servorum tuorum: qui salvam fecerunt animam
tuam. et animam filiorum tuorum et filiarum
tuarum. et animam uxorum tuarum. et animam con
cubinarum tuarum. Diligis odientes te.
et odio habes diligentes te. Et ostendi
sti hodie quia non curas de ducibus tuis.
et de servis tuis. Et vere cognovi modo:
quia si absalon viveret. et nos omnes occubu
issemus: tunc placeret tibi. Nunc igitur
surge et procede. et loquens satisfac servis
tuis. Iuro enim tibi per dominum. quod si non exieris
ne unus quidem remansurus sit tecum
nocte hac. Et peius erit hoc tibi quam omnia
mala que venerunt super te. ab adolescen
tia tua usque in presens. Surrexit ergo rex
et sedit in porta. Et omni populo nunti
atum est quod rex sederet in porta. Venit
que universa multitudo coram rege. Is
rahel autem: fugit in tabernacula sua.
Omnisque populus certabat in cunctis
tribubus israel dicens. Rex liberavit nos
de manu inimicorum nostrorum. Ipse salva
vit nos de manu philistinorum. Et nunc
fugit de terra propter absalon. Absalon autem
quem unximus super nos regem: mortuus
est in bello. Usquequo siletis et non re
ducitis regem? Et consilium totius israel
venit ad regem. Rex vero david mi

sit ad sadoch et abiathar sacerdotes
dicens. Loquimini ad maiores na
tu iuda: dicentes. Cur venitis novis
simi ad reducendum regem in domum su
am? Sermo autem omnis israel pervenerat
ad regem: ut reducerent eum in domum
eius. quia dixerat rex. Hec dicetis ad
populum. Fratres mei vos. os meum et caro m
vos. Quare novissimi reducitis re
gem? Et amase dicite. Nonne os m
es et caro mea? Hec faciat michi deus et hec
addat. si non magister militie fu
coram me omni tempore pro ioab. Et i
navit cor omnium virorum de iuda:
quasi viri unius. Miseruntque ad regem di
Revertere tu et omnes servi tui. Et rever
est rex et venit usque ad iordanem. Et
omnis iuda venit in galgala. ut oc
curreret regi et traduceret eum io
danem. Festinavit autem semei filius ge
ra filii gemini de bahurim. et descen
dit cum viris iuda in occursum regis
david. cum mille viris de beniamin. et si
ba puer de domo saul. et quindecim filii
eius ac viginti servi erant cum eo. Et ir
rumpentes iordanem ante regem transie
runt vada: ut traducerent domum regis. et
facerent iuxta iussionem eius. Semei
autem filius gera prostratus coram rege
cum transisset iordanem: dixit ad eum. Ne
reputes michi domine mi iniquitatem. ne
memineris iniuriarum servi tui. in die
qua egressus es domine mi rex de ierusalem.
neque ponas rex in corde tuo. Agnosco
enim servus tuus peccatum meum. et id
circo hodie veni primus de omni domo ioseph.
descendique in occursum domini mei
Respondens vero abysai filius sarvie
dixit. Numquid pro hiis verbis non occide
semei. qui maledixit christo domini? Et ait
david. Quid michi et vobis filii sarvie.
Cur efficimini michi hodie in sathan?
Ergo ne interficietur hodie vir in is
rahel? An ignoratis hodie me factum re
gem super israel? Et ait rex semei. Non
morieris. Iuravitque ei. Miphibo
seth quoque filius saul descendit
in occursum regis. illotis pedibus
intonsa barba. vestesque suas non la

uerat. a die qua egressus fuerat
rex usque ad diem reversionis eius in pa
ce. Cumque ierusalem occurrisset regi, di
xit ei rex. Quare non venisti mecum miphi
boseth? Qui respondens ait. Domine mi
rex: Servus meus contempsit me. Dixi
que ego famulus tuus, ut sterneret
michi asinum, et ascendens abirem cum rege.
Claudus enim sum servus tuus. Insuper
et accusavit me servum tuum ad te dominum
meum regem. Tu autem domine mi rex sic
ut angelus dei es, fac quod placitum est tibi.
Neque enim fuit domus patris mei nisi morti
obnoxia domino meo regi. Tu autem posu
isti me servum tuum inter convivas mense tue.
Quid ergo habeo iuste querele, aut quid
possum ultra vociferari ad regem? Ait
autem ei rex. Quid ultra loqueris? Firmum
est quod locutus sum, tu et siba dividite
possessiones. Responditque miphiboseth
regi. Etiam cuncta accipiat postquam reve
rsus est dominus meus rex pacifice in domum
suam. Berzellai quoque galaadites de
scendens de rogelim, traduxit regem
iordanem, paratus etiam ultra fluvium prose
qui eum. Erat autem berzellai galaadi
tes senex valde, id est octogenarius, et ipse
prebuit alimenta regi cum moraretur in ca
stris. Fuit quippe vir dives nimis.
Dixit itaque rex ad berzellai. Veni mecum
ut requiescas securus mecum in ierusalem.
Et ait berzellai ad regem. Quot sunt dies
annorum vite mee ut ascendam cum re
ge ierusalem? Octogenarius sum hodie. Num
quid vigent sensus mei ad discernendum
suave aut amarum, aut delectare potest
servum tuum cibus et potus, vel audire ultra
possum vocem cantorum atque cantatricum?
Quare servus tuus sit oneri domino meo regi?
Paululum procedam famulus tuus ab
iordane tecum. Nec indigeo hac vicissi
tudine. Sed obsecro ut revertar servus
tuus, et moriar in civitate mea, et sepe
liar iuxta sepulchrum patris mei et ma
tris mee. Est autem servus tuus chama
am, ipse vadat tecum domine mi rex, et fac
ei quod bonum tibi videtur. Dixit itaque
ei rex. Mecum transeat chamaam, et ego
faciam ei quicquid tibi placuerit, et omne

quod petieris a me impetrabis. Cumque transisset
universus populus et rex iordanem, restitit. et
osculatus est berzellai: et benedixit ei.
Et ille reversus est in locum suum. Transiuit
ergo rex in galgalam, et chamaam cum
eo. Omnis autem populus iuda traduxerat re
gem, et media tantum pars affuerat de populo
israel. Itaque omnes viri israel concurrentes
ad regem dixerunt ei. Quare te furati sunt fratres
nostri viri iuda, et traduxerunt regem et domum eius
iordanem omnesque viros david cum eo. Et respondit
omnis vir iuda ad viros israel. Quia michi pro
pior est rex. Cur irasceris super hac re? Num
quid comedimus aliquid ex rege aut munera
nobis data sunt? Et respondit vir israel ad vi
ros iuda, et ait. Decem partibus maior
ego sum apud regem. Magisque ad me pertinet
david quam ad te. Cur michi fecisti in
iuriam, et non michi nuntiatum est priori ut redu
cerem regem meum? Duriter autem responderunt
viri iuda viris israel.

XX

Accidit quoque ut ibi esset vir belial nomine
siba filius bochri, vir gemineus. et
cecinit buccina, et ait. Non est nobis
pars in david. neque hereditas in fi
lio ysai. Revertere in tabernacula tua vir
israel. Et separatus est omnis israel a david, secu
tusque est syba filium bochri. Viri autem iuda
adheserunt regi suo, ab iordane usque ad
ierusalem. Cumque venisset rex in domum suam in
ierusalem, tulit decem mulieres concubinas
suas, quas dereliquerat ad custodiendam do
mum, et tradidit eas in custodiam alimenta
eis prebens. Et non est ingressus ad eas. sed e
rant clause usque ad diem mortis sue
in viduitate viventes. Dixit autem rex
amase. Convoca michi omnes viros iuda in
diem tertium, et tu adesto presens. Abiit ergo
amasa ut convocaret iudam, et moratus
est extra placitum quod ei constituerat rex.
Ait autem david ad abysai. Nunc magis afflic
turus est nos syba filius bochri quam
absalon. Tolle igitur servos domini tui, et persequere
eum: ne forte inveniat civitates muni
tas et effugiat nos. Egressi sunt ergo cum eo
viri ioab. cheleti quoque et pheleti, et
omnes robusti exierunt de ierusalem: ad perse
quendum syba filium bochri. Cumque illi essent
iuxta lapidem grandem qui est in gabaon:

7 amasa ueniens occurrit eis. Porro io
ab uestitus erat tunica stricta ad men
suram habitus sui. et desuper accinctus gladio
dependente usque ad ylia in uagina: qui
fabrefactus leui motu egredi poterat et
percutere. Dixit itaque ioab ad amasam. Sal
ue mi frater. Et tenuit manu dextera mentum
amase. quasi osculans eum. Porro amasa
non obseruauit gladium quem habebat ioab.
Qui percussit eum in latere. et effudit in
testina eius in terram. et mortuus est. nec se
cundum uulnus apposuit. Ioab autem et aby
sai frater eius persecuti sunt sybam filium bo
chri. Interea quidam uiri cum uidissent et
stetissent iuxta cadauer amase. de sociis
ioab. dixerunt. Ecce qui esse uoluit pro ioab
comes dauid. Amasa autem conspersus san
guine. iacebat in media uia. Uidit hoc
quidam uir. quod subsisteret omnis populus ad
uidendum eum. et amouit amasam
de uia in agrum. operuitque eum uestimento.
ne subsisterent transeuntes propter eum.
Amoto ergo illo de uia: transibat omnis
uir sequens ioab. ad persequendum sybam
filium bochri. Porro ille transierat per
omnes tribus israel usque in abela. et in bethma
cha. omnesque uiri electi congregati fuerant
ad eum. Uenerunt itaque et obpugnabant
eum in abela. et in bethmacha. et circumde
derunt munitionibus ciuitatem. et obsessa
est urbs. Omnis autem turba que erat cum ioab
moliebatur destruere muros. Et ex
clamauit mulier sapiens de ciuitate. Au
dite. audite. Dicite ioab. Appropinqua huc.
et loquar tecum. Qui cum accessisset ad eam: a
it illi. Tu es ioab? Et ille respondit. Ego. Ad
quem sic locuta est. Audi sermones an
cille tue. Qui respondit. Audio. Rursumque il
la. Sermo inquit dicebatur in ueteri prouerbio.
Qui interrogant interrogent in abela. Et sic per
ficiebant. Nonne ego sum que respondeo ueri
tatem in israel. et tu queris subuertere ciuita
tem et euertere matrem ciuitatum in israel.
Quare precipitas hereditatem domini? Respondens io
ab. ait. Absit. absit hoc a me. Non pre
cipito neque demolior. Non se sic habet res.
sed homo de monte effraim syba filius bochri
cognomine leuauit manum suam contra regem
dauid. Tradite illum solum. et recedemus
a ciuitate. Et ait mulier ad ioab. Ec
ce caput eius mittetur ad te per murum. Ingres
sa est ergo ad omnem populum. et locuta est eis
prudenter. Qui abscisum caput sybe filii bochri
proiecerunt ad ioab. Et ille cecinit tuba
et recesserunt ab urbe: unusquisque in taber
nacula sua. Ioab autem reuersus est ierusalem
ad regem. Fuit ergo ioab super omnem exer
citum israel. Banaias autem filius ioiade
super cerethеos et pheletheos: aduram uero super
tributa. Porro iosaphat filius ahilud
a commentariis. Syba autem scriba. Sa
doc uero et abiathar sacerdotes. Hyra autem
iairites. erat sacerdos dauid.

Facta est quoque fames in diebus da
uid tribus annis iugiter: et consuluit da
uid oraculum domini. Dixitque dominus. Propter sa
ul et domum sanguinum, quia occidit gabao
nitas. Uocatis ergo gabaonitis: rex dixit
ad eos. Porro gabaonite non erant de filiis
israel. sed reliquie amorreorum. Filii quo
que israel iurauerant eis. ne perimerent eos.
Et uoluit saul percutere eos zelo: qua
si pro filiis israel et iuda. Dixit ergo dauid
ad gabaonitas. Quid faciam uobis? et quod
erit uestri piaculum. ut benedicatis heredi
tati domini. Dixeruntque ei gabaonite. Non est
nobis super auro et argento questio. sed contra
saul et contra domum eius. neque uolumus
ut interficiatur homo de israel. Ad quos
ait rex. Quid ergo uultis ut faciam uobis?
Qui dixerunt regi. Uirum qui attriuit
nos et oppressit inique. ita delere debemus
ut ne unus quidem residuus sit de stir
pe eius in cunctis finibus israel. Den
tur septem uiri nobis de filiis eius. ut
crucifigamus eos domino in gabaa saul.
electi domini. Et ait rex. Ego dabo.
Pepercitque rex miphiboseth filio iona
than filii saul: propter iusiurandum domini quod
fuerat inter dauid. et inter ionathan filium
saul. Tulit ergo rex duos filios res
pha filie haia. quos peperit saul armo
ni et miphiboseth. et quinque filios michol
filie saul quos genuerat adrieli
filio berzellai. qui fuit de molathi.
et dedit eos in manus gabaonitarum.
et crucifixerunt eos in monte coram
domino. Et ceciderunt hii .vii. simul occisi

diebus messis primis incipiente messione
ordei. Tollens autem respha filia haia
cilicium substravit sibi supra petram ab ini
tio messis donec stillaret aqua super eos
de celo: et non dimisit aves lacerare eos per
diem, neque bestias per noctem. Et nuntiata
sunt david que fecerat respha filia
haia concubina saul. Et abiit david
et tulit ossa saul et ossa ionathan fi
lii eius a viris iabes galaad qui furati
fuerant ea de platea bethsan in qua
suspenderant eos philistiim, cum inter
fecissent saul in gelboe. Et asportavit
inde ossa saul et ossa ionathan filii eius.
Et colligentes ossa eorum qui affixi fu
erant sepelierunt ea cum ossibus saul et io
nathan filii eius in terra beniamin in
latere sepulcri cis patris eius. Feceruntque
omnia que preceperat rex, et repropitiatus
est deus per hec terre. Factum est autem rursum pre
lium philistinorum adversum israel, et descendit
david et servi eius cum eo, et pugnabant contra
philistiim. Deficiente autem david, Iesbi
nob qui fuit de genere arapha cuius fer
rum haste trecentas uncias appende
bat, et accinctus erat ense novo: ni
sus est percutere david. Presidioque fuit
ei abisai filius sarvie, et percussum phi
listeum interfecit. Tunc iuraverunt viri
david dicentes. Iam non egredieris nobiscum
in bellum, ne extinguas lucernam israel. Se
cundum quoque fuit bellum in gob contra phi
listeos. Tunc percussit sobachai de usathi
sephi de stirpe arapha: de genere gigan
tum. Tertium quoque fuit bellum in gob
contra philisteos. in quo percussit adeoda
tus filius saltus polimitarius bethee
lemites fratrem goliath gethei: cuius ha
stile haste erat quasi liciatorium texentium.
Quartum bellum fuit in geth, in quo fuit
vir excelsus, qui senos in manibus et
pedibus habebat digitos, id est viginti
quatuor, et erat de origine arapha, et blas
phemavit israel. Percussit autem eum iona
thas filius semaa fratris david. Hii quatuor
nati sunt de arapha in geth: et cecide
runt in manu david et servorum eius.
XXII Locutus est autem david domino verba carmi
nis huius in die qua liberavit eum dominus
de manu omnium inimicorum suorum, et de ma
nu saul, et ait. Dominus petra mea et robur
meum et salvator meus. Deus meus fortis meus,
et sperabo in eum. Scutum meum et cornu salu
tis mee: elevator meus et refugium meum.
salvator meus de iniquitate liberabis me. Lau
dabilem invocabo dominum: et ab inimicis
meis salvus ero. Quia circumdederunt me
contritiones mortis: torrentes belial ter
ruerunt me. Funes inferni circumdederunt me.
prevenerunt me laquei mortis. In tribula
tione mea invocabo dominum: et ad deum
meum clamabo. Et exaudivit de templo
sancto suo vocem meam, et clamor meus veniet
et ad aures eius. Commota est et contre
muit terra. fundamenta montium concus
sa sunt et conquassata: quoniam iratus est eis deus.
Ascendit fumus de naribus eius, et i
gnis de ore eius vorabit. carbones in
censi sunt ab eo. Et inclinavit celos et de
scendit. et caligo sub pedibus eius. Et a
scendit super cherubin et volavit. et lap
sus est super pennas ventorum. Posuit
tenebras in circuitu suo latibulum.
cribrans aquas de nubibus celorum. Pre
fulgore in conspectu eius succense sunt
carbones ignis. Tonabit de celo dominus.
et excelsus dabit vocem suam. Misit sa
gittas suas et dissipavit eos: fulgura
et consumpsit eos. Et apparuerunt effusiones
maris: et revelata sunt fundamenta
orbis: ab increpatione domini: ab increpa
tione spiritus furoris eius. Misit de excelso
et assumpsit me: et extraxit me de
aquis multis. Liberavit me ab inimi
co meo potentissimo, et ab his qui ode
rant me: quoniam robustiores me erant.
Prevenit me in die afflictionis mee.
et factus est dominus firmamentum meum. Et e
duxit me in latitudinem. Liberavit
me: quia placuit ei. Retribuet michi dominus
secundum iustitiam meam. et secundum munditiam ma
nuum mearum reddet michi: quia custodivi
vias domini, et non egi impie a deo meo. Omni
a enim iudicia eius in conspectu meo. et
precepta eius non amovi a me. Et ero per
fectus cum eo: et custodiam me ab iniqui
tate mea. Et restituet michi dominus secundum iu
stitiam meam. et secundum munditiam manu

ū meaȝ in cōspectu oculoꝝ suoꝝ. Cū
sc̄o sc̄s eris. et cum robusto pfect᷒. Et
cū electo electus eris. et cū puerso pu
teris. Et ppl'm paupē saluū facies.
oculisq; tuis excelsos humiliab. Qa
tu lucerna mea dn̄e. et dn̄e illumina tene
bras meas. In te enī curram accinctus.
in dō meo transiliā murū. Ds inma
culata uia eius. eloquiū dn̄i igne exa
minatū. scutū est omniū sperantiū in
se. Quis est ds p̄t dn̄m. et quis fortis
p̄t dm̄ nr̄m. Ds qui accinxit me
fortitudine. et complanauit pfectā
uiā meā. Coequans pedes meos ce
uis. et sup excelsa mea statuens me. Do
cens manus meas ad pliū. et cōpo
nens qi arcū ereū brachia mea. De
disti m̄ clipeū salutis tue. et mansue
tudo mea multiplicauit me. Dilatab
gressus meos subtus me. et n̄ deficient
tali mei. Psequar inimicos meos et
cōteram. et nō reuertar donec cōsumā
eos. Consumā eos et confringam:
ut n̄ consurgant. cadent sub pedi
bz meis. Accinxisti me fortitudīe
ad pliū. incuruasti resistentes mi
chi subtus me. Inimicos meos dedi
sti m̄ dorsū: odientes me. et disꝑdā
eos. Clamabūt et n̄ erit qui saluet.
ad dn̄m. et n̄ exaudiet eos. Delebo eos
ut puluerem t̄re. qi lutū platearū
cōminuā eos atq; compingā. Sal
uab me a cōtradictioīb; ppli mei. cu
stodies me in cap̄ gentium. Ppls
quē ignoro seruiet michi. filii alieni
resistent michi. auditu auris obe
dient m̄. Filii alieni defluxerūt.
et cōtrahentur in angustiis suis. Vi
uit dn̄s et benedictus ds m̄s. et ex
altetur ds fortis salutis mee. Ds
qui das uindictas m̄. et deiecisti pplos
sub me. qui educis me ab inimicis
meis. et a resistentib; m̄ eleuas me.
a uiro iniquo liberab me. Ppterea cō
fitebor tibi in gentib; dn̄e. et nōi tuo
cantabo. Magnificans salutes re
gis sui. et faciens mīa x̄po suo
dd. et semini eius usq; in sempiternū.
XXIII Hec aut̄ sūt uba nouissima q̄ dix

cit filius ysai. dixit uir cui cōstitutū
est de x̄po dei iacob. egregius psalt
isrl'. Sp̄s dn̄i locutus est p me. et s
mo eius p linguā meā. Dixit. D
isrl' m̄ locutus est. fortis isrl' dn̄
tor hominū. iustus. dn̄ator in timo
dei. Sicut lux aurore oriente sole
mane absq; nubib; rutilat. et sic
pluuiis germinat herba de ter
Nec tanta est domus mea apd̄ d
ut pactū eternū iniret mecū. firm
in omnib; atq; munitū. Cuncta e
salus mea. et omnis uoluntas. ne
q; quicq̄ ex ea qd̄ nō germinet. Pre
uaricatores aut̄ qi spine euellentur
uisi: que nō tolluntur manib;.
quis tangere eas uoluerit. arma
ferro et ligno lanceato. igneq; s
cense cōburentur usq; ad nichilum.
Hec nōa fortiū dauid. Dauid sed
in cathedra sapientissimus. princep
int̄ tres. Ipse est qi tenuit ligni ue
micülus. qui octingentos int̄fecit
impetu uno. Post hūc eleazar fil
patrui eius ahohi inter tres fort
qui erant cū dauid. qn̄ exprobrauer
philistiim et cōgregati sunt illuc
pliū. Cumq; ascendissent uiri isr
ipse stetit. et pcussit philisteos. donec
deficeret manus eius. et obrigesceret
cum gladio. Fecitq; dn̄s salutē mag
i die illa. et ppls qui fugerat re
sus ē ad cesoꝝ spolia detrahenda.
post hūc semma filius agge de a
ri. Et cōgregati sūt philistiim i
tioē. Erat quippe ibi ager ple
lente. Cūq; fugisset pp̄s a facie p
stiim: stetit ille in medio agri.
ituit ē eū. Pcussitq; philisteos. fec
dn̄s salutem magnā. Nec n̄ et an
descenderant tres qui erant principes
int̄ triginta. et uenerant tp̄r mes
sis ad dauid in speluncā odollā. C
stra aut̄ philistinoꝝ erant posit
in ualle gigantū. et dauid erat i p
sidio. Porro statio philistinorū
erat in bethleem. Desiderauit g dau
aquam de lacu. et ait. Siqs m̄ da
potū aque de cisterna. q̄ ē in beth

uite portam. Irruperunt igitur tres fortes
castra philistinorum: et hauserunt aquam
de cisterna bethleem que erat iuxta
portam: et attulerunt ad dauid. At il
le noluit bibere. sed libauit eam domino di
cens. Propicius sit michi dominus. ne faciam
hoc. Num sanguinem hominum istorum qui
profecti sunt. et animarum periculum bibam?
Noluit ergo bibere. Hec fecerunt tres
robustissimi. Abisai quoque frater ioab
filius sarue. princeps erat de tribus.
Ipse est qui leuauit hastam suam contra trecen
tos. quos interfecit. nominatus in tribus: et
inter tres nobilior. eratque eorum princeps.
sed usque ad tres primos non peruenerat.
Et banaias filius ioiade uiri fortissimi
magnorum operum. de capseel. ipse percussit
duos leones moab. et ipse descendit et per
cussit leonem in media cisterna in die
niuis. Ipse quoque interfecit uirum e
gyptium uirum dignum spectaculo. haben
tem in manu hastam. Itaque cum descen
disset ad eum in uirga. ui extorsit hastam
de manu egyptii. et interfecit eum hasta su
a. Hec fecit banaias filius ioiade. et
ipse nominatus inter tres robustos. qui erant
inter triginta nobiliores. Verumtamen
usque ad tres non peruenerat. Fecitque eum
auricularium a secreto sibi dauid. Asa
hel frater ioab inter triginta. Eleanan filius
patrui eius. de bethleem. Semma de a
rari. Helsaca de arodi. Helas de phal
ti. Hira filius acches. de thecua. Abie
zer de anathoth. Mobonnai. de u
sathi. Selmon. acchohites. Matharai
nethophatites. Heled: filius baana et
ipse nethophatites. Ythai. filius rab
bai. de gebeheth filiorum beniamin.
Banaia. faratonites. Heddai. de tor
rente gaas. Abialbon: arabathites.
Azmaueth: de beroni. Eliaba. de sa
laboni. Filii iasen. ionathan. znara.
Sema: de horodi. Hiam filius sarar.
arorites. Heliphelech filius aasbai.
filii maachati. Heliam: filius achito
phel: gilonites. Esrai: de carmelo.
Pharai: de arbi. Igaal filius nathan.
de soba. Bonni: de gaddi. Selec. de
amoni. Naarai: berothites. armi
ger ioab filii sarue. Hira gethrites.
Gareb: et ipse gethrites. Vrias etheus.
Omnes triginta septem.

XXIIII

Et addidit furor domini irasci contra israel:
commouitque dauid in eis dicentem.
Vade numera israel et iudam. Dixitque rex ad
ioab principem exercitus sui. Perambula
omnes tribus israel. a dan usque bersabee. et
numerate populum: ut sciam numerum eius. Dixit
que ioab regi. Adaugeat dominus deus tuus
ad populum tuum quantus nunc est. iterumque cen
tuplicet in conspectu domini mei regis. Sed
quid sibi dominus meus rex uult in re huius
cemodi. Obtinuit autem sermo regis. uer
ba ioab et principum exercitus. Egressusque est
ioab. et principes militum a facie regis. ut
numerarent populum israel. Cumque pertransissent
iordanem: uenerunt in aroer. ad dexteram
urbis que est in ualle gad. et per iazer
transierunt in galaad. et in terram inferi
orem hodsi. Et uenerunt in dan siluestri
a. Circumeuntesque iuxta sydonem: tran
sierunt prope menia tyri: Et omnem terram eue
i et chananei. Veneruntque ad meridiem iuda
in bersabee. Et lustrata uniuersa terra:
affuerunt post nouem menses et uiginti dies
in ierusalem. Dedit ergo ioab numerum descripti
onis populi regi: et inuenta sunt de israel oc
tingenta milia uirorum fortium qui edu
cerent gladium. et de iuda. quingenta mi
lia pugnatorum. Percussit autem cor dauid eum.
postquam numeratus est populus. Et dixit dauid ad
dominum. Peccaui ualde in hoc facto. sed precor
domine ut transferas iniquitatem serui tui.
quia stulte egi nimis. Surrexit itaque dauid
mane. Et sermo domini factus est ad gad prophe
tam et uidentem dauid dicens. Vade et loquere
ad dauid. Hec dicit dominus. Trium tibi datur optio.
Elige unum quod uolueris ex his: ut fa
ciam tibi. Cumque uenisset gad ad dauid. nun
tiauit ei dicens. Aut. vii. annis ueniet
tibi fames in terra tua. Aut tribus mensi
bus fugies aduersarios tuos. et illi te persequen
tur. aut certe tribus diebus erit pestilen
tia in terra tua. Nunc ergo delibera et uide
quid respondeam ei qui me misit sermonem. Di
xit autem dauid ad gad. Coartor undique
nimis. Sed melius est ut incidam in ma
nus domini. multe enim miserationes eius sunt: quam in manus

XXIIII

hominis. Immisitque dominus pestilentiam in israel de mane usque ad tempus constitutum. et mortui sunt ex populo a dan usque bersabee septuaginta milia virorum. Cumque extendisset manum suam angelus domini super ierusalem ut disperderet eam: misertus est dominus super afflictionem. et ait angelo percutienti populum. Sufficit nunc: contine manum tuam. Erat autem angelus domini iuxta aream areuna iebusei. Dixitque david ad dominum: cum vidisset angelum cedentem populum. Ego sum qui peccavi. ego inique egi. Isti qui oves sunt quid fecerunt. Vertatur obsecro manus tua contra me et contra domum patris mei. Venit autem gad ad david in die illa. et dixit ei. Ascende et constitue domino altare. in area areuna iebusei. Et ascendit david iuxta sermonem gad. quem preceperat ei dominus. Conspiciensque areuna. animadvertit regem et servos eius transire ad se. Et egressus adoravit regem prono vultu in terram. et ait. Quid cause est ut veniat dominus meus rex ad servum suum? Cui david ait. Ut emam a te aream. et edificem altare domino. et cesset interfectio que grassatur in populo. Et ait areuna ad david. Accipiat et offerat dominus meus rex. sicut ei placet. Habes boves in holocaustum. et plaustrum. et iuga boum in usum lignorum. Omnia dedit areuna regi. Dixitque areuna ad regem. Dominus deus tuus suscipiat votum tuum. Cui respondit rex. et ait. Nequaquam ut vis. sed emam pretio a te. et non offeram domino deo meo holocausta gratuita. Emit ergo david aream. et boves. argenti siclis .l. Et edificavit ibi altare domino david: et obtulit holocausta et pacifica. Et repropitiatus est dominus terre. et cohibita est plaga ab israel. Ex. l. ij.

In. lib. regum. iii.

I

Et rex david senuerat. habebatque etatis plurimos dies. Cumque operiretur vestibus non calefiebat. Dixerunt ergo ei servi sui. Queramus domino nostro regi adolescentulam virginem: et stet coram rege. et foveat eum. Dormiatque in sinu suo. et calefaciat dominum nostrum regem. Quesierunt igitur adolescentulam speciosam in omnibus finibus israel. et invenerunt abisag sunamitem. et adduxerunt eam ad regem. Erat autem puella pulchra nimis. Dormiebatque cum rege. et ministrabat ei. Rex vero non cognovit eam. Adonias autem filius agith elevabatur dicens. Ego regnabo. Fecitque sibi currum et equites. et quinquaginta viros qui ante eum currerent. Nec corripuit eum pater suus aliquando dicens. Quare hoc fecisti? Erat autem et ipse pulcher valde. secundus natu post absalon. et sermo eius cum ioab filio sarvie. et cum abiathar sacerdote. qui adiuvabant partes adonie. Sadoch vero sacerdos. et banaias filius ioiade. et nathan propheta. et semei et cherethi et phelethi. et robur exercitus david non erat cum adonia. Immolatis ergo adonias arietibus et vitulis et universis pinguibus iuxta lapidem zoheleth qui erat vicinus fonti rogel: vocavit universos fratres suos filios regis. et omnes viros iuda servos regis. Nathan autem prophetam et banaiam. et robustos quosque. et salomonem fratrem suum non vocavit. Dixit itaque nathan ad bethsabee matrem salomonis. Num audisti quod regnaverit adonias filius agith. et dominus noster david hoc ignorat? Nunc ergo veni et accipe consilium a me. et salva animam tuam filiique tui salomonis. Vade et ingredere ad regem david. et dic ei. Nonne tu domine mi rex iurasti mihi ancille tue dicens. quod salomon filius tuus regnabit post me. et ipse sedebit in solio meo? Quare ergo regnabit adonias? Et adhuc ibi te loquente cum rege. ego veniam post te. et complebo sermones tuos. Ingressa est itaque bethsabee ad regem in cubiculum. Rex autem david senuerat nimis. et abisag sunamitis ministrabat ei. Inclinavit se bethsabee. et adoravit regem. Ad quam rex ait. Quid tibi vis? Que respondens ait. Domine mi rex. Tu iurasti per dominum deum tuum ancille tue. Salomon filius tuus regnabit post me. et ipse sedebit in solio meo. et ecce nunc adonias regnavit. te domine mi rex ignorante. Ma

tur boves et pinguia quaeque. arietes pluri
mos: et vocavit omnes filios regis. et abi
athar quoque sacerdotem et ioab principem
militie. salomonem autem servum tuum non vo
cavit. Verumtamen domine mi rex in te o
culi respiciunt totius israel. ut indices
eis quis sedere debeat domine mi rex in so
lio tuo post te. Eritque cum dormierit
dominus meus rex cum patribus suis. erimus ego
et filius meus salomon peccatores. Ad
huc illa loquente cum rege: nathan pro
pheta venit. Et nuntiaverunt regi:
dicentes. Adest nathan propheta. Cumque
ingressus esset in conspectu regis et adorasset eum
pronus in terram: dixit nathan. Domine mi rex
tu dixisti adonias regnet post me et ipse se
deat super thronum meum? Quia descendit
hodie et immolavit boves et pinguia.
arietes plurimos. et vocavit universos
filios regis. et principes exercitus. abiath
ar quoque sacerdotem. Illisque vescenti
bus et bibentibus coram eo. et dicentibus vi
vat rex adonias. me servum tuum et sadoch
sacerdotem. et banaiam filium ioiade et sa
lomonem filium tuum non vocavit. Numquid
a domino meo rege exivit hoc verbum, et non
indicasti servo tuo qui sessurus esset
super thronum domini mei regis post eum. Et re
spondit rex david dicens. Vocate ad
me bersabee. Que cum fuisset ingressa
coram rege et stetisset ante eum. iuravit
rex et ait. Vivit dominus qui eruit animam me
am de omni angustia. quia sicut iuravi tibi
per dominum deum israel dicens. Salomon filius tuus
regnabit post me. et ipse sedebit super
solium meum pro me. sic faciam hodie. Sub
missoque bersabee in terram vultu ado
ravit regem: dicens. Vivat dominus
meus rex in eternum. Dixitque rex david mihi voca
te mihi sadoch sacerdotem. et nathan pro
phetam. et banaiam filium ioiade. Qui
cum ingressi fuissent coram rege: dixit ad
eos. Tollite vobiscum servos domini vestri
et imponite salomonem filium meum super
mulam meam. et ducite eum in gyon. et un
gat eum ibi sadoch sacerdos et nathan
propheta in regem super israel. et canetis bu
cina atque dicetis. Vivat rex salomon.
Et ascendetis post eum. et veniet et se
debit super solium meum. et ipse regnabit
pro me. Illique precipiam ut sit dux super israel,
et super iudam. Et respondit banaias fili
us ioiade regi: dicens. Amen. Sic loquatur dominus
deus domini mei regis. Quomodo fuit dominus
cum domino meo rege. sic sit cum salomone.
et sublimius faciat solium eius a solio
domini mei regis david. Descendit ergo
sadoch sacerdos. et nathan propheta. et ba
naias filius ioiade. et cerethi. et phele
thi. et imposuerunt salomonem super mulam
regis david. et adduxerunt eum in gion.
Sumpsitque sadoch sacerdos cornu
olei de tabernaculo. et unxit salomonem.
Et cecinerunt bucina: et dixit omnis populus.
Vivat rex salomon. Et ascendit uni
versa multitudo post eum. et populus canenti
um tybiis. et letantium gaudio magno.
et insonuit terra a clamore eorum. Au
divit autem adonias. et omnes qui invita
ti fuerant ab eo. Iamque convivium fini
tum erat. Sed et ioab audita voce tu
be ait. Quid sibi vult clamor ci
vitatis tumultuantis? Adhuc illo
loquente ionathan filius abiathar sa
cerdotis venit. Cui dixit adonias. Ingre
dere quia vir fortis es. et bona annuntians. Re
spondit que ionathas adonie. Nequaquam.
Dominus enim noster rex david regem constituit
salomonem. Misitque cum eo sadoch sacerdo
tem et nathan prophetam. et banaiam filium
ioiade. et cerethi et phelethi. et imposuerunt
eum super mulam regis. Unxeruntque eum
sadoch sacerdos et nathan propheta regem
in gion. Et ascenderunt inde letantes et in
sonuit civitas. Hec est vox quam audisti
s. Sed et salomon sedet super solium regni.
Et ingressi servi regis benedixerunt domino
nostro regi david dicentes. Amplificet
deus nomen salomonis super nomen tuum.
et magnificet thronum eius super thronum
tuum. Et adoravit rex deum in lectulo
suo: et insuper hec locutus est. Benedic
tus dominus deus israel. qui dedit hodie se
dentem in solio meo videntibus oculis
meis. Territi sunt ergo et surrexerunt
omnes qui invitati fuerant ab ado
nia. et ivit unusquisque in viam suam.
Adonias autem timens salomonem sur

rexit. et abiit in tabernaculum domini: et te-
nuit cornu altaris. Et nunciaverunt
salomoni dicentes. Ecce adonias timens
regem salomonem tenet cornu altaris di-
cens. Iuret michi hodie rex salomon
quod non interficiat servum suum gladio. Di-
xitque salomon. Si fuerit vir bonus non ca-
det ne unus quidem capillus eius in terram.
Sin autem malum inventum fuerit in eo,
morietur. Misit ergo rex salomon et eduxit
eum ab altari, et ingressus adoravit re-
gem salomonem. Dixitque ei salomon. Vade in
domum tuam.
II Appropinquaverunt autem dies david ut mo-
reretur, precepitque salomoni filio suo dicens.
Ecce ego ingredior viam universe terre.
Confortare et esto vir fortis. et observa
ut custodias mandata domini dei tui, et
ut ambules in viis eius, et custodias
cerimonias eius, et precepta eius et iudi-
cia et testimonia. sicut scriptum est in
lege moysi. ut intelligas universa que
facis. et quocumque te verteris, ut confir-
met dominus sermones suos quos locutus est de
me dicens. Si custodierint filii tui
vias meas. et ambulaverint coram
me in veritate in omni corde suo. et
in omni anima sua. non auferetur tibi vir
de solio israel. Tu quoque nosti que fecerit
michi ioab filius sarvie que fecerit du-
obus principibus exercitus israel. abner filio
ner, et amase filio gether. quos occidit
et effudit sanguinem belli in pace. et
posuit cruorem prelii in balteo suo qui
erat circa lumbos eius. et in calciamento suo quod
erat in pedibus eius. Facies ergo iuxta sapientiam
tuam. et non deduces caniciem eius pacifice
ad inferos. Sed et filiis berzellai galaa-
ditis reddes gratiam. eruntque comedentes in
mensa tua. Occurrerunt enim michi quando fugiebam
a facie absalon fratris tui. Habes quoque
apud te semei filium gera filii gemini de
bahurim. qui maledixit michi maledictione
pessima quando ibam ad castra. Sed quia de-
scendit michi in occursum cum transirem ior-
danem, et iuravi ei per dominum dicens. Non te
interficiam gladio, tu noli pati eum esse
innoxium. Vir autem sapiens es. et scies que
facies ei. deducesque canos eius cum san-
guine ad infernum. Dormivit igitur david
cum patribus suis. et sepultus est in civitate
david. Dies autem quibus regnavit david super
israel: xl. anni sunt, In hebron regnavit
vii. annis. in ierusalem. xxx. tribus. Salomon
autem sedit super thronum david patris sui.
et firmatum est regnum eius nimis. Et in-
gressus est adonias. filius aggith ad
bersabee matrem salomonis. Que dixit
Pacificusne ingressus tuus? Qui respondit
Pacificus. Addiditque. Sermo michi est ad
te. Cui ait. Loquere. Et ille. Tu inquit
nosti, quia meum erat regnum, et me pre-
fuerat omnis israel sibi in regem. sed
translatum est regnum. et factum est fratris mei. a do-
mino enim constitutum est ei. Nunc ergo
petitionem unam precor a te. ne confundas
faciem meam. Que dixit ad eum. Loquere.
Et ille ait. Precor ut dicas salomoni re-
gi. neque enim quicquam negare te potest. ut
det michi abisag sunamitem uxorem.
Et ait bersabee. Bene ego loquar
pro te regi. Venit ergo bersabee ad regem
salomonem. ut loqueretur ei pro adonia.
Et surrexit rex in occursum eius. adora-
vitque eam. et sedit super thronum suum. po-
situsque est thronus matri regis. que sedit
ad dexteram eius. Dixitque ei. Petitionem
unam parvulam ego deprecor a te. ne con-
fundas faciem meam. Dixitque ei rex. Pe-
te mater mi. Neque enim fas est ut avertam
faciem tuam. Que ait. Detur abisag
sunamitis adonie fratri tuo uxor. Res-
ponditque rex salomon. et dixit matri sue
postulas abisag sunamitem adonie?
Postula ei et regnum. Ipse est enim frater
meus maior me. et habet abiathar sacer-
dotem. et ioab filium sarvie. Iuravit itaque
rex salomon per dominum dicens. Hec faciat
michi deus et hec addat. quia contra animam suam lo-
cutus est adonias verbum hoc. Et nunc
vivit dominus qui firmavit me et collocavit
super solium david patris mei. et qui fecit michi
domum sicut locutus est. quia hodie occidetur
adonias. Misitque rex salomon per manum
banaie filii ioiade. qui interfecit eum
et mortuus est. Abiathar quoque sacerdo-
ti dixit rex. Vade in anathoth ad agrum
tuum. Et quidem vir mortis es. sed hodie

te non interficiam. quia portasti archam domini dei
coram david patre meo. et sustinuisti laborem
in omnibus in quibus laboravit pater meus. Ei-
iecit ergo salomon abiathar ut non esset sacer-
dos domini. ut impleretur sermo domini quem lo-
cutus est super domum heli in silo. Veni-
t autem nuncius ad salomonem quod ioab decli-
nasset post adoniam. et post salomonem non decli-
nasset. Fugit ergo ioab in tabernaculum domini.
et apprehendit cornu altaris. Nuntiatum-
que est regi salomoni quod fugisset ioab in ta-
bernaculum domini. et esset iuxta altare.
Misitque salomon banaiam filium ioiade.
dicens. Vade interfice eum. Et venit bana-
ias ad tabernaculum domini. et dixit ei. Hec dicit
rex. Egredere. Qui ait. Non egrediar.
sed hic moriar. Renuntiavit banaias
regi sermonem dicens. Hec locutus est
ioab. et hec respondit mihi. Dixitque ei rex. Fac
sicut locutus est. et interfice eum. et sepeli.
et amovebis sanguinem innocentem
qui effusus est a ioab a me. et a domo pa-
tris mei. Et reddet dominus sanguinem eius
super caput eius. quia interfecit duos viros iu-
stos melioresque se. et occidit eos gladio
patre meo david ignorante. Abner
filium ner principem militie israel. et amasam
filium iether principem exercitus iuda.
Et revertetur sanguis illorum in caput io-
ab. et in caput seminis eius in sempiternum.
David autem et semini eius et domui et thro-
no illius sit pax usque in eternum a domino. A-
scendit itaque banaias filius ioiade. et
aggressus eum interfecit. Sepultusque
est in domo sua in deserto. Et constituit
rex banaiam filium ioiade pro eo super
exercitum. et sadoch sacerdotem posuit
pro abiathar. Misit quoque rex et vocavit
semei. dixitque ei. Edifica tibi domum
in ierusalem. et habita ibi. et non egredieris
inde huc atque illuc. Quacumque autem die e-
gressus fueris. et transieris torrentem ce-
dron. scito te interficiendum. Sanguis
tuus erit super caput tuum. Dixitque semei re-
gi. Bonus sermo regis. Sicut locutus est
dominus meus rex. sic faciet servus tuus. Habi-
tavit itaque semei in ierusalem diebus mul-
tis. Factum est autem post annos tres. ut fugerent
servi semei ad achis filium maacha regem
geth. Nuntiatumque est semei quod servi e-
issent in geth. Et surrexit semei et stra-
vit asinum suum. ivitque in geth ad a-
chis ad requirendum servos suos. et addu-
xit eos de geth. Nuntiatum est autem salomoni
quod isset semei in geth de ierusalem. et re-
disset. et mittens vocavit eum. dixitque il-
li. Nonne testificatus sum tibi per dominum
et predixi tibi. Quacumque die egressus fueris
huc atque illuc. scito te esse moriturum.
et respondisti mihi. bonus sermo quem audivi.
Quare ergo non custodisti iusiurandum domini.
et preceptum quod preceperam tibi. Dixitque rex ad
semei. Tu nosti omne malum cuius
tibi conscium est cor tuum. quod fecisti david
patri meo. Reddidit dominus maliciam tuam in
caput tuum. Et rex salomon benedictus. et thro-
nus david erit stabilis coram domino us-
que in sempiternum. Iussit itaque rex banaie
filio ioiade. qui aggressus percussit
eum. et mortuus est.

III

Confirmatum est igitur in manu salomonis
regnum. et affinitate coniunctus est pharaoni
regi egypti. Accepit namque filiam
eius. et adduxit in civitatem david. do-
nec compleret edificans domum suam et
domum domini. et murum ierusalem per circuitum.
Attamen populus immolabat in excelsis.
Non enim edificatum erat templum nomini domini
usque in diem illum. Dilexit autem salomon
dominum ambulans in preceptis david patris
sui. excepto quod in excelsis immolabat
et accendebat thimiama. Abiit ita-
que salomon in gabaon ut immolaret
ibi. Illud quippe erat excelsum ma-
ximum. Mille hostias in holocaustum
obtulit salomon super altare illud in ga-
baon. Apparuit dominus salomoni per somnium
nocte dicens. Postula quod vis ut dem
tibi. Et ait salomon. Tu fecisti cum
servo tuo david patre meo misericordiam ma-
gnam. sicut ambulavit in conspectu tuo in
veritate et iustitia. et recto corde tecum.
Custodisti ei misericordiam tuam grandem. et dedi-
sti ei filium sedentem super thronum eius.
sicut est hodie. Et nunc domine deus. tu regna-
re fecisti servum tuum pro david patre meo.
Ego autem sum puer parvulus. et igno-
rans egressum et introitum meum. et servus

tuus in medio populi est quem elegisti, populi
infiniti, qui numerari et supputari non potest
pre multitudine. Dabis ergo servo tuo cor
docile, ut iudicare possit populum tuum,
et discernere inter malum et bonum. Quis enim
poterit iudicare populum istum, populum tuum hunc mul-
tum? Placuit ergo sermo coram domino quod Sa-
lomon rem huiuscemodi postulasset. Et
dixit deus Salomoni. Quia postulasti ver-
bum hoc, et non petisti tibi dies multos, nec
divitias, aut animas inimicorum tuorum, sed
postulasti tibi sapientiam ad discernendum
iudicium. Ecce feci tibi secundum sermones
tuos, et dedi tibi cor sapiens et intelligens,
in tantum ut nullus ante te similis tui fue-
rit, nec post te surrecturus sit. Sed
et hec que non postulasti dedi tibi, divitias
scilicet et gloriam, ut nemo fuerit similis
tui in regibus cunctis retro diebus. Si
autem ambulaveris in viis meis, et custodi-
eris precepta mea et mandata mea, sicut
ambulavit pater tuus, longos faciam dies
tuos. Igitur evigilavit Salomon, et intel-
lexit quod esset somnium. Cumque venisset Ie-
rusalem, stetit coram archa federis domini, et ob-
tulit holocausta, et fecit victimas pa-
cificas, et grande convivium universis fa-
mulis suis. Tunc venerunt due mulieres
meretrices ad regem, steteruntque coram
eo. Quarum una ait. Obsecro mi domine.
Ego et mulier hec habitabamus in domo u-
na, et peperi apud eam in cubiculo. Tertia vero
die postquam ego peperi, peperit et hec. Et e-
ramus simul, nullusque alius in domo
nobiscum, exceptis nobis duabus. Mortuus
est autem filius mulieris huius nocte. Dor-
miens quippe, oppressit eum. Et consurgens
intempeste noctis silentio, tulit fi-
lium meum de latere meo ancille tue
dormientis, et collocavit in sinu suo.
Suum autem filium qui erat mortu-
us, posuit in sinu meo. Cumque sur-
rexissem mane ut darem lac filio meo,
apparuit mortuus. Quem diligentius
intuens clara luce, deprehendi non
esse meum quem genueram. Responditque
altera mulier. Non est ita, sed filius tuus
mortuus est, meus autem vivit. E contra-
rio illa dicebat. Mentiris. Filius quippe

meus vivit, et filius tuus mortuus est.
Atque in hunc modum contendebant coram re-
ge. Tunc rex ait. Hec dicit. Filius meus vi-
vit, et filius tuus mortuus est. Et ista re-
spondit. Non, sed filius tuus mortuus
est, meus autem vivit. Dixit ergo rex. Affer-
te michi gladium. Cumque attulis-
sent gladium coram rege, dividi-
te inquit infantem vivum in duas par-
tes, et date dimidiam partem uni, et di-
midiam partem alteri. Dixit autem mulier
cuius filius erat vivus, ad regem. Commota
sunt quippe viscera eius super filio suo.
Obsecro domine, date illi infantem vi-
vum, et nolite interficere eum. E contrario il-
la dicebat. Nec michi nec tibi sit, sed dividatur.
Respondit rex et ait. Date huic infan-
tem vivum, et non occidatur. Hec est enim mater eius.
Audivit itaque omnis Israel iudicium
quod iudicasset rex, et timuerunt regem, vi-
dentes sapientiam dei esse in eo ad facien-
dum iudicium.
Erat autem rex Salomon regnans super omnem
Israel. Et hii principes quos habebat. A-
zarias filius Sadoch sacerdotis. Elioreph
et Ahia, filii Sisa, scribe. Iosaphat fi-
lius Ahilud a commentariis. Banaias fi-
lius Ioiade super exercitum. Sadoch autem et A-
biathar sacerdotes. Azarias filius Na-
than super eos qui assistebant regi. Zabud
filius Nathan sacerdos, amicus regis.
Et Ahisar prepositus domus. Et Adoniram fi-
lius Abda super tributa. Habebat autem
Salomon duodecim prefectos super omnem Israel,
qui preebant annonam regi et domui eius.
Per singulos enim menses in anno, singuli
ministrabant necessaria. Et hec nomina eorum.
Benhur in monte Ephraim. Bendecar in
Macces, et in Salebim, et in Bethsemes,
et in Helom, et in Bethanan. Benesed
in Aruboth. Ipsius erat Socco, et omnis terra
Epher. Benabinadab, cuius omnis Nepha-
thad, Thephath filiam Salomonis habebat
uxorem. Bena filius Ahilud regebat
Thanach, et Mageddo, et universam Beth-
san, que est iuxta Sarthana subter Iezra-
hel, a Bethsan usque Abelmeula e re-
gione Iecmaan. Bengaber in Ra-
moth Galaad habebat Avothiair

filii manasse in galaad. Ipse pre
erat in omni regione argob. que est
in basan. lx. ciuitatibus magnis atque
muratis. que habebant seras ereas.
Ahinadab filius addo: preerat in mana
im. Achimaas in neptalim. Sed et ipse
habebat bathsemath filiam salomonis.
in coniugio. Baana filius husi. in aser:
et in baloth. Iosaphath filius pharue
in ysachar. Semei filius hela in beni
amin. Gaber filius uri. in terra galaad
in terra seon regis amorrei. et og regis
basan. super omnia que erant in illa terra.
Iuda et israel innumerabiles sicut harena maris in mul
titudine. comedentes et bibentes
atque letantes. Salomon autem erat in ditio
ne sua habens omnia regna. sicut a flumi
ne terre philistiim usque ad terminum egy
pti. offerentium sibi munera et seruientium
ei cunctis diebus uite eius. Erat autem
cibus salomonis per dies singulos. xxx. cho
ri simile. et sexaginta chori farine. de
cem boues pingues. et uiginti boues
pascuales. et centum arietes. excepta
uenatione ceruorum. et caprearum atque bu
balorum. et auium altilium. Ipse enim optine
bat omnem regionem que erat trans flumen.
a thapsa usque gazam. et cunctos reges
illarum regionum. et habebat pacem ex omni
parte in circuitu. Habitabatque iuda et
israel absque timore ullo. unusquisque sub
uite sua. et sub ficu sua. a dan usque ber
sabee cunctis diebus salomonis. Et habe
bat salomon. xl. milia presepia equorum
curruum. et xii. milia equestrium. Nu
triebantque eos supradicti regis prefecti.
Sed et necessaria mense regis salomonis
cum ingenti cura prebebant in tempore suo.
Ordeum quoque et paleas equorum et iumen
torum. deferebant in locum ubi erat rex.
iuxta constitutum sibi. Dedit quoque deus sa
pientiam salomoni. et prudentiam mul
tam nimis. et latitudinem cordis. quasi
arenam que est in litore maris. Et pre
cedebat sapientia salomonis sapientiam omnium
orientalium et egyptiorum. et erat sapien
tior cunctis hominibus. Sapientior e
than ezraite. et eman. et calcal. et dor
da filiorum mahol. et erat nominatus in uni

uersis gentibus per circuitum. Locutusque est salo
mon tria milia parabolas. et fuerunt carmina eius
quinque milia. Et disputauit super lignis
a cedro que est in libano usque ad ysopum
que egreditur de pariete. Et disseruit
de iumentis. et reptilibus et uolucribus et
piscibus. Et ueniebant de cunctis populis ad
audiendam sapientiam salomonis. et ab uniuer
sis regibus terre qui audiebant sapientiam eius.

V

Misit quoque hyram rex tyri
seruos suos ad salomonem. Audiuit enim quod
ipsum unxissent regem pro patre eius. quia
amicus fuerat hyram dauid omni tempore.
Misit autem et salomon ad hyram dicens. Tu
scis uoluntatem patris mei. et quia non potuit
edificare domum nomini dei sui. propter immi
nentia per circuitum. donec daret dominus eos
sub uestigio pedum eius. Nunc autem requiem
dedit dominus deus meus per circuitum. et non est sa
than neque occursus malus. Quam ob
rem cogito edificare templum nomini domini
dei mei. sicut locutus est dominus dauid patri
meo dicens. Filius tuus quem dabo tibi
pro te super solium tuum. ipse edificabit domum
nomini meo. Precipe igitur ut precidant
mihi cedros de libano. et serui mei sint cum
seruis tuis. Mercedem autem seruorum tuorum
dabo tibi quamcumque petieris. Scis enim
quoniam in populo meo non est uir qui noue
rit ligna cedere: sicut sydonii. Cum ergo au
disset hyram uerba salomonis. letatus est ual
de. et ait. Benedictus dominus hodie qui dedit
dauid filium sapientissimum. super populum hunc
plurimum. Et misit hyram ad salomonem
dicens. Audiui quecumque mandasti mihi; ego
faciam omnem uoluntatem tuam in lignis
cedrinis et abiegnis. Serui mei deponent
ea de libano ad mare. et ego componam ea
in ratibus in mari: usque ad locum quem si
gnificaueris mihi. et applicabo ea ibi. et tu
tolles ea. prebebisque necessaria mihi ut de
tur cibus domui mee. Itaque hyram dabat
salomoni ligna cedrina. et ligna abiegna.
iuxta omnem uoluntatem eius. Salomon autem
prebebat hyram uiginti milia chororum
tritici. in cibum domui eius. et uiginti cho
ros purissimi olei. Hec tribuebat sa
lomon hyram per annos singulos. De
dit quoque dominus sapientiam salomoni. sicut locutus

cedri. Et erat pax inter yram et salomonē.
et pcusserunt fedus ambo. Elegitque rex
salomon operarios de omni isrl. Et erat indic
tio triginta milia uirorum. Mittebat
que eos in libanū decem milia per singu
los menses uicissim. ita ut duobus m̄
sibus uicissim essent in domibus suis. Et
adoniram erat sup huiuscemodi indic
tionē. Fuerunt itaque salomoni .lxx. mil
lia eorum qui onera portabant. et octo
ginta milia latomorum in mōte. abs
que prepositis qui preerant singulis operibus. nu
mero trium milium. et trecentorum pre
cipientium populo. et hiis qui faciebant
opus. Precepitque rex ut tollerent lapi
des grandes. lapides preciosos in funda
mentum templi. et quadrarent eos. Quos
dolauerunt cementarii salomonis et cemēta
rii yram. Porro biblii pparauerunt
ligna et lapides. ad edificandā domū.
VI Factū est igitur quadringentesimo et
octogesimo anno egressionis filiorum
isrl de terra egypti. in anno quarto mēse
zio. ipse est mensis secundus regis salomonis
sup isrl. edificare cepit domum dn̄o.
Domus autem quā edificauit rex salon
dn̄o. habebat .lx. cubitos in lōgitu
dine. et uiginti cub. in latitudine.
et .xxx. cubitos in altitudine. Et porti
cus erat ante tēplum uiginti cubitorum.
lōgitudinis. iuxta mensuram latitu
dinis templi. Et habebat decē cubi
tos latitudinis an̄ faciē tēpli. Fecit
que in templo fenestras obliquas. Et
edificauit sup parietē tēpli tabula
ta per gyrum in parietibus domus per circui
tū templi et oraculi. et fecit latera in
circuitu. Tabulatū quod subter erat quin
que cubitos habebat latitudinis. et
mediū tabulatū sex cubitorum latitu
dinis. et tertiū tabulatum .vii. hn̄s cub.
latitudinis. Trabes autem posuit in do
mo per circuitū forinsecus. ut nō here
rent muris tēpli. Domus autem cū edi
ficaretur de lapidibus dolatis atque perfe
ctis edificata est. et malleus et securis
et omne ferramentū nō sunt audita in
domo cū edificaretur. Hostiū lateris
medii in pariete erat domus dextre.

et per cocleam ascendebant in mediū ce
naculū. et a medio in tertiū. Et edifica
uit domū et consummauit eā. Texit quoque
domū laquearibus cedrinis. et edificauit
tabulatū sup omnem domū .v. cubitis
altitudinis. et operuit domū lignis ce
drinis. Et factus est sermo dn̄i ad sa
lomonē dicens. Domus hec quā edifi
si ambulaueris in preceptis meis. et iudi
a mea feceris. et custodieris omnia m
data mea gradiens per ea. firmabo ser
mone meū tibi quē locutus sū ad dau
patrē tuū. et habitabo in medio fi
isrl. et nō derelinquā populum meū
Igitur edificauit salon domū. et consum
eam. Et edificauit parietes domus in
secus tabulatis cedrinis. a pauimēto
domus usque ad summitatē parietum
usque ad laquearia operuit lignis ce
nis intrinsecus. et texit pauimētum do
mus tabulis abiegnis. Edificauitque
uiginti cubitorum ad posteriorē par
tē templi tabulata cedrina a pauim
to usque ad superiora. et fecit interiorem
domū oraculi in sc̄m sc̄orum. Porro .xl.
cubitorum erat ipsum templum pre foribus o
raculi. Et cedro omnis domus intrinse
uestiebatur. habens tornaturas suas et iun
cturas suas fabrefactas. et celaturas em
nentes. Omnia cedrinis tabulis uesti
bantur. nec omnino lapis apparere po
terat in pariete. Oraculū autem in me
dio domus in interiori parte fecerat ut p
neret ibi arcam federis dn̄i. Po
oraculum habebat .xx. cubitos lon
gitudinis. et .xx. cub. latitud. et .xx. cu
titud. et operuit illud atque uestiuit
ro purissimo. Sed et altare uestiuit
dro. Domū quoque ante oraculum operuit
auro purissimo. et affixit laminas
clauis aureis. Nichilque erat in tem
plo quod nō auro tegeretur. Sed et totum
altare oraculi texit auro. Et fecit
oraculo duo cherubin de lignis oli
uarum decem cubitorum altitudinis. Quin
que cubitorum ala cherub una. et quinque cu
bitorum ala cherub altera. i. decem cu
bitos. a summitate ale. usque ad ale
alterius summitatē. Decē quoque cubi

rum erat cherub secundus: mensura pari. Et
opus unum erat in duobus cherubin, id est al
titudinem habebat unus cherub .x. cubi
torum: et similiter cherub secundus. Posuitque
cherubin in medio templi interioris.
Extendebant autem alas suas cherubin.
et tangebat ala una parietem, et ala altera
cherub secundi tangebat parietem
alterum. Ale autem altere in media parte
templi se invicem contingebant. Texit
quoque cherubin auro. et omnes parietes
templi per circuitum. sculpsit variis ce
laturis et torno. Et fecit in eis cherubin et
palmas et picturas varias. quasi prominentes de pari
ete et egredientes. Sed et pavimentum do
mus texit auro intrinsecus et extrin
secus. Et in ingressu oraculi fecit duo
ostiola de lignis olivarum. Postesque an
gulorum quinque. et duo ostia de lignis o
livarum. Et sculpsit in eis picturam che
rubin et palmarum species, et anaglypha val
de prominentia. et texit ea auro. et operu
it tam cherubin quam palmas. et cetera
auro. Fecitque in introitu templi po
stes de lignis olivarum quadrangulatos.
et duo ostia de lignis abiegnis altrin
secus. Et utrumque hostium duplex erat.
et se invicem tenens aperiebatur. Et scul
psit cherubin et palmas, et celaturas
valde eminentes. Operuitque omnia la
minis aureis, opere quadro ad regulam.
Et edificavit atrium interius tribus or
dinibus lapidum politorum, et uno ordine
lignorum cedri. Anno quarto fundata
est domus domini in mense zio. et in anno un
decimo mense bul ipse est mensis octavus
perfecta est domus in omni opere suo. et
in universis utensilibus. edificavitque
eam annis .vii.

VII Domum autem suam edificavit salomon tre
decim annis. et ad perfectum usque perduxit.
Edificavit quoque domum saltus libani.
centum cubitorum longitudinis, et .l.a cub
latitudinis. et .xxx. cubitorum altitudinis.
et .iiii. deambulacra inter columpnas ce
drinas. Ligna quippe cedrina exci
derat in columpnis; et tabulatis cedri
nis vestivit totam cameram. que .xlv.
columpnis sustentabatur. Unus autem
ordo habebat columpnas .xv. contra se in
vicem positas. et e regione se respicien
tes equali spatio inter columpnas. et
super columpnas quadrangulata ligna. in
cunctis equalia. Et porticum colum
narum fecit quinquaginta cubitorum longi
tudinis. et .xxx. cubitorum latitudinis. Et alte
ram porticum in facie maioris porti
cus. et columpnas et epistilia super colum
pnas fecit. Porticum quoque solii in qua
tribunal est. fecit. et texit lignis cedrinis
a pavimento usque ad summitatem. Et do
muncula in qua sedebatur ad iudican
dum. erat in media porticu simili opere.
Domum quoque fecit filie pharaonis quam uxo
rem duxerat salomon. tali opere quali et hanc
porticum. Omnia lapidibus pretiosis. qui
ad normam quandam atque mensuram. tam intrin
secus quam extrinsecus. serrati erant. A
fundamento usque ad summitatem parietum.
et extrinsecus usque ad atrium maius. Fu
ndamenta autem de lapidibus pretiosis magnis
lapidibus decem sive octo cubitorum.
et desuper lapides pretiosi equalis mensure se
cti erant. similiterque de cedro. Et atrium
maius rotundum trium ordinum de lapi
dibus sectis. et unius ordinis de dolata ce
dro. Nec non et in atrio domus domini interiori.
et in porticu domus domini. Misit quoque rex
salomon. et tulit hyram de tyro. filium
mulieris vidue de tribu nepthalim patre
tyrio. artificem erarium. et plenum sapi
entia et intelligentia. et doctrina. ad faciendum
omne opus ex ere. Qui cum venisset ad
regem salomonem, fecit omne opus eius. Et
finxit duas columpnas ereas. decem et octo
cubitorum altitudinis columpnam unam.
et linea .xii. cubitorum ambiebat columpnam u
tramque. Duo quoque capitella fecit que
ponerentur super capita columpnarum fu
silia ex ere. Quinque cubitorum altitudinis
capitellum unum. et .v. cubitorum altitudinis capi
tellum alterum. et quasi in modum retis et cate
narum sibi invicem miro opere contexta.
Utrumque capitellum columpnarum fusi
le erat. Septena versuum retiacula in ca
pitello uno. et septena retiacula in ca
pitello altero. Et perfecit columpnas et du
os ordines per circuitum retiaculorum singulorum

ut tegerent capitella que erant super sum-
mitatem malogranatorum. Eodem modo
fecit et capitello secundo. Capitella autem que
erant super capita columpnarum quasi opere lilii
fabricata erant in porticu cubitorum quattuor.
Et rursum alia capitella in summitate colum-
pnarum desuper iuxta mensuram columpne contra
retiacula. Malogranatorum autem ducenti or-
dines erant in circuitu capitelli secundi.
Et statuit duas columpnas in porticu
templi. Cumque statuisset columpnam dexte-
ram, vocavit eam nomine iachin. Similiter e-
rexit columpnam secundam, et vocavit nomen
eius booz. Et super capita columpnarum
opus in modum lilii posuit. Perfectumque
est opus columpnarum. Fecit quoque mare fu-
sile decem cubitorum a labio usque ad la-
bium rotundum in circuitu. Quinque cubi-
torum altitudo eius. Et resticula xxx.
cubitorum cingebat illud per circuitum.
Et sculptura subter labium circuibat illud
decem cubitis, ambiens mare. Duo or-
dines sculpturarum striatarum erant fu-
siles. Et stabat super xii. boves. E quibus
tres respiciebant ad aquilonem, et tres
ad occidentem, et tres ad meridiem, et tres
ad orientem: et mare super eos desuper erat.
quorum posteriora universa intrinsecus
latitabant. Grossitudo autem luteris tri-
um unciarum erat. labiumque eius quasi labi-
um calicis et folium repandi lilii. Duo mi-
lia batos capiebat. tria millia metre-
tas. Et fecit bases decem eneas, iiii
cubitorum longitudinis bases singulas
et iiii. cub. latitudinis. et trium cub. alti-
tudinis. Et ipsum opus basium interrasi-
le erat. Et sculpture inter iuncturas.
et inter coronulas et plectas. leones.
et boves. et cherubin. et in iuncturis
similiter desuper. Et super leones et boves,
quasi lora ex ere dependentia. Et quattu-
or rote per bases singulas, et axes erei.
et per quattuor partes quasi humeruli
subter luterem fusiles contra se invicem
respectantes. Os quoque luteris intrin-
secus erat in capitis summitate. Et
quod forinsecus apparebat unius cubiti
erat totum rotundum. pariterque habe-
bat unum cubitum et dimidium. In an-
gulis autem columpnarum variae celature erant.
et media inter columpnias quadrata non
rotunda. Quattuor quoque rote que
per quattuor angulos basis erant coheré-
bant sibi subter basim. Una rota ha-
bebat altitudinis cubitum unum et se-
mis. Tales autem rote erant: quales
solent in curru fieri. Et axes earum et ra-
dii et canti et modioli. omnia fusilia. Nam
et humeruli illi quattuor per singulos
angulos basis unius ex ipsa basi fusi-
les et coniuncti erant. In summitate
basis erat quedam rotunditas unius et
dimidii cubiti. ita fabrefacta ut lu-
ter desuper posset imponi. habens cela-
turas suas. variasque sculpturas ex se-
metipso. Sculpsit quoque in tabula-
tis que erant ex ere. et in angulis che-
rubin. et leones et palmas. quasi in sim-
ilitudine hominis stantis. ut non ce-
lata sed apposita per circuitum viderentur.
tur. In hunc modum fecit decem bases
fusura una et mensura sculpturaque
simili. Fecit quoque decem luteres ene-
os. Quadraginta batos capiebat
luter unus. eratque iiii. cubitorum. sin-
gulos quoque luteres per singulas id est
decem bases posuit. Et constituit decem
bases. quinque ad dexteram partem templi
et quinque ad sinistram. Mare autem posu-
it ad dexteram partem templi contra orientem
ad meridiem. Fecit quoque hyram le-
betes et scutras et hamulas. Et perfecit
omne opus regis salomonis in templo domini.
Columpnas duas. et funiculos capitel-
lorum super capita illa columpnarum duos.
et retiacula duo. ut operirent duos fu-
niculos qui erant super capita colum-
pnarum. et malogranata. xl. in duobus
retiaculis. Duos versus malogranatorum
in retiaculis singulis. ad operiendos fu-
niculos capitellorum qui erant super
capita columpnarum. et bases decem
et luteres decem super bases. et mare unum
et boves xii. subter mare. et lebetes.
et scutras et hamulas. Omnia vasa
fecit hyram regi salomoni in domo do-
mini de auricalco erant. Et in cam-
pestri regione iordanis fudit ea

rex in argillosa terra. inter socoth et sarthan.
Et posuit salomon omnia uasa. Propter
multitudinem autem nimiam. non erat
pondus eris. Fecitque salomon omnia uasa
in domo domini. Altare aureum. et men-
sam super quam ponerentur panes proposi-
tionis auream. et candelabra aurea.
quinque ad dexteram et quinque ad sinistram. con-
tra oraculum. ex auro puro. et quasi lilii flo-
res et lucernas desuper aureas. et forci-
pes aureos. et ydrias. et fuscinulas. et fi-
alas. et mortariola. et thuribula. de auro
purissimo. Et cardines hostiorum domus
interioris sancti sanctorum. et ostiorum domus templi
ex auro erant. Et perfecit omne opus quod
faciebat salomon in domo domini. Et intu-
lit que sanctificauerat dauid pater suus. argentum
et aurum et uasa. reposuitque in thesauris
domus domini.
VIII Tunc congregati sunt omnes maiores natu
israel. cum principibus tribuum. et duces
familiarum filiorum israel. ad regem salomonem
in ierusalem. ut deferrent archam federis
domini de ciuitate dauid. id est de syon. Conue-
nitque ad regem salomonem uniuersus israel
in mense bethanim in sollempni die. ipse est enim
mensis septimus. Veneruntque cuncti senes de
israel. et tulerunt sacerdotes archam. et por-
tauerunt archam domini et tabernaculum fe-
deris et omnia uasa sanctuarii que erant
in tabernaculo: et ferebant ea sacer-
dotes et leuite. Rex autem salomon et omnis
multitudo israel que conuenerat ad
eum. gradiebatur cum illo ante archam. et im-
molabant oues et boues absque ex-
timatione et numero. Et intulerunt sacerdo-
tes archam federis domini in locum suum.
in oraculum templi in sanctum sanctorum sub
alas cherubim. Siquidem cherubin
expandebant alas super locum arche.
et protegebant archam et uectes eius
desuper. Cumque eminerent uectes et ap-
parerent summitates eorum foris sancti-
tuarium ante oraculum: non apparebant ul-
tra extrinsecus. Qui et fuerunt ibi
usque in presentem diem. In archa autem non
erat aliud nisi due tabule lapidee.
quas posuerat in ea moyses in o-
reb. quando pepigit fedus dominus cum filiis
israel cum egrederentur de terra egypti. Fa-
ctum est autem cum exissent sacerdotes de sanctu-
ario. nebula impleuit domum domini et
non poterant sacerdotes stare et ministra-
re propter nebulam. Impleuerat enim gloria
domini domum domini. Tunc ait salomon. Do-
minus dixit ut habitaret in nebula. E-
dificans edificaui domum in habitaculum
tuum. firmissimum solium tuum in sempi-
ternum. Conuertitque rex faciem suam. et bene-
dixit omni ecclesie israel. Omnis enim ecclesia
israel stabat. Et ait salomon. Benedictus
dominus deus israel. qui locutus est ore suo
ad dauid patrem meum. et in manibus eius
perfecit dicens. A die qua eduxi populum
meum israel de egypto. non elegi ciuita-
tem de uniuersis tribubus israel. ut edi-
ficaretur domus et esset nomen meum ibi.
sed elegi dauid ut esset super populum meum
israel. Voluitque dauid pater meus edifi-
care domum nomini domini dei israel. Et ait
dominus ad dauid patrem meum. Quod cogita-
sti in corde tuo edificare domum nomini
meo. bene fecisti. hoc ipsum mente tractans.
Uerumtamen tu non edificabis mihi domum.
sed filius tuus qui egredietur de reni-
bus tuis. ipse edificabit domum nomini meo.
Confirmauit dominus sermonem suum quem locu-
tus est. Stetique pro dauid patre meo. et se-
di super thronum israel. sicut locutus est dominus.
et edificaui domum nomini domini dei israel. et
constitui ibi locum arche in qua fedus
domini est. quod percussit cum patribus nostris.
quando egressi sunt de terra egypti. Stetit
autem salomon ante altare domini. in conspectu ec-
clesie israel. et expandit manus suas in celum
et ait. Domine deus israel. non est similis tui in ce-
lo desuper. et super terram deorsum. Qui cus-
todis pactum et misericordiam seruis tuis qui am-
bulant coram te in toto corde suo. qui
custodisti seruo tuo dauid patri meo que lo-
cutus es ei. Ore locutus es et manibus
perfecisti: ut hec dies probat. Nunc igitur domine
deus israel. conserua famulo tuo dauid patri
meo que locutus es ei dicens. Non au-
feretur uir coram me de te. qui sedeat
super thronum israel. ita tamen si custodie-
rint filii tui uiam tuam. ut ambulent co-
ram me. sicut tu ambulasti in conspectu meo.

Et nūc dn̄e deus isrł firment u͞ba
tua que locutus es ꝑuo tuo dauͥ pr̄i
meo. Ergo ne putandū est qḋ uere
deus habitet sup̄ trām. Si enī celū ⁊ celi
celoꝝ te cape n̄ possūt: q̄nto magis
domus hec quā edificaui tibi. Sꝫ re-
spice ad oraoꝫ ſerui tui. ⁊ ad p̄ces eł.
dn̄e deus mi. Audi hymnū ⁊ orōnē
quā ꝑuus tuus orat corā te hodie.
ut sint oculi tui apti sup̄ domū hanc.
nocte ac die. sup̄ domū de qua dix
isti, erit nom̄ meū ibi. ut exaudias
orōnē quā orat ad te ꝑuus tuus: in
loco isto. ut exaudias deꝑcationē ꝑ
ui tui. ⁊ p̄p̄ tui isrł. qḋcūq͡ orauit i
loco isto. ⁊ exaudies in loco habitaculi
tui in celo. ⁊ cū exaudieris ꝓpitius eris.
Si peccauit homo in p̄ximū suū. ⁊
habuerit aliqḋ iuramētū quo tenea
tur astrictus. ⁊ uenerit ꝓp̄ iuramētū
corā altari tuo in domū tuā: tu ex
audies in celo. ⁊ facies et iudicabis
ꝑuos tuos condēpnās impiū ⁊ red
dens uiā suā sup̄ cap̄ eius. iustificās
q͡ iustū. ⁊ retribuens ei sc̄dm̄ iusti
tiā suā. Si fugerit p̄p̄lus tuus isrł
inimicos suos q͡ peccaturus est tibi
⁊ agentes penitentiā ⁊ ꝯfitētes nōi
tuo uenerit ⁊ adorauerit. ⁊ deꝑcati te
fuerint in domo hac: exaudi in celo
⁊ dimitte peccātm p̄p̄li tui isrł. ⁊ redu
ces eos in trām quā dedisti patribu
eoꝝ. Si clausū fuerit celū. ⁊ n̄ plu
erit ꝓp̄t peccata eoꝝ. ⁊ orantes i loco
isto penitētiā egerint nōi tuo. et
a peccatis suis ꝯuersi fuerint ꝓp̄t af
flictionē suā. exaudi eos in celo. et
dimitte peccata ꝑuoꝝ tuoꝝ ⁊ p̄p̄li
tui isrł. ⁊ ostende eis uiā bonā ꝑ quā
ambulet. ⁊ da pluuiā sup̄ trām q͡
dedisti p̄p̄lo tuo in possessionē. Fa
mes si orta fuerit in terra aut pesti
lentia. aut corruptus aer. aut eru
go aut locusta. aut rubigo. ⁊ affli
xerit eū ⁊ inimicus eius portas ob
sidens. omnis plaga uniūsa infirmi
tas. cuncta deuotatio ⁊ inp̄catio q͡
acciderit omni homī d̄ p̄p̄lo tuo isrł.
si quis cognouit plagā cordis sui. ⁊

expanderit manus suas in domo hac
tu exaudies in celo in loco habitaculi
tui. ⁊ repropitiaberis. ⁊ facies ut des u
nicuiq͡ ꝑm omīs uias suas. sicut ui
deris cor eius. q͡ tu nosti solus cor oīm
hominū. ut timeāt te cunctis diebꝫ q͡
uiuunt sup̄ faciem t̄re. q͡ dedisti pa
tribꝫ nr̄is. Insup̄ ⁊ alienigena q͡ n̄
est de p̄p̄lo tuo isrł. cū uenerit de
tra longinq̄ ꝓp̄ter nom̄ tuū: audie
tur enī nomen tuū magnū. ⁊ ma
nus fortis. ⁊ brachiū tuū extent
ubiq͡. cū uenerit ergo ⁊ orauit i lo
hoc. tu exaudies in celo in firma
habitaculi tui. ⁊ facies omnia ꝑ qu
inuocauerit te alienigena: ut dis
cant uniūsi p̄p̄li t̄raꝝ nomen tuū tim
sic p̄p̄ls tuus isrł. ⁊ ꝓbent q͡ nom
tuū inuocatū est sup̄ domū hanc q̄ ed
ficaui. Si egressus fuerit p̄p̄ls tuus
bellū ꝯtra inimicos suos. ꝑ uiā qu
cūq͡ miseris eos. orabunt te ꝯtra uia
ciuitatis quā elegisti. ⁊ ꝯ domū q͡
dificaui nōi tuo. ⁊ exaudies in celo
orōnes eoꝝ et p̄ces eoꝝ. ⁊ facies iu
tiū eoꝝ. Quod si peccauerit tibi n̄ e
enī hō qui nō peccet. ⁊ iratus tr
dis eos inimicis suis. ⁊ capti ducti
erint in trām inimicoꝝ lōge uł p
⁊ egerint penitē in corde suo in loc
captiuitatis. ⁊ ꝯuersi deꝑcati te fuerin
captiuitate sua dicentes. peccau
iniq͡ egimꝰ. impie gessimus ⁊ reu
si fuerint ad te in uniūerso cor
suo. ⁊ in tota aīa sua. in t̄ra inim
coꝝ suoꝝ ad quā captiui ducti
erint. ⁊ orauerint te ꝯ uiā t̄re
quā dedisti patribꝫ eoꝝ. ⁊ ciuitat
quā elegisti. ⁊ t̄epli qḋ edificaui n
mini tuo. exaudies in celo in firm
mēto solii tui. orōnē eoꝝ ⁊ p̄ces eo
⁊ facies iudiciū eoꝝ et ꝓpitiaberis p̄
tuo qui peccauit tibi. ⁊ omnibꝫ ini
quitatibꝫ eoꝝ quibꝫ p̄uaricati sunt
⁊ dabis miām corā eis qui eos captiu
habuerit. ut misereantur eis. Pp̄ls e
tuus est ⁊ hereditas tua. quos edu
xisti de t̄ra egypti de medio forna
ferree. ut sint oculi tui apti ad d

[…]tione servum tuum et populum tuum Israel, et exaudias eos in universis pro quibus invocaverint te. Tu enim separasti eos tibi in hereditatem de universis populis terre, sicut locutus es per Moysen servum tuum, quando eduxisti patres nostros de Egypto, Domine Deus. Factum est autem cum complesset Salomon orans Dominum omnem orationem et deprecationem hanc, surrexit de conspectu altaris Domini; utrumque enim genu in terram fixerat, et manus expanderat ad celum. Stetit ergo et benedixit omni ecclesie Israel voce magna dicens: Benedictus Dominus Deus qui dedit requiem populo suo Israel, iuxta omnia que locutus est. Non cecidit ne unus quidem sermo ex omnibus bonis que locutus est per Moysen servum suum. Sit Dominus Deus noster nobiscum, sicut fuit cum patribus nostris, non derelinquens nos neque proiciens; sed inclinet corda nostra ad se, ut ambulemus in universis viis eius et custodiamus mandata eius et cerimonias et iudicia quecumque mandavit patribus nostris. Et sint sermones mei isti quibus deprecatus sum coram Domino appropinquantes Domino Deo nostro die ac nocte, ut faciat iudicium servo suo et populo suo Israel per singulos dies, et sciant omnes populi terre quia Dominus ipse est Deus, et non est ultra absque eo. Sit quoque cor nostrum perfectum cum Domino Deo nostro, ut ambulemus in decretis eius et custodiamus mandata eius sicut et hodie. Igitur rex et omnis Israel cum eo immolabant victimas coram Domino. Mactavitque Salomon hostias pacificas quas immolavit Domino: boum viginti duo milia, et ovium centum viginti milia, et dedicaverunt templum Domini rex et filii Israel. In die illa sanctificavit rex medium atrii quod erat ante domum Domini. Fecit quippe ibi holocaustum et sacrificium et adipem pacificorum, quoniam altare eneum quod erat coram Domino minus erat, et capere non poterat holocaustum et sacrificium et adipem pacificorum. Fecit ergo Salomon in tempore illo festivitatem celebrem, et omnis Israel cum eo, multitudo magna, ab introitu Emath usque ad rivum Egypti, coram Domino Deo nostro septem diebus et septem diebus, id est quatuordecim diebus. Et in die octavo dimisit populos. Qui benedicentes regi profecti sunt in tabernacula sua letantes et alacri corde super omnibus bonis que fecerat Dominus David servo suo et Israel populo suo.

IX

Factum est autem cum perfecisset Salomon edificium domus Domini et edificium regis et omne quod optaverat et voluerat facere, apparuit ei Dominus secundo sicut apparuerat ei in Gabaon. Dixitque Dominus ad eum: Exaudivi orationem tuam et deprecationem tuam quam deprecatus es coram me. Sanctificavi domum hanc quam edificasti, ut ponerem nomen meum ibi in sempiternum, et erunt oculi mei et cor meum ibi cunctis diebus. Tu quoque si ambulaveris coram me sicut ambulavit pater tuus in simplicitate cordis et in equitate, et feceris omnia que precepi tibi, et legitima mea et iudicia mea servaveris, ponam thronum regni tui super Israel in sempiternum, sicut locutus sum David patri tuo dicens: Non auferetur de genere tuo vir de solio Israel. Si autem aversione aversi fueritis vos et filii vestri, non sequentes me nec custodientes mandata mea et cerimonias quas proposui vobis, sed abieritis et colueritis deos alienos et adoraveritis eos, auferam Israel de superficie terre quam dedi eis, et templum quod sanctificavi nomini meo proiciam a conspectu meo. Eritque Israel in proverbium et in fabulam cunctis populis, et domus hec erit in exemplum. Omnis qui transierit per eam stupebit et sibilabit, et dicet: Quare fecit Dominus sic terre huic et domui huic? Et respondebunt: Quia dereliquerunt Dominum Deum suum qui eduxit patres eorum de terra Egypti, et secuti sunt deos alienos et coluerunt eos et adoraverunt eos; idcirco induxit Dominus super eos omne malum hoc. Expletis autem annis viginti postquam edificaverat Salomon duas domos, id est domum Domini et domum regis, Hyram rege Tyri prebente Salomoni ligna cedrina et abiegna et aurum iuxta omne quod opus habuerat, tunc dedit Salomon Hyram viginti oppida in terra Galilee. Et egressus est Hyram de Tyro ut videret oppida que dederat ei Salomon, et non placuerunt ei. Et ait: Heccine sunt civitates quas dedisti mihi frater? Et appellavit eas terram Chabul usque in diem

hunc. Misit quoque hyram ad regem sa
lomonem .c.xx. talenta auri. Hec est summa ex
pensarum quam obtulit rex salomon ad edi
ficandum domum domini et domum suam. et
mello. et murum ierusalem. et eser. et maged
do. et gazer. Pharao rex egypti ascen
dit et cepit gazer. succenditque eam igni:
et chananeum qui habitabat in civitate
interfecit. Et dedit eam in dotem filie sue
uxori salomonis. Edificavit ergo salomon
gazer. et bethoron inferiorem. et baalath.
et palmiram in terra solitudinis. et omnes
vicos qui ad se pertinebant. et erant absque
muro. Munivit et civitates curru
um. et civitates equitum. et quodcumque ei pla
cuit ut edificaret in ierusalem et in libano
et in omni terra potestatis sue. Universum
populum qui remanserat de amorreis et
etheis. et pherezeis. et eveis. et iebuseis.
qui non sunt de filiis israel. horum filios
qui remanserant in terra. quos scilicet non potu
erant filii israel exterminare. fecit salomon
tributarios usque in diem hanc. De fi
liis autem israel non constituit salomon servire
quemquam. sed erant viri bellatores et mini
stri eius et principes et duces et prefecti
curruum et equitum. Erant autem principes
super omnia opera salomonis prepositi quin
genti quinquaginta. qui habebant
subiectum populum. et statutis operibus in
perabant. Filia autem pharaonis ascen
dit de civitate david in domum suam
quam edificaverat ei salomon. Tunc edificavit
mello. Offerebat quoque salomon tribus
vicibus per annos singulos holocausta
et pacificas victimas. super altare quod
edificaverat domino. et thimiamata ado
lebat coram domino. Perfectumque est tem
plum. Classem quoque fecit rex salomon
in asyongaber que est iuxta ahylam in
littore maris rubri in terra ydumea.
Misitque hyram in classe illa servos su
os viros nauticos et gnaros maris
cum servis salomonis. Qui cum venissent
in ophir sumptum inde aurum quadringentorum
viginti talentorum detulerunt ad regem sa
lomonem.
X Sed et regina sabba audita fama sa
lomonis in nomine domini venit temptare
eum in enigmatibus. Et ingressa cum comi
tatu multo ierusalem et diviciis. cameli
portantibus aromata. et aurum infini
tum nimis. et gemmas preciosas. venit ad
regem salomonem. et locuta est ei univer
sa que habebat in corde suo. Et docu
it eam salomon omnia verba que proposuerat. Non
fuerat sermo qui regem posset latere. et non re
sponderet ei. Videns autem regina sabba
omnem sapientiam salomonis et domum quam edi
ficaverat. et cibos mense eius. et habitacula ser
vorum. et ordinem ministrantium. vesti
tus eorum et pincernas. et holocausta que of
ferebat in domo domini. non habebat ultra spi
ritum. Dixitque ad regem. Verus est sermo quem
audivi in terra mea super sermonibus tuis
super sapientia tua. Et non credebam narranti
bus michi donec ipsa veni. et vidi oculis meis
et probavi quod media pars michi nunciata non
fuerit. Maior est sapientia tua et opera tua quam
rumor quem audivi. Beati viri tui. et beati
servi tui hii qui stant coram te semper et
audiunt sapientiam tuam. Sit dominus deus tuus be
nedictus cui complacuisti. et posuit te
super thronum israel. eo quod dilexerit dominus
israel in sempiternum. et constituit te regem
ut faceres iudicium et iusticiam. Dedit ergo
regi centum viginti talenta auri. et aro
mata multa nimis. et gemmas preciosas.
Non sunt allata ultra aromata tam mul
ta: quam ea que dedit regina sabba re
gi salomoni. Sed et classis hyram que por
tabat aurum de ophir. attulit ex ophir
ligna thyina multa nimis. et gemmas
preciosas. Fecitque rex de lignis thyinis ful
cra domus domini et domus regie. et cith
aras lyrasque cantoribus. Non sunt allata hu
iuscemodi ligna thyina: neque visa usque in presentem diem.
Rex autem salomon dedit regine sabba
omnia que voluit. et petivit ab eo. ex
ceptis hiis que obtulerat ei in munere
regio. Que reversa est. et abiit in ter
ram suam cum servis suis. Erat autem pondus
auri quod afferebatur salomoni per annos sin
gulos sescentorum. lx. sex talentorum au
ri: excepto eo quod afferebant viri qui
super vectigalia erant. et negociatores
universique scruta vendentes. et omnes reges
arabie ducesque terre. Fecit quoque rex

lomon ducenta scuta de auro puro.
sexcentos auri siclos dedit in laminas
scuti unius. et trecentas peltas ex auro p-
bato. Trecente mine auri unam peltam
vestiebant. Posuitque eas rex in domo
saltus libani. Fecit etiam rex salomon thronum
de ebore grandem. et vestivit eum auro f-
fulvo nimis. qui habebat sex gradus.
et summitas throni rotunda erat in par-
te posteriori. Et due manus hinc atque
inde tenentes sedile. et duo leones stabant
iuxta manus singulas. et xii. leunculi
stantes super sex gradus. hinc atque inde. Non
est factum tale opus in universis regnis. Sed et
omnia vasa de quibus potabat rex salomon
erant aurea. et universa supellex domus
saltus libani de auro purissimo. Non
erat argentum. nec alicuius pretii putaba-
tur in diebus salomonis. quia classis regis per
mare cum classe hyram semel per tres
annos ibat in tharsis. deferens inde au-
rum et argentum. et dentes elefantorum et sy-
mias et pavos. Magnificatus est ergo rex
salomon super omnes reges terre divitiis et
sapientia. et universa terra desiderabat vultum
videre salomonis. ut audiret sapientiam eius
quam dederat dominus in corde eius. Et sin-
guli deferebant ei munera. vasa aurea
et argentea. vestes et arma bellica. a-
romata quoque et equos et mulos per annos
singulos. Congregavitque salomon currus
et equites. et facti sunt ei mille quadringen-
ti currus. et xii. milia equitum. et dis-
posuit eos per civitates munitas. et cum
rege in ierusalem. Fecitque ut tanta esset
habundantia argenti in ierusalem. quanta
lapidum. et cedrorum prebuit multitudi-
nem. quasi sicomoros que nascuntur in cam-
pestribus. Et educebantur equi salomonis de
egypto. et de choa. Negotiatores enim re-
gis emebant de choa. et statuto pretio
perducebant. Egrediebatur autem quadri-
ga ex egypto sexcentis siclis argenti.
et equus centum. xl. atque in hunc modum cun-
cti reges etheorum et syrie equos venundabant.
XI Rex autem salomon adamavit mulieres
alienigenas multas. filiam quoque pha-
raonis. et moabitas. et amanitidas. hy-
dumeas. et sydonias. et etheas. de gentibus
de quibus dixit dominus filiis israel. Non in-
grediemini ad eas. neque de illis ingredi-
entur ad vestras. Certissime enim avertent
corda vestra. ut sequamini deos earum. His
itaque copulatus est salomon ardentissimo
amore. Fueruntque ei uxores quasi regine
septingente. et concubine trecente. et a-
verterunt mulieres cor eius. Cumque iam senex
esset depravatum est cor eius per mulieres. ut se-
queretur deos alienos. nec erat cor eius per-
fectum cum domino deo suo. sicut cor david patris
eius. Sed colebat salomon a[illegible] sy-
doniorum. et chamos deum moabitarum. et mo-
lech ydolum ammonitarum. Fecitque salomon
quod non placuerat coram domino. et non adimplevit
ut sequeretur dominum sicut david pater eius. Tunc
edificavit salomon fanum chamos ydolo
moab. in monte qui est contra ierusalem. et moloch
ydolo filiorum ammon. atque in hunc mo-
dum fecit universis uxoribus suis alienige-
nis. que adolebant thura et immolabant
diis suis. Igitur iratus est dominus salomoni. quod a-
versa esset mens eius a domino deo israel. qui
apparuerat ei secundo. et preceperat de verbo hoc.
ne sequeretur deos alienos. et non custodivit
que mandavit ei dominus. Dixit itaque dominus salomoni.
Quia habuisti hoc apud te. et non custodisti pa-
ctum meum et precepta mea que mandavi tibi.
disrumpens scindam regnum tuum. et dabo il-
lud servo tuo. Verumtamen in diebus tuis non
faciam propter david patrem tuum. De manu filii
tui scindam illud. Nec totum regnum au-
feram. sed tribum unam dabo filio tuo.
propter david servum meum. et ierusalem quam elegi. Su-
scitavit autem dominus adversarium salomoni. ad-
ad ydumeum de semine regio. qui erat in
edom. Cum enim esset david in ydumea. et
ascendisset ioab princeps militie ad sepe-
liendum eos qui fuerant interfecti. et oc-
cidisset omne masculinum in ydumea. sex
enim ibi mensibus moratus est ioab. et omnis
israel. donec interimerent omne mascu-
linum in ydumea. fugit adad. ipse et
viri ydumei de servis patris eius cum eo.
ut ingrederetur egyptum. Erat autem adad
puer parvulus. Cumque surrexisset
de madian. venerunt in pharan. Tule-
runtque secum viros de pharan. et intro-
ierunt egyptum ad pharaonem regem egypti.

Qui dedit ei domum et cibaria constituit et
terram delegavit. Et invenit Adad gratiam
coram pharaone valde, in tantum ut daret ei
uxorem sororem uxoris sue germanam
Taphnes regine. Genuitque ei soror Taph
nes Genebath filium, et nutrivit eum Taph
nes in domo pharaonis. Eratque Gene
bath habitans apud pharaonem cum filiis eius.
Cumque audisset Adad in Egypto dormisse
David cum patribus suis, et mortuum esse Ioab
principem militie, dixit pharaoni. Dimit
te me ut vadam in terram meam. Dixitque ei
pharao. Qua enim re apud me indiges ut
queras ire ad terram tuam? At ille respondit.
Nulla. Sed obsecro te ut dimittas me.
Suscitavit quoque ei deus adversarium Razon
filium Eliada, qui fugerat Adadezer re
gem Soba dominum suum. Et congregavit contra
eum viros, et factus est princeps latronum,
cum interficeret eos David. Abieruntque Da
mascum et habitaverunt ibi. Et constitue
runt eum regem in Damasco. Eratque ad
versarius Israel cunctis diebus Salomonis. Et
hoc est malum Adad, et odium contra Israel. Regna
vitque in Syria. Ieroboam quoque filius
Nabath Ephrateus de Sareda servus Sa
lomonis, cuius mater erat nomine Sarua mulier
vidua, levavit manum contra regem. Et hec
est causa rebellionis adversus eum: quia Sa
lomon edificavit Mello, et coequavit vo
raginem civitatis David patris sui. Erat
autem Ieroboam vir fortis et potens. Videns
que Salomon adolescentem bone indolis et
industrie, constituerat eum prefectum super
tributa universe domus Ioseph. Factum est
igitur in tempore illo ut Ieroboam egrederetur
de Ierusalem, et inveniret eum Ahias Siloni
tes propheta in via, opertus pallio novo. E
rant autem duo tantum in agro. Apprehendens
que Ahias pallium suum novum quo opertus
erat, scidit in duodecim partes. Et
ait ad Ieroboam. Tolle tibi decem sci
suras. Hec enim dicit dominus deus Israel. Ecce e
go scindam regnum de manu Salomonis, et da
bo tibi decem tribus. Porro una tribus re
manebit ei, propter servum meum David, et Ierusalem
civitatem quam elegi ex omnibus tribu
bus Israel. Eo quod dereliquerit me, et adora
verit Astarthen deam Sydoniorum et Cha
mos deum Moab, et Moloch deum filiorum
Amon, et non ambulaverit in viis meis,
ut faceret iustitiam coram me, et precep
ta mea et iudicia sicut David pater eius. Nec
auferam omne regnum de manu eius:
sed ducem ponam eum cunctis diebus vi
te sue, propter David servum meum quem elegi,
qui custodivit precepta mea et manda
ta mea. Auferam autem regnum de ma
nu filii eius, et dabo tibi decem tribus. Fili
o autem eius dabo tribum unam, ut rema
neat lucerna David servo meo cunctis diebus
coram me in Ierusalem, civitatem quam elegi
ut esset nomen meum ibi. Te autem assumam
et regnabis super omnia que desiderat a
nima tua, erisque super Israel. Si igitur audi
eris omnia que precepero tibi, et ambulave
ris in viis meis, et feceris quod rectum est
coram me, custodiens mandata mea
et precepta mea, sicut fecit David servus meus,
ero tecum et edificabo tibi domum fidelem
quomodo edificavi domum David, et tradam
tibi Israel, et affligam semen David super hoc,
verumtamen non cunctis diebus. Voluit ergo
Salomon interficere Ieroboam. Qui surrexit
et aufugit in Egyptum ad Sesach regem
Egypti, et fuit in Egypto usque ad mor
tem Salomonis. Reliquum autem verborum Sa
lomonis et omnia que fecit, et sapientia
eius, ecce universa scripta sunt in libro
verborum dierum Salomonis. Dies autem quos re
gnavit Salomon in Ierusalem super omnem Israel,
xl. anni sunt. Dormivitque Salomon cum pa
tribus suis: sepultusque est in civitate
patris sui. Regnavitque Roboam filius eius.

Venit autem Roboam in Sichem.
Illuc enim congregatus erat omnis Israel
ad constituendum eum regem. At vero
Ieroboam filius Nabath cum adhuc
esset in Egypto profugus a facie regis Sa
lomonis, audita morte eius, reversus
est de Egypto. Miseruntque et vocaverunt
eum. Venit ergo Ieroboam et omnis multi
tudo Israel, et locuti sunt ad Roboam dicen
tes. Pater tuus durissimum iugum impo
suit nobis, tu itaque nunc imminue paululum
de imperio patris tui durissimo, et de iu
go gravissimo quod imposuit nobis, et
serviemus tibi. Qui ait eis. Ite usque ad

tiuũ diem. ⁊ reuertimini ad me. Cumq;
abisset ꝑꝑls. iniit consiliũ rex roboã cũ
senioribꝫ qui assistebant corã salo
mone patre eius. dũ ad huc uiueret. ⁊ ait.
Qđ m datis consiliũ ut respondeã ꝑꝑlo?
Qui dixerunt ei. Si hodie obediens ꝑꝑ
lo huic fueris. ⁊ petitioni eorũ cesseris.
locutusq; fueris ad eos uerba lenia. erũt
tibi serui cunctis diebꝫ. Qui dereliquit
consiliũ senũ qđ dederant ei. Et adhi
buit adolescentes qui nutriti fuerãt
cũ eo. ⁊ assistebant illi. Dixitq; ad eos. Qđ
m datis consiliũ ut respondeã ꝑꝑlo huic.
qui dixerunt in leuiũ fac iugũ qđ inpo
suit pater tuus sup nos. Et dixerũt ei
iuuenes. qui nutriti fuerant cũ eo.
Sic loquere ꝑꝑ huic qui locuti sunt ad
te dicentes; pat tuus aggrauauit iu
gum nrm. tu releua nos. sic loqueris
ad eos. Minimus digitus meus grossior ē
dorso patris mei. Et nunc pr meus posuit
sup uos iugum graue. ego aũt addã
sup iugũ urm. Pat meus cecidit uos
flagellis. ego aũt scorpionibꝫ cedã
uos. Uenit ergo ierobοam ⁊ omnis
ꝑꝑls ad roboam. die tcio. sicut locut' fue
rat rex dicens. Reuertimini ad me die
tcia. Respondit rex ꝑꝑlo dura. derelic
to consilio seniorũ qđ ei dederant. ⁊ locut'
est eis sm consiliũ iuuenũ dicens. Pat
meus aggrauauit iugũ urm. ego aũt
addam iugo uro. Pat meus cecidit uos
flagellis. ego aũt cedam uos scorpio
nibꝫ. Et non acquieuit rex ꝑꝑlo. qm
auersatus fuerat eũ dñs. ut suscita
ret uerbũ suũ qđ locutus fuerat in ma
nu ahie sylonitis. ad ierobοã filiũ
nabath. Uidens itaq; ꝑꝑlus qđ noluis
set eũ audire rex. respondit ei dicens. Q
nob pars in dauid. ⁊ que hereditas in
filio ysai. Uade in tabnacula tua is
rael. Nunc uide domũ tuã dd. Et abi
it isrł in tabnacula sua. Sup filios aũt
isrł quicũq; habitabant i ciuitatibꝫ iuda
regnauit roboã. Misit g rex roboam
aduram qui erat sup tributa. ⁊ lapi
dauit eũ omis isrł et mortuus est. Por
ro rex roboam festinus ascendit cur
rũ. ⁊ fugit i ierłm. Recessitq; isrł a

domo dauid usq; in psentẽ diẽ. Factũ
est aũt cũ audisset omnis isrł. qđ re
uersus eẽt ierobοam miser & uocauer
eum. congregato cetu. ⁊ constituer eum re
gem sup omnem isrł. nec secutus ē
quisquam domũ dauid pt tribũ iuda
solã. Uenit aũt roboam in ierłm. et
congregauit uniusam domũ iuda. et
tribum beniamin. centũ octoginta mil
lia electorũ uirorũ et bellatorũ. ut pugna
ret contra domũ isrł. ⁊ reduceret regnũ
roboam filio salomonis. Factus ē aũt smo
dñi ad semeiam uirum dei. dicens.
Loquere ad roboam filium salomonis. re
gem iuda. ⁊ ad omnem domũ iuda ⁊
beniamin. ⁊ reliquos de ꝑꝑlo dicens. Hec
dicit dñs. Non ascendetis nec bellabitis
contra fres uros filios isrł. Reuertatur uir i
domũ suã. A me enĩ factum est uerbũ hoc.
Audierunt smonẽ dñi. et reuersi sũt
de itinere. sicut eis pcepit dñs. Hedifi
cauit aũt ierobοam sychem. i monte
ephraim. ⁊ habitauit ibi. Et egressus
inde. hedificauit phanuhel. Dixitq;
ierobοam in corde suo. Nunc reuertet
regnũ ad domũ dauid. si ascenderit
ꝑꝑls iste ut faciat sacrificia in domo
dñi in ierłm. ⁊ conuertetur cor ꝑꝑ huius
ad dñm suũ roboam regem iuda. inter
ficientq; me ⁊ reuertentur ad eũ. Et exco
gitato consilio fecit duos uitulos au
reos. Et dixit eis. Nolite ascendere ult
ierłm. Ecce dii tui isrł qui eduxerunt
te de tra egypti. Posuitq; unũ in be
thel. et alterũ in dan. Et factum ē uerbũ
hoc in peccatũ. Ibat enĩ ꝑꝑls ad adoran
dũ uitulũ. usq; in dan. Et fecit phana
in excelsis. ⁊ sacerdotes de extremis
ꝑꝑli. qui non erant de filiis leui. Consti
tuitq; diem solenem in mense octauo
quintadecima die mensis. in similitudi
nem solennitatis. que celebrabatur i iuda.
Et ascendens altare similiter fecit i bethel.
ut immolaret uitulis quos fabricatus fuerat.
Constituitq; in bethel sacerdotes excel
sorũ que fecerat. ⁊ ascendit sup altare qđ
extruxerat in bethel. quintadecima di
e mensis octaui. quẽ finxerat de corde suo.
Et fecit solennitatẽ filiis isrł. et ascẽ

XIII

dit super altare ut adoleret incensum.
Et ecce vir dei venit de iuda in sermone domini
in bethel. ieroboam stante super altare.
et thus iaciente. et exclamavit in sermone
domini contra altare et ait. Altare altare.
Hec dicit dominus deus. Ecce filius nascetur
domui david iosias nomine. et immolabit super
te sacerdotes excelsorum qui nunc in te thu
ra succendunt. et ossa hominum incendet
super te. Deditque in die illa signum dicens.
Hoc erit signum quod locutus est dominus. Ec
ce altare scindetur. et effundetur cinis qui
in eo est. Cumque audisset rex sermonem
hominis dei quem inclamaverat contra altare in
bethel. extendit manum suam de altari di
cens. Apprehendite eum. Et exaruit ma
nus eius quam extenderat contra eum. nec va
luit retrahere eam ad se. Altare quoque
scissum est. et effusus est cinis de altari. iuxta
signum quod predixerat vir dei in sermone domini.
Et ait rex ad virum dei. Deprecare faciem domini
dei tui. et ora pro me ut restituatur manus mea.
Oravitque vir dei faciem domini. et reversa est manus regis ad e
um. et facta est sicut prius fuerat. Locutus
est autem rex ad virum dei. Veni mecum do
mum ut prandeas. et dabo tibi munera. Respondit
que vir dei ad regem. Si dederis mihi mediam
partem domus tue. non veniam tecum. nec co
medam panem neque bibam aquam in loco
isto. Sic enim mandatum est mihi in sermone
domini precipientis. Non comedes panem nec
bibes aquam. nec reverteris per viam qua
venisti. Abiit ergo per aliam viam. et non est rever
sus per iter quo venerat in bethel. Prophe
ta autem quidam senex habitabat in bethel.
Ad quem venerunt filii sui. et narraverunt
ei omnia opera que fecerat vir dei il
la die in bethel. et verba que locutus fuerat
ad regem narraverunt patri suo. Et di
xit eis pater eorum. Per quam viam abiit?
Ostenderunt ei filii sui viam per quam abie
rat vir dei qui venerat de iuda. Et a
it filiis suis. Sternite mihi asinum. Qui
cum stravissent. ascendit et abiit post vi
rum dei. et invenit eum sedentem subtus
terebintum. et ait illi. Tu ne es vir dei
qui venisti de iuda? Respondit ille. Ego
sum. Et dixit ad eum. Veni mecum domum.
ut comedas panem. Qui ait. Non pos
sum reverti tecum. nec comedam panem nec
bibam aquam in loco isto. quia locutus
est dominus ad me in sermone domini dicens.
Non comedes panem et non bibes ibi
aquam. nec reverteris per viam qua iveris.
Qui ait ei. Et ego propheta sum similis tui.
et angelus locutus est mihi in sermone
domini dicens. Reduc eum tecum in domum
tuam. et comedat panem et bibat aquam.
Fefellit eum. et reduxit secum. Comedit
ergo panem in domo eius. et bibit aquam.
Cumque sederent ad mensam. factus est sermo
ad prophetam qui reduxerat eum. et exclama
vit ad virum dei qui venerat de iuda dicens.
Hec dicit dominus. Quia non obediens fu
isti ori domini. et non custodisti mandatum
quod precepit tibi dominus deus tuus. et reversus
es et comedisti panem et bibisti aquam in lo
co in quo precepit tibi ne comederes panem
neque biberes aquam. non inferetur ca
daver tuum in sepulchrum patrum tuorum.
Cumque comedisset et bibisset. stravit
asinum suum prophete quem reduxerat. Qui
cum abiisset invenit eum leo in via. et occidit.
Et erat cadaver eius proiectum in itinere.
Asinus autem stabat iuxta illum. et leo sta
bat iuxta cadaver. Et ecce viri transeun
tes viderunt cadaver proiectum in via
et leonem stantem iuxta cadaver. Et
venerunt et divulgaverunt in civitate
in qua propheta senex ille habitabat. Quod
cum audisset propheta ille qui reduxerat eum de
via. ait. Vir dei est qui inobediens
fuit ori domini. et tradidit eum dominus leoni
et confregit eum et occidit iuxta verbum domini quod
locutus est ei. Dixitque ad filios suos. Ster
nite mihi asinum. Qui cum stravissent.
ille abiisset. invenit cadaver eius proiec
tum in via. et asinum et leonem stantes iuxta
cadaver. Non comedit leo de cadavere.
nec lesit asinum. Tulit ergo propheta cada
ver viri dei. et posuit illud super asinum.
et reversus intulit in civitatem prophete
senex ut plangeret eum. Et posuit
cadaver eius in sepulchro suo. et planx
erunt eum. Heu heu mi frater. Cumque planx
issent eum. dixit ad filios suos. Cum mor
tuus fuero. sepelite me in sepulchro
in quo vir dei sepultus est. Iuxta ossa

eius ponite ossa mea. Profecto enim ueniet
sermo quem predixit in sermone domini contra alta-
re quod est in bethel, et contra omnia fana ex-
celsorum que sunt in urbibus samarie. Post
uerba hec non est reuersus ieroboam de ui-
a sua pessima, sed e contrario fecit de nouissimis
populi sacerdotes excelsorum. Quicumque
uolebat implebat manum suam, et fie-
bat sacerdos excelsorum. Et propter hanc causam
peccauit domus ieroboam, et euersa est et de-
leta de superficie terre.
XIIII In tempore illo egrotauit abia filius iero-
boam. Dixitque ieroboam uxori sue: Sur-
ge et commuta habitum ne agnoscaris quod
sis uxor ieroboam, et uade in sylo ubi
est ahia propheta, qui locutus est michi quod
regnaturus essem super populum hunc. Tolle quoque
in manu tua decem panes et crustulam
et uas mellis, et uade ad eum. Ipse enim indi-
cabit tibi quid euenturum sit huic puero.
Fecit ut dixerat ieroboam uxor, et con-
surgens abiit in sylo, et uenit in domum
ahie. At ille non poterat uidere, quia caliga-
uerant oculi eius pre senectute. Dixit
autem dominus ad ahiam: Ecce uxor ieroboam in-
greditur ut consulat te super filio suo
qui egrotat. Hec et hec loqueris ei. Cum er-
go illa intraret et dissimularet se esse
que erat, audiuit ahia sonitum pedum
eius introeuntis per ostium, et ait: Ingre-
dere uxor ieroboam. Quare aliam te esse
simulas? Ego autem missus sum ad te
durus nuntius. Vade et dic ieroboam:
Hec dicit dominus deus israel: Quia exaltaui
te de medio populi, et dedi te ducem super
populum meum israel, et scidi regnum domus
dauid et dedi illud tibi, et non fuisti si-
cut seruus meus dauid qui custodiuit man-
data mea, et secutus est me in toto corde
suo, faciens quod placitum esset in conspectu
meo, sed operatus es malum super omnes qui
fuerunt ante te, et fecisti tibi deos alienos et
conflatiles, ut me ad iracundiam prouoca-
res, me autem proiecisti post corpus tuum.
Idcirco ecce ego inducam mala super do-
mum ieroboam, et percutiam de ieroboam
mingentem ad parietem, et clausum et no-
uissimum in israel, et mundabo reliquias
domus ieroboam sicut mundari solet fimus

usque ad purum. Qui mortui fuerint de
ieroboam in ciuitate, comedent eos canes.
Qui autem mortui fuerint in agro, uora-
bunt eos aues celi, quia dominus locutus est. Tu
igitur surge et uade in domum tuam, et in ipso intro-
itu pedum tuorum in urbem morietur pu-
er, et planget eum omnis israel et sepeliet. I-
ste enim solus inferetur de ieroboam in se-
pulchrum, quia inuentus est super eo sermo
bonus a domino deo israel in domo ieroboam.
Constituet autem sibi dominus regem super israel
qui percutiat domum ieroboam in hac die,
et in hoc tempore. Et percutiet dominus deus israel
sicut moueri solet arundo in aqua, et e-
uellet israel de terra bona hac quam dedit pa-
tribus eorum, et uentilabit eos trans flumen,
quia fecerunt sibi lucos ut irritarent dominum. XV
Et tradet dominus israel propter peccata ieroboam
qui peccauit et fecit peccare israel. Surrexit
itaque uxor ieroboam, et abiit et uenit in
thersa. Cumque illa ingrederetur limen
domus, puer mortuus est, et sepelierunt eum.
Et planxit illum omnis israel, iuxta sermonem
domini quem locutus est in manu serui sui ahie
prophete. Reliqua autem uerborum ieroboam quomodo p-
ugnauit et quomodo regnauit, ecce scrip-
ta sunt in libro uerborum dierum regum israel.
Dies autem quibus regnauit ieroboam, xx. et
duo anni sunt. Et dormiuit cum patribus suis.
Regnauitque nadab filius eius pro eo. Por-
ro roboam filius salomonis regnauit in iu-
da. Quadraginta et unius anni erat robo-
am cum regnare cepisset, et decem et vii. annis
regnauit in ierusalem ciuitate quam elegit dominus ut
poneret nomen suum ibi ex omnibus tribubus
israel. Nomen autem matris eius naama ama-
nites. Et fecit iudas malum coram domino, et irri-
tauerunt eum super omnibus que fecerant patres
eorum in peccatis suis que peccauerunt. E-
dificauerunt enim et ipsi sibi aras et statu-
as et lucos super omnem collem excelsum,
et subter omnem arborem frondosam. Sed et
effeminati fuerunt in terra. Feceruntque omnes
abhominationes gentium quas attriuit dominus
ante faciem filiorum israel. In quinto autem an-
no regni roboam ascendit sesach rex
egypti in ierusalem, et tulit thesauros do-
mus domini, et thesauros regios, et uniuersa
diripuit: scuta quoque aurea que fecerat

salomon, p quib; fecerat rex roboam
scuta erea. & tradidit ea in manu du
cum scutarior. & eor qui excubabant
an ostiu domus regis. Cumq ingrede
retur rex in domu dni. portabant ea q
p eundi habebant officium. & postea re
portabant ea ad armamentariu scutari
or. Reliqua aut sermonu roboa & oia
que fecit. ecce scripta sunt in libro uer
bor dier regu iuda. Fuitq bellu int
ieroboam & roboa cunctis dieb;. Dor
mivit itaq roboam cu patrib; suis.
& sepultus e cu eis i ciuitate dd. No
m aut matris eius naama amanites.
Et regnauit abia filius eius p eo.

XV

Igr in octauo decimo anno regni iero
boa filii nabath. regnauit abias sr
iuda. Trib; anis regnauit in ierlm. No
m matris eius maacha filia absalo.
Ambulauitq in omnib; peccatis patris
sui q fecerat an eu. nec erat cor ei p
fectum cu dno deo suo. sic cor dd pris
eius. Sz pp dauid dedit ei dns ds lucerna
in ierlm. ut suscitaret filiu ei post
eu. & staret ierlm: eo qd fecisset dauid
rectu in oculis dni. & n declinasset ab
omnib; que pceperat ei. cunctis dieb; ui
te sue. excepto sermone urie ethei. At
th bellu fuit int abia & ieroboa. oi
tpr uite eius. Reliq aut sermonu abia
& omnia q fec. nne hec scripta sut in
libro ubor dier regu iuda. Fuitq p
liu int abiam. & int ieroboam. Et dor
mivit abia cu patrib; suis. & sepelier
eu in ciuitate dauid. regnauitq asa fi
lius eius p eo. In ano gesimo ie
roboam regis isrl regnauit asa rex iu
da. & xl. & uno ano regnau in ierlm.
Nom mris eius maacha filia abessa
lon. Et fecit asa rectu ante cspectum
dni sic dd p rel. & abstulit effeminatos
de tra. purgauitq uniuersas sordes ydo
lor. q fecerant patres eius. Insup et
maacham mrem sua ammou ne eet
pnceps in sacris priapi. & in luco ei q co
secrauerat. subuertitq specu ei. et co
fregit simulacru turpissimu. & co
bussit in torrente cedron. Excelsa
aut n abstulit. Uerumtn cor asa pfe
ctu erat cu dno do suo. cunctis dieb s.
Et intulit ea q scificauat pr suus et
uouat in domu dni argentum et au
ru & uasa. Bellu aut erat int asa &
baasa regem isrl cunctis dieb; eor. As
cendit quoq baasa rex isrl in iuda
& edificauit rama ut n posset qsqua
egredi ul ingredi d parte asa regis
iude. Tollens itaq asa ome argentu
& auru qd remanserat i thesauris do
mus dni. & i thesauris domus regie. de
dit illud in manus suor suor. & misit
ad benadab filiu tabremon filii
ezion regem syrie. qui habitabat i dam
sco dicens. Fedus est int me & te.
& patre meu & patrem tuu. Ideo misi
munera auru et argentu. & peto ut ue
nias et irritu facias fedus qd hes cu ba
asa rege isrl et recedat a me. Acquiescens
benadab regi asa. misit pncipes e
xercitus sui i ciuitates isrl. & pcusserunt
ahion & dan. & abel domu maacha. & u
niuersam cenereth: omne. s. tram nep
talim. Qd cu audisset baasa intmisit
edificare rama. & reuersus est in thersa. Rex
aut asa nuntiau misit in omne iuda
dicens. Nemo sit excusatus. Et tuler
lapides de rama. & ligna eius quib;
edificauerat baasa. Et extruxit de eis
rex asa gabaa beniamin. & maspha. Reliq aut omniu sermonu asa. &
uniuerse fortitudines eius. & cuncta q
fecit. & ciuitates quas extruxit. nne
scripta sunt in libro uerbor dier re
gu iuda. Uerumtn in tpr senectutis
sue doluit pedes. & dormiuit cu p
sus. & sepltus e cum eis in ciuitate
dauid patris sui. regnauitq iosaphat
filius eius p eo. Nadab uo fili iero
boam regnauit sup isrl anno scdo
asa regis iuda. Regnauitq sup isrl
duob; annis. & fecit q malu est in co
spectu dni. & ambulauit i uiis patris
sui. & i peccatis eius quib; peccare fe
cit isrl. Insidiatus est aut ei baasa
filius achia d domo ysachar. & pcus
sit eu in gebbeton q e urbs philisti
ini. Siquide nadab & omis isrl obside
bat gebbeton. Interfecit g illu baasa

anno tertio asa regis iuda. et regnavit pro eo.
Cumque regnasset percussit omnem domum
ieroboam. Non dimisit ne unam quidem
animam de semine eius. donec deleret
eum iuxta verbum domini quod locutus fuerat in
manu servi sui ahie sylonitis. propter pec
cata ieroboam que peccaverat. et quibus pec
care fecit israel. et propter delictum quo irri
taverat dominum deum israel. Reliqua autem sermonum
nadab et omnia que operatus est. nonne hec
scripta sunt in libro verborum dierum re
gum israel? Fuitque bellum inter asa et baasa
regem israel. cunctis diebus eorum. Anno
tertio asa regis iuda. regnavit baasa
filius ahia super omnem israel in thersa:
xxiiii. annis. et fecit malum coram domino.
ambulavitque in via ieroboam et in peccatis
eius quibus peccare fecit israel.
XVI Factum est autem verbum domini ad hieu filium
anani contra baasa dicens. Pro eo quod
exaltavi te de pulvere et posui ducem
super populum meum israel. tu autem ambulasti
in via ieroboam et peccare fecisti po
pulum meum israel. ut me irritares in pec
catis eorum. ecce ego demetam posteriora
baasa. et posteriora domus eius. et faciam
domum tuam sicut domum ieroboam filii na
bath. Qui mortuus fuerit de baasa
in civitate comedent eum canes. Et qui
mortuus fuerit ex eo in agro. come
dent eum volucres celi. Reliqua autem sermo
num baasa et quecumque fecit et prelia eius. nonne
hec scripta sunt in libro verborum dierum
regum israel? Dormivit ergo baasa cum pa
tribus suis. sepultusque est in thersa. et re
gnavit hela filius eius pro eo. Cum autem
in manu hieu filii anani prophete verbum
domini factum esset. contra baasa. et contra domum
eius. et contra omne malum quod fecerat co
ram domino ad irritandum eum in operibus
manuum suarum ut fieret sicut domus ierobo
am. ob hanc causam occidit eum. hoc est hieu fi
lium anani prophetam. Anno xxvi. asa
regis iuda regnavit hela filius baasa
super israel in thersa duobus annis. Et re
bellavit contra eum servus suus zamri. dux
medie partis equitum. Erat autem hela
in thersa bibens et temulentus in domo
arsa prefecti thersa. Irruens ergo zamri:
percussit et occidit eum. anno xxvii. asa re
gis iuda. et regnavit pro eo. Cumque regnasset
et sedisset super solium eius. percussit omnem
domum baasa. et non reliquit ex ea mingentem
ad parietem. et propinquos et amicos eius.
Delevitque zamri omnem domum baasa.
iuxta verbum domini quod locutus fuerat ad ba
asa in manu hieu prophete. propter universa pec
cata baasa. et peccata hela filii eius. qui pec
caverunt. et peccare fecerunt israel provocan
tes dominum deum israel in vanitatibus suis.
Reliqua autem sermonum hela et omnia que
fecit. Nonne hec scripta sunt in libro ver
borum dierum regum israel? Anno xxvii. a
sa regis iuda. regnavit zamri. vii. diebus
in thersa. Porro exercitus obsidebat ge
bethon urbem philistinorum. Cumque au
disset rebellasse zamri et occidisse regem.
fecit sibi regem omnis israel amri. qui erat
princeps militie super israel in die illa in
castris. Ascendit ergo amri et omnis israel
cum eo de gebethon. et obsidebant thersa.
Videns autem zamri quod expugnanda esset
civitas. ingressus est palatium. et succen
dit se cum domo regia. et mortuus est in
peccatis suis que peccaverat faciens
malum coram domino. et ambulavit in via ie
roboam et in peccato eius. quo peccare
fecit israel. Reliqua autem sermonum zamri
et insidiarum eius et tyrannidis. Nonne
hec scripta sunt in libro verborum dierum re
gum israel? Tunc divisus est populus israel in duas
partes. Media pars populi sequebatur theb
ni filium gineth. ut constitueret eum re
gem. et media pars amri. Prevaluit autem
populus qui erat cum amri. populo qui sequebatur
thebni filium gineth. Mortuusque est
thebni. et regnavit amri. Anno xxx.
primo asa regis iuda regnavit amri
super israel. xii. annis. In thersa regnavit
vi. annis. Emitque montem samarie a so
mer duobus talentis argenti. et edificavit
eum. et vocavit nomen civitatis quam ex
truxerat nomine somer. id est montem domi
ni vel montem samarie. Fecit autem amri
malum in conspectu domini. et operatus est ne
quiter super omnes qui fuerant ante eum. Ambu
lavitque in omni via ieroboam filii nab
bath. et in peccatis eius quibus peccare

fecerat israhel ut irritaret dominum deum israhel
in vanitatibus suis. Reliqua autem sermonum
amri et prelia eius que gessit. nonne hec scri
pta sunt in libro verborum dierum regum israhel?
Dormivitque amri cum patribus suis. et sepul
tus est in samaria. regnavitque achab fili
us eius pro eo. Achab vero filius amri regnavit
super israhel anno .xxxviii. asa regis iude. et
regnavit achab super israhel in samaria .xx. et
duobus annis. Et fecit achab filius amri
malum in conspectu domini super omnes qui fuerant
ante eum. Nec suffecit ei ut ambularet in pec
catis ieroboam filii nabath. insuper et du
xit uxorem iezabel filiam methbaal re
gis sydoniorum. Et abiit et servivit baal.
et adoravit eum. et posuit aram baal in tem
plo baal quod edificaverat in samaria. et
plantavit lucos. Et addidit achab in ope
re suo irritans dominum deum israhel super omnes reges
israhel qui fuerant ante eum. In diebus eius edi
ficavit ahiel de bethel. iericho. in abi
ram primitivo suo. fundavit eam. et in
segub novissimo suo posuit portas eius.
iuxta verbum domini quod locutus fuerat in ma
nu iosue filii nun.

XVII Et dixit helyas thesbites de habitatoribus
galaad ad achab. Vivit dominus deus israhel
in cuius conspectu sto. si erit annis hiis ros et
pluvia. nisi iuxta oris mei verba. Et factum
est verbum domini ad eum dicens. Recede hinc
et vade contra orientem. et abscondere in torrente
carith. qui est contra iordanem. et ibi de torrente
bibes. corvisque precepi ut pascant te ibi.
Abiit ergo et fecit iuxta verbum domini. Cumque a
bisset sedit in torrente carith qui est contra
iordanem. Corvi quoque deferebant ei panem
et carnes mane. similiter panem et car
nes vespere. et bibebat de torrente. Post dies
autem aliquot siccatus est torrens. non enim
pluerat super terram. Factus est igitur sermo domini ad
eum dicens. Surge et vade in sarepta sydo
niorum. et manebis ibi. precepi enim ibi mu
lieri vidue ut pascat te. Surrexit et
abiit in sarepta sydoniorum. Cumque venis
set ad portam civitatis. apparuit ei mulier
vidua colligens ligna. Et vocavit eam. dixit-
que ei. Da michi paululum aque in vase. ut bibam.
Cumque illa pergeret ut afferret. clamavit post
tergum eius dicens. Affer michi obsecro et buc

cellam panis in manu tua. Que respondit. Vivit
dominus deus tuus quia non habeo panem nisi quantum pu
gillus potest capere farine in ydria. et paulu
lum olei in lechito. En colligo duo ligna
ut ingrediar et faciam illud michi et filio meo
et comedamus et moriamur. Ad quam helyas
ait. Noli timere. sed vade et fac sicut dixisti.
Verumtamen michi primum fac de ipsa farinula
subcinericium panem parvulum. et affer ad
me. tibi autem et filio tuo facies postea.
Hec autem dicit dominus deus israhel. ydria farine
non deficiet. nec lechitus olei minuetur
usque ad diem in qua daturus est dominus plu
viam super faciem terre. Que abiit et fecit iu
xta verbum helye. Et comedit ipse et illa et domus
eius. Et ex illa die ydria farine non de
fecit et lechitus olei non est imminutus. iuxta verbum
domini quod locutus fuerat in manu helye.
Factum est autem post hec. egrotavit filius mulie
ris matris familias. et erat languor fortis
sim ita ut non remaneret in eo alitus. Dixit ergo ad
helyam. Quid michi et tibi vir dei? Ingressus es
ad me. ut rememorarentur iniquitates mee
et interficeres filium meum? Et ait ad eam hely
as. Da michi filium tuum. Tulitque eum de sinu
illius. et portavit in cenaculum ubi ipse manebat
et posuit super lectulum suum. Et clamavit ad
dominum et dixit. Domine deus mi. etiamne viduam
apud quam ego utcumque sustentor afflixisti ut
interficeres filium eius? Et expandit se
atque mensus est super puerum tribus vicibus. et cla
mavitque ad dominum. et ait. Domine deus meus reverta
tur oro anima pueri huius in viscera eius.
Et exaudivit dominus vocem helye. et rever
sa est anima pueri intra eum. et revixit. Tulit
que helyas puerum. et deposuit eum de cenaculo
in inferiorem domum. et tradidit matri
sue. Et ait illi. En vivit filius tuus.
Dixitque mulier ad helyam. Nunc in isto cogno
vi quoniam vir dei es tu. et verbum domini in ore tuo
verum est.

XVIII Post dies multos verbum domini factum est ad he
lyam in anno tercio dicens. Vade et ostende
te achab. ut dem pluviam super faciem
terre. Iivit ergo helyas ut ostenderet se achab.
Erat autem fames vehemens in samaria.
Vocavitque achab abdiam dispensato
rem domus sue. Abdias autem timebat
dominum deum valde. Nam cum interficeret iezabel

zabel prophetas domini: tulit ille .c. prophetas.
et abscondit eos quinquagenos et quinquagenos
in speluncis et pavit eos pane et aqua. Dixit
ergo achab ad abdiam. Vade in terram ad uni-
versos fontes aquarum, et in cunctas valles si
forte invenire possimus herbam, et salvare
possimus equos et mulos, et non penitus iumenta intereant.
Diviseruntque sibi regiones ut circuirent eas.
Achab ibat per viam unam, et abdias per viam
alteram seorsum. Cumque esset abdias in via,
helias occurrit ei. Qui cum cognovisset eum
cecidit super faciem suam, et ait. Num tu es
domine mi helias? Cui ille respondit. Ego. Et di-
xit. Vade dic domino tuo: adest helias. Et il-
le. Quid peccavi inquit: quoniam tradis me ser-
vum tuum in manu achab ut interficiat
me. Vivit dominus deus tuus. quia non est
gens aut regnum quo non miserit dominus meus
te requirens. Et respondentibus cunctis non
est hic: adiuravit regna singula et gentes.
eo quod minime repperireris. Et nunc dicis mi-
hi: vade et dic domino tuo: adest helias. Cum-
que recessero a te. spiritus domini asportabit te
in locum quem ego ignoro. et ingressus nuntia-
bo achab. et non inveniens te interficiet me.
Servus autem tuus timet dominum ab infantia
sua. Numquid non indicatum est tibi domino meo
quid fecerim cum interficeret iezabel pro-
phetas domini: quod absconderim de prophetis
domini centum viros quinquagenos et quinquage-
nos in speluncis. et paverim eos pane et aqua.
et nunc tu dicis vade et dic domino tuo adest
helias, ut interficiat me? Et dixit helias.
Vivit dominus exercituum ante cuius vultum sto.
quia hodie apparebo ei. Abiit ergo abdias
in occursum achab. et indicavit ei. Venit-
que achab in occursum helie. Et cum vidisset
eum: ait. Tune es ille qui conturbas israel?
Et ille ait. Non ego turbavi israel. sed tu
et domus patris tui. qui dereliquistis mandata
domini. et secuti estis baalim. Verumtamen nunc
mitte et congrega ad me universum israel.
in monte carmeli: et prophetas baal .cccc.
l. prophetasque lucorum .cccc. qui comedunt de
mensa iezabel. Misit achab ad omnes filios
israel. et congregavit prophetas in monte carme-
li. Accedens autem helias ad omnem populum
ait. Usquequo claudicatis in duas par-
tes? Si dominus est deus. sequimini eum. Si autem
baal: sequimini illum. Et non respondit ei populus verbum.
Et ait rursum helias ad populum. Ego re-
mansi propheta domini solus. prophete autem baal .cccc.
et l. prophete quoque lucorum .cccc. viri sunt.
Dentur nobis duo boves. et illi eligant
bovem unum. et in frusta cedentes ponant
super ligna. ignem autem non supponant. et ego
faciam bovem alterum. et inponam super ligna.
ignemque non supponam. Invocate nomina deorum
vestrorum. et ego invocabo nomen domini mei. et deus
qui exaudierit per ignem. ipse sit deus. Respondens
autem omnis populus ait. Optima est propositio
quam locutus est helias. Dixit ergo helias pro-
phetis baal. Eligite vobis bovem unum.
et facite primi quia vos plures estis. et invoca-
te nomina deorum vestrorum ignemque non supponatis.
Qui cum tulissent bovem quem dederat e-
is. fecerunt. et invocabant nomen baal de ma-
ne usque ad meridiem: dicentes. Baal ex-
audi nos. Et non erat vox nec qui responde-
ret. Transiliebantque altare quod fecerant.
Cumque esset iam meridies. illudebat eis
helias dicens. Clamate voce maiori.
Deus enim vester est. et forsitan loquitur. aut in
diversorio est. aut in itinere. aut certe dormit.
ut excitetur. Clamabant ergo voce ma-
gna. et incidebant se iuxta ritum suum.
cultris et lanceolis. donec perfunderentur sangui-
ne. Postquam autem transiit meridies: et
illis prophetantibus venerat tempus quo sacrificium
offerri solet nec audiebatur vox neque
aliquis respondebat. nec attendebat orantes. di-
xit helias omni populo. Venite ad me.
Et accedente ad se populo curavit altare
domini quod destructum fuerat. et tulit .xii.
lapides. iuxta numerum tribuum filiorum ia-
cob. Ad quem factus est sermo domini: dicens. Israel e-
rit nomen tuum. Et edificavit ex lapidibus
altare in nomine domini. Fecitque aqueductum quasi
per duas aratiunculas in circuitu altaris.
et conposuit ligna. divisitque per membra bo-
vem. et posuit super ligna. et ait. Implete quat-
tuor hydrias aqua. et effundite super ho-
locaustum. et super ligna. Rursumque dixit. Etiam
secundo hoc facite. Qui cum fecissent et secundo
ait. Etiam tertio idipsum facite. Feceruntque
et tertio. Et currebant aque circa altare: et
fossa aqueductus repleta est. Cumque iam tempus
esset ut offerretur holocaustum: accedens

heliam propheta ait. Domine deus abraham ysaac
et israel. ostende hodie quia tu es deus israel et
ego servus tuus. et iuxta preceptum tuum fe-
ci omnia verba hec. Exaudi domine exaudi
me. ut discat populus iste quia tu es dominus deus. et
tu convertisti cor eorum iterum. Cecidit autem
ignis domini. et voravit holocaustum. et ligna
et lapides. pulverem quoque et aquam que
erat in aqueductu lambens. Quod cum vi-
disset omnis populus. cecidit in faciem suam.
et ait. Dominus ipse est deus. dominus ipse est deus. Di-
xitque helias ad eos. Apprehendite prophetas
baal. et nec unus quidem effugiat ex eis.
Quos cum comprehendissent: duxit eos heli-
as ad torrentem cyson: et interfecit eos ibi.
Et ait helias ad achab. Ascende. comede
et bibe. quia sonus multe pluvie est. Ascen-
dit achab ut comederet et biberet. Helias
autem ascendit in verticem carmeli. et pro-
nus in terram posuit faciem inter genua sua.
et dixit ad puerum suum. Ascende et prospice
contra mare. Qui cum ascendisset et contempla-
tus esset: ait. Non est quicquam. Et rursum
ait illi. Revertere septem vicibus. In septima
autem vice. ecce nubecula parva quasi ve-
stigium hominis ascendebat de mari. Qui
ait. Ascende et dic achab. Iunge currum
tuum et descende ne occupet te pluvia.
Cumque se verterent huc atque illuc. ecce ce-
li contenebrati sunt. et nubes et ventus. et
facta est pluvia grandis. Ascendens
itaque achab abiit in iezrahel. et manus
domini facta est super heliam: accinctisque lumbis
currebat ante achab. donec veniret in
iezrahel.
XIX Nunciavit autem achab iezabel omnia
que fecerat helias. et quomodo occidisset
universos prophetas baal gladio. Misitque
iezabel nuncium ad heliam dicens. Hec
faciant michi dii et hec addant. nisi hac
hora cras posuero animam tuam sicut animam
unius ex illis. Timuit ergo helias. et surgens
abiit quocumque eum ferebat voluntas.
Venitque in bersabee iuda. et dimisit
ibi puerum suum. et perrexit in desertum viam unius
diei. Cumque venisset et sederet subter
unam iuniperum. petivit anime sue ut mo-
reretur. et ait. Sufficit michi domine. tol-
le animam meam. Neque enim melior sum quam
patres mei. Proiecitque se et obdormivit in um-
bra iuniperi. Et ecce angelus domini teti-
git eum et dixit illi. Surge et comede. Respexit et
ecce ad caput suum subcinericius panis
et vas aque. Comedit ergo et bibit: et rur-
sum obdormivit. Reversusque est angelus
domini secundo. et tetigit eum. dixitque illi. Sur-
ge et comede. grandis enim tibi restat
via. Qui cum surrexisset comedit et bi-
bit. et ambulavit in fortitudine ci-
bi illius. xl diebus et xl noctibus us-
que ad montem dei oreb. Cumque venisset
illuc: mansit in spelunca. et ecce ser-
mo domini ad eum. Dixitque illi. Quid agis he-
lia? At ille respondit. Zelo zelatus sum pro
domino deo exercituum. quia dereliquerunt pac-
tum domini filii israel. Altaria tua destrux-
erunt. prophetas tuos occiderunt gladio. et de-
relictus sum ego solus. et querunt animam meam
ut auferant eam. Et ait ei. Egredere
et sta in montem coram domino. Et ecce do-
minus transit et spiritus grandis et fortis subvertens mon-
tes. et conterens petras ante dominum. Non in spiritu
dominus. Et post spiritum commotio. non in commotio-
ne dominus. Et post commotionem ignis. non in
igne dominus. Et post ignem sibilus aure te-
nuis. et ibi dominus. Quod cum audisset helias: o-
peruit vultum suum pallio. et egressus
stetit in ostio spelunce. Et ecce vox
ad eum dicens. Quid agis hic helias? Et
ille respondit. Zelo zelatus sum pro domino deo ex-
ercituum. quia dereliquerunt pactum tuum filii
israel. Altaria tua destruxerunt. et prophe-
tas occiderunt gladio. et derelictus sum ego
solus. et querunt animam meam ut au-
ferant eam. Et ait dominus ad heliam. Va-
de et revertere in viam tuam. per desertum in dama-
scum. Cumque perveneris illuc. unges aza-
hel regem super syriam. et hieu filium nam-
si unges regem super israel. Heliseum au-
tem filium saphath qui est de abel maula
unges prophetam pro te. Et erit. Quicumque
fugerit gladium azahel: occidet eum
hieu. Et quicumque fugerit gladium hieu
interficiet eum heliseus. Et derelinquam
michi in israel septem milia virorum quorum genua
non sunt incurvata ante baal. et omne os
quod non adoravit eum osculans manus. Pro-
fectus ergo helias. reperit heliseum filium

Saphath arantem in .xii. iugis boum, et
ipse in .xii. iugis boum arantibus uni-
erat. Cumque venisset helias ad eum, mi-
sit pallium suum super illum. Qui statim re-
lictis bobus, cucurrit post heliam, et ait. Os-
culer oro te patrem meum, et matrem meam,
et sic sequar te. Dixitque ei. Vade, et revertere.
Quod enim meum erat, feci tibi. Reversus autem
ab eo tulit par boum, et mactavit illud. et
in aratro boum coxit carnes, et dedit populo
et comederunt. Consurgensque abiit. et
secutus est heliam, et ministrabat ei.
XX Porro benadab rex syrie congregavit omnem
exercitum suum. et .xxx. duos reges secum.
et equos et currus. et ascendens pugna-
bat contra samariam. et obsidebat eam. Mittensque
nuntios ad achab regem israel in civi-
tatem, ait. Hec dicit benadab. Argen-
tum tuum et aurum tuum meum est. et uxores tu-
e et filii tui optimi, mei sunt. Responditque
rex israel. Iuxta verbum tuum domine mi
rex. tuus sum ego. et omnia mea. Rever-
tentesque nuntii dixerunt. Hec dicit benna-
dab qui misit nos ad te. Argentum tuum
et aurum tuum. et uxores tuas. et filios tuos.
dabis mihi. Cras igitur hac eadem hora mittam ser-
vos meos ad te. et scrutabuntur domum
tuam, et domum servorum tuorum. et omne quod eis
placuerit ponent in manibus suis. et aufe-
rent. Vocavit autem rex israel omnes seniores
terre, et ait. Animadvertite et videte quoniam insidi-
etur vobis. Misit enim ad me pro uxoribus
meis, et filiis, et pro argento et auro. et non ab-
nui. Dixeruntque omnes maiores natu. et
universus populus ad eum. Non audias neque ac-
quiescas illi. Respondit itaque nuntiis benadab.
Dicite domino meo regi. Omnia propter que misisti
ad me servum tuum in initio faciam. hanc autem
rem facere non possum. Reversique nuntii
retulerunt ei omnia. Qui remisit et
ait. Hec faciant mihi dii et hec addant.
si suffecerit pulvis samarie pugillis omnis
populi qui sequitur me. Et respondens rex israel
ait. Dicite ei. Ne glorietur accinctus eque ut
discinctus. Factum est autem cum audisset benadab
verbum istud. bibebat ipse et reges in um-
braculis. et ait servis suis. Circumdate civitatem.
Et circumdederunt eam. Et ecce propheta unus ac-
cedens ad achab regem israel, ait ei. Hec dicit
dominus deus. Certe vidisti omnem multitu-
dinem hanc nimiam. Ecce ego tradam eam in
manu tua hodie. ut scias quia ego sum dominus.
Et ait achab. Per quem? Dixitque ei. Hec dicit
dominus. Per pedisequos principum provinciarum.
Et ait. Quis incipiet preliari? Et ille di-
xit. Tu. Recensuit ergo pueros princi-
pum provinciarum. et repperit numerum ducentorum
.xxx. duorum. Et post eos recensuit populum.
omnes filios israel .vii. milia. Et egres-
si sunt meridie. Benadab autem bibebat,
temulentus in umbraculo suo. et reges
.xxxii. cum eo. qui ad auxilium eius venerant.
Egressi sunt autem pueri principum provincia-
rum in prima fronte. Misit itaque benna-
dab. qui nuntiaverunt ei dicentes. Viri
egressi sunt de samaria. At ille ait. Sive
pro pace veniunt, apprehendite eos vi-
vos. sive ut prelientur, vivos eos capite.
Egressi sunt ergo pueri principum provin-
ciarum. et reliquus exercitus sequebatur.
et percussit unusquisque virum qui contra se veni-
ebat. Fugeruntque syri. et persecutus est eos
israel. Fugit quoque benadab rex syrie in
equo cum equitibus. necnon et egressus
rex israel. percussit equos et currus. et percussit
syriam plaga magna. Accedens autem propheta
ad regem israel dixit ei. Vade et confortare.
et scito et vide quid facias. Sequenti enim anno
rex syrie ascendet contra te. Servi vero re-
gis syrie dixerunt ei. Dii montium sunt
dii eorum. ideo superaverunt nos. Sed melius est ut
pugnemus contra eos in campestribus. et obti-
neamus eos. Tu ergo verbum hoc fac. Am-
move reges singulos ab exercitu suo. et
pone principes pro eis. et instaura numerum mi-
litum qui ceciderunt de tuis. et equos se-
cundum equos pristinos. et currus secundum cur-
rus quos ante habuisti. et pugnabimus
contra eos in campestribus. et videbis quod obtine-
bimus eos. Credidit consilio eorum. et fecit ita.
Igitur postquam annus transierat. recensuit
benadab syros. et ascendit in affech ut
pugnaret contra israel. Porro filii israel recen-
siti sunt. et acceptis cibariis, profecti sunt
ex adverso. castraque metati sunt contra eos quasi du-
o parvi greges caprarum. Syri autem repleverunt
terram. Et accedens unus vir dei: ait
ad regem israel. Hec dicit dominus. Quia di-

rex syrie dii montium est dominus. et non est deus
uallium. dabo omnem multitudinem hanc
grandem in manu tua. et scietis quia ego sum dominus.
Dirigebant septem diebus ex adverso
hii atque illi acies. Septima autem die commis
sum est bellum. Percusseruntque filii israel de sy
ris centum milia peditum in die una. fugerunt
autem qui remanserant in affech in civita
tem. et cecidit murus super xxvii. milia
hominum qui remanserant. Porro benadab
fugiens ingressus est civitatem in cubi
culum quod erat intra cubiculum. Dixeruntque
ei servi sui. Ecce audivimus quod reges do
mus israel clementes sint. Ponamus itaque sac
cos in lumbis nostris. et funiculos in capi
tibus nostris. et egrediamur ad regem israel. For
sitan salvabit animas nostras. Accinxerunt
saccis lumbos suos. et posuerunt funiculos
in capitibus suis. veneruntque ad regem
israel et dixerunt ei. Servus tuus be
nadab dicit. Vivat oro te anima mea. Et
ille ait. Si adhuc vivit. frater meus est. Quod
acceperunt viri pro omine. et festinantes
rapuerunt verbum ex ore eius. atque dixerunt.
Frater tuus benadab vivit. Et dixit eis. I
te et adducite eum ad me. Egressus est
ergo ad eum benadab. et levavit eum in
currum suum. Qui dixit ei. Civitates quas
tulit pater meus a patre tuo reddam. et pla
teas fac tibi in damasco: sicut fecit pater meus
in samaria. et ego foederatus recedam
a te. Pepigit ergo foedus. et dimisit eum. Tunc
vir quidam de filiis prophetarum dixit ad socium
suum in sermone domini. Percute me. At ille
noluit percutere. Cui ait. Quia noluisti
audire vocem domini. ecce recedes a me.
et percutiet te leo. Cumque paululum reces
sisset ab eo. invenit eum leo atque percus
sit. Sed et alterum inveniens virum. dixit ad
eum. Percute me. Qui percussit illum et vul
neravit. Abiit ergo propheta. et occurrit regi in
via. et mutavit aspersione pulveris os et o
culos suos. Cumque rex transisset clamavit
ad regem et ait. Servus tuus egressus
est ad proelium comminus. Cumque fugisset unus
vir. adduxit eum quidam ad me. et ait.
Custodi virum istum. qui si lapsus fuerit
erit anima tua pro anima eius. aut talentum
argenti appendes. Dum autem ego turbatus

huc illucque me verterem. subito non com
paruit. Et ait rex israel ad eum. Hoc est iudici
um tuum. quod ipse decrevisti. At ille sta
tim abstersit pulverem de facie sua. Et
cognovit eum rex israel. quod esset de prophetis. Qui
ait ad eum. Haec dicit dominus. Quia dimisisti
virum dignum morte de manu tua: erit
anima tua pro anima eius. et populus tuus pro populo eius.
Reversus est igitur rex israel in domum suam
audire contempnens. et furibundus venit
in samariam.

Post haec autem verba. tempore illo vinea erat
naboth iezrahelite. que erat in iez
el iuxta palatium achab regis sa
rie. Locutus est ergo achab ad nab
dicens. Da mihi vineam tuam ut fa
ortum olerum: quia vicina est et prope dom
meam. daboque tibi pro ea vineam melio
Aut si tibi commodius putas argen
pretium quanti digna est dabo. Cui respon
naboth. Propitius michi sit dominus ne
hereditatem patrum meorum tibi. Venit
achab in domum suam. indignans et fren
super verbum quod locutus fuerat ad eum
naboth iezrahelites. dicens. Non dab
tibi hereditatem patrum meorum. Et proici
se in lectulum suum. avertit faciem suam ad
parietem. et non comedit panem. Ingres
sa est autem ad eum iezabel uxor sua: di
xitque illi. Quid est hoc unde anima tua con
tristata est. et quare non comedis panem? Qui
respondit ei. Locutus sum naboth iez
hellite. et dixi ei. Da mihi vineam tuam ac
cepta pecunia. aut si tibi placet
do tibi meliorem vineam pro ea. Et
ait. Non dabo tibi vineam meam.
ergo ad eum iezabel uxor eius. Gran
auctoritatis es. et bene regis regnum
Surge et comede panem. et equo animo esto.
nimo. et ego dabo tibi vineam nab
iezrahelite. Scripsit itaque litteras ex
nomine achab. et signavit eas anulo e
et misit ad maiores natu et ad optima
tes qui erant in civitate eius. et habitab
cum naboth. Litterarum autem erat ista s
tentia. Praedicate ieiunium. et sedere fac
te naboth inter primos populi. et summitti
duos viros filios belial contra eum. et fals
testimonium dicant. Benedixit naboth

dm̄ et regem. Et educite et lapidate eū.
sicque moriatur. Fecerūt ergo ciues eius maio
res natu et optimates qui habitabant cū
eo in urbe. sicut preceperat eis iezabel. et sicut
scriptū erat in litteris quas miserat ad eos.
Predicauerūt ieiuniū. et sedere fecerūt
naboth inter primos populi. Et adductis du
obus uiris filiis diaboli fecerūt eos se
dere contra eū. At illi scilicet ut uiri
diabolici dixerūt contra eū testimoniū corā
multitudine. Benedixit naboth deū
et regem. Quā obrem eduxerūt eū ex
ciuitate. et lapidibus interfecerūt. Miserūt
que ad iezabel dicentes. Lapidatus est
naboth et mortuus est. Factū est autem cū
audisset iezabel lapidatū naboth et
mortuū: locuta est ad achab. Surge
posside uineā naboth iezrahelite. qui
noluit tibi acquiescere. et dare eā accep
ta pecunia. Non enim uiuit naboth.
sed mortuus est. Quod cū audisset achab mortuū
uidelicet naboth. surrexit et descen
dit in uineā naboth iezrahelite. ut
possideret eam. Factus est igitur sermo dñi
ad heliā thesbiten dicens. Surge et
descende in occursū achab regis israel.
qui est in samaria. Ecce ad uineam
naboth descendit. ut possideat eā. et
loqueris ad eum dicens. Hec dicit dñs. Oc
cidisti insuper et possedisti. Et post hec
addes. Hec dicit dñs deus. In loco hoc
in quo linxerunt canes sanguinem
naboth. lambent quoque tuū sanguinē.
Et ait achab ad heliam. Num inuenisti
me inimicū tibi? Qui dixit. Inueni
eo quod uenundatus sis ut faceres ma
lū in conspectu dñi. Propterea hec dicit
dñs. Ecce ego inducam super te malū.
et demetā posteriora tua. et interficiā
de achab mingentē ad parietē. et cla
usū et ultimū in israel. et dabo domū tu
am sicut domū ieroboam filii nabath. et
sicut domū baasa filii ahia: quia egisti
ut me ad iracūdiā prouocares. et peccare
fecisti israel. Sed et de iezabel locutus est dñs
dicens. Canes comedent iezabel in agro
iezrahel. Si mortuus fuerit achab
in ciuitate. comedent eū canes. Si autē
mortuus fuerit in agro. comedent eū
uolucres celi. Igitur non fuit alter talis sicut
achab qui uenundatus est ut faceret
malum in conspectu dñi. Concitauit enim
eū iezabel uxor sua. et abhominabilis ef
fectus est. in tantū ut sequeretur ydola
que fecerant amorrei. quos consumpsit dñs a
facie filiorū israel. Itaque cū audisset a
chab sermones istos. scidit uestē suā.
et operuit cilicio carnem suā. et ieiunauit
et dormiuit in sacco. et ambulauit de
misso capite. Factus est igitur sermo dñi ad
heliam thesbiten. dicens. Nonne ui
disti humiliatū achab corā me? Quia igitur
humiliatus est mei causa: non inducā
malū in diebus eius. sed in diebus filii sui
inferam malum domui eius.
Transierunt igitur tres anni absque bello inter XXII
syriā et israel. In anno autem tertio descen
dit iosaphat rex iuda ad regem israel.
Dixitque rex israel ad seruos suos. Ignoratis
quod nostra sit ramoth galaad. et negligimus
tollere eam de manu regis syrie? Et
ait ad iosaphat. Venies ne mecū ad proe
liandū in ramoth galaad? Dixitque iosa
phat ad regem israel. Sicut ego sum ita
et tu. populus meus et populus tuus unū sunt. et equites
mei et equites tui. Dixitque iosaphath ad
regem israel. Quero oro te hodie sermo
nem dñi. Congregauit ergo rex israel pro
phetas quadringentos circiter uiros. et ait ad
eos. Ire debeo in ramoth galaad ad
bellandum an quiescere? Qui responderūt.
Ascende. et dabit eam dñs in manu re
gis. Dixit autem iosaphath. Non est hic
propheta dñi quispiā ut interrogemus per eum
dñm? Et ait rex israel ad iosaphath.
Remansit uir unus per quem possimus in
terrogare dñm. sed ego odi eum. quia non pro
phetat mihi bonū sed malū. micheas filius
hiemla. Cui iosaphath ait. Ne loqua
ris ita rex. Vocauit ergo rex israel eu
nuchū quendā. Dixitque ei. Festina ad
ducere micheam filiū hiemla. Rex
autem israel. et iosaphath rex iuda. sede
bat unusquisque in solio suo uestiti
cultu regio. in area iuxta hostiū por
te samarie. et uniuersi prophete prophetabant
in conspectu eorum. Fecit quoque sibi sede
chias filius chanaan cornua ferrea.

et ait. Hec dicit dominus. His uentilabis syriam:
donec deleas eam. Omnesque prophete similiter
prophetabant dicentes. Ascende in ramoth
galaad. et uade prospere. et tradet dominus in manus
regis inimicos tuos. Nuncius uero qui
ierat ut uocaret micheam: locutus est
ad eum dicens. Ecce sermones prophetarum ore
uno bona regi predicant. Sit ergo sermo
tuus similis eorum. et loquere bona. Cui mi
cheas ait. Viuit dominus. quia quodcumque dixerit
michi dominus. hoc loquar. Venit itaque ad
regem: et ait illi rex. Michea. ire debe
mus in ramoth galaad ad preliandum an
cessare? Cui ille respondit. Ascende. et uade pro
spere. et tradet eos dominus in manu regis. Dixit
autem rex ad eum. Iterum atque iterum adiuro te.
ut non loquaris michi nisi quod uerum est in nomine
domini. Et ille ait. Vidi cunctum israel dispersum
sum in montibus quasi oues non habentes pastorem.
Et ait dominus. Non habent dominum isti. Reuertatur
unusquisque in domum suam in pace. Dixit ergo rex
israel ad iosaphath. Numquid non dixi tibi quia
non prophetat michi bonum sed semper malum.
Ille uero addens. ait. Propterea audi sermonem
domini. Vidi dominum sedentem super solium su
um. et omnem exercitum celi assistentem ei: a dex
tris et a sinistris. Et ait dominus. Quis decipi
et achab regem israel. ut ascendat et ca
dat in ramoth galaad? Et dixit unus uer
ba huiuscemodi. et alius aliter. Egressus est
autem spiritus et stetit coram domino. et ait. Ego deci
piam illum. Cui locutus est dominus. In quo?
Et ille ait. Egrediar. et ero spiritus mendax in
ore omnium prophetarum eius. Et dixit dominus. De
cipies et preualebis. Egredere et fac ita.
Nunc igitur ecce dedit dominus spiritum mendacii in
ore omnium prophetarum tuorum qui hic sunt. et
dominus locutus est contra te malum. Accessit autem
sedechias filius chanaan et percussit mi
cheam in maxillam. et dixit. Mene ergo dimi
sit spiritus domini. et locutus est tibi. Et ait miche
as. Visurus es in die illa quando ingredieris
cubiculum intra cubiculum ut abscondaris.
Et ait rex israel. Tollite micheam. et maneat
apud amon principem ciuitatis. et apud ioas
filium amalech. et dicite eis. Hec dicit rex.
Mittite uirum istum in carcerem. et susten
tate eum pane tribulationis et aqua angu
stie. donec reuertar in pace. Dixitque mi

cheas. Si reuersus fueris in pace, non est do
locutus in me. Et ait. Audite populi omnes.
Ascendit itaque rex israel. et iosaphath rex
iuda. in ramoth galaad. Dixitque rex
israel ad iosaphath. Sume arma. et ingre
dere prelium: et induere uestibus tuis. Por
ro rex israel mutauit habitum. et ingressus est
bellum. Rex autem syrie preceperat princi
pibus curruum. xxxii. duobus. dicens. Non pu
gnabitis contra maiorem et minorem qu
nisi contra regem israel solum. Cum ergo uid
principes curruum iosaphath. suspica
sunt quod ipse esset rex israel. Et impetu
pugnabant contra eum. Et exclamauit io
saphath. Intellexeruntque principes cur
ruum quod non esset rex israel. et recesserunt ab
Vnus autem quidam tetendit arcum in in
sagittam dirigens. et casu percussit re
israel. inter pulmonem et stomachum. At il
le dixit aurige suo. Verte manum tuam. et
eice me de exercitu. quia grauiter uulneratus
Commissum est ergo prelium in die illa. Et
rex israel stabat in curru suo contra syros.
mortuus est uespere. Fluebat autem sang
plage in sinum currus. Et preco person
in uniuerso exercitu. ante quam sol occumberet
dicens. Vnusquisque reuertatur in ciuitatem
et in terram suam. Mortuus est autem rex. et
latus est in samariam. sepelieruntque regem
samaria. Et lauerunt currum eius in piscina
samarie. et linxerunt canes sanguinem
eius. et habenas lauerunt iuxta uerbum domini
quod locutus fuerat. Reliqua uero sermonum
achab et uniuersa que fecit. et domus eburne
quam edificauit. cunctarumque urbium quas
extruxit. nonne hec scripta sunt in libro
uerborum dierum regum israel? Dormiuit ergo
achab cum patribus suis. Et regnauit ochoz
filius eius pro eo. Iosaphath uero filius a
regnare ceperat super iudam: anno quarto
achab regis israel. Triginta et quinque annorum
erat cum regnare cepisset. et xxv. annos
regnauit in ierusalem. Nomen matris eius azu
ba filia salai. et ambulauit in omni uia a
sa patris sui. et non declinauit ex ea. Fecitque
rectum erat in conspectu domini. uerumtamen ex
celsa non abstulit. Adhuc enim populus sacrifica
bat. et adolebat incensum in excelsis. Pa
cemque habuit iosaphath cum rege israel. Re

Reliqua autem verborum Iosaphath et opera eius quae gessit
et proelia, nonne haec scripta sunt in libro verbo-
rum dierum regum Iuda? Sed et reliquias effemina-
torum qui remanserant in diebus Asa pa-
tris eius abstulit de terra. Nec erat tunc
rex constitutus in Edom. Rex vero Iosa-
phath fecerat classes in mari, quae na-
vigarent in Ophir propter aurum, et ire non
potuerunt quia confractae sunt in Asion Ga-
ber. Tunc ait Ochozias filius Achab ad
Iosaphath: Vadant servi mei cum servis tu-
is in navibus. Et noluit Iosaphath. Dor-
mivitque Iosaphath cum patribus suis, et sepul-
tus est cum eis in civitate David patris sui. Reg-
navitque Ioram filius eius pro eo. Ochozias autem
filius Achab regnare coeperat super Israel in Sa-
maria anno septimo decimo Iosaphath re-
gis Iuda. Regnavitque super Israel duobus
annis, et fecit malum in conspectu domini, et am-
bulavit in via patris sui et matris suae, et in
via Ieroboam filii Nabath qui peccare fe-
cit Israel. Servivit quoque Baal et adoravit eum,
et irritavit dominum deum Israel iuxta omnia quae
fecerat pater eius. Explicit III. Incipit liber regum quartus.

Praevaricatus est
autem Moab in Israel,
postquam mortuus est
Achab. Ceciditque O-
chozias per cancellos
cenaculi sui, quod habe-
bat in Samaria, et
aegrotavit. Misit-
que nuntios dicens ad eos: Ite, con-
sulite Beelzebub deum Accaron
utrum vivere queam de infirmita-
te mea hac. Angelus autem domini lo-
cutus est ad Heliam Thesbiten
dicens: Surge et ascende in occur-
sum nuntiorum regis Samariae, et di-
ces ad eos: Numquid non est deus in Israel
ut eatis ad consulendum Beelze-
bub deum Accaron? Quam ob rem
haec dicit dominus: De lectulo super quem
ascendisti non descendes, sed mor-
te morieris. Et abiit Helias. Re-
versique sunt nuntii ad Ochoziam. Qui
dixit eis: Quare reversi estis? At illi re-
sponderunt ei: Vir occurrit nobis et di-
xit ad nos: Ite et revertimini ad regem
qui misit vos, et dicetis ei: Haec dicit dominus: Num-
quid quia non erat deus in Israel mittis ut consu-
latur Beelzebub deus Accaron? Idcirco
de lectulo super quem ascendisti non descendes,
sed morte morieris. Qui dixit eis: Cuius fi-
gurae et habitus est vir qui occurrit vobis
et locutus est verba haec? At illi dixerunt:
Vir pilosus, et zona pellicea accinctus
renibus. Qui ait: Helias Thesbites est.
Misitque ad eum quinquagenarium principem,
et quinquaginta qui erant sub eo. Qui
ascendit ad eum, sedentique in vertice montis
ait: Homo dei, rex praecepit ut descendas.
Respondensque Helias dixit quinquagenario: Si
homo dei sum, descendat ignis de caelo
et devoret te et quinquaginta tuos. Descen-
dit itaque ignis de caelo, et devoravit eum et quinquaginta
qui erant cum eo. Rursum misit ad eum
principem quinquagenarium alterum, et quinquaginta cum eo. Qui
locutus est illi: Homo dei, haec dicit rex: Fe-
stina, descende. Respondens Helias ait: Si ho-
mo dei ego sum, descendat ignis de caelo et de-
voret te et quinquaginta tuos. Descendit ergo ignis de cae-
lo, et devoravit illum et quinquaginta eius. Iterum mi-
sit principem quinquagenarium tertium, et quinquaginta qui erant
cum eo. Qui cum venisset, curvavit ge-
nua contra Heliam, et precatus est eum et ait: Ho-
mo dei, noli despicere animam meam et animas servo-
rum tuorum qui mecum sunt. Ecce descendit ignis
de caelo, et devoravit duos principes quin-
quagenarios primos, et quinquagenos qui cum eis
erant. Sed nunc obsecro ut miserearis animae
meae. Locutus est autem angelus domini ad He-
liam dicens: Descende cum eo, ne timeas.
Surrexit igitur et descendit cum eo ad regem,
et locutus est ei: Haec dicit dominus: Quia misisti
nuntios ad consulendum Beelzebub deum Ac-
caron, quasi non esset deus in Israel a quo posses in-
terrogare sermonem, ideo de lectulo super quem
ascendisti non descendes, sed morte mori-
eris. Mortuus est ergo iuxta sermonem
domini quem locutus est Helias, et regnavit frater
eius Ioram pro eo, anno secundo Ioram filii
Iosaphath regis Iudae. Non enim habebat
filium. Reliqua autem verborum Ochoziae quae opera-
tus est, nonne haec scripta sunt in libro ser-
monum dierum regum Israel?
Factum est autem cum levare vellet dominus Heliam II
per turbinem in caelum, ibant Helias et He-

liseus de galgalis. Dixitque helias ad helise
um. Sede hic. quia dominus misit me usque in be
thel. Cui ait heliseus. Vivit dominus et vivit
anima tua. quia non derelinquam te. Cumque descendis
sent bethel. egressi sunt filii prophetarum qui
erant in bethel: ad heliseum. et dixerunt
ei. Numquid nosti quia hodie dominus tollet dominum
tuum a te? Qui respondit. Et ego novi. Silete.
Dixit autem helias ad heliseum. Sede hic quia
dominus misit me in iericho. Et ille ait. Vivit
dominus et vivit anima tua. quia non derelinquam te.
Cumque venissent iericho. accesserunt
filii prophetarum qui erant in iericho ad he
liseum. et dixerunt ei. Numquid nosti quia ho
die dominus tollet dominum tuum a te? Et ait. Et
ego novi. Silete. Dixit autem ei helias. Se
de hic. quia dominus misit me ad iordanem. Qui
ait. Vivit dominus. et vivit anima tua quia non dere
linquam te. Ierunt igitur ambo pariter. et quinquaginta
viri de filiis prophetarum secuti sunt. qui et ste
terunt e contra longe. Illi autem ambo stabant
super iordanem. Tulitque helias pallium
suum et involvit illud. et percussit aquas.
que divise sunt in utramque partem. et
transierunt ambo per siccum. Cumque tran
sissent. helias dixit ad heliseum. Postula
quod vis ut faciam tibi antequam tollar a
te. Dixitque heliseus. Obsecro ut fiat du
plex spiritus tuus in me. Qui respondit. Rem dif
ficilem postulasti. Attamen si videris me
quando tollar a te. erit tibi quod petisti. Si autem non
videris. non erit. Cumque pergerent et ince
dentes sermocinarentur. ecce currus i
gneus et equi ignei diviserunt utrumque.
Et ascendit helias per turbinem in celum.
Heliseus autem videbat et clamabat. Pater
mi. pater mi. currus israel et auriga eius. Et
non vidit eum amplius. Apprehenditque ve
stimenta sua. et scidit illa in duas partes.
Et levavit pallium helie quod ceciderat ei. Re
versusque stetit super ripam iordanis. et pallio
helie quod ceciderat ei percussit aquas. et non
sunt divise. Et dixit. Ubi est deus helie etiam nunc?
Percussitque aquas. et divise sunt huc atque
illuc. et transiit heliseus. Videntes autem
filii prophetarum qui erant in iericho e contra.
dixerunt. Requievit spiritus helie super he
liseum. Et venientes in occursum eius ado
raverunt eum proni in terram. Dixeruntque

illi. Ecce cum servis tuis sunt. l. viri fortes qui
possint ire et querere dominum tuum. ne forte
tulerit eum spiritus domini. et proiecerit eum in u
num montium. aut in unam vallium. Qui ait.
Nolite mittere. Coegeruntque eum donec
acquiesceret. et diceret. Mittite. Et mi
serunt. l. viros. Qui cum quesissent tri
bus diebus. non invenerunt. et reversi sunt ad eum.
At ille habitabat in iericho. Dixitque eis.
Numquid non dixi vobis. nolite mittere? Di
xerunt quoque viri civitatis ad heliseum. Ec
ce habitatio civitatis huius optima est. sicut
tu ipse domine perspicis. sed aque pessime
et terra sterilis. At ille ait. Afferte mi
chi vas novum. et mittite in illud sal. Quod cum at
tulissent. egressus ad fontem aquarum mi
sit in illum sal. et ait. Hec dicit dominus. Sanavi
aquas has. et non erit ultra in eis mors. neque steri
litas. Sanate sunt ergo aque usque ad diem hanc
iuxta verbum helisei quod locutus est. Ascen
dit autem inde bethel. Cumque ascenderet per
viam. pueri parvi egressi sunt de civitate. et il
ludebant ei dicentes. Ascende calve. ascen
de calve. Qui cum respexisset vidit eos et
maledixit eis in nomine domini. Egressi
que sunt duo ursi de saltu. et laceraverunt ex e
is .xl. duos pueros. Abiit autem inde in montem
carmeli. et inde reversus est samariam.
Ioram vero filius achab regnavit su
per israel in samaria. anno octavo decimo
iosaphath regis iude. Regnavitque duode
cim annis. et fecit malum coram domino. sed non
sicut pater eius et mater. Tulit enim statuas baal
quas fecerat pater eius. Verumtamen in peccatis ie
roboam filii nabath qui peccare fecit israel
adhesit. nec recessit ab eis. Porro
mesa rex moab nutriebat pecora multa
et solvebat regi israel centum milia agno
rum et centum milia arietum cum velleribus suis. Cum
que mortuus fuisset achab. prevaricatus est
fedus quod habebat cum rege israel. Egressus
est igitur rex ioram in die illa de samaria.
et recensuit universum israel. misitque ad io
saphath regem iude dicens. Rex moab
recessit a me. veni mecum contra eum ad prelium.
Qui respondit. Ascendam. Qui meus est. tuus est.
populus meus populus tuus. et equi mei equi tui.
Dixitque. Per quam viam ascendemus? At ille
Per desertum ydumee. Pre[…]

isrl. et rex iuda. et rex edom. et circuierunt p
uia septem dierum. Nec erat aqua exercitui et
iumentis que sequebantur eos. Dixitque rex
isrl. Heu. heu. heu. congregavit nos dominus tres
reges. ut traderet in manus moab. Et ait
iosaphath. Estne hic propheta domini. ut depre
cemur dominum per eum? Et respondit unus de servis regis
isrl. Est hic heliseus filius saphath. qui
fundebat aquam super manus helie. Et ait io
saphath. Est apud eum sermo domini. Q'o rex.
isrl. Descenditque ad eum rex isrl. et iosaph
ath rex iuda. et rex edom. Dixit autem heliseus
ad regem isrl. Quid michi et tibi est? Vade
ad prophetas patris tui. et matris tue. Et dixit illi rex
isrl. Quare congregavit dominus tres reges hos ut
traderet eos in manu moab? Dixitque heli
seus ad eum. Vivit dominus exercituum in cuius con
spectu sto. quia si non vultum iosaphath regis
iude erubescerem. nec attendissem quidem te
nec respexissem. Nunc autem adducite
michi psaltem. Cumque caneret psaltes. facta
est super eum manus domini. et ait. Hec dicit dominus.
Facite alveum torrentis hic fossas et fossas.
Hec enim dicit dominus. Non videbitis ventum neque
pluviam. et alveus iste replebitur aquis. Et
bibetis vos et familie vestre. et iumenta vestra.
Parumque hoc est in conspectu domini. Insuper tradet
etiam moab in manus vestras. et percutietis
omnem civitatem munitam. et omnem urbem
electam. et universum lignum fructiferum
succidetis. Cunctosque fontes aquarum obtu
rabitis. et omnem agrum egregium operietis la
pidibus. Factum est igitur mane quando sacrificium
offerri solet. et ecce aque veniebant per viam e
dom. et repleta est terra aquis. Universi autem
moabite audientes quod ascendissent reges
ut pugnarent adversum eos convocaverunt
omnes qui accincti erant balteo desuper. et ste
terunt in terminis. Primoque mane surgentes. et orto
iam sole. ex adverso aque viderunt moabi
te esse aquas rubras quasi sanguinem. dixeruntque.
Sanguis est gladii. Pugnaverunt reges contra
se. et cesi sunt mutuo. Nunc perge ad predam
moab. Perrexeruntque in castra isrl. Porro con
surgens isrl. percussit moab. At illi fuge
runt coram eis. Venerunt igitur qui vicerant et
percusserunt moab. et civitates destruxerunt.
et omnem agrum optimum mittentes singuli
lapides repleverunt. et universos fontes aquarum
obturaverunt. et omnia ligna fructifera
succiderunt. ita ut muri tantum fictiles rema
nerent. et circumdata est civitas a fundibula
riis. et magna ex parte percussa. Quod cum vidisset
rex moab prevaluisse .s. hostes. tulit se
cum septingentos viros educentes gladium.
ut irrumperent ad regem edom. et non potuerunt.
Arripiensque filium suum primogenitum qui re
gnaturus erat pro eo. obtulit holocaustum
super murum. et facta est indignatio magna in isrl.
Statimque recesserunt ab eo. et reversi sunt in
terram suam.

IIII

Mulier autem quedam de uxoribus prophetarum cla
mabat ad heliseum dicens. Servus tuus
vir meus mortuus est. et tu nosti quia servus tu
us fuit timens dominum. et ecce creditor ve
nit ut tollat duos filios meos ad servien
dum sibi. Cui dixit heliseus. Quid vis ut faciam
tibi? Dic michi quid habes in domo tua. At illa
dixit. Non habeo ancilla tua quicquam in domo
mea: nisi parum olei quo ungar. Cui ait.
Vade pete mutuo ab omnibus vicinis
tuis vasa vacua non pauca. et ingredere et
claude ostium tuum cum intrinsecus fueris tu et
filii tui. et mitte inde in omnia vasa hec. et cum
plena fuerint tolles. Ivit itaque mulier et
clausit ostium super se et super filios suos. Illi
offerebant vasa et illa infundebat. Cumque
plena fuissent vasa. dixit ad filium suum.
Affer michi adhuc vas. Et ille respondit. Non ha
beo. Stetitque oleum. Venit autem illa et indi
cavit homini dei. Et ille. Vade inquit vende o
leum. et redde creditori tuo. tu autem et filii
tui vivite de reliquo. Facta est autem quedam
dies. et transiebat heliseus per sunam. Erat
autem ibi mulier magna que tenuit eum. ut co
mederet panem. Cumque frequenter inde transiret.
divertebat ad eam ut comederet panem. Que
dixit ad virum suum. Animadverto quod vir dei sanctus est
iste. qui transit per nos frequenter. Faciamus ergo
ei cenaculum parvum. et ponamus ei in eo lectu
lum et mensam et sellam. et candelabrum. ut cum venerit
ad nos maneat ibi. Facta est igitur dies quedam.
et veniens divertit in cenaculum et requievit.
Dixitque ad giezi puerum suum. Voca sunami
ten istam. Qui cum vocasset eam. et illa stetis
set coram eo. dixit ad puerum suum. Loquere
ad eam. Ecce sedule in omnibus ministra
sti nobis. Quid vis ut faciam tibi? Numquid

hes negotium. et uis ut loquar regi siue prin-
cipi militie? Que respondit. In medio populi
mei habito. Et ait. Quid ergo uult ut fa-
ciam ei? Dixitque giezi. Ne queras; filium
enim non habet. et uir eius senex est. Precepit
itaque ut uocaret eam. Que cum uocata
fuisset et stetisset ad ostium: dixit ad eam.
In tempore isto et in hac eadem hora si uita
comes fuerit. habebis in utero filium.
At illa respondit. Noli queso domine mi uir dei,
noli mentiri ancille tue. Et concepit
mulier et peperit filium. in tempore et in hora ea-
dem: qua dixerat heliseus. Creuit
autem puer. Et cum esset quedam dies et
egressus isset ad patrem suum ad mes-
sores. ait patri suo. Caput meum doleo.
caput meum doleo. At ille dixit puero.
Tolle et duc eum ad matrem suam. Qui
cum tulisset et adduxisset eum ad matrem
suam. posuit eum illa super genua sua
usque ad meridiem et mortuus est. Ascen-
dit autem et collocauit eum super lectulum ho-
minis dei. et clausit ostium. et egressa
uocauit uirum suum. et ait. Mitte mecum
obsecro unum de pueris et asinam. ut
excurram usque ad hominem dei et reuer-
tar. Qui ait. Quam ob causam uadis ad e-
um? Hodie non sunt kalende. neque sab-
batum. Que respondit. Vadam. Strauitque asinam
et precepit puero. Mina et propera ne in-
moram facias in eundo. et hoc age quod
precipio tibi. Profecta est igitur et uenit ad
uirum dei in montem carmeli. Cumque
uidisset eam uir dei e contra. ait ad gi-
ezi puerum suum. Ecce sunamitis illa.
Vade ergo in occursum eius et dic ei.
Recte ne agitur circa te. et circa uirum tu-
um. et circa filium tuum? Que respondit. Recte.
Cumque uenisset ad uirum dei in montem.
apprehendit pedes eius. et accessit gie-
zi ut amoueret eam. Et ait homo
dei. Dimitte illam; anima enim eius in ama-
ritudine est. et dominus celauit a me. et
non indicauit michi. Que dixit illi;
Numquid petiui filium meum a domino meo?
Numquid non dixi tibi ne illudas me?
Et ille ait ad giezi. Accinge lumbos
tuos. et tolle baculum meum in manu tua
et uade. Si occurrerit tibi homo non sa-

lutes eum. et si salutauerit te quispiam non re-
spondeas illi. et pones baculum meum super fa-
ciem pueri. Porro mater pueri ait. Vi-
uit dominus et uiuit anima tua. non dimittam te. Sur
Giezi autem precesserat eos. et posuerat
baculum super faciem pueri. et non erat uox
neque sensus. Reuersusque est in occursum
eius. et nuntiauit ei dicens. Non surrexit
puer. Ingressus est ergo heliseus do-
mum. et ecce puer mortuus iacebat in
lectulo eius. Ingressusque clausit o-
stium super se et super puerum. et orauit ad
dominum. et ascendit. et incubuit super pu-
erum. Posuitque os suum super os eius. et o-
culos suos super oculos eius. et manus su-
as super manus eius. et incuruauit se super eum
et calefacta est caro pueri. At ille re-
uersus deambulauit in domo semel huc
et illuc; et ascendit atque incubuit super eum.
et oscitauit puer septies. aperuitque o-
culos. At ille uocauit giezi. et dixit ei.
Voca sunamitem hanc. Que uocata in-
gressa est ad eum. Qui ait. Tolle filium tu-
um. Venit illa et corruit ad pedes eius.
et adorauit super terram. Tulitque filium su-
um. et egressa est. Et heliseus reuersus est in
galgala. Erat autem fames in terra. et fi-
lii prophetarum habitabant coram eo. Dixitque
uni de pueris suis. Pone ollam gran-
dem et coque pulmentum filiis prophetarum. Et egres-
sus est unus in agrum ut colligeret
herbas agrestes. inuenitque quasi uitem
siluestrem. et collegit ex ea colochin-
tidas agri. et impleuit pallium suum. et re-
uersus concidit in ollam pulmenti. ne-
sciebat enim quid esset. Infuderunt ergo sociis ut
comederent. Cumque gustassent de coc-
tione: exclamauerunt dicentes. Mors in
olla uir dei. Et non potuerunt comedere.
At ille: Afferte inquit farinam. Cumque at-
tulissent. misit in ollam. et ait. Infunde
turbe ut comedat. Et non fuit amplius
quicquam amaritudinis in olla. Vir autem
quidam uenit de baalsalisa deferens uiro
dei panes primitiarum. et .xx. panes orde-
aceos. et frumentum nouum in pera sua. At
ille dixit. Da populo ut comedat. Responditque
ei minister eius. Quantum est hoc ut ap-
ponam coram centum uiris? Rursum ille

Da populo ut comedat. Hec enim dicit dominus,
Comedent et supererit. Posuit itaque co-
ram eis. Qui comederunt et superfuit iuxta
verbum domini.
Naaman princeps militie regis Syrie
erat vir magnus apud dominum suum et hono-
ratus. Per illum enim dedit dominus salutem Syri-
e. Erat autem vir fortis et dives, sed le-
prosus. Porro de Syria egressi fuerant la-
trunculi, et captivam duxerant de terra Israel
puellam parvulam, que erat in obsequio
uxoris Naaman. Que ait ad dominam su-
am. Utinam fuisset dominus meus ad prophetam qui
est in Samaria: profecto curasset eum a lepra
quam habet. Ingressus est itaque Naaman ad dominum su-
um, et nuntiavit ei dicens. Sic et sic locuta est
puella de terra Israel. Dixitque ei rex Syrie. Va-
de, et mittam litteras ad regem Israel. Qui cum
profectus esset, et tulisset secum decem talenta
argenti, et sex milia aureos, et decem muta-
toria vestimentorum: detulit litteras ad re-
gem Israel in hec verba. Cum acceperis epistolam
hanc, scito quod miserim ad te Naaman servum
meum, ut cures eum a lepra sua. Cumque
legisset rex Israel litteras, scidit vestimenta
sua et ait. Numquid deus ego sum ut occidere pos-
sim et vivificare, quia iste misit ad me ut
curem hominem a lepra sua? Animadvertite et
videte quod occasiones querat adversum me.
Quod cum audisset Heliseus vir dei, scidisse
scilicet regem Israel vestimenta sua,
misit ad eum dicens. Quare scidisti vestimen-
ta tua? Veniat ad me, et sciat esse prophetam
in Israel. Venit ergo Naaman cum equis et
curribus, et stetit ad ostium domus Helisei.
Misitque ad eum Heliseus nuntium dicens.
Vade et lavare septies in Iordane, et re-
cipiet sanitatem caro tua, atque mundabe-
ris. Iratus Naaman recedebat dicens.
Putabam quod egrederetur ad me, et stans
invocaret nomen domini dei sui, et tange-
ret manu sua locum lepre, et curaret me.
Numquid non meliores sunt Abana et Pharphar
fluvii Damasci omnibus aquis Israel, ut
laver in eis et munder? Cum ergo vertisset
se et abiret indignans, accesserunt ad e-
um servi sui, et locuti sunt ei. Pater, et si rem
grandem dixisset tibi propheta, certe facere
debueras. Quanto magis quia nunc dixit tibi
Lavare et mundaberis? Descendit ergo et
lavit in Iordane septies iuxta sermonem
viri dei, et restituta est ei caro eius sicut ca-
ro pueri parvuli, et mundatus est. Re-
versusque ad virum dei cum universo comita-
tu suo, venit et stetit coram eo, et ait. Vere
scio quod non sit deus alius in universa terra, nisi
tantum deus Israel. Obsecro itaque ut accipias bene-
dictionem a servo tuo. At ille respondit. Vivit
dominus ante quem sto, quia non accipiam. Cumque
vim faceret, penitus non acquievit. Di-
xitque Naaman. Ut vis. Sed obsecro conce-
de mihi servo tuo ut tollam onus duorum
burdonum de terra. Non enim faciet ser-
vus tuus ultra holocaustum aut victi-
mas diis alienis, nisi domino. Hoc autem solum est de
quo depreceris dominum pro servo tuo: quando ingre-
dietur dominus meus templum Remmon ut ado-
ret, et illo innitente super manum meam,
si adoravero in templo Remmon adorante
eo in eodem loco, ut ignoscat mihi dominus
servo tuo pro hac re. Qui dixit ei. Vade in
pace. Abiit ergo in pace ab eo electo
terre tempore. Dixitque Giezi puer viri dei. Pe-
percit dominus meus Naaman Syro isti, ut non
acciperet ab eo que attulit. Vivit dominus quia
curram post eum, et accipiam ab eo aliquid.
Et secutus est Giezi post tergum Naaman.
Quem cum vidisset ille currentem ad se, de-
siluit de curru in occursum eius, et ait.
Recte ne sunt omnia? Et ille ait. Recte.
Dominus meus misit me dicens. Modo vene-
runt ad me duo adolescentes de monte
Effraim ex filiis prophetarum. Da eis talentum
argenti, et vestes mutatorias dupli-
ces. Dixitque Naaman. Melius est ut
accipias duo talenta. Et coegit eum. Li-
gavitque duo talenta argenti in duo-
bus saccis, et duplicia vestimenta, et impo-
suit duobus pueris suis, qui et portaverunt
coram eo. Cumque venisset iam vespe-
re, tulit de manu eorum, et reposuit in do-
mo. Dimisitque viros et abierunt. Ipse
autem ingressus stetit coram domino suo. Et
dixit ei Heliseus. Unde venis Giezi? Qui
respondit. Non ivit servus tuus quoquam. At
ille ait. Nonne cor meum in presenti erat,
quando reversus est homo de curru suo in oc-
cursum tuum? Nunc ergo accepisti argentum et

accepisti uestes ut emas oliueta et uine
as et oues et boues et seruos et ancillas. Sed et
lepra naaman adherebit tibi et semini tuo
in sempiternum. Et egressus est ab eo leprosus
quasi nix.

VI

Dixerunt autem filii prophetarum ad heliseum. Ecce
locus in quo habitamus coram te angu
stus est nobis. Eamus usque ad iordanem.
et tollant singuli de silua materias singulas.
ut edificemus nobis ibi domum ad habitan
dum. Qui dixit. Ite. Et ait unus ex illis. Ueni
ergo et tu cum seruis tuis. Respondit. Ego ueniam.
Et abiit cum eis. Cumque uenissent ad iorda
nem; cedebant ligna. Accidit autem ut cum
unus materiam succidisset; cecidit ferrum securi
ris in aquam. Exclamauitque ille et ait. Heu
heu heu domine mi et hoc ipsum mutuo ac
ceperam. Dixit autem homo dei. Ubi cecidit? At il
le monstrauit ei locum. Precidit ergo lignum.
et misit illuc; natauitque ferrum. et ait. Tol
le. Qui extendit manum et tulit illud.
Rex autem syrie pugnabat contra israel. Consiliumque
iniit cum seruis suis dicens. In loco illo et il
lo ponamus insidias. Misit itaque uir dei ad
regem israel dicens. Caue ne transeas in lo
cum istum: quia ibi syri in insidiis sunt. Misit
itaque rex israel ad locum quem dixerat ei uir dei.
et preoccupauit eum et obseruauit se ibi: non
semel neque bis. Conturbatumque est cor re
gis syrie pro hac re. et conuocatis seruis suis
ait. Quare non indicatis michi. quis pro
ditor mei sit apud regem israel? Dixitque unus
seruorum eius. Nequaquam domine mi rex. sed he
liseus propheta qui est in israel; indicat ei omnia
uerba quecumque locutus fueris in conclaui
tuo. Dixitque eis. Ite et uidete ubi sit. et
mittam et capiam eum. Annuntiaueruntque
ei dicentes. Ecce in dothaim. Misit ergo illuc
equos et currus et robur exercitus. Qui cum
uenissent nocte. circumdederunt ciuitatem.
Consurgens autem diluculo minister uiri
dei: egressus est. uiditque exercitum in circuitu
ciuitatis. et equos et currus. Nuntiauitque
ei dicens. Heu heu heu domine mi: quid fa
ciemus? At ille respondit. Noli timere. Plures
enim nobiscum sunt quam cum illis. Cumque orasset
heliseus ait. Domine aperi oculos huius pueri
ut uideat. Et aperuit dominus oculos pueri
et uidit. et ecce mons plenus equorum et
curruum igneorum; in circuitu helisei. Ho
stes uero descenderunt ad eum. Porro heliseus
orauit ad dominum dicens. Percute obsecro
gentem hanc cecitate. Percussitque eos dominus
ne uiderent iuxta uerbum helisei. Dixit autem
ad eos heliseus. Non est hec uia; neque hec est
ciuitas. Sequimini me. et ostendam uobis
uirum quem queritis. Duxit ergo eos in samariam.
Cumque ingressi fuissent in samariam; dixit
heliseus. Domine aperi oculos istorum: ut uide
ant. Aperuitque dominus oculos eorum; et uiderunt
se esse in medio samarie. Dixitque rex israel
ad heliseum. cum uidisset eos. Numquid percu
tiam eos pater mi? At ille ait. Non percuties. Non
enim cepisti eos gladio et arcu tuo. ut
percutias. Sed pone panem et aquam coram eis. ut
comedant et bibant; et uadant ad dominum
suum. Appositaque est eis ciborum magna preparatio
et comederunt et biberunt. et dimisit eos. abie
runtque ad dominum suum. et ultra non uenerunt latrones
syrie in terram israel. Factum est autem post hec; con
gregauit benadab rex syrie uniuersum ex
ercitum suum. et ascendit et obsidebat samariam.
Factaque est fames magna in samaria; et tam diu
obsessa est; donec uenundaretur caput asini
octoginta argenteis. et quarta pars cabi
stercoris columbarum; quinque argenteis. Cum
que rex israel transiret per murum: mulier quedam
exclamauit ad eum dicens. Salua me do
mine mi rex. Qui ait. Non te saluat dominus. Unde
saluare te possum? De area uel de torcula
ri? Dixitque ad eam rex. Quid tibi uis? Que
respondit. Mulier ista dixit michi. Da filium tuum ut
comedamus eum hodie; et filium meum come
demus cras. Coximus ergo filium meum et come
dimus. Dixique ei die altera. Da filium tu
um ut comedamus eum. Que abscondit filium
suum. Quod cum audisset rex; scidit uestimen
ta sua. et transibat per murum. Uiditque omnis
populus cilicium quo uestitus erat rex ad car
nem intrinsecus. et ait rex. Hec michi faciat
deus et hec michi addat. si steterit caput helisei
filii saphat super ipsum hodie. Heliseus autem
sedebat in domo sua. et sedebant senes
cum eo. Premisit itaque uirum. et antequam ueniret
nuntius ille; dixit ad senes. Numquid non scitis quia
misit filius homicide hic ut precidatur
caput meum? Uidete ergo cum uenerit nuntius
et claudite hostium. et non sinatis eum in

re. Ecce enim sonitus pedum domini sui post eum est.
stat adhuc eo loquente illis, apparuit nun-
tius qui veniebat ad eum. et ait. Ecce tantum
malum a domino est, quid amplius expecta-
bo a domino.
VII Dixit autem heliseus. Audite verbum domini.
Hec dicit dominus. In tempore hoc cras. modius
simile uno statere erit, et duo modii
ordei statere uno in porta samarie.
Respondens unus de ducibus super cuius manum rex
incumbebat homini dei: ait. Si dominus fecerit
et cataractas in celo, numquid poterit
esse quod loqueris? Qui ait. Videbis oculis
tuis, et inde non comedes. Quattuor ergo viri
erant leprosi iuxta introitum porte: qui di-
xerunt ad invicem. Quid hic esse volumus
donec moriamur? Sive ingredi voluerimus
civitatem fame moriemur. sive mansi-
mus hic moriendum nobis est. Venite ergo
et transfugiamus ad castra syrie. Si pe-
percerint nobis, vivemus, sin autem occide-
re voluerint, nichilominus moriemur. Surre-
xerunt ergo vesperi ut venirent ad castra sy-
rie. Cumque venissent ad exordium prin-
cipium syrie, nullum ibidem repererunt. Siq-
dem dominus sonitum audiri fecerat in castris
syrie. curruum et equorum, et exercitus plurimi.
Dixeruntque ad invicem. Ecce mercede con-
duxit adversum nos rex israel reges e-
theorum et egyptiorum. et venerunt super nos. Sur-
rexerunt ergo et fugerunt in tenebris. et de-
reliquerunt tentoria sua, et equos et asi-
nos. et mulos in castris. fugeruntque: animas
tantum suas salvare cupientes. Igitur cum
venissent leprosi illi ad principium castro-
rum ingressi sunt unum tabernaculum, et
comederunt et biberunt. Tuleruntque inde argen-
tum et aurum et vestes. et abierunt et absconderunt.
Et rursum reversi sunt ad aliud tabernaculum,
et inde similiter auferentes, absconderunt.
Dixeruntque ad invicem. Non recte faci-
mus. Hec enim dies boni nuntii est. Si taci-
erimus et noluerimus nuntiare usque mane,
sceleris arguemur. Venite eamus et nunci-
emus in aula regis. Cumque venissent ad por-
tam civitatis. narraverunt eis dicentes. I-
vimus ad castra syrie. et nullum ibidem re-
perimus hominem. nisi equos et asinos alli-
gatos, et fixa tentoria. Ierunt ergo porta-
rii, et nuntiaverunt in palatio regis in-
trinsecus. Qui surrexit nocte, et ait ad servos
suos. Dico vobis quid fecerint nobis syri.
Sciunt quia fame laboramus et idcirco egressi
sunt de castris, et latitant in agris dicen-
tes. Cum egressi fuerint de civitate. ca-
piemus eos vivos. et tunc civitatem ingre-
di poterimus. Respondit autem unus servorum eius.
Tollamus quinque equos qui remanserunt in
urbe. quia ipsi tantum sunt in universa multi-
tudine israel. alii enim consumpti sunt. et mit-
tentes explorare poterimus. Adduxerunt ergo
duos equos. misitque rex ad castra syrorum
dicens. Ite et videte. Qui abierunt post eos
usque ad iordanem. Ecce autem omnis via ple-
na erat vestibus et vasis que proiecerant
syri cum turbarentur. Reversique nuntii indi-
caverunt regi. Et egressus populus diripu-
it castra syrie. Factusque est modius simile
statere uno. et duo modii ordei statere
uno. iuxta verbum domini. Porro rex du-
cem illum in cuius manu incumbebat consti-
tuit ad portam. Quem conculcavit turba
in introitu porte. et mortuus est. iuxta
quod locutus fuerat vir dei: quando descenderat
rex ad eum. Factumque est secundum sermonem viri dei. quem
dixerat regi. quando ait. Duo modii ordei
statere uno erunt. et modius simile sta-
tere uno. hoc eodem tempore cras in porta sa-
marie. quando responderat dux ille viro dei et
dixerat. Etiam si dominus fecerit cataractas in ce-
lo, numquid fieri poterit quod loqueris?
et dixit ei. Videbis oculis tuis. et inde non come-
des. Evenit ergo ei sicut predictum fuerat. et con-
culcavit eum populus in porta samarie, et mor-
tuus est.
VIII Heliseus autem locutus est ad mulierem
cuius vivere fecerat filium dicens. Surge et
vade tu et domus tua et peregrinare ubicumque
reperis. Vocabit enim dominus famem et veniet
et super terram .vii. annis. Que surrexit
et fecit iuxta verbum hominis dei. et va-
dens cum domo sua peregrinata est in terra
philistiim. diebus multis. Cumque finiti es-
sent anni .vii. reversa est mulier de terra
philistiim, et egressa est ut interpellaret re-
gem pro domo sua et agris suis. Rex autem lo-
quebatur cum giezi puero viri dei. dicens.
Narra michi omnia magnalia que fecit hely-

seus. Cumque ille narraret regi quomodo
mortuum suscitasset. apparuit mulier
cuius vivificaverat filium. clamans ad regem
pro domo sua et pro agris suis. Dixitque giezi.
Domine mi rex. hec est mulier et hic est filius
eius quem suscitavit heliseus. Et inter
rogavit rex mulierem. Que narravit ei
verum esse. Deditque ei rex eunuchum unum
dicens. Restitue ei omnia que sua sunt.
et universos redditus agrorum a die qua re
liquit terram usque ad presens. Venit quoque hely
seus damascum. et benadab rex syrie egro
tabat. Narraveruntque illi dicentes. Venit
vir dei huc. Et ait rex ad azahel. Tolle
tecum munera. et vade in occursum viri dei.
et consule dominum per eum dicens; si evadere potero
de infirmitate mea hac. Ivit igitur a
zahel in occursum eius. habens secum munera
et omnia bona damasci. onera .xl. came
lorum. Cumque stetisset coram eo: ait. Filius tuus
benadab rex syrie misit me ad te dicens.
Si sanari potero de infirmitate mea hac.
Dixitque helyseus. Vade. dic ei. Sanaberis.
Porro ostendit michi dominus. quia morte
morietur. Stetitque cum eo. et turbatus est
usque ad suffusionem vultus: flevitque vir
dei. Cui azahel ait. Quare dominus meus flet.
At ille ait. Quia scio que facturus sis filiis
israel mala. Civitates eorum munitas i
gne succendes. et iuvenes eorum interfici
es gladio. et parvulos eorum elides. et pregnan
tes divides. Dixitque azahel. Quid enim
sum servus tuus canis. ut faciam rem istam ma
gnam? Et ait heliseus. Ostendit michi do
minus te regem syrie fore. Qui cum reces
sisset ab heliseo: venit ad dominum suum. Qui
ait ei. Quid tibi dixit heliseus? At ille
respondit. Dixit michi. Recipies sanitatem. Cum
que venisset dies altera. tulit stragulum
et infudit aquam. et expandit super faciem eius.
Quo mortuo. regnavit azahel pro eo.
Anno quinto ioram filii achab regis i
srael. et iosaphath regis iuda: regnavit
ioram filius iosaphath rex iuda. Tri
ginta duorum erat annorum cum regnare
cepisset. et octo annis regnavit in ierusalem.
Ambulavitque in viis regum israel. sicut ambu
laverat domus achab. Filia enim achab e
rat uxor eius. Et fecit quod malum est in

conspectu domini. Noluit autem dominus disperdere
iudam. propter david servum suum. sicut pro
miserat ei. ut daret illi lucernam et filiis eius
cunctis diebus. In diebus autem eius rece
ssit edom ne esset sub iuda. et constituit
sibi regem. Venitque ioram seira. et omnes
currus cum eo. Et surrexit nocte. percus
sitque ydumeos qui eum circumdederant.
et principes curruum. Populus autem fugit
in tabernacula sua. Recessit ergo edom
ne esset sub iuda usque ad diem hanc. Tunc rece
ssit et lobna in tempore illo. Reliqua autem sermonum
ioram et universa que fecit. nonne hec
scripta sunt in libro verborum dierum regum
iuda? Et dormivit ioram cum patribus suis.
sepultusque est cum eis in civitate david.
et regnavit ochozias filius eius pro eo. An
no .xii. ioram filii achab regis israel: regna
vit ochozias filius ioram regis iuda.
Viginti duorum annorum erat ochozias
cum regnare cepisset. et uno anno regnavit
in ierusalem. Nomen matris eius athalia
filia zamri regis israel. Et ambulavit in
viis domus achab. et fecit quod malum est
coram domino sicut domus achab. Gener
enim domus achab fuit. Abiit quoque
cum ioram filio achab ad preliandum contra
azahel regem syrie. in ramoth ga
laad. et vulneraverunt syri ioram. Qui
reversus est ut curaretur in iezrahel.
quia vulneraverunt eum syri in ramoth pugnan
tem contra azahel regem syrie. Porro ochozias
filius ioram rex iuda descendit ut vi
seret ioram filium achab in iezrahel
quia egrotabat.

Heliseus autem propheta vocavit unum de filiis
prophetarum. et ait illi. Accinge lumbos tuos
et tolle lenticulam olei hanc in manu tua
et vade in ramoth galaad. Cumque veneris
illuc. videbis hieu filium iosaphath fili
i namsi. et ingressus suscitabis eum
de medio fratrum suorum. et introduces in
terius cubiculum. tenensque lenticulam
olei fundes super caput eius. et dices. Hec
dicit dominus. Unxi te regem super israel. A
perìesque hostium et fugies. et non ibi subsi
stes. Abiit ergo adolescens puer prophete
in ramoth galaad. et ingressus est illuc.
Ecce autem principes exercitus sedebant. et

Verbum mihi ad te o princeps. Dixitque ei hieu.
Ad quem ex omnibus nobis? At ille dixit
Ad te o princeps. Et surrexit, et ingres
sus est cubiculum. At ille fudit o
leum super caput eius et ait. Hec dicit dominus deus
israel. Unxi te regem super israel populum me
um. Et percuties domum achab domini tui.
ut ulciscar sanguinem servorum meorum
prophetarum, et sanguinem omnium servorum domini
de manu iezabel. Peribitque omnis do
mus achab. et interficiam de achab mingen
tem ad parietem. et clausum et novissimum
in israel. Et dabo domum achab sicut domum
ieroboam filii nabath. et sicut domum baa
sa filii ahia. Iezabel quoque comedent
canes in agro iezrahel. nec erit qui se
peliat eam. Aperuitque ostium et fugit.
Hieu autem egressus est ad servos domini
sui. Qui dixerunt ei. Rectene sunt omnia?
Quid venit insanus iste ad te? Qui
ait. Nostis hominem, et quid locutus
sit. At illi responderunt. Falsum est. sed magis
narra nobis. Qui ait eis. Hec et hec locu
tus est mihi. Et ait. Hec dicit dominus. Unxi te
regem super israel. Festinaverunt itaque
et unusquisque tollens pallium suum posuerunt
sub pedibus eius in similitudinem tri
bunalis. et cecinerunt tuba atque dixerunt.
Regnavit hieu. Coniuravit ergo hieu
filius iosaphath filii namsi contra ioram.
Porro ioram obsederat ramoth ga
laad ipse et omnis israel contra azahel regem
syrie. Et reversus fuerat ut curaretur
in iezrael propter vulnera. quia percusserant
eum syri preliantem contra azahel regem syri
e. Dixitque ei hieu. Si placet vobis nemo
egrediatur profugus de civitate. ne va
dat et nunciet in iezrahel. Et ascendit et
profectus est in iezrahel. Ioram enim egro
tabat ibi. et ochozias rex iuda descende
rat ad visitandum ioram. Igitur specula
tor qui stabat super turrim iezrahel vi
dit globum hieu venientis. et ait.
Video ego globum. Dixitque ioram. Tol
le currum et mitte in occursum eorum. et
dicat vadens. Rectene sunt omnia? Abi
it igitur qui ascenderat currum in occursum
eius et ait. Hec dicit rex. Pacata sunt omnia?
Dixitque ei hieu. Quid tibi et paci?

Transi, et sequere me. Nunciavit quoque
speculator dicens. Venit nuncius ad eos.
et non revertitur. Misit etiam currum equorum secundum.
Venitque ad eos et ait. Hec dicit rex. Nun
quid pax est? Et ait hieu. Quid tibi et paci?
Transi et sequere me. Nunciavit autem specula
tor dicens. Venit usque ad eos, et non reverti
tur. Est autem incessus quasi incessus hieu
filii namsi. preceps enim graditur. Et ait
ioram. Iungite currum. Iunxeruntque
currum eius. Et egressus est ioram rex is
rahel. et ochozias rex iuda singuli in cur
ribus suis. egressique sunt in occursum hieu.
Et invenerunt eum in agro naboth ie
zrahelite. Cumque vidisset ioram hieu
dixit. Pax est hieu? At ille respondit. Que pax?
Adhuc fornicationes iezabel matris tue.
et veneficia eius multa vigent. Conver
tit autem ioram manum suam. et fugiens ait
ad ochoziam. Insidie ochozia. Porro hi insidie
eu tetendit arcum manu. et percussit ioram
inter scapulas. et egressa est sagitta per cor
eius. Statimque corruit in curru suo. et
dixit hieu ad badacer ducem. Tolle proice
eum in agro naboth iezrahelite. Me
mini enim quando ego et tu sedentes in curru
sequebamur achab patrem huius quod dominus o
nus hoc levavit super eum dicens. Si non pro
sanguine naboth et pro sanguine fili
orum eius que vidi heri ait dominus reddam
tibi in agro isto dicit dominus. Nunc ergo tol
le, et proice eum in agro. iuxta verbum domini.
Ochozias autem rex iuda videns hoc. fugit
per viam domus orti. Persecutusque est eum hi
eu et ait. Etiam hunc percutite in curru suo.
Et percusserunt eum in curru suo. in ascensu ga
ver qui est iuxta ieblaam. Qui fugit in ma
geddo. et mortuus est ibi. Et imposuerunt
eum servi eius super currum suum. et tulerunt eum
in ierusalem. Sepelieruntque eum in sepulcro cum
patribus suis in civitate david. Anno .xi.
ioram filii achab regis israel. regnavit
ochozias super iudam. Venitque hieu in ie
zrahel. Porro iezabel introitu eius au
dito. depinxit oculos suos stibio. et
ornavit caput suum. et respexit per fene
stram ingredientem hieu per portam. et
ait. Numquid pax potest esse zamri qui inter
fecit dominum suum? Levavit hieu faciem

suam ad fenestram, et ait. Quae est ista? Et
inclinaverunt se ad eum duo vel tres eunuchi.
Et dixit. Hec est iezabel. At ille dixit eis.
Precipitate eam deorsum. Et precipitaverunt eam.
Aspersusque est sanguine paries, et equorum ungu
le, qui conculcaverunt eam. Cumque ingressus es
set ut comederet biberetque ait. Ite et videte
maledictam illam, et sepelite eam, quia filia re
gis est. Cumque issent ut sepelirent eam: non in
venerunt nisi calvariam et pedes et sum
mas manus. Reversique nuntiaverunt ei. Et
ait hieu. Sermo domini est quem locutus est
per servum suum heliam thesbiten: dicens.
In agro iezrahel comedent canes car
nes iezabel. Et erunt carnes iezabel sic
ut stercus super faciem terre in agro iezrahel.
ita ut pretereuntes dicant. Hecine est illa
iezabel?

X
Erant autem achab .lxx. filii in samaria.
Scripsit ergo hieu litteras et misit in sama
riam ad optimates civitatis, et ad maio
res natu, et ad nutritios achab, dicens.
Statim ut acceperitis litteras has, qui habe
tis filios domini vestri, et currus, et equos, et ci
vitates firmas, et arma, eligite melio
rem, et eum qui vobis placuerit de filiis do
mini vestri, et ponite eum super solium patris sui, et
pugnate pro domo domini vestri. Timuerunt
illi vehementer, et dixerunt. Ecce duo reges
non potuerunt stare coram eo, et quomodo nos
valebimus ei resistere? Miserunt ergo prepo
siti domus, et prefecti civitatis, et maiores
natu, et nutritii ad hieu dicentes. Servi
tui sumus, quecumque iusseris faciemus, neque
constituemus regem, quecumque tibi placent
fac. Rescripsit autem eis litteras secundo, dicens.
Si mei estis et obeditis mihi, tollite capita
filiorum domini vestri, et venite ad me hac eadem
hora cras in iezrahel. Porro filii regis
.lxx. viri, apud optimates civitatis nu
triebantur. Cumque venissent littere ad eos.
tulerunt filios regis et occiderunt .lxx.
viros, et posuerunt capita eorum in cophinis,
et miserunt ad eum in iezrahel. Venit autem
nuntius ad eum, et indicavit ei dicens. At
tulerunt capita filiorum regis. Qui respondit.
Ponite ea ad duos acervos, iuxta introitum
porte usque mane. Cumque diluxisset, egressus
est, et stans dixit ad omnem populum. Iusti estis.

Si ego coniuratus sum contra dominum meum et interfe
ci eum: quis percussit omnes hos? Videte er
go nunc quoniam non cecidit de sermonibus domini in ter
ram quos locutus est dominus super domum a
chab, et dominus fecit quod locutus est in manu ser
vi sui helie. Percussit ergo hieu omnes qui reli
qui erant de domo achab in iezrahel,
et universos optimates eius, et notos et sa
cerdotes, donec non remanerent ex eo re
liquie. Et surrexit: et venit in samariam.
Cumque venisset ad cameram pastorum in
via, invenit fratres ochozie regis iuda. Di
xitque ad eos. Qui nam estis vos? At illi re
sponderunt. Fratres ochozie sumus, et descendimus
ad salutandos filios regis, et filios regi
ne. Qui ait. Comprehendite eos vivos.
Quos cum comprehendissent vivos,
iugulaverunt eos in cisterna iuxta came
ram .xl. duos viros, et non reliquit ex eis que
Cumque abisset inde: invenit ionadab filium
rechab in occursum sibi, et benedixit ei. Et ait
ad eum. Numquid est cor tuum rectum sicut cor me
um est cum corde tuo? Et ait ionadab. Est.
Si est inquit, da manum tuam. Qui dedit ma
num suam. At ille levavit eum ad se in curru,
dixitque ad eum. Veni mecum, et vide zelum
meum pro domino. Et impositum curru suo
duxit in samariam. Et percussit omnes qui
reliqui fuerant de achab in samaria us
que ad unum, iuxta verbum domini quod locutus
est per heliam. Congregavit ergo hieu omnem po
pulum, et dixit ad eum. Achab coluit ba
al parum, ego autem colam eum amplius. Nunc er
go omnes prophetas baal, et universos servos
eius, et cunctos sacerdotes illius vocate ad me.
Nullus sit qui non veniat. Sacrificium
enim grande est michi baal. Quicumque de
fuerit, non vivet. Porro hieu faciebat
insidiose, ut disperderet cultores baal.
Et dixit. Sanctificate diem sollempnem baal. Vo
cavitque et misit in universos terminos israel,
et venerunt cuncti servi baal, non fuit residu
us nec unus quidem qui non veniret. Et in
gressi sunt templum baal: et repleta est do
mus baal a summo usque ad summum. Dixitque
his qui super vestes erant. Proferte vesti
menta universis servis baal. Et protulerunt
eis vestes. Ingressusque hieu et ionadab
filius rechab templum baal: ait cultoribus

baal. Perquirite et videte, ne quis forte
vobiscum sit de servis domini, sed ut sint soli
servi baal. Ingressi sunt igitur ut facerent
victimas et holocausta. Hieu autem præpara-
verat sibi foris octoginta viros: et dixerat
quicumque fugerit de hominibus his quos e-
go adduxero in manus vestras, anima eius
erit pro anima illius. Factum est autem cum comple-
tum esset holocaustum, præcepit Hieu militi-
bus et ducibus suis. Ingredimini et percu-
tite eos. nullus evadat. Percusseruntque eos
in ore gladii. et proiecerunt milites et duces.
et ierunt in civitatem templi baal. et
protulerunt statuam de fano baal. et combu-
serunt et comminuerunt eam. Destru-
xerunt quoque edem baal. et fecerunt pro
ea latrinas usque in diem hanc. Delevit
itaque Hieu baal de Israel. Verumtamen a pec-
catis Ieroboam filii Nabath qui peccare
fecit Israel non recessit. nec dereliquit vitulos
aureos qui erant in Bethel et in Dan.
Dixit autem dominus ad Hieu. Quia studiose
egisti quod rectum erat et placebat in
oculis meis et omnia que erant in corde
meo fecisti contra domum Achab: filii
tui usque ad quartam generationem sede-
bunt super thronum Israel. Porro Hieu non
custodivit ut ambularet in lege domini
dei Israel in toto corde suo. Non enim reces-
sit a peccatis Ieroboam qui peccare fece-
rat Israel. In diebus illis cepit dominus tedere
super Israel. Percussitque eos Azahel in univer-
sis finibus Israel. a Iordane contra orientalem
plagam: omnem terram Galaad et Gad et
Ruben et Manasse. ab Aroer que est super tor-
rentem Arnon et Galaad et Basan. Re-
liqua autem verborum Hieu et universa que
fecit. et fortitudo eius. nonne hec scri-
pta sunt in libro verborum dierum regum
Israel? Et dormivit Hieu cum patribus suis.
sepelieruntque eum in Samaria. Et regna-
vit Ioachaz filius eius pro eo. Dies autem
quos regnavit Hieu super Israel. xx. et
octo anni sunt in Samaria.

XI Athalia vero mater Ochozie videns fi-
lium suum mortuum. surrexit et inter-
fecit omne semen regium. Tollens autem
Iosaba filia regis Ioram soror Ochozie
Ioas filium Ochozie. furata est eum de
medio filiorum regis qui interficiebantur.
et nutricem eius de triclinio. et abscondit
eum a facie Athalie. ut non interficeretur. E-
ratque cum ea in domo domini clam sex annis.
Porro Athalia regnavit super terram. An-
no autem septimo misit Ioiada et assumens
centuriones et milites introduxit ad se in
templum domini. Pepigitque cum eis fedus.
et adiurans eos in domo domini ostendit
eis filium regis, et precepit illis, dicens. Iste
est sermo quem facere debetis. Tertia pars
vestrum introeat sabbato et observet excubias
domus regis. Tertia autem pars sit ad portam
Seir. et tertia pars sit ad portam que est post
habitaculum scutariorum. et custodietis excu-
bias domus Messa. Due vero partes ex
vobis omnes egredientes sabbato custo-
diant excubias domus domini circum regem.
et vallabitis eum habentes arma in manibus ve-
stris. Si quis autem ingressus fuerit sep-
tum templi, interficiatur. Eritisque cum rege
introeunte et egrediente. Et fecerunt cen-
turiones iuxta omnia que preceperat eis Ioia-
da sacerdos. Et assumentes singuli viros su-
os qui ingrediebantur sabbatum cum
his qui egrediebantur e sabbato. venerunt
ad Ioiadam sacerdotem. Qui dedit eis
hastas et arma regis David. que erant in domo
domini. Et steterunt singuli habentes arma in
manu sua. a parte templi dextera usque
ad partem sinistram altaris et edis cir-
cum regem. Produxitque filium regis, et posu-
it super eum diadema et testimonium. Fecerunt-
que eum regem et unxerunt. et plaudentes
manu dixerunt. Vivat rex. Audivit
autem Athalia vocem currentis populi. et ingres-
sa ad turbas in templum domini, vidit regem
stantem super tribunal iuxta morem. et
cantores et tubas prope eum. omnemque populum terre
letantem et canentem tubis. Et scidit
vestimenta sua. clamavitque. Coniuratio
coniuratio. Precepitque Ioiada centurionibus
qui erant super exercitum. et ait eis. Educi-
te eam extra consepta templi, et quicumque
secutus eam fuerit. feriatur gladio.
Dixerat enim sacerdos. Non occidatur in tem-
plo domini. Imposueruntque ei manus et impe-
gerunt eam per viam introitus equorum iuxta
palatium. et interfecta est ibi. Pepigit ergo

ioiada fedus inter dominum et inter regem et
inter populum: ut esset populus domini, et inter regem et
populum. Ingressusque est omnis populus terre templum
baal, et destruxerunt aras eius, et
ymagines contriuerunt ualide. Mathan
quoque sacerdotem baal occiderunt coram altari.
Et posuit sacerdos custodias in domo
domini. Tulitque centuriones et cerethi et
phelethi legiones, et omnem populum terre.
deduxeruntque regem de domo domini, et uene
runt per uiam porte scutariorum in palatium.
et sedit super thronum regum. Letatusque
est omnis populus terre, et ciuitas conquieuit.
Athalia autem occisa est gladio in domo
regis. Septem annorum erat ioas cum re
gnare cepisset.

XII
Anno septimo hieu regnauit ioas, et
xl annis regnauit in ierusalem. Nomen ma
tris eius sebia de bersabee. Fecitque ioas
rectum coram domino cunctis diebus quibus docu
it eum ioiada sacerdos. Verumtamen excelsa non
abstulit. Adhuc enim populus immolabat et ad
olebat in excelsis incensum. Dixitque ioas
ad sacerdotes, Omnem pecuniam sanctorum que il
lata fuerit in templum domini a preterientibus: que
offertur pro pretio anime, et quam sponte et arbi
trio cordis sui inferunt in templum domini
accipiant sacerdotes illam iuxta ordinem suum.
et instaurent sartatecta domus si quid ne
cessarium uiderint instauratione. Igi
tur usque ad uicesimum tertium annum regis ioas,
non instaurauerunt sacerdotes sartatecta tem
pli. Vocauitque rex ioas ioiadam pontifi
cem et sacerdotes, dicens eis. Quare sar
tatecta non instauratis templi? Noli
te ergo amplius accipere pecuniam iuxta ordinem
uestrum, sed ad instaurationem templi
reddite eam. Prohibitique sunt sacerdotes
ultra accipere pecuniam a populo, et instau
rare sartatecta domus. Et tulit ioiada
pontifex gazophilatium unum, aperuitque
foramen desuper, et posuit illud iuxta alta
re ad dexteram ingredientium domum domini.
Mittebantque in eo sacerdotes qui custo
diebant ostia omnem pecuniam que defe
rebatur ad templum domini. Cumque uiderent
nimiam esse in gazophilatio, ascendebat
pecuniam scriba regis et pontifex effundebantque
et numerabant pecuniam que inueniebatur
in domo domini. et dabant eam iuxta numerum
atque mensuram in manu eorum qui preerant cemen
tariis domus domini. Qui impendebant eam in
fabris lignorum et in cementariis his qui o
perabantur in domo domini, et sartatecta
faciebant. et in hiis qui cedebant saxa.
et ut emerent ligna et lapides qui ex
ciderentur. ita ut impleretur instauratio
domus domini in uniuersis que indigebant ex
pensa ad muniendam domum. Verumtamen non
fiebant ex eadem pecunia ydrie tem
pli domini, et fuscinule et thuribula, et tube
omne uas aureum et argenteum de pe
cunia que inferebatur in templum do
mini. Eis enim qui faciebant opus dabatur ut in
stauraretur templum domini. Et non fiebat ratio
hiis hominibus qui accipiebant pecuniam
ut distribuerent eam artificibus, sed in fide
tractabant eam. Pecuniam uero pro delic
to et pecuniam pro peccatis non inferebant in
templum domini, quia sacerdotum erat. Tunc a
scendit azahel rex syrie, et pugnabat
contra geth: cepitque eam. Et direxit faciem su
am ut ascenderet in ierusalem. Quam ob rem
tulit ioas rex iuda omnia sanctificata que
consecrauerant iosaphath et ioram et ochozias
patres eius reges iuda, et que ipse obtule
rat. et uniuersum argentum quod inueniri
potuit in thesauris templi domini et in
palatio regis. misitque azaheli regi sy
rie. et recessit ab ierusalem. Reliqua autem sermo
num ioas et uniuersa que fecit. nonne hec
scripta sunt in libro uerborum dierum regum
iuda? Surrexerunt autem serui eius, et coniura
uerunt inter se. percusseruntque ioas in do
mello in descensu sella. Iozachar namque
filius semath et iozabath filius somer
serui eius, percusserunt eum, et mortuus est
et sepelierunt eum cum patribus suis in ciui
tate dauid. Regnauitque amasias filius
eius pro eo.

Anno xxiii ioas filii ochozie regis iu
de: regnauit ioachaz filius hieu super
israel in samaria xvii annis. et fecit
malum coram domino. secutusque est peccata iero
boam filii nabath qui peccare fecit
israel, et non declinauit ab eis. Iratusque est furor
domini contra israel, et tradidit eos in manu aza
elis regis syrie, et in manu benadab fi

zael, cunctis diebus. Deprecatus est autem io
achaz faciem domini, et audivit eum dominus. Vi
dit enim angustiam israel qua attriverat eos
rex syrie. Habitaveruntque filii israel
in tabernaculis suis sicut heri et nudius
tertius. Verumtamen non recesserunt a peccatis
domus ieroboam qui peccare fecit israel.
in ipsis ambulaverunt. Siquidem et lucus per
mansit in samaria. Et non sunt derelicti de
populo ioachaz nisi .l. equites et .x. cur
rus et decem milia peditum. Interfecerat
enim eos rex syrie et redegerat quasi pulve
rem in tritura aree. Reliqua autem sermonum
ioachaz et universa que fecit et fortitu
do eius, nonne hec scripta sunt in libro ver
borum dierum regum israel? Dormivitque ioachaz
cum patribus suis et sepelierunt eum in samaria.
regnavitque ioas filius eius pro eo. Anno
.xxxvii. ioas regis iuda regnavit ioas fi
lius ioachaz super israel in samaria .xvi. annis.
et fecit quod malum est in conspectu domini. Non
declinavit ab omnibus peccatis ieroboam
filii nabath qui peccare fecit israel. in ipsis
ambulavit. Reliqua autem sermonum ioas
et universa que fecit. sed et fortitudo eius
quomodo pugnaverit contra regem amasiam regem
iuda, nonne hec scripta sunt in libro ser
monum dierum regum israel? Et dormivit ioas
cum patribus suis. ieroboam autem sedit super
solium eius. Porro ioas sepultus est in
samaria cum regibus israel. Heliseus autem egro
tabat infirmitate qua et mortuus est. De
scenditque ad eum ioas rex israel et flebat co
ram eo, dicebatque. Pater mi, pater mi. currus
israel et auriga eius. Et ait illi heliseus.
Affer arcum et sagittas. Cumque attulisset
ad eum arcum et sagittas. dixit ad regem israel.
Pone manum tuam super arcum. Et cum posuisset
ille manum suam, superposuit heliseus ma
nus suas manibus regis. et ait. Aperi fene
stram orientalem. Cumque aperuisset, dixit
heliseus. Iace sagittam. et iecit. Et ait
heliseus. Sagitta salutis domini et sagitta sa
lutis contra syriam. Percutiesque syriam in
afech. donec consumas eam. Et ait. Tolle
sagittas. Qui cum tulisset rursum dixit ei. Per
cute iaculo terram. Et cum percussisset tribus
vicibus et stetisset, iratus est contra eum vir dei.
et ait. Si percussisses quinquies aut sexies
aut septies, percussisses syriam usque ad consum
mationem. Nunc autem tribus vicibus percuti
es eam. Mortuus est igitur heliseus. et sepe
lierunt eum. Latrunculi quoque venerunt de
moab in terram in ipso anno. Quidam autem se
pelientes hominem viderunt latrunculos. et pro
iecerunt cadaver in sepulchro helisei. Quod cum
tetigisset ossa helisei, revixit homo et stetit
super pedes suos. Igitur azael rex syrie af
flixit israel cunctis diebus ioachaz. et mi
sertus est dominus eorum. et reversus est ad eos propter
pactum suum quod habebat cum abraham et ysa
ach et iacob. et noluit disperdere eos neque pro
icere penitus usque in presens tempus. Mortuus
est autem azahel rex syrie. et regnavit bena
dat filius eius pro eo. Porro ioas filius io
achaz tulit urbes de manu benadad fi
lii azael, quas tulerat de manu ioachaz pa
tris sui iure prelii. Tribus vicibus percussit
eum ioas. et reddidit civitates israel.

XIIII

In anno secundo ioas filii ioachaz regis i
srael. regnavit amasias filius ioas regis iu
da. Viginti quinque annorum erat cum regnare
cepisset. viginti autem et novem annis regnavit in ierusalem.
nomen matris eius ioaden de ierusalem. Et fecit rectum coram domino.
Verumtamen non ut david pater eius. Iuxta omnia que fecit
ioas pater suus fecit. nisi hoc tantum quod excelsa
non abstulit. Adhuc enim populus immola
bat et adolebat incensum in excelsis. Cum
que obtinuisset regnum, percussit servos suos
qui interfecerant regem patrem suum; filios
autem eorum qui occiderant non occidit. iuxta
quod scriptum est in libro legis moysi. sicut pre
cepit dominus moysi dicens. Non morientur pa
tres pro filiis. neque filii morientur pro patri
bus. sed unusquisque in peccato suo morietur.
Ipse percussit edom in valle salinarum de
cem milia. et apprehendit petram in prelio;
vocavitque nomen eius iectel. usque in presentem
diem. Tunc misit amasias nuncios ad ioas
filium ioachaz filii hieu regis israel dicens.
Veni et videamus nos. Remisitque ioas rex
israel ad amasiam regem iuda dicens. Cardu
us libani misit ad cedrum que est in libano
dicens. Da filiam tuam filio meo uxorem. Tran
sieruntque bestie saltus que sunt in libano
et conculcaverunt carduum. Percutiens invalu
isti super edom. et sublevavit te cor tuum.
Contentus esto gloria et sede in domo tua.

Quare provocas malum ut cadas tu et iuda tec-
cum? Et non acquievit amasias. Ascendit-
que ioas rex israel. et viderunt se ipse et amasias rex
iuda in bethsames oppido iudae. Percussusque
est iuda coram israel. et fugerunt unusquisque in tab-
nacula sua. Amasiam vero regem iuda fi-
lium ioas filii ochozie cepit ioas rex israel in
bethsames. et adduxit eum in ierusalem. Et
interrupit murum ierusalem a porta ephraim us-
que ad portam anguli quadringentis cubi-
tis. Tulitque aurum omne et argentum. et uni-
versa vasa que inventa sunt in domo domini.
et in thesauris regis. et obsides. et reversus
est in samariam. Reliqua autem verborum ioas que
fecit et fortitudo eius. qua pugnavit contra ama-
siam regem iuda. nonne hec scripta sunt in libro
sermonum dierum regum israel? Dormivitque
ioas cum patribus suis. et sepultus est in sama-
ria cum regibus israel. et regnavit ieroboam filius
eius pro eo. Vixit autem amasias filius ioas rex iu-
da. postquam mortuus est ioas filius ioachaz re-
gis israel. xv. annis. Reliqua autem sermonum a-
masie. nonne hec scripta sunt in libro sermo-
num dierum regum iuda? Factaque est contra eum coniuratio
in ierusalem. At ille fugit in lachis. Miserunt-
que post eum in lachis. et interfecerunt eum ibi. et aspor-
taverunt in equis. Sepultusque est in ierusalem cum
patribus suis in civitate david. Tulit autem
universus populus iude azariam annos natum x-
vi. et constituerunt eum regem pro patre eius ama-
sia. Ipse edificavit ahilam. et restituit eam iu-
de. postquam dormivit rex cum patribus suis. An-
no. xv. amasie filii ioas regis iude: regna-
vit ieroboam filius ioas regis israel in sa-
maria. xl. et uno anno. et fecit quod malum est co-
ram domino. Non recessit ab omnibus peccatis
ieroboam filii nabath qui peccare fecit
israel. Ipse restituit terminos israel ab introi-
tu emath usque ad mare solitudinis iuxta
sermonem domini dei quem locutus est per servum suum io-
nam filium amathi prophetam qui erat de geth.
que est in opher. Vidit enim dominus afflictionem i-
srael amaram nimis. et quod consumpti essent usque
ad clausos carcere et extremos. et non esset qui
auxiliaretur israel. nec locutus est dominus ut
deleret nomen israel de sub celo. sed salvavit eos in
manu ieroboam filii ioas. Reliqua autem sermo-
num ieroboam et universa que fecit. et forti-
tudo eius qua proeliatus est. et quomodo restitu-
it damascum et emath iude in israel. nonne hec
scripta sunt in libro sermonum dierum regum
israel? Dormivitque ieroboam cum patribus suis
et regibus israel. et regnavit zacharias filius eius pro eo.
Anno xxvii. ieroboam regis israel.
regnavit azarias filius amasie regis iude.
Sedecim annorum erat cum regnare cepisset.
et l. duobus annis regnavit in ierusalem. Nomen
matris eius iechelia de ierusalem. Fecitque quod erat
placitum coram domino iuxta omnia que fecerat
amasia pater eius. Verumtamen excelsa non est de-
molitus. Adhuc populus sacrificabat et ado-
lebat incensum in excelsis. Percussit autem dominus
regem. et fuit leprosus usque ad diem mortis
sue. et habitabat in domo libera seorsum. Ioa-
tham vero filius regis gubernabat palatium
et iudicabat populum terre. Reliqua autem sermonum
azarie et universa que fecit. nonne hec scripta sunt
in libro verborum dierum regum iuda? Et dor-
mivit azarias cum patribus suis. Sepelierunt-
que eum cum patribus suis in civitate david.
et regnavit ioathan filius eius pro eo. An-
no xxxviii. azarie regis iude. regnavit
zacharias filius ieroboam super israel in sa-
maria. sex mensibus. et fecit quod malum erat co-
ram domino. sicut fecerant patres eius. Non reces-
sit a peccatis ieroboam filii nabath qui
peccare fecit israel. Coniuravit autem contra
eum sellum filius iabes. percussitque eum palam
et interfecit. regnavitque pro eo. Reliqua ser-
monum zacharie. nonne hec scripta sunt
in libro sermonum dierum regum israel? Iste est
sermo domini quem locutus est ad hieu dicens.
Filii tui usque ad quartam generationem sede-
bunt de te super thronum israel. Factumque est ita. Sel-
lum filius iabes regnavit. xxxix. anno aza-
rie regis iude. Regnavit autem uno men-
se in samaria. Et ascendit manahem filius
gaddi de thersa. venitque in samariam. et percus-
sit sellum filium iabes in samaria. et interfe-
cit eum. regnavitque pro eo. Reliqua autem verborum
sellum. et coniuratio eius per quam tetendit
insidias. nonne hec scripta sunt in libro
sermonum dierum regum israel? Tunc percussit
manahen thapsan et omnes qui erant
in ea. et terminos eius de thersa. Nolue-
rant enim aperire ei: et interfecit omnes pregnan-
tes eius. et scidit eas. Anno xxxix. a-
zarie regis iude. regnavit manahem

regnavit super israel .x. annis in samaria.
Fecitque quod malum erat coram domino. Non
recessit a peccatis ieroboam filii nabath
qui peccare fecit israel. Cunctis diebus
eius veniebat phul rex assyriorum in
terram. et dabat manahen phul mille
talenta argenti. ut esset ei in auxilium et
firmaret regnum eius. Indixitque mana
hen argentum super israel cunctis potenti
bus et divitibus ut daret regi assyriorum. L.
siclos argenti per singulos. Reversusque est
rex assyriorum et non est moratus in terra.
Reliqua autem sermonum manahen et universa
que fecit. nonne hec scripta sunt in libro ser
monum dierum regum israel? Et dormivit
manahen cum patribus suis. regnavitque
phaceia filius eius pro eo. Anno quinqua
gesimo azarie regis iude. regnavit
phaceia filius manahen super israel in sa
maria biennio. et fecit quod malum erat co
ram domino. Non recessit a peccatis ieroboam filii
nabath qui peccare fecit israel. Coniuravit autem
adversum eum phacee filius romelie dux
exercitus eius. et percussit eum in samaria in
turre domus regie. iuxta argob. et iuxta ariph.
et cum eo quinquaginta viros de filiis gala
aditarum. et interfecit eum. regnavitque pro eo.
Reliqua autem sermonum phaceie. et universa
que fecit. nonne hec scripta sunt in libro ser
monum dierum regum israel? Anno quinqua
gesimo. ii. azarie regis iude. regna
vit phacee filius romelie super israel in
samaria .xx. annis. et fecit quod malum e
rat coram domino. Non recessit a peccatis ie
roboam filii nabath qui peccare fecit
israel. In diebus phacee regis israel venit
teglathphalasar rex assur. et cepit aion.
et abel. et domum maacha. et ianoe. et cedes.
et asor. et galaad. et galileam. et universam
terram neptalim. et transtulit eos in assyri
os. Coniuravit autem et tetendit insidias
osee filius hela contra phacee filium rome
lie. et percussit eum et interfecit. regnavitque
pro eo .xx. anno ioatham filii ozie. Re
liqua autem sermonum phacee et universa que
fecit. nonne hec scripta sunt in libro ser
monum dierum regum israel? Anno .ii. phacee
filii romelie regis israel regnavit
ioatham filius ozie regis iuda. Viginti
quinque annorum erat cum regnare cepisset. et .xvi.
annis regnavit in ierusalem. Nomen matris eius
ierusa filia sadoch. Fecitque quod erat placitum
coram domino. iuxta omnia que fecerat ozias
pater suus. operatus est. Verumtamen excelsa
non abstulit. Adhuc populus immolabat et
adolebat incensum in excelsis. Ipse edi
ficavit portam domus domini sublimissimam.
Reliqua autem sermonum ioatham et universa que
fecit. nonne hec scripta sunt in libro verborum
dierum regum iuda? In diebus illis cepit dominus
mittere in iudam rasin regem syrie. et pha
cee filium romelie. Et dormivit ioatham
cum patribus suis. sepultusque est cum eis in civi
tate david patris sui. et regnavit achaz fi
lius eius pro eo.

XVI

Anno .xvii. phacee filii romelie reg
navit achaz filius ioatham regis iude. Vigin
ti annorum erat achaz cum regnare cepisset.
et .xvi. annis regnavit in ierusalem. Non fe
cit quod erat placitum in conspectu domini dei sui.
sicut david pater eius. sed ambulavit in via re
gum israel. insuper et filium suum consecravit transfe
rens per ignem. secundum ydola gentium que dis
sipavit dominus coram filiis israel. Immolabat
quoque victimas et adolebat incensum in ex
celsis. et in collibus. et sub omni ligno frondo
so. Tunc ascendit rasin rex syrie. et phace
e filius romelie rex israel. in ierusalem ad p
relium. Cumque obsiderent achaz non va
luerunt superare eum. In tempore illo restituit
rasin rex syrie hailam syrie. et eiecit iu
deos de haila. Et ydumei et syri venerunt
in hailam. et habitaverunt ibi usque ad diem
hanc. Misit autem achaz nuntios ad teglath
phalasar regem assyriorum dicens. Ser
vus tuus et filius tuus ego sum. Ascen
de et salvum me fac de manu regis syrie.
et de manu regis israel qui consurrexerunt
adversum me. Et cum collegisset argentum
et aurum quod inveniri potuit in domo domini.
et in thesauris regis misit regi assyrio
rum munera. Qui et acquievit voluntati
eius. Ascendit enim rex assyriorum in da
mascum. et vastavit eam. et transtulit habita
tores eius cyrenen. rasin autem interfecit.
Perrexitque rex achaz in occursum teglath
phalasar regis assyriorum in damascum.
Cumque vidisset altare damasci: misit

misit rex achaz ad uriam sacerdotem
exemplar eius et similitudinem iuxta
omne opus eius. Extruxitque urias sacerdos altare,
iuxta omnia que preceperat rex achaz de dama
sco: ita fecit sacerdos urias donec ueni
ret rex achaz de damasco. Cumque uenisset
rex de damasco, uidit altare et ueneratus
est illud. Ascenditque et immolauit holo
causta et sacrificium suum. et libauit liba
mina. et fudit sanguinem pacificorum que
obtulerat super altare. Porro altare eneum
quod erat coram domino transtulit de facie
templi et de loco altaris. et de loco templi domini.
posuitque illud ex latere altaris ad aquilo
nem. Precepit quoque rex achaz urie sa
cerdoti dicens. Super altare maius offer ho
locaustum matutinum et sacrificium
uespertinum. et holocaustum regis et sacri
ficium eius. et holocaustum uniuersi populi
terre. et sacrificia eorum. et libamina eorum. et
omnem sanguinem holocausti. et uniuer
sum sanguinem uictime. super illud effun
des. Altare uero eneum erit paratum ad uolun
tatem meam. Fecit igitur urias sacerdos iuxta
omnia que preceperat ei rex achaz. Tulit autem
rex achaz celatas bases. et luterem qui
erat desuper. et mare deposuit de bobus e
neis que sustentabant illud. et posuit super
pauimentum stratum lapide. Musach quoque
sabbati quod edificauerat in templo. et ingres
sum regis forinsecus conuertit in templum domini propter
regem assyriorum. Reliqua autem sermonum a
chaz et uniuersa que fecit nonne hec scripta sunt
in libro sermonum dierum regum iuda? Dor
miuitque achaz cum patribus suis. et sepultus
est cum eis in ciuitate dauid. et regnauit ezechi
as filius eius pro eo.
XVII Anno xii. achaz regis iuda. regnauit osee
filius hela in samaria super israel nouem an
nis. fecitque malum coram domino. sed non sicut reges
israel qui ante eum fuerant. Contra hunc ascen
dit salmanasar rex assyriorum. et factus est ei
osee seruus. Reddebatque illi tributa, cum
que deprehendisset rex assyriorum osee quod re
bellare nitens misisset nuntios ad sua
regem egypti ne prestaret tributa regi
assyriorum sicut singulis annis solitus erat.
obsedit eum. et uinctum misit in carcerem. per
uagatusque est omnem terram. et ascendens sa
mariam obsedit eam tribus annis. Anno
autem nono osee. cepit rex assyriorum sa
mariam. et transtulit israel in assyrios. po
suitque eos in hela et in habor iuxta flu
uium gozam. in ciuitatibus medorum. Fa
ctum est enim cum peccassent filii israel domino
deo suo qui eduxerat eos de terra egy
pti de manu pharaonis regis egypti. co
luerunt deos alienos. et ambulauerunt iux
ta ritum gentium quas consumpserat dominus in con
spectu filiorum israel et regum israel quia similiter fe
cerant. Offenderuntque filii israel uerbis
non rectis dominum deum suum. Et edificauerunt sibi
excelsa in cunctis urbibus suis. a turre
custodum usque ad ciuitatem munitam. Fe
ceruntque sibi statuas et lucos in omni colle
sublimi. et subter omne lignum ne
morosum. et adolebant ibi incensum super a
ras in morem gentium quas transtulerat do
minus a facie eorum. Feceruntque uerba pessima irri
tantes dominum. et coluerunt inmunditias de quibus
precepit dominus eis. ne facerent uerbum hoc. Et testi
ficatus est dominus in israel et in iuda per ma
num omnium prophetarum et uidentium dicens. Re
uertimini a uiis uestris pessimis. et custodite
precepta mea et cerimonias iuxta omnem
legem quam precepi patribus uestris. et sicut
misi ad uos in manu seruorum meorum
prophetarum. Qui non audierunt sed indurauerunt ceru
icem suam iuxta ceruicem patrum suorum qui no
luerunt obedire domino deo suo, et abiecerunt legi
tima eius. et pactum quod pepigit cum patri
bus eorum. et testificationes quibus contestatus est
eos. Secutique sunt uanitates. et uane ege
runt. et secuti sunt gentes que erant per circuitum
eorum super quibus preceperat dominus eis ut non fa
cerent sicut et illi faciebant. Et dereliquerunt omnia
precepta domini dei sui. Feceruntque sibi con
flatiles duos uitulos. et lucos. et adorauerunt
uniuersam militiam celi. Seruieruntque baal
et consecrabant ei filios suos. et filias suas per
ignem. et diuinationibus inseruiebant et auguriis
et tradiderunt se ut facerent malum coram
domino. et irritarent eum. Iratusque est dominus ue
hementer israel. et abstulit eos de conspectu
suo. et non remansit nisi tribus iuda tantum.
Sed nec ipse iuda custodiuit mandata domini
dei sui. Uerum etiam ambulauit in erroribus
israel quos operatus fuerat. Proiecitque dominus

sem israel et afflixit eos, et tradidit eos in ma
nu diripientium donec proiceret eos a facie
sua. Ex eo iam tempore quo scissus est israel
a domo david, et constituerunt sibi regem ieroboam
filium nabath. Separavit enim ieroboam
israel a domino, et peccare eos fecit peccatum
magnum. Et ambulaverunt filii israel in uni
versis peccatis ieroboam que fecerat, et non
recesserunt ab eis usque quo auferret dominus
israel a facie sua sicut locutus fuerat in
manu omnium servorum suorum prophetarum. Transla
tusque est israel de terra sua in assyrios us
que in diem hanc. Adduxit autem rex as
syriorum de babylone et de cutha et de
avah et de hemath et de sepharvaim:
et collocavit eos in civitatibus samarie
pro filiis israel qui possederunt samariam et
habitaverunt in urbibus eius. Cumque ibi habita
re cepissent: non timebant dominum. Et immi
sit in eos dominus leones qui interficiebant eos.
Nuntiatumque est regi assyriorum et dictum.
Gentes quas transtulisti et habitare fecisti
in civitatibus samarie ignorant legiti
ma dei terre: et immisit in eos dominus leones
et ecce interficiunt eos, eo quod ignorent ri
tum dei terre. Precepit autem rex assyriorum dicens.
Ducite illuc unum de sacerdotibus quos inde
captivos adduxistis. et vadat et habitet
cum eis, et doceat eos legitima dei terre.
Igitur cum venisset unus de sacerdotibus his qui
captivi ducti fuerant de samaria. habita
vit in bethel. et docebat eos quomodo
colerent dominum. Et unaqueque gens fabrica
ta est deum suum. posueruntque eos in fanis ex
celsis que fecerant samarite. gens et gens
in urbibus suis in quibus habitabat. Viri
enim babylonii fecerunt soccothbenoth.
Viri autem chutei fecerunt nergel. Et viri
de hemath. fecerunt asima. Porro evei
fecerunt nebahaz et tharthac. Hii autem qui
erant de sepharvaim comburebant filios
suos igni adramelech et anamelech
diis sepharvaim. et nichilominus colebant
dominum. Fecerunt autem sibi de novissimis
sacerdotes excelsorum, et ponebant eos in fa
nis sublimibus. Et cum dominum colerent diis quoque
suis serviebant, iuxta consuetudinem gen
tium de quibus translati fuerant samariam.
Usque in presentem diem morem sequuntur anti
quum. Non timent dominum neque custodiunt ce
rimonias eius. et iudicia. et legem, et man
datum. quod preceperat dominus filiis iacob quem
cognominavit israel. et percusserat cum eis
pactum, et mandaverat eis dicens. Noli
te timere deos alienos et non adoretis eos
neque colatis eos. et non immoletis eis. Sed do
minum deum vestrum qui eduxit vos de terra
egypti in fortitudine magna, et in brachio
extento, ipsum timete, et illum adorate
et ipsi immolate. Cerimonias quoque et iudi
cia et legem, et mandatum quod scripsi vobis
custodite. ut faciatis cunctis diebus et non
timeatis deos alienos. et pactum quod percus
sit vobiscum nolite oblivisci. nec colatis
deos alienos. sed dominum deum vestrum timete. et
ipse eruet vos de manu omnium inimico
rum vestrorum. Illi vero non audierunt. sed iuxta consuetu
dinem suam pristinam perpetrabant. Fuerunt igitur
gentes iste timentes quidem dominum. sed nichil
ominus et idolis suis servientes. Nam et filii
eorum et nepotes. sicut fecerunt parentes sui:
ita faciunt usque in presentem diem.
Anno tertio osee filii hela regis israel re XVIII
gnavit ezechias filius achaz regis iuda.
Viginti quinque annorum erat cum regnare
cepisset et viginti novem annis regnavit
in ierusalem. Nomen matris eius abia filia
zacharie. Fecitque quod erat bonum coram domino.
iuxta omnia que fecerat david pater eius. Ipse
dissipavit excelsa, et contrivit statuas, et succi
dit lucos. confregitque serpentem eneum quem
fecerat moyses. Siquidem usque ad illud tempus
filii israel adolebant ei incensum. Vocavit
que eum noesthan, et in domino deo israel speravit. Itaque
post eum non fuit similis ei de cunctis regibus
iuda: sed neque in his qui ante eum fuerunt. Et
adhesit domino et non recessit a vestigiis eius.
Fecitque mandata eius que preceperat dominus
moysi. Unde et erat dominus cum eo. et in cunctis
ad que procedebat sapienter se agebat.
Rebellavit quoque contra regem assyriorum et non
servivit ei. Ipse percussit philisteos usque
gazam. et omnes terminos eorum a turre cu
stodum usque ad civitatem munitam. Anno
quarto regis ezechie. qui erat annus septimus osee
filii hela regis israel. ascendit salmana
sar rex assyriorum samariam. et oppugnavit
eam et cepit. Nam post annos tres anno sex

do Ezechie, id est nono anno Osee regis Israel
capta est Samaria. Et transtulit rex Assy-
riorum Israel in Assyrios, collocavitque eos in Ha-
la et in Habor fluviis Gozam in civitatibus
Medorum, quia non audierunt vocem Domini Dei
sui, sed pretergressi sunt pactum eius. Omnia
que preceperat Moyses servus Domini non audierunt
neque fecerunt. Anno quartodecimo regis Ezechi-
e, ascendit Sennacherib rex Assyriorum ad
universas civitates Iuda munitas, et cepit eas.
Tunc misit rex Iuda Ezechias nuntios ad regem Assy-
riorum in Lachis dicens: Peccavi, recede a
me, et omne quod imposueris michi feram. Indixit
itaque rex Assyriorum Ezechie regi Iude trecen-
ta talenta argenti, et triginta talenta
auri. Deditque Ezechias omne argentum quod reper-
tum fuerat in domo Domini et in thesauris
regis. In tempore illo confregit Ezechias val-
vas templi Domini Dei sui, et laminas auri
quas ipse affixerat, et dedit eas regi Assy-
riorum. Misit autem rex Assyriorum Tharthan
et Rapsaris et Rapsacen de Lachis ad Ezechi-
am regem cum manu valida Ierusalem. Qui
cum ascendissent, venerunt Ierusalem, et steterunt
iuxta aqueductum piscine superioris que est in
via agri fullonis. Vocaveruntque regem. Egres-
sus est autem ad eos Heliachim filius Helchie prepositus
domus, et Sobna scriba, et Ioahe filius Asaph
a commentariis. Dixitque ad eos Rapsaces: Lo-
quimini Ezechie: Hec dicit rex magnus Assy-
riorum: Que est ista fiducia qua niteris?
Forsitan inisti consilium ut prepararetis te
ad prelium. In quo confidis ut audeas rebel-
lare? An speras in baculo harundineo atque
confracto Egypto: super quem si incubuerit
homo, comminutus ingredietur in ma-
num eius et perforabit eam. Sic est Pharao
rex Egypti omnibus qui confidunt in eum. Quod si
dixeritis michi: In Domino Deo nostro habemus
fiduciam, nonne iste est cuius abstulit Eze-
chias excelsa et altaria, et precepit Iude et Ie-
rusalem: Ante altare hoc adorabitis in Ierusalem?
Nunc igitur transite ad dominum meum regem
Assyriorum, et dabo vobis duo milia equo-
rum, et videte an habere valeatis ascensores eo-
rum. Et quomodo potestis resistere ante unum
satrapam de servis domini mei minimis?
An fiduciam habes in Egypto propter currus
et equites? Numquid sine Domini voluntate

ascendi ad locum istum ut demolirer
eum? Dominus dixit michi: Ascende ad terram istam et
demolire eam. Dixerunt autem Helia-
chim filius Helchie, et Sobna, et Ioahe
Rapsaci: Precamur ut loquaris nobis ser-
vis tuis syriace, siquidem intelligimus hanc
linguam, et non loquaris nobis iudaice audi-
ente populo qui est super murum. Responditque eis Rap-
saces dicens: Numquid ad dominum tuum et ad te
misit me dominus meus ut loquerer sermones
hos, et non potius ad viros qui sedent super
murum, ut comedant stercora sua et bi-
bant urinam suam vobiscum? Stetit igitur
Rapsaces, et clamavit voce magna iu-
daice, et ait: Audite verba regis magni re-
gis Assyriorum. Hec dicit rex: Non vos se-
ducat Ezechias: non enim poterit eruere vos
de manu mea. Neque fiduciam vobis
tribuat super Dominum dicens: Eruens liberabit
nos Dominus, et non tradetur civitas hec in ma-
nu regis Assyriorum. Nolite audire Eze-
chiam. Hec enim dicit rex Assyriorum: Facite
cum eo quod vobis est utile, et egredimini ad me,
et comedet unusquisque de vinea sua et de
ficu sua, et bibetis aquas de cisternis ve-
stris, donec veniam et transferam vos in terram
que similis est terre vestre, in terram fructife-
ram et fertilem vini, terram panis et vi-
nearum, terram olivarum et olei ac mellis, et
vivetis et non moriemini. Nolite audi-
re Ezechiam, qui vos decipit dicens: Dominus
liberabit nos. Numquid liberaverunt dii gen-
tium terram suam de manu regis Assyriorum?
Ubi est deus Emath et Arphad? Ubi est
deus Sepharvaim, Ana et Ava? Numquid
liberaverunt Samariam de manu mea?
Qui sunt illi in universis diis terrarum qui
eruerunt regionem suam de manu mea, ut
possit eruere Dominus Ierusalem de manu mea?
Tacuit itaque populus et non respondit ei quicquam. Si-
quidem preceptum regis acceperant ut
non responderent ei. Venit itaque Heliachim
filius Helchie prepositus domus, et Sob-
na scriba, et Ioahe filius Asaph a com-
mentariis ad Ezechiam scissis vestibus, et nuntiaverunt
ei verba Rapsacis.

Que cum audisset rex Ezechias, scidit ve-
stimenta sua, et opertus est sacco, ingres-
susque est in domum Domini. Et misit Heliachim

prepositum domus. et Sobnam scribam et senes
de sacerdotibus: opertos saccis ad ysaiam prophetam
filium amos. qui dixerunt. Hec dicit ezechias,
Dies tribulationis et increpationis et blasphe
mie: dies iste. Venerunt filii usque ad partum
et vires non habet parturiens. Si forte audiat
dominus deus tuus universa verba rapsacis. quem
misit rex assyriorum dominus suus. ut exprobra
ret deum viventem. et argueret verbis que audivit
dominus deus tuus. et fac orationem pro reliquiis que re
perte sunt. Venerunt ergo servi regis ezechie ad
ysaiam. Dixitque eis ysaias. Hec dicetis domi
no vestro. Hec dicit dominus. Noli timere a facie
sermonum quos audisti. quibus blasphema
verunt pueri regis assyriorum me. Ecce e
go immittam ei spiritum. et audiet nuntium et rever
tetur in terram suam. et deiciam eum gladio in ter
ra sua. Reversus est igitur rapsaces et invenit
regem assyriorum expugnantem lobnam. Au
dierat enim quod recessisset de lachis. Cumque
audisset de tharacha rege ethiopie dicen
tes. Ecce egressus est ut pugnet adversum te
et iret contra eum: misit nuntios ad ezechiam
dicens. Hec dicite ezechie regi iude. Non
te seducat deus tuus in quo habes fidu
ciam. neque dicas. Non tradetur ierusalem in manu
regis assyriorum. Tu enim ipse audisti que fe
cerint reges assyriorum universis terris. quo
modo vastaverint eas. Num ergo solus poteris
liberari? Numquid liberaverunt dii gentium singu
los quos vastaverunt patres mei gozam videlicet
et aram. et reseph et filios eden qui erant
in thelassar? Ubi est rex emath. et rex ar
phad. et rex civitatis sepharvaim ana et
ava? Itaque cum accepisset ezechias litteras de
manu nuntiorum et legisset eas. ascendit
in domum domini. et expandit eas coram domino.
et oravit in conspectu eius dicens. Domine deus
israel qui sedes super cherubim. tu es deus so
lus regum omnium terre. tu fecisti celum et
terram. inclina aurem tuam et audi. aperi domine
oculos tuos et vide. et audi omnia verba
sennacherib: qui misit ut exprobraret
nobis deum viventem. Vere domine dissipa
verunt reges assyriorum gentes et terras omnium.
et miserunt deos eorum in ignem. Non enim erant
dii sed opera manuum hominum ex ligno et lapi
de. et perdiderunt eos. Nunc igitur domine deus noster
salvos nos fac de manu eorum. ut sciant omnia

regna terre quia tu es dominus deus solus. Misit autem
ysaias filius amos ad ezechiam dicens.
Hec dicit dominus deus israel. Que deprecatus es
me super sennacherib rege assyriorum: au
divi. Iste est sermo quem locutus est dominus
de eo. Sprevit te et subsannavit te virgo fi
lia syon. Post tergum tuum caput movit filia
ierusalem. Cui exprobrasti et quem blasphema
sti? Contra quem exaltasti vocem tuam
et elevasti in excelsum oculos tuos? Contra
sanctum israel. Per manum servorum tuorum exprobra
sti domino et dixisti. In multitudine cur
ruum meorum ascendi excelsa montium in
summitate libani. et succidi sublimes ce
dros eius. et electas abietes eius. et ingres
sus sum usque ad terminos eius. et saltum carme
li eius ego succidi. et bibi aquas alienas.
et siccavi vestigiis pedum meorum omnes
aquas clausas. Numquid non audisti quid ab
initio fecerim? Ex diebus antiquis blas
phemavi illud. et nunc adduxi. Eruntque
in ruinam collium pugnantium civitates
munite. et qui sedent in eis humiles
manu. Contremuerunt et confusi sunt. facti sunt
sicut fenum agri. et virens herba tectorum que
arefacta est antequam veniret ad maturita
tem. Habitaculum tuum et egressum et introitum
et viam tuam ego prescivi. et furorem tuum contra me.
Insanisti in me. et superbia tua ascendit
in aures meas. Ponam itaque circulum in nar
ribus tuis. et camum in labiis tuis. et redu
cam te in viam per quam venisti. Tibi autem eze
chia hoc erit signum. Comede hoc anno
que reperis. in secundo autem anno que sponte
nascuntur. Porro in tertio anno seminate
et metite. plantate vineas et comedite
fructum earum. Et quodcumque reliquum fuerit de
domo iuda mittet radicem deorsum. et faciet
fructum sursum. De ierusalem quippe egredien
tur reliquie. et quod salvetur de monte sy
on. Zelus domini exercituum faciet hoc. Quamobrem
hec dicit dominus de rege assyriorum. Non ingre
dietur urbem hanc. nec mittet in eam sa
gittam. nec occupabit eam clipeus. nec cir
cumdabit eam munitio. Per viam qua venit
revertetur. et civitatem hanc non ingredietur.
dicit dominus. Protegamque urbem hanc. et salva
bo eam propter me. et propter david servum meum. Factum
est igitur in nocte illa. venit angelus domini et

percussit castra assyriorum. C.lxxx.v. mi-
lia. Cumque diluculo surrexisset, uidit omnia
corpora mortuorum. et recedens abiit. et re-
uersus est sennacherib rex assyriorum. et man-
sit in niniue. Cumque adoraret in templo
nesrach deum suum. adramelech et sa-
rasar filii eius percusserunt eum gladio.
fugeruntque in terram armeniorum. et regnauit
asaraddon filius eius pro eo.
XX In diebus illis egrotauit ezechias us-
que ad mortem. et uenit ad eum ysaias fili-
us amos propheta. Dixitque ei. Hec dicit dominus deus.
Precipe domui tue. Morieris enim tu et non ui-
ues. Qui conuertit faciem suam ad parietem.
et orauit dominum dicens. Obsecro domine.
memento quomodo ambulauerim coram
te in ueritate et in corde perfecto. et quod pla-
citum est coram te fecerim. Fleuit itaque
ezechias fletu magno. Et antequam egredere-
tur ysaias mediam partem atrii. factus est ser-
mo domini ad eum dicens. Reuertere et dic
ezechie duci populi mei. Hec dicit dominus deus
dauid patris tui. Audiui orationem tuam.
et uidi lacrimam tuam. et ecce sanaui
te. Die tertio ascendes templum domini. et
addam diebus tuis .xv. annos. Sed et de
manu regis assyriorum liberabo te et ci-
uitatem hanc. et protegam urbem istam
propter me. et propter dauid seruum meum. Dixitque ysa-
ias. Afferte massam ficorum. Quam cum at-
tulissent et posuissent super ulcus eius.
curatus est. Dixerat autem ad ysaiam eze-
chias. Quod erit signum quod dominus me sana-
bit. et quia ascensurus sum die tertio tem-
plum domini? Cui ait ysaias. Hoc erit si-
gnum a domino quod facturus est dominus sermonem
quem locutus est. Vis ut ascendat um-
bra decem lineis: an ut reuertatur toti-
dem gradibus? Et ait ezechias. Facile est
umbram crescere decem lineis. nec
hoc uolo ut fiat. sed ut reuertatur retror-
sum decem gradibus. Inuocauit itaque ysa-
ias propheta dominum. et reduxit umbram per
lineas quibus iam descenderat. in horologi-
o achaz retrorsum decem gradibus. In tempore
illo misit merodach baladan filius ba-
ladan rex babyloniorum litteras et munera
ad ezechiam. Audierat enim quod egrotasset
ezechias et conualuisset. Letatus est autem

in aduentu eorum ezechias. et ostendit
eis domum aromatum. et aurum et argen-
tum. et pigmenta uaria. unguenta quoque
et domum uasorum suorum. et omnia que habe-
bat in thesauris suis. Non fuit uerbum
quod non monstraret eis ezechias in domo
sua et in omni potestate sua. Venit autem
ysaias propheta ad regem ezechiam. dixitque
ei. Quid dixerunt uiri isti. aut unde
uenerunt ad te? Cui ait ezechias. De
terra longinqua uenerunt. de baby-
lone. At ille respondit. Quid uiderunt in domo
tua? Ait ezechias. Omnia quecumque sunt
in domo mea uiderunt. Nichil est quod
non monstrauerim eis in thesauris meis. Di-
xit itaque ysaias ezechie. Audi ser-
monem domini. Ecce dies uenient. et auferentur
omnia que sunt in domo tua. et que con-
dierunt patres tui usque in diem hanc in
babylonem. non remanebit quicquam, ait
dominus. Sed et de filiis tuis qui egredientur
de te quos generabis tollentur. et erunt eunuchi
in palatio regis babylonis. Dixit
ezechias ad ysaiam. Bonus sermo domini quem
locutus es. Sit tantum pax et ueritas in diebus
meis. Reliqua autem sermonum ezechie et omnis for-
titudo eius. et quomodo fecerit piscinam
et aqueductum. et introduxerit aquas in ciui-
tatem. nonne hec scripta sunt in libro ser-
monum dierum regum iuda?
Dormiuitque ezechias cum patribus suis.
et regnauit manasses filius eius pro eo.
filius .xii. annorum erat manasses cum
regnare cepisset. et .lv. annis regnauit
in ierusalem. Nomen matris eius aphsiba.
Fecitque malum in conspectu domini iuxta idola
gentium quas deleuit dominus a facie filiorum
israel. Conuersusque est et edificauit excel-
sa que dissipauerat pater eius ezechias.
et erexit aras baal. et fecit lucos sicut fece-
rat achab rex israel. et adorauit omnem mi-
litiam celi et coluit eam. Extruxitque
aras in domo domini de qua dixit dominus. In ie-
rusalem ponam nomen meum. Et extruxit
altaria uniuerse militie celi in duobus
atriis templi domini. et traduxit filium suum
per ignem. et ariolatus est. et obseruauit
auguria. et fecit phitones et aruspices
multiplicauit. ut faceret malum coram

domino. et irritaret eum. Posuit quoque ydo
lum luci quod fecerat in templo domini super quo
locutus est dominus ad david et ad salomonem
filium eius. In templo hoc et in ierusalem
quam elegi de cunctis tribubus israel ponam
nomen meum in sempiternum. Et ultra non fa
ciam commoveri pedem israel de terra quam
dedi patribus eorum. Sic tamen si custodierint
opere omnia que precepi eis. et universam
legem quam mandavit eis servus meus
moyses. Illi vero non audierunt sed sedu
cti sunt a manasse ut facerent malum super
gentes quas contrivit dominus a facie filiorum israel.
Locutusque est dominus in manu servorum suo
rum prophetarum dicens. Quia fecit rex iuda
manasses abhominationes istas pessimas
super omnia que fecerunt amorrei ante eum.
et peccare fecit et iudam in inmundiciis suis.
propterea hec dicit dominus deus israel. Ecce ego in
ducam mala super ierusalem et iudam. ut quicumque
audierit tinniant ambe aures eius.
Et extendam super ierusalem funiculum sama
rie et pondus domus achab. Et delebo ie
rusalem sicut deleri solent tabule. Delens
vertam et ducam crebrius stilum super faciem
eius. Dimittam vero reliquias hereditatis
mee. et tradam eas in manus inimicorum eius.
Eruntque in vastitatem et in rapinam cunctis
adversariis suis. eo quod fecerint malum
coram me. et perseveraverint irritantes me.
ex die qua egressi sunt patres eorum ex egi
pto. usque ad diem hanc. Insuper et sangui
nem innoxium fudit manasses multum
nimis. donec impleret ierusalem usque ad os.
absque peccatis suis quibus peccare fecit
iudam. ut faceret malum coram domino. Re
liqua autem sermonum manasses et universa
que fecit. et peccatum eius quod peccavit. Non
ne hec scripta sunt in libro sermonum di
erum regum iuda? Dormivitque manasses
cum patribus suis. et sepultus est in orto do
mus sue. in orto aza. et regnavit amon
filius eius pro eo. Viginti et duorum annorum
erat ammon cum regnare cepisset. duobus
quoque annis regnavit in ierusalem. Nom
men matris eius mesallameth filia arus de ie
theba. Fecitque malum in conspectu domini sicut
fecerat manasses pater eius. et ambulavit
in omni via per quam ambulaverat pater eius. Ser
vivitque immundiciis suis quibus servierat
pater suus. et adoravit eas. et dereliquit
dominum deum patrum suorum. et non ambulavit
in via domini. Tetenderuntque ei insidias ser
vi eius. et interfecerunt regem in domo su
a. Percussit autem populus terre omnes qui coniuraverant
contra regem ammon. et constituerunt sibi re
gem iosiam filium eius pro eo. Reliqua autem ser
monum ammon que fecit. nonne hec scripta
sunt in libro sermonum dierum regum iuda?
Dormivitque cum patribus suis. sepelierunt
que eum in sepulchro suo in orto aza.
et regnavit iosias filius eius pro eo.

XXII

Octo annorum erat iosias cum regnare cepi
sset. et xxx. uno anno regnavit in ierusalem.
Nomen matris eius idida filia phada
ia. de besecath. Fecitque quod placitum
erat coram domino. et ambulavit per omnes
vias david patris sui. Non declinavit ad
dexteram neque ad sinistram. Anno autem oc
tavo decimo regis iosie. misit rex saphan
filium aslia. filii mesulam scribam tem
pli domini dicens ei. Vade ad helchiam sac
erdotem magnum ut confletur pecunia que illa
ta est in templum domini. quam collegerunt
ianitores a populo. Deturque fabris per prepositos
domus domini. qui et distribuant eam his
qui operantur in templo domini ad instau
randa sarta tecta templi domini. tignariis vi
delicet et cementariis. et his qui interrup
ta componunt. Et ut emantur ligna et lapi
des de lapicidinis ad instaurandum tem
plum domini. Verumtamen non supputetur eis ar
gentum quod accipiunt. sed in potestate habeant
et in fide. Dixit autem helchias pontifex ad
saphan scribam. Librum legis repperi in
domo domini. Deditque helchias volumen sa
phan scribe qui et legit illud. Venit quo
que saphan scriba ad regem. et renuntiavit
ei quod preceperat. et ait. Conflaverunt servi tui
pecuniam que reperta est in domo domini.
et dederunt ut distribueretur fabris a pre
fectis operum templi domini. Narravit quoque
saphan scriba regi dicens. Librum de
dit michi helchias sacerdos. Quem cum
legisset saphan coram rege. et audisset
rex verba libri legis domini. scidit vestimen
ta sua. et precepit helchie sacerdoti. et ahi
cham filio saphan. et achobor filio mi

cha. et saphan scribe. et asaie servo regis
dicens. Ite et consulite dominum super me et super
populo, et super omni iuda, de verbis voluminis istius
quod inventum est. Magna enim ira domini suc-
censa est contra nos, quia non audierunt patres nostri
verba libri huius, ut facerent omne quod scrip-
tum est nobis. Ierunt itaque helchias sacerdos
et ahicham, et achobor, et saphan, et asaia,
ad oldam prophetissam uxorem sellum filii the-
cue filii araas custodis vestium, quae habita-
bat in ierusalem in secunda. Locutique sunt ad
eam. Et illa respondit eis. Haec dicit dominus deus i-
srael. Dicite viro qui misit vos ad me.
Haec dicit dominus. Ecce ego adducam mala
super locum hunc et super habitatores eius omnia
verba legis quae legit rex iuda. quia dereliquerunt
me et sacrificaverunt diis alienis irri-
tantes me in cunctis operibus manuum sua-
rum. et succendetur indignatio mea in loco
hoc et non extinguetur. Regi autem iuda qui mi-
sit vos ut consuleretis dominum, sic dicetis.
Haec dicit dominus deus israel. Pro eo quod audisti verba
voluminis et perterritum est cor tuum, et humilia-
tus es coram domino, auditis sermonibus
contra locum istum et habitatores eius, quod videlicet
fierent in stuporem et in maledictum. et scidi-
sti vestimenta tua et flevisti coram me, et e-
go audivi, ait dominus. Idcirco colligam te
ad patres tuos, et colligeris ad sepulchrum
tuum in pace. ut non videant oculi tui omnia
mala quae inducturus sum super locum istum.

XXIII Et nuntiaverunt regi quod dixerat. Qui misit
et congregati sunt ad eum omnes senes iuda et
ierusalem. Ascenditque rex templum domini et omnes
viri iuda universique qui habitabant in ierusalem
cum eo. sacerdotes et prophete et omnis populus a
parvo usque ad magnum. Legitque cunctis au-
dientibus omnia verba libri federis qui in-
ventus est in domo domini. Stetitque rex super
gradum. et percussit fedus coram domino. ut am-
bularent post dominum. et custodirent precep-
ta eius et testimonia et cerimonias in omni
corde et in tota anima. et suscitarent verba fe-
deris huius quae scripta erant in libro il-
lo. Acquievitque populus pacto. Et precepit rex
helchie pontifici et sacerdotibus secundi or-
dinis et ianitoribus ut proicerent de templo
domini omnia vasa quae facta fuerant baal et
in luco et universe militie celi. et combussit
ea foris ierusalem in convalle cedron, et tu-
lit pulverem eorum in bethel. Et delevit aru-
spices quos posuerant reges iuda ad sacrifican-
dum in excelsis per civitates iuda. et in circuitu
ierusalem. et eos qui adolebant incensum baal
et soli et lune et duodecim signis et omni militie ce-
li. Et efferri fecit lucum de domo domini fo-
ras ierusalem in convalle cedron. et combussit e-
um ibi et redegit in pulverem et proiecit super sepul-
chra vulgi. Destruxit quoque ediculas ef-
feminatorum quae erant in domo domini, pro quibus
mulieres texebant quasi domunculas luci.
Congregavitque omnes sacerdotes de civitatibus
iuda. et contaminavit excelsa ubi sacrifica-
bant sacerdotes de gabaa usque bersabee. et destruxit
aras portarum in introitu ostii iosue prin-
cipis civitatis, quae erat ad sinistram porte
civitatis. Verumtamen non ascendebant sacer-
dotes excelsorum ad altare domini in ierusalem
sed tantum comedebant azima in medio fra-
trum suorum. Contaminavit quoque topheth
quod est in convalle filii ennon, ut nemo
consecraret filium suum aut filiam per ignem mo-
loch. Abstulit quoque equos quos de-
derant reges iude soli in introitu templi
domini iuxta exedram nathan melech eu-
nuchi qui erat in faruzim. Currus autem
solis combussit igni. Altaria quoque quae
erant super tecta cenaculi achaz quae fece-
rant reges iuda et altaria quae fecerat ma-
nasses in duobus atriis templi domini de-
struxit rex. et cucurrit inde et dispersit cine-
rem eorum in torrentem cedron. Excel-
sa quoque que erant in ierusalem ad dexteram
partem montis offensionis, quae edifica-
verat salomon rex israel, astaroth ydolo
sydoniorum. et chamos offensioni moab
et melchom abominationi filiorum am-
mon polluit rex. et contrivit statuas
et succidit lucos, replevitque loca eorum
ossibus mortuorum. Insuper et altare quod e-
rat in bethel et excelsum quod fecerat hie-
roboam filius nabath qui peccare fecit i-
srael. et altare illud et excelsum destruxit at-
que combussit, et comminuit in pulverem,
succenditque etiam lucum. Et conversus iosias
vidit ibi sepulchra quae erant in monte. misitque et
tulit ossa de sepulchris et combussit
super altare. et polluit illud iuxta verbum

quod locutus est vir dei qui prevenerat
de Bethel. Et ait: Quis est titulus iste quem
video? Responderuntque ei cives illius urbis:
Sepulchrum est hominis dei qui venit de
Iuda et predixit verba hec que fecisti super altare
Bethel. Et ait: Dimittite eum. Nemo com-
moveat ossa eius. Et intacta manserunt
ossa illius cum ossibus prophete qui venerat de Sa-
maria. Insuper et omnia fana excelsorum
que erant in civitatibus Samarie que fecerant
reges Israel ad irritandum dominum abstulit
Iosias, et fecit eis secundum omnia opera que fecerat
in Bethel. Et occidit universos sacerdotes ex-
celsorum qui erant ibi super altaria, et combussit
ossa humana super ea. Reversusque est Ie-
rusalem. Et precepit omni populo dicens: Facite phase
domino deo vestro, secundum quod scriptum est in libro
federis huius. Nec enim factum est phase tale a di-
ebus iudicum qui iudicaverunt Israel, et omni-
um dierum regum Israel et regum Iuda. Sicut in octa-
vodecimo anno regis Iosie factum est phase istud
domino in Ierusalem. Sed et pythones et ariolos
et figuras ydolorum et immunditias et abo-
minationes que fuerunt in terra Iuda et in
Ierusalem abstulit Iosias, ut statueret verba
legis que scripta sunt in libro quem invenit
Helchias sacerdos in templo domini. Similis il-
li non fuit ante eum rex qui reverteretur ad do-
minum in omni corde suo et in tota anima sua et
iuxta omnem legem Moysi, neque post eum sur-
rexit similis illi. Verumtamen non est aversus do-
minus ab ira furoris sui magni quo iratus
est furor eius contra Iudam propter irritationes
quibus provocaverat eum Manasses. Di-
xit itaque dominus: Etiam Iudam auferam a fa-
cie mea sicut abstuli Israel, et proiciam civi-
tatem hanc quam elegi Ierusalem, et domum
de qua dixi: Erit nomen meum ibi. Re-
liqua autem sermonum Iosie et universa que
fecit, nonne hec scripta sunt in libro verborum
dierum regum Iuda?

XIIII In diebus eius ascendit Pharao Nech-
ao rex Egypti contra regem Assyriorum ad
flumen Euphraten. Et abiit Iosias rex
in occursum eius, et occisus est in Mageddo
cum vidisset eum. Et portaverunt eum servi sui
mortuum de Mageddo, et pertulerunt in Ierusalem,
et sepelierunt in sepulchro suo. Tulitque po-
pulus terre Ioachaz filium Iosie et unxerunt eum et con-
stituerunt eum regem pro patre suo. Viginti tri-
um annorum erat Ioachaz cum regnare
cepisset, et tribus mensibus regnavit in Ierusalem.
Nomen matris eius Amital filia Ieremie
de Lobna. Et fecit malum coram domino iuxta
omnia que fecerant patres eius. Vinxitque
eum Pharao Nechao in Reblatha que est in
terra Emath ne regnaret in Ierusalem. Et impo-
suit mulctam terre centum talentis argen-
ti et talento auri. Regemque constitu-
it Pharao Nechao Eliachim filium Iosie
pro Iosia patre eius. Vertitque nomen eius Ioachim.
Porro Ioachaz tulit et duxit in Egyptum.
Argentum autem et aurum dedit Ioachim Pha-
raoni cum indixisset terre per singulos ut con-
ferretur iuxta preceptum Pharaonis, et unum-
quemque secundum vires suas exegit tam argen-
tum quam aurum de populo terre ut
daret Pharaoni Nechao. Viginti quin-
que annorum erat Ioachim cum regnare cepis-
set, et undecim annis regnavit in Ierusalem. No-
men matris eius Zebida filia Phadaia de Ruma.
Et fecit malum coram domino iuxta omnia que
fecerant patres eius. In diebus eius ascen-
dit Nabuchodonosor rex Babylonis in Ierusalem. Et
factus est ei Ioachim servus tribus annis. Et
rursum rebellavit contra eum. Immisitque ei
dominus latrunculos Chaldeorum et latrunculos
Syrie et latrunculos Moab et latrunculos
filiorum Ammon, et immisit eos in Iudam ut
disperderent eam iuxta verbum domini quod locutus
erat per servos suos prophetas. Factum est autem hoc
per verbum domini contra Iudam ut auferret eum
coram se propter peccata Manasse et universa que
fecit, et propter sanguinem innoxium quem effudit
et implevit Ierusalem cruore innocentium. Ob
hanc rem noluit dominus propitiari. Re-
liqua autem sermonum Ioachim et universa que
fecit, nonne hec scripta sunt in libro ser-
monum dierum regum Iuda? Et dor- XXV
mivit Ioachim cum patribus suis, et regnavit
Ioachin filius eius pro eo. Et ultra non
addidit rex Egypti ut egrederetur de terra
sua. Tulerat enim rex Babylonis a rivo
Egypti usque ad flumen Eufraten omnia
que fuerant regis Egypti. Decem et octo annorum
erat Ioachin cum regnare cepisset, et tri-
bus mensibus regnavit in Ierusalem. Nomen
matris eius Nestha filia Elnathan de Ie-

ierusalem. Et fecit malum coram domino iuxta
omnia que fecerat pater eius. In tempore illo
ascenderunt servi nabuchodonosor
regis babylonis in ierusalem. et circumdata
est urbs munitionibus. Venitque nabuc-
hodonosor rex babylonis ad civitatem cum ser-
vis suis. ut oppugnarent eam. Egressusque
est ioachim rex iuda ad regem baby-
lonis. ipse et mater eius. et servi eius. et princi-
pes eius. et eunuchi eius. et suscepit eum
rex babylonis. anno octavo regni sui.
Et protulit inde omnes thesauros domus
domini. et thesauros domus regie. Et conci-
dit universa vasa aurea que fecerat sa-
lomon rex israel in templo domini iuxta verbum
domini. Et transtulit omnem ierusalem et u-
niversos principes. et omnes fortes exer-
citus decem milia in captivitatem. et omnem
artificem et clusorem. nichilque relictum
est exceptis pauperibus populi terre. Transtu-
lit quoque ioachim in babylonem. et ma-
trem regis. et uxores regis. et eunuchos
regis. et iudices terre duxit in captivita-
tem de ierusalem in babylonem. et omnes viros
robustos. vii. milia. et artifices. et clu-
sores mille. omnes viros fortes et bel-
latores. Duxitque eos rex babylonis captivos.
in babylonem. Et constituit mathaniam
patruum eius pro eo. imposuitque nomen
ei sedechiam. Vicesimum et primum annum
etatis habebat sedechias cum regna-
re cepisset. et undecim annis regnavit
in ierusalem. Nomen matris eius erat amit-
hal filia ieremie de lobna. Et fecit ma-
lum coram domino iuxta omnia que fecerat ioac-
him. Irascebatur enim dominus contra ierusalem
et contra iudam donec proiceret eos a facie
sua. Recessitque sedechias a rege ba-
bylonis.

XXV

Factum est autem anno nono regni eius mense
decimo decima die mensis. venit nabu-
chodonosor rex babylonis et ipse et omnis
exercitus eius in ierusalem. et circumdederunt
eam. et extruxerunt in circuitu eius muni-
tiones. et clausa est civitas. atque valla-
ta usque ad undecimum annum regis sede-
chie nona die mensis. Prevaluitque fa-
mes in civitate nec erat panis populo
terre. et interrupta est civitas. et omnes viri
bellatores nocte fugerunt per viam porte que
est inter duplicem murum ad ortum regis.
Porro chaldei obsidebant in circuitu
civitatem. Fugit itaque sedechias per viam
que ducit ad campestria solitudinis.
et persecutus est exercitus chaldeorum re-
gem. Comprehenditque eum in planitie
iericho. Et omnes bellatores qui erant
cum eo dispersi sunt. et reliquerunt eum. Ap-
prehensum ergo regem adduxerunt
ad regem babylonis in reblatham. qui lo-
cutus est cum eo iudicium. Filios autem sede-
chie occidit coram eo. et oculos eius ef-
fodit. vinxitque eum catenis et adduxit in ba-
bylonem. Mense quinto septimo die men-
sis. ipse est annus decimusnonus regis
babylonis. venit nabuzardan princeps e-
xercitus regis babylonis ierusalem. et succen-
dit domum domini et domum regis. et domos
ierusalem. omnemque domum combussit igni. et mu-
ros ierusalem in circuitu destruxit omnis ex-
ercitus chaldeorum. qui erat cum principe mi-
litum. Reliquam autem partem populi que remanserat
in civitate. et perfugas qui transfugerant
ad regem babylonis. et reliquum vulgus trans-
tulit nabuzardan princeps militie.
De pauperibus terre reliquit vinitores et
agricolas. Columpnas autem ereas que
erant in templo domini. et bases et mare
ereum quod erat in domo domini. confre-
gerunt chaldei. et transtulerunt es omne in ba-
bylonem. Ollas quoque ereas et trulla
et tridentes. et ciphos. et mortariola et
omnia vasa erea in quibus ministrabant
tulerunt. Necnon thuribula. et phialas.
Que aurea aurea. et que argentea argen-
tea. tulit princeps militie. id est colum-
nas duas. et mare unum. et bases quas
fecerat salomon in templo domini. Non erat
pondus eris omnium vasorum. Decem et oc-
to cubitos altitudinis habebat colum-
na una. et capitellum ereum super se
altitudinis trium cubitorum. et reticulum
et malogranata. super capitellum columne
omnia erea. Similem columpna secunda
habebat ornatum. Tulit quoque princeps militie
saraiam sacerdotem primum. et sophoniam sa-
cerdotem secundum. et tres ianitores. et de ci-
vitate eunuchum unum qui erat prefectus

sep uiros bellatores. et quinque uiros de
his qui steterant coram rege. quos re-
perit in ciuitate. et sopher principem e-
xercitus qui probabat tyrones. de populo
terre. et sex uiros e uulgo qui inuenti
fuerant in ciuitate. quos tollens nabu-
zardan princeps militum duxit ad re-
gem babylonis in reblatha. Percussitque
eos rex babylonis et interfecit in re-
blatha in terra emath. Et translatus
est iudas de terra sua. Populo autem qui reli-
ctus erat in terra iuda quem dimiserat
nabuchodonosor rex babylonis prefecit godoliam
filium ahicam filii saphan. Quod cum au-
dissent omnes duces militum ipsi et uiri
qui erant cum eis. uidelicet quod consti-
tuisset rex babylonis godoliam uenerunt ad
godoliam in masphat. Hismahel uero filius
nathanie. et iohanan filius caree. et sa-
raia filius thenameth netophatites
et iezonias filius machati ipsi et socii
eorum. Iurauitque eis godolias et sociis e-
orum dicens. Nolite timere seruire chal-
deis. Manete in terra et seruite regi babylonis
et bene erit uobis. Factum est autem in mense septi-
mo uenit hismael filius nathanie
filii elysama de semine regio. et decem
uiri cum eo. percusseruntque godoliam qui
et mortuus est. Sed et iudeos et chalde-
os qui erant cum eo in maspha. Consur-
gensque omnis populus a paruo usque ad
magnum et principes militum uenerunt in
egyptum timentes chaldeos. Factum est uero
in anno .xxx.vii. transmigrationis
ioachim regis iude. mense .xii. uicessi-
ma .vii. die mensis. subleuauit euil-
merodach rex babylonis anno quo regnare
ceperat. caput ioachim regis iuda de carce-
re. et locutus est ei benigne. et posuit
thronum eius super thronum regum qui erant
in babylone cum eo. et mutauit ue-
stes eius quas habuerat in carcere. et come-
debat panem semper in conspectu eius cunctis
diebus uite sue. Annona quoque constitu-
ta ei sine intermissione. que et dabatur ei per sin-
gulos dies a rege. omnibus diebus uite
sue. Explicit liber regum. Incipit prologus in librum paralipomenon
Si septuaginta interpretum pura et ut meri
ab eis in grecum uersa est editio permane-
ret. superflue me chromati episcoporum sanctissime atque doctis-
sime impelleres ut tibi hebrea uolu-
mina latino sermone transferrem. Quod enim
semel aures hominum occupauerat. et
nascentis ecclesie roborauerat fidem. iustum
erat etiam nostro silentio comprobari. Nunc uero cum pro
uarietate regionum diuersa ferantur exem-
plaria. et germana illa antiquaque translatio
corrupta sit atque uiolata nostri arbitrii pu-
tas aut e pluribus iudicare quod uerum sit. aut
nouum opus in ueteri opere condere. illuden-
tibusque iudeis cornicum ut dicitur oculos
configere. Alexandria et egyptus in .lxx.
suis esychium laudant auctorem. Con-
stantinopolis usque ad antiochiam luciani
martyris exemplaria probat. Medie in-
ter has prouincie palestinos codices le-
gunt. quos ab origene elaboratos
eusebius et pamphilus uulgauerunt.
Totusque orbis hac inter se trifaria ua-
rietate compugnat. Et certe origenes non
solum exempla composuit quatuor editi-
onum e regione singula uerba describens.
ut unus dissentiens statim ceteris inter se conse-
tientibus arguatur: sed quod maioris auda-
cie est. in editione .lxx. theodotionis editionem
miscuit. asteriscis designans quod minus
fuerit. et uirgulis que ex superfluo uideban-
tur apposita. Si igitur aliis licuit non tenere
quod semel susceperant. et post .lxx. cellulas
que uulgo sine auctore iactantur singu-
las cellulas aperuere. hocque in ecclesiis
legitur quod .lxx. nescierunt. cur me non suscipi-
ant latini mei qui inuiolata editione ue-
teri ita nouam condidi ut laborem meum he-
breis et quod his maius est apostolis auctoribus pro-
bem. Scripsi nuper librum de optimo ge-
nere interpretandi ostendens illa de euan-
gelio. ex egypto uocaui filium meum. et quoniam
nazareus uocabitur. et uidebunt in quem
compunxerunt. et illud apostoli. quod oculus non
uidit nec auris audiuit nec in cor hominis
ascendit. que preparauit deus diligentibus
se. ceteraque his similia in hebreorum libris
inueniri. Certe apostoli et euangeliste .lxx.
interpretes nouerant. Et unde eis hec dicere
que in .lxx. non habentur? Christus deus noster utriusque
testamenti conditor in euangelio secundum iohannem
qui credit inquit in me sicut dicit scriptura

flumina de uentre eius fluent aque uiue.
Utique scriptum est. quod saluator scriptum esse
testatur. Ubi scriptum est. LXX. non habent. apo
crypha nescit ecclesia. Ad hebreos
igitur reuertendum est. unde et dominus loquitur. et disci
puli exempla presumunt. Hec pace uete
rum loquor. et obtrectatoribus meis tantum respondeo.
qui canino dente me rodunt. in publico de
trahentes. legentes in angulis. Idem et ac
cusatores et defensores. cum in aliis probent
quod in me reprobant. quasi uirtus et uicium non in
rebus sit. sed cum auctore mutentur. Ceterum
memini editionem LXX. translatorum oli
de greco emendatam tribuisse me nostris. nec
inimicum debere existimari eorum quos in
conuentu fratrum semper edissero. Et quod nunc de
breiamin. i. uerba dierum interpretatus sum.
idcirco feci ut inextricabiles moras et
siluam nominum que scriptorum confusa est uitio.
sensuumque barbariem apertius et per uersuum co
la digererem. mihi met ipsi et meis iuxta ysmenium
canens. si aures surde sunt cete
rorum. Incipit liber primus paralipomenon.

1

Adam. Seth. Enos.
caynan. malaleel
iareth. enoch. ma
thusale. Lamech.
noe. sem. cham. et
iapheth. Filii iaph
eth. gomer. mag
og. madai. et iauan.
thubal. mosoch. t
hiras. Porro filii
gomer. aschenez. et riphath. et thogor
ma. Filii autem iauan. helisa. et tharsis.
cethim. et dodanim. Filii cham. chus. et
mesraim phuth. et chanaan. Filii autem
chus. saba. et euila. sabatha. et regema.
et sabathacha. Porro filii regema. sa
ba et dadan. Chus autem genuit nemroth.
Iste cepit esse potens in terra. Mesraim
uero genuit ludim. et anamim. et laabi
et nepthuim. phetrusim quoque et chas
luim. de quibus egressi sunt philistiim.
et capthurim. Chanaan uero genuit sydonem
primogenitum suum. et etheum. iebuseum quoque
et amorreum. et gergeseum. eueumque. et ara
cheum. et sineum. aradium quoque et samareum.
et emattheum. Filii sem. elam. et assur. et

arphaxad. et luth. et aram. et
hus. et hul. et gothor. et mosoch. Arpha
xad autem genuit sale. qui et ipse genuit heber.
Porro heber nati sunt duo filii. Nomen
uni phalech. quia in diebus eius diuisa est ter
ra. et nomen fratris eius iectan. Iectan autem
genuit helmodad. et saleph. et asermoth
et iare. Aduram quoque et uzal. et decla.
hebal. et ham. et abimael. et saba. nec non
et ophir. et euila. et iobab. Omnes isti filii
iectan. Sem. arphaxath. sale. he
ber. phalech. ragau. seruch. nachor.
thare. abraham. Iste est abraham. Fi
lii autem abraham. ysaac. et hismahel.
hee generationes eorum. Primogenitus is
mahel. nabaioth. et cedar. et abdeel
et mapsam. et masma. et duma. m
assa. adad. et thema. iathur. naphis. cedma.
Isti sunt filii ysmahel. Filii autem cethure con
cubine abraham quos genuit. zamram
iecsan. madan. madian. iesboch
et sue. Porro filii iecsan. saba. et dadan. Fi
lii autem madian. epha. et epher. et enoch
et abida. et eldaa. Omnes hii filii ce
ture. Genuit autem abraham ysaac.
cuius fuerunt filii esau et israel. Filii esau.
eliphaz. rahuel. sehir. iaus. iela. chore.
Filii eliphaz. theman. omer. sepphi.
gethen. cenez. thamna. amalech. Filii
rahuel. naab. zara. zamma. maza. Filii
seyr. lothan. sobal. sebeon. ana. dison.
eser. disan. Filii lothan. horri. hu
man. Soror autem lothan fuit thamna.
Filii sobal. alian. et manaath. et ebal.
et sepphi. et onam. Filii sebeon. aia. et
ana. Filii ana. dison. Filii dison.
amaran. et eseban. et iethran. et charan.
Filii eser. balaan. et zauan. et iacham.
Filii dison. us. et aram. Isti sunt reges
qui imperauerunt in terra edom. antequam esset
rex super filios israel. Bale filius beor. et
nomen ciuitatis eius denaba. Mortu
us est autem bale. et regnauit pro eo iob
ab filius zare. de bosra. Cumque iobab
fuisset mortuus. regnauit pro eo husam
de terra themanorum. Obiit quoque hu
sam. et regnauit pro eo adad filius bad
ad. qui percussit madian in terra moab.
Et nomen ciuitatis eius auith. C

Je. uo lit post ... glosa.

adad fuisset mortuus. regnavit pro eo semla
de masrecha. Sed et semla mortuus est. et re-
gnavit pro eo saul de rooboth. que iuxta amnem
sita est. Mortuo quoque saul regnavit
pro eo balanam filius achobor. Sed et hic
mortuus est. et regnavit pro eo adad cuius
urbis fuit nomen phou. et appellata est uxor
eius meezabel filia matred filie
mezaab. Adad autem mortuo. duces pro
regibus in edom esse ceperunt. Dux thami-
na. dux alua. dux ietheth. Dux o-
olibama. dux hela. dux phinon. Dux
cenez. dux theman. dux mabsar. Dux
magdihel. dux yram. Hii duces edom.
II Filii autem israel. ruben. symeon. levi.
iuda. ysachar. et zabulon. dan. io-
seph. beniamin. neptalim. gad. et as-
ser. Filii iuda: her. onam. sela. Tres
nati sunt ei de filia sue. chananiti-
dis. Fuit autem her primogenitus iuda ma-
lus coram domino. et occidit eum. Thamar autem
nurus eius peperit ei phares. et zaram.
Omnes ergo filii iuda. v. Filii autem phares:
esrom. et hamul. Filii quoque zare. zam-
ri. et ethan. et eman. chalchal quoque et
darda. simul. v. Filii charmi. achar
qui turbavit israel. et peccavit in furto
anathematis. Filii ethan. azarias. Fi-
lii autem esrom qui nati sunt ei. ierame-
hel. et ram. et chalubi. Porro ram genuit
aminadab; aminadab autem genuit naa-
son: principem filiorum iuda. Naason
quoque genuit salmon. de quo ortus est bo-
oz. Booz vero genuit obeth. qui et ipse genuit
ysai. Ysai autem genuit primogenitum e-
liab. secundum aminadab. tertium symaa. quar-
tum nathanahel. quintum raddai. sextum a-
som. septimum david. quorum sorores
fuerunt sarvia. et abigail. Filii sarvie
abysai. ioab. et asahel. tres. Abigail
autem genuit amasa. cuius pater fuit iether
hismahelites. Chaleph vero filius esrom
accepit uxorem nomine azuba. de qua genuit
ierioth. Fuerunt quoque filii eius: ie-
sar. et sobab. et ardon. Cumque mortu-
a esset azuba: accepit uxorem chaleph.
ephratha. que peperit ei hur. Porro
hur genuit hurin. et uri genuit besele-
hel. Post hec ingressus est esrom

ad filiam machir. patris galaad. et ac-
cepit eam cum esset annorum. lx. que peperit ei
segub. Sed et segub genuit iair. et possedit
xxiii. civitates. in terra galaad. Cepitque
gessur. et aram oppida iair. et chanath et vi-
culos eius. lx civitatum. Omnes isti filii ma-
chir patris galaad. Cum autem mortuus es-
set esrom. ingressus est chaleph ad e-
phratha. Habuit quoque esrom uxorem
abia. que peperit ei assur. patrem thecue.
Nati sunt autem filii hieramehel primo-
geniti esrom. Ram primogenitus eius.
et buna. et aram. et asom. et achia. Duxit
quoque uxorem alteram ieramehel nomine atha-
ra. que fuit mater onam. Sed et filii ram pri-
mogeniti ieramehel fuerunt moos. et iamin
et achar. Onam autem habuit filios semei
et iada. Filii autem semei: nadab. et abisur. III
Nomen vero uxoris abisur: abigail: que
peperit ei ahobban et molid. Filii autem na-
dab fuerunt saled. et apphaim. Mor-
tuus est autem saled absque liberis. Filius
vero apphaim: iesi. Qui iesi genuit sesan.
Porro sesan genuit oolai. Filii autem iada fra-
tris semei. iether. et ionathan. Sed et ie-
ther mortuus est absque liberis. Porro io-
nathan genuit phaleth. et ziza. Isti fuerunt
filii ieramehel. Sesan autem non habuit fili-
os sed filias. et servum egyptium nomine ieraa.
Deditque ei filiam suam uxorem. que peperit
ei ethei. Ethei autem genuit nathan. et nathan
genuit zabad. Zabad quoque genuit ophilal.
et ophilal genuit obed. obed genuit ieu.
Ieu genuit azariam. Azarias genuit helles.
helles genuit helleasa. Helleasa genuit samo-
i. Sysamoi genuit sellum. Sellum genuit yca-
miam. ycamia genuit helysama. Filii autem cha-
leph fratris ieramehel. mosa primogenitus eius.
Ipse est pater ziph. filii maresa patris hebron.
Porro filii hebron chore. et thaphu. et
recem. et sama. Sama autem genuit raam pa-
trem iercaam. Et recem genuit semei.
Filius semei: maon. Et maon pater beth-
sur. Epha autem concubina chaleph:
peperit aram. et mosa. et gezez. Porro
aram genuit gazez. Filii iaddai: regom.
et ioathan. et gesum. et phalet. et epha.
et saaph. Concubina chaleph. maa-
cha peperit saber et tharana. Genuit autem

Saaph pater Madmena Sue patrem Mach-
bena et patrem Gabaa. Filia vero Chaleph
fuit Acsa. Hii erant filii Chaleph. Filii Ur
primogeniti Ephrata. Sobal pater Cariathia-
rim. Salma pater Bethleem. Ariph pater Beth-
gader. Fuerunt autem filii Sobal patris Ca-
riathiarim: qui videbat dimidium re-
quietionum. Et de cognatione Cariathiarim: Ie-
threi, et Aphuthei, et Semathei, et Maserai-
tei. Ex his egressi sunt Saraite et Esta-
holite. Filii Salma: Bethleem et Netopha-
thi, corone domus Ioab et dimidium
requietionis Sarai. Cognationes quoque
scribarum habitantium in Iabes: canentesque at-
que resonantes et in tabernaculis commoran-
tes. Hii sunt Cinei, qui venerunt de calore pa-
tris domus Rechab.

III David vero hos habuit filios, qui ei nati sunt
in Ebron. Primogenitum Amnon ex A-
chinoem Iezrahelitide, secundum Daniel, de
Abigail Carmelitide. Tercium Absalon fi-
lium Maacha, filie Ptholomai regis Ges-
sur. Quartum Adoniam filium Aggith. Quintum
Saphatiam ex Abital. Sextum Iethraam de
Egla uxore sua. Sex ergo nati sunt ei in
Hebron, ubi regnavit septem annis et sex
mensibus. Triginta autem et tribus annis regna-
vit in Ierusalem. Porro in Ierusalem nati sunt ei fi-
lii, Simaa, et Sobab, et Nathan, et Salomon, quattuor,
de Bersabee filia Amiel. Iebaar quoque
et Elisama, et Eliphaleth, et Noge, et Na-
pheg, et Iaphie, nec non et Helisama, et Eli-
ade, et Eliphaleph, novem. Omnes hii
filii David absque filiis concubinarum. Ha-
bueruntque sororem Thamar. Filius autem Salomonis
Roboam, cuius Abia filius genuit Asa. De
hoc quoque natus est Iosaphath, pater Io-
ram. Qui Ioram genuit Ochoziam, ex quo or-
tus est Ioas. Et huius Amasias filius genuit
Azariam. Porro Azarie filius Ioatham
procreavit Achaz patrem Ezechie. De quo
natus est Manasses. Sed et Manasses
genuit Amon patrem Iosie. Filii autem Iosie
fuerunt: primogenitus Iohanan, secundus Ioachim,
tercius Sedechias, quartus Sellum. De Ioa-
chim natus est Iechonias, et Sedechias.
Filii Iechonie fuerunt Asir, Salathiel,
Melchiram, Phadaia, Semnaser, et Ie-
semia, Sama, et Nadabia. De Phadaia

orti sunt Zorobabel, et Semei. Zorobabel
genuit Mosollam, Ananiam, et Salomith
sororem eorum: Asabamque et Ochol, et Ba-
rachiam, et Asadiam, Iasobesed, quinque.
Filius autem Ananie Faltias pater Iesaie, cuius
filius Raphaia. Huius quoque filius Arnan,
de quo natus est Abdia. Cuius filius Sechenia.
Filius Sechenie, Semeias. Cuius fi-
lii Atthus, et Iegal, et Baria, et Naaria, et Sa-
phat, sexta, sex numero. Filii Naarie: Helio-
enai, et Ezechias, et Ezricam, tres. Filii
Helioenai: Oduia, et Eliasub, et Pheleia, et Ac-
cub, et Iohanan, et Dalaia, et Anani, septem.
Filii Iuda: Phares, et Esrom, et Charmi,
et Hur, et Sobab. Raaia vero filius Sobab
genuit Geth, de quo nati sunt Achimai et La-
ed. Hee cognationes Sarathi. Iste
stirps Etham, Iezrael, Iesema, et Iedebos.
Nomen quoque sororis eorum Asalelphuni.
Phunuel autem pater Gedor, et Ezer pater Osa.
Isti sunt filii Hur, primogeniti Ephra-
ta patris Bethleem. Assur vero patri The-
cue erant due uxores, Halaa, et Naara.
Peperit autem ei Naara Oozam, et Epher, et
Themani, et Asthari. Isti sunt filii Naara.
Porro filii Halaa, Sareth, Isaar, et Ethnan.
Chus autem genuit Anob, et Soboba, et
cognationem Arahel filii Arum. Fuit autem
Iabes inclitus pre fratribus suis: et mater
vocavit nomen eius Iabes, dicens: Quia peperi
eum in dolore. Invocavit vero Iabes Deum Isra-
hel, dicens: Si benedicens benedixeris mihi,
et dilataveris terminos meos: et fuerit ma-
nus tua mecum, et feceris me a malicia non
opprimi. Et prestitit ei Deus que precatus est. Che-
leph autem frater Suhaa, genuit Machir, qui fuit
pater Eston. Porro Heston genuit Beth-
pha, et Phesse, et Thehenna, patrem urbis Naas.
Hii sunt viri Recha. Filii autem Cenez: O-
thoniel, et Saraia. Porro filii Otho-
niel: Athat, et Maonathi. Qui genuit Ophra.
Saraias autem genuit Ioab patrem Vallis
artificum. Ibi quippe artifices erant.
Filii vero Caleph filii Iephone: Hir, et Hela,
et Naheem. Filiique Hela, et Cenez. Filii quoque
Ialeleel, Ziph, et Zipha, Thiria, et Asrael.
Et filii Ezra: Iether, et Mered, et Epher,
et Ialon, genuitque Mariam, et Samai, et Iesba
patrem Esthamo. Uxor quoque eius Iuda-

gener iereth patrem gedor. et heber patrem
socho. et hiehuthihel patrem zanoe. Hii
autem filii bethie filie pharaonis. quam acce-
pit mered. et filii uxoris odaie sororis na-
ham patris ceila garmi. et esthamo qui fuit
de machati. Filii quoque symon. amnon
et rinna. filius anan. et thilon. et filii esi.
zoeth. et benzoheth. Filii sela filii iu-
da. her pater lecha. et laada pater maresa. et
cognationes domus operantium byssum.
in domo iuramenti. et qui stare fecerunt
solem. uirique mendacii. securus et incendens.
qui principes fuerunt in moab. et qui reuer-
si sunt in leem. Hec sunt autem uerba ue-
tera. Hii sunt figuli habitantes in plantatio-
nibus et in sepibus apud regem in operibus eius.
commoratique sunt ibi. Filii symeon na-
muhel et iamin. iarib. zara. saul. Sellum
filius eius. mabsam filius eius. mas-
ma filius eius. Filii masma. amuhel
filius eius. zacchur filius eius. semei fi-
lius eius. Filii semei sedecim. et filie sex. Fra-
tres autem eius non habuerunt filios multos. et uni-
uersa cognatio non potuit adequare summam fi-
liorum iuda. Habitauerunt autem in bersabee
et in molada. et in asarsual. et in bala. et
in asometh. et in tholath. et in bathuel. et
in horma. et in siceleth. et in bethmarcha-
both. et in asarsusim. et in bethbarai. et in
saarim. Hee ciuitates eorum usque ad re-
gem dauid. Ville quoque etham. et aen. et re-
mon. et thochen. et asan ciuitates quinque.
et uniuersi uiculi eorum per circuitum ciuita-
tum istarum usque ad baal. Hec est habitatio ge-
nerum et sedium distributio. Mosobab quoque et
gemlech et iosa filius amasie. et ioel. et
ieu filius iosabie filii saraie filii asi-
hel. et helioenai. et iacoba. et suchaia. et a-
saia. et adyel. et simihel. et banaia. ziza
quoque filius sephei filii allon filii adai-
a filii semri filii samaia. Isti sunt nomi-
nati principes in cognationibus suis. et in
domo affinitatum suarum multiplica-
ti sunt uehementer. Et profecti sunt ut ingre-
derentur in gador usque ad orientem uallis.
ut quererent pascua gregibus suis. Et
inuenerunt pascuas uberes. et ualde bonas.
et terram latissimam et quietam et fertilem.
in qua ante habitauerant de stirpe cham.

Hii ergo uenerunt quos supra descripsimus nomina-
tim. in diebus ezechie regis iuda. et percus-
serunt tabernacula eorum et habitatores qui
inuenti fuerant ibi. et deleuerunt eos
usque in presentem diem. habitaueruntque pro
eis. quoniam uberrimas ibidem pascuas reppe-
rerunt. De filiis quoque symeon abierunt
in montem seir uiri quingenti habentes prin-
cipes phaltiam et naariam. et raphaiam
et ozihel filios iesi. et percusserunt reli-
quias que euadere potuerant amale-
chitarum. habitaueruntque ibi pro eis
usque ad diem hanc.
Filii quoque ruben primogeniti israhel. ipse V
quippe fuit primogenitus eius. Sed cum
uiolasset thorum patris sui: data sunt pri-
mitiua eius filiis ioseph filii israhel.
et non est ille reputatus in primogenitum.
Porro iudas qui erat fortissimus inter
fratres suos. de stirpe eius principes germi-
nati sunt. Primogenita autem reputa-
ta sunt ioseph. Filii ergo ruben primoge-
niti israhelis. enoch. et phallu. esrom et
carmi. Filii iohel. samaia filius eius. gog
filius eius. semei filius eius. micha fi-
lius eius. reia filius eius. baal filius eius. beera
filius eius. quem captiuum duxit theglatpha-
lasar rex assyriorum. et fuit princeps in tri-
bu ruben. Fratres autem eius et uniuersa co-
gnatio quando numerabantur per cogna-
tiones et familias suas habuerunt principes
ieiel et zachariam. Porro bala filius
azaz filii samma filii iohel ipse habitauit
in aroer usque ad nebo et beelmeon. Con-
tra orientalem quoque plagam habi-
tauit usque ad introitum heremi et flu-
men eufraten. Multum quippe nume-
rum iumentorum possidebant in terra galaad.
In diebus autem saul preliati sunt contra agare-
nos. et interfecerunt illos. Habitaueruntque pro
eis in tabernaculis eorum in omni plaga que
respicit ad orientem galaad. Filii uero
gad e regione eorum habitauerunt in ter-
ra basan. usque selcha. iohel in capite.
et saphan secundus. Ianai autem et saphat
in basan. Fratres uero eorum secundum domos cogna-
tionum suarum. michael et mosollam et
sebe et iore. et iachan et zie. et heber
septem. Hii filii abiahel. filii uri.

filii iaro. filii galaad. filii michael. filii
iesesi filii geddo filii buz. Fratres quoque
filii abdiel filii guni principes domus
in familiis suis. Et habitaverunt in gala
ad et in basan et in viculis eius et in cunctis
suburbanis saron usque ad terminos. Om-
nes hi numerati sunt in diebus ioathan regis
iuda. et in diebus ieroboam regis israel.
Filii ruben et gad et dimidie tribus man
asse viri bellatores scuta portantes et gla
dios et tendentes arcum eruditique ad pre
lium. xliiii. milia. et septingenti. lx. proce
dentes ad pugnam dimicaverunt contra agare-
nos. Ithurei vero et naphis et nodab pre
buerunt eis auxilium. Traditique sunt in ma
nus eorum agareni. et universi qui fuerant
cum eis. quia dominum invocaverunt cum preliaren
tur. et exaudivit eos eo quod credidissent
in eum. Ceperuntque omnia que possederant. ca
melorum quinquaginta milia. et ovium
ducenta. l. milia. asinos duo mil
lia. et animas hominum centum milia. Vulnerati
autem multi corruerunt. Fuit enim bellum domini.
Habitaveruntque pro eis usque ad transmigrationem.
Filii quoque dimidie tribus manasse
possederunt terram. a finibus basan usque ad
baalhermon. et sanir. et montem her
mon. Ingens quippe numerus erat. Et hii fu
erunt principes domus cognationis eorum.
Epher. et iesi. et heliel. et ezrihel. et iere
mia. et odoia. et iedihel viri fortissimi
et potentes. et nominati duces in familiis suis.
Reliquerunt autem deum patrum suorum. et fornicati
sunt post deos populorum terre quos abstulit deus
coram eis. Et suscitavit deus israel spiritum
phul regis assyriorum. et spiritum theglathp
halasar regis assur. et transtulit ruben
et gad et dimidiam tribum manasse. et ad
duxit eos in hala et habor et ara et flu
vium gozan usque ad diem hanc.

VI Filii levi: gerson. caath. merari. Fi
lii caath. amram. ysaar. ebron et o
ziel. Filii amram: aaron. moyses. et
maria. Filii aaron: nadab et abiu. ele
azar et ythamar. Eleazar genuit phinees
et finees genuit abisue. Abisue vero genuit
bocci et bocci genuit ozi. Ozi genuit zara
iam. et zaraias genuit meraioth. Porro
meraioth genuit amariam. et amarias
genuit achitob. achitob genuit sadoch. Sa
doch genuit achimaas. Achimaas genuit a
zariam. azarias genuit iohanan. iohanan
genuit azariam. Ipse est qui sacerdotio functus
est in domo quam edificavit salomon
in ierusalem. Genuit autem azarias amariam. A
marias genuit achitob. Achitob genuit sa
doch. et sadoch genuit sellum. Sellum genuit hel
chiam. helchias genuit azariam. Azarias genuit
saraiam. et saraias genuit iosedech. Porro
iosedech egressus est quando transtulit dominus
iudam et ierusalem per manum nabuchodono
sor. Filii ergo levi: gerson. caath. et me
rari. Et hec nomina filiorum gerson. lobni
et semei. Filii caath. amram. et isaar. he
bron. et oziel. Filii merari: moholi. et mu
si. Hee autem cognationes levi. secundum familias
eorum. Gerson. lobeni filius eius. iaath
eius. zama filius eius. ioaa filius eius. addo fi
lius eius. zara filius eius. iethrai filius eius. Filii caath.
aminadab filius eius. chore filius eius. asir
filius eius. helcana filius eius. abiasaph filius
eius. asyr filius eius. thahath filius eius. uri
hel filius eius. ozias filius eius. saul filius eius.
Filii helcana: amasai et achimoth. et hel
cana. Filii helcana: sophai filius eius. na
ath filius eius. heliab filius eius. ieroham
filius eius. helcana filius eius. Filii samuhel
primogenitus vasseni et abia. Filii me
rari. moholi filius eius. lobeni filius eius. se
mei filius eius. oza filius eius. samaa filius
eius. aggias filius eius. asaia filius eius. Isti
sunt quos constituit david super cantores domus domini
ex quo collocata est archa. et ministra
bant coram tabernaculo testimonii can
tantes donec edificaret salomon domum domini
in ierusalem. Stabant autem iuxta ordinem suum
in ministerio. Hii vero sunt qui assiste
bant cum filiis suis. De filiis caath: he
man cantor filius iohel. filii samuhel.
filii helcana. filii ieroam. filii heliel.
filii thou. filii suph. filii helcana. filii
mahath. filii amasai. filii helcana. filii
iohel. filii azarie. filii sophonie. filii
thahath. filii asyr. filii abiasaph. filii
chore. filii ysaar. filii caath. filii levi
filii israel. Et frater eius asaph. qui stabat
a dextris eius. Asaph filius barachie. filii
samaa. filii michael. filii basie. fi

melchie. filii athanai. filii zara. filii
adaia. filii ethan. filii zamma. filii se-
mei. filii ieth. filii iersom. filii leui.
Filii autem merari fratres eorum ad sinistram.
ethan filius chusi. filii abdi. filii ma-
loch. filii asabie. filii amasie. filii
helchie. filii amasai. filii boni. filii
somer. filii moholi. filii musi. filii mer-
ari. filii leui. Fratres quoque eorum leuite:
qui ordinati sunt in cunctum ministerium
tabernaculi domus domini. Aaron uero et
filii eius adolebant incensum super al-
tare holocausti et super altare thymiamatis
in omne opus sancti sanctorum. et ut preca-
rentur pro israel. iuxta omnia que preceperat mo-
yses famulus dei. Hii sunt autem filii aaron.
Eleazar filius eius. phinees filius eius.
abisue filius eius. bocci filius eius. ozi filius
eius. zaraia filius eius. meraioth filius eius.
amarias filius eius. achitob filius eius. achi
Sadoch fuit. maas filius eius. Et hec habitacula eorum per
uicos atque confinia. filiorum scilicet aaron. iuxta
cognationes caathitarum: ipsis enim sorte con-
tigerant. Dederunt igitur eis hebron in ter-
ra iuda. et suburbana eius per circuitum.
Agros autem ciuitatis et uillas. chaleph
filio iephone. Porro filiis aaron de-
derunt ciuitates ad confugiendum. hebron.
et lobna. et suburbana eius. iether quoque
et esthamo cum suburbanis suis. sed et
helon et dabir cum suburbanis suis. asan quoque
et bethsames et suburbana eorum. De tri-
bu autem beniamin. gabee et suburba-
na eius. et alamath cum suburbiis suis. anat-
hoth quoque cum suburbiis suis. Omnes ci-
uitates. xiii. cum suburbiis suis. per cogna-
tiones suas. Filiis autem caath residuis de
cognatione sua dederunt ex dimidia tribu
manasse in possessionem urbes decem.
Porro filiis gersom per cognationes suas
de tribu ysachar. et de tribu aser. et de
tribu neptalim. et de tribu manasse in
basan urbes tredecim. Filiis autem merari
per cognationes suas de tribu ruben et
de tribu gad. et de tribu zabulon. dede-
runt sorte ciuitates. xii. Dederunt quoque
filii israel leuitis ciuitates et suburba-
na earum. dederuntque per sortem ex tribu filio-
rum iuda. et ex tribu filiorum symeon. et
ex tribu filiorum beniamin urbes has quas
uocauerunt ex nominibus suis. et his qui erant
ex cognatione filiorum caath. fueruntque ciui-
tates in terminis eorum de tribu ephraim.
Dederunt ergo eis urbes ad confugiendum
sichem cum suburbanis suis in monte
ephraim. et gazer cum suburbanis suis. hic-
maam quoque cum suburbiis suis. et betho-
ron similiter. Nec non de tribu dan: elthe-
che et gebbethon. et hey. alon. et helon: cum sub-
urbiis suis. et gethremon in eundem mo-
dum. Porro ex dimidia tribu manasse.
aner et suburbana eius. balaam et subur-
bana illius. his uidelicet qui de cognatione
filiorum caath reliqui erant. Filiis autem gerso-
m de cognatione dimidie tribus manasse:
gaulon in basan et suburbana eius. et astha-
roth cum suburbanis suis. De tribu ysa-
char. cedes et suburbana eius. et daberet cum
suburbanis suis. ramoth quoque et subur-
bana eius. et anem cum suburbiis suis. De
tribu uero aser: masal cum suburbiis suis.
et abdon similiter. hucach quoque et subur-
bana eius. et roob cum suburbanis suis. Por-
ro de tribu neptalim cedes in galilea
et suburbana eius. amon cum suburbanis
suis. et cariathaim et suburbana eius. Filiis autem
merari residuis de tribu zabulon: re-
mono et suburbana eius. et thabor cum subur-
banis suis. Trans iordanem quoque ex aduerso
iericho contra orientem iordanis de tribu ru-
ben. bosor in solitudine cum suburbanis
suis. et iasa cum suburbanis suis. cademoth
quoque et suburbana eius. et mifaath cum sub-
urbanis suis. Nec non et de tribu gad. ra-
moth galaad. et suburbana eius. et manaym
cum suburbiis suis. sed et esebon cum subur-
banis suis. et iezer cum suburbanis suis.

VII

Porro filii ysachar. thola et phua. ia-
sub. et symeron. quatuor. Filii thola. o-
zi. et raphaia: et ieriel. et iemai. et ieb-
sem. et samuhel principes per domos cogna-
tionum suarum. De stirpe thola uiri for-
tissimi numerati sunt in diebus dauid uiginti
duo milia sexcenti. Filii ozi iezraia. de
quo nati sunt michael. et obadia. et iohel.
et iesia. v. omnes principes. Cumque eis per fa-
milias et populos suos accincti ad prelium.
uiri fortissimi: xxxvi. milia. multas

eorum habuere uxores ⁊ filios. Fratres quoque
eorum per omnem cognationem ysachar robu
stissimi ad pugnandum. octoginta septem
milia numerati sunt. Filii beniamin: bela
⁊ becher ⁊ iadiel. tres. Filii bela: esbon.
⁊ ozi. ⁊ oziel ⁊ ierimoth ⁊ urai. v. quinque
principes familiarum ad pugnandum robu
stissimi. Numerus autem eorum uiginti duo mi
lia ⁊ .xxxiiii. Porro filii becher: zami
ra ⁊ ioas ⁊ eliezer ⁊ elyoenai ⁊ amri ⁊ ie
rimoth. et abia ⁊ anathoth ⁊ almathan.
Omnes hii filii becher. Numerati sunt autem per
familias suas principes cognationum ad
bella fortissimi uiginti milia ⁊ ducen
ti. Porro filii iadihel: balan. Filii autem
balam: hieus ⁊ beniamin ⁊ aoth ⁊ cha
nana ⁊ iothan ⁊ tharsis ⁊ ahisaar. Omnes
hii filii iedihel. principes cognationum su
arum uiri fortissimi decem ⁊ septem milia
et ducenti. ad prelium procedentes. Se
phan quoque et apham filii hyr. ⁊ asim
filii aher. Filii autem neptalim. iasihel.
⁊ guni ⁊ ieser ⁊ sellum. filii bale. Porro
filius manasse: ezrihel. concubina quoque
eius syra: peperit ei machir patrem gala
ad. Machir autem accepit uxores filiis su
is. happhim ⁊ suphim. Et habuit sororem
nomine maacha. Nomen autem secundi salphaat.
Nateque sunt salphaat filie. Et peperit
maacha uxor machir filium. uocauitque
nomen eius phares. Porro nomen fratris eius
sares. ⁊ filii eius ulam ⁊ recem. Filius
autem hulam: badan. Hii filii galaad.
filii machir: filii manasse. Soror autem
eius. regina peperit uirum decorum ⁊ abi
ezer ⁊ moola. Erant autem filii semida:
ahim ⁊ sechem ⁊ lechi ⁊ aniam. Filii autem
ephraym: suthala. bareth filius eius. tha
ath filius eius. elada filius eius. taath filius eius.
ethus filius eius. zabat ⁊ hic filius suthala. ⁊
hii filii ezer ⁊ elath. Occiderunt autem eos
uiri geth indigene. quia descenderant ut
inuaderent possessiones eorum. Luxit igitur
ephraym pater eorum multis diebus ⁊ uenerunt
fratres eius ut consolarentur eum. Ingressusque est
ad uxorem suam que concepit ⁊ peperit filium uo
cauitque nomen eius beria. eo quod in malis do
mus eius ortus esset. Filia autem eius fuit zara
que edificauit bethoron inferiorem ⁊ supe
riorem ⁊ ozensara. Porro filius eius rapha
⁊ reseph ⁊ thale. de quo natus est tha
an. qui genuit laadan. Huius quoque filius
ammiud genuit elysama. de quo ortus est
nun. qui habuit filium iosue. Posses
sio autem illorum ⁊ habitatio bethel cum filia
bus suis. ⁊ contra orientem noran. Ad occi
dentalem autem plagam gazer ⁊ filie eius.
sychem quoque cum filiabus suis. usque ad aza
cum filiabus suis. Iuxta filios quoque manas
se: bethsan ⁊ filias eius. thanach ⁊ fili
as eius. mageddo ⁊ filias eius. dor ⁊ fili
as eius. In his habitauerunt filii ioseph
filii israel. Filii aser: iomna ⁊ iesua ⁊ ie
sui ⁊ baria. ⁊ sara soror eorum. Filii autem
baria: heber ⁊ melchiel. ipse est pater bar
zaith. Heber autem genuit ieph lath ⁊ so
mer ⁊ otham ⁊ elem ⁊ suaa sororem
eorum. Filii autem ieph lath: phosech ⁊
chamaal ⁊ asoph. Hii filii ieph lath.
Porro filii somer achi ⁊ roaga ⁊ iu
⁊ aram. Filii autem helem fratris eius: so
pha ⁊ iemna ⁊ selles ⁊ amal. Filii so
pha: sue ⁊ arnapher ⁊ sual ⁊ beri ⁊ ie
ra. bosor ⁊ ododor ⁊ sama ⁊ salusa ⁊ ie
thram ⁊ bera. Filii ether: iephone ⁊
phaspha ⁊ ara. Filii olla: areth ⁊ an
hel ⁊ resia. Omnes hii filii aser princi
pes cognationum electi: atque fortissimi
duces ducum. Numerus autem eorum etatis que
apta esset ad bellum uiginti sex milia.

Beniamin autem genuit bale primogenitum
suum. asbal secundum ⁊ ahora ter
tium ⁊ naua quartum ⁊ rapha quintum. Fuerunt
que filii bale: addoar ⁊ gera ⁊ abiud ⁊ a
bisue quoque et naaman ⁊ achia. sed et ge
ra ⁊ sephupham ⁊ huram. Hii sunt filii a
hoth principes cognationum habitantium
in gabaa: qui translati sunt in manaath.
Naaman autem ⁊ achia ⁊ gera ipse transtu
lit eos ⁊ genuit oza ⁊ ahiud. Porro sa
harim genuit in regione moab. postquam di
misit usim ⁊ bara uxores suas. Genuit
autem de edes uxore sua: iobab ⁊ sebi
a ⁊ mosa ⁊ molchom. iehus quoque ⁊ sechi
a ⁊ marma. Hii sunt filii eius prin
cipes in familiis suis. Mehusim uero ge
nuit achitob ⁊ elphaal. Porro filii
elphaal: heber ⁊ misaam ⁊ samad

ipe edificauit ono et lod. et filias e(ius).
Baria aut(em) et sama p(ri)ncipes cognationu(m)
h(ab)itantiu(m) in haialon. Hii fugauer(un)t
h(ab)itatores geth. et haio. et sesac. et ie
rimoth. et zabadia. et aroth. et eder.
Michahel quoq(ue) et iesphia. et ioaa. filii
baria. et zabadia. et mosollam. et eze
chi. et heber. et iesamari. et iezlia. et io
bab. filii elphaal. et iacim. et zechri. et
zabdi. et elioenai. et selethai. et elyhel.
et adaia. et baraia. et samarath. Filii se
mei. et iespham. et heber. et heliel. et ab
don. et zechri. et chanan. et anania. et
ailam. et anathothia. et iephdaia. et
phanuel. filii sesach. et samsari. et so
oria. et otholia. et iersia. et helia. et zec
chri. filii ieroam. Hii patriarche et co
gnationu(m) p(ri)ncipes. qui h(ab)itauer(un)t in
ier(usa)l(e)m. In gabaon aut(em) h(ab)itauer(un)t abi
gabaon. et nom(en) uxoris eius maacha.
filiusq(ue) eius p(ri)mogenitus abdon. et sur.
et cis. et baal. et nadab. gedor quoq(ue) et
haio. et zacher. et macelloth. Et ma
celloth genuit samaa. h(ab)itaueruntq(ue) e ra(ui)o
ne fr(atru)m suor(um) in ier(usa)l(e)m cu(m) f(rat)rib(us) suis.
Ner aut(em) genuit cis. et cis genuit saul. Porro
saul genuit ionathan. et melchisue. et a
minadab. et hesbaal. Filius aut(em) iona
than. meribaal. et meribaal genuit mi
cham. Filii micha. phiton. et melech.
et tharaa. et haaz. Et haaz genuit ioada.
et ioada genuit almoth. et azmoth. et zamri.
Porro zamri genuit moosa. et moosa ge(nuit)
banaa. cui(us) filius fuit rephaia. de quo
ortus est elesa. qui genuit esel. Porro e
sel sex filii fuere. his nominib(us). Ezricam.
bocru. hismahel. saria. abdia. anan.
Omnes hii filii esel. Filii aut(em) asech
fr(atr)is eius. ulam primogenitus. et hius
secundus. et eliphales t(er)ti(us). Fueruntq(ue) filii ulam
uiri robustissimi et magno robore.
tendentes arcu(m) et multos habentes filios
ac nepotes. c(entu)m. l. Omnes hii filii be
niamin.

IX Uniuersus g(ra)ʷ isr(ae)l dinu(m)erat(us) est. et su(m)ma e
or(um) scripta est i(n) libro regu(m) isr(ae)l et iu
da. Translatiq(ue) sunt i(n) babylonem p(ro)pt(er)
delictu(m) suu(m). Qui aut(em) h(ab)itauer(un)t p(ri)mu(m)
in possessionib(us) et in urbibus suis i(sr)

isr(ae)l. sacerdotes et leuite. et nathinei. Com
morati sunt in ier(usa)l(e)m. de filiis iuda. et de fi
liis beniamin. De filiis quoq(ue) ephraim
et manasse. othei. filii amiud. filii seme
ri. filii omrai. filii bonni. De filiis phares.
filii iuda. et de syloni. asia p(ri)mogenitus et
filii eius. De filiis aut(em) zara. ieuhel. et fr(atr)es
eor(um). sexcenti nonaginta. Porro de filii
s beniamin. salo filius mosollam. filii
oduia. filii asana. et iobania. filius ieroam.
et ela filius ozi. filii mochori. et mosollam
filius saphatie. filii rahuel. filii ieba
nie. et fr(atr)es eor(um) p(er) familias suas. nongenti
quinquaginta sex. Omnes hii p(ri)ncipes co
gnationu(m) suar(um). p(er) domos patru(m) suor(um).
De sacerdotib(us) aut(em) ieiada. et ioiarib. et ia
chim. Azarias quoq(ue) fili(us) helchie. filii
mosollam. filii sadoch. filii maraioth.
filii achitob pontifex domus dei. Por
ro adaias filius ieroam. filii phassur.
filii melchie. et maasia filius adihel fi
lii iezra. filii mosollam. filii mosolla
moth. filii emmer. fr(atr)es quoq(ue) eor(um) p(ri)n
cipes p(er) familias suas. mille septi(n)genti
septuaginta. fortissimi robore ad fa
ciendu(m) op(us) ministerii in domo d(e)i. De le
uitis aut(em) semeia fili(us) assub. et filii ezri
ca. filii asebia. De filiis merari. Bacba
car quoq(ue) carpentarius. et galal. et matha
nia. filius micha. filii zechri. filii as
saph. et obdias filius semie. fili(us) calaa.
filii idithun. et barachias fili(us) asa. filii
helcana. qui h(ab)itau(it) in atriis netopha
thi. Ianitores aut(em) sellu(m). et accub. et thel
mon. et achiman. et fr(atr)es eor(um) sellu(m) p(ri)nceps.
Usq(ue) ad illud t(em)p(u)s in porta regis ad orie(n)
tem obs(er)uabant p(er) uices suas de filiis
leui. Sellu(m) u(er)o filius chore filii abiasaph
filii chore cu(m) f(rat)rib(us) suis. et domo patris
sui. Hii sunt chorite sup(er) op(er)a ministe
rii. custodes uestibulor(um) tabernaculi. et fa
milie eor(um) p(er) uices castror(um) d(omi)ni custodie(n)
tes introitu(m). Phinees aut(em) fili(us) eleazar
erat dux eor(um) cora(m) d(omi)no. Porro zachari
as filius mosollam ianitor porte tab(er)
naculi testimonii. Omnes hii electi i(n) ho
stiarios p(er) portas. ducenti. xii. et descripti i(n)
uillis p(ro)priis. quos constituer(un)t dauid et samu
hel uidens. in fide sua. tam ipsos q(uam) filios

eorum in ostiis domus domini et in tabernaculo
vicibus suis. Per quattuor ventos erant osti-
arii, id est ad orientem et ad occidentem et ad
aquilonem et ad austrum. Fratres autem eorum in vi-
culis morabantur et veniebant in sabbatis
suis de tempore usque ad tempus. His quattuor levitis
creditus erat omnis numerus ianitorum, et erant
super exedras et thesauros domus domini. Per gy-
rum quoque templi domini morabantur in cu-
stodiis suis, ut cum tempus fuisset ipsi mane
aperirent fores. De horum genere erant et qui va-
sa ministerii. Ad numerum enim et inferebantur
vasa et efferebantur. De ipsis et qui credi-
ta habebant utensilia sanctuarii praeerant si-
milae et vino et oleo et thuri et aromatibus.
Filii autem sacerdotum unguenta ex aromati-
bus conficiebant. Et mathathias levites
primogenitus sellum chorite praefectus erat o-
perum quae in sartagine frigebantur. Porro
de filiis caath fratribus eorum super panes e-
rant propositionis, ut semper novos per sin-
gula sabbata praepararent. Hii sunt principes
cantorum per familias levitarum qui in exedris
morabantur: ita ut die ac nocte iugiter
suo ministerio deservirent. Capita levi-
tarum per familias suas principes manserunt
in ierusalem. In gabaon autem commorati sunt
pater gabaon iahiel et nomen uxoris eius ma-
acha. Filius primogenitus eius abdon et sur et
cis et baal et ner et nadab, gedor quoque et
haio et zacharias et macelloth. Porro
macelloth genuit semmaam. Isti habita-
bant e regione fratrum suorum in ierusalem cum fratribus
suis. Ner autem genuit cis, et cis genuit saul, et saul
genuit ionathan et melchisue et aminadab et
ysbaal. Filius autem ionathan meribaal,
et meribaal genuit micha. Porro filii mi-
cha phiton et malech et tharaa et aaz. Aaz
autem genuit iara, et iara genuit alamath et azm-
oth et zamri. Et zamri genuit moosa; moo-
sa vero genuit baana; cuius filius raphaia ge-
nuit elasa, de quo ortus est esel. Porro e-
sel filios habuit sex nominibus. Ezricam bocri
ismahel saraia obdia anan. Hii filii esel.
X Philistiim autem pugnabant contra israel,
fugeruntque filii israel philisteos et ceci-
derunt vulnerati in monte gelboe. Cumque appropinquassent
philistiim persequentes saul et filios eius percus-
serunt ionathan et aminadab et melchi-
sue filios saul, et aggravatum est proelium contra
saul. Inveneruntque eum sagittarii et vulnera-
verunt iaculis. Et dixit saul ad armigerum
suum: Evagina gladium tuum et interfice
me, ne forte veniant incircumcisi isti et illu-
dant mihi. Noluit autem armiger eius hoc facere
timore perterritus. Arripuit ergo saul ensem
et irruit in eum. Quod cum vidisset armiger
eius, videlicet mortuum esse saul, irruit etiam
ipse in gladium suum et mortuus est. Interiit
saul et tres filii eius et omnis domus illius pariter con-
cidit. Quod cum vidissent viri israel qui habi-
tabant in campestribus, fugerunt. Et saul ac fi-
liis eius mortuis dereliquerunt urbes suas et huc
illucque dispersi sunt. Veneruntque philistiim
et habitaverunt in eis. Die igitur altero
detrahentes philistiim spolia caeso-
rum invenerunt saul et filios eius iacentes in
monte gelboe. Cumque spoliassent eum et am-
putassent caput armisque nudassent,
miserunt in terram suam ut circumferretur
et ostenderetur idolorum templis et populis. Arma
autem eius consecraverunt in fano dei sui et caput
affixerunt in templo dagon. Hoc cum
audissent viri iabes galaad, omnia scilicet
quae philistiim fecerant super saul, con-
surrexerunt singuli viri fortium et tu-
lerunt cadavera saul et filiorum eius. At-
tuleruntque ea in iabes et sepelierunt ossa eorum
subter quercum quae erat in iabes. Et ieiunaverunt
septem diebus. Mortuus est ergo saul propter ini-
quitates suas, eo quod praevaricatus sit man-
datum domini quod praeceperat et non custodierit illud,
sed insuper et pythonissam consuluerit
nec speraverit in domino. Propter quod interfecit
eum et transtulit regnum eius ad david filium isai.
Congregatus est ergo omnis israel ad david
in hebron dicens: Os tuum et caro tua sumus.
Heri quoque et nudiustertius cum adhuc
regnaret saul, tu eras qui educebas
et introducebas israel. Tibi enim dixit dominus
deus tuus: Tu pasces populum meum israel et tu
eris princeps super eum. Venerunt ergo omnes
maiores natu israel ad regem in hebron,
et iniit david cum eis foedus coram domino;
unxeruntque eum regem super israel iuxta sermo-
nem domini quem locutus est in manu samu-
hel. Abiit quoque david et omnis israel in ierusa-
lem. Haec est iebus, ubi erant iebusaei

antiqui ſunt tre. Dixeruntq; qui habitabant iebus
ad dauid. Non ingredieris huc. Porro
dauid cepit arcem ſyon que eſt ciuitas dauid
dixitq;. Omnis qui percuſſerit iebuſeum in pri
mis: erit princeps et dux. Aſcendit ergo
primus ioab filius ſarvie. et factus eſt princeps.
Habitauit autem dauid in arce. et idcirco
appellata eſt ciuitas dauid. Edificauitq;
urbem in circuitu. a mello uſq; ad gy
rum. Ioab autem reliquam urbem extruxit. Pro
ficiebatq; dauid uadens et creſcens et do
minus exercituum erat cum eo. Hii principes uiro
rum fortium dauid qui adiuuerunt eum ut
rex fieret ſuper omnem iſrael iuxta uerbum domini
quod locutus eſt ad iſrael. Et iſte numerus robuſ
torum dauid. Ieſbaam filius achamoni.
princeps inter triginta. Iſte leuauit haſtam ſuper
trecentos uulneratos una uice. Et poſt
eum eleazar filius patrui eius ahohites. qui
erat inter tres potentes. Iſte fuit cum
dauid in aphes domim. quando philiſtiim con
gregati ſunt ad locum illum in prelium. et ager
regionis illius erat plenus ordeo. Fu
geratq; populus a facie philiſtinorum. Hii ſte
terunt in medio agri et defenderunt eum. Cum
que percuſſiſſent philiſteos: dedit dominus ſa
lutem magnam populo ſuo. Deſcenderunt
autem tres de triginta principibus ad petram in
qua erat dauid ad ſpeluncam odollam. quando
philiſtei fuerant caſtrametati in ual
le raphaim. Porro dauid erat in preſidio.
et ſtatio philiſtinorum in bethleem. De
ſiderauit igitur dauid aquam et dixit. O ſi quis daret
michi aquam de ciſterna bethleem: que
eſt in porta. Tres ergo iſti per media caſtra
philiſtinorum perrexerunt. et hauſerunt aquam
de ciſterna bethleem que erat in porta
et attulerunt ad dauid ut biberet. Qui no
luit. ſed magis libauit illam domino dicens. Ab
ſit ut in conſpectu dei mei hoc faciam
et ſanguinem uirorum iſtorum bibam. quia in peri
culo animarum ſuarum attulerunt michi aquam. et
ob hanc cauſam noluit bibere. Hec fecerunt tres
robuſtiſſimi. Abyſai frater ioab ipſe erat
princeps trium. et ipſe leuauit haſtam ſuam
contra trecentos uulneratos. et ipſe erat inter
tres nominatiſſimus. inter tres ſecundos inclitus
et princeps eorum. Uerumptamen uſque ad pri
mos tres non peruenerat. Banaias filius
ioiade uiri fortiſſimi qui multa opera
perpetrarat de capſeel. ipſe percuſſit duos
ariel. moab. et ipſe deſcendit et interfecit
leonem in media ciſterna in tempore niuis. Et
ipſe percuſſit uirum egyptium cuius ſtatura e
rat quinque cubitorum. et habebat lanceam
ut liciatorium texentium. Deſcendit igitur
ad eum cum uirga. et rapuit haſtam quam tene
bat in manu. et interfecit eum haſta ſua. Hec
fecit banaias filius ioiade qui erat inter
tres robuſtos nominatiſſimus. inter triginta primus.
Uerumtamen ad tres uſque non peruenerat. Po
ſuit autem eum dauid ad auriculam ſuam. Por
ro fortiſſimi uiri in exercitu: aſahel frater
ioab. Et elchanan filius patrui eius de
bethleem. ſemmoth arorites. helles
plonites. Hyras filius acces thecuites. a
biezer anathothites. Sobbochai: a
thites. hilai: ahoites. Maharai: netho
phathites. Heled. filius baana. netho
phatites. Ethai filius rebai de gabaa fi
liorum beniamin. Banaia: pharathonites.
Hurai de torrente gaas. Abiel: araba
thites. Azmoth: bauramites. Eliaba
ſalabonites. Filii aſem: gezonites. Iona
than filius ſage: ararites. Achiam filius
ſachar. araraites. Eliphal: filius ur.
hepher. mecherathites. Ahia: phelonites.
Ezro. carmelites. Noorai. filius
ezrabai. Iohel. frater nathan. Mibahar.
filius agarai. Selech. amonites. Noo
rai: berothites: armiger ioab filii ſar
uie. Ira: gethreus. Gareb gethreus. U
rias etheus. Zabad. filius oholi. Adina
filius ſiza rubenites. princeps rubenita
rum. et cum eo triginta. Hanan. filius maacha.
Et ioſaphat: mathanites. Ozias aſta
rothites. Sema et iahel filii otham aro
erites. Iedihel filius ſamri. et ioha frater
eius thoſaites. Helihel: mauuites. Ie
ribai. et ioſia filii helnaem. Iethma.
moabites. Helihel et obed: et iaſihel:
de maſobia.

XII
Hi quoque uenerunt ad dauid in ſicelech
cum adhuc fugeret ſaulem filium cis. qui erant
fortiſſimi et egregii pugnatores. ten
dentes arcum et utraque manu fundis ſa
xa iacientes. et dirigentes ſagittas. de
fratribus quoque ſaul. ex beniamin primus

ceps ahiezer. et ioas filii amaa gabaathites. Et iahihel et falleth filii azmoth. et baracha et hieu anathothites. Samaias quoque gabaonites. fortissimus inter .xxx. et super .xxx. ieremias et iezihel. et iohannam et ezebad gaderothites. eluzai et ierimuth et baalia et samaria. et saphia araphites. Helcana et iesia. et azrahel et ioezer et iesbaam de careim. Ioelam quoque et zabadia filii ieroam de gedor. Sed et de gaddi transfugerunt ad david cum lateret in deserto viri robustissimi et pugnatores optimi tenentes clipeum et hastam. Facies eorum quasi facies leonis. et quasi capree in montibus. Ezer princeps. obdias secundus. eliab tertius. masmana quartus. ieremias quintus. hethi sextus. Helihel septimus. iohanam octavus. helzebat nonus. Hieremias decimus. Bachana undecimus. Hii de filiis gad principes exercitus. Novissimus centum militibus preerat. et maximus mille. Isti sunt qui transierunt iordanem mense primo. quando inundare consuevit super ripas suas. et omnes fugaverunt qui morabantur in vallibus ad orientalem plagam et occidentalem. Venerunt autem et de beniamin et de iuda ad presidium in quo morabatur david. Egressusque est david obviam eis. et ait. Si pacifice venistis ad me ut auxiliemini mihi. cor meum iungatur vobis. Si autem insidiamini mihi pro adversariis meis. cum ego iniquitatem in manibus non habeam. videat deus patrum nostrorum et iudicet. Spiritus vero induit abisai principem inter .xxx. et ait. Tui sumus o david et tecum fili ysai. Pax pax tibi et pax adiutoribus tuis. Te enim adiuvat deus tuus. Suscepit ergo eos david. et constituit principes turme. Porro de manasse transfugerunt ad david quando veniebat cum philistiim adversus saul ut pugnaret. et non dimicavit cum eis. quia inito consilio remiserunt eum principes philistinorum dicentes. periculo capitis nostri revertetur ad dominum suum saul. Quando igitur reversus est in siceleg. transfugerunt ad eum de manasse. ednas et iozabath. iedihel. et michael et iozabath et heliu et salathi. principes milium in manasse. Hii prebuerunt auxilium

david adversus latrunculos. omnes enim erant viri fortissimi. et facti sunt principes in exercitu. Sed et per singulos dies veniebant ad david. ad auxiliandum ei. usque dum fieret grandis numerus. quasi exercitus dei. Iste quoque est numerus principum exercitus. qui venerunt ad david cum esset in hebron. ut transferrent regnum saul ad eum. iuxta verbum domini. Filii iuda portantes clipeum et hastam sex milia octingenti. expediti ad pugnam. De filiis symeon virorum fortissimorum ad pugnandum. septem milia centum. De filiis levi. quattuor milia sexcenti. Ioiada quoque princeps de stirpe aaron. et cum eo tria milia septingenti. Sadoch quoque puer egregie indolis. et domus patris eius principes viginti duo. De filiis autem beniamin fratribus saul. tria milia. Magna enim pars eorum adhuc sequebatur domum saulis. Porro de filiis ephraim viginti milia octingenti viri fortissimi robore. viri nominati in cognationibus suis. Et ex dimidia parte tribus manasse. decem et octo milia singuli per nomina sua venerunt. ut constituerent regem david. De filiis quoque ysachar viri eruditi qui noverant singula tempora. ad precipiendum quod facere deberet israhel principes ducenti. Omnis autem reliqua tribus eorum consilium sequebatur. Porro de zabulon qui egrediebantur ad prelium. et stabant in acie instructi armis bellicis. quinquaginta milia venerunt in auxilium. non in corde duplici. Et de nepthalim principes mille. et cum eis cum clipeo et hasta .xxxvii. milia. De dan quoque preparati ad prelium .xxviii. milia sexcentorum. Et de aser egredientes ad pugnam et in acie provocantes .xl. milia. Trans iordanem autem de filiis ruben et de gad et dimidia parte tribus manasse. instructi armis bellicis centum .xx. milia. Omnes isti viri bellatores expediti ad pugnam cum corde perfecto venerunt in hebron ut constituerent regem david super universum israhel. Sed et omnes reliqui ex israhel uno corde erant ut universi israhel. fueruntque ibi apud david tribus diebus comedentes et bibentes. Preparaverant enim eis fratres eorum. Sed et qui iuxta eos erant usque ad ysachar et zabulon et neptalim afferebant panes in asinis et camelis

[cu]m mulis et bobus ad uescendum. farinam
palatas. uuam passam. uinum. oleum. bo
ues et arietes. ad omnem copiam. Gaudium
quippe erat in israhel.

XIII Iniit autem consilium dauid cum tribunis et
centurionibus et uniuersis principibus. et
ait ad uniuersum cetum israhel. Si placet uobis
et a domino deo nostro egreditur sermo quem loquor
mittamus ad fratres nostros reliquos in uniuer
sas regiones israhel et ad sacerdotes et leuitas
qui habitant in suburbanis urbium
ut congregentur ad nos. et reducamus
arcam domini nostri ad nos. Non enim requisi
uimus eam in diebus saul. Et respondit uni
uersa multitudo ut ita fieret. placue
rat enim sermo omni populo. Congregauit ergo
dauid cunctum israhel. a syon egypti usque
dum ingrediaris emath. ut adduceret
arcam dei de cariathiarim. Et ascendit
dauid et omnis uir israhel ad collem cariathiarim
que est in iuda ut afferret inde arcam domini
dei sedentis super cherubim. ubi inuocatum
est nomen eius. Imposueruntque arcam dei super
plaustrum nouum. de domo aminadab.
Oza autem et frater eius minabant plaustrum.
Porro dauid et uniuersus israhel ludebant coram
deo omni uirtute in canticis et in citharis et
psalteriis et tympanis et cymbalis et tubis.
Cum autem peruenissent ad aream chydon.
tetendit oza manum suam ut sustentaret
arcam. Bos quippe lasciuiens paululum in
clinauerat eam. Iratus est itaque dominus contra o
zam. et percussit eum eo quod tetigisset archam.
et mortuus est ibi coram domino. Contristatusque
est dauid eo quod diuisisset dominus ozam. et uo
cauit locum illum diuisio oze usque in pre
sentem diem. Et timuit dauid deum tunc temporis dicens.
Quomodo possum ad me introducere arcam
domini. Et ob hanc causam non eam adduxit ad
se hoc est in ciuitatem dauid. sed auertit in do
mum obededom gethei. Mansit ergo ar
ca dei in domo obededom tribus mensi
bus. et benedixit dominus domui eius et omnibus
que habebat.

XIIII Misit quoque hyram rex tyri nuncios ad
dauid. et ligna cedrina. et artifices pari
etum. lignorumque. ut edificarent ei domum.
Cognouitque dauid quod confirmasset eum
dominus in regem super israhel. et subleuatum
esset regnum suum super populum eius israhel. Accepit
quoque dauid uxores alias in ierusalem. genuitque filios
et filias. Et hec nomina eorum qui nati sunt
ei in ierusalem. Samua et sobab. nathan.
et salomon. gebar. et elysu. et ely. et elyphaleth.
noga. quoque et napheg. et iaphie. et elysa
ma. et baliada. et eliphaleth. Audientes
autem philistiim eo quod unctus esset dauid
in regem super uniuersum israhel. ascenderunt omnes
ut quererent eum. Quod cum audisset dauid egressus
est obuiam eis. Porro philistiim uenientes
diffusi sunt in ualle raphaim. Consului
tque dauid dominum dicens. Si ascendam ad phili
steos et si trades eos in manu mea. Dixit
que ei dominus. Ascende. et tradam eos in manu tua.
Cumque illi ascendissent in baal pharasim.
percussit eos ibi dauid. et dixit. Diuisit deus ini
micos meos per manum meam: sicut diuiduntur
aque. Et idcirco uocatum est nomen loci illius ba
alpharasim. Dereliqueruntque ibi deos suos.
quos dauid iussit exuri. Alia etiam uice phili
stiim irruerunt. et diffusi sunt in ualle. Et
consuluit rursum dauid deum. et dixit ei deus. Non
ascendas post eos. Recede ab eis. et uenies
contra eos ex aduerso pirorum. Cumque audieris
sonitum gradientis in cacumine pirorum.
tunc egredieris ad bellum. Egressus est enim deus
ante te. ut percutiat castra philistiim. Fe
cit ergo dauid sicut preceperat ei deus. et percussit
castra philistinorum de gabaon usque ga
zera. Diuulgatumque est nomen dauid in
uniuersis regionibus. et dominus dedit pauo
rem eius super omnes gentes.

XV Fecit quoque sibi domos in ciuitate dauid.
et hedificauit locum arche dei. tetenditque
ei tabernaculum. Tunc dixit dauid. Illicitum est
ut a quocumque portetur archa dei. nisi a
leuitis quos elegit dominus ad portandum eam.
et ad ministrandum sibi usque in sempiternum.
Congregauitque uniuersum israhel in ierusalem ut
afferretur archa dei in locum suum. quem prepara
uerat ei. nec non et filios aaron et leuitas.
De filiis caath. urihel princeps fuit. et fratres
eius centum uiginti. De filiis merari. a
saias princeps et fratres eius ducenti uiginti.
De filiis gerson. ioel princeps. et fratres eius
centum uiginti. De filiis helisaphan seme
ias princeps. et fratres eius ducenti. De filiis e
bron. helihel princeps. et fratres eius octoginta.

De filiis Ozihel: Aminadab princeps, et fratres
eius centum xii. Vocavitque David Sadoch
et Abiathar sacerdotes, et Levitas, Urihel,
Asaia, Iohel, et Semeiam, Helyel, et Aminay
dab. et dixit ad eos. Vos qui estis principes
familiarum leviticarum: sanctificamini cum fratri
bus vestris. et afferte arcam Domini Dei Israhel ad locum
qui ei preparatus est. ne ut a principio quia
non eratis presentes percussit nos Dominus. sic et
nunc fiat. illicitum quid nobis agentibus. Sanctifi
cati sunt ergo sacerdotes et levite, ut por
tarent arcam Domini Dei Israhel. Et tulerunt filii
Levi arcam Dei sicut preceperat Moyses iuxta ver
bum Domini. humeris suis in vectibus. Dixitque
David principibus levitarum ut constituerent
de fratribus suis cantores in organis musico
rum. nablis videlicet et lyris et cymbalis. ut re
sonaret in excelsum sonitus letitie. Con
stitueruntque levitas Heman filium Iohel.
et de fratribus eius Asaph filium Barachie. De
filiis vero Merari fratribus eorum Ethan filium
Casaie. et cum eis fratres eorum. In secundo ordine
Zachariam et Ben. et Iaziel et Semiramoth
et Iahiel. et Ani. et Heliab. et Banaiam et Ma
asiam. et Mathathiam. et Heliphalu et Ma
ceniam. et Obededom. et Iehiel ianitores.
Porro cantores. Heman. Asaph et Ethan.
in cymbalis eneis concrepantes. Zachari
as autem et Oziel. et Semiramoth. et Iahiel.
et Ani. et Heliab. et Maasias. et Banaias. in na
blis archana canebant; Porro Mathathi
as et Eliphalu. et Macenias. et Obededom.
et Iehiel. et Ozazim. in citharis pro octava
canebant. EPINIKION. Cononi
as autem princeps levitarum prophetie preerat
ad precinendam melodiam. erat quippe
valde sapiens. Et Barachias. et Helcana
ianitores arche. Porro Sebenias. et Iosa
phath. et Nathanahel. et Amasai. et Zachari
as. et Banaias. et Heliezer sacerdotes. cla
gebant tubis coram arca Dei. Et Obededom.
et Iehias erant ianitores arce. Igitur
David et omnes maiores natu Israhel et tri
buni egressi sunt ad deportandam arcam fede
ris Domini de domo Obededom: cum letitia.
Cumque adiuvisset Deus levitas qui porta
bant archam federis Domini. immolabantur
vii. tauri. et septem arietes. Porro David in
dutus erat stola byssina. et universi le
vite qui portabant arcam Domini et cantores
que. et Chonenias princeps prophetie inter can
tores. David autem etiam indutus erat ep
hot lineo. Universusque Israhel deducebant
arcam federis Domini in iubilo et sonitu bucci
ne. et tubis et cymbalis. et nablis. et citharis
concrepantes. Cumque pervenisset arca federis
Domini usque ad civitatem David: Michol filia
Saul prospiciens per fenestram vidit regem
David saltantem. atque ludentem. et despexit
eum in corde suo.

Et tulerunt igitur archam Dei. et constituerunt
eam in medio tabernaculi quod tetenderat
ei David. et obtulerunt holocausta et
pacifica coram Domino. Cumque complesset
offerens holocausta et pacifica: bene
dixit populo in nomine Domini. et divisit universis
singulis a viro usque ad mulierem tortam
panis. et partem assae carnis bubale
et farinam oleo frixam. Constituitque coram ar
ca Domini de levitis qui ministrarent. et re
cordarentur operum eius. et glorificarent at
que laudarent Dominum Deum Israhel. Asaph princi
pem. et secundum eius Zachariam. Porro Iehi
el et Semiramoth. et Iehiel. et Mathathi
am. et Heliab. et Banaiam. et Obededom. et Ie
hiel. super organa psalterii et lyras. Asaph
ut cymbalis personaret. Banaiam vero et Iahazi
el sacerdotes. canere tuba iugiter coram arca
federis Domini. In illo die fecit David princi
pem ad confitendum Domino: Asaph et fratres eius.
Confitemini Domino et invocate nomen eius. notas
facite in populis adinventiones eius. Canite
ei et psallite ei. et narrate omnia mirabi
lia eius. Laudate nomen sanctum eius. Le
tetur cor querentium Dominum. Querite Dominum et vir
tutem eius. querite faciem eius semper.
Recordamini mirabilium eius que fecit. signa
illius et iudicia oris eius. Semen Israhel ser
vi eius filii Iacob electi eius. Ipse Dominus
noster: in universa terra iudicia eius. Recordamini
in sempiternum pacti eius. sermonis quem precepit
in mille generationes. Quod pepigit cum Abra
ham et iuramenti illius cum Ysaac. Et constituit
illud Iacob in preceptum. et Israhel in pactum sempi
ternum. Dicens tibi dabo terram Chanaan fu
niculum hereditatis vestre; Cum essent pauci
numero. parvi et coloni eius. Et transierunt
gentes in gentem. et de regno ad populum

eum. Non dimisit quemquam calumpniari eos.
et increpuit pro eis reges. Nolite tangere
christos meos: et in prophetis meis nolite malig-
nari. Cantate domino omnis terra: annunciate ex die
in diem salutare eius. Narrate in genti-
bus gloriam eius: in cunctis populis mirabilia
eius. Quia magnus dominus et laudabilis ni-
mis: et horribilis super omnes deos. Omnes enim dii
populorum ydola: dominus autem celos fecit. Confes-
sio et magnificentia coram illo: fortitudo
et gaudium in loco eius. Afferte domino famili-
e populorum: afferte domino gloriam et imperium.
Date gloriam nomini eius. Levate sacrificium et
venite in conspectu eius: et adorate dominum
in decore sancto. Commoveatur a facie ei-
us omnis terra. Ipse enim fundavit orbem in-
mobilem. Letentur celi et exultet terra:
et dicant in nationibus: dominus regnavit. Tonet
mare et plenitudo eius: exultent agri et
omnia que in eis sunt. Tunc laudabunt ligna
saltus coram domino: quia venit iudicare terram.
Confitemini domino quoniam bonus: quoniam in
eternum misericordia eius. Et dicite. Salva nos
deus salvator noster: et congrega nos et erue de
gentibus: ut confiteamur nomini sancto tuo: et
exultemus in carminibus tuis. Benedictus
dominus deus israel ab eterno usque in eternum: et dicat
omnis populus amen et hymnum deo. Dereliquit i-
gitur ibi coram archa federis domini asaph et fra-
tres eius: ut ministrarent in conspectu arche
iugiter per singulos dies et vices suas. Porro
obededom et fratres eius .lxviii. et obededom
filium idithun: et osa constituit ianito-
res. Sadoch autem sacerdotem et fratres eius sa-
cerdotes coram tabernaculo domini in excelso
quod erat in gabaon: ut offerrent holoc-
austa domino super altare holocaustomatis
iugiter mane et vespere: iuxta omnia que
scripta sunt in lege domini quam precepit israheli.
Et post eum hemam et idithun: et reliquos
electos unumquemque vocabulo suo: ad con-
fitendum domino quoniam in eternum misericordia eius. Hemam
quoque et idithun canentes tuba: et quatien-
tes cymbala: et omnia musicorum organa
ad canendum deo. Filios autem ydithun
fecit esse portarios. Reversusque est omnis populus
in domum suam: et david ut benediceret etiam
domui sue.

XVII Cum autem habitaret david in domo sua: dixit
ad nathan prophetam: Ecce ego habito in
domo cedrina: archa autem federis domini
sub pellibus est. Et ait nathan ad david. Omnia
que in corde tuo sunt fac. Deus enim tecum
est. Igitur nocte illa factus est sermo dei ad na-
than dicens. Vade et loquere david servo meo.
Hec dicit dominus. Non edificabis tu michi domum
ad habitandum. Neque enim mansi in domo: ex
eo tempore quo eduxi israel de terra egypti: usque
ad hanc diem: sed fui semper mutans loca
tabernaculi: et in tentorio manens cum omni
israel. Numquid sum locutus saltem uni iudi-
cum israel quibus preceperam ut pascerent populum
meum: et dixi: Quare non edificastis michi domum
cedrinam? Nunc itaque sic loqueris ad servum
meum david. Hec dicit dominus exercituum. Ego tu-
li te cum in pascuis sequereris gregem: ut es-
ses dux populi mei israel: et fui tecum quocumque
perrexisti: et interfeci omnes inimicos tuos co-
ram te. Fecique tibi nomen quasi unius magnorum qui
celebrantur in terra. Et dedi locum populo meo
israel. Plantabitur et habitabit in eo: et ultra
non commovebitur: nec filii iniquitatis atte-
rent eos: sicut a principio ex diebus quibus
dedi iudices populo meo israel. Et humilia-
vi universos inimicos tuos. Annuncio ergo
tibi quod edificaturus sit tibi dominus domum. Cumque
impleveris dies tuos ut vadas ad patres
tuos: suscitabo semen tuum post te quod erit de
filiis tuis: et stabiliam regnum eius. Ipse he-
dificabit michi domum: et firmabo solium eius
usque in eternum. Ego ero illi in patrem: et ipse
erit michi in filium. Et misericordiam meam non auferam
ab eo: sicut abstuli ab eo qui ante te fuit. Et
statuam eum in domo mea: et regno meo
usque in sempiternum: et thronus eius erit fir-
missimus in perpetuum. Iuxta omnia verba hec
et iuxta universam visionem istam: sic locutus
est nathan ad david. Cumque venisset rex david
et stetisset coram domino: dixit. Quis ego sum
domine deus: et que domus mea: ut prestares michi
talia? Sed et hoc parum visum est in conspectu
tuo: ideoque locutus es super domum servi tui
etiam in futurum: et fecisti me spectabilem super
omnes homines. Domine deus meus: quid ultra addere
potest david cum ita glorificaveris servum tuum et
cognoveris eum? Domine propter famulum tuum iuxta
cor tuum fecisti: omnem magnificentiam hanc:
et nota esse voluisti universa magnalia. Domine

non est similis tui. et non est alius deus absque
te. ex omnibus quos audivimus auribus
nostris. Quis autem est alius ut populus tuus israel
sit gens una in terra ad quam perrexit deus
ut liberaret et faceret populum sibi. et magnitu
dine sua atque terroribus eiceret nationes
a facie eius quam de egypto liberaverat? Et
posuisti populum tuum israel tibi in populum usque
in eternum. et tu domine factus es deus eius. Nunc igitur
domine sermo quem locutus es famulo tuo.
et super domum eius confirmetur in perpetuum.
et fac sicut locutus es. Permaneatque et ma
gnificetur nomen tuum. usque in sempiternum.
et dicatur: Dominus exercituum deus israel. et domus
david servi tui permanens coram eo. Tu enim
domine deus meus. revelasti auriculam servi
tui ut edificares ei domum. et idcirco invenit
servus tuus fiduciam ut oraret coram te.
Nunc igitur domine tu es deus et locutus es ad ser
vum tuum tanta beneficia. et cepisti benedicere
domui servi tui. ut sit semper coram te. Te enim
domine benedicente. benedicta erit in perpe
tuum.

XVIII Factum est autem post hec. ut percuteret david phili
sthiim. et humiliaret eos. et tolleret geth et
filias eius. de manu philisthiim. et percuteret
moab. et fierent moabite servi david offe
rentes ei munera. Eo tempore percussit david etiam
adarezer regem soba regionis emath.
quando perrexit ut dilataret imperium suum us
que ad flumen eufraten. Cepit ergo david
mille quadrigas eius. et septem milia
equitum. ac viginti milia virorum peditum.
Subnervavitque omnes equos curruum.
exceptis centum quadrigis quas reservavit
sibi. Supervenit autem et syrus damasce
nus ut auxilium preberet adarezer regi soba.
Sed et hunc percussit david viginti duo mi
lia virorum. et posuit milites in damasco.
ut syria quoque serviret sibi. et offerret mu
nera. Adiuvitque eum dominus in cunctis ad
que perrexerat. Tulit quoque david faretras au
reas quas habuerant servi adarezer. et at
tulit eas in ierusalem. Necnon et de thebath
et chun urbibus adarezer. eris plurimum. de
quo fecit salomon mare eneum. et columpnas.
et vasa enea. Quod cum audisset thou rex
emath percussisse videlicet david omnem ex
ercitum adarezer regis soba. misit adu
ram filium suum ad regem david. ut postula
ret ab eo pacem. et congratularetur ei eo quod
expugnasset et percussisset adarezer. Adver
sarius quippe thou erat adarezer. Sed
et omnia vasa aurea et argentea et enea
consecravit rex david domino. cum argento et
auro quod tulerat ex universis gentibus tam
de ydumea et moab et filiis amon. quam de
philisthiim et amalech. Abisai vero filius
sarvie percussit de edom in valle salina
rum decem et octo milia. et constituit in edom
presidium. ut serviret ydumea david. Sal
vavitque dominus david in cunctis ad que per
rexit. Regnavit ergo david super universum
israel. et faciebat iudicium atque iustitiam
cuncto populo suo. Porro ioab filius sarvie
erat super exercitum. Et iosaphat filius ahi
lud a commentariis. Sadoch autem filius
achitob. et achimelech filius abiathar
sacerdotes. et susa scriba. Banaias quoque
filius ioiade super legiones cerethi et pha
lethi. Porro filii david. primi ad ma
num regis.

Accidit autem ut moreretur naas rex fi
liorum amon. et regnaret filius eius pro
eo. Dixitque david. Faciam misericordiam cum anon filio
naas. Prestitit enim pater eius michi gratiam.
Misitque david nuntios ad consolandum
eum. super morte patris sui. Qui cum perve
nissent in terram filiorum amon ut consola
rentur anon: duces principes filiorum a
mon ad anon. Tu forsitan putas quod
david honoris causa in patrem tuum mi
serit qui te consolentur. nec animadvertis quod ut ex
plorent et investigent et scrutentur ter
ram tuam. venerint ad te servi eius. Igitur
pueros david decalvavit. et rasit. et pre
cidit tunicas eorum medias usque ad inguina
et dimisit eos. Qui cum abissent et man
dassent david. misit in occursum eorum. quia
tem enim grandem contumeliam sustinuerant. et precepit
ut manerent in iericho donec cresceret
barba eorum et tunc reverterentur. Videntes
autem filii ammon quod iniuriam fecissent da
vid tam anon quam reliquus populus miserunt mille
talenta argenti ut conducerent sibi de meso
potamia. et de syria maacha. et de soba cur
rus et equites. Conduxeruntque triginta duo milia
curruum. et regem maacha cum populo eius.

advenissent, castrametati sunt e regione
Medaba. Filii quoque Ammon congregati de
urbibus suis venerunt ad bellum. Quod cum
audisset David, misit Ioab et omnem exercitum
virorum fortium. Egressique filii Ammon dire-
xerunt aciem iuxta portam civitatis. Reges
autem qui ad auxilium venerant separatim
in agro steterunt. Igitur Ioab intellegens
bellum et ex adverso et post tergum contra se fieri,
elegit viros fortissimos de universo Israel,
et perrexit contra Syrum. Reliquam autem partem populi
dedit sub manu Abysai fratris sui, et perrexe-
runt contra filios Ammon. Dixitque: Si vicerit
me Syrus auxilio eris michi. Si autem su-
peraverint te filii Ammon, ero tibi in presidi-
um. Confortare et agamus viriliter pro
populo nostro et pro urbibus Dei nostri. Dominus autem quod
in conspectu suo bonum est faciat. Perrexit
ergo Ioab et populus qui cum eo erat contra Syrum
ad prelium et fugavit eos. Porro filii Am-
mon videntes quod fugisset Syrus, ipsi
quoque fugerunt Abysai fratrem eius et in-
gressi sunt civitatem. Reversusque est etiam
Ioab in Ierusalem. Videns autem Syrus quod ce-
cidisset coram Israel, misit nuntios et addu-
xit Syrum qui erat trans fluvium. Sophach
autem princeps militie Adarezer dux eo-
rum erat. Quod cum nuntiatum esset David,
congregavit universum Israel et transivit Iorda-
nem. Irruitque in eos et direxit ex adver-
so aciem, illis contra pugnantibus. Fugit autem Sy-
rus Israel, et interfecit David de Syris sep-
tem milia curruum et xl milia peditum,
et Sophach exercitus principem. Videntes autem
servi Adarezer se ab Israel esse superatos, transfu-
gerunt ad David et servierunt ei. Noluitque ul-
tra Syria auxilium prebere filiis Ammon.
XX Factum est autem post anni circulum eo tempore quo
solent reges ad bella procedere, congregavit
Ioab exercitum et omne robur militie, et va-
stavit terram filiorum Ammon. Perrexitque et ob-
sedit Rabbath. Porro David manebat in
Ierusalem quando Ioab percussit Rabbath et de-
struxit eam. Tulit autem David coronam Mel-
chom de capite eius, et invenit in ea au-
ri pondo talentum, et pretiosissimas gem-
mas. Fecitque sibi inde diadema. Manu-
bias quoque urbis plurimas tulit. Populum autem
qui erat in ea eduxit, et fecit super eos tribulas
et trahas et ferrata carpenta transire, ita
ut dissecarentur et contererentur. Sic fecit
David cunctis urbibus filiorum Ammon.
Et reversus est cum omni populo suo in Ierusalem.
Post hec initum est bellum in Gazer adversus
Philisteos, in quo percussit Sobochai Usa-
thites Saphai de genere Raphaim, et humilia-
vit eos. Aliud quoque bellum gestum est adver-
sus Philisteos, in quo percussit Adeodatus fi-
lius Saltus Bethleemites fratrem Goliath Gethe-
i, cuius haste lignum erat quasi liciatorium te-
xentium. Sed et aliud bellum accidit in Geth,
in quo fuit homo longissimus, habens digitos se-
nos, id est simul viginti quattuor, qui et ipse de
Raphaim fuerat stirpe generatus. Hic blas-
phemavit Israel, et percussit eum Ionathan filius
Samaa fratris David. Hii sunt filii Raphaim
in Geth, qui ceciderunt in manu David et servorum eius.
XXI Consurrexit autem Sathan contra Israel
et incitavit David ut numeraret Israel. Dixitque
David ad Ioab et ad principes populi: Ite et numerate
Israel a Bersabee usque Dan, et afferte michi numerum
ut sciam. Responditque Ioab: Augeat Dominus populum
suum centuplum quam sunt. Nonne, domine mi rex,
omnes servi tui sunt? Quare hoc querit dominus meus quod in
peccatum reputetur Israeli? Sed sermo regis ma-
gis prevaluit. Egressusque est Ioab et circuivit
universum Israel, et reversus est in Ierusalem. Deditque
David numerum eorum quos circuierat. Et inven-
tus est omnis numerus Israel mille milia et cen-
tum milia virorum educentium gladium. De
Iuda autem trecenta lxx milia bellatorum
educentium gladium. Nam Levi et Beniamin
non numeravit, eo quod Ioab invitus exequeretur regis im-
perium. Displicuit autem Domino quod iussum e-
rat, et percussit Israel. Dixitque David ad Dominum:
Peccavi nimis ut hoc facerem. Obsecro, au-
fer iniquitatem servi tui, quia insipienter egi. Et
locutus est Dominus ad Gad videntem ~~David~~
dicens: Vade et loquere ad David, et dic ei: Hec
dicit Dominus: Trium tibi optionem do; unum
quod volueris elige ut faciam tibi. Cumque ve-
nisset Gad ad David, dixit ei: Hec dicit
Dominus: Elige quod volueris. Aut tribus an-
nis pestilentiam, aut tribus mensibus fuge-
re hostes tuos et gladium eorum non posse evi-
tare, aut tribus diebus gladium Domini et mor-
tem versari in terra, et angelum Domini interficientem
in universis finibus Israel. Nunc igitur vide quid

respondeã ei qui misit me. Et dix̃ dauid
ad gad. Ex omñ parte angustie me p̃
munt. Sed melius m̃ est ut incidam i
manus dñi. q̃a multe sũt miserationes
eius quã in manus hoĩu. Misit ḡ dñs
pestilentiã in isrl'. 7 ceciderũt de isrl' se
ptuaginta millia uirorum. Misit quoq;
angelm̃ in ierlm: ut percuterẽt eã. Cũq;
percuteretur uidit dñs et misertus ẽ sũ
magnitudine mali. 7 imperauit anglo
qui percutiebat. Sufficit. iam cesset ma
nus tua. Porro angls dñi. stabat iux
ta aream ornã iebusei. Eleuãsq; dd o
culos suos. uidit angelm dñi stantẽ in
t̃ t̃ram 7 celũ. 7 euaginatũ gladiũ in
manu eius. 7 uũsũ ꝯ ierlm. 7 ceciderũt tã
ipse quã maiores natu uestiti ciliciis p̃
ni in t̃ram. Dixitq; dauid ad dñm. Nonne
ego sũ qui iussi ut nũaretur p̃p̃s. Ego
qui peccaui. ego qui malũ feci. iste grex
qd commeruit? Dñe ds mi. ũtat obsecro
manꝯ tua in me. 7 i domũ patris mei:
p̃p̃ aũt tuus ñ percutiatur. Angls ãt dñi
precep̃ gad. ut diceret dd ũ ascenderet
et strueret q; altare dño deo in area or
nam iebusei; Ascendit ḡ dd iuxta s̃
monẽ gad. quẽ locutus ei fuerat ĩ nõie
dñi. Porro ornã cũ suspexisset 7 uidisset
angelm. quatuor filii eius cũ eo. absco
derunt se. Nam eo t̃p̃r terebat ĩ area
triticũ. Igr̃ cũ ueniret dauid ad ornam
ꝯspexit eum ornã. 7 processit ei obuiã de are
a. 7 adorauit illũ p̃nus in t̃ram. Dixitq; ei
dd. Da m̃ locũ aree tue. ut edificẽ in ea
altare dño. ita ut q̃ntũ ualet argẽti acci
pias. 7 cesset plaga a p̃p̃lo. Dix̃ autẽ ornã
ad dauid. Tolle. 7 faciat dñs m̃s rex q̃d ei
q; placet. Sed 7 boues do in holocaustũ.
7 tribulas in ligñ. 7 triticũ i sacrificium.
Omnia libens prebeo. Dixitq; ei rex dauid.
Nequaq̃ ita fiet. s; argẽtũ dabo q̃ntũ ua
let. Neq; enĩ tibi auferre debeo. 7 sic of
ferre dño holocausta gratuita. Dedit
ergo dauid ornã p̃ loco: siclos auri iusti
simi ponderis sescentos. et edificauit ibi
altare dño: obtulitq; holocausta 7 pa
cifica. Et inuocauit dñm. 7 exaudiuit eũ
in igne. de celo. sup altare holocausti.
Precepitq; dñs anglo. 7 ꝯũtit gladiũ su
ũ in uaginã. Protinus ḡ dd uidẽs q̃
audisset eũ dñs in area ornã iebusei. i
molauit ibi uictimas. Tabnaclm aũt
dñi qd fecerat moyses in deserto. 7 altare
holocaustorum ea tempestate erat i excel
so gabaon. 7 ñ preualuit dauid ire ad alta
re. ut ibi obsecraret dñm. Nimio enĩ
fuerat timore p̃territus. uidẽs gladiũ ang̃
dñi.
Dixitq; dauid. Hec est domꝯ dei. 7 hoc al
tare in holocaustũ isrl'. Et precep̃ ut ꝯ
gareretur omñs p̃seliti de t̃ra isrl'. et ꝯ
stituit ex eis latomos ad cedendos la
pides 7 poliendos. ut edificaret do
ferrũ quoq; p̃rimũ ad clauos ian
uarum commissuras atq; iuncturas p̃pa
dd. 7 eris pondus innũable. Ligna
cedrina ñ poterant estimari: que
donii 7 tyrii deportauerunt ad dauid
dix̃ dauid. Salomon filiꝯ m̃s puer paruulꝯ
7 delicatus. Domꝯ aũt q̃ edificari uolo
mino tal' ẽẽ debet ũ in cunctis regio
noscatur. Preparabo ergo ei necessaria
ob hanc cãm an̄ mortem suã oĩs p̃
uit impensas. Uocauit salomonẽ filiũ
7 precep̃ ei ut edificaret domũ dño d
rael. Dixitq; dd ad salomonẽ. Fili mi. u
tatis mee fuit. ut edificarem domũ
noĩ dei mei. Sed f̃cs ẽ ad me s̃mo dñi
cens. Multũ sanguinẽ effudisti 7 p̃lu
ma bella bellasti. nõ poteris edificare
domũ noĩ meo. tanto effuso sang̃
corã me. Filius qui nascetur t̃ erit
quietissimus. Faciã enĩ eũ requiesc
omnib; inimicis suis. per circuitum. Ob
hanc cãm pacificus uocabit̃. 7 pacẽ
cũ dabo ĩ isrl' cunctis dieb; eius. Ip̃e
edificabit domũ noĩ meo. Ip̃e erit
in filiũ. 7 ego ero ei in patrem. Firma
boq; soliũ regni eius sup isrl' i et̃nũ.
Nunc ergo fili mi sit dñs tecũ. 7 p̃sp
7 edifica domũ dño deo tuo. sic lo
tus est de te. Det quoq; t̃ dñs pru
tiã 7 sensũ. ut regere possis isrl'. 7
stodire legem domini dei tui. Tũc
enĩ p̃ficere poteris si custodieris ma
data 7 iudicia q̃ precep̃ dñs moysi
doceret isrl'. Confortare uiriliter agi
timeas. neq; paueas. Ecce ego in

in paupertate mea preparavi impensas do-
mus domini: auri talenta centum milia. et
argenti mille milia talentorum. Eris vero
et ferri non est pondus, vincitur enim numerus ma-
gnitudine. Ligna et lapides preparavi ad u-
niversa impendia. Habes quoque plurimos ar-
tifices. latomos et cementarios. artifices-
que lignorum et omnium artium ad faciendum opus. peri-
tissimos in auro et argento, et ere. et
ferro. cuius non est numerus. Surge igitur et fac.
et erit dominus tecum. Precepit quoque David cunctis
principibus israel. ut adiuvarent salomonem fi-
lium suum. Cernitis inquiens quod dominus deus vester vo-
biscum sit. et dederit vobis requiem per circuitum.
et tradiderit omnes inimicos vestros in manus vestras.
et subiecta sit terra coram domino. et coram populo
eius. Prebete igitur corda vestra et animas vestras
ut queratis dominum deum vestrum. et consurgite et
edificate sanctuarium domino deo. ut introducatur
archa federis domini et vasa domino conse-
crata. in domum que edificatur nomini domini.
XXIII Igitur David senex et plenus dierum
regem constituit salomonem filium suum. super
israel. et congregavit omnes principes israel. et
sacerdotes atque levitas. Numeratique sunt le-
vite a triginta annis et supra, et inventa sunt tri-
ginta octo milia virorum. Ex his electi sunt
et distributi sunt in ministerium domus domini:
viginti quatuor milia. prepositorum autem et iudicum
sex milia. Porro quatuor milia ianitores.
et totidem psaltes canentes domino. in organis
que fecerat ad canendum. Et distribu-
it eos david per vices filiorum levi. gerson
videlicet et caath et merari. Gersonite. le-
edan. et semei. Filii leedan. princeps iehi-
hel, et zetham. et iohel: tres. Filii semei.
salumoth. et oziel. et aran: tres. Isti prin-
cipes familiarum leedan. Porro filii se-
mei. leeth, et ziza. et iaus. et baria. Isti fi-
lii semei quatuor. Erat autem prior leeth. et zi-
za secundus. Porro iaus. et baria. non habuerunt
plurimos filios. et idcirco in una familia u-
naque domo computati sunt. Filii caath: am-
ram. ysaar. et ebron. et oziel, quatuor. Filii am-
ram. aaron. et moyses. Separatusque est aaron
ut ministraret in sancta sanctorum ipse et fi-
lii eius in sempiternum. et adoleret incen-
sum domino. secundum ritum suum: ac benediceret nomini
eius in perpetuum. Moysi quoque hominis dei
filii annumerati sunt in tribu levi. Filii mo-
ysi: gersom. et helyezer. Filii gersom: subu-
el primus. Fuerunt autem filii helyezer.
roobia primus. et non erant filii eliezer ali-
i. Porro filii roobia multiplicati sunt
nimis. Filii ysaar: salumith primus. Filii
hebron. ieriau primus. amarias secundus. ia-
hiel tertius, iecmaan quartus. Filii oziel
micha primus. iesia secundus. Filii merari. mooli et musi. Filii mo-
oli. eleazar. et cis. Mortuus est autem ele-
azar. et non habuit filios sed filias. Acceperunt-
que eas filii cis. fratres earum. Filii musi. moo-
li. et eder. et ierimuth. tres. Hii filii le-
vi in cognationibus suis et familiis. prin-
cipes per vices et numerum capitum singulorum.
qui faciebant opera ministerii domus domini.
a viginti annis et supra. Dixit enim david.
Requiem dabit dominus deus israel populo suo.
et habitationem ierusalem usque in eternum. Nec
erit officii levitarum ut ultra portent ta-
bernaculum et omnia vasa eius ad ministran-
dum. Iuxta precepta quoque david novissima
supputabitur numerus filiorum levi a viginti
annis et supra. et erunt sub manu filiorum
aaron in cultum domus domini. in vestibulis
et in exedris. et in loco purificationis.
et in sanctuario et in universis operibus mi-
nisterii templi domini. Sacerdotes autem super pa-
nes propositionis ad simile sacrificium: et ad
lagana azimorum et sartaginem, et ad tor-
rendum simila, et super omne pondus atque men-
suram. Levite vero ut stent mane ad confi-
tendum domino et canendum: similiterque ad
vesperam. tam in oblatione holocaustorum domini quam in
sabbatis et kalendis et solemnitatibus reliquis. iuxta
numerum et cerimonias uniuscuiusque rei iugiter
coram domino, et custodiant observationes taber-
naculi federis et ritum sanctuarii et observationem
filiorum aaron. fratrum suorum: ut ministrent
in domo domini.

XXIIII Porro filiis aaron hee portiones erunt.
Filii aaron. nadab. et abiu. eleazar. et i-
thamar. Mortui sunt autem nadab et abiu
ante patrem suum absque liberis. sacerdotioque fun-
ctus est eleazar: et ithamar. Et divisit eos
david. id est sadoch de filiis eleazar: et achime-
lech de filiis ithamar. secundum vices suas et
ministerium. Inventique sunt multo plures
filii eleazar in principibus viris quam filii

thamar. Diuisit autem eis. hoc est filiis eleazar
principes per familias sedecim. et filiis itha
mar per familias et domos suas. octo. Porro
diuisit utrasque inter se familias sortibus. E
rant enim principes sanctuarii, et principes domus dei.
tam de filiis eleazar quam de filiis ithamar.
Descripsitque eos semeias filius nathana
hel scriba leuites coram rege et principibus et sa
doch sacerdote et achimelech filio abiat
har. principibus quoque familiarum sacerdotali
um et leuiticarum. unam domum que ceteris preerat
eleazar. et alteram domum que sub se habebat
ceteros. ithamar. Exiuit autem sors prima
ioiarib. secunda iedeie. Tertia arim. quar
ta seorim. quinta melchia. sexta maiman.
vii. accos. viii. abia. nona. hieusu. x. se
chenia. xi. eliasib. xii. iacim. xiii. oppha.
xiiii. hisbaal. xv. abelga. xvi. emer. xvii.
ezir. xviii. hahapses. xviiii. phetheia. xx. geze
ciel. xx. prima iachim. xxii. gamul. xxiii.
dalaiach. xxiiii. maazziu. Hee uices eorum
secundum ministeria sua. ut ingrediantur domum
domini. et iuxta ritum suum sub manu aaron patris
eorum sicut preceperat dominus deus israel. Porro filiorum le
ui qui reliqui fuerant. de filiis amram. sebuel.
et de filiis sebuhel. iedeia. De filiis quoque roo
bie. princeps iesias. Isaaris uero salemoth.
Filius quoque salemoth. iaadiath. Fili
que eius. ieriau. Amarias secundus. iahihel
tertius. iecmoam quartus. Filius ozihel. mi
cha. Filius micha. samir. Frater micha. iesia.
Filius iesie. zacharias. Filii merari. mooli
et musi. Filius oziau. benno. Filii quoque me
rari. oziau. et soem. et zacchur. et hebri. Por
ro mooli filius eleazar. qui non habebat libe
ros. Filius uero cis. ierameel. Filii musi. mo
oli. eder. et ierimoth. Isti filii leui se
cundum domos familiarum suarum. Miserunt
que et ipsi sortes contra fratres suos filios aaron.
coram dauid rege. et sadoch. et achimelech
et principibus familiarum sacerdotalium et leui
ticarum tam maiores quam minores. omnis
sors equaliter diuidebat.
XXV Igitur dauid et magistratus exercitus segregaue
runt in ministerium filios asaph et eman.
et idithun. qui prophetarent in cytharis et psalte
riis et cymbalis secundum numerum suum. dedicato sibi of
ficio seruientes. De filiis asaph. zacchur.
et ioseph. et mathania. et asarela. Filii asaph
sub manu asaph prophetantis iuxta regem. Por
ro filii idithum. idithum. godolias.
sori. iesias. et sabaias. et mathathias. sex
sub manu patris sui idithum. qui in cytha
ra prophetabant. super confitentes et laudantes
dominum. Heman quoque. filii heman. bocc
iau. mathania. hoziel. subuhel. et ieri
moth. ananias. anani. eliatha. geddel
tha. et romentiezer. et iesbacassa. mel
lothi. othir. mazioth. Omnes isti filii he
man uidentes regis. in sermonibus dei ut ex
altaret cornu. Deditque deus heman fi
lios xiiii. et filias tres. Uniuersi sub manu patris
sui ad cantandum in templo domini. distribu
ti erant in cymbalis et psalteriis et cithar
is in ministeria domus domini iuxta regem. asaph
uidelicet et idithun. et eman. Fuit autem nu
merus eorum cum fratribus suis qui erudiebant can
ticum domini cuncti doctores ducenti octoginta o
Miseruntque sortes per uices suas. ex e
quo maior quam minor doctus pariter et indoctus.
Egressaque est sors prima ioseph. qui erat de
asaph. secunda godolie. ipsi et filii eius et fratres
eius duodecim. Tertia zaccur. filius et
fratribus eius. xii. Quarta isari. filius et fratribus
eius. xii. Quinta nathanie. filius et fratribus eius.
xii. Sexta bocciau. filius et fratribus eius. xii. Se
ptima isreela. filius et fratribus eius. xii.
Octaua iesaie. filius et fratribus eius. xii. No
na mathanie. filius et fratribus eius. xii. De
cima semeie. filius et fratribus eius. xii. Unde
cima ezrahel. filius et fratribus eius. xii. Duo
decima asabie. filius et fratribus eius. xii. Ter
decima subuhel. filius et fratribus eius. xii. Quar
tadecima mathanie. filius et fratribus eius.
Quintadecima ierimuth. filius et fratribus
eius. xii. Sextadecima ananie. filius et
fratribus eius. xii. Septima decima iesbacassa. fi
lius et fratribus eius. xii. Octaua decima anani
filius et fratribus eius. xii. Nona decima mellothi
filius et fratribus eius. xii. Uicesima eliatha. fi
lius et fratribus eius. xii. Uicesima prima ot
hir. filius et fratribus eius. xii. Uicesima secunda
geddolathi. filius et fratribus eius. xii. Uice
sima tertia mazioth. filius et fratribus eius. xii. Ui
cesima quarta romemthiezer. filius et fratribus
eius. xii.
Diuisiones autem ianitorum de chorites mo
selemia filius chore. De filiis asaph.

fii meselLamie zacharias primogenitus. Ia
diel secundus. zabadias tercius. iathanahel quartus
elam quintus. iohanan sextus. helio
enai septimus. Filii autem obededom: seme
ias primogenitus. iozabad secundus. ioaha tercius.
sachar quartus. nathanahel quintus. amihel
sextus. isachar septimus. phollathi octavus.
quia benedixit illi dominus. Semeie autem filio eius
nati sunt filii prefecti familiarum suarum; E
rant enim viri fortissimi. Filii autem seme
ie othni. et raphahel. et obed. elzabad.
fratres eius viri fortissimi. heliud quoque
et samachias. Omnes hii de filiis obededom.
ipsi et filii et fratres eorum viri fortissimi ad
ministrandum. lx. duo de obededom. Por
ro messallamie filii et fratres robustissimi de
cem et octo. De osa autem id est de filiis mera
ri. semri princeps. Non enim habuerat primo
genitum. et idcirco posuerat eum pater eius in princi
pem. helchias secundus. tabellias tercius.
zacharias quartus. Omnes hii filii et fratres o
se tredecim. Hii divisi sunt in ianitores.
ut semper principes custodiarum sicut et fratres eorum
ministrarent in domo domini. Misse sunt ergo sortes
ex equo. et parvis et magnis per familias
suas in unamquamque portarum. Cecidit igitur
sors orientalis semelie. Porro zacharie
filio eius viro prudentissimo et erudi
to sorte obtigit plaga septentrionalis. Obe
dedom vero et filiis eius ad austrum in qua
parte domus seniorum erat concilium. Sephi
ma et osa ad occidentem. iuxta portam que ducit
ad viam ascensionis. custodia contra custodiam.
Ad orientem vero levite sex. et ad aquilonem
iiij. per diem. atque ad meridiem similiter in die
iiij. Et ubi erat concilium bini et bini. In cel
lulis quoque ianitorum ad occidentem. iiij. in
via binique per cellulas. Ad septentrionem
et meridiem quatuor per dies singulos mit
tuntur. et ad basilicam concilii ad occiden
tem bini hostes sub ipsorum aliorum. in via bi
nique per cellulas. Hee sunt divisiones iani
torum filiorum chore et merari. Porro achia
erat super thesauros domus domini. et vasa sco
rum. filii leedan filii gersoni. De leedan
principes familiarum leedan et gersoni. iehihe
li. filii iehiheli. zetham. et iohel fratres eius super
thesauros domus domini. amramitis. et ysaa
ritis. et hebronitis. et ozihelitis. Sebuhel autem

filius gerson filii moysi prepositus thesauris.
fratres quoque eius eliezer. cuius filius raabia. et hic
filius ysaias. et huius filius ioram. huius quoque
filius zechri. Sed et huius filius selemith. Ipse
selemith et fratres eius super thesauros sanctorum
que sanctificavit david rex. et principes familiarum
et tribuni et centuriones et duces exercitus
de bellis et manubiis preliorum. que consecraverant
ad instaurationem et supellectilem templi
domini. Hec autem universa sanctificavit samu
hel videns. et saul filius cis. et abner filius ner.
et ioab filius sarvie. Omnisque sanctificaverant
ea per manum salemith et fratrum eius. De ysaari
tis vero preerat chonenias et filii eius ad opera
forinsecus super israel. ad docendum et iudi
candum eos. Porro de hebronitis. asabias.
et fratres eius viri fortissimi mille septinge
ti. preerant israeli trans iordanem contra orientem
in cunctis operibus domini. et in ministerium regis.
Hebronitarum autem princeps fuit hierias.
secundum familias et cognationes eorum. Quadra
gesimo anno regni david recensiti sunt et
inventi viri fortissimi in iazer galaad et
fratres eius robustioris etatis duo milia
septingenti principes familiarum. Preposu
it eos david rex rubenitis. et gaddiis.
et dimidie tribui manasse. in omne mini
sterium dei et regis.

XXVII

Filii autem israel secundum numerum suum principes fa
miliarum tribuni et centuriones et prefecti
qui ministrabant regi iuxta turmas suas
ingredientes et egredientes per singulos
menses in anno. xxiiij. milibus singuli
preerant. Prime turme in primo mense isbo
am preerat filius zabdihel. et sub eo vigin
ti quatuor milia. De filiis phares princeps
cunctorum principum in exercitu mense primo. Se
cundi mensis habebat turmam dudi ahohites.
et post se alteram nomine macelloth. qui regebat
partem exercitus. xxiiij. milium. Dux quoque tur
me tercie in mense tercio erat banaias fortis
simus filius ioiade sacerdos. et divisione sua
xxiiij. milia. Ipse est banaias fortissimus
inter triginta. et super. xxx. Preerat autem
turme ipsius amizabad. filius eius. quar
tus mense quarto asahel frater ioab. et zabadias
filius eius post eum. et in turma eius xxiiij.
milia. Quintus mense quinto princeps sama
oth. iezarites. et in turma eius. xxiiij. milia.

Sextus mense sexto: hyra filius acces thecui
tes. et in turma eius .xxiiii. millia. Septi
mus mense .vii. helles phelonites de filiis eph
im. et in turma eius .xxiiii. millia. Octauus
mense octauo. sobochai azothites de stirpe
zarai. et in turma eius .xxiiii. millia. Nonus
mense nono abiezer anatothites de stirpe
gemini. et in turma eius .xxiiii. m. De
cimus mense decimo. marai et ipse nethopha
thites. de stirpe zarai. et in turma eius .xxiii
ior millia. Undecimus mense .xi. banaias
pharathonites de stirpe ephraim. et in tur
ma eius .xxiiii. millia. Duodecimus mense
.xii. holdai nethophathites de stirpe go
thoniel. et in turba eius .xxiiii. m. Porro
in tribubus preerant israel rubenitis dux he
lieger filius zechri. Symeonitis. dux saph
adias filius macha. Leuitis asabias filius
camuhel. Aaronitis. sadoch. Iuda heli
u frater dauid. Ysacharitis. amri filius micha
el. Zabulonitis. iesmaias filius abdie.
Neptalitibus ierimoth filius ozihel. Fi
liis ephraim osee filius azaziu. Dimi
die tribui manasse. iohel filius saphatai
e. Et dimidie tribui manasse in galaad
iaddo filius zacharie. Beniamin autem iasihel
filius abner. Dan uero ezrihel filius ieto
am. Hii principes filiorum israel. Noluit autem
dauid numerare eos a uiginti annis inferius. quia di
xerat dominus ut multiplicaret eos quasi stellas
celi. Ioab filius saruie ceperat numerare
nec compleuit. quia super hoc ira irruerat
in israel. Et idcirco numerus eorum qui fuerant
recensiti non est relatus in fastos regis dauid.
Super thesauros autem regis dauid fuit az
moth filius adihel. His autem thesauris
qui erant in urbibus et in uicis. et in tur
ribus presidebat ionathan filius ozie. Operi autem
rustico et agricolis qui exercebant terram.
preerat ezri filius chelub. Vineis quoque cul
toribus semeias ramathites. Cellis autem
uinariis. zabdias aphonites. Nam super
olueta et ficeta que erant in campestribus
balanam gederites. Super apothecas autem
olei. ioas. Porro armentis que pascebantur
tur in sarona prepositus fuit sethrai sa
ronites. Et super boues in uallibus saphat
filius adli. Super camelos uero hubil his
mahelites. Et super asinos iadias meran

nathites. Super oues quoque iaziz agareus.
Omnes hii principes substantie regis dauid. Ionathas
autem patruus dauid consiliarius uir prudens
et literatus. ipse et iahel filius achamoni erant cum
filiis regis. Achitophel etiam consiliarius regis
et chusai arachites amicus regis. Post achi
tophel fuit ioiada filius banaie et abia
thar. Princeps autem exercitus regis erat ioab.

Conuocauit ergo dauid omnes principes israel
duces tribuum et prepositos turmarum qui mini
strabant regi. tribunos quoque et centuriones
et qui preerant substantie et possessionibus regis
filios quoque suos cum eunuchis. et poten
tes et robustissimos quosque in exercitu ierusalem.
Cumque surrexisset rex et stetisset: ait. Au
dite me fratres mei. et populus meus. Cogitaui ut
edificarem domum in qua requiesceret archa
federis domini. et scabellum pedum dei nostri.
ad edificandum omnia preparaui. Deus autem
dixit michi. Non edificabis domum nomini meo.
eo quod sis uir bellator et sanguinem fuderis.
Sed elegit dominus deus israel me de uniuersa domo
patris mei ut essem rex super israel in sempiter
num. De iuda enim elegit principes. Porro
de domo iuda: domum patris mei. Et de filiis
patris mei placuit ei ut me eligeret
regem super cunctum israel. Sed et de filiis meis
filios enim multos dedit michi dominus. elegit
salomonem filium meum. ut sederet in thro
no regni domini super israel. Dixitque michi. Salomon
filius tuus edificabit domum meam et a
tria mea. Ipsum enim elegi michi in filium.
ego ero ei in patrem. et firmabo regnum eius
usque in eternum. si perseuerauerit facere precepta
mea et iudicia. sicut et hodie. Nunc ergo coram
uniuerso cetu israel audiente deo nostro
custodite et perquirite cuncta mandata domini
dei nostri ut possideatis terram bonam et relin
quatis eam filiis uestris post uos usque in sempiter
num. Tu autem salomon fili mi scito deum pa
tris tui. et serui ei corde perfecto. et animo uo
luntario. Omnia enim corda scrutatur dominus
et uniuersas mentium cogitationes intelligit.
Si quesieris eum inuenies. si autem dereliqueris
illum: proiciet te in eternum. Nunc ergo quia ele
git te dominus ut edificares domum sanctuarii
confortare et perfice. Dedit autem salomoni da
uid filio suo descriptionem porticus et templi
et cellariorum. et cenaculi. et cubiculorum in

atrii. 7 dom̄ ꝓpiciationis. nec n̄ 7 oīū q̄
cogitauerat atrioꝝ. 7 exedrarū p circuitū.
in thesauros domus dn̄i. 7 in thesauros
scōꝝ. diuisionūq; sacerdotaliū. 7 leuiti
carꝝ. in omīa opa domus dn̄i. 7 in uniuē
sa uasa misterii templi dn̄i. aurū in
pōde p singla uasa ministerii. Argē
ti quoq; pōdus p uasoꝝ et opū diuer
sitate. Sꝫ ad candelabra aurea 7 ad luc
nas eoꝝ aur p mēsura uniuscuiusq; cādelab.
et lucernaꝝ. Similit̃ et i cādlabris argen
teis 7 lucernis eoꝝ p diuersitate mēsure
pondꝰ argenti delibit. Aurū quoq; dedit
in mēsas ꝓpositionis p diuersitate mēsure.
Similr̃ et argentū in alias mēsas argēte
as. Ad fuscinulas quoq; 7 fialas. 7 thu
ribula ex auro purissimo. 7 leūculos au
reos p qualitate mēsure. pondꝰ distri
buit in leūculū 7 leunculū. Similit̃ in leon
culos argenteos. diuisum argenti pōdus se
parauit. Ad altare aūt in quo adoletur
incensū aur purissimū dedit. 7 ut ex
ipō fieret similitudo q̄drige cherubin
extendētiū alas. 7 uelantium archā fe
deris dn̄i. Omnia inq̄t uener̄ scripta
manu dn̄i ad me. ut intelligerē uni
uersa opa exemplaris. Dix quoq; dd. sa
lomoni filio suo. Viriliter age. 7 confortare. 7
fac. ne timeas. 7 ne paueas. Dn̄s enī deꝰ
meꝰ tecū ē. 7 nō dimittet te. nec derelinq̄t.
donec pficias omē opꝰ ministerii dom̄
dn̄i. Ecce diuisiōes sacerdotū 7 leuitaꝝ.
in omē ministeriū dom̄ dn̄i assistūt
tibi 7 parati sūt. 7 nouerūt tā pncipes quā
ppls facere omia pcepta tua.
XXIX Locutusq; ē dauid rex ad oēm ecclām.
Salomonem filiū meū unū elegit dn̄s.
adhuc puerū 7 tenellū. Opꝰ aūt grāde
ē. neq; enī hoī pparatur habitatio. sꝫ do
mino deo. Ego aūt totis uirib; meis
pparaui impensas domꝰ dei mei. Aur
ad uasa aurea. 7 argentū in argentea. es
in erea. ferrū i ferrea. ligna ad lig
nea. lapides onichinos 7 q̄si stibinos. 7 di
uersoꝝ coloꝝ. 7 omē p̄ciosum lapidem
7 marmoꝝ parium abundātissime.
Et sup hec que obtuli in domū dei
mei de peculio meo aurū 7 argentū
do in templū dei mei. exceptis his que
paraui in edem scām. tria millia talēta au
ri de auro ophir. 7 septē milia talentorū
argenti pbatissimi ad deaurādos parietes
templi. 7 ubicūq; opus est aurum de
auro. 7 ubicūq; opus ē argentū de argēto.
opa fiant. p manus artificū. 7 siquis spō
te offert impleat manū suā hodie. et
offerat qd̄ uoluerit dn̄o. Itaq; sponte
polliciti sunt pncipes familiaꝝ 7 pcēs
tribuū isrl̄. tribuni quoq; 7 centurio
nes 7 pncipes possessionum regis. dede
runtq; in opa domꝰ dn̄i auri talenta qn
q; millia. 7 solidos decem millia. argēti
talenta decem millia. 7 eris talēta decē 7
octo millia. ferri quoq; centū millia ta
lentoꝝ. Et apud quēcūq; inuenti sūt lapides
dederūt in thesaurū domꝰ dn̄i. p manū
iehihel gersonitis. Letatusq; ē ppls cū uota
sponte pmitterent. q2 toto corde offer
rebant ea dn̄o. Sꝫ et dauid rex letatus
est gaudio magno. 7 bndixit dn̄o corā uni
uersa multitudine. 7 ait. Bndictus es dn̄e
deꝰ isrl̄ patris nr̄i ab etno in etnū. Tua
ē dn̄e magnificentia 7 potestas 7 glā.
atq; uictoria. 7 tibi laus. Cuncta enī q̄
in celo sūt 7 in terra; tua sūt. Tuū dn̄e re
gnū. 7 tu es sup omīs pncipes. tue diuiti
e. tua ē glā. tu dn̄aris omiū. In manu
tua uirtus 7 potentia. in manū tua ma
gnitudo 7 imperiū omiū. Nūc g dn̄e deꝰ
nr̄ ꝯfitemur tibi. 7 laudamus nomē tuū
inclitū. Quis ego 7 quis ppls meꝰ ut pos
sim hec tibi uniuersa pmittere. Tua sūt
omīa. 7 que de manu tua accepimꝰ dedim
tibi. Peregrini enī sumꝰ corā te 7 aduene sicut
omnes patres nr̄i. Dies nr̄i q̄si umbra sup t
rā. 7 nulla ē mora. Dn̄e deꝰ nr̄ omīs hec
copia q̄ parauimꝰ ut edificaretur domꝰ
nōi sancto tuo. de manu tua ē. 7 tua sūt
omia. Scio dn̄e deus mi qd̄ pbes corda 7
simplicitatē diligas. Vn̄ 7 ego in simpli
citate cordis mei letus obtuli uniuersa hec.
7 ppl̄m tuū qui hic repertus est cū inge
ingenti gaudio tibi offerre dona. Do
mine deus abraham 7 ysaach 7 isrl̄ pa
trū nr̄oꝝ custodi in etnum hanc uolun
tatē cordis eoꝝ. 7 semp in uenerationē tui
mens ista pmaneat. Salomoni quoq; fili
o meo da cor pfectū ut custodiat man

334

data tua testimonia tua et cerimonias
tuas et faciat universa et edificet edem cuius
impensas paravi. Precepit autem David universe
ecclesie. Benedicite domino deo vestro. Et benedi
xit omnis ecclesia domino deo patrum suorum. Et incli
naverunt se et adoraverunt deum et deinde regem.
Immolaveruntque victimas domino et obtule
runt holocausta die sequenti. tauros mille et
arietes mille. agnos mille cum libaminibus
suis. et universo ritu abundantissime in omnem
israhel. et comederunt et biberunt coram domino in
die illo. cum gaudio leticia. Et unxerunt
secundo salomonem filium david. Unxerunt autem
domino in principem. et sadoch in pontificem.
Seditque salomon super solium domini in regem
pro david patre suo. et cunctis placuit. et
paruit illi omnis israhel. Sed et universi princi
pes et potentes et cuncti filii regis david
dederunt manum. et subiecti fuerunt regi
salomoni. Magnificavit ergo dominus salomonem
super omnem israhel. et dedit illi gloriam regni. qualem
nullus habuit ante eum rex israhel. Igitur david filius
ysai regnavit super universum israhel. Et dies
quibus regnavit super israhel fuerunt .xl. anni.
In hebron regnavit .vii. annis. et in ierusalem
triginta tribus. et mortuus est in senectute
bona plenus dierum et divitiis et gloria. Reg
navitque salomon filius eius pro eo. Gesta autem
david priora et novissima scripta sunt in
libro samuhelis videntis. et in libro nathan
prophete. atque in volumine gad videntis. uni
versique regni eius et fortitudinis. et tempo
rum que transierunt sub eo. sive in israhel sive in
cunctis regnis terrarum. Explicit liber .i. paralipomenon. Incipit prologus in librum secundum paralipomenon.

Eusebius. ieronimus. domnioni
et rogatiano suis in christo
salutem. Quomodo grecorum historias
magis intelligunt qui athenas viderint
et tertium virgilii librum qui a troade per leucaten
et acroceraunia ad siciliam. et inde ad
ostia tyberis navigantur. ita sanctam scrip
turam lucidius intuebitur qui iudeam conte
platus est et antiquarum urbium memorias locorum
que vel eadem vocabula vel mutata cogno
verit. Unde et nobis cure fuit cum eruditis
simis hebreorum hunc laborem subire ut
circuiremus provinciam quam universe christi ecclesie
sonant. Fateor enim mi domnion et rogatia
ne karissimi numquam me in divinis volumi
nibus propriis viribus credidisse nec habuisse
magistram opinionem meam. sed ea etiam de
quibus scire me arbitrabar interrogare
solitum. quanto magis super his de quibus
anceps eram. Denique cum a me nuper litteris
flagitassetis. ut vobis paralipomenon lati
no sermone transferrem. de tyberiade legis quon
dam auctorem qui apud hebreos admiratio
ni habebatur assumpsi. et contuli cum eo a vertice
ut aiunt usque ad extremum unguem. et sic confir
matus ausus sum facere quod iubebatis. Li
bere enim vobis loquor ita ut in grecis et la
tinis codicibus hic nominum liber vitiosus
est ut non tam hebrea quam barbara quedam
et sarmatica nomina coniecta arbitrandum
sit. Nec hoc .lxx. interpretibus qui spiritu sancto
pleni ea que vera fuerant transtulerunt
sed scriptorum culpe ascribendum. dum de
mendatis inemendata scriptitant. et sepe tria
nomina subtractis e medio sillabis in unum
vocabulum cogunt. vel e regione unum
nomen propter latitudinem suam in duo vel tria
vocabula dividunt. Sed et ipse appellationes
non homines ut plerique estimant. sed urbes
et regiones et saltus et provincias sonant.
oblique sub interpretatione et figura earum quedam
narrantur historie. de quibus in regnorum libro
dicitur: nonne ecce hec scripta sunt in libro
verborum dierum regum iuda. Que utique in nostris
codicibus non habentur. Hoc primum sciendum quod
apud hebreos paralipomenon liber unus sit
et apud illos vocetur dabreiamin id est verba
dierum. qui propter magnitudinem apud nos divi
sus est. quod nemini ne in bruto ciceronis
dialogo faciunt. ut in tres partes eum subdivi
dant. cum unus a suo auctore sit editus.
Illud autem attendendum est quod frequenter nomina
vocabula hominum sed rerum ut dici signi
ficantius sonet. Ad extremum quod omnis eru
ditio scripturarum in hoc libro continetur
et hystorie vel que pretermisse sunt in suis
locis vel perstricte leviter hic per quedam
verborum compendia explicantur. Omnium in
terpretum adiutus auxilio misi librum bene
vobis placiturum. nam invidis displicitu
rum esse non ambigo. Optima enim queque vel
plenius malunt contempnere videre plac
quam discere. Si quis in hac interpretatione vo
luerit quid reprehendere interroget hebre

sia et sciam revolant. videat ordinē tex
tus et sermonis tue mē laboris si potuerit de
prehendat. Ubicumque ergo asteriscos .i. stellas
in hoc volumine radiare videritis ibi sci
atis de hebreo additum. quod in latinis codicibus non
habetur. Ubi vero obelus transversa .s. virgula pre
posita est illic significatur quod .lxx. interpretes
addiderunt. vel ob decoris gratiam vel ob spiritus sancti
auctoritatem. quod in hebreis voluminibus
non legitur. Ex[plicit] p[ro]l[ogus]. Incipit lib. ii. paralipom.

Confortatus est ergo salo
mon filius david in re
gno suo. et dominus deus suus
erat cum eo. et magnifi
cavit eum in excelsum. Pre
cepitque salomon universo
israheli tribunis et cen
turionibus et ducibus et
iudicibus omnibus omnis israhel et principibus
familiarum et abiit cum universa multitudi
ne in excelsum gabaon ubi erat tabernacu
lum federis dei. quod fecit moyses famulus domini
in solitudine. Archam autem dei adduxerat david
de cariathiarim. in locum quem paraverat ei et
ubi fixerat illi tabernaculum. hoc est in ierusalem.
Altare quoque eneum quod fabricatus fuerat
beseleel filius uri. filii ur. ubi erat coram
tabernaculo domini. quod et requisivit salomon et omnis
ecclesia. Ascenditque salomon ad altare eneum co
ram tabernaculo federis domini et obtulit in eo
mille hostias. Ecce autem in ipsa nocte appa
ruit ei deus dicens. Postula quod vis ut dem
tibi. Dixitque salomon deo. Tu fecisti cum david
patre meo misericordiam magnam. et constituisti
me regem pro eo. Nunc igitur domine deus. im
pleatur sermo tuus quem pollicitus es david
patri meo. Tu enim fecisti me regem super po
pulum tuum multum. qui tam innumerabilis est quam
pulvis terre. Da mihi sapientiam et intelligentiam
ut ingrediar et egrediar coram populo tuo.
Quis enim potest hunc populum tuum digne qui tam
grandis est iudicare? Dixit autem deus ad salomonem.
Quia hoc magis placuit cordi tuo. et non po
stulasti divitias et substantiam et gloriam. neque
animas eorum qui te oderant. sed nec dies vite
plurimos. petisti autem sapientiam et scientiam ut iu
dicare possis populum meum. super quem constitui
te regem. sapientia et scientia data sunt tibi. Divitias
autem et substantiam et gloriam dabo tibi. ita ut nul
lus in regibus nec ante te nec post te. fuerit

similis tui. Venit ergo salomon ab excelso gaba
on. in ierusalem coram tabernaculo federis.
et regnavit super israhel. Congregavitque sibi currus et
equites. et facti sunt ei mille quadringenti currus.
et xii. milia equitum. et fecit eos esse in urbi
bus quadrigarum. et cum rege in ierusalem. Prebuit
que rex argentum et aurum in ierusalem. quasi lapi
des. et cedros quasi sicomoros que nascuntur in
campestribus multitudine magna. Addu
cebantur autem ei equi de egypto et de coa.
a negociatoribus regis. qui ibant et eme
bant pretio quadrigam equorum sexcentis argen
teis. et equum centum l. Similiter de universis re
gnis cetheorum et a regibus syrie emptio celebra
batur.

II Decrevit autem rex salomon edificare domum
nomini domini et palacium sibi met. Et numeravit
lxx. milia virorum portantium humeris.
et lxxx. milia qui cederent lapides in mon
tibus. Prepositosque eorum tria milia sexcen
tos. Misit quoque ad hyram regem tyri di
cens. Sicut egisti cum david patre meo. et misi
sti ei ligna cedrina ut edificaret sibi do
mum in qua habitavit. sic fac mecum. ut edifi
cem domum nomini domini dei mei. et consecrem eam
sibi ad adolendum incensum coram illo. et fu
migandum aromata et ad propositionem panum
sempiternam. et holocaustomata mane et
vespere. sabbatis quoque et neomeniis et so
lempnitatibus domini dei nostri in sempiternum que mandata
ta sunt israheli. Domus enim quam edificare cu
pio magna est. Magnus est enim dominus deus noster.
super omnes deos. Quis ergo poterit prevalere
ut edificet ei dignam domum? Si celum et celi
celorum capere eum non queunt. quantus ego sum ut
possim ei hedificare domum? Sed ad hoc tantum
ut adoleatur incensum coram illo. Mitte ergo
mihi virum eruditum qui noverit operari in auro
et argento. ere. et ferro. purpura. cocco
et iacincto. et qui sciat sculpere celaturas. cum his
artificibus quos mecum habeo in iudea et ie
rusalem. quos preparavit david pater meus. Sed et li
gna cedrina mitte mihi et thima et pinea de
libano. Scio enim quod servi tui noverint cedere
ligna de libano. Et erunt servi mei cum servis
tuis ut parentur mihi ligna plurima. Domus
enim quam cupio edificare. magna est nimis et
inclita. Preterea operariis qui cesuri sunt ligna
servis tuis dabo cibaria tritici choros vi

ginti millia. et ordei choros totidem. olei
quoque sata viginti millia. Dixit autem hyram
rex tyri per litteras quas miserat salomoni, quia
dilexit dominus populum suum. idcirco te regnare
te fecit super eum. et addidit dicens. Benedictus
dominus deus israel qui fecit celum et terram qui dedit
david regi filium sapientem et eruditum.
et sensatum atque prudentem. ut edificaret
domum domino et palatium sibi. Misi ergo tibi virum
prudentem et scientissimum hyram patrem
meum filium mulieris de filiabus dan. cuius pater
tyrius fuit. qui novit operari in auro et ar
gento ere et ferro. et marmore et lignis.
In purpura quoque et iacincto et bysso et cocco.
II et qui sciat celare omnem sculpturam. et ad in
veniendum prudenter quodcumque in opere necessari
um est. cum artificibus tuis et artificibus domini
mei david patris tui. Triticum ergo et ordeum et oleum
et vinum. que pollicitus es domine mi mit
te servis tuis. Nos autem cedemus ligna de libano.
quotquot necessaria habueris. et applicabimus ea
ratibus per mare in ioppen. Tuum autem erit transfer
re ea in ierusalem. Numeravit igitur salomon omnes viros
proselytos qui erant in terra israel. post dinumerationem quam
dinumeravit david pater eius. Et inventi sunt centum quinquaginta
et tria millia et sexcenti. Fecitque ex eis lxx. millia
qui humeris onera portarent. et octoginta mi
lia qui lapides in montibus ciderent. Tri
a millia autem et sexcentos prepositos operum populi.
III Et cepit salomon edificare domum domini
in ierusalem in monte moria qui demonstratus
fuerat david patri eius. in loco quem paraverat
david in area ornan iebusei. Et cepit edificare
mense secundo. anno quarto regni sui. Et hec sunt
fundamenta que iecit salomon ut edificaret do
mum dei. Longitudinis cubitos in mensura prima
lx. Latitudinis cubitos viginti. Porticum
vero ante frontem que extendebatur in longum iuxta
mensuram latitudinis domus cubitorum vigin
ti. Porro altitudo centum viginti cubitorum erat.
Et deauravit eam intrinsecus auro mundis
simo. Domum quoque maiorem texit tabu
lis abiegnis. et laminas auri obrizi affi
xit. Sculpsitque in ea palmas et quasi catenu
las se invicem complectentes. Stravit quoque
pavimentum templi preciosissimo marmore
decore multo. Porro aurum erat probatissi
mum. de cuius laminis texit domum. et trabes
eius et postes eius et parietes et hostia. Et
celavit cherubin in parietibus. Fecit quoque
domum sancti sanctorum. longitudine iuxta latitudi
nem domus. cubitorum xx. et latitudinem simi
liter xx. cubitorum. et laminis aureis texit eam. quasi
talentis sexcentis. Sed et clavos fecit aureos.
ita ut singuli clavi siclos quinquagenos ap
penderent. Cenacula quoque texit auro. Fe
cit etiam in domo sancti sanctorum cherubin duos opere
statuario. et texit eos auro. Ale cherubin
xx. cubitis extendebantur. ita ut una ala ha
beret cubitos quinque et tangeret parietem do
mus. et ala altera quinque cubitos habens alam
tangeret alterius cherub. Similiter cherub
alterius ala v. habebat cubitos. et tangebat
parietem. et ala eius altera v. cubitorum
alam cherub alterius contingebat. Igitur ale che
rubin utriusque expanse erant. et extende
bantur per cubitos xx. Ipsi autem stabant erectis pe
dibus et facies eorum verse erant ad exteriorem
domum. Fecit quoque velum ex iacincto purpura
cocco et bysso. et intexuit ei cherubin. Ante
fores etiam templi duas columpnas que xxxv.
cubitos habebant altitudinis. Porro capi
ta earum v. cubitorum. Necnon et quasi catenulas
in oraculo. et superposuit eas capitibus columpnarum.
Malogranata etiam centum que catenulis interposu
it. Ipsas quoque columpnas posuit in vestibu
lo templi. unam a dextris et alteram a si
nistris. Eam que a dextris erat. vocavit iachin
et que ad levam vocavit booz.
IIII Fecit quoque altare eneum viginti cubitorum
longitudinis. et xx. cubitorum latitudinis et decem
cubitorum altitudinis. Mare etiam fusile
x. cubitis a labio usque ad labium rotun
dum per circuitum. v. cubitos habebat altitudinis
et funiculus xxx. cubitorum ambiebat gyrum eius.
Similitudo quoque boum erat subter il
lud. et decem cubitis quedam extrinsecus
celatura. quasi duobus versibus alvum maris
ambiebant. Boves autem erant fusiles. et
mare super xii. boves impositum erat. quorum
tres respiciebant ad aquilonem. et alii tres
ad occidentem. Porro alii tres meridiem. et
qui reliqui erant orientem. mare super eos
positum. Posteriora autem boum erant intrinsecus
sub mari. Porro vastitas eius habebat men
suram palmi. et labium illius erat quasi labium ca
licis vel repandi lilii. capiebatque tria mi
lia metretas. Fecit quoque conchas

et posuit

posuit quinque a dextris et quinque a sinistris.
ut lavarent in eis omnia que in holocau
stum oblaturi erant. Porro in mari sacerdo
tes lavabantur. Fecit autem et candelabra aure
a decem, secundum speciem qua iusserat fieri, et posu
it ea in templo. quinque a dextris et quinque a sinistris.
Sed et mensas decem: posuitque eas in templo:
quinque a dextris et quinque a sinistris. Fialas quoque
aureas centum. Fecit et atrium sacerdotum. et basili
cam grandem. et hostia in basilica. que texit ere. por
ro mare posuit in latere dextro. contra orientem
ad meridiem. Fecit autem yram lebetes quoque et
creagras. et fialas. et complevit omne opus regis
in domo domini. Id est columpnas duas. et epy
stilia. et capita. et quasi quedam retiacula que
capita tegerent super epystilia. Malogranata
quoque .xl. et retiacula duo. ita ut bini or
dines malogranatorum singulis retiaculis iun
gerentur. que protegerent epystilia. et ca
pita columpnarum. Bases etiam fecit et conchas. quas
superposuit basibus. Mare unum. bovesque .xii.
sub mari. et lebetes. et creagras. et fialas. Omnia
vasa fecit salomoni hyram pater eius in domo domini.
ex ere mundissimo. In regione iordanis fu
dit ea rex in argillosa terra. inter sechoth et sare
datha. Erat autem multitudo vasorum innume
rabilis. ita ut ignoraretur pondus eris. Fecitque
salomon omnia vasa domus dei. et altare aureum
et mensas. et super eas panes propositionis. Cande
labra quoque cum lucernis suis. ut lucerent an
te oraculum iuxta ritum ex auro purissimo. et
florentia quedam. et lucernas et forcipes aureos.
omnia de auro mundissimo. facta sunt. Thymi
amateria quoque et thuribula et fialas et morta
riola ex auro purissimo. Et hostia celavit
templi interioris. id est in sancta sanctorum. et hostia tem
pli forinsecus aurea. Sicque completum est
omne opus quod fecit salomon in domo domini.
Intulit igitur salomon omnia que voverat david pa
ter suus. Argentum et aurum et universa vasa
posuit in thesauris domus domini.

V Post que congregavit omnes maiores natu is
rael. et cunctos principes tribuum et capita
familiarum de filiis israel in ierusalem. ut addu
cerent archam federis domini de civitate david.
que est syon. Venerunt igitur ad regem omnes viri
israel in die sollempni mensis septimi. Cumque ve
nissent cuncti seniores israel. portaverunt
levite archam. et intulerunt eam. et omnem
paraturam tabernaculi. Porro vasa sanctuarii
que erant in tabernaculo portaverunt sacerdo
tes cum levitis. Rex autem salomon et universus
cetus israel. et omnes qui fuerant congregati ante
archam immolabant arietes et boves absque
ullo numero. Tanta enim erat multitudo vic
timarum. Et intulerunt sacerdotes archam federis
domini in locum suum. id est ad oraculum templi in
sancta sanctorum subter alas cherubin. ita ut cheru
bin expanderent alas suas super locum in quo
posita erat archa. et ipsam archam tegerent
cum vectibus suis. Vectium autem quibus porta
batur archa quia paululum longiores erant.
capita apparebant ante oraculum. Si vero quis
paululum fuisset extrinsecus. eos videre non
poterat. Fuit itaque archa ibi usque in presentem
diem. Nichilque erat aliud in archa nisi du
e tabule quas posuerat moyses in oreb.
quando legem dedit dominus filiis israel egredienti
bus ex egypto. Egressis autem sacerdotibus de
sanctuario. omnes enim sacerdotes qui ibi potuerant
inveniri sanctificati sunt. nec adhuc illo tempore
vices et ministeriorum ordo inter eos divisus erat.
tam levite quam cantores. id est et qui sub asaph erant
et qui sub idithum. et qui sub heman filii
et fratres eorum vestiti bissinis. cimbalis et psalte
riis et cytharis concrepabant. stantes ad orien
talem plagam altaris. et cum eis sacerdotes
centum viginti canentes tubis. Igitur cunctis pariter
et tubis et voce et cantoribus et cimbalis et organis
musicorum concinentibus. et vocem in sublime tol
lentibus. longe sonitus audiebatur. ita ut cum
dominum laudare cepissent et dicere. confitemini
domino quoniam bonus quoniam in eternum misericordia eius. impleretur
domus dei nube. nec possent sacerdotes stare
et ministrare propter caliginem. Compleverat
enim gloria domini domum domini.

Tunc salomon ait. Dominus pollicitus est ut habita VI
ret in caligine. Ego autem edificavi domum
nomini eius ut habitaret ibi in perpetuum. Et conver
tit rex faciem suam et benedixit universe mul
titudini israel. Nam omnis turba stabat in
tenta et ait. Benedictus dominus deus israel. quia quod lo
cutus est david patri meo opere complevit
dicens. A die qua eduxi populum meum de
terra egypti non elegi civitatem de cunctis
tribubus israel ut edificaretur in ea domus
nomini meo. neque elegi quemquam alium virum ut
esset dux super populum meum israel. sed elegi ierusalem

ut sit ibi nomen meum. et elegi david ut con-
stituerem eum super populum meum israel. Cumque
fuisset voluntatis david patris mei ut
edificaret domum nomini domini dei israel. dixit dominus
ad eum. Quia hec fuit voluntas tua ut edi-
ficares domum nomini meo bene quidem fecisti quod habere
huiusmodi voluntatem sed non tu edificabis domum.
verum filius tuus qui egredietur de lumbis
tuis ipse edificabit domum nomini meo. Com-
plevit ergo dominus sermonem suum quem locutus
fuerat. et ego surrexi pro david patre meo et se-
di super thronum israel sicut locutus est dominus et
edificavi domum nomini domini dei israel. et posui in
ea archam in qua est pactum domini quod pepigit
cum filiis israel. Stetit ergo coram altari domini. ex
adverso universe multitudinis israel. et exten-
dit manus suas. Siquidem fecerat salomon base
eneam. et posuerat eam in medio basilice.
habentem quinque cubitos longitudinis. et quinque la-
titudinis. et tres cubitos altitudinis. Stetit-
que super eam. et deinceps flexis genibus contra uni-
versam multitudinem israel et palmis in celum
levatis ait. Domine deus israel non est similis tui
in celo et in terra. qui custodis pactum et misericordiam
servis tuis qui ambulant coram te in toto
corde suo. qui prestitisti servo tuo david patri
meo quecumque locutus fueras ei. et que ore
promiseras opere complesti sicut et presens tempus
probat. Nunc ergo domine deus israel imple servo
tuo patri meo david quecumque locutus es
dicens. Non deficiet vir ex te coram me. qui se-
deat super thronum israel. ita tamen si custodierint
filii tui vias meas. et ambulaverint in lege
mea sicut et tu ambulasti coram me. Et nunc domine
deus israel firmetur sermo tuus quem locutus es
servo tuo david. Ergone credibile est ut ha-
bitet deus cum hominibus super terram. Si celum et celi
celorum non te capiunt. quanto magis domus
ista quam edificavi. Sed ad hoc tantum facta est ut
respicias ad orationem servi tui et obsecrationem
eius domine deus meus. et audias preces quas fundit
famulus tuus coram te. ut aperias oculos tu-
os super domum istam diebus ac noctibus. super lo-
cum in quo pollicitus es ut invocaretur nomen
tuum. et exaudires orationem quam servus tuus orat
in eo. Exaudi preces famuli tui et populi tui
israel. quicumque oraverit in loco isto. exaudi
de habitaculo tuo. id est de celis. et propitiare. Si
peccaverit quispiam in proximum suum. et iurare

contra eum paratus venerit. seque maledicto con-
strinxerit coram altari in domo ista. tu
exaudies de celo. et facies iudicium servo-
rum tuorum. ita ut reddas iniquo viam suam in ca-
put proprium. et ulciscaris iustum retribuens
ei secundum iustitiam suam. Si superatus fuerit po-
pulus tuus israel ab inimicis. peccabunt enim tibi
et conversi egerint penitentiam. et obsecraverint no-
men tuum. et fuerint deprecati in loco isto
tu exaudies de celo. et propitiare peccato
populi tui israel. et reduc eos in terram quam de-
disti eis. et patribus eorum. Si clauso celo plu-
via non defluxerit propter peccata populi et
deprecati te fuerint in loco isto. et confessi
nomini tuo. et conversi a peccatis suis. ex-
audies de celo domine. et dimitte peccata ser-
vis. et populo tuo israel. et doce eos viam bonam
per quam ingrediantur. et da pluviam terre quam
dedisti populo tuo ad possidendum. Fames
si orta fuerit in terra. et pestilentia. et auru-
go. et erugo. et locusta et bruchus. et hostes
vastatis regionibus portas obsederint
civitatis. omnisque plaga et infirmitas pres-
serit. si quis de populo tuo israel deprecatus fuerit
cognoscens plagam et infirmitatem suam
et expanderit manus suas in domo hac
tu exaudies de celo de sublimi scilicet habita-
culo tuo. et propitiare et redde unicuique secundum
vias suas quas nosti eum habere in corde suo.
Tu enim nosti corda filiorum hominum ut
timeant te et ambulent in viis tuis cun-
ctis diebus quibus vivunt super faciem terre
quam dedisti patribus nostris. Externum quoque
qui non est de populo tuo israel. si venerit de terra
longinqua propter nomen tuum magnum. et propter manum tu-
am robustam. et brachium tuum extentum
et adoraverit in loco isto. tu exaudies de
celo fortissimo habitaculo tuo. et facies
cuncta pro quibus invocaverit te ille pere-
grinus. ut sciant omnes populi terre nomen tuum et ti-
meant te sicut populus tuus israel. et cognoscant
quia nomen tuum invocatum est super domum hanc
quam edificavi. Si egressus fuerit populus tu-
us ad bellum contra adversarios suos per viam
quam miseris eos. adorabunt te contra viam in
qua civitas hec est quam elegisti. et domum
quam edificavi nomini tuo. ut exaudias de
celo preces eorum et obsecrationem et ulciscaris.
Si autem peccaverint tibi neque enim

homo qui non peccet. et iratus fueris eis. et tra-
deris eos hostibus. et captivos eos duxerint in
terram longinquam vel certe que iuxta est. et conversi cor-
de suo in terra ad quam captivi ducti fuerint
egerint penitentiam. et deprecati te fuerint in terra
captivitatis sue dicentes. peccavimus. ini-
que fecimus. iniuste egimus. et reversi fuerint ad
te in toto corde suo et in tota anima sua in terra
captivitatis sue. ad quam adducti sunt. ado-
raverint te contra viam terre sue quam dedisti patribus
eorum. et urbis quam elegisti. et domus quam edifi-
cavi nomini tuo. ut exaudias de celo hoc est de
firmo habitaculo tuo preces eorum. et facias iu-
dicium. et dimittas populo tuo quamvis peccatori.
Tu es enim deus meus. Aperiantur quaeso oculi tui. et
aures tue intente sint ad orationem. que fit
in loco isto. Nunc igitur consurge domine deus in re-
quiem tuam: tu et archa fortitudinis tue. sa-
cerdotes tui domine deus induant salutem. et
sancti tui letentur in bonis. Domine deus ne averte-
ris faciem christi tui. memento misericordiarum david
servi tui.
VII Cumque complesset salomon fundens preces. ignis de-
scendit de celo. et devoravit holocausta
et victimas. et maiestas domini implevit domum.
Nec poterant sacerdotes ingredi templum domini.
eo quod implesset maiestas domini templum domini. Sed
et omnes filii israhel videbant descendentem ignem
et gloriam domini super domum. et corruentes proni in
terram super pavimentum stratum lapide adoraverunt
et laudaverunt dominum quoniam bonus quoniam in eternum
misericordia eius. Rex autem et omnis populus immola-
bant victimas coram domino. Mactavit igitur
salomon rex hostias. boum viginti duo milia.
arietum centum. xx. milia. et dedicavit domum
dei rex et universus populus. Sacerdotes autem domini
stabant in officiis suis. et levite in organis
carminum domini que fecit david rex ad laudandum dominum
quoniam in seculum misericordia eius. hymnos david ca-
nentes per manus suas. Porro sacerdotes ca-
nebant tubis ante eos. cunctusque israhel stabat.
Sanctificavit quoque salomon medium atrii ante
templum domini. Obtulerat enim ibi holocausta
et victimas. et adipes pacificorum: quia altare
eneum quod fecerat non poterat sustinere holo-
causta. et sacrificia. et adipes pacificorum. Fecit ergo
salomon sollemnitatem in tempore illo. vii. diebus.
et omnis israhel cum eo. ecclesia magna valde ab in-
troitu emath usque ad torrentem egypti.
Fecitque die octavo collectam. eo quod dedicassent
altare. vii. diebus. et sollemnitatem celebrassent
diebus septem. Igitur die vicesimo tertio mensis
septimi: dimisit populos ad tabernacula sua.
letantes atque gaudentes super bono quod fecerat
dominus david. et salomoni. et israhel populo suo. Complevitque
salomon domum domini. et domum regis. et omnia
que disposuerat in corde suo. ut faceret in
domum domini et in domo sua. et prosperatus est.
Apparuit autem ei dominus nocte. et ait. Audivi
orationem tuam. et elegi locum istum mihi in domum
sacrificii. Si clausero celum. et pluvia non flu-
xerit. et mandavero et precepero locuste ut devo-
ret terram. et misero pestilentiam in populum me-
um. conversus autem populus meus super quos invocatum est
nomen meum deprecatus me fuerit. et exquisi-
erit faciem meam. et egerit penitentiam a viis
suis pessimis: et ego exaudiam de celo. et pro-
pitius ero peccatis eorum. et sanabo terram eo-
rum. Oculi quoque mei erunt aperti. et aures mee
erecte ad orationem eius qui in loco isto oraverit.
Elegi enim et sanctificavi locum istum. ut sit nomen
meum ibi in sempiternum. et permaneant oculi
mei et cor meum ibi cunctis diebus. Tu quoque si
ambulaveris coram me sicut ambulavit david pater
tuus. et feceris iuxta omnia que precepi tibi. et iusti-
tias meas iudiciaque servaveris. suscitabo thro-
num regni tui. sicut pollicitus sum david patri
tuo dicens. Non auferetur de stirpe tua vir
qui sit princeps in israhel. Si autem aversi fue-
ritis. et dereliqueritis iustitias meas et pre-
cepta mea que proposui vobis. et abeuntes servi-
eritis diis alienis. et adoraveritis eos. evellam
vos de terra mea quam dedi vobis. et domum hanc
quam edificavi nomini meo proiciam a facie mea.
et tradam eam in parabolam et in exemplum cunctis
populis. et domus ista erit in proverbium universis
transeuntibus: et dicent stupentes. Quare
fecit dominus sic terre huic. et domui huic? Re-
spondebuntque. Quia dereliquerunt dominum deum
patrum suorum. qui eduxit eos de terra egypti. et
apprehenderunt deos alienos: et adoraverunt
eos et coluerunt. idcirco venerunt super eos uni-
versa hec mala.
Expletis autem .xx. annis postquam edificavit VIII
salomon domum domini. et domum suam. civitates
quas dederat hyram salomoni edificavit. et habi-
tare ibi fecit filios israhel. Abiit quoque in emath
suba. et obtinuit eam. et edificavit palmiram in

deserto. et alias civitates munitissimas edi-
ficavit in emath. Extruxitque bethoron
inferiorem et bethoron superiorem. civita-
tes muratas habentes portas et vectes et seras.
Baalath etiam et omnes urbes firmissimas que
fuerunt salomonis. cunctasque urbes quadrigarum
et urbes equitum; Omnia quecumque voluit sa-
lomon atque disposuit. edificavit in ie-
rusalem. et in libano. et in universa terra potestatis
sue. Omnem populum qui derelictus fuerat
de ethei. et ammorrei. et evei. et ferezei
et iebusei. qui non erant de stirpe israel. de
filiis eorum et de posteris quos non interfecerant
filii israel. subiugavit salomon in tributa-
rios usque in diem hunc. Porro de filiis i-
srahel non posuit ut servirent operibus regis.
Ipsi enim erant viri bellatores et duces pri-
mi et principes quadrigarum. regni eius. Omnes
autem principes exercitus regis salomonis fuerunt
ducenti quinquaginta. qui erudiebant
populum. Filiam vero pharaonis transtulit de
civitate david. in domum quam edificaverat ei.
Dixit enim. Non habitabit uxor mea in domo
david regis israel. eo quod sanctificata sit. quia in-
gressa est in ea archa domini. Tunc obtulit salo-
mon holocausta domino. super altare domini quod
extruxerat ante porticum. ut per singulos dies
offerretur in eo iuxta preceptum moysi. in
sabbatis et in kalendis. et in festis diebus ter per an-
num. id est in sollempnitate azimorum. et in sollen-
nitate ebdomadarum. et in sollennitate taberna-
culorum. Constituit iuxta dispositionem
david patris sui officia sacerdotum in mini-
steriis suis. et levitas in ordine suo. ut lau-
darent et ministrarent coram sacerdotibus iux-
ta ritum uniuscuiusque diei. Et ianitores in di-
visionibus suis per portam et portam. Sic enim
preceperat david homo dei, nec pretergressi
sunt de universis mandatis regis. tam sa-
cerdotes quam levite. ex omnibus que pre-
ceperat. Et in custodiis thesaurorum omnes
impensas preparatas habuit salomon ex eo di-
e quo fundavit domum domini usque in diem
quo perfecit eam. Tunc abiit salomon in asyon-
gaber et in ahilath ad oram maris rubri que
est in terra edom. Misit autem ei hyram per manum
servorum suorum naves et nautas gnaros ma-
ris. et abierunt cum servis salomonis in ophir.
Tuleruntque inde quadringenta quinquaginta ta-
lenta auri. et attulerunt ad regem salomonem.

Regina quoque saba cum audisset famam salo-
monis venit ut temptaret eum in enigmati-
bus in ierusalem. cum magnis opibus et camelis
qui portabant aromata. et auri plurimum gemmas-
que pretiosas. Cumque venisset ad salomonem. locu-
ta est ei quecumque erant in corde suo. Et expo-
suit ei salomon omnia que proposuerat ne-
que quicquam fuit quod ei non perspicuum fecerit. Que
postquam vidit sapientiam scilicet salomonis. et do-
mum quam edificaverat. nec non et cibaria men-
se eius. et habitacula servorum. et officia mini-
strorum eius. et vestimenta eorum. pincernas quoque
et vestes eorum. et victimas quas immola-
bat in domo domini. non erat prestupore ultra
in ea spiritus. Dixitque ad regem. Verus est sermo
quem audieram in terra mea. de virtutibus tuis
et sapientia tua. Non credebam narrantibus donec
ipsa venissem et vidissent oculi mei et pro-
bassem vix medietatem sapientie tue
mihi fuisse narratam. Vicisti famam virtutibus tuis.
Beati viri tui. et beati servi tui hii qui assistunt
coram te in omni tempore. et audiunt sapientiam tuam.
Sit dominus deus tuus benedictus. qui voluit
ordinare te super thronum suum. regem domini dei
tui. Quia enim diligit deus israel. et vult ser-
vare eum in eternum. ideo posuit te super eum
regem. ut facias iudicia atque iustitiam.
Dedit autem regi centum viginti talenta auri
et aromata multa nimis. et gemmas pre-
tiosissimas. Non fuerunt aromata talia sicut
ea que dedit regina saba regi salomoni.
Sed et servi hyram cum servis salomonis attulerunt au-
rum de ophyr. et ligna thyina et gemmas pre-
tiosissimas. De quibus fecit rex de lignis scilicet thyinis
gradus in domo domini et in domo regia. citharas
quoque et psalteria cantoribus. Numquam visa sunt
in terra iuda ligna talia. Rex autem salomon dedit
regine saba cuncta que voluit et que postu-
lavit, multo plura quam attulerat ad eum.
Que reversa abiit in terram suam cum servis suis.
Erat autem pondus auri quod afferebatur salomoni
per annos singulos sescenta. lx. sex. talenta
auri. excepta ea summa quam legati diversarum
gentium et negotiatores afferre consue-
verant. Omnesque reges arabie et satrape terrarum
qui comportabant aurum et argentum salomoni. Fe-
cit igitur rex salomon ducentas hastas aureas
de summa sescentorum aureorum qui in hastis

siclos expendebant. Trecenta quoque scuta
aurea trecentorum aureorum quibus tegebantur
scuta singula, posuitque ea rex in domo saltus Liba-
no quod erat consitum nemore. Fecit quoque rex
solium eburneum grande: et vestivit illud auro
mundissimo. Sex quoque gradus quibus ascen-
debatur ad solium: et scabellum aureum et bra-
chiola duo altrinsecus, et duo leones sta-
bant iuxta brachiola. Et alios duodecim leunculos
stantes super sex gradus ex utraque parte.
Non fuit tale solium in universis regnis, omnia
quoque vasa convivii regis erant aurea, et uni-
versa domus saltus Libani ex auro purissimo.
Argentum enim in diebus illis pro nichilo re-
putabatur. Siquidem et naves regis ibant
in Tharsis, cum servis Hyram semel in annis
tribus, et referebant inde aurum et argentum,
dentes et simias et pavos. Magnificatus est
ergo Salomon super omnes reges terre divi-
tiis et sapientia. Omnesque reges terre desiderabant
faciem videre Salomonis, ut audirent sapientiam
quam dederat dominus in corde eius, et deferebant
ei munera, vasa argentea et aurea et vestes et
arma et aromata, equos et mulos, per singulos
annos. Fuit quoque Salomon quadraginta mi-
lia equorum in stabulis, et curruum equitumque
duodecim milia. Constituitque eos in urbibus qua-
drigarum, et ubi erat rex in Ierusalem. Exercuit
potestatem super cunctos reges a fluvio
Eufrate usque ad terram Philistinorum et
usque ad terminos Egypti. Tantamque copiam
argenti prebuit in Ierusalem quasi lapidum, et ce-
drorum tantam multitudinem velud sicomo-
ros que gignuntur in campestribus. Ad-
ducebantur autem ei equi de Egypto et de cunctis
regionibus. Reliqua vero operum Salomonis priorum
et novissimorum scripta sunt in libro Nathan
prophete, et in libris Ahie Sylonitis, in visione
quoque Addo videntis, contra Ierobaam filium
Nabath. Regnavit autem Salomon in Ierusalem super
omnem Israel quadraginta annis. Dormivitque cum patribus
suis, et sepelierunt eum in civitate David. Re-
gnavitque pro eo Roboam filius eius.
X Profectus est autem Roboam in Sychem. Il-
luc enim cunctus Israel convenerat, ut constitue-
rent eum regem. Quod cum audisset Ierobaam
filius Nabath qui erat in Egypto, fugiens a fa-
cie regis Salomonis, statim reversus est. Vo-
caveruntque eum, et venit cum universo Israel, et locuti

sunt ad Roboam dicentes. Pater tuus durissimo
iugo nos oppressit. Tu leviora nunc a patre
tuo, qui nobis grave imposuit servitutem,
et paululum de onere sublevia, ut serviamus tibi.
Qui ait eis: Post tres dies revertimini ad me. Cumque
abisset populus, iniit consilium cum senibus qui
stabant coram patre eius Salomone dum adhuc
viveret dicens: Quod datis consilium ut re-
spondeam populo? Qui dixerunt ei: Si placu-
eris populo huic, et leniveris eos verbis clemen-
tibus, servient tibi omni tempore. At ille reliquit
consilium senum, et cum iuvenibus tractare cepit qui
cum eo nutriti fuerant, et erant in comitatu
illius. Dixitque ad eos: Quid vobis videtur, ut re-
spondeam populo huic qui dixit michi:
Sublevia iugum quod imposuit nobis pater tuus?
At illi dixerunt ut iuvenes et nutriti cum eo in
deliciis atque dixerunt: Sic loqueris populo qui
dixit tibi: Pater tuus aggravavit iugum
nostrum, tu sublevia. Et sic respondebis eis: Mini-
mus digitus meus grossior est dorso patris mei.
Pater meus imposuit vobis iugum grave, et e-
go magis pondus apponam. Pater meus ce-
cidit vos flagellis, ego vero cedam vos
scorpionibus. Venit ergo Ierobaam et univer-
sus populus ad Roboam die tercio, sicut prece-
perat. Responditque rex dura, derelicto consilio
senum, locutusque est eis secundum iuvenum volun-
tatem. Pater meus grave imposuit vobis iugum,
quod ego gravius faciam. Pater meus cecidit vos
flagellis, ego vero cedam vos scorpionibus.
Et non acquievit populo precibus. Erat enim voluntas
dei ut compleretur sermo eius quem locutus fue-
rat per manum Ahie Sylonitis ad Ierobaam
filium Nabath. Populus autem universus rege-
m duriora dicentem, sic locutus est ad eum: Non
est nobis pars in David, neque hereditas in
filio Ysai. Revertere in tabernacula tua Israel.
Tu autem provide domum tuam David. Et abiit
Israel in tabernacula sua. Super filios autem Israel
qui habitabant in civitatibus Iuda, regnavit
Roboam. Misitque rex Roboam Aduram qui
erat super tributa, et lapidaverunt eum filii Israel,
et mortuus est. Porro rex Roboam currum
festinavit ascendere, et fugit in Ierusalem.
Recessitque Israel a domo David usque ad di-
em hanc. Factum est autem cum audisset omnis
Israel quod reversus esset Ierobaam, miserunt et
vocaverunt eum congregato cetu, et constituerunt

eũ regem sup omnē isrł. Nec secutus
est quisquā domū dauid. pt̄ tribū iu
da solam.

XI P rofectus est aũt roboā in ierłm. & cõuo
cauit uniuersam domū iuda & beniamī.
in cētū octoginta millia electoꝝ bellatū
ut dimicaret ꝯ isrł. & cõuerteret ad se regnū
suū. Fcs q; ē sermo dñi ad semeiā hominē
dei. dicens; Loquere ad roboam filiū sa
lomonis regem iuda. & ad uniuersū isrł q̄ est
in iuda & beniamin. Hec dic̄ dñs. Non
ascendetis neq; pugnabitis ꝯ fr̃s uros. re
uertatur unusquisq; in domū suā. q2 mā
hoc gestū ē uoluntate. Qui cũ audis
sent sermonē dñi reuersi sũt. nec pgere
ꝯ ieroboam. Habitauit aũt roboā in ie
rłm. & edificauit ciuitates muratas ī
iuda. Extruxitq; bethleem. & ethā. et
thecuē. bethsur qq; & socco. & odollam.
nec nõ & geth. & maresa. & ziph. sīr & aduram.
& lachis. & azecha. saraa quoq; & ahailō.
& hebron q̄ erant in iuda & beniamī.
ciuitates munitissimas. Cũq; clausis
set eas muris. posuit in eis pncipes. ci
boꝝq; horrea. hoc ē olei & uini. sȝ et in
singulis fecit armamentaria scutoꝝ & ha
staꝝ. firmauitq; eas summa diligentia.
& regnauit sup iudam & beniamin. Sac
erdotes aũt et leuite q̄ erāt in uniūso i
srł uenerunt ad eũ de cunctis sedib; su
is. relinqntes suburbā & possessiões suā.
& transeuntes ad iudā & ierłm eo q̄d ab
iecisset eos hieroboam & posteri eius ne
sacerdotio dñi fungerentur. Qui ꝯstitu
it sibi sacerdotes excelsoꝝ & demoniꝝ ui
tuloꝝq; quos fecerat. Sȝ et d' cunctis tribu
bus isrł quicumq; dederāt cor suū ut q̄
rerent dñm dm̄ isrł. uenerũt in ierłm ad im
molandū uictimas suas dño dō prm̄
suoꝝ. & roborauerũt regnū iuda. & cõfir
mauerũt roboam filiū salomonis p tres
annos. Ambulauerũt enī in uiis dauid et
salomonis annis tm̄ trib;. Duxit aũt roboā
uxorem maalath filiā hierimoth filii
dauid. abiahil quoq; filiā heliab. filii
ysai. Que pepit ei filios ieus. & somori
ā. & zoom. Post hanc quoq; accepit maa
cham filiā absalon. Que pepit ei abiā.
ethai & ziza & salomith. Amauit aũt robo

ā maacham filiā absalon sup omnes uxo
res suas & cõcubinas. Nam uxores duxe[...]
octo diuerat. cõcubinas quoq; lx. ge[nuit]
xx. & octo filios & lx. filias. Constituit [ue]
in capite abiam filiū maacha. & duc[em]
sup omnes fr̃s suos. Ipm enī regē face[re]
cogitabat. q2 sapientior fuit & potenc[ior]
sup omnes filios eius. & in cunctis finib; iu
da & beniamin. & i uniūsis ciuitatib; [...]
da muratis. pbuitq; eis escas plurima[s]
& multas petiuit uxores.

XII C ũq; roboratũ fuisset regnū roboā. & [con]
fortatū. dereliq̄t legem dñi. & omis [isrł]
cũ eo. Anno aũt quinto regni roboā. a[scen]
dit sesach rex egypti in ierłm. q2 p[ec]
cauerũt dño. cũ mille ducentis curri[bus]
lx. millib; equitū. Nec erat nũs uulg[i]
q̄ uenerat cũ eo. ex egypto. libies. s[cilicet] & tro
godite. & ethiopes. Cepitq; ciuitat[es]
munitissimas in iuda. & uenit usq; [in]
ierłm. Semeias aũt pphā ingressus e[st]
ad roboam & principes iuda qui ꝯg[re]
gati fuerant ī ierłm fugientes sesach.
dixitq; ad eos. Hec dic̄ dominus. Vos reliq[ui]
stis me. & ego reliqui uos ī manu se
sach. Consternatiq; pncipes isrł & re[x]
dixerunt; Iustus ē dñs. Cũq; uidis[set]
dñs q̄d humiliati essent. fcs ē sermo d[ñi]
ad semeiam dicens. Quia humiliati sunt
ñ disꝑdā eos. dabo q; eis pauxillū auxi[lii]
& ñ stillabit furor meus sup ierłm p manu[m]
sesach. Uerũtn̄ seruient ei. ut sciāt distan[ciam]
seruitutis mee & seruitutis regni terraꝝ. Rec[es]
sit itaq; sesach rex egypti ab ierłm. subla[tis]
thesauris domꝰ dñi & domꝰ regis. Omniaq;
cũ tulit. & clipeos aureos quos fecerat [sa]
lomon. p quib; fecit rex eneos. & tradi[dit]
illos pncipib; scutarioꝝ qui custodi[ebant]
uestibulum pallacii. Cumq; introi[ret]
rex domū dñi ueniebant scutarii & tol
lebant eos. Iterũq; referebant ad arma
mentariū suū. Uerũtn̄ q2 humiliati su[nt]
auersa est ab eis ira dñi. nec deleti sũt p[e]
nitus. Siquidē & in iuda inuēta s̄t bo[na]
opa. Confortatus est igitur rex roboā ī ierłm
atq; regnauit. Quadraginta aũt & unī a[nnoꝝ]
erat cũ regnare cepisset. et decē & septē a[n]
nis regnauit in ierłm urbe q̄ elegit d[ñs]
ut cõfirmaret nomē suū ibi de cunctis

tribubus israel. Nomenque matris eius naama a
mmanites. Fecitque malum et non preparavit cor
suum ut quereret dominum. Opera vero roboam prima
et novissima scripta sunt in libris semeie prophe
te et addo videntis et diligenter exposita. Pugna
veruntque adversum se roboam et ieroboam cunc
tis diebus. Et dormivit roboam cum patribus suis.
sepultusque est in civitate david. et regnavit abi
as filius eius pro eo.
XIII Anno x. octavo regni ieroboam. regnavit
abia super iudam. Tribus annis regnavit in ierusalem.
Nomenque matris eius michaia filia urihel
de gabaa. Et erat bellum inter abiam et ieroboam.
Cumque inisset abia certamen. et haberet bellicosissi
mos viros et electorum quadringenta milia.
ieroboam instruxit e contra aciem octingen
ta milia virorum. qui et ipsi electi erant et ad bel
la fortissimi. Stetit igitur abia super montem
semeron qui erat in ephraim. et ait. Audi
ieroboam et omnis israel. Num ignoratis
quod dominus deus israel dedit regnum david super
israel in sempiternum. ipsi et filiis eius in pactum
salis? Et surrexit ieroboam filius nabath
servus salomonis filii david et rebellavit contra dominum
suum. Congregatique sunt ad eum viri vanissi
mi et filii belial. et prevaluerunt contra roboam filium
salomonis. Porro roboam erat rudis et cor
de pavido. nec potuit resistere eis. Nunc ergo
vos dicitis quod resistere possitis regno domini.
quod possidet per filios david. habetisque grandem mul
titudinem populi atque vitulos aureos quos fecit
vobis ieroboam in deos. et eiecistis sacerdotes
domini filios aaron. atque levitas. et fecistis vo
bis sacerdotes sicut omnes populi terrarum. Quicumque ve
nerit et initiaverit manum suam in tauro de bo
bus et in arietibus septem. fit sacerdos eorum qui non sunt
dii. Noster autem dominus deus est quem non derelinquimus.
sacerdotesque ministrant domino de filiis aa
ron. et levite sunt in ordine suo. holocau
sta quoque offerunt domino per singulos dies ma
ne et vespere. et thymiama iuxta legis precep
ta confectum. Et proponuntur panes in men
sa mundissima. Estque apud nos candelabrum
aureum. et lucerne eius ut accendantur semper ad
vesperam. Nos quippe custodimus precepta domini
dei nostri quem vos reliquistis. Ergo in exercitu
nostro dux deus est. et sacerdotes eius qui clangunt
tubis et resonant contra vos. Filii israel. nolite pu
gnare contra dominum deum patrum vestrorum. quia non vobis
expedit. Hec illo loquente. ieroboam retro
moliebatur insidias. Cumque ex adverso hosti
um staret. ignorantem iudam suo ambiebat
exercitu. Respiciensque iudas. vidit instare
bellum ex adverso et post tergum. et clamavit
ad dominum. ac sacerdotes tubis canere ceperunt.
omnisque vir iuda vociferati sunt. Et ecce
illis clamantibus perterruit deus ieroboam et omnem
israel qui stabat ex adverso abia et iuda. Fuge
runtque filii israel iudam. et tradidit eos deus in ma
nus eorum. Percussit ergo eos abia et populus eius.
plaga magna. et corruerunt vulnerati ex israel
quingenta milia virorum fortium. Humilia
tique sunt filii israel in tempore illo. et vehementissi
me confortati filii iuda. eo quod sperassent in domino
deo patrum suorum. Persecutus est autem abia fugien
tem ieroboam. et cepit civitates eius. bethel et
filias eius. et iesana cum filiabus suis. ephron
quoque et filias eius. Nec valuit ultra resistere
ieroboam in diebus abia. quem percussit dominus et
mortuus est. Igitur abia confortato imperio su
o accepit uxores quatuordecim. procreavitque
viginti et duos filios et sedecim filias. Re
liqua autem sermonum abia viarumque et operum eius.
scripta sunt diligentissime in libro addo
prophete.
Dormivit autem abia cum patribus suis. et sepelierunt XIIII
eum in civitate david. regnavitque asa filius eius
pro eo. In cuius diebus quievit terra annis. x.
Fecit autem asa quod bonum et placitum erat in con
spectu domini dei sui. et subvertit altaria peregrini
cultus et excelsa. et confregit statuas. lucosque
succidit. et precepit iude ut quereret dominum deum
patrum suorum. et faceret legem et universa
mandata. Et abstulit e cunctis urbibus iu
da aras. et fana. et regnavit in pace. Edificavit
quoque urbes munitissimas in iuda. quia qui
etus erat. et nulla temporibus eius bella surrexe
rant. pacem domino largiente. Dixit autem iude. E
dificemus civitates istas. et vallemus muris.
et roboremus turribus. et portis et seris. donec
a bellis quieta sunt omnia. eo quod quesierimus
dominum deum patrum nostrorum. et dederit nobis pacem per gi
rum. Edificaverunt igitur. et nullum in extruen
do impedimentum fuit. Habuit autem asa in ex
ercitu suo portantes scuta et hastas de iuda
trecenta milia. De beniamin vero scutario
rum et sagittariorum. ducenta octoginta milia.
Omnes isti viri fortissimi. Egressus est autem

contra eos zara ethiops cum exercitu suo. decies centena milia et curribus trecentis. et venit usque ad maresa. Porro asa perrexit obviam ei. et instruxit aciem ad bellum in valle sephata que est iuxta maresa. et invocavit dominum deum et ait. Domine non est apud te ulla distantia utrum in paucis auxilieris an in pluribus. Adiuva nos domine deus noster. In te enim et in tuo nomine habentes fiduciam. venimus contra hanc multitudinem. Domine deus noster tu es. non prevaleat contra te homo. Exterruit itaque dominus ethiopes coram asa et iuda. fugeruntque ethiopes. et persecutus est eos asa et populus qui cum eo erat usque gerare. Et ruerunt ethiopes usque ad internicionem. quia domino cedente contriti sunt. et exercitu illius preliante. Tulerunt ergo spolia multa. et percusserunt omnes civitates per circuitum gerare. Grandis quippe terror cunctos invaserat. et diripuerunt omnes urbes. et multam predam asportaverunt. Sed et caulas ovium destruentes tulerunt pecorum infinitam multitudinem et camelorum. reversique sunt in ierusalem.

XV Azarias autem filius obeth facto in se spiritu dei. egressus est in occursum asa. et dixit ei. Audite me asa et omnis iuda et beniamin. Dominus vobiscum quia fuistis cum eo. Si quesieritis eum invenietis. si autem dereliqueritis eum derelinquet vos. Transibunt autem multi dies in israel absque vero deo. et absque sacerdote. et absque doctore. et absque lege. Cumque reversi fuerint in angustia sua clamaverintque ad dominum deum israel. et quesierint eum reperient eum. In tempore illo non erit pax egredienti et ingredienti. sed terrores undique in cunctis habitatoribus terrarum. Pugnabit enim gens contra gentem. et civitas contra civitatem. quia dominus conturbabit eos in omni angustia. Vos autem confortamini et non dissolvantur manus vestre. erit enim merces operi vestro. Quod cum audisset asa verba. id est prophetiam azarie filii obeth prophete: confortatus est. et abstulit ydola de omni terra iuda et beniamin. et ex urbibus quas ceperat montis ephraym. et dedicavit altare domini quod erat ante porticum domus domini. Congregavitque universum iudam et beniamin. et advenas cum eis de ephraim. et de manasse. et de symeon. Plures enim ad eum confugerant ex israel. videntes quod dominus deus illius esset cum eo. Cumque venissent ierusalem mense tercio. anno quintodecimo regni asa. immolaverunt domino victimas in die illa de manubiis et preda quam adduxerant. boves septingentos. et arietes septem milia. Et intravit ex more ad corroborandum fedus. ut quererent dominum deum patrum suorum in toto corde et in tota anima sua. Si quis autem inquit non quesierit dominum deum israel: moriatur a minimo usque ad maximum. a viro usque ad mulierem. Iuraveruntque domino voce magna in iubilo et in clangore tube. et in sonitu buccinarum omnes qui erant in iuda cum execratione. In omni enim corde suo iuraverunt. et in tota voluntate quesierunt eum et invenerunt. Prestititque eis dominus requiem per circuitum. Sed et maacham matrem asa regis ex augusto deposuit imperio. eo quod fecisset in luco simulachrum priapi. quod omne contrivit. et in frusta comminuens combussit in torrente cedron. Excelsa autem derelicta sunt in israel. Attamen cor asa erat perfectum cunctis diebus eius. Et que voverat pater suus atque ipse. intulit in domum domini. argentum et aurum vasorumque diversam supellectilem. Bellum vero non fuit usque ad tricesimum quintum annum regni asa.

XVI Anno autem tricesimo sexto regni eius. ascendit baasa rex israel in iudam. et muro circumdabat rama. ut nullus tute posset egredi et ingredi de regno asa. Protulit autem asa argentum et aurum de thesauris domus domini. et de thesauris regiis. misitque ad benadab regem syrie qui habitabat in damasco dicens. Fedus inter me et te est. Pater meus quoque et pater tuus habuerunt concordiam. quam ob rem misi tibi argentum et aurum ut rupto federe quod habes cum baasa rege israel facias eum a me recedere. Quo comperto benadab misit principes exercituum suorum ad urbes israel. Qui percusserunt ahion et dan. et abelmaym. et universas urbes muratas neptalim. Quod cum audisset baasa desiit edificare rama. et intermisit opus suum. Porro asa rex assumpsit universum iudam et tulerunt lapides de rama et ligna que edificationi preparaverat baasa. edificavitque ex eis gabaa et maspha. In tempore illo venit anani propheta ad asa regem iuda et dixit ei. Quia habuisti fiduciam in rege syrie et non in domino deo tuo. idcirco evasit syrie regis exercitus de manu tua. Nonne ethiopes et lybies multo plures erant

et equitibus et multitudine nimia. Quem
cum domino credidisses. tradidit in manu tua.
Oculi enim domini contemplantur universam terram.
et prebent fortitudinem his qui corde perfecto
credunt in eum. Stulte igitur egisti. et propter hoc
in presenti tempore contra te bella consurgent. Ira
tusque est asa adversus videntem. et iussit
eum mitti in nervum. Valde quippe super
hoc fuerat indignatus. et interfecit de
populo in tempore illo plurimos. Opera autem asa
prima et novissima scripta sunt in libro
regum iuda et israel. Egrotavit autem asa an
no tricesimo nono regni sui. dolore
pedum vehementissime. et nec in infirmi
tate sua quesivit dominum. sed magis in me
dicorum arte confisus est. Dormivitque asa
cum patribus suis et mortuus est anno .xl. primo
regni sui. et sepelierunt eum in sepulchro
suo. quod foderat sibi in civitate david.
Posueruntque eum super lectum suum plenum a
romatibus et unguentis meretriciis que erant
pigmentariorum arte confecta. et conbusse
runt super eum ambitione nimia.
XVII Regnavit autem iosaphath filius eius pro eo
et invaluit contra israel. Constituitque militum
numeros in cunctis urbibus iuda que erant val
late muris. Presidiaque disposuit in terra
iuda. et in civitatibus ephraim. quas ceperat
asa pater eius. Et fuit dominus cum iosaphath.
quia ambulavit in viis david patris sui
primis. et non speravit in baalim. sed in deo
patris sui. et perrexit in preceptis illius. et non iux
ta peccata israel. Confirmavitque dominus re
gnum in manu eius. et dedit omnis iuda
munera iosaphath. Facteque sunt ei infini
te divitie. et multa gloria. Cumque sumpsis
set cor eius audaciam propter vias domini. et ex
celsa et lucos de iuda abstulit. Tertio autem
anno regni sui: misit de principibus su
is benabil. et obdiam. et zachariam: et
nathanael. et micheam. ut docerent in
civitatibus iuda. Et cum eis levitas seme
iam. et nathaniam. et zabadiam. Asahel
quoque et semiramoth. et ionathan. et ado
niam. et tobiam. et tobadoniam. levitas. et
cum eis elisama. et ioram sacerdotes. Doce
bantque populum in iuda. habentes librum le
gis domini. et circuibant cunctas urbes iuda.
atque erudiebant populum. Itaque factus est
pavor domini super omnia regna terrarum que erant
per gyrum iuda. nec audebant bellare contra io
saphath. Sed et philistei iosaphath munera
deferebant. et vectigalia argenti. Ara
bes quoque adducebant pecora. arietum
septem milia septingenta. et hircos eo
rundem. Crevit ergo iosaphath. et magnifica
tus est usque in sublime. et edificavit in iu
da domos ad instar turrium. urbesque muri
tas. et multa opera paravit in urbibus iuda. Vi
ri quoque bellatores. et robusti erant in ie
rusalem. quorum iste est numerus per domos atque fami
lias singulorum. In iuda principes exercitus.
ethnas dux. et cum eo robustissimi trecen
ta milia. Post hunc iohanan princeps. et cum e
o ducenta octoginta milia. Post istum quoque
amasias filius zechri consecratus domino. et
cum eo ducenta milia virorum fortium. Hunc
sequebatur robustus ad prelia eliada. et
cum eo tenentium arcum et clipeum ducen
ta milia. Post istum et iozabath. et cum e
o centum octoginta milia expeditorum
militum. Hii omnes erant ad manum
regis. exceptis aliis quos posuerat in ur
bibus muratis. et in universo iuda.
Fuit igitur iosaphath dives et inclitus mul XVIII
tum. et affinitate coniunctus est achab.
Descenditque post annos in samariam ad
eum. Ad cuius adventum mactavit achab
arietes et boves plurimos. et populo qui vene
rant cum eo. Persuasitque illi ut ascenderet
in ramoth galaad. Dixitque achab rex i
srael ad iosaphath regem iuda. Veni me
cum in ramoth galaad. Cui ille respondit. Ut
ego et tu. Sicut populus tuus sic et populus meus.
tecumque erimus in bello. Dixitque iosaph
ath ad regem israel. Consule obsecro in
presentiarum sermonem domini. Congregavit ergo
rex israel prophetarum quadringentos viros. et dixit
ad eos. In ramoth galaad ire debemus ad
bellandum an quiescere. At illi. Ascen
dite inquiunt et tradet eos deus in manu
regis. Dixitque iosaphath. Numquid non est hic
propheta domini. ut ab illo etiam requiramus?
Et ait rex israel ad iosaphath. Est vir
unus a quo possumus querere domini vo
luntatem. sed ego odi eum. quia non prophetat
michi bonum sed malum omni tempore. Est autem
micheas filius iemla. Dixitque ei iosap

hath. Ne loquaris rex hoc modo. Vocauit
ergo rex israel unum de eunuchis et dixit ei. Vo
ca cito micheam filium iembla. Porro rex
israel et iosaphath rex iuda. uterque sedebant
in solio suo uestiti cultu regio. Sedebant
autem in area iuxta portam samarie. Omnes
que prophete uaticinabantur coram eis. Sedechi
as uero filius chanana fecit sibi cornua
ferrea et ait. Hec dicit dominus. His uentila
bis syriam donec conteras eam. Omnesque prophete
uaticinabantur similiter atque dicebant.
Ascende in ramoth galaad et prosperaberis.
et tradet eos dominus in manu regis. Omnes
que prophete uaticinabantur similiter atque dicebant. Ascen
de in ramoth galaad et prosperaberis. et tradet e
os dominus in manu regis. Nuncius autem qui ierat
ad uocandum micheam ait illi. En uerba
omnium prophetarum uno ore bona regi annunciant.
Queso ergo te ut et sermo tuus ab eis non
dissentiat. loquarisque prospera. Cui respondit
micheas. Viuit dominus quia quodcumque dixe
rit michi dominus deus meus. hoc loquar. Ve
nit ergo ad regem. Cui rex ait. Miche
a. ire debemus in ramoth galaad ad bel
landum an quiescere? Cui ille respondit. Ascen
dite. Cuncta enim prospera euenient. et trade
tur hostes in manus uestras. Dixitque rex.
Iterum atque iterum te adiuro. ut non michi loquaris
nisi quod uerum est in nomine domini. At ille ait.
Vidi uniuersum israel dispersum in montibus: si
cut oues absque pastore. Et dixit dominus. Non ha
bent isti dominos. Reuertatur unusquisque in
domum suam in pace. Et ait rex israel ad iosa
phat. Nonne dixi tibi quod non prophetaret michi iste
quicquam boni. sed ea que mala sunt? At ille id
circo ait. Audite uerbum domini. Vidi dominum se
dentem in solio suo. et omnem exercitum celi
assistentem ei a dextris et sinistris. Et di
xit dominus. Quis decipiet achab regem israel.
ut ascendat et corruat in ramoth gala
ad? Cumque diceret unus hoc modo. et al
ter alio, processit spiritus et stetit coram domino et ait.
Ego decipiam eum. Cui dominus. In quo in
quit decipies? At ille respondit. Egrediar et ero spiritus
mendax in ore omnium prophetarum eius. Dixitque
dominus. Decipies et preualebis. Egredere et fac
ita. Nunc igitur ecce dedit dominus spiritum mendacii
in ore omnium prophetarum tuorum. et dominus locu
tus est de te mala. Accessit autem sedechi
as filius chanane. et percussit michee maxil
lam et ait. Per quam uiam transiuit spiritus domini a me.
ut loqueretur tibi? Dixitque micheas. Tu
ipse uidebis in die illo. quando ingressus fue
ris cubiculum de cubiculo. ut abscondaris.
Precepit autem rex israel dicens. Tollite mi
cheam et ducite eum ad amon principem
ciuitatis et ad ioas filium amelech et dice
tis. Hec dicit rex. Mittite hunc in carcerem. et
date ei panis modicum et aque paxillum. do
nec reuertar in pace. Dixitque micheas. Si re
uersus fueris in pace non est locutus dominus in
me. et ait. Audite populi omnes. Igitur ascenderunt
rex israel et iosaphat rex iuda in ramoth
galaad. Dixitque rex israel ad iosaphat. Mu
tabo habitum. et sic ad pugnandum uadam.
tu autem induere uestibus tuis. Mutatoque
israel habitu. uenit ad bellum. Rex autem syrie
preceperat ducibus equitatus sui dicens. Ne pu
gnetis contra minimum aut contra maximum nisi contra so
lum regem israel. Itaque cum uidissent principes
equitatus iosaphat. dixerunt. Rex israel est iste.
Et circumdederunt eum dimicantes. At
ille clamauit ad dominum. et auxiliatus est ei
atque auertit eos ab illo. Cum enim uidissent
duces equitatus. quod non esset rex israel. reliquerunt
eum. Accidit autem ut unus e populo sagittam in
certum iaceret. et percuteret regem israel inter ceruicem
et scapulas. At ille ait aurige suo.
Conuerte manum tuam et educ me de acie.
quia uulneratus sum. Et finita est pugna die
illa. Porro rex israel stabat in curru suo
contra syros. usque ad uesperum. et mortuus est oc
cidente sole.

Reuersus est autem iosaphat rex iuda domum
suam pacifice in ierusalem. Cui occurrit hieu
filius anani uidens. et ait ad eum. Impio pre
bes auxilium. et his qui oderunt dominum amici
tia iungeris. et idcirco iram quidem domini me
rueris. Sed bona opera inuenta sunt in te. eo quod
abstulisti lucos de terra iuda. et preparasti
cor tuum ut requireres dominum deum patrum tuorum.
Habitauit ergo iosaphat in ierusalem. Rursum
que egressus est ad populum de bersabee usque ad
montem ephraim. et reuocauit eos ad dominum de
um patrum suorum. Constituitque iudices terre
in cunctis ciuitatibus iuda munitis per sin
gula loca. Et precipiens iudicibus uidete ait
quid faciatis. Non enim hominis exercetis iudicium

a dno. et quodcumque iudicaveritis in vos
redundabit. Sit timor dni vobiscum et
cum diligentia cuncta facite. Non enim est
apud dnm dm nrm iniquitas. nec psona
rum acceptio. nec cupido munerum. In ierlm
quoque constituit iosaphat levitas et sa
cerdotes et principes familiarum ex isrl. ut
iudicium et causam dni iudicarent. habitatori
bus eius. Precepitque eis dicens. Sic age
tis in timore dni fideliter et corde pfecto.
Omnem causam que venerit ad vos fratrum vestrorum
qui habitant in urbibus suis inter cognati
onem et cognationem. ubicumque questio est de
lege. de mandato. de cerimoniis. de iusti
ficationibus; ostendite eis ut non peccent in
dnm. et ne veniat ira dni super vos et super
fratres vestros. Sic agentes non peccabitis. A
marias autem sacerdos et pontifex vester
in his que ad dnm ptinent psidebit. Po
rro zabadias filius hismahel qui est
dux in domo iuda. super ea opa erit que ad
regis officium ptinent. habetisque magistros
levitas coram vobis. Confortamini et
agite diligenter. et erit dns vobiscum in bonis.
XX Post hec congregati sunt filii moab. et filii
amon. et cum eis de amanitis ad iosaph
at. ut pugnarent contra eum. Veneruntque nuncii
et indicaverunt iosaphat dicentes. Venit
contra te multitudo magna de his locis que
trans mare sunt. et de syria. et ecce consistunt
in asason thamar. que est in engaddi. Iosa
phat autem timore pterritus totum se con
tulit ad rogandum dnm. et predicavit ieiu
nium universo iuda. Congregatusque est
iuda ad precandum dnm. Sed et omnes de ur
bibus suis venerunt ad obsecrandum eum.
Cumque stetisset iosaphat in medio cetu iu
de et ierlm in domo dni ante atrium novum
ait. Dne deus patrum nostrorum. tu es deus in ce
lo. et dnaris cunctis regnis gentium. in ma
nu tua est fortitudo et potentia. nec quis
quam tibi pot resistere. Nonne tu deus nr in
terfecisti omnes habitatores terre huius. coram
ppio tuo isrl. et dedisti eam semini abra
ham amici tui in sempiternum. Habitaver
untque in ea. et extruxerunt in illa sanctuarium nomi
ni tuo dicentes. Si venerint super nos mala
gladius iudicii. pestilentia et fames.
stabimus coram domo hac in conspectu tuo
in qua invocatum est nomen tuum. et clamabimus
ad te in tribulationibus nris. et exaudies nos
salvosque facies. Nunc igitur ecce filii amon
et moab et mons seir per quos non concessisti
filiis isrl ut transirent cum egrediebantur de
egypto sed declinaverunt ab eis. et non interfe
cerunt illos e contrario agunt. et nituntur eicere
nos de possessione quam tradidisti nobis deus
deus nr. ergo non iudicabis eos? In nobis quidem
non tanta est fortitudo ut possimus huic
multitudini resistere que irruit super nos.
Sed cum ignoremus quid agere debeamus hoc so
lum habemus residui ut oculos nros dirigamus
ad te. Omnis vero iuda stabat coram
dno cum parvulis et uxoribus suis. et liberis suis.
Fuit autem iahaziel filius zacharie. filii ba
naie. filii iehiel filii mathanie levites
de filiis asaph. super quem factus est spiritus dni in
medio turbe. et ait. Attendite omnis iuda
et qui habitatis in ierlm. et tu rex iosaphat.
Hec dicit dns vobis. Nolite timere. nec
paveatis hanc multitudinem. Non est enim
vestra pugna. sed dei. Cras descendetis contra eos.
ascensuri enim sunt per clivum nomine seys.
et invenietis illos in summitate torrentis qui
est contra solitudinem ieruhel. Non enim eritis vos
qui dimicabitis. sed tantum confidenter sta
te. et videbitis auxilium dni super vos. O
iuda et ierlm nolite timere nec paveatis.
cras egrediemini contra eos. et dns erit vobis
cum. Iosaphat ergo et iuda et omnes habi
tatores ierlm ceciderunt proni in terra coram do
mino. et adoraverunt eum. Porro levite de
filiis caath. et de filiis chore laudabant
dnm dm isrl voce magna in excelsum.
Cumque mane surrexissent. egressi sunt per
desertum thecue. pfectisque eis stans iosa
phat in medio eorum dixit. Audite me
iuda et omnes habitatores ierlm. Credi
te in dno deo vestro. et securi eritis. credi
te prophetis eius et cuncta evenient vobis
prospera. Deditque consilium ppo. et statuit
cantores dni ut laudarent eum in turmis
suis. et antecederent exercitum. ac voce consona
dicerent. Confitemini dno quoniam bonus. quoniam in
eternum mia eius. Cumque cepissent laudes
canere vertit dns insidias eorum in semetipsos
filiorum scilicet amon et moab. et montis se
yr. qui egressi fuerant pugnare contra iudam.

et percussi sunt. Namque filii Ammon et Moab con
surrexerunt adversus habitatores montis Seir.
ut interficerent et delerent eos. Cumque hec ope
re perpetrassent, etiam in semetipsos versi. mutuis
se concidere vulneribus. Porro Iudas cum ve
nisset ad speluncam que respicit solitudinem
vidit procul late omnem regionem plenam cada
veribus, nec superesse quemquam qui necem potuisset
evadere. Venit ergo Iosaphat et omnis populus
cum eo ad detrahenda spolia mortuorum. et inve
neruntque inter cadavera variam supellectilem. ve
stes quoque et vasa pretiosissima, et diripuerunt.
ita ut omnia portare non possent. nec per
tres dies spolia auferre, pre prede magnitu
dine. Die autem quarto congregati sunt in valle
benedictionis. Etenim quoniam ibi benedixerant Domino
vocaverunt locum illum vallem benedictionis. usque
in presentem diem. Reversusque est omnis vir
Iuda et habitatores Ierusalem et Iosaphat ante e
os in Ierusalem cum letitia magna eo quod dedis
set eis Dominus gaudium de inimicis suis. Ingres
sique sunt in Ierusalem cum psalteriis et citharis et
tubis et in domum Domini. Irruit autem pavor
Domini super universa regna terrarum cum audissent quod
pugnasset Dominus contra inimicos Israel. Quievitque
regnum Iosaphat, et prebuit ei Dominus pacem per cir
cuitum. Regnavit igitur Iosaphat super Iudam
et erat triginta quinque annorum cum regnare coepis
set. Viginti autem et quinque annis regnavit in Ie
rusalem. Nomen autem matris eius Azuba filia
Selachi. Et ambulavit in via patris sui Asa.
nec declinavit ab ea faciens que placita e
rant coram Domino. Verumtamen excelsa non ab
stulit. Adhuc populus non direxerat cor suum
ad Dominum Deum patrum suorum. Reliqua autem gesto
rum Iosaphat priorum et novissimorum scripta sunt
in verbis Hieu filii Anani: que digessit in libro
regum Israel. Post hec iniit amicitias Iosaphat
rex Iuda cum Ochozia rege Israel. cuius opera fuerunt
pessima. et particeps fuit ut facerent naves
que irent in Tharsis. Feceruntque classem in A
siongaber. Prophetavit autem Eliezer filius Do
dau de Maresa ad Iosaphat dicens. Quia
habuisti fedus cum Ochozia percussit Dominus opera
tua: contriteque sunt naves. nec potuerunt ire
in Tharsis.

XXI Dormivit autem Iosaphat cum patribus suis. et
sepultus est cum eis in civitate David. Regnavit
que Ioram filius eius pro eo. Qui habuit fratres

filios Iosaphat. Azariam. et Iahihel. et Zacha
riam. et Azariam. et Michael. et Saphatiam.
Omnes hii filii Iosaphat regis Iuda. Deditque
eis pater suus multa munera. argenti et au
ri. et pensitationes cum civitatibus munitissi
mis in Iuda, regnum autem tradidit Ioram eo quod
esset primogenitus. Surrexit autem Ioram super re
gnum patris sui. Cumque se confirmasset, occi
dit omnes fratres suos gladio. et quosdam de
principibus Israel. Triginta duorum annorum e
rat Ioram cum regnare coepisset. et octo annis
regnavit in Ierusalem. Ambulavitque in viis re
gum Israel. sicut egerat domus Achab. filia
quippe Achab erat uxor eius. et fecit malum in
conspectu Domini. Noluit autem Dominus disperdere do
mum David, propter pactum quod inierat cum eo.
et quia promiserat ut daret illi lucernam et fi
liis eius omni tempore. In diebus illis rebellavit E
dom ne esset sub dicione Iude. et constituit sibi
regem. Cumque transisset Ioram cum principibus
suis. et cuncto equitatu qui erat secum. sur
rexit nocte et percussit Edom qui se circum
dederat. et omnes duces equitatus eius. At
tamen rebellavit Edom ne esset sub dicione Iude
usque in hunc diem. Eo tempore et Lobna rece
ssit ne esset sub manu illius. Dereliquerat enim
Dominum Deum patrum suorum. Insuper et excelsa fa
bricatus est in urbibus Iuda. et fornicari
fecit habitatores Ierusalem. et prevaricari Iudam.
Allate sunt autem ei littere ab Helia propheta in
quibus scriptum erat. Hec dicit Dominus
Deus David patris tui. Quoniam non ambulasti in viis Iosa
phat patris tui. et in viis Asa regis Iuda. sed in
cessisti per iter regum Israel. et fornicari fecisti
Iudam et habitatores Ierusalem imitatus fornicatio
nem domus Achab. insuper et fratres tuos do
mum patris tui meliores te occidisti.
ecce Dominus percutiet te plaga magna cum populo tuo
et filiis et uxoribus tuis et universa substantia tua.
Tu autem egrotabis pessimo languore uteri
tui, donec egrediantur vitalia tua paulatim per sin
gulos dies. Suscitavit ergo Dominus contra Ioram
spiritum Philistinorum et Arabum qui confines sunt
ethiopibus. et ascenderunt in terram Iuda. et vasta
verunt eam. Diripueruntque cunctam substantiam que in
venta est in domo regis. insuper et filios eius
et uxores. nec remansit ei filius nisi Ioachaz
qui minimus natu erat. Et super hec omnia
percussit eum Dominus alvi dolore insanabili.

que diei succederet dies, et temporum spatia volve-
rentur, duorum annorum expletus est circulus: et sic
longa consumptus tabe, ita ut egereret etiam visce-
ra sua, languore pariter et vita caruit. Mortu-
usque est in infirmitate pessima: et non fe-
cit ei populus secundum morem combustionis exequias,
sicut fecerat maioribus eius. Triginta duorum an-
norum fuit cum regnare cepisset, et octo annis
regnavit in Jerusalem. Ambulavitque non recte: et
sepelierunt eum in civitate David: verumtamen non
in sepulchro regum.
XXII Constituerunt autem habitatores Jerusalem Ochoziam
filium eius minimum regem pro eo. Omnes
enim maiores natu qui ante eum fuerant,
interfecerant latrones Arabum, qui irruerant
in castra. Regnavitque Ochozias filius Joram re-
gis Iuda. Filius quadraginta duorum annorum erat O-
chozias cum regnare cepisset, et uno anno
regnavit in Jerusalem. Nomen matris eius Atha-
lia filia Amri. Sed et ipse ingressus est per vias
domus Achab. Mater enim eius impulit eum
ut impie ageret. Fecit igitur malum in conspec-
tu Domini sicut domus Achab. Ipsi enim fuerunt
ei consiliarii post mortem patris sui in interitum
eius. Ambulavitque in consiliis eorum. Et perrexit cum
Joram filio Achab rege Israel in bellum contra
Azahel regem Syrie in Ramoth Galaad. Vulne-
raveruntque Syri Joram. Qui reversus est ut
curaretur in Jezrahel. Multas enim plagas
acceperat in supradicto certamine. Igitur Ochozias
filius Joram rex Iuda descendit ut invi-
seret Joram filium Achab in Jezrahel egro-
tantem. Voluntatis quippe fuit Dei adver-
sus Ochoziam ut veniret ad Joram. Et cum
venisset, ut egrederetur cum eo adversum Jehu
filium Namsi, quem unxit Dominus ut deleret do-
mum Achab. Cum ergo subverteret Jehu domum
Achab, invenit principes Iuda et filios fra-
trum Ochozie, qui ministrabant ei, et interfe-
cit illos. Ipsumque perquirens Ochoziam comprehen-
dit latentem in Samaria, adductumque ad se
occidit. Et sepelierunt eum, eo quod esset filius
Josaphat, qui quesierat Dominum in toto cor-
de suo. Nec erat ultra spes aliqua ut de stir-
pe aliquis regnaret Ochozie. Siquidem Athali-
a mater eius videns quod mortuus esset filius
suus, surrexit, et interfecit omnem stirpem
regiam domus Joram. Porro Josabeth fi-
lia regis tulit Joas filium Ochozie, et fura-
ta est eum de medio filiorum regis cum interfi-
cerentur: absconditque cum nutrice sua in cubi-
culo lectulorum. Josabeth autem que absconde-
rat eum erat filia regis Joram, uxor Joiade
pontificis, soror Ochozie: et idcirco Athalia
non interfecit eum. Fuit ergo cum eis in domo
Dei absconditus sex annis, quibus regnavit
Athalia super terram.
Anno autem septimo confortatus est Joiada, XXIII
et assumpsit centuriones, Azariam videlicet
filium Jeroham, et Ismahel filium Joha-
nan, Azariam quoque filium Obed, et Maasiam
filium Adaie, et Elisaphat filium Zechri: et i-
niit cum eis fedus. Qui circumeuntes Iudam,
congregaverunt Levitas de cunctis urbi-
bus Iuda, et principes familiarum Israel, venerunt-
que in Jerusalem. Iniit igitur omnis multitudo
pactum in domo Domini cum rege. Dix-
itque ad eos Joiada: Ecce filius regis regna-
bit sicut locutus est Dominus super filios David.
Iste est ergo sermo quem facietis. Tertia pars ve-
strum qui veniunt ad sabbatum sacerdotum et le-
vitarum et ianitorum erit in portis: tertia vero
pars ad domum regis: et tertia ad portam que ap-
pellatur fundamenti. Omne vero reli-
quum vulgus sit in atriis domus Domini. Nec
quisquam alius ingrediatur domum Domini,
nisi sacerdotes, et qui ministrant de Levi-
tis. Ipsi tantummodo ingrediantur quia sanctifica-
ti sunt: et omne reliquum vulgus observet cu-
stodias Domini. Levite autem circumdent regem,
habentes singuli arma sua. Et si quis alius
ingressus fuerit templum, interficiatur. Sint-
que cum rege et intrante et egrediente. Fecerunt ergo
Levite et universus Iuda iuxta omnia que
preceperat Joiada pontifex. Et assumpserunt
singuli viros qui sub se erant, et venie-
bant per ordinem sabbati cum his qui iam impleve-
rant sabbatum et egressuri erant. Siquidem Joia-
da pontifex non dimiserat abire turmas, que
sibi per singulas ebdomadas succedere con-
sueverant. Deditque Joiada sacerdos centu-
rionibus lanceas clypeosque et peltas regis
David, quas consecraverat in domum Domini. Consti-
tuitque omnem populum tenentium pugiones a
parte templi dextra usque ad partem tem-
pli sinistram, coram altari et templo per
circuitum regis. Et eduxerunt filium regis, et impo-
suerunt ei diadema. Dederuntque ei in manu

et tenendam legem, et constituerunt eum regem.
Unxit quoque eum ioiada pontifex et filii eius.
Inprecatique sunt atque dixerunt: Vivat rex. Quod
cum audisset athalia, vocem scilicet currenti
um atque laudantium regem, ingressa est ad
populum in templum domini. Cumque vidisset
regem stantem super gradum in introitu, et
principes turmasque circa eum, omnem quoque
terre populum gaudentem atque clangentem
tubis, et diversi generis organis concinentem vo
cemque laudantium, scidit vestimenta sua et
ait: Insidie, insidie. Egressus est autem
ioiada pontifex ad centuriones et principes
exercitus, dixit eis: Educite illam extra septa
templi, et interficiatur foris gladio. Precepitque
sacerdos ne occideretur in domo domini. Et impo
suerunt cervicibus eius manus. Cumque in
trasset portam equorum domus regis, interfecerunt
eam ibi. Pepigit autem ioiada fedus in
ter se universumque populum et regem ut esset
populus domini. Itaque ingressus est omnis populus
domum baal et destruxerunt eam, et altaria ac
simulacra illius confregerunt. Mathan autem
sacerdotem baal interfecerunt ante aras. Con
stituit autem ioiada prepositos in domo domini
ut sub manibus sacerdotum ac levitarum
quos distribuit david in domo domini of
ferrent holocausta domino sicut scriptum est in li
bro moysi in gaudio et in canticis iuxta
dispositionem david. Constituit quoque
ianitores in portis domus domini ut non ingre
deretur eam inmundus in omni re. Assumpsit
que centuriones et fortissimos viros ac prin
cipes populi et omne vulgus terre. Et fecerunt
descendere regem de domo domini, et introire
per medium porte superioris in domum regis
et collocaverunt eum in solio regali. Le
tatusque est omnis populus terre, et urbs quievit.
Porro athalia interfecta est gladio.
XXIIII Septem annorum erat ioas cum regnare ce
pisset, et xl. annis regnavit in ierusalem.
Nomen matris eius sebia de bersabee. Fecitque
quod bonum est coram domino cunctis diebus ioia
de sacerdotis. Accepit autem ei ioiada uxores
duas, de quibus genuit filios et filias. Post que
placuit ioas ut instauraret domum domini.
Congregavitque sacerdotes et levitas, et di
xit eis: Egredimini ad civitates iuda
et colligite de universo israel et iuda pecu
niam ad sarta tecta domus dei vestri per singulos
annos. Festinatoque hoc facite. Porro le
vite egerunt negligentius. Vocavitque
rex ioiadam principem, et dixit ei: Quare non
tibi fuit cure ut cogeres levitas infer
re de iuda et ierusalem pecuniam que constituta
est a moyse famulo domini ut inferret eam omnis
multitudo israel in tabernaculum testimo
nii? Athalia enim impiissima et filii eius
destruxerunt domum domini, et de universis que
sanctificata fuerant in templo domini ornave
runt phanum baalim. Precepit ergo rex et
fecerunt archam, posueruntque eam iuxta
portam domus domini forinsecus, et predica
tum est in iuda et ierusalem ut deferrent
pretium domino quod constituit moyses famulus
dei super omnem israel in deserto. Letatique sunt
principes et omnis populus et ingressi contu
lerunt in archam domini atque miserunt ita
ut impleretur. Cumque tempus esset ut deferrent
archam coram rege per manus levitarum, vide
bant enim multam pecuniam, ingrediebatur
scriba regis et quem primus sacerdos consti
tuerat, effundebantque pecuniam que erat
in archa. Porro archam reportabant ad
locum suum. Sicque faciebant per singulos
dies, et congregata est infinita pecunia, quam
dederunt rex et ioiada his qui preerant
operibus domus domini. At illi conducebant
ex ea cesores lapidum et artifices operum
singulorum ut instaurarent domum domini, fa
bros quoque ferri et eris ut quod caderet
fulciretur. Egeruntque hii qui operabantur
industrie, et obducebant parietum cica
trices per manus eorum ac suscitaverunt do
mum dei in gradum pristinum, et firmiter sta
re fecerunt. Cumque complessent omnia opera,
tulerunt coram rege et ioiada reliquam par
tem pecunie, de qua facta sunt vasa templi
in ministerium et holocausta, fialeque
et cetera vasa aurea et argentea. Et offere
bant holocausta in domo domini iugiter
cunctis diebus ioiade. Senuit autem ioia
da plenus dierum, et mortuus est cum esset cen
tum annorum et triginta. Sepelieruntque eum
in civitate david cum regibus, eo quod fecisset
bonum cum israel et cum domo eius. Postquam autem
obiit ioiada, ingressi sunt principes iuda et
adoraverunt regem. Qui delinitus obsequiis

eorum acquievit eis. et dereliquerunt tem-
plum dei patrum suorum. servieruntque lucis
et sculptilibus. Et facta est ira contra iudam et
ierusalem propter hoc peccatum. Mittebatque eis pro-
phetas ut reverterentur ad dominum quos prote-
stantes illi audire nolebant. Spiritus itaque dei
induit zachariam filium ioiade sacerdotem
et stetit in conspectu populi et dixit eis. Hec dicit
deus. Quare transgredimini preceptum domini quod
non proderit. et dereliquistis dominum ut dereli-
queret vos. Qui congregati adversus eum mi-
serunt lapides iuxta regis imperium in atrio
domus domini. Et non est recordatus ioas rex
misericordie quam fecerat ioiada pater illius secum. sed
interfecit filium eius. Qui cum moreretur ait.
Videat dominus et requirat. Cumque evolutus
esset annus. ascendit contra eum exercitus syrie. ve-
nitque in iudam et ierusalem. et interfecit cunc-
tos principes populi atque universam predam mise-
runt regi damascum. Et certe cum permodicus
venisset numerus syrorum. tradidit dominus in manibus
eorum infinitam multitudinem eo quod dere-
liquissent dominum deum patrum suorum. In io-
as quoque ignominiosa exercuere iudicia.
et abeuntes dimiserunt eum in langoribus ma-
gnis. Surrexerunt autem contra eum servi sui in ulti-
onem sanguinis filii ioiade sacerdotis. et oc-
ciderunt eum in lectulo suo et mortuus est.
Sepelieruntque eum in civitate david. sed non in se-
pulchris regum. Insidiati vero sunt ei za-
bad filius semath ammonitis. et iozab-
ad filius semarith moabitidis. Porro
filii eius ac summa pecunie que adunata
fuerat sub eo. et instauratio domus domini.
scripta diligentius sunt in libro regum.
XXV Regnavit autem amasias filius eius pro eo. Vigin-
ti quinque annorum erat amasias cum regnare
cepisset. et viginti novem annis regnavit
in ierusalem. Nomen matris eius ioaden de ieru-
salem. Fecitque bonum in conspectu domini. verum-
tamen non in corde perfecto. Cumque roboratum
sibi videret imperium iugulavit servos qui
occiderant regem patrem suum. sed filios eorum
non interfecit. sicut scriptum est in libro le-
gis moysi. ubi precepit dominus dicens. Non occiden-
tur patres pro filiis. neque filii pro patribus suis.
sed unusquisque in peccato suo morietur. Con-
gregavit igitur amasias iudam. et constituit eos
per familias tribunosque et centuriones in universo

iuda et beniamin. Et recensuit a .xx.
annis et supra. invenitque .ccc. milia iu-
venum qui egrederentur ad pugnam. et tene-
rent hastam et clipeum. Mercede quoque con-
duxit de israel centum milia robustorum cen-
tum talentis argenti. Venit autem homo dei ad
illum et ait. O rex. ne egrediatur tecum exerci-
tus israel. Non est enim dominus cum israel. et cunctis fili-
is ephraim. Quod si putas in robore exer-
citus bella consistere. superari te faciet deus
ab hostibus. Dei quippe est et adiuvare
et in fugam vertere. Dixitque amasias ad ho-
minem dei. Quid ergo fiet de centum talen-
tis que dedi militibus israel. Et respondit homo
dei. Habet dominus unde tibi dare possit multo
his plura. Separavit igitur amasias exercitum
qui venerat ad eum ex ephraim ut reverte-
retur in locum suum. At illi contra iudam ve-
hementer irati: reversi sunt in regionem suam.
Porro amasias confidenter eduxit populum
suum. et abiit in vallem salinarum. Percussit-
que filios seir decem milia. et alia decem
milia virorum ceperunt filii iuda. et adduxe-
runt ad preruptum cuiusdam petre. precipitaveruntque
eos de summo in preceps. qui universi crepue-
runt. At ille exercitus quem remiserat amasi-
as ne secum iret ad prelium: diffusus est in ci-
vitatibus iuda a samaria usque ad bethoron.
et interfectis tribus milibus: diripuit predam
magnam. Amasias vero post cedem ydume-
orum et allatos deos filiorum seir. statuit illos
in deos sibi. et adorabat illos. et illis adolebat
incensum. Quam ob rem iratus dominus contra amasiam
misit ad illum prophetam qui diceret ei. Cur adora-
sti deos qui non liberaverunt populum suum de manu
tua. Cumque hec ille loqueretur. respondit ei.
Numquid consiliarius regis es. Quiesce. ne inter- forte
ficiam te. Discedensque propheta scio inquit
quod cogitavit dominus occidere te. quia fecisti hoc ma-
lum. et insuper non acquievisti consilio meo. Igitur
amasias rex iuda. inito pessimo consilio mi-
sit ad ioas filium ioachaz filii hieu regem
israel dicens. Veni videamus nos mutuo.
At ille remisit nuntios dicens. Carduus qui
est in libano misit ad cedrum libani dicens.
Da filiam tuam filio meo uxorem. Et ecce bestie
que erant in silva libani transierunt et conculca-
verunt carduum. Dixisti. Percussi edom. et id-
circo erigitur cor tuum in superbiam. Sede in domo

na. Cur malū adiisti te prouocas ut cadas
tu et iudas tecū? Noluit audire ama-
sias. eo quod dñi esset uoluntas ut traderetur in
manibus hostiū propter deos edom. Ascendit
igitur ioas rex isrł. et mutuos sibi prebue-
re conspectus. Amasias autem rex iuda erat
in bethsames iude. Corruitque iudas co-
ram isrł. et fugit in tabernacula sua. Por-
ro amasiam regem iuda filiū ioas. filii
ioachaz cepit ioas rex isrł in bethsames.
et adduxit in ierłm. Destruxitque murū
eius a porta ephraim usque ad portā angu-
li quadringentis cubitis. Omne quoque
aurum et argentum et uniuersa uasa que repe-
rerat in domo dñi et apud obededom. et the-
sauros quoque domus regie. nec non et filios obsidum
tulit et reduxit in samariā. Vixit autem ama-
sias filius ioas rex iuda. postquam mortuus
est ioas filius ioachaz rex isrł. xv. annis.
Reliqua autem sermonū amasie priorum et no-
uissimorum scripta sunt in libro regū iuda
et isrł. Qui postquam recessit a domino
tetenderunt ei insidias in ierłm. Cumque
fugisset in lachis miserunt et interfecerunt
eū ibi. Reportantes super equos sepelie-
runt eū cū patribus suis in ciuitate dauid.
XXVI Omnis autem populus iuda filiū eius oziam
annorum sedecim constituit regem pro patre
suo amasia. Ipse edificauit ailath. et resti-
tuit eam dicioni iude. postquam dormiuit
rex cū patribus suis. Sedecim annorum
erat ozias cum regnare cepisset. et quinqua-
ginta duobus annis regnauit in ierłm. No-
men matris eius iechelia de ierłm. Fecitque
quod rectum erat in oculis dñi iuxta omnia que
fecerat amasias pater eius. et exquisiuit dm̄
in diebus zacharie intelligentis et uiden-
tis deum. Cumque requireret dominum. direxit eū
in omnibus. Denique egressus est ut pugnaret
contra philistim. et destruxit murum geth. et mu-
rum iabnie. murumque azoti. Edificauit quoque
oppida in azoto. et in philistim et adiuuit eū deus contra phi-
arabasque habitabant in gurbaal. et contra amonitas. listhim.
Impendebantque ammonite munera ozie. et contra
et diuulgatum est nomen eius usque ad introi-
tum egypti propter crebras uictorias. Edifica-
uitque ozias turres in ierłm super portam an-
guli. et super portam uallis. et reliquas in eodem
muri latere. firmauitque eas. Extruxitque

et turres in solitudine. et effodit cisternas
plurimas. eo quod haberet multa pecora. tam in cam-
pestribus quam in heremi uastitate. Vine-
as quoque habuit et uinitores. in montibus et
in carmelo. Erat quippe homo agricultu-
re deditus. Fuit autem exercitus bellatorum eius
qui procedebant ad prelia sub manu iehiel
scribe maasieque doctoris. et sub manu ana-
nie qui erat de ducibus regis. Omnisque numerus
principum per familias uirorum fortium duo
milium sexcentorum. et sub eis uniuersus ex-
ercitus trecentorum et septem milium quingen-
torum qui erant apti ad bella et pro rege contra aduer-
sarios dimicabant. Preparauit quoque oz-
ias. i. cuncto exercitui clipeos et has-
tas et galeas et loricas. arcusque et fundas ad ia-
ciendos lapides. Et fecit in ierłm di-
uersi generis machinas. quas in turribus collo-
cauit. et in angulis murorum. ut mitterent
sagittas et saxa grandia. Egressumque est no-
men eius procul. eo quod auxiliaretur ei dominus
et corroborasset illum. Sed cum roboratus
esset eleuatum est cor eius in interitum suum.
et neglexit dominum deum suum. Ingressusque
templum dñi adolere uoluit incensum
super altare thimiamatis. Statimque ingres-
sus est post eum azarias sacerdos. et cum eo sacer-
dotes dñi octoginta uiri fortissimi
qui restiterunt regi atque dixerunt. Non est tui of-
ficii ozia ut adoleas incensum dño. sed sa-
cerdotum. hoc est filiorum aaron. qui conse-
crati sunt ad huiuscemodi ministerium. Egredere
de sanctuario. ne contempseris quia non reputa-
bitur in gloriam hoc a dño deo tuo. Iratusque
est ozias. ac tenens in manu thuribulum
ut adoleret incensum. minabatur sacerdo-
tibus. Statimque orta est lepra in fronte eius
coram sacerdotibus in domo dñi super alta-
re thimiamatis. Cumque respexisset eum
azarias pontifex. et omnes reliqui sacerdotes ui-
derunt lepram in fronte eius. et festinato ex-
pulerunt eum. Sed et ipse perterritus accelerauit
egredi. eo quod sensisset illico plagam dñi. Fu-
it ergo ozias rex leprosus usque ad diem mor-
tis sue. et habitauit in domo separata ple-
nus lepra. ob quam et eiectus fuerat de domo
dñi. Porro ioathan filius eius rexit domum
regis. et iudicabat populum terre. Reliqua autem
sermonum ozie priorum et nouissimorum

Ipse Ysaias propheta filius Amos. Dormivit-
que Ozias cum patribus suis, et sepelierunt eum in a-
gro regalium sepulchrorum eo quod esset lepro-
sus. Regnavitque Ioatham filius eius pro eo.
XXVII Viginti quinque annorum erat Ioatham cum re-
gnare coepisset, et sedecim annis regnavit in
Ierusalem. Nomen matris eius Ierusa, filia Sa-
doch. Fecitque quod rectum erat coram Domino iux-
ta omnia quae fecerat Ozias pater eius, ex-
cepto quod non est ingressus templum Domini. Et
adhuc populus delinquebat. Ipse edifica-
vit portam domus Domini excelsam, et in
muro Ophel multa construxit. Urbes quoque
edificavit in montibus Iuda, et in saltibus ca-
stella et turres. Ipse pugnavit contra regem
filiorum Amon, et vicit eum. Dederuntque ei fi-
lii Ammon in tempore illo centum talenta ar-
genti, et decem milia choros ordei, et
totidem tritici. Haec ei praebuerunt filii Amon,
in anno secundo et tertio. Corroboratusque est
Ioatham, eo quod direxisset vias suas coram
Domino Deo suo. Reliqua autem sermonum Ioatha-
m, omnis pugna eius et opera scripta sunt in libro
regum Israel et Iuda. Viginti quinque annorum
erat cum regnare coepisset, et .xvi. annis regnavit
in Ierusalem. Dormivitque Ioatham cum patribus
suis, et sepelierunt eum in civitate David. Et regna-
vit Achaz filius eius pro eo.
XXVIII Viginti annorum erat Achaz cum regnare coe-
pisset, et .xvi. annis regnavit in Ierusalem.
Non fecit rectum in conspectu Domini sicut David
pater eius, sed ambulavit in viis regum Israel.
Insuper et statuas fudit Baalim. Ipse est qui
adolevit incensum in valle Benennon, et lu-
stravit filios suos in igne, iuxta ritum
gentium, quas interfecit Dominus in adventu fi-
liorum Israel. Sacrificabat quoque et thymiama
succendebat in excelsis, et in collibus, et sub
omni ligno frondoso. Tradiditque eum Dominus
Deus eius in manu regis Syriae, qui percussit eum
magnamque praedam de eius cepit imperio,
et adduxit in Damascum. Manibus quoque regis
Israel traditus est, et percussus plaga grandi.
Occiditque Facee filius Romeliae de Iuda
centum .xx. milia in die uno, omnes viros
bellatores, eo quod reliquissent Dominum Deum pa-
trum suorum. Eodem tempore occidit Zechri vi-
rum potentem ex Ephraim Maasiam filium regis, et
Ezricam ducem domus eius, Elchanan quoque
secundum a rege. Ceperuntque filii Israel de fratribus
suis ducenta milia mulierum, puerorum
et puellarum, et infinitam praedam, portaveruntque eam
in Samariam. Ea tempestate erat ibi propheta
Domini nomine Oded, qui egressus obviam exercitui ve-
nienti in Samariam, dixit eis. Ecce iratus
est Dominus Deus patrum vestrorum contra Iudam, et tradidit
eos in manibus vestris, et occidistis illos atro-
citer, ita ut in caelum pertingeret vestra crudeli-
tas. Insuper filios Iuda et Ierusalem vultis vo-
bis subicere in servos et ancillas, quod nequaquam
facto opus est. Peccastis enim super hoc Domino
Deo vestro. Sed audite consilium meum, et reducite
captivos, quos adduxistis de fratribus ve-
stris, quia magnus furor Domini imminet vobis.
Steterunt itaque viri de principibus filiorum Ef-
fraim, Azarias filius Iohanan, Barachi-
as filius Mosollamoth, Iezechias filius
Sellum, et Amasa filius Hadali contra eos qui ve-
niebant de proelio, et dixerunt eis. Non introdu-
cetis huc captivos, ne peccemus Domino. Quid
vultis addere super peccata nostra, et vetera cu-
mulare delicta? grande quippe peccatum
est, et ira furoris Domini imminet super Israel.
Dimiseruntque viri bellatores praedam et univer-
sa quae ceperant, coram principibus et omni multitu-
dine. Steteruntque viri quos supra memora-
vimus, et apprehendentes captivos omnesque qui nu-
di erant vestierunt de spoliis. Cumque vestis-
sent eos et calciassent, et refecissent cibo ac
potu, unxissentque propter laborem, et adhibu-
issent eis curam, quicumque ambulare non po-
terant et erant imbecilli corpore, imposue-
runt eos iumentis, et adduxerunt in Iericho
civitatem palmarum ad fratres eorum, reversique
sunt in Samariam. Tempore illo misit rex
Achaz ad regem Assyriorum auxilium postu-
lans. Veneruntque Idumei, et percusserunt
multos ex Iuda, et ceperunt praedam magnam.
Philistiim quoque diffusi sunt per urbes
campestres, et ad meridiem Iuda, ceperunt-
que Bethsames, et Haialon, et Gaderoth, So-
cho quoque et Thamnam, et Gamzo cum vicu-
lis suis, et habitaverunt in eis. Humilia-
verat enim Dominus Iudam propter Achaz regem ~~Israel~~ Iuda,
eo quod nudasset eum auxilio, et contemptui
habuisset Dominum. Adduxitque contra eum Theglat-
phalasar regem Assyriorum, qui et afflixit
eum et nullo resistente vastavit. Igitur

achaz spoliata domo domini et domo regum et principum: dedit regi assyriorum munera et tamen nichil ei profuit. Insuper et tempore angustie sue auxit contemptum in dominum. Ipse per se rex achaz immolavit victimas diis damasci percussoribus suis et dixit. Dii regum syrie auxiliantur eis. quos ego placabo hostiis et aderunt mihi. cum e contrario ipsi fuerint ruine ei et universo israhel. Direptis itaque achaz omnibus vasis domus dei atque confractis. clausit ianuas templi dei et fecit sibi altaria in universis angulis ierusalem. In omnibus quoque urbibus iuda extruxit aras ad cremandum thus. atque ad iracundiam provocavit dominum deum patrum suorum. Reliqua autem sermonum eius et omnium operum suorum priorum et novissimorum scripta sunt in libro regum iuda et israhel. Dormivitque achaz cum patribus suis et sepelierunt eum in civitate ierusalem. Neque enim receperunt eum in sepulchris regum israhel. Regnavitque ezechias filius eius pro eo.

XXIX Igitur Ezechias regnare cepit cum xxv. esset annorum. et xxix annis regnavit in ierusalem. Nomen matris eius abia filia zacharie. Fecitque quod placitum erat in conspectu domini iuxta omnia que fecerat david pater eius. In ipso anno et mense primo regni sui aperuit valvas domus domini et instauravit eas. adduxitque sacerdotes atque levitas. et congregavit eos in plateam orientalem. dixitque ad eos. Audite me levite et sanctificamini. Mundate domum domini dei patrum vestrorum. et auferte omnem immunditiam de sanctuario. Peccaverunt patres nostri et fecerunt malum in conspectu domini dei nostri. derelinquentes eum. Averterunt facies suas a tabernaculo domini dei nostri. et prebuerunt dorsum. Clauserunt hostia que erant in porticu et extinxerunt lucernas incensumque non adoleverunt et holocausta non obtulerunt in sanctuario deo israhel. Concitatus est itaque furor domini super iudam et ierusalem tradiditque eos in commotionem et in interitum. et in sibilum. sicut ipsi cernitis oculis vestris. En corruerunt patres nostri gladiis. filii nostri et filie nostre. et coniuges captive ducte sunt. propter hoc scelus. Nunc igitur placet mihi ut ineamus fedus cum domino deo israhel. ut avertat a nobis furorem ire sue. Filii mei nolite negligere. Vos elegit dominus. ut stetis coram eo et ministretis illi. et colatis eum et cremetis incensum. Surrexerunt ergo levite maath filius amasie et iohel filius azarie de filiis caath. Porro de filiis merari cis filius abdi. et azarias filius iabalelel. De filiis autem gersom ioa filius zemma et eden filius ioha. At vero de filiis elisaphan samri et iahiel. De filiis quoque asaph zacharias et mathanias. Nec non de filiis heman iahiel et semei. Sed et de filiis ydithun semaias et ozihel. Congregaveruntque fratres suos et sanctificati sunt et ingressi sunt iuxta mandatum regis et imperium domini ut expiarent domum domini. Sacerdotes quoque ingressi templum domini ut sanctificarent extulerunt omnem immunditiam quam reperant in vestibulo domus domini. Quam tulerunt levite et asportaverunt ad torrentem cedron foras. Ceperunt autem primo die mensis primi mundare et in die octavo eiusdem mensis ingressi sunt porticum domus domini expiaveruntque templum diebus octo. et in die sextadecima mensis eiusdem quod ceperant compleverunt. Ingressi quoque sunt ad ezechiam regem et dixerunt ei. Sanctificavimus omnem domum domini et altare holocausti et vasa eius. necnon et mensam propositionis cum omnibus vasis suis. cunctamque templi supellectilem quam polluerat rex achaz in regno suo postquam prevaricatus est. et ecce exposita sunt coram altari domini. Consurgensque diluculo ezechias rex adunavit omnes principes civitatis. et ascendit domum domini. Obtuleruntque simul tauros vii. et arietes vii. agnos vii. et hircos vii. pro peccato. pro regno pro sanctuario. pro iuda. Dixitque sacerdotibus filiis aaron. ut offerrent super altare domini. Mactaverunt igitur tauros et susceperunt sacerdotes sanguinem. et fuderunt illud super altare. Mactaverunt etiam arietes et illorum sanguinem super altare fuderunt. Immolaverunt agnos et fuderunt super altare sanguinem. Applicueruntque hircos pro peccato coram rege et universa multitudine. imposueruntque manus suas super eos. et immolaverunt illos sacerdotes et asperserunt sanguinem eorum coram altari pro expiatione universi israhel. Pro omnibus quippe israhel preceperat rex ut holocaustum fieret et pro

cato. Constituit quoque levitas in domo
domini cum cymbalis et psalteriis et citharis secundum
dispositionem David et Gad videntis regis
et Nathan prophete. Siquidem domini preceptum
fuit per manum prophetarum eius. Steteruntque
levite tenentes organa David et sacerdotes
tubas. Et iussit Ezechias ut offerrent holo
causta super altare. Cumque offerrentur ho
locausta, ceperunt laudes canere domino et cla
gere tubis, atque in diversis organis que Da
vid rex Israhel preparaverat concrepare. Omni
autem turba adorante, cantores et hii
qui tenebant tubas erant in officio su
o donec compleretur holocaustum. Cumque
finita esset oblatio, incurvatus est rex et omnes
qui erant cum eo et adoraverunt. Precepitque
Ezechias et principes levitis ut lauda
rent dominum sermonibus David et Asaph vi
dentis. Qui laudaverunt eum magna le
ticia et incurvato genu adoraverunt.
Ezechias autem etiam hec addidit: Implestis
manus vestras domino, accedite et offerte vi
ctimas et laudes in domo domini. Obtulit
ergo universa multitudo hostias et lau
des et holocausta mente devota. Porro
numerus holocaustorum que obtulit multitu
do hec fuit: Tauros lxx, arietes centum,
agnos ducentos. Sanctificaveruntque boves
domino sexcentos et oves tria milia. Sa
cerdotes vero pauci erant, nec poterant suf
ficere ut pelles holocaustorum detraherent.
Unde et levite fratres eorum adiuverunt eos,
donec impleretur opus et sanctificarentur
antistites. Levite quippe faciliori
ritu sanctificantur quam sacerdotes. Fue
runt ergo holocausta plurima, adipes paci
ficorum et libamina holocaustorum, et comple
tus est cultus domus domini. Letatusque est
Ezechias et omnis populus cum eo, eo quod ministe
rium domus domini expletum esset. De repente
quippe hoc fieri placuit.

XXX

Misit quoque Ezechias ad omnem Israhel et Iu
dam, scripsitque epistolas ad Effraim et Ma
nassem ut venirent in domum domini in Ie
rusalem et facerent phase domino deo Israhel. Ini
to ergo consilio regis et principum et universi
cetus Ierusalem decreverunt ut facerent pha
se mense secundo. Non enim occurrerant facere in
tempore suo, quia sacerdotes qui possent sufficere

sanctificati non fuerant, et populus necdum congregatus
fuerat in Ierusalem. Placuitque sermo regi et
omni multitudini et decreverunt ut mit
terent nuntios in universum Israhel de Bersa
bee usque Dan, ut venirent et facerent pha
se domino deo Israhel in Ierusalem. Multi enim non
fecerant sicut in lege prescriptum est. Perrex
eruntque cursores cum epistolis ex regis imperio et princi
pum eius in universum Israhel et Iudam, iuxta
id quod rex iusserat, predicantes: Filii Israhel re
vertimini ad dominum deum Abraham et Ysaac et I
srahel, et revertetur ad reliquias que effuge
runt manum regis Assyriorum. Nolite fieri sicut
patres vestri et fratres qui recesserunt a domino
deo patrum suorum, et tradidit eos in interitum
ut ipsi cernitis. Nolite indurare cervi
ces vestras sicut patres vestri. Tradite manus ve
stras domino et venite ad sanctuarium eius quod
sanctificavit in eternum. Servite domino deo pa
trum vestrorum et avertetur a vobis ira furoris
eius. Si enim vos reversi fueritis ad dominum,
fratres vestri et filii vestri habebunt misericordiam coram
dominis suis qui illos duxere captivos, et
revertentur in terram hanc. Pius enim et cle
mens est dominus deus vester, et non avertet faciem suam
a vobis si reversi fueritis ad eum. Igitur curso
res pergebant velociter de civitate in civi
tatem per terram Ephraim et Manasse usque
Zabulon, illis irridentibus et subsannantibus
eos. Attamen quidam viri ex Aser et Manasse
et Zabulon adquiescentes consilio vene
runt in Ierusalem. In Iuda vero facta est manus
domini ut daret eis cor unum ut facerent iu
xta preceptum regis et principum verbum domini.
Congregatique sunt in Ierusalem populi multi ut fa
cerent sollempnitatem azimorum in mense se
cundo. Et surgentes destruxerunt altaria
que erant in Ierusalem, atque universa in quibus ydo
lis adolebatur incensum subvertentes
proiecerunt in torrentem Cedron. Immolave
runt autem phase xiiii die mensis secundi. Sacer
dotes quoque atque levite tandem sanctificati ob
tulerunt holocausta in domo domini. Steteruntque
in ordine suo iuxta dispositionem et legem
Moysi hominis dei. Sacerdotes quoque susci
piebant effundendum sanguinem de manibus
levitarum, eo quod multa turba sanctificata
non esset, et idcirco levite immolarent phase
his qui non occurrerant sanctificari domino. Ma

gnia eorum pars de Ephraim et Manasse et
Ysachar et Zabulon, que sanctificata non fuerat,
comedit phase non iuxta quod scriptum est. Et ora-
vit pro eis Ezechias dicens: Dominus bonus propitia-
bitur cunctis qui in toto corde requirunt Dominum
Deum patrum suorum, et non inputabit eis quod minus
sanctificati sunt. Quem exaudivit Dominus, et placa-
tus est populo. Feceruntque filii Israel qui inventi sunt
in Ierusalem sollempnitatem azimorum septem die-
bus in leticia magna, laudantes Dominum per
singulos dies, levite quoque et sacerdotes
per organa que suo officio congruebant. Et lo-
cutus est Ezechias ad cor omnium levitarum
qui habebant intelligentiam bonam super Domino.
Et comederunt vii. diebus sollempnitatis, im-
molantes victimas pacificorum, et lauda-
tes Dominum Deum patrum suorum. Placuitque u-
niverse multitudini ut celebrarent
et alios dies septem. Quod et fecerunt cum inge-
nti gaudio. Ezechias autem rex Iuda prebu-
erat multitudini mille tauros et vii.
millia ovium. Principes vero dederant po-
pulo tauros mille et oves decem millia. Sa-
nctificata est ergo sacerdotum plurima multitu-
do, et hylaritate perfusa omnis turba Iuda,
tam sacerdotum quam levitarum, quam universe fre-
quentie que venerat ex Israel, proselitorum quoque de terra
Israel et habitantium in Iuda. Factaque est grandis celebri-
tas in Ierusalem, qualis a diebus Salomonis filii David
regis Israel in ea urbe non fuerat. Surrexerunt
autem sacerdotes atque levite benedicentes populo,
et exaudita est vox eorum, pervenitque oratio in ha-
bitaculum sanctum celi.

XXXI

Cumque hec fuissent rite celebrata, egressus
est omnis Israel qui inventus fuerat in ur-
bibus Iuda, et fregerunt simulacra, succideruntque
lucos, demoliti sunt excelsa, et altaria destru-
xerunt, non solum de universo Iuda et Benia-
min, sed et de Ephraim quoque et Manasse,
donec penitus everterent. Reversique sunt omnes
filii Israel in possessiones et civitates suas.
Ezechias autem constituit turmas sacerdotales
et leviticas per divisiones suas, unumquemque in
officio proprio, tam sacerdotum videlicet quam
levitarum, ad holocausta et pacifica, ut mi-
nistrarent et confiterentur, et canerent in por-
tis castrorum Domini. Pars autem regis erat ut
de propria eius substantia offerretur holocaustum
mane semper et vespere, sabbatis quoque et ka-
lendis et sollempnitatibus ceteris, sicut scriptum est in
lege Moysi. Precepit etiam populo habitantium Ie-
rusalem ut darent partes sacerdotibus et levi-
tis, ut possent vacare legi Domini. Quod cum per-
crebuisset in auribus multitudinis, pluri-
mas obtulere primitias filii Israel, frumen-
ti, vini et olei, mellis quoque, et omnium que gignit
humus decimas obtulerunt. Sed et filii Israel
et Iuda qui habitabant in urbibus Iuda, ob-
tulerunt decimas boum et ovium, decimas-
que sanctorum que voverant Domino Deo suo, atque
universa portantes fecerunt acervos plurimos.
Mense tertio ceperunt acervorum iacere funda-
menta, et mense septimo compleverunt eos.
Cumque ingressi fuissent Ezechias et principes
eius, viderunt acervos et benedixerunt Domino
ac populo Israel. Interrogavitque Ezechias sacer-
dotes et levitas cur ita iacerent acervi.
Respondit illi Azarias sacerdos primus
de stirpe Sadoch dicens: Ex quo cepe-
runt offerri primitie in domo Domini, comedimus
et saturati sumus, et remanserunt plurima,
eo quod benedixerit Dominus populo suo. Reliqui-
arum autem copia est ista quam cernis. Precepit
igitur Ezechias ut prepararent horrea in
domo Domini. Quod cum fecissent intulerunt
tam primitias quam decimas, et quecumque vo-
verant fideliter. Fuit autem prefectus eorum
Chonenias levites, et Semei frater eius
post quem Iehiel et Azarias et Naha-
sahel et Ierimoth, Iozabath quoque et E-
hiel et Ismachias et Mahath et Banaias,
prepositi sub manibus Chonenie et Semei
fratris eius, ex imperio Ezechie regis et Azarie
ne pontificis domus Domini, ad quos
pertinebant. Chore vero filius Iemna
levites et ianitor orientalis porte prefec-
tus erat his que sponte offerebantur Do-
mino, primitiisque et consecratis in sancta sancto-
rum. Et sub cura eius Eden et Beniamin,
et Iesue et Semeias, Amarias quoque et
Sechenias in civitatibus sacerdotum, ut
fideliter distribuerent fratribus suis par-
tes, maioribus atque minoribus, exceptis
maribus ab annis tribus et supra, cunctis
qui ingrediebantur templum Domini, et quid-
quid per singulos dies conducebat in mi-
nisterio atque observationibus iuxta divisi-
ones suas. Sacerdotibus per familias et

uitis, a uicesimo anno et supra per ordines et
turmas suas, uniuerseque multitudini tam
uxoribus quam liberis eorum utriusque sexus. fideli
ter enim de his que sanctificata fuerant prebebant.
Sed et filiorum aaron per agros et suburbana
urbium singularum dispositi erant uiri,
qui partes distribuerent uniuerso sexui
masculino de sacerdotibus et leuitis. Fe
cit ergo ezechias uniuersa que diximus in omni
iuda. Operatusque est bonum et rectum et uerum
coram domino deo suo in uniuersa cultu
ra ministerii domus domini, iuxta legem et cerimo
nias uolens requirere deum suum in toto
corde suo, fecitque et prosperatus est.
XXXII Postquam et huiuscemodi ueritatem. uenit se
nacherib rex assyriorum et ingressus iudam
obsedit ciuitates munitas uolens eas ca
pere. Quod cum uidisset ezechias uenisse scilicet se
nacherib. et totum belli impetum uerti contra ie
rusalem. inito consilio cum principibus uiris
que fortissimis ut obturarent capita fo
ntium que erant extra urbem. et hoc omnium decernen
te sententia congregauit plurimam multitudi
nem. et obturauerunt cunctos fontes. et riuum
qui fluebat in medio terre dicentes. Ne ue
niant reges assyriorum et inueniant aquarum
abundantiam. Edificauit quoque agens
industrie omnem murum qui fuerat dissip
patus. et extruxit turres desuper. et forin
secus alterum murum. Instaurauitque mello in
ciuitate dauid et fecit uniuersi generis arma
turam et clipeos. Constituitque principes
bellatorum in exercitu. et conuocauit uniuersos
in platea porte ciuitatis ac locutus est ad
cor eorum dicens. Viriliter agite et confortamini.
Nolite timere. nec paueatis regem assy
riorum et uniuersam multitudinem que est cum eo.
Multo enim plures nobiscum sunt quam cum il
lo. Cum illo est brachium carneum. nobiscum
dominus deus noster. qui auxiliator est noster. pugnat
que pro nobis. Confortatusque est populus huius
cemodi uerbis. ezechie regis iuda. Que
postquam gesta sunt. misit senacherib
rex assyriorum seruos suos ierusalem. ipse enim
cum uniuerso exercitu obsidebat lachis. et
ad ezechiam regem iuda et ad omnem populum
qui erat in urbe. dicens. Hec dicit sena
cherib rex assyriorum. In quo habentes fi
duciam sedetis obsessi in ierusalem? Num e
zechias decipit uos ut tradat uos morti in
fame et siti affirmans quod dominus deus uester li
beret uos de manu regis assyriorum? Num
quid non iste est ezechias qui destruxit excel
sa illius et altaria. et precepit iude et ierusalem di
cens. coram altari uno adorabitis et in
ipso comburetis incensum? An ignoratis
que ego fecerim et patres mei cunctis terrarum
populis? Numquid preualuerunt dii gentium omni
umque terrarum liberare regionem suam de manu
mea? Quis est de uniuersis diis gentium que
uastauerunt patres mei. qui potuerit libe
rare populum suum de manu mea: ut possit et
deus uester eruere uos de hac manu? Non uos er
go decipiat ezechias. nec uana persuasione de
ludat. neque credatis ei. Si enim nullus po
tuit deus cunctarum gentium atque regnorum
liberare populum suum de manu mea et de ma
nu patrum meorum: consequenter nec deus uester
poterit eruere uos de hac manu. Sed et alia
multa locuti sunt serui eius contra dominum deum
et contra ezechiam seruum eius. Epistolas quoque scri
psit plenas blasphemie in dominum deum israel.
et locutus est aduersum eum. Sicut dii
gentium ceterarum non potuerunt liberare po
pulos suos de manu mea. sic et deus ezechi
e eruere non poterit populum suum de manu
ista. Insuper et clamore magno lingua
iudaica contra populum qui sedebat in muris
ierusalem personabat. ut terreret et perturba
ret eos. et caperet ciuitatem. Locutusque est
contra deum ierusalem. sicut aduersum deos populorum terre opera
manuum hominum. Orauerunt autem ezechi
as rex et ysaias filius amos propheta aduersum
hanc blasphemiam. ac uociferati sunt usque ad
celum. Et misit dominus angelum suum. qui percus
sit omnem uirum robustum. et ducem et bella
torem. et principem exercitus regis assyrio
rum. Reuersusque est cum ignominia in terram suam.
Cumque ingressus esset domum dei sui. filii
qui egressi fuerant de utero eius inter
fecerunt eum gladio. Saluauitque dominus eze
chiam et habitatores ierusalem de manu sena
cherib regis assyriorum. et de manu omnium inimi
corum. et prestitit eis quietem per circuitum. Multi
etiam deferebant hostias et sacrificia do
mino in ierusalem. et munera ezechie regi
iuda. Qui exaltatus est post hec coram cunc
tis gentibus. In diebus illis egrotauit eze

chias usque ad mortem et oravit dominum.
Exaudivitque eum et dedit ei signum. Sed
non iuxta beneficia que acceperat retribuit.
quia elevatum est cor eius. Et facta est contra eum
ira et contra Iudam ac Ierusalem. Humiliatusque
est postea eo quod exaltatum fuerat cor eius. tam
ipse quam habitatores Ierusalem. et idcirco non ve
nit super eos ira domini in diebus Ezechie. Fuit
autem Ezechias dives et inclitus valde. et the
sauros sibi plurimos congregavit argenti
auri et lapidis pretiosi aromatum et armo
rum universi generis. et vasorum magni pretii. A
pothecas quoque frumenti vini et olei. et
presepia omnium iumentorum. Caulas quoque
pecoribus et urbes sibi edificavit. Habebat
quippe greges ovium et armentorum innu
merabiles. eo quod dedisset ei dominus substan
tiam multam nimis. Ipse est Ezechias qui ob
turavit superiorem fontem aquarum Gyon et
avertit eas subter ad occidentem urbis David.
In omnibus operibus suis fecit prospere quod volu
it. Attamen in legatione principum Babylonis qui
missi fuerant ad eum ut interrogarent de
portento quod acciderat super terram. dere
liquit eum deus ut temptaretur. et nota
fierent omnia que erant in corde eius. Re
liqua autem sermonum Ezechie. et misericordiarum eius.
scripta sunt in visione Ysaie filii A
mos prophete. et in libro regum Iuda et Israel.
Dormivitque Ezechias cum patribus suis. et se
pelierunt eum super sepulcra filiorum David. et cele
bravit eius exequias universus Iuda et omnes
habitatores Ierusalem. Regnavitque Manasses
filius eius pro eo.
XXXIII Duodecim annorum erat Manasses cum re
gnare cepisset. et quinquaginta quinque an
nis regnavit in Ierusalem. Fecit autem malum
coram domino. iuxta abhominationes gentium quas
subvertit dominus coram filiis Israel. Et conversus
instauravit excelsa que demolitus fue
rat Ezechias pater eius. Construxitque aras
Baalim et fecit lucos. et adoravit omnem mi
litiam celi et coluit eam. Edificavit quoque altaria
in domo domini. de qua dixerat dominus. in Ierusalem
erit nomen meum in eternum. Edificavit autem ea
cuncto exercitui celi in duobus atriis domus
domini. transireque fecit filios suos per ignem
in valle Benennon. observabat somnia
sectabatur auguria. maleficis artibus in
serviebat. Habebat secum magos et incanta
tores. multaque mala operatus est coram domino
ut irritaret eum. Sculptile quoque et confla
tile signum posuit in domo domini. de qua
locutus est deus ad David et ad Salomonem filium
eius dicens. In domo hac et in Ierusalem quam
elegi de cunctis tribubus Israel ponam nomen
meum in sempiternum. et moveri non faciam pe
dem Israel de terra quam tradidi patribus eorum.
ita dumtaxat si custodierint facere que pre
cepi eis. cunctamque legem et cerimonias ac
iudicia: que mandavi per manum Moy
si. Igitur Manasses seduxit Iudam et habitatores
Ierusalem ut facerent malum super omnes gentes quas
subverterat dominus a facie filiorum Israel. Lo
cutusque est dominus ad eum et ad populum illius et au
dire noluerunt. Idcirco superinduxit
principes exercitus regis Assyriorum. cepe
runtque Manassen. et vinctum catenis
compedibus duxerunt in Babylonem. Qui post
quam angustiatus est oravit dominum deum suum.
egit penitentiam valde coram deo patrum suorum. De
precatusque est eum et obsecravit intente. et ex
audivit orationem eius. reduxitque eum in Ierusalem in
regnum suum. Et agnovit Manasses quod
dominus ipse est deus. Post hec edificavit mu
rum extra civitatem David. ad occidentem Gyon
in valle. ab introitu porte piscium per circuitum
usque Ophel. et exaltavit illum vehementer. Consti
tuitque principes exercitus in cunctis civita
tibus Iuda munitis. et abstulit deos alienos
et simulacrum de domo domini. Aras quoque quas
fecerat in monte domus domini. et in Ierusalem. pro
iecit omnia extra urbem. Porro instaura
vit altare domini. et immolavit super illud vic
timas et pacifica et laudem. precepitque Iude
ut serviret domino deo Israel. Attamen ad
huc populus immolabat in excelsis domino deo suo.
Reliqua autem gestorum Manasse et obsecratio eius
ad deum suum. verba quoque videntium qui loque
bantur ad eum in nomine domini dei Israel. con
tinentur in sermonibus regum Israel. Oratio quo
que eius et exauditio. et cuncta peccata atque con
temptus. Loca etiam in quibus edificavit excel
sa et fecit lucos et statuas antequam ageret
penitentiam. scripta sunt in sermonibus Ozai. Dor
mivit autem Manasses cum patribus suis. et se
pelierunt eum in domo sua. Regnavit
que pro eo filius eius Amon. Viginti duo

[V]iginti duorum annorum erat amon cum regnare cepisset,
et duobus annis regnavit in ierusalem. Fecitque
malum in conspectu domini sicut fecerat manasses
pater eius. et cunctis ydolis que manasses fuerat
fabricatus immolavit atque servivit. et non est
reveritus faciem domini. sicut reveritus est ma-
nasses pater eius. et multo maiora deliquit.
Cumque coniurassent adversus eum servi sui. in-
terfecerunt eum in domo sua. Porro reli-
qua populi multitudo. cesis hiis qui amon per-
cusserant constituerunt regem iosiam filium eius
pro eo.
XXXIIII Octo annorum erat iosias cum regnare cepisset.
et triginta uno anno regnavit in ierusalem.
Fecitque quod erat rectum in conspectu domini. et
ambulavit in viis david patris sui. non de-
clinavit neque ad dexteram neque ad sinis-
tram. Octavo autem anno regni sui cum adhuc
esset puer. cepit querere deum patris sui david.
Et duodecimo anno postquam ceperat mundavit
iudam et ierusalem ab excelsis et lucis si-
mulacrisque et sculptilibus. Destruxeruntque
coram eo aras baalim. et simulacra que super-
posita fuerant demoliti sunt. Lucos etiam et
sculptilia succidit atque comminuit. et super
tumulos eorum qui eis immolare consue-
verant fragmenta dispersit. Ossa preterea
sacerdotum combussit in altaribus ydolorum.
mundavitque iudam et ierusalem. Sed et in ur-
bibus manasse et ephraim et symeon us-
que neptalim cuncta subvertit. Cumque alta-
ria dissipasset et lucos. et sculptilia contri-
visset in frusta. cunctaque delubra demoli-
tus esset de universa terra israel: reversus est in
ierusalem. Igitur anno octavo decimo regni sui.
mundata iam terra et templo domini: misit sa-
phan filium helchie. et maasiam principem
civitatis. et ioha filium ioachaz a comenta-
riis: ut instauraret domum domini dei sui. Qui
venerunt ad helchiam sacerdotem magnum.
acceptamque ab eo pecuniam que illata fuerat
in domum domini. et quam congregaverant levi-
te et ianitores de manasse et ephraim
et universis reliquis israel. ab omni quoque iu-
da et beniamin. et habitatoribus ierusalem. tra-
diderunt in manibus eorum qui preerant opera-
riis in domo domini. ut instaurarent templum et
infirma queque sarcirent. At illi dederunt eam
artificibus et cementariis. ut emerent lapi-
des de lapidicinis. et ligna ad commissuras
edificii. et ad contignationem domorum quas
destruxerant reges iuda. Qui fideliter
cuncta faciebant. Erant autem prepositi o-
perantium. iahath. et abdias de filiis mera-
ri. Zacharias et mosollam de filiis caath.
qui urgebant opus. omnes levite scien-
tes organis canere. Super eos vero qui ad
diversos usus onera portabant: erant scri-
be et magistri de levitis ianitores. Cumque
efferrent pecuniam que illata fuerat in
templum domini. repperit helchias sacerdos li-
brum legis domini per manum moysi. et ait ad
saphan scribam. Librum legis inveni in do-
mo domini. Et tradidit ei. At ille intulit vo-
lumen ad regem. et nunciavit ei dicens. Omnia
que dedisti in manu servorum tuorum ecce comple-
tur. Argentum quod inventum est in domo domini
conflaverunt. datumque est prefectis artificum
et diversa opera fabricantium. Preterea tra-
didit michi helchias sacerdos hunc librum.
Quem cum rege presente recitasset. audisset-
que ille verba legis. scidit vestimenta sua.
Et precepit helchie et ahicam filio saphan
et abdon filio micha. saphan quoque scri-
be et asaie servo regis dicens. Ite et orate
pro me dominum. et pro reliquiis israel et iuda super
universis sermonibus libri istius qui repertus
est. Magnus enim furor domini stillabit super
nos. eo quod non custodierint patres nostri
verba domini ut facerent omnia que scripta sunt
in isto volumine. Abiit igitur helchias
et hii qui simul missi fuerant a rege
ad oldam prophetissam uxorem sellum filii thec-
uath filii asra custodis vestium que habita-
bat in ierusalem in secunda. et locuti sunt ei verba
que supra narravimus. At illa respondit eis. Hec dicit
dominus deus israel. Dicite viro qui misit vos ad
me. Hec dicit dominus. Ecce ego inducam ma-
la super locum istum. et super habitatores eius.
cunctaque maledicta que scripta sunt in li-
bro hoc quem legerunt coram rege iuda. quia de-
reliquerunt me et sacrificaverunt diis ali-
enis. ut me ad iracundiam provocarent in
cunctis operibus manuum suarum. Idcirco stil-
labit furor meus super locum istum. et non exti-
guetur. Ad regem autem iuda qui misit
vos pro domino deprecando: sic loquimini.
Hec dicit dominus deus israel. Quoniam audisti verba vo-

luminis atque emollitum est cor tuum. et hu
miliatus es in conspectu dei super his que dicta
sunt contra locum hunc et habitatores ierusalem, reveritusque
faciem meam scidisti vestimenta tua et fle
visti coram me. ego quoque exaudivi te, di
cit dominus. Iam enim colligam te ad patres
tuos. et inferreris in sepulcrum tuum in pace:
nec videbunt oculi tui omne malum quod ego
inducturus sum super locum istum. et super habi
tatores eius. Retulerunt itaque regi cuncta
que dixerat. At ille convocatis universis ma
ioribus natu iuda et ierusalem ascendit domum
domini. unaque omnes viri iuda et habitatores ierusalem
sacerdotes et levite et cunctus populus a minimo
usque ad maximum. Quibus audientibus in do
mo domini legit rex omnia verba voluminis
hec. et stans in tribunali suo percussit fedus
coram domino. ut ambularet post eum et custodi
ret precepta et testimonia et iustificatio
nes eius in toto corde suo. et in tota anima su
a. faceretque que scripta sunt in volumine illo
quod legerat. Adiuravit quoque super hoc omnes qui
reperti fuerant in ierusalem et beniamin, et fe
cerunt habitatores ierusalem iuxta pactum domini dei
patrum suorum. Abstulit ergo iosias cunctas ab
ominationes de universis regionibus filio
rum israel. et fecit omnes qui residui erant in is
rael servire domino deo suo. cunctis diebus eius non
recesserunt a domino deo patrum suorum.

XXXV

Fecit autem iosias in ierusalem phase domino. quod
immolatum est .xiiii. die mensis primi. et con
stituit sacerdotes in officiis suis. hortatusque
est eos ut ministrarent in domo domini. Levi
tis quoque ad quorum eruditionem omnis israel sancti
ficabatur domino. locutus est. Ponite archam
in sanctuario templi. quod edificavit salomon
filius david rex israel. Nequaquam enim eam ultra
portabitis. Nunc autem ministrate domino deo
vestro et populo eius israel. et preparate vos per domos et
cognationes vestras in divisionibus singulorum
sicut precepit david rex israel. et descripsit salo
mon filius eius. ministrate in sanctuario
per familias turmasque leviticas. et sanctifica
ti immolate phase, fratres quoque vestros ut possint
iuxta verba que locutus est dominus in manu mo
ysi facere: preparate. Dedit preterea iosias omni
populo qui ibi fuerat inventus. in sollemni
tate phase agnos et edos de gregibus et
reliqui pecoris. xxx. milia. boum quoque
tria milia. hec de regis universa substantia.
Duces quoque eius sponte quod voverant
obtulerunt. tam populo quam sacerdotibus
et levitis. Porro helchias et zacha
rias et iehiel principes domus domini dede
runt sacerdotibus ad faciendum phase pecora
commixtim duo milia sescenta. et boves
trecentos. Chonenias autem et semeias
et nathanahel fratres eius. necnon et asabias
et iahihel. et iozabath principes levitarum
dederunt ceteris levitis ad celebrandum phase quin
que milia pecorum et boves quingentos
preparatumque est ministerium. et steterunt sa
cerdotes in officio suo. levite quoque in tur
mis iuxta regis imperium: et immolatum est phase.
Asperseruntque sacerdotes manus suas san
guine. et levite detraxerunt pelles holo
caustorum. et separaverunt ea ut darent per domos et
familias singulorum. et offerrentur domino sicut
scriptum est in libro moysi. De bobus quoque fe
cerunt similiter. et assaverunt phase super ignem
iuxta quod in lege scriptum est. Pacificas vero
hostias coxerunt in lebetis. et in cacabis
et in ollis. et festinato distribuerunt universe
plebi. Sibi autem et sacerdotibus postea pa
raverunt. Nam in oblatione holocaustorum et a
dipum usque ad noctem sacerdotes fuerunt
occupati. Unde levite et sibi et sacerdotibus
filiis aaron paraverunt novissimis. Por
ro cantores filii asaph stabant in ordine
suo. iuxta preceptum david et asaph et eman
et idithun prophetarum regis. Ianitores vero per
portas singulas observabant: ita ut ne
puncto quidem discederent a ministe
rio. Quam obrem et fratres eorum levite para
verunt eis cibos. Omnis igitur cultura domini rite comple
ta est in die illa. ut facerent phase et of
ferrent holocausta super altare domini iuxta pre
ceptum iosie regis. Feceruntque filii israel qui inven
ti fuerant ibi phase in tempore illo. et sollem
nitatem azimorum .vii. diebus. Non fuit phase
simile huic in israel a diebus samuel prophete.
Sed nec quisquam de cunctis regibus israel
fecit phase sicut fecit iosias. sacerdotibus
et levitis et omni iude et israel qui reperti fuerant
et habitantibus in ierusalem. Octavo decimo an
no regni iosie hoc phase celebratum est.
Postquam instauraverat iosias templum
ascendit nechao rex egypti ad pugnandum

in charcamis iuxta eufraten. et processit in oc-
cursum eius iosias. At ille missis ad eum
nunciis. ait. Quid mihi et tibi est rex iuda? non
adversum te hodie ego venio. sed contra aliam
pugno domum. ad quam me deus festinato ire
iussit. Desine adversum deum facere qui
mecum est. ne interficiat te. Noluit iosias
reverti. sed preparavit contra eum bellum. nec adqui-
evit sermonibus nechao ex ore dei. Verum
perrexit ut dimicaret in campo mageddo.
ibique vulneratus a sagittariis. dixit pue-
ris suis. Educite me de prelio. quia oppido
vulneratus sum. Qui transtulerunt eum de cur-
ru in alterum currum. qui sequebatur eum mo-
re regio. et asportaverunt eum in ierusalem. Mor-
tuusque est ac sepultus est in mausoleo pa-
trum suorum. et universus iuda et ierusalem lu-
xerunt eum. Ieremias maxime. Cuius omnes
cantores atque cantatrices usque in presentem di-
em lamentationes super iosiam replicant. et quasi lex
obtinuit in israhel. Ecce scriptum fertur in lamenta-
tionibus. Reliqua autem sermonum iosie et misericordiarum
eius que lege precepta sunt domini. opera quoque illius
prima et novissima. scripta sunt in libro re-
gum iuda et israhel.

XXXVI
Tulit ergo populus terre ioachaz filium iosie. et constitu-
it eum regem pro patre suo in ierusalem. Viginti trium
annorum erat ioachaz cum regnare cepisset. et tri-
bus mensibus regnavit in ierusalem. Amovit autem
eum rex egypti cum venisset ierusalem. et condempna-
vit terram centum talentis argenti. et ta-
lento auri. Constituitque regem pro eo eli-
achim fratrem eius super iudam et ierusalem. et vertit
nomen eius ioachim. Ipsum vero ioachaz tulit se-
cum et abduxit in egyptum. Viginti quinque anno-
rum erat ioachim cum regnare cepisset. et un-
decim annis regnavit in ierusalem. fecitque ma-
lum coram domino deo suo. Contra hunc ascendit
nabuchodonosor rex chaldeorum. et vinctum ca-
thenis duxit in babylonem. Ad quam et vasa domini
transtulit. et posuit ea in templo suo. Reliqua autem
verborum ioachim et abhominationum eius quas
operatus est. et que inventa sunt in eo. continentur in li-
bro regum israhel et iuda. Regnavit vero ioachin
filius eius pro eo. Octo annorum erat ioachin cum
regnare cepisset. et tribus mensibus ac decem diebus re-
gnavit in ierusalem. Fecitque malum in conspectu domini.
Cumque anni circulus volveretur. misit nabucho-
donosor rex qui et adduxerunt eum in babylo-
nem asportatis simul pretiosissimis vasis do-
mus domini. Regem vero constituit sedechiam pa-
truum eius super iudam et ierusalem. Viginti et uni-
us anni erat sedechias cum regnare cepisset. et un-
decim annis regnavit in ierusalem. Fecitque ma-
lum in oculis domini dei sui. nec erubuit faciem hie-
remie prophete. loquentis ad se ex ore domini. A
rege quoque nabuchodonosor recessit. qui adiu-
raverat eum per deum. et induravit cervicem
suam et cor. ut non reverteretur ad dominum deum israhel.
Sed et universi principes sacerdotum et populus prevarica-
ti sunt inique iuxta universas abhominationes gen-
tium. Et polluerunt domum domini. quam sanctificaverat sibi
in ierusalem. Mittebat autem dominus deus patrum
suorum ad illos per manum nunciorum suorum de nocte
consurgens et cotidie commonens. eo quod par-
ceret populo et habitaculo suo. At illi subsanna-
bant nuntios dei. et parvipendebant sermo-
nes eius. illudebantque prophetis. donec ascen-
deret furor domini in populum eius. et esset nulla cu-
ratio. Adduxit enim super eos regem chaldeorum. et in-
terfecit iuvenes eorum gladio in domo sanctua-
rii sui. Non est misertus adolescentis et virgi-
nis et senis. nec decrepiti quidem. sed omnes tra-
didit manibus eius. Universaque vasa domus
domini tam maiora quam minora. et thesauros tem-
pli et regis et principum transtulit in babylonem.
Incenderunt hostes domum dei. et destruxerunt
murum ierusalem. universas turres combusserunt.
et quicquid pretiosum fuerat demoliti sunt. Siquis
evaserat gladium ductus est in babylonem.
et servivit regi et filiis eius. donec imperaret
rex persarum. et compleretur sermo domini ex ore hie-
remie. et celebraret terra sabbata sua. Cunc-
tis enim diebus desolationis egit sabbatum us-
que dum complerentur .lxx. anni. Anno autem primo
cyri regis persarum ad explendum sermonem
domini quem locutus fuerat per os ieremie. susci-
tavit dominus spiritum cyri regis persarum qui iussit
predicari in universo regno suo etiam per scriptu-
ram dicens. Hec dicit cyrus rex persarum. Omnia
regna terre dedit mihi dominus deus celi. et ipse precepit
mihi ut edificarem ei domum in ierusalem que est in
iudea. Quis ex vobis est in omni populo eius?
sit dominus deus suus cum eo. et ascendat.

XXXVII
Domine deus omnipotens patrum nostrorum. abraham. ysaac.
et iacob. et semini eorum iusto. qui fecisti ce-
lum et terram cum omni ornatu eorum. qui signa-
sti mare verbo precepti tui. qui conclusisti abyssum

lacrimans et multum misericors
et penitens super in
malicias hominum
362

et signasti terribili atque laudabili nomine tuo.
quod omnes pavent et tremunt a vultu virtu
tis tue. et insustentabilis ira super peccatores
comminationis tue. immensa vero et investigabilis
misericordia promissionis tue. quoniam tu es dominus altissimus
super omnem terram. Tu autem domine secundum bonitatem
promisisti penitentiam remissionis peccatorum. et tu domine
iustorum non posuisti penitentiam iustis. abraham
ysaac et iacob. hiis qui tibi non peccaverunt.
Quoniam peccavi super numerum arene maris. et mul
tiplicate sunt iniquitates mee. incurvatus sum
multo vinculo ferri. et non est respiratio michi.
quia excitavi iracundiam tuam et malum coram
te feci. statuens abhominationes et multi
plicans offensiones. Et nunc flecto genu
a cordis mei precans ad te bonitatem. Domine
peccavi. domine peccavi et iniquitatem meam
agnosco. Peto rogans te domine. remitte
michi. remitte michi. Ne simul perdas me cum
iniquitatibus meis. neque in eternum reserves ma
liciam michi. quia indignum salvabis me secundum
magnam misericordiam tuam. et laudabo te semper
omnibus diebus vite mee. quoniam te laudat
omnis virtus celorum. et te est gloria in secula seculorum
Amen. Explicit liber ii. paralipomenon. Incipit prefatio in
librum esdre.

Utrum difficilius
sit facere quod poscitis an nega
re. necdum statui. Nam neque vobis ali
quid imperantibus abnuere sententie est. Et magni
tudo oneris impositi ita cervices premit. ut ante
sub fasce ruendum sit quam levandum. Accedunt
ad hoc invidorum studia qui omne quod scribi
mus reprehendendum putant. et interdum contra se
conscientia repugnante. publice lacerant quod occul
te legunt. in tantum ut clamare compellar et
dicere. Domine libera animam meam a labiis iniquis
et a lingua dolosa. Tertius annus est quod
semper scribitis atque rescribitis ut esdre
librum et hester vobis de hebreo transferam.
quasi non habeatis greca et latina volumina.
aut quodcumque illud est quod a nobis vertitur. non statim
ab omnibus conspuendum sit. Frustra autem
ut quidam ait. niti. neque aliud se fatigando nisi odium
querere. extreme dementie est. Itaque obsecro
vos mi domnion et rogatiane karissimi. ut pri
vata lectione contenti. librum non efferatis in
publicum. nec fastidiosis ingeratis cibos.
vitetisque eorum supercilium. qui iudicare tantum
de aliis et ipsi facere nichil noverunt. Siqui

autem fratrum sunt. quibus nostra non displicent. hiis tri
buatis exemplar. ammonentes ut hebrea
nomina quorum grandis in hoc volumine copia
est. distincte et per intervalla transcribant. Ni
chil enim proderit emendasse librum. nisi emen
datio librariorum diligentia conservetur. Nec
quemquam moveat quod unus a nobis editus li
ber est. nec apocriforum tertii et quarti libri som
niis delectetur. quia et apud hebreos esdre
neemieque sermones in unum volumen coarta
tur. et que non habentur apud illos. nec de xxiiii.
senibus sunt. procul abicienda. Siquis autem
septuaginta vobis opposuerit interpretes. quorum ex
emplaria varietas ipsa lacerata et eversa de
monstrat. nec potest utique verum asseri quod
diversum est. mittite eum ad evangelia in quibus
multa ponuntur quasi de veteri testamento
que apud lxx. interpretes non habentur. Velud illud
quoniam nazareus vocabitur. et ex egypto voca
vi filium meum. et videbunt in quem compun
xerunt. multaque alia que latiori operi
reservamus. et querite ab eo ubi hec scripta sint.
Cumque proferre non potuerit. vos legite
de hiis exemplaribus. que nuper a nobis edita
maledicorum cotidie linguis confodiuntur.
Sed ut ad compendium veniam. certe quod illa
tulerunt sui. equissimum est. Studui ad quem
habetur in greco. ut aliter habetur quam a me
versum est. Quid interpretem laniant? Interro
gent hebreos et ipsis auctoribus translati
oni mee vel arrogent vel derogent fidem.
Porro aliud est. si clausis quod dicitur oculis
michi volunt maledicere. et non imitantur
grecorum studium et benivolentiam. qui post
septuaginta translatores iam christi evangelio coru
scante iudeos et hebioneos legis veteris
interpretes aquilam videlicet et symmachum
et theodotionem et curiose legunt et per ori
genis laborem in exaplois ecclesiis dedi
carunt. Quanto magis latini grati esse
deberent. quod exultantem cernerent greciam
a se mutuari aliquid. Primum enim magno
rum sumptuum est. et infinite difficultatis
exemplaria posse habere omnia. Deinde etiam qui
habuerint et hebrei sermonis ignari sunt.
magis errabunt ignorantes quis e multis veri
us dixerit. Quod etiam sapientissimo cuidam
nuper accidit apud grecos. ut interdum scriptu
re sensum relinquens unius cuiuslibet interpretis se

operarir ex toto corde. Vos autem qui hebreeli
que saltem parvam habentis scientiam et latinum
nobis utcumque sermo non deest. et de aliis magis
possunt iudicare. et ea que ipsi intelligunt
nostra lingua exprimere. Itaque licet excetra
sibilet. victorque synon incendia iactet.
numquam meum iuvante christo silebit eloquium.
et presecta lingua balbutiet. Legant qui
volunt. qui nolunt abiciant. eventilent api
ces. litteras calumpnientur. magis vestra carita
te provocabor ad studium. quam illorum de
tractione et odio deterrebor. Ex. prologus. Inci
pit liber primus esdre.

In anno primo cyri regis persarum ut comple
retur verbum domini ex ore ieremie:
suscitavit dominus spiritum cyri regis persa
rum et transduxit vocem in omni reg
no suo et per scripturas dicens. Hec dic
cit cyrus rex persarum. Omnia regna terre
dedit michi dominus deus celi. et ipse pre
cepit michi ut edificarem ei domum in ie
rusalem que est in iudea. Quis est in vobis
de universo populo eius. sit deus illius
cum eo. Ascendat in ierusalem que est in iu
dea et edificet domum domini dei israel.
Ipse est deus qui est in ierusalem. Et omnes reliqui
qui in cunctis locis ubicumque habitant ad
iuvent eum viri de loco suo argento et au
ro et substantia et pecoribus. excepto quod volun
tarie offerunt templo dei. quod est in ierusalem.
Et surrexerunt principes patrum de iuda
et beniamin. et sacerdotes et levite. omnis
cuius suscitavit deus spiritum ut ascenderet ad
edificandum templum domini quod erat in ie
rusalem. universique qui erant in circuitu adiu
verunt manus eorum. in vasis argenteis et aureis et
substantia et iumentis et supellectili. exceptis his
que sponte obtulerant. Rex vero cyrus
protulit vasa templi domini que tulerat nab
uchodonosor de ierusalem. et posuerat ea in
templo dei sui. Protulit autem ea cyrus rex
persarum per manum mitridatis filii gazabar
et annumeravit ea sasabasar principi iu
da. Et hic est numerus eorum. Fiale auree triginta.
fiale argentee mille. Cultri viginti no
vem. Scyphi aurei. xxx. Scyphi argen
tei secundi. quadringenti decem. vasa alia mille.
Omnia vasa aurea et argentea quinque mil
lia quadringenta. Universa tulit sasabasar

cum his qui ascenderant de transmigratione baby
lonis in ierusalem.

Hii sunt autem filii provincie qui ascenderunt II
de captivitate. quam transtulerat babylonis rex
in babylonem. et reversi sunt in ierusalem et iu
dam. unusquisque in civitatem suam. qui venerunt
cum zorobabel. Iesua. neemias. saraia.
rahelaia. mardochay. belsan. mesphar.
beguai. reum. baana. Numerus virorum populi
israel. Filii phares. duo milia centum
lxxii. Filii sephetia. ccc. lxxii. Filii area.
septingenti. lxx. quinque. Filii phethmoab
filiorum iosue. ioab. duo milia oc
tingenti. xii. Filii helam mille. cc. liiii.
Filii zethua. nongenti. xlv. Filii zacha
i. septingenti. lx. Filii bani. sexcenti. xlii.
Filii bebai. sexcenti. xxiii. Filii azgad. mil
le. ccxxii. Filii adonicam. sexcenti. lxvi. Fi
lii beguai. duo milia. lvi. Filii adin. quadringenti
liiii. Filii ater. qui erant ex ezechia. no
naginta octo. Filii besai. ccc. xxiii. Filii
iora. cxii. Filii asom. ccxxiii. Filii gebar
nonaginta. v. Filii bethleem. cxxiii. Viri
nethupha. lvi. Viri anathot. cxx. viii. Fi
lii azmaveth. xlii. Filii cariathiarim. ce
phira et beroth. septingenti. xliii. Filii a
rama et gaba. dc. xxi. Viri machmas.
cxxii. Viri bethel et gai. ccxxiii. Filii ne
bo. lii. Filii megbis. clvi. Filii helam alterius.
mille. cc. liiii. Filii arim. ccc. xx. Filii lo
dadid et ono. septingenti. xxv. Filii ieri
cho. ccc. xlv. Filii senaa. tria milia sexcen
ti. xxx. Sacerdotes filii idaia in domo ie
sue. nongenti. lxxiii. Filii emmer. mille. l.
duo. Filii phessur. mille. cc. xlvii. Filii
arim. mille et xvii. Levite filii iesu
e. et cedmihel filiorum oduia. lxxiiii. Can III
tores filii asaph centum. xxviii. Filii ia
nitorum. filii sellum. filii ater. filii thel
mon. filii accub. filii atita. filii sobai.
universi centum. xxxix. Nathinei. filii soa.
filii asupha. filii thebbaoth. filii cer
os. filii sisaa. filii phadon. filii lebana.
filii agaba. filii accub. filii agab. filii
selmai. filii anan. filii geddel. filii ga
er. filii rahaia. filii rasyn. filii necoda.
filii gazem. filii aza. filii phasea. filii be
see. filii asenaa. filii munim. filii ne
phusim. filii bechuch. filii acupha. fi

lii baaur. filii besluth. filii maida. filii arsa.
filii bercos. filii sysara. filii thema. filii
II nasia. filii acupha. filii servorum salomonis.
filii sothelthei. filii supheret. filii pha
ruda. filii ala. filii derpon. filii gedel. fi
lii saphatia. filii athil. filii phochereth. qui
erant de aselam. filii ami. Omnes nathin
nei et filii servorum salomonis. trecenti nonaginta
duo. Et hii qui ascenderunt de thelmel
athelarsa: cherub: et adon: imer. et non po
tuerunt indicare domum patrum suorum: et se
men suum. utrum ex israel essent. filii delaia. filii
tobia. filii nechoda: sexcenti. lii. Et de filiis
sacerdotum. filii obia. filii acces. filii ber
zellai. qui accepit de filiabus berzellai gala
aditis uxorem. et uocatus est nomine eorum.
Hii quesierunt scripturam genealogie sue et non
inuenerunt. et electi sunt de sacerdotio. Et
dixit athersata eis. ut non comederent de sancto sanc
torum. donec surgeret sacerdos doctus atque perfe
ctus. Omnis multitudo quasi unus. xlii. milia.
ccc. lx. exceptis seruis eorum et ancillis. qui erant
septem milia. ccc. xxxvii. Et in ipsis can
tores atque cantatrices ducenti. Equi eorum sex
centi. xxxvi. Muli eorum. ccxlv. Cameli e
orum quadringenti. xxxv. Asini eorum sex milia
septingenti. xx. Et de principibus patrum. cum
ingrederentur templum domini quod est in ierusalem spon
te obtulerunt in domum dei ad extruen
dum eam in loco suo. secundum uires suas de
derunt in impensas operis. auri solidos. lx.
milia. et mille argenti. mnas. v. milia. et
uestes sacerdotales centum. Habitauerunt ergo
sacerdotes et leuite et de populo. et cantores et ia
nitores. et nathinnei in urbibus suis. et uniuersus
israel in ciuitatibus suis.
III Iamque uenerat mensis septimus. et erant filii israel
in ciuitatibus suis. Congregatus est ergo populus
quasi uir unus. in ierusalem. Et surrexit iosue filius
iosedech. et fratres eius sacerdotes. et zorobabel
filius salathiel. et fratres eius. et edificaue
runt altare dei israel. ut offerrent in eo
holocaustomata. sicut scriptum est in lege
moysi uiri dei. Collocauerunt autem altare
super bases suas. deterrentibus eos per circuitum
populis terrarum. Et obtulerunt super illud holocau
stum domino. mane et uespere. Feceruntque solem
nitatem tabernaculi sicut scriptum est. et holocau
stum diebus singulis per ordinem secundum preceptum

opus diei in die suo. Et post hec holocaustum
iuge. tam in kalendis quam in uniuersis so
lemnitatibus domini que erant consecrate. et
in omnibus in quibus ultro offerebatur mu
nus deo. A prima die mensis septimi cepe
runt offerre holocaustum domino. Porro templum dei
fundatum necdum erat. Dederunt autem pecu
nias latomis et cementariis. cibum quoque et po
tum et oleum sydoniis. tyriisque ut deferrent
ligna cedrina de libano. ad mare ioppen
quod preceperat cyrus rex persarum eis. Anno autem
secundo aduentus eorum ad templum dei in
ierusalem mense secundo. ceperunt zorobabel fi
salathiel. et iosue filius iosedech. et reli
fratribus eorum sacerdotes et leuite. et omnes qui
uenerant de captiuitate in ierusalem. et constitu
leuitas a uiginti annis et supra. ut ur
opus domini. Stetitque iosue et filii
eius. et cedmihel et filii eius. et filii iu
uir unus ut instarent super eos qui fac
bant opus in templo. Filii enadad fili
um et fratres eorum leuite. Fundato
tamis templo domini. steterunt sacerdotes
in ornatu suo cum tubis. et leuite filii a
in cymbalis. ut laudarent dominum per manus
regis israel. et concinebant in hymnis et confes
sione domino. quoniam bonus quoniam in eternum misericordia
super israel. Omnis quoque populus uociferabatur clamo
re magno in laudando dominum. eo quod funda
tum esset templum domini. Plurimi etiam de sacerdo
tibus et leuitis et principes patrum et seniores
qui uiderant templum prius. cum funda
retur et hoc templum in oculis eorum. flebant
uoce magna. et multi uociferantes in le
eleuabant uocem. nec poterat quisquam ag
noscere uocem clamoris letantium. et u
fletus populi. Commixtim enim populus uocifera
batur clamore magno. et uox audiebatur
procul.
Audierunt autem hostes iude et beniamin
quia filii captiuitatis edificarent templum
domino deo israel. Et accedentes ad zorobabel
et ad principes patrum dixerunt eis. Edifi
cemus uobiscum quia ita ut uos querimus
deum uestrum. Ecce nos immolauimus uicti
mas a diebus asoradan regis assur qui ad
duxit nos huc. Et dixit eis zorobabel
et iosue. et reliqui principes patrum israel.
Non est nobis et uobis ut edificemus domum

mino deo nostro. si nos ipsi edificabimus soli do-
mino deo nostro. sicut precepit nobis cyrus rex
persarum. Factum est igitur ut populus terre impediret manus
populi iude. et turbaret eos in edificando. Con-
duxerunt quoque adversus eos consiliatores
ut destruerent consilium eorum omnibus diebus
cyri regis persarum. et usque ad regnum darii re-
gis persarum. In regno autem assueri ipse est
artarxerses. in principio regni eius.
scripserunt accusationem adversus habitato-
res iude et ierusalem. Et in diebus artarxersis
scripsit beselam mitridates. et tabel. et re-
liqui qui erant in consilio eorum ad artarxer-
sen regem persarum. Epistola autem accusationis
scripta erat syriace. et legebatur sermone
syro. Reum beel teem et samsai scriba scri-
pserunt epistolam unam de ierusalem artarxersi
regi huiuscemodi. Reum beel teem et samsay
scriba. et reliqui consiliatores eorum dinei et far-
sathei. therphalei. arphasei. erchuei.
babylonii. susannechei. dievi. elamite
et ceteri de gentibus quas transtulit asen-
naphar magnus et gloriosus. et habitare eas
fecit in civitatibus samarie. et in reliquis re-
gionibus trans flumen in pace. Hoc est exemplar
epistole quam miserunt ad eum. Artarxersi regi
servi tui qui sunt trans fluvium salutem dicunt.
Notum sit regi quia iudei qui ascenderunt a te
ad nos. venerunt ierusalem civitatem rebellem
et pessimam. quam edificant extruentes muros
eius. et parietes componentes. Nunc igitur notum sit
regi quia si civitas illa edificata fuerit et mu-
ri eius instaurati. tributum et vectigal et an-
nuos redditus non dabunt. et usque ad reges hec
noxa perveniet. Nos ergo memores salis quod
in palatio comedimus. et quia lesiones regis
videre nefas ducimus. ideo misimus et nuntia-
vimus regi ut recenseas in libris hystoria-
rum patrum tuorum. et invenies scriptum in commenta-
riis. et scies quoniam urbs illa urbs rebellis est.
et nocens regibus et provinciis. et bella concitan-
tur in ea ex diebus antiquis. Quam ob rem
et civitas ipsa destructa est. Nuntiamus nos
regi quoniam si civitas illa edificata fuerit
et muri eius instaurati possessionem trans
fluvium non habebis. Verbum misit rex ad reum
beel teem. et samsai scribam. et ad reliquos qui
erant in consilio eorum habitatores samarie.
et ceteris trans fluvium. salutem dicens et pacem.

Accusatio quam misistis ad nos manifeste
lecta est coram me. Et a me preceptum est. et recen-
suerunt. inveneruntque quoniam civitas illa a diebus an-
tiquis adversum reges rebellat et seditiones et
prelia concitantur in ea. Nam et reges fortissi-
mi fuerunt in ierusalem qui et dominati sunt omni re-
gioni que trans fluvium est. Tributum quoque et ve-
ctigal et redditus accipiebant. Nunc ergo audi-
te sententiam. ut prohibeatis viros illos. et urbs
illa non edificetur. donec si forte a me iussum fu-
erit. Videte ne negligenter hoc impleatis. et
paulatim crescat malum contra reges. Itaque ex-
emplum edicti artarxersis regis lectum est
coram reum beel teem et samsai scriba et consi-
liariis eorum. Et abierunt festinantes in ierusalem ad iu-
deos. et prohibuerunt eos in brachio et robore.
Tunc intermissum est opus domus dei in ierusalem. et non fi-
ebat usque ad annum secundum regni darii
regis persarum.

Prophetaverunt autem aggeus propheta et za- V
charias filius addo prophetantes ad iudeos qui
erant in iudea et ierusalem in nomine domini dei israel.
Tunc surrexerunt zorobabel filius salathiel.
et iosue filius iosedech. et ceperunt edifica-
re templum dei in ierusalem. et cum eis prophete domini
adiuvantes eos. In ipso autem tempore venit ad
eos tathannai qui erat dux trans flumen. et
starbuzannai et consiliarii eorum. sicque dixerunt
eis. Quis dedit vobis consilium ut domum h-
hanc edificaretis et muros hos instaurare-
tis. Ad quod respondimus eis. que essent nomina ho-
minum auctorum illius edificationis. Oculus
autem dei eorum factus est super senes iudeorum. et non
potuerunt inhibere eos. Placuit ergo ut res
ad darium referretur. et tunc satisfacerent ad-
versus accusationem illam. Exemplar epistole
quam misit tathannai dux regionis trans
flumen. et starbuzannai et consiliatores eorum.
arphasacei qui erant trans flumen ad darium
regem. Sermo quem miserant ei. sic scrip-
tus erat. Dario regi pax omnis. Notum
sit regi isse nos ad iudeam provinciam ad do-
mum dei magni que edificatur lapide impolito
et ligna ponuntur in parietibus. opusque illud
diligenter extruitur. et crescit in manibus eo-
rum. Interrogavimus ergo senes illos. et ita
diximus eis. Quis dedit vobis potestatem
ut domum hanc edificaretis et muros hos in-
staurretis? Sed et nomina eorum quesivimus

ab eis. ut nunciaremus tibi: scripsimusque
nomina virorum qui sunt principes in eis; huius
cemodi autem sermonem responderunt nobis dicen
tes. Nos sumus servi dei celi et terre, et edifica
vimus templum quod erat extructum ante
hos annos multos, quodque rex israhel magnus
edificaverat et extruxerat. Postquam autem
ad iracundiam provocaverunt patres nostri deum ce
li et terre: tradidit eos in manus nabu
chodonosor regis babylonis chaldei, do
mum quoque hanc destruxit: et populum eius trans
tulit in babylonem. Anno autem primo cyri re
gis babylonis: cyrus rex babylonis proposuit edictum
ut domus dei edificaretur. Nam et vasa
templi dei aurea et argentea que nabuc
chodonosor tulerat de templo quod erat in ie
rusalem, et asportaverat ea in templum babylonis.
protulit cyrus rex de templo babylonis, et da
ta sunt sasabasar vocabulo. quem et principem con
stituit. dixitque ei. Hec vasa tolle, et va
de et pone ea in templo, quod est in ierusalem. et
domus dei edificetur in loco suo. Tunc igitur
sasabasar ille venit, et posuit fundamen
ta templi dei in ierusalem. Et ex eo tempore us
que nunc edificatur, et needum completum est.
Nunc ergo si videtur regi bonum. recense
at in bybliotheca regis que est in babylone.
utrum nam a cyro rege iussum sit. ut edi
ficaretur domus dei in ierusalem. et volunta
tem regis super hac re mittat ad nos.
VI Tunc darius rex precepit. et recensuerunt in by
bliotheca librorum qui erant repositi in ba
bylone: et inventum est in ecbathanis quod est
castrum in medena provincia. volumen unum.
talisque scriptus erat in eo commentarius. An
no primo cyri regis. cyrus rex decrevit ut
domus domini dei que est in ierusalem edificare
tur. in loco ubi immolent hostias. et ut po
nant fundamenta supportantia altitudinis
cubitorum .lx. et latitudine cubitorum .lx. ordi
nes de lapidibus impolitis tres. et sic or
dines de lignis novis. Sumptus autem de do
mo regis dabuntur. Sed et vasa templi dei au
rea et argentea que nabuchodonosor tulerat de
templo ierusalem et attulerat ea in babylonem
reddantur et referantur in templum ierusalem in
locum suum. que et posita sunt in templo dei. Nunc
ergo thathannai dux regionis que est trans flu
men. et starbuzannai et consiliarii vestri apha
sacei qui estis trans flumen procul recedite
ab illis. et dimittite fieri templum dei illud
a duce iudeorum et a senioribus eorum. et do
mum dei illam edificent in loco suo. Sed
et a me preceptum est quid oporteat fieri
a presbiteris iudeorum illis ut edificetur domus
dei. scilicet ut de arca regis, id est de tributis
que dantur de regione trans flumen. studi
ose sumptus dentur viris illis ne impedia
tur opus. Quod si necesse fuerit. et vi
tulos et agnos et edos in holocaustum deo
celi. frumentum. sal. vinum. et oleum. secundum ri
tum sacerdotum qui sunt in ierusalem, detur eis
per singulos dies. ne sit in aliquo querimonia.
et offerant oblationes deo celi. orentque pro vi
ta regis. et filiorum eius. A me ergo po
situm est decretum. ut omnis homo qui hanc
mutaverit iussionem tollatur lignum
de domo ipsius et erigatur et configatur in
eo. domus autem eius publicetur. Deus autem qui ha
bitare fecit nomen suum ibi. dissipet omnia
regna et populum qui extenderit manum
suam ut repugnet. et dissipet domum
dei illam que est in ierusalem. Ego darius statui
decretum. quod studiose impleri volo. Igi
tur thathannai dux regionis trans flumen. et
starbuzannai et consiliarii eius secundum quod
preceperat darius rex sic diligenter executi
sunt. Seniores autem iudeorum edificabant
et prosperabantur iuxta prophetiam aggei prophete
et zacharie filii addo. Edificaverunt
autem et construxerunt iubente deo israhel et iu
bente cyro et dario et artaxerse regibus
persarum. et compleverunt domum dei istam usque
ad diem tertium mensis adar. qui est annus
sextus regni darii regis. Fecerunt autem filii
israhel sacerdotes et levite et reliqui filiorum
transmigrationis dedicationem domus dei in gau
dio. et obtulerunt in dedicatione domus dei vitulos c. arie
tes. cc. agnos quadringentos. hyrcos caprarum pro
peccato totius israhel. xii. iuxta numerum tribuum
israhel. et statuerunt sacerdotes in ordinibus suis.
et levitas in vicibus suis. super opera dei in ie
rusalem. sicut scriptum est in libro moysi. Fece
runt autem filii transmigrationis pascha quar
tadecima die mensis primi. Purificati enim
fuerant sacerdotes et levite quasi unus. omnes
mundi ad immolandum pascha universis
filiis transmigrationis et fratribus suis sacer

tibi et sibi. Et comederunt filii israel qui rever
si fuerant de transmigratione. et omnes qui se
paraverant se a coinquinatione gentium ter
re ad eos. ut quererent dominum deum israel. Et
fecerunt sollempnitatem azimorum septem die
bus in leticia. quoniam letificaverat eos dominus. et
converterat cor regis assur ad eos. ut ad
iuvaret manus eorum in opere domus dei
israel.

VII Post hec autem verba in regno artaxersis re
gis persarum. esdras filius saraie filii aza
rie. filii helchie. filii sellum. filii sadoch fi
lii achitob. filii amarie. filii azarie. filii
maraioth. filii zaraie. filii ozi. filii bo
cci. filii abisue. filii finees. filii eleazar.
filii aaron sacerdotis ab initio. Ipse esdras
ascendit de babylone. et ipse scriba velox
in lege moysi. quam dedit dominus deus israel.
Et dedit ei rex secundum manum domini dei eius
super eum. omnem petitionem eius. Et ascende
runt de filiis israel et de filiis sacerdotum.
et de filiis levitarum. et de cantoribus et de
ianitoribus. et de nathinneis in ierusalem.
Anno septimo artaxersis regis. et ve
nerunt in ierusalem mense quinto. ipse est annus
septimus regis. quia in primo die mensis pri
mi cepit ascendere de babylone. et in prima
die mensis quinti venit in ierusalem iuxta ma
num dei sui bonam super se. Esdras autem pa
ravit cor suum ut investigaret legem domini.
et faceret et doceret in israel preceptum et iu
dicium. Hoc est autem exemplar epistole edic
ti quod dedit rex artaxerses esdre sa
cerdoti. scribe erudito in sermonibus et pre
ceptis domini et cerimoniis eius in israel.
Artaxerses rex regum esdre sacerdo
ti scribe legis dei celi doctissimo. salutem.
A me decretum est ut cuicumque placuerit
in regno meo de populo israel et de sacer
dotibus eius et de levitis ire in ierusalem te
cum vadat. A facie enim regis et septem con
siliatorum eius missus es. ut visites iude
am et ierusalem in lege dei tui. que est in manu
tua. Et ut feras argentum et aurum quod rex
et consiliatores eius sponte obtulerunt deo
israel. cuius in ierusalem tabernaculum est. et omne
argentum et aurum quodcumque inveneris in univer
sa provincia babylonis. et populus offerre volue
rit. Et de sacerdotibus qui sponte ob
tulerint domui dei sui que est in ierusa
lem accipe. et studiose eme de hac pec
unia. vitulos. arietes. agnos. et sacrifi
cia et libamina eorum. et offer ea super altare
templi dei vestri. quod est in ierusalem. Sed et si quid
tibi et fratribus tuis placuerit de reliquo ar
gento et auro ut faciatis iuxta volunta
tem dei vestri facite. Vasa quoque que dantur tibi in mi
nisterio domus dei tui. trade in conspectu dei
ierusalem. Sed et cetera quibus opus fuerit in do
mo dei tui quantumcumque necesse est ut expen
das. dabis de thesauro et de fisco regis. et
a me ego artaxerses rex statui atque de
crevi. omnibus custodibus arche publice que
sunt trans flumen: ut quodcumque petierit a
vobis esdras sacerdos scriba legis dei celi
absque mora detis. usque ad argenti talen
ta centum. et usque ad vini batos centum. et us
que ad frumenti choros centum. et usque ad
batos olei centum. sal vero absque mensura. omne
quod ad ritum dei celi pertinet tribuatur dili
genter in domo dei celi: ne forte irascatur
contra regnum regis et filiorum eius. Vobis quoque
notum facimus de universis sacerdotibus et le
vitis. cantoribus. ianitoribus. nathinneis
et ministris domus dei huius. ut vectigal
et tributum et annonas. non habeatis potesta
tem imponendi super eos. Tu autem esdra
secundum sapientiam dei tui que est in manu tua.
constitue iudices et presides ut iudicent
omni populo qui est trans flumen. his videlicet
qui noverunt legem dei tui. et legem re
gis. Sed et imperitos docete libere. Et omnis
qui non fecerit legem dei tui et legem regis
diligenter. iudicium erit de eo. sive in mor
tem. sive in exilium. sive in condempnationem sub
stantie eius vel certe in carcerem. Et dixit es
dras scriba. Benedictus dominus deus patrum
nostrorum. qui dedit hoc in corde regis ut
glorificaret domum domini que est in ierusalem
et inclinavit in me misericordiam suam coram re
ge. et consiliatoribus eius et universis princi
pibus regis potentibus. Et ego conforta
tus manu domini dei mei que erat in me. congre
gavi de israel principes qui ascenderent
mecum.

VIII Hii sunt ergo principes familiarum et ge
nealogia eorum qui ascenderunt mecum
in regno artaxersis regis. de babylone.

De filiis phinees. gerson. De filiis itham
ar. daniel. De filiis david. accus. De fi
liis sechenie. et de filiis phares. zacharias.
et cum eo numerati sunt viri centum l. De filiis
phetmoab. helioenai filii azarie. et cum eo
ducenti viri. De filiis adam. naabech
filius ionathan. et cum eo. l. viri. De filiis se
chenie filius iezechiel. et cum eo. ccc. viri. De
filiis helam ysaias filius athalie. et cum eo
lxx. viri. De filiis saphatie. zebedia filius
michael. et cum eo octoginta viri. De filiis io
ab abedia filius iechiel. et cum eo ducenti de
cem et octo viri. De filiis solomith filius ios
phie. et cum eo centum. lx. viri. De filiis bebai
zacharias filius bebai. et cum eo xxviii vi
ri. De filiis ezead. iohanan filius ecetan.
et cum eo centum decem viri. De filiis adoni
cam qui erant novissimi. et hec nomina eorum he
lipheleth. et iehihel. et semaias. et cum eis
lx. viri. De filiis beggui. uthai. et zaccur.
et cum eis. lxx. viri. Congregavi autem eos
ad fluvium qui decurrit ad hauia. et mansi
mus ibi diebus tribus. Quesivique in populo et
in sacerdotibus de filiis levi et non inveni
ibi. Itaque misi helieser et ariel. et seme
iam. et helnathan. et iarib. et alium helnat
han. et nathan. et zachariam et mosollam.
principes. et ioiarib. et helnathan sapientes.
Et misi eos ad eddo qui est princeps in casphi
e loco. et posui in ore eorum verba que loquere
tur ad haddon et ad fratres eius nathinneos
in loco casphie. ut adducerent nobis mini
stros domus dei nostri. Et adduxerunt nobis
per manum dei nostri bonam super nos virum do
ctissimum de filiis mooli filii levi filii is
rael. et sarabiam et filios eius et fratres eius de
cem et octo. Et asabiam. et cum eo ysaiam de fi
liis merari. fratresque eius et filios eius vigin
ti. Et de nathinneis quos dederat david
et principes ad ministeria levitarum nathin
neos ducentos. xx. Omnes hii suis nominibus
vocabantur. Et predicavi ibi ieiunium iuxta
fluvium hauia ut affligeremur coram do
mino deo nostro. et peteremus ab eo viam rec
tam nobis et filiis nostris. universeque substantie nostre. E
rubui enim petere regem auxilium et equites.
qui defenderent nos ab inimicis nostris
in via. quia diximus regi. Manus dei
nostri est super omnes qui querunt eum in bonita
te. et imperium eius et fortitudo eius et fu
ror super omnes qui derelinquunt eum. Ieiuna
vimus autem et rogavimus deum nostrum pro hoc. et
evenit nobis prospere. Et separavi de principibus
sacerdotum. xii. Sarabiam. et asabiam. et cum eis
de fratribus eorum decem. Appendique eis argentum
et aurum. et vasa consecrata domus dei nostri.
que obtulerat rex et consiliatores eius et princi
pes eius universusque israel eorum qui inventi
fuerant. Et appendi in manibus eorum argen
ti talenta sexcenta quinquaginta. et vasa
argentea centum. Auri centum talenta. et cra
teres aureos. xx. qui habebant solidos mil
lenos. et vasa eris fulgentis optimi duo
pulchra ut aurum. Et dixi eis. Vos sancti
et vasa sancta. argentum et aurum quod sponte ob
latum est domino deo patrum vestrorum. Vigilate et
custodite donec appendatis coram princi
pibus sacerdotum et levitarum et ducibus fami
liarum israel in ierusalem in thesaurum domus domini.
Susceperunt autem sacerdotes et levite pondus
argenti et auri et vasorum ut deferrent in
ierusalem in domum dei nostri. Promovimus ergo a
flumine hahava. xii. die mensis primi
ut pergeremus ierusalem. Et manus dei no
stri fuit super nos. et liberavit nos de manu
inimici et insidiatoris in via. Et venimus
ierusalem et mansimus ibi diebus tribus. Die
autem quarta appensum est argentum et aurum
et vasa in domo dei nostri per manum mere
moth filii urie sacerdotis et cum eo elea
zar filius finees. Cumque eis iozabed fili
us iosue. et noadaia filius bennoi levite
iuxta numerum et pondus omnium. Descrip
tumque est omne pondus in tempore illo. Sed et qui
venerant de captivitate transmigra
tionis obtulerunt holocaustomata deo
deo israel. vitulos. xii. pro omni israel. arietes
nonaginta sex. agnos. lxxvii. hyrcos
pro peccato. xii. omnia in holocaustum do
mino. Dederunt autem edicta regis satra
pis qui erant de conspectu regis. et ducibus
trans flumen. et elevaverunt populum et domum
dei.

Postquam autem hec completa sunt. acces
serunt ad me principes dicentes. Non est se
paratus populus israel et sacerdotes et levite a
populis terrarum. et de abominationibus eo
rum chananei et ethei. fere

iebusei et ammonitarum et moabita-
rum et egyptiorum et amorreorum. Tulerunt
enim de filiabus eorum sibi et filiis suis et
commiscuerunt semen sanctum cum populis terrarum.
Manus etiam principum et magistratuum
fuit in transgressione hac prima. Cum-
que audissem sermonem istum scidi pallium
meum et tunicam et evulsi capillos capitis
mei et barbe et sedi merens. Convenerunt
autem ad me omnes qui timebant verbum dei
israhel pro transgressione eorum qui de captivitate
venerant. Et ego sedebam tristis us-
que ad sacrificium vespertinum. Et in sacrificio
vespertino surrexi de afflictione mea et scis-
so pallio meo et tunica curvavi genu-
a mea et expandi manus meas ad domi-
num deum meum et dixi. Deus meus confundor
et erubesco levare faciem meam ad te. quoniam
iniquitates nostre multiplicate sunt super
caput nostrum et delicta nostra creverunt usque
ad celum a diebus patrum nostrorum. Sed et nos ipsi
peccavimus graviter usque ad diem hanc et
in iniquitatibus nostris traditi sumus ipsi et re-
ges nostri et sacerdotes nostri in manibus reg-
um terrarum in gladium et in captivitatem
et in rapinam et in confusionem vultus sicut et in
die hac. Et nunc quasi ad punctum et ad momen-
tum facta est deprecatio nostra apud dominum deum nostrum
ut dimitterentur nobis reliquie et daretur
nobis paxillus in loco sancto eius et illuminaret
oculos nostros deus noster et daret nobis vitam modi-
cam in servitute nostra. quia servi sumus et in ser-
vitute nostra non dereliquit nos deus noster.
Et inclinavit super nos misericordiam suam coram
rege persarum. ut daret nobis vitam et sublimaret
domum dei nostri et extrueret solitu-
dines eius et daret nobis sepem in iuda
et in ierusalem. Et nunc quid dicemus deus noster post
hec? Quia dereliquimus mandata tua.
que precepisti in manu servorum tuorum pro-
phetarum dicens. Terram ad quam vos ingre-
dimini ut possideatis eam terra inmunda est
iuxta inmunditiam populorum ceterarumque terrarum
in abhominationibus eorum qui repleve-
runt eam ab ore usque ad os in coinquinati-
one sua. Nunc ergo filias vestras ne de-
tis filiis eorum et filias eorum ne accipiatis
filiis vestris. et non queratis pacem eorum et pro-
speritatem eorum usque in eternum. ut confor-
temini et comedatis que bona sunt terre. et heredes
habeatis filios vestros usque in seculum. Et post
omnia que venerunt super nos in operibus nostris
pessimis et in delicto nostro magno quia tu
es deus noster liberasti nos de iniquitate nostra et de-
disti nobis salutem sicut est hodie. ut non reverte-
remur et irrita faceremus mandata tua neque
matrimonio iungeremur cum populis abhomi-
nationum istarum. Numquid iratus es nobis
usque ad consummationem ne dimitteres nobis
reliquias et salutem? Domine deus israhel iustus
es tu. quoniam derelicti sumus qui salvaremur
sicut die hac. Ecce coram te sumus in delicto
nostro. Non enim stari potest coram te super hoc.

X
Sic ergo orante esdra et implorante eo
et flente et iacente ante templum dei
collectus est ad eum de israhel cetus grandis ni-
mis virorum et mulierum et puerorum. Et fle-
vit populus multo fletu. Et respondit seche-
nias filius iehiel de filiis elam dixit esdre. Nos
prevaricati sumus in deum nostrum et duximus
uxores alienigenas de populis terre. Et nunc
si est penitentia in israhel super hoc percutiamus fe-
dus cum domino deo nostro ut proiciamus univer-
sas uxores et eos qui de his nati sunt iuxta
voluntatem domini et eorum qui timent preceptum
domini dei nostri. secundum legem fiat. Surge tu-
um est decernere nosque erimus tecum. Confortare
et fac. Surrexit ergo esdras et adiuravit
principes sacerdotum et levitarum et omnem
israhel. ut facerent secundum verbum hoc et iurave-
runt. Et surrexit esdras ante domum dei et
abiit ad gazophilacium iohanan filii eliasib
et ingressus est illuc. panem non come-
dit et aquam non bibit. Lugebat enim transgres-
sionem eorum qui de captivitate ve-
nerant. Et missa est vox in iuda et ierusalem
omnibus filiis transmigrationis ut congre-
garentur in ierusalem. et omnis qui non ve-
nerit in tribus diebus iuxta consilium principum
et seniorum auferetur universa substantia eius
et ipse abicietur de cetu transmigrationis.
Convenerunt igitur omnes viri iuda et benia-
min in ierusalem tribus diebus. Ipse est mensis
nonus vicesimo die mensis. Et sedit
omnis populus in platea domus dei trementes
pro peccato et pluviis. Et surrexit es-
dras sacerdos et dixit ad eos. Vos transgres-
si estis et duxistis uxores alienigenas

de filiis elam

ut adderetis super israel delictum. Et nunc
date confessionem domino deo patrum
vestrorum. et facite placitum eius. et separami
ni a populis terre. et ab uxoribus alienigenis. Et
respondit universa multitudo. dixitque vo
ce magna. Iuxta verbum tuum ad nos sic
fiat. Verumtamen quia populus multus est. et tempus
pluvie. et non sustinemus stare foris. et opus
non est diei unius vel duorum. vehementer quippe
peccavimus in sermone isto. constituantur
principes in universa multitudine. et omnes
in civitatibus nostris qui duxerunt uxores a
lienigenas veniant in temporibus statutis. et
cum his seniores per civitatem et civitatem.
et iudices eius. donec avertatur ira dei nostri
a nobis super peccato hoc. Igitur ionathan fi
lius asahel. et iaazia filius thecue. steterunt
super hoc. et mosollam. et sebethai levites
adiuverunt eos. Feceruntque sic filii transmigra
tionis. Et abierunt esdras sacerdos. et
viri principes familiarum in domos patrum
suorum. et omnes per nomina sua. Et sederunt
in die primo mensis decimi ut quererent rem.
Et consummati sunt omnes viri qui duxerant uxores
alienigenas usque ad diem primam mensis
primi. Et inventi sunt de filiis sacerdotum qui
duxerunt uxores alienigenas. De filiis
iosue filii iosedech et fratres eius. maasias.
et eliezer. et iarib. et godolia. Et dede
runt manus suas ut eicerent uxores su
as. et pro delicto suo arietem de ovibus of
ferrent. Et de filiis emmer. anani. et ze
bedia. Et de filiis erim. maasia. et elia. et
semeia. et iehiel. et ozias. Et de filiis phes
sur. helioenai. maasia. ismahel. na
thanahel. iozabeth. et elasa. Et de fi
liis levitarum. iozabeth. et semei. et celaia.
ipse est calita. phatatia. iuda. et eliezer.
Et de cantoribus. eliasib. Et de ianu
toribus. sellum. et telem. et uri. Et ex
israel. De filiis phares. remia. et ezel. et
melchia. et miamin. et eliezer. et mel
chia. et banea. Et de filiis elam. mathani
a. et zacharias. iehiel. abdi. et ieri
moth. et helia. Et de filiis zechua. heli
oenai. eliasib. mathania. et ierimuth. et
zabeth. et aziza. Et de filiis bebai. ioha
nam. anania. zabai. athalai. Et de filiis
bani. mosollam. et melluch. et adaia. ia
sub. et saal. et ramoth. Et de filiis pheth
moab. edna. et chalal. banaias. et ma
asias. mathanias. beselehel. et bennui.
et manasse. Et de filiis herem. eliezer.
iesue. melchias. semeias. symeon. be
niamin. maloch. samarias. De filiis
asom. mathanai. mathetha. zabeth.
eliphelech. iermai. manasse. semei.
De filiis bani. maaddi. amram. et huel.
et baneas. et badaias. cheliau. vania. ma
rimuth. et eliasiph. mathanias. matha
nai. et iasi. et bani. et bennui. semei. et sal
mias. et nathan. et adaias. mechnedebai.
sisai. sarai. ezrel. et selemau. semeria.
sellum. amaria. ioseph. De filiis neb
ahel. mathathias. zabeth. zabina. ie
du. iohel. et banaia. Omnes hii accepe
rant uxores alienigenas. et fuerunt ex
mulieribus que pepererunt filios. Explicit primus.

Incipit liber esdre secundus.

Verba neemie filii elchie.
Et factum est in mense chasleu anno
vicesimo. et ego eram in susis
castro. Et venit ad me ana
ni unus de fratribus meis. ipse et viri ex iu
da. Et interrogavi eos de iudeis qui reman
serant. et supererant de captivitate et de ie
rusalem. Et dixerunt michi. Qui remanse
runt et relicti sunt de captivitate ibi in provincia in
afflictione magna sunt. et in obprobrio. et
murus ierusalem dissipatus est. et porte eius
combuste sunt igni. Cumque audissem ver
ba huiuscemodi. sedi et flevi. et luxi diebus
multis. et ieiunabam. et orabam ante faciem
dei celi. et dixi. Queso domine deus celi for
tis magne atque terribilis. qui custodis pa
ctum et misericordiam cum his qui te diligunt. et
custodiunt mandata tua. fiant aures tue
auscultantes. et oculi tui aperti. ut audi
as orationem servi tui quam ego oro coram te
hodie nocte et die. pro filiis israel servis tuis.
Et confiteor pro peccatis filiorum israel quibus
peccaverunt tibi. et ego et domus patris mei.
Peccavimus. vanitate seducti sumus. et non
custodivimus mandatum et ceremonias et
iudicia que precepisti moysi servo tuo.
Memento verbi quod mandasti moysi servo
tuo dicens. Cum transgressi fueritis ego
dispergam vos in populos. Et si reversi

incipit neemias

ad me et custodiatis mandata mea et fa
ciatis ea. Et si abducti fueritis ad extrema
celi: inde congregabo vos. et adducam in locum
quem elegi ut habitaret nomen meum ibi. Et
ipsi servi tui et populus tuus quos redemisti in
in fortitudine tua magna et in manu tua
valida. Obsecro domine sit auris tua attendens ad ora
tionem servi tui et ad orationem servorum tuorum qui
volunt timere nomen tuum. et dirige servum
tuum hodie et da ei misericordiam ante virum hunc.
Ego enim eram pincerna regis.

II Factum est autem in mense nisan. anno .xx.
artarxersis regis: et vinum erat ante eum.
et levavi vinum et dedi regi. Et eram quasi
languidus ante faciem regis. Dixitque mihi
rex. Quare vultus tuus tristis est cum te e
grotum non videam? Non est hoc frustra.
sed malum nescio quod in corde tuo est.
Et timui valde ac nimis. Et dixi regi.
Rex in eternum vive. Quare non mereat vul
tus meus. quia civitas domus sepulchrorum pa
tris mei deserta est. et porte eius combuste
sunt igni? Et ait mihi rex. Pro qua re postu
las? Et oravi deum celi. et dixi ad regem. Si
videtur regi bonum. et si placet servus tuus
ante faciem tuam ut mittas me in iudeam ad
civitatem sepulchri patris mei. et edificabo
eam. Dixitque michi rex. et regina que sedebat
iuxta eum. Usque ad quod tempus erit iter tuum.
et quando reverteris? Et placuit ante vultum re
gis et dimisit me. et constitui ei tempus. Et dixi
regi. Si regi videtur bonum epistolas det mihi
ad duces regionis trans flumen. ut traducant
me donec veniam in iudeam. Et epistolam
ad asaph custodem saltus regis. ut det
mihi ligna ut tegere possim portas turris
domus. et muri civitatis. et domum quam
ingressus fuero. Et dedit mihi rex iuxta
manum dei mei bonam mecum. Et veni ad
duces regionis trans flumen. dedique eis e
pistolas regis. Miserat autem mecum rex principes
militum et equites. Et audierunt sanna
ballath oronites. et tobias servus ammanites.
et contristati sunt afflictione magna. quod ve
nisset homo qui quereret prosperitatem
filiorum israel. Et veni ierusalem. et eram ibi
diebus tribus. Et surrexi nocte ego et viri
pauci mecum. et non indicavi cuiquam quid deus
dedisset in corde meo. ut facerem in ierusalem.
Et iumentum non erat mecum. nisi animal cui ego
sedebam. Et egressus sum per portam vallis
nocte. et ante fontem draconis. et ad portam
stercoris. et considerabam murum ierusalem.
dissipatum. et portas eius consumptas igni.
Et transivi ad portam fontis. et ad aque
ductum regis. et non erat locus iumento cui se
debam ut transiret. Et ascendi per torrentem
nocte. et considerabam murum. Et reversus ve
ni ad portam vallis et redii. Magistratus
autem nesciebant quo abissem: aut quid e
go facerem. Sed et iudeis et sacerdotibus et
optimatibus et magistratibus et reliquis qui
faciebant opus. usque ad id locorum nichil indi
caveram. Et dixi eis. Vos nostis afflic
tionem in qua sumus. quia ierusalem deserta est.
et porte eius consumpte sunt igni. Venite
et edificemus muros ierusalem. et non simus ul
tra obprobrium. Et indicavi eis manum dei
mei quod esset bona mecum. et verba regis que lo
cutus est michi. Et aio. Surgamus et edi
ficemus. Et confortate sunt manus eorum
in bono. Audierunt autem sanaballath
oronites. et tobias servus amanites. et
gosem arabs. et subsannaverunt nos. et sub
sannaverunt nos et despexerunt dixeruntque.
Que est hec res quam facitis? Numquid contra re
gem vos rebellatis? Et reddidi eis sermonem.
Dixique ad eos. Deus celi ipse nos iuvat. et
nos servi eius sumus. Surgamus et edifice
mus. Vobis autem non est pars et iusticia et me
moria in ierusalem.

III Et surrexit eliasib sacerdos magnus. et fratres
eius sacerdotes. et edificaverunt por
tam gregis. Ipsi sanctificaverunt eam et sta
tuerunt valvas eius. et usque ad turrem
centum cubitorum sanctificaverunt eam. et us
que ad turrem ananehel. Et iuxta eum e
dificaverunt viri iericho. et iuxta eum edi
ficavit zacchur filius amri. Portam autem
piscium edificaverunt filii asna. Ipsi texerunt
eam et statuerunt valvas eius. et seras et ve
ctes. Et iuxta eos edificavit marimuth
filius urie. filii accus. Et iuxta eum edi
ficavit mosollam filius barachie. filii
meserebel. Et iuxta eum edificavit sa
doch filius baana. Et iuxta eum edifica
verunt thecueni. Optimates autem eorum
non supposuerunt colla sua in opere domini dei sui.

Et portam ueterem edificauerunt ioiada filius phasea et mosollam filius besodia. ipsi texerunt eam et statuerunt ualuas eius et seras et uectes. Et iuxta eos edificauerunt melcias gabaonites et iadon meronathites uiri de gabaon et maspha. qui erant pro duce in regione trans flumen. Et iuxta eum edificauit ezihel filius araia aurifex. Et iuxta eum edificauit ananias filius pigmentarii. Et dimiserunt ierusalem usque ad murum platee latioris. Et iuxta eum edificauit raphaia filius hur. princeps uici ierusalem. Et iuxta eum edificauit ieieda filius aromath contra domum suam. Et iuxta eum edificauit achus filius aseboniae. Medium autem partem uici edificauit melchias filius herem. et asub filius phethmoab. et turrem furnorum. Iuxta eum edificauit sellum filius alloes. princeps medie partis uici ierusalem ipse et filie eius. Et portam uallis edificauit anun et habitatores zanoe. Ipsi edificauerunt eam et statuerunt ualuas eius et seras et uectes. et mille cubitos in muro usque ad portam sterquilinii. Et portam sterquilinii edificauit melchia filius rechab. princeps uici bethacarem ipse edificauit eam. et statuit ualuas eius et seras et uectes. Et portam fontis edificauit sellum filius cholozai. princeps pagi maspha. Ipse edificauit eam et texit. et statuit ualuas eius et seras et uectes. et muros piscine syloe in ortum regis. et usque ad gradus qui descendunt de ciuitate dauid.

III

Post eum edificauit neemias filius azboch. princeps dimidie partis uici bethsur. usque contra sepulcrum dauid. et usque ad piscinam que grandi opere constructa est. et usque ad domum fortium. Post eum edificauerunt leuite. et post eum reum filius beni. Post eum edificauit asebias princeps dimidie partis uici ceile in uico suo. Post eum edificauerunt fratres eorum. bethui filius enadath princeps dimidie partis ceile. Et edificauit iuxta azer filius iosue. princeps maspha secundam mensuram contra ascensum firmissimi anguli. Post eum in monte edificauit baruch filius zachai. mensuram secundam ab angulo usque ad portam domus eliasib sacerdotis magni. Post eum edificauit meremuth filius urie filii accur. mensuram secundam. a porta domus eliasib donec extenderetur domus eliasib. Et post eum edificauerunt sacerdotes uiri de campestribus iordanis. Post eum edificauit beniamyn et asub contra domum suam. Et post eum edificauit azarias filius maasie filii ananie. contra domum suam. Et post eum edificauit bennui filius enadad mensuram secundam a domo azarie. usque ad flexuram et usque ad angulum. Phalel filius ozi contra flexuram et turrem que eminet de domo regis excelsam. id est in atrio carceris. Post eum phadaia filius pharos. Nathinei autem habitabant in ophel usque contra portam aquarum ad orientem. et turrem que prominebat. Post eum edificauerunt thecueni mensuram secundam e regione turris magne et eminentis usque ad murum templi. Sursum autem a porta equorum edificauerunt sacerdotes unusquisque contra domum suam. Post eos edificauit sadoc filius emer. contra domum suam. Et post eum edificauit semeia filius sechenie. custos porte orientalis. Post eum edificauit ananias filius selemie. et anon filius selom. sextus mensuram secundam. Post eum edificauit mesollam filius barachie. contra gazophilacium suum. Post eum edificauit melchias filius aurificis. usque ad domum nathineorum. et scruta uendentium. contra portam iudicialem et usque ad cenaculum anguli. Et inter cenaculum anguli in porta gregis edificauerunt artifices et negociatores.

Factum est autem cum audisset sanaballat quod edificaremus murum. iratus est ualde. et motus nimis subsannauit iudeos. et dixit coram fratribus suis et frequentia samaritanorum. Quid iudei faciunt inbecilles? Num dimittent eos gentes? Num sacrificabunt et complebunt in una die? Numquid edificare poterunt lapides de aceruis pulueris qui combusti sunt? Sed et tobias ammanites proximus eius ait. Edificent. Si ascenderit uulpes transiliet murum eorum lapideum. Et dixit neemias. Audi deus noster. quia facti sumus despectio. Conuerte obprobrium super caput eorum. et da eos in despectionem in terra captiuitatis. Ne operias iniquitatem eorum et peccatum eorum coram facie tua non deleatur. quia irriserunt edificantes. Itaque edificauimus murum

coniunctus est totus usque ad partem di-
midiam. et provocatum est cor populi ad operandum.
Factum est autem cum audisset Sanaballath et To-
bias et Arabes et Ammonite et Azotii quod
obducta esset cicatrix muri Ierusalem et quod
cepissent interrupta concludi: irati sunt
nimis. Et congregati sunt omnes pariter ut ve-
nirent et pugnarent contra Ierusalem et molirentur
insidias. Et oravimus Dominum Deum nostrum
et posuimus custodes super murum die et nocte
contra eos. Dixit autem Iudas. Debilitata est
fortitudo portantis et humus nimia est.
et nos non poterimus edificare murum. Et
dixerunt hostes nostri. Nesciant et ignorent
donec veniamus in medio eorum
et interficiamus eos et cessare faciamus opus.
Factum est autem venientibus Iudeis qui habita-
bant iuxta eos et dicentibus nobis per decem
vices ex omnibus locis quibus venerant
ad nos. Statui in loco post murum per circuitum
populum in ordine cum gladiis suis et lan-
ceis et arcubus. Perspexi atque surrexi et aio
ad optimates et magistratus et ad re-
liquam partem vulgi. Nolite timere a
facie eorum. Domini magni et terribilis memento
et pugnate pro fratribus vestris. filiis vestris et
filiabus vestris. uxoribus vestris et domibus vestris. Fa-
ctum autem cum audissent inimici nostri nun-
tiatum esse nobis. dissipavit Deus consilium e-
orum et reversi sumus omnes ad muros. unusquisque
ad opus suum. Et factum est a die illa.
media pars iuvenum eorum faciebat opus.
et media parata erat ad bellum. Et
lancee et scuta et arcus et lorice et princi-
pes post eos in omni domo Iuda: edifi-
cantium in muro et portantium onera et im-
ponentium. una manu sua faciebat opus
et altera tenebat gladium. Edifican-
tium enim unusquisque gladio erat accinctus
renes. et edificabant et clangebant
bucina iuxta me. Et dixi ad optima-
tes et ad magistratus et ad reliquam partem
vulgi. Opus grande est et latum et nos
separati sumus in muro procul alter ab altero.
In loco quocumque audieritis clangorem
tube illuc concurrite ad nos. Deus noster
pugnabit pro nobis et nos ipsi faciemus opus.
et media pars nostrum teneat lanceas ab
ascensu aurore donec egrediantur astra.

Sed et in tempore quoque illo dixi populo. Unusquisque
cum puero suo maneat in medio Ierusalem
et sint nobis vices per noctem et diem ad operandum.
Ego autem et fratres mei et pueri mei et custodes
qui erant post me non deponebamus vestimenta
nostra. unusquisque tantum nudabatur ad baptismum.
Et factus est clamor populi et uxorum eius
magnus adversus fratres suos Iudeos. Et erant V
qui dicerent. Filii nostri et filie nostre multe
sunt nimis. Accipiamus pro pretio eorum fru-
mentum. et comedamus et vivamus. Et erant
qui dicerent. Agros nostros et vineas et do-
mos nostras opponamus. et accipiamus fru-
mentum in fame. Et alii dicebant. Mutu-
o sumamus pecunias in tributa regis.
demusque agros nostros et vineas. Et nunc
sicut carnes fratrum nostrorum. sic carnes nostre sunt.
et sicut filii eorum ita et filii nostri. Ecce nos
subiugamus filios nostros et filias nostras in
servitutem. et de filiabus nostris sunt famule.
nec habemus unde possint redimi. et agros
nostros et vineas nostras alii possident. Et ira-
tus sum nimis cum audissem clamorem eorum
secundum verba hec. Cogitavitque cor meum mecum
et increpavi optimates et magistratus. et di-
xi eis. Usuras ne singuli a fratribus ve- IV
stris exigitis? Et congregavi adversus e-
os contionem magnam. et dixi eis. Nos ut
scitis redemimus fratres nostros Iudeos qui ven-
diti fuerant gentibus secundum possibilitatem
nostram. Et vos igitur vendetis fratres vestros et re-
dimemus eos? Et siluerunt. nec inve-
nerunt quid responderent. Dixique ad eos. Non est
bona res quam facitis. Quare non in timore Dei
nostri ambulatis. ne exprobretur nobis a genti-
bus inimicis nostris? Et ego et fratres mei et pueri
mei commodavimus plurimis pecuniam et
frumentum. Non repetamus in commune istud. Es alie-
num concedamus quod debetur nobis. Red-
dite eis hodie agros suos et vineas suas.
oliveta sua. et domos suas. quin potius et cen-
tesimam pecunie. frumenti. vini. et olei.
quam exigere soletis ab eis. date pro illis. Et di-
xerunt. Reddemus. et ab eis nihil queremus.
Sicque faciemus ut loqueris. Et vocavi
sacerdotes et adiuravi eos ut facerent iu-
xta quod dixeram. Insuper et sinum meum excussi.
et dixi. Sic excutiat Deus omnem virum qui non
compleverit verbum istud de domo sua. et de

laboribus suis. sic excutiatur et vacuus
fiat. Et dixit universa multitudo, amen.
et laudaverunt dominum. Fecit ergo populus sicut
dictum erat. A die autem illa qua preceperat michi
rex ut essem dux in terra Iuda, ab anno xx.
usque ad annum tricesimum secundum artax
ersis regis, per annos xii. ego et fratres mei
V annonas que ducibus debebantur non co
medimus. Duces autem primi qui fuerant
ante me, gravaverunt populum. et acceperunt ab
eis in pane et vino et pecunia cotidie si
clos xl. sed et ministri eorum depresserunt populum.
Ego autem non feci ita propter timorem dei. quin
potius in opere muri edificavi. et agrum non
emi. et omnes pueri mei congregati ad opus
erant. Iudei quoque et magistratus eorum
centum l. viri. et qui veniebant ad nos de
gentibus que in circuitu nostro sunt. in mensa mea
erant. Parabatur autem michi per dies singulos
bos unus. arietes sex electi. exceptis vo
latilibus. et inter dies decem vina diversa et
alia multa tribuebam. Insuper et annonas
ducatus mei non quesivi. Valde enim erat
attenuatus populus. Memento mei deus meus in bo
num secundum omnia que feci populo huic.
VI Factum est autem cum audisset Sanaballath et
Tobias et Gosem Arabs. et ceteri inimici
nostri quod edificassem ego murum. et non esset
in ipso residua interruptio, usque ad tempus
autem illud valvas non posueram in portis.
miserunt Sanaballath et Gosem ad me
dicentes. Veni et percutiamus fedus pari
ter in viculis in campo uno. Ipsi autem cogita
bant ut facerent michi malum. Misi ergo
ad eos nuntios dicens. Opus grande ego fa
cio. et non possum descendere. ne forte neg
ligatur cum venero et descendero ad vos.
Miserunt autem ad me secundum verbum hoc per quatuor
vices. Et respondi eis iuxta sermonem pri
orem. Et misit ad me Sanaballath iuxta
verbum prius quinta vice puerum suum. et epistolam
habebat in manu scriptam hoc modo. In
gentibus auditum est et Gosem dixit. quod tu et iu
dei cogitetis rebellare. et propterea edifice
tis murum. et levare te velis super eos re
gem. Propter quam causam et prophetas posueris qui pre
dicent de te in Ierusalem dicentes. rex in iu
dea est. Auditurus est rex verba hec. Ideo
nunc veni. ut ineamus consilium pariter. Et

misi ad eos dicens. Non est factum secundum verba
hec. que tu loqueris. De corde enim tuo tu com
ponis hec. Omnes autem hii terrebant nos co
gitantes quod cessarent manus nostre ab o
pere. et quiescerent. Quam ob causam magis con
fortavi manus meas. Et ingressus sum domum
Semaie filii Dalaie. filii Metabeel se
creto. Qui ait. Tractemus nobiscum in do
mo dei in medio templi. et claudamus por
tas edis. quia venturi sunt ut interficiant
te. et nocte venturi sunt ad occidendum te.
Et dixi. Num quisquam similis mei fugit?
Et quis ut ego, ingredietur templum et
vivet? Non ingrediar. Et intellexi quod
deus non misisset eum. sed quasi vaticinans lo
cutus esset ad me. et Tobias et Sanaballath
conduxissent eum. Acceperat enim
pretium. ut timens facerem et peccarem. et ha
berent malum quod exprobrarent michi. Memen
to domine mei pro Tobia et Sanaballath iuxta
opera eorum talia. sed et Noadie prophete et cete
rorum prophetarum qui terrebant me. Completus est
autem murus vicesima quinta die mensis
Elul quinquaginta duobus diebus. Factum est
autem cum audissent omnes inimici nostri, ut ti
merent universe gentes que erant in circui
tu nostro. et conciderent intra semetipsos. et sci
rent quod a deo factum esset opus hoc. Sed et in diebus
illis multe optimatum Iudeorum epistole mit
tebantur ad Tobiam. et a Tobia veniebant
ad eos. Multi enim erant in Iudea haben
tes iuramentum eius. quia gener erat Sechenie
filii Iorei. Et Iohannan filius eius acce
perat filiam Mosollam filii Barachie.
Sed et laudabant eum coram me. et verba mea
nuntiabant ei. et Tobias mittebat epistolas ut
terreret me.
Postquam autem edificatus est murus. et po
sui valvas et recensui ianitores. et can
tores et levitas. precepi Anani fratri meo. et A
nanie principi domus de Ierusalem. Ipse enim
erat quasi vir verax. et timens deum plus ceteris
videbatur. Et dixi eis. Non aperiantur por
te Ierusalem usque ad calorem solis. Cumque
adhuc assisterent. clause porte sunt. et
oppilate. Et posui custodes de habitatori
bus Ierusalem singulos per vices suas. et unumquemque
contra domum suam. Civitas autem erat lata nimis
et grandis. et populus parvus in medio eius.

erant domꝰ edificate. Dedit aūt d's i cor
de meo. ⁊ cōgregaui optimates ⁊ magi
stratus. ⁊ uulgus. ut recenserē eos. ⁊ ue
ni librum census. eoꝝ qui ascenderant
primū. ⁊ inuentū ē scriptū in eo. Isti
filii prouincie qui ascenderunt de captiui
tate trāsmigrantiū. quos trāstulerat
nabuchodonosor rex babyl'. ⁊ reūsi sūt i ie
r'lm ⁊ iudeam. unusquisq; i ciuitatē
suā. qui uenerūt cū zorobabel. Iosue.
neemias. azarias. raamias. naāmi. ma
rdocheus. belsar. mespharath. bogoai na
um baana. Nūs uiroꝝ p̄pli isrl'. Filii pha
res. duo millia centum. lxxii. Filii sa
phatie. ccc. lxxii. Filii area. sexcenti. l'
duo. Filii phethmoab filioꝝ iesue. et
ioab. duo millia octigēti x̄ēc ⁊ octo. Fi
lii elam: mille octigēti. liiii. Filii ze
thua: octigenti. xlv. Filii zachai: sep
tigenti. lx. Filii bānui. sexcenti. xlviii.
Filii azgad. duo millia trecēti. xx. duo.
Filii adonicam: sexcenti. lxvii. Filii be
guai. duo millia. lxvii. Filii adin:
sexcenti. lv. Filii ather ex ezechie. nōa
ginta octo. Filii asem: ccc. xxviii. Filii
besai: ccc. xxiiii. Filii areph. c. xii;
Filii gabaon: xcv. Viri bethleem. et
nethupha. clxxxviii. Viri anathoth:
cxxviii. Viri bethamoth: xlii. Viri
cariathiarim cephyra. ⁊ beroth. sexcēti
xliii. Viri rama ⁊ gebaa. sexcēti. xxi
ii. Viri magmas. cxxii. Viri bethel ⁊
ahi. cxxiii. Viri nebo alteri. lii. Viri
elam alteri. mille. ccliiii. Filii arem.
ccc. xx. Filii iericho. ccc. xlv. Filii lod
adid. ⁊ onō septīgēti. xxi. Filii senaa.
tria millia nōgenti. xxx. Sacerdotes fi
lii idaia. in domo iosua. nōgēti. lxxiii.
Filii emer. mille. lii. Filii phassur. mil
le. cc. xlvii. Filii arem. mille decē ⁊ vii.
Leuite filii iosue. ⁊ cadmihel filioꝝ
oduia. lxxiiii. Cantores filii asaph cē
tū. xlviii. Ianitores filii sellū. filii ater.
filii telmon. filii acub. filii atita. filii
sobai. cxxx. viii. Nathinei filii soa. fi
lii asipha. filii thebaoth. filii pheros. fi
lii sicaa. filii fado. filii lebana. filii a
gaba. filii selmon. filii anan. filii ged
del. filii gaher. filii raaia. filii rasim.

filii necoda. filii gezem. filii aza. filii fa
sea. filii besai. filii munim. filii nephu
sim. filii bechuch. filii acupha. filii har
hur. filii besloth. filii meida. filii ar
sa. filii bercos. filii sisara. filii thema.
filii nesia. filii atipha. filii seruoꝝ salo
monis. filii sothai. filii sophereth. fi
lii pherida. filii iahala. filii dercon.
filii iedel. filii saphatia. filii atil. filii
phochereth. qui erat ortus ex asbaim
filio ammon. Omīs nathinei ⁊ filii s
uoꝝ salōis. ccc. xcii. Hii sūt aūt qui
ascenderunt de thelmel. mela. thelar
sa. cherub. addon. ⁊ emer. ⁊ nō potuerūt
indicare domū prm̄ suoꝝ ⁊ semē su
ū utrum ex isrl' eēnt. Filii dalaia. fi
lii tobia. filii necoda. sexcēti. xlii. Et
de sacerdotib; filii abia. filii accos. filii
berzellai galaaditis. qui accepit de filia
bus berzellai galaaditis uxorē. et
uocatus est nomine eoꝝ. Hii quesierūt
scripturā suā in censu ⁊ nō inuenerūt. ⁊ e
iecti sūt de sacerdotio. Dixitq; ather sathā
eis ut nō manducarēt de sanctis scōꝝ.
donec staret sacerdos doctus ⁊ eruditus.
Omīs multitudo quasi uir unꝰ. xlii. mi
lia trecenti. lx. absq; seruis ⁊ ancillis eoꝝ.
qui erant septem millia. ccc. xxx. vii.
Et inter eos cantores ⁊ cantatrices. ducen
te. xlv. Equi eoꝝ. cc. xxxvi. ⁊ cameli e
oꝝ. cccc. xxxv; Asini sex millia septīgē
ti. xx.

Nōnulli aūt de principib; familiaꝝ de
derūt in opus. Athersatha dedit in the
sauri. auri dragmas mille. Phialas. l.
Tunicas sacerdotales quīgētas. xxx. Et
de principib; familiaꝝ dederūt i thesaurū
operis. auri dragmas. xx. millia. ⁊ argenti
mnas. duo millia ducentas. Et quod
dedit reliquꝰ p̄pl's. auri dragmas. xx. millia.
⁊ argēti mnas. duo millia. ⁊ tunicas sa
cerdotales. lxvii. Habitauerūt aūt sacerdotes
⁊ leuite. ⁊ ianitores ⁊ cantores. ⁊ reliquū
uulgꝰ. ⁊ nathinnei. ⁊ omīs isrl'. in ciui
tatib; suis.
Et uenerat mēsis septimꝰ scenophegie: VIII
et filii aūt isrl' erāt
in ciuitatib; suis. Cōgregatusq; ē omīs

populus quasi vir unus ad plateam que est ante portam
aquarum. et dixerunt esdre scribe. ut afferret li
brum legis moysi quam preceperat dominus israheli. At
tulit ergo esdras sacerdos legem coram multi
tudine virorum et mulierum. cunctisque qui po
terant intelligere. in die prima mensis septimi.
Et legit in eo aperte in platea que erat ante por
tam aquarum de mane usque ad medium diem.
in conspectu virorum ac mulierum et sapientium.
Et aures omnis populi erant erecte ad librum.
Stetit autem esdras scriba super gradum li
gneum quem fecerat ad loquendum. Et stete
runt iuxta eum mathathias. et sema. et anania.
et uria. et helchia. et maasia ad dexteram eius.
Et ad sinistram: phadaia. misahel. et mel
chia. et asum. et aseph. dana. et zacharia et
mosollam. Et aperuit esdras librum coram omni
populo. Super universum quippe populum emine
bat. Et cum aperuisset eum stetit omnis populus.
et benedixit esdras domino deo voce magna.
Et respondit omnis populus. amen amen. elevan
tes manus suas. et incurvati sunt. et adora
verunt deum proni in terram. Porro iosue
et bani. et serebia. iamin. accub. septh
ai. odia. maasia. chelita. azarias. iosab
eth. anan. phalaia. levite: silentium faci
ebant in populo ad audiendam legem. populus
autem stabat in gradu suo. Et legerunt in li
bro legis dei distincte et aperte ad intelligen
dum. et intellexerunt cum legeretur. Dixit autem
neemias ipse est athersatha. et esdras sacer
dos et scriba. et levite interpretantes univer
so populo. Dies sanctificatus est domino deo no
stro. nolite lugere. et nolite flere. Fle
bat enim omnis populus cum audiret verba le
gis. Et dixit eis. Ite comedite pinguia.
et bibite mulsum. et mittite partes eis qui
non preparaverunt sibi: quia sanctus dies domini est. et no
lite contristari. Gaudium enim domini est for
titudo nostra. Levite autem silentium faci
ebant in omni populo. dicentes. Tacete:
quia dies sanctus est. et nolite dolere. Abiit i
taque omnis populus ut comederet et biberet et mit
teret partes. et faceret letitiam magnam. quia intel
lexerunt verba que docuerat eos. Et in die
secundo congregati sunt principes familiarum.
universi populi. sacerdotes et levite ad esdram
scribam. ut interpretaretur eis verba legis. et
invenerunt scriptum in lege precepisse do

minum in manu moysi. ut habitarent fi
lii israhel in tabernaculis. in tabernaculis in
die sollempni. mense septimo. et ut predicent et divulgent vo
cem in universis urbibus suis et in ierusalem
dicentes. Egredimini in montem. et affer
te frondes olive. et frondes ligni pulcher
rimi. et frondes myrti. et ramos palma
rum. et frondes ligni nemorosi. ut fiant
tabernacula sicut scriptum est. Et egressus est
populus et attulerunt. feceruntque sibi tabernacula
unusquisque in domate suo et in atriis suis.
in atriis domus dei. et in platea porte
aquarum. et in platea porte effraim. Fecit ergo uni
versa ecclesia eorum qui redierant de capti
vitate tabernacula. et habitaverunt in tabernaculis.
Non enim fecerant a diebus iosue filii nun
taliter filii israhel. usque ad diem illum. Et fuit le
titia magna nimis. Legit autem in libro
legis dei per dies singulos. a die primo usque
ad novissimum diem. Et fecerunt sollempnita
tem septem diebus. et in die octavo colle
ctam. iuxta ritum.

In die autem vicesimo quarto mensis huius
convenerunt filii israhel in ieiunio et in sac
cis. et humus super eos. Et separatum est semen
israhel ab omni filio alienigena. et steterunt
coram domino. et confitebantur peccata sua et
iniquitates patrum suorum. Et consurrexe
runt ad standum. et legerunt in volumine
legis domini dei sui. Quater in die et quater
in nocte. confitebantur. et adorabant do
minum deum suum. Surrexerunt autem super gra
dum levitarum iosue. et bani. cedmi
hel. et remini. abani. et sarabias. bani. et
chanani. et clamaverunt voce magna ad
dominum deum suum. Et dixerunt levite io
sue et cedmihel. bonni. asebia. serebia.
b arabia. odolia. sebna. phataia. Surgi
te benedicite domino deo vestro. ab eterno usque
in eternum. et benedicant nomini glorie tue excel
so. in omni benedictione et laude. Et dixit
esdras. Tu ipse domine solus. tu fecisti ce
lum et celum celorum et omnem exercitum eorum. terram et
universa que in ea sunt. maria et omnia que in
eis sunt. et tu vivificas omnia hec. Et exercitus
celi te adorat. Tu ipse domine deus qui elegisti
abram. et eduxisti eum de igne chalde
orum. et posuisti nomen eius abraham.
et invenisti cor eius fidele coram te.

cussisti cũ eo fedus ut dares ei t̃rã cha
nanei. cethei. amorrei. et ferezei. et iebu
sei. et gergesei. ut dares semini eius. et
implesti uba tua: qm iustus es. Et ui
disti afflictionẽ patrũ nrõr i egypto.
clamoremq; eor audisti sup mare ru
brum. Et dedisti signa et portenta i fa
raone et uniuersis seruis eius. et i omi ppl'o
t̃re illius. Cognouisti eni q sup be ege
rant cõ eos. et fecisti tibi nomen sic et i hac
die. Et mare diuisisti an eos. et transierũt p
mediũ maris in sicco. Persecutores aut
eor piecisti in pfundum qsi lapidẽ i
aquas ualidas. et in columpna nubis du
ctor eor fuisti p diem et in columpna i
gnis p noctem, ut appareret eis uia p quã
ingrediebant. Ad montem quoq; synai
descendisti. et locutus es cũ eis de celo. et
dedisti eis iudicia recta. et legẽ ueritatis,
cerimonias et precepta bona. et sabbatum scĩ
ficatũ ostendisti eis. et mandata et ceri
monias. et legem pcepisti eis. i manu
moysi serui tui. Panem quoque de
celo dedisti eis in fame eor. et aquã d
petra eduxisti eis sitientibus. Et dixisti eis
ut ingrederentur et possiderent t̃ram,
sup quã leuasti manũ tuã ut traderẽ
eis. Ipi uo et patres nri sup be egerunt.
et indurauerunt ceruices suas. et n audierũt
mandata tua. et noluerunt audire et
n sunt recordati mirabiliũ tuor que
feceras eis. et indurauerunt ceruices suas. et
dederunt caput ut reuerterentur ad seruitutem
suam, qsi p contentionẽ. Tu aut ds ppitius. et
clemens. et multe miserationis n dereliq
sisti eos. Et quidẽ cũ fecissent sibi uitu
lũ conflatilẽ et dixissent. Iste est ds tuus qui
eduxit te de egypto. feceruntq; blasphemi
as magnas. Tu autem i misericordiis tuis
multis n dimisisti eos in deserto. Colũp
na nubis n recessit ab eis p diem ut duce
ret eos in uiam. et columpna ignis i no
cte. ut ostenderet eis iter p qd ingrederen
tur. Et spm tuũ bonũ dedisti eis q doceret
eos. et manna tuũ n phibuisti ab ore
eor. et aquã dedisti eis in siti. Quadra
ginta annis pauisti eos in deserto. nich
il eis defuit. uestimenta eor n ueterau
erunt. et pedes eor n sunt attriti. Et de
disti eis regna et ppl'os. et partitus es eis
sortes. et possederunt t̃ram seon. et t̃ram
regis esebon. et terram og regis basan.
et filios eor multiplicasti sicut stellas
celi. Et adduxisti eos ad t̃ram de qua di
xeras patribus eor ut ingrederentur et
possiderent. Et uenerunt filii et possede
runt t̃ram. Et humiliasti corã eis habi
tatores t̃re chananeos. et dedisti eos in
manu eor. et reges eor et ppl'os t̃re ut fa
cerent eis sicut placebat illis. Ceperũt
itaq; urbes munitas et humũ pinguẽ.
et possederunt domos plenas cunctis
bonis. cisternas ab aliis fabricatas. ui
neas et oliueta et ligna pomifera multa.
Et comederunt et saturati sunt. et impin
guati sunt. et abundauerunt diuiciis in bo
nitate tua magna. Prouocauerunt aũt te
ad iracundiã. et recesserunt a te. et
proiecerunt legem tuã post t̃ga sua; Et
pphas tuos occiderunt qui contestabant
eos ut reuerterentur ad te. Feceruntq; blasphemi
as grandes. et dedisti eos in manu hostiũ
suor. et afflixerunt eos. Et in tpr tribula
tionis sue clamauerunt ad te. et tu de celis
exaudisti eos. et sdm miserationes tuas mul
tas dedisti eis saluatores. qui saluaue
runt eos de manu hostiũ suor. Cũq;
requieuissent. reuersi sunt ut facerẽ
malũ in cspectu tuo. Et dereliquisti eos
in manu inimicor suor. et possederũt
eos. Conuersiq; sunt et clamauerunt ad te.
Tu aut de celo audisti. et liberasti eos i
misericordiis tuis multis tpibus. Et cõ
testatus es eos ut reuerterentur ad legẽ
tuam. Ipsi uo sup be egerunt. et n audie
runt mandata tua. et in iudiciis tuis
peccauerunt. que faciet homo et uiuet i eis. Et
dederunt humerũ recedentẽ. et cerui
cẽ suã indurauerunt. nec audierunt. Et ptr
traxisti sup eos annos multos. et contes
tatus es eos in spu tuo p manũ pphetar
tuor. et n audierunt. Et tradidisti e
os in manu ppl'or t̃rarum. In misericordi
is aut tuis plurimis non fecisti eos i cõ
summationẽ. nec dereliquisti eos. qm ds
miserationũ et clemens tu es. Nũc itaq; de
us nr magne et fortis et terribilis custo
diens pactũ et miam ne auertas a facie

tua omne laborem qui inuenit nos.
reges nros principes nros. et sacerdotes nros.
prophetas nros et patres nros et omnem populum
tuum a diebus regis assur usque ad diem hanc.
Et tu iustus in omnibus que uenerunt super nos.
quia ueritatem fecisti. nos autem impie egimus.
Reges nri. principes nri. sacerdotes nri. et
patres nri. non fecerunt legem tuam. et non
attenderunt mandata tua et testimonia
tua. que testificatus es in eis. Et ipsi in regnis
suis bonis. et in bonitate tua multa quam
dederas eis. et in terra latissima et pingui
quam tradideras in conspectu eorum non fuerunt
tibi. nec reuersi sunt a studiis suis pessimis.
Ecce nos ipsi hodie serui. et terram quam de-
disti patribus nris ut comederent panem
eius et que bona sunt eius. Et nos ipsi serui
sumus in ea. et fruges eius multiplicantur re-
gibus quos posuisti super nos propter peccata
nra. Et corporibus nris dominantur. et iu-
mentis nris secundum uoluntatem suam. et in tri-
bulatione magna nos sumus. Super omnibus
ergo his nos ipsi percutimus fedus. et si-
gnant principes nri. leuite nri et sacerdo-
tes nri.

X Signatores autem fuerunt neemias ather-
sata filius achelai. et sedechias. saraias.
azarias. ieremias. phessur. amaria. mel-
chia. accus. sebenia. melluc. arem. meri-
muth. obdias. danihel. genton. baruc.
mosollam. abia. miamin. mazia. belgai.
semaia. hii sacerdotes. Porro leuite. ie-
sue filius azarie. bennui de filiis enna-
dad. cedmihel et fratres eorum. sechenia. odui-
a. celita. falaia. anan. micha. roob. asa-
bia. zacchur. serebias. sabania. odia. ba-
ni. banuna. Capita populi. pheros. phe-
moab. sellam. zecu. bani. bonni. az-
gad. bebai. donaia. begoai. adin. ather.
azechia. azur. odeuia. asum. besua. ares.
anathot. nebai. methphia. mosollam.
azir. mezabel. sadoch. ieddua. pheltia.
anan. ania. osee. anania. asub. aloes.
phaleam. sobec. reum. asebna. mathsia. ethai-
ta. ania. anam. melluc. arem. baana. et
reliqui de populo. sacerdotes et leuite. ianito-
res et cantores. nathinei et omnis qui se sepa-
rauerunt de populis terrarum ad legem dei. uxo-
res eorum filii eorum et filie eorum. omnis qui poterat

sapere spondentes pro fratribus suis. Optima-
tes eorum et qui ueniebant ad pollicen-
dum et iurandum. ut ambularent in lege
domini. quam dederat in manu moysi serui dei.
ut facerent et custodirent uniuersa manda-
ta domini dei nri. et iudicia eius et cerimo-
nias eius. et ut non daremus filias nostras
populo terre. et filias eorum non acciperemus filiis
filiis nris. Populi quoque terre qui inportant
uenalia et omnia ad usum per diem sabbati
ut uendant non accipiemus ab eis in sabbato
et in die sanctificata. Et dimittemus annum
septimum. et exactionem uniuerse manus. Et sta-
tuimus super nos precepta ut demus ter-
tiam partem sicli per annum ad opus domus dei
nri ad panes propositionis et ad sacrificium
sempiternum. et in holocaustum sempiternum sab-
batis. in kalendis in sollempnitatibus et in sanctifica-
tis. et pro peccato. ut exoretur pro israel et in
omnem usum domus dei nri. Sortes ergo misimus
super oblatione lignorum. inter sacerdotes
et leuitas. et populos. ut inferrentur in do-
mo dei nri per domos patrum nrorum per tem-
pora a temporibus anni usque ad annum. ut arderent
super altare domini dei nri. sicut scriptum est in
lege moysi. et ut afferremus primogeni-
ta terre nre. et primitiua uniuersi fructus
omnis ligni. Ab anno usque ad annum in do-
mo domini. et primitiua filiorum nrorum et pe-
corum nrorum. sicut scriptum est in lege. et primiti-
ua boum nrorum et ouium nrarum. ut offer-
rentur in domo dei nri sacerdotibus
qui ministrant in domo dei nri. et primi-
tias ciborum nrorum et libaminum nrorum et po-
ma omnis ligni uindemie quoque et olei
afferremus sacerdotibus ad gazophyla-
tium domini dei nri. et decimam partem ter-
re nre leuitis. Ipsi leuite decimas acci-
pient ex omnibus ciuitatibus operum nrorum. E-
rit autem sacerdos filius aaron cum leuitis
in filiis leuitarum. Et leuite offerent de-
cimam partem decime sue in domum dei
nri ad gazophylatium. in domo thesau-
ri. Ad gazophylatium enim deportabunt
filii israel et filii leui primitias frumenti
et uini et olei. et ibi erunt uasa sanctificata
et sacerdotes et cantores et ianitores et mi-
nistri. et non dimittemus domum dei nri.

Habitauerunt autem principes populi in ierusa-

Optimates absque sorte in medio ipsi
habitabant. Reliqua vero urbs misit sor
tem, ut tollerent unam partem de decem
qui habitaturi essent in ierusalem in civitate
sancta; novem vero partes in civitatibus. De
cima pars ipsi eligitur ut habitet in ierusalem,
que vicina erat. Benedixit autem populus omnibus
viris qui se sponte obtulerunt ut habi
tarent in ierusalem. Hii sunt itaque principes
provincie qui habitaverunt in ierusalem et in
civitatibus iuda. Habitavit autem unusquisque
in possessione sua in urbibus suis israel.
Sacerdotes. levite. nathinei. et filii ser
vorum salomonis. Et in ierusalem habitaverunt de
filiis iuda. et de filiis beniamin. De fi
liis iuda: athaias filius azian. filii za
charie. filii amarie. filii saphatie. filii
malaleel. De filiis phares. amasia
filius baruch. filius colloza. filius
aza. filius adaia. filius ioiarib. filii za
charie. filius silonites. Omnes filii fa
res qui habitaverunt in ierusalem. cccc.lx. no
vem: viri fortes. Hii sunt autem filii be
niamin. Sellum filius mosollam. filii
ioed. filius phadaia. filius colaia. fi
lius masia. filius ethehel. filii asia. Et post eum
gabbai. sellai. nongenti viginti octo.
Et iohel filius zechri prepositus eorum: et
iuda filius semua super civitatem secundus.
Et de sacerdotibus idaia filius ioarib.
iachim. saraia. filius helchie. filius
mosollam. filius sadoch. filius meraioth.
filius achitob. princeps domus dei. et fratres
eorum facientes opera templi: octingenti
xx. duo. Et adaia filius ieroam. filii
phelech. filius amsi. filii zacharie. fi
lii phessur. filii melchie. et fratres eius prin
cipes patrum. cc.xlii. Et amasai filius
azrihel. filius azi. filius mosollamoth.
filius semmer. et fratres eorum potentes nimis
centum. xxviii. Et prepositus eorum zabdiel
filius potentium. Et de levitis sebe
nia filius asob. filius azarica. filius asabia.
filius boni. et sabatai. et iozabeth. super
opera que erant forinsecus in domo
dei a principibus levitarum. Et mathanias
filius micha. filius zebdei. filius asaph prin
ceps ad laudandum et confitendum in oratione.
Et bethechias secundus de fratribus eius. et abd

da filius samua. filius galal. filius idithun;
Omnes levite in civitate sancta. cc.lxxxiiii.
Et ianitores. accob. thelmon. et fratres eorum qui
custodiebant ostia. c.lxxii. Et reliqui ex
israel sacerdotes et levite in universis civita
tibus iude. unusquisque in hereditate sua in pos
sessione sua. Et nathinei qui habitabant in o
phel. et siacha et gaspha de nathineis. Et
episcopus levitarum in ierusalem: azi. filius bani. filius
asabie. filius mathanie. filius mice. De
filiis asaph cantores in ministerio do
mus dei. Preceptum quippe regis super eos erat.
et ordo in cantoribus per dies singulos. Et
fataia filius mosezebel. de filiis zara fi
lii iuda in manu regis iuxta omne verbum po
puli. et in domibus per omnes regiones eorum. De filiis
iuda habitaverunt in cariatharbe et filiabus
eius. et in dibon et in filiabus eius. et in capse
el et in villis eius. et in iesue. et in molada.
et in bethphaleth. et in asersual. et in bersabe
e et in filiabus eius. et in siceleg. et in mocho
na et in filiabus eius. et in remmon. et in saraa et
in ierimuth. zanoa. odollam. et villis earum: la
chis et regionibus eius. azecha. et filiabus eius.
Et manserunt in bersabee usque ad vallem
ennom. Filii autem beniamin: a geba. mech
mas et aia. et bethel. et filiabus eius. anat
hoth. nob. anania. asor. rama. gethaim.
adid. seboim. neballat. lod et ono val
le artificum. Et de levitis portiones iude et
beniamin.

Hii autem sacerdotes et levite qui ascende XII
runt cum zorobabel filio salathiel. Io
sue. saraia. ieremias. esdras. amarias.
melluch. atthus. sechenia. reum. mere
muth. addo. gethon. abia. miamin.
madia. belgam. semaia. et ioiarib. idaia.
sellum. amoch. helcia. idaia. Isti prin
cipes sacerdotum et fratres eorum in diebus iosue.
Porro levite: iesua. bennui. cedmihel.
sarabia. iuda. mathanias. super hymnos.
ipsi et fratres eorum. et bethecia atque ecchanni
fratres eorum unusquisque in officio suo. Io
sue autem genuit ioachim. et ioachim genuit ely
asib. et eliasib genuit ioiada. et ioiada genuit
ionathan. et ionathan genuit ieddoa. In
diebus autem ioachim erant sacerdotes prin
cipes familiarum. saraia. amaria. semia.
anania. esdra. mosollam. amaria. iohanan.

milico. ionathan. sebenia. ioseph. arem.
edna. maraioth. elchi. addue. zachari
a. gethon. mosollam. abie. zechariam
amin. et moadie. felthi. belge. samuna.
semeie. ionathan. ioiarib. mathania.
iadaie. azi. selue. celue. mochobor. el
chie. asebia. idaie. nathanael. Levite
in diebus eliasib. et ioiada. et ionan. et ieddo
a. scripti principes familiarum et sacerdotes
in regno darii perse. Filii levi principes
familiarum scripti in libro filiorum dierum.
et usque ad dies ionathan filii eliasib. et
principes levitarum. asebia. serebia. et io
sue filius cedmihel. et fratres eorum per vices su
as. ut laudarent et confiterentur iuxta pre
ceptum david viri dei. et observarent equaliter per ordi
nem. mathania. et bechecia. obedia. mo
sollam. thelmon. accub. custodes porta
rum et vestibulorum ante portas. Hii in diebus
ioachim filii iosue filii iosedech. et in
diebus neemie ducis. et esdre sacerdotis
scribeque. In dedicatione autem muri ierusalem.
requisierunt levitas de omnibus
locis suis. ut adducerent eos in ierusalem.
et facerent dedicationem in letitia. in ac
tione gratiarum et in cantico. in cimbalis psal
teriis et citharis. Congregati sunt autem filii
cantorum et de campestribus circa ierusalem. et de
villis netuphathi. et de domo galgal. et
de regionibus gabe et azmaveth. quoniam villas
edificaverunt sibi cantores in circuitu
ierusalem. Et mundati sunt sacerdotes et le
vite. et mundaverunt populum et portas et murum.
Ascendere autem feci principes iuda super mu
rum. et statui duos choros laudantium ma
gnos. et ierunt ad dexteram super murum
ad portam sterquilinii. Et ivit post eos o
saias et media pars principum iuda. et azari
as. esdras. mosollam. iuda. et beniamin.
et semeia. et ieremias. Et de filiis sacerdotum
in tubis. zacharias filius ionathan. filius
semeie. filius mathanie. filius michi
e. filius zechur. filius asaph. et fratres eius.
semeia et azarel. malalai. galai. maai.
nathanael. et iuda. et anani. in vasis
cantici david viri dei. Et esdras scriba ante
eos in porta fontis. Et contra eos ascende
runt in gradibus civitatis david. in ascensu
muri super domum david. et usque ad portam

aquarum ad orientem. Et chorus secundus gratias
referentium ibat ex adverso. et ego post eum. et
media pars populi super murum. et super turrem
furnorum. et usque ad murum latissimum. et
super portam ephraim. et super portam antiquam
et super portam piscium. et turrem anane
hel. et turrem emath. et usque ad portam gre
gis. et steterunt in porta custodie. Ste
teruntque duo chori laudantium in domo dei
et ego et dimidia pars magistratuum
mecum. Et sacerdotes eliachim. ma
a. miamin. michea. helioenai. zachari
a. anania. in tubis. et maasia. et semeia
eleazar. et azi. et iohanan. et melchia. et
elam. et ezer. Et clare cecinerunt can
tores et iezraia prepositus. Et immolaverunt il
la victimas magnas. et letati sunt. Deus
enim letificaverat eos letitia magna. sed et
uxores eorum et liberi eorum gavisi sunt. et au
dita est letitia magna ierusalem procul. Re
fuerunt quoque in die illa viros super gazo
phylatia thesauri. ad libamina. et pri
mitias. et ad decimas. ut introferrent
eos principes civitatis. in decore grati
actionis sacerdotes et levitas. quia letificata
est iuda in sacerdotibus et levitis. adstanti
bus. et custodierunt observationem dei sui
et observationem expiationis. et cantores
et ianitores iuxta preceptum david. et salomonis
filii eius. Quia in diebus david et asaph
ab exordio. erant principes constituti can
torum in carmine. laudantium et confiten
tium deo. Et omnis israel in diebus zorobabel
et in diebus neemie dabat partes can
toribus et ianitoribus per dies singulos et sancti
ficabant levitas. et levite sanctificabant
filios aaron.

In die autem illo. lectum est in volumine
moysi audiente populo. et inventum est scrip
tum in eo quod non debeant introire ammoni
tes et moabites in ecclesiam dei usque in eter
num. eo quod non occurrerint filiis israel cum
pane et aqua. Et conduxerunt adversum eos ba
laam ad maledicendum eis. Et convertit deus
noster maledictionem in benedictionem. Fac
tum est autem cum audissent legem. separaverunt omnem
alienigenam ab israel. Et super hec erat e
liasib sacerdos. qui fuerat prepositus in
gazophylacio domus dei nostri. et proxi

III tobie. Fecit ergo sibi gazophilacium gran
de. et ibi erant ante eum reponentes mu
nera, et thus, et uasa, et decimam frumenti
uini et olei, et partes leuitarum et cantorum
et ianitorum, et primitias sacerdotales. In om
nibus autem his non fui in ierusalem. quia in anno
tricesimo secundo artaxersis regis bab
bilonis ueni ad regem. et in fine dierum ro
gaui regem, et ueni in ierusalem. Et intellexi
malum quod fecerat eliasib tobie. ut face
ret ei thesaurum in uestibulis domus dei. et
malum michi uisum est ualde. Et proieci ua
sa domus tobie foras de gazophilacio. Pre
cepique et mundauerunt gazophilacia. et re
tuli ibi uasa domus dei. sacrificium et thus.
Et cognoui quoniam partes leuitarum non fuis
sent date. et fugisset unusquisque in regio
nem suam. de leuitis et cantoribus et de his
qui ministrabant. Et egi causam aduersus
magistratus et dixi. Quare dereliquimus
domum dei. Et congregaui eos et feci stare
in stationibus suis. Et omnis iuda apporta
bat decimam frumenti et uini et olei in horrea.
Et constituimus super horrea selemiam sac
erdotem. et sadoch scribam, et phadaiam de
leuitis. Et iuxta eos anan filium zaccur.
filii mathanie. quoniam fideles comprobati sunt.
III et ipsis credite sunt partes fratrum suorum. Me
mento mei deus meus pro hoc. et ne deleas misera
tiones meas quas feci in domo dei mei.
et in cerimoniis eius. In diebus illis uidi
in iuda calcantes torcularia in sabbato.
et portantes aceruos. et onerantes super asinos.
uinum et uuas et ficus. et omne onus. et in
ferentes in ierusalem in die sabbati. Et contesta
tus sum eos ut in die qua uendere liceret ue
nderent. Et tyrii habitauerunt in ea, inferentes
pisces et omnia uenalia. et uendebant in sab
batis filiis iuda et ierusalem. Et obiurgaui
optimates iuda. et dixi eis. Que est hec res
mala quam uos facitis. et prophanatis diem
sabbati. Numquid non hec fecerunt patres nostri.
et adduxit deus noster super nos omne malum
hoc et super ciuitatem hanc. et uos additis
iracundiam super israel. uiolando sabbatum.
Factum est autem cum quieuissent porte ieru
salem die sabbati: dixi. Claudite ianu
as. Et clauserunt ianuas. et precepi ut non aperi
rent eas usque post sabbatum. Et de pueris meis

constitui super portas ut nullus inferret
onus in die sabbati. Et manserunt negotia
tores et uendentes uniuersa foris ierusalem: se uenalia
mel et bis. Et contestatus sum eos et dixi eis.
Quare manetis ex aduerso muri? Si secundo
hoc feceritis. mittam manum in uos. Itaque
ex tempore illo non uenerunt in sabbato. Dixi quoque
leuitis ut mundarentur. et uenirent ad cu II
stodiendas portas. et sanctificandum diem sab
bati. Et pro hoc ergo memento mei deus meus. et par
ce mihi secundum multitudinem miserationum tuarum.
Sed et in diebus illis uidi iudeos ducentes
uxores azotidas. amonitidas et moabi
tidas. et filii eorum ex media parte loqueban
tur azotice. et nesciebant loqui iudaice. et
loquebantur iuxta linguam populi et populi. Et
obiurgaui eos et maledixi. et cecidi ex eis
uiros et decaluaui eos. et adiuraui in domino.
ut non darent filias suas filiis eorum. et non ac
ciperent de filiabus eorum filiis suis. et sibimet
ipsis. dicens. Numquid non in huiusmodi re pecca
uit salomon rex israel? Et certe in gentibus mul
tis non erat rex similis ei. et dilectus deo suo
erat. Et posuit eum deus suus regem super
omnem israel. Et ipsum ergo ad peccatum duxe
runt uxores alienigene. Numquid et III
nos inobedientes faciemus omne peccatum
grande hoc. ut preuaricemur in deo nostro. et duca
mus uxores peregrinas. De filiis autem ioiada
filii eliasib sacerdotis magni gener erat
sanaballat horonites quem fugaui a me.
Recordare domine aduersum eos qui pollu
unt sacerdotium. ius sacerdotale et leuiticum.
Igitur mundaui eos ab omnibus alienigenis;
et constitui ordines sacerdotum et leuitarum. u
numquemque in ministerio suo. et in oblatione lig
norum in temporibus constitutis et in primitiis. Me
mento mei deus meus in bonum. Amen. Ex. ij.

Incipit liber esdre tercius.
Et fecit iosias pascha in iero
solimis domino. et immolauit pha
se. xiiii. luna primi mensis. statu
ens sacerdotes per uices stolis
amictos in templo domini. Et dixit
leuitis sacris seruis israel. ut sanctificarent se
domino, in positione sancte arche domini in domo quam
edificauit salomon filius dauid rex. Non
erit uobis tollere super humeros eam. Et nunc
deseruite domino uestro. et curam agite gentis illius

israhel. ex parte secundum pagos et tribus uniuscuiusque et secundum
scripturam david regis israhel. et secundum magnificentiam
salomonis filii eius. omnis in templo. et secundum parti-
culam phariatius patriam vestram. eorum qui stant
in conspectu fratrum filiorum israhel. immolate pa-
scha. et sacrificia parate fratribus vestris. et facite
secundum preceptum domini quod datum est moysi.
II Et donavit iosias in plebem que inventa
est. oves agnorum et edorum et caprarum triginta
millia. vitulos tria millia. Hec de regali-
bus data sunt secundum promissionem populo et sacerdo-
tibus in pascha. oves numero duo millia. ac
vituli centum. Et iechonias et semeias et na-
thanahel fratres. et asabias. et ozihel. et corabat.
in phase oves. v. millia. vitulos quingentos.
Et hec cum fierent eleganter. steterunt sacer-
dotes et levite habentes azima per tribus. Et
secundum partes principatuum patrum in conspectu
populi offerebant domino. secundum ea que in libro
moysi scripta sunt. Et assaverunt phase
igne prout oportebat. et hostias coxerunt
in eneis et olla cum benivolentia. Et attule-
runt omnibus qui erant ex plebe. Et post
hec paraverunt sibi et sacerdotibus. Sacerdo-
tes enim offerebant adipes quousque fini-
ta esset hora. Et levite paraverunt sibi et fratri-
bus suis filiis aaron. Et sacrificatores fi-
lias offerebant secundum ordinem. secundum preceptum
david. et asaph. et zacharias. et iedoninus qui
erat a rege. et hostiarii per singulas ianuas
ita ut non prevaricaretur unusquisque suam.
fratres enim eorum paraverunt illis. Et consumma-
ta sunt que pertinebant ad sacrificium domini.
In illa die egerunt phase. et offerebant ho-
stias super altare domini sacrificium secundum preceptum re-
gis iosie. Et egerunt filii israhel qui inventi
sunt in tempore illo phase. et diem festum azimo-
rum per dies. vii. Et non est celebratum phase
tale in israhel a temporibus samuhel prophete. Et omnes
reges israhel non celebraverunt tale pascha quale
egit iosias. et sacerdotes et levite et iudei et
omnis israhel qui inventi sunt in commoratio-
ne ierusalem. Octavo decimo anno regni-
te iosia celebratum est phase. et directa
sunt opera iosie in conspectu domini sui. in cor-
de pleno metuentia. et que circa illum gesta
scripta sunt in pristinis temporibus de eis qui
peccaverunt. quique irreligiosi fuerunt in dominum
pre omni gente. et qui non quesierunt verba domini super israhel.

Et post omnem actum hunc iosie ascendit
pharao rex egypti veniens adicere
in charcamis super eufraten. et exivit in
obviam illi iosias. Et misit rex egypti
ad iosiam dicens. Quid mihi et tibi est
rex iudee. Non sum missus a domino deo. Super eu-
phraten enim bellum meum est. Festinans
descende. et non est reversus iosias super cur-
rum. sed expugnare eum conabatur. non at-
tendens verbum prophete ex ore domini. Sed commisit
ad eum bellum in campo mageddo. Et de-
scenderunt principes ad regem iosiam. Et dixit
rex pueris suis. amovete me a prelio.
infirmatus sum enim valde. Et statim a-
moverunt eum pueri ipsius de acie. Et ascen-
dit super currum secundarium suum. et re-
versus ierusalem vita functus est. et sepultus
est in paterno sepulchro. Et in tota iudea
lugebant iosiam. et qui prefecti erant cum mulie-
ribus lamentabant eum. usque in hunc diem.
Et datum est hoc fieri semper in omni genere
israhel. Hec autem prescripta sunt in libro hy-
storiarum regum iudee. et singula gesta
actus iosie. et eius gloria et intellectus eius
in lege domini. quia et que gesta sunt ab eo
et que non scripta sunt in libro regum israhel et
iude.
Et assumentes qui erant ex gente iecho-
niam filium iosie constituerunt regem
pro iosia patre suo. cum esset annorum viginti
trium. et regnavit super israhel mensibus tri-
bus. Et amovit eum rex egypti ne reg-
naret in ierusalem. Et multavit argento
gentem talenta centum. et auri talentum
unum. Et constituit rex egypti ioachim fratrem
ipsius regem iudee et ierusalem. et alligavit
magistratus ioachim. et zaraceles fratrem
eius apprehendens reduxit egyptum. Quinque et vigin-
ti erat ioachim. xxv. cum regnaret in iu-
dea et in ierusalem. et fecit malum in conspec-
tu domini.
Post hunc autem ascendit nabuchodo-
nosor rex babylonis. et alligans eum
catena in calco perduxit in ba-
byloniam. Et sacra vasa templi domini ac-
cepit nabuchodonosor. et tulit et con-
secravit in templo suo in babylonia.
Nam de immunditia illius et irreligio-
sitate scriptum in libro temporum regum. Et

regnavit Ioachin. Ioachin filius eius pro eo.
Cum autem constitutus esset erat annorum oc
to. Regnavitque mensibus tres et dies x. in Ie
rusalem et fecit in conspectu domini. Et per annum
mittens Nabuchodonosor transmigravit eum in Ba
byloniam simul cum sacris vasis domini.
Et constituit Sedechiam regem Iuda que et Ie
rusalem cui erat annorum viginti unius. Regnavit
autem annis undecim et fecit malum in conspe
ctu domini. Et non est veritus a verbis que dicta
sunt ab Ieremia propheta ex ore domini. Et a do
mino rege Nabuchodonosor putans discessit.
Et indurata cervice sua et corde suo. nec
reversus est ad dominum deum israel. et du
ces ipsi domini multa inique gesserunt. et impie
egerunt super omnes immunditias gentium: et
polluerunt templum domini quod sanctificaverat in Ieru
solimis. Et misit dominus patrum ipsorum per angelum
suum revocare eos. propter quod parceret et ta
bernaculo suo: ipsi vero subsannabant
nuntios suos. et qua die locutus est dominus
spernant illudentes prophetis eius; quin usque ad
iracundiam concitatus est super gentem suam.
pro irreligiositate sua: preperit ascendere
regem Chaldeorum. Hi occiderunt iuvenes
Domi gladio in circuitu sancti templi eorum. et non pep
percit iuveni et virgini et seni et adhole
scenti. Sed omnes tradidit in manus eorum.
omnia sacra vasa domini et regales apothe
cas thesauros tulerunt in babyloniam. et in
cenderunt domum domini et demoliebantur mu
rum Ierusalem et turres eius incenderunt igne.
et consummaverunt omnia honorifica eius
ad nichilum redegerunt. et reliquos a gla
dio in babylonem. Et erat servi illi usque
dum regnaret rex persae. in repletionem verbi domini
in ore Ieremie. quousque benigne age
ret sabbata sua. Omni tempore desolationis sub
sabbatizavit. in completionem annorum
septuaginta.

VI Regnante autem Cyro rege Persarum in consum
matione verbi domini in ore Ieremie. su 5
scitavit dominus spiritum Cyri regis Persarum et pre
dicavit in toto regno suo simul per scrip
turam dicens. Hec dicit rex Persarum Cyrus.
Me constituit regem orbi terrarum dominus
deus celi excelsus. et significavit mihi edi
ficare sibi domum in Ierusalem. que est in Iudea;
Quis est pro gente vestro dominus ipse cum eo ascen
dat in Ierusalem. quotquot sunt per cuncta loca habitant
adiuvent eum qui sunt in loco ipso in auro
et argento in donationibus cum equis et iumen
tis. Exceptis que sponte vota apponunt
in edem domini que est in Ierusalem. Et stantes
principes tribuum patrum Iudee. et tribu
Beniamin et sacerdotes et levite. quos ex
citavit dominus ascendere et edificare domum
domini que est in Ierusalem. et qui erant in circuitu
eorum adiuvarent in omni argento et au
ro eius. et iumentis et votis quamplurimis. mul
ti quorum sensus excitatus est. Et rex Cy
rus protulit vasa sacra domini que tulerat
Nabuchodonosor ex Ierusalem. et consecraverat ea in
ydolo. Et proferens ea Cyrus rex Persarum tra
didit Mithridati. qui erat super thesauros
ipsius. Per hunc autem tradita sunt Salma
nassario presidi Iudee. Horum autem hic numerus.
Lavatoria argentea duo millia quadrin
genta. Athisee argentee. xxx. phiale
auree. xxx. Item argentee. duo millia
quadringente. et alia vasa mille. Omnia
autem vasa aurea et argentea quinque millia quad
ringenta lxviii. Et vaticinata sunt Sal
manasario simul cum hiis qui ex captivi
tate Babylonia in Ierusalem reducta sunt.
VII In diebus Artaxersis autem regis Persarum temporibus scrip
serunt ei hi qui inhabitabant in Iudea
et Ierusalem. Balsamus et Mithridatus. Ta
bellius et Rathimus. Baltemus. Semellius scriba.
et reliqui inhabitantes in Samaria et ceteris lo
cis subiectam epistolam regi Artaxersi. Do
mine pueri tui Rathimus a commentariis
et Tabellius scriba et reliqui curie tue. iudi
ces in Celesyria et Phenicen. Et nunc no
tum sit domino regi quoniam Iudei qui ascenderunt
a vobis ad nos venientes in Ierusalem civita
tem refugam et pessimam edificant forum
eius et statuunt muros et templum suscitant.
Quod si civitas ista et muri consummati fue
rint tributa non sustinebunt pendere sed et
regibus resistent. Et quoniam agitur circa templum
recte habere arbitrati sumus non despicere hoc
ipsum. Sed notum facere domino regi ut si vide
bitur rex conquiratur in libris patrum tuorum et in
venies in commonitoriis scripta de
hiis et scies quoniam civitas ista fuit refuga
et reges et civitates concutiens et Iudei re
fugi et obsidia committentes in ea ab eterno.

Ob quam causam ciuitas ista deserta est. Nunc ergo notum facimus domine rex. quod si ciuitas ista edificata fuerit et muri huius erecti fuerint. descensus tibi non erit in celen syriam et fenicem.

VIII Tunc rescripsit rex rathimo qui scribebat accidentia et beeltemo et samellio scribe et ceteris constitutis et habitantibus in syria phenice ea que subiecta sunt. Legi epistolam quam misistis michi. Precepi ergo inquiri et inuentum est quia ciuitas illa est ab eterno regibus resistens et homines refugi et prelia in ea efficientes et reges fortissimi erant in ierusalem dominantes et tributa exigentes a celen syriam et phenicem. Nunc ergo precepi prohibere homines illos edificare ciuitatem et prouidere ne quid ultra hoc fiat. sed nec procedant in plurimum ea que sunt malitie. ita ut regibus molestia importentur. Tunc recitatis his que a rege artaxerse scripta fuerant. rathimus et samellius scriba et qui cum his constituti erant iungentes festinanter uenerunt in ierusalem cum equitatu et turba et agmine ceperunt prohibere edificantes. et uacabant ad edificationem templi in ierusalem usque secundo anno regni darii regis persarum.

IX Rex darius fecit cenam magnam omnibus uernaculis suis et omnibus magistratibus medie et persis et omnibus purpuratis et pretoribus et consulibus et prefectis sub illo. ab india usque ethiopiam centum uiginti septem prouinciis. et cum manducassent et bibissent saciati reu telant. Tunc darius rex ascendit in cubiculo suo et dormiuit et experrectus est. Tunc illi tres iuuenes corporis custodes qui custodiebant corpus regis dixerunt alter alteri. Dicamus unusquisque sermonem qui precellat. Et cuiuscumque apparuerit sermo sapientior alterius. dabit illi darius rex dona magna purpura cooperiri et in auro bibere et super aurum dormire. et currum aureum freno et cidarim byssinam et torquem circa collum et secundo loco sedebit a dario propter sapientiam suam et cognatus darii uocabitur. Tunc scribentes singuli suum uerbum signauerunt et posuerunt subter ceruical darii regis. Et dixerunt cum surrexerit rex dabit illi scripta sua. Et quemcumque iudicauerit rex et tres magistratus persidis quoniam uerbum eius sapientius est ipsi dabitur uictoria sicut scriptum est. Unus scripsit. Forte est uinum. Alius scripsit. fortior est rex. Tercius scripsit. Fortiores sunt mulieres. Super omnia autem uincit ueritas. Et cum surrexisset rex acceperunt scripta sua et dederunt illi et legit. Et mittens uocauit omnes magistratus persarum et medorum et purpuratos et pretores et prefectos et sederunt in consilio et lecta sunt coram ipsis scripta. Et dixit. Vocate adolescentes et ipsi indicabunt uerba sua. et uocati sunt et introierunt. Et dixerunt illis. Indicate nobis de his que scripta sunt. Et cepit prior qui dixerat de fortitudine uini. et dixit. Viri quam praeualet uinum omnibus hominibus qui bibunt illud. Seducit mentem. Itemque regis et orphani facit mentem unam. Item serui ac liberi pauperis ac diuitis. et omnem mentem conuertit in securitatem et iocunditatem. et non meminit omnem tristitiam et debitum. et omnia precordia facit honesta. et non meminit regem neque magistratum. et omnia per talenta facit loqui. et non meminerunt cum biberint amicitiam neque fraternitatem. Sed post non multum sumunt gladios. et cum a uino surrexerint. non meminerunt que gesserunt. O uiri. nonne precellet uinum. quia sic cogitat facere. Et tacuit hoc dicto. Et incohauit sequens dicere. qui dixerat de fortitudine regis. O uiri. nonne precellunt homines qui terram et mare optinent et omnia que sunt in eis. Rex autem super omnia precellit. et dominatur eorum. et omne quodcumque dixerit illis faciunt. Et si miserit illos ad bellatores uadunt et demoliuntur montes et muros et turres. Iugulantur et iugulant et regis uerbum non preterieunt. Nam si uicerint. afferunt regi omnia quecumque predati fuerint et alia omnia. Et quotquot non militant sed nec pugnant. sed colunt terram. rursum cum fuerint metentes afferunt tributa regi. Et ipse unus solus. Et dixerit occidere. occidunt. dixerit remittere. remittunt. Dixerit percutere percutiunt. dixerit exterminare exterminant. dixerit edificare. edificant. dixerit excidere. excidunt. Dixerit plantare. plantant. Et omnis plebs et uirtutes eum obaudiunt. Et super hec ipse recumbit et bibit et dormit. Hii autem custodiunt in circuitu et non possunt recedere singuli facere opera sua. sed nec in dicto obedientes sunt ei uiri. Quomodo non precellit rex qui sic famatur. et tacuit. Tercius qui dixerat

mulieribus et veritate. hic est zorobabel
cepit loqui. Viri non magnus rex et multi ho
mines. neque vinum precellit. Quis est ergo qui domina
tur eorum? Nonne mulieres genuerunt re
I gem et omnem populum qui dominatur mari et ter
re? et ex illis nati sunt. et ipse educaverunt eos qui
plantaverunt vineas ex quibus vinum fit. et ip
se faciunt stolas omnium hominum. et ipse faci
unt gloriam hominibus. et non possunt homines
separari a mulieribus. Si congregaverint aurum et
argentum et omnem rem speciosam. et viderint
mulierem unam bono vultu et bona specie.
omnia hec relinquentes in eam intendunt. et
patenti ore conspiciunt. et eam alliciunt magis
quam aurum et argentum et omnem rem pretio
sam. Homo suum patrem relinquit qui genuit
illum. et suam regionem. et ad mulierem suam
iungitur. et cum muliere dimittit animam. et neque patrem
meminit. neque matrem. neque regionem.
Et hinc oportet vos scire quoniam mulieres
dominantur vestri. Nonne doletis? Et accipit
homo gladium suum et vadit in viam facere fur
ta et homicidia. et mare navigare et flu
mina. et leonem videt et in tenebris ingre
ditur. et cum furtum fecerit et fraudes et ra
pinas amabili sue affert. Et iterum dili
git homo suam uxorem magis quam patrem
et matrem. et multi dementes facti sunt propter
suas uxores. et servi facti sunt propter illas. Et
multi perierunt et iugulati sunt. et pecca
verunt propter mulieres. Et nunc credite mihi
quoniam magnus est rex in potestate sua. quoniam
omnes regiones verentur tangere eum. Vide
bam Apemen filiam Bezacis mirifica con
cubinam regis sedentem iuxta regem
ad dexteram. et auferentem diadema de ca
pite regis. et imponentem sibi. et palma
cedebat regem de sinistra manu. et super hec
aperto ore intuebatur eam. et si adriserit ei
ridet. Nam si indignata fuerit ei blandi
tur donec reconcilietur in gratiam. O viri quo
modo non sunt fortiores mulieres? Magna est terra.
et excelsum est celum qui ista agunt? Et tunc rex
et purpurati intuebantur in alterutrum.
Et cepit loqui de veritate. O viri.
nonne fortes sunt mulieres? Magna est
terra et excelsum est celum. et velox cursus solis
convertit in gyro celum in locum suum una
die. Nonne magnificus est qui hec facit?

Et veritas magna et fortior pre omnibus. Omnis
terra veritatem invocat. Celum etiam ipsam bene
dicit. Et omnia opera moventur et tremunt eam.
Et non est cum ea quicquam iniquum. Iniquus rex. iniq
mulieres. iniqui omnes filii hominum. et iniqua omnia
illorum opera. et non est in ipsis veritas. et in sua ini
quitate peribunt. et veritas manet. et invalescit in
eternum. et vivit et optinet in secula seculorum. Nec
est apud eam accipere personas neque differentias.
Sed que iusta sunt facit omnibus iniustis ac ma
lignis. et omnes benignantur in operibus eius. Et
non est in iudicio eius iniquum. et forti
tudo et regnum et potestas et maiestas omnium
evorum. Benedictus deus veritatis. Et desiit
loquendo. Et omnes populi clamaverunt et dixerunt. Ma
gna est veritas et prevalet. X
Tunc rex ait illi. Pete siquid vis amplius
quam que scripta sunt. et dabo tibi secundum quod inven
tus es sapientior. proximus et proximus meus in
sedibus. et cognatus meus vocaberis. Tunc ait
regi. Memor esto voti quod vovisti edifi
care ierusalem. in die qua regnum accepisti.
et omnia vasa que accepta sunt ex ierusalem.
remittere. que separavit cyrus quando mactavit
babylonem. et voluit remittere ea illuc. Et
tu voluisti edificare templum quod incende
runt ydumei. quando exterminata est iudea a
chaldeis. Et nunc hoc est quod postulo domine.
et quod peto. Hoc est maiestas a te quam postulo
ut facias votum quod vovisti regi celi ex o
re tuo.
Tunc surgens darius rex osculatus est il XI
lum. Et scripsit epistolas ad omnes dispen
satores et prefectos et purpuratos. ut dedu
cerent eum. et eos qui cum illo erant omnes
ascendentes edificare ierusalem. Et omnibus
prefectis qui erant in syria et phenice et li
bano scripsit epistolas. ut traherent ligna
cedrina a libano in ierusalem ut edificarent
cum eis civitatem. Et scripsit omnibus qui
ascendebant a regno in iudea pro liberta
te omnem potentem et magistratum et prefec
tum non supervenire ad ianuas ipsorum et omnem
regionem quam obtinuerant esse immunem
eis. et idumei relinquant castella que
optinent iudeorum. et in structuram templi dare
per singulos annos talenta .xx. usque dum perhe
dificaretur. et super sacrarium holocausto
mata ostillare cotidie sicut habent preceptum.

alia talenta decem/ offerre p singlos
annos. et omnib; qui pcedūt a babylo
nia cōdē ciuitatem ut eēt libtas tā ip
sis quā filijs eorum et omnib; sacerdotib; q
p cedūt. Scripsit aūt cōstitutatē et stolam
lictam q̄ desuret. Et leuitis scripsit da
re scepta. usq; in diem qua cōsumabi
tomus. et ierlm extrueetur. Et omnib; cu
stodientib; ciuitatem scripsit dare eis
sortes et stipendia. Et dimisit oīa uasa
que separauerat cyrus a babylonia. et oīa
quecumq; dix cyrus/ et ipe pcep fi. et mit
ti ierlm. Et cū pcessisset ille adholescēs
eleuans faciem in ierlm bndixit regē
celi. Et dixit. Abs te ē uictoria. et abs te
est sapia. et claritas. et ego seruus tuus sū.
Bndictus es qui dedisti michi sapīam.
et tibi ōfiteor dne patrum nrōrum. Et accē
p eplas et pfectus est. ī babyloniā. et ue
nit et nūciauit frīb; suis oīb; q fuer
in babylonia. Et bndixer dm patrū su
orum qm dedit illis remissionē et refrigiū.
ut ascenderēt et edificarēt ierlm et teplū
ū noīatū est nomē eius. in ipso et exultaue
r cum musicis et letitia dieb; vij.
XII Post hec aūt lecti sūt ut ascendrēt pnci
pes pagorum domos p familias suas et eu
tores illorum et filij et filie eorum. et serui et ancil
le ipsorum et pecora illorum. Et darius rex mi
sit una cum eis equites mille. donec e
ducerent eos in ierlm cū pace. et cū mu
sicis et cū tympanis et tubis. Et oēs frēs e
rant ludētes. et fecit eos ascendere simil cū
eis. Et hec sūt noīa uirorum qui ascenderī
p pagos suos. in trib; et in partē princi
patus eorum. Sacerdotes filij phinees. filij
aaron. Jesus filius iosedech. Joachim.
filius zorobabel filij salathiel de domo
dauid. ex pgenie phares. tribu aūt iuda.
qui locutus est sub dario rege persarum s
mones mirificos. in secdo anno regni
ipsius mēse nisan pmo. Sūt aūt hij q
ex iudea ascender ō captiuitate trans
migrationis quos trāsmigrauit nabuchdo.
rex babylonie in babylonē. et reuersi sūt
in ierlm et relīqt parte iudee. unusqsq
q in ciuitatem suā q uener cū zoro
babel et ihu. Neemias. areores. helime
o. emmanio. mardocheo. beelsuro. mech

psatothor. olioro. eboma. un de pncip
b; eorum. et nūs de gētib; eorum. et ppositi
eorum. Filij phares duo millia centum se
ptuaginta duo. Filij ares tria millia
lvij. Filij femo. centū. xlij. Ite filij ie
su et ioabes. mille. ccc. ij. Filij demu. du
o millia. cccc. lxx. Filij choraba. cc. v.
filij banica. clxviij. Filij bethbeber.
cccc. iiij. Filij arcad. cccc. xxvij. Filij
chin. xxxvij. Filij zorodat. duo millia
lxvi. Filij adinu. cccc. lxi. Filij azer
tis. cvij. Filij ciaso et zelas. cvij. F
azaroth. cccc. xxxix. Filij iebdar
cxxxij. Filij ananie. cxxx. Filij
filij marsar. cccc. xxij. Filij zabar
xc. v. Filij sepholemon. cxxij. Fi
nepobai. lv. Filij herbangatis. clviij.
cethethamus. cxxxij. Filij octarca
rol. qui enocadies et modie. cccc. xx
Qui ex gramas et gabea. cxxi. Q
bastaro. cxxij. Qui ex besellon. ro
ge. lxv. Qui ex beteriobesel v. Filij
domu. ccclvij. Filij sichem. ccc. lx
lij sauton et diomus. ccc lxxvij. Fi
ericus duo millia. cxlv. Filij amas
cētū. lxx. Sacerdotes filij iedduis. filij e
tem. filij eliasib. cccclxxij. duo. filij e
meruth. cclij. Filij sasuri. ccclvij. Fi
i carpe. cc. xxvij. Leuite. filij iesu
duel. et bannus. et serebias. et edias.
Omis nūs a duodecimo anno. xxx. mi
lia. cccc. lxij. filij et filie et uxores. Omi
computatio. xl. millia. cc. xlij. Filij
dorū qui psallebant in templo. filij
saph. cxxviij. Ostiarij uō filij esme
filij ater. filij amon. filij acuba. topa
lij tobi. omnes. cxxxix. Sacerdotes ser
tes in templo. filij sel. filij gaspha. fi
tablot. filij carie. filij su. filij hellu
lij labana. filij azmata. filij acub. fi
lij uta. filij ceta. filij agab. filij obal
lij anan. filij cauna. filij iedou. filij
filij adin. filij drsanū. filij nebota. filij
caseba. filij gaze. filij oziu. filij finoe.
filij atren. filij bastrem. filij asiana. filij
manei. filij nasisim. filij acifu. filij a
sta. filij arta. filij fauan. filij fasal
filij meedda. filij fusa. filij charech
ibarchus. filij saree. filij coesi. filij

seth. filii agisti. filii pedon. salomon filii
auf. filii asophoth. filii fattai. filii celi.
filii ricon. filii gaddahel. filii sephegi. fi
lii aggia. filii facerer. filii sabathan. fi
lii sabonech. filii malsie. filii ame. filii s
saphuu. filii adduss. filii suba. filii eura.
filii racoces. filii saphath. filii malmon.
omnes sacro fuerunt. Et pueri salomon. ccc.
lxxxii. Hii sunt filii qui ascenderunt a ther
mela et thersa principes eorum carmella et ca
rech. et non poterant indicare civitates suas.
et progenies quemadmodum sint. Et ex isr̄l
filii dalaiu. filii tubiam. filii nechoda. et
et sacerdotibus qui fingebant sacerdocio et
filii iuuieti. filii obia. filii achises. filii
gedil. qui accepit humyn uxores ex filia
bi barzelai. et uocati sunt nomine eorum. Et hii
num quesita est genus scripta in perdita
non est inventa. et prohibiti sunt sacerdocio
fungi. Et dixit illis neemias. athersata.
ne perciperent sancti donec exurgat ponti
fex doctus in ostensionem et ueritatem. Omnis
multitudo erat viginti duo millia exceptis
suis et ancillis. xlii. milia. ccc. lx. Servi hor
et ancille. vii. milia. ccc. xxx. vii. Cantores
et cantatrices. cc. lxv. Cameli. quadringen
ti. xxxv. Equi septem millia. xxxvi. Mu
li ducenta millia. xlv. Subiugalia quin
millia. xxv. Et de prepositis ipsis per pagos.
qui venerunt in templum dei quod erat in ie
rusalem uoverunt suscitare templum in loco suo.
secundum suam virtutem. et dari in templum thesau
rum operum sacrum auri mnas. xx. millia. et
stolas sacerdotales. c. Et inhabitaverunt
sacerdotes et levite et qui erant de ple
be in ierusalem et in regione et sacri cantores.
et ianitores omnis isr̄l in regionibus suis.
III Iam autem venerat septimus mensis. et erant
filii isr̄l unusquisque in suis rebus. convene
runt unanimes in atrium quod erat ante ia
nuam orientalem. et stantes ihc filius iose
dech et fratres eius sacerdotes. et zorobabel fi
lius salathiel et huius fratres paraverunt altare. ut
offerrent super illud holocaustomata secundum
quod in libro moysi hominis dei perscripta sunt.
Et venerunt sibi ex aliis nationibus
terre. et erexerunt sacrarium in loco suo desuper.
quod terre. et offerebant hostias et holocausto
mata domino matutina et vespere. Steno phe

gia. et diem solennem sicut preceptum est in lege. et
sacrificia cotidie sicut oportebat. Et post hec
oblationes institutas. et hostias sabbatorum. et ne
omeniarum et dierum sollennium omnium sanctifi
catorum. Et quicumque vovebant domino a neome
nia septimi mensis ceperunt hostias offerre domino
et templum domini nondum erat edificatum. Et dede
runt pecuniam lapidariis et fabris. et potum et
pabula cum gaudio. Et dederunt cura sydoniis
et tyriis. ut transveherent illis de libano ligna
cedrina. et facerent rates in ioppen portum.
secundum decretum quod scriptum erat eis a ciro per
sarum rege. Et in secundo anno adventus eorum in templum
dei in ierusalem mense secundo ceperunt zorobab
bel filius salathiel. et ihc filius iosedech et
fratres ipsorum sacerdotes et levites. et omnes qui adve
nerant de captivitate in ierusalem. et fundave
runt dei templum novilunio secundi mensis secundi
anni cum venisset in iudeam et ierusalem. Et statu
erunt levitas a viginti annis supra opera domini. et ste
tit ihc et filius eius et fratres omnes levite con
spirantes et executores legis et facientes o
pera in domo domini. Et steterunt sacerdotes ha
bentes stolas cum tubis et levite filii asaph
habentes cimbala. collaudantes dominum et benedi
centes secundum david regem israel. et concinebant cantica
domino quoniam in seculum misericordia eius et honor isr̄l. Et omnis
isr̄l. Et omnis populus tubis concinebat et clama
verunt voce magna laudantes dominum in su
scitatione domus domini. Et veneres ex sacerdo
tibus et levitis et principibus secundum pagos seni
oribus qui viderant pristinam domum. et ad
huius edificationem cum clamore. et planctu
magno. et multi cum tubis et gaudio magno.
intantum ut nullus posset audire tubas propter plan
ctum populi. Turba enim erat tuba canens magnifi
ce. ita ut longe audiretur.
Et audierunt inimici tribus iude et beniamin XIIII
et venerunt scire quod esset vox tubarum. et cog
noverunt quoniam qui erant ex captivitate edifi
cant templum domino deo isr̄l. Et accesserunt ad
zorobabel et ihm et prepositos pagorum. di
xerunt eis. Edificabimus una vobiscum. Si
militer enim audivimus dominum nostrum. et nos ipsi i
cedimus. a diebus asbaareth regis assyriorum
qui nos transmigravit huc. Et dixit zoro
babel et ihc. et principes pagorum isr̄l. Non est no
bis et vobis edificare domum dei nostri. Nos enim
soli edificamus domino isr̄l. secundum quod precepit

nobis cirus rex persarum. Gentes autem terre incum-
bentes hiis qui sunt in iudea. et leuantes opus
edificationis et insidias et plebem adducen-
tes prohibebant eos edificare. et aggressiones fa-
cientes impedierunt ne consummaretur edifi-
catio omni tempore uite cirri regis. et protraxerunt
structuram per biennium usque ad darii regnum.
XV In secundo autem anno darii regni prophetauit
aggeus et zacharias filius abdo prophete apud
iudeam et ierusalem. in nomine domini dei israel
super eos. Tunc stans zorobabel filius sala-
thiel. et iesus filius iosedech inchoauerunt
edificare domum domini que est in ierusalem cum
adessent eis prophete domini et adiuuarent eos. In
ipso tempore uenit ad eos sisennes subregulus
syrie et fenicis. et sattrabozanes et sodales eius.
et dixerunt eis. Quo precipiente uobis domum
hanc edificatis et tectum istud et alia omnia per-
ficitis. Et qui sunt structores qui hec edificant.
Et habuerunt gratiam uisitatione facta super eos qui
erant ex captiuitate a domino seniores iudeorum.
et non sunt impediti edificare donec signifi-
caretur dario de omnibus istis. et responsa acciperent.
Exemplum epistole quam miserunt dario. sisen-
nes subregulus syrie et fenicis. et sattrabo-
zanes et sodales eius in syria et fenice prin-
cipes. regi dario salutem. Omnia nota sint domino
regi. quia cum aduenissemus in regionem iudee
et introissemus in ierusalem inuenimus edifican-
tes domum dei magnam et templum. ex lapidibus
politis magnis et preciosis materiis in pari-
etibus. et opera illa instanter fieri. et suffragari et pro-
sperari in manibus eorum et in omni gloria quam diligentis-
sime perfici. Tunc interrogauimus seniores di-
centes. Quo permittente uobis edificatis do-
mum istam. et opera hec fundatis. Ideo autem interro-
gauimus eos ut notum faceremus tibi. homines
et prepositos. et nomina scriptura prepositorum po-
stulauimus illos. At illi responderunt nobis dicentes.
Nos sumus serui domini qui fecit celum et terram.
et edificabatur hec domus ante istos annos mul-
tos a rege israel magno et fortissimo. et con-
summata est. Et quoniam patres nostri exacerbantes
erant et peccauerunt in deum israel tradidit
eos in manus nabuchodonosor regis babylonis
regis chaldeorum. et domum istam demolien-
tes incenderunt. et plebem captiuam duxerunt in
babyloniam.
XVI In primo anno regnante cyro regione
babylonie scripsit cirus rex domum hanc
edificare. et illa sacra uasa aurea et argen-
tea que extulerat nabuchodonosor de domo que est
in ierusalem. et consecrauerat ea in suo templo. rur-
sus protulit ea cyrus rex de templo quod erat
in babylonia. et tradita sunt zorobabel et
salmanasaro subregulo. et preceptum est
eis ut offerret hec uasa. et reponeret in tem-
plo quod erat in ierusalem. et templum ipsum dei edi-
ficarent in loco suo. Tunc salmanasarus
subiecit fundamenta domus domini que est in ierusalem.
Et ex eo usque nunc edificatur. et non accepit
consummationem. Nunc ergo si iudicatur a uobis o
rex perquiratur in regalibus bibliothecis cy-
ri regis que sunt in babylonia. et si inuentum fuerit
consilio cyri regis cepta esse structura do-
mus domini que est in ierusalem. et iudicabitur a domino
rege nostro. rescribat de hiis nobis. Tunc rex darius
precepit inquiri in bibliothecis. et inuentus est in ec-
bathanis oppido quod est in media regione
locus unus in quo scripta erant ista.
Anno primo regnante cyro rex cyrus precepit do-
mum domini que est in ierusalem edificare. ubi in-
cendunt ignem assidue. cuius altitudo fiat
cubitorum decem. et latitudo cubitorum sexaginta. quadratam
lapidibus politis tribus. et meniano ligno
tem regionis. et meniano uno nouo. et
expensa dari de domo cyri regis. et sacra ua-
sa domus domini tam aurea quam argentea que
extulit nabuchodonosor de domo que est in ierusalem.
ubi erant posita ut ponantur illic. Precepit
autem curam agere sisennem subregulum syrie
et fenicis. et sattrabuzanem et sodales
et qui ordinati erant in syria et fenice princi-
pes ut abstinerent se ab eodem loco.
Ego quoque precepi in totum edificare. et prospe-
xi ut adiuuent eos qui sunt ex captiui-
tate iudeorum. donec consummetur templum
domus domini. et ab exactione tributorum syrie
les et fenices diligenter quantitatem
huius hominibus ad sacrificium domini zoroba-
bel prefecto. ad tauros et arietes et agnos.
Similiter autem et frumentum et sal et uinum et ole-
um instanter per singulos annos. prout sacerdo-
tes qui sunt in ierusalem dictauerint consu-
mi cotidie. sine ulla dilatione. ut offe-
rantur libationes deo summo pro rege et pu-
eris eius. et orent pro ipsorum uita. Et denun-
cietur ut quicumque transgressi fuer

go ex hiis que scripta sūt aut spreuer
int. accipiatur lignū de suis ꝓpriis ⁊ suspē
datur, ⁊ bona ipsius regi ascribantur. Pro
pter dñs cui nomē inuocatū ē ibi: exterminet
omnē regem ⁊ gentē qui manū suā exten
derit, ꝓhibere aut male tractare domū dñi
illā que ē in ierl'm. Ego darius rex decreui q̄
diligentissime sm̄ hec fieri.
XVIII Tūc sisennes subregulus celen syrie ⁊ phe
nicen. ⁊ satrabuzanes ⁊ sodales. obsecuti
his que a dario rege decreta erāt insiste
bant sacrosc̄is opibꝰ diligentissime. co o
perantes cum senioribꝰ iudeoꝝ ꝑncipibꝰ sy
nie. ⁊ ꝓspata sūt sacrosc̄a opa ꝓphetantibꝰ
aggeo ⁊ zacharia ꝓphetis. Et consumma
uerūt oīa ꝑ preceptum dñi dei isrl'. ⁊ ex cō
silio cyri ⁊ darii ⁊ artarxersis regis psaꝝ.
Et ꝯsūmata ē domꝰ nr̄a usq: ad tcia et ui
cesimā diem mēsis adar. sexto āno darii
regis. Et fecerūt filii isrl' ⁊ sacerdotes ⁊ leuite ⁊
ceteri q̄ erāt ex captiuitate. q̄ appositi sūt
sm̄ ea q̄ scripta sūt in libro moysi. Et obtule
rūt in dedicatiōem tēpli dñi. tauros cētū. a
rietes. cc. agnos. cccc. ⁊ edos ꝓ peccato uni
uersi isrl'. xii. sm̄ nūm tribuū isrl'. Et stete
rūt sacerdotes ⁊ leuite amicti stolis ꝑ tribꝰ. sr̄
omnia opa dñi dei isrl'. sm̄ librū moysi.
⁊ hostiarii ꝑ singulas ianuas. Et egerūt filii
isrl' cū hiis qui erāt ex captiuitate illo pha
se xiiii. luna mensis primi: qn̄ sc̄ificati sunt sac
dotes ⁊ leuite. Et omnes filii captiuitatis n̄
sūt simul sc̄ificati: q2 leuite oēs simul sc̄ificati
sūt. Et immolauerūt phase uniuersi filii capti
uitatis ⁊ fr̄ibꝰ suis sacerdotibꝰ ⁊ semetipsis. ⁊
manducauerūt filii isrl' qui erāt ex captiui
tate oēs qui remanserant ab omnibꝰ execratio
nibꝰ gentiū terre q̄rentes dñm. Et celebrauer
ūt festū azimoꝝ septē diebꝰ epulantes
in ꝯspectu dñi: qm̄ ꝯuertit cōsiliū regis assy
rioꝝ in eos. ꝯfortare manꝰ eoꝝ ad opa dñi
dei isrl'. Et post hec regnante artarxerse psaꝝ
rege. accessit esdras filius azarie. filii hel
chie. filii salome. filii sadduc. filii achitob
filii amerie. filii azaei. filii bocce. filii abysu
e filii phinees. filii eleazari. filii aaron p
mi sacerdotis. Hic ascendit de babylōe ē cēt
scriba ingeniosus in lege moysi. q̄ data
ē a dño isrl' ad dicēdū ⁊ facere. Et dedit ei rex
gloriā q2 inuenisset grām in oī dignitate ⁊ de

siderio in ꝯspectu eius. Et ascenderūt simul cū
ipso ex filiis isrl'. ⁊ sacerdotibꝰ ⁊ leuitis. ⁊ sa
cris cantoribꝰ tēpli ⁊ ostiariis. ⁊ s'uis tēpli
in ierl'm.
Anno septimo regnāte artarxerse. i qnto XIX
mense. hic annꝰ ē. vii. regis. exeuntes enī de
babylonia nouilunio qnti mensis uener̄
ierl'mā iuxta precepta illi ꝓsperitatē itineris
secūti a dño ipo. In hiis enī esdras mag
nā disciplinam optinebat. ne pretermitteret
q̄cq̄ eoꝝ q̄ erant i lege dñi ⁊ preceptis ⁊ doce
ret uniuersum isrl' omnē iustitiam ⁊ iu
dicium. Accedentes aūt qui scribebant scrip
ta artarxersis regis tradiderūt scriptū q̄
obuenerat ab artarxerse rege. ad esdrā
sacerdotem ⁊ lectorē legis dei. cui exemplū
subiectum est.
Rex artarxerses esdre sacerdoti ⁊ lectori XX
legis dñi. salutē. Humanius ego iu
dicans ⁊ beneficiis precipi eos qui desiderant
ex gēte iudeoꝝ sua sponte. ⁊ ex sacerdoti
bꝰ ⁊ leuitis qui sūt i regno meo comita
ri tecū in ierl'm. Siq̄ ergo cupiūt tecū ꝯue
nire ⁊ ꝓficiscantur. sic placuit m̄ ⁊ vii.
amicis meis ꝯsiliariis. ut uisitēt ea que
agunt sm̄ iudeam ⁊ ierl'm. obseruantes sic
ē i lege dñi. ⁊ ferant munera dño i
srl'. q̄ uoui ego ⁊ amici ierl'm. ⁊ omne aurū
⁊ argentū qd̄ inuentū fuerit i regiōe ba
bylonie dño in ierl'm cū illo q̄ donatū est
ꝓ ipa gente. in tēplū dñi eoꝝ qd̄ ē in ie
rl'm. ut colligatur hec aurū ⁊ argentū. et
ad tauros ⁊ arietes. ⁊ agnos ⁊ edos. ⁊ q̄ hiis
sūt ꝯgruentia. ut offerant hostias dño sr̄
altare dñi ipoꝝ qd̄ ē in ierl'm. Et omnia
q̄cūq: uolueris cum fr̄ibꝰ tuis facere auro
⁊ argento ꝑfice ꝓ uoluntate sm̄ precep
tū dñi dei tui. ⁊ sacrosc̄a uasa q̄ data sūt
tibi ad opa domꝰ dñi dei tui q̄ est i ierl'm
⁊ cetera q̄cūq: t' subuenerint ad opa tem
pli dei tui. dabis d' regali gazophilatio cū
uolueris cū fr̄ibꝰ tuis facere. auro ⁊ ar
gento ꝑfice sm̄ uoluntatē tuā. Et ego
quidē rex artarxerses precepi custodibꝰ
thesauroꝝ syrie ⁊ phenicis. ut q̄cūq:
scripserit esdras sacerdos ⁊ lector legis dei
diligenter detur ei usq: ad argenti talen
ta centū. similr ⁊ auri. ⁊ usq: ad frumēti
modios. C. ⁊ uini amphoras. C. ⁊ alia q̄

aūq; abundaūt. sine taxatione. Omīa se
cundū legem dei fiant. deo altissimo.
ne forte exurgat ira in regē regni. et filii
et filiorū eius. Vob aūt dr̄ ut omnibus sa
cerdotib; et leuitis et sacris cantorib;. et s
uis templi et scrib templi huius. nullum
tributū neq; ulla adiectio irrogetur. nec
hēat quisquā potestatē obicere eis quicquā.
Tu autē esdras sm sapiām dei constitue iu
dices et arbitros in tota syria et phenice.
et omīs qui legem dei tui n nouerūt doce
at. ut quicquot transgressi fuerīt legem
plectantur. siue morte siuē cruciatu. si
ue et pecunie multatione ut abducēe.
XXI Et dix esdras scriba. Benedictus dn̄s patrū
meorū qui dedit hanc uoluntatē in cor
regis clarificare domū suā q̄ est in ierlm.
et me honorificauit in conspectu regis et consilia
torū et amicorū et purpuratorū eius. Et ego con
stans animo fcūs sum. sm opitulationem dn̄i
dei mei. et congregaui ex isrl̄ uiros ut simul
ascenderent mecū. Et hii sunt prepositi sm
suas patrias et principatus. et portionales eorū
qui mecū ascenderūt de babilonia. in re
gno artaxersis. Ex filiis phares: gersom.
Ex filiis ſiemarit. amelus. filiorū dauid
accus. filius secelie. Ex filiis phares. za
charias. et cū eo reuersi sunt. cl. Ex filiis du
cum moabilonis zaraei. et cū eo uiri. cc. l.
Ex filiis zathuel. iechonias zechelei. et cum
ipso uiri. cel. Ex filiis salamasias gotholie.
et cū ipso uiri. lxx. Ex filiis saphatie. zarias
michaeli. et cū ipso uiri. lxxx. Ex filiis ioba
dias iezeli. et cū ipso uiri. cc.xii. Ex filiis ban
ie salimoth filius iosaphie. et cū ipso uiri. c
lx. Ex filiis beer. zacharias bebei. et cū ipso
uiri. ccviii. Ex filiis achathio. iohannes acha
tie. et cū ipso uiri. cx. Ex filiis adonicā ipsi
postremi. Et hec sunt nōīa eorū. eliphalā
filius iebel. et semeas. et cū ipso uiri. lxx. Et con
gregaui eos ad fluuiū qui dr̄ thia. et moratī
sumus illic triduo. et recognoui eos. Et ex
filiis sacerdotū et leuitarū. non inueni illic.
Et misi ad eleazarū et ecelonē. et masman.
et malobam. et eneatan. et semea. et ioribrū.
nathan. ennagan. zachariā. et mosollamū
ipsos ductores et peritos. et dixi eis ut uenirent ad
luddeū qui erat apud locū gazophilatii. et man
daui eis ut dicerent luddeo et fratribus eius. et his q
erant in gazophilatio. ut mitterent nob
eos qui sacerdocio fungerent in domo dn̄i
dei nr̄i. Et adduxerūt nob secdm manum
ualidā dn̄i dei nr̄i uiros peritos ex filiis mo
oli filii leui. filii isrl̄. sebebiā et filios et
fratres qui erant. xviii. asbian et amnū ex filiis
et filiorū chananei. et filii eorū uiri. xx. Et
ex his qui in templo seruiebāt quos dedit
dauid. et ipsi principes ad operationem leuitis tem
plo seruientium. ccxx. Omniū nōīa signifi
cata sunt in scripturis. Et uoui illic ieiuni
um iuuenib; in conspectu dn̄i ut quererē ab
eo bonū iter nob. et qui nobiscū erant ex filiis
et pecorib; propter insidias. Erubui enim pe
tere a rege pedites et equites. in comitatu
lo gratia. q̄ aduersarios nr̄os. Diximus enim
quoniam uirtus dn̄i erat cū eis qui inquirunt
eū omni effectu. Et iterum deprecati sumus
dn̄m nr̄m sm hec. quē et propitiū habuimus. Et
tes fc̄i sumus do nr̄o. Et separaui ex plebis pre
positis et sacerdotib; templi uiros. xii. sede
bian. asamiam. et cū eis ex fratrib; eorū uiros
decē. Et appendi eis argentū et aurū. et uasa
sacerdotalia domus dn̄i dei nr̄i. q̄ donauerat
rex et consiliarii eius et principes. et omnis isrl̄.
Cū appendissem tradidi argenti talenta
et uasa argentea talentorū. c. et auri talen
centū. et uasorū aureorū septies. xx. et uasa
rea de bono erramento splendentia. pu
spem redolentia. Et dixi eis. Et uos sā
cti estis dn̄o. et uasa que sunt scā. et aurū
et argentum uotum dn̄o do patrū nr̄orū. Vigila
te et custodite donec tradatis ex plebis pre
positis et sacerdotib; et leuitis et principib;
ciuitatū isrl̄ in ierlm in pastoforio domus dn̄i
nr̄i. Et hii qui susceperūt sacerdotes et le
uite aurū et argentū et uasa q̄ erāt in ierlm
intulerunt in templū dn̄i. Et promouimus a fluuio
tha. die. xii. mensis septimi: usq; introiuimus
in ierlm.
Et cū fcūs fuisset tercius dies quarta aūt die
ponderatum aurū et argentū traditū est in domo
dn̄i dei nr̄i. marimoth filio iori sacerdoti.
et cū ipso erat eleazar filius phinees. et erant
iosabdus filius ihū. et medias et bannus filii
leuite. ad numerum et ad pondus uniuersa. Et scri
ptū est pondus ipsorū eadē hora. Qui aūt
uenerūt ex captiuitate obtulerūt sacrificiū
dn̄o isrl̄ tauros. xii. pro omni isrl̄. arietes oc

menta sex. agnos .lxxii. hyrcos pro peccato
et pro salute vaccas .xii. omnia in sacrificium
domini. Et relegerunt precepta regis regalibus
dispensatoribus et regulis celen syrie et phe
nices. et honorificaverunt gentem et templum domini.
VIII Consummatis his accesserunt ad me prepositi
dicentes. Non segregaverunt genus israel. et
principes et sacerdotes et levite. et alienigene gen
tes et nationes terre immunditias suas a chananeis
et ethe is et ferezeis et iebuseis. et moabi
tis et egyptiis et ydumeis. Cohabitaverunt enim cum
filiabus eorum et ipsi et filii eorum. et commixtum est se
men sanctum alienigenis gentibus terre. Et participes
erant prepositi et magistratus iniquitatis
huius ab initio ipsius regni. Et mox ut audi
vi ista conscidi vestimenta et sacram tuni
cam. et laceravi capillos capitis et barbam
sedi dolens et merens. Et convenerunt ad
me quotquot movebantur in verbo domini dei
israel me lugente super iniquitatem istam. et sede
bam tristis usque ad vespertinum sacrificium. Et
surgens a ieiunio conscissa habens vestimenta
et sacram tunicam. ingeniculans et extendens
manus ad dominum dicebam. Domine confusus
sum et reveritus sum ante faciem tuam. Peccata
enim nostra multiplicata sunt super capita no
stra. et iniquitates nostre exaltate sunt usque
in celum. Quoniam a temporibus patrum nostrorum sumus
in magno peccato usque in hunc diem.
Et propter peccata nostra et patrum nostrorum traditi sumus cum
fratribus nostris. et cum sacerdotibus no
stris et regibus terre in gladium et captivi
tatem et depredationem cum confusione usque
in hodiernum diem. Et nunc quantum est quod
contigit nobis misericordia abs te domine deus. Dereli
que nobis radicem et nomen in locum sanctificati
onis tue. detegere luminare nostrum in domo
domini dei nostri. dare nobis cibum in tempore servitutis
nostre. et cum serviremus non sumus derelicti a do
mino deo nostro. sed constituit nos in gratia po
nens nobis reges persarum dare cibum et clari
ficare templum domini dei nostri. et edificare
deserta syon. dare nobis stabilitatem in iu
dea et ierusalem. Et nunc quid dicemus domine habentes
hec. Transgressi enim sumus precepta tua que
dedisti in manus puerorum tuorum prophetarum
dicens. Quoniam terra in quam introistis possidere
hereditatem eius terra polluta est coinqui
nationibus alienigenarum terre. et immunditie
illorum repleverunt eam tota immunditia sua.
Et nunc filias vestras non coniungetis filiis eorum.
et filias eorum non accipietis filiis vestris. et non queretis
pacem habere cum illis omni tempore. ut invalescentes
manducetis optima terre. et hereditatem distribu
atis filiis vestris usque in evum. Et que contigit nobis omnia
fiunt propter opera nostra maligna et magna peccata nostra. Et de
disti nobis talem radicem et rursum reversi sumus
transgredi legitima tua ut commisceremur immu
ditie alienarum gentium terre huius. Nonne irasceris
nobis perdere nos quoadusque non relinquere radicem
et nomen nostrum. Domine deus israel verax es. De
relicta est enim radix usque in hodiernum diem.
Ecce nunc sumus in conspectu tuo in iniquitatibus
nostris. Non est enim nobis adhuc stare ante te in his.
Et cum adorando confiteretur esdras flens hu
mi prostratus ante templum. congregati sunt ante
eum ex ierusalem turba magna valde. viri et mulie
res et iuvenes et iuvencule. Fletus enim erat
magnus in ipsa multitudine. Et cum clamasset
iechonias iechelii ex filiis israel dixit esdras. Nos
in dominum peccavimus quod collocavimus nobis in
matrimonium mulieres alienigenas. ex gentibus
terre. et nunc est super omnem israel. In hiis igitur sit in
iurandum a domino. expellere omnes uxores nostras
que ex alienigenis sunt cum filiis earum. sicut
decretum est a maioribus secundum legem domini et
gens explica. Ad te enim spectat hoc negotium.
et nos tecum sumus. viriliter fac. Et exurgens es
dras adiuravit principes sacerdotum et levitarum
et omnem israel facere secundum omnia hec. Et iura
verunt. Et exurgens esdras ab atrio templi
abiit in pastophorium ionathe filii nasibi.
et hospitatus illic non gustavit panem nec aquam
bibit. super iniquitates multitudinis. Et facta
est predicatio in omni iudea et ierusalem. omnibus qui erant
ex captivitate congregari in ierusalem. ut quicumque
non occurrerent bidui aut tridui secundum iudici
um assidentium seniorum tollerentur facultates su
e. et ipse alienus iudicaretur a multitudine cap
tivitatis. Et congregati sunt omnes qui erant ex
tribu iuda et beniamin in tribus diebus in ie
rusalem. hic mensis est nonus vicesimus mensis. Et dies
sedit omnis multitudo in area templi trementes
propter hiemem presentem.
XXV Exurgens esdras dixit illis. Vos inique fecistis
collocando vobis in matrimonium uxores a
lienigenas ut adderetis ad peccata israel. Et nunc
date confessionem et magnificentiam domino deo

patrum meorum. et perficite voluntatem eius. et di-
scedite a gentibus terre. et ab uxoribus alienige-
nis. Et clamavit omnis multitudo. et dixerunt
voce magna. Sicut dixisti faciemus. Sed quoniam mul-
titudo magna est. et tempus hibernum. et non possumus in
subdiali stare. et hoc opus non est nobis unius diei.
neque bidui. multi enim in his peccavimus. Stent
prepositi multitudinis. et omnes qui nobiscum inha-
bitant. Et quotquot habent apud se uxores alienige-
nas assistant accepto tempore et omni loco presbiteri et
iudices usque quo solvant iram domini negocii huius. Iona-
thas autem filius ezeli et ozias thecam. suscepe-
runt secundum hec. et bosoramus et levis et salatheus. si-
mul cooperati sunt eis illis. Et steterunt secundum hec omnia
omnium qui erant ex captivitate. Et elegit sibi
iustos esdras sacerdos. principes magnos de
patribus eorum secundum nomina.
XVI Et consederunt novilunio mensis decimi examina-
re negocium istud. Et determinatum est de viris
qui habebant uxores alienigenas usque ad
neomeniam primi mensis. Et inventi sunt ex sa-
cerdotibus permixti qui habebant uxores alienige-
nas. ex filiis ihesu filii iosedech et fratribus eius.
maseas. et eliezerus. et ioribus. et ioadeus.
et miserunt manus ut expellerent uxores suas.
et ad litandum in exoratione arietem pro ignoran-
tia sua. Et ex filiis semei. maseas. et esses.
et ieelech. azarias. Et ex filiis fossore. lio-
nasias. hismachens. et mathaniae. iusio. et
iedonis. et talsas. Et ex levitis. iozabdus. et
semeis. et colius. et calitas. et facteas. et col-
uas. et elionas. Et ex cantoribus sacris. elya-
sibus. zaccarus. Et ex hostiariis. salumus. et
tolbanes. Et ex israel. ex filiis foroosi. et remi-
as. et gedoias. et melchias. et michel. et eleazar.
et gemmebias. et bannas. Et ex filiis iola-
mani. thanias. et zacharias. iezelus. et iob-
dius. et ermoth. et helias. Et ex filiis zato
elyadas. et elyasimus. et othonias. et iarimoth. et
zabdis. et zebedias. Et ex filiis bebe. iohes.
et emanias. et zabdias. et emeus. Et ex fili-
is banni. olamus. et malluchus. et iedeus. et
iasub. et asabus. et ierimoth. Et ex filiis
addin. naathus. et moosias. et caleucus.
et raanas. et baseas. mathathias. et fanneas.
et symon. et beseel. et bonnus. et manasses.
Et ex filiis nnae. noneas. et affeas. et mel-
chias. et fumeas. et symon. et amin. et malech
et marthus. Et ex filiis asom. chartaneus
mathathias. et bannus. et elyfalath. et ma-
nasses. et semei. Et ex filiis banni. ieremias
et moodias. et abramus. et ioel. et bameas. et pe-
lias. et ionas. et marimoth. et elyasib. et ma-
thaneus. et elyasis. et orisas. et dielus. et se-
melus. et zambris. et iosephus. Et ex filiis
nobei. et edos. et mathathias. et sabadus. et
zecheda. sedmi. et iesui. et baneas. Omnes hi
coniunxerunt sibi uxores alienigenas. et dimiserunt
eas cum filiis.
Et inhabitaverunt sacerdotes et levite et qui
erant ex israel in ierusalem et in tota regione. in
novilunio mensis septimi. Et erant filii
israel in commorationibus suis. Et congregata
est omnis multitudo simul in aream que est ab
oriente porte sacre. Et dixerunt esdre pon-
tifici et lectori ut afferret legem moysi
que tradita est a domino deo israel. Et attulit esdras
pontifex legem omni multitudini eorum a
viro usque ad mulierem. et omnibus sacerdotibus
audire legem novilunio mensis septimi.
Et legebat in area que est ante sacrum por-
ticum templi. a prima luce usque ad vesperam
coram viris et mulieribus. Et dederunt omnes
sensum ad legem. Et stetit esdras sacerdos
et lector legis. super ligneum tribunal quod
paratum erat. et steterunt ad eum mathathias
et samus. ananias. azarias. urias. ezecias.
et balsamus. ad dexteram. et ad sinistram
faldeus. misael. malachias. abutas. sa-
bus. nabadias. et zacharias. Et assumpsit
esdras librum coram omni multitudine.
sedebat enim in gloria in conspectu omnium. Et cum
solvisset legem. omnes recti steterunt.
Et benedixit esdras dominum deum altissimum
deum sabaoth omnipotentem. Et respondit
populus amen. Et elevatis sursum manibus pro-
cidentes in terram adoraverunt dominum. iesus. et
naeus. et sarabias. et iadinus. et accubus. et
batheus. et calites. et azarias. et iozabdus. et
ananias. et filias. levite. qui docebant le-
gem domini. et in multitudine legebant le-
gem domini. et proferebant singuli ex eis qui
intelligebant lectionem. Et dixit atharates
esdre pontifici et lectori et levitis qui do-
cebant multitudinem dicens. Dies hic sanctus
est domino. Et omnes flebant cum audissent legem.
Et dixit esdras. Digressi ergo manducate
pinguissima queque. et bibite dulcissima

et mittite munera his qui non habent. sanc-
tus enim hic dies domini. nolite mesti esse. dominus
enim clarificabit vos. Et levite denuntia-
bant in publico omnibus dicentes. Dies hic
sanctus est. nolite mesti esse. Et abierunt omnes man-
ducare et bibere et epulari. et dare munera his
qui non habent ut epulentur. Magnifice enim sunt
exaltati in verbis quibus edocti sunt. Et congre-
gati sunt universi in ierusalem celebrare leti-
tiam secundum testamentum domini dei israel. Explicit esdras.

Incipit prologus beati ieronimi in tobiam.

Chromatio et heliodoro episcopis. Ieronimus
presbiter in domino salutem. Mirari non desino ex-
actionis vestre instantiam. Exigitis enim ut li-
brum caldeo sermone conscriptum ad latinum
stilum traham. librum utique tobie quem hebrei
de cathalogo divinarum scripturarum secantes
his que agiographa memorant manciparunt.
Feci satis desiderio vestro. non tamen meo studio.
Arguunt enim nos hebreorum studia et imputant
nobis contra suum canonem latinis auribus ista
transferre. Sed melius esse iudicans phariseo-
rum displicere iudicio et episcoporum iussionibus de-
servire. institi ut potui. Et quia vicina est
chaldeorum lingua sermoni hebraico utriusque
lingue peritissimum loquacem reperiens unius
diei laborem arripui. Et quicquid ille michi he-
braicis verbis expressit. hoc ego accito no-
tario sermonibus latinis exposui. Orationibus
vestris mercedem huius operis compensabo. cum
gratum vobis didicero me quod iubere dignati estis
complesse. Explicit prologus. Incipit argumentum.

Tobias filius ananiel ex tribu neptalim
de civitate aniel que est in regione galilee
captivus ductus est a salmanasar rege
assyriorum in ninive. Vir timoratus dei sum-
me inopum magnificus. in nummis gloriosus. in exe-
quiis autem devotus. Qui vivi mortuos se-
peliret. inopes pasceret. lumine caruit: et
post tenebras refectis oculis lumen clarita-
tis invenit. Iacet in ninive. Explicit argumentum.

Incipit tobias.

I Tobias ex tribu et civi-
tate neptalim que est in
superioribus galilee supra
naason post viam que du-
cit ad occidentem in sinistra
habens civitatem sephet
cum captus esset in diebus
salmanasar regis assyriorum in captivita-
te tamen positus viam veritatis non deseruit. i-
ta ut omnia que habere poterat cotidie concap-
tivis fratribus qui erant ex eius genere impertiret.
Cumque esset iunior omnibus in tribu nep-
talim. nichil tamen puerile gessit in opere. De- II
nique cum irent omnes ad vitulos aureos quos
ieroboam fecerat rex israel. hic solus fugi-
ebat consortia omnium. et pergebat ad ierusalem
ad templum domini et ibi adorabat dominum deum
israel. omnia primitiva sua et decimas suas
fideliter offerens. ita ut in tertio anno proselitis
et advenis ministraret omnem decimati-
onem. Hec et his similia secundum legem dei cele-
puerulus observabat. Cum vero factus fuisset
vir. accepit uxorem annam de tribu sua. et genu-
it ex ea filium nomen suum imponens ei. Quem ab
infantia timere deum docuit et abstinere ab
omni peccato. Igitur cum per captivitatem deve-
nisset cum uxore sua et filio in civitatem ni-
niven cum omni tribu sua. et omnes ederent ex ci-
bis gentilium. iste custodivit animam suam.
et numquam contaminatus est in escis eorum. Et
quoniam memor fuit domini in toto corde suo. de-
dit illi deus gratiam in conspectu salmanasar re-
gis. et dedit ei potestatem quocumque vellet i-
re habens libertatem quecumque facere voluisset. Per-
gebat ergo per omnes qui erant in captivitate.
et monita salutis dabat eis. Cum venisset
autem in rages civitatem medorum. et ex his quibus
honoratus fuerat a rege habuisset decem talen-
ta argenti. et cum multa turba generis sui gabe-
lum egentem videret qui erat ex tribu eius.
sub cirographo dedit illi memoratum pon-
dus argenti. Post multum vero temporis mortuo
salmanasar rege. cum regnaret senacheri-
b filius eius pro eo. et filios israel exosos haberet
in conspectu suo. tobias pergebat per omnem
cognationem suam. et consolabatur eos. divide-
batque unicuique prout poterat de facultatibus
suis. Esurientes alebat. nudisque vesti-
menta prebebat. et mortuis atque occisis sepul-
turam sollicitus exhibebat. Denique cum re-
versus esset rex senacherib fugiens a iudea
plagam quam circa eum deus fecerat propter
blasphemiam suam. et iratus multos occi-
deret ex filiis israel. tobias sepeliebat corpo-
ra eorum. At ubi nuntiatum est regi. iussit eum
occidi. et tulit omnem substantiam eius. Tobias

uo cum filio suo et cum uxore fugiens nudus
latuit. quia multi diligebant eum. Post dies
uero .xlv. occiderunt regem filii sui. et reversus est
tobias in domum suam. omnisque facultas eius
restituta est ei.
II Post hec vero cum esset dies festus domini. et factum
esset prandium bonum in domo tobie. dixit fi
lio suo. Vade et adduc aliquos de tribu nostra
timentes deum. ut epulentur nobiscum. Cumque
abisset reversus nunciavit unum ex filiis is
rael iugulatum iacere in platea. Sta
timque exiliens de accubitu suo. relinquens
prandium ieiunus pervenit ad corpus. tollensque
illud portavit ad domum suam occulte. ut
dum sol occubuisset caute sepeliret eum. Cum
que occultasset corpus. manducavit panem cum
luctu et tremore. memorans illum sermonem
quem dixit dominus per amos prophetam. Dies fe
sti vestri convertentur in lamentationem et lu
ctum. Cum vero sol occubuisset; abiit et sepe
livit eum. Arguebant autem illum omnes proxi
mi sui dicentes. Iam huius rei causa interfi
ci iussus es. et vix effugisti mortis imperium.
et iterum sepelis mortuos? Sed tobias plus ti
mens deum quam regem. rapiebat corpora occiso
rum et occultabat in domo sua. et mediis no
ctibus sepeliebat ea. Contigit autem ut quadam
die fatigatus a sepultura veniens domum
iactasset se iuxta parietem et obdormisset.
et ex nido hyrundinum dormienti illi cali
da stercora insiderent super oculos eius. fi
eretque cecus. Hanc autem temptationem
ideo permisit dominus evenire illi. ut posteris
daretur exemplum patientie eius. sicut et sancti
iob. Nam cum ab infantia sua semper deum
timuerit. et mandata eius custodierit. non est
contristatus contra deum quod plaga cecitatis eve
nit ei. sed immobilis in dei timore perman
sit. agens gratias deo omnibus diebus vite
sue. Nam sicut beato iob insultabant re
ges. ita isti parentes et cognati eius. irri
debant vitam eius dicentes. Ubi est
spes tua pro qua elymosinas et sepulturas
faciebas? Tobias vero increpabat eos di
cens. Nolite ita loqui quoniam filii sanctorum su
mus. et vitam illam expectamus quam deus
daturus est his qui fidem suam numquam mutant
ab eo. Anna vero uxor sua ibat ad textri
num opus cotidie. et de labore manuum suarum
victum quem consequi poterat deferebat. Un
de factum est ut edum caprarum accipiens detulisset
domi. Cuius cum vocem balantis vir eius au
disset dixit. Videte ne forte furtivus sit. red
dite eum dominis suis. quia non licet nobis aut
edere ex furto aliquid aut contingere. Ad hec uxor
irata. respondit. Manifeste vana facta est
spes tua. et elymosine tue modo appa
ruerunt. Atque his et aliis huiuscemodi
verbis exprobrabat ei.
Tunc tobias ingemuit. et cepit orare cum III
lacrimis dicens. Iustus es domine et omnia
iudicia tua iusta sunt. et omnes vie tu
e misericordia et veritas et iudicium. Et nunc domine me
mor esto mei. et ne vindictam sumas de
peccatis meis. neque reminiscaris delicta
mea vel parentum meorum. Quoniam non obedi
vimus preceptis tuis ideo traditi sumus in direp
tionem et captivitatem et mortem. et in fabu
lam et improperium omnibus nationibus in quibus
dispersisti nos. Et nunc domine magna iudi
cia tua. quia non egimus secundum precepta tua.
et non ambulavimus sinceriter coram te. Et
nunc domine secundum voluntatem tuam fac me
cum. et precipe in pace recipi spiritum meum. Ex
pedit enim michi magis mori quam vivere.
Eadem itaque die contigit ut sarra filia
raguel in civitate medorum. et ipsa
audiret improperium ab una ex ancillis
patris sui. quoniam tradita fuerat .vii.
viris. et demonium nomine asmodeus occi
derat eos. mox ut ingressi fuissent ad e
am. Ergo cum pro culpa sua increparet puellam
respondit ei dicens. Amplius ex te non vi
deamus filium aut filiam super terram interfectrix
virorum tuorum. Numquid et me occidere vis sicut
septem viros occidisti? Ad hanc vocem
exiit in superius cubiculum domus sue. et tri
bus diebus et tribus noctibus non manducavit
neque bibit. sed in orationibus persistens cum lacrimis
deprecabatur deum. ut ab isto improperio li
beraret eam. Factum est autem tertia die dum compleret
orationem. benedicens dominum dixit. Benedictum
est nomen tuum domine deus patrum nostrorum. qui cum
iratus fueris misericordiam facis. et in tempore tribu
lationis peccata dimittis his qui invocant
te. Ad te domine faciem meam converto. ad te ocu
los meos erigo. Peto domine ut de vinculo
improperii huius absolvas me. aut certe

ulo etiam eripias me. Tu scis domine quia numquam
concupivi virum, et mundam servavi animam meam ab omni
concupiscentia. Numquam cum ludentibus miscui me,
neque cum his qui in levitate ambulant participem
me prebui. Virum autem cum timore tuo consensi
suscipere, non cum mea libidine. Et aut ego indi
gna fui illis: aut illi mihi forsitan digni non fue
runt: quia forsitan alio viro me conservasti. Non
est enim in hominis potestate consilium tuum. Hoc
autem pro certo habet omnis qui colit te: quia vita eius si
in probatione fuerit coronabitur: si autem in tribu
latione fuerit liberabitur: et in correptione fuerit
ad misericordiam tuam pervenire licebit. Non enim de
lectaris in perditionibus nostris: quia post tempestatem
tranquillum facis: et post lacrimationem et fletum
exultationem infundis. Sit nomen tuum deus
Israel benedictum in secula. In illo tempore exaudite
sunt preces amborum in conspectu glorie summi dei. Et
missus est angelus domini sanctus raphael ut cura
ret eos ambos. quorum uno tempore sunt orationes
in conspectu domini recitate.
IIII Cum ergo tobias putaret orationem suam exau
diri ut mori potuisset: vocavit ad se to
biam filium suum. dixitque ei. Audi fili mi verba
oris mei. et ea in corde tuo quasi fundamentum
construe. Cum acceperit deus animam meam corpus
meum sepeli. et honorem habebis matri tue omnibus
diebus vite sue. Memor enim esse debes
que et quanta pericula passa sit propter te in utero
suo. Cum autem et ipsa compleverit tempus vite
sue sepelies eam circa me. Omnibus autem die
bus vite tue in mente habeto deum: et cave ne a
liquando peccato consentias, et pretermittas precep
ta dei nostri. Ex substantia tua fac elemosinam.
et noli avertere faciem tuam ab ullo paupere.
Ita enim fiet ut nec a te avertatur facies domini.
Quomodo potueris ita esto misericors. Si mul
tum tibi fuerit abundanter tribue. si exigu
um fuerit, etiam exiguum libenter impertiri stu
de. Premium enim tibi bonum thesaurizas in die
necessitatis. Quoniam elemosina ab omni pec
cato et a morte liberat. et non patietur animam ire
in tenebras. Fiducia magna erit coram sum
mo deo elemosina omnibus facientibus eam.
Attende fili mi ab omni fornicatione. et pre
ter uxorem tuam numquam patiaris crimen scire.
Superbiam numquam in tuo sensu aut in
tuo verbo permittas. In ipsa enim initium sumpsit
omnis perditio. Quicumque ad te operatus
fuerit. statim mercedem ei restitue. et merces mer
cennarii tui apud te omnino non remaneat. Quod
ab alio oderis fieri tibi: vide ne alteri tu aliquando
facias. Panem tuum cum esurientibus et egenis
comede. et de vestimentis tuis nudos tege.
Panem tuum et vinum tuum super sepulturam iu
sti constitue. et noli ex eo manducare et bi
bere cum peccatoribus. Consilium semper a sapien
te perquire. Omni tempore benedic deum. et pete
ab eo ut vias tuas dirigat. et omnia consilia
tua in ipso permaneant. Indico etiam tibi fili
mi dedisse me decem talenta argenti dum adhuc
infantulus esses gabelo in rages civitate
medorum. et cirographum eius apud me habeo.
Et ideo perquire quomodo ad eum pervenias.
et recipias ab eo supra memoratum pondus
argenti. et restituas ei cyrographum suum. No
li timere fili mi. Pauperem quidem vitam
gerimus, sed multa bona habebimus si timue
rimus deum. et recesserimus ab omni peccato et feceri
mus bene.
V Tunc Tobias respondit patri suo et dixit. Omnia
quecumque precepisti michi faciam pater. Quomodo
autem hanc pecuniam requiram ignoro. Ille
me nescit. et ego illum ignoro. Quod signum
dabo illi? Sed neque viam per quam pergatur il
luc aliquando cognovi. Tunc pater suus respon
dit illi et dixit. Cyrographum quidem illius
penes me habeo, quod dum illi ostenderis,
statim restituet eam tibi. Sed perge nunc et inqui
re tibi aliquem fidelem virum. qui eat tecum sal
va mercede sua dum adhuc vivo. ut recipi
as eam. Tunc egressus tobias invenit iu
venem splendidum stantem. precinctum et qua
si paratum ad ambulandum. Et ignorans quod an
gelus dei esset. salutavit eum et dixit. Unde
te habemus bone iuvenis? At ille respondit. Ex
filiis israel. Et tobias dixit ei. Nosti inquit
viam que ducit in regionem medorum? Cui
ille respondit. Novi. et omnia itinera eius frequen
ter ambulavi. et mansi apud gabelum fratrem no
strum. qui moratur in rages civitate me
dorum que posita est in monte ecbathanis. Cui
tobias ait. Sustine me obsecro. donec
ista denuntiem patri meo. Tunc tobias ingres
sus nunciavit universa hec patri suo. Super
quo admiratus pater rogavit ut introiret ad
eum. Ingressus itaque salutavit eum et dixit. Gau
dium sit tibi semper. Et tobias ait. Quale

in gaudio michi erit qui in tenebris sedeo et lumen
celi non video. Cui ait iuvenis. Forti animo esto.
in proximo est ut a deo cureris. Dixit itaque illi tobi
as. Numquid poteris perducere filium meum ad gabe
lum in rages civitatem medorum. et cum redieris
restituam tibi mercedem tuam. Et dixit ei
angelus. Ego eum ducam et reducam ad te. Cui
tobias respondit. Rogo te indica michi de qua
domo aut de qua tribu es tu. Cui raphael
angelus dixit. Genus queris mercenarii an
ipsum mercenarium qui cum filio tuo eat.
Sed ne forte sollicitum te reddam. ego sum azarias
anania magni filius. Et tobias respondit.
Ex magno genere es tu. Sed peto ne irascaris quod
voluerim agnoscere genus tuum. Dixit autem illi an
gelus. Ego sanum ducam et sanum tibi reducam fi
lium tuum. Respondens autem tobias ait. Bene ambule
tis. et sit deus in itinere vestro. et angelus eius comite
tur vobiscum. Tunc paratis omnibus que erant in via
portanda. fecit tobias vale patri suo et ma
tri sue. et ambulaverunt ambo simul. Cumque profe
cti essent. cepit flere mater eius et dicere. Baculum
senectutis nostre tulisti. et transmisisti a nobis.
Numquam esset ipsa pecunia pro qua misisti eum. Suf
ficiebat enim nobis paupertas nostra. ut divitias
computaremus hoc quod videbamus filium nostrum.
Dixitque ei tobias. Noli flere. Salvus perve
niet filius noster. et salvus revertetur ad nos. et ocu
li tui videbunt illum. Credo enim quod angelus dei bonus
comitetur ei. et bene disponat omnia que circa eum ge
runtur. ita ut cum gaudio revertatur ad nos. Ad
hanc vocem cessavit mater eius flere. et tacuit.
VI Profectus est autem tobias. et canis secutus est eum. Et
mansit prima mansione iuxta fluvium tygris. Et
exivit ut lavaret pedes suos. et ecce piscis im
manis exivit ad devorandum eum. Quem expa
vescens tobias exclamavit voce magna dicens.
Domine invadit me. Et dixit ei angelus. Apprehen
de branchiam eius et trahe eum ad te. Quod cum fecisset
attraxit eum in siccum. et palpitare cepit ante pedes
eius. Tunc dixit ei angelus. Exentera hunc piscem.
et cor eius et fel et iecur repone tibi. Sunt enim ne
cessaria hec ad medicamenta utiliter. Quod cum
fecisset. assavit carnes eius. et secum sustulerunt
in via. Cetera salierunt que sufficerent eis quousque
pervenirent in rages civitatem medorum. Tunc
interrogavit tobias angelum. et dixit ei. Obse
cro te azaria frater ut dicas michi quod remedium
habebunt ista que de pisce servare iussisti. Et dixit ei

angelus et dixit ei. Cordis eius particulam si super car
bones ponas. fumus eius extricat omne genus
demoniorum. sive a viro. sive a muliere. ita ut
ultra non accedat ad eos. Et fel valet ad ungen
dos oculos in quibus fuerit albugo. et sanabuntur.
Et dixit ei tobias. Ubi vis ut maneamus. Res
pondensque angelus ait. Est hic raguel nomine pro
pinquus vir de tribu tua. et hic habet filiam nomine
Saram. sed neque masculum neque feminam habet
ullum preter eam. Tibi debetur omnis substantia eius.
et oportet te eam accipere coniugem. Pete
eam a patre eius. et dabit tibi eam uxorem. Tunc re
spondit tobias et dixit. Audio quia tradita est
septem viris. et mortui sunt. Sed et hoc audi
vi. quia demonium illos occidit. Timeo igitur
ne forte et michi hec eveniat. et cum sim unicus
parentibus meis deponam senectutem illorum cum
tristitia ad inferos. Tunc angelus raphael di
xit ei. Audi me et ostendam tibi qui sunt qui
bus prevalere potest demonium. Hii namque qui coniugium
ita suscipiunt ut deum a se et a sua mente exclu
dant. et sue libidini ita vacent sicut equus
et mulus quibus non est intellectus. habet potes
tatem demonium super eos. Tu autem cum acceperis
eam ingressus cubiculum per tres dies continens
esto ab ea. et nichil aliud nisi orationibus va
cabis cum ea. Ipsa autem nocte incenso iecore
piscis. fugabitur demonium. Secunda autem noc
te in copulatione sanctorum patriarcharum admit
teris. Tercia vero nocte. benedictionem consequeris
ut filii ex vobis incolumes procreentur. Tran
sacta autem tercia nocte. accipies virginem cum ti
more domini. amore filiorum magis quam li
bidinis ductus. ut in semine abrahe bene
dictionem in filiis consequaris.
Ingressi sunt autem ad raguelem. et sus
cepit eos raguel cum gaudio. Intuensque to
biam raguel dixit anne uxori sue. Quam
similis est iuvenis iste consobrino meo. Et
cum hec dixisset ait. Unde estis iuvenes fra
tres nostri. At illi dixerunt. Ex tribu neptalim su
mus. ex captivitate ninive. Dixitque illis ragu
el. Nostis tobiam fratrem meum. Qui dixerunt.
Novimus. Cumque multa bona loqueretur de eo
dixit angelus ad raguelem. Tobias de quo
interrogas. pater istius est. Et misit se ragu
el. et cum lacrimis osculatus est eum. et plo
rans super collum eius dixit. Benedictio sit ti
bi mi fili. quia boni et optimi viri filius es. et anna

or eius. et sarra filia ipsorum lacrimare ceperunt.
Postquam autem locuti sunt. precepit raguel occi
di arietem et parari convivium. Cumque hor
taretur eos discumbere ad prandium: tobias di
xit. Hic ego hodie non manducabo neque
bibam: nisi prius petitionem meam confirmes.
et promittas michi dare sarram filiam tuam. Quo
audito verbo raguel expavit. sciens quid e
venerit illis .vii. viris. et timere cepit ne forte
et huic similiter accideret. Et cum nutaret
et non daret ullum petenti responsum. dixit ei angelus.
Noli timere eam dare isti. quoniam huic timenti
deum debetur coniux filia tua. propterea alius
non potuit habere illam. Tunc dixit raguel.
Non dubito quod deus preces et lacrimas me
as in conspectu suo admiserit. et credo quoniam ideo
fecit vos venire ad me. ut ista coniu
geretur cognationi sue secundum legem moy
si. Et nunc noli dubium gerere quod tibi eam
tradam. Et apprehendens dexteram filie sue
dextere tobie tradidit dicens. Deus abra
ham. deus ysaac. et deus iacob. sit vobiscum. et ipse
coniungat vos. impleatque benedictionem
suam in vobis. Et accepta carta: fecerunt con
scriptionem coniugii. Et post hec epulati sunt
benedicentes deum. Vocavitque ad se raguel
annam uxorem suam. et precepit ei ut pararet
alterum cubiculum. et introduxit in eum sarram
filiam suam. et lacrimata est. Dixitque ei. Forti
animo esto filia mi. dominus celi det tibi gaudium
pro tedio quod perpessa es.
VIII Postquam vero cenaverunt. introduxerunt
iuvenem ad eam. Recordatus itaque tobias
sermonis angeli. protulit de cassidili suo par
tem iecoris. posuitque eam super carbones vi
vos. Tunc raphael angelus apprehendit de
monium. et religavit eum in deserto superioris e
gypti. Tunc hortatus est virginem to
bias. dixitque ei. Sarra exurge. et deprecemur
deum hodie et cras. et secundum cras. quia istis tribus
noctibus deo iungimur. tertia autem transacta
nocte in nostro erimus coniugio. Filii quippe
sanctorum sumus. et non possumus ita coniungi. sicut et
gentes que ignorant deum. Surgentes autem pari
ter instanter orabant ambo simul. ut sanitas
daretur eis. Dixitque tobias. Domine deus patrum nostro
rum benedicant te celi et terra. mare. et fontes
et flumina. et omnis creatura tua que in eis est.
Tu fecisti adam de limo terre. dedistique ei adiu
torium evam. Et nunc domine tu scis quia non lu
xurie causa accipio sororem meam. sed sola
posteritatis dilectione in qua benedicatur no
men tuum in secula seculorum. Dixit itaque sarra. Mi
serere nobis domine. miserere nobis. et consenescamus
ambo pariter sani. Et factum est circa pullorum
cantum. accersiri iussit raguel servos suos.
et abierunt cum eo pariter ut foderent sepulcrum.
Dicebat enim. Ne similiter eveniret ei quod et
ceteris illis septem viris qui ingressi sunt ad eam. Cumque para
sent fossam: regressus raguel ad uxorem
suam. dixit ei. Mitte unam ex ancillis tuis. et vi
deat si mortuus est. ut sepeliam eum antequam
illucescat. Et misit unam ex ancillis suis. que
ingressa cubiculum: reperit eos salvos et in
columes secum pariter dormientes. Et rever
sa nunciavit bonum nuntium. Et benedixerunt
dominum raguel videlicet et anna uxor eius.
et dixerunt. Benedicimus te domine deus israel. quia
non contigit nobis quemadmodum putabamus.
Fecisti enim nobiscum misericordiam tuam. et exclusisti a
nobis inimicum persequentem nos. Misertus es autem
duobus unicis. Fac eos domine plenius benedi
cere te. et sacrificium tibi laudis tue et sue sani
tatis offerre: ut cognoscat universitas gentium
quia tu es deus solus in universa terra. Statimque
precepit servis suis raguel. ut replerent fossam
quam fecerant priusquam illucesceret. Uxori autem
sue dixit. ut instrueret convivium et prepararet omnia
que in cibos erant iter agentibus necessaria. Duas quo
que pingues vaccas et quattuor arietes occidi fe
cit. et preparari epulas omnibus vicinis suis. et
cunctis amicis. Et adiuravit raguel tobiam. ut
duas ebdomadas moraretur apud eum. De omni
bus autem que possidebat raguel dimidiam partem de
dit tobie. et fecit hanc scripturam ut pars que resi
dua erat post obitum eorum tobie dominio de
veniret.
IX Tunc vocavit ad se tobias angelum quem ho
minem existimabat. dixitque ei. Azaria frater
peto ut auscultes verba mea. Si meipsum
tradam tibi servum: non ero condignus providentie tue.
Tamen obsecro te ut assumas tibi animalia sive ser
vitia. et vadas ad gabelum in rages civitatem
medorum: reddasque ei cirographum suum. et re
cipias ab eo pecuniam. et roges eum venire ad
nuptias meas. Scis enim ipse quoniam numerat dies
pater meus. et si tardavero una die plus. contristabitur
anima eius. Et certe vides quomodo raguel coniu

rauit me. cui adiurationi spnere non possum.
Tunc raphael assumens quatuor ex servis ragu
elis et duos camelos. perrexit in rages civita
tem medorum. Et inveniens gabelum reddit
ei cyrographum suum. et recepit omnem pecu
niam. Indicavitque ei de tobia filio tobie.
omnia que gesta sunt: fecitque eum secum venire
ad nuptias. Cumque ingressus fuisset domum
raguhelis invenit tobiam discumbentem. Et
exiliens osculati sunt se ad invicem. Et flevit
gabelus. benedixitque deum et dixit. Benedicat te
deus israel. quia filius es optimi viri et iusti
et timentis deum. et elemosinas facientis. et di
catur benedictio super uxorem tuam. et super pa
rentes vestros. et videatis filios vestros et filios
filiorum vestrorum usque in tertiam et quartam generationem.
et sit semen vestrum benedictum a deo israel. qui
regnat in secula seculorum. Cumque omnes dixissent
amen. accesserunt ad convivium. sed et cum ti
more domini nuptiarum convivium exercebant.

Cum vero moram faceret tobias causa nuptiarum
sollicitus erat pater eius tobias dicens. pu
tas quare moratur filius meus. aut quare deten
tus est ibi. Putasne gabelus mortuus
est et nemo illi reddet pecuniam. Cepit
autem contristari nimis ipse et anna uxor
eius cum eo. Et ceperunt ambo simul flere. eo
quod die statuto minime reverteretur filius
eorum ad eos. Flebat igitur mater eius irreme
diabilibus lacrimis. atque dicebat. Heu heu
fili mi. ut quid te misimus peregrinari lu
men oculorum nostrorum baculum senectutis no
stre. Omnia simul in te uno habentes. te

stre. solatium vi
te nostre. spem po
steritatis
no

non debuimus dimittere ire a nobis. Cui dice
bat tobias. Tace et noli turbari. sanus est
filius noster. Satis fidelis est vir ille cum quo
misimus eum. Illa autem nullo modo consolari
poterat. sed cotidie exiliens. circumspicie
bat et circuibat omnes vias per quas spes reme
andi videbatur. ut procul videret eum si fieri
posset venientem. At vero raguel dice
bat ad generum suum. Mane hic. et ego mit
tam nuntium salutis de te ad tobiam pa
trem tuum. Cui tobias ait. Ego novi quod pater
meus et mater mea modo dies computant. et cru
ciatur spiritus eorum in ipsis. Cumque verbis multis
rogaret raguel tobiam. et ille eum nulla ra
tione vellet audire. tradidit ei saram. et di
midiam partem omnis substantie sue. in pueris

et in puellis. in pecudibus. et in camelis. et in
vaccis. et in pecunia multa. et salvum at
que gaudentem dimisit eum a se dicens.
Angelus domini sanctus sit in itinere vestro. perducat-
que vos incolumes. et inveniatis omnia
recta circa parentes vestros. et videant oculi
mei filios vestros priusquam moriar. Et appre-
hendentes parentes filiam suam osculati sunt eam.
et dimiserunt ire. monentes eam honorare so-
ceros. diligere maritum. regere familiam.
gubernare domum. et se ipsam irreprehensibilem
exhibere.

XI

Cumque reverterentur. pervenerunt ad charran que
est in medio itinere contra niniven. xi. die.
Dixitque angelus. Tobia frater. Scis quemadmo-
dum reliquisti patrem tuum. Si placet
tibi precedamus. et lento gradu sequatur
iter nostrum familie. simul cum coniuge tua
et cum animalibus. Cumque hoc placuisset. ut irent. di-
xit raphael ad tobiam. Tolle tecum ex felle pi-
scis. erit enim necessarium. Tulit itaque tobias ex fel-
le et abierunt. Anna autem sedebat secus viam
cotidie in supercilio montis. unde respicere pot-
erat de longinquo. Et dum ex eodem loco specularetur
adventum eius. vidit a longe. et illico cogno-
vit venientem filium suum. Currensque nuntiavit
viro suo dicens. Ecce venit filius tuus.
Dixitque raphael ad tobiam. At ubi introie-
ris domum tuam. statim adora dominum deum
tuum. et gratias agens ei accede ad patrem tuum et os-
culare eum. Statimque lini super oculos eius ex
felle isto piscis. quod portas tecum. Scias e-
nim quoniam mox aperientur oculi eius. et videbit pater
tuus celum. et in aspectu tuo gaudebit.
Precucurrit canis qui simul fuerat in via.
et quasi nuntius adveniens blandimento
caude sue gaudebat. Et exurgens cecus pa-
ter eius cepit offendens pedibus currere. Et data
manu puero occurrit obviam filio suo. Et
suscipiens osculatus est eum cum uxore sua.
Et ceperunt ambo flere pre gaudio. Cumque ad-
orassent deum. et gratias egissent: consederunt.
Tunc sumens tobias de felle piscis linivit o-
culos patris sui. Et sustinuit quasi dimidiam
fere horam. et cepit albugo ex oculis eius quasi
membrana ovi egredi. Quam apprehendens tobias
traxit ab oculis eius. statimque visum recepit.
Et glorificabant deum ipse videlicet et uxor eius
et omnes qui sciebant eum. Dicebatque to-

benedico te domine deus israel. quia tu castigasti
et tu salvasti me. Et ecce video tobiam fi
lium meum. Ingressa est post septem dies sara
uxor filii eius. et omnis familia et pecora sa
na et cameli. et pecunia multa uxoris. sed
et illa pecunia quam receperat a gabelo. Et
narravit parentibus suis omnia beneficia dei
que fecisset ei per hominem qui eum duxerat.
Veneruntque achior et nabath consobrini
tobie gaudentes ad tobiam. et congratulan
tes ei de omnibus bonis que circa eum osten
derat deus. et per septem dies epulantes ga
udio magno gavisi sunt.
XI Tunc vocavit ad se tobias filium suum. dixit
que ei. Quid possumus dare viro isti sancto
qui venit tecum? Respondens tobias dixit patri
suo. Pater. quam mercedem dabimus ei. aut
quid dignum poterit esse beneficiis eius? Me duxit
et reduxit sanum. pecuniam a gabelo ipse su
scepit. uxorem me ipse fecit habere. et demonium
ab ea ipse compescuit. gaudium parentibus
eius fecit. me ipsum a devoratione piscis e
ripuit. te quoque videre fecit lumen celi. et bonis
omnibus per eum repleti sumus. Quid illi ad
hec dignum poterimus dare? Sed peto te pa
ter mi ut roges eum si forte dignabitur medi
etatem de omnibus que allata sunt sibi assu
mere. Et vocantes eum pater scilicet et filius. tule
runt eum in partem. rogare ceperunt ut di
gnaretur dimidiam partem omnium que
attulerant acceptam habere. Tunc dixit eis
occulte. Benedicite deum celi. et coram omnibus
viventibus confitemini illi: quia fecit vobiscum
misericordiam suam. Etenim sacramentum regis abscondere
bonum est. opera autem dei revelare et confiteri
honorificum est. Bona est oratio cum ieiunio.
et elemosina magis quam thesauros auri con
dere. Quoniam elemosina a morte liberat. et ipsa
est que purgat peccata et facit invenire vi
tam eternam. Qui autem faciunt peccatum et
iniquitatem hostes sunt anime sue. Manife
sto ergo vobis veritatem. et non abscon
dam a vobis sermonem occultum. Quando adora
bas cum lacrimis et sepeliebas mortuos.
et derelinquebas prandium tuum. et mortuos ab
scondebas per diem in domo tua. et nocte
sepeliebas: ego obtuli orationem tuam domino.
Et quia acceptus eras deo necesse fuit ut temp
tatio probaret te. Et nunc misit me dominus

ut curarem te. et saram uxorem filii tui a de
monio liberarem. Ego enim sum raphael an
gelus unus ex septem qui astamus ante dominum. Cum
que hec audissent: turbati sunt. et trementes
ceciderunt in terram super faciem suam. Dixitque
eis angelus. Pax vobis. nolite timere. Etenim cum
essem vobiscum per voluntatem dei: videbar qui
dem vobiscum manducare et bibere. sed ego cibo
invisibili et potu qui ab hominibus videri non pot
est utor. Tempus est ergo ut revertar ad eum qui me
misit. Vos autem benedicite deum. et ennar
rate omnia mirabilia eius. Ipsum benedici
te et cantate ei. Et cum hec dixisset: ab aspe
ctu eorum ablatus est. et ultra eum videre non
potuerunt. Tunc prostrati per horas tres in fa
ciem: benedixerunt deum. et exurgentes narrave
runt omnia mirabilia eius.
Aperiens autem tobias senior os suum. benedi XIII
xit dominum et dixit. Magnus es domine in eternum:
et in omnia secula regnum tuum. quoniam tu flagel
las et salvas. deducis ad inferos et reducis.
et non est qui effugiat manum tuam. Confi
temini domino filii israel. et in conspectu gentium
laudate eum: quoniam ideo dispersit vos inter gentes
que ignorant eum. ut vos enarretis mirabi
lia eius. et faciatis scire eos quia non est alius deus
omnipotens preter eum. Ipse castigavit nos propter
iniquitates nostras. et ipse salvabit nos propter
misericordiam suam. Aspicite ergo que fecit vobiscum.
et cum timore et tremore confitemini illi. regem
que seculorum exaltate in operibus vestris. Ego autem in
terra captivitatis mee confitebor illi: quoniam
ostendit maiestatem suam in gentem pecca
tricem. Convertimini itaque peccatores et
facite iustitiam coram deo. credentes quod fa
ciat vobiscum misericordiam suam. Ego autem et anima mea
in eo letabimur. Benedicite dominum omnes electi
eius. agite dies letitie. et confitemini illi. Je
rusalem civitas dei castigavit te dominus in operibus
manuum tuarum. Confitere domino in bonis tuis.
et benedic deum seculorum: ut reedificet in te taber
naculum suum. et revocet ad te omnes captivos
tuos. et gaudeas in secula seculorum. Luce splendi
da fulgebis. et omnes fines terre adorabunt te.
Nationes ex longinquo ad te venient. et mu
nera deferentes adorabunt dominum in te. et
terram tuam in sanctificatione habebunt. Nomen enim
magnum invocabunt in te. Maledicti erunt
qui contempserint te. et condempnati erunt omnes qui blasphe

maverint te, benedicti erunt qui edifi
caverint te. Tu autem letaberis in filiis tu
is. quoniam omnes benedicentur et congregabuntur ad do
minum. Beati omnes qui diligunt te, et qui gau
dent super pace tua. Anima mea benedic dominum,
quoniam liberavit Ierusalem civitatem suam. Beatus ero
si fuerint reliquie seminis mei ad videndam cla
ritatem Ierusalem. Porte Ierusalem ex saphyro et sma
ragdo hedificabuntur, et ex lapide precioso omnis
circuitus murorum eius. Ex lapide candido et mun
do omnes platee eius sternentur, et per vicos eius al
leluia cantabitur. Benedictus dominus qui exaltavit
eam. ut sit regnum eius super eam in secula seculorum amen.
Et consummati sunt sermones Tobie.
XIIII Et postquam illuminatus est, vixit annis .xl.
duobus, et vidit filios nepotum suorum. Com
pletis itaque annis .C.xii. sepultus est hono
rifice in Ninive. Quinquaginta namque et sex an
nos oculorum lumen amisit. sexagenarius vero
recepit. Reliquum vero vite sue in gaudio
fuit, et cum bono profectu timoris dei perrexit
in pace. In hora autem mortis sue vocavit ad
se Tobiam filium suum, et septem iuvenes filios
eius nepotes suos. dixitque eis. Prope erit inte
ritus Ninive. Non enim excidit verbum domini, et fratres
nostri qui dispersi sunt a terra Israel revertentur ad eam.
Omnis autem deserta terra eius replebitur, et domus dei
que in ea incensa est iterum reedificabitur. Ibique rever
tentur omnes timentes deum. Et relinquent gen
tes ydola sua. et venient in Ierusalem, et inhabita
bunt in ea. et gaudebunt in ea omnes reges terre.
adorantes regem Israel. Audite ergo filii mei
patrem vestrum. Servite domino in timore et in
veritate, et inquirite ut faciatis que sunt pla
cita illi. et filiis vestris mandate ut faciant iu
sticias, et elymosinas. ut sint memores
dei. et benedicant eum in omni tempore in veritate et
in tota virtute sua. Nunc ergo filii mei
audite me et nolite manere hic, sed quacumque di
e sepelieritis matrem vestram circa me in uno se
pulchro. ex eo dirigite gressus vestros ut exe
atis hinc. Video enim quia iniquitas eius finem da
bit ei. Factum est autem post obitum matris sue,
Tobias abscessit ex Ninive cum uxore sua,
et filiis et filiorum filiis. et reversus est ad soce
ros suos. invenitque eos incolumes in senec
tute bona, et curam eorum gessit. et ipse clau
sit oculos eorum. et omnem hereditatem domus
Raguelis ipse percepit. viditque quintam generationem
filios filiorum suorum. Et completis annis no
naginta novem in timore domini, cum gaudio
sepelierunt eum. Omnis autem cognatio eius et
omnis generatio eius in bona vita et in sancta
conversatione permansit. ita ut accepti essent tam
deo quam hominibus, et cunctis habitantibus in terra.

Ex. Tobias. Incipit prologus beati Ieronimi presbiteri in librum Iudith.

Apud hebreos
liber Iudith inter agio
grapha legitur. Cuius auctoritas
ad roborandum illa que in contentionem ve
niunt minus ydonea iudicatur. Chalde
o tamen sermone conscriptus inter hystorias compu
tatur. Sed quia hunc librum synodus nicena
in numero sanctarum scripturarum legitur computasse,
acquievi postulationi vestre immo exactioni, et se
positis occupationibus quibus vehementer arta
bar, unam lucubratiunculam dedi ma
gis sensum e sensu quam ex verbo verbum transferens.
Multorum codicum varietatem viciosissimam ampu
tavi, sola ea que intelligentia integra in verbis
chaldeorum invenire potui latinis expressi. Ac
cipite Iudith viduam castitatis exemplum,
et triumphali laude perpetuis eam preconiis
declarate. Hanc enim non solum feminis sed et
viris imitabilem dedit. qui castitatis eius
remunerator virtutem ei talem tribuit,
ut vinceret omnibus hominibus invictum, et insupera
bilem superaret. Ex. prol. Incipit argumentum.

Iudith vidua filia merari de tribu Sy
meon magna nimis in gloria. virtutem
castitatis que in typo ecclesie diabolum capi
te truncavit. nec feminitatem propter
ipsius mortem. nec furorem regis exemplo Ho
lofernem dormientem necavit. pro capite
que pudore suis civibus triumphalem
coronam reportavit. Vixit annis centum
sepulta in spelunca viri sui Manasse in
Bethulia civitate. que fuit in tribu
Symeon inter Dothaim et Balmon. Ex. argum. Inci
pit liber Iudith.

Arphaxath itaque rex
Medorum subiugaverat
multas gentes imperio suo.
et ipse edificavit civita
tem potentissimam quam
appellavit Egbathanis
ex lapidibus quadratis
et sectis. Fecit muros
eius in altitudinem

...ginta. lxx. et in latitudine cub. xxx. Tur
res uero eius posuit in altitudine cub. centum.
Per quadrum uero earum latus utrumque uiceno
rum pedum spatio tendebatur. Posuitque por
tas eius in altitudine turrium. et gloriabatur
quasi potens in potentia exercitus sui et in gloria q
uadrigarum suarum. Anno igitur duodecimo regni sui
nabuchodonosor rex assyriorum qui regna
bat in niniue ciuitate magna pugnauit
contra arphaxath et obtinuit eum in campo
magno qui appellatur ragau circa eufra
ten et tygrim et iadason in campo enoch re
gis elycorum. Tunc exaltatum est regnum nabu
chodonosor et cor eius eleuatum est. Et misit ad
omnes qui habitabant in cilicia et damasco.
et libano et ad gentes que sunt in carmelo et cedar
et inhabitantes galileam in campo magno es
drelon. et ad omnes qui erant in samaria et trans
flumen iordanen usque ierusalem et ad omnem ter
ram iessen quousque perueniatur ad mon
tes ethiopie. Ad hos omnes misit nuntios
nabuchodonosor rex assyriorum. Qui omnes
uno animo contradixerunt et remiserunt eos ua
cuos ac sine honore abiecerunt. Tunc indi
gnatus est nabuchodonosor rex aduersus omnem terram
illam et iurauit per regnum et thronum suum.
quod defenderet se de omnibus regionibus his.
II Anno. xiii. regni nabuchodonosor regis.
uicesima et secunda die mensis primi factum est
uerbum in domo nabuchodonosor regis assyriorum
ut defenderet se. Vocauitque omnes maio
res natu omnesque duces et bellatores su
os et habuit cum eis misterium consilii sui.
Dixitque cogitationem suam in eo esse ut omnem
terram suo subiugaret imperio. Quod dictum
cum placuisset omnibus. uocauit nabucho
donosor rex holofernem principem mili
tie sue. et dixit ei. Egredere aduersum omne
regnum occidentis et contra eos precipue qui
contempserunt imperium meum. Non parcet oculus
tuus ulli regno. omnemque urbem muni
tam subiugabis mihi. Tunc holofernes uoca
uit duces et magistratus uirtutis assyrio
rum. et dinumerauit uiros in expeditionem si
cut precepit ei rex. C.xx. milia peditum pugnato
rum et equites sagittarios. xii. milia. Omnem
que expeditionem suam fecit preire multitu
dinem innumerabilium camelorum cum his que
exercitibus sufficerent copiose. Boum quoque

armenta gregesque ouium quorum non erat numerus.
Frumentum ex omni syria in transitu suo
parari constituit. Aurum uero et argentum de do
mo regis assumpsit multum nimis. Et profec
tus est ipse et omnis exercitus cum quadrigis et equi
tibus et sagittariis. qui cooperuerunt faciem ter
re sicut locuste. Cumque pertransisset fines assyrio
rum. uenit ad magnos montes ange. qui sunt
a sinistro cilicie. Ascenditque omnia castella eo
rum et obtinuit omnem munitionem. Effre
git autem ciuitatem opinatissimam
mellothi. Predauitque omnes filios tharsis. et
filios ismael qui erant contra faciem deserti. et ad
austrum terre celeon. Et transiuit eu
fraten et uenit in mesopotamiam et fregit
omnes ciuitates excelsas que erant ibi. a torren
te mambre usque quo ueniatur ad mare.
Et occupauit terminos eius a cilicia usque ad fi
nes iafeth. qui sunt ad austrum. Adduxitque
omnes filios madian. ac predauit omnem locu
pletationem eorum. omnesque resistentes sibi
occidit in ore gladii. Et post hec descendit in
campos damasci in diebus messis. et succen
dit omnia sata. omnesque arbores ac uine
as fecit incidi. Et cecidit timor illius super
omnes inhabitantes terram.
Tunc miserunt legatos suos uniuersarum urbi III
um et prouinciarum reges ac principes. syrie. scilicet
et mesopotamie. et syrie sobal. et libie
atque cilicie. Qui uenientes ad holofernem
dixerunt. Desinat indignatio tua circa nos.
Melius est enim ut uiuentes seruiamus nabucho
donosor regi magno et subditi simus tibi quam morientes cum i
nteritu nostro ipsi seruitutis nostre dampna patia
mur. Omnis ciuitas nostra. omnis possessio
omnes montes et colles et campi. et armenta bo
um gregesque ouium caprarum equorumque et
camelorum. et uniuerse facultates nostre atque
familie in conspectu tuo sunt. Sint omnia
sub lege tua. Nos et filii nostri serui tui su
mus. Veni pacificus dominus nobis et utere serui
tio nostro sicut placuerit tibi. Tunc descen
dit de montibus cum equitibus in uirtute
magna. et obtinuit omnem ciuitatem
munitam et omnem inhabitantem terram. De
uniuersis autem urbibus assumpsit sibi auxili
arios uiros fortes et electos ad bellum. Tan
tusque metus prouinciis illis incubuit.
ut uniuersarum urbium habitatores principes

honorati simul cum populis exierunt obviam ve-
nienti, excipientes eum cum coronis et lampadi-
bus, ducentes choros in tibiis et tympanis. Nec
ista tamen facientes ferocitatem pectoris eius
mitigare potuerunt. Nam et civitates eorum de-
struxit, et lucos eorum succidit. Preceperat enim
illi nabuchodonosor rex, ut omnes deos terre extermi-
naret, videlicet ut ipse solus diceretur deus
ab his nationibus que potuissent holofer-
nis potentia subiugari. Pertransiens autem sy-
riam sobal et omnem apamiam omnemque meso-
potamiam, venit ad ydumeos in terram
gabaa, accepitque civitates eorum et sedit ibi
per triginta dies. In quibus diebus adunari precepit
universum exercitum virtutis sue.

IIII

Tunc audientes hec filii israel qui habitabant in ter-
ra iuda, timuerunt valde a facie eius. Tre-
mor et horror invasit sensus eorum, ne hoc
faceret ierusalem et templo domini, quod fecerat ce-
teris civitatibus et templis earum. Et miserunt in
omnem samariam per circuitum usque iericho,
et preoccupaverunt omnes vertices montium, et
muris circumdederunt vicos suos. Et congre-
gaverunt frumenta in preparatione pugne.
Sacerdos etiam eliachim scripsit ad univer-
sos qui erant contra esdrelon, que est contra faciem
campi magni iuxta dothaim, et univer-
sis per quos transitus esse poterat, ut obtinerent
ascensus montium per quos via esse poterat
ad ierusalem, ut illic custodirent ubi angustum
iter esse poterat inter montes. Et fecerunt filii
israel secundum quod constituerat eis sacerdos
domini eliachim. Et clamavit omnis populus
ad dominum instantia magna, et humilia-
verunt animas suas in ieiuniis ipsi et
mulieres illorum. Et induerunt se sacer-
dotes ciliciis, et infantes prostraverunt contra
faciem templi domini, et altare domini ope-
ruerunt cilicio. Et clamaverunt ad dominum
deum israel unanimiter ne darentur in predam
infantes eorum, et uxores eorum in divisionem,
et civitates eorum in exterminium, et sancta eorum
in pollutionem. Tunc eliachim sacerdos
domini magnus circuivit omnem israel, allo-
cutusque est eos dicens: Scitote quoniam exaudi-
et dominus preces vestras, si manentes permanse-
ritis in ieiuniis et orationibus in conspectu domini.
Memores estote moysi servi domini, qui
amalech confidentem in virtute sua et
in potentia sua et in exercitu suo et in clype-
is suis et in curribus suis et in equitibus suis
non ferro pugnando sed precibus sanctis orando pro-
iecit. Sic erunt universi hostes israel,
si perseveraveritis in hoc opere quod cepistis. Ad
hanc igitur exhortationem eius deprecantes
dominum permanebant in conspectu domini, ita ut
etiam hii qui holocausta domino offerebant,
precincti ciliciis offerrent sacrificia domino.
Et erat cinis super capita eorum, et ex toto
corde suo omnes orabant dominum ut visi-
taret populum suum israel.

Nunciatumque est holoferni principi mi-
litie assyriorum quod filii israel prepararent se
ad resistendum, ac montium itinera con-
clusissent. Et furore nimio exarsit in
iracundia magna. Vocavitque omnes prin-
cipes moab et duces amon et dixit eis:
Dicite mihi quis sit populus iste qui montana
obsidet, aut que et quales et quante sint ci-
vitates eorum, que etiam sit virtus eorum aut
que sit multitudo eorum, vel quis rex mili-
tie eorum, et quare pre omnibus qui habitant in o-
riente isti contempserunt nos et non ex-
ierunt obviam nobis ut susciperent nos cum
pace. Tunc achior dux omnium filiorum a-
mon respondens ait: Si digneris audire
domine mi, dicam veritatem in conspectu tuo de
populo isto qui in montanis habitat, et non
egredietur verbum falsum ex ore meo.
Populus iste ex progenie chaldeorum est. Hic
primum in mesopotamia habitavit, quoniam
noluerunt sequi deos patrum suorum qui e-
rant in terra chaldeorum. Deserentes itaque
cerimonias patrum suorum que in multitudi-
ne deorum erant, unum deum celi coluerunt.
Qui et preceperunt eis ut exirent inde et habitarent
in charran. Cumque operuisset omnem terram
fames, descenderunt in egyptum. Illicque
per quadringentos annos sic multiplicati sunt
ut dinumerari eorum non posset exercitus.
Cumque gravaret eos rex egypti, atque in edi-
ficationibus urbium suarum in luto et latere
subiugasset eos, clamaverunt ad dominum su-
um, et percussit totam terram egypti plagis
variis. Cumque eiecissent eos a se egyp-
tii, et cessasset plaga ab eis, et iterum vel-
lent capere et ad suum servitium revocare,
fugientibus his deus celi mare aperuit, ita

aque quasi murus solidate fuerunt: et isti pe-
de sicco fundum maris perambulando transi-
erunt. In quo loco dum innumerabilis exercitus
egyptiorum eos persequeretur: ita aquis coo-
pertus est: ut non remaneret vel unus qui factum
posteris nuntiaret. Egressi etiam mare ru-
brum: deserta syna montis occupaverunt: in quibus
numquam homo habitare potuit: vel filius
hominis requievit. Illic fontes amari obdulc-
ati sunt eis ad bibendum: et per annos .xl. annonam
de celo consecuti sunt. Ubicumque ingressi sunt sine
arcu et sagitta et absque scuto et gladio deus e-
orum pugnavit pro eis et vicit. Et non fuit qui insul-
taret populo isti: nisi quando recessit a cultura domini
dei sui. Quotienscumque autem preter ipsum deum suum
alterum coluerunt: dati sunt in predam et in gla-
dium et in obprobrium. Quotienscumque autem penitu-
erunt se recessisse a cultura domini dei sui:
dedit eis deus celi virtutem resistendi. Denique
chananeum regem et iebuseum et ferezeum et
etheum et eveum et amorreum: et omnes potentes
in esebon prostraverunt: et terras eorum et civita-
tes eorum possederunt. Et usque dum non peccassent
in conspectu dei sui: erant cum illis bona. Deus enim
illorum odit iniquitatem. Nam et ante hos annos cum
recessissent a via quam dederat illis deus ut am-
bularent in ea: exterminati sunt preliis a mul-
tis nationibus: et plurimi eorum captivi abdu-
cti sunt in terram non suam. Nuper autem reversi sunt ad
dominum deum suum: ex dispersione qua dispersi fue-
rant adunati sunt: et ascenderunt montana hec
omnia: et iterum possident ierusalem ubi sunt sancta
eorum. Nunc ergo mi domine perquire si est aliqua iniquitas
eorum in conspectu dei eorum: et ascendamus ad illos.
quoniam tradens tradet illos tibi deus eorum: et subiu-
gati erunt sub iugo potentie tue. Si vero non
est offensio populi huius coram deo suo: non pote-
rimus resistere illis: quoniam deus eorum defendet il-
los: et erimus in obprobrium universe terre. Et
factum est cum cessasset loqui achior verba hec: irati
sunt omnes magnates olofernis: et cogitabant in-
terficere eum dicentes ad alterutrum. Quis est iste
qui posse dicat filios israel resistere regi na-
buchodonosor et exercitibus suis homines inermes
sine virtute et sine peritia artis pugne. Ut
ergo agnoscat achior quoniam fallit nos: ascen-
damus in montana: et cum capti fuerint poten-
tes eorum: tunc cum eisdem gladio transverberabitur:
ut sciat omnis gens quoniam nabuchodonosor deus
terre est: et preter ipsum alius non est.
Factum est autem cum cessassent loqui indignatus Ho- VI
lofernes vehementer dixit ad achior. Quoniam
prophetasti nobis dicens quod gens israel defendatur
a deo suo: ut ostendam tibi quoniam non est deus nisi nabucho-
donosor: cum percusserimus eos omnes quasi hominem
unum: tunc et ipse cum illis assyriorum gladio in-
teribis: et omnis israel tecum perditione disperiet: et
probabis quod nabuchodonosor dominus sit universe
terre. Tuncque gladius militie mee transiet
per latera tua: et confixus cades inter vulnera-
tos israel: et non respirabis ultra donec extermine-
ris cum illis. Porro autem si prophetiam tuam veram
existimas: non concidat vultus tuus: et pallor
qui faciem tuam obtinuit: discedat a te.
si verba mea hec putas impleri non posse. Ut
autem noveris quia simul cum illis hec experieris: ec-
ce ex hac hora illorum populo sociaberis: ut cum dignas
mei gladii penas exceperit: ipse simul ultio-
ni subiaceas. Tunc holofernes precepit ser-
vis suis ut comprehenderent achior: et ducerent
eum in bethuliam: et traderent eum in manus filio-
rum israel. Et accipientes eum servi holofernis
profecti sunt per campestria. Sed cum appropinquassent
ad montana: exierunt contra eos fundibula-
rii. Illi autem divertentes a latere montis: liga-
verunt achior ad arborem manibus et pedi-
bus: et sic vinctum restibus dimiserunt eum: et re-
versi sunt ad dominum suum. Porro filii israel descen-
dentes de bethulia: venerunt ad eum. Quem
solventes duxerunt bethuliam: atque in medi-
o populi illum statuentes percontati sunt quid rerum
esset quod illum vinctum assyrii reliquissent. In die-
bus illis erant illic principes ozias filius micha
de tribu symeon: et charmi qui et gothoni-
el. In medio itaque seniorum et in conspectu omnium
achior dixit omnia que ipse locutus fuerat ab ho-
loferne interrogatus: et qualiter populus holofer-
nis voluisset propter hoc verbum interficere eum: et quem-
admodum ipse olofernes iratus iusserit
eum israelitis hac de causa tradi: ut dum vicerit fili-
os israel: tunc et ipsum achior diversis iubeat
suppliciis interire: propter hoc quod dixisset:
deus celi defensor eorum est. Cumque universa
achior exposuisset: omnis populus cecidit
in faciem adorantes dominum: et communi lamentatione
et fletu unanimes preces suas domino effuderunt di-
centes. Domine deus celi et terre intuere superbiam illo-
rum: et respice ad nostram humilitatem: et faciem

sanctorum tuorum attende. et ostende quoniam non derelin-
quis presumentes de te. et presumentes de se et de
sua virtute gloriantes humilias. Finito itaque
fletu et per totum diem populorum oratione completa
consolati sunt achior dicentes. Deus pa-
trum nostrorum cuius tu virtutem predicasti ipse
tibi hanc dabit vicissitudinem ut eorum mag-
is tu interitum videas. Cum vero dominus deus noster dederit
hanc libertatem servis suis. sit et tecum
deus in medio nostri. ut sicut placuerit tibi ita
cum tuis omnibus converseris. Tunc ozias fini-
to consilio suscepit eum in domum suam. et fecit
ei cenam magnam. Et vocatis omnibus presby-
teris simul expleto ieiunio refecerunt.
Postea vero convocatur omnis populus et per to-
tam noctem intra ecclesiam oraverunt. peten-
tes auxilium a deo israel.
VII Holofernes autem altera die precepit exercitibus suis
ut ascenderent contra bethuliam. Erant autem
pedites bellatorum C. xx. millia et equites
xxii. millia. preter preparationes virorum illorum
quos occupaverat captivitas. et adduc-
ti fuerant de provinciis et urbibus universe
iuventutis. Omnes pariter paraverunt se ad
pugnam contra filios israel. Et venerunt per crepidi-
nem montis usque ad apicem qui respicit do-
thaim. a loco qui dicitur belma usque ad cele-
mon qui est contra esdrelon. Filii autem israel ut
viderunt multitudinem illorum prostraverunt
se super terram mittentes cinerem super capi-
ta sua. unanimes orantes ut deus israel misericordiam
suam ostenderet super populum suum. Et assumen-
tes arma sua bellica sederunt per loca que
angusti itineris tramitem dirigunt inter
montuosa. et erant custodientes ea to-
ta die et nocte. Porro holofernes dum
circuit per gyrum repperit quod fons qui influe-
bat aqueductum illorum a parte austra-
li extra civitatem dirigeret. et incidi precepit
aqueductum illorum. Erant tamen non longe a
muris fontes ex quibus furtim videbantur
haurire aquam ad refocillandum potius quam
ad potandum. Sed filii amon et moab ac-
cesserunt ad holofernem dicentes. Filii
israel non in lancea nec in sagitta confidunt.
sed montes defendunt illos et muniunt
illos colles in precipitio constituti. Ut ergo
sine congressione pugne possis superare
eos. pone custodes fontium ut non hauriant
aquam ex eis. et sine gladio interficies eos. vel certe fa-
tigati tradent civitatem suam quam putant in
montibus positam superari non posse. Et pla-
cuerunt verba hec coram holoferne et coram
omnibus satellitibus eius. et constituit per gy-
rum centenarios per singulos fontes. Cumque
ista custodia per dies viginti fuisset expleta.
defecerunt cisterne. et collectiones aquarum
omnibus inhabitantibus bethuliam. ita ut non
esset intra civitatem unde satiarentur vel una
die. quia ad mensuram dabatur populis aqua
cotidie. Tunc ad oziam congregati omnes
viri. femineque iuvenes et parvuli
simul una voce dixerunt. Iudicet deus inter
nos et te. quoniam fecisti in nos mala
nolens loqui pacifice cum assyriis. et propter
hoc tradidit nos deus in manibus eorum.
et ideo non est qui adiuvet. cum prosternamur ante oculos
eorum in siti et perditione magna. Et nunc con-
gregate universos qui in civitate sunt
ut sponte nos tradamus omnes populo ho-
lofernis. Melius est enim ut captivi
benedicamus dominum viventes quam moria-
mur et simus obprobrium omni carni. cum viderimus
uxores nostras et infantes nostros mori ante o-
culos nostros. Contestamur hodie celum et terram
et deum patrum nostrorum qui ulciscitur nos secundum
peccata nostra. ut iam tradatis civitatem
in manus militie holofernis. et sit fi-
nis noster brevis in ore gladii. qui longior
efficitur in ariditate sitis. Et cum hec di-
xissent. factus est fletus et ululatus ma-
gnus in ecclesia omnibus et per multas horas u-
na voce clamaverunt ad deum dicentes.
Peccavimus cum patribus nostris. iniuste egimus
iniquitatem fecimus. Tu quia pius es mi-
serere nobis. et in tuo flagello vindica ini-
quitates nostras. et noli tradere confiten-
tes te populo qui ignorat te. ut non dicant
inter gentes ubi est deus eorum. Et cum fatigati his cla-
moribus et his fletibus lassati siluissent
exurgens ozias infusus lacrimis dixit.
Equo animo estote fratres. et hos v. dies expec-
temus a domino misericordiam. Forsitan enim indi-
gnationem suam abscindet. et dabit gloriam
nomini suo. Si autem transactis quinque diebus non
venerit nobis adiutorium: faciemus
verba que locuti estis.
VIII Et factum est cum audisset hec vidua iudith

uidua que erat filia merari filii adoz. fi-
lii ioseph. filii ozie. filii elai. filii amor.
filii gedeon. filii raphoni. filii achitob.
filii melchie. filii enan. filii mathanie.
filii salathiel. filii symeon. filii ruben.
et uir eius fuit manasses qui mortuus
est in diebus messis ordeacee. Instabat e-
nim super alligantes manipulos in campo et
uenit estus super caput eius. et mortuus est
in bethulia ciuitate sua. et sepultus est
illic cum patribus suis. Erat autem iudith
relicta eius uidua iam annis tribus et mensibus
sex. Et in superioribus domus sue fecit sibi cu-
biculum secretum sibi in quo cum puellis suis cla-
usa morabatur. Et habens super lumbos su-
os cilicium ieiunabat omnibus diebus uite
sue preter sabbata et neomenias et festa do-
mus israel. Erat autem eleganti aspectu ni-
mis. Cui uir suus reliquerat diuitias
multas et familiam copiosam: ac possessio-
nes armentis boum et gregibus ouium plenas.
Et hec erat in omnibus famosissima: quia ti-
mebat dominum ualde. nec erat qui loque-
retur de illa uerbum mali. Hec itaque cum audis-
set quoniam ozias promisisset quod transacto quinto
die traderet ciuitatem. misit ad presbi-
teros cambri et charmi. et uenerunt ad illam. et
dixit eis. Quod est hoc uerbum in quo consensit o-
zias ut tradat ciuitatem assyriis. si intra quin-
que dies non uenerit nobis adiutorium: Et
qui estis uos qui temptatis dominum: Non est
iste sermo qui misericordiam prouocet. sed potius qui
iram excitet. et furorem accendat. Posu-
istis uos tempus miserationis domini. et in arbitrio
uestro diem constituistis ei. Sed quia patiens est
dominus in hoc ipso peniteamus. et indulgenti-
am eius fusis lacrimis postulemus. Non
enim quasi homo deus sic comminabitur. neque sicut filius
hominis ad iracundiam inflammabitur. Et ideo hu-
miliemus illi animas nostras. et in spiritu contrito et hu-
miliato seruientes illi dicamus flentes
domino. ut secundum uoluntatem suam sic faciat no-
biscum misericordiam suam. ut sicut conturbatum est cor nostrum
in superbia eorum: ita etiam de nostra humilitate
gloriemur. quoniam non secuti sumus peccata patrum
nostrorum. qui dereliquerunt deum suum. et adora-
uerunt deos alienos. pro quo scelere dati sunt in
gladium. et in rapinam. et in confusionem inimi-
cis suis. Nos autem alterum deum nescimus preter ipsum.

Expectemus humiles consolationem eius. et
exquiret sanguinem nostrum de afflictionibus
inimicorum nostrorum. et humiliabit omnes gentes
quecumque insurgunt contra nos. et faciet illas sine
honore dominus deus noster. Et nunc fratres quoniam uos qui
estis presbiteri in populo dei et ex uobis pendet anima
illorum. ad eloquium uestrum corda illorum eri-
gite. ut memores sint quia temptati sunt
patres nostri ut probarentur siue colerent deum su-
um. Memores esse debent quomodo pater noster abraham
temptatus est. et per multas tribulationes
probatus dei amicus effectus est. Sic ysa-
ac. sic iacob. sic moyses. et omnes qui pla-
cuerunt deo. per multas tribulationes transi-
erunt fideles. Illi autem qui temptationes
non susceperunt cum timore domini. et impatientiam
suam et improperium murmurationis sue contra
dominum protulerunt. exterminati sunt ab exter-
minatore. et a serpentibus perierunt. Et nos ergo
non ulciscamur nos pro his que patimur. sed repu-
tantes peccatis nostris hec ipsa supplicia mi-
nora esse: flagella domini quibus quasi serui corri-
pimur ad emendationem et non ad perditio-
nem nostram euenisse credamus. Et dixerunt
illi ozias et presbiteri. Omnia que locuta es uera
sunt. et non est in sermonibus tuis ulla reprehensio.
Nunc ergo ora pro nobis: quoniam mulier sancta es et timens
deum. Et dixit illis iudith. Sicut quod loqui po-
tui dei esse cognoscitis: ita quod facere dispo-
sui probate si ex deo est. et orate ut firmum
faciat consilium meum deus. Stabitis uos ad
portam nocte ista: et ego exeam cum abra
mea. et orate. ut sicut dixistis in diebus .v.
respiciat dominus populum suum israel. Vos autem nolo
ut scrutemini actum meum. et usque dum renun-
tiem uobis nihil aliud fiat nisi oratio pro me ad do-
minum deum nostrum. Et dixit ad eam ozias princeps
iude. Vade in pace. et dominus sit tecum in
ultionem inimicorum nostrorum. Et reuertentes a-
bierunt.

IX
Quibus abscedentibus: iudith ingressa est o-
ratorium suum. et induens se cilicio posu-
it cinerem super caput suum. et prosternens se do-
mino clamauit ad dominum dicens. Domine deus
patris mei symeon qui dedisti illi gladium
in defensionem alienigenarum qui uiolato-
res extiterunt in coinquinatione sua. et denu-
dauerunt femur uirginis in confusionem
et dedisti mulieres illorum in predam. et filias e-

orum in captivitatem, et omnem praedam in divisio-
nem servis suis, qui zelaverunt zelum tuum,
subveni quaeso te domine deus meus, mihi viduae.
Tu enim fecisti priora et illa post illa cogitasti,
et hoc factum est quod ipse voluisti. Omnes enim
viae tuae paratae sunt, et tua iudicia in pro-
videntia tua posuisti. Respice castra As-
syriorum nunc, sicut tunc castra Aegyptiorum vi-
dere dignatus es, quando post servos tuos arma-
ti currebant, confidentes in quadrigis et
in equitatu suo, et in multitudine bel-
latorum. Sed aspexisti super castra eorum et te-
nebrae fatigaverunt eos. Tenuit pedes
eorum abyssus et aquae operuerunt eos. Sic fiat
et istis domine qui confidunt in multitudi-
ne sua et in curribus suis, et in contis, et in
sagittis suis, et in lanceis gloriantur, et ne-
sciunt quia tu ipse es deus noster, qui conteris bel-
la ab initio, et dominus nomen est tibi. Erige
brachium tuum sicut ab initio, et allide vir-
tutem eorum in virtute tua. Cadat virtus
eorum in iracundia tua, qui promittunt se vi-
olare sancta tua, et polluere tabernaculum nominis
tui, et deicere gladio suo cornu altaris
tui. Fac domine ut gladio proprio eius superbi-
a amputetur. Capiatur laqueo oculorum
suorum in me, et percuties eum ex labiis ca-
ritatis meae. Da mihi in animo constantiam,
ut contemnam illum, et virtutem ut ever-
tam illum. Erit enim memoriale nominis tui,
cum manus feminae deiecerit eum. Non enim
in multitudine est virtus tua domine, neque
in equorum viribus voluntas tua, nec super-
bi ab initio placuerunt tibi, sed humilium et
mansuetorum tibi semper placuit deprecati-
o. Deus caelorum creator aquarum et dominus to-
tius creaturae, exaudi me miseram de-
precantem, et de tua misericordia praesumentem. Memen-
to domine testamenti tui, et da verbum in ore
meo, et in corde meo consilium corrobora,
ut domus tua in tua sanctificatione permaneat,
et omnes gentes agnoscant, quia tu es
deus, et alius non est praeter te.

X Factum est autem cum cessasset clamare ad
dominum, surrexit de loco in quo iacue-
rat prostrata domino. Vocavitque abram suam
et descendens in domum suam abstulit
a se cilicium, et exuit se vestimentis vidu-
itatis suae, et lavit corpus suum, et unxit se
myrro optimo, et discriminavit crinem
capitis sui, et imposuit mitram super
caput suum, et induit se vestimentis iocundi-
tatis suae, induitque sandalia pedibus suis.
Assumpsitque dextraliola et lilia et inaures
et anulos, et omnibus ornamentis suis orna-
vit se. Cui etiam dominus contulit splendo-
rem, quoniam omnis ista compositio non ex libidi-
ne sed ex virtute pendebat. Et ideo dominus hanc
in illam pulchritudinem ampliavit, ut in-
comparabili decore omnium oculis appareret.
Imposuit itaque abrae suae ascopam vini
et vas olei, et polentam, et palathas, et pa-
nes et caseum, et profecta est. Cumque veni-
sent ad portas civitatis invenerunt ex-
pectantem Oziam et presbyteros civitatis.
Qui cum vidissent eam stupentes mirati sunt
nimis pulchritudinem eius. Nichil tamen
interrogantes eam dimiserunt transire dicentes:
Deus patrum nostrorum det tibi gratiam, et omne
consilium tui cordis sua virtute corrobo-
ret, ut glorietur super te Ierusalem, et sit nomen
tuum in numero sanctorum et iustorum. Et dixerunt
hi omnes qui illic erant una voce: Fi-
at, fiat. Iudith vero orans dominum transivit per
portas, ipsa et abra eius. Factum est autem cum descen-
deret montem circa ortum diei, occurrerunt
ei exploratores Assyriorum, et tenuerunt
eam dicentes: Unde venis aut quo va-
dis? Quae respondit: Filia sum Hebraeorum, ideo fu-
gi a facie eorum, quoniam futurum agnovi quod
dentur vobis in depraedationem, pro eo quod
contemnentes vos noluerunt ultro tradere
semetipsos, ut invenirent misericordiam in conspec-
tu vestro. Hac de causa cogitavi mecum dicens:
Vadam ad faciem principis Holofer-
nis, ut indicem illi secreta illorum, et osten-
dam illi quo aditu possit obtinere eos,
ita ut non cadat unus vir de exercitu eius. Et
cum audissent viri illi verba eius, conside-
rabant faciem eius, et erat in oculis eorum
stupor, quoniam pulchritudinem eius mirabantur
nimis. Et dixerunt ad eam: Conserva-
sti animam tuam eo quod tale repperisti consilium,
ut descenderes ad dominum nostrum. Hoc autem
scias, quod cum steteris in conspectu eius bene
tibi faciet et eris gratissima in corde
eius. Duxeruntque illam ad tabernaculum Ho-
lofernis, annuntiantes eam. Cumque intras-

[vidisse]t faciem eius statim captus est in suis
[ocu]lis holofernes. Dixeruntque ad eum satelli
tes eius. Quis contempnat populum hebreorum
qui tam decoras mulieres habent, ut non pro his
merito pugnare contra eos debeamus? Videns
itaque holofernem iudith sedentem in cano
peo quod erat ex purpura et auro et smar
agdo et lapidibus preciosis intextum. et cum
faciem eius intendisset adoravit eum. prosternens
se super terram. Et levaverunt eam servi ho
lofernis iubente domino suo.
XI Tunc holofernes dixit ei. Equo animo esto et
noli pavere in corde tuo. quoniam ego num
quam nocui viro qui voluit servire na
buchodonosor regi. Populus autem tuus si non contempsisset
me. non levassem lanceam meam super eum.
Nunc autem dic in qua ex causa recessisti ab eis
et placuit tibi ut venires ad nos. Et di
xit iudith. Sume verba ancille tue. quoniam
si secutus fueris verba ancille tue perfectam
rem faciet dominus tecum. Vivit enim nabucho
donosor rex terre. et vivit virtus eius que
in te est. ad correptionem omnium errantium
animarum. quoniam non solum homines serviunt illi per
te. sed et bestie agri obtemperant illi. Nuntiatur
enim industria animi tui universis gentibus. et
indicatum est omni seculo. quoniam tu solus bo
nus et potens es in omni regno eius. et discipli
na tua omnibus provinciis predicatur. Nec
hoc latet quod locutus est achior. nec illud
ignoratur quod ei iusseris evenire. Con
stat enim deum nostrum sic peccatis offensum.
ut mandaverit per prophetas suos ad populum quod
tradat eum pro peccatis suis. Et quoniam sciunt
se offendisse deum suum filii israel tremor
tuus super ipsos est. Insuper et fames invasit
eos. et ab ariditate aque iam inter mortuos
computantur. Denique hoc ordinant ut inter
ficiant pecora sua et sanguinem eorum bibant.
Et sancta domini sui que precepit dominus non contingi in fru
mento. vino. et oleo. hec cogitaverunt impen
dere et volunt consumere que nec manibus de
berent contingere. Ergo quoniam hec faciunt certum
est quod in perditionem dabuntur. Quod ego ancil
la tua cognoscens fugi ab illis. Et misit
me dominus hec ipsa nuntiare tibi. Ego enim
ancilla tua deum colo etiam nunc apud te. et exiet
ancilla tua et orabo deum. et dicet michi quando
eis reddat peccatum suum. et veniens nuntiabo

tibi. ita ut et ego adducam te per medium ierusalem.
et habebis omnem populum israel sicut oves quibus
non est pastor. et non latrabit canis vel u
nus contra te. quoniam hec michi dicta sunt per providentiam
dei. Et quoniam iratus est illis deus. hec ipsa missa
sum nuntiare tibi. Placuerunt autem omnia
verba hec coram holoferne. et coram pueris
suis. et mirabantur ad sapientiam eius. Et di
cebat alter ad alterum. Non est talis mulier super
terram in aspectu. in pulchritudine. et in
sensu verborum. Et dixit ad illam holofernes.
Bene fecit deus qui misit te ante populum tuum.
ut des illum in manibus nostris. Et quoniam bona est
promissio tua. si fecerit michi hoc deus tuus. e
rit et meus deus. et tu in domo nabuchodo
nosor magna eris. et nomen tuum nominabitur
in universa terra.
Tunc iussit eam introire ubi repositi erant XII
thesauri eius. et iussit illic manere eam.
et constituit quod daretur illi de convivio suo.
Cui respondit iudith et dixit. Nunc non potero man
ducare ex his que michi precipis tribui.
ne veniat super me offensio. Ex his autem
que mecum detuli manducabo. Cui holo
fernes ait. Si defecerint tibi ista que tecum
detulisti. quid faciemus tibi. Et dixit iu
dith. Vivit anima tua domine mi. quoniam non ex
pendet omnia hec ancilla tua donec faciat
deus in manu mea hec que cogitavi. Et in
duxerunt eam servi eius in tabernaculum
quo preceperat. et peciit dum introiret ut da
retur ei copia nocte et ante lucem egredien
di foras ad orationem et deprecandi dominum. Et
precepit cubiculariis suis. ut sicut placeret il
li exiret et introiret ad adorandum deum
suum per triduum. Et exibat noctibus in val
lem bethulie et baptizabat se in fonte
aque. Et ut ascendebat orabat dominum deum
israel. ut dirigeret viam eius ad liberationem
populi sui. Et introiens munda manebat
in tabernaculo. usque dum acciperet escam suam
in vespere. Et factum est quarto die. Holofer
nes fecit cenam servis suis. et dixit ad vagao
eunuchum. Vade et suade hebream illam.
ut sponte consentiat habitare mecum. Fedum
est enim apud assyrios si femina irrideat vi
rum agendo. ut immunis transeat ab eo. Tunc
introivit vagao ad iudith et dixit. Non
vereatur bona puella introire ad do

mınū meū. ut honorificetur añ faciem
eius. ⁊ māducet cū eo. ⁊ bibat uinū in io
cunditate. Cui iudith respondit. Que ego
sū ut cōdicam dn̄o meo? Omne qd̄ erit
añ oculos eius bonū ⁊ optim̄. faciā. Q̄c
quid aūt illi placuerit hoc m̄ erit optimū
omnib; dieb; uite meę. Et surrexit et orna
uit se uestimēto suo. ⁊ ingressa stetit añ
faciem eius. Cor aūt holofernis cōcussū
est. Erat eni ardens in concupiscētia ei.
Et dix̄ ad eā holofernes. Bibe nūc ⁊ ac
cube in iocunditate. qm̄ grām inuenisti
corā me. Et dix̄ iudith. Bibam dn̄e. qm̄
magnificata ē aīa mea hodie. p̄ omnib;
dieb; meis. Et accep̄ ⁊ māducauit ⁊ bi
bit corā ipso. ea q̄ parauerat ei ancilla ei.
Et iocundus factus est ad illā holofer
nes. bibitq; uinū multū nimis. q̄ntū
una die nūquā biberat in uita sua.

XIII
Ut aūt sero fc̄m ē. festinauer̄ serui illi
us ad hospitia sua. ⁊ cōclusit uagao osti
a cubiculi ⁊ abiit. Erant aūt oms̄ fati
gati a uino. Eratq; iudith sola ī cubi
culo. Porro holofernes iacebat ī lecto
nimia ebrietate sopitus. Dixitq; iudit
puelle sue ut staret foris añ cubicu
lū ⁊ obseruaret. Stetitq; iudith añ lec
tū. orans cū lacrimis ⁊ labiorū motu
in silentio dicens. Confirma me dn̄e
deus isrl̄. ⁊ respice in hac hora ad opa
manuū mearū. ut sic̄ p̄misisti ierl̄m ci
uitatem tuā erigas. ⁊ hoc q̄d credens p
te posse fieri cogitaui p̄ficiam. Et cū
hec dixisset accessit ad colūpnā q̄ erat ad
cap̄ lectuli eius. ⁊ pugionē eius qui ī
ea alligatus pendebat exsoluit. Cūq;
euaginasset illū. app̄hendit comā capi
tis eius ⁊ ait. Cōfirma me dn̄e d̄s isrl̄
in hac hora. Et percussit bis in ceruicem ei.
⁊ abscidit caput eius. ⁊ abstulit cono
peū eius a colūpnis. ⁊ euoluit corp̄ ei
truncū. Et p̄ pusillū exiuit. ⁊ tradidit
cap̄ holofernis ancille sue. et iussit ī
mitteret illud in perā suā. Et exier̄ due
s̄cdm̄ cōsuetudinē suā. q̄si ad orōnē.
⁊ transierunt castra. Et gyrantes uallem
uenerunt ad portā ciuitatis. Et dix̄
iudith a longe custodib; muror̄. A
perite portas. qm̄ nobiscū ē d̄s. qui fec̄
it uirtutē magnā in isrl̄. Et fc̄m ē cū au
dissent uiri uocē eius. uocauer̄ p̄s
biteros ciuitatis. ⁊ cōcurrer̄ ad eā oms̄ a
minimo usq; ad maximū. qm̄ spera
uer̄ eam iam nō eē uenturā. Et accen
dentes luminaria cōgirauer̄ circa eā
uniuersi. Illa aūt ascendens ī eminētiore
locū. iussit fieri silentiū. Cūq; oms̄ ta
cuissent. dix̄ iudith. Laudate dn̄m d̄
n̄m. qui nō deseruit sperantes in se.
⁊ in me ancillā suā adimpleuit mīam suā
quam p̄misit domui isrl̄. ⁊ interfecit in
manu mea hostem p̄p̄li sui in hac nocte.
Et p̄ferens de pera cap̄ holofernis ostē
dit illis dicens. Ecce cap̄ holofernis
p̄ncipis militie assyriorū. ⁊ ecce cono
pi illius in quo recūbebat in ebrietate
sua. ubi p̄ manū femine percussit eū d̄s
n̄r. Viuit aūt ip̄e dn̄s qm̄ custodiuit me
angls̄ ei. ⁊ hinc euntem ⁊ ibi cōmorantē
⁊ inde huc reuertentē. ⁊ nō p̄misit me an
cillā suā dn̄s coinquinari. s; sine pollutiōe pec
cati reuocauit me uob̄ gaudentē ī uic
toria sua. ī euasiōe mea in liberatiōe u
r̄a. Confitemini illi oms̄ qm̄ bonus
qm̄ ī s̄clm̄ mīa ei. Uniuersi aūt adorantes
dn̄m. dixerunt ad eā. Bn̄dixit te dn̄s
in uirtute sua. q̄ p̄ te ad nichilū redegit
inimicos n̄ros. Porro ozias princeps p̄p̄li
isrl̄. dix̄ ad eā. Bn̄dc̄a es tu filia a dn̄o
d̄o excelso p̄ omnib; mulierib; sup̄ terrā.
Bn̄dc̄s dn̄s qui creauit celū ⁊ terrā. q̄
te direxit in uulnera capitis principis ini
micorū n̄rorū. q̄r hodie nomē tuū ita ma
gnificauit. ut nō recedat laus tua de ore
hoīu qui memores fuerint uirtutis dn̄i
in eternū. p̄ quib; nō pepercisti aīe tue p̄p̄
angustias ⁊ tribulationē gn̄is tui. sed sub
uenisti ruine añ cōspectum dei n̄ri. Et
dix̄ omnis p̄p̄s. fiat fiat. Porro achior
uocatus uenit. et dix̄ ei iudith. Deus
isrl̄ cui tu testimoniū dedisti q̄ ulcis
catur se de inimicis suis. ip̄e caput oīm
incredulorū incidit in hac nocte in
manu mea. Et ut p̄bes quia ita est.
ecce cap̄ holofernis qui ī cōtemptu su
bie sue d̄m isrl̄ cōtempsit. ⁊ tibi in
teritū minabatur dicēs. cū captus f.
ut p̄p̄s isrl̄ gladio p̄forari p̄cipiā la

Videns autem achior caput holofernis:
angustiatus pre pavore cecidit in faciem
suam super terram. et estuavit anima eius. Post-
ea vero quam resumpto spiritu recreatus est pro-
cidit ad pedes eius et adoravit eam et dixit.
Benedicta tu a deo tuo in omni tabernaculo iacob
quoniam in omni gente que audierit nomen tuum ma-
gnificabitur deus israel super te.
XIIII Dixit autem iudith ad omnem populum. Audi-
te me fratres. Suspendite caput hoc super
muros nostros. Et erit cum exierit sol acci-
piat unusquisque arma sua. et exite cum
impetu. non ut descendatis deorsum. sed quasi im-
petum facientes. Tunc exploratores necesse
erit ut fugiant ad principem suum excitan-
dum ad pugnam. Cumque duces eorum cucurre-
rint ad tabernaculum holofernis. et in-
venerint eum truncum in suo sanguine vo-
lutatum decidet super eos timor. Cumque cog-
noveritis fugere illos. ite post illos securi. quoniam
deus conteret eos sub pedibus vestris. Tunc a-
chior videns virtutem quam fecit deus israel.
relicto gentilitatis ritu credidit deo. et
circumcidit carnem preputii sui. Et appositus est
ad populum israel. et omnis successio eius usque in
hodiernum diem. Mox autem ut ortus est dies.
suspenderunt super muros caput holofernis.
Accepitque unusquisque vir arma sua. et egressi
sunt cum grandi strepitu et ululatu.
Quod videntes exploratores ad tabernaculum
holofernis cucurrerunt. Porro hi qui in taberna-
culo erant venientes et ante ingressum cubi-
culi perstrepentes. excitandi gratia inqui-
etudinem arte moliebantur. ut non ab
excitantibus sed a sonantibus holofernes
evigilaret. Nullus enim audebat taberna-
culum virtutis assyriorum pulsando aut
introeundo aperire. Sed cum venissent duces ei-
us ac tribuni et universi maiores exercitus assy-
riorum dixerunt cubiculariis. Intrate et excita-
te illum. quoniam egressi mures de cavernis su-
is ausi sunt provocare nos ad bellum. Tunc
ingressus vagao cubiculum eius. stetit
ante cortinam. et plausum fecit manibus suis.
Suspicabatur enim illum cum iudith dor-
mire. Sed cum nullum motum iacentis sensu
aurium perciperet. accessit proximans ad corti-
nam. Et elevans eam vidensque cadaver
absque capite holofernis in suo san-
guine tabefactum iacere super terram. exclama-
vit voce magna cum fletu. et scidit vestimen-
ta sua. Et ingressus tabernaculum iudith
non invenit eam. et exilivit foras ad popu-
lum et dixit. Una mulier hebrea fecit confusionem in do-
mo regis nabuchodonosor. Ecce enim holofer-
nes iacet in terra. et caput eius non est in illo.
Quod cum audissent principes virtutis as-
syriorum. sciderunt omnes vestimenta sua. et in-
tollerabilis timor et tremor cecidit super
eos. Et turbati sunt animi eorum valde. Et fac-
tus est clamor incomparabilis in medio castro-
rum.
XV Cumque omnis exercitus decollatum holo-
fernem audisset. fugit mens et consilium
ab eis. et solo tremore et metu agitati fu-
ge presidium sumunt. ita ut nullus loqueretur
cum proximo suo. sed inclinato capite re-
lictis omnibus evadere hebreos quos arma-
tos venire super se audierant conarentur.
fugientes per vias camporum et semitas col-
lium. Videntes itaque filii israel fugientes
illos. descenderunt clangentesque tubis
ululaverunt post ipsos. Et quoniam assyrii non adu-
nati in fugam ibant precipites. filii autem
israel uno agmine persequentes debilita-
bant omnes quos invenire potuissent.
Misitque ozias nuntios per omnes civitates et
regiones israel. Omnis itaque regio omnisque urbs
electam iuventutem misit armatam post eos.
et persecuti sunt eos in ore gladii quousque
pervenirent ad extremitatem finium suorum.
Reliqui autem qui erant in bethulia ingressi sunt
castra assyriorum. et predam quam fugientes as-
syrii reliquerant abstulerunt. et onustati sunt
valde. Hi vero qui victores extiterant re-
versi sunt ad bethuliam. omnia que erant illorum ab-
stulerunt secum. ita ut non esset numerus in pecoribus et iu-
mentis et universis mobilibus eorum. ut a mini-
mo usque ad magnum omnes divites fierent
de predationibus eorum. Ioachim autem summus ponti-
fex de ierusalem venit in bethuliam cum univer-
sis presbiteris suis ut videret iudith. Que cum
exisset ad illum. benedixerunt eam omnes una
voce dicentes. Tu gloria ierusalem. tu letitia israel.
tu honorificentia populi nostri. quia fecisti viri-
liter. et confortatum est cor tuum eo quod castita-
tem amaveris. et post virum tuum alterum nescieris. Ideo
et manus domini confortavit te. et ideo eris benedicta

in eternum. Et dixit omnis populus. fiat fiat. Porro di
ebus .xxx. vix collecta sunt spolia assyriorum
a populo israel. Porro autem universa que holofernis
peculiaria fuisse probata sunt. dederunt iudith
in auro et argento et vestibus et gemmis et omni
supellectili. et tradita sunt illi omnia a populo. et
omnes populi gaudebant cum mulieribus et virgi
nibus et iuvenibus in organis et citharis.

XVI

Tunc cantavit canticum hoc domino iudith di
cens. Incipite domino in tympanis. canta
te domino in cymbalis. modulamini illi psal
mum novum. exultate et invocate nomen eius.
Dominus conterens bella: dominus nomen est illi.
Qui posuit castra sua in medio populi sui.
ut eriperet nos de manu omnium inimicorum
nostrorum. Venit assur ex montibus ab aquilone.
in multitudine fortitudinis sue. Cuius
multitudo obturavit torrentes. et equi eorum
cooperuerunt valles. Dixit se incensurum fi
nes meos. et iuvenes meos occisurum gla
dio. Infantes meos dare in predam. et virgi
nes in captivitatem. Dominus autem omnipotens no
cuit eum. et tradidit illum in manus femine.
et confudit eum. Non enim cecidit potens eorum
a iuvenibus; nec filii titan percusserunt eum;

nec excelsi gi
gantes ipo
suerunt se
illi

Sed iudith filia merari in specie faciei sue
dissolvit eum. Exuit enim se vestimento
viduitatis. et induit se vestimento leti
tie: in exultatione filiorum israel. Unxit
faciem suam unguento. et colligavit cincinnos
suos mitra ad decipiendum illum. Sandalia
eius rapuerunt oculos eius. pulchritudo eius
captivam fecit animam eius; amputavit pu
gione cervicem eius. Horruerunt perse constantiam
eius. et medi audaciam eius. Tunc ululaverunt
castra assyriorum quando apparuerunt humiles
mei arescentes in siti. Filii puellarum com
punxerunt eos. et sicut pueros fugientes
occiderunt illos. Perierunt in prelio a facie domini
mei. Hymnum cantemus domino. hymnum
novum cantemus deo nostro. Adonai domine
magnus es tu. et preclarus in virtute tua.
et quem superare nemo potest. Tibi serviat omnis
creatura tua. quia dixisti et facta sunt. misisti
spiritum tuum et creata sunt. et non est qui resistat
voci tue. Montes a fundamentis mo
vebuntur cum aquis. petre sicut cera liquescent
ante faciem tuam. Qui autem timent te: ma
gni erunt apud te per omnia. Ve genti insurgenti
super genus meum. Dominus enim omnipotens vindicabit in eos.
in die iudicii visitabit illos. Dabit enim ignem
et vermes in carnes eorum. ut urantur et sentiant
usque in sempiternum. Et factum est post hec. omnis
populus post victoriam venit in ierusalem adora
re dominum. Et mox ut purificati sunt. obtu
lerunt omnes holocausta. et vota et repro
missiones suas. Porro iudith universa vasa
bellica holofernis que dederunt illi populus. et co
nopeum quod ipsa sustulerat in anathema
oblivionis tradidit. Erat autem populus iocundus
secundum faciem sanctorum. Et per tres menses gaudi
um huius victorie celebratum est cum iudith. Et post
dies autem illos. unusquisque rediit in sua.
et iudith magna facta est in bethulia. et
clarior erat universis terre israel. Erat
enim castitati adiuncta. ita ut non co
gnosceret virum omnibus diebus vite sue. ex
quo defunctus est manasses vir eius. Erat autem
festis diebus procedens cum gloria magna. Mansit
autem in domo viri sui annos centum et quinque
et dimisit abram suam liberam. Et defuncta
est ac sepulta cum viro suo in bethulia. Lu
xitque illam omnis populus diebus septem. In
autem spatio vite eius. non fuit qui perturbaret
israel. et post mortem eius annis multis. Dies
autem victorie huius festivitatis ab hebre
is in numero sanctorum dierum accipitur. et colitur a iude
is ex illo tempore usque in presentem diem. Ex

Librum Iudith. Incipit prologus beati Ieronimi in librum hester.
Hester. variis translatoribus constat esse vitiatum. quem ego de archi
vis hebreorum relevans verbum e verbo ex
pressius transtuli. Quem librum latina editio
hic in librorum funibus trahit et ducit vul
gata. addens ea que ex tempore dici pote
rant et audiri. sicut solitum est scolaribus discipli
nis. sumpto themate excogitare quibus
verbis uti potuit qui iniuriam passus est.
vel qui iniuriam fecit. Vos autem o paula
et eustochium quoniam et bibliothecas hebreo
rum studuistis intrare. et interpretum certa
mina comprobastis tenentes hester hebraicum
librum per singula verba nostram translationem
aspicite. ut possitis agnoscere me nichil
etiam augmentasse addendo. sed fideli testimo
nio simpliciter sicut in hebreo habetur hystoriam
hebraicam latine lingue tradidisse. Nec
affectamus laudes hominum. nec vituperatio

ut expauescam. Deo enī placē gratiores,
magis hominū penitus n̄ timeñ. qm̄ de⁹
dissipat ossa eoꝝ qui hoīb; placē desi
derant. Et s̄m ap̄lm: qui eiusmodi sūt
xp̄i s̄ui eē n̄ possunt. Incip̄ argumentū.
Rursum in libro hester alphabetū ex mini
o usq; ad thetam litteram fecimus diui
sim legi. uolentes scilicet .lxx. interp̄tū
editionē p hec insinuare studioso lecto
ri. Nos enī iux̄ morem hebreū ordinē
psequi s̄m .lxx. editionē maluimus. Inci
pit liber hester.

In dieb; Assueri. Qui regnauit ab India
usq; ethiopiā sup̄ centū uiginti
septē p̄uincias. qn̄ sedit in so
lio regni sui. susā ciuitas reg
ni eius exordiū fuit. Tercio igit̄
anno imp̄ii sui fec̄ grande con
uiuiū cunctis p̄ncipib; et pu
eris suis fortissimis. persaꝝ & me
doꝝ inclitis. & p̄fectis p̄uinciaꝝ
coram se. ut ostenderet diuici
as glē regni sui. ac magnitudi
nem atq; iactantiā potentie sue
multo tp̄r. centū uidelicet & oc
toginta dieb;. Cumq; implerent
dies conuiuii. inuitauit omnē
p̄plm qui inuentus ē in susis.
a maximo usq; ad minimū.
& septem dieb; iussit conuiuiū
p̄parari in uestibulo orti & nemo
ris qd̄ regio cultu & manu cōsitū
erat. Et pendebant tentoria ex
omni parte aerii coloris & carpasi
ni & iacinctini. sustentata funib;
bissinis atq; purpureis. qui eburneis
circulis inserti erant. ac columpnis mar
moreis fulciebantur. Lectuli quoq; au
rei & argentei sup pauimentū smarag
dino & pario stratū lapide. dispositi e
rant. quod mira uarietate pictura decora
bat. Bibebant aut̄ qui inuitati erant
aureis poculis. & aliis atq; aliis uasis.
cibi inferebantur. Vinū quoq; ut mag
nificentia regia dignū erat. abundans
& precipuū ponebatur. nec erat q no
lentes cogeret ad bibendū. s; sic rex sta
tuerat. p̄ponens mensis singulos de p̄ncipi
b; suis. ut sumeret unusq̄sq; qd̄ uellet.

Vasti quoq; regina fecit conuiuiū fe
minaꝝ in pallatio. ubi rex assuer⁹ manē
consueuerat. Itaq; die septimo cum
rex esset hylarior. & post nimiā pota
tionē incaluisset mero. p̄cepit mau
man & bazatha. & arbona. & bagatha.
& abgatha. & zarath. & carchas. vii. eu
nuchis qui in conspectu regis ministra
bant. ut introducerent reginā uasti co
ram rege. posito sup cap̄ eius diadema
te. ut ostenderet cunctis p̄plis et p̄n
cipib; illius pulcritudinē. Erat ē pul
cra ualde. Que renuit. et ad regis imp̄iū qd̄ p
eunuchos mandauerat uenire contempsit. Vn̄
iratus rex et nimio furore succensus. inter
rogauit sapientes qui ex more regio sēp
ei aderant. & illoꝝ faciebat cuncta consilio.
scientiū leges ac iura maioꝝ. Erant aut̄
primi & proximi carsena & sethar. & adma
tha & tharsis. & mares & marsana. & ma
nucha. septē duces persaꝝ atq; medorū.
qui uidebant faciē regis. et primi p̄ eum
residere soliti erant. cui sententie uasti
regina subiaceret. que assueri regis impi
ū qd̄ p eunuchos mandauerat. facere no
luisset. Responditq; manucha audiente re
ge atq; p̄ncipib;. Nō solū regem lesit
regina uasti. s; et oēs p̄ncipes et p̄plos q sūt
in cunctis p̄uinciis regis assueri. Egre
dietur enim s̄mo regine ad omnes mulieres. ut
contempnant uiros suos et dicant. Rex assu
er⁹ iussit ut regina uasti intraret ad eū.
& illa noluit. atq; hoc exemplo omnes p̄n
cipum coniuges persaꝝ atq; medoꝝ p̄
uipendent imp̄ia maritoꝝ. Vn̄ regis iu
sta est indignatio. Si tibi placet egre
diatur edictū a facie tua. & scribatur
iuxta legem persaꝝ & medoꝝ q̄ p̄teriri il
licitū ē. ut nequaquā ultra uasti ingredi
atur ad regem. s; regnū illius altera que meli
or est illa accipiat. Et hoc in omne qd̄ latis
simū est p̄uinciaꝝ tuaꝝ diuulgetur impi
ū. & cuncte uxores tam maioꝝ q̄ minoꝝ
deferant maritis suis honorem. Pla
cuit consiliū eius regi et p̄ncipib;. fec
itq; rex iuxta consiliū manuche. & misit e
pistolas ad uniuersas p̄uincias regni sui. ut
queq; gens audire et legere poterat di
uersis linguis et litteris. esse uiros p̄ncipes
ac maiores in domib; suis. & h̄ p cunctos po

populos divulgari.
II His itaque gestis, postquam regis assueri
deferbuerat indignatio recordatus est
vasti et que fecisset, vel que passa esset. Dixeruntque
pueri regis ac ministri eius. Querantur
regi puelle virgines ac speciose. et mittan-
tur qui considerent per universas provincias pu-
ellas speciosas et virgines, et adducant eas
ad civitatem susan, et tradant in domum fe-
minarum sub manu egei eunuchi qui est pre-
positus et custos mulierum regiarum, et accipi-
ant mundum muliebrem, et cetera ad usus neces-
saria. Et quecunque inter omnes oculis regis pla-
cuerit, ipsa regnet pro vasthi. Placuit sermo
regi, et ita ut suggesserant iussit fieri. E-
rat autem vir iudeus in susis civitate vo-
cabulo mardocheus filius iair, filii se-
mei filii cis, de stirpe gemini qui transla-
tus fuerat de ierusalem eo tempore quo iechoniam
regem iuda nabuchodonosor rex baby-
lonis transtulerat. qui fuit nutricius filie fra-
tris sui edisse, que altero nomine hester vocabatur,
et utrumque parentem amiserat. pulchra nimis,
et decora facie. Mortuisque patre eius ac
matre: mardocheus sibi eam adoptavit
in filiam. Cumque percrebruisset regis imperium,
et iuxta mandatum illius multe virgines
pulchre adducerentur susan, et egeo tra-
derentur eunucho, hester quoque inter cete-
ras puellas ei tradita est, ut servaretur in nu-
mero feminarum. Que placuit ei et inve-
nit gratiam in conspectu illius. ut acceleraret
mundum muliebrem, et traderet ei partes suas,
et septem puellas speciosissimas de domo
regis, et tam ipsam quam pedissequas eius or-
naret atque excoleret. Que noluit ei indi-
care populum et patriam suam. Mardocheus
enim preceperat ei, ut de hac re omnino reti-
ceret. Qui deambulabat cotidie ante ve-
stibulum domus in qua electe virgines serva-
bantur, curam habens salutis hester, et scire vo-
lens quid ei accideret. Cum autem venisset
tempus singularum per ordinem puellarum ut intra-
rent ad regem, expletis omnibus que ad cul-
tum muliebrem pertinebant. mensis duo-
decimus vertebatur. ita dumtaxat ut sex
mensibus oleo ungerentur mirtino. et aliis
sex quibusdam pigmentis et aromatibus ute-
rentur. Ingredientesque ad regem quicquid
postulassent ad ornatum pertinens accipi-
ebant, et ut eis placuerat compositae de tri-
clinio feminarum ad regis cubiculum tran-
sibant. Et que intraverat vespere, egrediebatur
mane. atque inde in secundas edes deduceba-
tur. que sub manu sasagazi eunuchi erant.
qui concubinis regis presidebat. nec habebat
potestatem ad regem ultra redeundi nisi vo-
luisset rex, et eam venire iussisset ex nomine.
Evoluto autem tempore per ordinem instabat dies
quo hester filia abihahel fratris mardochei
quam sibi adoptaverat in filiam intrare de-
beret ad regem. Que non quesivit mulie-
brem cultum. sed quecumque voluit egeus eu-
nuchus custos virginum, hec ei ad orna-
tum dedit. Erat autem formosa valde, et in-
credibili pulchritudine omnium oculis gra-
tiosa et amabilis videbatur. Ducta est itaque ad cu-
biculum regis assueri mense x. qui vocatur
thebeth, vii. anno regni eius. Et amavit
eam rex plusquam omnes mulieres habuitque gra[...]
suit diadema regni in capite eius, fecitque eam
regnare in loco vasthi. Et iussit convivium
preparari permagnificum. cunctis principi-
bus et servis suis, pro coniunctione et nuptiis
eius hester. Et dedit requiem universis pro-
vinciis. ac dona largitus est iuxta magnificen-
tiam principalem. Cumque secundo quererentur virgi-
nes. et congregarentur: mardocheus manebat
ad regis ianuam. necdumque prodiderat hester
patriam et populum suum iuxta mandatum eius.
Quicquid enim ille precipiebat. observabat he-
ster. et ita cuncta faciebat. ut eo tempore so-
lita erat quo eam parvulam nutriebat. Eo igitur tempore
quo mardocheus ad regis ianuam mane-
bat. irati sunt bagathan et thares duo eu-
nuchi regis. qui ianitores erant, et in pri-
mo palatii limine presidebant. Volue-
runtque insurgere in regem, et occidere eum. Quod mardo-
cheum non latuit. Statimque nuntiavit regi-
ne hester. et illa regi ex nomine mardochei.
qui ad se rem detulerat. Quesitum est et in-
ventum, et appensus est uterque in patibu-
lo. mandatumque est hystoriis et annalibus
traditum. coram rege.
Post hec rex assuerus exaltavit aman
filium amadathi qui erat de stirpe a-
gag, et posuit solium eius super omnes principes
quos habebat. Cunctique servi regis qui in

bus pallacii uersabantur. flectebant genua
et adorabant aman. Sic enim eis preceperat im
perator. Solus mardocheus non flectebat
genua. neque adorabat aman. Cui dixe
runt regis pueri. qui ad fores pallacii pre
sidebant. Cur preter ceteros non obseruas mandata
regis? Cumque hoc crebrius dicerent. et ille nol
let audire. nunciauerunt aman. scire cupien
tes utrum perseueraret in sententia. Dixerat enim
eis se esse iudeum. Quod cum audisset aman et ex
perimento probasset quod mardocheus non sibi fle
cteret genu nec se adoraret. iratus est ual
de. et pro nichilo duxit in unum mardocheum
mittere manus suas. audierat enim quod esset
gentis iudee. magisque uoluit omnem iudeorum
qui erant in regno assueri perdere nationem.
Mense primo cuius uocabulum est nisan. an
no duodecimo regni assueri. missa est
sors in urnam. que hebraice dicitur phur coram a
man. quo die et quo mense gens iudeorum
deberet interfici. Et exiuit mensis duodeci
mus qui uocatur adar. Dixitque aman regi as
suero. Est populus per omnes prouincias regni tui
dispersus. et a se mutuo separatus. nouis u
tens legibus et cerimoniis. insuper et regis sta
tuta contempnens. et optime nosti quod non ex
pediat regno tuo ut insolescat per licentiam.
Si tibi placet. decerne ut pereat. et decem milia
talentorum appendam arcariis gaze tue. Tu
lit ergo rex anulum quo utebatur de manu
sua. et dedit eum aman filio amadathi
de progenie agag hosti iudeorum. Dixitque
ad eum. Argentum quod polliceris tuum sit.
de populo age quod tibi placet. Vocatique sunt
scribe regis mense primo nisan. xiii. die m
sis eiusdem. Et scriptum est ut iusserat
aman ad omnes satrapas regis et iudices
prouinciarum. diuersarumque gentium. ut quaque gens
legere poterat et audire. pro uarietate linguarum.
ex nomine assueri regis. et littere signate ipsius a
nulo misse sunt per cursores regis ad uni
uersas prouincias suas ut occiderent atque
delerent omnes iudeos a puero usque ad
senem paruulos et mulieres uno die. hoc est
xiii. die mensis duodecimi qui uocatur adar.
et bona eorum diriperent. Summa autem epistolarum
fuit hec. ut omnes prouincie scirent et pa
rarent se ad predictam diem. Festinabant cur
sores qui missi erant. regis imperium explere.

Statimque in susis pependit edictum rege
et aman celebrante conuiuium. et cunctis
iudeis qui in urbe erant flentibus. Q
ue cum audisset mardocheus. scidit ue
stimenta sua. et indutus est sacco. spargens
cinerem capiti. et in platea medie ciuitatis
uoce magna clamabat. ostendens amari
tudinem animi sui. et hoc eiulatu usque ad
fores pallacii gradiens. Non enim erat licitum
indutum sacco aulam regis intrare. In omni
bus quoque prouinciis. oppidis. ac locis. ad que
crudele regis dogma peruenerat. planctus
ingens erat apud iudeos. ieiunium. ululatus
et fletus. sacco et cinere multis pro strato u
tentibus. Ingresse sunt autem puelle hester
et eunuchi. nunciaueruntque ei. Quod audiens
consternata est. et misit uestem. ut ablato
sacco indueret eum. quam accipere noluit. Ac
citoque athac eunucho quem rex ministrum ei
dederat precepit ut iret ad mardocheum
et disceret ab eo cur hoc faceret. Egressusque a
thac iuit ad mardocheum stantem in pla
tea ciuitatis ante hostium pallacii. Qui indi
cauit ei omnia que acciderant. quomodo a
man promisisset ut in thesauros regis pro
iudeorum nece inferret argentum. Exem
plar quoque edicti quod pendebat in susis
dedit ei. ut regine ostenderet et moneret
eam ut intraret ad regem. et deprecaretur
eum pro populo suo. Regressus athac nunciauit
hester omnia que mardocheus dixerat. Que re
spondit ei. et iussit ut diceret mardoche
o. Omnes serui regis et cuncte que sub dicione
eius sunt norunt prouincie. quod siue uir
siue mulier non uocatus interius atrium regis in
trauit absque ulla cunctatione statim inter
ficiatur. nisi forte rex auream uirgam ad eum
tetenderit pro signo clementie. atque ita pos
sit uiuere. Ego igitur quomodo ad regem in
trare potero que triginta iam diebus non sum
uocata ad eum? Quod cum audisset mardo
cheus rursum mandauit hester dicens.
Ne putes quod animam tuam tantum liberes. quia in
domo regis es pre cunctis iudeis. Si enim
nunc silueris. per aliam occasionem libera
buntur iudei. et tu et domus patris tui peribi
tis. Et quis nouit utrum idcirco ad regnum
ueneris ut in tali tempore parareris? Rursum
que hester hec mardocheo uerba mandauit.

Vade et congrega omnes iudeos quos in
Susis reperis et orate pro me. Non comeda
tis et non bibatis tribus diebus et tribus nocti
bus: et ego cum ancillis meis similiter ieiu
nabo. et tunc ingrediar ad regem contra legem fa
ciens invocata. tradensque me morti et pe
riculo. Ivit itaque mardocheus. et fecit omnia
quecumque ei preceperat hester.
V Die autem tercio induta est hester regalibus
vestimentis et stetit in atrio domus re
gie. quod erat interius contra basilicam regis. At
ille sedebat super solium suum in consistorio
palacii contra hostium domus. Cumque vidis
set hester reginam stantem. placuit oculis
eius. et extendit contra eam virgam auream quam te
nebat manu. Que accedens osculata est
summitatem virge eius. Dixitque ad eam rex.
Quid vis hester regina? Que est petici
o tua? Eciam si dimidiam regni mei partem
pecieris: dabitur tibi. At illa respondit. Si regi pla
cet. obsecro ut venias ad me hodie. et a
man tecum ad convivium quod paravi. Statim
que rex. Vocate inquit aman cito, ut he
ster obediat voluntati. Venerunt itaque
rex et aman ad convivium quod eis regina
paraverat. Dixitque ei rex. postquam vinum bi
berat abundanter. Quid petis ut de
tur tibi. et pro qua re postulas? Eciam si dimi
diam partem regni mei pecieris impetra
bis. Cui respondit hester. Peticio mea et pre
ces mee iste sunt. Si inveni graciam in con
spectu regis. et si regi placet ut det michi quod
postulo et meam impleat peticionem veni
at rex et aman ad convivium quod paravi
eis. et cras regi aperiam voluntatem meam.
Egressus est itaque illo die aman letus
et alacer. Cumque vidisset mardocheum
sedentem ante fores palacii. et non solum non as
surrexisse sibi. sed nec motum quidem de lo
co sessionis sue: indignatus est valde.
et dissimulata ira reversus in domum
suam convocavit ad se amicos et zares u
xorem suam. et exposuit illis magnitudinem
diviciarum suarum et filiorum turbam. et quanta
eum gloria super omnes principes et servos suos
rex elevasset. Et post hec ait. Regina quoque
hester nullum alium vocavit cum rege ad
convivium preter me. apud quam eciam cras cum rege
pransurus sum. Et cum hec omnia habeam nichil
me habere puto quamdiu videro mardo
cheum iudeum sedentem ante fores regias. Respon
deruntque ei zares uxor eius et ceteri amici. Iube ergo
parari excelsam trabem. habentem altitudinis
L cubitos. et dic mane regi ut appendatur
mardocheus super eam. et sic ibis cum rege le
tus ad convivium. Placuit ei consilium. et iussit
excelsam parari crucem.
VI Noctem illam duxit rex insompnem. Ius
sitque afferri sibi hystorias et annales
priorum temporum. Que cum illo presente legerentur
ventum est ad eum locum ubi scriptum erat
quomodo nunciasset mardocheus insidias
bagathan et thares eunuchorum regis. qui
fuerunt iugulare cupientes. Qui cum
audisset ait. Quid pro hac fide honoris
ac premii mardocheus consecutus est? Dixe
runtque servi illius ac ministri. Nichil om
nino mercedis accepit. Statimque rex. Quis est
inquit in atrio? Aman quippe interius atrium
domus regie intraverat. ut suggereret
regi ut iuberet mardocheum affigi pati
bulo quod ei fuerat preparatum. Responderunt
pueri. Aman stat in atrio. Dixitque rex
Ingrediatur. Cumque esset ingressus. ait
illi. Quid debet fieri viro quem rex hono
rare desiderat? Cogitans autem aman in corde
suo. et reputans quod nullum alium rex nisi se
vellet honorare. respondit. Homo quem rex
honorare cupit debet indui vestibus regi
is. et imponi super equum qui de sella regis
est. et accipere regium diadema super caput
suum. et primus de regiis principibus ac tyran
nis teneat eius equum. et per plateam civitatis
incedens clamet. et dicat. Sic honorabitur
quemcumque rex voluerit honorare. Dixit
itaque ei rex. Festina et sumpta stola et equo
fac ut locutus es mardocheo iudeo. qui
sedet ante fores palacii. Cave ne quicquam de
his que locutus es pretermittas. Tulit itaque
aman stolam et equum. indutumque mardo
cheum in platea civitatis et impositum e
quo precedebat atque clamabat. Hoc hono
re condignus est quemcumque rex voluerit
honorare. Reversusque est mardocheus ad
ianuam palacii. et aman festinavit ire in
domum suam lugens et operto capite. narra
vitque zares uxori sue et amicis omnia que e
venissent sibi. Cui responderunt sapientes quos

habuit in consilio et uxor eius. Si de semi-
ne iudeorum est mardocheus ante quem cadere ce-
pisti, non poteris ei resistere. sed cades in conspectu
eius. Adhuc illis loquentibus venerunt eunu-
chi regis. et cito eum ad convivium quod regina
paraverat pergere compulerunt.
VII Intravit itaque rex et aman ut biberent cum
regina. Dixitque ei rex etiam in secunda die postquam
vino incaluerat. Que est petitio tua he-
ster ut detur tibi. et quid vis fieri. Etiam
si dimidiam regni mei partem petieris impe-
trabis. Ad quem illa respondit. Si inveni gratiam in ocu-
lis tuis o rex. et si tibi placet. dona michi animam
meam pro qua rogo. et populum meum pro quo obse-
cro. traditi enim sumus ego et populus meus. ut con-
teramur. iugulemur. et pereamus. Atque utinam in
servos et famulas venderemur. esset tolle-
rabile malum. et gemens tacerem. Nunc autem ho-
stis est noster cuius crudelitas redundat in re-
gem. Respondensque rex assuerus ait. Quis
iste est. et cuius potentie ut hec audeat facere.
Dixitque hester. Hostis et inimicus noster pessi-
mus est iste aman. Quod ille audiens illico
obstupuit. vultum regis ac regine ferre
non sustinens. Rex autem surrexit iratus. et de
loco convivii intravit in ortum arboribus
consitum. Aman quoque surrexit ut rogaret
reginam hester pro anima sua. Intellexit enim
a rege sibi paratum malum. Qui cum reversus
esset de orto nemoribus consito. et intrasset
convivii locum. reperit aman super lectulum
corruisse in quo iacebat hester. et ait. Etiam
reginam vult opprimere me presente in domo
mea. Necdum verbum exierat de ore regis.
et statim operuerunt faciem eius. Dixitque arbona
unus de eunuchis qui stabant in ministerio
regis. En lignum quod paraverat mardocheo.
qui locutus est pro rege. stat in domo aman.
habens altitudinis quinquaginta cubitos.
Cui dixit rex. Appendite eum in eo. Suspen-
sus itaque aman in patibulo quod paraverat mardo-
cheo. et regis ira quievit.
VIII Die autem illo dedit rex assuerus hester re-
gine domum aman adversarii iudeorum.
et mardocheus ingressus est ante faciem re-
gis. Confessa est enim hester ei quod esset
patruus eius. Tulitque rex anulum quem
ab aman recipi iusserat. et tradidit mar-
docheo. Hester autem constituit mardoche-
um super domum suam. Nec his contenta pro-
cidit ad pedes regis. flevitque. et locuta ad
eum oravit ut malitiam aman agagite et
machinationes eius pessimas quas excogi-
taverat contra iudeos iuberet irritas fieri.
At ille ex more sceptrum aureum protendit
manu. quo signum clementie monstrabatur.
Illaque consurgens stetit ante eum. et ait. Si
placet regi et si inveni gratiam in oculis eius
et deprecatio mea non ei videtur esse contraria.
obsecro ut novis epistolis veteres aman littere
insidiatoris et hostis iudeorum quibus eos
in cunctis regis provinciis perire preceperat
corrigantur. Quomodo enim potero sustinere
necem et interfectionem populi mei. Dixitque rex
assuerus hester regine et mardocheo iude-
o. Domum aman concessi hester regine. et
ipsum iussi affigi cruci. quia ausus est manum in
iudeos mittere. Scribite ergo iudeis sicut vo-
bis placet ex regis nomine. signantes litteras an-
nulo meo. Hec enim consuetudo erat. ut e-
pistolis que ex regis nomine mittebantur. et illius an-
nulo signate erant. nemo auderet contradicere.
Accitisque scribis et librariis regis. erat autem
tempus tercii mensis qui appellatur siban. xx. iii.
illius mensis die. scripte sunt epistole. ut mardo-
cheus voluerat. ad iudeos. et ad principes
procuratoresque et iudices. qui. C.xxvii. pro-
vinciis ab india usque ethiopiam presidebant.
provincie atque provincie. populo et populo. iuxta lin-
guas et litteras suas. et iudeis ut legere po-
terant et audire. Ipseque epistole que ex regis nomine
mittebantur anulo eius obsignate sunt. et
misse per veredarios. qui per omnes provincias dis-
currentes veteres litteras novis nuntiis pre-
venirent. Quibus imperavit rex ut convenirent iu-
deos per singulas civitates et in unum preciperent
congregari. ut starent pro animabus suis. et omnes inimi-
cos suos cum coniugibus ac liberis et uni-
versis domibus interficerent atque delerent.
Et constituta est per omnes provincias una ul-
tionis dies. id est tercia decima mensis duodeci-
mi adar. Summaque epistole hec fuit. ut in omni-
bus terris ac populis qui regis assueri imperio sub-
iacebant notum fieret paratos esse iudeos ad
capiendam vindictam de hostibus suis. Egressi-
que sunt veredarii celeres nuntios perferentes
et edictum regis pependit in susis. Mardo-
cheus autem de palacio et de conspectu re-

gis egrediens fulgebat vestibus regiis, hyacin-
thinis videlicet et aerinis, coronam aure-
am portans in capite, et amictus pallio seri-
co atque purpureo. Omnisque civitas exulta-
vit atque letata est. Iudeis autem nova lux o-
riri visa est, gaudium, honor et tripudium.
Apud omnes populos, urbes atque provincias, quocumque
regis iussa veniebant, mira exultatio,
epule atque convivia, et festus dies, in tantum ut
alterius gentis plures et secte religioni eorum et
cerimoniis iungerentur. Grandis enim cunctos
iudaici nominis terror invaserat.
IX Igitur duodecimi mensis quem Adar vocari an-
te diximus, xiii. die, quando cunctis iudeis
interfectio parabatur, et hostes eorum inhiabant
sanguini, versa vice iudei superiores esse
ceperunt, et se de adversariis vindicare. Con-
gregatique sunt per singulas civitates, oppi-
da et loca, ut extenderent manum contra ini-
micos et persecutores suos. Nullusque ausus
est resistere, eo quod omnes populos magnitudinis
eorum formido penetraverat. Nam et provincia-
rum iudices, duces et procuratores, omnisque
dignitas que singulis locis et operibus prere-
rant, extollebant iudeos timore Mar-
dochei, quem principem esse palatii et plurimum
posse cognoverant. Fama quoque nominis eius
crescebat cotidie, et per cunctorum ora volita-
bat. Itaque percusserunt iudei inimicos suos
plaga magna, et occiderunt eos, reddentes
eis quod sibi paraverant facere, in tantum ut etiam
in Susis quingentos viros interficerent, ex-
cepto decem filiis Aman Agagite hostis iude-
orum, quorum ista sunt nomina: Pharsan, datha,
et Delphon, et Esphata, et Phorotha, et Ada-
lia, et Aridatha, et Phermesta, et Arisai,
et Aridai, et Iezata. Quos cum occidissent,
predas de substantiis eorum tangere noluerunt. Statim-
que numerus eorum qui occisi erant in Susis, ad
regem relatus est. Qui dixit regine: In ur-
be Susis interfecere iudei quingentos viros
et alios x. filios Aman. Quantam putas e-
os exercere cedem in universis provinciis?
Quid ultra postulas, et quid vis ut fieri
iubeam? Cui illa respondit: Si regi placet, detur
potestas iudeis ut sicut hodie fecerunt in
Susis, sic et cras faciant, et x. filii Aman
in patibulis suspendantur. Precepitque rex ut
ita fieret. Statimque in Susis pependit
edictum, et x. filii Aman suspensi sunt. Con-
gregatis iudeis xiiii. Adar mensis die, inter-
fecti sunt in Susis trecenti viri, nec eorum ab
illis direpta substantia est. Sed et per omnes provin-
cias que ditioni regis subiacebant pro ani-
mabus suis steterunt iudei, interfectis hostibus ac
persecutoribus suis, in tantum ut lxxv. milia oc-
cisorum implerent, et nullus de substantiis eorum
quicquam contingeret. Dies autem tertius decimus men-
sis Adar unus apud omnes interfectionis fuit, et
xiiii. die cedere desierunt. Quem constituerunt esse
solemnem, ut in eo omni deinceps tempore vaca-
rent epulis, gaudio atque conviviis. At hi qui
in urbe Susis cedem exercuerant, tercio deci-
mo et xiiii. eiusdem mensis die in ce-
de versati sunt, quinto decimo autem die per-
cutere desierunt. Et idcirco eundem diem constituerunt
solemnem epularum atque letitie. Hi vero iu-
dei qui in oppidis non muratis ac vil-
lis morabantur, quartum decimum diem mensis Adar
conviviorum et gaudii decreverunt, ita ut exul-
tent in eo, et mittant sibi mutuo partes
epularum et ciborum. Scripsit itaque Mardocheus
omnia hec, et litteris comprehensa misit ad iu-
deos qui in omnibus regis provinciis mo-
rabantur, tam in vicino positis quam procul, ut quar-
tum decimum et quintum decimum diem mensis Adar
pro festis susciperent, et revertente semper anno
solemni honore celebrarent, quia in ipsis di-
ebus se ulti sunt iudei de inimicis suis, et lu-
ctus atque tristitia in hylaritatem gaudi-
umque conversa sunt, essentque dies isti epularum
atque letitie, et mitterent sibi invicem cibo-
rum partes, et pauperibus munuscula lar-
girentur. Susceperuntque iudei in solem-
nem ritum cuncta que eo tempore facere cepe-
rant, et que Mardocheus litteris facienda man-
daverat. Aman enim filius Amadathi
stirpis Agagi hostis et adversarius iudeo-
rum cogitavit contra eos malum, ut occideret eos
atque deleret, et misit phur, quod nostra
lingua vertitur in sortem. Et postea ingressa
est Hester ad regem, obsecrans ut conatus
eius litteris regis irriti fierent, et malum
quod contra iudeos cogitaverat reverteretur in caput eius.
Denique et ipsum et filios eius affixerunt cru-
ci. Atque ex illo tempore dies isti appellati sunt
phurim, id est sortium, eo quod phur, id est sors,
in urnam missa fuerit. Et cuncta que ge-

et epistole, id est libri huius volumine continentur. Queque sustinuerint, et que deinceps immutata sunt, susceperunt iudei super se et semen suum, et super cunctos qui religioni eorum voluerint copulari, ut nulli liceat duos hos dies absque sollempnitate transigere, quos scriptura testatur, et certa expetunt tempora, annis sibi iugiter succedentibus. Isti sunt dies quos nulla umquam delebit oblivio, et per singulas generationes cuncte que in toto orbe sunt provincie celebrabunt. Nec est ulla civitas in qua dies phurim, id est sortium, non observentur a iudeis, et ab eorum progenie, que his cerimoniis obligata est. Scripseruntque hester regina filia abiahel, et mardocheus iudeus etiam secundam epistolam, ut omni studio dies ista sollempnis sanciretur in posterum. Et miserunt ad omnes iudeos qui in .CXXVII. regis assueri provinciis versabantur, ut haberent pacem et susciperent veritatem, observantes dies sortium, et suo tempore cum gaudio celebrarent, sicut constituerant mardocheus et hester. Et illi observanda susceperunt a se et a semine suo, ieiunia atque clamores et sortium dies, et omnia que libri huius qui vocatur hester hystoria continentur.

X Rex vero assuerus omnem terram et cunctas maris insulas fecit tributarias. Cuius fortitudo et imperium et dignitas atque sublimitas qua exaltavit mardocheum scripta sunt in libris medorum atque persarum, et quomodo mardocheus iudaici generis secundus a rege assuero fuerit, et magnus inter iudeos et acceptabilis plebi fratrum suorum, querens bona populo suo, et loquens ea que ad pacem sui seminis pertinerent. Que habentur in hebreo plena fide expressi. Hec autem que sequuntur scripta reperi in editione vulgata, que grecorum lingua et litteris continetur. Et interim post finem libri hoc capitulum ferebatur, quod iuxta consuetudinem nostram obelo id est veru prenotavimus.

Dixitque mardocheus: A deo facta sunt ista. Recordatus sum sompnii quod videram, hec eadem significantis, nec eorum quicquam irritum fuit. Parvus fons qui crevit in fluvium et in lucem solemque conversus est, et in aquas plurimas redundavit: hester est, quam rex accepit uxorem et voluit esse reginam. Duo autem dracones: ego sum et aman. Gentes que convenerant: hi sunt qui delere conati sunt nomen iudeorum. Gens autem mea israel est, que clamavit ad dominum, et salvum fecit dominus populum suum, liberavitque nos de omnibus malis, et fecit signa magna atque portenta inter gentes. Et duas sortes esse precepit, unam populi dei, et alteram cunctarum gentium. Venitque utraque sors in statutum ex illo iam tempore diem coram deo universis gentibus. Et recordatus est deus populi sui, ac misertus est hereditati sue. Et observabunt dies isti in mense adar .XIIII. et .XV. die eiusdem mensis, cum omni studio et gaudio in unum cetum populi congregati, in cunctas deinceps generationes populi israel.

XI Anno quarto regnantibus ptolomeo et cleopatra, attulerunt dositheus, qui se sacerdotem et leviticii generis ferebat, et ptolomeus filius eius hanc epistolam phurim, quam dixerunt interpretatum fuisse lysimachum ptolomei filium in ierusalem. Hoc quoque principium erat in editione vulgata, quod nec in hebreo nec apud ullum fertur interpretum.

Anno secundo regnante artaxerse maximo, prima die mensis nisan, vidit sompnium mardocheus, filius iairi, filii semei, filii cis, de tribu beniamin, homo iudeus qui habitabat in urbe susis, vir magnus et inter primos aule regie. Erat autem de eo numero captivorum quos transtulerat nabuchodonosor rex babylonis de ierusalem cum iechonia rege iude. Et hoc eius sompnium fuit. Apparuerunt voces et tumultus et tonitrua et terremotus et conturbatio super terram. Et ecce duo dracones magni paratique contra se in prelium. Ad quorum clamorem cuncte concitate sunt nationes, ut pugnarent contra gentem iustorum. Fuitque dies illa tenebrarum et discriminis, tribulationis et angustie, et ingens formido super terram. Conturbataque est gens iustorum timentium mala sua, et preparata ad mortem. Clamaveruntque ad deum. Et illis vociferantibus, fons parvus crevit in fluvium maximum, et in aquas plurimas redundavit. Lux et sol ortus est, et humiles exaltati sunt, et devoraverunt inclitos. Quod cum vidisset mar-

docteus et surrexissent de stratu suo. cogitabat
quod deus facere vellet. et fixum habebat in
animo. scire cupiens quod significaret somnium.
XII Morabatur autem eo tempore in aula regis cum ba
gatha et thara eunuchis regis qui ianito
res erant palacii. Cumque intellexisset cogita
tiones eorum et curas diligencius pervidisset didi
cit quod conarentur in regem artaxersen
manus mittere. et nunciavit super eo regi.
Qui de utroque habita questione confessos du
ci iussit ad mortem. Rex autem quod gestum erat
scripsit in commentariis. Sed et mardocheus
rei memoriam litteris tradidit. Precepitque ei rex
ut in aula palacii moraretur. datis ei pro
delatione muneribus. Aman vero filius ama
dathi bugeus erat gloriosissimus coram rege.
et voluit nocere mardocheo et populo eius. pro du
obus regis eunuchis qui fuerant interfe
cti. Hucusque prohemium. que autem sequuntur in
eo loco posita erant ubi scriptum est in volumine
Et diripuerunt bona vel substancias eorum. que in
sola editione vulgata repperimus.
Epistole autem hoc exemplar fuit.
XIII Rex maximus artaxerses ab india usque
ethiopiam. Cxxvii. provinciarum principibus
et ducibus qui eius imperio subditi sunt. salu
tem dicit. Cum plurimis gentibus imperarem. et
universum orbem dicioni subiugassem
volui nequaquam abuti potencie magni
tudine. sed clemencia et lenitate gubernare sub
iectos. ut absque ullo terrore vitam silentio
transigentes optata cunctis mortalibus pace
fruerentur. Querente autem me a consiliariis me
is quomodo hoc posset impleri. unus qui sapi
entia et fide ceteros precellebat. et erat post regem secun
dus aman nomine indicavit mihi in toto orbe terra
rum populum esse dispersum qui novis uteretur le
gibus et contra omnium gentium faciens consue
tudinem regum iussa contempneret. et univer
sarum concordiam nationum sua dissentione
violaret. Quod cum didicissemus videntes u
nam rebellem gentem adversus omne hominum genus
perversis uti legibus. nostrisque iussionibus contraire
et turbare subiectarum nobis provinciarum pacem
atque concordiam. iussimus. ut quoscumque aman
qui omnibus provinciis prepositus est et secundus
a rege. et quem patris loco colimus monstraverit
cum coniugibus ac liberis deleantur ab inimi
cis suis. nullusque eorum misereatur. xiiii die
duodecimi mensis adar. anni presentis. ut ne
farii homines uno die ad inferos descen
dentes reddant pacem imperio nostro quam tur
baverant. Hucusque exemplar epistole. que sequuntur
post eum locum scripta reperi ubi legitur.
Pergensque mardocheus fecit omnia que preceperat
ei hester. non tamen habentur in hebreo et apud nullum penitus feruntur interpretum.
Mardocheus autem deprecatus est dominum. memor
omnium operum eius. et dixit. Domine domine rex
omnipotens. in dicione enim tua cuncta sunt posita
et non est qui possit tue resistere voluntati.
Si decreveris salvare israel continuo libe
rabimur. Tu enim fecisti celum et terram. et quicquid
celi ambitu continetur. Dominus omnium es. nec est
qui resistat maiestati tue. Cuncta
nosti et scis quia non pro superbia et contumelia
et aliqua glorie cupiditate fecerim hoc. ut
non adorarem aman superbissimum. Libenter enim
pro salute israel etiam vestigia pedum eius de
osculari paratus essem. sed timui ne honorem
dei mei transferrem ad hominem. et ne quemquam
adorarem excepto deo meo. Et nunc domine
rex regum deus abraham miserere populi tui.
quia volunt nos inimici nostri perdere. et he
reditatem tuam delere. Ne despicias par
tem tuam quam redemisti tibi de egypto.
Exaudi deprecacionem meam. et propicius esto
sorti et funiculo tuo. et converte luctum no
strum in gaudium. ut viventes laudemus
nomen tuum domine. et ne claudas ora canen
tium te. Omnis quoque israel pari mente et ob
secratione clamavit ad dominum. eo quod eis certa
mors impenderet.
XIIII Hester quoque regina confugit ad do
minum. pavens periculum quod inminebat.
Cumque deposuisset vestes regias fletibus et
luctui apta indumenta suscepit. et pro un
guentis variis cinere et stercore implevit
caput. et corpus suum humiliavit ieiuniis. omnia
que loca in quibus letari ante consueverat
crinium laceratione complevit. et deprecaba
tur dominum deum israel dicens. Domine mi qui rex noster
es solus. adiuva me solitariam. et cuius
preter te nullus auxiliator est alius. Periculum
meum in manibus meis est. Audivi a patre
meo quod tu domine tulisses israel de cunctis
gentibus. et patres nostros ex omnibus retro ma
ioribus suis ut possideres hereditatem
sempiternam. Fecistique eis sicut locutus es. Pec

cauimus in conspectu tuo. et ideo tradidi
sti nos in manu inimicorum nostrorum. Colui
mus enim deos eorum. Iustus es domine. Et nunc
non eis sufficit quod durissima nos oppri
munt servitute. sed robur manuum suarum
ydolorum potentie deputantes volunt
tua mutare promissa. et delere heredi
tatem tuam. et claudere ora te laudantium
atque extinguere gloriam templi et al
taris tui. ut aperiant ora gentium. et lau
dent ydolorum fortitudinem. et predicent
carnalem regem in sempiternum. Ne tra
das domine sceptrum tuum hiis qui non sunt. ne
rideant ad ruinam nostram. sed converte consi
lium eorum super eos. et eum qui in nos cepit sevire
disperde. Memento domine et ostende te nobis
in tempore tribulationis nostre. Et da michi fiduciam
rex deorum et universe domine potestatis. Tri
bue sermonem compositum in ore meo in
conspectu leonis. et transfer cor illius in o
dium hostis nostri. ut et ipse pereat et ceteri qui
consentiunt. Nos autem libera manu tua
et adiuva me nullum aliud habentem auxili
um nisi te domine qui habes omnium scientiam. et no
sti quia oderim gloriam iniquorum. et detester
cubile incircumcisorum. et omnis alienigene.
Tu scis infirmitatem et necessitatem meam.
quod abhominer signum superbie et glo
rie quod est super caput meum in diebus
ostentationis mee. et detester illud quasi
pannum menstruate. et non portem illud in diebus
silentii mei. et quod non comederim in
mensa aman. nec michi placuerit convi
vium regis. et non biberim vinum libaminum.
et numquam letata sit ancilla tua ex quo
huc translata sum usque in presentem diem
nisi in te domine deus abraham. Deus fortis super
omnes. Exaudi vocem eorum qui nullam
spem aliam habent. et libera nos de manu ini
quorum. et erue me a timore meo.
XV Hec capitula repi in editione vulgata.
Et mandavit ei haud
dubium quin hester mardocheus ut ingre
deretur ad regem. et rogaret pro populo suo et
pro patria sua; memor esto inquit dierum
humilitatis tue. quomodo nutrita sis
in manu mea. quia aman secundus a rege lo
cutus est contra nos in mortem. et tu invo
ca dominum. et loquere regi pro nobis. et libera nos
de morte. Nec non et ista que subdita sunt
in editione vulgata reperi.
Die autem tercio deposuit vestimenta ornatus
sui. et circumdata est gloria sua. Cumque re
gio fulgeret habitu et invocasset omnium re
ctorem et salvatorem deum: assumpsit duas
famulas. et super unam quidem innitebatur quasi pre
deliciis et nimia teneritudine corpus suum
ferre non sustinens. Altera autem famularum
sequebatur dominam. defluentia in humum in
dumenta sustentans. Ipsa autem roseo vul
tu colore perfusa. et gratis ac nitentibus ocu
lis tristem celabat animum. et nimio timore
contractum. Ingressa est igitur cuncta per ordinem
ostia stetit contra regem ubi ille residebat
super solium regni sui indutus vestibus re
giis auroque fulgens et preciosis lapidibus
eratque terribilis aspectu. Cumque levasset
faciem et ardentibus oculis furorem pectoris
indicasset: regina corruit. et in pallorem
colore mutato lassum super ancillam re
clinavit caput. Convertitque deus spiritum re
gis in mansuetudinem. et festinus ac me
tuens exilivit de solio suo. et sustentans
eam ulnis suis donec rediret ad se hiis
verbis blandiebatur. Quid habes hester?
ego sum frater tuus. noli metuere. Non mori
eris. Non enim pro te sed pro omnibus hec lex
constituta est. Accede igitur et tange scep
trum. Cumque illa reticeret. tulit auream
virgam et posuit super collum eius. et osculatus
est eam et ait. Cur michi non loqueris? Que
respondit. Vidi te domine quasi angelum dei. et
conturbatum est cor meum pre timore glorie tu
e. Valde enim mirabilis es domine. et facies
tua plena est graciarum. Cumque loqueretur rur
sum corruit. et pene exalata est. Rex autem
turbabatur. et omnes ministri eius conso
labantur eam. Exemplar epistole regis
artaxersis quam pro iudeis ad totas re
gni sui provincias misit quod et ipsum in
hebraico volumine non habetur.
Rex maximus artaxerses ab india XVI
usque ethiopiam. Cxxvii provinciarum
ducibus ac principibus qui nostre obedi
unt iussioni: salutem dicit. Multi bonita
te principum et honore qui in eos collatus
est abusi sunt in superbiam. et non solum subie
ctos regibus nituntur opprimere. sed datam sibi

gloriam non ferentes in nos qui dederunt molu-
untur insidias. Nec contenti sunt gratias non agere
beneficiis et humanitatis in se iura violare
sed dei quoque cuncta cernentis arbitrantur se fu-
gere posse sententiam. Et in tantum vesanie pro-
ruperunt ut eos qui credita sibi officia dilige(n)-
ter et ita cuncta agunt ut omnium laude digni
sint mendaciorum cuniculis conentur subvertere.
dum aures principum simplices et ex sua natura
alios estimantes callida fraude decipiunt.
Que res et ex veteribus probatur hystoriis
et ex hiis que geruntur cotidie. quomodo
malis quorundam suggestionibus regum stu-
dia depraventur. Unde providendum est paci omnium
provinciarum. Nec putare debetis si diversa
iubeamus ex animi nostri venire levitate. sed pro qua-
litate et necessitate temporum ut rei publice
poscit utilitas ferre sententiam. Et ut manife-
stius quod dicimus intelligatis aman filius a-
madathi et animo et gente macedo. alienusque a
persarum sanguine pietatem nostram sua crude-
litate commaculans peregrinus a nobis susceptus
est. Et in tantum in se expertus est humanitatem.
ut pater noster vocaretur et adoraretur ab omnibus
post regem secundus. Qui in tantam arrogantiam tumo-
ris sublatus est ut regno nos privare nitere-
tur et spiritu. Nam mardocheum cuius fide et bene-
ficiis vivimus. et consortem regni nostri hester
cum omni gente sua novis quibusdam atque inau-
ditis machinis expetivit in mortem. hoc co-
gitans. ut illis interfectis. insidiaretur nostre
solitudini. et regnum persarum transferret in ma-
cedonas. Nos autem a pessimo mortalium iu-
deos neci destinatos in nulla penitus culpa
repperimus. sed econtrario iustis utentes legibus et fi-
lios altissimi et maximi semperque viventis dei.
cuius beneficio et patribus nostris et nobis regnum est
traditum et usque hodie custoditur. Unde eas
litteras quas sub nomine nostro ille direxerat.
sciatis esse irritas. Pro quo scelere ante portas hu-
ius urbis. id est susis. et ipse qui machinatus est et
omnis cognatio eius pendet in patibulis. non no-
bis sed deo ei reddente quod meruit. Hoc autem
edictum quod nunc mittimus in cunctis urbibus pro-
ponatur. ut liceat iudeis uti legibus suis. Qui-
bus debetis esse adminiculo ut eos qui se ad
necem eorum paraverant possint interficere. xiii.
die mensis duodecimi qui vocatur adar. Hanc
enim diem deus omnipotens merorem et luctus eis vertit
in gaudium. Unde et vos inter ceteros festos
dies hanc habetote diem et celebrate
eam cum omni letitia ut et in posterum cogno-
scant. omnes qui fideliter persis obediunt di-
gnam pro fide recipere mercedem. Qui autem in-
sidiantur regno eorum perire pro scelere. Omnis
autem provincia et civitas que noluerit sollem-
pnitatis huius esse particeps. gladio et igne
pereat. et sic deleatur ut non solum hominibus sed
etiam bestiis invia sit in sempiternum pro exem-
plo contemptus et inobedientie. Explicit hester.

Incipit prologus beati ieronimi presbiteri in librum Job.

Cogor per singulos scripture
divine libros adversariorum
respondere maledictis. qui
interpretationem meam reprehensionem
septuaginta interpretum criminantur. quasi non et
apud grecos aquila. symachus. et theodo-
cion vel verbum e verbo. vel sensum e sensu. vel ex u-
troque commixtum et medie temperatum genus
translationis expresserint. et omnia veteris
instrumenti volumina origenes obelis a-
steriscisque distinxerit. que vel addita
vel de theodotionis editione sumpta translationi an-
tique inseruit. probans defuisse quod addi-
tum est. Discant igitur obtrectatores mei
aut recipere in toto quod in partibus susce-
perunt. aut interpretationem meam cum asteris-
cis suis radere. Neque enim fieri potest ut quos
plura intermisisse perspexerint. non eosdem
etiam in quibusdam errasse fateantur pre-
cipue in iob. Cui si ea que sub asteriscis ad-
dita sunt subtraxeris. pars maxima de-
truncabitur. Et hoc dumtaxat apud grecos.
Ceterum apud latinos ante eam translati-
onem quam sub asteriscis et obelis nuper
edidimus septingenti ferme aut octin-
genti versus desunt. ut decurtatus et lace-
ratus. corrosusque liber. feditatem sui
publice legentibus prebeat. Hec autem trans-
latio nullum de veteribus sequitur inter-
pretem. sed ex ipso hebraico arabicoque ser-
mone et interdum syro nunc verba nunc
sensus nunc simul utrumque resonabit.
Obliquus enim etiam apud hebreos totus
liber fertur et lubricus. et quod greci
rethores vocant. schimaticos. dumque
aliud loquitur aliud agit. ut si velis anguil-
lam aut murenulam strictis tenere mani-
bus quanto fortius presseris. tanto citius

bis. Arguunt me ob intelligentiam huius voluminis hebreum quendam preceptorem quia apud hebreos primus vir putavit non parvis redemisse nummis. cuius doctrina an aliquid profecerim nescio. Hoc unum scio non potuisse me interpretari nisi quod ante intellexeram. A principio itaque voluminis usque ad verba iob apud hebreos prosa oratio est. Porro a verbis iob in quibus ait. pereat dies in qua natus sum. et nox in qua dictum est conceptus est homo. usque ad eum locum ubi ante finem voluminis scriptum est. idcirco ipse me reprehendo et ago penitentiam in favilla et cinere. exametri versus sunt. dactilo spondeoque currentes. et propter lingue idioma crebro recipientes et alios pedes non earundem sillabarum. sed eorundem temporum. Interdum quoque rithmus ipse dulcis et tinnulus fertur numeris lege solutus. quod metrici magis quam simplex lector intelligunt. A supradicto autem versu usque ad finem libri parvum coma quod remanet prosa oratione contexitur. Quod si cui videtur incredulum metra scilicet esse apud hebreos. et in more nostri flacci grecique pindari et alchei et saphos. vel psalterium vel lamentationes ieremie. vel omnia ferme scripturarum cantica comprehendi. legat philonem. iosephum. origenem. cesariensem eusebium. et eorum testimonio me verum dicere comprobabit. Audiant quapropter canes mei idcirco me in hoc volumine laborasse. non ut interpretationem antiquam reprehenderem. sed ut ea que in illa aut obscura fuerant aut omissa. aut certe scriptorum vitio depravata manifestiora nostra interpretatione fierent. qui et hebreum sermonem ex parte didicimus. et in latino pene ab ipsis incunabulis inter grammaticos et rethores et philosophos detriti sumus. Quod si apud grecos post .lxx. editionem iam christi euangelio coruscante. iudeus aquila et symachus ac theodotion. iudaizantes heretici sunt recepti. qui multa mysteria salvatoris subdola interpretatione celarunt. et tamen in exaplois habentur apud ecclesias. et explanantur ab ecclesiasticis viris. quanto magis ego christianus de parentibus christianis natus. et vexillum crucis in mea fronte portans. cuius studium fuit omissa repetere. depravata corrigere. et sacramenta ecclesie puro et fideli aperire sermone. vel a fastidiosis vel a malignis lectoribus non debeo reprobari. Habeant qui volunt veteres libros. vel in membranis purpureis auro argentoque descriptos. vel uncialibus ut vulgo aiunt litteris. onera magis exarata quam codices. dum modo mihi meisque permittant pauperes habere scedulas. et non tam pulchros codices quam emendatos. Utraque autem editio et .lxx. iuxta grecos. et mea iuxta hebreos. in latinum meo labore translata est. Eligat unusquisque quod vult. et studiosum se magis quam malivolum probet.

Item alius prologus.

Si aut fiscellam iunco texerem aut palmarum folia complicarem. ut in sudore vultus mei comederem panem. et ventris opus sollicita mente tractarem. nullus morderet. nemo reprehenderet. Nunc autem quia iuxta sententiam salvatoris volo operari cibum qui non perit. et antiquam divinorum voluminum viam sentibus virgultisque purgare. error mihi geminus infligitur. corrector vitiorum falsarius vocor. et errores non auferre sed serere dicor. Tanta est enim vetustatis consuetudo. ut etiam confessa plerisque vitia placeant. dum magis pulchros habere volunt codices quam emendatos. Quapropter o fratres karissimi unicum nobilitatis et humilitatis exemplar. pro flabello calathis. sportellisque. munusculis monachorum spiritualia hec et mansura dona suscipite. ac beatum iob qui apud latinos adhuc iacebat in stercore et vermibus scatebat errorum. integrum inmaculatumque vos habere gaudete. Quomodo enim post probationem atque victoriam duplicia ei universa sunt reddita. ita ego in lingua nostra. ut audacter loquar. feci eum habere que amiserat. Igitur et vos et unumquemque lectorem solita prefatione commoneo. ut in principio librorum eadem semper adnectens. rogo ut ubicumque precedentes virgulas videritis. sciatis ea que subiecta sunt in hebreis voluminibus non haberi. Porro ubi stelle ymago prefulserit. ex hebreo in nostro sermone addita sunt. Nec enim et illa que hic videbantur esse incorrecta eruit ut sensum legentibus tollerem. et omnibus vobis magno labore correptum magis utile. quod ex odio meo ecclesiis evenientum tantus quam ex aliorum negotio.

Incipit argumentum.

Iob exemplar patientie que in initia suo sermone complectitur. prosa incipit. versu labitur. pedestri sermone finitur. Omnesque legis dialetice propositione. assumptione. confirmatione. conclusione determinat. Singula ...

uba plena sit sensibus. Et ut de ceteris si
leam resurrectionem corporum sic prophetauit
ut nullus de ea sic manifestus uel cau
te scripsit. Scio enim quod redemptor meus
uiuit. et in nouissimo die de terra surre
cturus sum. Et cetera. Item aliud argumentum
In terra quidem habitasse iob ausitide. in fi
nibus ydumee et arabie. Et erat ei ante
nomen iobab. Et accepit uxorem arabissam.
et genuit filium cui nomen erat enon. Erat
autem ipse filius quidem zare de esau filii
filius de matre uero bosra. ita ut sit quintus ab
abraham. Et hii sunt reges qui regnaue
runt in edom. in qua et ipse regnauit. Prim
bale filius beor. et nomen ciuitatis eius
denaba. Post hunc autem iobab. qui uo
catur iob. Post hunc chusam qui erat
dux ex themanorum regione. Post hunc
adad filius bedad. qui cecidit madian in
campo moab. et nomen ciuitatis eius
chetheauith. Incipit liber Iob.

I VIR ERAT in terra
Hus nomine iob.
Et erat uir ille sim
plex et rectus ac ti
mens deum et recedens
a malo. Natique sunt
ei septem filii et tres
filie. Et fuit posses
sio eius septem mi
lia ouium. et tria milia camelorum. Quin
genta quoque iuga boum. et quingente asi
ne. ac familia multa nimis. Eratque
uir ille magnus inter omnes orientales. Et i
bant filii eius et faciebant conuiuium per
domos unusquisque in die suo. Et mittentes
uocabant tres sorores suas ut come
derent et biberent cum eis. Cumque in orbem
transissent dies conuiuii. mittebat ad e
os iob et sanctificabat illos. consurgensque
diluculo offerebat holocausta per
singulos. Dicebat enim. Ne forte pecca
uerint filii mei et benedixerint deo in cor
dibus suis. Sic faciebat iob cunctis die
bus. Quadam autem die cum uenissent filii
dei ut assisterent coram domino affuit inter
eos etiam sathan. Cui dixit dominus. Unde uenis? Qui res
pondens ait. Circuiui terram et perambulaui
eam. Dixitque dominus ad eum. Numquid considerasti ser
uum meum iob quod non sit ei similis in terra.
homo simplex et rectus et timens deum ac re
cedens a malo? Cui respondit sathan. Num
quid frustra timet iob deum? Nonne tu uallasti
eum et domum eius uniuersamque substantiam eius
per circuitum? Operibus manuum eius benedixisti.
et possessio eius creuit in terra. Sed ex
tende paululum manum tuam et tange cunc
ta que possidet. nisi in facie benedixerit tibi.
Dixit ergo dominus ad sathan. Ecce uniuersa que
sunt in manu tua sunt. tantum in eum ne ex
tendas manum tuam. Egressusque est sathan
a facie domini. Cum autem quadam die filii et
filie eius comederent et biberent uinum in
domo fratris sui primogeniti. nuntius uenit ad
iob qui diceret. Boues arabant et asi
ne pascebantur iuxta eos. et irruerunt
sabei tuleruntque omnia. et pueros per
cusserunt gladio. et euasi ego solus ut nuntia
rem tibi. Cumque adhuc ille loqueretur ue
nit alius et dixit. Ignis dei cecidit de celo. et ta
ctas oues puerosque consumpsit. et effugi e
go solus ut nuntiarem tibi. Sed et illo
adhuc loquente uenit alius et dixit. Chal
dei fecerunt tres turmas. et inuaserunt ca
melos et tulerunt eos. necnon et pueros per
cusserunt gladio. et effugi ego solus ut
nuntiarem tibi. Adhuc loquebatur ille
et ecce alius intrauit et dixit. Filiis tu
is et filiabus uescentibus et bibentibus
uinum in domo fratris sui primogeniti. re
pente uentus uehemens irruit a regione de
serti et concussit quattuor angulos domus. que
corruens oppressit liberos tuos et mortui sunt.
et effugi ego solus ut nuntiarem tibi. Tunc
surrexit iob et scidit uestimenta sua. et
tonso capite corruens in terram ado
rauit et dixit. Nudus egressus sum de utero
matris mee. et nudus reuertar illuc. Dominus dedit
dominus abstulit. sicut domino placuit ita factum
est. sit nomen domini benedictum. In omnibus his
non peccauit iob labiis suis neque stulte
quid contra deum locutus est.
Factum est autem cum quadam die uenissent
filii dei et starent coram domino. uenisset
quoque sathan inter eos et staret in conspectu
eius. ut diceret dominus ad sathan. Unde ue
nis? Qui respondens ait. Circuiui terram
et perambulaui eam. Et dixit dominus ad sathan.

numquid considerasti servum meum iob quod non
sit ei similis in terra vir simplex et rectus et
timens deum ac recedens a malo et adhuc
retinens innocentiam? Tu autem commovi
sti me adversus eum ut affligerem illum fru
stra. Cui respondens sathan ait. Pellem pro
pelle et cuncta que habet homo dabit pro anima sua. Alio
quin mitte manum tuam et tange os eius
et carnem. et tunc videbis quod in faciem benedi
cat tibi. Dixit ergo dominus ad sathan. Ecce
in manu tua est. verumtamen animam illius serva.
Egressus igitur sathan a facie domini percussit
iob ulcere pessimo. a planta pedis usque
ad verticem eius. Qui testa saniem rade
bat. sedens in sterquilinio. Dixit autem illi
uxor sua. Adhuc tu permanes in simplici
tate tua? Benedic deo et morere. Qui ait
ad illam. Quasi una de stultis mulieribus
locuta es. Si bona suscepimus de manu domini
mala autem quare non sustineamus? In omnibus
his non peccavit iob labiis suis. Igitur
audientes tres amici iob omne malum
quod accidisset ei venerunt singuli de loco
suo. eliphath themanites. et baldach su
hites. et sophar naamathites. Condixerant
enim ut pariter venientes visitarent eum et conso
larentur. Cumque levassent procul oculos suos non
cognoverunt eum. et exclamantes ploraverunt.
Scissisque vestibus sparserunt pulverem super caput suum in
celum. Et sederunt cum eo in terra. vii. diebus et sep
tem noctibus. et nemo loquebatur ei verbum. Vi
debant enim dolorem esse vehementem.
III Post hec aperuit os suum et maledixit diei suo
et locutus est. Pereat dies in qua natus sum.
et nox in qua dictum est: conceptus est homo. Dies
ille vertatur in tenebras. Non requirat eum deus
desuper et non illustretur lumine. Obscurent
eum tenebre et umbra mortis. Occupet eum
caligo et involvatur amaritudine. Noctem
illam tenebrosus turbo possideat. Non
computetur in diebus anni nec numeretur in mensi
bus. Sit nox illa solitaria nec laude di
gna. Maledicant ei qui maledicunt diei
qui parati sunt suscitare leviathan. Ob
tenebrentur stelle caligine eius. Expec
tet lucem et non videat nec ortum surgentis
aurore. Quia non conclusit ostia ventris qui
portavit me. nec abstulit mala ab oculis
meis. Quare non in vulva mortuus sum. egres
sus ex utero non statim perii? Cur exceptus
genibus? Cur lactatus uberibus? Nunc enim
dormiens silerem. et somno meo requiescerem
cum regibus et consulibus terre. Qui edificant sibi
solitudines. aut cum principibus qui possident
aurum et replent domos suas argento. Aut
sicut abortivum absconditum non subsisterem.
vel qui concepti non viderunt lucem. Ibi impii
cessaverunt a tumultu. et ibi requieverunt
fessi robore. Et quondam vincti pariter sine mo
lestia. Non exaudierunt vocem exactoris. Par
vus et magnus ibi sunt. et servus liber a domino
suo. Quare data est misero lux? Et vita his
qui in amaritudine anime sunt? Qui expectant
mortem et non venit. quasi effodientes thesaurum
gaudentque vehementer cum invenerint sepul
chrum. Viro cuius abscondita est via. et cir
cumdedit eum deus tenebris. Antequam comedam
suspiro. et quasi inundantis aque sic ru
gitus meus. Quia timor quem timebam evenit
michi. et quod verebar accidit. Nonne dis
simulavi? Nonne silui? Nonne quievi?
Et venit super me indignatio.
Respondens autem elyfaz themanites di IIII
xit. Si ceperimus tibi loqui forsitan mo
leste accipies. Sed conceptum sermonem tene
re quis poterit? Ecce docuisti multos. et ma
nus lassas roborasti. Vacillantes confir
maverunt sermones tui. et genua trementia con
fortasti. Nunc autem venit super te plaga.
et defecisti. tetigit te et conturbatus es. Ubi
est timor tuus. fortitudo tua. patientia
tua. et perfectio viarum tuarum? Recordare
obsecro te. quis umquam innocens periit?
aut quando recti deleti sunt? Quin potius vidi
eos qui operantur iniquitatem et seminant do
lores. et metunt eos. flante deo perisse.
et spiritu ire eius esse consumptos. Rugitus leo
nis et vox leene. et dentes catulorum leonum
contriti sunt. Tigris periit eo quod non haberet
predam. et catuli leonum dissipati sunt. Por
ro ad me dictum est verbum absconditum. et quasi fur
tive suscepit auris mea venas susurrii eius.
In horrore visionis nocturne quando solet
sopor occupare homines. pavor tenuit
me et tremor. et omnia ossa mea perterrita
sunt. Et cum spiritus me presente transiret. inhor
ruerunt pili carnis mee. Stetit quidam cuius
non agnoscebam vultum ymago coram oculis

meis. et vocem quasi aure lenis audivi. Numquid homo dei comparatione iustificabitur. aut factore suo purior erit vir? Ecce qui serviunt ei non sunt stabiles, et in angelis suis repperit pravitatem. Quanto magis hii qui habitant domos luteas. qui terrenum habent fundamentum. consumentur velud a tinea? De mane usque ad vesperam succidentur, et quia nullus intelligit in eternum peribunt. Qui autem reliqui fuerint auferentur ex eis. morientur et non in sapientia.

V Voca ergo si est qui tibi respondeat. et ad aliquem sanctorum convertere. Virum stultum interficit iracundia. et parvulum occidit invidia. Ego vidi stultum firma radice. et maledixi pulchritudini eius statim. Longe fient filii eius a salute, et conterentur in porta, et non erit qui eruat. Cuius messem famelicus comedet. et ipsum rapiet armatus. et ebibent sitientes divitias eius. Nichil in terra sine causa fit. et de humo non egredietur dolor. Homo ad laborem nascitur, et avis ad volatum. Quamobrem ego deprecabor dominum. et ad deum meum ponam eloquium meum. Qui facit magna et inscrutabilia et mirabilia absque numero. Qui dat pluviam super faciem terre. et irrigat aquis universa. Qui ponit humiles in sublimi, et merentes erigit sospitate. Qui dissipat cogitationes malignorum. ne possint implere manus eorum quod ceperant. Qui apprehendit sapientes in astutia eorum. et consilium pravorum dissipat. Per diem incurrent tenebras, et quasi in nocte sic palpabunt in meridie. Porro salvum faciet egenum a gladio oris eorum. et de manu violenti pauperem. Et erit egeno spes. iniquitas autem contrahet os suum. Beatus homo qui corripitur a domino. Increpationem ergo domini ne reprobes. quia ipse vulnerat et medetur: percutit et manus eius sanabunt. In sex tribulationibus liberabit te, et in septima non tanget te malum. In fame eruet te de morte. et in bello de manu gladii. A flagello lingue absconderis, et non timebis calamitatem cum venerit. In vastitate et fame ridebis, et bestias terre non formidabis. Sed cum lapidibus regionum pactum tuum, et bestie terre pacifice erunt tibi. Et scies quod pacem habeat tabernaculum tuum. et visitans speciem tuam non peccabis. Et scies quoniam multiplex erit semen tuum, et progenies tua quasi herba terre. Ingredieris in abundantia sepulchrum, sicut infertur acervus tritici in tempore suo. Ecce hoc ut investigavimus ita est. quod auditum mente pertracta.

Respondens autem Iob dixit. Utinam appenderentur peccata mea quibus iram merui. et calamitas quam patior in statera. Quasi arena maris hec gravior appareret. unde et verba mea dolore sunt plena. quia indignatio ebibit spiritum meum, et terrores domini militant contra me. Numquid rugiet onager cum habuerit herbam. aut mugiet bos cum ante presepe plenum steterit? Aut poterit comedi insulsum quod non est sale conditum? Aut potest aliquis gustare quod gustatum affert mortem? Que prius tangere nolebat anima mea. nunc pre angustia cibi mei sunt. Sic esurienti. amara et dulcia esse videntur. Quis det ut veniat petitio mea. et quod expecto tribuat michi deus? Et qui cepit me conterat. solvat manum suam et succidat me. Et hec michi sit consolatio. ut affligens me dolore non parcat. nec contradicam sermonibus sancti. Que est enim fortitudo mea ut sustineam. aut quis finis meus ut patienter agam? Nec fortitudo lapidum fortitudo mea. nec caro mea enea est. Ecce non est auxilium michi in me, et necessarii quoque mei recesserunt a me. Qui tollit ab amico suo misericordiam. timorem domini derelinquit. Fratres mei preterierunt me. sicut torrens qui raptim transit in convallibus. Qui timent pruinam. irruet super eos nix. Tempore quo fuerint dissipati peribunt. et ut incaluerint solventur de loco suo. Involute sunt semite gressuum eorum: ambulabunt in vacuum et peribunt. Considerate semitas Thema. itinera Saba. et expectate paulisper. Confusi sunt quia speravi. Venerunt quoque usque ad me. et pudore cooperti sunt. Nunc venistis, et modo videntes plagam meam timetis. Numquid dixi afferte michi, et de substantia vestra donate michi. vel liberate me de manu hostis. et de manu robustorum eruite me? Docete me et ego tacebo. et si quid forte ignoravi instruite me. Quare detraxistis sermonibus veritatis cum e vobis nullus sit qui possit arguere me? Ad in-

pandum tantum eloquia concinnatis, et in ventum
verba profertis. Super pupillum irruitis, et sub
vertere nitimini amicum vestrum. Verumtamen que ce
pistis explete. Prebete aurem, et videte
an mentiar. Respondete obsecro absque con
tentione, et loquentes id quod iustum est iudica
te. Et non invenietis in lingua mea iniqui
tatem, nec in faucibus meis stultitia personabit.
Militia est vita hominis super terram,
VII et sicut dies mercenarii dies eius. Sicut servus
desiderat umbram, et sicut mercenarius prestola
tur finem operis sui, sic et ego habui menses
vacuos et noctes laboriosas enumeravi mihi.
Si dormiero dicam: Quando consurgam? et rursum
expectabo vesperam, et replebor doloribus
usque ad tenebras. Induta est caro mea pu
tredine et sordibus pulveris. Cutis mea aru
it et contracta est. Dies mei velocius trans
ierunt quam a texente tela succiditur, et con
sumpti sunt absque ulla spe. Memento quia ven
tus est vita mea, et non revertetur oculus meus
ut videat bona, nec aspiciet me visus ho
minis. Oculi tui in me, et non subsistam.
Sicut consumitur nubes et pertransit, sic qui de
scenderit ad inferos non ascendet, nec
revertetur ultra in domum suam, neque cogno
scet eum amplius locus eius. Quapropter et
ego non parcam ori meo, loquar in tribulatione
spiritus mei. Confabulabor cum amaritudi
ne anime mee. Numquid mare ego sum, aut cetus,
quia circumdedisti me carcere? Si dixero
consolabitur me lectulus meus, et relevabor
loquens mecum in strato meo, terrebis
me per somnia, et per visiones horrore concu
ties. Quam ob rem elegit suspendium anima
mea, et mortem ossa mea. Desperavi, nequaquam
ultra iam vivam. Parce mihi, nichil enim sunt
dies mei. Quid est homo quia magnificas eum,
aut quid apponis erga eum cor tuum? Visi
tas eum diluculo, et subito probas illum.
Usquequo non parcis mihi, nec dimittis me
ut glutiam salivam meam? Peccavi, quid fa
ciam tibi, o custos hominum? Quare posuisti me
contrarium tibi, et factus sum michimetipsi gravis? Cur non
tollis peccatum meum, et quare non aufers iniqui
tatem meam? Ecce nunc in pulvere dormiam,
et si mane me quesieris, non subsistam.
VIII Respondens autem Baldach Suites dixit: Us
quequo loqueris talia, et spiritus multiplex
oris tui? Numquid Deus supplantat
iudicium, et omnipotens subvertit quod iustum est?
Etiam si filii tui peccaverunt ei, et dimisit
eos in manu iniquitatis sue, tu tamen si di
luculo consurrexeris ad Deum, et omnipotentem
fueris deprecatus, si mundus et rectus inces
seris, statim evigilabit ad te, et pacatum
reddet habitaculum iustitie tue, in tantum ut
priora tua fuerint parva, et novissima tu
a multiplicentur nimis. Interroga enim gene
rationem pristinam, et diligenter investiga pa
trum memoriam. Hesterni quippe sumus et ig
noramus, quoniam sicut umbra dies nostri sunt super
terram. Ipsi docebunt te, loquentur tibi, et de
corde suo proferent eloquia. Numquid vi
vere potest scirpus absque humore, aut
crescere carectum sine aqua? Cum adhuc
sit in flore, nec carpatur manu, ante omnes
herbas arescit. Sic vie omnium qui oblivi
scuntur Deum, et spes hypocrite peribit. Non
enim ei placebit vecordia sua, et sicut tela
aranearum fiducia eius. Innitetur super
domum suam, et non stabit; fulciet eam, et non con
surget. Humectus videtur antequam
veniat sol, et in ortu suo germen eius egre
dietur. Super acervum petrarum radices eius
densabuntur, et inter lapides commorabitur.
Si absorbuerit eum de loco suo, ne
gabit eum et dicet: Non novi te. Hec est
enim letitia vie eius, ut rursum de terra
alii germinentur. Deus non proiciet simplicem,
nec porriget manum malignis, donec
impleatur risu os tuum, et labia tua iu
bilo. Qui oderunt te induentur confusione,
et tabernaculum impiorum non subsistet.
Et respondens Iob ait: Vere scio quod ita VIIII
sit, et quod non iustificetur homo compositus
Deo. Si voluerit contendere cum eo, non po
terit respondere ei unum pro mille. Sapiens corde
est et fortis robore. Quis restitit ei et
pacem habuit? Qui transtulit montes, et ne
scierunt hi quos subvertit in furore
suo. Qui commovet terram de loco suo,
et columpne eius concutiuntur. Qui precipit so
li, et non oritur, et stellas claudit quasi sub si
gnaculo. Qui extendit celos solus, et gra
ditur super fluctus maris. Qui facit ar
turum et Oriona et Hyadas et interiora au
stri. Qui facit magna et inscrutabilia

et mirabilia absque numero. Si
venerit ad me non videbo. Si abierit non in-
telligam eum. Si repente interroget, quis re-
spondebit ei? vel quis dicere potest: cur ita
facis? Deus cuius resistere ire nemo potest,
et sub quo curvantur qui portant orbem.
Quantus ergo sum ego qui respondeam ei, et loquar
verbis meis cum eo? Qui etiam si habuero quip-
piam iustum, non respondebo, sed meum iudicem
deprecabor. Et cum invocantem exaudierit
me, non credo quod audierit vocem meam.
In turbine enim conteret me, et multi-
plicabit vulnera mea etiam sine causa. Non con-
cedit requiescere spiritum meum, et implet me
amaritudinibus. Si fortitudo queritur, ro-
bustissimus est; si equitas iudicii, nemo pro
me audet testimonium dicere. Si iustifica-
re me voluero, os meum condempnabit
me. Si innocentem ostendero, pravum
me comprobabit. Etiam si simplex fuero, hoc
ipsum ignorabit anima mea, et tedebit me
vite mee. Unum est quod locutus sum,
et innocentem et impium ipse consumet. Si
flagellat, occidat semel, et non de penis in-
nocentum rideat. Terra data est in ma-
nu impii, vultum iudicum eius operit.
Quod si non ille est, quis ergo est? Dies
mei velociores fuerunt cursore, fugerunt
et non viderunt bonum. Pertransierunt quasi naves po-
ma portantes, sicut aquila volans ad
escam. Cum dixero: nequaquam ita loquar,
commuto faciem meam et dolore torqueor.
Verebar omnia opera mea, sciens quod non
parceres delinquenti. Si autem et sic impius sum,
quare frustra laboravi? Si lotus fuero quasi
aquis nivis, et fulserint velud mundis-
sime manus mee, tamen sordibus intinges me,
et abhominabuntur me vestimenta mea.
Neque enim viro qui similis mei est respondebo,
nec qui mecum in iudicio ex equo pos-
sit audiri. Non est qui utrumque valeat argu-
ere, et ponere manum suam in ambobus. Au-
ferat a me virgam suam, et pavor eius non me
terreat. Loquar et non timebo eum. neque enim
possum metuens respondere.
X Tedet animam meam vite mee, dimittam ad-
versum me eloquium meum. Loquar in ama-
ritudine anime mee. Dicam deo: noli me
condempnare. Indica michi cur me ita iu-
dices. Numquid bonum tibi videtur si calumpnie-
ris et opprimas me opus manuum tuarum, et con-
silium impiorum adiuves? Numquid oculi car-
nei tibi sunt? aut sicut videt homo, et tu videbis?
Numquid sicut dies hominis dies tui, et anni
tui sicut humana sunt tempora, ut queras iniqui-
tatem meam, et peccatum meum scruteris? Et
scias quia nichil impium fecerim, cum sit ne-
mo qui de manu tua possit eruere. Ma-
nus tue fecerunt me et plasmaverunt me
totum in circuitu, et sic repente precipitas
me? Memento queso quod sicut lutum feceris
me, et in pulverem reduces me. Non-
ne sicut lac mulsisti me, et sicut caseum me coa-
gulasti? Pelle et carnibus vestisti me,
ossibus et nervis compegisti me. Vi-
tam et misericordiam tribuisti michi, et visitatio
tua custodivit spiritum meum. Licet hec celes
corde tuo, tamen scio quia universorum me-
mineris. Si peccavi et ad horam pepercisti
michi, cur ab iniquitate mea mundum me
esse non pateris? Et si impius fuero, ve
michi est; et si iustus, non levabo caput, satura-
tus afflictione et miseria. Et propter super-
biam quasi leenam capies me, reversusque mira-
biliter me crucias. Instauras testes tuos
contra me, et multiplicas iram tuam ad-
versus me, et pene militant in me. Quare de
vulva eduxisti me? Qui utinam consump-
tus essem ne oculus me videret. Fuissem quasi
non essem, de utero translatus ad tumulum. Num-
quid non paucitas dierum meorum finietur brevi?
Dimitte ergo me ut plangam paululum
dolorem meum, antequam vadam et non rever-
tar, ad terram tenebrosam et opertam mor-
tis caligine, terram miserie et tene-
brarum, ubi umbra mortis et nullus ordo, sed
sempiternus horror inhabitans.
Respondens autem Sophar Naamathites XI
dixit: Numquid qui multa loquitur
non et audiet? aut vir verbosus iustifica-
bitur? Tibi soli tacebunt homines, et cum ce-
teros irriseris, a nullo confutaberis? Dixisti enim:
purus est sermo meus, et mundus sum
in conspectu tuo. Atque utinam deus loqueretur
tecum, et aperiret labia sua tibi, ut ostende-
ret tibi secreta sapientie, et quod multiplex sit
lex eius, et intelligeres quod multo minora
exigaris ab eo quam meretur iniquitas tua.

forsitan vestigia dei comprehendes, et usque
ad perfectum omnipotentem reperies? Excelsior
caelo est, et quid facies? Profundior inferno, et
unde cognosces? Longior terra mensura eius, et la
tior mari. Si subverterit omnia, vel in unum co
artaverit, quis contradicet ei? Vel quis di
cere ei potest: Cur ita facis? Ipse enim novit ho
minum vanitatem, et videns iniquitatem, nonne
considerat? Vir vanus in superbiam erigitur, et tam
quam pullum onagri se liberum natum putat. Tu
autem firmasti cor tuum, et expandisti ad eum
manus tuas. Si iniquitatem quae est in manu
tua abstuleris a te, et non manserit in tabernacu
lo tuo iniustitia, tunc levare poteris faciem
tuam absque macula, et eris stabilis, et non time
bis. Miseriae quoque oblivisceris, et quasi aquarum
quae praeterierunt non recordaberis. Et quasi meri
dianus fulgor consurget tibi ad vesperam,
et cum te consumptum putaveris, orieris ut lu
cifer. Et habebis fiduciam, proposita tibi spe,
et defossus securus dormies. Requiesces,
et non erit qui te exterreat, et deprecabuntur fa
ciem tuam plurimi. Oculi impiorum deficient, et
effugium peribit ab eis, et spes illorum abominatio
animae.

XII Respondens autem Iob, dixit: Ergo vos estis so
li homines, et vobiscum morietur sapientia?
Et michi est cor sicut et vobis, nec inferior vestri sum;
quis enim haec quae nostis ignorat? Qui derideo
tur ab amico suo sicut ego, invocabit deum
et exaudiet eum. Deridetur enim iusti simplici
tas. Lampas contempta apud cogitationes
divitum, parata ad tempus statutum. Abundant taber
nacula praedonum, et audacter provocant deum,
cum ipse dederit omnia in manus eorum. Nimirum
interroga iumenta, et docebunt te, et volatilia caeli,
et indicabunt tibi. Loquere terrae, et respondebit tibi,
et narrabunt pisces maris. Quis ignorat
quod omnia haec manus domini fecerit? In cuius ma
nu est anima omnis viventis, et spiritus universae car
nis hominis. Nonne auris verba diiudicat,
et fauces comedentis saporem? In antiquis est
sapientia, et in multo tempore prudentia. Apud ipsum
est sapientia et fortitudo, ipse habet consilium et intel
ligentiam. Si destruxerit, nemo est qui aedifi
cet; et si incluserit hominem, nullus est qui
aperiat. Si continuerit aquas, omnia siccabuntur;
et si emiserit eas, subvertent terram. Apud ipsum est
fortitudo et sapientia; ipse novit et decipientem

et eum qui decipitur. Et adducit consiliarios in
stultum finem, et iudices in stuporem. Balteum
regum dissolvit, et praecingit fune renes e
orum. Ducit sacerdotes inglorios, et optima
tes supplantat. Commutans labium veraci
um, et doctrinam senum auferens. Effundit despe
ctionem super principes, eos qui oppressi fue
rant relevat. Qui revelat profunda de
tenebris, et producit in lucem umbram mortis.
Qui multiplicat gentes et perdit eas, et subversas
in integrum restituit. Qui immutat cor prin
cipum populi terrae, et decipit eos ut frustra ince
dant per invium. Palpabunt quasi in tenebris, et
non in luce, et errare eos faciet quasi ebrios.

Ecce omnia haec vidit oculus meus, et audivit XIII
auris mea, et intellexi singula. Secundum
scientiam vestram et ego novi, nec inferior vestri
sum. Sed tamen ad omnipotentem loquar, et disputare
cum deo cupio, prius vos ostendens fabrica
tores mendacii, et cultores perversorum dogmatum.
Atque utinam taceretis, ut putaremini esse
sapientes. Audite ergo correptionem me
am, et iudicium labiorum meorum attendite.
Numquid deus indiget vestro mendacio, ut pro
illo loquamini dolos? Numquid faciem eius
accipitis, et pro deo iudicare nitimini? Aut
placebit ei quem celare nichil potest? Aut deci
pietur ut homo vestris fraudulentiis? Ipse
vos arguet, quoniam in abscondito faciem
eius accipitis. Statim ut se commoverit, tur
babit vos, et terror eius irruet super vos. Memo
ria vestra comparabitur cineri, et redigentur in lu
tum cervices vestrae. Tacete paulisper, ut loquar
quodcumque michi mens suggesserit. Quare
lacero carnes meas dentibus meis, et animam meam
porto in manibus meis? Etiam si occiderit me,
in ipso sperabo; verumtamen vias meas in conspec
tu eius arguam, et ipse erit salvator meus. Non
enim veniet in conspectu eius omnis hypocrita.
Audite sermonem meum, et aenigmata percipite
auribus vestris. Si fuero iudicatus, scio quia
iustus inveniar. Quis est qui iudicetur mecum?
Veniat. Quare tacens consumor? Duo tantum
ne facias michi, et tunc a facie tua non abscondar.
Manum tuam longe fac a me, et formido tua non
me terreat. Voca me, et ego respondebo tibi; aut certe
ego loquar, et tu responde michi. Quantas habeo in
iquitates et peccata, scelera mea et delicta
ostende michi. Cur faciem tuam abscondis, et ar

ditam me inimicum tuum? Contra folium quod
a vento rapitur ostendis potentiam tuam, et sti-
pulam siccam persequeris. Scribis enim contra me a-
maritudines, et consumere me vis pec-
catis adolescentie mee. Posuisti in ner-
vo pedem meum, et observasti omnes semi-
tas meas, et vestigia pedum meorum consi-
derasti. Qui quasi putredo consumendus sum,
et quasi vestimentum quod comeditur a tinea.

XIIII

Homo natus de muliere brevi vivens
tempore, repletur multis miseriis. Qui quasi
flos egreditur et conteritur, et fugit velut um-
bra, et numquam in eodem statu permanet.
Et dignum ducis super huiuscemodi aperire ocu-
los tuos, et adducere eum tecum in iudicium? Quis
potest facere mundum de inmundo conceptum se-
mine? Nonne tu qui solus es? Breves di-
es hominis sunt, numerus mensium eius apud te est. Consti-
tuisti terminos eius qui preteriri non poterunt. Rece-
de paululum ab eo ut quiescat donec op-
tata veniat sicut mercennarii dies eius. Lignum
habet spem. Si precisum fuerit rursum virescit,
et rami eius pullulant. Si senuerit in terra
radix eius, et in pulvere emortuus fuerit
truncus illius, ad odorem aque germinabit, et fa-
ciet comam quasi cum primum plantatum fuerit. Ho-
mo vero cum mortuus fuerit et nudatus atque con-
sumptus, ubi quaeso est? Quomodo si recedant aque
de mari, et fluvius vacuefactus arescat: sic homo
cum dormierit non resurget. Donec atteratur
celum non evigilabit, nec consurget de som-
no suo. Quis mihi tribuat ut in inferno
protegas me, et abscondas me, donec pertran-
seat furor tuus, et constituas mihi tempus in quo
recorderis mei? Putasne mortuus homo
rursum vivat? Cunctis diebus quibus nunc
milito expecto donec veniat immutatio
mea. Vocabis me et ego respondebo tibi. O-
peri manuum tuarum porriges dexteram. Tu
quidem gressus meos dinumerasti, sed parce
peccatis meis. Signasti quasi in sacculo deli-
cta mea, sed curasti iniquitatem meam. Mons
cadens defluit, et saxum transfertur de loco
suo. Lapides excavant aque, et alluvione pau-
latim terra consumitur. Et homines ergo similiter per-
des. Roborasti eum paululum ut in perpetu-
um pertransiret. Inmutabis faciem eius et emit-
tes eum. Sive nobiles fuerint filii eius
sive ignobiles, non intelliget. Attamen caro
eius dum vivet dolebit, et anima illius super semet-
ipso lugebit.

Respondens autem Eliphaz Themanites dixit:
Numquid sapiens respondebit quasi in ven-
tum loquens, et implebit ardore stomachum
suum? Arguis verbis eum qui non est equalis tibi,
et loqueris quod tibi non expedit. Quantum in te est
evacuasti timorem, et tulisti preces coram
deo. Docuit enim iniquitas tua os tuum, et imi-
taris linguam blasphemantium. Condempna-
vit te os tuum et non ego, et labia tua respon-
debunt tibi. Numquid primus homo tu natus es,
et ante omnes colles formatus? Numquid con-
silium dei audisti, et inferior te erit eius sapientia?
Quid nosti quod ignoremus? Quid intelligis
quod nesciamus? Et senes et antiqui sunt in nobis
multo vetustiores quam patres tui. Numquid
grande est ut consoletur te deus? Sed ver-
ba tua prava hoc prohibent. Quid te ele-
vat cor tuum, et quasi magna cogitans attonitos
habes oculos? Quid tumet contra deum spiritus tu-
us, ut proferas de ore tuo huiuscemodi ser-
mones? Quid est homo ut inmaculatus
sit, et ut iustus appareat natus de mu-
liere? Ecce inter sanctos eius nemo inmu-
tabilis, et celi non sunt mundi in conspectu eius.
Quanto magis abhominabilis et inutilis homo qui
bibit quasi aquas iniquitatem? Ostendam tibi, au-
di me. Quod vidi narrabo tibi. Sapientes con-
fitentur et non abscondunt patres suos, qui-
bus solis data est terra, et non transibit alienus per eos.
Cunctis diebus suis impius superbit, et nu-
merus annorum incertus est tyrannidis e-
ius. Sonitus terroris semper in auribus illius, et cum
pax sit ille semper insidias suspicatur. Non cre-
dit quod reverti possit de tenebris ad lucem,
circumspectans undique gladium. Cum se
moverit ad querendum panem, novit quod pa-
ratus sit in manu eius tenebrarum di-
es. Terrebit eum tribulatio, et angustia
vallabit eum, sicut regem qui preparatur ad
prelium. Tetendit enim adversum deum manum
suam, et contra omnipotentem roboratus est. Cu-
currit adversum eum erecto collo, et pin-
gui cervice armatus est. Operuit faciem eius
crassitudo, et de lateribus eius arvina dependet.
Habitabit in civitatibus desolatis, et in
domibus desertis, que in tumulos sunt redacte.
Non ditabitur, neque perseverabit substantia eius.

ne mittet in terra radicem suam. Non rece
det de tenebris. Ramos eius arefaciet flam
ma, et auferetur spiritu oris sui. Non credat
frustra errore deceptus, quod aliquo pretio
redimendus sit. Antequam dies eius imple-
antur peribit, et manus eius arescet. Ledetur
quasi vinea in primo flore botrus eius, et quasi
oliva proiciens florem suum. Congregatio
enim hypocrite sterilis, et ignis devorabit taber
nacula eorum qui munera libenter accipi
unt. Concepit dolorem et peperit iniquitatem, et u
terus eius preparat dolos.
XVI Respondens autem Iob dixit. Audivi fre
quenter talia. Consolatores onerosi omnes
vos estis. Numquid habebunt finem verba ven
tosa? Aut aliquid tibi molestum est si loquaris?
Poteram et ego similia vestri loqui. Atque
utinam esset anima vestra pro anima mea. Consolarer et
ego vos sermonibus, et moverem caput meum super
vos. Roborarem vos ore meo, et moverem
labia quasi parcens vobis. Sed quid agam?
Si locutus fuero non quiescet dolor meus.
Et si tacuero non recedet a me. Nunc autem op
pressit me dolor meus, et in nichilum redac
ti sunt omnes artus mei. Rugae meae testimo
nium dicunt contra me, et suscitatur falsiloquus ad
versus faciem meam contradicens mihi. Collegit furo
rem suum in me, et comminans infremuit
contra me dentibus suis. Hostis meus terribili
bus oculis me intuitus est. Aperuerunt super me
ora sua, et exprobrantes percusserunt maxil
lam meam. Saciati sunt penis meis. Con
clusit me deus apud iniquum, et manibus
impiorum me tradidit. Ego ille quondam o
pulentus repente contritus sum. Tenuit cer
vicem meam, confregit me, et posuit me sibi quasi
in signum. Circumdedit me lanceis suis,
convulneravit lumbos meos. Non pepercit,
et effudit in terra viscera mea. Concidit
me vulnere super vulnus. Irruit in me quasi gi
gas. Saccum consui super cutem meam, et operui
cinere carnem meam. Facies mea intu
muit a fletu, et palpebre mee caligaverunt.
Hec passus sum absque iniquitate manus mee,
cum haberem mundas ad deum preces. Terra
ne operias sanguinem meum, neque inveniat
locum in te latendi clamor meus. Ecce enim
in celo testis meus, et conscius meus in excelsis.
Verbosi amici mei, ad deum stillat oculus meus.
Atque utinam sic iudicaretur vir cum deo, quo
modo iudicatur filius hominis cum collega suo. Ec
ce enim breves anni transeunt, et semitam per
quam non revertar ambulo.
Spiritus meus attenuabitur, dies mei breviabuntur, XVII
et solum michi superest sepulchrum. Non peccavi,
et in amaritudinibus moratur oculus meus. Libera
me domine et pone me iuxta te, et cuiusvis manus
pugnet contra me. Cor eorum longe fecisti a disci
plina, propterea non exaltabuntur. Predam
pollicetur sociis, et oculi filiorum eius defi
cient. Posuit me quasi in proverbium vulgi, et
exemplum sum coram eis. Caligavit ad indignationem
oculus meus, et membra mea quasi in nichilum
redacta sunt. Stupebunt iusti super hoc, et in
nocens contra hypocritam suscitabitur. Et tenebit
iustus viam suam, et mundis manibus addet for
titudinem. Igitur vos omnes convertimini et venite,
et non inveniam in vobis ullum sapientem. Dies
mei transierunt, cogitationes mee dissipate sunt,
torquentes cor meum. Noctem verterunt in diem,
et rursum post tenebras spero lucem. Si sustinu
ero, infernus domus mea est, et in tenebris
stravi lectulum meum. Putredini dixi,
Pater meus es, mater mea et soror mea vermibus.
Ubi est ergo nunc prestolatio mea, et patientiam
meam quis considerat? In profundissimum in
fernum descendent omnia mea. Putasne saltem
ibi erit requies michi?
Respondens autem Baldad Suites dixit. Us XVIII
quequo ad quem finem verba iactabitis? Intelligite
prius, et sic loquamur. Quare reputati sumus
ut iumenta, et sorduimus coram te? Qui perdis
animam tuam in furore tuo, numquid propter te
derelinquetur terra, et transferentur rupes de loco
suo? Nonne lux impii extinguetur, nec splen
debit flamma ignis eius? Lux obtenebrescet
in tabernaculo illius, et lucerna que super eum est ex
tinguetur. Artabuntur gressus virtutis eius,
et precipitabit eum consilium suum. Immisit
enim in rete pedes suos, et in maculis eius
ambulat. Tenebitur planta illius laqueo,
et exardescet contra eum sitis. Abscondita
est in terra pedica eius, et decipula illius super se
mitam. Undique terrebunt eum formidines, et
involvent pedes eius. Attenuetur fame
robur eius, et inedia invadat costas illius.
Devoret pulcritudinem cutis eius, consu
mat brachia illius primogenita mors. Avel

latꝰ ꝺ tabnaculo suo fiducia ei. ⁊ calcet
sup eu qͥ rex interitus. Habitent in tabna
culo eius socii eius qui nō est. Aspgat̄
in tabnaculo eius sulphur. Deorsu radi
ces eius siccentur. sursu aut̄ atterat̄
messis eius. Memoria illꝰ peat de terra.
⁊ nō celebretur nomē eius in plateis. Ex
pellet eum de luce in tenebras. ⁊ de or
be transferet eū. Nō erit semē eius neq;
pgenies in pplo suo. nec ulle reliquie i
regionibꝫ eius. In die eius stupebt̄
nouissimi. ⁊ primos inuadet horror.
Hec sūt ergo tabnacula iniq. ⁊ iste loc̄
eius qui ignorat dn̄m.

XIX Respondens aūt iob dixit. Usq̄quo af
fligitis aīam meā. ⁊ atteritis me s̄mo
nibꝫ. En decies confunditis me. ⁊ nō e
rubescitis opprimētes me. Nempe et si
ignoraui. mecū erit ignorātia mea.
At uos ɔt me erigimini. ⁊ arguitis me
obpbriis meis. Saltem nūc intelligi
te. qđ deus nō equo iudicio afflixerit
me. ⁊ flagellis suis me cinxerit. Ecce
clamabo uim patiens ⁊ nemo audiet.
⁊ uociferabor et nō est qui iudicet. Se
mitā meā circūsepsit. ⁊ trāsire nō possū.
⁊ i calle meo tenebras posuit. Spoli
auit me glā mea. ⁊ abstulit coronam
de capite meo. Destruxit me undiq;
⁊ pereo. ⁊ qͥ euulse arbori abstulit spē
meā. Iratus est ɔtra me furor eiꝰ. et
sic me hūit qͥ hostem suū. Simul
uenerunt latrones eiꝰ. ⁊ fecer̄ sibi ui
ā p me. ⁊ obsederūt in gyro tabnaclm̄
meū. Fr̄es meos longe fecit a me. et
noti mei qͥ alieni recesserūt a me. D
reliquer̄ me ppinqui mei. ⁊ qui no
uerant me obliti sūt mei. Inquilini do
mꝰ mee ⁊ ancille mee sic alienū ha
buerūt me. ⁊ qͥ pegrinus fui i ocul̄
eoꝝ. Seruū meū uocaui ⁊ nō respondit.
ore pprio depcabar illū. Halitū meū ex
horruit uxor mea. ⁊ orabā filios uteri
mei. Stulti quoq; despiciebant me.
⁊ cū ab eis recessissem ꝺtrahebant
m̄. Abhominati me sūt qͥdā ɔsilia
rii mei. ⁊ qͥ maxime diligebā adūsa
tus est me. Pelli mee consūptis car
nibꝫ adhesit os meū. ⁊ derelicta sūt

tm̄mō labia mea circa dentes meos. Mi
seremini mī miseremini mei saltem
uos amici mei. qͥa manꝰ dn̄i tetigit
me. Qr̄ psequimini me sic̄ deus. et
carnibꝫ meis saturamini. Qs m̄ t
buat ut scribant̄ s̄mones mei. Quis
m̄ det ut exarent̄ in libro stilo ferreo.
⁊ plūbi lamina uł celte sculpantur
in silice. Scio enī qđ redēptor meꝰ ui
uit. ⁊ in nouissimo die de t̄ra surrec
turꝰ sim. ⁊ rursum circūdabor pelle mea
⁊ in carne mea uidebo dn̄m. Quē uisu
rus sum ego ipse. ⁊ oculi mei conspecturi s̄
⁊ nō alius. Reposita est hec spes mea i s
nu meo. Qr̄ ergo nūc dicitis. psequa
mur eū ⁊ radicem uerbi inueniamꝰ ɔtra
Fugite ergo a facie gladii. qm̄ ultor
iniquitatum gladius est. ⁊ scitote es
iudicium.

Respondens aūt sophar naamathites
dixit. Idcirco cogitationes mee uarie
succedunt sibi. ⁊ mens in diuersa rap
Doctrinā q̄ me arguis audiā. ⁊ sp̄s in
telligentie mee respondebit m̄. Hoc scio
a principio ex quo positus est hō sr̄ t̄ram
qđ laus impioꝝ breuis sit. ⁊ gaudiū
hypocrite ad instar pūcti. Si ascende
rit usq; in celū supbia eius. ⁊ cap eius
nubes tetigerit. qͥ sterquiliniū i fine
pdetur. ⁊ qui eū uiderant. dicent. Ubi e
Uelud somniū auolans nō inuenie
tur sic̄ uisio nocturna. Oculus qͥ eū
uiderat nō uidebit. neq; ultra intue
bit̄ eū locus suus. Filii eius atterentur
gestate. ⁊ manus illꝰ reddent ei dolorē.
Ossa eius implebūt̄ uiciis adolescē
tie eiꝰ. ⁊ cū eo in puluere dormiēt. Cū e
nim dulce fuerit in ore eius malū. abscō
det illud sub lingua sua. Parcet illi
⁊ nō derelinqt illud. ⁊ celabit i guttu
re suo. Panis eius in utō illꝰ uertet i fel
aspidū intrinsecus. Diuitias quas deuo
rauit euomet. ⁊ de uentre eius extrahet
eas deus. Cap aspidū suggeret. ⁊ occidet
eū lingua uipe. Nō uideat riuulos flu
minis torrentis. mellis ⁊ butyri. Lu
et q̄ fecit omīa. nec tn̄ cōsumetur. Iux
multitudinē adinuentionū suarū s
⁊ sustinebit. Qm̄ confringens nudauit

pauperum domus rapuit, et non edificavit
eam. nec est saciatus venter eius. Et cum
habuerit que cupierat possidere non poterit.
Non remansit de cibo eius. propterea nichil re-
manebit de bonis eius. Cum saciatus fu-
erit arcabitur. estuabit. et omnis dolor irru-
et in eum. Utinam impleatur venter eius. ut
emittat in eum iram furoris sui. et plu-
at super illum bellum suum. Fugiet arma fer-
rea. et irruet in arcum ereum. Eductus
et egrediens de vagina sua. et fulgurans
in amaritudine sua. Vadent et venient
super eum horribiles. omnes tenebre abscon-
dite sunt in occultis eius. Devorabit eum
ignis qui non succenditur. affligetur relic-
tus in tabernaculo suo. Revela-
bunt celi iniquitatem eius. et terra consurget
adversus eum. Apertum erit germen domus
illius. detrahetur in die furoris dei. Hec
est pars hominis impii a deo. et hereditas ver-
borum eius a domino.
XXI Respondens autem iob dixit. Audite queso
sermones meos. et agite penitentiam. Su-
stinete me et ego loquar. et post mea
si videbitur verba ridete. Numquid contra hominem
disputatio mea est. ut merito non debeam
contristari. Attendite me et obstupes-
cite. et superponite digitum ori vestro. Et e-
go quando recordatus fuero. pertimesco.
et concutit carnem meam tremor. Quare
ergo impii vivunt. sublevati sunt con-
fortatique divitiis. Semen eorum permanet
coram eis. propinquorum turba et nepo-
tum in conspectu eorum. Domus eorum secure
sunt et pacate. et non est virga dei super illos.
Bos eorum concepit et non abortivit. vacca pe-
perit et non est privata fetu suo. Egrediun-
tur quasi greges parvuli eorum. et infantes
eorum exultant lusibus. Tenent tympanum et
citharam. et gaudent ad sonitum organi.
Ducunt in bonis dies suos. et in puncto
ad inferna descendunt. Qui dixerunt deo.
recede a nobis. scientiam viarum tuarum nolumus.
Quis est omnipotens ut serviamus ei. Et quid no-
bis prodest si oraverimus illum. Verumtamen
quia non sunt in manu eorum bona sua. consilium
impiorum longe sit a me. Quotiens lucerna
impiorum extinguetur. et superveniet eis inunda-
tio. et dolores dividet furoris sui. Erunt
sicut palee ante faciem venti. et sicut favilla
quam turbo dispergit. Deus servabit filiis il-
lius dolorem patris. et cum reddiderit tunc sciet.
Videbunt oculi eius interfectionem suam.
et de furore omnipotentis bibet. Quid enim ad
eum pertinet de domo sua post se. et si numerus mensi-
um eius dimidietur. Numquid deum quispiam
docebit scientiam. qui excelsos iudicat. Iste
moritur robustus et sanus. et dives
et felix. Viscera eius plena sunt adipe. et
medullis ossa illius irrigantur. Alius vero
moritur in amaritudine anime. absque
ullis opibus. et tamen simul in pulvere dormi-
ent. et vermes operient eos. Certe novi co-
gitationes vestras. et sententias contra me iniquas.
Dicitis enim. Ubi est domus principis. et ubi
tabernacula impiorum. Interrogate quemlibet de
viatoribus. et hec eadem illum intelligere
cognoscetis. quia in diem perditionis servatur
malus. et ad diem furoris ducitur. Quis
arguet coram eo viam eius. et que fecit quis red-
det illi. Ipse ad sepulcra ducetur. et in con-
gerie mortuorum vigilabit. Dulcis fu-
it glareis cocyti. et post se omnem hominem
trahet. et ante se innumerabiles. Quomodo
igitur consolamini me frustra cum re-
sponsio vestra repugnare ostensa sit ve-
ritati.
XXII Respondens autem eliphaz themanites
dixit. Numquid deo conparari potest homo.
etiam cum perfecte fuerit scientie. Quid
prodest deo si iustus fueris. aut quid ei
confers si inmaculata fuerit via tua. Num-
quid timens arguet te. et veniet tecum
in iudicium. et non propter maliciam tuam plurimam. et in-
finitas iniquitates tuas. Abstulisti enim pignus
fratrum tuorum sine causa. et nudos spoliasti vesti-
bus. Aquam lasso non dedisti. et esurienti sub-
traxisti panem. In fortitudine brachii tui
possidebas terram. et potentissimus obtinebas
eam. Viduas dimisisti vacuas. et lacer-
tos pupillorum comminuisti. Propterea circum-
datus es laqueis. et conturbat te formido su-
bita. Et putabas te tenebras non visurum.
et impetu aquarum inundantium oppressum iri. An
cogitas quod deus excelsior celo sit. et super stel-
larum verticem sublimetur. Et dicis. Quid e-
nim novit deus. et quasi per caliginem iudicat.
Nubes latibulum eius. nec nostra considerat. et circa

cardines celi perambulat. Numquid semitam
seculorum custodire cupis quam calcaverunt viri
iniqui; qui sublati sunt ante tempus suum, et flu-
vius subvertit fundamentum eorum. Qui dice-
bant deo recede a nobis, et quasi nichil possit facere
omnipotens estimabant eum. Cum ille implesset do-
mos eorum bonis. quorum sententia procul sit a me. Vi-
debunt iusti et letabuntur, et innocens subsanna-
bit eos. Nonne succisa est erectio eorum, et reli-
quias eorum devoravit ignis? Acquiesce igitur ei et
habeto pacem, et per hec habebis fructus opti-
mos. Suscipe ex ore illius legem, et pone
sermones eius in corde tuo. Si reversus fue-
ris ad omnipotentem edificaberis. et longe facies
iniquitatem a tabernaculo tuo. Dabit pro ter-
ra silicem. et pro silice torrentes aureos. Erit-
que omnipotens contra hostes tuos, et argentum coace-
rvabitur tibi. Tunc super omnipotentem deliciis
affluens, et elevabis ad deum faciem tuam. Roga-
bis eum et exaudiet te, et vota tua reddes.
Decernes rem et veniet tibi. et in viis tuis
splendebit lumen. Qui enim humiliatus fu-
erit: erit in gloria, et qui inclinaverit oculos su-
os ipse salvabitur. Salvabitur innocens. salvabi-
tur autem munditia manuum suarum.

XXIII Respondens autem iob: dixit. Nunc quoque in
amaritudine est sermo meus. et manus pla-
ge mee aggravata est super gemitum meum.
Quis michi tribuat ut cognoscam et inveni-
am illum. et veniam usque ad solium eius? Ponam co-
ram eo iudicium, et os meum replebo increpa-
tionibus: Ut sciam verba que respondeat, et intelli-
gam quid loquatur michi. Nolo multa fortitu-
dine contendat mecum. nec magnitudinis
sue mole me premat. Proponat equitatem contra
me. et perveniet ad victoriam iudicium meum.
Si ad orientem iero. non apparet. si ad occiden-
tem non intelligam illum. Si ad sinistram: quid
agam? Non apprehendam eum. Si me vertam
ad dexteram: non videbo illum. Ipse vero scit
viam meam, et probavit me quasi aurum quod per i-
gnem transit. Vestigia eius secutus est
pes meus. viam eius custodivi et non decli-
navi ex ea. A mandatis labiorum eius non re-
cessi. et in sinu meo abscondi verba oris eius.
Ipse enim solus est. et nemo avertere potest co-
gitationem eius, et anima eius quodcumque voluit
hoc fecit. Cum expleverit in me voluntatem
suam. et alia multa similia presto sunt ei. Et ideo
a facie eius turbatus sum, et considerans eum ti-
more sollicitor. Deus mollivit cor meum. et
omnipotens conturbavit me. Non enim perii propter immi-
nentes tenebras. nec faciem meam operuit
caligo.

X Ab omnipotente non sunt abscondita tempora. qui autem
noverunt eum ignorant dies illius. Ali-
i terminos transtulerunt. diripuerunt greges
et paverunt eos. Asinum pupillorum abegerunt:
et abstulerunt pro pignore bovem vidue.
Subverterunt pauperum viam: et oppresserunt pariter
mansuetos terre. Alii quasi onagri in de-
serto egrediuntur ad opus suum. vigilan-
tesque ad predam preparant panem liberis.
In agro non suo demetunt, et vineam eius quem vi op-
presserint vindemiant. Nudos dimittunt
homines indumenta tollentes. quibus non
est operimentum in frigore. Quos imbres
montium rigant. et non habentes velamen am-
plexantur lapides. Vim fecerunt depredan-
tes pupillos, et vulgum pauperem spolia-
verunt. Nudis et incedentibus absque vesti-
tu et esurientibus tulerunt spicas. Inter acervos
eorum meridiati sunt. qui calcatis torcula-
ribus sitiunt. De civitatibus fecerunt viros ge-
mere. et anima vulneratorum clamabit, et deus in-
ultum abire non patitur. Ipsi fuerunt rebel-
les luminis, nescierunt vias eius, nec reversi
sunt per semitas illius. Mane primo consurgit ho-
micida. interficit egenum et pauperem, per noc-
tem vero erit quasi fur. Oculus adulteri ob-
servat caliginem dicens. Non me videbit
oculus, et operiet vultum suum. Perfodit in
tenebris domos. sicut in die condixerant sibi,
et ignoraverunt lucem. Si subito apparue-
rit aurora: arbitrantur umbram mortis,
et sic in tenebris quasi in luce ambulant.
Levis est super faciem aque. Maledicta
sit pars eius in terra. nec ambulet per viam
vinearum. Ad nimium calorem transeat ab
aquis nivium. et usque ad inferos peccatum
illius. Obliviscatur eius misericordia. dulce-
do illius vermis. Non sit in recordatione,
sed conteratur quasi lignum infructuosum. Pavit
enim sterilem et que non parit, et vidue bene
non fecit. Detraxit fortes in fortitudine
sua. et cum steterit non credet vite sue. De-
dit ei deus locum penitentie. et ille abutitur
eo in superbiam. Oculi autem eius sunt in vi-

rum. Eleuati sunt ad modicum. et non sub
sistent. et humiliabuntur sicut omnia. et sicut sum
mitates spicarum conterentur. Quod si non est
ita: quis me potest arguere esse mentitum. et po
nere ante deum uerba mea?
XXV Respondens autem baldach suites dixit. Po
testas et terror apud eum est. qui facit concordi
am in sublimibus suis. Numquid est numerus mili
tum eius. et super quem non surget lumen illius? Num
quid iustificari potest homo comparatus deo. aut
apparere mundus natus de muliere? Ecce et
luna non splendet. et stelle non sunt munde in con
spectu eius. Quanto magis homo putredo. et
filius hominis uermis?
XXVI Respondens autem iob dixit. Cuius adiuto
res? Numquid imbecillis? Et sustentas
brachium eius qui non est fortis? Cui dedi
sti consilium? Forsitan illi qui non habet sapientiam.
et prudentiam tuam ostendisti plurimam.
Quem docere uoluisti? Nonne eum qui fecit
spiramentum tuum? Ecce gigantes gemunt sub
aquis. et qui habitant cum eis. Nudus est in
fernus coram illo. et nullum est operimentum
perditioni. Qui extendit aquilonem super
uacuum. et appendit terram super nichilum. Qui
ligat aquas in nubibus suis ut non erumpant
pariter deorsum. Qui tenet uultum solii
sui. et expandit super illud nebulam suam.
Terminum circumdedit aquis. usque dum
finiantur lux et tenebre. Columne
celi contremiscunt. et pauent ad nutum eius.
In fortitudine illius repente maria con
gregata sunt. et prudentia eius percussit
superbum. Spiritus eius ornauit celos. et ob
stetricante manu eius. eductus est co
luber tortuosus. Ecce hec ex parte
dicta sunt uiarum eius. et cum uix paruam stil
lam sermonis eius audierimus. quis po
terit tonitruum magnitudinis illius intueri?
XXVII Addidit quoque iob assumens parabolam
suam et dixit. Viuit deus qui abstulit
iudicium meum. et omnipotens qui ad amaritu
dinem adduxit animam meam. quia donec su
perest halitus in me. et spiritus dei in naribus meis
non loquentur labia mea iniquitatem. nec
lingua mea meditabitur mendacium. Absit
a me ut iustos uos esse iudicem. Donec
deficiam non recedam ab innocentia
mea. Iustificationem meam quam cepi te
nere non deseram. Neque enim reprehendit me
cor meum in omni uita mea. Sit ut impius ini
micus meus. et aduersarius meus quasi iniquus.
Que enim spes est hypocrite. si auare rapi
at. et non liberet deus animam eius? Numquid
deus audiet clamorem illius. cum uenerit
super illum angustia? Aut poterit in omnipote
nte delectari. et inuocare deum in omni tempore?
Doceo uos per manum dei que omnipotens ha
beat. nec abscondam. Ecce uos omnes nostis.
et quid sine causa uana loquimini? Hec est
pars hominis impii apud deum. et hereditas uio
lentorum. quam ab omnipotente suscipi
ent. Si multiplicati fuerint filii eius
in gladio erunt. et nepotes eius non satu
rabuntur pane. Qui reliqui fuerint ex eo se
pelientur in interitu. et uidue illius non plo
rabunt. Si comportauerit quasi terram argentum.
et sicut lutum preparauerit uestimenta. pre
parauit quidem. sed iustus uestietur illis. et
argentum innocens diuidet. Edificauit
sicut tinea domum suam. et sicut custos fecit
umbraculum. Diues cum dormierit nichil
secum auferet. aperiet oculos suos et nichil inue
niet. Apprehendet eum quasi aqua inopia. noc
te opprimet eum tempestas. Tollet eum
uentus urens et auferet. et uelud tur
bo rapiet eum de loco suo. Emittet super
eum et non parcet. De manu eius fugiens
fugiet. Stringet super eum manus suas. et si
bilabit super illum intuens locum eius.
Habet argentum uenarum suarum principia. XXVIII
et auro locus est in quo conflatur.
Ferrum de terra tollitur. et lapis solutus
calore in es uertitur. Tempus posuit te
nebris. et uniuersorum finem ipse considerat.
Lapidem quoque caliginis et umbram mor
tis. Diuidit torrens a populo peregrinante.
eos quos oblitus est pes egentis hominis.
et inuios. Terra de qua oriebatur panis
in loco suo igne subuersa est. Locus saphi
ri lapides eius. et glebe illius aurum. Semi
tam ignorauit auis. nec intuitus est
oculus uulturis. Non calcauerunt eam filii
institorum. nec pertransiuit per eam leena.
Ad silicem extendit manum suam. sub
uertit a radicibus montes. In petris riuos
excidit. et omne pretiosum uidit oculus eius. Pro
funda quoque fluuiorum scrutatus est.

et abscondita produxit in lucem. Sapientia vero
ubi invenitur? et quis est locus intelligen-
tie? Nescit homo pretium eius, nec invenitur in
terra suaviter viventium. Abyssus dicit: Non est
in me; et mare loquitur: Non est mecum. Non dabitur au-
rum obrizum pro ea, nec appendetur argentum
in commutatione eius. Non conferetur tinctis
Indie coloribus, nec lapidi sardonico pre-
tiosissimo, vel saphiro. Non adequabitur ei
aurum vel vitrum, nec commutabuntur pro ea
vasa auri excelsa et eminentia, nec comme-
morabuntur comparatione eius. Trahitur autem
sapientia de occultis. Non adequabitur ei topazius
de Ethiopia, nec tincture mundissime com-
ponetur. Unde ergo sapientia venit? et quis est lo-
cus intelligentie? Abscondita est ab oculis omni-
um viventium. Volucres quoque celi latet.
Perditio et mors dixerunt: Auribus nostris audivi-
mus famam eius. Deus intelligit viam eius,
et ipse novit locum illius. Ipse enim fines mun-
di intuetur, et omnia que sub celo sunt re-
spicit. Qui fecit ventis pondus, et aquas
appendit in mensura. Quando ponebat pluvi-
is legem, et viam procellis sonantibus: Tunc
vidit illam et enarravit, et preparavit
et investigavit. Et dixit homini: Ecce timor domini
ipsa est sapientia, et recedere a malo intelligentia.
XXIX Addidit autem Iob assumens parabolam
suam, et dixit: Quis michi tribuat ut sim
iuxta menses pristinos, secundum dies quibus
deus custodiebat me? Quando splendebat
lucerna eius super caput meum, et ad lucem illius
ambulabam in tenebris. Sicut fui in diebus
adolescentie mee, quando secreto deus erat
in tabernaculo meo. Quando erat omnipotens mecum,
et in circuitu meo pueri mei. Quando lava-
bam pedes meos butyro, et petra fundebat
michi rivos olei. Quando procedebam ad portam ci-
vitatis, et in platea parabant cathedram
michi. Videbant me iuvenes, et abscondeban-
tur, et senes assurgentes stabant. Principes
cessabant loqui, et digitum superponebant
ori suo. Vocem suam cohibebant duces,
et lingua eorum gutturi suo adherebat. Au-
ris audiens beatificabat me, et oculus
videns testimonium reddebat michi, eo quod li-
berassem pauperem vociferantem, et pupillum
cui non erat adiutor. Benedictio perituri super
me veniebat, et cor vidue consolatus sum.

Iustitia indutus sum, et vestivi me sicut
vestimento, et diademate iudicio meo.
Oculus fui ceco, et pes claudo. Pater
eram pauperum, et causam quam nesciebam diligen-
tissime investigabam. Conterebam mo-
las iniqui, et de dentibus illius auferebam predam.
Dicebamque: In nidulo meo moriar, et sicut
palma multiplicabo dies. Radix mea
aperta est secus aquas, et ros morabitur in mes-
sione mea. Gloria mea semper innovabitur,
et arcus meus in manu mea instaurabitur.
Qui me audiebant expectabant sententiam,
et intenti tacebant ad consilium meum.
Verbis meis addere nichil audebant, et
super illos stillabat eloquium meum. Expe-
ctabant me sicut pluviam, et os suum aperiebant
quasi ad imbrem serotinum. Si quando ridebam
ad eos, non credebant, et lux vultus mei non
cadebat in terram. Si voluissem ire ad e-
os, sedebam primus. Cumque sederem quasi rex
circumstante exercitu, eram tamen merentium
consolator.
Nunc autem derident me iuniores tempore, quorum
non dignabar patres ponere cum canibus
gregis mei: quorum virtus manuum erat
michi pro nichilo, et vita ipsa putabatur indigni.
egestate et fame steriles, qui rodebant
in solitudine squalentes calamita-
te et miseria. Et mandebant herbas et
arborum cortices, et radix iuniperorum erat
cibus eorum. Qui de convallibus ista rapien-
tes, cum singula repperissent, ad ea cum cla-
more currebant. In desertis habitabant
torrentium, et in cavernis terre vel super gla-
ream. Qui inter huiuscemodi letabantur,
et esse sub sentibus delitias computabant.
Filii stultorum et ignobilium, et in terra pe-
nitus non parentes. Nunc in eorum canti-
cum versus sum, et factus sum eis proverbium. Abho-
minantur me, et longe fugiunt a me, et fa-
ciem meam conspuere non verentur. Faretram
enim suam aperuit, et afflixit me, et frenum
posuit in os meum. Ad dexteram orientis
calamitates mee illico surrexerunt. Pedes
meos subverterunt, et oppresserunt quasi fluctibus
semitis suis. Dissipaverunt itinera mea;
insidiati sunt michi, et prevaluerunt, et non fuit qui
ferret auxilium. Quasi rupto muro,
et aperta ianua, irruerunt super me, et ad me

ad miserias devoluti sunt. Redactus sum in
nichilum. Abstulisti quasi ventus desiderium me-
um, et velut nubes pertransiit salus mea. Nunc
autem in memetipso marcescit anima mea, et pos-
sident me dies afflictionis. Nocte os meum
perforatur doloribus, et qui me comedunt
non dormiunt. In multitudine eorum consu-
mitur vestimentum meum, et quasi capitio
tunice succinxerunt me. Comparatus sum
luto, et assimilatus sum faville et cineri.
Clamabo ad te et non exaudies me; sto,
et non respicis me. Mutatus es michi in
crudelem, et in duritia manus tue adver-
saris michi. Elevasti me, et quasi super ventum
ponens elisisti me valide. Scio enim quia
morti trades me, ubi constituta est domus
omni viventi. Verumtamen non ad consumptio-
nem eorum emittis manum tuam, et si corrue-
rint ipse salvabis. Flebam quondam super eum
qui afflictus erat, et compatiebatur anima
mea pauperi. Expectabam bona, et venerunt
michi mala; prestolabar lucem, et erupe-
runt tenebre. Interiora mea efferbuerunt absque
ulla requie; prevenerunt me dies afflictionis.
Merens incedebam, sine furore consur-
gens in turba clamabam. Frater fui draconum
et socius struthionum. Cutis mea deni-
grata est super me, et ossa mea aruerunt
pre caumate. Versa est in luctum cithara
mea, et organum meum in vocem flentium.
XXXI Pepigi fedus cum oculis meis, ut ne cogita-
rem quidem de virgine. Quam enim partem
haberet in me Deus desuper, et hereditatem omnipo-
tens de excelsis? Numquid non perditio est iniquo,
et alienatio operantibus iniquitatem? Nonne
ipse considerat vias meas, et cunctos gres-
sus meos dinumerat? Si ambulavi in va-
nitate, et festinavit in dolo pes meus, ap-
pendat me in statera iusta, et sciat Deus
simplicitatem meam. Si declinavit gressus
meus de via, et si secutus est oculus meus cor
meum, et in manibus meis adhesit macula, se-
ram et alius comedat, et progenies mea eradi-
cetur. Si deceptum est cor meum super mulierem,
et si ad ostium amici mei insidiatus sum,
scortum sit alterius uxor mea, et super illam
incurventur alii. Hoc enim nefas est et
iniquitas maxima. Ignis est usque ad con-
sumptionem devorans, et omnia eradicans
genimina. Si contempsi subire iudicium
cum servo meo et ancilla mea, cum discepta-
rent adversum me. Quid enim faciam cum sur-
rexerit ad iudicandum Deus? Et cum quesierit, quid
respondebo illi? Numquid non in utero fecit me, qui
et illum operatus est, et formavit me in vul-
va unus? Si negavi quod volebant paupe-
ribus, et oculos vidue expectare feci; si
comedi buccellam meam solus, et non co-
medit pupillus ex ea; quia ab infan-
tia mea crevit mecum miseratio, et de utero ma-
tris mee egressa est mecum. Si despexi per-
euntem eo quod non haberet indumentum, et ab-
sque operimento pauperem; si non benedixerunt michi
latera eius, et de velleribus ovium mearum
calefactus est; si levavi super pupillum ma-
num meam, et cum viderem me in porta superi-
orem, humerus meus a iunctura sua ca-
dat, et brachium meum cum suis ossibus confe-
ratur. Semper enim quasi tumentes super me fluc-
tus timui Deum, et pondus eius ferre non
potui. Si putavi aurum robur meum, et
obrizo dixi: Fiducia mea; si letatus sum
super multis divitiis meis, et quia plurima
reperit manus mea; si vidi solem cum
fulgeret, et lunam incedentem clare, et le-
tatum est in abscondito cor meum, et oscu-
latus sum manum meam ore meo, que est
iniquitas maxima et negatio contra Deum altis-
simum; si gavisus sum ad ruinam eius
qui me oderat, et exultavi quod invenisset
eum malum. Non enim dedi ad peccandum gut-
tur meum, ut expeterem maledicens animam
eius. Si non dixerunt viri tabernaculi mei:
Quis det de carnibus eius ut saturemur? Fo-
ris non mansit peregrinus, ostium meum via-
tori patuit. Si abscondi quasi homo peccatum
meum, et celavi in sinu meo iniquitatem
meam; si expavi ad multitudinem ni-
miam, et despectio propinquorum terruit me, et
non magis tacui, nec egressus sum ostium.
Quis michi tribuat auditorem, ut de-
siderium meum Omnipotens audiat, et librum scri-
bat ipse qui iudicat, ut in humero meo por-
tem illum, et circumdem illum quasi coronam michi?
Per singulos gradus meos pronuntiabo illum,
et quasi principi offeram eum. Si adversum me
terra mea clamat, et cum ipsa sulci eius de-
flent; si fructus eius comedi absque

pecunia. et aīam agricolarū eius afflı
xi. p frumēto oriatur michi tribulus.
et p ordeo spina.
XXXII Omiserunt aūt tres uiri isti rn̄dere iob eo
qd̄ iustus sibi uideretur. Et irat̄ indi
gnatusq; est heliu. filī barachiel buzites.
de cognatiōe ram. Irat̄ est aūt aduersū iob.
eo qd̄ iustū se eē diceret corā deo. Porro
aduersū tres amicos eius indignatus est.
eo qd̄ n̄ inuenissent rn̄sionē rōnabilē.
s; tm̄modo cōdempnassent iob. Igr̄ he
liu expectauit iob loquentē. eo qd̄ seni
ores eēnt qui loquebantur. Cum aūt
uidisset qd̄ tres ei rn̄dere n̄ potuissent.
iratus ē uehemēt. Rn̄densq; heliu filı̄
barachiel buzites. dix̄. Iunior sū tp̄r.
uos aūt maiores. Ideo demisso capi
te ueritus sum indicare uob meā sn̄iā.
Sperabā enī qd̄ etas prolixior loq̄retur. et an
norū multitudo doceret sapīam. S; ut
uideo sp̄c est in homib; et inspiratio
omnip̄is dat intelligentiā. Nō sunt lō
geui sapientes. nec senes intelligūt iudi
ciū. Ideo dicā. audite me. Ostendā uo
b. et ego meā sciām. Expectaui enī s
mões uros. audiui prudentiā urām.
Donec disceptaretis in s̄moib;. et do
nec putabā uos aliqd̄ dicē cōsiderabā.
S; ut uideo. n̄ ē qui arguere possit
iob. et rn̄dere ex uob s̄moib; eius. ne
forte dicatis inuenim̄ sapīam. ds̄ p
iecit eum. et n̄ homo. Nichil locutus
ē m̄. et ego n̄ s̄m uros s̄mões rn̄debo
illi. Extimuerūt nec rn̄derunt ultra. abstu
lerūt a se eloqa. Qm̄ igr̄ expectaui et
n̄ sunt locuti. steterūt nec rn̄derūt ultra.
rn̄debo et ego partē meā. et ostendam
sciām meā. Plenus sū enī s̄monib;
et coartat me sp̄c uteri mei. Et uenter me
q̄i mustū absq; spiraculo. qd̄ lagun
culas nouas dirumpit. Loqr̄ et respira
bo paululū. apiā labia mea et rn̄de
bo. Nō accipiam psonam uiri. et dm̄ ho
mini n̄ equabo. Nescio enī quā diu
subsistam. et si p modicū tollat me fa
ctor m̄s.
XXXIII Audi igr̄ iob eloqa mea. et om̄s s̄mo
nes meos ausculta. Ecce apui os me
ū. loquatur ling̃ mea i faucib; meis. Sī
plici corde meo s̄mones m̄i. et sn̄iā la
bia mea purā loquentur. Sp̄c dei fecit
me. et spiraculū oīpotentis uiuificauit me.
Si potes rn̄de m̄. et aduersus faciē meā
cōsiste. Ecce et me sicut et te fecit ds̄. et de eodē
luto ego quoq; formatus sū. Verūtm̄ mi
raculū meū n̄ terreat te. et eloquentia mea
n̄ sit t̄ grauis. Dixisti ḡ i aurib; meis.
et uocem u̇boz tuoz audiui. Mundus
sum ego et absq; delicto i maculatus.
n̄ est iniqtas in me. qa q̄relas in me re
pit. ideo arbitratus est me inimicū
sibi. Posuit i neruo pedes meos. cus
diuit om̄s semitas meas. Hoc ē ergo i
quo n̄ es iustificatus. Rn̄debo t. qa ma
ior sit deus homine. Aduersu eū cōtendis.
qd̄ n̄ ad omnia u̇ba rn̄derit tibi. Se
loqr̄ deus. et scd̄o idipm̄ n̄ repetit. P
uuī in uisione nocturna qn̄ irruit so
por sup homines. et dormiunt i lectulo.
tūc apit aures uiroz et erudiens eos istruit
disciplinā. ut auertat hoēm ab his que
fec̄. et liberet eum de sup̄bia. eruens aīam
eius a corruptiōe. et uitam illı̄ ut n̄ trāsi
seat in gladiū. Increpat qq; p dolorē
in lectulo. et omnia ossa ei marcescere
fac̄. Abhominabit̄ ei i uita sua pa
nis. et aīe illı̄ cibus an desiderabil. Ta
bescet caro eius. et ossa q̄ tecta fuerant nu
dabunt. Appinq̄bit corruptiōi aīa ei.
et uita illius mortiferis. Si fuerit pro eo
angls loquēs unus de millib; ut an
nūciet hominis equitatē. miserebitur ei
et dicet. Libera eū ut n̄ descendat i cor
ruptiōem. Inueni i quo ei ppicier. Con
sumpta ē caro eius a suppliciis. reu̇tat̄
ad dies adolescētie sue. Deprecabit̄
dn̄m et placabil̄ ei erit. et uidebit faciem
eı̄ in iubilo. et reddet homi iustitiam
suā. Et respiciet hoīes et dicet. Pec
caui et uere deliq̄. et ut eram dignus n̄ re
cepi. Liberauit aīam suā n̄ pgeret i inte
rı̄. s; uiuens lucē uideret. Ecce hec oīa
opat̄ deus trib; uicib; p singlos. ut re
uocet aīas eoz a corruptiōe. et illumi
net luce uiuentiū. Attende iob et au
di me. et tace dū ego loqr̄. Si aūt habes
qd̄ loquaris rn̄de michi. Loqre. Volo
enī te apparere iustū. Qd̄ si n̄ habes

Audi me. Tace et docebo te sapientiam.
Pronuntians itaque Heliu etiam haec locutus est.
Audite sapientes verba mea et eruditi
auscultate me. Auris enim verba probat et guttur
escas gustu diiudicat. Iudicium eli-
gamus nobis et inter nos videamus quid sit me-
lius. Quia dixit Iob. Iustus sum et deus sub-
vertit iudicium meum. In iudicando enim
me mendacium est. violenta sagitta mea
absque ullo peccato. Quis est vir ut est Iob
qui bibit subsannationem quasi aquam.
qui graditur cum operantibus iniquitatem et am-
bulat cum viris impiis. Dixit enim. Non pla-
cebit vir deo etiam si cucurrerit cum eo. Ideo
viri cordati audite me. Absit a deo
impietas et ab omnipotente iniquitas.
Opus enim hominis reddet ei et iuxta vi-
as singulorum restituet eis. Vere enim deus
non condempnabit frustra. nec omnipotens
subvertet iudicium. Quem constituit alium
super terram aut quem posuit super orbem
quem fabricatus est. Si direxerit ad eum
cor suum. spiritum illius et flatum ad se trahet.
Deficiet omnis caro simul et homo in cine-
rem revertetur. Si habes ergo intellectum
audi quod dicitur et ausculta vocem eloqui
mei. Numquid qui non amat iudicium sa-
nari potest. et quomodo tu eum qui iustus
est tantum condempnas. Qui dicit regi
apostata. qui vocat duces impios. Qui
non accipit personas principum. nec cognovit
tyrannum cum disceptaret contra pauperem.
Opus enim manuum eius sunt universi.
Subito morientur. et in media nocte
turbabuntur populi et pertransibunt et aufe-
rent violentum absque manu. Oculi enim
eius super vias hominum et omnes gressus eorum
considerat. Non sunt tenebre et non est umbra
mortis. ut abscondantur ibi qui operantur
iniquitatem. Neque enim ultra in hominis pote-
state est ut veniat ad deum in iudicium.
Conteret multos et innumerabiles. et stare
faciet alios pro eis. Novit enim opera eo-
rum idcirco inducet noctem et conterentur.
Quasi impios percussit eos in loco viden-
tium. Qui quasi de industria recesserunt ab eo
et omnes vias eius intelligere noluerunt.
ut pervenire facerent ad eum clamorem e-
geni. et audiret vocem pauperum. Ipso enim
concedente pacem. quis est qui condempnet.
Ex quo absconderit vultum suum. quis est
qui contempletur eum. Et super gentem et super
omnes homines. Qui regnare facit hominem
ypocritam propter peccata populi. Quia ergo e-
go locutus sum ad deum. te quoque non prohi-
bebo. Si erravi tu doce me. Si iniquitatem
locutus sum. ultra non addam. Numquid a te
deus expetit eam. quia displicuit tibi.
Tu enim cepisti loqui et non ego. Quod si quid
nosti melius loquere. Viri intelligentes
loquantur michi. et vir sapiens audiat me. Iob
autem stulte locutus est. et verba illius non so-
nant disciplinam. Pater mi probetur Iob us-
que ad finem. Ne desinas ab homine ini-
quitatis. quia addit super peccata sua bla-
sphemiam. Inter nos interim constringatur.
et tunc ad iudicium provocet sermonibus suis
deum.

XXXV

Igitur Heliu hec rursum locutus est. Num-
quid equa tibi videtur tua cogitatio.
ut diceres iustior deo sum. Dixisti enim non
tibi placet quod rectum est. vel quid tibi prodest
si ego peccavero. Itaque ego respondebo sermoni-
bus tuis. et amicis tuis tecum. Suspice ce-
lum et intuere. et contemplare ethera. quod al-
tior te sit. Si peccaveris. quid ei nocebis.
et si multiplicate fuerint iniquitates
tue. quid facies contra eum. Porro si iuste
egeris quid donabis ei. aut quid de manu
tua accipiet. Homini qui similis tui est
nocebit impietas tua. et filium hominis
adiuvabit iustitia tua. Propter multitu-
dinem calumpniatorum clamabunt et eiu-
labunt propter vim brachii tyrannorum. Et non
dixit. ubi est deus qui fecit me. qui dedit car-
mina in nocte. Qui docet nos super iumen-
ta terre et super volucres celi erudit nos.
Ibi clamabunt et non exaudiet propter superbiam
malorum. Non ergo frustra audiet deus et omnipotens
singulorum causas intuebitur. Etiam cum dixe-
ris non considerat. Iudicare coram illo
et expecta eum. Nunc enim non infert furorem
suum. nec ulciscitur valde scelus. Ergo
frustra Iob aperit os suum. et absque scientia
verba multiplicat.

XXXVI

Addens quoque Heliu etiam hec locutus est. Su-
stine me paululum et indicabo tibi. Adhuc
enim habeo quod pro deo loquar. Repetam scientiam

meam a principio. et operatorem meum probabo iu
stum. Vere enim absque mendacio sermones mei.
et perfecta scientia probabitur tibi. Deus potentes
non abicit. cum et ipse sit potens. Sed non salvat impios.
et iudicium pauperibus tribuit. Non auferet a
iusto oculos suos. et reges in solio collo
cat in perpetuum. et illi eriguntur. Et si fue
rint in catenis et vinciantur funibus pau
pertatis. indicabit eis opera eorum. et scelera eorum.
quia violenti fuerint. Revelabit quoque au
rem eorum. ut corripiat. et loquetur ut rever
tantur ab iniquitate. Si audierint et ob
servaverint complebunt dies suos in bono.
et annos suos in gloria. Si autem non audierint:
transibunt per gladium. et consumentur in stulti
tia. Simulatores et callidi provocant iram
dei. neque clamabunt cum vincti fuerint. Mo
rietur in tempestate anima eorum. et vita e
orum inter effeminatos. Eripiet pauperem de an
gustia sua. et revelabit in tribulatione
aurem eius. Igitur salvabit te de ore an
gusto latissime. et non habentis fundamentum tui
subter se. Requies autem mense tue erit ple
na pinguedine. Causa tua quasi impii iu
dicata est. causam iudiciumque recipies. Non
te ergo superet ira. ut aliquem opprimas.
nec multitudo donorum inclinet te. De
pone magnitudinem tuam absque tribu
latione. et omnes robustos fortitudine.
Ne protrahas noctem ut ascendant populi pro eis. Ca
ve ne declines ad iniquitatem. hanc enim ce
pisti sequi post miseriam. Ecce deus excelsus in for
titudine sua. et nullus ei similis in legislato
ribus. Quis poterit scrutari vias eius. Aut
quis potest ei dicere operatus es iniquitatem?
Memento quod ignores opus eius. de quo
cecinerunt viri. Omnes homines vident eum.
unusquisque intuetur procul. Ecce deus magnus
vincens scientiam nostram. numerus annorum eius ine
stimabilis. Qui aufert stillas pluvie. et ef
fundit ymbres ad instar gurgitum. Qui
de nubibus fluunt. que pretexunt cuncta desuper.
Si voluerit extendere nubes quasi tentori
um suum. et fulgurare lumine suo desuper.
cardines quoque maris operiet. Per hec enim iu
dicat populos. et dat escas multis mortali
bus. In manibus abscondit lucem. et precepit ei
ut rursum adveniat. Annuntiat de ea a
mico suo. quod possessio eius sit. et ad eam
possit ascendere.
Super hoc expavit cor meum. et motum est de XXXVII
loco suo. Audiet auditionem in terrore vo
cis eius. et sonum de ore illius procedentem.
Subter omnes celos ipse considerat. et lumen illius
super terminos terre. Post eum rugiet sonitus.
tonabit voce magnitudinis sue. et non
investigabitur cum audita fuerit vox eius.
Tonabit deus in voce sua mirabiliter. qui faci
at magna et inscrutabilia. Qui precipi
t nivi ut descendat in terram. et hiemis plu
viis et ymbri fortitudinis sue. Qui in
manu omnium hominum signat. ut noverint sin
guli opera sua. Ingredietur bestia latibu
lum suum. et in antro suo morabitur. Ab inte
rioribus egredietur tempestas. et ab arcturo fri
gus. Flante deo concrescit gelu. et rursum
latissime funduntur aque. Frumentum desiderant
nubes. et nubes spargunt lumen suum. que
lustrant cuncta per circuitum. quocumque eas
voluntas gubernantis duxerit. Ad omne
quod preceperit illis super faciem orbis terrarum. sive in
una tribu sive in terra sua sive in quocum
que loco misericordie sue eas iusserit inveniri.
Ausculta hec iob. sta et considera mira
bilia dei. Numquid scis quando preceperit deus pluviis
ut ostenderent lucem nubium eius. Num
quid nosti semitas nubium magnas. et perfectas
scientias. Nonne vestimenta tua calida sunt cum
perflata fuerit terra austro. Tu forsitan
cum eo fabricatus es celos. qui solidissimi
sunt quasi ere fusi sunt. Ostende nobis quid
dicamus illi. Nos quippe involvimur tenebris.
Quis narrabit ei que loquor. Etiam si
locutus fuerit homo devorabitur. At nunc
vident lucem. Subito aer cogetur in nu
bes. et ventus transiens fugabit eas. Ab
aquilone aurum venit. et ad deum formido
losa laudatio. Digne eum invenire non
possumus. Magnus fortitudine et iudi
cio et iustitia. et enarrari non potest. Ideo time
bunt eum viri. et non audebunt contemplari
omnes qui sibi videntur esse sapientes.
Respondens autem dominus iob de turbine XXXVIII
dixit. Quis est iste involvens sententias
sermonibus imperitis? Accinge sicut vir lum
bos tuos. interrogabo te. et responde mihi.
Ubi eras quando ponebam fundamenta terre?
Indica mihi si habes intelligentiam. Quis

posuit mensuras eius si nosti? Vel quis te
tendit super eam lineam? Super quo bases illius
solidate sunt? Aut quis demisit lapidem angu
larem eius: cum me laudarent simul astra
matutina et iubilarent omnes filii dei? Quis
conclusit ostiis mare: quando erumpebat quasi de
uulua procedens? Cum ponerem nubem
uestimentum eius, et caligine illud quasi pannis
infantie inuoluerem? Circumdedi illud ter
minis meis, et posui uectem et ostia. Et
dixi. Usque huc uenies, et non procedes amplius
et hic confringes tumentes fluctus tuos.
Numquid post ortum tuum precepisti diluculo
et ostendisti aurore locum suum? Numquid te
nuisti concutiens extrema terre, et excussisti
impios ex ea? Restituetur ut lutum
signaculum, et stabit sicut uestimentum. Auferetur
ab impiis lux sua, et brachium excel
sum confringetur. Numquid ingressus es
profunda maris, et in nouissimis abyssi
deambulasti? Numquid aperte sunt tibi por
te mortis, et ostia tenebrosa uidisti? Num
quid considerasti latitudinem terre? Numquid
indica mihi si nosti omnia, in qua uia habitet
lux, et tenebrarum quis locus sit: ut ducas
unumquodque ad terminos suos, et intelligas
semitas domus eius. Sciebas tunc quod na
siturus esses, et numerum dierum tuorum noueras?
Numquid ingressus es thesauros niuis aut
thesauros grandinis aspexisti, quos preparaui
in tempus hostis, in diem pugne et belli? Per quam
uiam spargitur lux, diuiditur estus super terram?
Quis dedit uehementissimo imbri cursum
et uiam sonantis tonitrui: Ut plueret super
terram absque homine in deserto, ubi nullus mor
talium commoratur? Ut impleret inuiam et
desolatam, et produceret herbas uirentes? Quis
est pluuie pater? uel quis genuit stillas
roris? De cuius utero egressa est glacies? et
gelu de celo quis genuit? In similitudi
nem lapidis aque durantur, et superficies
abyssi constringitur. Numquid coniunge
re ualebis micantes stellas pliadas, aut
gyrum arcturi poteris dissipare? Numquid pro
ducis luciferum in tempore suo, et uesperum super
filios terre consurgere facis? Numquid no
sti ordinem celi, et pones rationem eius in terra?
Numquid eleuabis in nebula uocem tuam, et impe
tus aquarum operiet te? Numquid mittes
fulgura, et ibunt, et reuertentia dicent tibi
adsumus? Quis posuit in uisceribus hominis
sapientiam? uel quis dedit gallo intelligentiam?
Quis enarrabit celorum rationem, et concentum
celi quis dormire faciet? Quando fundabatur
puluis in terra, et glebe compingebantur? Num
quid capies leene predam, et animam catulorum
eius implebis, quando cubant in antris, et in spe
luncis insidiantur? Quis preparat coruo e
scam suam, quando pulli eius ad dominum clamant
uagantes, eo quod non habeant cibos?

XXXIX

Numquid nosti tempus partus ibicum in petris.
uel parturientes ceruas obseruasti? Dinumerasti
menses conceptus earum et scisti
tempus partus earum? Incuruantur ad fetum
et pariunt, et rugitus emittunt. Separantur
filii earum, et pergunt ad pastum: egrediuntur et
non reuertentur ad eas. Quis dimisit onagrum
liberum, et uincula eius quis soluit? Cui
dedi in solitudine domum, et tabernacula
eius in terra salsuginis. Contemnit multitu
dinem ciuitatis, clamorem exactoris non au
dit. Circumspicit montes pascue sue, et
uirentia queque perquirit. Numquid uolet
rinoceros seruire tibi, aut morabitur ad
presepe tuum? Numquid alligabis rinocerota
ad arandum loro tuo: aut confringet gle
bas uallium post te? Numquid fiduciam
habebis in magna fortitudine eius, et dere
linques ei labores tuos? Numquid credes
ei quod reddat sementem tibi, et aream tuam con
greget? Penna strutionis similis est pen
nis herodii et accipitris. Quando derelinquit in
terra oua sua, tu forsitan in puluere calefa
cies ea. Obliuiscitur quod pes conculcet ea.
aut bestia agri conterat. Duratur ad fi
lios suos quasi non sint sui. Frustra labora
uit nullo timore cogente. Priuauit
enim deus eam sapientia, nec dedit illi intelli
gentiam. Cum tempus fuerit in altum alas erigit.
deridet equum et ascensorem eius. Numquid
prebebis equo fortitudinem: aut circumdabis
collo eius hinnitum? Numquid suscitabis
eum quasi locustas? Gloria narium eius terror.
Terram ungula fodit, exultat audac
ter, in occursum pergit armatis. Contemnit
pauorem, nec cedit gladio. Super ipsum so
nabit pharetra, uibrabit hasta et clipe
us. Feruens et fremens sorbet terram, nec
reputat tube sonare clangorem. U

audierit bucinam. dicit: Vah. Procul odora
tur bellum, exhortationem ducum et ululatum
exercitus. Numquid per sapientiam tuam plumescit
accipiter, expandens alas suas ad austrum? Numquid
ad preceptum tuum elevabitur aquila, et in arduis
ponet nidum suum? In petris manet et in preruptis
silicibus commoratur, atque inaccessis rupibus.
Inde contemplatur escam, et de longe oculi eius pro
spiciunt. Pulli eius lambunt sanguinem, et ubi
cumque cadaver fuerit, statim adest. Et adiecit dominus
et locutus est ad Iob. Numquid qui contendit cum
deo, tam facile conquiescit? Utique qui arguit deum,
debet respondere ei. Respondens autem Iob domino, dixit:
Qui leviter locutus sum, respondere quid possum? Manum
meam ponam super os meum. Unum locutus sum quod uti
nam non dixissem, et alterum quibus ultra non addam.
XL Respondens autem dominus Iob de turbine, dixit:
Accinge sicut vir lumbos tuos. Interrogabo
te et indica mihi. Numquid irritum facies iudici
um meum, et condempnabis me ut tu iustificeris? Et
si habes brachium sicut deus, et si voce simili to
nas? Circunda tibi decorem, et in sublime erigere,
et esto gloriosus, et speciosis induere vestibus.
Disperge superbos in furore tuo, et respiciens
omnem arrogantem humilia. Respice cunctos su
perbos et confunde eos, et contere impios in lo
co suo. Absconde eos in pulvere simul, et fa
cies eorum demerge in foveam, et ego confite
bor quod salvare te possit dextera tua. Ecce
behemoth quem feci tecum, fenum quasi bos co
medet. Fortitudo eius in lumbis eius, et virt
us illius in umbilico ventris eius. Stringit caudam
suam quasi cedrum, nervi testiculorum eius perple
xi sunt. Ossa eius velut fistule eris, carti
lago illius quasi lamine ferree. Ipse principium est
viarum dei. Qui fecit eum applicabit gladium eius.
Huic montes herbas ferunt, omnes bestie
agri ludunt ibi. Sub umbra dormit in
secreto calami in locis humentibus. Protegunt
umbre umbram eius, circumdabunt eum salices
torrentis. Ecce absorbebit fluvium et non
mirabitur, et habet fiduciam quod influat iorda
nis in os eius. In oculis eius quasi hamo ca
piet eum, et in sudibus perforabit nares eius. An
extrahere poteris leviathan hamo, et fune
ligabis linguam eius? Numquid pones circulum in nar
ibus eius, aut armilla perforabis maxillam eius?
Numquid multiplicabit ad te preces, aut lo
quetur tibi mollia? Numquid feriet tecum pactum
et accipies eum servum sempiternum? Numquid il
ludes ei quasi avi, aut ligabis eum ancillis tuis?
Concident eum amici, divident illum negotiatores?
Numquid implebis sagenas pelle eius, et gurgu
stium piscium capite illius? Pone super eum
manum tuam.
Memento belli, nec ultra addas loqui. Ecce spes
eius frustrabitur eum, et videntibus cunctis
precipitabitur. Non quasi crudelis suscitabo illum.
Quis enim potest resistere vultui meo? Quis
ante dedit michi ut reddam ei? Omnia que
sub celo sunt, mea sunt. Non parcam ei verbis
potentibus et ad deprecandum compositis. Quis
revelavit faciem indumenti eius? Et in me
dium oris eius quis intrabit? Portas
vultus eius quis aperiet? Per gyrum dentium eius
formido. Corpus eius quasi scuta fusilia, con
pactum squamis se prementibus. Una uni
coniungitur, et ne spiraculum quidem incedit per eas.
Una alteri adherebit, et tenentes se nequa
quam separabuntur. Sternutatio eius splendor
ignis, et oculi eius ut palpebre diluculi.
De ore eius lampades procedunt, sicut tede
ignis accense. De naribus eius procedit fu
mus, sicut olle succense atque ferventis. Halitus
eius prunas ardere facit, et flamma de ore
eius egreditur. In collo eius morabitur fortitu
do, et faciem eius precedit egestas. Membra car
nium eius coherentia sibi. Mittet contra eum ful
mina, et ad locum alium non ferentur. Cor eius
indurabitur quasi lapis, et stringetur quasi malleato
ris incus. Cum sublatus fuerit timebunt
angeli, et territi purgabuntur. Cum apprehenderit
eum gladius, subsistere non poterit, neque ha
sta neque torax. Reputabit enim quasi pale
as ferrum, et quasi lignum putridum es. Non fuga
bit eum vir sagittarius. In stipulam versi sunt
ei lapides funde. Quasi stipulam estimabit
malleum, et deridebit vibrantem hastam. Sub
ipso erunt radii solis, et sternet sibi aurum
quasi lutum. Fervescere faciet quasi ollam profundum
mare, et ponet quasi cum unguenta bulliunt.
Post eum lucebit semita, estimabit abys
sum quasi senescentem. Non est super terram pote
stas que comparetur ei, qui factus est ut nullum time
ret. Omne sublime videt, et ipse est rex
super universos filios superbie.
Respondens autem Iob domino, dixit: Scio quia
omnia potes, et nulla te latet cogitatio.

Quis est iste qui celat consilium absque scientia?
ideo insipienter locutus sum, et que ultra modum
excederent scientiam meam. Audi et ego loquar:
interrogabo te, et responde mihi. Auditu auris au-
divi te: nunc autem oculus meus videt te. Idcirco
ipse me reprehendo, et ago penitentiam in favilla
et cinere. Postquam autem locutus est dominus ver-
ba hec ad iob, dixit ad eliphaz themanitem:
Iratus est furor meus in te, et in duos amicos
tuos: quoniam non estis locuti coram me rectum,
sicut servus meus iob. Sumite ergo vobis septem
tauros et septem arietes, et ite ad servum me-
um iob, et offerte holocaustum pro vobis. Iob
autem servus meus orabit pro vobis. Faciem eius
suscipiam, ut non vobis imputetur stulti-
tia. Neque enim locuti estis coram me rectum,
sicut servus meus iob. Abierunt ergo eliphaz the-
manites, et baldach suites, et sophar na-
mathites, et fecerunt sicut locutus fuerat
dominus ad eos. Et suscepit dominus faciem iob. Do-
minus quoque conversus est ad penitentiam iob,
cum oraret ille pro amicis suis. Et addidit
dominus omnia quecumque fuerant iob duplicia.
Venerunt autem ad eum omnes fratres sui, et uni-
verse sorores sue, et cuncti qui noverant
eum prius, et comederunt cum eo panem in
domo eius, et moverunt super eum caput, et con-
solati sunt eum super omni malo quod intulerat
dominus super eum. Et dederunt ei unusquisque ovem
unam et inaurem auream unam. Dominus autem
benedixit novissimis iob magis quam princi-
pio eius. Et facta sunt ei quatuordecim milia
ovium, et sex milia camelorum, et mille
iuga boum, et mille asine. Et fuerunt ei
septem filii et tres filie. Et vocavit nomen u-
nius diem, et nomen secunde cassiam, et nomen tertie cor-
nustibii. Non sunt autem invente mulieres spe-
ciose sicut filie iob in universa terra. Dedit-
que eis pater suus hereditatem inter fratres earum. Vi-
xit autem iob post hec centum .xl. annis, et vidit
filios suos, et filios filiorum suorum usque ad
quartam generationem, et mortuus est senex et
plenus dierum. Explicit liber iob.

Psalterium rom[...]
xta .lxx. in[...]
ex parte corre[...]
la et eustochiu[...]
quam antiquum er[...]
valere, cogeti[...]
scissum iam a[...]
renascentes sp[...]
ut qui crebro [...]
creatur: unde c[...]
vos quibus fo[...]
eos qui exemplari[...]
diligenter emen[...]
scribatur. Notet [...]
lineam ÷ vel signa [...]
vel asteriscum. [...]
precedentem ab eo usque ad duo puncta que impres-
simus, sciat in .lxx. translatoribus plus haberi.
Ubi autem stelle similitudinem perspexerit, de he-
breis voluminibus additum eum usque ad duo pun-
cta, iuxta theodotionis dumtaxat editionem,
qui simplicitate sermonis a .lxx. interpretibus non
discordat. Hec ergo studio cuiusque fecisse me
sciens, non ambigo multos fore, qui vel invi-
dia vel supercilio malentes contemnere videre
preclara quam discere, et de turbulento ma-
gis rivo quam de purissimo fonte potare.

Incipit psalte
riu. ps dauid.
Qui no abiit i
consilio impioꝝ.
⁊ in uia peccatoꝝ
n̄ stetit. ⁊ in ca
thedra pestilen
tie n̄ sedit. Sed
in lege dn̄i uo
lūtas eius. ⁊ in le
ge eius medita
bit̄ die ac nocte.
Et erit tamquā
lignū qđ plāta
tum est secus decursus aquaꝝ: qđ fru
ctū suū dabit in tp̄r suo. Et foliū ei
n̄ defluet: ⁊ omīa quecūq; faciet, psꝑabūt.
Non sic impii n̄ sic: sed tamq̄ puluis que
piicit uentus a facie t̄re. Ideo non resurgūt
impii in iudicio: neq; peccatores in cōsilio
iustoꝝ. Qm̄ nouit dn̄s uiā iustoꝝ. ⁊ iter
impioꝝ ꝑibit. Titulus ps dd legendus
ad euglm luce.
Quare fremuerūt
gn̄s: ⁊ ꝑp̄ meditati sunt inania. Astiterūt re
ges t̄re ⁊ p̄ncipes conuenerūt in unū: adū
sus dn̄m ⁊ adūsus xp̄m eius. Dirūpamus
uincula eoꝝ: ⁊ piciamus a nob iugū ipoꝝ.
Qui hitat in celis irridebit eos: ⁊ dn̄s sub
sannabit eos. Tunc loquetur ad eos in ira
sua: ⁊ in furore suo conturbabit eos. Ego
aūt cōstitutus sū rex ab eo. sup syon mōtē
sc̄m eius. p̄dicans p̄ceptū eī. Dn̄s dixit ad
me filius meus es tu. ego hodie genui te.
Postula a me ⁊ dabo t̄ gn̄s hereditatē tu
am: ⁊ possessioēm tuā terminos t̄re. Re
ges eos in uirga ferrea: ⁊ tamq̄ uas figuli
confringes eos. Et nūc reges intelligi
te: erudimini qui iudicatis t̄ram. Serui
te dn̄o in timore: ⁊ exultate ei cū tremo
re. Apphendite disciplinā: ne qn̄ irascat
dn̄s: ⁊ pereatis de uia iusta. Cū exarserit i
breui ira eius: bti omēs qui confidūt i eo.
Dn̄e qd multiplicati s̄. Ti. ps dauid cū fugēt
qui tribulant me. multi insurgūt a facie absa
aduersū me. Multi dicūt lonis
aīe mee. n̄ est salus ipsi in deo eī. Tu aūt
dn̄e susceptor meus es: glīa mea. ⁊ exaltans
cap meū. Voce mea ad dn̄m clamaui: ⁊
exaudiuit me de monte sc̄o suo. Ego

dormiui ⁊ soporatus sū: ⁊ resurrexi: qr̄ dn̄s
suscep me. Non timebo milia ppl̄i circūdan
tis me: exurge dn̄e saluū me fac ds̄ m̄.
Qm̄ tu pcussisti om̄s aduersantes m̄ sine c
ausa: dentes peccatoꝝ contriuisti. Dn̄i ē salus:
⁊ sup ppl̄m tuū bn̄dictio tua. Ti. fi. ps dd̄.
Cum inuocarem exaudi me ds̄ iustitie
mee: in tribulatiōe dilatasti m̄. Miserere
mei: ⁊ exaudi oroēm meā. Filii hoīu
usq; quo graui corde: ut qd diligitis ua
nitatem ⁊ q̄ritis mendaciū. Scitote qm̄ mi
rificauit dn̄s sc̄m suū: dn̄s exaudiet me
cū clamauero ad eum. Irascimini ⁊ nol
te peccare: que dicitis in cordib; uris ⁊ in
cubilib; uris compungimini. Sacrificate
sacrificiū iustitie: ⁊ spate in dn̄o, mul
ti dicūt quis ostendit nob bona. Signatū
est sup nos lumē uultus tui dn̄e: dedisti leti
tiā in corde meo. A fructu frumēti uini
et olei sui multiplicati s̄. In pace in idipsū
dormiā ⁊ requiescā. Qm̄ tu dn̄e singula
riter in spe cōstituisti me. Ti. in fi. pea ps dd.
Verba mea auribz pcipe dn̄e. hereditate
intellige clamorem meū. Intende uo
ci orōnis mee: rex meus ⁊ ds̄ meus. Qm̄ ad te
orabo dn̄e: mane exaudies uocē meā.
Mane astabo tibi ⁊ uidebo: qm̄ nō ds̄
uolens iniqtatē tu es. Neq; habitabit iux
te malignus: neq; pmanebūt iniusti a
oculos tuos. Odisti om̄s qui opant iniq
tatem: pdes om̄s qui loquūtur mendaciū.
Virū sanguinū ⁊ dolosū abhominabit
ds̄. Ego aūt in multitudie mīe tue. in
troibo in domū tuā: adorabo ad templū
sc̄m tuū in timore tuo. Dn̄e deduc
in iustitia tua ppt inimicos meos. dirige
i conspectu tuo uiā meā. Qm̄ nō ē in ore
eoꝝ ueritas: cor eoꝝ uanū est. Sepulcrū
patens est guttur eoꝝ. linguis suis do
lose agebant. iudica illos ds̄. Decidant a
cogitationibz suis sc̄m multitudinē impie
tatū eoꝝ expelle eos: qm̄ irritauerūt te dn̄e.
Et letentur om̄s qui spant in te: in et̄
nū exultabūt ⁊ hitabis in eis. Et glīa
buntur in te om̄s qui diligūt nom̄ tuū: qm̄
tu bn̄dices iusto. Dn̄e ut scuto bone uo
luntatis tue coronasti nos. Ti. in fi. ps dd.
Dn̄e ne in furore tuo arguas me. p octa
neq; in ira tua corripias me. Miserere mei
dn̄e qm̄ infirmus sum: sana me dn̄e qm̄

conturbata sunt ossa mea. Et anima mea turba
ta est valde: et tu domine usquequo. Convertere domine et
eripe animam meam: salvum me fac propter misericordiam tu
am. Quoniam non est in morte qui memor sit tui:
in inferno autem quis confitebitur tibi. Laboravi
in gemitu meo, lavabo per singulas noc
tes lectum meum: lacrimis meis stratum meum
rigabo. Turbatus est a furore oculus meus:
inveteravi inter omnes inimicos meos. Disce
dite a me omnes qui operamini iniqui
tatem: quoniam exaudivit dominus vocem fletus mei.
Exaudivit ~~dominus~~ dominus deprecationem meam,
dominus orationem meam suscepit. Erubescant et
conturbentur vehementer omnes inimici
mei: convertantur et erubescant valde velo
citer. Psalmus in finem psalmus David quem cantavit domino pro verbis Chu
Domine deus meus in te speravi si filii gemini.
salvum me fac ex omnibus persequentibus me
et libera me. Nequando rapiat ut leo animam meam,
dum non est qui redimat neque qui salvum
faciat. Domine deus meus si feci istud, si est ini
quitas in manibus meis. Si reddidi retri
buentibus mihi mala: decidam merito ab ini
micis meis inanis. Persequatur inimicus
animam meam, et comprehendat et conculcet in terra
vitam meam: et gloriam meam in pulverem dedu
cat. Exurge domine in ira tua: et exaltare in
finibus inimicorum meorum. Et exurge domine deus
in precepto quod mandasti: et synagoga
populorum circumdabit te. Et propter hanc in
altum regredere: dominus iudicat populos. Iudica
me domine secundum iustitiam meam: et secundum innocentiam
meam super me. Consumetur nequitia pec
catorum, et diriges iustum scrutans corda et re
nes deus. Iustum adiutorium meum a domino,
qui salvos facit rectos corde. Deus iudex
iustus fortis et patiens: numquid irascitur per sin
gulos dies. Nisi conversi fueritis gladium
suum vibravit: arcum suum tetendit et para
vit illum. Et in eo paravit vasa mortis: sagit
tas suas ardentibus effecit. Ecce parturit
iniustitiam: concepit dolorem et peperit iniqui
tatem. Lacum aperuit et effodit eum: et incidit
in foveam quam fecit. Convertetur dolor eius in
caput eius: et in verticem ipsius iniquitas eius descendet.
Confitebor domino secundum iustitiam eius: et psallam
nomini domini altissimi. Titulus in finem psalmus David pro tor
Domine dominus noster, quam admira cularibus.
bile est nomen tuum in universa terra. Quoniam

elevata est magnificentia tua super celos.
Ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem
propter inimicos tuos: ut destruas inimicum et
ultorem. Quoniam videbo celos tuos: opera digitorum
tuorum: lunam et stellas que tu fundasti. Quid
est homo quod memor es eius: aut filius hominis
quoniam visitas eum. Minuisti eum paulo minus
ab angelis: gloria et honore coronasti eum: et con
stituisti eum super opera manuum tuarum. Omnia
subiecisti sub pedibus eius: oves et boves
universas: insuper et pecora campi. Volucres
celi et pisces maris: qui perambulant semi
tas maris. Domine dominus noster: quam admirabile
est nomen tuum in universa terra. Psalmus in finem pro occul
Confitebor tibi domine in toto tis filii.
corde meo: narrabo omnia mirabilia tua.
Letabor et exultabo in te: psallam nomini tu
o altissime. In convertendo inimicum meum
retrorsum: infirmabuntur et peribunt a facie tua.
Quoniam fecisti iudicium meum et causam meam:
sedisti super thronum qui iudicas iustitiam.
Increpasti gentes et periit impius: nomen eorum
delesti in eternum et in seculum seculi. Inimi
ci defecerunt framee in finem: et civitates eorum
destruxisti. Periit memoria eorum cum soni
tu: et dominus in eternum permanet. Paravit in iu
dicio thronum suum: et ipse iudicabit orbem
terre in equitate, iudicabit populos in iusti
tia. Et factus est dominus refugium pauperi: adiu
tor in opportunitatibus in tribulatione. Et
sperent in te qui noverunt nomen tuum: quoniam
non dereliquisti querentes te domine. Psallite
domino qui habitat in syon: annuntiate inter
gentes studia eius. Quoniam requirens sanguinem
eorum recordatus est: non est oblitus clamorem
pauperum. Miserere mei domine: vide humili
tatem meam de inimicis meis. Qui exal
tas me de portis mortis: ut annuntiem omnes
laudationes tuas in portis filie syon. Ex
ultabo in salutari tuo: infixe sunt gentes in
interitu quem fecerunt. In laqueo isto quem abscon
derunt, comprehensus est pes eorum. Cognosce
tur dominus iudicia faciens: in operibus manu
um suarum comprehensus est peccator. Conver
tantur peccatores in infernum: omnes gentes que ob
liviscuntur deum. Quoniam non in finem oblivio
erit pauperis: patientia pauperum non peribit
in finem. Exurge domine non confortetur
homo: iudicentur gentes in conspectu tuo. Consti

ne d̄ legis latorem sup eos. ut sciant gētes
q̄ homines sunt. Ut quid dn̄e recessisti longe:
despicis in oportunitatib; in tribulatione.
Dum sup̄bit impius incendit̄ paup. cōpre
henduntur in consiliis quib; cogitant.
Qm̄ laudatur peccator in desideriis aīe sue
& iniquus b̄ndr̄. Exacerbavit dn̄m pecca
tor. s̄cdm multitudinē ire sue n̄ q̄ret. Nō
ē d̄s in conspectu ei᷒ inquinate sūt vie illi᷒
om̄i tp̄r. Auferuntur iudicia tua a fa
cie eius. omniū inimicoꝝ suoꝝ dn̄abitur.
Dix̄ eni in corde suo. n̄ movebor a gnāt̄ce
in gnātioē. sine malo. Cui᷒ maledictōe
(⁊ dolo) os plenū est & amaritudine / sub lingua
eius labor & dolor. Sedet in insidiis cū
divitib; i occultis. ut intficiat innocentē.
Oculi eius in paupem respiciunt. insidi
atur in abscondito qi leo in spelunca sua.
Insidiatur ut rapiat paupem. rape pau
pem dum attrahit eū. In laq̄o suo hu
miliabit eū. inclinavit se & cadet cū dn̄a
tus fuerit paupū. Dix̄ eni in corde suo
oblitus ē deus. avertit faciem suā ne vid̄
at in finē. Exurge dn̄e d̄s exaltet manus
tua ne obliviscaris paupū. Propt̄ qd̄ ir
ritavit impi᷒ dn̄m. dix̄ eni in corde suo
n̄ requiret. Vides qm̄ tu laborē & dolorē
consideras. ut tradas eos in manus tuas.
Tibi derelictus est paup. orphano tu e
ris adiutor. Contere brachiū peccato
ris & maligni. q̄retur peccatū illi᷒ & n̄
invenietur. Dn̄s regnabit in et̄nū et in
sclm̄ scli. peribitis gētes de t̄ra illi᷒. Desiderium
paupū exaudivit dn̄s. p̄parationē cordis
eoꝝ audivit auris tua. Iudicare pupil
lo & humili: ut n̄ apponat ult̄ magnifi
care se hō sup t̄ram. Titulus in finem ps̄
In dn̄o confido. quomō david.
dicitis aīe mee. transmigra in montem
sic͡ passer. Qm̄ ecce peccatores intenderūt
arcum. paraver̄ sagittas suas in faretra.
ut sagittent in obscuro rectos corde. Qm̄
q̄ p̄fecisti destruxer̄. iustus aut̄ qd̄ fecit. Do
minus in templo scō suo. dn̄s in celo sedes
ei᷒. Oculi ei᷒ in paupē respiciunt. palpe
bre ei᷒ interrogant filios hoīm. Dn̄s interrogat
iustum & impiū. qui aut̄ dilig̅ iniquitatem
odit aīam suā. Pluet sup peccatores laq̄
os. ignis & sulphur & sp̄s p̄cellaꝝ pars cali
cis eoꝝ. Qm̄ iustus dn̄s & iustitias dilexit. equi
tatem vidit vult᷒ ei᷒. Tit̄ in fi. ps̄ dd̄. p̄ oc͞.
Salvū me fac dn̄e qm̄ defecit scs. qm̄ dimi
nute sūt veritates a filiis hoīm. Vana locu
ti sūt unusquisq; ad p̄ximū suū. labia dolo
in corde & corde locuti sunt. Disp̄dat dn̄s uni
v̄sa labia dolosa & linguā magniloquā. Qui
dixerunt linguā nrām magnificabim᷒ labia
nrā a nob̄ sunt. quis n̄r dn̄s ē. Propt̄ miseriā
inopum & gemitū paupū. nc̄ exurgā dicit
dn̄s. Ponam in salutari. fiducialit̄ agam
in eo. Eloquia dn̄i eloquia casta argentum
igne examinatū. p̄batū terre purgatum
septuplū. Tu dn̄e s̄vabis nos & custodies
a gnātiōe hac in et̄nū. In circuitu impii am
bulant. scdm̄ altitudinē tuā multipli
casti filios hoīm. Titul᷒ in finē ps̄ dav.
Usquequo oblivisceris me in finē. usq;
quo avertis faciem tuā a me. Quā diu ponā
consilia in aīa mea: dolorem in corde meo p̄
diē. Usquequo exaltabit᷒ inimicus meus sup
me. respice & exaudi me dn̄e d̄s me᷒. Illu
mina oculos meos ne unq̄ obdormiā in
morte. nequā dicat inimicus meus p̄valui
adv̄sus eū. Qui tribulant me exultabūt
si motus fuero. ego aut̄ in mīa tua sp̄a
vi. Exultabit cor meū in salutari tuo: can
tabo dn̄o qui bona tribuit m̄ & psallā nō
dn̄i altissimi. Titul᷒ in fi. ps̄. dav.
Dixit insipiens in corde suo.
n̄ est deus. Corrupti sūt & abhominabi
les facti sunt in studiis suis. n̄ est qui faciat bo
nū n̄ est usq; ad unū. Dn̄s de celo p̄spexit sup
filios hoīm. ut videat si est intelligēs aut re
quirens d̄m. Omēs declinaver̄ simul inu
tiles facti sūt. nō est qui faciat bonū n̄ est us
q; ad unū. Sepulchrū patens est gutt᷒ eoꝝ
linguis suis dolose agebant: venenū a
spidū sub labiis eoꝝ. Quoꝝ os maledic
tiōe & amaritudine plenū est. veloces
pedes eoꝝ ad effundendū sanguinē. Con
tritio & infelicitas in viis eoꝝ. & viā pacis
nō cognoverūt. n̄ ē timor dei añ oculos
eoꝝ. Nonne cognoscent om̄s qui operant᷒
iniquitatē. qui devorant plebem meā sic̄
escam panis. Dn̄m n̄ invocaver̄. illic t̄
pidaver̄ timore ubi n̄ erat timor. Qm̄ dn̄s
in gnātiōe iusta ē. consiliū inopis confudist̄.
qm̄ dn̄s spes ei᷒ ē. Quis dabit ex syon s̄

uertit dominus captiuitatem plebis
sue exultabit iacob et letabitur israel. Titulus. psalmus
Domine quis habitabit in tabernaculo tuo. david.
aut quis requiescet in monte sancto tuo.
Qui ingreditur sine macula. et operatur iustici
am. Qui loquitur ueritatem in corde suo. qui non egit
dolum in lingua sua. Nec fecit proximo suo
malum. et obprobrium non accepit aduersus proximos
suos. Ad nichilum deductus est in conspectu eius
malignus. timentes autem dominum glorificat. Qui
iurat proximo suo et non decipit. qui pecuniam
suam non dedit ad usuram. et munera super inno
centem non accepit. Qui facit hec non mouebitur in
eternum. Titulus. tituli inscriptio ipsi dauid.
Conserua me domine quoniam speraui in te. dixi do
mino deus meus es tu quoniam bonorum meorum non e
ges. Sanctis qui sunt in terra eius. mirificauit omnes
uoluntates meas in eis. Multiplicate sunt
infirmitates eorum. postea accelerauerunt. Non
congregabo conuenticula eorum de sanguinibus. nec
memor ero nominum eorum per labia mea. Dominus
pars hereditatis mee et calicis mei: tu es qui re
stitues hereditatem meam mihi. Funes ceciderunt
mihi in preclaris. etenim hereditas mea preclara est
mihi. Benedicam dominum qui tribuit michi intellec
tum. insuper et usque ad noctem increpuerunt
me renes mei. Prouidebam dominum in con
spectu meo semper. quoniam a dextris est mihi ne
commouear. Propter hoc letatum est cor
meum et exultauit lingua mea. insuper et
caro mea requiescet in spe. Quoniam non de
relinques animam meam in inferno. nec dabis
sanctum tuum uidere corruptionem. Notas fe
cisti mihi uias uite. adimplebis me letitia cum
uultu tuo. delectationes in dextera tua usque
in finem. Titulus oratio dauid.
Exaudi domine iustitiam meam: intende depre
cationem meam. Auribus percipe orationem me
am non in labiis dolosis. De uultu tuo iu
dicium meum prodeat. oculi tui uideant equi
tates. Probasti cor meum et uisitasti nocte
igne me examinasti. et non est inuenta in
me iniquitas. Ut non loquatur os meum opera
hominum. propter uerba labiorum tuorum ego custo
diui uias duras. Perfice gressus meos
in semitis tuis. ut non moueantur uestigia
mea. Ego clamaui quoniam exaudisti me
deus. inclina aurem tuam mihi et exaudi uerba mea.
Mirifica misericordias tuas. qui saluos facis speran
tes in te. A resistentibus dextere tue custo
di me ut pupillam oculi. Sub umbra ala
rum tuarum protege me. a facie impiorum qui me
afflixerunt. Inimici mei animam meam circum
dederunt. adipem suum concluserunt. os eorum locu
tum est superbiam. Proicientes me nunc circum
dederunt me. oculos suos statuerunt declinare
in terram. Susceperunt me sicut leo paratus ad pre
dam. et sicut catulus leonis habitans in abditis.
Exurge domine preueni eum et supplanta eum.
eripe animam meam ab impio. frameam tuam ab
inimicis manus tue. Domine a paucis, diuide
eos in uita eorum. et de absconditis tuis adim
pletus est uenter eorum. Saturati sunt filiis.
et dimiserunt reliquias suas paruulis suis. Ego
autem cum iustitia apparebo in conspectu tuo.
satiabor cum apparuerit gloria tua. Titulus. in finem
puero dauid qui locutus est domino uerba cantica
huius. in die qua eripuit eum dominus de manibus ini
micorum eius. et de manu saul.
Diligam te domine fortitudo mea. dominus
firmamentum meum et refugium meum. et libe
rator meus. Deus meus adiutor meus et sperabo in
eum. Protector meus et cornu salutis mee. et
susceptor meus. Laudans inuocabo dominum.
et ab inimicis meis saluus ero. Circumdede
runt me dolores mortis. et torrentes iniqui
tatis conturbauerunt me. Dolores inferni cir
cumdederunt me. preoccupauerunt me laquei mor
tis. In tribulatione mea inuocaui dominum
et ad deum meum clamaui. Et exaudiuit de
templo sancto suo uocem meam. et clamor meus
in conspectu eius introiuit in aures eius.
Commota est et contremuit terra. fundamenta
montium conturbata sunt et commota sunt. quoniam
iratus est eis. Ascendit fumus in ira eius
et ignis a facie eius exarsit. carbones suc
censi sunt ab eo. Inclinauit celos et descendit.
et caligo sub pedibus eius. Et ascendit super
cherubin et uolauit. uolauit super pennas
uentorum. Et posuit tenebras latibulum su
um. in circuitu eius tabernaculum eius. tenebrosa
aqua in nubibus aeris. Pre fulgore eius nu
bes transierunt. grando et carbones ignis. Et in
tonuit de celo dominus. et altissimus dedit uo
cem suam grando et carbones ignis. Et misit
sagittas suas et dissipauit eos. fulgura mul
tiplicauit et conturbauit eos. Et apparuerunt

in conspectu

fontes aquarum et reuelata sunt funda
menta orbis terrarum. Ab increpatione tua domine.
ab inspiratione spiritus ire tue. Misit de sum
mo et accepit me. et assumpsit me de aquis
multis. Eripuit me de inimicis meis
fortissimis et ab his qui oderunt me quoniam
confortati sunt super me. Preuenerunt me
in die afflictionis mee. et factus est dominus
protector meus. Et eduxit me in latitudi
nem. saluum me fecit quoniam uoluit me.
Et retribuet michi dominus secundum iustitiam meam et
secundum puritatem manuum mearum retribu
et michi. Quia custodiui uias domini: nec
impie gessi a deo meo. Quoniam omnia iu
ditia eius in conspectu meo. et iustitias
eius non repuli a me. Et ero immacula
tus cum eo. et obseruabo me ab iniquitate
mea. Et retribuet michi dominus secundum iustitiam
am meam. et secundum puritatem manuum mearum
in conspectu oculorum eius. Cum sancto sanctus e
ris. et cum uiro innocente innocens eris. Et
cum electo electus eris. et cum peruerso peruerteris.
Quoniam tu populum humilem saluum facies. et
oculos superborum humiliabis. Quoniam tu illu
minas lucernam meam domine. deus meus illumi
na tenebras meas. Quoniam in te eripiar a
temptatione. et in deo meo transgrediar
murum. Deus meus impollutta uia eius. eloquia
domini igne examinata. protector est omnium
sperantium in se. Quoniam quis deus preter dominum
aut quis deus preter deum nostrum. Deus qui precin
xit me uirtute. et posuit immaculatam
uiam meam. Qui perfecit pedes meos tamquam
ceruorum. et super excelsa statuet me. Qui
docet manus meas ad prelium. et posuisti
ut arcum ereum brachia mea. Et dedisti
michi protectionem salutis tue. et dextera tua
suscepit me. Et disciplina tua correxit
me in finem. et disciplina tua ipsa me do
cebit. Dilatasti gressus meos subtus
me. et non sunt infirmata uestigia mea. Per
sequar inimicos meos et comprehendam illos. et
non conuertar donec deficiant. Confringam
illos nec poterunt stare. cadent subtus
pedes meos. Et precinxisti me uirtute
ad bellum. et supplantasti insurgentes
in me subtus me. Et inimicos meos de
disti michi dorsum. et odientes me disperdidisti.
Clamauerunt nec erat qui saluos faceret

ad dominum nec exaudiuit eos. Et commi
nuam eos ut puluerem ante faciem uenti
ut lutum platearum delebo eos. Eripies
me de contradictionibus populi. constitu
es me in caput gentium. Populus quem non cognoui
seruiuit michi. in auditu auris obediuit michi.
Filii alieni mentiti sunt michi. filii alieni in
ueterati sunt. et claudicauerunt a semitis suis.
Viuit dominus et benedictus deus meus. et exal
tetur deus salutis mee. Deus qui das uin
dictas michi. et subdis populos sub me. libera
tor meus de inimicis meis iracundis. Et
ab insurgentibus in me exaltabis me. a ui
ro iniquo eripies me. Propterea confite
bor tibi in nationibus domine. et nomini tuo psalmum
dicam. Magnificans salutes regis eius. et
faciens misericordiam christo suo dauid et se
mini eius usque in seculum. Titulus in finem
Celi enarrant gloriam dei. psalmus dauid
et opera manuum eius annuntiat
firmamentum. Dies diei eructat uerbum
et nox nocti indicat scientiam. Non sunt lo
quele neque sermones. quorum non audiantur uoces
eorum. In omnem terram exiuit sonus eorum. et in
fines orbis terre uerba eorum. In sole posuit tabernaculum suum
et ipse tamquam sponsus procedens de thalamo suo.
Exultauit ut gigas ad currendam uiam. a
summo celo egressio eius. Et occursus eius
usque ad summum eius. nec est qui se abscon
dat a calore eius. Lex domini immaculata conuer
tens animas. testimonium domini fidele. sapientiam pre
stans paruulis. Iustitie domini recte leti
ficantes corda. preceptum domini lucidum
illuminans oculos. Timor domini sanctus perma
net in seculum seculi. iuditia domini uera iusti
ficata in semetipsa. Desiderabilia su
per aurum et lapidem preciosum multum. et dulci
ora super mel et fauum. Etenim seruus tu
us custodit ea. in custodiendis illis re
tributio multa. Delicta quis intelligit.
ab occultis meis munda me. et ab alienis
parce seruo tuo. Si mei non fuerint domina
ti tunc immaculatus ero. et emundabor a de
licto maximo. Et erunt ut complaceant e
loquia oris mei. et meditatio cordis mei
in conspectu tuo semper. Domine adiutor
meus et redemptor meus. Titulus in finem psalmus dauid.
Exaudiat te dominus in die tribula
tionis. protegat te nomen dei iacob.
Mittat tibi auxilium de sancto. et de syon

ticiatur te. Memor sit omnis sacrificii
tui, et holocaustum tuum pingue fiat. Tri-
buat tibi secundum cor tuum, et omne consilium
tuum confirmet. Letabimur in salutari
tuo, et in nomine domini dei nostri magnificabi-
mur. Impleat dominus omnes petitiones tuas.
nunc cognovi quoniam salvum fecit dominus christum
suum. Exaudiet illum de celo sancto suo. in
potentatibus salus dextere eius. Hii in cur-
ribus et hii in equis, nos autem in nomine domi-
ni dei nostri invocabimus. Ipsi obligati sunt et
ceciderunt, nos autem surreximus et erecti su-
mus. Domine salvum fac regem. et exaudi nos
in die qua invocaverimus te. Titulus. psalmus.
Domine in virtute tua letabitur rex. et super in dauid.
salutare tuum exultabit vehementer.
Desiderium cordis eius tribuisti ei. et volun-
tatem labiorum eius non fraudasti eum. Quoniam
prevenisti eum in benedictionibus dulcedinis.
posuisti in capite eius coronam de lapide
precioso. Vitam peciit a te, tribuisti ei
longitudinem dierum in seculum et in seculum seculi.
Magna est gloria eius in salutari tuo. gloriam
et magnum decorem impones super eum. Quoniam da-
bis eum in benedictionem in seculum seculi. le-
tificabis eum in gaudio cum vultu tuo. Quoniam
rex sperat in domino, et in misericordia altissimi non com-
movebitur. Inveniatur manus tua omnibus
inimicis tuis. dextera tua inveniat omnes
qui te oderunt. Pones eos ut clibanum ignis
in tempore vultus tui. dominus in ira conturba-
bit eos, et devorabit eos ignis. Fructum
eorum de terra perdes, et semen eorum a filiis homi-
num. Quoniam declinaverunt in te mala. cogitaverunt
consilia que non potuerunt stabilire. Quoniam po-
nes eos dorsum. in reliquiis tuis preparab-
is vultum eorum. Exaltare domine in virtute tua. can-
tabimus et psallemus virtutes tuas. Titul'
intus. psalmus dauid pro assumptione vel susceptione seu
pro cerva matutina.
Deus deus meus respice
in me. quare me dereliquisti longe a salute
mea. verba delictorum meorum. Deus meus clama-
bo per diem et non exaudies, nocte et non ad in-
sipientiam mihi. Tu autem in sancto habitas. Laus
israel. In te speraverunt patres nostri. speraverunt et
liberasti eos. Ad te clamaverunt et salvi fa-
cti sunt. in te speraverunt et non sunt confusi.
Ego autem sum vermis et non homo. obprobrium hominum et

abiectio plebis. Omnes videntes me deriserunt
me. locuti sunt labiis et moverunt caput.
Speravit in domino eripiat eum. salvum faciat
eum quoniam vult eum. Quoniam tu es qui extraxi-
sti me de ventre. spes mea ab uberibus ma-
tris mee. in te proiectus sum ex utero. De ven-
tre matris mee deus meus es tu. ne discesseris
a me. Quoniam tribulatio proxima est. quoniam non est
qui adiuvet. Circumdederunt me vituli mul-
ti. tauri pingues obsederunt me. Aperuerunt
super me os suum sicut leo rapiens et rugiens.
Sicut aqua effusus sum. et dispersa sunt omnia
ossa mea. Factum est cor meum tamquam cera li-
quescens, in medio ventris mei. Aruit tam-
quam testa virtus mea. et lingua mea adhe-
sit faucibus meis. et in pulverem mortis de-
duxisti me. Quoniam circumdederunt me canes mul-
ti. consilium malignantium obsedit me. Fo-
derunt manus meas et pedes meos. dinume-
raverunt omnia ossa mea. Ipsi vero considera-
verunt et inspexerunt me. diviserunt sibi ve-
stimenta mea. et super vestem meam miserunt sor-
tem. Tu autem domine ne elongaveris auxilium
tuum, ad defensionem meam conspice. Erue
a framea deus animam meam. et de manu ca-
nis unicam meam. Salva me ex ore leonis.
et a cornibus unicornium humilitatem me-
am. Narrabo nomen tuum fratribus meis. in me-
dio ecclesie laudabo te. Qui timetis dominum
laudate eum. universum semen iacob glorifi-
cate eum. Timeat eum omne semen israel. quoniam
non sprevit neque despexit deprecationem pau-
peris. Nec avertit faciem suam a me. et cum cla-
marem ad eum exaudivit me. Apud te laus
mea in ecclesia magna. vota mea reddam in
conspectu timentium eum. Edent pauperes
et saturabuntur. et laudabunt dominum qui requirunt
eum. vivent corda eorum in seculum et in seculum se-
culi. Reminiscentur et convertentur ad dominum
universi fines terre. Et adorabunt in conspectu
eius universe familie gentium. Quoniam domini est
regnum, et ipse dominabitur gentium. Manducave-
runt et adoraverunt omnes pingues terre. in con-
spectu eius cadent omnes qui descendunt in terram.
Et anima mea illi vivet. et semen meum serviet
ipsi. Annuntiabitur domino generatio ventura. et annun-
tiabunt celi iustitiam eius. populo qui nascetur
quem fecit dominus. Titulus. psalmus dauid.
Dominus regit me et nichil michi deerit. in loco pa-

ſcue. ibi me collocauit. Sup aquā refecti
onis educauit me. aīam meā ꝯuertit. De
duxit me ſup ſemitas iuſtitie. ꝓpt nom
ſuū. Nam ⁊ ſi ambulauo in medio umbre
mortis nō timebo mala qm̄ tu mecū es.
Virga tua ⁊ baculus tuus. ipa me ꝯſola
ta ſunt. Paraſti in ꝯſpectu meo mēſā. ad
uſus eos qui tribulant me. Impingua
ſti in oleo cap̄ meū. ⁊ calix tuus inebrians
quā p̄clarus eſt. Et miā tua ſubſeq̄t me
omnib; dieb; uite mee. Et ut inhitem
in domo dn̄i in lōgitudine dierū. Ti. pƨ dd.
Dn̄i ē tra ⁊ plenitudo eius. orbis i pma ſab
b terrar ⁊ uniuſi qui hītant in eo. bati.
Quia ipe ſup maria fundauit eū. ⁊ ſup
flumina ꝑparauit eū. Quis aſcendet in
mōte dn̄i aut quis ſtabit in loco ſc̄o eī.
Innocens manib; ⁊ mundo corde. qui nō
accep in uano aīam ſuā. nec iurauit in
dolo ꝓximo ſuo. Hic accipiet bn̄dictōe
a dn̄o ⁊ miām a deo ſalutari ſuo. Hec eſt
gnātio q̄rentiū eū. q̄rentiū faciē dei ia
cob. Attollite portas p̄ncipes uras. ⁊ ele
uamini porte eternales. ⁊ introibit rex glē.
Quis eſt iſte rex glē. dns fortis ⁊ potēs. do
minus potēs in prelio. Attollite portas p̄n
cipes uras. ⁊ eleuamini porte eternales.
⁊ introibit rex glē. Quis eſt iſte rex glē.
dns uirtutū ipe eſt rex glē. Ti. pƨ dauid.
Ad te dn̄e leuaui aīam meā. ds mš in te
confido n̄ erubeſcam. Neq; irrideāt me
inimici mei. ⁊ eni uniuſi qui ſuſtinent
te n̄ ꝯfundent. Confundantur oms iniq a
gētes ſupuacue. Vias tuas dn̄e demon
ſtra m. ⁊ ſemitas tuas edoce me. Dirige
me in ueritate tua ⁊ doce me. q tu es deus
ſaluator meus. ⁊ te ſuſtinui tota die. Re
miniſcere miſationū tuarū dn̄e. ⁊ miār
tuarū q a ſclo ſūt. Delicta iuuētutis mē.
⁊ ignorantias meas ne memineris dn̄e.
ſcdm miām tuā memento mei tu. ꝓpt bō
tatē tuā dn̄e. Dulcis ⁊ rectus dns. ꝓpt
hoc legem dabit delinq̄ntib; in uia. Diri
get manſuetos in iudicio. docebit mi
tes uias ſuas. Vniuſe uie dn̄i miā et
ueritas requirētib; teſtamētū eius ⁊ teſti
monia eius. Propt nomē tuū dn̄e ꝓpi
tiabis peccō meo. multū ē enī. Quis ē
hō qui timet dn̄m. legē ſtatuit ei i uia

quā elegit. Aīa eius in bonis ꝯmorabit ⁊
ſemē eius hereditabit trām. Firmamentū
eſt dns timentib; eū. ⁊ teſtamētū ipſi' ut
manifeſtetur illis. Oculi mei ſemp ad d
qm̄ euellet de laqo pedes meos. Reſpi
in me ⁊ miſerere mei. q unicus ⁊ paup
ſū ego. Tribulatiōes cordis mei multipli
cate ſunt. de neceſſitatib; meis eripe me.
Vide humilitatē meā ⁊ laborē meū. ⁊
dimitte uniuſa delicta mea. Reſpice i
inimicos meos q̄m multiplicati ſūt. ⁊
odio iniq oderūt me. Cuſtodi aīam m
⁊ erue me. nō erubeſcam qm̄ ſpaui i
Liba ds iſrł. ex omnib; tribulatōib;
Iudica me dn̄e qm̄ ego i innocētia mea
ſum. ⁊ in dn̄o ſpans Titulꝰ. pƨ dauid
n̄ infirmabor. Proba me dn̄e ⁊ tēpta
me renes meos et cor meū. Qm̄ miā
ān oculos meos ē. ⁊ ꝯplacui i ueritate
Nō ſedi cū ꝯcilio uanitatis. ⁊ cū iniq
gerentib; nō introibo. Odiui eccliam m
lignātiū. ⁊ cū impiis nō ſedebo. La
uabo int innocentes manꝰ meas. ⁊ circūd
do altare tuū dn̄e. Vt audiam uoc
laudis. ⁊ enarrem uniuſa mirabi
tua. Dn̄e dilexi decorem domꝰ tue. ⁊
lo' habitatiōis glē tue. Ne pdas cū i
piis ds aīam meā. ⁊ cū uiris ſanguinū
uitā meā. In quor manib; iniqtates
ſūt. dextera eor repleta ē munib;. Ego
in innocentia mea ingreſſus ſū. rede
me ⁊ miſerere mei. Pes meus ſtetit in
recto. in eccliis bn̄dicam te dn̄e.
Titulꝰ in fine pƨ

Dominus qui illuminatio mea.
illuminatio mea.
et ſalus mea. quē ti
mebo. Dns ꝓtector uite
a quo trepidabo. Dum
appropiant ſup me nocētes
ut edāt carnes meas. Q
tribulant me inimici mei. ipi infirma
ti ſūt ⁊ ceciderūt. Si conſiſtant adūſum
me caſtra. n̄ timebit cor meū. Si exur
gat aduſum me pliū. in hoc ſpabo.
Vnam petii a dn̄o hanc requirā. ut inhitē
in domo dn̄i omnib; dieb; uite mee. Vt
uideā uoluntatē dn̄i. ⁊ uiſitē templū
Qm̄ abſcondit me in tabnaculo ſuo. in die

malorum protexit me in abscondito tabernaculi
sui. In petra exaltavit me: et nunc exalta-
vit caput meum super inimicos meos. Circui-
vi et immolavi in tabernaculo eius hostiam
vociferationis: cantabo et psalmum dicam
domino. Exaudi domine vocem meam qua clamavi
ad te: miserere mei et exaudi me. Tibi dixit
cor meum exquisivit te facies mea: faciem
tuam domine requiram. Ne avertas faciem tuam a
me: et ne declines in ira a servo tuo. Adiu-
tor meus esto ne derelinquas me: neque despi-
cias me deus salutaris meus. Quoniam pater meus et
mater mea dereliquerunt me: dominus autem assum-
psit me. Legem pone mihi domine in via tua:
et dirige me in semitam rectam propter inimi-
cos meos. Ne tradideris me in animas tribu-
lantium me: quoniam insurrexerunt in me testes
iniqui et mentita est iniquitas sibi. Credo
videre bona domini in terra viventium. Viriliter
age et confortetur cor tuum et sustine dominum.
Ad te domine clamabo **Ti. ps. d.**
deus meus ne sileas a me: nequando taceas a me.
et assimilabor descendentibus in lacum. Exau-
di domine vocem deprecationis meae dum oro ad
te: dum extollo manus meas ad templum
sanctum tuum. Ne simul tradas me cum peccato-
ribus: et cum operantibus iniquitatem ne perdas me.
Qui loquuntur pacem cum proximo suo: mala
autem in cordibus eorum. Da illis secundum opera eo-
rum: et secundum nequitiam adinventionum ipsorum.
Secundum opera manuum eorum tribue illis: redde
retributionem eorum ipsis. Quoniam non intelle-
xerunt opera domini: et in opera manuum eius de-
strues illos et non aedificabis eos. Benedictus
dominus quoniam exaudivit dominus vocem deprecationis
meae. Dominus adiutor meus et protector meus:
et in ipso speravit cor meum et adiutus sum.
Et refloruit caro mea: et ex voluntate
mea confitebor illi. Dominus fortitudo ple-
bis suae: et protector salvationum christi sui est. Sal-
vum fac populum tuum domine et benedic hereditati
tuae: et rege eos et extolle illos usque in
aeternum. **Titulus ps. David in consummatione ta-**
Afferte domino filii dei: afferte **bernaculi**
domino filios arietum. Afferte domino glo-
riam et honorem: afferte domino gloriam
nomini eius: adorate dominum in atrio sancto eius.
Vox domini deus maiestatis intonuit: do-
minus super aquas multas. Vox domini in vir-
tute: vox domini in magnificentia. Vox domini
confringentis cedros: et confringet dominus ce-
dros libani. Et comminuet eas tamquam vitulum
libani: et dilectus quemadmodum filius unicornium.
Vox domini intercidentis flammam ignis: vox
domini concutientis desertum: et commovebit dominus
desertum cades. Vox domini preparantis cervos et re-
velabit condensa: et in templo eius omnes di-
cent gloriam. Dominus diluvium inhabitare facit:
et sedebit dominus rex in aeternum. Dominus virtutem
populo suo dabit: dominus benedicet populo suo
in pace. **Titulus ps. cantici in consummatione**
Exaltabo te domine **domus david.**
quoniam suscepisti me: nec delectasti ini-
micos meos super me. Domine deus meus clama-
vi ad te et sanasti me. Domine eduxisti ab
inferno animam meam: salvasti me a descen-
dentibus in lacum. Psallite domino sancti eius: et con-
fitemini memoriae sanctitatis eius. Quoniam ira
in indignatione eius: et vita in voluntate
eius. Ad vesperum demorabitur fletus: et ad ma-
tutinum laetitia. Ego autem dixi in abundan-
tia mea: non movebor in aeternum. Domine in vo-
luntate tua prestitisti decori meo virtutem.
Avertisti faciem tuam a me: et factus sum contur-
batus. Ad te domine clamabo: et ad deum meum de-
precabor. Quae utilitas in sanguine meo dum
descendo in corruptionem. Numquid confitebitur
tibi pulvis aut annuntiabit veritatem tu-
am. Audivit dominus et misertus est mei: dominus fa-
ctus est adiutor meus. Convertisti planctum
meum in gaudium mihi: conscidisti saccum
meum et circumdedisti me laetitia. Ut can-
tet tibi gloria mea et non compungar: domine de-
us meus confitebor tibi.
In te domine speravi non confundar in aeternum:
in iustitia tua libera me. Inclina ad me
aurem tuam: accelera ut eruas me. Esto
mihi in deum protectorem et in domum refugii ut
salvum me facias. Quoniam fortitudo mea et
refugium meum es tu: et propter nomen tuum dedu-
ces me et enutries me. Educes me de la-
queo hoc quem absconderunt mihi: quoniam tu es protec-
tor meus. In manus tuas commendo spiritum me-
um: redemisti me domine deus veritatis. Odisti
observantes vanitates supervacue. Ego
autem in domino speravi: exultabo et laetabor
in misericordia tua. Quoniam respexisti humilitatem
meam: salvasti de necessitatibus animam meam.

adiuui me.

Nec conclusisti me in manibus inimici. sta
tuisti in loco spatioso pedes meos. Mise
rere mei domine quoniam tribulor. conturbatus est
in ira oculus meus. anima mea et venter meus. Quoniam
defecit in dolore vita mea. et anni mei in ge
mitibus. Infirmata est in paupertate virtus
mea. et ossa mea conturbata sunt. Super omnes
inimicos meos factus sum obprobrium et vicinis me
is valde. et timor notis meis. Qui videbant
me foras fugerunt a me. oblivioni datus
sum tamquam mortuus a corde. Factus sum tamquam
vas perditum quoniam audivi vituperationem
multorum commorantium in circuitu. In eo dum
convenirent simul. accipere animam meam
consiliati sunt. Ego autem in te speravi domine. dixi
deus meus es tu. in manibus tuis sortes meę.
Eripe me de manu inimicorum meorum et
a persequentibus me. Illustra faciem tuam
super servum tuum. salvum me fac in misericordia tua
domine non confundar quoniam invocavi te.
Erubescant impii et deducantur in infer
num. muta fiant labia dolosa. Que lo
quuntur adversus iustum iniquitatem. in super
bia et in abusione. Quam magna multitu
do dulcedinis tue domine. quam abscondi
sti timentibus te. Perfecisti eis qui sperant in
te. in conspectu filiorum hominum. Abscondes e
os in abscondito faciei tue. a conturba
tione hominum. Proteges eos in tabernaculo
tuo a contradictione linguarum. Benedic
tus dominus quoniam mirificavit misericordiam suam michi
in civitate munita. Ego autem dixi in ex
cessu mentis meę. proiectus sum a facie ocu
lorum tuorum. Ideo exaudisti vocem orationis
meę. dum clamarem ad te. Diligite do
minum omnes sancti eius. quoniam veritatem re
quiret dominus. et retribuet abundanter fa
cientibus superbiam. Viriliter agite et conforte
tur cor vestrum omnes qui speratis in domino.
Beati quorum remisse Titulus psalmi intellec
sunt iniquitates. et quorum tus david.
tecta sunt peccata. Beatus vir cui
non imputavit dominus peccatum. nec est in spiritu
eius dolus. Quoniam tacui inveteraverunt
ossa mea dum clamarem tota die. Quoniam
die ac nocte gravata est super me manus
tua. conversus sum in erumpna mea dum con
figitur spina. Delictum meum cognitum tibi
feci. et iniustitiam meam non abscondi.

Dixi confitebor adversum me iniustitiam
meam domino. et tu remisisti impietatem pec
cati mei. Pro hac orabit ad te omnis sanctus
in tempore oportuno. Verumtamen in diluvio
aquarum multarum. ad eum non approximabunt.
Tu es refugium meum a tribulatione
que circumdedit me. exultatio mea e
rue me a circumdantibus me. Intelle
ctum tibi dabo et instruam te. in via hac qua
gradieris firmabo super te oculos meos.
Nolite fieri sicut equus et mulus quibus non est
intellectus. In chamo et freno maxillas
eorum constringe. qui non approximant ad
te. Multa flagella peccatoris. sperantem autem
in domino misericordia circumdabit. Letamini
in domino et exultate iusti. et gloriamini omnes
recti corde. Titulus in finem psalmus david.
Exultate iusti in domino. rectos decet
collaudatio. Confitemini domino in cithara
in psalterio decem cordarum psallite illi.
Cantate ei canticum novum. bene psalli
te ei in vociferatione. Quia rectum est
verbum domini. et omnia opera eius in fide. di
ligit misericordiam et iudicium. misericordia domini plena
est terra. Verbo domini celi firmati sunt. et spiritu
oris eius omnis virtus eorum. Congre
gans sicut in utre aquas maris. ponens in the
sauris abyssos. Timeat dominum omnis terra
ab eo autem commoveantur omnes inhabitan
tes orbem. Quoniam ipse dixit et facta sunt. ipse
mandavit et creata sunt. Dominus dissipat
consilia gentium. reprobat autem cogitationes
populorum et reprobat consilia principum.
Consilium autem domini in eternum manet. cogitatio
nes cordis eius in generatione et generationem.
Beata gens cuius est dominus deus eius. populus quem
elegit in hereditatem sibi. De celo respexit
dominus. vidit omnes filios hominum. De prepara
to habitaculo suo. respexit super omnes qui habi
tant terram. Qui finxit singillatim cor
da eorum. qui intelligit omnia opera eorum.
Non salvatur rex per multam virtutem et
gigas non salvabitur in multitudine
virtutis sue. Fallax equus ad salutem
in abundantia virtutis sue non sal
vabitur. Ecce oculi domini super metuentes
eum. et in eis qui sperant super misericordia eius. Ut e
ruat a morte animas eorum. et alat eos
in fame. Anima nostra sustinet dominum.

dominum: quoniam adiutor et protector noster est. Quia in
eo letabitur cor nostrum: et in nomine sancto eius
speravimus. Fiat misericordia tua domine super nos: que-
admodum speravimus in te. Titulus. psalmus david cum
mutavit vultum suum coram abimelech. et
dimisit eum et abiit.
Benedicam dominum in omni tempore: semper laus
eius in ore meo. In domino laudabitur anima
mea: audiant mansueti et letentur. Mag-
nificate dominum mecum: et exaltemus nomen
eius in idipsum. Exquisivi dominum et exau-
divit me: et ex omnibus tribulationibus
meis eripuit me. Accedite ad eum et il-
luminamini: et facies vestre non confunden-
tur. Iste pauper clamavit et dominus exaudi-
vit eum: et de omnibus tribulationibus
suis eripuit eum. Inmittet angelus domini
in circuitu timentium eum: et eripiet eos. Gu-
state et videte quoniam suavis est dominus: bea-
tus vir qui sperat in eo. Timete dominum omnes
sancti eius: quoniam non est inopia timentibus eum.
Divites eguerunt et esurierunt: inquirentes
autem dominum non minuentur omni bono. Ve-
nite filii audite me: timorem domini doce-
bo vos. Quis est homo qui vult vitam: di-
ligit dies videre bonos. Prohibe linguam
tuam a malo: et labia tua ne loquantur do-
lum. Diverte a malo et fac bonum: inquire
pacem et persequere eam. Oculi domini super iu-
stos: et aures eius in preces eorum. Vultus autem
domini super facientes mala: ut perdat de terra
memoriam eorum. Clamaverunt iusti et dominus
exaudivit eos: et ex omnibus tribulati-
onibus eorum liberavit eos. Iuxta est dominus
hiis qui tribulato sunt corde: et humiles
spiritu salvabit. Multe tribulationes iu-
storum: et de omnibus hiis liberabit eos dominus.
Custodit dominus omnia ossa eorum: unum ex
hiis non conteretur. Mors peccatorum pes-
sima: et qui oderunt iustum delinquent.
Redimet dominus animas servorum suorum: et non delinquent
omnes qui sperant in eo. Titulus. psalmus david.
Iudica domine nocentes me: expugna
impugnantes me. Apprehende arma et
scutum: et exurge in adiutorium michi. Ef-
funde frameam et conclude adversus eos
qui persequuntur me: dic anime mee salus tua
ego sum. Confundantur et revereantur que-
rentes animam meam ut auferant eam. Aver-

tantur retrorsum et confundantur cogitantes michi
mala. Fiant tamquam pulvis ante faciem venti:
et angelus domini coartans eos. Fiat via illorum
tenebre et lubricum: et angelus domini persequens eos.
Quoniam gratis absconderunt michi interitum
laquei sui: supervacue exprobraverunt animam meam.
Veniat illi laqueus quem ignorat: et cap-
tio quam abscondit apprehendat eum: et in
laqueum cadat in ipsum. Anima autem mea ex-
ultabit in domino: et delectabitur super salutari
suo. Omnia ossa mea dicent: domine quis similis
tibi. Eripiens inopem de manu fortio-
rum eius: egenum et pauperem a diripientibus
eum. Surgentes testes iniqui que ignorabam
interrogabant me. Retribuebant michi ma-
la pro bonis: sterilitatem anime mee. Ego autem
cum michi molesti essent induebar cilitio.
Humiliabam in ieiunio animam meam: et
oratio mea in sinu meo convertetur. Quasi
proximum et quasi fratrem nostrum sic complacebam: quasi
lugens et contristatus sic humiliabar. Et
adversum me letati sunt et convenerunt: congre-
gata sunt super me flagella et ignoravi. Dis-
sipati sunt nec compuncti: temptaverunt me sub-
sannaverunt me subsannatione: frendu-
erunt super me dentibus suis. Domine quando respi-
cies restitue animam meam a malignitate e-
orum: a leonibus unicam meam. Confitebor
tibi in ecclesia magna: in populo gravi lauda-
bo te. Non supergaudeant michi qui adversan-
tur michi inique: qui oderunt me gratis et annu-
unt oculis. Quoniam michi quidem pacifice loqueban-
tur: et in iracundia terre loquentes dolos co-
gitabant. Et dilataverunt super me os suum:
dixerunt euge euge viderunt oculi nostri. Vidi-
sti domine ne sileas: domine ne discedas a me.
Exurge et intende iudicio meo: et dominus meus
in causam meam. Iudica me secundum iustitiam
meam domine deus meus: et non supergaudeant michi. Non di-
cant in cordibus suis euge euge anime nostre:
nec dicant devoravimus eum. Eru-
bescant et revereantur simul qui gratu-
lantur malis meis. Induantur confusio-
ne et reverentia: qui maligna loquuntur super
me. Exultent et letentur qui volunt iu-
stitiam meam: et dicant semper magnificetur
dominus qui volunt pacem servi eius. Et lingua
mea meditabitur iustitiam tuam: tota die lau-
dem tuam. Titulus. In finem servo domini psalmus david.

de mis.

Tuia sua.

Dixit iniustus ut delinquat in semetipso:
non est timor dei ante oculos eius. Quoniam dolose
egit in conspectu eius: ut inveniatur iniquitas
eius ad odium. Verba oris eius iniquitas et
dolus: noluit intelligere ut bene ageret. Iniq-
uitatem meditatus est in cubili suo: astitit
omni vie non bone, malitiam autem non odivit. Do-
mine in celo misericordia tua: et veritas tua usque ad
nubes. Iustitia tua sicut montes dei: iudicia
tua abyssus multa. Homines et iumenta salva-
bis domine: quemadmodum multiplicasti misericordiam
tuam deus. Filii autem hominum in tegmine alarum
tuarum sperabunt. Inebriabuntur ab ubertate do-
mus tue: et torrente voluptatis tue potabis eos.
Quoniam apud te est fons vite: et in lumine tuo
videbimus lumen. Pretende misericordiam tuam scien-
tibus te: et iustitiam tuam his qui recto sunt corde.
Non veniat mihi pes superbie: et manus peccatoris
non moveat me. Ibi ceciderunt qui operantur ini-
quitatem: expulsi sunt nec potuerunt stare.
Noli emulari. **Titulus. psalmus david.**
in malignantibus: neque zelaveris facientes iniq-
uitatem. Quoniam tamquam fenum velociter arescent: et
quemadmodum olera herbarum cito decident. Spe-
ra in domino et fac bonitatem: et inhabita terram et pasce-
ris in divitiis eius. Delectare in domino: et da-
bit tibi petitiones cordis tui. Revela domino vi-
am tuam: et spera in eo et ipse faciet. Et educet quasi lu-
men iustitiam tuam: et iudicium tuum tamquam meridi-
em subditus esto domino et ora eum. Noli emulari
in eo qui prosperatur in via faciente iniustitias.
Desine ab ira et derelinque furorem: noli emula-
ri ut maligneris. Quoniam qui malignantur exter-
minabuntur: sustinentes autem dominum ipsi heredi-
tabunt terram. Et adhuc pusillum et non erit
peccator: et queres locum eius et non invenies. Mansue-
ti autem hereditabunt terram: et delectabuntur in
multitudine pacis. Observabit peccator iu-
stum: et stridebit super eum dentibus suis. Dominus autem
irridebit eum: quoniam prospicit quod veniet dies eius. Gla-
dium evaginaverunt peccatores: intenderunt arcum
suum. Ut deiciant pauperem et inopem: ut tru-
cident rectos corde. Gladius eorum intret in
corda ipsorum: et arcus eorum confringatur. Melius est
modicum iusto: super divitias peccatorum multas.
Quoniam brachia peccatorum conterentur: confirmat
autem iustos dominus. Novit dominus dies immacula-
torum: et hereditas eorum in eternum erit. Non confun-
dentur in tempore malo: et in diebus famis saturabun-
tur: quia peccatores peribunt. Inimici vero domi-
ni mox honorificati fuerint et exaltati: defi-
cientes quemadmodum fumus deficient. Mutua-
bitur peccator et non solvet: iustus autem mise-
retur et tribuet. Quia benedicentes ei heredita-
bunt terram: maledicentes autem ei disperibunt. A
domino gressus hominis dirigentur: et viam eius volet.
Cum ceciderit non collidetur: quia dominus supponit ma-
num suam. Iunior fui etenim senui: et non vi-
di iustum derelictum: nec semen eius querens pa-
nem. Tota die miseretur et commodat: et semen
illius in benedictione erit. Declina a malo et fac bo-
num: et inhabita in seculum seculi. Quia dominus amat
iudicium: et non derelinquet sanctos suos: in eternum
conservabuntur. Iniusti punientur: et semen
impiorum peribit. Iusti autem hereditabunt terram: et inha-
bitabunt in seculum seculi super eam. Os iusti medita-
bitur sapientiam: et lingua eius loquetur iudicium.
Lex dei eius in corde ipsius: et non supplantabuntur
gressus eius. Considerat peccator iustum: et que-
rit mortificare eum. Dominus autem non derelinquet eum
in manibus eius: nec damnabit eum cum iudi-
cabitur illi. Expecta dominum et custodi viam eius:
et exaltabit te ut hereditate capias terram: cum
perierint peccatores videbis. Vidi impium
superexaltatum: et elevatum sicut cedros libani.
Et transivi et ecce non erat: quesivi eum et non est
inventus locus eius. Custodi innocentiam
et vide equitatem: quoniam sunt reliquie homini paci-
fico. Iniusti autem disperibunt simul: reliquie
impiorum interibunt. Salus autem iustorum a domino:
et protector eorum in tempore tribulationis. Et ad-
iuvabit eos dominus et liberabit eos: et eruet eos a pec-
catoribus et salvabit eos quia speraverunt in eo.
Domine ne in furore tuo arguas **Ps.**
me: neque in ira tua **in rememorationem**
corripias me. Quoniam sagitte tue infixe
sunt mihi: et confirmasti super me manum tuam. Non
est sanitas in carne mea a facie ire tue:
non est pax ossibus meis a facie peccatorum meorum. Quoniam
iniquitates mee supergresse sunt caput meum: sicut
onus grave gravate sunt super me. Putrue-
runt et corrupte sunt cicatrices mee: a facie insipi-
entie mee. Miser factus sum et curvatus sum usque in
finem: tota die contristatus ingrediebar. Quoniam
lumbi mei impleti sunt illusionibus: et non est
sanitas in carne mea. Afflictus sum et humilia-
tus sum nimis: rugiebam a gemitu cordis
mei. Domine ante te omne desiderium meum: et

meus ante te non est absconditus. Cor meum
conturbatum est. dereliquit me uirtus mea
et lumen oculorum meorum et ipsum non est mecum.
Amici mei et proximi mei aduersum me appro-
pinquauerunt et steterunt. Et qui iuxta me erant
de longe steterunt. et uim faciebant qui que-
rebant animam meam. Et qui inquirebant mala
mihi locuti sunt uanitates. et dolos tota die
meditabantur. Ego autem tamquam surdus non
audiebam. et sicut mutus non aperiens os suum.
Et factus sum sicut homo non audiens. et non habens
in ore suo redargutiones. Quoniam in te domine speraui.
tu exaudies domine deus meus. Quia dixi nequando
supergaudeant mihi inimici mei et dum commo-
uentur pedes mei super me magna locuti sunt.
Quoniam ego in flagella paratus. et dolor meus in con-
spectu meo semper. Quoniam iniquitatem meam annun-
tiabo. et cogitabo pro peccato meo. Inimici autem
mei uiuunt et confirmati sunt super me. et multi-
plicati sunt qui oderunt me inique. Qui retri-
buunt mala pro bonis detrahebant michi quoniam
sequebar bonitatem. Ne derelinquas me domine deus
meus ne discesseris a me. Intende in adiu-
torium meum domine deus salutis mee. Titulus in
finem canticum dauid pro
Ydithun

Dixi cu-
stodiam ui-
as meas. ut non
delinquam in lingua
mea. Posui ori meo
custodiam. cum consisteret
peccator aduersum me.
Obmutui et humili-
atus sum. et silui a bonis.
et dolor meus renouatus est. Concaluit
cor meum intra me. et in meditatione mea exar-
descet ignis. Locutus sum in lingua mea. No-
tum fac mihi domine finem meum. Et numerum dierum
meorum quis est. ut sciam quid desit michi. Ecce
mensurabiles posuisti dies meos. et substan-
tia mea tamquam nichilum ante te. Verumtamen uniuer-
sa uanitas. omnis homo uiuens. Verumtamen in y-
magine pertransit homo. sed et frustra contur-
batur. Thesaurizat et ignorat cui congre-
gabit ea. Et nunc que est expectatio mea. nonne
dominus. et substantia mea apud te est. Ab omnibus iniqui-
tatibus meis erue me. obprobrium insipienti
dedisti me. Obmutui et non aperui os meum.
quoniam tu fecisti amoue a me plagas tuas.

A fortitudine manus tue ego defeci in in-
crepationibus. propter iniquitatem corripuisti
hominem. Et tabescere fecisti sicut araneam
animam eius. uerumtamen uane conturbatur omnis
homo. Exaudi orationem meam domine. et depreca-
tionem meam. auribus percipe lacrimas meas.
Ne sileas quoniam aduena ego sum apud te. et pere-
grinus sicut omnes patres mei. Remitte mi-
chi ut refrigerer priusquam abeam. et amplius
non ero. Titulus in finem psalmus dauid.
Expectans expectaui dominum. et intendit
michi. Et exaudiuit preces meas. et edu-
xit me de lacu miserie. et de luto fecis. Et
statuit super petram pedes meos. et direxit gres-
sus meos. Et immisit in os meum canticum
nouum. carmen deo nostro. Videbunt multi et
timebunt. et sperabunt in domino. Beatus uir
cuius est nomen domini spes eius. et non respexit in
uanitates. et insanias falsas. Multa fe-
cisti tu domine deus meus mirabilia tua. et co-
gitationibus tuis non est qui similis sit tibi.
Annunciaui et locutus sum. multiplicati
sunt super numerum. Sacrificium et oblationem no-
luisti aures autem perfecisti michi. Holocau-
stum et pro peccato non postulasti. tunc dixi ec-
ce uenio. In capite libri scriptum est de me.
ut facerem uoluntatem tuam deus meus uo-
lui. et legem tuam in medio cordis mei. An-
nunciaui iustitiam tuam in ecclesia magna.
ecce labia mea non prohibebo domine tu scisti.
Iustitiam tuam non abscondi in corde meo ue-
ritatem tuam et salutare tuum dixi. Non abscon-
di misericordiam tuam et ueritatem tuam a concilio mul-
to. Tu autem domine ne longe facias miseratio-
nes tuas a me. misericordia tua et ueritas tua semper
susceperunt me. Quoniam circumdederunt me mala
quorum non est numerus. comprehenderunt me ini-
quitates mee. et non potui ut uiderem. Multi-
plicati sunt super capillos capitis mei. et cor
meum dereliquit me. Complaceat tibi domine
ut eruas me. domine ad adiuuandum me re-
spice. Confundantur simul qui querunt animam
meam. ut auferant eam. Conuertantur retrorsum
et reuereantur qui uolunt michi mala. Ferant con-
festim confusionem suam. qui dicunt michi
euge euge. Exultent et letentur super te omnes
querentes te. et dicant semper magnificetur dominus
qui diligunt salutare tuum. Ego autem mendicus
sum et pauper. dominus sollicitus est mei. Adiutor

et reuereantur.

meus et protector meus tu es. deus meus ne tarda-
veris. Titulus in finem psalmus david. vel psalmus david sic iero-
nimus transfert. in finem intellectus filiis
chore.

Beatus qui intelligit super egenum et pauperem.
in die mala liberabit eum dominus. Dominus conser-
vet eum et vivificet eum. et beatum faciat
eum in terra. et non tradat eum in animam inimi-
corum eius. Dominus opem ferat illi super lectum
doloris eius. universum stratum eius versasti in
infirmitate eius. Ego dixi domine miserere
mei. sana animam meam quia peccavi tibi.
Inimici mei dixerunt mala michi. quando morietur
et peribit nomen eius. Et si ingrediebatur ut
videret vana loquebatur. congregavit in-
iquitatem sibi. Egrediebatur foras
et loquebatur in idipsum. Adversum me su-
surrabant omnes inimici mei. adversum me
cogitabant mala michi. Verbum iniquum
constituerunt adversum me. numquid qui dor-
mit non adiciet ut resurgat. Et enim homo
pacis mee in quo speravi. qui edebat panes
meos magnificavit super me supplanta-
tionem. Tu autem domine miserere mei et resu-
scita me. et retribuam eis. In hoc cognovi
quoniam voluisti me. quoniam non gaudebit ini-
micus meus super me. Me autem propter inno-
centiam suscepisti. et confirmasti me in
conspectu tuo in eternum. Benedictus dominus
deus israel. a seculo et usque in seculum. fiat fiat.

Quemadmodum Titulus in finem intel-
desiderat cervus ad fon- lectus vel intellectus
tes aquarum. ita desiderat anima filiis cho-
mea ad te deus. Sitivit anima mea ad re.
deum fontem vivum. quando veniam et apparebo
ante faciem dei. Fuerunt michi lacrime mee
panes die ac nocte. dum dicitur michi cotidie
ubi est deus tuus. Hec recordatus sum et
effudi in me animam meam. quoniam transibo in
locum tabernaculi admirabilis usque ad domum
dei. In voce exultationis et confessionis,
sonus epulantis. Quare tristis es anima
mea et quare conturbas me. Spera in deo quoniam
adhuc confitebor illi. salutare vultus
mei et deus meus. Ad meipsum anima mea contur-
bata est. propterea memor ero tui de terra
iordanis et hermoniim a monte modi-
co. Abyssus abyssum invocat in voce
cataractarum tuarum. Omnia excelsa tua et flu-
ctus tui super me transierunt. In die manda-
vit dominus misericordiam suam. et nocte canticum eius.
Apud me oratio deo vite mee. dicam deo suscep-
tor meus es. Quare oblitus es mei. et quare contris-
tatus incedo dum affligit me inimicus.
Dum confringuntur ossa mea exprobraverunt
qui tribulant me inimici mei. Dum dicunt
michi per singulos dies ubi est deus tuus. quare tristis
es anima mea et quare conturbas me. Spera in deo
quoniam adhuc confitebor illi salutare vul-
tus mei et deus meus. Titulus in finem psalmus david.

Iudica me deus. et discerne causam
meam. de gente non sancta. ab homine iniquo
et doloso erue me. Quia tu es deus fortitudo
mea. quare me repulisti. et quare tristis inceo
dum affligit me inimicus. Emitte lu-
cem tuam et veritatem tuam ipsa me deduxerunt
et adduxerunt in montem sanctum tuum et in taber-
nacula tua. Et introibo ad altare dei
ad deum qui letificat iuventutem meam. Confi-
tebor tibi in cythara deus deus meus. quare tristis
es anima mea et quare conturbas me. Spera in
deo quoniam adhuc confitebor illi salutare
vultus mei et deus meus. Titulus in finem psalmus filiis
chore ad intellectum.

Deus auribus nostris audivimus.
patres nostri annuntiaverunt nobis.
Opus quod operatus es in diebus eorum.
in diebus antiquis. Manus tua gentes disper-
dit et plantasti eos. afflixisti populos et ex-
pulisti eos. Nec enim in gladio suo posse-
derunt terram. et brachium eorum non salvavit
eos. Sed dextera tua et brachium tuum. et illu-
minatio vultus tui. quoniam complacuisti in
eis. Tu es ipse rex meus et deus meus qui mandas
salutes iacob. In te inimicos nostros ven-
tilabimus cornu. et in nomine tuo spernemus insur-
gentes in nobis. Non enim in arcu meo sperabo.
et gladius meus non salvabit me. Salva-
sti enim nos de affligentibus nos. et odientes
nos confudisti. In deo laudabimur tota
die. et in nomine tuo confitebimur in seculum. Nunc
autem repulisti et confudisti nos. et non egredie-
ris deus in virtutibus nostris. Avertisti nos retror-
sum post inimicos nostros. et qui oderunt nos dir-
ripiebant sibi. Dedisti nos tamquam oves e-
scarum et in gentibus dispersisti nos. Vendidisti
populum tuum sine pretio. et non fuit multitudo
in commutationibus eorum. Posuisti nos obpro-
brium vicinis nostris. subsannationem et derisum

hostes qui sunt in circuitu nostro. Posuisti nos
in similitudinem gentibus: commotionem ca
pitis in populis. Tota die verecundia mea contra
me est. et confusio faciei mee cooperuit me.
A voce exprobrantis et obloquentis. a facie i
nimici et persequentis. Hec omnia venerunt
super nos nec obliti sumus te et inique non
egimus in testamento tuo. Et non recessit re
tro cor nostrum. et declinasti semitas nostras a vi
a tua. Quoniam humiliasti nos in loco afflic
tionis. et cooperuit nos umbra mortis. Si ob
liti sumus nomen dei nostri. et si expandimus man
us nostras ad deum alienum. Nonne deus requiret i
sta. ipse enim novit abscondita cordis. Quoniam
propter te mortificamur tota die. estimati su
mus sicut oves occisionis. Exurge quare ob
dormis domine. exurge et ne repellas in finem.
Quare faciem tuam avertis. oblivisceris ino
pie nostre et tribulationis nostre. Quoniam humi
liata est in pulvere anima nostra. conglutinatus
est in terra venter noster. Exurge domine adiuva
nos. et redime nos propter nomen tuum. In fi.
Eructavit cor meum pro hiis qui commuta
verbum bonum. dico ego opera buntur fi. chore. ad
mea regi. Lingua mea calamus intel. ca. p
scribe velociter scribentis. Speciosus dil.
forma pre filiis hominum. diffusa est gratia in la
biis tuis. propterea benedixit te deus in eternum.
Accingere gladio tuo super femur tuum. po
tentissime. Specie tua et pulcritudine tua.
intende prospere procede et regna. Propter veri
tatem et mansuetudinem et iustitiam. et dedu
cet te mirabiliter dextera tua. Sagitte tu
e acute. populi sub te cadent in corda inimi
corum regis. Sedes tua deus in seculum seculi. vir
ga directionis virga regni tui. Dilexi
sti iustitiam et odisti iniquitatem. propterea un
xit te deus deus tuus. oleo letitie pre consorti
bus tuis. Mirra et gutta et casia a vestimen
tis tuis. a domibus eburneis. ex quibus delec
taverunt te filie regum in honore tuo.
Astitit regina a dextris tuis in vestitu
deaurato circumdata varietate. Audi fi
lia et vide et inclina aurem tuam et obliviscere
populum tuum et domum patris tui. Et concupi
scet rex decorem tuum. quoniam ipse est dominus deus tu
us et adorabunt eum. Et filie tyri in muneribus
vultum tuum deprecabuntur omnes divites plebis.
Omnis gloria eius filie regis ab intus in fimbriis

aureis. circumamicta varietatibus. Adducen
tur regi virgines post eam: proxime eius offe
rentur tibi. Afferentur in letitia et exul
tatione. adducentur in templum regis. Pro pa
tribus tuis nati sunt tibi filii. constitues eos
principes super omnem terram. Memores erunt
nominis tui domine. in omni generatione et generationem.
Propterea populi confitebuntur tibi in eternum et
in seculum seculi. In fi. ps. dd. pro archanis.
Deus noster refugium et virtus. adiutor in tribu
lationibus que invenerunt nos nimis. Propterea
non timebimus dum turbabitur terra. et transferentur
montes in cor maris. Sonuerunt et turbate
sunt aque eorum. turbati sunt montes in fortitu
dine eius. Fluminis impetus letificat
civitatem dei. sanctificavit tabernaculum suum
altissimus. Deus in medio eius non commove
bitur. adiuvabit eam deus mane diluculo. Con
turbate sunt gentes et inclinata sunt regna. dedit
vocem suam mota est terra. Dominus virtutum nobiscum.
susceptor noster deus iacob. Venite et vide
te opera domini que posuit prodigia super terram.
auferens bella usque ad finem terre. Arcum con
teret et confringet arma. et scuta comburet
igni. Vacate et videte quoniam ego sum deus: ex
altabor in gentibus et exaltabor in terra.
Dominus virtutum nobiscum. susceptor noster deus
iacob. In finem. ps. dd. filiis chore.
Omnes gentes plaudite manibus. iubi
late deo in voce exultationis. Quoniam dominus
excelsus terribilis. rex magnus super omnem terram.
Subiecit populos nobis. et gentes sub pedibus nostris.
Elegit nobis hereditatem suam. speciem iacob
quam dilexit. Ascendit deus in iubilatione.
et dominus in voce tube. Psallite deo nostro psal
lite. psallite regi nostro psallite. Quoniam rex
omnis terre deus. psallite sapienter. Regna
bit deus super gentes. deus sedet super sedem sanctam
suam. Principes populorum congregati sunt cum deo
abraham. quoniam dii fortes terre vehementer
elevati sunt. Ps. vel laus cant. fi. chore.
Magnus dominus et laudabilis nimis in secunda
civitate dei nostri in monte sancto eius. sabbati
Fundatur exultatione universe terre. ti.
mons syon latera aquilonis. civitas regis ma
gni. Deus in domibus eius cognoscetur. cum
suscipiet eam. Quoniam ecce reges congregati sunt.
convenerunt in unum. Ipsi videntes sic ad
mirati sunt. conturbati sunt et commoti sunt. tre

mos apprehendit eos. Ibi dolores ut par-
turientis. in spiritu vehementi conteres naves thar-
sis. Sicut audivimus sic vidimus in civitate domini
virtutum. in civitate dei nostri deus fundavit eam in
eternum. Suscepimus deus misericordiam tuam in medio
templi tui. Secundum nomen tuum deus sic et laus tu-
a in fines terre. iustitia plena est dextera tua. Le-
tetur mons syon et exultent filie iude. propter
iudicia tua domine. Circumdate syon et com-
plectimini eam: narrate in turribus eius. Po-
nite corda vestra in virtute eius. et distribuite
domus eius ut enarretis in progenie altera.
Quoniam hic est deus deus noster in eternum et in seculum
seculi ipse reget nos in secula. Titulus in finem
Audite hec omnes gentes. psalmus david filiis chore.
auribus percipite omnes qui habita-
tis orbem. Quique terrigene et filii hominum. simul
in unum dives et pauper. Os meum loquetur sapientiam.
et meditatio cordis mei prudentiam. Incli-
nabo in parabolam aurem meam. aperiam in psal-
terio propositionem meam. Cur timebo in die
mala. iniquitas calcanei mei circumdabit
me. Qui confidunt in virtute sua. et in mul-
titudine divitiarum suarum gloriantur. Frater non
redimit redimet homo. non dabit deo pla-
cationem suam. Et pretium redemptionis anime sue.
et laborabit in eternum et vivet adhuc in fi-
nem. Non videbit interitum cum viderit sapi-
entes morientes. simul insipiens et stultus
peribunt. Et relinquent alienis divitias suas
et sepulchra eorum domus illorum in perpetuum.
Tabernacula eorum in progenie et progenie. vo-
caverunt nomina sua in terris suis. Et homo cum
in honore esset non intellexit. comparatus est iu-
mentis insipientibus. et similis factus est illis. Hec
via illorum scandalum ipsis. et postea in ore suo com-
placebunt. Sicut oves in inferno positi
sunt. mors depascet eos. Et dominabuntur eo-
rum iusti in matutino et auxilium eorum veteras-
cet in inferno a gloria eorum. Verumtamen deus re-
dimet animam meam de manu inferi cum
acceperit me. Ne timueris cum dives factus fue-
rit homo. et cum multiplicata fuerit gloria do-
mus eius. Quoniam cum interierit non sumet omnia.
neque descendet cum eo gloria eius. Quia anima
eius in vita ipsius benedicetur. confitebitur ti-
bi cum benefeceris ei. Introibit usque in progeni-
es patrum suorum et usque in eternum non videbit lu-
men. Homo cum in honore esset non intellexit com-

paratus est iumentis insipientibus et similis
factus est illis. Titulus psalmus asaph.
Deus deorum dominus locutus est:
et vocavit terram. A solis ortu usque ad
occasum. ex syon species decoris eius. Deus
manifeste veniet. deus noster et non silebit.
Ignis in conspectu eius exardescet. et in circui-
tu eius tempestas valida. Advocabit celum
desursum. et terram discernere populum suum. Con-
gregate illi sanctos eius. qui ordinant testamen-
tum eius super sacrificia. Et annuntiabunt celi
iustitiam eius. Audi populus meus et loquar
et testificabor tibi. deus deus tuus ego sum.
Non in sacrificiis tuis arguam te. holocau-
sta autem tua in conspectu meo sunt semper.
accipiam de domo tua vitulos. neque de gre-
gibus tuis hyrcos. Quoniam mee sunt omnes fere
silvarum. iumenta in montibus et boves.
Cognovi omnia volatilia celi. et spe-
cies agri mecum est. Si esuriero non dicam
tibi. meus est enim orbis terre et plenitudo
eius. Numquid manducabo carnes tau-
rorum. aut sanguinem hyrcorum potabo?
Immola deo sacrificium laudis. et redde al-
tissimo vota tua. Et invoca me in die
tribulationis. eruam te et honorifica-
bis me. Peccatori autem dixit deus, quid tu
narras iustitias meas. et assumis testamen-
tum meum per os tuum. Tu vero odisti disci-
plinam. et proiecisti sermones meos retrorsum.
Si videbas furem currebas cum eo. et cum a-
dulteris portionem tuam ponebas. Os tuum ab-
undavit malitia. et lingua tua concinnabat
dolos. Sedens adversus fratrem tuum lo-
queris. et adversus filium matris tue ponebas scan-
dalum. hec fecisti et tacui. Existimasti inique
quod ero tui similis. arguam te et statuam contra
faciem tuam. Intelligite hec qui obli-
viscimini deum: ne quando rapiat et non sit qui
eripiat. Sacrificium laudis honorifica-
bit me. et illic iter quo ostendam illi salutare
dei. Titulus psalmus david cum venit ad eum
Miserere mei nathan propheta quando
deus. secundum magnam misericordiam tuam intravit ad ber-
tuam. Et secundum multitudinem miserationum sabee
tuarum. dele iniquitatem meam. Amplius lava
me ab iniquitate mea. et a peccato meo
munda me. Quoniam iniquitatem meam ego
cognosco. et peccatum meum contra me est semper.

Tibi soli peccaui et malum coram te feci: ut
iustificeris in sermonibus tuis et uincas cum
iudicaris. Ecce enim in iniquitatibus concep
tus sum: et in peccatis concepit me mater mea.
Ecce enim ueritatem dilexisti: incerta et occul
ta sapientie tue manifestasti mihi. Asperges me
domine ysopo et mundabor: lauabis me et super ni
uem dealbabor. Auditui meo dabis gau
dium et leticiam: et exultabunt ossa humilia
ta. Auerte faciem tuam a peccatis meis: et
omnes iniquitates meas dele. Cor mun
dum crea in me deus: et spiritum rectum innoua in
uisceribus meis. Ne proicias me a facie
tua: et spiritum sanctum tuum ne auferas a me.
Redde michi leticiam salutaris tui: et
spiritu principali confirma me. Docebo in
iquos uias tuas: et impii ad te conuer
tentur. Libera me de sanguinibus deus deus salu
tis mee: et exultabit lingua mea iusti
ciam tuam. Domine labia mea aperies: et os me
um annunciabit laudem tuam. Quoniam si uo
luisses sacrificium dedissem utique: holo
caustis non delectaberis. Sacrificium deo
spiritus contribulatus: cor contritum et humi
liatum deus non despicies. Benigne fac domine
in bona uoluntate tua syon: ut edificen
tur muri ierusalem. Tunc acceptabis sacri
ficium iusticie oblationes et holocausta:
tunc imponent super altare tuum uitulos.
Quid gloriaris Titulus. in finem intellectus dauid cum uenisset ydu
in malicia: qui potens es dumeus et nuntiauit Sauli.
in iniquitate. Tota die i uenit dauid in do.
niusticiam cogitauit lingua tua: sicut nouacula abi.
cula acuta fecisti dolum. Dilexisti mali
ciam super benignitatem: iniquitatem magis
quam loqui equitatem. Dilexisti omnia uer
ba precipitationis lingua dolosa. Propt
erea deus destruet te in finem: euellet te
et emigrabit te de tabernaculo tuo: et ra
dicem tuam de terra uiuentium. Uidebunt iu
sti et timebunt: et super eum ridebunt et di
cent: ecce homo qui non posuit deum adiutorem
suum. Sed sperauit in multitudine diui
ciarum suarum: et preualuit in uanitate sua.
Ego autem sicut oliua fructifera speraui in miseri
cordia dei in eternum: et in seculum seculi. Confitebor
tibi in seculum quia fecisti: et expectabo nomen
tuum quoniam bonum est in conspectu sanctorum tuorum.
Titulus in finem. pro dauid pro amalech.

Dixit insipiens in
corde suo: non est deus.
Corrupti sunt et ab
hominabiles facti sunt
in iniquitatibus: non
est qui faciat bonum.
Deus de celo prospexit
super filios hominum:
ut uideat si est intelligens aut requirens
deum. Omnes declinauerunt simul inuti
les facti sunt: non est qui faciat bonum non est
usque ad unum. Nonne scient omnes qui operan
tur iniquitatem: qui deuorant plebem
meam ut cibum panis. Deum non inuocauerunt
illic trepidauerunt timore ubi non fuit ti
mor. Quoniam deus dissipauit ossa eorum qui ho
minibus placent: confusi sunt quoniam deus
spreuit eos. Quis dabit ex syon salutare
israel: cum conuerterit dominus captiuitatem pleb
is sue: exultabit iacob et letabitur israel. Titulus
in finem in carminibus. ut ymnus intellectus
dauid cum uenissent ziphei ad saul et dixissent
sauli. nonne dauid absconditus est apud
nos.
Deus in nomine tuo saluum me fac: et in uirtu
te tua libera me. Deus exaudi orationem meam
auribus percipe uerba oris mei. Quoniam alieni in
surrexerunt aduersum me: et fortes quesierunt
animam meam: et non proposuerunt deum ante conspe
ctum suum. Ecce enim deus adiuuat me: et
dominus susceptor est anime mee. Auerte mala
inimicis meis: et in ueritate tua disperde il
los. Uoluntarie sacrificabo tibi: et confite
bor nomini tuo domine quoniam bonum est. Quoniam ex omni
tribulatione eripuisti me: et super inimicos
meos despexit oculus meus.
Titulus in finem in carminibus. ut ymnus. intel
lectus dauid.
Exaudi deus orationem meam et ne despexeris
deprecationem meam: intende michi et exaudi
me. Contristatus sum in exercitatione mea:
et conturbatus sum a uoce inimici: et a tribu
latione peccatoris. Quoniam declinauerunt in me
iniquitates: et in ira molesti erant michi.
Cor meum conturbatum est in me: et for
mido mortis cecidit super me. Timor et
tremor uenerunt super me: et contexerunt me
tenebre. Et dixi quis dabit michi pennas
sicut columbe: et uolabo et requiescam. Ecce elo

gaui fugiens et mansi in solitudine. Ex-
pectabam eum qui saluum me fecit a pusil-
lanimitate spiritus et tempestate. Precipita domine
diuide linguas eorum: quoniam uidi iniquitatem
et contradictionem in ciuitate. Die ac nocte cir-
cumdabit eam super muros eius iniquitas et la-
bor in medio eius et iniusticia. Et non de-
fecit de plateis eius usura et dolus. Quoniam
si inimicus meus maledixisset michi sustinuis-
sem utique. Et si is qui oderat me super
me magna locutus fuisset: abscondissem
me forsitan ab eo. Tu uero unanimis dux
meus et notus meus. Qui simul mecum dul-
ces capiebas cibos. in domo dei ambula-
uimus cum consensu. Veniat mors super
illos et descendant in infernum uiuentes.
Quoniam nequitie in habitaculis eorum in medio
eorum. Ego autem ad dominum clamaui et dominus sal-
uabit me. Vespere et mane et meridie narra-
bo et annuntiabo et exaudiet uocem meam.
Redimet in pace animam meam ab his qui
appropinquant michi. quoniam inter multos erant
mecum. Exaudiet deus et humiliabit il-
los. qui est ante secula. Non enim est illis com-
mutatio et non timuerunt deum. extendit ma-
num suam in retribuendo. Contaminauerunt
testamentum eius. diuisi sunt ab ira uultus
eius et appropinquauit cor illius. Molliti sunt
sermones eius super oleum et ipsi sunt iacula.
Iacta super dominum curam tuam et ipse te enutri-
et. non dabit in eternum fluctuationem iusto.
Tu uero deus deduces eos in puteum inte-
ritus. Viri sanguinum et dolosi non dimidi-
abunt dies suos. ego autem sperabo in te domine.
Titulus in finem pro populo qui longe a sanctis factus est.
in tituli inscriptione ipsi dauid cum tenerent
eum allophili in geth.

Miserere mei deus quoniam conculcauit me
homo tota die impugnans tribula-
uit me. Conculcauerunt me inimici mei
tota die. quoniam multi bellantes aduersum
me. Ab altitudine diei timebo. ego
uero in te sperabo. In deo laudabo sermo-
nes meos. in deo speraui non timebo quid
faciat michi caro. Tota die uerba mea
execrabantur aduersum me. omnes cogitatio-
nes eorum in malum. Inhabitabunt et abscon-
dent ipsi calcaneum meum obseruabunt. Si-
cut sustinuerunt animam meam pro nichilo sal-

uos facies illos. in ira populos confringes
deus. Vitam meam annuntiaui tibi. posuisti in
conspectu tuo lacrimas meas. Sicut et in promis-
sione tua. Tunc conuertentur inimici mei retror-
sum. In quacumque die inuocauero te ecce cogno-
ui quoniam deus meus es. In deo laudabo uer-
bum. in domino laudabo sermonem. in deo speraui non
timebo quid faciat michi homo. In me sunt deus
uota tua que reddam laudationes tibi. Quoniam
eripuisti animam meam de morte. pedes
meos de lapsu. ut placeam coram deo in lu-
mine uiuentium. Titulus in finem ne corrumpas
uel disperdas. dauid in tituli inscriptionem cum
fugeret a facie saul in speluncam.

Miserere mei deus miserere mei. quoniam in te
confidit anima mea. Et in umbra ala-
rum tuarum sperabo. donec transeat iniquitas.
Clamabo ad deum altissimum. deum qui benefecit
michi. Misit de celo et liberauit me. dedit in
obprobrium conculcantes me. Misit deus miseri-
cordiam suam et ueritatem suam. animam meam eripuit de
medio catulorum leonum. dormiui contur-
batus. Filii hominum dentes eorum arma
et sagitte. et lingua eorum gladius acutus. Exal-
tare super celos deus. et in omnem terram gloria tua.
Laqueum parauerunt pedibus meis. et incur-
uauerunt animam meam. Foderunt ante faciem meam
foueam et inciderunt in eam. Paratum cor
meum deus paratum cor meum. cantabo et psal-
mum dicam. Exurge gloria mea. exurge
psalterium et cythara. exurgam diluculo.
Confitebor tibi in populis domine. et psalmum di-
cam tibi in gentibus. Quoniam magnificata est usque
ad celos misericordia tua. et usque ad nubes ueritas
tua. Exaltare super celos deus. et super
omnem terram gloria tua. Titulus in finem ne corrumpas
uel disperdas. dauid in tituli inscriptionem.

Si uere utique
iustitiam loquimini. recte iudicate filii
hominum. Etenim in corde iniquitates opera-
mini in terra. iniustitias manus uestre con-
cinnant. Alienati sunt peccatores a uulua
errauerunt ab utero locuti sunt falsa. Fu-
ror illis secundum similitudinem serpentis. sicut as-
pidis surde et obturantis aures suas.
Que non exaudiet uocem incantantium. et ue-
nefici incantantis sapienter. Deus conteret den-
tes eorum in ore ipsorum. molas leonum confringet

get deus. Ad nichilum devenient tamquam
aqua decurrens, intendit arcum suum donec
infirmentur. Sicut cera que fluit auferentur.
Super cecidit ignis et non viderunt solem. Pri-
usquam intelligerent spine vestre ramnum.
sicut viventes. sic in ira absorbet eos. Le-
tabitur iustus cum viderit vindictam. manus
suas lavabit in sanguine peccatoris. Et di-
cet homo. si utique est fructus iusto. utique deus
est iudicans eos in terra. Titulus. ne disperdas. ul' cor-
dd in tituli inscriptione. quando misit saul et cu-
stodivit domum eius ut eum interficeret.

Eripe me de inimicis meis deus meus. et
ab insurgentibus in me libera me. Eripe
me de operantibus iniquitatem. et de viris san-
guinum salva me. Quia ecce ceperunt animam me-
am. irruerunt in me fortes. Neque iniquitas
mea. neque peccatum meum domine. sine iniquita-
te cucurri et direxi. Exurge in occursum
meum et vide. tu domine deus virtutum deus israel. In-
tende ad visitandas omnes gentes. non miserearis
omnibus qui operantur iniquitatem. Convertentur
ad vesperam et famem patientur ut canes. et cir-
cuibunt civitatem. Ecce loquentur in ore
suo et gladius in labiis eorum: quoniam quis audivit.
Et tu domine deridebis eos. ad nichilum de-
duces omnes gentes. Fortitudinem meam ad
te custodiam. quia deus susceptor meus. deus
meus misericordia eius preveniet me. Deus ostendit
mihi super inimicos meos ne occidas eos ne-
quando obliviscantur populi mei. Disperge illos in
virtute tua. et depone eos protector meus
domine. Delictum oris eorum sermonem labiorum
ipsorum. et comprehendantur in superbia sua.
Et de execratione et mendacio annunciabun-
tur in consummatione. in ira consummationis. et non
erunt. Et scient quia deus dominabitur iacob et
finium terre. Convertentur ad vesperam et fa-
mem patientur ut canes. et circuibunt civita-
tem. Ipsi dispergentur ad manducandum: si
vero non fuerint saturati et murmurabunt. Ego
autem cantabo fortitudinem tuam. et exulta-
bo mane misericordiam tuam. Quia factus es suscep-
tor meus et refugium meum: in die tribu-
lationis mee. Adiutor meus tibi psallam
quia deus susceptor meus es. deus meus misericordia mea.
Titulus in finem pro his qui commuta-
buntur. in tituli inscriptionem ipsi david. cum suc-
cendit mesopotamiam syrie ul' syriam sobal

et convertit ioab et percussit edom in valle salinarum. xii. milia.

Deus repulisti nos et destruxisti nos. iratus
es et misertus es nobis. Commovisti terram
et conturbasti eam. sana contritiones eius quia
commota est. Ostendisti populo tuo dura.
potasti nos vino compunctionis. Dedisti
metuentibus te significationem. ut fugiant
a facie arcus. Ut liberentur dilecti tui sal-
vum fac dextera tua et exaudi me. Deus locu-
tus est in sancto suo. letabor et partibor si-
chimam et convallem tabernaculorum metibor.
Meus est galaad et meus est manasses. et effraim
fortitudo capitis mei. Iuda rex meus. moab
olla spei mee. In idumeam extendam cal-
ciamentum meum. mihi alienigene subditi sunt.
Quis deducet me in civitatem munitam.
aut quis deducet me usque in idumeam.
Nonne tu deus qui repulisti nos. et non e-
gredieris deus in virtutibus nostris. Da nobis
auxilium de tribulatione. et vana salus ho-
minis. In deo faciemus virtutem. et ipse
ad nichilum deducet tribulantes nos.
Titulus in finem in hymnis ipsi david.

Exaudi deus deprecationem meam. intende
orationi mee. A finibus terre ad te clama-
vi: dum anxiaretur cor meum in petra ex-
altasti me. Deduxisti me quia factus es spes
mea a facie inimici. Inhabitabo in taber-
naculo tuo in secula. protegar in velamento
alarum tuarum. Quoniam tu deus meus exaudisti o-
rationem meam. dedisti hereditatem timen-
tibus nomen tuum. Dies super dies regis adi-
cies annos eius. usque in diem generationis
et generationis. Permanet in eternum in con-
spectu dei: misericordiam et veritatem eius quis re-
quiret ei. Sic psalmum dicam nomini tuo in
seculum. ut reddam vota mea de die in diem.
Titulus in finem pro idithun psalmus david.

Nonne deo subiecta erit anima mea. ab ipso
enim salutare meum. Nam et ipse deus meus
et salutaris meus. susceptor meus non move-
bor amplius. Quousque irruitis in homi-
nem interficitis universi vos tamquam parieti incli-
nato et macerie depulse. Verumtamen precium
meum cogitaverunt repellere. cucurri in si-
ti ore suo benedicebant. et corde suo ma-
ledicebant. Verumtamen deo subiecta es-
to anima mea. quoniam ab ipso patientia mea.
Quia ipse deus meus et salvator meus. adiu-

turris fortitudinis.

ter tui non emigrabo. In deo salutare meum
et gloria mea. deus auxilii mei et spes mea in deo
est. Sperate in eo omnis congregatio populi. effun
dite coram illo corda vestra. quia deus adiutor noster
in eternum. Verumtamen vani filii hominum mendaces
filii hominum in stateris. ut decipiant ipsi de
vanitate in idipsum. Nolite sperare in iniqui
tate. et rapinas nolite concupiscere. divi
tie si affluant nolite cor apponere. Semel
locutus est deus duo hec audivi. quia potestas
dei est. et tibi domine misericordia. quia tu reddes unicui
que iuxta opera sua. Titulus psalmi david cum esset in
Deus deus meus. deserto ydumee.
ad te de luce vigilo. Sitivit in te anima
mea quam multipliciter et caro mea. In terra
deserta et invia et inaquosa sic in sancto apparui
tibi ut viderem virtutem tuam et gloriam tuam.
Quoniam melior est misericordia tua super vitas. labia
mea laudabunt te. Sic benedicam te in
vita mea: et in nomine tuo levabo manus
meas. Sicut adipe et pinguedine repleatur
anima mea. et labiis exultationis laudabit os
meum. Si memor fui tui super stratum me
um in matutinis meditabor in te. quia fui
sti adiutor meus. Et in velamento alarum tu
arum exultabo adhesit anima mea post te. me su
scepit dextera tua. Ipsi vero in vanum quesierunt
animam meam. introibunt in inferiora terre.
tradentur in manus gladii. partes vulpi
um erunt. Rex vero letabitur in deo. laudi
buntur omnes qui iurant in eo. quia obstruc
tum est os loquentium iniqua.
Exaudi deus orationem Tit. in finem. ps. david.
meam cum deprecor: a timore inimici eripe
animam meam. Protexisti me a conventu
malignantium. a multitudine operantium i
niquitatem. Quia exacuerunt ut gladium
linguas suas intenderunt arcum rem amaram
ut sagittent in occultis immaculatum.
Subito sagittabunt eum et non timebunt:
firmaverunt sibi sermonem nequam. Narrave
runt ut absconderent laqueos. dixerunt quis
videbit eos. Scrutati sunt iniquitates de
fecerunt scrutantes scrutinio. Accedet homo
ad cor altum. et exaltabitur deus. Sagitte par
vulorum facte sunt plage eorum. et infirmate
sunt contra eos lingue eorum. Conturbati sunt omnes
qui videbant eos. et timuit omnis homo. Et an
nuntiaverunt opera dei. et facta eius intellexerunt.

Letabitur iustus in domino et sperabit in eo. et
laudabuntur omnes recti corde. Titulus istius psalmi
david cantici ieremie et aggei ut ezechie de lib
peregrinationis. l d ... cum inciperent exire. ps.
Te decet hymnus deus in syon. et tibi redde
tur votum in ierusalem. Exaudi orationem meam.
ad te omnis caro veniet. Verba iniquorum
prevaluerunt super nos. et impietatibus nostris tu
propitiaberis. Beatus quem elegisti et assump
sisti. inhabitabit in atriis tuis. Replebimur
in bonis domus tue. sanctum est templum tuum mi
rabile in equitate. Exaudi nos deus salutaris
noster. spes omnium finium terre et in mari lon
ge. Preparans montes in virtute tua ac
cinctus potentia qui conturbas profundum
maris sonum fluctuum eius. Turbabuntur
et timebunt qui habitant terminos a sig
nis tuis exitus matutini et vespere delectabis.
Visitasti terram et inebriasti eam. multi
plicasti locupletare eam. Flumen dei reple
tum est aquis. parasti cibum illorum quoniam ita est prepa
ratio eius. Rivos eius inebria. multipli
ca genimina eius. in stillicidiis eius leta
bitur germinans. Benedices corone anni beni
gnitatis tue. et campi tui replebuntur
ubertate. Pinguescent speciosa deserti
et exultatione colles accingentur. Induti sunt
arietes ovium et valles abundabunt fru
mento. clamabunt etenim hymnum dicent. T
Iubilate in finem canticum psalmi resurrectionis.
deo omnis terra. psalmum dicite nomini eius. da
te gloriam laudi eius. Dicite deo quam ter
ribilia sunt opera tua domine. in multitudine
virtutis tue mentientur tibi inimici tui. Omnis
terra adoret te et psallat tibi. psalmum dicat
nomini tuo. Venite et videte opera dei. terribilis
in consiliis super filios hominum. Qui conver
tit mare in aridam. in flumine pertransi
bunt pede. ibi letabimur in ipso. Qui domina
tur in virtute sua in eternum. oculi eius
super gentes respiciunt. qui exasperant non exalten
tur in semetipsis. Benedicite gentes deum nostrum.
et auditam facite vocem laudis eius. Qui
posuit animam meam ad vitam. et non dedit in com
motionem pedes meos. Quoniam probasti nos
deus igne nos examinasti sicut examinatur
argentum. Induxisti nos in laqueum. po
suisti tribulationes in dorso nostro. impo
suisti homines super capita nostra. Transivimus

ignem et aquam et induxisti nos in re
frigerium. Introibo in domum tuam in ho
locaustis. reddam tibi vota mea que
distinxerunt labia mea. Et locutum est
os meum in tribulatione mea. Holo
causta medullata offeram tibi cum in
censo arietum. offeram tibi boves
cum hircis. Venite audite et narrabo omnes
qui timetis dominum. quanta fecit anime mee. Ad
ipsum ore meo clamavi. et exultavi sub
lingua mea. Iniquitatem si aspexi in cor
de meo. non exaudiet dominus. Propterea exau
divit deus. et intendit voci deprecationis
mee. Benedictus deus qui non amovit orationem
meam et misericordiam suam a me. Titulus in hymnis. psalmus can
Deus misereatur nostri et benedicat tici da
nobis. illuminet vultum suum super vid.
nos et misereatur nostri. Ut cognoscamus
in terra viam tuam. in omnibus gentibus saluta
re tuum. Confiteantur tibi populi deus confiteantur
tibi populi omnes. Letentur et exultent gentes quoniam
iudicas populos in equitate. et gentes in terra
dirigis. Confiteantur tibi populi deus. confi
teantur tibi populi omnes. terra dedit fructum
suum. Benedicat nos deus deus noster. benedicat nos
deus et metuant eum omnes fines terre. Titulus
Exurgat deus et dissipentur in finem psalmus can
inimici eius. et fu tici David.
giant qui oderunt eum a facie eius. Sicut
deficit fumus deficiant. sicut fluit cera a
facie ignis. sic pereant peccatores a facie dei.
Et iusti epulentur et exultent in conspec
tu dei et delectentur in letitia. Cantate deo
psalmum dicite nomini eius. iter facite
ei qui ascendit super occasum. dominus nomen il
li. Exultate in conspectu eius. turbabuntur
a facie eius patris orphanorum et iudicis
viduarum. Deus in loco sancto suo. deus qui inhabita
re facit unius moris in domo. Qui educit
vinctos in fortitudine. similiter eos qui exa
sperant. qui habitant in sepulchris. Deus
cum egredereris in conspectu populi tui. cum per
transires in deserto. Terra mota est. et enim
celi distillaverunt a facie dei synai a
facie dei israel. Pluviam voluntariam segre
gabis deus hereditati tue. et infirmata est tu
vero perfecisti eam. Animalia tua habitabunt
in ea. parasti in dulcedine tua pauperi deus.
Dominus dabit verbum evangelizantibus virtute

multa. Rex virtutum dilecti dilecti. et speci
ei domus dividere spolia. Si dormiatis inter
medios cleros. penne columbe deargen
tate. et posteriora dorsi eius in pallore au
ri. Dum discernit celestis reges super eam.
nive dealbabuntur in selmon mons dei mons
pinguis. Mons coagulatus mons pinguis.
ut quid suspicamini montes coagulatos.
Mons in quo beneplacitum est deo habitare
in eo. etenim dominus habitabit in finem. Cur
rus dei decem milibus multiplex milia
letantium. dominus in eis in syna in sancto. Ascen
disti in altum cepisti captivitatem. accepi
sti dona in hominibus. Etenim non credentes
inhabitare dominum deum. Benedictus dominus die co
tidie. prosperum iter faciet nobis deus saluta
rium nostrorum. Deus noster deus salvos faciendi. et
domini domini exitus mortis. Verumtamen deus confrin
get capita inimicorum suorum. verticem ca
pilli perambulantium in delictis suis. Di
xit dominus ex basan convertam. convertam in
profundum maris. Ut intinguatur pes tu
us in sanguine. lingua canum tuorum ex
inimicis ab ipso. Viderunt ingressus tuos
deus. ingressus dei mei regis mei qui est
in sancto. Prevenerunt principes coniuncti psal
lentibus in medio iuvencularum tympani
striarum. In ecclesiis benedicite deo domino de
fontibus israel. Ibi beniamin adolescen
tulus in mentis excessu. Principes iuda du
ces eorum principes zabulon principes nepta
lim. Manda deus virtutem tuam. confir
ma deus hoc quod operatus es in nobis. A templo
tuo in ierusalem. tibi offerent reges mu
nera. Increpa feras harundinis. congre
gatio taurorum in vaccis populorum. ut exclu
dant eos qui probati sunt argento. Dissi
pa gentes que bella volunt. venient legati ex
egypto. ethiopia preveniet manus eius deo. Regna terre can
tate deo. psal
lite domi
no.
Psallite deo qui ascendit super celum celi
ad orientem. Ecce dabit voci sue vocem
virtutis. date gloriam deo super israel magni
ficentia eius. et virtus eius in nubibus. Mi
rabilis deus in sanctis suis. deus israel ipse dabit
virtutem et fortitudinem plebi sue. benedictus
deus.
Titulus in finem pro hiis qui commutabuntur.
ipsi David.

A 62

Alvum me fac deus.
quoniam intraverunt aque us-
que ad animam meam. In-
fixus sum in limo pro-
fundi. et non est substan-
tia. Veni in altitudi-
nem maris. et tempestas
demersit me. Labora-
vi clamans. rauce fa-
cte sunt fauces mee. defecerunt oculi mei.
dum spero in deo meo. Multiplicati sunt super
capillos capitis mei. qui oderunt me gra-
tis. Confortati sunt qui persecuti sunt me ini-
mici mei iniuste. que non rapui tunc exsolvebam.
Deus tu scis insipientiam meam. et delicta mea a
te non sunt abscondita. Non erubescant in
me qui expectant te domine. domine virtutum.
Non confundantur super me qui querunt te de-
us israel. Quoniam propter te sustinui obprobrium. operuit
confusio faciem meam. Extraneus fac-
tus sum fratribus meis. et peregrinus filiis matris mee.
Quoniam zelus domus tue comedit me. et
obprobria exprobrantium tibi ceciderunt super me.
Et operui in ieiunio animam meam. et factum est
in obprobrium michi. Et posui vestimentum meum
cilicium. et factus sum illis in parabolam. Adver-
sum me loquebantur qui sedebant in porta. et
in me psallebant qui bibebant vinum.
Ego vero orationem meam ad te domine. tempus
beneplaciti deus. In multitudine mi-
sericordie tue exaudi me. in veritate salutis tue.
Eripe me de luto ut non infigar. libera
me ab hiis qui oderunt me. et de profun-
dis aquarum. Non me demergat tempe-
stas aque. neque absorbeat me profundum.
neque urgeat super me puteus os suum.
Exaudi me domine quoniam benigna est miseri-
cordia tua. secundum multitudinem miserationum tu-
arum respice in me. Et ne avertas faciem
tuam a puero tuo. quoniam tribulor velo-
citer exaudi me. Intende anime mee. et li-
bera eam. propter inimicos meos eripe me. Tu
scis improperium meum. et confusionem meam.
et reverentiam meam. In conspectu tuo
sunt omnes qui tribulant me. improperium
expectavit cor meum et miseriam. Et susti-
nui qui simul contristaretur. et non fuit
qui consolaretur et non inveni. Et dederunt
in escam meam fel. et in siti mea potave-
runt me aceto. Fiat mensa eorum coram ipsis
in laqueum. et in retributiones et in scandalum.
Obscurentur oculi eorum ne videant.
et dorsum eorum semper incurva. Effunde
super eos iram tuam. et furor ire tue compre-
hendat eos. Fiat habitatio eorum deserta.
in tabernaculis eorum non sit qui inhabitet. Quo-
niam quem tu percussisti persecuti sunt. et super
dolorem vulnerum eorum addiderunt. Appo-
ne iniquitatem super iniquitatem eorum. et non
intrent in iustitiam tuam. Deleantur de
libro viventium. et cum iustis non scribantur.
Ego sum pauper et dolens. salus tua deus
suscepit me. Laudabo nomen dei cum canti-
co et magnificabo eum in laude. Et pla-
cebit deo super vitulum novellum. cornua
producentem et ungulas. Videant pauperes
et letentur. querite deum et vivet anima vestra.
Quoniam exaudivit pauperes dominus et vinctos su-
os non despexit. Laudent illum celi et ter-
ra mare et omnia reptilia in eis. Quoniam deus
salvam faciet syon. et edificabuntur civita-
tes iude. Et inhabitabunt ibi et hereditate
acquirent eam. Et semen servorum eius pos-
sidebit eam. et qui diligunt nomen eius
inhabitabunt in ea. Lxix. psalmus david in rememoracionem quod salvum
Deus in adiutorium fecit eum dominus.
meum intende. domine ad adiuvandum me
festina. Confundantur et revereantur qui
querunt animam meam. Avertantur retrorsum
et erubescant. qui volunt michi mala. Aver-
tantur statim erubescentes. qui dicunt michi
euge euge. Exultent et letentur omnes
qui querunt te. et dicant semper magnifi-
cetur dominus qui diligunt salutare tuum.
Ego vero egenus et pauper sum deus adiuva me.
Adiutor meus et liberator meus es tu domine ne
moreris. Titulus psalmus david filiorum ionadab et
In te domine speravi. priorum captivorum.
non confundar in eternum. in iusti-
tia tua libera me et eripe me. Inclina ad
me aurem tuam et salva me. Esto michi in deum
protectorem. et in locum munitum ut salvum
me facias. Quoniam firmamentum meum et re-
fugium meum es tu. Deus meus eripe me de ma-
nu peccatoris. et de manu contra legem agentis
et iniqui. Quoniam tu es patientia mea domine spes
mea a iuventute mea. In te confirma-
tus sum ex utero. de ventre matris mee tu

protector meus. In te cantatio mea semp.
tamq̃ p̃digiũ f̃cs sum multis, et tu ad
iutor fortis. Repleatur os meũ laude
ut cantẽ gl'am tuã. tota die magnitudi
nẽ tuã. Ne piciaς me in tp̃r senectutis cũ
defecerit uirtus mea deus ne derelinq̃s me.
Quia dixerũt inimici mei michi. et qui cu
stodiebãt aĩam meã consiliũ fecer̃ i unũ.
Dicentes. d's dereliq̃t eum. psequimini
et c'p̃hendite eũ q̃r nõ ẽ qui eripiat. Deus ne
elongeris a me. deus meus in auxiliũ me
ũ respice. Confundant̃ et deficiant detra
hentes aĩe mee. opiant̃ confusiõe et pu
dore qui quer̃ mala m̃. Ego aũt sẽp spe
rabo. et adiciam sup omnẽ laudẽ tuã. Os me
um annũciabit iustitiã tuã. tota die sa
lutare tuũ. Qm̃ n̄ cognoui litteraturã in
troibo in potentias dñi. dñe memora
bor iustitie tue solius. Deus docuisti me
eiuuentute mea. et usq; nũc p̃nũtia
bo mirabilia tua. Et usq; in senectã et
seniũ deus ne derelinq̃s me. Donec
annũtiem brachiũ tuum gn̄ationi oĩ
q̃ uentura ẽ. Potentiã tuam et iustitiã
tuã d's usq; in altissima q̃ fecisti magna
lia. d's quis similis tibi. Quãtas ostendisti
m̃ tribulationes multas et malas, et cõu's
uiuificasti me. et de abyssis t're iterũ redu
xisti me. Multiplicasti magnificentiã
tuã. et conuersus consolatus es me. Nã
et ego confitebor tibi in uasis psalmi.
ueritatem tuã deus psallã tibi ĩ cythara
s'c's isr̃l. Exultabunt labia mea cum
cantauero tibi. et aĩa mea quã redemisti.
Sed et lingua mea tota die meditabit̃
iustitiam tuã. cũ confusi et reuiti fue
rint qui q̃rũt mala michi. Titul' in sa
Deus iudicium tuũ regi da. lomonẽ.
et iustitiã tuã filio regis. Iudicare
p'p'm tuũ in iustitia. et paupes tuos in
iudicio. Suscipiãt montes pacẽ p'p'o.
et colles iustitiã. Iudicabit paupes p'p'.
et saluos faciet filios paupũ. et humi
liabit calũpniatorẽ. Et pmanebit
cũ sole et añ lunã in gn̄ationẽ et gn̄atio
nẽ. Descendet sicut pluuia in uellus et
sicut stillicidia stillantia sup t'ram. Orie
tur in diebus eius iustitia et abundantia
pacis donec auferat luna. Et dñabit

a mari usq; ad mare et a flumine usq; ad
t'minos orbis t'rarũ. Coram illo pcident
ethiopes. et inimici eius t'ram lingent.
Reges tharsis et insule munera offerẽt. re
ges arabũ et saba dona adducẽt. Et adora
bunt eũ om̃s reges. om̃s gn̄ s'uient ei. Q'
liberauit paupẽ a potẽte. et paupẽ cui nõ
erat adiutor. Parcet paupi et inopi et
aĩas paupũ saluas faciet. Ex usuris et
iniquitate redimet aĩas eoꝝ. et honora
bile nom̃ eoꝝ corã illo. Et uiuet et dabit̃
ei de auro arabie et adorabũt. de ipso sẽ
p. tota die b̃ndicẽt ei. Erit firmamẽ
tũ in t'ra in summis montiũ. sup extolle
tur sup libanũ fructus eius. et florebũt
de ciuitate sicut fenũ t're. Sit nom̃ ei b̃n
dictũ in s'c'la. añ solem pmanet nom̃ ei'.
Et b̃ndicentur in ipso omnes tribus ter
re. om̃s gn̄ magnificabunt eũ. B̃ndic'
dñs d's isr̃l qui facit mirabilia solus.
Et b̃ndictum nom̃ maiestatis ei' in e
t'rnũ. et replebitur maiestate eius om̃s
t'ra. fiat fiat. Titul' defecer̃ laudes ul' ym
Quam bonus isr̃l d's. ni. dauid filii ie
his qui recto sũt corde. sse. ps' asap
Mei aũt pene moti sũt pedes. h.
pene effusi sũt gressus mei. Quia ze
laui sup iniquos. pacẽ peccatoꝝ uid's.
Quia non ẽ respectus morti eoꝝ. et fir
mamentũ in plaga eoꝝ. In labore hominũ
n̄ sũt. et cũ hominib; nõ flagellabuntur.
Ideo tenuit eos sup'bia. op'ti sũt iniq'tate
et impietate sua. Prodiit q̃si ex adipe ini
quitas eoꝝ. t'nsierunt in affectũ cordis.
Cogitauerũt et locuti sũt neq'tiã. iniq'ta
tem in excelso locuti sũt. Posuerũt in
celũ os suũ. et lingua eoꝝ t'nsiuit ĩ t'ra.
Ideo cõuertetur p'p's m's hic. et dies pleni ĩ
uenientur in eis. Et dixerũt. quomodo
scit d's. et si est s'c'a in excelso. Ecce ipsi pec
catores abundantes in s'c'lo obtinuerũt
diuitias. Et dixi. ergo sine cã iustifica
ui cor meũ. et laui int̃ innocẽtes manᵘ
meas. Et fui flagellatus tota die et ca
stigatio mea in matutinis. Si dicebam
narrabo sic. ecce nationẽ filioꝝ
tuoꝝ reprobaui. Existimabã ut cognoscẽ
rẽ. hoc labor ẽ añ me. Donec intrem in
sanctuariũ dei et intelligam ĩ nouissimis eoꝝ.

Verumtamen propter dolos posuisti eis. deiecisti
eos dum allevarentur. Quomodo facti sunt
in desolationem. subito defecerunt. perierunt
propter iniquitatem suam. Velut somnium sur-
gentium domine in civitate tua imaginem ip-
sorum ad nichilum rediges. Quia inflamma-
tum est cor meum. et renes mei commutati sunt.
et ego ad nichilum redactus sum. et nescivi.
Ut iumentum factus sum apud te. et ego semper
tecum. Tenuisti manum dexteram meam. et in
voluntate tua deduxisti me. et cum gloria
suscepisti me. Quid enim michi est in celo.
et a te quid volui super terram. Defecit caro
mea et cor meum. deus cordis mei et pars mea
deus in eternum. Quia ecce qui elongant se
a te peribunt. perdidisti omnes qui forni-
cantur abs te. Michi autem adherere deo bo-
num est. ponere in domino deo spem meam. Et
annuntiem omnes predicationes tuas in portis
filie syon. Titulus intellectus asaph. lxxiii.

Ut quid deus repulisti in finem
iratus est furor tuus super oves pascue
tue. Memor esto congregationis tue. quam
possedisti ab initio. Redemisti virgam
hereditatis tue mons syon in quo habi-
tasti in eo. Leva manus tuas in superbias
eorum in finem. quanta malignatus est ini-
micus in sancto. Et gloriati sunt qui oderunt
te in medio sollempnitatis tue. Posuerunt
signa sua signa. et non cognoverunt sicut in exitu
super summum. Quasi in silva lignorum securibus
exciderunt ianuas eius in idipsum. in se-
curi et ascia deiecerunt eam. Incenderunt
igni sanctuarium tuum in terra. polluerunt taber-
naculum nominis tui. Dixerunt in corde suo
cognatio eorum simul. quiescere faciamus
omnes dies festos dei a terra. Signa nostra
non vidimus. iam non est propheta. et nos non
cognoscet amplius. Usquequo deus improppe-
rabit inimicus. irritat adversarius no-
men tuum in finem. Ut quid avertis manum tu-
am et dexteram tuam de medio sinu tuo in finem.
Deus autem rex noster ante secula. operatus est salu-
tem in medio terre. Tu confirmasti in vir-
tute tua mare. contribulasti capita dra-
conum in aquis. Tu confregisti capita dra-
conis. dedisti eum escam populis ethiopum.
Tu dirupisti fontes et torrentes. tu
siccasti fluvios ethan. Tuus est dies
et tua est nox. tu fabricatus es auroram et so-
lem. Tu fecisti omnes terminos terre. estatem
et ver tu plasmasti ea. Memor esto
huius. inimicus improperavit domino. et po-
pulus insipiens incitavit nomen tuum. Ne tra-
das bestiis animas confitentes tibi. animas
pauperum tuorum ne obliviscaris in finem.
Respice in testamentum tuum quia repleti sunt
qui obscurati sunt terre domibus iniqui-
tatum. Ne avertatur humilis factus confusus. pau-
per et inops laudabunt nomen tuum. Exur-
ge deus iudica causam tuam. memor esto im-
properiorum tuorum eorum que ab insipiente sunt
tota die. Ne obliviscaris voces inimi-
corum tuorum. superbia eorum qui te oderunt ascen-
dit semper. Ti. ne dis. ul. lxx.

Confitebimur psalmus cantici asaph
tibi deus confitebimur. et in-
vocabimus nomen tuum. Narrabimus mi-
rabilia tua. cum accepero tempus ego iustitias
iudicabo. Liquefacta est terra et omnes qui habi-
tant in ea. ego confirmavi columpnas eius.
Dixi iniquis nolite inique agere. et delin-
quentibus nolite exaltare cornu. Nolite
te extollere in altum cornu vestrum nolite lo-
qui adversus deum iniquitatem. Quia neque
ab oriente neque ab occidente neque a deser-
tis montibus quoniam deus iudex est. Hunc humi-
liat et hunc exaltat. quia calix in manu
domini vini meri plenus mixto. Et incli-
navit ex hoc in hoc. verumtamen fex eius non est ex-
inanita bibent omnes peccatores ter-
re. Ego autem annuntiabo in seculum. canta-
bo deo iacob. Et omnia cornua pecca-
torum confringam. et exaltabuntur cornua
iusti. Titulus in finem in carminibus psalmus

Notus in iudea deus. asaph.
in israel magnum nomen eius. Et factus est in
pace locus eius. et habitatio eius in syon.
Ibi confregit potentias. arcum scutum
gladium et bellum. Illuminans tu mi-
rabiliter a montibus eternis. turbati sunt
omnes insipientes corde. Dormierunt som-
num suum. et nichil invenerunt omnes viri
divitiarum in manibus suis. Ab increpa-
tione tua deus iacob. dormitaverunt qui
ascenderunt equos. Tu terribilis es et quis
resistet tibi ex tunc ira tua. De celo au-
ditum fecisti iudicium. terra tremuit et

uit. Cum exurgeret in iudicio deus. ut
saluos faceret omnes mansuetos terre.
Quoniam cogitatio hominis confitebitur tibi. et reliquie
cogitationis diem festum agent tibi. Vo
uete et reddite domino deo uestro. omnes qui in cir
cuitu eius offertis munera. Terribili et ei
qui aufert spiritum principum. terribili apud reges
terre. Titulus in finem pro idithum. psalmus asaph.
Voce mea ad dominum clamaui.
uoce mea ad deum et intendit mihi. In
die tribulationis mee deum exquisiui ma
nibus meis. nocte contra eum et non sum deceptus.
Renuit consolari anima mea memor fui dei
et delectatus sum et exercitatus sum. et defecit spiritus meus.
Anticipauerunt uigilias oculi mei. turba
tus sum et non sum locutus. Cogitaui dies anti
quos et annos eternos in mente habui. Et medi
tatus sum nocte cum corde meo. et exercita
bar et scopebam spiritum meum. Numquid in e
ternum proiciet deus et non apponet ut compla
citior sit adhuc. Aut in finem misericordiam suam
abscidet a generatione in generationem. Aut ob
liuiscetur misereri deus. aut continebit in ira
sua misericordias suas. Et dixi nunc cepi hec mu
tatio dextere excelsi. Memor fui operum domini.
quia memor ero ab initio mirabilium tuo
rum. Et meditabor in omnibus operibus tuis.
et in adinuentionibus tuis exercebor. Deus in
sancto uia tua. quis deus magnus sicut deus noster.
tu es deus qui facis mirabilia. Notam fecisti
in populis uirtutem tuam. redemisti in bra
chio tuo populum tuum. filios iacob et ioseph.
Viderunt te aque deus uiderunt te aque et timu
erunt et turbate sunt abyssi. Multitudo
sonitus aquarum uocem dederunt nubes.
Etenim sagitte tue transeunt. uox tonitrui
tui in rota. Illuxerunt coruscationes tue orbi — tue.
terre commota est et contremuit terra. In mari
uia tua et semite tue in aquis multis.
et uestigia eorum non cognoscentur. Deduxisti
sicut oues populum tuum. in manu moy
si et aaron. Titulus intellectus asaph.
Attendite popule meus legem meam. inclina
te aurem uestram in uerba oris mei. Aperiam
in parabolis os meum. loquar propositiones ab ini
tio. Quanta audiuimus et cognouimus ea. et
patres nostri narrauerunt nobis. Non sunt occul
tata a filiis eorum. in generatione altera. Nar
rantes laudes domini et uirtutes eius. et mi
rabilia eius que fecit. Et suscitauit testi
monium in iacob. et legem posuit in israel. Quanta
mandauit patribus nostris nota facere ea filiis
suis ut cognoscat generatio altera. Filii qui na
scentur et exurgent et narrabunt filiis suis.
Vt ponant in deo spem suam et non obliuiscan
tur operum dei et mandata eius exquirant.
Ne fiant sicut patres eorum generatio praua et
exasperans. Generatio que non direxit cor suum. nec
est creditus cum deo spiritus eius. Filii effrem
intendentes et mittentes arcum. conuersi sunt in
die belli. Non custodierunt testamentum dei.
et in lege eius noluerunt ambulare. Et
obliti sunt benefactorum eius et mirabilium
eius que ostendit eis. Coram patribus eorum
fecit mirabilia in terra egypti in campo
taneos. Interrupit mare et perduxit eos. et sta
tuit aquas quasi in utre. Et deduxit eos
in nube diei. et tota nocte in illuminatione
ignis. Interrupit petram in heremo et ad
aquauit eos. uelut in abysso multa. Et
eduxit aquam de petra. et deduxit tamquam flumina
aquas. Et apposuerunt adhuc peccare ei. in ira
excitauerunt excelsum in inaquoso. Et tempta
uerunt deum in cordibus suis. ut peterent escas
animabus suis. Et male locuti sunt de deo. dixerunt.
numquid poterit deus parare mensam in deserto. Quoniam
percussit petram et fluxerunt aque. et torrentes inun
dauerunt. Numquid et panem poterit dare aut
parare mensam populo suo. Ideo audiuit dominus et
distulit. et ignis accensus est in iacob. et i
ra ascendit in israel. Quia non crediderunt in
deo. nec sperauerunt in salutare eius. Et man
dauit nubibus desuper. et ianuas celi aperuit.
Et pluit illis manna ad manducandum et
panem celi dedit eis. Panem angelorum mandu
cauit homo. cibaria misit eis in abundan
tia. Transtulit austrum de celo. et induxit in
uirtute sua affricum. Et pluit super eos sicut
puluerem carnes. et sicut arenam maris uolati
lia pennata. Et ceciderunt in medio castrorum
circa tabernacula eorum. Et manducauerunt et
saturati sunt nimis. et desiderium eorum attu
lit eis. non sunt fraudati a desiderio suo. Ad
huc esce eorum erant in ore ipsorum. et ira dei a
scendit super eos. Et occidit pingues eorum.
et electos israel impediuit. In omnibus his
peccauerunt adhuc. et non crediderunt in mira
bilibus eius. Et defecerunt in uanitate dies

eorum. et anni eorum cum festinatione. Cum oc-
cideret eos querebant eum. et revertebantur
et diluculo veniebant ad eum. Et re-
memorati sunt quia deus adiutor est eorum.
et deus excelsus redemptor eorum est. Et di-
lexerunt eum in ore suo. et lingua sua
mentiti sunt ei. Cor autem ipsorum non erat rectum
cum eo. nec fideles habiti sunt in testamento
suo. Ipse autem misericors est et propicius fiet pec-
catis eorum. et non disperdet eos. Et abundavit
ut averteret iram suam. et non accendit omnem
iram suam. Et recordatus est quia caro sunt. spiritus
vadens et non rediens. Quotiens exacerba-
verunt eum in deserto. in iram concitaverunt
eum in inaquoso. Et conversi sunt et tempta-
verunt deum. et sanctum israel exacerbaverunt. Non
sunt recordati manus eius die qua redemit
eos de manu tribulantis. Sicut posuit in
egypto signa sua. et prodigia sua in campo
thaneos. Et convertit in sanguinem flumina
eorum. et ymbres eorum ne biberent. Misit in eos
cynomiam et comedit eos. et ranam et dis-
perdidit eos. Et dedit erugini fructus eorum.
et labores eorum locuste. Et occidit in grandine
vineas eorum. et moros eorum in pruina. Et
tradidit grandini iumenta eorum. et posses-
sionem eorum igni. Misit in eos iram indi-
gnationis sue. indignationem et iram et
tribulationem. inmissiones per angelos ma-
los. Viam fecit semite ire sue. non pepercit
a morte animarum eorum. et iumenta eorum in morte
conclusit. Et percussit omne primogenitum
in terra egypti. primitias omnis laboris eorum
in tabernaculis cham. Et abstulit sicut o-
ves populum suum. et perduxit eos tamquam gregem
in deserto. Et deduxit eos in spe. et non
timuerunt. et inimicos eorum operuit mare.
Et induxit eos in montem sanctificationis
sue. montem quem acquisivit dextera eius. Et
eiecit a facie eorum gentes. et sorte divisit eis
terram in funiculo distributionis. Et habita-
re fecit in tabernaculis eorum tribus israel. Et tem-
ptaverunt et exacerbaverunt deum excelsum. et testimonia eius non
custodierunt. Et averterunt se et non servaverunt pac-
tum quemadmodum patres eorum. conversi sunt
in arcum pravum. In ira concitaverunt eum in col-
libus suis. et in sculptilibus suis ad emula-
tionem eum provocaverunt. Audivit deus et
sprevit. et ad nichilum redegit valde israel.

Et repulit tabernaculum sylo. tabernaculum
suum ubi habitavit in hominibus. Et tradidit in
captivitatem virtutem eorum. et pulchritudinem eorum
in manus inimici. Et conclusit in gladio
populum suum. et hereditatem suam sprevit. Iuve-
nes eorum comedit ignis. et virgines eorum
non sunt lamentate. Sacerdotes eorum in gla-
dio ceciderunt. et vidue eorum non plorabantur.
Et excitatus est tamquam dormiens dominus. tam-
quam potens crapulatus a vino. Et percus-
sit inimicos suos in posteriora. obprobri-
um sempiternum dedit illis. Et repulit taber-
naculum ioseph. et tribum effrem non ele-
Sed elegit tribum iuda. montem syon quem
dilexit. Et edificavit sicut unicornium
sanctificium suum in terra quam fundavit in secula.
Et elegit david servum suum et sustulit eum
de gregibus ovium. et de post fetantes ac-
cepit eum. Pascere iacob servum suum. et israel he-
reditatem suam. Et pavit eos in innocen-
tia cordis sui. et in intellectibus manuum su-
arum deduxit eos. Titulus psalmus asaph.
Deus venerunt gentes in hereditatem tuam. pollu-
erunt templum sanctum tuum. posuerunt ierusalem
in pomorum custodiam. Posuerunt morticina
servorum tuorum escas volatilibus celi. carnes
sanctorum tuorum bestiis terre. Effuderunt sangui-
nem ipsorum tamquam aquam in circuitu ierusalem.
et non erat qui sepeliret. Facti sumus obprobri-
um vicinis nostris subsannatio et illusio hiis
qui in circuitu nostro sunt. Usquequo domine iras-
ceris in finem. accendetur velud ignis
zelus tuus. Effunde iram tuam in gentes que
te non noverunt. et in regna que nomen tuum non
invocaverunt. Quia comederunt iacob. et
locum eius desolaverunt. Ne memineris
iniquitatum nostrarum antiquarum. cito anticipent
nos misericordie tue. quia pauperes facti sumus nimis.
Adiuva nos deus salutaris noster. et propter glo-
riam nominis tui domine libera nos. et propicius esto pec-
catis nostris propter nomen tuum. Ne forte dicant
in gentibus. ubi est deus eorum. et innotescat in na-
tionibus coram oculis nostris. Ultio sanguinis
servorum tuorum qui effusus est. introeat in
conspectu tuo gemitus compeditorum. Secundum
magnitudinem brachii tui posside filios
mortificatorum. Et redde vicinis nostris
septuplum in sinu eorum. improperium ipsorum quod
exprobraverunt tibi domine. Nos autem populus tuus

oues pascue tue confitebimur tibi in seculum.
In generatione et generationem. annunciabimus
laudem tuam. In finem pro his qui commutabuntur
Qui regis israel intende psalmus asaph testi-
qui deducis velut ovem monium asaph
ioseph. Qui sedes super che-
rubin manifestare. coram effraim be-
niamin et manasse. Excita potentiam
tuam et veni. ut salvos facias nos. Deus
~~virtutum~~ converte nos. et ostende faciem
tuam et salvi erimus. Domine deus virtutum quo-
usque irasceris super orationem servi tui. Ciba-
bis nos pane lacrimarum. et potum dabis
nobis lacrimis in mensura. Posuisti nos
in contradictionem vicinis nostris. et inimici
nostri subsannaverunt nos. Deus virtutum conver-
te nos. et ostende faciem tuam et salvi eri-
mus. Vineam de egypto transtulisti. eie-
cisti gentes et plantasti eam. Dux itineris
fuisti in conspectu eius. plantasti ra-
dices eius et implevit terram. Operuit mon-
tes umbra eius et arbusta eius cedros
dei. Extendit palmites suos usque ad
mare. et usque ad flumen propagines eius.
Ut quid destruxisti maceriam eius et
vindemiant eam omnes qui pretergre-
diuntur viam. Exterminavit eam aper de
silva. et singularis ferus depastus est
eam. Deus virtutum convertere respice de ce-
lo et vide et visita vineam istam. Et perfice
eam quam plantavit dextera tua. et super
filium hominis quem confirmasti tibi.
Et non discedimus a te vivificabis nos. et
nomen tuum invocabimus. Domine deus virtutum
converte nos et ostende faciem tuam et
~~ostende faciem tuam~~ et salvi erimus. In fi-
nem pro torcularibus ip-
si asaph quinta sabbati.

[illegible]

Exultate deo adiutori nostro
iubilate deo ia-
cob. Sumite psalmum et date
tympanum. psalterium iocundum cum ci-
thara. Buccinate in neomenia tuba
in insigni die solennitatis vestre. Quia
preceptum in israel est. et iudicium deo ia-
cob. Testimonium in ioseph posuit illud.
cum exiret de terra egypti. linguam quam non
noverat audivit. Divertit ab oneribus dorsum
eius. manus eius in cophino servierunt. In
tribulatione invocasti me et liberavi te. ex-
audivi te in abscondito tempestatis. pro-
bavi te apud aquam contradictionis. Audi po-
pulus meus et contestabor te israel si audieris me non
erit in te deus recens. neque adorabis deum alie-
num. Ego enim sum dominus deus tuus qui eduxi
te de terra egypti. dilata os tuum et imple-
bo illud. Et non audivit populus meus vocem meam.
et israel non intendit mihi. Et dimisi eos se-
cundum desideria cordis eorum. ibunt in adinven-
tionibus suis. Si populus meus audisset me.
israel si in viis meis ambulasset. Pro nichi-
lo forsitan inimicos eorum humiliassem.
et super tribulantes eos misissem manum
meam. Inimici domini mentiti sunt ei. et erit
tempus eorum in secula. Et cibavit illos ex adipe
frumenti. et de petra melle saturavit eos.
Deus stetit in syna- Titulus psalmus asaph.
goga deorum. in medio autem deos diiudi-
cat. Usque quo iudicatis iniquitatem. et fa-
cies peccatorum sumitis. Iudicate egeno
et pupillo. humilem et pauperem iustificate.
Eripite pauperem et egenum. de manu pec-
catoris liberate. Nescierunt neque intellexe-
runt in tenebris ambulant movebuntur
omnia fundamenta terre. Ego dixi dii e-
stis. et filii excelsi omnes. Vos autem sicut ho-
mines moriemini. et sicut unus de principibus
cadetis. Exurge deus iudica terram. quoniam tu
hereditabis in omnibus gentibus. Canticum
Deus quis similis erit tibi. psalmus asaph.
Ne taceas neque compescaris deus. Quoniam ec-
ce inimici tui sonuerunt. et qui oderunt te
extulerunt caput. Super populum tuum malignaverunt
consilium. cogitaverunt adversus sanctos tuos.
Dixerunt. venite disperdamus eos de gente.
et non memoretur nomen israel ultra. Quoniam
cogitaverunt unanimiter. simul adversum te
testamentum disposuerunt tabernacula ydu-
meorum et ismahelite. Moab et agareni.
gebal. et amon. et amalech. et alienigene
cum habitantibus tyrum. Etenim assur venit cum
illis. facti sunt in adiutorium filiis loth. Fac
illis sicut madian et sisare. sicut iabin in tor-
rente cyson. Disperierunt in hendor. fac-

ut stercus terre. Pone principes eorum sicut
oreb. zeb et zebee. et salmana. Omnes princi
pes eorum qui dixerunt. hereditate possidea
mus sanctuarium dei. Deus meus pone illos ut
rotam. et sicut stipulam ante faciem venti.
Sicut ignis qui comburit siluam. et sicut flam
ma comburens montes. Ita persequeris
illos in tempestate tua. et in ira tua turba
bis eos. Imple facies eorum ignominia et que
rent nomen tuum domine. Erubescant et contur
bentur in seculum seculi. et confundantur et pereant.
Ut cognoscant quia nomen tibi dominus. tu solus
altissimus super omnem terram. Ti. in fi. pro filiis chore.
Quam dilecta tabernacula tua
domine virtutum. concupiscit et deficit anima mea
in atria domini. Cor meum et caro mea exul
tauerunt in deum viuum. Etenim passer in
uenit sibi domum. et turtur nidum sibi ubi
reponat pullos suos. Altaria tua domine
virtutum. rex meus et deus meus. Beati qui habi
tant in domo tua. in secula seculorum laudabunt
te. Beatus vir cuius est auxilium abs te ascen
siones in corde suo disposuit in valle
lacrimarum in loco quem posuit. Etenim bene
dictionem dabit legislator. ibunt de uir
tute in virtutem. videbitur deus deorum in syon.
Domine deus virtutum exaudi orationem meam.
auribus percipe deus iacob. Protector noster
aspice deus. et respice in faciem christi tui.
Quia melior est dies una in atriis tuis
super milia. Elegi abiectus esse in domo
dei mei magis quam habitare in tabernaculis
peccatorum. Quia misericordiam et ueritatem diligit deus.
gratiam et gloriam dabit dominus. Non priuabit bo
nis eos qui ambulant in innocentia
domine virtutum beatus homo qui sperat in te.
Benedixisti Ti. in fi. filiis chore.
domine terram tuam. auertisti captiuita
tem iacob. Remisisti iniquitatem plebis
tue. operuisti omnia peccata eorum. Miti
gasti omnem iram tuam. auertisti ab ira indigna
tionis tue. Conuerte nos deus salutaris noster.
et auerte iram tuam a nobis. Numquid in eternum
irasceris nobis aut extendes iram tuam a ge
neratione in generationem. Deus tu conuersus ui
uificabis nos et plebs tua letabitur in te.
Ostende nobis domine misericordiam tuam. et salutare tu
um da nobis. Audiam quid loquatur in me dominus
deus. quoniam loquetur pacem in plebem suam. Et
super sanctos suos. et in eos qui conuertuntur ad
cor. Uerumtamen prope timentes eum salutare
ipsius ut inhabitet gloria in terra nostra. Misericordia et
ueritas obuiauerunt sibi. iustitia et pax os
culate sunt. Ueritas de terra orta est. et iustitia
de celo prospexit. Etenim dominus dabit benigni
tatem. et terra nostra dabit fructum suum. Iusti
tia ante eum ambulabit. et ponet in uia gres
sus suos. Titulus oratio dauid prophete.
Inclina domine aurem tuam et exaudi me.
quoniam inops et pauper sum ego. Custodi ani
mam meam quoniam sanctus sum. saluum fac seruum tuum
deus meus sperantem in te. Miserere mei domine quoniam
ad te clamaui tota die. Letifica animam ser
ui tui quoniam ad te domine animam meam leuaui. Quoniam
tu domine suauis et mitis. et multe misericordie
inuocantibus te. Auribus percipe domine oratio
nem meam. et intende uoci deprecationis mee. In
die tribulationis mee clamaui ad te.
quia exaudisti me. Non est similis tui in diis
domine. et non est secundum opera tua. Omnes gentes quascumque
fecisti uenient et adorabunt coram te
domine. et glorificabunt nomen tuum. Quoniam magnus
es tu et faciens mirabilia. tu es deus solus.
Deduc me domine in uia tua. et ingrediar
in ueritate tua. letetur cor meum ut ti
meat nomen tuum. Confitebor tibi domine deus in toto
corde meo. et glorificabo nomen tuum in eter
num. Quia misericordia tua magna est super me. et e
ruisti animam meam ex inferno inferiori. Deus
iniqui insurrexerunt super me. et synago
ga potentium quesierunt animam meam. et non pro
posuerunt deum in conspectu suo. Et tu domine
deus miserator et misericors. patiens et
multe misericordie et uerax. Respice in me et mi
serere mei. da imperium tuum puero tuo. et
saluum fac filium ancille tue. Fac mecum
signum in bonum ut uideant qui oderunt me et confundantur.
quoniam tu domine adiuuisti me et consolatus es
me. Ti. ps. cantici filiis chore.
Fundamenta eius in montibus sanctis diligit
dominus portas syon super omnia tabernacula ia
cob. Gloriosa dicta sunt de te. ciuitas dei.
Memor ero raab et babylonis scientium
me. Ecce alienigene et tyrus et popu
lus ethiopum hii fuerunt illic. Numquid
syon dicet homo. et homo natus est in ea. et
ipse fundauit eam altissimus. Dominus narrabit
in scripturis populorum et principum horum qui fuer

mei. Sic letantiū omniū habitatio ē in te.
Ps. cant̄ filiis chore. in fin̄ p amalech. ad re
spond̄. heman. ierahellita ul' iezraellite.
Domine deus salutis mee.
in die clamaui & nocte corā te. Intret
in conspectu tuo oro mea. inclina aurē
tuam ad p̄cem meā. Quia repleta ē malis
aīa mea. & uita mea in inferno appin
quit. Estimatus sū cū descendētib; in la
cum. factus sum sic homo sine adiutorio
inter mortuos liber. Sicut uulnerati dormiē
tes in sepulcris quoꝝ n̄ es memor ampli
us. & ipsi de manu tua repulsi sunt. Posuerūt
me in lacu inferiori. in tenebrosis et in
umbra mortis. Sup me confirmatus
est furor tuus. & omēs fluctus tuos indu
xisti sup me. Longe fecisti notos meos
a me. posuerunt me abhominatioēm
sibi. Traditus sum & nō egrediebar. oculi
mei languerūt p̄ inopia. Clamaui ad
te dne. tota die expandi ad te manus
meas. Numqd mortuis facies mirabilia. aut
medici suscitabūt & confitebuntur tibi. Numqd
narrabit aliquis in sepulchro mīam tuā. et
ueritatem tuā in p̄dicione. Numqd cognoscen
tur in tenebris mirabilia tua. & iustici
a tua in terra obliuionis. Et ego ad te dne
clamaui. & mane oro mea p̄ueniet
te. Ut qd dne repellis orōnē meā. auer
tis faciem tuā a me. Paup sum ego & in
laborib; a iuuentute mea. exaltatus aūt
humiliatus sum & conturbatus. In me
transierūt ire tue. & terrores tui conturbaue
runt me. Circumdederūt me sic aq̄ tota
die. circūdederūt me simul. Elongasti a me
amicū & p̄xim. & notos meos a miseria.
Misericordias dnī. Titul' intellect' ethā iz
in etnū cantabo. In gnatiōe & gene rael
ratiōe. annūtiabo ueritatem tuā in o ite
re meo. Qm dixisti in etnū mīa
edificabit in celis. p̄parabit ueritas tua in
eis. Disposui testamētū electis meis. iu
raui dauid seruo meo. usq; in etnū p̄pa
rabo semen tuū. Et edificabo in gnati
one & gnatione sedem tuā. Confitebūt
celi mirabilia tua dne. & etiam ueritatē
tuā in eccl'a scōꝝ. Qm quis in nubib;
equabit dno. similis erit dno in filiis
dei. Deus qui glorificatur in consilio scōꝝ.

magnus & terribilis sup omēs qui in circuitu
eius sunt. Dne deus uirtutum quis similis tibi.
potens es dne. & ueritas tua in circuitu tuo.
Tu dñaris potestati maris. motū autē
fluctuū eius tu mitigas. Tu humilia
sti sicut uulneratum supbū. in brachio uir
tutis tue dispsisti inimicos tuos. Tui sunt
celi & tua ē terra. orbem terre & plenitudi
nē eius tu fundasti. aquilonē & mare tu
creasti. Thabor & hermon in noie tuo ex
ultabunt. tuū brachiū cū potentia. Fir
metur manus tua & exaltetur dextera
tua. iusticia & iudiciū p̄paratio sedis
tue. Mīa & ueritas p̄cedent faciem tuā.
beatus ps qui scit iubilationē. Dne in
lumine uultus tui ambulabunt. & in
noie tuo exultabunt tota die. & in iu
sticia tua exaltabuntur. Qm gla uirtu
tis eoꝝ tu es. & in bnplacito tuo exaltabit
cornu nr̄m. Quia dnī ē assumptio nr̄a.
& scī isrl' regis nr̄i. Tunc locutus es in ui
sione scīs tuis & dixisti. posui adiutoriū in
potente. & exaltaui electū de plebe mea.
Inueni dauid suū meū. oleo scō meo
unxi eū. Manus enī mea auxiliabit ei. &
brachiū meū confortabit eū. Nichil pfi
ciet inimicus in eo. & filius iniquitatis n̄
apponet nocē ei. Et concidam a facie ipsi
inimicos eius. & odientes eū in fugā cōu
tam. Et ueritas mea & mīa mea cū ipso. &
in noie meo exaltabit cornu eius. Et
ponā in mari manū eius. & in fluminib;
dexteram eius. Ipse inuocabit me p̄r mīs
es tu. ds mīs & susceptor salutis mee. Et
ego primogenitū ponā illū excelsū p̄ regi
b; terre. In etnum seruabo illi mīam meam.
& testamētū meū fidele ipsi. Et ponā in
sclm scli semē eius. & thronū eius sicut dies
celi. Si autē dereliquerint filii eius legē meā.
& in iudiciis meis nō ambulauerint.
Si iusticias meas pphanauerint. & man
data mea n̄ custodierint. Uisitabo in ui
rga iniquitates eoꝝ & in uerberib; pccā
eoꝝ. Mīam autē meā n̄ dispgā ab eo. nec
nocebo in ueritate mea. Neq; pphanabo
testamētū meū. & que pcedunt de labi
is meis n̄ faciā irrita. Semel iuraui
in scō meo. si dauid mentiar semē eius in
etnū manebit. Et thronus eius sicut sol

in conspectu meo. et sicut luna perfecta in eter
num. et testis in celo fidelis. Tu vero repuli
sti et despexisti. distulisti christum tuum.
Avertisti testamentum servi tui. prophanasti in ter
ra sanctuarium eius. Destruxisti omnes sepes
formidinem / eius posuisti firmamentum eius. Diripu
erunt eum omnes transeuntes viam. factus est
obprobrium vicinis suis. Exaltasti dexte
ram deprimentium eum. Letificasti omnes
inimicos eius. Avertisti adiutorium gla
dii eius. et non es auxiliatus ei in bello. De
struxisti eum ab emundatione. et sedem
eius in terra collisisti. Minorasti dies tem
poris eius. perfudisti eum confusione. Usque
quo domine avertis in finem exardescet si
cut ignis ira tua. Memorare que mea
substantia. numquid enim vane constituisti omnes
filios hominum. Quis est homo qui vivet
et non videbit mortem. eruet animam su
am de manu inferi. Ubi sunt misericordie tue
antique domine. sicut iurasti David in veritate
tua. Memor esto domine obprobrii servorum
tuorum. quod continui in sinu meo multarum
gentium. Quod exprobraverunt inimici tui
domine. quod exprobraverunt commutationem
christi tui. Benedictus dominus in eternum. fiat
fiat. Titulus. oratio moysi hominis dei.

Domine refugium factus es nobis. a generatio
ne in generationem. Priusquam montes fie
rent aut formaretur terra et orbis. a seculo
et usque in seculum tu es deus. Ne avertas hominem
in humilitatem. et dixisti convertimini fi
lii hominum. Quoniam mille anni ante oculos tu
os tamquam dies hesterna que preteriit. Et custo
dia in nocte que pro nichilo habentur eorum
anni erunt. Mane sicut herba transeat. ma
ne floreat et transeat. vespere decidat.
induret et arescat. Quia defecimus in ira
tua. et in furore tuo turbati sumus. Po
suisti iniquitates nostras in conspectu tuo.
seculum nostrum in illuminatione vultus tui. Quoniam
omnes dies nostri defecerunt. et in ira tua defe
cimus. Anni nostri sicut aranea meditabuntur.
dies annorum nostrorum in ipsis. lxx. anni. Si
autem in potentatibus. octoginta anni et
amplius eorum labor et dolor. Quoniam super
venit mansuetudo et corripiemur.
Quis novit potestatem ire tue. et pre ti
more tuo iram tuam dinumerare. Dexteram
tuam sic notam fac. et eruditos corde in sa
Convertere domine usquequo. et deprecabilis
esto super servos tuos. Repleti sumus ma
ne misericordia tua. exultavimus et delectati su
mus in omnibus diebus nostris. Letati sumus
pro diebus quibus nos humiliasti. annis
quibus vidimus mala. Respice in servos
tuos et in opera tua. et dirige filios eorum.
Et sit splendor domini dei nostri super nos. et
opera manuum nostrarum dirige super nos. et opus
manuum nostrarum dirige. Titulus

Qui habitat in adiutorio canticum David
altissimi. in protectione dei celi commo
rabitur. Dicet domino susceptor meus es et re
fugium meum. deus meus sperabo in eum.
Quoniam ipse liberavit me de laqueo vena
ntium et a verbo aspero. Scapulis suis obumbra
bit tibi. et sub pennis eius sperabis. Scu
to circumdabit te veritas eius. non time
bis a timore nocturno. A sagitta vola
nte in die. a negotio perambulante in te
nebris. ab incursu et demonio meri
diano. Cadent a latere tuo mille. et
decem milia a dextris tuis. ad te autem
non appropinquabit. Verumtamen oculis tuis
considerabis. et retributionem peccatorum vi
debis. Quoniam tu es domine spes mea. altissimum
posuisti refugium tuum. Non accedet ad
te malum. et flagellum non appropinquabit
tabernaculo tuo. Quoniam angelis suis man
davit de te. ut custodiant te in omnibus
viis tuis. In manibus portabunt te. ne for
te offendas ad lapidem pedem tuum.
Super aspidem et basiliscum ambulabis. et
conculcabis leonem et draconem. Quoniam in
me speravit liberabo eum. protegam eum quia
cognovit nomen meum. Clamabit ad me
et ego exaudiam eum. cum ipso sum in tribu
latione. eripiam eum et glorificabo eum.
Longitudine dierum replebo eum. et osten
dam illi salutare meum. Titulus psalmus can

Bonum est confiteri tici David in die sab
domino. et psallere nomini tuo al bati
tissime. Ad annuntiandum mane misericordiam
tuam. et veritatem tuam per noctem. In decacor
do psalterio. cum cantico in cithara. Quia
delectasti me domine in factura tua. et in opera
bus manuum tuarum exultabo. Quam ma
gnificata sunt opera tua domine. nimis

nimis facte sunt cogitationes tue. Vir insi
piens non cognoscet: et stultus non intel
liget hec. Cum exorti fuerint pecca
tores sicut fenum: et apparuerint omnes
qui operantur iniquitatem. Vt intereant
in seculum seculi, tu autem altissimus in e
ternum domine. Quoniam ecce inimici tui domine,
quoniam ecce inimici tui peribunt: et dispergen
tur omnes qui operantur iniquitatem. Et
exaltabitur sicut unicornis cornu meum:
et senectus mea in misericordia uberi. Et despe
xit oculus meus inimicos meos: et insur
gentibus in me malignantibus audiet au
ris mea. Iustus ut palma florebit:
sicut cedrus libani multiplicabitur. Plan
tati in domo domini: in atriis domus dei nostri
florebunt. Adhuc multiplicabuntur in
senecta uberi: et bene patientes erunt ut an
nuntient. Quoniam rectus dominus deus noster: et non est
iniquitas in eo. Titulus. laus cantici da
Dominus regnauit decorem uid. in die ante sabbatum quando fundata est
indutus est: indutus est dominus terra. an
fortitudinem et precinxit se. Et enim sab.
firmauit orbem terre: qui non commo
uebitur. Parata sedes tua ex tunc: a se
culo tu es. Eleuauerunt flumina domine:
eleuauerunt flumina uocem suam. Ele
uauerunt flumina fluctus suos: a uo
cibus aquarum multarum. Mirabiles elatio
nes maris: mirabilis in altis dominus. Te
stimonia tua credibilia facta sunt nimis:
domum tuam decet sanctitudo domine in lon
gitudinem dierum. Titulus laus cantici ipsi
Deus ultionum dominus: deus .iiij. sabbati.
ultionum libere egit. Exaltare
qui iudicas terram: redde retributio
nem superbis. Vsquequo peccatores domine:
usquequo peccatores gloriabuntur. Effa
buntur et loquentur iniquitatem: lo
quentur omnes qui operantur iniustitiam.
Populum tuum domine humiliauerunt: et he
reditatem tuam uexauerunt. Viduam
et aduenam interfecerunt: et pupillos oc
ciderunt. Et dixerunt non uidebit dominus:
nec intelliget deus iacob. Intelligite
insipientes in populo: et stulti aliquando
sapite. Qui plantauit aurem non au
diet: aut qui finxit oculum non conside
rat. Qui corripit gentes non arguet: qui

docet hominem scientiam. Dominus scit cogita
tiones hominum: quoniam uane sunt. Beatus
homo quem tu erudieris domine: et de lege tua
docueris eum. Et mitiges ei a diebus ma
lis: donec fodiatur peccatori fouea.
Quia non repellet dominus plebem suam: et
hereditatem suam non derelinquet. Quo
adusque iustitia conuertatur in iudicium:
et qui iuxta illam omnes qui recto sunt cor
de. Quis consurget mihi aduersus malign
tes: aut quis stabit mecum aduersus opera
tes iniquitatem. Nisi quia dominus adiuuit
me: paulominus habitasset in inferno
anima mea. Si dicebam motus est pes meus:
misericordia tua domine adiuuabat me. Secundum
multitudinem dolorum meorum in corde meo:
consolationes tue letificauerunt animam me
am. Numquid adheret tibi sedes iniquita
tis: qui fingis laborem in precepto. Cap
tabunt in animam iusti: et sanguinem in
nocentem condempnabunt. Et factus est mihi
dominus in refugium: et deus meus in adiutorium
spei mee. Et reddet illis iniquitatem ip
sorum: et in malitia eorum disperdet eos: disper
det illos dominus deus noster. Titulus cantici ipsi
Venite exultemus domino: dauid.
iubilemus deo salutari nostro. Pre
occupemus faciem eius in confessione:
et in psalmis iubilemus ei. Quoniam deus ma
gnus dominus: et rex magnus super omnes deos.
Quoniam non repellet dominus plebem suam: quia
in manu eius sunt omnes fines terre: et altitu
dines montium ipsius sunt. Quoniam ipsius est
mare et ipse fecit illud: et siccam manus eius
formauerunt. Venite adoremus et pro
cidamus: et ploremus ante deum qui fecit nos:
quia ipse est dominus deus noster. Et nos populus pascu
e eius: et oues manus eius. Hodie si uo
cem eius audieritis: nolite obdurare
corda uestra. Sicut in irritatione secundum diem temp
tationis in deserto: ubi temptauerunt me
patres uestri: probauerunt et uiderunt opera
mea. Quadraginta annis offensus fui
generationi illi: et dixi semper hi errant corde.
Et isti non cognouerunt uias meas: ut iura
ui in ira mea: si introibunt in requiem
meam. Titulus. psalmus dauid quando domus edificabatur post captiuitatem.
Cantate domino canticum nouum: cantate domino omnis terra.

in omni loco dominationis eius benedic anima
mea domino. psalmus dauid.
titulus patet.
Confiteberis et decorem induisti. amictus
extendens celum sicut

Cantate domino et benedicite nomini eius. an
nuntiate de die in diem salutare eius.
Annuntiate inter gentes gloriam eius. in omnibus po
pulis mirabilia eius. Quoniam magnus dominus et lau
dabilis nimis. terribilis est super omnes deos. Quoniam
omnes dii gentium demonia. dominus autem celos
fecit. Confessio et pulchritudo in conspectu
eius. sanctimonia et magnificentia in sanctificati
one eius. Afferte domino patrie gentium. af
ferte domino gloriam et honorem. afferte domino
gloriam nomini eius. Tollite hostias et introite
in atria eius. adorate dominum in atrio sancto eius.
Commoveatur a facie eius universa terra di
cite in gentibus quia dominus regnavit. Etenim corre
xit orbem terre qui non commovebitur. iudica
bit populos in equitate. Letentur celi et ex
ultet terra. commoveatur mare et plenitu
do eius. gaudebunt campi et omnia que in eis
sunt. Tunc exultabunt omnia ligna silvarum a
facie domini quia venit. quoniam venit iudicare ter
ram. Iudicabit orbem terre in equitate et
populos in veritate sua.
Dominus regnavit exultet terra. letentur insule
letentur insule multe. Nubes et
caligo in circuitu eius. iustitia et iudicium
correctio sedis eius. Ignis ante ipsum precedet.
et inflammabit in circuitu inimicos eius.
Illuxerunt fulgura eius orbi terre. vidit et
commota est terra. Montes sicut cera fluxerunt a facie
domini. a facie domini omnis terra. Annuntiaverunt celi
iustitiam eius. et viderunt omnes populi gloriam eius.
Confundantur omnes qui adorant sculptilia
qui gloriantur in simulacris suis. Adorate
eum omnes angeli eius. audivit et letata est Syon.
Et exultaverunt filie Iude. propter iudicia tua
domine. Quoniam tu dominus altissimus super omnem terram.
nimis exaltatus es super omnes deos. Qui di
ligitis dominum odite malum custodit dominus a
nimas sanctorum suorum. de manu peccatoris libera
bit eos. Lux orta est iusto. et rectis corde le
titia. Letamini iusti in domino. et confitemini
memorie sanctificationis eius. Titulus.
Psalmus David.
Cantate domino canticum
novum. quia mirabilia fe
cit. Salvavit sibi dex
tera eius. et brachium
sanctum eius. Notum fecit
dominus salutare suum. in con

rum. Anni nostri sic[ut]
dies annorum nostrorum
autem in potentatibus
amplius eorum labor
venit mansuetudo
Quis novit pote[statem]
mote tuo iram [illegible]

spectu gentium revelavit iustitiam suam.
Recordatus est misericordie sue. et veritatis sue do
mui Israel. Viderunt omnes termini terre salutare
dei nostri. Iubilate deo omnis terra. cantate
exultate et psallite. Psallite domino in cy
thara. in cithara et voce psalmi. in tubis ducti
libus et voce tube cornee. Iubilate in con
spectu regis domini. moveatur mare et ple
nitudo eius. orbis terrarum et qui habitant in
eo. Flumina plaudent manu simul mon
tes exultabunt a conspectu domini quoniam venit
iudicare terram. Iudicabit orbem terrarum
in iustitia et populos in equitate. Psalmus David
Dominus regnavit irascantur populi. patri.
Qui sedes super cherubyn moveatur terra.
Dominus in Syon magnus et excelsus super omnes populos.
Confiteantur nomini tuo magno. quoniam ter
ribile et sanctum est et honor regis iudicium dili
git. Tu parasti directiones. iudicium et iustitiam
in Iacob tu fecisti. Exaltate dominum deum
nostrum et adorate scabellum pedum eius. quoniam
sanctum est. Moyses et Aaron in sacerdotibus eius.
et Samuhel inter eos qui invocant nomen
eius. Invocabant dominum et ipse exaudie
bat eos. in columpna nubis loquebatur ad e
os. Custodiebant testimonia eius. et precep
tum quod dedit illis. Domine deus noster tu exaudie
bas eos. deus tu propitius fuisti eis. et ulciscens in
omnes adinventiones eorum. Exaltate dominum deum
nostrum. et adorate in monte sancto eius. quoniam sanctus
dominus deus noster. Titulus psalmi in confessione.
Iubilate deo omnis terra. servite domino in le
titia. Introite in conspectu eius in ex
ultatione. Scitote quoniam dominus ipse est deus
ipse fecit nos et non ipsi nos. Populus eius et o
ves pascue eius. introite portas eius in
confessione. atria eius in hymnis confite
mini illi. Laudate nomen eius quoniam suavis est domi
nus in eternum misericordia eius. et usque in generationem et genera
tionem veritas eius. Titulus psalmi ipsi David.
Misericordiam et iudicium cantabo tibi domine. Psal
lam et intelligam in via inmaculata.
quando venies ad me. Perambulabam in in
nocentia cordis mei. in medio domus mee.
Non proponebam ante oculos meos rem inius
tam. facientes prevaricationes odivi. Non
adhesit in me cor pravum. declinantem a me ma
lignum non cognoscebam. Detrahentem se
creto proximo suo. hunc persequebar. Su

pro oculo et insaciabili corde. cum hoc non e-
debam. Oculi mei ad fideles terre ut sed-
eant mecum. ambulans in via immaculata hic
michi ministrabat. Non habitabit in medio do-
mus mee qui facit superbiam. qui loquitur iniqua non
direxit in conspectu oculorum meorum. In ma-
tutino interficiebam omnes peccatores ter-
re. ut disperderem de civitate domini omnes operan-
tes iniquitatem. Titulus oratio pauperis cum anxia-
Domine exaudi orationem meam. retur et in conspectu
et clamor meus ad te veniat. Non domini.
avertas faciem tuam a me. in quacumque die tribu-
lor inclina ad me aurem tuam. In quacumque di-
e invocavero te. velociter exaudi me.
Quia defecerunt sicut fumus dies mei. et os-
sa mea sicut gremium aruerunt. Percussus sum
ut fenum et aruit cor meum. quia oblitus sum
comedere panem meum. A voce gemitus mei ad-
hesit os meum carni mee. Similis fac-
tus sum pellicano solitudinis. factus sum sicut
nicticorax in domicilio. Vigilavi et fac-
tus sum sicut passer solitarius in tecto. Tota
die exprobrabant michi inimici mei. et qui lau-
dabant me adversum me iurabant. Quia cine-
rem tamquam panem manducabam. et pocu-
lum meum cum fletu miscebam. A facie ire et
indignationis tue. quia elevans allisisti me.
Dies mei sicut umbra declinaverunt. et ego
sicut fenum arui. Tu autem domine in eternum perma-
nes. et memoriale tuum in generationem et generatio-
nem. Tu exurgens misereberis Syon. quia tem-
pus miserendi eius quia venit tempus. Quoniam placu-
erunt servis tuis lapides eius. et terre eius mi-
serebuntur. Et timebunt gentes nomen tuum domine.
et omnes reges terre gloriam tuam. Quia edifi-
cavit dominus Syon. et videbitur in gloria sua.
Respexit in orationem humilium. et non sprevit
precem eorum. Scribantur hec in generatione
altera. et populus qui creabitur laudabit dominum.
Quia prospexit de excelso sancto suo. dominus de
celo in terram aspexit. Ut audiret ge-
mitus compeditorum. ut solveret filios
interemptorum. Ut annuntient in Syon no-
men domini. et laudem eius in Ierusalem. In con-
veniendo populos in unum. et reges ut ser-
viant domino. Respondit ei in via virtutis
sue. paucitatem dierum meorum nuntia michi.
Ne revoces me in dimidio dierum me-
orum. in generationem et generationem anni tui.

nitio tu domine terram fundasti. et opera ma-
nuum tuarum sunt celi. Ipsi peribunt tu autem
permanes. et omnes sicut vestimentum veterascent.
Et sicut opertorium mutabis eos et mutabun-
tur. tu autem idem ipse es et anni tui non deficient.
Filii servorum tuorum habitabunt. et semen eorum in
seculum dirigetur. Titulus psalmus ipsi david.
Benedic anima mea domino. et omnia que intra
me sunt nomini sancto eius. Benedic anima mea
domino. et noli oblivisci omnes retributiones
eius. Qui propitiatur omnibus iniquitatibus
tuis. qui sanat omnes infirmitates tuas.
Qui redimit de interitu vitam tuam. qui co-
ronat te in misericordia et miserationibus. Qui re-
plet in bonis desiderium tuum. renovabitur
ut aquile iuventus tua. Faciens misericordias
dominus. et iudicium omnibus iniuriam patien-
tibus. Notas fecit vias suas Moysi. fi-
liis Israel voluntates suas. Miserator
et misericors dominus. longanimis et multum
misericors. Non in perpetuum irascetur. neque
in eternum comminabitur. Non secundum pecca-
ta nostra fecit nobis. neque secundum iniquitates nostras re-
tribuit nobis. Quoniam secundum altitudinem celi a ter-
ra corroboravit misericordiam suam super timentes
se. Quantum distat ortus ab occidente. longe
fecit a nobis iniquitates nostras. Quomodo mi-
seretur pater filiorum misertus est dominus timentibus
se quoniam ipse cognovit figmentum nostrum. Recor-
datus est misericordie sue quoniam pulvis sumus. homo
sicut fenum dies eius tamquam flos agri sic ef-
florebit. Quoniam spiritus pertransibit in illo et non sub-
sistet. et non cognoscet amplius locum suum. Mi-
sericordia autem domini ab eterno. et usque in eternum super time-
ntes eum. Et iustitia illius in filios filiorum
his qui servant testamentum eius. Et memo-
res sunt mandatorum ipsius ad faciendum ea.
Dominus in celo paravit sedem suam. et regnum ip-
sius omnibus dominabitur. Benedicite domino an-
geli eius. potentes virtute. facientes ver-
bum illius. ad audiendam vocem sermonum eius.
Benedicite domino omnes virtutes eius. ministri
eius qui facitis voluntatem eius. Benedici-
te domino omnia opera eius in omni loco domina-
tionis eius. benedic anima mea domino. psalmus david.
Benedic anima mea domino. titulus patet.
Domine deus meus magnificatus es vehementer.
Confessionem et decorem induisti. amictus
lumine sicut vestimento. Extendens celum sicut

pellem. qui tegis aquis superiora eius.
Qui ponis nubem ascensum tuum: qui am
bulas sup pennas uentorum. Qui facis an
gelos tuos sp̄s. et ministros tuos ignem ure
tem. Qui fundasti terram sup stabilita
tē suā. nō inclinabitur in sclm scli. Abys
sus sicut uestimentum amictus eius. sup mon
tes stabunt aq̄. Ab increpatiōe tua fu
gient. a uoce tonitrui tui formidabunt.
Ascendunt montes et descendunt campi in
locū quē fundasti eis. Terminum posuisti
quē nō transgredientur. neq; conuertentur op
re terram. Qui emittis fontes in conuallib;
inter medium montium ptransibunt aq̄. Po
tabunt omnes bestie agri. expectabunt
onagri in siti sua. Sup ea uolucres celi
habitabunt: de medio petrarum dabunt
uoces. Rigans montes de superioribus suis
de fructu operum tuorum saciabitur terra. Pro
ducens fenum iumentis. et herbam ser
uituti hominū. Ut educas panem de terra.
et uinum letificet cor hominis. Ut exhila
ret faciem in oleo. et panis cor hominis
confirmet. Saturabuntur ligna campi
et cedri libani quas plantauit illic pas
seres nidificabunt. Herodii domus dux
est eorum. montes excelsi ceruis. petra refu
giū erinaciis. Fecit lunā in tempora sol cog
nouit occasum suum. Posuisti tenebras et
facta est nox: in ipsa ptransibunt omēs besti
e silue. Catuli leonum rugientes. ut ra
piant et querant a deo escam sibi. Ort
est sol et congregati sunt: et in cubilibus suis
collocabuntur. Exibit homo ad opus
suum. et ad operatiōem suam usq; ad uesp̄m.
Quā magnificata sunt opa tua dn̄e. omīa
in sapientia fecisti. impleta est terra possessi
one tua. Hoc mare magnū et spaciosum
manibus: illic reptilia quorum nō est nūs.
Aialia pusilla cum magnis. illic naues
ptransibunt. Draco iste quē formasti ad
illudendū ei: omnia a te expectant ut des
illis escam in tempore. dante illis colligent.
apiēte te manū tuā: omīa implebun
tur bonitate. Auertente autem te faciē tur
babuntur: auferes sp̄m eorum et deficient.
et in puluerem suum reuertentur. Emitte spi
ritū tuū et creabuntur. et renouabis facie
terre. Sit glā dn̄i in sclm. letabitur dn̄s

te

in opibus suis. Qui respicit terram et facit
eam tremere. qui tangit montes et fu
migant. Cantabo dn̄o in uita mea.
psallam deo meo quā diu sum. Iocun
dum sit eloquium meū. ego uō delectabor
in dn̄o. Deficiant peccatores a terra. et ini
qui ita ut nō sint. benedic aīa mea dn̄o. Nota
Confitemini dn̄o ps̄ dd alt.
Et inuocate nomen eius. annunciate in
ter gentes opa eius. Cantate ei et psallite ei.
narrate omnia mirabilia eius. Lauda
mini in nōie sco eius. Letetur cor quē
rentium dn̄m. querite dn̄m et confirmamini.
querite faciem eius semp. Memores e
stote mirabilium eius que fecit. prodigia et iudi
cia oris eius. Semen abraham serui eius filii
iacob electi eius. Ipse dn̄s deus nr̄. in
uniuersa terra iudicia eius. Memor fuit in se
culum testamenti sui. uerbi quod mandauit in
mille generatiōes. Quod disposuit ad a
braham. et iuramenti sui ad ysaac. Et sta
tuit illud iacob in preceptum. et isrl̄ in testa
mentū eternū. Dicens tibi dabo terram cha
naan. funiculum hereditatis uestre. Cum
essent numero breui: paucissimi et incole
eius. Et ptransierunt de gente in gentem. et de re
gno ad populum alterum. Nō reliquit homi
nē nocere eis. et corripuit p eis reges. No
lite tangere xp̄os meos. et in pphetis me
is nolite malignari. Et uocauit famem
sup terram. et omē firmamentū panis contri
uit. Misit ante eos uirum. in seruum uen
ditus est ioseph. Humiliauerunt in compedi
bus pedes eius. ferrum ptransiit aīam eius.
donec ueniret uerbum eius. Eloquiū dn̄i in
flammauit eum. misit rex et soluit eum. prin
ceps populorum et dimisit eum. Constituit eum
dn̄m domus sue. et principem omīs pos
sessiōis sue. Ut erudiret principes eius
sicut semetipsum. et senes eius prudentiam do
ceret. Et intrauit isrl̄ in egyptum. et iacob a
cola fuit in terra cham. Et auxit populum suum
uehementer. et firmauit eum sup inimicos eius.
Conuertit cor eorum ut odirent populum eius
et dolum facerent in seruos eius. Misit moy
sen seruum suum. et aaron quem elegit ipsum. Po
suit in eis uerba signorum suorum. et prodigiorum
in terra cham. Misit tenebras et obscura
uit. et nō exacerbauit sermones suos. Con

(con)uertit aquas eorum in sanguinem. et occidit
pisces eorum. Et edidit terra eorum ranas.
in penetralibus regum ipsorum. Dixit et
uenit cynomia et sinifes in omnibus fi
nibus eorum. Posuit pluuias eorum grandi
nem ignem comburentem in terra ipsorum. Et
percussit uineas eorum et ficulneas eorum. et
contriuit lignum finium eorum. Dixit et uenit
locusta et bruchus cuius non erat numerus. Et co
medit omne fenum in terra eorum. et comedit
omnem fructum terre eorum. Et percussit omne
primogenitum in terra eorum. primitias omnis
laboris eorum. Et eduxit eos in argento et
auro. et non erat in tribubus eorum infirmus.
Letata est egyptus in profectione eorum. quia
incubuit timor eorum super eos. Expandit
nubem in protectionem eorum. et ignem ut
luceret eis per noctem. Petierunt et uenit
coturnix. et pane celi saturauit eos. Di
rupit petram et fluxerunt aque. abierunt in
sicco flumina. Quoniam memor fuit uerbi
sancti sui. quod habuit ad abraham puerum suum.
Et eduxit populum suum in exultatione. et elec
tos suos in leticia. Et dedit illis regiones
gentium. et labores populorum possederunt. Et cu
stodiant iustificationes eius. et legem eius
requirant. Lx. ps. dd. all. all.
Confitemini domino quoniam bonus. quoniam in se
culum misericordia eius. Quis loquetur potentias
domini: auditas faciet omnes laudes eius. Be
ati qui custodiunt iudicium et faciunt iu
stitiam in omni tempore. Memento nostri domine in
beneplacito populi tui. uisita nos in saluta
ri tuo. Ad uidendum in bonitate electo
rum tuorum ad letandum in leticia gentis tue. ut
lauderis cum hereditate tua. Peccauimus
cum patribus nostris. iniuste egimus iniquita
tem fecimus. Patres nostri in egypto non
intellexerunt mirabilia tua. nec fuerunt
memores multitudinis misericordie tue. Et
irritauerunt ascendentes in mare. ma
re rubrum. Et saluauit eos propter nomen su
um. ut notam faceret potentiam suam. Et
increpuit mare rubrum et exsiccatum est.
et deduxit eos in abyssis sicut in deserto.
Et saluauit eos de manu odientium.
et redemit eos de manu inimici. Et operuit
aqua tribulantes eos. unus ex eis non remansit.
Et crediderunt uerbis eius. et lau
dauerunt laudem eius. Cito fecerunt obliti sunt operum eius. et
non sustinuerunt consilium eius. Et concupierunt
concupiscentiam in deserto. et temptauerunt
deum in inaquoso. Et dedit eis petitionem
ipsorum. et misit saturitatem in animas eorum.
Et irritauerunt moysen in castris. et a
aron sanctum domini. Aperta est terra et degluti
uit dathan. et operuit super congregationem
abiron. Et exarsit ignis in synagoga
eorum. flamma combussit peccatores. Et
fecerunt uitulum in horeb. et adorauerunt
sculptile. Et mutauerunt gloriam suam in
similitudinem uituli comedentis fe
num. Obliti sunt deum qui saluauit eos.
qui fecit magnalia in egypto. mirabi
lia in terra cham. terribilia in mari rubro.
Et dixit ut disperderet eos si non moyses
electus eius stetisset in confractione in con
spectu eius. Ut auerteret iram eius ne di
sperderet eos. et pro nichilo habuerunt terram desi
derabilem. Non crediderunt uerbo eius.
et murmurauerunt in tabernaculis suis.
non exaudierunt uocem domini. Et ele
uauit manum suam super eos ut prosterneret
eos in deserto. Et ut deiceret semen eorum
in nationibus. et dispergeret eos in regioni
bus. Et initiati sunt beelphegor. et come
derunt sacrificia mortuorum. Et irrita
uerunt eum in adinuentionibus suis. et
multiplicata est in eis ruina. Et stetit
phinees et placauit. et cessauit quassatio.
Et reputatum est ei in iustitiam. in generati
one et generationem. usque in sempiternum. Et ir
ritauerunt eum ad aquam contradictionis. et uexa
tus est moyses propter eos quia exacerbauerunt spiritum
eius. Et distinxit in labiis suis. Non di
sperdiderunt gentes quas dixit dominus illis. Et
commixti sunt inter gentes. et didicerunt opera eorum
et seruierunt sculptilibus eorum. et factum est illis in scan
dalum. Et immolauerunt filios suos et filias su
as demoniis. Et effuderunt sanguinem in
nocentem. sanguinem filiorum suorum et filia
rum suarum quas sacrificauerunt sculptilibus
chanaan. Et infecta est terra in sanguinibus.
et contaminata est in operibus eorum. et forni
cati sunt in adinuentionibus suis. Et iratus
est furore dominus in populo suo. et abhominatus est
hereditatem suam. Et tradidit eos in ma
nus gentium. et dominati sunt eorum qui oderunt eos.

Et tribulaverunt cor inimici eorum. et humiliati sunt sub manibus eorum. sepe liberavit eos. Ipsi autem exacerbaverunt eum in consilio suo: et humiliati sunt in iniquitatibus suis.
Et vidit cum tribularentur. et audivit orationem eorum. Et memor fuit testamenti sui: et penituit eum secundum multitudinem misericordie sue.
Et dedit eos in misericordias. in conspectu omnium qui ceperant eos. Salvos fac nos domine deus noster. et congrega nos de nationibus. Ut confiteamur nomini sancto tuo. et gloriemur in laude tua. Benedictus dominus deus israhel a seculo et usque in seculum. et dicet omnis populus fiat fiat.

Confitemini domino quoniam Ci. ps. de all'a.
bonus. quoniam in seculum misericordia eius. Dicant qui redempti sunt a domino. quos redemit de manu inimici. de regionibus congregavit eos.
A solis ortu et occasu. ab aquilone et mari. Erraverunt in solitudine in inaquoso. viam civitatis habitaculi non invenerunt.
Esurientes et sitientes. anima eorum in ipsis defecit. Et clamaverunt ad dominum cum tribularentur. et de necessitatibus eorum eripuit eos. Et deduxit eos in viam rectam. ut irent in civitatem habitationis. Confiteantur domino misericordie eius. et mirabilia eius filiis hominum. Quia satiavit animam inanem. et animam esurientem satiavit bonis. Sedentes in tenebris et umbra mortis. vinctos in mendicitate et ferro. Quia exacerbaverunt eloquia dei. et consilium altissimi irritaverunt. Et humiliatum est in laboribus cor eorum. et infirmati sunt nec fuit qui adiuvaret. Et clamaverunt ad dominum cum tribularentur. et de necessitatibus eorum liberavit eos. Et eduxit eos de tenebris et umbra mortis. et vincula eorum dirupit. Confiteantur domino misericordie eius. et mirabilia eius filiis hominum. Quia contrivit portas ereas et vectes ferreos confregit. Suscepit eos de via iniquitatis eorum. propter iniustitias enim suas humiliati sunt. Omnem escam abhominata est anima eorum. et appropinquaverunt usque ad portas mortis. Et clamaverunt ad dominum cum tribularentur. et de necessitatibus eorum liberavit eos. Misit verbum suum et sanavit eos. et eripuit eos de interitionibus eorum. Confiteantur domino misericordie eius. et mirabilia eius filiis hominum. Et sacrificent sacrificium laudis. et annuntient opera eius in exultatione. Qui descendunt mare in navibus facientes operationem in aquis multis. Ipsi viderunt opera domini. et mirabilia eius in profundo. Dixit et stetit spiritus procelle. et exaltati sunt fluctus eius. Ascendunt usque ad celos. et descendunt usque ad abyssos. anima eorum in malis tabescebat. Turbati sunt et moti sunt sicut ebrius. et omnis sapientia eorum devorata est. Et clamaverunt ad dominum cum tribularentur. et de necessitatibus eorum eduxit eos. Et statuit procellam eius in auram. et siluerunt fluctus eius. Et letati sunt quia siluerunt. et deduxit eos in portum voluntatis eorum. Confiteantur domino misericordie eius. et mirabilia eius filiis hominum. Et exaltent eum in ecclesia plebis. et in cathedra seniorum laudent eum. Posuit flumina in desertum. et exitus aquarum in sitim. Terram fructiferam in salsuginem a malitia inhabitantium in ea.
Posuit desertum in stagna aquarum. et terram sine aqua in exitus aquarum. Et collocavit illic esurientes. et constituerunt civitatem habitationis. Et seminaverunt agros et plantaverunt vineas. et fecerunt fructum nativitatis. Et benedixit eis et multiplicati sunt nimis. et iumenta eorum non minoravit. Et pauci facti sunt et vexati sunt. a tribulatione malorum et dolore. Effusa est contemptio super principes. et errare fecit eos in invio et non in via.
Et adiuvit pauperem de inopia. et posuit sicut oves familias. Videbunt recti et letabuntur. et omnis iniquitas oppilabit os suum. Quis sapiens et custodiet hec. et intelliget misericordias domini. Ci. cantici ps. ipsi david.

Paratum cor meum deus
paratum cor meum. cantabo et psallam in gloria mea. Exurge gloria mea exurge psalterium et cythara. exurgam diluculo. Confitebor tibi in populis domine. et psallam tibi in nationibus.
Quia magna est super celos misericordia tua. et usque ad nubes veritas tua. Exaltare super celos deus. et super omnem terram gloria tua. ut liberentur dilecti tui. Salvum fac dextera tua et exaudi me. deus locutus est in sancto suo. Exultabo et dividam sichimam. et convallem tabernaculorum dimetiar. Meus est galaad et meus est manasses. et effraim susceptio capitis mei. Iuda rex meus. moab lebes

spei mee. In idumeam extendam calcia
mentum meum. michi alienigene amici facti sunt.
Quis deducet me in civitatem munitam.
aut quis deducet me usque in idumeam.
Nonne tu deus qui repulisti nos, et non
exibis deus in virtutibus nostris. Da nobis au
xilium de tribulatione. quia vana salus hominis.
In deo faciemus virtutem. et ipse ad nichi
lum deducet inimicos nostros. In finem
Deus laudem meam ps. d.
ne tacueris. quia os peccatoris et dolosi su
per me apertum est. Locuti sunt adversum me lin
gua dolosa. et sermonibus odii circumdede
runt me. et expugnaverunt me gratis. Pro eo ut
me diligerent detrahebant michi. ego autem
orabam. Et posuerunt adversum me mala pro bonis.
et odium pro dilectione mea. Constitue super
eum peccatorem. et diabolus stet a dextris
eius. Cum iudicatur exeat condempnatus.
et oratio eius fiat in peccatum. Fiant dies eius
pauci. et episcopatum eius accipiat alter. Fiant filii
eius orphani. et uxor eius vidua. Nutan
tes transferantur filii eius et mendicent. et ei
ciantur de habitationibus suis. Scrutetur
fenerator omnem substantiam eius. et diripiant alieni
labores eius. Non sit illi adiutor. nec
sit qui misereatur pupillis eius. Fiant na
ti eius in interitum. in generatione una de
leatur nomen eius. In memoriam redeat
iniquitas patrum eius in conspectu domini.
et peccatum matris eius non deleatur. Fiant contra
dominum semper. et dispereat de terra memoria
eorum. pro eo quod non est recordatus facere misericordiam.
Et persecutus est hominem inopem et mendi
cum. et compunctum corde mortificare. Et di
lexit maledictionem et veniet ei. et noluit
benedictionem et elongabitur ab eo. Et induit
maledictionem sicut vestimentum. et intravit
sicut aqua in interiora eius. et sicut oleum in ossibus
eius. Fiat ei sicut vestimentum quo operitur. et
sicut zona qua semper precingitur. Hoc opus
eorum qui detrahunt michi apud dominum. et qui
loquuntur mala adversus animam meam. Et tu
domine domine fac mecum propter nomen tuum. quia sua
vis est misericordia tua. Libera me quia pauper
et egenus ego sum. et cor meum conturbatum est
intra me. Sicut umbra cum declinat ablatus
sum. et excussus sum sicut locuste. Genua mea
infirmata sunt a ieiunio. et caro mea i
mutata est propter oleum. Et ego factus sum obprobri
um illis. viderunt me et moverunt capita
sua. Adiuva me domine deus meus. salvum me
fac propter misericordiam tuam. Et sciant quia manus tua
hec. et tu domine fecisti eam. Maledicent illi
et tu benedices. qui insurgunt in me confun
dantur. servus autem tuus letabitur. Induantur
qui detrahunt michi pudore. et operiantur sicut di
ploide confusione sua. Confitebor domino
nimis in ore meo. et in medio multorum lau
dabo eum. Qui astitit a dextris pauperis.
ut salvam faceret a persequentibus animam
meam. Titulus psalmus david.

Dixit dominus domino
meo. sede a
dextris meis. Donec
ponam inimicos tu
os. scabellum pe
dum tuorum. Virgam
virtutis tue emit
tet dominus ex syon:
dominare in medio
inimicorum tuorum.
Tecum principium in die virtutis tu
e in splendoribus sanctorum: ex utero ante luciferum
genui te. Iuravit dominus et non penitebit
eum: tu es sacerdos in eternum secundum ordinem
melchisedech. Dominus a dextris tuis. confre
git in die ire sue reges. Iudicabit in natio
nibus implebit ruinas. conquassabit capi
ta in terra multorum. De torrente in via bibet
propterea exaltabit caput. ~~confitebor tibi d~~
Confitebor tibi domine in toto Ti. ps. d. All.
corde meo. in consilio iustorum et congre
gatione. Magna opera domini. exquisita in omnes
voluntates eius. Confessio et magnifi
centia opus eius. et iustitia eius manet in se
culum seculi. Memoriam fecit mirabilium
suorum. misericors et miserator dominus. escam
dedit timentibus se. Memor erit in seculum te
stamenti sui. virtutem operum suorum annunti
abit populo suo. Ut det illis hereditatem
gentium. opera manuum eius veritas et
iudicium. Fidelia omnia mandata eius
confirmata in seculum seculi. facta in veritate et
equitate. Redemptionem misit populo su
o. mandavit in eternum testamentum suum. Sanctum
et terribile nomen eius. initium sapientie timor
domini. intellectus bonus omnibus facientibus

eu. laudatio eius manet in seclm secli. Ti. al'.
BEatus vir qui timet dnm. reuersionis ag. z3a.
in mandatis eius volet nimis. Potens
in terra erit semen eius. generatio rectorum bndi
cetur. Gloria et divitie in domo eius. et iu
stitia eius manet in seclm secli. Exortum est
in tenebris lumen rectis. misericors et mise
rator et iustus. Iocundus homo qui mi
seretur et commodat. disponet sermones suos
in iuditio. quia in eternum non commoue
bitur. In memoria eterna erit iustus.
ab auditione mala non timebit. Para
tum cor eius sperare in dno. confirmatum
est cor eius. non commouebitur donec despi
ciat inimicos suos. Dispersit dedit pau
peribus; iustitia eius manet in seclm secli.
cornu eius exaltabitur in gloria. Peccator
uidebit et irascetur. dentibus suis fremet
et tabescet. desiderium peccatorum peribit.

LAudate pueri dnm. Titulus all'.
Laudate nomen dni. Sit nomen dni be
nedictum: ex hoc nunc et usque in seclm.
A solis ortu usque ad occasum. lauda
bile nomen dni. Excelsus super omnes gentes
dns. et super celos gloria eius. Quis sicut dns
deus noster qui in altis habitat. et humilia respi
cit in celo et in terra. Suscitans a terra i
nopem. et de stercore erigens pauperem. Ut
collocet eum cum principibus: cum principibus
populi sui. Qui habitare facit sterilem in
domo: matrem filiorum letantem. Titul'.

IN exitu isrl de egypto. alleluia.
domus iacob de populo barbaro. Facta
est iudea sanctificatio eius. isrl pote
stas eius. Mare uidit et fugit. iordanis
conuersus est retrorsum. Montes exulta
uerunt ut arietes. et colles sicut agni o
uium. Quid est tibi mare quod fugisti. et
tu iordanis quia conuersus es retrorsum.
Montes exultastis sicut arietes et colles
sicut agni ouium. A facie dni mota est
terra. a facie dei iacob. Qui conuertit
petram in stagna aquarum. et rupem in fon
tes aquarum. Non nobis dne non nobis. sed
nomini tuo da gloriam. Super misericordia tua et ueritate
te tua. ne quando dicant gentes ubi est deus eorum.
Deus autem noster in celo. omnia quecumque uo
luit fecit. Simulacra gentium argentum et
aurum. opera manuum hominum. Os habent
et non loquentur. oculos habent et non uidebunt.
Aures habent et non audient. nares habent et non
odorabunt. Manus habent et non palpabunt.
pedes habent et non ambulabunt. et non cla
mabunt in gutture suo. Similes il
lis fiant qui faciunt ea. et omnes qui confi
dunt in eis. Domus isrl sperauit in dno.
adiutor eorum et protector eorum est. Domus
aaron sperauit in dno. adiutor eorum et pro
tector eorum est. Qui timent dnm sperave
runt in dno: adiutor eorum et protector e
orum est. Dns memor fuit nostri et benedixit
nobis. Benedixit domui isrl. benedixit
domui aaron. Benedixit omnibus qui
timent dnm. pusillis cum maioribus. Adi
ciat dns super uos. super uos et super filios
uestros. Benedicti uos dno qui fecit ce
lum et terram. Celum celi dno. terram autem
dedit filiis hominum. Non mortui lauda
bunt te dne. neque omnes qui descendunt in
infernum. Sed nos qui uiuimus benedicimus
dno. ex hoc nunc et usque in seclm. ps dd. al.

DIlexi quoniam exaudiet dns. uocem orationis
mee. Quia inclinauit aurem suam mi
chi et in diebus meis inuocabo. Circumdede
runt me dolores mortis. pericula inferni
inuenerunt me. Tribulationem et do
lorem inueni. et nomen dni inuocaui. O dne
libera animam meam. misericors dns et iustus.
et deus noster miseretur. Custodiens paruulos
dns. humiliatus sum et liberauit me. Con
uertere anima mea in requiem tuam. quia dns bene
fecit tibi. Quia eripuit animam meam
de morte: oculos meos a lacrimis. et pedes
meos a lapsu. Placebo dno in regione
uiuorum. Titulus all'.

CRedidi propter quod locutus sum. ego autem
humiliatus sum nimis. Ego dixi in
excessu meo: omnis homo mendax. Quid
retribuam dno: pro omnibus que retribuit michi.
Calicem salutaris accipiam. et nomen
dni inuocabo. Vota mea reddam coram om
ni populo eius. pretiosa in conspectu dni mors
sanctorum eius. O dne quia ego seruus tuus ego
seruus tuus et filius ancille tue. Dirup
isti uincula mea tibi sacrificabo hosti
am laudis. et nomen dni inuocabo. Vota
mea reddam in conspectu omnis populi eius. in a
triis domus dni in medio tui ierlm. ps dd. al.

Laudate dominum omnes gentes et collaudate eum
omnes populi. Quoniam confirmata est super nos misericordia
eius, et ueritas domini manet in eternum. Titulus alleluia alleluia.
Confitemini domino quoniam bonus, quoniam in seculum
misericordia eius. Dicat nunc israel quoniam bonus, quoniam
in seculum misericordia eius. Dicat nunc domus aaron,
quoniam in seculum misericordia eius. Dicant nunc qui ti-
ment dominum, quoniam in seculum misericordia eius. De tri-
bulatione inuocaui dominum, et exaudiuit me in la-
titudinem dominus. Dominus michi adiutor, non ti-
mebo quid faciat michi homo. Dominus michi ad-
iutor, et ego despiciam inimicos meos.
Bonum est confidere in domino quam confidere
in homine. Bonum est sperare in domino, quam
sperare in principibus. Omnes gentes circuierunt
me, et in nomine domini quia ultus sum in eos. Cir-
cumdantes circumdederunt me, et in nomine domini
quia ultus sum in eos. Circumdederunt me sicut
apes, et exarserunt sicut ignis in spinis, et in nomine
domini quia ultus sum in eos. Impulsus euersus
sum ut caderem, et dominus suscepit me. For-
titudo mea et laus mea dominus, et factus est michi
in salutem. Vox exultationis et salutis
in tabernaculis iustorum. Dextera domini fecit uir-
tutem, dextera domini exaltauit me, dextera
domini fecit uirtutem. Non moriar sed ui-
uam, et narrabo opera domini. Castigans ca-
stigauit me dominus, et morti non tradidit
me. Aperite michi portas iustitie, ingres-
sus in eas confitebor domino. Hec porta
domini, iusti intrabunt in eam. Confite-
bor tibi quoniam exaudisti me, et factus es michi in
salutem. Lapidem quem reprobauerunt he-
dificantes, hic factus est in caput anguli.
A domino factum est istud, et est mirabile in oculis
nostris. Hec dies quam fecit dominus, exultemus
et letemur in ea. O domine saluum me fac,
o domine bene prosperare. Benedictus qui uenit
in nomine domini. Benediximus uobis de domo domini.
Deus dominus et illuxit nobis. Constituite di-
em solennem in condensis, usque ad cornu
altaris. Deus meus es tu et confitebor tibi, deus
meus es tu et exaltabo te. Confitebor tibi quoniam
exaudisti me, et factus es michi in salutem.
Confitemini domino quoniam bonus, quoniam in se-
culum misericordia eius. Titulus alleluia alleluia aleph.
Beati immaculati in uia, qui ambulant
in lege domini. Beati qui scrutantur testi-
monia eius, in toto corde exquirunt eum.
Non enim qui operantur iniquitatem, in uiis eius
ambulauerunt. Tu mandasti mandata tua
custodiri nimis. Utinam dirigantur uie mee
ad custodiendas iustificationes tuas. Tunc
non confundar, cum perspexero in omnibus man-
datis tuis. Confitebor tibi in directione
cordis, in eo quod didici iudicia iustitie
tue. Iustificationes tuas custodiam, non
me derelinquas usquequaque. Titulus beth. psalmus dauid.
In quo corrigit adolescentior uiam suam,
in custodiendo sermones tuos. In toto
corde meo exquisiui te, ne repellas me
a mandatis tuis. In corde meo abscon-
di eloquia tua, ut non peccem tibi. Benedictus
es domine, doce me iustificationes tuas. In
labiis meis, pronuntiaui omnia iudicia o-
ris tui. In uia testimoniorum tuorum delec-
tatus sum, sicut in omnibus diuitiis. In man-
datis tuis exercebor, et considerabo uias
tuas. In iustificationibus tuis medita-
bor, non obliuiscar sermones tuos. Titulus gimel.
Retribue seruo tuo uiuifica me, et custo-
diam sermones tuos. Reuela oculos
meos, et considerabo mirabilia de lege
tua. Incola ego sum in terra, non abscon-
das a me mandata tua. Concupiuit anima
mea desiderare iustificationes tuas in omni
tempore. Increpasti superbos, maledicti qui
declinant a mandatis tuis. Aufer a me
obprobrium et contemptum, quia testimonia tu-
a exquisiui. Et enim sederunt principes et
aduersum me loquebantur, seruus autem tuus
exercebatur in iustificationibus tuis. Nam
et testimonia tua meditatio mea est, et
consilium meum iustificationes tue. Titulus deleth.
Adhesit pauimento anima mea, uiuifica
me secundum uerbum tuum. Uias meas annunti-
aui, et exaudisti me, doce me iustifica-
tiones tuas. Uiam iustificationum tuarum in-
strue me, et exercebor in mirabilibus tuis.
Dormitauit anima mea pre tedio, confirma
me in uerbis tuis. Uiam iniquitatis amo-
ue a me, et de lege tua miserere mei. Uiam
ueritatis elegi, iudicia tua non sum oblitus.
Adhesi testimoniis tuis domine, noli me
confundere. Uiam mandatorum tuorum cu-
curri, cum dilatasti cor meum. Titulus he.
Legem pone michi domine uiam iustifica-
tionum tuarum, et exquiram eam semper. Da michi

tellectū. et scrutabor legem tuā. et custodiā
illā in toto corde meo. Deduc me in semitā
mandatorum tuorum: quia ipsam uolui. Inclina
cor meū in testimonia tua: et nō in auariti
a. Auerte oculos meos ne uideant uanitatē.
in uia tua uiuifica me. Statue seruo tuo
eloquiū tuū. in timore tuo. Amputa
obprobriū meū quod suspicatus sū. quia iudi
cia tua iocunda. Ecce concupiui mandata
tua. in equitate tua uiuifica me. Ti. vau.
Et ueniat sup me mīa tua dn̄e. salutare
tuū sm̄ eloquiū tuū. Et respondebo expro
brantibus mihi uerbū. quia speraui in sermonibus
tuis. Et nē auferas de ore meo uerbum
ueritatis usquequaque: quia in iudiciis tuis super
speraui. Et custodiam legem tuā semper in
seculum et in seclm seculi. Et ambulabā
in latitudine: quia mandata tua exquisiui.
Et loquebar de testimoniis tuis in conspec
tu regum. et nō confundebar. Et medita
bar in mandatis tuis. que dilexi. Et le
uaui manus meas ad mandata tua que
dilexi. et exercebar in iustificationibus tuis.
Memor esto uerbi tui seruo tuo. Ti. zai.
in quo michi spem dedisti. Hec me cō
solata est in humilitate. quia eloquiū tuū
uiuificauit me. Superbi inique agebant
usquequaque. a lege autē tua nō declina
ui. Memor fui iudiciorum tuorum a seclo dn̄e.
et consolatus sum. Defectio tenuit me
pro peccatoribus derelinquentibus legē tuā.
Cantabiles michi erant iustificationes tu
e in loco peregrinationis mee. Memor fui
nocte nominis tui dn̄e. et custodiui le
gem tuā. Hec facta est m̄. quia iustificatio
nes tuas exquisiui. Titulus heth.
Portio mea dn̄e. dixi custodire legē
tuā. Deprecatus sum faciem tuā in toto
corde meo. miserere mei sm̄ eloquiū tuū.
Cogitaui uias meas. et conuerti pedes meos
in testimonia tua. Paratus sū et nō sū
turbatus. ut custodiā mandata tua. Fu
nes peccatorum circumplexi sūt me. et legē tuā
nō sum oblitus. Media nocte surgebā ad
confitendū tibi. sup iudicia iustitie tue. Par
ticeps ego sum omniū timentiū te. et custo
dientium mandata tua. Mīa tua dn̄e
plena est terra. iustificationes tuas doce me.
.ti. teth. Bonitatem fecisti cū seruo tuo dn̄e. secūdm
uerbū tuū. Bonitatem et disciplinā et
sciam doce me. quia mandatis tuis credi
di. Priusquā humiliarer ego deliqui
propterea eloquiū tuū custodiui. Bonus es
tu et in bonitate tua doce me iustifica
tiones tuas. Multiplicata est sup me iniqui
tas superborum. ego autē in toto corde meo scru
tabor mandata tua. Coagulatū est sicut lac
cor eorum. ego uero legem tuam meditatus
sū. Bonum michi quia humiliasti me. ut dis
cam iustificationes tuas. Bonum michi lex
oris tui. sup milia auri et argenti. Ti. ioth.
Manus tue dn̄e fecerunt me et plasma
uerunt me. da michi intellectū ut di
scam mandata tua. Qui timent te uide
bunt me et letabuntur. quia in uerba tua
supsperaui. Cognoui dn̄e quia equitas
iudicia tua. Fiat mīa tua ut conso
letur me. sm̄ eloquiū tuū seruo tuo. Veniant
michi miserationes tue et uiuā. quia lex tua
meditatio mea est. Confundantur su
perbi quia iniuste iniquitatē fecerunt in me
ego autē exercebor in mandatis tuis. Con
uertantur michi timentes te et qui nouerunt te
stimonia tua. Fiat cor meū immaculatum
in iustificationibus tuis. ut nō confundar.
Defecit in salutare tuū aīa mea. Ti. caph.
et in uerbū tuū supsperaui. Defecerunt
oculi mei in eloquiū tuum dicentes
quando consolaberis me. Quia factus sum sicut uter
in pruina. iustificationes tuas nō sum oblitus.
Quot sūt dies serui tui. quando facies
de persequentibus me iudicium. Narrauerunt
michi iniqui fabulationes. sed nō ut lex tua.
mandata tua ueritas. inique persecuti sunt
me adiuua me. Paulominus consumma
uerunt me in terra. ego autē nō dereliqui
mandata tua. Secundum misericordiam tuam
uiuifica me. et custodiam testimonia
oris tui. Titulus lamech.
In eternū dn̄e uerbū tuū permanet in celo.
In generatione et generationē ueritas tua. fun
dasti terram et permanet. Ordinatione tua
perseuerat dies. quoniam omnia seruiunt tibi.
Nisi quod lex tua meditatio mea est: tunc
forte perissem in humilitate mea. In
eternū non obliuiscar iustificationes tu
as. quia in ipsis uiuificasti me. Tuus sum
ego saluum me fac: quoniam iustificationes

tuas exquisivi. Me expectaverunt pec
catores ut perderent me. testimonia tua
intellexi. Omnis consummationis vidi finem.
latum mandatum tuum nimis. Ti. mem.
Quomodo dilexi legem tuam domine. to
ta die meditatio mea est. Super inimi
cos meos prudentem me fecisti manda
to tuo: quia in eternum michi est. Super omnes docen
tes me intellexi: quia testimonia tua me
ditatio mea est. Super senes intellexi: quia
mandata tua exquisivi. Ab omni via
mala prohibui pedes meos. ut custodiam
verba tua. Quam dulcia faucibus meis
eloquia tua. super mel ori meo. A mandatis
tuis intellexi. propterea odivi omnem vi
am iniquitatis. Titulus. nun.
Lucerna pedibus meis verbum tuum. et lu
men semitis meis. Iuravi et statui
custodire iudicia iustitie tue. Humi
liatus sum usquequaque: domine vivifica me
secundum verbum tuum. Voluntaria oris
mei beneplacita fac domine. et iudicia tua
doce me. Anima mea in manibus meis
semper. et legem tuam non sum oblitus. Po
suerunt peccatores laqueum michi. et de man
datis tuis non erravi. Hereditate acqui
sivi testimonia tua in eternum. quia exulta
tio cordis mei sunt. Inclinavi cor meum
ad faciendas iustificationes tuas
in eternum: propter retributionem. Ti. samech.
Iniquos odio habui. et legem tuam dile
xi. Adiutor et susceptor meus es tu. et
in verbum tuum supersperavi. Declinate a
me maligni. et scrutabor mandata
dei mei. Suscipe me secundum eloquium
tuum et vivam. et non confundas me ab ex
pectatione mea. Adiuva me et salvus e
ro et meditabor in iustificationibus tuis
semper. Sprevisti omnes discedentes
a iudiciis tuis. quia iniusta cogitatio eo
rum. Prevaricantes reputavi omnes
peccatores terre: ideo dilexi testimonia
tua. Confige timore tuo carnes meas
a iudiciis enim tuis timui. Ti. ayn.
Feci iudicium et iustitiam. non tradas me
calumpniantibus me. Suscipe servum tu
um in bonum. non calumpnientur me super
bi. Oculi mei defecerunt in salutare
tuum. et in eloquium iustitie tue. Fac
servo tuo secundum misericordiam tuam. et iustifica
tiones tuas doce me. Servus tuus
sum ego da michi intellectum. ut sci
am testimonia tua. Tempus faciendi
domine dissipaverunt legem tuam. Ideo
dilexi mandata tua super aurum et to
pazion. Propterea ad omnia manda
ta tua dirigebar. omnem viam iniquam
odio habui. Titulus. phe.
Mirabilia testimonia tua domine. ideo
scrutata est ea anima mea. Declaratio
sermonum tuorum illuminat. et intellectum
dat parvulis. Os meum aperui et attraxi spi
ritum. quia mandata tua desiderabam.
Aspice in me et miserere mei secundum iudici
um diligentium nomen tuum. Gressus
meos dirige secundum eloquium tuum. et non
dominetur mei omnis iniustitia. Redi
me me a calumpniis hominum. et custodi
am mandata tua. Faciem tuam illumina
super servum tuum. et doce me iustificationes
tuas. Exitus aquarum deduxerunt oculi
mei: quia non custodierunt legem tuam.
Iustus es domine. et rectum iudicium Ti. sade.
tuum. Mandasti iustitiam testimonia
tua. et veritatem tuam nimis. Tabescere
me fecit zelus meus. quia obliti sunt ver
ba tua inimici mei. Ignitum eloquium
tuum vehementer. et servus tuus dilexit illud.
Adolescentulus sum ego et contemptus.
iustificationes tuas non sum oblitus.
Iustitia tua iustitia in eternum. et lex tua
veritas. Tribulatio et angustia invenerunt
me. mandata tua meditatio mea est.
Equitas testimonia tua in eternum. intel
lectum da michi et vivam. Ti. coph.
Clamavi in toto corde exaudi me
domine. iustificationes tuas requiram.
Clamavi ad te salvum me fac. ut cu
stodiam mandata tua. Preveni in
maturitate. clamavi. et in verba tua
supersperavi. Preveniunt oculi mei ad
te diluculo. ut meditarer eloquia tua.
Vocem meam audi secundum misericordiam tuam domine.
et secundum iudicium tuum vivifica me. Ap
propinquaverunt persequentes me iniquitati.
a lege autem tua longe facti sunt. Prope es
tu domine. et omnes vie tue veritas. Initio
cognovi de testimoniis tuis. quia in eternum

nũ fundasti ea. Titul. res.
Vide humilitatem meam et eripe me. quia legem tuã nõ sum oblitus.
Iudica iudicium meũ et redime me. propter
eloquiũ tuũ uiuifica me. Longe a pec
catoribus salus. quia iustificationes tuas nõ exquis
ierũt. Misericordie tue multe dñe. secundum iudiciũ
tuũ uiuifica me. Multi qui persequuntur
me et tribulant me. a testimoniis tuis
nõ declinaui. Vidi preuaricantes et tabe
scebã: quia eloquia tua nõ custodierũt. Vide
quoniam mandata tua dilexi dñe. in mĩa tua
uiuifica me. Principium uerborum tuorum ue
ritas. in eternũ omnia iudicia iustitie tue.
Principes persecuti sũt me gratis. Ti. sen.
et a uerbis tuis formidauit cor meum.
Letabor ego super eloquia tua. sicut qui
inuenit spolia multa. Iniquitatẽ odio
habui et abhominatus sũ. legem autem tuã di
lexi. Septies in die laudem dixi tibi.
super iudicia iustitie tue. Pax multa di
ligentibus legem tuã. et nõ est illis scanda
lum. Expectabam salutare tuũ dñe.
et mandata tua dilexi. Custodiuit aĩa
mea testimonia tua. et dilexit ea uehem
enter. Seruaui mandata tua et testimo
nia tua. quia omnes uie mee in cõspectu
tuo. Titulus. thau.
Appropinquet deprecatio mea in cõspectu tuo
dñe. iuxta eloquiũ tuũ da mihi intellectum.
Intret postulatio mea in conspectu tu
o. secundum eloquiũ tuũ eripe me. Eructabũt
labia mea hymnũ. cum docueris me iu
stificationes tuas. Pronuntiabit lingua
mea eloquia tua. quia omnia mãdata tua
equitas. Fiat manus tua ut saluet me.
quoniam mandata tua elegi. Concupiui sa
lutare tuũ dñe. et lex tua meditatio
mea est. Viuet aĩa mea et laudabit te.
et iudicia tua adiuuabunt me. Erra
ui sicut ouis que periit. require seruũ tuũ
dñe quia mandata tua nõ sũ oblitus.
Ad dñm cũ tribularer Cantic̃ graduũ
clamaui et exaudiuit me. Dñe libera
aĩam meã a labiis iniquis. et a lingua do
losa. Quid detur tibi aut quid apponatur tibi.
ad linguã dolosam. Sagitte potentis
acute cũ carbonibus desolatoriis. Heu
mihi quia incolatus meus prolongatus est. habitaui
cũ habitantibus cedar: multũ incola fuit
aĩa mea. Cũ his qui oderũt pacẽ erã pa
cificus. cũ loquebar illis impugnabant me gra
tis. Titul. cant. graduũ.
Leuaui oculos meos in montes. un
de ueniet auxiliũ mihi. Auxiliũ meũ a
dño qui fecit celũ et terram. Nõ det in cõ
motionẽm pedem tuũ. neque dormitet qui
custodit te. Ecce nõ dormitabit neque dor
miet qui custodit israel. Dñs custodit te
dñs protectio tua: super manũ dexterã tu
am. Per diem sol nõ uret te. neque luna per
noctem. Dñs custodit te ab omni malo.
custodiat aĩam tuã dñs. Dñs custodiat
introitũ tuũ et exitũ tuũ. ex hoc nunc et
usque in seclm. Ti. cantic̃ graduũ.
Letatus sum in his que dicta sũt mihi.
in domũ dñi ibimus. Stantes erãt pe
des nostri in atriis tuis ierlm. Ierlm que edi
ficatur ut ciuitas. cuius participatio eius in
idipsum. Illuc enim ascenderũt tribus tribus domini
testimoniũ israel ad cõfitendũ nõi dñi.
Quia illic sederũt sedes in iudicio. se
des super domũ dauid. Rogate que ad pacem
sũt ierlm. et abundantia diligentibus te.
Fiat pax in uirtute tua. et abundantia in
turribus tuis. Propter fratres meos et pro
ximos meos loquebar pacem de te. Propter do
mũ dñi dei nostri: quesiui bona tibi. Ti. ca.
Ad te leuaui oculos meos. qui habitas in ce
lis. Ecce sicut oculi seruorum. in manibus do
minorum suorum. Sicut oculi ancille in ma
nibus dñe sue ita oculi nostri ad dñm
deum nostrum donec misereatur nostri. Misere
re nostri dñe miserere nostri quia multũ reple
ti sumus despectione. Quia multũ repleta est
aĩa nostra obprobrium abundantibus et de
spectio superbis. Nisi quia dñs erat in no
bis dicat nunc israel nisi quia dñs erat in no
bis. Cũ exurgerẽt homines in nos forte ui
uos deglutissent nos. Cũ irasceretur furor
eorum in nos. forsitan aqua obsorbuisset nos.
Torrentẽ pertransiuit aĩa nostra. forsitan per
transisset aĩa nostra aquã intollerabilem. Bene
dictus dñs qui nõ dedit nos in captionem
dentibus eorum. Aĩa nostra sicut passer erepta
est de laqueo uenantiũ. Laqueus contritus est
et nos liberati sumus. Adiutoriũ nostrum in no
mine dñi. qui fecit celum et terram. Ti. cã. g.

Qui confidunt in domino sicut mons syon. non
commovebitur in eternum qui habitat in ierusalem.
Montes in circuitu eius et dominus in circuitu
populi sui. ex hoc nunc et usque in seculum. Quia
non derelinquet dominus virgam peccatorum super
sortem iustorum ut non extendant iusti ad i-
niquitatem manus suas. Benefac domine
bonis et rectis corde. Declinantes autem in ob-
ligationes adducet dominus cum operantibus ini-
quitatem. pax super israel. Titulus cantici graduum.

In convertendo dominus captivitatem syon.
facti sumus sicut consolati. Tunc repletum est
gaudio os nostrum. et lingua nostra in exultatio-
ne. Tunc dicent inter gentes. magnificavit dominus
facere cum eis. Magnificavit dominus facere
nobiscum. facti sumus letantes. Converte domine
captivitatem nostram. sicut torrens in austro.
Qui seminant in lacrimis. in exultatione
metent. Euntes ibant et flebant mit-
tentes semina sua. Venientes autem venient
cum exultatione portantes manipulos
suos. Titulus cantici graduum.

Nisi dominus edificaverit domum. in vanum
laboraverunt qui edificant eam. Nisi
dominus custodierit civitatem. frustra vi-
gilat qui custodit eam. Vanum est vobis
ante lucem surgere. surgite postquam sederitis
qui manducatis panem doloris. Cum
dederit dilectis suis somnum. ecce hereditas
domini filii merces fructus ventris. Sicut sagitte
in manu potentis. ita filii excusso-
rum. Beatus vir qui implebit desiderium
suum ex ipsis. non confundetur cum loquetur
inimicis suis in porta. Titulus cantici graduum.

Beati omnes qui timent dominum. qui ambu-
lant in viis eius. Labores manuum tu-
arum quia manducabis. beatus es et bene tibi erit.
Uxor tua sicut vitis abundans. in lateribus
domus tue. Filii tui sicut novelle oliva-
rum in circuitu mense tue. Ecce sic benedi-
cetur homo qui timet dominum. Benedi-
cat te dominus ex syon. et videas bona ierusalem
omnibus diebus vite tue. Et videas filios
filiorum tuorum. pacem super israel. Titulus graduum cantici.

Sepe expugnaverunt me a iuventute
mea dicat nunc israel. Sepe expugna-
verunt me a iuventute mea et enim non po-
tuerunt michi. Supra dorsum meum fabricave-
runt peccatores. prolongaverunt iniquitatem
suam. Dominus iustus concidet cervices peccatorum
confundantur et convertantur retrorsum omnes
qui oderunt syon. Fiant sicut fenum tecto-
rum. quod priusquam evellatur exaruit. De
quo non implebit manum suam qui metit.
et sinum suum qui manipulos colligit. Et
non dixerunt qui preteribant benedictio domini super
vos. benediximus vobis in nomine domini. Titulus cantici graduum.

De profundis clamavi ad te domine. domine
exaudi vocem meam. Fiant aures tue
intendentes in vocem deprecationis mee. Si
iniquitates observaveris domine. domine sustine- quis
bit. Quia apud te propitiatio est. et propter
legem tuam sustinui te domine. Sustinu-
it anima mea in verbo eius. speravit anima mea
in domino. A custodia matutina usque ad
noctem speret israel in domino. Quia apud dominum
misericordia et copiosa apud eum redemptio. Et
ipse redimet israel ex omnibus iniquitatibus
eius. Titulus cantici graduum.

Domine non est exaltatum cor meum. neque
elati sunt oculi mei. Neque ambulavi
in magnis neque in mirabilibus super me.
Si non humiliter sentiebam. sed exaltavi
animam meam. Sicut ablactatus est super matre
sua. ita retributio in anima mea. Speret
israel in domino. ex hoc nunc et usque in seculum.

Memento domine david. et omnis Titulus cantici graduum.
mansuetudinis eius. Sicut iuravit
domino. votum vovit deo iacob. Si
introiero in tabernaculum domus mee. si
ascendero in lectum strati mei. Si dede-
ro somnum oculis meis. et palpebris meis
dormitationem. Et requiem temporibus meis t temporibus
donec inveniam locum domino tabernacu-
lum deo iacob. Ecce audivimus eam in eu-
frata. invenimus eam in campis silve.
Introibimus in tabernaculum eius. adorabi-
mus in loco ubi steterunt pedes eius. Surge
domine in requiem tuam tu et archa sanctifica-
tionis tue. Sacerdotes tui induantur
iusticiam et sancti tui exultent. Propter david
servum tuum. non avertas faciem christi tui.
Iuravit dominus david veritatem et non frus-
trabitur eum. de fructu ventris tui ponam
super sedem tuam. Si custodierint filii tui
testamentum meum et testimonia mea hec
que docebo eos. Et filii eorum usque in seculum.
sedebunt super sedem tuam. Quoniam elegit

dūs syon. elegit eam in habitationem sibi.
Hec requies mea in seclm secli. hic habitabo
qm elegi eam. Viduam eius bñdicēs bñ
dicam. pauperes eius saturabo panibus. Sac
dotes eius induam salutari: et sci eius exul
tatione exultabunt. Illuc producā cornu
dauid: paraui lucernā xpo meo. Inimicos
eius induam confusione. sup ipsm aut ef
florebit sctificatio mea. Ti. cā. gduū.
Ecce quā bonum et quā iocundū. habita
re fr̄s in unū. Sic unguentū in capi
te qd descendit in barbā barbā aaron.
Qd descendit in orā uestimēti eius. sic
ros hermon qui descendit in montē
syon. Qm illic mandauit dūs bñdictio
nē. et uitā usq; i seclm. Ecce nunc bñdici
te dnm omēs serui dnī. Qui statis in do
mo dnī in atriis domus dei nr̄i. In noc
tib; extollite manus uestras in scā et bñ
dicite dnm. Bndicat te dūs ex syon:
qui fecit celum et terram. Ti canticū. gr̄.
Laudate nomē dnī. laudate serui dnm.
Qui statis in domo dnī: in atriis domus
dei nr̄i. Laudate dnm qm bonus domi
nus. psallite nōi eius qm suaue. Qm ia
cob elegit sibi dūs. isrl' in possessionē s.
Quia ego cognoui qd magnus est dūs.
et ds nr̄ pre omnib; diis. Omīa quecumq; uolu
it dūs fecit in celo et in terra. in mari et i oi
b; abyssis. Educens nubes ab extremis
terre. fulgura in pluuiā fecit. Qui pduc
uentos de thesauris suis. qui pcussit p
mogenita egypti: ab homine usq; ad
pecus. Et misit signa et pdigia in medio
tui egypte. in pharaonem et in oēs seruos
eius. Qui pcussit gētes multas. et occidit re
ges fortes. Seon regem amorreorum et og
regem basan. et omnia regna chanaan. Et
dedit terram eorum hereditatem. hereditatē
isrl' pplo suo. Dne nomē tuū in eternum
dne memoriale tuū in gnātione et gnā
tione. Quia iudicabit dnūs pplm suū. et
in seruis suis depcabit. Simulacra gentiū ar
gentū et aurū. opa manuū hominū. Os
habēt et nō loquentur. oculos hābt et nō uidebūt.
Aures hābt et nō audient. neq; eni ē sps i ore
ipsorum. Similes illis fiant qui faciunt ea.
et omnes qui confidunt in eis. Domus
isrl' bndicite dnō. domus aaron bndicite
dnō. Domus leui bndte dnō qui timetis dm bnd

te dnō. Bndictus dūs ex syon: qui ha
bitat in ierlm. Ticul' all'.
Confitemini dnō qm bonus. qm i
eternū mia eius. Confitemini deo deo
Confitemini dnō dnōrum. Qui facit mira
bilia magna solus. Qui fecit celos in
intellectu. Qui firmauit terram sup aquas.
Qui fecit luminaria magna. Solem i
potestatē diei. Lunā et stellas. in potesta
tem noctis. Qui pcussit egyptū cum pri
mogenitis eorum. Qui eduxit isrl' de medio
eorum. In manu potenti. et brachio excel
so. Qui diuisit mare rubrum in diuisi
ones. Et eduxit isrl' p mediū eius. Et
excussit pharaonem et uirtutē eius. in ma
ri rubro. Qui traduxit pplm suū p de
sertum. Qui pcussit reges magnos. Et
occidit reges fortes. Seon regem amor
reorum. Et og regem basan. Et dedit
terram eorum hereditatem. Hereditatem
isrl' seruo suo. Quia in humilitate nra
memor fuit nri. Et redemit nos ab
inimicis nris. Qui dat escam omi carni.
Confitemini deo celi. Confitemini do
mino dnōrum qm in eternū mia eius.
Super flumina ps dd. p ieremiam.
babylonis illic sedimus et fleuimus. dum
recordaremur tui syon. In salicibus in me
dio eius. suspendimus organa nra. Q
illic interrogauerunt nos qui captiuos du
xerunt nos uerba cantionum. Et qui abdu
xerunt nos hymnū cantate nob. de canticis
syon. Quomodo cantabimus canticum
dnī in terra aliena. Si oblitus fuero
ierlm: obliuioni detur dextera mea. Ad
hereat lingua mea faucibus meis. si nō me
minero tui. Si nō pposuero tui ierlm
in principio letitie mee. Memor esto
dne filiorum edom: in die ierlm. Qui
dicunt. exinanite. exinanite. usq ad
fundamentū in ea. Filia babylonis misera
beatus qui retribuet tibi retributionē tu
am quā retribuisti nob. Beatus qui tene
bit. et allidet paruulos suos ad petram.
Confitebor tibi dne ti. ps ipi dd.
in toto corde meo. qm audisti uer
ba oris mei. In conspectu angelorum psalla
m tibi. adorabo ad templū scm tuū et confite
bor nōi tuo. Sup mia tua et ueritate t.

qm̄ magnificasti sup oē nomē sc̄m tuū. In
quacūq; die inuocauero te: multiplica
bis in aīa mea uirtutem. Confiteā
tur tibi dñe oms reges terre. q̄a au
dierunt omnia ūba oris tui. Et cantēt
in uiis dñi. qm̄ magna est gl̄a dñi.
Qm̄ excelsus dñs ⁊ humilia respicit: ⁊
alta a longe cognoscit. Si ambulauero
in medio tribulationis uiuificabis me.
sup irā inimicoꝝ meoꝝ extendisti
manū tuam ⁊ saluum me fecit dextra
tua. Dñs retribuet p me. dñe mīa tua
in sclm. opa manuum tuaꝝ ne despiciās.
Dñe pbasti me ⁊ cognouisti me. In. f. ps.
tu cognouisti sessionē meā ⁊ resurre- dd
ctionē meā. Intellexisti cogitatiōes
meas de longe semitam meā ⁊ funicu
lū meū inuestigasti. Et oms uias me
as pudisti. q̄a nō est sermo in lingua
mea. Ecce dñe tu cognouisti omnia
nouissima ⁊ antiq. tu formasti me ⁊
posuisti sup me manū tuā. Mirabil'
fc̄a est sc̄ia tua ex me. confortata est et
nō potero ad eam. Quo ibo a spū tuo. ⁊
quo a facie tua fugiam. Si ascendero
in celum tu illic es. si descendero ad ī
fernū ades. Si sumpsero pennas meas di
luculo ⁊ habitauero in extremis maris. Et
enim illuc manus tua deducet me. et
tenebit me dextera tua. Et dixi forsi
tan tenebre conculcabunt me. ⁊ nox
illuminatio mea in deliciis meis. Q̄a
tenebre nō obscurabuntur a te. ⁊ nox sic
dies illuminabitur. sic tenebre eius ita
⁊ lumen eius. Quia tu possedisti renes me
os. suscepisti me de utō matris mee. Cō
fitebor tibi quia terribiliter magnificat'
es. mirabilia opa tua ⁊ aīa mea cognoscet
nimis. Non est occultatum os meū a
te qd̄ fecisti in occulto ⁊ substā mea ī in
ferioribus terre. Inpfectū meū uiderūt
oculi tui ⁊ in libro tuo oms scribent' di
es formabunt' et nemo in eis. Michi aūt
nimis honorificati sunt amici tui deus.
nimis confortatus ē principat' eoꝝ. Dinu
merabo eos ⁊ sup harenam multiplica
buntur. exsurrexi ⁊ adhuc tecū. Si oc
cideris deus peccatores. uiri sanguinum
declinate a me. Quia dicitis ī cogitati

one. accipiāt in uanitate ciuitates suas.
Nonne qui oderūt te dñe oderā. ⁊ sup ini
micos tuos tabescebam. Perfecto odio o
deram illos. ⁊ inimici facti sunt m. Proba me
ds ⁊ scito cor meū. interroga me ⁊ cognosce se
mitas meas. Et uide si uia iniquitatis in
me est. ⁊ deduc me in uia etna. In. ī fin̄.
Eripe me dñe ab homine malo. ps dd.
a uiro iniquo eripe me. Qui cogitaue
runt iniquitates in corde. tota die cōsti
tuebant p̄lia. Acuerūt linguas suas sic̄
serpentes. uenenū aspidū sub labiis eoꝝ.
Custodi me dñe de manu peccatoris. et ab
hominibus iniquis eripe me. Qui cogitauer'
supplantare gressus meos. absconderūt sup
bi laqueum m. Et funes extenderūt ī laque
ū. iuxta iter scandalū posuerūt m. Dixi dño
deus meus es tu. exaudi dñe uocem depcatio
nis mee. Dñe dñe uirtus salutis mee ob
umbrasti sup cap meū in die belli. Ne tr
adas dñe a desiderio meo peccatori. cogita me
uerunt contra me ne derelinquas me. ne fo
te exaltentur. ~~cap circuitus eoꝝ labor la~~
~~bioꝝ ipsoꝝ opiet eos.~~ Cap circuitus eoꝝ. labor
labioꝝ ipsoꝝ opiet eos. Cadent sup eos car
bones. in ignem deiciēs: in miseriis nō sub ex
sistent. Vir linguosus nō dirigetur in ter
ra. uirū iniustum mala capient in interitu. Co
gnoui q̄a faciet dñs iudiciū inopis ⁊ uin
dictā pauperum. Verūtn̄ iusti confitebū
tur nōi tuo. ⁊ habitabūt recti cū uultu tuo.
Dñe clamaui ad te. ps. dd.
exaudi me. intende uoci mee cū clama
uero ad te. Dirigatur oro mea sic̄ incen
sum in cōspectu tuo. eleuatio manuū
mearū sacrificium uespertinū. Pone dñe
custodiam ori meo. ⁊ hostiū circūstantie
labiis meis. Nō declines cor meū ī ūba
malitie. ad excusandas excusatiōes ī pec
catis. Cū hominibus opantibus iniqtatē. ⁊ nō
coicabo cū electis eoꝝ. Corripiet me iust'
in mīa ⁊ increpabit me. oleum aūt pecca
toris nō impinguet cap meū. Qm̄ adhuc
⁊ oro mea in bñplacitis eoꝝ. absorti sūt
iuncti petre iudices eoꝝ. Audient ūba
mea qm̄ potuerūt sic̄ crassitudo terre e
rupta est sup terrā. Dissipata sūt ossa
nr̄a secus infernū. q̄a ad te dñe dñe
oculi mei in te spaui nō auferas aīā meā.

Custodi me a laqueo quem statuerunt michi, et ab
scandalis operantium iniquitatem. Cadent in
retiaculo eius peccatores, singulariter sum e-
go donec transeam. Titulus psalmi david cum esset in spelunca
Voce mea ad dominum clamavi, voce mea ad
dominum deprecatus sum. Effundo in conspectu
eius orationem meam, et tribulationem meam an-
te ipsum pronuntio. In deficiendo ex me spiritum
meum, et tu cognovisti semitas meas. In via
hac qua ambulabam, absconderunt superbi
laqueum michi. Considerabam ad dexteram, et vi-
debam, et non erat qui cognosceret me. Pe-
riit fuga a me, et non est qui requirat animam
meam. Clamavi ad te domine, dixi tu es spes
mea, portio mea in terra viventium. Inten-
de ad deprecationem meam, quia humiliatus sum
nimis. Libera me a persequentibus me, quia confor-
tati sunt super me. Educ de custodia animam
meam ad confitendum nomini tuo, me expec-
tant iusti donec retribuas michi. Titulus psalmi david.
Domine exaudi oratio cum persequeretur eum filius
orationem meam auribus percipe eius.
obsecrationem meam in veritate tua, exaudi
me in tua iustitia. Et non intres in iudicio
cum servo tuo, quia non iustificabitur in conspectu
tuo omnis vivens. Quia persecutus est inimicus
animam meam, humiliavit in terra vitam
meam. Collocavit me in obscuris sicut
mortuos seculi, et anxiatus est super me spiritus
meus, in me turbatum est cor meum. Me-
mor fui dierum antiquorum, meditatus sum
in omnibus operibus tuis, et in factis manuum
tuarum meditabar. Expandi manus meas
ad te, anima mea sicut terra sine aqua tibi.
Velociter exaudi me domine, defecit spiritus
meus. Non avertas faciem tuam a me, et similis
ero descendentibus in lacum. Auditam fac
michi mane misericordiam tuam, quia in te speravi. No-
tam fac michi viam in qua ambulem, quia
ad te levavi animam meam. Eripe me de i-
nimicis meis domine ad te confugi, doce
me facere voluntatem tuam, quia deus meus es
tu. Spiritus tuus bonus deducet me in terram
rectam, propter nomen tuum domine vivificabis me
in equitate tua. Educes de tribulatione
animam meam, et in misericordia tua disperdes inimicos
meos. Et perdes omnes qui tribulant animam
meam, quoniam ego servus tuus sum. Titulus psalmi david adversus
Benedictus dominus deus meus goliam.

qui docet manus meas ad prelium, et digitos
meos ad bellum. Misericordia mea et refugium me-
um, susceptor meus et liberator meus. Protector
meus et in ipso speravi, qui subdit populum meum
sub me. Domine quid est homo quia innotuisti
ei, aut filius hominis quia reputas eum. Homo vani-
tati similis factus est, dies eius sicut umbra pre-
tereunt. Domine inclina celos tuos et descende,
tange montes et fumigabunt. Fulgura
coruscationes tuas et dissipabis eos, emitte
sagittas tuas et conturbabis eos. Emitte
manum tuam de alto, eripe me et libera me de a-
quis multis, et de manu filiorum alienorum.
Quorum os locutum est vanitatem, et dextera
eorum dextera iniquitatis. Deus canticum
novum cantabo tibi, in psalterio decacor-
do psallam tibi. Qui das salutem regibus, qui
redemisti david servum tuum, de gladio ma-
ligno eripe me. Et erue me de manu filiorum
alienorum, quorum os locutum est vanitatem,
et dextera eorum dextera iniquitatis. Quorum
filii sicut novelle plantationes in
iuventute sua. Filie eorum composite cir-
cumornate ut similitudo templi. Promptuari-
a eorum plena, eructantia ex hoc in illud.
Oves eorum fetose abundantes in egressi-
bus suis, boves eorum crasse. Non est ruina ma-
cerie neque transitus, neque clamor in plateis
eorum. Beatum dixerunt populum cui hec sunt, be-
atus populus cuius dominus deus eius. Ti. exal. ipsi d.
Exaltabo te deus meus rex, et benedicam no-
mini tuo in seculum et in seculum seculi. Per singulos
dies benedicam tibi, et laudabo nomen tuum
in seculum et in seculum seculi. Magnus dominus et lauda-
bilis nimis, et magnitudinis eius non est
finis. Generatio et generatio laudabit opera tu-
a, et potentiam tuam pronuntiabunt. Magni-
ficentiam glorie sanctitatis tue loquentur, et mi-
rabilia tua narrabunt. Et virtutem terri-
bilium tuorum dicent, et magnitudinem tu-
am narrabunt. Memoriam abundantie su-
avitatis tue eructabunt, et iustitia tua ex-
ultabunt. Miserator et misericors dominus, patiens
et multum misericors. Suavis dominus universis,
et miserationes eius super omnia opera eius. Con-
fiteantur tibi domine omnia opera tua, et
sancti tui benedicant te. Gloriam regni tui di-
cent, et potentiam tuam loquentur. Ut notam
faciant filiis hominum potentiam tuam, et gloriam

magnificentie regni tui. Regnum tuum
regnum omnium seculorum, et dominatio
tua in omni generatione et generationem. Fide-
lis dominus in omnibus verbis suis, et sanctus in omni-
bus operibus suis. Allevat dominus omnes qui
corruunt, et erigit omnes elisos. Oculi
omnium in te sperant domine, et tu das escam
illorum in tempore oportuno. Aperis tu manum
tuam, et imples omne animal benedictio-
ne. Iustus dominus in omnibus viis suis, et sanctus
in omnibus operibus suis. Prope est dominus omni-
bus invocantibus eum, omnibus invocantibus
eum in veritate. Voluntatem timentium se
faciet, et deprecationem eorum exaudiet et sal-
vos faciet eos. Custodit dominus omnes dili-
gentes se, et omnes peccatores disperdet.
Laudationem domini loquetur os meum, et
benedicat omnis caro nomini sancto eius in se-
culum et in seculum seculi. Titulus alleluia.
Lauda anima mea dominum. Laudabo do-
minum in vita mea. psallam deo meo
quamdiu fuero. Nolite confidere in prin-
cipibus, neque in filiis hominum in quibus non est salus.
Exibit spiritus eius et revertetur in terram suam,
in illa die peribunt omnes cogitationes eorum.
Beatus cuius deus iacob adiutor eius,
spes eius in domino deo ipsius, qui fecit celum
et terram, mare et omnia que in eis sunt.
Qui custodit veritatem in seculum, facit iu-
dicium iniuriam patientibus: dat escam
esurientibus. Dominus solvit compeditos. Do-
minus illuminat cecos. Dominus erigit elisos,
dominus diligit iustos. Dominus custodit advenas,
pupillum et viduam suscipiet, et vias peccatorum di-
sperdet. Regnabit dominus in secula, deus tuus syon,
in generationem et generationem. alleluia. Aggei.
Laudate dominum quoniam bonus est psalmus,
deo nostro sit iocunda decoraque laudatio.
Edificans ierusalem dominus, dispersiones israel con-
gregabit. Qui sanat contritos corde et al-
ligat contritiones eorum. Qui numerat mul-
titudinem stellarum, et omnibus eis nomina
vocans. Magnus dominus noster et magna vir-
tus eius, et sapientie eius non est numerus. Susci-
piens mansuetos dominus, humilians autem pec-
catores usque ad terram. Precinite domino in
confessione, psallite deo nostro in cythara.
Qui operit celum nubibus et parat terre pluvi-
am. Qui producit in montibus fenum et her-
bam servituti hominum. Qui dat iumentis escam
ipsorum, et pullis corvorum invocantibus eum. Non
in fortitudine equi voluntatem habebit,
neque in tibiis viri beneplacitum erit ei. Bene-
placitum est domino super timentes eum, et in eis qui
sperant super misericordia eius. Cantica aggei et zacharie
Lauda ierusalem dominum. lauda deum prophetarum.
tuum syon. Quoniam confortavit seras portarum
tuarum, benedixit filiis tuis in te. Qui posuit
fines tuos pacem, et adipe frumenti satiat te.
Qui emittit eloquium suum terre, velociter
currit sermo eius. Qui dat nivem sicut lanam,
nebulam sicut cinerem spargit. Mittit cri-
stallum suam sicut buccellas, ante faciem frigo-
ris eius quis sustinebit. Emittet verbum
suum et liquefaciet ea, flabit spiritus eius et flu-
ent aque. Qui annuntiat verbum suum iacob, iu-
stitias et iudicia sua israel. Non fecit taliter omni
nationi, et iudicia sua non manifestavit eis.
Laudate dominum de celis, laudate eum in excel- alleluia. Cantica aggei
sis. Laudate eum omnes angeli eius, laudate eum omnes vir- et zacharie prophetarum
tutes eius. Laudate eum sol et luna, laudate eum omnes stelle et
lumen. Laudate eum celi celorum, et aque que super
celos sunt laudent nomen domini. Quia ipse di-
xit et facta sunt, ipse mandavit et creata sunt.
Statuit ea in eternum et in seculum seculi, preceptum
posuit et non preteribit. Laudate dominum de terra,
dracones et omnes abyssi. Ignis grando nix
glacies, spiritus procellarum que faciunt verbum eius.
Montes et omnes colles, ligna fructifera
et omnes cedri. Bestie et universa pecora, ser-
pentes et volucres pennate. Reges terre et omnes
populi, principes et omnes iudices terre. Iuve-
nes et virgines senes cum iunioribus: quia laudent nomen domini
exaltatum est nomen eius solius. Confessio
eius super celum et terram, et exaltavit cornu populi sui.
Hymnus omnibus sanctis eius, filiis israel populo
appropinquanti sibi. Titulus alleluia.
Cantate domino canticum novum, laus eius in ec-
clesia sanctorum. Letetur israel in eo qui fecit eum,
et filie syon exultent in rege suo. Laudent
nomen eius in choro, in tympano et psalterio
psallant ei. Quia beneplacitum est domino in populo
suo, et exaltabit mansuetos in salutem. Ex-
ultabunt sancti in gloria, letabuntur in cubili-
bus suis. Exultationes dei in gutture eorum, et
gladii ancipites in manibus eorum. Ad faciendam
vindictam in nationibus, increpationes in
populis. Ad alligandos reges eorum in compedibus,

et nobiles eorum in manicis ferreis. Ut faciant in eis iudicium conscriptum. gloria hec est omnibus
sanctis eius. Titulus xlix.

Laudate dominum in sanctis eius. laudate eum in
firmamento virtutis eius. Laudate eum in
virtutibus eius. laudate eum secundum multitu
dinem magnitudinis eius. Laudate eum in
sono tube. Laudate eum in psalterio et ci
thara. Laudate eum in tympano et cho
ro. laudate eum in cordis et organo. Lau
date eum in cymbalis bene sonantibus. lauda
te eum in cymbalis iubilationis. omnis spiritus lau
det dominum. Explicit liber psalmorum. Incipit prologus beati ieronimi in

Chromatio et heliodoro libros salomo
nis. episcopis. ieronimus presbiter. Iungat epistola quos
quos iungit sacerdotium. immo carta non di
uidat quos xpisti nectit amor. Commentarios
in osee. amos. zachariam. malachiam quos
poscitis scripsissem si licuisset pre ualitudi
ne. Mittitis solacia sumptuum. notarios
nostros et librarios sustentatis. ut uobis po
tissimum nostrum desudet ingenium. et ecce ex late
re frequens turba diuersa poscentium. quasi aut equum
sit me uobis esurientibus. aliis laborare. aut
in ratione dati et accepti cuiquam preter uos obnoxius
sim. Itaque longa egrotatione fractus. ne
penitus hoc anno reticerem. et apud uos mu
tus essem. tridui opus nomini uestro consecraui. inter
pretationem uidelicet trium salomonis uoluminum.
maseloth quas hebrei parabolas. uulgata
autem editio prouerbia uocat. coeleth quem grece
ecclesiasten. latine contionatorem possumus
dicere. sirasirim quod in nostra lingua uertitur
canticum canticorum. Fertur et panaretos ihesu
filii syrach liber. et alius pseudographus
qui sapientia salomonis inscribitur. quorum priorem
hebraicum repperi. non ecclesiasticum. ut apud lati
nos. sed parabolas prenotatum. cui iuncti e
rant ecclesiastes et canticum canticorum. ut similitu
dinem salomonis non solum librorum numero. sed etiam materi
arum genere coequaret. Secundus apud hebreos nus
quam est. quia et ipse stilus grecam eloquenti
am redolet. et nonnulli scriptorum ueterum
hunc esse iudei philonis affirmant. Sicut ergo
iudith et tobie et machabeorum libros legit
quidem eos ecclesia sed inter canonicas scripturas
non recipit. sic et hec duo uolumina legat
ad edificationem plebis. non ad auctoritatem
ecclesiasticorum dogmatum confirmandam. Si cui sane
lxx. interpretum magis editio placet. habet eam a
nobis olim emendatam. Neque enim sic noua cu
dimus ut uetera destruamus. Et tamen cum diligen
tissime legerit. sciat magis nostra intelligi. que
non in tertium uas transfusa coacuerint. sed statim
de prelo purissime commendata teste. suum sa
porem seruauerint.

Tribus nominibus. Item alius prologus.
uocatum fuisse salomonem. scrip
tura manifestissime docet. Pacificum id est
salomonem. et ydida. id est dilectum domini. et quod nunc
dicitur coheleth. id est ecclesiasten. Ecclesiastes ap
pellatus. qui cetum id est ecclesiam congreget. quem
nos appellare possumus contionatorem. eo quod lo
quitur ad populum. et sermo eius non specialiter ad
unum. sed ad uniuersos generaliter dirigitur. Por
pacificus et dilectus domini: ab eo quod in regno
eius pax fuerit. et eum dominus dilexerit appel
latus est. Nam et psalmus xliiii. et dilecti dile
cti et pacifici titulo prenotatur. Qui tamen
et ad prophetiam x. ecclesie pertinentes. feli
citatem et uires salomonis excedunt. et in sermo
hystoriam super salomonem conscripta sunt. Itaque
iuxta numerum uocabulorum tria uolumina
edidit. prouerbia. ecclesiasten. canticum canti
corum. In prouerbiis paruulum docet. et quasi de of
ficiis per sententias erudiens. unde et ad filium ei
sermo crebro repetitur. In ecclesiasten uero ui
rum mature instruens. ne quicquam in mundi pu
tet esse perpetuum. sed caduca et breuia uni
uersa que cernimus. Ad extremum iam consum
matum uirum. et calcato seculo preparatum in
tro canticum canticorum sponsi iungit amplexibus.
Nisi enim prius reliquerimus uicia. et pom
pis seculi renuntiantes. expeditos nos ad ad
uentum xpisti parauerimus. non possumus dicere
canticum canticorum. Sed et hoc diligenter atten
dendum. quod pro iis auctoribus diuersos esse titula
tur. In prouerbiis enim notatur prouerbia salomonis
filii dauid regis israel. In ecclesiasten uero
uerba ecclesiastes filii dauid regis ierusalem. Sup
fluum quippe erat hic israel. quia male in genus erit
latum iis ecclesiastes conuenitur. In cantico autem
canticorum nec filius dauid nec rex israel. siue ierusalem
prescribitur. sed tantum canticum canticorum salomonis. Hec
enim prouerbia et rudis institutio ad xii. tribus
et ad totum pertinet israel. et quomodo contemptus
mundi non nisi metropolitanis conuenit hec
est habitatoribus ierusalem. ita canticum canticorum

ad eos pertinere facit qui tantum superna desiderant. ad incipientes, et proficientes. et patrie dignitatem et regnum Christi in mente videntur habere. Ad perfectos, ubi iam timor eiicit discipulos, sed amor: ipsum nomen sufficit, quia magister est, et pacificus rex, et regem, quia omnia referuntur ad Christum. **Item alius prologus.**

Tres libros Salomonis, id est Proverbia, Ecclesiasten, Canticum canticorum, veteri lxx interpretum auctoritati reddidi: vel antepositis lineis superflua queque designans, vel stellis titulo prenotatis ea que minus habentur interserens, quo plene Paula et Eustochium cognoscatis, quid in libro nostro minus sit quidve redundet. nec non et illa que imperiti translatores male in linguam nostram de greco sermone verterant, oblitterans et antiquans curiosissima veritate correxi. Et ubi praepostero ordine atque perverso sententiarum fuerat lumen ereptum, suis locis restituens feci intelligi quod latebat. Porro in eo libro qui a plerisque Sapientia Salomonis inscribitur, et in Ecclesiastico quem esse Iesu filii Syrach nullus ignorat, calamo temperavi: tantummodo canonicas scripturas vobis emendare desiderans, et studium meum certis magis quam dubiis commendare. Pro greco et hebreo prefatiuncula utrique libro premissa est, quia nulla de greco hec ad illuminationem sensus et legentis edificationem, illis iuxta hebraice translationis consecratis iuncta est. Et doceo qui legis semper peregrini memento. **Incipit liber parabolarum Salomonis.**

I Parabole Salomonis filii David regis Israel: ad sciendam sapientiam et disciplinam, ad intelligenda verba prudentie, et suscipiendam eruditionem doctrine, iustitiam et iudicium et equitatem, ut detur parvulis astutia, et adolescenti scientia et intellectus. Audiens sapiens sapientior erit: et intelligens gubernacula possidebit. Animadvertet parabolam et interpretationem, verba sapientium et enigmata eorum. Timor Domini principium sapientie. Sapientiam atque doctrinam stulti despiciunt. Audi fili mi disciplinam patris tui, et ne dimittas legem matris tue, ut addatur gratia capiti tuo, et torques collo tuo. Fili mi, si te lactaverint peccatores, ne acquiescas eis. Si dixerint: Veni nobiscum, insidiemur sanguini, abscondamus tendiculas contra insontem frustra. deglutiamus eum sicut infernus viventem et integrum, quasi descendentem in lacum. omnem pretiosam substantiam reperiemus, implebimus domos nostras spoliis. sortem mitte nobiscum, marsupium unum sit omnium nostrum: fili mi ne ambules cum eis. Prohibe pedem tuum a semitis eorum. Pedes enim eorum ad malum currunt, et festinant ut effundant sanguinem. Frustra autem iacitur rete ante oculos pennatorum. Ipsi quoque contra sanguinem suum insidiantur, et moliuntur fraudes contra animas suas. Sic semite omnis avari animas possidentium rapiunt. Sapientia foris predicat, in plateis dat vocem suam. In capite turbarum clamitat, in foribus portarum urbis profert verba sua, dicens: Usquequo parvuli diligitis infantiam, et stulti ea que sibi sunt noxia cupient, et imprudentes odibunt scientiam? Convertimini ad correptionem meam. En proferam vobis spiritum meum, et ostendam verba mea. Quia vocavi et renuistis, extendi manum meam et non fuit qui aspiceret. Despexistis omne consilium meum, et increpationes meas neglexistis. Ego quoque in interitu vestro ridebo, et subsannabo cum vobis quod timebatis evenerit. Cum irruerit repentina calamitas, et interitus quasi tempestas ingruerit: cum venerit super vos tribulatio et angustia. Tunc invocabunt me et non exaudiam, mane consurgent et non invenient me: eo quod exosam habuerint disciplinam, et timorem Domini non susceperint, nec acquieverint consilio meo, et detraxerint universe correptioni mee. Comedent igitur fructus vie sue, suisque consiliis saturabuntur. Aversio parvulorum interficiet eos, et prosperitas stultorum perdet illos. Qui autem me audierit, absque terrore requiescet, et abundantia perfruetur, malorum timore sublato.

Fili mi si susceperis sermones meos, et mandata mea absconderis penes te. II

ut audiat sapientiam auris tua. inclina
cor tuum ad cognoscendam scientiam et pru
dentiam. Si enim sapientiam invocaveris et
inclinaveris cor tuum prudentie. si quesieris
eam quasi pecuniam. et sicut thesauros effo
deris illam. tunc intelliges timorem domini
et scientiam dei invenies. quia dominus dat sapientiam.
et ex ore eius scientia et prudentia. Custodi
et rectorum salutem. et proteget gradientes sim
pliciter. servans semitas iustitie. et vias
sanctorum custodiens. Tunc intelliges iusti
tiam et iudicium et equitatem. et omnem se
mitam bonam. Si intraverit sapientia cor tuum
et scientia anime tue placuerit. consilium custo
diet te. et prudentia servabit te. ut eru
aris de via mala. et ab homine qui perversa
loquitur. Qui relinquunt iter rectum. et ambu
lant per vias tenebrosas. qui letantur
cum male fecerint. et exultant in rebus pes
simis. quorum vie perverse et infames gres
sus eorum. ut eruaris a muliere aliena et ab
extranea que mollit sermones suos. et reli
quit ducem pubertatis sue. et pacti dei sui
oblita est. inclinata est enim ad mortem do
mus eius. et ad inferos semite ipsius. Omnes
qui ingrediuntur ad eam non revertentur. nec
apprehendent semitas vite. ut ambules
in via bona. et calles iustorum custodias.
Qui enim recti sunt habitabunt in terram,
et simplices permanebunt in ea. Impii vero
de terra perdentur. et qui inique agunt aufe
rentur ex ea.
III Fili mi ne obliviscaris legis mee.
et precepta mea custodiat cor tuum. Lon
gitudinem enim dierum et annos vite et
pacem apponent tibi. Misericordia et veritas non te
deserant. Circumda eas gutturi tuo et
describe in tabulis cordis tui. et invenies
gratiam et disciplinam bonam. coram deo et
hominibus. Habe fiduciam in domino. ex
toto corde tuo. et ne innitaris pruden
tie tue. In omnibus viis tuis cogita
illum. et ipse diriget gressus tuos. Ne
sis sapiens apud temetipsum, time deum
et recede a malo. Sanitas quippe e
rit in umbilico tuo. et irrigatio ossium
tuorum. Honora dominum de tua substantia: et
de primiciis omnium frugum tuarum da pau
peribus. et implebuntur horrea tua saturitate.
et vino torcularia redundabunt. Disci
plinam domini fili mi ne abicias. nec deficias
cum ab eo corriperis. Quem enim diligit dominus
corripit. et quasi pater in filio complacet sibi. Bea
tus homo qui invenit sapientiam. et qui affluit
prudentia. Melior est acquisitio eius nego
tiatione argenti et auri. primi et purissimi
fructus eius. Preciosior est cunctis opibus.
et omnia que desiderantur huic non valent
comparari. Longitudo dierum in dextera eius.
et in sinistra illius divitie et gloria. Vie eius
vie pulchre. et omnes semite illius pacifice.
Lignum vite est his qui apprehenderint eam,
et qui tenuerit eam beatus. Dominus sapientia
fundavit terram. stabilivit celos prudentia.
Sapientia illius eruperunt abyssi. et nubes ro
re concrescunt. Fili mi ne effluant hec
ab oculis tuis. Custodi legem meam atque
consilium meum. et erit vita anime tue. et gratia
faucibus tuis. Tunc ambulabis fiducialiter
in via tua. et pes tuus non impinget. Si
dormieris non timebis. quiesces et suavis
erit somnus tuus. Ne paveas repen
tino terrore. et irruentes tibi potentias
impiorum. Dominus enim erit in latere tuo. et
custodiet pedem tuum ne capiaris. Noli
prohibere benefacere eum qui potest. si vales
et ipse benefac. Ne dicas amico tuo vade
et revertere. et cras dabo tibi cum statim pos
sis dare. Ne moliaris amico tuo ma
lum: cum ille in te habeat fiduciam. Ne contendas
adversus hominem in ccolam frustra. cum ipse
tibi nichil mali fecerit. Ne emuleris
hominem iniustum. nec imiteris vias eius.
quia abhominatio domini est omnis illusor.
et cum simplicibus sermocinatio eius. Ege
stas a domino in domo impii. habitacula autem
iustorum benedicentur. Illusores ipse delu
det. et mansuetis dabit gratiam. Gloriam
sapientes possidebunt. stultorum exultatio
ignominia.
IIII Audite filii disciplinam patris. et at
tendite ut sciatis prudentiam. Domum
bonum tribuam vobis. legem meam ne dere
linquatis. Nam et ego filius fui patris
mei. et tenellus et unigenitus coram ma
tre mea. et docebat me atque dicebat. Sus
cipiat verba mea cor tuum. custodi pre
cepta mea et vives. Posside sapientiam. pos

prudentiam. Ne obliviscaris neque decli-
nes a verbis oris mei. Ne dimittas eam
et custodiet te. Dilige eam et servabit te.
Principium sapientie: posside sapientiam. et in omni
possessione tua acquire prudentiam. Arri-
pe illam et exaltabit te. Glorificaberis
ab ea cum eam fueris amplexatus. Dabit
capiti tuo augmenta gratiarum et corona inclita
proteget te. Audi fili mi et suscipe
verba mea. ut multiplicentur tibi anni
vite. Viam sapientie monstrabo tibi. et du-
cam te per semitas equitatis. quas cum in-
gressus fueris non artabuntur gressus tui et
currens non habebis offendiculum. Tene
disciplinam ne dimittas eam. Custodi
illam quia ipsa est vita tua. Ne delecte-
ris in semitis impiorum: nec tibi place-
at malorum via. Fuge ab ea nec transeas
per illam. declina et desere eam. Non enim dormi-
unt nisi cum malefecerint. et rapitur somnus
ab eis nisi supplantaverint. Comedunt
panem impietatis. et vinum iniquitatis
bibunt. Iustorum autem semita quasi lux splen-
dens. procedit et crescit usque ad perfectam
diem. Via impiorum tenebrosa nesci-
unt ubi corruant. Fili mi ausculta sermo-
nes meos. et ad eloquia mea inclina aurem
tuam. Ne recedant ab oculis tuis. custo-
di ea in medio cordis tui. Vita enim
sunt invenientibus ea. et universe carnis
sanitas. Omni custodia serva cor tuum:
quia ex ipso vita procedit. Remove a te os
pravum. et detrahentia labia sint procul
a te. Oculi tui recta videant. et palpebre
tue precedant gressus tuos. Dirige se-
mitam pedibus tuis. et omnes vie tue sta-
bilientur. Ne declines ad dexteram neque
ad sinistram. Averte pedem tuum a malo.
Vias enim que a dextris sunt novit dominus.
perverse vero sunt que a sinistris sunt. Ipse autem
rectos faciet cursus tuos. itinera autem tua in
pace producet.

V
Fili mi. attende sapientiam meam. et pru-
dentie mee inclina aurem tuam. ut custo-
dias cogitationes. et disciplinam labia tua
conservent. Ne intenderis fallacie mu-
lieris. Favus enim distillans labia me-
retricis. et nitidius oleo guttur eius. No-
vissima autem illius amara quasi absinthium.

lingua eius
et acuta quasi gladius biceps. Pedes eius
descendunt in mortem. et ad inferos gres-
sus illius penetrant. Per semitam vite non
ambulant. vagi sunt gressus eius et in-
vestigabiles. Nunc ergo fili audi me.
et ne recedas a verbis oris mei. Longe fac
ab ea viam tuam. et ne appropinques foribus do-
mus eius. Ne des alienis honorem tuum.
et annos tuos crudeli. Ne forte implean-
tur extranei viribus tuis. et labores tui
sint in domo aliena: et gemas in novissi-
mis quando consumpseris carnes tuas et corpus
tuum. et dicas. Cur detestatus sum discipli-
nam et increpationibus non acquievit cor meum.
nec audivi vocem docentium me. et ma-
gistris non inclinavi aurem meam: Pene
fui in omni malo. in medio ecclesie et syna-
goge. Bibe aquam de cisterna tua. et flu-
enta putei tui. Deriventur fontes tui
foras. et in plateis aquas tuas divide.
Habeto eas solus. nec sint alieni par-
ticipes tui. Sit vena tua benedicta: et
letare cum muliere adolescentie tue.
Cerva karissima. et gratissimus hynulus.
ubera eius inebrient te omni tempore. et in amo-
re illius delectare iugiter. Quare seduceris fi-
li mi ab aliena. et foveris in sinu alterius:
Iniquitates sue capiunt impium. et funi- Respicit domi-
bus peccatorum suorum constringitur. Ipse nus vias hominis
morietur quia non habuit disciplinam. et in et gressus
multitudine stultitie sue decipietur. illius considerat;

VI
Fili mi si spoponderis pro amico
tuo. defixisti apud extraneum manum tu-
am. Illaqueatus es verbis oris tui. et cap-
tus propriis sermonibus. Fac ergo quod dico
fili mi et temetipsum libera. quia incidisti
in manum proximi tui. Discurre festina
suscita amicum tuum. ne dederis somnum
oculis tuis. nec dormitent palpebre tue.
Eruere quasi damula de manu. et quasi avis
de insidiis aucupis. Vade ad formicam
o piger. et considera vias eius. et disce sapientiam.
Que cum non habeat ducem nec preceptorem.
nec principem parat estate cibum sibi. et
congregat in messe quod comedat. Usque-
quo piger dormies: Quando consurges e somno
tuo: Paululum dormies. paululum dormi-
tabis. paululum conseres manus tuas. ut dor-
mias. et veniet tibi quasi viator egestas. et

pauperies quasi uir armatus. Si uero inpiger
fueris: ueniet ut fons messis tua. et ege-
stas longe fugiet a te. Homo apostata uir
inutilis. graditur ore peruerso. Annuit oculis. terit
pede. digito loquitur. prauo corde machinatur
malum. et omni tempore iurgia seminat. Huic
extemplo ueniet perditio sua. et subito conte-
retur: nec habebit ultra medicinam. Sex sunt
que odit dominus. et septimum detestatur anima
eius. oculos sublimes. linguam mendacem.
manus effundentes innoxium sanguinem. cor ma-
chinans cogitationes pessimas. pedes uelo-
ces ad currendum in malum. proferentem men-
dacia testem fallacem. et eum qui seminat
inter fratres discordias. Conserua fili mi precep-
ta patris tui. et ne dimittas legem matris
tue. Liga ea in corde tuo iugiter. et circum-
da gutturi tuo. Cum ambulaueris gradian-
tur tecum. cum dormieris custodiant te. et ui-
gilans loquere cum eis. quia mandatum lucer-
na est. et lex lux. et uia uite increpatio di-
sciplinae: ut custodiant te a muliere mala.
et a blandia lingue extranee. Non concupiscat
pulchritudinem eius cor tuum. nec capiaris
nutibus illius. Precium enim scorti uix unius est pa-
nis. mulier autem uiri preciosam animam capit.
Numquid abscondere potest homo ignem in sinu
suo. ut uestimenta illius non ardeant. aut am-
bulare super prunas et non conburentur plan-
te eius? Sic qui ingreditur ad mulierem pro-
ximi sui non erit mundus cum tetigerit eam. Non
grandis est culpe cum quis furatus fuerit.
furatur enim ut esurientem impleat animam.
deprehensus quoque reddet septuplum. et omnem
substantiam domus sue tradet et liberabit se. Qui
autem adulter est propter inopiam cordis perdet
animam suam. Turpitudinem et ignominiam
congregat sibi. et obprobrium illius non delebitur.
quia zelus et furor uiri non parcet in die uin-
dicte. nec acquiescet cuiusquam precibus: nec su-
scipiet pro redemptione dona plurima.
VII Fili mi custodi sermones meos. et precepta mea
reconde tibi. fili honora dominum et uale-
bis. preter eum uero ne timueris alienum. Ser-
ua mandata mea et uiues. et legem meam
quasi pupillam oculi tui. Liga eam in digitis
tuis. et scribe illam in tabulis cordis tui.
Dic sapientie. soror mea es. et prudentiam uoca
amicam tuam. ut custodiat te a muliere ex-

tranea. et ab aliena que uerba sua dulcia fa-
cit. De fenestra enim domus mee per cancel-
los prospexi iuuenem et uideo paruulos.
considero uecordem iuuenem. qui transit per pla-
team iuxta angulum. et prope uiam domus illius
graditur in obscuro. aduesperascente die. in no-
ctis tenebris et caligine. Et ecce mulier
occurrit illi ornatu meretricio. preparata
ad capiendas animas. garrula et uaga. quietis
impatiens. nec ualens in domo consistere
pedibus suis. Nunc foris nunc in plateis nunc
iuxta angulos insidians. Apprehensumque deoscu-
latur iuuenem. et procaci uultu blanditur dicens.
Victimas pro salute uoui. hodie reddidi
uota mea. Ideo egressa sum in occursum
tuum. desiderans te uidere et repperi. In-
texui funibus lectulum meum. straui tapeti-
bus pictis ex egypto. Aspersi cubile meum
mirra et aloe. et cinamomo. Veni ine-
briemur uberibus. et fruamur cupitis am-
plexibus: donec illucescat dies. Non est
enim uir in domo sua: abiit uia longissima.
Sacculum pecunie secum tulit. in die
plene lune reuersurus est domum suam. In-
retiuit eum multis sermonibus. et blandi-
ciis labiorum protraxit illum. Statim eam
sequitur quasi bos ductus ad uictimam. et quasi
agnus lasciuiens et ignorans quod ad uincu-
la stultus trahatur. donec transfigat
sagitta iecur eius. uelud si auis festi-
net ad laqueum. et nescit quod de periculo ani-
me illius agitur. Nunc ergo fili mi audi me. et at-
tende uerbis oris mei. ne abstrahatur
in uiis illius mens tua: neque decipiaris
semitis eius. Multos enim uulneratos de-
iecit. et fortissimi quique interfecti sunt ab ea.
Vie inferi domus eius penetrantes in interi-
ora mortis.
Numquid non sapientia clamitat. et prudentia VIII
dat uocem suam. In summis excelsisque uerti-
cibus. super uiam in mediis semitis stans iux-
ta portas ciuitatis in ipsis foribus loquitur
dicens. O uiri ad uos clamito. et uox
mea ad filios hominum. Intelligite par-
uuli astutiam. et insipientes animaduertite. Au-
dite quoniam de rebus magnis locuta sum. et a-
perientur labia mea ut recta predicent. Ve-
ritatem meditabitur guttur meum. et la-
bia mea detestabuntur impium. Iusti sunt omnes

sermones mei. non est in eis pravum quid neque
perversum. Recti sunt intelligentibus. et equi in-
venientibus scientiam. Accipite disciplinam
meam. et non pecuniam. doctrinam magis quam
aurum eligite. Melior est enim sapientia cunctis pretio-
sissimis opibus. et omne desiderabile ei non
potest comparari. Ego sapientia habito in consilio et
eruditis intersum cogitationibus. Timor domini
odit malum. Arrogantiam et superbiam et viam
pravam et os bilingue detestor. Meum est
consilium et equitas. mea prudentia mea
est fortitudo. Per me reges regnant. et le-
gum conditores iusta decernunt. Per me prin-
cipes imperant. et potentes decernunt iusti-
ciam. Ego diligentes me diligo. et qui
mane vigilaverit ad me inveniet me.
Mecum sunt divitie et gloria. opes superbe et
iusticia. Melior est fructus meus auro et
lapide precioso. et genimina mea argento
electo. In viis iusticie ambulo. in medio
semitarum iudicii. ut ditem diligentes me.
et thesauros eorum repleam. Dominus possedit
me in inicio viarum suarum antequam quicquam
faceret a principio. Ab eterno ordinata sum.
et ex antiquis antequam terra fieret. Nondum e-
rant abyssi et ego iam concepta eram. Nec-
dum fontes aquarum eruperant. necdum montes
gravi mole constiterant. Ante omnes colles
ego parturiebar. Adhuc terram non fecerat
et flumina. et cardines orbis terre. Quando prepa-
rabat celos aderam. quando certa lege et gyro
vallabat abyssos. quando ethera firmabat
sursum. et librabat fontes aquarum. quando circum-
dabat mari terminum suum. et legem ponebat
aquis. ne transirent fines suos. quando appen-
debat fundamenta terre. cum eo eram cuncta com-
ponens. et delectabar per singulos dies. lu-
dens coram eo omni tempore. ludens in orbe terrarum.
et delicie mee esse cum filiis hominum. Nunc ergo
filii audite me. Beati qui custodiunt vi-
as meas. Audite disciplinam et estote
sapientes. et nolite abicere eam. Beatus homo qui
audit me. qui vigilat ad fores meas
cotidie. et observat ad postes ostii mei. Qui
me invenerit inveniet vitam. et hauriet salutem
a domino. qui autem in me peccaverit ledet animam
suam. Omnes qui me oderunt diligunt mortem.
IX Sapientia edificavit sibi domum.
excidit columnas septem. Immolavit vic-
timas suas. miscuit vinum. et proposuit mensam suam.
Misit ancillas suas ut vocarent ad arcem
et ad menia civitatis. Si quis est parvulus
veniat ad me. et insipientibus locuta est.
Venite comedite panem meum. et bibi-
te vinum quod miscui vobis. Relinquite infan-
tiam et vivite. et ambulate per vias prudentie.
Qui erudit derisorem. ipse sibi facit in-
iuriam. et qui arguit impium. generat sibi ma-
culam. Noli arguere derisorem ne o-
derit te. argue sapientem et diliget te.
Da sapienti occasionem. et addetur ei sapientia.
Doce iustum et festinabit accipere. Principium
sapientie timor domini. et scientia sanctorum prudentia. Per
me enim multiplicabuntur dies tui. et addentur
tibi anni vite. Si sapiens fueris tibimet
ipsi eris. si autem illusor solus portabis
malum. Mulier stulta et clamosa. plenaque
illecebris. et nichil omnino sciens. sedit
in foribus domus sue. super sellam in excel-
so urbis loco. ut vocaret transeuntes per
viam. et pergentes in itinere suo. Qui est
parvulus declinet ad me. et vecordi locu-
ta est. Aque furtive dulciores sunt. et pa-
nis absconditus suavior. Et ignoravit
quod gigantes ibi sunt. et in profundis infer-
ni convivie eius. Qui applicabitur illi
descendet ad inferos. nam qui abscesserit
ab ea salvabitur. Parabole salomonis.
Parabole salomonis. Filius sapiens leti- X
ficat patrem. filius vero stultus mesti-
cia est matris sue. Non proderunt thesauri
impietatis. iusticia vero liberabit a morte.
Non affliget dominus fame animam iusti. et
insidias impiorum subvertet. Egestatem opera-
ta est manus remissa. manus autem fortium
divitias parat. Qui nititur mendaciis hic
pascit ventos. idem sequitur aves volantes.
Qui congregat in messe filius est sapiens.
qui autem stertit estate. filius confusionis.
Benedictio domini super caput iusti. os autem impio-
rum operit iniquitas. Memoria iusti cum
laudibus. et nomen impiorum putrescet. Sa-
piens corde precepta suscipit. stultus cedi-
tur labiis. Qui ambulat simpliciter ambu-
lat confidenter. qui autem depravat vias suas
manifestus erit. Qui annuit oculo dabit
dolorem. stultus labiis verberabitur. Vena
vite os iusti. et os impiorum operit iniquitatem

rem. Odium suscitat rixas, et universa delic-
ta operit caritas. In labiis sapientis inveni-
tur sapientia, et virga in dorso eius qui indiget
corde. Sapientes abscondunt scientiam. os autem
stulti confusioni proximum est. Substantia divi-
tis urbs fortitudinis eius. pavor pauperum
egestas eorum. Opus iusti ad vitam. fructus autem
impii ad peccatum. Via vite custodienti di-
sciplinam. qui autem increpationes relinquit er-
rat. Abscondunt odium labia mendacia.
qui profert contumeliam insipiens est. In
multiloquio peccatum non deerit. qui autem mo-
deratur labia sua prudentissimus est. Ar-
gentum electum lingua iusti. cor impiorum
pro nichilo. Labia iusti erudiunt plurimos.
qui autem indocti sunt in cordis egestate
morientur. Benedictio domini divites facit, nec
sociabitur eis afflictio. Quasi per risum stultus
operatur scelus. sapientia autem est viro pruden-
tia. Quod timet impius veniet super eum. desi-
derium suum iustis dabitur. Quasi tempestas
transiens non erit impius. iustus autem quasi fun-
damentum sempiternum. Sicut acetum dentibus
et fumus oculis. sic piger his qui miserunt eum
in via. Timor domini apponet dies. et anni
impiorum breviabuntur. Expectatio
iustorum letitia. spes autem impiorum peribit.
Fortitudo simplicis via domini. et pavor his
qui operantur malum. Iustus in eternum non
commovebitur. impii autem non habitabunt super terram.
Os iusti parturiet sapientiam. lingua pravorum peri-
bit. Labia iusti considerant placita.
et os impiorum perversa.

XI Statera dolosa abhominatio est apud dominum.
et pondus equum voluntas eius. Ubi fu-
erit superbia. ibi erit et contumelia. ubi
autem humilitas. ibi et sapientia. Simplicitas
iustorum diriget eos. et supplantatio per-
versorum vastabit illos. Non proderunt divitie
in die ultionis. iustitia autem liberabit
a morte. Iustitia simplicis diriget viam
eius. et in impietate sua corruet impius. Iu-
stitia rectorum liberabit eos. et in insidiis su-
is capientur iniqui. Mortuo homine impio
nulla erit ultra spes. et expectatio solli-
citorum peribit. Iustus de angustia liberatus
est. et tradetur impius pro eo. Simula-
tor ore decipit amicum suum. iusti autem libera-
buntur scientia. In bonis iustorum exaltabitur civi-
tas. et in perditione impiorum erit laudatio.
Benedictione iustorum exaltabitur civitas. et
in ore impiorum subvertetur. Qui despi-
cit amicum suum indigens corde est. vir autem
prudens tacebit. Qui ambulat frau-
dulenter revelat archana. qui autem fidelis
est celat amici commissum. Ubi non est gu-
bernator populus corruet. salus autem ubi multa
consilia. Affligetur malo qui fidem fa-
cit pro extraneo. qui autem cavet laqueos secu-
rus erit. Mulier gratiosa inveniet gloriam.
et robusti habebunt divitias. Benefa-
cit anime sue vir misericors. qui autem crudelis
est et propinquos abicit. Impius facit opus
instabile. seminanti autem iustitiam merces
fidelis. Clementia preparat vitam. et secta-
tio malorum mortem. Abhominabile do-
mino cor pravum. et voluntas eius in his
qui simpliciter ambulant. Manus in manu
non erit innocens malus. semen autem iustorum
salvabitur. Circulus aureus in naribus suis.
mulier pulchra et fatua. Desiderium iustorum
omne bonum est. prestolatio impiorum furor.
Alii dividunt propria et ditiores fiunt.
alii rapiunt non sua et semper in egestate
sunt. Anima que benedicit impinguabitur.
et qui inebriat ipse quoque inebriabitur.
Qui abscondit frumenta in tempore maledi-
cetur in populis. benedictio autem super caput ven-
dentium. Bene consurgit diluculo qui
querit bona. qui autem investigator malo-
rum est opprimetur ab eis. Qui confidit in
divitiis suis corruet. iusti autem quasi virens fo-
lium germinabunt. Qui conturbat domum suam
possidebit ventos. et qui stultus est serviet
sapienti. Fructus iusti lignum vite.
et qui suscipit animas sapiens est. Si iustus
in terra recipit quanto magis impius et pec-
cator.

XII Qui diligit disciplinam diligit scientiam.
qui autem odit increpationes insipiens est.
Qui bonus est hauriet gratiam a domino.
qui autem confidit in cogitationibus suis
impie agit. Non roborabitur homo ex impie-
tate. et radix iustorum non commovebitur. Mu-
lier diligens corona est viro suo. et putre-
do in ossibus eius que confusione res di-
gnas gerit. Cogitationes iustorum iudi-
cia. et consilia impiorum fraudulenta. V

ba impiorum insidiantur sanguini. os iusto-
rum liberabit eos. Verte impios et non erunt. domus
autem iustorum permanebit. Doctrina sua nosci-
tur vir: qui autem vanus et excors est pa-
tebit contemptui. Melior est pauper et suf-
ficiens sibi quam gloriosus et indigens pane.
Novit iustus animas iumentorum suorum. viscera
autem impiorum crudelia. Qui operatur terram suam:
saturabitur panibus: qui autem sectatur ocium
stultissimus est. Qui suavis est: vivit in mo-
derationibus. in suis munitionibus relinquit contu-
melias. Desiderium impii monimentum est
pessimorum: radix autem iustorum proficiet. Pro-
pter peccata labiorum ruina proximat ma-
lo. effugiet autem iustus de angustia. De
fructu oris sui unusquisque replebitur bonis.
et iuxta opera manuum suarum retribuet ei.
Via stulti recta in oculis eius. qui autem sapiens est
audit consilia. Fatuus statim indicat
iram suam. qui autem dissimulat, iniuriam calli-
dus est. Qui quod novit loquitur index iustitie
est: qui autem mentitur testis est fraudulentus.
Est qui promittit et quasi gladio pungitur conscien-
tie: lingua autem sapientium sanitas. La-
bium veritatis firmum erit in perpetuum. qui autem
testis est repentinus concinnat linguam
mendacii. Dolus in corde cogitantium ma-
la: qui autem ineunt pacis consilia sequitur
eos gaudium. Non contristabit iustum quic-
quid ei acciderit: impii autem replebuntur
malo. Abhominatio est domino labia menda-
cia: qui autem fideliter agunt placent ei. Ho-
mo versutus celat scientiam: et cor insipientium provo-
cat stultitiam. Manus fortium dominabitur:
que autem remissa est tributis serviet. Meror in
corde viri iusti humiliabit illum: et sermone
bono letificabitur. Qui negligit dampnum
propter amicum: iustus est. iter autem impiorum
decipiet eos. Non inveniet fraudulentus
lucrum: et substantia hominis erit auri pretium. In
semita iustitie vita: iter autem devium de-
ducit ad mortem.

XIII Filius sapiens doctrina patris. qui autem il-
lusor est non audit cum arguitur. De fru-
ctu oris sui homo saciabitur bonis. anima
autem prevaricatorum impiorum iniqua. Qui cu-
stodit os suum. custodit animam suam: qui autem
inconsideratus ad loquendum est, sentiet ma-
la. Vult et non vult piger: anima autem operantium

impinguabitur. Verbum mendax iustus detesta-
bitur: impius autem confundit et confundetur. Iu-
stitia custodit innocentis viam: impietas vero
peccatorem supplantat. Est quasi dives cum
nichil habeat: et est quasi pauper cum in multis divi-
ciis sit. Redemptio anime viri divitie sue:
qui autem pauper est increpationem non susti-
net. Lux iustorum letificat. lucerna autem im-
piorum extinguetur. Inter superbos semper iur-
gia sunt: qui autem agunt cuncta cum consilio,
reguntur sapientia. Substantia festinata minu-
etur: que autem paulatim colligitur manu, mul-
tiplicabitur. Spes que differtur affligit
animam: lignum vite desiderium veniens.
Qui detrahit alicui rei ipse se in futurum
obligat. qui autem timet preceptum in pace ver-
sabitur. Lex sapientis fons vite. ut declinet
a ruina mortis. Doctrina bona dabit gra-
tiam: in itinere contemptorum vorago. Astu-
tus omnia agit cum consilio: qui autem fatuus est
aperit stultitiam. Nuncius impii cadet in ma-
lum. legatus fidelis sanitas. Egestas et i-
gnominia ei qui deserit disciplinam. qui
autem acquiescit arguenti glorificabitur.
Desiderium si compleatur delectat animam. de-
testantur stulti eos qui fugiunt mala. Qui
cum sapientibus graditur sapiens erit. amicus
autem stultorum efficietur similis. Peccatores
persequitur malum. et iustis retribuentur bona.
Bonus relinquit heredes filios et nepo-
tes. et custoditur iusto substantia peccatoris. Mul-
ti cibi in novalibus patrum. et aliis congregan-
tur absque iudicio. Qui parcit virge o-
dit filium suum: qui autem diligit illum instanter
erudit. Iustus comedit et replet animam suam.
venter autem impiorum insaturabilis. XIIII

Sapiens mulier edificat domum suam:
insipiens extructam quoque destruet manibus.
Ambulans recto itinere et timens dominum: despi-
citur ab eo qui infami graditur via. In ore stul-
ti virga superbie. Labia sapientium custodi-
unt eos. Ubi non sunt boves presepe vacuum est.
ubi autem plurime segetes. ibi manifesta for-
titudo bovis. Testis fidelis non mentietur:
profert mendacium dolosus testis. Querit
derisor sapientiam et non invenit: doctrina pru-
dentium facilis. Vade contra virum stultum et ne-
sciet labia prudentie. sapientia. Callidi est intel-
ligere viam suam: et imprudentia stultorum errans.

Stultus illudit peccatum et inter iustos mora-
bitur gratia. Cor quod novit amaritudinem animae suae
in gaudio eius non miscebitur extraneus. Domus
impiorum delebitur: tabernacula iustorum germinabunt.
Est via quae videtur homini iusta: novissima autem eius
deducunt ad mortem. Risus dolore miscebitur:
et extrema gaudii luctus occupat. Viis
suis replebitur stultus: et super eum erit vir bo-
nus. Innocens credit omni verbo: astutus
considerat gressus suos. Sapiens timet et de-
clinat a malo: stultus transilit et confidit.
Impatiens operabitur stultitiam: et vir versutus
odiosus est. Possidebunt parvuli stul-
titiam: et astuti expectabunt scientiam. Iacebunt
mali ante bonos: et impii ante portas iusto-
rum. Etiam proximo suo pauper odiosus erit:
amici vero divitum multi. Qui despicit proxi-
mum suum peccat: qui autem miseretur pau-
peris beatus erit. Qui credit in domino misericordiam
diligit. Errant qui operantur malum: misericordia et
veritas praeparant bona. In omni opere bono erit
abundantia: ubi autem verba sunt plurima:
ibi frequenter egestas. Corona sapientium
divitiae eorum: fatuitas stultorum imprudentia.
Liberat animas testis fidelis: et profert mendacia
versipellis. In timore domini fiducia fortitu-
dinis: et filiis eius erit spes. Timor domini fons
vitae: ut declinet a ruina mortis. In multi-
tudine populi dignitas regis: et in paucitate
plebis ignominia principis. Qui patiens est
multa gubernatur prudentia: qui autem impa-
tiens exaltat stultitiam suam. Vita carnium
sanitas cordis: putredo ossium invidia.
Qui calumniatur egentem exprobrat fa-
ctori eius: honorat autem eum qui miseretur pau-
peris. In malitia sua expelletur impius: spe-
rat autem iustus in morte sua. In corde pru-
dentis requiescit sapientia: et indoctos quosque
erudiet. Iustitia elevat gentem: miseros
facit populos peccatum. Acceptus est regi mi-
nister intelligens: iracundiam eius inuti-
lis sustinebit.

XV Responsio mollis frangit iram: sermo durus
suscitat furorem. Lingua sapientium ornat
scientiam: os fatuorum ebullit stultitiam. In omni
loco oculi domini contemplantur bonos et malos.
Lingua placabilis lignum vitae: quae autem immo-
derata est conteret spiritum. Stultus irridet di-
sciplinam patris sui: qui autem custodit incre-
pationes astutior fiet. In abundanti iu-
stitia virtus maxima est: cogitationes autem impio-
rum eradicabuntur. Domus iusti plurima
fortitudo: et in fructibus impii conturbatio.
Labia sapientium disseminabunt scientiam: cor
stultorum dissimile erit. Victimae impiorum
abominabiles domino: vota iustorum placa-
bilia. Abominatio est domino via impii:
qui sequitur iustitiam diligetur ab eo. Doc-
trina mala deserenti viam vitae: qui increpa-
tiones odit morietur. Infernus et perditio
coram domino: quanto magis corda filiorum ho-
minum? Non amat pestilens eum qui se cor-
ripit: nec ad sapientes graditur. Cor gaudens
exhilarat faciem: in maerore animi deicitur spiritus.
Cor sapientis quaerit doctrinam: et os stultorum
pascitur imperitia. Omnes dies pauperis ma-
li: secura mens quasi iuge convivium. Meli-
us est parum cum timore domini: quam thesauri ma-
gni et insatiabiles. Melius est vocari ad o-
lera cum caritate: quam ad vitulum sagi-
natum cum odio. Vir iracundus provocat rixas:
et qui patiens est mitigat suscitatas. Iter
pigrorum quasi sepes spinarum: via iustorum abs-
que offendiculo. Filius sapiens laetificat pa-
trem: et stultus homo despicit matrem suam. Stul-
titia gaudium stulto: et vir prudens dirigit
gressus suos. Dissipantur cogitationes ubi non est con-
silium: ubi vero plures sunt consiliarii confirman-
tur. Laetatur homo in sententia oris sui: et ser-
mo opportunus est optimus. Semita vitae
super eruditum: ut declinet de inferno no-
vissimo. Domum superborum demolietur dominus:
et firmos facit terminos viduae. Abomi-
natio domini cogitationes malae: et purus ser-
mo pulcherrimus firmabitur ab eo. Contur-
bat domum suam qui sectatur avaritiam: qui
autem odit munera vivet. Per misericordiam et fidem
purgantur peccata: per timorem autem domini decli-
nat omnis a malo. Mens iusti meditabitur
sapientiam: os impiorum redundat malis.
Longe est dominus ab impiis: et orationes iustorum
exaudiet. Lux oculorum laetificat animam: fa-
ma bona impinguat ossa. Auris quae au-
dit increpationes vitae: in medio sapien-
tium commorabitur. Qui abicit disciplinam
despicit animam suam: qui autem acquiescit incre-
pationibus possessor est cordis. Timor
domini disciplina sapientiae: et gloriam praecedit hu-
militas.

XVI Hominis est animum preparare: et domini gubernare linguam. Omnes vie hominum patent oculis eius: spirituum ponderator est dominus. Revela domino opera tua: et dirigentur cogitationes tue. Universa propter semetipsum operatus est dominus: impium quoque ad diem malum. Abhominatio domini est omnis arrogans: et si manus ad manum fuerit, non erit innocens. Initium vie bone facere iustitiam: accepta est autem apud deum magis quam immolare hostias. Misericordia et veritate redimitur iniquitas: et in timore domini declinatur a malo. Cum placuerint domino vie hominis: inimicos quoque eius convertet ad pacem. Melius est parum cum iustitia: quam multi fructus cum iniquitate. Cor hominis disponit viam suam: sed domini est dirigere gressus eius. Divinatio in labiis regis: in iudicio non errabit os eius. Pondus et statera iudicia domini sunt: et opera eius omnes lapides sacculi. Abhominabiles regi qui agunt impie: quoniam iustitia firmatur solium. Voluntas regum labia iusta: qui recta loquitur diligetur. Indignatio regis nuntii mortis: et vir sapiens placabit eam. In hilaritate vultus regis vita: et clementia eius quasi imber serotinus. Posside sapientiam quia auro melior est: et acquire prudentiam quia pretiosior est argento. Semita iustorum declinat mala: custos anime sue servat viam suam. Contritionem precedit superbia: et ante ruinam exaltatur spiritus. Melius est humiliari cum mitibus: quam dividere spolia cum superbis. Eruditus in verbo reperiet bona: et qui sperat in domino beatus est. Qui sapiens corde est appellabitur prudens: et qui dulcis eloquio maiora reperiet. Fons vite eruditio possidentis: doctrina stultorum fatuitas. Cor sapientis erudiet os eius: et labiis illius addet gratiam. Favus mellis verba composita: dulcedo anime sanitas ossium. Est via que videtur homini recta: et novissima eius ducunt ad mortem. Anima laborantis laborat sibi: quia compulit eum os suum. Vir impius fodit malum: et in labiis eius ignis ardescit. Homo perversus suscitat lites: et verbosus separat principes. Vir iniquus lactat amicum suum: et ducit eum per viam non bonam. Qui attonitis oculis cogitat prava: mordens labia sua perficit malum. Corona dignitatis senectus: que in viis iustitie reperietur. Melior est patiens viro forti: et qui dominatur animo suo expugnatore urbium. Sortes mittuntur in sinum: sed a domino temperantur.

XVII Melior est buccella sicca cum gaudio: quam domus plena victimis cum iurgio. Servus sapiens dominabitur filiis stultis: et inter fratres hereditatem dividet. Sicut igne probatur argentum et aurum camino: ita corda probat dominus. Malus obedit lingue inique: et fallax obtemperat labiis mendacibus. Qui despicit pauperem exprobrat factori eius: et qui in ruina alterius letatur non erit impunitus. Corona senum filii filiorum: et gloria filiorum patres eorum. Non decent stultum verba composita: nec principem labium mentiens. Gemma gratissima expectatio prestolantis: quocumque se verterit prudenter intelligit. Qui celat delictum querit amicitias: qui altero repetit separat federatos. Plus proficit correptio apud prudentem: quam centum plage apud stultum. Semper iurgia querit malus: angelus autem crudelis mittetur contra eum. Expedit magis urse occurrere raptis fetibus: quam fatuo confidenti sibi in stultitia sua. Qui reddit mala pro bonis: non recedet malum de domo eius. Qui dimittit aquam caput est iurgiorum: et antequam patiatur contumeliam iudicium deserit. Et qui iustificat impium et qui condempnat iustum: abhominabilis est uterque apud deum. Quid prodest habere divitias stulto: cum sapientiam emere non possit? Qui altam facit domum suam querit ruinam: et qui evitat discere incidet in mala. Omni tempore diligit qui amicus est: et frater in angustiis comprobatur. Homo stultus plaudet manibus suis: cum spoponderit pro amico suo. Qui meditatur discordias diligit rixas: et qui exaltat os suum querit ruinam. Qui perversi cordis est non inveniet bonum: et qui vertit linguam incidet in malum. Natus est stultus in ignominiam suam: sed nec pater in fatuo letabitur. Animus gaudens etatem floridam facit: spiritus tristis exsiccat ossa. Munera de sinu impius accipit: ut pervertat semitas iudicii. In facie prudentis lucet sapientia: oculi stultorum in finibus terre. Ira patris filius stultus: et dolor matris que genuit eum. Non est bonum dampnum inferre iusto: nec percutere principem qui recta

serm

iudicat. Qui moderatur sermones suos doc-
tus et prudens est. et pretiosi spiritus vir eruditus.
Stultus quoque si tacuerit sapiens reputabitur
et si compresserit labia sua intelligens.
XVIII Occasiones querit qui vult discedere
ab amico: omni tempore erit exprobrabilis. Non
recipit stultus verba prudentie. nisi ea dixe-
ris que versantur in corde eius. Impius cum
in profundum venerit peccatorum contem-
pnit. sed sequitur eum ignominia et opprobrium. Aqua
profunda verba ex ore viri. et torrens redun-
dans fons sapientie. Accipere personam impii
in iudicio non est bonum. ut declinet a veri-
tate iudicii. Labia stulti inmiscent se
rixis. et os eius iurgia provocat. Os stul-
ti contritio eius. et labia eius ruina anime
ipsius. Verba bilinguis quasi simplicia. et ipsa
perveniunt ad interiora ventris. Pigrum
deicit timor: anime autem effeminatorum e-
surient. Qui mollis et dissolutus est in
opere suo: frater est sua opera dissipantis. Tur-
ris fortissima nomen domini. ad ipsum cur-
rit iustus et exaltabitur. Substantia divitis urbs
roboris eius. et quasi murus validus circumdans
eum. Antequam conteratur exaltatur cor ho-
minis. et antequam glorificetur humiliatur.
Qui prius respondet quam audiat. stultum
se esse demonstrat. et confusione dignum.
Spiritus viri sustentat inbecillitatem suam.
spiritum vero ad irascendum facilem quis poterit su-
stinere? Cor prudens possidebit scientiam
et auris sapientium querit doctrinam. Donum
hominis dilatat viam eius. et ante principes
spacium ei facit. Iustus prior est accusator
sui. venit amicus eius et investigabit
eum. Contradictiones comprimit sors. et inter
potentes quoque diiudicat. Frater qui adiuva-
tur a fratre quasi civitas firma. et iudicia quasi
vectes urbium. De fructu oris viri reple-
bitur venter eius. et genimina labiorum il-
lius saturabunt eum. Mors et vita in
manu lingue. Qui diligunt eam comedent
fructus eius. Qui invenit mulierem bonam
invenit bonum. et hauriet iocunditatem
a domino. Qui expellit mulierem bonam expel-
lit bonum. qui autem tenet adulteram stultus
et insipiens est. Cum obsecrationibus loquetur
pauper. et dives effabitur rigide. Vir amicabilis
ad societatem. magis amicus erit quam frater.

XIX Melior est pauper qui ambulat in simpli-
citate sua. quam dives torquens labia sua
et insipiens. Ubi non est scientia anime: non est bonum.
et qui festinus est pedibus offendit. Stul-
titia hominis supplantat gressus eius. et con-
tra deum fervet animo suo. Divitie addunt ami-
cos plurimos. a paupere autem et hii quos ha-
buit separantur. Testis falsus non erit inpuni-
tus. et qui mendacia loquitur non effugiet. Mul-
ti colunt personam potentis. et amici sunt do-
na tribuentis. Fratres hominis pauperis oderunt eum.
insuper et amici procul recesserunt ab eo.
Qui tantum verba sectatur nichil habebit.
qui autem possessor est mentis: diligit animam suam.
et custos prudentie inveniet bona. Testis
falsus non erit inpunitus. et qui loquitur men-
dacia peribit. Non decent stultum delitie.
nec servum dominari principibus. Doctrina viri
per patientiam noscitur. et gloria eius est iniqua pre-
tergredi. Sicut fremitus leonis ita regis ira.
et sicut ros super herbam ita et hylaritas eius.
Dolor patris filius stultus. et tecta iugiter
perstillantia litigiosa mulier. Domus et divi-
tie dantur a parentibus. a domino autem proprie uxor
prudens. Pigredo inmittit soporem. et anima dis-
soluta esuriet. Qui custodit mandatum cu-
stodit animam suam. qui autem negligit viam suam
mortificabitur. Feneratur domino qui miseretur
pauperis. et vicissitudinem suam reddet ei. Eru-
di filium tuum. ne desperes. ad interfectionem autem
eius ne ponas animam tuam. Qui inpatiens est su-
stinebit dampnum. et cum rapuerit aliud ap-
ponet. Audi consilium et suscipe discipli-
nam. ut sis sapiens in novissimis tuis. Mul-
te cogitationes in corde viri. voluntas autem do-
mini permanebit. Homo indigens miseri-
cors est. et melior pauper quam vir mendax.
Timor domini ad vitam. et in plenitudine com-
morabitur absque visitatione pessima. Ab-
scondit piger manum sub ascella. nec ad os
suum applicat eam. Pestilente flagellato
stultus sapientior erit: si autem corripueris
sapientem intelliget disciplinam. Qui
affligit patrem et fugit matrem: ignomini-
osus erit et infelix. Non cesses fili audi-
re doctrinam. nec ignores sermones scientie. Te-
stis iniquus deridet iudicium. et os impiorum
devorat iniquitatem. Parata sunt derisoribus
iudicia. et mallei percutientes stultorum corpo-

Luxuriosa res vinum, et tumultuosa e-
brietas: quicumque his delectatur, non erit
sapiens. Sicut rugitus leonis, ita et terror
regis: qui provocat eum, peccat in animam suam.
Honor est homini qui separat se a contentionibus:
omnes autem stulti miscentur contumeliis. Prop-
ter frigus piger arare noluit: mendicabit
ergo aestate, et non dabitur ei. Sicut aqua profunda
sic consilium in corde viri: sed homo sapiens
exhauriet illud. Multi homines misericor-
des vocantur: virum autem fidelem quis inve-
niet? Iustus qui ambulat in simplicitate
sua, beatos post se filios derelinquet. Rex
qui sedet in solio iudicii, dissipat omne
malum intuitu suo. Quis potest dicere: Mun-
dum est cor meum, purus sum a peccato? Pondus et
pondus, mensura et mensura: utrumque abomina-
bile est apud Deum. Ex studiis suis intelligitur
puer, si munda et recta sint opera eius. Au-
rem audientem et oculum videntem, Dominus fecit u-
trumque. Noli diligere somnum, ne te egestas
opprimat: aperi oculos tuos, et saturare pani-
bus. Malum est, malum est, dicit omnis emptor:
et cum recesserit, tunc gloriabitur. Est aurum, et multi-
tudo gemmarum: et vas pretiosum labia scientiae.
Tolle vestimentum eius qui fideiussor exti-
tit alieni, et pro extraneis aufer pignus ab eo.
Suavis est homini panis mendacii: et postea
implebitur os eius calculo. Cogitationes con-
siliis roborantur: et gubernaculis tractanda sunt bel-
la. Ei qui revelat mysteria, et ambulat
fraudulenter, et dilatat labia sua, ne com-
miscearis. Qui maledicit patri suo et matri,
extinguetur lucerna eius in mediis tene-
bris. Hereditas ad quam festinatur in principi-
o, in novissimo benedictione carebit. Ne
dicas: Reddam malum pro malo: expecta Do-
minum, et liberabit te. Abominatio est apud Deum
pondus et pondus: statera dolosa non est bona.
A Domino diriguntur gressus viri: quis autem ho-
minum potest intelligere viam suam? Ruina est homi-
ni devotare sanctos, et post vota retractare. Dis-
sipat impios rex sapiens, et incurvat super eos
fornicem. Lucerna Domini spiraculum ho-
minis, quae investigat omnia secreta ventris.
Misericordia et veritas custodiunt regem, et robora-
tur clementia thronus eius. Exultatio iu-
venum fortitudo eorum: et dignitas senum ca-
nities. Livor vulneris absterget mala: et
plagae in secretioribus ventris.

XXI

Sicut divisiones aquarum, ita cor regis in ma-
nu Domini: quocumque voluerit, inclinabit illud.
Omnis via viri recta sibi videtur: appendit
autem corda Dominus. Facere misericordiam et iudicium
magis placet Domino quam victimae. Exalta-
tio oculorum, et dilatatio cordis: lucerna im-
piorum peccatum. Cogitationes robusti semper
in abundantia: omnis autem piger semper est in
egestate. Qui congregat thesauros lin-
gua mendacii, vanus et excors est, et impinge-
tur ad laqueos mortis. Rapinae impiorum de-
trahent eos, quia noluerunt facere iudicium.
Perversa via viri aliena est: qui autem mundus
est, rectum opus eius. Melius est sedere in an-
gulo domatis, quam cum muliere litigiosa, et
in domo communi. Anima impii desiderat ma-
lum, non miserebitur proximo suo. Mulctato
pestilente sapientior erit parvulus: et
si sectetur sapientem, sumet scientiam. Excogitat
iustus de domo impii, ut detrahat impi-
os a malo. Qui obturat aurem suam ad cla-
morem pauperis, et ipse clamabit, et non exau-
dietur. Munus absconditum extinguit iras:
et donum in sinu indignationem maximam.
Gaudium iusto est facere iudicium, et pavor
operantibus iniquitatem. Vir qui erraverit a via
doctrinae, in coetu gigantum commorabitur. Qui
diligit epulas, in egestate erit: qui amat
vinum et pinguia, non ditabitur. Pro iusto da-
bitur impius: et pro rectis iniquus. Melius est habitare
in terra deserta, quam cum muliere rixosa et iracun-
da. Thesaurus desiderabilis, et oleum in habi-
taculo iusti: et imprudens homo dissipabit il-
lud. Qui sequitur iustitiam et misericordiam, inveniet vi-
tam, et iustitiam, et gloriam. Civitatem fortium ascen-
dit sapiens, et destruxit robur fiduciae eius.
Qui custodit os suum et linguam suam, custo-
dit ab angustiis animam suam. Superbus et ar-
rogans vocatur indoctus, qui in ira operatur
superbiam. Desideria occidunt pigrum: nolue-
runt enim quicquam manus eius operari. Tota die con-
cupiscit et desiderat: qui autem iustus est, tribuet
et non cessabit. Hostiae impiorum abomina-
biles, quia offeruntur ex scelere. Testis menda-
x peribit: vir obediens loquetur victoriam. Vir
impius procaciter obfirmat vultum suum: qui autem
rectus est, corrigit viam suam. Non est prudentia

non est sapientia. non est consilium contra dominum. E
quus paratur ad diem belli. dominus autem salu
tem tribuit.
XXII Melius est nomen bonum quam divitie mul
te. Super argentum enim et aurum gratia bona.
Dives et pauper obviaverunt sibi. utri
usque operator est dominus. Callidus vidit malum.
et abscondit se. innocens transiit et afflic
tus est dampno. Finis modestie timor domini.
divitie et gloria et vita. Arma et gladii in
via perversi. custos autem anime sue longe re
cedit ab eis. Proverbium est. Adolescens iux
ta viam suam etiam cum senuerit non recedet ab ea.
Dives pauperibus imperat. et qui accipit mu
tuum servus est fenerantis. Qui seminat
iniquitatem metet mala. et virga ire sue
consummabitur. Qui pronus est ad misericordiam be
nedicetur. dedit enim pauperi de panibus su
is. Victoriam et honorem acquiret qui dat
munera. animam autem aufert accipientium.
Eice derisorem et exibit cum eo iurgium.
cessabuntque cause et contumelie. Qui dili
git cordis munditiam propter gratiam labio
rum suorum habebit amicum regem. Oculi
domini custodiunt scientiam. et supplantantur ver
ba iniqui. Dicit piger: Leo est foris.
in medio platearum occidendus sum. Fovea
profunda os aliene. cui iratus est dominus
incidet in eam. Stultitia colligata est
in corde pueri. et virga discipline fuga
bit eam. Qui calumpniatur pauperem ut au
geat divitias suas dabit ipse ditiori et
egebit. Fili mi inclina aurem tuam et audi
verba sapientium. appone autem cor ad doc
trinam meam que pulchra erit tibi cum servaveris
eam in ventre tuo. et redundabit in labiis
tuis. ut sit in domino fiducia tua. Unde et o
stendi eam tibi hodie. Ecce descripsi eam
tibi tripliciter in cogitationibus et scientia. ut osten
derem tibi firmitatem et eloquia veritatis. re
spondere ex hiis illis qui miserunt te. Non
facias violentiam pauperi quia pauper est. neque
conteras egenum in porta. quia dominus iudica
bit causam eius. et configet eos qui confixerunt
animam eius. Noli esse amicus homini iracundo.
neque ambules cum viro furioso. ne for
te discas semitas eius. et sumas scandalum
anime tue. Noli esse cum hiis qui defigunt manus
suas. et qui vades se offerunt pro debitis.

Si enim non habes unde restituas. quid cause est
ut tollat operimentum de cubili tuo? Ne trans
grediaris terminos antiquos quos posu
erunt patres tui. Vidisti virum velocem
in opere suo? coram regibus stabit. nec erit
ante ignobiles.
XXIII Quando sederis ut comedas cum principe. di
ligenter attende que posita sunt ante fa
ciem tuam. et statue cultrum in gutture tuo.
si tamen habes in potestate animam tuam. Ne de
sideres de cibis eius. in quo est panis men
dacii. Noli laborare ut diteris. sed prudenti
tie tue pone modum. Ne erigas ocu
los tuos ad opes quas habere non potes. quia facient
sibi pennas quasi aquile. et volabunt in celum.
Ne comedas cum homine invido. et ne de
sideres cibos eius. quoniam in similitudinem
arioli et coniectoris estimat quod ignorat.
Comede et bibe dicet tibi. et mens eius
non est tecum. Cibos quos comederas e
vomes. et perdes pulchros sermones tuos.
In auribus insipientium ne loquaris. quia
despicient doctrinam eloquii tui. Ne at
tingas terminos parvulorum. et agrum pupil
lorum ne introeas. Propinquus enim illo
rum fortis est. et ipse iudicabit contra te causam il
lorum. Ingrediatur ad doctrinam cor tu
um. et aures tue ad verba scientie. Noli sub
trahere a puero disciplinam. si enim percusseris
eum virga non morietur. Tu virga
percuties eum. et animam eius de inferno libera
bis. Fili mi. si sapiens fuerit animus tuus.
gaudebit tecum cor meum. et exultabunt
renes mei cum locuta fuerint rectum la
bia tua. Non emuletur cor tuum pec
catores. sed in timore domini esto tota die.
quia habebis spem in novissimo. et presto
latio tua non auferetur. Audi fili mi et
esto sapiens. et dirige in via animum tuum.
Noli esse in conviviis potatorum. nec
in comessationibus eorum qui carnes ad
vescendum conferunt. quia vacantes po
tibus et dantes symbola consumentur. et vesti
etur pannis dormitatio. Audi patrem
tuum qui te genuit. et ne contempnas cum senu
erit mater tua. Veritatem eme. et noli
vendere sapientiam. et doctrinam et intelligen
tiam. Exultat gaudio pater iusti. Qui sa
pientem genuit letabitur in eo. Gaud

et pater tuus et mater tua, et exultet que genuit
te. Prebe fili mi cor tuum mihi, et oculi tui
vias meas custodiant. Fovea enim pro-
funda est meretrix, et puteus angustus
aliena. Insidiatur in via quasi latro, et
quos incautos viderit interficit. Cui
ve? cuius patri ve? cui rixe? cui fovee? cui
sine causa vulnera? cui suffusio
oculorum? Nonne his qui commorantur
in vino et student calicibus epotandis?
Ne intuearis vinum quando flavescit, cum splen-
duerit in vitro color eius. Ingreditur
blande, sed in novissimo mordebit ut
coluber, et sicut regulus venena dif-
fundet. Oculi tui videbunt extrane-
as, et cor tuum loquetur perversa. Et eris sicut dor-
miens in medio mari, et quasi sopitus gu-
bernator amisso clavo. Et dices: Verbe-
raverunt me sed non dolui, traxerunt me, et
ego non sensi. Quando evigilabo et rursum
vina reperiam?
XXIIII Ne emuleris viros malos, nec deside-
res esse cum eis, quia rapinas meditatur
mens eorum, et fraudes loquuntur labia
eorum. Sapientia edificabitur domus, et prudentia
roborabitur. In doctrina replebuntur
cellaria universa substantia pretiosa et pulcher-
rima. Vir sapiens fortis est, et vir doc-
tus robustus et validus, quia cum dispo-
sitione initur bellum, et erit salus ubi
multa consilia sunt. Excelsa stulto
sapientia, in porta non aperiet os suum. Qui
cogitat mala facere stultus vocabitur.
Cogitatio stulti peccatum est, et abhominatio
hominum detractor. Si desperaveris las-
sus in die angustie, minuetur forti-
tudo tua. Erue eos qui ducuntur ad
mortem, et qui trahuntur ad interitum
liberare ne cesses. Si dixeris: vires non
suppetunt, qui inspector est cordis ipse
intelligit, et servatorem anime tue nichil
fallit, reddetque homini iuxta opera sua.
Comede fili mi mel quia bonum est, et fa-
vum dulcissimum gutturi tuo. Sic et doc-
trina sapientie anime tue. Quam cum in-
veneris habebis spem in novissimis, et
spes tua non peribit. Non insidieris et que-
ras impietatem in domo iusti, neque va-
stes requiem eius. Septies enim cadet
iustus et resurget; impii autem corruent
in malum. Cum ceciderit inimicus tuus
ne gaudeas, et in ruina eius ne exultet
cor tuum, ne forte videat Dominus et displice-
at ei, et auferat ab eo iram suam. Ne conten-
das cum pessimis, nec emuleris impios,
quoniam non habent futurorum spem mali, et lu-
cerna impiorum extinguetur. Time Do-
minum fili mi, et regem, et cum detractoribus ne
commiscearis, quoniam repente consurget perdi-
tio eorum, et ruinam utriusque quis novit? Hec
quoque sapientibus. Cognoscere personam in iu-
dicio non est bonum. Qui dicunt impio: iu-
stus es, maledicent eis populi, et detestabuntur
eos tribus. Qui arguunt laudabuntur, et super ip-
sos veniet benedictio. Labia deosculabitur qui
recta verba respondet. Prepara foris opus tu-
um, et diligenter exerce agrum tuum, ut po-
stea edifices domum tuam. Ne sis testis fru-
stra contra proximum tuum, nec lacties quemquam
labiis tuis. Ne dicas: quomodo fecit mihi sic
faciam ei, reddam unicuique secundum opus suum.
Per agrum hominis pigri transivi, et per vineam vi-
ri stulti, et ecce totum repleverant urtice,
operuerant superficiem eius spine, et mace-
ria lapidum destructa erat. Quod cum vi-
dissem posui in corde meo, et exemplo didi-
ci disciplinam. Usquequo piger dormis?
usquequo consurges de sompno tuo? Parum
inquam dormies, modicum dormitabis, pau-
lulum conseres manus ut quiescas, et veni-
et tibi quasi cursor egestas tua, et mendicitas quasi
vir armatus.
Hee quoque parabole Salomonis, quas transtu- XXV
lerunt viri Ezechie regis Iuda. Glo-
ria Dei est celare verbum, et gloria regum inve-
stigare sermonem. Celum sursum et terra
deorsum, et cor regum inscrutabile. Aufer
rubiginem de argento, et egredietur vas
purissimum. Aufer impietatem de vultu
regis, et firmabitur iustitia thronus eius. Ne glo-
riosus appareas coram rege, et in loco magnorum
ne steteris. Melius est enim ut dicatur tibi:
ascende huc, quam ut humilieris coram princi-
pe. Que viderunt oculi tui ne proferas in
iurgio cito, ne postea emendare non possis,
cum dehonestaveris amicum tuum. Causam tuam
tracta cum amico tuo, et secretum extraneo
ne reveles, ne forte insultet tibi cum audierit.

et exprobrare non cesses. Gratia et amicitia libe
rant. quas tibi serva ne exprobrabilis fias. Ma
la aurea in lectis argenteis. qui loquitur
verbum in tempore suo. Inauris aurea et marga
ritum fulgens. qui arguit sapientem et au
rem obedientem. Sicut frigus nivis in
die messis. ita legatus fidelis ei qui misit
illum. animam illius requiescere facit. Nubes
et ventus et pluvie non sequentes. vir glo
riosus et promissa non complens. Pacientia
lenietur princeps. et lingua mollis con
fringet duritiam. Mel invenisti: co
mede quod sufficit tibi. ne forte saciatus
evomas illud. Subtrahe pedem tuum
de domo proximi tui. ne forte saciatus
oderit te. Iaculum et gladius et sagit
ta acuta. homo qui loquitur contra proximum su
um falsum testimonium. Dens putridus et pes
lapsus. qui sperat super infideli in die an
gustie. et amittit pallium in die frigo
ris. Acetum in nitro. qui cantat carmi
na cordi pessimo. Sicut tinea vestimento
et vermis ligno. ita tristicia viri nocet
cordi. Si esurierit inimicus tuus ciba
illum. si sitierit da ei aquam bibere. Prunas
enim congregabis super caput eius. et dominus
reddet tibi. Ventus aquilo dissipat
pluvias. et facies tristis linguam detrahen
tem. Melius est sedere in angulo do
matis. quam cum muliere litigiosa et in
domo communi. Aqua frigida anime si
tienti. et nuncius bonus de terra longin
qua. Fons turbatus pede et vena corrup
ta. iustus cadens coram impio. Sicut qui
mel comedit multum non est ei bonum. sic
qui scrutator est maiestatis opprimetur
a gloria. Sicut urbs patens et absque murorum
ambitu. ita et vir qui non potest in loquendo
cohibere spiritum suum.

XXVI Quomodo nix in estate et pluvia in messe.
sic indecens est stulto gloria. Nam sicut a
vis ad alta transvolans. et passer quoli
bet vadens. sic maledictum frustra pro
latum in quempiam superveniet. Flagel
lum equo et chamus asino. et virga in dor
so imprudentium. Ne respondeas stulto iux
ta stultitiam suam. ne efficiaris ei similis.
Responde stulto iuxta stultitiam suam. ne sibi
sapiens esse videatur. Claudus pedibus
et iniquitatem bibens. qui mittit verba per
nuncium stultum. Quomodo pulchras frustra
habet claudus tibias. sic indecens est in ore stul
torum parabola. Sicut qui mittit lapidem in acer
vum mercurii: ita qui tribuit insipienti
honorem. Quomodo si spina nascatur in ma
nu temulenti. sic parabola in ore stultorum.
Iudicium determinat causas. et qui imponit stul
to silentium iras mitigat. Sicut canis qui rever
titur ad vomitum suum: sic imprudens qui
iterat stultitiam suam. Vidisti hominem sapi
entem sibi videri. magis illo spem habe
bit stultus. Dicit piger: Leo est in via le
ena in itineribus. Sicut hostium vertitur in
cardine suo. ita piger in lectulo suo. Ab
scondit piger manus sub ascella sua et
laborat si ad os suum eas converterit. Sapi
entior sibi piger videtur: septem viris lo
quentibus sententias. Sicut qui apprehendit
auribus canem. sic qui transit et impaciens
commiscetur rixe alterius. Sicut noxius est
qui mittit lanceas et sagittas in mortem.
sic vir qui fraudulenter nocet amico
suo. et cum fuerit deprehensus dicit. Ludens fe
ci. Cum defecerint ligna extinguetur
ignis. et susurrone subtracto iurgia
cessabunt. Sicut carbones ad prunas. et ligna
ad ignem. sic homo iracundus suscitat ri
xas. Verba susurronis quasi simplicia. et ip
sa perveniunt ad intima ventris. Quomodo
si argento sordido ornare velis vas fic
tile. sic labia tumentia cum pessimo corde
sociata. Labiis suis intelligitur inimicus
cum in corde tractaverit dolos. Quando sub
miserit vocem suam ne credideris ei. quoniam se
ptem nequitie sunt in corde illius. Qui
odium fraudulenter tegit. revelabitur malicia eius
in concilio. Qui fodit foveam incidet in
eam. et qui volvit lapidem revertetur ad eum.
Lingua fallax non amat veritatem. et os
lubricum operatur ruinas.

XXVII Ne glorieris in crastinum ignorans quid su
perventura pariat dies. Laudet te alie
nus et non os tuum. extraneus et non labia
tua. Grave est saxum et onerosa are
na: sed ira stulti utroque gravior. Ira non
habet misericordiam. nec erumpens furor: et impe
tum concitati ferre quis poterit? Meli
or est manifesta correctio quam amor

absconditus. Meliora sunt vulnera diligen-
tis. quam fraudulenta oscula odientis. Anima
saturata calcabit favum: anima esuriens et
amarum pro dulci sumit. Sicut avis trans-
migrans de nido suo. sic vir qui relinquit
locum suum. Unguento et variis odo-
ribus delectatur cor. et bonis amici consili-
is dulcoratur. Amicum tuum et amicum pa-
tris tui ne dimiseris. et domum fratris tui ne
ingrediaris in die afflictionis tue. Me-
lior est vicinus iuxta quam frater procul. Stude
sapientie fili mi. et letifica cor meum. ut possis
exprobranti respondere sermonem. Astutus videns
malum absconditus est. parvuli transeuntes
sustinuere dispendia. Tolle vestimentum
eius qui spopondit pro extraneo. et pro ali-
enis aufer pignus ab eo. Qui benedicit
proximo suo voce grandi de nocte consurgens.
maledicenti similis erit. Tecta perstillantia
in die frigoris et litigiosa mulier com-
parantur. Qui retinet eam quasi qui ventum tene-
at. et oleum dextere sue evocabit. Ferrum fer-
ro acuitur. et homo exacuit faciem amici
sui. Qui servat ficum comedet fructus eius.
et qui custos est domini sui glorificabitur. Quo-
modo in aquis resplendent vultus prospi-
cientium. sic corda hominum manifesta sunt
prudentibus. Infernus et perditio non re-
plebuntur. similiter et oculi hominum insatia-
biles. Quomodo probatur in conflatorio
argentum. et in fornace aurum: sic probatur homo
ore laudantis. Cor iniqui exquirit ma-
la. cor autem rectum exquirit scientiam. Si con-
tuderis stultum in pila quasi tipsanas feriente
desuper pilo: non auferetur ab eo stultitia eius.
Diligenter agnosce vultum pecoris tui tu-
osque greges considera. Non enim habebis iu-
giter potestatem. sed corona tribuetur tibi
in generatione et generationem. Aperta sunt prata
et apparuerunt herbe virentes. et collecta sunt
fena de montibus. Agni sunt ad vestimentum
tuum. et edi ad agri pretium. Sufficiat tibi lac
caprarum in cibos tuos. et in necessaria domus tue.
et ad victum ancillis tuis.
XXVIII Fugit impius nemine persequente. iustus
autem quasi leo confidens absque terrore erit. Pro-
pter peccata terre multi principes eius. et propter ho-
minis sapientiam et horum scientiam que dicuntur.
vita ducis longior erit. Vir pauper calumni-
ans pauperes similis est ymbri vehementi in quo
paratur fames. Qui derelinquunt legem
laudant impium. qui custodiunt succenduntur
contra eum. Viri mali non cogitant iudicium.
qui autem requirunt dominum animadvertunt omnia.
Melior est pauper ambulans in simplicita-
te sua: quam dives pravis itineribus. Qui cu-
stodit legem filius sapiens est. qui autem
pascit commessatores confundit patrem suum.
Qui coacervat divitias usuris et fenore
liberali in pauperes congregat eas. Qui de-
clinat aures suas ne audiat legem. oratio
eius erit execrabilis. Qui decipit iustos in
via mala: in interitu suo corruet. et simpli-
ces possidebunt bona eius. Sapiens sibi vide-
tur vir dives. pauper autem prudens scruta-
bitur eum. In exaltatione iustorum multa
gloria est. regnantibus impiis ruine hominum.
Qui abscondit scelera sua non dirigetur. qui
autem confessus fuerit et reliquerit ea. misericordiam
consequetur. Beatus homo qui semper est pavi-
dus. qui vero mentis est dure corruet in
malum. Leo rugiens et ursus esuriens
princeps impius. super populum pauperem. Dux
indigens prudentia multos opprimet per
calumpniam. qui autem odit avaritiam longi
fient dies eius. Hominem qui calumpniatur
anime sanguinem: si usque ad lacum fugerit
nemo sustinet. Qui ambulat simplici-
ter salvus erit. qui perversis graditur viis
concidet semel. Qui operatur terram suam
satiabitur panibus; qui sectatur otium reple-
bitur egestate. Vir fidelis multum lau-
dabitur. qui autem festinat ditari non erit
innocens. Qui cognoscit in iudicio fa-
ciem: non facit bene. iste et pro buccella pa-
nis deserit veritatem. Vir qui festinat
ditari et aliis invidet ignorat quod ege-
stas superveniat ei. Qui corripit hominem
gratiam postea inveniet apud eum. magis quam
ille qui per lingue blandimenta decipit.
Qui subtrahit aliquid a patre suo et a ma-
tre. et dicit hoc non est peccatum. particeps
homicide est. Qui se iactat et dilatat iur-
gia concitat. qui vero sperat in domino sana-
bitur. Qui confidit in corde suo stultus est.
qui autem graditur sapienter ipse laudabitur.
Qui dat pauperi non indigebit. qui despi-
cit deprecantem sustinebit penuriam. Cum

surrexerint impii abscondentur homines. cum
illi perierint multiplicabuntur iusti.

XXIX

Viro qui corripientem dura cervice contemnit.
repentinus ei superveniet interitus. et eum sanitas
non sequetur. In multiplicatione iustorum leta
bitur vulgus. cum impii sumpserint principa
tum gemet populus. Vir qui amat sapientiam le
tificat patrem suum. qui autem nutrit scor
ta: perdet substantiam. Rex iustus erigit terram.
vir avarus destruet eam. Homo qui blandis
fictisque sermonibus loquitur amico suo: re
te expandit gressibus suis. Peccantem vi
rum iniquum involvet laqueus. et iustus
laudabit atque gaudebit. Novit causam iu
stus pauperum: impius ignorat scientiam. Ho
mines pestilentes dissipant civitatem.
sapientes vero avertunt furorem. Vir sapi
ens si cum stulto contenderit: sive irascatur
sive rideat. non inveniet requiem. Viri san
guinum oderunt simplicem. iusti autem quaerunt animam
eius. Totum spiritum suum profert stultus. sapiens
differt et reservat in posterum. Princeps qui
libenter audit verba mendacii: omnes mini
stros habebit impios. Pauper et creditor
obviaverunt sibi. utriusque illuminator est
dominus. Rex qui iudicat in veritate pauperes.
thronus eius in eternum firmabitur. Virga
atque correctio tribuit sapientiam: puer autem
qui dimittitur voluntati sue confundit
matrem suam. In multiplicatione impiorum
multiplicabuntur scelera. et iusti ruinas
eorum videbunt. Erudi filium tuum et refri
gerabit te. et dabit delicias anime tue. Cum
prophetia defecerit dissipabitur populus. qui vero
custodit legem beatus est. Servus verbis non
potest erudiri. quia quod dicis intelligit et re
spondere contemnit. Vidisti hominem velo
cem ad loquendum: stultitia magis speranda
est quam illius correctio. Qui delicate a
pueritia nutrit servum suum: postea eum sen
tiet contumacem. Vir iracundus provocat ri
xas. et qui ad indignandum facilis est: ad
peccandum proclivior. Superbum sequitur humi
litas. et humilem spiritu suscipiet gloria. Qui
cum fure participat odit animam suam. adiu
rantem audit et non indicat. Qui timet hominem
cito corruet: qui sperat in domino sublevabitur.
Multi requirunt faciem principis. et a domino
egreditur iudicium singulorum. Abhominantur iusti
virum impium. et abhominantur impii eos qui
in recta sunt via. Verbum custodiens filius
extra perditionem erit. Verba congregantis fi
lii vomentis.

Visio quam locutus est vir cum quo est
deus et qui deo secum morante confortatus
est. Stultissimus sum virorum et sapientia hominum non est
mecum. Non didici sapientiam et novi sanctorum
scientiam. Quis ascendit in celum atque descen
dit? Quis continuit spiritum in manibus suis?
Quis colligavit aquas quasi in vestimento? Quis
suscitavit omnes terminos terre? Quod no
men eius: et quod nomen filii eius si nosti?
Omnis sermo dei ignitus clipeus est omnibus
sperantibus in se. Ne addas quicquam verbis
illius et arguaris inveniarisque mendax. Duo
rogavi te. ne deneges mihi antequam moriar.
Vanitatem et verba mendacia longe fac a me.
Mendicitatem et divitias ne dederis mihi.
tribue tantum victui meo necessaria. ne for
te satiatus illiciar ad negandum et dicam
quis est dominus. et egestate compulsus furer
et periurem nomen dei mei. Ne accuses servum ad
dominum suum. ne forte maledicat tibi et cor
ruas. Generatio que patri suo maledicit et
non benedicit matri sue. Generatio que sibi mun
da videtur: et tamen non est lota a sordibus suis.
Generatio cuius excelsi sunt oculi. et palpebre
eius in alta subrecte. Generatio que pro den
tibus gladios habet. et commandit molaribus suis ut
comedat inopes de terra. et pauperes ex homini
bus. Sanguisuge due sunt filie dicentes
affer affer. Tria sunt insaturabilia. et quartum
numquam dicit sufficit. Infernus et os vul
ve. terra que numquam satiatur aqua. Ignis vero numquam
dicit sufficit. Oculum qui subsannat patrem
et qui despicit partum matris sue. effodiant eum
corvi de torrentibus. et comedant eum filii
aquile. Tria sunt difficilia mihi. et quartum penitus
ignoro. Viam aquile in celo. viam colubri super
petram. viam navis in medio mari. et viam vi
ri in adolescentia. Talis est via mu
lieris adultere. que comedit et tergens os suum
dicit. non sum operata malum. Per tria movetur terra
et quartum quod non potest sustinere. Per servum cum
regnaverit. per stultum cum saciatus fuerit cibo
per odiosam mulierem cum in matrimonium
fuerit assumpta. et per ancillam cum heres fuerit
domine sue. Quattuor sunt minima terre.

sunt sapientiora sapientibus. Formice populus
infirmus: qui preparat in messe cibum sibi. Le
pusculus plebs invalida: qui collocat
in petra cubile suum. Regem locusta non habet.
et egreditur universa per turmas. Stellio
manibus nititur, et moratur in edibus regum.
Tria sunt que bene gradiuntur. et quartum quod in
cedit feliciter. Leo fortissimus bestiarum.
ad nullius pavebit occursum. Gallus succin
ctus lumbos. et aries. nec est qui resistat ei.
et qui stultus apparuit postquam eleva
tus est in sublime. Si enim intellexisses: ori
imposuisses manum. Qui autem fortiter premit
ubera ad eliciendum lac: exprimit butyrum.
et qui vehementer emungit. elicit sanguinem.
et qui provocat iras producit discordias. Verba
Lamuel regis. Visio qua erudivit eum
mater sua. Quid dilecte mi. quid dilecte uteri
mei. quid dilecte votorum meorum:
XXXI Ne dederis mulieribus substantiam tuam. et divi
tias tuas ad delendos reges. Noli regibus
o Lamuel. noli regibus dare vinum: quia
nullum est secretum ubi regnat ebrietas.
ne forte bibant et obliviscantur iudicio
rum. et mutent causam filiorum pauperis. Date si
ceram merentibus: et vinum his qui ama
ro sunt animo. Bibant et obliviscantur e
gestatis sue: et doloris sui non recordentur
amplius. Aperi os tuum muto et causis omnium
filiorum qui pertranseunt. Aperi os tuum et decerne
quod iustum est. et iudica inopem et pau
perem. Aleph. Mulierem fortem quis
inveniet? Procul et de ultimis finibus pre
tium eius. Beth. Confidit in ea cor viri
sui. et spoliis non indigebit. Gimel. Red
det ei bonum et non malum: omnibus diebus vi
te sue. Deleth. Quesivit lanam et linum. et
operata est consilio manuum suarum. He.
Facta est quasi navis institoris. de longe por
tans panem suum. Vau. Et de nocte surre
xit. deditque predam domesticis suis. et cibaria
ancillis suis. Zai. Consideravit agrum
et emit eum. de fructu manuum suarum plan
tavit vineam. Heth. Accinxit fortitudi
ne lumbos suos. et roboravit brachium su
um. Teth. Gustavit et vidit quia bona est negoti
atio eius. Ioth. Manum suam misit ad
fortia. et digiti eius apprehenderunt fusum.
Caph. Manum suam aperuit inopi. et palmas
suas extendit ad pauperem. Lamech. Non ti
mebit domui sue a frigoribus nivis. om
nes enim domestici eius vestiti duplicibus.
Stragulatam vestem fecit sibi. byssus et
purpura indumentum eius. Mem. Nobilis in por
tis vir eius. quando sederit cum senatoribus terre.
Nun. Syndonem fecit et vendidit. et ci
ngulum tradidit chananeo. Sameth. Fortitudo
et decor indumentum eius. et ridebit in die no
vissimo. Ain. Os suum aperuit sapientie. et lex
clementie in lingua eius. Phe. Conside
ravit semitas domus sue. et panem otio
sa non comedit. Sade. Surrexerunt filii eius.
et beatissimam predicaverunt. vir eius et lauda
vit eam. Coph. Multe filie congregaverunt
divitias. tu supergressa es universas. Res.
Fallax gratia et vana est pulchritudo. mulier
timens dominum ipsa laudabitur. Syn. Date ei
de fructu manuum suarum. et laudent eam in
portis opera eius. Tau. Incipit prologus beati Ieronimi
Memini me. Ante hoc in librum eccle
ferme quinquennium cum adhuc siaster.
Rome essem et ecclesiasten sancte Blesille legerem
ut eam ad contemptum istius seculi provo
carem. et omne quod in mundo cerneret pro nichilo
putaret. rogatum ab ea ut in more commentioli obscu
ra queque dissererem. ut absque me posset intel
ligere quod legebat. Itaque quoniam in procinctu
nostri operis subita morte subtracta est. et non
meruimus o Paula et Eustochium. talem vite
nostre habere consortem. tantoque vulnere tunc per
cussus obmutui. nunc in Bethleem posi
tus augustiore videlicet civitate. et illius memo
rie et vobis reddo quod debeo. hoc breviter ad
monens. quod nullius auctoritatem secutus
sum. sed de hebreo transferens magis me se
ptuaginta interpretum consuetudini coap
tavi. in his dumtaxat que non multum ab he
braicis discrepabant. Interdum aquile et symachi
et theodotionis recordatus sum. ut et no
vitate nimia lectoris studium deterrerem.
nec rursum contra conscientiam meam fonte veritatis
omisso. opinionum rivulos consectarer.

Verba Incipit liber
ecclesiastes ecclesiastes
filii David regis
Ierusalem. Vanitas vani
tatum dixit ecclesiastes. vani
tas vanitatum: et omnia

putaret ce

vanitas. Quid habet amplius homo de universo
labore suo quo laborat sub sole? Generatio
preterit et generatio advenit, terra vero in eternum
stat. Oritur sol et occidit, et ad locum suum
revertitur; ibique renascens girat per meridiem,
et flectitur ad aquilonem. Lustrans universa
in circuitu pergit spiritus, et in circulos suos rever-
titur. Omnia flumina intrant in mare,
et mare non redundat. Ad locum unde exeunt
flumina revertuntur, ut iterum fluant. Cun-
cte res difficiles; non potest eas homo explicare
sermone. Non saturatur oculus visu, nec
auris impletur auditu. Quid est quod fuit? Ip-
sum quod futurum est. Quid est quod factum est? Ip-
sum quod faciendum est. Nichil sub sole no-
vum, nec valet quisquam dicere: Ecce hoc recens
est. Iam enim precessit in seculis que fuerunt ante nos.
Non est priorum memoria, sed nec eorum quidem
que postea futura sunt erit recordatio
apud eos qui futuri sunt in novissimo. Ego
ecclesiastes fui rex Israel in Ierusalem, et proposui
in animo meo querere et investigare sa-
pienter de omnibus que fiunt sub sole. Hanc
occupationem pessimam dedit Deus filiis hominum
ut occuparentur in ea. Vidi que fiunt cuncta
sub sole, et ecce universa vanitas et afflic-
tio spiritus. Perversi difficile corriguntur, et stul-
torum infinitus est numerus. Locutus sum in cor-
de meo dicens: Ecce magnus effectus sum,
et precessi sapientia omnes qui fuerunt ante me
in Ierusalem, et mens mea contemplata est mul-
ta sapienter, et didici. Dedique cor meum ut
scirem prudentiam atque doctrinam, erroresque
et stultitiam. Et agnovi quod in his quoque
esset labor et afflictio spiritus, eo quod in multa
sapientia multa sit indignatio, et qui addit s-
cientiam addit dolorem.
II Dixi ergo in corde meo: Vadam et affluam
deliciis, et fruar bonis. Et vidi quod hoc
quoque esset vanitas. Risum reputavi
errorem, et gaudio dixi: Quid frustra de-
cipis? Cogitavi in corde meo abstrahere
a vino carnem meam, ut animum meum trans-
ferrem ad sapientiam, devitaremque stultitiam,
donec viderem quid esset utile filiis hominum,
quo facto opus est sub sole numero dierum vi-
te sue. Magnificavi opera mea, edifica-
vi michi domos, plantavi vineas. Feci or-
tos et pomeria, et consevi ea cuncti generis
arboribus, et extruxi michi piscinas aquarum
ut irrigarem silvam lignorum germinan-
tium. Possedi servos et ancillas, multamque
familiam habui, armenta quoque et magnos
ovium greges, ultra omnes qui fuerunt ante me
in Ierusalem. Coacervavi michi argentum
et aurum, et substantias regum ac provinciarum. Feci michi
cantores et cantatrices, et delicias filiorum
hominum, scyphos et urceolos in ministe-
rio ad vina fundenda, et supergressus sum opibus
omnes qui fuerunt ante me in Ierusalem. Sapien-
tia quoque perseveravit mecum, et omnia que deside-
raverunt oculi mei non negavi eis, nec pro-
hibui cor meum quin omni voluptate frue-
retur, et oblectaret se in his que paraveram,
et hanc ratus sum partem meam si uterer labore
meo. Cumque me convertissem ad universa opera
que fecerant manus mee, et ad labores in quibus fru-
stra sudaveram, vidi in omnibus vanitatem
et afflictionem animi, et nichil permanere sub sole.
Transivi ad contemplandam sapientiam, errores-
que et stultitiam. Quid est, inquam, homo
ut sequi possit regem factorem suum? Et vi-
di quia tantum precederet sapientia stultitiam, quantum dif-
fert lux a tenebris. Sapientis oculi in capi-
te eius, stultus in tenebris ambulat. Et
didici quod unus utriusque esset interitus, et di-
xi in corde meo: Si unus et stulti et meus oc-
casus erit, quid michi prodest quod maiorem sapien-
tie dedi operam? Locutusque cum mente mea animadverti
quod hoc quoque esset vanitas. Non enim erit me-
moria sapientis similiter ut stulti in perpetuum,
et futura tempora oblivione cuncta pariter operient.
Moritur doctus similiter ut indoctus, et id-
circo teduit me vite mee, videntem mala esse
universa sub sole, et cuncta vanitatem et afflic-
tionem spiritus. Rursum detestatus sum omnem
industriam meam qua sub sole studiosis-
sime laboravi, habiturus heredem post me,
quem ignoro utrum sapiens an stultus futurus
sit, et dominabitur in laboribus meis quibus de-
sudavi et sollicitus fui. Et est quicquam tam vanum?
Unde cessavi, renuntiavitque cor meum ultra labora-
re sub sole. Nam cum alius laboret in sapien-
tia et doctrina et sollicitudine, homini otioso quesi-
ta dimittit. Et hoc ergo vanitas et magnum
malum. Quid enim proderit homini de universo
labore suo et afflictione spiritus qua sub sole
cruciatus est? Cuncti dies eius doloribus

et tempus plenis sunt. nec per noctem mente
requiescit. et hec non vanitas est? Nonne
melius est comedere et bibere. et osten-
dere anime sue bona de laboribus suis? Et hoc
de manu dei est. Quis ita devorabit et de-
liciis affluet ut ego? Homini bono in con-
spectu suo dedit deus sapientiam et sciam et le-
ticiam. peccatori autem dedit afflictionem
et curam superfluam. ut addat et congreget
et tradat ei qui placuit deo. Sed et hoc va-
nitas est et cassa sollicitudo mentis.
III Omnia tempus habent. et suis spaciis transeunt univer-
sa sub sole. Tempus nascendi. et tempus mori-
endi. Tempus plantandi. et tempus evellendi quod
plantatum est. Tempus occidendi. et tempus sana-
di. Tempus destruendi. et tempus edificandi. Tempus
flendi. et tempus ridendi. Tempus plangendi: et
tempus saltandi. Tempus spargendi lapides. et
tempus colligendi. Tempus amplexandi. et tempus
longe fieri ab amplexibus. Tempus acquirendi.
et tempus perdendi. Tempus custodiendi: et tempus
abiciendi. Tempus scindendi. et tempus consuendi.
Tempus tacendi, et tempus loquendi. Tempus dilectio-
nis. et tempus odii. Tempus belli. et tempus pacis. Quid
habet amplius homo de labore suo? Vidi af-
flictionem quam dedit deus filiis hominum. ut di-
stendantur in ea. Cuncta fecit bona in tempore
suo. et mundum tradidit disputationi eorum.
ut non inveniat homo opus quod operatus est deus ab
inicio usque ad finem. Et cognovi quod non esset
melius nisi letari et facere bene in vita sua.
Omnis enim homo qui comedit et bibit.
et videt bonum de labore suo. hoc donum
dei est. Didici quod omnia opera que fecit deus
perseverent in eternum. Non possumus eis quic-
quam addere. nec auferre que fecit deus. ut ti-
meatur. Quod factum est ipsum permanet. Que
futura sunt iam fuerunt. et deus instaurat
quod abiit. Vidi sub sole in loco iudicii
impietatem. et in loco iusticie iniquitatem.
et dixi in corde meo. Iustum et impium iu-
dicabit dominus. et tempus omni rei tunc erit. Dixi
in corde meo de filiis hominum ut probaret il-
los deus. et ostenderet similes esse bestiis. Id-
circo unus interitus est hominum et iumentorum. et
equa utriusque condicio. Sicut moritur homo
sic et illa moriuntur. Similiter spirant omnia. et
nichil habet homo iumento amplius. Cuncta subia-
cent vanitati. et omnia pergunt ad unum locum. De

terra facta sunt. et in terram pariter revertuntur. Quis no-
vit si spiritus filiorum ade ascendat sursum. et
si spiritus iumentorum descendat deorsum? Et de-
prehendi nichil esse melius quam letari hominem
in opere suo. et hanc esse partem illius. Quis enim
eum adducet. ut post se futura cognoscat?
IIII Verti me ad alia. et vidi
calumpnias que sub sole geruntur et lacri-
mas innocentium. et consolatorem neminem.
nec posse resistere eorum violentie. cunc-
torum auxilio destitutos. Et laudavi ma-
gis mortuos quam viventes. et feliciorem
utroque iudicavi qui necdum natus est.
nec vidit mala que sub sole fiunt. Rur-
sus contemplatus sum omnes labores hominum. et
industrias. animadverti patere invidie proximi.
Et in hoc ergo vanitas et cura superflua est.
Stultus complicat manus suas. et come-
dit carnes suas dicens. Melior est pugil-
lus cum requie. quam plena utraque manus
cum labore et afflictione animi. Considerans
repperi et aliam vanitatem sub sole. Unus
est et secundum non habet. non filium. non fratrem. et tamen labo-
rare non cessat. nec saciantur oculi eius
divitiis. nec recogitat dicens. Cui labo-
ro et fraudo animam meam bonis? In hoc quoque
vanitas est. et afflictio pessima. Meli-
us est ergo duos simul esse quam unum. Habent enim
emolumentum societatis sue. Si
unus ceciderit. ab altero fulcietur. Ve soli.
quia cum ceciderit non habet sublevantem se. Et si
dormierint duo fovebuntur mutuo. Unus
quomodo calefiet? Et si quispiam
prevaluerit contra unum. duo resistent ei.
Funiculus triplex difficile rumpitur. Meli-
or est puer pauper et sapiens. rege sene et
stulto. qui nescit providere in posterum. quod
de carcere catenisque interdum quis egredia-
tur ad regnum. et alius natus in regno in-
opia consumatur. Vidi cunctos viventes
qui ambulant sub sole cum adolescente
secundo qui consurget pro eo. Infinitus est
numerus populi omnium qui fuerunt ante eum. et qui
postea futuri sunt non letabuntur in eo. Sed
et hoc vanitas et afflictio spiritus. Custodi
pedem tuum ingrediens domum dei. et appro-
pinqua ut audias. Multo enim melior est
obediencia quam stultorum victime. qui ne-
sciunt quid faciant mali.

pariter

V
Ne temere quid loquaris, neque cor tuum sit ue-
lox ad proferendum sermonem coram domino. Deus
enim in celo, et tu super terram: ideo sint pauci
sermones tui. Multas curas sequuntur som-
nia, et in multis sermonibus inuenietur stulti-
tia. Si quid uouisti deo, ne moreris reddere. Dis-
plicet enim ei infidelis et stulta promissio: sed
quodcumque uoueris redde. Multoque melius est non
uouere, quam post uotum promissa non reddere.
Ne dederis os tuum ut peccare facias carnem
tuam, neque dicas coram angelo: Non est prouiden-
tia: ne forte iratus super sermones tuos (margin: dominus)
dissipet cuncta opera manuum tuarum. Ubi
multa sunt somnia, plurime uanitates et
sermones innumeri. Tu uero deum time. Si ui-
deris calumnias egenorum, et uiolenta iudi-
cia, et subuerti iustitiam in prouincia, non mi-
reris super hoc negotio: quia excelso alius
excelsior est, et super hos quoque eminentio-
res sunt alii: et insuper uniuerse terre rex im-
perat seruienti. Auarus non implebitur pecu-
nia, et qui amat diuitias fructum non ca-
piet ex eis. Et hoc ergo uanitas. Ubi mul-
te sunt opes, multi et qui comedunt eas.
Et quid prodest possessori, nisi quod cernit diui-
tias oculis suis? Dulcis est somnus operanti,
siue parum siue multum comedat: satu-
ritas autem diuitis non sinit dormire eum. Est
et alia infirmitas pessima, quam uidi sub so-
le: diuitie conseruate in malum domini sui. Pe-
reunt enim in afflictione pessima: generauit
filium, qui in summa egestate erit. Sicut
egressus est nudus de utero matris sue, sic
reuertetur, et nichil auferet secum de labore suo.
Miserabilis prorsus infirmitas: quomodo ue-
nit, sic reuertetur. Quid ergo prodest ei quod la-
borauit in uentum? Cunctis diebus uite sue
comedit in tenebris, et in curis multis, et
in erumna atque tristitia. Hoc itaque uisum est mi-
chi bonum, ut comedat quis et bibat, et
fruatur letitia ex labore suo, quo laborauit
ipse sub sole numero dierum uite sue, quos
dedit ei deus: et hec est pars illius. Et omni homi-
ni cui dedit deus diuitias atque substantiam, pote-
statemque ei tribuit ut comedat ex eis, et
fruatur parte sua, et letetur de labore suo:
hoc est donum dei. Non enim satis recordabitur
dierum uite sue, quod occupet deus deli-
ciis cor eius.

Est et aliud malum quod uidi sub sole, et quidem VI
frequens apud homines. Vir cui dedit deus
diuitias et substantiam et honorem, et nichil deest
anime eius ex omnibus que desiderat,
nec tribuit ei potestatem deus ut come-
dat ex eo, sed homo extraneus uorabit
illud. Hoc uanitas et magna miseria est.
Si genuerit quispiam centum liberos, et uixe-
rit multos annos, et plures dies etatis
habuerit, et anima illius non utatur bonis
substantie sue, sepulturaque careat: de hoc ego
pronuntio quod melior illo sit abortiuus.
Frustra enim uenit, et pergit ad tenebras, et
obliuione delebitur nomen eius. Non uidit
solem, neque cognouit distantiam boni et
mali. Etiam si duobus millibus annis ui-
xerit, et non fuerit perfruitus bonis: nonne ad
unum locum properant omnia? Omnis labor
hominis in ore eius, sed anima illius non im-
plebitur. Quid habet amplius sapiens a stulto?
et quid pauper, nisi ut pergat illuc
ubi est uita? Melius est uidere quod cupias,
quam desiderare quod nescias. Sed et hoc ua-
nitas est, et presumptio spiritus. Qui futurus
est, iam uocatum est nomen eius: et scitur quod
homo sit, et non possit contra fortiorem se in iudicio
contendere. Verba sunt plurima, multa-
que in disputando habentia uanitatem.
Quid necesse est homini maiora se querere, VII
cum ignoret quid conducat sibi in uita
sua, numero dierum peregrinationis sue, et tem-
pore quod uelud umbra preterit? aut quis ei
poterit indicare quid post eum futurum
sub sole sit? Melius est nomen bonum quam un-
guenta pretiosa, et dies mortis die na-
tiuitatis. Melius est ire ad domum luctus,
quam ad domum conuiuii: in illa enim fi-
nis cunctorum admonetur hominum, et uiuens
cogitat quid futurum sit. Melior est ira
risu: quia per tristitiam uultus corrigitur
animus delinquentis. Cor sapientium
ubi tristitia est, et cor stultorum ubi letitia.
Melius est a sapiente corripi, quam stul-
torum adulatione decipi: quia sicut sonitus
spinarum ardentium sub olla, sic risus
stulti. Sed et hoc uanitas. Calumnia con-
turbat sapientem, et perdet robur cordis
illius. Melior est finis orationis quam prin-
cipium. Melior est patiens arrogante.

VI Ne uelox sis ad irascendu. qa ira in sinu
stulti requiescit. Ne dicas; qd putas cau
se est qd priora tpa meliora fuere quam nc
sut. Stulta e eni huiuscemodi interrogatio.
Utilior est sapia cu diuitiis. et mag pdest ui
dentib; solem. Sic eni ptegit sapientia sic
ptegit pecunia. Hoc aut plus ht erudi
tio et sapia. qd uita tribuunt possessori
suo. Considera opa dei qd nemo possit
corrigere que ille despexerit. In die
bono fruere bonis et malum diem pcaue.
Sic enim hunc. sic et illam fecit ds. ut nō
inueniat hō contra eum iustas querimonias. Hec
quoq uidi in dieb; uanitatis mē. Iu
stus perit in iustitia sua. et impius mul to
uiuit tpr in malitia sua. Noli ee iust
multu. neq plus sapias quam necee e.
ne obstupescas. Ne impie agas multu.
et noli ee stultus ne moriaris in tpr nō
tuo. Bonu est te sustentare iustu. s; et
ab illo ne subtrahas manu tua. qa q
deu timet nichil neglig. Sapia confortauit sa
pientē. sup decē principes ciuitatis. Nō est
eni homo iustus in tra qui faciat bonu
et nō peccet. Sz et cunctis smonib; q dicunt
ne accomodes cor tuu. ne forte audias
seruu tuu maledicentē t. Scit eni tua consca
q et tu crebro maledixisti aliis. Cuncta
VII temptaui in sapia. Dixi; sapiens efficiar.
et ipsa longius recessit a me. multo mag
quam erat. et alta pfunditas. quis inue
niet eā. Lustraui uniusa aio meo. ut
scirem et considerarē et quererē sapiam et rōe;
et ut cognoscerē impietatē. stulti. et erro
rem imprudentiu. Et inueni amariorem
morte mulierē. q laqus uenatou ē.
et sagena cor eius. uincula sunt manus
illius. Qui placet dō effugiet eā. qui aut
peccator ē. capietur ab illa. Ecce hoc i
ueni dic ecclastes. unu et altrm. ut inue
nirem rōem quam adhuc querit aia mea;
et nō inueni. Virū de mille unu repi. mu
lierem ex oib; nō inueni. Solu hoc inueni.
qd fecerit ds hominē rectu. et ipse se infini
tis miscuerit qstionib;. Quis talis ut sapi
ens est. et quis nouit solutionē uerbi?
VIII Sapia hominis lucet in uultu eius. et potē
tissimus faciem illius commutauit. Ego os
regis obsuo. et pcepta iuramti dei. Ne
festines recedere a facie eius. neq; per
maneas in ope malo. qa omne qd uolue
rit faciet. et smo illius potestate plen e.
nec dicere ei quisquā pōt. qre ita facis. Qui
custodit pceptu nō experietur qcquā mali.
Tps et responsionē cor sapientis intellig. Omi
negotio tps est. et oportunitas. et multa ho
minis afflictio. q ignorat pterita. et futura
nullo scire pōt nuntio. Nō est i homini
ditione phibere spm nec ht potestatē i die
mortis. nec sinit quiescere ingruente bel
lo. neq; saluabit impietas impiu. Oia
hec consideraui et dedi cor meum i cūc
tis opib; q fiunt sub sole. Interdu dnatr
hō homi. in malu suu. Vidi impios se
pultos. qui etiam adhuc uiuerēt in loco
scō erant. et laudabant in ciuitate qsi iu
stor opu. Sz et hoc uanitas ē. Etenim qa
nō pfertur cito contra malos sntia. absq; ullo
timore filii hōm perpetrant mala. Attamen
ex eo qd peccator centies fac malu et p
patientiā sustentat. ego cognoui qd
erit bonu timentib; dm qui uerent facie
eius. Nō sit bonu impio. nec plōgentur
dies eius. s; qsi umbra transeant qui nō ti
ment faciē dei. Est et alia uanitas q fit sup
tram. Sunt iusti quib; multa pueniunt.
qsi opa egerint impior. et sunt impii q ita se
curi sunt. qsi iustor facta habeant. Sz et hoc ua
nissimu iudico. Laudaui igr letitiā qd
nō eet homi bonu sub sole. nisi qd come
deret et biberet atq; gauderet. et hoc solu secu
auferet de labore suo. in dieb; uite quos
dedit ei deus sub sole. Et apposui cor meu
ut scirē sapiam et intelligerē distentio
nē que uersatur in tra. Est hō qui dieb;
ac noctib; somnū ocul' nō cap. et intellexi
qd omniu opu dei nullā possit hō inue
nire rōem. eor q fiunt sub sole. et qnto
plus laborauerit ad qrendu. tanto mi
nus inueniat. Eciā si dixerit se nosse. nō
poterit repire. Omia hec tractaui i corde meo
ut curiose itelligerē.
Sunt iusti atq; sapientes. et opa eor in IX
manu dei. et nesciat hō utru amore an
odio dignus sit. s; omia in futuru serua
tur incerta. eo qd uniusa eque eueniat iusto
et impio. bono et malo. mundo et inmundo.
imolanti uictimas et sacrificia contenenti.

Sic bonus sic et peccator. ut periurus ita et
ille qui verum deierat. Hoc est pessimum
inter omnia que sub sole fiunt. quia eadem cunc-
tis eveniunt. Unde et corda filiorum hominum im-
plentur malitia et contemptu in vita sua.
et post hec ad inferos deducentur. Nemo
est qui semper vivat. et qui huius rei habe-
at fiduciam. Melior est canis vivus
leone mortuo. Viventes enim sciunt se esse
morituros. mortui vero nichil noverunt
amplius. nec habent ultra mercedem: quia obli-
vioni tradita est memoria eorum. Amor
quoque et odium et invidia simul perierunt.
nec habent partem in hoc seculo et in opere quod
sub sole geritur. Vade et comede in
letitia panem tuum. et bibe cum gaudio
vinum tuum. quia deo placent opera tua. Omni
tempore sint vestimenta tua candida. et oleum
de capite tuo non deficiat. Perfruere vi-
ta cum uxore quam diligis. cunctis di-
ebus vite tue instabilitatis tue. que dati
sunt tibi sub sole. omni tempore vanitatis
tue. Hec est enim pars in vita et in la-
bore tuo quo laboras sub sole. Quodcum-
que potest manus tua facere instanter opera-
re. quia nec opus nec ratio nec scientia nec sapientia e-
runt apud inferos quo tu properas. Ver-
ti me ad aliud. vidique sub sole nec ve-
locium esse cursum nec fortium bellum. nec sa-
pientium panem. nec doctorum divitias. nec
artificum gratiam. sed tempus casumque in omnibus.
Nescit homo finem suum. sed sicut pisces
capiuntur hamo. et sicut aves comprehenduntur
laqueo. sic capiuntur homines tempore malo. cum eis
extemplo supervenerit. Hanc quoque vidi sub
sole sapientiam. et probavi maximam. Civi-
tas parva et pauci in ea viri: venit contra eam
rex magnus et vallavit eam. extruxitque mu-
nitiones per gyrum et perfecta est obsidio.
Inventusque in ea est vir pauper et sapi-
ens. et liberavit urbem per sapientiam suam. et nullus
deinceps recordatus est hominis illius pauperis.
Et dicebam ego meliorem esse sapientiam forti-
tudine. Quomodo ergo sapientia pauperis con-
tempta est. et verba eius non sunt audita?
Verba sapientium audiuntur in silentio.
plus quam clamor principis inter stultos.
Melior est sapientia quam arma bellica: et
qui in uno peccaverit multa bona perdet.

Musce morientes perdunt suavitatem un- X
guenti. Pretiosior est sapientia et gloria parva et
ad tempus stultitia. Cor sapientis in
dextera eius. et cor stulti in sinistra illius.
Sed et in via stultus ambulans cum ipse insi-
piens sit omnes stultos estimat. Si spiritus
potestatem habentis ascenderit super te lo-
cum tuum ne dimiseris. quia curatio cessare
faciet peccata maxima. Est et malum quod vi-
di sub sole. quasi per errorem egrediens a facie
principis. Positum stultum in dignitate
sublimi. et divites sedere deorsum. Vidi
servos in equis. et principes ambulantes quasi
servos super terram. Qui fodit foveam in-
cidet in eam. et qui dissipat sepem mor-
debit eum coluber. Qui transfert lapides
affligetur in eis. et qui scindit ligna vul-
nerabitur ab eis. Si retusum fuerit fer-
rum et hoc non ut prius sed hebetatum fuerit. mul-
to labore exacuetur. et post industriam seque-
tur sapientia. Si mordeat serpens in silentio
nichil eo minus habet qui occulte detrahit.
Verba oris sapientis gratia. et labia insipi-
entis precipitabunt eum. Initium verborum
eius stultitia. et novissimum oris illius er-
ror pessimus. Stultus verba multiplicat.
Ignorat homo quid ante se fuerit. et quid post
futurum est. Quis illi poterit indicare? La-
bor stultorum affliget eos. qui nesciunt in
urbem pergere. Ve tibi terra cuius rex puer est.
et cuius principes mane comedunt. Be-
ata terra cuius rex nobilis est. et cuius principes
vescuntur in tempore suo ad reficiendum et
non ad luxuriam. In pigritiis hu-
miliabitur contignatio. et in infirmitate ma-
nuum perstillabit domus. In risu faciunt
panem et vinum ut epulentur bibentes.
et pecunie obediunt omnia. In cogita-
tione tua regi ne detrahas. et in secreto cu-
bilis tui ne maledixeris diviti. quia
aves celi portabunt vocem tuam. et qui habet
pennas annuntiabit sententiam.

Mitte panem tuum super transeuntes aquas. XI
quia post multa tempora invenies illum. Da par-
tem septem necnon et octo. quia ignoras quid
futurum sit mali super terram. Si reple-
te fuerint nubes. ymbrem super terram effun-
dent. Si ceciderit lignum ad austrum aut
ad aquilonem. in quocumque loco ceciderit

ubi erit. Qui obseruat uentum non seminat.
et qui considerat nubes numquam metet.
Quomodo ignoras que sit uia spiritus. et qua
ratione compingantur ossa in uentre pregnantis sic
nescis opera dei qui fabricator est omnium.
Mane semina semen tuum. et uespere ne cesset
manus tua. quia nescis quod magis oriatur. hoc
an illud. et si utrumque simul melius erit. Dul-
ce lumen et delectabile est oculis uidere so-
lem. Si annis multis uixerit homo. et in his
omnibus letus fuerit. meminisse debet te-
nebrosi temporis. et dierum multorum. qui cum ue-
nerit uanitatis arguuntur preterita. Leta-
re ergo iuuenis in adholescentia tua. et
in bono sit cor tuum in diebus iuuentutis tue. et
ambula in uiis cordis tui. et in intuitu
oculorum tuorum. et scito quod pro omnibus his addu-
cet te deus in iudicium. Aufer iram a cor-
de tuo. et ammoue maliciam a carne tua.
adholescentia enim et uoluptas uana
sunt.
XII Memento creatoris tui in diebus iuuentu-
tis tue. antequam ueniat tempus afflictionis.
et appropinquent anni de quibus dicas. Non mihi
placent. Antequam tenebrescat sol. et
lumen et luna. et stelle. et reuertantur nubes
post pluuiam. quando commouebuntur custo-
des domus. et nutabunt uiri fortissimi. et
ociose erunt molentes in minuto numero. et
tenebrescent uidentes per foramina. et clau-
dent ostia in platea. in humilitate uo-
cis molentis. et consurgent ad uocem uolu-
cris. et obsurdescent omnes filie carminis.
Excelsa quoque timebunt et formidabunt
in uia. Florebit amigdalus. inpinguabi-
tur locusta. et dissipabitur capparis. quoniam ibit
homo in domum eternitatis sue. et circuibunt in pla-
tea plangentes. Antequam rumpatur funiculus
argenteus. et recurrat uitta aurea. et con-
teratur ydria super fontem. et confringa-
tur rota super cisternam. et reuertatur pul-
uis in terram suam. unde erat. et spiritus redeat
ad dominum qui dedit illum. Vanitas uanitatum
inquit ecclesiastes et omnia uanitas. Cumque
esset sapientissimus ecclesiastes docuit po-
pulum. et enarrauit que fecerat. et inuestigans
composuit parabolas multas. Quesiuit uerba
utilia. et conscripsit sermones rectissimos.
ac ueritate plenos. Verba sapientium sicut

tenebrescat

stimuli. et quasi claui in altum defixi. que per ma-
gistrorum consilium data sunt a pastore uno. His
amplius fili mi ne requiras. Faciendi plu-
res libros nullus est finis. frequensque
meditatio. carnis afflictio est. Finem lo-
quendi omnes pariter audiamus. Deum time et
mandata eius obserua. hoc est enim omnis homo.
Et cuncta que fiunt adducet deus in iudici-
um. pro omni errato siue bonum siue malum sit.
Quod hebraice dicitur syrasirim liber. Incipit cantica canticorum. vox ecclesie
ad xpistum.

Osculetur me osculo oris sui. quia
meliora sunt ubera
tua uino. fragran-
tia unguentis opti-
mis. Oleum effusum
nomen tuum. ideo ad-
holescentule dile-
xerunt te. Trahe me post te. curremus
in odorem unguentorum tuorum. adhole-
scentulis sponsa narrat de sponso. Introduxit
me rex in cellaria sua. Sponsa narrat ad-
holescentibus de. Exultabimus et letabimur in
te. memores uberum tuorum super uinum. Recti diligunt te.
Adolescentibus clamant nomen sponsi.
Vox synagoge. Nigra sum sed for-
mosa filie ierusalem. sicut tabernacula cedar.
sicut pelles salomonis. Nolite me considerare
quod fusca sim. quia decolorauit me sol.
filii matris mee pugnauerunt contra me. posu-
erunt me custodem in uineis. uineam me-
am non custodiui. Vox ecclesie ad sponsum.
Indica mihi quem diligit anima mea. ubi pa-
scas ubi cubes in meridie. ne uagari in-
cipiam per greges sodalium tuorum. Vox
cristi. Si ignoras te o pulcherrima inter
mulieres egredere. et abi post uestigia gre-
gum tuorum. et pasce edos tuos iuxta taberna-
cula pastorum. Equitatui meo in curribus
pharaonis. assimilaui te amica mea. Vox
adolescentule ad sponsum. Pulchre sunt gene
tue. sicut turturis. collum tuum sicut monilia. Vox ami-
Murenulas aureas faciemus tibi. uermi- corum
culatas argento. Vox ecclesie. Dum esset rex
in accubitu suo. nardus mea dedit odo-
rem suum. Fasciculus mirre dilectus meus mihi.
inter ubera mea commorabitur. Botrus cipri di-
lectus meus mihi. in uineis engaddi. Vox xpisti
Ecce tu pulchra es amica mea. ecce tu pul

chra es. oculi tui columbarum. vox ecclesie Ec
ce tu pulcher es dilecte mi et decorus. Lec
tulus noster floridus. tigna domorum nostrarum
cedrina. laquearia nostra cypressina. vox christi
II E go flos campi et lilium convallium. Sicut li
lium inter spinas. sic amica mea inter filias.
Vox ecclesie. Sicut malus inter ligna silvarum.
sic dilectus meus inter filios. Sub umbra illius
quem desideraveram sedi. et fructus eius dulcis
gutturi meo. Introduxit me rex in cellam vina
riam. ordinavit in me caritatem. Fulcite
me floribus. stipate me malis. quia amore
langueo. Leva eius sub capite meo. et
dextera illius amplexabitur me. vox christi
Adiuro vos filie ierusalem per capreas cervosque
camporum: ne suscitetis neque evigilare
faciatis dilectam donec ipsa velit. vox ec
clesie Vox dilecti mei. Ecce iste venit sal
iens in montibus. transiliens colles. Similis
est dilectus meus caprae hinnuloque cervorum. En
ipse stat post parietem nostrum respiciens per
fenestras. prospiciens per cancellos. En di
lectus meus loquitur michi. vox christi. Surge prope
ra amica mea: columba mea. formosa mea.
et veni. Iam enim hiems transiit. ymber
abiit et recessit. Flores apparuerunt in terra
nostra tempus putationis advenit. Vox turtu
ris audita est in terra nostra. Ficus protulit gros
sos suos. Vinee florentes dederunt odorem
suum. vox christi Surge amica mea speci
osa mea et veni columba mea. in forami
nibus petre in caverna macerie. Osten
de michi faciem tuam. Sonet vox tua in au
ribus meis. Vox enim tua dulcis. et facies tua
decora. vox ad fideles hereticos. Capite no
bis vulpes parvulas que demoliuntur
vineas. Nam vinea nostra floruit. vox
ecclesie Dilectus meus michi et ego illi.
qui pascitur inter lilia donec aspiret dies
et inclinentur umbre. Revertere. similis
esto dilecte mi capree aut hinnulo cervo
rum super montes bethel. vox ecclesie electe
III In lectulo de gentibus
meo per noctes quesivi quem diligit anima
mea. quesivi illum et non inveni. Sur
gam et circuibo civitatem. Per vicos et pla
teas queram quem diligit anima mea: Quesi
vi illum et non inveni. invenerunt me vigi
les qui custodiunt civitatem. ecclesie de christo dicit

Num quem diligit anima mea vidistis? Pau
lulum cum pertransissem eos. inveni quem diligit
anima mea. Tenui eum nec dimittam. donec
introducam eum in domum matris mee. et in cubi
culum genitricis mee. vox christi. Adiuro
vos filie ierusalem per capreas cervosque campo
rum ne suscitetis neque evigilare faciatis di
lectam donec ipsa velit. Synagoga de ecclesia.
Que est ista que ascendit per desertum sicut virgu
la fumi ex aromatibus mirre et thuris et
universi pulveris pigmentarii? vox ecclesie
En lectulum salomonis sexaginta fortes am
biunt ex fortissimis israel. omnes tenentes
gladios et ad bella doctissimi. Uniuscuius
ensis super femur suum. propter timores noc
turnos. Ferculum fecit sibi rex salomon
de lignis libani. Columnas eius fecit ar
genteas. reclinatorium aureum. ascensum
purpureum. Media caritate constravit
propter filias ierusalem. vox ecclesie de christo. Egre
dimini et videte filie syon regem sa
lomonem in diademate quo coronavit eum
mater sua in die desponsationis illius. et in die
letitie cordis eius. vox christi ad ecclesiam.
Q uam pulchra es amica mea quam pul
chra es. oculi tui columbarum: absque eo
quod intrinsecus latet. Capilli tui sicut
greges caprarum que ascenderunt de monte
galaad. Dentes tui sicut greges tonsarum
que ascenderunt de lavacro. Omnes ge
mellis fetibus et sterilis non est inter eas.
Sicut vitta coccinea labia tua. et eloqui
um tuum dulce. Sicut fragmen ma
li punici ita gene tue. absque eo quod in
trinsecus latet. Sicut turris david col
lum tuum que edificata est cum propugnaculis.
Mille clipei pendent ex ea. omnis arma
tura fortium. Duo ubera tua sicut duo
hinnuli capree gemelli qui pascuntur in
liliis. donec aspiret dies et inclinentur
umbre. Vadam ad montem mirre et ad
collem thuris. Tota pulchra es ami
ca mea et macula non est in te. Veni
de libano sponsa mea. veni de libano
veni. Coronaberis de capite amana de
vertice sanir et hermon. de cubilibus le
onum de montibus pardorum. Vulnera
sti cor meum soror mea sponsa vulne
rasti cor meum in uno oculorum tuorum et in

uno crine colli tui. Quam pulchre sunt
mamme tue. soror mea sponsa. Pul
chriora sunt ubera tua uino. et odor un
guentorum tuorum super omnia aromata.
Fauus distillans labia tua sponsa.
mel et lac sub lingua tua. et odor uesti
mentorum tuorum sicut odor thuris. Ortus con
clusus soror mea sponsa. ortus conclu
sus fons signatus. Emissiones tue pa
radisus malorum punicorum cum pomorum fruc
tibus. cypri cum nardo. nardus et croc
us fistula et cinnamomum. cum uniuersis li
gnis libani. mirra et aloe cum omnibus pri
mis unguentis. Fons ortorum puteus
aquarum uiuentium. que fluunt impetu de
libano. vox [illegible] bona tribuit.
Surge aquilo et ueni auster. perfla or
tum meum et fluant aromata illius. vox ecclesie
V Veniat dilectus meus in ortum suum et de xpo.
comedat fructum pomorum suorum. vox xpi
ad ecclesiam. Veni in ortum meum soror
mea sponsa. messui mirram meam
cum aromatibus meis. Comedi fauum
cum melle meo. bibi uinum cum lacte meo.
Comedite amici et bibite. et inebria
mini karissimi. vox ecclesie. Ego
dormio et cor meum uigilat. vox dilec
ti mei pulsantis. Vox dilecti mei
pulsantis. Aperi michi soror mea. ami
ca mea. columba mea immaculata mea.
quia caput meum plenum est rore. et cincinni mei
guttis noctium. Expoliaui me
tunica mea. quomodo induar illa? La
ui pedes meos. quomodo inquinabo illos?
vox ecclesie de xpo. Dilectus meus mi
sit manum suam per foramen. et uenter meus in
tremuit ad tactum eius. Surrexi ut a
perirem dilecto meo. Manus mee di
stillauerunt mirram. et digiti mei pleni mir
ra probatissima. Pessulum ostii mei ape
rui dilecto meo. at ille declinauerat
atque transierat. Anima mea liquefacta est
ut dilectus locutus est. Quesiui et
non inueni illum. uocaui et non respondit michi.
Inuenerunt me custodes qui circueunt
ciuitatem. percusserunt me et uulnerauerunt
me. tulerunt pallium meum custodes
murorum. Adiuro uos filie ierusalem si

inueneritis dilectum meum ut annuntietis
ei quia amore langueo. vox synagoge.
Qualis est dilectus tuus ex dilecto o
pulcherrima mulierum. qualis est dilectus
tuus ex dilecto. quia sic adiurasti nos?
vox ecclesie de xpo. Dilectus meus candidus
et rubicundus. electus ex milibus. Ca
put eius aurum optimum. come eius sicut e
late palmarum nigre quasi coruus. Oculi
eius sicut columbe super riuos aquarum.
que lacte sunt lote. et resident iuxta fluen
ta plenissima. Gene eius ~~sicut~~
sicut areole aromatum consite a pigmen
tariis. Labia eius lilia distillantia
mirram primam. Manus eius tornati
les auree plene iacinctis. Venter
eius eburneus. distinctus saphiris.
Crura illius columne marmoree. que
fundate sunt super bases aureas. Spe
cies eius ut libani. electus ut cedri. Gut
tur illius suauissimum. et totus desiderabilis.
Talis est dilectus meus. et iste est amicus
meus filie ierusalem. vox synagoge ad ecclesiam.
Quo abiit dilectus tuus o pulcherrima VI
mulierum? Quo declinauit dilectus tuus
et queremus eum tecum. Dilectus meus descen
dit in ortum suum ad areolam aromatis ut
ibi pascatur in ortis. et lilia colligat.
Ego dilecto meo et dilectus meus michi qui
pascitur inter lilia. vox xpi ad ecclesiam
Pulchra es amica mea suauis et deco
ra sicut ierusalem. terribilis ut castrorum acies or
dinata. Auerte oculos tuos a me. quia ipsi
auolare me fecerunt. Capilli tui sicut grex
caprarum que apparuerunt de galaad. Den
tes tui sicut grex ouium que ascenderunt de
lauachro. omnes gemellis fetibus. et steri
lis non est in eis. Sicut cortex mali puni
ci. sic gene tue absque occultis tuis. Se
xaginta sunt regine et octoginta concu
bine. et adolescentularum non est numerus. V
na est columba mea. perfecta mea. una
est matris sue. electa genitrici sue. Vi
derunt eam filie syon et beatissimam predica
uerunt. regine et laudauerunt eam. Que concubine
est ista que progreditur quasi aurora consurgens
pulchra ut luna electa ut sol terribilis ut
castrorum acies ordinata. vox ecclesie ad
synagogam. Descendi in ortum nucum ut ui

deret poma convallium; ut inspicerem si
floruissent vinee et germinassent mala
punica. Nescivi. Anima mea conturbavit
me; propter quadrigas aminadab. Synagoga dicit.
Revertere, revertere, sunamitis; revertere,
revertere ut intueamur te. Vox synagoge
VII Quid videbis in sunamite? nisi choros ca
strorum. Vox christi. Quam pulchri sunt
gressus tui in calciamentis filia principis.
Iunctura feminum tuorum sicut monilia que
fabricata sunt manu artificis. Umbilicus
tuus crater tornatilis; numquam indigens po
culis. Venter tuus sicut acervus tritici
vallatus liliis. Duo ubera tua sicut duo hyn
nuli gemelli capree. Collum tuum sicut tur
ris eburnea. Oculi tui sicut piscine in ese
bon; que sunt in porta filie multitudi
nis. Nasus tuus sicut turris libani, que
respicit contra damascum. Caput tuum ut car
melus; et come capitis tui sicut purpura re
gis iuncta canalibus. Quam pulcra es et
quam decora karissima in deliciis. Statura tua
assimilata est palme; et ubera tua botris.
Sponsus de sancta cruce dicit. Dixi. Ascendam in pal
mam, et apprehendam fructus eius. Sponsus de
sponsa dicit. Et erunt ubera tua sicut bo
odor tri vinee; et odor oris tui sicut malorum. Gut
tur tuum sicut vinum optimum. Ecclesia de
christo dicit. Dignum dilecto meo ad
potandum, labiisque et dentibus illius ad
ruminandum. Sponsa de christo dicit. Ego dilec
to meo, et ad me conversio eius. Ecclesia ad christum dicit.
Veni dilecte mi; egrediamur in agrum,
commoremur in villis. Mane surgamus ad vi
neas, videamus si floruit vinea, si flores
fructus parturiunt, si floruerunt mala pu
nica. Ibi dabo tibi ubera mea. Mandrago
re dederunt odorem suum in portis nostris.
Omnia poma nova et vetera dilecte mi;
servavi tibi. Vox patriarcharum de christo.
VIII Quis michi det te fratrem meum sugentem
ubera matris mee, ut inveniam te foris, et de
osculer te; et iam nemo me despiciat? Appre
hendam te, et inducam in domum matris mee,
et in cubiculum genitricis mee. Ibi me do
cebis, et dabo tibi poculum ex vino condito,
et mustum malorum granatorum meorum. Le
va eius sub capite meo, et dextera illius amplex
abitur me. Vox christi. Adiuro vos filie
ierusalem ne suscitetis neque evigilare fa
ciatis dilectam donec ipsa velit. Vox synago
ge de ecclesia. Que est ista que ascendit de de
serto deliciis affluens, innixa super dilectum
suum? Vox sponsi ad synagogam. Sub ar
bore malo suscitavi te. Ibi corrupta est
mater tua, ibi violata est genitrix tua.
Ecclesia ad christum dicit. Pone me ut signaculum
super cor tuum, ut signaculum super brachium
tuum; quia fortis est ut mors dilectio, du
ra sicut infernus emulatio. Lampades
eius lampades ignis atque flammarum. Aque
multe non potuerunt extinguere caritatem,
nec flumina obruent illam. Si dederit homo
omnem substantiam domus sue pro dilectione, quasi
nichil despiciet eam. Vox christi ad synagogam
de ecclesia. Soror nostra parvula, et ubera non habet.
Quid faciemus sorori nostre in die qua allo
quenda est? Christus sibi respondet. Si murus est,
edificemus super eum propugnacula argentea;
si ostium est, compingamus illud tabulis ce
drinis. Respondet ecclesia. Ego murus, et ubera
mea sicut turris, ex quo facta sum coram
eo quasi pacem reperiens. Synagoga ad christum.
Vinea fuit pacifico in ea que habet populos;
tradidit eam custodibus. Vir affert pro fru
ctu eius mille argenteos. Christus dicit.
Vinea mea coram me est. Mille tui pa
cifici, et ducenti his qui custodiunt fructus
eius. Vox christi ad ecclesiam. Que habitas in ortis, ami
ci auscultant te; fac me audire vocem
tuam. Vox ecclesie ad christum. Fuge dilecte mi,
et assimilare capree hinnuloque cervorum su
per montes aromatum. Explicit cantica canticorum.

Liber sapientie apud hebreos nusquam est. Incipit prologus in librum sapientie.
nusquam est, unde et ipse titulus in

grecam magis eloquentiam redolet. Hunc
iudei philonis esse affirmant. qui pro
pterea sapientie nominatur, quia in eo christi adventus quo
sapientia patris et passio eius evidenter exprimitur.

Incipit liber sapientie.
1 Diligite iustitiam qui
iudicatis terram. Sen
tite de domino in boni
tate, et in simplicitate
cordis querite illum,
quoniam invenitur ab his
qui non temptant illum.
Apparet autem eis qui

dem habent in illum. Perverse enim cogitationes
separant a deo. probata autem virtus corripit
insipientes. Quoniam in malivolam animam
non introibit sapientia. nec habitabit in corpore
subdito peccatis. Spiritus enim sanctus discipli-
ne effugiet fictum. et auferet se a cogitationibus
que sunt sine intellectu. et corripietur
a superveniente iniquitate. Benignus est
enim spiritus sapientie. et non liberabit maledictum
a labiis suis. quoniam renum illius testis est deus.
et cordis illius scrutator est verus. et lingue
illius auditor. Quoniam spiritus domini replevit orbem
terrarum. et hoc quod continet omnia scientiam habet vo-
cis. Propter hoc qui loquitur iniqua non potest latere.
nec preteriet illum corripiens iudicium. In co-
gitationibus enim impii interrogatio erit. ser-
monum autem illius auditio ad deum veniet ad
correptionem iniquitatum illius. quoniam au-
ris zeli audit omnia. et tumultus murmura-
tionum non abscondetur. Custodite ergo vos
a murmuratione que nichil prodest. et a de-
tractione parcite lingue. quoniam sermo obscu-
rus in vacuum non ibit. Os autem quod mentitur
occidit animam. Nolite zelare mortem in
errore vite vestre. neque acquiratis perditi-
onem in operibus manuum vestrarum. quoniam deus mor-
tem non fecit. nec letatur in perditione vivorum.
Creavit enim deus ut essent omnia. et sanabiles
fecit nationes orbis terrarum. Non enim est in il-
lis medicamentum exterminii. nec inferorum
regnum in terra. Iustitia enim perpetua et im-
mortalis est. iniustitia autem mortis est acqui-
sitio. Impii autem manibus et verbis accersie-
runt illam. et estimantes illam amicam deflu-
xerunt. et sponsiones posuerunt ad illam. quoniam digni
sunt qui sunt ex parte illius.
II Dixerunt enim impii apud se cogitantes
non recte. Exiguum et cum tedio est tempus
vite nostre. et non est refrigerium in fine hominis.
et non est qui agnitus sit reversus ab inferis.
Quia ex nichilo nati sumus. et post hec erimus
tamquam non fuerimus. quoniam fumus afflatus est
in naribus nostris et sermo scintille ad commo-
vendum cor nostrum. Que extincta cinis erit corpus
nostrum. et spiritus diffundetur tamquam mollis aer.
et transibit vita nostra tamquam vestigium nubis.
et sicut nebula dissolvetur que fugata est
a radiis solis. et a calore illius aggrava-
ta. Et nomen nostrum oblivionem accipiet per
tempus. et nemo memoriam habebit operum nostrorum.
Umbre enim transitus est tempus nostrum. et non est re-
versio finis nostri. quoniam consignata est. et nemo re-
vertitur. Venite ergo et fruamur bonis
que sunt. et utamur creatura tamquam in iuventu-
te celeriter. Vino pretioso et unguentis
nos impleamus. et non pretereat nos flos
temporis. Coronemus nos rosis antequam mar-
cescant. Nullum pratum sit quod non pertranseat
luxuria nostra. Nemo nostrum sit exsors luxu-
rie nostre. Ubique relinquamus signa letitie.
quoniam hec est pars nostra. et hec est sors. Oppri-
mamus pauperem iustum. et non parcamus vidu-
e. nec veterani revereamur canos multi
temporis. Sit autem fortitudo nostra lex iustitie.
Quod enim infirmum est inutile invenitur.
Circumveniamus ergo iustum. quoniam inutilis
est nobis. et contrarius est operibus nostris. et improperat
nobis peccata legis. et diffamat in nos
peccata discipline nostre. Promittit se scientiam
dei habere. et filium dei se nominat. Factus est
nobis in traductionem cogitationum nostra-
rum. Gravis est nobis etiam ad videndum. quoniam
dissimilis est aliis vita illius. et immutate sunt
vie eius. Tamquam nugaces estimati su-
mus ab illo. et abstinet se a viis nostris
tamquam ab immunditiis. et prefert novissi-
ma iustorum et gloriatur se patrem deum habere.
Videamus ergo si sermones illius veri sint.
et temptemus que ventura sunt illi. et sci-
emus que erunt novissima illius. Si enim
est verus filius dei suscipiet illum. et libera-
bit eum de manu contrariorum. Contumelia
et tormento interrogemus eum. ut sciamus re-
verentiam illius. et probemus patientiam eius. Mor-
te turpissima condempnemus illum. Erit
enim respectus ex sermonibus illius. Hec enim
cogitaverunt et erraverunt. Excecavit enim
illos malitia eorum. et nescierunt sacramenta
dei. neque mercedem speraverunt iustitie. nec
iudicaverunt honorem animarum sanctarum. Quoniam deus
creavit hominem inexterminabilem. et ad
ymaginem similitudinis sue fecit illum.
Invidia autem diaboli mors introivit in
orbem terrarum. Imitantur autem illum qui
sunt ex parte illius.
III Iustorum autem anime in manu dei sunt. et non
tanget illos tormentum mortis. Visi sunt
oculis insipientium mori. et estimata est

afflictio exitus illorum et ab itinere iusto abierunt in exterminium et quod a nobis est iter exterminii illi autem sunt in pace. Et si coram hominibus tormenta passi sunt spes illorum immortalitate plena est. In paucis vexati in multis bene disponentur quoniam deus temptavit illos et invenit illos dignos se. Tamquam aurum in fornace probavit illos et quasi holocausti hostiam accepit eos et in tempore erit respectus illorum. Fulgebunt iusti et tamquam scintille in arundineto discurrent. Iudicabunt nationes et dominabuntur populis et regnabit dominus illorum in perpetuum. Qui confidunt in illo intelligent veritatem et fideles in dilectione acquiescent illi quoniam donum et pax est electis dei. Impii autem secundum que cogitaverunt correptionem habebunt qui neglexerunt iustum et a domino recesserunt. Sapientiam enim et disciplinam qui abicit infelix est et vacua est spes illorum et labores sine fructu et inhabitabilia opera illorum. Mulieres eorum insensate sunt et nequissimi filii eorum. Maledicta creatura illorum quoniam felix sterilis et incoinquinata que nescivit thorum in delicto habebit fructum in respectione animarum sanctarum. Et spado qui non operatus est per manus suas iniquitatem nec cogitavit adversus deum nequissima. Dabitur enim illi fidei donum electum et sors in templo dei acceptissima. Bonorum enim laborum gloriosus est fructus et que non concidat radix sapientie. Filii autem adulterorum in consummatione erunt et ab iniquo thoro semen exterminabitur. Et si quidem longe vite erunt in nichilum computabuntur et sine honore erit novissima senectus illorum. Et si celerius defuncti fuerint non habebunt spem nec in die agnitionis allocutionem. Nationes enim iniquae dire sunt consummationis.

IIII Quam pulchra est casta generatio cum claritate. Immortalis est enim memoria illius quoniam et apud deum nota est et apud homines. Cum presens est imitantur illam et desiderant eam cum se eduxerit et in perpetuum coronata triumphat incoinquinatorum certaminum premium vincens. Multigena autem impiorum multitudo non erit utilis et spuria vitulamina non dabunt radices altas nec stabile firmamentum collocabunt. Et si in ramis in tempore germinaverint infirmiter posita a vento commovebuntur et a nimietate ventorum eradicabuntur. Confringentur enim rami inconsummati et fructus illorum inutiles et acerbi ad manducandum et ad nichilum apti. Ex iniquis enim omnes qui nascuntur filii testes sunt nequitie adversus parentes in interrogatione sua. Iustus autem si morte preoccupatus fuerit in refrigerio erit. Senectus enim venerabilis est non diuturna neque annorum numero computata. Cani sunt autem sensus hominis et etas senectutis vita immaculata. Placens deo factus dilectus et vivens inter peccatores translatus est. Raptus est ne malitia mutaret intellectum eius aut ne fictio deciperet animam illius. Fascinatio enim nugacitatis obscurat bona et inconstantia concupiscentie transvertit sensum sine malitia. Consummatus in brevi explevit tempora multa. Placita enim erat deo anima eius. Propter hoc properavit educere illum de medio iniquitatum. Populi autem videntes et non intelligentes nec ponentes in precordiis talia quoniam gratia dei et misericordia est in sanctos eius et respectus in electos illius. Condempnat autem iustus mortuus vivos impios et iuventus celerius consummata longam vitam iniusti. Videbunt enim finem sapientis et non intelligent quid cogitaverit de illo deus et quare munierit illum dominus. Videbunt enim et contempnent illum. Illos autem dominus irridebit. Et erunt post hec decidentes sine honore et in contumelia inter mortuos in perpetuum. Quoniam disrumpet illos inflatos sine voce et commovebit illos a fundamentis et usque ad supremum desolabuntur et erunt gementes et memoria eorum peribit. Venient in cogitatione peccatorum suorum timidi et traducent illos ex adverso iniquitates ipsorum.

Tunc stabunt iusti in magna constantia adversus eos qui se angustiaverunt et qui abstulerunt labores illorum. Videntes turbabuntur timore horribili et mirabuntur in subitatione insperate

gementes prae angustia spiritus dicentes intra se
paenitentiam agentes et prae angustia spiritus gementes:
Hi sunt quos aliquando habuimus in deri-
sum et in similitudinem improperii. Nos
insensati vitam illorum aestimabamus insa-
niam et finem illorum sine honore. Quomodo
ergo computati sunt inter filios Dei et inter
sanctos sors illorum est? Ergo erravimus a
via veritatis et iustitiae lumen non luxit
in nobis et sol intelligentiae non est ortus
nobis. Lassati sumus in via iniquitatis et per-
ditionis et ambulavimus vias difficiles,
viam autem Domini ignoravimus. Quid nobis
profuit superbia? aut quid divitiarum iactantia
contulit nobis? Transierunt omnia illa tamquam
umbra et tamquam nuntius percurrens, et
tamquam navis quae pertransit fluctuantem aquam,
cuius cum praeterierit non est vestigium invenire,
neque semitam carinae illius in fluctibus; aut
avis quae transvolat in aere et nullum inve-
nitur argumentum itineris illius, sed tantum soni-
tus alarum verberans levem ventum et scindens per
vim itineris aerem, commotis alis trans-
volavit, et post hoc nullum signum invenitur
itineris illius; aut tamquam sagittae emissae
in locum destinatum divisus aer continuo in
se reclusus est, ut ignoretur transitus illius.
Sic et nos nati continuo desivimus esse, et virtu-
tis quidem signum nullum valuimus ostendere,
in malignitate autem nostra consumpti sumus.
Talia dixerunt in inferno hi qui pecca-
verunt, quoniam spes impii tamquam lanugo est
quae a vento tollitur, et tamquam spuma gracilis quae
a procella dispergitur, et tamquam fumus qui
a vento diffusus est, et tamquam memoria ho-
spitis unius diei praetereuntis. Iusti autem in per-
petuum vivent, et apud Dominum est merces eorum, et co-
gitatio illorum apud Altissimum. Ideo accipient
regnum decoris et diadema speciei de manu Domini,
quoniam dextera sua teget illos et brachio sancto
suo defendet illos. Et accipiet armaturam
zelus illius, et armabit creaturam ad ulti-
onem inimicorum. Induet pro thorace iusti-
tiam, et accipiet pro galea iudicium certum. Su-
met scutum inexpugnabile aequitatem,
acuet autem duram iram in lanceam, et pug-
nabit cum eo orbis terrarum contra insensatos. Ibunt
directe emissiones fulgurum, et tamquam a be-
ne curvato arcu nubium exterminabun-
tur et ad certum locum insilient, et a petrosa ira
plenae mittentur grandines, et excandescet in
illos aqua maris, et flumina concurrent duriter.
Contra illos stabit spiritus virtutis, et tamquam tur-
bo venti dividet illos, et ad heremum perducet
omnem terram iniquitas illorum, et malignitas
evertet sedes potentium. Melior est sapientia quam
vires, et vir prudens magis quam fortis.

VI
Audite ergo reges et intelligite, discite
iudices finium terrae. Praebete aures vos qui con-
tinetis multitudines et placetis vobis in tur-
bis nationum, quoniam data est a Domino potestas
vobis et virtus ab Altissimo, qui interrogabit
opera vestra et cogitationes scrutabitur. Quoniam cum esse-
tis ministri regni illius, non recte iudicastis,
neque custodistis legem iustitiae, neque secundum
voluntatem Dei ambulastis. Horrende et
cito apparebit vobis, quoniam iudicium durissimum
in his qui praesunt fiet. Exiguo enim conceditur
misericordia; potentes autem potenter tormenta pa-
tientur. Non enim subtrahet personam cuiusquam Dominus, qui a. v. glo.
est dominator omnium, nec verebitur magnitu-
dinem cuiusquam, quoniam pusillum et magnum
ipse fecit, et aequaliter cura est illi de omnibus.
Fortioribus autem fortior instat cruciatio.
Ad vos ergo reges sunt hi sermones mei ut
discatis sapientiam et non excidatis. Qui enim cu-
stodierint iustitiam iuste iustificabuntur,
et qui didicerint ista invenient quid respondeant.
Concupiscite ergo sermones meos et diligite
illos, et habebitis disciplinam. Clara est et
quae numquam marcescit sapientia, et facile videtur
ab his qui diligunt eam, et invenietur ab his
qui quaerunt illam. Praeoccupat qui se concupiscunt
ut illis se prior ostendat. Qui de luce vi-
gilaverit ad illam non laborabit, assidentem
enim illam in foribus suis inveniet. Cogitare
ergo de illa sensus est consummatus, et qui vigilave-
rit propter illam cito erit securus. Quoniam dignos se
ipsa circuit quaerens, et in viis suis ostendit se
illis hilariter, et in omni providentia occurrit il-
lis. Initium enim illius verissima est disciplinae
concupiscentia. Cura ergo disciplinae dilectio
est, et dilectio custoditio legum illius est. Custodi-
tio autem legum consummatio incorruptionis est.
Incorruptio autem facit esse proximum Deo. Con-
cupiscentia itaque sapientiae deducet ad regnum
perpetuum. Si ergo delectamini in sedibus et sce-
ptris o reges populi, diligite sapientiam ut in per-

num regnetis. Diligite lumen sapientie omnes
qui preestis populis. Quid sit autem sapientia et que-
admodum facta sit referam et non abscon-
dam a vobis sacramenta dei. sed ab initio na-
tivitatis investigabo et ponam in lucem
scientiam illius et non preteribo veritatem. neque cum
invidia tabescente iter habebo. quoniam is-
talis non erit particeps sapientie. Multitudo autem
sapientium sanitas est orbis terrarum. Et rex sa-
piens populi stabilimentum est. Ergo accipi-
te disciplinam per sermones meos et proderit
vobis.

VII Sum quidem et ego mortalis homo similis omnibus.
et ex genere terreni illius qui prior factus
est. et in ventre matris figuratus sum caro.
Decem mensium tempore coagulatus sum in san-
guine ex semine hominis. et delectamen-
to somni conveniente. Et ego natus
accepi communem aerem. et in similiter factam
decidi terram, et primam vocem similem omnibus
emisi plorans. In involumentis nutritus
sum et curis magnis. Nemo enim ex regibus a-
liud habuit nativitatis initium. Unus
ergo introitus est omnibus ad vitam.
et similis exitus. Propter hoc optavi et da-
tus est michi sensus, et invocavi et venit
in me spiritus sapientie. et preposui illam regnis et
sedibus. et divitias nichil esse duxi in compara-
tione eius. nec comparavi illi lapidem pretio-
sum. quoniam omne aurum in comparatione illius are-
na est exigua. et tamquam lutum estimabitur
argentum in conspectu illius. Super salu-
tem et speciem dilexi eam. et proposui pro luce
habere illam. quoniam inextinguibile est lumen
illius. Venerunt autem michi omnia bona pari-
ter cum illa. et innumerabilis honestas per manus
illius. et letatus sum in omnibus. quoniam antecede-
bat me ista sapientia. et ignorabam quoniam horum
omnium mater est. quam sine fictione didici et
sine invidia communico. et honestatem illius
non abscondo. Infinitus est enim thesaurus
honestatis illius. quo qui usi sunt participes
facti sunt amicitie dei propter discipline dona
commendati. Michi autem dedit deus dicere
ex sententia et presumere digna horum que michi dantur.
quoniam ipse sapientie dux est. et sapientium
emendator. In manu enim illius et nos et ser-
mones nostri. et omnis sapientia et operum scientia et di-
sciplina. Ipse enim michi dedit horum que sunt
scientiam veram. ut sciam dispositionem orbis
terrarum. et virtutes elementorum. initium et consum-
mationem et medietatem temporum. vicissitu-
dinum permutationes. et consummationes tem-
porum mutationes. et divisiones tempo-
rum et anni cursus. et stellarum dispositiones.
naturas animalium. et iras bestiarum. vim vento-
rum. et cogitationes hominum. differentias vir-
gultorum. et virtutes radicum. et quecumque sunt
absconsa et improvisa didici. Omnium enim ar-
tifex docuit me sapientia. Est enim in illa spiritus
intellectus. sanctus. unicus. multiplex. sub-
tilis. mobilis. disertus. mobilis. incoinquina-
tus. certus. suavis. amans bonum acutus. que
qui nullum vetat benefacere. humanus. beni-
gnus. stabilis. certus. securus. omnem habens vir-
tutem. omnia prospiciens. et qui capiat omnes
spiritus intelligibiles. mundos. subtiles.
Omnibus enim mobilibus mobilior est sapientia.
Attingit autem ubique propter suam munditiam.
Vapor enim virtutis dei. et emanatio quedam
est claritatis omnipotentis dei sincera. et
ideo nichil inquinatum in illa incurrit.
Candor est enim lucis eterne. et speculum
sine macula dei maiestatis. et ymago bo-
nitatis illius. Et cum sit una omnia potest.
et permanens in se omnia innovat. et per
nationes in animas sanctas se transfert. amicos
dei et prophetas constituit. Neminem enim diligit
deus nisi eum qui cum sapientia inhabitat. Est enim
hec speciosior sole. et super omnem stellarum
dispositionem. luci comparata invenitur pri-
or. Illi enim succedit nox.
Sapientiam autem non vincit malitia.
VIII Attingit autem a fine usque ad finem fortiter
et disponit omnia suaviter. Hanc amavi
et exquisivi eam a iuventute mea. et quesi-
vi sponsam michi assumere. et amator fac-
tus sum forme illius. Generositatem illius glori-
ficat contubernium habens dei. Sed et omnium
dominus dilexit illam. Doctrix est enim discipline
dei. et electrix operum illius. Et si divitie ap-
petuntur in vita: quid sapientia locupletius
que omnia operatur. Si autem sensus opera-
tur quis horum que sunt magis quam illa est ar-
tifex. Et si iustitiam quis diligit labores
huius magnas habent virtutes. Sobrietatem
et prudentiam docet. et iustitiam quibus u-
tilius nichil est in vita hominibus. Et si

multitudinem scientie quis desiderat. scit
preterita et de futuris estimat. Scit versuti
as sermonum et dissolutiones argumentorum.
signa et monstra scit antequam fiant. et e
ventus temporum et seculorum. Proposui ergo hanc
adducere michi ad convivendum. sci
ens quoniam communicabit mecum de bonis. et erit
allocutio cogitationis et tedii mei. Ha
bebo propter hanc claritatem ad turbas.
et honorem apud seniores. Juvenis acu
tus inveniar in iudicio. et in conspectu po
tentium admirabilis ero. et facies principum
mirabuntur me. Tacentem me sustine
bunt. et loquentem respicient. et sermocinante
me plura manus ori suo imponent. Pro
terea habebo per hanc immortalitatem. et me
moriam eternam his qui post me futuri sunt re
linquam. Disponam populos. et nationes m
erunt subiecte. Timebunt me audien
tes reges horrendi. et in multitudine
videbor bonus. et in bello fortis. Intrans
in domum meam conquiescam cum illa. Non
enim habet amaritudinem conversatio illius.
nec tedium convictus illius. sed letitiam et gau
dium. Hec cogitans apud me et comme
morans in corde meo. quoniam immortalitas
est in cognatione sapientie. et in amicitia
illius delectatio bona. et in operibus manuum
illius honestas. sine defectione. et in cer
tamine loquele illius sapientia. et preclaritas in co
municatione sermonum illius. circuibam que
rens ut michi illam assumerem. Puer autem
eram ingeniosus. et sortitus sum animam bo
nam. Et cum essem magis bonus veni ad corpus
incoinquinatum. Et ut scivi quoniam aliter non
possum esse continens nisi deus det. et hoc ipsum
erat sapientie scire cuius esset hoc donum. Adii
dominum et deprecatus sum illum. et dixi ex toto
precordiis meis.

II Deus patrum meorum et domine misericordie. qui feci
sti omnia verbo tuo. et sapientia tua consti
tuisti hominem. ut dominaretur creature que
a te facta est. et disponat orbem terrarum
in equitate et iustitia. et in directione cor
dis iudicet. da michi sedium tuarum assistricem
sapientiam. et noli me reprobare a pueris tuis.
quoniam ego servus tuus sum. et filius ancille
tue. homo infirmus et exigui temporis. et mi
nor ad intellectum iudicii et legum. Et

si quis erit consummatus inter filios homi
num. ab fuerit ab illo sapientia tua in nichilum R vel aufugerit
computabitur. Tu autem me elegisti regem
populo tuo. et iudicem filiorum tuorum et fi
liarum. et dixisti edificare templum in
monte sancto tuo. et in civitate habitationis
tue altare. Similitudinem tabernaculi sancti tu
i. quod preparasti ab initio. et tecum sapientia tua.
que novit opera tua. que et tunc affuit cum orbem
terrarum faceres. et sciebat quod placitum esset
oculis tuis. et quod directum in preceptis tuis.
Mitte illam de celis sanctis tuis. et a sede ma
gnitudinis tue. ut mecum sit et mecum la
boret. et sciam quid acceptum sit apud te
. Scit enim illa omnia et intelligit. et de
ducet me in operibus meis sobrie. et cu
stodiet me in sua potentia. et erunt accepta
opera mea. et disponam populum tuum iuste. et
ero dignus sedium patris mei. Quis enim
hominum poterit scire consilium dei. aut quis
poterit cogitare quid velit dominus. Co
gitationes enim mortalium timide sunt. et in
certe providentie nostre. Corpus enim quod corrum
pitur aggravat animam. et deprimit terrena
inhabitatio sensum multa cogitantem.
Et difficile estimamus que in terra sunt. et que
in prospectu sunt invenimus cum labore.
que in celis sunt autem quis investigabit.
Sensum autem tuum quis sciet. nisi tu de
deris sapientiam. et miseris sanctum spiritum tuum de al
tissimis. Et sic correcte sint semite e
orum qui in terris sunt. et que tibi placent didi
cerunt homines. Nam per sapientiam sanati
sunt quicumque placuerunt tibi domine
a principio.

X Hec illum qui primus formatus est a deo
pater orbis terrarum. cum solus esset creatus cu
stodivit a delicto suo. et eduxit illum de
limo terre. et dedit illi virtutem continendi
omnia. Ab hac ut recessit iniustus in ira
sua. per iram homicidii fraterni deperiit.
Propter quod cum aqua deleret terram. iterum sana
vit sapientia per contemptibile lignum iustum gu
bernans. Hec et in consensu nequitie cum se
nationes extulissent. scivit iustum. et conser
vavit sine querela deo. et in filii misericordia for
tem custodivit. Hec iustum a pereuntibus impiis
liberavit fugientem descendentem igne in
pentapoli. Cui in testimonium nequitie

fumigabunda constat deserta terra, et in incerto
tempore fructus habentes arbores, et incredibilis
anime memoria stans figmentum salis. Sapientiam
enim pretereuntes non tantum in hoc lapsi sunt ut igno
rarent bona, sed et insipientie sue reliquerunt homi
nibus memoriam: ut in his que peccaverunt nec la
tere potuissent. Sapientia autem hos qui se obser
vant a doloribus liberavit. Hec autem profugum
fratris ire iustum deduxit per vias rectas, et osten
dit illi regnum dei: et dedit illi scientiam sanctorum.
Honestavit illum in laboribus et complevit la
bores illius. In fraude circumvenientium il
lum affuit, et honestum fecit illum. Custodivit
illum ab inimicis, et a seductoribus tutavit
illum. Et certamen forte dedit illi ut vinceret,
et sciret quoniam omnium potentior est sapientia. Hec
venditum iustum non dereliquit, sed a peccatoribus
liberavit eum. Descenditque cum illo in foveam,
et in vinculis non dereliquit illum, donec afferret il
li sceptrum regni et potentiam adversus eos qui
illum deprimebant. Et mendaces ostendit qui
maculaverunt eum, et dedit illi claritatem eter
nam. Hec populum iustum et semen sine querela
liberavit a nationibus que illum opprimebant. In
travit in animam servi domini et stetit contra reges hor
rendos in portentis et signis. Et reddidit
iustis mercedem laborum suorum, et deduxit e
os in via mirabili, et fuit illis in velamen
to diei, et in luce stellarum nocte. Et transtu
lit illos per mare rubrum, et transvexit illos per
aquam nimiam. Inimicos autem illorum demer
sit in mare, et ab altitudine inferorum e
duxit illos. Ideo iusti tulerunt spolia impio
rum, et decantaverunt domine nomen sanctum tuum,
et victricem manum tuam laudaverunt pariter
quoniam sapientia aperuit os mutorum, et linguas infan
tium fecit disertas. Direxit opera illorum
in manibus prophete sancti.

XI Iter fecerunt per deserta que non habitabantur,
et in locis desertis fixerunt casas. Steterunt
contra hostes, et de inimicis se vindicaverunt.
Sitierunt et invocaverunt te, et data est illis
de petra altissima aqua, et requies sitis de la
pide duro. Per que enim penas passi sunt ini
mici illorum a defectione potus sui, et in eo
cum abundarent filii Israel letati sunt, per hec
cum illis deessent bene cum illis actum est. Nam pro fonte
quidem sempiterni fluminis humanum san
guinem dedisti iniustis. Qui cum minuerentur
in traductione infantium occisorum, de
disti illis abundantem aquam insperate, osten
dens per sitim que tunc fuit quemadmodum tu
os exaltares, et adversarios illorum necares.
Cum enim temptati sunt, et quidem cum mi
sericordia disciplinam accipientes, scierunt quemadmodum
cum ira iudicati impii tormenta paterentur.
Hos quidem tamquam pater monens probasti; il
los autem tamquam durus rex interrogans condemna
sti. Absentes enim et presentes similiter tor
quebantur. Duplex enim illos acceperat tedium
et gemitus cum memoria preteritorum. Cum enim
audirent per sua tormenta bene secum agi, com
memorati sunt dominum admirantes in finem
exitus. Quem enim in expositione prava pro
iectum deriserunt, in fine eventus mirati sunt.
Non similiter iustis sitientes. Pro cogitationibus
autem insensatis iniquitatis illorum, quod quidam
errantes colebant mutos serpen
tes et bestias supervacuas, immisisti illis multitudinem
mutorum animalium in vindictam, ut scirent quia per
que peccat quis, per hec et torquetur. Non enim
impossibilis erat omnipotens manus tua, que cre
avit orbem terrarum ex materia invisa, immittere
illis multitudinem ursorum, aut audaces le
ones, aut novi generis ira plenas et igno
tas bestias, aut vaporem igneum spiran
tes, aut odorem fumi proferentes, aut
horrendas ab oculis scintillas emittentes.
Quarum non solum lesura poterat illos extermi
nare, sed et aspectus per timorem occidere.
Nam et sine his uno spiritu occidi poterant,
persecutionem passi ab ipsis factis suis, et dispersi
per spiritum virtutis tue. Sed omnia in men
sura et numero et pondere disposuisti. Multum
enim valere tibi soli supererat semper, et virtuti
brachii tui quis resistet? Quoniam tamquam
momentum statere, sic est ante te orbis terrarum,
et tamquam gutta roris antelucani que descen
dit in terram. Sed misereris omnium quoniam omnia
potes, et dissimulas peccata hominum
propter penitentiam. Diligis enim omnia que sunt, et nichil
odisti horum que fecisti. Nec enim odiens aliquid consti
tuisti aut fecisti. Quomodo autem posset
aliquid permanere nisi tu voluisses? Aut quod a
te vocatum non esset conservaretur? Parcis autem omni
bus quoniam tua sunt domine qui animas amas.

O quam bonus et quam suavis est domine spiritus XII
tuus in omnibus. ~~[struck through]~~. Ideoque hos qui

erant partibus corripis: et de quibus peccant
commones et alloqueris. ut relicta mali-
cia credant in te domine. Illos enim antiquos
habitatores sancte tue terre quos exhorruisti
quoniam odibilia tibi opera faciebant
per medicamina et sacrificia iniusta. et fi-
liorum suorum necatores sine misericordia. et come-
stores viscerum hominum. et devoratores san-
guinis. et auctores parentes animarum inau-
xiliatarum perdere voluisti a medio sacramento
tuo per manum parentum nostrorum: ut dignam
perciperent peregrinationem puerorum dei. que
tibi omnium carior est terra. Sed et his tamquam
hominibus pepercisti. et misisti antecessores ex-
ercitus tui vespas. ut illos paulatim exter-
minarent. Non enim quia impotens eras in bel-
lo subicere impios iustis. aut bestiis se-
vis. aut verbo duro simul exterminare.
sed partibus iudicans dabas locum penitenti-
e. non ignorans quoniam nequam est natio illorum.
et naturalis malitia ipsorum: et quoniam non po-
terat mutari cogitatio cordis illorum
in perpetuum. Semen enim erat maledictum
ab initio. nec timens aliquem veniam
dabas peccatis illorum. Quis enim dicet
tibi quid fecisti? aut quis stabit contra iu-
dicium tuum. Aut quis in conspectu tuo ve-
niet vindex iniquorum hominum. Aut quis tibi im-
putabit si perierint nationes quas tu fecisti.
Non enim est alius deus quam tu. cui cura
est de omnibus. ut ostendas quoniam non iniuste
iudicas iudicium. Neque rex neque tyran-
nus in conspectu tuo inquirent. de his quos
perdidisti. Cum sis ergo iustus iuste
omnia disponis. Ipsum quoque qui non de-
bet puniri condempnare. exterum estimas
a tua virtute. Virtus enim tua iustitie
initium est: et ob hoc quod omnium dominus es. omnibus
te parcere facis. Virtutem enim ostendis tu.
qui non crederis esse in virtute consumma-
tus: et eos qui te nesciunt in audacia tra-
ducis. Tu autem dominator virtutis cum tranquil-
litate iudicas. et cum magna reverentia
disponis nos. Subest enim tibi cum vo-
lueris posse. Docuisti autem populum tuum per ta-
lia opera. quoniam oportet iustum esse et huma-
num. et bone spei fecisti filios tuos. quoniam
iudicans das locum in peccatis penitentie.
Si enim inimicos servorum tuorum et debitos

morti cum tanta cruciasti attentione. et libera-
sti dans tempus et locum per que possent mutari
a malitia: cum quanta diligentia iudicasti
filios tuos quorum parentibus iuramenta et
conventiones dedisti bonarum promissionum?
Cum ergo nos disciplinam das inimicos
nostros multipliciter flagellas. ut bonitatem
tuam cogitemus iudicantes. et cum de nobis
iudicatur speremus misericordiam tuam. Unde et in-
illis qui in vita sua insensate et iniuste
vixerunt: per hec que coluerunt dedisti sum-
ma tormenta. Etenim in erroris via diu-
tius erraverunt. deos estimantes hec que
in animalibus sunt supervacua: infantium
insensatorum more viventes. Propter hoc
tamquam pueris insensatis iudicium in de-
risum dedisti. Qui autem ludibriis et in-
crepationibus non sunt correcti: dignum
dei iudicium experti sunt. In his enim que pati-
ebantur moleste ferebant: in quibus pa-
tientes indignabantur. Per hec que putabant
deos in ipsis cum exterminarentur: viden-
tes illum quem olim negabant se nosse
deum verum agnoverunt. Propter quod et finis con-
dempnationis illorum venit super illos.
Vani sunt autem omnes homines in quibus XIII
non subest scientia dei. Et de his que videntur
bona non potuerunt eum intelligere qui est.
neque operibus attendentes agnoverunt quis
esset artifex. Sed aut ignem. aut spiritum. aut
citatum aerem. aut gyrum stellarum. aut XIIII
nimiam aquam. aut solem et lunam rectores
orbis terrarum deos putaverunt. Quorum
si specie delectati deos putaverunt. sciant
quanto his dominator eorum speciosior est. Spe-
ciei enim generator hec omnia constituit.
Aut si virtutem et opera eorum mirati sunt.
intelligant ab illis quoniam qui hec consti-
tuit: fortior est illis. A magnitudine
enim speciei et creature cognoscibiliter poterit
horum creator videri. Sed tamen adhuc in his
minor est querela. Et hii enim fortasse er-
rant deum querentes et volentes invenire.
Etenim cum in operibus illius conversentur.
inquirunt. et persuasum habent quoniam bona sunt
que videntur. Iterum autem nec his debet igno-
sci. Si enim tantum potuerunt scire ut possent
estimare seculum: quomodo huius dominum facili-
us non invenerunt? Infelices autem sunt et

mortuos spes illoȝ est. qui appellauer
dōs opa manuū hoīu. aurū et argentū
artis inuentionē. & silitudines aīaliu.
Aut lapidem inutilē opus manꝰ antique.
Aut siquis artifex faber de silua lignū
rectū secuerit. & huiꝰ docte eradat
omnē corticē. & arte sua usus diligent
fabricet uas utile in conuersationē ui
te. reliquias autē huiꝰ opis ad pparationē
esce abutatur. et reliquū hoȝ qd ad
nullū usū facit. lignū curuū et uor
ticibꝫ plenū sculpat diligēter per uacu
itatem suā. & per scientiā artis sue figu
ret illud. & assimilet ymagini hoīs. aut
alicui ex aīalibꝫ illud cōparet. perliniēs
rubrica & rubicundū faciat fuco colo
rem illꝰ. & oēm maculā q̄ in illo ē perlini
ens. & faciat ei dignā sibi habitationē. in
pariete ponēs illud. & cōfirmās ferro.
ne forte cadat. prospiciens illi. sciens qm
nō pot se adiuuare. Imago enī ē. & opꝰ
est illi adiutoriū. Et de sua substā. & de fi
liis suis. & de nuptiis uotū faciens. inq
rit. Nō erubescit loqui cū illo. qui sine
aīa est. & pro sanitate quidē infirmū dep
catur. & pro uita mortuū rogat. Et in ad
iutoriū inutile inuocat. & pro itinere petit
ab eo qui ambulare nō pot. & de acquirendo
& de operando. & de omniū rerū euentu
petit ab eo qui in omibꝫ ē inutilis.
XIIII Iterū alius nauigare cogitans. & per feros
fluctus incipiēs iter facere ligno por
tante se. fragiliꝰ lignū inuocat. Illud
enī cupiditas acquirendi excogitauit.
& artifex sapiā fabricauit sua. Tua aūt pr
ab initio cuncta gubnat prouidentia. q̄
nia dedisti in mari uiā. & inter fluctus se
mitā firmissimā. ostendēs qm potens
es ex omibꝫ saluare. et si sine rate quis ad
eat mare. Sed ut nō eēnt uacua sapientie
opa. propter hoc & exiguo ligno credunt ais
homines aīas suas. & transeuntes mare per ra
tē liberati sunt. Sed ab initio cū perirēt sup
bi gigantes. spes orbis terrāȝ ad ratē cōfugi
ens. remisit sclo sem natiuitatis. q̄ ma
nu tua erat gubnata. Bndictū ē enī li
gnū per qd fit iustitia. Per manꝰ aūt qd fit
ydolum maledictū ē. & ipm & qui fecit
illud. Quia ille quidē operatꝰ est. illud aūt

cū eēt fragile deꝰ cognominatꝰ ē. Similr
aūt odio sunt deo. impius & impietas eius.
enī qd factū ē. cū illo q fecit tormta pa
tietur. Propter hoc & ydolis nationū nō er
respectus. qm creature dei in odiū fa
cte sunt. & in temptationē aīaȝ hoīu. & in mus
cipulā pedibꝫ insipientiū. Initiū enī for
nicationis est exquisitio ydoloȝ. et adi
uentio illoȝ corruptio uite ē. Nō erāt
ab initio. neq; erunt in ppetuū. Super
uacuitas enī hominū hec aduenit i orbē
terraȝ. et ideo breuis illoȝ finis inuentus
est. Acerbo enī luctu dolens pr. cito
sibi rapti fecit ymaginē. & illū qui tūc
hō mortuus fuerat. nunc tamquā deū cole
re cepit. & cōstituit inter suos sacra et
sacrificia. Deīn interueniēte tpr. cōualescē
te iniqua consuetudine. hic error tamquā
lex custoditus ē. & tyrannoȝ imperio cole
bantur figmta. Et hos quos in palā hono
rare nō poterāt homines propter qd longe essent
e longinquo figura illoȝ allata euidentē
ymaginē regis quē honorare uolebant
fecerūt. ut illum qui aberat tamquā psentē
colerent sua sollicitudine. Puenit aūt
ad hoȝ culturā et hos qui ignorabant ar
tificis eximia diligētia. Ille enī uolens
plus placere illi qui se assumpsit. elabora
uit arte sua ut similitudinē in melius fi
guraret. Multitudo aūt hoīu abducta
per speciē opis. eū qui ante tps tamquā hō hono
ratus fuerat. nunc deū estimauer. Et hec fu
it uite humane deceptio. qm aut affectui
aut regibꝫ deseruientes homines. incomunica
bile nomē lapidibꝫ et lignis imposuerunt.
Et nō sufficerat eos errasse circa dei scientiā
sꝫ et in magno uiuentes inscie bello. tot et
tanta mala pacē appellant. Aut enī
filios suos sacrificantes. aut obscura sacri
ficia facientes. Aut insanie plenas uigi
lias habentes. neq; uitā neq; nuptias mun
das iam custodiunt. Sed aliꝰ aliū per inui
diā occidit. aut adulterās contristat. & om
nia cōmixta sunt. sanguis. homicidiū. furtū.
& fictio. corruptio. infidelitas. turbatio.
& periuriū. tumultus. et bonoȝ dni īmemo
ratio. aīaȝ inquinatio. natiuitatis im
mutatio. nuptiaȝ incōstantia. inordina
tio mechie & impudicitie. Infandoȝ e

ydolorum cultura omis mali causa ē. & ini
tiū & finis. Aut enī dū letant̄ insaniūt.
aut certe uaticinantur falsa. aut uiuunt
iniuste. aut peierant cito. Dū enī cō
fidūt in ydolis que sunt sine aīa: ma
le iurantes noceri se nō sperant. Vtraq; ergo
illis euenient digne. qm̄ male senserūt de
deo attendentes ydolis. & iurauerunt iniuste in
dolo contempnentes iustitiā. Nō
enī iuramentorum est uirtus. sed peccantiū
pena perambulat semper iniustorum preuaricatio
nem.

XV Tu autē deus noster suauis & uerus es. patiens
& in mīa disponens omnia. Et enī si pec
cauimus tui sumus. scientes magnitudi
nē tuā. Et si nō peccauimus. scimus qm̄ apud
te sumus computati. Nosse enī te consū
mata iustitia est. & scire iustitiā & uir
tutem tuā radix ē inmortalitatis. Nō
enī in errorē induxit nos hominū male ar
tis excogitatio. nec umbra picture labor
sine fructu. effigies sculpta per uarios co
lores. Cuius aspectus insensato dat concu
piscentiā. & diligit mortue ymaginis
effigiem sine anima. Malorum amatores
morte digni sunt. qui spem habent in talibus:
& qui faciunt illos. & qui diligunt. & qui co
lunt. Sed & figulus mollem terrā premens.
laboriose fingit ad usus nostros unumquodq;
uas. & de eodem luto fingit que munda
sunt in usū uasa. similiter & que his sunt
contraria. Horum autē uasorum quis sit usus: iu
dex est figulus. Et cum labore uano deum
fingit de eodem luto. ille qui paulo ante
de terra factus fuerat. Et post pusillū ducit se
unde acceptus est. repetitus aīe debitum quam
habebat. Sed ē illi cura nō quia laboraturus
est. nec qm̄ breuis illi uita ē. sed concertatur
aurificibus & argentariis. sed & erariis imi
tatur. & gloriam prefert. qm̄ res superuacuas
fingit. Cinis est enī cor eius. & terra
superuacua spes illius. & luto uilior uita
illius. qm̄ ignorauit eum qui se finxit.
& qui inspirauit illi aīam que operatur.
& qui insufflauit ei spm̄ uitalē.
Sed estimauerunt lusum esse uitā nrām. & con
uersationem uite compositā ad lucrū. & opor
tere undecumq; etiam ex malo acquirere. Hic
enī scit se super omnes delinquere qui ex terre

materia fragilia uasa & sculptilia fingit.
Omnes enim insipientes & infelices supra
modū aīe superbi sunt. inimici populi tui
& imperantes illi. qm̄ omnia ydola natio
nū deos estimauerunt. quibus nec oculorum u
sus est ad uidendū. neq; nares ad percipiendū
spm̄. neq; aures ad audiendū. neq; digi
ti manuū ad tractandū. sed et pedes eorum
pigri ad ambulandū. Homo enī fecit illos.
& qui spm̄ mutuatus ē. is finxit illos. Ne
mo enī sibi similem homo poterit deum fingere.
Cum sit enī mortalis. mortuum fingit mani
bus iniquis. Melior est enī ipse his quos co
lit. quia ipse quidē uixit cum esset mortalis. illi
autē nunquā. Sed & animalia miserrima colunt.
Insensata enī comparata his. aliis sunt de
teriora. Sed nec aspectu aliquis ex his animalibus
bona potest conspicere. Fugerunt enī dei laudē
& benedictionem eius.

XVI Propter hec & per his similia passi sunt digne
tormenta. & per multitudinē bestiarum exter
minati sunt. pro quibus tormentis bene dispo
suisti populum tuum. quibus dedisti concupiscen
tiam delectamenti sui nouū saporem. escam
parans eis ortigometram. ut illi quidē
concupiscentes escam propter ea que illis osten
sa & missa sunt. etiam a necessaria concupiscen
tia auerterentur. Hii autē in breui inopes
facti. nouā gustauerunt escam. Oportebat
enī illis quidē sine excusatione superuenire
interitum: exercentibus tyrannidem. his autē
tantum ostendere quemadmodum inimici eorum ex
terminabantur. Etenim cum superuenit illis se
ua bestiarum ira. morsibus peruersorum colu
brorum exterminabantur. Sed nō in perpetuū per
mansit ira tua. sed ad correctionem in bre
ui turbati sunt signum habentes salutis. ad com
memorationem mandati legis tue. Qui
enī conuersus est. nō per hoc quod uidebat sanaba
tur. sed per te omniū saluatorem. In hoc autē
ostendisti inimicis nostris quia tu es qui liberas ab
omni malo. Illos enī locustarum & muscā
rum occiderunt morsus. & nō est inuenta sani
tas anime illorum. quia digni erant ab huiusmodi
exterminari. Filios autē tuos nec draconū
nec uenenatorum uicerunt dentes. Misericordia
enī tua adueniens sanabat illos. In me
moria enī sermonū tuorum examinabantur
& uelociter sanabantur. ne in altā incidentes

obliuione ne non possent tuo uti adiutorio.
Et enim neque herba neque malagma sana
uit illos. sed tuus domine sermo qui sanat
omnia. Tu es domine qui uite et mortis habes
potestatem, et deducis ad portas mortis
et reducis. Homo autem occidit quidem per
maliciam animam suam, et cum exierit spiritus
non reuertetur. nec reuocabit animam que
recepta est. sed tuam manum effugere inpos
sibile est. Negantes enim nosse te impii
per fortitudinem brachii tui flagellati
sunt. Nouis aquis grandinibus et pluui
is persecutionem passi sunt et per ignem con
sumpti. Quod enim mirabile erat in aqua
que omnia extinguit plus ignis ualebat.
Vindex enim est orbis iustorum. Quodam enim
tempore mansuetabatur ignis. ne comburerentur
tur que ad impios missa erant animalia, sed ut
ipsi uidentes scirent quoniam dei iudicio patia
untur persecutionem. Et quodam tempore in aqua
supra uirtutem ignis exardescebat undi
que. ut iniquam terre nationem exterminaret.
Pro quibus angelorum esca nutristi populum tuum.
et paratum panem de celo prestitisti illis sine
labore. omne delectamentum in se habentem. et omnis
saporis suauitatem. Substantia enim tua et dul
cedinem tuam quam in filios habes ostendebas.
et deseruiens uniuscuiusque uoluntati ad quod quis
que uolebat conuertebatur. Nix autem et glacies
sustinebant uim ignis et non tabescebant.
ut scirent quoniam fructus inimicorum extermina
bat ignis ardens in grandine et pluuia
coruscans. Hoc autem iterum ut nutrirentur
iusti etiam sue uirtutis oblitus est. Creatura enim
tua tibi factori deseruiens exardescit in tor
mentum aduersus iniustos et lenior fit ad bene
faciendum pro his qui in te confidunt. Propter
hoc et tunc omnia transfigurata. omnium
nutrici gratie tue deseruiebant. ad uolun
tatem horum qui a te desiderabant. ut scirent
filii tui quos dilexisti domine. quia non nati
uitatis fructus pascunt homines. sed
sermo tuus hos qui in te crediderint con
seruat. Quod enim ab igne non poterat extermina
ri. statim ab exiguo radio solis calefac
tum tabescebat. ut notum omnibus esset quod o
portet preuenire solem ad benedictionem
tuam et ad ortum lucis te adorare. Ingra
ti enim spes tamquam hybernalis glacies tabescet.

et disperiet tamquam aqua superuacua.
Magna enim sunt iudicia tua domine et in
enarrabilia uerba tua. Propter hoc in XVII
disciplinate anime errauerunt. Dum enim per
suasum habent iniqui posse dominari nationi san
cte: uinculis tenebrarum et longe noctis com
pediti inclusi sub tectis fugitiui per
petue prouidentie iacuerunt. Et dum putant
se latere in obscuris peccatis: tenebro
so obliuionis uelamento dispersi sunt. pa
uentes horrende et cum admiratione nimia
perturbati. Neque enim que continebat il
los spelunca sine timore custodiebat. quoniam
sonitus descendens perturbabat illos.
et persone triste illis apparentes pauorem
illis prestabant. Et ignis quidem nulla
uis poterat illis lumen prebere. nec siderum
limpide flamme illuminare poterant illam
noctem horrendam. Apparebat autem illis
subitaneus ignis. timore plenus. et timo
re percussi illius que non uidebatur facie.
estimabant deteriora esse que uideban
tur. et magice artis appositi erant deri
sus et sapientie gloria correptio cum contumelia. Il
li autem qui promittebant timores et turbationes
expellere se ab anima languente: hii cum
derisu pleni timore languebant. Nam
et si nichil illos ex monstris perturbabat:
transitu animalium et serpentium sibilatione com
moti. tremebundi peribant. et aerem
quem nulla ratione quis effugere posset
negantes se uidere. Frequenter enim
occupat pessima redarguente conscientia.
Cum sit enim timida nequitia: dat testi
monium condempnata. Semper enim presu
mit seua perturbata conscientia. Nichil enim
est timor nisi presumptionis adiutorio
rum proditio cognitionis auxiliatorum.
Et dum ab intro minor est expectati
o: maiorem putat potentiam eius
cause de qua tormenta prestat. Illi autem
qui impotentem uere noctem et ab in
fimis et ab altissimis superuenientem inferis,
eundem somnum dormientes: aliquando mon
strorum exagitabantur timore. aliquando
anime deficiebant traductione. Subita
neus enim illis et insperatus timor super
uenerat. Deinde si quisquam ex illis decidis
set: custodiebatur in carcere sine fer

ro reclusus. Si enim rusticus quis erat aut
pastor aut agri laborum operarius preoccupatus
esset: ineffugibilem sustinebat necessitatem.
Una enim catena tenebrarum omnes erant colli
gati. Sive spiritus sibilans aut inter spissos ar
borum ramos avium sonus suavis, aut vis
aque decurrentis nimium: aut sonus validus pre
cipitatarum petrarum, aut ludentium animalium
cursus invisus. aut mugientium valida
bestiarum vox. aut resonans de altissimis mon
tibus echo. deficientes faciebant illos pre
timore. Omnis enim orbis terrarum limpido il
luminabatur lumine. et non impeditis ope
ribus continebatur. Solis autem illis superposita erat
gravis nox. ymago tenebrarum que superven
tura illis erat. Ipsi ergo sibi erant graviores
tenebris.

XVIII Sanctis autem tuis maxima erat lux. Et
horum quidem vocem inimici audiebant.
sed figuram non videbant. Et quia non et ipsi per eadem
passi erant. magnificabant te. et qui ante le
debantur: quia non ledebantur gratias agebant tibi.
et ut esset differentia te donum petebant. Propter
quod ignis ardentem columpnam ducem habuerunt
ignote vie. et solem sine lesura boni hospi
cii prestitisti. Digni quidem illi carere luce et pa
ti carcerem tenebrarum: qui inclusos custodi
ebant filios tuos. per quos incipiebat incor
ruptum lumen legis seculo dari. Cum cogitarent
iustorum occidere infantes. et uno exposito
et liberato in traductionem illorum, multi
tudinem filiorum abstulisti. ~~et pariter illos p~~
~~didisti~~ et pariter illos perdidisti in aqua valida.
Illa enim nox a parentibus nostris ante cognita
est. ut vere scientes quibus iuramentis credi
derunt. animequiores essent. Suscepta est autem
a populo tuo sanitas quidem iustorum: iniustorum autem
exterminatio. Sicut enim lesisti adversarios
nostros: sic nos provocans magnificasti. Ab
scondite enim sacrificabant iusti pueri bonorum.
et iustitie legem in concordia disposuerunt.
similiter bona et mala percepturos iustos patres iam
decantantes laudes. Resonabat autem incon
veniens inimicorum vox. et flebilis audie
batur planctus ploratorum infantium. Simili
autem pena servus cum domino afflictus est. et popularis
homo regi similia passus. Similiter ergo omnes
uno nomine mortis mortuos habebant innume
rabiles. Nec enim ad sepeliendum vivi suffici
ebant. quoniam uno momento que erat preclarior
natio illorum exterminata est. De omnibus enim non
credentes propter veneficia, tunc vero primo cum fuit extermi
nium primogenitorum spoponderunt populum dei se
esse. Cum enim quietum silentium contineret omnia.
et nox in suo cursu medium iter haberet omnipotens
sermo tuus domine exiliens de celo a regalibus
sedibus venit. durus debellator in mediam
exterminii terram prosilivit. gladius acutus insi
mulatum imperium tuum portans. Et stans re
plevit omnia morte. et usque ad celum attinge
bat stans in terra. Tunc continuo visus somniorum
malorum turbaverunt illos. et timores superve
nerunt insperati. Et alius alibi proiectus semi
vivus, propter quam moriebatur causam demon
strabat mortis. Visiones enim que illos turba
verunt hec premonebant. ne inscii quare mala
patiebantur perirent. Tetigit autem tunc et iustos
temptatio mortis. et commotio in heremo
facta est multitudinis. Sed non diu permansit
ira tua. Properans enim homo sine querela pro populo de
precari proferens servitutis sue scutum orationem
et per incensum deprecationem allegans restitit
ire. et finem imposuit necessitati: osten
dens quoniam tuus est famulus, vicit autem turbas.
non in virtute corporis nec armature potentie.
sed verbo illum qui se vexabat subiecit. iuramen
ta parentum et testamenti commemorans. Cum
enim iam acervatim cecidissent super alterutrum
mortui: interstitit et amputavit impetum.
et divisit illam que ad vivos ducebat viam.
In veste enim poderis quam habebat. totus
erat orbis terrarum. et parentum magnalia in quattuor
ordinibus lapidum erant sculpta. et magni
ficentia tua in diademate capitis illius erat
scripta. His autem cessit qui extermina
bat. et hec extimuit. Erat enim sola temptati
o ire sufficiens.

XIX Impiis autem usque in novissimum sine mi
sericordia ira supervenit. Presciebat enim et futura illorum.
Quoniam cum ipsi reversi essent et permisissent ut
se ducerent. et cum magna sollicitudine pre
misissent illos. consequebantur illos penite
ntes. Adhuc enim inter manus habentes luc
tum. et deplorantes ad monumenta mortuorum
aliam sibi assumpserunt cogitationem inscientie: et
quos rogantes proiecerant hos tamquam fugitivos
persequebantur. Ducebat enim illos ad hunc fi
nem digna necessitas. et horum que acciderant

cōmemorationem amittebant. ut que de-
erant tormentis, repleret punitio. et populus quidem
tuus mirabiliter transiret. illi autem novam
mortem invenirent. Omnis enim creatura
ad suum genus ab initio refigurabatur. deser-
viens preceptis tuis. ut pueri tui custodi-
rentur illesi. Nam nubes castra eorum
obumbrabat. et ex aqua que ante erat. terra ari-
da apparuit. et in mari rubro via sine im-
pedimento. et campus germinans de profundo ni-
mio. per quem omnis natio transivit. que tege-
batur tua manu. videntes mirabilia
et monstra. Tamquam enim equi depaverunt
et tamquam agni exultaverunt magnificantes
te domine. qui liberasti illos. Memores enim
erant adhuc eorum que in incolatu illorum
facta fuerant. quemadmodum pro natione ani-
malium eduxit terra muscas. et pro piscibus eruc-
tavit fluvius multitudinem ranarum.
Novissime autem viderunt novam creaturam
avium cum adducti concupiscentia postu-
laverunt escas epulationis. In allocutione
enim desiderii ascendit illis ortigometra.
et vexationes peccatoribus supervenerunt non
sine illis que ante facta erant argumentis per
vim fulminum. Iuste enim patiebantur secundum
suas nequitias. Etenim detestabiliorem
inhospitalitatem instituerunt. Alii quidem
ignotos non recipiebant advenas. alii autem
bonos hospites in servitutem accipiebant.
Et non solum hoc sed et alius quidem respec-
tus erat illorum. quoniam inviti recipiebant ex-
traneos. Qui autem cum letitia receperunt
hos qui eisdem usi erant iustitiis. se-
vissimis afflixerunt doloribus. Percussi sunt
autem cecitate. sicut illi in foribus iusti qui
subitaneis cooperti erant tenebris. unusquis-
que ostii sui transitum querebat. In se enim e-
lementa dum convertuntur sicut in organo qua-
litatis sonus immutatur. et omnia suum so-
num custodiunt. Unde estimari ex ipso certo
visu potest. Agrestia enim in aquatica conver-
tebantur. et quecumque erant natantia in ter-
ram transiebant. Ignis in aqua valebat su-
pra suam virtutem. et aqua extinguentis na-
ture obliviscebatur. Flamme e contrario cor-
ruptibilium animalium non vexaverunt carnes
coambulantium. nec dissolvebant illam
que facile dissolvebatur sicut glacies bonam
escam.

In omnibus enim domine magnificasti popu-
lum tuum et honorasti. et non despexisti in om-
ni tempore. et in omni loco assistens eis. Explicit liber sapientie.
Multorum nobis et Incipit prologus in ecclesiasticum liber ihesu filii sirach.
maiorum per legem et prophetas
aliosque qui secuti sunt illos sapientia de-
monstrata est. in quibus oportet laudare
Israel doctrine et sapientie causa: quia non solum ipsos lo-
quentes necesse est esse peritos. sed et extraneos pos-
se et dicentes et scribentes doctissimos fi-
eri. Avus meus Ihesus postquam se amplius dedit
ad diligentiam lectionis. legis et prophe-
tarum aliorum librorum qui nobis a parentibus
nostris traditi sunt. voluit et ipse scribere
aliquid horum que ad doctrinam et sapientiam per-
tinent. ut desiderantes discere et il-
lorum periti fieri magis magisque animo attendant
et confirmentur ad legitimam vitam. Hortor
itaque venire vos cum benivolentia. et atten-
tiore studio lectionem facere. et veniam ha-
bere in illis in quibus videmur ymaginem se-
quentes sapientie deficere in verborum compositione. Nam
deficiunt verba hebraica quando translata fu-
erint ad alteram linguam. Non solum autem
sed et ipsa lex et prophete ceteraque librorum non par-
vam habent differentiam quando inter se dicuntur.
Nam in octavo et tricesimo anno temporibus
ptolomei evergetis regis postquam perveni
in egyptum. et cum multum temporis ibi fuis-
sem. inveni ibi libros relictos non parve
neque contemptibilis doctrine. Itaque bo-
num et necessarium putavi et ipse aliquam
addere diligentiam et laborem interpretandi
istum librum. et multa vigilia attuli doc-
trinam in spacio temporis ad illa que ad finem
ducunt librum dare. Et illis qui volunt
animum intendere et discere. quemadmodum o-
porteat instituere mores qui secundum legem domini
proposuerunt vitam agere. Explicit prologus.

Incipit liber ecclesiastici.
OMNIS Sapientia a
domino deo est. et cum illo
fuit semper. et est ante
evum. Arenam maris
et pluvie guttas. et
dies seculi quis dinume-
ravit? Altitudinem
celi et latitudinem terre et profundum
abyssi quis dimensus est? Sapientiam dei pre-

terem omnia: quis investigavit? Prior
omnium creata est sapientia, et intellectus pru
dentie ab evo. Fons sapientie verbum dei in ex
celsis, et ingressus illius mandata eterna.
Radix sapientie cui revelata est? et astu
tias illius quis agnovit? Disciplina
sapientie cui revelata est et manifesta?
et multiplicationem ingressus illi
us quis intellexit? Unus est altissimus
creator omnium omnipotens, rex potens, et me
tuendus nimis, sedens super thronum
illius et dominans deus. Ipse creavit illam
spiritu sancto, et vidit et dinumeravit et mensus est.
Et effudit illam super omnia opera sua
et super omnem carnem secundum datum suum: prebuit
illam diligentibus se. Timor domini gloria et
gloriatio, et letitia et corona exultationis.
Timor domini delectabit cor, et dabit
letitiam et gaudium in longitudinem dierum.
Timenti deum bene erit in extremis, et in
die defunctionis sue benedicetur. Dile
ctio dei honorabilis sapientia: quibus autem
apparuerit in visu diligunt eam in visi
one et in agnitione magnalium suorum. Ini
tium sapientie timor domini, et cum fidelibus in vul
va concreatus est, et cum electis feminis gra
ditur, et cum iustis et fidelibus agnoscitur. Ti
mor domini scientie religiositas. Religiositas cu
stodiet et iustificabit cor, iocunditatem
atque gaudium dabit. Timenti deum bene erit,
et in diebus consummationis illius benedicetur.
Plenitudo sapientie est timere deum, et plenitu
do sapientie a fructibus illius. Omnem domum il
lius implebit a generationibus, et receptacula
a thesauris illius. Corona sapientie timor domini,
replens pacem et salutis fructum. Et vidit et
dinumeravit eam. Utraque autem sunt dona dei. Sci
entiam et intellectum prudentie sapientia compar
ticipabit, et gloriam tenentium se exaltat. Ra
dix sapientie est timere dominum, et rami enim illius lon
gevi. In thesauris sapientie intellectus et
scientie religiositas: execratio autem peccatori
bus sapientia. Timor domini expellit peccatum. Nam qui
sine timore est non poterit iustificari. Ira
cundia enim animositatis illius subversio illius est.
Usque in tempus sustinebit patiens, et postea red
ditio iocunditatis. Bonus sensus usque in
tempus abscondet verba illius, et labia multorum
enarrabunt sensum illius. In thesauris

sapie

significatio discipline. Execratio autem pec
catori cultura dei. Fili concupiscens sa
pientiam conserva iustitiam, et deus prebebit
illam tibi. Sapientia enim et disciplina timor
domini, et quod beneplacitum est illi fides, et man
suetudo, et adimplebit thesauros illius.
Non sis incredibilis timori domini, et ne ac
cesseris ad illum duplici corde. Ne fueris
hypocrita in conspectu hominum, et non scanda
lizeris in labiis tuis. Attende in illis ne for
te cadas, et adducas anime tue inhonoratio
nem, et revelet deus absconsa tua, et in medi
o synagoge elidat te, quoniam accessisti ma
ligne ad dominum, et cor tuum plenum est dolo
et fallacia.

II Fili accedens ad servitutem dei sta in iu
stitia et timore, et prepara animam tuam ad
temptationem. Deprime cor tuum et susti
ne, inclina aurem tuam et excipe verba in
tellectus, et ne festines in tempore obductio
nis. Sustine sustentationes dei, coniun
gere deo et sustine, ut crescat in novissimo
vita tua. Omne quod tibi applicitum fuerit
accipe, et in dolore sustine, et in humili
tate tua patientiam habe. Quoniam in igne
probatur aurum et argentum, homines
vero receptibiles in camino humiliationis.
Crede deo et recuperabit te, et dirige viam
tuam et spera in illum. Serva timorem illius
et in illo veterasce. Metuentes deum su
stinete misericordiam eius, et non deflectatis
ab illo ne cadatis. Qui timetis deum
credite illi, et non evacuabitur merces vestra.
Qui timetis deum sperate in illum, et in ob
lectationem veniet vobis misericordia. Qui time
tis deum diligite illum, et illuminabuntur
corda vestra. Respicite filii nationes
hominum, et scitote quia nullus speravit in
domino et confusus est. Quis permansit in mandatis
eius et derelictus est? Aut quis invocavit il
lum et despexit eum? Quoniam pius et misericors
est deus, et remittet in tempore tribulationis pec
cata, et protector est omnibus exquirentibus
se in veritate. Ve duplici corde et labi
is sceleratis, et manibus malefacientibus,
et peccatori terram ingredienti duabus
viis. Ve dissolutis corde qui non credunt
deo, et ideo non protegentur ab eo. Ve his qui per
diderunt sustinentiam, et qui dereliquerunt vias rec

tas, et diverterunt in vias pravas. Et quid fa
cient cum inspicere ceperit dominus? Qui timent
dominum non erunt incredibiles verbo illius, et qui
diligunt illum conservabunt viam illius. Qui ti
ment dominum inquirent que beneplacita sunt illi,
et qui diligunt eum replebuntur lege ipsius.
Qui timent dominum preparabunt corda sua et in
conspectu illius sanctificabunt animas suas. Et
qui timent dominum custodiunt mandata il
lius et patientiam habebunt usque ad inspecti
onem illius. dicentes. Si penitentiam non egeri
mus incidemus in manus domini et non in manus
hominum. Secundum enim magnitudinem il
lius sic et misericordia ipsius cum ipso est.
III Filii sapientie ecclesia iustorum, et natio illorum
obedientia et dilectio. Iudicium patris
audite filii dilecti, et sic facite ut salvi
sitis. Deus enim honoravit patrem in filiis.
et iudicium matris exquirens firmavit in
filios. Qui diligit deum exorabit pro pec
catis. et continebit se ab illis. et in oratione dierum
exaudietur. Et sicut qui thesaurizat, ita
et qui honorificat matrem suam. Qui ho
norat patrem suum iocundabitur in filiis. et in
die orationis sue exaudietur. Qui hono
rat patrem suum vita vivet longiore. et qui
obedit patri refrigerabit matrem. Qui
timet deum honorat parentes. et quasi dominis
serviet his qui se genuerunt. In opere et sermo
ne et in omni patientia. Honora patrem
tuum: ut superveniat tibi benedictio a deo.
et benedictio illius in novissimo maneat.
Benedictio patris firmat domos filiorum: ma
ledictio autem matris eradicat fundamenta.
Ne glorieris in contumelia patris tui: non est
enim tibi gloria sed confusio. Gloria enim hominis
ex honore patris sui. et dedecus filii pater sine
honore. Fili suscipe senectam patris tui. et
ne contristes eum in vita illius. Et si defece
rit sensu: veniam da. et ne spernas eum in tua
virtute. Elemosina enim patris non erit
in oblivione. Nam pro peccato matris restitue
tur tibi bonum. et in iustitia edificabitur tibi.
et in die tribulationis commemorabitur tui.
Et sicut in sereno glacies solventur tua
÷ est peccata. Quam male fame est qui relinquit patrem.
et est maledictus a deo qui exasperat ma
trem. Fili in mansuetudine opera tua perfi
ce. et super hominum gloriam gloriam diligeris.

Quanto magnus es. humilia te in omnibus
et coram deo invenies gratiam: quoniam magna po
tentia dei solius. et ab humilibus honoratur.
Altiora te ne quesieris. et fortiora te ne
scrutatus fueris. sed que precepit tibi deus illa co
gita semper. et in pluribus operibus eius ne fueris cu
riosus. Non est enim tibi necessarium. ea que
abscondita sunt videre oculis tuis. In super
vacuis rebus noli scrutari multipliciter.
et in pluribus operibus eius non eris curiosus.
Plurima enim super sensum hominum ostensa
sunt tibi. Multos enim supplantavit su
spicio illorum. et in vanitate detinuit sen
sus illorum. Cor durum male habebit in no
vissimo. et qui amat periculum in illo pe
ribit. Cor ingrediens duas vias non habebit
successus. et pravus corde in illis scandaliza
bitur. Cor nequam gravabitur in doloribus et
peccator adiciet ad peccandum. Synagoge
superborum non est sanitas. Frutex enim peccati
eradicabitur in illis. et non intelligetur.
Cor sapientis intelligitur in sapientia. et auris
bona audiet cum omni concupiscentia sa
pientiam. Sapiens cor et intelligibile absti
nebit se a peccatis. et in operibus iustitie
successus habebit. Ignem ardentem extin
guit aqua. et elemosina resistit peccatis
et deus prospector eius. Qui reddit gratiam
meminit in posterum. et in tempore casus sui in
veniet firmamentum.
Fili elemosinam pauperis ne defraudes. IIII
et oculos tuos ne transvertas a paupere.
Animam esurientem ne despexeris. et non
exasperes pauperem in inopia sua. Cor ino
pis ne afflixeris. et non protrahas datum an
gustianti. Rogationem contribulati
ne abicias. et ne avertas faciem ab ege
no. Ab inope ne avertas oculos propter iram.
et non relinquas querentibus tibi retro ma
ledicere. Maledicentis enim tibi in ama
ritudine anime exaudietur precatio illius.
Exaudiet autem eum qui fecit illum. Congrega
tioni pauperum affabilem te facito. et
presbitero humilia animam tuam. et magnato
humilia caput tuum. Declina pauperi sine
tristitia aurem tuam. et redde debitum tu
um. et responde illi pacifica in mansuetudi
ne. Libera eum qui iniuriam patitur de manu
superbi. et non acide feras in anima tua. In iudi

iudicando esto pupillis misericors ut pater,
et pro viro matri illorum. et eris tu velut filius
altissimi obediens, et miserebitur tui magis
quam mater. Sapientia filiis suis vitam inspirat.
et suscipit inquirentes se. et preibit in via
iustitie. et qui illam diligit diligit vitam.
Et qui vigilaverint ad illam complec-
tentur placorem eius. Qui tenuerint
illam vitam hereditabunt. et quo in-
troibit benedicet deus. Qui serviunt ei
obsequentes erunt sancto. et eos qui diligunt
illam diligit deus. Qui audit illam iudi-
cat gentes. et qui intuetur illam permanebit
confidens. Si crediderit ei permanebit et
hereditabit illam. et erunt in confirmatione
creature illorum. quoniam in temptatione ambu-
lat cum eo. et in primis eligit eum. Timorem
et metum et probationem inducet super illum.
et cruciabit illum in tribulatione doctrine
sue. donec temptet illum in cogitationibus
illius. et credat anime illius. Et firmabit il-
lum. et iter adducet directum ad illum. et le-
tificabit illum. et denudabit absconsa
sua illi. et thesaurizabit super illum scientiam
et intellectum iustitie. Si autem oberrave-
rit derelinquet illum. et tradet eum in ma-
nus inimici sui. Fili conserva tempus et devita a
malo. Pro anima tua non confundaris dicere
verum. Est enim confusio adducens peccatum.
et est confusio adducens gloriam et gratiam. Ne
accipias faciem adversus faciem tuam. nec ad-
versus animam tuam mendacium. Ne reverearis pro-
ximum tuum in casu suo. nec retineas ver-
bum in tempore salutis. Non abscondas sapi-
entiam tuam in decore eius. In lingua enim
sapientia dignoscitur. et sensus et scientia et doc-
trina in verbo sensati. et firmamentum in operi-
bus iustitie. Non contradicas verbo ve-
ritatis ullo modo. et de mendacio ineruditi-
onis tue confundere. Non confundaris con-
fiteri peccata tua. et ne subicias te omni
homini pro peccato. Noli resistere contra
faciem potentis. nec coneris contra ictum
fluvii. Pro iustitia agonizare pro a-
nima tua. et usque ad mortem certa pro
iustitia. et deus expugnabit pro te inimi-
cos tuos. Noli citatus esse in lingu-
a tua. et inutilis et remissus in operibus tu-
is. Noli esse sicut leo in domo tua. evertens
domesticos tuos. et opprimens subiectos tibi.
Non sit porrecta manus tua ad accipi-
endum. et ad dandum collecta.
Noli attendere ad possessiones iniquas. V
et ne dixeris. est michi sufficiens vi-
ta. nichil enim proderit in tempore vindicte et
obductionis. Ne sequaris in fortitudine
tua concupiscentiam cordis tui. et ne dixe-
ris. quomodo potui: aut quis me subi-
ciet propter facta mea? Deus enim vindi-
cans vindicabit. Ne dixeris peccavi.
et quid accidit michi triste? Altissimus
enim est patiens redditor. De propitiatu
peccatorum noli esse sine metu. neque adi-
cias peccatum super peccatum. et ne dicas. mi-
seratio dei magna est. multitudinis pec-
catorum meorum miserebitur. Misericordia enim et
ira ab illo cito proximat. et in peccato-
res respicit ira illius. Non tardes conver-
ti ad dominum. et ne differas de die in diem.
Subito enim veniet ira illius. et in tempore
vindicte disperdet te. Noli anxius esse in divi-
tiis iniustis. Non enim proderunt tibi in di-
e obductionis et vindicte. Non venti-
les te in omnem ventum. et non eas in omni via.
Sic enim peccator probatur in duplici lin-
gua. Esto firmus in via domini et in veri-
tate sensus tui et scientia. et prosequatur te verbum
pacis et iustitie. Esto mansuetus ad audi-
endum verbum ut intelligas. et cum sapientia pro-
feras responsum verum. Si est tibi intellectus re-
sponde proximo: sin autem sit manus tua su-
per os tuum. ne capiaris in verbo indisciplinato.
et confundaris. Honor et gloria in sermone sen-
sati. lingua vero imprudentis subversio est
ipsi. Ne appelleris susurro in vita tua.
et in lingua tua capiaris et confundaris. Su-
per furem enim est confusio et penitentia et denota-
tio pessima. super bilinguem. Susurratori
autem odium et inimicitia et contumelia. Iusti-
fica pusillum et magnum similiter.
Noli fieri pro amico inimicus proximo. In- VI
properium enim et contumeliam malus here-
ditabit. et omnis peccator invidus et bi-
linguis. Non te extollas in cogitatione ani-
me tue velut taurus: ne forte elidatur vir-
tus tua per stultitiam. et folia tua comedat.
et fructus tuos perdat. et relinquaris velut
lignum aridum in heremo. Anima enim nequam

disperdit qui se habet. et in gaudium inimi
cis dat illum. et deducet in sortem impiorum. Ver
bum dulce multiplicat amicos. et miti
gat inimicos. et lingua eucharis in bono
homine abundabit. Multi pacifici sint
tibi. et consiliarius sit tibi unus de mille.
Si possides amicum in temptatione posside
eum. et ne facile credas ei. Est enim
amicus secundum tempus suum. et non permanebit in die
tribulationis. Et est amicus qui convertitur
ad inimicitiam. et est amicus qui odium et rixam
et convicia denudabit. Est autem amicus so
cius mense. et non permanet in die necessitatis. A
micus si permanserit fixus erit tibi quasi coequa
lis. et in domesticis tuis fiducialiter aget.
Si humiliaverit se contra te. et a facie tua ab
sconderit se unanimem habebis amicitiam bonam.
Ab inimicis tuis separare. et ab amicis tu
is attende. Amicus fidelis protectio fortis.
Qui autem invenit illum. invenit thesaurum.
Amico fideli nulla est comparatio. et non est di
gna ponderatio auri et argenti contra bonita
tem fidei illius. Amicus fidelis medicamen
tum vite et immortalitatis. et qui metuunt do
minum invenient illum. Qui timet dominum e
que habebit amicitiam bonam. quoniam secundum illum erit
amicus illius. Fili a iuventute tua exci
pe doctrinam. et usque ad canos invenies sapientiam.
Quasi is qui arat et seminat. accede ad illam.
et sustine bonos fructus illius. In opere enim ip
sius exiguum laborabis. et cito edes de generatio
nibus illius. Quam aspera nimium sapientia indoctis
hominibus. et non permanebit in illa excors. Quasi la
pidis virtus probatio erit in illis. et non demo
rabuntur proicere illam. Sapientia enim doctrine
secundum nomen est eius. et non multis est manife
sta. Quibus autem agnita est permanet usque
ad conspectum dei. Audi fili et accipe consi
lium intellectus. et ne abicias consilium meum.
Inice pedem tuum in compedes illius. et in tor
ques illius collum tuum. Subice humerum tu
um et porta illam. et ne acedieris vinculis illius.
In omni animo tuo accede ad illam. et in omni vir
tute tua serva vias eius. Investiga illam et
manifestabitur tibi. et continens factus ne
derelinquas eam. In novissimis enim invenies
requiem in ea. et convertetur tibi in oblec
tationem. et erunt tibi compedes eius in protecti
one fortitudinis. et bases virtutis. et torques
illius in stolam glorie. Decor enim vite est in il
la. et vincula illius alligatura salutaris. Sto
lam glorie indues eam. et coronam gratula
tionis superpones tibi. Fili si attenderis mihi di
sces. et si accommodaveris animum tuum sapiens e
ris. Si inclinaveris aurem tuam excipies doc
trinam. et si dilexeris audire sapiens eris. In
multitudine presbyterorum prudentium sta.
et sapientie illorum ex corde coniungere. ut omnem
narrationem dei possis audire. et proverbia
laudis non effugiant a te. Et si videris sen
satum evigila ad illum. et gradus ostiorum illius
exterat pes tuus. Cogitatum habe in precep
tis dei. et in mandatis illius maxime assi
duus esto. et ipse dabit tibi cor. et concupiscen
tia sapientie dabitur tibi.
Noli facere mala et non te apprehendent. Di VII
scede ab iniquo et deficient mala abs
te. Fili ne semines mala in sulcis iniu
stitie. et non metes ea in septuplum. Noli que
rere ab homine ducatum. neque a rege cathe
dram honoris. Non te iustifices ante deum.
quoniam agnitor cordis ipse est. et penes regem
noli velle videri sapiens. Noli querere
fieri iudex. nisi valeas virtute irrumpere ini
quitates. ne forte extimescas faciem potentis.
et ponas scandalum in agilitate tua. Non pec
ces in multitudinem civitatis. nec te im
mittas in populum. neque alliges duplicia pec
cata. nec enim in uno eris immunis. Noli
esse pusillanimis in animo tuo. Exorare et fa
cere elemosinam ne despicias. Ne dicas in
multitudine munerum meorum respiciet deus.
et offerente me deo altissimo suscipiet
munera mea. Ne irrideas hominem in amari
tudine anime. est enim qui humiliat et ex
altat circumspector deus. Noli arare men
dacium adversus fratrem tuum. neque in amicum
tuum similiter facias. Noli velle menti
ri omne mendacium. assiduitas enim illius non est bona. Noli
verbosus esse in multitudine presbyterorum. et non
iteres verbum in oratione tua. Non oderis laboriosa
opera. et rusticationem ab altissimo creatam.
Non te reputes in multitudine indisci
plinatorum. Memento ire quoniam non tardabit.
Humilia valde spiritum tuum. quoniam vindicta
carnis impii ignis et vermis. Noli preva
ricari in amicum pecuniam differentem.
neque fratrem karissimum auro spreveris. Noli di

recede a muliere sensata et bona. quam sorti
tus es in timore dei. Gratia enim verecundie
illius super aurum. Non ledas servum operantem
in veritate. neque mercenarium dantem animam suam.
Servus sensatus sit tibi dilectus quasi anima tua.
non fraudes illum libertate. neque inopem dere
linquas illum. Pecora tibi sunt. attende illis. et si
sunt utilia perseverent apud te. Filii tibi sunt.
erudi illos. et curva illos a pueritia illo
rum. Filie tibi sunt. serva corpus illarum. et non
ostendas hylarem faciem tuam ad illas. Trade
filiam et grande opus feceris. et homini
sensato da illam. Mulier si est tibi secundum
animam tuam: non proicias illam. et odibili non cre
das te in toto corde tuo. Honora patrem
tuum. et gemitus matris tue ne obliviscaris.
Memento quoniam nisi per illos natus non fu
isses. et retribue illis quomodo et illi tibi.
In tota anima tua time dominum. et sacerdotes illius
sanctifica. In omni virtute tua dilige eum
qui te fecit. et ministros eius ne derelin
quas. Honora dominum ex tota anima tua. et
honorifica sacerdotes. et propurga te cum bra
chiis. Da illis partem sicut mandatum est tibi
primiciarum et purgationis. et de negligen
tia tua purga te cum paucis. Datum
brachiorum tuorum et sacrificium sanctifica
tionis offeres domino. initia sanctorum. et pauperi
porrige manum tuam. ut perficiatur propitiatio
et benedictio tua. Gratia dati in con
spectu omnis viventis. et mortuo non prohi
beas gratiam. Non desis plorantibus in con
solatione. et cum lugentibus ambula. Non te
pigeat visitare infirmum. ex his enim in
dilectione firmabis. In omnibus operibus
tuis memorare novissima tua. et in eter
num non peccabis.
VIII Non litiges cum homine potente. ne for
te incidas in manus illius. Non contendas
cum viro locuplete. ne forte contra
consistat litem tibi. Multos enim perdidit
aurum et argentum. et usque ad cor regum exten
dit et convertit. Non litiges cum homine lingua
to. et ne struas in ignem illius ligna. Non com
munices homini indocto: ne male de progenie tua
loquatur. Ne despicias hominem avertentem
se a peccato. neque improperes ei. Memento quoniam
omnes in correptione sumus. Ne spernas hominem
in sua senectute. etenim ex nobis senescunt.

Noli de mortuo inimico tuo gaudere.
sciens quod omnes morimur. et in gaudium no
lumus venire. Ne despicias narrationem
presbiterorum sapientium. et in proverbiis illorum conver
sare. Ab ipsis enim disces sapientiam et doctrinam
intellectus. et servire magnatis sine quere
la. Non te pretereat narratio seniorum. et ipsi
enim didicerunt a patribus suis. Quoniam ab ip
sis disces intellectum. et in tempore necessita
tis dabis responsum. Ne incendas carbones pec
catores arguens eos: et ne incendaris
flamma ignis peccatorum illorum. Ne contra faciem
stes contumeliosi; ne sedeat quasi insidi
ator ori tuo. Noli fenerare homini fortio
ri te: quod si feneraveris quasi perditum habe.
Non spondeas super virtutem tuam. quod si
spoponderis quasi restituens cogita. Non
iudices contra iudicem. quoniam secundum quod di
gnum est iudicat. Cum audace non eas in
via. ne forte gravet mala sua in te.
Ipse enim secundum voluntatem suam vadit. et si
mul cum stultitia illius peries. Cum iracundo
non facies rixam. et cum audace non eas in de
sertum: quoniam nichil est ante illum sanguis, et
ubi non est adiutorium elidet te. Cum fatu
is ne consilium habeas. non poterunt diligere nisi
que ipsis placent. Coram extraneo ne facias
consilium. nescis enim quid pariet. Non om
ni homini cor tuum manifestes. ne forte inferat
tibi gratiam falsam. et convicietur tibi.
Non zeles mulierem sinus tui. ne osten IX
dat super te malitiam doctrine nequam. Non
des mulieri potestatem anime tue. ne in
grediatur in virtute tua. et confundaris.
Ne respicias mulierem multivolam. ne
forte incidas in laqueos illius. Cum saltatrice
ne assiduus sis. nec audias illam. ne
forte pereas in efficacia illius. Virginem non
conspicias. ne forte scandalizeris in de
core illius. Non des fornicariis animam tuam
in ullo. ne perdas te et animam tuam. et heredi
tatem tuam. Noli circumspicere in vicis ci
vitatis. nec oberraveris in plateis illius. A
verte faciem tuam a muliere compta. et ne
circumspicias speciem alienam. Propter speciem
mulieris multi perierunt. et ex hoc concupiscentia
quasi ignis exardescit. Omnis mulier que est
fornicaria quasi stercus in via conculcabitur.
Speciem mulieris aliene multi admirati re

nepbi ſcī ſūt. Colloquiū eīi illi q̄i ignis
exardeſcit. Cū aliena muliere n̄ ſedeas ōio
nec accūbas cū ea ſup̄ cubitū. ⁊ n̄ altꝯce
ris cū illa in uino. ne forte declinet cor
tuū in illā. ⁊ ſanguine tuo labaris in pditi
onē. Ne derelinquas amicū antiquū: no
uus eīi nō erit ſimilis illi. Vinū nouū amī
cus nouus. ueteraſcet et cū ſuauitate bi
bes illud. Nō zeles glām et opes peccato
ris. nō eīi ſcis que futura ſit illius ſubuſio.
Nō placeat tibi iniuria iniuſtoꝝ: ſciēs q̄
uſq; ad inferos n̄ placebit impius. Longe ab
eſto ab homine poteſtatē hn̄te occidendi
⁊ n̄ ſuſcitandi. ⁊ n̄ ſuſpicabis timorē mo
tis. Et ſi acceſſeris ad illum. noli aliqd̄ cō
mittere ne forte auferat uitā tuā. Cōgno
ne mortis ſcito: qm̄ in medio laqueoꝝ ingre
dieris. ⁊ ſup̄ dolentiū arma ambulabis. Sc̄dm
dm̄ uirtutem tuā caue te a ꝓximo tuo.
⁊ cū ſapientib; et prudentib; tracta. Viri iu
ſti ſint tibi conuiue. ⁊ in timore dī ſit tibi
glātio. ⁊ in ſenſu ſit tibi cogitat̄ dei. ⁊ omīs
enarratio tua in p̄ceptis altiſſimi. In ma
nu artificū opa laudabunt̄. ⁊ p̄nceps ꝑpli
in ſapia ſmonis ſui. in ſenſu uō ſenioꝝ
ūbū. Terribilis eſt in ciuitate ſua homo
lingoſus. ⁊ temerariꝰ in ūbo ſuo odibilis
erit.
X Iudex ſapiens iudicabit ꝑplm ſuū. ⁊ pn
cipatus ſenſati ſtabilis erit. Scd̄m iudi
cem ꝑpli ſic ⁊ miniſtri eius. ⁊ q̄lis rector
ē ciuitatis tales et inhitātes in ea. Rex in
ſipiens pdet ꝑplm ſuū. ⁊ ciuitates inhi
tabuntur p ſenſum prudentiū. In manu
dei poteſtas tre. ⁊ execrabilis omīs iniqui
tas gentiū. ⁊ utilem rectorē in tp̄s ſuſci
tabit ſup illam. In manu dei poteſtas ho
minis. ⁊ ſup faciem ſcribe imponet hono
rem ſuū. Omnis iniurie ꝓximi ne me
mineris. ⁊ nichil agas in opib; iniurie. O
dibilis corā dō ⁊ homīb; ſupbia. ⁊ execrabi
lis omīs iniquitas gentiū. Regnū a gente
in gentē tranſfertur ꝑp iniuſtitias et iniu
rias ⁊ contumelias et diuerſos dolos. Aua
ro aūt nichil eſt ſceleſtius. Quid ſupbit
terra ⁊ cinis. Nichil ē iniquius quā amare
pecuniā. Hic eīi ⁊ aīam ſuā uenalē
hƺ. qm̄ in uita ſua pcecit intima ſua.
Omnis potentatus breuis uita. Languor
ꝓlixior grauat medicū. breuem languorē
pcidit medicus. Sic ⁊ rex hodie eſt ⁊
cras morietur. Cū eīi morietur hō hrēdi
tabit ſerpentes ⁊ beſtias et uermes. Initi
ū ſupbie hominis apoſtatare a dō. qm̄ ab
eo qui fecit illū receſſit cor eius: qm̄ ini
tiū omnis peccati ē ſupbia. Qui tenu
erit illā adimplebit maledictis. ⁊ ſubu
tet eum in finē. Ppterea exhonorauit dō
mīs conuentus maloꝝ. ⁊ deſtruxit eos uſ
q; in finē. Sedes ducū ſupboꝝ deſtruxit
dns. ⁊ ſedere fecit mites p eis. Radices
gentiū ſupbaꝝ areſfecit dns. ⁊ plantauit
humiles ex ipſis gentib;. Terras gentiū
euertit dns. ⁊ pdidit eas uſq; ad fundam
tū. Areſecit ex ipſis et diſpdidit illos. ⁊
ceſſare fecit memoriā eoꝝ a terra. Per
didit deus memoriā ſupboꝝ: et reliquit
memoriā humiliū ſenſu. Nō ē creata
hominib; ſupbia: neq; iracundia nationi
mulierū. Semē hominū honorabit̄ hoc
qd̄ timet dm̄. ſemē aūt hoc exhonorabit̄
qd̄ p̄terit mandata dn̄i. In medio fratrū
rector illoꝝ in honore. ⁊ qui timent dm̄
erunt in oculis illius. Gla diuitū hono
ratoꝝ et pauꝑū: timor dei ē. Nō deſpi
cere hominē iuſtū pauꝑē. ⁊ n̄ magni
ficare uirū peccatorem diuitē. Magn
eſt et iudex et potens ē in honore. et
n̄ ē maior illo qui timet dm̄. Seruo ſe
ſato liberi ſuient. et uir prudens ⁊ diſcip
linatus n̄ murmurabit correptus. ⁊ ſciens
n̄ honorabit̄. Noli te extollere in facien
do ope tuo. ⁊ noli cunctari in tp̄e anguſtie.
Melior eſt qui opatur ⁊ abundat in omib;
quā qui gloriatur et eget pane. Fili in man
ſuetudine ſerua aīam tuā. ⁊ da illi hono
rem ſcdm meritū ſuū. Peccantē in aīam
ſuā quis iuſtificabit. ⁊ quis honorifi
cabit exhonorantē aīam ſuā. Pauper
gloriatur p diſciplinā et timorem ſuū.
⁊ ē homo qui honorificatur ꝑp ſubſtan
tiā ſuā. Qui aūt gloriatur in paupertate quo
magis in ſubſtantia. Et qui gloriatur in ſubſt.
paupertatē ueretur.
Sapientia humiliati exaltabit caput XI
illius. ⁊ in medio magnatoꝝ conſedere
illū faciet. Non laudes uirū in ſpecie
ſua: neq; ſpnas hominē in uiſu ſuo.

Brevis in volatilibus est apis, et initium
dulcoris habet fructus illius. In vestitu ne glo-
rieris umquam, nec in die honoris tui extolla-
ris: quoniam mirabilia opera altissimi solius, et glo-
riosa, et absconsa, et invisa opera illius. Multi ty-
ranni sederunt in throno, et insuspicabilis portavit
diadema. Multi potentes oppressi sunt va-
lide, et gloriosi traditi sunt in manus alterorum.
Priusquam interroges, ne vituperes quemquam:
et cum interrogaveris, corripe iuste. Priusquam au-
dias, ne respondeas verbum: et in medio seniorum
ne adicias loqui. De ea re quae te non molestat,
ne certaveris: et in iudicio peccantium ne consistas.
Fili, ne in multis sint actus tui: et si dives
fueris, non eris immunis a delicto. Si enim
secutus fueris, non apprehendes: et non effugies
si praecucurreris. Est homo laborans et festinans
et dolens impius, et tanto magis non abundabit. Est
homo marcidus egens recuperatione, plus deficiens
virtute, et abundans paupertate: et oculus
dei respexit illum in bono, et erexit illum ab hu-
militate ipsius, et exaltavit caput eius. Et
mirati sunt in illo multi, et honoraverunt
deum. Bona et mala, vita et mors, paupertas
et honestas, a deo sunt. Sapientia et disciplina
et scientia legis apud deum. Dilectio et viae bonorum
apud ipsum. Error et tenebrae peccatoribus concreata
sunt: qui autem exsultant in malis, consenescunt in malo. Datio
dei permanet iustis, et profectus illius successus
habebunt in aeternum. Est qui locupletatur
parce agendo, et haec pars mercedis illius. in
eo quod dicit: Inveni requiem mihi, et nunc manducabo
de bonis meis solus: et nescit quod tempus prae-
teriet, et mors appropinquet, et relinquet omnia aliis, et
morietur. Sta in testamento tuo, et in illo
colloquere, et in opere mandatorum tuorum veterasce.
Ne manseris in operibus peccatorum. Confide autem
in deo, et mane in loco tuo. Facile est enim
in oculis dei subito honestare pau-
perem. Benedictio dei in mercedem iusti festi-
nat, et in honore veloci processus illius fru-
ctificat. Ne dicas: Quid est mihi opus? et quae
erunt mihi ex hoc bona? Ne dicas: Sufficiens
mihi sum: et quid ex hoc pessimabor? In die bonorum
ne immemor sis malorum: et in die malorum
ne immemor sis bonorum: quoniam facile est coram
deo in die obitus retribuere unicuique se-
cundum vias suas. Malitia horae oblivi-
onem facit luxuriae magnae, et in fine
hominis denudatio operum illius. Ante mortem
ne laudes hominem quemquam: quoniam in filiis suis
agnoscitur vir. Non omnem hominem inducas in
domum tuam: multae enim insidiae sunt dolosi.
Sicut enim eructant praecordia foetentium, et sicut per-
dix inducitur in caveam, et ut caprea in laqueum,
sic et cor superborum: et sicut prospector videns casum
proximi sui. Bona enim in mala convertens insidia-
tur, et in electis imponet maculam. A scin-
tilla una augetur ignis, et ab uno doloso
augetur sanguis: homo vero peccator san-
guini insidiatur. Attende tibi a pestifero,
fabricat enim mala: ne forte inducat super te
subsannationem in perpetuum. Admitte ad te
alienigenam, et subvertet te in turbine, et aba-
lienabit te a tuis propriis.
Si benefeceris, scito cui feceris, et erit gratia in bo- XII
nis tuis multa. Benefac iusto, et invenies
retributionem magnam: et si non ab ipso, certe a do-
mino. Non est enim ei bene qui assiduus est in malis,
et eleemosynam non danti: quoniam et altissimus o-
dio habet peccatores, et misertus est paenitentibus.
Da misericordi, et ne despicias peccatorem: et suscipias
impiis et peccatoribus reddet vindictam,
custodiens eos in diem vindictae. Da bono,
et ne receperis peccatorem. Benefac humili, et
non dederis impio: prohibe panes illi dari, ne in
ipsis potentior te sit: nam duplicia ma-
la invenies in omnibus bonis quaecumque feceris illi: quoniam
et altissimus odio habet peccatores, et impiis reddet
vindictam. Non agnoscetur in bonis amicus, et non
abscondetur in malis inimicus. In bonis viri,
inimici illius in tristitia: et in malitia illius amicus
agnitus est. Non credas inimico tuo in aeternum:
sicut enim aeramentum aeruginat nequitia illius: et
si humiliatus vadat curvus, adice animum
tuum, et custodi te ab illo. Non statuas illum
penes te, nec sedeat ad dexteram tuam, ne
conversus stet in loco tuo: ne forte conversus
in locum tuum inquirat cathedram tuam, et in no-
vissimo cognoscas verba mea, et in sermonibus
meis stimuleris. Quis medebitur incantatori
a serpente percusso, et omnibus qui appropiant be-
stiis? et qui comitatur cum viro iniquo, et ob-
volutus est in peccatis eius. Una hora tecum perma-
nebit: si autem declinaveris, non supportabit.
In labiis suis indulcat inimicus, et in cor-
de suo insidiatur ut subvertat te in foveam.
In oculis suis lacrimatur inimicus: et si invenerit

tempus non satiabitur sanguine. Si incurrerit tibi
mala: invenies eum illic priorem. In oculis
suis lacrimabitur inimicus. et quasi adiuvans
suffodiet plantas tuas. Caput suum move
bit et plaudebit manu. et multa susurrans
commutabit vultum suum.
XIII Qui tetigerit picem coinquinabitur ab ea. et qui
communicaverit superbo. induet superbiam. Pon
dus super se tollit qui honestiori se communicat.
et ditiori te ne socius fueris. Quid communica
bit cacabus ad ollam. quando enim se colliserint
confringetur. Dives iniuste egit et fre
mebit. pauper autem lesus tacebit. Si lar
gitus fueris assumet te. et si non habueris de
relinquet te. Si habes convivet tecum et e
vacuabit te. et ipse non dolebit super te. Si
necessarius illi fueris supplantabit te. et
subridens spem dabit. narrans tibi omnia
bona et dicet. Quid opus est tibi? Et confun
det te in cibis suis. donec te exinaniat
bis et ter. et in novissimo deridebit te.
Postea videns derelinquet te. et caput
suum movebit ad te. Humiliare deo et
expecta manus eius. Attende ne sedu
ctus in stultitia humilieris. Noli esse hu
milis in sapientia tua. ne humiliatus in stul
titia seducaris. Advocatus a potentio
re discede. ex hoc enim magis te advoca
bit. Ne improbus sis. ne impingaris. et
ne longe sis ab eo ne eas in oblivionem.
Ne retineas ex equo loqui cum illo. nec cre
das multis verbis illius. Ex multa enim
loquela temptabit te. et subridens interroga
bit te. De absconditis tuis immitis animo
illius. et conservabit verba tua. et non parcet de
malicia et de vinculis. Cave tibi et at
tende diligenter auditui tuo. quoniam cum
subversione tua ambulas. Audiens vero il
la quasi in somnis vide. et vigilabis omni vita
tua. Dilige deum et invoca eum in salute
tua. Omne animal diligit simile sibi. sic et
omnis homo proximum sibi. Omnis caro ad simi
lem sibi coniungetur. et omnis homo simili sui
sociabitur. Si communicabit lupus agno aliquando.
sic peccator iusto. Que communicatio sancto
homini ad canem? Aut que pars diviti ad
pauperem? Venatio leonis onager in here
mo. sic pascua sunt divitum pauperes. Et
sic abhominatio est superbo humilitas

sic et execratio divitis pauper. Dives com
motus confirmatur ab amicis suis. hu
milis autem cum ceciderit expelletur et a no
tis. Diviti decepto multi recuperatores.
locutus est superba et iustificaverunt illum. Humilis
est deceptus insuper et arguitur. Locutus est
sensate et non est datus ei locus. Dives lo
cutus est et omnes tacuerunt. et verbum illius usque ad
nubes perducent. Pauper locutus est et dicunt.
Quis est hic? Et si offenderit subvertent illum.
Bona est substantia cui non est peccatum in conscientia. et ne
quissima paupertas in ore impii. Cor ho
minis immutat faciem illius. sive in bo
no sive in malo. Vestigium cordis boni et fa
ciem bonam difficile invenies et cum labore.
Beatus vir qui non est lapsus verbo ex
ore suo. et non est stimulatus in tristitia XIIII
delicti. Felix qui non habuit animi sui tristitiam
et non excidit a spe sua. Viro cupido et te
naci sine ratione est substantia. et homini livido ad
quid aurum? Qui acervat ex animo suo iniu
ste aliis congregat. et in bonis illius lu
xuriabitur. Qui sibi nequam est. cui alii
bonus erit? et non iocundabitur in bonis suis.
Qui sibi invidet nichil est illo nequius.
et hec redditio est malitie illius. Et si be
fecerit ignoranter et non volens facit. et in novis
simo manifestat malitiam suam. Nequam
est oculus lividi. et avertens faciem et de
spiciens animam suam. Insatiabilis oculus cu
pidi: in parte iniquitatis non satiabitur
donec consumat arefaciens animam suam.
Oculus malus ad mala. et non satiabitur pa
ne. indigens et in tristitia erit super men
sam suam. Fili si habes benefac tecum. et deo
dignas oblationes offer. Memor esto
quoniam mors non tardat. et testamentum infe
rorum quod demonstratum est tibi. Testamen
tum enim huius mundi morte morietur. Ante
mortem benefac amico tuo. et secundum vires
tuas exporrigens da pauperi. Non defrau
deris a die bono. et particula boni doni
non te pretereat. Nonne aliis relinques
dolores et labores tuos? In divisione
sortis da et accipe. et iustifica animam tuam.
Ante obitum tuum operare iustitiam. quoniam non est
apud inferos invenire cibum. Omnis caro
sicut fenum veterascet. et sicut folium fructificans
in arbore viridi. Alia generantur alia deiciuntur

est, sic generatio carnis et sanguinis, alia fi-
nitur et alia nascitur. Omne opus corru-
ptibile in fine deficiet. et qui illud opera-
tur ibit cum ipso. et omne opus electum iustifi-
cabitur: et qui operatur illud honorabitur in
illo. Beatus vir qui in sapientia sua morabi-
tur: et qui in iustitia sua meditabitur et in
sensu cogitabit circumspectionem dei. qui
excogitat vias illius in corde suo. et in ab-
sconditis illius intelligens. vadens post illam
quasi investigator et in viis illius consistens.
qui respicit per fenestras eius et in ianuis
illius audiens. qui requiescit iuxta do-
mum illius. et in parietibus illius figens pa-
lum. Statuet casulam suam ad manus illius.
et requiescent in casula illius bona per
evum. Statuet filios suos sub tegmine il-
lius et sub ramis illius morabitur. Protegetur
sub tegmine illius a fervore. et in gloria
eius requiescet. vel illud
XV Qui timet deum faciet bona. et qui continens
est iustitie apprehendet illam. et obviabit
illi quasi mater honorificata. et quasi mulier a
virginitate suscipiet illum. Cibabit il-
lum pane vite et intellectus. et aqua sa-
pientie salutaris potabit illum. Et fir-
mabitur in illo et non flectetur. et continebit
illum et non confundetur. et exaltabit il-
lum apud proximos suos. In medio eccle-
sie aperiet os illius. et adimplebit illum spiritu
sapientie et intellectus. et stolam glorie induet
illum. Iocunditatem et exultationem the-
saurizavit super illum. et nomine eterno he-
reditabit illum dominus. Homines stulti non
apprehendent illam. et homines sensati obvia-
bunt illi. Homines stulti non videbunt illam.
longe enim abest a superbia et dolo. Viri men-
daces non erunt illius memores. et viri vera-
ces invenientur in illa. et successum habe-
bunt usque ad inspectionem dei. Non est spe-
ciosa laus in ore peccatoris quoniam non est a
domino missus. quoniam a deo profecta est sapientia.
Sapientie enim dei astabit laus. et in ore fideli
habundabit. et dominator dabit eam illi.
Non dixeris: pigrum per deum abest. que odit enim
ne feceris. Ne dicas: ille me implana-
vit. non enim necessarii sunt illi homines
impii. Omne execramentum erroris odit
dominus. et non erit amabile timentibus illum. Deus

ab initio constituit hominem et reliquit il-
lum in manu consilii sui. adiecit mandata
et precepta sua. Si volueris mandata con-
servare conservabunt te. et in perpetuum fidem
placitam. Apposuit tibi aquam et ignem. ad quod
volueris porrige manum tuam. Ante ho-
minem vita et mors. bonum et malum: quod pla-
cuerit ei dabitur illi: quoniam multa sapientia dei
et fortis in potentia. videns omnes sine
intermissione. Oculi domini ad timentes eum: et
ipse agnoscit omnem operam hominis. Nemini
mandavit impie agere. et nemini dedit spa-
cium peccandi. Non enim concupiscit multitu-
dinem infidelium et inutilium filiorum.
XVI Ne iocunderis in filiis impiis. si multi-
plicentur: Non oblecteris super ipsos si non
est timor dei in illis. Non credas vite illorum
et ne respexeris in labores illorum. Melior
est enim unus timens deum quam mille filii im-
pii. et utile est mori sine filiis. quam relin-
quere filios impios. Ab uno sensato inha-
bitabitur patria et a tribus impiis deseretur. Mul-
ta alia vidit oculus meus. et fortiora horum
audivit auris mea. In synagoga pecca-
ntium exardebit ignis. et in gente incredi-
bili exardescet ira. Non exoraverunt pro pec-
catis suis antiqui gigantes qui destructi sunt
confidentes sue virtuti. et non pepercit peregri-
nationi eorum: sed percussit eos. et execratus est
illos pre superbia verbi illorum. Non misertus
est illis gentem totam perdens. et extollentem
se in suis peccatis. Et sicut sexcenta milia
peditum qui congregati sunt in duritia cor-
dis sui. et si unus fuisset cervicatus mirum si
fuisset immunis. Misericordia enim et ira est cum illo. po-
tens est exoratio et effundens iram. Secundum mi-
sericordiam suam sic et correptio illius. Hominem
secundum opera sua iudicat. non effugiet in rapina
peccator. et non retardabit sufferentia misericordiam
facientis. Omnis misericordia faciet locum unicuique
secundum meritum operum suorum et secundum intellectum pere-
grinationis ipsius. Non dicas a deo abscondar:
et ex summo quis mei memorabitur? In populo
magno non agnoscar. Que est enim anima mea in
tam immensa creatura? Ecce celum et celi celo-
rum. abyssus et universa terra et que in eis sunt in
conspectu illius commovebuntur. Montes simul
et colles. et fundamenta terre: cum conspexerit
illa deus. tremore concutientur. Et in omnibus

facere

- et scrutatio[n]e[m] en[n]arrare sapi[enti]e

d[e] op[er]a eius ab initio et

- nec laborauer[unt]

- illam bonis illius

hus insensati est cor. et omne cor intelligens
ab illo. et uias illius quis intelligit. et procellam
quam nec oculus uidebit hominis. Nam plurima opera
illius sunt in absconsis. sed opera iustitie eius quis
annuntiabit aut quis sustinebit? Longe enim
est testamentum dei a quibusdam. et interrogatio ho
minum in consummatione. Qui minoratur corde
cogitat inania. et uir imprudens et errans cogi
tat stulta. Audi me fili et disce disciplinam
sensus. et in uerbis meis attende in corde
tuo. Et dicam in equitate disciplinam. et in
uerbis meis attende in corde tuo. et dico in
equitate spiritus uirtutes. quas posuit deus in o
pera sua ab initio. et in ueritate enuntio scientiam
eius. et in iuditio. Ab institutione hominum ip
sorum distinxit partes illorum et initia ipsorum in
gentibus suis. Ornauit in eternum opera illorum
nec esurierunt. et non defecerunt ab operibus suis.
Vnusquisque proximum sibi non angustiauit
usque in eternum. Non sis incredibilis uerbo il
lius. Post hec deus in terram respexit. et impleuit
Anima autem omnis uiuentis denuntiauit ante fa
ciem ipsius. et ipsa iterum reuersio illorum.

XVII

Deus creauit de terra hominem. et secundum ymaginem
suam fecit illum. et iterum conuertit illum in ipsam
et secundum se uestiuit illum uirtute. Numerum dierum
et tempus dedit illi. et dedit illi potestatem eorum
que sunt super terram. Posuit timorem illius super
omnem carnem et dominatus est bestiarum et uola
tilium. Creauit ex ipso adiutorium simile
sibi: consilium. et linguam. et oculos. et aures.
et cor dedit illis excogitandi. et disciplina
intellectus repleuit illos. Creauit illis
scientiam spiritus. sensu impleuit cor illorum. et
mala et bona ostendit illis. Posuit oculum
ipsorum super corda ipsorum: ostendere illis magnali
a operum suorum: ut nomen sanctificationis collau
dent. et gloriari in mirabilibus illius ut magnali
a enarrent operum eius. Addidit illis di
sciplinam et legem uite hereditauit illos. Te
stamentum eternum constituit cum illis. et iustitiam
et iuditia sua ostendit illis. Et magnalia
honoris eius uidit oculus eorum. et hono
rem uocis audierunt aures eorum. Et dixit illis.
Attendite uos ab omni iniquo. et mandauit
illis unicuique de proximo. Vie illorum coram ipso
sunt semper. non sunt absconse ab oculis ipsius.
In unamquamque gentem preposuit rectorem. et pars
dei israel facta est manifesta. et omnia opera illorum

uelut sol in conspectu dei et oculi eius sine
intermissione inspicientes in uiis eorum. Non
sunt absconsa testamenta per iniquitatem eorum
et omnes iniquitates eorum in conspectu dei. E
lemosina uiri quasi sacculus cum ipso. et gratiam
hominis quasi pupillam conseruabit. et postea
resurget et retribuet illis retributionem
unicuique in caput ipsorum. et conuertet in interiores
partes terre. Penitentibus autem dedit uiam iu
stitie. et confirmauit deficientes sustinere.
et destinauit illos sortem ueritatis. Conuertere
ad dominum et relinque peccata tua. Precare ante
faciem domini: et minue offendicula. Re
uertere ad dominum et auertere ab iniustitia tua.
et nimis odito execrationem; et cognosce iu
stitias et iuditia dei. et sta in sorte posi
tionis et orationis altissimi dei. Et uade
in partes seculi sancti. cum uiuis et dantibus con
fessionem deo. Non demoreris in errore
impiorum. Ante mortem confitere. A mor
tuo quasi nichil perit confessio. Confiteberis
uiuens. Viuus et sanus confiteberis et lau
dabis deum et gloriaberis in miserationibus il
lius. Quam magna misericordia domini et propitiatio illius
conuertentibus ad se. Nec enim omnia possunt esse
in hominibus: quoniam non est immortalis filius ho
minis et in uanitate malitie placuerunt. Quid
lucidius sole? Et hic deficiet. aut quid nequius
quam quod excogitauit caro et sanguis. et hoc ar
guetur. Virtutem altitudinis celi
ipse conspicit. et omnes homines terra et cinis.

XVIII

Qui uiuit in eternum creauit omnia simul. De
us solus iustificabitur. et manet inuictus
rex in eternum. Quis sufficiet enarrare
opera illius? Quis enim inuestigabit ma
gnalia eius? Virtutem autem magnitudinis
eius quis enarrabit? Et quis adiciet
et enarrare misericordiam eius? Non est mi
nuere neque adicere. nec est inuenire ma
gnalia dei. Cum consummauerit homo tunc incipiet.
et cum quieuerit. tunc aporiabitur. Quid est homo
et que gratia illius? Et quid bonum. aut quid nequam
illius? Numerus dierum hominum ut multum cen
tum anni. quasi gutta aque maris deputati sunt.
et sicut calculus arene. sic exigui anni in
die eui. Propter hoc patiens est deus in illis et ef
fundet super eos misericordiam suam. Vidit presum
ptionem cordis illorum quoniam mala est. et co
gnouit subuersionem illorum quoniam nequam est.

propterea adimplevit propitiationem suam in illis,
et ostendit illis viam equitatis. Miseratio ho
minis circa proximum suum: misericordia autem dei super
omnem carnem. Qui misericordiam habet docet et
erudit quasi pastor gregem suum. Miseretur
excipientis doctrinam miserationis, et qui festinat
in iudiciis eius. Fili in bonis non des quere
lam et in omni dato non des tristitiam verbi ma
li. Nonne ardorem refrigerabit ros? sic
et verbum melius quam datum. Nonne ecce
verbum super datum bonum? sed utraque cum ho
mine iustificato. Stultus acriter impro
perabit, et datus indisciplinati tabescere
facit oculos; Ante iudicium para iustitiam tibi.
et antequam loquaris disce. Ante langorem
adhibe medicinam. et ante iudicium interroga
teipsum: et in conspectu dei invenies propi
tiationem. Ante langorem humilia te.
et in tempore infirmitatis ostende conversatio
nem tuam. Non impediaris orare semper.
et ne verearis usque ad mortem iustificari.
quoniam merces dei manet in eternum. Ante orationem
prepara animam tuam. et noli esse quasi homo qui temp
tat deum. Memento ire in die consumma
tionis, et tempus retributionis in conversione
faciei. Memento paupertatis in tempore abun
dantie. et necessitatem paupertatis in die
divitiarum. A mane usque ad vesperam im
mutabitur tempus et hec omnia citata in ocu
lis dei. Homo sapiens in omnibus metuet. et
in diebus delictorum attendet ab inertia.
XVIII Omnis astutus agnoscit sapientiam. et inve
nienti eam dabit confessionem. Sensati
in verbis et ipsi sapienter egerunt. et intellexe
runt veritatem et iustitiam. et impluerunt
proverbia et iudicia. Post concupiscen
tias tuas non eas. et a voluptate tua aver
tere. Si prestes anime tue concupiscentias
eius, faciet te in gaudio inimicis tuis. Ne
oblecteris in turbis nec in modicis as
sidua est enim commissio illorum. Ne fueris
mediocris in contentione ex fenore: et non
est tibi nichil in sacculo. Eris enim invidus
vite tue.
XIX Operarius ebriosus non locupletabitur. et qui
spernit modica paulatim decidet. Vi
num et mulieres apostatare faciunt
sapientes. et arguunt sensatos. et qui
se iungit fornicariis. erit nequam. Pu
tredo et vermes hereditabunt illum. et
extolletur in exemplum maius, et tol
letur de numero anima eius. Qui credit cito
levis corde est. et minorabitur. et qui delinquit
in animam suam insuper habebitur. Qui gau
det iniquitate denotabitur: et qui odit
correptionem minuetur vita. et qui
odit loquacitatem extinguit maliti
am. Qui peccat in animam suam penitebit.
et qui iocundatur malitia denotabitur.
Ne iteres verbum nequam et durum. et non mino
raberis. Amico et inimico noli enarra
re sensum tuum. et si est tibi delictum. noli
denudare. Audiet enim te et custodiet te. et
quasi defendens peccatum odiet te. et sic ad
erit tibi semper. Audisti verbum adver
sus proximum tuum. commoriatur in te.
fidens quoniam non te disrumpet. A facie ver
bi parturit fatuus. tamquam gemitus
partus infantis. Sagitta infixa femo
ri carnis sic verbum in corde stulti. Corri
pe amicum ne forte non intellexerit. et di
cat. non feci: aut si fecerit ne iterum addat
facere. Corripe proximum ne forte non dixerit.
et si dixerit. ne forte iteret. Corripe ami
cum. sepe enim fit commissio. et non omni verbo
credas. Est qui labitur lingua sua. sed non ex
animo. Quis est enim qui non deliquerit in lingua
sua? Corripe proximum antequam commineris:
et da locum timori altissimi: quia omnis
sapientia timor dei et in illa timere deum. Et
in omni sapientia dispositio legis. et non est sa
pientia nequitie disciplina. et non est cogi
tatus peccatorum prudentia. Est pro
prudentie nequitia et ipsa execratio. et
est insipiens qui minuitur sapientia. Meli
or est homo qui minuitur sapientia. et
deficiens sensu in timore. quam qui abun
dat sensu et transgreditur legem altis
simi. Est solertia certa et ipsa iniqua.
et est qui emittit verbum certum enarrans
veritatem. Est qui nequiter se humiliat
et interiora eius plena sunt dolo. Et est
iustus qui se nimium submittit a mul
ta humilitate. et est iustus qui inclinat
faciem et fingit non videre se quod ignoratum
est. et si ab imbecillitate virium vetetur
peccare. si invenerit tempus malefaciendi
malefaciet. Ex visu agnoscitur vir.

ab occursu faciei cognoscitur sensatus. A-
mictus corporis et risus dentium et ingressus ho-
minis enuntiant de illo. Est correptio men-
dax in ira contumeliosi. et est iudicium quod non
probatur esse bonum. et est tacens et ipse est pru-
dens.

XX Quam bonum est arguere quam irasci. et con-
fitentem in oratione non prohibere. Concupiscen-
tia spadonis devirginavit iuvenculam.
sic qui facit per vim iudicium iniquum. quam
bonum est correptum manifestare penitentiam. sic enim
effugies voluntarium peccatum. Est tacens qui in-
venitur sapiens. et est odibilis qui procax est ad
loquendum. Est autem tacens non habens sensum loquele.
et est tacens sciens tempus. Homo sapiens tace-
bit usque ad tempus. lascivus autem et imprudens
non servabunt tempus. Qui multis utitur verbis.
ledet animam suam. et qui potestatem sibi as-
sumit iniuste odietur. Est processio in malis
viro indisciplinato. et est inventio in detri-
mentum. Est datum quod non est utile. et est datum
cuius retributio duplex. Est propter gloriam mi-
noratio. et est qui ab humilitate levabit
caput. Est qui multa redimat modico pre-
cio. et restituens ea in septuplum. Sapi-
ens in verbis seipsum amabilem facit. gratie
autem fatuorum effundentur. Datus insipientis
non erit utilis tibi. oculi enim illius septemplices
sunt. Exigua dabit et multa improperabit.
et apertio oris illius inflammatio est. Hodi-
e fenerat quis. et cras expetit. odibilis
est homo huiusmodi. Fatuo non erit amicus. et non e-
rit gratia bonis illius. Qui enim edunt panem illius fal-
se lingue sunt. quoties et quanti irridebunt eum. Ne-
que enim quod habendum erat directo sensu distri-
buit. similiter et quod non erat habendum. Lapsus fal-
se lingue quasi qui in pavimento cadens sic casus
malorum festinanter veniet. Homo acharis quasi
fabula vana in ore indisciplinatorum as-
sidua erit. Ex ore fatui reprobabitur parabola.
non enim dicet illam in tempore suo. Est qui vetatur
peccare pre inopia. et in requie sua stimula-
bitur. Est qui perdet animam suam pre confusione.
et ab imprudenti persona perdet eam. persone autem
acceptione perdet se. Est qui pre confusione
promittit amico. et lucratus est eum inimicum
gratis. Opprobrium enim nequam in homine men-
dacium. et in ore indisciplinatorum assidue erit.
Potior fur est quam assiduitas viri mendacis. perdi-
tionem autem ambo hereditabunt. Mores homi-
num mendacium sine honore. et confusio illorum cum ip-
sis sine intermissione. Sapiens in verbis producet
seipsum. et homo prudens placebit magnatis.
Qui operatur terram suam inaltabit acervum
frugum. et qui operatur iustitiam ipse exalta-
bitur. Qui vero placet magnatis. effugiet ini-
quitatem. Xenia et dona excecant oculos iudi-
cum. et quasi mutus in ore avertit correptiones
eorum. Sapientia absconsa et thesaurus invisus.
que utilitas in utrisque? Melior est qui ce-
lat insipientiam suam: quam homo qui abscon-
dit sapientiam suam.

XXI Fili peccasti. non adicias iterum. sed et de pristi-
nis deprecare ut tibi dimittantur. Quasi
a facie colubri fuge peccata. et si accesseris
ad illa suscipient te. Dentes leonis dentes
interficientes animas hominum. Quasi rumphea bis
acuta omnis iniquitas. et plage illius non est
sanitas. Obiurgatio et iniurie annulla-
bunt substantiam. et domus que nimis locuples est
annullabitur superbia. sic substantia superbi eradi-
cabitur. Deprecatio pauperis ex ore usque ad au-
res dei veniet. et iudicium festinato adve-
niet illi. Qui odit correptionem vestigi-
um est peccatoris. et qui timet deum convertet
ad cor suum. Notus a longe potens lingua au-
dax. et sensatus scit labi se ab ipso. Qui e-
dificat domum suam impendiis alienis. quasi qui
colligit lapides suos in hyeme. Stuppa
collecta synagoga peccantium. et consummati-
o illorum flamma ignis. Via peccantium complanata
lapidibus. et in finem illorum inferi
tenebre et pene. Qui custodierit iustitiam
continebit sensum eius. Consummatio timoris
dei sapientia et sensus. Non erudietur qui non
est sapiens in bono. Est autem insipientia
que abundat in malo. et non est sensus ubi a-
bundat amaritudo. Scientia sapientis tanquam
inundatio abundabit. et consilium illius sicut
fons vite permanet. Cor fatui quasi vas con-
fractum. et omnem sapientiam non tenebit. Verbum
sapiens quodcumque audierit scius laudabit.
et ad se adiciet. Audivit luxuriosus
et displicebit illi. et proiciet illud post dorsum
suum. Narratio fatui quasi sarcina in via.
nam in labiis sensati invenietur gratia. Os
prudentis queritur in ecclesia. et verba illius cogi-
tabunt in cordibus suis. Tanquam domus exter-

minata sic fatuo sapientia: et scientia insensati in
enarrabilia verba. Compedes in pedibus
stulto doctrina: et quasi vincula manuum super
manum dextram. Fatuus in risu exaltat
vocem suam: vir autem sapiens vix tacite ride-
bit. Ornamentum aureum prudenti doctrina,
et quasi brachiale in brachio dextro. Pes
fatui facilis in domum proximi: et homo peritus con-
fundetur a persona potentis. Stultus a fe-
nestra respiciet in domum: vir autem eruditus
foris stabit. Stultitia hominis auscultare
per ostium: et prudens gravabitur contumelia.
Labia imprudentium stulta narrabunt: verba
autem prudentium statera ponderabuntur. In
ore fatuorum cor illorum. Dum maledicit impius
diabolum, maledicit ipse animam suam, et in omnibus
odietur: et qui manserit odiosus erit. Taci-
tus et sensatus honorabitur.
In lapide luteo lapidatus est piger: et
XXII omnes loquetur super aspernationem illius. De ster-
core boum lapidabitur piger: et omnis
qui tetigerit eum excutiet manus. Confu-
sio patris est de filio indisciplinato: fi-
lia autem fatua in deminoratione fiet. Fi-
lia prudens hereditas viro suo: nam quae con-
fundit in contumeliam fit genitoris. Pa-
trem et virum confundit audax, et ab impi-
is non minorabitur: ab utrisque autem inhonora-
bitur. Musica in luctu importuna narratio.
Flagella et doctrina in omni tempore sapientia. Qui
docet fatuum, quasi qui conglutinat testam. Qui
narrat verbum non audienti, quasi qui excitat
dormientem de gravi somno. Cum dormien-
te loquitur qui narrat stulto sapientiam: et in fine
narrationis dicit: Quis est hic? Super mor-
tuum plora, defecit enim lux eius: et super fatu-
um plora, defecit enim sensus. Modicum plora
super mortuum, quoniam requievit. Nequissimi
enim nequissima vita super mortem fatui.
Luctus mortui septem dies: fatui autem et
impii omnes dies vitae illorum. Cum stulto ne
multum loquaris, et cum insensato ne abieris.
Serva te ab illo, ut non molestiam habeas, et non
coinquinaberis peccato illius. Deflecte ab il-
lo, et invenies requiem, et non acediaberis in
stultitia illius. Super plumbum quid gravabitur?
et quod illi aliud nomen quam fatuus? Are-
nam et salem et massam ferri facilius est fer-
re, quam hominem imprudentem et fatuum

et impium. Sicut loramentum ligneum colligatum
in fundamento aedificii non dissolvetur: sic et cor
confirmatum in cogitatione consilii. Cogi-
tatus sensati in omni tempore, ut metu non de-
pravabitur. Sicut paleae in excelsis, et cementa si-
ne impensa posita contra faciem venti non per-
manebunt: sic et cor timidum in cogitati-
one stulti contra impetum timoris non resistet.
Sicut ornatus harenosus in pariete limpi-
do, sic et cor trepidum in cogitatione fatui omni
tempore non metuet: sic qui in praeceptis dei permanet
semper. Pungens oculum deducet lacrimas:
et qui pungit cor profert sensum. Mittens lapi-
dem in volatilia deiciet illa: sic et qui convi-
ciatur amico dissolvit amicitiam. Ad ami-
cum et si produxeris gladium, non desperes: est enim
regressus ad amicum. Si aperueris os triste,
non timeas: est enim concordatio excepto con-
vicio et improperio et superbia et mysterii re-
velatione et plaga dolosa. In his omnibus ef-
fugiet amicus. Fidem posside cum amico in pau-
pertate illius, ut et in bonis illius laeteris.
In tempore tribulationis illius permane illi fidelis,
ut et in hereditate illius coheres sis. Ante
ignem camini vapor et fumus ignis inalta-
tur: sic et ante sanguinem maledicta et contu-
meliae et minae. Amicum salutare non confun-
dar, et a facie illius non me abscondam: et si ma-
la mihi evenerint per illum, sustinebo. Omnis qui
audiet cavebit se ab eo. Quis dabit o-
ri meo custodiam, et super labia mea signa-
culum certum, ut non cadam ab ipsis, et lingua
mea perdat me?
Domine pater et dominator vitae meae, ne derelin- XXIII
quas me in cogitatu et consilio illorum:
nec sinas me cadere in illa exprobratione.
Quis superponit in cogitatu meo flagel-
la, et in corde meo doctrinam sapientiae, ut ig-
norationibus eorum non parcant mihi, et non appareant
delicta illorum: ne adquiescant et increscant
ignorantiae meae, et multiplicentur delicta
mea, et peccata mea abundent: et incidam
in conspectu adversariorum meorum, et gaudeat
super me inimicus meus? Domine pater et deus vitae meae, ne
derelinquas me in cogitatu illorum. Extol-
lentiam oculorum meorum ne dederis mihi: et
omne desiderium averte a me. Aufer a me
ventris concupiscentias, et concubitus con-
cupiscentiae ne apprehendant me: et animo in-

reuerenti et in fatuitudo ne tradas me.
Doctrinam oris audite filii. et qui cu
stodierit illam non periet labiis suis. nec
scandalizabitur in operibus nequissimis. In
vanitate sua apprehenditur peccator et super
bi et male-dicus scandalizabuntur in illis.
Iurationi non assuescat os tuum. multi enim
casus in illa. Nominatio vero dei non sit assidu
a in ore tuo. et nominibus sanctorum non admiscearis.
quoniam non eris inmunis ab eis. Sicut enim servus
interrogatus assidue a livore non minuitur.
sic omnis iurans et nominans in toto a pecca
to non purgabitur. Vir multum iurans reple
bitur iniquitate. et non discedet a domo illius
plaga. Et si frustraverit fratrem delictum illius
super ipsum erit. et si dissimulaverit delinquet
dupliciter. et si in vacuum iuravit non
iustificabitur. replebitur enim retributione
pessima domus illius. Est et alia loquela contra
ria morti. non inveniatur in hereditate Ia
cob. Etenim a misericordibus omnia hec au
ferentur. et in delictis non volutabuntur.
Indisciplinose loquele non assuescat
os tuum. Est enim in illa verbum peccati. Memen
to patris et matris tue. in medio enim magna
torum consistes. ne forte obliviscatur
te deus in conspectu illorum. et assiduita
te tua infatuatus improperium patiaris.
et malueris non nasci. et diem nativita
tis tue maledicas. Homo assuetus in
verbis improperii in omnibus diebus suis non e
rudietur. Duo genera abundant in peccatis.
et tertium adducit iram et perditionem. Anima
XXIII calida quasi ignis ardens. non extinguetur
donec aliquid glutiat. et homo nequam in
ore carnis sue non desinet donec incen
dat ignem. Homini fornicario omnis pa
nis dulcis. non fatigabitur transgrediens
usque ad finem donec moriatur a delic
to suo. Omnis homo qui transgreditur lectum
suum. contempnens in animam suam et dicens.
quis me videt? tenebre circumdant me.
et parietes cooperiunt me. et nemo circumspi
cit me. quem vereor? delictorum meorum non me
morabitur altissimus. et non intelligit quoniam omnia
videt oculus illius. quoniam expellit a se
timorem dei huiusmodi hominis timor
et oculi hominum timentes illum. et non cognovit
quoniam oculi domini multo plus lucidiores sunt

solem. circumspicientes omnes vias hominum
et profundum abyssi. et hominum corda intuentes
in absconditas partes. domino enim deo antequam
crearentur omnia sunt agnita: sic et post per
fectum respicit omnia. Hic in plateis civita
tis vindicabitur. Quasi pullus equinus fu
gabitur. et ubi non speravit apprehendetur. et erit
dedecus omnibus eo quod non intellexerit ti
morem domini. contempnabitur; Sic et mulier
omnis relinquens virum suum. et statuens he
reditatem ex alieno matrimonio. Primo
enim in lege altissimi incredibilis fuit. et se
cundo virum suum dereliquit. Tertio in
adulterio fornicata est. et ex alio viro filios
statuit sibi. Hec in ecclesia adducetur. et in
filios eius respicietur. Non tradent filii eius
radices. et rami eius non dabunt fructum. Et
derelinquent in maledictum memoriam
illius. et dedecus illius non delebitur. Et agnoscent
qui derelicti sunt quoniam nichil melius quam timor
dei. et nichil dulcius quam respicere in manda
tis domini. Gloria magna est sequi dominum. Lon
gitudo enim dierum assumetur ab eo.
Sapientia laudabit animam suam. et in domino ho XXIIII
norabitur. et in medio populi sui gloriabi
tur. et in ecclesiis altissimi aperiet os suum. et in con
spectu virtutis illius gloriabitur. In medio
populi sui exaltabitur. et in plenitudine sancta admi
rabitur. et in multitudine electorum habebit
laudem. et inter benedictos benedicetur dicens.
Ego ex ore altissimi prodivi. primogenita
ante omnem creaturam. Ego feci in celis ut o
riretur lumen indeficiens. et sicut nebula
texi omnem terram. Ego in altissimis habita
vi et thronus meus in columna nubis. Gy
rum celi circuivi sola. et in profundum abyssi pe
netravi. et in fluctibus maris ambulavi. et in omni
terra steti. et in omni populo. et in omni gente primatum
habui. et omnium excellentium et humilium cor
da virtute calcavi. Et in his omnibus requiem
quesivi. et in hereditate domini morabor. Tunc pre
cepit et dixit mihi creator omnium. et qui creavit me requie
vit in tabernaculo meo. et dixit mihi. In Iacob
inhabita et in Israel hereditare. et in electis meis
mitte radices. Ab initio et ante secula creata
sum. et usque ad futurum seculum non desinam. et in
habitatione sancta coram ipso ministravi. Et
sic in Syon firmata sum. et in civitate sancti
ficata similiter requievi. et in Ierusalem potestas mea.

Et radicavi in populo honorificato. et in par
te dei mei hereditas illius. et in plenitudine sanc
torum detentio mea. Quasi cedrus exaltata sum
in libano. et quasi cypressus in monte syon.
et quasi palma exaltata sum in cades. et quasi plan
tatio rose in iericho. Quasi oliva speciosa
in campis. et quasi platanus exaltata sum iux
ta aquam in plateis. Sicut cynamomum et balsamum
aromatizans odorem dedi. quasi mirra ele
cta dedi suavitatem odoris. et quasi storax et
galbanus. et ungula. et gutta. Et quasi libanus
non incisus vaporavi habitationem meam. et quasi
balsamum non mixtum odor meus. Ego quasi ter
ebintus extendi ramos meos. et rami
mei honoris et gratie. Ego quasi vitis fructi
ficavi suavitatem odoris. et flores mei fru
ctus honoris et honestatis. Ego mater pulchre
dilectionis. et timoris. et agnitionis. et sancte spei.
In me omnis gratia vie et veritatis. in me omnis
spes vite et virtutis. Transite ad me omnes
qui concupiscitis me. et a generationibus meis
implemini. Spiritus enim meus super mel dulcis.
et hereditas mea super mel et favum. Memo
ria mea in generatione seculorum. Qui edunt me
adhuc esurient. et qui bibunt adhuc sitient. me
Qui audit me non confundetur. et qui operantur in me
non peccabunt. et qui elucidant me vitam eternam
habebunt. Hec omnia liber vite et testamentum
altissimi. et agnitio veritatis. Legem
mandavit moyses in preceptis iustitiarum.
et hereditatem domui iacob. et israel promissio
nes. Posuit david puero suo excitare regem
ex ipso fortissimum. et in throno honoris se
dentem in sempiternum. Qui implet quasi phison
sapientiam. et quasi tygris in diebus novorum. Qui
adimplet quasi eufrates sensum. qui multiplicat
quasi iordanis in tempore messis. Qui mittit di
sciplinam sicut lucem. et assistens quasi gyon in die
vindemie. Qui perficit primus scire ipsam. et in
firmior non investigabit eam. A mari enim a
bundavit cogitatio illius. et consilium eius ab a
bysso magno. Ego sapientia effudi flumina.
Ego quasi trames aque immense de fluvio. Ego
quasi fluvii dorix. et sicut aqueductus exivi de
paradiso. Dixi. Rigabo meum ortum plantatio
num. et inebriabo partus mei fructum. Et
ecce factus est mihi trames abundans. et fluvius
meus appropinquavit ad mare. quoniam doctrinam
quasi antelucanum illumino omnibus. et enarrabo
illam usque in longinquum. Penetrabo omnes
inferiores partes terre. et inspiciam omnes dormi
entes. et illuminabo omnes sperantes in domino.
Adhuc doctrinam quasi prophetiam effundam.
et relinquam illam querentibus sapientiam. et non desinam
in progenies illorum usque in evum sanctum. Videte
quoniam non soli mihi laboravi. sed omnibus exquiren
tibus veritatem.

In tribus placitum est spiritui meo que sunt proba XXV
ta coram deo et hominibus. Concordia fratrum.
et amor proximorum. et vir et mulier bene sibi con
sentientes. Tres species odivit anima mea. et
aggravor valde anime illorum. Pauperem super
bum. et divitem mendacem. et senem fatuum et in
sensatum. Que in iuventute tua non congre
gasti. quomodo invenies in senectute tu
a. Quam speciosum canitie iudicium. et pres
biteris cognoscere consilium. Quam speci
osa veteranis sapientia. et gloriosis intellectus et
consilium. Corona senum in multa peritia. et
gloria illorum timor dei. Novem insuspicabi
lia cordis magnificavi. et decimum dicam in
lingua hominibus. Homo qui iocundatur in fi
liis vivens. et videns subversionem inimi
corum suorum. Beatus qui habitat cum muliere
sensata. et qui lingua sua non est lapsus.
et qui non servivit indignis se. Beatus qui in
venit amicum verum. et qui enarrat iu
stitiam auri audientis. Quam magnus qui
invenit sapientiam et scientiam. sed non est super timen
tem dominum. Timor dei super omnia se superpos sc
uit. Beatus cui donatum est habere timorem
dei. Qui tenet illum cui assimilabitur. Timor
dei initium dilectionis eius. fidei autem ini
tium agglutinandum est ei. Omnis plaga est
tristitia cordis est. et omnis malitia nequitia
mulieris. et omnem plagam et non plagam vi
debit cordis. et omnem nequitiam et non nequitiam
mulieris. et omne obductum et non obductum odi
entium. et omnem vindictam et non vindictam ini
micorum. Non est caput nequius super caput colubri.
et non est ira super iram mulieris. Commorari
leoni et draconi placebit. quam habitare
cum muliere nequam. Nequitia mulieris
immutat faciem eius. et obcecavit vul
tum suum tamquam ursus. et quasi saccum ostendit.
in medio proximorum eius. Ingemuit vir eius
et audiens suspiravit modicum. Bre
vis omnis malitia super malitiam mulieris.

coris peccatorum cadet super illam. Ascensus a-
renosus in pedibus ueterani: sic mulier
linguata homini quieto. Ne respicias
in mulieris speciem. et non concupiscas mulierem
in specie. Mulier si iracunda irreuerentia et con-
fusio magna. Mulier si primatum habeat contraria
est uiro suo. Cor humile et facies tristis.
et plaga mortis mulier nequam. Manus debiles
et genua dissoluta mulier que non beatificat
uirum suum. A muliere initium factum est pec-
cati. et per illam omnes morimur. Non des aque
tue exitum nec modicum: nec mulieri nequam
ueniam prodeundi. Si non ambulauerit ad ma-
num tuam. confundet te in medio inimico- ī oſpectu
rum. A carnibus tuis abscide illam. ne semper
te abutatur.
XXVI Mulieris bone beatus uir. numerus enim annorum
illorum duplex. Mulier fortis oblectat uirum
suum. et annos uite illius in pace implebit.
Pars bona mulier bona. In parte bona timentium
deum dabitur uiro pro factis bonis. Diuitis autem
et pauperis cor bonum. in omni tempore uultus
illorum hylaris. A tribus timuit cor meum.
et in quarto facies mea metuit. Delaturam
ciuitatis. et collectionem populi. et calumniam menda-
cem. super mortem omnia grauia. Dolor cor-
dis et luctus mulier zelotipa. In muliere
infideli flagellum lingue: omnibus communicans.
Sicut boum iugum quod mouetur: ita et mulier
nequam. Qui tenet illam quasi qui apprehendit scor-
pionem. Mulier ebriosa ira magna. et contume-
lia. et turpitudo illius non tegetur. Fornicati-
o mulieris in extollentia oculorum. et in palpebris
illius agnoscetur. In filia non auertente se firma
custodiam. ne inuenta occasione abutatur
se. Ab omni irreuerentia oculorum eius caue. et ne
mireris si te neglexerit. Sicut uiator sitiens
ad fontem os aperiet et ab omni aqua proxima
bibet. et contra omnem palum sedebit. et contra omnem
sagittam aperiet faretram. donec deficiat. Gratia mulieris
loc sedule delectabit uirum suum. et ossa illius im-
pinguabit. Disciplina illius datum dei est. Mulier
sensata et tacita. non est immutatio erudite
anime. Gratia super gratiam mulier sancta et pudorata.
Omnis autem ponderatio non est digna continentis anime.
Sicut sol oriens mundo in altissimis dei: sic
mulieris bone species in ornamentum domus eius. Lucer-
na splendens super candelabrum sanctum. et species facie-
ei super etatem stabilem. Columne auree super

bases argenteas. et pedes firmi super plantas
stabilis mulieris. Fundamenta eterna supra petram
solidam. et mandata dei in corde mulieris sancte. In
duobus contristatum est cor meum: et in ter-
tio iracundia mihi aduenit. Vir bellator deficiens
per inopiam. et uir sensatus contemptus. et qui trans-
greditur a iustitia ad peccatum. Deus parauit
eum ad rumpheam. Due species difficiles et
periculose mihi apparuerunt. Difficile exuitur
negotians a negligentia. et non iustificabitur
caupo a peccatis labiorum.
Propter inopiam multi deliquerunt. et qui que- XXVII
rit locupletari auertit oculum suum. Sicut in me-
dio compaginis lapidum palus figitur. sic et in-
ter medium uenditionis et emptionis angu-
stiabitur peccatis. Conteretur cum delinquente
delictum. Si non in timore domini tenueris te in-
stanter. cito subuertetur domus tua. Sicut in per-
cussura cribri remanebit puluis. sic aporia ho-
minis in cogitatu illius. Vasa figuli pro-
bat fornax. et homines iustos temptatio tribula-
tionis. Sicut rusticatio de ligno ostendit fru-
ctum illius. sic uerbum ex cogitatu cordis hominis.
Ante sermonem non laudes uirum. hec enim tem-
ptatio est hominum. Si sequeris iustitiam apprehen-
des illam. et indues quasi poderem honoris. et
inhabitabis cum ea. et proteget te in sempiter-
num et in die agnitionis inuenies firmamentum.
Volatilia ad sibi similia conueniunt. et ueri-
tas ad eos qui operantur illam reuertetur. Leo uenati-
oni insidiatur semper. sic peccata operanti-
bus iniquitates. Homo sanctus in sapientia manet
sicut sol. nam stultus sicut luna mutatur. In
medio insensatorum serua uerbum tempori. in medio
cogitantium assiduus esto. Narratio pecca-
torum odiosa: et risus illorum in deliciis peccati.
Loquela multum iurans obripilationem capiti sta-
tuet. et irreuerentia ipsius obturatio aurium.
Effusio sanguinis in rixa superborum: et male-
dictio illorum auditus grauis. Qui denudat
archana amici perdit fidem. et non inueniet a-
micum ad animum suum. Dilige proximum et coniun-
gere fidem cum illo. quod si denudaueris abscon-
sa illius non persequeris post eum. Sicut enim homo qui per-
dit amicum suum. sic qui perdit amicitiam proximi
sui. Et sicut qui dimittit auem de manu sua.
sic qui reliquisti proximum tuum. et non eum capies. Non
illum sequeris. quoniam longe abest. Effugit enim
quasi caprea de laqueo: quoniam uulnerata est anima eius. Vltra

eum non poteris colligare: et maledicti est concor-
datio. Denudare autem amici mysteria,
desperatio est animae infelicis. Annuens oculo
fabricat iniqua, et nemo eum abiciet. In con-
spectu oculorum tuorum condulcabit os suum,
et super sermones tuos admirabitur: novissime
autem pervertet os suum, et in verbis suis dabit scan-
dalum. Multa audivi, et non coaequavi ei,
et Dominus odiet illum. Qui in altum mittit lapi-
dem super caput eius cadet: et plaga dolosa dolo-
si dividet vulnera. Et qui foveam fodit, in-
cidet in eam: et qui statuit lapidem proximo,
offendet in eo: et qui laqueum alio ponit,
peribit in illo. Facienti nequissimum consili-
um, super ipsum devolvetur, et non agnoscet
unde adveniat illi. Illusio et improperium super-
borum, et vindicta sicut leo insidiabitur illi.
Laqueo peribunt qui oblectantur casu iusto-
rum: dolor autem consumet illos antequam mori-
antur. Ira et furor utraque execrabilia sunt,
et vir peccator continens erit illorum.
Qui vult vindicari, a Domino inveniet vin-
XXVIII dictam, et peccata illius servans servabit. Relin-
que proximo tuo nocenti te: et tunc deprecanti
tibi peccata solventur. Homo homini reservat
iram, et a Deo quaerit medelam? In hominem
similem sibi non habet misericordiam, et de peccatis suis
deprecatur? Ipse dum caro sit, reservat iram,
et propitiationem petit a Deo? Quis exorabit
pro delictis illius? Memento novissimorum,
et desine inimicari: tabitudo enim et mors
imminent in mandatis eius. Memorare timo-
rem Dei: et non irascaris proximo. Memo-
rare testamentum Altissimi, et despice ignoran-
tiam proximi. Abstine te a lite, et minu-
es peccata. Homo enim iracundus incendit litem,
et vir peccator turbabit amicos, et in medi-
o pacem habentium immittet inimicitiam.
Secundum enim ligna silvae, sic ignis exardes-
cit: et secundum virtutem hominis iracundia illius erit,
et secundum substantiam suam exaltabit iram suam. Certa-
men festinatum incendit ignem: et lis festinans
effundet sanguinem: et lingua testificans ad-
ducet mortem. Si sufflaveris quasi ignis exar-
debit: et si expueris super illam, extinguetur:
utraque ex ore proficiscuntur. Susurro
et bilinguis maledictus: multos enim turba-
vit pacem habentes. Lingua tertia multos com-
movit, et dispersit illos a gente in gentem. Ci-
vitates muratas divitum destruxit, et do-
mos magnatorum effodit. Virtutes populorum
concidit, et gentes fortes dissolvit. Lingua tertia
mulieres viratas eiecit, et privavit illas la-
boribus suis. Qui respicit illam non habebit
requiem, nec habebit amicum in quo re-
quiescat. Flagelli plaga livorem facit:
plaga autem linguae comminuet ossa. Mul-
ti ceciderunt in ore gladii, sed non sic quasi qui inte-
rierunt per linguam suam. Beatus qui tectus est a
lingua nequam, qui in iracundiam illius
non transivit, et qui non attraxit iugum eius,
et in vinculis illius non est alligatus. Iugum
enim illius iugum ferreum est: et vinculum il-
lius vinculum aereum est. Mors illius mors nequis-
sima: et utilis potius infernus quam illa. Per-
severantia illius non permanebit, sed obti-
nebit vias iniustorum: et in flamma sua non com-
buret iustos. Qui relinquunt Deum inci-
dent in illam, et exardebit in illis, et non extin-
guetur: et immittetur in illos quasi leo, et quasi
pardus laedet illos. Sepi aures tuas spi-
nis, et noli audire linguam nequam, et o-
ri tuo facito ostia et seras. Aurum tuum et argentum tuum confla, et ver-
bis tuis facito stateram, et frenos ori tu-
o rectos: et attende ne forte labaris in lin-
gua, et cadas in conspectu inimicorum
insidiantium tibi, et sit casus tuus insa-
nabilis in mortem.
Qui facit misericordiam, fenerat proximo suo: et XXIX
qui praevalet manu, mandata servat. Fe-
nerare proximo tuo in tempore necessitatis
illius, et iterum redde proximo tuo in tempore
suo. Confirma verbum, et fideliter age cum
illo: et in omni tempore invenies quod tibi neces-
sarium est. Multi quasi inventionem aestima-
verunt fenus, et praestiterunt molestiam his qui
se adiuverunt. Donec accipiant, osculantur
manus dantis, et in promissionibus humi-
liant vocem suam: et in tempore redditionis po-
stulabit tempus, et loquetur verba taedii et mur-
murationum, et tempus causabitur. Si autem po-
tuerit reddere, adversabitur: solidi vix red-
det dimidium, et computabit illud quasi inventio-
nem: sin autem, fraudabit illum pecunia su-
a, et possidebit illum inimicum gratis:
et convicia et maledicta reddet illi, et pro
honore et beneficio reddet illi contumeliam.
Multi non causa nequitiae fenerati sunt, sed

fraudavit gratis annuerit. Verumtamen
sup humilem animo fortior esto. et p
elymosina non trahas illum. Propter mandatum
assume pauperem. et propter inopiam eius
ne dimittas eum vacuum. Perde pecuniam
propter fratrem et amicum. et non abscondas illam
subter lapidem in perditionem. Pone thesaurum
tuum in preceptis altissimi. et proderit tibi magis
quam aurum. Conclude elymosinam in corde
pauperis. et hec pro te exorabit ab omni malo. E
lymosina viri quasi sacculus cum ipso. et gratiam
hominis quasi pupillam conservabit. et postea resur
get et retribuet illis retributionem. unicuique
in caput illorum. Super scutum potentis et super
lanceam adversus inimicum tuum pugna
bit. Vir bonus fidem facit proximo suo.
et qui perdiderit confusionem derelinquet sibi. Gratiam
fideiussoris ne obliviscaris. dedit enim pro
te animam suam. Repromissorem fugit peccator
et immundus. Bona repromissoris sibi ascribit
peccator. et ingratus sensu derelinquet liberantem
se. Vir repromittit de proximo suo. et cum perdiderit
reverentiam derelinquetur ab eo. Repromissio ne
quissima multos perdidit dirigentes. et commovit
illos quasi fluctus maris. Viros potentes girans
migrare fecit. et vagati sunt in gentibus alienis.
Peccator transgrediens mandatum domini: inci
det in promissionem nequam. et qui conatur multa
agere incidet in iudicium. Recupera proximum
tuum secundum virtutem tuam. et attende tibi ne in
cidas. Initium vite hominis aqua et panis. et ve
stimentum. et domus protegens turpitudinem.
Melior est victus pauperis sub tegmine asse
rum. quam epule splendide in peregre sine do
micilio. Minimum pro magno placeat tibi. et
improperium peregrinationis non audies. Vita ne
quam hospitandi de domo in domum. et ubi hospi
tatur non fiducialiter aget. nec aperiet os. Ho
spitabitur et pascet et potabit ingratos. et
ad hec amara audiet. Transi hospes. et orna
mensam. et que in manu habes ciba ceteros. E
xi a facie honoris amicorum meorum: necessi
tudine domus mee. Hospitio mihi factus est
frater. Gravia hec homini habenti sensum. et cor
reptio domus et improperium feneratoris.

XXX Qui diligit filium suum. assiduat illi fla
gella: ut letetur in novissimo suo. et
non palpet proximorum hostia. Qui docet filium
suum. laudabitur in illo. et in medio domesticorum
in illo gloriabitur. Qui docet filium suum
zelum mittit inimico. et in medio amicorum
gloriabitur in illo. Mortuus est pater illius. et quasi non est
mortuus. Similem enim reliquit sibi post se.
In vita sua vidit et letatus est in illo. in o
bitu suo non est contristatus. nec confusus
est coram inimicis. Reliquit enim defenso
rem domus contra inimicos. et amicis red
dentem gratiam. Pro animabus filiorum colligabit
vulnera sua. et super omnem vocem turbabi
tur viscera eius. Equus indomitus e
vadit durus. et filius remissus evadet
preceps. Lacta filium et paventem te faciet.
lude cum eo et contristabit te. Non corrideas
illi ne condoleas. et in novissimo obstupe
scent dentes tui. Non des illi potestatem in
iuventute. et ne despicias cogitatus illius.
Curva cervicem eius in iuventute. et
tunde latera illius dum infans est. ne for
te induret. et non credat tibi. et erit tibi dolor
anime. Doce filium tuum et operare in illo: ne in tur
pitudinem illius offendas. Melior est pau
per sanus et fortis viribus quam dives imbecillis
et flagellatus malitia. Salus anime in sancti
tate iustitie. et melior est omni auro et argento.
et corpus validum quam census immensus. Non
est census super censum salutis corporis. et non
oblectatio super cordis gaudium. Melior
mors quam vita amara. et requies eterna
quam languor perseverans. Bona abscondita in
ore clauso quasi appositiones epularum circum
posite sepulchro. Quid proderit libatio
ydolo: Nec enim manducabit nec odo
rabitur. sic qui effugatur a domino et portans mer
cedes iniquitatis: videns oculis et ingemi
scens. sicut spado complectens virginem et su
spirans. Tristitiam non des anime tue. et non af
fligas temetipsum in consilio tuo. Iocun
ditas cordis hec est vita hominis. et thesau
rus sine defectione sanctitatis. et exultatio vi
ri est longevitas. Miserere anime tue pla
cens deo. et contine et congrega cor tuum in sancti
tate eius. et tristitiam longe repelle a te. Mul
tos enim occidit tristitia. et non est utilitas in
illa. Zelus et iracundia minuunt dies.
et ante tempus senectam adducet cogitatus. Splen
didum cor bonum in epulis. epule enim
illius diligenter fiunt.

Vigilia honestatis tabefaciet carnes. XXXI

et cogitatus illius auferet somnum. Cogitatus presciencie avertit sensum, et infirmitas gravis sobriam facit animam. Laboravit dives in congregatione substancie, et in requie sua replebitur bonis suis. Laboravit pauper in diminutione victus, et in fine inops fit. Qui aurum diligit non iustificabitur, et qui insequitur consumptionem replebitur ex ea. Multi dati sunt in auri casus, et facta est in specie ipsius perditio illorum. Lignum offensionis est aurum sacrificantium. Ve illis qui sectantur illud, et omnis inprudens deperiet in illo. Beatus est dives qui inventus est sine macula, et qui post aurum non abiit, nec speravit in pecunia et thesauris. Quis est hic, et laudabimus eum? fecit enim mirabilia in vita sua. Quis probatus est in illo et perfectus inventus est, et erit illi gloria eterna? Qui potuit transgredi et non est transgressus, et facere mala et non fecit. Ideo stabilita sunt bona illius in domino: et elemosinas illius enarrabit omnis ecclesia sanctorum. Supra mensam magnam sedisti, non aperias super illam faucem tuam prior. Non dicas sic: multa sunt que super illam sunt. Memento quoniam malus est oculus nequam. Nequius oculo quid creatum est? Ideo ab omni facie sua lacrimabitur cum viderit. Ne extendas manum tuam prior, et invidia contaminatus erubescas. Ne comprimaris in convivio vino. Intellige que sunt proximi tui ex te ipso. Utere quasi homo frugi his que tibi apponuntur, ne cum manducas multum odio habearis. Cessa prior causa discipline, et noli nimius esse ne forte offendas. Et si in medio multorum sedisti, prior illis non extendas manum tuam, nec prior poscas bibere. Quam sufficiens est homini erudito vinum exiguum. Et in dormiendo non laborabis ab illo, et non senties dolorem. Vigilia et cholera et tortura viro infrunito. Somnus sanitatis in homine parco. Dormiet usque mane, et anima illius cum ipso delectabitur. Et si coactus fueris in edendo multum, surge e medio et vome, et refrigerabit te, et non adduces corpori tuo infirmitatem. Audi me fili, et ne spernas me, et in novissimo invenies verba mea. In omnibus operibus tuis esto velox, et omnis infirmitas non occurret tibi. Splendidum in panibus benedicent labia multorum, et testimonium illius veritatis fidele. In nequissimo pane murmurabit civitas, et testimonium nequitie illius verum est. Diligentes in vino noli provocare: multos enim exterminavit vinum. Ignis probat ferrum durum: sic vinum corda superborum arguet in ebrietate potatum. Equa vita hominibus vinum in sobrietate. Si bibas illud moderate, eris sobrius. Que est vita que minuitur vino? Quid defraudat vitam? Mors. Vinum in iocunditate creatum est, non in ebrietate ab initio. Exultatio anime et cordis vinum moderate potatum. Sanitas est anime et corporis sobrius potus. Vinum multum potatum irritationem et iram et ruinas multas facit. Amaritudo anime vinum multum potatum. Ebrietatis animositas imprudentis offensio, minorans virtutem et faciens vulnera. In convivio vini non arguas proximum, et non despicias eum in iocunditate illius. Verba improperii non dicas illi, et non premas illum in repetendo.

XXXII Rectorem te posuerunt? noli extolli: esto in illis quasi unus ex ipsis. Curam illorum habe et sic conspice: et omni cura tua explicata recumbe ut leteris propter illos, et ornamentum gratie accipias coronam, et dignitionem consequaris corrogationis. Loquere maior natu: decet enim te primum verbum diligenti scientia, et non impedias musicam. Ubi non est auditus non effundas sermonem, et importune noli extolli in sapientia tua. Gemmula carbunculi in ornamento auri, et comparatio musicorum in convivio vini. Sicut in fabricatione auri signum est smaragdi: sic numerus musicorum in iocundo et moderato vino. Audi tacens, et pro reverentia accedet tibi bona gratia. Adolescens loquere in tua causa vix. cum necesse fuerit. si bis interrogatus fueris, habeat caput responsum tuum. In multis esto quasi inscius, et audi tacens simul et querens. Et loqui in medio magnatorum non presumas, et ubi sunt senes non multum loquaris. Ante grandinem prebit coruscatio, et ante verecundiam prebit gratia, et pro reverentia accedet tibi bona gratia. Et hora surgendi non te trices. Precurre autem pri

in domum tuam et illic avocare et illic lu
de et age conceptiones tuas et non in delictis
et verbo superbo. Super his omnibus benedicito do
minum qui fecit te et inebriantem te ab omni
bus bonis suis. Qui timet Deum excipiet do
ctrinam eius et qui vigilaverint ad illum inve
nient benedictionem illi. Qui querit legem
replebitur ab ea et qui insidiose agit scandali
zabitur ab ea. Qui timent Deum invenient iu
dicium iustum et iustitias quasi lumen accendent.
Peccator homo vitabit correptionem et se
cundum voluntatem suam inveniet comparationem.
Vir consilii non disperdet intelligentiam. Ali
enus et superbus non pertimescet timorem et post
quam fecit cum eo sine consilio et suis insec
tationibus arguetur. Fili sine consilio ni
chil facias et post factum non penitebis. In vi
am ruine non eas et non offendas in lapides
nec credas te vie laboriose ne ponas
anime tue scandalum et a filiis tuis cave et
a domesticis tuis attende. In omni opere tuo
crede ex fide anime tue. Hec est enim conserva
tio mandatorum. Qui credit Deo attendit
mandatis et qui confidit in eo non mino
ratus erit.
XXXIII Timenti Dominum non occurrent mala sed in temp
tatione Deus illum conservabit et liberabit a
malis. Sapiens non odit mandata et iu
stitias et non illidetur quasi in procella navis.
Homo sensatus credit legi Dei et lex illi
fidelis. Qui interrogationem manifestat pa
rabit verbum et sic deprecatus exaudietur
et conservabit disciplinam et tunc respondebit.
Precordia fatui quasi rota carri et quasi axis ver
satilis cogitatus illius. Equus emissari
us sic et amicus subsannator sub omni
supersedente hinnit. Quare dies diem superat et
iterum lux lucem et annus annum a sole? A Do
mini scientia separati sunt. Facto sole et precepto custodiente
per Dei sapientiam diiudicatur et immutabit tempora
et dies festos ipsorum. Et in illis dies festos
celebraverunt ad horam. Ex ipsis exaltavit et
magnificavit Deus et ex ipsis posuit in numerum
dierum et annos. Et homines omnes de solo et de terra
et ex terra unde creatus est Adam. In multitu
dine discipline Dominus separavit eos et immu
tavit vias eorum. Et ex ipsis benedixit et exaltavit
et ex ipsis sanctificavit et ad se applicavit. Et ex
ipsis maledixit et humiliavit et convertit
illos ad separationem ipsorum. Quasi lutum figuli
in manus ipsius plasmare illud et dispo
nere omnes vias eius secundum dispositionem eius,
sic homo in manu illius qui se fecit et reddet illi
secundum iudicium suum. Contra malum bonum est et contra
vitam mors. Sic et contra virum iustum peccator. Et sic
intuere in omnia opera altissimi. Duo et duo
unum contra unum. Et ego novissimus evigilavi
et quasi qui colligit acinos post vindemia
tores. In benedictione Dei et ipse speravi et quasi qui
vindemiat replevi torcular. Respicite
quoniam non mihi soli laboravi sed omnibus exquiren
tibus disciplinam. Audite me magnati et omnes
populi et rectores ecclesie auribus percipite. Filio
et mulieri, fratri et amico non des potestatem
super te in vita tua et non dederis alii posses
sionem tuam, ne forte peniteat te et deperes
illos. Dum adhuc superes et aspiras non im
mutabit te omnis caro. Melius est enim
ut filii tui te rogent quam te respicere in ma
nus filiorum tuorum. In omnibus operibus tuis pre
cellens esto. Ne dederis maculam in gloriam tu
am. In die consummationis dierum vite tue
et in tempore exitus tui distribue hereditatem
tuam. Cibaria et virga et onus asino, pa
nis et disciplina et opus servo. Operatur
in disciplina et querit requiescere. Laxa
manus illi et querit libertatem. Iugum et lo
rum curvant collum durum et servum inclinant
operationes assidue. Servo malivolo tortu
ra et compedes, mitte illum in operationem ne
vacet. Multam enim maliciam docuit otio
sitas. In opere constitue eum, sic enim de
cet illum. Quod si non obaudierit, curva
illum compedibus et non amplifices super om
nem carnem. Verum sine iudicio nichil facias
grave. Si est tibi servus fidelis, sit tibi quasi anima
tua. Quasi fratrem sic eum tracta, quoniam in sangui
ne anime comparasti eum. Si leseris eum iniuste,
in fugam convertetur. Et si extollens disces
serit, quem queras et in qua via queras illum ne
scis.
Vana spes et mendacium insensato viro et XXXIIII
sompnia extollunt imprudentes. Quasi qui appre
hendit umbram et persequitur ventum, sic et qui
attendit ad visa mendacia. Secundum hoc visio
sompniorum. Ante faciem hominis similitudo al
terius hominis. Ab inmundo quid mundabitur?
Et a mendace quid verum dicetur? Divinatio et

nuus. et auguria mendatia. et somnia malefa
cientium: vanitas est. Et sicut parturientis
cor tuum fantasias patitur. nisi ab altissimo fu
erit emissa visitatio. Ne dederis in illis cor
tuum. Multos enim errare fecerunt somnia:
et exciderunt sperantes in illis. Sine mendatio con
summabitur verbum legis. et sapientia in ore fi
delis complanabitur. Qui non temptatus est
quid scit? Vir in multis expertus cogitabit
multa. et qui multa didicit enarrabit
intellectum. Qui non est expertus pauca re
cognoscit. qui autem in multis factus est, multi
plicabit malitiam suam. Qui non est temptatus
qualia scit? Qui implanatus est abundabit
nequitia. Multa vidi errando. et plu
rimas verborum consuetudines. Aliquo
tiens usque ad mortem periclitatus sum horum
causa. et liberatus sum gratia dei. Spiritus timentium deum que
ritur. et in respectu illius benedicetur. Spes
enim illorum in salvantem illos. et oculi dei in
diligentes se. Qui timet dominum nichil trepi
dabit. et non pavebit. quoniam ipse est spes eius.
Timentis dominum beata est anima eius. Ad quem respi
cit et quis est fortitudo eius? Oculi domini super timen
tes eum. Protector potentie firmamentum vir
tutis. tegimen ardoris et umbraculum meri
diani. et deprecatio offensionis. et adiutorium
casus. exaltans animam. et illuminans oculos.
dans sanitatem et vitam et benedictionem. Im
molantis ex iniquo oblatio est maculata.
et non sunt beneplacite subsannationes
iniustorum. Dominus solus sustinentibus se. in
via veritatis et iustitie. Dona iniquorum non
probat altissimus. nec respicit in oblationibus
iniquorum: nec in multitudine sacrifi
ciorum propitiabitur peccatis. Qui offert
sacrificium ex substantia pauperum. quasi qui victi
mat filium in conspectu patris sui. Panis
egentium vita pauperis est: qui defraudat
illum homo sanguinis est. Qui aufert in sudore
panem. quasi qui occidit proximum suum. Qui ef
XXXIIII fundit sanguinem et qui fraudem facit mer
cenario fratres sunt. Unus edificans et unus
destruens. quid prodest illis nisi labor? Unus
orans et unus maledicens. cuius vocem exau
diet deus? Qui baptizatur a mortuo et iterum
tangit mortuum. quid proficit lavatio illius?
Sic homo qui ieiunat in peccatis suis. et i
terum eadem faciens. quid proficit humiliando
se? Orationem illius quis exaudiet?
Qui conservat verbum multiplicat orationem. Sa XXXV
crificium salutare attendere mandatis. et di
scedere ab omni iniquitate. Et propitiationem
litare sacrificii super iniustitias. et deprecatio
pro peccatis recedere ab iniustitia. Retribuet
gratiam qui offert similaginem. et qui facit
misericordiam offert sacrificium. Beneplacitum est
domino recedere ab iniquitate. et deprecatio
recedere ab iniustitia. Non apparebis ante con
spectum dei vacuus. Hec enim omnia propter
mandatum dei fiunt. Oblatio iusti impinguat
altare et suavitatis est in conspectu altissimi. et odor
Sacrificium iusti acceptum est. et memoriam
eius non obliviscetur dominus. Bono animo gloriam red
de deo. et non minuas primitias manuum tuarum. In
omni dato hylarem fac vultum tuum. et in exul
tatione sanctifica decimas tuas. Da altissimo
secundum datum eius. et in bono oculo adinven
tionem facito manuum tuarum: quoniam retribuens
est dominus. et septies tantum reddet tibi. Noli offer
re munera prava: non enim suscipiet illa. Et
noli inspicere sacrificium iniustum: quoniam dominus
iudex est. et non est apud illum gloria persone. Non accipi
et dominus personam in pauperem. et deprecationem le
si exaudiet. Non despiciet preces pupilli. nec
viduam si effundat loquelam gemitus. Non
ne lacrime vidue ad maxillam descen
dunt. et exclamatio eius super deducentem
eas? A maxilla enim ascendunt usque ad celum.
et dominus exauditor non delectabitur in illis. Qui ado
rat deum in oblectatione suscipietur. et depre
catio illius usque ad nubes propinquabit. O
ratio humiliantis se nubes penetrabit. et
donec propinquet non consolabitur. et non discedet
donec aspiciat altissimus. Et dominus non e
longabit sed iudicabit iustos et faciet iu
dicium. Et fortissimus non habebit in illis pa
tientiam. ut contribulet dorsum illorum: et gentibus
reddet vindictam. donec tollat plenitu
dinem superborum. et sceptra iniquorum contribu
let. Donec reddat hominibus secundum actus su
os. et secundum opera ade. et secundum presumptionem illius. do
nec iudicet iudicium plebis sue. et oblecta
bit iustos misericordia sua. Speciosa misericordia dei in tempore
tribulationis. quasi nubes pluvie in tempore sicci
tatis.
Miserere nostri deus omnium et respice nos. et XXXVI
ostende nobis lucem miserationum tuarum.

et immitte timorem tuum super gentes que non exquisie-
runt te, et cognoscant quia non est deus nisi tu, ut
enarrent magnalia tua. Allevia manum
tuam super gentes alienas, ut videant potentiam
tuam. Sicut enim in conspectu eorum sanctificatus es
in nobis, sic in conspectu nostro magnificaberis in
illis, ut cognoscant te sicut et nos cognovimus
quoniam non est deus preter te domine. Innova signa et
immuta mirabilia. Glorifica manum et brachium
dextrum. Excita furorem et effunde i-
ram; extolle adversarium et afflige inimicum.
Festina tempus et memento finis, ut enarrent
mirabilia tua. In ira flamme devoretur
qui salvatur. Et qui pessimant plebem tu-
am inveniant perditionem. Contere caput principum
inimicorum dicentium: non est alius preter nos.
Congrega omnes tribus Iacob, et cognoscant
quia non est deus nisi tu, ut enarrent magnalia
tua, et hereditabis eos sicut ab initio. Misere-
re plebi tue super quam invocatum est nomen tu-
um, et Israel quem coequasti primogenito tuo. Mi-
serere civitati sanctificationis tue Ierusalem, civita-
ti requiei tue. Reple Syon inenarrabilibus
virtutibus tuis, et gloria tua populum tuum. Da testi-
monium quia ab initio creature tue sunt, et su-
scita predicationes quas locuti sunt in nomine tuo
prophete priores. Da mercedem domine sustinenti-
bus te, ut prophete tui fideles inveniantur, et ex-
audi orationes servorum tuorum. Secundum benedicti-
onem Aaron de populo tuo, et dirige nos in
viam iustitie, ut sciant omnes qui habitant ter-
ram quia tu es deus conspector seculorum. Omnem
escam manducabit venter, et est cibus cibo me-
lior. Fauces contingunt cibum fere, et cor insen-
satum verba mendacia. Cor pravum dabit tristitiam,
et homo peritus resistet illi. Omnem masculum
excipiet mulier, et est filia melior filia. Species
mulieris exhilarat faciem viri sui, et super
omnem concupiscentiam hominis superducit de-
siderium. Si est lingua curationis, est et miti-
gationis et misericordie. Non est vir illius secundum filios
hominum. Qui possidet mulierem bonam incho-
at possessionem. Adiutorium secundum illum est, et
columpna ut requies. Ubi non est sepes, diri-
pietur possessio, et ubi non est mulier, ingemi-
scit egens. Cui credit qui non habet nidum,
et deflectens ubicumque obscuraverit, quasi
succinctus latro exsiliens de civitate
in civitatem.

Omnis amicus dicet: et ego amicitiam copulavi. XXXVII
sed est amicus solo nomine amicus. Nonne tri-
stitia inest usque ad mortem? Sodalis autem
et amicus ad inimicitiam convertentur. O presump-
tio nequissima, unde creata es cooperire ari-
dam malitiam et dolositatem illius? Sodalis amico
coniocundatur in oblectationibus, et in
die tribulationis adversarius erit. Sodalis
amico condolet causa ventris, et contra hostem ac-
cipiet scutum. Non obliviscaris amici tui in
animo tuo, et non immemor sis illius in opibus
tuis. Noli consiliari cum socero tuo, et a zelanti-
bus te absconde consilium. Omnis consiliarius
prodit consilium, sed est consiliarius in semetipso.
A consiliario malo serva animam tuam. Prius
scito que sit illius necessitas, et ipse enim animo suo
cogitabit, ne forte mittat sudem in ter-
ram et dicat tibi: Bona est via tua, et stet e contrario
videre quid eveniat. Cum viro irreli-
gioso tracta de sanctitate, et cum iniusto de iu-
stitia, et cum muliere de his que emulatur.
Cum timido de bello, cum negotiatore
de traiectione. Cum emptore de venditione,
cum viro livido de gratiis agendis. Cum impio
de pietate, cum inhonesto de honestate,
operario agrario de omni opere, cum opera-
rio annuali de consummatione anni. Cum servo
pigro de multa operatione. Non attendas
his in omni consilio. Sed cum viro sancto assidu-
us esto, quemcumque cognoveris observantem
timorem dei, cuius anima est secundum animam tuam.
Qui cum titubaverit in tenebris condo-
lebit tibi. Et cor boni consilii statue tecum. Non est
enim tibi aliud pluris illo. Anima viri sancti enun-
tiat aliquando vera, quam septem circumspectores
sedentes in excelso ad speculandum. Et
in his omnibus deprecare altissimum, ut di-
rigat in veritate viam tuam. Ante omnia opera
verbum verax precedat te, et ante omnem actum con-
silium stabile. Verbum nequam immuta-
bit cor, ex quo quatuor partes oriuntur,
bonum et malum, vita et mors, et dominatrix
illorum est assidua lingua. Vir peritus multos
erudivit, et anime sue suavis est. Qui sophi-
stice loquitur odibilis est: in omni re defrau-
dabitur. Non enim data est illi a domino gratia.
Omni enim sapientia defraudatus est. Est
sapiens anime sue sapiens, et fructus sen-
sus illius laudabilis. Vir sapiens plebem su-

ā erudit. et fructus sensus illius fideles sunt.
Vir sapiens implebitur benedictionibus et vide-
ntes illum laudabunt. Vita viri in numero
dierum. dies autem israel innumerabiles sunt. Sapiens
in populo hereditabit honorem. et nomen illius erit vi-
vens in eternum. Fili in vita tua tempta animam
tuam: et si fuerit nequam non des illi potestatem.
Non enim omnibus expedit. et non omni anime omne
genus placet. Noli avidus esse in omni epula-
tione: et non te effundas super omnem escam. In multis
enim escis erit infirmitas. et aviditas appro-
pinquabit usque ad choleram. Propter crapulam multi
obierunt: qui autem abstinens est adiciet vitam.
XXXVIII Honora medicum propter necessitatem. etenim
illum creavit altissimus. A deo est enim omnis
medela. et a rege accipiet donationem. Di-
sciplina medici exaltabit caput illius. et in con-
spectu magnatorum collaudabitur. Altissimus
creavit de terra medicamenta. et vir prudens non
abhorrebit illa. Nonne a ligno indulcata est
amara aqua: Ad agnitionem hominum virtus illorum
et dedit hominibus scientiam altissimus. honorari
in mirabilibus suis. In his curans mitigabit
dolorem. et unguentarius faciet pigmenta
suavitatis. et unctiones conficiet sanitatis.
et non consummabuntur opera eius. Pax enim
dei super faciem terre. Fili in tua infirmi-
tate non despicias te ipsum. sed ora dominum et ip-
se curabit te. Averte a delicto et dirige ma-
nus. et ab omni delicto emunda cor tuum.
Da suavitatem et memoriam similaginis
et impingua oblationem. et da locum medico. et-
enim illum dominus creavit. et non discedat a te.
quia opera eius sunt necessaria. Est enim tempus
quando in manus eorum incurras. Ipsi vero dominum de-
precabuntur: ut dirigat requiem eorum et sani-
tatem propter conversationem eorum. Qui delin-
quit in conspectu eius qui fecit eum: incidet in
manus medici. Fili in mortuum produc
lacrimas et quasi dira passus incipe plora-
re. et secundum iudicium contege corpus illius. et non de-
spicias sepulturam illius. Propter delaturam
autem amare fer luctum illius uno die. et con-
solare propter tristitiam. et fac luctum secundum meri-
tum eius. uno die vel duobus propter detractionem.
A tristitia enim festinat mors. et cooperiet
virtutem. et tristitia cordis flectit cervi-
cem. In abductione permanet tristitia: et
substantia inopis secundum cor eius. Ne dederis in

tristitia cor tuum. sed repelle eam a te. et memen-
to novissimorum. et noli oblivisci: neque enim
est conversio. Et huic nihil proderis. et te ipsum
pessimabis. Memor esto iudicii mei. sic enim
erit et tuum. Michi heri et tibi hodie. In re-
quie mortui requiescere fac memoriam
eius. et consolare illum in exitu spiritus sui. Sa-
pientiam scribe in tempore vacuitatis. et qui mino-
ratur actu sapientiam percipiet. qua sapientia replebitur
Qui tenet aratrum. et qui gloriatur in iaculo: sti-
mulo boves agitat. et conversatur in operibus
eorum. et enarratio eius in filiis taurorum. Cor
suum dabit ad versandos sulcos. et vigilia
eius in sagina vaccarum. Sic omnis faber et
architectus qui noctem tamquam diem tran-
sigit. qui sculpit signacula sculptilia. et
assiduitas eius variat picturam. Cor suum
dabit in similitudinem picture. et vigilia
sua perficit opus. Sic faber ferrarius sedens
iuxta incudem. et considerans opus ferri.
Vapor ignis urit carnes eius. et in calore
fornacis concertatur. Vox mallei inno-
vat aurem eius. et contra similitudinem va-
sis oculus eius. Cor suum dabit in consummati-
onem operum. et vigilia sua ornabit in perfec-
tionem. Sic figulus sedens ad opus suum. con-
vertens pedibus suis rotam: qui in sollicitudi-
nem positus est semper propter opus suum. et in-
numera est omnis operatio eius. In brachio suo
formabit lutum. et ante pedes suos curva-
bit virtutem suam. Cor suum dabit ut consum-
met linitionem. et vigilia sua mundabit
fornacem. Omnes hii in manibus suis
speraverunt. et unusquisque in arte sua sapiens
est. Sine his omnibus non edificatur civitas.
et non inhabitabunt neque inambulabunt. et in
ecclesiam non transilient. Super sellam iudicis
non sedebunt. et testamentum iudicii non
intelligent. neque palam facient disciplinam
et iudicium. et in parabolis non invenientur.
sed creaturam evi confirmabunt. et depre-
catio illorum in operatione artis. accommo-
dantes animam suam. et conquirentes in lege
altissimi.
Sapientiam omnium antiquorum exquiret XXXIX
sapiens. et in prophetis vacabit. Narra-
tionem virorum nominatorum conservabit. et
in versutias parabolarum simul introibit. Oc-
culta proverbiorum exquiret. et in absconditis

tis parabolarum conversabitur. In medio magna-
torum ministrabit, et in conspectu presidis ap-
parebit. In terram alienarum gentium
pertransiet, bona enim et mala in hominibus
temptabit. Cor suum tradet ad vigilandum di-
luculo ad dominum qui fecit illum, et in con-
spectu altissimi deprecabitur. Aperiet os suum in
oratione, et pro delictis suis deprecabitur. Si e-
nim dominus magnus voluerit, spiritu intelligen-
tie replebit illum: et ipse tamquam imbres
mittet eloquia sapientie sue, et in oratione confi-
tebitur domino. Et ipse diriget consilium eius
et disciplinam, et in absconditis suis consi-
liabitur. Ipse palam faciet disciplinam doctri-
ne sue, et in lege testamenti domini gloriabitur. Col-
laudabunt multi sapientiam eius, et usque in
seculum non delebitur. Non recedet memoria
eius, et nomen eius requiretur a generatione in ge-
nerationem. Sapientiam eius enarrabunt gentes, et
laudem eius annuntiabit ecclesia. Si perman-
serit, nomen eius derelinquet plusquam mil-
le, et si requieverit, proderit illi. Adhuc con-
siliabor ut enarrem, ut furore enim re-
pletus sum. In voce dicit: Obaudite me
divini fructus, et quasi rosa plantata super ri-
vos aquarum fructificate. Quasi libanus
odorem suavitatis habete. Florete flo-
res quasi lilium, et date odorem, et frondete in gratiam,
et collaudate canticum, et benedicite dominum in
operibus suis. Date nomini eius magnificentiam,
et confitemini illi in voce labiorum vestrorum,
in canticis labiorum, et citharis. Et sic dice-
tis in confessione: Opera domini universa bona
valde. In verbo eius stetit aqua sicut conge-
ries, et in sermone oris illius sicut exceptoria
aquarum. Quoniam in precepto ipsius placor fit,
et non est minoratio in salute illius. Opera
omnis carnis coram illo, et non est quicquam ab-
sconditum ab oculis eius. A seculo usque in
seculum respicit, et nichil est mirabile in con-
spectu eius. Non est dicere: Quid est hoc, aut
quid est illud? omnia enim in tempore suo que-
rentur. Benedictio illius quasi fluvius inun-
dabit, et quomodo cataclismus aridam inebri-
avit, sic ira ipsius gentes que non exquisierunt
eum hereditabit. Quomodo convertit aquas in
siccitatem et siccata est terra, et vie illius vi-
is illorum directe sunt, sic peccatoribus offen-
siones in ira eius. Bona bonis creata sunt ab
initio, sic nequissimis bona et mala. Initi-
um necessarie rei vite hominum, aqua, ignis, et
ferrum, sal, et lac, et panis similagineus,
et mel, et botrus uve, et oleum, et vestimentum.
Hec omnia sanctis in bona: sic et impiis et pecca-
toribus in mala convertentur. Sunt spiritus qui ad vin-
dictam creati sunt, et in furore suo confirma-
verunt tormenta sua. In tempore consummationis
effundent virtutem, et furorem eius qui fecit illos
confundent. Ignis, grando, fames, et mors,
omnia hec ad vindictam creata sunt. Besti-
arum dentes et scorpii, et serpentes, et rompheya
vindicans in exterminio impios. In manda-
tis eius epulabuntur, et super terram in neces-
sitate preparabuntur, et in temporibus suis non pre-
teribunt verbum. Propterea ab initio confirmatus sum, et
consiliatus sum, et cogitavi et scripta dimi-
si. Omnia opera domini bona, et omne opus hora
sua subministrabit. Non est dicere: Hoc illo ne-
quius est: omnia enim in tempore suo comprobabuntur.
Et nunc in omni corde et ore collaudate
et benedicite nomen domini.
XL Occupatio magna creata est omnibus homini-
bus, et iugum grave super filios Adam, a die
exitus de ventre matris eorum usque in diem
sepulture in matrem omnium. Cogitationes
eorum et timores cordis, adinventio ex-
spectationis, et dies finitionis. A presidente super
sedem gloriosam, usque ad humiliatum in ter-
ra et cinere. Ab eo qui utitur hiacintho et
portat coronam, usque ad eum qui operitur
lino crudo: furor, zelus, tumultus, flu-
ctuatio, et timor mortis, iracundia per-
severans, et contentio. Et in tempore refectio-
nis in cubili, somnus noctis immutat sci-
entiam eius. Modicum tamquam nichil in requie, et ab
eo in somnis quasi in die respectus, conturbatus
est in visu cordis sui, tamquam qui evaserit
in die belli. In tempore salutis sue exsurre-
xit, et admirans ad nullum timorem. Cum
omni carne ab homine usque ad pecus, et super
peccatores septuplum. Ad hec mors, sanguis,
contentio, et rompheya, oppressiones, fames, et con-
tritio, et flagella. Super iniquos creata sunt
hec omnia, et propter illos factus est cataclis-
mus. Omnia enim que de terra sunt in terram conver-
tentur, et aqua omnis in mare convertetur. Omne
munus et iniquitas delebitur, et fides in se-
culum stabit. Substantie iniustorum sicut fluvius

siccabuntur: et sicut tonitruum magnum in plu-
uia personabunt. In aperiendo manus suas le-
tabitur: sic prevaricatores in consummatione ta-
bescent. Nepotes impiorum non multiplicabunt
ramos: et radices immunde super cacumen pe-
tre sonant. Super omnem aquam viriditas: et
ad oram fluminis ante omne fenum evel-
letur. Gratia sicut paradisus in benedictioni-
bus: et misericordia in seculum permanet. Vita sibi suf-
ficientis operarii condulcabitur: et in ea in-
venies thesaurum filii. Edificatio civita-
tis confirmabit nomen: et super hanc mulier
immaculata computabitur. Vinum et musica
letificant cor: et super utraque dilectio
sapientie. Tibie et psalterium suavem faciunt
melodiam: et super utraque lingua suavis.
Gratiam et speciem desiderabit oculus tuus:
et super hec virides sationes. Amicus et so-
dalis in tempore convenientes: et super utrosque
mulier cum viro. Fratres in adiutorium in tempore tri-
bulationis: et super eos misericordia liberabit. Au-
rum argentum et constitutio pedum: et su-
per utrumque consilium beneplacitum. Facultates
et virtutes exaltant cor: et super hec timor
domini. Non est in timore domini minoratio: et
non est in eo inquirere adiutorium. Ti-
mor domini sicut paradisus benedictionis: et super
omnem gloriam operuerunt illum. Fili in tempore
vite tue ne indigeas: melius est enim
mori quam indigere. Vir respiciens in
mensam alienam, non est vita eius in cogi-
tatione victus. Alit enim animam suam cibis
alienis: vir autem disciplinatus et erudi-
tus custodiet se. In ore imprudentis condul-
cabitur inopia: et in ventre eius ignis arde-
XLI O mors, quam amara est me- bit
moria tua homini iniusto: et pacem habenti
in substantiis suis. Viro quieto et cuius vie
directe sunt in omnibus: et adhuc valenti ac-
cipere cibum. O mors, bonum est iudicium
tuum homini indigenti: et qui minoratur vi-
ribus, defecto etate: et cui de omnibus cura est,
et incredibili qui perdit sapientiam. Noli me-
tuere iudicium mortis. Memento que ante te
fuerunt: et que superventura sunt tibi. Hoc iu-
dicium a domino omni carni. Et que superveniet
tibi in beneplacito altissimi, sive decem
sive centum sive mille anni. Non est enim in
inferno accusatio vite. Filii abhomina-
tionum sunt filii peccatorum: et qui conversantur
secus domos impiorum. Filiorum periet heredi- peccatorum
tas: et cum semine eorum assiduitas obprobrii.
De patre impio queruntur filii: quoniam propter illum
sunt in obprobrio. Ve vobis viri impii, qui de-
reliquistis legem domini altissimi. Et si nati
fueritis, in maledictione nascemini: et si
mortui fueritis, in maledictione erit pars
vestra. Omnia que de terra sunt, in terram con-
vertentur: sic impii a maledicto in perditionem.
Luctus hominum in corpore ipsorum: nomen autem
impiorum delebitur. Curam habe de bono no-
mine: hoc enim magis permanebit tibi: quam
mille thesauri magni et pretiosi. Bone vi-
te numerus dierum: bonum autem nomen permanebit
in evum. Disciplinam in pace conservate fi-
lii. Sapientia enim abscondita, et thesaurus invisus:
que utilitas in utrisque? Melior est homo qui ab-
scondit stultitiam suam: quam homo qui abscon-
dit sapientiam suam. Verumtamen reveremini in his
que procedunt de ore meo. Non est enim bonum
omnem irreverentiam observare: et non omnia
omnibus beneplacent in fide. Erubescite a pa-
tre et matre de fornicatione: et a presidente et
a potente de mendacio. A principe et a iudi-
ce de delicto: a synagoga et a plebe de i-
niquitate. A socio et amico de iniustitia:
et de loco in quo habitas de furto. De veritate dei
et testamento, de discubitu in panibus: et ab
obfuscatione dati et accepti. A salutantibus
de silentio. A respectu mulieris forni-
carie: et ab aversione vultus cognati. Ne a-
vertas faciem tuam a proximo tuo: et ab auferen-
do partem et non restituendo. Ne respicias
mulierem alieni viri: et ne scruteris ancil-
lam eius: neque steteris ad lectum eius. Ab ami-
cis de sermonibus improperii: et cum dederis ne im-
properes.
Non duplices sermonem auditus: de revela- XLII
tione sermonis absconditi. Et eris vere sine
confusione: et invenies gratiam in conspectu
omnium hominum. Ne pro his omnibus confun-
daris: et ne accipias personam ut delinquas.
De lege altissimi et testamento: et de iudicio
iustificare impium. De verbo sociorum et via-
torum: et de datione hereditatis amicorum. De
equalitate statere et ponderum. De acqui-
sitione multorum et paucorum. De corruptio-
ne emptionis et negotiatorum: et de multa

disciplina filiorum. et de seno pessimo latius si-
gnificare. Super muliere nequam: bonum est si-
gnum. Ubi manus multe sunt claude. et
quodcumque trades numera et appende: datum uero et ac-
ceptum omne describe. De disciplina in-
sensati et fatui. et de senioribus qui iudicantur ab
adolescentibus: et eris eruditus in omnibus.
et probabilis in conspectu omnium uiuorum. Filia pa-
tris abscondita est uigilia et sollicitudo eius
aufert somnum. ne forte in adolescentia sua
adultera efficiatur. et commorata cum uiro odi-
bilis fiat. nequando polluatur in uirginitate
sua. et in paternis suis grauida inueniatur:
ne forte cum uiro commorata transgredia-
tur. aut certe sterilis efficiatur. Super filiam
luxuriosam firma custodiam: nequando faciat
te in obprobrium uenire inimicis. a detrac-
tione in ciuitate. et abiectione plebis. et confun-
dat te in multitudine populi. Omni homini
noli intendere in specie. et in medio mu-
lierum noli commorari. De uestimentis enim
procedit tinea. et de muliere iniquitas ui-
ri. Melior est iniquitas uiri quam benefaciens
mulier. et mulier confundens in obprobrium. Me-
mor ero igitur operum domini. et que uidi annuntia-
bo. In sermonibus domini opera eius. Sol illumi-
nans per omnia respexit. et gloria domini re-
pletum est opus eius. Nonne dominus fecit sanctos
enarrare omnia mirabilia eius. que confir-
mauit dominus omnipotens stabiliri in gloria sua. Abys-
sum et cor hominum inuestigauit. et in a-
stutia illorum excogitauit. Cognouit enim
dominus omnem scientiam. et inspexit signum eui.
annuntians que preterierunt. et que superuen-
tura sunt. reuelans uestigia occultorum. et non
preterit illum omnis cogitatus. et non abscondit
se ab eo ullus sermo. Magnalia sapientie sue de-
corauit. qui est ante seculum. et usque in seculum.
nec adiectum est. neque minuetur. et non eget
alicuius consilio. Quam concupiscibilia sunt omnia
opera eius. et tamquam scintilla que est considerare.
Omnia hec uiuunt et manent in seculum. et in omni
necessitate omnia obaudiunt ei. Omnia
duplicia. unum contra unum. et non fecit quicquam deesse.
Unicuique confirmabit bona. Et quis satia-
bitur uidens gloriam eius. Et quis saciet con-
firmabit fortitudinem eius.

XLIII Altitudinis firmamentum pulchritudo eius.
Species celi in uisione glorie. Sol in conspectu:
annuntians in exitu. uas admirabile opus
excelsi. In meridiano exurit terram. in
conspectu ardoris eius quis poterit sustinere.
Fornacem custodiens: in operibus ardoris.
Tripliciter sol exurens montes. radios i-
gneos exsufflans. et refulgens radiis su-
is obcecat oculos. Magnus dominus qui fecit il-
lum. et in sermonibus eius festinauit iter. Et lu-
na in omnibus in tempore suo. ostensio temporis et si-
gnum eui. A luna signum diei festi: lumi-
nare quod minuitur in consummatione. Mensis se-
cundum nomen eius est. crescens admirabiliter in con-
summatione. Uas castrorum in excelsis. in fir-
mamento celi resplendens gloriose. Species celi gloria
stellarum: mundum illuminans in excelsis
dominus. In uerbis sancti stabunt ad iudicium: et non de-
ficient in uigiliis suis. Uide arcum et bene-
dic qui fecit illum. Ualde enim speciosus est
in splendore suo: girauit celum in circuitu
glorie sue. manus excelsi aperuerunt illum. Imperio
suo accelerauit niuem. et accelerat coruscati-
ones emittere iudicii sui. Propterea aperti sunt
thesauri et euolauerunt nebule sicut aues.
In magnitudine sua posuit nubes: et
confracti sunt lapides grandinis. In con-
spectu eius commouebuntur montes. et in
uoluntate eius aspirabit notus. Uox
tonitrui eius uerberauit terram: tempestas aqui-
lonis et congregatio spiritus. Et sicut auis deponens
ad sedendum aspergit niuem: et sicut locusta de-
mergens descensus eius. Pulchritudinem can-
doris eius admirabitur oculus. et super imbrem
expauescet cor. Gelu sicut salem effundet
super terram. et dum gelauerit fiet tamquam ca-
cumina tribuli. Frigidus uentus aquilo flauit
et gelauit cristallus ab aqua. Super omnem congre-
gationem aquarum requiescet. et sicut lorica
induet se aquis. et deuorabit montes.
et exuret desertum. et extinguet uiride
sicut igne. Medicina omnium in festi-
natione nebule. Ros obuians ab ardore
uenienti: humilem efficiet eum. In ser-
mone eius siluit uentus. cogitatione sua
placauit abyssum. et plantauit illum dominus
Ihesus. Qui nauigant mare enarrent
pericula eius. et audientes auribus nostris
non admirabimur. Illic preclara et mirabilia
opera uaria genera bestiarum et omnium pecorum.
et creatura beluarum. Propter ipsum confir-

matus est itineris finis. et in sermone eius com-
posita sunt omnia. Multa dicimus et deficimus
in verbis; consummatio autem sermonum ipse
est. In omnibus gloriantes ad quid valebimus?
Ipse enim omnipotens super omnia opera sua. Ter-
ribilis dominus et magnus vehementer, et mi-
rabilis potentia ipsius. Glorificantes do-
minum quantumcumque potueritis, supervale-
bit adhuc, et admirabilis magnificentia
eius. Benedicentes dominum exaltate illum quan-
tum potestis; maior est enim omni laude.
Exaltantes eum replemini virtute.
Ne laboretis, non enim pervenietis. Quis vi-
dit eum et enarrabit? et quis magnificabit
eum sicut est ab initio? Multa abscondita sunt
maiora his; pauca enim vidimus operum
eius. Omnia autem dominus fecit, et pie agenti-
bus dedit sapientiam.
Laudemus viros gloriosos et parentes
XLIIII nostros in generatione sua. Multam gloriam
fecit dominus magnificentia sua a seculo. Do-
minantes in potestatibus suis homines
magni virtute, et prudentia sua prediti, nun-
tiantes in prophetis dignitatem prophetarum, et
imperantes in presenti populo, et virtute pru-
dentie populis sanctissima verba. In peri-
tia sua requirentes modos musicos, et
narrantes carmina scripturarum. Homines
divites in virtute, pulchritudinis studi-
um habentes, pacificantes in domibus suis.
Omnes isti in generationibus gentis sue
gloriam adepti sunt, et in diebus suis habentur
in laudibus. Qui de illis nati sunt, reliquerunt
nomen narrandi laudes eorum. Et sunt quo-
rum non est memoria; perierunt quasi qui non fuerint;
et nati sunt quasi qui non nati, et filii ipsorum cum illis.
Sed illi viri misericordie sunt, quorum pietates non de-
fuerunt. Cum semine ipsorum permanent bo-
na hereditas, nepotes ipsorum. Et in testa-
mentis stetit semen eorum, et filii ipsorum propter
illos. Usque in eternum manet semen eorum, et
gloria eorum non derelinquetur. Corpora ipsorum
in pace sepulta sunt, et nomen eorum vivit in
generationem et generationem. Sapientiam ipsorum nar-
rent populi, et laudem eorum nuntiet ecclesia.
Enoch placuit deo et translatus est in pa-
radisum, ut det gentibus penitentiam. Noe in-
ventus est perfectus iustus, et in tempore i-
racundie factus est reconciliatio. Ideo dimis-
sum est reliquum terre cum factum est diluvium.
Testamenta seculi posita sunt apud illum, ne de-
leri possit diluvio omnis caro. Abraham
magnus pater multitudinis gentium,
et non est inventus similis illi in gloria, qui conserva-
vit legem excelsi, et fuit in testamento cum
illo. In carne eius stare fecit testamentum,
et in temptatione inventus est fidelis. Ideo
iureiurando dedit illi semen in gente sua,
crescere illum quasi terre cumulum, et ut stellas
exaltare semen eius, et hereditare illos a ma-
ri usque ad mare, et a flumine usque ad ter-
minos terre. Et in Ysaach eodem fecit modo
propter Abraham patrem ipsius. Benedictionem
omnium gentium dedit illi dominus, et testamentum
suum confirmavit super caput Iacob. Agnovit
eum in benedictionibus suis, et dedit illi he-
reditatem, et divisit ei partem in tribubus
duodecim. Et conservavit illi homines misericordie in-
venientes gratiam in oculis omnis carnis.
Dilectus a deo et hominibus Moyses, cuius me- XLV
moria in benedictione est. Similem illum fe-
cit in gloria sanctorum, et magnificavit eum in timo-
re inimicorum, et in verbis suis monstra pla-
cavit. Glorificavit illum in conspectu regum,
et iussit illi coram populo suo, et ostendit illi
gloriam suam. In fide et lenitate ipsius sanctum fecit
illum, et elegit illum ex omni carne. Audivit
enim eum et vocem ipsius, et induxit illum in nu-
be. Et dedit illi coram precepta, et legem vite et
discipline, docere Iacob testamentum, et iudi-
cia sua Israel. Excelsum fecit Aaron fratrem
suum et similem sibi de tribu Levi. Sta-
tuit ei testamentum eternum, et dedit illi sa-
cerdotium gentis, et beatificavit illum in gloria,
et circumcinxit illum zona iustitie, et in-
duit illum stola glorie, et coronavit illum in
vasis virtutis. Circumpedes et femo-
ralia et humerale posuit ei, et cinxit il-
lum tintinabulis aureis plurimis in gyro,
dare sonitum in incessu suo, auditum
facere sonitum in templo in memoriam
filiis gentis sue. Stolam sanctam auro
et iacincto, et purpura opus textile
viri sapientis, iudicio et veritate preditam,
torto cocco opus artificis, gemmis pre-
tiosis figuratis in ligatura auri, et o-
pere lapidarii sculptis in memoriam
secundum numerum tribuum Israel. Co-

mo de morte

corona aurea sup mitrā eius expressa
signo scītatis ⁊ glā honoris ⁊ op⁹ uirtu
tis desiderio oculor̄ ornata. Sic pulcē
ra ipm nō fuerunt talia: usq; ad ori
entem. Nō indutus est illa alienige
na aliquis. s; tm̄ filii ipius soli ⁊ nepo
tes eius p omne tps. Sacrificia ipi cō
sumata sūt igni cotidie. Compleuit
moyses manus eius. ⁊ unxit illū oleo
scō. Fcm̄ est illi in testamētū etnū. ⁊ semi
ni eius sic dies celi. Fungi sacerdotio ⁊ hr̄e
laudem. ⁊ glorificari ppłm suū in noīe
suo. Ipm elegit ab omni uiuente offerre
sacrificium deo. incensum ⁊ bonū odorē.
in memoriā placare p ppło suo. Et dedit il
li in pceptis suis potestatem. ⁊ testamētis
iudicior̄: docere iacob testimonia. ⁊ in le
ge sua lucē dare isrl̄. Quia cōtra illū stete
runt alieni ⁊ ppt inuidiā circumdederūt illū
in deserto homines. qui erant cū dathan
⁊ abyron. ⁊ congregatio chore in iracundiā.
Vidit dns̄ deus. ⁊ nō placuit illi et cōsūp
ti sūt in impetu iracūdie. Fec̄ illis mon
stra. ⁊ cōsūpsit eos in flāma ign̄s. Et addi
dit aaron glām. ⁊ dedit illi hereditatem.
⁊ pmitias fructuū terre diuisit illi. Pa
nē ipius ipis in pmis parauit in sacietatē.
Nam ⁊ sacrificia dn̄i edent que dedit ipi.
⁊ semini eius. Cetm̄ in tra gētes nō hereditā
uit: et pars nō est illi in gēte. Ipe enī pars
eius ē ⁊ hereditas. Finees filius eleazari ter
tius in glā ē. imitando eum in timore dei. et
stare in reuerētia gētis. In bonitate et a
lacritate aīe sue placuit deo isrl̄. Ideo sta
tuit illi testamētum pacis. principē scōr̄
⁊ gētis sue. ut sit illi ⁊ semini eius sacerdocii
dignitas in etnū. ⁊ testamētū dd regi fi
lio iesse. de tribu iuda. hereditas ipi ⁊ se
mini eius ut daret sapiētiā in cor nr̄m iudica
re gentē suā in iusticia: ne abholerent
bona ipor̄ ⁊ glām ipor̄ in gētē eor̄ etnā
XLVI Fortis in bello ihc naue. successor fec.
moysi in pphis. qui fuit magnus scdm
nomē suū. maximus in salutē elector̄ dei:
expugnare insurgētes hostes. ut cōse
queretur hereditatem isrl̄. Quā glām
adeptus ē in tollēdo manus suas. ⁊ iactā
do contra ciuitates rōpheas. Quis an
te illū sic restitit? Nā hostes ipe dn̄s pcussit.
Aut nō in iracundia eius impedit⁹ ē sol.
⁊ una dies fca ē qsi duo? Inuocauit al
tissimū potētē in oppugnādo inimicos
undiq; ⁊ audiuit illum magnus ⁊ scs̄ ds̄.
In saxis grandinis uirtutis ualde fortis.
fecit impetum contra gētem hostilē ⁊ in descē
su pdidit contrarios. ut cognoscant gētes pote
nā eius. qr contra deū pugnare nō ē facile.
⁊ secutus est a tergo potentes. Et in diebus
moysi miām fecit. ipe ⁊ caleph filius ie
phone stare cōtra hostem. ⁊ phibere gētē a pec
catis. ⁊ pfringere murm̄ malitie. et ipi
duo cōstituti a piculo liberati sūt a nūo sexcen
tor̄ milliū peditū. inducere illos in heredi
tatem. in terram q̄ manat lac ⁊ mel. Et de
dit dns̄ ipi caleph fortitudinē. ⁊ usq; in
senectutem pmansit illi uirtus. ut ascen
deret in excelsum terre locū. Et semen ipi⁹
optinuit hereditatē. ut uiderent omnes
filii isrl̄ qr bonū est obsequi scō deo. Et iu
dices singli suo noīe: quor̄ nō est corrup
tū cor: qui nō auersi sūt a dn̄o. ut sit memo
ria illor̄ in bn̄dictione. ⁊ ossa eor̄ pullu
lent de loco suo. Et nomen eor̄ pmaneat in et
nū: pmanēte ad filios illor̄ scōr̄ uiror̄
glā. Dilectus a deo suo samuhel pphā
dn̄i ⁊ renouauit impiū ⁊ unxit pncipes
in gēte sua. In lege dn̄i iudicauit cōgre
gationem. ⁊ uidit deus iacob. ⁊ in fide
sua pbatus est pphā. ⁊ cognitus est in uerbis
suis fidelis. qr uidit deum lucis. Et in
uocauit dn̄m oīpotētē in oppugnādo hostes
circūstantes undiq; in oblatione agni in
uiolati. Et intonuit e celo dn̄s. ⁊ in sonitu
magno auditā fecit uocē suā. ⁊ cōtriuit
pncipes tyrior̄ et oms̄ duces philistim.
Et ante tps̄ finis uite sue ⁊ seculi testimoniū
phibuit in cōspectu dn̄i et xpī. Pecunias ⁊
usq; ad calciamēta ab oī carne nō accepit.
⁊ nō accusauit illū hō. Et post hec dormiuit
⁊ notū fecit regi. ⁊ ostēdit illi finē uite
sue. ⁊ exaltauit uocem eius de terra in pphe
tia dele impietatē gentis.
Post hec surrexit nathan pphā in diebus
dauid. ⁊ qsi adeps separatus a carne. sic
dd a filiis isrl̄ cū leonibus lusit qsi cū agnis
⁊ in ursis sīlr̄ fec. sic cū agnis ouiū. In
iuuentute sua nūquid nō occidit gigantē
⁊ abstulit obpbriū de gēte? In tollēdo

manum in saxo funde deiecit exultatio
nem golie. Ubi invocavit dominum omnipotentem
et dedit in dextera eius tollere hominem
fortem in bello, et exaltare cornu gentis
sue; sic in decem millibus glorificavit eum,
et laudavit eum in benedictionibus domini, in
offerendo illi coronam glorie. Contrivit enim
inimicos undique, et extirpavit philisti
im contrarios usque in hodiernum diem. Confregit
cornu ipsorum usque in sempiternum. In omni
ope dedit sancto confessionem, et excelso in
verbo glorie. De omni corde suo laudavit
dominum, et dilexit dominum qui fecit illum. Et
dedit illi contra inimicos potentiam. Et stare
fecit cantores contra altare, et in sono eorum dul
ces fecit modos. Et dedit in celebrationibus
decus, et ornavit tempora usque ad consummationem
vite, ut laudarent nomen sanctum domini, et amplifi
carent mane dei sanctitatem. Christus purgavit pec
cata ipsius, et exaltavit in eternum cornu eius.
Et dedit illi testamentum regum, et sedem glorie
in israel. Post ipsum surrexit filius sensa
tus, et propter illum deiecit omnem potentiam inimi
corum. Salomon imperavit in diebus pacis, cui
subiecit deus omnes hostes, ut conderet do
mum in nomine suo, et pararet sanctitatem in sem
piternum. Quemadmodum eruditus es in iuven
tute tua, et impletus es quasi flumen sapientia, et
terram retexit anima tua; et replesti in compa
rationibus enigmata. Ad insulas longe divul
gatum est nomen tuum, et dilectus es in pace tua.
In cantilenis, et proverbiis et comparationibus,
et interpretationibus miratae sunt terre, et in nomine
domini dei cui est cognomen deus israel. Collegisti
quasi auricalcum aurum, et ut plumbum complesti
argentum, et inclinasti femora tua mulie
ribus. Potestatem habuisti in tuo corpore, dedisti
maculam in gloria tua, et profanasti semen
tuum inducere iracundiam ad liberos tuos,
et incitari stultitiam tuam, ut faceres impe
rium bipartitum, et ex effrem imperare imperium
durum. Deus autem non derelinquet misericordiam suam,
et non corrumpet nec delebit opera sua, ne
que perdet a stirpe nepotes electi sui, et se
men eius qui diligit dominum non corrumpet. De
dit autem reliquum iacob, et david de ipsa stirpe.
Et finem habuit salomon cum patribus suis. Et
reliquit post se de semine suo gentis stultitiam,
et imminutum a prudentia roboam, qui avertit
gentem consilio suo; et ieroboam filium

nabath qui peccare fecit israel, et dedit effra
im viam peccandi. Et plurima redundaverunt
peccata ipsorum. Valde enim averterunt illos a terra
sua. Et quesivit omnes nequitias, usque dum p
veniret ad illos defensio, et ab omnibus pec
catis liberavit eos.

XLVIII

Et surrexit helyas propheta quasi ignis, et verbum
ipsius quasi facula ardebat. Qui induxit in
illos famem, et irritantes illum invidia sua
pauci facti sunt. Non poterant enim sustinere
precepta domini. Verbo domini continuit celum,
et deiecit a se ignem ter. Sic amplificatus
est helyas in mirabilibus suis. Et quis pot
simulis gloriari tibi qui sustulisti mortu
um ab inferis, de sorte mortis in verbo domi
ni dei? Qui deiecisti reges ad perniciem, et con
fregisti facile potentiam ipsorum, et gloriosos de lec
to suo. Qui audisti in syna iudicium
et in horeb iudicia defensionis. Qui ungis
reges ad penitentiam, et prophetas facis successo
res post te. Qui receptus es in turbine
ignis in curru equorum igneorum. Qui in
scriptus es in iudiciis temporum lenire iracun
diam domini, conciliare cor patris ad fili
um, et restituere tribus iacob. Beati sunt qui
te audierunt, et in amicitia tua decorati sunt.
Nam nos vita vivimus tantum, post mortem autem
non erit tale nomen nostrum. Helyas quidem in turbi
ne tectus est, et in helyseo completus est spi
ritus eius. In diebus suis non pertimuit principem,
et in potentia nemo vicit illum: nec superavit
illum verbum aliquod, et mortuum prophetavit corpus
eius. In vita sua fecit monstra, et in morte
mirabilia operatus est. In omnibus istis non
penituit populus, et non recesserunt a peccatis suis,
usque dum eiecti sunt de terra sua, et dispersi sunt
in omnem terram, et relicta est gens perpauca,
et princeps in domo david. Quidam ipsorum
fecerunt quod placeret deo. Alii autem multa
commiserunt peccata. Ezechias munivit
civitatem suam, et induxit in medium
eius aquam; et fodit ferro rupem, et edifica
vit ad aquam puteum. In diebus ipsius ascen
dit senacherib, et misit rapsacen, et su
stulit manum suam contra illos, et extulit
manum suam in syon, et superbus factus est pote
ntia sua. Tunc mota sunt corda, et manus
ipsorum, et doluerunt quasi parturientes muli
eres. Et invocaverunt dominum misericordem, et ex

parientes manus extulerunt ad celum. et sanctus
dominus deus. exaudivit cito vocem ipsorum. Non
est commemoratus peccatorum illorum neque dedit
illos inimicis suis. sed purgavit illos in manu
sancti ysaie prophete. Deiecit castra assyriorum et contri
vit illos angelus domini. Nam fecit
ezechias quod placuit deo. et fortiter ivit in via
david patris sui. quam mandavit illi ysaias
propheta magnus et fidelis in conspectu dei. In
diebus ipsius retro rediit sol. et addidit re
gi vitam. Spiritu magno vidit ultima. et con
solatus est lugentes syon usque in sempiternum.
Et ostendit futura et absconsa antequam eve
nirent.

XLIX Memoria iosie in compositione odoris.
facta opus pigmentarii. In omni ore qua
si mel indulcabitur eius memoria. et ut mu
sica in convivio vini. Ipse est directus divi
nitus in penitentia gentis. et tulit abhominatio
nes impietatis. Et gubernavit ad dominum cor
ipsius. et in diebus peccatorum corroboravit pie
tatem. Preter david et ezechiam et iosiam: omnes
reges peccatum commiserunt. Nam reliquerunt
legem altissimi. Reges iuda contempserunt. et contem
pserunt timorem dei. Dederunt enim regnum su
um aliis. et gloriam suam aliene genti. Incenderunt
electam sanctitatis civitatem. et desertas fecerunt
vias ipsius in manu hieremie. Nam male
tractaverunt illum qui a ventre matris conse
cratus est propheta. Evertere. et eruere et perdere. et iterum
edificare et renovare. Ezechiel qui vidit
conspectum glorie. quem ostendit illi in curru cheru
bin. Nam commemoratus est inimicorum
in ymbre benefacere illis. qui ostenderunt
vias rectas. Et duodecim prophetarum ossa pul
lulabant de loco suo. Nam corroboraverunt ia
cob. et redemerunt se in fide virtutis sue. Quo
modo amplificemus zorobabel? Nam et ipse
quasi signum in dextera manu. Et ihesum
filium iosedech qui in diebus suis edifi
caverunt domum. et exaltaverunt templum
sanctum domino paratum in gloriam sempiternam. Et
neemias in memoria multi temporis. qui ere
xit nobis muros eversos. et stare fecit portas
et seras. qui erexit domos nostras. Nemo natus
est in terra qualis enoch: nam et ipse receptus est
a terra. et ioseph qui natus est homo princeps fratrum
firmamentum gentis rector fratrum. stabilimentum populi. et ossa ipsius visitata sunt
et post mortem prophetaverunt. Seth et sem apud homines

gloriam adepti sunt. et super omnem animam in ori
gine adam.

Simon onie filius sacerdos magnus
qui in vita sua suffulsit domum. et
in diebus suis corroboravit templum. Templi
etiam altitudo ab ipso fundata est. duplex edi
ficatio. et excelsi parietes templi. In diebus
ipsius emanaverunt putei aquarum. et quasi mare
adimpleti sunt supra modum. Qui curavit
gentem suam. et liberavit illam a perditione. Qui
prevaluit amplificare civitatem. qui adep
tus est gloriam in conversatione gentis. et ingres
sum domus et atrii amplificavit. Quasi stel
la matutina in medio nebule. et quasi luna
plena in diebus suis lucet. et quasi sol refful
gens sic ille refulsit in tem
plo dei. Quasi arcus refulgens inter nebulas
glorie. et quasi flos rosarum in diebus vernis. et quasi
lilia que sunt in transitu aque. et quasi thus
redolens in diebus estatis. Quasi ignis efful
gens et thus ardens in igne. Quasi vas
auri solidum ornatum omni lapide pretio
so. Quasi oliva pullulans et cypressus in alti
tudine se extollens. In accipiendo ipsum
stolam glorie. et vestiri eum in consummatione vir
tutis. In ascensu altaris sancti gloriam dedit
sanctitatis amictum. In accipiendo autem par
tes de manu sacerdotum. et ipse stans iux
ta aram. Circa illum corona fratrum quasi plantatio
cedri in monte libano. Sic circa illum ste
terunt quasi rami palme. et omnes filii aaron
in gloria sua. Oblatio autem domini in manibus
ipsorum. coram omni synagoga israel. Et con
summatione fungens in ara amplifica
re oblationem excelsi regis. Porrexit ma
num suam in libationem. et libavit de san
guine uve. Effudit in fundamento altaris
odorem divinum excelso principi. Tunc
exclamaverunt filii aaron in tubis duc
tilibus sonuerunt. et auditam fecerunt magnam
vocem in memoriam coram deo. Tunc omnis
populus simul properaverunt. et ceciderunt in faciem
super terram adorare dominum deum suum. et dare
preces omnipotenti deo excelso. Et amplifica
verunt psallentes in vocibus suis. et in magna
domo factus est sonus suavitatis ple
nus. Et rogavit populus dominum excelsum in prece
usque dum perfectus est honor domini: et
munus suum perfecerunt. Tunc descendens ex

ulit manus suas in omnem congregationem
filiorum israel, dare gloriam deo a labiis suis, et in
nomine ipsius gloriari. Et iteravit orationem suam.
volens ostendere virtutem dei. Et nunc o
rate deum omnium: Qui magna fecit in omni terra.
Qui auxit dies nostros a ventre matris nostre.
et fecit nobiscum secundum misericordiam suam. Det no
bis iocunditatem cordis, et fieri pacem in diebus no
stris in israel per dies sempiternos: credere israel
nobiscum esse misericordiam dei, ut liberet eos in diebus
suis. Duas gentes odit anima mea. tertia autem non est
gens quam oderim. Qui sedent in monte seyr.
et philistiim. et stultus populus qui habitat
in sicimis. Doctrinam sapientie et discipline
scripsit in codice isto, ihesus filius syrach
ierosolimita. qui renovavit sapientiam de
corde suo. Beatus qui in istis versatur bo
nis. Qui ponit illam in corde suo sapi
ens erit semper. Si enim hec fecerit ad omnia
valebit, quia lux dei vestigium eius est.

Oratio ihesu filii syrach.

LI Confitebor tibi domine rex. et collaudabo
te deum salvatorem meum. Confitebor
nomini tuo. quoniam adiutor et protector factus es
michi. et liberasti corpus meum a perditione. a laqueo
lingue inique. et a labiis operantium mendaci
um, et in conspectu astantium factus es michi adiu
tor. et liberasti me secundum multitudinem
misericordie nominis tui. A rugientibus preparatis ad
escam. de manibus querentium animam meam.
de portis tribulationum que circumdederunt
me. A pressura flamme que circumdedit me.
et in medio ignis non sum estuatus. De
altitudine ventris inferi. et a lingua coin
quinata. et a verbo mendacii. A rege iniquo et
a lingua iniusta. Laudabit usque ad mor
tem anima mea dominum. et vita mea appropin
quans erat in inferno deorsum. Circumdede
runt me undique et non erat qui adiuvaret.
Respiciens eram ad adiutorium hominum et non
erat. Memoratus sum misericordie tue domine. et
operationis tue que a seculo sunt. quoniam eruis su
stinentes te. et liberas eos de manibus gentium.
Exaltasti super terram habitationem meam
et pro morte defluenti deprecatus sum. Invo
cavi dominum patrem domini mei. ut non derelin
quat me in die tribulationis mee. et in tempore
superborum sine adiutorio. Laudabo no
men tuum assidue. et collaudabo illud in con
fessione: et exaudita est oratio mea. et libera
sti me de perditione. et eripuisti me de
tempore iniquo. Propterea confitebor et laudem
dicam tibi. et benedicam nomini domini. Cum
adhuc iunior sum priusquam oberrarem.
Quesivi sapientiam palam in oratione mea. Ante
templum postulabam pro illa. et usque in novissi
mis inquiram eam. et florebit tamquam precox
uva. Letatum est cor meum in ea. ambula
vit pes meus iter rectum. A iuventute mea
investigabam eam. inclinavi mo
dice aurem meam. et excepi illam. Multam
inveni in me ipso sapientiam. et mul
tum profeci in ea. Danti michi sapientiam; dabo
ei gloriam. Consiliatus sum enim ut fa
cerem illam. Zelatus sum bonum et non con
fundar. Colluctata est anima mea in
illa. et in faciendo eam confirmatus sum.
Manus meas extendi in altum. et in sapien
tia eius luxit. Anima mea: et ignorantias
meas illuminavit. Direxi ad illam et Animā me a
in agnitione inveni eam. Possedi cum ip
sis cor ab initio, propter hoc non derelinquar.
Venter meus conturbatus est, querendo illam.
propterea possidebo bonam possessionem. De
dit enim michi dominus linguam mercedem me
am. et in ipsa laudabo eum. Appropiate ad me
indocti. et congregate vos in domum di
scipline. Quid adhuc retardatis:
et quid dicitis in his: Anime vestre sitiunt ve
hementer. Aperui os meum et locutus sum.
Comparate vobis sine argento sapientiam.
et collum vestrum subicite iugo eius. et su
scipiat anima vestra disciplinam. In proximo est
enim invenire eam. Videte oculis vestris
quia modicum laboravi. et inveni michi mul
tam requiem. Assumite disciplinam in mul
to numero argenti. et copiosum aurum possi
dete in ea. Letetur anima vestra in misericordia eius.
et non confundemini in laude eius. Opera
mini opus vestrum ante tempus. et dabit vobis mer
cedem vestram in tempore suo.

Oratio salomonis

Et inclinavit salomon genua sua in con
spectu totius ecclesie israel. et expandit ma
nus suas in celum et dixit. Domine deus israel. non est
tibi similis deus in celo sursum. neque in terra
deorsum. Qui custodis testamentum et misericordiam
pueris tuis euntibus in conspectu tuo. in to

to corde. Servans puero tuo David quae locutus es illi. Et locutus es in ore tuo, et in manu tua implesti, ut dies iste. Et nunc Domine Deus Israel, custodi puero tuo David patri meo quae locutus es illi dicens: Non deerit ex te vir a facie mea sedens in throno Israel. Verumtamen si custodierint filii tui legem meam, et in praeceptis meis ambulent, sicut ambulaverunt in conspectu meo fideles. Et nunc Domine Deus Israel, credendum est verbum quod locutus es puero tuo David. Ergo sive habitat Deus cum hominibus in terra? Si caelum et caeli non sufficiunt tibi, quanto magis domus haec quam aedificavi? Sed respicies ad orationem pueri tui et obsecrationem, ut exaudias deprecationem orationis quam puer tuus orat coram te hodie. Et sint oculi tui super domum hanc die ac nocte, in locum quo dixisti invocari nomen tuum, et exaudies orationem quam puer tuus orat in hoc loco. Et exaudias precationem pueri tui et populi tui Israel. Si oraverit in loco isto, exaudias in loco habitationis tuae de Israel de caelo, et exaudias et propitius sis. Si peccaverit in te. Explicit liber II. Incipit prologus super Ysayam prophetam.

Nemo cum prophetas versibus viderit esse descriptos, metro eos estimet apud Hebreos ligari, et aliquid simile habere de Psalmis vel operibus Salomonis; sed quod in Demosthene et Tullio solet fieri, ut per cola scribantur et commata: qui utique prosa et non versibus conscripserunt. Nos quoque utilitati legentium providentes, interpretationem novam novo scribendi genere distinximus. Ac primum de Ysaia sciendum quod in sermone suo disertus sit, quippe ut vir nobilis et urbane elegantie, nec habens quicquam rusticitatis in eloquio admixtum. Unde accidit, ut pre ceteris florem sermonis eius translatio non potuerit conservare. Deinde etiam hoc adiciendum, quod non tam propheta dicendus sit quam evangelista. Ita enim universa Christi ecclesieque mysteria ad liquidum persecutus est, ut non putes eum de futuro vaticinari, sed de preteritis hystoriam texere. Unde conicio noluisse tunc temporis LXX interpretes fidei sue sacramenta ethnicis perspicue prodere. Ne sanctum canibus et margaritas porcis daret. Que cum hanc editionem legeritis, ab illis animadvertetis abscondita. Nec ignoro quanti laboris sit prophetas intelligere, nec facile posse quempiam iudicare de interpretatione, nisi intellexerit ante quam legerit. Nos quoque patere morsibus plurimorum: qui stimulante invidia quod consequi non valent despiciunt. Sciens ergo et prudens in flammam mitto manum, et nihilominus hoc a fastidiosis lectoribus precor, ut quomodo post LXX translatores Greci Aquilam et Symmachum et Theodotionem legunt, vel ob studium doctrine sue, vel ut LXX magis ex collatione eorum intelligant. Sic et isti saltem unum post priores dignentur habere interpretem. Legant prius et postea despiciant, ne videantur non ex iudicio, sed ex odii presumptione ignorata damnare. Prophetavit autem Ysaias in Ierusalem et in Iudea, necdum decem tribubus in captivitatem ductis, de utroque regno nunc commixtim nunc separatim texit oraculum. Et cum interdum ad presentem respiciat hystoriam, et post Babylonis captivitatem reditum populi significet in Iudeam, tamen omnis eius cura de vocatione gentium et de adventu Christi est. Quem quanto plus amatis, o Paula et Eustochium, tanto magis ab eo petite, ut pro obtrectatione presenti, qua me indesinenter emuli laniant, ipse mihi mercedem restituat in futuro, qui scit me ob hoc in peregrine lingue eruditione sudasse, ne Iudei de falsitate scripturarum ecclesiis eius diutius insultarent. Item argumentum.

Ysaias vir nobilis et urbane eloquentie, nichil in eloquio rusticitatis habens, tam propheta dicendus est quam evangelista. Ita enim Christi ecclesie omnia mysteria liquido prosecutus est, ut eum non de futuris putes sed de preteritis hystoriam texere. Prophetavit autem in Ierusalem et in Iudea. Necdum enim decem tribubus captivatis, de utroque regno nunc mixtim nunc separatim texuit oraculum. Et cum interdum ad presentem respiciat hystoriam post babylonicam captivitatem reditum populi respiciat significare in Iudeam. Ad vocationem tamen gentium et Christi adventum omnem intendit curam.

Incipit Ysaias propheta.

VISIO Ysaie filii Amos quam vidit super Iudam et Ierusalem in diebus Ozie, Ioathan, Achaz et Ezechie regum Iuda. Audite celi et auribus percipe

quia dominus locutus est. Filios enutrivi et
exaltavi. ipsi autem spreverunt me. Cognovit
bos possessorem suum. et asinus presepe domini
sui: israhel autem non cognovit me. et populus
meus non intellexit. Ve genti peccatrici
populo gravi iniquitate. semini nequam.
filiis sceleratis. Dereliquerunt dominum
blasphemaverunt sanctum israhel. abalienati sunt
retrorsum. Super quo percutiam vos ultra ad
dentes prevaricationem: Omne caput langui
dum et omne cor merens. a planta pe
dis usque ad verticem: non est in eo sanitas.
Vulnus et livor et plaga tumens. non
est circumligata nec curata medicamine.
neque fota oleo. Terra vestra deserta. civita
tes vestre succense sunt igni. Regionem ve
stram coram vobis alieni devorant. et desola
bitur sicut in vastitate hostili. et derelinquetur
filia syon ut umbraculum in vinea. et sicut
tugurium in cucumerario. sic civitas
que vastatur. Nisi dominus exercituum reliquisset
nobis semen: quasi sodoma fuissemus. et
quasi gomorra similes essemus. Audite ver
bum domini principes sodomorum. auribus percipite
legem dei nostri populus gomorre. Quo mihi mul
titudinem victimarum vestrarum dicit dominus. Plenus sum.
holocausta arietum et adipem pinguium.
et sanguinem vitulorum et agnorum et hircorum
nolui. Cum veniretis ante conspectum meum:
quis quesivit de manibus vestris hec ut am
bularetis in atriis meis. Ne offeratis
ultra sacrificium frustra. Incensum abhomi
natio est mihi. neomeniam et sabbatum et fe
stivitates alias non feram. Iniqui sunt ce
tus vestri. Kalendas vestras et sollempnitates
vestras odivit anima mea. facta sunt michi molesta.
Laboravi sustinens. Et cum extenderitis
manus vestras. avertam oculos meos a vobis. Et
cum multiplicaveritis orationem non exaudiam.
Manus enim vestre sanguine plene sunt. Lava
mini. mundi estote. auferte malum cogi
tationum vestrarum ab oculis meis. Quiescite
I agere perverse. discite benefacere. Querite
iudicium. subvenite oppresso. iudicate
pupillo. defendite viduam. et venite et
arguite me dicit dominus. Si fuerint pecca
ta vestra ut coccinum: quasi nix dealbabuntur. Et
si fuerint rubra quasi vermiculus velud lana
alba erunt. Si volueritis et audieritis me:
bona terre comedetis. Quod si nolueritis et
me provocaveritis ad iracundiam. gladius
devorabit vos: Quia os domini locutum est.
Quomodo facta est meretrix. civitas fide
lis plena iudicii. Iustitia habitavit in ea.
nunc autem homicide. Argentum tuum versum est
in scoriam. Vinum tuum mixtum est aqua. Prin
cipes tui infideles. socii furum. Omnes di
ligunt munera. sequuntur retributi
ones, pupillo non iudicant: causa vidue non
ingreditur ad eos. Propter hoc ait dominus deus
exercituum fortis israhel. Heu ego conso
labor super hostibus meis. et vindicabor
de inimicis meis. Et convertam manum
meam ad te. et excoquam ad purum scoriam tuam.
Et auferam omne stagnum tuum. et restituam
iudices tuos ut fuerunt prius. et consilia
rios tuos sicut antiquitus. Post hec voca
beris civitas iusti. urbs fidelis. Syon in
iudicio redimetur. et reducent eam in
iustitia. Et conteret scelestos et pecca
tores simul. et qui dereliquerunt dominum consumen
tur. Confundentur enim ab ydolis quibus sa
crificaverunt. et erubescetis super ortis que
elegeratis: cum fueritis velud quercus de
fluentibus foliis. et velut ortus absque a
qua. Et erit fortitudo vestra ut favilla stup
pe. et opus vestrum quasi scintilla. Et succendetur
utrumque simul. et non erit qui extinguat.
Verbum quod vidit ysaias
filius amos. super iudam et ierusalem. Et erit II
in novissimis diebus preparatus mons do
mus domini in vertice montium. et elevabitur
super colles. et fluent ad eum omnes gentes. et ibunt
populi multi et dicent. Venite ascendamus
ad montem domini et ad domum dei iacob. et doce
bit nos vias suas. et ambulabimus in semi
tis eius. Quia de syon exibit lex et ver
bum domini de ierusalem. Et iudicabit gentes et ar
guet populos multos. Et conflabunt gla
dios suos in vomeres. et lanceas suas in
falces. Non levabit gens contra gentem gladi
um. et non exercebuntur ultra ad prelium. Do
mus iacob venite et ambulemus in lumi
ne dei nostri. Proiecisti enim populum tuum domum
iacob: quia repleti sunt ut olim. et augures
habuerunt ut phylistiim. et pueris alienis
adheserunt. Repleta est terra argento et au
ro. et non est finis thesaurorum eius. Et rep

pleta est terra eius equis, et innumerabiles quadri-
ge eius. Et repleta est terra eius ydolis: et
opus manuum suarum adoraverunt. quod fe-
cerunt digiti eorum. Et incurvavit se homo, et
humiliatus est vir, ne ergo dimittas
eis. Ingredere in petram. et abscondere in
fossa humo. a facie timoris domini. et a gloria ma-
iestatis eius. Oculi sublimis hominis humiliati sunt. et incurvabi-
tur altitudo virorum. humiliabitur altitudo virorum, exal-
tabitur autem dominus solus in die illa. Quia dies
domini exercituum super omnem superbum et excel-
sum: et super omnem arrogantem, et humi-
liabitur. Et super omnes cedros libani sublimes
et erectas. et super omnes quercus basan: et super omnes
montes excelsos. et super omnes colles eleva-
tos. Et super omnem turrim excelsam: et super
omnem murum munitum: et super omnes naves thar-
sis. et super omne quod visu pulchrum est. Et
incurvabitur altitudo virorum, et elevabitur dominus
solus in die illa: et ydola penitus conterentur.
Et introibunt in speluncas petrarum. et in vora-
gines terre: a facie formidinis domini: et a
gloria maiestatis eius. cum surrexerit percu-
tere terram. In die illa proiciet homo omnia
ydola argenti sui. et simulacra auri sui. que
fecerat sibi ut adoraret talpas et vespertili-
ones. Et ingredietur scissuras petra-
rum. et cavernas saxorum a facie formidinis domini
et a gloria maiestatis eius cum surrexerit percu-
tere terram. Quiescite ergo ab homine
cuius spiritus in naribus eius est. quia excelsus re-
putatus est ipse. Ecce enim dominator dominus ex-
III Ecce enim dominator dominus exercituum auferet a ihe-
rusalem et a iuda: validum et fortem: omne robur
panis. et omne robur aque. Et fortem et virum
bellatorem. et iudicem et prophetam et ariolum. et se-
nem. et principem super quinquaginta. Et ho-
norabilem vultu. et consiliarium. et sapientem
de architectis. et prudentem eloquii mistici.
a. Et dabo pueros principes eorum. et effemi-
nati dominabuntur eis. Et irruet populus vir ad
virum: et unusquisque ad proximum suum. Tumul-
tuabitur puer contra senem: et ignobilis
contra nobilem. Apprehendet enim vir fratrem suum do-
mesticum patris sui: et dicet. Vestimentum tibi est,
princeps noster esto. Ruina autem hec sub manu
tua, respondebit in die illa dicens. Non sum me-
dicus. et in domo mea non est panis. neque ve-
stimentum. Nolite constituere me principem

populi. Ruit enim ierusalem. et iudas concidit: quia
lingua eorum et adinventiones eorum contra dominum. ut
provocarent oculos maiestatis eius. Agni-
tio vultus eorum respondebit eis: et peccatum
suum quasi sodoma predicaverunt. nec absconderunt.
Ve anime eorum: quoniam reddita sunt eis
mala. Dicite iusto. quoniam bene: quoniam fruc-
tum adinventionum suarum comedet. Ve im-
pio in malum: Retributio enim manuum
eius fiet ei. Populum meum exactores sui spo-
liaverunt: et mulieres dominate sunt eius. Popu-
le meus qui beatum te dicunt: ipsi te decipiunt: et vi-
am gressuum tuorum dissipant. Stat ad iu-
dicandum dominus. et stat ad iudicandos populos.
Dominus ad iudicium veniet. cum senibus populi
et principibus eius. Vos enim depasti estis vi-
neam meam: et rapina pauperis in domo ve-
stra. Quare atteritis populum meum. et facies
pauperum commolitis. dicit dominus deus exercituum. Et dixit
dominus. Pro eo quod elevate sunt filie syon: et
ambulaverunt extento collo. et nutibus o-
culorum ibant. et plaudebant et ambulabant:
et pedibus suis composito gradu incedebant.
decalvabit dominus verticem filiarum syon. et do-
minus crinem earum nudabit. In die illa auferet
dominus ornamentum calciamentorum. et lunulas
torques. et monilia. et armillas. et discrimina-
lia. et periscelidas. et murenulas. et olfacto-
riola. et inaures. et anulos. et gemmas in fron-
te pendentes. et mutatoria. et palliola. et
linteamina. et acus et specula. et syndones
et vittas. et theristra. Et erit pro suavi o-
dore fetor. et pro zona funiculus. et pro cris-
panti crine calvicium. et pro fascia pec-
torali cilicium. Pulcherrimi quoque viri
tui gladio cadent. et fortes tui in prelio.
Et merebunt et lugebunt porte eius. et de-
solata in terra sedebit. Et apprehendent se-
ptem mulieres virum unum in die illa
dicentes. Panem nostrum comedemus. et ve-
stimentis nostris operiemur: tantummodo invocetur nomen
tuum super nos. aufer opprobrium nostrum. In
die illa erit germen domini in magnificentia.
et gloria. et fructus terre sublimis. et exultatio
his qui salvati fuerint de israel. Et erit omnis
qui relictus fuerit in syon et residuus
in ierusalem sanctus vocabitur. omnis qui scriptus est
fuerit in vita in ierusalem. Si abluerit
dominus sordes filiarum syon. et sanguinem

Humilitas hominum humiliabitur

ierusalem lavit de medio eius in spiritu iu
dicii et spiritu ardoris. Et creavit dominus sup
er omnem locum montis Syon, et ubi invo
catus est nubem per diem et fumum et splen
dorem ignis flammantis in nocte. Sup
er omnem enim gloriam protectio. et tabernaculum erit in u
mbraculum diei ab estu. et in securitatem et ab
sconsionem a turbine et a pluvia. Can
V tabo dilecto meo canticum patruelis mei
vinee sue. Vinea facta est dilecto meo
in cornu filio olei. et sepivit eam et lapi
des elegit ex illa. et plantavit vineam
electam, edificavit turrem in medio eius.
et torcular extruxit in ea, et expectavit
ut faceret uvas, et fecit labruscas. Nunc
ergo habitatores ierusalem et viri iuda. iudi
cate inter me et inter vineam meam. Quid est
quod ultra debui facere vinee mee et non
feci ei? An quod expectavi ut faceret u
vas et fecit labruscas? Et nunc ostendam
vobis quid ego faciam vinee mee. Aufe
ram sepem eius et erit in direptionem.
diruam maceriam eius et erit in conculcationem.
et ponam eam desertam. Non puta
bitur et non fodietur. et ascendent super eam ve
pres et spine. et nubibus mandabo ne plu
ant super eam ymbrem. Vinea enim domini ex
ercituum domus israel est. et vir iuda germen delec
tabile eius. Et expectavi ut faceret iudi
cium, et ecce iniquitas. et iustitiam: et ec
ce clamor. Ve qui coniungitis do
mum ad domum. et agrum agro copulatis.
usque ad terminum loci. Numquid habitabi
tis vos soli in medio terre? In auribus me
is sunt hec domini exercituum. Nisi domus
multe deserte fuerint. grandes et pulcre
absque habitatore. Decem enim iugera vi
nearum facient lagunculam unam. et tri
ginta modii sementis facient modios
tres. Ve qui consurgitis mane ad ebri
etatem sectandam et potandum usque ad
vesperam: ut vino estuetis. Cithara et lyra
et tympanum et tibia et vinum in conviviis ve
stris. et opus domini non respicitis. nec opera
manuum eius consideratis. Propterea captivus
ductus est populus meus quia non habuit scientiam. et no
biles eius interierunt fame. et multitu
do eius siti exaruit. Propterea dilatavit
infernus animam suam. et aperuit os suum absque
ullo termino. et descendent fortes eius
et sublimes eius gloriosique eius ad eum. Et
incurvabitur homo. et humiliabitur vir.
et oculi sublimium deprimentur. et exal
tabitur dominus exercituum in iudicio. et deus sanctus
sanctificabitur in iustitia. et pascentur agni
iuxta ordinem suum. et deserta in ubertatem versa
advene comedent. Ve qui trahitis
iniquitatem in funiculis vanitatis:
et quasi vinculum plaustri peccatum. Qui
dicitis. festinet et cito veniat opus eius.
ut videamus. et appropiet et veniat consili
um sancti israel. et sciemus illud. Ve qui dicitis
malum bonum et bonum malum. ponentes
tenebras lucem et lucem tenebras. po
nentes amarum in dulce. et dulce in a
marum. Ve qui sapientes estis in ocul
is vestris, et coram vobis metipsis pruden
tes. Ve qui potentes estis ad bibendum
vinum. et viri fortes ad miscendam ebri
etatem. Qui iustificatis impium pro
muneribus. et iustitiam iusti aufertis ab
eo. Propter hoc sicut devorat stipulam lin
gua ignis. et calor flamme exurit. sic radix
eorum quasi favilla erit. et germen eorum ut pul
vis ascendet. Abiecerunt enim legem domini ex
ercituum. et eloquium sancti israel blasphema
verunt. Ideo iratus est furor domini in populo
suo. et extendit manum suam super eum.
et percussit eum. Et conturbati sunt mon
tes. et facta sunt morticina eorum quasi ster
cus in medio platearum. In his omnibus
non est aversus furor eius. sed adhuc manus
eius extenta. Et levabit signum in natio
nibus procul. et sibilabit ad eum de finibus
terre. Et ecce festinus velociter veniet.
Non est deficiens neque laborans in eo. Non
dormitabit neque dormiet. neque solvetur
cingulum renum eius. nec rumpetur corri
gia calciamenti eius. Sagitte eius acute.
et omnes arcus eius extenti. Ungule
equorum eius ut silex. et rote eius quasi im
petus tempestatis. Rugitus eius ut le
onis. rugiet ut catuli leonum. et frendet
et tenebit predam. et amplexabitur. et non erit
qui eruat. Et sonabit super eum in die illa:
sicut sonitus maris. Aspiciemus in terram:
et ecce tenebre tribulationis. et lux
obtenebrata est in caligine eius.

VI In anno quo mortuus est rex ozias
uidi dñm sedentem super solium excelsum.
et eleuatum: et plena erat domus a ma
iestate eius. et ea que sub eo erant reple
bant templum. Seraphin stabant super
illud. sex ale uni, et sex ale alteri. Duabus
uelabant faciem eius. et duabus uelabant
pedes eius. et duabus uolabant. Et cla
mabant alter ad alterum et dicebant.
Sanctus. sanctus. sanctus: dñs deus exercituum. Plena
est omnis terra gloria eius. Et commota
sunt superliminaria cardinum a uoce cla
mantis. et impleta est domus fumo.
Et dixi. Ve mihi quia tacui: quia uir pollu
tus labiis ego sum. et in medio populi pol
luta labia habentis ego habito. et regem
dñm exercituum uidi oculis meis. Et uo
lauit ad me unus de seraphim. et in
manu eius calculus quem forcipe tu
lerat de altari. Et tetigit os meum et
dixit. Ecce tetigi labia tua hoc. et au
feretur iniquitas tua. et peccatum tuum
mundabitur. Et audiui uocem dñi di
centis. Quem mittam. et quis ibit nobis. Et
dixi. Ecce ego mitte me. Et dixit.
Vade. Et dices populo huic. Audite au
dientes. et nolite intelligere. et uidete
uisionem. et nolite cognoscere. Exce
ca cor populi huius et aures eius aggraua
et oculos eius claude. ne forte uideat
oculis. et auribus suis audiat. et corde su
o intelligat. et conuertatur et sanem eum.
Et dixi. Usquequo dñe. Et dixit. Do
nec desolentur ciuitates absque habita
tore. et domus sine homine. Et terra relin
quetur deserta. et longe faciet dñs homines.
et multiplicabitur que derelicta fuerit
in medio terre. Et adhuc in ea decima
tio. et conuertetur. Et erit in ostensionem
sicut therebintus. et sicut quercus que expandit
ramos suos. Semen sanctum erit id quod steterit
in ea.

VII Et factum est in diebus achaz filii ioatham
filii ozie regis iuda: ascendit rasin
rex syrie. et facee filius romelie. rex
israhel in ierusalem: ad preliandum contra eam. et non po
tuerunt debellare eam. Et nuntiauerunt
domui dauid dicentes. Requieuit syria super
ephraim. Et commotum est cor eius.
et cor populi eius sicut mouentur ligna siluarum a facie
uenti. Et dixit dñs ad ysaiam. Egre
dere in occursum achaz tu et qui dere
lictus est iasub filius tuus. ad extre
mum aqueductus piscine superioris in uia agri fullo
nis. et dices ad eum. Uide ut sileas. no
li timere. et cor tuum ne formidet a
duabus caudis titionum fumigantium
istorum. in ira furoris rasin regis syrie et fi
lii romelie. eo quod inierit consilium
contra te syria malum. ephraim et filius romelie
dicentes. Ascendamus ad iudam et suscite
mus eum. et auellamus eum ad nos. et
ponamus regem in medio eius filium
tabeel. Hec dicit dñs deus. Non erit
istud et non stabit. sed caput syrie
damascus. et caput damasci rasyn.
et adhuc. lxv. anni. et desinet ephraim
esse populus. et caput ephraim samaria. et caput sa
marie filius romelie. Si non credide
ritis: non permanebitis. Et adiecit dñs
loqui ad achaz dicens. Pete tibi signum
a dño deo tuo. in profundum inferni siue
in excelsum supra. Et dixit achaz. Non pe
tam. et non temptabo dñm. Et dixit. Au
dite ergo domus dauid. Numquid parum
est uobis molestos esse hominibus. quia mole
sti estis et deo meo. Propter hoc dabit dñs
ipse uobis signum. Ecce uirgo concipiet et
pariet filium. et uocabitur nomen eius hema
nuhel. Butyrum et mel comedet. ut sci
at reprobare malum et eligere bonum. Qui
a antequam sciat puer reprobare malum et eli
gere bonum. derelinquetur terra quam tu detesta
ris a facie duorum regum suorum. Addu
cet dñs super te et super populum tuum. et super do
mum patris tui dies qui non uenerunt a diebus se
parationis ephraim a iuda cum rege assy
riorum. Et erit in die illa sibilabit dñs
musce que est in extremo fluminum e
gypti. et api que est in terra assur. et ue
nient et requiescent omnes in torrentibus
uallium. et in cauernis petrarum. et in omnibus
frutectis. et in uniuersis foraminibus. In die
illa radet dñs in nouacula acuta. in his
que conducta. in his qui trans flumen sunt. in rege
assyriorum. caput et pilos pedum. et barbam
uniuersam. Et erit in die illa. nutriet
homo uaccam boum. et duas oues. et pre ubertate

tate lactis comedet butyrum. Butyrum
enim et mel manducabit omnis qui relictus
fuerit in medio terre. Et erit in die il
la omnis locus ubi fuerint mille vi
tes mille argenteis: et in ſpinas et in ve
preſ erunt. Cum ſagittis et arcu ingredi
entur illuc. Vepres enim et ſpine erunt
in univerſa terra. et omnes montes qui in ſar
culo ſarientur: non veniet illuc terror ſpi
narum et veprium, et erunt in paſcua bo
VIII vis. et in conculcationem pecoris. Et dixit
dominus ad me. Sume tibi librum grandem et ſcri
be in eo ſtilo hominis. Velociter ſpolia
detrahe. cito predare. Et adhibui michi
teſtes fideles uriam ſacerdotem et zachari
am filium barachie. Et acceſſi ad propheti
ſam: et concepit et peperit filium. Et dixit dominus
ad me. Voca nomen eius: Accelera ſpolia
detrahere. feſtina predari. quia antequam ſciat puer
vocare patrem ſuum et matrem ſuam auferetur
fortitudo damaſci. et ſpolia ſamarie coram
rege aſſyriorum. Et adiecit dominus loqui ad me
adhuc dicens. Pro eo quod abiecit populus iſte
aquas ſyloe que vadunt cum ſilentio. et
aſſumpſit magis raſyn et filium romeli
e: propter hoc adducet dominus ecce ſuper eos aquas
fluminis fortes et multas. regem aſſyrio
rum et omnem gloriam eius. Et aſcendet ſuper
omnes rivos eius. et fluet ſuper omnes ripas
eius. et ibit per iudam inundans et tranſiens.
uſque ad collum veniet. Et erit extenſio
alarum eius implens latitudinem terre tue
o emanuhel. Congregamini populi et vinci
mini. et audite univerſe procul terre. Con
fortamini et vincemini. accingite
vos et vincemini, inite conſilium et
diſſipabitur: loquimini verbum et non fiet. quia
nobiſcum deus. Hec enim ait dominus ad me. Sicut
in forti manu erudivit me ne irem
in via populi huius dicens. Non dicatis con
iuratio. Omnia enim que loquitur populus iſte con
iuratio est. Et timorem eius ne timea
tis neque paveatis. Dominum exercituum ip
ſum ſanctificate. et ipſe pavor veſter: et ipſe ter
ror veſter. Et erit in ſanctificationem vobis. In
lapidem autem offenſionis et in petram ſcan
dali: duabus domibus iſrael. in laqueum et in
ruinam habitantibus ieruſalem. Et offendent
ex eis plurimi. et cadent et conterentur. et irre
tientur et capientur. Liga teſtimonium. ſigna
legem in diſcipulis meis. Expectabo do
minum qui abſcondit faciem ſuam a domo
iacob: et preſtolabor eum. Ecce ego et pueri
mei quos michi dedit dominus. in ſignum et in
portentum iſrael. a domino exercituum qui habitat in
ſyon monte. Et cum dixerint ad vos queri
te a phitonibus et a divinis qui ſtrident in
cantationibus ſuis. Numquid non populus a deo
ſuo requiret viſionem. pro vivis a mor
tuis. ad legem magis et ad teſtimonium.
Quod ſi non dixerint iuxta verbum hoc faciem
et hoc non erit eis: matutina lux. et tranſibit
per eam. et corruet et eſuriet. Et cum eſurie
rit: iraſcetur et maledicet et deo ſuo. Et de regi ſuo
ſpiciet ſurſum. et ad terram intuebitur. et ecce
tribulatio et tenebre. et diſſolutio et angu
ſtia. et caligo perſequens. et non poterit avolare de
anguſtia ſua.
PRimo tempore alleviata est terra zabulon et IX
terra neptalim. et noviſſimo aggrava
ta est via maris trans iordanem galilee gen
tium. Populus qui ambulabat in tenebris.
vidit lucem magnam. Habitantibus in regi
one umbre mortis. lux orta est eis. Mul
tiplicaſti gentem. non magnificaſti letitiam.
Letabuntur coram te ſicut qui letantur
in meſſe. ſicut exultant victores capta
preda quando dividunt ſpolia. Iugum enim one
ris eius. et virgam humeri eius. et ſceptrum
exactoris eius ſuperaſti ſicut in die madian.
Quia omnis violenta predatio cum tumul
tu. et veſtimentum mixtum ſanguine erit in com
buſtionem et cibus ignis. Parvulus enim natus
est nobis. et filius datus est nobis. et factus est princi
patus ſuper humerum eius. et vocabitur no
men eius admirabilis conſiliarius. deus
fortis. pater futuri ſeculi princeps pacis.
Multiplicabitur eius imperium. et pacis non
erit finis. Super ſolium david et ſuper regnum
eius ſedebit. ut confirmet illud et cor
roboret in iudicio et iuſtitia. amodo
et uſque in ſempiternum. Zelus domini exerci
tuum faciet hoc. Verbum miſit dominus in iacob
et cecidit in iſrael. Et ſciet omnis populus effraim
et habitantes ſamariam. in ſuperbia et magni
tudine cordis dicentes. Lateres ceciderunt.
ſed quadris lapidibus edificabimus. Sicomo
ros ſucciderunt: ſed cedros immutabimus. Et

eleuabit dominus hostes rasyn super eum. et ini-
micos eius in tumultum uertet. Syriam
ab oriente et philistiim ab occidente. Et
deuorabunt israel toto ore. In omnibus his
non est auersus furor eius. sed adhuc manus
eius extenta. et populus non est reuersus ad percu-
tientem se. et dominum exercituum non inquisierunt.
Et disperdet dominus ab israel caput et caudam. incur-
uantem et refrenantem in die una. lon-
ge. Longeuus et honorabilis ipse est caput. et pro-
pheta docens mendacium ipse est cauda. Et erunt
qui beatificant populum istum seducentes. et qui
beatificantur precipitati. Propter hoc super a-
dolescentulis eius non letabitur dominus. et pu-
pillorum eius et uiduarum non miserebitur. quia omnis
hypocrita est et nequam. et uniuersum os locu-
tum est stultitiam. In omnibus his non est auersus
furor eius. sed adhuc manus eius extenta. Suc-
censa est enim quasi ignis impietas. ueprem et
spinam uorabit. Et succendetur in densi-
tate saltus. et conuoluetur in superbia fumi.
In ira domini exercituum conturbata est terra.
et erit populus quasi esca ignis. Vir fratri suo non
parcet. et declinabit ad dexteram et esuriet.
et comedet ad sinistram et non saturabitur.
Vnusquisque carnem brachii sui uorabit.
manasses effraim et effraim manassen.
simul ipsi contra iudam. In his omnibus non est auersus
furor eius. sed adhuc manus eius extenta.
X Ve qui condunt leges iniquas. et scriben-
tes iniustitiam scripserunt. ut opprimerent
in iudicio pauperes. et uim facerent cause
humilium populi mei. ut essent uidue preda
eorum et pupillos diriperent. Quid facie-
tis in die uisitationis. et calamitatis
de longe uenientis. Ad cuius fugietis
auxilium. et ubi derelinquetis gloriam uestram. Ne
incuruemini sub uinculo. et cum interfec-
tis cadatis. Super omnibus his non est auersus fu-
ror eius. sed adhuc manus eius extenta.
Ve assur. uirga furoris mei. et baculus
ipse est in manu eorum indignatio mea. Ad gen-
tem fallacem mittam eum. et contra populum furo-
ris mei mandabo illi. Vt auferat
spolia. et diripiat predam. et ponat illum in con-
culcationem quasi lutum platearum. Ipse autem non
sic arbitrabitur. et cor eius non ita estimabit.
Sed ad conterendum erit cor eius. et ad interne-
cionem gentium non paucarum. Dicet

enim. Numquid non principes mei reges simul
sunt. Numquid non ut carchamis sic calanno
et ut arphath sic emath. Numquid non ut da-
mascus sic samaria. Quomodo inuenit ma-
nus mea regna ydoli. sic et simulacra eorum
de ierusalem et samaria. Numquid non sicut feci
samarie et ydolis eius. sic faciam ierusalem
et simulacris eius. Et erit cum impleuerit
dominus cuncta opera sua in monte syon et in
ierusalem. uisitabo super fructum magnifici
cordis regis assur. et super gloriam altitudinis
oculorum eius. Dixit enim. In fortitudine ma-
nus mee ego feci. et in sapientia mea intellexi.
Et abstuli terminos populorum. et principes eo-
rum depredatus sum. Et detraxi quasi potens
in sublimi residentes. Et inuenit quasi nidum
manus mea fortitudinem populorum. et sicut
colliguntur oua que derelicta sunt. sic
uniuersam terram ego congregaui. et non fu-
it qui moueret pennam. et aperiret os. et ga-
niret. Numquid gloriabitur securis contra eum qui
secat in ea. Aut exaltabitur serra contra
eum a quo trahitur. Quomodo si eleue-
tur uirga contra eleuantem se. et exaltetur
baculus qui utique lignum est. Propter
hoc mittet dominator dominus exercituum in
pinguibus eius tenuitatem. et subtus
gloria eius succensa ardebit quasi ignis
combustionis. Et erit lumen israel in
igne. et sanctus eius in flamma. et succende-
tur et deuorabitur spina eius. et gloria carme-
li eius. ab anima usque ad carnem consumetur.
et uepres in die una. et gloria saltus eius. Et e-
rit terrore profugus. et reliquie saltus eius
ligni pre paucitate numerabuntur. et puer scri-
bet eos. Et erit in die illa. non adiciet re-
siduum israel. et hii qui fugerint de domo
iacob inniti super eo qui percutit eos. sed inni-
tetur super dominum sanctum israel in ueri-
tate. Reliquie conuertentur. reliquie inquam
iacob ad dominum fortem. Si enim fuerit populus
tuus israel quasi arena maris. reliquie conuer-
tentur ex eo. Consummatio abbreuiata
inundabit iustitiam. Consummationem
enim et abbreuiationem dominus deus exercituum faciet
in medio omnis terre. Propter hoc dicit domi-
nus deus exercituum. Noli timere populus meus habitator
syon ab assur. In uirga percutiet te. et
baculum suum leuabit super te. in uia egypti

ti. Adhuc enim paululum modicumq; et
consumabitur indignatio mea et furor meus super scelus
eorum. Et suscitabit super eum dominus exerci
tuum flagellum iuxta plagam madian in
petra horeb. et uirgam suam super mare. et
leuabit eam in uia egypti. Et erit in
die illa auferetur onus eius de humero
tuo. et iugum eius de collo tuo. et conpu
tescet iugum a facie olei. Veniet in ia
oth. transibit in magron. apud magmas com
mendabit uasa sua; transierunt cursim. gaba
sedes nostra. obstupuit rama. gabaath
saulis fugit. Hinni uoce tua filia galim
attende laisa paupercula anathot. Migrauit
medemena. habitatores gabim confortami
ni. Adhuc dies est ut in nobe stetur. Agi
tabit manum suam super montem filie syon.
collem ierusalem.
Ecce dominator dominus exercituum confringet la
gunculam in terrore; et excelsi statura
succidentur. et sublimes humiliabuntur.
et subuertentur condensa silue. ferro. et li
XI banus cum excelsis cadet. Et egredietur uirga
de radice iesse. et flos de radice eius ascen
det. Et requiescet super eum spiritus domini. spiritus sa
pientie et intellectus. spiritus consilii et for
titudinis. spiritus scientie et pietatis. et replebit
eum spiritus timoris domini. Non secundum uisionem o
culorum iudicabit; neque secundum auditum au
rium arguet. Sed iudicabit in iusticia pau
peres. et arguet in equitate pro mansuetis
terre. Et percutiet terram uirga oris sui. et
spiritu labiorum suorum interficiet impium. Et e
rit iusticia cingulum lumborum eius. et fi
des cinctorium renum eius. Habitabit lupus
cum agno. et pardus cum edo accubabit. Vi
tulus et leo. et ouis. simul morabuntur. et pu
er paruulus minabit eos. Vitulus et ursus
pascentur; simul requiescent catuli eorum;
et leo quasi bos comedet paleas. et ablactatus
infans ab ubere. super foramine aspidis. et
in cauerna reguli qui ablactatus fuerit
manum suam mittet. Non nocebunt. et non oc
cident in uniuerso monte sancto meo. Quia
repleta est terra scientia domini. sicut aque
maris. In die illa radix iesse qui stat in
signum populorum. ipsum gentes deprecabuntur.
et erit sepulcrum eius gloriosum. Et erit in
die illa adiciet dominus secundo manum suam ad pos

sidendum residuum populi sui. quod relinquetur ab as
syriis. et ab egypto. et a phetros et ab ethy
opia. et ab elam. et a sennaar. et ab emath.
et ab insulis maris. Et leuabit signum in natio
nes. et congregabit profugos israel. et dispersos
iuda colliget a quatuor plagis terre. Et au
feretur zelus effraim et hostes iuda peri
bunt. Effraim non emulabitur iudam. et iuda
non inpugnabit effraim. et uolabunt in
humeros philistiim per mare. simul pre
dabuntur filios orientis. Ydumea et mo
ab preceptum manus eorum et filii amon obe
dientes erunt. Et desolabit dominus linguam ma
ris egypti. Et leuabit manum suam super
flumen in fortitudine spiritus sui. et percutiet eum
in .vii. riuis. ita ut transeant per eum calcia
ti. Et erit uia residuo populo meo qui relin
quetur ab assyriis. sicut fuit israeli in die qua
ascendit de terra egypti. Et dices in illa die.
Confitebor tibi domine quoniam iratus es mihi. XII
conuersus est furor tuus et consolatus es me.
Ecce deus saluator meus. fiducialiter agam
et non timebo. Quia fortitudo mea et laus
mea dominus. et factus est mihi in salutem. Haurietis a
quas in gaudio de fontibus saluatoris. et di
cetis in illa die confitemini domino et inuo
cate nomen eius. Notas facite in populis adin
uentiones eius. mementote quoniam excelsum est
nomen eius. Cantate domino quoniam magnifice
fecit. adnuntiate hoc in uniuersa terra. Exul
ta et lauda habitatio syon: quia magnus in
medio tui sanctus israel.
Onus babylonis quod uidit ysaias filius XIII
amos. Super montem caliginosum leuate
signum. et exaltate uocem. leuate manum;
et ingrediantur portas duces. Ego man
daui sanctificatis meis. et uocaui fortes meos
in ira mea exultantes in gloria mea. Vox
multitudinis in montibus. quasi populorum
frequentium. Vox sonitus regum gentium
congregatarum. Dominus exercituum precepit militie
belli uenientibus de terra procul. a summitate
celi dominus. et uasa furoris eius ut disper
dat omnem terram. Vlulate quia prope est di
es domini. quasi uastitas a domino ueniet. Propter hoc
omnes manus dissoluentur. et omne cor homi
nis tabescet. et conteretur. Torsiones et dolores
tenebunt. quasi parturientes dolebunt. Vnus
quisque ad proximum suum stupebit. Facies com

bustre multis eorum. Ecce dies domini veniet
crudelis et indignationis plenus et ire
furorisque ad ponendam terram in solitu
dinem et peccatores eius conterendos de ea,
quoniam stelle celi et splendor earum non expandent
suum lumen. Obtenebratus est sol in ortu suo et lu
na non splendebit in lumine suo. Et visitabo
super orbem mala et contra impios iniquitatem e
orum. Et requiescere faciam superbiam infi
delium et arrogantiam fortium humiliabo.
Preciosior erit vir auro et homo mundo
obrizo. Super hoc celum turbabo et mo
vebitur terra de loco suo. propter indignationem
domini exercituum et propter diem ire furoris eius.
Et erit quasi damula fugiens et quasi ovis et non e
rit qui congreget. Unusquisque ad populum
suum convertetur et singuli ad terram suam
fugient. Omnis qui fuerit inventus
occidetur et omnis qui supervenerit cadet in
XII gladio. Infantes eorum allidentur in oculis
eorum, diripientur domus eorum et uxores
eorum violabuntur. Ecce ego suscitabo
super eos medos, qui argentum non querant
nec aurum velint. Sed sagittis parvulos
interficient et lactantibus uteris non mise
rebuntur et super filios non parcet oculus eorum.
Et erit babylon illa gloriosa in regnis in
clita in superbia chaldeorum. sicut subvertit
deus sodomam et gomorram. Non habi
tabitur usque in finem et non fundabitur us
que ad generationem et generationem. Nec ponet
ibi tentoria arabs. nec pastores requiescent
XIII ibi. Sed requiescent ibi bestie et reple
buntur domus eorum draconibus. Et habi
tabunt ibi struthiones et pilosi salta
bunt ibi. Et respondebunt ibi ulule in edi
xiiii bus eius et syrene in delubris volupta
tis. Prope est ut veniat tempus eius et dies eius
non elongabuntur. Miserebitur enim dominus
iacob et eliget adhuc de israel. Et requie
scere faciet eos super humum suam. adiunge
tur advena ad eos et adherebit domui
iacob. Et tenebunt eos populi et adducent e
os in locum suum. Et possidebit eos do
mus israel super terram domini in servos et an
cillas. Et erunt capientes eos qui se ceperant.
et subicient exactores suos. Et erit
in die illa cum requiem dederit tibi deus a
labore tuo et a concussione tua et a ser
vitute dura qua ante servisti. sumes pa
rabolam istam contra regem babylonis
et dices. Quomodo cessavit exactor, quievit
tributum. Contrivit dominus bacu
lum impiorum, virgam dominantium cede
ntem populos in indignatione plaga insa
nabili. subicientem in furore gentes, perse
quentem crudeliter. Conquievit et siluit om
nis terra. gavisa est et exultavit. Abietes
quoque letate sunt super te et cedri libani.
Ex quo dormisti non ascendet qui succi
dat nos. Infernus subter conturbatus
est in occursum adventus tui. susci
tavit tibi gigantes. Omnes principes ter
re surrexerunt de soliis suis. Omnes prin
cipes nationum universi respondebunt et dicent tibi.
Et tu vulneratus es sicut et nos. nostri similis
effectus es. Detracta est ad inferos super
bia tua. concidit cadaver tuum. Subter
te sternetur tinea et operimentum tuum erunt
vermes. Quomodo cecidisti de celo lu
cifer qui mane oriebaris? Corruisti
in terram qui vulnerabas gentes, qui dice
bas in corde tuo. In celum conscendam
super astra dei exaltabo solium meum. Sede
bo in monte testamenti in lateribus aquilonis.
Ascendam super altitudinem nubium
similis ero altissimo. veruntamen ad infer
num detraheris. in profundum laci. Qui te vide
rint ad te inclinabuntur. teque prospicient. Num
quid non iste est vir qui conturbavit terram.
qui concussit regna qui posuit orbem desertum.
et urbes eius destruxit. vinctis eius non a
peruit carcerem. Omnes reges gentium uni
versi dormierunt in gloria. vir in domo sua.
Tu autem proiectus es de sepulchro tuo.
quasi stirps inutilis pollutus et obvolutus,
cum his qui interfecti sunt gladio, et de
scenderunt ad fundamenta laci. Quasi pu
tridum cadaver non habebis consortium neque cum eis
eris in sepultura. Tu enim terram tuam dispen
disti: tu populum tuum occidisti, non vocabitur
in eternum semen pessimorum. Preparate filios
occisioni in iniquitate patrum eorum non consurgent
nec hereditabunt terram. neque implebunt faciem
orbis civitatum. Et consurgam super eos dicit
dominus exercituum. Et perdam babylonis nomen
et reliquias et germen et progeniem dicit dominus. Et
ponam eam in possessionem ericii, et palu

vel aquarum. Et scopabo eam in scopa terens
dicit dominus exercituum. Iuravit dominus exercituum
dicens. Si non ut putavi ita erit: et quomodo
mente tractavi sic eveniet: ut conteram
assyrium in terra mea. et in montibus me
is conculcem eum. Et auferetur ab eis iu
gum eius: et onus illius ab humero eorum
tolletur. Hoc consilium quod cogitavi super
omnem terram. et hec est manus extenta
super omnes gentes. Dominus enim exercituum decre
vit. et quis poterit infirmare? Et manus
eius extenta et quis avertet eam? In an
no quo mortuus est rex achaz factum est
onus istud. Ne leteris philistea omnis
tu. quoniam comminuta est virga percussoris
tui. De radice enim colubri egredietur
regulus. et semen eius absorbens volucrem.
Et pascentur primogeniti pauperum. et pau
peres fiducialiter requiescent, et interire fa
ciam in fame radicem tuam: et reliquias tu
as interficiam. Ulula porta: clama civi
tas prostrata est philistea omnis. Ab aquilo
ne enim fumus veniet: et non est qui effugiat
agmen eius. Et quid respondebitur nuntiis gen
tis? Quia dominus fundavit syon. et in ipso
sperabunt pauperes populi eius.
XV Onus moab. Quia nocte vastata est ar
moab conticuit. Quia nocte vastatus est mu
rus moab conticuit. Ascendit domus et dibon ad ex
celsa in planctum. Super nabo et super me
daba: moab ululabit. In cunctis ca
pitibus eius calvitium: et omnis barba ra
detur. In triviis eius accincti sunt sac
co. Super tecta eius et in plateis eius omnis
ululatus descendet in fletum. Clamabit
esebon et eleale. usque iasa audita est
vox eorum. Super hoc expediti moab ulu
labunt. anima eius ululabit sibi. Cor
meum ad moab clamabit. vectes eius
usque ad segor. vitulam conternantem. Per a
scensum enim luith flens ascendet. et in via
oronaim clamorem contritionis leva
bunt. Aque enim nemrim deserte erunt. quia
aruit herba. defecit germen. viror omnis
interiit. Secundum magnitudinem operis et
visitatio eorum. Ad torrentem salicum
ducent eos. quoniam circuivit clamor termi
num moab: usque ad gallim ululatus
eius. et usque ad puteum helim clamor
eius. quia aque dibon replete sunt sangui
ne. Ponam enim super dibon additamen ta
ta. his qui fugerint de moab leonem et
reliquiis terre.
Emitte agnum domine dominatorem terre. de petra XVI
deserti ad montem filie syon. Et erit sicut
avis fugiens. et pulli de nido avolantes.
sic erunt filie moab in transcensu arnon.
Ini consilium. coge concilium. pone quasi noctem
umbram tuam in meridie. absconde fu
gientes et vagos ne prodas. Habitabunt apud
te profugi mei. moab esto latibulum eorum
a facie vastatoris. Finitus est enim pul
vis. consummatus est miser. defecit qui
conculcabat terram. Et preparabitur in misericordia
solium. et sedebit super illud in veritate. in tab
ernaculo david. iudicans et querens iu
dicium. et velociter reddens quod iustum est. Au
divimus superbiam moab. superbus est valde.
Superbia eius et arrogantia eius et indi
gnatio eius plusquam fortitudo eius. Id
circo ululabit moab ad moab univer
sus ululabit. his qui letantur super mu
ros cocti lateris loquimini plagas suas.
quoniam esebon suburbana deserta sunt. et vi
nea sabama. Domini gentium exciderunt
flagella eius. usque ad iazer pervenerunt.
in deserto erraverunt. propagines eius reli
cte sunt. transierunt mare. Super hoc plo
rabo in fletu iazer: et vineam sabama. In
ebriabo te lacrima mea esebon et ele
ale. quoniam super vindemiam tuam et super messem
tuam: vox calcantium irruit. Et aufere
tur letitia et exultatio de carmelo. et in
vineis non exultabit. non exultabit neque
iubilabit. Vinum in torcularibus non calca
bit: qui calcare consueverat. Vocem
calcantium abstuli. Super hoc venter meus
ad moab quasi cithara sonabit. et viscera
mea quasi ad murum cocti lateris. Et erit cum
apparuerit quod laboravit moab super
excelsis suis ingredietur ad sancta sua. ut
obsecret. et non valebit. Hoc verbum quod lo
cutus est dominus ad moab: ex tunc. Et nunc lo
cutus est dominus dicens. In tribus annis quasi anni
mercenarii. auferetur gloria moab super omni
populo multo. et relinquetur in eo sicut racemus
parvus et modicus. neque quam multus.
Onus damasci. Ecce damascus desi XVII

ut esse civitas. Et erit sicut acervus lapidum in
ruinam. Derelicte civitates aroer gregibus
erunt, et requiescent ibi et non erit qui exter-
reat. Et cessabit adiutorium ab effraim,
et regnum a damasco, et reliquie syrie sicut gloria
filiorum israel erunt dicit dominus exercituum. Et erit
in die illa attenuabitur gloria iacob et pingue-
guedo carnis eius emarcescet. Et erit si-
cut congregans in messe quod restiterit, et
brachium eius spicas leget. Et erit sicut
querens spicas in valle raphaim. Et relin-
quetur in eo sicut racemus, et sicut excussio olee
duarum aut trium olivarum in summitate ra-
mi, sive quatuor aut quinque in cacuminibus
eius fructus eius, dicit dominus deus israel. In die
illa inclinabitur homo ad factorem suum, et oculi eius
ad sanctum israel respicient; et non inclinabitur ad alta-
ria que fecerunt manus eius, et que operati sunt
digiti eius non respiciet lucos et delubra. In
die illa erunt civitates fortitudinis eius sicut dere-
licte. sicut aratra et segetes que derelicte sunt a
facie filiorum israel, et eris deserta. Quia oblita es
dei salvatoris tui, et fortis adiutoris tui
non es recordata. Propterea plantabis fidelem plan-
tationem, et germen alienum seminabis. In die
plantationis tue labrusca. Et mane semen tuum flo-
rebit; ablata est messis in die hereditatis, et
dolebit graviter. Ve multitudini populorum
multorum, ut multitudo maris sonantis,
et tumultus turbarum sicut sonitus aquarum mul-
tarum sonabunt populi sicut sonitus aquarum inun-
dantium. Et increpabit eum, et procul fugiet, et ra-
pietur sicut pulvis montium a facie ven-
ti, et sicut turbo coram tempestate. In tempore
vespere et ecce turbatio, in matutino non sub-
sistet. Hec est pars eorum qui vastaverunt nos,
et sors diripientium nos.

XVIII Ve terre cimbalo alarum que est trans flumina ethiopi-
e, que mittit in mari legatos, in vasis papi-
ri super aquas. Ite angeli veloces ad gentem
convulsam et dilaceratam, ad populum terri-
bilem post quem non est alius, gentem expectantem, ex-
pectantem et conculcatam, cuius diripuerunt flumina
terram eius, ad montem nominis domini exercituum,
montem syon. Omnes habitatores orbis qui
moramini in terra, cum elevatum fuerit signum in monti-
bus videbitis, et clangorem tube audietis.
Quia hec dicit dominus ad me. Quiescam et con-
siderabo in loco meo. Sicut lux clara est me-
ridiana, et sicut nubes roris in die messis. Ante
messem enim totus effloruit, et immatura perfe-
ctio germinabit. Et precidentur ramusculi eius fal-
cibus, et que derelicta fuerint abscidentur, et ex-
cutientur. Et relinquentur simul avibus monti-
um et bestiis terre. Et estate perpetua erunt super eum
volucres, et omnes bestie terre super eum hiemabunt.
In tempore illo deferetur munus domino exercituum a po-
pulo divulso et dilacerato, a populo terribili post
quem non fuit alius, gentem expectantem, expectantem et con-
culcatam cuius diripuerunt flumina terram eius,
ad locum nominis domini exercituum montem syon.

Onus egypti. Ecce dominus ascendet super nubem XIX
levem, et ingredietur egyptum, et movebun-
tur simulacra egypti a facie eius, et cor egyp-
ti tabescet in medio eius. Et concurrere faciam
egyptios adversus egyptios, et pugnabit vir
contra fratrem suum, et vir contra amicum suum, civitas
adversus civitatem, regnum adversus regnum.
Et dirrumpetur spiritus egypti in visceribus eius,
et consilium eius precipitabo. Et interrogabunt
simulacra sua et divinos suos et phitones
et ariolos. Et tradam egyptum in manu do-
minorum crudelium, et rex fortis dominabitur eorum,
ait dominus deus exercituum. Et arescet aqua
maris, et fluvius desolabitur atque siccabitur. Et de-
ficient flumina, et attenuabuntur et siccabuntur rivi agge-
rum; calamus et iuncus marcescet. Nu-
dabitur alveus rivi a fonte suo, et omnis semen-
tis irrigua siccabitur, arescet, et non erit. Et me-
rebunt piscatores, et lugebunt omnes mittentes
in flumen hamum, et expandentes rete super
faciem aquarum emarcescent. Confundentur
qui operabantur linum, pectentes et texen-
tes subtilia. Et erunt irrigua eius flac-
cida, omnes qui faciebant lacunas ad capien-
dos pisces. Stulti principes taneos, sapientes
consiliarii pharaonis dederunt consilium
insipiens. Quomodo dicetis pharaoni, filius
sapientium ego, filius regum antiquorum? Ubi
nunc sunt sapientes tui? Annuntient tibi
et indicent, quid cogitaverit dominus exercituum super
egyptum. Stulti facti sunt principes taneos,
emarcuerunt principes memphis, deceperunt egy-
ptum angulum populorum eius. Dominus miscuit in me-
dio eius spiritum vertiginis, et errare fecerunt egy-
ptum in omni opere suo, sicut errat ebrius et vo-
mens, et non erit egypto opus quod faciat caput
et caudam incurvantem et refrenantem. In die

illa erit egyptus quasi mulieres, et stupebunt et ti-
mebunt a facie commotionis manus domini ex-
ercituum, quam ipse movet super eam. Et erit ter-
ra iuda egypto in pavorem; omnis qui illius fu-
erit recordatus pavebit a facie consi-
lii domini exercituum, quod ipse cogitavit
super eam. In die illa erunt quinque civita-
tes in terra egypti, loquentes lingua chana-
nea, et iurantes per dominum exercituum; civitas
solis vocabitur una. In die illa erit altare
domini in medio terre egypti, et titulus
domini iuxta terminum eius. Et erit in signum et
in testimonium domino exercituum in terra e-
gypti. Clamabunt enim ad dominum a facie
tribulantis, et mittet eis salvatorem et pro-
pugnatorem qui liberet eos. Et cognoscetur
dominus ab egypto, et cognoscent egyptii do-
minum in die illa, et colent eum in hostiis et
in muneribus, et vota vovebunt domino et solvent.
Et percutiet dominus egyptum plaga et sanabit
eam, et revertentur egyptii ad dominum et placabitur eis et
sanabit eos. In die illa erit via de egy-
pto in assyrios, et intrabit assyrius egyp-
tum, et egyptius in assyrios, et servient egyptii
assur. In die illa erit israel tercius egypti-
o et assyrio, benedictio in medio terre, cui bene-
dixit dominus exercituum dicens: Benedictus populus
meus egypti, et opus manuum mearum assyri-
o, hereditas autem mea israel.
XX In anno quo ingressus est tharthan in a-
zotum, cum misisset eum sargon rex assyriorum,
et pugnasset contra azotum et cepisset
eam: in tempore illo locutus est dominus in manu
ysaie filii amos, dicens: Vade et sol-
ve saccum de lumbis tuis, et calciamenta tua
tolle de pedibus tuis; et fecit sic, vadens nu-
dus et discalciatus. Et dixit dominus: Sicut am-
bulavit servus meus ysaias nudus et discal-
ciatus, trium annorum signum et portentum erit
super egyptum et super ethiopiam, sic mina-
bit rex assyriorum captivitatem egyp-
ti et transmigrationem ethiopie, iuvenum
et senum, nudam et discalciatam, discoop-
ertis natibus, ad ignominiam egypti. Et ti-
mebunt et confundentur ab ethiopia spe
sua, et ab egypto gloria sua; et dicet habita-
tor insule huius in die illa: Ecce hec erat
spes nostra, ad quos confugimus in auxili-
um ut liberaret nos a facie regis assyriorum.
et quomodo effugere poterimus nos?
Onus deserti maris. Sicut turbines ab af- XXI
frico veniunt, de deserto de terra horribi-
li, visio dura nunciata est mihi. Qui incre-
dulus est infideliter agit, et qui depopulator
est vastat. Ascende elam, obside meda
ba. Omnem gemitum eius cessare feci. Pro-
pterea repleti sunt lumbi mei dolore; an-
gustia possedit me sicut angustia partu-
rientis. Corrui cum audirem, conturbatus sum
cum viderem; emarcuit cor meum, tenebre
stupefecerunt me. Babylon dilecta mea
posita est michi in miraculum. Pone mensam, con-
templare in specula comedentes et bi-
bentes. Surgite principes, arripite cli-
peum. Hec enim dixit michi dominus: Vade et pone
speculatorem, et quodcumque viderit annunciet.
Et vidit currum duorum equitum, ascenso-
rem asini et ascensorem cameli. Et contem-
platus est diligenter multo intuitu. Et
clamavit leo: Super speculam domini ego sum
iugiter stans per diem, et super custodiam
meam ego sum stans totis noctibus. Ecce
iste venit vir ascensor bige equitum; et re-
spondebit et dixit: Cecidit, cecidit babylon
et omnia sculptilia deorum eius contrita sunt in
terram. Tritura mea et filii aree mee:
que audivi a domino exercituum deo israel annun-
ciavi vobis. Onus duma. Ad me clamat
ex seyr: Custos, quid de nocte? custos, quid
de nocte? Dixit custos: Venit mane et
nox. Si queritis, querite; convertimini et
venite. Onus in arabia. In saltu ad ve-
speram dormietis in semitis dedanim. Oc-
currentes sicienti ferte aquam, qui habitatis
terram austri, cum panibus occurrite fugi-
enti. A facie enim gladiorum fugerunt, a facie
gladii imminentis, a facie arcus extenti,
a facie gravis prelii. Quia hec dicit dominus ad
me: Adhuc in uno anno quasi in anno mercena-
rii, et auferetur omnis gloria cedar, et reliquie
numeri sagittariorum fortium de filiis cedar
imminuentur. Dominus enim deus israel locutus est.
Onus vallis visionis. Quidnam quoque XXII
tibi est quia ascendisti et tu omnis in tecta, cla-
moris plena, urbs frequens, civitas ex-
ultans? Interfecti tui non interfecti gladio,
nec mortui in bello. Cuncti principes tui
fugerunt simul duri que ligati sunt. Omnes q-

inventi sunt vincti sunt pariter procul fu
gerunt. Propterea dixi: recedite a me, ama
re flebo. Nolite incumbere ut consolemi
ni me super vastitate filie populi mei. Dies
enim interfectionis et conculcationis et fletu
um domino deo exercituum in valle visionis, scru
tans murum et magnificus super montem. Et he
lam sumpsit pharetram, currum hominis equitis, et pa
rietem nudavit clipeus. Et erunt electe
valles tue plene quadrigarum, et equites ponent
sedes suas in porta. Et revelabitur opi
mentum iude, et videbis in die illa armamen
tarium domus saltus, et scissuras civitatis david vi
debitis, quia multiplicate sunt. Et
congregastis aquas piscine inferioris, et do
mos ierusalem numerastis, et destruxistis domos ad mu
niendum murum, et lacum fecistis inter duos
muros, et aquam piscine veteris. Et non su
spexistis ad eum qui fecerat eam, et operatorem
eius de longe non vidistis. Et vocabit do
minus deus exercituum in die illa ad fle
tum, et ad planctum, et ad calvitium, et ad cingu
lum sacci. Et ecce gaudium et letitia, occido
re vitulos et iugulare arietes, comede
re carnes et bibere vinum. Comedamus et
bibamus, cras enim moriemur. Et revela
ta est in auribus meis vox domini exercituum.
Si dimittetur iniquitas hec vobis donec moriamini,
dicit dominus deus exercituum. Hec dicit dominus deus exercituum. Vade et ing
redere ad eum qui habitat in tabernaculo, ad so
nam prepositum templi, et dices ei: Quid tu hic,
aut quasi quis hic? quia excidisti tibi sepul
chrum hic. Excidisti in excelso memori
ale diligenter, in petra tabernaculum tibi.
Ecce dominus asportari te faciet sicut
asportatur gallus gallinaceus, et quasi amic
tum sic sublevabit te. Coronans coro
nabit te tribulatione, quasi pilam mittam
te in terram latam et spatiosam; ibi mori
eris, et ibi erit currus glorie tue, ignomi
nia domus domini tui. Et expellam te de sta
tione tua, et de ministerio tuo deponam
te. Et erit in die illa vocabo servum meum
eliachim filium elchie, et induam illum tu
nica tua, et cingulo tuo confortabo eum,
et dabo potestatem tuam in manu eius. Et e
rit quasi pater habitantibus ierusalem et domui iuda.
Et dabo clavem domus david super hume
rum eius, et aperiet et non erit qui claudat, et clau

det et non erit qui aperiat. Et figam illum pa
xillum in loco fideli, et erit in solium glorie do
mui david patris sui. Et suspendent super eum
omnem gloriam domus patris eius, vasorum diversa
genera, omne vas parvulum, a vasis cra
terarum usque ad omne vas musicorum. In die
illa dicit dominus exercituum auferetur paxillus
qui fuerat fixus in loco fideli, et frangetur
et cadet, et peribit quod pependerat in eo, quia dominus
locutus est.
Onus tyri. Ululate naves maris, quia
vastata est domus unde venire consueverant;
de terra cethim revelatum est eis. Tacete
qui habitatis in insula; negotiatores sydo
nis transfretantes mare repleverunt te. In aquis
multis semen nili, messis fluminis fruges e
ius, et facta est negotiatio gentium. Erubesce sydon,
ait mare, fortitudo maris dicens: non par
turivi et non peperi, et non enutrivi iuvenes, nec
ad incrementum perduxi virgines. Cum au
ditum fuerit in egyptum, dolebunt cum
audierint de tyro. Transite maria, ulu
late qui habitatis in insula. Numquid non ve
stra est hec que gloriabatur a diebus pristinis in anti
quitate sua? Ducent eam pedes sui lon
ge ad peregrinandum. Quis cogitavit hoc super ty
rum quondam coronatam, cuius negotiatores prin
cipes, institores eius inclyti terre? Dominus
exercituum cogitavit hoc, ut detraheret superbiam
omnis glorie, et ad ignominiam deduceret u
niversos inclytos terre. Transi terram tu
am quasi flumen filia maris, non est cingulum ul
tra tibi. Manum suam super mare extendit,
conturbavit regna; dominus mandavit ad
versum chanaan ut contereret fortes eius.
Et dixit: Non adicies ultra ut glorieris, calu
mniam sustinens virgo filia sydonis. In ce
thim consurgens transfreta, ibi quoque
non erit requies tibi. Ecce terra chaldeo
rum talis populus non fuit; assur fundavit eam; in cap
tivitatem traduxerunt robustos eius, suf
foderunt domos eius, posuerunt eam in rui
nam. Ululate naves maris, quia vasta
ta est fortitudo vestra. Et erit in die illa, in
oblivione eris o tyre lxx annis, sicut dies re
gis unius. Post lxx autem annos erit tyro
quasi canticum meretricis. Sume citharam, circu
i civitatem, meretrix oblivioni tradita; bene
cane, frequenta canticum, ut memoria

tui sit. Et erit post lxx. annos. visitabit
dominus tyrum. et reducet eam ad mercedes suas.
Et rursum erit cum fornicabitur cum universis
regnis terre super faciem terre. et erunt negotiatio-
nes eius et mercedes eius sanctificate domino. Non
condentur neque reponentur. quia his qui habita-
verint coram domino erit negotiatio eius ut
manducent in saturitatem et vestiantur
XXIIII usque ad vetustatem. Ecce dominus dissipa-
bit terram et nudabit eam. et affliget fa-
ciem eius. et disperget habitatores eius. Et
erit sicut populus sic sacerdos. et sicut servus sic dominus
eius. sicut ancilla sic domina eius. sicut emens
sic ille qui vendit. sicut fenerator sic is qui
mutuum accipit. sicut qui repetit sic qui de-
bet. Dissipatione dissipabitur terra. et direp-
tione predabitur. Dominus enim locutus est verbum hoc.
Luxit et defluxit terra. et infirmata est.
Defluxit orbis. infirmata est altitudo populi
terre. et terra infecta est ab habitatoribus suis.
quia transgressi sunt leges. mutaverunt ius.
dissipaverunt fedus sempiternum. Propter hoc
vorabit maledictio terram. et peccabunt
habitatores eius. Ideoque insanient cultores
eius et relinquentur homines pauci. Luxit vindemia
et infirmata est vitis. ingemuerunt omnes qui le-
tabantur corde. Cessavit gaudium tympanorum.
quievit sonitus letantium. conticuit dulce-
do cithare. cum gaudio non bibent vinum. A-
mara erit potio bibentibus illam. Attrita
est civitas vanitatis. clausa est omnis domus nullo
introeunte. Clamor erit super vino in
plateis. deserta est omnis letitia. translatum
est gaudium terre. relicta est in urbe so-
litudo. et calamitas opprimet portas. quia hec
erunt in medio terre. et in medio populorum. Quo-
modo si pauce olive que remanserunt excutiantur
ex olea. et racemi cum fuerit finita vinde-
mia; hii levabunt vocem suam. atque laudabunt
cum glorificatus fuerit dominus hinnient de
mari. Propter hoc in doctrinis glorificate do-
minum. et in insulis maris nomen domini dei is-
rael. A finibus terre laudes audivimus gloriam
iusti. et dixi. Secretum meum michi. secretum
meum michi. Ve michi, prevaricantes prevaricati
sunt. et prevaricatione transgressorum prevarica-
ti sunt. Formido et fovea et laqueus super te.
qui habitator es terre. Et erit qui fugerit a voce
formidinis. cadet in foveam. et qui se ex-
plicaverit de fovea; tenebitur laqueo. quia cata-
racte de excelsis aperte sunt. Et concutientur
fundamenta terre. Confractione confringetur
terra. commotione commovebitur terra. concussio-
ne concutietur terra. agitatione agitabitur sicut
ebrius. et auferetur quasi tabernaculum u-
nius noctis. et gravabit eam iniquitas sua.
et corruet. et non adiciet ut resurgat. Et e-
rit in die illa visitabit dominus super militiam
celi in excelso. et super reges terre qui sunt super
terram. Et congregabuntur in congregatione
unius fascis in lacum. et claudentur ibi in carce-
rem. et post dies multos visitabuntur. Et erube-
scet luna. et confundetur sol. cum regna-
verit dominus exercituum in monte syon. et in ie-
rusalem. et in conspectu senum suorum fuerit glo-
rificatus.
Domine deus meus es tu. exaltabo te. confite- XXV
bor nomini tuo quoniam fecisti mi-
rabilia cogitationes antiquas fideles amen.
Quia posuisti civitatem in tumulum. ur-
bem fortem in ruinam. domum alienorum ut
non sit civitas. et in sempiternum non edificetur. Super
hoc laudabit te populus fortis gentium civi-
tas robustarum timebit te. Quia factus es for-
titudo pauperi. fortitudo egeno in tribula-
tione sua. Spes a turbine. umbraculum
ab estu. Spiritus enim robustorum quasi turbo im-
pellens parietem. Sicut estum in siti tumul-
tum alienorum humiliabis. et quasi calore sub nu-
be torrente propaginem fortium marcescere
facies. Et faciet dominus exercituum omnibus populis
in monte hoc convivium pinguium. convivium
vindemie. pinguium medullatorum. vinde-
mie defecate. Et precipitabit in monte
isto faciem vinculi colligati super omnes
populos. et telam quam orditus est super universas
nationes precipitabit mortem in sempiter-
num. Et auferet dominus deus omnem lacrimam ab omni
facie. et obprobrium populi sui auferet de uni-
versa terra: quia dominus locutus est. Et dicent in
die illa; ecce deus noster iste; expectavimus e-
um. et salvabit nos; iste dominus sustinuimus e-
um. exultabimus et letabimur in salutari e-
ius. Quia requiescet manus domini in monte i-
sto; et triturabitur moab sub eo. sicut teruntur
palee in plaustro. Et extendet manus su-
as sub eo. sicut extendit natans ad natandum.
Et humiliabit gloriam eius. cum allisione

manuum eius. et munimenta sublimium mu-
rorum tuorum concident. et humiliabuntur et de-
trahentur ad terram usque ad pulverem.

XXVI

In die illa cantabitur canticum istud in terra iuda.
Urbs fortitudinis nostre syon. salvator po-
netur in ea murus et antemurale. Aperite por-
tas et ingredietur gens iusta custodiens ve-
ritatem. Vetus error abiit; servabis pacem.
pacem quia in te speravimus. Sperastis in domino
in seculis eternis. in domino deo forti in perpetu-
um. Quia incurvabit habitantes in ex-
celso. civitatem sublimem humiliabit. hu-
miliabit eam usque ad terram. detrahet eam
usque ad pulverem. Conculcabit eam pes.
pedes pauperis. gressus egenorum. Semita iusti rec-
ta est. rectus callis iusti ad ambulandum. Et
in semita iudiciorum tuorum domine sustinui-
mus te. nomen tuum et memoriale tuum in de-
siderio anime. Anima mea desideravit te in noc-
te. sed et spiritu meo in precordiis meis. De ma-
ne vigilabo ad te. Cum feceris iudicia tua
in terra. iustitiam discent omnes habitatores
orbis. Misereamur impio. et non discet facere
iustitiam. in terra sanctorum iniqua gessit. et non videbit
gloriam domini. Domine. exaltetur manus tua et non
videant. videant et confundantur zelantes
populi. et ignis hostes tuos devoret. Domine.
dabis pacem nobis. omnia enim opera nostra operatus
es in nobis domine deus noster. Domini possederunt nos
absque te. tantum in te recordemur nominis tui.
Morientes non vivant. gigantes non resur-
gant. Propterea visitasti et contrivisti eos.
et perdidisti omnem memoriam eorum. Indul-
sisti domine genti. indulsisti genti. Numquid
glorificatus es? Elongasti omnes termi-
nos terre. Domine in angustia requisierunt te.
in tribulatione murmuris doctrina tu-
a eis. Sicut que concipit cum appropinquaverit
ad partum dolens clamat in doloribus suis:
sic facti sumus a facie tua domine. Concepi-
mus et quasi parturivimus. et peperimus spiritum
salutis. Iustitias non fecimus in terra. ideo
non ceciderunt habitatores terre. Vivent mor-
tui tui domine. interfecti mei resurgent. Ex-
pergiscimini et laudate. qui habitatis in pul-
vere. quia ros lucis ros tuus. et terram gigan-
tum detrahes in ruinam. Vade populus meus
intra cubicula tua: claude ostia tua
super te. Abscondere modicum ad momen-

tum donec pertranseat indignatio mea.
Ecce enim dominus egredietur de loco suo. ut visi-
tet iniquitatem terre habitatoris contra eum. Et reve-
labit terra sanguinem suum. et non operiet ultra inter-
fectos suos.

In die illa visitabit dominus in gladio suo
duro et grandi et forti. super leviathan ser-
pentem vectem. et super leviathan serpentem tor-
tuosum. et occidet cetum qui in mari est. In die
illa vinea meri cantabit ei. ego dominus qui
servo eam. Repente propinabo ei. ne forte vi-
sitetur contra eam. nocte et die servo eam. Indigna-
tio non est mihi. Quis dabit me spinam et vepre-
m in prelio? gradiar super eam. succendam eam pariter.
An potius tenebo fortitudinem meam? fa-
ciet pacem mihi. pacem mihi faciet. Qui egrediun-
tur impetu a iacob. florebit et germinabit is-
rahel. et implebunt faciem orbis semine. Num-
quid iuxta plagam percutientis se percussit e-
um? aut sicut occidit interfectos eius sic occi-
sus est? In mensura contra mensuram cum abiecta fuerit iu-
dicabit eam. Meditatus est in spiritu suo du-
ro per diem estus. Idcirco super hoc dimittetur
iniquitas domui iacob. et iste omnis fruc-
tus. ut auferatur peccatum eius. cum posu-
erit omnes lapides altaris sicut lapides cine-
ris allisos. Non stabunt luci et delubra. Ci-
vitas enim munita desolata erit. Speciosa re-
linquetur et dimittetur quasi desertum. Ibi pasce-
tur vitulus. et ibi accubabit. et consumet
summitates eius. In siccitate messis illius
conterentur; mulieres venientes et docentes
eam. Non est enim populus sapiens. propterea non miserebitur
eius qui fecit eum. et qui formavit eum non par-
cet ei. Et erit in die illa. percutiet dominus ab
alveo fluminis usque ad torrentem egypti.
Et vos congregabimini unus et unus filii is-
rael. Et erit in die illa clangetur tu-
ba magna. et venient qui perditi fuerant de
terra assyriorum. et qui eiecti erant de terra e-
gypti. et adorabunt dominum in monte sancto
ierusalem.

Ve corone superbie. ebriis effraim. et flo-
ri decidenti glorie exultationis eius. Qui
erant in vertice vallis pinguissime. erran-
tes a vino. Ecce validus et fortis dominus sicut
impetus grandinis turbo confringens. sicut
impetus aquarum multarum inundantium
et emissarum super terram spatiosam. Pedibus

calcabitur corona superbie ebriorum effra
im. Et erit flos decidens glorie exultatio
nis eius, qui est super verticem vallis pin
guium quasi temporaneum ante maturitatem autumpni.
quod cum aspexerit videns, statim ut manu te
nuerit devorabit illud. In die illa erit
dominus exercituum corona glorie, et sertum exultatio
nis residuo populi sui: et spiritus iudicii sedenti
super iudicium, et fortitudo revertentibus de
bello ad portam. Verum hii quoque pre vi
no nescierunt, et pre ebrietate erraverunt.
Sacerdos et propheta nescierunt pre ebrieta
te, absorti sunt a vino, erraverunt in ebri
etate, nescierunt videntem, ignoraverunt
iudicium. Omnes enim mense replete sunt vo
mitu sordiumque, ita ut non esset ultra locus.
Quem docebit scientiam? et quem intelligere faci
et auditum? ablactatos a lacte, avulsos
ab uberibus. Quia manda remanda, man
da remanda, expecta reexpecta, expec
ta reexpecta. modicum ibi modicum ibi.
In loquela enim labii et lingua altera loque
tur ad populum istum. Cui dixit. Hec est requies
mea, reficite lassum, et hec est meum re
frigerium. Et noluerunt audire, et erit eis
verbum domini manda remanda, manda re
manda, expecta reexpecta, expecta re
expecta, modicum ibi modicum ibi, ut va
dant et cadant retrorsum, et conterantur et la
queantur, et capiantur. Propter hoc audite ver
bum domini viri illusores, qui dominamini
super populum meum qui est in ierusalem. Dixistis
enim: percussimus fedus cum morte, et cum infer
no fecimus pactum. Flagellum inundans cum
transierit non veniet super nos. Quia posui
mus mendacium spem nostram, et mendacio pro
tecti sumus. Ideo hec dicit dominus deus. Ecce e
go mittam in fundamentis syon lapidem, lapidem
probatum, angularem, preciosum, in fundamento fun
datum. Qui crediderit non festinet. Et ponam
in pondere iudicium, et iustitiam in mensuram.
Et subvertet grando spem mendacii, et protec
tionem aque inundabunt. Et delebitur fedus ve
strum cum morte, et pactum vestrum cum inferno
non stabit. Flagellum inundans cum transierit
eritis ei in conculcationem. Quandocumque pertransi
erit tollet vos: quia mane diluculo pertran
sibit, in die et in nocte. Et tantummodo sola ve
xatio intellectum dabit auditui. Coan
gustatum est enim stratum ita ut alter decidat.
et pallium breve utrumque non potest operire. Sicut
enim in monte divisionum stabit dominus: sicut in
valle que est in gabaon irascetur: ut faciat opus
suum, alienum est opus eius, ut operetur opus suum.
peregrinum est opus eius ab eo. Et nunc nolite
illudere, ne forte constringantur vincula vestra.
Consummationem enim et abbreviationem au
divi a domino deo exercituum super universam
terram. Auribus percipite, et audite vocem meam.
attendite et audite eloquium meum. Numquid
tota die arabit arans ut serat, proscindet
et sarriet humum suam? Nonne cum adequaverit
faciem eius seret gith, et ciminum sparget.
et ponet triticum per ordinem, et ordeum et
milium, et viciam in finibus suis? Et erudiet
illum deus suus in iudicio, docebit illum.
Non enim in serris triturabitur gith, neque ro
ta plaustri super ciminum circuibit. Sed
in virga excutietur gith, et ciminum in
baculo, panis autem comminuetur. Verumtamen
non in perpetuum triturans triturabit illud,
nec vexabit eum rota plaustri, neque un
gulis suis comminuet eum. Et hoc a domino deo
exercituum exivit, ut mirabile faceret consi
lium, et magnificaret iustitiam.

XXIX
Ve ariel, ariel civitas quam expugnavit
david. Additus est annus ad annum, sole
mnitates evolute sunt. Et circumvallabo ari
el, et erit tristis et merens. Et erit mihi quasi
ariel. Et circumdabo quasi spheram in circuitu
tuo, et iaciam contra te aggerem, et munimen
ta ponam in obsidionem tuam. Humili
aberis, de terra loqueris, et de humo eloquium
tuum audietur. Et erit quasi phitonis vox tua,
de terra, et de humo eloquium tuum mussitabit.
Et erit sicut pulvis tenuis multitudo
ventilantium te, et sicut favilla pertransiens
multitudo eorum qui contra te prevaluerunt. E
ritque repente confestim a domino exercitu
um visitabitur in tonitruo et commotione
terre, et voce magna turbinis et tempestatis
et flamme ignis devorantis. Et erit sicut
somnium visionis nocturne multitudo omnium
gentium que dimicaverunt contra ariel, et omnes qui mili
taverunt et obsederunt et prevaluerunt adversus
eam. Et sicut somniat esuriens, et comedit.
cum autem fuerit expergefactus vacua est anima
eius. Et sicut somniat sitiens et bibit, et post

quia fuerit expergefactus lassus adhuc
sitit, et anima eius vacua est. Sic erit mul
titudo omnium gentium que dimicaverunt
contra montem Syon. Obstupescite et admi
ramini, fluctuate et vacillate. Inebria
mini et non a vino; movemini et non ebri
etate. Quoniam miscuit vobis dominus spiritum sopo
ris; claudet oculos vestros; prophetas et princi
pes vestros qui vident visiones operiet. Et
erit vobis visio omnium sicut verba libri signa
ti. Quem cum dederint scienti litteras, dicent:
lege istum; et respondebit: non possum, signatus est
enim. Et dabitur liber nescienti litteras, diceturque
ei: lege; et respondebit: nescio litteras. Et
dixit dominus: eo quod appropinquat populus iste ore suo
et labiis suis glorificat me, cor autem eorum
longe est a me, et timuerunt me mandato
hominum et doctrinis. Ideo ecce ego
addam ut admirationem faciam populo huic
miraculo grandi et stupendo. Peribit enim
sapientia a sapientibus eius, et intellectus pru
dentium eius abscondetur. Ve qui profundi
estis corde ut a domino abscondatis consilium.
Quorum sunt in tenebris opera et dicunt, quis videt
et quis novit nos? Perversa est hec vestra cogitatio, nos
quasi si lutum contra figulum cogitet et dicat opus
factori suo: non fecisti me; et figmentum dicat
fictori suo: non intelligis. Nonne adhuc
in modico et in brevi convertetur Libanus
in Carmel, et Carmel in saltum reputabitur?
Et audient in die illa surdi verba libri, et
de tenebris et caligine oculi cecorum vide
bunt. Et addent mites in domino letitiam, et
pauperes homines in sancto Israel exultabunt. Quoniam
defecit qui prevalebat, consummatus est illu
sor, et succisi sunt omnes qui vigilabant super
iniquitatem. Qui peccare faciebant homines
in verbo, et arguentem in porta supplanta
bant, et declinaverunt frustra a iusto. Propter
hoc hec dicit dominus ad domum Iacob, qui rede
mit Abraham: non modo confundetur Iacob,
nec modo vultus eius erubescet. Sed cum
viderit filios suos opera manuum mearum
in medio sui sanctificantes nomen meum, et
sanctificabunt sanctum Iacob, et Deum Israel predicabunt.
Et scient errantes spiritu intellectum, et mussi
tatores discent legem.

XXX

Ve filii desertores dicit dominus ut faceretis consilium
et non ex me, et ordiremini telam et non
per spiritum meum, ut adderetis peccatum super pec
catum. Qui ambulatis ut descendatis in E
gyptum, et os meum non interrogastis, sperantes
auxilium in fortitudine pharaonis, et ha
bentes fiduciam in umbra Egypti. Et erit
vobis fortitudo pharaonis in confusionem,
et fiducia umbre Egypti in ignominiam.
Erant enim in Taphnis principes tui, et nun
cii tui usque ad Hanes pervenerunt. Omnes
confusi sunt super populo qui eis prodesse non po
tuit. Non fuerunt in auxilium et in ullam
utilitatem, sed in confusionem et in oppro
brium. Onus iumentorum austri. In terra
tribulationis et angustie leena et leo ex eis,
et vipera et regulus volans, portantes
super humeros iumentorum divitias suas
et super gibbum camelorum thesauros suos
ad populum qui eis prodesse non poterit. Egyp
tus enim frustra et vane auxiliabitur.
Ideo clamavi super hoc: Superbia tantum est,
quiesce. Nunc ergo ingressus scribe ei su
per buxum, et in libro diligenter exara illud,
Et erit in die novissimo in testimoni
um usque in eternum. Populus enim ad iracundiam
provocans est, et filii mendaces, filii no
lentes audire legem domini. Qui dicunt vi
dentibus: nolite videre, et aspicientibus:
nolite aspicere nobis ea que recta sunt.
Loquimini nobis placentia, videte
nobis errores; auferte a me viam, decli
nate a me semitam; cesset a facie nostra sanctus
Israel. Propterea hec dicit dominus Deus Israel: pro
eo quod reprobastis verbum hoc, et sperastis
in calumpnia et in tumultu, et innixi estis
super eo: propterea erit vobis hec iniquitas
sicut interruptio cadens, et requisita
in muro excelso, quoniam subito dum non
speratur veniet contritio eius. Et commi
nuetur sicut conteritur lagena figuli
contritione pervalida, et non invenietur de
fragmentis eius testa in qua portetur ig
niculus de incendio aut hauriatur parum
aque de fovea. Quia hec dicit dominus Deus sanctus
Israel: Si revertimini et quiescatis sal
vi eritis. In silentio et in spe erit forti
tudo vestra, et noluistis, et dixistis: Ne
quaquam, sed ad equos fugiemus. Ideo fuge
tis, et super veloces ascendemus. Ideo velocio
res erunt qui persequentur vos. Mille homines

a facie terroris unius, et a facie terroris quinque
fugietis, donec relinquamini quasi malus
navis in vertice montis, et quasi signum super
collem. Propterea expectat dominus ut misere
atur vestri, et ideo exaltabitur parcens vobis, quia
deus iudicii dominus. Beati omnes qui expectant eum.
Populus enim syon habitabit in ierusalem. Plorans
nequaquam plorabis, miserans miserebitur tui,
ad vocem clamoris tui statim ut audierit
respondebit tibi. Et dabit tibi dominus panem artum
et aquam brevem, et non faciet avolare a te ultra doc
torem tuum, et erunt oculi tui videntes precep
torem tuum, et aures tue audient verbum
post tergum monentis. Hec via, ambulate in ea,
et non inclinabitis neque ad dexteram neque ad
sinistram. Et contaminabis laminas sculpti
lium argenti tui et vestimentum conflatilis auri
tui, et disperges ea sicut immunditiam menstru
ate. Egredere dices ei. Et dabitur pluvia
semini tuo, ubicumque seminaveris in terra, et
panis frugum terre erit uberrimus et pinguis. Pa
scetur in possessione tua in die illa agnus
spatiose, et tauri tui et pulli asinorum qui
operantur terram. Commixtum migma come
dent sicut in area ventilatum est. Et erunt super
omnem montem excelsum, et super omnem collem
elevatum rivi currentium aquarum in die inter
fectionis multorum cum ceciderint turres. Et
erit lux lune sicut lux solis, et lux solis erit
septempliciter sicut lux septem dierum, in die qua
alligaverit dominus vulnus populi sui, et percussu
ram plage eius sanaverit. Ecce nomen domini
venit de longinquo, ardens furor eius
et gravis ad portandum. Labia eius reple
ta sunt indignatione, et lingua eius quasi ignis
devorans. Spiritus enim eius velut torrens in
undans usque ad medium colli. Ad perdendas
gentes in nichilum, et frenum erroris quod erat in ma
xillis populorum. Canticum erit vobis sicut vox sanc
tificate sollempnitatis, et leticia cordis sicut qui
pergit cum tibia ut intret in montem domini ad for
tem israel. Et auditam faciet dominus gloriam vocis
sue, et terrorem brachii sui ostendet in commi
natione furoris et flamme ignis devo
rantis. Allidet in turbine et lapide gran
dinis. A voce enim domini pavebit assur virga
percussus. Et erit transitus virge fundatus
quam requiescere faciet dominus super eum, cum citha
ris et tympanis, et in bellis precipuis expu
gnabit eos. Preparata est enim ab heri tophet a
rege preparata, profunda et dilatata. Nutri
menta eius ignis et ligna multa. Flatus
domini sicut torrens sulphuris succendens eam.

XXXI

Ve qui descendunt in egyptum
ad auxilium in equis sperantes, et habentes fiduci
am super quadrigis quia multe sunt, et super equitibus
quia prevalidi nimis, et non sunt confisi super sanc sim
tum israel, et dominum non requisierunt. Ipse autem sapiens ad
duxit malum, et verba sua non abstulit. Et consur
get contra domum pessimorum, et contra auxilium operantium
iniquitatem. Egyptus homo et non deus, et equi eorum caro,
et non spiritus. Et dominus inclinabit manum suam et
corruet auxiliator, et cadet cui prestatur auxilium,
simulque omnes consumentur. Quia hec dicit
dominus ad me. Quomodo si rugiat leo et catulus
leonis super predam suam, cum occurrerit ei mul
titudo pastorum, a voce eorum non formidabit et a
multitudine eorum non pavebit. Sic descendet
dominus exercituum ut prelietur super montem syon et
super collem eius. Sicut aves volantes sic pro
teget dominus exercituum ierusalem, protegens et liberans,
transiliens et salvans. Convertimini sicut in pro
fundum recesseratis filii israel. In die enim illa
abiciet vir ydola argenti sui, et ydola auri
sui que fecerunt vobis manus vestre in peccatum. Et
cadet assur in gladio non viri, et gladius non homi
nis vorabit eum, et non fugiet a facie gladii, et iu
venes eius vectigales erunt, et fortitudo
eius a terrore transibit, et pavebunt fugientes
principes eius. Dixit dominus cuius ignis est in syon, et
caminus eius in ierusalem.

XXXII

Ecce in iustitia regnabit rex, et principes in iu
dicio preerunt. Et erit vir sicut qui absconditur
a vento, et celat se a tempestate, sicut rivi aquarum
in siti, et umbra petre prominentis in terra deserta.
Non caligabunt oculi videntium, et aures audi
entium diligenter auscultabunt. Et cor stultorum
intelliget scientiam, et lingua balborum velociter loque
tur plane. Et non vocabitur ultra is qui insipi
ens est princeps, neque fraudulentus appellabi
tur maior. Stultus enim fatua loquetur, et cor eius
faciet iniquitatem, ut perficiat simulationem, et
loquatur ad dominum fraudulenter, et vacuam animam
faciat esurientis, et potum sitienti auferat. Frau
dulenti vasa pessima sunt. Ipse enim cogitati
ones concinnavit ad perdendos mites. In ser
mone mendacii cum loqueretur pauper iudicium. Prin
ceps vero ea que digna sunt principe cogitabit, et

ipse super duces stabit. Mulieres opulente
surgite et audite vocem meam filie confi-
dentes, percipite auribus eloquium meum. Post dies e-
t annum vos conturbamini confidentes.
Consummata est enim vindemia: collectio ul-
tra non veniet. Obstupescite opulente, contur-
bamini confidentes, exuite vos et confundi-
mini. Accingite lumbos vestros super ubera
plangite, super regione desiderabili. Et vi-
nea fertili. Super humum populi mei spine et ve-
pres ascendent. quanto magis super omnes domos
gaudii civitatis exultantis. Domus enim
dimissa est. multitudo enim populi relicta est.
Tenebre et palpatio facte sunt super spelun-
cas. usque in eternum. Gaudium onagrorum pascua
gregum. donec effundatur super nos spiritus de ex-
celso. Et erit desertum in charmel. et charmel
in saltum reputabitur. Et habitabit in soli-
tudine iudicium. et iustitia in charmel
sedebit. Et erit opus iustitie pax. et cultus
iustitie silentium. et securitas usque in sem-
piternum. Et sedebit populus meus in pulcritudine
pacis. et in tabernaculis fiducie. et in requie
opulenta. grando autem in descensione saltus.
et humilitate humiliabitur civitas. Beati
qui seminatis super omnes aquas immittentes pe-
dem bovis et asini.

fiducie

XXXIII Ve qui predaris. nonne et ipse predaberis: et qui spernis.
nonne et ipse sperneris? Cum consummaveris de-
predationem: depredaberis. cum fatigatus desie-
ris contempnere, contempneris. Domine mise-
rere nostri te enim expectavimus. esto brachium
nostrum in mane: et salus nostra in tempore tribu-
lationis. A voce angeli fugerunt populi. et ab
exaltatione tua disperse sunt gentes. Et congre-
gabuntur spolia vestra sicut colligitur bruchus.
velut cum fosse plene fuerint de eo. Ma-
gnificatus est dominus quoniam habitavit in excel-
so. Implevit syon iudicio et iustitia:
et erit fides in temporibus tuis. Divitie salutis
sapientia et scientia: timor domini ipse est thesaurus
eius. Ecce videntes clamabunt foris. an-
geli pacis amare flebunt. Dissipate sunt
vie. cessavit transiens per semitam. Irritum
factum est pactum, proiecit civitates. non reputa-
vit homines. Luxit et elanguit terra. confu-
sus est libanus. et obsorduit. Et facta est saron
sicut desertum. et concussa est basan et carmelus.
Nunc consurgam dicit dominus. nunc exaltabor et
nunc sublevabor. concipietis ardorem. parie-
tis stipulam. Spiritus vester ut ignis vorabit vos.
Et erunt populi quasi de incendio cinis. Spine
congregate igne comburentur. Audite qui
longe estis que fecerim. et cognoscite vicini
fortitudinem meam. Conterriti sunt in syon
peccatores. possedit tremor hypocritas.
Quis poterit habitare de vobis cum igne devoran-
te. quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiter-
nis? Qui ambulat in iustitiis et loquitur
veritatem. Qui proicit avaritiam ex calump-
nia. et excutit manus suas ab omni munere.
Qui obturat aures suas ne audiat san-
guinem. et claudit oculos suos ne videat
malum. Iste in excelsis habitabit. munimen-
ta saxorum sublimitas eius. Panis ei datus
est. aque eius fideles sunt. Regem
in decore suo videbunt. et oculi eius cer-
nent terram de longe. Cor tuum meditabitur
timorem. Ubi est litteratus? Ubi est le-
gis verba ponderans? Ubi est doctor parvu-
lorum? Populum impudentem non videbis, po-
pulum alti sermonis: ita ut non possis intelligere di-
sertitudinem lingue eius, in quo nulla est
sapientia. Respice syon civitatem sollempnita-
tis nostre, oculi tui videbunt ierusalem habita-
tionem opulentam. tabernaculum quod nequa-
quam transferri poterit. Nec auferentur clavi
eius in sempiternum. et omnes funiculi eius
non rumpentur. Quia solummodo ibi magnificus e-
rit dominus noster. Locus fluviorum rivi latissi-
mi et patentes. Non transibit per eum navis re-
migum: neque trieris magna transgredi-
etur eum. Dominus enim iudex noster. dominus le-
gifer noster. dominus rex noster. ipse veniet et sal-
vabit nos. Laxati sunt funiculi tui. et non
prevalebunt: sic erit malus tuus ut di-
latare signum non queas. Tunc dividentur
spolia predarum multarum: claudi diripi-
ent rapinam. Nec dicet vicinus elangui.
populus qui habitabit in ea auferetur ab eo
iniquitas.
Accedite gentes et audite. populi attendite. audi-
at terra et plenitudo eius. orbis et omne ger-
men eius. quia indignatio domini super omnes gentes, et
furor super omnem militiam eorum. Interfe-
cit eos et dedit eos in occisionem. interfecti eo-
rum proicientur. et de cadaveribus eorum ascendet
fetor. Labescent montes a sanguine.

celorum et tabescet omnis militia celorum. Et
complicabuntur sicut liber celi: et omnis militia e-
orum defluet. sicut defluit folium de vine-
a et de ficu: quoniam inebriatus est in
celo gladius meus. Ecce descendet super y-
dumeam, et super populum interfectionis mee
ad iudicium. Gladius domini repletus est sanguine.
incrassatus est adipe de sanguine agnorum
et hircorum de sanguine medullatorum arie-
tum. Victima enim domini in bosra. et interfec-
tio magna in terra edom. Et descendent uni-
cornes cum eis. et tauri cum potentibus. In-
ebriabitur terra eorum sanguine. et humus eorum a-
dipe pinguium. Quia dies ultionis domini. an-
nus retributionis iudicii syon. Et conuer-
tentur torrentes eius in picem. et humus eius in
sulphur. Et erit terra eius in picem ardentem
nocte et die: non extinguetur in sempiternum.
Ascendet fumus eius a generatione in generationem.
desolabitur in secula seculorum. non erit transiens per eam. Et pos-
sidebunt eam onocrotalus et ericius. et i-
bis et coruus habitabunt in ea. Et extende-
tur super eam mensura ut redigatur ad ni-
chilum. et perpendiculum in desolationem. No-
biles eius non erunt ibi. regem potius inuoca-
bunt. Et erunt omnes principes eius in nichi-
lum. et orientur in domibus eius spine et urti-
ce et paliurus in munitionibus eius. Et erit
cubile draconum. et pascua strucionum. Et oc-
current demonia onocentauris. et pilosus
clamabit alter ad alterum. Ibi cubabit
lamia. et inuenit sibi requiem. Ibi habuit
foueam ericius. et nutriuit catulos. et circum-
fodit et fouit in umbra eius. Illuc congrega-
ti sunt milui: alter ad alterum. Requirite dili-
genter in libro domini et legite. unum ex eis non
defuit. alter ad alterum non quesiuit: quia quod ex o-
re meo procedit ille mandauit. et spiritus eius
ipse congregauit ea. Et ipse misit eis sor-
tem. et manus eius diuisit eam illis in
mensuram; usque in eternum possidebunt eam. In
generatione et generationem habitabunt in ea.
XXXV Letabitur deserta et inuia.
et exultabit solitudo. et florebit quasi li-
lium. Germinans germinabit. et exultabit
letabunda et laudans. Gloria libani data
est ei. decor carmeli et saron. Ipsi uidebunt
gloriam domini. et decorem dei nostri. Confortate ma-
nus dissolutas. et genua debilia roborate.

Dicite. Pusillanimes confortamini: et
nolite timere. Ecce deus uester ultionem addu-
cet retributionis. deus ipse ueniet et saluabit
uos. Tunc aperientur oculi cecorum. et aures surdo-
rum patebunt. Tunc saliet sicut ceruus claudus.
et aperta erit lingua mutorum. Quia scisse sunt
in deserto aque. et torrentes in solitudine.
et que erat arida in stagnum: et sitiens in fon-
tes aquarum. In cubilibus in quibus dracones habi-
tabant: orietur uiror calami et iunci. Et
erit ibi semita et uia. et uia sancta uocabitur.
Non transibit per eam pollutus. Et hec erit no-
bis uia directa: ita ut stulti non errent per eam.
Non erit ibi leo: et mala bestia non ascendet
per eam. nec inuenietur ibi. Et ambulabunt
qui fuerint liberati. et redempti a domino con-
uertentur et uenient in syon cum laude: et
letitia sempiterna super capud eorum. Gaudium et le-
titiam obtinebunt. et fugiet dolor et gemitus.
Et factum est in quarto decimo anno regis
ezechie ascendit sennacherib rex assyriorum XXXVI
super omnes ciuitates iuda munitas. et cepit
eas. Et misit rex assyriorum rapsacen de La-
chis in ierusalem ad regem ezechiam in manu
graui: et stetit in aqueductu piscine superioris
in uia agri fullonis. Et egressus est ad
eum eliachim filius elchie qui erat super do-
mum. et sobna scriba. et ioahe filius asaph
a commentariis. Et dixit ad eos rapsaces. Di-
cite ezechie. Hec dicit rex magnus. rex
assyriorum. Que est ista fiducia qua confi-
dis? aut quo consilio et fortitudine rebel-
lare disponis? Super quem habes fiduciam quia re-
cessisti a me? Ecce confidis super baculum ha-
rundineum confractum istum super egyptum: cui
si innixus fuerit homo. intrabit in manum eius.
et perforabit eam. Sic pharao rex egypti om-
nibus qui confidunt in eo. Quod si responderis mi-
chi: In domino deo nostro confidimus. nonne ipse est cuius
abstulit ezechias excelsa et altaria. et di-
xit iude et ierusalem: coram altari isto adorabitis?
Et nunc trade te domino meo regi assyriorum:
et dabo tibi duo milia equorum. nec poteris ex
te prebere ascensores eorum. Et quomodo sustine-
bis faciem iudicis unius loci ex seruis domini mei
minoribus? Quod si confidis in egypto et in
quadriga et in equitibus: et nunc numquid sine
domino ascendi ad terram istam ut disperderem eam?
Dominus dixit ad me. Ascende super terram istam.

⁊ disperde eam. Et dixit eliachim ⁊ sobna
⁊ ioahe ad rabsacen. Loquere ad servos tu
os syra lingua: intelligimus enim. Ne loqua
ris ad nos iudaice in auribus populi qui est super
murum. Et dixit ad eos rapsaces. Numquid
ad dominum tuum ⁊ ad te misit me dominus meus ut
loquerer omnia verba ista: ⁊ non potius ad vi
ros qui sedent in muro ut comedant ster
cora sua ⁊ bibant urinam pedum suorum vo
biscum. Et stetit rapsaces: et clamavit voce
magna iudaice ⁊ dixit. Audite verba regis
magni regis assyriorum. Hec dicit rex. Non
seducat vos ezechias quia non poterit eruere
vos: et non vobis tribuat fiduciam ezechias
super domino dicens. Eruens liberabit nos dominus.
Non dabitur civitas ista in manu regis as
syriorum. Nolite audire ezechiam. Hec enim
dicit rex assyriorum. Facite mecum benedictio
nem ⁊ egredimini ad me: et comedite u
nusquisque vineam suam ⁊ unusquisque ficum
suam: et bibite unusquisque aquam cisterne
sue, donec veniam ⁊ tollam vos ad terram
que est ut terra vestra: terra frumenti ⁊ vini, terra
panum ⁊ vinearum. Nec conturbet vos eze
chias dicens. Dominus liberabit nos. Numquid
liberaverunt dii gentium unusquisque terram suam
de manu regis assyriorum? Ubi est deus emath
⁊ arfath? Ubi est deus sepharvaim? Numquid
liberaverunt samariam de manu mea? Quis est
ex omnibus diis terrarum istarum qui eruerit ter
ram suam de manu mea: ut eruat dominus ierusalem
de manu mea? Et siluerunt et non responderunt ei
verbum. Mandaverat enim eis rex dicens. Ne
respondeatis ei. Et ingressus est eliachim filius hel
chie qui erat super domum ⁊ sobna scriba: et
ioahe filius asaph a commentariis ad ezechiam
scissis vestibus: et nuntiaverunt ei verba rapsa
cis.

XXXVII

Et factum est cum audisset rex ezechias scidit
vestimenta sua ⁊ obvolutus est sacco ⁊ intravit
in domum domini. Et misit elya
chim qui erat super domum ⁊ sobnam scribam ⁊ senio
res de sacerdotibus opertos saccis ad ysaiam fi
lium amos prophetam. Et dixerunt ad eum. Hec dicit
ezechias. Dies tribulationis et correptio
nis ⁊ blasphemie: dies hec: quia venerunt filii us
que ad partum, ⁊ virtus non est parturienti. Si quo (pariendi)
modo audiat dominus deus tuus verba rapsacis quem
misit rex assyriorum dominus suus ad blasphe
mandum deum viventem ⁊ exprobrandum sermo
nibus quos audivit dominus deus tuus. Leva ergo
orationem pro reliquiis que reperte sunt. Et venerunt
servi regis ezechie ad ysaiam. Et dixit ad
eos ysaias. Hec dicetis domino vestro. Hec dicit
dominus. Ne timeas a facie verborum que audisti qui
bus blasphemaverunt pueri regis assyriorum
me. Ecce ego dabo ei spiritum ⁊ audiet nuntium
⁊ revertetur ad terram suam: et corruere
eum faciam gladio in terra sua. Reversus
est autem rapsaces: et invenit regem assyrio
rum preliantem adversus lobnam. Audierat enim quod
profectus esset de lachis: et audivit de thar
racha rege ethiopie dicentes. Egressus
est ut pugnet contra te. Quod cum audisset mi
sit nuntios ad ezechiam dicens. Hec dice
tis ezechie regi iude loquentes. Non te de
cipiat deus tuus in quo tu confidis dicens.
Non dabitur ierusalem in manu regis assyrio
rum. Ecce tu audisti que fecerunt omnes reges
assyriorum omnibus terris quas subverterunt
⁊ tu poteris liberari? Numquid eruerunt dii
gentium quos subverterunt patres mei: gozam
⁊ aram ⁊ reseph ⁊ filios eden qui erant
in thalassar? Ubi est rex emath ⁊ rex ar
phath ⁊ rex urbis sepharvaim, ana ⁊
ava? Et tulit ezechias libros de manu
nuntiorum et legit eos. Et ascendit in do
mum domini ⁊ expandit eos coram domino ⁊ o
ravit ad dominum dicens. Domine exercituum deus
israhel qui sedes super cherubin, tu es deus so
lus omnium regnorum terre. Tu fecisti celum
⁊ terram. Inclina domine aurem tuam et au
di: aperi oculos tuos domine ⁊ vide: et au
di omnia verba senacherib que misit ad
blasphemandum deum viventem. Vere
enim domine desertas fecerunt reges assyrio
rum terras ⁊ regiones earum: et dederunt deos
earum igni. Non enim erant dii sed opera ma
nuum hominum lignum ⁊ lapis ⁊ comminuerunt
eos. Et nunc domine deus noster salva nos de
manu eius: et cognoscant omnia regna
terre quia tu es dominus deus solus. Et misit ysa
ias filius amos dicens ad ezechiam: Hec dicit
dominus deus israhel. Pro quibus rogasti me de sen
nacherib rege assyriorum: hoc est verbum quod
locutus est dominus super eum. Despexit te. sub
sannavit te virgo filia syon. post te movit ca
put virgo filia ierusalem. Cui exprobrasti et
quem blasphemasti, ⁊ super quem exaltasti vocem

tuā. ⁊ eleuasti altitudinē oculoꝝ tuoꝝ:
ad sc̄m isrł. In manu seruoꝝ tuoꝝ expro
brasti dño: et dixisti. In multitudine
quadrigaꝝ meaꝝ: ego ascendi altitudine
montiū iuga libani. Et succidā excel
sa cedroꝝ eius. ⁊ electas abietes illius:
⁊ introibo altitudinē summitatis eius.
saltū carmeli eius. Ego fodi ⁊ bibi aquā:
⁊ siccaui uestigio pedis mei omīs riuos
aggerum. Numquid nō audisti q̄ olim fe
cerim ei: Ex diebꝫ antiquis ego plasma
ui illud. ⁊ nunc adduxi. Et factū est in
eradicationē collium compugnantiū: et
ciuitatū munitaꝝ. Habitatores earū bre
uiata manu contremuerūt. ⁊ confusi sunt.
facti sunt sicut fenū agri et gramē pascue:
⁊ herba tectoꝝ q̄ exaruit: anteq̄ā matu
resceret. Habitationē tuā et egressū tu
um ⁊ introitū tuū ego cognoui: et insani
am tuā contra me. Cum fureres aduersum me:
superbia tua ascendit in aures meas. Po
nam ergo circulū in naribꝫ tuis. et
frenū in labiis tuis. ⁊ reducā te ī uiā
p quā uenisti. Tibi autē hoc erit signū.
Comede hoc anno q̄ sponte nascitur. ⁊
in anno secundo pomis uescere. In āno
autē tertio seminate ⁊ metite. ⁊ plantate
uineas. ⁊ comedite fructū eaꝝ. Et
mittet id qd̄ saluatum fuerit de domo
iuda. ⁊ qd̄ reliquū est radicē deorsū.
⁊ faciet fructū sursū: q2 de ierłm exibūt
reliquie. ⁊ saluatio de monte syon. Ze
lus dñi exercituum faciet istud. Propterea
dicit dñs ad regem assyrioꝝ. Nō intro
ibit ciuitatem hanc. ⁊ nō iaciet ibi sagittā:
⁊ nō occupabit eam clipeus. ⁊ nō mittet
in circuitu eius aggerem. In uia q̄
uenit p eam reuertetur. ⁊ ciuitatem
hanc nō ingredietur dicit dñs. Et p
tegam ciuitatē istā ut saluē eā. propter
me ⁊ propter dauid seruū meū. Egressus ē
autē angłs dñi. ⁊ percussit in castris as
syrioꝝ centū octoginta quinq3 millia. Et
surrexerūt mane. et ecce oēs cadauera
mortuoꝝ. Et egressus est et abiit.
Et reuersus est senacherib rex assyri
oꝝ. ⁊ habitauit in niniue. Et factū ē
cū adoraret in templo nesrach deum
suū: adramelech ⁊ sarasar filii eius percus
serunt eū gladio: fugeruntq3 in terrā
ararath. Et regnauit asaradon filius eius pro eo.
In diebꝫ illis egrotauit ezechias XXXVIII
usq3 ad mortem: et introiuit ad eū ysaias
filius amos propheta: et dixit ei. Hec dicit dñs.
Dispone domui tue: q2 morieris tu. ⁊ nō
uiues. Et conuertit ezechias faciem suā ad
parietem: et orauit ad dñm: et dixit. Ob
secro dñe memento q̄so quomodo ambula
uerim corā te in ueritate et in corde pfecto:
⁊ qd̄ bonū est in oculis tuis fecerim. ⁊ fle
uit ezechias fletu magno. Et factū ē uer
bū dñi ad ysaiam dicens. Vade et dic
ezechie. Hec dicit dñs deus dauid patris tui. Audi
ui orationē tuā et uidi lacrimas tuas. Ec
ce ego adiciā sup dies tuos. xv. annos: et
de manu regis assirioꝝ eruā te. ⁊ ciuita
tem istam: et ptegam eā. Hoc autē erit tibi si
gnū a dño: quia faciet dñs uerbū hoc qd̄ lo
cutus est. Ecce reuerti faciā ego umbrā li
nearū p quas descenderat in orologio a
chaz in sole: retrorsum decem lineis. ⁊ reuersus ē sol x.
gradus quos descenderat. Scriptura ezechie lineis
e regis iude: cū egrotasset et conualuisset p
de infirmitate sua. Ego dixi. In di
midio dierū meoꝝ uadam ad portas infe
ri. Quesiui residuū annoꝝ meoꝝ. Di
xi. Nō uidebo dñm deum in terra uiuentium.
Nō aspiciam hominē ultra. ⁊ habitatorē
quietis. Generatio mea ablata ē et conuo
luta est a me. q̄si tabernaculū pastorum. Pre
cisa ē uelud a texente uita mea: dū ad
huc ordirer succidit me. De mane usq3
ad uesperum finies me. Sperabā usq3 ad ma
ne quasi leo sic contriuit omnia ossa mea. De
mane usq3 ad uesperum finies me. Sicut pul
lus hirundinis sic clamabo: medita
bor ut columba. Attenuati sunt oculi mei
suspicientes in excelsum. Dñe uim patior: re
sponde p me. Quid dicā aut q2 respon de
bit mihi cum ipse fecerit: Recogitabo tibi
omīs annos meos in amaritudine ani
me mee. Dñe si sic uiuitur: et in talibꝫ
uita spūs mei. Corripies me ⁊ uiuifica
bis me: ecce in pace amaritudo mea ama
rissima. Tu autē eruisti aīam meā ut nō
periret. proiecisti post tergum tuū omīa pec
cata mea. Quia nō infernus confitebitur
neq3 mors laudabit te: nō expectabūt

qui descendunt in lacum veritatem tuam. Vivens
vivens ipse confitebitur tibi: sicut et ego hodie. pater
filiis notam faciet veritatem tuam. Domine salvum
me fac. et psalmos nostros cantabimus. cunctis
diebus vite nostre in domo domini. Et iussit ysa
ias ut tollerent massam de ficis, et catapla
smarent super vulnus: et sanaretur. Et dixit
ezechias. Quod erit signum: quia ascendam in do
mum domini.

XXXIX In illo tempore misit merodach baladam fi
lius baladam rex babylonis libros et mu
nera ad ezechiam. Audierat enim quod e
grotasset et convaluisset. Letatus est autem
super eis ezechias: et ostendit eis cellam aro
matum. et argenti et auri. et odoramentorum
et unguenti optimi. et omnes apothecas
supellectilis sue. et universa que inventa sunt
in thesauris eius. Non fuit verbum quod non o
stenderet eis ezechias in domo sua et in
omni potestate sua. Introivit autem ysaias
propheta ad regem ezechiam. et dixit ei. Quid di
xerunt viri isti? et unde venerunt ad te? Et dixit
ezechias. De terra longinqua venerunt ad me:
de babylone. Et dixit. Quid viderunt in domo
tua? Et dixit ezechias. Omnia que in domo mea
sunt viderunt. Non fuit res quam non osten
derim eis in thesauris meis. Et dixit ysaias
ad ezechiam. Audi verbum domini exercituum. Ec
ce dies venient. et auferentur omnia que in do
mo tua sunt. et que thesaurizaverunt patres
tui. usque ad diem hanc. in babylonem.
Non relinquetur quicquam dicit dominus. Et de fi
liis tuis qui exibunt de te quos genueris
tollent: et erunt eunuchi in palatio re
gis babylonis. Et dixit ezechias ad ysa
iam. Bonum verbum domini quod locutus est. Et di
xit. Fiat tantum pax et veritas in diebus meis.

XL Consolamini consolamini populus meus: dicit
deus vester. Loquimini ad cor ierusalem et ad
vocate eam: quoniam completa est malitia eius
dimissa est iniquitas illius. Suscepit de ma
nu domini duplicia: pro omnibus peccatis suis.
Vox clamantis in deserto. parate viam
domini: rectas facite in solitudine semitas
dei nostri. Omnis vallis exaltabitur. et omnis mons
et collis humiliabitur. et erunt prava in directa
et aspera in vias planas. Et revelabitur gloria
domini: et videbit omnis caro pariter quod os
domini locutum est. Vox dicentis. Clama. Et
dixi. Quid clamabo? Omnis caro fenum.
et omnis gloria eius quasi flos agri. Exsiccatum est
fenum et cecidit flos: quia spiritus domini sufflavit
in eo. Vere fenum est populus. Exsiccatum est
fenum et cecidit flos: verbum autem domini nostri
stabit in eternum. Super montem excelsum ascen
de tu qui evangelizas syon: exalta in for
titudine vocem tuam qui evangelizas ierusalem.
Exalta noli timere. Dic civitatibus iude.
Ecce deus vester. Ecce dominus deus in fortitudi
ne veniet: et brachium eius dominabitur. Ec
ce merces eius cum eo. et opus illius coram illo.
Sicut pastor gregem suum pascet: in brachio
suo congregabit agnos. et in sinu suo leva
bit: fetas ipse portabit. Quis mensus est
pugillo aquas. et celos palmo ponderavit?
Quis appendit tribus digitis molem terre
et libravit in pondere montes et colles in
statera? Quis adiuvit spiritum domini? aut quis
consiliarius eius fuit et ostendit illi? Cum
quo iniit consilium et instruxit eum. et docuit
eum semitam iustitie. et erudivit eum scien
tiam. et viam prudentie ostendit illi? Ecce gen
tes quasi stilla situle: et quasi momentum statere repu
tate sunt. Ecce insule quasi pulvis exiguus.
et libanus non sufficiet ad succendendum. et ani
malia eius non sufficient ad holocaustum. Omnes gen
tes quasi non sint. sic sunt coram eo: et quasi nichilum
et inane computate sunt ei. Cui ergo simi
lem fecistis deum? aut quam ymaginem ponetis
ei? Numquid sculptile conflavit faber.
aut aurifex auro figuravit illud. et lam
minis argenteis argentarius? Forte lignum
imputribile elegit artifex sapiens. querit
quomodo statuat simulacrum quod non moveatur.
Numquid non scietis? Numquid non audistis? Num
quid non annuntiatum est ab initio vobis? Numquid
non intellexistis fundamenta terre? Qui se
det super gyrum terre. et habitatores eius sunt quasi
locuste. Qui extendit velud nichilum ce
los: et expandit eos sicut tabernaculum ad in
habitandum. Qui dat secretorum scruta
tores quasi non sint. iudices terre velut inane
fecit. Et quidem neque plantatus neque satus. neque
radicatus in terra truncus eorum: repente fla
vit in eos et aruerunt. et turbo quasi sti
pulam auferet eos. Et cui assimilastis me
et adequastis michi? dicit sanctus. Levate in excelsum
oculos vestros: et videte quis creavit hec.

Qui educit in numero militiam eorum, et omnes ex
nomine vocat: pre multitudine fortitudinis
et roboris virtutisque eius: neque unum reliquum
fuit. Quare dicis iacob et loqueris israel: abscon
dita est via mea a domino: et a deo meo iudicium
meum transivit? Numquid nescis aut non au
disti? Deus sempiternus dominus qui creavit ter
minos terre: non deficiet neque laborabit.
nec est investigatio sapientie eius. Qui dat
lasso virtutem: et hiis qui non sunt fortitudinem
et robur multiplicat. Deficient pueri et
laborabunt: et iuvenes in infirmitate
cadent. Qui autem sperant in domino mutabunt
fortitudinem: assument pennas sicut aquile.
current et non laborabunt: ambulabunt
et non deficient.

XLI Taceant ad me insule: et gentes mutent for
titudinem. Accedant et tunc loquantur: simul
ad iudicium propinquemus. Quis suscitavit ab
oriente iustum: vocavit eum ut sequeretur se:
dabit in conspectu eius gentes: et reges optine
bit. Dabit quasi pulverem gladio eius: sicut
stipulam vento raptam arcui eius. Persequetur
eos: transibit in pace: semita in pedibus eius
non apparebit. Quis hec operatus est et fecit:
vocans generationes ab exordio. Ego dominus
primus et novissimus ego sum. Viderunt insu
le et timuerunt: extrema terre obstupu
erunt. appropinquaverunt et accesserunt. Unusquisque
proximo suo auxiliabitur: et fratri suo dicet.
Confortare. Confortavit faber erarius
percutiens malleo eum qui cudebat tunc temporis
dicens glutino bonum est: et confortavit eum in
clavis. ut non moveretur. Et tu israel serve
meus iacob quem elegi. semen abraham amici
mei. in quo apprehendi te ab extremis
terre et a longinquis eius vocavi te. Et di
xi tibi. Servus meus es tu. elegi te et non ab
ieci te. Ne timeas quia ego tecum sum: ne
declines quia ego sum deus tuus. Et confor
tavi te et auxiliatus sum tibi. et suscepit te
dextera iusti mei. Ecce confundentur et eru
bescent: omnes qui pugnant adversum te. Et
erunt quasi non sint. et peribunt viri qui contradicunt
tibi. Queres eos et non invenies. viros re
belles tuos. Erunt quasi non sint. et veluti con
sumptio hominis bellantis adversum te: quia ego
dominus deus tuus apprehendens manum tuam. di
censque tibi. Ne timeas. quia ego adiuvi te.

Noli timere vermis iacob: qui mortui
estis ex israel. Ego auxiliatus sum tui: dicit
dominus. et redemptor tuus sanctus israel. Ego po
sui te quasi plaustrum triturans novum: ha
bens rostra serrantia. Triturabis montes
et comminues. et colles quasi pulverem po
nes. Ventilabis eos et ventus tollet. et tur
bo disperget eos. Et tu exultabis in domino.
et in sancto israel letaberis. Egeni et pauperes
querunt aquas. et non sunt: lingua eorum siti a
ruit. Ego dominus exaudiam eos: deus israel.
non derelinquam eos. Aperiam in supinis colli
bus flumina. et in medio camporum fontes.
Ponam desertum in stagna aquarum. et terram in
viam in rivos aquarum. Dabo in solitudi
nem cedrum. et spinam. et mirtum et lignum
olive. Ponam in deserto abietem. ulmum.
et buxum simul: ut videant et sciant et
recogitent. et intelligant pariter: quia ma
nus domini fecit hoc. et sanctus israel creavit illud.
Prope facite iudicium vestrum: dicit dominus. Af
ferte siquid forte habetis. dicit rex iacob.
Accedant et nuntient nobis: quecumque ventura
sunt. Priora que fuerunt nunciate. et
ponemus cor nostrum et sciemus. Novissima
eorum et que ventura sunt indicate nobis. An
nuntiate que ventura sunt in futurum. et sciemus quia
dii estis vos. Bene quoque aut male si
potestis facite. et loquamur et videamus
simul. Ecce vos estis ex nichilo. et opus
vestrum ex eo quod non est. Abhominatio est qui
elegit vos. Suscitavi ab aquilone et
veniet ab ortu solis. vocabit nomen
meum. et adducet magistratus quasi lutum. et
velut plastes conculcans humum. Quis
annuntiavit ab exordio ut sciamus: et a
principio ut dicamus iustus es? Non est an
nuntians neque predicens. neque audiens sermones
vestros. Primus ad syon dicet. ecce ad
sunt. et ierusalem evangelistam dabo. et vidi:
et non erat ex istis quisquam qui iniret consili
um: et interrogatus responderet verbum. Ecce
omnes iniusti. et vana opera eorum: ventus et
inane simulacra eorum.

Ecce servus meus suscipiam eum. electus meus. XLII
complacuit sibi in illo anima mea. Dedi spi
ritum meum super eum: iudicium gentibus pro
feret. Non clamabit. neque accipiet personam.
nec audietur foris vox eius. Calamum

quassatum non conteret. et linum fumigans non
extinguet. In veritate educet iudicium.
Non erit tristis neque turbulentus: donec
ponat in terra iudicium. et legem eius insu
le expectabunt. Hec dicit dominus deus creans
celos et extendens eos. firmans terram et que
germinant ex ea: dans flatum populo qui est
super eam. et spiritum calcantibus eam. Ego dominus
vocavi te in iustitia: et apprehendi manum
tuam, et servavi te et dedi te in fedus populi.
in lucem gentium: ut aperires oculos cecorum.
et educeres de conclusione vinctum. de domo
carceris sedentes in tenebris. Ego dominus.
hoc est nomen meum. Gloriam meam alteri non da
bo. et laudem meam sculptilibus. Que prima
fuerunt, ecce venerunt. Nova quoque ego annun
tio: antequam oriantur audita vobis faciam.
Cantate domino canticum novum: laus eius ab ex
tremis terre. Qui descenditis in mare et
plenitudo eius, insule et habitatores earum.
Levetur desertum et civitates eius. In domi
bus habitabit cedar. Laudate habitatores pe
tre: de vertice montium clamabunt. Ponent
domino gloriam: et laudem eius in insulis nun
tiabunt. Dominus sicut fortis egredietur, sic
ut vir preliator suscitabit zelum. Vocifera
bitur et clamabit: super inimicos suos
confortabitur. Tacui: semper silui. patiens
fui: sicut pariens loquar. Dissipabo et ab
sorbebo simul. Desertos faciam montes
excelsos, et colles. et omne gramen eorum exsicca
bo. Et ponam flumina in insulas, et sta
gna arefaciam. Et ducam cecos in viam quam
nesciunt: in semitis quas ignoraverunt am
bulare eos faciam. Ponam tenebras co
ram eis in lucem. et prava in direc
ta. Hec verba feci eis. et non dereliqui eos.
Conversi sunt retrorsum. Confundantur
confusione qui confidunt in sculptili: qui
dicunt conflatili vos dii nostri. Surdi au
dite: et ceci intuemini ad videndum. Quis
cecus nisi servus meus: et surdus. nisi ad quem
nuntios meos misi: Quis cecus nisi qui
venundatus est: Et quis cecus nisi servus
domini: Qui vides multa, nonne custodies:
Qui apertas habes aures, nonne audies: Et
dominus voluit ut sanctificaret eum: et ma
gnificaret legem et extolleret. Ipse autem
populus direptus et vastatus. Laqueus
iuvenum omnes, et in domibus carcerum ab
sconditi sunt. Facti sunt in rapinam, nec est qui e
ruat: in direptionem. nec est qui dicat
redde. Quis est in vobis qui audiat hec
attendat et auscultet futura: Quis
dedit in direptionem iacob. et israel va
stantibus: Nonne dominus ipse cui peccavi
mus: Et noluerunt in viis eius am
bulare. Non audierunt legem eius. et ef
fudit super eum indignationem furoris
sui, et forte bellum. Et combussit eum in
circuitu. et non cognovit: et succendit eum.
et non intellexit.
Et nunc hec dicit dominus creans te iacob. et XLIII
formans te israel. Noli timere. quia redemi
te. et vocavi te nomine tuo, meus es tu. Cum
transieris per aquas: tecum ero: et flumi
na non operient te. Cum ambulaveris
in igne. non combureris: et flamma non
ardebit te: quia ego dominus deus tuus. sanctus
israel salvator tuus. Dedi propitiationem
tuam egyptum: ethiopiam et saba pro te. Ex
quo honorabilis factus es in oculis meis
et gloriosus: ego dilexi te. Et dabo homines
pro te: et populos pro anima tua. Noli timere
quia ego tecum sum. Ab oriente addu
cam semen tuum: et ab occidente congregabo te.
Dicam aquiloni da. et austro noli prohibere.
Affer filios meos de longinquo: et filias
meas ab extremis terre. Et omnem qui invo
cat nomen meum, in gloriam meam creavi eum.
formavi eum et feci eum. Educ foras populum
cecum. et oculos habentem. surdum et aures ei sunt.
Omnes gentes congregate sunt simul: et colligantur
tribus. Quis in vobis annuntiet istud: et que
prima sunt audire nos faciet: Dent testes
eorum. et iustificentur et audiant et dicant: Ve
re. Vos testes mei dicit dominus, et servus meus quem
elegi: ut sciatis et credatis mihi et intelliga
tis quia ego ipse sum. Ante me non est forma
tus deus. et post me non erit. Ego sum ego sum
dominus. et non est absque me salvator. Ego an
nuntiavi. et salvavi: auditum feci, et non fuit
in vobis alienus. Vos testes mei dicit dominus:
et ego deus. Ab initio ego ipse: et non est qui de
manu mea eruat. Operabor. et quis aver
tet illud. Hec dicit dominus redemptor vester
sanctus israel. Propter vos emisi in babylonem:
et detraxi vectes universos. et chaldeos in na

ubi sui gl'antes. Ego dñs scs ur. creãs
isrl' rex ur. Hec dicit dñs: qui dedit in
mari viã. & in aquis torrentib; semitã.
Qui eduxit q̃drigam et equũ: agmẽ et
robustum. Simul obdormier' nec res
gent. Contriti sũt q̃si linũ extincti sunt.
Ne meminitis priorũ: et antiq̃ ne intue
amini. Ecce ego facio noua et nũc o
rientur: utiq; cognoscetis ea. Ponã in
deserto viã. & in inuio flumina. Glori
ficabit me bestia agri. dracones et struc
tiões: q̃a in deserto dedi aquas. & flumĩa
in inuio: ut darem potũ p̃plo meo. ele
cto meo. P̃plm istum formaui m̃: laũ
dem meã narrabit. Nõ me inuocasti ia
cob. nec laborasti in me isrl'. Nõ obtuli
sti michi arietem holocausti tui. et uic
timis tuis ñ glorificasti me. Nõ te ser
uire feci in oblatiõe. nec laborẽ p̃bui t
in thure. Nõ emisti m̃ argẽto calamũ.
& adipe uictimar; tuar; ñ inebriasti me.
Verumtñ me seruire fecisti in peccatis tu
is. p̃buisti laborem michi in iniquitatib;
tuis. Ego sum ego sũ ip̃e qui deleo iniq
tates tuas p̃pt me: et peccatorũ tuorũ ñ
recordabor. Reduc me in memoriã et
iudicemur simul. Narra siq̃d habes. ut
iustificeris. Pr' tuus primus peccauit: et
interp̃tes tui p̃uaricati sũt in me. et con
taminaui p̃ncipes scos. Dedi ad internitio
nẽ iacob: et isrl' in blasphemiã.
XLIIII Et nũc audi iacob serue mi: et isrl' quẽ e
legi. Hec dicit dñs faciẽs et formãs te:
ab utero auxiliator tuus. Noli timẽ serue
mi iacob: et rectissime quẽ elegi. Effũ
dam eni aquã sup̃ sitientem: & fluentã
sup̃ aridam. Effundam sp̃m meũ sup̃ se
men tuũ: et b̃ndictiõem meã sup̃ stirpem
tuã. Et germinabũt int' herbas q̃si salices
iux' p̃fluentes aquas. Iste dicet. dñi e
go sum: et ille uocabit in nõie iacob.
Et hic scribet manu sua dño: et in nõie
isrl' assimilabit'. Hec dicit dñs rex isrl'.
& redẽptor eius dñs exercituũ. Ego p̃mus
et ego nouissim': et absq; me nõ est d's.
Quis simil' mei: uocet & annũciet: et or
dinẽ exponat m̃: ex quo cõstitui p̃plm
antiquũ. Ventura et que futa sũt an
nuncient eis. Nolite timere. neq; contur

bemini. Ex tũc audire te feci: & annũti
aui. uos estis testes mei. Numq̃d est deus
absq; me. & formator q̃ ego ñ nouerĩ. Pla
stes ydoli om̃s. nichil sũt: & amantissima eo
rũ nõ p̃derunt eis. Ipi sũt testes eor: q̃
ñ uident: neq; intelligunt. ut cõfundan
tur. Quis formauit d'm. & sculptile for
mauit ad nichilũ utile: Ecce om̃s parti
cipes eius cõfundent'. Fabri eni sũt ex hoĩb;. h
Conuenient om̃s. stabunt & paue b̃t: et cõ
fundentur simul. Faber ferrarius lima
opatus ẽ. in prunis et in malleis forma
uit illud: et opatus est in brachio forti
tudinis sue. Esuriet et deficiet. ñ bibet
aquã. & lassescet. Artifex lignarius exten
dit normã. formauit illud i runcina.
fecit illud in angularib; et in circino to
rnauit illud. & fecit ymaginẽ uiri q̃si spe
ciosum hominem habitantem in domo.
Succidit cedros. tulit ylicẽ. & q̃rcũ q̃ ste
terat int' ligna saltus. Plantauit pinũ
q̃ pluuia nutriuit. & facta ẽ pars homĩb;
in focum. Sumpsit ex eis et calefactꝰ ẽ: et
succendit & coxit panes. De reliquo aũt
opatus est d'm & adorauit. & fecit sculptile
& curuatus est añ illud. Mediũ eius cõ
bussit igni. & de medio eius carnes co
medit. Coxit pulmentũ et saturatus est.
& calefactus est et dix'. Vah. Calefactus sum.
uidi focũ. Reliquũ aũt eius d'm fecit et
sculptile sibi. Curuatur añ illud et adorat
illud. & obsecrat dicens. Libera me: q̃a d's m'
es tu. Nescierunt neq; intellexerunt. ob
liti eni sũt. ne uideant oculi eor. & ne i
telligant corde suo. Nõ recogitant in
mẽte sua neq; cognoscunt. neq; sentiũt
ut dicant. Medietatem eius cõbussi i
gne. & coxi sup̃ carbones eius panes. coxi
carnes & comedi. Et de reliquo eius ydo
lũ faciã: Añ truncũ ligni p̃cidã: Pars
eius cinis est. Cor insipiens adorabit il
lud: et ñ liberabit aĩam suã: neq; dicet.
forte mendaciũ est in dext'a mea. Memẽ
to hor iacob & isrl'. q̃m seruus m' es
tu. isrl' ne obliuiscaris mei. Deleui ut
nubem iniquitates tuas: & q̃si nebulam
peccata tua. Reuertẽ ad me q̃m redemi
te. Laudate celi q̃m m̃ia fecit dñs. Iu
bilate extrema t're. resonate mõtes lau

formaui te
seruus
meus
es
tu

rationem. saltus et omne lignum eius: quoniam rede-
mit dominus iacob et israel glorificabitur. Hec dicit dominus
redemptor tuus: et formator tuus ex utero.
Ego sum dominus faciens omnia: extendens celos
solus, stabiliens terram et nullus mecum. Ir-
rita faciens signa divinorum: et ariolos in fu-
rorem vertens. Convertens sapientes retrorsum:
et scientiam eorum stultam faciens. Suscitans ver-
bum servi sui: et consilium nuntiorum suorum complens.
Qui dico Ierusalem habitaberis: et civitatibus iu-
da edificabimini: et deserta eius suscitabo.
Qui dico profundo desolare: et flumina tu-
a arefaciam. Qui dico Cyro, pastor meus es.
et omnem voluntatem meam complebis. Qui di-
co Ierusalem, edificaberis: et templo fundaberis.
XLV Hec dicit dominus christo meo Cyro.
cuius apprehendi dexteram: ut subiiciam ante
faciem eius gentes: et dorsa regum vertam. Et aperi-
am ante eum ianuas: et porte eius non claudentur.
Ego ante te ibo: et gloriosos terre humilia-
bo. Portas ereas conteram: et vectes fer-
reos confringam. Et dabo tibi thesauros
absconditos: et archana secretorum: ut scias quia
ego dominus qui voco nomen tuum deus israel, propter
servum meum iacob: et israel electum meum. Et vocavi
te nomine tuo. Assimilavi te: et non cogno-
visti me. Ego dominus et non est amplius: extra me
non est deus. Accinxi te et non cognovisti me:
ut sciant hii qui ab ortu solis et qui ab
occidente, quoniam absque me non est deus. Ego
dominus et non est alter, formans lucem et creans
tenebras, faciens pacem et creans malum.
Ego dominus faciens omnia hec. Rorate celi
desuper, et nubes pluant iustum: aperiatur terra et
germinet salvatorem: et iustitia oriatur simul.
Ego dominus creavi eum. Ve qui contradicit fic-
tori suo, testa de samiis terre. Numquid
dicit lutum figulo suo: quid facis: et opus
tuum absque manibus est. Ve qui dicit pa-
tri: quid generas: et mulieri quid parturis. Hec
dicit dominus sanctus israel, plastes eius. Ventura
interrogate me: super filios meos et super opus
manuum mearum mandate mihi. Ego feci ter-
ram: et hominem super eam creavi ego:
manus mee extenderunt celos: et omni
militie eorum mandavi. Ego suscitavi
eum ad iustitiam: et omnes vias eius dirigam.
Ipse edificabit civitatem meam: et capti-
vitatem meam dimittet: non in pretio neque
in muneribus: dicit dominus deus exercituum. Hec dicit
dominus deus. Labor egypti et negotiatio ethi-
opie: et sabaim viri sublimes ad te transi-
bunt: et tui erunt. Post te ambulabunt:
vincti manicis pergent: et te adorabunt: te-
que deprecabuntur. Tantum in te est deus: et non est
absque te deus. Vere tu es deus absconditus deus
israel salvator. Confusi sunt et erubuerunt omnes
simul: abierunt in confusionem: fabrica-
tores errorum. Israel salvatus est in domino: salu-
te eterna. Non confundemini: et non erube-
scetis: usque in seculum seculi. Quia hec dicit
dominus creans celos: ipse deus formans ter-
ram et faciens eam: ipse plastes eius. Non in va-
num creavit eam: sed ut habitetur formavit eam.
Ego dominus: et non est alius. Non in abscondito
locutus sum: in loco terre tenebroso.
Non dixi semini iacob: frustra querite me.
Ego dominus loquens iustitiam: annuntians
recta. Congregamini et venite: et acce-
dite simul, qui salvati estis de gentibus.
Nescierunt qui levant signum sculptu-
re sue: et rogant deum non salvantem. Annuntia-
te et venite: et consiliamini simul. Quis
auditum fecit hoc ab initio: ex tunc predixit
illud. Numquid non ego dominus: et non est ultra deus
absque me. Deus iustus et salvans non est preter
me. Convertimini ad me: et salvi eritis
omnes fines terre: quia ego deus et non est alius. In
memetipso iuravi: egredietur de ore meo
iustitie verbum: et non revertetur. quia mihi curva-
bitur omne genu: et iurabit omnis lingua.
Ergo in domino dicent: Mee sunt iustitie,
et imperium. Ad eum venient: et confundentur
omnes qui repugnant ei. In domino iustifi-
cabitur et laudabitur omne semen israel.
Confractus est Bel: contritus est Nabo. fac- XLVI
ta sunt simulacra eorum bestiis et iumentis. O-
nera vestra gravi pondere usque ad lassitu-
dinem contabuerunt: et contrita sunt simul.
Non potuerunt salvare portantem: et ani-
ma eorum in captivitatem ibit. Audite
me domus iacob: et omne residuum domus
israel. qui portamini a meo utero: qui gesta-
mini a mea vulva. Usque ad senectam
ego ipse: et usque ad canos ego portabo. E-
go feci et ego feram: ego portabo et sal-
vabo. Cui assimilastis me: et adequa-
stis et comparastis me: et fecistis similem.

Qui confertis aurum de sacculo. et argentum
statera ponderatis: conducentes aurifi
cem ut faciat deum. Et procidunt et adorant:
portant illud in humeris gestantes et
ponentes in loco suo: et stabit et de loco
suo non movebitur. Sed et cum clamaverint ad eum
non audiet: de tribulatione non salvabit eos.
Mementote istud et fundamini. Redite
prevaricatores ad cor. Recordamini pri
oris seculi: quoniam ego sum deus et non est ultra deus.
nec est similis mei: annuntians ab exordio
novissimum et ab initio que necdum facta sunt
dicens. Consilium meum stabit: et omnis volun
tas mea fiet. Vocans ab oriente avem: et de
terra longinqua virum voluntatis mee. Et
locutus sum et adducam illud: creavi et faci
am illud. Audite me duro corde qui lon
ge estis a iustitia. Prope feci iustitiam meam:
non elongabitur: et salus mea non morabitur. Da
bo in syon salutem: et in israel gloriam meam.
XLVII Descende. sede in pulvere. virgo filia
babylonis: sede in terra: non est solium fi
lie chaldeorum: quia ultra non vocaberis mollis
et tenera. Tolle molam et mole farinam.
Denuda turpitudinem tuam: discooperi hu
merum. Revela crura: transi flumina. Re
velabitur ignominia tua: et videbitur opprobrium
tuum. Ultionem capiam: et non resistet
mihi homo. Redemptor noster dominus exercituum nomen
illius sanctus israel. Sede tacens et intra in tenebras
filia chaldeorum: quia non vocaberis ultra domina re
gnorum. Iratus sum super populum meum: conta
minavi hereditatem meam: et dedi eos
in manu tua. Non posuisti eis misericordias: super
senem aggravasti iugum tuum valde. Et di
xisti. In sempiternum ero domina. Non posu
isti hec super cor tuum, neque recordata es novi
ssimi tui. Et nunc audi hec delicata.
et habitans confidenter: que dicis in corde
tuo. Ego sum: et non est preter me amplius.
Non sedebo vidua: et ignorabo sterili
tatem. Venient tibi hec duo subito in die u
na: sterilitas et viduitas. Universa vene
runt super te: propter multitudinem maleficio
rum tuorum: et propter duritiam incantatorum tu
orum vehementem. Et fiduciam habuisti in ma
litia tua: et dixisti. Non est qui videat me.
Sapientia tua et scientia tua hec: decepit te. Et di
xisti in corde tuo. Ego sum et preter me non
est altera. Veniet super te malum et nescies or
tum eius: et irruet super te calamitas quam non
poteris expiare. Veniet super te repente mi
seria quam nescies. Sta cum incantatoribus tu
is et cum multitudine maleficiorum tuorum in
quibus laborasti ab adolescentia tua: si forte
quid prosit tibi. aut si possit fieri fortior. De
fecisti in multitudine consiliorum tuorum. Stent
et salvent te augures celi: qui contempla
bantur sydera et supputabant menses. ut ex
eis annuntiarent ventura tibi. Ecce facti
sunt quasi stipula: ignis combussit illos.
non liberabunt animam suam de manu flamme.
Non sunt prune quibus calefiant. nec fo
cus ut sedeant ad eum. Sic facta sunt tibi in q
uibuscumque laboraveras. Negotiatores tui ab
adolescentia tua. unusquisque in via sua
erraverunt. Non est qui salvet te.
Audite hec domus iacob: qui vocamini XLVIII
nomine israel. et de aquis iuda existis. qui iura
tis in nomine domini et dei israel recordamini non
in veritate neque in iustitia. De civitate enim
sancta vocati sunt. et super deum israel constabiliti sunt.
Dominus exercituum nomen eius. Priora ex tunc an
nuntiavi: et ex ore meo exierunt. et audita
feci ea. Repente operatus sum: et venerunt. Sci
vi enim quia durus es tu. et nervus ferreus cer
vix tua. et frons tua erea. Predixi tibi ex
tunc. antequam venirent indicavi tibi: ne forte di
ceres, ydola mea fecerunt hec: et sculptilia
mea et conflatilia mandaverunt ista. Que
audisti: vide omnia. Vos autem non annuntia
stis. Audita feci tibi nova ex tunc. et conserva
ta sunt que nescis. Nunc creata sunt. et non ex
tunc. et ante diem. et non audisti ea: ne forte di
cas. Ecce ego novi ea. Neque audisti neque
cognovisti. neque ex tunc aperta est auris tua:
Scio enim quia prevaricans prevaricaberis. et
transgressorem vocavi te ex utero. Propter
nomen meum longe faciam furorem meum:
et laude mea infrenabo te. ne intereas. Ec
ce excoxi te sed non quasi argentum: elegi te in
camino paupertatis. Propter me, propter me
faciam. ut non blasphemer. et gloriam meam
alteri non dabo. Audi me iacob. et israel quem ego
voco. Ego ipse. ego primus. et ego novissi
mus. Manus mea quoque fundavit terram. et dex
tera mea mensa est celos. Ego vocabo eos:
et stabunt simul. Congregamini omnes vos et

audite. Quis ex eis annūciauit hec? Dñs
dilexit eū: faciet uoluntatē suā ī babylo
ne: ⁊ brachiū suū in chaldeis. Ego ego
ego locutus sū: et uocaui eū. Adduxi eū:
et directa est uia eius. Accedite ad me.
et audite hec. Nō a principio in absco
dito locutus sum: ex tēpore anq̄ fierent
ibi eram: ⁊ nunc dñs deus misit me. et
spc̄ eius. Hec dicit dñs. redemptor tuus:
scs̄ isrl̄. Ego dñs deus tuus docens te utili
a. gubernans te in uia q̄ ambulas. Utinā
attendisses mandata mea. facta fuisset
sicut flumen pax tua: et iustitia tua sicut
gurgites maris. Et fuisset q̄si arena semē
tuū. ⁊ stirps uteri tui ut lapilli eius. Non
interisset et nō fuisset attritū nomē eius a fa
cie mea. Egredimini de babylone: fugi
te a chaldeis. In uoce exultationis annū
tiate: auditum facite hoc: efferte illud
usq; ad extrema terre. Dicite. Redemit
dñs seruū suū iacob. Nō sitierunt in de
serto: cū educeret eos. Aquā de petra produxit
eis: ⁊ scidit petram: ⁊ fluxerunt aq̄. Nō
est pax impiis dicit dñs.
XLVIIII Audite insule: ⁊ attendite ppli de longe.
Dñs ab utero uocauit me. de uentre matris
mee recordatus est nominis mei. Et posuit
os meū: q̄si gladiū acutū. In umbra ma
nus sue protexit me: et posuit me sicut sa
gittam electā. In pharetra sua abscon
dit me. et dixit michi. Seruus meus es tu
isrl̄: quia in te gloriabor. Et ego dixi. In uacu
ū laboraui: sine causa ⁊ uane fortitudinē
meā consumpsi. Ergo iudiciū meū cū do
mino. et opus meum cū deo meo. Et nūc
hec dicit dñs. formans me ex utero seruum
sibi: ut reducam iacob ad eū. Et isrl̄
nō congregabitur. Et glorificatus sū in oculis
dñi: et deus meus factus est fortitudo mea.
Et dixit. Parū est ut sis michi seruus. ad suscitā
das tribus iacob ⁊ feces isrl̄ conuertendas.
Dedi te in lucē gentiū. ut sis salus mea
usq; ad extremū terre. Hec dicit dñs rede
mptor isrl̄. scs̄ eius. ad contēptibilem aīam
⁊ ad abhominatā gentē. ad seruū dñorum. Re
ges uidebunt. ⁊ consurgent principes: et
adorabunt ppter dñm. q̄r fidelis ē. ⁊ scm̄
isrl̄ qui elegit te. Hec dicit dñs. In tēpore
placito exaudiui te: et ī die salutis au
xiliatus sū tui. Et seruaui te et dedi te ī
fedus ppli: ut suscitares terram et posside
res hereditates dissipatas. ut diceres
hiis qui uincti sunt exite: et hiis qui
in tenebris reuelamini. Sup uias pa
scentur et in omnibus planis pascua e
orum. Nō esurient neq; sitient: et nō percu
tiet eos estus ⁊ sol: quia miserator eorum reget
eos. ⁊ ad fontes aquarū potabit eos. Et po
nam omnes montes meos in uiā. ⁊ semite
mee exaltabuntur. Ecce isti de longe ueni
ent et ecce illi ab aquilone et mari: et isti de terra
australi. Laudate celi et exulta terra.
iubilate montes laudē: quia consolatus est
dñs ppl̄m suū: et pauperū suorum mise
rebitur. Et dixit syon. Dereliquit me dñs: et dñs
oblitus est mei. Numquid obliuisci potest mu
lier infantem suū ut nō misereatur filio
uteri sui? Et si illa oblita fuerit: ego tamen
nō obliuiscar tui. Ecce ī manibus meis
descripsi te: muri tui corā oculis meis se
mper. Uenerunt structores tui. Destruentes
te ⁊ dissipantes a te exibunt. Leua in
circuitu oculos tuos ⁊ uide. Omnes isti congre
gati sunt: uenerunt tibi. Uiuo ego dicit do
minus quia omnibus hiis uelud ornamento uestieris
⁊ circūdabis tibi eos q̄si sponsa: quia deserta
⁊ solitudines tue. ⁊ terra ruine tue
nunc angusta erunt pre habitatoribus: et
longe effugabuntur qui absorbebant te.
Adhuc dicent in auribus tuis. filii ste
rilitatis tue. Angustus est michi locus. fac
spaciū michi ut habitem. Et dices in corde
tuo. Quis genuit michi istos? Ego sterilis et nō
pariens. transmigrata et captiua. Et istos
quis enutriuit? Ego destituta et sola.
Et isti ubi erant? Hec dicit dñs deus. Ecce
leuo ad gentes manū meā: et ad pplos ex
altabo signū meū. Et afferent filios tu
os in ulnis. ⁊ filias tuas sup humeros
portabunt. Et erunt reges nutricii tui:
et regine nutrices tue. Uultu in terram de
misso adorabunt te: et puluerē pe
dum tuorum lingent. Et scies quia ego dñs.
sup quo nō confundentur qui expectant
eum. Numquid tolletur a forti preda? aut quod
captū fuerit a robusto saluum esse po
terit? Quia hec dicit dñs. Et quidem et cap
tiuitas a forti tolletur: et quod ablatum fu

ertur a robusto, salvabitur. Eos vero qui iu
dicaverunt te, ego iudicabo; et filios
tuos ego salvabo. Et cibabo hostes tu
os carnibus suis, et quasi musto sanguine
suo inebriabuntur. Et sciet omnis ca
ro quia ego dominus salvans te, et redemptor
tuus fortis iacob.
L Hec dicit dominus. Quis est hic liber repu
dii matris vestre quo dimisi eam? Aut
quis est creditor meus cui vendidi vos?
Ecce enim iniquitatibus vestris venditi
estis, et in sceleribus vestris dimisi matrem
vestram. Quia ego veni et non erat vir. vo
cavi et non erat qui audiret. Numquid ab
breviata et parvula facta est manus mea
ut non possim redimere? aut non est in me
virtus ad liberandum? Ecce in increpa
tione mea desertum faciam mare, ponam
flumina in siccum. Computrescent pi
sces sine aqua, et morientur in siti. Indu
am celos tenebris, et saccum ponam operi
mentum eorum. Dominus dedit michi linguam eruditam:
ut sciam sustentare eum qui lassus est
verbo. Erigit mane, mane erigit michi
aurem, ut audiam quasi magistrum. Dominus deus aperu
it michi aurem: ego autem non contradico. retror
sum non abii. Corpus meum dedi percu
tientibus: et genas meas vellentibus. Fa
ciem meam non averti ab increpantibus
et conspuentibus in me. Dominus deus auxilia
tor meus: ideo non sum confusus. Ideo po
sui faciem meam ut petram durissimam.
et scio quoniam non confundar. Iuxta est qui iu
stificat me. quis contradicet michi? Stemus simul.
Quis est adversarius meus? accedat ad me.
Ecce dominus deus auxiliator meus. Quis est
qui condempnet me? Ecce omnes quasi vestimentum
conterentur, et tinea comedet eos. Quis
ex vobis timens dominum audiens vocem servi sui?
Qui ambulavit in tenebris, et non est ei
lumen? Speret in nomine domini et innitatur super de
um suum. Ecce omnes vos accendentes ignem.
accincti flammis. Ambulate in lumine
ignis vestri, et in flammis quas succendistis
vobis. De manu mea factum est hoc vobis.
in doloribus dormietis.
LI Audite me qui sequimini quod iustum est,
et queritis dominum. Attendite ad petram
unde excisi estis, et ad cavernam laci de qua pre
cisi estis. Attendite ad abraham patrem
vestrum, et ad sarram que peperit vos. Quia u
num vocavi eum, et benedixi ei, et multiplicavi
eum. Consolabitur ergo dominus syon, et conso
labitur omnes ruinas eius. Et ponet deser
tum eius quasi delicias, et solitudinem eius quasi
ortum domini. Gaudium et leticia invenietur
in ea: gratiarum actio et vox laudis. Attendi
te ad me populus meus, et tribus mea me audite.
quia lex a me exiet, et iudicium meum in lucem
populorum requiescet. Prope est iustus meus. egressus
est salvator meus, et brachia mea populos iudi
cabunt. Me insule expectabunt, et brachium
meum sustinebunt. Levate in celum oculos
vestros, et videte sub terra deorsum: quia celi sicut
fumus liquescent, et terra sicut vestimentum atte
retur: et habitatores eius sicut hec interibunt. Sa
lus autem mea in sempiternum erit, et iustitia
mea non deficiet. Audite me qui scitis iu
stum: populus lex mea in corde eorum. Nolite ti
mere opprobrium hominum: et blasphemias
eorum ne metuatis. Sicut enim vestimentum, sic
comedent eos vermes: et sicut lanam sic devo
rabit eos tinea. Salus autem mea in sempiter
num erit, et iustitia mea in generationes genera
tionum. Consurge consurge: induere
fortitudinem brachium domini. Consurge sicut
in diebus antiquis, in generationibus seculorum.
Numquid non tu percussisti superbum, vulnerasti dra
conem? Numquid non tu siccasti mare, aquam
abyssi vehementis? Qui posuisti profundum
maris viam: ut transirent liberati. Et nunc
qui redempti sunt a domino revertentur, et ve
nient in syon laudantes: et leticia sem
piterna super capita eorum. Gaudium et leti
tiam tenebunt: et fugiet dolor et gemi
tus. Ego ego consolabor vos. Quis tu ipse
ut timeas ab homine mortali et a filio
hominis qui quasi fenum ita arescet? Et obli
tus es domini creatoris tui, qui tetendit ce
los, et fundavit terram, et formidasti iugiter
tota die a facie furoris eius qui te tri
bulaverat et paraverat ad perdendum? Ubi
nunc est furor tribulantis? Cito veniet
gradiens ad aperiendum: et non interficiet usque
ad internitionem: nec deficiet panis eius.
Ego autem sum dominus deus tuus qui conturbo ma
re et intumescunt fluctus eius: dominus exer
cituum nomen meum. Posui verba mea in ore

tuo, et in umbra manus meae protexi te, ut
plantes caelos, et fundes terram: et dicas ad
Syon: populus meus es tu. Elevare, elevare, consur-
ge Ierusalem, quae bibisti de manu domini calicem
irae eius: usque ad fundum calicis soporis bi-
bisti: et epotasti usque ad feces. Non est qui
sustentet eam: ex omnibus filiis quos genuit.
Et non est qui apprehendat manum eius: ex omni-
bus filiis quos enutrivit. Duo sunt quae occur-
rerunt tibi. Quis contristabitur super te? vastitas
et contritio, et fames, et gladius. Quis conso-
labitur te? Filii tui proiecti sunt. dormierunt
in capite omnium viarum. sicut orix illaquea-
tus. pleni indignatione domini: increpatione
dei tui. Ideo audi hoc paupercula et ebria
non a vino. Haec dicit dominator tuus dominus et deus
tuus, qui pugnavit pro populo suo. Ecce tuli
de manu tua calicem soporis, fundum cali-
cis indignationis meae. Non adicies ultra ut
bibas illum. Et ponam illum in manu eorum
qui te humiliaverunt. et dixerunt animae tuae: In-
curvare ut transeamus. Et posuisti ut terram cor-
pus tuum: et quasi viam transeuntibus.
LII Consurge, consurge, induere fortitudi-
ne tua Syon. Induere vestimentis gloriae tu-
ae civitas sancti: quia non adiciet ultra ut pertranseat per
te incircumcisus et immundus. Excutere de
pulvere: consurge sede Ierusalem. Solve vin-
cula colli tui, captiva filia Syon. Quia haec
Quia haec dicit dominus deus: In Egyptum descendit populus meus
in principio, ut colonus esset ibi: et Assur
absque ulla causa calumpniatus est eum. Et nunc
quid mihi est hic, dicit dominus: Quoniam ablatus est populus
meus gratis. Dominatores eius inique agunt dicit
dominus: et iugiter tota die nomen meum blasphematur.
Propter hoc sciet populus meus nomen meum in die il-
la: quia ego ipse qui loquebar ecce adsum. Quam
pulchri super montes pedes annuntiantis
et praedicantis pacem. annuntiantis bonum
praedicantis salutem: dicentis. Syon regna-
bit deus tuus. Vox speculatorum tuorum. Le-
vaverunt vocem: simul laudabunt. quia o-
culo ad oculum videbunt. cum converterit dominus Sy-
on. Gaudete simul et laudate deserta Ie-
rusalem: quia consolatus est dominus populum suum, redemit
Ierusalem. Paravit dominus brachium sanctum suum in
oculis omnium gentium. Et videbunt omnes fines
terrae salutare dei nostri. Recedite, recedi-
te, exite inde. pollutum nolite tangere: exi-

dicit dominus. Gratis venundati estis, et sine argento redimemini

te de medio eius. mundamini qui fertis
vasa domini. quoniam non in tumultu exibitis, nec
in fuga properabitis. Praecedet enim vos dominus: et
congregabit vos deus Israel. Ecce intelliget
servus meus, exaltabitur et elevabitur: et sublimis
erit valde. Sicut obstupuerunt super te multi,
sic inglorius erit inter viros aspectus eius,
et forma eius inter filios hominum. Iste asper-
get gentes multas. super ipsum continebunt reges
os suum; quia quibus non est narratum de eo vide-
runt, et qui non audierunt contemplati sunt.
Quis credidit auditui nostro, et brachium domini LIII
cui revelatum est? Et ascendit sicut vir-
gultum coram eo, et sicut radix de terra sitienti.
Non est species ei neque decor: et vidimus eum
et non erat aspectus. et desideravimus eum de-
spectum et novissimum virorum. virum dolo-
rum et scientem infirmitatem. Et quasi absconditus
vultus eius, et despectus: unde nec reputa-
vimus eum. Vere languores nostros ipse tulit
et dolores nostros ipse portavit. Et nos repu-
tavimus eum quasi leprosum, et percussum a deo et
humiliatum. Ipse autem vulneratus est propter
iniquitates nostras. attritus est propter scelera
nostra. Disciplina pacis nostrae super eum. et livo-
re eius sanati sumus. Omnes nos quasi oves
erravimus: unusquisque in viam suam declinavit.
et dominus posuit in eo iniquitatem omnium nostrum. O-
blatus est quia ipse voluit. et non aperuit os
suum. Sicut ovis ad occisionem ducetur. et quasi agnus
coram tondente se obmutescet. et non aperiet
os suum. De angustia et de iudicio sublatus
est. Generationem eius quis enarrabit?
Quia abscisus est de terra viventium.
Propter scelus populi mei percussi eum. Et dabit im-
pios pro sepultura, et divitem pro morte su-
a: eo quod iniquitatem non fecerit neque dolus fu-
erit in ore eius. Et dominus voluit conterere eum
in infirmitate. Si posuerit pro peccato
animam suam, videbit semen longaevum: et vo-
luntas domini in manu eius dirigetur. Pro
eo quod laboravit anima eius: videbit et saturabitur.
In scientia sua iustificabit ipse iustus servus
meus multos: et iniquitates eorum ipse por-
tabit. Ideo dispertiam ei plurimos. et fortium
dividet spolia: pro eo quod tradidit in mor-
te animam suam. et cum sceleratis reputatus
est. Et ipse peccatum multorum tulit: et pro
transgressoribus rogavit.

Lauda sterilis que non paris. decanta lau-
dem et hinni que non pariebas: quoniam multi
filii deserte magis quam eius que habebat
virum, dicit dominus. Dilata locum tentorii tui,
et pelles tabernaculorum tuorum extende. Ne par-
cas. Longos fac funiculos tuos, et clavos tu-
os consolida. Ad dexteram enim et levam penetra-
bis: et semen tuum gentes hereditabit, et civitates
desertas inhabitabit. Noli timere, quia non confun-
deris neque erubesces. Non enim pudebit te:
quia confusionis adolescentie tue oblivi-
sceris, et obprobrii viduitatis tue non recor-
daberis amplius: quia dominabitur tui qui fecit te. Do-
minus exercituum nomen eius, et redemptor tu-
us sanctus israel: deus omnis terre vocabitur. Quia ut
mulierem derelictam et merentem spiritu voca-
vit te dominus: et uxorem ab adolescentia
abiectam. Dixit dominus deus tuus. Ad punctum in
modico dereliqui te: et in miserationibus
magnis congregabo te. In momento indigna-
tionis abscondi faciem meam parumper a te:
et in misericordia sempiterna misertus sum tui.
dixit redemptor tuus dominus. Sicut in diebus noe
istud michi est. cui iuravi ne inducerem aquas
diluvii ultra super terram: sic iuravi ut non
irascar tibi, et non increpem te. Montes enim mo-
vebuntur, et colles contremiscent: misericordia autem
mea non recedet a te: et fedus pacis mee non
movebitur, dixit miserator tuus dominus. Pau-
percula tempestate convulsa absque ulla con-
solatione: ecce ego sternam per ordinem lapi-
des tuos. et fundabo te in saphiris. Et po-
nam iaspidem propugnacula tua: et portas tuas
in lapides sculptos. et omnes terminos tuos in
lapides desiderabiles: universos filios tuos
doctos a domino, et multitudinem pacis filiis tu-
is. In iusticia fundaberis. Recede procul a ca-
lumpnia: quia non timebis: et a pavore, quia non appro-
pinquabit tibi. Ecce accola veniet. qui non erat
mecum: advena quondam tuus adiungetur
tibi. Ecce ego creavi fabrum sufflantem
in igne prunas, et proferentem vas in opus
suum: et ego creavi interfectorem ad disper-
dendum. Omne vas quod fictum est contra te non dirige-
tur: et omnem linguam resistentem tibi in iudicio
iudicabis. Hec est hereditas servorum domini: et iu-
sticia eorum apud me. dicit dominus.
LV Omnes sitientes venite ad aquas: et qui non
habetis argentum properate emite et comedi-
te. Venite emite absque argento, et absque
ulla commutatione vinum et lac. Quare appendi-
tis argentum non in panibus: et laborem vestrum
non in saturitate. Audite audientes me
et comedite bonum, et delectabitur in crassitu-
dine anima vestra. Inclinate aurem vestram et ve-
nite ad me: audite et vivet anima vestra. Et fe-
riam vobiscum pactum sempiternum: misericordias david
fideles. Ecce testem populis dedi eum: ducem ac pre-
ceptorem gentibus. Ecce gentem quam nescie-
bas vocabis, et gentes que te non cognoverunt ad
te current, propter dominum deum tuum, et sanctum israel:
quia glorificavit te. Querite dominum dum inve-
niri potest: invocate eum dum prope est. Derelin-
quat impius viam suam, et vir iniquus cogitatio-
nes suas: et revertatur ad dominum et miserebi-
tur eius. et ad deum nostrum quoniam multus est ad i-
gnoscendum. Non enim cogitationes mee cogi-
tationes vestre, neque vie mee vie vestre: dicit dominus.
Quia sicut exaltantur celi a terra: sic exalta-
te vie mee a viis vestris, et cogitationes mee a sunt
cogitationibus vestris. Et quomodo descendit
ymber et nix de celo, et illuc ultra non revertitur:
sed inebriat terram, et infundit eam, et germina-
re eam facit, et dat semen serenti, et panem co-
medenti: sic erit verbum meum quod egredietur
de ore meo. Non revertetur ad me vacuum.
sed faciet quecumque volui: et prosperabitur in hiis ad
que misi illud: quia in leticia egrediemini: et
in pace deducemini. Montes et colles canta-
bunt coram vobis laudem: et omnia ligna
regionis plaudent manu. Pro saliunca ascen-
det abies: et pro urtica crescet mirtus. Et
erit dominus nominatus in signum eternum: quod non au-
feretur.
Hec dicit dominus. Custodite iudicium et facite LVI
iusticiam: quia iuxta est salus mea ut veniat.
et iusticia mea ut reveletur. Beatus vir
qui facit hoc. et filius hominis qui apprehendet
istud: custodiens sabbatum ne polluat il-
lud: custodiens manus suas ne faciat omne
malum. Et non dicat filius advene qui adheret
domino dicens. Separatione dividet me dominus a popu-
lo suo. Et non dicat eunuchus. Ecce ego lig-
num aridum. Quia hec dicit dominus eunuchis.
Qui custodierint sabbata mea et elegerint
que ego volui, et tenuerint fedus meum. da-
bo eis in domo mea et in muris meis locum,
et nomen melius a filiis et filiabus. Nomen sem-

ptinū dabo eis: qđ nō pibit. Et filios ad
uene qui adherent dn̄o ut colant eū ⁊
diligant nom̄ eius. ut sint ei ī s̄uos ⁊
omnem custodientē sabbm̄. ne polluat
illud. ⁊ tenentē fedus meū. adducā
eos in montem s̄cm̄ meū: et letifica
bo eos in domo orōis mee. Holocau
sta eoꝝ et uictime eoꝝ placebunt m̄
sup altare meū: qꝛ domus mea domꝰ
orōnis uocabit̃ cunctis ꝑplis. ait dn̄s
d̄s qui congregat dispsos isrł. Adhuc
cōgregabo ad eum om̄s cōgregatos eī.
Omnes bestie agri uenite ad deuoran
dū: uniuise bestie saltus. Speculato
res eius ceci om̄s: nescierūt uniuersi; ca
nes muti ñ ualentes latrare: uidētes
uana. dormientes et amātes sompnia.
⁊ canes impudentissimi nescierūt sa
turitatē. Ipi pastores ignorauerūt
intelligentiam. Om̄s in uiā suā d
clinauerūt. unusquisq; ad auariciā suā
a summo usq; ad nouissimū. Venite su
mam uinum ⁊ impleamur ebrietate.
Et erit sicut hodie. sic ⁊ cras: et mul
to amplius.

LVII Iustus perit et ñ est qui recogitet ī cor
de suo. ⁊ uiri mīe colliguntur: qꝛ nō ē
qui intelligat. A facie enī malitie col
lectus est iustus. Veniat pax: requie
scat in cubili suo: qui ambulauit in
directiōe sua. Vos aūt accedite huc.
filii auguratricis. semē adulterī ⁊ forni
carie. Sup quē lusistis? Sup quē di
latastis os. et eiecistis linguā? Nūq;
ñ uos filii scelesti. semē mendax? Qui cōso
lamini in diis. subt' om̄e lignū frondo
sū: imolantes paruulos in torrentibꝫ
subt' eminentes petras. In partibus
torrentis pars tua: hec ē sors tua. ⁊ ip
sis effudisti libamē: obtulisti sacrificiū.
Numquid sup his ñ indignabor? Sup
mōtem excelsum et sublimē posui
sti cubile tuū. ⁊ illuc ascendisti ut im
molares hostias: et post ostiū ⁊ retro
postem posuisti memoriale tuū; qꝛ
iuxta me discopuisti. ⁊ suscepisti
adulterū. Dilatasti cubile tuū ⁊ ꝑe
pigisti cum eis fedus. Dilexisti stra
tum eoꝝ manu aꝑta. ⁊ ornasti te re

gio unguento: ⁊ multiplicasti pigm̄
ta tua. ⁊ misisti legatos tuos ꝓcul. et
humiliata es usq; ad inferos. In mul
titudine uie tue laborasti: ñ dix
isti: quiescam. Vitam manus tue
inuenisti: ꝓpterea ñ rogasti. P quo solli
cita timuisti: qꝛ mentita es. ⁊ mei ñ es re
cordata: neq; cogitasti in corde tuo. qꝛ
ego tacens ⁊ qs̄i nō uidens: ⁊ mei oblita
es. Ego annunciabo iusticiā tuā: et opa
tua nō ꝓderunt t̄. Cū clamaueris: libe
rent te congregati tui. Et om̄s eos auferet
uentus. tollet aura. Qui aūt fiduciā
hẽt mei hereditabunt t̃ram: et possi
debit montem s̄cm̄ meum. Et dicā. Viam
facite. ꝑbete iter. declinate d̄ semita. au
ferte offendicula d̄ uia ꝑp̄i mei. Quia
hec dicit dn̄s excelsus ⁊ sublimis, habita
ns eternitatem. ⁊ s̄cm̄ nom̄ eius: in excelso
ī s̄co habitans. ⁊ cū contrito ⁊ humili sp̄u: ut
uiuificet sp̄m humiliū. ⁊ uiuificet cor
contritoꝝ. Nō enī in sempitnū litigabo.
neq; usq; in finē irascar: qꝛ sp̄s a facie mea
egredietur: et flatus ego faciā. Propter
iniquitatē auaritie eius iratus sū: ⁊ per
cussi eum. Abscondi a te faciem meā
⁊ indignatus sū. Et abiit uagus in uia
cordis sui. Vias eius uidi. ⁊ sanaui eū
⁊ reduxi eū. ⁊ reddidi consola
tiones ipi: ⁊ lugentibꝫ eius. Creaui fru
ctū labioꝝ pacem ei q̄ longe ē ⁊ qui ꝓpe dı
cit dn̄s: et sanaui eū. Impii aūt quasi
mare feruens. qđ quiescere ñ pōt: et
redundant fluctus eius in conculcatio
nē ⁊ lutum. Nō ē pax. dicit dn̄s d̄s impiis.

LVIII Clama ne cesses. Quasi tuba
exalta uocem tuā: et annūcia ꝑplo meo
scela eoꝝ: ⁊ domui iacob peccata eoꝝ.
Me etenī d̄ die in diē querūt: ⁊ scire uias
meas uolunt. qs̄i gens q̄ iusticiam
fecerit. ⁊ q̄ iudicium dei sui ñ dereliquerit.
Rogant me iudicia iusticie: et ꝓpinq̃
re deo uolunt. Quare ieiunauim̄ et nō a
spexisti. humiliauim̄ aīas n̄ras et nescı
sti. Ecce in die ieiunii uri inuenit' uo
luntas ura: et om̄s debitores uros repe
titis. Ecce ad lites ⁊ contētiōes ieiunatis: ⁊
percutitis pugno impie. Nolite ieiunа
re sicut usq; ad diē hanc. ut audiatur in excelso

ẽ clamor uṙ. Numquid tale ẽ ieiunium q̃
elegi p diem affligẽ hominẽ aĩam suã?
Numquid contorquere q̃i circulũ cap̃ suũ, ⁊
saccũ ⁊ cinerẽ sternẽ? Numquid istud uoca
bis ieiunium ⁊ diẽ acceptabilẽm dño? Nõ
ne h̃ est magis ieiuniũ q̃d elegi? Dissol
ue colligationes impietatis, solue fasci
culos deprimentes? dimitte eos qui cõfrac
ti sũt liberos: et omne onus dirumpe. Frã
ge esurienti panẽ tuũ: et egenos ua
gosq̃ induc in domũ tuã. Cum uideris
nudũ operi eũ: et carnẽ tuã ne despexeris.
Tũc erumpet q̃i mane lumẽ tuũ: ⁊ sani
tas tua citius orietur: Et anteibit faciẽ
tuã iusticia tua: et glã dñi colliget te;
Tũc inuocab̃: et dñs exaudiet. clamab̃
et dicet ecce adsũ. q̃a misericors sũ dñs ds̃
tuus. Si abstuleris de medio tui catenam,
et desieris digitũ extendẽ, ⁊ loqui q̃d nõ p̃d
est. Cũ effuderis aĩam tuã esurienti, ⁊ aĩam
afflictã repleueris: orietur in tenebris lux
tua, ⁊ tenebre tue erũt sic meridies. Et
requiem tibi dabit dñs ds̃ tuus semper:
⁊ implebit splendorib; aĩam tuã: et os
sa tua liberabit. Et eris q̃si ortus irriguus.
et sic fons aq̃r cui nõ deficiunt aq̃. Et edifi
cabunt in te deserta seclorũ: fundamenta ge
nerationis et generationis suscitab̃. Et uocab̃e
re edificator sepiũ: auertens semitas in
quietẽ. Si auerteris a sabbato pedem tuũ,
facere uoluntatẽ tuã in die sc̃o meo: et
uocaueris sabbatum delicatum, ⁊ scm̃ dñi glo
riosũ: et glorificaueris eũ dũ nõ facis uias tuas,
⁊ nõ inuenitur uolũtas tua ut loquaris sermonẽ:
Tũc delectaberis sup dño. ⁊ sustollã te sup
altitudines t̃re: ⁊ cibabo te h̃ereditate ia
cob patris tui. Os enĩ dñi locutũ ẽ.

LIX Ecce nõ est abbreuiata manus dñi. ut saluã
re nequeat: neq̃ aggrauata ẽ auris eius
ut nõ exaudiat. Sed iniquitates ur̃e diuise
runt int̃ uos ⁊ deũ urm̃. ⁊ peccata ur̃a abscõ
derũt faciem eĩ a uob: ne exaudiret. Ma
nus enĩ ur̃e pollute sũt sanguine: et digiti
ur̃i iniquitate. Labia ur̃a locuta sũt menda
ciũ: et lingua ur̃a iniquitatẽ fatur: Nõ ẽ q̃
inuocet iusticiã: neq̃ est qui iudicet uere.
Sed confidũt in nichilo ⁊ loquũtur uanita
tes. Conceperũt laborẽ. ⁊ pepererũt iniquitatẽ.
Oua aspidũ ruperũt. et telas aranee texu
erũt. Qui comederit de ouis eorũ morie
tur: et q̃d confotũ est erũpet in regulum.
Tele eorũ nõ erũt in uestimẽtũ: neq̃ operien
tur operib; suis. Opa eorũ opa inutilia: ⁊ o
pus iniquitatis in manib; eorũ. Pedes eorũ
ad malũ currũt: et festinãt ut effundant
sanguinẽ innocentẽ. Cogitationes eorũ co
gitationes inutiles: uastitas ⁊ contritio in
uiis eorũ. Viam pacis nescierũt. nõ ẽ iu
diciũ in gressib; eorũ. Semite eorũ incurua
te sũt eis: omnis qui calcat in eis ignorat
pacem. Propter hoc elongatũ est iudiciũ a
uob: ⁊ nõ app̃hendet uos iusticia. Ex
pectauimus lucẽ ⁊ ecce tenebre: splendo
rem ⁊ in tenebris ambulauimus. Palpa
uimus sicut ceci parietem. ⁊ q̃si absq̃ oculis
attrectauimus. Impegimus meridie q̃si in te
nebris: ⁊ in caliginosis q̃si mortui. Rugi
emus q̃si ursi omnes. et q̃si columbe meditantes
gememus. Expectauimus iudiciũ et nõ ẽ.
salutem ⁊ elongata ẽ a nob. Multipli
cate sũt enĩ iniquitates nr̃e corã te. et
peccatã nr̃a resp̃ndit nob: q̃a scelã nr̃a nobis
cũ. ⁊ iniquitates nr̃as cognouimus. pecca
re ⁊ mentiri contra dñm: et auersi sumus ne iremus
post tergum dei nr̃i. ut loqueremur calũpniã
⁊ transgressionẽm. Concepimus ⁊ locuti su
mus de corde uba mendacii. Et conuersũ ẽ re
trorsum iudiciũ. ⁊ iusticia longe stetit:
q̃a corruit in platea ueritas, ⁊ equitas nõ
potuit ingredi. Et facta ẽ ueritas in obliuio
ne: et qui recessit a malo p̃de patuit. Et
uidit dñs et malũ apparuit in oculis ei.
q̃a nõ est iudiciũ. Et uidit ds̃ q̃a nõ ẽ
uir. ⁊ aporiatus est q̃a nõ est qui occurrat.
Et saluauit sibi brachiũ suũ: et iustici
a eius ip̃a confirmauit eũ. Indutus est
iusticia ut lorica: et galea salutis in ca
pite eius. Indutus ẽ uestimentis ultionis.
⁊ opertus ẽ q̃si pallio zeli. sic ad uindictã
q̃si ad retributionẽm indignationis hostib;
suis. ⁊ uicissitudinẽ inimicis suis. Insu
lis uicẽ reddet. Et timebũt qui ab occidẽte
nomẽ dñi. ⁊ qui ab ortu solis glãm eius.
cũ uenerit q̃si fluuius uiolentus, quẽ sp̃s dñi
cogit: et uenerit syon redemptor. ⁊ eis q̃
redeunt ab iniquitate in iacob: dic dñs.
Hoc fedus meũ cũ eis dic dñs. Sp̃s meus
qui est in te. ⁊ uba mea q̃ posui in ore t̃.

non recedent de ore tuo et de ore seminis tui.
dicit dominus. amodo et usque in sempiternum.
LX Surge illuminare iherusalem quia venit lumen tu
um et gloria domini super te orta est. Quia ecce tene
bre operient terram. et caligo populos. Super te autem
orietur dominus. et gloria eius in te videbitur. Et am
bulabunt gentes in lumine tuo. et reges in splendore
ortus tui. Leva in circuitu oculos tuos et vide.
omnes isti congregati sunt venerunt tibi. Filii tui de
longe venient. et filie tue de latere surgent.
Tunc videbis et affluces. et mirabitur et dila
tabitur cor tuum. quando conversa fuerit ad te multi
tudo maris. fortitudo gentium venerit tibi. Inun
datio camelorum operiet te dromedarii ma
dian et epha. Omnes de saba venient aurum
et thus deferentes. et laudem domino annuntiantes.
Omne pecus cedar congregabitur tibi. arietes na
baioth ministrabunt tibi. Offerentur
super placabili altari meo. et domum maiesta
tis mee glorificabo. Qui sunt isti qui ut nubes
volant. et quasi columbe ad fenestras suas. Me
enim insule expectant. et naves maris in pri
ncipio. ut adducam filios tuos de longe. Ar
gentum eorum et aurum eorum cum eis. nomini domini dei
tui. et sancto israel quia glorificavit te. Et edificabunt
filii peregrinorum muros tuos. et reges eorum
ministrabunt tibi. In indignatione enim mea
percussi te. et in reconciliatione mea misertus su
m tui. Et aperientur porte tue iugiter. die ac noc
te non claudentur. ut afferatur ad te fortitu
do gentium. et reges earum adducantur. Gens enim et re
gnum quod non servierit tibi peribit. et gentes solitudi
ne vastabuntur. Gloria libani ad te veniet. abi
es et buxus et pinus simul. ad ornandum lo
cum sanctificationis mee. et locum pedum meorum glo
rificabo. Et venient ad te curvi filii eorum qui
humiliaverunt te. et adorabunt vestigia pe
dum tuorum omnes qui detrahebant tibi. et vocabunt
te civitatem domini syon sancti israel. Pro eo quod fu
isti derelicta et odio habita. et non erat qui per te
transiret. ponam te in superbiam seculorum. gaudi
um in generationem et generationem. Et suges lac
gentium. et mamilla regum lactaberis. Et
scies quia ego dominus salvans te. et redemptor
tuus fortis iacob. Pro ere afferam aurum. et
pro ferro afferam argentum. et pro lignis es. et pro lapidibus
ferrum. Et ponam visitationem tuam pacem.
et prepositos tuos iustitiam. Non audietur ultra
iniquitas in terra tua. vastitas et contritio in
finibus tuis. Et occupabit salus muros tuos.
et portas tuas laudatio. Non erit tibi amplius
sol ad lucendum per diem. nec splendor lune il
luminabit te. sed erit tibi dominus in lucem sempiter
nam. et deus tuus in gloriam tuam. Non occidet ultra
sol tuus. et luna tua non minuetur. quia dominus erit tibi
in lucem sempiternam. et complebuntur dies lu
ctus tui. Populus autem tuus omnes iusti. in perpe
tuum hereditabunt terram. germen plantationis
mee. opus manus mee ad glorificandum.
Minimus erit in mille. et parvulus in gentem
fortissimam. Ego dominus in tempore eius subito fa
ciam istud.
Spiritus domini super me eo quod unxerit me dominus ad LXI
annuntiandum mansuetis misit me. ut me
derer contritos corde. et predicarem captivis
indulgentiam et clausis apertionem. et predicarem
annum placabilem domino. et diem ultionis
deo nostro. ut consolarer omnes lugentes. ut pone
rem consolationem lugentibus syon. et darem
eis coronam pro cinere. oleum gaudii pro luctu.
pallium laudis pro spiritu meroris. Et vocabi
tur in ea fortes iustitie. plantatio domi
ni ad glorificandum. Et edificabunt deserta a
seculo. et ruinas antiquas erigent. Et instau
rabunt civitates desertas. et dissipatas a
generatione et generatione. Et stabunt alie
ni et pascent pecora vestra. et filii peregrinorum
agricole et vinitores vestri erunt. Vos autem sacerdo
tes domini vocabimini. ministri dei nostri. di
cetur vobis. fortitudinem gentium comede
tis. et in gloria eorum superbietis. Pro confusione
vestra duplici et rubore. laudabunt partem
eorum. Propter hoc in terra sua duplicia possi
debunt. letitia sempiterna erit eis. quia ego
dominus diligens iudicium. et odio habens rapinam
in holocausto. Et dabo opus eorum in veri
tate. et fedus perpetuum feriam eis. Et scie
tur in gentibus semen eorum. et germen eorum in me
dio populorum. Omnes qui viderint eos co
gnoscent illos. quia isti sunt semen cui bene
dixit dominus. Gaudens gaudebo in domino.
et exultabit anima mea in deo meo. quia
induit me vestimentis salutis. et indumen
to iustitie circumdedit me. quasi sponsum de
coratum corona. et quasi sponsam ornatam moni
libus suis. Sicut enim terra profert germen su
um. et sicut ortus semen suum germinat. sic do
minus germinabit iustitiam et laudem coram uni

uisus gentibus.
1 Propter Syon non tacebo, et propter Ierusalem non qui
escam: donec egrediatur ut splendor iu
stus eius, et saluator eius, et saluator eius ut
lampas accendatur. Et uidebunt gentes iustum
tuum: et cuncti reges inclitum tuum. Et uocabitur
tibi nomen nouum: quod os domini nominauit. Et eris
corona glorie in manu domini: et diadema regni
in manu dei tui. Non uocaberis ultra derelic
ta, et terra tua non uocabitur amplius desolata:
sed uocaberis uoluntas mea in ea, et terra tua
inhabitabitur: quia complacuit domino in te. Ha
bitabit enim iuuenis cum uirgine, et habita
bunt in te filii tui. Et gaudebit sponsus
super sponsam: et gaudebit super te deus tuus.
Super muros tuos Ierusalem constitui custo
des, tota die et tota nocte perpetuo non tace
bunt. Qui reminiscimini domini ne tacea
tis, et ne detis silentium ei, donec stabiliat,
et donec ponat Ierusalem laudem in terra. Iurauit
dominus in dextera sua: et in brachio fortitu
dinis sue. Si dedero triticum tuum ultra cibum
inimicis tuis: et si biberint filii alieni ui
num tuum in quo laborasti. Quia qui congregant
illud comedent, et laudabunt dominum: et
qui comportant illud bibent in atriis sanctis me
is. Transite, transite per portas, preparate uiam
populo, planum facite iter, et eligite lapides,
et eleuate signum ad populos. Ecce dominus auditum
fecit in extremis terre. Dicite filie Sy
on. Ecce saluator tuus uenit: ecce mer
ces eius cum eo, et opus illius coram illo. Et uo
cabunt eos populus sanctus, redempti a domino. Tu
autem uocaberis ciuitas quesita, et non derelicta.
LXIII Quis est iste qui uenit de Edom
tinctis uestibus de Bosra? Iste formosus
in stola sua, gradiens in multitudine for
titudinis sue. Ego qui loquor iustitiam,
et propugnator sum ad saluandum. Quare ergo
rubrum est indumentum tuum, et uestimenta tua
sicut calcantium in torculari? Torcular cal
caui solus, et de gentibus non est uir mecum. Cal
caui eos in furore meo: et conculcaui eos
in ira mea. Et aspersus est sanguis eorum super
uestimenta mea: et omnia indumenta mea in
quinaui. Dies enim ultionis in corde meo,
annus redemptionis mee uenit. Circumspe
xi et non erat auxiliator: quesiui et non fuit qui
adiuuaret. Et saluauit mihi brachium meum: et
indignatio mea ipsa auxiliata est mihi. Et con
culcaui populos in furore meo, et inebriaui eos
in indignatione mea, et detraxi in terram uirtutem
eorum. Miserationum domini recordabor: laudem
domini super omnibus que reddidit nobis dominus, et super
multitudine bonorum domui Israel, que largitus est
eis secundum indulgentiam suam, et secundum multitudinem
misericordiarum suarum. Et dixit: Verumtamen populus meus est: filii
non negantes. Et factus est eis saluator. In omni
tribulatione eorum non est tribulatus, et angelus fa
ciei eius saluauit eos. In dilectione sua, et in et leuauit eos.
dulgentia sua ipse redemit eos, et portauit
eos cunctis diebus seculi. Ipsi autem ad iracundiam
prouocauerunt, et afflixerunt spiritum sanctum eius. Et con
uersus est eis in inimicum: et ipse debellauit eos.
Et recordatus est dierum seculi Moysi, et populi sui. Ubi est
qui eduxit eos de mari cum pastoribus gregis sui? Ubi
est qui posuit in medio eius spiritum sancti sui? qui
eduxit ad dexteram Moysen in brachio maie
statis sue? qui scidit aquas ante eos ut faceret
sibi nomen sempiternum. qui eduxit eos per abys
sos quasi equum in deserto non impingentem, quasi animal in
campo descendens: spiritus domini ductor eius fuit. Sic
adduxisti populum tuum, ut faceres tibi nomen
glorie. Attende de celo, et uide de habitaculo sancto
tuo, et de solio glorie tue. Ubi est zelus tuus, et for
titudo tua: multitudo uiscerum tuorum et mi
serationum tuarum? Super me continuerunt se. Tu enim
pater noster, et Abraham nesciuit nos, et Israel ignora
uit nos. Tu domine pater noster, redemptor noster,
a seculo nomen tuum. Quare errare nos fecisti de
uiis tuis: indurasti cor nostrum ne timeremus
te? Conuertere propter seruos tuos, tribus heredita
tis tue. Quasi nihilum possederunt populum sanc
tum tuum: hostes nostri conculcauerunt sanctificationem
tuam. Facti sumus quasi in principio, cum non dominareris
nostri, neque inuocaretur nomen tuum super nos.
Utinam dirumperes celos, et descenderes. LXIIII
A facie tua montes defluerent, sicut exu
stio ignis tabescerent, aque arderent igni:
ut notum fieret nomen tuum inimicis tuis.
A facie tua gentes turbarentur. Cum feceris mirabi
lia non sustinebimus. Descendisti: et a facie
tua montes defluxerunt. A seculo non audierunt,
neque auribus perceperunt. Oculus non uidit deus absque
te, que preparasti expectantibus te. Occurristi
letanti et facienti iustitiam: in uiis tuis
recordabuntur tui. Ecce tu iratus es, et pecca
uimus. In ipsis fuimus semper, et saluabimur. Et facti

sumus ut inmundus omnes nos. qui pan
ni mestruate uniuerse iusticie nostre. Et ceci
dimus quasi folium uniuersi. et iniquitates nostre quasi
uentus abstulerunt nos. Non est qui inuocet
nomen tuum: qui consurgat et teneat te. Abscon
disti faciem tuam a nobis: et allisisti nos in
manu iniquitatis nostre. Et nunc domine pater noster
es tu. nos uero lutum: et fictor noster. et opera manu
um tuarum omnes nos. Ne irascaris domine satis.
et ne ultra memineris iniquitatis nostre. Ec
ce domine respice. populus tuus omnes nos. Ciuitas
sancti tui facta est deserta: syon. Deserta facta est ie
rusalem desolata. Domus sanctificationis nostre et
glorie nostre. ubi laudauerunt te patres nostri facta
est in exustionem ignis. et omnia nostra deside
rabilia uersa sunt in ruinas. Numquid super
his continebis te domine. tacebis et affliges
nos uehementer.

LXV Quesierunt me qui ante non interrogabant. inue
nerunt qui non quesierunt me. Dixi. Ecce e
go. ecce ego. ad gentem que nesciebat me.
que non inuocabat nomen meum. Expandi
manus meas tota die ad populum incredulum:
qui graditur in uia non bona. post cogitationes
suas. Populus qui ad iracundiam prouocat
me: ante faciem meam semper. Qui immo
lant in ortis. et sacrificant super lateres. qui
habitant in sepulchris. et in delubris ydolo
rum dormiunt. Qui comedunt carnem suillam.
et ius prophanum in uasis eorum. Qui dicunt. re
cede a me. non appropinques mihi. quia inmundus
es. Isti fumus erunt in furore meo. ignis
ardens tota die. Ecce scriptum est coram me.
Non tacebo: sed reddam et retribuam in sinum
eorum iniquitates uestras. et iniquitates patrum
uestrorum simul. dicit dominus. qui sacrificauerunt
super montes. et super colles exprobrauerunt mihi:
et remetiar opus eorum primum in sinu eo
rum. Hec dicit dominus. Quomodo si inueniatur
granum in botro. et dicatur ne dissipes il
lud quoniam benedictio est. sic faciam propter seruos
meos ut non disperdam totum. Et educam de
iacob semen. et de iuda possidentem montes
sanctos meos. et hereditabunt eam electi
mei. et serui mei habitabunt ibi. Et erunt cam
pestria in caulas gregum. et uallis achor in cu
bile armentorum: populo meo qui requisierunt me.
Et uos qui dereliquistis dominum. qui obliti e
stis montem sanctum meum. qui ponitis fortune
mensam. et libatis super eam: numerabo uos in gla
dio. et omnes in cede corruetis. pro eo quod uo
caui et non respondistis. Locutus sum et non audi
stis. et faciebatis malum in oculis meis. et
que nolui elegistis. Propter hoc hec dicit dominus deus.
Ecce serui mei comedent et uos esurietis.
ecce serui mei bibent et uos sitietis. ecce serui
mei letabuntur. et uos confundemini. ec
ce serui mei laudabunt pre exultatione cordis. et
uos clamabitis pre dolore cordis. et pre contri
tione spiritus ululabitis. Et dimittetis nomen
uestrum in iuramentum electis meis. et interfi
ciet te dominus deus. Et seruos suos uocabit nomine a
lio: in quo qui benedictus est super terram bene
dicetur in deo amen. Et qui iurat in terra iu
rabit in deo amen. Quia obliuioni tradite
sunt angustie priores. et quia absconse sunt ab
oculis meis. Ecce enim ego creo celos nouos
et terram nouam. et non erunt in memoria pri
ora. et non ascendent super cor. sed gaudebitis
et exultabitis usque in sempiternum. in hiis que
ego creo. Quia ecce ego creo ierusalem exul
tationem: et populum eius gaudium. Et exul
tabo in ierusalem. et gaudebo in populo meo. et
non audietur in eo ultra uox fletus et
uox clamoris. Non erit ibi amplius infans
dierum. et senex qui non impleat dies suos.
quoniam puer centum annorum morietur. et peccator
centum annorum maledictus erit. Et edifi
cabunt domos et inhabitabunt: et plan
tabunt uineas et comedent fructus earum.
Non edificabunt domos et alius habitabit.
non plantabunt et alius comedet. Secundum dies
enim ligni erunt dies populi mei. et opera ma
nuum eorum inueterabunt electi mei. Non labo
rabunt frustra. neque generabunt in contur
batione. quia semen benedictorum domini est. et nepotes
eorum cum eis. Eritque antequam clament ego ex
audiam: adhuc illis loquentibus ego exaudiam.
Lupus et agnus pascentur simul: et leo et bos
comedent paleas. et serpenti puluis pa
nis eius. Non nocebunt neque occident in
omni monte sancto meo: dicit dominus.

Hec dicit dominus. Celum sedes mea: et terra
scabellum pedum meorum. Que est ista
domus quam edificabitis mihi: et quis iste
locus quietis mee: Omnia hec manus
mea fecit: et facta sunt uniuersa ista dicit dominus.
Ad quem autem respiciam nisi ad pauperculum et con

mum spiritu et trementem sermones meos. Qui
immolat bovem quasi qui interficiat virum. Qui
mactat pecus quasi qui excerebret canem.
Qui offert oblationem quasi qui sanguinem suillum
offerat. Qui recordatur thuris quasi qui bene
dicat ydolo. Hec omnia elegerunt in viis su
is et in abhominationibus suis anima eorum dele
ctata est. Unde et ego eligam illusiones eorum et que
timebant adducam eis. Quia vocavi et non e
rat qui responderet. Locutus sum et non audi
erunt. feceruntque malum in oculis meis et que
nolui elegerunt. Audite verbum domini qui
tremitis ad verbum eius. Dixerunt fratres
vestri odientes vos et abicientes propter nomen
meum. Glorificetur dominus et videbimus in leti
tia vestra. ipsi autem confundentur. Vox populi de
civitate. vox de templo. vox domini reddentis
retributionem inimicis suis. Antequam par
turiret peperit. antequam veniret partus eius
peperit masculum. Quis audivit umquam tale?
quis vidit huic simile? Numquid parturiet
terra in die una? aut parietur gens simul? quia
parturivit et peperit Syon filios suos. Numquid
ego qui alios parere facio ipse non pariam di
cit dominus? Si ego qui ceteris generationem tribuo
sterilis ero, ait dominus deus tuus? Letamini cum
Ierusalem et exultate in ea omnes qui diligitis
eam. Gaudete cum ea gaudio universi qui lu
getis super eam, ut sugatis et repleamini
ab ubere consolationis eius, ut emulgeatis
et deliciis affluatis ab omnimoda gloria eius.
Quia hec dicit dominus. Ecce ego declinabo super
eam quasi fluvium pacis, et quasi torrentem inun
dantem gloriam gentium quam sugetis. Ad ubera
portabimini et super genua blandientur vobis.
Quomodo si cui mater blandiatur, ita et ego con
solabor vos, et in Ierusalem consolabimini. Vide
bitis et gaudebit cor vestrum, et ossa vestra quasi
herba germinabunt. Et cognoscetur manus
domini servis eius, et indignabitur inimicis suis.
Quia ecce dominus in igne veniet, et quasi turbo
quadrige eius, reddere in indignatione furorem
suum, et increpationem suam in flamma ignis.
Quia in igne dominus diiudicabit, et in gladi
o suo ad omnem carnem, et multiplicabun
tur interfecti a domino. Qui sanctificabantur et
mundos se putabant in ortis post unam in ia
trinsecus, qui comedebant carnem suillam
et abhominationem et murem, simul consumentur

dicit dominus. Ego autem opera eorum et cogitationes e
orum venio ut congregem cum omnibus gentibus
et linguis. Et venient et videbunt gloriam
meam. Et ponam in eis signum, et mittam ex eis
qui salvati fuerint ad gentes in mare in Affricam
in Lidiam tenentes sagittam, in Ytaliam et Gre
ciam, ad insulas longe, ad eos qui non audierunt
de me, et non viderunt gloriam meam. Et annuntia
bunt gloriam meam gentibus, et adducent omnes
fratres vestros de cunctis gentibus donum domino,
in equis et in quadrigis et in lecticis et in mu
lis et in carrucis, ad montem sanctum meum Ierusalem,
dicit dominus, quomodo si inferant filii Israel munus
in vase mundo in domum domini. Et assumam
ex eis in sacerdotes et in levitas, dicit dominus.
Quia sicut celi novi et terra nova que ego facio
stare coram me dicit dominus, sic stabit semen
vestrum et nomen vestrum. Et erit mensis ex mense
et sabbatum ex sabbato. Veniet omnis caro ut ad
oret coram facie mea, dicit dominus. Et egredien
tur et videbunt cadavera virorum qui pre
varicati sunt in me. Vermis eorum non morietur,
et ignis eorum non extinguetur, et erunt usque
ad sacietatem visionis omni carni. Ex. Ys.

Incipit prologus in Ieremiam prophetam.

Ieremias propheta cui prologus iste scribitur ser
mone quidem apud Hebreos Ysaia et Osee et
quibusdam aliis prophetis videtur esse rusticior,
sed sensibus par est, quippe qui eodem spiritu pro
phetaverit. Porro simplicitas eloquii de loco
ei in quo natus est accidit. Fuit enim Anatho
tites, qui est usque hodie viculus tribus ab Ie
rosolimis distans milibus, sacerdos ex sacer
dotibus, et in utero sanctificatus, virgini
tate sua euangelicum virum Christi ecclesie dedicans.
Hic vaticinari exorsus est puer, et capti
vitatem urbis atque Iudee non solum spiritu sed
et oculis carnis intuitus est. Iam enim decem
tribus Israel Assyrii in Medos transtulerant,
iam terras eorum colonie gentium posside
bant. Unde in Iuda tantum et in Beniamin pro
phetavit, et civitatis sue ruinas quadru
plici planxit alphabeto, quod nos mensure
metri versibus reddidimus. Preterea ordi
nem visionum qui apud Grecos et Latinos omnino
confusus est, ad pristinam fidem correximus.
Librum autem Baruch notarii eius qui apud
Hebreos nec legitur nec habetur, pretermisimus, pro
his omnibus maledicta ab emulis prestolantes.

quibus me necesse est per singula opuscula respondere. Et hoc patior, quia vos me cogitis, o Paula et Eustochium. Ceterum ad compendium mali rectius fuerat modum furori eorum silentio meo ponere, quam cotidie novum aliquid scribentem invidorum insanias provocare. Item alius prologus.

Ioachim filius Iosie, cuius xiii. anno prophetare exorsus est Ieremias, sub quo et Olda mulier prophetavit. Ipse est qui alio nomine appellatur Eliachim, et regnavit super tribum Iude et Ierusalem annis undecim. Cui successit in regnum filius eius Ioachin cognomento Iechonias, qui tertio mense regni eius die decima captus est a ducibus Nabuchodonosor, ductus est in Babylonem, et in loco eius constitutus est Sedechias filius Iosie, patruus eius. Cuius anno xi. Ierusalem capta atque subversa est. Nemo ergo putet eundem in Ieremia vel in principio Ioachim, quem in Ezechiel exordio Ioachin inscribi. Iste extremam sillabam chim habet, ille chin, et ob hanc causam in evangelio secundum Matheum una videtur deesse generatio, quia secunda tesseres capitis in Ioachim desinit filium Iosie, et tertia incipit a Ioachin filio Ioachim. Quod ignorans Porphirius calumpniam instruit ecclesie, suam ostendens imperitiam, dum evangelistam Matheum arguere nititur falsitatis. Quoque eiectus scribi Ioachin monstrat non adversariorum formidinis fuisse victoriam, sed domini voluntatis. Incipit argumentum.

Ieremias Anathothites, qui est viculus tribus ab Ierosolimis distans milibus, apud Taphnas in Egypto a populo lapidibus obrutus occubuit. Iacet vero in eo loco sepultus, quo dudum Pharao rex habitavit, quia in postulatione sua ob hec gratias ab eodem loco serpentibus Egyptios a tactu aspidum fecit esse securos, et magna ibi eum religione Egyptii venerantur. Incipit Ieremias propheta.

Verba Ieremie prophete, filii Helchie, de sacerdotibus qui fuerunt in Anathoth, in terra Beniamin. Quod factum est verbum domini ad eum in diebus Iosie filii Amon regis Iuda, in xiii. anno regni eius. Et factum est in diebus Ioachim filii Iosie regis Iuda, usque ad consummationem undecimi anni Sedechie filii Iosie regis Iuda usque ad transmigrationem Ierusalem in mense quinto. Et factum est verbum domini ad me dicens: Priusquam te formarem in utero novi te, et antequam exires de vulva sanctificavi te, et prophetam in gentibus dedi te. Et dixi: A. a. a. domine deus, ecce nescio loqui quia puer ego sum. Et dixit dominus ad me: Noli dicere quia puer ego sum.

Et dixit dominus ad me: Noli dicere quia puer ego sum. Quoniam ad omnia ad que mittam te ibis, et universa quecumque mandavero tibi loqueris. Ne timeas a facie eorum, quia tecum ego sum ut eruam te, dicit dominus. Et misit dominus manum suam et tetigit os meum. Et dixit dominus ad me: Ecce dedi verba mea in ore tuo. Ecce constitui te hodie super gentes et super regna ut evellas et destruas et disperdas et dissipes et edifices et plantes. Et factum est verbum domini ad me dicens: Quid tu vides Ieremia? Et dixi: Virgam vigilantem ego video. Et dixit dominus ad me: Bene vidisti, quia vigilabo ego super verbo meo ut faciam illud. Et factum est verbum domini secundo ad me dicens: Quid tu vides? Et dixi: Ollam succensam ego video, et faciem eius a facie aquilonis. Et dixit dominus ad me: Ab aquilone pandetur malum super omnes habitatores terre, quia ecce ego convocabo omnes cognationes regnorum aquilonis, ait dominus, et venient et ponent unusquisque solium suum in introitu portarum Ierusalem, et super omnes muros eius in circuitu, et super universas urbes Iuda. Et loquar iudicia mea cum eis super omni malitia eorum qui dereliquerunt me, et libaverunt diis alienis, et adoraverunt opus manuum suarum. Tu ergo accinge lumbos tuos, et surge, et loquere ad eos omnia que ego precipio tibi. Ne formides a facie eorum, nec enim timere te faciam vultum eorum. Ego quippe dedi te hodie in civitatem munitam, et in columnam ferream, et in murum ereum super omnem terram, regibus Iuda, principibus eius, et sacerdotibus et populo terre. Et bellabunt adversum te, et non prevalebunt, quia tecum ego sum, ait dominus, ut liberem te.

Et factum est verbum domini ad me dicens: Vade et clama in auribus Ierusalem dicens: Hec dicit dominus: Recordatus sum tui, miserans adolescentiam tuam, et caritatem desponsationis tue, quando secuta es me in deserto, in terra que non semi

eam. Sanctus israel domino primitie frugum eius. Omnes
qui devorant eum delinquunt, mala veni-
ent super eos dicit dominus. Audite verbum domini do-
mus iacob, et omnes cognationes domus israel. Hec
dicit dominus. Quid invenerunt in me patres
vestri iniquitatis, quia elongaverunt a me et
ambulaverunt post vanitatem et vani facti sunt?
Et non dixerunt ubi est dominus qui ascendere
nos fecit de terra egypti, qui traduxit nos per
desertum per terram inhabitabilem et inviam
per terram sitis et imaginem mortis, per terram
in qua non ambulavit vir, neque habitavit homo. Et in-
duxi vos in terram carmeli ut comederetis
fructum eius et bona illius. Et ingressi contami-
nastis terram meam, et hereditatem meam
posuistis in abominationem. Sacerdotes non
dixerunt ubi est dominus, et tenentes legem ne-
scierunt me, et pastores prevaricati sunt in me,
et prophete prophetaverunt in baal et idola secuti sunt.
V Propterea adhuc iudicio contendam vobiscum
ait dominus et cum filiis vestris disceptabo. Tran-
site ad insulas cethim et videte, et in cedar
mittite et considerate vehementer, et videte
si factum est huiuscemodi. Si mutavit gens
deos suos, et certe ipsi non sunt dii. Populus vero
meus mutavit gloriam suam in idolum. Ob-
stupescite celi super hoc, et porte eius deso-
lamini vehementer, dicit dominus. Duo enim mala
fecit populus meus. Me dereliquerunt fontem aque
vive, et foderunt sibi cisternas, cisternas dis-
sipatas que continere non valent aquas. Nunquid servus est israel
aut vernaculus? Quare ergo est factus in predam?
Super eum rugierunt leones et dederunt
vocem suam. Posuerunt terram eius in solitu-
dinem. Civitates eius exuste sunt et non
est qui habitet in eis. Filii quoque memphe-
os et taphnes constupraverunt te usque ad
verticem. Nunquid non istud factum est tibi quia
III dereliquisti dominum deum tuum eo tempore quo
ducebat te per viam? Et nunc quid tibi vis in
via egypti ut bibas aquam turbidam? Et quid
tibi cum via assyriorum ut bibas aquam
fluminis? Arguet te malitia tua, et a-
versio tua increpabit te. Scito et vide
quia malum et amarum est reliquisse te dominum
deum tuum, et non esse timorem mei apud te, dicit
dominus deus exercituum. A seculo confregisti iugum
meum, rupisti vincula mea, et dixisti non
serviam. In omni enim colle sublimi et sub

omni ligno frondoso tu prosternebaris
meretrix. Ego autem plantavi te vineam elec-
tam, omne semen verum. Quomodo ergo con-
versa es mihi in pravum vinea aliena? Si lave- III
ris te nitro et multiplicaveris tibi herbam
borith, maculata es in iniquitate tu-
a coram me, dicit dominus deus. Quomodo dicis
non sum polluta, post baalim non ambulavi? Vi-
de vias tuas in convalle, scito quid feceris.
Cursor levis explicans vias suas. Ona-
ger assuetus in solitudine in desiderio
anime sue attraxit ventum amoris sui.
Nullus avertet eam. Omnes qui querunt eam non
deficient, in menstruis eius invenient eam. Prohi-
be pedem tuum a nuditate, et guttur tuum a
siti. Et dixisti. Desperavi, nequaquam faciam.
Adamavi quippe alienos et post eos ambu-
labo. Quomodo confunditur fur quando de-
prehenditur, sic confusi sunt domus israel
ipsi et reges eorum, principes et sacerdotes eorum
et prophete eorum dicentes ligno, pater meus es
tu, et lapidi: tu me genuisti. Verterunt ad
me tergum et non faciem, et in tempore afflictio-
nis sue dicent: Surge et libera nos. Ubi
sunt dii tui quos fecisti tibi? Surgant et
liberent te in tempore afflictionis tue. Secun-
dum numerum quippe civitatum tuarum erant dii tu-
i, iuda. Quid vultis mecum iudicio conten-
dere? Omnes dereliquistis me, dicit dominus. Frustra
percussi filios vestros, disciplinam non receperunt.
Devoravit gladius vester prophetas vestros, quasi leo
vastator generatio vestra. Videte verbum domini.
Nunquid solitudo factus sum israeli, aut terra
serotina? Quare ergo dixit populus meus recessimus
ii et non veniemus ultra ad te? Nunquid obliviscetur
virgo ornamenti sui, aut sponsa fascie
pectoralis sue? Populus vero meus oblitus est
mei diebus innumeris. Quid niteris bo-
nam ostendere viam tuam ad querendam dilectionem?
Que insuper et malitias tuas docuisti vias tu-
as, et in alis tuis inventus est sanguis animarum
pauperum et innocentium. Non in fossis inveni
eos, sed in omnibus que supra memoravi. Et di-
xisti: Absque peccato et innocens ego sum,
et propterea avertatur furor tuus a me. Ecce
ego iudicio contendam tecum, eo quod dixeris
non peccavi. Quam vilis facta es nimis iterans
vias tuas, et ab egypto confunderis sicut con-
fusa es ab assyrio. Nam et ab ista egredieris

et manus tue erunt super caput tuum. quoniam obtri-
vit dominus confidentiam tuam. et nichil habe-
bis prosperum.
III Vulgo dicitur. Si dimiserit vir uxorem
suam. et recedens ab eo duxerit virum al-
terum. numquid revertetur ad eum ultra?
Numquid non polluta et contaminata erit
mulier illa? Tu autem fornicata es cum
amatoribus multis. tamen revertere ad me di-
cit dominus. et ego suscipiam te. Leva oculos
tuos in directum. et vide ubi non prostrata sis.
In viis sedebas expectans eos quasi latro
in solitudine. et polluisti terram in for-
nicationibus tuis. et in maliciis tuis. Quam
obrem prohibite sunt stille pluviarum. et
serotinus ymber non fuit. Frons mulieris
meretricis facta est tibi. noluisti erube-
scere. Ergo saltem amodo voca me. pater
meus. dux virginitatis mee tu es. Numquid
irasceris in perpetuum. aut perseverabis in
finem? Ecce locuta es. et fecisti mala. et
potuisti. Et pro vibus penitentie ubi su-
perbis blasphemasti. et implesti malam
cogitationem. et ostendisti contumacem for-
titudinem tuam: ut posses facere quod sermo-
ne tractasti. Et dixit dominus ad me in di-
ebus iosie regis. Numquid vidisti que fece-
rit aversatrix israhel? Abiit sibimet super
omnem montem excelsum. et sub omni
ligno frondoso. et fornicata est ibi. Et di-
xi. cum fecisset hec omnia. ad me convertere.
et non est reversa. Et vidit prevaricatrix soror
eius iuda quia pro eo quod mechata esset aversa-
trix israhel. dimisissem eam. et dedissem ei li-
bellum repudii. et non timuit prevaricatrix
iuda soror eius. sed abiit et fornicata est et
ipsa. et facilitate fornicationis sue conta-
minavit terram. et mechata est cum lapide
et ligno. Et in omnibus his non est reversa ad me
prevaricatrix soror eius iuda in toto cor-
de suo. sed in mendacio. ait dominus. Et dixit dominus
ad me. Iustificavit animam suam aversatrix
israhel. comparatione prevaricatricis iude. Va-
de et clama sermones istos contra aquilonem. et
dices. Revertere aversatrix israhel. ait dominus.
et non avertam faciem meam a vobis. quia ego
sanctus sum dicit dominus. et non irascar in perpetuum.
Tamen scito iniquitatem tuam. quia in dominum deum tu-
um prevaricata es. Et dispersisti vias tuas a-
lienis sub omni ligno frondoso. et vo-
cem meam non audisti. ait dominus. Converti-
mini filii revertentes dicit dominus. quia ego vir
vester. Et assumam vos unum de civitate. et
duos de cognatione. et introducam vos in Sy-
on. et dabo vobis pastores iuxta cor meum.
et pascent vos scientia et doctrina. Cum-
que multiplicati fueritis. et creveritis in terra in
diebus illis ait dominus. non dicent ultra. archa te-
stamenti domini. neque ascendet super cor. neque re-
cordabuntur illius. nec visitabitur nec fiet
ultra. In tempore illo vocabunt ierusalem soli-
um domini. et congregabuntur ad eam omnes gentes
in nomine domini in ierusalem. et non ambulabunt post pra-
vitatem cordis sui pessimi. In diebus illis
ibit domus iuda ad domum israhel. et venient
simul de terra aquilonis ad terram quam de-
di patribus vestris. Ego autem dixi. Quomodo
ponam te in filios. et tribuam tibi terram deside-
rabilem hereditatem preclaram exercituum
gentium? Et dixi. Patrem vocabis me. et
post me ingredi non cessabis. Sed quomodo si
contempnat mulier amatorem suum sic contem-
psit me domus israhel dicit dominus. Vox in viis
audita est. ploratus et ululatus filiorum
israhel. quoniam iniquam fecerunt viam suam. obli-
ti sunt domini dei sui. Convertimini filii rever-
tentes. et sanabo aversiones vestras. Ecce nos
venimus ad te. tu enim es dominus deus noster. Vere
mendaces erant colles. et multitudo montium.
Vere in domino deo nostro salus israhel. Confusi-
o comedit laborem patrum nostrorum ab ado-
lescentia nostra. greges eorum et armenta eorum. fi-
lios eorum et filias eorum. Dormiemus in confusi-
one nostra. et operiet nos ignominia nostra quoniam
domino deo nostro peccavimus nos et patres
nostri ab adolescentia nostra usque ad hunc
diem. et non audivimus vocem domini dei nostri.
Si reverteris israhel ad me ait dominus. ad me IIII
convertere. Si abstuleris offendicula tua a
facie mea: non commoveberis. et iurabis vi-
vit dominus in veritate et in iudicio et iusticia
et benedicent eum gentes ipsumque laudabunt. Hec
enim dicit dominus viro iuda et habitatori ieru-
salem. Novate vobis novale. et nolite se-
rere super spinas. Circumcidimini domino et au-
ferte preputia cordium vestrorum. viri iuda et ha-
bitatores ierusalem: ne forte egrediatur
ut ignis indignatio mea. et succendatur

ñ sit qui extinguat propter malitiam
cogitationum uestrarum. Annuntiate in
iuda. et in ierusalem audita facite. Loq
mini et canite tuba in terra. clamate
fortiter et dicite. Congregamini et ing
diamur ciuitates munitas. Leuate
signum in syon. confortamini. et no
lite stare. quia malum ego adduco ab aq
lone. et contritionem magnam. Ascendit
leo de cubili suo. et predo gentium se
leuauit. Egressus est de loco suo ut
ponat terram tuam in solitudinem. Ciui
tates tue uastabuntur. remanentes ab
que habitatore. Super hoc accingite uos cili
ciis. plangite et ululate. quia non est auersa
ira furoris domini a uobis. Et erit. In die
illa dicit dominus. peribit cor regis. et cor prin
cipum. et obstupescent sacerdotes. et prophete
consternabuntur. Et dixi. Heu. heu. heu
domine deus. Ergone decepisti populum
istum et ierusalem dicens. pax erit uobis. Et
ecce peruenit gladius usque ad animam. In
tempore illo dicetur populo huic et ierusalem. Uen
tus urens in uiis que sunt in deserto. ui
e filie populi mei non ad uentilandum
et ad purgandum. Spiritus plenus ex eis
ueniet michi. Et nunc ego loquar iudi
cia mea cum eis. Ecce quasi nubes ascendet.
et quasi tempestas currus eius. Velociores
aquilis equi illius. Ve nobis quoniam uasta
ti sumus. Laua a malitia cor tuum ie
rusalem: ut salua fias. Usquequo morabun
tur in te cogitationes noxie. Vox enim
annuntiantis a dan. et notum facientis
idolum de monte ephraim. Conmemora
te gentes. Ecce auditum est in ierusalem
custodes uenire de terra longinqua. et dare
super ciuitates iuda uocem suam. Quasi cu
stodes agrorum facti sunt super eam in gyro: quia
me ad iracundiam prouocauit ait dominus.
Vie tue et cogitationes tue fecerunt hec tibi.
Ista malitia tua quia amara. quia tetigit cor
tuum. Ventrem meum uentrem meum doleo.
sensus cordis mei turbati sunt in me.
Non tacebo. quoniam uocem bucine audiuit anima
mea. clamorem prelii. Contritio super
contritionem uocata est. et uastata est omnis
terra. Repente uastata sunt tabernacula mea.
subito pelles mee. Usquequo uidebo fugi
entem. audiam uocem bucine. Quia stul
tus populus meus. me non cognouit. Filii insipi
entes sunt et uecordes. Sapientes sunt ut
faciant mala. bene autem facere nescierunt.
Aspexi terram. et ecce uacua erat et nichil. et
celos. et non erat lux in eis. Vidi montes.
et ecce mouebantur. et omnes colles contur
bati sunt. Intuitus sum. et ecce non erat homo.
et omne uolatile celi recessit. Aspexi et
ecce carmelus desertus. et omnes urbes eius
destructe sunt a facie domini. et a facie ire furo
ris eius. Hec enim dicit dominus. Deserta erit omnis
terra. sed tamen consummationem non faciam. lugebit ter
ra et merebunt celi desuper. eo quod locutus sum.
Cogitaui. et non penituit me. nec auersus sum
ab eo. A uoce equitis et mittentis sagittam.
fugit omnis ciuitas. Ingressi sunt ardua. et a
scenderunt rupes. uniuerse urbes derelic
te sunt. et non habitat in eis homo. Tu autem uastata
quid facies. Cum uestieris te coccino. cum orna
ta fueris monili aureo. et pinxeris stibio
oculos tuos. frustra componeris. Contemp
serunt te amatores tui. animam tuam querent.
Vocem enim quasi parturientis audiui. angu
stias ut puerpere. Vox filie syon intermori
entis. expandentisque manus suas. Ve mi
chi. quia defecit anima mea propter interfectos.
Circuite uias ierusalem. et aspicite et considera V
te. et querite in plateis eius. an inueniatis
uirum facientem iudicium. querentem fidem. et pro
pitius ero eius. Quod si etiam uiuit dominus dixerint.
et hoc falso iurabunt. Domine oculi tui respi
ciunt fidem. Percussisti eos et non doluerunt. at
triuisti eos et renuerunt accipere disciplinam. In
durauerunt facies suas super petram. et noluerunt
reuerti. Ego autem dixi. Forsitan pauperes sunt
et stulti. ignorantes uiam domini. iudicium dei
sui. Ibo igitur ad optimates. et loquar eis. ipsi
enim cognouerunt uiam domini iudicium dei sui.
et ecce magis hii simul confregerunt iugum. ru
perunt uincula. Idcirco percussit eos leo de sil
ua. lupus ad uesperam uastauit eos. pardus
uigilans super ciuitates eorum. Omnis qui egres
sus fuerit ex eis capietur. quia multiplicate
sunt preuaricationes eorum. confortate sunt auersi
ones eorum. Super quo propitius esse tibi potero. Fi
lii tui dereliquerunt me. et iurant in hiis
qui non sunt dii. Saturaui eos. et mechati sunt.
et in domo meretricis luxuriabantur. Equi ama

tores in feminas et emissarii facti sunt. unus
quisque ad uxorem proximi sui hinniebat. Numquid
super his non uisitabo dicit dominus. et in gente tali
non ulciscetur anima mea? Ascendite muros eius
et dissipate. consummationem autem nolite facere.
Auferte propagines eius. quia non sunt domini. Pre
uaricatione enim preuaricata est in me do
mus israel et domus iuda. ait dominus. Negauerunt
dominum et dixerunt non est ipse. neque ueniet super nos
malum. gladium et famem non uidebimus. prophete
fuerunt in uentum locuti et responsum non fuit in eis.
Hec ergo euenient illis. Hec dicit dominus deus ex
ercituum. quia locuti estis uerbum istud. ecce ego
do uerba mea in ore tuo in ignem. et populum i
stum ligna. et uorabit eos. Ecce ego addu
cam super uos gentem de longinquo domus
israel. ait dominus. gentem robustam. gentem anti
quam. gentem cuius ignorabis linguam. nec in
telliges quid loquatur. Pharetra eius quasi sepul
chrum patens. uniuersi fortes. Et co
medet segetes tuas. et panem tuum deuorabit
filios tuos et filias tuas. Comedet gregem
tuum et armenta tua. comedet uineam tuam et
ficum tuam. et conteret urbes munitas tuas. in
quibus tu habes fiduciam. gladio. Verumtamen
in diebus illis ait dominus non faciam uos in consum
mationem. Quod si dixeritis quare fecit dominus deus
noster nobis hec omnia. dices ad eos. Sicut dere
liquistis me. et seruistis deo alieno in terra
uestra. sic seruietis alienis in terra non uestra.
Annuntiate hoc domui iacob. et auditum
facite in iuda dicentes. Audi popule stul
te. qui non habes cor. qui habentes oculos non ui
detis. et aures et non auditis. Me ergo non ti
mebitis ait dominus. et a facie mea non dole
bitis? qui posui harenam terminum mari. pre
ceptum sempiternum quod non preteribit. Et commo
uebuntur. et non poterunt. et intumescent fluc
tus eius. et non transibunt illud. Populo autem
huic factum est cor incredulum et exasperans. Re
cesserunt et abierunt. et non dixerunt in cor
de suo. metuamus dominum deum nostrum qui
dat nobis pluuiam temporaneam et serotinam in tempore
suo. plenitudinem annue messis custo
dientem nobis. Iniquitates uestre declina
uerunt hec. et peccata uestra prohibuerunt bonum
a nobis. Quia inuenti sunt in populo meo im
pii. insidiantes quasi aucupes. laqueos
ponentes et pedicas. ad capiendos ui
ros. Sicut decipula plena auibus. sic domus
eorum plene dolo. Ideo magnificati sunt
et ditati. incrassati et impinguati. et preteri
erunt sermones meos pessime. Causam ui
due non iudicauerunt. causam pupilli non direxerunt.
et iudicium pauperum non iudicauerunt. Numquid
super his non uisitabo dicit dominus. aut super gen
tem huiuscemodi non ulciscetur anima mea?
Stupor et mirabilia facta sunt in terra. Prophete
prophetabant mendacium. et sacerdotes applaude
bant manibus suis. et populus meus dilexit talia.
Quid igitur fiet in nouissimo eius?
Confortamini filii beniamin in medio VI
ierusalem. et in thecua clangite bucina. et
super bethacharem leuate uexillum. quia ma
lum uisum est ab aquilone et contritio ma
gna. Speciose et delicate assimilaui filiam
syon. Ad eam uenient pastores et greges
eorum. Fixerunt in ea tentoria in circuitu. pa
scet unusquisque eos qui sub manu sua sunt.
Sanctificate super eam bellum. consurgite et a
scendamus in meridie. Ve nobis quia decli
nauit dies. quia longiores facte sunt umbre
uesperi. Surgite et ascendamus in nocte et
dissipemus domos eius. quia hec dicit dominus
deus exercituum. Cedite lignum eius et fundite
circa ierusalem aggerem. Hec est ciuitas ui
sitationis. omnis calumpnia in medio eius.
Sicut frigidam facit cisterna aquam suam.
sic frigidam facit malitiam suam. Iniqui
tas et uastitas audietur in ea coram me sem
per. infirmitas et plaga. Erudire ierusalem
ne forte recedat anima mea a te. ne forte
ponam te desertam terram inhabitabilem.
Hec dicit dominus exercituum. Usque ad racemum
colligent quasi in uinea reliquias israel. Con
uerte manum tuam quasi uindemiator ad cartal
lum. Cui loquar et quem contestabor ut au
diat? Ecce incircumcise aures eorum. et
audire non possunt. Ecce uerbum domini factum
est eis in obprobrium. et non suscipient illud. Id
eo furore domini plenus sum. laboraui
sustinens. Effunde super paruulum fo
ris. et super consilium iuuenum simul. Vir
enim cum muliere capietur. et senex cum ple
no dierum. Et transibunt domus eorum ad al
teros agri et uxores pariter. quia extendam ma
num meam super habitantes terram. dicit dominus.
A minore quippe usque ad maiorem omnes

auaritie student. et a propheta usque ad sacerdo
tem cuncti faciunt dolum. et curabant
contritionem filie populi mei cum ignominia
dicentes. pax. pax: et non erat pax. Confu
si sunt quia abominationem fecerunt. quin po
tius confusione non sunt confusi. et erubescere
nescierunt. Quam ob rem cadent inter ruen
tes. in tempore uisitationis sue corruent. dicit
dominus. Hec dicit dominus. State super uias. et ui
dete. et interrogate de semitis antiquis. que
sit uia bona. et ambulate in ea. et inuenie
tis refrigerium animabus uestris. Et dixerunt.
Non ambulabimus. Et constitui super uos
speculatores. Audite uocem tube. Et di
xerunt. Non audiemus. Ideo audite gentes.
et cognosce congregatio. quanta ego faciam
eis. Audi terra. Ecce ego adducam mala
super populum istum. fructum cogitationum eius.
quia uerba mea non audierunt. et legem meam
proiecerunt. Ut quid mihi thus de Saba af
fertis. et calamum suaue olentem. de terra
longinqua? holocaustomata uestra non sunt
accepta. et uictime uestre non placuerunt mihi.
Propterea hec dicit dominus. Ecce ego dabo
in populum istum ruinas. et ruent in eis pa
tres et filii simul. uicinus et proximus. et
peribunt. Hec dicit dominus. Ecce populus uenit
de terra aquilonis. et gens magna consurget
a finibus terre. Sagittam et scutum ar
ripiet. crudelis est et non miserebitur. Vox eius
quasi mare sonabit. et super equos ascendent.
preparati quasi uir ad prelium aduersum te
filia Syon. Audiuimus famam eius. dis
solute sunt manus nostre. Tribulatio ap
prehendit nos. dolores ut parturientem.
Nolite exire ad agros. et in uia ne ambule
tis. quoniam gladius inimici pauor in cir
cuitu. Filia populi mei accingere cilici
o. et conspergere cinere. luctum unige
niti fac tibi. planctum amarum. quia repen
te ueniet uastator super nos. Proba
torem dedi te in populo meo robustum.
et scies et probabis uiam eorum. Omnes isti
principes declinantes ambulantes
fraudulenter. es et ferrum. uniuersi cor
rupti sunt. Defecit sufflatorium in igne.
consumptum est plumbum. Frustra con
flauit conflator. malitie enim eorum
non sunt consumpte. Argentum reprobum

uocate eos. quia dominus proiecit illos.

VII

Verbum quod factum est ad Ieremiam a domino di
cens. Sta in porta domus domini. et predica ibi
uerbum istud. et dic. Audite uerbum domini omnis
Iuda. qui ingredimini per portas has. ut ado
retis dominum. Hec dicit dominus exercituum deus
Israel. Bonas facite uias uestras. et studia ue
stra. et habitabo uobiscum in loco hoc. No
lite confidere in uerbis mendacii dicentes.
templum domini. templum domini. templum domini est.
Quoniam si bene direxeritis uias uestras. et studia
uestra. si feceritis iudicium inter uirum et pro
ximum eius. aduene. et pupillo. et uidue.
non feceritis calumpniam. nec sanguinem inno
centem effuderitis in loco hoc. et post deos
alienos non ambulaueritis in malum uo
bis met ipsis. habitabo uobiscum in loco isto.
in terra quam dedi patribus uestris a seculo et us
que in seculum. Ecce uos confiditis uobis in ser
monibus mendacii. qui non proderunt uobis. fu
rari. occidere. adulterari. iurare mendaciter.
libare baalim. et ambulare post deos a
lienos quos ignoratis. et uenistis et steti
stis coram me in domo hac. in qua inuo
catum est nomen meum. et dixistis. Liberati
sumus. eo quod fecerimus omnes abominatio
nes istas. Numquid ergo spelunca latro
num facta est domus ista in qua inuocatum
est nomen meum in oculis uestris? Ego ego
sum. ego uidi dicit dominus. Ite ad locum
meum in Sylo. ubi habitauit nomen meum a prin
cipio. et uidete que fecerim ei propter ma
litiam populi mei Israel. Et nunc quia fecistis omnia
opera hec dicit dominus. et locutus sum ad uos ma
ne consurgens. et loquens. et non audistis. et uo
caui uos et non respondistis. faciam domui
huic in qua inuocatum est nomen meum. et in qua
uos habetis fiduciam. et loco quem dedi uobis et
patribus uestris sicut feci Sylo. Et proiciam uos a
facie mea. sicut proieci omnes fratres uestros u
niuersum semen Ephraim. Tu ergo noli orare pro
populo hoc. nec assumas pro eis laudem et orationem.
et non obsistas mihi. quia non exaudiam te. Nonne
uides quid faciunt isti in ciuitatibus Iuda.
et in plateis Ierusalem? Filii colligunt ligna. et
patres succendunt ignem. et mulieres conspar
gunt adipem. ut faciant placentas regine ce
li. et libent diis alienis. ut me ad iracundiam
prouocent. Numquid me ad iracundiam prouo

VII

eunt dicit dominus? Nonne semetipsos in con-
fusionem vultus sui? Ideo haec dicit dominus deus:
Ecce furor meus et indignatio mea conflatur
super locum istum, super viros et super iumenta et su-
per lignum regionis et super fruges terrae: et succen-
detur et non extinguetur. Haec dicit dominus exer-
cituum deus Israel: Holocaustomata vestra ad-
dite victimis vestris, et comedite carnes. Qui-
a non sum locutus cum patribus vestris, et non praecepi
eis in die qua eduxi eos de terra Egypti de
verbo holocaustomatum et victimarum. Sed hoc
verbum praecepi eis dicens: Audite vocem meam,
et ero vobis deus, et vos eritis mihi populus. Et am-
bulate in omni via quam mandavi vobis,
ut bene sit vobis. Et non audierunt nec inclinave-
runt aurem suam, sed abierunt in voluptatibus
suis et pravitate cordis sui mali. Factique
sunt retrorsum et non in ante, a die qua egressi sunt
patres eorum de terra Egypti usque ad diem hanc.
Et misi ad vos omnes servos meos prophetas,
per diem consurgens diluculo et mittens.
Et non audierunt me, nec inclinaverunt aurem
suam, sed induraverunt cervicem suam, et peius operati sunt
quam patres eorum. Et loqueris ad eos omnia verba
haec, et non audient te; et vocabis eos, et non re-
spondebunt tibi. Et dices ad eos: Haec est
gens quae non audivit vocem domini dei sui, nec
recepit disciplinam. Periit fides, et ablata est
de ore eorum. Tonde capillum tuum et proice,
et sume in directum planctum, quia proiecit
dominus et reliquit generationem furoris sui. Quia
fecerunt filii Iuda malum in oculis meis, dicit
dominus. Posuerunt offendicula sua in domo in
qua invocatum est nomen meum, ut pollueren-
t eam. Et edificaverunt excelsa Thophet, quae
est in valle filii Ennon, ut incenderent fili-
os suos et filias suas igni, quae non praecepi nec
cogitavi in corde meo. Ideo ecce dies veni-
ent, dicit dominus, et non dicetur amplius Thophet
et vallis filii Ennon, sed vallis interfectionis.
Et sepelient in Thophet eo quod non sit locus.
Et erit morticinum populi huius in cibum
volucribus caeli et bestiis terrae, et non erit qui
abigat. Et quiescere faciam de urbibus Iu-
da et de plateis Ierusalem vocem gaudii et vo-
cem laetitiae, vocem sponsi et vocem sponsae. In
desolatione enim erit terra.
VIII In tempore illo ait dominus, eicient ossa regum
Iuda et ossa principum eius et ossa sacerdo-
tum et ossa prophetarum et ossa eorum qui habitaverunt
Ierusalem de sepulchris suis, et expandent
ea ad solem et lunam et omnem militiam caeli
quae dilexerunt et quibus servierunt et post quae ambula-
verunt et quae quaesierunt et adoraverunt. Non
colligentur et non sepelientur. In sterqui-
linium super faciem terrae erunt. Et eligent ma-
gis mortem quam vitam omnes qui residui fu-
erint de cognatione hac pessima in univer-
sis locis quae derelicta sunt, ad quae eieci eos, dicit
dominus exercituum. Et dices ad eos: Haec dicit
dominus: Numquid qui cadit non resurget? Et
qui aversus est non revertetur? Quare ergo aver-
sus est populus iste in Ierusalem aversione con-
tentiosa? Apprehenderunt mendacium et nolue-
runt reverti. Attendi et auscultavi: nemo quod
bonum est loquitur. Nullus est qui agat pae-
nitentiam super peccato suo dicens: Quid feci? Om-
nes conversi sunt ad cursum suum, quasi equus impetu
vadens ad praelium. Milvus in caelo cogno-
vit tempus suum; turtur et hirundo et ci-
conia custodierunt tempus adventus sui; po-
pulus autem meus non cognovit iudicium domini. Quomodo di-
citis: Sapientes nos sumus, et lex domini nobis-
cum est? Vere mendacium operatus est stilus men-
dax. Confusi sunt sapientes, perterriti et
capti sunt. Verbum enim domini proiecerunt, et sapien-
tia nulla est in eis. Propterea dabo mulieres eorum
exteris, agros eorum heredibus, quia a minimo usque
ad maximum omnes avaritiam sequuntur, a pro-
pheta usque ad sacerdotem cuncti faciunt men-
dacium. Et sanabant contritionem filiae populi mei
ad ignominiam dicentes: Pax pax, cum non
esset pax. Confusi sunt quia abominationem
fecerunt; quin immo confusione non sunt confu-
si, et erubescere nescierunt. Idcirco cadent
inter corruentes; in tempore visitationis suae
corruent, dicit dominus. Congregans congrega-
bo eos, ait dominus. Non est uva in vitibus, et
non sunt ficus in ficulnea. Folium deflu-
xit, et dedi eis quae praetergressa sunt. Quare se-
demus? Convenite et ingrediamur civi-
tatem munitam et sileamus ibi, quia dominus noster
silere nos fecit, et potum dedit nobis aquam
fellis. Peccavimus enim domino. Expecta-
vimus pacem, et non erat bonum; tempus medelae,
et ecce formido. A Dan auditus est fremi-
tus equorum eius, a voce hinnitus pugnatorum
commota est omnis terra, et venerunt et devorave-

terram et plenitudinem eius, urbem et habitatores
eius. Quia ecce ego mittam vobis serpentes regulos,
quibus non est incantatio, et mordebunt vos, ait
dominus. Dolor meus super dolorem, in me cor meum
merens. Ecce vox clamoris filie populi mei
de terra longinqua. Numquid dominus non est in Syon, aut
rex eius non est in ea? Quare ergo me ad iracun-
diam concitaverunt in sculptilibus suis et
in vanitatibus alienis? Transiit messis,
finita est estas, et nos salvati non sumus. Super
contritione filie populi mei contritus sum et con-
tristatus, stupor obtinuit me. Numquid
resina non est in Galaad, aut medicus
non est ibi? Quare igitur non est obducta cica-
trix filie populi mei?

II Quis dabit capiti meo aquam, et oculis me-
is fontem lacrimarum? et plorabo die ac
nocte interfectos filie populi mei. Quis da-
bit me in solitudine diversorium viatorum, et
derelinquam populum meum et recedam ab eis? Quia
omnes adulteri sunt, cetus prevaricatorum. Et
extenderunt linguam suam quasi arcum menda-
cii et non veritatis. Confortati sunt in terra, quia de ma-
lo ad malum egressi sunt, et me non cognove-
runt, dicit dominus. Unusquisque se a proximo
suo custodiat, et in omni fratre suo non habeat
fiduciam, quia omnis frater supplantans suppla-
tabit, et omnis amicus fraudulenter incedet.
Et vir fratrem suum deridebit, et veritatem non lo-
quentur. Docuerunt enim linguam suam loqui menda-
cium; ut inique agerent laboraverunt. Habita-
tio tua in medio doli; in dolo renuerunt
me scire, dicit dominus. Propterea hec dicit dominus ex-
ercituum: Ecce ego conflabo et probabo eos.
Quid enim aliud faciam a facie filie populi mei?
Sagitta vulnerans lingua eorum, dolum lo-
cuta est. In ore suo pacem cum amico suo
loquitur, et occulte ponit ei insidias. Numquid
super his non visitabo, dicit dominus, aut in gente
huiuscemodi non ulciscetur anima mea? Super
montes assumam fletum ac lamentum, et super
speciosa deserti planctum, quoniam incensa sunt,
eo quod non sit vir pertransiens, et non audierunt
vocem possidentis. A volucre celi usque
ad pecora transmigraverunt et recesserunt. Et
dabo Ierusalem in acervos harene et cubili-
a draconum. Et civitates Iuda dabo in
desolationem, eo quod non sit habitator. Quis
est vir sapiens qui intelligat hoc, et ad

quem verbum oris domini fiat, ut annuntiet istud?
Quare perierit terra, exusta sit quasi desertum, eo quod
non sit qui pertranseat? Et dixit dominus: Quia
dereliquerunt legem meam quam dedi eis,
et non audierunt vocem meam, et non ambula-
verunt in ea; et abierunt post pravitatem
cordis sui et post Baalim, quos didicerunt
a patribus suis. Idcirco hec dicit dominus exerci-
tuum, deus Israel: Ecce ego cibabo populum istum ab-
sinthio, et potum dabo eis aquam fellis.
Et dispergam eos in gentibus quas non noverunt
ipsi et patres eorum, et mittam post eos gladium,
donec consumantur. Hec dicit dominus exer-
cituum: Contemplamini et vocate lamen-
tatrices et veniant, et ad eas que sapientes
sunt mittite et properent. Festinent et assu-
mant super nos lamentum. Deducant oculi
nostri lacrimas, et palpebre nostre defluant
aquis. Quia vox lamentationis audita est de Sy-
on: Quomodo vastati sumus, confusi vehe-
menter! Quia dereliquimus terram, quoniam deiecta sunt ta-
bernacula nostra. Audite ergo mulieres
verbum domini, et assumant aures vestre sermonem
oris eius, et docete filias vestras lamentum, et u-
naqueque proximam suam planctum. Quia ascen-
dit mors per fenestras vestras, ingressa est
domus vestras, disperdere parvulos de foris,
iuvenes de plateis. Loquere: Hec dicit
dominus: Et cadet morticinum hominis quasi ster-
cus super faciem regionis, et quasi fenum post
tergum metentis, et non est qui colligat. Hec
dicit dominus: Non glorietur sapiens in sapientia
sua, et non glorietur fortis in fortitudine sua,
et non glorietur dives in divitiis suis, sed in
hoc glorietur qui gloriatur, scire et nosse me,
quia ego sum dominus qui facio misericordiam et iudi-
cium et iustitiam in terra. Hec enim placent mihi,
ait dominus. Ecce dies veniunt, dicit dominus, et vi-
sitabo super omnem qui circumcisum habet preputium,
super Egyptum et super Iudam et super E-
dom, et super filios Amon, et super Moab,
et super omnes qui attonsi sunt in comam,
habitantes in deserto; quia omnes gentes habent preputium,
omnis autem domus Israel incircumcisi sunt corde.
Audite verbum quod locutus est dominus X
super vos, domus Israel. Hec dicit dominus: Iuxta
vias gentium nolite discere, et a signis
celi nolite metuere, que timent gentes, quia leges
populorum vane sunt, quia lignum de saltu pre-

dit opus manuum artificis in ascia. Argento
et auro decoravit illud; clavis et malleis com-
pegit ut non dissolvatur. In similitudinem
palmae fabricata sunt, et non loquentur; portata
tollentur, quia incedere non valent. Nolite
ergo timere ea, quia nec male possunt facere,
nec bene. Non est similis tui, domine; magnus es tu,
et magnum nomen tuum in fortitudine. Quis
non timebit te, o rex gentium? Tuum est enim de-
cus; inter cunctos sapientes gentium et in univer-
sis regnis eorum nullus est similis tui. Pariter
insipientes et fatui probabuntur; doctrina
vanitatis eorum lignum est. Argentum de Thar-
sis involutum affertur, et aurum de Ophaz; o-
pus artificis et manus aerarii. Hyacinthus
et purpura indumentum eorum; opus artificum uni-
versa haec. Dominus autem deus verus est; ipse
deus vivens et rex sempiternus. Ab indigna-
tione eius commovebitur terra, et non sustinebunt
gentes comminationem eius. Sic ergo dicetis eis:
Dii qui caelos et terram non fecerunt, pereant de
terra et de his quae sub caelo sunt. Qui facit terram
in fortitudine sua, praeparat orbem in sapientia
sua, et prudentia sua extendit caelos. Ad vo-
cem suam dat multitudinem aquarum in caelo, et e-
levat nebulas ab extremitatibus terrae; ful-
gura in pluviam facit, et educit ventum de the-
sauris suis. Stultus factus est omnis homo a scien-
tia sua; confusus est omnis artifex in scul-
ptili, quoniam falsum est quod conflavit, et non est spiritus
in eis. Vana sunt et opus risu dignum; in tempore
visitationis suae peribunt. Non est his similis
pars Iacob; qui enim formavit omnia ipse est,
et Israel virga hereditatis eius; dominus exercituum
nomen illi. Congrega de terra confusionem tu-
am, quae habitas in obsidione; quia haec dicit dominus:
Ecce ego longe proiciam habitatores terrae
in hac vice, et tribulabo eos ita ut inveni-
antur. Vae mihi super contritione mea; pes-
sima plaga mea. Ego autem dixi: Plane
haec infirmitas mea est, et portabo illam.
Tabernaculum meum vastatum est; omnes funicu-
li mei dirupti sunt; filii mei exierunt a me,
et non subsistunt. Non est qui extendat ultra
tentorium meum, et erigat pelles meas. Quia
stulte egerunt pastores, et dominum non quaesierunt;
propterea non intellexerunt, et omnis grex eorum di-
spersus est. Vox auditionis ecce venit, et com-
motio magna de terra aquilonis, ut ponat
civitates Iuda in solitudinem et habitaculum
draconum. Scio domine quia non est hominis via eius, nec
viri est ut ambulet et dirigat gressus suos.
Corripe me domine, verumtamen in iudicio et
non in furore tuo, ne forte ad nihilum redigas
me. Effunde indignationem tuam super gentes quae
non cognoverunt te, et super provincias quae nomen tuum
non invocaverunt, quia comederunt Iacob
et devoraverunt eum, et consumpserunt illum, et decus
eius dissipaverunt.
Verbum quod factum est ad Ieremiam a domino dicens: XI
Audite verba pacti huius, et loquimini ad
viros Iuda et habitatores Ierusalem, et dices
ad eos: Haec dicit dominus deus Israel: Maledic-
tus vir qui non audierit verba pacti huius, quod praecepi
patribus vestris in die qua eduxi eos de terra
Aegypti, de fornace ferrea, dicens: Audite
vocem meam, et facite omnia quae praecipio vobis,
et eritis mihi in populum, et ego ero vobis in
deum, ut suscitem iuramentum quod iuravi
patribus vestris daturum me eis terram fluen-
tem lac et mel, sicut est dies haec. Et re-
spondi et dixi: Amen, domine. Et dixit dominus ad me:
Vociferare omnia verba haec in civitatibus Iu-
da et foris Ierusalem, dicens: Audite verba pa-
cti huius et facite illa, quia contestans contesta-
tus sum patres vestros in die qua eduxi eos de ter-
ra Aegypti usque ad diem hanc; mane con-
surgens contestatus sum et dixi: Audite
vocem meam. Et non audierunt nec inclinave-
runt aurem suam, sed abierunt unusquisque in pravita-
te cordis sui mali, et induxi super eos omnia
verba pacti huius quod praecepi ut facerent, et non
fecerunt. Et dixit dominus ad me: Inventa
est coniuratio in viris Iuda et habitatori-
bus Ierusalem. Reversi sunt ad iniquitates pa-
trum suorum priorum, qui noluerunt audire verba
mea, et hi ergo abierunt post deos alienos ut ser-
virent eis; irritum fecerunt domus Israel et
domus Iuda pactum meum quod pepigi cum patribus
eorum. Quam ob rem haec dicit dominus: Ecce ego
inducam super eos mala de quibus exire non
poterunt, et clamabunt ad me et non exaudiam
eos. Et ibunt civitates Iuda et habitatores
Ierusalem et clamabunt ad deos quibus libant,
et non salvabunt eos in tempore afflictionis eorum.
Secundum numerum enim civitatum tuarum erant dii
tui Iuda, et secundum numerum viarum Ierusalem posuistis
aras confusionis, aras ad libandum Baalim.

Tu ergo noli orare pro populo hoc, et ne assumas
pro eis laudem et orationem, quia non exaudiam
in tempore clamoris eorum ad me, in tempore afflic
tionis eorum. Quid est quod dilectus meus fe
cit in domo mea scelera multa? Numquid
carnes sancte auferent a te malitias tuas in qui
bus gloriata es? Olivam uberem pulchram fruc
tiferam speciosam vocavit dominus nomen tuum.
Ad vocem loquele grandis exarsit ignis in ea,
et combusta sunt fruteta eius. Et dominus exer
cituum qui plantavit te locutus est super te
malum, pro malis domus Israel et domus Iuda que
fecerunt sibi ad irritandum me, libantes Baa
lim. Tu autem domine demonstrasti michi et
cognovi; tunc ostendisti michi studia eorum. Et e
go quasi agnus mansuetus qui portatur ad
victimam; et non cognovi quia super me cogita
verunt consilia dicentes: Mittamus li
gnum in panem eius, et eradamus eum de terra
viventium, et nomen eius non memoretur am
plius. Tu autem domine Sabaoth qui iudicas
iuste et probas renes et corda, videam ultio
nem tuam ex eis. Tibi enim revelavi causam
meam. Propterea hec dicit dominus ad viros Ana
thot qui querunt animam tuam et dicunt: Non
prophetabis in nomine domini, et non morieris in mani
bus nostris. Propterea hec dicit dominus exercituum: Ec
ce ego visitabo super eos. Iuvenes morien
tur in gladio, filii eorum et filie eorum mo
rientur in fame, et reliquie non erunt ex eis. In
ducam enim malum super viros Anathot, an
num visitationis eorum.
XII Iustus quidem tu es domine si disputem tecum,
verumtamen iusta loquar ad te. Quare via im
piorum prosperatur? Bene est omnibus qui preva
ricantur et inique agunt. Plantasti eos
et radicem miserunt, proficiunt et faciunt
fructum. Prope es tu ori eorum et longe a renibus
eorum. Et tu domine nosti me, vidisti me et
probasti cor meum tecum. Congrega eos quasi gre
gem ad victimam et sanctifica eos in die oc
cisionis. Usquequo lugebit terra et herba
omnis regionis siccabitur propter maliciam in
habitantium in ea? Consumptum est animal et volucre,
quoniam dixerunt: Non videbit novissima nostra. Si
cum peditibus currens laborasti, quomodo contende
re poteris cum equis? Cum autem in terra pacis secu
rus non fueris, quid facies in superbia Ior
danis? Nam et fratres tui et domus patris tui,
et ipsi pugnaverunt adversum te, et clamaverunt post
te plena voce. Ne credas eis cum locuti fuerint
tibi bona. Reliqui domum meam, dimisi heredi
tatem meam. Dedi dilectam animam meam in ma
nu inimicorum eius. Facta est michi hereditas mea quasi
leo in silva; dedit contra me vocem, ideo odivi
eam. Numquid avis discolor hereditas mea michi? Num
quid avis tincta per totum? Venite, congregamini
omnes bestie terre, properate ad devorandum. Pa
stores multi demoliti sunt vineam meam,
conculcaverunt partem meam, dederunt portionem
meam desiderabilem in desertum solitudinis. Po
suerunt eam in dissipationem, luxitque super me.
Desolatione desolata est omnis terra, quia nul
lus est qui recogitet corde. Super omnes vias de
serti venerunt vastatores, quia gladi
us domini devorabit ab extremo terre usque ad
extremum eius. Non est pax universe carni. Se
minaverunt triticum et spinas messuerunt. He
reditatem acceperunt et non eis proderit. Confun
demini a fructibus vestris, propter iram furoris domini.
Hec dicit dominus adversum omnes vicinos me
os pessimos qui tangunt hereditatem quam
distribui populo meo Israel. Ecce ego evel
lam eos de terra sua, et domum Iuda evellam de
medio eorum. Et cum evellero eos, convertar et
miserebor eorum, et reducam eos virum ad here
ditatem suam et virum in terram suam. Et erit si
eruditi didicerint vias populi mei ut iurent
in nomine meo: Vivit dominus, sicut docuerunt populum me
um iurare in Baal, edificabuntur in medio
populi mei. Quod si non audierint, evellam gentem illam
evulsione et perditione, ait dominus.
Hec dicit dominus ad me: Vade et posside tibi XIII
lumbare lineum et pones illud super lumbos
tuos, et in aquam non inferes illud. Et posse
di lumbare iuxta verbum domini et posui circa
lumbos meos. Et factus est sermo domini ad me
secundo dicens: Tolle lumbare quod possedisti
quod est circa lumbos tuos, et surgens vade
ad Eufraten et absconde illud ibi in foramine
petre. Et abii et abscondi illud in Eufraten,
sicut preceperat michi dominus. Et factum est post dies pluri
mos dixit dominus ad me: Surge et vade ad Eu
fraten, et tolle inde lumbare quod precepi tibi
ut absconderes illud ibi. Et abii ad Eufra
ten et fodi et tuli lumbare de loco ubi abscon
deram illud, et ecce computruerat lumbare
ita ut nullo usui aptum esset. Et factum est ver

verbum domini ad me dicens. Hec dicit dominus. Sic pu-
trescere faciam superbiam iuda et superbiam ie-
rusalem multam. populum istum pessimum qui no-
lunt audire verba mea et ambulant in pravi-
tate cordis sui. abieruntque post deos alienos
ut servirent eis et adorarent eos. Et erunt
sicut lumbare istud quod nullo usui aptum
est. Sicut enim adheret lumbare ad lumbos
viri. sic adglutinavi mihi omnem domum israel.
et omnem domum iuda: dicit dominus. ut essent mihi in
populum et in nomen et in laudem et in gloriam et
non audierunt. Dices ergo ad eos sermo-
nem istum. Hec dicit dominus deus israel. Omnis la-
guncula implebitur vino. Et dicent ad te.
Numquid ignoramus quod omnis laguncula im-
plebitur vino? Et dices ad eos. Hec dicit dominus
Ecce ego implebo omnes habitatores terre huius. et
reges qui sedent de stirpe david super thro-
num eius. et sacerdotes et prophetas et omnes
habitatores ierusalem ebrietate et dispergam eos
virum a fratre suo. et patres et filios pariter. ait
dominus. Non parcam et non concedam. neque mi-
serebor ut non disperdam eos. Audite et auribus
percipite. Nolite elevari quia dominus locu-
tus est. Date domino deo vestro gloriam antequam
contenebrescat. et antequam offendant
pedes vestri ad montes caliginosos. Expec-
tabitis lucem et ponet eam in umbram mor-
tis et in caliginem. Quod si hoc non audieri-
tis. in abscondito plorabit anima mea a
facie superbie. Plorans plorabit et dedu-
cet oculus meus lacrimam: quia captus est grex
domini. Dic regi et dominatrici. Humiliamini.
sedete. quoniam descendit de capite vestro co-
rona glorie vestre. Civitates austri clause
sunt. et non est qui aperiat. Translata est omnis
iuda. transmigratione perfecta. Levate o-
culos vestros et videte. qui venitis ab aqui-
lone. ubi est grex qui datus est tibi. pecus
inclitum tuum? Quid dices cum visitave-
rit te? Tu enim docuisti eos adversum te. et
erudisti eos in caput tuum. Numquid non dolo-
res apprehendent te. quasi mulierem parturi-
entem? Quod si dixeris in corde tuo. quare
evenerunt mihi hec? propter multitudinem
iniquitatis tue: revelata sunt verecundio-
ra tua. pollute sunt plante tue. Si mu-
tare potest ethiops pellem suam. aut par-
dus varietates suas. et vos poteritis bene

facere. cum didiceritis malum. Et disse-
minabo eos quasi stipulam que vento raptatur
in deserto. Hec est sors tua parsque mensure
tue a me. dicit dominus: quia oblita es mei. et
confisa es in mendacio. Unde et ego nudavi
femora tua contra faciem tuam. et apparuit
ignominia tua: adulteria tua et hinni-
tus tuus. scelus fornicationis tue. Super
colles in agro vidi abominationes tuas.
Ve tibi ierusalem. Non mundaberis post me.
usque quo adhuc?
Quod factum est verbum domini ad ieremiam XIIII
de sermonibus siccitatis. Luxit iudea.
et porte eius corruerunt. et obscurate sunt
in terra. et clamor ierusalem ascendit. Et maio-
res miserunt minores suos ad aquam. vene-
runt ad hauriendum. et non invenerunt aquam.
reportaverunt vasa sua vacua. Confusi sunt
et afflicti. et operuerunt capita sua. propter
terre vastitatem. quia non venit pluvia
in terra. Confusi sunt agricole. operue-
runt capita sua. Nam et cerva in agro peperit et
reliquit quia non erat herba. Et onagri ste-
terunt in rupibus. Traxerunt ventum quasi dracones
defecerunt oculi eorum quia non erat herba. Si
iniquitates nostre responderint nobis domine fac
propter nomen tuum. quoniam multe sunt aversiones
nostre. Tibi peccavimus expectatio israel sal-
vator eius in tempore tribulationis. Quare quasi co-
lonus futurus es in terra. et quasi viator de-
clinans ad manendum? Quare futurus es ve-
lud vir vagus. ut fortis qui non potest sal-
vare? Tu autem in nobis es domine et nomen tu-
um invocatum est super nos. ne derelinquas
nos. Hec dicit dominus populo huic. qui dilexit mo-
vere pedes suos. et non quievit. et domino non
placuit. Nunc recordabitur iniquitatum
eorum. et visitabit peccata eorum. Et dixit dominus
ad me. Noli orare pro populo isto in bonum.
Cum ieiunaverint non exaudiam preces
eorum. et si obtulerint holocaustomata et
victimas non suscipiam ea. quoniam in gladio
et fame et peste ego consumam eos. Et dixi
A. a. a. domine deus. prophete dicunt eis. Non vide-
bitis gladium. et fames non erit in vobis. sed
pacem veram dabit vobis in loco isto. Et
dixit dominus ad me. Falso prophete vaticinantur
in nomine meo. Non misi eos et non precepi
eis. neque locutus sum ad eos. Visionem

mendacem et divinationem fraudulentam
et seductionem cordis sui prophetant vobis. Ide-
o hec dicit dominus de prophetis qui prophetant in
nomine meo, quos ego non misi dicentes: gla-
dius et fames non erit in terra hac: In gladio et
fame consumentur prophete illi. Et populi quibus pro-
phetant erunt proiecti in viis Ierusalem pre fame
et gladio, et non erit qui sepeliat eos. Ipsi
et uxores eorum, filii et filie eorum: et effun-
dam super eos malum suum. Et dices ad
eos verbum istud. Deducant oculi mei
lacrimas per noctem et diem, et non taceant. Quia
contritione magna contrita est virgo fili-
a populi mei, plaga pessima vehementer. Si
egressus fuero ad agros, ecce occisi gladi-
o; et si introiero civitatem: ecce attenuati
fame. Propheta quoque et sacerdos abierunt
in terram quam ignorabant. Hec dicit dominus
deus. Numquid proiciens abiecisti Iudam, aut
Syon abhominata est anima tua? Quare ergo percus-
sisti nos, ita ut nulla sit sanitas? Expe-
ctavimus pacem, et non est bonum, et tempus curationis,
et ecce turbatio. Cognovimus domine impie-
tates nostras, et iniquitates patrum nostrorum, quia
peccavimus tibi. Ne des nos in obprobrium
propter nomen tuum, neque facias nobis contume-
liam. Soli glorie tue recordare: ne irritum
facias fedus tuum nobiscum. Numquid sunt in scul-
ptilibus gentium qui pluunt: aut celi pos-
sunt dare ymbres? Nonne tu es domine deus
noster quem expectavimus? Tu enim fecisti omnia
hec.
XV Et dixit dominus ad me. Si steterit moyses et
samuhel coram me, non est anima mea ad po-
pulum istum. Eice illos a facie mea et egre-
diantur. Quod si dixerint ad te quo egredi-
emur, dices ad eos. Hec dicit dominus. Qui ad
mortem ad mortem: et qui ad gladium ad gla-
dium, et qui ad famem ad famem, et qui ad
captivitatem ad captivitatem. Et visi-
tabo super eos quattuor species dicit dominus.
Gladium ad occisionem, et canes ad lace-
randum, et volatilia celi et bestias terre
ad devorandum et dissipandum. Et dabo e-
os in fervorem universis regnis terre, propter
manassen filium ezechie regis iuda super
omnibus que fecit in ierusalem. Quis enim misere-
bitur tui ierusalem? Aut quis contristabitur pro
te? Aut quis ibit ad rogandum pro pace tu-
a? Tu dereliquisti me dicit dominus, retrorsum abi-
sti. Et extendam manum meam super te, et inter-
ficiam te. Laboravi rogans, et dispergam eos
ventilabro in portis terre. Interfeci et per-
didi populum meum, et tamen a viis suis non sunt rever-
si. Multiplicate sunt mihi vidue eius super a-
renam maris, et induxi eis super matrem adole-
scentis vastatorem meridie. Misi super ci-
vitates repente terrorem. Infirmata est que
peperit septem, defecit anima eius. Occidit ei
sol cum adhuc esset dies, confusa est et e-
rubuit. Et residuos eius in gladium da-
bo in conspectu inimicorum eorum, ait dominus. Ve
michi mater mea: quare genuisti me virum rixe,
virum discordie in universa terra? Non fe-
neravi, nec feneravit mihi quisquam. Omnes
maledicunt mihi dicit dominus. Si non reliquie tu-
e in bonum, si non occurri tibi in tempore afflic-
tionis, et in tempore tribulationis et angustie
adversum inimicum. Numquid federabitur ferrum
ferro ab aquilone et es? Divitias tuas
et thesauros tuos in direptionem dabo gra-
tis, in omnibus peccatis tuis et in omnibus termi-
nis tuis. Et adducam inimicos tuos de terra
quam nescis, quia ignis succensus est in furore
meo, super vos ardebit. Tu scis domine recor-
dare mei, et visita me, et tuere me ab his
qui persequuntur me. Noli in patientia tua
suscipere me: scito quoniam sustinui propter te obpro-
brium. Inventi sunt sermones tui et comedi
eos. Et factum est michi verbum tuum in gaudium
et in letitiam cordis mei, quoniam invocatum est
nomen tuum super me domine deus exercituum. Non sedi
in concilio ludentium, et gloriatus sum. A facie
manus tue solus sedebam: quoniam comminatione
replesti me. Quare factus est dolor
meus perpetuus, et plaga mea desperabilis?
Renuit curari, et facta est michi quasi menda-
cium aquarum infidelium. Propter hoc hec dicit dominus.
Si converteris, convertam te, et ante faciem meam
stabis, et si separaveris pretiosum a vili, quasi os me-
um eris. Convertentur ipsi ad te, et tu non conver- no
teris ad eos. Et dabo te populo huic in mu-
rum ereum fortem, et bellabunt adversum te,
et non prevalebunt, quia ego tecum sum ut sal-
vem te, et eruam te, dicit dominus. Et liberabo
te de manu pessimorum, et redimam te de
manu fortium.
Et factum est verbum domini ad me dicens. Non XVI

accipies uxorem. et non erunt tibi filii et filie
in loco isto. quia hec dicit dominus super filios et fi-
lias qui generantur in loco isto. et super matres
earum que genuerunt eos. et super patres eorum de quorum
stirpe sunt nati in terra hac. Mortibus egrota-
tionum morientur. non plangentur et non se-
pelientur. in sterquilinium super faciem terre
erunt. et gladio et fame consumentur. et erit ca-
daver eorum in escam volatilibus celi et be-
stiis terre. Hec enim dicit dominus. Ne ingredia-
ris domum convivii. neque vadas ad plangen-
dum neque consoleris eos. quia abstuli pacem
meam a populo isto dicit dominus. misericordiam et miseratio-
nes. et morientur grandes et parvi in terra
ista. Non sepelientur neque plangentur. et non se
incident. neque calvitium fiet pro eis. et non fran-
gent inter eos lugenti panem ad consolan-
dum super mortuo. et non dabunt ei potum cali-
cis ad consolandum super patre suo et matre.
Et domum convivii non ingredieris ut sede-
as cum eis et comedas et bibas. quia hec dicit
dominus exercituum deus israel. ecce ego auferam de
loco isto in oculis vestris et in diebus vestris vo-
cem gaudii et vocem leticie. vocem sponsi et vo-
cem sponse. Et cum annunciaveris populo huic
omnia verba hec. et dixerint tibi. quare locutus est
dominus super nos omne malum grande istud. que
iniquitas nostra. aut quod peccatum nostrum quod pecca-
vimus domino deo nostro. dices ad eos. Quia
dereliquerunt me patres vestri ait dominus.
et abierunt post deos alienos et servierunt
eis et adoraverunt eos. et me dereliquerunt.
et legem meam non custodierunt. Sed et vos peius
operati estis quam patres vestri. Ecce enim ambulat
unusquisque post pravitatem cordis sui mali ut
me non audiat. Et eiciam vos de terra hac in
terram quam ignoratis vos et patres vestri. et
servietis ibi diis alienis die ac nocte. que
non dabunt vobis requiem. Propterea ecce
dies veniunt dicit dominus. et non dicetur ultra vi-
vit dominus qui eduxit filios israel de terra egy-
pti. sed vivit dominus qui eduxit filios israel
de terra aquilonis. et de universis terris ad quas
eieci eos. et reducam eos in terram suam quam
dedi patribus eorum. Ecce ego mittam pi-
scatores multos dicit dominus. et piscabun-
tur eos. Et post hec mittam eis multos vena-
tores. et venabuntur eos de omni monte. et de omni
colle. et de cavernis petrarum. quia oculi mei super
omnes vias eorum. Non sunt abscondite a facie
mea. et non fuit occulta iniquitas eorum ab
oculis meis. Et reddam primum duplices
iniquitates et peccata eorum quia contamina-
verunt terram meam in morticiniis ydolorum suo-
rum et abominationibus suis impleverunt he-
reditatem meam. Domine fortitudo mea et
robur meum et refugium meum in die tribu-
lationis. Ad te gentes venient ab extremis
terre et dicent. Vere mendacium possederunt
patres nostri vanitatem que eis non profuit.
Numquid faciet sibi homo deos. et ipsi
non sunt dii. Idcirco ecce ego ostendam eis
per vicem hanc ostendam eis manum me-
am et virtutem meam. et scient quia nomen mihi dominus.
XVII Peccatum iude scriptum est stilo ferreo
in ungue adamantino. exaratum super
latitudinem cordis eorum. et in cornibus ararum
eorum. Cum recordati fuerint filii eorum
ararum suarum et lucorum lignorumque fron-
dentium in montibus excelsis sacrifican-
tes in agro. fortitudinem tuam et omnes the-
sauros tuos in direptionem dabo. excel-
sa tua propter peccata in universis finibus tuis.
et relinqueris sola ab hereditate tua quam
dedi tibi. et servire te faciam inimicis
tuis in terra quam ignoras. quoniam ignem succen-
distis in furore meo usque in eternum ar-
debit. Hec dicit dominus. Maledictus homo qui confi-
dit in homine. et ponit carnem brachium
suum. et a domino recedit cor eius. Erit enim
quasi miricae in deserto. et non videbit cum vene-
rit bonum. sed habitabit in siccitate in de-
serto in terra salsuginis et inhabitabili. Benedictus
vir qui confidit in domino. et erit dominus fidu-
cia eius. Et erit quasi lignum quod transplan-
tatur super aquas. quod ad humorem mit-
tit radices suas. et non timebit cum venerit
estus. Et erit folium eius viride. et in tempore
siccitatis non erit sollicitum. nec aliquando
desinet facere fructum. Pravum est cor hominis
et inscrutabile. quis cognoscet illud. Ego
dominus scrutans cor et probans renes qui
do unicuique iuxta viam suam. et iuxta fru-
ctum adinventionum suarum. Perdix fovit
que non peperit. fecit divicias et non in iudicio.
In dimidio dierum suorum derelinquet eas.
et in novissimo suo erit insipiens. So-
lium glorie altitudinis a principio locus san-

ficationis nostre expectatio israel. Domine.
omnes qui te derelinquunt confundentur.
recedentes a te in terra scribentur. quoniam de-
reliquerunt uenam aquarum uiuentium dominum.
Sana me domine et sanabor. saluum me fac
et saluus ero. quoniam laus mea tu es. Ecce
ipsi dicunt ad me. Ubi est uerbum domini? ue-
niat. Et ego non sum turbatus te pas-
torem sequens. et diem hominis non desi-
deraui tu scis. Quod egressum est de labiis
meis. rectum in conspectu tuo fuit. Non sis mi-
chi formidini. spes mea tu in die afflic-
tionis. Confundantur qui persequuntur me
et non confundar ego. Paueant illi et non pa-
ueam ego. Induc super eos diem afflicti-
onis. et duplici contritione contere eos. Hec
dicit dominus ad me. Uade et sta in porta fi-
liorum populi per quam ingrediuntur reges iu-
da et egrediuntur. et in cunctis portis ie-
rusalem. et dices ad eos. Audite uerbum domini
reges iuda et omnis iudea cunctique habita-
tores ierusalem qui ingredimini per portas
istas. Hec dicit dominus. Custodite animas ue-
stras. et nolite portare pondera in die
sabbati nec inferatis per portas ierusalem. et
nolite eicere onera de domibus uestris
in die sabbati. et omne opus non facietis. Sanc-
tificate diem sabbati sicut precepi patribus uestris.
et non audierunt nec inclinauerunt aurem suam.
sed indurauerunt ceruicem suam ne audirent
me. et ne acciperent disciplinam. Et erit. si
audieritis me dicit dominus. ut non inferatis
per portas huius ciuitatis onera in die sab-
bati. et si sanctificaueritis diem sabbati.
ne faciatis in ea omne opus ingredientur
per portas ciuitatis huius reges et principes
sedentes super solium dauid. et ascendentes
in curribus et equis ipsi et principes eorum.
uiri iuda et habitatores ierusalem. et habitabi-
tur ciuitas hec in sempiternum. Et uenient de
ciuitatibus iuda et de circuitu ierusalem. et
de terra beniamin et de campestribus et de
montuosis. et ab austro portantes holo-
caustum. et uictimam et sacrificium et thus.
et inferent oblationem in domum domini. Si autem
non audieritis me ut sanctificetis diem sab-
bati. et ne portetis onus et ne inferatis
per portas ierusalem in die sabbati: succendam
ignem in portis eius. et deuorabit domos

ierusalem. et non extinguetur.
Uerbum quod factum est ad ieremiam a domino XVIII
dicens. Surge et descende in domum figu-
li. et ibi audies uerba mea. Et descendi in
domum figuli. et ecce ipse faciebat opus rotam.
et dissipatum est uas quod ipse faciebat ex lu-
to manibus suis. Conuersusque fecit illud
uas alterum. sicut placuerat in oculis eius ut fa-
ceret. Et factum est uerbum domini ad me dicens.
Numquid sicut figulus iste. non potero fa-
cere uobis domus israel ait dominus. Ecce sicut
lutum in manu figuli sic uos in manu mea
domus israel. Repente loquar aduersum gentem
et aduersus regnum ut eradicem et destru-
am et disperdam illud. Si penitentiam egerit gens
illa a malo suo quod locutus sum aduersum eam.
agam et ego penitentiam super malum quod cogita-
ui ut facerem ei. et subito loquar de gente
et regno. ut edificem et plantem illud. Et
si fecerit malum in oculis meis ut non au-
diat uocem meam. penitentiam agam super bono
quod locutus sum ut facerem ei. Nunc ergo dic
uiro iuda et habitatori ierusalem dicens. Hec dicit
dominus. Ecce ego fingo contra uos malum.
et cogito contra uos cogitationem. Reuertatur
unusquisque a uia sua mala et dirigite
uias uestras et studia uestra. Qui dixerunt.
Desperauimus. Post cogitationes enim nostras i-
bimus. et unusquisque prauitatem cordis sui
mali faciemus. Ideo hec dicit dominus. Inter-
rogate gentes. quis audiuit talia horribilia
que fecit nimis uirgo israel. Numquid defi-
ciet de petra agri nix libani. aut euelli
possunt aque erumpentes frigide et
defluentes. Quia oblitus est mei populus
meus frustra libantes et impingentes in uiis
suis in semitis seculi. ut ambularent per
eas in itinere non trito. ut fieret terra eorum in
desolationem et in sibilum sempiternum. Omnis
enim qui preterierit per eam. obstupescet. et
mouebit caput suum. Sicut uentus urens
dispergam eos coram inimico. Dorsum et
non faciem ostendam eis in die perdi-
tionis eorum. Et dixerunt. Uenite et cogite-
mus contra ieremiam cogitationes. Non enim
peribit lex a sacerdote. neque consilium a sapi-
ente. nec sermo a propheta. Uenite et percutiamus
eum lingua. et non attendamus ad uniuersos ser-
mones eius. Attende domine ad me et au-

di uocem adversariorum meorum. Numquid
redditur pro bono malum quia foderunt fo
veam anime mee? Recordare quod stete
rim in conspectu tuo, ut loquerer pro eis bo
num: et averterem indignationem tuam ab e
is. Propterea da filios eorum in famem, et deduc
eos in manus gladii. Fiant uxores eorum
absque liberis et vidue, et viri earum interficia
ntur morte. Iuvenes eorum confodiantur gla
dio in prelio. Audiatur clamor de domi
bus eorum. Adduces enim super eos latronem
repente, quia foderunt foveam ut caperent
me, et laqueos absconderunt pedibus meis.
Tu autem domine scis omne consilium eorum adver
sum me in mortem. Ne propitieris iniquitati
eorum, et peccatum eorum a facie tua non deleatur.
Fiant corruentes in conspectu tuo: in
tempore furoris tui abutere eis.
XIX Hec dicit dominus. Vade et accipe lagunculam
figuli testeam a senioribus populi et de
senioribus sacerdotum, et egredere ad vallem
filii ennon que est iuxta introitum porte
fictilis, et predicabis ibi verba mea que ego lo
quar ad te, et dices. Audite verbum domini
reges iuda et habitatores ierusalem. Hec dicit
dominus exercituum deus israel. Ecce ego in
ducam afflictionem super locum istum, ita ut
omnis qui audierit illam tinniant aures
eius, eo quod dereliquerint me, et alienum
fecerint locum istum, et libaverint in eo diis
alienis quos nescierunt ipsi et patres eorum et
reges iuda. Et repleverunt locum istum sangui
ne innocentium, et edificaverunt excelsa ba
alim ad comburendos filios suos igni in
holocaustum baalim: que non precepi nec locutus
sum, nec ascenderunt in cor meum. Propterea ec
ce dies veniunt dicit dominus, et non vocabitur lo
cus iste amplius thophet, et vallis filii
ennon: sed vallis occisionis. Et dissipabo con
silium iude et ierusalem in loco isto, et subvertam
eos gladio in conspectu inimicorum suorum, et
in manu querentium animas eorum. Et dabo cadaver
a eorum escam volatilibus celi et bestiis ter
re. Et ponam civitatem hanc in stuporem et
in sibilum. Omnis qui preterierit per eam obstu
pescet, et sibilabit super universa plaga
eius. Et cibabo eos carnibus filiorum suorum
et carnibus filiarum suarum, et unusquisque carnes
amici sui comedet in obsidione et angustia,
in qua concludent eos inimici eorum, et qui querunt
animas eorum. Et conteres lagunculam in oculis virorum
qui ibunt tecum: et dices ad eos. Hec dicit
dominus exercituum. Sic conteram populum istum et
civitatem istam sicut conteritur vas figuli quod
non potest ultra instaurari, et in thophet sepeli
entur, eo quod non sit alius locus ad sepelien
dum. Sic faciam loco huic ait dominus et habitato
ribus eius, ut ponam civitatem istam sicut tho
pheth. Et erunt domus ierusalem et domus
regum iuda sicut locus thophet immunde:
omnes domus in quarum domatibus sacrifica
verunt omni militie celi, et libaverunt liba
mina diis alienis. Venit autem hieremias de tho
pheth, quo miserat eum dominus ad prophetandum,
et stetit in atrio domus domini, et dixit ad omnem
populum. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Ecce
ego inducam super civitatem hanc, et super omnes
urbes eius universa mala que locutus sum
adversum eam. Quoniam induraverunt cervicem suam
ut non audirent sermones meos.
Et audivit phassur filius emmer sacerdos XX
qui constitutus erat princeps in domo domini
ieremiam prophetantem sermones istos, et percus
sit phassur ieremiam prophetam, et misit eum in
nervum quod erat in porta beniamin super
iori in domo domini. Cumque illuxisset in cra
stinum, eduxit phassur ieremiam de nervo.
Et dixit ad eum ieremias. Non phassur vo
cavit dominus nomen tuum, sed pavorem undique. Quia
hec dicit dominus. Ecce ego dabo te in pavorem
te et omnes amicos tuos: et corruent gladio
inimicorum suorum, et oculi tui videbunt. Et
omnem iudam dabo in manu regis babylo
nis, et traducet eos in babylonem: et percutiet
eos gladio. Et dabo universam substantiam
civitatis huius et omnem laborem eius omne
que pretiosum, et cunctos thesauros regum iuda
dabo in manu inimicorum eorum, et diripi
ent eos et tollent, et deducent eos in ba
bylonem. Tu autem phassur et omnes habi
tatores domus tue ibitis in captivitatem,
et in babylonem venies, et ibi morieris,
ibique sepelieris tu et omnes amici tui quibus
prophetasti mendacium. Seduxisti me domine
et seductus sum. Fortior me fuisti et in
valuisti. Factus sum in derisum tota die,
omnes subsannant me. Quia iam olim loquor
vociferans iniquitatem, et vastitatem cla

mito. Et factus est sermo domini in obprobrium
et derisum tota die. Et dixi, non recorda
bor eius. neque loquar ultra in nomine illius. Et
factus est in corde meo quasi ignis exestuans clau
susque in ossibus meis, et defeci ferendo su
stinens. Audivi enim contumelias mul
torum et terrorem in circuitu, persequimini
et persequamur eum ab omnibus viris qui erant
pacifici mei, et custodientes latus meum,
si quomodo decipiatur, et prevaleamus adver
sum eum et consequamur ultionem ex eo. Dominus autem
mecum est quasi bellator fortis, ideirco
qui persequuntur me cadent et infirmi erunt,
et confundentur vehementer. quia non intelle
xerunt obprobrium sempiternum. quod numquam
delebitur. Et tu domine exercituum probator
iusti qui vides renes et cor, videam quaeso
ultionem tuam ex eis. Tibi enim revelavi
causam meam. Cantate domino laudate dominum
quia liberavit animam pauperis de manu ma
lorum. Maledicta dies in qua natus sum.
XX dies in qua peperit me mater mea, non sit
benedicta. Maledictus vir qui annuntiavit
patri meo dicens. natus est tibi puer ma
sculus, et quasi gaudio letificavit eum. Sit homo
ille ut sunt civitates quas subvertit dominus,
et non penituit eum. Audiat clamorem mane,
et ululatum in tempore meridiano, qui me non inter
fecit a vulva ut fieret mihi mater mea
sepulcrum, et vulva eius conceptus eternus. Quare
de vulva egressus sum ut viderem la
borem et dolorem, et consumerentur in confu
sione dies mei.
XXI Verbum quod factum est ad ieremiam a domino.
quando misit ad eum rex sedechias phassur
filium melchie. et sophoniam filium ma
asie sacerdotem dicens. Interroga pro nobis
dominum. quia nabuchodonosor rex babylonis
preliatur adversum nos. si forte faciat dominus
nobiscum secundum omnia mirabilia sua. et
recedat a nobis. Et dixit ieremias ad eos.
Sic dicetis sedechie. Haec dicit dominus deus
israel. Ecce ego convertam vasa belli que
in manibus vestris sunt. et quibus vos pugna
tis adversum regem babylonis et chaldeos.
qui obsident vos in circuitu murorum.
et congregabo ea in medio civitatis hu
ius, et debellabo ego vos in manu extenta.
et brachio forti, et in furore et indignati
one et in ira grandi. et percutiam habitatores ci
vitatis huius. homines et bestie pestilen
tia magna morientur. Et post hec ait dominus. Dabo
sedechiam regem iuda et servos eius et populum
eius, et qui derelicti sunt in civitate hac
a peste et gladio et fame in manu nabu
chodonosor regis babylonis et in manu inimicorum
eorum, et in manu querentium animam eorum. et percu
tiet eos in ore gladii. et non flectetur neque
parcet. nec miserebitur. Et ad populum hunc dices.
Haec dicit dominus deus. Ecce ego do coram vobis
viam vite et viam mortis. Qui habitaverit in ur
be hac, morietur in gladio. fame. et pe
ste. Qui autem egressus fuerit et transfugerit
ad chaldeos. qui obsident vos, vivet.
et erit anima sua quasi spolium. Posui enim fa
ciem meam super civitatem hanc in malum
et non in bonum ait dominus. In manu regis ba
bylonis dabitur, et exuret eam igni. Et
domui regis iuda. dices. Audite verbum
domini. domus david. Haec dicit dominus. Iudica
te mane iudicium, et eruite vi oppressum de
manu calumpniantis. ne forte egredia
tur ut ignis indignatio mea. et succen
datur, et non sit qui extinguat propter mali
tiam studiorum vestrorum. Ecce ego ad te ha
bitatricem vallis solide. atque campestris
ait dominus, qui dicitis, quis percutiet nos. et
quis ingredietur domos nostras. Et vi
sitabo super vos iuxta fructum studiorum ve
strorum dicit dominus. et succendam ignem in saltu
eius. et devorabit omnia in circuitu eius.
Haec dicit dominus. Descende in domum regis XXII
iuda, et loqueris ibi verbum hoc et dices. Au
di verbum domini rex iuda. qui sedes super so
lium david. tu et servi tui et populus tuus qui ingre
dimini per portas istas. Haec dicit dominus.
Facite iudicium et iustitiam. et liberate vi op
pressum de manu calumpniatoris. et adve
nam et viduam et pupillum nolite contri
stari neque opprimatis inique. et sangui
nem innocentem ne effundatis in lo
co isto. Si enim facientes feceritis verbum
istud, ingredientur per portas domus
huius reges sedentes de genere david. super
thronum eius et ascendentes currus
et equos ipsi et servi et populus eorum. Quod
si non audieritis verba hec, in memetipso
iuravi dicit dominus quia in solitudine erit

domꝰ hec. Quia hec dič dñs sup domū
regis iuda. Galaad tu m̄ caput libani. si nō
posuero te in solitudinem urbes inhabita
biles. Et sanctificabo sup te interficientē uir
et arma eius. et succident electas cedros tu
as. et precipitabūt in igne. et ptransibunt gētes
multe p ciuitatem hanc. et dicet unus
quisq; pximo suo. Q̄re fecit dñs sic ciui
tati huic grandi? Et respondebunt. Eo q̄d
dereliquerūt pactū dñi dei sui. et adorauē
runt deos alienos. et seruierunt eis. Nolite
flere mortuū. neq; lugeatis sup eū fle
tu. Plangite eū qui egreditur. quia nō re
uertetur ultra nec uidebit terrā natiuita
tis sue. quia hec dič dñs ad sellū filiū io
sie. regem iuda. qui regnauit p iosia
patre suo. qui egressus est de loco isto.
nō reuertetur huc amplius. sed in loco ad
quē transtuli eum ibi morietur. et terrā istā
nō uidebit amplius. Ve qui edificat do
mū suā in iniusticia. et cenacula sua nō
in iudicio. amicū suū opprimet frustra.
et mercedem eius nō reddet ei. Qui dicit.
edificabo michi domū latam. et spaciosa
sūm cenacula. qui aperit sibi fenestras
et facit laquearia cedrina. pingitq; sinopi
de. Numquid regnabis quoniam confers te cedro?
Pater tuus numquid nō comedit et bibit
et fecit iudiciū et iusticiā. tunc cū bñ erat
ei? Iudicauit causam pauperis et egeni in bo
nū suū. Nunquid nō ideo quia cognouit me? di
cit dñs. Tui uero oculi et cor ad auariciā
ad sanguinē innocentē effundendū et ad
calūpniā et ad cursum mali opis. Propterea
hec dicit dñs ad ioachim filiū iosie regē
iuda. Nō plangent eū ue frater. et ue soror.
nō concrepabunt ei ue dñe. et ue inclite. Se
pultura asini sepelietur. putrefactus et p
iectus extra portas ierl'm. Ascende libanū
et clama. et in basan da uocem tuā. et cla
ma ad transeuntes. quia contriti sūt omnes ama
tores tui. Locutus sum ad te in habundan
cia tua. et dixisti. Nō audiā. Hec est uia tua
ab adolescentia tua. quia nō audisti uo
cem meā. Omnes pastores tuos pascet uē
tus. et amatores tui in captiuitatē ibūt.
et tunc confunderis et erubesces ab omni malitia
tua. que sedes in libano et nidificas in
cedris. Quomodo congemuisti cū uenisset

tibi dolores quasi dolores parturientis?
Viuo ego dicit dñs. quia si fuerit iechonias
filius ioachim regis iuda anulus in
manu dextera mea. inde euellā eū. Et dabo te
in manu querentiū aīam tuā. et in
manu quorū tu formidas faciē. et in ma
nu nabuchodonosor regis babyl. et in manu
chaldeorū. Et mittā te et matrem tuā que genu
it te in terram alienā in qua nati nō estis. ibiq;
moriemini. et in terram ad quā ipsi leuant
animū suū ut reuertantur illuc nō reuertentur.
Numquid uas fictile atq; contritū uir iste
iechonias? Numquid uas absq; omni uolu
ptate? Quare abiecti sūt ipse et semen eius et pro
iecti in terrā quam ignorauerūt? Terra t
ra terra. audi sermonem dñi. Hec dič dñs.
Scribe uirū istum sterilem. uirū qui in die
bus suis nō prosperabitur. Nec enim erit de semine
eius uir qui sedeat sup soliū dauid. et po
testatem habeat ultra in iuda.
Ve pastoribus qui disperdunt et dilacerant XXIII
gregem pascue mee. dicit dñs. Ideo
hec dicit dñs deus isrl'. ad pastores qui pa
scunt pplm meū. Vos dispsistis gregem
meū. et eiecistis eos. et nō uisitastis eos. Ec
ce ego uisitabo sup uos maliciā studi
orum uestrorum ait dñs. Et ego congregabo reli
quias gregis mei de omnibus terris ad quas eiecero
eos illuc. et conuertam eos ad rura sua. et
crescent et multiplicabuntur. et suscitabo
sup eos pastores et pascent eos. Nō formi
dabunt ultra et nō pauebunt. et nullus
querētur ex numero dič dñs. Ecce dies uen
iunt dicit dñs. et suscitabo dauid germē
iustū. et regnabit rex. et sapiens erit. et fa
ciet iudicium et iusticiā in terra. In diebus il
lis saluabitur iuda. et isrl' habitabit confidenter.
Et hec est nomen q̄d uocabunt eū. dñs iu
stus nr̄. Propter hec ecce dies ueniunt dič
dñs. et nō dicent ultra uiuit dñs. qui eduxit
filios isrl' de terra egypti. sed uiuit dñs qui
eduxit et adduxit semen domꝰ isrl' de terra
aquilonis. et de cunctis terris ad quas eiece
ram eos illuc. et habitabunt in terra sua. Ad
prophetas. Contritū est cor meū in medio mei
contremuerunt omnia ossa mea. factꝰ sū quasi uir
ebrius. et quasi homo madidus uino. a facie
dñi et a facie sermonū uerbi eius. quia adul
teris repleta est terra quia a facie maledicti

omnis luxit terra: arefacta sunt arva deserti, factus est cursus eorum malus, et fortitudo eorum dissimilis. Propheta namque et sacerdos polluti sunt, et in domo mea inveni malum eorum, ait dominus. Idcirco via eorum erit quasi lubricum in tenebris. Impellentur enim et corruent in ea. Quia afferam super eos mala annum visitationis eorum, ait dominus. Et in prophetis Samarie vidi fatuitatem, et prophetabant in Baal, et decipiebant populum meum Israel. Et in prophetis Ierusalem vidi similitudinem adulterium et iter mendacii. Et confortaverunt manus pessimorum, ut non converteretur unusquisque a malitia sua. Facti sunt mihi omnes sicut Sodoma, et habitatores eius quasi Gomorra. Propterea hec dicit exercituum ad prophetas. Ecce ego cibabo eos absinthio, et potabo eos felle. A prophetis enim Ierusalem egressa est pollutio super omnem terram. Hec dicit dominus exercituum. Nolite audire verba prophetarum qui prophetant vobis et decipiunt vos. Visionem cordis sui loquuntur, non de ore domini. Dicunt his qui blasphemant me. Locutus est dominus, pax erit vobis. Et omni qui ambulat in pravitate cordis sui dixerunt. Non veniet super vos malum. Quis enim affuit in consilio domini et vidit et audivit sermonem eius? Quis consideravit verbum illius et audivit? Ecce turbo dominice indignationis egredietur, et tempestas erumpens super caput impiorum veniet. Non revertetur furor domini usque dum faciat, et usque dum compleat cogitationem cordis sui. In novissimis diebus intelligetis consilium eius. Non mittebam prophetas et ipsi currebant. Non loquebar ad eos et ipsi prophetabant. Si stetissent in consilio meo, et nota fecissent verba mea populo meo, avertissem utique eos a via sua mala et a pessimis cogitationibus suis. Putasne deus e vicino ego sum, dicit dominus, et non deus de longe? Si occultabitur vir in absconditis, et ego non videbo eum, dicit dominus? Numquid non celum et terram ego impleo, ait dominus? Audivi que dixerunt prophete prophetantes in nomine meo mendacium atque dicentes. Sompniavi, sompniavi. Usquequo istud in corde est prophetarum vaticinantium mendacium, et prophetantium seductiones cordis sui? Qui volunt facere ut obliviscatur populus meus nominis mei propter sompnia eorum que narrant unusquisque ad proximum suum, sicut obliti sunt patres eorum nominis mei propter Baal. Propheta qui habet sompnium narret sompnium, et qui habet sermonem meum loquatur sermonem meum vere. Quid paleis ad triticum, dicit dominus? Numquid non verba mea quasi ignis ardens, ait dominus, et quasi malleus conterens petram? Propterea ecce ego ad prophetas, ait dominus, qui furantur verba mea unusquisque a proximo suo. Ecce ego ad prophetas, ait dominus, qui assumunt linguas suas et aiunt: dicit dominus. Ecce ego ad prophetas sompniantes mendacium, ait dominus, qui narraverunt ea et seduxerunt populum meum in mendacio suo et in miraculis suis, cum ego non misissem eos nec mandassem eis, qui nichil profuerunt populo huic, dicit dominus. Si igitur interrogaverit te populus iste vel propheta aut sacerdos dicens: quod est onus domini? dices ad eos: Vos estis onus. Proiciam quippe vos, dicit dominus. Et propheta et sacerdos et populus qui dicit onus domini, visitabo super virum illum et super domum eius. Hec dicetis unusquisque ad proximum et ad fratrem suum. Quid respondit dominus, et quid locutus est dominus? Et onus domini ultra non memorabitur, quia onus erit unicuique sermo suus. Et pervertistis verba ~~domini~~ dei viventis, domini exercituum dei nostri. Hec dices ad prophetam. Quid respondit tibi dominus, et quid locutus est dominus? Si autem onus domini dixeritis, propter hoc hec dicit dominus: quia dixistis sermonem istum onus domini, et misi ad vos dicens, nolite dicere onus domini ~~et misi ad vos dicens nolite dicere onus domini~~. Propterea ecce ego tollam vos portans, et derelinquam vos et civitatem quam dedi vobis et patribus vestris a facie mea. Et dabo vos in obprobrium sempiternum et ignominiam eternam, que numquam oblivione delebitur.

XXIIII

Ostendit mihi dominus, et ecce duo calathi pleni ficis positi ante templum domini, postquam transtulit Nabuchodonosor rex Babylonis Iechoniam filium Ioachim regem Iuda, et principes eius et fabrum et inclusorem de Ierusalem, et adduxit eos in Babylonem. Et calathus unus ficus bonas habebat nimis, ut solent ficus esse primi temporis, et calathus unus ficus habebat malas nimis, que comedi non poterant, eo quod essent male. Et dixit dominus ad me: Quid tu vides, Ieremia? Et dixi: ficus, ficus bonas, bonas valde, et malas malas valde, que comedi non possunt, eo

que sunt male. Et factum est verbum domini ad
me dicens. Hec dicit dominus deus israel. Sic
ficus hee bone sic cognoscam transmigra
tionem iuda. quam emisi de loco isto in
terram chaldeorum. in bonum. et ponam oculos
meos super eos ad placandum. et reducam
eos in terram hanc. et edificabo eos et non
destruam. et plantabo eos et non evellam.
Et dabo eis cor ut sciant me. quia ego sum
dominus. et erunt mihi in populum. et ego ero eis in deum
quia revertentur ad me in toto corde suo.
Et sicut ficus pessime que comedi non pos
sunt eo quod sunt male. Hec dicit dominus. Sic
dabo sedechiam regem iuda et principes
eius et reliquos de ierusalem qui remanse
runt in urbe hac. et qui habitant in terra
egypti. et dabo eos in vexationem afflic
tionemque omnibus regnis terre in obprobrium
et in parabolam et in proverbium et in maledic
tionem in universis locis ad que eieci eos.
Et mittam in eis gladium et famem et pestem
donec consumantur de terra quam dedi eis
et patribus eorum.
XXV Verbum quod factum est ad ieremiam de omni populo
iude. in anno quarto ioachim filii iosie
regis iuda. ipse est annus primus nabuchodonosor
regis babylonis. quod locutus est ieremias
propheta ad omnem populum iuda. et ad universos
habitatores ierusalem dicens. A tercio decimo
anno iosie filii amon regis iuda usque in
diem hanc iste tercius et vicesimus annus
factum est verbum domini ad me. et locutus sum
ad vos de nocte consurgens et loquens et non au
distis. Et misit dominus ad vos omnes servos
suos prophetas consurgens diluculo mittens
quia et non audistis. neque inclinastis aures
vestras ut audiretis cum diceret. Revertimini
unusquisque a via sua mala. et a pessimis co
gitationibus vestris. et habitabitis in terra quam
dedit dominus vobis et patribus vestris a seculo
et usque in seculum. Et nolite ire post deos alie
nos ut serviatis eis. adoretisque eos. neque
me ad iracundiam provocetis in operibus ma
nuum vestrarum et non affligam vos. Et non au
distis me dicit dominus. ut me ad iracundiam
provocaretis in operibus manuum vestrarum in ma
lum vestrum. Propterea hec dicit dominus exercituum. Pro eo quod
non audistis verba mea ecce ego mittam et
assumam omnes cognationes aquilonis ait
dominus et nabuchodonosor regem babylonis servum
meum. et adducam eos super terram istam. et super ha
bitatores eius. et super omnes nationes que in circu
itu illius sunt. Et interficiam eos. et ponam eos in
stuporem et in sibilum et in solitudines per
petuas. perdamque ex eis vocem gaudii et vo
cem leticie. vocem sponsi et vocem sponse
vocem mole et lumen lucerne. Et erit universa
terra eius in solitudinem et in stuporem. Et ser
vient omnes gentes iste regi babylonis lxx annis.
Cumque impleti fuerint anni lxx. visitabo
super regem babylonis. et super gentem illam dicit dominus
iniquitatem eorum et super terram chaldeorum.
Et ponam illam in solitudines sempiter
nas. et adducam super terram illam omnia verba
mea. que locutus sum contra eam. omne quod scriptum
est in libro isto. quecumque prophetavit iere
mias adversum omnes gentes. quia servierunt eis cum essent
gentes multe et reges magni. et reddam eis secundum
opera eorum. et secundum facta manuum suarum. quia sic
dicit dominus exercituum deus israel. Sume cali
cem vini furoris huius de manu mea.
et propinabis de illo cunctis gentibus ad quas
ego mittam te. et bibent et turbabuntur et
insanient a facie gladii. quem ego mitt[am]
inter vos. Et accepi calicem de manu d[omini]
et propinavi cunctis gentibus ad quas misit me
dominus. ierusalem et civitatibus iuda et regibus
eius et principibus eius. ut darem eos in so
litudinem et in stuporem et in sibilum et in ma
ledictionem sicut est dies ista. pharaoni
regi egypti et servis eius et principibus eius et
omni populo eius. et universis generaliter cunctis
regibus terre ausitidis. et cunctis regibus
terre philistiim. et ascalonis et gaze et acca
roni. et reliquiis azoti. ydumee. et moab et
filiis ammon. et cunctis regibus tyri. et uni
versis regibus sydonis. et regibus terre insularum
qui sunt trans mare et dedan et theman
et buz. et universis qui attonsi sunt in comam.
et cunctis regibus arabie. et cunctis regibus
occidentis qui habitant in deserto et cunctis
regibus zambri. et cunctis regibus elam. et
cunctis regibus medorum. et cunctis quoque regibus
aquilonis. de prope et de longe. unicuique
contra fratrem suum. et omnibus regnis terre que super
faciem eius sunt. Et rex sesach bibet post
eos. Et dices ad eos. Hec dicit dominus exerci
tuum. Bibite et inebriamini et vomite et ca[dite]

dite: et nolite consurgere a facie gladii
quem ego mittam inter vos. Cumque noluerint
accipere calicem de manu tua ut bibant,
dices ad eos. Hec dicit dominus exercituum. Bi
bentes bibetis. quia ecce in civitate in qua
invocatum est nomen meum ego incipio af
fligere. et vos quasi innocentes immunes e
ritis? Non eritis immunes. Gladium
enim ego voco super omnes habitatores terre
dicit dominus exercituum. Et tu prophetabis ad eos omnia
verba hec. et dices ad illos. Dominus de excelso
rugiet. et de habitaculo sancto suo dabit vocem
suam, rugiens rugiet super decorem suum. ce
leuma quasi calcantium concinetur adversus
omnes habitatores terre, pervenit sonitus usque
ad extrema terre. quia iudicium domino cum genti
bus iudicatur ipse cum omni carne. Impios
tradidi gladio dicit dominus. Hec dicit dominus
exercituum. Ecce afflictio egredietur de gente
in gentem. et turbo magnus egredietur a sum
mitatibus terre. et erunt interfecti domini in die
illa a summo terre usque ad summum eius. Non
plangentur et non colligentur neque sepelientur.
in sterquilinio super faciem terre iacebunt.
Ululate pastores et clamate. et aspergi
te vos cinere optimates gregis. quia com
pleti sunt dies vestri ut interficiamini. et dis
sipationes vestre. et cadetis quasi vasa preciosa,
et peribit fuga a pastoribus. et salvatio ab
optimatibus gregis. Vox clamoris pa
storum. et ululatus optimatum gregis. quia va
stavit dominus pascua eorum. et conticuerunt arva
pacis a facie ire furoris domini. Dereliquit
quasi leo tabernaculum suum. quia facta est terra eorum in
desolationem. a facie ire columbe. et a facie ire
furoris domini.
XXVI In principio regni ioachim filii iosie
regis iuda. factum est verbum istud a do
mino dicens. Hec dicit dominus. Sta in atrio
domus domini. et loqueris ad omnes civitates
iuda. de quibus veniunt ut adorent in do
mo domini. universos sermones quos ego man
davi tibi, ut loquaris ad eos. Noli subtrahere
verbum. si forte audiant et convertantur unus
quisque a via sua mala. et peniteat me ma
li quod cogito facere eis. propter malitiam studiorum
eorum. Et dices ad eos. Hec dicit dominus. Si non
audieritis me ut ambuletis in lege mea
quam dedi vobis ut audiatis sermones servo
rum meorum prophetarum quos ego misi ad vos.
de nocte consurgens et dirigens et non au
distis. domum istam dabo sicut sylo. et ur
bem hanc dabo in maledictionem cunctis
gentibus terre. Et audierunt sacerdotes et prophe
te et omnis populus ieremiam loquentem verba hec.
in domo domini. Cumque complesset ieremias
loquens omnia verba que preceperat ei dominus. ut loqueretur
ad universum populum, apprehenderunt eum sacer
dotes et prophete et omnis populus dicentes. Morte
moriatur. Quare prophetavit in nomine domini dicens.
sicut sylo erit domus hec. et urbs ista desola
bitur. eo quod non sit habitator. Et congregatus est
omnis populus adversum ieremiam in domo
domini. Et audierunt principes iuda omnia verba
hec. Et ascenderunt de domo regis in domum
domini: et sederunt in introitu porte domus do
mini nove. et locuti sunt sacerdotes et prophete ad
principes et ad omnem populum dicentes. Iudici
um mortis est viro huic quia prophetavit adversus
civitatem istam. sicut audistis auribus vestris.
Et ait ieremias ad omnes principes et ad uni
versum populum dicens. Dominus misit me ut prophe
tarem ad domum istam et ad civitatem hanc. omnia
verba que audistis. Nunc ergo bonas facite vias
vestras. et studia vestra. et audite vocem domini dei
vestri. et penitebit dominum mali quod locutus est
adversum vos. Ego autem ecce in manibus vestris
sum. facite mihi ut bonum et rectum est in oculis
vestris. Verumtamen scitote et cognoscite.
quod si occideritis me sanguinem innocentem
tradetis. contra vosmetipsos et contra civitatem istam.
et habitatores eius. In veritate enim misit me
dominus ad vos. ut loquerer in auribus vestris
omnia verba hec. Et dixerunt principes et omnis
populus ad sacerdotes et prophetas. Non est viro huic
iudicium mortis quia in nomine domini dei nostri lo
cutus est ad nos. Surrexerunt ergo viri de se
nioribus terre. et dixerunt ad omnem cetum po
puli loquentes. Micheas de morasti fuit propheta
in diebus ezechie regis iuda. et ait ad omnem
populum iuda dicens. Hec dicit dominus exercituum. Syon
quasi ager arabitur. et ierusalem in acervum lapidum e
rit. et mons domus domini in excelsa silvarum. Num
quid morte condempnavit eum ezechias rex iu
da et omnis iuda? Numquid non timuerunt dominum
et deprecati sunt faciem domini. et penituit dominum
mali quod locutus erat adversum eos? Itaque nos
non facimus malum grande contra animas nostras. Fuit quoque

uir prophetans in nomine domini, urias filius semei
de cariathiarim, et prophetavit adversum civitatem
istam, et adversum terram hanc, iuxta universa ver
ba ieremie. Et audivit rex ioachim et omnes
potentes et principes eius verba hec, et quesivit rex
interficere eum. Et audivit urias et timuit, et fu
git: et ingressus est egyptum. Et misit rex
ioachim viros in egyptum: elnathan fi
lium achobor, et viros cum eo in egyptum. Et e
duxerunt uriam de egypto, et adduxerunt eum
ad regem ioachim, et percussit eum gladio, et
proiecit cadaver eius in sepulcris vulgi igno
bilis. Igitur manus achiam filii saphan fuit
cum ieremia, ut non traderetur in manus populi, et in
terficerent eum. In principio regni ioachim
filii iosie regis iuda, factum est verbum istud ad
ieremiam a domino dicens.

XXVII
Hec dicit dominus ad me. Fac tibi vincula et cate-
nas, et pones eas in collo tuo. Et mittes eas
ad regem edom, et ad regem moab, et ad re
gem filiorum ammon, et ad regem tyri, et ad re
gem sydonis, in manu nuntiorum qui vene
runt in ierusalem ad sedechiam regem iuda.
Et precipies eis ut ad dominos suos loquantur. Hec
dicit dominus exercituum deus israel. Hec dicetis ad
dominos vestros. Ego feci terram et homines et iu
menta que sunt super faciem universe terre, in for
titudine mea magna et in brachio meo ex
tento, et dedi eam ei qui placuit in oculis
meis. Et nunc itaque ego dedi omnes terras istas
in manu nabuchodonosor regis babylonis servi
mei. Insuper et bestias agri dedi ei ut serviant
illi: et servient ei omnes gentes, et filio eius et filio fi
lii eius, donec veniat tempus terre eius et ipsius.
Et servient ei gentes multe et reges magni.
Gens autem et regnum quod non servierit nabuc
donosor regi babylonis et quicumque non curvaverit
collum suum sub iugo regis babylonis, in gla
dio et fame et peste visitabo super gentem
illam ait dominus, donec consumam eos in manu
eius. Vos ergo nolite audire prophetas vestros et
divinos et somniatores et augures et male
ficos qui dicunt vobis non servietis regi babylonis,
quia mendacium prophetant vobis, ut longe faciant vos
de terra vestra, et eiciant vos et pereatis. Porro
gens que subiecerit cervicem suam sub iu
go regis babylonis et servierit ei: dimittam eam
in terra sua dicit dominus, et colet eam et habitabit in ea.
Et ad sedechiam regem iuda locutus sum,
secundum omnia verba hec dicens. Subicite colla
vestra sub iugo regis babylonis et servite ei et populo
eius, et vivetis. Quare moriemini tu et populus
tuus gladio et fame et peste sicut locutus est
dominus ad gentem que servire noluerit regi babylonis?
Nolite audire verba prophetarum dicentium vobis
non servietis regi babylonis, quia mendacium ipsi loquuntur
vobis, quia non misi eos ait dominus, et ipsi prophetant
in nomine meo mendaciter, ut eiciant vos et
pereatis, tam vos quam prophete qui vaticinantur vobis.
Et ad sacerdotes et ad populum istum locutus sum
dicens. Hec dicit dominus. Nolite audire verba
prophetarum vestrorum qui prophetant vobis dicentes. Ecce
vasa domini revertentur de babylone nunc cito.
Mendacium enim prophetant vobis. Nolite ergo audi
re eos, sed servite regi babylonis ut vivatis. Quare da
tur hec civitas in solitudinem? Et si prophe
te sunt, et est verbum domini in eis, occurrant domino
ut non veniant vasa que derelicta fuerant in
domo domini et in domo regis iuda et in ierusalem
in babylonem. Quia hec dicit dominus exercituum ad columnas
et ad mare et ad bases et ad reliqua vasorum
que remanserunt in civitate hac, que non tulit
nabuchodonosor rex babylonis cum transferret iecho
niam filium ioachim regem iuda de ierusalem
in babylonem et omnes optimates iuda et ierusalem.
Quia hec dicit dominus exercituum deus israel ad vasa que dere
licta sunt in domo domini et in domo regis iuda
et ierusalem. In babylonem transferentur et ibi
erunt usque ad diem visitationis sue dicit
dominus, et afferri faciam ea et restitui in loco
isto dicit dominus.

XXVIII
Et factum est in anno illo in principio regni
sedechie regis iuda, in anno quarto in men
se quinto. dixit ad me ananias filius azur
propheta de gabaon in domo domini coram sa
cerdotibus et omni populo dicens. Hec dicit dominus
exercituum deus israel. Contrivi iugum regis babylonis.
Adhuc duo anni dierum, et ego referri fa
ciam ad locum istum omnia vasa domini que tulit
nabuchodonosor rex babylonis de loco isto, et
transtulit ea in babylonem. Et iechoniam filium
ioachim regem iude, et omnem transmigra
tionem iude qui ingressi sunt in babylonem
ego convertam ad locum istum ait dominus. Con
teram enim iugum regis babylonis. Et dixit ie
remias propheta ad ananiam prophetam, in o
culis sacerdotum et in oculis omnis populi qui sta
bant in domo domini. Et ait ieremias pro

propheta: Amen, sic faciat Dominus. Et suscitet Dominus
verba tua que prophetasti, ut referantur vasa in domum
Domini, et omnis transmigratio de Babylone ad
locum istum. Verumtamen audi verbum hoc quod ego lo
quor in auribus tuis et in auribus universi populi. Pro
phete qui fuerunt ante me et ante te ab initio, et
prophetaverunt super terras multas, et super regna magna,
de prelio, et de afflictione, et de fame. Propheta qui
vaticinatus est pacem, cum venerit verbum e
ius, scietur propheta quem misit Dominus in veritate. Et
tulit Ananias propheta catenam de collo Iere
mie prophete, et confregit eam. Et ait Ana
nias propheta in conspectu omnis populi dicens:
Hec dicit Dominus: Sic confringam iugum Nabuc
hodonosor regis Babylonis post duos annos dierum
de collo omnium gentium. Et abiit Ieremi
as propheta in viam suam. Et factum est verbum Domini
ad Ieremiam postquam confregit Ananias pro
pheta catenam de collo Ieremie prophete, di
cens: Vade et dices Ananie: Hec dicit Dominus:
Catenas ligneas contrivisti, et facies pro eis
catenas ferreas. Quia hec dicit Dominus exercituum Deus Israel:
Iugum ferreum posui super collum cunctarum
gentium istarum, ut serviant Nabuchodonosor re
gi Babylonis, et servient ei: insuper et bestias terre de
di ei. Et dixit Ieremias propheta ad Ananiam
prophetam: Audi Anania: Non misit te Dominus,
et tu confidere fecisti populum istum in mendacio.
Idcirco hec dicit Dominus: Ecce ego emittam
te a facie terre: hoc anno morieris: ad
versum enim Dominum locutus es. Et mortuus
est Ananias propheta in anno illo mense septimo.
XXVIIII Et hec sunt verba libri quos misit
Ieremias propheta de Ierusalem ad reliquias senio
rum transmigrationis, et ad sacerdotes et ad
prophetas, et ad omnem populum quem traduxerat
Nabuchodonosor de Ierusalem in Babylonem: postquam
egressus est Iechonias rex, et domina, et eu
nuchi, et principes Iuda et Ierusalem, et faber
et inclusor de Ierusalem, in manu Elasa filii
Saphan, et Gamarie filii Helcie, quos mi
sit Sedechias rex Iuda ad Nabuchodonosor
regem Babylonis in Babylonem, dicens: Hec
dicit Dominus exercituum Deus Israel omni transmigrationi
quam transtuli de Ierusalem in Babylonem: Edi
ficate domos, et habitate: et plantate
ortos, et comedite fructum eorum. Accipi
te uxores, et generate filios et filias: et da
te filiis vestris uxores, et filias vestras date

viris, et pariant filios et filias: et multipli
camini ibi, et nolite esse pauci numero. Et que
rite pacem civitatis, ad quam transmigrare
vos feci: et orate pro ea ad Dominum: quia in pace
illius erit pax vobis. Hec enim dicit Dominus exercituum
Deus Israel: Non vos seducant prophete vestri qui sunt
in medio vestrum, et divini vestri: et ne attenda
tis ad somnia vestra, que vos somniatis: quia fal
so ipsi prophetant vobis in nomine meo: et non mi
si eos, dicit Dominus. Quia hec dicit Dominus: Cum cepe
rint compleri in Babylone septuaginta anni,
visitabo vos: et suscitabo super vos verbum me
um bonum, ut reducam vos ad locum istum. Ego
enim scio cogitationes quas ego cogito super vos,
ait Dominus, cogitationes pacis, et non afflictio
nis, ut dem vobis finem et patientiam. Et in
vocabitis me, et ibitis: et orabitis me, et
exaudiam vos. Queretis me, et invenietis: cum
quesieritis me in toto corde vestro. Et inveniar
a vobis, ait Dominus: et reducam captivitatem vestram, et congrega
tibus, et de cunctis locis, ad que expuli vos, dicit bo vos de uni
Dominus: et reverti vos faciam de loco ad quem transmi versis
grare vos feci. Quia dixistis: Suscitavit gen
nobis Dominus prophetas in Babylone. Quia hec
dicit Dominus ad regem qui sedet super solium David,
et ad omnem populum habitatorem urbis huius, ad fra
tres vestros qui non sunt egressi vobiscum in transmi
grationem: Hec dicit Dominus exercituum: Ecce mittam
in eos gladium, et famem, et pestem: et ponam eos
quasi ficus malas, que comedi non possunt, eo quod
pessime sint. Et persequar eos in gladio,
et in fame, et in pestilentia: et dabo eos in ve
xationem universis regnis terre: in maledic XXX
tionem, et in stuporem, et in sibilum, et in opprobri
um cunctis gentibus, ad quas ego eieci eos: eo
quod non audierint verba mea, dicit Dominus, que
misi ad eos per servos meos prophetas, de nocte
consurgens, et mittens: et non audistis, dicit
Dominus. Vos ergo audite verbum Domini, omnis
transmigratio, quam emisi de Ierusalem in Ba
bylonem. Hec dicit Dominus exercituum Deus Israel
ad Achab filium Colie, et ad Sedechiam fili
um Maasie, qui prophetant vobis in nomine me
o mendaciter: Ecce ego tradam eos in ma
nu Nabuchodonosor regis Babylonis: et percutiet
eos in oculis vestris. Et assumetur ex eis ma
ledictio omni transmigrationi Iuda, que est
in Babylone, dicentium: Ponat te Dominus sicut
Sedechiam, et sicut Achab, quos frixit rex Ba

bylonis in igne. pro eo quod fecerint stulti
ciam in israel. et mechati sunt in uxores a
micorum suorum. et locuti sunt uerbum in nomine
meo mendaciter. quod non mandaui eis. Ego
sum iudex et testis dicit dominus. Et ad se
meiam neelamiten dices. Hec dicit dominus exer
cituum deus israel. Pro eo quod misisti in nomine
tuo libros ad omnem populum qui est
in ierusalem. et ad sophoniam filium maa
sie sacerdotem. et ad uniuersos sacerdotes
dicens. Dominus dedit te sacerdotem pro ioiada
sacerdote. ut sis dux in domo domini super
omnem uirum arreptitium et prophetantem.
ut mittas eum in neruum et in car
cerem. et nunc quare non increpasti ieremiam ana
thothiten qui prophetat uobis? Quia super
hoc misit ad nos in babylonem dicens.
Longum est. Edificate domos et habitate.
et plantate ortos et comedite fructus
eorum. Legit ergo sophonias sacerdos librum i
stum in auribus ieremie prophete. Et factum
est uerbum domini ad ieremiam dicens. Mit
te ad omnem transmigrationem dicens. Hec
dicit dominus ad semeiam neelamiten. Pro
eo quod prophetauit uobis semeias. et ego non misi eum
et fecit uos confidere in mendacio. Idcir
co hec dicit dominus. Ecce ego uisitabo super
semeiam neelamiten. et super semen eius. Non
erit ei uir sedens in medio populi huius. et non
uidebit bonum quod ego faciam populo meo
ait dominus. quia preuaricationem locutus est ad
uersus dominum.

XXX Hoc uerbum quod factum est ad ieremiam a domino
dicens. Hec dicit dominus deus israel dicens.
Scribe tibi omnia uerba que locutus sum
ad te in libro. Ecce enim dies ueniunt dicit
dominus. et conuertam conuersionem populi mei israel
et iuda: ait dominus. Et conuertam eos ad terram
quam dedi patribus eorum. et possidebunt eam.
Et hec uerba que locutus est dominus ad israel
et iudam. quia hec dicit dominus. Vocem terro
ris audiuimus. formido et non est pax.
Interrogate et uidete. si generat masculus.
Quare ergo uidi omnis uiri manum super lum
bum suum quasi parturientis. et conuerse sunt
uniuerse facies in auruginem? Ve quia
magna dies illa nec est similis ei. Tempusque
tribulationis est iacob. et ex ipso sal
uabitur. Et erit in die illa ait dominus exercituum.

Conteram iugum eius de collo tuo. et uin
cula illius dirumpam. Et non dominabuntur ei
amplius alieni. sed seruient domino deo suo. et da
uid regi suo. quem suscitabo eis. Tu ergo
ne timeas serue meus iacob ait dominus. neque pa
ueas israel. quia ecce ego saluabo te de terra
longinqua. et semen tuum de terra captiuitatis
eorum. Et reuertetur iacob et quiescet. et
cunctis bonis affluet. et non erit quem formi
det. quoniam tecum ego sum ait dominus ut saluem
te. Faciam enim consummationem in cunctis gen
tibus. in quibus dispersi te. Te autem non fa
ciam in consummationem. sed castigabo te in iudi
cio. ut non tibi uidearis innoxius. Quia
hec dicit dominus. Insanabilis fractura tua.
pessima plaga tua. Non est qui iudicet
iudicium tuum ad alligandum: curationum
utilitas non est tibi. Omnes amatores tui o
bliti sunt tui. te non querent. Plaga enim
inimici percussi te. castigatione crudeli. pro
pter multitudinem iniquitatis tue. dura fa
cta sunt peccata tua. Quid clamas super contritio
ne tua? Insanabilis est dolor tuus. propter
multitudinem iniquitatis tue. et propter dura
peccata tua feci hec tibi. Propterea omnes qui come
dunt te deuorabuntur. et uniuersi hostes
in captiuitatem ducentur. et qui te uastant
uastabuntur. cunctosque predatores tuos da
bo in predam. Obducam enim cicatricem tibi. et a uul
neribus tuis sanabo te dicit dominus. Quia eiectam
uocauerunt te syon. hec est que non habebat
requirentem. Hec dicit dominus. Ecce ego conuertam
conuersionem tabernaculorum iacob. et tectis eius
miserebor. Et edificabitur ciuitas in excel
so suo. et templum iuxta ordinem suum fundabitur.
Et egredietur de eis laus uoxque luden
tium. et multiplicabo eos et non minuentur.
et glorificabo eos et non attenuabuntur. et erunt
filii eius sicut a principio. et cetus eius coram
me permanebit. Et uisitabo aduersum omnes
qui tribulant eum. et erit dux eius ex eo.
et princeps de medio eius producetur. Et ap
plicabo eum et accedet ad me. Quis enim
iste est qui applicet cor suum ut appropin
quet mihi ait dominus. Et eritis mihi in populum. et ego e
ro uobis in deum. Ecce turbo domini furor egre
diens. procella ruens. in capite impiorum con
quiescet. Non auertet iram indignationis
domini. donec faciat et compleat cogitationem

cordis sui. In novissimo dierum intelligetis ea.

XXXI In tempore illo dicit dominus, ero deus universis cognationibus israel, et ipsi erunt michi in populum. Hec dicit dominus. Invenit gratiam in deserto populus qui remanserat gladio, vadet ad requiem suam israel. Longe dominus apparuit michi, et in caritate perpetua dilexi te. ideo attraxi te miserans. Rursumque edificabo te, et edificaberis virgo israel. Adhuc ornaberis tympanis tuis. et egredieris in choro ludentium. Adhuc plantabis vineas in montibus samarie. Plantabunt plantantes et donec tempus veniat non vindemiabunt. Quia erit dies in qua clamabunt custodes. in monte samarie. et in monte effraim. Surgite et ascendamus in syon ad dominum deum nostrum. Quia hec dicit dominus. Exultate in leticia iacob. et hinnite contra caput gentium. personate et canite et dicite. salva domine populum tuum reliquias israel. Ecce ego adducam eos de terra aquilonis. et congregabo eos ab extremis terre. inter quos erunt cecus et claudus. et pregnans et pariens simul. cetus magnus revertentium huc. In fletu venient et in misericordia deducam eos. et adducam eos per torrentes aquarum in via recta. et non impingent in ea. quia factus sum israeli pater. et effraim primogenitus meus est. Audite verbum domini gentes. et annunciate in insulis que procul sunt et dicite. Qui dispersit israel congregabit eum. et custodiet eum sicut pastor gregem suum. Redemit enim dominus iacob et liberavit eum de manu potentioris. et venient et laudabunt in monte syon. et confluent ad bona domini super frumento et vino et oleo. et fetu pecorum et armentorum. et erit anima eorum quasi ortus irriguus. et ultra non esurient. Tunc letabitur virgo in choro. iuvenes et senes simul. Et convertam luctum eorum in gaudium. et consolabor eos et letificabo a dolore suo. et inebriabo animam sacerdotum pinguedine. et populus meus bonis meis adimplebitur. ait dominus. Hec dicit dominus. Vox in excelso audita est lamentationis fletus et luctus. rachel plorantis filios suos et nolentis consolari super eis. quia non sunt. Hec dicit dominus. Quiescat vox tua a ploratu. et oculi tui a lacrimis. quia est merces operi tuo ait dominus. Et revertentur de terra inimica. et est spes in novissimis tuis ait dominus. et revertentur filii ad terminos suos. Audiens audivi effraim transmigrantem. Castigasti me et eruditus sum. quasi iuvenculus indomitus. Converte me et convertar. quia tu dominus deus meus. Postquam enim convertisti me egi penitentiam. et postquam ostendisti michi percussi femur meum. Confusus sum et erubui quoniam sustinui obprobrium adolescentie mee. Si filius honorabilis michi effraim. si puer delicatus. quia ex quo locutus sum de eo. adhuc recordabor eius. Ideo conturbata sunt viscera mea super eum. miserans miserebor eius ait dominus. Statue tibi speculam. pone tibi amaritudines. dirige cor tuum in viam directam. in qua ambulasti. Revertere virgo israel. revertere ad civitates tuas. Usquequo deliciis dissolveris filia vaga. Quia creavit dominus novum super terram. femina circumdabit virum. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Adhuc dicent verbum istud in terra iuda. et in urbibus eius cum convertero captivitatem eorum. Benedicat tibi dominus pulcritudo iustitie. mons sanctus. Et habitabunt in eo iudas et omnes civitates eius simul. agricole et minantes greges. quia inebriavi animam lassam. et omnem animam esurientem saturavi. Ideo quasi de sompno suscitatus sum. et vidi. et somnus meus dulcis michi. Ecce dies veniunt dicit dominus et seminabo domum israel et domum iuda. semine hominum et semine iumentorum. et sicut vigilavi super eos ut evellerem et demolirer. et dissiparem et disperderem. et affligerem. sic vigilabo super eos ut edificem et plantem. ait dominus. In diebus illis non dicent ultra. patres comederunt uvam acerbam. et dentes filiorum obstupuerunt. sed unusquisque in iniquitate sua morietur. Omnis homo qui comederit uvam acerbam obstupescent dentes eius. Ecce dies venient dicit dominus et feriam domui israel et domui iuda fedus novum. non secundum pactum quod pepigi cum patribus vestris. in die qua apprehendi manum eorum ut educerem eos de terra egypti. pactum quod irritum fecerunt. et ego dominatus eorum sum dicit dominus. Sed hoc erit pactum quod feriam cum domo israel. post dies illos dicit dominus. dabo legem meam in visceribus eorum. et in corde eorum scribam eam. et ero eis in deum. et ipsi erunt michi in populum. et non do-

cebit uir ultra proximum suum. et uir fratrem suum
dicens. Cognosce dominum. Omnes enim cognoscent
me. a minimo eorum usque ad maximum. ait dominus.
quia propitiabor iniquitatibus eorum. et peccatorum
eorum non ero memor amplius. Hec dicit dominus qui
dat solem in lumine diei ordinem lune et stel
larum in lumine noctis. qui turbat mare et
sonant fluctus eius. dominus exercituum nomen il
li. Si defecerint leges iste coram me dicit
dominus tunc et semen israel deficiet. ut non sit gens
coram me cunctis diebus. Hec dicit dominus. Si
mensurari potuerint celi desursum. et inuesti
gari fundamenta terre deorsum. et ego abiciam u
niuersum semen israel. propter omnia que fecerunt
dicit dominus. Ecce dies ueniunt dicit dominus. et
edificabitur ciuitas domino a turre ananeel
usque ad portam anguli. et exibit ultra
norma mensure eius. in conspectu eius super collem
gareb. et circuibit goatha. et omnem uallem
cadauerum et cineris et uniuersam regionem
mortis usque ad torrentem cedron. et us
que ad angulum porte equorum orientalis.
Sanctum domini non euelletur. et non destruetur ultra
in perpetuum.
XXXII Verbum quod factum est ad ieremiam a domino in
anno decimo sedechie regis iuda. ipse
est annus octauus decimus nabuchodonosor. Tunc
exercitus regis babylonis obsidebat ierusalem et
ieremias propheta erat clausus in atrio carce
ris. qui erat in domo regis iuda. Clause
rat enim eum sedechias rex iuda dicens.
Quare uaticinaris dicens. hec dicit dominus. ecce
ego dabo ciuitatem istam in manus regis
babylonis et capiet eam. et sedechias rex iuda non
effugiet de manu chaldeorum. sed traditur in ma
nus regis babylonis. et loquetur os eius cum ore illius.
et oculi eius oculos illius uidebunt. et in ba
bylonem ducet sedechiam. et ibi erit donec
uisitem eum ait dominus. si autem dimicaueritis
aduersum chaldeos nichil prosperum habebitis. Et
dixit ieremias. Factum est uerbum domini ad
me dicens. Ecce ananeel filius sellum pa
truelis tuus ueniet ad te dicens. Eme ti
bi agrum meum qui est in anathoth. tibi
enim competit ex propinquitate ut emas.
Et uenit ad me ananeel filius patrui mei
secundum uerbum domini ad uestibulum carceris. et ait
ad me. Posside agrum meum qui est in ana
thoth in terra beniamin. quia tibi competit
hereditas. et tu propinquus es ut possideas.
Intellexi autem quod uerbum domini esset. et emi agrum
ab ananeel filio patrui mei qui est in anathoth.
et appendi ei argentum septem stateres et decem
argenteos. et scripsi in libro et signaui. et adhibui
testes. et appendi argentum in statera. Et accepi
librum possessionis signatum. et stipulationes
rata et signa foris. Et dedi librum pos
sessionis baruch filio neri. filii maasie in
oculis ananeel patruelis mei. et oculis testium
qui scripti erant in libro emptionis. et in oculis
omnium iudeorum qui sedebant in atrio carceris.
Et precepi baruch coram eis dicens. Hec dicit
dominus exercituum deus israel. Sume libros istos.
librum emptionis hunc signatum. et librum hunc
qui apertus est. et pone illos in uase fictili ut
permanere possint diebus multis. Hec enim
dicit dominus exercituum deus israel. Adhuc posside
buntur domus et agri et uinee in terra ista.
Et oraui ad dominum postquam tradidi librum
possessionis baruch filio neri dicens. Heu
heu. heu. domine deus. Ecce tu fecisti celum
et terram in fortitudine tua magna et in bra
chio tuo extento. Non erit tibi difficile om
ne uerbum. qui facis misericordiam in milibus. et reddis
iniquitatem patrum in sinu filiorum eorum post
eos. Fortissime magne potens dominus exercituum no
men tibi. magnus consilio et incomprehensibilis
cogitatu. cuius oculi aperti sunt super omnes uias
filiorum adam. ut reddas unicuique secundum ui
as suas et secundum fructum adinuentionum eius.
qui posuisti signa et portenta in terra egypti usque
ad diem hanc. et in israel et in omnibus hominibus et fe
cisti tibi nomen sicut est dies hec. et eduxisti
populum tuum israel de terra egypti in signis
et in portentis. et in manu robusta. et in brachi
o extento et in terrore magno. et dedisti
eis terram hanc quam iurasti patribus eorum
ut dares eis terram fluentem lacte et mel
le. et ingressi sunt et possederunt eam. et non obedi
erunt uoci tue. et in lege tua non ambulauerunt.
omnia que mandasti eis ut facerent non fe
cerunt. et uenerunt eis omnia mala hec. Ecce
munitiones extructe sunt aduersum
ciuitatem ut capiatur. et urbs data est
in manus chaldeorum. et in manu regis baby
lonis. qui pugnant aduersum eam. a facie gladii
et famis et pestilentie. et quecumque locutus
es acciderunt. ut ipse tu cernis. et tu dicis mihi

mine deus eme agrum argento. et
adhibe testes. cum urbs data sit in manu
chaldeorum. Et factum est verbum domini ad ieremi
am dicens. Ecce ego dominus deus universe car
nis. Numquid mihi difficile erit omne verbum?
Propterea hec dicit dominus. Ecce ego tradam civitatem
istam in manu chaldeorum. et in manu regis
babylonis. et capient eam. et venient chaldei preli
antes adversum urbem hanc. et succendent eam
igni. et comburent eam. et domos in quarum tec
tis sacrificabant baal. et libabant di
is alienis libamina ad irritandum me. E
rant enim filii israel et filii iuda iugiter
facientes malum in oculis meis ab adole
scentia sua. filii israel qui usque hodie ex
acerbant me opere manuum suarum: dicit dominus.
quia in furore et in indignatione mea facta
est mihi civitas hec. a die qua edificaverunt
eam usque ad diem istam. que auferetur de con
spectu meo. propter maliciam filiorum israel. et fi
liorum iuda. quam fecerunt ad iracundiam me pro
vocantes. ipsi et reges eorum et principes eo
rum. et sacerdotes et prophete eorum. viri iuda et ha
bitatores ierusalem. Et verterunt ad me ter
ga et non facies. cum docerem eos diluculo
et erudirem. et nollent audire ut acciperent
disciplinam. Et posuerunt ydola sua in
domo in qua invocatum est nomen meum ut pol
luerent eam. Et edificaverunt excelsa baal
que sunt in valle filii ennon. ut initiarent fi
lios suos et filias suas moloch. quod non man
davi eis nec ascendit in cor meum. ut facerent
abhominationem hanc. et in peccatum de
ducerent iudam. Et nunc propter ista hec dicit dominus
deus israel ad civitatem hanc de qua vos dicitis.
quod tradatur in manus regis babylonis in gla
dio et in fame et in peste. Ecce ego congre
gabo eos de universis terris. ad quas eieci
eos in furore meo et in ira mea. et in indi
gnatione grandi. et reducam eos ad locum istum.
et habitare eos faciam confidenter. et erunt mihi
in populum. et ego ero eis in deum. et dabo eis
cor unum et viam unam. ut timeant me universis
diebus. et bene sit eis. et filiis eorum post eos.
Et feriam eis pactum sempiternum. et non desinam
eis benefacere. et timorem meum dabo in corde
eorum ut non recedant a me. et letabor super
eis cum eis benefecero. Et plantabo eos in terra
ista in veritate in toto corde meo. et in tota

anima mea. Quia hec dicit dominus. Sicut adduxi
super populum istum omne malum hoc grande: sic
adducam super eos omne bonum quod ego lo
quor ad eos. et possidebuntur agri in terra i
sta. de qua vos dicitis quod sit deserta. eo quod non
remanserit homo et iumentum. et data sit in ma
nu chaldeorum. Agri pecunia ementur et scriben
tur in libro et imprimetur signum. et testis
adhibebitur in terra beniamyn et in circuitu ie
rusalem in civitatibus iuda et in civitatibus mon
tanis. et in civitatibus campestribus et in ci
vitatibus que ad austrum sunt. quia convertam cap
tivitatem eorum ait dominus.
Et factum est verbum domini ad ieremiam secundo cum XXXIII
adhuc clausus esset in atrio carceris dicens.
Hec dicit dominus. qui facturus est et formatu
rus illud et paraturus. dominus nomen eius. Cla
ma ad me et exaudiam te. et annunciabo tibi
grandia et firma que nescis. Quia hec dicit
dominus deus israel. ad domos urbis huius. et ad domos
regis iuda que destructe sunt. et ad muni
tiones et ad gladium venientium ut dimicent
cum chaldeis et impleant eas cadaveribus ho
minum quos percussi in furore meo. et in in
dignatione mea abscondens faciem meam a
civitate hac: propter omnem maliciam eorum. Ecce
ego obducam eis cicatricem et sanitatem et cu
rabo eos. et revelabo illis deprecationem pacis
et veritatis. Et convertam conversionem iuda et con
versionem ierusalem. et edificabo eos sicut
a principio. et mundabo illos ab omni iniqui
tate sua. in qua peccaverunt mihi. et propitius ero
cunctis iniquitatibus eorum in quibus deliq
uerunt michi. et spreverunt me. Et erit mihi in no
men et in gaudium et in laudem et in exulta
tionem cunctis gentibus terre que audierint
omnia bona que ego facturus sum eis. et pa
vebunt et turbabuntur in universis bonis
et in omni pace quam ego faciam eis. Hec dicit
dominus. Adhuc audietur in loco isto quem vos
dicitis esse desertum eo quod non sit homo nec iumen
tum in civitatibus iuda et foris ierusalem que de
solate sunt absque homine. et absque habita
tore. et absque pecore. vox gaudii et vox
leticie. vox sponsi et vox sponse. vox dicen
tium confitemini domino exercituum. quoniam bonus
dominus. quoniam in eternum misericordia eius. et portantium
vota in domum domini. Reducam enim conversi
onem terre. sicut a principio: dicit dominus. Hec dicit

dominus exercituum. Adhuc erit in loco isto deserto
absque homine et absque iumento. et in cunctis ciuita-
tibus eius habitaculum pastorum accubantium gre-
gum in ciuitatibus montuosis. et in ciuitati-
bus campestribus. et in ciuitatibus que ad austrum
sunt. et in terra beniamin et in circuitu ierusalem
et in ciuitatibus iuda. Adhuc transibunt gre-
ges ad manum numerantis ait dominus. Ecce di-
es ueniunt dicit dominus et suscitabo uerbum bo-
num quod locutus sum ad domum israel et ad do-
mum iuda. In diebus illis et in tempore illo germi-
nare faciam dauid germen iustitie et faciet
iudicium et iustitiam in terra. In diebus illis sal-
uabitur iuda et ierusalem habitabit confidenter. et
hoc est nomen quod uocabunt eum dominus iustus noster.
Quia hec dicit dominus. Non interibit de dauid uir qui
sedeat super thronum domus israel. et de sacerdo-
tibus et leuitis non interibit a facie mea.
qui offerat holocaustomata et incendat
sacrificium et cedat uictimas cunctis diebus.
Et factum est uerbum domini ad ieremiam dicens.
Hec dicit dominus. Si irritum fieri potest pactum
meum cum die et pactum meum cum nocte ut non
sit dies et nox in tempore suo et pactum meum
irritum esse poterit cum dauid seruo meo. ut non
sit ex eo filius qui regnet in throno eius.
et leuite et sacerdotes ministri mei. Sicut
enumerari non possunt stelle celi et metiri
arena maris. sic multiplicabo semen dauid
serui mei et leuitas ministros meos. Et fa-
ctum est uerbum domini ad ieremiam dicens. Numquid non
uidisti quod populus hic locutus sit dicens: Due
cognationes quas elegerat dominus abiecte sunt. et
populum meum despexerunt. eo quod non sit ultra gens
coram eis. Hec dicit dominus. Si pactum meum in-
ter diem et noctem et leges celo et terre non po-
sui. equidem et semen iacob et dauid serui mei
proiciam. ut non assumam de semine eius principes
seminis abraham ysaac et iacob. Reducam
enim conuersionem eorum et miserebor eis.

XXXIIII Verbum quod factum est ad ieremiam a domino quando
nabuchodonosor rex babylonis et omnis exercitus eius
uniuersaque regna terre que erant sub potesta-
te manus eius. et omnis populi bellabant contra
ierusalem et contra omnes urbes eius dicens. Hec dicit
dominus deus israel. Vade et loquere ad sedechiam re-
gem iuda et dices ad eum. Hec dicit dominus. Ec-
ce ego tradam ciuitatem hanc in manu regis ba-
bylonis et succendet eam igni. et tu non effugies de
manu eius sed comprehensione capieris et in ma-
nu eius traderis. et oculi tui oculos regis ba-
bylonis uidebunt. et os eius cum ore tuo loquetur.
et babylonem introibis. Attamen audi uerbum domini
sedechia rex iuda. Hec dicit dominus ad te. Non
morieris in gladio. sed in pace morieris. et
secundum combustiones patrum tuorum regum priorum qui
fuerunt ante te. sic comburent te. et ue domine plan-
gent te. quia uerbum hoc ego locutus sum dicit dominus.
Et locutus est ieremias propheta ad sedechiam
regem iuda uniuersa uerba hec in ierusalem. Et
exercitus regis babylonis pugnabat contra ierusalem
et contra omnes ciuitates iuda que reliquie erant
lachis et azeca. Hec enim superfuerant de ciui-
tatibus iuda urbes munite. Verbum quod fa-
ctum est ad ieremiam a domino. postquam percussit rex
sedechias fedus cum omni populo in ierusalem pre-
dicans ut dimitteret unusquisque seruum suum
et unusquisque ancillam suam hebreum et he-
bream liberos. et nequaquam dominarentur eis id est
in iudeo et fratre suo. Audierunt ergo omnes princi-
pes et uniuersus populus qui inierant pactum ut di-
mitteret unusquisque seruum suum et unusquisque an-
cillam suam liberos. et ultra non dominarentur eis.
audierunt igitur et dimiserunt. et conuersi sunt deinceps
et retraxerunt seruos suos et ancillas suas
quas dimiserant liberos et subiugauerunt in famu-
los et famulas. Et factum est uerbum domini ad ie-
remiam a domino dicens. Hec dicit dominus deus israel. E-
go percussi fedus cum patribus uestris in die qua edu-
xi eos de terra egypti. de domo seruitutis di-
cens. Cum completi fuerint septem anni dimit-
tat unusquisque fratrem suum hebreum qui uen-
ditus est ei. et seruiet tibi sex annis et dimittes
eum a te liberum. Et non audierunt patres uestri me
neque inclinauerunt aurem suam. et conuersi estis
uos hodie. et fecistis quod rectum est in oculis meis
ut predicaretis libertatem unusquisque ad a-
micum suum. Et inistis pactum in conspectu me-
o in domo in qua inuocatum est nomen meum super
eam. Et reuersi estis et commaculastis no-
men meum et reduxistis unusquisque seruum su-
um et unusquisque ancillam suam quos dimiseratis
ut essent liberi et sue potestatis. et subiuga-
stis eos ut sint uobis serui et ancille. Propter-
ea hec dicit dominus. Vos non audistis me ut pre-
dicaretis libertatem unusquisque fratri suo et unus-
quisque amico suo. Ecce ego predico uobis li-
bertatem ait dominus ad gladium et ad famem et
ad pestem. Et dabo uos in commotionem

cunctis regnis terre. et dabo viros qui prevarica-
ntur fedus meum. et non observaverunt verba federis
quibus assensum fuerunt in conspectu meo. vitulum
quem conciderunt in duas partes. et transierunt inter
divisiones eius. principes iuda et principes ie-
rusalem eunuchi et sacerdotes et omnis populus terre.
qui transierunt inter divisiones vituli. et dabo e-
os in manu inimicorum suorum. et in manu que-
rentium animam eorum. et erit morticinum eorum in
escam volatilibus celi et bestiis terre. Et se-
dechiam regem iuda et principes eius in ma-
nu inimicorum suorum dabo. et in manu queren-
tium animam eorum. et in manu exercituum regis ba-
bylonis. qui recesserunt a vobis. Ecce ego pre-
cipio dicit dominus. et reducam eos in civitatem
hanc. et preliabuntur adversum eam et capient eam.
et incendent eam igni. Et civitates iuda da-
bo in solitudinem. eo quod non sit habitator.
Verbum quod factum est ad ieremiam a domino.
XXXV In diebus ioachim filii iosie regis iuda di-
cens. Vade ad domum rechabitarum et loquere
eis et introduces eos in domum domini in unam
exedram thesaurorum et dabis eis bibere vinum.
Et assumpsi iezoniam filium ieremie filii a-
basanie et fratres eius et omnes filios eius et univer-
sam domum rechabitarum. et introduxi eos
in domum domini ad gazophylacium filiorum an-
nan filii iegedelie hominis dei. quod erat
iuxta gazophylacium principum super thesau-
rum maasie filii sellum qui erat custos ve-
stibuli. et posui coram filiis domus rechabi-
tarum. scyphos plenos vino et calices et dixi
ad eos. bibite vinum. Qui responderunt. Non bibe-
mus vinum. quia ionadab filius rechab pater
noster precepit nobis dicens. Non bibetis vinum
vos et filii vestri usque in sempiternum. et domum
non edificabitis. et sementem non seretis. et vineas
non plantabitis nec habebitis. sed in taber-
naculis habitabitis cunctis diebus vestris. ut
vivatis diebus multis super faciem terre in qua
vos peregrinamini. Obedivimus ergo vo-
ci ionadab filii rechab patris nostri in omnibus
que precepit nobis ita ut non biberemus vinum cunc-
tis diebus nostris nos et mulieres nostre. filii
et filie nostre. et non edificaremus domos ad habi-
tandum. et vineam et agrum et sementem non habui-
mus. sed habitavimus in tabernaculis. et obedien-
tes fuimus iuxta omnia que precepit nobis iona-
dab pater noster. Cum autem ascendisset nabucho-

donosor rex babylonis ad terram nostram dixi-
mus. Venite et ingrediamur ierusalem a facie exercitus
chaldeorum et a facie exercitus syrie. et mansimus
in ierusalem. Et factum est verbum domini ad ieremiam di-
cens. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Vade et
dic viris iuda et habitatoribus ierusalem. Numquid
non recipietis disciplinam ut obediatis ver-
bis meis dicit dominus. Prevaluerunt sermones
ionadab filii rechab quos precepit filiis su-
is. ut non biberent vinum. et non biberunt usque
ad diem hanc. quia obedierunt precepto pa-
tris sui. Ego autem locutus sum ad vos de
mane consurgens et loquens et non obedi-
stis mihi. Misique ad vos omnes servos meos
prophetas consurgens diluculo mittensque
et dicens. Convertimini unusquisque a
via sua pessima. et bona facite studia ve-
stra et nolite sequi deos alienos neque co-
latis eos. et habitabitis in terra quam dedi vobis
et patribus vestris. et non inclinastis aurem ve-
stram neque audistis me. Firmaverunt igitur
filii ionadab filii rechab preceptum patris
sui quod preceperat eis. populus autem iste non obe-
divit mihi. Idcirco hec dicit dominus exercituum
deus israel. Ecce ego adducam super iudam et super
omnes habitatores ierusalem universam afflic-
tionem quam locutus sum adversum eos. eo quod
locutus sum ad illos et non audierunt. vocavi
illos et non responderunt michi. Domui autem
rechabitarum dixit ieremias. Hec dicit dominus
exercituum deus israel. Pro eo quod obedistis precep-
to ionadab patris vestri et custodistis omnia
mandata eius. et fecistis universa que precepit
vobis. propterea hec dicit dominus exercituum deus israel.
Non deficiet vir de stirpe ionadab filii
rechab stans in conspectu meo cunctis
diebus.
Et factum est in anno quarto ioachim filii XXXVI
iosie regis iuda: factum est verbum hoc ad ie-
remiam a domino dicens. Tolle volumen libri
et scribes in eo omnia verba que locutus sum tibi
adversum israel et iudam. et adversum omnes gentes. a die
qua locutus sum ad te ex diebus iosie usque
ad diem hanc. si forte audiente domo iu-
da universa mala que ego cogito facere eis reve-
rtatur unusquisque a via sua pessima et propi-
tius ero iniquitati et peccato eorum. Voca-
vit ergo ieremias baruch filium nerie.
et scripsit baruch ex ore ieremie omnes sermones

domini quos locutus est ad eum in volumine
libri. Et praecepit ieremias baruch dicens. Ego
clausus sum, nec valeo ingredi domum domini.
Ingredere ergo tu et lege de volumine in quo
scripsisti ex ore meo verba domini audiente populo
in domo domini in die ieiunii. insuper et au-
diente universo iuda qui veniunt de civi-
tatibus suis leges eis. si forte cadat oratio eorum
in conspectu domini et revertatur unusquisque a via
sua pessima. quoniam magnus furor est et in-
dignatio quam locutus est dominus adversus populum
hunc. Et fecit baruch filius nerie iuxta omnia
que praecepit ei ieremias propheta: legens ex vo-
lumine sermones domini in domo domini. Factum est
autem in anno quinto ioachim filii iosie re-
gis iuda in mense nono praedicaverunt ieiuni-
um in conspectu domini omni populo in ierusalem. et u-
niverse multitudini que confluxerat de ci-
vitatibus iuda in ierusalem. Legitque baruch
ex volumine sermones ieremie in domo
domini in gazophilacio gamarie filii saphan
scribe. in vestibulo superiori: in introitu
porte nove domus domini: audiente omni populo.
Cumque audisset micheas filius gamarie
filii saphan omnes sermones domini ex libro. de-
scendit in domum regis ad gazophilaci-
um scribe, et ecce ibi omnes principes sedebant.
elysama scriba et dalaias filius semeie. et
elnathan filius achobor. et gamarias filius
saphan et sedechias filius ananie. et uni-
versi principes, et nuntiavit eis micheas omni-
a verba que audivit legentem baruch ex vo-
lumine in auribus populi. Miserunt itaque omnes
principes ad baruch, iudi filium nathanie
filii selemie. filii chusi dicentes. Volumen
ex quo legisti audiente populo assume in
manu tua et veni. Tulit ergo baruch fi-
lius nerie volumen in manu sua. et venit ad
eos. Et dixerunt ad eum. Sede et lege hec
in auribus nostris. Et legit baruch in auribus
eorum. Igitur cum audissent omnia verba hec.
obstupuerunt unusquisque ad proximum suum. et di-
xerunt ad baruch. Nuntiare debemus regi omnes
sermones istos. Et interrogaverunt eum dicentes.
Indica nobis quomodo scripsisti omnes sermones
istos ex ore eius. Dixit autem eis baruch. Ex o-
re suo loquebatur quasi legens ad me omnes
sermones istos: et ego scribebam in volumine
atramento. Et dixerunt principes ad baruch.
Vade et abscondere tu et ieremias. et nemo sci-
at ubi sitis. Et ingressi sunt ad regem in atrium. Porro
volumen commendaverunt in gazophilacio elysa-
me scribe: et nuntiaverunt audiente rege omnes
sermones. Misitque rex iudi ut sumeret volu-
men. Qui tollens illud de gazophilacio eli-
same scribe legit audiente rege et univer-
sis principibus qui stabant circa regem. Rex autem
sedebat in domo hiemali in mense nono: et po-
sita erat arula coram eo plena prunis. Cum-
que legisset iudi tres pagellas vel quatuor,
scidit illud scalpello scribe et proiecit in i-
gnem qui erat super arulam donec consume-
retur omne volumen igni qui erat in arula.
Et non timuerunt neque sciderunt vestimenta
sua rex et omnes servi eius qui audierunt univer-
sos sermones istos. Verumtamen elnathan et da-
laias et gamarias contradixerunt regi ne combu-
reret librum: et non audivit eos. Et praecepit rex
hieremiel filio amalech. et sarie filio e-
zriel. et selemie filio abdebel: ut compre-
henderent baruch scribam. et ieremiam pro-
phetam. Abscondit autem eos dominus. Et factum est
verbum domini ad ieremiam prophetam postquam combus-
serat rex volumen et sermones quos scrip-
serat baruch ex ore ieremie, dicens. Rursum
tolle volumen aliud et scribe in eo omnes
sermones priores qui erant in volumine
priore: quod combussit ioachim rex iuda. Et ad
ioachim regem iuda dices. Hec dicit dominus.
Tu combussisti volumen istud dicens. Quare scrip-
sisti in eo annuntians festinus veniet rex ba-
bylonis et vastabit terram hanc. et cessare fa-
ciet ex illa hominem et iumentum; propterea hec
dicit dominus contra ioachim regem iuda. Non erit ex
eo qui sedeat super solium david. et cadaver
eius proicietur ad estum per diem et ad gelu
per noctem. Et visitabo contra eum et contra semen e-
ius et contra servos eius iniquitates suas. Et adducam
super eos et super habitatores ierusalem et
super viros iuda omne malum quod locutus
sum ad eos et non audierunt. Ieremias autem
tulit volumen aliud et dedit illud baruch
filio nerie scribe qui scripsit in eo ex o-
re ieremie omnes sermones libri quem com-
busserat ioachim rex iuda igni. et insuper
additi sunt sermones multo plures quam ante
fuerant.
Et regnavit rex sedechias filius iosie. XX

pro iechonia filio ioachim quem constituit
regem nabuchodonosor rex babylonis in terra iuda,
et non oboedivit ipse et servi eius et populus terre verbis domini que
locutus est in manu ieremie prophete. Et misit
rex sedechias iuchal filium selemie et so
phoniam filium maasie sacerdotem ad ieremi
am prophetam dicens: Ora pro nobis dominum deum
nostrum. Ieremias autem libere ambulabat in
medio populi: non enim miserant eum in custo
diam carceris. Igitur exercitus pharaonis
egressus est de egypto. Et audientes
chaldei qui obsidebant ierusalem huiuscemo
di nuntium recesserunt ab ierusalem. Et fa
ctum est verbum domini ad ieremiam prophetam
dicens. Hec dicit dominus deus israel.
Sic dicetis regi iuda qui misit vos ad
me interrogandum. Ecce exercitus pharaonis
qui egressus est vobis in auxilium revertetur
in terram suam in egyptum. Et redient
chaldei et bellabunt contra civitatem hanc,
et capient eam et incendent igni. Hec dicit dominus.
Nolite decipere animas vestras dicentes. euntes
abibunt et recedent a nobis chaldei, quia non
abibunt. Sed et si percusseritis omnem exercitum
chaldeorum qui preliantur adversum vos et
derelicti fuerint ex eis aliqui vulnerati, singu
li de tentorio suo consurgent et incendent
civitatem hanc igni. Ergo cum recessisset
exercitus chaldeorum ab ierusalem propter exercitum
pharaonis, egressus est ieremias de ie
rusalem ut iret in terram beniamyn et divi
deret ibi possessionem in conspectu civium.
Cumque pervenisset ad portam beniamyn:
erat ibi custos porte per vices nomine hyeri
as filius selemie filii ananie: et apprehen
dit hieremiam prophetam dicens. Ad chal
deos profugis. Et respondit hieremias. Fal
sum. Non fugio ad chaldeos. Et non audivit
eum. Sed comprehendit hyerias hieremi
am et adduxit eum ad principes. Quam ob rem
irati principes contra ieremiam: cesum eum
miserunt in carcerem. qui erat in domo
ionathan scribe. ipse enim prepositus erat
super carcerem. Itaque ingressus est ieremias
in domum laci et in ergastulum: et sedit
ieremias diebus multis. Mittens autem
rex sedechias tulit eum, et interrogavit
eum in domo sua abscondite et dixit. Putas
ne est sermo a domino? Et dixit ieremias. Est.
Et ait. In manu regis babylonis traderis. Et
dixit ieremias ad regem sedechiam. Quid pec
cavi tibi et servis tuis et populo tuo quia misisti me
in domum carceris? Ubi sunt prophete vestri qui
prophetabant vobis et dicebant. non veniet rex
babylonis super vos et super terram hanc? Nunc ergo
audi obsecro domine mi rex. Valeat deprecatio
mea in conspectu tuo et ne me remittas in
domum ionathan scribe, ne moriar ibi. Pre
cepit ergo sedechias ut traderetur ieremias
in vestibulo carceris. et ut daretur ei torta
panis cotidie excepto pulmento. donec
consumerentur omnes panes de civitate. Et
mansit ieremias in vestibulo carceris.
XXXVIII
Audivit autem saphatias filius mathan
et gedelias filius phassur et iuchal filius
selemie et phassur filius melchie sermo
nes quos ieremias loquebatur ad omnem
populum dicens. Hec dicit dominus. Quicumque man
serit in civitate hac morietur gladio et
fame et peste, qui autem profugerit ad chal
deos vivet. et erit anima eius sospes et vivens.
Hec dicit dominus. Tradendo tradetur civitas
hec in manu exercitus regis babylonis et capiet
eam. Et dixerunt principes regi. Rogamus ut
occidatur homo iste, de industria enim dissol
vit manus virorum bellantium qui remanserunt
in civitate hac, et manus universi populi loquens
ad eos iuxta verba hec. Siquidem homo hic non que
rit pacem populo huic sed malum. Et dixit rex se
dechias. Ecce ipse in manibus vestris est. nec
enim fas est regem vobis quicquam negare.
Tulerunt ergo ieremiam et proiecerunt eum in
lacum melchie filii amalech qui erat in ve
stibulo carceris. et submiserunt ieremiam in
funibus in lacum in quo non erat aqua sed lutum.
Descendit itaque ieremias in cenum. Au
divit autem abdemelech ethiops vir eu
nuchus qui erat in domo regis quod mi
sissent ieremiam in lacum. Porro rex se
debat in porta beniamin. et egressus est
abdemelech de domo regis et locutus est
ad regem dicens. Domine mi rex malefe
cerunt viri isti omnia quecumque perpetraverunt contra
ieremiam prophetam mittentes eum in lacum
ut moriatur ibi fame. Non sunt enim ultra
panes in civitate. Precepit itaque rex abde
melech ethiopi dicens. Tolle tecum hinc
triginta viros et leva ieremiam prophetam

de lacu antequam moriatur. Assumptis ergo
abdemelech secum viris ingressus est domum
regis que erat sub cellario. et tulit inde vete-
res pannos et antiqua vestimenta que conputrue-
rant. et summisit ea ad ieremiam in lacum
per funiculos. Dixitque abdemelech ethiops
ad ieremiam. Pone veteres pannos et hec scissa
et putrida sub cubito manuum tuarum et super
funes. Fecit ergo ieremias sic. Et extraxe-
runt ieremiam funibus et eduxerunt eum de lacu. Man-
sit autem ieremias in vestibulo carceris. Et mi-
sit rex sedechias et tulit ad se ieremiam pro-
phetam ad ostium tertium quod erat in domo domini.
et dixit rex ad ieremiam. Interrogo ego te
XXXVIII sermonem ne abscondas a me aliquid. Di-
xit autem ieremias ad sedechiam. Si annuntia-
vero tibi, numquid non interficies me? Et si consili-
um dedero tibi non me audies. Iuravit ergo rex sede-
chias ieremie clam dicens. Vivit dominus qui
fecit nobis animam hanc si occidero te. et si tradi-
dero te in manus virorum istorum qui querunt animam
tuam. Et dixit ieremias ad sedechiam. Hec
dicit dominus exercituum deus israhel. Si profectus exieris ad
principes regis babylonis vivet anima tua et ci-
vitas hec non succendetur igni. et salvus
eris tu et domus tua. Si autem non exieris ad prin-
cipes regis babylonis tradetur civitas hec in ma-
nus chaldeorum et succendent eam igni et tu
non effugies de manu eorum. Et dixit rex se-
dechias ad ieremiam. Sollicitus sum propter iu-
deos qui transfugerunt ad chaldeos ne forte
tradar in manus eorum et illudant mihi.
Respondit autem ieremias et dixit ei. Non te tradent.
Audi queso vocem domini quam ego loquor ad
te. et bene tibi erit et vivet anima tua. Quod si no-
lueris egredi iste est sermo quem ostendit mihi dominus.
Ecce omnes mulieres que remanserunt in do-
mo regis iuda educentur ad principes
regis babylonis. et ipse dicent. Seduxerunt te
et prevaluerunt adversum te viri pacifici tui.
demerserunt in ceno et lubrico pedes tu-
os et recesserunt a te. Et omnes uxores tue et
filii tui educentur ad chaldeos. et tu non ef-
fugies manus eorum sed in manu regis babylonis
capieris et civitatem hanc conburet igni.
Dixit ergo sedechias ad ieremiam. Nullus
sciat verba hec et non morieris. Si autem au-
dierint principes quia locutus sum tecum et ve-
nerint ad te et dixerint tibi. Indica nobis quid
locutus sis cum rege ne celes nos et non te in-
terficiemus. et quid locutus est tecum rex. dices
ad eos. Prostravi ego preces meas coram re-
ge ne me reduci iuberet in domum ionathe ut
ibi morerer. Venerunt ergo omnes
principes ad ieremiam et interrogaverunt eum.
Et locutus est eis iuxta omnia verba que pre-
cepit ei rex. et cessaverunt ab eo. Nichil enim
fuerat auditum. Mansit vero ieremias in ve-
stibulo carceris usque ad diem quo cap-
ta est ierusalem. Et factum est ut caperetur ierusalem.
Anno nono sedechie regis iuda.
mense decimo. venit nabuchodonosor XXXIX
rex babylonis et omnis exercitus eius ad ierusalem
et obsidebant eam. Undecimo autem anno se-
dechie mense quarto quinta die mensis aperta est
civitas. Et ingressi sunt omnes principes
babylonis et sederunt in porta media. neri-
gel. sereser. semegar. nabusarsachim.
rapsares. neregel. sereser. rebmag. et
omnes reliqui principes regis babylonis. Cum-
que vidisset eos sedechias rex iuda et omnes
viri bellatores eius fugerunt. et egressi sunt
nocte de civitate per viam orti regis et per
portam que erat inter duos muros. et egressi
sunt ad viam deserti. Persecutus est autem eos ex-
ercitus chaldeorum. Et comprehenderunt sede-
chiam in campo solitudinis hiericon-
tine. et captum adduxerunt ad
nabuchodonosor regem babylonis in reblatha
que est in terra emath. Et locutus est ad eum
iudicia. Et occidit rex babylonis filios se-
dechie in reblatha in oculis eius. et omnes no-
biles iuda occidit rex babylonis. Oculos
sedechie eruit. et vinxit eum conpedibus ut
duceretur in babylonem. Domum quoque re-
gis et domum vulgi succenderunt chaldei
et murum ierusalem subverterunt. Et reliquias populi
que remanserant in civitate et perfugas qui
transfugerant ad eum. et superfluos vulgi qui
remanserant. transtulit nabuzardan magi-
ster militum in babylonem. Et de plebe
pauperum qui penitus nichil habebant di-
misit nabuzardan magister militum in
terra iuda. et dedit eis vineas et cisternas
in die illa. Preceperat autem nabuchodonosor rex
babylonis de ieremia. nabuzardan magi-
stro militie dicens. Tolle illum et pone super
eum oculos tuos. nichilque ei mali facias.

sicut voluerit sic facies ei. Misit ergo nabu
zardan princeps militie et nabusezban
et rapsaces et neregel et sereser et rebmag
et omnes optimates regis babylonis miserunt
et tulerunt ieremiam de vestibulo carceris
et tradiderunt eum godolie filio aicham filii
saphan ut intraret domum et habitaret in
populo. Ad ieremiam autem factus fuerat sermo
domini cum clausus esset in vestibulo carceris
dicens. Vade et dic abdemelech ethiopi
dicens. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Ecce
ego inducam sermones meos super civita
tem hanc in malum et non in bonum, et erunt in con
spectu tuo in die illa et liberabo te in die
illa ait dominus, et non traderis in manus virorum
quos tu formidas. sed eruens liberabo te. et
gladio non cades. sed erit tibi anima tua in sa
lutem. quia habuisti in me fiduciam ait dominus.
XL Sermo qui factus est ad ieremiam a domino:
postquam dimissus est a nabuzardan
magistro militie de rama quando tulit eum
vinctum catenis in medio omnium qui mi
grabant de ierusalem et iuda et ducebantur in
babylonem. Tollens ergo princeps mili
tie ieremiam dixit ad eum. Dominus deus
tuus locutus est malum hoc super locum istum
et adduxit et fecit dominus sicut locutus est. quia
peccastis domino, et non audistis vocem eius. et fa
ctus est vobis sermo hic. Nunc ergo ecce sol
vi te de catenis que sunt in manibus tuis.
Si placet tibi ut venias mecum in baby
lonem veni et ponam oculos meos super
te. Sin autem displicet tibi venire me
cum in babylonem, reside. Ecce omnis terra
in conspectu tuo est. quod elegeris et quod
placuerit tibi ut vadas illuc perge. et me
cum noli venire. sed habita apud godoliam
filium aicham. filii saphan. quem preposuit
rex babylonis civitatibus iude. Habita
ergo cum eo in medio populi, vel quocumque pla
cuerit tibi ut vadas. vade. Dedit autem ei quo
que magister militie cibaria et munus
cula et dimisit eum. Venit autem ieremias
ad godoliam filium aicham in masphat
et habitavit cum eo in medio populi qui re
lictus fuerat in terra. Cumque audissent omnes
principes exercitus qui dispersi fuerant per
regiones ipsi et socii eorum quod prefecisset
rex babylonis godoliam filium aicham ter

re, et quod commendasset ei viros et mulieres et
parvulos, et de pauperibus terre qui non fuerant
translati in babylonem venerunt ad godo
liam in masphat, et ismael filius nathanie
et iohanan et ionathan filii caree, et sereas
filius thenoemeth, et filii ophi qui erant
de netophathi, et iezonias filius maa
chathi, ipsi et viri eorum. Et iuravit eis go
dolias filius aicham filii saphan et co
mitibus eorum dicens. Nolite timere servire
chaldeis, habitate in terra et servite regi baby
lonis et bene erit vobis. Ecce ego habito in
masphath ut respondeam precepto chaldeorum
qui mittuntur ad nos. Vos autem colligi
te vindemiam et messem et oleum et condi
te in vasis vestris. et manete in urbibus vestris quas
tenetis. Sed et omnes iudei qui erant in mo
ab, et in filiis amon et in ydumea et in u
niversis regionibus audito quod dedisset
rex babylonis reliquias in iudeam, et quod preposu
isset super eos godoliam filium aicham filii
saphan: reversi sunt inquam iudei de universis
locis ad que profugerant et venerunt in terram
iuda ad godoliam in masphath, et colle
gerunt vinum et messem multam nimis. Io
hanan autem filius caree et omnes principes
exercitus qui dispersi erant in regionibus ve
nerunt ad godoliam in masphath, et di
xerunt ei. Scito quia baalis rex filiorum amon
misit hismael filium nathanie percutere ani
mam tuam. et non credidit eis godolias filius aicham.
Iohanan autem filius caree dixit ad godo
liam seorsum in masphath loquens. Ibo et
percutiam ismahel filium nathanie nullo sci
ente ne interficiat animam tuam, et dissipentur omnes
iudei qui congregati sunt ad te, et peribunt re
liquie iuda. Et ait godolias filius aicham
ad iohanan filium caree. Noli facere verbum
hoc. falsum enim tu loqueris de ismahel.
Et factum est in mense septimo venit his XLI
mahel filius nathanie filii elysama
de semine regali et optimates regis et
decem viri cum eo ad godoliam filium ai
cham in masphath, et comederunt panes
simul ibi in masphath. Surrexit autem is
mahel filius nathanie et decem viri qui e
rant cum eo, et percusserunt godoliam filium
aicham filii saphan gladio, et interfecerunt
eum quem prefecerat rex babylonis terre. omnes

quoque iudeos qui erant cum godolia in mas
phath, et chaldeos qui reperti sunt ibi, et viros bel
latores percussit hysmael. Secundo autem die post
quam occiderat godoliam nullo adhuc sciente, ve
nerunt viri de sichem et de sylo et de samaria,
octoginta viri rasi barba et scissis vestibus
et squalentes, munera et thus habebant in ma
nu ut offerrent in domo domini. Egressus est ergo
ismahel filius nathanie in occursum eorum de
masphath incedens et plorans ibat. Cum autem oc
currisset eis, dixit ad eos: Venite ad godoli
am filium aicham. Qui cum venissent ad me
dium civitatis, interfecit eos ismahel filius na
thanie circa medium laci, ipse et viri qui erant
cum eo. Decem autem viri reperti sunt inter eos
qui dixerunt ad ismahel: Noli occidere nos, quia
habemus thesauros in agro, frumenti et ordei
et olei et mellis. Et cessavit et non interfecit eos
cum fratribus suis. Lacus autem in quem proiecerat hys
mahel omnia cadavera virorum quos percussit
propter godoliam, ipse est quem fecit rex asa propter baasa
regem israel. Ipsum replevit ismahel filius na
thanie occisis. Et captivas duxit ismahel omnes
reliquias populi qui erant in masphath, filias
regis et universum populum qui remanserat in
masphath, quos commendaverat nabuzardan prin
ceps milicie godolie filio aicham. Et cepit eos
ismahel filius nathanie et abiit ut transiret
ad filios amon. Audivit autem iohanan filius
caree et omnes principes bellatorum qui erant cum eo
omne malum quod fecerat ismahel filius natha
nie. Et assumptis universis viris profecti sunt ut
bellarent adversum ismahel filium nathanie,
et invenerunt eum ad aquas multas que sunt in ga
baon. Cumque vidisset omnis populus qui erat cum hys
mahel iohanan filium caree et universos prin
cipes bellatorum qui erant cum eo, letati sunt. Et
reversus est omnis populus quem ceperat ismahel in
masphath. Reversusque abiit ad iohanan
XLI filium caree. Ismahel autem filius nathanie
fugit cum octo viris a facie iohanan et abiit
ad filios amon. Tulit ergo iohanan filius care
e et omnes principes bellatorum qui erant cum eo
universas reliquias vulgi quos reduxerat
ab ismahel filio nathanie de masphath,
postquam percussit godoliam filium aicham: for
tes viros ad prelium et mulieres et pueros et eu
nuchos, quos reduxerat de gabaon. Et a
bierunt et sederunt peregrinantes in chamaam

que est iuxta bethleem ut pergerent et introirent
egyptum a facie chaldeorum. Timebant enim eos,
quia percusserat ismahel filius nathanie godo
liam filium aicham quem preposuerat rex ba
bylonis in terra iuda.
Et accesserunt omnes principes bellatorum XLII
et iohanan filius caree et iezonias filius
osie, et reliquum vulgus a parvo usque ad ma
gnum, dixeruntque ad ieremiam prophetam: Ca
dat oratio nostra in conspectu tuo, et ora pro nobis ad
dominum deum tuum pro universis reliquiis istis, quia
derelicti sumus pauci de pluribus, sicut oculi tui
nos intuentur, et annunciet nobis dominus deus tuus
viam per quam pergamus et verbum quod faciamus. Dixit autem
ad eos ieremias propheta: Audivi. Ecce ego
oro ad dominum deum vestrum secundum verba vestra. Omne
verbum quodcumque responderit mihi, indicabo vobis
nec celabo vos quicquam. Et illi dixerunt ad
ieremiam: Sit dominus inter nos testis veritatis et
fidei si non iuxta omne verbum in quo miserit te dominus
deus tuus ad nos sic faciemus. Sive bonum est
sive malum, voci domini dei nostri ad quem mittimus
te obediemus, ut bene sit nobis cum audierimus vo
cem domini dei nostri. Cum autem completi essent decem
dies, factum est verbum domini ad ieremiam. Voca
vitque iohanan filium caree et omnes principes bella
torum qui erant cum eo, et universum populum a
minimo usque ad maximum, et dixit ad eos: Hec dicit
dominus deus israel, ad quem misistis me ut prosterne
rem preces vestras in conspectu eius: Si quiescentes
manseritis in terra hac, edificabo vos et non de
struam, plantabo et non evellam. Iam enim pla
catus sum super malo quod feci vobis. Nolite
timere a facie regis babylonis quem vos pa
vidi formidatis. Nolite eum metuere, dicit dominus,
quia vobiscum ego sum ut salvos faciam vos et
eruam vos de manu eius. Et dabo vobis miseri
cordias et miserebor vestri et habitare vos faciam in terra
vestra. Si autem dixeritis vos: Non habitabimus in
terra ista, nec audiemus vocem dei nostri, dicentes:
Nequaquam, sed ad terram egypti pergemus, ubi non
videbimus bellum et clangorem tube non au
diemus et famem non sustinebimus, et ibi habitabimus:
propter hoc nunc audite verbum domini, reliquie iuda.
Hec dicit dominus exercituum deus israel: Si posue
ritis faciem vestram ut ingrediamini egyp
tum et intraveritis ut ibi habitetis, gladius quem vos
formidatis ibi comprehendet vos in terra
egypti, et fames pro qua estis solliciti adhe

rebit vos in egypto, et ibi moriemini. Omnesque viri qui posuerunt faciem suam ut ingrediantur egyptum ut habitent ibi, morientur fame et gladio et peste. Nullus de eis remanebit nec effugiet a facie mali quod ego afferam super eos. Quia hec dicit dominus exercituum deus israel. Sicut conflatus est furor meus et indignatio mea super habitatores ierusalem sic conflabitur indignatio mea super vos cum ingressi fueritis egyptum, et eritis in iusiurandum et in stuporem et in maledictum et in obprobrium. Et nequaquam ultra videbitis locum istum. Verbum domini super vos reliquie iuda. Nolite intrare egyptum. Scientes scietis quia obtestatus sum vos hodie quia decepistis animas vestras. Vos enim misistis me ad dominum deum nostrum dicentes. Ora pro nobis ad dominum deum nostrum, et iuxta omnia quecumque dixerit tibi dominus deus noster sic annuntia nobis, et faciemus. Et annuntiavi vobis hodie, et non audistis vocem domini dei vestri super universis pro quibus misit me ad vos. Nunc ergo scientes scietis quia gladio et fame et peste moriemini in loco ad quem voluistis intrare ut habitaretis ibi.

XLIII Factum est autem cum complesset ieremias loquens ad populum universos sermones domini dei eorum pro quibus miserat eum dominus deus eorum ad illos omnia verba hec dixit azarias filius osie et iohanan filius caree et omnes viri superbi dicentes ad ieremiam. Mendacium tu loqueris. Non misit te dominus deus noster dicens. Ne ingrediamini egyptum, ut habitetis illic. Sed baruch filius nerie incitat te adversum nos ut tradat nos in manibus chaldeorum, ut interficiat nos et traduci faciat in babylonem. Et non audivit iohanan filius caree et omnes principes bellatorum et universus populus vocem domini ut maneret in terra iuda. Sed tollens iohanan filius caree et universi principes bellatorum universos reliquiarum iuda qui reversi fuerant de cunctis gentibus ad quas fuerant ante dispersi ut habitarent in terra iuda. viros et mulieres parvulos et filias regis et omnem animam quam reliquerat nabuzardan princeps militie cum godolia filio aicham filii saphan et ieremiam prophetam et baruch filium nerie. ingressi sunt terram egyptum, quia non obedierunt voci domini. et venerunt usque ad taphnis. Et factus est sermo domini ad ieremiam in taphnis dicens. Sume tibi in manu tua lapides grandes. et abscondes eos in crypta que est sub muro latericio in porta domus pharaonis in taphnis cernentibus viris iudeis et dices ad eos. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Ecce ego mittam et assumam nabuchodonosor regem babylonis servum meum et ponam thronum eius super lapides istos quos abscondi et statuet solium suum super eos. veniensque percutiet terram egypti. Quos in mortem in mortem. et quos in captivitatem in captivitatem et quos in gladio in gladium. Et succendet ignem in delubris deorum egypti et comburet ea et captivos ducet illos. Et amicietur terra egypti sicut amicitur pastor pallio suo. et egredietur inde in pace. Et conteret statuas domus solis que sunt in terra egypti. et delubra deorum egypti comburet igni.

XLIIII Verbum quod factum est ad ieremiam ad omnes iudeos qui habitabant in terra egypti. habitantes in magdalo et in taphnis. et in memphis et in terra phatures dicens. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Vos vidistis omne malum istud quod adduxi super ierusalem. et super omnes urbes iuda. et ecce sunt deserte hodie. et non est in eis habitator propter malitiam quam fecerunt ut me ad iracundiam provocarent. et irent et sacrificarent et colerent deos alienos quos nesciebant et illi et vos et patres vestri. Et misi ad vos omnes servos meos prophetas de nocte consurgens mittensque et dicens. Nolite facere verbum abhominationis huiuscemodi. Et non audierunt nec inclinaverunt aurem suam ut converterentur a malis suis. et non sacrificarent diis alienis. et conflata est indignatio mea et furor meus et succensa est in civitatibus iuda. et in plateis ierusalem. et verse sunt in solitudinem et vastitatem secundum diem hanc. Et nunc hec dicit dominus exercituum deus israel. Quare vos facitis malum hoc grande contra animas vestras ut intereat ex vobis vir et mulier parvulus et lactens de medio iude. nec relinquatur vobis quicquam residuum provocantes me in operibus manuum vestrarum sacrificando diis alienis in terra

r. fecistis

egypti. in qua ingressi estis ut habitetis
ibi. et dispereatis et sitis in maledictionem
et in obprobrium cunctis gentibus terre. Num-
quid obliti estis mala patrum vestrorum et ma-
la regum iuda et mala uxorum eius et ma-
la vestra et mala uxorum vestrarum que fecerunt
in terra iuda et in regionibus ierusalem? Non
sunt mundati usque ad diem hanc. et non ti-
muerunt. et non ambulaverunt in lege domini et
in preceptis meis. que dedi coram vobis et co-
ram patribus vestris. Ideo hec dicit dominus exer-
cituum. Ecce ego ponam faciem meam in vo-
bis in malum. et disperdam omnem iudam.
et assumam reliquias iude. que posuerunt facies
suas ut ingrederentur terram egypti et
habitarent ibi. Et consumentur omnes in terra
egypti. cadent in gladio et in fame et consu-
mentur a minimo usque ad maximum. in gla-
dio et in fame morientur. et erunt in ius-
iurandum. et in miraculum. et in maledic-
tionem et in obprobrium. Et visitabo super ha-
bitatores terre egypti sicut visitavi super
ierusalem in gladio et in fame. et in peste.
et non erit qui effugiat. et sit residuus
de reliquiis iudeorum qui vadunt ut pe-
regrinentur in terra egypti. et revertantur
in terram iuda ad quam ipsi levant animas — v̄ mari
suas. ut revertantur et habitent ibi. Non
revertentur illuc nisi qui fugerint. Re-
sponderunt autem ieremie omnes viri scientes
quod sacrificarent uxores eorum diis alienis.
et universe mulieres quarum stabat
multitudo grandis. et omnis populus habitantium in
terra egypti. in phatures dicentes. Sermo-
nem quem locutus es ad nos in nomine do-
dei nostri non audiemus ex te. sed facientes fa-
ciemus omne verbum quod egredietur de ore
nostro. ut sacrificemus regine celi et libemus
ei libamina. sicut fecimus nos et patres nostri et
reges nostri et principes nostri. in urbibus iu-
da et in plateis ierusalem. et saturati sumus
panibus. et bene nobis erat. malumque non vidi-
mus. Ex eo autem tempore quo cessavimus sacrifi-
care regine celi et libare ei libamina indige-
mus omnibus. et gladio et fame consumpti
sumus. Quod si nos sacrificamus regine celi et — ł quin
libamus ei libamina. numquid sine viris nostris fe- — ał q̄ si nō
cimus ei placentas ad colendum eam et liba li-
bamina? Et dixit ieremias ad omnem populum. — ał libarū libamina

adversum viros et adversum mulieres et ad-
versum universam plebem qui responderant ei ver-
bum dicens. Numquid non sacrificium quod sacri-
ficastis in civitatibus iuda et in plateis
ierusalem vos et patres vestri et reges vestri et prin-
cipes vestri et populus terre horum recordatus est
dominus et ascendit super cor eius? Et non pote-
rat dominus ultra portare propter malitiam studio-
rum vestrorum et propter abhominationes quas fecistis.
et facta est terra vestra in desolationem et in stupo-
rem et in maledictum. eo quod non sit habitator
sicut est dies hec. Propterea quod sacrificaveritis ydo-
lis et peccaveritis domino. et non audieritis
vocem domini et in lege et in preceptis et in
testimoniis eius non ambulaveritis. ideo eve-
nerunt vobis mala hec. sicut est dies hec.
Dixit autem ieremias ad omnem populum et ad u-
niversas mulieres. Audite verbum do-
mini omnis iuda qui estis in terra egypti. Hec
dicit dominus exercituum deus israel dicens. Vos et
uxores vestre locuti estis ore vestro et mani-
bus vestris implestis dicentes. Faciamus vo-
ta nostra que vovimus ut sacrificemus regine
celi et libemus ei libamina. Implestis vo-
ta vestra et opere perpetrastis ea. Ideo audi-
te verbum domini omnis iuda qui habitatis
in terra egypti. Ecce ego iuravi in nomine meo
magno. ait dominus. quia nequaquam ultra nomen
meum vocabitur ex ore omnis viri iudei di-
centis. vivit dominus deus in omni terra egypti.
Ecce ego vigilabo super eos in malum et
non in bonum. et consumentur omnes viri iuda
qui sunt in terra egypti gladio et fame do-
nec penitus consumantur. Et qui fugerint
gladium revertentur de terra egypti in terram
iuda viri pauci. Et scient omnes reliquie
iuda ingredientium terram egypti ut habi-
tent ibi cuius sermo compleatur meus an illorum.
Et hoc vobis signum ait dominus. quod visitem ego
super vos in loco isto. ut sciatis quia vere
complebuntur sermones mei contra vos in malum.
Hec dicit dominus. Ecce ego tradam pharaonem
ephree regem egypti in manu inimicorum
eius. et in manu querentium animam illius. sicut tradi-
di sedechiam regem iuda in manu nabu-
chodonosor regis babylonis inimici sui. et queren-
tis animam illius.

XLV Verbum quod locutus est ieremias propheta
ad baruch filium nerie. cum scripsisset ...

ba hec in libro de ore ieremie anno quarto
ioachim filii iosie regis iuda dicens. Hec
dicit dominus deus israel ad te baruch. Dixisti.
Ve mihi misero quoniam addidit dominus dolorem
dolori meo. Laboravi in gemitu meo
et requiem non inveni. Sic dices ad eum.
Hec dicit dominus. Ecce quos edificavi e-
go destruo. et quos plantavi ego evello.
et universam terram hanc. Et tu queris ti-
bi grandia? Noli querere. quia ecce ego ad-
ducam malum super omnem carnem ait dominus.
et dabo tibi animam tuam in salutem. in omnibus
locis ad quecumque perrexeris.
Quod factum est verbum domini ad ieremiam
XLVI prophetam. contra gentes. Ad egyptum adversum
exercitus pharaonis nechao regis e-
gypti qui erat iuxta flumen eufraten
in charchamis quem percussit nabucho-
donosor rex babylonis in quarto anno ioachim
filii iosie regis iuda. Preparate scutum et
clypeum et procedite ad bellum. Iungi-
te equos et ascendite equites. State
in galeis. polite lanceas. induite vos
loricis. Quid igitur? Vidi ipsos pavidos et
terga vertentes. fortes eorum cesos. Et fuge-
runt conciti nec respexerunt. Terror undique a-
it dominus. Non fugiat velox nec salvari
se putet fortis. Ad aquilonem iuxta flu-
men eufraten victi sunt et ruerunt. Quis
est iste qui quasi flumen ascendit et veluti
fluviorum intumescunt gurgites eius?
Egyptus fluminis instar ascendit. et
velut flumina movebuntur fluctus
eius et dicet. Ascendens operiam terram. perdam
civitatem et habitatores eius. Ascendi-
te equos et exultate in curribus et proce-
dant fortes ethiopia et libies tenentes
scutum. et lidii arripientes et iacientes
sagittas. Dies autem ille domini dei exer-
cituum dies ultionis ut sumat vindictam
de inimicis suis. Devorabit gladius
et saturabitur. et inebriabitur sanguine eorum.
Victima enim domini exercituum in terra aqui-
lonis. iuxta flumen eufraten. Ascende in
galaad. et tolle resinam virgo filia egy-
pti. Frustra multiplicasti medicamina
sanitas non erit tibi. Audierunt gentes igno-
miniam tuam. et ululatus tuus replevit
terram. quia fortis impegit in fortem et ambo
pariter conciderunt. Verbum quod locutus est dominus ad
ieremiam prophetam. super eo quod venturus esset
nabuchodonosor rex babylonis et percussu-
rus terram egypti. Annuntiate egypto
et auditum facite in magdalo. et resonet
in memphis. et in tafnis dicite. Sta et pre-
para te. quia devorabit gladius ea que per
circuitum tuum sunt. Quare computruit fortis
tuus? Non stetit quia dominus subvertit eum. Mul-
tiplicavit ruentes. ceciditque vir ad proxi-
mum suum. et dicent. Surge et revertamur ad
populum nostrum. et ad terram nativitatis nostre
a facie gladii columbe. Vocate nomen
pharao regis egypti. Tumultum addu-
xit tempus. Vivo ego inquit rex dominus
exercituum nomen eius. quoniam sicut tabor in
montibus et sicut carmelus in mari veni-
et. Vasa transmigrationis fac tibi. habi-
tatrix filia egypti. quia memphis in soli-
tudinem erit. et deseretur inhabitabilis. Vi-
tula elegans atque formosa egyptus. sti-
mulator ab aquilone veniet ei. Mer-
cenarii quoque eius qui versabantur in me-
dio eius quasi vituli saginati. versi sunt et
fugerunt simul nec stare potuerunt. quia dies
interfectionis eorum venit super eos tempus
visitationis eorum. Vox eius quasi eris sona-
bit. quoniam cum exercitu properabunt. et cum securi-
bus venient ei. Quasi ligna cedentes succide-
runt saltum eius ait dominus. qui supputari non
potest. Multiplicati sunt super locustas
et non est eis numerus. Confusa est filia egypti.
et tradita in manu populi aquilonis. Di-
xit dominus exercituum deus israel. Ecce ego visi-
tabo super tumultum alexandrie. et super
pharao. et super egyptum. et super deos eius. et ne
super reges eius. et super pharaonem. et super
eos qui confidunt in eo. et dabo eos in
manu querentium animas eorum. et in manu
nabuchodonosor regis babylonis. et in manu
servorum eius. et post hec habitabitur sicut diebus
pristinis ait dominus. Et tu ne timeas serve
meus iacob. et ne paveas israel. quia ecce ego
salvum te faciam de longinquo. et semen tuum
de terra captivitatis sue. Et revertetur iacob
et quiescet et prosperabitur. et non erit qui exter-
reat eum. Et tu noli timere serve meus ia-
cob ait dominus. quia ego tecum sum. quia consumam
ego cunctas gentes ad quas eieci te. te vero non con-

sumam. sed castigabo te in iudicio, nec quasi in
nocenti parcam tibi.
XLVII Quod factum est verbum domini ad ieremiam prophetam contra
palestinos, antequam percuteret pharao gazam. de
Hec dicit dominus. Ecce aque ascendent ab aquilone.
et erunt quasi torrens inundans. et operient terram
et plenitudinem eius. urbem et habitatores
eius. Clamabunt homines. et ululabunt omnes
armorum habitatores terre. a strepitu pompe armorum
et bellatorum eius. a commotione quadrigarum eius.
et multitudine rotarum illius. Non respexerunt
patres filios. manibus dissolutis. pro adventu
diei in quo vastabuntur omnes philisti
im. et dissipabitur tyrus et sydon cum omnibus
reliquis auxiliis suis. Depopulatus est enim
dominus palestinos reliquias insule capadocie.
Venit calvitium super gazam. conticuit asca
lon. et reliquie vallis earum. Usque quo concideris?
o mucro domini usquequo non quiesces? Ingre
dere in vaginam tuam. refrigerare et sile. Quo
modo quiescet cum dominus preceperit ei adversus
ascalonem. et adversus maritimas eius regio
nes. ibique condixerit illi?
XLVIII Ad moab. Hec dicit dominus exercituum deus israel.
Ve super nabo. quoniam vastata est et confusa. ca
pta est cariathiarim. confusa est fortis et tre
muit. Non est ultra exultatio in moab. contra
esebon cogitaverunt malum. Venite et disper
damus eam de gente. Ergo silens conticeſ
ces. sequeturque te gladius. Vox clamoris de
oronaim. vastitas et contritio magna.
Contrita est moab. annuntiate clamorem
parvulis eius. Per ascensum enim luith plorans
ascendet in fletu. quoniam in descensu oronaim
hostes ululatum contritionis audierunt. Fugi
te salvate animas vestras. et eritis quasi mirice
in deserto. Pro eo enim quod habuisti fiduciam in
munitionibus tuis et in thesauris tuis. tu
quoque capieris. et ibit chamos in transmigrationem.
sacerdotes eius et principes eius simul. Et
veniet predo ad omnem urbem. et urbs nulla
salvabitur. Et peribunt valles. et dissipabuntur
campestria. quoniam dixit dominus. Date florem mo
ab quia florens egredietur. et civitates eius
deserte erunt et inhabitabiles. Maledictus qui
facit opus domini fraudulenter. et maledictus
qui prohibet gladium suum a sanguine. Fertilis fu
it moab ab adolescentia sua. et requievit
in fecibus suis. nec transfusus est de vase in
vas. et in transmigrationem non abiit. Idcirco
permansit gustus eius in eo. et odor eius non est
immutatus. Propterea ecce dies veniunt, dicit
dominus. et mittam ei ordinatores et stratores
laguncularum. et sternent eum. et vasa eius
exhaurient. et lagenas eorum collident. Et con
fundetur moab a chamos. sicut confusa est domus
israel a bethel in qua habebat fiduciam. Quo
modo dicitis fortes sumus. et viri robusti ad
preliandum? Vastata est moab et civitates
illius ascenderunt. et electi iuvenes eius descen
derunt in occisionem: ait rex. dominus exercituum nomen
eius. Prope est interitus moab ut veniat. et ma
lum eius velociter accurret nimis. Consola
mini eum omnes qui estis in circuitu eius. et uni
versi qui scitis nomen eius. Dicite. quo
modo confracta est virga fortis. baculus glorie.
Descende de gloria et sede in siti habitatio fi
lie dibon. quoniam vastator moab ascendit
ad te. dissipavit munitiones tuas. In via
sta et prospice habitatio aroer. interroga fugi
entem. et eum qui evasit. Dic. Quid accidit?
Confusus est moab. quoniam victus est. U
lulate et clamate. annuntiate in arnon.
quoniam vastata est moab. et iudicium venit ad
terram campestrem. Super elon et super iesa et su
per mephaat. et super dibon. et super nabo. et su
per domum deblathaim. et super cariathaim. et su
per bethgamul. et super bethmaon. et super carioth
et super bosra. et super omnes civitates terre
moab: que longe et que prope sunt. Abscis
sum est cornu moab. et brachium eius contri
tum est, ait dominus. Inebriate eum quia contra dominum
erectus est. et allidet manum moab in vo
mitu suo. et erit in derisum et ipse. Fuit
enim in derisum tibi israel. quasi inter fures repertus
esset. Propter verba ergo tua que adversum illum lo
cutus es captivus duceris. Relinquite ci
vitates et habitate in petra habitatores mo
ab. et estote quasi columba nidificans in
summo ore foraminis. Audivimus superbiam
moab superbus est valde. Sublimitatem eius
et arrogantiam et superbiam. et altitudinem
cordis illius ego scio ait dominus. iactantiam
eius. et quod non sit iuxta eam virtus eius. nec iuxta
quod poterat conata sit facere. Ideo super
moab eiulabo. et ad moab universam cla
mabo. ad viros muri fictilis lamentantes.
de planctu iazer. Plorabo tibi vinea sabama

luma, propagines tue transierunt mare. usque
ad mare iazer pervenerunt. Super messem tuam
et vindemiam tuam predo irruit. Ablata est
letitia et exultatio de carmelo et de terra
moab. et vinum de torcularibus sustuli, neque
quam calcator uve solitum celeuma canta
bit. De clamore esebon usque eleale et ia
sa dederunt vocem suam a segor usque ad oro
naim vitulam conternantem. Aque quoque nemrim
pessime erunt. Et auferam de moab ait dominus
offerentem in excelsis, et sacrificantem in excel
sis diis alienis. Propterea cor meum ad moab
quasi tybia resonabit. et cor meum ad viros
muri fictilis dabit sonitum tibiarum. Quia
plus fecit quam potuit, idcirco perierunt. Omne
enim caput calvitium, et omnis barba rasa erit;
in cunctis manibus colligatio. et super omne
dorsum cilicium, super omnia tecta moab et
in plateis eius omnis planctus, quia contrivi
moab sicut vas inutile ait dominus. Quomodo
victa est et ululaverunt? quomodo deiecit cervicem
moab et confusus est? Eritque moab in derisum
et in exemplum omnibus in circuitu suo. Hec
dicit dominus. Ecce quasi aquila volabit et exten
det alas suas ad moab. Capta est carioth et
munitiones eius comprehense sunt. Et erit
cor fortium moab in die illa sicut cor mulie
ris parturientis. et cessabit moab esse populus
quoniam contra dominum gloriatus est. Pavor et fovea
et laqueus super te, o habitator moab: ait
dominus. Qui fugerit a facie pavoris cadet in
foveam, et qui conscenderit de fovea capi
etur laqueo. Adducam enim super moab annum
visitationis eorum dicit dominus. In umbra esebon
steterunt de laqueo fugientes. quia ignis egressus
est de esebon et flamma de medio seon.
et devorabit partem moab et verticem fili
orum tumultus. Ve tibi moab. periisti popule cha
mos. quia comprehensi sunt filii tui et filie tue
in captivitatem. Et convertam captivitatem mo
ab in novissimis diebus, ait dominus. Hucus
que iudicia moab.

XLIX Ad filios ammon. Hec dicit dominus. Numquid
filii non sunt israel, aut heres non est ei? Cur ergo
hereditate possedit melchon gad: et
populus eius in urbibus eius habitavit? Ideo
ecce dies veniunt ait dominus, et auditum
faciam super rabbath filiorum ammon, fremitum
prelii; et erit in tumulum dissipata. filieque

eius igni succendentur, et possidebit israel
successores suos, dicit dominus. Ulula esebon
quoniam vastata est hai. Clamate filie rab
bath accingite vos ciliciis. plangite et cir
cuite per sepes. quia melchom in transmi
grationem ducetur. sacerdotes eius et princi
pes eius simul. Quid gloriaris in vallibus?
Defluxit vallis tua filia delicata que confide
bas in thesauris tuis et dicebas. Quis veni
et ad me? Ecce ego inducam super te terrorem ait
dominus exercituum deus israel ab omnibus qui sunt
in circuitu tuo. et dispergemini singuli a con
spectu vestro. nec erit qui congreget fugientes.
Et post hec reverti faciam fugientes captivos fi
liorum ammon: ait dominus. Ad ydumeam. Hec
dicit dominus exercituum. Numquid non est ultra sapientia
in theman? Periit consilium a filiis: inutilis
facta est sapientia eorum. Fugite et terga vertite descen
dite in voraginem habitatores dedan.
quoniam perditionem esau adduxi super eum, tempus vi
sitationis eius. Si vindemiatores ve
nissent super te, non reliquissent racemum;
si fures in nocte rapuissent quod sufficeret
sibi. Ego vero discooperui esau, revelavi
abscondita eius, et celari non poterit. Vastatum
est semen eius et fratres eius, et vicini eius, et non erit.
Relinque pupillos tuos, et ego eos faciam
vivere: et vidue tue in me sperabunt. quia
hec dicit dominus. Ecce quibus non erat iudicium
ut biberent calicem bibentes bibent. et tu
quasi innocens relinqueris? Non eris innocens,
sed bibens bibes, quia per memetipsum iuravi
dicit dominus, quod in solitudinem et in obprobrium
et in desertum et in maledictionem erit bosra:
et omnes civitates eius erunt in solitudines
sempiternas. Auditum audivi a domino. et le
gatus ad gentes missus est. Congregamini
et venite contra eam, et consurgamus in prelium.
Ecce enim parvulum dedi te in gentibus, contem
ptibilem inter homines. Arrogantia tua
decepit te, et superbia cordis tui qui habitas in
cavernis petre, et apprehendere niteris alti
tudinem collis. Cum exaltaveris quasi aquila ni
dum tuum, inde detraham te dicit dominus. Et erit y
dumea deserta. Omnis qui transibit per eam stu
pebit, et sibilabit super omnes plagas eius.
sicut subversa est sodoma et gomorra et vi
cine eius, ait dominus. Non habitabit ibi vir, et non in
colet eam filius hominis. Ecce quasi leo ascen

det. de superbia iordanis ad pulcritudinem
robustam: quia subito currere eum faciam
ad illam. Et quis erit electus quem preponam
ei? Quis enim similis mei? et quis sustinebit
me? et quis est iste pastor qui resistat vultui
meo? Propterea audite consilium domini quod
init de edom, et cogitationes eius quas co
gitavit de habitatoribus theman. Si non deiece
rint eos parvuli gregis, nisi dissipaverint
cum eis habitaculum eorum. A voce ruine eorum
commota est terra, et clamor in mari ru
bro auditus est vocis eius. Ecce quasi aq
uila ascendet, et volabit et expandet alas
suas super bosram. Et erit cor fortium ydu
mee in die illa quasi cor mulieris par
turientis. Ad damascum. Confusa est
emath et arfad: quia auditum pessimum au
dierunt. Turbati sunt in mari pre sollicitudi
ne quiescere non potuerunt. Dissoluta est
damascus, versa in fugam, tremor apprehen
dit eam: angustia et dolores tenuerunt
eam quasi parturientem. Quomodo dereliq
uerunt civitatem laudabilem, urbem letitie?
Ideo cadent iuvenes eius in plateis
eius, et omnes viri prelii conticescent in
die illa, ait dominus exercituum. Et succendam
ignem in muro damasci, et devorabit me
nia benadab. Ad cedar et ad regna asor,
que percussit nabuchodonosor rex babylonis.
Hec dicit dominus: Surgite, ascendite ad
cedar, et vastate filios orientis. Taber
nacula eorum et greges eorum capient, pelles
eorum et omnia vasa eorum et camelos eorum
tollent sibi: et vocabunt super eos formi
dinem in circuitu eius. Fugite, abite ve
hementer, in voraginibus sedete qui habi
tatis asor, ait dominus. Iniit enim contra vos
rex babylonis consilium, et cogitavit adver
sum vos cogitationes. Surgite et ascendi
te ad gentem quietam et habitantem confi
denter, ait dominus. Non ostia, nec vectes ei:
soli habitant. Et erunt cameli eorum in di
reptionem, et multitudo iumentorum in pre
dam. Et dispergam eos in omnem ventum,
qui sunt attonsi in comam, et ex omni confi
nio eorum adducam interitum super eos, ait
dominus. Et erit asor in habitaculum draconum,
deserta usque in eternum. Non manebit ibi
vir, nec incolet eam filius hominis.

Quod factum est verbum domini ad ieremiam prophetam
adversus helam in principio regni sedechie
regis iuda dicens. Hec dicit dominus exercituum
deus israel. Ecce ego confringam arcum helam,
summam fortitudinem eorum. Et inducam super he
lam quatuor ventos a quatuor plagis ce
li: et ventilabo eos in omnes ventos istos,
et non erit gens ad quam non perveniant profugi e
lam. Et pavere faciam elam coram ini
micis suis, et in conspectu querentium animam
eorum: et adducam super eos malum iram fu
roris mei, dicit dominus. Et mittam gladium
post eos, donec consumam eos. Et ponam
solium meum in helam, et perdam inde reges
et principes, ait dominus. In novissimis autem
diebus reverti faciam captivitatem helam,
dicit dominus.

Verbum quod locutus est dominus de babylo
nia, et de terra chaldeorum in manu iere
mie prophete. Annuntiate in gentibus
et auditum facite. Levate signum, predi
cate et nolite celare. Dicite: Capta est
babylon, confusus est bel, victus est
merodach. Confusa sunt sculptilia eius,
superata sunt ydola eorum. Quoniam ascendit contra
eam gens ab aquilone, que ponet terram eius
in solitudinem: et non erit qui habitet in ea
ab homine usque ad pecus: et moti sunt
et abierunt. In diebus illis et in tempore illo, a
it dominus, venient filii israel, ipsi et filii iuda
simul, ambulantes et flentes properabunt,
et dominum deum suum querent. In syon inter
rogabunt viam, huc facies eorum. Venient
et apponentur ad dominum federe sempiterno,
quod nulla oblivione delebitur. Grex per
ditus est populus meus, pastores eorum seduxe
runt eos, feceruntque vagari in montibus. De mon
te in collem transierunt, obliti sunt cubilis
sui. Omnes qui invenerunt comederunt eos,
et hostes eorum dixerunt: Non peccavimus, pro
eo quod peccaverunt domino decori iustitie et ex
pectationi patrum eorum domino. Recedite de
medio babylonis, et de terra chaldeorum egre
dimini, et estote quasi hedi ante gregem. Quoniam ec
ce ego suscitabo et adducam in babylonem con
gregationem gentium multarum magnarum
de terra aquilonis: et preparabuntur adversum
eam, et inde capietur. Sagitta eius quasi viri
fortissimi interfectoris non revertetur vacua.

Et erit chaldea in predam. omnes vastantes eam
replebuntur. ait dominus. quoniam exultatis et magnifice
loquimini. diripientes hereditatem meam,
quoniam effusi estis sicut vituli super herbam,
et mugistis ut tauri. Confusa est mater vestra
nimis et adequata pulveri que genuit vos.
Ecce novissima erit in gentibus deserta in-
via et arens. Ab ira domini non habitabitur sed redi-
getur tota in solitudinem. Omnis qui transi-
bit per babylonem stupebit. et sibilabit super
universis plagis eius. Preparamini contra ba-
bylonem per circuitum. omnes qui tenditis
arcum debellate eam. non parcatis iaculis quia
domino peccavit. Clamate adversus eam. ubi-
que dedit manum. Ceciderunt fundamenta eius.
Destructi sunt muri eius. quoniam ultio domini est.
Ultionem accipite de ea. sicut fecit facite
illi. Disperdite satorem de babylone. et tenentem
falcem in tempore messis a facie gladii columbe.
unusquisque ad populum suum convertetur. et sin-
guli ad terram suam fugient. Grex dispersus
israel. leones eiecerunt eum. Primus comedit eum
rex assur. iste novissimus exossavit eum.
nabuchodonosor rex babylonis. Propterea
hec dicit dominus exercituum deus israel. Ecce visita-
bo regem babylonis et terram eius. sicut visitavi
regem assur. et reducam israel ad habitaculum su-
um. et pascetur carmelum et basan. et in monte
effraim et galaad saturabitur anima eius. In
diebus illis et in tempore illo ait dominus. queretur
iniquitas israel. et non erit. et peccatum iuda
et non invenietur. quoniam propitius ero eis quos
reliquero. Super terram dominantium ascende. et super
habitatores eius visita. Dissipa et interfice
que post eos sunt ait dominus. et fac iuxta omnia que
precepi tibi. Vox belli in terra et contritio ma-
gna. Quomodo confractus est et contritus est
malleus universe terre? Quomodo versa est in
desertum babylon in gentibus? Illaqueavi te et
capta es babylon. et nesciebas. inventa es
et apprehensa. quoniam dominum provocasti. Aperuit
dominus thesaurum suum. et protulit vasa ire sue. quia
opus domino deo exercituum est in terra chaldeorum. Venite
ad eam ab extremis finibus. aperite ut exe-
ant qui conculcent eam. Tollite de via lapi-
des. et redigite in acervos et interficite eam.
nec sit quicquam reliquum. Dissipate univer-
sos tauros eius. descendant in occisionem. ve
eis. quia venit dies eorum tempus visitationis eorum.

Vox fugientium et eorum qui evaserunt de terra ba-
bylonis. ut annuntient in syon ultionem domini dei nostri.
ultionem templi eius. Annuntiate in babylonem
plurimis. omnibus qui tendunt arcum. Consistite
adversus eam per gyrum. et nullus evadat. Reddite
ei secundum opus suum. iuxta omnia que fecit facite il-
li. quia contra dominum erecta est adversus sanctum israel. Ideo
cadent iuvenes eius in plateis eius. et omnes
viri bellatores eius conticescent in die illa
ait dominus. Ecce ego ad te superbe. ait dominus deus exercituum.
quia venit dies tuus tempus visitationis tue. et ca-
det superbus et corruet. et non erit qui suscitet eum.
Et succendam ignem in urbibus eius. et devo-
rabit omnia in circuitu eius. Hec dicit dominus
deus exercituum. Calumpniam sustinent filii israel
et filii iuda simul. Omnes qui ceperunt eos tenent.
noluerunt dimittere eos. Redemptor eorum fortis.
dominus exercituum nomen eius. Iudicio defendet
causam eorum. ut exterreat terram et commoveat ha-
bitatores babylonis. Gladius ad chaldeos ait
dominus. et ad habitatores babylonis et ad principes et
ad sapientes eius. Gladius ad divinos eius
qui stulti erunt. Gladius ad fortes illius qui
timebunt. Gladius ad equos eius et ad currus
eius. et ad omne vulgus quod est in medio eius.
et erunt quasi mulieres. Gladius ad thesauros
eius. qui diripientur. Siccitas super aquas eius
erit. et arescent. quia terra sculptilium est. et in por-
tentis gloriatur. Propterea habitabunt dracones cum
fatuis ficariis. et habitabunt in ea struciones.
et non habitabitur ultra usque in sempiternum. nec extru-
etur usque ad generationem et generationem. Sicut
subvertit deus sodomam et gomorram et vicinas
eius ait dominus deus. Non habitabit ibi vir. nec in-
colet eam filius hominis. Ecce populus venit ab
aquilone. et gens magna et reges multi consurgent
a finibus terre. Arcum et scutum apprehendent.
crudeles sunt et immisericordes. Vox eorum quasi
mare sonabit. et super equos ascendent quasi
vir paratus ad prelium contra te filia babylon.
Audivit rex babylonis famam eorum et dissolu-
te sunt manus eius. Angustia apprehendit eum
dolor quasi parturientem. Ecce quasi leo ascendet
de superbia iordanis ad pulcritudinem robus-
tam. quia subito currere faciam eum ad illam. Et
quis erit electus quem preponam ei? Quis enim
similis mei? et quis sustinebit me? Et quis est
iste pastor qui resistat vultui meo? Prop-
terea audite consilium domini. quod mente concepit ad

usū babylonē. ⁊ cogitatiōes eius q̄s cogi
tauit sup t̄ram chaldeoꝝ. Nisi detraxerit
eos paruuli gregū. nisi dissipatū fuerit c̄ ip̄is
habitaculm̄ eoꝝ. A uoce captiuitatis babyl. cō
mota ē t̄ra. ⁊ clamor int̄ gē̄s auditus est.
LI Hec dicit dn̄s. Ecce ego suscitabo
sup babylonē ⁊ sup habitatores eius q̄ cor
suū leuauer̄ ɔ̄t̄ me: q̄si uentū pestilentē.
⁊ mittam in babylonē uentilatores. ⁊ uē
tilabūt eā. ⁊ demolientur t̄ram ei᷒. q̄m uener̄
sup eā undiq; in die afflictiōis ei᷒. Non ten
dat q̄ tendit arcū suū. ⁊ n̄ ascendat loricatus.
Nolite parc̄e iuuenib; ei᷒. int̄ficite oēm mili
tiā ei᷒. Et cadent int̄fecti in t̄ra chaldeoꝝ. ⁊ uul
nerati in regionib; ei᷒. q̄m n̄ fuit uidua ist̄l
⁊ iuda a deo suo dn̄o ex̄. t̄ra aūt eoꝝ reple
ta ē delicto a s̄cō ist̄l. Fugite de medio ba
byl. ⁊ saluet unusq̄sq; aīam suā. Nolite ta
cē sup iniq̄tate ei᷒. q̄m t̄ps ultiōis ē dn̄o.
uicissitudinē ip̄e retribuet ei. Calix aureus
babylon ī manu dn̄i: inebrians oēm t̄ram.
De uino ei᷒ biber̄ oēs gē̄s. ⁊ ideo cōmote s̄.
Subito cecidit babylon et ɔ̄trita est. V
lulate sup eam. tollite resinā ad dolorem
ei᷒. si forte sanetur. Curauim᷒ babylonē
⁊ n̄ est sanata. Derelinq̄m᷒ eam. ⁊ eam᷒ un
q̄sq; ī t̄ram suā. q̄m puenit usq; ad celos iu
diciū ei᷒. ⁊ eleuatum ē usq; ad nubes. P
tulit dn̄s iustitias n̄ras. uenite ⁊ narrem᷒
in syon opa dn̄i dei n̄ri. Acuite sagit
tas. implete ph̄aretras. Suscitauit dn̄s sp̄m
regū medoꝝ. ⁊ ɔ̄ babylonē mens ei᷒ est. ut
pdat eam: q̄m ultio dn̄i ē. ultio templi
sui. Rex medoꝝ ɔ̄ babylonē suscitat᷒ ē
a dn̄o. Sup muros babyl. leuate signū: au
gete custodiā. Leuate custodes. p̄parate in
sidias. q̄r cogitauit dn̄s ⁊ fecit q̄cumq; locu
tus est. ɔ̄ habitatores babyl. Que habitas sup
aq̄s multas locuples in thesauris. uenit
finis tuus pedalis p̄cisionis tue. Iurauit
dn̄s exercituū p aīam suā q̄m replebo te ho
minib; q̄si brucho. ⁊ sup te celeuma cāta
bit. Qui fecit t̄ram in fortitudine sua. ⁊ p̄
parauit orbē in sapia sua. ⁊ prudentia su
a extendit celos. Dante eo uocē multiplicā
tur aq̄ in celo. Qui leuat nubes ab extre
mo terre: fulgura in pluuiā fecit. ⁊ p̄du
xit uentū de thesauris suis. Stultus fc̄s
est omis hō a sciēa sua. ɔ̄fusus est omis cō
flator in sculptili. q̄r mendax est ɔ̄flatio ei᷒
nec est sp̄s in eis. Vana sunt opa. ⁊ risu dig
na: in t̄pe uisitatiōis sue peribūt. Non sic̄ p̄s
iacob: q̄r qui fecit omnia ip̄e ē. ⁊ ist̄l sceptrū
hereditatis ei᷒. dn̄s exercituū nomē ei᷒.
Collidis tu m̄ uasa belli. et ego collidā in
te gentes. ⁊ disp̄dam in te regna. Et colli
dam in te equū ⁊ equitē ei᷒. ⁊ collidā in
te currū ⁊ ascensorem ei᷒. Et collidā i
te uirū ⁊ mulierē. et collidā in te senē
⁊ puerum. ⁊ collidam in te iuuenē ⁊ uir
ginē. Et collidā in te pastorē et gregē ei᷒
⁊ collidā in te agricolam ⁊ iugales ei᷒.
⁊ collidā in te duces ⁊ magistratus. Et red
dā babyloni ⁊ cunctis habitatorib; chaldee
omē malū suū qd̄ fecerunt in syon
lis uris ait dn̄s. Ecce ego ad te mons pe
stifer ait dn̄s qui corrūpis uniu̅sam t̄ram.
⁊ extendam manū meā sup te. ⁊ euolu
am te de petris. ⁊ dabo te ī montē combus
tiōis. ⁊ n̄ tollent de te lapidē ī angulum
⁊ lapidem in fundamēta. s; pditus in et'nū
eris. ait dn̄s. Leuate signum in t̄ra. clangi
te bucina in gentib;. Sc̄ificate sup eā
gē̄s. ⁊ annuciate ɔ̄tra illā regib; ararat
menni ⁊ ascenez. Numerate ɔ̄tra eā thaps
adducite equū q̄si bruchū aculeatū. S
ctificate ɔ̄ eam gē̄s. reges medie ⁊ duces ei᷒
⁊ uniuersos magistratus ei᷒. cunctā
t̄ram potestatis ei᷒. Et commouebit
t̄ra ⁊ turbabit: q̄r euigilabit ɔ̄ babylonē
cogitatio dn̄i. ut ponat t̄ram babyl. deser
tam ⁊ inhabitabilem. Cessauerunt fortes baby
a p̄lio. habitauerunt in p̄sidiis. Deuo
ratus ē robur eoꝝ. et f̄ci sunt q̄si mulieres. Incen
sa sunt tabnacula ei᷒. ɔ̄trita s̄ uectes ei᷒
Currens obuiā currenti ueniet. ⁊ nunci
obuius nunciāti. ut annunciet regi baby
lonis q̄r capta ē ciuitas ei᷒ a summo
usq; ad summū. ⁊ uada p̄occupata sunt.
⁊ paludes incense igni. ⁊ uiri bellatores
ɔ̄turbati sunt. q̄r h̄ dicit dn̄s exercituū deus
ist̄l. Filia babyl. q̄si area. t̄ps triture ei᷒.
ad huc modicū ⁊ ueniet t̄ps messionis ei᷒.
Comedit me ⁊ deuorauit me nabucho
donosor rex babyl. Reddidit me q̄si uas
inane: absorbuit me sic̄ draco. Reple
uit uentrē suū teneritudine mea. ⁊
eiecit me: iniquitas aduersū me. ⁊ caro

mea sup babylone. dicit habitatio syon.
et sanguis meus sup habitatores chaldee. dicit
ierlm. Pptea hec dicit dns. Ecce ego iu
dicabo causam tuam. et ulciscar ultionem tu
am. et desertum faciam mare eius. et siccabo ue
nam eius. et erit babylon in tumulos habita
tio draconum. stupor et sibilus. eo quod non
sit habitator. Simul ut leones rugient.
excutient comas uelut catuli leonum.
In calore eorum ponam potus eorum et inebri
abo eos. ut sopiantur et dormiant somnum sem
piternum. et non consurgant dicit dns. Deducam eos
quasi agnos ad uictimam. quasi arietes cum hedis.
Quomodo capta est sesach. et comprehensa est in
clita uniuerse terre. Quomodo facta est in stupo
rem babylon inter gentes. Ascendit sup babylo
nem mare. multitudine fluctuum eius op
ta est. Facte sunt ciuitates eius in stuporem. ter
ra inhabitabilis et deserta. terra in qua nullus ha
bitet. nec transeat per eam filius hominis. Et ui
sitabo sup bel in babylone. et eiciam quod
absorbuerat de ore eius. et non confluent ad eum
ultra gentes. Siquidem et murus babylonis corruet.
Egredimini de medio eius populus meus. ut sal
uet unusquisque animam suam. ab ira furoris domini.
et ne forte mollescat cor uestrum. et timeatis
auditum qui audietur in terra. et ueniet in anno
auditio. et post hunc annum auditio. et iniqui
tas in terra. et dominator sup dominatorem. Ppterea
ecce dies ueniunt. et uisitabo sup sculpti
lia babylonis. et omnis terra eius confundetur. et uni
uersi interfecti eius cadent in medio eius. Et
laudabunt sup babylonem celi et terra. et omnia
que in eis sunt. quia ab aquilone uenient ei predones
ait dns. Et quomodo fecit babylon ut cade
rent occisi in israel. sic de babylone cadent occi
si uniuersa terra. Qui fugistis gladium ueni
te. nolite stare. Recordamini procul dni.
et ierlm ascendat sup cor uestrum. Confusi su
mus quia audiuimus opprobrium. Operuit igno
minia facies nostras quia uenerunt alieni sup sanc
tificationem domus dni. Ppterea ecce dies
ueniunt dicit dns. et uisitabo sup sculp
tilia babylonis. et in omni terra eius mugiet uul
neratus. Si ascenderit babylon in celum et firma
uerit in excelso robur suum. a me uenient
uastatores eius ait dns. Vox clamoris
de babylone. et contritio magna de terra chal
deorum. quoniam uastauit dns babylonem. et p

didit ex ea uocem magnam. et sonabunt fluc
tus eorum quasi aque multe. Dedit sonitum uox
eorum. quia uenit sup eam id est sup babylonem predo.
et apprehensi sunt fortes eius. et emarcuit arcus
eorum. quia fortis ultor dns. reddens retribuet. Et
inebriabo principes eius et sapientes eius.
duces eius et magistratus eius et fortes eius
et dormient somnum sempiternum. et non exper
giscentur ait rex. dns exercituum nomen eius. Hec dicit
dns exercituum. Murus babylonis ille latissimus
suffossione suffodietur. et porte eius excelse
igni comburentur. et labores populorum ad nichi
lum et gentium in ignem erunt. et disperibunt. Ver
bum quod precepit ieremias propheta saraie filio
nerie filii maasie cum pergeret cum sedechia
rege in babylonem. in anno quarto regni eius.
Saraias autem erat princeps prophetie. Et scrip
sit ieremias omne malum quod uenturum erat
sup babylonem in libro uno. omnia uerba hec que
scripta sunt contra babylonem. Et dixit ieremias
ad saraiam. Cum ueneris in babylonem et ui
deris et legeris omnia uerba hec. dices. Domine tu
locutus es contra locum istum. ut disperderes eum.
ne sit qui in eo habitet ab homine usque ad
pecus. et ut sit perpetua solitudo. Cumque conple
ueris legere librum istum. ligabis ad eum lapidem
et proicies illum in medio eufraten et dices.
Sic submergetur babylon et non consurget a fa
cie afflictionis quam ego adduco sup eam.
et dissoluetur. Hucusque uerba ieremie.

LII

Filius .xx. et unius anni sedechias cum ese
ret regnare cepisset. et xi. annis regnauit in ie
rlm. et nomen matris eius amithal filia iere
mie de lobna. Et fecit malum in conspectu domini
iuxta omnia que fecerat ioachim. quoniam furor domini
erat in ierlm et in iuda. usque quo proiceret
eos a facie sua. Et recessit sedechias a rege
babylonis. Factum est autem in anno nono regni eius
in mense decimo. decima mensis. uenit nabu
chodonosor rex babylonis ipse et omnis exercitus eius ad
uersus ierlm. et obsederunt eam. et edificauerunt contra
eam munitiones in circuitu. et fuit ciuitas
obsessa usque ad undecimum annum regni
sedechie. Mense autem quarto nona die mensis.
obtinuit fames ciuitatem. et non erat alimen
ta populo terre. Et dirupta est ciuitas. et omnes uiri
bellatores eius fugerunt. et exierunt de ciuitate
nocte. per uiam porte que est inter duos muros.
et ducit ad ortum regis. chaldeis obsidentibus

LI

in gyro urbem. et abierunt per uiam que ducit
in heremum. Persecutus est autem exercitus chal
deorum regem. et apprehenderunt sedechiam in de
serto quod est iuxta hiericho. et omnis comita
tus eius diffugit ab eo. Cumque comprehendissent
regem. adduxerunt eum ad regem babylonis in
reblatha que est in terra hemath. et locutus est
ad eum iudicia. Et iugulauit rex babylonis fi
lios sedechie in oculis eius. sed et omnes princi
pes iude occidit in reblatha. et oculos se
dechie eruit. et uinxit eum compedibus. et
adduxit eum rex babylonis in babylonem. et po
suit eum in domo carceris. usque ad diem
mortis eius. In mense autem quinto .x. mensis.
ipse est annus nonus .x. nabuchodonosor regis ba
bylonis. uenit nabuzardan princeps militie
qui stabat coram rege babylonis in ierusalem.
et incendit domum domini et domum regis. et
omnes domos ierusalem. et omnem domum magnam i
gne combussit. Et totum murum ierusalem per
circuitum destruxit cunctus exercitus chaldeorum qui
erat cum magistro militie. De pauperibus
autem populi et de reliquo uulgo qui remanserat
in ciuitate. et de perfugis qui transfugerant
ad regem babylonis. et ceteros de multitudine
transtulit nabuzardan princeps militie.
in uinitores et agricolas. Columnas quoque
ereas que erant in domo domini. et bases. et
mare ereum. quod erat in domo domini confregerunt
chaldei. et tulerunt omne es eorum in babylonem.
et lebetes. et creagras. et psalteria. et fialas. et
mortariola. et omnia uasa enea que in minis
terio fuerant tulerunt. et ydrias. et thimiamateria. et
hydrias. et urceos. et peluies. et candelabra. et
mortaria. et ciathos; quotquot aurea au
rea. et quotquot argentea argentea. Tulit
magister militie columpnas duas. et mare u
num. et uitulos .xii. ereos. qui erant sub ba
sibus quas fecerat rex salomon in domo domini.
Non erat pondus eris omnium uasorum horum.
De columpnis autem. decem et octo cubiti al
titudinis erant in columpna una. et funi
culus .xii. cubitorum circuibat eam. Porro gro
ssitudo eius .iiii. digitorum. et intrinsecus caua
erat. et capitella super utramque erea. Et al
titudo capitelli unius .v. cubitorum. et retiacula.
et malogranata super coronam in circuitu. Ro
tundum erat ereum. Similiter erat columna secunda et
malogranata. Et fuerunt malogranata nonagi
ta et sex dependentia. Et omnia malogra
nata centum retiaculis circundabantur. Et tulit
magister militie saraiam sacerdotem primum. et so
foniam sacerdotem secundum. et tres custodes uesti
buli. et tulit de ciuitate eunuchum unum qui
erat prepositus super uiros bellatores. et septem
uiros de hiis qui uidebant faciem regis qui in
uenti sunt in ciuitate. et scribam principem mili
tum qui probabat tyrones. et .lx. uiros de populo terre
qui inuenti sunt in medio ciuitatis. Tulit
autem eos nabuzardan magister militie. et ad
duxit eos ad regem babylonis in reblatha. Et
percussit eos rex babylonis et interfecit eos in re
blatha in terra hemath. et translatus est iuda
de terra sua. Iste est populus quem transtulit nabu
chodonosor. In anno septimo iudeos tria milia
et uiginti tres. In anno octauo .x. nabu
chodonosor. transtulit nabuzardan magister
militie iudeorum animas septingentas. quadraginta quinque.
Omnes igitur anime .iiii. milia sexcente. Et factum est
in .xxx.vii. anno transmigrationis ioachin regis
iuda .xii. mense. uicesima .v. mensis. eleua
uit euilmerodach rex babylonis ipso anno re
gni sui. caput ioachim regis iude. et eduxit
eum de domo carceris. et locutus est cum eo
bona. et posuit thronum eius super thronos re
gum qui erant post se in babylone. et mutauit
uestimenta carceris eius. et comedebat panem
coram eo semper. cunctis diebus uite sue. Et ci
baria eius cibaria perpetua dabantur ei a rege
babylonis. statuta per singulos dies. usque ad
diem mortis sue. cunctis diebus uite eius.

Et factum est postquam in captiuitatem du
ctus est israel. et ierusalem destructa est. sedit iere
mias flens. et planxit lamentationem hanc in ieru
salem. et amaro animo suspirans et eiulans. dixit.

Incipiunt lamentationes ieremie prophete.

Quomodo sedet sola ciuitas
plena populo. facta est quasi uidua
domina gentium. princeps prouin
ciarum facta est sub tributo. Beth. Plo
rans plorauit in nocte. et lacrime eius in
maxillis eius. Non est qui consoletur eam ex
omnibus caris eius. Omnes amici eius spreue
runt eam. et facti sunt ei inimici. Gimel. Mi
grauit iudas propter afflictionem. et multitu
dinem seruitutis. Habitauit inter gentes nec in
uenit requiem. Omnes persecutores eius appre
henderunt eam inter angustias. Deleth. Vie

LII

De pauperibus uero terre
reliquit nabuzardan
princeps militie

et erant super
capitellum
in circui
tu omnia
erea. Si
militer co
lumpne
altere
...

syon lugent . eo quod non sint qui ueniant
ad sollempnitatem. Omnes porte eius destruc
te. sacerdotes eius gementes. Virgines eius
squalide . et ipsa oppressa amaritudine. He.
Facti sunt hostes eius in capite . inimici eius
locupletati sunt . quia dominus locutus est sup
eam. Propter multitudinem iniquitatum eius . par
vuli eius ducti sunt in captivitatem . ante
faciem tribulantis. Vau Et egressus est
a filia syon omnis decor eius. Facti sunt prin
cipes eius velut arietes non invenientes
pascua . et abierunt absque fortitudine
ante faciem subsequentis. Zai. Recordata
est ierusalem dierum afflictionis sue . et pre
varicationis omnium desiderabilium suo
rum . que habuerat a diebus antiquis cum caderet
populus eius in manu hostili . et non esset auxili
ator. Viderunt eam hostes et deriserunt sab
bata eius. Pheth Peccatum peccavit ie
rusalem propterea instabilis facta est. Omnes qui
glorificabant eam spreverunt illam . quia vi
derunt ignominiam eius . ipsa autem gemens con
versa est retrorsum. Theth Sordes eius in pe
dibus eius . nec recordata est finis sui. De
posita est vehementer non habens consolato
rem. Vide domine afflictionem meam . quoniam erec
tus est inimicus. Ioth Manum suam mi
sit hostis ad omnia desiderabilia eius . quia
vidit gentes ingressas sanctuarium suum . de quibus
preceperas ne intrarent in ecclesiam tuam. Caph
Omnis populus eius gemens . et querens panem
dederunt preciosa queque pro cibo . ad refocillan
dam animam. Vide domine et considera . quoniam
facta sum vilis. Lamech O vos omnes qui
transitis per viam . attendite et videte si est do
lor sicut dolor meus . quoniam vindemiavit me
ut locutus est dominus . in die ire furoris sui.
Mem De excelso misit ignem in ossibus me
is . et erudivit me. Expandit rete pedi
bus meis convertit me retrorsum . posuit me deso
latam . tota die merore confectam. Nun Vi
gilavit iugum iniquitatum mearum in manu eius.
convolute sunt et imposite collo meo. Infir
mata est virtus mea . dedit me dominus in ma
nu de qua non potero surgere. Samech Abstu
lit dominus omnes magnificos meos de medio
mei . vocavit adversum me tempus ut contereret
electos meos. Torcular calcavit dominus vir
gini filie iuda. Ayn Idcirco ego plorans
et oculus meus deducens aquam . quia longe factus
est a me consolator convertens animam meam. Facti
sunt filii mei perditi . quoniam invaluit inimi
cus. Fe Expandit syon manus suas . non
est qui consoletur eam. Mandavit dominus adver
sum iacob . in circuitu eius hostes eius. Facta
est ierusalem quasi polluta menstruis inter eos. Iustus Sade
est dominus . quia os eius ad iracundiam provocavi. Au
dite obsecro universi populi . et videte dolorem
meum. Virgines mee et iuvenes mei abi
erunt in captivitatem. Coph Vocavi ami
cos meos . et ipsi deceperunt me. Sacerdotes
mei et senes mei in urbe consumpti sunt .
quia quesierunt cibum sibi ut refocillarent animas su
as. Res Vide domine quoniam tribulor . venter meus con
turbatus est. Subversum est cor meum in memet
ipsa . quoniam amaritudine plena sum. Foris in
terficit gladius . et domi mors similis est. Sen
Audierunt quia ingemisco ego . et non est qui conso
letur me. Omnes inimici mei audierunt ma
lum meum . letati sunt quoniam tu fecisti. Addu
xisti diem consolationis . et fient similes
mei. Thau Ingrediatur omne malum eorum
coram te . et vindemia eos sicut vindemiasti
me . propter iniquitates meas. Multi enim ge
mitus mei . et cor meum merens. Aleph II
Quomodo obtexit caligine in furore suo
dominus filiam syon . proiecit de celo in terram incli
tam israel . et non est recordatus scabelli pedum
suorum in die furoris sui. Precipitavit dominus Beth
nec pepercit . omnia speciosa iacob destru
xit in furore suo . munitiones virginis
iuda . proiecit in terram . polluit regnum et prin
cipes eius. Gimel Confregit in ira furoris
sui omne cornu israel . avertit retrorsum dexte
ram suam a facie inimici . et succendit in iacob
quasi ignem flamme devorantis in gyro. Deleth
Tetendit arcum suum quasi inimicus . firmavit
dexteram suam quasi hostis . et occidit omne quod pul
chrum erat visu in tabernaculo filie syon .
effudit quasi ignem indignationem suam. He Fa
ctus est dominus velut inimicus . precipitavit israel .
precipitavit omnia menia eius . dissipavit mu
nitiones eius . et replevit in filia iuda . humili
atum et humiliatam. Vav Et dissipavit quasi ortum
tentorium suum . demolitus est tabernaculum suum. O
blivioni tradidit in syon festivitatem et sab
batum . et in obprobrium et indignationem furoris
sui . regem et sacerdotem. Zai Repulit dominus

altare suum. maledixit sanctificationi sue. Tra-
didit in manu inimici muros turrium eius.
vocem dederunt in domo domini sicut in die sollempni.
Heth Cogitavit dominus dissipare murum filie
syon. tetendit funiculum suum. et non avertit
manum suam a perditione. luxitque antemurale. et mu-
rus pariter dissipatus est. Teth Defixe sunt in terra
porte eius. perdidit et contrivit vectes eius. regem
eius et principes eius in gentibus. non est lex. et pro-
phete eius non invenerunt visionem a domino. Ioth
Sederunt in terra. conticuerunt senes filie syon.
consperserunt cinere capita sua in terra virgines
ierusalem. Accincti sunt ciliciis. abiecerunt capita
sua in terra virgines iuda. Caph Defecerunt
pre lacrimis oculi mei. conturbata sunt viscera
mea. Effusum est in terra iecur meum. super
contritionem filie populi mei. cum deficeret parvu-
lus et lactens in plateis oppidi. Lamed Ma-
tribus suis dixerunt. ubi est triticum et vinum. cum de-
ficerent quasi vulnerati in plateis civitatis. cum
exhalarent animas suas in sinu matrum suarum. Mem
Cui comparabo te. vel cui assimilabo te filia
ierusalem. Cui exequabo te et consolabor te
virgo filia syon. Magna est enim velut mare
contritio tua. Quis medebitur tui. Nun Prophe-
te tui viderunt tibi stulta et falsa. nec aperiebant
iniquitatem tuam. ut te ad penitentiam provocarent.
Viderunt autem tibi assumptiones falsas et eiec-
tiones. Samech Plauserunt manibus super te
omnes transeuntes per viam. sibilaverunt et mo-
verunt caput suum super filiam ierusalem. Hecine est
urbs dicentes. perfecti decoris. gaudium univer-
se terre. Ayn Aperuerunt super te os suum.
omnes inimici tui. sibilaverunt et fremuerunt
dentibus et dixerunt. devorabimus. En ista est
dies quam expectabamus. invenimus vidimus.
Fe Fecit dominus que cogitavit. complevit sermo-
nem suum quem preceperat a diebus antiquis.
Destruxit et non pepercit. et letificavit super te
inimicum. et exaltavit cornu inimicorum tu-
orum. Sade Clamavit ad dominum cor eorum. super
muros filie syon. Deduc quasi torrentem lacri-
mas per diem et per noctem. non des requiem tibi.
neque taceat pupilla oculi tui. Coph Con-
surge lauda in nocte in principio vigiliarum.
effunde sicut aquam cor tuum ante conspectum domini.
Leva ad dominum manus tuas pro animabus parvu-
lorum tuorum qui defecerunt in fame in capite
omnium compitorum. Res Vide domine et consi-
dera. quem vindemiaveris ita. Ergone come-
dent mulieres fructum suum parvulos ad mensu-
ram palme. Si occiditur in sanctuario do-
mini sacerdos et propheta. Sen Iacuerunt in terra foris
puer et senex. virgines mee et iuvenes
mei ceciderunt in gladio. Interfecisti in die
furoris tui. percussisti nec misertus es. Tau Voca-
sti quasi ad diem sollempnem qui terrerent
me de circuitu. et non fuit in die furoris domini
qui effugeret et relinqueretur. Quos edu-
cavi et enutrivi. inimicus meus consumpsit eos.

Ego vir videns paupertatem meam in virga Aleph III
indignationis eius. Aleph Me minavit et ad-
duxit in tenebris et non in lucem. Aleph
Tantum in me vertit et convertit manum suam tota die.
Beth Vetustam fecit pellem meam et car-
nem meam. contrivit ossa mea. Beth Edificavit
in gyro meo. et circumdedit me felle et la-
bore. Beth In tenebrosis collocavit me qua-
si mortuos sempiternos. Gimel Circumedifi-
cavit adversum me. ut non egrediar. aggravavit
compedem meum. Gimel Sed et cum clamavero et
rogavero. exclusit orationem meam. Gimel
Conclusit vias meas lapidibus quadris.
semitas meas subvertit. Deleth Ursus in-
sidians factus est michi. leo in absconditis. Deleth
Semitas meas subvertit. et confregit me.
posuit me desolatam. Deleth Tetendit
arcum suum et posuit me quasi signum ad sagit-
tam. He Misit in renibus meis filias pha-
retre sue. He Factus sum in derisum omni
populo meo. canticum eorum tota die. He Re-
plevit me amaritudinibus. inebriavit me
absinthio. Vau Confregit ad numerum den-
tes meos. cibavit me cinere. Vau Et repul-
sa est anima mea. oblitus sum bonorum. Vau
Et dixi. periit finis meus et spes mea a domino.
Zai Recordare paupertatis et transgressio-
nis mee. absinthii et fellis. Zai Memo-
ria memor ero. et tabescet in me anima mea.
Zai Hec recolens in corde meo. ideo spera-
bo. Heth Misericordie domini quia non sumus consumpti. quia
non defecerunt miserationes eius. Heth Novi
diluculo. multa est fides tua. Heth Pars
mea dominus. dixit anima mea. propterea expec-
tabo eum. Teth Bonus est dominus sperantibus in
eum. anime querenti illum. Teth Bonum est presto-
lari cum silentio salutare domini. Teth Bo-
num est viro cum portaverit iugum domini ab adolescentia

Ioth
lescentia sua. Sedebit solitarius et ta
cebit. quia leuabit se super se. Ioth Ponet in
puluere os suum. si forte sit spes. Ioth Da
bit percutienti se maxillam. saturabitur ob
probriis. Caph Quia non repellet in sempiternum
dominus. Caph Quia si abiecit et miserebitur secundum
multitudinem misericordiarum suarum. Caph Non enim
humiliauit ex corde suo. et abiecit filios ho
minum. Lamech Ut contereret sub pedibus
suis omnes uinctos terre. Lamech Ut declina
ret iudicium uiri in conspectu uultus altissi
mi. Lamech Ut perueteret hominem in iu
dicio suo: dominus ignorauit. Men Quis est
iste qui dixit ut fieret. domino non iubente.
Men Ex ore altissimi non egredientur. nec bo
na nec mala. Men Quid murmurauit homo ui
uens. uir pro peccatis suis. Nun Scrutemur
uias nostras. et queramus et reuertamur ad dominum.
Nun Leuemus corda nostra cum manibus ad
dominum in celos. Nun Nos inique egimus et ad
iracundiam prouocauimus. ideirco tu inexora
bilis es. Semech Operuisti in furore et per
cussisti nos. occidisti nec pepercisti. Samec
Opposuisti nubem tibi. ne transeat oratio.
Semech Eradicationem et abiectionem
posuisti me. in medio populorum. Fe Aperu
erunt super nos os suum omnes inimici. Fe For
mido et laqueus facta est nobis: uaticinatio et con
tritio. Fe Diuisiones aquarum deduxit o
culus meus. in contritione filie populi mei. Ain O
culus meus afflictus est nec tacuit. eo quod
non esset requies. Ain Donec respiceret et ui
deret dominus de celis. Ain Oculus meus depreda
tus est animam meam. in cunctis filiabus ur
bis mee. Sade Uenatione ceperunt me quasi a
uem. inimici mei gratis. Sade Lapsa est
in lacum uita mea. et posuerunt lapidem super
me. Sade Inundauerunt aque super caput meum.
dixi perii. Coph Inuocaui nomen tuum domine.
de lacu nouissimo. Coph Uocem meam audi
sti ne auertas aurem tuam a singultu meo.
et clamoribus. Coph Appropinquasti in die
qua inuocaui te. dixisti. ne timeas. Res
Iudicasti domine causam anime mee. redemptor
uite mee. Res Uidisti domine iniquitatem
illorum aduersum me. iudica iudicium meum.
Res Uidisti omnem furorem et uniuersas co
gitationes eorum aduersum me. Sen Audisti ob
probrium eorum domine. omnes cogitationes eorum aduer
sum me. Sen Labia insurgentium mihi. et me
ditationes eorum aduersum me. tota die. Sen
Sessionem eorum et resurrectionem eorum uide.
ego sum psalmus eorum. Thau Reddes eis ui
cem domine. iuxta opera manuum suarum. Thau
Dabis eis scutum cordis laborem tuum. Thau
Persequeris in furore tuo. et conteres eos sub ce
lis domine. Aleph

IIII

Quomodo obscuratum est aurum. mutatus est
color optimus. dispersi sunt lapides sanctuarii
in capite omnium platearum. Beth Filii Syon in
cliti. et amicti auro primo. quomodo reputa
ti sunt in uasa testea opus manuum figuli.
Gimel Sed et lamie nudauerunt mammas.
lactauerunt catulos suos. filia populi mei cru
delis. quasi strutio in deserto. Deleth Adhesit
lingua lactentis ad palatum eius in siti. par
uuli petierunt panem. et non erat qui frange
ret eis. Nobiles eius interierunt fame. et
multitudo siti exaruit. He Qui uescebantur
uoluptuose interierunt in uiis. qui nutrie
bantur in croceis amplexati sunt stercora.
Vau Et maior effecta est iniquitas filie populi mei
peccato Sodomorum: que subuersa est in momen
to. et non ceperunt in ea manus. Zai Candi
diores nazarei eius niue. nitidiores lacte.
rubicundiores ebore antiquo. saphyro
pulchriores. Heth Denigrata est super car
bones facies eorum. et non sunt cogniti in pla
teis. Adhesit cutis eorum ossibus. aruit et facta
est quasi lignum. Theth Melius fuit occisis gla
dio. quam interfectis fame. quoniam isti exta
buerunt a sterilitate terre. Ioth Manus consumpti
mulierum misericordium coxerunt filios su
os. facti sunt cibus earum in contritione filie popu
li mei. Caph Compleuit dominus furorem suum
effudit iram indignationis sue. et succendit i
gnem in Syon. et deuorauit fundamenta eius. La
mech Non crediderunt reges terre. et uniuersi
habitatores orbis. quod ingrederetur hostis
et inimicus per portas Ierusalem. Men Propter
peccata prophetarum eius. et iniquitates sacerdo
tum eius. qui effuderunt in medio eius san
guinem iustorum. Nun Errauerunt ceci in pla
teis polluti sunt in sanguine. cumque non pote
rant tenuerunt lacinias suas. Samech
Recedite polluti clamauerunt eis. recedi
te. abite. nolite tangere. Iurgati quippe
sunt et commoti; dixerunt inter gentes. non addet ul

ria ut inhiberet me eis. Fe Facies domini divi-
sit eos. non addet ut respiciat eos. Facies sa-
cerdotum non erubuerunt. neque senum misertí
sunt. Ayn Cum adhuc subsisteremus defe-
cerunt oculi nostri ad auxilium nostrum vanum cum
respiceremus attenti ad gentem que salvare non po-
terat. Sade Lubricaverunt vestigia nostra
in medio platearum nostrarum. appropinquavit finis no-
ster. Coph Velociores fuerunt persecu-
tores nostri aquilis celi. super montes persecu-
ti sunt nos. in deserto insidiati sunt nobis. Res
Spiritus oris nostri christus dominus. captus est in peccatis
nostris. cui diximus. in umbra tua vivemus
in gentibus. Sen Gaude et letare filia edom.
que habitas in terra hus. ad te quoque per-
veniet calix. inebriaberis atque nuda-
beris. Thau Completa est iniquitas tua
filia syon. non addet ultra ut transmigret
te. visitavit iniquitatem tuam filia edom.
discooperuit peccata tua. Oratio ieremie.

V Recordare domine quid acciderit nobis. intue-
re et respice obprobrium nostrum. Hereditas
nostra versa est ad alienos. domus nostre ad ext-
raneos. Pupilli facti sumus absque patre. ma-
tres nostre quasi vidue. Aquam nostram pecunia
bibimus. ligna nostra pretio comparavimus. Cer-
vicibus nostris minabamur. et lassis non dabatur
requies. Egypto dedimus manum et assy-
riis. ut saturaremur pane. Patres nostri
peccaverunt et non sunt. et nos iniquitates
eorum portavimus. Servi dominati sunt nostri.
non fuit qui redimeret de manu eorum. In
animabus nostris afferebamus panem nobis. a fa-
cie gladii in deserto. Pellis nostra quasi cli-
banus exusta est. a facie tempestatum
famis. Mulieres in syon humiliaverunt.
et virgines in civitatibus iuda. Princi-
pes manu suspensi sunt. et facies senum
non erubuerunt. Adolescentibus impudi-
ce abusi sunt. et pueri in ligno corruerunt.
Senes de portis defecerunt. iuvenes de choro
psallentium. Defecit gaudium cordis nostri.
versus est in luctum chorus noster. Cecidit co-
rona capitis nostri. ve nobis quia peccavimus. Pro-
pterea mestum est cor nostrum. ideo contenebra-
ti sunt oculi nostri. Propter montem syon quia di-
spiit. vulpes ambulaverunt in eo. Tu autem
domine in eternum permanebis. solium tuum in genera-
tione et generationem. Quare in perpetuum obli-
visceris nostri. derelinques nos in longitu-
dine dierum. Converte nos domine ad te et converte-
mur. innova dies nostros sicut a principio. Sed
proiciens repulisti nos. iratus es contra nos
vehementer. Explicit Jeremias. Incipit prologus
in librum baruch.

Liber iste qui baruch
nomine prenotatur. in hebreo canone non ha-
betur. sed tantum in vulgata editione. Similiter
et epistola ieremie. Propter notitiam autem legen-
tium. hic scripta sunt. quia multa de christo no-
vissimisque temporibus indicant. Incipit baruch.

Et hec verba libri que scripsit
baruch filius nerie. filii ma-
asie filii sedechie. filii sedei
filii elchie. in babylonia
anno quinto. vii. die mensis
in tempore quo ceperunt chaldei ierusalem et succenderunt eam.
Et legit baruch verba libri huius ad aures ie-
chonie filii ioachim regis iuda. et ad aures
universi populi venientis ad librum. et ad aures
potentium filiorum regum. et ad aures presbi-
terorum. et ad aures populi a minimo usque ad maximum
eorum habitantium in babylonia. ad flumen su-
di. qui audientes plorabant et ieiuna-
bant. et orabant in conspectu domini. Et college-
runt pecuniam secundum quod potuit uniuscuius-
que manus. et miserunt ierusalem ad ioachim
filium helchie. filii salon sacerdotem. et ad re-
liquos sacerdotes. et ad omnem populum qui inven-
tus est cum eo in ierusalem. cum acciperet vasa templi
domini que ablata fuerant de templo. revoca-
re in terram iuda decima die mensis sivan.
vasa argentea que fecit sedechias filius iosie
rex iuda. postquam cepisset nabuchodonosor rex
babylonis ioachim. et principes et cunctos poten-
tes et populum terre ab ierusalem. et duxit eos vinctos in ba-
bylonem. et dixerunt. Ecce misimus ad vos pe-
cunias de quibus emite holocaustomata
et thus. et facite manna. et offerte pro peccato
ad aram domini dei nostri. et orate pro vita na-
buchodonosor regis babylonis. et pro vita bal-
thasar filii eius. ut sint dies ipsorum sicut dies
celi super terram. et det dominus virtutem nobis. et
illuminet oculos nostros ut vivamus sub um-
bra nabuchodonosor regis babylonis. et sub um-
bra balthasar filii eius. et serviamus eis mul-
tis diebus. et inveniamus gratiam in conspectu
eorum. Et pro nobis ipsis orate ad dominum deum
nostrum. quia peccavimus domino deo nostro. et non

Copleti sunt dies nostri. quia venit finis

auersus furor eius a nobis. usque in diem hunc.
Et legite librum istum quem misimus recitari
in templo domini in die sollempni et in die oppor
tuno. et dicetis. Domino deo nostro iustitia nobis
autem confusio faciei nostre. sicut est dies hec.
omni iuda et habitantibus in ierusalem. regibus
nostris et principibus nostris. sacerdotibus nostris et
prophetis nostris. et patribus nostris. Peccauimus
ante dominum deum nostrum. et non credidimus diffidentes
in eum. et non fuimus subiectibiles illi. et non au
diuimus uocem domini dei nostri. ut ambularemus
mus in mandatis eius. que dedit nobis a die qua
eduxit patres nostros de terra egypti. usque in
hunc diem. Eramus incredibiles ad dominum
deum nostrum. et dissipati recessimus ne audire
mus uocem ipsius. Et adheserunt nobis mala mul
ta. et maledictiones quas constituit dominus mo
ysi seruo suo. qui eduxit patres nostros de terra
egypti. dare nobis terram fluentem lac et mel.
sicut est hodierna dies. et non audiuimus uocem
domini dei nostri. secundum omnia uerba prophetarum quos mi
sit ad nos. et abiuimus unusquisque in sensu
cordis nostri maligni. operari diis alienis. fa
cientes mala ante oculos domini dei nostri.
II Propter quod statuit dominus deus noster uerbum suum
quod locutus est ad nos. et ad iudices nostros
qui iudicauerunt israel. et ad reges nostros et ad
principes nostros. et omnem israel et iuda. ut ad
duceret dominus super nos mala magna. que non sunt facta
sub celo quemadmodum facta sunt in ierusalem secundum
que scripta sunt in lege moysi. ut manduca
ret homo carnes filii sui. et carnes fi
lie sue. Et dedit illos sub manu regum
omnium qui sunt in circuitu nostro in improperium et
desolationem omnibus populis. in quibus nos dis
persit dominus. Et facti sumus subter et non super quia pec
cauimus domino deo nostro non obaudiendo uocem
ipsius. Domino deo nostro iustitia. nobis autem et
patribus nostris confusio faciei. sicut est dies
hec. qua locutus est dominus super nos. omnia ma
la hec que uenerunt super nos. et non sumus depreca
ti faciem domini dei nostri. ut reuerteremur unusquisque
nostrum a uiis nostris pessimis. Et uigilauit
dominus in malis. et adduxit ea super nos. quia iu
stus est dominus in omnibus operibus suis. que man
dauit nobis. et non audiuimus uocem ipsius ut ire
mus in preceptis domini. que dedit ante faciem nostram
Et nunc domine deus israel. qui eduxisti populum tuum de
terra egypti in manu ualida. et in signis et
in prodigiis. et in uirtute tua magna. et in brachio
excelso. et fecisti tibi nomen sicut est dies iste.
Peccauimus. impie egimus. inique gessimus
domine deus noster in omnibus iustitiis tuis. Auerta
tur ira tua a nobis. quia derelicti sumus pauci
inter gentes. ubi dispersisti nos. Exaudi domine pre
ces nostras et orationes nostras. et educ nos prop
ter te. et da nobis inuenire gratiam ante faciem
eorum qui nos abduxerunt. ut sciat omnis
terra quia tu es dominus deus noster. et quia nomen tuum in
uocatum est super israel. et super genus ipsius.
Respice domine de domo sancta tua in nos.
et inclina aurem tuam et audi. aperi oculos tu
os et uide. quia non mortui qui sunt in infer
no quorum spiritus acceptus est a uisceribus eorum
dabunt honorem et iustificationem domino.
Sed anima que tristis est super magnitudine ma
litie. et incedit curua et infirma. et oculi de
ficientes et anima esuriens dabit tibi gloriam
et iustitiam domine. quia non secundum iustitias patrum
nostrorum et nos fundimus misericordiam ante conspectum
tuum domine deus noster. sed quia misisti iram tuam et fu
rorem tuum super nos sicut locutus es in manu
puerorum tuorum prophetarum dicens. Sic dicit
dominus. Inclinate humerum uestrum et ceruicem
uestram et opera facite regi babylonis. et sedebi
tis in terra quam dedi patribus uestris. Quod si non
audieritis uocem domini dei uestri operari re
gi babylonie. defectionem faciam de ci
uitatibus iuda. et a foris ierusalem. et auferam
a uobis uocem iocunditatis. et uocem gau
dimonii. et uocem sponsi et uocem sponse. et
erit omnis terra sine uestigio. ab inhabitan
tibus eam. Et non audierunt uocem tuam ut opera
rentur regi babylonis. et statuisti uerba tua que
locutus es in manu puerorum tuorum prophetarum
ut transferrentur ossa regum nostrorum et ossa pa
trum nostrorum de loco suo. Et ecce sunt proiecta
in calore solis et in gelu noctis. et mor
tui sunt in doloribus pessimis. in fame.
et in gladio. et in emissione. Et posuisti tem
plum in quo inuocatum est nomen tuum ipso.
sicut hec dies. propter iniquitatem domus israel. et domus iu
da. et fecisti in nobis domine deus noster secundum omnem
benignitatem tuam. et secundum omnem miserationem
tuam illam magnam. sicut locutus es in manu pu
eri tui moysi. in die qua precepisti ei scribere
legem tuam coram filiis israel dicens. Si non obau
dieritis uocem meam auditio hec magna et mul

ta. convertetur in minimum in gentes. quia ego di-
spergam illos. quia scio quod me non audiet popu-
lus. est enim dura cervice. et convertetur ad cor
suum in terra captivitatis sue. et sciet quia ego
sum dominus deus eorum. Et dabo eis cor et audien-
tes aures. et audient me in terra captivitatis
sue. et memores erunt nominis mei. Et avertent
se a dorso suo duro. et a malignitatibus suis
pessimis. quia reminiscentur viam patrum suo-
rum qui peccaverunt in me. Et revocabo illos
in terram quam iuravi patribus eorum abraham et
ysaach. et iacob. et dominabuntur eius. Et mul-
tiplicabo eos. et non minorabuntur. Et statuam
illis testamentum alterum sempiternum. ut sim
illis in deum. et ipsi erunt michi in populum. Et non
movebo amplius populum meum filios israel a ter-
ra quam dedi illis.

III Et nunc domine omnipotens deus israel anima in angu-
stiis et spiritus anxius clamat ad te. Audi
domine et miserere. quia deus es misericors.
et miserere nostri quia peccavimus ante te. qui
tu sedes in sempiternum. et nos peribimus in evum.
Domine omnipotens deus israel. audi nunc orationem
mortuorum israel. et filiorum ipsorum qui peccave-
runt ante te. et non audierunt vocem domini dei
sui. et agglutinata sunt nobis mala. Noli
meminisse iniquitatis patrum nostrorum.
sed memento manus tue et nominis tui in tem-
pore isto. quia tu es dominus deus noster. et laudabimus
te domine. quia propter hoc dedisti timorem tuum in
cordibus nostris. ut invocemus nomen tuum et
laudemus te in captivitate nostra. quia con-
vertimur ab iniquitate patrum nostrorum qui pecca-
verunt ante te. Et ecce nos in captivitate
nostra sumus hodie quo dispersisti nos in oppro-
brium et in maledictum et in peccatum secundum omnes
iniquitates patrum nostrorum qui recesserunt
a te domine deus noster. Audi israel mandata vi-
te. auribus percipe ut scias prudentiam. Quid
est israel quod in terra inimicorum es. inveterasti in
terra aliena. coinquinatus es cum mortuis.
deputatus es cum descendentibus in infer-
num. Dereliquisti fontem sapientie. Nam
si in via dei ambulasses. habitasses utique in
pace super terram. Disce ubi sit sapientia. ubi sit
prudentia. ut scias simul ubi longiturnitas
vite et victus. ubi sit lumen oculorum et
pax. Quis invenit locum eius. et quis intravit
in thesauros eius. Ubi sunt principes gen-
tium. et qui dominantur super bestias que sunt
super terram. Qui in avibus celi ludunt. qui argen-
tum thesaurizant et aurum in quo confidunt ho-
mines. et non est finis acquisitionis eorum. qui argentum
fabricant. et solliciti sunt. nec est inventio ope-
rum illorum. Exterminati sunt et ad inferos de-
scenderunt. et alii in loco eorum surrexerunt. Iu-
venes viderunt lumen. et habitaverunt super terram.
viam autem discipline ignoraverunt. neque in-
tellexerunt semitas eius. neque filii eorum
susceperunt eam. A facie ipsorum longe facta est.
Non est audita in terra chanaan. neque visa
est in theman. Filii quoque agar qui exqui-
sierunt prudentiam que de terra est. negotia-
tores terre theman et fabulatores et exqui-
sitores intelligentie. viam autem sapientie ne-
scierunt. neque commemorati sunt semitas
eius. O israel. quam magna est domus dei et ingens lo-
cus possessionis eius. magnus et non habet
finem. excelsus et immensus. Ibi fuerunt gigan-
tes nominati illi qui ab initio fuerunt statura
magna. scientes bellum. Non hos elegit dominus. neque
viam discipline invenerunt. propterea perierunt. et quoniam
non habuerunt sapientiam. interierunt propter suam insipien-
tiam. Quis ascendit in celum et accepit eam. et e-
duxit eam de nubibus. Quis transfretavit
mare et invenit eam. et attulit eam super aurum
electum. Non est qui possit scire vias eius.
neque qui exquirat semitas eius. Sed qui scit
universa novit eam. et invenit eam prudentia
sua. Qui preparavit terram in eterno tempore. re-
plevit eam pecudibus et quadrupedibus. Qui
emittit lumen et vadit. et vocavit illud. et
obaudit illi in tremore. Stelle autem
dederunt lumen in custodiis suis. et letate sunt. vo-
cate sunt et dixerunt. Adsumus. Et luxerunt cum
iocunditate qui fecit illas. Hic est deus noster
et non estimabitur alius adversus eum. Hic adin-
venit omnem viam discipline. et tradidit illam ia-
cob puero suo. et israel dilecto suo. Post
hec in terris visus est et cum hominibus conversatus est.

Hic liber mandatorum dei. et lex que est
in eternum. Omnes qui tenent eam ad vitam. qui
autem dereliquerunt eam in mortem. Convertere
iacob et apprehende eam. Ambula per vi-
am ad splendorem eius. contra lumen eius. Ne tradas
alteri gloriam tuam. et dignitatem tuam genti
alienigene. Beati sumus israel quia que placent

do nobis manifesta sunt. Animaequior esto populus
dei memorabilis Israhel. Venundati estis gen-
tibus non in perditionem. sed propter quod in ira ad iracun-
diam provocastis dominum, traditi estis adversa-
riis. Exacerbastis enim eum qui fecit vos deum ae-
ternum. immolantes daemoniis et non deo. O-
bliti autem estis deum qui nutrivit vos et con-
tristastis nutricem vestram Ierusalem. Vidit e-
nim iracundiam a deo venientem vobis, et dixit. Au-
dite confines Syon. Adduxit enim mihi deus luc-
tum magnum. Vidi enim captivitatem popu-
li mei filiorum meorum et filiarum quam superduxit
illis aeternus. Nutrivi enim illos cum iocundi-
tate. dimisi autem illos cum fletu et luctu. Ne-
mo gaudeat super me viduam et desolatam.
A multis derelicta sum propter peccata filiorum me-
orum. quia declinaverunt a lege dei. Iustitias autem
ipsius nescierunt. nec ambulaverunt per vias
mandatorum dei, neque per semitas veritatis
eius cum iustitia ingressi sunt. Veniant
confines Syon. et memorentur captivitatem filio-
rum et filiarum mearum, quam superduxit illis aeternus. Addu-
xit enim super illos gentem de longinquo. gentem in-
probam et alterius linguae. qui non sunt reveriti
senem neque puerorum misertis sunt. et abduxerunt
filios viduae. et a filiis unicam desolaverunt.
Ego autem quid possum adiuvare vos? Qui
enim adduxit super vos mala, ipse vos eri-
piet de manibus inimicorum vestrorum. Ambu-
late filii ambulate. ego autem derelicta sum
sola. Exui me stola pacis. Indui autem me
sacco obsecrationis. et clamabo ad altissimum
in diebus meis. Animaequiores estote filii. cla-
mate ad dominum. et eripiet vos de manu princi-
pum inimicorum. Ego enim speravi in aeternum sa-
lutem vestram. et venit mihi gaudium a sancto su-
per misericordia quae veniet vobis ab aeterno salutari nostro.
Emisi enim vos cum luctu et ploratu. Redu-
cet autem vos mihi cum gaudio et iocunditate
in sempiternum. Sicut enim viderunt vicinae
Syon captivitatem vestram sic videbunt et
in celeritate salutem vestram quae superveniet vobis
a deo cum honore magno et splendore eter-
no. Filii patienter sustinete iram quae superve-
nit vobis. Persecutus est enim te inimicus tuus.
sed cito videbis perditionem ipsius et super cervices
ipsius ascendes. Delicati mei ambulaverunt
vias asperas. ducti sunt enim ut grex direptus
ab inimicis. Animaequiores estote filii et ex-
clamate ad dominum. erit enim memoria vestra
ab eo qui ducit vos. Sicut enim fuit sensus vester
ut erraretis a deo. decies tantum iterum convertentes
requiretis eum. Qui enim induxit vobis mala
ipse rursum adducet vobis sempiternam iocun-
ditatem. cum salute vestra. Animaequior esto Ierusalem.
exhortatur enim te qui te nominavit. Nocentes
peribunt qui te vexaverunt. et qui gratulati sunt
in tua ruina punientur. et civitates quibus ser-
vierunt filii tui punientur. quae accepit filios tu-
os. Sicut enim gavisa est in ruina tua et laeta-
ta est in casu tuo. sic contristabitur in sua desola-
tione. et amputabitur exultatio multitudi-
nis eius. et gaudimonium eius erit in luctum.
Ignis enim superveniet ei ab aeterno. in longin-
quis diebus. et habitabitur a daemoniis in mul-
titudine temporis. Circumspice Ierusalem ad ori-
entem. et vide iocunditatem a deo tibi venientem.
V Ecce enim veniunt filii tui quos dispersos
dimisisti. veniunt autem collecti ab orien-
te usque ad occidentem. in verbo sancti gaudentes
in honorem dei. Exue te Ierusalem stola
luctus. et vexationis tuae. et indue te de-
core et honore eius. quae a deo est in sempiterna est
gloria. Circumdabit te deus diploide iustitiae. et po-
net mitram capiti tuo honoris aeterni. Deus
enim ostendet splendorem suum in te. quae sub
caelo est. Nominabitur enim nomen tuum a deo in sem-
piternum. pax iustitiae et honor pietatis. Ex-
surge Ierusalem et sta in excelso. et circumspice ad
orientem. et vide collectos filios tuos ab o-
riente sole. usque ad occidentem in verbo sancti
gaudentes in dei memoria. Exierunt enim
abs te pedibus ducti ab inimicis. Adducet
autem illos dominus ad te portatos in honore.
sicut filios regni. Constituit enim deus humi-
liare omnem montem excelsum. et rupes peren-
nes. et convalles replere in aequalitatem terrae.
ut ambulet Israhel diligenter in honorem dei.
Obumbraverunt autem silvae et omne lignum suavi-
tatis Israhel mandato dei. Adducet enim
deus Israhel cum iocunditate. in lumine ma-
iestatis suae. cum misericordia et iustitia quae est ab ipso.
Exemplum epistolae quam misit Rubrica.
Ieremias ad abductos captivos in baby-
loniam a rege chaldeorum. ut nuntiaret illis
secundum quod praeceptum est illi a domino.
VI Propter peccata quae peccastis ante dominum
abducemini in babyloniam captivi

a nabuchodonosor rege babyloniorum. Ingressi itaque
in babyloniam. eritis illic annis plurimis et
temporibus longis. usque ad generationes .vii.
Post hoc autem educam vos inde cum pace. Nunc
autem videbitis in babylonia deos aureos
et argenteos et lapideos et ligneos in hume
ris portari. ostentantes metum gentibus.
Videte ergo ne et vos similes efficiamini
factis alienis. et metuatis. et metus capiat
vos in illis. Visa itaque turba de retro et
ab ante adorantes. dicite in cordibus vestris.
te oportet adorari domine. Angelus enim meus
vobiscum est. Ipse autem exquiram animas vestras.
Nam lignum eorum politum a fabro ipsa etiam
inaurata et inargentata falsa sunt. et non
possunt loqui. Et sicut virgini amanti orna
menta. ita accepto auro fabricata sunt. Co
ronas certe habent aureas super capita sua dii
illorum: unde subtrahunt sacerdotes ab eis
aurum et argentum et erogant illud in semet
ipsos. Dant autem ex ipso prostitutis. et meretri
ces ornant. et iterum cum acceperint illud a meretrici
bus ornant deos suos. Hii autem non liberantur ab e
rugine et tinea. Opertis autem illis veste purpurea
extergunt faciem eorum propter pulverem
domus qui est plurimus inter eos. Sceptrum
autem habet ut homo sicut iudex regionis qui
in se peccantem non interficit. Habet etiam gladi
um in manu et securem. se autem de bello et a
latronibus non liberant. Unde vobis notum
sit quoniam non sunt dii. Ne ergo timueritis eos.
Sicut enim vas hominis confractum inutile ef
ficitur tales sunt dii illorum. Constitutis il
lis in domo: oculi eorum pleni sunt pulvere
a pedibus introeuntium. Et sicut alicui qui re
gem offendit circumsepte sunt ianue. aut
sicut ad sepulchrum adducto mortuo. ita ob
turant sacerdotes hostia clausuris et seris.
ne a latronibus expolientur. Lucernas accen
dunt illis. et quidem multas. ex quibus nul
lam videre possunt. Sunt enim sicut trabes in
domo. Corda vero eorum dicunt elingere
serpentes: qui de terra sunt. dum comedunt
eos. et vestimentum eorum et non sentiunt. Nigre
sunt facies eorum a fumo. qui in domo fit.
Super corpus eorum et super caput eorum volant noc
tue. et hyrundines et aves etiam. similiter et
catte. Unde sciatis quia non sunt dii. Ne ergo ti
mueritis eos. Aurum etiam quod habent ad speciem

est. nisi aliquis exterserit eruginem non fulgebunt.
Neque enim dum conflarentur sentiebant.
Ex omni pretio empta sunt. in quibus spiritus
non est in ipsis. Sine pedibus in humeris por
tantur. ostentantes ignobilitatem suam
hominibus. Confundantur etiam qui colunt
ea. Propterea si ceciderint in terram a semet
ipsis non consurgent. neque si quis statuerit
eum rectum. per semetipsum stabit. sed sicut mor
tuis munera illis apponentur. Hostias
eorum sacerdotes eorum vendunt et abutuntur.
Similiter et mulieres eorum decerpentes neque
infirmo neque mendicanti aliquid imper
tiunt. De sacrificiis eorum fete et menstruate
contingunt. Scientes itaque ex his quia non
sunt dii. ne timeatis eos. Unde enim vocantur
dii? quia mulieres apponunt hostias diis
argenteis. aureis. ligneis. et in domibus
eorum sacerdotes sedent. habentes tunicas scis
sas. et capita et barbam rasam. quorum capita
nuda sunt. Rugiunt autem clamantes contra deos
suos. sicut in cena mortui. et vestimenta eorum
auferunt sacerdotes. et vestiunt uxores suas
et filios suos. Neque si quid mali patiuntur
ab aliquo. neque si quid boni poterunt retribu
ere. Neque regem constituere possunt neque
auferre. Similiter neque divitias dare pos
sunt. neque malum retribuere. Si quis illis vo
tum voverit et non reddiderit. nec hoc re
quirunt. Hominem a morte non liberant. neque
infirmum a potentiore eripiunt. Hominem
cecum ad visum non restituunt. de necessita
te hominem non liberabunt. Vidue non miserebun
tur. neque orphanis benefacient. Lapidibus
de monte similes sunt dii eorum lignei
lapidei. aurei et argentei. Qui autem colunt
ea. confundentur. Quomodo ergo estimandum
aut dicendum est eos esse deos? Adhuc enim
ipsis chaldeis non honorantibus ea qui cum
audierint mutum non posse loqui. offerunt
illud ad bel. postulantes ab eo loqui. tamquam
possent sentire qui non habent motum. et ipsi
cum intellexerint relinquent ea. Sensum
enim non habent ipsi dii illorum. Mulieres autem
circumdate funibus in viis sedent succen
dentes ossa olivarum. Cum autem aliqua ex ipsis
attracta ab aliquo transeunte dormierit
cum eo. proxime sue exprobrat. quod ea non sit
digna habita sicut ipsa. neque funis eius dirup

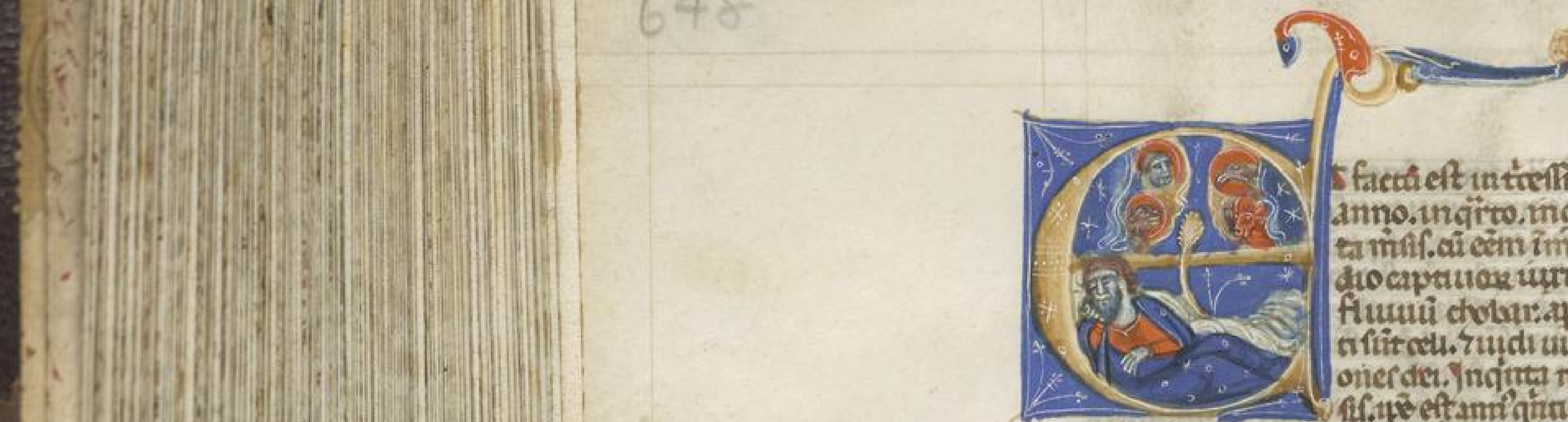
est. Omnia autem que illis fiunt. falsa sunt. Quomodo ergo estimandum aut dicendum est illos esse deos? A fabris autem et aurificibus facta sunt. nichil aliud erunt nisi id quod volunt esse sacerdotes et aurifices. Ipsi etiam qui ea faciunt non sunt multi temporis. Numquid ergo possunt que ab ipsis fabricata sunt esse dii? Reliquerunt autem falsa et obprobrium postea futuris. Nam cum supervenerit illis prelium et mala. cogitant apud se sacerdotes ubi se abscondant cum illis. Quomodo ergo sentiri debeant quia dii sunt. qui nec de bello liberant se. neque de malis se eripiunt? Nam cum sint lignea et inaurata et inargentata: scietur postea quia falsa sunt gentibus. et universis regibus: que manifesta facta sunt quia non sunt dii sed opera manuum hominum. et nullum dei opus in ipsis. Unde ergo notum est quia non sunt dii. sed opera manuum hominum. et nullum dei opus in ipsis est. Regem regioni non suscitant. neque pluviam hominibus dabunt. Iudicium quoque non discernent. neque regionem liberabunt ab iniuria. quia nichil possunt sicut cornicule in medium celi et terre. Etenim cum inciderit ignis in domo deorum ligneorum et aureorum et argenteorum. sacerdotes quidem eorum fugient et liberabuntur. ipsi vero sicut trabes in medio comburentur. Regi autem et bello non resistent. Quomodo ergo estimandum aut recipiendum est quia dii sunt? Non a furibus neque a latronibus se liberabunt dii lapidei et lignei et inaurati et inargentati: quibus hii qui fortiores sunt aurum et argentum et vestimentum quo operti sunt auferent illis et abibunt. nec sibi auxilium ferent. Itaque melius est esse regem ostentantem virtutem suam. aut vas in domo utile in quo gloriabitur qui possidet illud. vel ostium in domo quod custodit que in ipsa sunt. quam falsi dii. Sol quidem et luna et sydera cum sint splendida et emissa ad utilitates obaudiunt. Similiter et fulgur cum apparuerit perspicuum est. Idipsum autem et spiritus in omni regione spirat. et nubes quibus cum imperatum fuerit a deo perambulare per universum orbem perficiunt quod imperatum est eis. Ignis etiam missus desuper ut consumat montes et silvas. facit quod preceptum est ei. Hec autem neque speciebus neque virtutibus uni eorum similia sunt. Unde neque estimandum neque dicendum illos esse deos. quando non possunt neque iudicium iudicare neque facere hominibus. Scientes itaque quia non sunt dii. ne ergo timueritis eos. Neque enim regibus maledicent. neque benedicent. Signa etiam in celo gentibus non ostendunt. neque ut sol lucebunt. neque illuminabunt ut luna. Bestie meliores sunt illis. que possunt fugere sub tectum. ac prodesse sibi. Nullo itaque modo nobis est manifestum quia sunt dii. Propter quod ne timeatis eos. Nam sicut in cucumerario formido nichil custodit. ita sunt dii illorum lignei et argentei et inaurati. Eodem modo et in orto spina alba. supra quam omnis aves sedent. Similiter et proiecto mortuo in tenebris similes sunt dii illorum lignei et inaurati. et inargentati. A purpura quoque et marmore que supra illos tinea scietis quia non sunt dii. Ipsi etiam postremo comeduntur et erit obprobrium in regione. Melior est homo iustus qui non habet simulacra. Nam erit longe ab obprobriis.

Explicit baruc. Incipit prologus beati ieronimi in ezechielem prophetam.

Ezechiel propheta cum ioachim rege iuda captivus ductus est in babylonem. ibique hiis qui cum eo captivi fuerant prophetavit penitentibus quod ad ieremie vaticinium se ultro adversariis tradidissent. et viderent adhuc urbem ierosolimam stare. quam ille casuram predixerat. Tricesimo autem etatis sue anno et captivitatis quinto exorsus est ad concaptivos loqui. et eodem tempore licet posterior hic in chaldea ieremias in iudea prophetavit. Sermo eius nec satis dissertus est. nec admodum rusticus. sed ex utroque medie temperatus. Sacerdos etiam fuit sicut et ieremias. principia voluminis et finem magnis habet obscuritatibus involuta. Sed et vulgata eius editio non multum distat ab hebraico. Unde satis miror quid cause extiterit: ut si eosdem in universis libris habemus interpretes. in aliis eadem in aliis diversa transtulerint. Legite ergo hunc iuxta translationem nostram. que per cola scripta et commata manifestiorem sensum legentibus tribuit. Sicut autem amici mei et hunc subsannaverint: dicite eis. quod nemo eos compellat ut scribant. Sed vereor ne illud eis eveniat. quod grece significantius dicitur. ut vocentur fagolidori. Ja to ayao py. hoc est manducantes senectas.

Explicit prologus.

Incipit ezechiel propheta.

Et factum est in tricesimo
anno, in quarto, in quin-
ta mensis, cum essem in me-
dio captivorum iuxta
fluvium chobar: ap-
erti sunt celi, et vidi visi-
ones dei. In quinta men-
sis, ipse est annus quintus
transmigrationis ioachim regis iuda, factum est verbum
domini ad ezechielem filium buzi sacerdotem in terra
chaldeorum iuxta flumen chobar: et facta est super eum
ibi manus domini. Et vidi, et ecce ventus turbi-
nis veniebat ab aquilone, et nubes magna,
et ignis involvens, et splendor in circuitu eius.
Et de medio eius quasi species electri, id est de me-
dio ignis. Et in medio eius similitudo
quatuor animalium. et hic aspectus eorum. Similitu-
do hominis in eis. Et quatuor facies uni, et qua-
tuor penne uni. et pedes eorum pedes recti, et
planta pedis eorum quasi planta pedis vi-
tuli, et scintille quasi aspectus eris candentis.
Et manus hominis sub pennis eorum in quatuor
partibus. Et facies et pennas per quatuor par-
tes habebant. iuncteque erant penne eorum
alterius ad alterum. Non revertebantur cum incede-
rent. sed unumquodque ante faciem suam gradiebatur.
Similitudo autem vultus eorum, facies ho-
minis, et facies leonis a dextris eorum quatuor;
facies autem bovis a sinistris eorum quatuor,
et facies eorum et penne eorum extente desuper.
Due penne singulorum iungebantur et due
tegebant corpora eorum, et unumquodque eorum co-
ram facie sua ambulabat. Ubi erat im-
petus spiritus illuc gradiebantur. nec revertebantur
cum ambularent. Et similitudo animalium,
et aspectus eorum quasi carbonum ignis ardenti-
um, et quasi aspectus lampadarum. Hec erat visi-
o discurrens in medio animalium. Splen-
dor ignis, et de igne fulgur egrediens.
Et animalia ibant et revertebantur in si-
militudinem fulguris coruscantis. Cumque
aspicerem animalia apparuit rota una super
terram iuxta animalia habens quatuor facies. Et a-
spectus rotarum et opus earum quasi visio maris.
et una similitudo ipsarum quatuor. et aspectus
earum et opera quasi sit rota in medio rote. Per qua-
tuor partes earum euntes ibant. et non reverteban-
tur cum ambularent. Ad quemcumque locum declinabat
que prima erat, sequebantur et cetere, non reverte-

Et facies aquile desuper ipsorum quatuor

bantur cum ambularent. Statura quoque erat
rotis, et altitudo et horribilis aspectus, et to-
tum corpus plenum oculis in circuitu ipsarum quatuor.
Cumque ambularent animalia, ambulabant
pariter et rote iuxta ea. Et cum elevarentur
animalia de terra, elevabantur simul et rote.
Quocumque ibat spiritus, illuc eunte spiritu et rote
pariter levabantur sequentes eum. Spiritus enim
vite erat in rotis. Cum euntibus ibant, et
cum stantibus stabant, et cum elevatis a terra
pariter levabantur, et rote sequentes ea, quia spiritus vi-
te erat in rotis. Et similitudo super capita
animalium firmamenti, quasi aspectus cristalli ho-
rribilis extenti super capita eorum desuper. Sub
firmamento autem penne eorum recte, alterius
ad alterum. Unumquodque duabus alis velabat
corpus suum, et alterum similiter velabatur. Et
audiebam sonum alarum quasi sonum aquarum mul-
tarum: quasi sonum sublimis dei. Cum ambula-
rent, quasi sonitus erat multitudinis, ut
sonitus castrorum. Cumque starent demitte-
bantur penne eorum. Nam cum fieret vox
super firmamentum, quod erat super caput eorum, sta-
bant et submittebant alas suas. Et super fir-
mamentum quod erat imminens capiti eorum, quasi
aspectus lapidis saphyri, similitudo throni.
Et super similitudinem throni similitu-
do quasi aspectus hominis desuper. Et vidi quasi
speciem electri velud aspectum ignis intrinse-
cus eius per circuitum. A lumbis eius et desuper,
et a lumbis eius usque deorsum vidi quasi speciem
ignis splendentis in circuitu, velud aspec-
tum arcus cum fuerit in nube in die pluvie.
Hic erat aspectus splendoris per gyrum.
Hec visio similitudinis glorie domini. II
Et vidi, et cecidi in faciem meam, et au-
divi vocem loquentis. Et dixit ad me: Fili
hominis, Sta super pedes tuos, et loquar te-
cum. Et ingressus est in me spiritus, postquam locutus
est mihi, et statuit me supra pedes meos, et
audivi loquentem ad me et dicentem. Fili hominis,
mitto ego te ad filios israel, ad gentes apostatrices
que recesserunt a me. Patres eorum prevaricati sunt
pactum meum, usque ad diem hanc. et filii dura
facie et indomabili corde sunt. ad quos ego mit-
to te. Et dices ad eos. Hec dicit dominus deus. Si
forte vel ipsi audiant, et si forte quiescant. quoniam
domus exasperans est. et scient quia propheta fuerit
in medio eorum. Tu ergo fili hominis ne ti-

meas eos neque sermones eorum metuas quoniam
increduli et subversores sunt tecum et cum scor-
pionibus habitas. Verba eorum ne timeas et vul-
tus eorum ne formides quia domus exasperans est.
Loqueris ergo verba mea ad eos si forte au-
diant et quiescant quoniam irritatores sunt.
Tu autem fili hominis audi quecumque loquor ad te
et noli esse exasperans sicut domus Israel exaspera-
trix est. Aperi os tuum et comede quecumque ego
do tibi. Et vidi et ecce manus missa ad
me in qua erat involutus liber. Et ex-
pandit illum coram me qui erat scriptus intus
et foris. Et scripte erant in eo lamentationes
et carmen et ve.
III Et dixit ad me. Fili hominis quodcumque inve-
neris comede. Comede volumen istud
et vadens loquere ad filios Israel. Et aperui os
meum et cibavit me volumine illo. Et
dixit ad me. Fili hominis venter tuus co-
medet et viscera tua complebuntur volumi-
ne isto quod ego do tibi. Et comedi illud et
factum est in ore meo dulce sicut mel. Et di-
xit ad me. Fili hominis vade ad domum Israel
et loqueris verba mea ad eos. Non enim ad populum
profundi sermonis et ignote lingue tu
mitteris ad domum Israel neque ad populos multos
profundi sermonis et ignote lingue quorum
non possis audire sermones. Et si ad illos
mittereris ipsi audirent te. Domus autem Israel
nolunt audire te quia nolunt audire me.
Omnis quippe domus Israel attrita fronte
est et duro corde. Ecce dedi faciem tuam va-
lentiorem faciebus eorum et frontem tuam duri-
orem frontibus eorum. Ut adamantem et ut si-
licem dedi faciem tuam. Ne timeas eos neque
metuas a facie eorum quia domus exasperans
est. Et dixit ad me. Fili hominis omnes
sermones meos quos ego loquor ad te assu-
me in corde tuo et auribus tuis audi et
vade ingredere ad transmigrationem ad fili-
os populi tui et loqueris ad eos et dices eis.
Hec dicit dominus deus si forte audiant et quiescant.
Et assumpsit me spiritus. Et audivi post me vo-
cem commotionis magne. Benedicta gloria
domini de loco suo et vocem alarum animalium percuti-
entium alteram ad alteram et vocem rotarum
sequentium animalia et vocem commotionis
magne. Spiritus quoque levavit me et assum-
psit me et abii amarus in indignatione spiritus
mei. Manus enim domini erat mecum confortans
me. Et veni ad transmigrationem ad acer-
vum novarum frugum ad eos qui habita-
bant iuxta flumen chobar et sedi ubi illi se-
debant et mansi ibi septem diebus merens
in medio eorum. Cum autem pertransissent vii
dies factum est verbum domini ad me dicens. Fili
hominis speculatorem te dedi domui Israel
et audies de ore meo verbum et annuntiabis
eis ex me. Si dicente me ad impium
morte morieris non annuntiaveris ei ne-
que locutus fueris ut avertatur a via sua im-
pia et vivat. Ipse impius in iniquitate
sua morietur. Sanguinem autem eius de
manu tua requiram. Si autem tu annunti-
averis impio et ille non fuerit conversus
ab impietate sua et a via sua impia ipse
quidem in iniquitate sua morietur. Tu
autem animam tuam liberasti. Sed et si conversus iu-
stus a iustitia sua fecerit iniquitatem
ponam offendiculum coram eo. Ipse mo-
rietur quia non annuntiasti ei. In peccato suo
morietur et non erunt in memoria iusti-
tie eius quas fecit. Sanguinem vero eius
de manu tua requiram. Si autem tu annunti-
averis iusto ut non peccet iustus et ille non
peccaverit vivens vivet quia annuntia-
sti ei et tu animam tuam liberasti. Et facta est
ibi super me manus domini et dixit ad me.
Surge egredere in campum et ibi loquar
tecum. Et surgens egressus sum in campum
et ecce ibi gloria domini stabat quasi gloria quam
vidi iuxta fluvium chobar. Et cecidi in
faciem meam et ingressus est in me spiritus et sta-
tuit me super pedes meos et locutus est mi-
chi et dixit ad me. Ingredere et includere in
medio domus tue. Et tu fili hominis
ecce data sunt super te vincula et ligabunt te
in eis et non egredieris in medio eorum et lin-
guam tuam adherere faciam palato tuo
et eris mutus nec quasi vir obiurgans
quia domus exasperans est. Cum autem locutus
fuero tibi aperiam os tuum et dices ad eos.
Hec dicit dominus deus. Qui audit audi-
at et qui quiescit quiescat quia domus
exasperans est.
Et tu fili hominis sume tibi laterem et IIII
pones eum coram te et describes in eo ci-
vitatem Ierusalem. Et ordinabis adversus

eam obsidionem, et edificabis munitiones,
et comportabis aggerem, et dabis contra eam castra,
et pones arietes in gyro. Et tu sume tibi
sartaginem ferream, et pones eam murum in
ferreum inter te et inter civitatem, et obfir
mabis faciem tuam ad eam. et erit in obsidio
nem, et circumdabis eam; signum est domui Israel.
Et tu dormies super latus tuum sinistrum.
et pones iniquitates domus Israel super eo.
numero dierum quibus dormies super illud. et assu
mes iniquitates eorum; ego autem dedi tibi an
nos iniquitatis eorum; numero dierum trecentos
et nonaginta dies; et portabis iniquitatem
domus Israel. Et cum compleveris hec, dormi
es super latus tuum dextrum secundo, et assumes
iniquitatem domus Iuda .xl. diebus. diem pro an
no, diem inquam pro anno dedi tibi. Et
ad obsidionem Ierusalem convertes faciem tuam,
et brachium tuum erit extentum, et prophetabis adver
sus eam. Ecce circumdedi te vinculis. et
non te convertes a latere tuo in latus aliud,
donec compleas dies obsidionis tue. Et
tu sume tibi frumentum, et ordeum, et fabam, et
lentem, et milium, et viciam. et mittes ea in vas
unum, et facies tibi panes. numero dierum quibus
dormies super latus tuum; trecentis et nona
ginta diebus comedes illud. Cibus autem tuus
quo vesceris erit in pondere .xx. stateres
in die. A tempore usque ad tempus comedes
illud. et aquam in mensura bibes. sextam
partem hin. A tempore usque ad tempus bibes illud;
et quasi subcinericium ordeaceum comedes illud,
et de stercore quod egreditur de homine operies
illud in oculis eorum. Hec dicit dominus. Sic come
dent filii Israel panem suum pollutum inter gen
tes ad quas eiciam eos. Et dixi: Ah. ah. ah. domine
deus. Ecce anima mea non est polluta. et morticinum
et laceratum a bestiis non comedi ab in
fantia mea usque nunc. et non est ingressa in os
meum omnis caro inmunda. Et dixit ad me.
Ecce dedi tibi fimum boum pro stercoribus huma
nis. et facies panem tuum in eo. Et dixit ad me.
fili hominis. ecce ego conteram baculum panis in
Ierusalem. et comedent panem in pondere et in solli
citudine. et aquam in mensura et in angustia bibent.
ut deficientibus pane et aqua corruat unusquisque
ad fratrem suum. et contabescant in iniquitatibus suis.
V Et tu fili hominis, sume tibi gladium
acutum radentem pilos; et assumes eum et
duces super caput tuum et barbam tuam; et assumes
tibi stateram ponderis, et divides eos. Tertiam
partem igni combures in medio civitatis,
iuxta completionem dierum obsidionis. et assu
mes tertiam partem, et concides gladio in circuitu
eius; tertiam vero aliam disperges in ventum,
et gladium nudabo post eos. Et assumes inde
parvum numerum, et ligabis eos in summitate pal
lii tui. et ex eis rursum tolles. et proicies eos in
medio ignis. et combures eos igni. et ex eo egre
dietur ignis in omnem domum Israel. Hec di
cit dominus deus. Ista est Ierusalem. In medio gentium po
sui eam. et in circuitu eius terras. Et contempsit
iudicia mea ut plus esset impia quam gentes,
et precepta mea ultra quam terre que in circui
tu eius sunt. Iudicia enim mea proiecerunt,
et in preceptis meis non ambulaverunt. Ideo
hec dicit dominus deus. Quia superastis gentes que in
circuitu vestro sunt. in preceptis meis non ambula
stis et iudicia mea non fecistis. et iuxta iudi
cia gentium que in circuitu vestro sunt non estis operati,
ideo hec dicit dominus deus. Ecce ego ad te. et ip
se ego faciam in medio tui iudicia in oculis
gentium. et faciam in te que non feci. et quibus similia ul
tra non faciam, propter omnes abominationes tuas. Ideo
patres comedent filios suos in medio
tui. et filii comedent patres suos. et faciam
in te iudicia et ventilabo universas reli
quias tuas in omnem ventum. Ideo vivo ego
dicit dominus deus. nisi pro eo quod sanctum meum
violasti in omnibus offensionibus tuis et in
omnibus abominationibus tuis, ego quoque
confringam et non parcet oculus meus. et non mi
serebor. Tertia pars tui peste morietur. et fa
me consumetur in medio tui. et tertia tui pars
gladio cadet in circuitu tuo. Tertiam vero partem
tuam in omnem ventum dispergam. et gladium evagi
nabo post eos. et complebo furorem meum. et requiescere
faciam indignationem meam in eis. et conso
labor; et scient quia ego dominus locutus sum
in zelo meo, cum implevero indignationem
meam in eis. Et dabo te in desertum et in ob
probrium in gentibus que in circuitu tuo sunt, in con
spectu omnis pretereuntis. et eris obprobrium et blas
phemia. exemplum et stupor in gentibus que in
circuitu tuo sunt. cum fecero in te iudicia
in furore et in indignatione, et in increpationibus
ire. Ego dominus locutus sum. quando misero sagittas
famis pessimas in eos. que erunt mortifere
et quas mittam ut disperdam vos. Et famem cong

[I]gladio super vos. et conteram in vobis baculum
panis. et inmittam in vos famem et bestias
pessimas usque ad internitionem. et pestilentia
et sanguis transibunt per te. et gladium indu-
cam super te. ego dominus locutus sum.
VI Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili
hominis. Pone faciem tuam ad montes is-
rael. et prophetabis ad eos et dices. Montes israel au-
dite verbum domini dei. Hec dicit dominus deus mon-
tibus et collibus et rupibus et vallibus. Ecce
ego inducam super vos gladium. et disperdam ex-
celsa vestra. et demoliar aras vestras. et confrin-
gentur simulacra vestra. et deiciam interfectos
vestros ante ydola vestra. et dabo cadavera filiorum
israel ante faciem simulacrorum vestrorum. et dispergam
ossa vestra circum aras vestras. in omnibus habita-
tionibus vestris. Urbes deserte erunt. et excelsa
demolientur et dissipabuntur. et interibunt are
vestre et confringentur. et cessabunt ydola
vestra. et conterentur delubra vestra. et delebuntur
opera vestra. et cadent interfecti in medio vestri.
et scietis quia ego sum dominus. Et relinquam in vobis
eos qui fugerint gladium in gentibus cum di-
spersero vos in terris. Et recordabuntur mei
liberati vestri in gentibus ad quas captivi ducti sunt.
quia contrivi cor eorum fornicans et recedens a
me. et oculos eorum fornicantes post ydola sua.
Et displicebunt sibi met super malis que fece-
runt in universis abominationibus suis. et
scient quia ego dominus non frustra locutus sum. ut fa-
cerem eis malum hoc. Hec dicit dominus deus. Percute
manum tuam. et allide pedem tuum. et dic heu ad
omnes abhominationes malorum domus israel. quia gla-
dio fame et peste ruituri sunt. Qui longe
est: peste morietur. qui autem prope. gladio
corruet. et qui relictus fuerit et obsessus.
fame morietur. Et complebo indignationem
meam in eis. et scietis quia ego dominus. cum fuerint
interfecti vestri in medio ydolorum vestrorum in cir-
cuitu ararum vestrarum. in omni colle excelso et in
cunctis summitatibus montium. et subter omne
lignum nemorosum. et subter universam quercum
frondosam. locum ubi accenderunt thura re-
dolentia universis ydolis suis. Et extendam
manum meam super eos. et faciam terram eorum desolatam
et destitutam a deserto deblatha in omnibus
habitationibus eorum. et scient quia ego dominus.
VII Et factus est sermo domini ad me dicens. Et tu
fili hominis. hec dicit dominus deus terre israel. Finis
venit. venit finis. super quattuor plagas terre.
Nunc finis super te. et immittam furorem meum in
te. et iudicabo te iuxta vias tuas. et ponam
contra te omnes abhominationes tuas. et non par-
cet oculus meus super te. et non miserebor. sed vias
tuas ponam super te. et abhominationes tue in
medio tui erunt. et scietis quia ego dominus. Hec
dicit dominus deus. Afflictio una afflictio
ecce venit. Finis venit. venit finis. Evi-
gilavit adversum te. ecce venit. Venit contri-
tio super te qui habitas in terra. venit tempus. pro-
pe est dies occisionis. et non glorie montium. Nunc
de propinquo effundam iram meam super te. et com-
plebo furorem meum in te. et iudicabo te iu-
xta vias tuas. et imponam tibi omnia scelera tua.
et non parcet oculus meus nec miserebor. sed vi-
as tuas imponam tibi. et abhominationes tue
in medio tui erunt. et scietis quia ego sum dominus
percutiens. Ecce dies ecce venit. egressa est
contritio. Floruit virga. germinavit super-
bia. iniquitas surrexit in virga impie-
tatis. Non ex eis. et non ex populo. neque ex sonitu
eorum. et non erit requies in eis. Venit tempus. ap-
propinquavit dies. Qui emit non letetur.
et qui vendit non lugeat. quia ira super omnem
populum eius. quia qui vendit ad id quod ven-
didit non revertetur. et adhuc in viventibus
vita eorum. Visio enim ad omnem multitu-
dinem eius non regredietur. et vir in iniquita-
te vite sue non confortabitur. Canite tuba.
preparentur omnes. et non est qui vadat ad pre-
lium. Ira enim mea venit super universum po-
pulum eius. Gladius foris. pestis et fa-
mes intrinsecus. Qui in agro est gladio
morietur. et qui in civitate pestilentia et fa-
me devorabuntur. Et salvabuntur qui fugerint
ex eis. et erunt in montibus quasi columbe conval-
lium. omnes trepidi unusquisque in iniquitate
sua. Omnes manus dissolventur. et omnia
genua fluent aquis. et accingent se cilici-
is. et operiet eos formido. et in omni facie confusi-
o. et in universis capitibus eorum calvitium. Ar-
gentum eorum foras proicietur. et aurum eorum in
sterquilinium erit. Argentum eorum et aurum
eorum non valebit liberare eos in die furoris
domini. Animam suam non saturabunt. et ventres eorum
non implebuntur. quia scandalum iniquitatis eorum
factum est. et ornamentum monilium suorum in super-
biam posuerunt. et ymagines abhominationum

suarum et simulacrorum suorum fecerunt ex eo; propter
hoc dedi eis illud in inmunditiam. Et dabo il-
lud in manus alienorum ad diripiendum, et
impiis terre in predam, et contaminabunt illud. Et
avertam faciem meam ab eis, et violabunt ar-
chanum meum, et introibunt in illud emis-
sarii et contaminabunt illud. Fac conclusio-
nem, quoniam terra plena est iudicio sanguinum,
et civitas plena iniquitate. Et adducam
pessimos de gentibus et possidebunt domos
eorum, et quiescere faciam superbiam potentium,
et possidebunt sanctuaria eorum. Angustia super-
veniente requirent pacem, et non erit. Con-
turbatio super conturbationem veniet, et au-
ditus super auditum. Et querent visionem de
propheta, et non erit. Et lex peribit a sacerdote, et
consilium a senioribus. Rex lugebit, et
principes induentur merore, et manus
populi terre conturbabuntur. Secundum viam eorum fa-
ciam eis, et secundum iudicia eorum iudicabo eos,
et scient quia ego dominus.
VIII Et factum est in anno sexto, in sexto mense,
in quinta mensis, ego sedebam in domo
mea, et senes Iuda sedebant coram me,
et cecidit super me ibi manus domini dei. Et
vidi, et ecce similitudo quasi aspectus ignis.
Ab aspectu lumborum eius et deorsum, ignis,
et a lumbis eius et sursum, quasi aspectus
splendoris ut visio electri. Et emissa
similitudo manus apprehendit me in cin-
cinno capitis mei, et elevavit me spiritus inter
terram et celum, et adduxit me in Ierusalem in
visione dei, iuxta ostium interius quod respi-
ciebat ad aquilonem, ubi erat statutum ydo-
lum zeli ad provocandum emulationem.
Et ecce ibi gloria dei Israel secundum visionem
quam videram in campo. Et dixit ad me:
Fili hominis, leva oculos tuos ad viam
aquilonis. Et levavi oculos meos ad
viam aquilonis, et ecce ab aquilone por-
te altaris ydolum zeli in ipso introitu.
Et dixit ad me: Fili hominis, putasne vi-
des tu quid isti faciunt, abominationes
magnas quas domus Israel facit hic, ut pro-
cul recedam a sanctuario meo? Et adhuc
conversus videbis abominationes maiores.
Et introduxit me ad ostium atrii, et vidi,
et ecce foramen unum in pariete. Et dixit
ad me: Fili hominis, fode parietem. Et cum per-
fodissem parietem, apparuit ostium unum,
et dixit ad me: Ingredere et vide abomina-
tiones pessimas quas isti faciunt hic. Et in-
gressus vidi, et ecce omnis similitudo rep-
tilium et animalium abominatio, et universa ydo-
la domus Israel depicta erant in pariete in circui-
tu per totum. Et septuaginta viri de senioribus domus
Israel, et Iezonias filius Saphan stabat in
medio eorum, stantium ante picturas, et unus-
quisque habebat turibulum in manu sua,
et vapor nebule de ture consurgebat.
Et dixit ad me: Certe vides, fili hominis,
que seniores domus Israel faciunt in tenebris,
unusquisque in abscondito cubilis sui. Di-
cunt enim: Non videt dominus nos, dereliquit
dominus terram. Et dixit ad me: Adhuc conversus
videbis abominationes maiores quas isti
faciunt. Et introduxit me per ostium porte
domus domini quod respiciebat ad aquilonem,
et ecce ibi mulieres sedebant plangen-
tes Adonidem. Et dixit ad me: Certe vi-
disti, fili hominis. Adhuc conversus videbis
abominationes maiores his. Et introdu-
xit me in atrium domus domini interius, et ecce in o-
stio templi domini inter vestibulum et altare, quasi
viginti quinque viri dorsa habentes contra templum
domini, et facies ad orientem, et adorabant ad or-
tum solis. Et dixit ad me: Certe vidisti, fili ho-
minis. Numquid leve est hoc domui Iuda,
ut facerent abominationes istas quas fe-
cerunt hic? Quia replentes terram iniquitate con-
versi sunt ad irritandum me. Et ecce appli-
cant ramum ad nares suas. Ergo et ego
faciam in furore. Non parcet oculus meus,
nec miserebor. Et cum clamaverint ad
aures meas voce magna, non exaudiam.
Et clamavit in auribus meis IX
voce magna dicens: Appropinquaverunt visita-
tiones urbis, et unusquisque vas interfec-
tionis habet in manu sua. Et ecce sex vi-
ri veniebant de via porte superioris, que re-
spicit ad aquilonem, et uniuscuiusque vas in-
teritus in manu eius. Vir quoque unus in
medio eorum vestitus erat lineis, et atra-
mentarium scriptoris ad renes eius. Et ingres-
si sunt et steterunt iuxta altare ereum, et
gloria domini Israel assumpta est de cherub que
erat super eum ad limen domus, et vocavit virum
qui indutus erat lineis, et atramenta-

num scriptoris habebat in lumbis suis.
et dixit dominus ad eum. Transi per mediam ci
vitatem in medio Ierusalem. et signa thau
super frontes virorum gementium et dolentium
super cunctis abhominationibus que fiunt in
medio eius. Et illis dixit audiente me.
Transite per civitatem sequentes eum et percuti
te. Non parcat oculus vester neque misereami
ni. senem. adolescentulum et virginem.
parvulum et mulieres interficite usque ad in
ternicionem. Omnem autem super quem videritis
thau. ne occidatis. et a sanctuario meo
incipite. Ceperunt ergo a viris senioribus qui
erant ante faciem domus. et dixit ad eos. Conta
minate domum. et implete atria interfec
tis. egredimini. Et egressi sunt et percutiebant
eos qui erant in civitate. Et cede comple
ta remansi ego. ruique super faciem meam et cla
mans aio. Heu. heu. heu domine deus. ergone
disperdes omnes reliquias Israel effundens fu
rorem tuum super Ierusalem. Et dixit ad me. Ini
quitas domus Israel et Iuda magna est nimis
valde. et repleta est terra sanguinibus et ci
vitas repleta est aversione. Dixerunt enim. De
reliquit dominus terram. et dominus non videt. Igitur et
meus non parcet oculus neque miserebor. Vi
am eorum super caput eorum reddam. Et ecce vir qui in
dutus erat lineis qui habebat atramen
tarium in dorso suo. respondit verbum dicens.
Feci sicut precepisti mihi.
X Et vidi et ecce in firmamento quod erat super
caput cherubin quasi lapis saphirus et quasi
species similitudinis solii apparuit super ea.
Et dixit ad virum qui indutus erat lineis.
et ait. Ingredere in medio rotarum que sunt
subtus cherubin. et imple manum tuam
prunis ignis. que sunt inter cherubin. et effun
de super civitatem. Ingressusque est in conspec
tu meo. Cherubin autem stabant a dextris
domus cum ingrederetur vir. et nubes imple
vit atrium interius. Et elevata est gloria domini
desuper cherubin ad limen domus. et repleta
est domus nube. et atrium repletum est splendo
re glorie domini. Et sonitus alarum cherubin au
diebatur usque ad atrium exterius. quasi vox
dei omnipotentis loquentis. Cumque precepisset
viro qui indutus erat lineis dicens.
Sume ignem de medio rotarum que sunt inter
cherubin. ingressus ille stetit iuxta rotam.

Et extendit cherub manum suam de medio
cherubin. ad ignem qui erat inter cherubin.
et sumpsit et dedit in manus eius qui indutus erat
lineis. Qui accipiens egressus est. et apparu
it in cherubin similitudo manus hominis
subter pennas eorum. Et vidi et ecce quattuor rote
iuxta cherubin. rota una iuxta cherub unum.
et rota alia iuxta cherub unum. Species autem erat
rotarum quasi visio lapidis crisoliti. et aspec
tus earum similitudo una quattuor. quasi sit rota in
medio rote. Cumque ambularent in quattuor par
tes gradiebantur. et non revertebantur ambulantes.
sed ad locum ad quem ire declinabant que prima
erat sequebantur et cetere. nec convertebantur.
Et omne corpus earum et colla et manus. et penne
et circuli plena erant oculis in circuitu qua
tuor rotarum. Et rotas istas vocavit volu
biles audiente me. Quattuor autem facies
habebat unum. Facies una facies cherub.
et facies secunda facies hominis. et in tertio facies
leonis. et in quarto facies aquile. Et ele
vata sunt cherubin. Ipsum est animal quod vi
deram iuxta fluvium chobar. Cumque
ambularent cherubin. ambulabant pariter et rote iuxta ea.
Et cum elevarent cherubin alas suas ut
exaltarentur de terra. non residebant rote.
sed et ipse iuxta erant. Stantibus illis stabant. et
cum elevatis elevabantur. Spiritus enim vite erat
in eis. Et egressa est gloria domini a limine templi. et
stetit super cherubin. et elevantia cherub
bin alas suas exaltata sunt a terra coram me.
Et illis egredientibus rote quoque subsecu
te sunt. Et stetit in introitu porte domus
domini orientalis. et gloria dei Israel erat super ea.
Ipsum est animal quod vidi subter deum Israel iuxta flu
vium chobar. Et intellexi quia cherubin es
sent. Quattuor per quattuor vultus uni. et quattuor
ale uni. et similitudo manus hominis sub
alis eorum. et similitudo vultuum eorum. ipsi vul
tus quos videram iuxta fluvium chobar.
et intuitus eorum et impetus singulorum ante
faciem suam ingredi.
Et elevavit me spiritus et introduxit me ad por XI
tam domus domini orientalem. que respicit solis ortum.
et ecce in introitu porte viginti quinque vi
ri. et vidi in medio eorum Iezoniam filium Azur.
et Pheltiam filium Banaie. principes populi.
dixitque ad me. Fili hominis. hii sunt viri qui
cogitant iniquitatem. et tractant consilium pes

ista
sumus in urbe dicentes. Nonne dudum he-
dificate sunt domus? Hec est lebes, nos autem
carnes. Idcirco vaticinare de eis. vati-
cinare fili hominis. Et irruit in me spiritus domini.
et dixit ad me. Loquere. Hec dicit dominus. Sic lo-
cuti estis domus Israel, et cogitationes cordis ve-
stri ego novi. Plurimos occidistis in ur-
be hac, et implestis vias eius interfectis. P-
ropterea hec dicit dominus deus. Interfecti ve-
stri quos posuistis in medio eius. hii sunt
carnes. et hec est lebes. et educam vos de me-
dio eius. Gladium metuistis, et gladium in-
ducam super vos, ait dominus deus. Et eiciam vos
de medio eius, daboque vos in manu hostium.
et faciam in vobis iudicia. Gladio cadetis in
finibus Israel iudicabo vos. et scietis quia ego
dominus. Hec non erit vobis in lebetem. et vos non
eritis in medio eius in carnes. In finibus
Israel iudicabo vos, et scietis quia ego dominus. quia
in preceptis meis non ambulastis, et iudici-
a mea non fecistis. sed iuxta iudicia gentium
que in circuitu vestro sunt estis operati. Et fa-
ctum est cum prophetarem, Pheltias filius Banaie
mortuus est. et cecidi in faciem meam clamans
voce magna, et dixi. Heu. heu. heu. domine
deus, consummationem tu facis reliquiarum Israel? Et
factum est verbum domini ad me dicens. Fili hominis.
fratres tui. fratres tui, viri propinqui tui. et omnis do-
mus Israel. universi quibus dixerunt habitatores
Ierusalem longe recedite a domino, nobis data est
terra in possessionem. Propterea hec dicit dominus deus.
Quia longe feci eos in gentibus, et quia dis-
persi eos in terris. ero eis in sanctificationem
modicam in terris ad quas venerunt. Propterea
loquere. Hec dicit dominus deus. Congregabo
vos de populis et adunabo vos de terris in qui-
bus dispersi estis. daboque vobis humum Israel. Et
ingredientur illuc. et auferent omnes offen-
siones cunctasque abominationes eius de
illa. Et dabo eis cor unum. et spiritum novum tri-
buam in visceribus eorum. Et auferam cor lapi-
deum de carne eorum. et dabo eis cor carne-
um. ut in preceptis meis ambulent. et iudici-
a mea custodiant, faciantque ea. ut sint mihi
in populum. et ego sim eis in deum. Quorum cor
post offendicula et abhominationes suas am-
bulabat, horum viam in capite suo ponam, di-
cit dominus deus. Et elevaverunt cherubin alas su-
as, et rote cum eis. et gloria dei Israel erat super ea.

Et ascendit gloria domini de medio civitatis,
stetitque super montem qui est ad orientem urbis.
Et spiritus levavit me adduxitque in Chaldeam
in transmigrationem in visione spiritu dei. Et sub-
lata est a me visio quam videram. Et locutus sum
ad transmigrationem omnia verba domini que
ostenderat mihi.
Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili ho- XII
minis. in medio domus exasperantis tu ha-
bitas. qui oculos habent ad videndum et non
vident. et aures ad audiendum et non audi-
unt. quia domus exasperans est. Tu ergo fili hominis
fac tibi vasa transmigrationis, et transmigra-
bis per diem coram eis. Transmigrabis autem de loco
tuo ad locum alterum in conspectu eorum si forte
aspiciant. quia domus exasperans est. Et efferes foris
vasa tua quasi vasa transmigrantis per diem in con-
spectu eorum. Tu autem egredieris vespere co-
ram eis. sicut egreditur migrans ante oculos eorum. Per-
fode tibi parietem, et egredieris per eum in con-
spectu eorum. In humeris portaberis, in calig-
ine efferetis. faciem tuam velabis et non vide-
bis terram. quia portentum dedi te domui Israel.
Feci ergo sicut preceperat michi dominus. Vasa mea pro-
tuli quasi vasa transmigrantis per diem. et ve-
spere perfodi in pariete manu. Et in calig-
ine egressus sum. et in humeris portatus in conspectu
eorum. Et factus est sermo domini ad me mane dicens.
Fili hominis. Numquid non dixerunt ad te do-
mus Israel domus exasperans. quid tu facis? Dic ad eos.
Hec dicit dominus deus. Super ducem onus istud
est in Ierusalem. et super omnem domum Israel que est in
medio eorum. Dic. Ego portentum vestrum. quomodo
feci sic fiet illis. In transmigrationem et in
captivitatem ibunt. et dux qui est in medio
eorum in humeris portabitur. in caligine egre-
dietur. Parietem perfodient ut educant eum.
Facies eius operietur ut non videat oculo ter-
ram. Et extendam rete meum super illum. et ca-
pietur in sagena mea. et adducam eum in
Babylonem in terram Chaldeorum. et ipsam non
videbit. ibique morietur. Et omnes qui circa
eum sunt presidium eius, et agmina eius disper-
gam in omnem ventum. et gladium evaginabo
post eos. et scient quia ego dominus. quando dispersero
illos in gentibus, et disseminavero eos in
terris. et relinquam ex eis viros paucos a gladio
fame et pestilentia. ut enarrent omnia scelera
eorum in gentibus ad quas ingredientur. et scient quia

quia ego dominus. Et factus est sermo domini ad me dicens.
fili hominis panem tuum in conturbatione comede-
s; et aquam tuam in festinatione et merore bibe;
et dices ad populum terre. Hec dicit dominus deus ad eos
qui habitant in ierusalem in terra israel. Panem su-
um in sollicitudine comedent, et aquam suam in
desolatione bibent. ut desoletur terra a mul-
titudine sua, propter iniquitatem omnium qui ha-
bitant in ea. et civitates que nunc habitantur
desolate erunt; terraque deserta; et scietis quia e-
go dominus. Et factus est sermo domini ad me dicens.
fili hominis quod est proverbium istud vobis in ter-
ra israel, dicentium. in longum differentur dies.
et peribit omnis visio? Ideo dic ad eos. Hec
dicit dominus deus. Quiescere faciam proverbium istud.
neque vulgo dicetur ultra in israel. et loquere ad
eos quod appropinquaverint dies et sermo omnis
visionis. Non enim erit ultra omnis visio
cassa. neque divinatio ambigua. in medio filio-
rum israel. quia ego dominus loquar. et quodcumque locu-
tus fuero verbum et fiet. Non prolongabitur
amplius. sed in diebus vestris domus exasperans lo-
quar verbum. et faciam illud dicit dominus deus.
Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis.
ecce domus israel dicentium. Visio quam hic videt
in dies multos. et in tempora longa iste prophetat.
Propterea dic ad eos. Hec dicit dominus deus. Non pro-
longabitur ultra omnis sermo meus. verbum quod locu-
tus fuero complebitur dicit dominus deus.
XIII Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili
hominis. vaticinare ad prophetas israel qui prophe-
tant, et dices prophetantibus de corde suo. Au-
dite verbum domini. Hec dicit dominus deus. Ve prophetis
insipientibus qui sequuntur spiritum suum. et ni-
chil vident. Quasi vulpes in desertis prophe-
te tui israel erant. Non ascendistis ex adverso, ne-
que opposuistis murum pro domo israel ut stare-
tis in prelio in die domini. Vident vana. et di-
vinant mendacium. dicentes. ait dominus. cum dominus
non miserit eos. et perseveraverunt confirmare
~~confirmare~~ sermonem. Numquid non visionem
cassam vidistis. et divinationem mendacem lo-
cuti estis. et dixistis. ait dominus. cum ego non sim
locutus? Propterea hec dicit dominus deus. Quia lo-
cuti estis vana. et vidistis mendacium. ideo ec-
ce ego ad vos ait dominus deus. Et erit manus
mea super prophetas qui vident vana. et divi-
nant mendacium. In consilio populi mei non erunt. et in
scriptura domus israel non scribentur. nec in terram
israel ingredientur. et scietis quia ego dominus deus. eo quod
deceperint populum meum dicentes. Pax pax. et non est
pax. Et ipse edificabat parietem. illi autem
liniebant eum luto absque paleis. Dic ad eos qui
liniunt absque temperatura. quod casurus sit. E-
rit enim ymber inundans. et dabo lapides pre-
grandes desuper irruentes. et ventum procelle dissi-
pantem. Siquidem ecce cecidit paries. Numquid
non dicetur vobis ubi est litura quam linistis?
Propterea hec dicit dominus deus. Et erumpere faciam spiritum
tempestatum. in indignatione mea. et ymber
inundans in furore meo erit. et lapides pre-
grandes in ira in consummationem. Et destru-
am parietem quem linistis absque temperamento.
et adequabo eum terre, et revelabitur fundamen-
tum eius. et cadet et consumetur in medio
eius. Et scietis quia ego sum dominus. Et complebo
indignationem meam in pariete. et in his qui
liniunt eum absque temperamento. dicamque vobis.
Non est paries. et non sunt qui liniunt eum, prophe-
te israel qui prophetant ad ierusalem. et vident ei vi-
sionem pacis. et non est pax ait dominus deus. Et tu
fili hominis pone faciem tuam contra filias populi
tui que prophetant de corde suo. et vaticinare
super eas et dic. Hec dicit dominus deus. Ve que consu-
unt pulvillos sub omni cubito manus. et
faciunt cervicalia sub capite universe etatis.
ad capiendas animas. Et cum caperent animas populi
mei. vivificabant animas eorum. et violabant
me ad populum meum propter pugillum ordei et
fragmen panis. ut interficerent animas que non mo-
riuntur. et vivificarent animas que non vivunt. menti-
entes populo meo credenti mendaciis. Propter
hoc hec dicit dominus deus. Ecce ego ad pulvillos
vestros quibus vos capitis animas volantes.
et dirrumpam eos de brachiis vestris. et dimit-
tam animas quas vos capitis. animas ad volan-
dum. et dirrumpam cervicalia vestra. et liberabo
populum meum de manu vestra. neque erunt ultra
in manibus vestris ad predandum. et scietis quia
ego dominus. Pro eo quod merere fecistis cor iu-
sti mendaciter quem ego non contristavi. et
confortastis manus impii ut non reverteretur
a via sua mala et viveret. propterea vana
non videbitis. et divinationes non divina-
bitis amplius. et eruam populum meum de manu
vestra. et scietis quia ego dominus.
Et venerunt ad me viri seniorum israel. et se- XIIII
derunt coram me. Et factus est sermo domini ad

me dicens. Fili hominis, viri isti posuerunt immun-
dicias suas in cordibus suis, et scandalum iniquita-
tis sue statuerunt contra faciem suam. Numquid inter-
rogatus respondebo eis? Propter hoc loquere eis, et di-
ces ad eos. Hec dicit dominus deus. Homo homo de do-
mo israel qui posuerit immundicias suas in cor-
de suo, et scandalum iniquitatis sue statuerit
contra faciem suam, et venerit ad prophetam interrogans
per eum me, ego dominus respondebo ei in multitu-
dine immundiciarum suarum, ut capiatur domus
israel in corde suo, quo recesserunt a me in cunc-
tis ydolis suis. Propterea dic ad domum israel. Hec
dicit dominus deus. Convertimini et recedite ab
ydolis vestris, et ab universis contaminationibus
vestris avertite facies vestras. Quia homo homo de do-
mo israel et de proselitis quicumque advena fu-
erit in israel, si alienatus fuerit a me, et po-
suerit ydola sua in corde suo, et scandalum
iniquitatis sue statuerit contra faciem suam,
et venerit ad prophetam ut interroget per eum me,
ego dominus respondebo ei per me, et ponam faciem
meam super hominem illum, et faciam eum in exem-
plum et in proverbium, et disperdam eum de medio
populi mei, et scietis quia ego dominus. Et propheta cum er-
raverit et locutus fuerit verbum: ego dominus de-
cepi prophetam illum, et extendam manum me-
am super eum, et delebo eum de medio populi mei israel.
et portabunt iniquitatem suam, iuxta iniquitatem
interrogantis, sic iniquitas prophete erit, ut non er-
ret ultra domus israel a me, neque polluantur
in universis prevaricationibus suis, sed sit mihi in
populum, et ego sim eis in deum, ait dominus exerci-
tuum. Et factus est sermo domini ad me dicens.
Fili hominis, terra cum peccaverit michi ut prevarice-
tur prevaricans, extendam manum meam
super eam, et conteram virgam panis eius,
et immittam in eam famem, et interficiam de ea
hominem et iumentum. Et si fuerint tres viri
isti in medio eius, noe, danihel et iob,
ipsi iusticia sua liberabunt animas suas, ait deus
exercituum. Quod si et bestias pessimas induxero
super terram ut vastem eam, et fuerit invia,
eo quod non sit pertransiens propter bestias, tres viri
isti qui fuerint in ea, vivo ego dicit dominus
deus quia nec filios nec filias liberabunt, sed ipsi
soli liberabuntur, terra autem desolabitur. Vel si gla-
dium induxero super terram illam, et dixero gladio
transi super terram, et interfecero de ea hominem
et iumentum, et tres viri isti fuerint in me-
dio eius, vivo ego dicit dominus deus non liberabunt
filios nec filias, sed ipsi soli liberabuntur. Si autem
et pestilentiam immisero super terram illam, et ef-
fudero indignationem meam super eam in sanguine,
ut auferam ex ea hominem et iumentum,
et fuerint noe et danihel et iob in medio
eius, vivo ego dicit dominus deus quia filium et
filiam non liberabunt, sed ipsi iusticia sua libera-
bunt animas suas. Quia hec dicit dominus deus. Quod et
si quatuor iudicia mea pessima, gladium
et famem ac bestias malas et pestilentiam
misero in ierusalem, ut interficiam de ea hominem
et pecus, tamen relinquetur in ea salvatio educen-
tium filios et filias. Ecce ipsi egredientur ad
vos, et videbitis viam eorum et adinventiones
eorum, et consolabimini super malo quod in-
duxi in ierusalem in omnibus que importavi super eam.
Et consolabuntur vos cum videritis viam
eorum et adinventiones eorum, et cognoscetis
quod non frustra fecerim omnia que feci in ea, a-
it dominus deus.
XV Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili
hominis, quid fiet ligno vitis ex omnibus li-
gnis nemorum que sunt inter ligna silvarum?
Numquid tolletur de ea lignum ut fi-
at opus, aut fabricabitur de ea paxillus ut
dependeat in eo quodcumque vas? Ecce igni
datum est in escam. Utramque partem
eius consumpsit ignis, et medietas eius
redacta est in favillam. Numquid utile e-
rit ad opus? Etiam cum esset integrum non erat
aptum ad opus: quanto magis cum ignis illud de-
voraverit et combusserit, nichil ex eo fiet
operis? Propterea hec dicit dominus deus. Quomodo
lignum vitis inter ligna silvarum quod dedi ig-
ni ad devorandum, sic tradam habitatores ie-
rusalem, et ponam faciem meam in eos. De igne
egredientur, et ignis consumet eos, et scietis
quia ego dominus cum posuero faciem meam
in eos, et dedero terram inviam et desolatam,
eo quod prevaricatores extiterint, dicit dominus
deus.
XVI Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili ho-
minis, notas fac ierusalem abhominatio-
nes suas, et dices. Hec dicit dominus deus. Ierusalem
radix tua et generatio tua de terra chananei.
Pater tuus amorreus, et mater tua cethea.
Et quando nata es in die ortus tui non est precisus
umbilicus tuus, et aqua non es lota in sa-

uite. nec sale salita. nec inuoluta pannis.
Non pepercit super te oculus meus. ut faceret tibi
unum de his misertus tui. Sed proiecta es super fa
ciem terre. in abiectione anime tue. in die
qua nata es. Transiens autem per te uidi te concul
cari in sanguine tuo. et dixi tibi cum esses in san
guine tuo. uiue. Multiplicatam quasi germen
agri dedi te. et multiplicata et grandis effecta.
et ingressa es et peruenisti ad mundum muli
ebrem. Ubera tua intumuerunt. et pilus tuus
germinauit. et eras nuda et confusione plena.
Et transiui per te et uidi te. et ecce tempus tuum tempus
amantium. Et expandi amictum meum
super te. et operui ignominiam tuam. Et iura
ui tibi et ingressus sum pactum tecum ait dominus
deus. Et facta es michi. et laui te aqua et emun
daui sanguinem tuum ex te. et unxi te oleo
et uestiui te discoloribus et calciaui te ia
cincto. et cinxi te bysso. et indui te subtilibus
et ornaui te ornamento. et dedi armillas
in manibus tuis. et torquem circa collum tuum.
et dedi inaurem super os tuum. et circulos auri
bus tuis. et coronam decoris in capite tuo. et
ornata es auro et argento. et uestita es
bysso. et polimito et multis coloribus. Simi
lam et mel et oleum comedisti. et decora facta es
uehementer nimis. et profecisti in regnum. Et
egressum est nomen tuum in gentes. propter speciem tuam.
quia perfecta eras in decore meo quem posue
ram super te dicit dominus deus. Et habens fiduciam
in pulcritudine tua fornicata es. in nomine
tuo. et exposuisti fornicationem tuam omni
transeunti ut eius fieres. Et sumens de ue
stimentis meis fecisti tibi excelsa hinc inde consuta.
et fornicata es super eis. sicut non est factum neque futurum
est. Et tulisti uasa decoris tui de auro meo.
et argento meo que dedi tibi. et fecisti tibi ymagi
nes masculinas. et fornicata es in eis. Et
sumpsisti uestimenta tua multicoloria et ue
stita es eis. Et oleum meum et thimiama me
um posuisti in conspectu eorum. et panem meum quem
dedi tibi similam et oleum et mel quibus enutriui
te. posuisti in conspectu eorum in odorem suaui
tatis. Et factum est ait dominus deus. et tulisti filios
tuos et filias tuas quas genuisti michi. et immola
sti eis ad deuorandum. Numquid parua est fornica
tio tua. immolasti filios meos. et dedisti il
los consecrans eis. Et post abominationes tu
as et fornicationes non es recordata dierum adole
scentie tue. quando eras nuda et confusione
plena conculcata in sanguine tuo. Et
accidit post omnem malitiam tuam. ue ue tibi
ait dominus deus. Et edificasti tibi lupanar et
fecisti tibi prostibulum in cunctis plateis. Ad
omne caput uie edificasti signum prostitutionis
tue. et abhominabilem fecisti decorem tuum. et di
uisisti pedes tuos omni transeunti. et multi
plicasti omnes fornicationes tuas. et for
nicata es cum filiis egypti uicinis tuis.
magnarum carnium. et multiplicasti forni
cationem tuam ad irritandum me. Ecce ego
extendam manum meam super te. et auferam
iustificationem tuam. et dabo te in animas odi
entium te. filiarum palestinarum que erubescunt
in uia tua scelerata. Et fornicata es in
filiis assyriorum eo quod needum fueris ex
pleta. et postquam fornicata es. nec sic
es saciata. Et multiplicasti fornicatio
nem tuam in terra chanaan cum chaldeis. et nec
sic saciata es. In quo mundabo cor tuum a
it dominus deus cum facias omnia hec opera mu
lieris meretricis et procacis. Quia fabrica
sti lupanar tuum in capite omnis uie et
excelsum tuum fecisti in omni platea. nec
facta es quasi meretrix fastidiosa augens
precium. sed quasi mulier adultera que super uirum
suum inducit alienos. Omnibus meretricibus
dantur mercedes. tu autem dedisti mercedes
cunctis amatoribus tuis. et donabas eis ut in
trarent ad te undique ad fornicandum te
cum. Factumque est in te contra consuetudinem mu
lierum in fornicationibus tuis. et post te non erit
fornicatio. In eo enim quod dedisti mere
tricis mercedes non accepisti factum est in te contra
rium. Propterea meretrix audi uerbum domini. Hec
dicit dominus deus. Quia effusum est es tu
um. et reuelata est ignominia tua in forni
cationibus tuis super amatores tuos. et super
ydola abhominationum tuarum in sanguine
filiorum tuorum quos dedisti eis. ecce ego con
gregabo omnes amatores tuos quibus com
mixta es. et omnes quos dilexisti cum uniuersis
quos oderas. et congregabo eos super te un
dique. et nudabo ignominiam tuam coram e
is. et uidebunt omnem turpitudinem tuam.
et iudicabo te iudiciis adulterarum et effun
dentium sanguinem. Et dabo te in sanguinem
furoris et zeli. Et dabo te in manus eorum. et

et destruent lupanar tuum, et demolientur
prostibulum tuum, et denudabunt te vestimentis tu-
is, et auferent vasa decoris tui, et derelinquent
te nudam plenamque ignominia. Et adducent
super te multitudinem, et lapidabunt te la-
pidibus, et trucidabunt te gladiis suis. Et combu-
rent domus tuas igni, et facient in te iudi-
cia in oculis mulierum plurimarum, et desines
fornicari, et mercedes ultra non dabis. Et requi-
escet indignatio mea in te, et auferetur zelus
meus a te, et quiescam, nec irascar amplius.
Eo quod non fueris recordata dierum adole-
scentiae tuae, et provocasti me in omnibus his,
Quapropter et ego vias tuas in capite tuo de-
di, ait dominus deus, et non feci iuxta scelera tua in om-
nibus abominationibus tuis. Ecce omnis qui
dicit vulgo proverbium in te assumet illud dicens.
Sicut mater, ita et filia eius. Filia matris tuae
es tu, quae proiecit virum suum et filios suos.
Et soror sororum tuarum tu, quae proiecerunt
viros suos et filios suos. Mater vestra cethe-
a, et pater vester amorreus. Et soror tua maior sa-
maria, ipsa et filiae eius, quae habitant ad sinis-
tram tuam. Soror autem tua minor te quae
habitat a dextris tuis Sodoma et filiae eius.
Sed nec in viis earum ambulasti, neque secundum sce-
lera earum fecisti. Paululum minus paene sce-
leratiora fecisti illis in omnibus viis tuis.
Vivo ego dicit dominus deus, quia non fecit Sodoma
soror tua ipsa et filiae eius sicut fecisti tu et
filiae tuae. Ecce haec fuit iniquitas Sodo-
mae sororis tuae, superbia, saturitas panis,
et abundantia, et otium ipsius, et filiarum eius,
et manum egeno et pauperi non porrigebant.
Et elevatae sunt, et fecerunt abomi-
nationes coram me, et abstuli eas sicut vidisti.
Et Samaria dimidium peccatorum tuorum non
peccavit, sed vicisti eas sceleribus tuis, et iu-
stificasti sorores tuas in omnibus abomina-
tionibus tuis quas operata es. Ergo et tu porta
confusionem tuam, quae vicisti sorores tuas
peccatis tuis, sceleratius agens ab eis. Iusti-
ficatae enim sunt a te. Ergo et tu confundere,
et porta ignominiam tuam, quae iustificasti
sorores tuas. Et convertam restituens eas
conversione Sodomorum cum filiabus suis, et conversi-
one Samariae et filiarum eius. Et convertam reversi-
onem tuam in medio earum, ut portes ignomini-
am tuam, et confundaris in omnibus quae fecisti conso-
lans eas. Et soror tua Sodoma et filiae eius
revertentur ad antiquitatem suam. Et Samaria et filiae
eius revertentur ad antiquitatem suam. Et tu et fi-
liae tuae revertimini ad antiquitatem vestram. Non
fuit autem Sodoma soror tua audita in ore
tuo in die superbiae tuae, antequam revela-
retur malitia tua, sicut in hoc tempore in opprobrium
filiarum Syriae et cunctarum in circuitu tuo fi-
liarum Palaestinarum, quae ambiunt te per gyrum. Sce-
lus tuum et ignominiam tuam tu portasti,
ait dominus deus; quia haec dicit dominus deus. Et faciam
tibi sicut despexisti iuramentum, ut irritum fa-
ceres pactum meum. Et recordabor ego pac-
ti mei tecum in diebus adolescentiae tuae, et
suscitabo tibi pactum sempiternum. Et recordaberis
viarum tuarum, et confunderis, cum receperis so-
rores tuas te maiores cum minoribus tuis, et
dabo eas tibi in filias, sed non ex pacto tuo.
Et suscitabo ego pactum meum tecum, et scies quia
ego dominus, ut recorderis et confundaris, et
non sit tibi ultra aperire os prae confusione tua,
cum placatus fuero tibi in omnibus quae fecisti,
ait dominus deus.
Et factum est verbum domini ad me dicens. Fili ho- XVII
minis, propone aenigma, et narra parabolam
ad domum Israel, et dices. Haec dicit dominus deus.
Aquila grandis magnarum alarum, longo membro-
rum ductu, plena plumis et varietate, ve-
nit ad Libanum, et tulit medullam cedri. Sum-
mitatem frondium eius avulsit, et transportavit
eam in terram Chanaan, in urbem nego-
tiatorum posuit illam. Et tulit de semine ter-
rae, et posuit illud in terra pro semine, ut fir-
maret radicem super aquas multas; in
superficie posuit illud. Cumque germinasset
crevit in vineam latiorem humili statura,
respicientibus ramis eius ad eam, et radices
eius sub illa erant. Facta est ergo vinea, et fruc-
tificavit in palmites, et emisit propagines.
Et facta est aquila altera grandis, magnis a-
lis, multisque plumis. Et ecce vinea ista
quasi mittens radices suas ad eam, palmites
suos extendit ad illam, ut irrigaret eam
de areolis germinis sui. In terra bona super
aquas multas plantata est, ut faciat fron-
des, et portet fructum, ut sit in vineam gran-
dem. Dic. Haec dicit dominus deus. Ergone prospera-
bitur? Nonne radices eius evellet, et fructus
eius distringet? Et siccabit omnes palmites

germinis eius arescet: et non in brachio grandi neque in populo multo, ut evelleret eam radicitus. Ecce plantata est. Ergo ne prosperabitur? Nonne cum tetigerit eam ventus urens siccabitur, et in areis germinis sui arescet? Et factum est verbum domini ad me dicens. Dic ad domum exasperantem. Nescitis quid ista significent. Dic. Ecce venit rex babylonis in ierusalem, et assumet regem et principes eius, et adducet eos ad semetipsum in babylonem. Et tollet de semine regni, ferietque cum eo fedus, et accipiet ab eo iusiurandum. Sed et fortes terre tollet ut sit regnum humile, et non elevetur sed custodiat pactum eius et servet illud. Qui recedens ab eo misit nuntios ad egyptum ut daret sibi equos et populum multum. Numquid prosperabitur vel consequetur salutem qui fecit hec? et qui dissolvit pactum numquid effugiet? Vivo ego dicit dominus deus: quoniam in loco regis qui constituit eum regem cuius fecit irritum iuramentum et solvit pactum quod habebat cum eo, in medio babylonis morietur. Et non in exercitu grandi neque in populo multo faciet contra eum pharao prelium in iactu aggeris et in extructione vallorum ut interficiat animas multas. Spreverat enim iuramentum ut solveret fedus. Et ecce dedit manum suam. Et cum omnia hec fecerit: non effugiet. Propterea hec dicit dominus deus. Vivo ego quoniam iuramentum quod sprevit et fedus quod prevaricatus est ponam in caput eius. Et expandam super eum rete meum, et comprehendetur sagena mea. Et adducam eum in babylonem et iudicabo illum ibi in prevaricatione qua despexit me. Et omnes profugi eius cum universo agmine suo gladio cadent. Residui autem in omnem ventum dispergentur. Et scietis quia ego dominus locutus sum. Hec dicit dominus deus. Et sumam ego de medulla cedri sublimis et ponam de vertice ramorum eius tenerum distringam et plantabo super montem excelsum et eminentem. In monte sublimi israel plantabo illud. Et erumpet in germen et faciet fructum et erit in cedrum magnam. Et habitabunt sub eo omnes volucres universum volatile sub umbra frondium eius nidificabit. Et scient omnia ligna regionis quia ego dominus humiliavi lignum sublime et humile et siccavi lignum viride, et frondere feci lignum aridum. Ego dominus locutus sum et feci.

XVIII

Et factus est sermo domini ad me dicens. Quid est quod inter vos parabolam vertitis in proverbium istud in terra israel dicentes: patres comederunt uvam acerbam, et dentes filiorum obstupescunt? Vivo ego dicit dominus deus, si erit vobis ultra parabola hec in proverbium in israel. Ecce omnes anime mee sunt. Ut anima patris ita et anima filii mea est. Anima que peccaverit ipsa morietur. Et vir si fuerit iustus et fecerit iudicium et iustitiam, in montibus non comederit et oculos suos non levaverit ad ydola domus israel, et uxorem proximi sui non violaverit et ad mulierem menstruatam non accesserit, et hominem non contristaverit, pignus debitori reddiderit, per vim nichil rapuerit, panem suum esurienti dederit, et nudum operuerit vestimento, ad usuram non commodaverit, et amplius non acceperit, ab iniquitate averterit manum suam, iudicium verum fecerit inter virum et virum, in preceptis meis ambulaverit, et iudicia mea custodierit ut faciat veritatem. Hic iustus est. Vita vivet, ait dominus deus. Quod si genuerit filium latronem effundentem sanguinem, et fecerit unum de istis, et hec quidem omnia non facientem, sed in montibus comedentem, et uxorem proximi sui polluentem, egenum et pauperem contristantem, rapientem rapinas, pignus non reddentem, et ad ydola levantem oculos suos, abominationem facientem, ad usuram dantem et amplius accipientem: numquid vivet? Non vivet. Cum universa detestanda hec fecerit: morte morietur. Sanguis eius in ipso erit. Quod si genuerit filium qui videns omnia peccata patris sui que fecit timuerit et non fecerit simile eis, super montes non comederit et oculos suos non levaverit ad ydola domus israel, et uxorem proximi sui non violaverit, et virum non contristaverit, pignus non retinuerit, et rapinam non rapuerit, panem suum esurienti dederit et nudum operuerit vestimento, a pauperis iniuria averterit manum suam, usuram et superhabundantiam non acceperit, iudicia mea fecerit, in preceptis meis ambulaverit, hic non morietur in iniquitate patris sui, sed vita vivet. Pater eius quia calumpniatus est, et vim fecit fratri, et malum operatus est in medio populi sui, ecce mortuus est in iniquitate sua. Et dicitis, quare

non portabit filius iniquitatem patris? videlicet
XVIII quia filius iudicium et iustitiam operatus est. Omnia
precepta mea custodivit et fecit illa: vita vivet.
Anima que peccaverit ipsa morietur. Filius non
portabit iniquitatem patris. et pater non portabit
iniquitatem filii. Iustitia iusti super eum erit.
et impietas impii erit super eum. Si autem impius
egerit penitentiam ab omnibus peccatis suis que operatus est. et custodierit omnia precepta mea. et
fecerit iudicium et iustitiam: vita vivet et
nō non morietur. Omnium iniquitatum eius quas operatus est: non recordabor. In iustitia sua quam
operatus est vivet. Numquid voluntatis
mee est mors impii dicit dominus deus. et non
ut convertatur a viis suis et vivat? Si autem
averterit se iustus a iustitia sua. et fecerit iniquitatem secundum omnes abhominationes quas operari
solet impius. numquid vivet? Omnes iustitie
eius quas fecerat non recordabuntur. In prevaricatione qua prevaricatus est. et in peccato
suo quod peccavit. in ipsis morietur. Et dixistis. Non est equa via domini. Audite ergo
domus israel. Numquid via mea non est equa
et non magis vie vestre prave sunt? Cum enim averterit se iustus a iustitia sua et fecerit iniquitatem morietur in eis. In iniustitia quam operatus est: morietur. Et cum averterit se impius
ab impietate sua quam operatus est. et fecerit iudicium et iustitiam: ipse animam suam
vivificabit. Considerans enim et avertens
se ab omnibus iniquitatibus suis quas operatus
est: vita vivet et non morietur. Et dicunt
filii israel. non est equa via domini. Numquid vie mee non sunt eque domus israel? et non magis
vie vestre prave sunt? Idcirco unumquemque iuxta
vias suas iudicabo domus israel: ait dominus deus.
Convertimini et agite penitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris. et non erit vobis in ruinam iniquitas. Proicite a vobis omnes prevaricationes
vestras in quibus prevaricati estis. et facite vobis cor novum et spiritum novum. Et quare moriemini domus israel? Quia nolo mortem peccatoris. sed ut convertatur et vivat. dicit dominus deus.
Revertimini et vivite.

XIX Et tu fili hominis assume planctum super
principes israel. et dices. Quare mater tua lea
inter leones cubavit. in medio leunculorum
nutrivit catulos suos: et eduxit unum
de leunculis suis. Leo factus est. et didicit
predam capere. hominemque comedere. Et audierunt de eo gentes. et non absque vulneribus suis ceperunt eum. et adduxerunt eum in catenis. in terram egypti.
Que cum vidisset quoniam infirmata est. et periit expectatio eius: tulit unum de leunculis suis.
leonem constituit eum. Qui incedebat inter
leones. et factus est leo. et didicit predam capere
homines devorare. Didicit viduas facere.
et civitates eorum in desertum adducere. Et desolata est terra et plenitudo eius. a voce rugitus illius. Et convenerunt adversum eum gentes
undique de provinciis. et expanderunt super eum rete
suum. In vulneribus earum captus est. et miserunt eum
in caveam in catenis. et adduxerunt eum ad regem
babylonis. miseruntque eum in carcerem. ne audiretur
vox eius ultra super montes israel. Mater tua
quasi vinea in sanguine tuo. super aquam plantata. Fructus eius et frondes eius creverunt ex aquis multis. Et facte sunt ei virge solide in
sceptra dominantium. et exaltata est statura eius
inter frondes. Et vidit altitudinem suam
in multitudine palmitum suorum. et evulsa est in ira in terram proiecta. Et ventus urens siccavit fructum eius. marcuerunt et
arefacte sunt virge roboris eius. Ignis
comedit eam. Et nunc transplantata est in
desertum in terra invia et sitienti. Et egressus
est ignis de virga ramorum eius qui fructus eius comedit: et non fuit in ea virga fortis sceptrum dominantium. Planctus est et erit in planctum.

Et factum est in anno vii. in quinto mense. XX
in x. mensis. venerunt viri de senioribus israel ut interrogarent dominum. et sederunt coram me. Et factus est sermo domini ad me dicens.
Fili hominis. loquere senioribus israel et dices ad eos. Hec dicit dominus deus. Numquid ad interrogandum me vos venistis? Vivo ego quia non respondebo vobis ait dominus deus. Si iudicas eos
iudicas o fili hominis. abhominationes
patrum eorum ostende eis. Et dices ad eos. Hec
dicit dominus deus. In die qua elegi israel. et levavi
manum meam pro stirpe domus iacob. et apparui eis in terra egypti. et levavi manum
meam pro eis dicens. ego dominus deus vester. in die
illa levavi manum meam pro eis. ut educerem eos de terra egypti in terram quam provideram eis. fluentem lacte et melle. que est egregia inter omnes terras. Et dixi ad eos. Unusquisque

quisque offensiones oculorum suorum abiciat.
et in ydolis egypti nolite pollui. Ego
dominus deus uester. Et irritauerunt me. noluerunt
que audire. Unusquisque abhominationes
oculorum suorum non proiecit. nec ydola egyp
ti reliquerunt. Et dixi ut effunderem indig
nationem meam super eos. et implerem iram meam
in eis in medio terre egypti. Et feci propter
nomen meum ut non uiolaretur coram gentibus
in quarum medio erant. et inter quas apparui
eis. ut educerem eos de terra egypti. E
ieci ergo eos de terra egypti. et eduxi in de
sertum. et dedi eis precepta mea. et iudicia
mea ostendi eis que faciat homo et ui
uat in eis. Insuper et sabbata mea dedi e
is ut esset signum inter me et eos. et scirent quia e
go dominus sanctificans eos. Et irritauerunt
me domus israel in deserto. In preceptis me
is non ambulauerunt et iudicia mea proiecerunt.
que faciens homo uiuet in eis. et sabbata mea uio
lauerunt uehementer. Dixi ergo ut effunderem
furorem meum super eos in deserto. et consu
merem eos. Et feci propter nomen meum ne uiola
retur coram gentibus de quibus eieci eos in con
spectu earum. Ego igitur leuaui manum meam
super eos in deserto ne inducerem eos in terram
quam dedi eis fluentem lacte et melle. pre
cipuam terrarum omnium. quia iudicia mea proiece
runt. et in preceptis meis non ambulauerunt.
et sabbata mea uiolauerunt. Post ydola
enim cor eorum gradiebatur. Et pepercit ocu
lus meus super eos. ut non interficerem eos. nec con
sumpsi eos in deserto. Dixi autem ad filios e
orum in solitudine. In preceptis patrum
uestrorum nolite incedere. nec iudicia eo
rum custodiatis. nec in ydolis eorum pollu
amini. Ego dominus deus uester. In preceptis meis
ambulate. et iudicia mea custodite et
facite ea. et sabbata mea sanctificate. ut sit
signum inter me et uos. et sciatis quia ego dominus
deus uester. Et exacerbauerunt me filii. et in preceptis
meis non ambulauerunt et iudicia mea non
custodierunt ut facerent ea. Que cum fecerit
homo uiuet in eis. et sabbata mea uiolaue
runt. Et comminatus sum ut effunderem
furorem meum super eos. et implerem iram meam
in eis in deserto. Auerti autem manum meam.
et feci propter nomen meum. ut non uiolaretur
coram gentibus de quibus eieci eos in oculis
eorum. Iterum leuaui manum meam in eos in so
litudine ut dispergerem illos in nationes.
et uentilarem eos in terras. eo quod iudicia mea
non fecissent. et precepta mea reprobassent. et
sabbata mea uiolassent. et post ydola patrum
suorum fuissent oculi eorum. Ergo et ego de
di eis precepta non bona. et iudicia in quibus non
uiuent. et pollui eos in muneribus suis cum
offerrent omne quod aperit uuluam. propter delic
ta sua. Et scient quia ego dominus. Quam ob
rem loquere ad domum israel fili hominis. et di
ces ad eos. Hec dicit dominus deus. Adhuc et in
hoc blasphemauerunt me patres uestri cum
spreuissent me contempnentes me. et induxis
sem eos in terram super quam leuaui manum
meam ut darem eis. Viderunt omnem collem
excelsum. et omne lignum nemorosum. et im
molauerunt ibi uictimas suas. et dederunt
ibi irritationem oblationis sue. et posuerunt
ibi odorem suauitatis sue. et libauerunt
libationes suas. Et dixi ad eos. Quid est
excelsum ad quod uos ingredimini? Et uoca
tum est nomen eius excelsum: usque ad hanc di
em. Propterea dic ad domum israel. Hec dicit dominus deus.
Certe in uia patrum uestrorum uos polluimini.
et post offendicula eorum uos fornicamini.
et in oblatione donorum uestrorum cum traducitis
filios uestros per ignem. uos polluimini in y
dolis uestris usque hodie. et ego respondebo uo
bis domus israel? Viuo ego dicit dominus deus. quia
non respondebo uobis. neque cogitatio mentis uestre fiet
dicentium: erimus sicut gentes. et sicut cognatio
nes terre. ut colamus ligna et lapides.
Viuo ego dicit dominus deus. quoniam in manu for
ti et brachio extento. et in furore effuso re
gnabo super uos. Et educam uos de populis. XXI
et congregabo uos de terris. in quibus dispersi e
stis. In manu ualida. et brachio extento.
et in furore effuso. regnabo super uos. Et
adducam uos in desertum populorum. et iudi
cabor uobiscum ibi facie ad faciem. Sicut iudi
cio contendi aduersum patres uestros. in deser
to terre egypti. sic iudicabo uos dicit dominus.
Et subiciam uos sceptro meo. et inducam
uos in uinculis federis. et eligam de uobis
transgressores et impios. et de terra inco
latus eorum educam eos. et in terram israel non in
gredientur. Et scietis quia ego dominus. Et uos
domus israel. hec dicit dominus deus. Singuli post ydola

uestra ambulate, et futurum est. Quod si in hoc non au
dieritis me, et nomen meum sanctum pollueritis ul
tra in muneribus uestris et in idolis uestris in monte sancto
meo, et in monte excelso Israel, ait dominus deus: ibi ser
uiet mihi omnis domus Israel. omnes inquam in terra in qua
placebunt mihi. Et ibi queram primitias uestras, et
initium decimarum uestrarum, in omnibus sanctificatio
nibus uestris. In odorem suauitatis suscipi
am uos, cum eduxero uos de populis, et congregauero
uos de terris, in quibus dispersi estis. et sanctifica
bor in uobis in oculis nationum. Et scietis quia
ego dominus, cum induxero uos in terram Israel, in ter
ram, pro qua leuaui manum meam, ut darem eam
patribus uestris. Et recordabimini ibi uiarum
uestrarum et omnium scelerum uestrorum: in quibus pol
luti estis in eis. Et displicebitis uobis in con
spectu uestro in omnibus maliciis uestris quas
fecistis. Et scietis quia ego dominus, cum benefecero
uobis propter nomen meum. Non secundum uias uestras ma
las, neque secundum scelera uestra pessima domus Israel,
ait dominus deus. Et factus est sermo domini ad me di
cens. Fili hominis, pone faciem tuam contra uiam
austri, et stilla ad africum, et propheta ad saltum
agri meridiani. Et dices saltui meridi
ano. Audi uerbum domini. Hec dicit dominus deus.
Ecce ego succendam in te ignem, et comburam in
te omne lignum uiride, et omne lignum a
ridum. Non extinguetur flamma succensio
nis, et comburetur in ea omnis facies, ab
austro usque ad aquilonem. Et uidebit u
niuersa caro quod ego dominus succendi eam, nec ex
tinguetur. Et dixi, a. a. a. domine deus. Ipsi
dicunt de me. Numquid non per parabolas loquitur
iste?

XXI

Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili ho
minis, pone faciem tuam ad Ierusalem, et stil
la ad sanctuaria, et propheta contra humum Israel, et
dices terre Israel. Hec dicit dominus deus. Ecce ego
ad te, et eiciam gladium meum de uagina sua,
et occidam in te iustum et impium. Pro eo autem
quod occidi in te iustum et impium: ideo egre
dietur gladius meus de uagina sua ad omnem
carnem, ab austro usque ad aquilonem. ut sci
at omnis caro quia ego dominus eduxi gladium me
um de uagina sua irreuocabilem. Et tu fili
hominis ingemisce in contritione lumborum: et
in amaritudinibus ingemisce coram eis. Cum
que dixerint ad te: quare tu gemis? dices eis, pro
auditu: quia uenit. Et tabescet omne cor.

et dissoluetur uniuerse manus, et infirmabi
tur omnis spiritus: et per cuncta genua fluent aque. Ec
ce uenit et fiet, ait dominus deus. Et factus est sermo
domini ad me dicens. Fili hominis, propheta et dices.
Hec dicit dominus deus. Loquere. Gladius gladius exacutus est et limatus
cedat uictimas, ut splendeat limatus est. Qui
moues sceptrum filii mei, succidisti omne
lignum. Et dedi eum ad leuigandum: ut te
neatur manu. Iste exacutus est gladius,
et iste limatus est, ut sit in manu inter
ficientis. Clama et ulula fili hominis: quia
hic est in populo meo. hic in cunctis duci
bus Israel. Qui fugerant gladio traditi sunt cum
populo meo. Idcirco plaude super femur, quia pro
batus est. et hoc cum sceptrum subuerterit, et non erit,
dicit dominus deus. Tu ergo fili hominis, prophe
ta et percute manu ad manum, et duplicetur gla
dius ac triplicetur gladius interfectorum.
hic est gladius occisionis magne, qui obstupe
scere eos facit, et corde tabescere, et multipli
cat ruinas. In omnibus portis eorum dedi contur
bationem gladii acuti et limati ad fulgen
dum, amicti ad cedem. Exacuere. Vade ad dex
teram, siue ad sinistram quocumque faciei tue
est appetitus. Quin et ego plaudam manu ad
manum, et implebo indignationem meam.
Ego dominus locutus sum. Et factus est sermo domini
ad me dicens. Et tu fili hominis, pone tibi duas
uias, ut ueniat gladius regis Babylonis. De terra u
na egredientur ambo. Et manu capiet con
iecturam, in capite uie ciuitatis conie
ctabit. Uiam pones ut ueniat gladius ad Rabbath
filiorum Ammon, et ad Iudam in Ierusalem mu
nitissimam. Stetit enim rex Babylonis in biui
o, in capite duarum uiarum, diuinationem
querens, commiscens sagittas. Interrogauit i
dola, exta consuluit. Ad dexteram eius fa
cta est diuinatio super Ierusalem: ut ponat arie
tes, ut aperiat os in cede, ut eleuet uocem
in ululatu, ut ponat arietes contra portas, ut
comportet aggerem, ut edificet muni
tiones. Eritque quasi consulens frustra ora
culum in oculis eorum, et sabbatorum otium imi
tantis. Ipse autem recordabitur iniquitatis, ad
capiendum. Idcirco hec dicit dominus deus. Pro
eo quod recordati estis iniquitatis uestre, et re
uelastis preuaricationes uestras, et appare
rent peccata uestra in omnibus cogitationibus
uestris, pro eo, inquam, quod recordati estis, manu

capiemini. Tu autem prophane impie dux
Israel, cuius venit dies in tempore iniquitatis prefi-
nita. Hec dicit dominus deus. Aufer cidarim, tol-
le coronam. Nonne hec est que humilem sub-
levavit, et sublimem humiliavit? Iniquitatem
iniquitatem, iniquitatem ponam eam. Et hoc non
fiet donec veniat cuius est iudicium, et tra-
dam ei. Et tu fili hominis propheta et dic. Hec dicit
dominus deus ad filios Amon, et ad obprobrium e-
orum. Et dices. Mucro mucro, evagina te
ad occidendum. Lima te ut interficias et ful-
geas. Cum tibi viderentur vana et divina-
rentur mendacia, ut dareris super colla vul-
neratorum impiorum quorum venit dies in tempore
iniquitatis prefinita. Revertere ad vaginam
tuam, in loco in quo creatus es. In terra
nativitatis tue iudicabo te, et effun-
dam super te indignationem meam. In igne
furoris mei sufflabo in te, daboque te in
manus hominum insipientium, et fabricantium
interitum. Igni eris cibus, sanguis tuus erit
in medio terre. Oblivioni traderis, quia
ego dominus locutus sum.
Et factum est verbum domini ad me dicens. Et tu
XXII fili hominis, num iudicas, num iudicas
civitatem sanguinum? Et ostendes ei omnes
abominationes suas, et dices. Hec dicit dominus
deus. Civitas effundens sanguinem in me-
dio sui, ut veniat tempus eius, et que fecit ydo-
la contra semetipsam, ut pollueretur. In san-
guine tuo qui a te effusus est, deliquisti,
et in ydolis tuis que fecisti polluta es, et
appropinquare fecisti dies tuos, et adduxisti
tempus annorum tuorum. Propterea dedi te obprobrium
gentibus, et irrisionem universis terris. Que
iuxta sunt et que procul a te, triumphabunt de te, sor-
dida nobilis, grandis interitu. Ecce principes
Israel singuli in brachio suo fuerunt in te ad
effundendum sanguinem. Patrem et matrem
contumeliis affecerunt in te. Advenam ca-
lumpniati sunt in medio tui. Pupillum et
viduam contristaverunt apud te. Sanctuaria mea
sprevisti, et sabbata mea polluisti. Viri
detractores fuerunt in te ad effundendum
sanguinem, et super montes comederunt in te.
Scelus operati sunt in medio tui. Verecundi-
ora patris discooperuerunt in te. Inmunditiam
menstruate humiliaverunt in te. Et unusquisque
in uxorem proximi sui operatus est abominationem.

et socer nurum suam polluit nefarie. Frater soro-
rem suam filiam patris sui oppressit in te. Mu-
nera acceperunt apud te ad effundendum sangui-
nem. Usuram et superabundantiam accepisti,
et avare proximos tuos calumpniabaris, mei-
que oblita es, ait dominus deus. Ecce complosi
manus meas super avaritiam tuam quam fecisti,
et super sanguinem qui effusus est in medio
tui. Numquid sustinebit cor tuum, aut pre-
valebunt manus tue in diebus quos e-
go faciam tibi? Ego dominus locutus sum, et faciam,
et dispergam te in nationes, et ventilabo te
in terras, et deficere faciam inmunditiam tuam
a te, et possidebo te in conspectu gentium, et scies
quia ego dominus. Et factum est verbum domini ad me di-
cens. Fili hominis, versa est mihi domus Israel in scoriam.
Omnes isti es, et stagnum, et ferrum, et plumbum in
medio fornacis, scoria argenti facti sunt.
Propterea hec dicit dominus deus. Eo quod versi e-
stis omnes in scoriam, propterea ecce ego congre-
gabo vos in medium Ierusalem congrega-
tione argenti et eris, et ferri, et stagni, et
plumbi in medium fornacis, ut succendam
in eam ignem ad conflandum. Sic congregabo
in furore meo et in ira mea, et requiescam, et
conflabo vos. Et congregabo vos, et succen-
dam vos in igne furoris mei, et conflabimini in
medio eius. Ut conflatur argentum in medio
fornacis, sic eritis in medio eius, et scietis
quia ego dominus cum effuderim indignationem
meam super vos. Et factus est sermo domini ad
me dicens. Fili hominis dic ei. Tu es terra
inmunda et non conpluta in die furoris.
Coniuratio prophetarum in medio eius. Sicut le-
o rugiens capiensque predam, animas devora-
verunt, opes et pretium acceperunt. Viduas eius
multiplicaverunt in medio illius. Sacerdo-
tes eius contempserunt legem meam, et polluerunt
sanctuaria mea. Inter sanctum et prophanum non habu-
erunt distantiam, et inter pollutum et mundum
non intellexerunt, et a sabbatis meis averterunt
oculos suos, et coinquinabar in medio eorum.
Principes eius in medio illius quasi lupi rapien-
tes predam ad effundendum sanguinem, et ad per-
dendas animas, et avare sectando lucra. Prophete autem
eius liniebant eos absque temperamento, videntes
vana, et divinantes mendacium eis, dicentes.
Hec dicit dominus deus, cum dominus non sit locutus. Populi
terre calumpniabantur calumpniam, et rapiebant

violenter. Egenum et pauperem affligebant
et advenam opprimebant calumpnia absque
iudicio. Et quesivi de eis virum qui interpone-
ret sepem et staret oppositus contra me pro ter-
ra ne dissiparem eam: et non inveni. Et effudi
super eos indignationem meam: et in igne ire
mee consumpsi eos: viam eorum in capite eorum
reddidi: ait dominus deus.

XXIII

Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis
due mulieres filie matris unius fuerunt
et fornicate sunt in egypto. In adolescentia
sua fornicate sunt. Ibi subacta sunt ubera
earum et fracte sunt mamme pubertatis earum. No-
mina autem earum oolla maior: et ooliba soror
eius minor. Et habui eas: et pepererunt filios et fi-
lias. Porro earum nomina samaria oolla: et ie-
rusalem ooliba. Fornicata est igitur oolla super me:
et insanivit in amatores suos in assyrios
appropinquantes vestitos hyacintho, principes et
magistratus, iuvenes cupidinis, universos e-
quites et ascensores equorum. Et dedit for-
nicationes suas super eos electos filios assy-
riorum universos: et in omnibus in quos insanivit in
inmunditiis eorum polluta est. Insuper et fornica-
tiones suas quas habuerat in egypto non reli-
quit. Nam et illi dormierunt cum ea in adole-
scentia eius: et illi confregerunt ubera pubertatis
eius: et effuderunt fornicationes suas super eam.
Propterea tradidi eam in manus amatorum
suorum in manus filiorum assur: super quorum insa-
nivit libidine. Ipsi discooperuerunt igno-
miniam eius. filios et filias eius tulerunt.
et ipsam occiderunt gladio. Et facte sunt famo-
se mulieres: et iudicia perpetraverunt in eam.
Quod cum vidisset soror eius ooliba. plus
quam illa insanivit libidine: et fornicationem
suam super fornicationem sororis sue ad fili-
os assyriorum prebuit impudenter: ducibus et ma-
gistratibus ad se venientibus indutis veste va-
ria, equitibus qui vectabantur equis: et adolescenti-
bus forma cunctis egregia. Et vidi quod pol-
luta esset via una ambarum: et auxit fornicati-
ones suas. Cumque vidisset viros depictos in
pariete ymagines chaldeorum expressas co-
loribus: et accinctos balteis renes: et tyaras
tinctas in capitibus eorum. formam ducum omni-
um similitudinem filiorum babylonis: terreque chal-
deorum in qua orti sunt: insanivit super eos concu-
piscentia oculorum suorum: et misit nuntios
ad eos in chaldeam. Cumque venissent ad eam
filii babylonis ad cubile mammarum polluerunt
eam stupris suis: et polluta est ab eis: et sati-
ata est anima eius ab illis. Denudavit quoque forni-
cationes suas: et discooperuit ignominiam suam
et recessit anima mea ab ea. sicut recesserat anima
mea a sorore eius. Multiplicavit enim for-
nicationes suas, recordans dies adolescen-
tie sue. quibus fornicata est in terra egypti.
Et insanivit libidine super concubitum eorum quorum
carnes sunt ut carnes asinorum: et sicut fluxus
equorum fluxus eorum. Et visitasti scelus ado-
lescentie tue. quando subacta sunt in egypto u-
bera tua: et confracte sunt mamme puber-
tatis tue. Propterea ooliba hec dicit dominus deus.
Ecce ego suscitabo omnes amatores tuos contra
te. de quibus satiata est anima tua: et congrega-
bo eos adversum te in circuitu filios baby-
lonis: et universos chaldeos. nobiles tyran-
nosque et principes omnes filios assyriorum
iuvenes forma egregia. duces et magi-
stratus universos principes principum et
nominatos ascensores equorum. Et venient super
te instructi curru et rota. multitudo po-
pulorum. Lorica et clipeo et galea armabuntur
contra te undique. Et dabo coram eis iudicium
et iudicabunt te iudiciis suis. Et ponam
zelum meum in te. quem exercent tecum in furore.
Nasum tuum et aures tuas precident: et que re-
manserint gladio concident. Ipsi filios tuos
et filias tuas capient: et novissimum tuum de-
vorabitur igni. Et denudabunt te vestimentis
tuis. et tollent vasa glorie tue. Et requiescere
te faciam scelus tuum de te: et fornicationem
tuam de terra egypti. Nec levabis oculos tu-
os ad eos. et egypti non recordaberis amplius.
Quia hec dicit dominus deus. Ecce ego tradam te in
manus eorum quos odisti in manus de qui-
bus satiata est anima tua: et agent tecum
in odio: et tollent omnes labores tuos: et di-
mittent te nudam et ignominia plenam: et revela-
bitur ignominia fornicationum tuarum. Sce-
lus tuum et fornicationes tue fecerunt hec tibi:
quia fornicata es post gentes inter quas polluta
es. in ydolis earum. In via sororis tue am-
bulasti: et dabo calicem eius in manu tua.
Hec dicit dominus deus. Calicem sororis tue bibes
profundum et latum. eris in derisum et in sub-
sannationem. que est capacissima. Ebrietate

⁊ dolore replebis. Calice meroris ⁊ tri
stitie. calice sororis tue samarie. Et bi
bes illud ⁊ potabis usque ad feces, ⁊ fragmenta
eius devorabis. ⁊ ubera tua lacerabis. quia ego lo
cutus sum: ait dominus deus. Propterea hec dicit
dominus deus. Quia oblita es mei. ⁊ proiecisti me
post corpus tuum tu quoque porta scelus tuum.
Et ait dominus ad me dicens. Fili hominis. numquid
iudicas oollam ⁊ ooliba ⁊ annuntias
eis scelera earum. quia adulterate sunt. ⁊ sanguis
in manibus earum et cum ydolis suis fornica
te sunt. insuper et filios suos quos genue
runt mihi obtulerunt eis ad devorandum.
Sed ⁊ hoc fecerunt mihi. Polluerunt sanctuarium
meum in die illa ⁊ sabbata mea profanave
runt. Cumque immolarent filios suos ydolis
suis ⁊ ingrederentur sanctuarium meum in die
illa ut pollurent illud. etiam hec fecerunt in
medio domus mee. Miserunt ad viros veni
entes de longe. ad quos nuntios miserant.
Itaque ecce venerunt quibus te lavisti. ⁊ circum
linisti stibio oculos tuos. ⁊ ornata es mun
do muliebri. Sedisti in lecto pulcher
rimo. ⁊ mensa ornata est ante te. Thymi
ama meum ⁊ unguentum meum posuisti su
per eam. ⁊ vox multitudinis exultantis
erat in ea. ⁊ in viris qui de multitudine
hominum adducebantur. ⁊ veniebant de de
serto. posuerunt armillas in manibus earum.
Et dixi ei que attrita est in adulteriis. Nunc
fornicabitur in fornicatione sua etiam hec. Et in
gressi sunt ad eam. quasi ad mulierem meretri
cem sic ingrediebantur ad oollam ⁊ oolibam
mulieres nefarias. Viri ergo isti iusti sunt.
hii iudicabunt eas iudicio adulterarum: ⁊
iudicio effundentium sanguinem. quia adul
tere sunt. ⁊ sanguis in manibus earum ⁊ cum
ydolis suis fornicate sunt. Hec enim dicit
dominus deus. Adduc ad eas multitudinem
⁊ trade eas in tumultum ⁊ in rapinam. et
lapidentur lapidibus populorum ⁊ confodiantur
gladiis eorum. Filios ⁊ filias earum interficient
⁊ domos earum igne succendent. Et auferam
scelus de terra. ⁊ discent omnes mulieres
ne faciant secundum scelus earum. ⁊ dabunt scelus
vestrum super vos ⁊ peccata ydolorum vestrorum portabi
tis. ⁊ scietis quia ego dominus deus.
XXIIII Et factum est verbum domini ad me. in anno no
no in mense. x. decima mensis dicens. Fili ho

minis. scribe tibi nomen diei huius. in qua confir
matus est rex babylonis adversum ierusalem hodie.
⁊ dices per proverbium ad domum irritatricem pa
rabolam. ⁊ loqueris ad eos. Hec dicit dominus deus.
Pone ollam eneam pone inquam. ⁊ mitte
in eam aquam. congere frusta eius in eam. omnem
partem bonam femur ⁊ armum electa ⁊ os
sibus plenam. pinguissimum pecus assume.
Compone quoque struem ossium sub ea. Effer
buit coctio eius. ⁊ discocta sunt ossa illius
in medio eius. Propterea hec dicit dominus deus. Ve
civitati sanguinum, olle cuius rubigo in
ea est. ⁊ rubigo eius non exivit de ea. Per
partes ⁊ per partes suas eice eam. Non
cecidit super eam sors. Sanguis enim eius
in medio eius est. Super limpidissimam pe
tram effudit illum. Non effudit illum
super terram. ut possit operiri pulvere. ut
superinducerem indignationem meam ⁊ vin
dictam ulciscerer. Dedi sanguinem eius
super petram limpidissimam. ne operiretur.
Propterea hec dicit dominus deus. Ve civitati san
guinum cuius ego grandem faciam pyram. Con
gere ossa que igne succendam. consumentur
carnes ⁊ coquetur universa compositio.
⁊ ossa tabescent. Pone quoque eam super
prunas vacuam. ut incalescat ⁊ lique
fiat es eius. ⁊ confletur in medio eius inqui
namentum eius. ⁊ consumatur rubigo eius. Multo
labore sudatum est. ⁊ non exivit de ea nimia
a rubigo eius neque per ignem. Inmunditi
a tua execrabilis. quia mundare te volui
⁊ non es mundata a sordibus tuis. Sed nec
mundaberis prius donec quiescere faciam
indignationem meam in te. Ego dominus lo
cutus sum. veniet ⁊ faciam. Non transe
am nec parcam. nec placabor. iuxta vias tu
as ⁊ iuxta adinventiones tuas iudicabo
te dicit dominus. Et factum est verbum domini ad me
dicens. Fili hominis. ecce ego tollo a
te desiderabile oculorum tuorum in plaga.
⁊ non plangens neque plorabis. neque fluent
lacrime tue. Ingemisce tacens. mor
tuorum luctum non facies. Corona tua
circumligata sit tibi. ⁊ calciamenta tua erunt
in pedibus tuis. nec amictu ora velabis.
nec cibos lugentium comedes. Locutus
sum ergo ad populum mane. ⁊ mortua est uxor
mea vespere. Fecique mane sicut preceperat mihi.

Et dix͞ıt ad me p̄p̄s. Quare n̄ indicas nob̄ q͞d
ista significent q͞ tu facis? Et dixi ad e-
os. Sermo d͞ni f͞c͞s est ad me: dicen̄s. Lo-
q͞re domui isr̄l. Hec dic̄ d͞n͞s d͞s. Ecce e-
go polluā sc͞tuariū meū. sup̄biā impi-
rii u͞ri. ⁊ desiderabil̄e oculoꝝ u͞roꝝ. ⁊ sup quo
pauet aīa u͞ra. ⁊ filii u͞ri ⁊ filie u͞re. q͞s
reliquistis gladio cadent. Et facietis
sicut feci. Ora amictu n͞o uelabitis. et
cibos lugentiū n͞o comedetis. Coronas
habitis in capitib; u͞ris. ⁊ calciamēta
in pedib;. Non plangetis neq; flebi-
tis. s͞z tabescetis in iniquitatib; u͞ris.
⁊ unusquisq; gemet ad fr̄em suū. Eri-
tq; ezechiel uobis in portentū. Iuxta omīa
que fecit facietis. cum uenerit istud. ⁊
scietis q͞r ego d͞n͞s deus. Et tu fili hoīs.
Ecce in die qua tollā ab eis fortitu-
dinē eoꝝ ⁊ gaudiū dignitatis. ⁊ desid͞e-
riū oculoꝝ eoꝝ sup quo requiescunt
aīe eoꝝ. filios ⁊ filias eoꝝ in die illa
cū uenerit fugiens ad te. ut annūtiet
tibi. in die inquā illa apietur os tuū
cū eo qui fugit et loqueris. ⁊ n͞ silebis
ult̄. erisq; eis in portentū. ⁊ scietis quia
ego d͞n͞s deus.

XXV Et f͞c͞s ē s͞mo d͞ni ad me dicens. Fili ho-
minis. pone faciē tuā c͞t͞ filios amon
⁊ p̄phab̄ de eis et dices. filiis ammon.
Audite u͞bum d͞ni dei. Hec dic̄ d͞n͞s
d͞s. Pro eo q͞d dixistis. euge euge s͞r sc͞tuariū
meū q͞r pollutū est. ⁊ sup terrā isr̄l q͞m
desolata est. ⁊ sup domū iuda q͞m duc-
ti sūt in captiuitatē. Idcirco ecce ego
tradā te filiis orientalib; i hereditā-
tem. ⁊ collocabūt caulas suas in te. et po-
nēt in te tentoria sua. Ipi comedent
fruges tuas. et ipi bibent lac tuū. Dabo-
q; rabbath in habitaculū camelorꝝ. ⁊ fi-
lios ammon in cubile pecorꝝ. ⁊ scietis
q͞r ego d͞n͞s. Quia hec dicit d͞n͞s d͞s. Pro
eo q͞d pcussisti pede ⁊ plausisti manu ⁊ ga-
uisa es ex toto affectu sup t͞rām isr̄l.
Idcirco ecce ego extendam manū meā
sup te. ⁊ tradam te in direptionē gen-
tium. ⁊ interficiā te de p͞pl͞is. ⁊ pdam de
t͞ris. et c͞oterā. ⁊ scies q͞r ego d͞n͞s. H͞ dic̄
d͞n͞s d͞s. Pro eo q͞d dixerit moab ⁊ seyr. ec-
ce sic͞ om̄is g͞s domꝰ iuda. idcirco ecce e-
go apiā humerū moab de ciuitatib;
de ciuitatib; i͞quā eius. ⁊ d͞ finib; eius
inclitas t͞re. bethiesimoth. ⁊ beelme-
on ⁊ cariathaim. filiis orientis cū filiis am-
mon. ⁊ dabo eam in hereditatē. ut n͞o sit
memoria ult͞ra filioꝝ āmon i gentib;.
⁊ in moab faciam iudicia. et scient q͞r
ego d͞n͞s. Hec dic̄ d͞n͞s d͞s. Pro eo q͞d fecit
ydumea ultionē ut se uindicaret de
filiis iuda. peccauitq; delinquēs. ⁊ uin-
dictam expetiuit de eis. idcirco h͞ dic̄
d͞n͞s deus. Extendā manū meā sup ydu-
meā. ⁊ auferam de ea hominem et iu-
mētū. ⁊ faciam eā desertam ab austro. ⁊
qui sūt in dedan gladio cadent. ⁊ dabo
ultionē meā sup ydumeā p manū
p͞p͞li mei isr̄l. ⁊ facient in edom iuxta irā
meā ⁊ furorē meū. ⁊ scient uindictā
meā dicit d͞n͞s d͞s. Hec dic̄ d͞n͞s d͞s. Pro
eo q͞d fecerūt palestini uindictā. ⁊ ulti s͞e
sūt toto animo interficientes ⁊ implen-
tes inimicitias ueteres. ppterea hec dic̄
d͞n͞s deus. Ecce ego extendā manū
meā sup palestinos. ⁊ interficiā interfec-
tores. ⁊ pdam reliquias maritime regi-
onis. Faciamq; in eis ultiones magnas
arguens i furore. ⁊ scient q͞r ego d͞n͞s
cum dedero uindictā meā sup eos.

XXVI Et f͞c͞m est in undecimo anno p̄ma
mensis. f͞c͞s ē s͞mo d͞ni ad me dicens.
Fili hominis. pro eo q͞d dixit tyrus de ie-
r͞lm. euge confracte sūt porte p͞plorꝝ.
conuersa est ad me. implebor deserta est.
ppterea hec dic̄ d͞n͞s d͞s. Ecce ego sup te
tyre. ⁊ ascendere faciā sup te gentes mul-
tas. sicut ascendit mare fluctuans. et
dissipabūt muros tyri et destruēt tur-
res eius. ⁊ radā puluerē eius de ea. ⁊
dabo eā in limpidissimā petrā. Sicca-
tio sagenarū erit i medio maris. q͞r
ego locutus sū ait d͞n͞s d͞s. ⁊ erit in di-
reptionē gentib;. Filie quoq; eius q͞ sunt
in agro gladio interficientur. ⁊ sci-
ent q͞r ego d͞n͞s. q͞r h͞ dic̄ d͞n͞s d͞s. Ecce
ego adducā ad tyrū nabuchodonosor
regem babyl̄. ab aquilone regē re-
gum. cū equis ⁊ curribus et equitib;
⁊ cetu p͞p͞liq; magno. Filias tuas q͞ s͞t in
agro gladio interficient. ⁊ circūdabit

et munitionibus et comportabit agge-
rem in gyro. et levabit contra te clipeum. et vine-
as et arietes temperabit in muros tuos. et tur-
res tuas destruet in armatura sua. Inun-
datione equorum eius operiet te pulvis eorum.
a sonitu equitum et rotarum et curruum mo-
vebuntur muri tui. Cum ingressus fuerit
portas tuas quasi per introitum urbis dis-
sipate. ungulis equorum suorum conculcabit
omnes plateas tuas. Populum tuum gladio
occidet. et statue tue nobiles in terra corru-
ent. Vastabunt opes tuas. diripient negoti-
ationes tuas. et destruent muros tuos. et
domos tuas preclaras subvertent. et lapides tu-
os et ligna tua et pulverem tuum in medio aqua-
rum ponent. Et quiescere faciam multitu-
dinem cantorum tuorum. et sonitus cithararum
tuarum non audietur amplius. et dabo te in lim-
pidissimam petram. Siccatio sagenarum e-
ris. nec edificaberis ultra quia ego locutus
sum ait dominus deus. Hec dicit dominus deus Tyro.
Numquid non a sonitu ruine tue. et gemitu
interfectorum tuorum. cum occisi fuerint in me-
dio tui commovebuntur insule? Et de-
scendent de sedibus suis omnes principes
maris. et auferent exuvias suas. et ve-
stimenta sua varia abicient. et induentur
stupore. In terra sedebunt. et attoniti su-
per repentino casu tuo ammirabuntur. et assu-
mentes super te lamentum dicent tibi. Quomodo
peristi que habitas in mari urbs inclita.
que fuisti fortis in mari cum habitatoribus
tuis quos formidabant universi? Nunc
stupebunt naves in die pavoris tui. et
turbabuntur insule in mari. eo quod nul-
lus egrediatur ex te. Quia hec dicit dominus
deus. Cum dedero te urbem desolatam sicut
civitates que non habitantur. et adduxero super
te abyssum et operuerint te aque multe. et
detraxero te cum his qui descendunt in la-
cum ad populum sempiternum. et collocavero te in
terra novissima. sicut solitudines vete-
res. cum hiis qui deducuntur in lacum. ut non ha-
biteris. Porro cum dedero gloriam in terra
viventium in nichilum redigam te. et non eris.
et requisita non invenieris ultra in sempiternum
dicit dominus deus.

XXVII Et factum est verbum domini ad me dicens. Tu ergo fi-
li hominis assume super Tyrum lamentum. et di-
ces Tyro. que habitat in introitu maris ne-
gotiationi populorum ad insulas multas. Hec
dicit dominus deus. O Tyre. tu dixisti. Perfec-
ti decoris ego sum. et in corde maris sita.
Finitimi tui qui te edificaverunt impleve-
runt decorem tuum. Abietibus de Sanir ex-
truxerunt te cum omnibus tabulatis ma-
ris. Cedrum de Libano tulerunt ut facerent
tibi malum. quercus de Basan dolaverunt in re-
mos tuos. Transtra tua fecerunt tibi ex
ebore indico. et pretoriola de insulis Ytali-
e. Byssus varia de Egypto texta est tibi in
velum. ut poneretur in malo. Hyacin-
thus et purpura de insulis Elysa. facta sunt ope-
rimentum tuum. Habitatores Sydonis et Aradii
fuerunt remiges tui. Sapientes tui Ty-
re facti sunt gubernatores tui. Senes Biblii et
prudentes eius habuerunt nautas ad mini-
sterium varie supellectilis tue. Omnes na-
ves maris et naute earum in populo negotiatio-
nis tue fuerunt. Perse et Lidii et Libies erant
in exercitu tuo. Viri bellatores tui.
clipeum et galeam suspenderunt in te pro ornatu tuo. Filii Ara-
tu tuo erant super muros tuos in circuitu dii cum ex
tuo. Sed et Pigmei qui erant in turribus tu- ercitu
is. pharetras suas suspenderunt in muris tu-
is per gyrum. ipsi compleverunt pulchritudinem
tuam. Carthaginenses negotiatores tui. a
multitudine cunctarum divitiarum. argen-
to. ferro. stagno. plumboque repleverunt nun-
dinas tuas. Grecia. Thubal. et Mosoch. ip-
si institores tui. mancipia et vasa erea ad-
duxerunt populo tuo. De domo Thogorma. e-
quos et equites et mulos adduxerunt ad fo-
rum tuum. Filii Dedan negotiatores tui. in-
sule multe negotiatio manus tue. Den-
tes eburneos et hebeninos commutaverunt
in pretio tuo. Syrus negotiator tuus.
propter multitudinem operum tuorum. gemmam. pur-
puram et scutulata. et byssum. et sericum. et
coccum proposuerunt in mercatu tuo. Iuda et terra
Israel ipsi institores tui in frumento primo.
balsamum et mel et oleum et resinam proposu-
erunt in nundinis tuis. Damascenus ne-
gotiator tuus in multitudine operum tu-
orum in multitudine diversarum opum. in vino
pingui in lanis coloris optimi. Dan et
Grecia et Mozel in nundinis tuis proposue-
runt ferrum fabrefactum. stacten et calamus

in negotiatiõe tua. Dedan institores tui
ĩ tapetib; ad sedendũ. Arabia ⁊ uniũsi prin
cipes cedar: ipi negotiatores manꝰ tue. Cũ
agnis ⁊ arietib; ⁊ edis. uenerũt ad te nego
tiatores tui. Venditores sabba ⁊ reema:
ipi negotiatores tui cũ uniũsis p̃mis aro
matib; et lapide p̃tioso ⁊ auro. q̃ ꝓposu
erũt in mcato tuo. Aran ⁊ chenne ⁊ eden
negotiatores tui. Sabba. assur. chelmat.
uenditores tui. ipi negotiatores tui mul
tifariã in uolucris iacincti ⁊ polimitoꝝ
gazarũq; p̃tiosarũ. q̃ obuolute ⁊ astricte
erant funib;. Cedros quoq; habebant
in negotiatiõib; tuis. naues maris. prin
cipes tui in negotiatiõe tua. Et repleta
es ⁊ glorificata es nimis in corde maris.
In aquis multis adduxer̃ te remiges tui
uentus auster ɔ̃triuit te. ĩ corde maris.
Diuitie tue ⁊ thesauri tui ⁊ multiplex
instrumentũ tuũ. naute tui ⁊ gubnato
res tui qui tenebant supellectilẽ tuã.
⁊ pplo tuo p̃erant. Viri quoq; bellatores
tui qui erant in te. cũ uniũsa multitu
dine tua q̃ est in medio tui cadẽt ĩ cor
de maris in die ruine tue. A sonitu cla
moris gubnatoꝝ tuoꝝ ɔ̃turbabũt clas
ses. ⁊ descendẽt de nauib; suis. omnes qui
tenebant remũ. Naute ⁊ uniũsi gub
natores tui maris in t̃ra stabũt. ⁊ eiula
bũt sup te uoce magna. ⁊ clamabunt
amare. ⁊ sup iacient puluerẽ capitib; suis.
⁊ cinere conspgent. ⁊ radẽt sup te cal
uitiũ. ⁊ accingent ciliciis. ⁊ plorabũt
te in amaritudine aĩe. ploratu ama
rissimo. ⁊ assument sup te carmẽ lugu
bre. ⁊ plangẽt te. Que ẽ ut tyrus que
obmutuit in medio maris? Que in exi
tu negotiationũ tuaꝝ de mari iplesti
pplos multos. ĩ multitudine diuitia
rũ tuaꝝ et pploꝝ tuoꝝ. ditasti reges t̃
re. Nunc contrita es a mari in pfundũ
aquaꝝ. Opes tue ⁊ omnis multitudo tua
q̃ erat in medio tui cecider̃. Vniũsi ha
bitatores insularũ obstupuer̃ sup te.
⁊ reges eaꝝ omnes tempestate pculsi
mutauer̃ uultus. Negotiatores pploꝝ
sibilauer̃ sup te. Ad nichilũ deducta es
⁊ nõ eris usq; in ppetuũ.
XXVIII Et fc̃s ẽ s̃mo dñi ad me dicẽs. Fili hoĩs

dic principi tyri. hec dic dñs ds. Eo qđ e
leuatum ẽ cor tuũ ⁊ dixisti. Deus ego sum
⁊ in cathedra dei sedi ĩ corde maris. cũ
sis homo ⁊ nõ ds. ⁊ dedisti cor tuũ q̃si cor
dei. ecce sapientior es tu daniele. omne
secretũ nõ ẽ absconditũ a te. In sapiẽtia ⁊ pru
dentia tua fecisti tibi fortitudinẽ. ⁊ ac
quisisti aurũ ⁊ argentũ in thesauris tuis.
in multitudine sapie tue ⁊ in negotia
tiõe tua multiplicasti t̃ fortitudinem.
⁊ eleuatũ est cor tuũ in robore tuo. pro
pterea h dicit dñs ds. Eo qđ eleuatũ est
cor tuũ q̃si cor dei. ideo ecce ego adducã sup te alie
nos robustissimos gentiũ. ⁊ nudabunt gla
dios suos sup pulchritudinẽ sapie tue.
⁊ polluẽt decorem tuũ. interficient ⁊ detrahent
te. ⁊ morieris in interitu occisoꝝ ĩ corde
maris. Nunquid dicens loqueris ds ego
coram interficientib; te cũ sis homo ⁊ nõ
ds in manu occidentiũ te? Morte incir
cũcisoꝝ morieris. in manu alienoꝝ
q̃ ego locutus sũ. ait dñs ds. Et fc̃s ẽ
s̃mo dñi ad me. dicens. Fili hoĩs leua
planctũ sup regem tyri. ⁊ dices ei. Hec
dicit dñs deus. Tu signaculũ similitu
dinis plenus sapie. pfectus in decore.
In deliciis padisi dei fuisti. Omnis lapis
p̃tiosus opimentũ tuũ: sardius. topa
zius. ⁊ iaspis. crisolitus. onix. ⁊ berillus.
saphirus. carbunculus. ⁊ smaragdus.
Aurum quoq; opus decoris tui. ⁊ fora
mina tua in die qua cõdita es p̃parata
sũt. Tu cherub extentus ⁊ ptegens.
⁊ posui te in monte scõ dei. in medio la
pidũ ignitoꝝ ambulasti. pfectus in
uiis tuis a die conditionis tue. donec in
uenta est iniquitas in te. In multitu
dine negotiationis tue repleta sunt
interiora tua iniquitate. ⁊ peccasti. ⁊ e
ieci te de monte dei. ⁊ pdidi te. o che
rub. ptegens de medio lapidũ igni
toꝝ. ⁊ eleuatum ẽ cor tuũ in decore
tuo. pdidisti sapiam tuã ĩ decore tuo.
In t̃ram pieci te. ante faciem regum
dedi te. ut cernerẽt te. ĩ multitudine
iniquitatũ tuaꝝ. ⁊ in iniquitate ne
gotiationis tue. polluisti sc̃ificatiõem
tuã. Producam ergo ignẽ de medio tui
qui comedat te. ⁊ dabo te in cinerẽ su

terram in conspectu omnium videntium te. Omnes
qui viderint te in gentibus obstupescent
super te. Nichil factus es. et non eris in perpe-
tuum. Et factus est sermo domini ad me di-
cens. Fili hominis. pone faciem tuam contra Sydo-
nem. et prophetabis de ea et dices. Hec dicit dominus
deus. Ecce ego ad te Sydon. et glorificabor
in medio tui. et scient quia ego dominus. cum fe-
cero in ea iudicia. et sanctificatus fuero in
ea. Et immittam ei pestilentiam. et sangui-
nem in plateis eius. et corruent interfecti in
medio eius gladio per circuitum. et scient
quia ego dominus. et non erit ultra domui is-
rael offendiculum amaritudinis. et spi-
na dolorem inferens undique per circui-
tum eorum qui adversantur eis. et scient quia
ego dominus deus. Hec dicit dominus deus. Quando congre-
gavero domum israel de populis in quibus dispersi sunt.
sanctificabor in eis coram gentibus et habita-
bunt in terra sua. quam dedi servo meo ia-
cob. et habitabunt in ea secure. et edifica-
bunt domos. et plantabunt vineas. et ha-
bitabunt confidenter. cum fecero iudicia
in omnibus qui adversantur eis per circui-
tum. et scient quia ego dominus deus eorum.
XXIX In anno decimo in duodecimo mense
una die mensis. factum est verbum domini ad me
dicens. Fili hominis. pone faciem tuam contra
pharaonem regem egypti. et prophetabis
de eo. et de egypto universa. Loquere
et dices. Hec dicit dominus deus. Ecce ego ad te
pharao rex egypti draco magne. qui cu-
bas in medio fluminum tuorum. et dicis.
Meus est fluvius. et ego feci memetipsum.
et ponam frenum in maxillis tuis. et agglutina-
bo pisces fluminum tuorum squamis
tuis. et extraham te de medio fluminum
tuorum. et universi pisces tui squamis tu-
is adherebunt. et proiciam te in desertum. et
omnes pisces fluminis tui. Super faciem
terre cades. non colligeris neque congregabis.
Bestiis terre et volatilibus celi dedi te ad
devorandum. et scient omnes habitatores e-
gypti quia ego dominus. Pro eo quod fuisti baculus
arundineus domui israel. quando apprehenderunt
te manu. et confractus es et lacerasti
omnem humerum eorum. et dissolvisti omnes renes
eorum. et innitentibus eis super te comminutus
es. et dissolvisti omnes renes eorum. Propterea
hec dicit dominus deus. Ecce ego adducam super te
gladium meum. et interficiam de te hominem et
iumentum. et erit terra egypti in desertum. et soli-
tudinem. et scient quia ego dominus. pro eo quod dixeris. Flu-
vius meus est. et ego feci eum. Ideirco ecce ego ad
te et ad flumina tua. daboque terram egypti in
solitudines gladio dissipatam. a turre syene-
nes usque ad terminos ethiopie. Non pertransibit
eam pes hominis. neque pes iumenti gradietur in
ea. et non habitabitur xl annis. Daboque terram egy-
pti desertam in medio terrarum desertarum. et civi-
tates eius in medio urbium subversarum. et erunt
desolate xl annis. Et dispergam egyptios in
nationes. et ventilabo eos in terras. Quia hec dicit
dominus deus. Post finem xl annorum congrega-
bo egyptum de populis in quibus dispersi fue-
rant. et reducam captivitatem egypti. et col-
locabo eos in terra phatures. in terra nati-
vitatis sue. Et erunt ibi in regnum humile.
et inter regna cetera erit humillima. et non ele-
vabitur ultra super nationes. et imminuam e-
os ne imperent gentibus. neque erunt ultra do-
mui israel in confidentia. docentes iniquita-
tem ut fugiant et sequantur eos. et scient quia
ego dominus deus. Et factum in xx et vii anno. in est
primo mense. una mensis. factum est verbum domini
ad me dicens. Fili hominis nabuchodonosor
rex babylonis servire fecit exercitum suum servitute
magna adversum tyrum. Omne caput decal-
vatum. et omnis humerus depilatus est.
et merces non est reddita ei neque exercitui eius
de tyro pro servitute qua servivit mihi adver-
sum eam. Propterea hec dicit dominus. Ecce ego
dabo nabuchodonosor regem babylonis in terra
egypti. et accipiet multitudinem eius. et de-
predabitur manubias eius et diripiet spoli-
a eius. et erit merces exercitui illius. et operi pro quo
servivit adversum eam. Dedi ei terram egypti.
pro eo quod laboraverit mihi ait dominus deus. In die
illa pullulabit cornu domui israel. et tibi
dabo apertum os in medio eorum. et scient quia e-
go dominus deus.
XXX Et factum est verbum domini ad me dicens. Fili
hominis. propheta et dic. Hec dicit dominus deus. Ululate
ve ve diei. quia iuxta est dies. et prope est
dies domini. dies nubis. Tempus gentium erit.
et veniet gladius in egyptum. et erit pavor
in ethiopia. cum ceciderint vulnerati in egy-
pto. et ablata fuerit multitudo illius. et de-

structa fundamenta eius. Ethiopia et libia.
et lidii et omne reliquum uulgus et chub et fi
lii terre federis. cum eis gladio cadent. Hec di
cit dominus deus. Et corruent fulcientes egyptum.
et destruetur superbia imperii eius. a turre
syenes gladio cadent in ea. ait dominus exercitu
um. Et dissipabuntur in medio terrarum desolata
rum. et urbes eius in medio ciuitatum desertarum
erunt. et scient quia ego dominus. cum dedero i
gnem in egypto. et attriti fuerint omnes au
xiliatores eius. In die illa egredientur
nuncii a facie mea in trieribus ad conteren
dam ethiopie confidentiam. Et erit pa
uor in eis in die egypti. quia absque du
bio ueniet. Hec dicit dominus deus. Et ces
sare faciam multitudinem egypti in ma
nu nabuchodonosor regis babylonis. Ipse et populus
eius cum eo. fortissimi gentium adducen
tur ad disperdendam terram. et euaginabunt
gladios suos super egyptum. et implebunt
terram interfectis. Et faciam alueos flu
minum aridos. et tradam terram in manu pes
simorum. et dissipabo terram et plenitudi
nem eius in manu alienorum. Ego dominus
locutus sum. Hec dicit dominus deus. Et disperdam
simulacra. et cessare faciam ydola de
memfis. et dux de terra egypti non erit am
plius. Et dabo terrorem in terra egypti. et
disperdam terram phatures. et dabo ignem
in taphnis. et faciam iudicia in alle
xandria. Et effundam indignationem
meam super pelusium. robur egypti. et inter
ficiam multitudinem alexandrie. et dabo
ignem in egypto. Quasi parturiens dolebit
pelusium. et alexandria erit dissipata.
et in memphis angustie cotidiane. Iuue
nes eliopoleos et bubasti gladio cadent.
et ipse captiue ducentur. et in tafnis ni
grescet dies. cum contriuero ibi sceptra e
gypti. et defecerit in ea superbia potentie
eius. Ipsam nubes operiet. filie autem eius in
captiuitatem ducentur. et faciam iudicia in
egypto. et scient quia ego dominus. Et factum est
in undecimo anno in primo mense. vij. men
sis. factum est uerbum domini ad me dicens. Fi
li hominis. brachium pharaonis regis e
gypti confregi. et ecce non est obuolutum
ut restitueretur ei sanitas. ut ligaretur
pannis. et fasciaretur linteolis. et recepto
robore posset tenere gladium. Propterea hec di
dominus deus. Ecce ego ad pharaonem regem egyp
ti. Et comminuam brachium eius forte sed
fractum. et deiciam gladium de manu eius. et
dispergam egyptum in gentibus. et uentilabo eos
in terris. Et confortabo brachia regis baby
lonis. et brachia pharaonis concident. et scient
quia ego dominus. cum dedero gladium meum in ma
nu regis babylonis. et extenderit eum super terram
egypti. et dispergam egyptum in nationes.
et uentilabo eos in terras. et scient quia ego dominus.
Et factum est in. xi. anno. mense iii. una mensis
factum est uerbum domini ad me dicens. Fili homi
nis dic pharaoni regi egypti. et populo eius. Cui
similis factus es. in magnitudine tua. Ecce
assur quasi cedrus in libano. pulcher ramis
et frondibus nemorosus. excelsusque altitu
dine. et inter condensas frondes eleuatum est
cacumen eius. Aque nutrierunt illum. abys
sus exaltauit eum. Flumina eius mana
bant in circuitu radicum eius. et riuos
suos emisit ad uniuersa ligna regionis.
Propterea eleuata est altitudo eius super omnia
ligna regionis. et multiplicata sunt arbusta
eius. et eleuati sunt rami eius pre aquis mul
tis. Cumque extendisset umbram suam
in ramis eius fecerunt nidos omnia uola
tilia celi. et sub frondibus eius genuerunt omnes
bestie saltuum. et sub umbraculo eius habi
tabat cetus gentium plurimarum. eratque pul
cherrimus in magnitudine sua. et in dilata
tione arbustorum suorum. Erat enim radix il
lius iuxta aquas multas. Cedri non fuerunt
altiores illo in paradiso dei. Abietes non
adequauerunt summitatem eius. et platani non fu
erunt eque frondibus illius. Omne lignum
paradisi dei non est assimilatum illi et pulchritu
dini eius. quoniam speciosum feci eum. et multis con
densisque frondibus. et emulata sunt eum
omnia ligna uoluptatis que erant in para
diso dei. Propterea hec dicit dominus deus. Pro eo quod
sublimatus est in altitudine. et dedit sum
mitatem suam uirentem atque condensam. et ele
uatum est cor eius in altitudine sua. Tradidi
eum in manu fortissimi gentium. Faciens fa
ciet ei. Iuxta impietatem eius eieci eum. et suc
cident illum alieni. et crudelissimi nationum.
et proicient eum super montes. et in cunctis con
uallibus corruent rami eius. et confringentur

arbusta eius in universis rupibus terre. et
recedent de umbraculo eius omnes populi ter-
re et relinquent eum. In ruina eius habitaverunt
omnia volatilia celi. et in ramis eius fue-
runt universe bestie regionis. Quam ob rem non
elevabuntur in altitudine sua omnia ligna
aquarum. neque ponent sublimitatem suam inter
nemorosa atque frondosa. nec stabunt in
sublimitate eorum omnia que irrigantur aquis.
quia omnes traditi sunt in mortem ad terram ul-
timam in medio filiorum hominum ad eos qui
descendunt in lacum. Hec dicit dominus deus. In
die quando descendit ad inferos induxi luc-
tum. operui eum abysso. et prohibui flumina
eius. et coercui aquas multas. Contri-
status est super eum libanus. et omnia ligna
agri concussa sunt. a sonitu ruine eius
commovi gentes. cum deducerem eum ad infer-
num. cum his qui descendebant in lacum. Et
consolata sunt in terra infima omnia ligna
voluptatis. egregia atque preclara in liba-
no universa que irrigabantur aquis. Nam
et ipsi cum eo descendent ad infernum ad in-
terfectos gladio. et brachium uniuscuiusque
sedebit sub umbraculo eius in medio natio-
num. Cui assimilatus es o inclite atque sub-
limis inter ligna voluptatis? Ecce deduc-
tus es cum lignis voluptatis ad terram ul-
timam. In medio incircumcisorum dormies
cum eis qui interfecti sunt gladio. Ipse est
pharao et omnis multitudo eius. dicit
dominus deus.
XXXII Et factum est xii anno. in mense xii. in una
mensis. factum est verbum domini ad me dicens.
Fili hominis assume lamentum super pha-
raonem regem egypti. et dices ad eum. Leo
gentium assimilatus es. et draconi qui est
in mari. et ventilabas cornu in fluminibus
tuis. et conturbabas aquas pedibus tuis. et con-
culcabas flumina eorum. Propterea hec dicit
dominus deus. Expandam super te rete meum in
multitudine populorum multorum. et extra-
ham te in sagena mea. et proiciam te in terram.
super faciem agri abiciam te. et habitare fa-
ciam super te omnia volatilia celi. et satu-
rabo de te bestias universe terre. et dabo car-
nes tuas super montes. et implebo colles tu-
os sanie tua. et irrigabo terram fetore san-
guinis tui super montes. et valles implebuntur
a te. et operiam cum extinctus fueris celos. et
nigrescere faciam stellas eius. Solem
nube tegam. et luna non dabit lumen suum.
Omnia luminaria celi merere faciam
super te. et dabo tenebras super terram tuam dicit
dominus deus. cum ceciderint vulnerati tui in
medio terre. ait dominus deus. Et irritabo cor po-
pulorum multorum. cum induxero contritionem tu-
am in gentibus super terras quas nescis. Et
stupescere faciam super te populos multos. et
reges eorum horrore nimio formidabunt
super te. propter universas iniquitates tuas quas
operatus es. cum volare ceperit gladius meus
super facies eorum. et obstupescent repente
singuli pro anima sua in die ruine sue. Quia hec
dicit dominus deus. Gladius regis babylonis veniet
tibi. in gladiis fortium deiciam multitudi-
nem tuam. Inexpugnabiles gentes omnes hee. et
vastabunt superbiam egypti. et dissipabitur
multitudo eius. et perdam omnia iumenta eius
que erant super aquas multas. et non conturba-
bit eas pes hominis ultra. neque ungula iu-
mentorum turbabit eas. Sic purissimas red-
dam aquas eorum. et flumina eorum quasi oleum ad-
ducam. ait dominus deus. cum dedero terram egyp-
ti desolatam. Deseretur autem terra a plenitudine
sua quando percussero omnes habitatores eius. et
scient quia ego dominus. Planctus est et plangent
eum. filie gentium plangent eum. Super egyptum
et super multitudinem eius plangent eum
ait dominus deus. Et factum est in duodecimo an-
no in quintadecima mensis. factum est verbum domini
ad me dicens. Fili hominis cane carmen lugubre
super multitudinem egypti. et detrahe eam. ipsam
et filias gentium robustarum ad terram ultimam
cum his qui descendunt in lacum. Quo pulchri-
or es? descende et dormi cum incircumcisis. In
medio interfectorum gladio cadent. Gladi-
us datus est. Attraxerunt eam et omnes populi
eius. Loquentur ei potentissimi robu-
storum de medio inferni. qui cum auxilia-
toribus eius descenderunt. et dormierunt in-
circumcisi interfectique gladio. Ibi assur et
omnis multitudo eius. in circuitu illius
sepulchra eius. omnes interfecti et qui ceciderunt
gladio. quorum data sunt sepulchra in
novissimis laci. Et facta est multitu-
do eius per gyrum sepulchri eius universi in-
terfecti cadentesque gladio qui dederant

formidinem suam in terra viventium. Ibi Elam et omnis multitudo eius per girum sepulchri sui. Omnes hii interfecti ruentesque gladio. Qui descenderunt incircumcisi ad terram ultimam. Qui posuerunt terrorem suum in terra viventium, et portaverunt ignominiam suam cum his qui descendunt in lacum. In medio interfectorum posuerunt cubile eius in universis populis eius. In circuitu illius sepulchrum eius. Omnes hii incircumcisi interfectique gladio. Dederunt enim terrorem suum in terra viventium, et portaverunt ignominiam suam cum his qui descendunt in lacum. In medio interfectorum positi sunt. Ibi Mosoch et Tubal et omnis multitudo eius. In circuitu eius sepulchra illius. Omnes hii incircumcisi interfectique gladio et cadentes, quia dederunt formidinem suam in terra viventium. Et non dormient cum fortibus cadentibusque et incircumcisis qui descenderunt ad infernum cum armis suis, et posuerunt gladios suos sub capitibus suis. Et fuerunt iniquitates eorum in ossibus eorum, quia terror fortium facti sunt in terra viventium. Et tu igitur in medio incircumcisorum contereris, et dormies in incircumcisis dormieris. Ibi Idumea et reges eius et omnes duces eius, qui dati sunt cum exercitu suo cum interfectis gladio, et qui cum incircumcisis dormierunt, et cum his qui descenderunt in lacum. Ibi principes aquilonis omnes et universi venatores qui deducti sunt cum interfectis paventes, et in sua fortitudine confusi, qui dormierunt incircumcisi cum interfectis gladio, et portaverunt confusionem suam cum his qui descendunt in lacum. Vidit eos Pharao et consolatus est super universa multitudine sua, que interfecta est gladio, et portaverunt confusionem suam cum his qui descendunt in lacum, Pharao et omnis exercitus eius, ait dominus deus. Quia dedi terrorem meum in terra viventium, et dormivit in medio incircumcisorum cum interfectis gladio, Pharao et omnis multitudo eius, ait dominus deus.

cum interfectis gladio. et qui cum

XXXIII

Et factum est verbum domini ad me dicens. Fili hominis loquere ad filios populi tui et dices ad eos. Terra cum induxero super eam gladium, et tulerit populus terre virum unum de novissimis suis et constituerit eum super se speculatorem, et ille viderit gladium venientem super terram, et cecinerit buccina, et annuntiaverit populo. Audiens autem quisquis ille est sonum buccine non se observaverit, veneritque gladius et tulerit eum, sanguis ipsius super caput eius erit. Sonum buccine audivit et non se observavit, sanguis ipsius in ipso erit. Si autem se custodierit, animam suam salvabit. Quod si speculator viderit gladium venientem et non insonuerit buccina, et populus non se custodierit, veneritque gladius et tulerit de eis animam, ille quidem in iniquitate sua captus est, sanguinem autem eius de manu speculatoris requiram. Et tu fili hominis speculatorem dedi te domui Israel. Audiens ergo ex ore meo sermonem, annuntiabis eis ex me. Si me dicente ad impium, impie, morte morieris, non fueris locutus ut custodiat se impius a via sua, ipse impius in iniquitate sua morietur, sanguinem autem eius de manu tua requiram. Si autem annuntiante te ad impium ut a viis suis convertatur, non fuerit conversus a via sua, ipse in iniquitate sua morietur. Porro tu animam tuam liberasti. Tu ergo fili hominis, dic ad domum Israel. Sic locuti estis dicentes. Iniquitates nostre et peccata nostra super nos sunt, et in ipsis nos contabescimus. Quomodo ergo vivere poterimus? Dic ad eos. Vivo ego dicit dominus deus, nolo mortem impii, sed ut convertatur impius a via sua et vivat. Convertimini a viis vestris pessimis, et quare moriemini domus Israel? Tu itaque fili hominis dic ad filios populi tui. Iustitia iusti non liberabit eum in quacumque die peccaverit, et impietas impii non nocebit ei, in quacumque die conversus fuerit ab impietate sua. Et iustus non poterit vivere in iustitia sua in quacumque die peccaverit. Etiam si dixero iusto quod vita vivat, et confisus in iustitia sua fecerit iniquitatem, omnes iustitie eius oblivioni tradentur, et in iniquitate sua quam operatus est in ipsa morietur. Si autem dixero impio morte morieris, et egerit penitentiam a peccato suo, feceritque iudicium et iustitiam, pignus restituerit ille impius, rapinamque reddiderit, in mandatis vite ambulaverit, nec fecerit quicquam iniustum, vita vivet et non morietur. Omnia peccata eius que peccavit non imputabuntur ei. Iudicium et iustitiam fecit, vita vivet. Et dixerunt filii populi tui. Non est equi ponderis via domini, et ipsorum via iniusta est. Cum enim recesserit

iustus a iustitia sua. feceritque iniqu
itates. morietur in eis. Et cum recesserit
impius ab impietate sua. feceritque
iniquitates. morietur in eis. Et cum re
cesserit impius ab impietate sua. fece
ritque iudicium et iustitiam. uiuet in eis.
Et dicitis. Non est recta uia domini. Unumquemque
iuxta uias suas iudicabo de uobis domus
israel. Et factum est in xii. anno. in xii. mense.
in quinta mensis transmigrationis nostre. ue
nit ad me qui fugerat de ierusalem dicens.
Vastata est ciuitas. Manus autem domini facta
fuerat ad me uespere: antequam ueniret
qui fugerat. Aperuitque os meum donec ue
niret ad me mane. et aperto ore meo non
silui amplius. Et factum est uerbum domini ad
me dicens. Fili hominis qui habitant in ru
inosis his super humum israel loquentes aiunt.
Unus erat abraham. et hereditate pos
sedit terram. Nos autem multi sumus: nobis
data est terra in possessionem. Idcirco dices
ad eos. Hec dicit dominus deus. Qui in sanguine
comeditis. et oculos uestros leuatis ad in
mundicias uestras. et sanguinem funditis.
numquid et terram hereditate possidebitis?
Stetistis in gladiis uestris et fecistis ab
hominationes. et unusquisque uxorem pro
ximi sui polluit. et terram hereditate pos
sidebitis? Hec dices ad eos. Sic dicit dominus
deus. Viuo ego quia qui in ruinosis habi
tant: gladio cadent. et qui in agro est be
stiis tradetur ad deuorandum. qui autem in
presidiis et speluncis sunt: peste morientur.
Et dabo terram in solitudinem et desertum.
et deficiet superba fortitudo eius. et deso
labuntur montes israel. eo quod nullus sit
qui per eos transeat. et scient quia ego dominus.
cum dedero terram eorum desolatam et de
sertam. propter uniuersas abhominationes
suas. quas operati sunt. Et tu fili hominis.
filii populi tui qui loquuntur de te iuxta mu
ros. et in hostiis domorum. et dicunt unus ad
alterum uir ad proximum suum loquentes. uenite
et audiamus quis sit sermo egrediens
a domino. et ueniunt ad te quasi si ingrediatur
populus meus. et sedent coram te populus meus. et audiunt
sermones tuos et non faciunt eos. quia in canti
cum oris sui uertunt illos. et auaritiam suam
sequitur cor eorum. et es eis quasi carmen mu
sicum quod suaui dulcique sono canitur. et audi
unt uerba tua et non faciunt ea. et cum uenerit quod predictum est.
ecce enim uenit. tunc scient quod prophete fuerint inter eos.

XXXIIII

Et factum est uerbum domini ad me: dicens. Fili ho
minis. propheta de pastoribus israel. Propheta et di
ces pastoribus. Hec dicit dominus deus. Ve pasto
ribus israel qui pascebant semetipsos. Nonne gre
ges pascuntur a pastoribus? Lac comedeba
tis. et lanis operiebamini. et quod crassum e
rat occidebatis. gregem autem meum non pasce
batis. Quod infirmum fuit non consolidastis.
et quod egrotum non sanastis. Quod fractum est non
alligastis. et quod abiectum est non reduxistis.
et quod perierat non quesistis. sed cum austeritate
imperabatis eis. et cum potentia. Et disperse sunt
oues mee. eo quod non esset pastor. et facte sunt
in deuorationem omnium bestiarum agri. et dis
perse sunt. Errauerunt greges mei in cunctis
montibus. et in uniuerso colle excelso. et super omnem
faciem terre dispersi sunt greges mei. et non e
rat qui requireret: non erat inquam qui requireret.
Propterea pastores audite uerbum domini. Viuo
ego dicit dominus deus. quia pro eo quod facti sunt greges
mei in rapinam. et oues mee in deuorationem
omnium bestiarum agri eo quod non esset pastor. neque
enim quesierunt pastores gregem meum. sed pa
scebant pastores semetipsos. et greges me
os non pascebant. Propterea pastores audite
uerbum domini. Hec dicit dominus deus. Ecce ego ipse
super pastores requiram gregem meum de ma
nu eorum. et cessare eos faciam ut ultra non pa
scant gregem nec pascant amplius pa
stores semetipsos. et greges non pascebunt. ua
Propterea pastores audite uerbum domini. hec
dicit dominus deus. Ecce ego super pastores requi
ram gregem meum de manu eorum. et cessare
eos faciam ut ultra non pascant gregem
nec pascant amplius pastores semetipsos. cat
Et liberabo gregem meum de ore eorum. et non erit
ultra eis in escam. quia hec dicit dominus deus. Ecce
ego ipse requiram oues meas et uisitabo e
as sicut uisitat pastor gregem suum in die
quando fuerit in medio ouium suarum dis
sipatarum. Sic uisitabo oues meas et libera
bo eas de omnibus locis in quibus disperse fu
erant in die nubis et caliginis. Et edu
cam eas de populis. et congregabo eas de terris. et
inducam eas in terram suam. et pascam eas in
montibus israel in riuis et in cunctis sedibus

terre; in pascuis ubi mitis pascam eas. et in mon-
tibus excelsis israel erunt pascua earum. Ibi
requiescent in herbis uirentibus. et in pascuis
pinguibus pascentur super montes israel. E-
go pascam oues meas. et ego eas accuba-
re faciam dicit dominus deus. Quod perierat req-
uiram. et quod abiectum fuerat reducam. et quod
confractum fuerat alligabo. et quod infir-
mum erat consolidabo. et quod pingue et
forte custodiam. et pascam illas in iudi-
cio. Vos autem greges mei. Hec dicit dominus
deus. Ecce ego iudico inter pecus et pecus.
arietum et hyrcorum. Nonne satis erat
uobis pascua bona depasci? Insuper et
reliquias pascuarum uestrarum conculcastis pe-
dibus uestris. et cum purissimam aquam biberé-
tis. reliquam pedibus uestris turbabatis. et
oues mee his que conculcata fuerant
pedibus uestris pascebantur. et que pedes uestri
turbauerant. hec bibebant. Propterea hec
dicit dominus deus ad uos. Ecce ego ipse iudi-
co inter pecus pingue et macilentum. Pro eo
quod lateribus et humeris impingebatis. et cor-
nibus uestris uentilabatis omnia pecora
infirma donec dispergerentur foras.
saluabo gregem meum. et non erit ultra in
rapinam. et iudicabo inter pecus et pecus.
Et suscitabo super ea pastorem unum qui
pascat ea. seruum meum dauid. Ipse pascet e-
a. et ipse erit uobis in pastorem. Ego autem
dominus. ego ero eis in deum. et seruus meus dauid
princeps in medio eorum. Ego dominus locutus
sum. Et faciam cum eis pactum pacis. et cessa-
re faciam bestias pessimas de terra. et qui ha-
bitant in deserto securi dormient in saltibus.
et ponam eos in circuitu collis mei benedic-
tionem. et deducam ymbrem in tempore suo. plu-
uie benedictionis erunt. et dabit lignum agri
fructum suum. et terra dabit germen suum. et erunt
in terra sua absque timore. et scient quia ego
dominus. cum contriuero catenas iugi eorum. et e-
ruero eos de manu imperantium sibi. et non
erunt ultra in rapinam in gentibus. neque be-
stie terre deuorabunt eos. sed habitabunt confi-
denter absque ullo terrore. Et suscitabo e-
is germen nominatum. et non erunt ultra imminuti
fame in terra. neque portabunt amplius obprobri-
um gentium. Et scient quia ego dominus deus eorum cum
eis. et ipsi populus meus domus israel ait dominus deus;

eorum cum eis. et ipsi populus meus domus israel ait dominus deus.
Vos autem greges mei greges pascue mee
homines estis. et ego dominus deus uester. dicit dominus deus.
Et factus est sermo domini ad me dicens. XXXV
Fili hominis. pone faciem tuam aduersum mon-
tem seyr. et prophetabis de eo. et dices illi. Hec
dicit dominus deus. Ecce ad te mons seyr. et ex-
tendam manum meam super te. et dabo te de-
solatum atque desertum. Urbes tuas demo-
liar. et tu desertus eris. et scies quia ego dominus.
eo quod fueris inimicus sempiternus. et con-
clusisti filios israel in manus gladii in tempore
afflictionis eorum. in tempore iniquitatis extre-
me. Propterea uiuo ego dicit dominus deus. quoniam
sanguini tradam te. et sanguis te persequetur. Et
cum sanguinem oderis. sanguis persequetur te. Et
dabo montem seir desolatum atque desertum. et
auferam de eo euntem et redeuntem. et implebo
montes eius cadaueribus occisorum suorum. In col-
libus tuis et in uallibus tuis atque torrentibus
interfecti gladio cadent. In solitudines sem-
piternas tradam te. et ciuitates tue non habita-
buntur. et scietis quia ego dominus deus. eo quod dixeris
due gentes et due terre mee erunt. et heredita-
te possidebo eas. cum dominus esset ibi. Propterea
uiuo ego dicit dominus deus. quia faciam iuxta
iram tuam. et secundum zelum quem fecisti odi-
bis eos. et notus efficiar per eos. cum te
iudicauero. et scies quia ego dominus. Audiui uniuer-
sa obprobria tua que locutus es de monti-
bus israel dicens. Deserti nobis dati sunt ad
deuorandum. Et insurrexistis super me o-
re uestro. et derogastis aduersum me. Uer-
ba ego audiui. Hec dicit dominus deus. Letan-
te uniuersa terra in solitudinem te redigam.
Sicut gauisus es super hereditatem domus
israel eo quod fuerit dissipata. sic faciam tibi.
Dissipatus eris mons seir. et ydumea om-
nis. et scient quia ego dominus. XXXVI
Tu autem fili hominis propheta super montes israel
et dices. Montes israel audite uerbum domini.
Hec dicit dominus deus. Eo quod dixerit inimicus
de uobis euge. Altitudines sempiterne in
hereditatem date sunt nobis. propterea uaticina-
re et dic. Hec dicit dominus deus. Pro eo quod de-
solati estis et conculcati per circuitum et facti
hereditatem reliquis gentibus. et ascendistis
super labium lingue et obprobrium populi. Prop-
terea montes israel audite uerbum domini dei.

Hec dicit dominus deus montibus et collibus. tor-
rentibus vallibusque et desertis parietinis
et urbibus derelictis que depopulate sunt, et
subsannate a reliquis gentibus per circui-
tum. Propterea hec dicit dominus deus. Quoniam in igne
zeli mei locutus sum de reliquis genti-
bus et de ydumea universa qui dederunt ter-
ram meam sibi in hereditatem. cum gau-
dio et toto corde et ex animo et eiecerunt
eam ut vastarent. Idcirco vaticinare
super humum israel et dices montibus et
collibus. iugis et vallibus. Hec dicit dominus
deus. Ecce ego in zelo meo et in furore
meo locutus sum eo quod confusionem
gentium sustinueritis. Idcirco hec dicit
dominus deus. Ego levavi manum meam ut
gentes que in circuitu vestro sunt ipse confusionem
suam portent. Vos autem montes israel ra-
mos vestros germinetis et fructum vestrum af-
feratis populo meo israel. Prope enim est ut veni-
at. quia ecce ego ad vos et convertar ad vos
et arabimini et accipietis sementem et mul-
tiplicabo in vobis homines omnemque domum i-
srael. et habitabuntur civitates. et ruinosa
instaurabuntur. et replebo vos hominibus
et iumentis. et multiplicabuntur et crescent. et
habitare vos faciam sicut a principio. bo-
nisque donabo maioribus quam habuistis
ab initio. Et scietis quia ego dominus. Et ad-
ducam super vos homines populum meum is-
rael. et hereditate possidebunt te. et e-
ris eis in hereditatem. et non addes ultra
ut absque eis sis. Hec dicit dominus deus. Pro eo
quod dicunt de vobis. devoratrix hominum es
et suffocans gentem tuam. propterea homines
non comedes amplius. et gentem tuam non
necabis ultra ait dominus deus. nec auditam
faciam amplius in te confusionem gentium
et obprobrium populorum nequaquam portabis.
et gentem tuam non amittes amplius ait
dominus deus. Et factum est verbum domini ad me dicens.
fili hominis. domus israel habitaverunt in humo
sua et polluerunt eam in viis suis et in
studiis suis. Iuxta inmunditiam menstru-
ate facta est via eorum coram me. Et effudi
indignationem meam super eos pro sangui-
ne quem fuderunt super terram et in ydolis
suis polluerunt eam. et dispersi eos in gentes
et ventilati sunt in terras. Iuxta vias eorum
et adinventiones iudicavi eos. Et ingressi
sunt ad gentes ad quas introierunt et polluerunt nomen
sanctum meum cum diceretur de eis. populus domini iste
est et de terra eius egressi sunt. Et peperci nomini
meo sancto quod polluerat domus israel in gentibus
ad quas ingressi sunt. Idcirco dices do-
mui israel. Hec dicit dominus deus. Non propter vos
ego faciam domus israel. sed propter nomen sanctum meum
quod polluistis in gentibus ad quas intrastis.
et sanctificabo nomen meum magnum quod pol-
lutum est inter gentes quod polluistis in medio
earum. ut sciant gentes quia ego dominus. ait dominus deus.
Cum sanctificatus fuero in vobis coram
eis; tollam quippe vos de gentibus et congre-
gabo vos de universis terris. et adducam vos in
terram vestram. Et effundam super vos aquam
mundam. et mundabimini ab omnibus in-
quinamentis vestris. et ab universis ydolis vestris
mundabo vos. Et dabo vobis cor novum.
et spiritum novum ponam in medio vestri. Et
auferam cor lapideum de carne vestra et
dabo vobis cor carneum. et spiritum meum ponam
in medio vestri. Et faciam ut in preceptis me-
is ambuletis. et iudicia mea custodiatis
et operemini. Et habitabitis in terra quam dedi
patribus vestris. et eritis michi in populum. et
ego ero vobis in deum. Et salvabo vos ex
universis inquinamentis vestris. et vocabo fru-
mentum et multiplicabo illud. et non inpo-
nam in vos famem. et multiplicabo fructum
ligni. et germina agri ut non portetis ul-
tra obprobrium famis in gentibus. Et re-
cordabimini viarum vestrarum pessimarum stu-
diorumque non bonorum. et displicebunt vobis
iniquitates vestre. et scelera vestra. Non propter
vos ego faciam ait dominus deus. notum
sit vobis. Confundimini et erubescite
super viis vestris domus israel. Hec dicit dominus
deus. In die qua mundavero vos. ex omni-
bus iniquitatibus vestris. et habitare fecero ur-
bes. et instauravero ruinosa. et terra deserta
fuerit exculta que quondam erat desolata
in oculis omnis viatoris. dicent. Terra
illa inculta facta est ut ortus volupta-
tis. et civitates deserte et destructe atque
suffosse munite sederunt. Et scient gentes
quecumque derelicte fuerint in circuitu vestro
quia ego dominus edificavi dissipata plantavi-
que inculta. ego dominus locutus sum et fecerim.

Hec dic̄ dn̄s ds̄. Adhuc in hoc inuenient
me domus isrl̄ ut faciā eis. Et multipli
cabo eos sicut gregē hoīm. ut gregē scm̄,
ut gregē ierlm̄. in solempnitatib; eius. sic erūt
ciuitates deserte. plene; gregib; hoīm.
et scient q̄r ego dn̄s.

XXXVII
Facta est sup me manus dn̄i. et eduxit me
in spū dn̄i. et dimisit me in medio cāpi
qui erat plenus ossib; et circūduxit me
p ea in gyro. Erant aūt multa ualde sup
faciē campi. sicca q̄ uehement̄. Et dixit ad
me. fili hoīs. putasne uiuent ossa ista?
Et dixi. Dn̄e ds̄ tu nosti. Et dixit ad
me. Uaticinare de ossib; istis. et dices
eis. Ossa arida audite u̇bū dn̄i. Hec dic̄
dn̄s ds̄ ossib; his. Ecce ego intromittā in
uos spm̄ et uiuetis. et dabo sup uos neruos
et succrescere faciā sup uos carnes. et super
tendam in uob' cutem. et dabo uob' spm̄
et uiuetis. Et scietis q̄r ego dn̄s. Et ppheta
ui sicut p̄cepit m̄. Factus est aūt sonit'
pphante me. et ecce commotio: et acces
ser̄ ossa ad ossa. unūqdq; ad iūcturā su
ā. Et uidi. et ecce sup ea nerui et carnes
ascenderūt. et extensa est cutis desup. et
spm̄ n̄o habebant. Et dixit ad me. Uatici
nare ad spm̄ uaticinare fili hoīs et di
ces ad spm̄. Hec dic̄ dn̄s ds̄. A .iiij. uē
tis ueni spūs. et insuffla sup interfec
tos istos et reuiuiscant. et pphetaui sicut
p̄cepit m̄. et ingressus ē in ea sps̄ et ui
xerunt. steteruntq; sup pedes suos ex
ercitus grandis ualde nimis. Et dixit ad me.
fili hoīs. ossa hec uniusa dom' isrl̄
est. Ipsi dicūt. aruerūt ossa nr̄a et periit
spes nr̄a et abscisi sum'. pp̄ea uaticinare
et dices ad eos. Hec dic̄ dn̄s ds̄. Ecce e
go apiam tumulos urōs. et educā uos
de sepulc̄s uris p̄ls meus. et inducā uos in terrā
isrl̄. et scietis q̄r ego dn̄s cū apuero sepl
c̄ ura. et eduxero uos de tumulis uris pp̄
me'. et dedero spm̄ meū in uob' et uixeritis.
Et requiescere faciā uos sup humū urām.
et scietis q̄r ego dn̄s locutus sū et feci ait
dn̄s ds̄. Et fc̄s est s̄mo dn̄i ad me dicē.
Et tu fili hoīs sume tibi lignū unum
et scribe sup illud iude. et filior' isrl̄. et so
ciis eius. Et tolle lignū alt'm et scribe sup
illud ioseph lignum effraim. et cūcte
dom' isrl̄ sociorūq; eius. et adiunge illa u
nū ad alt'm ē in lignū unū. et erūt in un
onem in manu tua. Cū aūt dixerit ad
te filii pp̄li tui loquētes n̄ne indicas no
b' quid in his t̄ uelis. loq̄ris ad eos. Hec dic̄
dn̄s ds̄. Ecce ego assumā lignū ioseph,
qđ ē in manu ephraī. et trib' isrl̄ q̄ iūcte
sūt ei. et dabo eas pit' cū ligno iuda. Et
faciam eas in lignū unū. et erūt unū in
manu eius. Erunt aūt ligna sup q̄ scrip
seris in manu tua in oculis eor'. et dices ad
eos. Hec dic̄ dn̄s ds̄. Ecce ego assumā
filios isrl̄ d̄ medio nationū ad quas
abierūt. Et cōgregabo eos undiq; et ad
ducā eos ad humū suā. et faciā eos i gē
tem unā in t'ra in montib; isrl̄. et rex
erit unus omnib; imperans. Et n̄ erit ultra
due g̃s. nec diuident' āplius in duo regna.
neq; polluentur ult' in ydolis suis. et ab
hominationib; et in cunctis iniqtatib' suis.
et saluos eos faciā de uniūsis sedib; suis
in quib; peccauer'. et mundabo eos. et erūt
m̄ p̄ls. et ego ero eis ds̄. et seruus m̄s dd̄ rex
sup eos. Et pastor un' erit oīu eor'. In
iudiciis meis ambulabūt. et mādata mea
custodient. et facient ea. Et habitab't sup
t'ram. q̄ dedi seruo meo iacob. in qua ha
bitauer' patres uri. et habitab't sup eā ipsi,
filii eor'. filii eor'. et filii filiorū eor' us
q; in sempit'nū. et dauid seruus m̄s princep
eor' in ppetuū. et pcutiā illis fedus pacis.
pactum sempit'nū erit eis. Et fundabo
eos et multiplicabo. et dabo scificationem
meā in medio eor' in ppetuū. et erit tabna
culū meū in eis. et ero eis ds̄ et ipsi erūt m̄
p̄ls. et scient g̃s q̄r ego dn̄s scificator isrl̄.
cum fuerit scificatio mea in medio eor'
in ppetuū.

XXXVIII
Et fc̄s ē s̄mo dn̄i ad me dicē. Fili ho
minis. pone faciē tuā 9t gog. t'ram
magog. principē capitis mosoch. et thubal.
et uaticinare de eo. et dices ad eū. Hec
dicit dn̄s deus. Ecce ego ad te gog prin
cipem capitis mosoch et tubal. et circūa
gam te. et ponā frenū in maxillis tuis.
et educam te et oēm exercitū tuū. equos
et equites tuos. uestitos loricis uniu
sos. multitudinē magnā hastam et
clipeū arripientiū gladiū. Pse et ethio

opertos: et libies cum eis, omnes scutati et galea-
ti. Gomer et universa agmina eius. Domus
thogorma latera aquilonis, et totum ro-
bur eius, populique multi tecum. Prepara et in-
strue te, et omnem multitudinem tuam que
coacervata est ad te. et esto eis in preceptum.
Post dies multos visitaberis; in novis-
simo annorum venies ad terram que reversa
est a gladio. congregata est de populis mul-
tis. ad montes israel qui fuerunt deserti
iugiter. Hec de populis educta est. et habita-
verunt in ea confidenter universi. Ascendens
autem quasi tempestas venies. et quasi nubes ut
operias terram. tu et agmina tua omnia. et
multi populi tecum. Hec dicit dominus deus. In di-
e illa ascendent sermones super cor tuum. et co-
gitabis cogitationem pessimam et dices. As-
cendam ad terram absque muro. veniam
ad quiescentes habitantesque secure. Omnes
hi habitant sine muro. vectes et porte non
sunt eis. ut diripias spolia. et invadas
predam. ut inferas manum tuam super eos
qui deserti fuerant et postea restituti. et
super populum qui est congregatus ex gentibus;
qui possidere cepit. et esse habitator umbi-
lici terre. Seba et dedan. et negotiatores
tharsis. et omnes leones eius dicent tibi. Num-
quid ad sumenda spolia tu venis? Ecce ad
diripiendam predam congregasti multi-
tudinem tuam. ut tollas argentum et aurum
et auferas supellectilem atque substantiam.
et diripias manubias infinitas. Pro-
pterea vaticinare fili hominis et dices ad
gog. Hec dicit dominus deus. Numquid non in die
illa cum habitaverit populus meus israel confidenter
scies? et venies de loco tuo a lateribus aquilo-
nis tu. et populi multi tecum ascensores equorum
universi. cetus magnus. et exercitus vehe-
mens. et ascendes super populum meum israel quasi
nubes ut operias terram; in novissimis
diebus eris. et adducam te super terram meam.
ut sciant gentes me cum sanctificatus fuero
in te. in oculis eorum o gog. Hec dicit dominus
deus. Tu ergo ille es de quo locutus sum in di-
ebus antiquis in manu servorum meorum pro-
phetarum israel. qui prophetaverunt in diebus illorum
temporum ut adducerem te super eos. Et erit
in die illa in die adventus gog super terram
israel. ait dominus deus. ascendet indignatio mea

in furore meo et in zelo meo. In igne i-
re mee locutus sum. quia in die illa erit com-
motio magna super terram israel. Et commove-
buntur a facie mea pisces maris. et volucres
celi et bestie agri. et omne reptile quod mo-
vetur super terram. cunctique homines qui sunt
super faciem terre. et subvertentur montes. et ca-
dent sepes. et omnis murus in terram corruet. Et
convocabo adversus eum in cunctis monti-
bus meis gladium. ait dominus deus. Gladius uni-
uscuiusque in fratrem suum dirigetur. et iudicabo
eum peste et sanguine et ymbre vehe-
menti. et lapidibus inmensis. Ignem et sulphu-
r pluam super eum. et super exercitum eius. et super po-
pulos multos qui sunt cum eo. et magnificabor
et sanctificabor. et notus ero in oculis multa-
rum gentium; et scient quia ego dominus.
Tu autem fili hominis vaticinare adver- XXXIX
sum gog. et dices. Hec dicit dominus. Ecce e-
go super te gog principem capitis mosoch
et thubal; et circumagam te. et seducam te. et
ascendere te faciam de lateribus aquilonis.
et adducam te super montes israel. et percutiam
arcum tuum in manu sinistra tua. et sagit-
tas tuas de manu dextera tua deiciam. Super
montes israel cades. tu et omnia agmina
tua. et populi qui sunt tecum. Feris et avibus
omnibus volatilibus et bestiis terre dedi
te ad devorandum. Super faciem agri ca-
des quia ego locutus sum ait dominus deus. Et
emittam ignem in magog. et in his qui ha-
bitant in insulis confidenter; et scient quia
ego dominus deus ~~sanctus~~ israel. Et nomen sanctum meum
notum faciam in medio populi mei israel. et non
polluam nomen sanctum meum amplius. et scient
gentes quia ego dominus sanctus israel. Ecce venit et factum
est ait dominus deus. Hec est dies de qua locutus
sum. Et egredientur habitatores de ci-
vitatibus israel. et succendent et comburent
arma. et clypeum et hastas. arcum et sagit-
tas. et baculos manuum. et contos. et succen-
dent ea igne. vii. annis; et non portabunt
ligna de regionibus. neque succident de sal-
tibus; quoniam arma succendent igne. et de-
predabuntur eos quibus prede fuerant. et di-
ripient vastatores suos ait dominus deus. Et erit.
In die illa dabo gog locum nominatum se-
pulchrum in israel. Vallem viatorum ad o-
rientem maris que obstupescere faciet pre-

teuntes. Et sepelient ibi gog. et omnē
multitudinē eius: et uocabitur uallis
multitudinis gog: et sepelient eos domꝰ
isrl. ut mūdent terrā septē mensibꝰ. Se-
pelliet autē eū omis pplꝰ terre. et erit ei noīa
ta dies in qͣ glificatus sum ait dn̄s ds.
Et uiros iugiter constituent lustrantes
terram. qui sepeliant et requirant eos q re-
manserant sr̄ faciē t̄re. ut emundent eā. Post
menses autē septē q̄rere incipient. et circuibūt
peragrantes terrā. Cumq; uiderint os ho-
minis statuent iuxta illud titulū donec
sepeliāt illud pollinctores in ualle multi-
tudinis gog. nomē autē ciuitatis amo-
na: et mundabunt terram. Tu ergo fili hoīs hec
dicit dn̄s ds. Dic oī uolucri et uniuersis aui-
bꝰ cunctisq; bestiis agri. Conuenite prope-
rate. concurrite undiq; ad uictimā meā.
quā ego immolo uobis. uictimā grandē sr̄
montes isrl. ut comedatis carnes et bi-
batis sanguinē. Carnes fortiū comede-
tis. et sanguinē principū t̄re bibetis.
arietū. agnorum. et hyrcorum. taurorumq; al-
tiliū. et pinguiū omniū: et comedetis
adipē in saturitatē. et bibetis sanguinē
in ebrietatem de uictima quā ego immo-
labo uobis: et saturabimini sup mensā me-
ā de equo et de equite forti. et de uniuersis
uiris bellatoribꝰ ait dn̄s ds. Et ponā
gloriam meā in gentibꝰ: et uidebūt omīs gentes
iudiciū meū qd fecerim. et manū meā
quā posuerim sup eos: et scient domus
isrl quia ego dn̄s deus eorum. A die illa et
deinceps. Et scient gentes qm̄ in iniquitate
sua capta sit domꝰ isrl. eo qd dereliquerint
me: et abscondi faciē meā ab eis.
et tradidi eos in manu hostiū. et ce-
ciderunt in gladio uniuersi. Iuxta in-
munditiam eorum et scelus feci eis: et ab-
scondi faciē meā ab illis. Propterea hec
dicit dn̄s ds. Nunc reducam captiuita-
tē iacob. et miserebor omnis domꝰ isrl.
et assumā zelū pro nomine meo sc̄o: et porta-
bunt confusionem suā. et omnē preuari-
cationē qua preuaricati sunt in me. cū
habitauerint in terra sua confidenter. nemine
formidantes. et reduxero eos de populis.
et congregauero eos de terris inimicorum
suorum. et sanctificatus fuero in eis in oculis
gentiū plurimarum. Et scient quia ego dn̄s deus
eorum. eo qd transtulerim eos in nationes: et con-
gregauerim eos sup terram suā. et non derelique-
rim quemquā ex eis ibi: et nō abscondam
ultra faciem meā ab eis. eo qd effuderim
spm̄ meū sup omnē domū isrl ait dn̄s
deus.
In xxv. anno transmigrationis nr̄e. in ex- XL
ordio anni. x. mensis. xiiii. anno. postquā
percussa ē ciuitas. in ipsa hac die. facta ē
sup me manus dn̄i. et adduxit me illuc
in uisionibꝰ dei. Et adduxit me in terram
isrl. et dimisit me sup montē excelsum
nimis. sup quē erat quasi edificiū ciuita-
tis uergentis ad austrum. et introduxit
me illuc. Et ecce uir cuius erat species quasi
species eris. et funiculus lineus in manu
eius. et calamus mensure in manu eius. Sta-
bat autē in porta. Et locutus est ad me i-
dem uir. Fili hoīs. uide oculis tuis. et auri-
bꝰ tuis audi. et pone cor tuū in omnia
que ostendam tibi. quia ut ostendantur tibi adduc-
tus es huc. Annuntia omnia que tu uides
domui isrl. Et ecce murus forinsecus in cir-
cuitu domus isrl. Et in manu uiri cala-
mus mensure. sex cubitorum et palmo. Et mensus
ē latitudinē edificii calamo uno. al-
titudinē quoq; calamo uno. Et uenit ad
portā que respiciebat uiā orientalē.
et ascendit per gradus eius. Et mensus ē limē porte calamo uno latitudine [et limen unum calamo uno in latitudine]
unum calamo uno. in latitudine. Et
thalamū uno calamo in longū. et uno
calamo in latū. et inter thalamos quinq;
cubitos: et limen porte iuxta uestibulū
porte intrinsecus. calamo uno. Et mensus
est uestibulum porte octo cubitorum: et fron-
tem eius duobꝰ cubitis. Vestibulum autē
porte: erat intrinsecus. Porro thala-
mi porte ad uiā orientalē. tres hinc et tres
inde. mensura una triū. et mensura una fron-
tiū: ex utraq; parte. Et mensus ē lati-
tudinē liminis porte. x. cubitorum: et
longitudinē porte. tredecim cub. et mar-
ginem ante thalamos cub. unius: et cubi-
tus unus finis utrinq;. Thalami autē sex cu-
bitorum erant hinc et inde. Et mensus ē portā
a tecto thalami usq; ad tectū eius. latitu-
dinē uiginti et quinq; cub. ostiū contra ostiū.
Et fecit frontes per. lx. cubitos. et ad fron-

te atrium porte undique per circuitum. Et ante
faciem porte que pertingebat usque ad faciem
vestibuli porte interioris: quinquaginta cu-
bitos. Et fenestras obliquas in tha-
lamis et in frontibus eorum que erant intra
portam undique per circuitum. Similiter autem
erant in vestibulis fenestre per gyrum intrin-
secus. et ante frontes pictura palmarum
celata. Et eduxit me ad atrium exterius.
et ecce gazophilatia. et pavimentum stra-
tum lapide in atrio per circuitum. Triginta
gazophilatia in circuitu pavimenti. et pa-
vimentum in fronte portarum. secundum longitudi-
nem portarum erat inferius. Et mensus est latitu-
dinem a facie porte inferioris. usque ad fron-
tem atrii interioris extrinsecus. centum cubitos
ad orientem et ad aquilonem. Portam quoque que
respiciebat viam aquilonis atrii exterioris
mensus est. tam in longitudine quam in lati-
tudine. et thalamos eius tres hinc et tres
inde. et frontem eius et vestibulum eius. secundum men-
suram porte prioris. L. cubitorum longitudi-
nem eius. et latitudinem eius. xxv. cub. Fe-
nestre autem eius et vestibulum et sculpture secundum
mensuram porte que respiciebat ad orientem.
Et .vii. graduum erat ascensus eius. et ve-
stibulum ante eam. Et porta atrii interioris
contra portam aquilonis et orientalem. Et men-
sus est a porta usque ad portam: centum cub.
Et eduxit me ad viam australem. et ecce
porta que respiciebat ad austrum. Et mensus
est frontem eius. et vestibulum eius. iuxta men-
suras superiores. et fenestras eius et
vestibula in circuitu. sicut fenestras ce-
teras. L. cub. longitudine. et latitudine
xxv. cub. Et in gradibus .vii. ascende-
batur ad eam. Et vestibulum ante fores
eius. Et celate palme erant. una hinc et al-
tera inde: in fronte eius. Et porta atrii interio-
ris in via australi. Et mensus est a porta
usque ad portam. in via australi: centum cu-
bitos. Et introduxit me in atrium interius:
ad portam australem. Et mensus est portam
iuxta mensuras superiores. thalamum eius et fron-
tem eius. et vestibulum eius. eisdem mensuris. et
fenestras eius. et vestibulum eius in circuitu:
L. cub. longitudinis. et latitudinis. xxv.
cub. Et vestibulum per gyrum longitudine
xxv. cub. et latitudinem .v. cub. Et ve-

stibulum eius ad atrium exterius. et palmas eius
in fronte. Et octo gradus erant quibus a-
scendebatur per eam. Et introduxit me
in atrium interius. per viam orientalem. Et men-
sus est portam secundum mensuras superiores. Tha-
lamum eius et frontem eius. et vestibula eius
sicut supra. et fenestras eius. et vestibula eius
in circuitu. longitudine L. cub. et lati-
tudine xxv. cub. Et vestibulum eius id
est atrii exterioris. Et palme celate in
fronte eius. hinc et inde. Et in octo gradibus
ascensus eius. Et introduxit me ad por-
tam que respiciebat ad aquilonem. Et men-
sus est secundum mensuras superiores. thalamum
eius. et frontem eius. et vestibulum eius. et fe-
nestras eius per circuitum: longitudinem
L. cub. et latitudinem xxv. cub. Vestib-
bulum eius respiciebat in atrium exterius. Et
celatura palmarum in fronte illius. hinc et inde.
Et in octo gradibus ascensus eius. Et per
singula gazophilatia ostium in frontibus por-
tarum. ibi lavabant holocaustum. Et in ve-
stibulo porte due mense hinc. et due inde.
ut immolaretur super eas holocaustum pro pec-
cato et pro delicto. Et ad latus exterius quod
ascendit ad ostium porte que pergit ad aqui-
lonem. due mense. Et ad latus alterum ante
vestibulum porte. due mense. Quatuor
mense hinc. et quatuor mense inde. Per latera porte
octo mense erant. super quas immolabant. Qua-
tuor autem mense ad holocaustum. de lapidibus
quadris extructe. Longitudine cubiti unius et dimidii. et la- titudine cubiti u- nius
et dimidii. et altitudine cubiti unius. super
quas ponantur vasa super quibus immolatur holo-
caustum et victima. Et labia earum palmi
unius. reflexa intrinsecus per circuitum. Super
mensas autem: carnes oblationis. Et extra por-
tam interiorem. gazophilatia cantorum in
atrio interiori. quod erat in latere porte re-
spicientis ad aquilonem. Et facies eorum contra vi-
am australem. Una ex latere porte orientalis.
que respiciebat ad viam aquilonis. Et di-
xit ad me. Hoc est gazophilatium quod re-
spicit viam meridianam sacerdotum. qui ex-
cubant in custodiis templi. Porro gazo-
phylatium quod respicit ad viam aquilonis
sacerdotum erit: qui excubant ad ministe-
rium altaris. Isti sunt filii sadoch. qui acce-
dunt de filiis levi ad dominum ut ministrent

ei. Et mensus est atrium longitudine centum
cubitorum, et latitudinem centum cubitorum per quadrum:
et altare ante faciem templi. Et introduxit me
in vestibulum templi. Et mensus est vestibulum
quinque cubitis hinc, et quinque cubitis inde. et latitudinem
porte trium cubitorum hinc, et trium cubitorum inde. Longi
tudinem autem vestibuli .xx. cubitorum et latitudi
nem .xi. cubitorum. Et octo gradibus ascendebatur
ad eam. Et columpne erant in frontibus: una
hinc et altera inde.
XLI Et introduxit me in templum. Et mensus est fron
tes sex cubitos latitudinis hinc, et sex
cubitos latitudinis inde. latitudinem tabernaculi.
Et latitudo porte .x. cubitorum erat. et latera por
te .v. cubitis hinc, et .v. cubitis inde. Et mensus
est longitudinem eius .xl. cubitorum, et latitudinem
.xx. cubitorum. Et ingressus intrinsecus, mensus
est in fronte porte duos cubitos: et por
tam sex cubitorum, et latitudinem porte septem
cubitorum. Et mensus est longitudinem eius .xx. cubitorum,
et latitudinem eius .xx. cubitorum ante faciem templi. Et
dixit ad me. Hoc est sanctum sanctorum. Et mensus
est parietem domus .vi. cubitorum, et latitudinem
lateris .iiii. cubitorum undique per circuitum domus.
Latera autem latus ad latus bis .xxx. tria. Et
erant eminentia que ingrederentur per pari
etem domus, in lateribus per circuitum, ut conti
nerent et non tangerent parietem templi. Et
platea erat in rotundum, ascendens sursum
per cocleam, et in cenaculum templi deferebat
per girum. Idcirco latius erat templum in su
perioribus: et sic de inferioribus ascendeba
tur ad superiora: et medium. Et vidi in
domo altitudinem per circuitum fundata
latera ad mensuram calami sex cubitorum spa
tio. et latitudinem per parietem lateris foris secus
quinque cubitorum. Et erat interior domus in lateribus
domus. Et inter gazophilatia latitudinem
xx. cubitorum: in circuitu domus undique. Et
ostium lateris ad orientem. Ostium unum ad viam
aquilonis, et ostium unum ad viam austra
lem. Et latitudinem loci ad orientem .v. cubito
rum in circuitu. Et edificium quod erat sepa
ratum, versusque ad viam respicientem ad mare la
titudinis .lxx. cubitorum: paries autem e
dificii .v. cubitorum latitudinis in circuitu. et
longitudo eius .xc. cubitorum. Et mensus est longitudinem domus centum cubitorum, et quod se
paratum erat edificium et parietes eius longi
tudinis centum cubitorum. Latitudo autem ante faci
em domus et eius quod erat separatum contra orientem
centum cubitorum. Et mensus est longitudinem e
dificii contra faciem eius quod erat separatum ad dorsum.
ethecas centum cubitorum ex utraque parte.
Et templum interius, et vestibula atrii. limina
et fenestras obliquas, et ethecas in circuitu per
tres partes, contra uniuscuiusque limen. stratumque ligno
per girum in circuitu. Terra autem usque ad
fenestras. et fenestre clause super ostia. Et
usque ad domum interiorem, et foris per omnem
parietem in circuitu intrinsecus, et forinsecus ad
mensuram: et fabrefacta cherubim et pal
me. et palma inter cherub et cherub. Et duas
quoque facies habebat cherub: faciem hominis
ex hac parte. iuxta palmam: et faciem leonis
iuxta palmam ex alia parte. expressam. Per
omnem domum in circuitu de terra usque ad superi
orem partem cherubim et palme celate erant
in pariete templi. Limen quadrangulum. Et fa
cies sanctuarii aspectus contra aspectum altaris li
gnei. Trium cubitorum altitudo eius. et lon
gitudo eius duorum cubitorum. Et anguli eius et
longitudo eius. et parietes eius lignei. Et lo
cutus est ad me. Hec est mensa coram domino.
Et duo ostia erant in templo et in sanctuario.
Et in duobus ostiis ex utraque parte bina
erant ostiola: que in se invicem plicaban
tur. Bina enim ostia erant: ex utraque parte o
stiorum. Et celata erant in ipsis ostiis tem
pli cherubim et sculptura palmarum, sicut in
parietibus quoque expressa erant. Quam ob
rem et erant grossiora ligna in vestibuli
fronte forinsecus. super que fenestre obli
que et similitudo palmarum hinc atque inde in
humerulis vestibuli: secundum latera domus latitu
dinemque parietum.
XLII Et eduxit me in atrium exterius per viam
ducentem ad aquilonem. et induxit me in gazo
philatium quod erat contra separatum edificium, et
contra edem vergentem ad aquilonem. In facie
longitudinis centum cubitos ostii aquilo
nis. et latitudinis .l. cubitorum. contra .xx. cubitos
atrii interioris. et contra pavimentum stratum lapide
atrii exterioris. ubi erat porticus iuncta por
ticui triplici. Et ante gazophilatia deam
bulatio decem cubitorum latitudinis ad interi
ora respiciens vie cubiti unius. Et ostia eo
rum ad aquilonem. ubi erant gazophilatia
in superioribus humiliora, quia supporta

bat porticus que ex illis eminebant de in
ferioribus et de mediis edificii. Tristega
enim erant: et non habebant columpnas. sicut
erant columpne atriorum. Propterea eminebant
de inferioribus et de mediis a terra: cubitis
l. Et peribolus exterior: secundum gazophilatia
que erant in via atrii exterioris ante gazophi
latia. Longitudo eius. l. cubitorum: quia longitu
do erat gazophilatiorum atrii exterioris. l.
cubitorum: et longitudo ante faciem templi centum
cubitorum. Et erant subter gazophilatia hec in
troitus ab oriente ingredientium in ea
de atrio exteriori. in latitudine periboli a
trii quod erat contra viam orientalem: in
faciem edificii separati. Et erant ante edificium
gazophilatia: et via ante faciem eorum. iux
ta similitudinem gazophilatiorum que erant
in via aquilonis. Secundum longitudinem eo
rum sic et latitudo eorum. Et omnis introitus
eorum et similitudines et ostia eorum secundum ho
stia gazophilatiorum que erant in via respi
ciente ad notum. Ostium in capite vie que
via erat ante vestibulum separatum. per viam ori
entalem ingredientibus. Et dixit ad me: Gaza
zophilatia aquilonis et gazophilatia au
stri que sunt ante edificium separatum: hec sunt
gazophilatia sancta in quibus vescuntur sacer
dotes qui appropinquant ad dominum in sancta sanctorum.
Ibi ponent sancta sanctorum: et oblationem pro peccato et
pro delicto. Locus enim sanctus est. Cum autem ingressi
fuerint sacerdotes. non egredientur de sanctis
in atrium exterius. Et ibi reponent vestimenta
sua in quibus ministrant quia sancta sunt. Ve
stienturque vestimentis aliis. et sic procedent
ad populum. Cumque complesset mensuras do
mus interioris: eduxit me per viam porte que
respiciebat ad viam orientalem: et mensus
est eam undique per circuitum. Mensus autem
est contra ventum orientalem. calamo men
sure quingentos calamos in calamo mensure
per circuitum. Et mensus est contra ventum aquilonis
quingentos calamos: in calamo mensure per
gyrum. Et ad ventum australem mensus est quin
gentos calamos. in calamo mensure per
circuitum. Et ad ventum occidentalem. mensus
est quingentos calamos: in calamo mensure.
Per quatuor ventos mensus est murum eius
eius undique per circuitum longitudine quingentorum
cubitorum. dividentem inter sanctuarium et

et latitudinem quingentorum
cubitorum.

vulgi loci.

XLIII

Et duxit me ad portam que respiciebat ad viam
orientalem. et ecce gloria dei israel ingrediebatur per
viam orientalem. Et vox erat ei quasi vox aquarum
multarum. et terra splendebat a maiestate eius.
Et vidi visionem secundum speciem quam videram quando ve
nit ut disperderet civitatem: et species secundum aspe
ctum quem videram iuxta fluvium chobar. Et ceci
di super faciem meam. et maiestas domini ingressa
est templum. per viam porte que respiciebat ad o
rientem. Et levavit me spiritus. et introduxit me in a
trium interius: et ecce repleta erat gloria domini domus.
Et audivi loquentem ad me de domo. et vir qui
stabat iuxta me dixit ad me. Fili hominis. locus
solii mei. et locus vestigiorum pedum meorum
ubi habito in medio filiorum israel in eternum.
Et non polluent ultra domus israel nomen sanctum
meum. Ipsi et reges eorum in fornicationibus suis
et in ruinis regum suorum in excelsis. qui fabri
cati sunt limen suum iuxta limen meum. et postes su
os iuxta postes meos. Et murus erat inter me
et eos. et polluerunt nomen sanctum meum in abominatio
nibus quas fecerunt. propter quod consumpsi eos in ira mea.
Nunc ergo repellant procul fornicationem suam.
et ruinas regum suorum a me: et habitabo in me
dio eorum semper. Tu autem fili hominis ostende
domui israel templum. et confundantur ab ini
quitatibus suis. et metiantur fabricam. et erube
scant ex omnibus que fecerunt. Figuram domus et fabri
ce eius. exitus et introitus. et omnem descriptio
nem eius. et universa precepta eius. cunctumque ordinem
eius. et omnes leges eius ostende eis. Et scribes in
oculis eorum ut custodiant omnes descriptiones eius et pre
cepta illius. et faciant ea. Ista est lex domus in sum
mitate montis. Omnis finis eius in circuitu.
Sanctum sanctorum est. Hec est ergo lex domus. Iste autem
mensure altaris in cubito verissimo: qui habe
bat cubitum et palmum. In sinu eius erat cu
bitus. et cubitus in latitudine. et defini
tio eius usque ad labium eius. et in circuitu pal
mus unus. Hec quoque erat fossa altaris. Et
de sinu terre usque ad crepidinem novissi
mam: duo cubiti. et latitudo cubiti unius. Et
a crepidine minore usque ad crepidi
nem maiorem. iiii. cubiti. et latitudo unius
cubiti. Ipse autem ariel. iiii. cubitorum. Et
ab ariel usque sursum: cornua iiii. Et a
riel. xii. cubitorum in longitudine. per. xii.
cubitos latitudinis. quadrangulatum equis

labiis. Et crepido quattuordecim cubitorum longitudinis
per quattuordecim cubitos latitudinis in quattuor angu
lis eius. et corona in circuitu eius dimidii
cubiti. et sinus eius unius cubiti per circuitum. Gra
dus autem eius versi ad orientem. Et dixit ad
me. Fili hominis. Hec dicit dominus deus. Hii sunt
ritus altaris in quacumque die fuerit fabricatum
ut offeratur super illud holocaustum. et effun
datur sanguis. Et dabis sacerdotibus et levitis
qui sunt de semine sadoch qui accedunt ad
me ait dominus deus. ut offerant mihi vitulum
de armento pro peccato. Et assumens de san
guine eius pones super quattuor cornua eius.
et super quattuor angulos crepidinis. et super co
ronam in circuitu. Et emundabis illud
et expiabis. Et tolles vitulum qui oblatus
fuerit pro peccato. et comburetur illum in separa
to loco domus. extra sanctuarium. Et in die
secunda offeres hyrcum caprarum inmaculatum pro
peccato. et expiabunt altare sicut expiaverunt
in vitulo. Cumque compleveris expians
illud. offeres vitulum de armento inmacula
tum. et arietem de grege inmaculatum. et offe
res eos in conspectu domini. Et mittent sacer
dotes super eos sal. et offerent eos holocau
stum domino. Septem diebus facies hyrcum pro pec
cato cotidie. et vitulum de armento. et arietem
de pecoribus. inmaculatos offerent. Septem
diebus expiabunt altare. et mundabunt illud
et implebunt manum eius. Expletis autem
diebus in die octava et ultra facient sacerdo
tes super altare holocausta vestra. et que pro pa
ce offerunt. et placatus ero vobis. ait dominus deus.
XLIIII Et convertit me ad viam porte sanctuarii
exterioris. que respiciebat ad orientem. et
erat clausa. Et dixit dominus ad me. Porta
hec clausa erit. non aperietur. et vir non trans
iet per eam. quoniam dominus deus israel ingressus est
per eam. eritque clausa principi. Princeps
ipse sedebit in ea. ut comedat panem
coram domino. Per viam vestibuli porte ingre
dietur. et per viam eius egredietur. Et ad
duxit me per viam porte aquilonis in conspec
tu domus. Et vidi. et ecce implevit gloria domini
domum domini. et cecidi in faciem meam. Et di
xit ad me dominus. Fili hominis. pone cor tuum et
vide oculis tuis. et auribus tuis audi omnia
que ego loquor ad te. de universis cerimo
niis domus domini. et de cunctis legibus eius. Et

pones cor tuum in viis templi per omnes exitus
sanctuarii. et dices ad exasperantem me domum
israel. Hec dicit dominus deus. Sufficiant vobis omnia
scelera vestra domus israel. eo quod inducatis fili
os alienos incircumcisos corde. et incircumci
sos carne. ut sint in sanctuario meo. et pollu
ant domum meam. et offertis panes meos. a
dipem et sanguinem. et dissolvistis pac
tum meum in omnibus sceleribus vestris. et non serva
stis precepta sanctuarii mei. et posuistis custo
des observationum mearum in sanctuario meo
vobismetipsis. Hec dicit dominus deus. Omnis a
lienigena incircumcisus corde et incircumci
sus carne non ingredietur sanctuarium meum. omnis
filius alienus qui est in medio filiorum israel. Sed et
levite qui longe recesserunt a me in errore
filiorum israel. et erraverunt a me post ydola sua.
et portaverunt iniquitatem suam. erunt in sanctu
ario meo editui et ianitores portarum do
mus et ministri domus. Ipsi mactabunt holo
causta et victimas populi et ipsi stabunt in con
spectu eorum ut ministrent eis. Pro eo quod mi
nistraverunt illis in conspectu ydolorum
suorum. et facti sunt domui israel in offendi
culum iniquitatis. Idcirco levavi manum
meam super eos dicit dominus deus. Et portabunt
iniquitatem suam. et non appropinquabunt ad
me ut sacerdotio fungantur mihi. neque ac
cedent ad omne sanctuarium meum iuxta sancta sancto
rum. sed portabunt confusionem suam et scelera
sua que fecerunt. et dabo eos ianitores do
mus in omni ministerio eius. et in universis
que fiunt in ea. Sacerdotes autem et levite filii
sadoch qui custodierunt cerimonias san
ctuarii mei cum errarent filii israel a me. ip
si accedent ad me ut ministrent mihi et stabunt
in conspectu meo. ut offerant mihi adipem
et sanguinem. ait dominus deus. Ipsi ingredien
tur sanctuarium meum. et ipsi accedent ad men
sam meam ut ministrent mihi. et custodi
ant cerimonias meas. Cumque ingredientur
portas atrii interioris. vestibus lineis indu
entur. nec ascendet super eos quicquam laneum quando
ministrant in portis atrii interioris. et intrin
secus. Vitte linee erunt in capitibus
eorum. et feminalia linea erunt in lumbis eorum.
et non accingentur in sudore. Cumque egredi
entur atrium exterius ad populum. exuent se ve
stimentis suis in quibus ministraverunt.

deponent ea in gazophylatio sanctuarii, et
vestient se vestimentis aliis: et non sanctificabunt
populum in vestibus suis. Caput autem suum non ra-
dent: neque comam nutrient: sed tondentes atton-
dent capita sua. Et vinum non bibet omnis sacer-
dos quando ingressurus est atrium interius. Et vi-
duam et repudiatam non accipient uxores: sed vir-
gines de semine domus Israel: sed et viduam que
fuerit vidua a sacerdote accipient. Et populum
meum docebunt quid sit inter sanctum et pollutum:
et inter mundum et immundum ostendent eis.
Et cum fuerit controversia stabunt in iudici-
is meis, et iudicabunt. Leges meas et precepta
mea in omnibus solemnitatibus meis custodient,
et sabbata mea sanctificabunt. Et ad mortuum ho-
minem non ingredientur ne polluantur, nisi
ad patrem et matrem, et filium et filiam, et fratrem
et sororem, que alterum virum non habuit: in quibus
contaminabitur. Et postquam fuerit emun-
datus, septem dies numerabuntur ei. Et
in die introitus sui in sanctuarium ad atrium
interius ut ministret mihi in sanctuario me-
o offeret pro peccato suo, ait dominus deus.
Non erit autem eis hereditas, ego autem here-
ditas eorum: et possessionem non dabitis
eis in Israel: ego enim possessio eorum. Vic-
timam et pro peccato et pro delicto ipsi come-
dent: et omne votum in Israel ipsorum erit.
Et primitiva omnium primogenitorum,
et omnia libamenta ex omnibus que offerun-
tur, sacerdotum erunt. Et primitiva ciborum
vestrorum dabitis sacerdoti, ut reponat bene-
dictionem domui sue. Omne morticinum
et captum a bestia de avibus et de pecori-
bus non comedent sacerdotes.

XLV Cumque ceperitis terram dividere sortibus
separate primitias domino sanctificatum de
terra, longitudinem .xxv. milia, et lati-
tudine decem milia: sanctificatum erit
in omni termino eius per circuitum. Et erit ex hoc
omni parte sanctificatum quingentos per quin-
gentos quadrifariam per circuitum: et quin-
quaginta cubitis in suburbana eius per
gyrum. Et a mensura ista mensurabis longitudi-
nem .xxv. milium, et latitudinem .x. milium,
et in ipso erit templum sanctumque sanctorum. Sancti-
ficatum de terra erit sacerdotibus ministris
sanctuarii qui accedunt ad ministerium
domini: et erit eis locus in domos et in sanctu-
arium sanctitatis. Viginti autem quinque milia
longitudinis, et decem milia latitudinis
erunt levitis qui ministrant domui. Ip-
si possidebunt .xx. gazofilatia. Et possessi-
onem civitatis dabitis quinque milia lati-
tudinis, et longitudinis .xxv. milia, se-
cundum separationem sanctuarii omni domui
Israel. Principi quoque hinc et inde in separati-
one sanctuarii, et in possessionem civitatis
contra faciem separationis sanctuarii, et contra faci-
em possessionis urbis: a latere maris usque
ad mare, et a latere orientis usque ad o-
rientem. Longitudinem autem iuxta unam-
quamque partium, a termino occidentali us-
que ad terminum orientalem. De terra erit
ei possessio in Israel. Et non depopulabuntur
ultra principes populum meum, sed terram
dabunt domui Israel secundum tribus eorum. Hec
dicit dominus deus. Sufficiat vobis principes Israel.
Iniquitatem et rapinas intermittite, et
iudicium et iustitiam facite. Separate
confinia vestra a populo meo, ait dominus deus.
Statera iusta, et ephi iustum, et batus
iustus erit vobis. Ephi et batus equalia,
et unius mensure erunt: ut capiat decimam par-
tem chori batus, et decimam partem chori
ephi. Iuxta mensuram chori erit equa libratio
eorum. Siclus autem .xx. obolos habebit.
Porro .xx. sicli, et .xxv. sicli, et quindecim si-
cli, minam facient. Et hee sunt primi-
tie quas tolletis. Sextam partem ephi
de choro frumenti, et sextam partem ephi
de choro ordei. Mensura quoque olei. Batus
olei decima pars chori est: et decem bati cho-
rum faciunt: quia .x. bati implent chorum. Et
arietem unum de grege ducentorum de his
que nutriunt Israel in sacrificium, et in holoca-
ustum, et in pacifica ad expiandum pro eis, a-
it dominus deus. Omnis populus terre tenebitur
primitiis his principi in Israel. Et super princi-
pem erunt holocausta, et sacrificium, et li-
bamina in solemnitatibus, et kalendis, et in sabba-
tis, et in universis solemnitatibus domus
Israel. Ipse faciet pro peccato sacrificium et holo-
caustum, et pacifica ad expiandum pro domo
Israel. Hec dicit dominus deus. In primo mense, u-
na mensis sumes vitulum de armento in-
maculatum, et expiabis sanctuarium. Et tollet sa-
cerdos de sanguine qui erit pro peccato, et po-

et in postibus domus, et in iiii. angulis cre-
pidinis altaris, et in postibus porte atrii in-
terioris. Et sic facies in septima mensis, pro
unoquoque qui ignoravit, et errore de-
ceptus est, et expiabis pro domo. In primo
mense, xiiii. die mensis, erit vobis pasche
solemnitas. Septem diebus azyma come-
dentur. Et faciet princeps in die illa pro se
et pro universo populo terre, vitulum pro peccato. Et
in septem dierum solemnitate faciet holo-
caustum domino, septem vitulos et vii. arie-
tes immaculatos quotidie vii. diebus: et
pro peccato hircum caprarum quotidie. Et sacrificium
ephi per vitulum, et ephi per arietem faciet: et
olei hin per singula ephi. Septimo mense
xv. die mensis in solemnitate faciet sicut su-
pra dicta sunt per vii. dies: tam pro pec-
cato quam pro holocausto, et in sacrificio et
in oleo. Hec dicit dominus deus.
XLVI Porta atrii interioris que respicit ad orien-
tem erit clausa sex diebus in quibus opus
fit: die autem sabbati aperietur, sed et in die
kalendarum aperietur. Et intrabit princeps per
viam vestibuli porte deforis, et stabit in
limine porte: et facient sacerdotes holocaust-
um eius et pacifica eius: et adorabit super limen
porte, et egredietur: porta autem non clau-
detur usque ad vesperam. Et adorabit populus
terre ad ostium porte illius in sabbatis et in
kalendis coram domino. Holocaustum autem hoc offe-
ret princeps domino in die sabbati, sex agnos
immaculatos, et arietem immaculatum. Et
sacrificium ephi per arietem: in agnis autem
sacrificium quod dederit manus eius: et olei
hin per singula ephi. In die autem kalendarum vi-
tulum de armento immaculatum: et sex agni
et arietes immaculati erunt. Et ephi per vi-
tulum, ephi quoque per arietem faciet sacri-
ficium: de agnis autem sicut invenerit manus eius:
et olei hin per singula ephi. Cumque ingres-
surus est princeps, per viam vestibuli por-
te ingrediatur, et per eandem viam exeat. Et
cum intrabit populus terre in conspectu domini
in solemnitatibus, qui ingreditur per por-
tam aquilonis ut adoret, egrediatur per
viam porte meridiane. Porro qui ingreditur per
viam porte meridiane, egrediatur per viam por-
te aquilonis. Non revertetur per viam porte per
quam ingressus est, sed e regione illius egredietur.
Princeps autem in medio eorum cum ingre-
dientibus ingredietur, et cum egredientibus egre-
dietur. Et in nundinis et in solemnitatibus
erit sacrificium ephi per vitulum, et ephi per a-
rietem. In agnis autem erit sacrificium sicut in-
venerit manus eius: et olei hin per singula e-
phi. Cum autem fecerit princeps spontaneum
holocaustum, aut pacificum voluntarium do-
mino, aperietur ei porta que respicit ad orientem.
Et faciet holocaustum suum et pacifica sua,
sicut fieri solet in die sabbati: et egredietur, claude-
turque porta postquam exierit. Et agnum eius-
dem anni immaculatum faciet in holocau-
stum quotidie domino: semper mane faciet illud.
Et sacrificium faciet super eo cata mane ma-
ne sextam ephi partem: et de oleo tertiam
partem hin, ut misceatur simile: sacrificium
domino legitimum iuge atque perpetuum.
Faciet agnum et sacrificium et oleum cata
mane mane holocaustum sempiternum.
Hec dicit dominus deus. Si dederit princeps do-
num alicui de filiis suis, hereditas eius fili-
orum suorum erit, possidebunt eam hereditarie.
Si autem dederit legatum de hereditate sua uni
servorum suorum, erit illius usque ad annum
remissionis, et revertetur ad principem: he-
reditas autem eius filiis eius erit. Et non ac-
cipiet princeps de hereditate populi per violen-
tiam, et de possessione eorum: sed de possessio-
ne sua hereditatem dabit filiis suis, ut
non dispergatur populus meus unusquisque a
possessione sua. Et introduxit me per
ingressum qui erat ex latere porte, in
gazophylacia sanctuarii ad sacerdotes, que
respiciebant ad aquilonem: et erat ibi lo-
cus vergens ad occidentem. Et dixit ad me.
Iste est locus ubi coquent sacerdotes pro de-
licto et pro peccato, ubi coquent sacrificium, ut non
efferant in atrium exterius, et sanctificetur populus.
Et eduxit me in atrium exterius, et circumdu-
xit me per iiii. angulos atrii: et ecce atri-
olum erat in angulo atrii, atriola singula
per angulos atrii. In iiii. angulis atrii atri-
ola disposita, xl. cubitorum per longum, et xxx.
per latum. Mensure unius quatuor erant.
Et paries per circuitum ambiens iiii. atri-
ola: et culine fabricate erant subter porti-
cus per gyrum. Et dixit ad me. Hec est domus culi-
narum, in qua coquent ministri domus domini

victimas populi.
Et convertit me ad portam domus, et ecce aquae e-
grediebantur subter limen domus ad orientem.
Facies enim domus respiciebat ad orientem.
Aquae autem descendebant in latus templi
dextrum ad meridiem altaris. Et eduxit me
per viam portae aquilonis, et convertit me ad
viam foras portam exteriorem viam quae respici-
ebat ad orientem. Et ecce aquae redundantes a la-
tere dextro. Cum egrederetur vir ad orientem
qui habebat funiculum in manu sua. Et mensus
est mille cubitos, et traduxit me per aquam
usque ad talos. Rursumque mensus est mille.
et traduxit me per aquam usque ad genua. Et
mensus est mille, et traduxit me per aquam
usque ad renes. Et mensus est mille, torren-
tem quem non potui transire, quoniam intumuerant
aquae profundi torrentis qui non potest transvadari.
Et dixit ad me: Certe vidisti fili hominis.
Et duxit me et convertit ad ripam torrentis. Cum-
que me convertissem, ecce in ripa torrentis
ligna multa nimis ex utraque parte. Et ait
ad me: Aquae istae quae egrediuntur ad tumulos
sabuli orientalis, et descendunt ad plana deserti
intrabunt mare, et exibunt et sanabuntur
aquae. Et omnis anima vivens quae serpit quocumque ve-
nerit torrens vivet. Et erunt pisces multi sa-
tis, postquam venerint illuc aquae istae, et sana-
buntur et vivent omnia ad quae venerit tor-
rens. Et stabunt super illa piscatores.
Ab engaddi usque ad engallim siccatio
sagenarum erit. Plurimae species erunt piscium
eius, sicut pisces maris magni, multitudinis
nimiae. In littoribus autem eius, et in pa-
lustribus non sanabuntur, quia in salinas dabun-
tur. Et super torrentem orietur in ripis eius ex u-
traque parte omne lignum pomiferum. Non de-
fluet folium ex eo, et non deficiet fructus
eius. Per singulos menses afferet primitiva,
quia aquae eius de sanctuario egredientur. Et erunt
fructus eius in cibum, et folia eius ad medi-
cinam. Haec dicit dominus deus. Hic est terminus in quo
possidebitis terram in duodecim tribubus israel,
quia ioseph duplicem funiculum habet. Pos-
sidebitis autem eam singuli aeque ut frater su-
us, super quam levavi manum meam ut darem
patribus vestris, et cadet terra haec vobis in posses-
sionem. Hic est autem terminus terrae ad plagam
septentrionalem a mari magno via bethalon
venientibus sadada, hemath, berotha, sa-
barim quae est inter terminum damasci et confi-
nium hemath, domus tichon quae est iuxta terminos
auran. Et erit terminus a mari usque ad atrium
enon, terminus damasci, et ab aquilone usque ad aquilo-
nem terminus hemath. plaga septentrionalis.
Porro plaga orientalis de medio auran,
et de medio damasci, et de medio galaad,
et de medio terrae israel. Iordanis disterminans
ad mare orientale. Metiemini etiam
plagam orientalem. Plaga autem australis
meridiana a thamar usque ad aquas contra-
dictionis cades, et torrens usque ad ma-
re magnum, et haec est plaga ad meridiem au-
stralis, et plaga maris est mare magnum,
a confinio per directum, donec venias he-
math. Haec est plaga maris. Et dividetis
terram istam vobis per tribus israel. et mitte-
tis eam in hereditatem vobis et advenis qui
accesserint ad vos, qui genuerint filios in
medio vestrum, et erunt vobis sicut indigenae
inter filios israel. Vobiscum divident posses-
sionem in medio tribuum israel. In tribu
autem quacumque fuerit advena, ibi dabitis
possessionem illi, ait dominus deus.
Et haec nomina tribuum a finibus aquilonis iuxta XLVIII
viam ethalon pergentibus hemath atrium
enon, terminus damasci ad aquilonem
iuxta hemath, et erunt ei plaga o-
rientalis mare, dan una. Et a termino dan
a plaga orientali usque ad plagam maris,
aser una. Et super terminum aser a plaga
orientali usque ad plagam maris, nepta-
lim una. Et super terminum neptali a plaga
orientali usque ad plagam maris, manas-
se una. Et super terminum manasse a plaga
orientali usque ad plagam maris, effraim
una. Et super terminum effraim a plaga ori-
entali usque ad plagam maris, ruben u-
na. Et super terminum ruben a plaga orien-
tali usque ad plagam maris, iuda una. Et
super terminum iuda a plaga orientali usque ad
plagam maris erunt primitiae quas separa-
bitis, xxv milibus calamis latitudinis,
et longitudinis, sicut singulae partes a plaga
orientali usque ad plagam maris, et erit sanctuarium
in medio eius. Primitiae quas
separabitis domino longitudo xxv milibus et latitudo x. milibus
Haec autem erunt primitiae sanctuarii sacerdotum. Ad a-

quilonē lōgitudinis quingenta .v. milia. ⁊
ad mare latitudinis .x. milia. ſz et ad ori
entē latitudinis .x. milia. ⁊ ad meridiem
lōgitudinis .xxv. milia. ⁊ erit ſanctuariū dn̄i
in medio eius. Sacerdotibꝫ ſanctuariū erit
de filiis ſadoch: qui cuſtodierūt cerimo
nias meas. ⁊ nō errauerūt cū errarēt filii
iſrl̄. ſicut errauerūt et leuite. Et erit eis
primitie de primitiis terre. ſcm̄ ſcōꝝ iux
terminū leuitaꝝ. Sz ⁊ leuitis ſimilr iu
xª fines ſacerdotum .xxv. milia lōgitud.
⁊ latitudinis .x. milia. Omis lōgitudo
.xxv. miliū. ⁊ latitudo .x. miliū. ⁊ nō ue
nūdabūt ex eo neqꝫ mutabūt. nec tranſ
ferentur primitie terre. qꝛ ſanctificate ſūt
dn̄o. Quinqꝫ milia autē que ſupſūt in
latitudine p .xxv. milia. pphana erūt
urbꝫ. in habitaculum et in ſuburbana. Et
erit ciuitas in medio eius. Et hee menſ
eius. Ad plagam ſeptemtrionalē quīgē
ti ⁊ quattuor milia. ⁊ ad plagam meridianā
quingenta ⁊ quattuor milia. ⁊ ad plagā ori
entalem quīgēta ⁊ quattuor milia. ⁊ ad pla
gā occidentalem quīgenta ⁊ quattuor milia.
Erunt autē ſuburbana ciuitatis ad aqlo
nē. ducenta .l.ª ⁊ ad meridiem .cc. l.ª ⁊ ad
orientē .cc. l.ª ⁊ ad mare .cc. l. Quod autē
reliquū fuerit in lōgitudine. ſcdm pri
mitias ſanctuarii .x. milia. in oriente. ⁊ x. mi
lia in occidente erūt ſicut primitie ſanctuarii.
⁊ erūt fruges eius in panes hiis qui ſeruiūt
ciuitati. Seruientes autē ciuitati opera
buntur ex omnibꝫ tribubꝫ iſrl̄. Omis primi
tie .xxv. miliū p .xxv. milia. i qdrum
ſeparabūt in primicias ſanctuarii. ⁊ poſſeſſi
onem ciuitatis. Quod autē reliquū fuerit
principis erit. ex omni parte primitiaꝝ
ſanctuarii ⁊ poſſeſſionis ciuitatis. E regi
one .xxv. miliū primitiaꝝ uſqꝫ ad termi
nū orientalē. Sz ⁊ ad mare e regione
.xxv. miliū uſqꝫ ad terminū maris. ſimilr
in partibꝫ principis erit. ⁊ erūt primicie
ſanctuarii. ⁊ ſanctuariū templi ī medio eius.
De poſſeſſione autē leuitaꝝ ⁊ de poſſeſ
ſione ciuitatis. in medio partiū principis
erit inter terminū iuda. ⁊ terminū beniamin
⁊ ad principem pertinebit. Et reliquis tribu
bꝫ a plaga orientali uſqꝫ ad plagā occidē
talem. beniamin una. Et contra terminū
beniamyn a plaga orientali uſqꝫ ad pla
gam occidentalem: ſymeon una. Et ſuper
terminū ſymeonis a plaga orientali uſqꝫ
ad plagā occidentis. yſachar una. Et ſuper
terminum yſachar. a plaga orientali uſ
qꝫ ad plagā occidentalē. zabulon una.
Et ſup terminū zabulō. a plaga orienta
li uſqꝫ ad plagam maris. gad una. Et
ſup terminū gad. ad plagam auſtri in
meridie. Et erit finis de thamar uſqꝫ
ad aquas contradictionis cades. ⁊ heredi
tas contra mare magnū. Hec ē terra quā
mittetis in ſorte tribubꝫ iſrl̄. ⁊ hee par
titiones earū ait dn̄s deꝰ. ⁊ hii egreſſus ci
uitatis. A plaga ſeptentrionali quīgen
tos ⁊ iiii. milia menſurabis. ⁊ porte ciui
tatis in omnibꝫ tribubꝫ iſrl̄. Porte tres
a ſeptemtrione. Porta ruben una. por
ta iuda una. porta leui una. Et ad pla
gam orientalem quīgentos ⁊ iiii. milia.
⁊ porte tres. Porta ioſeph una. porta
beniamin una. ⁊ porta dan una. Et ad
plagā meridianā quīgentos ⁊ iiii. milia
metieris. ⁊ porte tres. Porta ſymeonis
una. porta yſachar una. porta zabu
lon una. Et ad plagam occidentalē quī
gentos ⁊ iiii. milia. ⁊ porte eoꝝ tres.
porta gad una. porta aſer una. por
ta neptalim una. Per circuitū decem
⁊ octo milia. ⁊ nomē ciuitatis ex illa die
dn̄s ibidem. Expl. ezechiel. Incip. plog. ſci
ieronimi in danielē ℞ pphām

[D]Anielem pphām
iuxta .lxx. interptes dn̄i ſal
uatoris eccl̄e nō legunt. utentes theo
dotionis editione. Et hoc cur acci
derit neſcio. Siue enim quia ſermo chaldaicꝰ
ē. ⁊ quibuſdam ppetatibꝫ a nr̄o eloquio
diſcrepat. noluerūt .lxx. interptes eaſ
dem lineas in tranſlatione ſeruare. ſiue ſub
nomine eorū ab alio neſcio quo nō ſatis
chaldeam linguā ſciente editus ē liber.
ſiue aliud quid cauſe extiterit ignorans.
hoc unū affirmare poſſū. quod multū
a ueritate diſcordet. ⁊ recto iudicio re
pudiatus ſit. Sciendū quippe danielē
maxime ⁊ eſdram hebraicis quidē lr̄is
ſz chaldaico quidē ſermone conſcriptū
⁊ unā iheremie pericopen. iob quoqꝫ
cū arabica lingua habere plimā ſocie

tate. Denique et ego adholescentulus post
quintiliani et tulli lectionem ac flores re-
thoricos cum me in lingue hebree pistri-
num reclusissem. et multo sudore multo-
que tempore vix cepissem anelantia striden-
tiaque verba resonare: et quasi per criptam am-
bulans rarum desuper lumen aspicere. impe-
gi novissime in danielem. Et tanto te-
dio affectus sum. ut desperatione subita omnem
veterem laborem voluerim contempnere.
Verum adortante me hebreo quodam
et illud michi sua lingua crebrius ingeren-
te. labor omnia vincit improbus qui michi vide-
bar sciolus inter hebreos cepi rursus disci-
pulus esse chaldaicus. Et ut verum fatear
usque in presentem diem magis possum sermonem
chaldaicum legere et intelligere quam sonare.
Hec ideo refero ut difficultatem vobis
danielis ostenderem: qui apud hebreos nec
susanne habet hystoriam nec hymnum
trium puerorum. nec belis draconisque fabu-
las quas nos quia in toto orbe disperse sunt
veru anteposito easque iugulante sub-
iecimus. ne videremur apud imperitos magnam
partem voluminis detruncasse. Audivi
ego quendam de preceptoribus iudeorum cum
susanne derideret hystoriam a greco nescio
quo eam diceret esse confictam. illud oppo-
nere quod origeni quoque affricanus oppo-
suit. et moatie. hac. ario. toy. t. xl. no
nea. aario. zoi. Etiχ coaoylachas.
atiotov. ysic. naniov. Hic. H. kar.
atiotov. nemo H ciets H. ut dicat de-
gofino esse descendere. aut certe nos intel-
ligentiam huius nominis possunt dare. Verbi
gratia dicamus ab arbore ilice dixisse eum
illico pereas. et a lentisco. in lentem te com-
minuat angelus. vel non lente pereas. aut
lentus id est flexibilis ducaris ad mortem.
sive aliud quid ad arboris nomen conve-
niens. Deinde tantum fuisse ocii quod tribus
pueris cavillabatur ut in camino estu-
antis incendii metro luderent. et per ordi-
nem elementa omnia ad laudem dei provoca-
rent. aut quod miraculum divineque inspi-
rationis indicium vel dracone interfec-
tum offa picis. vel sacerdotum bel machinas
deprehensas. que magis prudentia soler-
tis viri quam apostolico spiritu essent perfecta. Cum
vero ad abbacuc veniret. et de iudea ad
chaldeam raptum discophorum lectitabat.
querebat exemplum ubi legissemus in toto
veteri testamento quemquam sanctorum gravi vo-
lasse corpore. in puncto unius hore tanta ter-
rarum spacia transisse. Cui cum quidam e no-
stris satis promptulus ad loquendum ezechi-
elem adduxisset in medium. et diceret eum
de chaldea in iudea fuisse translatum:
derisit hominem: et ex ipso volumine demon-
stravit ezechielem in spiritu fuisse trans-
positum. Denique et apostolum nostrum videlicet ut
eruditum virum. et qui legem ab hebreis di-
dicisset. non fuisse ausum affirmare se ra-
ptum in corpore: sed dixisse. sive in corpore
sive extra corpus nescio deus scit. His et
talibus argumentis apocriphas in libro ec-
clesie fabulas arguebat. Super qua re le-
ctoris arbitrio iudicium derelinquens
illud amoneo: non haberi danielem apud
hebreos inter prophetas. sed inter eos qui agiogra-
pha conscripserunt. In tres siquidem partes
omnis ab eis scriptura dividitur. in legem.
in prophetas. in agiographa: id est in v. et octo et
undecim libros. de quo non est huius temporis
disserere. Que autem ex hoc propheta immo contra
hunc librum porfirius obiciat. testes sunt
metodius. eusebius. et appollinaris. qui
multis versuum milibus eius vesanie re-
spondentes nescio an curioso lectori satisfe-
cerint. Unde obsecro vos o paula et eusto-
chium fundatis pro me ad dominum preces. ut quam-
diu in hoc corpusculo sum. scribam aliquid
gratum vobis. utile ecclesie. dignum posteris.
Presentium quippe oblatrantium iudiciis
non satis moveor qui in utramque partem
aut amore labuntur aut odio. Explicit prologus.

Incipit daniel propheta.

Anno tercio regni io-
achim regis iude ve-
nit nabuchodonosor
rex babylonis ierusalem et ob-
sedit eam. Et tradidit
dominus in manu eius ioa-
chim regem iude. et
partem vasorum domus
dei. Et asportavit ea in terram sennaar in domum
dei sui. et vasa intulit in domum thesauri dei
sui. Et ait rex asphanaz preposito eunu-

chorum suorum, ut introduceret de filiis israhel, et
de semine regio et tyrannorum pueros in quibus
nulla esset macula, decoros forma, et eru-
ditos omni sapientia, cautos scientia, et doctos disci-
plina, et qui possent stare in palatio regis,
ut doceret eos litteras et linguam chaldeorum. Et
constituit eis rex annonam per singulos dies
de cibis suis, et de vino unde bibebat ipse, ut
enutriti tribus annis postea starent in conspectu
regis. Fuerunt ergo inter eos de filiis iuda, da-
nihel, ananias, misael, et azarias. Et impo-
suit eis prepositus eunuchorum nomina: danihe-
li balthasar, et ananie sydrac, misaheli
misac, et azarie abdenago. Proposuit autem
danihel in corde suo ne pollueretur de men-
sa regis, neque de vino potus eius, et rogavit
eunuchorum prepositum ne contaminaretur.
Dedit autem deus danieli gratiam et misericordiam in
conspectu principis eunuchorum. Et ait prin-
ceps eunuchorum ad danielem. Timeo e-
go dominum meum regem qui constituit vobis
cibum et potum. qui si viderit vultus vestros ma-
cilentiores pre ceteris adolescentibus coevis
vestris condempnabitis caput meum regi. Et
Et dixit danihel ad malasar quem consti-
tuerat princeps eunuchorum super danihe-
lem, ananiam, misahelem, et azariam. Tempta
nos obsecro servos tuos diebus decem, et den-
tur nobis legumina ad vescendum, et aqua ad
bibendum. et contemplare vultus nostros et vul-
tus puerorum qui vescuntur cibo regio. et
sicut videris facies cum servis tuis. Qui au-
dito sermone huiuscemodi, temptavit eos di-
ebus decem. Post dies autem decem: apparuerunt
vultus eorum meliores et corpulentiores
pre omnibus pueris qui vescebantur cibo
regio. Porro malasar tollebat cibaria
et vinum potus eorum dabatque eis legumi-
na. Pueris autem his dedit deus scientiam et
disciplinam in omni libro et sapientia. Danihe-
li autem intelligentiam omnium visionum et so-
mniorum. Completis itaque diebus post quos di-
xerat rex ut introducerentur, introdu-
xit eos prepositus eunuchorum in conspectu na-
buchodonosor. Cumque locutus eis fuisset
rex. non sunt inventi de universis tales ut
danihel, ananias, misahel, et azarias.
Et steterunt in conspectu regis, et omne ver-
bum sapientie et intellectus quod sciscitatus est ab
eis rex invenit in eos decuplum super cunctos
ariolos et magos qui erant in universo re-
gno eius. Fuit autem danihel usque ad an-
num primum cyri regis.
In anno ii. regni nabuchodonosor vidit II
nabuchodonosor somnium, et conterritus est spiritus
eius, et somnium eius fugit ab eo. Precepit igitur rex
ut convocarentur arioli et magi et malefici et chal-
dei ut indicarent regi somnia sua. Qui cum
venissent steterunt coram rege. Et dixit ad eos
rex. Vidi somnium, et mente confusus ignoro
quod viderim. Responderuntque chaldei regi syri-
ace. Rex in sempiternum vive. Dic somnium
servis tuis, et interpretationem eius indicabi-
mus. Et respondit rex et dixit chaldeis. Ser-
mo recessit a me, nisi indicaveritis mihi som-
nium et coniecturam eius, ~~narraveritis~~ peribitis,
et domus vestre publicabuntur. Si autem somnium
et coniecturam eius narraveritis, premia
dona et multum honorem accipietis a me.
Somnium igitur et interpretationem eius indicate
mihi. Responderunt secundo atque dixerunt. Rex somnium
dicat servis suis, et interpretationem eius in-
dicabimus. Respondit rex et ait. Certe novi
quia tempus redimitis, scientes quod recessit a
me sermo. Si ergo somnium non indicaveritis mi-
hi, una est de vobis sententia quod interpretatio-
nem quoque fallacem et deceptione plenam compo-
suistis, ut loquamini mihi donec tempus pertrans-
eat. Somnium itaque dicite mihi, ut sciam quod in-
terpretationem quoque eius veram loquamini.
Respondentes ergo chaldei coram rege dixe-
runt. Non est homo super terram qui sermonem tu-
um rex possit implere. sed neque regum quisquam
magnus et potens, verbum huiuscemodi sciscita-
tur ab omni ariolo et mago et chaldeo. Ser-
mo enim quem tu rex queris, gravis est. nec re-
peritur quisquam qui indicet illum in conspe-
ctu regis. exceptis diis quorum non est cum homini-
bus conversatio. Quo audito rex in furore
et in ira magna precepit ut perirent omnes sa-
pientes babylonis. Et egressa sententia sapien-
tes interficiebantur, querebanturque danihel
et socii eius ut perirent. Tunc danihel re-
quisivit de lege atque sententia ab arioch prin-
cipe militie regis qui egressus fuerat
ad interficiendum sapientes babylonis. Et interro-
gavit eum qui a rege acceperat potestatem.
quam ob causam tam crudelis sententia a facie

gis esse egressa. Cum ergo rem indicasset
arioch danieli, danihel ingressus rogavit
regem ut tempus daret sibi ad solutionem
indicandi regi. Et ingressus est daniel domum
suam, ananieque misaheli et azarie sociis suis
indicavit negocium. ut quererent misericordiam a
facie dei celi super sacramento isto. et non perirent
danihel et socii eius cum ceteris sapientibus
babylonis. Tunc danieli per visionem nocte mi-
sterium revelatum est. et daniel benedixit deum
celi: et locutus ait. Sit nomen domini benedictum
a seculo et usque in seculum: quia sapientia et fortitudo eius
sunt. et ipse mutat tempora et etates. transfert re-
gna atque constituit. Dat sapientiam sapienti-
bus et scientiam intelligentibus disciplinam.
Ipse revelat profunda et abscondita et novit
in tenebris constituta. et lux cum eo est. Tibi
deus patrum meorum confiteor teque laudo: qui
sapientiam et fortitudinem dedisti michi,
et nunc ostendisti michi que rogavimus te. quia ser-
monem regis aperuisti nobis. Post hec dani-
hel ingressus ad arioch ~~principem~~ quem consti-
tuerat rex ut perderet sapientes babylonis
sic ei locutus est. Sapientes babylonis ne
perdas. Introduc me in conspectu regis
et solutionem regi narrabo. Tunc ari-
och festinus introduxit danihelem ad re-
gem et dixit ei. Inveni hominem de filiis
transmigrationis iude qui solutionem re-
gi annuntiet. Respondit rex et dixit danie-
li, cui nomen erat balthasar. Putasne
vere potes indicare michi somnium quod vidi et
interpretationem eius? Et respondens daniel
coram rege ait. Misterium quod rex interrogat
sapientes, magi, arioli, et aruspices non
queunt indicare regi. Sed est deus in celis. ~~sed~~
~~est deus in celis~~ revelans mysteria qui in-
dicavit tibi rex nabuchodonosor que ventura
sunt in novissimis temporibus. Somnium tuum
et visiones capitis tui in cubili tuo hu-
iuscemodi sunt. Tu rex cogitare cepisti in
strato tuo. quid esset futurum post hec. et qui
revelat misteria ostendit tibi que ventura
sunt. michi quoque non in sapientia que est
in me plusquam in cunctis viventibus,
sacramentum hoc revelatum est. sed ut inter-
pretatio regi manifesta fieret. et cogitati-
ones mentis tue scires. Tu rex videbas et
ecce statua una grandis. Statua illa ma-
gna et statura sublimis stabat contra te. et in-
tuitus eius erat terribilis. Huius statue caput
ex auro optimo erat. Pectus autem et bra-
chia de argento. porro venter et femora
ex ere. tibie autem ferree. pedum quedam pars fer-
rea erat quedam fictilis. Videbas ita donec abs-
cisus est lapis sine manibus et percussit statu- de monte
am in pedibus eius ferreis et fictilibus et com-
minuit eos. Tunc contrita sunt pariter
ferrum, testa, argentum, et aurum. et redac-
ta quasi in favillam estive aree. que rapta
sunt vento. nullusque locus inventus est
in eis. Lapis autem qui percusserat statuam,
factus est mons magnus et implevit uni- III
versam terram. Hoc est somnium. Interpretatio-
nem quoque eius dicemus coram te rex. Tu
rex regum es. et deus celi regnum, fortitu-
dinem. et imperium et gloriam dedit tibi. et omnia
in quibus habitant filii hominum et bestie agri.
volucresque celi dedit in manu tua. et
sub dicione tua omnia constituit. Tu
es ergo caput aureum et post te consurget re-
gnum aliud minus te. et regnum tertium a-
liud ereum. quod imperabit universe terre.
et regnum quartum erit velud ferrum. Quo-
modo ferrum comminuit et domat omnia.
sic comminuet omnia hec et conteret. Por-
ro quia vidisti pedum et digitorum partem te-
ste figuli. et partem ferream. regnum divisum
erit. quod tamen de plantario ferri orietur.
Secundum quod vidisti ferrum mixtum teste
ex luto. et digitos pedum ex parte ferreos
et ex parte fictiles. ex parte regnum erit
solidum. et ex parte contritum. Quod autem vi-
disti ferrum mixtum teste ex luto.
commiscebuntur quidem humano semine.
sed non adherebunt sibi. sicuti ferrum non potest
misceri teste. In diebus autem regnorum illo-
rum. suscitabit deus celi regnum quod in
eternum non dissipabitur. et regnum eius populo al-
teri non tradetur. Comminuet ~~autem~~ et consu-
met universa regna hec. et ipsum stabit in
eternum. Secundum quod vidisti quod de monte
abscisus est lapis sine manibus et commi-
nuit testam et ferrum et es et argentum
et aurum, deus magnus ostendit regi que fu-
tura sunt postea. et verum est somnium. et fi-
delis interpretatio eius. Tunc rex nabuchodo-
nosor cecidit in faciem suam. et danihelem ado-

rauit. et hostias et incensum precepit ut sacri
ficarent ei. Loquens ergo rex ait danihe
li. Vere deus vester deus deorum est et dominus re
gum et revelans misteria, quoniam potuisti
aperire sacramentum hoc. Tunc rex danihelem
in sublime extulit. et munera multa
et magna dedit ei et constituit eum principem
super omnes provincias babylonis et prefectum
magistratuum super cunctos sapientes ba
bylonis. Danihel autem postulavit a rege
et constituit super opera provincie babylonis
sidrac. misac. et abdenago. Ipse autem
danihel erat in foribus regis.
III Nabuchodonosor rex fecit statuam au
ream altitudine cubitorum .lx. latitudi
ne cubitorum sex, et statuit eam in campo duram
provincie babylonis. Itaque nabuchodonosor rex
misit ad congregandos satrapas. magi
stratus et iudices. duces. et tyrannos et
prefectos. omnesque principes regionum. ut con
venirent ad dedicationem statue quam ere
xerat nabuchodonosor rex. Tunc congregati sunt
satrape. magistratus. et iudices. duces. tyran
ni. et optimates qui erant in potestatibus
constituti. et universi principes regio
num. ut convenirent ad dedicationem
statue quam erexerat nabuchodonosor rex.
Stabant autem in conspectu statue quam
posuerat nabuchodonosor rex. et preco cla
mabat valenter. Vobis dicitur populis tribubus
et linguis. In hora qua audieritis sonitum
tube. et fistule. et cithare. et sambuce. et
psalterii. et symphonie. et universi generis musi
corum. cadentes adorate statuam auream
quam constituit nabuchodonosor rex. Siquis
autem non prostratus adoraverit. eadem hora mit
tetur in fornacem ignis ardentis. Post hec
igitur statim ut audierunt omnes populi sonitum tube.
fistule. cithare. et sambuce. et psalterii
symphonie. et omnis generis musicorum. caden
tes omnes populi et tribus et lingue. adoraverunt
statuam auream quam constituerat nabu
chodonosor rex. Statimque et in ipso tempore
accedentes viri chaldei accusaverunt
iudeos. dixeruntque nabuchodonosor regi. Rex
in eternum vive. Tu rex posuisti decretum
ut omnis homo qui audierit sonitum tube fi
stule et sambuce. cithare. et psalterii sym
phonie. et universi generis musicorum. prostér
nat se et adoret statuam auream. Siquis
autem non procidens adoraverit. mittetur in for
nacem ignis ardentis. Sunt ergo viri iu[dei]
quos constituisti super opera regionis baby
lonie. sydrac. misac. et abdenago. Vi[ri]
isti rex contempserunt decretum tuum. Deos
tuos non colunt. et statuam auream quam ere
xisti non adorant. Tunc nabuchodonosor re[x]
in furore et in ira precepit ut adducerentur
sydrac. misac. et abdenago. Qui confe
stim adducti sunt in conspectu regis. Pro[nun]
tiansque nabuchodonosor rex ait eis. Ve
rene sydrach. misac. et abdenago de[os]
meos non colitis. et statuam auream quam
constitui non adoratis? Nunc ergo si estis p[a]
rati quacumque hora audieritis sonitum
tube. fistule. et cithare. sambuce. ps[al]
terii et symphonie. omnisque generis mu[si]
corum. prosternite vos et adorate statuam a[u]
ream quam feci. Quod si non adoraveritis. eadem
hora mittemini in fornacem ignis ardentis.
Et quis est deus qui eripiat vos de manu
mea? Respondentesque sydrach. misach. et ab
denago regi nabuchodonosor dixerunt. N[on]
oportet nos de hac re respondere tibi. Ecce [enim]
deus noster quem colimus potest eripere nos de ca
mino ignis ardentis. et de manibus tuis
liberare rex. Quod si noluerit, notum sit tibi
rex quia deos tuos non colimus. et statuam au[ream]
quam erexisti non adoramus. Tunc nabuchodono[sor]
repletus est furore. et aspectus faciei illius
immutatus est. super sydrach. misac. et ab
denago, et precepit ut succenderetur forna[x]
septuplum quam succendi consueverat. et viris
fortissimis de exercitu suo iussit. ut liga
tis pedibus sydrach. misac. et abdenago. mit
terent eos in fornacem ignis ardentis.
Et confestim viri illi vincti cum bracis suis
et tiaris. et calciamentis et vestibus, mis
si sunt in medium fornacis ignis ardentis.
Nam iussio regis urguebat. fornax [autem]
succensa erat nimis. Porro viros [illos]
qui miserant sydrach. misach et abde
nago interfecit flamma ignis. Viri autem [hi]
tres. id est sidrach. misac. et abdenago. ce
ciderunt in medium camini ignis arden
tis colligati. Que sequuntur in hebreis vo
luminibus non reperi. Et ambulabant
in medio flamme laudantes deum et bene[dicentes]

cetes dn̄o. Stans aut̄ azarias orauit
sic. aperiensq; os suū in medio ignis ait.
Benedictus es dn̄e d̄s p̄rm nr̄or̄. ↄ lau
dabile et gloriosū nomē tuū in sc̄la. qr iu
stus est in omnib; q̄ fecisti nob. ↄ uniu̇
sa opa tua uera. ↄ uie tue recte. ↄ om̄a
iudicia tua uera. Judicia enī ūa fecisti
iux̄ omīa q̄ induxisti sup nos et sup ciui
tatem scām p̄rm nr̄or̄ ierlm̄. qr i ueri
tate ↄ iudicio. induxisti omīa hec ꝓp̄
pecc̄a nr̄a. Peccauimꝰ enī et iniq; egim̄
recedentes a te. ↄ deliqm̄ i omnibus
ↄ p̄cepta tua nō audiuimꝰ. nec obser
uauimꝰ nec fecimꝰ. sic̄ p̄ceperas nob ut
bn̄ eēt nob. Omīa ergo que īduxisti
sup nos et uniu̇sa que fecisti nob ūo
iudicio fecisti. Et tradidisti nos ī ma
nib; inimicor̄ iniquor̄ et pessimor̄
p̄uaricator̄q; et regi iniusto ↄ pessimo
ult̄ omnē t̄ram. Et nūc n̄ possumus
ap̄ire os. Cōfusio et obp̄brium fc̄i sumꝰ
s̄uis tuis. ↄ hiis qui colebant te. Ne q̄s
umꝰ tradas nos i ꝑpetuū ꝓpt̄ nomē tu
ū. ↄ ne dissipes testamētū tuū. n̄ʒ aufe
ras m̄īa tuam a nob. ꝓpt̄ abrahā dilec
tū tuū. ↄ ysaac s̄uū tuū. ↄ isrl̄ scm̄ tuū.
quib; locutus es pollicēs q̄d multiplica
res sem̄ eor̄ sic̄ stellas celi ↄ sic̄ arenā
q̄ ē i litore maris. qr dn̄e īminuti
sumꝰ plusquā omnes gēt. sumq; humi
les in uniu̇sa t̄ra hodie ꝓpt̄ peccata nr̄a.
nō est in t̄p̄e hoc p̄nceps et ꝓpha ↄ dux.
neq; holocaustū. neq; sacrificiū. n̄ʒ obla
tio. n̄ʒ incensū. neq; locus primitiarū
corā te ut possimꝰ inuenire m̄īa tuam.
s; in aīo contrito et sp̄u humilitatis
suscipiamꝰ. sic̄ in holocausto arietū et
tauror̄ et sic̄ in millib; agnor̄ pingui
um sic fiat sacrificiū nr̄m in conspectu tu
o hodie. ut placeat t̄. qm̄ n̄ ē cōfusio
confidentib; in te. Et nūc seq̄m̄ i toto
corde ↄ timemꝰ te. ↄ q̄rim̄ faciem tuā.
Ne cōfundas nos. s; fac nob cū iux̄ m̄ā
suetudinē tuā ↄ s̄m multitudinē mīe
tue. ↄ erue nos in mirabilib; tuis. ↄ da
gl̄am nōi tuo dn̄e. ↄ cōfundant̄ oēs qui
ostendūt s̄uis tuis mala. Cōfundantur
in oīpotentia tua. ↄ robur eor̄ conteratur.
Et sciant qr tu es dn̄s d̄s solus ↄ gloriosus

sup orbem t̄rarū. Et n̄o cessabant qui mi
serant eos ministri regis succēdere fornacem.
napta. ↄ stuppa. ↄ pice. ↄ malleolis. et effu
debatur flāma sup fornacē cubitis. xl. no
uem. ↄ erup̄ ↄ incendit quos repit iux̄
fornacē. d̄ chaldeis. Angl̄s aut̄ dn̄i d̄sce
dit cū azaria ↄ sociis eius in fornacē et
excussit flāmā ign̄ d̄ fornace. ↄ fec̄ medi
ū fornacis q̄si uentū roris flantē. Et nō
tetigit eos omnino ign̄s. neq; cōtristauit nec
quicquā molestie intulit. Tunc hii tres
q̄si ex uno ore laudabant et glorifica
bant. ↄ bn̄dicebāt deo in fornace dicētes.
Benedictus es dn̄e d̄s p̄rm nr̄or̄. Et lau
dabilis et superaltatus et sup gliosus i
sc̄la. Et bn̄dictū nomē glīe tue scm̄.
Et laudabile et superaltatū in omnib;
sc̄lis. Benedictus es in t̄plo scō glīe
tue. Et sup laudabilis et sup gliosus in
sc̄la. Bn̄dictꝰ es in throno regni tui.
Et sup laudabilis. ↄ superaltatus i sc̄la.
Benedictꝰ es qui intueris abyssos ↄ sedes
sup cherubim. Et laudabil̄ et superal
tatus in sc̄la. Bn̄dc̄ es in firmamēto celi.
Et laud̄ ↄ gloriosus i secula. Bn̄d angli
dn̄i dn̄o. Laud̄ et superal̄ eū in sc̄la. Be
ned̄ omīa opa dn̄i dn̄o. Laud̄ ↄ sup̄eral̄
eū in sc̄la. Bened̄ celi dn̄o. Laud̄ ↄ super
eral̄ eū in sc̄la. Bn̄d aq̄ om̄s q̄ sup celos
sūt dn̄o. laud̄ ↄ sup̄eral̄ eū in sc̄la. Bn̄d
om̄s uirtutes dn̄i dn̄o. Laud̄ ↄ sup̄eral̄ eū
i sc̄la. Bn̄d sol ↄ luna dn̄o. Laud̄ ↄ super
eral̄ eū in sc̄la. Bn̄d stelle celi dn̄o. Lau
date ↄ superal̄ eū in sc̄la. Bn̄d om̄s hẏber
ↄ ros dn̄o. Laud̄ ↄ superal̄ eū in sc̄la. Bn̄
dicite om̄s sp̄c̄ di dn̄o. Laud̄ ↄ sup̄eral̄ eū
in sc̄la. Bn̄d ign̄s et estus dn̄o. Laud̄ ↄ sup̄
eral̄ eū in sc̄la. Bn̄d frigus ↄ estus dn̄o.
Laud̄ ↄ sup eral̄ eū i sc̄la. Bn̄d rores et
pruine dn̄o. Laud̄ ↄ sup̄eral̄ eū in secula.
Bn̄d gelu ↄ frigus dn̄o. Laud̄ ↄ sup̄eral̄
eū i sc̄la. Bn̄d glacies et niues dn̄o. Laud̄
ↄ superal̄ eū in sc̄la. Bn̄d noctes ↄ dies
dn̄o. Laud̄ ↄ superal̄ eū in sc̄la. Bn̄d lux
ↄ tenebre dn̄o. Laud̄ ↄ superal̄ eū i sc̄la.
Bn̄d fulgura ↄ nubes dn̄o. Laud̄ ↄ super
al̄ eū in sc̄la. Bn̄dicat t̄ra dn̄m. Laud̄ ↄ
superal̄ eū in sc̄la. Bn̄d mōtes ↄ colles
dn̄o. Laud̄ ↄ superal̄ eū in sc̄la. Bn̄d uniu̇

sa germinantia in terra domino. Laudate et super-
exaltate eum in secula. Benedicite fontes domino. Laudate et
superexaltate eum in secula. Benedicite maria et flumina
domino. Laudate et superexaltate eum in secula. Benedicite cete
et omnia que mouentur in aquis domino. Laudate
et superexaltate eum in secula. Benedicite omnes uolucres
celi domino. Laudate et superexaltate eum in secula. Benedicite
omnes bestie et pecora dominum. Laudate et superexaltate
eum in secula. Benedicite filii hominum domino. Laudate et
superexaltate eum in secula. Benedicat israel domino.
Laudet et superexaltet eum in secula. Benedicite sacer-
dotes domini domino. Laudate et superexaltate eum in secula.
Benedicite spiritus et anime iustorum domino. Laudate et superexaltate
eum in secula. Benedicite sancti et humiles corde domino.
Laudate et superexaltate eum in secula. Benedicite anania
azarias. misael domino. Laudate et superexaltate eum
in secula. Quia eruit nos de inferno. et sal-
uos fecit de manu mortis. et liberauit de me-
dio ardentis flamme. et de medio ignis eru-
it nos. Confitemini domino quoniam bonus.
quoniam in seculum misericordia eius. Benedicite omnes religi-
osi domino deo deorum. Laudate et confitemi-
ni ei quia in omnia secula misericordia eius. Hucusque non habetur
in hebraico. et que posuimus de theodotionis editione translata sunt.
Tunc nabuchodonosor rex obstupuit. et sur-
rexit propere. et ait optimatibus suis. Non-
ne tres uiros misimus compeditos in medio i-
gnis. Qui respondentes dixerunt regi. Vere rex.
Respondit et ait. Ecce ego uideo uiros solu-
tos quatuor ambulantes in medio ignis.
et nichil corruptionis in eis est. et species quarti

similis filio dei. Tunc ac-

cessit nabuchodonosor ad ostium forna-
cis ignis ardentis et ait. Sydrach. misac.
et abdenago serui dei excelsi uiui. egredi-
mini et uenite. Statimque egressi sunt sy-
drach. misac. et abdenago. de medio i-
gnis. Et congregati satrape. magistratus et
iudices et potentes regis. contemplabantur
uiros illos quoniam nichil potestatis habuisset
ignis in corporibus eorum. et capillus capitis
eorum non esset adustus. et saraballa illorum non
fuissent immutata. et odor ignis non transis-
set per eos. Et erumpens nabuchodonosor ait.
Benedictus deus eorum sidrach uidelicet misac et
abdenago. qui misit angelum suum et eru-
it seruos suos qui crediderunt in eo. et uerbum
regis immutauerunt. et tradiderunt corpora sua ne ser-
uirent et ne adorarent omnem deum excepto
deo suo. A me ergo positum est hoc decretum. ut
omnis populus tribus et lingua quecumque locuta
fuerit blasphemiam contra deum sydrach
misac et abdenago. dispereat. et domus
eius uastetur. Neque enim est deus alius qui pos-
sit ita saluare. Tunc rex promouit sydrach
misac et abdenago. in prouincia baby-
lonis. Nabuchodonosor rex. omnibus populis gen-
tibus et linguis que habitant in uniuersa terra.
pax uobis multiplicetur. Signa et mira-
bilia fecit apud me deus excelsus. Placu-
it ergo mihi predicare signa eius. quia magna
sunt et mirabilia eius quia fortia. et regnum
eius regnum sempiternum. et potestas eius in
generationem et generationem.
IIII Ego nabuchodonosor quietus eram
in domo mea. et florens in palatio meo.
Somnium uidi quod perterruit me. et cogitatio-
nes mee in stratu meo. et uisiones ca-
pitis mei conturbauerunt me. Et per me pro-
positum est decretum ut introducerentur
in conspectu meo cuncti sapientes babylonis et ut
solutionem somnii indicarent mihi. Tunc in-
grediebantur arioli. magi. chaldei. et ha-
ruspices. et somnium narraui in conspectu eo-
rum. et solutionem eius non indicauerunt mihi.
donec collega ingressus est in conspectu meo
danihel. cui nomen balthasar secundum nomen
dei mei. qui habet spiritum deorum sanctorum in semetipso.
et somnium coram eo locutus sum. Balthasar prin-
ceps ariolorum. quem ego scio quod spiritum deorum
sanctorum habeas in te. et omne sacramentum non
est impossibile tibi. uisiones somniorum me-
orum quas uidi et solutionem eorum nar-
ra. Visio capitis mei in cubili meo. Vi-
debam et ecce arbor in medio terre. et altitu-
do eius nimia. magna arbor et for-
tis. et proceritas eius contingens celum. aspec-
tus eius erat usque ad terminos uni-
uerse terre. Folia eius pulcherrima. et fru-
ctus eius nimius. et esca uniuersorum in ea.
Subter eam habitabant animalia et bestie
et in ramis eius conuersabantur uolucres celi.
et ex ea uescebatur omnis caro. Videbam
in uisione capitis mei super stratum meum.
et ecce uigil et sanctus de celo descendit. cla-
mauit fortiter. et sic ait. Succidite ar-
borem. et precidite ramos eius. excutite
folia eius. et dispergite fructus eius. fugi-
ant bestie que subter eam sunt. et uolucres

ramis eius verumtamen germen radicum eius in terra
sinite. Et alligetur vinculo ferreo et ere
in herbis que foris sunt, et rore celi tin
guatur, et cum feris pars eius in herba
terre. Cor eius ab humano commutetur,
et cor fere detur ei, et septem tempora mutentur
super eum. In sententia vigilum decretum
est, et sermo sanctorum et petitio, donec cognoscant
viventes quoniam dominatur excelsus in regno
hominum, et cuicumque voluerit dabit illud,
et humillimum hominem constituet super eo.
Hoc somnium vidi ego nabuchodonosor
rex. Tu ergo balthasar interpretationem nar
ra festinus, quia omnes sapientes regni
mei non queunt solutionem edicere mihi. Tu autem
potes, quia spiritus sanctorum deorum in te est. Tunc daniel
cuius nomen balthasar cepit intra semetipsum ta
citus cogitare quasi hora una, et cogitatio
nes eius conturbabant eum. Respondens autem rex
ait. Balthasar, somnium et interpretatio eius
non conturbent te. Respondit balthasar et dixit.
Domine mi, somnium his qui te oderunt et inter
pretatio eius hostibus tuis sit. Arborem quam
vidisti sublimem atque robustam, cuius alti
tudo pertingit ad celum, et aspectus illius in omnem
terram, et rami illius pulcherrimi, et fructus
eius nimius, et esca omnium in ea, subter eam habitan
tes bestie agri, et in ramis eius commoran
tes aves celi, tu es rex qui magnificatus
es et invaluisti, et magnitudo tua crevit
et pervenit usque ad celum, et potestas tua in
terminos universe terre. Quod autem vidit rex vi
gilem et sanctum descendere de celo et dicere: Suc
cidite arborem et dissipate illam, attamen germen
radicum eius in terra dimittite, et vincia
tur ferro et ere in herbis foris, et rore celi consp
ergatur, et cum feris sit pabulum eius, donec
septem tempora commutentur super eum. Hec est interpretatio
sententie altissimi, que pervenit super dominum
meum regem. Eicient te ab hominibus et cum
bestiis ferisque erit habitatio tua, et fenum ut
bos comedes, et rore celi infunderis. Sep
tem quoque tempora mutabuntur super te, donec sci
as quod dominetur excelsus super regnum hominum,
et cuicumque voluerit det illud. Quod autem precepit
ut relinqueretur germen radicum eius, id est arboris, re
gnum tuum tibi manebit, postquam cognoveris
potestatem esse celestem. Quam ob rem rex consilium
meum placeat tibi, et peccata tua elemosinis

redime, et iniquitates tuas misericordiis
pauperum. Forsitan ignoscet delictis tuis.
Omnia hec venerunt super nabuchodonosor
regem. Post finem mensium .xii. in aula babylo
nis deambulabat, responditque rex et ait. Nonne
hec est babylon magna quam ego edificavi
in domum regni, in robore fortitudinis mee,
et in gloria decoris mei? Cum adhuc sermo esset
in ore regis, vox de celo ruit. Tibi dicitur nabucho
donosor rex. Regnum transibit a te, et ab homini
bus te eicient, et cum bestiis ferisque erit habitatio tu
a. Fenum quasi bos comedes, et septem tempora mutabun
tur super te, donec scias quod dominetur excelsus in
regno hominum, et cuicumque voluerit det illud. Ea
dem hora sermo completus est super nabuchodono
sor, et ex hominibus abiectus est, et fenum ut bos
comedit, et rore celi corpus eius infectum est,
donec capilli eius in similitudinem aquilarum
crescerent, et ungues eius quasi unguis avium.
Igitur post finem dierum ego nabuchodonosor
oculos meos ad celum levavi, et sensus meus
redditus est michi, et altissimo benedixi, et viven
tem in sempiternum laudavi et glorificavi, quia
potestas eius potestas sempiterna, et regnum
eius in generationem et generationem, et omnes habi
tatores terre apud eum in nichilum reputati sunt.
Iuxta voluntatem enim suam facit tam in virtutibus
celi quam in habitatoribus terre, et non est qui resistat
manui eius et dicat ei, quare fecisti? In ipso tem
pore sensus meus reversus est ad me, et ad honorem
regni mei decoremque perveni, et figura mea reversa
est ad me, et optimates mei et magistratus mei
requisierunt me, et in regno meo restitutus sum,
et magnificentia amplior addita est mihi.
Nunc igitur ego nabuchodonosor laudo, et ma
gnifico, et glorifico regem celi, quia omnia opera eius
vera, et vie eius iudicia, et gradientes in
superbia potest humiliare.

Balthasar rex fecit grande convivium opti V
matibus suis mille, et unusquisque secundum suam
bibebat etatem. Precepit ergo iam temulentus
ut afferrentur vasa aurea et argentea que aspor
taverat nabuchodonosor pater eius de tem
plo quod fuit in ierusalem, ut biberent in eis rex et
optimates eius, uxoresque eius et concubine.
Tunc allata sunt vasa aurea ~~et argentea~~, que
asportaverat de templo quod fuerat in ierusalem.
Et biberunt in eis rex et optimates eius, uxores et
concubine eius. Bibebant vinum et lauda

bant deos suos aureos et argenteos, ere-
os, ferreos, ligneosque et lapideos. In e-
adem hora apparuerunt digiti quasi manus
hominis scribentis contra candelabrum in superfi-
cie parietis aule regie. Et rex aspiciebat
articulos manus scribentis. Tunc regis
facies commutata est et cogitationes eius contur-
babant eum, et compages renum eius solvebantur,
et genua eius ad se invicem collidebantur.
Exclamavit itaque rex fortiter ut introduce-
rent magos chaldeos et aruspices. Et pro-
loquens rex ait sapientibus babel: Qui-
cumque legerit scripturam hanc et interpretatio-
nem eius manifestam mihi fecerit, purpura ve-
stietur, et torquem auream habebit in collo,
et tertius in regno meo erit. Tunc ingressi
omnes sapientes regis non potuerunt nec scriptu-
C ram legere, nec interpretationem indicare re-
gi. Unde rex baltasar satis conturbatus
est, et vultus illius immutatus est, sed et optima-
tes eius conturbabantur. Regina autem pro re que
acciderat regi et optimatibus eius audiens
domum convivii ingressa est, et proloquens
ait: Rex in eternum vive. Non te contur-
bent cogitationes tue, neque facies tua im-
mutetur. Est vir in regno tuo qui spiritum
deorum sanctorum habet in se, et in diebus patris tui sci-
entia et sapientia invente sunt in eo. Nam
et rex nabuchodonosor pater tuus principem
magorum incantatorum chaldeorum et aru-
spicum constituit eum, pater inquam tuus
o rex, quia spiritus amplior et prudentior, in-
telligentiaque et interpretatio somniorum, et o-
stensio secretorum ac solutio ligatorum in-
vente sunt in eo, hoc est in danihele, cui
rex imposuit nomen baltasar. Nunc
itaque danihel vocetur, et interpretationem nar-
rabit. Igitur introductus est danihel coram
rege. Ad quem prefatus rex ait: Tu ne es da-
nihel de filiis captivitatis iudee quem ad-
duxit rex pater meus de iudea? Audivi de
te quoniam spiritum deorum habeas, et scientia intelli-
gentiaque ac sapientia ampliores invente
sunt in te. Et nunc introgressi sunt in
conspectu meo sapientes magi ut scrip-
turam hanc legerent et interpretationem eius
indicarent mihi, et nequiverunt sensum sermo-
nis eius edicere mihi. Porro ego audivi
de te quod possis obscura interpretari et li-

gata dissolvere. Si ergo vales scripturam le-
gere et interpretationem eius indicare mihi purpura
vestieris, et torquem auream circa collum tuum ha-
bebis, et tertius in regno meo princeps eris.
Ad que respondens danihel ait coram rege: Mu-
nera tua sint tibi, et dona domus tue alte-
ri da. Scripturam autem legam tibi rex, et interpre-
tationem eius ostendam tibi. O rex, de-
us altissimus regnum et magnificentiam, gloriam
et honorem dedit nabuchodonosor patri tu-
o, et propter magnificentiam quam dederat ei,
universi populi tribus et lingue trem-
ebant et metuebant eum. Quos volebat in-
terficiebat, et quos volebat percutiebat, et
quos volebat exaltabat, et quos vole-
bat humiliabat. Quando autem elevatum est
cor eius, et spiritus illius obfirmatus est ad superbi-
am, depositus est de solio regni sui, et glori-
a eius ablata est, et a filiis hominum eiectus
est, sed et cor eius cum bestiis positum est, et cum ona-
gris erat habitatio eius. Fenum quoque ut
bos comedebat, et rore celi corpus eius
infectum est, donec cognosceret quod pote-
statem haberet altissimus in regno hominum
et quemcumque voluerit suscitabit super illud.
Tu quoque filius eius baltasar non humilia-
sti cor tuum, cum scires hec omnia, sed adversum
dominatorem celi elevatus es, et vasa domus eius
allata sunt coram te, et tu et optimates tui
et uxores tue et concubine tue vinum bibi-
stis in eis. Deos quoque aureos et argente-
os, et ereos, et ferreos, ligneosque et lapi-
deos, qui non vident neque audiunt neque
sentiunt, laudasti. Porro deum qui ha-
flatum tuum in manu sua et omnes vias tu-
as glorificasti. Idcirco ab eo missus est
articulus manus qui scripsit hoc quod ex-
aratum est. Hec autem scriptura que digesta
est. Mane. Tecel. Phares. Et hec est in-
terpretatio sermonis. Mane: numeravit deus re-
gnum tuum et complevit illud. Tecel: appen-
sus es in statera et inventus es minus ha-
Phares: divisum est regnum tuum et da-
tum est medis et persis. Tunc iubente rege
indutus est danihel purpura, et circumdata
est torques aurea collo eius, et predicatum est
de eo quod haberet potestatem tertius in regno
suo. Eadem nocte interfectus est baltasar
rex chaldeus. Et darius medus successit

VI

in regnum. annos natus sexaginta duos.
PLacuit dario. et constituit sup regnum
suum satrapas centum uiginti. ut essent in
toto regno suo. et sup eos principes tres.
Ex quibus danihel unus erat. ut satra
pe illis rationem redderent. et rex non sustineret
aliquam molestiam. Igitur danihel superabat
omnes principes et satrapas. quia spiritus dei
amplior erat in eo. Porro rex cogitabat
constituere eum sup omne regnum. Unde prin
cipes et satrape querebant occasionem
ut inuenirent danihelis ex latere regis.
nullamque causam et suspitionem repperire po
tuerunt. eo quod fidelis esset. et omnis culpa et
suspitio non inueniretur in eo. Dixerunt
ergo uiri illi. Non inueniemus danieli hu
ic aliquam occasionem. nisi forte in lege
dei sui. Tunc principes et satrape surrip
uerunt regi. et sic locuti sunt ei. Dari rex
in eternum uiue. Consilium inierunt omnes
principes regni. magistratus et satrape. se
natores et iudices. ut decretum imperato
rium exeat et edictum. ut omnis qui petie
rit aliquam petitionem a quocumque deo
et homine usque ad dies .xxx. nisi a te rex.
mittatur in lacum leonum. Nunc itaque
rex confirma sententiam et scribe decretum. ut non
immutetur quod statutum est a medis et persis.
nec preuaricari cuiquam liceat. Porro rex
darius proposuit edictum et statuit. Quod cum
danihel comperisset. id est constitutam legem.
ingressus est domum suam. et fenestris apertis
in cenaculo suo contra ierusalem. tribus temporibus in
die flectebat genua sua et adorabat.
Confitebaturque coram deo suo. sicut et ante facere
consueuerat. Uiri ergo illi curiosius inq
uirentes inuenerunt danihelem orantem et ob
secrantem deum suum. Et accedentes locuti
sunt regi sup edicto. Rex numquid non consti
tuisti ut omnis homo qui rogaret quemquam
de diis et hominibus usque ad dies .xxx. nisi
te rex mitteretur in lacum leonum? Ad quos
respondens rex ait. Uerus est sermo iuxta
decretum medorum et persarum. quod preuaricari non
licet. Tunc respondentes dixerunt coram
rege. Danihel de filiis captiuitatis
iude non curauit de lege tua. et de edi
cto quod constituisti. sed tribus temporibus per diem
orat obsecratione sua. Quod uerbum
cum audisset rex satis contristatus est. et pro
daniele posuit cor ut liberaret eum. et usque
ad occasum solis laborabat ut erueret
illum. Uiri autem illi intelligentes regem.
dixerunt ei. Scito rex quia lex medorum est atque
persarum. ut omne decretum quod constituerit
rex non liceat immutari. Tunc rex precepit
et adduxerunt danihelem. et miserunt
eum in lacum leonum. Dixitque rex danie
li. Deus tuus quem colis semper ipse libera
bit te. Allatusque est lapis unus. et positus
est sup os laci. quem obsignauit rex a
nulo suo. et anulo optimatum suorum. ne
quid fieret contra danihelem. Et abiit rex in
domum suam. et dormiuit incenatus. cibique
non sunt allati coram eo. insup et somnus re
cessit ab eo. Tunc rex primo diluculo con
surgens festinus ad lacum leonum perrexit. appro
pinquansque lacu danihelem uoce lacrimabi
li inclamauit. et affatus est eum. Daniel
serue dei uiuentis. deus tuus cui tu ser
uis semper. putasne ualuit liberare te
a leonibus? Et danihel regi respondens ait.
Rex in eternum uiue. Deus meus misit angelum
suum. et conclusit ora leonum. et non nocuerunt
mihi. quia coram eo iustitia inuenta est in me.
sed et coram te rex delictum non feci. Tunc rex
uehementer gauisus est sup eum. et danihe
lem precepit educi de lacu. Eductusque est de la
cu danihel. et nulla lesio inuenta est in eo.
quia credidit deo suo. Iubente autem rege
adducti sunt uiri illi qui accusauerant
danihelem. et in lacum leonum missi sunt.
ipsi et filii et uxores eorum. et non peruenerunt
usque ad pauimentum laci donec arriperent
eos leones. et omnia ossa eorum comminuerunt.
Tunc scripsit rex darius uniuersis populis
tribubus et linguis habitantibus in uniuersa
terra. Pax uobis multiplicetur. A me con
stitutum est decretum. ut in uniuerso imperio
et regno meo tremiscant et paueant deum
danihelis. Ipse est enim deus uiuens et e
ternus in secula. et regnum eius non dissipabitur.
et potestas eius usque in eternum. Ipse est libe
rator atque saluator faciens signa et mira
bilia in celo et in terra. qui liberauit da
nihelem de lacu leonum. Porro dani
hel perseuerauit usque ad regnum darii et
regnum cyri perse.

VII

Anno primo balthasar regis babylonis daniel
somnium vidit. Visio autem capitis eius
in cubili suo; et somnium scribens brevi sermone
comprehendit. summatimque perstringens ait.
Videbam in visione mea nocte; et ecce quattuor
venti celi pugnabant in mari magno. et
quattuor bestie grandes ascendebant de mari.
diverse inter se. Prima quasi leena. et alas habebat
aquile. Aspiciebam donec evulse sunt ale
eius. et sublata est de terra. et super pedes quasi
homo stetit. et cor eius datum est ei. Et ec-
ce bestia alia similis urso in parte stetit.
et tres ordines erant in ore eius. et in den-
tibus eius et sic dicebant ei. Sur-
ge et comede carnes plurimas. Post hec aspi-
ciebam. et ecce alia quasi pardus. et alas habebat
avis. iiii. super se. et quattuor capita erant
in bestia. et potestas data est ei. Post hec
aspiciebam in visione noctis. et ecce besti-
a quarta terribilis atque mirabilis et fortis
nimis. Dentes ferreos habebat magnos.
comedens atque comminuens. et reliqua pedi-
bus suis conculcans. Dissimilis autem erat ce-
teris bestiis quas videram ante eam. et habebat cornua
.x. Considerabam cornua et ecce cornu aliud par-
vulum ortum est de medio eorum. et tria de
cornibus primis evulsa sunt a facie eius. Et
ecce oculi quasi oculi hominis erant in cornu
isto. et os loquens ingentia. Aspiciebam
donec throni positi sunt. et antiquus dierum
sedit. Vestimentum eius quasi nix candidum.
et capilli capitis eius quasi lana munda.
Thronus eius flamme ignis. rote eius ignis
accensus. Fluvius igneus rapidusque egre-
diebatur a facie eius. Milia milium
ministrabant ei. et decies milies centena
milia assistebant ei. Iudicium sedit. et
libri aperti sunt. Aspiciebam propter vocem sermo-
num grandium quos cornu illud loquebatur.
et vidi quoniam interfecta esset bestia. et perisset
corpus eius et traditum esset ad comburendum
igni. aliarum quoque bestiarum ablata esset po-
testas. et tempora vite constituta essent eis. us-
que ad tempus et tempus. Aspiciebam ergo in visione noc-
tis. et ecce cum nubibus celi quasi filius hominis
veniebat. et usque ad antiquum dierum pervenit.
et in conspectu eius obtulerunt eum. et dedit ei
potestatem et honorem. et regnum. et omnis populus tri-
bus et lingue. ipsi servient. Potestas eius pote-
stas eterna que non auferetur. et regnum eius quod
non corrumpetur. Horruit spiritus meus. Ego daniel
territus sum in his. et visiones capitis mei con-
turbaverunt me. Accessi ad unum de assistentibus
et veritatem querebam ab eo de omnibus his. Qui
dixit michi interpretationem sermonum et docuit me.
Hee bestie magne quattuor. sunt quattuor reges qui
consurgent de terra. Suscipient autem regnum
sancti dei altissimi. et obtinebunt regnum us-
que in seculum et in seculum seculorum. Post hec volui
diligenter discere de bestia quarta que erat dis-
similis valde ab omnibus et terribilis nimis.
dentes et ungues eius ferrei; comedebat
et comminuebat. et reliqua pedibus suis con-
culcabat; et de cornibus decem que habebat in
capite. et de alio quod ortum fuerat ante quod
ceciderant tria cornua. et de cornu illo quod
habebat oculos. et os loquens grandia. et maius
erat ceteris. Aspiciebam et ecce cornu illud
faciebat bellum adversus sanctos. et prevalebat
eis. donec venit antiquus dierum et iudi-
cium dedit sanctis excelsi. et tempus advenit. et reg-
num obtinuerunt sancti. et sic ait. Bestia quarta
regnum quartum erit in terra. quod maius erit omnibus
regnis. et devorabit universam terram. et con-
culcabit et comminuet eam. Porro cornua
decem ipsius regni decem reges erunt. Et a-
lius consurget post eos. et ipse potentior erit pri-
oribus. et tres reges humiliabit. et sermones contra
excelsum loquetur. et sanctos altissimi con-
teret. et putabit quod possit mutare tempora et le-
ges. et tradentur in manu eius usque ad
tempus et tempora et dimidium temporis. et iudicium
sedebit ut auferatur potentia et conte-
ratur. et dispereat usque in finem. Regnum autem
et potestas et magnitudo regni que est
subter omne celum. detur populo sanctorum altissi-
mi. cuius regnum sempiternum est. et omnes reges
servient ei. et obedient.
Ego daniel multum cogitationibus meis
conturbabar. et facies mea mutata est
in me. verbum autem in corde meo conservavi.
Anno tercio regni balthasar regis visio
apparuit michi. Ego daniel post id quod videram
in principio vidi in visione mea cum
essem in susis castro quod est in helam regio-
ne. Vidi autem me in visione esse super por-
tam ulay. et elevavi oculos meos et vi-
di. et ecce aries unus stabat ante paludem.

hircus cornua excelsa, et unum excelsius altero.
atque succrescens. Postea uidi arietem
cornibus uentilantem contra occidentem et contra a
quilonem et contra meridiem. et omnes bestie non
poterant resistere ei. neque liberari de manu eius.
fecitque secundum uoluntatem suam et magnificatus
est. Et ego intelligebam. Ecce autem hyr
cus caprarum ueniebat ab occidente super facie
em totius terre. et non tangebat terram. Porro
hyrcus habebat cornu insigne inter ocu
los suos; et uenit usque ad arietem illum cor
nutum quem uideram stantem ante portam. et cu
currit ad eum in impetu fortitudinis su
e. Cumque appropinquasset prope arietem efferatus
est in eum; et percussit arietem et commi
nuit duo cornua eius. et non poterat aries
resistere ei. Cumque eum misisset in terram
conculcauit. et nemo quibat liberare ari
etem de manu eius. Hyrcus autem caprarum
magnus factus est nimis. Cumque creuisset
fractum est cornu magnum. et orta sunt
quatuor cornua subter illud per quatuor uentos
celi. De uno autem ex eis egressum est cornu
unum modicum. et factum est grande contra meri
diem et contra orientem et contra fortitudinem; et
magnificatum est usque ad fortitudinem
celi. et deiecit de fortitudine. et de stellis.
et conculcauit eas; et usque ad principem for
titudinis magnificatum est. et ab eo tu
lit iuge sacrificium. et deiecit locum sancti
ficationis eius. Robur autem datum est ei contra
iuge sacrificium propter peccata; et prosternetur ue
ritas in terra. et faciet. et prosperabitur. Et audiui unum
de sanctis loquentem. Et dixit unus sanctus alteri
nescio cui loquenti. Usque quo uisio, et iu
ge sacrificium. et peccatum desolationis que facta
est. et sanctuarium et fortitudo conculcabitur? Et
dixit ei. Usque ad uesperam et mane ~~dies~~
duo milia trecenti. et mundabitur sancta
rium. Factum est autem cum uiderem ego dani
hel uisionem. et quererem intelligentiam.
ecce stetit in conspectu meo quasi species
uiri. Et audiui uocem uiri inter ulay
et clamauit et ait. Gabrihel fac intelli
gere istum uisionem. Et uenit et stetit iuxta
ubi ego stabam. Cumque uenisset pauens
corrui in faciem meam, et ait ad me. In
tellige fili hominis quoniam in tempore finis com
plebitur uisio. Cumque loqueretur ad me.
collapsus sum pronus in terram. Et tetigit
me. et statuit me in gradu meo. Dixitque
mihi. Ego ostendam tibi que futura sunt in
nouissimo maledictionis. quoniam habet tempus fi
nem suum. Aries quem uidisti habere cornua,
rex medorum est atque persarum. Porro hyrcus
caprarum rex grecorum est. et cornu grande
quod erat inter oculos eius. ipse est rex primus.
Quod autem fracto illo surrexerunt quatuor pro eo.
quatuor reges de gente eius consurgent.
sed non in fortitudine eius. Et post regnum e
orum cum creuerint iniquitates consurget
rex impudens facie. et intelligens propo
sitiones; et roborabitur fortitudo eius.
sed non in uiribus suis. et supra quam credi potest
uniuersa uastabit. Et prosperabitur et faciet;
et interficiet robustos. et populum sanctorum secundum
uoluntatem suam. et dirigetur dolus in
manu eius; et cor suum magnificabit.
et in copia rerum omnium occidet plurimos.
et contra principem principum consurget.
et sine manu conteretur. Et uisio ue
spere et mane que dicta est. uera est. Tu
ergo signa uisionem. quia post dies multos
erit. Et ego danihel langui et egrota
ui per dies plurimos. Cumque surrexissem facie
bam opera regis; et stupebam ad uisionem
et non erat qui interpretaretur.
IX In anno primo darii filii assueri de semi
ne medorum qui imperauit super regnum chal
deorum. anno uno regni eius. ego danihel
intellexi in libris numerum annorum de quo fa
ctus est sermo ad ieremiam prophetam ut com
plerentur desolationis ierusalem. lxx. anni.
et posui faciem meam ad dominum deum meum.
rogare et deprecari in ieiuniis sacco et ci
nere. Et oraui dominum deum meum. et confes
sus sum et dixi. Obsecro domine deus magne
et terribilis. custodiens pactum et misericordiam diligen
tibus te. et custodientibus mandata tua. Pec
cauimus iniquitatem fecimus. impie egi
mus, et recessimus et declinauimus a mandatis
tuis. ac iudiciis. Non obediuimus ser
uis tuis prophetis qui locuti sunt in nomine tuo.
regibus nostris. principibus nostris. patribus nostris
omnique populo terre. Tibi domine iustitia no
bis autem confusio faciei. sicut est hodie. uiro iu
da et habitatoribus ierusalem. et omni israhel. his
qui prope sunt. et his qui procul. in uniuersis t

ris ad quas eiecisti eos propter iniquitates
eorum in quibus peccaverunt in te domine. No-
bis confusio faciei: regibus nostris. patribus
nostris. et principibus nostris. qui peccaverunt. Ti-
bi autem domino deo nostro misericordia et propitiatio quia
recessimus a te. et non audivimus vocem domini
dei nostri ut ambularemus in lege eius quam
posuit nobis per servos suos prophetas. Et omnis Israel
prevaricati sunt legem tuam. et declinaverunt
ne audirent vocem tuam. et stillavit super nos
maledictio et detestatio que scripta est
in lege moysi servi dei quia peccavimus ei. Et
statuit sermones suos quos locutus est
super nos et super principes nostros qui iudica-
verunt nos. ut superinduceret in nos
malum magnum quale numquam fuit sub omni
celo secundum quod factum est in ierusalem. sicut scriptum est
in lege moysi. Omne malum hoc venit
super nos. et non rogavimus faciem tuam domine deus
noster. ut reverteremur ab iniquitatibus nostris
et cogitaremus veritatem tuam. Et vigila-
vit dominus super malitiam et adduxit eam
super nos. Iustus dominus deus noster in omnibus o-
peribus suis que fecit. Non enim audivimus
vocem eius. Et nunc domine deus noster qui edu-
xisti populum tuum de terra egypti in manu
forti. et fecisti tibi nomen secundum diem hanc:
peccavimus. iniquitatem fecimus domine in
omnem iustitiam tuam. Avertatur obsecro
ira tua et furor tuus a civitate tua ierusalem
et monte sancto tuo. Propter peccata enim nostra et i-
niquitates patrum nostrorum ierusalem et populus tuus
in obprobrium sunt. omnibus per circuitum
nostrum. Nunc ergo exaudi deus noster orationem
servi tui. et preces eius. et ostende faciem tuam
super sanctuarium tuum quod desertum est. Propter te-
metipsum inclina deus meus aurem tuam
et audi. aperi oculos tuos et vide desolati-
onem nostram et civitatem super quam invoca-
tum est nomen tuum. Neque enim in iustifica-
tionibus nostris prosternimus preces ante faciem
tuam. sed in miserationibus tuis multis. Ex-
audi domine. placare domine. attende et fac.
Ne moreris propter temetipsum deus meus. quia
nomen tuum invocatum est super civitatem
et super populum tuum. Cumque adhuc loquerer et
orarem et confiterer peccata mea et peccata
populi mei israel ut prosternerem preces meas in
conspectu dei mei, pro monte sancto dei mei.

adhuc me loquente in oratione mea. ecce
vir gabrihel quem videram in visione
a principio cito volans tetigit me in tempore
sacrificii vespertini. et docuit me et lo-
cutus est mihi. Dixitque. Danihel. nunc egres-
sus sum ut docerem te. et intelligeres.
Ab exordio precum tuarum egressus est ser-
mo. Ego autem veni ut indicarem tibi. quia
vir desideriorum es. Tu ergo animadverte sermonem
et intellige visionem. Septuaginta eb-
domade abbreviate sunt super populum
tuum. et super urbem sanctam tuam. ut consume-
tur prevaricatio. et finem accipiat peccatum.
et deleatur iniquitas. et adducatur iusti-
tia sempiterna. et impleatur visio et pro-
phetia. et ungatur sanctus sanctorum. Scito ergo et
animadverte. Ab exitu sermonis ut iterum edi-
ficetur ierusalem usque ad christum ducem eb-
domade septem. et ebdomade lxii erunt.
et rursum edificabitur platea. et muri
in angustia temporum. Et post ebdomadas sexa-
ginta duas. occidetur christus. Et non e-
rit eius populus qui eum negaturus est. et civi-
tatem et sanctuarium dissipabit populus cum
duce venturo. et finis eius vastitas. et
post finem belli statuta desolatio. Confir-
mabit autem pactum multis. ebdoma-
da una. Et in dimidio ebdomadis de-
ficiet hostia et sacrificium. Et in templo erit
abhominatio desolationis. et usque ad con-
summationem et finem perseverabit desolatio.
X
Anno tertio regni cyri regis persarum:
revelatum est verbum danihel. cogno-
minato baltasar. et verum verbum et forti-
tudo magna. intellexitque sermonem. In-
telligentia enim est opus in visione. In di-
ebus illis ego danihel lugebam trium ebdo-
madarum diebus; panem desiderabilem
non comedi et caro et vinum non introie-
runt in os meum. sed neque unguento unctus
sum. donec complerentur trium ebdoma-
darum dies. Die autem vicesima et quar-
ta mensis primi: eram iuxta fluvium mag-
num qui est tygris. et levavi oculos meos et vidi.
Et ecce vir unus vestitus lineis et re-
nes eius accincti auro obrizo. et corpus eius quasi
crisolitus. et facies eius quasi species fulgu-
ris et oculi eius ut lampas ardens. et bra-
chia eius et que deorsum usque ad pedes

quasi species eris candentis. et vox sermonum eius
ut vox multitudinis. Vidi autem ego
Danihel solus visionem. Porro viri qui
erant mecum non viderunt. sed terror nimius
irruit super eos. et fugerunt in absconditum. E-
go autem relictus solus vidi visionem gran-
dem hanc, et non remansit in me fortitudo,
sed et species mea immutata est in me. et emarcu-
i. nec habui in me quicquam virium. Et au-
divi vocem sermonum eius. et audiens ia-
cebam consternatus super faciem meam.
et vultus meus herebat terre. Et ecce ma-
nus tetigit me, et erexit me super genua
mea. et super articulos manuum mearum.
Et dixit ad me. Danihel vir desideriorum
intellige verba que ego loquar ad te. et
sta in gradu tuo. Nunc enim sum missus
ad te. Cumque dixisset michi sermonem
istum: steti tremens. Et ait ad me. Noli
metuere Danihel: quia ex die primo
quo posuisti cor tuum ad intelligendum
ut te affligeres in conspectu dei tui. ex-
audita sunt verba tua. et ego veni propter
sermones tuos. Princeps autem regni Persarum
restitit michi. xx. et uno diebus. Et ecce Mi-
chael unus de principibus primis venit in adiu-
torium meum. et ego remansi ibi iuxta regem
Persarum. Veni autem ut docerem te. que ven-
tura sunt populo tuo in novissimis diebus: quoniam ad-
huc visio in dies. Cumque loqueretur michi huiusce-
modi verbis deieci vultum meum ad terram.
et tacui. Et ecce quasi similitudo filii hominis
tetigit labia mea. Et aperiens os meum lo-
cutus sum. Et dixi ad eum qui stabat co-
ram me. Domine mi in visione tua dissolute
sunt compages mee. et nichil in me re-
mansit virium. Et quomodo poterit servus
domini mei loqui cum domino meo? Nichil in
me remansit virium: sed et halitus meus inter-
cluditur. Rursum ergo tetigit me quasi visio hominis.
et confortavit me et dixit. Noli timere
vir desideriorum. Pax tibi. Confortare.
esto robustus. Cumque loqueretur me-
cum, convalui et dixi. Loquere domine mi.
quia confortasti me. Et ait. Numquid scis quare
venerim ad te? Et nunc revertar ut pu-
gnem adversum principem Persarum. Cum enim egre-
derer apparuit princeps Grecorum veniens.
Verumtamen annuntiabo tibi quod expressum est
in scriptura veritatis, et nemo est adiutor
meus in omnibus his nisi Michael princeps vester.
Ego autem ab anno primo Darii Medi sta- XI
bam ut confortaretur et corroboraretur.
Et nunc veritatem annuntiabo tibi. Et ecce
adhuc tres reges stabunt in Perside. et quartus
ditabitur opibus nimiis super omnes. Et cum
invaluerit divitiis suis, concitabit omnes
adversum regnum Grecie. Surget vero rex for-
tis. et dominabitur potestate multa. et faciet quod
placuerit ei. Et cum steterit conteretur reg-
num eius et dividetur in .iiii. ventos
celi. sed non in posteros eius. neque secundum po-
tentiam illius. qua dominatus est. Lacera-
bitur enim regnum eius etiam in externos exceptis
his. Et confortabitur rex austri. et de prin-
cipibus eius prevalebit super eum. et dominabitur dici-
one, multa enim dominatio eius. Et post finem
annorum federabuntur; filiaque regis au-
stri veniet ad regem aquilonis facere
amicitiam. et non obtinebit fortitudinem
brachii, nec stabit semen eius, et tradetur
ipsa et qui adduxerunt eam adolescentes
eius et qui confortabant eam in temporibus,
et stabit de germine radicum eius plantati-
o, et veniet cum exercitu. et ingredietur
provinciam regis aquilonis, et abutetur eis
et obtinebit. Insuper et deos eorum et scul-
ptilia. vasa quoque pretiosa argenti et
auri captiva ducet in Egyptum. Ipse
prevalebit adversum regem aquilonis. et in-
trabit in regnum rex austri. et revertetur
ad terram suam. Filii autem eius provocabun-
tur et congregabunt multitudinem
exercituum plurimorum, et veniet properans et in-
undans. Et revertetur et concitabitur. et con-
gredietur cum robore eius. Et provocatus
rex austri egredietur. et pugnabit adver-
sum regem aquilonis. et preparabit mul-
titudinem nimiam. Et dabitur multitu-
do in manus eius. et capiet multitudinem
et exaltabitur cor eius. et deiciet multa mi-
lia. sed non prevalebit. Convertetur enim rex a-
quilonis. et preparabit multitudinem mul-
to maiorem quam prius, et in fine temporum an-
norumque veniet properans, cum exercitu ma-
gno et opibus nimiis. Et in temporibus illis
multi consurgent adversum regem austri.
Filii quoque prevaricatorum populi tui extollentur

ut impleant visionem et corruent. Et
veniet rex aquilonis et comportabit ag-
gerem. et capiet urbes munitissimas.
et brachia austri non sustinebunt. Et con-
surgent electi eius ad resistendum. et non erit for-
titudo. Et faciet veniens super eum iuxta
placitum suum. et non erit qui stet contra faciem eius.
Et stabit in terra inclita. et consumetur
in manu eius, et ponet faciem suam ut veni-
at ad tenendum universum regnum eius. et rec-
ta faciet cum eo, et filiam feminarum dabit ei.
ut evertat illud: et non stabit. nec illius erit.
Et convertet faciem suam ad insulas, et ca-
piet multas, et cessare faciet principem op-
probrii sui, et opprobrium eius convertetur
in eum. Et convertet faciem suam ad im-
perium terre sue. et impinget et corruet
et non invenietur. Et stabit in loco eius
vilissimus et indignus decore regio et
in paucis diebus conteretur. non in furore
nec in prelio. Et stabit in loco eius despec-
tus. et non tribuetur ei honor regius, et veniet
clam. et obtinebit regnum in fraudu-
lentia. et brachia pugnantis expugnabuntur
a facie eius. et conterentur, insuper et dux fe-
deris. Et post amicitias cum eo faciet dolum.
et ascendet et superabit in modico populo. et abun-
dantes et uberes urbes ingredietur: et faciet
que non fecerunt patres eius et patres patrum eius.
Rapinas et predam et divitias eorum dissipa-
bit. et contra firmissimas cogitationes inibit. Et
hoc usque ad tempus. Et concitabitur fortitudo eius.
et cor eius adversum regem austri in exercitu ma-
gno. Et rex austri provocabitur ad bellum mul-
tis auxiliis. et fortibus nimis. et non stabunt. quia
inibunt adversum eum consilia. Et comeden-
tes panem cum eo conterent illum. exercitusque eius
opprimetur. et cadent interfecti eius plurimi.
Duorum quoque regum cor erit ut malefa-
ciant, et ad mensam unam mendacium loquentur.
et non proficient. quia adhuc finis in aliud tempus.
Et revertetur in terram suam cum opibus mul-
tis. et cor eius adversus testamentum sanctum. et fa-
ciet et revertetur in terram suam. Statuto
tempore revertetur. et veniet ad austrum. et non e-
rit priori simile novissimum. Et venient
super eum trieres et romani. et percutietur et re-
vertetur. et indignabitur contra testamentum sanctuarii.
et faciet, et revertetur. et cogitabit adversum
eos qui dereliquerunt testamentum sanctuarii. et
brachia ex eo stabunt. et polluent sanctuari-
um fortitudinis. et auferent iuge sacrificium
et dabunt abhominationem in desolationem.
et impii in testamentum simulabunt frau-
dulenter. Populus autem sciens deum suum obtine-
bit et faciet. et docti in populo docebunt plurimos
et ruent in gladio. et in flamma. et in capti-
vitate. et in rapina dierum. Cumque corru-
erint. sublevabuntur auxilio parvulo.
Et applicabuntur eis plurimi fraudulenter,
et de eruditis ruent ut conflentur. et eli-
gantur et dealbentur usque ad tempus prefinitum.
quia adhuc aliud tempus erit. Et faciet iuxta
voluntatem suam rex. et elevabitur et magni-
ficabitur adversum omnem deum. et adversum deum deo-
rum loquetur magnifica. et dirigetur donec
compleatur iracundia. Perpetrata est quip-
pe diffinitio. Et deum patrum suorum non re-
putabit. et erit in concupiscentiis femina-
rum. nec quemquam deorum curabit. quia adversum
universa consurget. Deum autem maozim
in loco suo venerabitur. et deum quem igno-
raverunt patres eius colet. auro et argento
et lapide pretioso. rebusque pretiosis. Et
faciet ut muniat maozim cum deo ali-
eno quem cognovit, et multiplicabit glo-
riam. et dabit eis potestatem in multis. et ter-
ram dividet gratuito. Et in tempore prefini-
to prelabitur adversum eum rex austri. et quasi
tempestas veniet contra illum rex aquilonis. in cur-
ribus et in equitibus et in classe magna.
et ingredietur terras et conteret. et pertransi-
et. et introibit in terram gloriosam. et multe cor-
ruent. Hee autem sole salvabuntur de manu
eius. edom. et moab. et principium filiorum
amon. Et mittet manum suam in terras.
et terra egypti non effugiet. Et dominabitur the-
saurorum auri et argenti. et in omnibus pretiosis
egypti, per libiam quoque et ethiopiam tran-
sibit, et fama turbabit eum ab oriente
et ab aquilone. et veniet in multitudine
magna ut conterat et interficiat plurimos. Et
figet tabernaculum suum apedno inter
maria super montem inclitum et sanctum, et veniet
usque ad summitatem eius. et nemo auxiliabitur ei.

In tempore autem illo consurget michael
princeps magnus qui stat pro filiis popu-
li tui, et veniet tempus quale non fuit ab eo

quo gentes esse ceperunt usque ad tempus illud. Et in
tempore illo salvabitur populus tuus omnis qui inventus
fuerit scriptus in libro. Et multi de his qui
dormiunt in terre pulvere evigilabunt. alii in
vitam eternam alii in obprobrium ut videant
semper. Qui autem docti fuerint fulgebunt
quasi splendor firmamenti. et qui ad iustitiam
erudiunt multos quasi stelle in perpetuas e-
ternitates. Tu autem daniel claude sermo-
nes. et signa librum usque ad tempus statutum.
pertransibunt plurimi. et multiplex erit scientia.
Et vidi ego daniel. et ecce quasi alii duo sta-
bant. unus hinc super ripam fluminis. et alius
inde ex altera ripa fluminis. Et dixi viro qui
indutus erat lineis qui stabat super aquas
fluminis. Usque quo finis horum mirabi-
lium? Et audivi virum qui indutus erat li-
neis qui stabat super aquas fluminis.
cum elevasset dexteram et sinistram suam in ce-
lum et iurasset per viventem in eternum quia in tem-
pus et tempora et dimidium temporis. Et cum completa
fuerit dispersio manus populi sancti complebuntur
universa hec. Et ego audivi et non intel-
lexi. Et dixi. Domine mi quid erit post hec? Et
ait. Vade daniel quia clausi sunt signatique
sermones usque ad tempus prefinitum. Eligen-
tur et dealbabuntur et quasi ignis probabun-
tur multi. et impie agent impii. Porro
docti intelligent. Et a tempore cum ablatum
fuerit iuge sacrificium. et posita fuerit
abhominatio in desolatione: dies mil-
le ducenti nonaginta. Beatus qui expe-
ctat et pervenit ~~usque~~ ad dies mille tre-
centos. xxx. quinque. Tu autem vade ad prefi-
nitum. et requiesces et stabis in sorte tua
in fine dierum.

XIII Et erat vir habitans in babylone. et no-
men eius ioachim. et accepit uxorem nomine
susannam. filiam helchie pulchram ni-
mis et timentem dominum. Parentes enim
illius cum essent iusti erudierunt filiam su-
am secundum legem moysi. Erat autem ioa-
chim dives valde. et erat ei pomerium
vicinum domui sue. et ad ipsum conflu-
ebant iudei eo quod esset honorabilior
omnium. Et constituti sunt duo senes iudi-
ces in anno illo. de quibus locutus est dominus.
quia egressa est iniquitas de babylone. a
senioribus iudicibus qui videbantur regere
populum. Isti frequentabant domum ioachim.
et veniebant ad eos omnes qui habebant iudi-
cia. Cum autem populus revertisset per meridiem.
ingrediebatur susanna et deambulabat
in pomerio viri sui. et videbant eam senes
cotidie ingredientem et deambulantem. et ex-
arserunt in concupiscentia eius. Et everterunt sen-
sum suum et declinaverunt oculos suos ut
non viderent celum. neque recordarentur iudiciorum
iustorum. Erant autem ambo vulnerati amo-
re eius. nec indicaverunt sibi vicissim dolo-
rem suum. Erubescebant enim indicare sibi
concupiscentiam suam. volentes concumbere cum ea.
Et observabant cotidie sollicitius videre eam.
Dixitque alter ad alterum. Eamus domum: quia pran-
dii hora est. Et egressi recesserunt a se.
Cumque revertissent. venerunt in unum. Et
sciscitantes ab invicem causam confessi sunt
concupiscentiam suam. et tunc in commune statuerunt tempus
quando eam possent invenire solam. Factum est
autem cum observarent diem aptum: ingressa
est aliquando sicut heri et nudius tertius cum dua-
bus solis puellis. voluitque lavari in pome-
rio. Estus quippe erat. Et non erat ibi quisquam
preter duos senes absconditos: et contemplantes
eam. Dixit ergo puellis. Afferte michi oleum
et smigmata. et ostia pomerii claudite
ut laver. Et fecerunt sicut preceperat. clau-
seruntque ostia pomerii. et egresse sunt per
posticum. ut afferrent que iusserat. nesciebant-
que senes intus esse absconditos. Cum autem egres-
se essent puelle. surrexerunt duo senes. et
accurrerunt ad eam. et dixerunt. Ecce ostia po-
merii clausa sunt. et nemo nos videt. et in
concupiscentia tui sumus. Quamobrem assen-
tire nobis. et commiscere nobiscum. Quod si no-
lueris dicemus contra te testimonium. quod fu-
erit tecum iuvenis. et ob hanc causam emi-
seris puellas a te. Ingemuit susanna et ait.
Angustie michi sunt undique. Si enim hoc ege-
ro mors michi est. Si autem non egero non effugiam
manus vestras. Sed melius michi est absque ope-
re incidere in manus vestras. quam peccare in
conspectu domini. Et exclamavit voce ma-
gna susanna. Exclamaverunt autem et senes
adversum eam. Et cucurrit unus et aperuit
ostium pomerii. Cum audissent clamorem in

pomerio famuli domus. irruerunt per posti
cum. ut viderent quid nam esset. Postquam
autem senes locuti sunt: erubuerunt servi ve
hementer. quia numquam dictus fuerat sermo hu
iuscemodi de susanna. Et facta est dies cra
stina. Cumque venisset populus ad virum eius ioachim.
venerunt et duo presbiteri pleni iniqua cogitati
one adversum susannam ut interficerent eam.
Et dixerunt coram populo. Mittite ad susannam
filiam helchie uxorem ioachim. Et statim
miserunt. Et venit cum parentibus et filiis. et
universis cognatis suis. Porro susanna erat
delicata nimis. et pulchra specie. Et ini
qui illi iusserunt ut discooperiretur. erat enim
cooperta. ut vel sic saciarentur decore eius.
Flebant igitur sui. et omnes qui noverant eam.
Consurgentes autem duo presbiteri in medio
populi. posuerunt manus super caput eius. Que
flens suspexit ad celum. Erat enim cor eius
fiduciam habens in domino. Et dixerunt presbiteri.
Cum deambularemus in pomerio soli. in
gressa est hec cum duabus puellis. et clausit
hostium pomerii. et dimisit puellas. Ve
nitque ad eam adolescens qui erat ab
sconditus et concubuit cum ea. Porro nos
cum essemus in angulo pomerii videntes iniquitatem
cucurrimus ad eos et vidimus eos pariter commisceri. et
illum quidem non quivimus comprehendere quia
fortior nobis erat. et apertis hostiis exsilu
it. Hanc autem cum apprehendissemus.
interrogavimus quisnam esset adolescens. et
noluit indicare nobis. Huius rei testes
sumus. Credidit eis multitudo quasi senibus
populi et iudicibus. et condempnaverunt eam ad
mortem. Exclamavit autem voce magna susan
na. et dixit. Deus eterne qui absconditorum es
cognitor. qui nosti omnia antequam fiant. tu
scis quoniam falsum adversum me tulerunt testimonium.
Et ecce morior cum nichil horum fecerim que
isti maliciose composuerunt adversum me. Ex
audivit autem dominus vocem eius. Cumque du
ceretur ad mortem suscitavit deus spiritum sanctum
pueri iunioris. cuius nomen danihel. et ex
clamavit voce magna. Mundus ego sum
a sanguine huius. Et conversus omnis populus
ad eum dixit. Quis est iste sermo quem locutus
es? Qui cum staret in medio eorum ait. Sic
fatui filii israel non iudicantes neque quod ve
rum est cognoscentes. condempnastis filiam israel.
Revertimini ad iudicium. quia falsum testimo
nium locuti sunt adversum eam. Reversus est
ergo populus cum festinatione. Et dixerunt ei senes. Ve
ni et sede in medio nostrum et indica nobis
quia tibi dedit deus honorem senectutis. Et
dixit ad eos danihel. Separate illos ab invi
cem procul. et diiudicabo eos. Cum ergo di
visi essent alter ab altero. vocavit unum de
eis. et dixit ad eum. Inveterate dierum malo
rum nunc venerunt peccata tua que operaba
ris prius iudicans iudicia iniusta. inno
centes opprimens et dimittens noxios. dicen
te domino. innocentem et iustum non interficies.
Nunc ergo si vidisti eam. dic sub qua
arbore videris eos loquentes sibi. Qui
ait. Sub scyno. Dixit autem danihel. Rec
te mentitus es in caput tuum. Ecce enim
angelus domini accepta sententia ab eo. scindet
te medium. Et amoto eo iussit venire
alium. et dixit ei. Semen chanaan et non iuda.
species decepit te. et concupiscentia subvertit
cor tuum. Sic faciebatis filiabus israel et ille
timentes loquebantur vobis. sed non filia iuda
sustinuit iniquitatem vestram. Nunc ergo
dic michi sub qua arbore videris eos lo
quentes sibi. Qui ait. Sub prino. Di
xit autem ei danihel. Recte mentitus es et
tu in caput tuum. Manet enim angelus domini gla
dium habens ut secet te medium. et interficiat
vos. Exclamavit itaque omnis populus vo
ce magna. et benedixerunt deum qui salvat
sperantes in se. Et consurrexerunt adversus
duos presbiteros. convicerat enim eos dani
hel ex ore suo falsum dixisse testimonium.
feceruntque eis sicut male egerant adversum
proximum ut facerent secundum legem moysi.
et interfecerunt eos. Et salvatus est sanguis
innoxius in die illa. Helchias autem
et uxor eius laudaverunt deum pro filia su
a susanna cum ioachim marito eius. et cogna
tis omnibus. quia non est inventa in ea res
turpis. Danihel autem factus est magnus in con
spectu populi. a die illa et deinceps. Et rex
astiages appositus est ad patres suos. et
suscepit cyrus perses regnum eius. Erat
autem danihel conviva regis. et honora
tus super omnes amicos eius.
Erat quoque ydolum apud babylonios
nomine bel. et impendebantur ei per XIIII

singulos dies simile artabe .xii. et oues
xl. uini quoque amphore sex. Rex quoque cole
bat eum. et ibat per singulos dies adorare eum.
Porro daniel adorabat deum suum; Dixitque
ei rex. Quare non adoras bel? Qui respondens
ait ei. Quia non colo ydola manufacta.
sed uiuentem deum qui creauit celum et terram.
et habet potestatem omnis carnis. Et dixit ad
eum rex. Non ne tibi uidetur esse bel deus uiuens?
an non uides quanta comedat et bibat coti
die? Et ait daniel arridens. Ne erres rex.
iste enim intrinsecus luteus est. et forinsecus
ereus. neque comedit aliquando. Et iratus rex
uocauit sacerdotes eius. et ait eis. Nisi di
xeritis mihi quis est hic qui comedat inpen
sas has. moriemini. Si autem ostenderitis
quod bel comedat hec: morietur daniel
quia blasphemauit bel. Et dixit daniel re
gi. Fiat iuxta uerbum tuum rex. Erant autem
sacerdotes bel .lxx. exceptis uxoribus et
paruulis et filiis. Et uenit rex cum danie
le in templum belis. Et dixerunt sacerdotes belis.
Ecce nos egredimur foras. et tu rex pone
escas. et uinum misce. et claude ostium. et
signa anulo tuo; et cum ingressus fueris ma
ne. nisi inueneris omnia comesta a be
le. morte moriemur. uel daniel qui men
titus est aduersum nos. Contempnebant autem
quia fecerant sub mensa absconditum introitum
et per illum ingrediebantur semper. et deuorabant ea.
Factum est igitur postquam egressi sunt illi et
rex posuit cibos ante bel. Precepit daniel pu
eris suis. et attulerunt cinerem. et cribra
uit per totum templum coram rege. Et egressi
clauserunt hostium. et signantes anulo re
gis abierunt. Sacerdotes autem ingressi sunt
nocte. iuxta consuetudinem suam et uxores
et filii eorum. et comederunt omnia et biberunt.
Surrexit autem rex primo diluculo. et dani
el cum eo. Et ait rex. Salua ne sunt signa
daniel? Qui respondit. Salua rex. Statim
que cum aperuisset ostium. intuitus est rex mensam.
et exclamauit uoce magna. Magnus es bel
et non est apud te dolus quisquam. Et risit da
niel. et tenuit regem ne ingrederetur
intro. Et dixit. Ecce pauimentum. Animaduerte
cuius uestigia sunt hec. Et dixit rex. Video ue
stigia uirorum ac mulierum. et infantium. Et
iratus est rex. Tunc apprehendit rex sacer
dotes et uxores et filios eorum. et ostenderunt
ei abscondita ostiola. per que ingrediebantur. et
consumebant que erant super mensam. Occidit ergo
illos rex. et tradidit bel in potestatem danihe
li. Qui subuertit eum et templum eius.

Et erat draco magnus in loco illo. et cole XV
bant eum babylonii. Et dixit rex danihel.
Ecce nunc non potes dicere. quia non sit iste deus ui
uens. Adora ergo eum. Dixitque danihel. Do
minum deum meum adoro. quia ipse est
deus uiuens. Tu autem rex da michi potestatem
et interficiam draconem. absque gladio et fuste.
Et ait rex. Do tibi. Tulit ergo danihel pi
cem et adipem. et pilos. et coxit pariter. fecitque
massas. et dedit in os draconis. et dirrup
tus est draco. Et dixit. Ecce quem colebatis.
Quod cum audissent babylonii indignati sunt ue
hementer. Et congregati sunt aduersum regem et di
xerunt. Iudeus factus est rex. Bel destruxit. dra
conem interfecit. et sacerdotes occidit. Et di
xerunt. cum uenissent ad regem. Trade nobis
danihelem. alioquin interficiemus te et do
mum tuam. Vidit ergo rex quod irruerent in
eum uehementer. et necessitate compulsus tra
didit illis danihelem. qui miserunt eum in
lacum leonum. et erat ibi sex diebus. Porro in
lacu erant leones septem. et dabantur eis
cotidie duo corpora. et due oues. et tunc non data
sunt eis. ut deuorarent danihelem. Erat autem
abbacuc propheta in iudea. et ipse coxerat pul
mentum. et intriuerat panes in alueolo. et
ibat in campum ut ferret messoribus. Dixit
que angelus domini ad abbacuc. Fer prandium quod
habes in babylonem danihel. qui est in lacu
leonum. Et dixit abbacuc. Domine. babylonem
non uidi. et lacum nescio. Et apprehendit
eum angelus domini in uertice eius. et portauit eum
capillo capitis sui. Posuitque eum in baby
lone supra lacum. in impetu spiritus sui. Et cla
mauit abbacuc dicens. Daniel serue dei.
tolle prandium quod misit tibi deus. Et ait da
nihel. Recordatus es enim mei deus. et non dere
liquisti diligentes te. Surgensque daniel
comedit. Porro angelus domini restituit ab
bacuc confestim in loco suo. Venit ergo rex
die septima. ut lugeret danihelem. Et
uenit ad lacum et introspexit. et ecce dani
hel sedens in medio leonum. Et exclama
uit rex uoce magna dicens. Magnus es domine

ds danihel. Et extraxit eum de lacu. Por
ro illos qui perditionis eius causa fuerant
intromisit in lacum, et devorati sunt in mo
mento coram eo. Tunc rex ait. Paveant univer
si universam terram deum danihel. ipse est enim
deus vivens in secula. ipse salvator et liberator
faciens signa et mirabilia in celo et in terra. qui libera
vit danihelem de lacu leonum. Ex. daniel.

Non idem ordo est Incipit prologus super xii.
duodecim prophetarum apud hebreos. prophetas.
qui et apud nos. unde secundum id quod ibi legitur.
hic quoque dispositus est. Osee conmaticus est.
et quasi per sententias loquens. Iohel planus in princi
piis. in fine obscurior. Et usque ad malachi
am habent singuli proprietates suas. que usque
scribi legisque doctorem hebrei autumant.
Et quia longum est nunc de omnibus dicere. hoc
tantum vos o paula et eustochium ammonitas
scire volo: unum librum esse .xii. prophetarum. et
osee synchronon esse: malachin vero ag
gei et zacharie fuisse temporibus; In quibus autem
tempus non prefertur in titulo. sub illis eos regi
bus prophetasse. sub quibus et hii qui ante eos
habent titulos prophetaverunt. Item alius prologus.

Temporibus ozie. et ioatham. achaz. et e
zechie regum iuda. et ieroboam ioas re
gis israel: osee filius beeri ad prophetiam dicen
dam: spiritu sancto repletus est. De memorato i
taque numero regum. achaz rex iuda et ierobam rex
israel dominum dereliquerunt. ut hystorie regum
et paralipomenon indicant: eius israel ydola
trie cum impio ac potestate sua ad mit
tere coegerunt. Post quod dominus in osee hec locutus
est dicens. Accipe tibi uxorem fornicariam
suam fornicationum. et fac filios fornica
tionum. Fornicariam itaque non elegantem conposi
tricem. sed gentilem dominum ignorantem
appellat. que dei creatoris sui amore con
tempto. simulacris se subiecerat demo
niis. Sed cum dei precepto propheta in hac repa
ravisset conceptum ex ea filium iezrahel pre
cipit vocare. deo pollicente. per breve tempus san
guinem iezrahel in domo hieu vindicem.
Cuius promissionis hec causa est. Hieu per helise
um in regem iuncto ad offendendum san
guine naboth civis iezrahel que tunc caput me
tropolis erat. quem iezabel achab regis i
srael uxor interemerat. sic regum hystoria ex
ponit. is cum gravius iure divinum preceptum vi
dicandi sanguinis eius in omnem memori
am domum deleuisset: hoc pacto: dominum de
liquisse invenit. Cuius pronepote ierobo
am qui lectione conplexus est origini sue
imitante. ac zelei precepta et religionem a
propheta ista agente: sanguis naboth qui in loco
terre hiezrahel fuerat profusus. in domo
hieu patris memorati ieroboe propheta pre
dicente vindicatur significatur. Hic sermo est
ut ita dei in ipso israel prenuntiationem prophe
pocitura dicetur. Domum autem iude min
lectione complexa ob hoc promissa est: que
zechias rex vita filii achaz sublatis ydolis
que tempore eius quam ceteri reges celeste e
rant templum dei purgasse. ac pium
esse monstratur. Incipiunt regule.

Regule sunt hee. sub quibus significationibus
nominum ad quas tribus per prophetas deum dirigatur.
Quotienscumque ad decem tribus dei sermo
prophetia sub his nominibus designatur. id est
effraim. samaria. israel. ioseph. iezrabel.
bethel. et bethauen. et in ecclesia iacob: Quotiens
autem ad duas loquitur tribus sub his nomini
bus sermo prefertur: id est iuda. ierusalem. beni
amin. domus david. et in ecclesia iacob. At
quotiens autem israel ad totas .xii. tribus re
fertur. Item aliud

Duplex est apud hebreos littera. de hiis
titulorum usibus qui in capite sunt pro
fetia. Plerique enim dicunt. quod abesetra sc
ba in omnibus prophetis sic fuerit titulanti
ut proscripto uniuscuiusque nomine propheta cui
sit sequens noscatur. Ipse est autem esdra
qui ultimum prophetarum malachie nomine scri
bitur. Alii vero dicunt quod ab ipsis prophetis
per spiritum sanctum ut cetera sunt conscripta. Incipit

Osee crebro nominat effraim. argumentum.
samariam. ioseph. iezrahel. et uxorem
fornicariam. et fornicationis filios. et ad
ulteram cubiculo clausam mariti mul
to tempore sedere viduam. et sub veste lugub
ri ad se reditum prestolari. Incipit osee.

Verbum domini quod factum
est ad Osee filium bee
ri. in diebus ozie. ioa
thum. achaz. ezechie.
regum iuda. et in die
bus ieroboam filii ioas
regis israel. Principium lo

quē dn̄o · in osee. Et dix̄ dn̄s ad osee.
uade sume tibi uxorē fornicationū.
⁊ fac filios fornicationū. q2 fornicās
fornicabit̄ t̄ra a dn̄o. Et abiit ⁊ accep
uxorem gomer filiam debelaim. Et
concep̄ et pepit ei filiū. Et dix̄ dn̄s ad
eū. Uoca nomen eius iezrahel. q2m ad
huc modicū et uisitabo sanguinē hie
zrahel sup̄ domū hieu. ⁊ quiescē fa
ciā regnum domus isrl̄. Et in die illa
conteram arcū isrl̄. in ualle iezrahel.
Et concep̄ adhuc et pepit filiā. Et dixit
ei. Uoca nom̄ eius absq; mia̅. q2 n̄ ad
dā ult̄ misereri domui isrl̄. s3 obliuio
ne obliuiscar eor̄. ⁊ domui iuda mise
bor. ⁊ saluabo eos in dn̄o dō suo. ⁊ nō
saluabo eos in arcu ⁊ gladio. ⁊ ī bello.
⁊ in equis ⁊ in equitib3. Et ablactauit
eam que erat absq; mia̅. Et concep̄ et
pepit filiū. Et dix̄. Uoca nom̄ eius n̄
pplus m̄s. q2 uos n̄ pplus m̄s. ⁊ ego n̄
ero u̅r dē. Et erit n̄us filior̄ isrl̄ qua
si arena maris que sine mensura ē. ⁊ eni
nūabit̄. Et erit in loco ubi dr̄ eis. nō
pplus m̄s uos. dicetur eis filii dei uiue
tis. Et cōgregabunt̄ filii iuda ⁊ filii
isrl̄ pariter. et ponēt sibimet caput
unū ⁊ ascendent de t̄ra: q2 magnus
dies iezrahel.

II Dicite fratrib3 u̅ris pp̄ls m̄s. ⁊ sorori u̅re mi
sericordiam cōsecuta. Iudicate matrem
u̅ram iudicate. q2m nō ipsa uxor mea.
et ego n̄ uir eius. Auferat fornicatio
nes suas a facie sua ⁊ adult̄ia sua de
medio ub̄ū suor̄: ne forte expoliem
eam nudā. ⁊ statuā eā s̄m diem natiui
tatis sue. ⁊ ponam eam q̄si solitudinem.
et statuā eam uelut t̄ram inuiā. et ī
t̄ficiā eam siti. Et filior̄ illi̅ n̄ misere
bor q2m filii fornicationū sūt. q2 for
nicati est m̄r eor̄. Confusa est que cō
cep̄ eos: q2 dix̄. Uadam p̄ amatores me
os qui dant panes m̄os ⁊ aq̄s meas.
⁊ lanam meā. ⁊ linū meū. ⁊ oleū meū.
⁊ potū meū. Pp̄t hoc ecce ego sepiam
uiā tuā spinis. ⁊ sepiā eam macia. ⁊
semitas suas n̄ inueniet. et seq̄t̄ ama
tores suos. ⁊ n̄ app̄hendet eos. ⁊ queret
eos ⁊ nō inueniet. Et dicet. Uadam ⁊
reuertar ad uirū meū p̄orem. q2 bn̄ m̄ e
rat tūc magis quā nūc. Et hec nesciuit
q2 ego dedi ei frumtū. ⁊ uinū et oleum.
⁊ argentū multiplicaui ei ⁊ aurū. q̄ fece
rūt baal. Idcirco conuertar et sumā frum
tū meū in t̄pr̄ suo. ⁊ uinū meū ī t̄pr̄ suo.
et liberabo lanā meā ⁊ linū meū. q̄ opie
bant ignominiā eius. Et nūc reuelabo
stultitiā eius in oculis amator̄ eius. et u̅
nō eruet eam de manu mea. Et cessare
faciam omne gaudiū eius. solēnitatem
eius et neomeniā eius. sabbm̄ eius et
omnia festa t̄pa eius. Et corrūpā uineā
eius ⁊ ficū eius de quib3 dixit. mercedes
hee mee sūt. quas dedert̄ michi amato
res mei. Et ponā eā in saltū. ⁊ comedet
eā bestia agri. Et uisitabo sup̄ illā dies
baalim quib3 accendebat incensum.
⁊ ornabatur inaure sua. ⁊ monili suo.
⁊ ibat p̄ amatores suos. et mei obliui
scebatur: dic̄ dn̄s. Pp̄t hoc ecce ego la
ctabo eam. ⁊ adducā in solitudinem.
⁊ loq̄r ad cor eius. ⁊ dabo ei uinitores ex
eo de eodem loco. ⁊ uallem achor ad api
endā spem. ⁊ canet ibi iuxta dies iu
uentutis sue. ⁊ iux̄ dies ascensiōis sue
de t̄ra egypti. Et erit. In die illa ait dn̄s.
uocabit me uir m̄s. ⁊ n̄ uocabit me ⁊
ultra baalym̄. Et auferam nōia baalim de
ore eius. ⁊ n̄ recordabit̄ ult̄ nōis eor̄. Et
percutiam eis fedus in die illa cū bestia a
gri. ⁊ cū uolucre celi. ⁊ cū reptili t̄re. ⁊ ar
cum ⁊ gladiū ⁊ bellū conterā de t̄ra. et
dormire eos faciā fiducialit̄. et sponsa
bo te m̄ in sempit̄nū. ⁊ sponsabo te m̄ ī
iustitia. ⁊ iudicio. ⁊ ī mia̅ ⁊ miserationib3.
et sponsabo te m̄ in fide. et scies q2 ego
dn̄s. Et erit. In die illa exaudiā dicit
dn̄s. ⁊ exaudiam celos. ⁊ illi exaudient
t̄ram. ⁊ t̄ra exaudiet t̄ticū. ⁊ uinū. ⁊ oleū.
et hec exaudient iezrahel. Et seminabo
eam m̄ in t̄ram. ⁊ miserebor eius q̄ fuit
absq; mia̅. et dicam n̄ pplo meo pp̄ls m̄s
es tu. ⁊ ipse dicet. dn̄s m̄s es tu.

Et dix̄ dn̄s ad me. Adhuc uade ⁊ dili III
ge mulierē dilectā amico. ⁊ adulterā.
sic diligit dn̄s filios isrl̄. ⁊ ipi respiciunt
ad deos alienos. ⁊ diligunt uinatia uuar̄.
Et fodi eam m̄ xv̄ argēteis. ⁊ choro or

eum

dea. et dimidio choro ordei. Et dixi ad eam.
Dies multos expectabis me. non fornicabe-
ris. et non eris viro. sed et ego expectabo te. quia dies
multos sedebunt filii israel sine rege. et sine prin-
cipe. et sine sacrificio. et sine altari. et sine ephy-
od. et sine theraphim. Et post hec revertentur
filii israel. et querent dominum deum suum. et david
regem suum. et pavebunt ad dominum et ad bo-
num eius in novissimo dierum.
IIII Audite verbum domini filii israel. quia iudicium
domino cum habitatoribus terre. Non est enim ve-
ritas. et non est misericordia. et non est scientia dei in terra. Ma-
ledictum et mendacium. et homicidium. et fur-
tum. et adulterium inundaverunt. et sanguis san-
guinem tetigit. Propter hoc lugebit terra.
et infirmabitur omnis qui habitat in ea.
in bestia agri et in volucre celi. Sed et pi-
sces maris congregabuntur. Veruntamen unus-
quisque non iudicet. et non arguatur vir. Populus enim
tuus sicut hii qui contradicunt sacerdoti. et cor-
rues hodie. et corruet etiam propheta tecum. No-
cte tacere feci matrem tuam. Conticuit populus
meus. eo quod non habuerit scientiam. Quia tu scientiam re-
pulisti. repellam te ne sacerdotio fungaris
michi. Et oblita es legis dei tui. obliviscar
et ego
filiorum tuorum et ego. Secundum multitudinem
eorum sic peccaverunt michi. Gloriam eorum in igno-
miniam commutabo. Peccata populi mei co-
medent. et ad iniquitatem eorum sublevabunt
animas eorum. Et erit sicut populus. sic sacerdos.
Et visitabo super eum vias eius. et cogitatio-
nes eius reddam ei. et comedent. et non sa-
turabuntur. Fornicati sunt et non cessaverunt.
quoniam dominum dereliquerunt in non custodiendo.
Fornicatio et vinum et ebrietas aufert
cor. Populus meus in ligno suo interrogavit.
et baculus eius annuntiavit ei. Spiritus enim
fornicationum decepit eos. et fornicati sunt
a deo suo. Super capita montium sacrifica-
bant. et super colles accendebant thymia-
ma. subtus quercum et populum et terebinthum.
quia bona erat umbra eius. Ideo fornicabun-
tur filie vestre. et sponse vestre adultere erunt.
Non visitabo super filias vestras cum fuerint
fornicate. et super sponsas vestras cum adulte-
raverint. quoniam ipsi cum meretricibus versabantur.
et cum effeminatis sacrificabant. et populus non
intelligens vapulabit. Si fornicaris tu
israel non delinquat saltem iuda. Et noli-

te ingredi in galgala. et ne ascenderitis
in bethaven. neque iuraveritis vivit dominus.
quoniam sicut vacca lasciviens declinavit israel.
Nunc pascet eos dominus. quasi agnum in latitu-
dine. Particeps ydolorum ephraim. dimit-
te eum. Separatum est convivium eorum. For-
nicatione fornicati sunt. dilexerunt afferre
ignominiam protectores eius. Ligavit spiritus eum
in alis suis. et confundentur a sacrificiis suis.
V Audite hoc sacerdotes. et attendite
domus israel. et domus regis auscultate. quia
vobis iudicium est. quoniam laqueus facti estis spe-
culationi. et sicut rete expansum super thabor.
et victimas declinastis in profundum. et
ego eruditor omnium eorum. Ego scio ephra-
im. et israel non est absconditus a me. quia nunc
fornicatus est effraim contaminatus est
israel. Non dabunt cogitationes suas. ut rever-
tantur ad dominum suum. quia spiritus fornicationum
in medio eorum. et dominum non cognoverunt. Et re-
spondebit arrogantia israel in facie eius.
et israel et effraim ruent in iniquitate sua.
Ruet etiam iudas cum eis. In gregibus suis. et
armentis suis vadent ad querendum dominum. et non
invenient. Ablatus est ab eis. In domino pre-
varicati sunt. quia filios alienos genuerunt. nunc
devorabit eos mensis cum partibus suis. Clan-
gite bucina in gabaa. tuba in rama. u-
lulate in bethaven. post tergum tuum beni-
amin. Effraim in desolatione erit. in di-
e correptionis in tribubus israel. ostendi
fidem. Facti sunt principes iuda quasi assumen-
tes terminum. Super eos effundam quasi aquam iram
meam. Calumpniam patiens est effraim fractus
est iudicio. quoniam cepit abire post sordes. Et
ego quasi tinea effraim. et quasi putredo do-
mui iuda. Et vidit effraim languorem
suum. et iudas vinculum suum. Et abiit ef-
fraim ad assur. et misit ad regem ulto-
rem. et ipse non poterit sanare vos. nec solve-
re poterit a vobis vinculum. quoniam ego quasi leena
effraim. et quasi catulus leonis domui iu-
da. Ego ego capiam et vadam. tollam. et non est
qui eruat. Vadens revertar ad locum meum.
donec deficiatis et queratis faciem meam.
VI In tribulatione sua mane
consurgent ad me. Venite et revertamur
ad dominum. quia ipse cepit et sanabit nos. per-
cutiet et curabit nos. Vivificabit nos post

duos dies, in die tertia suscitabit nos et vi-
vemus in conspectu eius. Sciemus sequemur-
que ut cognoscamus dominum. Quasi diluculum
preparatus est egressus eius, et veniet quasi
ymber nobis temporaneus et serotinus terre.
Quid faciam tibi effraim? Quid faciam tibi
iuda? Misericordia vestra quasi nubes matutina, et quasi
ros mane pertransiens. Propter hoc dolavi in pro-
phetis, occidi eos in verbis oris mei, et iu-
dicia tua quasi lux egredientur. Quia misericordiam vo-
lui et non sacrificium, et scientiam dei plus quam
holocausta. Ipsi autem sicut adam transgressi sunt
pactum: ibi prevaricati sunt in me. Galaad
civitas operantium ydolum, supplantata san-
guine: et quasi fauces virorum latronum
particeps sacerdotum, in via interficientium per-
gentes de sychem, quia scelus operati sunt. In do-
mo israel vidi horrendum, ibi fornicatio-
nes effraim, contaminatus est israel. Sed et
iuda pone messem tibi, cum convertero capti-
vitatem populi mei.
VII Cum sanare vellem israel revelata est
iniquitas effraim, et malitia samarie:
quia operati sunt mendacium, et fur ingressus est
spolians, latrunculus foris, et ne forte di-
cant in cordibus suis omnem malitiam eorum
me recordatum. Nunc circumdederunt eos adin-
ventiones sue, coram facie mea facte sunt.
In malitia sua letificaverunt regem, et in menda-
ciis suis principes. Omnes adulterantes quasi cli-
banus succensus a coquente. Quievit
paululum civitas a commixtione fermenti,
donec fermentaretur totum. Dies regis
nostri. Ceperunt principes furere a vino. Ex-
tendit manum suam cum illusoribus: quia appli-
cuerunt quasi clibanum cor suum, cum insidia-
retur eis. Tota nocte dormivit coquens
eos, mane ipse succensus quasi ignis flamme.
Omnes calefacti sunt quasi clibanus, et devo-
raverunt iudices suos: omnes reges eorum ce-
ciderunt, non est in eis qui clamet ad me.
Effraim in populis ipse commiscebatur. Effra-
im factus est subcinericius, qui non reversatur.
Comederunt alieni robur eius et ipse
nescivit, sed et cani effusi sunt in eo, et ipse
ignoravit. Et humiliabitur superbia israel
in faciem eius, nec reversi sunt ad dominum deum
suum, et non quesierunt eum in omnibus his. Et
factus est effraim quasi columba seducta non ha-
bens cor. Egyptum invocabant, ad assyrios
abierunt, et cum profecti fuerint expandam
super eos rete meum. Quasi volucrem celi detra-
ham eos. Cedam eos secundum auditionem cetus eorum.
Ve eis quoniam recesserunt a me, vastabuntur
quia prevaricati sunt in me, et ego redemi eos.
et ipsi locuti sunt contra me mendacia. Et non cla-
maverunt ad me in corde suo, sed ululabant
in cubilibus suis. Super triticum et vinum
ruminabant, et recesserunt a me. Et ego e-
rudivi eos et confortavi brachia eorum et
in me cogitaverunt malitiam. Reversi sunt ut
essent absque iugo. Facti sunt quasi arcus dolosus.
Cadent in gladio principes eorum: a furore
lingue sue. Ista subsannatio eorum in terra e-
gypti.
In gutture tuo sit tuba. Quasi aquila super VIII
domum domini: pro eo quod transgressi sunt fedus
meum, et legem meam prevaricati sunt. Me in-
vocabunt deus meus, cognovimus te israel. Pro-
iecit israel bonum, inimicus persequetur eum.
Ipsi regnaverunt et non ex me: principes exti-
terunt, et non cognovi. Argentum suum et au-
rum suum fecerunt sibi ydola, ut interirent. Pro-
iectus est vitulus tuus samaria, iratus est
furor meus in eis. Usquequo non poterunt emun-
dari? Quia ex israel et ipse est. Artifex fecit il-
lum, et non est deus, quoniam in aranearum telas erit
vitulus samarie. Quia ventum seminabunt et tur-
binem metent. Culmus stans non est in eis, ger-
men non faciet farinam. Quod si et fecerit, alie-
ni comedent eam. Devoratus est israel, nunc
factus est in nationibus quasi vas immundum. Quia
ipsi ascenderunt ad assur. Onager solitarius
sibi effraim, munera dederunt amatori-
bus. Sed et cum mercede conduxerint nationes,
nunc congregabo eos et quiescent paulisper
ab onere regis et principum. Quia multi-
plicavit effraim altaria ad peccandum,
facte sunt ei are in delictum. Scribam ei mul-
tiplices leges meas, que velut aliene com-
putate sunt. Hostias afferent, immola-
bunt carnes et comedent, et dominus non suscipiet
eas. Nunc recordabitur iniquitatem eorum,
et visitabit peccata eorum, et ipsi in egyptum
convertentur. Et oblitus est israel factoris sui,
et edificavit delubra, et iudas multipli-
cavit urbes munitas. Et mittam ignem in
civitates eius, et devorabit edes illius.

IX Noli letari israel. noli exultare sicut populi
quia fornicatus es a deo tuo. Dilexisti merce-
dem super omnes areas tritici. Area et torcu-
lar non pascet eos. et vinum mentietur eis. Non
habitabunt in terra domini. Reversus est effraim
in egyptum. et in assyriis pollutum comedit.
Non libabunt domino vinum. et non placebit ei.
Sacrificia eorum quasi panis lugentium, omnes
qui comedunt eum contaminabuntur. quia pa-
nis eorum anime ipsorum. non intrabit in domum domini.
Quid facietis in die sollempni. in die festivi-
tatis domini? Ecce enim profecti sunt a vastita-
te. Egyptus congregabit eos. memphis se-
peliet eos. Desiderabile argentum eorum he-
reditabit urtica. lappa in tabernaculis eorum.
Venerunt dies visitationis. venerunt dies re-
tributionis. Scitote israel stultum, prophetam
insanum. virum spiritualem, propter multitudinem
iniquitatis tue. et multitudinem amentie. Spe-
culator est effraim cum deo meo. Propheta,
Laqueus ruine factus est super omnes vias eius. insa-
nia in domo dei eius. Profunde peccaverunt
sicut in diebus gabaa. Recordabitur iniquitatis
eorum. et visitabit peccata eorum. Quasi uvas in
deserto inveni israel. quasi prima poma ficulnee.
in cacumine eius vidi patres eorum. Ipsi autem
intraverunt ad beelphegor. et abalienati sunt
in confusionem. et facti sunt abhominabiles sicut
ea que dilexerunt. Effraim quasi avis avo-
lavit. gloria eorum a partu et ab utero. et a concep-
tu. Quod si enutrierint filios suos. absque
liberis eos faciam in hominibus. Sed et ve eis,
cum recessero ab eis. Effraim ut vidi tyrus
erat. fundata in pulcritudine. Effraim
educet ad interfectorem filios suos. Da eis
domine. Quid dabis eis? Da eis vulvam sine
liberis. et ubera arentia. Omnes nequitie eorum in gal-
gal. quia ibi exosos habui eos. propter malitiam
adinventionum eorum de domo mea eiciam
eos, non addam ut diligam eos. Omnes prin-
cipes eorum recedentes. Percussus est effraim.
radix eorum exsiccata est. fructum nequaquam fa-
cient. Quod si genuerint. interficiam amantis-
sima uteri eorum. Abiciet eos deus meus quia non audi-
erunt eum. et erunt vagi in nationibus.
X Vitis frondosa israel. fructus adequatus est ei.
Secundum multitudinem fructus sui multipli-
cavit altaria: iuxta ubertatem terre sue exube-
ravit simulacris. Divisum est cor eorum, nunc inter-
ibunt. Ipse confringet simulacra eorum, depopula-
bitur aras eorum. Quia nunc dicent, non est
rex nobis. Non enim timemus dominum. et rex
quid faciet nobis? Loquimini verba visio-
nis inutilis. et ferietis fedus cum morte,
et germinabit quasi amaritudo iudicium super
sulcos agri. Vaccas bethaven coluerunt
habitatores samarie, quia luxit super eum populus eius
et editui eius super eum exultaverunt in glo-
ria eius. quia migravit ab ea. Siquidem et ipse
in assur delatus est, munus regi ultori.
Confusio effraim capiet. et confundetur
israel in voluntate sua. Transire fecit sa-
maria regem suum: quasi spumam super faci-
em aque. et disperdentur excelsa ydoli, pec-
catum israel. Lappa et tribulus ascendet super
aras eorum. et dicent montibus operite nos et
collibus cadite super nos. Ex diebus gabaa
peccavit israel. et ibi steterunt. Non compre-
hendet eos in gabaa prelium. super filios iniqui-
tatis. Iuxta desiderium meum corripiam eos. Con-
gregabuntur super eos populi. cum corripientur prop-
ter duas iniquitates suas. Effraim vitula
docta diligere trituram. et ego transivi super
pulcritudinem colli eius. Ascendam super
effraim. Arabit iudas. confringet sibi sul-
cos iacob. Seminate vobis in iusti-
tiam. et metite in ore misericordie. et inno-
vate vobis novale. Tempus autem requirendi
dominum cum venerit. qui docebit vos iustici-
am. Arastis impietatem. iniquitatem mes-
suistis. comedistis frugem mendacii. Quia
confisus es in viis tuis in multitudine for-
tium tuorum: consurget tumultus in populo
tuo. et omnes munitiones tue vastabun-
tur: Sicut vastatus est salmana a domo
eius qui iudicavit baal in die prelii. matre
super filios allisa, sic fecit vobis bethel a fa-
cie malitie nequitiarum vestrarum.
Sicut mane transiit, pertransiit rex israel. quia pu-
er israel. et dilexi eum. et ex egypto vocavi fi-
lium meum. Vocaverunt eos. sic abierunt a facie
eorum. Baalim immolabant. et simulacris
sacrificabant. Et ego quasi nutricius effraim,
portabam eos in brachiis meis. et nescie-
runt quod curarem eos. In funiculis adam tra-
ham eos. in vinculis caritatis. Et ero eis
quasi exaltans iugum super maxillas eorum. et
declinavi ad eum ut vesceretur. Non rever-

ertur in terram egypti. et assur ipse rex eius.
quoniam noluerunt converti. Cepit gladius in
civitatibus eius. et consumet electos eius. et
comedet capita eorum. Et populus meus pendebit ad
reditum meum. Iugum autem imponetur
ei simul. quod non auferetur. Quomodo da
bo te effraim? protegam te israhel? Quomodo
dabo te sicut adama. ponam te ut seboim?
Conversum est in me cor meum. pariter contur
bata est penitudo mea. Non faciam furorem
ire mee, non convertar ut disperdam effraim.
quoniam deus ego et non homo. in medio tui sanctus. et
non ingrediar civitatem. Post dominum am
bulabunt. Quasi leo rugiet. quia ipse ru
giet et formidabunt filii maris, et a
volabunt quasi avis ex egypto. et quasi colum
ba de terra assyriorum. Et collocabo eos in
domibus suis. dicit dominus. Circumdedit
me in negatione effraim. et in dolo domus
israhel. Iudas autem testis descendit cum deo. et
cum sanctis fidelis.
XII Effraim pascit ventum. et sequitur estum. To
ta die mendacium et vastitatem multipli
cat. et fedus cum assyriis iniit. et oleum in
egyptum ferebat. Iudicium ergo domini cum
iuda. et visitatio super iacob. Iuxta vias et
iuxta adinventiones eius reddet ei. In
utero supplantavit fratrem suum. et in forti
tudine sua directus est cum angelo. et in
valuit ad angelum. et confortatus est. Fle
vit et rogavit eum. In bethel invenit e
um. et ibi locutus est nobiscum. et dominus deus exer
cituum dominus memoriale eius, et tu ad deum
deum tuum converteris. Misericordiam et iudicium cu
stodi. et spera in deo tuo semper. Chanaan in
manu eius statera dolosa. calumpniam di
lexit. Et dixit effraim. Verumtamen dives effec
tus sum. inveni ydolum mihi. Omnes labores mei
non invenient michi iniquitatem quam peccavi.
Et ego dominus deus tuus ex terra egypti. Ad
huc sedere te faciam in tabernaculis sicut
in diebus festivitatis. Et locutus sum per
prophetas. et ego visionem multiplicavi:
et in manu prophetarum assimulatus sum. Si in
galaad ydolum ergo frustra erant in
galgal bobus immolantes. Nam et altaria
eorum quasi acervi super sulcos agri. Fugit
iacob in regionem syrie. et servivit israhel in
uxorem. et in uxorem servivit. In propheta autem
eduxit dominus israhel de egypto. et in propheta servatus
est. Ad iracundiam provocavit me effraim in
amaritudinibus suis. et sanguis eius super
eum veniet. et obprobrium eius restituet ei dominus
deus suus.
Loquente effraim horror invasit israhel, et XIII
deliquit in baal. et mortuus est. Et nunc
addiderunt ad peccandum. Feceruntque sibi con
flatile de argento suo. quasi similitudinem
ydolorum. Factura artificum totum est. His
ipsi dicunt. Immolate homines vitulos
adorantes. Ideo erunt quasi nubes matuti
na. et sicut ros matutinus preteriens. sicut pul
vis turbine raptus ex area. et sicut fumus
de fumario. Ego autem dominus deus tuus ex ter
ra egypti. et deum absque me nescies. et salva
tor non est preter me. Ego cognovi te in de
serto in terra solitudinis. Iuxta pascua sua
adimpleti sunt. et saturati. Et elevaverunt cor
suum et obliti sunt mei. Et ego ero eis quasi
leena. sicut pardus in via assyriorum. Oc
curram eis quasi ursa raptis catulis. et dirrum
pam interiora iecoris eius. et consumam eos ibi
quasi leo. Bestia agri scindet eos. Perditio
tua israhel. Tantummodo in me auxilium tuum.
Ubi est rex tuus? Maxime nunc salvet
te. in omnibus urbibus tuis, et iudices tui
de quibus dixisti. Da michi regem et principes.
Dabo tibi regem in furore meo. et aufe
ram in indignatione mea. Colligata
est iniquitas effraim. absconditum pec
catum eius. Dolores parturientis venient
ei. ipse filius non sapiens. Nunc enim non sta
bit in contritione filiorum. De manu mor
tis liberabo eos. de morte redimam eos. E
ro mors tua o mors. ero morsus tuus
inferne. Consolatio abscondita est ab
oculis meis. quia ipse inter fratres dividet. Ad
ducet urentem ventum dominus de deserto
ascendentem. et siccabit venas eius. et desola
bit fontem eius. et ipse diripiet thesau
rum omnis vasis desiderabilis.
Pereat samaria quoniam ad iracundiam XIIII
concitavit deum suum. In gladio pereat. par
vuli eorum elidantur. et fete eius discin
dantur. Convertere israhel ad dominum deum tuum quia
corruisti in iniquitate tua. Tollite vo
biscum verba. et convertimini ad dominum et
dicite ei. Omnem aufer iniquitatem: et

accipe bonum. et reddemus vitulos labiorum nostrorum. Assur non salvabit nos. super equum non ascendemus. nec dicemus ultra dii nostri opera manuum nostrarum. quia eius qui in te est misereberis pupilli. Sanabo contritiones eorum. diligam eos spontanee. quia aversus est furor meus ab eis. Ero quasi ros. Israel germinabit sicut lilium. et erumpet radix eius ut libani. Ibunt rami eius. et erit quasi oliva gloria eius. et odor eius ut libani. Convertentur sedentes in umbra eius. vivent tritico. et germinabunt quasi vinea. memoriale eius sicut vinum libani. Effraim. quid mihi ultra ydola? Ego exaudiam et dirigam eum. ego ut abietem virentem. ex me fructus tuus inventus est. Quis sapiens et intelliget ista. intelligens et sciet hec? Quia recte vie domini. et iusti ambulabunt in eis. prevaricatores vero corruent in eis. Explicit osee. Incipit prologus in iohelem prophetam.

IAl hoc propheta ideo nec reges nec tempora sunt prenotata quia iisdem temporibus ac regibus quibus osee prophetavit: et ipse prophetavit. Ex temporibus igitur generibus tribus hec sumuntur principia. tres sunt argumentorum partes. ex quibus solet incipere omnis orator. Aut enim dociles. aut benivolos. aut attentos auditores debet efficere. Hic ergo propheta terre magnitudine cladis sumens principium. eosque qui audituri erant volens ad penitentiam provocare reddidit attentos admirans futurum malum. ut considerantes venture cladis asperitatem: ocius arriperent penitentiam. Item alius prologus.

Sanctus iohel apud hebreos post osee ponitur. Et sicut ibi sub nomine effraim ad decem tribus confertur vaticinium. quod vel samaria vel israel memoratur: sic in hoc propheta omne quod dicitur ad tribum iuda et ad ierusalem credendum est pertinere. et nulla omnino israel. idest decem tribuum in hoc fit mentio. Temporum quoque quibus prophetavit eadem debemus accipere que in osee legimus. in diebus ozie. ioathan. achaz. et ezechie regum iuda. et in diebus ieroboam filii ioas regis israel. Porro sermonem domini ad nuntium eius refert cui fit. non ad opinionem illius quod fieri videtur. ut alibi legimus. Dominus factus est mihi in salutem. Audiat autem in scripturis sanctis non esse iste quia tamen sonat. sed qui in corde percipit. iuxta illud quod dominus loquitur in evangelio. Qui habet aures audiendi audiat. Quod autem dicitur grece. enotisete. latine sonat auribus percipite. propter eius aures sed corde percipere. Qui senes sunt et celestes audiunt spiritualiter. qui autem habitant intra aque latitudinem: etiam auribus percipiunt. Ubicumque autem hec duo verba iuncta ponuntur. non ad simplicem tantum verborum sonum. sed ad recordationem quoque verborum intelligentiam ponuntur. In genesi lamech loquitur ad uxores suas ada et sella. Audite verba mea uxores lamech. auribus percipite sermones meos. quia virum occidi in vulnus meum. et iuvenem in livorem meum. Et ysaias. Audite celi. et auribus percipe terra. Item alius prologus.

Iohel filius fatuel describit terram .xii. tribuum. eruca. bruco. locusta. rubigine vastantibus consumptam. et post eversionem prioris populi effusum spiritum sanctum super servos dei et ancillas. idest super centum .xx. credentium nomina. Et fuerunt viri in cenaculo syon centum .xx. qui ab uno usque ad .xv. paulatim et per incrementa surgentes. gradum numeri efficiunt. qui in psalterio mistice continentur. Incipit argumentum.

Iohel interpretatur incipiens. aut dominus deus fuit. tropologice hoc est quod ostium dei et scalam dei habuit aptam. recte cepit prophetare. Incipit iohel propheta.

Verbum domini quod factum est ad iohel. filium fatuhel. Audite hoc senes. et auribus percipite omnes habitatores terre. si factum est istud in diebus vestris. aut in diebus patrum vestrorum. Super hoc filiis vestris narrate. et filii vestri filiis suis. et filii eorum generationi alteri. Residuum eruce comedit locusta. et residuum locuste comedit bruchus. et residuum bruchi comedit rubigo. Expergiscimini ebrii et flete. et ululate omnes qui bibitis vinum in dulcedine. quoniam periit ab ore vestro. Gens enim ascendit super terram meam. fortis et innumerabilis. Dentes eius ut dentes leonis. et molares eius ut catuli leonis. Posuit vineam meam in desertum.

et ficum meam decorticavit. Nudans spo-
liavit eam et proiecit. albi facti sunt rami eius.
Plange quasi virgo accincta sacco, super
virum pubertatis tue. Periit sacrificium et li-
batio de domo domini. et luxerunt sacerdotes
ministri domini. Depopulata est regio. Lux-
it humus quoniam devastatum est triticum. confu-
sum est vinum et elanguit oleum. Confusi
sunt agricole. ululaverunt vinitores super
frumento et ordeo: quia periit messis agri.
Vinea confusa est. et ficus elanguit. ma-
logranatum et palma et malum et omnia
ligna agri aruerunt: quia confusum est
gaudium a filiis hominum. Accingite
vos et plangite sacerdotes: ululate mini-
stri altaris. Ingredimini. cubate in sac-
co ministri dei mei. quoniam interiit de domo
dei vestri libatio et sacrificium. Sanctificate ie-
iunium. vocate cetum, congregate senes et
omnes habitatores terre in domum dei vestri. et
clamate ad dominum. A. a. a. diei. quia prope est
dies domini. et quasi vastitas a potente veniet.
Numquid non coram oculis vestris alimenta perierunt
de domo dei nostri letitia et exultatio:
Computruerunt iumenta in stercore suo, de-
molita sunt horrea. dissipate sunt apo-
thece. quoniam confusum est triticum. Quid in-
gemuit animal. mugierunt greges armenti:
quia non est pascua eis. Sed et greges peco-
rum disperierunt. Ad te domine clamabo: quia i-
gnis comedit speciosa deserti. et flamma
succendit omnia ligna regionis. Sed et
bestie agri quasi area sitiens ymbrem suspe-
xerunt ad te. quoniam exsiccati sunt fontes a-
quarum. et ignis devoravit speciosa deserti.
II Canite tuba in syon. ululate in monte
sancto meo. conturbentur omnes habitato-
res terre. quia venit dies domini. quia prope est di-
es tenebrarum et caliginis. dies nubis et tur-
binis. Quasi mane expansum super mon-
tes. populus multus et fortis. Similis ei non
fuit a principio: et post eum non erit. usque
in annos generationis et generationis. Ante
faciem eius ignis vorans. et post eum exu-
rens flamma. Quasi ortus voluptatis terra
coram eo. et post eum solitudo deserti. neque
est qui effugiat eum. Quasi aspectus equorum
aspectus eorum. et quasi equites sic current. Sicut
sonitus quadrigarum super capita montium
exilient. sicut sonitus flamme ignis de-
vorantis stipulam. velud populus fortis preparatus
ad prelium. A facie eius cruciabuntur
populi: omnes vultus redigentur in ollam.
Sicut fortes current. quasi viri bellatores a-
scendent murum. Viri in viis suis gradien-
tur: et non declinabunt a semitis suis. V-
nusquisque fratrem suum non coartabit. sin-
guli in calle suo ambulabunt. Sed et per fe-
nestras cadent et non demolientur. Urbe-
m ingredientur: in muro current. domus conscen-
dent. per fenestras intrabunt quasi fur. A fa-
cie eius contremuit terra. moti sunt celi.
Sol et luna obtenebrati sunt: et stelle
retraxerunt splendorem suum. Et dominus dedit
vocem suam ante faciem exercitus sui: quia
multa sunt nimis castra eius. quia fortia
et facientia verbum eius. Magnus est enim dies
domini et terribilis valde. et quis sustine-
bit eum: Nunc ergo dicit dominus. Convertimini
ad me in toto corde vestro. in ieiunio et fle-
tu et planctu. et scindite corda vestra et non
vestimenta vestra. et convertimini ad dominum
deum vestrum quia benignus et misericors est.
patiens et multe misericordie. et prestabilis super
malitia. Quis scit si convertatur et ignoscat
deus et relinquat post se benedictionem: sa-
crificium et libamen domino deo nostro. Canite tu-
ba in syon. sanctificate ieiunium. voca-
te cetum. congregate populum. sanctificate ecclesiam
coadunate senes. congregate parvulos et su-
gentes ubera. Egrediatur sponsus de cubi-
li suo. et sponsa de thalamo suo. Inter vesti-
bulum et altare plorabunt sacerdotes mi-
nistri domini et dicent. Parce domine parce po-
pulo tuo. et ne des hereditatem tuam in op-
probrium. ut dominentur eis nationes. Quare di-
cunt in populis ubi est deus eorum: Zelatus
est dominus terram suam: et pepercit populo suo. Et
respondit dominus. et dixit populo suo. Ecce ego
mittam vobis frumentum. vinum et oleum.
et replebimini in eis. et non dabo vos ultra
obprobrium in gentibus: et eum qui ab aquilo-
ne est procul faciam a vobis. et expellam eum
in terram inviam. et desertam, faciem eius contra mare
orientale. et extremum eius ad mare no-
vissimum. Et ascendet fetor eius. et ascen-
det putredo eius. quia superbe egit. Noli ti-
mere terra. exulta et letare. quoniam mag-

fecit dominus ut faceret. Nolite timere ani-
malia regionis quia germinaverunt speciosa deserti.
quia lignum attulit fructum suum. Ficus et vinea
dederunt virtutem suam. Et filii syon exulta-
te et letamini in domino deo vestro. quia dedit vo-
bis doctorem iustitie. et descendere faciet
ad vos ymbrem matutinum et serotinum sicut
in principio. Et implebuntur aree frumento et re-
dundabunt torcularia vino et oleo; et red-
dam vobis annos quos comedit locusta. et
bruchus. et rubigo. et eruca. fortitudo mea
magna quam misi in vos. et comedetis ve-
scentes. et saturabimini. et laudabitis nomen
domini dei vestri; qui fecit vobiscum mirabilia. et non
confundetur populus meus in sempiternum. et scie-
tis quia in medio israel ego sum. et ego dominus deus ve-
ster et non est amplius. et non confundetur populus meus in e-
ternum. Et erit post hec. effundam spiritum meum super
omnem carnem. et prophetabunt filii vestri et filie ve-
stre. senes vestri somnia somniabunt. et iuvenes
vestri visiones videbunt. Sed et super servos
meos et ancillas meas in diebus illis effun-
dam de spiritu meo. et dabo prodigia in celo et
in terra. sanguinem et ignem et vaporem fumi.
Sol convertetur in tenebras. et luna in san-
guinem. antequam veniat dies domini magnus et
horribilis. Et erit. omnis quicumque invocave-
rit nomen domini salvus erit. quia in monte syon
et in ierusalem erit salvatio. sicut dixit dominus. et in
residuis quos dominus vocaverit
III Quia ecce in diebus illis et in tempore illo cum con-
vertero captivitatem iuda et ierusalem congrega-
bo omnes gentes. et deducam eas in vallem iosa-
phath. et disceptabo cum eis ibi super populo meo.
et hereditate mea israel. quos disperserunt in
nationibus. Et terram meam diviserunt. et super
populum meum miserunt sortem. et posuerunt puerum
in prostibulo. et puellam vendiderunt pro vino.
ut biberent. Verum quid michi et vobis tyrus et
sydon et omnis terminus palestinorum. Num-
quid ultionem vos reddetis michi. Et si ulciscimi-
mini vos contra me. cito velociter reddam vi-
cissitudinem vobis super caput vestrum. Argentum
enim meum et aurum tulistis. et desiderabilia mea
et pulcherrima mea intulistis in delubra
vestra. et filios iuda et filios ierusalem vendidi-
stis filiis grecorum ut longe faceretis eos de fi-
nibus suis. Ecce ego suscitabo eos de loco
in quo vendidistis eos. et convertam retribu-
tionem vestram in caput vestrum. Et vendam fi-
lios vestros et filias vestras in manibus filiorum
iuda. et venundabunt eos sabeis genti
longinque quia dominus locutus est. Clamate
hoc in gentibus; sanctificate bellum. suscitate
robustos. Accedant. ascendant omnes
bellatores eius. Concidite aratra vestra in gla-
dios. et ligones vestros in lanceas. Infirmus
dicat. quia ego fortis sum. Erumpite et veni-
te omnes gentes de circuitu. et congregamini. ibi
occumbere faciet dominus robustos tuos. Consur-
gant et ascendant gentes in vallem iosaphat.
quia ibi sedebo ut iudicem omnes gentes in cir-
cuitu. Mittite falces quoniam maturavit mes-
sis. Venite et descendite. quia plenum est tor-
cular. exuberant torcularia. quia multipli-
cata est malitia eorum. Populi populi in valle
concisionis. Sol et luna obtenebrati sunt
et stelle retraxerunt splendorem suum. Et do-
minus de syon rugiet. et de ierusalem dabit
vocem suam. Et movebuntur celi et terra
et dominus spes populi sui. et fortitudo filiorum is-
rahel. Et scietis quia ego dominus deus vester habitans
in syon in monte sancto meo. Et erit
ierusalem sancta. et alieni non transibunt per eam amplius.
Et erit in die illa stillabunt montes
dulcedinem. et colles fluent lacte.
et omnes rivi iuda ibunt aquis. Et fons
de domo domini egredietur. et irrigabit
torrentem spinarum. Egyptus in desolati-
one erit. et ydumea in desertum perditio-
nis. pro eo quod inique egerint in filios iuda.
et effuderint sanguinem innocentem in terra
sua. et iudea in eternum habitabitur. et ierusalem
in generationem et generationem. Et munda-
bo sanguinem eorum; quem non mundaveram.
et dominus commorabitur in syon. Explicit ioel.

Incipit prologus beati ieronimi in amos prophetam.

Ozias rex cum
dei religionem sollicite
emularetur. nimio religionis
amore provocatus contra preceptum legis
moysi arrepto thuribulo ut in hysto-
ria libri secundi paralipomenon ostenditur
sacerdotale officium presumere conatus
est. Ob eam rem terremotum in tempore
eius evenisse ostendit. cuius et zacharias propheta
meminit. Amos hec tamquam terremotum
amos propheta temporibus ozie regis et
ieroboam filii ioas regis israel in ca

q̄s que lectōe cōp̄hense sūt. tūam dei
obeas eū quasi memoriū affuturā deñ
tiat. Et q2 idem p̄pha insequētib9 arti-
sup tribz impietatibz et sup .iiij. n̄ cōu̇
tam eū. Tertio peccāe ī indulgentiā dim̄
ttere posse significauit. q̄ quarto eād
pr̄ci admittentib9 nec penitē nec in
dulgentiā daturū denuntiat. Aīā p
ignis similitudinē q̄ in pr̄ciis ḡr imi
tentuū p̄ferut. q̄uem atq3 irreuocabi
lem dei iram ad diuisionē eūntēm
tantim p̄ssurā uoluit demonstrare.
Hic amos p̄pha. It̄ al̄. p̄logus.
nō fuit in t̄p̄r ysaie p̄phē. quāq̄ ille
p̄pha extitit. Namaliū litt̄s ille. ali
us iste ap̄ hebreos scribit̄. q̄ differentia lit
terarū apud latinos nō habet. et ille for
tis ut robustus. hic uō aiultus interp̄
tatur. q2 locutus est ḡ decē tribz que
p̄ ydolatriā a cultu dei. ul̄ ē a regno
dauid erant auulse. Fuit aūt cognati
o eius ex oppido thecue. q̄d sex milib9
distat a bethleem. cui ḡerens pecor̄
in latitudine camporū qui sūt p̄ximi
oppido thecue. ī quibz humi arido at
q3 arenoso nichil omnino frugū gigni
tur. s̄ ubiuis pascuis abūdant. ī ideo
cuncta sūt pastoribz plena. ī sterilitas
t̄re compensatur pecorū multitudine.
Ex hoc nūō pastorū fuit amos. imp̄it
sermone. s̄ plenus sciā. Prophauit aūt
eisdem t̄p̄ibz quibz iohel. naum. iona.
osee. ysaias. s̄ aliquātulū exortus est p̄
phare an quā ysaias. maxime aūt con
tra decem tribz locutus est. pauca d̄ du
abz iserens. hunc ablatum d̄ numō
pastorū misit dñs. ut in samaria p̄ sta
ret. q̄ amasias sacerdos frequēter pla
gis affecit. tandem filius ozias uecte
tempora transfixit. Post hec semi
uiuus in t̄ram suam euectus. p̄ ali
quot dies dolore uulnis expirauit.
sepultusq3 est cū patribz suis. Inc̄
Amos pastor et rusticus p̄ argumentū
et rubor mora distringens, paucis
uerbis explicari nō pot̄. Quis enī digne
exprimat tria et quatuor scelā damasci
gaze. tyri. ydumee. filiorū amon et
moab. et in septimo octauoq3 gradu.

iude et isrl̄. Hic loquit̄ ad uaccas pi
gues q̄ sūt ī mōte samarie. et ruituram
domū maiorē minorēq3 testat̄. Ipse c̄
nit fictorē locuste. ī stantē dñm sup
murū litū ut adamātinū. ī uncinatū po
morū attrahentē supplicia peccatoribz
et famē in t̄rā. nō famē panis neq3 siti
aq̄. s̄ audiendi u̇bū dei. Nō dix̄ u̇bi s̄
u̇bū. Amos uō int̄p̄tatur onustus. s̄
amos sp̄uali grā plenus p̄phauit ī eccl̄ia
p̄phēt̄. Non enī ip̄e solus erat p̄pheta. int
s̄ et alii. Esse quippe n̄ poterit p̄phetes.
nisi pastor aīa fuisset. qui ē tuba sua eli
git p singulos dies erudiens et docens in
ecclesia. In uitate eiū uox omniū p̄phar̄
tamq̄ tuba sp̄ualis est. Pellamus in eccl̄a
scdm q̄d sc̄ptū ē. Ascende in mōtē excel
sū tu qui euglīzas syon. q̄s tuba exalta
uocem tuā qui p̄dicas ierl̄m. Incipit
amos p̄pha.

Verba Amos qui fuit in
pastoribz thecue. q̄
uidit sup isrl̄ in di
ebz ozie regis iuda.
et in diebz ierobo̅
filii ioas regis isrl̄.
an̄ duos annos ter
remotus. et dix̄. Do
minus de syon rugiet. et de ierlm̄ da
bit uocem suam. ī luxerūt speciosa pa
storū et exsiccatus ē uertex carmeli. H̄
dicit dñs. Sup tribz scelibz damasci et
sup .iiij. nō conuertā eū. eo q̄d triturā
uerint in plaustris ferreis galaad. Et
mittam ignem ī domū azael. ī deuora
bit domos benadad. Et conterā uectem
damasci. ī dispdam habitatorē de campo
ydoli. ī tenentem sceptrū de domo uo
luptatis. ī transferetur p̄pl̄s syrie. cyrene
dicit dñs. Hec dicit dñs. Sup tribz sce
libz gaze. et sup q̄tuor nō q̄uertā eū.
eo q̄ transtulit captiuitatē pfectam.
ut concluderet eā in ydumea. Et mit
tā ignē in murū gaze. ī deuorabit ede
eius. Et dispdam habitatorē de azoto. ī
tenētem sceptrū de ascalone. Et uertam
manū meā sup accharon. ī pibunt reliq
e philistinorū. dicit dñs deus. Hec dicit
dñs deus. Sup tribz scelibz tyri. et sup .iiij.

non convertam eum. eo quod concluserint captivita-
tem perfectam in ydumea. et non sunt recordati
federis fratrum. Et mittam ignem in murum ty-
ri. et devorabit edes eius. Hec dicit dominus.
Super tribus sceleribus edom et super quatuor.
non convertam eum. eo quod persecutus sit in
gladio fratrem suum. et violaverit misericordiam eius.
et tenuerit ultra furorem suum. et indignationem
suam servaverit usque in finem. Mittam ignem in
theman et devorabit edes bosre. Hec
dicit dominus. Super tribus sceleribus filiorum amon
et super quatuor non convertam eum eo quod dis-
secuerit pregnantes galaad. ad dilatandum
terminum suum. Et succendam ignem in mu-
ro rabbath. et devorabit edes eius. in
ululatu in die belli. et in turbine in
die commotionis. Et ibit melchom
in captivitatem. ipse et principes eius simul.
dicit dominus.
II Hec dicit dominus. Super tribus sceleribus moab et
super .iiii. non convertam eum eo quod incen-
derit ossa regis ydumee usque ad cine-
rem. Et mittam ignem in moab. et devo-
rabit edes carioth. et morietur in soni-
tu moab in clangore tube. Et disper-
dam iudicem de medio eius. et omnes
principes eius interficiam cum eo. dicit dominus.
Hec dicit dominus. Super tribus sceleribus iude
et super quatuor non convertam eum. eo quod ab-
iecerint legem domini et mandata eius non
custodierint. Deceperunt enim eos ydola
sua. post que abierant patres eorum. Et
mittam ignem in iuda. et devorabit e-
des ierusalem. Hec dicit dominus. Super tribus sce-
leribus israel. et super .iiii. non convertam eum. pro
eo quod vendiderint argento iustum et pau-
perem pro calciamentis. qui conterunt super pul-
verem terre capita pauperum. et viam humi-
lium declinant. et filius ac pater eius ierunt ad
puellam ut violarent nomen sanctum meum.
et super vestimentis pigneratis accubuerunt
iuxta omne altare. et vinum dampnatorum
bibebant in domo dei sui. Ego autem
exterminavi amorreum a facie eorum cuius
altitudo cedrorum altitudo eius. et fortis
ipse quasi quercus. Et contrivi fructum eius
desuper et radices eius subter. Ego sum qui
ascendere vos feci de terra egypti. et eduxi
vos in deserto .xl. annis. ut possideretis
terram amorrei. et suscitavi de filiis
vestris in prophetas. et de iuvenibus vestris
nazareos. Numquid non ita est filii israel
dicit dominus? Et propinabatis nazare-
is vinum. et prophetis mandabatis dicentes. ne
prophetetis. Ecce ego stridebo subter vos sic-
ut stridet plaustrum onustum feno. Et peri-
bit fuga a veloce. et fortis non obtine-
bit virtutem suam. et robustus non salva-
bit animam suam. Et tenens arcum non stabit.
et velox pedibus suis non salvabitur. Et a-
scensor equi non salvabit animam suam.
et robustus corde inter fortes nudus fu-
giet. in die illa dicit dominus.
Audite verbum quod locutus est dominus super vos III
filii israel. super omnem cognationem quam
eduxi de terra egypti dicens. Tantummodo
vos cognovi ex omnibus cognationibus
terre. idcirco visitabo super vos omnes
iniquitates vestras. Numquid ambulabunt duo
pariter nisi convenerit eis? Numquid rugiet
leo in saltu nisi habuerit predam? Numquid
dabit catulus leonis vocem de cubili
suo. nisi aliquid apprehenderit? Numquid
cadet avis in laqueum terre absque aucupe?
Numquid auferetur laqueus de terra an-
tequam ceperit? Si clanget tuba in civitate
et populus non expavescet? Si erit malum in
civitate quod deus non fecerit? Quia non facit
dominus deus verbum nisi revelaverit secretum
suum ad servos suos prophetas. Leo rugiet
quis non timebit? Dominus deus locutus est quis
non prophetabit? Auditum facite in edibus
azoti. et in edibus terre egypti. et dicite. Con-
gregamini super montes samarie. et vi-
dete insanias multas in medio eius
et calumpniam patientes in penetralibus
eius. Et nescierunt facere rectum dicit dominus the-
saurizantes iniquitatem et rapinas in e-
dibus suis. Propterea hec dicit dominus deus. Tri-
bulabitur et circuietur terra. et detrahetur
ex te fortitudo tua. et diripientur e-
des tue. Hec dicit dominus. Quomodo si eruat pa-
stor de ore leonis duo crura aut ex-
tremum auricule. sic eruentur filii
israel qui habitant in samaria. in plaga
lectuli. et in grabato damasci. Audite
et contestamini in domo iacob dicit dominus
deus exercituum. quia in die cum visitare

po praevaricationes israel super eum. visitabo
et super altaria bethel. et amputabuntur cornu
a altaris. et cadent in terram. Et percutiam do
mum hiemalem cum domo estiva. et peribunt
domus eburnee. et dissipabuntur edes mul
te dicit dominus.

IIII Audite verbum hoc vacce pingues que estis in
monte samarie. que calumpniam facitis e
genis. et confringitis pauperes. que dicitis
dominis vestris. afferte et bibemus. Iuravit
dominus deus in sancto suo. quia ecce dies venient
super vos. et levabunt vos in contis. et re
liquias vestras in ollis ferventibus. et per ap
erturas exibitis. altera contra alteram. et proicie
mini in Armon dicit dominus. Venite ad bethel
et impie agite ad galgalam. multiplica
te prevaricationem. et offerte mane victi
mas vestras. tribus diebus decimas vestras. Et
sacrificate de fermentato laudem. et vo
cate voluntarias oblationes. et annuntiate.
hec enim voluistis filii israel dicit dominus deus.
Unde et ego dedi vobis stuporem dentium in
cunctis urbibus vestris. et indigentiam panum
in omnibus locis vestris. et non estis reversi ad me
dicit dominus. Ego quoque prohibui a vobis ymbrem
cum adhuc tres menses superessent
usque ad messem. et plui super civitatem u
nam. et super civitatem alteram non plui. Pars
una conpluta est. et pars super quam non plui
aruit. Et venerunt due et tres civitates
ad civitatem unam. ut biberent aquam. et non
sunt satiate. et non redistis ad me dicit dominus.
Percussi vos in vento urente. et in aurugine
multitudinem ortorum vestrorum. et vinearum ve
strarum. oliveta vestra et ficeta vestra come
dit eruca. et non redistis ad me. dicit dominus.
Misi in vos mortem in via egypti. percus
si in gladio iuvenes vestros. usque ad cap
tivitatem equorum vestrorum. et ascendere feci
putredinem castrorum vestrorum in nares vestras
et non redistis ad me dicit dominus. Subverti
vos sicut subvertit deus sodomam et gomor
ram. et facti estis quasi torris raptus de incendio.
et non redistis ad me dicit dominus. Quapropter
hec faciam tibi israel. Postquam autem hec fecero
tibi. preparare in occursum dei tui israel. quia
ecce formans montes et creans ventum. et
annuntians homini eloquium suum. faciens matu
tinam nebulam. et gradiens super excelsa terre. dominus
deus exercituum nomen eius.

Audite verbum istud quod ego levo super vos V
planctum. Domus israel cecidit. et non adiciet ut
resurgat. virgo israel. Proiecta est in terram
suam. non est qui suscitet eam. Quia hec dicit dominus
deus. Urbs de qua egrediebantur mille.
relinquentur in ea centum. et de qua egredieban
tur centum. relinquentur in ea decem in domo
israel. Quia hec dicit dominus domui israel. Que
rite me et vivetis. et nolite querere be
thel. et in galgala nolite intrare. et in bersabe
e non transibitis. quia galgala captiva du
cetur. et bethel erit inutilis. Querite dominum
et vivite. ne forte comburatur ut ignis
domus ioseph. et devorabit. et non erit qui ex
tinguat bethel. Qui convertitis in absinthi
um iudicium. et iustitiam in terra relinquitis. fa
cientem arcturum et orionem. et convertentem
in mane tenebras. et diem nocte mu
tantem. Qui vocat aquas maris. et effun
dit eas super faciem terre. dominus nomen est eius.
Qui subridet vastitatem super robustum.
et depopulationem super potentem affert.
Odio habuerunt in porta corripientem. et loquen
tem perfecte abhominati sunt. Ideo pro eo quod
diripiebatis pauperem. et predam electam
tollebatis ab eo. domus quadro lapide e
dificabitis. et non habitabitis in eis. Vine
as amantissimas plantabitis. et non bibe
tis vinum earum. quia cognovi multa scelera
vestra. et fortia peccata vestra. Hostes iusti ac
cipientes munus. et pauperes in porta depri
mentes. Ideo prudens in tempore illo tacebit.
quia tempus malum est. Querite bonum et non ma
lum ut vivatis. et erit dominus deus exercituum vo
biscum sicut dixistis. Odite malum et diligi
te bonum. et constituite in porta iudi
cium. si forte misereatur dominus deus exercituum re
liquiis ioseph. Propterea hec dicit dominus deus ex
ercituum dominator. In omnibus plateis plan
ctus. et in cunctis que foris sunt dicetur.
ve. ve. Et vocabunt agricolam ad luctum.
et ad planctum eos qui sciunt plangere. et
in omnibus vineis erit planctus. quia pertran
sibo in medio tui dicit dominus. Ve desideran
tibus diem domini. Ad quid eam vobis? Dies
domini ista tenebre et non lux. quomodo si
fugiat vir a facie leonis. et occurrat ei ur
sus. et ingrediatur domum et innitatur

manu sua super parietem, et morderet eum
coluber. Numquid non tenebre dies domini et non
lux? et caligo et non splendor in ea? Odi et
proieci festivitates vestras, et non capiam odorem
cetuum vestrorum. Quod si obtuleritis michi holo-
caustomata et munera vestra, non suscipiam,
et vota pinguium vestrorum non respiciam. Aufer
a me tumultum carminum tuorum, et cantica
lire tue non exaudiam. Et revelabitur quasi a-
qua iudicium: et iustitia quasi torrens
fortis. Numquid hostias et sacrificium ob-
tulistis michi in deserto .xl. annis domus
israel? Et portastis tabernaculum moloch vestri
et ymaginem ydolorum vestrorum sydus dei
vestri, que fecistis vobis. Et mi-
grare vos faciam trans damascum, dixit
dominus deus exercituum nomen eius.
VI Ve qui opulenti estis in syon, et confiditis
in monte samarie, optimates capita
populorum, ingredientes pompatice domum
israel. Transite in chalanne et videte, et
ite inde in emath magnam, et descendite in
geth palestinorum, et ad optima queque regna
horum, si latior terminus eorum termino vestro est.
Qui separati estis in diem malum, et appropin-
quatis solio iniquitatis; qui dormitis in lec-
tis eburneis, et lascivitis in stratis vestris;
qui comeditis agnum de grege, et vitulos
de medio armenti; qui canitis ad vocem
psalterii. Sicut david putaverunt se habere
vasa cantici, bibentes in phialis vinum,
et optimo unguento delibuti, et nichil
patiebantur super contritione ioseph. Qua-
propter nunc migrabunt in capite trans-
migrantium, et auferetur factio lascivi-
entium. Iuravit dominus deus in anima sua, dicit dominus
deus exercituum. Detestor ego superbiam ia-
cob, et domos eius odi, et tradam civitatem
cum habitatoribus suis. Quod si reliqui fue-
rint decem viri in domo una, et ipsi mo-
rientur, et tollet eum propinquus suus, et combu-
ret eum ut efferat ossa de domo, et di-
cet ei qui in penetralibus domus est: Num-
quid adhuc est penes te? Et respondebit: Fi-
nis est. Et dicet ei: Tace, et non recorderis
nominis domini. Quia ecce dominus mandavit, et per-
cutiet domum maiorem ruinis, et domum
minorem scissionibus. Numquid currere que-
unt in petris equi, aut arari potest in buba-
lis? Quoniam convertistis in amaritudinem iu-
dicium, et fructum iustitie in absinthium;
qui letamini in nichilo, qui dicitis: Num-
quid non in fortitudine nostra assumpsimus
nobis cornua? Ecce enim suscitabo super vos
domus israel, dicit dominus deus exercituum gentem,
et conteret vos ab introitu emath usque
ad torrentem deserti.
Hec ostendit michi dominus deus. Et ecce fictor
locuste in principio germinantium sero-
tini ymbris, et ecce serotinus post ton-
sorem gregis. Et factum est cum consummasset
comedere herbam terre, et dixi: Domine deus,
propicius esto obsecro. Quis suscitabit ia-
cob, quia parvulus est? Misertus est dominus
super hoc. Non erit, dixit dominus deus. Hec osten-
dit michi dominus deus. Et ecce vocabat iudici-
um ad ignem dominus deus, et devorabit abyssum
multam, et comedit simul partem. Et
dixi: Domine deus, quiesce obsecro. Quis
suscitabit iacob quia parvulus est? Mi-
sertus est dominus deus super hoc. Sed et istud non
erit, dixit dominus deus. Hec ostendit michi do-
minus. Et ecce dominus stans super murum litum,
et in manu eius trulla cementarii. Et di-
xit dominus ad me: Quid tu vides amos? Et
dixi: Trullam cementarii. Et dixit dominus:
Ecce ego ponam trullam in medio populi mei
israel, non adiciam ultra superinducere
eum. Et demolientur excelsa ydoli, et sanc-
tificationes israel desolabuntur, et consur-
gam super ieroboam in gladio. Et misit
amasias sacerdos bethel ad ieroboam re-
gem israel dicens: Rebellavit contra te amos
in medio domus israel. Non poterit terra
sustinere universos sermones eius. Hec enim
dicit amos: In gladio morietur ieroboam,
et israel captivus migrabit de terra sua. Et
dixit amasias ad amos: Qui vides, gra-
dere, fuge in terram iuda, et comede ibi pa-
nem, et ibi prophetabis. Et in bethel non adicies
ultra ut prophetes, quia sanctificatio regis est
et domus regni est. Et respondit amos
et dixit ad amasiam: Non sum propheta, et non
sum filius prophete, sed armentarius ego
vellicans sicomoros. Et tulit me
dominus cum sequerer gregem, et dixit dominus ad me:
Vade, propheta ad populum meum israel. Et nunc
audi verbum domini. Tu dicis: Non prophetabis

sup isrł. ⁊ nō stillab̄ sup domū ydoli.
Ꝓpter hoc. hec dic̄ dn̄s d̄s. Uxor tua
in ciuitate fornicabit̄. ⁊ filii tui ⁊ filie
tue in gladio cadent. ⁊ humꝰ tua ī fu
niculo metietur; ⁊ tu in t̄ra polluta
moriens. ⁊ isrł captiuꝰ migrabit ꝯ
t̄ra sua.
VIII Hec ostendit m̄ dn̄s d̄s. Et ecce unci
nus pomoꝝ. Et dixit. Quid tu uides
amos? Et dixi. Uncinū pomoꝝ. Et dix
dn̄s ad me. Uenit finis sup ꝑłm meū
isrł. Nō adiciā ult̄ ut ꝑtranseam eū. Et
stridebunt cardines templi in die il
la dic̄ dn̄s d̄s. Multi morient̄. in omi
loco ꝓicietur silentiū. Audite hec q
cōt̄itis paup̄e. ⁊ deficere facitis egēte
t̄re; dicentes. Qn̄ t̄nsibit messis. ⁊ ue
nudabim̄ merces. et sabbm̄. ⁊ apiemꝰ
frumtū. ut imminuam̄ mēsuram. ⁊ au
geamꝰ syclū. ⁊ supponam̄ stat̄as dolo
sas. ut possideamus in argento egēo
⁊ paupes ꝓ calciamtis. ⁊ quisqłias fru
mti uendamꝰ. Iurauī dn̄s in sup
bia iacob. Si oblitus fuero usq; ad finē
omia opa eoꝝ. Numq̄d sup isto nō com
mouebit̄ t̄ra et lugebit omis hitator
eius. Et ascendet quasi fluuiꝰ uniuꝰ.
⁊ eicietur et defluet q̄i riuus egypti.
Et erit in die illa dicit dn̄s. Occidet
sol in die. ⁊ tenebrescere faciā terrā
in die luminis. Et conuitā festiuita
tes uras in luctū. ⁊ omnia cantica ue
stra in planctū. Et induā sup omne
dorsum urm̄ saccū. ⁊ sup omē caput
caluitiū. Et ponā eam q̄i luctū uni
geniti. ⁊ nouissima eius q̄i diē amaꝝ.
Ecce dies ueniūt dic̄ dn̄s. ⁊ emittam
famē in t̄ra. nō famē panis neq; sitim
aq̄. s; audiendi u̇bū dn̄i. Et commo
uebūt a mari usq; ad mare. ⁊ ab aqłōe
usq; ad orientem circuibūt q̄rentes
u̇bum dn̄i ⁊ n̄ inuenient. In die illa d
ficient uirgines pulchre. ⁊ adolescē
tes in siti. qui iurant in delicto samaie
⁊ dicūt. uiuit dn̄s tuus dan. et
uiuit uia b̄sabee. ⁊ cadent ⁊ nō resur
gent ultra.
IX Uidi dnm̄ stantē sup altare. ⁊ dixit.
Percute cardinē. ⁊ commoueantur
sup liminaria. Auaritia eni in capite oīū.
⁊ nouissimū eoꝝ ī gladio interficiā. nō erit
fuga eis. fugiet et nō saluabit̄ ex eis qui fu
git. Si descenderint usq; ad infernū. inde
manus mea educet eos. Et si ascenderint
usq; ad celum; inde detraham eos. Et si abs
cōditi fuerint in u̇tice carmeli. inde scrutans
auferā eos. Et si celauerint se ab ocul' meis
in ꝓfundo maris. ibi mandabo s̄penti ⁊ mor
debit eos. Et si abierint ī captiuitatē corā
inimicis suis. ibi mandabo gladio ⁊ occi
det eos. Et ponā oculos meos sup eos in
malū ⁊ n̄ in bonū. Et dn̄s deus exercituū
qui tangit t̄ram et tabescet. et lugebūt
omnes hitantes in ea. ⁊ ascendet sic riuꝰ
omis. ⁊ defluet sic fluuiꝰ egypti. Qui edi
ficat in celo ascensionē suam. ⁊ fascicu
lū suū sup t̄ram fundauit. Qui uocat a
quas maris. ⁊ effundit eas sup faciē t̄re.
dn̄s nom̄ eius. Numq̄d n̄ ut filii ethiopū
uos estis m̄ filii isrł ait dn̄s d̄s. Numq̄d
nō isrł ascendere feci de t̄ra egypti. ⁊ pa
lestinos de cappadocia. ⁊ syros de cyrene.
Ecce oculi dn̄i dei sup regnū peccans. et
conterā illud a facie terre. uerūtn̄ cōte
rens nō cōteram domū iacob. dic̄ dn̄s.
Ecce eni ego mandabo. ⁊ cōcutiā in omib
gentib; domū isrł. sic̄ cōcutitur ī cribro
⁊ n̄ cadet lapillus sup t̄ram. In gladio
morientur omnes peccatores ꝑłi mei. qui
dicūt. n̄ appropinquabit. ⁊ n̄ ueniet sup nos
malū. In die illo suscitabo tabnaculū
dauid. qd̄ cecidit. ⁊ reedificabo apturas
muroꝝ eius. ⁊ ea q̄ corruerant instaura
bo; ⁊ reedificabo eū sic̄ a dieb; antiquis.
ut possideant reliquias ydumee. ⁊ omīs
nationes. eo q̄ inuocatū sit nom̄ meū sup
eos. dicit dn̄s faciens hec. Ecce ueniūt
dies dic̄ dn̄s. ⁊ comphendet arator mes
sorem. ⁊ calcator uue mittentē semē. Et
stillabūt montes dulcedinē. ⁊ omes
colles culti erūt. Et cōuertam captiuitatē
ꝑłi mī isrł. ⁊ edificabūt ciuitates desertas
⁊ hitabūt. ⁊ plantabūt uineas et bibent
uinū eaꝝ. Et facient ortos et comedent
fructus eoꝝ. Et plantabo eos sup humū
suā. ⁊ n̄ euellā eos ult̄ de t̄ra sua. q̄ dedi
eis. dic̄ dn̄s d̄s tuus. Explicit amos. Incipit
ꝓlogus b̄i ier̄ in abdiam ꝓphetam

Iacob patriarcha fratrem habuit esau
qui ob ruborem corporis sui edom he
brea lingua appellatus est. quod latine
sanguineus dicitur. Iste memoratum fratrem su
um qui israel nomen acceperat. grandi odio com
motus interimere conatus est. Qua de
causa omnis qui populum israel hoc est filios
patriarche iacob persecuti esau odium
imitati persecuti sunt. esau et edom ap
pellati sunt. Ergo postquam israel de captiuita
te chaldeorum per cyrum regem persarum nutu
dei reuocatur in ierusalem ab alio regno
gentium afflictus atque oppressus est. Ideo hoc
regnum quod more esau persecucionis populum per
secutus est per reuelationem abdie prophete
increpatur. quod non dei indignatione sed
sua uirtute populum superatum gloriabatur,
de quo regno olim per dauid in psalmo
cxxxvii. dictum est. Memorare domine filio
rum edom in die ierusalem. Nam reliqua lec
tione comprehensa futurum in gentes iudici
um ob causas lectione comprehensas et regnum
dei in populo israel significat. hebrei hunc es
se dicunt qui sub rege samarie achab et im
piissima iezabel pauit. C. prophetas in spe
cubus qui non curuauerunt genua sua ante ba
al. et sunt septem millibus erant. quos helyas ar
guitur ignorasse. Sepulchrum quoque eius
usque hodie cum mausoleolo helysei prophete
et iohannis baptiste in sebaste ueneratione ha
betur. que olim samaria dicebatur. Hanc
herodes rex antipatris filius in honorem
augusti cesaris greco nomine uocauit seba
sten. id est augustam. Hic igitur C. propheta
s pauerat. accepit gratiam prophetalem. et de
duce exercitus fit dux ecclesie. Qui in sa
maria paruum gregem pauerat. nunc in
toto orbe christi pascit ecclesiam. Et sicut ste
phanus coronam meruit passionis. sic hic
futurus dei cum paulo apostolo nomine gloriatur.
quod abdias seruus domini in nostro eloquio so
nat. Explicit prologus. Incipit argumentum.
Abdias qui interpretatur seruus domini, perso
nat contra edom sanguineum terrenumque. Fratris
quoque iacob semper emulum hasta percutit
spirituali. Incipit abdias propheta.

Visio abdie. Hec dicit
dominus deus ad edom.
Auditum audiuimus a do
mino. et legatum ad gentes misit. Surgite et con
surgamus aduersum eum in prelium. Ecce par
uulum dedi te in gentibus: contemptibilis tu
es ualde. Superbia cordis tui extulit te,
habitantem in scissuris petrarum. exaltantem
solium tuum; qui dicis in corde tuo. Quis
detrahet me in terram? Si exaltatus fue
ris ut aquila. et si inter sidera posueris
nidum tuum. inde detraham te dicit dominus. Si fu
res introissent ad te. si latrones per noctem.
Quomodo conticuisses? Nonne furati
essent sufficientia sibi? Si uindemiato
res introissent ad te, numquid non saltem ra
cemos reliquissent tibi? Quomodo scruta
ti sunt esau. inuestigauerunt abscondi
ta eius? Usque ad terminum emiserunt te. Om
nes uiri federis tui illuserunt tibi. inualue
runt aduersum te uiri pacis tue. Qui come
dunt tecum ponent insidias subter te. non est
prudentia in eo. Numquid non in die illa
dicit dominus. perdam sapientes de ydumea
et prudentiam de monte esau? Et ti
mebunt fortes tui a meridie. ut intereat uir
de monte esau. Propter interfectionem et propter
iniquitatem in fratrem tuum iacob: operiet te con
fusio. et peribis in eternum. In die cum stares
aduersus eum: quando capiebant alieni exerci
tum eius. et extranei ingrediebantur portas
eius. et super ierusalem mittebant sortem. tu
quoque eras quasi unus ex eis. Et non despicies
in die fratris tui. in die peregrinationis eius.
et non letaberis super filios iuda in die perditi
onis eorum. et non magnificabis os tuum in die
angustie. neque ingredieris portam populi
mei in die ruine eorum, neque despicies et tu
in malis eius. in die uastitatis illius. et non
emitteris aduersus exercitum eius in die uasti
tatis illius, neque stabis in exitibus ut interfi
cias eos qui fugerint. et non concludes reli
quos eius in die tribulationis. Quoniam iuxta
est dies domini super omnes gentes. Sicut fecisti
fiet tibi. Retributionem tuam conuer
tet in caput tuum. Quomodo enim bibistis
super montem sanctum meum. bibent omnes gen
tes iugiter. bibent et absorbebunt. et erunt quasi non
sint. Et in monte syon erit saluatio. et e
rit sanctus. Et possidebit domus iacob eos qui
se possederant. Et erit domus iacob ignis
et domus ioseph flamma. et domus esau stipu

la, et succendentur in eis, et devorabunt eos;
et non erit reliquiae domus Esau, quia Dominus locutus
est. Et hereditabunt hi qui ad austrum sunt
montem Esau, et qui in campestribus Philisthiim;
et possidebunt regionem Ephraim, et regionem
Samariae. Et Beniamin possidebit Gala-
ad, et transmigratio exercitus huius filiorum Isra-
el omnia Chananeorum usque ad Sareptam: et trans-
migratio Ierusalem, quae in Bosphoro est, pos-
sidebit civitates austri; et ascendent salva-
tores in montem Sion iudicare montem
Esau, et erit Domino regnum. Incipit prologus in Ionam.
Ionam sanctum Hebraei affirmant filium fuisse mu-
lieris viduae Sareptenae, quem Helias propheta mor-
tuum suscitavit, matre postea dicente ad eum: Nunc in isto
cognovi quod vir Dei es tu, et verbum Dei in ore tuo
est veritas. Ob hanc etiam causam ipsum puerum sic vocatum
Amathi. Amathi enim in nostra lingua veritatem sonat;
et ex eo quod verum Helias locutus est, ille qui suscita-
tus est filius esse dicitur veritatis. Iona de civitate co-
lumba nascitur, quia Ionas columbam sonat. In disp-
persione autem Israel Ionas ad gentes mittitur,
quia Ninive agente paenitentiam, illi in malitia p-
severent. Temporibus quippe Ieroboam regis Israel, qui
Domino relicto cum populo suo in Samaria idolis sacrifica-
bat, Ionam prophetasse, quem liber Regum indicat.
[illegible] propheta in civitate peccatores civitatis Nini-
ve Dei misericordiam consecuturos videret, ne falsus predicator
[illegible] in initium eius civitatis ire nolebat. Nam sic
peccante Sodoma et Gomorra locutus est: Cla-
mor Sodomorum et Gomorreorum pervenit ad me. Ita et de Ninive
clamor malitiae eius ad Dominum. Et quia sententia Dei de
Ninive revocata est, ita et Ionas ad suum Ninive
revocari nolebat. Divinae dispensationis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] helisco
[illegible] motuum [illegible]. Ad conspectum Dei. Aliter prologus.
Ionas columba dolens filius Amathi, qui fuit
de Geth, quae est in Opher, ad gentium preconium
mittitur. Missus contempnit; contempnens fugit;
fugiens dormit. Propter quem periclitatur navis;
sortibus latentem reperit, cetus abiectum de-
voravit, et orantem evomuit; reiecte
predicationis subversionem contristatur in peni-
tentia urbis, et salutem gentium invidet. Gau-
det in edere virentis umbraculo, et dolet
subito arescentis. Cuius sepulchrum in quadam
urbicula Geth in viculo demonstratur,
quae est secundo milliario Sephorim, itinere quo per-
gitur Tyberiatem. Incipit argumentum.

Ionas columba pulcherrima naufragio
suo passionem Christi prefigurans, mundum ad pe-
nitentiam revocat, et sub nomine Ninive
salutem gentibus nuntiat. Incipit Ionas propheta.
Et factum est verbum Domini ad Ionam filium Ama- thi

Et factum est verbum Domini ad
Ionam filium Amathi dicens:
Surge, et vade in Niniven
civitatem grandem, et predica in
ea, quia ascendit clamor
malitiae eius coram me.
Et surrexit Ionas ut
fugeret in Tharsis a facie
Domini. Et descendit in Ioppen, et invenit na-
vem euntem in Tharsis, et dedit naulum e-
ius, et descendit in eam, ut iret cum eis in Tharsis
a facie Domini. Dominus autem misit ventum mag-
num in mari, et facta est tempestas magna in ma-
ri, et navis periclitabatur conteri. Et timuerunt
nautae. Et clamaverunt viri ad deum suum, et
miserunt vasa quae erant in navi in mare, ut
alleviaretur ab eis. Et Ionas descendit ad
interiora navis, et dormiebat sopore gravi.
Et accessit ad eum gubernator, et dixit ei:
Quid tu sopore deprimeris? Surge, in-
voca Deum tuum, si forte recogitet Deus de nobis,
et non pereamus. Et dixit vir ad collegam suum:
Venite, et mittamus sortes, et sciamus quare
hoc malum sit nobis. Et miserunt sortes;
et cecidit sors super Ionam. Et dixerunt ad eum:
Indica nobis cuius causa malum istud sit nobis. Quod
est opus tuum? quae terra tua? et quo vadis? vel
ex quo populo es tu? Et dixit ad eos: Hebreus
ego sum, et Dominum Deum caeli ego timeo, qui fe-
cit mare et aridam. Et timuerunt viri timore
magno. Et dixerunt ad eum: Quid hoc fecisti?
Cognoverunt enim viri quod a facie Domini fu-
geret, quia indicaverat eis Ionas. Et dixerunt
ad eum: Quid faciemus tibi, et cessabit ma-
re a nobis? Quia mare ibat et intumesce-
bat. Et dixit ad eos: Tollite me, et mit-
tite in mare, et cessabit mare a vobis.
Scio enim ego quoniam propter me tempestas haec gran-
dis super vos. Et remigabant viri ut re-
verterentur ad aridam, et non valebant, quia mare
ibat et intumescebat super eos. Et clama-
verunt ad Dominum et dixerunt: Quaesumus Domine, ne pereamus
in anima viri istius, et ne des super nos sangui-
nem innocentem, quia tu Domine sicut voluisti feci-

ICCV 41.9

720

sua. Et tulerunt ionam et miserunt in mare.
et stetit mare a fervore suo. Et timuerunt
viri timore magno dominum et immolaverunt
hostias domino et voverunt vota.
II Et preparavit dominus piscem grandem ut deglu
tiret ionam. Et erat ionas in ventre piscis
tribus diebus et tribus noctibus. Et oravit ionas
ad dominum deum suum de ventre piscis et dixit.
Clamavi de tribulatione mea ad dominum et
exaudivit me. De ventre inferi clamavi
et exaudisti vocem meam. et proiecisti me in pro
fundum in corde maris et flumen circumdedit
me. Omnes gurgites tui et fluctus tui super
me transierunt. Et ego dixi. Abiectus sum a
conspectu oculorum tuorum. verumtamen rursus
videbo templum sanctum tuum. Circumdederunt
me aque usque ad animam. Abyssus vallavit
me. pelagus operuit caput meum. Ad extre
ma montium descendi. Terre vectes conclu
serunt me in eternum. et sublevabis de corru
ptione vitam meam domine deus meus. Cum angu
stiaretur in me anima mea: domini recordatus sum.
ut veniat ad te oratio mea ad templum sanctum tu
um. Qui custodiunt vanitates frustra misericordiam
suam derelinquunt. Ego autem in voce laudis im
molabo tibi. quecumque vovi reddam domino pro salu
te mea. Et dixit dominus pisci. et evomuit io
nam in aridam.
III Et factum est verbum domini ad ionam secundo dicens.
Surge et vade in niniven civitatem mag
nam. et predica in ea predicationem quam ego loquar
ad te. Et surrexit ionas et abiit in nini
ven iuxta verbum domini. Et ninive erat civi
tas magna dei. itinere dierum trium. Et cepit
ionas introire in civitatem itinere diei u
nius. et clamavit et dixit. Adhuc .xl. dies et
ninive subvertetur. Et crediderunt viri nini
vite in deo. et predicaverunt ieiunium. et ve
stiti sunt saccis a maiore usque ad minorem.
Et pervenit verbum ad regem ninive. et surre
xit de solio suo. et abiecit vestimentum suum
a se. et indutus est sacco. et sedit in cinere. et
clamavit et dixit. in ninive ex ore regis et princi
pum eius dicens. Homines et iumenta et boves et
pecora non gustent quicquam nec pascantur et a
quam non bibant. et operiantur saccis homines
et iumenta et clament ad dominum in fortitudine.
et convertatur vir a via sua mala. et ab iniquita
te que est in manibus eorum. Quis scit si conver
tatur et ignoscat deus. et revertatur a furo
re ire sue. et non peribimus. Et vidit deus opera eo
rum. quia conversi sunt de via sua mala. et misertus
est deus super malitiam quam locutus fuerat ut
faceret eis. et non fecit.
Et afflictus est ionas afflictione magna.
et iratus est. et oravit ad dominum et dixit. Obse
cro domine. numquid non est hoc verbum meum
cum adhuc essem in terra mea? Propter hoc pre
occupavi ut fugerem in tharsis. Scio enim
quia tu es deus clemens et misericors. patiens
et multe miserationis. et ignoscens super mali
tia. Et nunc queso domine. tolle animam meam a
me. quia melior est mihi mors quam vita. Et di
xit dominus. Putasne bene irasceris tu? Et e
gressus est ionas de civitate. et sedit contra ori
entem civitatis. et fecit sibimet umbraculum
ibi. et sedebat subter illud in umbra. donec
videret quid accideret civitati. Et prepara
vit dominus deus ederam. Et preparavit
deus ederam. et ascendit super caput ione ut es
set umbra super caput eius. et protegeret eum. La
boraverat enim. Et letatus est ionas super he
deram letitia magna. Et paravit deus ver
mem ascensu diluculi in crastinum. et
percussit ederam. et exaruit. Et cum ortus
fuisset sol. precepit dominus vento calido et uren
ti. et percussit sol super caput ione. et estuabat. et
petivit anime sue ut moreretur. et dixit.
Melius est mihi mori quam vivere. Et dixit dominus
ad ionam. Putasne bene irasceris tu super
ederam? Et dixit. Bene irascor ego usque ad
mortem. Et dixit dominus. Tu doles super ede
ram in qua non laborasti neque fecisti ut cresceret.
que sub una nocte nata est. et sub una noc
te periit. et ego non parcam ninive civitati
magne in qua sunt plusquam centum vigin
ti milia hominum qui nesciunt quid sit inter
dexteram et sinistram suam. et iumenta multa.

Temporibus ioathe et
achaz et ezechie regum
iuda. micheam prophetam ad hunc
prophetiam spiritu sancto repletum fuisse lecti
o ipsa demonstrat. Sed de supradicto numero
regum ioatham et ezechiam deo obsequi
onem placuisse hystoria que in libro re
gum et in secundo paralipomenon indicat. Achaz
vero relicto deo idola samarie quibus
filios suos in sacrificium igni cremavit

obviat, coluisse constat. Qui ob iram dei
samariam que reges israhel et iuda memorat
atque simulacrorum superstitione fefellerant
increpans. indignationem suam in eam possessu-
ram comminatus est. Populo israhel quoque principi-
bus et principibus eius qui cunctum populum fal-
lacia suasione ad colenda ydola compule-
rant. libris insequentibus captivitatem et in-
teritum affuturum denuntiavit. Incipit argumentum
Micheas de morasthi coheres christi civitatem
comminatur filie latronis, et obsidionem po-
nit super eam: quia maxillam percusserit iudicis i-
srahel. Incipit micheas propheta.

Verbum domini quod factum est
ad micheam morasthiten
in diebus ioathan: achaz
ezechie regum iuda quod
vidit super samariam et ie-
rusalem. Audite populi omnes.
et attendat terra et plenitu-
do eius. et sit vobis dominus
deus in testem dominus de templo sancto suo.
quia ecce dominus egredietur de loco suo et
descendet. et calcabit super excelsa terre. Et con-
sumentur montes subtus eum. et valles scin-
dentur sicut cera a facie ignis. sicut aque que de-
currunt in preceps. In scelere iacob omne istud.
et in peccatis domus israhel. Quod scelus iacob?
Nonne samaria? Et que excelsa iude? nonne
ierusalem? Et ponam samariam quasi acervum lapidum
in agro. cum plantatur vinea. Et detraham
in vallem lapides eius. et fundamenta eius
revelabo. Et omnia sculptilia eius concide-
tur. et omnes mercedes eius comburentur
igni. Et omnia ydola eius ponam in perditio-
nem. quia de mercedibus meretricis congrega-
ta sunt. et usque ad mercedem meretricis rever-
tentur. Super hoc plangam et ululabo: vadam
spoliatus et nudus. Faciam planctum veluti
draconum. et luctum quasi strutionum. quia desperata
est plaga eius. quia venit usque ad iudam. teti-
git portam populi mei usque ad ierusalem. In geth
nolite annuntiare. lacrimis ne ploretis.
In domo pulveris. pulvere vos conspergite. et
transite vobis habitatio pulchra. confusa igno-
minia. Non est egressa que habitat in exitu. Plan-
ctum domus vicina accipiet ex vobis que stetit
sibimet. quia infirmata est in bonum que
habitat in amaritudinibus: quia descendit
malum a domino in portam ierusalem. Tumultus
quadrige stuporis habitanti lachis. principium
peccati est filie syon: quia in te inventa sunt scelera
israhel. Propterea dabit emissarios super
hereditatem geth. domus mendacii in deceptio-
nem regibus israhel. Adhuc heredem adducam
tibi que habitas in maresa. usque ad odollam
veniet gloria israhel. Decalvare et tondere su-
per filios deliciarum tuarum. Dilata calvitium
tuum sicut aquila. quoniam captivi ducti sunt ex te.
Ve qui cogitatis inutile et operamini II
malum in cubilibus vestris. In luce matu-
tina faciunt illud. quoniam contra deum est manus
eorum. Et concupierunt agros. et violenter tule-
runt. et domos rapuerunt. et calumpniabantur
virum. et domum eius. virum et hereditatem eius.
Idcirco hec dicit dominus. Ecce ego super fami-
liam istam cogito malum unde non auferetis colla
vestra. et non ambulabitis superbi: quoniam tempus pes-
simum est. In illa die sumetur super vos pa-
rabola. et cantabitur canticum cum suavitate dicen-
tium. Depopulatione vastati sumus, pars populi mei
commutata est. Quomodo recedet a me: cum
revertatur qui regiones vestras dividat. Pro-
pter hoc non erit tibi mittens funiculum sortis. in
cetu domini. Ne loquamini loquentes, non stilla-
bit super istos. nec conprehendet confusio di-
cit domus iacob. Numquid abbreviatus est spiritus domini
aut tales sunt cogitationes eius? Nonne ver-
ba mea bona sunt cum eo qui recte graditur. Et e contra-
rio populus meus in adversarium consurrexit. De-
super tunicam pallium sustulistis. et eos qui tran-
sibant simpliciter: convertistis in bellum. Mu-
lieres populi mei eiecistis de domo deliciarum
suarum: a parvulis earum tulistis laudem meam in
perpetuum. Surgite et ite. quia non habetis hic re-
quiem. Propter inmunditiam eius corrumpetur. pu-
tredine pessima. Utinam non essem vir habens
spiritum. et mendacium potius loquerer: Stillabo tibi in
vinum et in ebrietatem. et erit super quem stilla-
tur populus iste. Congregatione congregabo iacob
totum te in unum conducam. reliquias israhel. Pa-
riter ponam illum quasi gregem in ovili. quasi pecus
in medio caularum. Tumultuabuntur a
multitudine hominum. Ascendet enim pandens
iter ante eos. divident et transibunt portam. et egre-
dientur per eam. Et transibit rex eorum coram eis.
et dominus in capite eorum. III
Et dixi. Audite principes iacob et duces

domus isrl. Numquid non uestrum est scire iu
dicium. qui odio habetis bonū et diligi
tis malū. Qui uiolenter tollitis pelles e
orum desup eis. et carnem eorum desup ossib;
eorum. qui comederūt carnē ppli mei. et pel
lem eorum desup excoriauerūt. et ossa e
orum confregerunt. et conciderūt sicut in le
bete. et quasi carnē in medio olle. Tunc cla
mabunt ad dnm et nō exaudiet eos. et
abscondet faciem suā ab eis in tpr illo.
sicut nequiter egerunt in adinuentionib;
suis. Hec dicit dns sup pphas qui sedu
cūt ppłm meū. qui mordent dentib; suis.
et predicant pacē. Et si quis nō dederit in ore
eorum quippiam. sanctificant sup eū pliū. P
ptea nox uob pro uisione erit. et tenebre
uob pro diuinatione. et occūbet sol sup
pphas. et obtenebrabr sup eos dies. Et
confundentur qui uident uisiones. et cōfu
dentur diuini et opient uultus suos omēs.
quia nō est respōsū dei. Verumtamen ego repletus
sum fortitudine spc dni iudicio et uirtu
te. ut annūciē iacob scelus suū. et isrl
peccm suū. Audite hec principes domus ia
cob. et iudices domus isrl. qui abhomi
namini iudiciū et omnia recta puer
titis. qui edificatis syon in sanguinib;. et ie
rlm in iniquitate. Principes eius in mu
nerib; iudicabant. et sacerdotes eī in merce
de docebāt. et pphe eius in pecunia di
uinabant. et sup dnm requiescebant
dicentes. Numquid nō dns in medio nrm.
nō ueniet sup nos mala. Propter hoc causa
uri syon quasi ager arabr. et ierlm quasi ac
uus lapidū erit. et mons templi in
excelsa siluar.

IIII Et erit in nouissimo dierum. erit mons
domus dni pparatus in uertice mōtiū.
et sublimis sup colles. et fluent ad eū
ppli. et properabūt gentes multe. et dicent. Veni
te ascendamus ad mōtē dni et ad do
mū dei iacob. et docebit nos de uiis suis.
et ibimus in semitis eius. quia de syon egr
dietur lex. et ubū dni de ierlm. Et
iudicabit int pplos multos. et corri
piet gentes fortes. usq; in longinquū. Et cō
cident gladios suos in uomeres. et hastas
suas in ligones. Nō sumet gens contra gen
tem gladiū. et nō discent ultra belligerare.
Et sedebit uir subtus uineā suā et subt
ficū suā. et nō erit qui deterreat. quia os dni ex
ercituū locutū est. quia omēs ppli ambulabūt u
nusquisq; in noīe dei sui. nos autem ambula
bimus in nōie dni dei nri in eternū et ult.
In die illa dicit dns congregabo claudi
cantem et eam quā eiecerā colligā. et q
afflixerā. Et ponam claudicantē in reliqui
as. et eam quā laborauerat in gentē robu
stam. Et regnabit dns sup eos in mōte syon.
ex hoc nūc et usq; in eternū. Et tu turris
gregis nebulosa. filie syon. usq; ad te
ueniet. et ueniet potestas prima regnū
filie ierlm. Nūc quare merore contraheris.
Numquid rex nō est tibi. aut cōsiliarius
tuus piit. quia cōprehendit te dolor sicut
parturientem. Dole et satage filia sy
on quasi parturiens. quia nūc egredieris de
ciuitate. et habitabis in regione. et uenies
usq; ad babylonē. Ibi liberabis. Ibi redi
met te dns de manib; inimicorum tuorum.
Et nūc cōgregate sunt sup te gentes mul
te. que dicunt. Lapidetur et aspiciat in sy
on oculus nr. Ipsi autem nō cognouerūt co
gitationes dni. et nō intellexerūt consili
ū eius. quia cōgregauit eos quasi fenū aree.
Surge et tritura filia syon. quia cornu tu
ū ponam ferreū. et ungulas tuas po
nam ereas. et cōminues pplos multos. et in
terficies dno rapinas eorum et fortitudinē
eorum dno uniuerse terre.
Tunc uastaberis filia latronis. obsidionē
posuerūt sup nos. in uirga percutient
maxillā iudicis isrl. Et tu bethleē e
phrata paruula es in millib; iuda. Ex
te michi egredietur dux qui sit dnator
in isrl. et egressus eius ab initio a dieb;
eternitatis. Propter hoc dabit eos usq; ad te
pus in quo parturiens pariet. et reliqie
fratrum eius conuertentur ad filios isrl. Et sta
bit et pascet in fortitudine dni. in sub
limitate nōis dni dei sui. Et conuertent
quia nūc magnificabitur usq; ad terminos terre.
Et erit iste pax. assyrius cum uenerit in ter
ram. et quando calcauerit in domib; nris. et
suscitabimus sup eū. vii. pastores. et oc
to primates homines. et pascent terrā as
sur in gladio. et terram nemrod in lanceis
eius. Et liberabit ab assur cum uenerit in ter

nostram. et cum calcaverit in domibus nostris. Et erunt
reliquie Iacob in medio populorum multo-
rum quasi ros a domino. et quasi stille super herbam.
que non expectat virum. et non prestolatur fili-
os hominum. Et erunt reliquie Iacob in genti-
bus in medio populorum multorum: quasi leo in
iumentis silvarum et quasi catulus leonis in
gregibus pecorum. Qui cum transierit et conculca-
verit et ceperit: non est qui eruat. Et ex-
altabitur manus tua super hostes tuos et
omnes inimici tui interibunt. Et erit in
die illa dicit dominus auferam equos tuos de
medio tui. et disperdam ~~omnes~~ quadrigas
tuas. et perdam civitates terre tue. et destru-
am omnes munitiones tuas. et auferam male-
ficia de manu tua. et divinationes non er-
unt in te. Et perire faciam sculptilia tua et statu-
as tuas de medio tui. et non adorabis ultra
opera manuum tuarum. Et evellam lucos tuos
de medio tui. et conteram civitates tuas.
Et faciam in furore et in indignatione ultio-
nem in omnibus gentibus que non audierunt.
VI Audite que dominus loquitur. Surge. contende
iudicio adversus montes. et audiant
colles vocem tuam. Audiant montes iudi-
cium domini et fortia fundamenta terre. quia iudi-
cium domini cum populo suo. et cum Israel diiudica-
bitur. Popule meus quid feci tibi. aut quid mo-
lestus fui tibi? responde mihi. Quia eduxi
te de terra Egypti et de domo servientium
liberavi te. Et misi ante faciem tuam Moy-
sen et Aaron et Mariam. Popule meus memen-
to queso quid cogitaverit contra te Balach rex
Moab. et quid responderit ei Balaam filius Beor
de Sethim usque ad Galgalam. ut cognosce-
res iustitias domini. Quid dignum offe-
ram domino? curvabo genu deo excelso?
Numquid offeram ei holocaustomata et
vitulos anniculos? Numquid placari potest
dominus in milibus arietum? aut in multis mi-
libus hircorum pinguium? Numquid dabo pri-
mogenitum meum pro scelere meo? fructum
ventris mei pro peccato anime mee? Indica-
bo tibi o homo quid sit bonum. et quid dominus re-
quirat a te. Utique facere iudicium et diligere
misericordiam. et sollicitum ambulare cum deo tuo.
Vox domini ad civitatem clamat. et salus
erit timentibus nomen tuum. Audite tribus
et quis approbabit illud? Adhuc ignis in
domo impii. thesauri iniquitatis. et men-
sura minor ire plena. Numquid iustifica-
bo stateram impiam et saccelli pondera dolo-
sa. in quibus divites eius repleti sunt ini-
quitate. et habitantes in ea loquebantur menda-
cium. et lingua eorum fraudulenta in ore
eorum? Et ego ergo cepi percutere te perditione
super peccatis tuis. Tu comedes. et non sa-
turaberis. et humiliatio tua in medio
tui. Et apprehendes et non salvabis. et quos sal-
vaveris. in gladium dabo. Tu seminabis
et non metes. tu calcabis olivam et non ungue-
ris oleo. et mustum et non bibes vinum. Et
custodisti precepta Amri. et omne opus domus
Achab. et ambulasti in voluptatibus eo-
rum. ut darem te in perditionem. et habitantes
in ea in sibilum. et obprobrium populi mei
portabitis.
Ve mihi: quia factus sum sicut qui colligit in autumno VII
racemos vindemie. Non est botrus ad
comedendum. precoquas ficus desideravit
anima mea. Periit sanctus de terra. et rectus in homini-
bus non est. Omnes in sanguine insidiantur.
vir fratrem suum venatur ad mortem. Ma-
lum manuum suarum dicunt bonum. Princeps
postulat. et iudex est in reddendo. et ma-
gnus locutus est desiderium anime sue. et
conturbaverunt eam. Qui optimus est
in eis quasi paliurus. et qui rectus quasi spi-
na de sepe. Dies speculationis tue visi-
tatio tua venit. Nunc erit vastitas eo-
rum. Nolite credere amico. et nolite
confidere in duce. Ab ea que dormit in
sinu tuo custodi claustra oris tui. Quia
filius contumeliam facit patri. filia con-
surgit adversum matrem suam. et nurus contra
socrum suam. et inimici hominis domesti-
ci eius. Ego autem ad dominum aspiciam. et ex-
pectabo deum salvatorem meum. Audiet
me deus meus.
Ne leteris inimica mea super me. quia ce- VIII
cidi consurgam. Cum sedero in tene-
bris dominus lux mea est. Iram domini porta-
bo: quoniam peccavi ei. donec iudicet causam
meam et faciat iudicium meum. Educet
me in lucem videbo iustitiam eius. Et a-
spiciet inimica mea et operietur confusione.
que dicit ad me. Ubi est dominus deus tuus? Oculi
mei videbunt in eam. nunc erit in con-

calcationem uelut lutum platearum. Dies ue-
nerit ut edificentur macerie tue. In die
illa longe fiet lex. In die illa et usque ad te ue-
niet assur et usque ad ciuitates munitas. Et
a ciuitatibus munitis usque ad flumen. et ad ma-
re de mari. et ad montem de monte. Et erit ter-
ra in desolationem propter habitatores suos. et propter
fructum cogitationum eorum. Pasce populum tu-
um in uirga tua. gregem hereditatis tue. habi-
tantes solos in saltu. In medio carmeli
pascentur basan et galaad. iuxta dies an-
tiquos. Secundum dies egressionis tue de terra egy-
pti. Ostendam ei mirabilia. uidebunt gentes et
confundentur super omni fortitudine sua. po-
nent manum super os. aures eorum surde erunt. Li-
gent puluerem sicut serpens. uelud reptilia
terre. perturbabuntur de edibus suis. Dominum deum nostrum
desiderabunt. et timebunt te. Quis deus similis tui
qui aufers iniquitatem. et transis peccatum reli-
quiarum hereditatis tue. Non immittet ultra fu-
rorem suum. quoniam uolens misericordiam est. reuertetur
et miserebitur nostri. Deponet iniquitates nostras. et
proiciet in profundum maris omnia peccata
nostra. Dabis ueritatem iacob. misericordiam abraham.
que iurasti patribus nostris a diebus antiquis. Ex-
Naum prophetam micheas. Incipit prologus in na-
ante aduentum regis assyriorum um prophetam
qui populum israel captiuum in medias regiones
transtulit fuisse. hebreorum traditio confir-
mat. Sequitur enim in fine huius lectionis. Post
regis aduentum item propheta niniuen monstra-
tur. Sed cum habitatores niniue iona initium
ciuitatis felicitate ne diuina ira denun-
ciati inchoati sustinerent peccatorum. et impietatis
pristina egissent. accepta dei misericordia grauiori-
bus scelerum uitiis impleuerunt. Qua de causa
memoratus propheta spiritu sancto plenus. auditum
dei annuntians ita locutus est. Deus zelans et
ulciscens dominus. et cetera. Iam enim decem tribus
ab assyriis ducte fuerant in captiuitatem
sub ezechia rege iuda. sub quo et nunc in
consolationem populi transmigrati aduersus nini-
uen uisio cernitur. Nec erat parua conso-
latio tam his qui iam assyriis seruiebant quam
reliquis qui sub ezechia de tribu iuda et
beniamin ab hisdem hostibus obsidebantur
ut audirent assyrios quoque a chaldeis
esse capiendos. Sicut in consequentibus libri huius demon-
strabitur. Explicit prologus. Incipit argumentum.

Naum consolator orbis increpat ciuita-
tem sanguinum. et post euersionem illius loquitur.
Ecce super montes pedes euangelizantis et an-
nuntiantis pacem. Incipit naum propheta.

nus niniue. Liber
uisionis naum helce-
sei. Deus emulator et
ulciscens dominus. ulciscens
dominus et habens furorem. ul-
ciscens dominus in hostes su-
os. et irascens ipse inimi-
cis suis. Dominus patiens et magnus fortitudi-
ne. et mundans non faciet innocentem. Dominus in
tempestate et turbine uie eius. et nebule
puluis pedum eius. Increpans mare et ex-
siccans illud. et omnia flumina in desertum
deducens. Infirmatus est basan et carme-
lus. et flos libani elanguit. Montes com-
moti sunt ab eo. et colles desolati sunt. et con-
tremuit terra a facie eius. et orbis. et omnes
habitantes in eo. Ante faciem indignationis eius
quis stabit. et quis resistet in ira furoris eius.
Indignatio eius effusa est ut ignis. et pe-
tre dissolute sunt ab eo. Bonus dominus et confor-
tans in die tribulationis. et sciens sperantes
in se. Et in diluuio pretereunte consummationem
faciet loci eius. et inimicos eius persequentur
tenebre. Quid cogitatis contra dominum. Con-
summationem ipse faciet. Non consurget du-
plex tribulatio. Quia sicut spine se inui-
cem complectuntur. sic conuiuium eorum pariter
potantium consumetur. quasi stipula aridita-
te plena. Ex te exibit cogitans contra dominum
maliciam. mente pertractans preuaricationem.
Hec dicit dominus. Si perfecti fuerint et ita plu-
res. sic quoque attondentur et pertransibit. Af-
flixi te. et non affligam te ultra. Et nunc con-
teram uirgam eius de dorso tuo. et uincula
tua dirrumpam. et precipiet super te dominus. Non
seminabitur ex nomine tuo amplius. De domo
dei tui interficiam. Sculptile et conflatile
ponam sepulchrum tuum. quia inhonoratus es.
Ecce super montes pedes euangelizantis et
annuntiantis pacem. Celebra iuda festi-
uitates tuas. et redde uota tua. quia non adi-
ciet ultra ut pertranseat in te belial. uni-
uersus interiit.
Ascendit qui dispergat coram te. qui custo- II
diat obsidionem. contemplare uiam. con-

forta lumbos. robora uirtutem ualde. quia sic-
ut reddidit dominus superbiam iacob. sic red-
det superbiam israhel. quia uastatores dis-
sipauerunt eos. et propagines eorum corruper-
Clipeus fortium eius ignitus. uiri exercitus in
coccineis. igneae habene currus in die pre-
parationis eius. et agitatores consopiti sunt.
In itineribus conturbati sunt. quadrige colli-
se sunt in plateis. aspectus eorum quasi lam-
pades. quasi fulgura discurrentes. Recor-
dabitur fortium suorum. ruent in ambulationi-
bus suis. uelociter ascendent muros eius. et
preparabitur umbraculum. Porte fluuiorum aperte
sunt. et templum ad solum dirutum. Et miles
captiuus abductus est. et ancille eius
minabuntur gementes ut columbe. mu-
murantes in cordibus suis. Et niniue
quasi piscina aquarum aque eius. ipsi uero fugerunt.
State. state. et non est qui reuertatur. Diripi-
te argentum. diripite aurum. et non est finis
diuitiarum ex omnibus uasis desiderabili-
bus. Dissipata est et scissa et dilacerata.
et cor tabescens. et dissolutio geniculo-
rum. et defectio in cunctis renibus. et facies
omnium sicut nigredo olle. Ubi est habitacu-
lum leonum. et pascua catulorum leonum.
Ad quam iuit leo ut ingrederetur illuc. ca-
tulus leonis. et non est qui exterreat. Leo
cepit sufficienter catulis suis. et necauit le-
enis suis. et impleuit preda speluncas suas.
et cubile suum rapina. Ecce ego ad te di-
cit dominus deus exercituum. et succendam usque ad
fumum quadrigas tuas. et leunculos tuos
comedet gladius. et exterminabo de terra
predam tuam. et non audietur ultra uox nun-
ciorum tuorum.

III Ue ciuitas sanguinum uniuersa mendacii
dilaceratione plena. Non recedet a te ra-
pina. uox flagelli. et uox impetus ro-
te. et equi frementis. et quadrige feruentis.
et equitis ascendentis. et micantis gla-
dii. et fulgurantis haste. et multitu-
dinis interfecte. et grauis ruine. nec est
finis cadauerum. Et corruent in corpori-
bus suis propter multitudinem fornicatio-
num meretricis speciose et grate. et habentis
maleficia. que uendidit gentes in fornicati-
onibus suis. et familias in maleficiis suis.
Ecce ego ad te dicit dominus deus exercituum. Et reue-
labo pudenda tua in facie tua. et ostendam
gentibus nuditatem tuam. et regnis ignomi-
niam tuam. Et proiciam super te abhominatio-
nes et contumeliis te afficiam. et ponam te in exem-
plum. Et erit omnis qui uiderit te resilit
a te. et dicet. Uastata est niniue. Quis com-
mouebit super te caput. Unde queram consolato-
rem tibi. Numquid melior es alexandria po-
pulorum que habitas in fluminibus. Aque in
circuitu eius. cuius diuitie mare. aque
muri eius. ethiopia fortitudo eius. et e-
gyptus. et non est finis. Affrica et libies
fuerunt in auxilio tuo. Sed et ipsa in trans-
migrationem ducta est in captiuitatem. Par-
uuli eius elisi sunt in capite omnium uiarum.
et super inclitos eius miserunt sortem. Et omnes
optimates eius confixi sunt in compedibus. Et
tu ergo inebriaberis. et eris despecta. et tu queres
auxilium ab inimico. Omnes munitiones
tue sicut ficus cum grossis suis. si concusse fuerint
cadent in os comedentis. Ecce populus tuus
mulieres in medio tui. inimicis tuis ad
apertionem pandentur porte terre tue. deuo-
rabit ignis uectes tuos. Aquam propter
obsidionem hauri tibi. extrue munitio-
nes tuas. Intra in lutum et calca. subigens
tene laterem. ibi comedet te ignis.
peribis gladio. deuorabit te ut bruchus.
Congregare ut bruchus. multiplicare
ut lucusta. Plures fecisti negotiatio-
nes tuas. quam stelle sint celi. Bruchus
expansus est. et auolauit. Custodes tu-
i quasi locuste. et paruuli tui quasi locuste lo-
custarum que consident in sepibus in die fri-
goris. Sol ortus est. et auolauerunt. et non est
cognitus locus earum ubi fuerint. Dor-
mitauerunt pastores tui rex assur. sepe-
lientur principes tui. Latitauit populus
tuus in montibus. et non est qui congreget.
Non est obscura contritio tua. pessima est
plaga tua. Omnes qui audierunt auditionem
tuam compresserunt manum super te. quia super quem
non transiit malitia tua semper. Explicit
naum propheta. Incipit prologus in abacuc prophetam.

Abbacuc propheta amplexans quod uel ex eo quod ama-
bilis deo sit uocatur amplexatio uel quod certam-
en cum deo congreditur amplexantis. id est luctantis sortitur
uocabulum. Nullus enim tam audaci uoce ausus est
deum ad disceptationem iustitie prouocare.

et dicere ei: cur in rebus humanis et mundi istius pompa tanta rerum iniquitas? Hic in principio voluminis sui describit diabolum cum membris suis, in fine vero annuntiat adventum passionemque domini salvatoris. Nam quo animo quam de Christi adventu intellegi dicere. Et videt dominus ad me et dixit mihi: Scribe visum in buxo aptum, ut assequatur qui legerit eum, quia adhuc visio ad tempus et ostendetur in fine et non in vacuum. Si tardaverit, sustine eum, quia veniens veniet et non tardabit. De passione autem in cantico cum nisi domino dicere: Domine audivi auditum tuum et timui; Domine consideravi opera tua et expavi. Quod est hoc dicere, nisi pro cognita nove ac repentine salutis totius ineffabili admiratio? In medio duorum animalium cognosceris, quod est, nisi aut duorum testamentorum, aut in medio duorum latronum, aut in medio Moysi et Helye, cum illo in monte sermocinantium? Dum appropinquaverint anni cognosceris, in adventu temporis ostenderis. Quod est nisi cum plenitudo temporis advenerit ostenderis? Quod autem dixit cornua in manibus eius, quod est nisi trophaeum crucis? Vocabulum autem salvatoris hic propheta aperte posuit dicens: Ego autem in domino exultabo, gaudebo in domino deo Ihesu meo, quod est nobis amicum et dulce omnibus nomine praedicare.

Incipit argumentum in Abbacuc

Abbacuc luctator fortis et rigidus stat super custodiam suam et figit gradum super munitionem, ut Christum in cruce contempletur et dicat: Operuit caelos gloria eius et laudis eius plena est terra. Splendor eius ut lux erit, cornua in manibus eius. Ibi abscondita est fortitudo eius.

cum fuerit. Dominus patiens ... ne et mundans non fa... tempestate et turbine ... pulvis pedum eius.

Incipit Abbacuc propheta.

Onus quod vidit Abbacuch propheta. Usque quo domine clamabo et non exaudies? Vociferabor ad te vim patiens et non salvabis? Quare ostendisti mihi iniquitatem et laborem videre praedam et iniustitiam contra me? Quare respicis contemptores et taces conculcante impio iustiorem se? Et facies homines quasi pisces maris et quasi reptilia non habentia ducem. Et factum est iudicium et contradictio potentior. Propter hoc lacerata est lex, et non pervenit usque ad finem iudicium, quia impius praevalet adversus iustum. Propterea egreditur iudicium perversum. Aspicite in gentibus et videte et admiramini et obstupescite, quia opus factum est in diebus vestris quod nemo credet cum enarrabitur. Quia ecce ego suscitabo Chaldaeos gentem amaram et velocem ambulantem super latitudinem terrae, ut possideat tabernacula non sua. Horribilis et terribilis est; ex semetipsa iudicium et onus eius egredietur. Leviores pardis equi eius et velociores lupis vespertinis, et diffundentur equites eius. Equites namque eius de longe venient, volabunt quasi aquila festinans ad comedendum. Omnes ad praedam venient; facies eorum ventus urens. Et congregabit quasi arenam captivitatem, et ipse de regibus triumphabit, et tyranni ridiculi eius erunt. Ipse super omnem munitionem ridebit, et comportabit aggerem et capiet eam. Tunc mutabitur spiritus et pertransibit et corruet. Haec est fortitudo eius dei sui. Numquid non tu a principio domine deus meus sanctus meus et non moriemur? Domine in iudicium posuisti eum, et fortem ut corriperet fundasti eum. Mundi sunt oculi tui ne

videas malum. et respicere ad iniquitatem non
poteris. Quare non respicis super iniqua agentes
et taces, devorante impio iustiorem
se? Et facies homines quasi pisces maris.
et quasi reptile non habens principem. Totum in
hamo sublevavit. traxit illud in sa-
gena sua. et congregavit in rete suum. Super
hoc letabitur et exultabit, propterea immo-
labit sagene sue. et sacrificabit reti suo.
quia in ipsis incrassata est pars eius. et ci-
bus eius electus. Propter hoc ergo expan-
dit sagenam suam. et semper gentes inter-
ficere non cessat.
II Super custodiam meam stabo. et figam gradum
super munitionem: et contemplabor
ut videam quid dicatur michi. et quid re-
spondeam ad arguentem me. Et respondit
michi dominus. et dixit. Scribe visum et ex-
plana eum super tabulas. ut percurrat
qui legerit eum, quia adhuc visus procul
et apparebit in finem. et non mentietur. Si
moram fecerit expecta eum. quia veni-
ens veniet. et non tardabit. Ecce qui
incredulus est non erit anima eius recta
in semetipso, iustus autem in fide sua vi-
vet. Et quomodo vinum potantem decipit
sic erit vir superbus et non decorabitur. qui
dilatavit quasi infernus animam suam. et ipse
quasi mors. et non adimpletur. Et congrega-
bit ad se omnes gentes. et coacervabit ad se om-
nes populos. Numquid non omnes isti super eum parabo-
lam sument. et loquelam enigmatum eius.
et dicetur. Ve ei qui multiplicat non
sua. Usquequo et aggravat contra se densum lu-
tum? Numquid non repente consurgent.
qui mordeant te. et suscitabuntur lacera-
ntes te. et eris in rapinam eis? Quia tu spoli-
asti gentes multas spoliabunt te omnes qui reliqui
fuerint de populis, propter sanguinem hominis
et iniquitatem terre civitatis. et omnium ha-
bitantium in ea. Ve qui congregat ava-
ritiam malam domui sue. ut sit in excel-
so nidus eius. et liberari se putat de ma-
nu mali. Cogitasti confusionem domui
tue, concidisti populos multos. et pecca-
vit anima tua, quia lapis de pariete cla-
mabit. et lignum quod inter iuncturas edi-
ficiorum est respondebit. Ve qui edificat ci-
vitatem in sanguinibus et preparat urbem in

iniquitate. Numquid non hec a domino sunt exer-
cituum? Laborabunt enim populi in multo igni.
et gentes in vacuum et deficient. quia replebitur
terra. ut cognoscat gloriam domini. quasi aque operien-
tes mare. Ve qui potum dat amico suo.
mittens fel suum. et inebrians ut aspiciat
nuditatem eius. Repletus es ignomi-
nia pro gloria. Bibe tu quoque et consopire. Cir-
cumdabit te calix dextere domini. et vomitus
ignominie super gloriam tuam; quia iniquitas
libani operiet te. et vastitas animalium deter-
rebit eos. de sanguinibus hominum et iniqui-
tate terre et civitatis. et omnium habitantium in
ea. Quid prodest sculptile. quia sculpsit il-
lud fictor suus. conflatile et ymaginem
falsam, quia speravit in figmento fictor eius.
ut faceret simulacra muta. Ve qui dicit
ligno expergiscere. surge lapidi tacen-
ti. Numquid ipse docere poterit? Ecce iste
coopertus est auro et argento. et omnis spiritus
non est in visceribus eius. Dominus autem in templo
sancto suo. sileat a facie eius omnis terra.
Domine audivi auditionem tuam et timui. III
Domine opus tuum: in medio annorum vi-
vifica illud. In medio annorum notum fa-
cies. cum iratus fueris misericordie recordaberis. Deus
ab austro veniet et sanctus de monte pharan.
Operuit celos gloria eius. et laude eius ple-
na est terra. Splendor eius ut lux erit. cor-
nua in manibus eius. Ibi abscondita est
fortitudo eius. ante faciem eius ibit mors.
Egredietur diabolus ante pedes eius. stetit
et mensus est terram. Aspexit et dissolvit
gentes. et contriti sunt montes seculi. Incurvati
sunt colles mundi ab itineribus eternitatis eius.
Pro iniquitate vidi tentoria ethiopie. tur-
babuntur pelles terre madian. Numquid in
fluminibus iratus es domine. aut in flumi-
nibus furor tuus vel in mari indignatio
tua? Qui ascendes super equos tuos. et qua-
drige tue salvatio. Suscitans suscita-
bis arcum tuum. iuramenta tribubus que locutus
es. Fluvios scindes terre. viderunt te aque et
doluerunt montes gurges aquarum transiit. De-
dit abyssus vocem suam. altitudo manus suas
levavit. Sol et luna steterunt in habitaculo
suo: in luce sagittarum tuarum ibunt. in splen-
dore fulgurantis haste tue. In fremitu
conculcabis terram: in stupore obstupefacies

gl. Egressus es in salutem populi tui: in salu
tem cum xpo tuo. Percussisti caput de domo
impii denudasti fundamentum eius usque ad
collum. Maledixisti sceptris eius capiti bel
latorum eius. uenientium ut turbo ad disp
gendum me. Exultatio eorum sicut eius qui de
uorat pauperem in abscondito. Viam fecisti in
mari equis tuis. in luto aquarum multarum. Au
diui et conturbatus est uenter meus. a uoce
contremuerunt labia mea. Ingrediatur pu
tredo in ossibus meis. et subter me scateat.
Vt requiescam in die tribulationis. ut ascen
dam ad populum accinctum nostrum. Ficus enim non
florebit. et non erit germen in uineis. Mentie
tur opus oliue. et arua non afferent cibum. Ab
scindetur de ouili pecus. et non erit armentum in
presepibus. Ego autem in domino gaudebo: et
exultabo in deo ihesu meo. Deus dominus for
titudo mea. et ponet pedes meos quasi cer
uorum. Et super excelsa mea deducet me
uictor in psalmis canentem. Ex. abbacuc.

Incipit prologus in sophoniam prophetam.

Tradunt hebrei cuiuscumque prophete pater aut auus
ponatur in titulo ipsos quoque prophetas fuisse. ut
amos uni de .xii. prophetis. qui dixit non sum pro
phete filius. sed pastor caprarum uellicans sicomoros.
patris nomen in titulo non habet. Hoc si
uerum est sophonias prophetia quoque nomine ut ita di
cam prophetico et gloria maiorum suorum stirpe genera
tus est. Habuit enim patrem chusi. auum godo
liam. proauum amariam. attauum ezechiam. et tale
quadrigam ipse uelud extremus auriga con
pleuit. Nomen sophonie alii speculum. alii
archanum dei transtulerunt. Siue quia specula sunt et chi
num dei inspectat. utrumque prophete conueniunt. Dicitur enim
ad ezechielem. Fili hominis speculatorem te posui
domui israel. Iste igitur propheta qui erat in specula et sub
luminibus conspiciebatur et nouerat misteria dei sic erat
chusi quod interpretatur humilitas. Rebat autem godoliam
quod dicitur magnitudo dei. et proauum amariam qui et ipse uertitur
in sermonem dei. attauum ezechiam qui sonat fortitu
do domini. De fortitudine igitur dei nascitur sermo domini
et de sermone domini nata est magnitudo dei. et de magni
tudine dei nata est humilitas. ut qui uenerit
usque ad perfectum. dicat. quia non sum dignus uocari apo
stolus. et illud in psalmis. Domine non est exaltatum
cor meum. neque elati sunt oculi mei.

Incipit argumentum

Sophonias speculator et archanorum dei
cognitor. audiuit clamorem a porta
piscium. et ululatum a secunda. et contritionem a
collibus. Indicat quoque ululatum habitatori
bus pile. quia conticuit omnis populus chanaan.
disperierunt uniuersi qui inuoluti erant argen
to. Incipit sophonias propheta.

Verbum domini quod factum
est ad sophoniam
filium chusi. filii go
dolie. filii amasie.
filii ezechie. in die
bus iosie filii amon re
gis iude. Congre
gans congregabo omnia
a facie terre dicit dominus. congregans
hominem et pecus et uolatilia celi et pi
sces maris. et ruine impiorum erunt. et di
sperdam homines a facie terre: dicit dominus.
Et extendam manum meam super iudam et su
per omnes habitantes ierusalem. et disperdam de loco
hoc reliquias baal et nomina edituorum cum
sacerdotibus: et eos qui adorant super tec
ta militiam celi. et adorant et iurant in do
mino. et iurant in melchom. et qui auertun
tur de post tergum domini. et qui non quesierunt dominum
nec inuestigauerunt eum. Silete a facie
domini dei. quia iuxta est dies domini. quia pre
parauit dominus hostiam. sanctificauit uocatos su
os. Et erit in die hostie domini uisitabo su
per principes. et super filios regis. et super omnes qui
induti sunt ueste peregrina. et uisitabo
super omnem qui arroganter ingreditur
super limen in die illa. qui complent domum
domini dei sui iniquitate et dolo. Et erit
in die illa dicit dominus. uox clamoris a por
ta piscium et ululatus a secunda. et contritio
magna a collibus. Vlulate habitatores
pile. conticuit omnis populus chanaan. disp
erierunt omnes inuoluti argento. Et erit
in tempore illo scrutabor ierusalem in lucernis.
et uisitabo super uiros defixos in fecibus
suis. qui dicunt in cordibus suis. Non
faciet bonum dominus et non faciet male. Et
erit fortitudo eorum in direptionem.
et domus eorum in desertum. Et edificabunt
domos et non habitabunt. et plantabunt ui
neas. et non bibent uinum earum. Iuxta est di
es domini magnus. iuxta est et uelox nimis.

Vox diei dñi amara. tribulabit̾ ibi for
tis. Dies ire dies illa. dies tribulatiōis et
angustie: dies calamitatis ⁊ misie. dies
tenebrar̄ ⁊ caliginis. dies nebule. et
turbinis. dies tube ⁊ clangoris. sup ciui
tates munitas. ⁊ sup angulos excelsos. Et
tribulabo homines. ⁊ ambulabūt ut ceci. q̄
dño peccauer̄t. Et effūdet̾ sanguis eor̄
sic̄ humus. ⁊ corpa eor̄ sic̄ stercora.
Sz et argentū eor̄ et aurū eor̄ n̄ pote
rit libare eos. in die ire furoris dñi. In
igne eñ zeli mei deuorabit̾ omnis t̾ra.
q̄ cōsūmationē cū festinatiōe faciet
cunctis habitantib; t̾ram.
II Conuenite. congregamini gens n̄ ama
bilis. priusquā pariat iussio q̄si pulue
rem transeuntem diē ire furoris dñi. ān
q̄ ueniat sup uos ira idignatiōis eius.
Querite dñm om̄s mansueti t̾re. q̄
iudiciū eius estis opati. Querite iustū
q̄rite mansuetū. siquomō abscōda
mini i die furoris dñi. Q̄ gaza destru
cta erit. ⁊ ascalon i desertum. Azotū i
meridie eicient. ⁊ accaron eradicabit̾.
Ve qui habitatis funiculū maris. gens
pditor̄. Verbū dñi sup uos chanaan t̾
ra philistinor̄. Et disp̄dam te ita ut
n̄ sit inhabitator. Et erit funicul⁹
maris requies pastor̄ ⁊ caule pecor̄.
Et erit funiculus eius qui remanserit
de domo iuda. ibi pascentur i domib;
ascalonis: ad uesp̾am requiescet. q̄a
uisitauit eos dñs deus eor̄. ⁊ auertet ca
ptiuitatē eor̄. Audiui obp̄briū mo
ab. ⁊ blasphemias filior̄ amon. que
exprobrauer̄ ppl'o meo. ⁊ magnificati
sunt sup t̾minos eor̄. Pp̄terea uiuo
ego dic̄ dñs exercituū deus isr̄l. q̄a mo
ab ut sodoma erit. ⁊ filii amon q̄si go
morra. Siccitas spinar̄ ⁊ aceui salis.
⁊ desertum usq; in eternū. Reliq̄e ppli
mi diripient illos. ⁊ residui gentis
mee possidebūt eos. Hoc enī eis
eueniet p sup̾bia sua: q̄ blasphema
uerūt. ⁊ magnificati sūt. sup pplm
dñi exercituū. Horribil' dñs sup eos.
⁊ attenuabit oēs deos t̾re. et adorabūt
eum uir d̾ loco suo. ⁊ omnis insule gen
tium. Sz et uos ethiopes infecti gla
dio meo eritis. Et extendet manum
suā sup aquilonē. ⁊ pdet assur. ⁊ ponet
speciosam in solitudinē. ⁊ in inuiū. et
q̄si desertum. ⁊ accubabūt i medio ei⁹ g̾
ges. om̄s bestie gentiū. Et onocrotal⁹
et ericius. in liminib; ei⁹ morabūtur.
Vox cantantis in fenestra: coruus i sup
liminari. q̄m attenuabo robur eius.
Hec ē ciuitas gl'osa habitans in ɔfiden
tia: que dicebat in corde suo. Ego sū.
⁊ extra me non ē alia ampli⁹. Quomō
f̄ca est in desertum cubile bestie. Omis
qui transit p eam. sibilabit ⁊ moue
bit manū suā.
Ve prouocatrix et redempta ciuitas. III
columba. n̄ audiuit uocem. ⁊ nō su
scepit disciplinā. In dño n̄ ē confisa.
ad dm̄ suū nō appiauit. Principes eius
i medio eius. quasi leones rugientes.
Iudices ei⁹ lupi uespe. n̄ relinquebāt
in mane. Pphe eius uesani. uiri infi
deles. Sacerdotes eius polluer̄ scm̄. i
iuste egerunt ɔtra legem. Dñs iust⁹
in medio eius. nō faciet iniquitatē. ma
ne. mane iudiciū suū dabit i lucem
⁊ n̄ abscondetur. Nesciuit aut̄ iniq⁹
confusionē. Disp̾di gē. ⁊ dissipati s̄
anguli ear̄. Desertas feci uias eor̄. dū n̄
est qui transeat. Desolate sūt ciuitates
eor̄ nō remanente uiro. nec ullo habi
tatore. Dixi. Veruntñ timebis me. suscipies
disciplinā. ⁊ n̄ pibit habitaculū eius pp̄
omnia in quib; uisitaui eā. Verūtn̄
diluculo surgentes corrupes om̄s cogi
tatiōes suas. Quapp̄t expecta me dic̄
dñs in die resurrectiōis mē i futurū.
q̄ iudiciū meū ut cōgregē gēs ⁊ colligā
regna. Et effundā sup eos indignatiōnē
meā. ⁊ omnē irā furoris mei. In igne
eñ zeli mei deuorabit̾ omnis t̾ra. q̄a tc̄
reddam pplis labiū electū. ut inuocēt
om̄s in nomie dñi. ⁊ seruiāt ei humero u
no. Vltra flumina ethiopie: inde sup
plices mei. filii dispsor̄ meor̄ offerēt
munꝰ m̄. In die illa n̄ cōfunderis sup
cunctis adinuentionib; tuis. quib;
preuaricata es in me: q̄ tūc auferā d̾
medio tui magniloquos sup̾bie tue.
⁊ n̄ adiicies amplius exaltari in mōte

sco meo. Et derelinquam in medio tui populum
pauperem et egenum et sperabunt in nomine domini
reliquie israel. Non facient iniquitatem, nec
loquentur mendacium, et non invenietur in ore
eorum lingua dolosa: quia ipsi pascentur et ac
cubabunt, et non erit qui exterreat. Hec dicit
dominus. Lauda filia syon, iubila israel,
letare et exulta in omni corde filia ierusalem.
Abstulit dominus iudicium tuum. avertit domi-
nus inimicos tuos, rex israel. Dominus in medio
tui non timebis malum ultra. In die illa
dicetur ierusalem. noli timere syon. non
dissolvantur manus tue. Dominus deus tuus in
medio tui fortis. ipse salvabit te. Gau
debit super te in letitia. silebit in dilecti
one sua et exultabit super te in laude. Nu
gas qui a lege recesserant congrega
bo. qui ex te erant. ut non ultra habeas super
eis obprobrium. Ecce ego interficiam omnes
qui afflixerunt te. in tempore illo. et salvabo
claudicantem. et eam que eiecta fuerat con-
gregabo. et ponam eos in laudem et in nomen, in
omni terra confusionis eorum. in tempore il
lo quo adducam vos. et in tempore quo congre-
gabo vos. Dabo enim vos in nomen et in lau
dem omnibus populis terre. cum convertero cap
tivitatem vestram coram oculis vestris. dicit
dominus. Explicit sophonias. Incipit prologus in aggeum
. qui dicit: Ieremias propheta. quere post
secundum machabeorum

Inc[ipit] Arg[umentum]

Aggeus festivus et letus qui seminavit in
lacrimis ut in gaudio meteret. destru
ctum templum edificat. dominum patrem inducit
loquentem. Adhuc unum modicum et
ego commovebo celum et terram. et mare
et aridam. et movebo omnes gentes. et veniet
desideratus cunctis gentibus.

Incipit aggeus propheta.

In anno secundo darii regis persa-
rum in mense sexto. in die una mensis.
factum est verbum domini in manu aggei
prophete ad zorobabel filium sala
thiel ducem iuda. et ad iesum fi
lium iosedech sacerdotem magnum
dicens. Hec ait dominus exercituum
dicens. Populus iste dicit: Nondum
venit tempus domus domini edificande.
Et factum est verbum domini in manu
aggei prophete dicens. Numquid tempus
vobis est ut habitetis in domibus
laqueatis. et domus ista deserta? Et nunc
hec dicit dominus exercituum. Ponite corda
vestra super vias vestras. Seminastis mul
tum. et intulistis parum; comedistis et non
estis saciati. bibistis. et non estis inebriati.
operuistis vos et non estis calefacti. Et qui
mercedes congregavit misit eas in
sacculum pertusum. Hec dicit dominus exercitu-
um. Ponite corda vestra super vias vestras. a-
scendite in montem. portate lignum. et edi
ficate domum. et acceptabilis michi erit.
et glorificabor dicit dominus. Respexistis
ad amplius et ecce factum est minus. et in
tulistis in domum et exsufflavi illud.
Quam ob causam dicit dominus exercituum? Quia
domus mea deserta est. et vos festinastis u
nusquisque in domum suam. Propter hoc prohibi
ti sunt super vos celi. ne darent rorem. et
terra prohibita est ne daret germen suum. et
vocavi siccitatem super terram. et super mon
tes. et super triticum. et super vinum. et super ole
um. et quecumque profert humus. et super homines
et super iumenta. et super omnem laborem ma
nuum. Et audivit zorobabel filius sala
thiel. et iesus filius iosedech sacerdos
magnus. et omnes reliquie populi vocem dei
sui. et verba aggei prophete. sicut misit eum
dominus deus eorum ad ipsos. et timuit populus
a facie domini. Et dixit aggeus nuncius domini

in manu aggei prophete ad populum dicens. Ego uobiscum
dicit dominus. Et suscitauit dominus spiritum zoroba
bel filii salathiel ducis iuda. et spiritum ie
su filii iosedech sacerdotis magni. et spiritum
reliquorum de omni populo. et ingressi sunt et fa
ciebant opus in domo domini exercituum dei
sui. in die .xx.ª et quarta mensis. in .vi. mense.
In anno secundo darii regis.
II In septimo mense. uicesima et prima mensis.
factum est uerbum domini in manu aggei prophete di
cens. Loquere ad zorobabel filium salathi
el ducem iuda. et ad ihesum filium iosedech
sacerdotem magnum. et ad reliquos populi dicens.
Quis in uobis est derelictus qui uidit do
mum istam in gloria sua prima: Et quid uos ui
detis hanc nunc. Numquid non ita est. quasi non sit
in oculis uestris. Et nunc confortare zorobabel
dicit dominus: et confortare ihesu fili iosedec sa
cerdos magne. et confortare omnis populus ter-
re dicit dominus exercituum: et facite quoniam ego uo
biscum sum dicit dominus exercituum. Verbum quod pepigi
uobiscum cum egrederemini de terra egypti.
et spiritus meus erit in medio uestrum. Nolite ti
mere: quia hec dicit dominus exercituum. Adhuc u
num modicum est. et ego commouebo celum
et terram et mare et aridam. et mouebo omnes
gentes. et ueniet desideratus cunctis gentibus
et implebo domum istam gloria dicit dominus exercituum.
Meum est argentum et meum est aurum: dicit
dominus exercituum. Magna erit gloria domus istius no
uissime plusquam prime dicit dominus exercituum. et
in loco isto dabo pacem. dicit dominus exercituum.
III In .xx. et iiij. noni mensis. in anno secundo
darii regis. factum est uerbum domini ad aggeum
prophetam dicens. Hec dicit dominus exercituum.
Interroga sacerdotes legem dicens. Si tu
lerit homo carnem sanctificatam in ora
uestimenti sui. et tetigerit de summitate
eius panem aut pulmentum. aut uinum. a
ut oleum. aut omnem cibum. numquid sanctificabitur?
Respondentes autem sacerdotes. dixerunt. Non. Et di
xit aggeus. Si tetigerit pollutus in anima
ex omnibus his. numquid contaminabitur?
Et responderunt sacerdotes et dixerunt. Conta
minabitur. Et respondit aggeus. et dixit. Sic
populus iste. et sic gens ista ante faciem meam.
dicit dominus. et sic omne opus manuum eo
rum. et omnia que obtulerint ibi. contamina
ta erunt. Et nunc ponite corda uestra a die

hac et supra antequam poneretur lapis super
lapidem in templo domini: cum accederetis
ad aceruum uiginti modiorum et fierent decem.
intraretis ad torcular ut exprimeretis. l.
lagenas. et fiebant .xx. Percussi uos uen
to urente. et aurugine. et grandine: omnia — uredine
opera manuum uestrarum. et non fuit in uobis qui reu
erteretur ad me: dicit dominus. Ponite corda
uestra ex die ista in futurum. a die .xx.ª et quar
ta noni mensis. a die qua fundamenta sunt
iacta templi domini ponite super cor uestrum.
Numquid iam semen in germine est: Et ad
huc uinea et ficus et malogranatum et lig
num oliue non floruit. Ex die ista benedicam.
Et factum est uerbum domini secundo ad aggeum in
in .xx. et iiij. mensis dicens. Loquere ad zoro
babel ducem iuda dicens. Ego moue
bo celum pariter et terram. et subuertam
solium regnorum. et conteram fortitudinem re
gni gentium. et subuertam quadrigam et ascenso
rem eius. et descendent equi et ascensores eo
rum. uir in gladio fratris sui. In die illa dici
et dominus exercituum. assumam te zorobabel
fili salathiel serue mi dicit dominus exercituum.
et ponam te quasi signaculum quia te elegi dicit
dominus exercituum. Explicit aggeus. Incipit prologus
in zachariam prophetam. qui incipit
secundo anno. quere post secundum librum
machabeorum.

Zacharias memor domini dei sui.
multiplex in prophetia. Ihesum vestibus sor-
didis et lapidem oculorum septem. candelabrumque
aureum cum totidem lucernis quot oculis. duas
quoque olivas a sinistris lampadis cernit
et a dextris. et post equos russos. varios
albos et nigros. et dissipatas quadrigas ex
effraim. et equum de ierusalem pauperem regem
vaticinatur et predicat. sedentemque super
pullum filium asine subiugalis.

In mense octavo in anno se-
cundo darii regis factum est verbum domini ad
zachariam filium barachie filium
addo prophetam dicens. Iratus est
dominus super patres vestros iracundia. et
dices ad eos. Hec dicit dominus exercituum.
Convertimini ad me ait dominus exercituum.
et convertar ad vos dicit dominus exercituum.
Ne sitis sicut patres vestri ad quos
clamabant prophete priores dicentes.
Hec dicit dominus exercituum. Conver-
timini de viis vestris malis. et de co-
gitationibus vestris pessimis. et non
audierunt nec attenderunt ad me: dicit dominus.
Patres vestri ubi sunt: et prophete. Numquid in
sempiternum vivent: Verumtamen verba mea
et legitima mea que mandavi servis me-
is prophetis. Numquid non comprehenderunt patres ve-
stros: Et conversi sunt et dixerunt. Sicut cogita-
vit dominus exercituum facere nobis secundum vi-
as. et secundum adinventiones nostras sic fecit nobis.
In die vicesima et quarta undecimi men-
sis sabbath. in anno secundo darii. factum
est verbum domini ad zachariam filium bara-
chie. filium addo prophetam dicens. Vidi per
noctem et ecce vir ascendens super equum
russum. et ipse stabat inter mirteta que
erant in profundo. et post eum equi russi.
varii et albi. Et dixi. Quid sunt isti
domine mi: Et dixit ad me angelus qui
loquebatur in me. Ego ostendam tibi
quid sint hec. Et respondit vir qui stabat
inter mirteta. et dixit. Isti sunt quos misit
dominus ut perambularent terram. Et responderunt
angelo domini qui stabat inter mirteta. et
dixerunt. Perambulavimus terram: et ecce
omnis terra habitatur et quiescit. Et respon-
dit angelus domini et dixit. Domine exercituum.
usquequo tu non misereberis ierusalem et urbium
iuda quibus iratus es? Iste iam septua-
gesimus annus est. Et respondit dominus angelo
qui loquebatur in me. verba bona. verba conso-
latoria. Et dixit ad me angelus qui loquebatur
in me. Clama dicens. Hec dicit dominus exercituum.
Zelatus sum ierusalem et syon zelo magno. et ira
magna. Ego irascor super gentes opulentas. quia
ego iratus sum parum: ipsi vero adiuverunt
in malum. Propterea hec dicit dominus. Revertar ad
ierusalem in misericordiis. domus mea edifica-
bitur in ea: ait dominus exercituum. et perpendiculum
extendetur super ierusalem. Adhuc clama di-
cens. Hec dicit dominus exercituum. Adhuc afflu-
ent civitates mee bonis. et consolabitur
adhuc dominus syon. et eliget adhuc ierusalem. Et
levavi oculos meos et vidi: et ecce quattuor
cornua. Et dixi ad angelum qui loquebatur
in me. Quid sunt hec: Et dixit ad me. Hec
cornua: que ventilaverunt iudam et israel et ie-
rusalem. Et ostendit mihi dominus. quattuor fabros. Et
dixi. Quid isti veniunt facere: Qui ait di-
cens. Hec sunt cornua que ventilaverunt iudam
per singulos viros. et nemo eorum levavit caput
suum. Et venerunt isti deterrere ea: ut deiciant
cornua gentium. que levaverunt cornu super ter-
ram iuda ut dispergerent eam.
Et levavi oculos meos et vidi. et ecce vir. II
et in manu eius funiculus mensorum. Et
dixi. Quo tu vadis: Et dixit ad me. Ut me-
tiar ierusalem. et videam quanta sit latitudo eius
et quanta longitudo eius. Et ecce angelus qui lo-
quebatur in me egrediebatur. Et alius angelus
egrediebatur in occursum eius. et dixit ad
eum. Curre et loquere ad puerum istum dicens.
Absque muro habitabitur ierusalem pre multitudi-
ne hominum et iumentorum in medio eius. Et e-
go ero ei ait dominus murus ignis in circuitu: et
in gloria ero in medio eius. O. o. o. fugi-
te de terra aquilonis. dicit dominus. quoniam in quattuor
ventos celi dispersi vos. dicit dominus. O syon fu-
ge que habitas apud filiam babylonis. quia hec dicit
dominus exercituum. Post gloriam misit me ad gentes.
que spoliaverunt vos. Qui enim tetigerit vos: tangit
pupillam oculi eius. Quia ecce levo ma-
num meam super eos: et erunt preda hiis qui servie-
bant sibi: et cognoscetis quia dominus exercituum misit
me. Lauda et letare filia syon: quia ecce
venio ego. et habitabo in medio tui ait dominus.
Et applicabuntur gentes multe ad dominum in die il-

la. erunt mihi in populum: et habitabo in medi
o tui. Et scies quia dominus exercituum misit me
ad te. Et possidebit dominus iudam in par
tem suam in terra sanctificata: et eliget adhuc
ierusalem. Sileat omnis caro a facie domini: quia
consurrexit de habitaculo sancto suo.
III Et ostendit mihi dominus ihesum sacerdotem mag
num stantem coram angelo domini: et sathan
stabat a dextris eius. ut adversaretur ei.
Et dixit dominus ad sathan. Increpet dominus in
te sathan: et increpet dominus in te qui elegit
ierusalem. Numquid non iste torris est erutus
de igne? Et ihesus erat indutus vestibus sor
didis: et stabat ante faciem angeli. Qui respon
dit: et ait ad eos qui stabant coram se: di
cens. Auferte vestimenta sordida ab eo.
Et dixit ad eum. Ecce abstuli a te iniquita
tem tuam: et indui te mutatoriis. Et di
xit. Ponite cidarim mundam super caput eius.
Et posuerunt cidarim mundam super caput eius.
et induerunt eum vestibus. Et angelus domini
stabat: et contestabatur angelus domini ie
sum dicens. Hec dicit dominus exercituum. Si
in viis meis ambulaveris. et custodiam meam
custodieris. et tu quoque iudicabis domum
meam. et custodies atria mea. et dabo tibi am
bulantes de his qui nunc hic assistunt. Audi
ihesu sacerdos magne. tu et amici tui qui ha
bitant coram te. quia viri portendentes sunt.
Ecce enim ego adducam servum meum orien
tem. quia ecce lapis quem dedi coram ihesu. Super
lapidem unum septem oculi sunt. Ecce ego
celabo sculpturam eius ait dominus exercituum. et aufe
ram iniquitatem terre illius in die una. In die
illa dicit dominus exercituum. vocabit vir amicum suum
subter vineam. et subter ficum.
IIII Et reversus est angelus qui loquebatur in
me: et suscitavit me quasi virum qui suscita
tur de somno suo. Et dixit ad me. Quid
tu vides? Et dixi. Vidi. et ecce candela
brum aureum totum. et lampas eius super caput
ipsius. et septem lucerne eius super illud. et sep
tem infusoria lucernis que erant super ca
put illius. et due olive super illud. una a dex
tris lampadis et una a sinistris eius. Et
respondi et aio ad angelum qui loquebatur in me
dicens. Quid sunt hec domine mi? Et respon
dit angelus qui loquebatur in me. et dixit
ad me. Numquid nescis quid sunt hec? Et di
xi. Non domine mi. Et respondit. et ait ad me:
dicens. Hoc est verbum domini ad zorobabel:
dicens. Non in exercitu nec in robore. sed in spiritu
meo. dicit dominus exercituum. Quis tu mons magne
coram zorobabel in planum? Et educet la
pidem primarium et exequabit gratiam gratie eius.
Et factum est verbum domini ad me. dicens. Manus
zorobabel fundaverunt domum istam. et manus
eius perficient eam. et scietis quia ego dominus exercituum
misit me ad vos. Quis enim despexit dies
parvos? et letabuntur et videbunt lapidem sta
gneum in manu zorobabel. Septem isti o
culi domini qui discurrunt in universam terram.
Et respondi et dixi ad eum. Quid sunt olive
iste ad dexteram candelabri et ad sinistram
eius? Et respondi secundo et dixi ad eum. Quid sunt
due spice olivarum que sunt iuxta duo ro
stra aurea: in quibus sunt suffusoria ex au
ro? Et ait ad me: dicens. Numquid nescis
quid sunt hec? Et dixi. Non: domine mi. Et dixit.
Isti sunt duo filii olei splendoris. qui assi
stunt dominatori universe terre.
Et conversus sum et levavi oculos meos et vi V
di: et ecce volumen volans. Et dixit ad
me. Quid tu vides? Et dixi. Ecce ego vi
deo volumen volans. Longitudo eius viginti
cubitorum. et latitudo eius decem cubitorum. Et dixit
ad me. Hec est maledictio que egreditur super fa
ciem omnis terre. quia omnis fur sicut ibi scriptum est
iudicabitur. et omnis iurans similiter ex hoc iu
dicabitur. Et educam illud dicit dominus exercituum. et veni
et ad domum furis. et ad domum iurantis in
nomine meo mendaciter. et commorabitur in medi
o domus eius. et consumet eam. et ligna eius et lapi
des eius. Et egressus est angelus qui loque
batur in me: et dixit ad me. Leva oculos
tuos et vide. Quid hoc est quod egreditur? Et
dixi. Quidnam est? Et ait. Hec est amphora
egrediens. Et dixit. Hec est oculus eorum in
universa terra. Et ecce talentum plumbi porta
batur. Et ecce mulier una sedens in me
dio amphore. et misit massam plumbeam
in os eius. Et levavi oculos meos et vi
di. et ecce due mulieres egredientes et
spiritus in alis earum; et habebant alas quasi alas
milui. et levaverunt amphoram inter terram
et celum. Et dixi ad angelum qui loquebatur
in me. Quo iste deferunt amphoram?
Et dixit ad me. Ut edificetur ei domus in terra

Et dixit; hec est impie
tas; Et proiecit
eam in me
dio amph
ore;

sennaar: et stabiliatur et ponatur ibi super ba
sem suam.
VI Et conversus sum et levavi oculos meos et
vidi: et ecce quattuor quadrige egredientes
de medio duorum montium: et montes montes
erei. In quadriga prima equi rufi. et in qua
driga secunda equi nigri. et in quadriga tertia
equi albi: et in quadriga quarta equi varii
et fortes. Et respondi et dixi ad angelum qui
loquebatur in me. Quid sunt hec domine mi?
Et respondit angelus et ait ad me. Isti sunt
quattuor venti celi qui egrediuntur ut stent
coram dominatore universe terre. In qua erant equi
nigri egrediebantur in terram aquilonis.
et albi egressi sunt post eos. et varii egressi
sunt ad terram austri. Qui erant robustis
simi exierunt et querebant ire et discur
rere per omnem terram. Et dixit: Ite perambula
te terram. Et perambulaverunt terram. Et voca
vit me. et locutus est ad me dicens.
Ecce qui egrediuntur in terram aquilonis
requiescere fecerunt spiritum meum in terra aquilo
nis. Et factum est verbum domini ad me dicens.
Sume a transmigratione ab oldai et a tobi
a et ab idaia. et venies tu in die illa. et in
trabis in domum iosie filii sophonie qui
venerunt de babylone. Et sumes argentum
et aurum. et facies coronas et pones in capi
te ihesu filii iosedech sacerdotis magni.
et loqueris ad eum dicens. Hec ait dominus
exercituum dicens. Ecce vir oriens nomen eius.
et subter eum orietur et edificabit tem
plum domino. et ipse extruet templum domino. et ipse
portabit gloriam. et sedebit et dominabitur super
solio suo. et erit sacerdos super solio suo. et
consilium pacis erit inter duos illos. Et co
rone erunt helem et tobye et ydaie et hen
filio sophonie memoriale in templo domini.

Et qui procul sunt veni ent: et hedifica bunt in tem plo domi ni,

Et scietis quia dominus exercituum misit me ad
vos. Erit autem hoc si auditu audieritis
vocem domini dei vestri.
VII Et factum est in anno quarto darii regis:
factum est verbum domini ad zachariam in quarta
mensis noni. qui est casleu. Et miserunt
ad domum dei sarasar et rogummelech et
viri qui erant cum eo. ad deprecandam faciem
domini: ut dicerent sacerdotibus domus domini
exercituum. et prophetis loquentes. Numquid fle
tendum est mihi in mense quinto. vel sanctificare me

debeo sicut feci iam multis annis? Et
factum est verbum domini exercituum ad me dicens.
Loquere ad omnem populum terre et ad sacerdotes
dicens. Cum ieiunaretis et plangeretis
in quinto et in septimo. per hos septu
aginta annos. numquid ieiunium ieiuna
stis mihi? et cum comedistis et bibistis numquid
non vobis comedistis et vobis ipsis bibistis?
Numquid non sunt verba que locutus
est dominus in manu prophetarum priorum: cum adhuc
ierusalem habitaretur et esset opulenta ipsa
et urbes eius in circuitu eius. et ad au
strum et in campestribus habitaretur? Et
factum est verbum domini ad zachariam dicens.
Hec dicit dominus exercituum dicens. Iudicium ve
rum iudicate: et misericordiam et miserationes facite
unusquisque cum fratre suo. et viduam et pu
pillum. et advenam et pauperem nolite calum
pniari. Et unusquisque malum fratri suo non cogitet
in corde suo. Et noluerunt attendere. et averte
runt scapulam recedentem. et aures suas
aggravaverunt ne audirent. et cor suum posue
runt ut adamantem. ne audirent legem
et verba que misit dominus exercituum in spiritu suo
per manum prophetarum priorum. Et facta est indigna
tio magna a domino exercituum. Et factum
est sicut locutus est et non audierunt. Sic clama
bunt et non exaudiam dicit dominus exercituum. Et di
spersi eos per omnia regna que nescierunt. et terra deso
lata est ab eis. eo quod non esset transiens et revertens.
et posuerunt terram desiderabilem in desertum.
Et factum est verbum domini exercituum VIII
ad me dicens. Hec dicit dominus exercituum.
Zelatus sum syon zelo magno. et indi
gnatione magna zelatus sum eam. Hec dicit
dominus exercituum. Reversus sum ad syon et habi
tabo in medio ierusalem. et vocabitur ierusalem
civitas veritatis. et mons domini exercituum mons
sanctificatus. Hec dicit dominus exercituum. Adhuc ha
bitabunt senes et anus in plateis ierusalem.
et viri baculus in manu eius pre mul
titudine dierum. et platee civitatis com
plebuntur infantibus et puellis ludentibus
in plateis eius. Hec dicit dominus exercituum.
Si difficile videtur in oculis reliquiarum po
puli in diebus illis. numquid in oculis me
is difficile erit dicit dominus exercituum?
Hec dicit dominus exercituum. Ecce ego salvabo
populum meum de terra orientis. et de terra oc

terram solis. et adducam eos et habitabunt in me-
dio ierusalem. Et erunt mihi in populum. et ego ero e-
is in deum. in ueritate et in iustitia. Haec dicit
dominus exercituum. Confortentur manus uestrae qui au-
ditis in diebus his sermones istos. per os prophe-
tarum. in die qua fundata est domus domini ex-
ercituum ut templum domini edificaretur. Siquidem ante dies
illos. merces hominum non erat. nec merces iumen-
torum erat. neque introeunti et exeunti erat
pax prae tribulatione. Et dimisi omnes homines
unumquemque contra proximum suum. Nunc autem non iux-
ta dies priores ego faciam reliquiis populi huius dicit
dominus exercituum. sed semen pacis erit. Vinea da-
bit fructum suum. et terra dabit germen suum. et celi
dabunt rorem suum. et possidere faciam reliquias po-
puli huius haec. Et erit sicut eratis maledi-
ctio in gentibus domus iuda et domus israel. sic
saluabo uos. et eritis benedictio. Nolite ti-
mere. confortentur manus uestrae. quia haec dicit dominus
exercituum. Sicut cogitaui ut affligerem uos
cum ad iracundiam prouocassent patres uestri me
dicit dominus et non sum misertus. sic conuersus
cogitaui in diebus istis ut bene faciam ierusalem
et domui iuda. Nolite timere. Haec sunt ergo
uerba quae facietis. Loquimini ueritatem unusquisque
cum proximo suo. Veritatem et iudicium
pacis iudicate in portis uestris. Et unusquisque
malum contra amicum suum ne cogitetis in
cordibus uestris. et iuramentum mendax ne diligatis. Omnia
enim haec sunt quae odi dicit dominus. Et factum est uerbum domini exercituum
ad me dicens. Haec dicit dominus exercituum. Ieiunium
quarti. et ieiunium quinti. et ieiunium septimi. et ie-
iunium decimi. erit domui iuda in gaudium
et laetitiam. et in sollemnitates praeclaras. Ve-
ritatem tantum et pacem diligite. Haec dicit
dominus exercituum. usquequo ueniant populi et habitent in
ciuitatibus multis et uadant habitatores
unus ad alterum dicentes. Eamus et deprecemur
faciem domini. et quaeramus dominum exercituum. Vadam
etiam ego. Et uenient populi multi et gentes robustae
ad quaerendum dominum exercituum in ierusalem. et depre-
cari faciem domini. Haec dicit dominus exercituum. In di-
ebus illis in quibus apprehendent decem homines
ex omnibus linguis gentium. et apprehendent fim-
briam uiri iudaei dicentes. Ibimus uobiscum. Au-
diuimus enim quoniam deus uobiscum est.
IX Onus uerbi domini in terra adrach. et damasci
requiei eius. quia domini est oculus hominis et om-
nium tribuum israel. Emath quoque in terminis eius.
et tyrus et sydon. assumpserunt quippe sibi sa-
pientiam ualde. Et edificauit tyrus munitionem
suam. et coaceruauit argentum quasi humum. et aurum ut
lutum platearum. Ecce dominus possidebit eam.
et percutiet in mari fortitudinem eius. et haec igni
deuorabitur. Videbit ascalon et timebit. et
gaza et dolebit nimis. et accaron. quoniam confu-
sa est spes eius. Et peribit rex de gaza. et asca-
lon non habitabitur. et separator sedebit in azoto.
Et disperdam superbiam philistinorum. et auferam
sanguinem eius de ore eius. et abominationes
eius de medio dentium eius. Et relinquetur etiam ipse
deo nostro. et erit quasi dux in iuda. et accaron quasi
iebuseus. Et circumdabo domum meam ex his
qui militant mihi. euntes et reuertentes. et non tran-
sibit ultra super eos exactor. quia nunc uidi in
oculis meis. Exulta satis filia syon. iubi-
la filia ierusalem. ecce rex tuus ueniet tibi iustus
et saluator. Ipse pauper et ascendens super asinam
et super pullum filium asinae. Et disperdam quadrigam
ex ephraim. et equum de ierusalem. et dissipabitur ar-
cus belli. et loquetur pacem gentibus. Et potesta-
tis eius a mari usque ad mare. et a fluminibus
usque ad terminos terrae. Tu quoque in sanguine
testamenti tui. emisisti uinctos tuos de
lacu in quo non est aqua. Conuertimini ad mu-
nitionem uincti spei. Hodie quoque annuntians
duplicia reddam tibi. quoniam extendi mihi iu-
dam quasi arcum. impleui effraim. Et suscita-
bo filios tuos syon. super filios tuos grecia.
et ponam te quasi gladium fortium. Et dominus deus
super eos uidebitur. Et exibit ut fulgur ia-
culum eius et dominus deus in tuba canet. et ua-
det in turbine austri. Dominus deus exercituum
proteget eos. Et deuorabunt. et subicient la-
pidibus fundae. et bibentes inebriabuntur quasi a ui-
no. et replebuntur ut phialae. et quasi cornu-
a altaris. Et saluabit eos dominus deus eorum
in die illa ut gregem populi sui. quia lapides
sancti eleuabuntur super terram eius. Quid enim
bonum eius est et quid pulchrum eius nisi fru-
mentum electorum et uinum germinans uirgines.
X Petite a domino pluuiam in tempore serotino. et
dominus faciet niues et pluuiam ymbris.
Et dabit eis singulis herbam in agro. Quia si-
mulacra locuta sunt inutile. et diuini ui-
derunt mendacium. et somniatores frustra lo-
cuti sunt. Vane consolabantur. Idcirco ab-
ducti sunt quasi grex. affligentur quia non est eis

pastor. Sup pastores iratus est furor meus. et
sup hyrcos visitabo: qr visitavit dñs exer gre
gem suū. domū iuda. et posuit eos quasi equū
glorie sue in bello. Ex ipo angulus. ex ipo pa
xillus. ex ipo arcus plii. ex ipo egredietur omis
exactor simul. Et erunt qsi fortes conculcā
tes lutū viarū i plio. et bellabunt qr dñs cū
eis. et confundentur ascensores equoz. Et cō
fortabo domū iuda. et domū ioseph salva
bo. et cōvertā eos qr miserebor eoz: et erunt sicut
nō fuerunt. qn pieceram eos. Ego enī dñs ds
eoz: exaudiā eos. Et erunt qsi fortes effraim:
et letabitur cor eoz qsi a vino. et filii eoz vi
debunt et letabunt. exultabit cor eoz ī do
mino. Sibilabo eis et cōgregabo illos: qr
redemi eos. et multiplicabo eos sicut an fue
rant multiplicati. Et seminabo eos in pplis
et de lōge recordabunt mei: et vivent cū filiis
suis et revertentur. Et reducā eos de tra egy
pti. et de assyriis cōgregabo eos. et ad trā ga
laad et libani adducam eos. et nō invenietur
eis locus. et transibit in mari freto. et perciet
et in mari fluctus et cōfundentur omnia
pfunda fluminis. Et humiliabitur supbia
assur. et sceptrū egypti recedet. Cōfor
tabo eos in dño. et in noīe eius ambula
bunt: dicit dñs.
XI Aperi libane portas tuas. et comedat ignis
cedros tuas. Ulula abies qr cecidit ce
drus. qm magnifici vastati sunt. Ulula
te qrcus basan. qm succisus ē saltus mu
nitus. Vox ululatus pastorū: qr vasta
ta est magnificentia eoz. Vox rugitus
leonū: qr vastata est supbia iordanis.
Hec dicit dñs ds meus. Pasce pecora occisio
nis. q qui possederant occidebant. et nō do
lebant. et vendebant ea dicentes. Bndcs
dñs. divites facti sumus. et pastores eoz nō
parcebant eis. et ego nō parcā ultra sup in
habitantes terram. dicit dñs. Ecce ego tradā
homines unūqmq; i manu pximi sui. et in
manu regis sui. et concident terram. et nō e
ruā de manu eoz. Et pascam pecus occisio
audire nis. ppt hoc o paupes gregis. Et assumpsi m
duas virgas. unā vocavi decorē. et alterā
vocavi funiculū. et pavi gregē. Et succidi
tres pastores in mense uno. et contracta est
aīa mea in eis. Siquidē aīa eoz variavit
in me. Et dixi. Nō pascā vos. Qd mo
ritur moriatur. et qd succiditur succidatur.
et reliqui devorent unusquisq; carnē pxi
mi sui. Et tuli virgā meā que vocabatur
decus. et abscidi eam ut irritū facerē fe
dus meū qd percussi cū omibus pplis. et irri
tū deductū est in die illa. Et cognove
runt sic paupes gregis qui custodiunt mihi: qa
verbum dñi ē. Et dixi ad eos. Si bonū est
in oculis vris. afferte mercedem meā: et
si nō: quiescite. Et appenderunt mercedē meā
xxx. argenteos. Et dixit dñs ad me. Pro
ice illud ad statuarium. Decorū pciū quo ap
ciatus sū ab eis. Et tuli xxx. argenteos: et pro
ieci illos in domo dñi. ad statuariū. Et pre
cidi virgā meā scdam q appellabatur funiculus
ut dissolverē germanitatē inter iudā et isr.
Et dixit dñs ad me. Adhuc sume tibi va
sa pastoris stulti: qr ecce ego suscitabo
pastorem i tra qui derelicta nō visitabit:
et dispsa nō qret. et cōtritū nō sanabit. et
id qd stat nō enutriet. et carnes pinguiū
comedet. et ungulas eoz dissolvet. O
pastor et ydolum derelinquens gregē. Gla
dius sup brachiū eius. et sup oculū dextrū eius.
Brachiū eius ariditate siccabitur. et ocu
lus dexter eius tenebrescens obscurabitur.
Onus verbi dñi sup isrl. Dixit dñs extē XII
dens celū. et fundans terrā. et fingens spm
hominis in eo. Ecce ego ponam ierlm supli
minare crapule i omnibus pplis in circuitu.
sed et iuda erit i obsidione contra ierlm. Et
erit in die illa ponā ierlm lapidē oneri
cunctis pplis. Omnes qui levabunt eā con
cisione lacerabunt. et colligentur adversus eam
omnia regna tre. In die illa dicit dñs p
cutiā omnē equū in stuporē. et ascensorē
eius in amentia. et sup domū iuda apiā o
culos meos. et omnem equū pplorū pcu
tiā cecitate. Et dicent duces iuda. in cor
de suo. Confortentur mihi habitatores ieru
salem in dño exercituū deo eoz. In die il
la ponam duces iuda sicut caminū ignis in
lignis. et sicut facem ignis in feno. et devora
bunt ad dexteram et ad sinistram. omnes pplos
in circuitu. Et habitabitur ierlm rursum in
loco suo in ierlm. Et salvabit dñs taber
nacula iuda. sicut in principio. ut nō magni
ficet gloria domus david. et gloria habitantiū ie
rlm contra iudā. In die illa ptegat dñs

habitatores ierusalem. Et erit qui offenderit
ex eis in die illa quasi david, et domus david
quasi dei, sicut angelus domini in conspectu eius. Et
erit in die illa quaeram conterere omnes gentes
quae veniunt contra ierusalem. Et effundam super domum
david et super habitatores ierusalem spiritum gratiae
et precum: et aspicient ad me quem confixerunt. Et plan-
gent eum planctu quasi super unigenitum,
et dolebunt super eum, ut doleri solet in morte
primogeniti. In die illa magnus erit plan-
ctus in ierusalem, sicut planctus adadremmon in
campo mageddon. Et planget terra: fa-
milie et familie seorsum. Familie domus
david seorsum, et mulieres eorum seorsum. Fami-
lie domus nathan seorsum, et mulieres eorum
seorsum. Familie domus levi seorsum, et mulie-
res eorum seorsum. Familie domus semei seor-
sum, et mulieres eorum seorsum. Omnes familie re-
lique, familie et familie seorsum, et mulieres e-
orum seorsum.
XIII In die illa erit fons patens domui david
et habitantibus ierusalem in ablutionem pecca-
toris et menstruatae. Et erit in die illa di-
cit dominus exercituum, disperdam nomina ydolorum de terra,
et non memorabuntur ultra: et prophetas et spiritum im-
mundum auferam de terra. Et erit cum prophe-
taverit quispiam ultra, dicent ei pater eius et
mater eius, qui genuerunt eum: Non vives, quia
mendacium locutus es in nomine domini. Et confi-
gent eum pater eius et mater eius genitores
eius, cum prophetaverit. Et erit in die illa: confun-
dentur prophetae unusquisque ex visione sua cum
prophetaverit, nec operientur pallio saccino,
ut mentiantur: sed dicet: Non sum propheta. Homo
agricola ego sum: quoniam adam exemplum
meum ab adolescentia mea. Et dicetur
ei: Quid sunt iste plage in medio manu-
um tuarum? Et dicet: His plagatus sum in
domo eorum qui diligebant me. Framea
suscitare super pastorem meum, et super virum
coherentem michi, dicit dominus exercituum. Percute pa-
storem et dispergentur oves. Et convertam ma-
num meam ad parvulos, et erunt in omni terra
dicit dominus. Partes due in ea dispergentur
et deficient, et tertia pars relinquetur in ea. Et
ducam tertiam partem per ignem, et uram eos sicut u-
ritur argentum, et probabo eos sicut probatur au-
rum. Ipse vocabit nomen meum, et ego exau-
diam eum. Et dicam: Populus meus es. Et ipse dicet: Dominus
deus meus.
XIIII Ecce dies veniunt domini, et dividentur spo-
lia tua in medio tui. Et congregabo omnes gentes
ad ierusalem in proelium, et capietur civitas, et va-
stabuntur domus, et mulieres violabuntur,
et egredietur media pars civitatis in capti-
vitatem: et reliquum populi non auferetur
ex urbe. Et egredietur dominus et proeliabitur
contra gentes illas, sicut proeliatus est in die certaminis,
et stabunt pedes eius in die illa super mon-
tem olivarum, qui est contra ierusalem ad orientem.
Et scindetur mons olivarum ex media par-
te sui ad orientem et occidentem, prerupto
grandi valde, et separabitur medium montis ad aqui-
lonem, et medium eius ad meridiem. Et fu-
gietis ad vallem montium meorum, quoniam con-
iungetur vallis montium usque ad proximum.
Et fugietis sicut fugistis a facie terremotus
in diebus ozie regis iuda. Et veniet dominus
deus meus omnesque sancti cum eo. Et erit in die
illa non erit lux, sed frigus et gelu. Et erit
dies una que nota est domino, non dies neque
nox: et in tempore vespere erit lux. Et erit in die
illa exibunt aque vive de ierusalem, medium e-
arum ad mare orientale et medium earum ad
mare novissimum. In estate et hyeme erunt.
Et erit dominus rex super omnem terram. In die il-
la erit dominus unus, et erit nomen eius unum. Et
revertetur omnis terra usque ad desertum, de colle
remmon ad austrum ierusalem. Et exaltabitur, et
habitabit in loco suo, a porta beniamin usque
ad locum porte prioris, usque ad portam angulo-
rum, et a turre ananehel usque ad torcularia
regis. Et habitabunt in ea, et anathema non e-
rit amplius, sed sedebit ierusalem secura. Et
hec erit plaga qua percutiet dominus omnes que
pugnaverunt adversus ierusalem. Tabescet caro
uniuscuiusque stantis super pedes suos, et o-
culi eius contabescent in foraminibus suis,
et lingua eorum contabescet in ore suo. In die
illa erit tumultus magnus domini in eis:
et apprehendet vir manum proximi sui, et con-
seretur manus eius super manum proximi
sui. Sed et iudas pugnabit adversus ierusalem.
Et congregabuntur divitie gentium in circuitu,
aurum et argentum et vestes multe sa-
tis. Et sic erit ruina equi et muli et came-
li et asini et omnium iumentorum que fuerint in
castris illis, sicut ruina hec. Et omnes q-

reliq fuerit de universis gentib; que vene
rint contra ierlm ascendent ab anno in an
nu ut adorent dnm exercituu et celebrent
festivitate tabnaclor. Et erit qui non a
scenderit de familiis tre ad ierlm ut ado
ret regem dnm exercituu non erit sup
eos ymber. Quod et si familia egypti non a
scenderit et non venerit nec sup eos erit sed erit
ruina qua percutiet dns omnes gs que non asce
derint ad celebranda festivitate tabna
culor. Hoc erit peccatum egypti et hoc pec
catu omniu gentium que non ascenderint ad ce
lebrandu festivitatem tabnaculoru.
In die illa erit quod sup frenu equi e scm
dno. Et erunt lebetes in domo dni quasi fi
ale coram altari. Et erit omnis lebes in ie
rlm et in iuda sanctificatus dno exercituum.
Et venient omnes imolantes et sument ex
eis et coquent in eis. Et non erit mercator ul
tra in domo dni exercituu in die illo. Ex
plicit zacharias. Incipit prologus in malachyam

Deus p moysen ppło isrt precepit sacerdotes ta
bnacli sui omi corporali vitio liberos hostias
omi vitio vacuas sibi offerre. Quibus lege
sua ad regendu pplm ob hoc dedit ut p
sacrificior oblatione m[...] nutu dei et do
minu suu pplm preceptis celestibus faceret
obedire. Unde sacerdotes angeli dei esse hoc
in loco scripta testatur. Sed quia tanti muneris
gram contempnentes suspiciens pplus ac sacerdotes
sacrificia vitio deserta ipsis criminibus atque in
pietatibus maculati deo offerre cepert. ideo
p malachiam pplm deus pplm suu isrl incre
pans ait. Dilexi vos dicit dns. Et dixistis. In
quo dilexisti nos? Nonne frater erat esau ia
cob dicit dns? Et dilexi iacob. esau autem odio
habui. Esau autem fratrem iacob non iniquitatem sed propriam
voluntate. odio habitu deo ut sunt multi gratia ia
cob dilectu manifestu est. cum scdm psalmista sua
esau quod effusione sanguinis fratri concupiscere
iacob autem sui cogitatione obseruandaque legem de
siderare cognoscere. Cuius rei gratia supradicto exemplo
usus est. dicens. Dilexi iacob. esau autem odio habui.
Quantus opibus memoratorum aliquibus genese
os meminit. tamquam uniusquisque eorum futurus erat p
posito. manifeste ostenditur ut scriptum est. Creverunt
pueri. et erat esau homo agricola. iacob venator. Ia
cob autem homo simplex manens in tabnaclo. Na
reliqua que lectio consequens completa sunt p Incipit argum.
...

Malachias aperte et in fine omnium pphetarum dicit
de abiectione isrl et vocatione gentium.
Non est mihi voluntas in vobis dicit dns
exercituum. et munus non accipiam de manu ve
stra. Ab ortu enim solis usque ad occasum.
magnum est nomen meum in gentibus. et in omni
loco sanctificatur et offertur nomini meo o
blatio munda. Incipit malachias ppha.

Onus verbi dni ad isrl
in manu malachie p
phete. Dilexi vos dicit
dns. et dixistis. In quo
dilexisti nos? Nonne
frater esau erat iacob dicit
dns. et dilexi iacob. e
sau autem odio habui. Et posui mon
tes eius in solitudinem. et hereditate eius in
dracones deserti. Quod si dixerit ydumea
destructi sumus. sed revertentes edificabimus que
destructa sunt. Hec dicit dns exercituum: Isti e
dificabunt et ego destruam. et vocabun
tur termini impietatis. et pplus cui iratus est dns
usque in eternum. Et oculi vestri videbunt. et vos
dicetis. Magnificetur dns sup terminu
isrl. Filius honorat patrem et servus do
minum suum timebit. Si ergo pater ego sum
ubi est honor meus? Et si dns ego sum ubi est
timor meus: dicit dns exercituum. Ad vos o sacerdotes
qui despicitis nomen meum. Et dixistis. In
quo despeximus nomen tuum? Offertis sup
altare meum panem pollutum. et dicitis. In
quo polluimus te? In eo quod dicitis. mensa dni
Si offeratis cecum ad imolandum. nonne malum est?
Et si offeratis claudum et languidum. nonne
malum est? Offer illud duci tuo. si pla
cuerit ei. aut si susceperit faciem tuam di
cit dns exercituum. Et nunc deprecamini vultum dei ut
misereatur vestri. de manu enim vestra factum est
hoc. si quo modo suscipiat facies vestras dicit dns
exercituum. Quis est in vobis qui claudat o
stia et incendat altare meum gratuito? Non
est mihi voluntas in vobis dicit dns exer
cituum. et munus non suscipiam de manu vestra. Ab or
tu enim solis usque ad occasum magnum est
nomen meum in gentibus. et in omni loco sancti
ficatur et offertur nomini meo oblatio mun
da. quia magnum est nomen meum in gentibus.
dicit dns exercituum. Et vos polluistis illud
in eo quod dicitis mensa dni contaminata est.

et quod superponitur contemptibile est. cum igne
qui illud devorat. Et dixistis. Ecce la
bore. Et exsufflastis illud: dicit dominus exercituum.
Et intulistis de rapinis claudum et lan
guidum. et intulistis munus. Numquid suscipiam
illud de manu vestra dicit dominus? Male
dictus dolosus qui habet in grege suo ma
sculum. et votum faciens immolat domino debi
le. quia rex magnus ego sum dicit dominus exercituum.
et nomen meum horribile in gentibus.
Et nunc ad vos mandatum hoc o sacerdotes.
Si nolueritis audire et si nolueritis
ponere super cor ut detis gloriam nomini meo:
ait dominus exercituum. mittam in vos ege
statem. et maledicam benedictionibus vestris. et
maledicam illis. quoniam non posuistis super cor.
Ecce ego proiciam vobis brachium. et dispergam
super vultum vestrum stercus solennitatum
vestrarum: et assumet vos secum. et scietis quia mi
si ad vos mandatum istud. ut esset pactum
meum cum levi: dicit dominus exercituum. Pactum meum
fuit cum eo vite et pacis. et dedi ei timo
rem. et timuit me. a facie nominis mei pave
bat. Lex veritatis fuit in ore eius. et iniqui
tas non est inventa in labiis eius. In pace
et in equitate ambulavit mecum. et mul
tos avertit ab iniquitate. Labia enim sacer
dotis custodiunt scientiam. et legem requi
rent ex ore eius. quia angelus domini exercituum est.
Vos autem recessistis de via. et scandaliza
stis plurimos in lege. Irritum fecistis pac
tum levi dicit dominus exercituum. Propter quod et
ego dedi vos contemptibiles et humiles omni
bus populis. sicut non servastis vias meas. et accepistis
faciem in lege. Numquid non pater unus
omnium nostrum. Numquid non deus unus creavit
nos? Quare ergo despicit unusquisque vestrum fra
trem suum: violans pactum patrum nostrorum?
Transgressus est iuda. et abominatio facta est
in israel. et in ierusalem: quia contaminavit iudas
sanctificationem domini. quam dilexit. et habuit filiam
dei alieni. Disperdat dominus virum qui fecerit
hoc. magistrum et discipulum de tabernaculis
iacob. et offerentem munus domino exercituum. Et hoc
rursum fecistis. Operiebatis lacrimis altare
domini. et fletu et mugitu. ita ut ultra non re
spiciam ad sacrificium. nec accipiam placa
bile quid de manu vestra. Et dixistis. Quam
ob causam? Quia dominus testificatus est inter
te et uxorem pubertatis tue quam tu despe
xisti. et hec particeps tua et uxor federis
tui. Nonne unus fecit et residuum spiritus eius
est? Et quid unus querit nisi semen dei? Custo
dite ergo spiritum vestrum. et uxorem adolescen
tie tue noli despicere. Cum odio habueris
eam dimitte: dicit dominus deus israel. Operiet autem
iniquitas vestimentum eius. dicit dominus exercituum.
Custodite spiritum vestrum. et nolite despicere.
Laborare fecistis dominum in sermonibus vestris.
Et dixistis. In quo eum fecimus laborare?
In eo quod dicitis. omnis qui facit malum
bonus est in conspectu domini. et tales ei pla
cent. Aut certe ubi est deus iudicii?
Ecce ego mitto angelum meum: et prepara III
bit viam ante faciem meam. et statim
veniet ad templum sanctum suum dominator
quem vos queritis. et angelus testamenti quem vos
vultis. Ecce venit: dicit dominus exercituum. Et quis
poterit cogitare diem adventus eius? Et
quis stabit ad videndum eum? Ipse enim quasi
ignis conflans. et quasi herba fullonum. Et
sedebit conflans et emundans quasi argentum.
et purgabit filios levi. Colabit eos quasi au
rum et quasi argentum. et erunt domino offerentes
sacrificia in iustitia. Et placebit domino sa
crificium iuda et ierusalem. sicut dies seculi. et sicut
anni antiqui. Et accedam ad vos in iudicio.
et ero testis velox maleficis. et adulteris. velox
et periuris. et qui calumpniantur mercedem merce
narii. et viduas. et pupillos. et opprimunt
peregrinum. nec timuerunt me. dicit dominus exercituum.
Ego enim dominus. et non mutor. et vos filii ia
cob non estis consumpti. A diebus enim patrum
vestrorum recessistis a legitimis meis. et non
custodistis. Revertimini ad me. et revertar
ad vos dicit dominus exercituum. Et dixistis.
In quo revertemur? Si affiget homo deum quia
vos configitis me. Et dixistis. In quo
configimus te? In decimis et in primi
tiis. et in penuria vos maledicti estis. et
me vos configitis gens tota. Inferte
omnem decimam in horreum meum. ut sit
cibus in domo mea. et probate me super hoc
dicit dominus. si non aperuero vobis cataractas
celi. et effudero vobis benedictionem usque ad
abundantiam. Et increpabo pro vobis devo
rantem. et non corrumpet fructum terre vestre. nec
erit sterilis vinea in agro: dicit dominus exercituum.

Et beatos uos dicent omnes gentes. Eritis enim
uos terra deſiderabilis, dicit dominus exercituum. Inualu
erunt ſuper me uerba uestra; dicit dominus. Et dixi
ſtis. Quid locuti ſumus contra te? Et dixiſtis.
Vanus eſt, qui ſeruit deo. Et quod emolu
mentum quia cuſtodiuimus precepta eius, et quia am
bulauimus triſtes coram domino exercituum?
Ergo nunc beatos dicimus arrogantes. Siqui
dem edificati ſunt facientes impietatem,
et temptauerunt deum et ſalui facti ſunt. Tunc locu
ti ſunt timentes dominum, unuſquiſque cum proximo
ſuo. Et attendit dominus et audiuit, et ſcriptus
eſt liber monumenti coram eo timentibus dominum et co
gitantibus nomen eius. Et erunt mihi ait dominus
exercituum, in die qua ego facio in peculium.
et parcam eis ſicut parcit uir filio ſuo ſeruienti
ſibi. Et conuertimini et uidebitis quid ſit inter
iuſtum et impium, et inter ſeruientem deo et non
ſeruientem ei. Ecce enim dies ueniet ſuccen
ſa quaſi caminus. et erunt omnes ſuperbi et omnes
facientes iniquitatem ſtipula. et inflam
mabit eos dies ueniens. dicit dominus exercituum. que non
relinquet eis radicem et germen. Et orietur
uobis timentibus nomen meum ſol iuſtitie et ſa
nitas in pennis eius. Et egrediemini et
ſalietis ſicut uituli de armento. et cal
cabitis impios. cum fuerint cinis ſub plan
ta pedum ueſtrorum, in die qua ego facio. dicit
dominus exercituum. Mementote legis moyſi ſerui mei.
quam mandaui ei in choreb. ad omnem
iſrahel precepta et iudicia. Ecce ego mittam
uobis heliam prophetam. antequam ueniat dies
domini magnus et horribilis. et conuertet cor
patrum ad filios. et cor filiorum ad patres eorum.
ne forte ueniam et percutiam terram anathe
mate. Explicit malachias. Incipit prologus in
Machabeorum liber libro machabeorum.
licet non habeatur in canone primo
hebreorum: tamen ab eccleſia inter diuinorum
uoluminum annumeratur hyſtorias. Pre
notat autem prelia inter hebreorum duces gentes
que perſarum. pugnaſque ſabbatorum. et nobiles
machabei triumphos. Federis quoque amicitia
rum cum romanorum ducibus: atque legationum.
Machabei ſeptem fratres Item alius prologus
ab una matre machea geniti cuſtodi
entes legem patrum traditionem. non man
ducantes carnem porcinam. ob hoc ab antio
cho rege ſeuiſſimo: in antiochia marty
rum gloria coronati ſunt cum matre ſua. atque ſe
pulti cum magna ueneratione ibi requieſcunt.
Machabeorum libri duo Incipit argumentum.
prenotant prelia inter hebreorum duces gen
teſque perſarum. pugnam quoque ſabbatorum.
nobilis machabei ducis triumphos. ex cuius
nomine et libri idem ſunt nuncupati. Hec quoque
hyſtoria continet etiam illa inclita uirorum ge
ſta machabeorum fratrum qui ſub antiocho re
ge pro ſacris legibus dira tormenta perpeſſi ſunt.
Quos mater pia cum diuerſis ſuppliciis urge
rentur. non ſolum non fleuit ſed exhortans ortaba
tur ad gloriam paſſionis. Incipit liber primus machabeorum

ET factum eſt poſtquam per
cuſſit alexander philip
pi rex macedo qui primus
regnauit in grecia. egreſ
ſus de terra cethim darium
perſarum regem et medorum,
conſtituit prelia multa
et omnium obtinuit munitiones. et inter
fecit reges terre. et pertranſiit uſque ad fines ter
re. et accepit ſpolia multitudinis gentium. et
ſiluit terra in conſpectu eius. Et congregauit
uirtutem et exercitum fortem nimis. et exalta
tus eſt et eleuatum eſt cor eius. et obtinuit
regiones gentium et tyrannos. et facti ſunt illi
in tributum. Et poſt hec decidit in lectum et co
gnouit quia moreretur. Et uocauit pueros
ſuos nobiles qui ſecum erant nutriti a
iuuentute ſua. et diuiſit illis regnum ſuum cum
huc uiueret. Et regnauit alexander
annis duodecim. et mortuus eſt. et obti
nuerunt pueri eius regnum unuſquiſque in lo
co ſuo. et impoſuerunt ſibi omnes diademata poſt
mortem eius. et filii eorum poſt eos annis mul
tis. et multiplicata ſunt mala in terra. Et
exiit ex eis radix peccatrix antiochus
illuſtris. filius antiochi regis. qui fue
rat rome obſes. et regnauit in anno cen
teſimo. xxx. vii. regni grecorum. In diebus
illis exierunt ex iſrahel uiri iniqui. et ſua
ſerunt multis dicentes. Eamus et diſpo
namus teſtamentum cum gentibus que circa nos ſunt
quia ex quo receſſimus ab eis inuenerunt
nos multa mala. Et bonus uiſus eſt ſermo
in oculis eorum. Et deſtinauerunt aliqui de populo
et abierunt ad regem. et dedit illis pote
ſtatem. ut facerent iuſtitiam gentium. Et e

dificauer gimnasiu in ierlimis sedm
leges nationu. Et fecer sibi p̄putia. Et
recesserut a testamto sco. et iuncti sut na
tionib; et uenūdati sut ut facerent ma
lu. Et paratu est regnu i cōspectu antio
chi. et cep regnare in tra egypti. ut regnt
sup duo regna. Et intrauit i egyptum
i multitudine graui. i curribus et ele
phantis. et equitib; et copiosa nauium
multitudine. et constituit bellu adū
s ptolomeu regem egypti. Et uitus
e ptolomeus a facie eius. et fug. Et ceci
derunt uulnati multi. Et cōphendit ciui
tates munitas in tra egypti. et accepit
spolia tre egypti. Et conuertit se antio
chus postquā pcussit egyptu in cen
tesimo et xl. tercio anno. et ascendit ad
isrl. Et ascendit in ierlimā in multi
tudine graui. et intrauit in scificatione
cū supbia. Et accep altare aureu. et can
delabru luminis. et uniusa uasa eius.
et mensam ppositionis. et libatoria. et phy
alas. et mortariola aurea. et uelu et coro
nas. et ornamtu aureu qd in facie tem
pli erat. et cōminuit omnia. Et accep
argentu et auru. et uasa cōcupiscibilia. et
accep thesauros occultos qs inuenit. et
sublatis omnib; abiit in tram sua. Et
fecit cedem hominu. et locutus est i supbia
magna. Et factus est planctus magn
i isrl. et i omni loco eoru. et ingemuerut
pncipes et seniores. Iuuenes et uirgines
infirmati sut. et speciositas mulierū im
mutata est. Omnis maritus sūpsit la
mtu. et q sedebāt in thoro maritali lu
gebant. Et cōmota ē tra sup inhitantes
eā. et uniusa dom iacob induit cōfu
sionē. Et p duos annos dieru. misit
rex pncipes tributoru i ciuitates iuda.
et uenit ierlm cū turba magna. et locut
est ad eos ūba pacifica in dolo. et credid
runt ei. Et irruit sup ciuitatē repente.
et pcussit eam plaga. et pdidit pplm mlt
um ex isrl. Et accep spolia ciuitatis.
et succendit eā igni. et destrux domos
eius et muros eius in circuitu. et captiua
duxerūt mulieres et natos. et pecora pos
sedet. Et edificauer ciuitatē dauid mu
ro magno. et firmo. et turrib; firmis. et

et facta est illis in arcē. et posuer illic gentē
peccatricem uiros iniquos. et cōualuer i ea.
et posuer arma et escas. et cōgregauer spo
lia ierlm. et reposuer illic. et facti sunt i laqū
magnu. Et factu ē hoc ad insidias scifi
cationis. et in diabolu malu in isrl. Et effu
der sanguinē innocētē p circuitu scifi
cationis. et cōtaminauer scificationē.
Et fugerūt habitatores ierlm ppt eos. et fca
est habitatio exterorū. et facta est extera
semini suo. et nati eius reliquerūt eam. Scā
ficatio eius desolata ē. sic solitudo di
es eius festi cōūsi sunt in luctu. sabbata
ei in obpbriu. et honores ei in nichilu.
Sedm gl'am eius multiplicata est i
gnominia eius. et sublimitas ei cōūsa ē
in luctu. Et scripsit rex antioch omni
regno suo ut esset omnis pplus unus.
Et relinqueret unusquisq; legem sua. et
cōsenserūt omis gēs sedm ūbum regis an
tiochi. Et multi ex isrl consenserūt ei.
et sacrificauerūt ydolis. et cōinquinauer
sabbm. Et misit rex antiochus libros per
manus nūtiorū in ierlm. et in omis ciuita
tes iudee ut sequerent leges gentiu tre
et phiberent holocausta et sacrificia. et pla
cationes fieri in tēplo dei. et phiberēt cele
brari sabbm et dies solēnes. et cōinquinari
scā. et scm pplm isrl. Et iussit edificari a
ras et templa et ydola. et imolari carnes
suillas et pecora cōia. et relinqre filios su
os incircumcisos. et cōinquinari aīas eoru
in omib; inmundiciis et abhominati
onib; ita ut obliuiscerētur legē. et imu
tarēt omēs iustificatiōes dei. et quicūq; nō
fecissent sedm ūbu regis antiochi more
rent. Sedm omnia uerba hec scripsit omi
regi suo. et posuit pncipes pplo. qui hec
fieri cogeret. Et iusser ciuitatib; iude
sacrificare. Et cōgregati sunt multi de
pplo ad eos. qui reliquerāt legem dni.
Et fecerunt mala sup tram. et effuga
uerunt pplm isrl. in abscōditis et abdi
tis fugitiuorū locis. Die. xv. mīsis cas
leu. qnto et xl. et cētesimo anno. edifi
cauit rex antiochus abhominādu ydolu
desolationis sup altare dei. et p uniuer
sas ciuitates iude in circuitu edifica
uerūt aras. et an ianuas domoru et in

plateis incendebant thura et sacrifica
bant: et libros legis dei combusserunt igni
scindentes eos. Et apud quemcumque inveniebantur
libri testamenti dei, et quicumque ob
servabat legem domini, secundum edictum regis tru
cidabant eum. In virtute sua faciebant hec
populo israel, qui inveniebatur in omni mense
in civitatibus. Et quinta et vicesima die mensis,
sacrificabant super aram que erat contra altare.
Et mulieres que circumcidebant filios su
os trucidabant, secundum iussum regis antiochi,
et suspendebant pueros a cervicibus per univer
sas domos eorum, et eos qui circumciderant
eos trucidabant. Et multi de populo israel
diffinierunt apud se, ut non manducarent immun
da, et elegerunt magis mori quam cibis coinquinari
immundis. Et noluerunt infringere
legem sanctam dei, et trucidati sunt. Et facta
est ira magna super populum israel valde.
II In illis diebus surrexit mathathias filius
iohannis filii symeonis sacerdos, ex filiis
ioarim ab ierusalem, et consedit in monte
modin. Et habebat filios quinque: iohannem
qui cognominabatur gaddis, et symonem
qui cognominabatur thasi, et iudam qui voca
batur machabeus, et eleazarum qui cogno
minabatur abaron, et ionatham qui nomina
batur apphus. Hii viderunt mala que fiebant
in populo iuda et in ierusalem. Et dixit ma
thathias: Ve michi. Ut quid natus sum videre
contritionem populi mei, et contritionem civi
tatis sancte, et sedere illic cum datur in manibus
inimicorum? Sancta in manu extraneorum
facta sunt, templum eius sicut homo ignobilis. Va
sa glorie eius captiva abducta sunt, tru
cidati sunt senes eius in plateis, et iuve
nes eius ceciderunt in gladio inimicorum.
Que gens non hereditavit regnum eius, et
non obtinuit spolia eius? Omnis compo
sitio eius ablata est, que erat libera facta est
ancilla. Et ecce sancta nostra et pulchritudo no
stra et claritas nostra desolata est, et coinqui
naverunt eam gentes. Quid ergo nobis adhuc
vivere? Et scidit mathathias et fi
lii eius vestimenta sua, et operuerunt se cilici
is et planxerunt valde. Et venerunt illuc
qui missi erant a rege antiocho, ut co
gerent eos qui confugerunt in civitatem
modin immolare, et accendere thura.

et a lege dei discedere: et multi de po
pulo israel consentientes accesserunt ad eos. Sed ma
thathias et filii eius constanter steterunt.
Et respondentes qui missi erant ab antiocho
dixerunt mathathie: Princeps et clarissimus
et magnus es in hac civitate, et ornatus filiis
et fratribus. Ergo accede prior, et fac iussum re
gis, sicut fecerunt omnes gentes et viri iuda qui re
manserunt in ierusalem. Et eris tu et filii tui in
ter amicos regis, et amplificaberis auro et ar
gento, et muneribus multis. Et respondit ma
thathias et dixit magna voce: Et si omnes
gentes regi antiocho obediant, ut discedat
unusquisque a servitute legis patrum suorum
et consentiant mandatis eius, ego et
filii mei et fratres mei obediemus legi pa
trum nostrorum. Propitius sit nobis deus. Non est
utile nobis relinquere legem, et iustitias
dei. Non audiemus verba regis antiochi,
nec sacrificabimus transgredientes le
gis nostre mandata, ut eamus altera via.
Et ut cessavit loqui verba hec, accessit qui
dam iudeus in oculis omnium sacrificare ydo
lis super aram in civitate modin secundum
iussum regis. Et vidit mathathias et do
luit, et contremuerunt renes eius, et accen
sus est furor eius secundum iudicium legis, et
insiliens trucidavit eum super aram. Sed et
virum quem miserat rex antiochus qui coge
bat immolare occidit in ipso tempore, et aram
destruxit: et zelatus est legem sicut fecit
finees zambri filio salomi. Et exclama
vit mathathias voce magna in civitate
dicens: Omnis qui zelum habet legis, statu
ens testamentum, exeat post me. Et fugit
et filii eius in montes, et reliquerunt
quecumque in civitate habebant. Tunc descende
runt multi querentes iudicium et iusti
ciam in desertum, ut sederent ibi ipsi et filii eo
rum, et mulieres eorum et pecora eorum quoniam
induraverunt super eos mala. Et renunti
atum est viris regis, et exercitui qui erat in
ierusalem civitate david, quoniam discessissent
viri quidam qui dissipaverant mandatum
regis, in loca occulta in deserto, et abissent
post illos multi. Et statim perrexerunt ad
eos, et constituerunt adversus eos prelium in die
sabbatorum, et dixerunt ad eos: Resistitis et nunc
adhuc? Exite et facite secundum verbum regis

antiochi, et vivetis. Et dixerunt: Non exibi
mus, neque faciemus verbum regis antiochi, ut pol
luamus diem sabbatorum. Et concitaverunt
adversus eos prelium. Et non responderunt eis
nec lapidem miserunt eis, neque oppilaverunt
loca occulta, dicentes: Moriamur omnes
in simplicitate nostra, et testes erunt super nos
celum et terra quod iniuste perditis nos. Et intu
lerunt illis bellum sabbatis, et mortui sunt ipsi et
uxores eorum et filii eorum et pecora eorum usque
ad mille animas hominum. Et cognovit Mat
hathias et amici eius, et luctum habuerunt super
eos valde. Et dixit vir proximo suo: Si omnes
fecerimus sicut fratres nostri fecerunt, et non pugnaverimus ad
versus gentes pro animabus nostris et iustificatio
nibus nostris, nunc citius nos disperdent a terra. Et cogita
verunt die illa dicentes: Omnis homo quicumque
venerit ad nos in bello die sabbatorum, pugne
mus adversus eum, et non moriemur omnes sicut mor
tui sunt fratres nostri in occultis. Tunc congregata
est ad eos synagoga Assideorum, fortis viribus
ex Israel, omnis voluntarius in lege.
Et omnes qui fugiebant a malis additi
sunt ad eos, et facti sunt illis ad firmamentum.
Et collegerunt exercitum, et percusserunt peccatores in
ira sua, et viros iniquos in indignatione sua, et ce
teri fugerunt ad nationes ut evaderent. Et circui
vit Mathathias et amici eius, et destruxerunt
aras, et circumciderunt pueros incircumcisos quotquot
invenerunt in finibus Israel in fortitudine.
Et persecuti sunt filios superbie, et prosperatum est
opus in manibus eorum. Et obtinuerunt legem
de manibus gentium, et de manibus regum, et
non dederunt cornu peccatori. Et appropinqua
verunt dies Mathathie moriendi, et
dixit filiis suis: Nunc confortata est superbia
et castigatio, et tempus eversionis et ira indigna
tionis. Nunc ergo, o filii, emulatores estote
legis, et date animas vestras pro testamento
patrum; et mementote operum patrum que fecerunt in
generationibus suis, et accipietis gloriam magnam
et nomen eternum. Abraham nonne in temptatione
inventus est fidelis, et reputatum est ei ad iusti
ciam? Ioseph in tempore angustie sue custodivit
mandatum, et factus est dominus Egypti. Finees pater
noster zelando zelum dei accepit testamentum
sacerdotii eterni. Iesus dum implevit verbum, factus est
dux in Israel. Caleph dum testificatur in ecclesia,
accepit hereditatem. David in sua misericordia consecutus
est sedem regni in secula. Helyas dum zelat
zelum legis receptus est in celum. Ananias
Azarias Misahel credentes liberati sunt de flam
ma. Danihel in sua simplicitate liberatus est
de ore leonum. Et ita cogitate per generationem
et generationem: quia omnes qui sperant in eum non infir
mantur. Et a verbis viri peccatoris ne timueri
tis, quia gloria eius stercus et vermis est. Hodie ex
tollitur, et cras non invenietur, quia conversus est in
terram suam, et periit cogitatio eius. Vos ergo filii
confortamini, et viriliter agite in lege, quia fe
citis que vobis precepta sunt in lege, in ipsa glo
riosi eritis. Ecce Symon frater vester, scio quod vir bo
ni consilii est; ipsum audite semper, et ipse vobis
erit pater. Et Iudas Machabeus fortis viribus
a iuventute sua sit vobis princeps militie,
et ipse aget bellum populi. Adducetisque ad vos
omnes factores legis, et vindicate vindictam
populi vestri, et retribuite retributionem gentibus,
et intendite in precepta legis. Et benedixit eis, et
appositus est ad patres suos. Et defunctus est
centesimo et .xl. vi. anno. Et sepultus est a
filiis in sepulchro patrum suorum in Modin.
Et planxerunt eum omnis Israel planctu magno.

III

Et surrexit Iudas qui vocabatur
Machabeus filius eius pro eo. Et adiuva
bant eum omnes fratres sui, et universi qui se coniun
xerant patri eius, et proeliabantur prelium Israel
cum letitia. Et dilatavit gloriam populo suo, et
induit se loricam sicut gigas, et succinxit se
arma bellica sua in preliis, et protegebat ca
stra gladio suo. Similis factus est leoni
in operibus suis, et sicut catulus leonis rugiens
in venatione sua. Et persecutus est iniquos
perscrutans eos, et qui conturbabant populum suum
in eos succendit flammis. Et repulsi sunt ini
mici eius pre timore eius, et omnes operarii iniqui
tatis conturbati sunt. Et directa est salus
in manu eius. Et exacerbabat reges multos, et le
tificabat Iacob in operibus suis, et in seculum
memoria eius in benedictione. Et perambula
vit civitates Iuda, et perdidit ex eis impios,
et avertit iram ab Israel. Et nominatus est usque ad
novissimum terre, et congregavit pereuntes. Et
congregavit Apollonius gentes, et a Samaria
virtutem multam et magnam, ad bellandum contra
Israel. Et cognovit Iudas, et exiit obviam illi,
et percussit et occidit illum. Et ceciderunt vul
nerati multi, et reliqui fugerunt. Et accepit spo

lia eorum, et gladium Apollonii abstulit Iu
das, et erat pugnans in eo omnibus diebus. Et
ut audivit Seron princeps exercitus Syrie quod
congregavit Iudas congregationem fidelium
et ecclesiam secum: ait. Faciam michi nomen et glo
rificabor in regno, et debellabo Iudam, et eos
qui cum ipso sunt, qui spernebant verbum regis.
Et preparavit se, et ascenderunt cum illo castra
impiorum fortes auxilium, ut facerent vin
dictam in filios Israel. Et appropinquaverunt usque
Bethoron: et exivit Iudas obviam illi cum pau
cis. Ut viderunt autem exercitum venientem sibi obvi
am: dixerunt Iude. Quomodo poterimus pauci pu
gnare ad multitudinem tantam et tam fortem:
et nos fatigati sumus ieiunio hodie. Et
ait Iudas. Facile est concludi multos in ma
nu paucorum, et non est differentia in conspectu dei
celi liberare in multis aut in paucis, quoniam non
in multitudine exercitus victoria belli,
sed de celo fortitudo est. Ipsi veniunt ad nos
II in multitudine contumaci et superbia, ut
disperdant nos et uxores nostras et filios nostros,
et ut spolient nos. Nos vero pugnabimus pro
animabus nostris et legibus nostris, et ipse dominus conteret
eos ante faciem nostram. Vos autem ne timue
III ritis eos. Ut cessavit autem loqui insiluit in eos
subito, et contritus est Seron et exercitus eius in con
spectu ipsius, et persequebatur eum in descensu
Bethoron usque in campum. Et ceciderunt ex
eis octingenti viri, reliqui autem fugerunt in
terram Philistiim. Et cecidit timor Iude
ac fratrum eius, et formido super omnes gentes in
circuitu eorum: et pervenit ad regem nomen
eius, et de preliis Iude narrabant omnes gentes.
Ut autem audivit Antiochus rex sermones
istos, iratus est animo, et misit et congregavit
exercitum universi regni sui, castra fortia
valde, et aperuit erarium suum et dedit sti
pendia exercitui in annum, et mandavit illis
ut essent parati ad omnia. Et vidit quod de
fecit pecunia de thesauris suis, et tribu
ta regionis modica, propter dissensionem et
plagam quam fecit in terra: ut tolleret le
gitima que erant a primis diebus: et timu
it ne non haberet sicut semel et bis in sumptus,
et donativa que ante dederat larga manu, et a
bundaverat super reges qui ante eum fuerant:
et consternatus erat animo valde. Et cogitavit
ire in Persidem ut acciperet tributa regio
norum: et congregaret argentum multum. Et re
liquit Lysiam hominem nobilem de genere regali su
per negotia regia a flumine Eufraten us
que ad flumen Egypti: et ut nutriret Antio
chum filium suum donec rediret. Et tradidit
ei medium exercitum et elefantos: et man
davit ei de omnibus que volebat, et de inhabi
tantibus Iudeam et Ierusalem: et ut mitteret ad eos
exercitum ad conterendum et extirpandum virtutem
Israel et reliquias Ierusalem, et auferendam me
moriam eorum de loco, et ut constitueret habitatores
filios alienigenas in omnibus finibus eorum,
et sorte distribueret terram eorum. Et rex assump
sit partem exercitus residui, et exiit ab An
tiochia civitate regni sui, anno centesi
mo .xlvii. Et transfretavit Eufraten flu
men, et perambulabat superiores regiones. Et e
legit Lysias Ptolomeum filium Dorimini
et Nicanorem et Gorgiam, viros potentes
ex amicis regis. Et misit cum eis .xl. mi
lia virorum, et .vii. milia equitum, ut venirent
in terram Iuda: et disperderent eam secundum ver
bum regis. Et processerunt ut iret cum univer
sa virtute sua, et venerunt et applicuerunt
Ammaum in terra campestri. Et audi
erunt mercatores regionum nomen eorum, et ac
ceperunt aurum et argentum multum valde
et pueros: et venerunt in castra: ut acciperent
filios Israel in servos. Et additi sunt ad eos
exercitus Syrie et terre alienigenarum. Et vi
dit Iudas et fratres eius quia multiplicata sunt ma
la, et exercitus applicabat ad fines eorum, et
agnoverunt verba regis que mandavit populo fa
cere in interitum et consummationem, et dixerunt
unusquisque ad proximum suum. Erigamus deie
ctionem populi nostri, et pugnemus pro populo nostro
et sanctis nostris. Et congregatus est conventus ut
essent parati in prelium, et ut orarent et pe
terent misericordiam et miserationes. Et Ierusalem non ha
bitabatur, sed erat sicut desertum. Non erat qui in
grederetur et egrederetur de natis eius,
et sanctum conculcabatur, et filii alienigenarum erant
in arce. Ibi erat habitatio gentium. Et ab
lata est voluptas a Iacob, et defecit ibi
tibia et cithara. Et congregati sunt et
venerunt in Masphath contra Ierusalem: quia
locus orationis erat Ierusalem in Masphath
antea in Israel, et ieiunaverunt illa die
et induerunt se ciliciis, et cinerem impo

fuerunt in capite suo: et destituerunt
uestimenta sua. et expanderunt librum legis.
de quibus scrutabantur gentes similitudinem
simulachrorum suorum. Et attulerunt orna
menta sacerdotalia. et primitias. et decimas.
et suscitauerunt nazareos qui impleue
rant dies. et exclamauerunt uoce magna in celo
dicentes. Quid faciemus istis. et quo
eos ducemus. Sancta tua conculcata sunt
et contaminata sunt. et sacerdotes tui fa
cti sunt in luctu. et in humilitate. Et ecce
nationes conuenerunt aduersum nos. ut nos
disperdant. Tu scis que cogitant in nos.
Quomodo poterimus subsistere ante faciem
illorum nisi tu deus adiuues nos. Et tu
bis exclamauerunt uoce magna. Et post hec con
stituit iudas duces populi. tribunos et cen
turiones. et pentacontarcos. et decu
riones. Et dixit his qui edificabant do
mos. et sponsabant uxores. et plantabant
uineas. et formidolosis. ut redirent unus
quisque in domum suam. secundum legem. Et mo
uerunt castra. et collocauerunt ad austrum am
maum. Et ait iudas. Accingimini et esto
te uiri potentes. et estote parati in mane
ut pugnetis aduersus nationes has. que conue
nerunt disperdere nos. et sancta nostra. quoniam melius
est nos mori in bello quam uidere mala gen
tis nostre. et sanctorum. Sicut autem fuerit uoluntas
in celo sic fiat.
IIII Et assumpsit gorgias quinque milia uirorum.
et mille equites electos. et mouerunt castra
nocte. ut applicarent ad castra iudeorum.
et percuterent eos subito. Et filii eorum qui
erant ex arce erant illi duces. Et audiuit
iudas. et surrexit ipse et potentes percutere uirtu
tem exercituum regis. qui erat in amauin.
Adhuc enim dispersus erat exercitus a castris.
Et uenit gorgias in castra iude noctu.
et neminem inuenit. et querebat eos in mon
tibus quoniam dixit. Fugiunt hii a nobis. Et cum di
es factus esset apparuit iudas in campo. cum tri
bus milibus uirorum tantum. qui tegumenta et gla
dios non habebant. Et uiderunt castra gentium
ualida. et loricatos. et equitatus in circui
tu eorum. et hii docti ad prelium. Et ait iudas
uiris suis qui secum erant. Ne timueritis
multitudinem eorum. et impetum eorum ne for
mideritis. Mementote quomodo salui facti sunt patres
nostri in mari rubro cum persequeretur eos pharao
cum exercitu multo. Et nunc clamemus in celum.
et miserebitur nostri dominus. et memor erit testamenti
patrum nostrorum. et conteret exercitum istum ante faciem
nostram hodie. et scient omnes gentes quia deus est qui redi
mat et liberet israel. Et leuauerunt alienigene
oculos suos. et uiderunt eos uenientes ex aduerso.
et exierunt de castris in prelium. Et tuba ceci
nerunt. hii qui erant cum iuda. Et congres
si sunt. et contrite sunt gentes. et fugerunt in campum.
Nouissimi autem ceciderunt in gladio. et persecu
ti sunt eos usque ad gazeron. et usque in campos
ydumee et azoti. et iamnie. et ceciderunt ex eis ad
tria milia uirorum. Et reuersus est iudas et
exercitus eius sequens eum. Et dixit ad populum.
Non concupiscatis spolia. quia bellum contra nos
est. et gorgias et exercitus eius in monte prope
nos. Sed state nunc contra inimicos nostros. et expu
gnate eos. et post hec sumetis spolia secu
ri. Et adhuc loquente iuda hec. ecce apparu
it pars quedam prospiciens de monte. Et ui
dit gorgias quod in fugam conuersi sunt sui.
et succensa sunt castra. fumus enim qui uideba
tur declarabat quod factum est. Quibus illi con
spectis. timuerunt ualde. aspicientes simul
et iudam. et exercitum eius in campo paratum ad pre
lium. et fugerunt omnes in campo alienige
narum. et iudas reuersus est ad spolia castrorum.
et acceperunt argentum et aurum multum. et iacintum
et purpuram marinam. et opes magnas. et conuersi ca
nebant hymnum. et benedicebant deum in celum quoniam bonus
est. quoniam in seculum misericordia eius. Et facta est salus
magna in israel in die illa. Quicunque autem
alienigenarum euaserunt. uenerunt et nuntiauerunt
lisie uniuersa que acciderant. Quibus au
ditis ille consternatus animo deficiebat. quod
qualia uoluit talia non contigerunt in israel. et qualia
mandauit rex. Et sequenti anno congrega
uit lisias electorum. lx. milia. et equitum quinque
milia. ut debellarent eos. Et uenerunt
in iudeam. et castra posuerunt in bethoron. et
occurrit illis iudas cum. x. milibus uirorum.
Et uiderunt exercitum fortem. et orauit et dixit.
Benedictus es saluator israel. qui contriuisti im
petum potentis in manu serui tui dauid. et tra
didisti castra alienigenarum in manu ionathe
filii saul. et armigeri eius. Conclude ex
ercitum istum in manu populi tui israel. et confundan
tur in exercitu suo et in equitibus. Da illis for

titudinē. et talefac audaciā uirtutis eorum
et commoueant̄ contritiōe sua. Deice eos
gladio diligentiū te. et collaudent te oms
qui nouerunt nomē tuū in hymnis. Et
commiserūt p̄liū. et ceciderūt de exercitu lysie
quinq; milia uiror. Uidens aūt lysias fu
gam suorū et iudeorū audaciā. et q̄d parati
sūt uiuere aut mori fortit̄. abiit antiochi
am. et elegit milites. ut multiplicati rur
sus uenirēt in iudeā. Dix aūt iudas et fr̄s
eius. Ecce contriti sūt inimici nr̄i. ascenda
mus nūc mundare sc̄a. et renouare. Et
congregatus est omnis exercitus. et ascenderūt
in montē syon. et uiderūt sc̄ificationē de
sertam. et altare p̄phanatū. et portas exus
tas. et in atriis uirgulta nata. sicut in sal
tu uł in montibus. et pastoforia diruta.
et sciderūt uestimenta sua. et planxerūt planc
tu magno. et imposuerūt cinerē sup caput
suū. et ceciderūt in faciem sup terrā. et ex
clamauerūt tubis signor. et clamauerūt in ce
lum. Tunc ordinauit iudas uiros ut pugna
rent aduersus eos qui erant in arce. donec
mundaret sc̄a. Et elegit sacerdotes sine ma
cula uoluntatē h̄ntes in lege dei. et mun
dauerūt sc̄a. et tulerūt lapides contaminatio
nis in locū immundū. Et cogitauit d̄ al
tari holocaustor. q̄d p̄phanatū erat. q̄d
de eo faceret. Et incidit illis consiliū bonū ut
destruerent illud. ne forte esset illis in op
probriū. q̄r contaminauerūt illud gentes. et demo
liti sūt illud. Et reposuerūt lapides in
monte domus in loco apto. quoadusq; ue
niret p̄pha et responderet de eis. Et acceperūt
lapides integros s̄m legem. et edifica
uerūt altare nouū s̄m illud q̄d fuit
prius. Et edificauerūt sc̄a. et q̄ intra domū
erant intrinsecus. et edem et atria sc̄ifica
uerūt. et fecerūt uasa sc̄a noua. Et intu
lerūt candelabrū et altare incensorū
et mensam in templū. et incensū posuerūt
sup altare. et accenderūt lucernas que sup
candelabrū erant. et lucebant in templo.
Et posuerūt sup mensam panes. et appende
runt uela. et consummauerūt omnia opa q̄
fecerūt. Et ante matutinū surrexerūt quinta et
uicesima die mensis noni. hic est mensis
casleu. centesimi et xl.viii. anni. et obtu
lerūt sacerdotes sacrificiū c̄m lege

sup altare holocaustor nouū q̄d fecerūt.
s̄m tps et s̄m diem in q̄ contaminauerūt illud
gentes. in ipa renouatū est in canticis et citharis
et cinyris. et cimbalis. Et ceciderūt omis
pp̄s in faciē et adorauerūt. et benedixerūt
in celū eū qui p̄sperauit eis. Et fecerūt dedi
cationē altaris octo diebus. et obtulerūt
holocausta cū leticia. et salutaris laudis.
Et ornauerūt faciē templi coronis aureis
et scutulis. et dedicauerūt portas et pastofo
ria. et imposuerūt eis ianuas. et facta ē leticia
in p̄plo magna ualde. et auersū est obp̄brium
gentiū. Et statuit iudas et fr̄s eius et uni
uersa eccl̄a isr̄l. ut agatur dies dedicationis
altaris in tpibus suis. ab anno in annū p
dies octo. a quinta et xx. mensis casleu. cū
leticia et gaudio. Et edificauerūt in tpe
illo montem syon. et p circuitū muros
altos et turres firmas. ne quando uenirēt gentes
et conculcarēt eū. sicut ante fecerūt. Et collo
cauit illic exercitū ut seruarēt eū. et muniuit
eū ad custodiendā bethsurā. ut haberet p̄plus
munitionē c̄ faciē ydumee.
Et factū ē ut audierūt gentes in circuitu. q̄a e
dificatū est altare et sc̄uariū sicut prius:
irate sūt ualde. et cogitabant tollere genus
iacob. qui erant inter eos. et ceperūt occide
re de p̄plo et persequi. Et debellabat iudas
filios esau in ydumea. et eos q̄ erant in acra
bathane. q̄r circumsedebant isrlitas. et p̄cussit
eos plaga magna. Et recordatus ē malici
am filior bean qui erant p̄plo in laqueū
et in scandalum. insidiantes ei in uia. Et
conclusi sūt ab eo in turribus. et applicuit
ad eos. et anathematizauit eos. et incendit
turres eorū igni. cū omnibus qui in eis erant.
Et transiit ad filios ammon. et inuenit ma
nū fortē. et p̄plm copiosū. et timotheum
ducem ipsor. et commisit cū eis p̄lia mul
ta. et contriti sūt in conspectu eor. et p̄cus
sit eos. et cepit iazer ciuitatē et filias eius.
et reuersus est in iudeā. Et congregate sūt
gentes q̄ sūt in galaad aduersus isrlitas q̄
erant in finibus eor. ut tollerent eos.
et fugerūt in dathemā munitionē. et mi
serūt litteras ad iudā et fr̄s eius dicentes.
Congregate sūt aduersum nos gentes p circui
tu ut auferant nos. et parant uenire et oc
cupare munitionē in qua confugimus.

timotheus est dux exercitus eorum. Nunc ergo ueni eripe nos de manibus eorum: quia cecidit multitudo de nobis. Et omnes fratres nostri qui erant in locis tubin interfecti sunt. et captiuas duxerunt uxores eorum et natos et spolia. et perierunt illic fere mille uiri. Et adhuc epistole legebantur. et ecce alii nuncii uenerunt de galilea conscissis tunicis nuntiantes secundum uerba hec. dicentes conuenisse aduersum se a ptolomaida et tyro et sydone. et repleta est omnis galilea alienigenis. ut consumant nos. Ut audiuit autem iudas et populus sermones istos. conuenit ecclesia magna cogitare quid facerent fratribus suis qui in tribulatione erant. et expugnabantur ab eis. Dixit iudas symoni fratri suo. Elige tibi uiros et uade et libera fratres tuos in galileam. Ego autem et frater meus ionathas ibimus in galaaditidim. Et reliquit iosephum filium zacharie et azariam duces populi cum residuo exercitu in iudea ad custodiam. et precepit illis dicens. Prestote populo huic. et nolite bellum committere aduersus gentes. donec reuertamur. Et dati sunt symoni uiri tria milia. Abiit symon in galileam. et commisit prelia multa cum gentibus. Et contrite sunt gentes a facie eius. et persecutus est eos usque ad portam ptolomaidis. Et ceciderunt de gentibus fere tria milia uirorum. Et accepit spolia eorum. Et assumpsit eos qui erant in galilea et in arbatis cum uxoribus et natis et omnibus que erant illis. et adduxit in iudeam. cum letitia magna. Et iudas machabeus et ionathas frater eius transierunt iordanem. et abierunt uiam trium dierum in deserto. Et occurrerunt eis nabuthei. et susceperunt eos pacifice. Et narrauerunt eis omnia que acciderant fratribus eorum in galaaditide. et quia multi ex eis comprehensi sunt in bosora et bosor. et in alimis. et in casphor. et maked. et carnaim. Hee omnes ciuitates munite et magne sunt. et in ceteris ciuitatibus galaaditidis tenentur comprehensi. et in crastinum constituerunt admouere exercitum ciuitatibus his. et comprehendere et tollere eos in una die. Et conuertit iudas et exercitus eius uiam in desertum bosor repente. et occupauit ciuitatem. et occidit omnem masculum in ore gladii. et accepit

omnia spolia eorum. et succendit eam igni. Et surrexerunt inde nocte. et ibant usque ad munitionem. Et factum est diluculo cum eleuassent oculos suos. et ecce populus multus cui non erat numerus portantes scalas et machinas. ut comprehenderent munitionem et expugnarent eos. Et uidit iudas quia cepit bellum. et clamor belli ascendit in celum sicut tuba. et clamor magnus de ciuitate. et dixit exercitui suo. Pugnate hodie pro fratribus uestris. Et uenit tribus ordinibus post eos. Et exclamauerunt tubis. et clamauerunt in oratione. Et cognouerunt castra timothei quia machabeus est. et refugerunt a facie eius. et percusserunt eos plaga magna. et ceciderunt ex eis in illa die fere .viii. milia uirorum. Et diuertit iudas in maspha. et pugnauit et cepit eam. et occidit omnem masculum eius. et sumpsit spolia eius. et succendit eam igni. Inde perrexit et cepit casbon. et maged. et bosor. et reliquas ciuitates galaaditidis. Post hec autem ubi congregauit timotheus exercitum alium. et castra posuit contra raphon. trans torrentem. Et misit iudas speculari exercitum. et renuntiauerunt ei dicentes. quia conuenerunt ad eum omnes gentes que in circuitu nostro sunt. et exercitus multus nimis. et arabas conduxerunt in auxilium sibi. et castra posuerunt trans torrentem. parati ad te uenire in prelium. Et abiit iudas obuiam illis. Et ait timotheus principibus exercitus sui. Cum appropinquauerit iudas et exercitus eius ad torrentem aque. si transierit ad nos prior non poterimus eum sustinere. quia potens poterit aduersum nos. Si uero timuerit transire. et posuerit castra trans flumen. transfretemus ad eos et poterimus aduersus illum. Ut autem appropinquauit iudas ad torrentem aque. statuit scribas populi secus torrentem. et mandauit eis dicens. Neminem hominum reliqueritis. sed ueniant omnes in prelium. Et transfretauit ad illos prior. et omnis populus post eum. Et contrite sunt omnes gentes ante faciem eorum. et proiecerunt arma sua. et fugerunt ad phanum quod erat in carnaim. et occupauit ipsam ciuitatem. et phanum succendit igni. cum omnibus qui erant in ipso. Et oppressa est carnaim. et non potuit sustinere contra faciem iude. Et congregauit iudas uniuersos israelitas. qui erant in

eius

galaaditide. a minimo usque ad maxi
mum. et uxores eorum et natos. et exercitum magnum
ualde. ut uenirent in terram iuda. Et uenerunt
usque efron. Et hec ciuitas magna in ingres
su posita est munita ualde. et non erat que decli
naret ab ea dextra uel sinistra. sed per medium
iter erat. Et incluserunt se qui erant in ciui
tate et obstruxerunt portas lapidibus. Et mi
sit ad eos iudas uerbis pacificis dicens. Tran
seamus per terram uestram ut eamus in terram nostram.
et nemo uobis nocebit. tantum pedibus transibi
mus. Et nolebant eis aperire. Et precepit iudas
predicari in castris. ut applicarent unusquis
que in loco in quo erant. Et applicuerunt se
uiri uirtutis. et oppugnauit ciuitatem il
lam tota die et tota nocte. et tradita
est ciuitas in manu eius. Et peremerunt omne
masculinum in ore gladii. et eradicauit eam.
et accepit spolia eius. et transiit per totam ciui
tatem super interfectos. Et transgressi sunt
iordanem in campo magno contra faciem
bethsan. et erat congregans extremos.
~~[illegible]~~ et exortabatur populum per totam ui
am. donec uenirent in terram iuda. Et
ascenderunt in montem syon cum letitia et gau
dio. et obtulerunt holocausta quod nemo ex
eis cecidisset donec reuerterentur in pace.
Et in diebus hiis quibus erat iudas et iona
thas in terra galaad. et symon frater eius in ga
lilea contra faciem ptolomaidis. audiuit io
sephus zacharie filius et azarias princeps
uirtutis res bene gestas. et prelia que facta sunt. et dixit.
Faciamus et ipsi nobis nomen. et eamus pugnare
aduersus gentes que in circuitu nostro sunt. Et pre
cepit hiis qui erant in exercitu suo. et abierunt iam
niam. Et exiuit gorgias de ciuitate. et
uiri eius obuiam illis in pugnam. Et fugati
sunt iosephus et azarias usque in fines iude
e. Et ceciderunt illa die de populo israel ad du
o millia uirorum. Et facta est fuga magna in populo.
quoniam non audierunt iudam et fratres eius. existiman
tes se fortiter facturos. Ipsi autem non erant de se
mine uirorum illorum per quos facta est salus
in israel. Et uiri iuda magnificati sunt ual
de in conspectu omnis israel. et gentium omnium.
ubi audiebatur nomen eorum. Et conuenerunt
ad eos fausta acclamantes. Et exiuit
iudas et fratres eius. et expugnabant filios
esau in terra que ad austrum est. et percussit
chebron et filias eius. et muros eius et tur
res eius succendit igni in circuitu. Et mo
uit castra ut iret in terram alienigenarum. et
perambulabat samariam. In illa die ceci
derunt sacerdotes in bello dum uolunt fortiter face
re, dum sine consilio exeunt in prelium. Et declina
uit iudas in azotum in terram alienigenarum
et diruit aras eorum et sculptilia deorum ipsorum suc
cendit igni. et spolia ciuitatum cepit. et reuer
sus est in terram iuda.

Et rex antiochus perambulabat superiores
regiones. et audiuit esse ciuitatem ely
maydam in perside nobilissimam et copi
osam. in auro et argento. templumque in
ea locuplex ualde. et illic uelamina aure
a et lorice et scuta que reliquit ibi alexan
der philippi rex macedo. qui regnauit
primus in grecia. Et uenit et querebat
ciuitatem capere. et depredari eam. et non po
tuit. quoniam innotuit sermo hiis qui erant
in ciuitate. et insurrexerunt in prelium. Et
fugit inde. et abiit cum tristitia magna. et re
uersus est in babyloniam. Et uenit qui nun
tiaret ei in perside. quia fugata sunt castra
que erant in terra iuda. et quia abiit lysias
cum uirtute forti in primis. et fugatus est
a facie iudeorum. et inualuerunt armis et ui
ribus. et spoliis multis que ceperunt de castris
que exciderunt. et quia diruerunt abhomi
nationem quam edificauerat super altare
quod erat in ierusalem. et sanctificationem sicut prius
circumdederunt muris excelsis. sed et beth
suram ciuitatem suam. Et factum est ut audiuit
rex sermones istos expauit. et commotus est
ualde. et decidit in lectum. et incidit in langu
orem pre tristitia. quia non est factum sicut cogita
bat. et erat illic dies multos. quia renoua
ta est in eo tristitia magna. Et arbitratus
est se mori. et uocauit omnes amicos
suos. et dixit illis. Recessit somnus ab ocu
lis meis. et concidi et corrui corde pre sollici
tudine. et dixi in corde meo. In quantam tri
bulationem deueni. et in quos fluctus tris
titie in qua nunc sum. qui iocundus eram et dilec
tus in potestate mea. Nunc reminiscor
malorum que feci in ierusalem. unde et abs
tuli omnia spolia argentea et aurea
que erant in ea. et misi auferre habitantes iu
dam sine causa. Cognoui ergo quia propterea

ner tam mala ista. ⁊ ecce pereo tristicia ma-
gna in terra aliena. Et uocauit philippum
unum de amicis suis. ⁊ posuit eum super uni-
uersum regnum suum. ⁊ dedit ei diadema ⁊ sto-
lam suam ⁊ anulum. ut adduceret eum ad antio-
chum filium suum. ⁊ nutriret eum ⁊ regnaret.
Et mortuus est illic antiochus rex. anno
centesimo .xl.viiii. Et cognouit lysias
quoniam mortuus est rex. ⁊ constituit re-
gnare antiochum filium eius. quem nutriuit
adholescentem. ⁊ uocauit nomen eius
eupator. Et hii qui erant in arce con-
cluserant israel in circuitu sanctorum. ⁊ quere-
bant eis mala semper ad firmamentum gen-
tium. ⁊ cogitauit iudas disperdere eos. ⁊ con-
uocauit uniuersum populum ut obsiderent eos.
Et conuenerunt simul ⁊ obsede-
runt eos anno centesimo .l. ⁊ fecerunt ba-
listas ⁊ machinas. Et exierunt quidam ex ei-
s qui obsidebantur. ⁊ adiunxerunt se illis aliqui
ex impiis israel. ⁊ abierunt ad regem. ⁊ dixe-
runt. Quousque non facies iudicium ⁊ uin-
dicas fratres nostros? Nos decreuimus seruire
patri tuo. ⁊ ambulare in preceptis eius. ⁊ ob-
sequi edictis eius. ⁊ filii populi nostri propter hoc
abalienabant se a nobis. ⁊ quicumque inue-
niebantur ex nobis interficiebantur. ⁊ here-
ditates nostre diripiebantur. Et non tantum ad
nos extenderunt manum. sed et in omnes
fines nostros. Et ecce applicuerunt hodie ad
arcem in ierusalem occupare eam. ⁊ munitio-
nem in bethsuram munierunt. ⁊ nisi preueneris
eos uelocius maiora quam hec facient. nec
poteris obtinere eos. Et iratus est rex ut
hec audiuit. ⁊ conuocauit omnes amicos su-
os. ⁊ principes exercitus sui. ⁊ eos qui super
equites erant. sed ⁊ de regnis aliis ⁊ de in-
sulis maritimis. uenerunt ad eum ⁊ ex-
ercitus conducticii. Et erat numerus exercitus eius
centum milia peditum ⁊ .xx. milia equitum.
⁊ elefanti .xxx. duo. docti ad prelium. Et
uenerunt per ydumeam. ⁊ applicuerunt ad beth-
suram. ⁊ pugnauerunt dies multos. ⁊ fece-
runt machinas. Et exierunt ⁊ succende-
runt eas igni. ⁊ pugnauerunt uiriliter. Et re-
cessit iudas ab arce. ⁊ mouit castra ad
bethzacharam contra castra regis. Et sur-
rexit rex ante lucem. ⁊ concitauit exerci-
tum in impetum contra uiam bethzacharam. ⁊ con-
parauerunt se exercitus in prelium. Et tubis cecine-
runt. ⁊ elephantis ostenderunt sanguinem
uue ⁊ mori ad acuendos eos in prelium.
Et diuiserunt bestias per legiones. Et astiterunt
singulis elephantis mille uiri. in loricis
concatenatis. ⁊ galee eree in capitibus eorum.
Et quingenti equites ordinati unicuique be-
stie electi erant. Hii ante tempus ubicumque erat
bestia: ibi erant. ⁊ quocumque ibat. ibant.
⁊ non discedebant ab ea. Sed ⁊ turres li-
gnee super eos firme. ⁊ protegentes super
singulas bestias. ⁊ super eas machine. ⁊ super
singulas uiri uirtutis .xxx. duo. qui pu-
gnabant desuper. ⁊ intus magister bestie. ⁊
residuum equitatum hinc ⁊ inde statuit in
duas partes. tubis exercitum commouere. et
perurgere constipatos in legionibus eius. Et
ut refulsit sol in clipeos aureos ⁊ ereos.
resplenduerunt montes ab eis. sicut lampades
ignis. Et distincta est pars exercitus regis
per montes excelsos. ⁊ alia per loca humilia.
Et ibant caute ⁊ ordinate. ⁊ commouebant-
tur omnes inhabitantes terram a uoce mul-
titudinis eorum. ⁊ incessus turbe ⁊ collisi-
one armorum. Erat enim exercitus magnus
ualde ⁊ fortis. Et appropiauit iudas ⁊ ex-
ercitus eius in prelium. Et ceciderunt de exercitu
regis sexcenti uiri. Et uidit eleazar
filius saura unam de bestiis loricatam lo-
ricis regis. ⁊ erat eminens super ceteras be-
stias. ⁊ uisum est ei quod in ea esset rex. ⁊ de-
dit se ut liberaret populum suum. ⁊ acquireret
sibi nomen eternum. Et cucurrit ad eam au-
dacter in medium legionis. interficiens a dex-
tris ⁊ a sinistris. ⁊ cadebant ab eo huc
⁊ illuc. Et iuit sub pedes elephantis.
⁊ subposuit se ei. ⁊ occidit eum. ⁊ cecidit
in terram super eum. ⁊ mortuus est illic. Et
uidentes uirtutem regis ⁊ impetum exercitu-
um eius diuerterunt ab eis. Castra autem regis ascen-
derunt contra eos in ierusalem. Et applicuit castra
rex ad ierusalem in montem syon. ⁊ fecit pacem
cum hiis qui erant in bethsura. ⁊ exierunt de
ciuitate. quia non erant eis ibi alimenta conclu-
sis. quia sabbata erant terre. Et comprehendit
rex bethsuram. ⁊ constituit illic custodiam ser-
uare eam. Et conuertit castra ad locum sanc-
tificationis dies multos. ⁊ statuit illic
balistas ⁊ machinas. ⁊ ignis iacula ⁊ tor-

ſita ad lapides iaciendos. et ſpicula et
ſcorpios ad mittendas ſagittas. et fundi
bula. Fecerunt autem et ipſi machinas adverſus
machinas eorum. et pugnaverunt per dies
multos. Eſce autem non erant in civitate eo
quod ſeptimus annus eſſet. et qui remanſe
rant de gentibus in iudea conſumpſerant
reliquias eorum que repoſite fuerant. et re
manſerunt in ſanctis viri pauci. quoniam obtinu
erat eos fames. et diſperſi ſunt unuſquiſque in
locum ſuum. Et audivit lyſias quod philip
pus quem conſtituerat rex antiochus cum ad
huc viveret ut nutriret antiochum filium
ſuum et regnaret reverſus eſt a perſide et me
dia et exercitus qui abierat cum eo. et quia
querit ſuſcipere regni negotia feſtinavit
ire et dicere ad regem et duces exercitus.
Deficimus cottidie. et eſca nobis modica
eſt. et locus quem obſidemus eſt munitus.
et incumbit nobis ordinare de regno. Nunc
itaque demus dextras hominibus iſtis. et
faciamus cum illis pacem et cum omni gente e
orum. et conſtituamus illis ut ambulent
in legitimis ſuis ſicut prius. Propter legi
tima enim ipſorum que deſpeximus irati ſunt.
et fecerunt omnia hec. Et placuit ſermo in
conſpectu regis et principum. et miſit
ad eos facere pacem. et receperunt illam. Et
iuravit illis rex et principes. et exierunt
de munitione. Et intravit rex montem
ſyon. et vidit munitionem loci. et rupit
citius iuramentum quod iuravit. Et mandavit
deſtruere murum in gyro. et diſceſſit fe
ſtinanter. et reverſus eſt antiochiam. et invenit
philippum dominantem civitati. et pugnavit
adverſus eum et occupavit civitatem

VII Anno centeſſimo et L. primo. exiit
demetrius ſeleuci filius ab urbe ro
ma. et aſcendit cum paucis viris in civi
tatem maritimam. et regnavit illic. Et
factum eſt ut ingreſſus eſt in domum regni
patrum ſuorum comprehendit exercitus an
tiochum et lyſiam ut adduceret eos ad eum.
et res ei innotuit et ait. Nolite mihi oſten
dere faciem eorum. Et occidit eos exercitus.
Et ſedit demetrius ſuper ſedem regni
ſui. Et venerunt ad eum viri impii et
iniqui ex iſrael. et alchimus dux eorum.
qui volebat fieri ſacerdos. et accuſaverunt
populum apud regem dicentes. Perdidit iudas
et fratres eius amicos tuos. et nos diſperſerunt
de terra noſtra. Nunc ergo mitte virum
cui credas. ut eat et videat exterminium omne
quod fecit nobis. et regionibus regis. et puniat
omnes amicos eius et adiutores eorum. Et
elegit rex ex amicis ſuis bachidem qui domina
batur trans flumen magnum in regno. et fide
lem regi. et miſit eum ut videret extermi
nium quod fecerat iudas. Et alchimum impium con
ſtituit in ſacerdotem. et mandavit ei facere
ultionem in filios iſrael. Et ſurrexerunt et
venerunt cum exercitu magno in terram iuda.
Et miſerunt nuntios. et locuti ſunt ad iu
dam et fratres eius verbis pacificis in dolo.
Et non intenderunt ſermonibus eorum. viderunt enim
quia venerunt cum exercitu magno. Et convene
runt ad alchimum et bachidem congrega
tio ſcribarum requirere que iuſta ſunt. et
primi aſſidei qui erant in filiis iſrael.
et exquirebant ab eis pacem. Dixerunt enim.
Homo ſacerdos de ſemine aaron venit
non decipiet nos. Et locutus eſt cum eis
verba pacifica. et iuravit illis dicens. Non
inferemus vobis malum neque amicis ve
ſtris. Et crediderunt ei. Et comprehendit
ex eis .lx. viros. et occidit eos in una die
ſecundum verbum quod ſcriptum eſt. Carnes ſanctorum
tuorum et ſanguinem ipſorum fuderunt in circuitu
ieruſalem. et non erat qui ſepeliret. Et incu
buit timor et tremor in omnem populum.
quia dixerunt non eſt in eis veritas et iudicium.
Tranſgreſſi ſunt enim conſtitutum et ius
iurandum quod iuraverunt. Et movit bachi
des caſtra ab ieruſalem. et applicuit in bethze
cha. et miſit et comprehendit multos
ex eis qui a ſe fugerant. et quoſdam de
populo mactavit. et in puteum magnum
proiecit. Et commiſit regionem alchimo.
et reliquit cum eo auxilium in adiutorium
ipſi. Et abiit bachides ad regem. et ſa
tagebat alchimus pro principatu ſacerdotii
ſui. Et convenerunt ad eum omnes qui pertur
babant populum ſuum. et obtinuerunt terram iu
da. et fecerunt plagam magnam in iſrael. Et vi
dit iudas omnia mala que fecit alchimus
et qui cum eo erant filiis iſrael. plus mul
to quam gentes. et exiit in omnes fines iudee
in circuitu. et fecit vindictam in viros de

desertores, et cessaverunt ultra exire in regio-
nem. Vidit autem Alchimus quod praevaluit Iu-
das et qui cum eo erant, et cognovit quia non pot-
est sustinere eos, et regressus est ad regem. et
accusavit eos multis criminibus. Et mi-
sit rex Nicanorem unum ex principibus suis no-
bilioribus, qui exercebat inimicitias contra Isra-
hel, et mandavit ei evertere populum. Et venit
Nicanor in Ierusalem cum exercitu magno,
et misit ad Iudam et ad fratres eius cum do-
lo verbis pacificis. dicens: Non sit pugna
inter me et vos, veniam cum viris paucis, et
videam facies vestras cum pace. Et venit ad
Iudam, et salutaverunt se ad invicem pacifi-
ce; et hostes parati erant rapere Iudam. Et in-
notuit sermo Iude quoniam cum dolo ve-
nerat ad eum, et conterritus est ab eo, et am-
plius noluit videre faciem eius. Et co-
gnovit Nicanor quod denudatum est consi-
lium eius, et exiit obviam Iude in pugnam
iuxta Capharsalama. Et ceciderunt de
Nicanoris exercitu fere v. milia virorum, et
fugerunt in civitatem David. Post hec
ascendit Nicanor in montem Syon, et
exierunt de sacerdotibus populi salutare eum
in pace, et demonstrare ei holocaustomata
que offerebantur pro rege. Et irridens sprevit
eos, et polluit, et locutus est superbe. et
iuravit cum ira dicens: Nisi traditus
fuerit Iudas et exercitus eius in manus
meas, continuo cum regressus fuero in
pace succendam domum istam. Et exiit
cum ira magna. Et intraverunt sacerdotes
et steterunt ante faciem altaris et templi, et
flentes dixerunt: Tu elegisti domum istam domine
ad invocandum nomen tuum in ea, ut esset do-
mus orationis et obsecrationis populo tuo. Fac
vindictam in homine isto et exercitu eius.
et cadant gladio. Memento blasphemias eorum,
et ne dederis eis ut permaneant. Et exi-
it Nicanor ab Ierusalem, et castra applicuit
ad Bethoron, et occurrit illi exercitus Sy-
rie. Et Iudas applicuit in Adarsa cum
tribus milibus viris. Et oravit Iudas
et dixit: Qui missi erant a rege Sennache-
rib, domine, quia blasphemaverunt te, exiit
angelus et percussit ex eis centum octogin-
ta quinque milia. Sic contere exercitum istum
in conspectu nostro hodie, et sciant ceteri quia
male locutus est super sancta tua, et iudica il-
lum secundum maliciam eius. Et commiserunt exer-
citus prelium xiii. die mensis Adar: et contrita sunt
castra Nicanoris, et cecidit ipse primus in preli-
o. Ut vidit autem exercitus eius quia cecidit
Nicanor, proiecerunt arma sua et fugerunt.
Et persecuti sunt eos viam unius diei ab Ad-
dazer usque dum veniatur in Gazara, et tu-
bis cecinerunt post eos cum significationi-
bus. Et exierunt de omnibus castellis Iude
in circuitu, et ventilabant eos cornibus, et
convertebantur iterum ad eos. Et ceciderunt omnes
gladio, et non est relictus ex eis nec unus.
Et acceperunt spolia eorum et predam, et caput
Nicanoris amputaverunt, et dexteram eius quam
extenderat superbe, et attulerunt et suspen-
derunt contra Ierusalem. Et letatus est populus val-
de, et egerunt diem illam in leticia magna.
Et constituit agi omnibus annis diem istam,
xiii. die mensis Adar, et siluit terra Iuda di-
es paucos.

VIII Et audivit Iudas nomen Romanorum quia po-
tentes sunt viribus, et acquiescunt ad omnia
que postulantur ab eis, et quicumque accesserunt
ad eos statuerunt cum eis amicicias, et quia sunt
potentes viribus. Et audierunt prelia eorum
et virtutes bonas quas fecerunt in Galatia,
quia obtinuerunt eos et duxerunt sub tribu-
tum, et quanta fecerunt in regionibus Hispa-
nie, et quod in potestatem redegerunt metal-
la argenti et auri que illic sunt, et possede-
runt omnem locum consilio suo et pacientia,
loca que valde longe erant ab eis, et re-
ges qui supervenerant illis ab extremis finis
terre, contriverunt et percusserunt eos plaga
magna. Ceteri autem dant eis tributum omnibus
annis. Et Philippum et Persen Ceteorum re-
gem, et ceteros qui adversus eos arma tu-
lerant contriverunt in bello, et obtinuerunt
eos. Et Antiochum magnum regem Asye
qui eis pugnam intulerat habens centum
viginti elephantos, et equitatum et cur-
rus, et exercitum magnum valde, contritum ab
eis, et quia ceperunt eum vivum, et statuerunt ei ut
daret ipse et qui regnarent post eum tributum
magnum, et daret obsides, et constitutum, et
regionem Medorum et Lidorum, et Medos de
optimis regionibus eorum, et acceptas eas
ab eis dederunt Eumeni regi. Et quia que erant

ap ellada voluerunt ire et tollere eos. et inno
tuit sermo his. et miserunt ad eos ducem unum. et
pugnaverunt contra illos. et ceciderunt ex eis multi. et
captivas duxerunt uxores eorum et filios. et di
ripuerunt eos et terram eorum possederunt. et de
struxerunt muros eorum. et in servitutem illos
redegerunt usque in hunc diem. Et residua re
gna et insulasque aliquando restiterant illis
exterminaverunt. et in potestatem redegerunt.
Cum amicis autem suis et qui in ipsis requiem
habebant. conservaverunt amicitiam. et obtinu
erunt regna que erant proxima et que erant lon
ge. quia quicumque audiebant nomen eorum time
bant eos. Quibus vero vellent auxilio esse
ut regnarent regnabant. quos autem vellent
regno deturbabant. et exaltati sunt valde.
Et in omnibus istis nemo portabat diade
ma. nec induebatur purpura ut magnifica
retur in ea. et quia curiam fecerunt sibi. et coti
die consulebant trecentos .xx. consilium agen
tes semper de multitudine. ut que digna sunt
gerant. Et committunt uni homini magistratum
suum semper per singulos annos dominari universe
terre sue. et omnes obediunt uni. et non est in
vidia neque zelus inter eos. Et elegit iudas
eupolemum filium iohannis filii iacob. et iaso
nem filium eleazari. et misit eos romam con
stituere cum illis amicitiam et societatem. ut
auferrent ab eis iugum grecorum. quia vide
runt quod in servitutem premerent regnum israel. Et
abierunt romam viam multam valde. et introie
runt curiam et dixerunt. Iudas machabeus et fratres
eius et populus iudeorum miserunt nos ad vos
statuere vobiscum societatem et pacem. et con
scribere nos socios et amicos vestros. Et placu
it sermo in conspectu eorum. Et hoc rescrip
tum est quod rescripserunt in tabulis ereis. et mise
runt in ierusalem ut esset ibi apud eos memo
riale pacis et societatis. Bene sit romanis et gen
ti iudeorum in mari et in terra in eternum. gladius
que et hostis procul sit ab eis. Quod si institerit
bellum romanis prius aut omnibus sociis eorum.
in omni dominatione eorum auxilium feret gens
iudeorum prout tempus dictaverit corde pleno. Et
preliantibus non dabunt neque subministra
bunt triticum arma. pecuniam naves. sicut
placuit romanis. et custodient mandata eo
rum. nichil ab eis accipientes. Similiter autem et
si genti iudeorum prius acciderit bellum. adiu
vabunt romani ex animo prout eis tempus permiserit.
et adiuvantibus non dabitur triticum. arma. pe
cunia. naves. sicut placuit romanis. et cus
todient mandata eorum absque dolo. Secun
dum hec verba constituerunt romani populo iudeorum.
Quod si post hec verba hii aut illi addere aut de
mere ad hec aliquid voluerint. facient ex
proposito suo. et quecumque addiderint vel de
pserint rata erunt. Sed et de malis que
fecit demetrius rex eis. scripsimus dicen
tes. quare gravasti iugum tuum super amicos no
stros et socios iudeos? Si ergo iterum adierint
nos adversum te faciemus illis iudicium. et
expugnabimus tecum mari et terra.
Interea ut audivit demetrius quod IX
cecidit nicanor et exercitus eius in prelio
apposuit bachidem et alchimum rursum
mittere in iudeam. et dextrum cornu cum illis.
Et abierunt viam que ducit in galgala. et ca
stra posuerunt in mesaloth. que est in ar
bellis. et occupaverunt eam. et peremerunt ani
mas hominum multas. In mense primo anni centesimi
simi quinquagesimi secundi applicuerunt
exercitum ad ierusalem. Et surrexerunt et abi
erunt in berea viginti milia virorum et
duo milia equitum. Et iudas castra po
suerat in laisa. et tria milia viri cum eo
electi. Et viderunt multitudinem exerci
tus quia multi sunt. et timuerunt valde. Et multi
subtraxerunt se de castris. et non remanse
runt ex eis nisi octingenti viri. Et vidit iudas
quod defluxit exercitus suus. et bellum urge
bat eum. et confractus est corde quia non ha
bebat tempus congregandi eos. et dissolutus est.
Et dixit his qui residui erant. Surgamus
et eamus ad adversarios nostros si poterimus pu
gnare adversus eos. Et avertebant eum dicen
tes. Non poterimus. sed liberemus animas nostras mo
do. et revertamur ad fratres nostros et tunc pugna
bimus adversus eos. Nos autem pauci su
mus. Et ait iudas. Absit istam rem
facere ut fugiamus ab eis. Et si appropiavit
tempus nostrum. moriamur in virtute propter fra
tres nostros. et non inferamus crimen glorie nostre. Et
movit exercitus de castris. et steterunt ob
viam illis. et divisi sunt equites in duas
partes. et fundibularii et sagittarii pre
ibant exercitum. et primi certaminis omnes poten
tes. Bachides autem erat in dextro cornu.

Et proximauit legio ex duabus partibus
et clamabant tubis. Exclamauerunt autem
et hii qui erant ex parte iude. et ipsi. Et
commota est terra a uoce exercituum. et com
missum est prelium a mane usque ad uesperam.
Et uidit iudas quia firmior est pars exer
citus bachidis in dextris. et conuenerunt
cum eo omnes constantes corde. et contrita
est dextera pars ab eis. et persecutus est eos
usque ad montem azoti. Et qui in sini
stro cornu erant uiderunt quod contritum est
dextrum cornu. et secuti sunt post iudam
et eos qui cum ipso erant a tergo. et ingrauatum
est prelium. et ceciderunt uulnerati multi ex
hiis et illis. Et iudas cecidit. et ceteri fu
gerunt. Et ionathas et symon tulerunt
iudam fratrem suum. et sepelierunt eum in se
pulchro patrum suorum in ciuitate mo
din. Et fleuerunt eum omnis populus is
rael planctu magno. et lugebant dies
multos et dixerunt. Quomodo cecidit po
tens qui saluum faciebat israel. Et cetera
uerba bellorum iude et uirtutum quas fecit.
et magnitudinis eius non sunt descripta. mul
ta enim erant ualde. Et factum est post obitum
iude. emerserunt iniqui in omnibus finibus
israel. et exorti sunt omnes qui operabantur iniqui
tatem. In diebus illis facta est fames mag
na ualde. et tradidit se bachidi omnis regio e
orum cum ipsis. Et elegit bachides impios ui
ros. et constituit eos dominos regionis. et ex
quirebant et perscrutabantur amicos iude.
et adducebant eos ad bachidem. et uindi
cabat in illos et illudebat. Et facta est tri
bulatio magna in israel. qualis non fuit ex
qua die non est uisus propheta in israel. Et congrega
ti sunt omnes amici iude. et dixerunt ionathe.
Ex quo frater tuus iudas mortuus est. uir
similis ei non est. qui exeat contra inimicos nostros
bachidem et eos qui inimici sunt gentis
nostre. Nunc itaque te elegimus hodie pro eo
esse nobis principem et ducem. ad bellandum
bellum nostrum. Et suscepit ionathas tempore illo
principatum. et surrexit loco iude fratris sui.
Et cognouit bachides. et querebat oc
cidere eum. Et cognouit ionathas et symon
frater eius. et omnes qui cum eo erant. et fugerunt
in desertum thecue. et consederunt ad aquam
lacus asphar. Et cognouit bachides. et

die sabbatorum uenit ipse et omnis exercitus
eius trans iordanem. Et ionathas misit fratrem
suum ducem populi. et rogauit nabutheos ami
cos suos. ut commodarent illis apparatum suum.
qui erat copiosus. Et exierunt filii iambri
ex medaba. et comprehenderunt iohannem et omnia
que habebat. et abierunt habentes ea. Post hec
uerba renuntiatum est ionathe. et symoni
fratri eius. quia filii iambri faciunt nuptias
magnas. et ducunt sponsam ex medaba
filiam unius de magnis principibus chana
an. cum ambitione magna. Et recordati
sunt sanguinis iohannis fratris sui. Et ascen
derunt et absconderunt se sub tegumento montis.
Et leuauerunt oculos suos et uiderunt. et ecce
tumultus et apparatus multus. et sponsus
processit. et amici eius et fratres eius. obuiam il
lis cum tympanis. et musicis et armis mul
tis. Et surrexerunt ad eos ex insidiis. et occide
runt eos. et ceciderunt uulnerati multi. et reli
qui fugerunt in montem. Et acceperunt omnia
spolia eorum. Et conuerse sunt nuptie eorum in luc
tum. et uox musicorum ipsorum in lamentum. Et uindi
cauerunt uindictam sanguinis fratris sui. et reuersi sunt
ad ripam iordanis. Et audiuit bachides. et
uenit die sabbatorum usque ad oram iordanis.
in uirtute multa. Et dixit ad suos iona
thas. Surgamus et pugnemus contra inimi
cos nostros. Non est enim hodie sicut heri et nu
dius tertius. Ecce enim bellum ex aduerso. a
qua uero iordanis hinc et inde. et ripe et pa
ludes. et saltus. et non est locus diuertendi. Nunc
ergo clamate in celum ut liberemini de manu
inimicorum uestrorum. Et commissum est bellum.
Et extendit ionathas manum suam percutere
bachidem. et diuertit ab eo retro. Et desiluit
ionathas et qui cum eo erant in iordanem. et
transnatauerunt ad eos iordanem. Et ceciderunt
de parte bachidis die illa mille uiri. et
reuersi sunt in ierusalem. et edificauerunt ciuita
tes munitas in iudea. munitionem que e
rat in iericho. et in ammaum. et in bethoron.
et in bethel. et thamnata. et phara. et thopho.
muris excelsis. et portis. et seris. Et posuit
custodiam in eis. ut inimicitias exerce
rent in israel. Et muniuit ciuitatem beth
suram et gazaram et arcem. et posuit in eis auxi
lia. et apparatum escarum. Et accepit filios prin
cipum regionis obsides. et posuit eos in ar

de ierusalem in custodia. Et anno .c. liii.
mense .ii. precepit alchimus muros destrui
domus sancte interioris. et destrui opera prophetarum.
et cepit destruere. In tempore illo percussus est
alchimus. et impedita sunt opera illius. et occlu
sum est os eius. et dissolutus est paralisi nec
ultra loqui potuit verbum. et mandare de
domo sua. Et mortuus est alchimus in
tempore illo cum tormento magno. Et vidit
bachides quoniam mortuus est alchimus.
et reversus est ad regem. Et siluit terra an
nis duobus. Et cogitaverunt omnes iniqui
dicentes. Ecce ionathas et qui cum eo sunt
in silentio habitant confidentes. Nunc ergo
adducamus bachidem. et comprehendet eos
omnes una nocte. Et abierunt et consili
um ei dederunt. Et surrexerunt ut veniret
cum exercitu magno. Et misit epistolas soci
is suis occulte qui erant in iudea. ut
comprehenderent ionatham et eos qui cum eo
erant. sed non potuerunt: quia innotuit eis
consilium eorum. Et apprehendit ionathas de
viris religionis qui principes erant mi
litie. l. viros. et occidit eos. Et secessit
ionathas et symon et qui cum eo erant in
bethbessan. que est in deserto. et exstruxit
diruta eius. et firmaverunt eam. Et
cognovit bachides. et congregavit univer
sam multitudinem suam. et his qui de iudea
erant denuntiavit. Et venit et castra po
suit desuper bethbessen. et oppugnavit
eam dies multos. et fecit machinas. Et
reliquit ionathas symonem fratrem suum in
civitate. et exivit in regionem et venit
cum numero. et percussit odarem et fratres eius. et filios
phaseron in tabernaculis eorum. et cepit
cedere et crescere in virtutibus. Symon vero
et qui cum ipso erant exierunt de civita
te. et succenderunt machinas. Et pugna
verunt contra bachidem. et contritus est
ab eis. Et afflixerunt eum valde. quoniam consi
lium eius et erat congressus inanis. Et ira
tus contra viros iniquos qui consilium ei de
derant ut veniret in regionem ipsorum.
multos ex eis occidit. Ipse autem cogitavit
cum reliquis abire in regionem suam. Et
cognovit ionathas et misit ad eum le
gatos. componere cum ipso pacem et reddere
ei captivitatem. Et libenter accepit. et fecit

secundum verba eius. et iuravit se illi nichil
facturum mali omnibus diebus vite eius.
Et reddidit ei captivitatem quam prius
erat predatus de terra iuda. Et conversus
abiit in terram suam. et non apposuit amplius
venire in fines eius. et cessavit gladius ex
israel. Et habitavit ionathas in machmas.
Et cepit ionathas ibi iudicare populum. et
exterminavit impios ex israel.
Et anno centesimo. lx. ascendit allexan X
der antiochi filius qui cognominatus
est nobilis. et occupavit ptolomaidam.
Et receperunt eum. et regnavit illic. Et au
divit demetrius rex. et congregavit exer
citum valde copiosum. et exivit obviam il
li in prelium. Et misit demetrius ad iona
tham epistolam verbis pacificis. ut magni
ficaret eum. Dixit enim: anticipemus
pacem facere cum eo. priusquam faciat cum alle
xandro adversus nos. Recordabitur enim
omnium malorum que fecimus in eum. et in fratrem eius
et in gentem eius. Et dedit ei potestatem congregandi
exercitum. et fabricare arma et esse ipsum soci
um eius. et obsides qui erant in arce ius
sit tradi ei. Et venit ionathas in ie
rusalem. et legit epistolas in auditu omnis populi
et eorum qui in arce erant. Et timuerunt
timore magno. quoniam audierunt quod dedit
ei rex potestatem congregandi exercitum. Et
traditi sunt ionathe obsides. et reddidit
eos parentibus suis. Et habitavit ionathas
in ierusalem. et cepit edificare et innovare
civitatem. Et dixit facientibus opera ut
extruerent muros. et montem syon in cir
cuitu lapidibus quadratis ad munitionem.
et ita fecerunt. Et fugerunt alienigene qui
erant in munitionibus quas edificaverat
bachides. Et reliquit unusquisque locum suum
et abiit in terram suam. tantum in bethsura
remanserunt aliqui ex his qui reliquerant
legem et precepta dei. Hec enim erat eis
ad refugium. Et audivit allexander
rex promissa que promisit demetrius
ionathe. et narraverunt ei prelia et virtutes
que ipse fecit et fratres eius. et labores quos labora
verunt. et ait. Numquid inveniemus
aliquem virum talem? Et nunc faciemus eum
amicum et socium nostrum. Et scripsit epistolam
et misit ei secundum hec verba dicens. Rex alle

xander frī ionathe salutem. Audiuimus de te quia uir potens sis uiribus et aptus es ut sis amicus noster. Et nunc constituimus te hodie summum sacerdotem gentis tue, et ut amicus uoceris regis. Et misit ei purpuram et coronam auream. ut que nostra sunt sentias nobiscum, et conserues amicitiam ad nos. Et induit se ionathas stolam sanctam .vii. mense anno centesimo .lx. in die solemni scenophegie. Et congregauit exercitum et fecit arma copiosa. Et audiuit demetrius uerba ista. et contristatus est nimis et ait. Quid hoc fecimus quod preoccupauit nos alexander apprehendere amicitiam iudeorum ad munimen sui? Scribam et ego eis uerba deprecatoria et dignitates et dona. ut sit mecum in adiutorio. Et rescripsit eis in hec uerba. Rex demetrius genti iudeorum salutem. Quoniam seruastis ad nos pactum et mansistis in amicitia nostra et non accessistis ad inimicos nostros audiuimus et gauisi sumus. Et nunc perseuerate adhuc fidem ad nos conseruare. et retribuemus uobis bona pro his que fecistis nobiscum. et remittemus uobis prestationes multas et dabimus uobis donationes. Et nunc absoluo uos et omnes iudeos a tributis et pretia salis indulgeo et coronas remitto, et tertias seminis et dimidiam partem fructus ligni quod est portionis mee relinquo uobis. ex hodierno die et deinceps ne accipiatur a terra iuda et a tribus ciuitatibus que addite sunt illi ex samaria et galilea ex hodierna die et in totum tempus. Et ierusalem sit sancta et libera cum finibus suis, et decime et tributa ipsius sint. Remitto et potestatem arcis que est in ierusalem, et do eam summo sacerdoti. ut constituat in ea uiros quoscumque ipse elegerit. qui custodiant eam. et omnem animam iudeorum que captiua est a terra iuda in omni regno meo relinquo liberam gratis. ut omnes a tributis soluantur. etiam pecorum suorum. Et omnes dies solemnes et sabbata et neomenie, et dies decreti, et tres dies ante diem solemnem, et tres dies post diem solemnem, sint omnes immunitatis et remissionis iudeis omnibus qui sunt in regno meo. Et nemo habebit potestatem in regno aliquid agere et mouere negotia aduersum aliquem eorum in omni causa. Et ut ascribantur ex iudeis in exercitu regis ad .xxx. milia uirorum. Et dabuntur illis copie ut oportet omnibus exercitibus regis, et ex ipsis ordinabuntur qui sint in munitionibus regis magnis. Et ex his constituentur qui sint super negotia regni que aguntur ex fide. Et principes sint ex eis, et ambulent in legibus suis, sicut precepit rex in terra iuda. Et tres ciuitates que addite sunt iudee ex regione samarie et galilee. cum iudea reputentur. ut sint sub uno, et non obediant alie potestati nisi summi sacerdotis. ptolomaidam et confines eius. quas dedi donum sanctis qui sunt in ierusalem ad necessarios sumptus sanctorum. Et ego singulis annis dabo .xv. milia siclorum argenti de rationibus regis que me contingunt. Et omne quod reliquum fuit que non reddiderant qui super negotia erant annis prioribus. ex hoc dabunt in opera domus. Et super hec quinque milia siclorum argenti que accipiebant de sanctorum ratione per singulos annos, et hec ad sacerdotes pertineant. qui ministerio funguntur. Et quicumque confugerint in templum quod est ierosolimis et in omnibus finibus eius, et in omni negotio obnoxii regi dimittantur, et uniuersa que sunt eis in regno meo libere habeant. Et ad edificanda uel restauranda opera sanctorum sumptus dabuntur de ratione regis. et ad construendos muros ierusalem et communiendos in circuitu, sumptus dabuntur de ratione regis, et ad construendos muros in iudea. Ut audiuit autem ionathas et populus sermones istos, non crediderunt eis. nec receperunt eos. quia recordati sunt malitie magne quia fecerat in israel. et tribulauerat eos ualde. Et complacuit eis in alexandrum. quia fuerat eis princeps sermonum pacis, et ipsi auxilium ferebant omnibus diebus. Et congregauit rex alexander exercitum magnum, et admouit castra contra demetrium. Et commiserunt prelium reges, et fugit exercitus demetrii, et insecutus est eum alexander, et incubuit super eos. Et inualuit prelium nimis. donec occidit sol. Et cecidit demetrius in illa die. et trucidatus est gladio. Et misit rex alexan

ipse

der ad tholomeum regem egypti lega
tos ſecundum uerba hec dicens. Quoniam regreſſus
ſum in regnum meum. et ſedi in ſede patrum
meorum. et obtinui principatum. et contriui de
metrium. et poſſedi regionem noſtram. et com
miſi cum eo pugnam. et contritus eſt ipſe et
caſtra eius a nobis. et ſedimus in ſede reg
ni eius. et nunc ſtatuamus ad inuicem amicitiam.
et da mihi filiam tuam uxorem. et ero gener tu
us. et dabo tibi dona. et ipſi dignitatem;
Et reſpondit tholomeus rex dicens. Felix
dies in qua reuerſus es ad terram patrum
tuorum et ſediſti in ſede regni eorum. Et nunc
faciam tibi que ſcripſiſti. ſed occurre mihi
tholomaidem. ut uideamus nos inuicem. et
ſpondeam tibi ſicut dixiſti. Et exiit tho
lomeus de egypto ipſe et cleopatra fili
a eius. et uenit tholomaidem. anno cen
teſimo. lxij. Et occurrit ei alexander
rex. et dedit ei cleopatram filiam ſuam. Et fe
cit nuptias eius tholomaide, ſicut reges in ma
gna gloria. Et ſcripſit rex allexander iona
the. ut ueniret obuiam ſibi. Et abiit cum
gloria tholomaidam. et occurrit ibi duobus regi
bus et dedit illis argentum multum et aurum
et dona. et inuenit gratiam in conſpectu eorum. Et
conuenerunt aduerſus eum uiri peſtilentes ex
iſrael. uiri iniqui interpellantes aduerſus eum.
et non intendit ad eos rex. Et iuſſit expo
liari ionathan ueſtimentis ſuis. et indui
eum purpura. et ita fecerunt. Et collocauit
eum rex ſedere ſecum. dixitque principibus ſuis.
Exite cum eo in medio ciuitatis. et predica
te ut nemo interpellet aduerſus eum de ullo
negotio. nec quiſquam ei moleſtus ſit
de ulla ratione. Et factum eſt ut uiderunt qui in
terpellabant gloriam eius que predicabatur.
et opertum eum purpura: fugerunt omnes.
Et magnificauit eum rex. et ſcripſit eum
inter primos amicos. et poſuit eum ducem
et participem principatus. Et reuerſus eſt
ionathas in ierusalem cum pace et leticia.
In anno centeſimo. lxv. uenit de
metrius filius demetrii a creta in ter
ram patrum ſuorum. Et audiuit allexan
der rex et contriſtatus eſt ualde. et reuerſus eſt
antiochiam. Et demetrius conſtituit ap
polonium ducem. qui preerat celeſyrie. et
congregauit exercitum magnum. et acceſſit ad

iamniam. Et miſit ad ionathan ſummum
ſacerdotem dicens. Tu ſolus reſiſtis no
bis. Ego autem factus ſum in deriſum et in oppro
brium; propterea quia tu poteſtatem exerces aduerſum
nos in montibus. Nunc ergo ſi confidis in
uirtutibus tuis deſcende ad nos in campum
et comparemus illic inuicem. quia mecum eſt uir
tus bellorum. Interroga ergo et diſce quis ſum e
go. et ceteri qui auxilio ſunt mihi. qui et di
cunt non poteſt ſtare pes ueſter ante faciem noſtram
quia bis conuerſi ſunt patres tui in fugam in
terram ſuam. Et nunc quomodo poteris
ſuſtinere equitatum et exercitum tantum in cam
po ubi non eſt lapis. neque ſaxum neque locus
fugiendi. Ut audiuit autem ionathas a
pollonii ſermones motus eſt animo. Et elegit
decem millia uirorum et exiit ab ierusalem.
Et occurrit ei ſymon frater eius in ad
iutorium. Et applicuerunt caſtra in ioppe
et excluſit eum a ciuitate. quia cuſtodia
apollonii in ioppe erat. et oppugnauit
eam. Et exterriti qui erant intra ciuitatem
aperuerunt ei. Et obtinuit ionathas ioppen.
Et audiuit apollonius. et amouit tria mil
lia equitum. et exercitum multum et abiit a
zotum tanquam iter faciens. et ſtatim exiit
in campum eo quod haberet multitudinem equi
tum. et confideret in eis. Et inſecutus eſt eum
ionathas in azotum. et prelium commiſerunt.
Et reliquit apollonius in caſtris mil
le equites. poſt eos occulte. Et cogno
uit ionathas quia ſunt inſidie poſt ſe.
et circuierunt caſtra eius. et iecerunt iacula
in populum a mane uſque ad ueſperum. Po
pulus autem ſtabat ſicut preceperat ionathas. Et la
borauerunt equi eorum. Et eiecit ſymon
exercitum ſuum. et commiſit contra legionem. Eque
enim fatigati erant. Et contriti ſunt ab eo
et fugerunt. Et qui diſperſi ſunt in campo
fugerunt in azotum. et intrauerunt in beth da
gon ydoli ſui. ut ibi ſe liberarent. Et ſ
uccendit ionathas azotum. et ciuitates
que erant in circuitu eius. et accepit ſpolia
eorum. et templum dagon. et eos qui fuge
runt in illud. ſuccendit igni. Et fuerunt
qui ceciderunt in gladio cum hiis qui ſuccenſi
ſunt fere octo millia uirorum. Et mo
uit inde ionathas caſtra. et applicuit ad
aſcalona. et exierunt de ciuitate obuiam il

lumina magna gloria. Et reversus est Ionathas
in Ierusalem cum suis, habentibus spolia mul
ta. Et factum est ut audivit Alexander rex
sermones istos: addidit adhuc glorificare
Ionathan. Et misit ei fibulam auream sicut
consuetudo est dari cognatis regum. Et de
dit ei Accaron et omnes fines eius in pos
sessionem.
Et rex Egypti congregavit exercitum sicut a
renam que est circa oram maris, et na
ves multas, et querebat obtinere regnum
Alexandri dolo, et addere illud regno
suo. Et exiit in Syriam verbis pacificis:
et aperiebant ei civitates et occurrebant
ei, quia mandaverat Alexander rex exire
obviam ei, eo quod socer suus esset. Cum autem
introiret civitatem Ptolomeus, ponebat
custodias militum in singulis civitatibus.
Et ut appropiavit Azoto: ostenderunt ei
templum Dagon succensum igni, et Azo
tum et cetera eius demolita, et corpora proiec
ta et eorum ossa qui cesi erant in bello,
tumulos quos fecerant secus viam. Et
narraverunt regi quia hec fecit Ionathas, ut in
vidiam facerent ei. Et tacuit rex. Et oc
currit Ionathas regi in Ioppen cum gloria.
et invicem salutaverunt se, et dormierunt
illic. Et abiit Ionathas cum rege usque ad
fluvium qui vocatur Eleutherus, et re
versus est in Ierusalem. Rex autem Ptolomeus
obtinuit dominium civitatum usque Se
leuciam maritimam, et cogitabat in Alexan
drum consilia mala. Et misit legatos
ad Demetrium dicens: Veni componamus
inter nos pactum, et dabo tibi filiam meam quam
habet Alexander, et regnabis in regno patris
tui. Penituit enim me quod dederim illi
filiam meam. Quesivit enim me occidere. Et
vituperavit eum: propterea quod concupierat re
gnum eius. Et abstulit filiam suam, et dedit
eam Demetrio: et alienavit se ab Alexan
dro. Et manifeste facte sunt inimicitie
eius. Et intravit Ptolomeus Antiochiam,
et imposuit duo diademata capiti suo,
Egypti et Asie. Ptolomeus autem rex in
Cilicia erat illis temporibus: quia rebellabant
qui erant in locis illis. Et audivit Alexan
der et venit ad eum in bellum. Et pro
duxit Ptolomeus rex exercitum, et occurrit
ei in manu valida, et fugavit eum. Et fugit
Alexander in Arabiam, ut ibi protegere
tur. Rex autem Ptolomeus exaltatus est.
Et abstulit Gabdiel Arabs caput Alexan
dri, et misit Ptolomeo. Et rex Ptolomeus
mortuus est in die tertia, et qui erant in muni
tionibus perierunt ab his qui erant intra
castra. Et regnavit Demetrius anno
centesimo sexagesimo vii. In diebus
illis congregavit Ionathas eos qui erant
in Iudea, ut expugnarent arcem que est in Ierusalem.
et fecerunt contra eam machinas multas. Et
abierunt quidam qui oderant gentem
suam viri iniqui ad regem Demetrium, et nun
tiaverunt ei quod Ionathas obsideret ar
cem. Et ut audivit iratus est, et statim ve
nit Ptolomaidam, et scripsit Ionathe
ne obsideret arcem: sed occurreret sibi ad
colloquium festinato. Ut audivit autem Io
nathas iussit obsidere. Et elegit de seni
oribus Israel et de sacerdotibus et dedit se peri
culo. Et accepit aurum et argentum et vestem
et alia exenia multa, et abiit ad regem
Ptolomaidam, et invenit gratiam in conspectu
eius. Et interpellabant adversus eum quidam
iniqui ex gente sua. Et fecit ei rex sicut fe
cerant ei qui ante eum fuerunt. Et exalta
vit eum in conspectu omnium amicorum eius. Et
statuit ei principatum sacerdotii, et quecumque
alia habuit prius pretiosa, et fecit eum prin
cipem amicorum ~~[illegible]~~. Et postulavit Io
nathas a rege ut immunem faceret Iudeam
et tres toparchias, et Samariam et confines
eius, et promisit ei talenta trecenta. Et con
sensit rex. Et scripsit Ionathe epistolas de his
omnibus, hunc modum continentes. Rex
Demetrius Ionathe fratri salutem, et genti
Iudeorum. Exemplum epistole quam scripsimus
Lastheni parenti nostro de vobis misimus
ad vos ut sciretis. Rex Demetrius
Lastheni parenti salutem. Genti Iudeorum
amicis nostris et conservantibus que iusta sunt
apud nos decrevimus benefacere propter beni
gnitatem ipsorum quam erga nos habent. Sta
tuimus ergo illis omnes fines Iudee, et tres
civitates ~~afferema~~. Lydda et Ramathe
que addite sunt Iudee ex Samaria, et omnes
confines earum sequestrari omnibus sacri
ficantibus in Ierusalem, pro his que ab eis

rex accipiebat per singulos annos. et pro
fructibus terre et pomorum. Et alia que ad
nos pertinebant decimarum et tributorum
ex hoc tempore remittimus eis. Et areas
salinarum et coronas que nobis defere
bantur. omnia ipsis concedimus. et nichil
horum irritum erit. ex hoc et in omne tempus.
Nunc ergo curate facere exemplum et detur iona
the. et ponatur in monte sancto et in loco cele
bri. Et videns demetrius rex quod silu
it terra in conspectu suo. et nichil ei resis
tit. dimisit exercitum suum unumquemque
in locum suum. excepto peregrino exerci
tu quem traxit ab insulis gentium. et inimi
ci erant ei omnes exercitus patrum eius. Tri
phon autem erat quidam partium allexandri
prius. et vidit quod omnis exercitus mur
murat contra demetrium. et ivit ad emalcu
el arabem. qui nutriebat antiochum fi
lium allexandri. et assidebat ei ut traderet
eum ipsi. ut regnaret in loco patris sui.
Et enuntiavit ei quanta fecit demetrius
et inimicitias exercituum eius adversus il
lum. Et mansit ibi diebus multis. Et mi
sit ionathas ad demetrium regem. ut eice
ret eos qui in arce erant in ierusalem. et
qui in presidiis erant. quia impugnabant
israel. Et misit demetrius ad ionathan
dicens. Non hec tantum faciam tibi et genti
tue. sed et gloria illustrabo te et gentem
tuam. cum fuerit oportunum. Nunc ergo rec
te feceris si miseris mihi viros in auxilium.
quia discessit omnis exercitus meus. Et misit
ei ionathas tria milia virorum fortium
antiochiam. Et venerunt ad regem. et delec
tatus est rex in adventu eorum. Et conve
nerunt qui erant de civitate centum
XX milia virorum. et volebant interficere
regem. Et fugit rex in aulam. et occupa
verunt qui erant de civitate itinera
civitatis. et ceperunt pugnare. Et vocavit rex
iudeos in auxilium. et convenerunt simul omnes
ad eum. Et dispersi sunt omnes per civitatem.
et occiderunt in illa die centum milia hominum. Et
succenderunt civitatem et ceperunt spolia mul
ta. in die illa. et liberaverunt regem. Et viderunt
qui erant de civitate. quod obtinuissent
iudei civitatem sicut volebant. et infirma
ti sunt mente sua. et clamaverunt ad regem cum
precibus dicentes. Da nobis dextras. et cessent
iudei oppugnare nos et civitatem. Et proie
cerunt arma sua et fecerunt pacem. Et glori
ficati sunt iudei in conspectu regis et in con
spectu omnium qui erant in regno eius. et nomi
nati sunt in regno. Et regressi sunt in ierusalem haben
tes spolia multa. Et sedit demetrius rex
in sede regni sui. et siluit terra in conspectu eius.
Et mentitus est omnia quecumque dixit. et aliena
vit se ab ionatha. et non retribuit ei secundum
beneficia que sibi tribuerat. et vexabat
eum valde. Post hec autem reversus est triph
on. et antiochus cum eo puer adole
scens. et regnavit et imposuit sibi diade
ma. Et congregati sunt ad eum omnes exerci
tus. quos disperserat demetrius. et pug
naverunt contra eum et fugit et terga vertit. Et ac
cepit triffon bestias. et obtinuit antioch
iam. Et scripsit adolescens antiochus iona
the dicens. Constituo tibi sacerdoti
um et constituo te super IIII. civitates. ut sis
de amicis regis. Et misit ei vasa aurea
~~argentea~~ in ministerium. et dedit ei po
testatem bibendi in auro. et esse in purpura
et habere fibulam auream. Et symonem fratrem
eius constituit ducem a terminis tyri us
que ad fines egypti. Et exiit ionathas. et
perambulabat trans flumen civitates. et
congregatus est ad eum omnis exercitus
syrie in auxilium. et venit ascalonem. et
occurrerunt ei de civitate honorifice.
Et abiit inde gazam. et concluserunt se qui erant
gaze. et obsedit eam. Et succendit que in cir
cuitu erant civitatis. et depredatus est eam.
Et rogaverunt gazenses ionathan. et dedit
illis dextram. Et accepit filios eorum obsi
des. et misit illos in ierusalem. et perambulavit
regionem usque damascum. Et audivit
ionathas quia prevaricati sunt principes de
metrii in cades que est in galilea cum exercitu
multo volentes eum removere a ne
gotio regni. et occurrit illis. Fratrem autem
suum symonem reliquit intra provinciam. Et
applicuit symon ad bethsuram. et expu
gnavit eam diebus multis et conclusit
eos. Et postulaverunt ab eo dextras acci
pere. et dedit illis. Et eiecit eos inde. et cepit
civitatem. et posuit in ea presidium. Et io
nathas et castra eius applicuerunt ad

aquam genesar. et ante lucem vigilaverunt in
campo asor. Et ecce castra alienigenarum
occurrebant in campo. et tendebant ei insidias
in montibus. ipse autem occurrit ex adverso. In-
sidie vero exurrexerunt de locis suis. et com-
miserunt prelium. Et fugerunt qui erant ex par-
te ionathe omnes. et nemo relictus
est ex eis nisi mathathias filius absalomi
et iudas filius calfi princeps mili-
tie exercitus. Et scidit ionathas vesti-
menta sua. et posuit terram in capite suo et
oravit. Et reversus est ad eos in prelium et
convertit illos et pugnaverunt. Et viderunt
qui fugiebant partis illius et reversi sunt
ad eum. et insequebantur cum eo usque ad
cedes ad castra sua. et pervenerunt usque illuc.
Et ceciderunt de alienigenis in die illo tria
millia virorum. Et reversus est ionathas in
ierusalem.

Et vidit ionathas quia tempus eum iuvat. et
elegit viros et misit eos romam. statu-
ere et renovare cum eis amicitiam. et ad
spartiatas et alia loca misit epistolas se-
cundum eandem formam. Et abierunt romam et
intraverunt curiam et dixerunt. Ionathas sum-
mus sacerdos et gens iudeorum misit nos ad
vos ut renovaremus amicitiam et socie-
tatem secundum pristinum. Et dederunt illis epistolas ad
ipsos per loca. ut deducerent eos in terram iu-
da cum pace. Et hoc est exemplum epistolarum
quas scripsit ionathas spartiatis. Ionathas
summus sacerdos et seniores gentis et sa-
cerdotes et reliquus populus iudeorum spar-
tiatis fratribus salutem. Iam pridem misse e-
rant epistole ad oniam summum sacerdotem a ari-
o qui regnabat apud vos. quoniam estis fratres
nostri sicut rescriptum continet. quod subiectum
est. Et suscepit onias virum qui missus
fuerat cum honore. et accepit epistolas in quibus
significabatur de societate et amicitia.
Nos cum nullo horum indigeremus habentes
solatio sanctos libros qui sunt in manibus
nostris. maluimus mittere ad vos renova-
re fraternitatem et amicitiam. ne forte ali-
eni efficiamur a vobis. Multa enim tempora
transierunt ex quo misistis ad nos. Nos
ergo in omni tempore sine intermissione in diebus
solempnibus et ceteris quibus oportet me-
mores sumus vestri. et in sacrificiis que offe-
rimus. et in observationibus. sicut fas est et decet
meminisse fratrum. Letamur itaque de gloria
vestra. Nos autem circumdederunt multe tribula-
tiones et multa prelia. et impugnaverunt nos
reges qui sunt in circuitu nostro. Nolumus
ergo molesti esse vobis. neque ceteris sociis
et amicis nostris in his prelis. Habuimus enim
de celo auxilium. et liberati sumus nos. et humilia-
ti sunt inimici nostri. Elegimus itaque nume-
nium antiochi. et antipatrem iasonis filium
et misimus ad romanos cum eis renovare ami-
citiam et societatem pristinam. Mandavimus i-
taque eis ut veniant etiam ad vos. et salutent vos.
et reddant vobis epistolas nostras de renovatione
fraternitatis nostre. Et nunc bene facietis respon-
dentes nobis ad hec. Et hoc rescriptum est e-
pistolarum quod miserat onias rex spartiatarum. O-
nias ionathe magno sacerdoti salutem. In-
ventum est in scriptura de sparthiatis et
iudeis quoniam sunt fratres. et quia sunt de genere ha-
braham. Et nunc ex quo hec cognovimus bene
facitis scribentes nobis de pace vestra. Set
et nos rescripsimus vobis. Pecora nostra et pos-
sessiones nostre sunt vestre. et vestre nostre. Mandavi-
mus itaque hec nuntiari vobis. Et audivit io-
nathas quoniam egressi sunt principes demetri
cum exercitu multo super quam prius pugnare ad-
versus eum. Et exivit ab ierusalem et occurrit e-
is in amathite regione. Non enim dederat
eis spacium ut ingrederentur regionem
eius. Et misit speculatores in castra eorum
et reversi nuntiaverunt quod constituit superve-
nire illuc nocte. Cum occidisset autem sol
precepit ionathas suis vigilare et esse in ar-
mis paratos ad pugnam tota nocte. Et po-
suit custodes per circuitum castrorum. Et au-
dierunt adversarii quod paratus est ionathas cum
suis in bello. et timuerunt et formidave-
runt corde suo. et accenderunt focos in castris
suis. Ionathas autem et qui cum eo erant
non cognoverunt usque mane. Videbant
enim luminaria ardentia. et secutus est eos
ionathas. et non comprehendit eos. Transie-
rant enim flumen eleutherum. Et divertit io-
nathas ad arabas qui vocantur zabadei.
et percussit eos. et accepit spolia eorum. Et iun-
xit et venit damascum. et perambulabat omnem
regionem illam. Symon autem exiit et ve-
nit usque ad ascalonem. et ad proxima presidia.

et declinauit in ioppen. et occupauit eam. Audiuit enim quod vellent presidium tradere partibus demetrii. et posuit ibi custodes ut custodirent eam. Et reuersus est ionathas. et conuocauit seniores populi. et cogitauit cum eis edificare presidia in iudea. et hedificare muros in ierusalem. et exaltare altitudinem magnam inter medium arcis et ciuitatis. ut separaret eam a ciuitate. ut esset ipsa singulariter. et neque emant neque uendant. Et conuenerunt ut edificarent ciuitatem. Et cecidit murus qui erat super torrentem ab ortu solis. et reparauit eum qui uocatur caphetetha. Et symon edificauit adiada in sephala. et muniuit eam et imposuit portas et seras. Et cum cogitasset tryfon regnare asye et assumere diadema. et extendere manum in antiochum regem. timens ne forte non permitteret eum ionathas sed pugnaret aduersus eum. querebat comprehendere eum et occidere. Et exurgens abiit in bethsan. Et exiuit obuiam ionathas cum .xl. millibus uirorum electorum in prelium. et uenit bethsan. Et uidit tryfon quia uenit ionathas. cum exercitu multo. ut extenderet in eum manus. et timuit. Et excepit eum cum honore. et commendauit eum omnibus amicis suis. et dedit ei munera. et precepit exercitibus suis. ut obedirent ei sicut sibi. Et dixit ionathe. Ut quid uexasti uniuersum populum cum non sit nobis bellum? Et nunc remitte eos in domos suas. Elige autem tibi uiros paucos qui tecum sint. et ueni mecum tholomaidam. et tradam illam tibi. et reliqua presidia et exercitum. et uniuersos prepositos negocii. et conuersus abibo. Et credidit ei. et fecit sicut dixit. et dimisit exercitum. et abierunt in terram iuda. Retinuit autem secum tria millia uirorum: ex quibus remisit in galileam duo millia. mille autem secum uenerunt. Ut intrauit autem ionathas tholomaidam. clauserunt portas tholomenses et comprehenderunt eum. et omnes qui cum illo intrauerant gladio interfecerunt. Et misit tryfon exercitum et equites in galileam et in campum magnum ut perderet omnes socios ionathe. At illi cum cognouissent quia comprehensus est ionathas et periit et omnes qui cum eo

erant. exortati sunt semetipsos. et exierunt parati in prelium. Et uidentes hii qui insecuti fuerant quia pro anima res est illis. reuersi sunt. Illi autem omnes uenerunt in terram iuda cum pace. et planxerunt ionathan et omnes qui cum eo erant ualde. et luxit israel luctu magno. Et quesierunt gentes omnes que erant in circuitu eorum conterere eos. Et dixerunt ei. Non habent principem et adiuuantem. Nunc ergo expugnemus eos. et tollamus de hominibus memoriam eorum.

XIII Et audiuit symon quod congregauit tryfon exercitum copiosum. ut ueniret in terram iuda. et attereret eam. Uidensque quia in tremore populus est et timore. ascendit ierusalem. et congregauit populum. et adhortans dixit. Uos scitis quanta ego et fratres mei et domus patris mei fecimus pro legibus et pro sanctis prelia. et angustias quales uidimus. Horum gratia perierunt fratres mei omnes propter israel. et relictus sum ego solus. Et nunc non michi contingat parcere anime mee in omni tempore tribulationis. Non enim melior sum fratribus meis. Uindicabo itaque gentem meam. et sancta. natos quoque nostros et uxores: quia congregate sunt uniuerse gentes conterere nos inimicicie gratia. Et accensus est spiritus populi simul. ut audiuit sermones istos. Et responderunt uoce magna dicentes. Tu es dux noster loco iude et ionathe fratris tui. Pugna prelium nostrum. et omnia quecumque dixeris nobis faciemus. Et congregans omnes uiros ince[rtum] [rum] bellatores. accelerauit omnes muros ierusalem consummare. et muniuit eam in gyro. Et misit ionathan filium absolomi. et cum eo exercitum nouum in ioppen. Et eiectis hiis qui erant in ea. remansit illic ipse. Et mouit tryfon a tholomaida cum exercitu multo ut ueniret in terram iuda. et ionathas cum eo in custodia. Symon autem applicuit in addus. contra faciem campi. Ut cognouit tryfon quia surrexit symon in loco fratris sui ionathe. et quia commissurus esset prelium aduersus eum. misit ad eum legatos dicens. Pro argento quod debebat frater tuus ionathas in ratione regis. detinuimus eum. Et nunc

mitte argenti talenta centũ. ⁊ duos
filios eius obsides. ut cũ dimiſſus fu
erit a nob̄. ne auertat a nob̄. Et agnouit
ſymon quia cum dolo loqueretur secũ. Juſ
ſit tñ dari argentũ ⁊ pueros. ne inimici
ciã magnã ſumeret ad iſrl'. ꝓpl'm dicẽ
tẽ. q: ñ miſit ei argentũ ⁊ pueros: ꝓpt
ea pⁱit. Et miſit pueros. ⁊ cẽtũ talenta
⁊ mentitus est triffon ⁊ ñ dimiſit ionã
tham. Et p' hec uenit triffon int' regi
onem. ut contereret eam. Et girauer't
p uiã que ducit ad eã. ⁊ ſymon ⁊ caſt'
eius ambulabant in oẽm locũ quocũ
q: ibant. Qui aũt in arce erãt miſe
runt ad triffonẽ legatos. ut feſtina
ret uenire p deſertum ⁊ mitteret illi
alimonias. Et parauit triffon oẽm
equitatũ: ut ueniret illa nocte. Et
erat enĩ nix multa ualde. ⁊ ñ uenit in gala
aditidem. Et cũ appropinquaſſet baſcham
occidit ionathã ⁊ filios eĩ illic. Et
uertit triffon ⁊ abiit in terrã ſuã. Et
miſit ſymon ⁊ accepit oſſa ionathe fris
ſui. ⁊ ſepeliuit ea in ciuitate modin
patrum eius. Et planxer' eũ omis iſrl'
planctu magno. ⁊ luxerunt eũ dies mult
os. Et edificauit ſymõ ſup ſepulchrũ
patris ſui ⁊ fr̃m ſuorũ edificium altũ
uiſu. lapide polito retro ⁊ ante. ⁊ ſtatu
it .vii. piramidas unã cõtra unã patri et
matri ⁊ quattuor fr̃ibus. Et his circũpo
ſuit columpnas magnas. ⁊ ſup columpnas arma ad memoriã eternã. ⁊ iuxta
arma naues ſculptas. que uident' ab
omnibus nauigantibus mare. Hoc est
ſepulchrũ q' fecit in modin uſq: in
hunc diem. Triffon aũt cũ iter faceret
cũ antiocho rege adoleſcẽte dolo oc
cidit eum. ⁊ regnauit loco eĩ. ⁊ impoſu
it ſibi diadema aſye. ⁊ fecit plagã
magnã in terra. Et edificauit ſymon
preſidia iudee. muniens ea turribus
excelſis. ⁊ muris magnis ⁊ portis ⁊ ſe
ris. poſuitq: alimẽta in munitionibus.
Et elegit ſymon uiros. ⁊ miſit ad de
metriũ regẽ. ut faceret remiſſionẽ
regioni. quia actus omis triphonis p direp
tionẽ fuerat geſti. Et demetrius rex
ad uerba iſta reſpondit. ⁊ ſcripſit ep'lã talẽ.

Rex demetrius ſymoni ſũmo ſacer
doti ⁊ amico regũ. ⁊ ſenioribus et genti
iudeorũ ſalt'. Coronã aureã ⁊ bahen q̃
miſiſtis ſuſcepimus. ⁊ parati ſumus facẽ
uobiscum pacem magnã. ⁊ ſcribẽ ꝑpoſi
tis regni remittere uob' q̃ indulſim'.
Quecũq: enĩ conſtituim' uob' conſtant.
munitiões quas edificaſtis. ſint uob'.
Remittimus quoq: uob' ignorantias et
peccã. uſq: in hodiernũ diem. ⁊ coronã
q̃ debebatis. Et ſi quid aliud erat tri
butariũ in ierl'm. iã ñ ſit tributariũ.
Et ſi qui ex uob' apti ſunt cõſcribi int'
noſ cõſcribantur. et ſit int' nos pax. Jn
no centeſſimo ſeptuageſſimo ablatũ eſt iugum gentiũ ab iſrl'. ⁊ cepit ꝑp'
ſcribẽ in tabulis ⁊ geſtis publicis. an
no primo ſub ſymone ſũmo ſacerdo
te. magno duce ⁊ principe iudeorũ. Jn
illis diebus ſymon applicuit ad gazam.
⁊ circũdedit eam caſtris. ⁊ fecit machi
nas. ⁊ applicuit ad ciuitatẽ. ⁊ percuſſit
turrem unã ⁊ cõprehendit eam. Et e
rupe't qui erant in iſta machinã in ciui
tatem. ⁊ factus ẽ motus magnus in ciui
tate. Et aſcenderunt qui erãt in ciuitate
cũ uxoribus ⁊ filiis ſup murũ ſciſſis tu
nicis ſuis. ⁊ clamauer't uoce magna po
ſtulantes a ſymone dextras ſibi dari.
Et dixerunt. Non nob' reddas ſcd'm
malicias n̄ras. ſed ſcd'm miſas tuas. ⁊
ſuuenit t'. Et flexus ſymon ñ debella
uit eos. eiecit eos tamen de ciuitate. et
mundauit edes in quibus fuerant ſi
mulacra. ⁊ tunc intrauit in eã cũ ymnis
benedicens dñm. Et eiecta ab eã omĩ
inmundicia. collocauit in ea uiros qui
legem facerent. et muniuit eam. ⁊ fecit ſibi
habitationem. Qui aũt erãt in arce ierl'm
prohibebantur egredi et ingredi in re
gionẽ. ⁊ emere et uendere. Et eſurierũt
ualde. ⁊ multi ex eis fame perier'. Et
clamauerunt ad ſymonẽ ut dextras ac
ciperẽt. ⁊ dedit illis. Et eiecit illos inde: et
mundauit arcem a contaminationibus
Et intrauer' in eã. tertia ⁊ .xx. die ſecũdi
menſis. anno cẽteſſimo. lxx. i. cum laude et
diem feſtũ cũ laud'. ⁊ ramis palmarum.
⁊ cinaris. ⁊ cymbalis. ⁊ nablis. ⁊ ymnis.

et gentiles: quia contritus est inimicus ma-
gnus ex Israel. Et constituit ut omnibus annis
agerentur dies hii cum letitia. Et munivit
montem templi qui erat secus arcem. et habi-
tavit ibi ipse et qui cum eo erant. Et vidit
Symon Iohannem filium suum quia vir fortis pre-
lii esset: et posuit eum ducem virtutum uni-
versarum. et habitavit in Gazaris.

XIIII

Anno .C.lxxii. congregavit rex Demetrius
exercitum suum. et abiit in Mediam ad con-
trahenda sibi auxilia. ut expugnaret Tri-
phonem. Et audivit Arsaces rex Persidis
et Medie quia intravit Demetrius con-
fines suos. misit unum ex principibus suis.
ut comprehenderet eum vivum. et adduce-
ret eum ad se. Et abiit et percussit ca-
stra Demetrii. et comprehendit eum et addu-
xit eum ad Arsacem. et posuit eum in custo-
dia. Et siluit terra Iuda diebus omnibus Sy-
monis, et quesivit bona gentis sue. et placuit
illi potestas eius et gloria eius omnibus die-
bus. Et cum omni gloria sua accepit Ioppen in por-
tum. et fecit introitum in insulis maris. Et
dilatavit fines gentis sue. et obtinuit
regionem. et congregavit captivitatem mul-
tam. et dominatus est Gazare. et Bethsure et
arci. et abstulit immunditias ex ea. et non
erat qui resisteret ei. Et unusquisque co-
lebat terram suam cum pace: et terra Iuda da-
bat fructus suos. et ligna camporum fru-
ctum suum. Seniores in plateis sedebant
omnes. et de bonis terre tractabant. Et iu-
venes induebant se gloriam. et stolas bel-
li. Civitatibus tribuebat alimonias.
et constituebat eas ut essent munitionis
vasa. quoadusque nominatum est nomen glorie eius
usque ad extremum terre. Fecit pacem super
terram et letatus est Israel letitia magna.
Et sedit unusquisque sub vite sua. et sub
ficulnea. nec erat qui eos terreret. De-
fecit impugnans eos super terram, reges
contriti sunt in diebus illis. et confirmavit
omnes humiles populi sui. et legem exquisivit.
et abstulit omnem malum et iniquum.
sancta glorificavit et multiplicavit vasa
sanctorum. Et auditum est Rome quia defunctus
est Ionathas. et usque in Spartiatis. et con-
tristati sunt valde. Ut audierunt autem quia Symo
frater eius factus est summus sacerdos loco eius. et ipse
obtineret regionem et civitates in ea:
scripserunt ad eum in tabulis ereis. ut reno-
varent amicitiam et societatem quam fecerant
cum Iuda et cum Ionatha fratribus eius. Et
lecte sunt in conspectu ecclesie in Ierusalem. Et
hoc exemplum epistolarum quas miserunt Spar-
tiate. Spartianorum principes. et civi-
tates. Symoni sacerdoti magno et senio-
ribus et sacerdotibus et reliquo populo Iudeorum
fratribus salutem. Legati qui missi sunt ad po-
pulum nostrum nuntiaverunt nobis de gloria vestra.
honore ac letitia. et gavisi sumus in introi-
tu eorum. Et scripsimus que ab ipsis erant di-
cta. in consiliis populi sic. Numenius Antiochi.
Antipater Iasonis filius legati Iudeorum
venerunt ad nos renovantes nobiscum ami-
citiam pristinam. Et placuit populo excipere
viros gloriose. et ponere exemplum sermonum eorum
in segregatis populi libris. ut sit ad memo-
riam populo Spartiatarum. Exemplum autem horum
scripsimus Symoni magno sacerdoti. Post hec
autem misit Symon Numenium Romam
habentem clipeum aureum magnum pondo mnarum
mille. ad statuendam cum eis societatem.
Cum audisset autem populus Romanus sermones istos
dixerunt. Quam gratiarum actionem reddemus Symoni
et filiis eius? Restituit enim ipse fratres suos
et expugnavit inimicos Israel ab eis. Et sta-
tuerunt ei libertatem. et descripserunt in ta-
bulis ereis. et posuerunt in titulis in monte
Syon. Et hoc est exemplum scripture. Octa-
vadecima die mensis Elul anno .C.lxxii. an-
no tertio sub Symone sacerdote magno in
Asaramel in conventu magno sacerdotum et
populi et principum gentis et seniorum regionis
nota facta sunt quoniam frequenter facta
sunt prelia in regione nostra. Symon autem Ma-
thie filius ex filiis Iarib et fratres eius
dederunt se periculo. et restiterunt adver-
sariis gentis sue. ut staret sancta ipsorum
et lex. et gloria magna glorificaverunt gen-
tem suam. Et congregavit Ionathas gen-
tem suam. et factus est illis sacerdos magnus. et ap-
positus est ad populum suum. Et voluerunt
inimici eorum calcare sancta. et atterere
eos et regionem ipsorum et extendere manus
in sancta eorum. Tunc restitit Symon et pu-
gnavit pro gente sua. et erogavit multas
pecunias. et armavit viros virtutis gentis

tis sue. et dedit illis stipendia. et muni
uit ciuitates iudee. et bethsuram que erat
in finibus iudee: ubi erant arma hosti
um antea. et posuit illic presidium uiros iu
deos. Et ioppen muniuit que erat ad ma
re. et gazaram que est in confinibus azoti.
in qua hostes ante habitabant. Et colloca
uit illic iudeos. et quecumque apta erant
ad correptionem eorum in eis posuit. Et ui
dit populus actum symonis et gloriam quam cogi
tabat facere genti sue. et posuit eum du
cem suum. et principem sacerdotum. eo quod ipse
fecerat hec omnia. et iustitiam et fidem quam
conseruauit genti sue. Et exquisiuit om
nimodo exaltare populum suum. Et in diebus
eius prosperatum est in manibus eius. ut tol
lerentur gentes de regione ipsorum et qui in ciui
tate dauid erant in ierusalem in arce. de
qua procedebant et contaminabant omnia
in circuitu sanctorum sunt. et inferebant pla
gam magnam castitati. Et collocauit
in ea uiros iudeos ad tutamentum regionis
et ciuitatis. et exaltauit muros in ierusalem.
Et rex demetrius statuit illi summum
sacerdotium. Secundum hec fecit eum amicum
suum. et glorificauit eum gloria magna. Au
diuit enim quod appellati sunt iudei a roma
nis amici et socii et fratres. et quia susceperunt
legatos symonis gloriose. et quia iudei et
sacerdotes eorum consenserunt eum esse suum
ducem. et summum sacerdotem in eternum donec
surgat propheta fidelis. et ut sit super eos dux
et ut cura esset illi pro sanctis. et ut constitue
ret prepositos super opera eorum et super regio
nem et super presidia. et super arma. et cura
sit illi de sanctis. et ut audiatur ab omnibus
et ut scribantur in nomine eius omnes conscri
ptiones regionis. et ut operiatur purpura et
auro. et ne liceat ulli ex populo et ex sac
erdotibus irritum facere aliquid horum et contradi
cere hiis que ab eo dicuntur. aut conuo
care conuentum in regione sine ipso. et uesti
ri purpura et uti fibula aurea. Qui autem
fecerit extra hec. aut irritum fecerit aliquid
horum: reus erit. Et complacuit omni populo sta
tuere symonem et facere secundum uerba ista.
Et suscepit symon et placuit ut sum
mo sacerdocio fungeretur et esset
dux et summus princeps gentis iudeorum

et sacerdotum. et preesset omnibus. Et scripturam istam
dixerunt ponere in tabulis ereis. et ponere
eas in peribolo sanctorum in loco celebri. exempla
autem eorum ponere in erario, ut habeant ea sy
mon et filii eius.

XV

Et misit rex antiochus filius demetri
epistolas ab insulis maris symoni sacer
doti et principi gentis iudeorum et uniuerse
genti. et erant continentes hunc modum. Rex
antiochus symoni sacerdoti magno.
et genti iudeorum salutem. Quoniam quidem pe
stilentes obtinuerunt regnum patrum nostrorum
uolo autem uindicare regnum et restituere
illud sicut erat antea. et electam feci multitu
dinem exercitus et feci naues bellicas. Uo
lo autem procedere per regionem ut ulciscar in
eos qui corruperunt regionem nostram. et
qui desolauerunt ciuitates multas in
regno meo. Nunc ergo statuo tibi omnes
oblationes quas remiserunt tibi ante me reges
et quecumque alia dona remiserunt tibi. et per
mitto tibi facere percussuram proprii numis
matis in regione tua. Ierusalem autem sanctam
esse et liberam et omnia arma que fabricata
sunt. et presidia que extruxisti. que tenes
maneant tibi. et omne debitum regis et
que futura sunt regia. ex hoc et in totum tempus
remittantur tibi. Cum autem obtinuerimus
regnum nostrum: glorificabimus te et gentem tu
am et templum gloria magna, ita ut mani
festetur gloria uestra in uniuersa terra. An
no centesimo. lxx. quarto: exiit antiochus
in terram patrum suorum. et conuenerunt ad eum
omnes exercitus. ita ut pauci relicti es
sent cum triffone. Et insecutus est
eum antiochus rex. et uenit doram. fugi
ens per maritimam. sciebat enim quod congre
gata sunt in eum mala. et reliquit eum exerci
tus. Et applicuit antiochus super do
ram. cum. cxx. millibus uirorum bellige
rorum. et octo millibus equitum. et circuiuit
ciuitatem. Et naues a mari accesserunt
et uexabant ciuitatem a terra et mari et
neminem sinebant egredi uel ingredi.
Uenit autem numenius et qui cum eo fue
rant ab urbe roma habentes epistolas regi
bus et regionibus scriptas, in quibus con
tinebantur hec. Lucius consul romanorum
ptolomeo regi salutem. Legati iudeorum

uenerunt ad nos amici nostri renouantes
pristinam amicitiam et societatem missi a symo
ne principe sacerdotum et populo iudeorum. Attu
lerunt autem et clipeum aureum mnarum mille.
Placuit itaque nobis scribere regionibus et re
gibus ut non inferant illis mala neque impugnent
eos et ciuitates eorum et regiones eorum et ut non
ferant auxilium pugnantibus aduersum eos. Vi
sum est autem nobis accipere ab eis clipeum. Si
qui ergo pestilentes fugerunt de regio
ne ipsorum ad uos tradite eos symoni prin
cipi sacerdotum ut uindicet in eos secundum
legem suam. Hec eadem scripta sunt deme
trio regi et attalo et arabie et arsaci et in
omnes regiones et lamsame et spartiatis et
delo et mindo et sycioni et samum et carie et
pamfiliam et liciam et alacarnassum et rodum
et arodum et faselidam et choo et syden et gor
tinam et gnidum et cyprum et cirenen. Exem
plum autem eorum scripserunt symoni principi sa
cerdotum et populo iudeorum. Anthiochus au
tem rex applicuit castra in doram secundo admo
uens semper ei manus et machinas faciens.
et conclusit triphonem ne procederet. Et
misit ad eum symon duo milia uiro
rum electorum in auxilium et argentum et au
rum et uasa copiosa et noluit ea accipere.
sed rupit omnia que pactus est cum eo antea
et alienauit se ab eo. Et misit ad eum
athenobium unum de amicis suis ut trac
taret cum eo dicens. Vos tenetis ioppen
et gazaram et arcem que est in ierusalem ciui
tates regni mei. Fines earum desolastis
et fecistis plagam magnam in terra et do
minati estis per loca multa in regno meo.
Nunc ergo tradite ciuitates quas occupa
stis et tributa locorum quibus dominati estis
extra fines iudee. Sin autem date pro il
lis quingenta talenta argenti et exterminii quod
exterminastis et tributorum ciuitatum alia
quingenta talenta. Sin autem ueniemus et expu
gnabimus uos. Et uenit athenobius ami
cus regis in ierusalem et uidit gloriam sy
monis et claritatem in auro et argento
et apparatum copiosum et obstupuit et
retulit ei uerba regis. Et respondit symon
et dixit ei. Neque alienam terram sumpsimus
neque aliena detinemus sed hereditatem patrum
nostrorum que ab inimicis nostris iniuste ali

quo tempore possessa est. Nos uero tempus habentes uin
dicamus hereditatem patrum nostrorum. Nam de iop
pe et gazara que postulas ipsi faciebant
in populo nostro plagam magnam et in regione no
stra. Horum damus talenta centum. Et
non respondit athenobius ei uerbum. Re
uersus autem cum ira ad regem renuntiauit
uerba ista et gloriam symonis et uniuersa que
uidit. Et iratus est rex ira magna. Tryph
on autem fugit naui in orthosiadam. Et
constituit rex zendebeum ducem mariti
mum et exercitum equitum et peditum dedit il
li. Et mandauit illi mouere castra contra fa
ciem iudee et mandauit ei edificare ce
dronem et obstruere portas ciuitatis et de
bellare populum. Rex autem persequebatur try
fonem. Et peruenit zendebeus iam
niam et cepit irritare plebem et conculcare iu
deam et captiuare populum et interficere et
edificare cedronem. Et collocauit illuc
equites et exercitum ut egressi perambula
rent uiam iudee sicut constituit ei rex. Et
ascendit iohannes de gazaris et nuntiauit
symoni patri suo que fecit zendebe
us in populo ipsorum. Et uocauit symon du
os filios suos seniores iudam et iohannem et
ait illis. Ego et fratres mei et domus patris mei
expugnauimus hostes israel ab adolescentia
usque in hunc diem et prosperatum est in mani
bus nostris liberare israel ab inimicis suis aliquo
tiens. Nunc autem senui sed estote loco
meo et fratris mei et egressi pugnate pro
gente nostra. Auxilium uero de celo uobiscum sit.
Et elegit de regione xx. milia uirorum bel
ligeratorum et equites et profecti sunt ad zen
debeum et dormierunt in modin. Et surrexe
runt mane et abierunt in campum et ecce exer
citus copiosus uenit obuiam illis peditum et equi
tum et fluuius torrens erat inter medium ipsorum.
Et admouit castra contra faciem eorum ipse et po
pulus eius et uidit populum trepidantem ad transfre
tandum torrentem et transfretauit primus.
Et uiderunt eum uiri et transierunt post eum. Et di
uisit populum et equites in medio peditum.
Erat autem equitatus aduersariorum copio
sus nimis. Et exclamauerunt sacris tubis
et in fugam conuersus est zendebeus et ca
stra eius. Et ceciderunt ex eis multi uul
nerati. Residui autem in munitionem fuge

rit. Tunc vulneratus est iudas frater iohannis.
Iohannes autem insecutus est eos donec venit cedro
nem quam edificavit. Et fugerunt usque ad turres
que erant in agris azoti, et succen
dit eas igni. Et ceciderunt ex illis duo milia
virorum, et reversus est in iudeam cum pace.
Et ptolomeus filius abobi constitutus erat
dux in campo iericho, et habebat argen
tum et aurum multum. Erat enim gener summi
sacerdotis. Et exaltatum est cor eius et volebat
obtinere regionem, et cogitabat dolum adver
sus simonem et filios eius, ut tolleret eos.
Symon autem perambulans civitates que
erant in regione iudee, et sollicitudinem
gerens earum, descendit iericho ipse et ma
thathias filius eius, et iudas. Anno centes
simo lxxvii. mense xi. Hic est mensis sab
bath. Et suscepit eos filius abobi in mu
nitiunculam que vocatur doch cum dolo,
quam edificavit, et fecit eis convivium
magnum, et abscondit illic viros. Et cum in
ebriatus esset symon et filii eius surrexerunt
ptolomeus cum suis, et sumpserunt arma sua,
et intraverunt in convivium, et occiderunt eum et
duos filios eius, et quosdam pueros eius.
Et fecit deceptionem magnam in israel,
et reddidit mala pro bonis. Et scripsit
ptolomeus hec, et misit regi ut mitteret
sibi exercitum in auxilium, et traderet ei re
gionem, et civitates eorum et tributa. Et misit
et alios in gazaram tollere iohannem, et tri
bunis misit epistolas ut venirent ad se, et
daret eis argentum et aurum et dona. Et alios mi
sit occupare ierusalem et montem templi. Et
precurrens quidam nuntiavit iohanni in gazara
quia periit pater eius et fratres eius, et quia misit
te quoque interfici. Ut audivit autem vehe
menter expavit, et comprehendit viros qui
venerant perdere eum, et occidit eos;
cognovit enim quia querebant perdere eum.
Et cetera sermonum iohannis et bellorum eius,
et bonarum virtutum quibus fortiter gessit,
et edificii murorum quos extruxit et re
rum gestarum eius, ecce hec scripta sunt
in libro dierum sacerdotii eius, ex quo
factus est princeps sacerdotum post patrem suum.

Explicit liber machabeorum primus. Habet versus duo milia trecentos.

Incipit liber machabeorum secundus.

Fratribus qui sunt
per egyptum iudeis salu
tem dicunt fratres qui sunt
in ierusalem iudei. et
qui in regione iudee,
et pacem bonam. Bene
faciat vobis deus, et
meminerit testamenti
sui quod ad abraham et ysaac et
iacob locutus est servorum suorum fi
delium, et det vobis cor omnibus ut
colatis eum et faciatis eius vo
luntatem corde magno et animo vo
lenti. Adaperiat cor vestrum in lege
sua et in preceptis suis, et faciat
pacem. Exaudiat orationes vestras
et reconcilietur vobis, nec vos de
serat in tempore malo. Et nunc hic su
mus orantes pro vobis. Regnan
te demetrio anno centesimo
lxix. nos iudei scripsimus vobis
in tribulatione et impetu qui supervenit
nobis in istis annis, ex quo recessit ia
son a sancta terra et regno. Portam succende
runt et effuderunt sanguinem innocentem.
Et oravimus ad dominum et exauditi sumus.
et obtulimus sacrificium et similaginem
et accendimus lucernas, et posuimus pa
nes. Et nunc frequentate dies scenophe
gie mensis casleu. Anno centesimo oc
togesimo octavo. populus qui est ierosoli
mis et in iudea senatusque et iudas, aris
tobolo magistro ptolomei regis qui est
de genere christorum sacerdotum, et his qui in egyp
to sunt iudeis salutem et sanitatem. De ma
gnis periculis a deo liberati magnifice grati
as agimus ipsi, ut pote qui adversus talem
regem dimicavimus. Ipse enim ebullire
fecit de persida eos qui pugnaverunt contra
nos et sanctam civitatem. Nam cum in per
side esset dux ipse et cum ipso inmensus exercitus
cecidit in templo nanee consilio de
ceptus sacerdotum nanee. Etenim cum eo
habitaturus venit ad locum antiochus et ami
ci eius, et ut acciperet pecunias multas
dotis nomine. Cumque proposuissent eas sa
cerdotes nanee, et ipse cum paucis ingres
sus esset intra ambitum fani, clauserunt
templum cum intrasset antiochus. Apertoque occul

to aditu templi mittentes lapides per
cusserunt ducem et eos qui cum eo erant et di
uiserunt membratim, et capitibus amputatis
foras proiecerunt. Per omnia benedictus deus
qui tradidit impios. Facturi igitur quinta
et uicesima die mensis casleu purifica
tionem templi necessarium duximus
significare uobis ut et uos quoque agatis
diem scenophegie et diem ignis qui datus
est. quando neemias edificato templo et al
tari obtulit sacrificia. Nam cum in persidem
ducerentur patres nostri: sacerdotes qui
tunc dei cultores erant acceptum ignem
de altari occulte absconderunt in ualle
ubi erat puteus altus et siccus. et in eo
contutati sunt eum; ita ut omnibus igno
tus esset locus. Cum preterissent autem anni mul
ti, et placuisset deo ut mitteretur nee
mias a rege persidis, nepotes sacerdotum il
lorum qui absconderant misit ad requiren
dum ignem. et sicut narrauerunt nobis non inuenerunt
ignem. sed aquam crassam. Et iussit eos hau
rire et afferre sibi. et sacrificia que impo
sita erant iussit sacerdos neemias a
spergi aqua ipsa. et ligna que erant supposita. Ut
que hoc factum est. et tempus affuit quo sol refulsit
sit qui prius erat in nubilo. et accensus
est ignis magnus ita ut omnes mirarentur.
Orationem autem faciebant omnes sacerdotes dum
consummaretur sacrificium, ionatha incho
ante ceteris autem respondentibus. Et neemie ora
tio erat hunc habens modum. Domine deus omnium cre
ator terribilis et fortis. iustus et misericors.
qui solus es rex bonus. solus prestans. so
lus iustus. et omnipotens et eternus. qui libe
ras de omni malo. qui fecisti patres
electos et sanctificasti eos. accipe sacrifi
cium pro uniuerso populo tuo israel. et custodi
partem tuam et sanctifica. Congrega dis
persionem nostram. libera eos qui seruiunt gen
tibus, contemptos et abhominatos respice
ut sciant gentes quia tu es deus noster. Affli
ge opprimentes nos et contumelias facien
tes in superbia. Constitue populum tuum in loco
sancto tuo. sicut dixit moyses. Sacerdotes autem
psallebant hymnos usque quo consumptum esset sacrificium
Cum autem consumptum esset sacrificium. Et residua aqua. neemias
iussit lapides maiores perfundi. Quod
ut factum est flamma ex eis accensa est. sed

ex lumine quod refulsit ab altari consumpta
est. Ut uero manifesta est res, renuntiatum est
regi persarum quod in loco in quo ignem abscon
derant hii qui translati fuerant sacerdo
tes aqua apparuit. de qua neemias et qui
cum eo erant purificauerunt sacrificia. Con
siderans autem rex et rem diligenter exami
nans. fecit ei templum ut probaret quod factum
erat. Et cum probasset sacerdotibus donauit mul
ta bona. atque alia munera. et accipiens manu sua
tribuebat eis. Appellauit autem neemias
hunc locum nephtar. quod interpretatur purifi
catio. Uocatur autem apud plures nephi.
Inuenitur in descriptionibus autem II
ieremie prophete quod iussit accipere ignem
eos qui transmigrabant. ut significa
tum est. et ut mandauit transmigratis. Et de
dit illis legem ne obliuiscerentur precep
ta domini. et ut non errarent mentibus. uidentes simula
chra aurea et argentea. et ornamenta eorum. Et
alia huiusmodi dicens hortabatur ne legem
amouerent a corde suo. Erat autem in
ipsa scriptura quomodo tabernaculum et archam
iussit propheta diuino responso ad se facto comi
tari secum usquequo exiit in montem in quo
moyses ascendit. et uidit dei hereditatem
tem. Et ueniens ibi ieremias inuenit lo
cum speluncae. et tabernaculum et archam et alta
re incensi intulit illuc. et ostium obstruxit.
Et accesserunt quidam simul qui sequebantur
ut notarent sibi locum. et non potuerunt in
uenire. Ut autem cognouit ieremias culpans
illos dixit. quia ignotus erit locus donec
congreget deus congregationem populi et propi
tius fiat. et tunc dominus ostendet hec. Et appare
bit maiestas domini et nubes erit sicut et
moysi manifestabatur. Et sicut cum salomon
peciit ut locus sanctificaretur magno deo ma
gnifice enim sapientiam tractabat. et ut sa
pientiam habens obtulit sacrificium dedicati
onis et consummationis templi. Sicut et
moyses orabat ad dominum. et descendit
ignis de celo et consumpsit holocaustum.
sic et salomon orauit. et descendit ignis de
celo et consumpsit holocaustum. Dixit moy
ses. Eo quod non sit comestum quod erat pro pec
cato. consumptum est. Similiter et salomon oc
to diebus celebrauit dedicationem. In
ferebantur autem in descriptionibus et commentariis

entariis neemie hec eadem . et construens
bibliothecam congregavit de regionibus
libros et prophetarum et david . et epistolas regum et
de donariis. Similiter autem et iudas ea que deciderant
per bellum quod nobis acciderat congregavit
omnia et sunt apud nos. Si ergo desideratis hec
mittite qui perferant vobis. Acturi igitur
purificationem scripsimus vobis. Bene ergo faci
etis si egeritis hos dies. Deus autem qui libe
ravit populum suum et reddidit hereditatem
omnibus et regnum et sacerdotium et sanctifica
tionem sicut promisit in lege. speramus quod cito
nostri miserebitur et congregabit de sub celo in
locum sanctum. Eripuit enim nos de periculis ma
gnis et locum purgavit. De iuda vero ma
chabeo et fratribus eius . et de templi magni puri
ficatione . et de are dedicatione. sed et de preli
is que pertinent ad antiochum nobilem et fi
lium eius eupatorem . et de illuminationibus
que de celo facte sunt ad eos qui pro iudeis for
titer fecerunt ita ut universam regionem cum
pauci essent vindicarent . et barbaram mul
titudinem fugarent et famosissimum toto
in orbe templum reciperarent et civitatem
liberarent . et leges que abolite erant
restituerentur domino cum omni tranquillita
te propitio facto illis. Itemque que ab iasone ci
reneo quinque libris sunt comprehensa. temp
tavimus nos uno volumine breviare.
Considerantes enim multitudinem libro
rum et difficultatem volentibus aggredi nar
rationes hystoriarum propter multitudinem
rerum curavimus volentibus quidem legere
ut esset animi oblectatio. studiosis vero ut
facilius possint memorie commendare.
omnibus autem legentibus utilitas conferatur.
Et nobis quidem ipsis qui hoc opus causa bre
viandi suscepimus non facilem laborem im
mo vero negotium plenum vigiliarum et su
doris assumpsimus. sicut hii qui preparant
convivium et querunt aliorum voluntati pare
re. propter multorum gratiam libenter laborem
sustinemus. veritatem quidem de singulis
auctoribus concedentes. ipsi autem secundum da
tam formam brevitati studentes. Sicut
enim nove domus architecto de universa
structura curandum est. ei vero qui pingere curat
que apta sunt ad ornatum exquirenda sunt.
ita estimandum est et in nobis. Et enim
intellectum colligere et ordinare sermonem
et curiosius partes singulas quasque inquirere
hystorie congruit auctori. Brevitatem
vero dictionis sectari et executiones re
rum vitare brevianti concedendum est. Hic
igitur narrationem incipiemus. De prefatione
tantum dixisse sufficiat. Stultum etenim est ante
hystoriam effluere. in ipsa autem hystoria suc
cingi.

III

Igitur cum sancta civitas habitaretur in omni pace. le
ges etiam adhuc optime custodirentur propter
onie pontificis dispositionem et pietatem
et animos mala odio habentes. fiebat ut
et ipsi reges et principes locum summo hono
re dignum ducerent. et templum maximis
muneribus illustrarent. ita ut seleucus rex
asie de redditibus suis prestaret omnes sumptus
ad ministerium sacrificiorum pertinentes. Sy
mon autem de tribu beniamin prepositus templi
constitutus contendebat obsistente sibi princi
pe sacerdotum iniquum aliquid in civitate
moliri. Sed cum vincere oniam non posset ve
nit ad appollonium tharsee filium. qui illo
tempore erat dux celes syrie et fenicis. et nun
tiavit ei pecuniis innumerabilibus plenum es
se erarium ierusalem. et communes copias
immensas esse. que non pertinent ad rationem sacrifici
orum. esse autem possibile sub potestate regis ca
dere universa. Cumque retulisset appolloni
us ad regem de pecuniis que delate erant
ille accitum helyodorum qui erat super ne
gotia eius misit cum mandatis ut predic
tam pecuniam transportaret. Statimque heli
odorus iter agressus est. specie quidem quasi
per celes syriam et phenicem civitates
esset peragraturus. re autem vera regis propositum
perfecturus. Sed cum venisset ierusalem et
benigne a summo sacerdote in civitate
esset exceptus. narravit de dato iudi
cio pecuniarum. et cuius rei gratia adesset ape
ruit. Interrogabat autem si vere hec ita essent.
Tunc summus sacerdos ostendit deposita
hec . ad victualia viduarum et pupillorum.
quedam vero esse hyrcani [illegible] tobie viri val
de eminentis in hiis que detulerat impius symon.
Universa autem talenta argenti esse quadringenta. et
auri ducenta. Decipi vero eos qui credi
dissent loco et templo quod per universum mun
dum honoratur pro sui veneratione et sanctitate

impossibile omnino esse. At ille pro his quae habebat
in mandatis a rege dicebat omnimodo haec regi es-
se deferenda. Constituta autem die intrabat
de his Heliodorus ordinaturus. Non modica
vero per universam civitatem erat trepidatio. Sa-
cerdotes autem ante altare cum sacerdotalibus stol-
is iactaverunt se et invocabant de caelo eum qui de-
positis legem posuit, ut his qui deposu-
erant ea salva custodiret. Iam vero qui
videret summi sacerdotis vultum, mente vul-
nerabatur. Facies enim et color immutatus decla-
rabat internum animi dolorem. Circumfusa enim erat
maestitia viro quaedam et horror corporis, per quem
manifestus aspicientibus dolor cordis eius
efficiebatur. Alii etiam congregati de domibus
confluebant publica supplicatione obse-
crantes, pro eo quod in contemptum locus esset ven-
turus. Accinctaeque mulieres ciliciis pectus
per plateas confluebant. Sed et virgines quae con-
clusae erant procurrebant ad Oniam. Aliae
autem ad muros, quaedam vero per fenestras aspi-
ciebant. Universae autem protendentes manus
in caelum deprecabantur. Erat enim misera
commixtae multitudinis et magni sacerdo-
tis in agone constituti exspectatio. Et
hii quidem invocabant omnipotentem
Deum, ut credita sibi his qui crediderant
cum omni integritate conservarentur. Heliodo-
rus autem quod decreverat perficiebat, eodem
loco ipse cum satellitibus circa aerarium prae-
sens. Sed spiritus omnipotentis Dei magnam
fecit suae ostensionis evidentiam, ita ut
omnes qui ausi fuerant parere ei, ruentes
Dei virtute in dissolutionem et formidinem
converterentur. Apparuit enim illis quidam e-
quus terribilem habens sessorem optimis operim-
entis adornatus, isque cum impetu Heliodoro
priores calces elisit. Qui autem sedebat vi-
debatur arma habere aurea. Alii etiam appar-
uerunt iuvenes duo virtute decori, opti-
mi gloria, speciosique amictu, qui circumsteterunt
eum et ex utraque parte flagellabant sine in-
termissione multis plagis verberantes. Subi-
to autem Heliodorus concidit in terram, eumque
multa caligine circumfusum rapuerunt atque
in sella gestatoria positum eiecerunt. Et his
qui cum multis cursoribus et satellitibus prae-
dictum ingressus est aerarium portabatur, nul-
lo sibi auxilium ferente, manifesta cogni-
ta Dei virtute. Et ille quidem per divinam
virtutem iacebat mutus atque omni spe
et salute privatus. Hii autem Dominum benedice-
bant, quia magnificabat locum suum. Et tem-
plum quod paulo ante timore ac tumultu erat
plenum, apparente omnipotente Domino, gaudio et
laetitia impletum est. Tunc vero ex amicis He-
liodori quidam rogabant confestim Oni-
am ut invocaret Altissimum ut vitam donaret
ei qui in supremo spiritu erat constitutus. Con-
siderans autem summus sacerdos ne forte rex su-
spicaretur malitiam aliquam ex Iudaeis circa
Heliodorum consummatam, obtulit pro
salute viri hostiam salutarem. Cumque summus
sacerdos exoraret, iidem iuvenes eisdem
vestibus amicti astantes Heliodoro di-
xerunt: Oniae sacerdoti gratias age. Nam propter
eum tibi Dominus vitam donavit. Tu autem a Deo
flagellatus nuntia omnibus magnalia Dei
et potestatem. Et his dictis non comparu-
erunt. Heliodorus autem hostia Deo o-
blata, et votis magnis promissis ei qui vive-
re illi concessit, et Oniae gratias agens, cum ex-
ercitu repedabat ad regem. Testabatur
autem omnibus ea quae sub oculis suis viderat
opera magni Dei. Cum autem rex interrogasset
Heliodorum quis esset aptus adhuc semel Hie-
rosolymam mitti, ait: Si quem habes hostem
aut regni tui insidiatorem, mitte illuc,
et flagellatum eum recipies, si tamen evaserit,
eo quod in loco vere sit Dei quaedam virtus.
Nam ipse qui habet in caelis habitationem,
visitator et adiutor est loci illius, et ve-
nientes ad malefaciendum percutit ac per-
dit. Igitur de Heliodoro et aerarii custo-
dia ita res se habet.

Simon autem praedictus pecuniarum et pa- II
triae delator male loquebatur de Onia,
tamquam ipse Heliodorum instigasset ad haec
et ipse fuisset incentor malorum, provisor-
emque civitatis ac defensorem gentis
suae et aemulatorem legis Dei eum au-
debat insidiatorem regni dicere. Sed cum
inimicitiae procederent in tantum ut etiam per quos-
dam Simonis necessarios homicidia
fierent, considerans Onias periculum conten-
tionis et Apollonium insanire, ut-
pote ducem Coelesyriae et Phoenicis, ad augen-
dam malitiam Simonis, ad regem se con-

nō de hospitalit

rege non ut esset ciuium accusator. sed communem utili
tatem apud semetipsum uniuersae multi
tudinis considerans. Videbat enim sine
regali prudentia impossibile esse pa
cem rebus dari. nec symonem posse ces
sare a stultitia sua. Sed post seleuci
uite excessum cum suscepisset regnum
antiochus qui nobilis appellabatur
ambiebat iason frater oniae summum sacer
dotium adito rege. promittens ei argen
ti talenta trecenta sexaginta. et ex reditibus
aliis talenta octoginta. Super haec
promittebat et alia centum quinquaginta. si potesta
te eius concederetur gymnasium et ephe
biam sibi constituere. et eos qui in ierosolimis
erant antiochenos scribere. Quod cum
annuisset et obtinuisset principatum sta
tim ad gentilem ritum contribules suos trans
ferre coepit. Et amotis his quae humanitatis
causa iudaeis a regibus fuerant consti
tuta per iohannem patrem eupolemi qui
apud romanos de amicitia et societate
functus est legatione. legitima ciuium
iura destituens. praua instituta sa
nciebat. Etenim ausus est sub ipsa arce
gymnasium constituere et optimos quosque
in ephebiis in lupanaribus ponere. Erat autem
hoc non initium sed incrementum quoddam et
profectus gentilis et alienigenae conuersa
tionis. propter impii et non sacerdotis iasonis
nefarium et inauditum scelus. Ita ut
sacerdotes iam non circa altaris officia de
diti essent. sed templo contempto et sacrifi
ciis neglectis festinarent participes
fieri palestrae et praebitionis eius iniustae.
in exercitiis disci. Et patrios quidem
IIII honores nichil habentes. graecas glorias opti
mas arbitrabantur. Quarum gratia periculosa
eos contemptio habebat. et eorum insti
tuta aemulabantur. ac per omnia his consi
miles esse cupiebant. quos hostes et pe
remptores habuerant. In leges enim diuinas
impie agere impune non cedit. sed haec se
quens tempus declarauit. Cum autem quinquen
nalis agon tyro celebraretur. et rex prae
sens adesset. misit iason facinorosus
ab ierosolimis uiros peccatores portan
tes argenti didragmas trecentas in sacri
ficium herculis. quas postulauerunt hii qui

asportauerant ne in sacrificiis erogaren
tur quia non oportet. sed in alios sumptus eas de
putari. Sed haec oblata sunt quidem ab eo qui
miserat in sacrificium herculis. propter praesen
tes autem data sunt in fabricam nauium tri
remium. Misso autem in egyptum apollo
nio nestei filio propter primates ptolo
mei philometoris regis. cum cognouisset
antiochus alienum se a negotiis regni
effectum. propriis utilitatibus consulens. profectus
inde uenit ioppen. et inde ierusalem. Et magni
fice ab iasone et ciuitate susceptus. cum
facularum luminibus et laudibus ingressus
est. et inde in feniccen conuertit exercitum. Et post
triennii tempus misit iason menelaum supra
dicti symonis fratrem portantem pecu
nias regi. et de negotiis necessariis re
sponsa perlaturum. At ille commendatus regi.
cum magnificasset faciem potestatis eius
in semetipsum retorsit summum sacerdotium.
superponens iasoni argenti talenta trecenta.
Acceptisque a rege mandatis uenit nichil
quidem dignum habens sacerdotio. animos uero
crudelis tyranni et ferae beluae iram gerens.
Et iason quidem qui proprium fratrem captiuauerat
ipse deceptus profugus in ammaniten expul
sus est regionem. Menelaus autem principa
tum quidem optinuit. de pecuniis uero
regi promissis nichil agebat. cum exactio
nem faceret sostratus qui arci erat prae
positus. Nam ad hunc exactio uectiga
lium pertinebat. Quam ob causam utrique sunt
ad regem uocati. et menelaus amotus a
sacerdotio succedente lysimacho fratre su
o. sostratus autem praelatus est cypriis. Et cum
haec agerentur contigit tharsenses et
mallotas seditionem mouere. eo quod antio
chi concubine regis dono essent dati. Fe
stinanter itaque rex uenit sedare eos. relic
to suffecto uno ex comitibus suis andro
nico. Ratus autem menelaus accepisse
se tempus oportunum aurea quaedam uasa e tem
plo furatus donauit andronico. et a
lia uendiderat tyro. et per uicinas ciuitates. Quod cum
cognouisset onias arguebat eum. ipse in
loco tuto se continens antiochiae secus
dafnen. Unde menelaus accedens ad
andronicum rogabat ut oniam interficeret.
Qui cum uenisset ad oniam et datis dex

tur ei iure iurando quamuis eet ei su
spectus sua sisteret; e d asilo pcedere
statim eum penuit. nō uitus iustitiā.
Ob quā causam nō solum iudei sz et alie
quoq; nationes indignabantur. et mo
leste ferebant de nece tanti uiri in
iusta. Sz regressum rege de cilicie lo
cis adierunt iudei apud antiochiā simul
et greci conquerentes de iniqua nece onie.
Contristatus itaq; animo ppter oniā anti
ochus et flexus ad misericordiam. lacrimas fudit
recordatus defuncti sobrietatē et mode
stiā. Accensisq; animis andronicū purpu
ra exutū circumduci p totā ciuitatem
iubet. et in eo loco in quo in oniam
impietatē cōmiserat. sacrilegum uita p
uari. dño illi dignā penā retribuente.
Multis aut sacrilegiis in tēplo a ly
simaco cōmissis menelai consilio et
diuulgata fama congregata ē mul
titudo aduersus lisimacū multo iam
auro exportato. Turbis aut insurgen
tib; et animis ira repletis. lisimacus
armatis fere trib; millib; iniquis ma
nib; uti cep. duce quodā tyranno etate
pariter et dementia puecto. Sz ut intel
lexerunt lysimaci conatū. alii lapi
des alii ualidos fustes arripuere. quidam
uō cinerem in lysimacū iecere. Et mul
ti quidē uulnerati. multi uero pstra
ti in fugā conuersi sunt. Ipm quoq; sacrile
gū secus erarium interfecerunt. De his ergo
cep iudicium aduersus menelaū agitari.
Et cū uenisset rex tyrum ad ipm negoti
ū detulerunt missi uiri tres a seniori
b;. Et cum superaretur menelaus pmisit
ptolomeo multas pecunias dare ad
suadendum regi. Itaq; ptolomeus in
quodā atrio positus qsi refrigerandi
grā regem adiit. et a sententia dedu
xit. et menelaū quidē uniuse malitie
reum criminib; absoluit. Miseros autē
qui si ap scitas causam dixissent innocē
tes iudicarentur. hos morte dampna
uit. Cito ergo iniustā penā dederunt qui p
ciuitate et populo et sacris uasis causam p
secuti sunt. Quam ob rem tyrii quoq;
indignati erga sepulturā eorum libe
ralissimi extiterunt. Menelaus aut ppt

eorum qui in potentia erant auaritiā
pmanebat in potestate. crescens in ma
litia et ad insidias ciuium.
Eodem tempore antiochus secundam pfectio
nem parauit in egyptum. Contigit aut p uniuer
sam ierosolimorum ciuitatem uideri die
bus xl. p aera equites discurrentes au
ratas stolas habentes et hastis qsi cohortes
armatas. et cursus equorum p ordines
digestos. et congressiones fieri cominus
et scutorum motus et galeatorum multitu
dine gladiis districtis et telorum iac
tus et aureorum armorum splendorem omni
sq; generis loricarum. Quapropter omnes roga
bant in bonum monstra conuerti. Sz cum falsus
rumor exisset tamquam uita excessisset
antiochus assumptis iason nō minus
mille uiris repente aggressus ē ciuita
tem. Et ciuib; ad murum conuolantib;
ad ultimum apprehensa ciuitate mene
laus fugit in arcem. Iason uō nō par
cebat in cede ciuib; suis. nec cogita
bat psperitatem aduersus cognatos ma
lum esse maximum arbitrans hostium et nō
ciuium se trophea capturum. Et principa
tum quidē nō obtinuit. finē uō insi
diarum suarum confusionem cepit. Et pfugus
iterum abiit in amanitidem. Ad ultimum
in exitum sui conclusus ab areta ara
bum tyranno fugiens de ciuitate in ci
uitatem omnib; odiosus ut refuga le
gum et execrabilis ut patrie et ciuium ho
stis in egyptum extrusus est. Et qui mul
tos de patria sua expulerat. peregre periit
lacedemonas pfectus qsi p cognationem
ibi refugium habiturus. Et qui inse
pultos multos abiecerat. ipse illamen
tatus et insepultus abicitur. sepultura
peregrina usus. neq; patrio sepulchro
participans. His ita gestis suspicatus
est rex societatē deserturos iudeos. et ob hoc
pfectus ex egypto efferatis animis ciuita
tem quidē cepit armis. Iussit aut mili
tib; interficere nec parcere occursantib;
et per domos ascendentes trucidare.
Fiebant ergo cedes iuuenum ac seniorum
mulierum et natorum exterminia. uirginū
q; et paruulorum neces. Erant aut toto
triduo octoginta millia interfecti. et

xl. millia uincti. non minus autem uenundati.
sed nec ista sufficit. Ausus est etiam in
trare templum uniuerse terre sanctius mene
lao ductore: qui legum et patrie fuit pro
ditor. Et scelestis manibus sumens sancta
uasa que ab aliis regibus et ciuitatibus
erant posita ad ornatum loci et gloriam:
contrectabat indigne. et contamina
bat. Ita alienatus mente antiochus,
non cogitabat quod propter peccata habitantium
ciuitatem modicum deus fuerat iratus.
propter quod et accidit circa locum despectio.
Alioquin nisi contigisset eos multis pecca
tis esse inuolutos sicut heliodorus qui mis
sus est a seleuco rege ad expoliandum
erarium. et hic statim adueniens flagel
latus et repulsus utique fuisset ab au
dacia. Verum non propter locum gentem. sed propter
gentem locum deus elegit. Ideoque et ipse locus
factus est particeps malorum populi. postea fiet
socius bonorum. Et qui derelictus est in ira dei
omnipotentis. iterum in magni dei reconciliatione
cum summa gloria exaltabitur. Igitur antiochus
mille et octingentis ablatis de templo
talentis: uelociter antiochiam regressus
existimans se pre superbia terram quidem
ad nauigandum, pelagus uero ad iter
agendum deducturum propter mentis elationem.
Reliquit autem et prepositos ad affligendam
gentem. Ierosolimis quidem philippum genere
frigem. moribus crudeliorem eo ipso a quo
constitutus est. In garizim autem andro
nicum et menelaum. qui grauius quam reliqui
imminebant ciuibus. Cumque appositus esset
in iudeos misit odiosum principem appol
lonium cum exercitu xx. duobus millibus.
precipiens ei omnes perfecte etatis interfi
cere mulieres ac iuuenes uendere. Qui
cum uenisset ierusalem pace simulans,
quieuit usque ad diem sanctum sabbati. Et
tunc feriatis iudeis arma capere suis pre
cepit. Omnesque simul qui ad spectaculum
processerant trucidauit. et per ciuitatem cum
armatis discurrens ingentem multitu
dinem peremit. Iudas autem machabeus
qui decimus fuerat secesserat in desertum
locum. ibique inter feras uitam in montibus
cum suis agebat. et feni cibo uescentes
demorabantur. ne participes essent coinquinationis.

VI

Sed non post multum temporis misit rex senem quendam
antiochenum qui compelleret iude
os ut se transferrent a patriis et dei legibus.
contaminare etiam quod in ierusalem erat tem
plum. et cognominaret iouis olimpii. et
in garizim prout erant hii qui locum inhabita
bant iouis hospitalis. Pessima autem et
uniuersis grauis malorum erat incursio.
Nam templum luxuria et comessatio
nibus erat plenum. et scortantium cum mere
tricibus. sacratisque edibus mulieres se ultro
ingerebant. intro ferentes ea que non lice
bat. Altare etiam plenum erat illicitis que le
gibus prohibebantur. Neque autem sabbata cus
todiebantur. neque dies sollempnes patrii ser
uabantur. nec simpliciter sese quisquam iudeum
confitebatur esse. Ducebantur autem cum ama
ra necessitate in die natalis regis ad sacri
ficia. et cum liberi sacra celebrarentur cogeban
tur hedera coronati libero circuire. Decre
tum autem exiit in proximas gentilium ciuita
tes suggerentibus ptolomeis. ut pari
modo et ipsi aduersus iudeos agerent ut sa
crificarent. eos autem qui nollent transire ad
instituta gentium interficerent. Erat ergo
uidere miseriam. Due enim mulieres de
late sunt natos suos circumcidisse. quas infantibus ad
ubera suspensis cum publice per ciuitatem cir
cumduxissent. per muros precipitauerunt.
Alii uero ad proximas coeuntes spelun
cas et latenter diem sabbati celebran
tes cum indicati essent philippo. flammis
succensi sunt. eo quod uerebantur propter
religionem et obseruantiam. manu sibi
met auxilium ferre. Obsecro autem eos
qui lecturi sunt hunc librum ne abhorre
scant propter aduersos casus. sed reputent ea
que acciderunt non ad interitum sed ad correptio
nem esse generis nostri. Etenim multo tempore non
sinere peccatoribus ex sententia agere. sed sta
tim ultiones adhibere. magni indicium
est beneficii. Non enim sicut in aliis natio
nibus dominus patienter expectat. ut eas cum
iudicii dies aduenerit in plenitudi
ne peccatorum puniat. ita et in nobis sta
tuit. ut peccatis nostris deuolutis in fine
ita demum in nos iudicet. Propter quod qui
dem numquam a nobis misericordiam suam amouit.
Corripiens uero in aduersis. populum suum non

derelīqt. Hec ħ nob ad cōmonitiōe legen
tiū dicta sint paucis. Iā aūt ueniēdū ē
ad narrationem. Igr̄ eleazar un̄ de p̄o
ribꝫ scribaꝝ uir etate puectus et uultu
decorus. aptō ore hians cōpellebat̄ carnē
porcinā manducare. At ille gloriosissimā
mortē mag̃ quā odibilē uitā amplectens.
uoluntarie p̄ibat ad suppliciū. Intuēs
aūt quomō oporteret accedere. paciēn
t̄ sustines destinauit n̄ admittē illicita
ꝑ̄ uite amorē. Hii aūt q̄ astabāt ini
qua miseratiōe cōmoti. ꝑ̄ antiq̄ uiri a
miciciam tollētes eum secreto roga
bāt afferri carnes quibꝫ uesci ei licebat
et simularetur manducasse. Sic̄ et erat im
pperat de sacrificii carnibꝫ: ut hoc facto
a morte liberaret. Et ꝑ̄ ueterē uiri a
miciciā. hanc in eo faciebant humani
tatē. At ille cogitare cepit etatis ac se
nectutis sue eminentiam dignā: et
ingenuā nobilitatis caniciem. atq;
a puero optime cōuersationis. et scd̄m sc̄e
et a deo condite legis instituta. respondit cito
dicens. p̄mitti se uelle ī infernū: ut q̄
hec cōmittere. Nō enī etati mee dignū ē inq̄t
fingē. ut multi adolescentiū arbitran
tes eleazarū nonaginta annoꝝ transisse
ad uitā alienigenaꝝ. et ipi ꝑ̄ meam si
mulationē. et ꝑ̄ modicū corruptibi
lis uite tp̄s decipiantur. et per hoc macu
lā atq; execrationē mee senectuti cō
quirā. Nā et si in p̄senti tp̄e suppliciis
hominū eripiar. s; manus oīpotentis nec
uiuus nec defunct̄ effugiā. Quāobrē
fortit uitā excedendo senectute quidē di
gnus apparebo. adolescentibꝫ aūt exē
plum forte relinq̄ si pmp̄to aīo ac for
ti p̄ grauissimis ac sanctissimis legibꝫ
honesta morte pfungar. His dictis. cō
festim ad supplicia trahebatur. Hii aūt
qui eum ducebant et paulo ante fuerant
mitiores. in irā usi sunt ꝑ̄ sermones ab eo
dictos. quos illi p arrogantiā platos arbi
trabantur. Sed et cum plagis pimē
tur: ingemuit et dix̄. Dn̄e qui habes
scām scientiā manifeste tu scis q; cū a
morte possim liberari duros corporis sustīe
o dolores. scd̄m aīam uō ꝑ̄ timorē tu
ū libent̄ hec patior. Et iste quidē hoc
modo uita decessit. nō solū iuuenibꝫ
s; et uniuse genti memoriā mortis sue
ad exemplum uirtutis et fortitudinis
derelinquens.

VII Contigit aūt et septē frēs una cū matre
sua apprehensos compelli a rege contra
contra fas carnes porcinas. flagris et tau
reis cruciatos. Vnus aūt ex illis q̄ primus
erat sic ait. Quid q̄ris et q̄d uis discere a no
bis: Parati sumus mag̃ mori q̄ patrias
dei leges puaricari. Iratus itaq; rex ius
sit sartagines et ollas eneas succendi.
Quibꝫ statim succensis. iussit ei q̄ prior
fuerat locutus linguā amputari. et cu
tem capitis abstracta summas quoq; manus ei
et pedes p̄scidi. ceteris eius fr̄ibꝫ et matre inspi
cientibꝫ. Et cū iam p omnia inutilis fa
ctus esset: iussit ei ignē admoueri. et adhuc
spirantē torreri in sartagine. In q̄ cū
diu cruciaretur: ceti una cū matre inui
cem se hortabantur mori fortit dicentes. Dns̄ d̄s
aspiciet ueritatē. et cōsolabitur in nob quē
admodū in protestatiōe cantici declarauit
moyses. et in seruis suis cōsolabit. Mortu
o itaq; illo p̄mo hoc mō. sequentē duceb
ad illudendū. et cute capitis eius cū ca
pillis detracta: interrogabant si mādu
caret prius quā toto corpe p mēbra
gula puniretur. At ille respondēs patria
uoce dixit. Nō faciā. Ppt quod et iste se
cūdo loco primi tormenta suscepit. et in ultimo
spū constitutus. sic ait. Tu quidē scelestis
sime in p̄senti uita nos perdis. s; rex mū
di nos defunctos ꝑ̄ suis legibꝫ in eterne
uite resurrectiōe suscitabit. Post hūc
tertius illuditur. Et linguā postulatus cito
ptulit. et manus constanter extendit. et cum
fiducia ait. E celo ista possideo. s; ꝑ̄
dei leges nūc hec ipa despitio. q̄m ab ip̄o
me eam recepturū spero. ita ut rex et
cū ipo erant mirarentur adolescen
tuli. quod tamq̄ nichilū duceret crucia
Et hoc ita defuncto. q̄rtū similit̄ ve
xabant torquentes. Et cū iam esset ad
mortem. sic ait. Potius ē ab hominibus
morti datos spem expectare a deo. iterū
ab ipo resuscitandos. Tibi enī resurre
ctio ad uitā n̄ erit. Et cū admouissent
quintū uexabant eū. At ille respiciens in

ei ait. Potestatem inter homines habens cum
sis corruptibilis facis quod vis. Noli autem puta-
re genus nostrum a deo esse derelictum. Tu autem pa-
tienter sustine et videbis magnam potesta-
tem ipsius qualiter te et semen tuum torquebit. Post
hunc ducebant sextum. Et is mori incipiens
sic ait. Noli frustra errare. Nos enim propter
nosmetipsos hec patimur peccantes in deum
nostrum. et digna ammiratione facta sunt in
nobis. Tu autem ne existimes tibi impune
futurum quod contra deum pugnare temptaveris. Supra
modum autem mater mirabilis et bonorum memo-
ria digna. que pereuntes .vii. filios sub uni-
us diei tempore conspiciens bono animo ferebat propter
spem quam in deo habebat. singulos illo-
rum hortabatur voce patria. fortiter reple-
ta sapientia. et femineae cogitationi masculi-
num animum inserens dixit ad eos. Nescio qualiter
in utero meo apparuistis. Neque enim ego
spiritum et animam donavi vobis et vitam et sin-
gulorum membra non ego ipsa compegi. Sed enim
mundi creator qui formavit hominis
nativitatem. quique omnium invenit originem.
et spiritum vobis cum misericordia iterum reddet et vitam.
sicut nunc vosmetipsos despicitis propter le-
ges eius. Antiochus autem contempni se ar-
bitratus. simul et exprobrantis voce despe-
cta cum adhuc adolescentior superes-
set. non solum verbis hortabatur sed et cum
iuramento affirmabat divitem se et beatum
facturum. et translatum a patriis legibus amicum
habiturum. et necessarias res ei prebiturum.
Sed ad hec cum adolescens nequaquam incli-
naretur. vocavit rex matrem et suadebat
ei ut adolescenti fieret in salutem. Cum autem
multis eam verbis esset hortatus promisit se
suasuram filio suo. Itaque inclinata ad illum
irridens crudelem tyrannum ait patria vo-
ce. Fili miserere mei que te in utero .ix. mensi-
bus portavi. et lac triennio dedi et alui.
et in etatem istam perduxi. Peto nate
ut aspicias ad celum et ad terram. et ad omnia
que in eis sunt. et intelligas quia ex nichilo fe-
cit illa deus. et hominum genus. Ita fiet ut non ti-
meas carnificem istum. sed dignus fratribus
tuis effectus suscipe mortem. ut in illa
miseratione cum fratribus tuis te recipiam. Cum hec
illa adhuc diceret ait adolescens. Quem
sustinetis. Non obedio precepto regis. sed
precepto legis que data est nobis per moysen.
Tu vero qui inventor omnis malitie factus
es in hebreos. non effugies manum dei. Nos
enim pro peccatis nostris hec patimur. Et si no-
bis propter increpationem et correptionem dominus
noster modicum iratus est. sed iterum reconciliabitur
servis suis. Tu autem o sceleste et omnium hominum
flagitiosissime. noli frustra extolli va-
nis spebus in servos eius inflammatus.
Nondum enim omnipotentis dei et omnia
inspicientis iudicium effugisti. Nam fratres
mei nunc dolore modico sustentato sub
testamento eterne vite effecti sunt. tu vero dei
iudicio iustas superbie tue penas exsol-
ves. Ego autem sicut fratres mei animam et cor-
pus meum trado pro patriis legibus invocans deum
maturius genti nostre propitium fieri. teque cum
verberibus et tormentis confiteri quod ipse est deus solus.
In me vero et in fratribus meis desinet omnipoten-
tis ira. que super omne genus nostrum iuste super-
ducta est. Tunc rex accensus ira in hunc cru-
delius desevit super omnes. indigne ferens
derisum se. Et hic itaque mundus obiit. per
omnia in domino confidens. Novissime autem
post filios et mater consummata est. Igitur de sacrifi-
ciis et de nimiis crudelitatibus satis dictum est.
VIII
Iudas vero machabeus et qui cum eo
erant. introibant latenter in castella.
Et convocantes cognatos et amicos et eos
qui permanserunt in iudaismo assumentes
eduxerunt ad se sex milia virorum. et in-
vocabant dominum ut respiceret in populum qui
ab omnibus calcabatur. et ut misereretur
templo quod contaminabatur ab impiis. mi-
sereretur et exterminio civitatis que esset con-
plananda illico. et vocem sanguinis ad se
clamantis audiret. memoraretur quoque
iniquissimas mortes innocentium parvulo-
rum et blasphemias nomini suo illatas. et indi-
gnaretur super his. At machabeus congrega-
ta multitudine. intollerabilis gentibus
efficiebatur. Ira enim domini in misericordiam conversa
est. Et superveniens castellis et civitatibus im-
provisus succendebat eas et oportuna loca
occupans non paucas hostium strages da-
bat. Maxime autem noctibus ad huiusmodi
excursus ferebatur. et fama virtutis eius
ubique diffundebatur. Videns autem philippus
paulatim ad profectum venire ac frequenti-

ei res prospere cedere. ad ptolomeum ducem
celes syrie et phenicis scripsit ut au
xilium ferret regis negotiis. At ille ve
lociter misit nichanorem patrocli de pri
moribus amicis. datis ei de permixtis genti
bus armatis non minus viginti millibus ut
universum iudeorum genus deleret. adiuncto
ei et gorgia viro militari. et in bellicis
rebus experientissimo. Constituit autem
nichanor regi ut tributum quod romanis
erat dandum duo milia talentorum. de
captivitate iudeorum suppleret. Statimque
ad maritimas civitates misit. convo
cans ad coemptionem iudaicorum manci
piorum promittens se nonaginta manci
pia talento distracturum. non respiciens
ad vindictam que eum ab omnipotente esset
consecutura. Iudas autem ubi comperit in
dicavit his qui secum erant iudeis nica
noris adventum. Ex quibus quidam for
midantes et non credentes dei iustitie in
fugam vertebantur. Alii vero si quid eis
superat vendebant. simulque dominum depre
cabantur. ut eriperet eos ab impio nicha
nore. qui eos priusquam cominus veni
ret vendiderat. et si non propter eos sed propter
testamentum quod erat ad patres eorum. et propter
invocationem sancti et magnifici nominis eius
super ipsos. Convocatis autem machabeus
septem millibus qui cum eo erant roga
bat ne hostibus reconciliarentur. neque me
tuerent inique venientium adversum se hosti
um multitudinem. sed fortiter contenderent.
ante oculos habentes contumeliam. que in loco
sancto iniuste ab his esset illata. necnon et lu
dibrio habite civitatis iniuriam. adhuc
et veterum instituta convulsa. Nam illi qui
dem armis confidunt ait simul et audaci
a. nos autem in omnipotente domino qui potest
et venientes adversum nos et universum
mundum uno nutu delere confidimus.
Ammonuit autem eos et de auxiliis dei
que facta sunt erga parentes. Et quod sub
sennacherib centum octoginta quinque mi
lia perierunt. Et de prelio quod eis adversus
galathas fuit in babylonia. ut omnes
ubi ad rem ventum est macedonibus so
ciis hesitantibus. ipsi soli sex milia pe
merent. C. xx. milia. propter auxilium illis datum

de celo. et beneficia pro his plurima secun
His verbis constantes effecti sunt. et pro le
gibus et patria mori parati. Constituit
fratres suos duces utrique ordini. Simo
nem et iosephum et ionathan. subiectis
cuique millenis et quingentenis. Ad
hec ab esdra lecto sancto libro. et dato
signo adiutorii dei. in prima acie ip
se commisit cum nichanore. Et fa
adiutore omnipotente. interfecerunt su
novem milia hominum. maiorem autem par
exercitus nichanoris vulneribus debilem fa
tam fugere compulerunt. Pecunii
eorum qui ad emptionem ipsorum venerant
sublatis. ipsos usque quaque persecuti sunt
Sed reversi sunt hora conclusi. nam erat
sabbatum. quam ob causam non perseveraverunt
sequentes. Arma autem ipsorum et spolia co
gregantes sabbatum agebant benedicentes d
minum qui liberavit eos in isto die. mis
initium stillans in eos. Post sabbatum vero
debilibus et orphanis et viduis divi
serunt spolia. et residua ipsi cum suis ha
buere. His ita gestis et communiter ab o
bus facta obsecratione. misericordem do
minum postulabant. ut in finem servis
suis reconciliaretur. Et ex his qui cum ti
motheo et bachide erant contra se conten
dentes super xx. milia interfecerunt. et mu
nitiones excelsas obtinuerunt. et plurimas
predas diviserunt. equam portionem debi
libus pupillis et viduis sed et seni
bus facientes. Et cum arma eorum collegis
sent. diligenter omnia composuerunt in
locis opportunis. Residua vero spolia ie
rosolimam detulerunt. et phylarchen qui cum ti
motheo erat interfecerunt. virum scele
qui in multis iudeos afflixerat. Et cum
epinichia agerent in ierusalem eum qui
sacras ianuas incenderat id est calliste
nem cum in quoddam domicilium refugisset
incenderunt. digna eis mercede pro impi
etatibus reddita suis. Facinorosissimus
autem nichanor qui mille negotiatores
ad iudeorum venditionem adduxerat.
humiliatus auxilio domini ab his quos
nullos estimaverat deposita veste
glorie per mediterranea fugiens solus
venit in antiochiam. summum infelici

me de interitu exercitus sui consecutus.
Et qui promiserat romanis se tributum re-
stituere de captivitate ierusolimorum, pre-
dicabat nunc protectorem deum habere iude-
os, et ob hoc invulnerabiles esse: eo quod seque-
rentur leges ab ipso constitutas.
Eodem tempore: antiochus inhone-
ste revertebatur de perside. Intraverat
enim in eam que dicitur persipolis, et ten-
tavit spoliare templum et civitatem
opprimere. Sed multitudine armata con-
currente: in fugam versi sunt. Et ita con-
tigit ut antiochus post fugam turpiter re-
diret. Et cum circa hecbathana venis-
set: recognovit que erga nichanorem et ti-
motheum gesta sunt. Elatus autem in ira:
arbitrabatur se iniuriam illorum qui se
fugaverant posse in iudeos retorquere.
Ideoque iussit agitari currum suum, sine inter-
missione iter agens, celesti eum iudicio
perurguente: eo quod ita superbe locutus est
venturum se ierusolimam et congeriem sepul-
chri iudeorum eam facturum. Sed qui universa
conspicit dominus deus israel: percussit eum in-
sanabili et invisibili plaga. Ut enim fi-
nivit hunc sermonem, apprehendit eum dolor
dirus viscerum, et amara internorum tormen-
ta. Et quidem satis iuste: quippe qui multis
et novis cruciatibus aliorum torserat visce-
ra, licet ille nullo modo a sua mali-
tia cessaret. Super hec autem superbia reple-
tus, ignem spirans animo in iudeos et precipi-
ens accelerari negotium: contigit illum impe-
tu euntem de curru cadere, et gravi cor-
poris collisione membra vexare. Isque qui
sibi videbatur etiam fluctibus maris imperare
supra humanum modum superbia reple-
tus, et montium altitudines in statera
appendere: nunc humiliatus ad terram
in gestatorio portabatur: manifestam
dei virtutem in semetipso contestans: ita
ut de corpore impii vermes scaturirent. ac vi-
ventis in doloribus carnes eius effluerent.
odore etiam illius ac fetore exercitus gravare-
tur. Et qui paulo ante sydera celi contingere se
arbitrabatur, eum nemo poterat propter
intollerantiam fetoris portare. Hinc igitur
cepit ex gravi superbia deductus ad agnitionem
sui venire divina admonitus plaga: per
momenta singula doloribus suis augmenta
capientibus. Et cum nec ipse iam fetorem su-
um ferre posset: ita ait. Iustum est subditum
esse deo, et mortalem non paria deo sentire. O-
rabat autem scelestus dominum a quo non esset b
misericordiam consecuturus. Et civitatem ad quam fe-
stinans veniebat ut eam ad solum dedu-
ceret ac sepulchrum congestorum faceret: nunc
optat liberam reddere. Et iudeos quos nec sepul-
tura quidem se dignos habiturum, sed avibus
ac feris diripiendos traditurum, et cum par-
vulis exterminaturum dixerat, equales nunc
atheniensibus facturum pollicetur. Templum etiam
sanctum quod prius expoliaverat optimis do-
nis ornaturum, et sancta vasa multiplicatu-
rum, et pertinentes ad sacrificia sumptus de red-
ditibus suis prestaturum. Super hec et iudeum se
futurum, et omnem locum terre perambulaturum
et predicaturum dei potestatem. Sed non ces-
santibus doloribus: supervenerat enim in eum
iustum dei iudicium. Desperans scripsit ad
iudeos in modum deprecationis epistolam hec
continentem. Optimis iudeis civibus plurimam c
salutem et bene valere et esse felices rex et prin-
ceps antiochus. Si bene valetis et filii vestri et
ex sententia cuncta vobis sunt: maximas agi-
mus gratias. Et ego in infirmitate constitu-
tus, vestri autem benigne memor, regressus
de persidis locis et in infirmitate gravi
apprehensus: necessarium duxi pro communi uti-
litate ~~[illegible]~~ curam habere: non desperans me-
metipsum, sed spem multam habens effugiendi
infirmitatem. Respiciens autem quod et pater
meus quibus temporibus in locis superioribus duce-
bat exercitum: ostendit qui post se susciperet
principatum, ut si quid contrarium accideret aut
difficile nuntiaretur: scientes hi qui in re-
gionibus erant cui esset rerum summa dereli-
cta, non turbarentur. Ad hec considerans de pro-
ximo potentes quosque et vicinos temporibus
insidiantes et eventum expectantes: de-
signavi filium meum antiochum regem. quem
sepe recurrens in superiora regna multis
virum commendabam, et scripsi ad eum que subie-
cta sunt. Oro itaque vos et peto memores
beneficiorum publice et privati ut unusquisque
conservet fidem ad me et ad filium meum. Con-
fido enim eum modeste et humane acturum,
et sequentem propositum meum communem vobis fore.

Igitur homicida et blasphemus pessime percussus et ut ipse alios tractaverat peregre in montibus miserabili obitu vita defunctus est. Transferebat autem corpus Philippus collactaneus eius. Qui metuens filium Antiochi ad Ptolomeum Philometorem in Egyptum abiit.

X Machabeus autem et qui cum illo erant domino se protegente templum quidem et civitatem recepit. Aras autem quas alienigene per plateas extruxerant itemque delubra demolitus est, et purgato templo aliud altare fecerunt. et de ignitis lapidibus igne concepto obtulerunt sacrificia post biennium et incensum et lucernas et panes propositionis posuerunt. Quibus gestis rogabant dominum prostrati in terram ne amplius talibus malis inciderent. Sed et si quando peccassent, ut ab ipso mitius corriperentur, et non barbaris ac blasphemis hominibus traderentur. Qua die autem templum ab alienigenis pollutum fuerat, contigit eadem die purgationem fieri. xx. v. mensis qui fuit casleu. Et cum letitia diebus octo egerunt in modum tabernaculorum: recordantes quod ante modicum temporis diem solennem tabernaculorum in montibus et in speluncis more bestiarum egerant. Propter quod thyrsos et ramos virides et palmas preferebant ei qui prosperavit mundare locum suum. Et decreverunt communi precepto et decreto universe genti Iudeorum omnibus annis agere dies istos. Et Antiochi quidem qui appellatus est nobilis vite excessus ita se habuit. Nunc autem de Eupatore Antiochi filio impii que gesta sunt narrabimus, breviantes mala que in bellis gesta sunt. Hic suscepto regno constituit super negotia regni Lysiam quendam Phenicis et Syrie militie principem. Nam Ptolomeus qui dicebatur Macer iusti tenax erga Iudeos esse instituit, et precipue propter iniquitatem que facta erat in eos et pacifice agere cum eis. Sed ob hoc accusatus ab amicis apud Eupatorem cum frequenter proditor audiret eo quod Cyprum creditam a Philometore deseruisset, et ad Antiochum nobilem translatus etiam ab eo recessisset, veneno vitam finivit. Gorgias autem cum esset dux locorum, assumptis advenis frequenter Iudeos debellabat. Iudei vero qui tenebant opportunas munitiones fugatos ab Ierosolimis suscipiebant, et debellare temptabant. Hi vero qui cum Machabeo erant per orationes dominum rogantes ut esset sibi adiutor, impetum fecerunt in munitiones Ydumeorum, multaque vi insistentes loca obtinuerunt, occurrentes necaverunt, et omnes simul non minus quam ad xx. v. milibus trucidaverunt. Quidam autem cum confugissent in duas turres valde munitas omnem apparatum ad repugnandum habentes, Machabeus ad eorum expugnationem relicto Simone et Ioseph itemque Zacheo eisque qui cum ipsis erant satis multis, ipse ad eas que amplius perurgebant pugnas conversus est. Hi vero qui cum Simone erant cupiditate ducti a quibusdam qui in turribus erant suasi sunt pecunia, et septuaginta milibus didragmis acceptis, dimiserunt quosdam effugere. Cum autem Machabeo nuntiatum esset quod factum est, congregatis principibus populi accusavit eos quod pecunia fratres vendidissent, adversariis eorum dimissis. Hos igitur proditores factos interfecit, et confestim duas turres occupavit. Armis autem et manibus omnia prospere agendo, in duabus munitionibus plus quam viginti milia peremit. Et Timotheus qui prius a Iudeis fuerat superatus, convocato exercitu peregrine multitudinis, et congregato equitatu Asiano, advenit quasi armis Iudeam capturus. Machabeus autem et qui cum eo erant appropinquante illo: deprecabantur dominum caput terra aspergentes, lumbosque ciliciis precincti, ad altaris crepidinem provoluti, ut sibi propitius, inimicis autem eorum esset inimicus, et adversariis adversaretur, sicut lex dicit. Et sic post orationem armis sumptis longius de civitate procedentes, et proximi hostibus effecti resederunt. Primo autem ortu solis utrique commiserunt: isti quidem victorie et prosperitatis sponsorem cum virtute dominum habentes, illi autem ducem belli animum habebant. Sed cum vehemens pugna esset, apparuerunt adversariis de celo viri quinque in equis frenis aureis decori, ducatum Iudeis prestantes. Ex quibus duo Machabeum medium habentes, armis suis circumseptum incolumem conservabant, in adversarios autem tela et fulmina iaciebant. Ex quo et cecitate confusi et repleti perturbatione

cidebant. Interfecti sunt autem viginti milia
quingenti peditum, et equites sexcenti. Ti-
motheus autem confugit in gazaram presidium
munitum: cui preerat cereas. Machabeus
autem et qui cum eo erant letantes obsede-
runt presidium diebus quattuor. At illi qui intus
erant loci firmitate confisi: supra modum
maledicebant et sermones nefandos ia-
ctabant. Sed cum dies quintus illucesceret,
viginti iuvenes ex his qui cum macha-
beo erant accensi animis propter blasphemiam,
viriliter accesserunt ad murum: et feroci animo
incedentes ascendebant. Sed et alii similiter
ascendentes turres portasque succendere
aggressi sunt: atque ipsos maledicos vi-
vos concremare. Per continuum autem biduum
presidium vastantes, timotheum occulta-
tum se in quodam repertum loco peremerunt.
et fratrem illius cheream et apollofanem
occiderunt. Quibus gestis in hymnis et in con-
fessionibus benedicebant dominum, qui magna
fecit in israhel, et victoriam dedit illis.

XI

Sed paulo post tempus. lysias procurator regis ac
propinquus et negociorum prepositus graui-
ter ferens de his que acciderant, congre-
gatis octoginta milibus, et equitatu uni-
verso. veniebat adversus iudeos. exis-
timans se civitatem quidem captam gentibus
habitaculum facturum: templum vero in pec-
unie questum sicut cetera delubra gentium
habiturum. et per singulos annos venale sacer-
dotium: nusquam recogitans dei potestatem.
sed mente effrenatus in multitudine pe-
ditum et in milibus equitum et in octoginta
elephantis confidebat. Ingressus autem iu-
deam: et appropians bethsure que erat in
angusto loco ab ierusalem intervallo quinque
stadiorum illud presidium expugnabat. Ut
autem machabeus et qui cum eo erant cog-
noverunt expugnari presidia: cum fletu et la-
crimis rogabant dominum et omnis turba
simul ut bonum angelum mitteret ad salu-
tem israhel. Et ipse primus machabeus sumptis
armis ceteros adortatus est. simul secum
periculum subire. et ferre auxilium fratribus suis.
Cumque pariter prompto animo procederent ierosolimis
apparuit precedens eos eques in veste
candida. armis aureis hastam vibrans.
Tunc omnes simul benedixerunt misericordem dominum
et convaluerunt animis. non solum homines sed et
bestias ferocissimas et muros ferreos
parati penetrare. Ibant igitur prompti de celo
habentes adiutorem. et miserantem eos do-
minum. Leonum autem more impetu ir-
ruentes in hostes prostraverunt ex eis unde-
cim milia peditum. et equitum mille sex-
centos, universos autem in fugam verterunt.
plures vero ex eis vulnerati nudi evaserunt.
Sed et ipse lysias effugiens turpiter evasit.
Et quia non insensatus erat secum ipse di- secum ipse reputans
minutionem, et intelligens invictos esse he-
breos dei omnipotentis auxilio adiutos. misit
ad eos, promisitque se consensurum omnibus que
iusta sunt. et regem compulsurum amicum fieri. rii
Annuit autem precibus lysie machabeus.
in omnibus utilitati consulens. Et quecumque ma-
chabeus scripsit lysie de iudeis ea rex conces-
sit. Nam erant scripte iudeis epistole a lysia que-
dam huiusmodi continentes. Lysias populo iude-
orum salutem. Iohannes et abesalon qui missi
sunt a vobis tradentes scripta postulabant,
ut ea que per illos significabantur implerem.
Quecumque igitur regi potuerunt perferri ex-
posui. et que res permittebat concessit.
Si igitur in negociis fidem conservaveritis et
deinceps bonorum vobis causa esse temptabo. De
ceteris autem per singula verba mandavi et istis
et his qui a me missi sunt colloqui vobiscum.
Bene valete. Anno centesimo xlviii.
dioscori mensis die xxiiii. Regis autem
epistola ita continebat. Rex antiochus lysie
fratri salutem. Patre nostro inter deos translato
nos volentes eos qui sunt in regno nostro
sine tumultu agere et rebus suis adhibere
diligentiam. audivimus iudeos non consen-
sisse patri ut transferrentur ad ritum grecorum
sed tenere velle suum institutum: ac propter-
ea postulare a nobis concedi sibi legitima
sua. Volentes igitur hanc quoque gentem
quietam esse. statuentes iudicavimus tem-
plum restitui illis. ut agerent secundum
maiorum suorum consuetudinem. Bene igitur
feceris si miseris ad eos et dexteram dederis.
ut cognita nostra voluntate bono animo
sint. et utilitatibus propriis deserviant. Ad
iudeos vero regis epistola talis erat. Rex anti-
ochus senatui iudeorum et ceteris iude-
is salutem. Si valetis. sic est ut volu-

mus. si et ipsi bene valetis. Adiit nos me-
nelaus dicens velle vos descendere ad ve-
stros qui sunt apud nos. His igitur qui commeant
usque ad diem tricesimum mensis xanthici da-
mus dextras securitatis. ut iudei utan-
tur cibis et legibus suis. sicut prius. et ne-
mo illorum ullo modo molestiam patiatur
de his que per ignorantiam gesta sunt. Mi-
simus autem et menelaum qui vos alloqua-
tur. valete. Anno centesimo .xl. viii.
xanthici mensis .xv. miserunt autem romani epistolam
ita se habentem. Quintus memmius titus manli-
us legati romanorum populo iudeorum salu-
tem. De his que lysias cognatus regis concessit
vobis et nos concessimus. De quibus autem
ad regem iudicavit referendum aliquem confe-
stim mittite. diligentius inter vos conferen-
tes. ut decernamus sicut congruit vobis. Nos
enim antiochiam accedimus. ideoque festinate
rescribere. ut nos quoque sciamus cuius estis
voluntatis. Bene valete. Anno .c. xl. viii.
xv. die mensis xanthici.

His factis pactionibus lysias pergebat ad re-
gem. iudei autem agriculture operam dabant.
Sed hii qui resederant timotheus et apollo-
nius gennei filius sed et ieronimus et demofon
super hos. et nicanor cypriarches non sinebant
eos in silentio agere et quiete. Ioppite vero
tale quoddam flagitium perpetraverunt. Ro-
gaverunt iudeos cum quibus habitabant a-
scendere scaphas quas paraverant cum filiis
et uxoribus quasi nullis inter eos inimicitiis
subiacentibus. Secundum commune itaque decretum civi-
tatis. et ipsis adquiescentibus pacisque causa
nichil suspectum habentibus: cum in altum processis-
sent submerserunt non minus ducentos. Quam cru-
delitatem iudas in sue gentis homines
factam ut cognovit: precepit viris qui erant
cum ipso. et invocato iusto iudice deo. venit
adversus interfectores fratrum et portum quidem no-
cte succendit. scaphas exussit. eos autem qui
ab igne refugerant. gladio peremit. Et
cum ita egisset. discessit quasi iterum reversurus. et
universos ioppitas eradicaturus. Sed cum cog-
novisset et eos qui erant iamnie velle pari
modo facere habitantibus secum iudeis. iamni-
tis quoque nocte supervenit. et portum cum na-
vibus succendit. ita ut lumen ignis appare-
ret ierosolimis a stadiis ducentis .xl. Inde cum

iam abissent novem stadiis. et facerent iter
ad timotheum: commiserunt cum eo arabes quinque
milia viri. et equites quingenti. Cumque pug-
na fieret. et auxilio dei prospere cessis-
set. residui victi arabes petebant a iuda dex-
tras sibi dari. promittentes pascua tra-
dere. et in ceteris profuturos. Iudas autem arbi-
tratus vere in multis eos utiles. promisit pacem. qui-
bus dextris acceptis discessere ad tabernacula sua. Ag-
gressus est autem et civitatem quandam firmam
pontibus murisque circumseptam: que a turbis habi-
tabatur gentium promiscuarum: cui nomen
casphin. Hii vero qui intus erant confidentes in
stabilitate murorum: et apparatu alimonia-
rum remissius agebant. maledictis laces-
sentes iudam ac blasphemantes multi pro-
pem et loquentes que fas non est. Machabeus
autem invocato magno mundi principe
qui sine arietibus et machinis temporibus ihesu pre-
cipitavit iericho. irruit ferociter muris. et capta
civitate per domini voluntatem innumerabiles
cedes fecit. ita ut adiacens stagnum sta-
diorum duorum latitudinis. sanguine interfecto-
rum fluere videretur. Inde discesserunt stadia
septingenta quinquaginta. et venerunt in cara-
cha ad eos qui dicuntur tubianei iudei. et ti-
motheum quidem in illis locis non comprehenderunt. ni-
chil negotio perfecto regressus est. relicto in quodam loco
tam firmissimo presidio. Dositheus autem
et sosipater qui erant duces cum machabeo pe-
remerunt a timotheo relictos in presidio. decem mi-
lia viros.

At machabeus ordinatis circum se sex mili- XII
bus. et constitutis per cohortes. adversus timo-
theum processit habentem secum .c. xx. milia pe-
ditum. equitumque duo milia quingentos. Co-
gnito autem iude adventu: timotheus pre-
misit mulieres et filios et reliquum appa-
ratum in presidium quod carnion dicitur. erat enim
inexpugnabile. et accessu difficile, propter
locorum angustias. Cumque cohors iude pri-
ma apparuisset timor hostibus incussus est
ex presentia dei qui universa conspicit. et in fu-
gam versi sunt alius ab alio. ita ut magis a
suis deicerentur. et gladiorum suorum ictibus de-
bilitarentur. Iudas autem vehementer instabat
puniens profanos. et prostravit ex eis triginta milia
virorum. Ipse vero timotheus incidit in par-
tes dosithei et sosipatris, et multis precibus

postulabat ut vivus dimitteretur, eo quod
multorum parentes haberet ac fratres, quos mor-
te eius decipi eveniret. Et cum fidem de-
disset restituturum se eos secundum constitutum,
illesum eum dimiserunt propter fratrum salutem. Iu-
das autem egressus est ad Carnion, interfectis vi-
ginti quinque millibus. Post horum fugam et
necem movit exercitum ad Effron civi-
tatem munitam, in qua multitudo diversa-
rum gentium habitabat. Et robusti iuvenes
pro muris consistentes fortiter repugnabant.
In hac autem erant machine multe et
telorum erat apparatus. Sed cum omnipotentem
invocassent qui potestate sua vires
hostium confringit, ceperunt civitatem: et ex
eis qui intus erant viginti et quinque millia
prostraverunt. Inde ad civitatem Scitarum
abierunt, que ab Iherusalem sexcentis stadiis
aberat. Contestantibus autem his qui apud
Scitopolitas erant Iudeis, quod benigne
ab eis haberentur, etiam temporibus infelicitatis quod
modeste secum egerint, gratias agentes eis,
et exhortati etiam de cetero erga suum genus
benignos esse, venerunt Iherusalem die solem-
pni septimanarum instante. Et post pentecos-
ten abierunt contra Gorgiam prepositum Idumee.
Exivit autem cum peditibus tribus millibus
et equitibus quadringentis. Quibus congres-
sis, contigit paucos ruere Iudeorum.
Dositheus vero quidam de Bachenoris eques,
vir fortis, Gorgiam tenebat, et cum vellet
illum capere vivum, eques quidam de Thra-
cibus irruit in eum, humerumque eius ampu-
tavit; atque ita Gorgias effugit in Maresa.
At illis qui cum Esdrim erant diutius pugnan-
tibus et fatigatis, invocavit dominum Iudas
adiutorem et ducem belli fieri, incipiens
voce patria et cum hymnis clamorem extol-
lens, fugam Gorgie militibus incussit. Iu-
das autem collecto exercitu venit in civitatem
Odollam. Et cum septima dies superveniret
secundum consuetudinem purificati in eodem
loco sabbatum egerunt. Et sequenti die venit cum
suis Iudas, ut corpora prostratorum tolleret
et cum parentibus poneret in sepulchris pa-
ternis. Invenerunt autem sub tunicis interfecto-
rum de donariis ydolorum que apud Iamniam fuerunt,
a quibus lex prohibet Iudeos. Omnibus ergo
manifestum est ob hanc causam eos corru-
isse. Omnes itaque benedixerunt iustum iudi-
cium domini, qui occulta manifesta fecerat;
atque ita ad preces conversi rogaverunt ut id
quod factum fuerat delictum oblivioni trade-
retur. At vero fortissimus Iudas hortabatur
populum conservare se sine peccato, sub ocu-
lis videntes que facta sunt pro peccatis eorum
qui prostrati sunt. Et facta collatione, xii.
millia dragmas argenti misit Iherusalem
offerri pro peccato mortuorum sacrificium,
bene et religiose de resurrectione cogitans.
Nisi enim eos qui ceciderant resurrectu-
ros speraret, superfluum videretur et vanum
orare pro mortuis. Et quia considerabat quod
hii qui cum pietate dormitionem accepe-
rant, optimam haberent repositam gratiam. Sancta
ergo et salubris est cogitatio pro defunctis
exorare ut a peccato solvantur.

XIII Anno centesimo xl. ix. cognovit Iudas
Antiochum filium Eupatorem venire cum
multitudine adversum Iudeam, et cum eo Ly-
siam procuratorem et prepositum negotiorum,
secum habentem peditum cx. millia, e-
quitum v. millia, et elefantos xx. duos, currus autem
cum falcibus trecentos. Commiscuit autem se
illis et Menelaus, et cum multa fallacia
deprecabatur Antiochum, non pro patrie salute
sed sperans constitui se in principatum. Sed
rex regum suscitavit animos Antiochi in pec-
catorem, et suggerente Lysia hunc esse
causam omnium malorum, iussit ut eum sicut consu-
etudo est apprehensum in eodem loco neca-
ri. Erat autem in eodem loco turris quin-
quaginta cubitorum, aggestum undique ha-
bens cineris. Hec prospectum habebat in preceps.
Inde in cinerem deici iussit sacrilegum, omnibus
enim propellentibus ad interitum. Et tali lege
prevaricatorem legis contigit mori, nec
terre dari Menelaum; et quidem satis iuste.
Nam quia multa erga aram dei delicta
commisit, cuius ignis et cinis erat sanctus, ipse
in cineris morte dampnatus est. Sed rex men-
te effrenatus veniebat, nequiorem se patre
suo Iudeis ostensurum. Quibus cognitis,
Iudas precepit populo ut die ac nocte dominum
invocarent, quo sicut semper et nunc adiuva-
ret eos, quippe qui lege et patria sanctoque tem-
plo privari vererentur; ac populum qui nuper
paululum respirasset ne sineret blasphe-

mis rursus nationibus subdi. Omnibus igi-
tur simul facientibus et petentibus a domino mi-
sericordiam cum fletu et ieiuniis per triduum continuum pro-
stratis, hortatus est eos iudas ut se pararent. ta
Ipse vero cum senioribus cogitavit priusquam rex
admoveret exercitum ad iudeam et obtineret
civitatem exire, et domini iudicio committere
exitum rei. Dans itaque potestatem omnium deo mun-
di creatori, et hortatus suos ut fortiter di-
micarent et usque ad mortem pro legibus templo
civitate patria et civibus starent, circa mo-
din exercitum constituit. Et dato signo suis
dei victorie, iuvenibus fortissimis electis
nocte aggressus aulam regiam in castris inter-
fecit viros quattuor milia et maximum elefanto-
rum cum his qui suppositi erant. Summoque me-
tu ac perturbatione hostium repleverunt ca-
stra, rebusque prospere gestis abierunt. Hoc autem factum
est die illucescente, adiuvante eum domini pro-
tectione. Sed rex accepto gustu audacie
iudeorum, arte difficultates locorum
temptabat. Et bethsure quod erat iudeorum pre-
sidium munitum castra admovebat, sed
fugabatur, impingebat, minuebatur.
His autem qui intus erant iudas neces-
saria mittebat. Enunciavit autem misteria
hostibus rhodocus quidam de iudaico exercitu,
qui requisitus comprehensus est et conclusus. Iterum
rex sermonem habuit ad eos qui erant in bethsu-
ris. Dextram dedit, accepit, abiit. Commisit
cum iuda et superatus est. Ut autem cognovit re-
bellasse philippum antiochie qui relictus
erat super negotia, mente consternatus, iudeos depre-
cans subditusque eis, iurat de omnibus quibus
iustum visum est, et reconciliatus obtulit sacri-
ficium, honoravit templum et munera posuit.
Machabeum amplexatus est, et fecit eum
a ptolomaide usque ad gerrenos ducem et
principem. Ut autem venit ptolomaidam,
graviter ferebant ptolomenses amicitie
conventionem, indignantes ne forte fedus ir-
rumperet. Tunc ascendit lysias tribunal,
et exposuit rationem et populum sedavit, regressus-
que est antiochiam, et hoc modo regis profectio
et reditus processit.

XIIII

Sed post triennii tempus cognovit iudas
et qui cum eo erant demetrium seleuci cum
multitudine valida et navibus per portum
tripolis ascendisse ad loca opportuna,
et tenuisse regiones adversum antiochum et
eius ducem lysiam. Alchimus autem quidam qui
summus sacerdos fuerat, sed voluntarie coinqui-
natus est temporibus commixtionis, considerans nullo
modo sibi esse salutem neque accessum ad altare, ve-
nit ad regem demetrium centesimo quinquagesimo an-
no, offerens ei auream coronam et palmam,
super hec et thallos qui templi esse videbantur.
Et quidem die siluit. Tempus autem opportunum de-
mentie sue nactus, convocatus a demetrio
ad consilium, et interrogatus quibus rebus et consili-
is iudei inniterentur, respondit: Ipsi qui dicuntur
assidei iudeorum, quibus preest iudas macha-
beus, bella nutriunt et seditiones movent,
nec patiuntur regnum esse quietum. Nam et
ego defraudatus parentum gloria, dico autem
summo sacerdotio, huc veni: primo quidem
utilitatibus regis fidem servans, secundo autem et ci-
vibus consulens. Nam illorum pravitate uni-
versum genus nostrum non minime vexatur. Sed
oro his singulis o rex cognitis, et regioni et
generi secundum promulgatam omnibus humanita-
tem tuam prospice. Nam quamdiu super-
est iudas, impossibile est pacem esse negoti-
is. Talibus autem ab hoc dictis, et ceteri amici ho-
stiliter se habentes adversus iudam, inflamma-
verunt demetrium. Qui statim nichanorem pre-
positum elefantorum ducem misit in iude-
am, datis mandatis ut ipsum quidem iudam caperet, eos
vero qui cum illo erant dispergeret, et constitu-
eret alchimum maximi templi summum sacer-
dotem. Tunc gentes que de iudea fugerant iudam, gre-
gatim se nichanori miscebant, miserias
et clades iudeorum prosperitates rerum suarum ex-
stimantes. Audito itaque iudei nichanoris
adventu et conventu nationum, conspersi ter-
ra rogabant eum qui populum suum constituit
in eternum custodire, quique suam portionem si-
gnis evidentibus protegit. Imperante autem duce, sta-
tim inde movent, conveniuntque ad castellum des-
sau. Symon vero frater iude commiserat cum ni-
chanore, sed conterritus est repentino adventu
adversariorum. Nichanor tamen audiens virtu-
tem comitum iude et animi magnitudinem quam pro
patrie certaminibus habebant, sangui-
ne iudicium facere metuebat. Quam ob rem
premisit posidonium et theodotium et ma-
thiam, ut daret dextras atque acciperet.
Et cum diu de his consilium ageretur, et ipse

dux ad multitudinem retulisset. omnium u
na fuit sententia: amicitiis annuere. Itaque di
em constituerunt. qua secreto inter se agerent.
et singulis sellae prolatae sunt et positae. Prae
cepit autem Iudas armatos esse locis opportunis
ne forte ab hostibus repente mali aliquid ori
retur. et congruum colloquium fecerunt. Moraba
tur autem Nicanor Ierosolimis. nichilque inique
agebat. gregesque turbarum que congregate fue
rant dimisit. Habebat autem Iudam semper ca
rum ex animo et erat viro inclinatus. Rogavitque
eum ducere uxorem. filiosque procreare. Nupti
as fecit. quiete egit. communiterque vive
bant. Alchimus autem videns caritatem il
lorum ad invicem et conventiones. venit ad
Demetrium. et dicebat Nichanorem rebus alie
nis assentire. Iudamque regni insidiato
rem. successorem sibi destinasse. Itaque
rex exasperatus. et pessimis huius criminati
onibus irritatus. scripsit Nicanori dicens.
graviter quidem se ferre de amicitie con
ventione. iubere tamen Machabeum citius vinc
tum mittere Antiochiam. Quibus cognitis Ni
canor consternabatur. et graviter ferebat si
ea que convenerant irrita faceret. nichil
lesus a viro. Sed quia regi resistere non po
terat. opportunitatem observabat qua pre
ceptum perficeret. At Machabeus videns
austerius secum agere Nichanorem.
et consuetum occursum ferocius exhibentem
intelligens non ex bono esse austeritatem
istam paucis suorum congregatis. occultavit
se a Nichanore. Quod cum ille cognovit for
titer se a viro preventum: venit ad ma
ximum et sanctissimum templum. et sacerdotibus
solitas hostias offerentibus iussit sibi
tradi virum. Quibus cum iuramento dicen
tibus nescire se ubi esset: qui querebatur.
extendens manum ad templum iuravit. Ni
si michi vinctum Iudam tradideritis. i
stud Dei fanum in planitiem deducam.
et altare effodiam. et templum hoc Libero pa
tri consecrabo. Et his dictis abiit. Sa
cerdotes autem protendentes manus in celum
invocabant eum qui propugnator semper esset
gentis ipsorum: hec dicentes. Tu domine univ
ersorum qui nullius indiges. voluisti tem
plum habitationis tue fieri in nobis. Et nunc
sancte sanctorum omnium domine. conserva in eternum impollu
tam domum istam que nuper mundata est. Ra
zias autem quidam de senioribus ab Ierosolimis
delatus est Nichanori vir amator civita
tis. et bene audiens. qui pro affectu pater Iudeo
rum appellabatur. Hic multis temporibus conti
nentie propositum tenuit in Iudaismo.
corpusque et animam tradere contentus pro perseveren perseverancia
tia. Volens autem Nichanor manifestare
odium quod habebat in Iudeos. misit mili
tes quingentos ut eum comprehenderent. Pu
tabat enim si illum decepisset se cladem
maximam Iudeis illaturum. Turbis autem ir
ruere domum eius. et ianuam disrumpere. at
que ignem admovere cupientibus cum iam com
prehenderetur gladio se petiit. eligens
nobiliter potius mori quam subditus fieri pec
catoribus. et contra natales suos indignis iniuriis
agi. Sed cum per festinationem non certo ictu
plagam dedisset. et turbe intra hostia irrum
perent. recurrens audacter ad murum preci
pitavit semetipsum viriliter in turbas. Quibus
velociter locum dantibus casui eius venit per
mediam cervicem. Et cum adhuc spiraret ac
census animo surrexit. Et cum sanguis eius
magno fluxu deflueret. et gravissimis vulneribus esset saucius
turbam pertransiit. et stans supra quandam petram
preruptam. et iam exsanguis effectus complexus
intestina sua utrisque manibus proiecit su
per turbas. invocans dominatorem vite ac spiritus.
ut hec illi iterum redderet. atque ita vita
defunctus est.

XV

Nicanor autem ut comperit Iudam esse in locis
Samarie. cogitavit die sabbati cum omni
impetu bellum committere. Iudeis vero
dicentibus qui illum sequebantur per necessita
tem. Ne ita ferociter et barbare feceris.
sed honorem tribue diei sanctificationis. et
honora eum qui universa conspicit. At il
le infelix interrogavit si est potens in celo.
qui imperavit agi diem sabbatorum. Et re
spondentibus illis. est dominus vivus ipse in celo
potens. qui iussit agi septimam diem. At ille
ait. Et ego potens sum in terra. qui impe
ro sumi arma et negotia regis impleri. Ta
men non obtinuit ut consilium perficeret. Et Ni
canor quidem cum summa superbia erectus cogi
taverat commune trophęum statuere de Iuda.
Machabeus autem confidebat semper cum
omni spe auxilium sibi a Deo affuturum. et horta

bat suos, ne formidarent adventum nationum, sed in mente haberent adiutoria sibi data de caelo, et nunc sperarent ab omnipotente futuram sibi victoriam. Et allocutus eos de lege et prophetis, admonens etiam certamina quae fecerant prius, promptiores eos constituit. Et ita animis eorum erectis, simul ostendebat gentium fallaciam, et iuramentorum praevaricationem. Singulos autem illorum armavit, non clypei et hastae munitione, sed sermonibus optimis et exhortationibus, exposito digno fide somnio, per quod universos laetificavit. Erat autem huiusmodi visus. Oniam, qui fuerat summus sacerdos, virum bonum et benignum, verecundum visu, et modestum moribus, et eloquio decorum, et qui a puero in virtutibus exercitatus sit, manus protendentem orare pro omni populo Iudaeorum. Post hoc apparuisse et alium virum aetate et gloria mirabilem, et magni decoris habitudine circa illum. Respondentem vero Oniam dixisse: Hic est fratrum amator et populi Israel. Hic est qui multum orat pro populo et universa sancta civitate, Ieremias propheta Dei. Extendisse autem Ieremiam dexteram, et dedisse Iudae gladium aureum, dicentem: Accipe sanctum gladium munus a Deo, in quo deicies adversarios populi mei Israel. Exhortati itaque Iudae sermonibus bonis valde, de quibus extolli posset impetus, et animi iuvenum confortari, statuerunt dimicare et confligere fortiter, ut virtus de negotiis iudicaret, eo quod civitas sancta et templum periclitaretur. Erat enim pro uxoribus et filiis itemque fratribus et cognatis minor sollicitudo: maximus vero et primus pro sanctitate timor erat templi. Sed et eos qui in civitate erant non minima sollicitudo habebat pro his qui congressuri erant. Et cum iam omnes sperarent iudicium futurum, hostesque adessent, atque exercitus esset ordinatus, bestiae equitesque opportuno in loco compositi, considerans Machabaeus adventum multitudinis, et apparatum varium armorum, ac ferocitatem bestiarum, extendens manus in caelum, prodigia facientem Dominum invocavit, qui non secundum armorum potentiam, sed prout ipsi placet, dat dignis victoriam. Dixit autem invocans hoc modo: Tu Domine qui misisti angelum tuum sub Ezechia rege Iudae, et interfecisti de castris Sennacherib centum octoginta quinque millia, et nunc dominator caelorum mitte angelum tuum bonum ante nos, in timore et tremore magnitudinis brachii tui, ut metuant qui cum blasphemia veniunt adversus sanctum populum tuum. Et hic quidem ita peroravit. Nicanor autem et qui cum ipso erant cum tubis et canticis admovebant. Iudas vero et qui cum eo erant invocato Deo per orationes congressi sunt: manu quidem pugnantes, sed et cordibus Dominum orantes, prostraverunt non minus triginta quinque millia, praesentia Dei magnifice delectati. Cumque cessassent et cum gaudio redirent, cognoverunt Nicanorem ruisse cum armis suis. Facto itaque clamore et perturbatione excitata, voce patria omnipotentem Dominum benedicebant. Praecepit autem Iudas qui per omnia corpore et animo mori pro civibus paratus erat, caput Nicanoris, et manum cum humero abscisam Ierosolymam perferri. Quo cum pervenisset, convocatis contribulibus et sacerdotibus ad altare, accersiit et eos qui in arce erant, et ostendens caput Nicanoris, et manum nefariam quam extenderat contra domum sanctam omnipotentis Dei magnifice gloriatus est. Linguam etiam impii Nicanoris praecisam iussit particulatim avibus dari, manum autem dementis contra templum suspendi. Omnes igitur caeli Dominum benedixerunt dicentes: Benedictus qui locum suum incontaminatum conservavit. Suspendit autem Nicanoris caput in summa arce, ut evidens esset et manifestum signum auxilii Dei. Itaque omnes communi consilio decreverunt nullo modo diem istum absque celebritate praeterire: habere autem celebritatem tertiadecima die mensis Adar, quod dicitur voce Syriaca pridie Mardochaei diei. Igitur his circa Nicanorem gestis, et ex illis temporibus ab Hebraeis civitate possessa, ego quoque in his faciam finem sermonis. Et siquidem bene, et ut historiae competit, hoc et ipse velim: sin autem minus digne, concedendum est mihi. Sicut enim vinum semper bibere, aut semper aquam, contrarium est: alternis autem uti delectabile: ita legenti si semper exactus sit sermo, non erit gratus. Hic ergo erit consummatus.

Secundus Machabeorum. Versus huius mille octingenti.

Incip̄ ploḡ bī ier̄ p̄sb̄ri in mathm̄.
Matheus cum primo predicasset euangl'm
in iudea. uolens transire ad gētes. primꝰ
euangl'm scripsit hebraice. qd̄ fratribꝫ a
quibꝫ ibat ad memoriā reliquit. Sicut
enī necesse fuit ad confirmationē fidei
euangl'm predicari: sic et contra hereticos scribi.
Cum aūt plures euangl'm scripsissent. iiii.
tm̄ auctoritatis hn̄t testimoniū. qa
p̄ iiii. mundi partes fidem nuntiant
trinitatis. Et sunt quasi. iiii. rote in quadri
ga dn̄i que uehit eum p̄ predicationē
euangl'ii. Et genus humanū quadrifi
da morte peremptū eoꝝ erat predicatiōe
uiuificandum. Vn̄ et aliorꝫ euangl'ia d̄
ciderunt nec recepta sūt: qa nolebant
quaternitatem in trinitate ... xp̄i uirtutem sig
nificari. Designantur etiā euangliste iiii.
figuris que non sunt de scripturis. sed ip
sorum misteriū sibi conscie. Matheus
in homine intelligitur. qa circa hūanitatem
eius rē principaliter immoratur. Marcꝰ
in leone. qa agit d̄ resurrectione. Lucas
in uitulo: agens d̄ sacerdotio. Iohes in
aquila. scribens sacramenta diuinita
tis. Xp̄c uero quē describunt homo fuit d̄
uirgine natus. uitulus in immolatiōe.
Aquila in ascensiōe. Leo in resurrecti
one. Vel in homine humanitas. In
uitulo sacerdotium. In leone reg
num. In aquila exprimitur diuinit
atis sacramentū. Incip̄ ep̄la bī ier̄ ad
Beatissimo pape da damasum papā
maso. ieronimus. No ul̄ p̄f. sup̄
uū opus facere me cogis ex ·iiii. eu
ueteri. ut post exemplaria scrip uangli
turarum toto orbe dispsa. quasi quidam a
rbiter sedeam. et qa inter se uariant.
que sint illa que cum greca consentiant
ueritate decernā. Pius labor. sꝫ pe
riculosa presumptio. iudicare d̄ ceteris ipsum
ab omnibꝫ iudicandū. Senis mutare
linguam. et canescentē iam mundum
ad initia retrahere paruulorꝫ. Quis
enī doctus pariter uel indoctus. cū in
manus uolumē assumpserit. et a saliua
quā semel imbibit uiderit discrepare
qd̄ lectitat. nō statim erumpat in uo
cem. me falsarium me clamans eē sac
rilegum. qui audeam ad inueteribꝫ libris
addere. mutare. corrigere. Aduersum q̄
inuidiā duplex causa me consolatur.
Quod et tu qui summus sacerdos es fi'i iubes.
et uerū nō eē qd̄ uariat etiā maledicorꝫ testi
monio comprobatur. Si enī latinis exem
plaribꝫ fides est adhibenda: respondeant
quibꝫ. Tot enī sūt pene exemplaria. q̄t
codices. Si aūt ueritas est querenda d̄ plu
ribꝫ: cur non ad grecam originem reuerten
tes ea q̄ uel a uitiosis interpretibꝫ male e
dita. uel a presumptoribꝫ imperitis emendata p̄
uersius. uel a librariis dormitantibꝫ aut ad
dita sūt aut mutata corrigimus. Neq̄
uero ego nē d̄ ueteri disputo testamento. qd̄
a lxx. senioribꝫ in grecā linguā uersū tercio
gradu ad nos usq̄ peruenit. Non quero qd̄
aquila qd̄ symachus sapiant. q̄re theo
dotion inter nouos et ueteres medius in
cedat. Sit illa uera interptatio q̄ apli
pbauerūt. De nouo nunc loquor testam̄
to qd̄ grecum eē nō dubiū ē. excepto a
p'lo matheo. qui primꝰ in iudea euangl'm
xp̄i hebraicis litteris edidit. Hoc certe
cū in nr̄o sermone discordat. et in diuersos
riuulorꝫ tramites ducit uno d̄ fonte
querendū ē. Pretermitto eos codices q̄s a luci
ano et hesichio nuncupatos paucorꝫ hoīm
asserit peruersa contentio. Quibꝫ utiq̄ nec in
ueteri testamento post. lxx. interpretes emen
dare qd̄ licuit. nec in nouo profuit emen
dasse. cū multarꝫ gentiū linguis scriptura
ante translata doceat falsa eē que addita
sūt. Igitur hec presens prefatiuncula polli
cetur. iiii. tm̄ euangl'ia. quorꝫ ordo iste
est. Matheus. Marcus. Lucas. Iohs. Co
dicum grecorꝫ emendata collatiōe. sꝫ
ueterum. q̄ ne multū a lectionis latine
consuetudine discreparent: ita calamo
temperauimus. ut his tm̄ que sensū uide
bantur mutare correctis. reliq̄ manere pa
teremur ut fuerant. Canones quo
que quos eusebius cesariensis ep̄s alexan
drinū assecutus amoniū in. x. numeros
ordinauit. sic̄ in greco habentur hn̄t ex
pressimus. Quod siquis d̄ curiosis uoluer
it nosse que in euangliis uel eadem uel
uicina uel sola sint eorꝫ distinctione
agnoscat. Magnus siquidē hinc inris

codicibus error inholevit. dum quod in eadem re
alius evangelista plus dixit. in alio quia minus
putaverint addiderunt. Vel dum eundem
sensum alius aliter expressit. ille qui
unum e quattuor primum legerat. ad eius
exemplum ceteros quoque estimaverit emendandos.
Unde accidit ut apud nos mixta
sint omnia. et in marcho plura luce atque
mathei. rursus in matheo iohannis et marchi.
et in ceteris reliquorum que aliis propria sunt
inveniantur. Cum itaque canones legeris
qui subiecti sunt. confusionis errore sublato
et similia omnium scies. et singulis sua queque
restitues. In canone primo concordant.
iiii. Matheus. marcus. lucas. iohannes.
In secundo. tres. Matheus. marcus. lucas.
In tercio. tres. Matheus. lucas. iohannes. In
quarto. tres. Matheus. marcus. iohannes.
In quinto duo. Matheus. lucas. In sexto
duo. Matheus. marcus. In septimo
duo. Matheus. iohannes. In octavo duo.
lucas. marcus. In nono duo. lucas. iohannes.
In decimo propria unusquisque que non habentur
in aliis ediderunt. In singulis vero evangeliis
ab uno incipiens usque ad finem librorum
dispar numerus increscit. Hic nigro
colore prescriptus sub se habet alium ex minio
numerum discolorem. qui ad decem usque
progrediens indicat prior numerus in quo
sit canone requirendus. Cum igitur aperto
codice verbi gratia illud sive illud capitulum
scire volueris cuius canonis sit. statim numero
ex subiecto docebis. Et recurrens ad principia
singulorum in quibus canonum est distincta
congeries. eodemque statim canone ex
titulo frontis invento illum quem querebas
numerum eiusdem evangeliste qui et ipse
ex inscriptione signatur invenies. Atque
ex vicino ceterorum tramitibus inspectis.
quos numeros e regione habeant adnotabis. Et
cum scieris recurrens ad volumina singulorum
et sine mora repertis numeris quos ante
signaveras repieres. et loca in quibus vel eadem
vel vicina dixerunt. Opto ut in christo valeas.
et memineris mei papa beatissime.

Plures fuisse Item incipit alius prologus super .iiii. evangelia.
qui evangelia scripserunt
et lucas evangelista testatur dicens.
Quoniam quidem multi conati sunt ordinare
narrationem rerum que in nobis completa
sunt sicut tradiderunt qui ab initio ipsi viderunt sermonem
et ministraverunt ei. et perseverantia
usque ad presens tempus monimenta declarant.
que a diversis auctoribus edita diversarum
heresium fuere principia. Ut est illud
iuxta egyptios et thomam et mathiam et
bartholomeum. Duodecim quoque apostolorum
et basilidis atque appellis ac reliquorum
enumerare longissimum est. Cum hoc tantum in
presentiarum necesse sit dicere extitisse quosdam
qui sine spiritu et gratia dei conati sunt magis
ordinare narrationem quam hystorie
texere veritatem. Quibus iure potest
illud propheticum coaptari. Ve qui prophetant
de corde suo. qui ambulant post spiritum suum.
qui dicunt dicit dominus. et dominus non misit eos.
De quibus et salvator in evangelio iohannis loquitur.
Omnes qui ante me venerunt. fures fuerunt
et latrones. Qui venerunt non qui missi sunt.
Ipse enim ait. Veniebant et ego non mittebam
eos. In venientibus presumptio temeritatis.
in missis obsequium servitutis est.
Ecclesia autem que supra petram domini voce fundata
est quam introduxit rex in cubiculum suum.
et ad quam per foramen descensionis occulte
misit manum suam similis damule hynnuloque
cervorum quattuor flumina paradisi
instar eructans. quattuor et angulos et anulos
habens. per quos quasi archa testamenti
et custos legis domini. lignis mobilibus
vehitur. Primus omnium matheus est publicanus
cognomento levi. qui evangelium in
iudea hebreo sermone edidit. ob eorum vel
maxime causam qui in ihesum crediderant ex
iudeis. et nequaquam legis umbra succedente
evangelii veritatem servabant. Secundus marcus
est interpres apostoli petri. et alexandrine primus
ecclesie episcopus. qui dominum quidem salvatorem ipse
non vidit. sed ea que magistrum audierat
predicantem iuxta fidem magis gestorum
narravit quam ordinem. Tercius lucas medicus
natione syrus antiochensis. cuius laus
in evangelio. qui et ipse discipulus apostoli pauli
achaie boetieque partibus volumen condidit
quedam altius repetens. et ut ipse in prohemio
confitetur. audita magis quam visa
scribens. Ultimus iohannes apostolus et evangelista.
quem ihesus amavit plurimum. qui super pectus domini

recumbens purissima doctrinarum fluenta potavit. Et qui solus de cruce meruit audire. ecce mater tua. Is cum esset in asya. et iam tunc hereticorum semina pullularent. cherinti. ebionis. et ceterorum qui negant christum in carne venisse. quos et ipse in epistola sua antichristos et apostolus paulus frequenter percutit. coactus est ab omnibus pene tunc asie episcopis et multarum ecclesiarum legationibus de divinitate salvatoris altius scribere. et ad ipsum ut ita dicam dei verbum non tam audaci quam felici temeritate prorumpere. Ut ecclesiastica narrat hystoria cum a fratribus cogeretur ut scriberet ita facturum se respondit. si indicto ieiunio in commune omnes deum deprecarentur. Quo expleto revelatione saturatus in illud prohemium celo veniens eructavit. In principio erat verbum et verbum erat apud deum. et deus erat verbum. Hoc erat in principio apud deum. Hec igitur quatuor evangelia multum ante predicta. ezechielis quoque volumen probat. in quo prima visio ita contexitur. Et in medio sicut similitudo quatuor animalium. et vultus eorum facies hominis. et facies leonis. et facies vituli. et facies aquile. Prima hominis facies matheum significat. qui quasi de homine exorsus est scribere. Liber generationis ihesu christi filii david filii abraham. Secunda marcum in qua vox leonis in heremo rugientis auditur. Vox clamantis in deserto parate viam domini rectas facite semitas eius. Tercia vituli. que evangelistam lucam a zacharia sacerdote sumpsisse initium prefigurat. Quarta iohannem evangelistam. qui assumptis pennis aquile ad altiora festinat. et de verbo dei disputat. Cetera que sequuntur in eundem sensum faciunt. Crura eorum recta. et pennati pedes eorum. Et quocumque spiritus ibat. ibant. et non revertebantur. Et dorsa eorum plena oculis. et scintille ac lampades in medio discurrentes. Et rota in rota. et in singulis facies. Unde et apocalipsis iohannis post expositionem. xx. et iiii. seniorum qui tenentes cytharas et phyalas adorant agnum. introducit fulgora et tonitrua et septem spiritus discurrentes. et mare vitreum. et iiii. animalia plena oculis dicens. Animal primum simile leoni. Et secundum simile vitulo. et tertium simile hominis. Et quartum simile aquile volanti. Et post pauxillum. plena erant oculis. et requiem non habebant die ac nocte dicentia. Sanctus. Sanctus. Sanctus. dominus omnipotens qui erat. et qui est. et qui venturus est. Quibus cunctis perspicue ostenditur tantum debere evangelia suscipi. et omnes apocriforum nenias mortuis magis hereticis quam ecclesiasticis vivis canendas.

Incipit prologus.

Matheus ex iudea sicut in ordine primus ponitur, ita evangelium primus in iudea scripsit. cuius vocatio ad deum ex publicanis actibus fuit. duorum in generatione christi principia presumens. unius cuius prima circumcisio in carne. alterius cuius secundum cor electio fuit. Ex utrisque enim patribus christus. Sicque quaternario numero triformiter posito principium a credendi fide in electionis tempus porrigens. et ex electione usque in transmigrationis diem dirigens. atque a transmigrationis die usque in christum diffiniens. decursam adventus domini ostendit generationem. et numero satisfaciens et tempori et se quod esset ostenderet. et dei in se opus monstrans. etiam in his quorum genus posuit christi operantis a principio testimonium non negaret. Quorum omnium rerum tempus. ordo. numerus. dispositio. vel ratio. quod fidei necessarium est. deus christus est. qui factus ex muliere. factus sub lege. natus ex virgine. passus in carne. omnia in cruce fixit. ut triumphans ea in semetipso. resurgens in corpore. et patris nomen in patribus filio. et filii nomen patri restituens in filiis. sine principio sine fine. ostendens unum se cum patre esse. quia unus est. In quo evangelio utile est desiderantibus deum. sic prima vel media vel perfecta cognoscere. ut et vocationem apostoli. et opus evangelii. et dilectionem dei in carne nascentis. per universa legentes intelligant. atque id in eo in quo apprehensi sunt. et apprehendere appetunt. recognoscant. Nobis enim hoc studio argumenti fuit. et fidem facte rei tradere. et operantis dei intelligendam diligenter esse dispositionem querentibus non tacere.

Explicit prologus

Incipit matheus evangelista primus.

Liber. generationis ih̄u x̄ filii da
uid filii abraham. Abraham ge
nuit ysaac. Ysaac aut̄ genuit
iacob. Iacob aut̄. gen̄ iudam &
fr̄es eius. Iudas aūt: gen̄ phares
& zaram de thamar. Phares aūt:
gen̄ esrom. Esrom aūt: gen̄ arā.
Aram aut̄: gen̄ aminadab. Ami
nadab aut̄. gen̄ naason. Naason
aut̄. gen̄ salmon. Salmon aūt:
gen̄ booz de raab. Booz aut̄. ge
nuit obeth ex ruth. Obeth aut̄
gn̄ iesse. Iesse aut̄. gn̄ dd̄ regē.
Dauid aut̄ rex. gn̄ salo
monē ex ea que fuit urie.
Salomon aut̄. gen̄ roboā.
Roboam autem. gen̄ abiam. Abias
aut̄. gen̄ asa. Asa aut̄: gen̄ iosaphath.
Iosaphath aut̄. gen̄ ioram. Ioram aūt.
gen̄ oziam. Ozias aut̄ gen̄ ioatham. Io
atham aut̄: gen̄ achaz. Achaz aūt: gen̄
ezechiam. Ezechias aut̄. gen̄ manassē.
Manasses aut̄. gn̄ amon. Amon aut̄.
gen̄ iosiam. Iosias aut̄. gn̄ iechoniā
& fr̄es eius in transmigrationem baby
lonis. Et p̄ transmigrationē babylo
nis. iechonias gn̄ salathiel. Salathiel
aut̄. gn̄ zorobabel. Zorobabel aūt: gen̄
abiud. Abiud aut̄. gen̄ eliachim. E
liachim aut̄. gen̄ azor. Azor aūt. gen̄
sadoch. Sadoc aut̄. gen̄ achim. Achim
aut̄ gn̄ eliud. Eliud aut̄. gn̄ eleazar.
Eleazar. aut̄ gn̄ matham. Mathan aūt:
gn̄ iacob. Iacob aut̄. gen̄ ioseph uirū
marie. de q̄ natus est iesus qui uocatur
xp̄c. Omnes ergo gn̄ationes ab abra
ham usq; ad dd̄. generationes. xiiii.
Et a dauid usq; ad transmigrationē babi
lonis. gn̄ationes. xiiii. Et a transmigrati
one babylonis usq; ad xp̄m. gn̄ationes
xiiii. Xp̄i aut̄ gn̄atio sic erat. Cum
eēt desponsata mater ih̄u maria ioseph.
an̄ quā conuenirēt inuenta est in utero habēs
de sp̄u sc̄o. Ioseph aut̄ uir eius cū eēt iust̄.
et nollet eam traducere. uoluit occulte
dimittere eā. Hec aut̄ eo cogitante. ecce
angls̄ dn̄i in sompnis apparuit ei dicēs.
Ioseph fili dd̄. noli timere accipe mariā
coniugem tuā. Qd̄ enī in ea natum ē. de
sp̄u sc̄o ē. Pariet aut̄ filiū. et uocab̄ nom̄
eius ih̄m. Ip̄e ē saluū faciet p̄plm suū.
a peccatis eoz. Hoc aut̄ totū factū ē: ut
adimpleretur qd̄ dcm̄ ē a dn̄o p̄ p̄pham
dicentem. Ecce uirgo in utō habebit:
pariet filiū. & uocabunt nom̄ ei' emma
nuhel. qd̄ est interpretatū nob̄ cū d̄s. Exu̅
gens aut̄ ioseph a somno: fec̄ sic̄ p̄cepit
ei angls̄ dn̄i. & accep̄ coniugem suā. & nō
cognoscebat eam donec p̄pit filiū suū
primogenitū. et uocauit nom̄ ei' ih̄m.
Cum ergo natus eēt ih̄s ascalonita II
in bethleem iude in dieb; herodis re
gis. ecce magi ab oriente uenerūt iero
solimā dicentes. Ubi ē qui natus ē rex
iudeoz? Vidimus enī stellā ei' in orien
te. & uenimus adorare eū. Audiens aūt
herodes rex turbatus ē. & omnis ierl̄m
cū illo. Et congregans omīs p̄ncipes sa
cerdotum & scribas p̄pli: sciscitabatur ab eis
ubi xp̄c nasceretur. At illi dixerūt ei. In beth
leem iude. Sic enī scriptū ē p̄ p̄pham.
Et tu bethleem terra iuda. nequaquā
minima es in p̄ncipib; iuda. Ex te enī
exiet dux qui regat p̄plm meū isrl̄.
Tunc herodes clam uocatis magis di
ligenter didicit ab eis t̄ps stelle. que ap
paruit eis. Et mittens illos in bethleem dix.
Ite & interrogate diligenter de puero. Et cū
ueneritis. renūtiate michi: ut ego ueniens
adorē eum. Qui cū audissent regem ab
ierūt. Et ecce stella quā uiderant in ori
ente antecedebat eos. usq; dum ueniens
staret supra domū ubi erat puer. Vide
tes aut̄ stellam. gauisi sūt gaudio mag
ualde. Et intrantes domū inuenerūt pue
rū cū maria matre ei'. Et procidentes ado
rauerūt eum. Et apertis thesauris suis. ob
tulerunt ei munera. aurū. thus. & mirra.
Et responso accepto in somnis ne redirēt
ad herodem: p̄ aliā uiā reuersi sūt in regionē
suam. Qui cū recessissent. ecce angls̄
dn̄i apparuit ioseph in somnis dicens.
Surge et accipe puerū. & matrem ei' et fu
ge in egyptum. et esto ibi usq; dū dicā t.
Futurum ē enī ut herodes querat pue
rū ad perdendū eū. Qui consurgens ac
cepit puerū et matrem eius nocte. et sec
sit in egyptum. Et erat ibi usq; ad obi

tam herodis. ut adimpleretur quod dictum est
a domino per prophetam dicentem. Ex egypto vocavi
filium meum. Tunc herodes videns quoniam illu
sus esset a magis. iratus est valde. Et mittens
occidit omnes pueros qui erant in bethleem.
et in omnibus finibus eius. ab ymatu et infra.
secundum tempus quod exquisierat a magis. Tunc adim
pletum est quod dictum est per ieremiam prophetam
dicentem. Vox in rama audita est. plora
tus et ululatus multus. rachel plorans
filios suos. et noluit consolari quia non sunt.
Defuncto autem herode ecce apparuit angelus domini in
somnis ioseph in egypto dicens. Surge et
accipe puerum et matrem eius. et vade in
terram israel. Defuncti sunt enim qui quere
bant animam pueri. Qui consurgens accepit
puerum et matrem eius. et venit in terram
israel. Audiens autem quod archelaus regnaret in
iudea pro herode patre suo. timuit illo i
re. Et ammonitus in somnis secessit in
partes galilee. Et veniens habitavit in ci
vitate que vocatur nazareth. ut adim
pleretur quod dictum est per prophetas. quoniam na
zareus vocabitur.

III In diebus autem illis venit iohannes baptista
predicans in deserto iudee. dicens. Peni
tentiam agite. appropinquavit enim regnum
celorum. Hic est enim qui dictus est per ysa
iam prophetam dicentem. Vox clamantis in
deserto. parate viam domini. rectas facite
semitas eius. Ipse autem iohannes habebat
vestimentum de pilis camelorum. et zonam
pelliceam circa lumbos eius. Esca autem eius
erat locuste et mel silvestre. Tunc exibat
ad eum ierusalem et omnis iudea. et omnis regi
o circa iordanem. et baptizabantur in ior
dane ab eo. confitentes peccata sua. Videns
autem multos phariseorum et saduceorum
venientes ad baptismum suum. dixit eis.
Progenies viperarum quis demonstravit vo
bis fugere a ventura ira? Facite ergo
fructum dignum penitentie. et ne
velitis dicere intra vos. patrem habemus
abraham. Dico enim vobis. quoniam potens est deus
de lapidibus istis suscitare filios abrahe.
Iam enim securis ad radicem arboris posi
ta est. Omnis ergo arbor que non facit fruc
tum bonum. excidetur et in ignem mittetur.
Ego quidem vos baptizo in aqua in penitentiam.
Qui autem post me venturus est. fortior me est.
cuius non sum dignus calciamenta portare. Ip
se vos baptizabit in spiritu sancto et igni. cu
ius ventilabrum in manu sua. et per
mundabit aream suam. et congregabit tri
ticum in horreum suum. paleas autem comburet
igni inextinguibili. Tunc venit ihesus a
galilea in iordanem ad iohannem ut bapti
zaretur ab eo. Iohannes autem prohibebat eum
dicens. Ego a te debeo baptizari et tu ve
nis ad me? Respondens autem ihesus dixit ei. Sine
modo. Sic enim decet nos implere omnem
iustitiam. Tunc dimisit eum. Baptiza
tus autem ihesus confestim ascendit de aqua.
Et ecce aperti sunt ei celi. et vidit spiritum dei
descendentem sicut columbam. et venientem
super se. Et ecce vox de celis dicens. Hic est
filius meus dilectus in quo michi complacui.

Tunc ductus est ihesus in desertum IIII
a spiritu ut temptaretur a diabolo. Et cum
ieiunasset quadraginta diebus et .xl. noc
tibus: postea esuriit. Et accedens tem
ptator dixit ei. Si filius dei es. dic ut
lapides isti panes fiant. Qui respondens
dixit ei. Scriptum est. Non in solo pa
ne vivit homo. sed in omni verbo quod procedit
de ore dei. Tunc assumpsit eum diabolus
in sanctam civitatem. et statuit eum supra
pinnaculum templi. et dixit ei. Si filius
dei es. mitte te deorsum. Scriptum est enim:
Quia angelis suis mandavit de te. et in
manibus tollent te. ne offendas ad lapi
dem pedem tuum. Ait illi ihesus rursum. Scrip
tum est. Non temptabis dominum deum tuum. Iterum
assumpsit eum diabolus in montem excel
sum valde. et ostendit ei omnia regna
mundi et gloriam eorum. et dixit illi. Hec om
nia tibi dabo. si cadens adoraveris me. Tunc
dixit ei ihesus. Vade sathanas. Scriptum est
enim. Dominum deum tuum adorabis et illi soli ser
vies. Tunc reliquit eum diabolus. Et ec
ce angeli accesserunt et ministrabant ei.
Cum autem audisset ihesus quod iohannes traditus
esset. secessit in galileam. Et relicta ci
vitate nazareth. venit et habitavit in ca
pharnaum maritima. in finibus zabu
lon et neptalim. Ut adimpleretur quod di
ctum est per ysaiam prophetam. Terra zabu
lon et terra neptalim. via maris trans

iordanen galilee gentiu. Pplus q se-
debat in tenebris. uidit luce magna.
Et sedentib; in regione umbre mortis
lux orta e eis. Et inde cep ihc pdicare:
et dicere. Penitentiam agite appinqbit
eni regnu celor. Ambulans aut ihc
iuxta mare galilee uidit duos fres. symo
nem qui uocatur petrus et andrea frem
eius mittentes rete in mare. Erant eni
piscatores. Et ait ill. Venite post me: et
faciam uos fieri piscatores hoium. At il
li continuo relictis retib; secuti sut eum.
Et pcedens in uidit alios duos fres. ia
cobum zebedei et iohem frem ei in na
ui cum zebedeo patre eor reficientes
recia sua. Et uocauit eos. Illi aut statim
relictis retib; et patre: secuti sunt eu.
Et circuibat ihc totam galileam do
cens in synagogis eor. et predicans euan
glm regni. et sanans omnem langore
et oem infirmitatem in pplo. Et abiit
opinio eius in totam syriam. Et obtu
lerunt ei omnes male hntes. uariis lan
gorib; et tormtis comphensos. et qui de
monia habebant. et lunaticos. et paliti
cos. et curauit eos. Et secute sunt eum
turbe multe. de galilea. et decapoli. et
ierslmis. et de iudea. et de trans iordanen.

V

Uidens aut ihc turbas,
ascendit in monte. Et cum sedisset.
accesserunt ad eum discipli eius. Et
apiens os suu. docebat eos dices. Bea
ti paupes spu. qm ipor est regnu celo
ru. Beati mites. qm ipi possidebt tra.
Bti qui lugent. qm ipi consolabunt.
Beati q esuriunt et siciunt iusticiam:
qm ipi saturabuntur. Beati misericordes
qm ipsi miam consequentur. Beati mu
do corde qm ipi dm uidebunt. Beati pa
cifici. qm filii dei uocabunt. Beati qui
psecutione paciuntur ppt iusticiam.
qm ipor est regnu celor. Beati estis
cum maledixerint uob homines et p
secuti uos fuerint. et dixerint omne ma
lum adusum uos mentientes ppr me. Gau
dete et exultate: qm merces ura copiosa
e in celis. Sic eni psecuti sut pphas q
fuerunt an uos. Uos estis sal tre.
Qd si sal euanuerit. in quo salietur:

Ad nichilum ualet ultra nisi ut mittat
foras et conculcet ab hominib;. Uos e
stis lux mundi. Non pot ciuitas abs
condi sup montem posita. neq accendun
lucernam et ponunt eam sub modio
sup candelabrum. ut luceat omnib;
qui in domo sut. Sic luceat lux ura cora
hominib;: ut uideant opa ura bona et g
rificent patrem urm qui in celis e. No
lite putare qm ueni solue legem au
pphas. Non ueni soluere. s; adimple
Amen quippe dico uob. donec tnseat
celum et terra. iota unu aut unus ap
no pteribit a lege donec omia fiant.
ergo soluerit unu de mandatis istis
minimis. et docuerit sic homines minim
uocabr in regno celor. Qui aut fe
cit et docuerit. hic magnus uocabr in re
gno celor. Dico aut uob: q nisi habun
uerit iusticia ura plusqua scribar e
phariseor. n intrabitis in regnu celor.
Audistis q dictum e antiqs. No oc
des. Qui aute occiderit. reus erit iudicio.
Ego aut dico uob. q omnis qui iras
cit fri suo. reus erit iudicio. Qui aut
dixerit fri suo racha. reus erit concilio
Qui aut dixerit fatue. reus erit gehen
ne ignis. Si g offers munus tuu ad al
tare. et ibi recordatus fueris q fr tuus
ht ad aduersum te. relinq; ibi munus tuu
an altare. et uade prius reconciliari fri
tuo. et tunc ueniens offeres munus tuu.
Esto consentiens aduersario tuo ci
to dum es in uia cum eo: ne forte tra
dat te aduersarius iudici. et iudex tradat
ministro. et in carcerem mittaris. A
men dico tibi: Non exies inde donec
reddas nouissimu quadrantem. Au
distis q dictum e antiqs: n mechabe
ris. Ego aut dico uob. qm omnis qui
uiderit mulierem ad concupiscendum
eam: iam mechatus e eam in corde
suo. Qd si oculus tuus dext scandali
zat te: erue eum. et pice abs te. Ex
pedit eni tibi ut pereat unu mbror tu
or: qua totum corpus tuu mittat
in gehenna. Et si dextera manus t
a tua scandalizat te. abscide eam
et pice abs te. Expedit eni tibi ut p

unũ mẽbroꝝ tuoꝝ: quã totũ corp⁹ tuũ
eat in gehennã. Dictũ est autẽ. Quicũ
q; dimiserit uxorem suã. det illi libellũ re
pudii. Ego autẽ dico uob. q̃ omis q di
miserit uxorem suã excepta fornicatiõis
causa: facit eam mechari. Et q dimis
sam duxerit. adulterat. Iterũ audistis q̃a
dictũ ẽ antiq̃s. Non periurab. Reddes autẽ
dño iuramẽta tua. Ego autẽ dico uob. n̄
iurare omnino. neq; per celũ q̃r thronus dei
est. neq; per terram. q̃r scabellũ pedũ eius
ẽ. neq; per ierlm̃. q̃r ciuitas ẽ magni re
gis. neq; per caput tuũ iuraueris: q̃r nõ po
tes unum capillum albũ facere aut nig
rũ. Sit autẽ sermo uř. ẽ. ẽ. n̄. n̄. Qd autẽ his
abundantius ẽ: a malo ẽ. Audistis q̃a
dictũ ẽ. Oculũ p oculo. dentẽ p dente.
Ego autẽ dico uob. n̄ resistere malo. Sz
siquis percusserit te in dexterã maxillam
tuam. p̃be illi et alterã. Et qui uult tecũ
in iudicio contendere. ⁊ tunicã tuã tol
le. dimitte ei et palliũ. Et quicũq; te an
gariauit mille passus. uade cum illo et a
lia duo. Qui autẽ petit a te da ei. ⁊ uolẽti
mutuari a te. ne auertaris. Audistis q̃a
dictũ est. Diliges amicũ tuũ. ⁊ odio ha
bebis inimicũ tuũ. Ego autẽ dico uobis.
Diligite inimicos uestros. bñfacite his
qui oderunt uos. ⁊ orate p persequenti
bz et calũpniantibz uos. ut sitis filii pa
tris uři qui in celis est. Qui solem suũ
oriri facit sup bonos et malos et pluit sup
iustos et iniustos. Si enĩ diligitis eos qui
uos diligunt. q̃m mercedem habebitis?
Nonne et publicani hoc faciunt? Et si
salutaueritis fr̃es uřos tm̃. qd amplius fa
citis? Nonne et ethnici hoc faciunt? E
stote g uos perfecti. sic et pr̃ uř celestis p
fectus est. Attendite ne iustitiã ue
stram faciatis coram hominibz. ut uidea
mini ab eis. Alioqn mercedem n̄ habebi
tis apd patrem uestrum q in celis ẽ. Cũ
g facis elymosinã noli tuba canẽ an
te. sic̃ hypocrite faciunt in synago
gis et in uicis. ut honorificentur ab hoib.
Amẽ dico uob. receperũt mercedem suã.
Te autẽ faciente elemosinã. nesciat si
nistra tua qd faciat dextera tua. ut sit
elemosina in abscondito. ⁊ pr̃ tuus qui uidet

in abscondito reddet t̃.
Et cum oratis. nõ eritis sic̃ hypocrite. VI
qui amant in synagogis et in angulis
platearũ stantes orare. ut uideantur ab ho
minibz. Amen dico uob. receperũt merce
dem suã. Tu autẽ cũ oraueris intra in cubicu
lũ tuũ. ⁊ clauso hostio tuo ora patrem
tuũ in abscõdito. Et pr̃ tuus qui uidet
in abscondito. reddet t̃. Orantes autẽ noli
te multũ loqui. sicut ethnici faciunt. Pu
tant enĩ qd in multiloquio suo exaudian
tur. Nolite g assimilari eis. Scit ẽ pat
uř quid opus sit uob. an̄ quã petatis
eum. Sic ergo uos orabitis. Pat̃ nost̃
qui in celis es. scificetur nom̃ tuũ. Adue
niat regnum tuũ. Fiat uoluntas tua sic̃
in celo et in terra. Panem nr̃m supsubstã
tialem: da nob hodie. Et dimitte nob dẽ
bita nr̃a. sic̃ et nos dimittim⁹ debitorib
nr̃is. Et ne nos inducas in temptatione.
sz libera nos a malo. Amẽ. Si enĩ dimiseritis
hominibz peccata eoꝝ. dimittet ⁊ uob
pater uř celestis delicta uřa. Si autẽ nõ di
miseritis hominibz: nec pater uř dimittet
peccata uřa. Cum autẽ ieiunatis noli
te fieri sicut hypocrite tristes. Exter
minant enĩ facies suas ut pareant hominibz
ieiunantes. Amẽ dico uob. receperũt mer
cedem suã. Tu autẽ cum ieiunas unge ca
put tuũ. ⁊ faciem tuã laua. ne uidearis
ab hominibz ieiunans. sz patri tuo qui ẽ
in abscondito; ⁊ pr̃ tuus qui uidet in absc̃õ
dito. reddet t̃. Nolite thesaurizare uo
b thesauros in terra. ubi erugo et tinea
demolitur. et ubi fures effodiunt et fu
rantur. Thesaurizate autẽ uob thesau
ros in celo. ubi neq; erugo neq; tinea de
molitur. et ubi fures non effodiunt nec
furantur. Ubi enĩ est thesaurus tuus.
ibi ẽ et cor tuũ. Lucerna corporis tui ẽ
oculus tuus. Si fuerit oculus tuus sim
plex: totũ corpus tuũ lucidũ erit. Si autẽ
oculus tuus nequã fuerit. totũ corpus tu
ũ tenebrosũ erit. Si g lumẽ qd in te est
tenebre sunt. ipe tenebre quante erunt?
Nemo pot duob dñis seruire. Aut enĩ
unũ odio habebit et alterũ diliget. aut
unũ sustinebit. et alterũ contempnet.
Nõ potestis deo seruire ⁊ mamone. Ideo

IV dico vobis, ne solliciti sitis anime vestre quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini. Nonne anima plus est quam esca, et corpus plus quam vestimentum? Respicite volatilia celi, quoniam non serunt neque metunt neque congregant in horrea, et pater vester celestis pascit illa. Nonne vos magis pluris estis illis? Quis autem vestrum cogitans potest adicere ad staturam suam cubitum unum? Et de vestimento quid solliciti estis? Considerate lilia agri quomodo crescunt: non laborant neque nent. Dico autem vobis quoniam nec Salomon in omni gloria sua coopertus est sicut unum ex istis. Si autem fenum agri quod hodie est et cras in clibanum mittitur deus sic vestit, quanto magis vos minime fidei? Nolite ergo solliciti esse dicentes: quid manducabimus aut quid bibemus aut quo operiemur? Hec enim omnia gentes inquirunt. Scit enim pater vester quia his omnibus indigetis. Querite ergo primum regnum dei et iustitiam eius, et hec omnia adicientur vobis. Nolite ergo solliciti esse in crastinum. Crastinus enim dies sollicitus erit sibi ipsi. Sufficit enim diei malitia sua.

VII Nolite iudicare, ut non iudicemini. In quo enim iudicio iudicaveritis, iudicabimini. Et in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, et trabem in oculo tuo non vides? Aut quomodo dicis fratri tuo: Frater, sine eiciam festucam de oculo tuo, et ecce trabes est in oculo tuo? Hypocrita, eice primum trabem de oculo tuo, et tunc videbis eicere festucam de oculo fratris tui. Nolite dare sanctum canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos, ne forte conculcent eas pedibus suis, et canes conversi dirumpant vos. Petite et dabitur vobis, querite et invenietis, pulsate et aperietur vobis. Omnis enim qui petit accipit, et qui querit invenit, et pulsanti aperietur. Aut quis est ex vobis homo quem si petierit filius suus panem, numquid lapidem porriget ei? Aut si piscem petierit, numquid serpentem porriget ei? Si ergo vos cum sitis mali nostis bona data dare filiis vestris, quanto magis pater vester qui in celis est dabit bona petentibus se. Omnia ergo quecumque vultis ut faciant vobis homines, ita et vos facite illis. Hec est enim lex et prophete. Intrate per angustam portam, quia lata et spatiosa via est que ducit ad perditionem, et multi sunt qui intrant per eam. Quam angusta porta et arta via que ducit ad vitam, et pauci sunt qui inveniunt eam. Attendite a falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces. A fructibus eorum cognoscetis eos. Numquid colligunt de spinis uvas, aut de tribulis ficus? Sic omnis arbor bona fructus bonos facit, mala autem arbor fructus malos facit. Non potest arbor bona fructus malos facere, neque arbor mala fructus bonos facere. Omnis arbor que non facit fructum bonum exciditur et in ignem mittitur. Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos. Non omnis qui dicit michi domine domine intrabit in regnum celorum, sed qui facit voluntatem patris mei qui in celis est, ipse intrabit in regnum celorum. Multi dicent michi in illa die: Domine domine, nonne in nomine tuo prophetavimus, et in nomine tuo demonia eiecimus, et in nomine tuo multas virtutes fecimus? Et tunc confitebor illis: quia numquam novi vos. Discedite a me qui operamini iniquitatem. Omnis ergo qui audit verba mea hec et facit ea, assimilabitur viro sapienti qui edificavit domum suam supra petram. Et descendit pluvia, et venerunt flumina, et flaverunt venti, et irruerunt in domum illam, et non cecidit; fundata enim erat supra petram. Et omnis qui audit verba mea hec et non facit ea, similis est viro stulto, qui edificavit domum suam supra harenam. Et descendit pluvia, et venerunt flumina, et flaverunt venti, et irruerunt in domum illam, et cecidit, et fuit ruina eius magna.

Et factum est cum consummasset Ihesus verba hec, admirabantur turbe super doctrina eius. Erat enim docens eos sicut potestatem habens, et non sicut scribe eorum et pharisei.

Cum autem descendisset Ihesus de monte, secute sunt eum turbe multe. Et ecce leprosus veniens adorabat eum dicens: Domine, si vis potes me mundare. Et extendens Ihesus manum, tetigit eum dicens VIII

volo. Mundare. Et confestim mundata
est lepra eius. Et ait illi ihesus. Vide nemini
dixeris. sed vade ostende te sacerdotibus et
offer munus quod precepit moyses in testi
monium illis. Cum autem introisset caphar
naum: accessit ad eum centurio rogans eum
et dicens. Domine: puer meus iacet in domo para
lyticus. et male torquetur. Et ait illi
ihesus. Ego veniam et curabo eum. Et re
spondens centurio ait. Domine non sum di
gnus ut intres sub tectum meum. sed tantum dic
verbo et sanabitur puer meus. Nam et e
go homo sum sub potestate constitutus
habens sub me milites. Et dico huic va
de: et vadit. et alio veni: et venit. Et ser
vo meo fac hoc. et facit. Audiens autem
ihesus miratus est. et sequentibus se dixit. A
men dico vobis: Non inveni tantam fidem
in israel. Dico autem vobis. quod multi ab ori
ente et occidente venient. et recumbent
cum abraham. ysaac. et iacob. in regno
celorum. Filii autem regni eicientur in te
nebras exteriores. ibi erit fletus et stridor
dentium. Et dixit ihesus centurioni. Va
de et sicut credidisti fiat tibi. Et sana
tus est puer in illa hora. Et cum venisset
ihesus in domum petri: vidit socrum eius iacen
tem et febricitantem. et tetigit manum
eius. et dimisit eam febris. Et surrexit
et ministrabat eis. Vespere autem facto. obtu
lerunt ei multos demonia habentes. Et
eiciebat spiritus verbo. et omnes male haben
tes curavit. ut adimpleretur quod dictum est
per ysaiam prophetam dicentem. Ipse infirmi
tates nostras accepit. et egrotationes nostras
portavit. Videns autem ihesus turbas mul
tas circum se. iussit discipulos ire trans fre
tum. Et accedens unus scriba ait illi.
Magister sequar te quocumque ieris. Et dicit
illi ihesus. Vulpes foveas habent. et volu
cres celi nidos. filius autem hominis non habet
ubi caput suum reclinet. Alius autem de di
scipulis eius ait ei. Domine. permitte me pri
mum ire. et sepelire patrem meum. Ihesus autem
ait illi. Sequere me. et dimitte sepelire
mortuos mortuos suos. Et ascendente
eo in naviculam. secuti sunt eum disci
puli eius. Et ecce motus magnus factus est
in mari. ita ut navicula operiretur fluc
tibus. Ipse vero dormiebat. Et accesserunt
ad eum discipuli eius. et suscitaverunt eum
dicentes. Domine salva nos. perimus. Et
dicit eis. Quid timidi estis modice fi
dei? Tunc surgens imperavit ventis et
mari. et facta est tranquillitas magna.
Porro homines mirati sunt dicentes.
Qualis est hic? quia venti et mare obe
diunt ei. Et cum venisset trans fretum in
regionem gerasenorum: occurrerunt ei duo
habentes demonia de monumentis exeun
tes. sevi nimis. ita ut nemo posset tran
sire per viam illam. Et ecce clamaverunt
dicentes. Quid nobis et tibi ihesu fili dei?
Venisti huc ante tempus torquere nos? E
rat autem non longe ab illis grex porcorum
multorum pascens. Demones autem roga
bant eum dicentes. Si eicis nos hinc. mit
te nos in gregem porcorum. Et ait illis. Ite.
At illi exeuntes. abierunt in porcos. Et
ecce impetu abiit totus grex per preceps
in mare. et mortui sunt in aquis. Pasto
res autem fugerunt. et venientes in civi
tatem nuntiaverunt omnia. et de his qui
demonia habuerant. Et ecce tota ci
vitas exiit obviam ihesu. Et viso eo roga
bant ut transiret a finibus eorum. eum

IX

Et ascendens ihesus in naviculam transfre dns
tavit. et venit in civitatem suam. Et ec
ce offerebant ei paralyticum iacentem in le
cto. Videns autem ihesus fidem illorum: dixit
paralytico. Confide fili. remittuntur
tibi peccata tua. Et ecce quidam de scri
bis dixerunt intra se. Hic blasphemat.
Et cum vidisset ihesus cogitationes eorum dixit.
Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris?
Quid est facilius dicere. dimittuntur tibi
peccata tua. aut dicere. surge et am
bula? Ut sciatis autem. quia filius hominis
habet potestatem in terra dimittendi
peccata. tunc ait paralytico. Surge tolle
lectum tuum. et vade in domum tuam. Et
surrexit et abiit in domum suam. Viden
tes autem turbe: timuerunt. et glorifica
verunt deum: qui dedit potestatem talem
hominibus. Et cum transiret inde ihesus:
vidit hominem sedentem in thelo
neo. matheum nomine. et ait illi. Sequere
me. Et surgens secutus est eum. Et fa

cum esset discumbente eo in domo: ecce
et multi publicani et peccatores venien-
tes discumbebant cum Ihesu et discipu-
lis eius. Et videntes pharisei dicebant discipulis eius:
Quare cum publicanis et peccatoribus man-
ducat magister vester? At Ihesus audiens ait:
Non est opus valentibus medicus, sed ma-
le habentibus. Euntes autem discite, quid est
misericordiam volo et non sacrificium. Non enim
veni vocare iustos, sed peccatores. Tunc
accesserunt ad eum discipuli Iohannis, di-
centes: Quare nos et pharisei ieiunamus
frequenter, discipuli autem tui non ieiu-
nant? Et ait illis Ihesus: Numquid possunt
filii sponsi lugere, quamdiu cum illis est spon-
sus? Venient autem dies cum auferetur
ab eis sponsus, et tunc ieiunabunt. Nemo
autem committit commissuram panni rudis in ve-
stimentum vetus. Tollit enim plenitudinem
eius a vestimento, et peior scissura fit.
Neque mittunt vinum novum in utres vete-
res. Alioquin rumpuntur utres, et vinum
effunditur, et utres pereunt. Sed vinum
novum in utres novos mittunt, et ambo
conservantur. Hec illo loquente ad eos,
ecce princeps unus accessit et adorabat eum,
dicens: Domine, filia mea modo defuncta est,
sed veni, impone manum tuam super eam, et vi-
vet. Et surgens Ihesus sequebatur eum,
et discipuli eius. Et ecce mulier que sangui-
nis fluxum patiebatur duodecim annis, ac-
cessit retro, et tetigit fimbriam vestimen-
ti eius. Dicebat enim intra se: Si tetige-
ro tantum vestimentum eius, salva ero. At Ihesus
conversus et videns eam, dixit: Confide
filia, fides tua te salvam fecit. Et salva
facta est mulier ex illa hora. Et cum venisset
Ihesus in domum principis, et vidisset tibi-
cines et turbam tumultuantem, dicebat:
Recedite. Non est enim mortua puella,
sed dormit. Et deridebant eum. Et cum eiec-
ta esset turba, intravit, et tenuit manum
eius. Et dixit: Puella surge. Et surre-
xit puella. Et exiit fama hec in uni-
versam terram illam. Et transeunte inde
Ihesu, secuti sunt eum duo ceci, claman-
tes et dicentes: Miserere nostri fili David. Cum autem
venisset domum, accesserunt ad eum ceci. Et
dixit eis Ihesus: Creditis quia possum hoc facere

vobis? Dicunt ei: Utique domine. Tunc tetigit
oculos eorum dicens: Secundum fidem vestram
fiat vobis. Et aperti sunt oculi eorum. Et
comminatus est eis Ihesus dicens: Videte ne
quis sciat. Illi autem exeuntes diffama-
verunt eum in tota terra illa. Egres-
sis autem illis, ecce obtulerunt ei hominem
mutum demonium habentem. Et eiecto de-
monio, locutus est mutus, et admira-
te sunt turbe, dicentes: Numquam appa-
ruit sic in Israel. Pharisei autem dicebant:
In principe demoniorum eicit demones.
Et circuibat Ihesus civitates omnes, et ca-
stella, docens in synagogis eorum, et pre-
dicans evangelium regni, et curans omnem lan-
guorem et omnem infirmitatem. Videns
autem turbas, misertus est eis, quia erant ve-
xati et iacentes sicut oves non habentes
pastorem. Tunc dicit discipulis suis: Mes-
sis quidem multa, operarii autem pauci. Ro-
gate ergo dominum messis, ut mittat operarios
in messem suam.

Et convocatis duodecim discipulis suis, de-
dit illis potestatem spirituum inmundorum, ut ei-
cerent eos, et curarent omnem languorem et
omnem infirmitatem. Duodecim autem apo-
stolorum nomina sunt hec. Primus Symon qui dicitur
Petrus, et Andreas frater eius. Iacobus Zebe-
dei, et Iohannes frater eius. Philippus et Bartho-
lomeus. Thomas et Matheus publicanus.
Iacobus Alphei et Taddeus. Symon Cha-
naneus, et Iudas Scarioth, qui et tra-
didit eum. Hos duodecim misit Ihesus, precipi-
ens eis et dicens: In viam gentium ne abieri-
tis, et in civitates Samaritanorum ne in-
traveritis. Sed potius ite ad oves que peri-
erunt domus Israel. Euntes autem predicate dicen-
tes: quia appropinquavit regnum celorum. In-
firmos curate, mortuos suscitate, le-
prosos mundate, demones eicite. Gra-
tis accepistis, gratis date. Nolite pos-
sidere aurum neque argentum, neque pecuniam
in zonis vestris. Non peram in via, neque
duas tunicas, neque calciamenta, neque virgam.
Dignus est enim operarius cibo suo. In quam-
cumque autem civitatem aut castellum intrave-
ritis, interrogate quis in ea dignus sit, et
ibi manete donec exeatis. Intrantes autem
in domum, salutate eam, dicentes: Pax

domui. Et si quidē fuerit domꝰ illa di
gna: ueniet pax uŕa sup eā. Sin aūt nō
fuerit digna: pax uŕa ad uos reuertet.
Et quicūq; nō receperit uos. neq; audie
rit smones uros: exeuntes foras ꝺ do
mo uł ciuitate: excutite puluerem
de pedibꝫ uris. Amē dico uob. Tollerabi
lius erit terre sodomor et gomorreo
rū in die iudicii, quā illi ciuitati. Ec
ce ego mitto uos sicut oues in medio lu
poꝝ. Estote ḡ prudentes sicut serpentes.
et simplices. sicut columbe. Cauete aūt
ab hominibꝫ. Tradent enī uos ī conciliis.
in synagogis suis flagellabunt uos.
Et ad presides et ad reges ducemini ꝓp
me: in testimoniū illis et gentibꝫ. Cum
aūt tradent uos: nolite cogitare quomo
aut qd loquamini. Dabit enī uob in illa ho
ra qd loquamini. Nō enī uos estis qui
loquimini. s; sps patris uri qui loqr ī uob.
Tradet autem fr̄ frēm in mortem. et pr̄
filium. Et insurgent filii in parentes.
et morte eos afficient. Et eritis odio
omībꝫ hominibꝫ ꝓpt nomē meū. Qui
aūt perseuerauerit usq; in finē. hic sal
uus erit. Cum aūt persequentur uos in ciui
tate ista: fugite in aliam. Amē dico uo
bis. nō consūmabitis ciuitates isrł donec
ueniat filius hominis. Nō ē discipłs sup
magistrū. nec seruus sup dnm̄ suū. Suf
ficit discipło ut sit sicut magr̄ eius. et ser
uo sicut dñs eius. Si patrē familias be
elzebub uocauerunt, quanto magis do
mesticos eius. Ne ḡ timueritis eos;
Nichil enī opertum qd nō reueletur. et
occultū qd non sciatur. Qd dico uob
ī tenebris: dicite in lumine. et qd in
aure auditis: predicate sup tecta. Et
nolite timere eos qui occidunt corpꝰ.
aīam uo nō possunt occidere. Sꝫ potius
eum timete. qui pot et aīam et corpus
pdere in gehennam. Nōne duo pas
seres asse ueneunt. et unus ex illis nō
cadet sup terram sine patre uro. Ur̄i
aūt et capilli capitis omnes numerati sunt.
Nolite ergo timere. Multis passeribꝫ
meliores estis uos. Omnis ḡ q confitebr̄
me corā hominibꝫ: confitebor et ego eū.
corā patre meo qui est in celis. Qui aūt
negauerit me corā hominibꝫ: negabo et e
go eum corā patre meo qui in celis est.
Nolite arbitrari: quia uenerim pacē mit
tere in terram. Non ueni pacem mitte
re ī terram: sed gladiū. Ueni enī separare ho
minē aduersus patrem suū. et filiam adu
sus matrem suā. et nurū aduersus socrū suā.
et inimici hominis domestici eius. Qui a
mat patrem aut matrē aut mrēm plus
q̄ me. nō est me dignus. Et qui amat
filiū aut filiā sup me. nō ē me dignus.
Et qui nō accip crucem suā et seqt me.
nō est me dignus. Qui inuenit animā
suā: perdet illam. Et qui perdiderit aīam suā
ꝓpter me. inueniet eam. Qui recipit
uos. me recip. Et qui me recip. recipit
eū qui me misit. Qui recip ꝓphetam in
nōie ꝓphe: mercedem ꝓphete accipiet.
Et qui recip iustum in nōie iusti: mer
cedem iusti accipiet. Et quicūq; potū
dederit uni ex minimis istis. calicē aq
frigide tm̄ in nōie discipli: amē dico uo
b. nō perdet mercedem suā.

XI

Et factum est cum consūmasset iesus.
precipiens .xii. discipulis suis. transiit in.
ut doceret et predicaret in ciuitatibus
eorū. Iohes aūt cum audisset in uinculis
opa xp̄i: mittens duos ꝺ discipulis suis
ait illi. Tu es qui uenturus es an ali
ū expectamus. Et respondens ihc ait
illis. Euntes renuntiate iohi q audistis
et uidistis. Ceci uident. claudi ambu
lant. lepsi mundantur. Surdi audiunt.
mortui resurgunt. pauperes euangelizant.
Et beatus ē qui nō fuerit scandalizatus
in me. Illis aūt abeuntibꝫ cepit ihc di
cere ad turbas de iohe. Quid existis
in desertum uidere. harundinē uen
to agitatam. Sꝫ quid existis uidere.
hominem mollibꝫ uestitū. Ecce qui
mollibꝫ uestiuntur in domibꝫ regū sunt.
Sꝫ qd existis uidere. ꝓphetam. Etiā di
co uob et plusquā ꝓphetam. Hic ē enī
de quo scriptum ē. Ecce ego mitto an
gelm meū an faciem tuā: qui pparabit
uiā tuam ante te. Amē dico uob. nō sur
rexit int natos mulierū maior iohe
bapta. Qui aūt minor ē in regno celo
rū: maior ē illo. A diebꝫ aūt iohis bapt

usque nunc regnum celorum vim patitur, et violenti
rapiunt illud. Omnes enim prophete et lex usque
ad iohannem prophetaverunt. Et si vultis recipere
ipse est helyas qui venturus est. Qui habet aures
audiendi: audiat. Cui autem similem estima
bo generationem istam? Simile est pueris se
dentibus in foro. qui clamantes coequalibus
dicunt. Cecinimus vobis et non saltastis.
lamentavimus et non planxistis. Venit enim
iohannes neque manducans neque bibens. et di
cunt. Demonium habet. Venit filius hominis
manducans et bibens. et dicunt. Ecce homo
vorax et potator vini: publicanorum et pec
catorum amicus. Et iustificata est sapientia a fi
liis suis. Tunc cepit exprobrare civitatibus in
quibus facte sunt plurime virtutes eius. quia non
egissent penitentiam. Ve tibi corozaim. ve
tibi bethsaida: quia si in tyro et sydone
facte fuissent virtutes que facte sunt in vobis:
olim in cilicio et cinere penitentiam egissent.
Verumtamen dico vobis. Tyro et sydoni remis
sius erit in die iudicii quam vobis. Et
tu capharnaum. numquid usque in celum ex
altaberis? Usque in infernum descendes. Quia
si in sodomis facte fuissent virtutes que
facte sunt in te. forte mansissent usque in
hanc diem. Verumtamen dico vobis. quia
terre sodomorum remissius erit in die
iudicii quam tibi. In illo tempore: respondens
ihesus dixit. Confiteor tibi domine pater celi et ter
re. quia abscondisti hec a sapientibus et pru
dentibus: et revelasti ea parvulis. Ita pater.
quoniam sic placitum fuit ante te. Omnia mihi tradi
ta sunt a patre meo. Et nemo novit fi
lium nisi pater. neque patrem quis novit
nisi filius et cui voluerit filius reve
lare. Venite ad me omnes qui labo
ratis et onerati estis. et ego reficiam vos.
Tollite iugum meum super vos. et discite
a me. quia mitis sum et humilis corde. et in
venietis requiem animabus vestris. Iugum enim
meum suave est. et onus meum leve. est.

XII

In illo tempore: abiit ihesus sabbato
per sata. Discipuli autem eius esurientes.
ceperunt vellere spicas. et manducare.
Pharisei autem videntes dixerunt ei. Ec
ce discipuli tui faciunt quod non licet eis fa
cere sabbatis. At ille dixit eis. Nonne
legistis quid fecerit david. quando esurivit et qui
cum eo erant. quomodo intravit in domum
dei et panes propositionis comedit. quos
non licebat ei edere. neque his qui cum eo erant.
nisi solis sacerdotibus? Aut non legistis in le
ge. quia sabbatis sacerdotes in templo sabbatum vi
olant. et sine crimine sunt? Dico
autem vobis. quia templo maior est hic.
Si autem sciretis quid est. misericordiam volo et non sacri
ficium: numquam condempnassetis inno
centes. Dominus est enim filius hominis et sabbati.
Et cum inde transisset. venit in synago
gam eorum. Et ecce homo manum habens aridam.
Et interrogabant eum dicentes. Si licet sab
batis curare? ut accusarent eum. Ipse autem dixit
eis. Quis erit ex vobis homo qui habeat
ovem unam. et si ceciderit hec sabbatis
in foveam. nonne tenebit et levabit eam?
Quanto magis melior est homo ove.
itaque licet sabbatis bene facere. Tunc ait
homini. Extende manum tuam. Et extendit.
et restituta est sanitati sicut altera. Exeun
tes autem pharisei consilium faciebant adver
sus eum. quomodo eum perderent. Ihesus autem
sciens. recessit inde: et secuti sunt eum mul
ti. et curavit eos omnes. Et precepit eis ne ma
nifestum eum facerent. Ut adimpleretur
quod dictum est per ysaiam prophetam dicentem.
Ecce puer meus quem elegi. et dilectus meus
in quo bene complacuit anime mee. Po
nam spiritum meum super eum. et iudicium
gentibus nuntiabit. Non contendet neque
clamabit. neque audiet aliquis in plateis
vocem eius. Harundinem quassatam
non confringet. et linum fumigans non
extinguet. Donec eiciat ad victoriam
iudicium. et in nomine eius gentes sperabunt. Tunc
oblatus est ei demonium habens. cecus et
mutus. et curavit eum. ita ut loqueretur
et videret. Et stupebant omnes turbe.
et dicebant. Numquid hic est filius david?
Pharisei autem audientes. dixerunt. Hic
non eicit demones nisi in beelzebub prin
cipe demoniorum. Ihesus autem sciens cogitati
ones eorum dixit eis. Omne regnum divi
sum contra se desolabitur. Et omnis civitas
vel domus divisa contra se. non stabit. Et
si sathanas sathanan eicit. adversus
se divisus est. Quomodo ergo stabit regnum
eius? Et si ego in beelzebub eicio

demones. filii uestri in quo eiciunt? Ideo ipsi
iudices uestri erunt. Si autem ego in spiritu dei ei-
cio demones. igitur peruenit in uos regnum dei.
Aut quomodo potest quisquam intrare do-
mum fortis et uasa eius diripere. nisi prius al-
ligauerit fortem. et tunc domum eius diri-
piet. Qui non est mecum: contra me est. Et qui
non congregat mecum: dispergit. Ideo dico
uobis. omne peccatum et blasphemia re-
mittetur hominibus. spiritus autem blasphemia
non remittetur. Et quicumque dixerit uerbum
contra filium hominis. remittetur ei. Qui autem
dixerit uerbum contra spiritum sanctum: non remittetur ei.
neque in hoc seculo. neque in futuro. Aut fa-
cite arborem bonam et fructum eius bonum.
aut facite arborem malam et fructum
eius malum. Siquidem ex fructu arbor co-
gnoscitur. Progenies uiperarum: quomodo pote-
stis bona loqui: cum sitis mali? Ex abun-
dantia enim cordis os loquitur. Bonus homo
de bono thesauro profert bona: et malus homo
de malo thesauro, profert mala. Dico autem
uobis. quoniam omne uerbum ociosum quod locu-
ti fuerint homines, reddent rationem de eo.
in die iudicii. Ex uerbis enim tuis iustifica-
beris: et ex uerbis tuis condempnabis. Tunc
responderunt ei quidam de scribis et phariseis
dicentes. Magister. uolumus a te si-
gnum uidere. Qui respondens ait illis. Ge-
neratio mala et adultera signum querit.
et signum non dabitur ei. nisi signum ione
prophete. Sicut enim fuit ionas in uentre
ceti tribus diebus et tribus noctibus. sic erit
filius hominis in corde terre: tribus diebus
et tribus noctibus. Viri niniuite surgent
in iudicio cum generatione ista. et condempna-
bunt eam. quia penitentiam egerunt in predicatione
ione. Et ecce plus quam iona hic. Regi-
na austri surget in iudicio cum generatione
ista et condempnabit eam. quia uenit a fini-
bus terre audire sapientiam salomonis. Et ec-
ce plus quam salomon hic. Cum autem immundus
spiritus exierit ab homine: ambulat per loca
arida querens requiem et non inuenit.
Tunc dicit. Reuertar in domum meam unde
exiui. Et ueniens inuenit uacantem
scopis mundatam: et ornatam. Tunc ua-
dit et assumit. vii. alios spiritus secum nequio-
res se. et intrantes habitant ibi. Et fiunt
nouissima hominis illius. peiora pri-
oribus. Sic erit et generationi huic pessime.
Adhuc eo loquente ad turbas. ecce mater
eius et fratres stabant foris. querentes loqui
ei. Dixit autem ei quidam. Ecce mater tua et fra-
tres tui foris stant: querentes te. At ipse respon-
dens dicenti sibi: ait. Que est mater mea.
et qui sunt fratres mei? Et extendens manum
in discipulos suos, dixit. Ecce mater mea et
fratres mei. Quicumque enim fecerit uoluntatem
patris mei qui in celis est. ipse meus frater et so-
ror et mater est.

XIII
In illo die exiens ihesus de domo sedebat
secus mare. Et congregate sunt ad eum
turbe multe. ita ut in nauiculam ascendens
sederet. Et omnis turba stabat in litto-
re. Et locutus est eis multa in parabolis.
dicens. Ecce exiit qui seminat semi-
nare semen suum. Et dum seminat. quedam
ceciderunt secus uiam. et uenerunt uolucres
celi et comederunt ea. Alia autem ceciderunt
in petrosa: ubi non habebant terram mul-
tam. et continuo exorta sunt: quia non habebant
altitudinem terre. Sole autem orto, estu-
auerunt. et quia non habebant radicem aru-
erunt. Alia uero ceciderunt in spinas. et cre-
uerunt spine. et suffocauerunt ea. Alia autem
ceciderunt in terram bonam. et dabant fructum.
aliud centesimum. aliud sexagesimum.
aliud tricesimum. Qui habet aures audien-
di audiat. Et accedentes discipuli dixerunt
ei. Quare in parabolis loqueris eis? Qui respondens
ait illis. Quia uobis datum est nosse mysteria
regni celorum: illis autem non est datum. Qui enim
habet dabitur ei, et abundabit. qui autem non
habet. et quod habet auferetur ab eo. Ideo in parabo-
lis loquor eis. quia uidentes non uident.
et audientes non audiunt neque intelli-
gunt: ut adimpleatur in eis prophetia ysa-
ie dicentis. Auditu audietis et non
intelligetis. et uidentes uidebitis et non
uidebitis. Incrassatum est enim cor populi huius.
et auribus grauiter audierunt. et oculos suos
clauserunt. ne quando uideant oculis et auribus
audiant et corde intelligant. et conuertantur
et sanem eos. Vestri autem beati oculi quia uident.
et aures uestre quia audiunt. Amen quippe di-
co uobis: quia multi prophete et iusti cupierunt
uidere que uidetis et non uiderunt. et audire

que auditis et non audierunt. Vos ergo au-
dite parabolam seminantis. Omnis qui
audit verbum regni et non intelligit: venit
malus et rapit quod seminatum est in corde
eius. Hic est qui secus viam seminatus
est. Qui autem super petrosa seminatus est.
hic est qui verbum audit: et continuo cum
gaudio suscipit illud. Non habet autem in se
radicem. sed est temporalis. Facta autem tribu-
latione et persecutione propter verbum: con-
tinuo scandalizatur. Qui autem est semi-
natus in spinis. hic est qui verbum audit.
et sollicitudo seculi istius et fallacia di-
vitiarum suffocat verbum: et sine fructu ef-
ficitur. Qui vero in terram bonam seminatus
est. hic est qui verbum audit et intelligit: et
fructum affert. et facit aliud quidem
centesimum. et aliud sexagesimum. porro
aliud tricesimum. Aliam parabolam pro-
posuit illis dicens. Simile factum est re-
gnum celorum homini qui seminavit bonum
semen in agro suo. Cum autem dormirent homines
venit inimicus eius et superseminavit zizania in
medio tritici. et abiit. Cum autem crevis-
set herba et fructum fecisset: tunc appa-
ruerunt et zizania. Accedentes autem servi
patrisfamilias. dixerunt ei. Domine non-
ne bonum semen seminasti in agro tuo?
Unde ergo habet zizania? Et ait illis. Ini-
micus homo hoc fecit. Servi autem dixe-
runt ei. Vis imus et colligimus ea? Et
ait. Non. Ne forte colligentes zizania.
eradicetis simul cum eis et triticum. Si-
nite utraque crescere usque ad messem.
et in tempore messis dicam messoribus. Col-
ligite primum zizania et alligate ea fas-
ciculis ad comburendum: triticum autem con-
gregate in horreum meum. Aliam parabolam
proposuit eis dicens. Simile est regnum ce-
lorum grano synapis. quod accipiens homo semi-
navit in agro suo. quod minimum quidem est
omnibus seminibus. Cum autem creverit maius est
omnibus oleribus. et fit arbor. ita ut volu-
cres celi veniant et habitent in ramis eius.
Aliam parabolam locutus est eis dicens.
Simile est regnum celorum fermento. quod ac-
ceptum mulier abscondit in farine satis
tribus. donec fermentatum est totum. Hec omnia
locutus est ihesus in parabolis ad turbas. et sine pa-
rabolis non loquebatur eis. ut impleretur quod
dictum est per prophetam dicentem. Aperiam in
parabolis os meum. eructabo abscondita
a constitutione mundi. Tunc dimissis
turbis: venit in domum. Et accesserunt ad eum
discipuli eius dicentes. Edissere nobis
parabolam zizaniorum agri. Qui respondens ait.
Qui seminat bonum semen: est filius hominis.
Ager autem est mundus. Bonum vero semen: hii sunt
filii regni. Zizania autem: filii sunt nequam.
Inimicus autem qui seminavit ea: est dia-
bolus. Messis vero: consummatio seculi est.
Messores autem angeli sunt. Sicut ergo colliguntur
zizania et igni comburuntur: sic erit in
consummatione seculi. Mittet filius hominis
angelos suos. et colligent de regno eius omnia
scandala. et eos qui faciunt iniquitatem.
mittent eos in caminum ignis: ibi erit
fletus. et stridor dentium. Tunc iusti ful-
gebunt sicut sol: in regno patris eorum. Qui
habet aures audiendi: audiat. Simile
est regnum celorum thesauro abscondito
in agro. Quem qui invenit homo abscon-
dit. et pre gaudio illius vadit et vendit uni-
versa que habet. et emit agrum illum. Iterum
simile est regnum celorum homini negotia-
tori: querenti bonas margaritas. Inven-
ta autem una preciosa margarita. abiit
et vendidit omnia que habuit. et em-
it eam. Iterum simile est regnum celorum
sagene misse in mare. et ex omni genere
piscium congreganti. Quam cum impleta
esset educentes et secus litus sedentes
elegerunt bonos in vasa sua: malos autem
foras miserunt. Sic erit in consum-
matione seculi. Exibunt angeli. et separabunt
malos de medio iustorum: et mittent
eos in caminum ignis. Ibi erit fletus et
stridor dentium. Intellexistis hec omnia?
Dicunt ei. Etiam. Ait illis. Ideo omnis scri-
ba doctus in regno celorum. similis est homini
patrifamilias qui profert de thesauro
suo nova et vetera. Et factum est cum
consummasset ihesus parabolas istas. transiit inde.
Et veniens in patriam suam docebat eos in
synagogis eorum. ita ut mirarentur et di-
cerent. Unde huic sapientia hec et virtu-
tes? Nonne hic est fabri filius? Nonne
mater eius dicitur maria. et fratres eius iacobus et io-

II
seph et symon et iudas? et sorores eius no
ne omnes apud nos sunt? Unde ergo huic omnia ista?
Et scandalizabantur in eo. Ihesus autem dixit
eis. Non est propheta sine honore nisi in pa
tria sua et in domo sua. Et non fecit ibi vir
tutes multas propter incredulitatem eorum.
In illo tempore audivit herodes
tetrarcha famam ihesu: et ait pueris suis.
Hic est iohannes baptista. Ipse resurrexit a
mortuis: et ideo virtutes operantur in eo.
Herodes autem tenuit iohannem. et alligavit
eum et posuit in carcerem propter herodiadem
uxorem fratris sui. Dicebat enim illi iohannes.
Non licet tibi habere eam. Et volens
eum occidere: timuit populum. quia sicut prophetam
eum habebant. Die autem natalis herodis:
saltavit filia herodiadis in medio et pla
cuit herodi. Unde cum iuramento pollicitus
est ei dare: quodcumque postulasset ab eo. At
illa premonita a matre sua: da michi in
quit hic in disco caput iohannis baptiste.
Et contristatus est rex. Propter iusiuran
dum autem et eos qui pariter recumbebant.
iussit dari. Misitque et decollavit iohannem
in carcere. Et allatum est caput eius in
disco. et datum est puelle: et tulit
matri sue. Et accedentes discipuli eius
tulerunt corpus eius. et sepelierunt illud.
Et venientes nuntiaverunt ihesu. Quod
cum audisset ihesus: secessit inde in navi
culam. in locum desertum seorsum. Et cum
audissent turbe. secute sunt eum pedes
tres de civitatibus. Et exiens vidit tur
bam multam. et misertus est eius. et curavit
languidos eorum. Vespere autem facto. acces
serunt ad eum discipuli eius dicentes.
Desertus est locus. et hora iam preteriit. Di
mitte turbas. ut euntes in castella.
emant sibi escas. Ihesus autem dixit eis. Non
habent necesse ire. Date illis vos mandu
care. Responderunt ei. Non habemus hic nisi
quinque panes. et duos pisces. Qui ait
eis. afferte michi illos huc. Et cum
iussisset turbam discumbere super fe
num: acceptis v. panibus et duobus pis
cibus aspiciens in celum benedixit et fre
git et dedit discipulis suis panes. disci
puli autem turbis. Et manducaverunt omnes.
et saturati sunt. Et tulerunt reliquias
duodecim cophinos fragmentorum ple
nos. Manducantium autem fuit nume
rus quinque millia virorum: exceptis mulieri
bus et parvulis. Et statim compulit
discipulos ascendere in naviculam. et pre
cedere eum trans fretum. donec dimit
teret turbas. Et dimissa turba. ascen
dit in montem solus orare. Vespere autem
facto: solus erat ibi. Navicula autem in
medio mari iactabatur fluctibus. E
rat enim ventus contrarius. Quarta autem vi
gilia noctis venit ad eos: ambulans super
mare. et videntes eum super mare ambu
lantem turbati sunt dicentes. quia fantas
ma est. Et pre timore clamaverunt. Sta
timque ihesus locutus est eis dicens. Habete
fiduciam. Ego sum. nolite timere. Respon
dens autem petrus dixit. Domine. si tu es. iu
be me venire ad te super aquas. At ipse
ait. Veni. Et descendens petrus de navi
cula: ambulabat super aquas. ut veniret
ad ihesum. Videns vero ventum validum ti
muit. Et cum cepisset mergi: clamavit dicens.
Domine. salvum me fac. Et continuo ihesus ex
tendens manum apprehendit eum. et ait
illi. Modice fidei. quare dubitasti? Et
cum ascendissent in naviculam: cessa
vit ventus. Qui autem in navicula erant
venerunt et adoraverunt eum dicentes.
Vere filius dei es. Et cum transfretas
sent: venerunt in terram genesar. Et cum
cognovissent eum viri loci illius: miserunt
in universam regionem illam. et obtu
lerunt ei omnes male habentes. et rogabant
eum ut vel fimbriam vestimenti eius tan
gerent. Et quicumque tetigerunt salvi
facti sunt.
Tunc accesserunt ad eum ab ierosolimis scri XV
be et pharisei dicentes. Quare discipuli
tui transgrediuntur traditiones seni
orum? Non enim lavant manus suas cum
panem manducant. Ipse autem respondens ait
illis. Quare et vos transgredimini manda
tum dei propter traditionem vestram? Nam deus
dixit. Honora patrem tuum et matrem. Et
qui maledixerit patri vel matri. mor
te moriatur. Vos autem dicitis. Quicum
que dixerit patri vel matri. munus quod
cumque est ex me: tibi proderit. et non hono

rificauit patrem suum aut matrem suam.
et irritum fecistis mandatum dei propter tradi-
tionem uestram. Hypocrite, bene prophetauit de
uobis ysaias dicens. Populus hic labiis me
honorat: cor autem eorum longe est a me. Sine
causa autem colunt me: docentes doctrinas
et mandata hominum. Et conuocatis ad se
turbis: dixit eis. Audite et intelligite. Non
quod intrat in os: coinquinat hominem. sed quod
procedit ex ore: hoc coinquinat hominem.
Tunc accedentes discipuli eius. dixerunt ei.
Scis quia pharisei audito hoc uerbo. scandali-
zati sunt. At ille respondens ait. Omnis plan-
tatio quam non plantauit pater meus celestis:
eradicabitur. Sinite illos, ceci sunt. duces
cecorum. Cecus autem si ceco ducatum prestet:
ambo in foueam cadunt. Respondens autem petrus
dixit ei. Edissere nobis parabolam istam. At il-
le dixit. Adhuc et uos sine intellectu estis?
Non intelligitis. quia omne quod in os intrat
in uentrem uadit: et in secessum emittitur.
Que autem procedunt de ore. de corde exeunt:
et ea sunt que coinquinant hominem. De cor-
de enim exeunt cogitationes male. homici-
dia. adulteria. fornicationes. furta. falsa
testimonia. blasphemie. Hec sunt que coin-
quinant hominem. Et egressus inde ihesus: sece-
sit in partes tyri et sydonis; et ecce mulier
chananea a finibus illis egressa: clama-
bat dicens ei. Miserere mei domine fili dauid.
filia mea male a demonio uexatur. Qui
non respondit ei uerbum. Et accedentes disci-
puli eius rogabant eum dicentes. Dimit-
te eam: quia clamat post nos. Ipse autem respondens
ait. Non sum missus nisi ad oues que pe-
rierunt domus israel. At illa uenit et adorauit
eum: dicens. Domine. adiuua me. Qui respondens ait.
Non est bonum sumere panem filiorum: et
mittere canibus. At illa dixit. Etiam domine.
Nam et catelli edunt de micis. que cadunt
de mensa dominorum suorum. Tunc respondens ihesus: ait il-
li. O mulier magna est fides tua. Fiat tibi
sicut uis. Et sanata est filia eius: ex illa ho-
ra. Et cum transisset inde ihesus. uenit secus
mare galilee. Et ascendens in montem:
sedebat ibi. Et accesserunt ad eum turbe
multe. habentes secum mutos et claudos. ce-
cos. debiles. et alios multos. et proiecerunt eos
ad pedes eius. Et curauit eos. ita ut tur-
be mirarentur: uidentes mutos loquentes.
claudos ambulantes. cecos uidentes. et
magnificabant deum israel. Ihesus autem con-
uocatis discipulis suis: dixit. Misereor tur-
be quia triduo iam perseuerant mecum. et non ha-
bent quod manducent. Et dimittere eos ieiunos
nolo: ne deficiant in uia. Et dicunt ei
discipuli. Unde ergo nobis in deserto panes tan-
tos. ut saturemus turbam tantam? Et a-
it illis ihesus. Quot panes habetis? At illi di-
xerunt. Septem: et paucos pisciculos.
Et precepit turbe ut discumberent super terram.
Et accipiens. vii. panes et pisces: et gratias
agens fregit. et dedit discipulis suis. et
discipuli dederunt populo. Et comederunt
omnes et saturati sunt. Et quod superfuit de
fragmentis: tulerunt. vii. sportas plenas.
Erant autem qui manducauerunt. iiii. milia
hominum: extra paruulos et mulieres. Et
dimissa turba: ascendit in nauiculam:
et uenit in fines magedan.

Et accesserunt ad eum pharisei et sadu-
cei temptantes. et rogauerunt eum ut si-
gnum de celo ostenderet eis. At ille respon-
dens: ait eis. Facto uespere dicitis. Serenum
erit. Rubicundum est enim celum. Et mane
hodie tempestas. Rutilat enim triste ce-
lum. Faciem enim celi diiudicare nostis.
signa autem temporum non potestis scire: Generatio
mala et adultera signum querit: et signum
non dabitur ei nisi signum ione prophete. Et
relictis illis abiit. Et cum uenisset discip-
puli eius trans fretum. obliti sunt panes ac-
cipere. Qui dixit illis. Intuemini et caue-
te a fermento phariseorum et sadduceorum.
At illi cogitabant inter se dicentes. quia pa-
nes non accepimus. Sciens autem ihesus: di-
xit illis. Quid cogitatis inter uos modice
fidei. quia panes non habetis? Nondum intelli-
gitis neque recordamini quinque panum in
quinque milia hominum: et quot cophinos
sumpsistis? Neque. vii. panum in. iiii. mi-
lia hominum: et quot sportas sumpsistis? Quare non
intelligitis quia non de pane dixi uobis
cauete a fermento phariseorum et saddu-
ceorum? Tunc intellexerunt quia non dixerit
cauendum a fermento panum. sed a doc-
trina phariseorum et sadduceorum. Uenit
ihesus in partes cesaree philippi: et inter-

q. n. fit hominem. Non
lotis autem manibus
manducare
non co-
in

rogabat discipulos suos dicens. Quem dicunt
homines esse filium hominis? At illi dixerunt.
Alii iohannem baptistam. alii autem heliam. alii
uero ieremiam. aut unum ex prophetis. Dicit illis
ihesus. Vos autem quem me esse dicitis? Respondens
autem symon petrus. dixit. Tu es christus filius
dei uiui. Respondens autem ihesus. dixit ei. Beatus
es symon bariona. quia caro et sanguis non
reuelauit tibi. sed pater meus qui in celis est.
Et ego dico tibi: quia tu es petrus. et super
hanc petram edificabo ecclesiam meam. et
porte inferi: non preualebunt aduersus eam.
Et tibi dabo claues regni celorum. Et quod-
cumque ligaueris super terram: erit ligatum et
in celis. Et quodcumque solueris super terram:
erit solutum et in celis. Tunc precepit disci-
pulis suis. ut nemini dicerent: quia ipse esset
christus ihesus. Exinde cepit ihesus ostendere disci-
pulis suis. quia oporteret eum ire ierusalem. et
multa pati a senioribus et scribis et princi-
pibus sacerdotum. et occidi. et tertia die re-
surgere. Et assumens eum petrus. cepit
increpare illum dicens. Absit a te domine. non
erit tibi hoc. Qui conuersus. dixit petro. Va-
de post me sathanas. Scandalum mihi es.
quia non sapis ea que dei sunt. sed ea que hominum.
Tunc ihesus dixit discipulis suis. Si quis
uult post me uenire abneget semet-
ipsum: et tollat crucem suam et sequatur
me. Qui enim uoluerit animam suam sal-
uam facere: perdet eam. Qui autem perdi-
derit animam suam propter me: inueniet eam.
Quid enim prodest homini si mundum uniuer-
sum lucretur. anime uero sue detrimentum pati-
atur? Aut quam dabit homo commutati-
onem pro anima sua? Filius enim hominis uenturus
est in gloria patris sui. cum angelis suis. et
tunc reddet unicuique secundum opera eius. Amen
dico uobis. sunt quidam de hic stantibus;
qui non gustabunt mortem donec uideant
filium hominis uenientem in regno suo.
XVII Et post dies sex. assumpsit
ihesus petrum. et iacobum et iohannem fratrem eius.
et duxit illos in montem excelsum seorsum:
et transfiguratus est ante eos. Et resplen-
duit facies eius sicut sol. uestimenta autem eius facta sunt
alba sicut nix. Et ecce apparuit illis moy-
ses et helias cum eo loquentes. Respondens
autem petrus. dixit ad ihesum. Domine: bonum
est nos hic esse. Si uis faciamus hic tria taberna-
cula: tibi unum. et moysi unum. et helie unum.
Adhuc eo loquente: ecce nubes lucida
obumbrauit eos. Et ecce uox de nube
dicens. Hic est filius meus dilectus, in quo
mihi bene complacui: ipsum audite. Et audi-
entes discipuli ceciderunt in faciem suam: et
timuerunt ualde. Et accessit ihesus et tetigit
eos: dixitque eis. Surgite: et nolite ti-
mere. Leuantes autem oculos suos: nemi-
nem uiderunt. nisi solum ihesum. Et descen-
dentibus illis de monte: precepit ihesus: dicens.
Nemini dixeritis uisionem: donec filius
hominis a mortuis resurgat. Et interrogauerunt
eum discipuli eius: dicentes. Quid ergo scribe
dicunt: quod heliam oportet primum uen-
ire? At ille respondens. ait eis. Helias quidem
uenturus est. et restituet omnia. Dico autem uobis.
quia helias iam uenit. et non cognouerunt eum.
sed fecerunt in eo quecumque uoluerunt. Sic et
filius hominis. passurus est ab eis. Tunc
intellexerunt discipuli: quia de iohanne baptista
dixisset eis. Et cum uenisset ad tur-
bam: accessit ad eum homo genibus prouolutus
ante eum. dicens. Domine. miserere filio meo.
quia lunaticus est. et male patitur. Nam sepe
cadit in ignem. et crebro in aquam. Et
obtuli eum discipulis tuis. et non potuerunt cu-
rare eum. Respondens autem ihesus: ait. O generatio
incredula et peruersa. quousque ero uobis-
cum? usquequo patiar uos? Afferte huc il-
lum ad me. Et increpauit illum ihesus. et ex-
iuit ab eo demonium. Et curatus est puer
ex illa hora. Tunc accesserunt discipuli
ad ihesum secreto. et dixerunt ei. Quare nos
non potuimus eicere illum? Dixit illis ihesus.
Propter incredulitatem uestram. Amen quippe
dico uobis. si habueritis fidem sicut granum
sinapis. dicetis monti huic transi hinc. et
transibit. et nichil impossibile erit uobis. Hoc
autem genus non eicitur nisi per orationem et ie-
iunium. Conuersantibus autem eis in galile-
a. dixit illis ihesus. Filius hominis tradendus
est in manus hominum. et occident eum. et tertia
die resurget. Et contristati sunt uehemen-
ter. Et cum uenissent capharnaum. acces-
serunt qui didragma accipiebant ad petrum.
et dixerunt ei. Magister uester non soluit didra-
gma. Ait. Etiam. Et cum intrasset domum

preuenit eum ihesus dicens. Quid tibi uidetur
symon? Reges terre a quibus accipiunt
tributum uel censum, a filiis suis an ab a
lienis? At ille dixit: Ab alienis. Dixit illi
ihesus: Ergo liberi sunt filii. Ut autem non scanda
lizemus eos, uade ad mare et mitte ha
mum. Et eum piscem qui primus ascende
rit, tolle: et aperto ore eius inuenies sta
terem. Illum sumens, da eis pro me et te.
XVIII In illa hora accesserunt discipuli
ad ihesum dicentes: Quis putas maior est
in regno celorum? Et aduocans ihesus paruulum,
statuit eum in medio eorum et dixit: Amen
dico uobis, nisi conuersi fueritis et effici
amini sicut paruuli, non intrabitis in
regnum celorum. Quicumque ergo humiliauerit
se sicut paruulus iste, hic est maior in re
gno celorum. Et qui susceperit unum paruu
lum talem in nomine meo, me suscipit. Qui
autem scandalizauerit unum de pusillis istis
qui in me credunt, expedit ei ut suspen
datur mola asinaria in collo eius et demer
gatur in profundum maris. Ve mundo
a scandalis. Necesse est enim ut ueniant
scandala. Veruntamen ue homini illi per
quem scandalum uenit. Si autem manus tua
uel pes tuus scandalizat te, abscide eum
et proice abs te. Bonum est tibi ad uitam
ingredi debilem uel claudum, quam duas
manus uel duos pedes habentem mitti in
ignem eternum. Et si oculus tuus scandaliz
at te, erue eum et proice abs te. Bonum
tibi est cum uno oculo in uitam intrare, quam du
os oculos habentem mitti in gehennam ignis.
Videte ne contempnatis unum ex his pu
sillis. Dico enim uobis quia angeli eorum in celis
semper uident faciem patris mei qui est
in celis. Venit enim filius hominis sal
uare quod perierat. Quid uobis uidetur?
Si fuerint alicui centum oues, et er
rauerit una ex eis, nonne relinquet nona
ginta nouem in montibus et uadit que
rere eam que errauit? Et si contigit ut
inueniat eam: amen dico uobis quia gau
det super eam magis quam super nonagin
ta nouem que non errauerunt. Sic
non est uoluntas ante patrem uestrum qui in celis est,
ut pereat unus de pusillis istis. Si autem pec
cauerit in te frater tuus, uade et corripe eum
inter te et ipsum solum. Si te audierit, lu
cratus es fratrem tuum. Si autem non te au
dierit, adhibe tecum adhuc unum uel du
os, ut in ore duorum uel trium testium stet
omne uerbum. Quod si non audierit eos,
dic ecclesie. Si autem ecclesiam non audierit,
sit tibi sicut ethnicus et publicanus. A
men dico uobis, quecumque alligaueritis
super terram, erunt ligata et in celo.
Et quecumque solueritis super terram, erunt
soluta et in celo. Iterum dico uobis, quia
si duo ex uobis consenserint super ter
ram de omni re quamcumque petierint, fiet
illis a patre meo qui in celis est. Ubi e
nim sunt duo uel tres congregati in nomine
meo, ibi sum ego in medio eorum. Tunc
accedens petrus ad eum dixit: Domine,
quotiens peccauerit in me frater meus, et dimit
tam ei usque septies? Dixit ei ihesus: Non
dico tibi usque septies, sed usque septua
gies septies. Ideo assimilatum est regnum
celorum homini regi, qui uoluit rationem
ponere cum seruis suis. Et cum cepisset ra
tionem ponere, oblatus est ei unus qui
debebat decem milia talenta. Cum
autem non haberet unde redderet, iussit eum
dominus eius uenundari, et uxorem et fi
lios eius et omnia que habebat, et reddi.
Procidens autem seruus ille rogabat eum di
cens: Patientiam habe in me, et omnia
reddam tibi. Misertus est autem dominus ser
ui illius, dimisit eum, et debitum dimi
sit ei. Egressus autem seruus ille, inue
nit unum de conseruis suis qui debebat
centum denarios, et tenens suffo
cabat eum dicens: Redde quod debes.
Procidens conseruus eius, rogabat eum di
cens: Patientiam habe in me, et omnia
reddam tibi. Ille autem noluit, sed a
biit et misit eum in carcerem donec
redderet uniuersum debitum. Viden
tes autem conserui eius que fiebant, contrista
ti sunt ualde. Et uenerunt et nar
rauerunt domino suo omnia que facta
fuerant. Tunc uocauit illum dominus su
us, et ait illi: Serue nequam, omne de
bitum dimisi tibi quoniam rogasti me. Non
ne ergo oportuit et te misereri conserui
tui, sicut et ego tui misertus sum?

Iratus dominus eius tradidit eum tortoribus
quoadusque redderet universum debitum. Sic
et pater meus celestis faciet vobis: si non remiseritis
unusquisque fratri suo de cordibus vestris.
Et factum est cum consummasset Iesus sermo-
nes istos: migravit a Galilea: et venit in
fines Iudee trans Iordanem. Et secute sunt
eum turbe multe: et curavit eos ibi. Et ac-
cesserunt ad eum pharisei: temptantes
eum: et dicentes. Si licet homini dimittere
uxorem suam quacumque ex causa. Qui respon-
dens. Non legistis quia qui fecit ab initio
masculum et feminam fecit eos. et dixit. Prop-
ter hoc dimittet homo patrem et matrem. et ad-
herebit uxori sue. et erunt duo in carne
una. Itaque iam non sunt duo: sed una caro. Quod
ergo deus coniunxit. homo non separet. Dicunt
illi. Quid ergo Moyses mandavit dari libel-
lum repudii et dimittere. Ait illis. Quoniam
Moyses ad duritiam cordis vestri permisit vobis
dimittere uxores vestras. Ab initio autem non fu-
it sic. Dico autem vobis: quia quicumque dimi-
serit uxorem suam, nisi ob fornicationem, et
aliam duxerit: mechatur. Et qui dimissam
duxerit. mechatur. Dicunt ei discipuli
eius. Si ita est causa homini cum uxore. non ex-
pedit nubere. Qui dicit illis. Non omnes
capiunt verbum istud. sed quibus datum est.
Sunt enim eunuchi qui de matris utero sic
nati sunt. Et sunt eunuchi qui facti sunt ab
hominibus. Et sunt eunuchi qui castraverunt
se ipsos. propter regnum celorum. Qui
potest capere capiat. Tunc oblati sunt ei
parvuli. ut manus eis imponeret et ora-
ret. Discipuli autem increpabant eos.
Iesus autem ait eis. Sinite parvulos. et no-
lite eos prohibere ad me venire. Talium est
enim regnum celorum. Et cum imposuisset
eis manus. abiit inde. Et ecce accedens
unus. ait illi. Magister bone: quid bo-
ni faciam ut habeam vitam eternam. Qui dixit
ei. Quid me interrogas de bono. Unus est
bonus deus. Si autem vis ad vitam ingredi:
serva mandata. Dicit illi. Que. Iesus autem
dixit. Non homicidium facies. Non adul-
terabis. Non facies furtum. non falsum
testimonium dices. Honora patrem et
matrem tuam. et diliges proximum tuum sicut
te ipsum. Dicit illi adolescens. Omnia
hec custodivi a iuventute mea. Quid
adhuc mihi deest. Ait illi Iesus. Si vis per-
fectus esse. vade. vende omnia que habes
et da pauperibus: et habebis thesaurum
in celo. et veni sequere me. Cum autem
audisset adolescens verbum: abiit tri-
stis. Erat enim habens possessiones mul-
tas. Iesus autem dixit discipulis suis. Amen
dico vobis: quia dives difficile intrabit
in regnum celorum. Et iterum dico vobis.
Facilius est camelum per foramen acus transi-
re: quam divitem intrare in regnum ce-
lorum. Auditis autem his discipuli. mirabantur
valde dicentes. Quis ergo poterit
salvus esse. Aspiciens autem Iesus: ait illis.
Apud homines hoc impossibile est. apud
deum autem omnia possibilia sunt. Tunc re-
spondens Petrus. dixit ei. Ecce nos re-
liquimus omnia et secuti sumus te. Quid
ergo erit nobis. Iesus autem dixit eis. Amen di-
co vobis. quod vos qui secuti estis me. in
regeneratione cum sederit filius hominis
in sede maiestatis sue. sedebitis et
vos super sedes duodecim. iudicantes
duodecim tribus Israel. Et omnis qui reli-
querit domum vel fratres vel sorores. aut patrem
aut matrem. aut uxorem. aut filios. aut
agros propter nomen meum. centuplum accipiet.
et vitam eternam possidebit. Multi autem erunt
primi novissimi. et novissimi primi.

XX

Simile est regnum celorum homini patri-
familias. qui exiit primo mane conducere
operarios in vineam suam. Conventione
autem facta cum operariis ex denario diurno. mi-
sit eos in vineam suam. Et egressus circa
horam tertiam: vidit alios stantes in
foro ociosos. et illis dixit. Ite et vos in vi-
neam meam. et quod iustum fuerit dabo
vobis. Illi autem abierunt. Iterum autem exiit
circa sextam. et nonam horam. et fecit similiter.
Circa undecimam vero exiit. et invenit alios
stantes. et dicit illis. Quid hic statis
tota die ociosi. Dicunt ei. Quia nemo
nos conduxit. Dicit illis. Ite et vos in vineam
meam. Cum sero autem factum esset. dicit dominus
vinee procuratori suo. Voca operarios et
redde illis mercedem. incipiens a novissi-
mis usque ad primos. Cum venissent ergo
qui circa undecimam horam venerant

acceperunt singulos denarios. Venientes
autem et primi arbitrati sunt quod plus essent
accepturi, acceperunt autem et ipsi singulos
denarios. Et accipientes murmurabant
adversus patrem familias dicentes. Hii
novissimi una hora fecerunt, et pares il-
los nobis fecisti qui portavimus pondus
diei et estus. At ille respondens uni eorum
dixit. Amice non facio tibi iniuriam. Non
ne ex denario convenisti me-
cum? Tolle quod tuum est et vade. Volo au-
tem et huic novissimo dare: sicut et tibi. Aut non
licet mihi quod volo facere? An oculus tuus
nequam est, quia ego bonus sum? Sic erunt
novissimi primi, et primi novissimi. Mul-
ti enim sunt vocati: pauci vero electi. Et
ascendens Ihesus Ierosolimam assumpsit duo-
decim discipulos suos secreto, et ait illis.
Ecce ascendimus Ierosolimam, et filius ho-
minis tradetur principibus sacerdotum et
scribis: et condempnabunt eum morte. Et tra-
dent eum gentibus ad deludendum et flagel-
landum et crucifigendum. Et tertia die resur-
get. Tunc accessit ad eum mater filiorum Ze-
bedei cum filiis suis adorans et petens
aliquid ab eo. Qui dixit ei. Quid vis? Ai-
t illi. Dic ut sedeant hii duo filii mei,
unus ad dexteram tuam et unus ad sinis-
tram in regno tuo. Respondens autem Ihesus
dixit. Nescitis quid petatis. Potestis bi-
bere calicem quem ego bibiturus sum?
Dicunt ei. Possumus. Ait illis. Calicem
quidem meum bibetis. Sedere autem ad
dexteram meam vel ad sinistram meam, non
est meum dare vobis, sed quibus paratum est a
patre meo. Et audientes decem indig-
nati sunt de duobus fratribus. Ihesus autem vocavit
eos ad se, et ait. Scitis quia principes gen-
tium dominantur eorum et qui maiores sunt
potestatem exercent in eos? Non ita e-
rit inter vos. Sed quicumque voluerit in-
ter vos maior fieri, sit vester minister. Et
quicumque voluerit inter vos primus esse,
erit vester servus. Sicut filius hominis
non venit ministrari, sed ministrare, et
dare animam suam redemptionem pro mul-
tis. Et egredientibus illis ab Iericho, se-
cuta est eum turba multa. Et ecce
duo ceci sedentes secus viam audierunt

quia Ihesus transiret: et clamaverunt dicentes.
Domine miserere nostri: fili David. Turba autem incre-
pabat eos ut tacerent. At illi magis cla-
mabant dicentes. Domine miserere nostri, fili
David. Et stetit Ihesus et vocavit eos: et ait.
Quid vultis ut faciam vobis? Dic-
unt illi. Domine ut aperiantur oculi nostri. Misertus
autem eorum Ihesus, tetigit oculos eorum. Et confe-
stim viderunt, et secuti sunt eum.
Et cum appropinquassent Ierosolimis et venissent XXI
Bethphage ad montem Oliveti: tunc Ihesus
misit duos discipulos dicens eis. Ite in
castellum quod contra vos est, et statim
invenietis asinam alligatam, et pullum
cum ea. Solvite et adducite michi. Et si
quis vobis aliquid dixerit: dicite quia domi-
nus opus habet, et confestim dimittet eos.
Hoc autem totum factum est, ut adimplere-
tur quod dictum est per prophetam dicentem. Dicite
filie Syon. Ecce rex tuus venit tibi man-
suetus, et sedens super asinam et pullum fili-
um subiugalis. Euntes autem discipuli, fe-
cerunt sicut precepit illis Ihesus. Et addu-
xerunt asinam et pullum, et imposuerunt
super eos vestimenta sua, et eum desu-
per sedere fecerunt. Plurima autem turba stra-
verunt vestimenta sua in via. Alii
autem cedebant ramos de arboribus: et ster-
nebant in via. Turbe autem que pre-
cedebant et que sequebantur, clamabant
dicentes. Osanna filio David. Benedic-
tus qui venit in nomine domini: osanna
in excelsis. Et cum intrasset Ierosolimam,
commota est universa civitas dicens. Quis
est hic? Populi autem dicebant. Hic est Ihesus
propheta a Nazareth Galilee. Et in-
travit Ihesus in templum Dei, et eiciebat om-
nes vendentes et ementes in templo, et mensas
nummulariorum et cathedras vendentium
columbas evertit. Et dicit eis. Scriptum
est. Domus mea domus orationis voca-
bitur. Vos autem fecistis illam speluncam
latronum. Et accesserunt ad eum ce-
ci et claudi in templo, et sanavit eos.
Videntes autem principes sacerdotum
et scribe mirabilia que fecit, et pue-
ros clamantes in templo et dicentes.
Osanna filio David, indignati sunt,
et dixerunt ei. Audis quid isti dicunt?

Iesus autem dicit eis. Utique. Numquam legistis quia ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem. Et relictis illis abiit foras extra civitatem in Bethaniam. ibique mansit, et docebat eos de regno dei. Mane autem revertens in civitatem: esuriit. Et videns fici arborem unam secus viam, venit ad eam, et nichil invenit in ea. nisi folia tantum. Et ait illi. Numquam ex te fructus nascatur in sempiternum. Et arefacta est continuo ficulnea. Et videntes discipuli: mirati sunt dicentes. Quomodo continuo aruit. Respondens autem Iesus: ait eis. Amen dico vobis. si habueritis fidem et non hesitaveritis. non solum de ficulnea facietis. sed et si monti huic dixeritis. tolle te. et iacta te in mare. fiet. Et omnia quecumque petieritis in oratione credentes accipietis. Et cum venisset Iesus in templum. accesserunt ad eum docentem principes sacerdotum et seniores populi: dicentes. In qua potestate hec facis. et quis tibi dedit hanc potestatem. Respondens Iesus: dixit eis. Interrogabo vos et ego unum sermonem. quem si dixeritis michi. et ego vobis dicam in qua potestate hec facio. Dicite michi. Baptisma Iohannis unde erat. e celo an ex hominibus? At illi cogitabant inter se. dicentes. Si dixerimus ex celo: dicet nobis. Quare ergo non credidistis illi. Si autem dixerimus ex hominibus: timemus turbam. Omnes enim habent Iohannem sicut prophetam. Et respondentes Iesu: dixerunt. Nescimus. Et ait illis et ipse. Nec ego dico vobis. in qua potestate hec facio. Quid autem vobis videtur. Homo quidam habebat duos filios: et accedens ad primum: dixit. Fili. vade hodie operare in vinea mea. Ille autem respondens ait. Nolo. Postea autem penitentia motus abiit. Accedens autem ad alterum. dixit similiter. At ille respondens. ait. Eo domine. Et non ivit. Quis ex duobus fecit voluntatem patris. Dicunt illi. Primus. Dicit illis Iesus. Amen dico vobis. quia publicani et meretrices precedunt vos in regnum dei. Venit enim ad vos Iohannes in via iustitie. et non credidistis ei. Publicani autem et meretrices crediderunt ei. Vos autem videntes nec penitentiam habuistis postea ut crederetis ei. Aliam parabolam audite. Homo erat paterfamilias qui plantavit vineam. et sepem circumdedit ei. et fodit in ea torcular. et edificavit turrem. et locavit eam agricolis. et peregre profectus est. Cum autem tempus fructuum appropinquasset. misit servos suos ad agricolas. ut acciperent fructus eius. Et agricole apprehensis servis eius. alium ceciderunt. alium occiderunt. alium vero lapidaverunt. Iterum misit alios servos plures prioribus. et fecerunt illis similiter. Novissime autem. misit ad eos filium suum dicens. Verebuntur filium meum. Agricole autem videntes filium: dixerunt intra se. Hic est heres. Venite occidamus eum. et habebimus hereditatem eius. Et apprehensum eum. eiecerunt extra vineam. et occiderunt eum. Cum ergo venerit dominus vinee. quid faciet agricolis illis. Aiunt illi. Malos male perdet. et vineam suam locabit aliis agricolis. qui reddant ei fructum temporibus suis. Dicit illis Iesus. Numquam legistis in scripturis. Lapidem quem reprobaverunt edificantes: hic factus est in caput anguli. a domino factum est istud et est mirabile in oculis nostris. Ideo dico vobis. quia auferetur a vobis regnum dei. et dabitur genti facienti fructus eius. Et qui ceciderit super lapidem istum: confringetur. Super quem vero ceciderit conteret eum. Et cum audissent principes sacerdotum et pharisei parabolas eius. cognoverunt quod de ipsis diceret. Et querentes eum tenere: timuerunt turbas. quoniam sicut prophetam eum habebant.

XXII Et respondens Iesus dixit iterum in parabolis eis dicens. Simile factum est regnum celorum homini regi: qui fecit nuptias filio suo. Et misit servos suos vocare invitatos ad nuptias. et nolebant venire. Iterum misit alios servos dicens. Dicite invitatis. Ecce prandium meum paravi. tauri mei et altilia occisa. et omnia parata sunt. venite ad nuptias. Illi autem neglexerunt. Et abierunt. alius in villam suam. alius vero ad negotiationem suam. Reliqui vero tenuerunt servos eius.

⁊ contumelius affectos occiderūt. Rex aūt
cū audisset: iratus est. Et missis exercitib;
suis. pdidit homicidas illos ⁊ ciuitatem
illoꝝ succendit. Tūc ait servis suis. Nu
ptie quidem parate sunt s; qui inuitati e
rant nō fuerūnt digni. Jte ergo ad exitus
uiaꝝ ⁊ quoscūq; inueneritis uocate
ad nuptias. Et egressi serui eius in ui
as. congregauerūnt omnes quos inue
nerūt. bonos et malos. Et implete s
nuptie discumbentiū. Intrauit aūt
rex ut uideret discūbentes. et uidit
ibi hominem nō uestitū ueste nup
tiali. Et ait illi. Amice. quomodo huc
intrasti nō habens uestem nuptialē.
At ille obmutuit. Tunc dixit rex mini
stris. ligatis pedib; eius et manib;.
mittite eum in tenebras exteriores. ibi
erit fletus et stridor dentiū. Multi ē
sūt uocati. pauci u° electi. Tūc abe
untes pharisei. consiliū inierūt ut ca
perent ihm in sermone. Et mittunt
ei discipulos suos cū herodianis dicē
tes. Magister scimus quia uerax es.
et uiā dei in ueritate doces. ⁊ nō ē tibi cu
ra de aliquo. Non eni respicis psonam
hominū. Dic ergo nob. qd tibi uidetur.
Licet censum dari cesari an nō. Cognita
aūt ihc nequitia eoꝝ: ait. Quid me tem
ptatis ypocrite. Ostendite mi nu
misma census. At illi obtulerūt ei de
narium. Et ait illis ihc. Cuius est ymago
hec et suprscriptio. Dicunt ei. Cesaris.
Tūc ait illis. Reddite ergo que sūt cesaris
cesari. et q̄ sunt dei. deo. Et audien
tes mirati sūt. Et relicto eo: abierūt.
In illo die accesserunt ad ihm sadu
cei qui dicunt nō ēē resurrectionem. Et
interrogauerunt eum dicētes. Magister
moyses dixit. si quis mortuus fuerit
nō hns filiū. ut ducat frē eius uxorē
illius. ⁊ suscitet semē frī suo. Erāt aūt
apd nos. vij. frēs. Et primus uxore duc
ta: defunctus ē. Et nō hns semē reliqt
uxorem suam frī suo. Similr secūds et
tercius usq; ad septimum. Nouissime
aūt omniū: et mulier defuncta ē. In re
surrectioē ergo cuius erit de. vij. uxor. Oēs
eni habuerunt eam. Rndens aūt ihc.
ait illis. Erratis. nescientes scripturas
neq; uirtutē dei. In resurrectioē eni
neq; nubent neq; nubentur: s; sunt
sicut angli dei in celo. De resurrectioē
aūt mortuoꝝ nō legistis. qd dictū ē
a deo dicente uob. Ego sum ds abraā
⁊ ds ysaac. ⁊ deus iacob. Nō est ds mor
tuoꝝ. s; uiuentiū. Et audientes turbe
mirabantur in doctrina eius. Pharise
i aūt audientes qd silentiū imposu
isset saduceis. conuenerūt in unum.
Et interrogauit eū unꝰ ex eis legis doc
tor: temptans eum. Magr. qd ē ma
datum magnū in lege. Ait illi ihc. Di
liges dnm dm tuū. ex toto corde tuo.
⁊ in tota aīa tua. ⁊ in tota mente tua. hoc
ē maximū et primū mandatū. Scdm
aūt simile ē huic. Diliges proximū
tuū. sic te ipm. In his duob; mdā
tis. tota lex pendet ⁊ pphe. Congrega
tis aūt phariseis. interrogauit eos ihc.
dicens. Quid uob uidetur de xpo.
cuius filius ē. Dicunt ei. Dauid. Ait il
lis. Qmō ergo dauid in spū. uocat eum
dnm: dicens. Dixit dns dno meo. se
de a dextris meis. donec ponā inimi
cos tuos. scabellum pedum tuoꝝ. Si ergo
dauid uocat eum dnm. qmō filius eius
est. Et nemo poterat rndere ei uerbum.
neq; ausus fuit quisquā ex illa die
amplius interrogare.
Tunc ihc locutus ē ad turbas. ⁊ ad di XXIII
scipulos suos. dicens. Sup cathedram
moysi: sederunt scribe et pharisei.
Omnia ergo quecūq; dixerint uob: ser
uate ⁊ facite. Scdm opa u° eoꝝ: nolite
facere. Dicunt eni. et nō faciunt. Alli
gant aūt onera grauia et importabilia.
⁊ imponunt in humeros hominū. digi
to aūt suo nolunt ea mouere. Omīa
u° opa sua faciunt. ut uideantur ab hoībus.
Dilatant eni philateria sua. ⁊ magni
ficant fimbrias. Amant aūt primos
recubitus in cenis. ⁊ primas cathedras
in synagogis. ⁊ salutationes in foro. ⁊
uocari ab hominib; rabbi. Vos aūt no
lite uocari rabbi. Vnus ē eni magister
ur. Omnes aūt uos frēs estis. Et patrem
nolite uocare uob sup terram. Vnus ē

enim pater vester qui in celis est. Nec vocemini
magistri: quia magister vester unus est christus. Qui
maior est vestrum, erit minister vester. Qui autem
se exaltaverit, humiliabitur. et qui se humilia
verit exaltabitur. Ve autem vobis scribe et pharisei
hypocrite. qui clauditis regnum celorum
ante homines. Vos autem non intratis nec in
troeuntes sinitis intrare. Ve vobis scri
be et pharisei hypocrite. qui comeditis
domos viduarum orationes longas orantes.
Propter hoc amplius accipietis iudicium.
Ve vobis scribe et pharisei hypocrite.
qui circuitis mare et aridam. ut facia
tis unum proselitum. et cum fuerit factus: facitis
eum filium gehenne. duplo quam vos. Ve
vobis duces ceci. qui dicitis, quicumque iura
verit per templum dei. nichil est. Qui autem iu
raverit in auro templi. debet. Stulti et
ceci. Quid enim maius est. aurum an templum.
quod sanctificat aurum? Et quicumque iuraverit in
altari: nichil est. Quicumque autem iuraverit
in dono quod est super illud. debet. Ceci. quid
enim maius est. donum an altare quod sancti
ficat donum? Qui ergo iurat in altari: iu
rat in eo et in omnibus que super illud sunt.
Et qui iuraverit in templo. iurat in illo.
et in eo qui habitat in ipso. Et qui iurat in ce
lo. iurat in throno dei. et in eo qui sedet
super eum. Ve autem vobis scribe et phari
sei hypocrite. qui decimatis mentam
et anetum. et ciminum. et reliquistis que
graviora sunt legis. iudicium, et misericor
diam et fidem. Hec oportuit facere. et illa
non omittere. Duces ceci. excolantes cu
licem. camelum autem glutientes. Ve vobis
scribe et pharisei hypocrite. qui mundatis
quod deforis est calicis. et parapsidis:
intus autem pleni estis rapina et immunditi
a. Pharisee cece. munda prius quod intus est
calicis et parapsidis. ut fiat et id quod
deforis est mundum. Ve vobis scribe et
pharisei hypocrite. quia similes estis se
pulchris dealbatis que a foris parent
hominibus speciosa. intus vero plena sunt os
sibus mortuorum et omni spurcitia. Sic et
vos quidem a foris paretis hominibus iusti.
intus autem pleni estis hypocrisi et ini
quitate. Ve vobis scribe et pharisei hypo
crite. qui edificatis sepulchra prophetarum
et ornatis monumenta iustorum. et dicitis.
Si fuissemus in diebus patrum nostrorum non
essemus socii eorum in sanguine prophetarum. Ita
que testimonio vobis metipsis estis quia estis
filii eorum qui prophetas occiderunt. Et vos im
plete mensuram patrum vestrorum. Serpen
tes genimina viperarum quomodo fugietis
a iudicio gehenne. Ideo ecce ego mitto
ad vos prophetas. et sapientes et scribas.
et illis occidetis et crucifigetis. et ex eis
flagellabitis in synagogis vestris. et perse
quemini de civitate in civitatem. ut veni
at super vos omnis sanguis iustus qui ef
fusus est super terram. a sanguine abel
iusti usque ad sanguinem zacharie fi
lii barachie. quem occidistis inter templum
et altare. Amen dico vobis. venient hec omnia
super generationem istam. Ierusalem ierusalem que oc
cidis prophetas et lapidas eos qui ad te
missi sunt: Quotiens volui congrega
re filios tuos quemadmodum gallina congre
gat pullos suos sub alas. suas. et noluis
ti. Ecce relinquetur vobis domus vestra deser
ta. Dico enim vobis. Non me videbitis a
modo. donec dicatis. Benedictus qui venit
in nomine domini.
Et egressus ihesus de templo. ibat. Et ac XXIIII
cesserunt ad eum discipuli eius. ut o
stenderent ei edificationes templi. Ipse autem re
spondens, ait eis. Videtis hec omnia? Amen
dico vobis. Non relinquetur hic lapis
super lapidem qui non destruatur. Seden
te autem eo super montem oliveti: accesserunt
discipuli ad eum secreto dicentes. Dic
nobis. quando hec erunt. et quod signum adven
tus tui. et consummationis seculi. Et respon
dens ihesus dixit eis. Videte ne quis vos se
ducat. Multi enim venient in nomine meo
dicentes. ego sum christus. et multos seducent.
Audituri enim estis prelia. et opiniones
preliorum. Videte ne turbemini. Oportet
enim hec fieri. sed nondum est finis. Consur
get enim gens in gentem. et regnum in regnum.
et erunt pestilentie et fames. et terremo
tus per loca. Hec autem omnia initia sunt do
lorum. Tunc tradent vos in tribulationem.
et occident vos. et eritis odio omnibus genti
bus propter nomen meum. Et tunc scandalizabuntur
multi. et invicem tradent. et odio habebunt

invicem. Et multi pseudo prophete surgent.
et seducent multos. Et quoniam abundabit
iniquitas refrigescet caritas multorum.
Qui autem perseveraverit usque in finem, hic sal-
vus erit. Et predicabitur hoc evangelium regni
in universo orbe in testimonium omnibus
gentibus. et tunc veniet consummatio. Cum
ergo videritis abhominationem desola-
tionis que dicta est a daniele propheta
stantem in loco sancto: qui legit intelligat.
Tunc qui in iudea sunt. fugiant ad mon-
tes. et qui in tecto. non descendat tollere
aliquid de domo sua. et qui in agro non reverta-
tur tollere tunicam suam. Ve autem pregnan-
tibus et nutrientibus in illis diebus. Ora-
te autem ut non fiat fuga vestra hyeme vel
sabbato. Erit enim tunc tribulatio magna.
qualis non fuit ab initio mundi usque
modo. neque fiet. Et nisi breviati fuissent
dies illi: non fieret salva omnis caro.
Sed propter electos breviabuntur dies il-
li. tunc si quis vobis dixerit: ecce hic est
christus. aut illic. nolite credere. Surgent
enim pseudo christi et pseudo prophete. et
dabunt signa et prodigia ita ut in erro-
rem ducantur si fieri potest et electi. Ec-
ce predixi vobis. Si ergo dixerint vobis. ec-
ce in deserto est: nolite exire. ecce in pene-
tralibus. nolite credere. Sicut enim ful-
gur exit ab oriente. et paret usque ad oc-
cidentem: ita erit et adventus filii hominis.
Ubicumque fuerit corpus. ibi congrega-
buntur et aquile. Statim autem post tribu-
lationem dierum illorum sol obscurabitur. et lu-
na non dabit lumen suum. et stelle cadent de
celo. et virtutes celorum commovebuntur.
Et tunc apparebit signum filii hominis
in celo. Et tunc plangent omnes tribus
terre. Et videbunt filium hominis venien-
tem in nubibus celi cum virtute multa et
maiestate. Et mittet angelos suos cum
tuba et voce magna. et congregabunt ele-
ctos eius a quattuor ventis. a summis ce-
lorum usque ad terminos eorum. Ab arbore au-
tem fici discite parabolam. Cum iam ramus eius
tener fuerit et folia nata: scitis quia prope
est estas. Ita et vos cum videritis hec omnia:
scitote quia prope est in ianuis. Amen dico
vobis. quia non preteribit generatio hec donec
omnia hec fiant. Celum et terra transi-
bunt. verba autem mea non preteribunt. De die autem illa
et hora nemo scit. neque angeli celorum. nisi
pater solus. Sicut autem fuit in diebus
noe. ita erit et adventus filii hominis.
Sicut enim erant in diebus noe ante diluvium
comedentes et bibentes. nubentes et
nuptum tradentes. usque ad eum diem quo
intravit in arcam noe. et non cognove-
runt donec venit diluvium et tulit omnes:
ita erit et adventus filii hominis. Tunc e-
runt duo in agro: unus assumetur et u-
nus relinquetur. Due molentes in mo-
la. una assumetur. et una relinquetur.
Duo in lecto. unus assumetur et unus
relinquetur. Vigilate ergo. quia nesci-
tis qua hora dominus vester venturus sit.
Illud autem scitote. quoniam si sciret pater fami-
lias qua hora fur venturus esset. vigila-
ret utique et non sineret perfodi domum suam.
Ideoque et vos estote parati. quia nescitis qua
hora filius hominis venturus est. Quis
putas est fidelis servus et prudens quem
constituit dominus super familiam suam ut det
illis cibum in tempore? Beatus ille servus
quem cum venerit dominus eius invenerit sic
facientem. Amen dico vobis. quoniam super omnia
bona sua constituet eum. Si autem dixerit
malus ille servus in corde suo. moram
facit dominus meus venire. et ceperit percute-
re conservos suos. manducet autem et bibat
cum ebriosis. veniet dominus servi illius in die
qua non sperat. et hora qua ignorat. et di-
vidit eum. partemque eius ponet cum
hypocritis. Illic erit fletus et stridor
dentium.

XXV Tunc simile erit regnum celorum decem vir-
ginibus que accipientes lampades su-
as. exierunt obviam sponso et sponse.
Quinque autem ex eis erant fatue. et quin-
que prudentes. Sed quinque fatue accep-
tis lampadibus non sumpserunt oleum
secum. Prudentes vero acceperunt o-
leum in vasis suis cum lampadibus.
Moram autem faciente sponso. dormi-
taverunt omnes et dormierunt. Media
autem nocte clamor factus est: ecce spon-
sus venit: exite obviam ei. Tunc sur-
rexerunt omnes virgines ille. et or-

nuerunt lampades suas. Fatue autem
sapientibus dixerunt. Date nobis de oleo
uestro. quia lampades nostre extinguntur.
Responderunt prudentes dicentes. Ne
forte non sufficiat nobis et uobis. ite potius
ad uendentes et emite uobis. Dum autem
irent emere: uenit sponsus. Et que
parate erant intrauerunt cum eo ad nup
tias. et clausa est ianua. Nouissime uero
ueniunt et relique uirgines dicentes.
Domine domine aperi nobis. At ille respondens
ait. Amen dico uobis. nescio uos. Vi
gilate itaque quia nescitis diem neque horam.
Sicut enim homo peregre proficiscens
uocauit seruos suos. et tradidit illis bona
sua. Et uni dedit quinque talenta. alii autem
duo. alii uero unum. Unicuique uero secundum
propriam uirtutem. et profectus est statim. Abi
it autem qui quinque talenta acceperat. et opera
tus est in eis. et lucratus est alia quinque.
Similiter et qui duo acceperat: lucratus est
alia duo. Qui autem unum acceperat.
abiens fodit in terram. et abscondit pec
uniam domini sui. Post multum uero temporis. ue
nit dominus seruorum illorum. et posuit rationem cum
eis. Et accedens qui quinque talenta ac
ceperat. obtulit alia quinque talenta dicens.
Domine quinque talenta tradidisti michi.
ecce alia quinque super lucratus sum. Ait
illi dominus eius. Euge serue bone et fidelis.
quia super pauca fuisti fidelis. super multa
te constituam. intra in gaudium domini tui.
Accessit autem et qui duo talenta acce
perat. et ait. Domine duo talenta tradidi
sti michi. ecce alia duo lucratus sum. Ait
illi dominus eius. Euge serue bone et fidelis.
quia super pauca fuisti fidelis. super multa
te constituam. Intra in gaudium domini
tui. Accedens autem et qui unum talentum
acceperat. ait. Domine scio quia homo durus
es. metis ubi non seminasti. et congregas
ubi non sparsisti. et timens abii. et ab
scondi talentum tuum in terra. Ecce habes
quod tuum est. Respondens autem dominus eius: dix
it ei. Serue male et piger. sciebas quia
meto ubi non semino. et congrego ubi
non sparsi. Oportuit ergo te committere
pecuniam meam nummulariis. et
ego ueniens recepissem utique quod
meum est cum usura. Tollite itaque ab eo tale
ntum. et date ei qui habet decem talenta.
Omni enim habenti dabitur. et abundabit. Ei autem
qui non habet. et quod uidetur habere auferetur ab
eo. Et inutilem seruum. eicite in tenebras
exteriores. Illic erit fletus et stridor dentium.
Cum autem uenerit filius hominis in maiesta
te sua. et omnes angeli cum eo. tunc sedebit
super sedem maiestatis sue. Et congre
gabuntur ante eum omnes gentes. et separabit eos
ab inuicem. sicut pastor segregat oues
ab edis. Et statuet oues quidem a dex
tris suis. edos autem a sinistris. Tunc dicet
rex. hiis qui a dextris eius erunt. Venite
benedicti patris mei. possidete paratum uobis
regnum a constitutione mundi. Esuri
ui enim. et dedistis michi manducare. Sitiui
et dedistis michi bibere. Hospes eram: et col
legistis me. Nudus: et operuistis me. In
firmus: et uisitastis me. In carcere e
ram: et uenistis ad me. Tunc respondebunt
ei iusti: dicentes. Domine quando te uidimus
esurientem. et pauimus. sitientem. et de
dimus tibi potum? Quando autem te uidimus
hospitem. et collegimus te. aut nudum.
et cooperuimus te. Aut quando te uidimus in
firmum. aut in carcere. et uenimus ad
te. Et respondens rex. dicet illis. Amen dico
uobis. quamdiu fecistis uni ex hiis fratribus
meis minimis. michi fecistis. Tunc
dicet et hiis qui a sinistris eius erunt.
Discedite a me maledicti. in ignem eter
num. qui paratus est diabolo et angelis eius.
Esuriui enim: et non dedistis michi mandu
care. Sitiui: et non dedistis michi potum. Hospes
eram: et non collegistis me. Nudus. et non o
peruistis me. Infirmus et in carcere. et non
uisitastis me. Tunc respondebunt ei et ip
si dicentes. Domine quando te uidimus esurien
tem. aut sitientem. aut hospitem. aut nu
dum. aut infirmum. uel in carcere. et non mi
nistrauimus tibi? Tunc respondebit illis di
cens. Amen dico uobis quamdiu non fecistis
uni de minoribus hiis. nec michi fecis
tis. Et ibunt hii in supplicium eternum.
iusti autem in uitam eternam.

XXVI

Et factum est cum consummasset Ihesus sermo
nes hos omnes. dixit discipulis suis.
Scitis quia post biduum pascha fiet. et

filiuſ homiſ tradetur ut crucifigatur.
Tunc congregati ſunt principes ſacerdo
tum et ſeniores ppli in atrium princi
pis ſacerdotum qui dicebat̄ cayphas.
et conſiliū fecerunt ut ihm dolo te
nerent et occiderent. Dicebant aūt. Nō
in die feſto. Ne forte tumultus fieret
in pplo. Cum aūt eēt ihc in bethania
ī domo ſymonis lepſi. acceſſit ad eum
hūs mulier habalaſtrum unguenti pcioſi.
et effudit ſup caput ipſius recumben
tis. Videntes aūt diſcipli: indignati
ſūt dicentes. Ut quid pditio hec. Po
tuit enī iſtud uenundari multo. et da
ri pauperibꝫ. Sciens aūt ihc: ait illis. Quid
moleſti eſtis huic mulieri. Opus
enī bonū opata eſt in me. Nam ſemp
pauperes hebitis uobiscum: me aūt nō
ſemp habebitis. Mittens enī hec un
guentum hoc in corpus meū: ad ſepe
liendum me fecit. Amen dico uobis
ubicumqꝫ pdicatum fuerit hoc euā
gelium in toto mundo. dicetur. et qđ h
fecit in memoriā eius. Tunc abiit u
nus de duodecim qui dicebatur iudas
ſcarioth ad principes ſacerdotū et ait
eis. Quid uultis michi dare. et ego uo
bis eum tradam. At illi cōſtituerūt
ei triginta argenteos. Et exīn quere
bat oportunitatem ut eū traderet.
Prima aūt die azimorum acceſſerūt diſci
puli ad ihm dicentes. Ubi uis paremꝰ
tibi comedere paſcha. At ihc dixit.
Ite in ciuitatem ad quendā. et dicite
ei. Magiſter dicit. Tempus meū pro
pe ē. apud te facio paſcha cū diſciplis
meis. Et fecerūt diſcipli ſicut conſti
tuit illis ihc. et parauerunt paſcha. Ve
ſpe autem facto. diſcumbebat cū duo
decim diſcipulis ſuis. Et edentibꝫ illis
dixit. Amen dico uobis. qꝛ unus ueſtrm
me traditurus eſt. Et contriſtati ualde.
ceperunt ſinguli dicere. Numquid ego
ſum dñe. At ipſe reſpondens ait. Qui
intingit mecum manū in paropſide.
hic me tradet. Filius quidem hominis
uadit. ſicut ſcriptum ē de illo. Ve
aūt homini illi: per quē filius hoīs tradet.
Bonū erat ei. ſi natus nō fuiſſet hō ille.
Reſpondens aūt iudas. qui tradidit eum.
dicens. Numquid ego ſum rabbi. Ait
illi. Tu dixiſti. Cenantibꝫ aūt illis. ac
cepit ihc panem. et benedixit ac fregit. et de
ditqꝫ diſcipulis ſuis. et ait. Accipite.
et comedite. Hoc eſt corpus meū. Et
accipiens calicem. grās egit. et dedit illis.
dicens. Bibite ex hoc omnes. Hic eſt
ſanguis meus noui teſtamenti. qui
pro multis effundetur in remiſſione pec
catorum. Dico aūt uobis. nō bibā amodo
de hoc genimine uitis. uſqꝫ in diem il
lū cum illud bibam uobiscum nouū
in regno patris mei. Et hymno dicto
exierunt in montē oliueti. Tunc dic
illis ihc. Omnes uos ſcandalū patie
mini in me. in iſta nocte. Scriptum eſt e
Percutiam paſtorem. et diſpergentur oues
gregis. Poſtquā aūt reſurrexero pcedā
uos in galileam. Reſpondens aūt petrus
ait illi. Et ſi omnes ſcandalizati fuerī
in te. ego numquā ſcandalizabor. Ait
illi ihc. Amen dico tibi. qꝛ in hac no
cte anē quā gallus cantet. ter me ne
gabis. Ait illi petrus. Etiā ſi opor
tuerit me mori tecum: nō te negabo. Si
militer et omīs diſcipli dixerūt. Tunc u
enit ihc cum illis in uillam que dicit
gethſemani. et dixit diſcipulis ſuis. Se
dete hic. donec uadam illuc. et orem.
Et aſſumpto petro et duobꝫ filiis zebe
dei: cepit contriſtari et meſtus eē. Tūc
ait illis. Triſtis eſt anima mea uſqꝫ ad
mortem. Suſtinete hic et uigilate
mecū. Et pgreſſus puſillū. procid
in faciem ſuam orans et dicens. Pa
ter. ſi poſſibile eſt. tranſeat a me ca
lix iſte. Verūtamen nō ſicut ego uolo. ſed
ſicut tu. Et uenit ad diſcipulos ſuos. et in
uenit eos dormientes. Et dicit petro.
Sic. Non potuiſtis una hora uigilare
mecū. Vigilate et orate. ut nō intretis
in temptationem. Spūs quidē promptus
ē. caro aūt infirma. Iterum ſecūdo abi
it. et orauit dicens. Pater mi. Si nō pot
hic calix tranſire niſi bibam illud. fiat
uoluntas tua. Et uenit itm. et inuenit
eos dormientes. Erant enī oculi eorum
grauati. Et relictis illis itm abiit. et o

uuit tertio, eundem sermonem dicens.
Tunc uenit ad discipulos suos, et ait illis:
Dormite iam et requiescite. Ecce appropinqua-
uit hora, et filius hominis tradetur in
manus peccatorum. Surgite eamus. Ecce
appropinquauit qui me tradet. Ad-
huc eo loquente, ecce iudas unus de
duodecim uenit. et cum eo turba mul-
ta. cum gladiis et fustibus, missi a principi-
bus sacerdotum et senioribus populi. Qui
autem tradidit eum, dedit eis signum dicens.
Quemcumque osculatus fuero ipse est. te-
nete eum. Et confestim accedens
ad ihesum: dixit. Aue rabbi. Et osculatus
est eum. Dixitque illi ihesus. Amice. ad quod
uenisti? Tunc accesserunt. et manus
iniecerunt in ihesum: et tenuerunt eum.
Et ecce unus ex hiis qui erant cum ihesu
extendens manum exemit gladium su-
um, et percutiens seruum principis sacerdo-
tum: amputauit auriculam eius. Tunc
ait illi ihesus. Conuerte gladium tuum in
locum suum. Omnes enim qui acceperint gla-
dium: gladio peribunt. An putas quia
non possum rogare patrem meum. et exhi-
bebit michi modo plusquam duode-
cim legiones angelorum? Quomodo ergo
implebuntur scripture? quia sic oportet
fieri. In illa hora dixit ihesus turbis.
Tamquam ad latronem existis cum gladi-
is et fustibus comprehendere me. Co-
tidie apud uos sedebam docens in
templo. et non me tenuistis. Hoc autem
totum factum est. ut adimplerentur scri-
pture prophetarum. Tunc discipuli omnes re-
licto eo fugerunt. At illi tenentes
ihesum: duxerunt ad cayphan principem
sacerdotum. ubi scribe et seniores con-
uenerant. Petrus autem sequebatur
eum a longe. usque in atrium principis
sacerdotum. Et ingressus intro, se-
debat cum ministris. ut uideret fi-
nem. Principes autem sacerdotum et omne con-
cilium. querebant falsum testimonium
contra ihesum. ut eum morti traderent. Et
non inuenerunt, cum multi falsi testes
accessissent. Nouissime autem uenerunt
duo falsi testes. et dixerunt. Hic dixit.
Possum destruere templum dei. et post
triduum reedificare illud. Et surgens
princeps sacerdotum. ait illi. Nichil re-
spondes ad ea que isti aduersum te te-
stificantur? Ihesus autem tacebat. Et
princeps sacerdotum ait illi. Adiuro
te per deum uiuum. ut dicas nobis si tu es christus
filius dei. Dicit illi ihesus. Tu dixisti. Ve-
rumtamen dico uobis: amodo uidebitis fi-
lium hominis sedentem a dextris uir-
tutis dei. et uenientem in nubibus celi.
Tunc princeps sacerdotum scidit ue-
stimenta sua. dicens. Blasphemauit.
Quid adhuc egemus testibus? Ecce nunc
audistis blasphemiam. Quid uobis
uidetur? At illi respondentes. dixerunt.
Reus est mortis. Tunc expuerunt
in faciem eius. et colaphis eum ceci-
derunt. Alii autem palmas in faciem eius
dederunt. dicentes. Prophetiza nobis
christe. Quis est qui te percussit? Petrus
uero sedebat foris in atrio. Et acces-
sit ad eum una ancilla. dicens. Et tu
cum ihesu galileo eras. At ille ne-
gauit coram omnibus dicens. Nescio quid
dicis. Exeunte autem illo ianuam: uidit
eum alia ancilla. et ait hiis qui erant
ibi. Et hic erat cum ihesu nazareno.
Et iterum negauit cum iuramento. quia non no-
ui hominem. Et post pusillum acces-
serunt qui stabant. et dixerunt petro.
Vere. tu ex illis es. Nam et loquela
tua manifestum te facit. Tunc cepit
detestari et iurare. quia non nouisset ho-
minem. Et continuo gallus canta-
uit. Et recordatus est petrus uerbi ie-
su quod dixerat: priusquam gallus can-
tet ter me negabis. Et egressus fo-
ras fleuit amare.
Mane autem facto. consilium inierunt omnes XXVII
principes sacerdotum et seniores populi.
aduersus ihesum ut eum morti traderent.
Et uinctum adduxerunt. et tradiderunt
pontio pilato presidi. Tunc uidens iu-
das qui eum tradidit quod dampnatus
esset, penitentia ductus retulit tri-
ginta argenteos principibus sacerdotum
et senioribus: dicens. Peccaui. tradens
sanguinem iustum. At illi dixerunt. Quid
ad nos? Tu uideris. Et proiectis argen-

genteos in templo recessit: et abiens la
queo se suspendit. Principes aut sacerdo
tum acceptis argenteis: dixerunt. Non li
cet mittere eos in corbanan. quia precium san
guinis est. Consilio aut inito: emerunt ex il
lis agrum figuli. in sepulturam peregrinorum.
Propter hoc uocatus est ager ille acheldē
mach. hoc est ager sanguinis usque in ho
diernum diem. Tunc impletum est quod dictum
est per ieremiam prophetam dicentem. Et
acceperunt triginta argenteos precium appre
ciati: quem appreciauerunt a filiis israel. et de
derunt eos in agrum figuli. sicut constituit mihi
dominus. Ihesus aut stetit ante presidem. Et interro
gauit eum preses dicens. Tu es rex iudeorum?
Dicit ei ihesus. Tu dicis. Et cum accusaretur
a principibus sacerdotum et senioribus: ni
chil respondit. Tunc dicit illi pylatus. Non
audis quanta aduersum te dicunt testimo
nia? Et non respondit ei ad ullum uerbum. ita ut
miraretur preses uehementer. Per diem aut so
lempnem consueuerat preses dimittere populo
unum uinctum quem uoluissent. Habebat
aut tunc unum uinctum insignem qui diceba
tur barabas. Congregatis aut illis: dixit
pylatus. Quem uultis dimittam uobis.
barabam an ihesum qui dicitur christus? Sciebat
enim quod per inuidiam tradidissent eum. Se
dente aut illo pro tribunali: misit ad
eum uxor eius dicens. Nichil tibi et
iusto illi. Multa enim passa sum hodie
per uisum propter eum. Principes aut sacer
dotum et seniores persuaserunt populis ut pe
terent barabam. ihesum uero perderent. Respon
dens aut preses. ait illis. Quem uultis uo
bis de duobus dimitti? At illi dixerunt.
Barabam. Dicit illis pylatus. Quid igitur
faciam de ihesu qui dicitur christus? Dicunt omnes.
Crucifigatur. Ait illis preses. Quid enim
mali fecit? At illi magis clamabant di
centes. Crucifigatur. Videns aut pyla
tus quia nichil proficeret sed magis tumultus
fieret. accepta aqua lauit manus coram
populo dicens. Innocens ego sum a sangui
ne iusti huius, uos uideritis. Et respon
dit uniuersus populus dicens. Sanguis eius
super nos et super filios nostros. Tunc dimisit il
lis barabam. Ihesum uero flagellatum tradi
dit eis. ut crucifigeretur. Tunc milites
presidis suscipientes ihesum in pretorio. congre
gauerunt ad eum uniuersam cohortem.
Et exuentes eum: clamidem coccineam
circumdederunt illi. Et plectentes coro
nam de spinis posuerunt super caput eius. et harun
dinem in dexteram eius. Et genu fle
xo ante eum illudebant dicentes. Aue
rex iudeorum. Et expuentes in eum. accepe
runt harundinem et percutiebant caput eius.
Et postquam illuserunt ei. exuerunt eum cla
mide. et induerunt eum uestimentis eius.
et duxerunt eum ut crucifigerent. Exeun
tes aut inuenerunt hominem cireneum.
nomine symonem uenientem obuiam illis. Hunc
angariauerunt ut tolleret crucem eius. Et
uenerunt in locum qui dicitur golgotha quod est
caluarie locus. Et dederunt ei uinum
bibere cum felle mixtum. Et cum gustasset
noluit bibere. Postquam aut crucifixe
runt eum: diuiserunt uestimenta eius sor
tem mittentes. Ut impleretur quod dictum
est per prophetam dicentem. Diuiserunt sibi ue
stimenta mea. et super uestem meam mi
serunt sortem. Et sedentes seruabant eum.
Et imposuerunt super caput eius causam ipsius
scriptam. Hic est ihesus rex iudeorum. Tunc
crucifixi sunt cum eo duo latrones. unus
a dextris et unus a sinistris. Pretereuntes
aut blasphemabant eum. mouentes
capita sua. et dicentes. Vah qui destru
is templum dei. et in triduo illud reedi
ficas. Salua temetipsum. Si filius dei es.
descende de cruce. Similiter et principes sa
cerdotum. illudentes eum cum scribis et senio
ribus dicebant. Alios saluos fecit: se
ipsum non potest saluum facere. Si rex israel
est: descendat nunc de cruce. et credimus
ei. Confidit in deo. liberet eum nunc si uult.
Dixit enim: quia filius dei sum. Idipsum aut
et latrones qui crucifixi erant cum eo.
improperabant ei. A sexta aut hora te
nebre facte sunt super uniuersam terram.
usque in horam nonam. Et circa horam nonam
clamauit ihesus uoce magna. dicens. Hely
hely. lamazabatani. Hoc est. Deus
meus. deus meus. ut quid dereliquisti me. Qui
dam aut illic stantes et audientes.
dicebant. Helyam uocat iste. Et con
tinuo currens unus ex eis acceptam spon

giam impleuit aceto. et imposuit harun
dini. et dabat ei bibere. Ceteri uero dicebant.
Sine: uideamus an ueniat helias liberans
eum. Ihesus autem iterum clamans uoce magna emisit
spiritum. Et ecce uelum templi scissum est in
duas partes: a summo usque deorsum. Et ter
ra mota est. et petre scisse sunt. et monumen
ta aperta sunt. et multa corpora sanctorum qui dormie
rant resurrexerunt. Et exeuntes de monu
mentis post resurrectionem eius. uenerunt in sanctam
ciuitatem. et apparuerunt multis. Centurio
autem et qui cum eo erant custodientes ihesum
uiso terremotu et his que fiebant. timu
erunt ualde. dicentes. Vere dei filius erat
iste. Erant autem ibi mulieres multe a lon
ge. que secute erant ihesum a galilea mini
strantes ei. Inter quas erat maria magda
lene. et maria iacobi. et ioseph mater. et mater
filiorum zebedei. Cum sero autem factum esset.
uenit quidam homo diues ab arimathia
nomine ioseph. qui et ipse discipulus erat
ihesu. Hic accessit ad pylatum. et petiit
corpus ihesu. Tunc pylatus iussit reddi
corpus. Et accepto corpore ioseph. inuol
uit illud in syndone munda. et posuit
illud in monumento suo nouo. quod exci
derat in petra. Et aduoluit saxum mag
num ad ostium monumenti. et abiit. Erat
autem ibi maria magdalene et altera maria.
sedentes contra sepulcrum. Altera autem die que
est post parasceuen. conuenerunt principes
sacerdotum et pharisei ad pilatum. dicentes.
Domine. recordati sumus quia seductor ille di
xit. adhuc uiuens. post tres dies resurgam.
Iube ergo custodiri sepulcrum. usque in di
em tertium. ne forte ueniant discipuli
eius et furentur eum: et dicant plebi. Sur
rexit a mortuis. Et erit nouissimus er
ror peior priore. Ait illis pylatus. Habe
tis custodiam. Ite. custodite sicut scitis.
Illi autem abeuntes. munierunt sepulcrum.
signantes lapidem cum custodibus.
XXVIII Vespere autem sabbati que lucescit in prima
sabbati. uenit maria maria mag
dalene et altera maria uidere sepulcrum.
Et ecce terremotus factus est magnus. An
gelus enim domini descendit de celo. et accedens
reuoluit lapidem. et sedebat super eum.
Erat autem aspectus eius sicut fulgur. et
uestimenta eius sicut nix. Pre timore autem e
ius exterriti sunt custodes. et facti sunt uelut mor
tui. Respondens autem angelus. dixit mulieribus.
Nolite timere uos. Scio enim. quod ihesum qui cru
cifixus est queritis. Non est hic. Surrexit
enim: sicut dixit. Venite et uidete locum. ubi
positus erat dominus. Et cito euntes dicite
discipulis eius quia surrexit. Et ecce precedit uos
in galileam: ibi eum uidebitis sicut predixi
uobis. Et exierunt cito de monumento. cum ti
more et gaudio magno. currentes nunti
are discipulis eius. Et ecce ihesus occurrit eis
dicens. Auete. Ille autem accesserunt et tenu
erunt pedes eius: et adorauerunt eum. Tunc
ait illis ihesus. Nolite timere. Ite nunciate
fratribus meis. ut eant in galileam. Ibi me
uidebunt. Que cum abiissent: ecce quidam
de custodibus uenerunt in ciuitatem. et nuncia
uerunt principibus sacerdotum omnia que
facta fuerant. Et congregati cum senio
ribus consilio accepto. pecuniam copio
sam dederunt militibus dicentes. Dici
te quia discipuli eius nocte uenerunt. et fura
ti sunt eum nobis dormientibus. Et si
hoc auditum fuerit a preside. nos sua
debimus ei. et securos uos faciemus. At il
li accepta pecunia. fecerunt sicut erant
edocti. Et diuulgatum est uerbum istud a
pud iudeos. usque in hodiernum diem. Vn
decim autem apostoli abierunt in galileam. in
montem ubi constituerat illis ihesus. et ui
dentes eum adorauerunt. quidam autem dubi
tauerunt. Et accedens ihesus. locutus est eis
dicens. Data est michi omnis potestas in celo et
in terra. Euntes ergo docete omnes gentes. bap
tizantes eos in nomine patris et filii et
spiritus sancti. docentes eos seruare omnia quecumque
mandaui uobis. Et ecce ego uobiscum sum
omnibus diebus usque ad consummationem
seculi. Explicit matheus. Incipit prologus in marcum

Marcus euangelista dei electus. et petri in
baptismate filius. atque in diuino ser
mone discipulus. sacerdotium in israel a
gens secundum carnem leuita. conuersus ad fidem
christi euangelium in ytalia scripsit. ostendens
in eo. quid generi suo deberet et christo. Nam
initium principii in uocem prophetice ex
clamationis instituens. ordinem leui
tice electionis ostendit. ut predicans p

destinatum iohem filiũ zacharie. ĩ uoce angeli enunciantis emissum. nõ solũ uerbum car. fcm. s; corpus dñi in ca. (nem)
p uerbũ diuine uocis aīatum. ĩ initio euuangelice pdicationis ostenderet. Ut
qui hec legens sciret cui initiũ carnis
in dño et ihu aduenientis habitaculum caro deberet agnoscere. atq; in se
uerbum uocis qd in consonantib; pdiderat inueniret. Denique et ꝑfecti euuangeli opus intrans. a baptismo dñi pdicare dm incipiens nõ laborauit natiuitatem carnis quã in priorib; uiderat
dicere. s; totus exprimens expositionem
desti. ieiuniũ nũi. temptationẽ diaboli. cgregationem bestiar. ⁊ ministeriũ ꝑtulit angelor: ut instituens nos
ad intelligendum singla in breui cõpigens. nec auctoritatem fce rei dimeret. et pficiendo opus plenitudinẽ nõ
negaret. Denique amputasse post fidẽ
pollicem dr. ut sacerdotio repb; habetur. Sz tm consentiens fidei predestinata potuit electio. ut nec sic in ope
uerbi pderet. qd prius meruerat in genere. Nam alexandrie eps fuit. Cui
p singula opus fuit scire. ⁊ euuglii in
se dicta disponere. ⁊ disciplinã in se
legis agnoscere. ⁊ diuinam in carne
domini intelligere naturam. Q̃ ĩ nos
primũ requiri oportet. Denique inquisita uolumus agnosci. hñtes mercedẽ
exortationis. qm qui plantat et qui
rigat unũ sunt. qui aũt incrementũ prestat deus est. Incip euuglm scdm

Initium euuglii marchum.
ihu xpi filii dei. sic scptũ est ĩ
ysaia ppha. Ecce mitto angelm
meum ante faciem tuã. qui p
parabit uiam tuam ante te.
Uox clamantis in deserto. parate
uiã dni. rectas facite semitas
eius. Fuit iohes in deserto baptizans: et pdicans baptismũ
penite. in remissioẽm peccatorũ. Et egrediebatur ad illum
omis iudee regio. ⁊ ierosolomite uniusi. ⁊ baptizabantur ab illo
in iordane flumine. ɔfitentes
peccata sua. Et erat iohes uestitus pilis cameli. ⁊ zona pellicea circa lumbos
eius. Et locustas et mel siluestre edebat. et pdicabat dicens. Ueniet fortior me post me. cui non sum dignus
procumbens soluere corrigiam calciamentor eius. Ego baptizo uos in aqua.
ille uo baptizabit uos in spũ scõ. Et
factum ẽ in dieb; illis. uenit ihs a nazareth galilee. ⁊ baptizatus ẽ in iordane a iohe. Et statim ascendẽs de aqua
uidit celos aptos. ⁊ spm tamq̃ columbam
descendentem ⁊ manentem in ipo. Et
uox fca est de celis. Tu es filius meus dilectus. in te complacui. Et statim sps
expulit eum in desertum. Et erat in
deserto quadraginta dieb; ⁊ quadraginta noctib; ⁊ temptabatur a sathana.
Eratq; cum bestiis. et angeli ministrabant illi. Postquã aũt traditus est
iohes. uenit ihs in galileam. pdicans
euuglm regni dei. ⁊ dicens. qm impletum est tempus. et appropinquabit regnũ dei. Penitemini. et credite euuglio.
Et pteriens secus mare galilee. uidit simonem ⁊ andream frem eius mittentes retia in mare. Erant enĩ piscatores. Et dixit eis ihs. Uenite post me.
⁊ faciam uos fieri piscatores hominũ.
Et ptinus relictis retib; secuti sũt eũ.
Et pgressus inde pusillum: uidit
iacobum zebedei. ⁊ iohem frem eius.
⁊ ipos in naui componentes retia. Et
statim uocauit illos. Et relicto patre
suo zebedeo in naui cum mercenariis
secuti sũt eum. Et ingrediuntur capharnaum: et statim sabbatis ingressus in synagogam. docebat eos. Et
stupebant sup doctrinã eius. Erat enĩ
docens eos q̃si potestatem hñs. ⁊ non
sicut scribe. Et erat in synagoga eorũ homo in spũ in spũ inmundo. ⁊
exclamauit dicens. Quid nob ⁊ tibi ihu nazarene. Uenisti ante tps pdere nos. Scio quia sis scs dei. Et comminatus ẽ ei ihs dicens. Obmutesce
⁊ exi de homine. Et discerpens eum
sps inmundus. ⁊ exclamans uoce magna: exiit ab eo. Et mirati sũt omĩs.

ita ut conquirerent inter se dicentes. Quid
nam est hoc? Que nam doctrina hec noua?
Quia in potestate et spiritibus inmundis
imperat et obediunt ei. Et processit ru
mor eius statim in omnem regionem
galilee. Et protinus egredientes de syna
goga: uenerunt in domum symonis
et andree cum iacobo et iohanne. Decum
bebat autem socrus symonis febricitans.
Et statim dicunt ei de illa. Et accedens
eleuauit eam: apprehensa manu eius. Et
continuo dimisit eam febris. et ministra
bat eis. Vespere autem facto cum occidisset sol
afferebant ad eum omnes male habentes
et demonia habentes. Et erat omnis ciuitas
congregata ad ianuam. et curauit mul
tos qui uexabantur uariis languoribus
et demonia multa eiciebat. Et non sinebat
ea loqui, quoniam sciebant eum. Et dilu
culo ualde surgens egressus abiit in
desertum locum: ibique orabat. Et prosecu
tus est eum symon: et qui cum illo erant.
Et cum inuenissent eum, dixerunt ei: quia
omnes querunt te. Et ait illis. Eamus
in proximos uicos et ciuitates, ut et ibi
predicem. Ad hoc enim ueni. Et erat pre
dicans in synagogis eorum et in omni ga
lilea. et demonia eiciens. Et uenit le
prosus ad eum deprecans eum. et genu fle
xo dixit. Si uis potes me mundare.
Iesus autem misertus eius. extendit manum
suam. et tangens eum ait illi. Volo.
Mundare. Et cum dixisset: statim di
scessit ab eo lepra: et mundatus est.
Et comminatus est ei. Statimque eiecit illum.
et dicit ei. Vide nemini dixeris. sed uade
ostende te principi sacerdotum: et offer
pro emundatione tua que precepit moyses
in testimonium illis. At ille egressus:
cepit predicare: et diffamare sermonem. ita
ut iam non posset manifeste in ciuitatem
introire. sed foris in desertis locis esse. Et con
ueniebant ad eum undique.

II Et iterum intrauit capharnaum. post dies ali
quot. Et auditum est quod in domo esset.
et conuenerunt multi. ita ut non caperet
neque ad ianuam. Et loquebatur eis uer
bum. Et uenerunt ferentes ad eum paliti
cum. qui a quatuor portabatur. Et cum non
possent offerre eum illi pre turba. nu
dauerunt tectum ubi erat. Et patefa
cientes summiserunt grabatum in quo pa
raliticus iacebat. Cum uidisset autem iesus
fidem illorum: ait palitico. Fili dimittun
tur tibi peccata tua. Erant autem illic qui
dam de scribis sedentes. et cogitantes in
cordibus suis. Quid hic sic loquitur? Blas
phemat. Quis potest dimittere peccata.
nisi solus deus? Quo statim cognito
iesus spiritu suo. quia sic cogitarent inter se.
dicit illis. Quid ista cogitatis in cordibus
uestris? Quid est facilius dicere palitico.
dimittuntur tibi peccata tua, aut di
cere. surge tolle grabatum tuum et ambula?
Vt autem sciatis quia potestatem habet filius
hominis in terra dimittendi peccata:
ait palitico. Tibi dico surge. tolle gra
batum tuum: et uade in domum tuam.
Et statim ille surrexit. et sublato gra
bato abiit coram omnibus: ita ut admi
rarentur omnes. et honorificarent deum
dicentes. Quia numquam sic uidimus. Et e
gressus est rursus ad mare. omnisque
turba ueniebat ad eum. et docebat eos.
Et cum preteriret. uidit leuim alphei seden
tem ad theloneum: et ait illi. Sequere
me. Et surgens secutus est eum. Et fa
ctum est cum accumberet in domo illius. mul
ti publicani et peccatores simul discum
bebant cum iesu et discipulis eius. Erant
enim multi qui sequebantur eum. Et scri
be et pharisei uidentes quia manducaret
cum publicanis et peccatoribus dicebant
discipulis eius. Quare cum publicanis
et peccatoribus manducat et bibit ma
gister uester? Hoc audito iesus ait illis. Non ne
cesse habent sani medico. sed qui male
habent. Non enim ueni uocare iustos sed
peccatores. Et erant discipuli iohannis et
pharisei ieiunantes. et ueniunt et dicunt
illi. Quare discipuli iohannis et phariseorum ie
iunant. tui autem discipuli non ieiunant?
Et ait illis iesus. Numquid possunt filii nu
ptiarum quamdiu sponsus cum illis est ieiu
nare? Quanto tempore habent secum sponsum, non
possunt ieiunare. Venient autem dies cum
auferetur ab eis sponsus. et tunc ieiuna
bunt in illis diebus. Nemo assumentum

panni rudis assuit vestimento veteri. Alio
quin aufert supplementum novum a veteri, et ma
ior scissura fit. Et nemo mittit vinum no
vum in utres veteres. Alioquin dirumpet vinum
utres, et vinum effunditur, et utres peribunt.
Sed vinum novum in utres novos mitti de
bet. Et factum est iterum cum sabbatis ambularet
per sata, et discipuli eius ceperunt progredi et
vellere spicas. Pharisei autem dicebant ei.
Ecce quid faciunt discipuli tui sabbatis
quod non licet. Et ait illis. Numquam legistis quid fe
cerit David, quando necessitatem habuit, et esu
riit ipse et qui cum eo erant. Quomodo introivit
in domum dei sub Abiathar principe sacer
dotum, et panes propositionis manducavit,
quos non licebat edere nisi solis sacerdotibus,
et dedit eis qui cum eo erant? Et dicebat
eis. Sabbatum propter hominem factum est, et non ho
mo propter sabbatum. Itaque dominus est filius hominis etiam sab
bati.

III Et introivit iterum in synagogam, et erat
ibi homo habens manum aridam. Et
observabant eum si curaret sabbatis, ut
accusarent illum. Et ait homini habenti ma
num aridam. Surge in medium. Et dicit
eis. Licet sabbatis bene facere an male?
Animam salvam facere an perdere? At illi ta
cebant. Et circumspiciens eos cum ira, contri
status super cecitatem cordis eorum, dicit homini.
Extende manum tuam. Et extendit, et re
stituta est manus illi. Exeuntes autem statim
pharisei cum herodianis consilium facie
bant adversus eum, quomodo eum perderent.
Et Iesus cum discipulis suis secessit ad ma
re. Et multa turba a Iudea et Galilea se
cuta est eum, et ab Ierosolimis, et ab Ydumea,
et trans Iordanen, et qui circa Tyrum et Sy
donem, multitudo magna, audientes
que faciebat, venerunt ad eum. Et di
xit discipulis suis, ut in navicula sibi de
servirent, propter turbam, ne comprimerent
eum. Multos enim sanabat, ita ut irrue
rent in eum, ut illum tangerent. Quotquot
autem habebant plagas, et spiritus immundi
cum illum videbant, procidebant ei, et
clamabant dicentes. Tu es filius dei.
Et vehementer comminabatur eis, ne ma
nifestarent illum. Et ascendens in montem,
vocavit ad se quos voluit ipse. Et ve
nerunt ad eum. Et fecit ut essent duodecim
cum illo, et ut mitteret eos predicare.
Et dedit illis potestatem curandi infir
mitates, et eiciendi demonia. Et impo
suit Symoni nomen Petrus. Et Iacobum
Zebedei, et Iohannem fratrem Iacobi, et imposuit
eis nomina Boanerges, quod est filii tonitrui.
Et Andream, et Philippum, et Bartholo
meum, et Matheum, et Thomam, et Iacobum
Alphei, et Tadeum, et Symonem Chanane
um, et Iudam Scarioth, qui et tradidit illum.
Et veniunt ad domum, et convenit iterum turba,
ita ut non possent neque panem manduca
re. Et cum audissent sui, exierunt tene
re eum. Dicebant enim: quoniam in furorem
versus est. Et scribe qui ab Ierosolimis
descenderant dicebant: quoniam Beelzebub
habet, et quia in principe demoniorum eicit de
monia. Et convocatis eis, in parabolis
dicebat illis. Quomodo potest Satha
nas Sathanan eicere? Et si regnum in
se dividatur, non potest stare regnum illud.
Et si domus super semetipsam dispertia
tur, non poterit domus illa stare. Et si
Sathanas consurrexerit in semetipsum,
dispertitus est, et non poterit stare, sed finem habet.
Nemo potest vasa fortis ingressus in
domum diripere, nisi prius fortem alli
get, et tunc domum eius diripiet. Amen
dico vobis, quoniam omnia dimittentur filiis
hominum peccata et blasphemie quibus
blasphemaverint. Qui autem blasphe
maverit in spiritum sanctum, non habet remissionem
in eternum, sed reus erit eterni delicti. Quoniam
dicebant: spiritum immundum habet. Et veniunt
mater eius et fratres, et foris stantes miserunt
ad eum vocantes eum. Et sedebat cir
ca eum turba. Et dicunt ei. Ecce mater
tua et fratres tui foris querunt te. Et re
spondens eis ait. Que est mater mea et
fratres mei? Et circumspiciens eos qui in
circuitu eius sedebant, ait. Ecce mater
mea et fratres mei. Qui enim fecerit volun
tatem dei, hic frater meus, et soror mea, et
mater est.

IIII Et iterum cepit docere ad mare, et congre
gata est ad eum turba multa, ita
ut in navem ascendens sederet in
mari. Et omnis turba circa mare super

tam erat. Et docebat illos in parabolis
multa. Et dicebat illis in doctrina sua.
Audite. Ecce exiit seminans ad semi-
nandum. Et dum seminat, aliud ceci-
dit circa viam, et venerunt volucres celi
et comederunt illud. Aliud vero cecidit
super petrosa: ubi non habuit terram multam.
Et statim exortum est: quoniam non habebat
altitudinem terre. Et quando exortus est sol, ex-
estuavit, et eo quod non habebat radicem
exaruit. Et aliud cecidit in spinas, et
ascenderunt spine et suffocaverunt illud
et fructum non dedit. Et aliud cecidit
in terram bonam, et dabat fructum a-
scendentem et crescentem. Et afferre-
bat unum triginta, et unum sexaginta,
et unum centum. Et dicebat. Qui habet
aures audiendi: audiat. Et cum esset
singularis, interrogaverunt eum hii qui
cum erant duodecim parabolam. Et di-
cebat eis. Vobis datum est scire misterium
regni dei: illis autem qui foris sunt in
parabolis omnia fiunt. ut videntes vide-
ant et non videant. et audientes audi-
ant et non intelligant. ne quando convertantur
et dimittantur eis peccata. Et ait illis.
Nescitis parabolam hanc? Et quomodo
omnes parabolas cognoscetis? Qui se-
minat, verbum seminat. Hii autem
qui sunt circa viam. ubi seminatur ver-
bum. Et cum audierint, confestim venit
sathanas. et aufert verbum quod semina-
tum est in cordibus eorum. Et hii sunt simili-
ter qui super petrosa seminantur. Qui
cum audierint verbum, statim cum gaudio
accipiunt illud, et non habent radicem in
se. sed temporales sunt. Deinde orta tribulatio-
ne et persecutione propter verbum, confestim
scandalizantur. Et alii sunt qui in spi-
nis seminantur. Hii sunt qui verbum
audiunt. et erumpne seculi et deceptio di-
vitiarum et circa reliqua concupiscen-
tie introeuntes. suffocant verbum et
sine fructu efficitur. Et hii sunt qui su-
per terram bonam seminati sunt. qui audi-
unt verbum et suscipiunt. et fructifi-
cant. unum triginta. et unum sexaginta,
et unum centum. Et dicebat illis. Num-
quid venit lucerna ut sub modio ponatur

aut sub lecto? Nonne ut super candelabrum
ponatur? Non enim est aliquid absconditum
quod non manifestetur. nec factum est occultum, no[n]
sed ut in palam veniat. Si quis habet au-
res audiendi: audiat. Et dicebat
illis. Videte quid audiatis. In qua
mensura mensi fueritis, remetietur
vobis. et adicietur vobis. Qui enim habet
dabitur illi. et qui non habet, etiam quod habet
auferetur ab eo. Et dicebat. Sic est regnum
dei. quemadmodum si homo iaciat se-
mentem in terram. et dormiat. et exurgat no-
cte ac die. et semen germinet et incre-
scat dum nescit ille. Ultro enim terra
fructificat: primum herbam. deinde spi-
cam. deinde plenum frumentum in spica. Et
cum se produxerit fructus, statim mittit
falcem. quoniam adest messis. Et dicebat.
Cui assimilabimus regnum dei? aut cui
parabole comparabimus illud? Sicut granum
synapis. quod cum seminatum fuerit in
terra: minus est omnibus seminibus que sunt
in terra. Et cum seminatum fuerit ascen-
dit. et fit maius omnibus oleribus. et facit
ramos magnos. ita ut possint sub um-
bra eius aves celi habitare. Et talibus mul-
tis parabolis loquebatur eis verbum, prout
poterant audire. Sine parabola autem
non loquebatur eis. Seorsum autem di-
scipulis suis disserebat omnia. Et ait
illis. in illa die: cum sero esset factum.
Transeamus contra. Et dimittentes tur-
bam assumunt eum. ita ut erat in navi. et
alie naves erant cum illo. Et facta est
procella magna venti. et fluctus mit-
tebat in navim: ita ut impleretur na-
vis. Et erat ipse in puppi super cervi-
cal dormiens. Et excitant eum et di-
cunt ei. Magister non ad te pertinet quia
perimus? Et exurgens, comminatus
est vento. et dixit mari. Tace. obmu-
tesce. Et cessavit ventus. et facta est
tranquillitas magna. Et ait illis.
Quid timidi estis? Necdum habetis
fidem. Et timuerunt timore magno.
et dicebant ad alterutrum. Quis putas
est iste. quia ventus et mare obedi-
unt ei?

V
Et venerunt trans fretum maris. in

in arbore

regionem gerasenoꝝ. Et exeunti ei de
naui statim occurrit de monumentis hō
in sp̄u inmundo. qui domiciliū habe
bat in monumentis. Et neque catenis iam
quisquā eum poterat ligare. qm̄ sepe
compedib; et catenis uinctus: dirru
pisset catenas. ⁊ compedes cōminuis
set. ⁊ nemo poterat eum domare. Et
semꝑ nocte ac die in monumētis et i
montib; erat. clamans et concidens
se lapidib;. Uidens aūt ihm̄ a longe.
cucurrit et adorauit eū: Et clamans
uoce magna: dixit. Quid m̄i et tibi ihu
fili dei summi? Adiuro te p dm̄. ne
me torq̄as. Dicebat enī illi. Exi sp̄e
inmunde ab homine. Et interroga
bat eum. Qd̄ tibi nom̄ ē. Et dic
ei. Legio nomen m̄ ē. q2 multi su
mus. Et dep̄cabantur eū multū ne
se expelleret extra regionē. Erat ā
ibi circa montem grex porcoꝝ ma
gnus pascens. et dep̄cabantur eum
sp̄e. dicentes. Mitte nos in porcos
ut in eos introeamus. Et concessit eis
statim ihc. Et exeuntes sp̄c inmūdi
introierunt in porcos. ⁊ magno ip̄e
tu grex p̄cipitatus ē in mare. ad du
o milia. et suffocati sunt in mari.
Qui aūt pascebant eos. fugerūt: et
nunciauerunt in ciuitatem. ⁊ in a
gros. Et egressi sunt uidere. qd̄ eēt
fcm̄. Et ueniunt ad ihm̄: et uidēt il
lū qui a demonio uexabatur seden
tem uestitum ⁊ sanē mentis: et ti
muerūt. Et narrauerūt illis qui uide
rant. q̄liter fcm̄ eēt ei qui demoniū
habuerat. et de porcis. Et rogare e
um ceperunt. ut discederet a fini
b; eoꝝ. Cumq; ascenderet nauim.
cep illum dep̄cari qui a demonio ue
xatus fuerat. ut eēt cū illo. Et n̄ ad
misit eum. s; ait illi. Uade in domū
tuā ad tuos. et annuncia illis q̄nta
tibi dn̄s fecerit. et misertus sit tui.
Et abiit: et cepit p̄dicare i decapoli.
q̄nta sibi fecisset ihc. Et oēs mirabant.
Et cum transcendisset ihc in naui rur
sus trans fretū: conuenit turba mlt
ta ad illū: et erat circa mare. Et uen

quidā de archisynagogis noīe iayr.
et uidens eum. procidit ad pedes eius.
et deprecabatur eum multum: dicēs.
qm̄ filia mea in extremis est. ueni
impone manū tuā sup eā. ut salua
sit ⁊ uiuat. Et abiit cū illo: et se
quebatur eum turba multa. ⁊ cōp̄me
bat illū. Et mulier que erat in pro
fluuio sanguinis annis duodecī.
et fuerat multa p̄pessa a cōplurib;
medicis. et erogauerat omīa sua.
nec quicquā p̄fecerat. s; magis dete
ius habebat. cum audisset de iesu ue
nit in turba retro. et tetigit uesti
tū eius. Dicebat enī. quia si uel uesti
mtū eius tetigero. salua ero. Et con
festim siccatus est fons sanguinis
eius. ⁊ sensit corpe qd̄ sanata eet a
plaga. Et statim ihc cognoscens in
semetipso uirtutem q̄ exierat de eo.
cōuersus ad turbam aiebat. Quis te
tigit uestimenta mea? Et dicebāt
ei discipuli sui. Uides turbā cōp̄
mentē te. ⁊ dicis. quis me tetigit?
Et circumspiciebat uidere eam: que
hoc fecerat. Mulier aūt timens ⁊ tre
mens sciens qd̄ fcm̄ eēt in se. uenit ⁊ pro
cidit ante eum. ⁊ dixit ei omnē ueritatem. Ihc
aūt dixit ei. Filia. fides tua te saluā
fecit. Uade in pace. et esto sana a pla
ga tua. Adhuc eo loquente. ueniunt
ad archisynagogum. dicentes. q̄ fi
lia tua mortua ē. Quid ultra uexas
magistrum? Ihc aūt uerbo qd̄ dicebatur
audito. archisynagogo. ait. Noli
timere. tantummodo crede. Et n̄ ad
misit quēquā seq se. n̄ petrum ⁊ iacob
et iohem frēm iacobi. Et ueniunt in do
mū archisynagogi. ⁊ uidet tumultū ⁊
flentes et eiulantes multū: et ingres
sus. ait illis. Quid turbamini ⁊ plo
ratis? Puella n̄ est mortua: s; dormit.
Et irridebant eū. Ipse uo eiectis om
nib; assumit patrē ⁊ mrēm puelle. ⁊
qui secū erant. ⁊ ingrediunt ubi pu
ella erat iacens. Et tenens manū pu
elle: ait illi. Thabitha cumi: qd̄ est
interpretatum. Puella. tibi dico. sur
ge. Et confestim surrexit puella ⁊

ambulabat. Erat aut̄ annor̄ duode
cim. Et obstupuerūt stupore max
imo. Et p̄cep̄ illis uehementer. ut ne
mo id sciret. Et iussit illi dari man
ducare.
I Et egressus inde. abiit in patriā suā.
Et sequebantur illū discipli sui. Et
facto sabbo: cep̄ in synagoga docere.
Et multi audientes admirabant̄
in doctrina eius. dicentes. Vn̄ huic
hec omnia: et que est sapiā que data
est illi. et uirtutes tales que man̄ eī effi
ciunt. Nonne iste ē faber filius mari
e. frāt iacobi. et ioseph. et iude. et symo
nis. Nonne et sorores eius hic nobis
cū sūt. Et scandalizabant̄ in illo. Et
dicebat illis ihc. quia nō est ꝑpheta
sine honore nisi in patria sua. et in co
gnatiōe sua. et in domo sua. Et n̄ po
terat ibi uirtutem ullā facere. nisi
paucos infirmos impositis manib;
curauit. Et mirabantur ꝓꝑ incre
dulitatē illor̄. Et circuibat castel
la in circuitu: docens. Et cōuocauit
duodecim. et cep̄ eos mittere binos.
et dabat illis potestatē spūū inmū
dor̄. Et p̄cepit eis nequid tollerent
in uia. nisi uirgā tm̄: nō perā. nō
panem. neq; in zona es. s; calciatos
sandaliis. et ne induerentur duab;
tunicis. Et dicebat eis. Quocūq; introieritis
domū. illic manete donec exeatis
inde. Et quicūq; nō receperint uos.
nec audierint uos. exeuntes inde.
excutite puluerem de pedib; uris.
in testimoniū illis. Et exeuntes p̄
dicabant ut penitentiam agerent. et demo
nia multa eiciebant. et ungebāt
oleo multos egros. et sanabant. Et
audiuit herodes rex. manifestum
enī fc̄m ē nomen eius. et dicebat. qa
iohēs baptista resurrexit a mortuis.
et ꝑptea operantur uirtutes in illo. Ali
i autē dicebant. qr̄ helias ē. Alii ū
dicebant. qa ꝑpha ē. quasi unus ex
ꝑphetis. Quo audito herodes ait.
Quē ego decollaui iohēm. hic a mor
tuis resurrexit. Ipse enī herodes mi
sit ac tenuit iohēm. et uinxit eū in

carcerē. ꝑpter herodiadem uxorē phi
lippi fratris sui. qr̄ duxerat eā. Dice
bat enī iohēs herodi. Non licet t̄ ha
bere uxorem frīs tui. Herodias autē
insidiabatur illi. et uolebat occidere
eum: nec poterat. Herodes eī me
tuebat iohēm. sciens eū uirū iustū
et scm̄. et custodiebat eum. Et au
dito eo. multa faciebat. et libent̄
eum audiebat. Et cū dies oportu
nus accidisset: herodes in natali su
o cenam fecit p̄ncipib; et tribunis.
et primis galilee. Cūq; introisset
filia ipsius herodiadis. et saltasset. et pla
cuisset herodi. simulq; recumbentib;
rex ait puelle. Pete a me qd̄ uis. et
dabo t̄. Et iurauit illi. qa quicqd pe
tieris. dabo t̄. licet dimidium reg
ni mei. Que cum exisset dixit matri sue.
Quid petam. At illa dixit. Caput
iohīs baptiste. Cumq; introisset
statim cum festinatione ad regem.
petiuit dicens. Volo ut protinus des
michi in disco caput iohīs baptiste.
Et contristatus ē rex. Propter iurandum
et ꝑpter simul recumbentes noluit eā
contristare. s; misso spiculatore p̄ce
pit afferri caput eius in disco. Et
decollauit eum in carcere. et attulit
caput eius in disco. et dedit illd̄ pu
elle. Et puella dedit mr̄i sue. Quo
audito. discipli eius uenerunt. et
tulerūt corp̄ eius. et posuerūt illud in
monumēto. Et conuenientes apli ad
ihm: renuntiauerūt illi omīa que
egerant et docuerant. Et ait illis.
Venite seorsum in desertū locū. et
requiescite pusillum. Erant enī q
ueniebant et rediebāt multi. et nec
manducandi spaciū habebat. Et
ascendentes in nauim: abierunt in
desertum locum seorsū; et uiderūt eos
abeuntes. et cognouerūt multi. et pe
destres de oīb; ciuitatib; concurrerūt
illuc. et preuenerunt eos. Et exiens
uidit turbam multam ihc. et misert̄
ē sup eos. quia erant sicut oues nō habē
tes pastorem. Et cepit docere illos
multa. Et cū iam hora multa fieret.

accesserunt discipuli eius dicentes.
Desertus locus est hic, et iam hora preteriit.
Dimitte illos ut euntes in proximas uil
las et uicos emant sibi cibos quos mandu
cent. Et respondens ait illis. Date illis uos
manducare. Et dixerunt ei. Euntes
emamus denariis ducentis panes, et da
bimus illis manducare. Et dicit eis. Quot
panes habetis? Ite et uidete. Et cum cogno
uissent, dicunt. Quinque et duos pisces.
Et precepit illis ut accumbere facerent omnes
secundum contubernia super uiride fenum. Et
discubuerunt in partes per centenos et
quinquagenos. Et acceptis quinque pani
bus et duobus piscibus intuens in celum
benedixit et fregit panes et dedit discipu
lis suis ut ponerent ante eos. Et duos pi
sces diuisit omnibus. Et manducauerunt
omnes et saturati sunt. Et sustulerunt reliqui
as fragmentorum duodecim cophinos ple
nos et de piscibus. Erant autem qui mandu
cauerunt quinque milia uirorum. Et statim
coegit discipulos suos ascendere nauem
ut precederent eum trans fretum ad beth
saidam, dum ipse dimitteret populum. Et
cum dimisisset eos, abiit in montem
orare. Et cum sero esset, erat nauis in
medio mari, et ipse solus in terra. Et ui
dens eos laborantes in remigando, erat
enim uentus contrarius eis. Et circa quartam
uigiliam noctis uenit ad eos ambulans
super mare, et uolebat preterire eos. At illi
ut uiderunt eum ambulantem super ma
re, putauerunt fantasma esse. Et excla
mauerunt. Omnes enim uiderunt eum et con
turbati sunt. Et statim locutus est cum eis.
et dixit illis. Confidite. Ego sum: noli
te timere. Et ascendit ad illos in na
uem, et cessauit uentus, et plus magis
intra se stupebant. Non enim intellexe
rant de panibus: Erat enim cor illorum ob
cecatum. Et cum transfretassent, per
uenerunt in terram genesareth, et ap
plicuerunt. Cumque egressi essent de
naui, continuo cognouerunt eum. Et
percurrentes uniuersam regionem illam.
ceperunt in grabatis illos qui se male
habebant circumferre, ubi audiebant
eum esse. Et quocumque introibat in uicos
uel uillas, aut in ciuitates, in plateis
ponebant infirmos, et deprecabantur eum
ut uel fimbriam uestimenti eius tange
rent. Et quotquot tangebant eum salui
fiebant.

Et conueniunt ad eum pharisei, et quidam
de scribis uenientes ab ierosolimis. Et
cum uidissent quosdam ex discipulis eius
communibus manibus, id est non lotis man
ducare panes, uituperauerunt. Phari
sei enim et omnes iudei, nisi crebro la
uent manus non manducant, tenentes
traditionem seniorum. Et a foro nisi bapti
zentur non comedunt. Et alia multa sunt
que tradita sunt illis seruare, baptisma
ta calicum, et urceorum, et eramentorum, et lecto
rum. Et interrogabant eum scribe et pharisei.
Quare discipuli tui non ambulant iuxta tradici
onem seniorum, sed communibus manibus man
ducant panem? At ille respondens, dixit eis.
Bene prophetauit de uobis ysaias hypocri
tis. sicut scriptum est. Populus hic labiis
me honorat, cor autem eorum longe est a me.
In uanum autem me colunt, docentes do
ctrinas, et precepta hominum. Relinquentes
enim mandatum dei: tenetis traditionem
hominum, baptismata urceorum: et urceorum
calicum, et alia similia his facitis multa.
Et dicebat illis. Bene irritum facitis preceptum
dei, ut traditionem uestram seruetis. Moy
ses enim dixit. Honora patrem tuum et matrem
tuam. Et qui maledixerit patri aut ma
tri, morte moriatur. Vos autem dicitis.
Si dixerit homo patri aut matri corban
quod est donum quodcumque ex me est tibi profuerit
Et ultra non dimittitis eum quicquam fa
cere patri suo aut matri, rescindentes uer
bum dei per traditionem uestram, quam tradidistis. Et
similia huiusmodi multa facitis. Et
aduocans iterum turbas, dicebat illis. Au
dite me omnes, et intelligite. Nichil
est extra hominem introiens in eum,
quod possit eum coinquinare. Sed que de homine
procedunt: illa sunt que coinquinant hominem.
Siquis habet aures audiendi, audiat.
Et cum introisset in domum a turba: inter
rogabant eum discipuli eius parabolam. Et ait
illis. Sic et uos imprudentes estis? Non
intelligitis quia omne extrinsecus intro

tiens in hominem non potest eum coinquinare.
que non introit in cor eius. sed in ventrem. et
in secessum exit purgans omnes escas.
Dicebat autem. quoniam que de homine exeunt. il
la coinquinant hominem. Ab intus enim
de corde hominum cogitationes male pro
cedunt. Adulteria. fornicationes. homi
cidia. furta. avaritie. nequitie. dolus.
impudicitia. oculus malus. blasphe
mia. superbia. stultitia. Omnia hec mala
ab intus procedunt. et coinquinant hominem.
Et inde surgens abiit in fines tyri et sydo
nis; et ingressus domum neminem voluit
scire. et non potuit latere. Mulier enim statim
ut audivit de eo. cuius habebat filia spiri
tum inmundum intravit et procidit ad
pedes eius. Erat autem mulier gentilis syro
phenissa genere. Et rogabat eum ut demo
nium eiceret de filia eius. Qui dixit
illi. Sine prius saturari filios. Non est bo
num sumere panem filiorum: et mittere ca
nibus. At illa respondit. et dixit illi. Utique
domine. Nam et catelli sub mensa comedunt:
de micis puerorum. Et ait illi. Propter hunc
sermonem vade. exiit demonium de fi
lia tua. Et cum abisset domum. invenit
puellam iacentem supra lectum. et demo
nium exisse. Et iterum exiens de fini
bus tyri. venit per sydonem ad mare
galilee. inter medios fines decapole
os. Et adducunt ei surdum et mutum:
et deprecabantur eum ut inponat illi ma
num. Et apprehendens illum de turba seor
sum. misit digitos suos in auriculas
eius. et exspuens tetigit linguam eius. Et
suspiciens in celum. ingemuit: et a
it. Epheta. quod est adaperire. Et statim
aperte sunt aures eius. et solutum est vin
culum lingue eius. et loquebatur recte.
Et precepit eis ne cui dicerent. Quanto
autem eis precipiebat. tanto magis plus
predicabant. et eo amplius admiraban
tur dicentes. Bene omnia fecit. et surdos
fecit audire et mutos loqui.
VIII In illis diebus iterum cum multa turba
esset nec haberent quod manducarent. con
vocatis discipulis. ait illis. Misereor
super turbam quia iam triduo sustinent
me. nec habent quod manducent. Et si di

misero eos ieiunos in domum suam. defi
cient in via. Quidam enim ex eis de lon
ge venerunt. Et responderunt ei discipuli
sui. Unde istos quis poterit saturare pani
bus in solitudine? Et interrogavit eos.
Quot panes habetis? Qui dixerunt. Sep
tem. Et precepit turbe discumbere super
terram. Et accipiens. vii. panes. gratias
agens fregit. et dabat discipulis suis ut
apponerent. Et apposuerunt turbe. Et
habebant pisciculos paucos. Et ipsos bene
dixit. et iussit apponi. Et manduca
verunt. et saturati sunt. Et sustulerunt
quod superaverat de fragmentis. vii. spor
tas. Erant autem qui manducaverant quasi
quatuor milia: et dimisit eos. Et statim
ascendens navim cum discipulis suis.
venit in partes dalmanutha. Et e
xierunt pharisei. et ceperunt conquirere
cum eo. querentes ab illo signum de celo.
temptantes eum. Et ingemiscens spiritu a
it. Quid generatio ista querit signum?
Amen dico vobis. si dabitur generationi
isti signum. Et dimittens eos. ascendit
iterum in navim. et abiit trans fretum. Et o
bliti sunt sumere panes. et nisi unum
panem non habebant secum in navi. Et pre
cipiebat eis dicens. Videte. cavete
a fermento phariseorum. et a fermento hero
dis. Et cogitabant ad alterutrum dicentes.
quia panes non habemus. Quo cognito:
ihesus ait illis. Quid cogitatis quia panes non
habetis? Nondum cognoscitis nec intel
ligitis? Adhuc cecatum habetis cor vestrum?
Oculos habentes non videtis. et aures ha
bentes non auditis. nec recordamini quando. v.
panes fregi in quinque milia. et quot co
phinos plenos fragmentorum sustulistis.
Dicunt ei. Duodecim. Quando et. vii. panes
in quatuor milia. quot sportas fragmento
rum tulistis? Et dicunt ei. Septem. Et dice
bat eis. Quomodo nondum intelligitis? Et
veniunt bethsaidam. et adducunt ei ce XI
cum. et rogabant eum ut illum tangeret. Et
apprehensa manu ceci. eduxit eum extra vi
cum. Et exspuens in oculos eius. inpo
sitis manibus suis. interrogavit eum si aliquid
videret. Et aspiciens. ait. Video homines.
velud arbores ambulantes. Deinde iterum

819

imposuit manus sup oculos ei. et cepit
uidere. Et restitutus est ita ut uideret
clare omnia. Et misit illu in domu
sua. dicens. Vade in domu tua. Et si
in uicu introieris. nemini dixeris. Et
ingressus est ihc et discipuli eius in
castella cesaree philippi. Et in uia
intrrogabat discipulos suos. dicens eis.
Quem me dicunt ee homines? Qui
responderunt illi dicentes. Alii iohem ba
ptistam. alii heliam. alii uo qsi unu
ex pphetis. Tunc dicit illis. Vos uo que
me dicitis ee? Respondens petrus. ait illi.
Tu es xpc. Et comminatus est eis ne cui
dicerent de illo. Et cepit docere eos q
oportet filium hominis multa pati.
et reprobari a summis sacerdotibz et se
nioribz et scribis. et occidi. et post tres
dies resurgere. Et palam ubu loque
batur. Et apphendens eum petrus. ce
pit increpare eum. Qui conuersus et
uidens discipulos suos. comminatus
est petro. dicens. Vade retro me sa
thana. qm n sapis ea q dei sut. sz que
sunt hominum. Et uocata turba cum
discipulis suis. dixit eis. Si quis uult
me sequi deneget semetipsum. et tol
lat crucem suam et sequatur me. Qui
eni uoluerit aiam suam saluam facere
pdet eam. Qui aut pdiderit aiam sua
pp me et euglm. saluam eam faciet.
Quid eni pderit homini si lucret mu
dum totum. et detrimtu faciat aie sue.
Aut quid dabit ho commutationis p
aia sua? Qui eni me confessus fuerit
et uba mea in gnatioe ista adultera et pec
catrice. et filius hominis confitebitur eu
cum uenit in gla patris sui cu anglis
scis. Et dicebat illis. Amen dico uobz.
quia sunt quida de hic stantibz q no
gustabunt mortem donec uideant
regnu dei uenies in uirtute.

IX Et post dies sex assumit ihc petrum
et iacobum et iohem. et ducit illos
in montem excelsum seorsu solos.
et transfiguratus est cora ipis. Et ue
stimta eius fca sunt splendentia et ca
dida nimis uelud nix. qualia fullo
n pot sup terram candida facere. Et

apparuit illis helyas cum moyse. et erat
loquentes cu ihu. Et respondens petrus ait
ihu. Rabbi. bonum e nos hic ee. faci
mus hic tria tabnacula. tibi unu. et mo
ysi unu. et helie unu. Non eni sciebat
quid diceret. Erant eni timore extri
ti. Et fca est nubes obumbrans eos.
Et uenit uox de nube. dicens. Hic e
filius meus karissimus. audite illu.
Et statim circumspicientes. nemine
amplius uiderunt. nisi ihm tm secu.
Et descendentibz illis de monte. pce
pit illis. ne cui que uidissent narra
rent. nisi cu filius homis a mortuis re
surrexerit. Et ubu continuer apd se
conquirentes quid eet. cu a mortuis
resurrexerit. Et intrrogabant eu di
cens. Quid ergo dicunt pharisei et scri
be. quia helyam oportet pmu uenire?
Qui respondens. ait illis. helyas cum ue
nit primu. restituet omnia. Et quomo
scriptum e in filiu hominis ut multa
patiatur et contepnatur. Sz dico uob.
quia et helias uenit. et fecerunt illi qcu
uoluerunt. sic scriptu e de eo. Et ue
niens ad discipulos suos. uidit turba
gna circa eos. et scribas conquirentes cu
illis. Et confestim omnis ppls uide
ns ihm stupefactus est. et expauerunt. Et ac
currentes salutabant eum. Et intrga
uit eos. Quid inter uos conquiritis? Et re
spondens unus de turba. dix. Magist
attuli filiu meu ad te. habentem spm
mutu. Qui ubicuq eum apphenderit
allidit eu. et spumat. et stridet denti
et arescit. Et dixi discipulis tuis ut
eicerent illu. et no potuerunt. Qui re
spondens eis. dixit. O generatio incredula
quamdiu apd uos ero. quadiu uos
patiar? Afferte illum ad me. Et attu
lerunt eu. Et cum uidisset illu. statim
sps conturbauit eu. et elisus in terra
uolutabatur spumans. Et intrrogauit
patrem ei. Quantum tpis e. ex quo hoc
accidit? At ille ait. Ab infantia. Et
frequenter eum et in ignem et in aqs misit
ut eum pderet. Sz si quid potes. adiu
ua nos. misertus nri. Iesus aut ait illi.
Si potes credere. omnia possibilia s

credenti. Et continuo exclamans pater
pueri cum lacrimis aiebat. Credo domine,
adiuva incredulitatem meam. Et cum vi-
disset ihesus concurrentem turbam: comminatus
est spiritui inmundo, dicens illi. Surde et
mute spiritus, ego precipio tibi, exi ab eo, et
amplius ne introeas in eum. Et clamans
et multum discerpens eum, exiit ab eo. Et
factus est sicut mortuus, ita ut multi
dicerent: quia mortuus est. Ihesus autem te-
nens manum eius: elevavit illum, et sur-
rexit. Et cum introisset in domum, disci-
puli eius secreto interrogabant eum. Quare
nos non potuimus eicere illum? Et dixit
illis. Hoc genus in nullo potest exire: nisi
in oratione et ieiunio. Et inde profecti: preter-
grediebantur galileam, nec volebat
quemquam scire. Docebat autem discipulos
suos, et dicebat illis. Quoniam filius hominis
tradetur in manus hominum, et occident eum,
et occisus, tertia die resurget. At illi
ignorabant verbum: et timebant eum in-
terrogare. Et venerunt capharnaum.
Qui cum domi essent: interrogabat eos:
Quid in via tractabatis? At illi tace-
bant. Siquidem inter se in via disputa-
verant: quis eorum maior esset. Et re-
sidens vocavit duodecim: et ait illis.
Siquis vult primus esse, erit omnium novis-
simus, et omnium minister. Et accipiens
puerum, statuit eum in medio eorum, quem
cum conplexus esset: ait illis. Quisquis unum
ex huiusmodi pueris receperit in nomine
meo: me recipit. Et quicumque me su-
sceperit, non me suscipit, sed eum qui me misit.
Respondit illi iohannes, dicens. Magister,
vidimus quemdam in nomine tuo eicien-
tem demonia qui non sequitur nos,
et prohibuimus eum. Ihesus autem ait. Nolite
prohibere eum. Nemo est enim qui faciat
virtutem in nomine meo, et possit cito ma-
le loqui de me. Qui enim non est adversum
vos, pro vobis est. Quisquis enim potum de-
derit vobis calicem aque frigide, in nomine
meo, quia christi estis, amen dico vobis: non
perdet mercedem suam. Et quisquis scanda-
lizaverit unum de pusillis istis credentium
in me: bonum est ei magis si circumda-
retur mola asinaria in collo eius, et
in mare mitteretur. Et si scandalizaverit
te manus tua, abscide illam. Bonum est
tibi debilem introire in vitam, quam duas
manus habentem ire in gehennam, in ignem
inextinguibilem, ubi vermis eorum non mo-
ritur et ignis non extinguitur. Et si pes
tuus scandalizat te, amputa illum. Bo-
num tibi est claudum introire in vitam
eternam, quam duos pedes habentem mitti in
gehennam ignis inextinguibilis, ubi vermis
eorum non moritur, et ignis non extinguitur.
Quod si oculus tuus scandalizat te, eice
eum. Bonum est tibi luscum introire in
regnum dei, quam duos oculos habentem
mitti in gehennam ignis, ubi vermis eorum
non moritur, et ignis non extinguitur. Omnis
enim igne salietur: et omnis victima sal-
lietur. Bonum est sal, quod si sal insulsum fu-
erit, in quo condietis? Habete in vobis
sal, et pacem habete inter vos.
X Et inde exurgens venit in fines iude-
e ultra iordanem. Et conveniunt iterum turbe
ad eum. Et sicut consueverat iterum docebat
illos. Et accedentes pharisei interrogabant
eum: si licet viro uxorem dimittere, temptan-
tes eum. At ille respondens, ait. Quid vobis
precepit moyses? Qui dixerunt. Moyses permi-
sit libellum repudii scribere: et dimittere.
Quibus respondens ihesus: ait. Ad duritiam
cordis vestri scripsit vobis preceptum istud.
Ab initio autem creature masculum et femi-
nam fecit eos deus. Et dixit. Propter hoc
relinquet homo patrem et matrem
et adherebit ad uxorem suam: et erunt duo
in carne una. Itaque iam non sunt duo, sed
una caro. Quod ergo deus coniunxit, homo non se-
paret. Et in domo iterum discipuli eius de eo-
dem interrogaverunt eum. Et ait illis. Qui-
cumque dimiserit uxorem suam et aliam du-
xerit: adulterium committit super eam. Et si
uxor dimiserit virum suum, et alii nupse-
rit, mechatur. Et offerebant illi par-
vulos, ut tangeret eos. Discipuli autem
comminabantur offerentibus. Quos cum vi-
disset ihesus: indigne tulit, et ait illis. Sini-
te parvulos venire ad me, et ne prohibu-
eritis eos. Talium est enim regnum dei. A-
men dico vobis: quisquis non receperit
regnum dei velut parvulus, non intrabit

bit in illud. Et complexans eos. et imponens manus super illos. benedicebat eos. Et cum egressus esset in viam. procurrens quidam genu flexo ante eum. rogabat eum dicens. Magister bone. quid faciam ut vitam eternam percipiam? Ihesus autem dixit ei. Quid me dicis bonum? Nemo bonus nisi unus deus. Precepta nosti? Ne adulteres. ne occidas. ne fureris. ne falsum testimonium dixeris. ne fraudem feceris. honora patrem tuum et matrem. At ille respondens ait illi. Magister. Omnia hec observavi a iuventute mea. Ihesus autem intuitus eum dilexit eum. et dixit ei. Unum tibi deest. Vade. quecumque habes vende. et da pauperibus. et habebis thesaurum in celo. et veni sequere me. Qui contristatus in verbo: abiit merens. Erat enim habens possessiones multas. Et circumspiciens ihesus: ait discipulis suis. Quam difficile qui pecunias habent. in regnum dei introibunt. Discipuli autem obstupescebant in verbis eius. At ihesus rursus respondens. ait illis. Filioli: quam difficile est confidentes in pecuniis in regnum dei introire. Facilius est camelum per foramen acus transire. quam divitem intrare in regnum dei. Qui magis admirabantur dicentes ad semetipsos. Et quis potest salvus fieri? Et intuens illos ihesus: ait illis. Apud homines impossibile est: sed non apud deum. Omnia enim possibilia sunt apud deum. Et post cepit ei petrus dicere. Ecce nos dimisimus omnia: et secuti sumus te. Respondens ihesus ait. Amen dico vobis. nemo est qui reliquerit domum. aut fratres. aut sorores. aut patrem: aut matrem: aut filios. aut agros propter me. et propter evangelium: qui non accipiat centies tantum nunc in tempore hoc domos. et fratres et sorores. et matres. et filios. et agros cum persecutionibus. et in seculo futuro vitam eternam. Multi autem erunt primi novissimi. et novissimi primi. Erant autem in via ascendentes in ierusalem. et precedebat illos ihesus. Et stupebant. et sequentes timebant. Et assumens iterum duodecim: cepit illis dicere. que essent ei ventura. Quia ecce ascendimus ierusalem. et filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis. et senioribus: et condempnabunt eum morte: et tradent eum gentibus: et illudent ei. et conspuent eum. et flagellabunt eum. et interficient eum. et tertia die resurget. Et accedunt ad eum iacobus et iohannes filii zebedei. dicentes. Magister. volumus ut quodcumque petierimus facias nobis. At ille dixit eis. Quid vultis ut faciam vobis? Et dixerunt. Da nobis ut unus ad dexteram tuam. et alius ad sinistram tuam sedeamus in gloria tua. Ihesus autem ait eis. Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem quem ego bibo: aut baptismum quo ego baptizor baptizari? At illi dixerunt ei. Possumus. Ihesus autem ait illis. Calicem quidem quem ego bibo bibetis. et baptismo quo ego baptizor baptizabimini. sedere autem ad dexteram meam vel ad sinistram non est meum dare vobis sed quibus paratum est. Et audientes decem ceperunt indignari de iacobo et iohanne. Ihesus autem vocans eos: ait illis. Scitis quia hii qui censentur principari gentibus: dominantur eis. et principes eorum potestatem habent ipsorum. Non ita est autem in vobis. Sed quicumque voluerit fieri maior: erit vester minister. Et quicumque voluerit in vobis primus esse erit omnium servus. Nam et filius hominis non venit ut ministraretur ei. sed ut ministraret. et daret animam suam redemptionem pro multis. Et veniunt iericho. Et proficiscente eo de iericho: et discipulis eius. et plurima multitudine: filius timei barthimeus cecus sedebat iuxta viam mendicans. Qui cum audisset quia ihesus nazarenus est: cepit clamare et dicere. Fili david ihesu miserere mei. Et comminabantur illi multi ut taceret. At ille multo magis clamabat. fili david miserere mei. Et stans ihesus: precepit illum vocari. Et vocant cecum dicentes ei. Animequior esto. Surge. vocat te. Qui proiecto vestimento suo. exiliens venit ad eum. Et respondens illi ihesus dixit. Quid vis tibi faciam? Cecus autem dixit ei. Rabboni. ut videam. Ihesus autem ait illi. Vade. fides tua te salvum fecit. et confestim vidit. et sequebatur eum in via. Et cum appropinquarent ierusalime et bethanie ad montem oliveti: mittit duos ex discipulis

suis, et ait illis. Ite in castellum quod contra uos
est, et statim introeuntes illuc: inuenie
tis pullum ligatum super quem nemo hominum ad
huc sedit. Soluite illum et adducite. Et
si quis uobis dixerit quid facitis, dicite quia
domino necessarius est. Et continuo dimittet il
lum huc. Et abeuntes inuenerunt pullum
ligatum ante ianuam, foris in biuio, et sol
uunt eum. Et quidam de illic stantibus
dicebant illis. Quid facitis soluentes
pullum? Qui dixerunt illis sicut preceperat
illis ihesus. Et dimiserunt eis. Et duxe
runt pullum ad ihesum, et imponunt illi ue
stimenta sua, et sedit super eum. Multi autem
uestimenta sua strauerunt in uia. A
lii autem frondes cedebant de arboribus,
et sternebant in uia. Et qui preibant et
qui sequebantur clamabant dicentes.
Osanna. benedictus qui uenit in nomine
domini. benedictum quod uenit regnum patris
nostri dauid. osanna in excelsis. Et introi
uit ierusalem in templum. Et circumspectis
omnibus cum iam uespera esset hora, exiuit
in bethaniam cum .xii. Et alia die
cum exirent a bethania: esuriit. Cumque
uidisset a longe ficum habentem folia, uenit
si quid forte inueniret in ea. Et cum ue
nisset ad eam, nichil inuenit preter folia.
Non enim erat tempus ficorum. Et respondens dixit
ei. Iam non amplius in eternum ex te quisquam
fructum manducet. Et audiebant di
scipuli eius. Et ueniunt ierusalem. Et cum introis
set templum, cepit eicere uendentes et emen
tes in templo, et mensas nummulariorum
et cathedras uendentium columbas euer
tit. Et non sinebat ut quisquam uas trans
ferret per templum. Et docebat dicens eis.
Nonne scriptum est quia domus mea do
mus orationis uocabitur cunctis gentibus?
Vos autem fecistis eam speluncam latro
num. Quo audito principes sacerdotum
et scribe querebant quomodo eum perderent.
Timebant enim eum, quoniam uniuersa turba
admirabatur super doctrina eius. Et cum
uespera facta esset, egrediebatur de ciuita
te. Et cum mane transirent, uiderunt
ficum aridam factam a radicibus. Et recorda
tus petrus dicit ei. Rabbi, ecce ficus cui
maledixisti aruit. Et respondens ihesus ait
illis: habete fidem dei. Amen dico uobis:
quia quicumque dixerit huic monti, tollere
et mittere in mare, et non hesitauerit in cor
de suo, sed crediderit quia quodcumque dixerit
fiat, fiet ei. Propterea dico uobis. omnia
quecumque orantes petitis, credite quia ac
cipietis, et euenient uobis. Et cum stabitis
ad orandum, dimittite si quid habetis
aduersus aliquem, ut et pater uester qui in celis
est dimittat uobis peccata uestra. Quod si uos
non dimiseritis, nec pater uester qui in celis
est dimittet uobis peccata uestra. Et ue
niunt rursus ierosolimam. Et cum ambula
ret in templo, accedunt ad eum summi
sacerdotes et scribe et seniores, et dicunt
illi. In qua potestate hec facis? Et quis
tibi dedit hanc potestatem ut ista
facias? Ihesus autem respondens ait illis. In
terrogabo uos et ego unum uerbum, et respondete
mihi, et dicam uobis in qua potestate
hec faciam. Baptismum iohannis de celo
erat an ex hominibus? Respondete mihi. At
illi cogitabant secum dicentes. Si dixe
rimus de celo: dicet. Quare ergo non cre
didistis ei? Si dixerimus ex hominibus,
timebant populum. Omnes enim habebant
iohannem quia uere propheta esset. Et respondentes
dicunt ihesu. Nescimus. Et respondens
ihesus ait illis. Nec ego dico uobis in qua
potestate hec faciam.

XII

Et cepit illis in parabolis loqui. Vineam
pastinauit homo, et sepem circumdedit
et fodit lacum, et edificauit turrem, et lo
cauit eam agricolis, et peregre profectus est.
Et misit ad agricolas in tempore seruum, ut
ab agricolis acciperet de fructu uinee. Qui
apprehensum eum ceciderunt, et dimi
serunt uacuum. Et iterum misit ad illos
alium seruum, et illum in capite uulnerauerunt
et contumeliis affecerunt. Et rursum alium
misit, et illum occiderunt. Et alios plures
cedentes quosdam, alios uero occidentes.
Adhuc ergo unum habens filium karissimum, et
illum misit ad eos nouissimum dicens. quia
reuerebuntur filium meum. Coloni autem di
xerunt ad inuicem. Hic est heres. ue
nite occidamus eum, et nostra erit hereditas.
Et apprehendentes eum occiderunt, et eiecerunt
extra uineam. Quid ergo faciet dominus ui

nec. veniet et perdet colonos, et dabit
vineam aliis. Nec scripturam hanc le-
gistis. Lapidem quem reprobaverunt edi-
ficantes, hic factus est in caput anguli. A
domino factum est istud, et est mirabile in oculis
nostris. Et querebant eum tenere, et timu-
erunt turbam. Cognoverunt enim quoniam ad
eos parabolam hanc dixerit. Et relicto eo
abierunt. Et mittunt ad eum quosdam
ex phariseis et herodianis, ut eum caperent
in verbo. Qui venientes dicunt ei. Magister,
scimus quia verax es, et non curas quemquam.
Nec enim vides in faciem hominum, sed
in veritate viam dei doces. Licet dari tri-
butum cesari an non dabimus? Qui sciens
versutiam eorum, ait illis. Quid me tempta-
tis? Afferte michi denarium ut videam.
At illi attulerunt ei. Et ait illis. Cuius est im-
mago hec et inscriptio? Dicunt ei. Ce-
saris. Respondens autem ihesus ait illis. Red-
dite ergo que sunt cesaris cesari, et que sunt
dei deo. Et mirabantur super eo. Et ve-
nerunt ad eum saducei, qui dicunt
resurrectionem non esse. Et interrogabant eum
dicentes. Magister, moyses nobis dixit
et scripsit, ut si cuius frater mortuus fuerit,
et dimiserit uxorem et filios non reliquerit,
accipiat frater eius uxorem ipsius, et
resuscitet semen fratri suo. Septem ergo fratres
fuerunt, et primus accepit uxorem, et mor-
tuus est non relicto semine. Et secundus ac-
cepit eam, et mortuus est. Et nec iste reli-
quit semen. Et tertius similiter. Et accepe-
runt eam similiter septem, et non reliquerunt
semen. Novissima omnium mortua est et mu-
lier. In resurrectione ergo cum resurre-
xerint, cuius de his erit uxor? Septem
enim habuerunt eam. Et respondens ihesus ait
illis. Nonne ideo erratis non scientes
scripturas, neque virtutem dei? Cum enim a mor-
tuis resurrexerint, neque nubent neque
nubentur, sed erunt sicut angeli in celis.
De mortuis autem quod resurgant, non legistis
in libro moysi super rubum, quomodo dixerit
illi deus dicens, ego sum deus abraham, et
deus ysaach, et deus iacob? Non est deus mortuo-
rum sed vivorum. Vos ergo multum erratis. Et
accessit unus de scribis qui audierat il-
los conquirentes, et videns quoniam illis bene

responderit, interrogavit eum quod esset primum
omnium mandatum. Ihesus autem respondit
ei, quia primum omnium mandatum est. Audi israel,
dominus deus tuus, deus unus est. Et diliges
dominum deum tuum ex toto corde tuo, et ex to-
ta anima tua, et ex tota mente tua, et ex
tota virtute tua. Hoc est primum manda-
tum. Secundum autem simile est illi. Diliges
proximum tuum, tamquam te ipsum. Maius
horum aliud mandatum non est. Et ait
illi scriba. Bene magister, in veritate di-
xisti, quia unus est, et non est alius preter eum.
Et ut diligatur ex toto corde, et ex to-
to intellectu, et ex tota anima, et ex tota
fortitudine. Et diligere proximum tam-
quam se ipsum, maius est omnibus holo-
caustomatibus et sacrificiis. Ihesus autem
videns quod sapienter respondisset, dixit
illi. Non es longe a regno dei. Et nemo
iam audebat eum interrogare. Et
respondens ihesus, dicebat docens in templo.
Quomodo dicunt scribe christum filium esse
david? Ipse enim david dicit in spiritu sancto.
Dixit dominus domino meo, sede a dextris me-
is, donec ponam inimicos tuos scabel-
lum pedum tuorum. Ipse ergo david di-
cit eum dominum, et unde est filius eius? Et
multa turba eum libenter audiebat.
Et dicebat eis in doctrina sua. Cave-
te a scribis, qui volunt in stolis ambu-
lare, et salutari in foro, et in primis ca-
thedris sedere in synagogis, et pri-
mos recubitus in cenis. Qui devorant
domos viduarum, sub obtentu prolixe
orationis. Hii accipient prolixius iudicium.
Et sedens ihesus contra gazophilatium,
aspiciebat quomodo turba iactaret es
in gazophilatium. Et multi divites
iactabant multa. Cum venisset autem una
vidua pauper, misit duo minuta quod
est quadrans. Et convocans discipulos
suos, ait illis. Amen dico vobis, quoniam vidua
hec pauper, plus omnibus misit qui mi-
serunt in gazophilatium. Omnes enim
ex eo quod abundabat illis, miserunt. Hec
vero de penuria sua omnia que habuit mi-
sit, totum victum suum.
Et cum egrederetur de templo, ait illi XIII
unus ex discipulis suis. Magister, aspi-

et quales lapides et quales structure.
Et respondens ihesus ait illi. Vides has omnes ma
gnas edificationes? Non relinquetur lapis
super lapidem: qui non destruatur. Et cum se
deret in montem oliuarum contra templum: in
terrogabant eum separatim petrus et iacobus
et iohannes, et andreas. Dic nobis quando hec fi
ent. et quod signum erit quando hec omnia incipi
ent consummari. Et respondens ihesus, cepit
dicere illis. Videte ne quis uos seducat.
Multi enim uenient in nomine meo dicentes
quia ego sum. et seducent multos. Cum audi
eritis autem bella et opiniones bellorum, ne
timueritis. Oportet enim fieri. sed nondum
finis. Exurget enim gens super gentem. et re
gnum super regnum. et erunt terremotus per lo
ca. et fames. Initium dolorum hec. Videte
autem uos metipsos. Tradent enim uos in
conciliis. et synagogis uapulabitis. et
ante presides et reges stabitis propter me in
testimonium illis. Et in omnes gentes. pri
mum oportet predicari euangelium. Et cum du
xerint uos tradentes nolite precogita
re quid loquamini: sed quod datum uobis
fuerit in illa hora: id loquimini. Non enim
estis uos loquentes. sed spiritus sanctus. Tradet autem
frater fratrem in mortem: et pater filium. Et con
surgent filii in parentes. et morte eos af
ficient. Et eritis odio omnibus propter nom
men meum. Qui autem sustinuerit in finem. hic
saluus erit. Cum autem uideritis abhomina
tionem desolationis. stantem ubi non debet.
qui legit intelligat. Tunc qui in iudea
sunt fugiant ad montes. Et qui super tec
tum ne descendat in domum. nec introeat
ut tollat quid de domo sua. Et qui in agro
erit non reuertatur retro. tollere uesti
mentum suum. Ve autem pregnantibus et nutri
entibus in illis diebus. Orate uero ut hye
me non fiant. Erunt enim dies illi tribulatio
nes. tales quales non fuerunt ab initio cre
ature. quam condidit deus usque nunc. neque
fient. Et nisi breuiasset dominus dies: non fuisset
salua omnis caro. Sed propter electos quos
elegit. breuiauit dies. Et tunc si quis uobis
dixerit ecce hic est christus. ecce illic, ne cre
dideritis. Exurgent enim pseudo christi.
et pseudo prophete. et dabunt signa et prodi
gia ad seducendos si potest fieri etiam elec
tos. Vos ergo uidete, ecce predixi uobis omnia.
Sed in illis diebus post tribulationem illam sol
contenebrabitur: et luna non dabit lumen
suum. et erunt stelle celi decidentes, et uirtu
tes que sunt in celis mouebuntur. Et tunc
uidebunt filium hominis uenientem in nu
bibus cum uirtute multa et gloria. Et tunc mit
tet angelos suos. et congregabit electos suos
a quatuor uentis. a summo terre usque ad
summum celi. A ficu autem discite parabolam.
Cum iam ramus eius tener fuerit et folia
nata, cognoscitis quia in proximo sit estas.
Sic et uos cum uideritis hec fieri. scito
te quod in proximo sit in hostiis. Amen dico
uobis. quoniam non transibit generatio hec donec
omnia ista fiant. Celum et terra transibunt.
uerba autem mea non transient. De die autem
illa uel hora nemo scit. neque angeli in celo
neque filius. nisi pater. Videte. uigila
te. et orate. Nescitis enim quando tempus sit. Si
cut homo qui peregre profectus est. reli
quit domum suam. et dedit seruis suis potesta
tem cuiusque operis. et ianitori precepit ut uigi
let. Vigilate ergo nescitis enim quando
dominus domus ueniat. sero an media no
cte. an galli cantu. an mane. Ne cum
uenerit repente. inueniat uos dormien
tes. Quod autem uobis dico omnibus dico. ui
gilate.
XIIII Erat autem pascha et azima post biduum.
Et querebant summi sacerdotes et scribe.
quomodo eum dolo tenerent et occiderent. Di
cebant enim. Non in die festo. Ne forte
tumultus fieret populi. Et cum esset bietha
nie in domo symonis leprosi. et recumberet.
uenit mulier habens alabastrum unguen
ti nardi spicati preciosi. et fracto alaba
stro. effudit super caput eius. Erant autem
quidam indigne ferentes intra semetip
sos. et dicentes. Vt quid perditio ista unguen
ti facta est? Poterat enim unguentum istud
uenundari plusquam trecentis denariis.
et dari pauperibus. Et fremebant in eam.
Ihesus autem dixit. Sinite eam. Quid illi mo
lesti estis? Bonum opus operata est in me. Sem
per enim pauperes habetis uobiscum et cum uolu
eritis potestis illis bene facere. me autem
non semper habebitis. Quod habuit hec fecit.
preuenit ungere corpus meum in sepulturam.

Amen dico vobis: Ubicumque predicatum fuerit eu
angelium istud in universo mundo: et quod fecit hec
narrabitur in memoriam eius. Et iudas scariothes
unus de duodecim: abiit ad summos sacerdotes
ut proderet eum illis. Qui audientes gavisi sunt
et promiserunt ei pecuniam se daturos. Et que
rebat quomodo oportune illum traderet. Et primo di
e azimorum quando pascha immolabant, dicunt ei
discipuli. Quo vis eamus: et paremus tibi ut man
duces pascha? Et mittit duos ex discipulis
suis et dicit illis. Ite in civitatem et occurret vo
bis homo lagenam aque baiulans. Sequimini
eum. Et quocumque introierit: dicite domino
domus: quia magister dicit. Ubi est refectio mea,
ubi pascha cum discipulis meis manducem?
Et ipse vobis demonstrabit cenaculum grande
stratum: et illic parate nobis. Et abierunt
discipuli eius et venerunt in civitatem: et inve
nerunt sicut dixerat illis. et paraverunt pascha.
Vespere autem facto: venit cum duodecim.
Et discumbentibus eis et manducantibus: a
it ihesus. Amen dico vobis: quia unus ex vobis me
tradet. qui manducat mecum. At illi cepe
runt contristari et dicere ei singillatim. Num
quid ego? Qui ait illis. Unus ex duode
cim qui intingit mecum manum in catino. et
filius quidem hominis vadit: sicut scriptum est de eo.
Ve autem homini illi per quem filius hominis tradetur.
Bonum erat ei. si natus non esset homo ille. Et
manducantibus illis accepit ihesus panem. et be
nedicens fregit: et dedit eis. et ait. Sumi
te. hoc est corpus meum. Et accepto calice gra
tias agens dedit eis. et biberunt ex illo omnes.
Et ait illis. Hic est sanguis meus novi testa
menti. qui pro multis effundetur. Amen dico
vobis: quia iam non bibam de genimine vitis
usque in diem illum. cum illud bibam novum in
regno meo. Et hymno dicto: exierunt
in montem olivarum. Et ait eis ihesus. Omnes
scandalizabimini in nocte ista: quia scrip
tum est. Percutiam pastorem et dispergentur
oves. Sed postquam resurrexero: precedam
vos in galileam. Petrus autem ait ei. Et si
omnes scandalizati fuerint, sed non ego. Et
ait illi ihesus. Amen dico tibi: quia tu hodie in no
cte hac priusquam gallus bis vocem dederit:
ter me es negaturus. At ille amplius lo
quebatur. Et si oportuerit me simul commo
ri tibi: non te negabo. Similiter autem et omnes
dicebant. Et veniunt in predium cui nomen
gethsemani: et ait discipulis suis. Sede
te hic: donec orem. Et assumit petrum et
iacobum et iohannem secum: et cepit pavere
et tedere. Et ait illis. Tristis est anima mea,
usque ad mortem. Sustinete hic: et vi
gilate. Et cum processisset paululum, procidit
super terram: et orabat. ut si fieri posset: transi
ret ab eo hora. Et dixit. Abba pater: possi
bilia omnia tibi sunt. transfer calicem hunc
a me. Sed non quod ego volo: sed quod tu. Et ve
nit. et invenit eos dormientes. Et ait
petro. Symon. dormis? Non potuisti
una hora vigilare? Vigilate et orate:
ut non intretis in temptationem. Spiritus qui
dem promptus est. caro vero infirma. Et ite
rum abiens oravit. eundem sermonem dicens. Et
reversus denuo. invenit eos dormientes.
Erant enim oculi eorum gravati. et ignora
bant quid responderent ei. Et venit tercio. et ait
illis. Dormite iam. et requiescite. Sufficit.
Venit hora. ecce tradetur filius hominis
in manus peccatorum. Surgite eamus.
Ecce qui me tradet, prope est. Et adhuc
eo loquente: venit iudas scariothis u
nus ex duodecim: et cum illo turba mul
ta. cum gladiis et lignis. a summis sacer
dotibus et a scribis. et a senioribus. Dede
rat autem traditor eius signum eis, dicens.
Quemcumque osculatus fuero ipse est: tenete
eum. et ducite caute. Et cum venisset.
statim accedens ad eum: ait. Rabbi. et
osculatus est eum. At illi manus iniecerunt
in eum. et tenuerunt eum. Unus autem quidam de
circumstantibus educens gladium. percussit
servum summi sacerdotis. et amputavit illi
auriculam. Et respondens ihesus: ait illis. Tam
quam ad latronem existis cum gladiis et
lignis comprehendere me. Cotidie eram
apud vos in templo docens: et non me
tenuistis. Sed ut adimpleantur scrip
ture. Tunc discipuli eius relinquentes
eum. omnes fugerunt. Adolescens autem
quidam sequebatur eum amictus syndo
ne super nudo. et tenuerunt eum. At ille
reiecta syndone. nudus profugit ab eis.
Et adduxerunt ihesum ad summum sa
cerdotem. et convenerunt omnes sacerdotes.
et scribe et seniores. Petrus autem a longe

secutus est eum. usque intro in atrium sum-
mi sacerdotis. Et sedebat cum ministris.
et calefaciebat se ad ignem. Summi vero sa-
cerdotes et omne concilium querebant
adversus ihesum testimonium. ut eum morti
traderent. nec inveniebant. Multi enim te-
stimonium falsum dicebant adversus eum.
et convenientia testimonia non erant. Et qui-
dam surgentes falsum testimonium ferebant
adversus eum. dicentes. Quoniam nos audivi-
mus eum dicentem. Ego dissolvam templum
hoc manufactum. et post triduum aliud non
manufactum edificabo. Et non erat conveni-
ens testimonium illorum. Et exsurgens sum-
mus sacerdos in medium: interrogavit
ihesum: dicens. Non respondes quicquam ad ea que
tibi obiciuntur ab his? Ille autem tacebat.
et nichil respondit. Rursum summus sacerdos
interrogabat eum. et dicit ei. Tu es christus filius
dei benedicti? Ihesus autem dixit ei. Ego sum.
et videbitis filium hominis a dextris se-
dentem virtutis. et venientem cum nubibus
celi. Summus autem sacerdos scindens ve-
stimenta sua. ait. Quid adhuc desidera-
mus testes? Audistis blasphemiam.
Quid vobis videtur? Qui omnes condemp-
naverunt eum esse reum mortis. Et
ceperunt quidam conspuere eum. et velare
faciem eius. et colaphis eum cedere. et
dicere ei. Prophetiza. Et ministri alapis
eum cedebant. Et cum esset petrus in atrio
deorsum: venit una ex ancillis summi sa-
cerdotis. Et cum vidisset petrum calefacien-
tem se. aspiciens illum. ait. Et tu cum ihe-
su nazareno eras. At ille negavit dicens.
Neque scio. neque novi quid dicis. Et exi-
it foras ante atrium. et gallus cantavit.
Rursus autem cum vidisset illum ancil-
la. cepit dicere circumstantibus: quia hic
ex illis est. At ille iterum negavit. Et post
pusillum. rursus qui astabant dicebant
petro. Vere ex illis es. Nam et galileus
es. Ille autem cepit anathematizare. et
iurare. quia nescio hominem istum quem
dicitis. Et statim iterum gallus cantavit.
Et recordatus est petrus verbi quod dixe-
rat ei ihesus. Priusquam gallus cantet bis.
ter me negabis. Et cepit flere.
Et confestim mane consilium facientes sum-
mi sacerdotes cum senioribus et scribis. et uni-
verso concilio: vincientes ihesum duxerunt.
et tradiderunt pontio pylato. Et interro-
gavit eum pylatus. Tu es rex iudeorum?
At ille respondens: ait illi. Tu dicis. Et ac-
cusabant eum summi sacerdotes in multis.
Pylatus autem rursus interrogabat eum di-
cens. Non respondes quicquam? Vide in quantis
te accusant. Ihesus autem amplius nichil re-
spondit. ita ut miraretur pylatus. Per
diem autem festum dimittere solebat il-
lis unum ex vinctis quemcumque petissent. E-
rat autem qui dicebatur barrabas. qui cum se-
ditiosis erat vinctus. qui in seditione fe-
cerat homicidium. Et cum ascendisset turba.
cepit rogare sicut semper faciebat illis. Pyla-
tus autem respondit eis. et dixit. Vultis dimit-
tam vobis regem iudeorum? Sciebat enim
quod per invidiam tradidissent eum summi
sacerdotes. Pontifices autem concitave-
runt turbam: ut magis barrabam dimit-
teret eis. Pylatus autem iterum respondens ait
illis. Quid ergo vultis faciam regi iudeorum?
At illi iterum clamaverunt. Crucifige eum.
Pylatus autem dicebat eis. Quid enim ma-
li fecit? At illi magis clamabant. Cru-
cifige eum. Pylatus autem volens populo
satis facere. dimisit illis barrabam.
et tradidit eis ihesum flagellis cesum. ut
crucifigeretur. Milites autem duxerunt eum
intro in atrium pretorii. et convocant totam
cohortem. Et induunt eum purpura.
Et imponunt ei plectentes spineam coro-
nam. Et ceperunt salutare eum. Ave
rex iudeorum. Et percutiebant caput eius ha-
rundine. et conspuebant eum. Et po-
nentes genua: adorabant eum. Et postquam
illuserunt ei. exuerunt illum purpu-
ra. et induerunt eum vestimentis suis. et
ducunt illum ut crucifigerent illum. Et
angariaverunt pretereuntem quempiam symo-
nem cyreneum venientem de villa pa-
trem alexandri et rufi: ut tolleret cru-
cem eius. Et perducunt illum in golgotha
locum: quod est interpretatum calvarie locus.
Et dabant ei bibere mirratum vinum.
et non accepit. Et crucifigentes eum diviser-
unt vestimenta eius. mittentes sortem
super eis. quis quid tolleret. Erat autem hora

neb;

ctia. ꝛ crucifixerunt eū. Et erat titul' cāe
eius inscriptus. rex iudeoꝝ. Et cum eo
crucifigunt duos latrones. unū a dex
tris et unum a sinistris. Et adipleta
ē scriptura q̄ dicit. Et cum iniqs depu
tatus est. Et p̄tereuntes blasphemabāt
eum. mouentes capita sua. ꝛ dicentes.
Vah. qui d̄struis templū dei. ꝛ ī trib;
diebꝰ reedificas. Saluū fac temetipm̄. de
scendens de cruce. Similr et summi sac
dotes illudentes ad alterutrū cū scribis
dicebant. Alios saluos fecit. seipm̄
nō pot saluū facere. Xp̄c rex isrł
descendat nūc d̄ cruce. ut uideant et
credamus. Et qui cū eo crucifixi erant
conuiciabantur ei. Et fc̄a hora sexta.
tenebre f̄c̄e sunt p totam t̄ram. usq;
in horam nonā. Et hora nona exclā
mauit ih̄c uoce magna dicens. Heloy
heloy. Lamazabathani. qd̄ ē interp̄tati.
Ds m̄s. ds m̄s. ut qd̄ me dereliqsti. Et
quidā de circumstantib; audientes.
dicebant. Ecce heliam uocat. Curren
autē unus. et implens spongiā aceto.
circūponensq; calamo. potum dabat ei
dicens. Sinite. uideamus si ueniat
helyas ad deponendum eū. Ih̄c aūt e
missa uoce magna. expirauit. Et ue
lum templi scissum ē in duo. a sum
mo usq; deorsum. Videns aūt centurio
qui ex aduerso stabat q̄a sic clamans
expirasset. ait. Vere homo hic filius
dei erat. Erant aūt ibi et mulieres
d̄ longe aspicientes. int̄ quas erat ma
ria magdalene. ꝛ maria iacobi mi
noris. ꝛ ioseph mater. et salome. Et
cū eēt in galilea sequebant eū. ꝛ mi
nistrabant ei. et alie multe. q̄ simul
cum eo ascenderant ierl'mā. Et cum
iam sero eēt f̄cm̄. q̄r erat parasceue qd̄
est ante sabbatū. uenit ioseph ab arima
thia nobił decurio. qui et ip̄e erat
expectans regnum dei. Et audacter
introiuit ad pylatum. et pecijt corp'
ih̄u. Pylatus aūt mirabatur. si iam
obisset. Et accersito centurione interroga
uit eū si iā mortuus eēt. Et cū cognouisset
a centurione. donauit corp' ioseph. Io
seph aūt mercatus syndonē. ꝛ deponēs
eū inuoluit syndone. ꝛ posuit eū in
monumēto qd̄ erat excisū in petra.
Et aduoluit lapidē ad ostiū mo
numenti. Maria autē magdalene. ꝛ ma
ria ioseph aspiciebant ubi poneret.

Et cū transisset sabbatū. maria
magdalene. ꝛ maria iacobi ꝛ salome
emerunt aromata ut uenientes un
gerent eū. Et ualde mane una sabba
toꝝ ueniunt ad monumentū. orto iam
sole. Et dicebant ad inuicē. Quis re
uoluet nob' lapidē ab hostio monu
menti. Et respicientes uiderunt reuolu
tum lapidem. Erat quippe magnus
ualde. Et introeuntes in monumentum
uiderunt iuuenem sedentē in dextris
coopertū stola candida. et obstupu
erunt. Qui dic̄ illis. Nolite expauescere
ih̄m queritis nazarenū crucifixū. Sur
rexit. nō est hic. Ecce locus. ubi po
suerunt eū. Sed ite dicite discipulis
eius et petro. q̄r p̄cedet uos in galile
am. Ibi eū uidebitis. sic dixit uob'. At
ille exeuntes. fugerunt d̄ monumen
to. Inuaserat enī eas tremor ꝛ pa
uor. et nemini quicq̄ dixerūt. Time
bant enī. Surgens aūt ih̄c mane p̄
ma sabbati. apparuit p̄mo marie ma
dalene. de qua eiecerat demonia. vii.
Illa uadens nunciauit hiis qui cū eo
fuerant. lugentib; et flentib;. Et illi au
dientes quia uiueret et uisus eēt ab ea
n̄ crediderunt. Post hec aūt duobus
ex his ambulantib; ostensus ē in alia ef
figie. euntib; in uillam. Et illi euntes
nunciauerunt ceteris. nec illis crediderunt.
Nouissime aūt recumbentib; illis un
decim. apparuit illis. et exprobrauit incre
dulitatem illoꝝ. ꝛ duritiā cordis. q̄r
hiis qui uiderant eum resurrexisse
n̄ crediderunt. Et dixit eis. Euntes in
mundū uniuersum p̄dicate eugłm
omī creature. Qui crediderit ꝛ bapti
zatus fuerit. saluus erit. Qui u̇o n̄
crediderit. condempnabitur. Signa aūt eos
qui crediderint. hec sequent'. In nōie
meo demonia eicient. linguis loquen
tur nouis. serpentes tollent. Et si mor
tiferum qd̄ biberint. nō eis nocebit.

Super egros manus imponent, et bene habe-
bunt. Et dominus quidem Ihesus postquam locutus
est eis, assumptus est in celum, et sedet a
dextris dei. Illi autem profecti predicaverunt
ubique, domino cooperante, et sermonem confir-
mante sequentibus signis. Explicit evangelium
secundum Marcum. Incipit prologus in evangelium Luce.

Lucas Syrus natione Anthiocensis,
arte medicus, discipulus apostolorum, poste-
a Paulum secutus usque ad confessionem eius
serviens domino sine crimine. Nam neque u-
xorem habens umquam neque filios, septua-
ginta quatuor annorum obiit in Bithy-
nia, plenus spiritu sancto. Qui cum iam scri-
pta essent evangelia per Matheum quidem in
Iudea, per Marcum autem in Ytalia, sancto in-
stigante spiritu in Achaie partibus hoc scrip-
sit evangelium, significans etiam ipse in principio
ante alia esse descripta. Cui extra ea que
ordo evangelice dispositionis exposcit ea
maxime necessitas laboris fuit, ut primum
grecis fidelibus omni prophetatione
venturi in carnem dei Christi manifestata
humanitas, ne iudaicis fabulis inten-
ti in solo legis desiderio tenerentur,
vel ne hereticis fabulis et stultis sollici-
tationibus seducti exciderent a veritate
elaboraret. Dehinc ut in principio evan-
gelii Iohannis nativitate presumpta, cui
evangelium scriberet et in quo electus scri-
beret indicaret, contestans in se completa
esse que essent ab aliis inchoata. Cui
ideo post baptismum filii dei a perfectio-
ne generationis in Christo implete, repe-
tendi a principio nativitatis humane
potestas permissa est, ut requirentibus de-
monstraret in quo apprehendens erat
per Nathan filium introitu recurrentis in
deum generationis admisso, indisparabilis
dei ut predicans in hominibus Christum suum per-
fecti opus hominis redire in se per filium
faceret, qui per David patrem venientibus
iter prebebat in Christo. Cui Luce non inmerito
etiam scribendorum apostolicorum actuum potestas
in ministerio datur, ut deo in deum pleno
ac filio perditionis extincto, oratione
ab apostolis facta sorte domini electionis
numerus compleretur. Sicque Paulus consumma-
tionem apostolicis actibus daret, quem diu contra
stimulum recalcitrantem dominus elegisset.
Quod legentibus ac requirentibus deum, etsi
per singula expediri a nobis utile fue-
rat, scientes tamen quod operantem agricolam
oporteat de fructibus suis edere, vita-
vimus publicam curiositatem, ne non
tam demonstrasse volentibus deum vi-
deremur, quam fastidientibus prodidis-
se. Incipit argumentum.

Quoniam quidem multi conati sunt or-
dinare narrationem rerum que in nobis
complete sunt, sicut tradiderunt nobis qui
ab initio ipsi viderunt et ministri fuerunt
sermonis, visum est et mihi assecuto a principi-
o omnia diligenter de omnibus ex ordine
tibi scribere optime Theophile, ut cog-
noscas eorum verborum de quibus eruditus es veri-
tatem. Incipit evangelium secundum Lucam.

Fuit in diebus Herodis regis
Iudee sacerdos quidam nomine
Zacharias de vice Abia, et
uxor illi de filiabus Aaron,
et nomen eius Elysabeth.
Erant autem iusti ambo an-
te deum, incedentes in omnibus
mandatis et iustificationibus domini
sine querela. Et non erat illis fili-
us, eo quod esset Elysabeth sterilis, et am-
bo processissent in diebus suis. Factum
est autem cum sacerdotio funge-
retur Zacharias in ordine vicis
sue ante deum, secundum consuetudinem
sacerdotii, sorte exiit ut incensum
poneret, ingressus in templum domini.
Et omnis multitudo erat populi
orans foris hora incensi. Appa-
ruit autem illi angelus domini, stans a dex-
tris altaris incensi. Et Zacharias
turbatus est videns, et timor irruit
super eum. Ait autem ad eum angelus: Ne
timeas Zacharia, quoniam exaudita est de-
precatio tua, et uxor tua Elysabeth pariet
tibi filium, et vocabis nomen eius Iohannem.
Et erit tibi gaudium et exultatio, et
multi in nativitate eius gaudebunt.
Erit enim magnus coram domino, et vinum et si-
ceram non bibet, et spiritu sancto replebitur ad-
huc ex utero matris sue. Et multos fi-
liorum Israel convertet ad dominum deum ipsorum.

Et ipse precedet ante illum in spiritu et uirtute he
lie. ut conuertat corda patrum in filios. et in
credibiles ad prudentiam iustorum parare
domino plebem perfectam. Et dixit zachari
as ad angelum. Unde hoc sciam? Ego enim
sum senex. et uxor mea processit in diebus
suis. Et respondens angelus dixit ei. Ego
sum gabriel qui asto ante deum. et mis
sus sum loqui ad te. et hec tibi euangeliza
re. Et ecce eris tacens et non poteris loqui usque
in diem quo hec fiant. pro eo quod non credi
disti uerbis meis que implebuntur in tempore
suo. Et erat plebs expectans zachari
am. et mirabantur quod tardaret ipse in tem
plo. Egressus autem non poterat loqui ad illos.
Et cognouerunt quod uisionem uidisset
in templo. et ipse erat innuens eis. et per
mansit mutus. Et factum est ut impleti
sunt dies officii eius: abiit in domum
suam. Post hos autem dies: concepit he
lisabeth uxor eius. et occultabat se mensibus
quinque dicens. Quia sic michi fecit dominus
in diebus quibus respexit auferre ob
probrium meum inter homines. In mense autem
sexto: missus est angelus gabriel a deo
in ciuitatem galilee. cui nomen nazaret.
Ad uirginem desponsatam uiro cui no
men erat ioseph de domo dauid. et nomen
uirginis maria. Et ingressus angelus
ad eam: dixit. Aue gratia plena dominus
tecum. benedicta tu in mulieribus. Que
cum audisset turbata est in sermone eius: et
cogitabat qualis esset ista salutatio.
Et ait angelus ei. Ne timeas maria in
uenisti enim gratiam apud deum. Ecce conci
pies in utero. et paries filium. et uocabis
nomen eius ihesum. Hic erit magnus. et
filius altissimi uocabitur. Et dabit il
li dominus deus sedem dauid patris sui: et
regnabit in domo iacob in eternum. et re
gni eius non erit finis. Dixit autem maria
ad angelum. Quomodo fiet istud quoniam ui
rum non cognosco? Et respondens angelus
dixit ei. Spiritus sanctus superueniet in te. et uir
tus altissimi obumbrabit tibi. Ideoque
quod nascetur ex te sanctum. uocabitur filius
dei. Et ecce elysabeth cognata tua. et
ipsa concepit filium in senectute sua. Et
hic mensis est sextus illi que uocatur
sterilis. quia non erit impossibile apud deum om
ne uerbum. Dixit autem maria ad angelum. Ec
ce ancilla domini. fiat michi secundum uerbum
tuum. Et discessit ab illa angelus. Exur
gens autem maria in diebus illis abiit in
montana cum festinatione. in ciuitatem
iude. Et intrauit in domum zacharie.
et salutauit elysabeth. Et factum est
ut audiuit salutationem marie ely
sabeth. exultauit infans in utero eius.
Et repleta est spiritu sancto elysabeth. et ex
clamauit uoce magna. et dixit. Bene
dicta tu inter mulieres. et benedictus
fructus uentris tui. Et unde hoc michi ut ue
niat mater domini mei ad me? Ecce e
nim ut facta est uox salutationis tue in au
ribus meis. exultauit infans in gau
dio in utero meo. Et beata que credidi
sti: quoniam perficientur ea que dicta sunt
tibi a domino. Et ait maria. Magnificat a
nima mea dominum. et exultauit spiritus meus
in deo salutari meo. Quia respexit hu
militatem ancille sue. ecce enim ex hoc
beatam me dicent omnes generationes. Quia
fecit michi magna qui potens est. et sanctum nomen
eius. Et misericordia eius in progenies
et progenies. timentibus eum. Fecit potenti
am in brachio suo. dispersit superbos men
te cordis sui. Deposuit potentes de sede.
et exaltauit humiles. Esurientes im
pleuit bonis. et diuites dimisit inanes.
Suscepit israel puerum suum. recordatus mi
sericordie sue. Sicut locutus est ad patres nostros a
braham et semini eius in secula. Mansit
autem maria cum illa quasi mensibus tribus. et
reuersa est in domum suam. Helisabeth autem
impletum est tempus pariendi. et pepe
rit. Et audierunt uicini et cognati eius quia
magnificauit dominus misericordiam suam cum illa.
et congratulabantur ei. Et factum est in die
octauo uenerunt circumcidere puerum.
et uocabant eum nomine patris sui zacha
riam. Et respondens mater eius dixit. Nequa
quam. sed uocabitur iohannes. Et dixerunt
ad illam. Quia nemo est in cognatione
tua qui uocetur hoc nomine. Innuebant
autem patri eius quem uellet uocari eum.
Et postulans pugillarem scripsit di
cens. Iohannes est nomen eius. Et mirati

sue uniusi. Apertū est illico os eius et lin
gua eius. et loquebatur bn̄dicens dm̄.
Et f̄cs est timor sup om̄s uicinos eor.
et sup om̄ia montana iudee diuulga
bantur om̄ia uba hec. Et posuer̄ om̄s
qui audierāt ī cord̄ suo dicētes. Quis
putas puer iste erit? Et eni man'
dni erat cū illo. Et zacharias pat̄ ei'
impletus ē spū sc̄o. & pph̄auit dicens.
Bn̄dictus dn̄s d̄s isrl̄. q̄ uisitauit & fe
cit redemptioēm plebis sue. Et ere
xit cornu salutis nob. in domo dauid
pueri sui. Sic locutus ē p os scōr qui
a s̄clo sunt pph̄arū eius. Salutem ex
inimicis n̄ris. & d̄ manu om̄iū q̄ oder̄
nos. Ad faciendā m̄iam cū patribus
n̄ris. & memorari testamēti sui sc̄i.
Iusiurandū q̄d iurauit ad abraham
patrē n̄rm. daturū se nob. Ut sine ti
more de manu inimicor̄ n̄ror̄ libe
rati seruiam⁹ illi. In sc̄itate & iusticia
corā ip̄o. om̄ib; dieb; n̄ris. Et tu
puer pph̄eta altissimi uocabis. p̄ib
enī ante faciem dni parare uias eius. Ad
dandam sc̄iam salutis plebi ei'. in re
missioēm peccator̄ eor̄. Per uiscera mi
sericordie dei n̄ri. in quib' uisitauit
nos oriens ex alto. Illuminare his
qui in tenebris & in umbra mortis se
dent. ad dirigendos pedes n̄ros in uiā
pacis. Puer autem crescebat. & con
fortabatur spū. & erat in deserto us
q; in diem ostensiōis sue ad israel.
Factum est aūt in dieb; illis.
Exiit edictū a cesare augusto. ut d̄
scriberetur uniuersus orb'. Hec d̄scri
ptio prima facta est a p̄side sirie cy
rino. Et ibant omnes ut p̄fiterent̄
singuli in suā ciuitatē. Ascendit aūt
ioseph a galilea de ciuitate nazaret.
in iudeam ciuitatem dauid. q̄ uocatur
bethleem. eo q̄d eēt d̄ domo & fami
lia dd̄. ut p̄fiteretur cū maria de
sponsata sibi uxore p̄gnāte. Fc̄m
ē aūt cum eēnt ibi: impleti sūt di
es ut pareret. & peperit filiū suū p̄mo
genitum. Et pannis inuoluit eum
& reclinauit eum in presepio. q̄ nō e
rat ei locus in diuersorio. Et pastores

erant in regioē eadem uigilantes et
custodientes uigilias noctis sup̄ gregē
suū. Et ecce angl's dni stetit iuxta il
los. & claritas dei circūfulsit illos. et ti
muerunt timore magno. Et dix'
illis angl's. Nolite timere. Ecce eni
euuangelizo uob gaudiū magnū. q̄d erit
omni p̄p'lo. q̄ natus est uob hodie
saluator. qui est xp̄c dn̄s in ciuitate
dauid. Et hoc uob signum. Inuenietis
infantem pannis īuolutū. & positū ī
p̄sepio. Et subito f̄c̄a ē cū angl'o
multitudo milicie celestis laudan exercit9
tiū dm̄ & dicentiū. Gl'a in altissimis
d̄o. & in terra pax hominib; bone uolū
tatis. Et factum ē ut discesserūt ab
eis angli in celū: pastores loq̄bant'
ad inuicem. Transeamus usq; bethle
em. & uideamus hoc ubū q̄d factū est.
q̄d fecit dn̄s et ostendit nob. Et uene
runt festinantes & inuenerūt mariā
& ioseph. & infantem positū ī p̄sepio.
Videntes aūt cognouer̄ de ubo q̄d di
ctū erat illis d̄ puero hoc. Et om̄s qui au
dierūt mirati sunt. & d̄ his q̄ dicta ē
a pastorib; ad ip̄os. Maria aūt c̄os̄ua
bat omnia uerba h̄ c̄ferens in cord̄
suo. Et reuersi sunt pastores glorifican
tes & laudantes dm̄ in omnib; que au
dierant & uiderant sic̄ dictū ē ad illos.
Et postquā consummati sūt dies octo.
ut circumcideretur puer: uocatū est
nom̄ eius ih̄c: q̄d uocatū ē ab angl'o
p̄usquā in utero c̄ciperetur. Et post
quā impleti sūt dies purgatiōis ei'
s̄cm legem moysi: tuler̄t illū ī ieru
salem ut sisterent eum dn̄o. sicut
scriptū est in lege dni: q̄ om̄e masculi
nū adaperiēs uuluam: sc̄m dn̄o uoca
bit'. Et ut darent hostiā s̄cm q̄d dc̄m
ē in lege dni. par turturum aut duos
pullos columbar̄. Et ecce hō erat
in ierl'm cui nom̄ symeon. Et hō i
ste iustus & timoratus expectans c̄o
solatioēm isrl'. & sp̄c sc̄s erat in eo;
Et responsum acceperat a spū sc̄o n̄ uisu
rum se mortē. nisi p'us uideret xp̄m
dni. Et uenit in spū in templū. Et
cū inducerent puerū ih̄m parentes

eiuſ ut facerent ſm̄ ꝯſuetudinē legiſ
p eo. ⁊ ipſe accep̄ eum in ulnaſ ſuaſ, ⁊ bn̄
dixit deum ⁊ dixit. Nunc dimittiſ ſuū
tuū dn̄e. ſm̄ uerbū tuū in pace. qa
uiderunt oculi mei ſalutare tuū. q̄d pa
ſti an̄ faciem omniū ppłoꝝ. Lumē ad re
uelationē gentiū. ⁊ gl'am plebiſ tue
iſrł. Et erant pr̄ ⁊ mr̄ mirantes ſr̄ hiſ
que dicebantur ď illo. Et bndixit illiſ
ſymeon. ⁊ dixit ad mariā matrē eiuſ.
Ecce poſituſ ē hic in ruinā ⁊ in reſur
rectionē multoꝝ in iſrł. ⁊ in ſignum
cui ꝯtradicetur. Et tuā ipſiuſ animā
ptranſibit gladiuſ. ut reuelent ex mul
tiſ cordibꝫ cogitationeſ. Et erat anna
ꝓphetiſſa filia phanuel de tribu aſer.
Hec ꝓceſſerat in diebꝫ multiſ. ⁊ uixe
rat cum uiro ſuo annis .vii. a uirgini
tate ſua. Et hec uidua uſq; ad annoſ
octoginta q̄tuor. que n̄ diſcedebat ď
templo ieiuniiſ et oꝛonibꝫ ſuiēs no
cte ac die. Et hac ipſa hora ſuperueniens ꝯfi
tebatur dn̄o. ⁊ loquebatur de illo oībꝫ
qui expectabant redemptionē ierłm.
Et ut pfecerūt omīa ſm̄ legē dn̄i; re
uerſi ſunt in galileam. in ciuitatē ſuam
nazareth. Puer aūt creſcebat ⁊ ꝯfo
rtabatur plenuſ ſapīa. ⁊ gr̄a dei erat
cū illo. Et ibant parenteſ eiuſ p omſ
annoſ in ierłm. in die ſolēni paſce.
Et cū fc̄uſ eēt annoꝝ duodecim. aſcen
dentibꝫ illiſ ierłmā ſm̄ ꝯſuetudinē
diei feſti; ꝯſūmatiſq; diebꝫ cū redirēt.
remanſit puer ihc in ierłm. ⁊ n̄ cogno
uerūt parenteſ eiuſ. Exiſtimanteſ
aūt illum eē in comitatu. uenerūt
iter diei. ⁊ requirebant eū int cogna
toſ et notoſ. Et n̄ inuenientes. regreſ
ſi ſunt in ierłm. requirentes eū. Et
fc̄m eſt poſt triduum inuenerūt illum
i tēplo ſedentē in medio doctoꝝ audi
entem illoſ et interrogantē eoſ. Stupe
bāt aūt omſ qui eum audiebāt. ſup
prudentia ⁊ reſponſiſ eiuſ. Et uidenteſ ad
mirati ſunt. Et dixit mater eiꝰ ad illū.
fili qd feciſti nobiſ ſic? Ecce pat tuuſ
et ego dolenteſ querebamuſ te. Et
ait ad illoſ. Quid ē qd me q̄rebatiſ?
Neſciebatiſ quia in hiſ que patriſ mi

ſunt oportet me eē? Et ipſi n̄ intellexe
runt uerbū qd locutuſ ē ad illoſ. Et deſcendit
cū eis, ⁊ uenit nazareth. ⁊ erat ſubditus
illiſ. Et mr̄ eiuſ conſeruabat omīa uer
ba in corde ſuo. Et ihc pficiebat ſapīa
et etate ⁊ gr̄a apud dm̄ ⁊ homineſ.
Anno aūt quintodecimo imperii tyberii ce
ſariſ, pcurante pontio pylato iudē.
tetrarcha aūt galilee herode. philip
po aūt frē eius tetrarcha yturee ⁊ tra
conitidis regionis. ⁊ lyſania abiline
tetrarcha ſub principibꝫ ſacerdotū an
na ⁊ caypha. fc̄m ē uerbum dn̄i ſup iohē
zacharie filiū in deſerto. Et uenit in om
nem regionem iordaniſ pdicanſ baptiſm
penitentie in remiſſionē peccatoꝝ
ſicut ſcriptū ē in libro ſmonū yſa
ie ꝓphe. uox clamātiſ in deſerto, parate u
iam dn̄i. rectaſ facite ſemitaſ eiꝰ. Om
nis uallis implebitur, ⁊ omnis monſ ⁊ coll
humiliabitur. Et erūt pua in directa,
⁊ aſpa in uiaſ planaſ. Et uidebit om
nis caro ſalutare dei. Dicebat g° ad turb
que exibant ut baptizarent ab ipſo.
Genimina uiparū quiſ oſtendit uob
fugere a uentura ira? Facite g° fruc
dignoſ penitentie. ⁊ ne ceperitiſ dicere. p
habemuſ habraham. Dico eni uob
qr potens eſt deuſ ď lapidibꝫ iſtiſ ſu
ſcitare filioſ abrahe. Iam eni ſecur
ad radicem arboꝛiſ poſita ē. Omiſ e
arboꝛ nō faciens fructū bonū exci
detur; ⁊ in ignē mittetur. Et interrogabant
eum turbe dicentes. Quid g° faciem?
Reſpondens aūt dicebat ill. Qui hēt du
aſ tunicaſ det n̄ hn̄ti. Et qui hēt eſc
ſimilr faciat. Venerāt aūt et publi
ut baptizarentur. ⁊ dixerunt ad il
Magr̄. qd faciemus? At ille dixit ad
Nichil ampliuſ quā ꝯſtitutū ē uob
faciatiſ. Interrogabant aūt eū ⁊ milite
dicentes. Quid faciemuſ ⁊ noſ? Et
ait ad illoſ. Neminē ꝯcutiatiſ. neq
calūpniā faciatiſ. ⁊ ꝯtenti eſtote ſti
pendiiſ uriſ. Exiſtimante aūt ppło
⁊ cogitantibꝫ omībꝫ in cordibꝫ ſuiſ
ď iohē. ne forte ipſe eēt xpc. reſp
iohēſ. dicens omībꝫ. Ego qdē aqua
baptizo uoſ. Veniet aūt fortior me p

cui n̄ sum dign̄ solue̅ corrigiā calciam
toꝝ eius, ip̄e uos baptizabit in sp̄u sc̄o
et igni. Cui uētilabrū in manu ei᷒
et purgabit aream suā. et cōgregabit triti
cum in horreū suū. paleas aut̄ cōbu
ret igni inextinguibili. Multa quidē
et alia exortans euangelizabat populo. He
rodes aut̄ tetrarcha cum corriperet ab
illo de herodiade uxore fr̄is sui. et de
omnib; malis que fecit herodes, ad
iecit et hoc sup omnia. et inclusit iohē
in carcerem. Factū ē aut̄ cū baptiza
retur omnis populus et ih̄u baptizato
et orante: apertum ē celū. Et descendit
sp̄s sc̄s corporali specie sicut columba in ip
sum. Et uox de celo facta ē. Tu es
filius meus dilectus. in te cōplacuit m̄.
Et ip̄e ih̄c erat incipiēs q̄si annoꝝ tri
ginta ut putabatur filius ioseph. Q
fuit heli: qui fuit mathath. Q̄ fuit
leui. qui fuit melchi. Qui fuit iam
ne. q̄ fuit ioseph. Q̄ fuit mathathi
e. q̄ fuit amos. Q̄ fuit naū: q̄ fuit hes
li. Qui fuit nagge. q̄ fuit maath. :
Qui fuit mathathie. q̄ fuit semei;
Q̄ fuit iosech. qui fuit iuda. Q̄ fu
it ioanna. q̄ fuit resa. Q̄ fuit zoro
babel: q̄ fuit salathiel. Q̄ fuit neri.
q̄ fuit melchi. Qui fuit addi. q̄ fuit
chosam. Qui fuit helmodan. q̄ fu
it her. Qui fuit iesu. q̄ fuit eliezer.
Qui fuit iorim. q̄ fuit mathath. Q̄
fuit symeon. Qui fuit iuda. q̄ fuit
ioseph. Qui fuit iona: q̄ fuit helia
chim. Qui fuit melcha. q̄ fuit men
na. Qui fuit mathata. q̄ fuit nathan.
Qui fuit dauid: q̄ fuit iesse. Q̄ fuit
obeth. qui fuit booz. Q̄ fuit salmon.
qui fuit naason. Qui fuit aminadab
q̄ fuit aram. Q̄ fuit esrom. q̄ fuit phu
res. Qui fuit iude. q̄ fuit iacob. Q̄
fuit ysaach. qui fuit abrahe. Q̄ fuit
thare: qui fuit nachor. Qui fuit se
ruch. q̄ fuit ragau. Qui fuit phaleg.
q̄ fuit heber. Qui fuit sale. q̄ fuit
caynan. Qui fuit arfaxath. q̄ fuit sem.
Qui fuit noe. q̄ fuit lamech. Qui
fuit matusale. q̄ fuit enoch. Q̄ fu
it iareth: qui fuit malaleel. Q̄ fuit
caynan. qui fuit enos. Qui fuit seth.
qui fuit adam: qui fuit dei.

IIII

Iesus aut̄ plenus sp̄u sc̄o: regressus ē
ab iordane. et agebatur in sp̄u in desertō.
dieb; .xl. et temptabatur a diabolo.
et nichil manducauit in dieb; illis. et cō
summatis illis esuriit. Dixit aut̄ illi dia
bolus. Si filius dei es: dic lapidi huic
ut panis fiat. Et respondit ad illū iesus.
Scriptū est. q̄r n̄ in pane solo uiuit hō.
s; in omni uerbo dei. Et duxit illū dia
bolus in montem excelsū. et ostendit
ei omnia regna orbis terre: in momēto
temporis. et ait ei. Tibi dabo potestatē hanc
uniuersam. et gl̄am illoꝝ. q̄r michi tradi
ta sunt. et cui uolo do illa. Tu ergo si ado
raueris coram me: erunt omnia tua. Et re
spondens ih̄c dixit illi. Scriptū ē. Do
minū deum tuū adorabis. et illi soli serui
es. Et duxit illū in ierl̄m. et statuit eū
sup̄ pinnaculū templi: et dixit illi.
Si filius dei es: mitte te hinc deorsū.
Scriptum ē enim q̄r angelis suis mādā
uit de te. ut conseruent te. et q̄r in mani
b; tollent te. ne forte offendas ad la
pidem pedem tuū. Et respondens ih̄c ait
illi. Dictum ē. Nō temptabis dn̄m deum
tuū. Et consummata omni tēptatiōe: di
abolus recessit ab illo: usq; ad tēpus. Et
regressus est iesus in uirtute sp̄s in gali
leam. Et fama exiuit p uniuersā
regionē de illo. Et ip̄e docebat in sy
nagogis eoꝝ. et magnificabatur ab ho
minib;. Et uenit nazareth ubi erat
nutritus. et intrauit s̄m consuetudi
nem suā die sabbati in synagogam:
et surrexit legere. Et traditus ē illi li
ber ysaie prophete. et ut reuoluit librū.
inuenit locum ubi scriptū erat.
Sp̄s dn̄i sup me. propter q̄d unxit me.
euangelizare pauperib; misit me. sanare
contritos corde. et predicare captiuis re
missionem. et cecis uisum. dimittere cōfra
ctos in remissionē. p̄dicare annū dn̄i acce
ptum. et diem retributionis. Et cū pli
cuisset librū: reddidit ministro. et
sedit. Et omniū in synagoga oculi e
rant intendentes in eū. Cepit aut̄ di
cere ad illos. q̄r hodie impleta est h

remissione.

IIII

Dixit at pharisei ad ihm

apha

illorum erat

scriptura in auribus uestris. Et omnes testimo
nium illi dabant, et mirabantur in uerbis
gratie, que procedebant de ore ipsius. Et
dicebant. Nonne hic filius est ioseph?
Et ait illis. Utique dicetis michi hanc simili
tudinem. Medice cura te ipsum. Quanta
audiuimus facta in capharnaum: fac
et hic in patria tua. Ait autem. Amen dico
uobis. quia nemo acceptus est in patria
sua. In ueritate dico uobis multe ui
due erant in diebus helie in israel. quando
clausum est celum annis tribus et mensibus
sex. cum facta esset fames magna in omni
terra, et ad nullam illarum missus est heli
as. nisi in sarepta sydonie ad mulie
rem uiduam. Et multi leprosi erant in
israel sub heliseo propheta. et nemo eorum
mundatus est nisi naaman syrus. Et
repleti sunt omnes in synagoga i
ra. hec audientes. Et surrexerunt
et eiecerunt illum extra ciuitatem. et
duxerunt illum usque ad supercilium montis.
super quam ciuitas illorum erat edificata:
ut precipitarent eum. Ipse autem transi
ens per medium illorum ibat. Et descen
dit in capharnaum ciuitatem gali
lee. ibique docebat eos sabbatis. Et stu
pebant in doctrina eius. quia in potesta
te erat sermo ipsius. Et in synagoga e
rat homo habens demonium inmun
dum. et exclamauit uoce magna dicens.
Sine quid nobis et tibi ihesu nazarene.
uenisti perdere nos? Scio te qui sis
sanctus dei. Et increpauit illum ihesus dicens.
Obmutesce. et exi ab illo. Et cum pro
iecisset illum demonium in medium
exiit ab illo. nichilque illi nocuit. et
factus est pauor in omnibus. et colloque
bantur ad inuicem dicentes. Quod est
hoc uerbum. quia in potestate et uirtu
te imperat inmundis spiritibus et exeunt?
Et diuulgabatur fama de illo in omnem
locum regionis. Surgens autem de sy
nagoga. introiuit in domum symonis.
Socrus autem symonis tenebatur ma
gnis febribus. et rogauerunt illum pro ea.
Et stans super illam imperauit febri.
et dimisit illam. Et continuo surgens
ministrabat illis. Cum sol autem occi
disset. omnes qui habebant infirmos ua
riis languoribus. ducebant illos ad eum.
At ille singulis manus imponens cu
rabat eos. Exibant autem demonia a mul
tis. clamantia et dicentia. quia tu es filius
dei. Et increpans non sinebat ea loqui. quia
sciebant ipsum esse xpistum. Facta autem die egres
sus ibat in desertum locum: et turbe requi
rebant eum, et uenerunt usque ad ipsum: et
detinebant illum ne discederet ab e
is. Quibus ille ait. Quia et aliis ciuitatibus
oportet me euangelizare regnum dei.
quia ideo missus sum. Et erat predicans
in synagogis galilee.

V Factum est autem cum turbe irruerent in
eum. ut audirent uerbum dei: et ipse sta
bat secus stagnum genesareth. Et
uidit duas naues stantes secus stagnum.
Piscatores autem descenderant et laua
bant retia. Ascendens autem in unam
nauem que erat symonis: rogauit eum
a terra reducere pusillum. Et se
dens docebat de nauicula turbas. Ut ces
sauit autem loqui dixit ad symonem.
Duc in altum. et laxate retia uestra in
capturam. Et respondens symon: dixit illi.
Preceptor: per totam noctem laborantes
nichil cepimus. in uerbo autem tuo la
xabo rete. et cum hoc fecissent: conclu
serunt piscium multitudinem copio
sam. Rumpebatur autem rete eorum. et
annuerunt sociis qui erant in alia na
ui ut uenirent. et adiuuarent eos.
Et uenerunt et impleuerunt ambas na
uiculas. ita ut mergerentur. Quod cum ui
deret symon petrus. procidit ad genu
a ihesu. dicens. Exi a me. quia homo pec
cator ego sum domine. Stupor enim circumde
derat eum. et omnes qui cum illo erant
in captura piscium quam ceperant. Simi
liter autem iacobum et iohannem filios zebedei
qui erant socii symonis. Et ait ad sy
monem ihesus. noli timere. ex hoc iam
homines eris capiens. Et subductis
ad terram nauibus: relictis omnibus secu
ti sunt eum. Et factum est autem cum esset in una
ciuitatum. et ecce uir plenus lepra.
uidens ihesum et procidens in faciem roga
uit eum dicens. Domine. si uis potes me

mundare. Et extendens manum teti-
git illum dicens: Volo, mundare. Et con-
festim lepra discessit ab illo. Et ipse
precepit illi ut nemini diceret: sed vade
ostende te sacerdoti, et offer pro emunda-
tione tua sicut precepit Moyses in testimo-
nium illis. Perambulabat autem magis sermo
de illo, et conveniebant turbe multe ut
audirent et curarentur ab infirmitati-
bus suis. Ipse autem secedebat in desertum
et orabat. Et factum est in una dierum: et ipse
sedebat docens. Et erant pharisei se-
dentes et legis doctores qui venerant
ex omni castello Galilee et Iudee et Ie-
rusalem: et virtus erat Domini ad sanandum
infirmos. Et ecce viri portantes in le-
cto hominem qui erat paraliticus. Et
querebant eum inferre et ponere ante eum.
Et non invenientes qua parte illum infer-
rent pre turba, ascenderunt supra tectum,
et per tegulas summiserunt illum cum lecto
in medium ante Ihesum. Quorum fidem ut
vidit: dixit: Homo remittuntur tibi
peccata tua. Et ceperunt cogitare scri-
be et pharisei dicentes: Quis est hic qui loquitur
blasphemias? Quis potest dimittere pecca-
ta nisi solus Deus? Ut cognovit autem Ihesus
cogitationes eorum: respondens dixit ad illos:
Quid cogitatis mala in cordibus vestris?
Quid est facilius dicere: dimittuntur tibi pec-
cata, an dicere: surge et ambula? Ut scia-
tis autem quia filius hominis potestatem habet
in terra dimittendi peccata: ait paraliti-
co: Tibi dico, surge, tolle grabatum
tuum, et vade in domum tuam. Et confesti(m)
surgens coram illis, tulit in quo iace-
bat: et abiit in domum suam, magnificans
Deum. Et stupor apprehendit omnes et magni-
ficabant Deum. Et repleti sunt timore
dicentes, quia vidimus mirabilia
hodie. Et post hec exiit et vidit Ihesus pu-
blicanum nomine Levi sedentem in thelo-
neo, et ait illi: Sequere me. Et relic-
tis omnibus surgens secutus est eum. Et
fecit ei convivium magnum Levi in domo
sua. Et erat turba multa publicanorum
et aliorum qui cum illis erant discumbentes.
Et murmurabant pharisei et scribe
eorum dicentes ad discipulos eius: Quare cum

publicanis et peccatoribus manducatis
et bibitis? Et respondens Ihesus dixit ad illos:
Non egent qui sani sunt medico, sed qui ma-
le habent. Non enim veni vocare iustos, sed
peccatores ad penitentiam. At illi dixerunt
ad eum: Quare discipuli Iohannis ieiunant fre-
quenter et obsecrationes faciunt, similiter et pha-
riseorum: tui autem edunt et bibunt? Quibus
ipse ait: Numquid potestis filios sponsi dum
cum illis est sponsus facere ieiunare?
Venient autem dies: et cum ablatus fuerit
ab illis sponsus, tunc ieiunabunt in illis
diebus. Dicebat autem et similitudinem ad illos.
Quia nemo commissuram a vestimento
novo immittit in vestimentum vetus, ali-
oquin et novum rumpit, et veteri non convenit com-
missura a novo. Et nemo mittit vi-
num novum in utres veteres, alioquin rum-
pet vinum novum utres, et ipsum effunde-
tur, et utres peribunt. Sed vinum novum
in utres novos mittendum est, et utraque con-
servantur. Et nemo bibens vetus sta-
tim vult novum. Dicit enim: vetus meli-
us est.
VI Factum est autem in sabbato secundo primo: cum tran-
siret per sata: vellebant discipuli eius
spicas, et manducabant confricantes ma-
nibus. Quidam autem phariseorum dicebant
illis: Quid facitis quod non licet in sabbatis?
Et respondens Ihesus ad eos dixit: Nec hoc le-
gistis quod fecit David, cum esurisset ipse
et qui cum eo erant: quomodo intravit
in domum Dei et panes propositionis sump-
sit, et manducavit et dedit eis qui cum
ipso erant: quos non licet manducare
nisi tantum sacerdotibus? Et dicebat illis:
quia dominus est filius hominis et sabbati. Factum
est autem et in alio sabbato, ut intraret
in synagogam et doceret. Et erat ibi
homo et manus eius dextera erat a-
rida. Observabant autem scribe et pharisei
si in sabbato curaret, ut invenirent unde
accusarent illum. Ipse vero sciebat co-
gitationes eorum. Et ait homini qui habe-
bat manum aridam: Surge et sta in
medium. Et surgens stetit. Ait autem
ad illos Ihesus: Interrogo vos si licet sabba-
tis bene facere an male: animam salvam
facere an perdere. Et circumspectis omnibus

bus: dixit homini. Extende manum tuam.
Et extendit. Et restituta est manus eius.
Ipsi autem repleti sunt insipientia, et collo
quebantur ad invicem quidnam facerent
ihesu. Factum est autem in illis diebus, exiit in mon
tem orare, et erat pernoctans in oratione dei.
Et cum dies factus esset vocavit discipulos
suos, et elegit duodecim ex ipsis, quos et a
postolos nominavit. Symonem quem cognomina
vit petrum, et andream fratrem eius, et iacobum
et iohannem, philippum et bartholome
um, matheum et thomam, iacobum al
phei, et symonem qui vocatur zelotes,
iudam iacobi, et iudam scarioth, qui fuit
proditor. Et descendens cum illis, stetit in
loco campestri, et turba discipulorum eius
et multitudo copiosa plebis ab omni iudea
et ierusalem, et maritima, et tyri, et sydonis,
qui venerant ut audirent eum, et sana
rentur a langoribus suis. Et qui vexa
bantur a spiritibus inmundis curabantur.
Et omnis turba querebat eum tangere:
quia virtus de illo exibat et sanabat omnes.
Et ipse elevatis oculis in discipulos su
os dicebat. Beati pauperes, quia vestrum est re
gnum dei. Beati qui nunc esuritis, quia sa
turabimini. Beati qui nunc fletis, quia ride
bitis. Beati eritis cum vos oderint homines.
et cum separaverint vos et exprobraverint
et eiecerint nomen vestrum tamquam ma
lum propter filium hominis. Gaudete in
illa die et exultate. ecce enim merces vestra
multa est in celo. Secundum hec enim facie
bant prophetis patres eorum. Verumtamen ve
vobis divitibus, quia habetis hic consolatio
nem vestram. Ve vobis qui saturati estis
quia esurietis. Ve vobis qui ridetis nunc,
quia lugebitis et flebitis. Ve cum bene vobis di
xerint vobis omnes homines. Secundum hec
faciebant pseudoprophetis patres eorum. Sed vobis
dico qui auditis. Diligite inimicos
vestros. bene facite his qui vos oderunt. bene
dicite maledicentibus vobis. orate pro
calumpniantibus vos. Et ei qui te percutit
in unam maxillam: prebe et alteram. Et
ab eo qui aufert tibi vestimentum, et tu
nicam noli prohibere. Omni autem petenti
te tribue, et qui aufert que tua sunt
ne repetas. Et prout vultis ut faciant
vobis homines, et vos facite illis similiter.
Et si diligitis eos qui vos diligunt, que
vobis est gratia? Nam et peccatores diligentes
se diligunt. Et si bene feceritis his qui vobis
bene faciunt, que vobis est gratia? Siquidem
et peccatores hoc faciunt. Et si mu
tuum dederitis his a quibus speratis recipe
re, que gratia est vobis? Nam et peccatores
peccatoribus fenerantur, ut recipiant
equalia. Verumtamen diligite inimicos
vestros, et bene facite, et mutuum date, ni
chil inde sperantes. Et erit merces vestra multa,
et eritis filii altissimi, quia ipse benignus
est super ingratos et malos. Estote
misericordes, sicut et pater vester misericors est.
Nolite iudicare, et non iudicabimini.
Nolite condempnare, et non condempnabimini.
Dimittite, et dimittemini. Date, et
dabitur vobis. Mensuram bonam et confer
tam et coagitatam, et supereffluentem dabunt
in sinum vestrum. Eadem quippe mensura qua
mensi fueritis, remetietur vobis. Dicebat
autem illis et similitudinem. Numquid potest cecus
cecum ducere? nonne ambo in foveam cadunt?
Non est discipulus super magistrum. Perfectus autem
omnis erit, si sit sicut magister eius. Quid autem
vides festucam in oculo fratris tui, tra
bem autem que in oculo tuo est non consideras.
Aut quomodo potes dicere fratri tuo, frater
sine eiciam festucam de oculo tuo, ip
se in oculo tuo trabem non videns? Hypo
crita, eice primum trabem de oculo tuo,
et tunc perspicies ut educas festucam de
oculo fratris tui. Non est enim arbor bona
que facit fructus malos, neque arbor ma
la faciens fructum bonum. Unaqueque
enim arbor de fructu suo cognoscitur. Neque
enim de spinis colligunt ficus, neque de
rubo vindemiant uvam. Bonus homo
de bono thesauro cordis sui, profert bo
num, et malus homo de malo thesauro
profert malum. Ex abundantia enim cor
dis os loquitur. Quid autem vocatis me
domine domine, et non facitis que dico? Omnis
qui venit ad me, et audit sermones meos
et facit eos, ostendam vobis cui similis sit.
Similis est homini edificanti domum. qui
fodit in altum. et posuit fundamenta super
petram. Inundatione autem facta, illisum

commouere domum illam: et non potuit eam mouere.
fundata enim erat super petram. Qui autem au
dit et non facit: similis est homini edificanti
domum suam super terram sine fundamento
in quam illisus est fluuius. et continuo ce
cidit: et facta est ruina domus illius magna.
VII Cum autem impleuisset omnia uerba sua
in aures plebis: intrauit capharnaum.
Centurionis autem seruus cuiusdam male
habens, erat moriturus qui illi erat
preciosus. Et cum audisset de ihesu: misit ad
eum seniores iudeorum. rogans eum ut
ueniret et saluaret seruum eius. At illi,
cum uenissent ad ihesum: rogabant eum
sollicite dicentes ei. quia dignus est ut hoc
illi prestes. Diligit enim gentem nostram et
synagogam ipse edificauit nobis. Ihesus
autem ibat cum illis. Et cum iam non longe
esset a domo. misit ad eum centurio amicos
dicens. Domine noli uexari. Non enim sum
dignus ut sub tectum meum intres. Pro
pter quod et me ipsum non sum dignum ar
bitratus ut uenirem ad te. sed dic uerbo et
sanabitur puer meus. Nam et ego homo sum
sub potestate constitutus, habens sub
me milites. et dico huic uade. et uadit.
et alio ueni. et uenit. et seruo meo fac hoc,
et facit. Quo audito: ihesus miratus est.
et conuersus sequentibus se dixit. Amen
dico uobis. nec in israhel tantam fidem inueni.
Et reuersi qui missi fuerant domum. in
uenerunt seruum qui languerat, sanum.
Et factum est deinceps ibat ihesus in ci
uitatem que uocatur naym. et ibant cum illo
discipuli eius et turba copiosa. Cum autem
appropinquaret porte ciuitatis. ecce de
functus efferebatur filius unicus ma
tris sue. Et hec uidua erat. et turba ciui
tatis multa cum illa. Quam cum uidisset
dominus misericordia motus super eam: dixit illi. No
li flere. Et accessit et tetigit loculum.
Hii autem qui portabant steterunt. Et ait.
Adolescens. tibi dico surge. Et re
sedit qui erat mortuus. et cepit loqui.
et dedit illum matri sue. Accepit autem omnes
timor. et magnificabant deum dicentes
quia propheta magnus surrexit in nobis.
et quia deus uisitauit plebem suam. Et
exiit hic sermo in uniuersam iudeam.

de eo. et in omnem circa regionem. Et nuntia
uerunt iohanni discipuli eius de omnibus his.
Et conuocauit duos de discipulis suis io
hannes. et misit ad ihesum: dicens. Tu es
qui uenturus es an alium expectamus?
Cum autem uenissent ad eum uiri: dixerunt.
Iohannes baptista misit nos ad te dicens.
Tu es qui uenturus es an alium expecta
mus? In ipsa autem hora curauit multos
a langoribus suis et plagis. et spiritibus ma
lis. et cecis multis donauit uisum. Et
respondens dixit illis. Euntes renunciate
iohanni que audistis et uidistis. quia ceci ui
dent. claudi ambulant. leprosi mundantur.
Surdi audiunt. mortui resurgunt. pau
peres euangelizantur. Et beatus est qui non
fuerit scandalizatus in me. Et cum di
scessissent nuncii iohannis. cepit dicere de
iohanne ad turbas. Quid existis in deser
tum uidere? Harundinem uento moueri?
Sed quid existis uidere? Hominem mol
libus uestimentis indutum? Ecce qui in
ueste preciosa sunt et deliciis: in domi
bus regum sunt. Sed quid existis uidere?
Prophetam? Utique dico uobis et plus quam
prophetam. Hic est de quo scriptum est. Ecce
mitto angelum meum ante faciem tuam. qui pre
parabit uiam tuam ante te. Dico enim uobis.
maior inter natos mulierum propheta: iohanne
baptista nemo est. Qui autem minor est in
regno dei, maior est illo. Et omnis populus
audiens et publicani iustificauerunt
deum: baptizati baptismo iohannis. Pha
risei autem et legis periti consilium dei spre
uerunt in semetipsos. non baptizati ab
eo. Cui ergo similes dicam homines gene
rationis huius? et cui similes sunt? Simi
les sunt pueris sedentibus in foro. et loquen
tibus ad inuicem et dicentibus. Canta
uimus uobis tibiis. et non saltastis. La
mentauimus. et non plorastis. Uenit enim
iohannes baptista. neque manducans panem
neque bibens uinum. et dicitis. Demonium
habet. Uenit filius hominis manducans et bibens.
et dicitis. Ecce homo deuorator et bibens
uinum. amicus publicanorum et peccatorum.
Et iustificata est sapientia ab omnibus filiis suis.
Rogabat autem illum quidam phariseus ut man
ducaret cum illo, et ingressus domum pharisei

discubuit. Et ecce mulier que erat in ciui
tate peccatrix. ut cognouit quod ihesus accubuis
set in domo pharisei. attulit alabastrum un
guenti. et stans retro secus pedes eius. la
crimis cepit rigare pedes eius. et capillis ca
pitis sui tergebat. Et osculabatur pedes
eius. et unguento ungebat. Videns autem
phariseus qui uocauerat eum: ait intra se di
cens. Hic si esset propheta sciret utique que et qualis
est mulier que tangit eum: quia peccatrix est.
Et respondens ihesus dixit ad illum. Symon
habeo tibi aliquid dicere. At ille ait. Magister
dic. Duo debitores erant cuidam fenera
tori. unus debebat denarios quingentos.
et alius quinquaginta. Non habentibus
illis unde redderent. donauit utrisque. Quis
ergo eum plus diligit? Respondens symon
dixit. Estimo quia is cui plus donauit. At
ille dixit ei. Recte iudicasti. Et conuersus
ad mulierem dixit symoni. Vides
hanc mulierem? Intraui in domum tu
am. aquam pedibus meis non dedisti. hec autem
lacrimis rigauit pedes meos. et capillis
suis tersit. Osculum mihi non dedisti. hec
autem ex quo intrauit: non cessauit oscula
ri pedes meos. Oleo caput meum non un
xisti. hec autem unguento unxit pedes
meos. Propter quod dico tibi. remittuntur
ei peccata multa: quoniam dilexit multum.
Cui autem minus dimittitur. minus diligit.
Dixit autem ad illam. Remittuntur tibi
peccata. Et ceperunt qui simul accumbebant
dicere intra se. Quis est hic qui etiam peccata
dimittit? Dixit autem ad mulierem. Fides
tua te saluam fecit. uade in pace.

VIII Et factum est deinceps. et ipse iter faciebat
per ciuitates et castella predicans et euan
gelizans regnum dei; et duodecim cum
illo. et mulieres alique que erant curate a
spiritibus malignis et infirmitatibus. ma
ria que uocatur magdalene. de qua de
monia septem exierant. et iohanna uxor
cuze procuratoris herodis. et susanna. et
alie multe. que ministrabant ei de fa
cultatibus suis. Cum autem plurima turba
conueniret. et de ciuitatibus properarent ad
eum: dixit per similitudinem. Exiit qui semi
nat seminare semen suum. Et dum semi
nat. aliud cecidit secus uiam. et concul ca
tum est. et uolucres celi comederunt illud.
Et aliud cecidit supra petram: et natum ar
uit. quia non habebat humorem. Et aliud ce
cidit inter spinas. et simul exorte spine
spine suffocauerunt illud. Et aliud ce
cidit in terram bonam. et ortum fecit fru
ctum centuplum. Hec dicens clamabat.
Qui habet aures audiendi: audiat. Inter
rogabant autem eum discipuli eius que esset hec
parabola. Quibus ipse dixit. Vobis datum est
nosse mysterium regni dei: ceteris autem
in parabolis. ut uidentes non uideant. et au
dientes non intelligant. Est autem hec para
bola. Semen est uerbum dei. Qui autem secus ui
am: hii sunt qui audiunt. Deinde uenit dy
abolus et tollit uerbum de corde eorum. ne cre
dentes salui fiant. Nam qui supra pe[tram]
qui cum audierint cum gaudio susci
piunt uerbum. Et hii radices non habent. qui ad
tempus credunt. et in tempore temptationis rece
dunt. Quod autem in spinis cecidit: hii sunt
qui audierunt. et a sollicitudinibus et diuitiis et
uoluptatibus uite euntes suffocantur
non referunt fructum. Quod autem in bonam
terram. hii sunt qui in corde bono et op
timo audientes uerbum retinent. et fru
ctum afferunt in pacientia. Nemo autem lu
cernam accendens. operit eam uase. aut
subtus lectum ponit. sed supra candelabrum ponit
ut intrantes uideant lumen. Non est enim oc
cultum quod non manifestetur. nec absconditum
quod non cognoscatur. et in palam ueniat.
Videte ergo quomodo audiatis. Qui enim
habet dabitur illi: et quicumque non habet
etiam quod putat se habere auferetur ab eo.
Venerunt autem ad illum mater et fratres eius
et non poterant adire eum pre turba. Et
nunciatum est illi. Mater tua et fratres tui
stant foris uolentes te uidere. Qui re
spondens dixit ad eos. Mater mea et fratres
mei. hii sunt qui uerbum dei audiunt
et faciunt. Factum est autem in una dierum. et
ipse ascendit in nauiculam. et discipuli
eius. et ait ad illos. Transfretemus trans sta
gnum. Et ascenderunt. Nauigantibus
autem illis. obdormiuit. et descendit
procella uenti in stagnum. et complebantur.
et periclitabantur. Accedentes autem susci
tauerunt eum dicentes. Preceptor. p[...]

ent. At ille surgens increpavit ventum et tem-
pestatem aque. et cessavit. et facta est tranquilli-
tas. Dixit autem illis. Ubi est fides vestra?
Qui timentes mirati sunt. dicentes ad in-
vicem. Quis putas est hic? Quia et ventis
imperat et mari. et obediunt ei. Et navi-
gaverunt autem ad regionem gerasenorum
que est contra galileam. Et cum egressus es-
set ad terram: occurrit illi vir quidam qui
habebat demonium. iam temporibus multis.
et vestimento non induebatur. neque in
domo manebat. sed in monumentis. Is ut
vidit ihesum. procidit ante illum. et exclamans
voce magna: dixit. Quid mihi et tibi est ihesu
fili dei altissimi? Obsecro te ne me tor-
queas. Precipiebat enim spiritui immundo: ut e-
xiret ab homine. Multis enim temporibus arri-
piebat illum. et vinciebatur catenis. et com-
pedibus custodiebatur. et ruptis vinculis
agebatur a demonio in desertum. Interroga-
vit autem illum ihesus dicens. Quod tibi nomen est?
At ille dixit. Legio. quia intraverant de-
monia multa in eum. Et rogabant illum
ne imperaret illis ut in abyssum irent. Erat
autem ibi grex porcorum multorum pascentium
in monte. et rogabant eum ut permitte-
ret eis in illos ingredi. Et permisit illis.
Exierunt ergo demonia ab homine. et in-
traverunt in porcos. Et impetu abiit
grex per preceps in stagnum. et suffocatus
est. Quod ut viderunt factum qui pasce-
bant. fugerunt. Et nuntiaverunt in civitatem
et in villas. Exierunt autem videre quod factum
est. et venerunt ad ihesum. Et invenerunt ho-
minem sedentem a quo demonia exie-
rant. vestitum ac sana mente ad pedes
eius. et timuerunt. Nuntiaverunt autem illis
et qui viderant. quomodo sanus factus esset
a legione. Et rogaverunt illum omnis mul-
titudo regionis gerasenorum ut di-
scederet ab ipsis. quia timore magno tene-
bantur. Ipse autem ascendens navem: re-
versus est. Et rogabat illum vir a quo de-
monia exierant: ut cum eo esset. Dimisit
autem eum ihesus. dicens. Redi domum tu-
am. et narra quanta tibi fecit deus. Et abiit
per universam civitatem predicans quanta
illi fecisset ihesus. Factum est autem cum redisset
ihesus: excepit illum turba. Erant enim
omnes expectantes eum. Et ecce venit vir
cui nomen iayrus. et ipse princeps syna-
goge erat. Et cecidit ad pedes ihesu, ro-
gans eum ut intraret in domum eius. quia
unica erat illi ferme annorum duodecim.
et hec moriebatur. Et contigit dum iret a
turbis comprimebatur. Et mulier quedam
erat in fluxu sanguinis ab annis .xii.
que in medicos erogaverat omnem sub-
stantiam suam. nec ab ullo potuit curari.
accessit retro et tetigit fimbriam vesti-
menti eius. et confestim stetit fluxus sangui-
nis eius. Et ait ihesus. Quis est qui me
tetigit? Negantibus autem omnibus: dixit
petrus et qui cum illo erant. Preceptor.
turbe te comprimunt et affligunt. et di-
cis quis me tetigit? Et dixit ihesus. Teti-
git me aliquis. Nam et ego novi virtutem
de me exisse. Videns autem mulier quia non
latuit: tremens venit. et procidit ante pe-
des eius. et ob quam causam tetigerit eum.
indicavit coram omni populo. et quemad-
modum confestim sanata sit. At ipse di-
xit illi. Filia. fides tua te salvam fecit. va-
de in pace. Adhuc eo loquente. venit
quidam ad principem synagoge. dicens
illi. quia mortua est filia tua. noli vexa-
re illum. Ihesus autem audito hoc verbo. respon-
dit patri puelle. Noli timere. sed crede
tantum. et salva erit. Et cum venisset ad
domum. non permisit intrare secum quemquam.
nisi petrum et iacobum et iohannem et pa-
trem et matrem puelle. Flebant autem omnes.
et plangebant illam. At ille dixit. Noli-
te flere. Non enim est mortua puella.
sed dormit. Et deridebant eum. scientes
quia mortua esset. Ipse autem tenens
manum eius clamavit dicens. Puella
surge. Et reversus est spiritus eius. et surre-
xit continuo. Et iussit illi dari man-
ducare. Et stupuerunt parentes eius.
quibus precepit ne alicui dicerent quod
factum erat.

IX
Convocatis autem duodecim apostolis de-
dit illis virtutem et potestatem super
omnia demonia. et ut langores cura-
rent. Et misit illos predicare regnum dei.
et sanare infirmos. Et ait ad illos. Ni-
chil tuleritis in via. neque virgam. neque peram.

neque panem. neque pecuniam. neque duas
tunicas habeatis. Et in quamcumque domum
intraueritis. ibi manete. et inde ne exeatis. Et
quicumque non receperint uos exeuntes de
ciuitate illa etiam puluerem pedum
uestrorum excutite in testimonium super illos.
Egressi autem circuibant per castella eu
uangelizantes et curantes ubique. Au
diuit autem herodes tetrarcha omnia que
fiebant ab eo. et hesitabat eo quod dice
retur a quibusdam quia iohannes surrexit a
mortuis. a quibusdam uero quia helyas ap
paruit. ab aliis autem quia propheta unus
de antiquis surrexit. Et ait herodes. Io
hannem ego decollaui. Quis autem est iste
de quo ego audio talia? Et querebat
uidere eum. Et reuersi apostoli narrauerunt
illi quecumque fecerunt. Et assumptis illis
secessit seorsum in locum desertum. qui est
bethsaida. Quod cum cognouissent turbe.
secute sunt illum. et excepit illos. et loque
batur illis de regno dei. et eos qui cura in
digebant. sanabat. Dies autem ceperat
declinare. Et accedentes duodecim
dixerunt illi. Dimitte turbas ut euntes
in castella uillasque que circa sunt diuertant.
et inueniant escas. quia hic in loco deserto
sumus. Ait autem ad illos. Vos date il
lis manducare. At illi dixerunt. Non
sunt nobis plus quam quinque panes et duo
pisces. nisi forte nos eamus et ema
mus in omnem hanc turbam escas. E
rant autem uiri fere quinque milia. Ait autem
ad discipulos suos. Facite illos discum
bere per conuiuia quinquagenos. Et i
ta fecerunt. Et discumbere fecerunt omnes.
Acceptis autem quinque panibus et duobus
piscibus respexit in celum. et benedixit
illos et fregit. et distribuit discipulis
suis ut ponerent ante turbas. Et man
ducauerunt omnes et saturati sunt. Et
sublatum est quod superfuit illis fragmen
torum. duodecim cophini. Et factum est
cum solus esset orans. erant cum illo et
discipuli. et interrogauit illos dicens. Quem
me dicunt esse turbe? At illi responderunt et
dixerunt. Alii iohannem baptistam. alii autem
helyam. Alii quia propheta unus de prioribus
surrexit. Dixit autem illis. Vos autem quem
me esse dicitis? Respondens symon petrus
dixit. Christum dei. At ille increpans illos
precepit ne cui dicerent hoc. dicens. quia o
portet filium hominis multa pati. et re
probari a senioribus et principibus sacerdotum
et scribis. et occidi. et tertia die resurgere.
Dicebat autem ad omnes. Si quis uult post
me uenire abneget semetipsum. et tol
lat crucem suam cottidie. et sequatur me.
Qui enim uoluerit animam suam saluam
facere. perdet illam. Nam qui perdiderit
animam suam propter me. saluam faciet eam.
Quid enim proficit homo si lucretur u
niuersum mundum. se autem ipsum perdat et
detrimentum sui faciat? Nam qui me e
rubuerit et meos sermones. hunc filius
hominis erubescet. cum uenerit in maie
state sua et patris et sanctorum angelorum. Di
co autem uobis uere. sunt aliqui hic stan
tes qui non gustabunt mortem donec
uideant regnum dei. Factum est autem post
hec uerba. fere dies octo. et assumpsit pe
trum et iohannem et iacobum. et ascendit
in montem ut oraret. Et factum est dum
oraret species uultus eius altera. et uesti
tus eius albus refulgens. Et ecce duo
uiri loquebantur cum illo. Erant autem
moyses et helyas uisi in maiestate.
et dicebant excessum eius quem complen
turus erat in ierusalem. Petrus uero et qui cum il
lo erant grauati erant somno. Et
euigilantes uiderunt maiestatem eius
et duos uiros qui stabant cum illo. Et
factum est dum discederent ab illo. ait
petrus ad ihesum. Preceptor bonum est
nos hic esse. et faciamus tria taberna
cula unum tibi. et unum moysi. et unum he
lye. nesciens quid diceret. Hec autem illo
loquente facta est nubes. et obumbrauit
illos. et timuerunt intrantibus illis
in nubem. Et uox facta est de nube di
cens. Hic est filius meus dilectus. ipsum
audite. Et dum fieret uox inuentus
est ihesus solus. Et ipsi tacuerunt. et nemini
dixerunt in illis diebus quicquam ex his
que uiderant. Factum est autem in sequenti
die descendentibus illis de monte. occur
rit illi turba multa. Et ecce uir de tur
ba exclamauit dicens. Magister obse

ens: respice in filium meum quia unice
est mihi. Et ecce spiritus apprehendit illum et su-
bito clamat: et elidit et dissipat eum
cum spuma: et vix discedit dilanians il-
lum. Et rogavi discipulos tuos ut eice-
rent illum: et non potuerunt. Respondens
autem Ihesus dixit: O generatio infidelis et p-
versa usquequo ero apud vos et patiar
vos? Adduc huc filium tuum. Et cum
accederet elisit illum demonium et dis-
sipavit. Et increpavit Ihesus spiritum immun-
dum: et sanavit puerum et reddidit il-
lum patri eius. Stupebant autem omnes
in magnitudine dei. Omnibusque mira-
ntibus in omnibus que faciebat dixit ad di-
scipulos suos: Ponite vos in cordibus
vestris sermones istos. Filius enim hominis fu-
turum est ut tradatur in manus homi-
num. At illi ignorabant verbum istud: et erat
velatum ante eos ut non sentirent illud.
Et timebant interrogare eum de hoc
verbo. Intravit autem cogitatio in eos
quis eorum maior esset. At Ihesus videns co-
gitationes cordis illorum apprehendens
puerum statuit eum secus se: et ait illis.
Quicumque susceperit puerum istum in nomine
meo me recipit. Et quicumque me rece-
pit: recipit eum qui me misit. Nam
qui minor est inter omnes vos: hic ma-
ior est. Respondit autem Iohannes dicens: Pre-
ceptor: vidimus quendam in nomine tuo
eicientem demonia: et prohibuimus e-
um: quia non sequitur tecum nobiscum. Et ait
ad illum Ihesus: Nolite prohibere. Qui enim
non est adversum vos: pro vobis est. Factum
est autem dum complerentur dies assumptio-
nis eius: et ipse faciem suam firmavit
ut iret Ierusalem. Et misit nuntios ante
conspectum suum. Et euntes intra-
verunt in civitatem samaritanorum ut pa-
rarent illi. Et non receperunt eum: quia
facies eius erat euntis Ierusalem. Cum
vidissent autem discipuli eius Iacobus
et Iohannes: dixerunt. Domine vis dicimus
ut ignis descendat de celo et consumat
illos? Et conversus increpavit illos
dicens: Nescitis cuius spiritus estis. Filius
enim hominis non venit animas perdere
sed salvare. Et abierunt in aliud castel-
lum. Factum est autem ambulantibus illis in via:
dixit quidam ad illum: Sequar te
quocumque ieris. Et ait illi Ihesus: Vul-
pes foveas habent et volucres celi nidos:
filius autem hominis non habet ubi caput suum
reclinet. Ait autem ad alterum: Sequere
me. Ille autem dixit: Domine permitte mihi
primum ire et sepelire patrem meum. Di-
xitque ei Ihesus: Sine ut mortui sepeliant
mortuos suos: tu autem vade annuntia
regnum dei. Et ait alter: Sequar te
domine: sed primum permitte michi renuntiare
his qui domi sunt. Ait ad illum Ihesus:
Nemo mittens manum suam in aratrum
et aspiciens retro: aptus est regno dei.

X

Post hec autem designavit dominus Ihesus
et alios septuaginta duos: et misit illos
binos ante faciem suam in omnem civita-
tem et locum quo erat ipse venturus. Et di-
cebat illis: Messis quidem multa: operari-
i autem pauci. Rogate ergo dominum messis
ut mittat operarios in messem suam. Ite: ecce
ego mitto vos sicut agnos inter lupos. Noli-
te portare sacculum neque peram neque cal-
ciamenta: et neminem per viam salutaveritis.
In quamcumque domum intraveritis: pri-
mum dicite: Pax huic domui. Et si i-
bi fuerit filius pacis: requiescet super il-
lum pax vestra. Sin autem ad vos revertetur.
In eadem autem domo manete edentes et
bibentes que apud illos sunt. Dignus
enim est operarius mercede sua. Nolite
transire de domo in domum. Et in quam-
cumque civitatem intraveritis et susce-
perint vos: manducate que apponuntur
vobis. Et curate infirmos qui in illa sunt
et dicite illis: Appropinquavit in vos regnum
dei. In quamcumque civitatem intraveritis et
non receperint vos: exeuntes in plateas
eius dicite: Etiam pulverem qui adhe-
sit nobis de civitate vestra extergimus in
vos. Tamen hoc scitote quia appropinquabit
regnum dei. Dico vobis quia Sodomis
in illa die remissius erit quam illi civi-
tati. Ve tibi Corozaim. Ve tibi Bethsa-
ida: quia si in Tyro et Sydone facte fuissent
virtutes que in vobis facte sunt: olim in ci-
licio et cinere sedentes penitentent. Ve-
rumtamen Tyro et Sydoni remissius erit quam

in iudicio quam vobis. Et tu capharnaum
usque ad celum exaltata usque ad infernum
demergeris. Qui vos audit me audit.
Et qui vos spernit me spernit. Qui autem me
spernit: spernit eum qui me misit. Reversi sunt
autem septuaginta duo cum gaudio dicen-
tes. Domine et demonia subiciuntur nobis
in nomine tuo. Et ait illis. Videbam satha-
nan sicut fulgur de celo cadentem. Ecce
dedi vobis potestatem calcandi supra ser-
pentes et scorpiones, et super omnem virtutem
inimici. et nichil vos nocebit. Verumtamen
in hoc nolite gaudere quia spiritus vobis subici-
untur. Gaudete autem quia nomina vestra scripta sunt
in celis. In ipsa hora exultavit in spiritu sancto
et dixit. Confiteor tibi domine pater celi et
terre. quod abscondisti hec a sapientibus et pru-
dentibus et revelasti ea parvulis. Etiam pater.
quoniam sic placuit ante te. Omnia mihi tradita
sunt a patre meo. Et nemo scit quis sit fi-
lius. nisi pater. et quis sit pater nisi filius. et cui
voluerit filius revelare. Et conversus
ad discipulos suos, dixit. Beati oculi qui
vident que vos videtis. Dico enim vobis quod multi
prophete et reges voluerunt videre que
vos videtis et non viderunt. et audire que au-
ditis et non audierunt. Et ecce quidam legis
peritus surrexit temptans eum et dicens. Ma-
gister. quid faciendo vitam eternam possidebo?
At ille dixit ad eum. In lege quid scriptum
est. quomodo legis? Ille respondens, dixit.
Diliges dominum deum tuum. ex toto corde tuo.
et ex tota anima tua. et ex omnibus viribus tuis.
et ex omni mente tua. et proximum tuum sicut
te ipsum. Dixitque illi. Recte respondisti.
Hoc fac et vives. Ille autem volens iustifi-
care se ipsum. dixit ad ihesum. Et quis est meus
proximus? Suscipiens autem ihesus, dixit. Homo qui-
dam descendebat ab ierusalem in iericho et inci-
dit in latrones. Qui etiam despoliaverunt eum.
et plagis impositis abierunt. semivivo
relicto. Accidit autem ut sacerdos quidam
descenderet eadem via. et viso illo preterivit.
Similiter et levita cum esset secus locum et vide-
ret eum pertransiit. Samaritanus autem quidam
iter faciens venit secus eum. et videns eum miseri-
cordia motus est. Et appropians alligavit vulnera
eius. infundens oleum et vinum. Et imponens
illum in iumentum suum duxit in stabulum.
et curam eius egit. Et altera die protulit duos
denarios et dedit stabulario. et dixit.
Curam illius habe. et quodcumque supererro-
gaveris ego cum rediero reddam tibi. Quis ho-
rum trium videtur tibi proximus fuisse illi qui
incidit in latrones? At ille dixit. Qui
fecit misericordiam in illum. Et ait illi ihesus. Vade
et tu fac similiter. Factum est autem dum irent. et ipse
intravit in quoddam castellum. et mulier
quedam martha nomine. excepit illum in do-
mum suam. Et huic erat soror nomine maria.
que etiam sedens secus pedes domini audiebat
verbum illius. Martha autem satagebat circa
frequens ministerium. Que stetit et ait.
Domine. non est tibi cure quod soror mea reli-
quit me solam ministrare? Dic ergo illi
ut me adiuvet. Et respondens. dixit illi
dominus. Martha. martha. sollicita es. et turba-
ris erga plurima. Porro unum est necessarium.
Maria optimam partem elegit. que non
auferetur ab ea.

XI

Et factum est cum esset in loco quodam orans,
ut cessavit, dixit unus ex discipulis eius
ad eum. Domine. doce nos orare. sicut iohannes
docuit discipulos suos. Et ait illis. Cum
oratis, dicite. Pater. sanctificetur no-
men tuum. Adveniat regnum tuum. Pa-
nem nostrum cotidianum da nobis hodie.
dimitte nobis peccata nostra. siquidem
nos dimittimus omni debenti nobis.
et ne nos inducas in temptationem.
Et ait ad illos. Quis vestrum habebit ami-
cum. et ibit ad illum media nocte. et dicet
illi. Amice. commoda michi tres panes
quoniam amicus meus venit de via ad me. et non ha-
beo quod ponam ante illum. et ille deintus re-
spondens dicat. noli michi molestus esse. iam
hostium clausum est. et pueri mei mecum
sunt in cubili. non possum surgere et dare tibi.
Et ille si perseveraverit pulsans. dico vobis.
et si non dabit illi surgens eo quod amicus eius
sit. propter improbitatem tamen eius surget et
dabit illi quotquot habet necessarios. Et ego
vobis dico. Petite et dabitur vobis. Querite
et invenietis. pulsate. et aperietur vobis.
Omnis enim qui petit accipit. et qui querit
invenit. et pulsanti aperietur. Quis autem ex vobis
patrem petit panem. numquid lapidem da-
bit illi. Aut piscem. numquid pro pisce ser-

tem dabit illi? Aut si petierit ovum. num
quid porriget illi scorpionem? Si ergo vos
cum sitis mali. nostis bona data dare fi
liis vestris. quanto magis pater vester de celo da
bit spiritum bonum petentibus se? Et erat ei
ciens demonium. et illud erat mutum.
Et cum eiecisset demonium: locutus est mu
tus. et admirate sunt turbe. Quidam autem
ex eis dixerunt. In beelzebub principe
demoniorum eicit demonia. Et alii temp
tantes signum de celo querebant ab eo.
Ipse autem ut vidit cogitationes eorum dix
it. Omne regnum in se ipsum divisum desola
bitur. et domus supra domum cadet. Si aut
em et sathanas in se ipsum divisus est: quo
modo stabit regnum ipsius. quia dicitis in
beelzebub eicere me demonia? Si aut
em ego in beelzebub eicio demonia. filii
vestri in quo eiciunt? Ideo ipsi iudices
vestri erunt. Porro si in digito dei eicio
demonia. profecto pervenit in vos re
gnum dei. Cum fortis armatus custodit
atrium suum. in pace sunt ea que possidet. Si
autem fortior illo superveniens vicerit eum:
universa arma eius aufert in quibus con
fidebat. et spolia eius distribuet. Qui
non est mecum adversum me est. Et qui non col
ligit mecum: dispergit. Cum immundus spi
ritus exierit de homine. ambulat per loca inaqu
osa. querens requiem. et non inveniens dicit. Re
vertar in domum meam unde exivi. Et cum
venerit. invenit scopis mundatam et or
natam. Et tunc vadit et assumit septem
alios spiritus secum nequiores se. et ingressi habi
tant ibi. et fiunt novissima hominis illius pe
iora prioribus. Factum est autem cum hec diceret.
extollens vocem quedam mulier de tur
ba dixit illi. Beatus venter qui te portavit
et ubera que suxisti. At ille dixit. Quin
immo. beati qui audiunt verbum dei: et
custodiunt illud. Turbis autem concurrenti
bus cepit dicere. Generatio hec generatio nequam
est. Signum querit. et signum non dabitur ei. nisi
signum Ione prophete. Nam sicut fuit Ionas
signum Ninivitis. ita erit et filius hominis
generationi isti. Regina austri surget in iu
dicio cum viris generationis huius. et condemp
nabit illos: quia venit a finibus terre audire
sapientiam sapientiam Salomonis. Et ecce plus quam
Salomon hic. Viri ninivite surgent in iu
dicio cum generatione hac. et condempna
bunt illam. quia penitentiam egerunt ad pre
dicationem Ione. Et ecce plus quam Iona
hic. Nemo lucernam accendit et in ab
scondito ponit. neque sub modio. sed supra
candelabrum. ut qui ingrediuntur lumen vi
deant. Lucerna corporis tui est oculus tuus.
Si oculus tuus fuerit simplex. totum
corpus tuum lucidum erit. Si autem nequam
fuerit: etiam corpus tuum tenebrosum
erit. Vide ergo ne lumen quod in te est. tene
bre sint. Si ergo corpus tuum totum lu
cidum fuerit. non habens aliquam partem
tenebrarum. erit lucidum totum. et sicut lucer
na fulgoris illuminabit te. Et cum loque
retur rogavit illum quidam phariseus
ut pranderet apud se. Et ingressus recu
buit. Phariseus autem cepit intra se reputans
dicere. quare non baptizatus esset ante prandi
um. Et ait dominus ad illum. Nunc vos pharisei
quod deforis est calicis et catini munda
tis. Quod autem intus est vestrum: plenum est
rapina et iniquitate. Stulti. nonne qui fecit
quod deforis est. et id quod intus est fecit? Ve
rumtamen quod superest date elymosinam:
et ecce omnia munda sunt vobis. Sed
ve vobis phariseis. quia decimatis mentam
et rutam. et omne olus. et preteritis iudici
um et caritatem dei. Hec autem oportuit fa
cere. et illa non omittere. Ve vobis pha
riseis. quia diligitis primas cathedras
in synagogis. et salutationes in foro.
Ve vobis qui estis ut monumenta que
non apparent. et homines ambulantes
supra nesciunt. Respondens autem quidam ex
legis peritis. ait illi. Magister. hec dicens.
et nobis contumeliam facis. At ille ait.
Et vobis legis peritis ve. quia oneratis ho
mines oneribus que portari non possunt.
et ipsi uno digito vestro non tangitis sar
cinas. Ve vobis qui edificatis monumen
ta prophetarum: patres autem vestri occiderunt illos.
Profecto testificamini quod consentitis
operibus patrum vestrorum. Quoniam quidem ipsi eos
occiderunt. vos autem edificatis eorum
sepulchra. Propterea et sapientia dei dixit.
Mittam ad illos prophetas et apostolos. et ex
illis occident. et persequentur. ut inquiratur

sanguis omnium prophetarum qui effusus est a con-
stitutione mundi a generatione ista: a sanguine
Abel iusti usque ad sanguinem Zachari-
e, qui periit inter altare et edem. Ita dico
vobis, requiretur ab hac generatione. Ve
vobis legis peritis, qui tulistis clavem sci-
entie: ipsi non introistis, et eos qui intro-
ibant prohibuistis.
Cum hec ad illos diceret, ceperunt phari-
sei et legis periti graviter insistere, et os
eius opprimere de multis, insidiantes
ei, et querentes capere aliquid ex ore eius ut
accusarent eum.
XII Multis autem turbis circumstantibus, ita ut
se invicem conculcarent, cepit dicere ad
discipulos suos: Attendite a fermento
phariseorum, quod est hypocrisis. Nichil autem
opertum est quod non reveletur, neque absco-
nditum, quod non sciatur. Quoniam que in tenebris
dixistis, in lumine dicentur: et quod in
aurem locuti estis in cubiculis, predica-
bitur in tectis. Dico autem vobis amicis meis:
ne terreamini ab his qui occidunt corpus, et
post hec non habent amplius quod faciant. Osten-
dam autem vobis quem timeatis: Timete
eum qui postquam occiderit, habet potesta-
tem mittere in gehennam. Ita dico vo-
bis, hunc timete. Nonne quinque passeres
veneunt dipondio, et unus ex illis non est
in oblivione coram deo? Sed et capilli
capitis vestri omnes numerati sunt. Nolite
ergo timere: multis passeribus pluris
estis vos. Dico autem vobis: Omnis quicumque con-
fessus fuerit me coram hominibus, et fi-
lius hominis confitebitur illum coram ange-
lis dei. Qui autem negaverit me coram ho-
minibus, denegabitur coram angelis dei. Et
omnis qui dicit verbum in filium hominis,
remittetur illi; ei autem qui in spiritum san-
ctum blasphemaverit, non remittetur.
Cum autem inducent vos in synagogas,
et ad magistratus et potestates, nolite
solliciti esse qualiter aut quid respondeatis,
aut quid dicatis. Spiritus enim sanctus doce-
bit vos in ipsa hora, quid oporteat dicere.
Ait autem ei quidam de turba: Magister, dic
fratri meo ut dividat mecum hereditatem.
At ille dixit ei: Homo, quis me constitu-
it iudicem aut divisorem super vos? Dixitque
ad illos: Videte et cavete ab omni avaritia:
quia non in abundantia cuiusquam vita eius est ex
his que possidet. Dixit autem similitudinem
ad eos, dicens: Hominis cuiusdam divitis uber-
es fructus ager attulit: et cogitabat intra
se dicens: Quid faciam, quia non habeo quo
congregem fructus meos? Et dixit: Hoc fa-
ciam: destruam horrea mea, et maiora fa-
ciam: et illuc congregabo omnia que nata sunt mihi,
et bona mea: et dicam anime mee: Anima, habes
multa bona posita in annos plurimos: re-
quiesce, comede, bibe, epulare. Dixit
autem illi deus: Stulte, hac nocte animam tuam
repetent a te: que autem parasti, cuius erunt?
Sic est qui sibi thesaurizat, et non est in deum
dives. Dixitque ad discipulos suos: Ideo
dico vobis: Nolite solliciti esse anime vestre
quid manducetis, neque corpori quid in-
duamini. Anima plus est quam esca, et corpus
quam vestimentum. Considerate corvos,
quia non seminant neque metunt, quibus non est
cellarium neque horreum, et deus pascit illos.
Quanto magis vos pluris estis illis? Quis
autem vestrum cogitando potest adicere ad sta-
turam suam cubitum unum? Si ergo neque quod
minimum est potestis, quid de ceteris solliciti
estis? Considerate lilia quomodo cre-
scunt: non laborant, non nent. Dico autem vobis
nec Salomon in omni gloria sua vestiebatur
sicut unum ex istis. Si autem fenum agri quod
hodie in agro est et cras in clibanum mit-
titur, deus sic vestit: quanto magis vos
pusille fidei? Et vos nolite querere
quid manducetis aut quid bibatis, et no-
lite in sublime tolli. Hec enim omnia
gentes mundi querunt. Pater autem vester scit quoniam his
indigetis. Verumtamen querite primum regnum
dei, et hec omnia adicientur vobis. No-
lite timere pusillus grex, quia complacuit
patri vestro dare vobis regnum. Vendi-
te que possidetis, et date elemosinam.
Facite vobis sacculos qui non veterascunt,
thesaurum non deficientem in celis, quo
fur non appropiat, neque tinea corrumpit. Ubi enim
thesaurus vester est, ibi et cor vestrum erit.
Sint lumbi vestri precincti, et lucerne
ardentes in manibus vestris. Et vos simi-
les hominibus expectantibus dominum suum,
quando revertatur a nuptiis, ut cum venerit

pulsaverit: confestim aperiant ei. Beati
servi illi. quos cum venerit dominus invenerit ex-
vigilantes. Amen dico vobis. quod precinget
se. et faciet illos discumbere. et transiens mi-
nistrabit illis. Et si venerit in secunda vigili-
a. et si in tertia vigilia venerit. et ita invene-
rit. beati sunt servi illi. Hoc autem scitote.
quoniam si sciret pater familias qua hora
fur veniret. vigilaret utique et non sine-
ret perfodi domum suam. Et vos estote
parati. quia qua hora non putatis filius
hominis veniet. Ait autem Petrus ei. Do-
mine. ad nos dicis hanc parabolam: an
et ad omnes? Dixit autem dominus. Quis pu-
tas est fidelis dispensator et prudens.
quem constituit dominus super familiam suam.
ut det illi in tempore tritici mensuram? Beatus
ille servus quem cum venerit dominus invene-
rit ita facientem. Vere dico vobis. quia
supra omnia que possidet constituet
illum. Quod si dixerit servus ille in corde su-
o. moram facit dominus meus venire: et ceperit
percutere pueros et ancillas. et edere et
bibere et inebriari. veniet dominus servi
illius. in die qua non sperat. et hora qua ne-
scit. et dividet eum. partemque eius cum in-
fidelibus ponet. Ille autem servus qui
cognovit voluntatem domini sui et non se
preparavit. et non fecit secundum voluntatem eius.
vapulabit multis. Qui autem non cogno-
vit et fecit digna. plagis vapulabit
paucis. Omni autem cui multum datum est:
multum queretur ab eo. Et cui commenda-
verunt multum. plus petent ab eo. Ig-
nem veni mittere in terram. et quid vo-
lo nisi ut accendatur? Baptismo autem ha-
beo baptizari. et quomodo coartor usque
dum perficiatur? Putatis quia veni pacem
dare in terram? Non dico vobis. sed separa-
tionem. Erunt enim ex hoc quinque in do-
mo una divisi. Tres in duo. et duo
in tres dividentur. Pater in filium. et
filius in patrem suum. Mater in filiam. et
filia in matrem. Socrus in nurum suam.
et nurus in socrum suam. Dicebat autem et
ad turbas. Cum videritis nubem ori-
entem ab occasu: statim dicitis. nim-
bus venit. et ita fit. Et cum austrum flan-
tem: dicitis quia estus erit. et fit. Hypo-

crite. faciem celi et terre nostis probare. hoc autem
tempus quomodo non probatis? Quid autem et a vobis ip-
sis non iudicatis quod iustum est? Cum autem
vadis cum adversario tuo ad principem in
via: da operam liberari ab illo. ne forte tra-
hat te ad iudicem. et iudex tradat te exa-
ctori. et exactor mittat te in carcerem.
Dico tibi. non exies inde. donec etiam novissimum
minutum reddas.

XIII

Aderant autem quidam ipso in tempore nuntiantes
illi de galileis. quorum sanguinem pylatus
miscuit cum sacrificiis eorum. Et respondens
dixit illis. Putatis quod hi galilei pre om-
nibus galileis peccatores fuerint quia talia
passi sunt? Non. dico vobis. sed nisi penitentiam
habueritis. omnes similiter peribitis. Sicut illi de-
cem et octo supra quos cecidit turris in sy-
loam. et occidit eos. Putatis quia et ipsi de-
bitores fuerint. preter omnes homines habita-
tes in ierusalem? Non. dico vobis. sed nisi peni-
tentiam habueritis: omnes similiter peribitis. Di-
cebat autem hanc similitudinem. Arborem fi-
ci habebat quidam plantatam in vinea
sua. et venit querens fructum in illa. et non in-
venit. Dixit autem ad cultorem vinee. Ec-
ce anni tres sunt ex quo venio. querens fru-
ctum in ficulnea hac. et non invenio. Succi-
de ergo illam. ut quid etiam terram occupat? At
ille respondens dixit illi. Domine. dimitte il-
lam et hoc anno. usque dum fodiam circa illam.
et mittam stercora. Et siquidem fecerit
fructum: sin autem in futurum succides
eam. Erat autem docens in synagoga eorum
sabbatis. Et ecce mulier que habebat
spiritum infirmitatis annis decem et octo. et e-
rat inclinata. nec omnino poterat sursum
aspicere. Quam cum vidisset iesus vocavit
ad se. et ait illi. Mulier. dimissa es ab infir-
mitate tua. Et imposuit illi manus. et con-
festim erecta est. et glorificabat deum. Re-
spondens autem archisynagogus indignans.
quia sabbato curasset iesus. dicebat turbe.
Sex dies sunt in quibus oportet operari. In
his ergo venite et curamini. et non in die sab-
bati. Respondens autem ad illum dominus dixit. Hypo-
crite. unusquisque vestrum sabbato non solvit
bovem suum aut asinum a presepio. et ducit
adaquare? Hanc autem filiam habrahe quam
alligavit sathanas. ecce annis decem et octo

nō oportuit solui a uinculo isto die sabbati?
Et cū hec diceret. erubescebant omnes aduer
sarii eius. Et omnis populus gaudebat in u
niuersis que gloriose fiebant ab eo. Dicebat
ergo. Cui simile est regnū celorū. et cui estimabo
simile esse illud? Simile est grano sinapis. quod
acceptū homo misit in ortū suū. et creuit.
et factum est in arborem magnā. et uolu
cres celi requieuerūt in ramis eius. Et ite
rū dixit. Cui simile estimabo regnū dei?
Simile est fermento. quod acceptū mulier ab
scondit in farine sata tria. donec ferm
taretur totū. Et ibat per ciuitates et ca
stella. docens et iter faciens in ierusalem. Ai
t autem illi quidā. Domine. si pauci sunt qui
saluantur? Ipse autem dixit ad illos. Conten
dite intrare per angustam portā: quia di
co uobis. multi querent intrare et nō pote
runt. Cū autem intrauerit pater familias et
clauserit ostiū. et incipietis foris stare.
et pulsare ostiū dicentes. Domine aperi nobis.
Et respondens dicet uobis. Nescio uos
unde sitis. Tunc incipietis dicere. Manduca
uimus et bibimus coram te. et in plateis no
stris docuisti. Et dicet uobis. Nescio
uos unde sitis. Discedite a me omnes opera
rii iniquitatis. Ibi erit fletus et stri
dor dentiū. Cum uideritis abraham. et y
saac et iacob. et omnes prophetas in regno dei.
uos autem expelli foras. Et uenient ab o
riente et occidente. et ab aquilone. et ab au
stro. et accumbent in regno dei. Et ecce
sunt nouissimi qui erunt primi. et sunt pri
mi qui erant nouissimi. In ipsa autem die
accesserunt quidam phariseorū dicentes
illi. Exi et uade hinc. quia herodes uult te
occidere. Et ait illis. Ite dicite uulpi il
li. Ecce eicio demonia. et sanitates per
ficio. hodie et cras. et tertia die consummor.
Verumtamen oportet me hodie et cras. et
sequenti ambulare. quia nō capit prophetam pe
rire extra ierusalem. Ierusalem ierusalem que occidis
prophetas. et lapidas eos qui ad te mittuntur.
Quotiens uolui congregare filios tuos
quemadmodū auis nidum suū sub pen
nis. et noluisti. Ecce relinquetur uobis
domus uestra deserta. Dico autem uobis quia nō
uidebitis me. donec ueniat cum dicetis.
Benedictus qui uenit in nomine domini.

Et factum est cum intraret domū cuiusdā princi
pis phariseorū sabbato manducare pa
nem. et ipsi obseruabant eū. Et ecce homo quidam
hydropicus erat ante illū. Et respondens
Ihesus dixit ad legis peritos et phariseos. dicens.
Si licet sabbato curare? At illi tacuerunt.
Ipse uero apprehensum sanauit eū. ac dimi
sit. Et respondens ad illos dixit. Cuius uestrum
asinus aut bos in puteū cadet. et nō conti
nuo extrahet illū die sabbati? Et nō poterant
ad hec respondere illi. Dicebat autem et ad inuita
tos parabolam. intendens quomodo primos
accubitus eligerent. dicens ad illos. Cum
inuitatus fueris ad nuptias. nō discum
bas in primo loco. ne forte honoratior
te sit inuitatus ab illo. et ueniens is qui
te et illum uocauit. dicat tibi. Da huic
locū. et tunc incipias cū rubore nouissimū
locū tenere. Sed cū uocatus fueris. uade
recumbe in nouissimo loco. ut cum ue
nerit qui te inuitauit. dicat tibi. Ami
ce. ascende superius. Tunc erit tibi gloria coram
simul discumbentibus. Quia omnis qui se
exaltat humiliabitur. et qui se humiliat
exaltabitur. Dicebat autem et ei qui se inui
tauerat. Cum facis prandiū aut cenam
noli uocare amicos tuos. neque fratres. neque
cognatos. neque uicinos diuites. ne forte
et ipsi te reinuitent. et fiat tibi retribu
tio. Sed cum facis conuiuiū. uoca pau
peres et debiles. claudos et cecos. et beatus
eris. quia nō habent retribuere tibi. Retri
buetur enim tibi in resurrectione iusto
rū. Hec cum audisset quidam de simul dis
cumbentibus: dixit illi. Beatus qui man
ducabit panem in regno dei. At ipse dixit
ei. Homo quidam fecit cenā magnā
et uocauit multos. et misit seruū suum
hora cene dicere inuitatis. ut ueni
rent. quia iam parata sunt omnia. Et ce
perunt simul omnes excusare. Primus di
xit illi. Villam emi. et necesse habeo
exire et uidere illam. Rogo te. habe me
excusatum. Et alter dixit. Iuga boum
emi quinque. et eo probare illa. rogo te ha
be me excusatum. Et alius dixit. Vxo
rem duxi: et ideo nō possum uenire.
Et reuersus seruus nunciauit hec domino
suo. Tunc iratus pater familias dixit

suo suo. Exi cito in plateas et uicos ci
uitatis. et pauperes ac debiles et cecos et
claudos introduc huc. Et ait seruus.
Domine factum est ut imperasti. et adhuc lo
cus est. Et ait dominus seruo. Exi in uias et
sepes. et compelle intrare. ut impleat
ur domus mea. Dico autem uobis. quod
nemo uirorum illorum qui uocati sunt. gu
stabit cenam meam. Ibant autem turbe mul
te cum eo. et conuersus dixit ad illos. Si
quis uenit ad me et non odit patrem suum
et matrem suam et uxorem et filios et fratres et
sorores. adhuc autem et animam suam. non po
test meus esse discipulus. Et qui non baiulat
crucem suam et uenit post me. non potest meus esse
discipulus. Quis enim ex uobis uolens
turrem edificare. non prius sedens com
putat sumptus qui necessarii sunt. si ha
beat ad perficiendum. ne postea quam posu
erit fundamentum. et non potuerit perficere.
omnes qui uident incipiant illudere ei di
centes. quia hic homo cepit edificare.
et non potuit consummare. Aut quis rex iturus
committere bellum aduersus alium regem.
non sedens prius cogitat si possit cum de
cem milibus occurrere. ei qui cum uigin
ti milibus uenit ad se. Alioquin adhuc il
lo longe agente. legationem mittens
rogat ea que pacis sunt. Sic ergo omnis ex uobis qui non re
nunciat omnibus que possidet. non potest
meus esse discipulus. Bonum est sal. Si
autem sal quoque euanuerit. in quo condietur?
Neque in terram neque in sterquilinium utile est.
Qui habet aures audiendi audiat.

Erant autem appropinquantes ei publicani
et peccatores. ut audirent illum. Et mur
murabant pharisei et scribe dicentes.
Quia hic peccatores recipit. et mandu
cat cum illis. Et ait ad illos parabolam is
tam dicens. Quis ex uobis homo qui habet
centum oues. et si perdiderit unam ex illis.
nonne dimittit nonaginta nouem in de
serto. et uadit ad illam que perierat. donec
inueniat illam? Et cum inuenerit eam.
imponit in humeros suos gaudens.
Et ueniens domum conuocat amicos et
uicinos suos. dicens illis. Congratula
mini michi quia inueni ouem meam que
perierat. Dico autem uobis quod ita gaudi
um erit in celo. super uno peccatore pe
nitentiam agente. quam super nonaginta
nouem iustis qui non indigent penitentia.
Aut que mulier habens dragmas decem
si perdiderit dragmam unam. nonne acce
dit lucernam. et euertit domum et querit
diligenter donec inueniat? Et cum inue
nerit conuocat amicas et uicinas dicens.
Congratulamini michi quia inueni dragmam
quam perdideram. Ita dico uobis. gaudi
um erit coram angelis dei super uno pec
catore penitentiam agente. Ait autem. Homo
quidam habuit duos filios. Et dixit ado
lescentior ex illis patri. Pater da
michi portionem substantie que me contingit.
Et diuisit illis substantiam. Et non post mul
tos dies congregatis omnibus adolescen
tior filius peregre profectus est in regionem
longinquam. et ibi dissipauit substantiam suam ui
uendo luxuriose. Et postquam omnia
consummasset. facta est fames ualida in re
gione illa. et ipse cepit egere. Et abiit et
adhesit uni ciuium regionis illius. et mi
sit illum in uillam suam ut pasceret
porcos. Et cupiebat implere uentrem
suum de siliquis quas porci mandu
cabant. et nemo illi dabat. In se autem
reuersus dixit. Quanti mercenarii in
domo patris mei abundant panibus.
ego autem hic fame pereo. Surgam et
ibo ad patrem meum. et dicam illi.
Pater. peccaui in celum et coram te. et iam non
sum dignus uocari filius tuus. fac
me sicut unum de mercenariis tuis. Et
surgens uenit ad patrem suum. Cum
autem adhuc longe esset. uidit illum
pater ipsius. et misericordia motus est. et accur
rens cecidit super collum eius. et oscula
tus est eum. Dixitque ei filius. Pater pec
caui in celum et coram te. iam non sum
dignus uocari filius tuus. Dixit autem
pater ad seruos suos. Cito proferte
stolam primam. et induite illum. et
date anulum in manum eius. et calcia
menta in pedes. Et adducite uitu
lum saginatum. et occidite. et manduce
mus. et epulemur. quia hic filius meus mor
tuus fuerat et reuixit. perierat et inuen

tus ē. Et ceperunt epulari. Erat aut̄ fi
lius eius senior in agro, et cū ueniret et
appropinquaret domui: audiuit sympho
niam et chorū. Et uocauit unū de seruis.
et interrogauit q̄ hec eēnt. Isq; dix̄ illi:
frater tuus uenit. et occidit pater tuus
uitulum saginatū. q2 saluū illū rece
pit. Indignatus est aut̄ et nolebat in
troire. Pater ergo illius egressus. cep
rogare illum. At ille respondens. dixit
patri suo. Ecce tot annis seruio tibi: et
numquā mandatū tuū p̄teriui. et nū
quā dedisti michi edum ut cū amicis
meis epularer. Sz postquā filius tuus
hic qui deuorauit substantiā suā cū me
retricibz uenit: occidisti illi uitulum
saginatū. At ip̄e dix̄ illi. Fili. tu semp
mecū es. et omnia mea tua sūt. Epula
ri aut̄ et gaudere oportebat. q2 frater
tuus hic mortuus erat et reuixit. pe
rierat et inuentus est.

XVI Dicebat aut̄ ad discipulos suos. Homo
quidā erat diues qui habebat uilli
cum. et hic diffamatus est apd̄ illum
q̄i dissipasset bona illi. Et uocauit illū.
et ait illi. Quid hoc audio de te? Red
de rōnem uillicationis tue. Iam enī
n̄ poteris uillicare. Ait aut̄ uillicus int̄
se. Quid faciā quia dn̄s meus aufert
a me uillicatiōem? Fodere nō ualeo.
mendicare erubesco. Scio qd̄ faciā: ut
cū amotus fuero a uillicatiōe: recipiāt
me in domos suas. Conuocatis itaq; sī
gulis debitoribz dn̄i sui: dicebat p̄mo.
Quantum debes dn̄o meo? At ille dixit.
Centum cados olei. Dixitq; illi. Accipe
cautiōem tuā. et sede cito scribe quīq̄
ginta. Deinde alio dixit. Tu uō quātū
debes? Qui ait. Centū choros tritici.
Ait illi. Accipe litteras tuas. et scribe octo
ginta. Et laudauit dn̄s uillicū iniq
tatis. q2 prudent̄ fecisset: q2 filii huius
sc̄li prudentiores filiis lucis in gn̄atio
ne sua sūt. Et ego uob̄ dico. Facite
uob̄ amicos de mām̄ona iniquitatis.
ut cū defeceritis. recipiant uos in eťna
tabnacula. Qui fidelis est in minimo.
et in maiore fidelis ē. Et qui in modico
iniquus est. et in maiore iniq̄ ē. Si ḡ in
iniq̄ mām̄ona fideles n̄ fuistis q̄ ue
rū ē. quis credet uob̄? Et si in alieno
fideles nō fuistis. qd̄ ur̄m ē q̄s dabit
uob̄? Nemo seruus pōt duobz dn̄is s̄
uire. Aut enī unū odit: et alt̄m dilig
aut uni adherebit: et alt̄m ɔ̄tempnet.
Nō potestis deo s̄uire et mām̄one. Au
diebant aut̄ hec omnia pharisei qui
erant auari. et deridebant eū. Et ait il
lis. Vos estis qui iustificatis uos coram
hominibz. Deus aut̄ nouit corda u̇ra.
Quia qd̄ hominibz altū ē: abhomina
tio ē an̄ dm̄. Lex et p̄phete usq; ad iohēm. Ex
eo regnum dei euāgl̄izatur. et omnis
in illud uim facit. Facilius ē aut̄ celū
et t̄ram p̄t̄ire. quā de lege unū apicem
cadere. Et omis qui dimittit uxorē suā
et ducit alt̄am mechatur. et qui dimi
ssam a uiro duc̄. mechatur. Homo quidā
erat diues et induebatur purpura et bis
so. et epulabatur cotidie splendide.
Et erat quidā mendicus nōe lazarus. qui
iacebat ad ianuā eius ulceribz plenꝰ.
cupiens saturari de micis que cadebāt
de mensa diuitis. et nemo illi dabat. Sz
et canes ueniebant. et lingebant ulce
ra eius. Factū ē aut̄ ut moreret̄ men
dicus. et portaretur ab angelis in sinū
abrahe. Mortuus ē aut̄ et diues. et
sepultus ē in infernū. Eleuans aut̄
oculos suos cū eēt in tormentis: uidit
abraham a lōge. et lazarum in sinu
eī. Et ip̄e clamans dix̄. Pat̄ abraham
miserere mei. et mitte lazarum ut in
tinguat extremū digiti sui in aquā
ut refrigeret linguā meā: q2 crucior
in hac flamma. Et dix̄ illi abrahā.
Fili. recordare. q2 recepisti bonā in uita
tua. et lazarus similit̄ mala. Nūc aūt hic
consolatur. tu uō cruciaris. Et in his
omībz int̄ nos et uos chaos magnum
firmatū ē. ut hii qui uolūt hinc trans
ire ad uos n̄ possint. neq; inde huc trans
ire. Et ait. Rogo ergo te pat̄. ut mit
tas eum in domū patris mei. habeo
enim q̄nq; fr̄es ut testetur illis. ne et ipi ueni
ant in locū hunc tormētorū. Et ait illi a
braham. Habent moysen et p̄phetas.
audiant illos. At ille dixit. Nō pat̄

abraham. sed si quis ex mortuis ierit ad
eos penitentiam agent. Ait autem illi. Si moy-
sen et prophetas non audiunt, neque si quis ex
mortuis resurrexerit credent.
Et ad discipulos suos ait. Impossibi-
le est ut non veniant scandala. Ve autem illi
per quem veniunt. Utilius est illi si lapis
molaris imponatur circa collum eius et pro-
iciatur in mare, quam ut scandalizet unum
de pusillis istis. Attendite vobis. Si pec-
caverit in te frater tuus, increpa illum. Et si
penitentiam egerit: dimitte illi. Et si se-
pties in die peccaverit in te, et septies
in die conversus fuerit ad te, dicens
penitet me, dimitte illi. Et dixerunt
apostoli domino. Adauge nobis fidem. Dixit autem
dominus. Si haberetis fidem sicut granum syna-
pis, et diceretis huic arbori moro, eradi-
care et transplantare in mare: et obedi-
ret vobis. Quis autem vestrum habens servum aran-
tem aut boves pascentem, qui regresso de
agro dicat illi statim, transi, recumbe.
et non dicat ei. para quod cenem, et precinge
te et ministra michi, donec manducem
et bibam, et post hec tu manducabis et bi-
bes. Numquid gratiam habet servo illi: quia fecit que
ei imperaverat. Non puto. Sic et vos cum
feceritis omnia que precepta sunt vobis,
dicite. Servi inutiles sumus. quod debui-
mus facere: fecimus. Et factum est dum
iret in ierusalem. transibat per mediam sa-
mariam et galileam. Et cum ingrederetur
quoddam castellum: occurrerunt ei decem vi-
ri leprosi. Qui steterunt a longe, et levaverunt
vocem dicentes, Ihesu preceptor miserere
nostri. Quos ut vidit: dixit. Ite ostendi-
te vos sacerdotibus. Et factum est dum irent
mundati sunt. Unus autem ex illis ut vidit
quia mundatus est: regressus est cum magna
voce: magnificans deum. Et cecidit in fa-
ciem ante pedes eius, gratias agens. Et hic
erat samaritanus. Respondens autem ihesus dixit.
Nonne decem mundati sunt, et novem ubi sunt:
Non est inventus qui rediret et daret glo-
riam deo, nisi hic alienigena. Et ait illi, Sur-
ge, vade. quia fides tua te salvum fecit. In-
terrogatus autem a phariseis quando venit regnum
dei. respondit eis et dixit. Non venit re-
gnum dei cum observatione. neque dicent. ecce hic,
aut ecce illic. Ecce enim regnum dei intra
vos est. Et ait ad discipulos suos. Veni-
ent dies quando desideretis videre unum diem
filii hominis, et non videbitis. Et dicent
vobis. Ecce hic. ecce illic. Nolite ire,
nec sectemini. Nam sicut fulgur coru-
scans de sub celo, in ea que sub celo sunt
fulget. ita erit filius hominis in die su-
a. Primum autem oportet illum multa pa-
ti, et reprobari a generatione hac. Et sicut factum
est in diebus noe. ita erit et in diebus filii
hominis. Edebant et bibebant. uxores
ducebant, et dabantur ad nuptias. usque
in diem qua intravit noe in archam. et ve-
nit diluvium et perdidit omnes. Similiter sicut fa-
ctum est in diebus loth. Edebant et bibe-
bant. emebant et vendebant. planta-
bant, et edificabant. Qua die autem exi-
it loth a sodomis, pluit ignem et sul-
phur de celo, et omnes perdidit. Secun-
dum hec erit qua die filius hominis revela-
bitur. In illa hora qui fuerit in tecto,
et vasa eius in domo. non descendat
tollere illa. Et qui in agro similiter non re-
deat retro. Memores estote uxoris
loth. Quicumque quesierit animam suam
salvam facere, perdet illam. Et quicumque
perdiderit illam: vivificabit eam. Dico
vobis: in illa nocte erunt duo in lecto,
uno. unus assumetur, et alter relinquetur.
Due erunt molentes in unum: una as-
sumetur, et altera relinquetur. Duo in
agro. unus assumetur et alter relinquetur;
Respondentes dicunt illi. Ubi domine: Qui
dixit illis. Ubicumque fuerit corpus illuc congre-
gabuntur et aquile.

XVIII

Dicebat autem et parabolam ad illos: quoniam
oportet semper orare et non deficere. di-
cens. Iudex quidam erat in quadam civi-
tate. qui deum non timebat et hominem
non reverebatur. Vidua autem quedam erat in
civitate illa. et veniebat ad eum dicens.
Vindica me de adversario meo. Et no-
lebat per multum tempus. Post hec autem dixit intra
se. Et si deum non timeo, nec hominem revere-
or. tamen quia molesta est michi hec vidua, vin-
dicabo illam: ne in novissimo veniens sug-
gillet me. Ait autem dominus. Audite quid iu-
dex iniquitatis dicit. Deus autem non faciet vindi-

eorum electorum suorum clamantium ad se
die ac nocte, et patientiam habebit in illis?
Dico autem vobis quia cito faciet vindictam il-
lorum. Verumtamen filius hominis veniens pu-
tas inveniet fidem in terra? Dixit autem et
ad quosdam qui in se confidebant tam-
quam iusti, et aspernabantur ceteros, parabolam
istam. Duo homines ascenderunt in
templum ut orarent: unus phariseus et
alter publicanus. Phariseus stans hec
apud se orabat dicens: Deus gratias ago
tibi, quia non sum sicut ceteri hominum: rapto-
res, iniusti, adulteri, velut etiam hic publi-
canus. Ieiuno bis in sabbato, decimas
do omnium que possideo. Et publicanus
a longe stans, nolebat nec oculos ad
celum levare, sed percutiebat pectus su-
um dicens: Deus propicius esto michi pec-
catori. Dico vobis, descendit hic iusti-
ficatus in domum suam ab illo. Quia
omnis qui se exaltat humiliabitur: et qui
se humiliat exaltabitur. Afferebant
autem ad illum et infantes, ut eos tangeret.
Quod cum viderent discipuli, increpabant
illos. Ihesus autem convocans illos dixit:
Sinite pueros venire ad me, et nolli-
te eos vetare: talium est enim regnum dei. A-
men dico vobis, quicumque non acceperit regnum
dei sicut puer, non intrabit in illud. Et
interrogavit eum quidam princeps dicens:
Magister bone, quid faciens vitam eternam
possidebo? Dixit autem ei Ihesus: Quid me di-
cis bonum? Nemo bonus nisi solus deus. Man-
data nosti: Non occides, non mechaberis, non fur-
tum facies, non falsum testimonium dices, hono-
ra patrem tuum et matrem. Qui ait: Hec omnia
custodivi a iuventute mea. Quo audito,
Ihesus ait ei: Adhuc unum tibi deest. Omnia
quecumque habes vende, et da pauperibus, et ha-
bebis thesaurum in celo: et veni sequere me.
His ille auditis, contristatus est: quia dives
erat valde. Videns autem Ihesus illum tristem
factum, dixit: Quam difficile qui pecunias
habent in regnum dei intrabunt. Facilius est enim
camelum per foramen acus transire, quam divitem
intrare in regnum dei. Et dixerunt qui audi-
ebant: Et quis potest salvus fieri? Ait illis:
Que impossibilia sunt apud homines, possi-
bilia sunt apud deum. Ait autem Petrus: Ecce
nos dimisimus omnia, et secuti sumus te. Qui
dixit eis: Amen dico vobis, nemo est qui reliquit
domum, aut parentes, aut fratres, aut uxorem,
aut filios propter regnum dei, et non recipiat
multo plura in hoc tempore, et in futuro se-
culo vitam eternam. Assumpsit autem Ihesus duodecim,
et ait illis: Ecce ascendimus Ierosolimam, et con-
summabuntur omnia que scripta sunt per prophe-
tas de filio hominis. Tradetur enim gen-
tibus et illudetur, et flagellabitur, et conspu-
etur. Et postquam flagellaverint, occident
eum, et die tertia resurget. Et ipsi nichil
horum intellexerunt. Et erat verbum istud
absconditum ab eis, et non intelligebant que
dicebantur. Factum est autem cum appropinquaret Ie-
richo, cecus quidam sedebat secus vi-
am mendicans. Et cum audiret turbam pre-
tereuntem, interrogabat quid hoc esset. Dixerunt autem ei
quod Ihesus Nazarenus transiret. Et clamavit
dicens: Ihesu fili David, miserere mei. Et qui pre-
ibant, increpabant eum ut taceret. Ipse
vero multo magis clamabat: Fili David, mi-
serere mei. Stans autem Ihesus iussit illum ad-
duci ad se. Et cum appropinquasset, interrogavit
illum dicens: Quid tibi vis faciam? At ille
dixit: Domine, ut videam. Et Ihesus dixit illi:
Respice, fides tua te salvum fecit. Et con-
festim vidit, et sequebatur illum magni-
ficans deum. Et omnis plebs ut vidit,
dedit laudem deo.

Et ingressus perambulabat Iericho. Et ecce vir XIX
nomine Zacheus: et hic erat princeps pu-
blicanorum, et ipse dives. Et querebat vi-
dere Ihesum quis esset, et non poterat pre turba, quia
statura pusillus erat. Et precurrens
ascendit in arborem sicomorum, ut vi-
deret illum: quia inde erat transiturus. Et cum ve-
nisset ad locum, suspiciens Ihesus vidit il-
lum, et dixit ad eum: Zachee festinans de-
scende: quia hodie in domo tua oportet
me manere. Et festinans descendit, et
excepit illum gaudens. Et cum viderent omnes,
murmurabant dicentes, quod ad hominem
peccatorem divertisset. Stans autem Zacheus,
dixit ad Ihesum: Ecce dimidium bonorum meorum,
domine, do pauperibus: et si quid aliquem defrauda-
vi, reddo quadruplum. Ait Ihesus ad eum:
Quia hodie salus domui huic facta est,
eo quod et ipse filius sit Abrahe. Venit enim

filius hominis quaerere et salvum facere quod pe-
rierat. Haec illis audientibus adiciens dixit
parabolam, eo quod esset prope Hierusalem et quia exi-
stimarent quod confestim regnum dei manife-
staretur. Dixit ergo. Homo quidam nobi-
lis abiit in regionem longinquam accipere
sibi regnum et reverti. Vocatis autem decem ser-
vis suis dedit illis decem mnas, et ait ad il-
los. Negotiamini dum venio. Cives autem eius
oderant illum, et miserunt legationem post il-
lum dicentes. Nolumus hunc regnare super nos.
Et factum est ut rediret accepto regno, et ius-
sit vocari servos suos quibus dedit pecu-
niam, ut sciret quantum quisque negotiatus esset.
Venit autem primus dicens. Domine, mna tu-
a decem mnas adquisivit. Et ait illi. Euge
serve bone, quia in modico fuisti fidelis, eris
potestatem habens super decem civitates.
Et alter venit dicens. Domine mna tua fecit
quinque mnas. Et huic ait. Et tu esto sup-
er quinque civitates. Et alius venit dicens. Do-
mine, ecce mna tua quam habui repositam
in sudario. Timui enim te quia homo austerus es,
tollis quod non posuisti, et metis quod non se-
minasti. Dicit ei. De ore tuo te iudico, serve
nequam. Sciebas quod ego homo austerus
sum, tollens quod non posui, et metens quod non
seminavi. Et quare non dedisti pecuni-
am meam ad mensam, et ego veniens cum
usuris utique exegissem illam. Et astantibus
dixit. Auferte ab illo mnam, et date illi
qui decem mnas habet. Et dixerunt ei. Do-
mine, habet decem mnas. Dico autem vobis, quia
omni habenti dabitur et abundabit, ab eo autem
qui non habet, et quod habet auferetur ab eo. Verum-
tamen inimicos meos illos qui noluerunt
me regnare super se, adducite huc, et in-
terficite ante me. Et his dictis, praecedebat
ascendens Ierosolimam. Et factum est cum
appropinquasset ad Bethfage et Bethaniam
ad montem qui vocatur Oliveti, mi-
sit discipulos suos dicens. Ite in castel-
lum quod contra vos est, in quod introeuntes inve-
nietis pullum asinae alligatum, cui nemo
umquam hominum sedit. Solvite illum et ad-
ducite. Et si quis vos interrogaverit quare
solvitis, sic dicetis ei, quia dominus operam
eius desiderat. Abierunt autem qui missi e-
rant, et invenerunt sicut dixit illis stantem pullum.
Solventibus autem illis pullum, dixerunt domi-
ni eius ad illos. Quid solvitis pullum? At
illi dixerunt. Quia dominus eum necessari-
um habet. Et duxerunt illum ad Iesum. Et iac-
tantes vestimenta sua supra pullum inpo-
suerunt Iesum. Eunte autem illo, subster-
nebant vestimenta sua in via. Et cum adpro-
pinquaret iam ad descensum montis Oliveti,
coeperunt omnes turbae discentium gauden-
tes laudare deum voce magna super omnibus
quas viderant virtutibus, dicentes. Bene-
dictus qui venit rex in nomine domini, pax in cae-
lo et gloria in excelsis. Et quidam Pharisaeorum
de turbis dixerunt ad illum. Magister, increpa
discipulos tuos. Quibus ipse ait. Dico vobis,
quia si hi tacuerint, lapides clamabunt.
Et ut appropinquavit videns civitatem flevit
super illam dicens. Quia si cognovisses
et tu. Et quidem in hac die tua quae ad pa-
cem tibi. Nunc autem abscondita sunt ab o-
culis tuis. Quia venient dies in te, et circumda-
bunt te inimici tui vallo, et circumdabunt te,
et coangustabunt te undique, et ad terram
prosternent te, et filios tuos qui in te sunt.
Et non relinquent in te lapidem super lapidem,
eo quod non cognoveris tempus visitationis tuae.
Et ingressus in templum, coepit eicere ven-
dentes in illo et ementes, dicens illis. Scri-
ptum est, quia domus mea domus orationis est. Vos
autem fecistis illam speluncam latronum.
Et erat docens cotidie in templo. Principes
autem sacerdotum et scribae, et principes plebis
quaerebant illum perdere. Et non inveniebant quod
facerent illi. Omnis enim populus suspensus erat
audiens illum.
Et factum est in una dierum, docente illo XX
populum in templo et evangelizante, convenerunt
principes sacerdotum et scribae cum senioribus, et
aiunt dicentes ad illum. Dic nobis in
qua potestate haec facis, aut quis est qui de-
dit tibi hanc potestatem. Respondens autem Iesus
dixit ad illos. Interrogabo vos et ego unum
verbum. Respondete mihi. Baptismum Iohannis de cae-
lo erat an ex hominibus? At illi cogita-
bant inter se dicentes. Quia si dixerimus
de caelo, dicet. Quare ergo non credidistis ei?
Si autem dixerimus ex hominibus, plebs universa
lapidabit nos. Certi sunt enim Iohannem pro-
phetam esse. Et responderunt se nescire unde esset.

Et ihesus ait illis. Neque ego dico vobis in qua
potestate hec facio. Cepit autem dicere ad
plebem parabolam hanc. Homo plantа-
vit vineam et locavit eam colonis. et
ipse peregre fuit multis temporibus. Et in tempore
vindemie misit ad cultores servum. ut de
fructu vinee darent illi. Qui cesum di-
miserunt eum inanem. Et addidit alte-
rum servum mittere. Illi autem hunc quoque ce-
dentes. et afficientes contumelia. di-
miserunt eum inanem. Et addidit ter-
tium mittere. Qui et illum vulnerantes eie-
cerunt. Dixit autem dominus vinee. Quid fa-
ciam? Mittam filium meum dilectum. for-
sitan cum hunc viderint verebuntur. Quem
cum vidissent coloni: cogitaverunt intra
se dicentes. Hic est heres. Occidamus eum.
ut nostra fiat hereditas. Et eiectum illum
extra vineam occiderunt. Quid ergo faciet
illis dominus vinee? Veniet et perdet colo-
nos istos. et dabit vineam aliis. Quo
audito dixerunt illi. Absit. Ille autem
aspiciens eos ait. Quid est ergo hoc quod scri-
ptum est: Lapidem quem reprobaverunt e-
dificantes hic factus est in caput angu-
li? Omnis qui ceciderit super illum lapi-
dem conquassabitur. Supra quem autem
ceciderit. comminuet illum. Et querе-
bant principes sacerdotum et scribe mit-
tere in illum manus illa hora. et timu-
erunt populum. Cognoverunt enim quod ad ip-
sos dixerit similitudinem istam. Et
XX observantes miserunt insidiatores
qui se iustos simularent. ut caperent
eum in sermone. et traderent principatui
et potestati presidis. Et interrogaverunt
illum dicentes. Magister scimus quia recte di-
cis et doces. et non accipis personam: sed in
veritate viam dei doces. Licet nobis tribu-
tum dare cesari. an non? Considerans
autem dolum illorum: dixit ad eos. Quid me
temptatis? Ostendite michi dena-
rium. Cuius habet ymaginem et inscriptio-
nem? Respondentes dixerunt ei. Cesaris. Et
ait illis. Reddite ergo que sunt cesaris
cesari: et que sunt dei deo. Et non potue-
runt verbum eius reprehendere coram ple-
be: et mirati in responso eius tacuerunt. Ac-
cesserunt autem quidam saduceorum qui ne-
gant esse resurrectionem. et interrogaverunt
eum dicentes. Magister. moyses nobis
scripsit. Si frater alicuius mortuus fu-
erit habens uxorem. et hic sine filiis fu-
erit. ut accipiat eam frater eius uxorem
et suscitet semen fratri suo. Septem ergo
fratres erant. et primus accepit uxorem. et
mortuus est sine filiis. Et sequens accepit
illam. et ipse mortuus est sine filio. Et ter-
tius accepit illam. Similiter et omnes septem. et non
reliquerunt semen. et mortui sunt. No-
vissima omnium mortua est et mulier. In
resurrectione ergo cuius eorum erit uxor? Si-
quidem septem habuerunt eam uxorem. Et
ait illis ihesus. Filii huius seculi nubunt et traduntur
tur ad nuptias. Illi vero qui digni habe-
buntur seculo illo: et resurrectione
ex mortuis: neque nubunt. neque ducunt
uxores. neque enim ultra mori poterunt.
Equales enim angelis sunt. et filii sunt dei.
cum sint filii resurrectionis. Quia vero re-
surgant mortui. et moyses ostendit secus
rubum. sicut dicit. dominum deum abraham
et deum ysaac. et deum iacob. Deus autem non est
mortuorum sed vivorum. Omnes enim vivunt ei.
Respondentes autem quidam scribarum dixerunt.
Magister. bene dixisti. Et amplius non aude-
bant eum quicquam interrogare. Dixit autem ad
illos. Quomodo dicunt christum filium david esse.
et ipse david in libro psalmorum dicit do-
minus domino meo. sede a dextris meis.
donec ponam inimicos tuos scabellum
pedum tuorum? David ergo dominum illum vo-
cat. et quomodo filius eius est? Audien-
te autem omni populo: dixit discipulis suis. At-
tendite a scribis qui volunt ambulare in
stolis. et amant salutationes in foro. et
primas cathedras in synagogis. et primos
discubitus in conviviis. Qui devorant
domos viduarum simulantes longam o-
rationem. Hii accipient dampnationem
maiorem.

XXI Respiciens autem vidit eos qui mittebant
munera sua in gazophilacium divites.
Vidit autem et quandam viduam pauperculam
mittentem era duo minuta. et dixit.
Vere dico vobis. quia vidua hec pauper
plusquam omnes misit. Nam omnes hii ex
abundanti sibi miserunt in munera dei.

iactauit ex eo quod deest illi omnem uic-
tum suum quem habuit misit. Et quibusdam dicenti-
bus de templo quod lapidibus bonis et donis
ornatum esset: dixit. Hec que uidetis uenient
dies in quibus non relinquetur lapis super
lapidem qui non destruatur. Interroga-
uerunt autem illum dicentes. Preceptor
quando hec erunt, et quod signum cum fieri incipient?
Qui dixit. Videte ne seducamini;
Multi enim uenient in nomine meo dicentes.
quia ego sum. et tempus appropinquauit. Nolite ergo
ire post illos. Cum autem audieritis prelia
et sediciones nolite terreri. Oportet
primum hec fieri. sed nondum statim finis.
Tunc dicebat illis. Surget gens contra gentem. et
regnum aduersus regnum. et terremotus magni
erunt per loca. et pestilentie et fames. terro-
resque de celo. et signa magna erunt. Sed ante
hec omnia inicient uobis manus suas. et
persequentur. tradentes in synagogas et
custodias. trahentes ad reges et presides
propter nomen meum. Continget autem uobis in
testimonium. Ponite ergo in cordibus
uestris. non premeditari quemadmodum re-
spondeatis. Ego enim dabo uobis os et sa-
pientiam. cui non poterunt resistere et con-
tradicere omnes aduersarii uestri. Trademini autem
a parentibus et fratribus et cognatis et amicis.
et morte afficient ex uobis. et eritis
odio omnibus hominibus propter nomen
meum. Et capillus de capite uestro non peri-
bit. In paciencia uestra possidebitis animas
uestras. Cum autem uideritis circumdari ab
exercitu ierusalem: tunc scitote quia appropinqua-
uit desolatio eius. Tunc qui in iudea sunt
fugiant in montes. et qui in medio eius
discedant. et qui in regionibus non intrent in
eam. quia dies ultionis hii sunt: ut imple-
antur omnia que scripta sunt. Ve autem
pregnantibus et nutrientibus in illis die-
bus. Erit enim pressura magna super terram
et ira populo huic. Et cadent in ore gladii
et captiui ducentur in omnes gentes. et ierusalem
calcabitur a gentibus donec impleantur
tempora nationum. Et erunt signa in sole et lu-
na et stellis. et in terris pressura gentium.
pre confusione sonitus maris et fluctuum:
arescentibus hominibus pre timore et expecta-
tione que superuenient uniuerso orbi;

Nam uirtutes celorum commouebuntur. Et tunc
uidebunt filium hominis uenientem in nube
cum potestate magna et maiestate. His
autem fieri incipientibus respicite et le-
uate capita uestra quoniam appropinquat redem-
ptio uestra. Et dixit illis similitudinem.
Videte ficulneam et omnes arbores, cum
producunt iam ex se fructum. scitis quoniam
prope est estas. Ita et uos cum uideritis hec
fieri. scitote quoniam prope est regnum dei. A-
men dico uobis. quia non preteribit generatio
hec. donec omnia fiant. Celum et terra
transibunt. uerba autem mea non transibunt.
Attendite autem uobis. ne forte grauen-
tur corda uestra in crapula et ebrietate.
et curis huius uite. et superueniat in uos
repentina dies illa. Tamquam laqueus
enim superueniet in omnes. qui sedent super
faciem omnis terre. Vigilate itaque omni
tempore. orantes ut digni habeamini fuge-
re ista omnia que futura sunt. et stare an-
te filium hominis. Erat autem diebus
docens in templo. noctibus uero exiens mo-
rabatur in monte qui uocatur olive-
ti. et omnis populus manicabat ad eum uenire in
templo audire illum.

XXII

Appropinquabat autem dies azimorum qui dici-
tur pascha. Et querebant principes sacerdotum
et scribe quomodo eum interficerent.
Timebant uero plebem. Intrauit autem
sathanas in iudam qui cognominabatur
scarioth. unum de duodecim; Et abi-
it et locutus est cum principibus sacerdotum et
magistratibus quemadmodum illum tra-
deret eis. Et gauisi sunt. et pacti sunt pecu-
niam illi dare. Et spopondit. et querebat
oportunitatem ut traderet illum sine
turbis. Venit autem dies azimorum in qua
necesse erat occidi pascha. Et misit pe-
trum et iohannem dicens. Euntes parate
nobis pascha. ut manducemus. At illi
dixerunt. Ubi uis paremus? Et dixit
ad eos. Ecce introeuntibus uobis in ciui-
tatem: occurret uobis homo amphoram aque
portans. Sequimini eum in domum in
quam intrat. et dicetis patri familias do-
mus. Dicit tibi magister. Ubi est di-
uersorium ubi pascha cum discipulis meis
manducem? Et ipse uobis ostendet ce-

naculum magnum stratum: et ibi parate. Euntes autem inuenerunt sicut dixit illis: et parauerunt pascha. Et cum facta esset hora discubuit. et duodecim apostoli cum eo. Et ait illis. Desiderio desideraui hoc pascha manducare uobiscum antequam patiar. Dico enim uobis. quia ex hoc non manducabo illud donec impleatur in regno dei. Et accepto calice gratias egit: et dixit. Accipite et diuidite inter uos. Dico enim uobis. quod non bibam de generatione uitis. donec regnum dei ueniat. Et accepto pane gratias egit et fregit. et dedit eis dicens. Hoc est corpus meum quod pro uobis datur. Hoc facite in meam commemorationem. Similiter et calicem postquam cenauit dicens. Hic est calix nouum testamentum in sanguine meo. qui pro uobis fundetur. Verumtamen ecce manus tradentis me mecum est in mensa. Et quidem filius hominis secundum quod diffinitum est uadit. Verumtamen ue illi homini per quem tradetur. Et ipsi ceperunt querere inter se quis esset ex eis qui hoc facturus esset. Facta est autem et contentio inter eos. quis eorum uideretur esse maior. Dixit autem eis. Reges gentium dominantur eorum. et qui potestatem habent super eos benefici uocantur. Vos autem non sic. Sed qui maior est in uobis fiat sicut iunior. et qui precessor est sicut ministrator. Nam quis maior est. qui recumbit an qui ministrat? Nonne qui recumbit? Ego autem in medio uestrum sum. sicut qui ministrat. Vos autem estis qui permansistis mecum in temptationibus meis. Et ego dispono uobis sicut disposuit mihi pater meus regnum. ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo. et sedeatis super thronos iudicantes duodecim tribus israel. Ait autem dominus symoni. Symon. ecce sathanas expetiuit uos ut cribraret sicut triticum. Ego autem rogaui pro te ut non deficiat fides tua. Et tu aliquando conuersus. confirma fratres tuos. Qui dixit ei. Domine tecum paratus sum in carcerem et in mortem ire. At ille dixit. Dico tibi petre. non cantabit hodie gallus donec ter abneges nosse me. Et dixit eis. Quando misi uos sine sacculo et pera et calciamentis. numquid aliquid defuit uobis? At illi dixerunt. Nichil. Dixit ergo eis. Sed nunc qui habet sacculum. tollat similiter et peram. et qui non habet. uendat tunicam suam et emat gladium. Dico enim uobis. quoniam adhuc hoc quod scriptum est oportet impleri in me. Et cum iniquis deputatus est. Etenim ea que sunt de me finem habent. At illi dixerunt. Domine. ecce gladii duo hic. At ille dixit eis. Satis est. Et egressus ibat secundum consuetudinem suam in montem oliuarum. Secuti sunt autem illum et discipuli. Et cum peruenisset ad locum dixit illis. Orate ne intretis in temptationem. Et ipse auulsus est ab eis quantum iactus est lapidis. Et positis genibus orabat dicens. Pater. si uis transfer calicem istum a me. Verumtamen non mea uoluntas sed tua fiat. Apparuit autem illi angelus de celo confortans eum. Et factus in agonia prolixius orabat. Et factus est sudor eius sicut gutte sanguinis decurrentis in terram. Et cum surrexisset ab oratione et uenisset ad discipulos suos. inuenit eos dormientes pre tristitia. et ait illis. Quid dormitis? Surgite. orate. ne intretis in temptationem. Adhuc eo loquente. ecce turba. et qui uocabatur iudas unus de duodecim antecedebat eos. Et appropinquauit ihesu ut oscularetur eum. Ihesus autem dixit illi. Iuda. osculo filium hominis tradis? Videntes autem hii qui circa ipsum erant. quod futurum erat: dixerunt ei. Domine. si percutimus in gladio. Et percussit unus ex illis seruum principis sacerdotum. et amputauit auriculam eius dexteram. Respondens autem ihesus: ait. Sinite usque huc. Et cum tetigisset auriculam eius sanauit eum. Dixit autem ihesus ad eos qui uenerant ad se principes sacerdotum et magistratus templi. et seniores. Quasi ad latronem existis cum gladiis et fustibus. Cum cotidie uobiscum fuerim in templo non extendistis manus in me. Sed hec est hora uestra et potestas tenebrarum. Comprehendentes autem eum. duxerunt ad domum principis sacerdotum. Petrus uero sequebatur eum a longe. Accenso autem igne in medio atrio. et circumsedentibus illis. erat petrus in medio eorum. Quem cum uidisset ancilla quedam sedentem ad lumen. et eum fuisset intuita. dixit. Et hic cum

dio erat. At ille negavit eum dicens,
mulier non novi eum. Et post pusillum ali-
us videns eum dixit. Et tu de illis es. Pe-
trus vero ait. O homo non sum. Et intervál-
lo facto quasi hore unius. alius quidam af-
firmabat dicens. Vere et hic cum illo e-
rat. nam et galileus est. Et ait petrus. Ho-
mo nescio quod dicis. Et continuo adhuc il-
lo loquente cantavit gallus. Et conver-
sus dominus respexit petrum. Et recorda-
tus est petrus verbi domini sicut dixerat. quia
priusquam gallus cantet ter me negabis.
Et egressus foras petrus flevit amare.
Et viri qui tenebant eum illudebant
ei cedentes. Et velaverunt eum. et percutie-
bant faciem eius. et interrogabant eum
dicentes. Prophetiza. Quis est qui te per-
cussit. Et alia multa blasphemantes
dicebant in eum. Et ut factus est dies
convenerunt seniores plebis et principes
sacerdotum et scribe et duxerunt illum in
concilium suum dicentes. Si tu es christus dic
nobis. Et ait illis. Si vobis dixero. non cre-
detis mihi. Si autem et interrogavero. non re-
spondebitis mihi. neque dimittetis. Ex hoc
autem erit filius hominis sedens a dextris
virtutis dei. Dixerunt autem omnes. Tu ergo
es filius dei. Qui ait. Vos dicitis. quia
ego sum. At illi dixerunt. Quid adhuc
desideramus testimonium. Ipsi enim audivi-
mus de ore eius.
XXIII Et surgens omnis multitudo eorum. du-
xerunt illum ad pylatum. Ceperunt autem il-
lum accusare dicentes. Hunc invenimus
subvertentem gentem nostram. et prohibentem
tributa dari cesari. et dicentem se christum
regem esse. Pylatus autem interrogavit eum
dicens. Tu es rex iudeorum. At ille respon-
dens ait. Tu dicis. Ait autem pylatus
ad principes sacerdotum et turbas. Nichil
invenio cause in hoc homine. At il-
li invalescebant dicentes. Commovet
populum docens per universam iudeam. et inci-
piens a galilea usque huc. Pylatus autem
audiens galileam. interrogavit si homo gali-
leus esset. Et ut cognovit quod de hero-
dis potestate esset. remisit eum ad hero-
dem. qui et ipse ierosolimis erat illis di-
ebus. Herodes autem viso ihesu gavisus
est valde. Erat enim ex multo tempore cupi-
ens videre eum. eo quod audiret multa
de illo. et sperabat signum aliquod videre ab eo
fieri. Interrogabat autem illum multis ser-
monibus. At ipse nichil illi respondebat. Sta-
bant autem principes sacerdotum et scribe
constanter accusantes eum. Sprevit autem
illum herodes cum exercitu suo. et illusit in-
dutum veste alba. et remisit ad pyla-
tum. Et facti sunt amici herodes et pylatus
in ipsa die. Nam antea inimici erant ad in-
vicem. Pylatus autem convocatis principibus
sacerdotum et magistratibus et plebe: di-
xit ad illos. Obtulistis mihi hunc hominem
quasi avertentem populum. Et ecce ego coram
vobis interrogans nullam causam invenio in
homine isto. ex his in quibus eum accusa-
tis. Sed neque herodes. Nam remisi vos
ad illum. et ecce nichil dignum morte actum est
ei. Emendatum ergo illum dimittam. Ne-
cesse autem habebat dimittere eis per diem
festum unum. Exclamavit autem simul uni-
versa turba. dicens. Tolle hunc. et dimit-
te nobis barrabam. Qui erat propter sedici-
onem quandam factam in civitate. et homi-
cidium. missus in carcerem. Iterum autem py-
latus locutus est ad eos. volens dimittere
ihesum. At illi succlamabant dicentes. cru-
cifige. crucifige eum. Ille autem tercio dixit
ad illos. Quid enim mali fecit iste. Nul-
lam causam mortis invenio in eo. Corri-
piam ergo illum et dimittam. At illi instabant
vocibus magnis postulantes ut crucifigeretur. Et in-
valescebant voces eorum. Et pylatus ad-
iudicavit fieri petitionem eorum. Dimisit
autem illis eum qui propter homicidium et se-
dicionem missus fuerat in carcerem quem pe-
tebant. ihesum vero tradidit voluntati e-
orum. Et cum ducerent eum. apprehenderunt
symonem quendam cyrenensem venientem de
villa. et imposuerunt illi crucem portare post
ihesum. Sequebatur autem illum multa turba po-
puli et mulierum. que plangebant et lamentabant
eum. Conversus autem ad illas ihesus dixit. Filie ie-
rusalem. nolite flere super me. sed super vos ip-
sas flete. et super filios vestros. quoniam ecce ve-
nient dies in quibus dicent. Beate steri-
les et ventres que non genuerunt. et ubera que non
lactaverunt. Tunc incipient dicere montibus

cadite super nos. et collibus operite nos. quia
si in uiridi ligno hec faciunt. in arido
quid fiet? Ducebantur autem et alii duo
nequam cum eo: ut interficerentur. Et postquam
uenerunt in locum qui uocatur caluarie
ibi crucifixerunt eum. Et latrones
unum a dextris. et alterum a sinistris. Ie
sus autem dicebat. Pater dimitte illis. quia
nesciunt quid faciunt. Diuidentes uero ue
stimenta eius. miserunt sortes. Et sta
bat populus expectans. Et deridebant eum
principes cum eis dicentes. Alios saluos
fecit. se saluum faciat. si hic est christus dei
electus. Illudebant autem ei et milites
accedentes. et acetum offerentes illi
dicentes. Si tu es rex iudeorum saluum
te fac. Erat autem et superscriptio scripta
super illum litteris grecis et latinis et hebra
icis. Hic est rex iudeorum. Unus autem de
his qui pendebant latronibus blas
phemabat eum dicens. Si tu es christus
saluum fac temetipsum et nos. Respondens
autem alter increpabat eum dicens. Neque tu
times deum quod in eadem damnatione
es. Et nos quidem iuste. nam digna fa
ctis recipimus. hic uero nichil mali ges
sit. Et dicebat ad ihesum. Domine memen
to mei cum ueneris in regnum tuum.
Et dixit illi ihesus. Amen dico tibi hodie mecum
eris in paradiso. Erat autem fere hora sex
ta. et tenebre facte sunt in uniuersa terra usque
in horam nonam. Et obscuratus est sol.
Et uelum templi scissum est medium. Et cla
mans uoce magna ihesus ait. Pater in ma
nus tuas commendo spiritum meum. Et hec di
cens exspirauit. Videns autem centurio quod
factum erat. glorificauit deum. dicens. Ve
re hic homo iustus erat. Et omnis turba
eorum qui simul aderant ad spectaculum
istud et uidebant que fiebant. percutientes
pectora sua reuertebantur. Stabant
autem omnes noti eius a longe. et mulieres
que secute erant eum a galilea. hec uiden
tes. Et ecce uir nomine ioseph qui erat
decurio uir bonus et iustus. hic non con
senserat consilio et actibus eorum ab arima
thia ciuitate iudee. qui expectabat et
ipse regnum dei. Hic accessit ad pylatum
et peciit corpus ihesu. Et depositum inuolut

sindone. et posuit eum in monumento ex
ciso. in quo nondum quisquam positus fue
rat. Et dies erat parasceues. et sabba
tum illucescebat. Subsecute autem mu
lieres que cum ipso uenerant de gali
lea uiderunt monumentum. et quemadmo
dum positum erat corpus eius. Et reuer
tentes parauerunt aromata et unguenta. et
sabbato quidem siluerunt secundum mandatum.
Una autem sabbati ualde diluculo XXIIII
uenerunt ad monumentum. portantes
que parauerant aromata. Et inuenerunt la
pidem reuolutum a monumento. et ingres
se non inuenerunt corpus domini ihesu. Et factum
est dum mente consternate essent de isto.
ecce duo uiri steterunt iuxta illas in ueste
fulgenti. Cum timerent autem et decli
narent uultum in terram. dixerunt ad illas.
Quid queritis uiuentem cum mortuis? Non est hic.
sed resurrexit. Recordamini qualiter lo
cutus est uobis. cum adhuc in galilea esset
dicens. Quia oportet filium hominis
tradi in manus hominum peccatorum et cru
cifigi. et tercia die resurgere. Et recorda
te sunt uerborum eius. Et regresse a monu
mento nunciauerunt hec omnia illis unde
cim. et ceteris omnibus. Erat autem maria
magdalene et iohanna. et maria ia
cobi. et cetere que cum eis erant. que dice
bant ad apostolos hec. Et uisa sunt ante illos
sicut deliramentum uerba ista. et non credebant
illis. Petrus autem surgens cucurrit ad
monumentum. et procumbens uidit linteami
na sola posita. et abiit secum mirans quod
factum fuerat. Et ecce duo ex illis ibant
ipsa die in castellum quod erat in spacio
stadiorum sexaginta ab ierusalem. nomine emaus.
Et ipsi loquebantur ad inuicem de his omnibus
que acciderant. Et factum est dum fabularentur
et secum quererent. et ipse ihesus appropinquans ibat cum illis.
Oculi autem eorum tenebantur ne eum agnosce
rent. Et ait ad illos. Qui sunt hii sermones
quos confertis ad inuicem ambulantes
et estis tristes? Et respondens unus cui nomen
cleophas. dixit ei. Tu solus peregrinus es in
ierusalem. et non cognouisti que facta sunt in
illa his diebus? Quibus ille dixit. Que?
Et dixerunt ei. De ihesu nazareno qui fuit
uir propheta potens in opere et sermone coram

dicto et omni populo. et quomodo tradiderunt eum
summi sacerdotes et principes nostri in damnati
onem mortis. et crucifixerunt eum. Nos autem
sperabamus quia ipse esset redempturus israel.
Et nunc super hec omnia tertia dies est hodie
quod hec facta sunt. Sed et mulieres quedam
ex nostris terruerunt nos. que ante lucem fuerunt
ad monumentum: et non invento corpore eius
venerunt dicentes se et visionem angelorum
vidisse. qui dicunt eum vivere. Et abierunt
quidam ex nostris ad monumentum. et ita inve
nerunt sicut mulieres dixerunt. ipsum vero non
invenerunt. Et ipse dixit ad eos. O stulti
et tardi corde ad credendum in omnibus
que locuti sunt prophete. Nonne hec oportuit
pati christum. et ita intrare in gloriam suam.
Et incipiens a moyse et omnibus prophetis
interpretabatur illis in omnibus scripturis. que
de ipso erant. Et appropinquaverunt castello
quo ibant. et ipse finxit longius ire. Et coe
gerunt illum dicentes. Mane nobiscum
quoniam advesperascit. et inclinata est iam di
es. Et intravit cum illis. Et factum est dum
recumberet cum illis. accepit panem et benedixit.
ac fregit. et porrigebat illis. Et aperti sunt
oculi eorum et cognoverunt eum. et ipse evanu
it ex oculis eorum. Et dixerunt ad invicem.
Nonne cor nostrum ardens erat in nobis dum
loqueretur in via et aperiret nobis scriptu
ras. Et surgentes eadem hora regressi sunt
in ierusalem. Et invenerunt congregatos unde
cim. et eos qui cum ipsis erant dicentes.
quod surrexit dominus vere et apparuit symo
ni. Et ipsi narrabant que gesta erant
in via. et quomodo cognoverunt eum in
fractione panis. Dum hec autem loquuntur
iesus stetit in medio eorum. et dicit eis. Pax
vobis. Ego sum. Nolite timere. Contur
bati vero et conterriti: existimabant se spiritum
videre. Et dixit eis. Quid turbati estis
et cogitationes ascendunt in corda ve
stra? Videte manus meas et pedes. quia
ipse ego sum. Palpate et videte quia
spiritus carnem et ossa non habet sicut me vide
tis habere. Et cum hec dixisset. ostendit
eis manus et pedes. Adhuc autem illis non
credentibus et mirantibus: pre gaudio:
dixit. Habetis hic aliquid quod manduce
tur? At illi obtulerunt ei partem piscis

assi. et favum mellis. Et cum manducasset
coram eis. sumens reliquias dedit eis. Et di
xit ad illos. Hec sunt verba que locutus
sum ad vos. cum adhuc essem vobiscum quoniam
necesse est impleri omnia que scripta sunt
in lege moysi et prophetis et psalmis de
me. Tunc aperuit illis sensum ut intellige ur
rent scripturas. et dixit eis. Quoniam sic scrip
tum est. et sic oportebat christum pati et
resurgere a mortuis. die tertia. et predica
ri in nomine penitentiam et remissionem eius
peccatorum in omnes gentes. incipientibus ab ie
rosolima. Vos estis testes horum. Et e
go mittam promissum patris mei in vos.
Vos autem sedete in civitate. quoadusque
induamini virtute ex alto. Eduxit
autem eos foras in bethaniam. Et eleva
tis manibus suis. benedixit eis. Et factum est
dum benediceret illis. recessit ab eis et fe
rebatur in celum. Et ipsi adorantes. re
gressi sunt in ierusalem cum gaudio magno.
Et erant semper in templo. laudantes
et benedicentes deum. Amen. Explicit lucas.
Incipit prologus super iohannem evangelis
tam.
Hic est iohannes evangelista.
unus ex discipulis domini. qui virgo e
lectus est a deo. quem de nuptiis volen
tem nubere revocavit deus. Cui virginita
tis in hoc duplex testimonium in evan
gelio datur. quod et pre ceteris dilectus a deo
dicitur. et huic matrem suam pendens in cruce
commendavit dominus. ut virginem virgo ser
varet. Denique manifestans in evangelio quod
erat ipse incorruptibilis verbi opus inchoans
solus verbum caro factum esse nec lumen a te ne
nebris comprehensum fuisse testatur. Pri
mum signum ponens quod in nuptiis fe
cit deus. et ostendens quod ipse erat ut le
gentibus demonstraret quod ubi dominus invi
tatus est deficere nuptiarum vinum debeat.
ut veteribus immutatis. nova omnia que a
christo instituuntur appareant. Hoc autem evan
gelium scripsit in asia. posteaquam in pathmos
insula apocalipsim scripserat. ut cui
in principio canonis incorruptibile
principium prenotatur. ei etiam incorruptibi
lis finis per virginem in apocalipsi red
deretur. dicente christo. Ego sum. A et W.
Et hic est iohannes qui sciens supervenisse

diem recessus sui, convocatis discipulis suis in Epheso, per multa signorum experimenta promens Christum, descendens in defossum sepulture sue locum, facta oratione, appositus est ad patres suos, tam extraneus a dolore mortis quam a corruptione carnis invenitur alienus. Tamen post omnes evangelium scripsit, et hoc virgini debebatur. Quorum tamen vel scriptorum tempore dispositio, vel librorum ordinatio, ideo per singula a nobis non exponitur, ut sciendi desiderio collocato, et querentibus fructus laboris, et Deo magisterii doctrina servetur.

Incipit evangelium secundum Iohannem.

In principio erat verbum, et verbum erat apud Deum, et Deus erat verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nichil. Quod factum est in ipso vita erat. Et vita erat lux hominum. Et lux in tenebris lucet, et tenebre eam non comprehenderunt. Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Iohannes. Hic venit in testimonium, ut testimonium perhiberet de lumine, ut omnes crederent per illum. Non erat ille lux, sed ut testimonium perhiberet de lumine. Erat lux vera que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. In mundo erat, et mundus per ipsum factus est, et mundus eum non cognovit. In propria venit, et sui eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine eius. Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. Et verbum caro factum est, et habitavit in nobis. Et vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti a patre, plenum gratie et veritatis. Iohannes testimonium perhibet de ipso, et clamat dicens: Hic erat quem dixi: Qui post me venturus est, ante me factus est, quia prior me erat. Et de plenitudine eius nos omnes accepimus, et gratiam pro gratia. Quia lex per Moysen data est, gratia et veritas per Ihesum Christum facta est. Deum nemo vidit umquam; unigenitus filius qui est in sinu patris, ipse enarravit. Et hoc est testimonium Iohannis, quando miserunt Iudei ab Ierosolimis sacerdotes et levitas ad eum ut interrogarent eum: Tu quis es? Et confessus est et non negavit, et confessus est: Quia non sum ego Christus. Et interrogaverunt eum: Quid ergo? Helias es tu? Et dicit: Non sum. Propheta es tu? Et respondit: Non. Dixerunt ergo ei: Quis es, ut responsum demus his qui miserunt nos? Quid dicis de te ipso? Ait: Ego vox clamantis in deserto: Dirigite viam Domini, sicut dixit Ysaias propheta. Et qui missi fuerant erant ex phariseis. Et interrogaverunt eum et dixerunt ei: Quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neque Helias, neque propheta? Respondit eis Iohannes dicens: Ego baptizo in aqua; medius autem vestrum stetit quem vos nescitis. Ipse est qui post me venturus est, qui ante me factus est, cuius ego non sum dignus ut solvam eius corrigiam calciamenti. Hec in Bethania facta sunt trans Iordanem, ubi erat Iohannes baptizans. Altera die vidit Iohannes Ihesum venientem ad se, et ait: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Hic est de quo dixi: Post me venit vir qui ante me factus est, quia prior me erat. Et ego nesciebam eum, sed ut manifestetur in Israel, propterea veni ego in aqua baptizans. Et testimonium perhibuit Iohannes dicens: Quia vidi spiritum descendentem quasi columbam de celo, et mansit super eum. Et ego nesciebam eum, sed qui misit me baptizare in aqua, ille michi dixit: Super quem videris spiritum descendentem et manentem super eum, hic est qui baptizat in spiritu sancto. Et ego vidi, et testimonium perhibui, quia hic est filius Dei. Altera die iterum stabat Iohannes et ex discipulis eius duo, et respiciens Ihesum ambulantem dicit: Ecce agnus Dei. Et audierunt eum duo discipuli loquentem, et secuti sunt Ihesum. Conversus autem Ihesus et videns eos sequentes se, dicit eis: Quid queritis? Qui dixerunt ei: Rabbi, quod dicitur interpretatum magister, ubi habitas? Dicit eis: Venite et videte. Venerunt et viderunt ubi maneret, et apud eum manserunt die illo. Hora autem erat quasi decima. Erat autem Andreas frater Symonis Petri, unus ex duobus qui audierant a Iohanne et secuti fuerant eum. Invenit hic primum fratrem suum

ad symonem. et dicit ei. Inuenimus messiam
quod est interpretatum christus. Et adduxit eum ad
ihesum. Intuitus autem eum ihesus. dixit. Tu es
symon filius iohanna. Tu uocaberis
cephas. quod interpretatur petrus. In crasti
num autem uoluit exire in galileam. et in
uenit philippum. Et dixit ei ihesus. Sequere
me. Erat autem philippus a bethsaida ci
uitate andree et petri. Inuenit philip
pus nathanael. et dixit ei. Quem scripsit moy
ses in lege et prophete inuenimus ihesum filium io
seph a nazareth. Et dixit ei nathanael
A nazareth potest aliquid boni esse. Dicit ei phi
lippus. Veni et uide. Vidit ihesus nathanael
uenientem ad se. et dicit de eo. Ecce uere
israelita in quo dolus non est. Dicit ei natha
nahel. Vnde me nosti. Respondit ihesus. et
dixit ei. Priusquam te philippus uocaret
cum esses sub ficu uidi te. Respondit ei natha
nahel. et ait. Rabbi. Tu es filius dei. Tu
es rex israel. Respondit ihesus. et dixit ei. Quia di
xi tibi. uidi te sub ficu: credis. maius
his uidebis. Et dixit eis. Amen amen dico
uobis. uidebitis celum apertum. et angelos dei
ascendentes et descendentes. super filium
hominis.

Et die tertia. nuptie facte sunt in chana ga
lilee. et erat mater ihesu ibi. Vocatus est autem
ihesus et discipuli eius ad nuptias. Et defi
ciente uino. dicit mater ihesu ad eum. Vi
num non habent. Et dicit ei ihesus. Quid michi et tibi est
mulier. Nondum uenit hora mea. Dicit
mater eius ministris. Quodcumque dixerit uobis
facite. Erant autem ibi lapidee hydrie
sex posite secundum purificationem iudeorum
capientes singule metretas binas uel
ternas. Dicit eis ihesus. Implete hydrias aqua.
Et impleuerunt eas usque ad summum. Et
dicit eis ihesus. Haurite nunc et ferte archi
triclino. Et tulerunt. Vt autem gustauit
architriclinus aquam uinum factam. et non sci
ebat unde esset. ministri autem sciebant qui
hauserant aquam: uocat sponsum architricli
nus. et dicit ei. Omnis homo primum bonum
uinum ponit. et cum inebriati fuerint tunc
id quod deterius est. Tu autem seruasti bonum ui
num usque adhuc. Hoc fecit initium signo
rum ihesus in chana galilee. et manifesta
uit gloriam suam. Et crediderunt in eum di
scipuli eius. Post hec descendit capharnaum.
ipse et mater eius et fratres eius. et discipuli eius.
et ibi manserunt non multis diebus. Et prope
erat pascha iudeorum. et ascendit ierusalem
ihesus. et inuenit in templo uendentes boues et
oues et columbas et nummularios seden
tes. Et cum fecisset quasi flagellum de funicu
lis. omnes eiecit de templo. Oues quoque et bo
ues. et nummulariorum effudit es. et mensas
subuertit. Et his qui columbas uendebant
dixit. Auferte ista hinc. et nolite facere
domum patris mei domum negotiationis.
Recordati uero sunt discipuli eius quia scriptum
est. Zelus domus tue comedit me. Respon
derunt ergo iudei et dixerunt ei. Quod si
gnum ostendis nobis quia hec facis. Respondit
ihesus. et dixit eis. Soluite templum hoc. et in
tribus diebus excitabo illud. Dixerunt ergo
iudei. Quadraginta et sex annis hedi
ficatum est templum hoc. et tu tribus diebus in
excitabis illud. Ille autem dicebat de tem
plo corporis sui. Cum autem resurrexisset
a mortuis. recordati sunt discipuli eius
quia hoc dicebat de corpore suo. Et crediderunt
scripture et sermoni quem dixit ihesus.
Cum autem esset ierosolimis in pascha in die
festo. multi crediderunt in nomine eius. uiden
tes signa eius que faciebat. Ipse autem ihesus
non credebat semetipsum eis. eo quod ipse
nosset omnes. et quia opus ei non erat. ut
quis testimonium perhiberet de homine.
Ipse enim sciebat quid esset in homine.
Erat autem homo ex phariseis nichodemus III
nomine. princeps iudeorum. Hic uenit ad ie
sum nocte. et dixit ei. Rabbi. scimus quia a
deo uenisti magister. Nemo enim potest hec
signa facere que tu facis. nisi fuerit deus
cum eo. Respondit ihesus. et dixit ei. Amen amen
dico tibi. nisi quis natus fuerit denu
o. non potest uidere regnum dei. Dicit ad eum
nichodemus. Quomodo potest homo nasci cum
sit senex. Numquid potest in uentrem matris
sue iterato introire et renasci. Respondit ihesus.
Amen amen dico tibi. nisi quis renatus fue
rit ex aqua et spiritu sancto. non potest introire
in regnum dei. Quod natum est ex
carne. caro est. et quod natum est ex spiritu. spiritus est.
Non mireris quia dixi tibi. oportet uos
nasci denuo. Spiritus ubi uult spirat. et uo

cem eius audis. sed non scis unde ueniat aut
quo uadat. Sic est omnis qui natus est
ex spiritu. Respondit nichodemus et dixit ei.
Quomodo possunt hec fieri? Respondit ihesus
et dixit ei. Tu es magister israel et hec i-
gnoras? Amen amen dico tibi. quia quod scimus
loquimur. et quod uidimus testamur. et
testimonium nostrum non accipitis. Si terre-
na dixi uobis et non creditis. quomodo si
dixero uobis celestia credetis? Et nemo
ascendit in celum. nisi qui descendit de
celo. filius hominis qui est in celo. Et sic-
ut moyses exaltauit serpentem in deser-
to. ita exaltari oportet filium hominis.
ut omnis qui credit in ipso non pereat.
sed habeat uitam eternam. Sic enim dilexit
deus mundum, ut filium suum unigenitum
daret. ut omnis qui credit in eum non pe-
reat. sed habeat uitam eternam. Non enim misit
deus filium suum in mundum ut iudicet
mundum. sed ut saluetur mundus per ipsum. qui
credit in eum non iudicatur. qui autem non
credit: iam iudicatus est. quia non credit
in nomine unigeniti filii dei. Hoc est autem
iudicium. quia lux uenit in mundum. et di-
lexerunt homines magis tenebras quam
lucem. Erant enim eorum mala opera. Omnis
enim qui male agit odit lucem. et non ue-
nit ad lucem. ut non arguantur opera eius.
Qui autem facit ueritatem uenit ad lucem.
ut manifestentur eius opera. quia in deo
sunt facta. Post hec uenit ihesus et disci-
puli eius in iudeam terram. et illic demora-
batur cum eis. et baptizabat. Erat autem et
iohannes baptizans in ennon. iuxta sali-
m. quia aque multe erant illic. Et uenie-
bant et baptizabantur. Nondum enim mis-
sus fuerat in carcerem iohannes. Facta est autem
questio ex discipulis iohannis cum iudeis de
purificatione. et uenerunt ad iohannem et di-
xerunt ei. Rabbi. qui erat tecum trans
iordanem cui tu testimonium perhibuisti
ecce hic baptizat. et omnes ueniunt ad
eum. Respondit iohannes et dixit. Non potest homo
accipere quicquam. nisi fuerit ei datum de
celo. Ipsi uos michi testimonium perhibe-
tis quod dixerim. ego non sum christus. sed quia
missus sum ante illum. Qui habet sponsam
sponsus est. Amicus autem sponsi qui stat et

audit eum. gaudio gaudet propter uocem
sponsi. Hoc ergo gaudium meum im-
pletum est. Illum oportet crescere. me
autem minui. Qui desursum uenit super omnes est.
Qui est de terra. de terra est. et de terra loquitur.
Qui de celo uenit: super omnes est. Et quod
uidit et audiuit hoc testatur. et testi-
monium eius nemo accipit. Qui accipit
eius testimonium. signauit quia deus ue-
rax est. Quem enim misit deus uerba dei
loquitur. Non enim ad mensuram dat deus spiritum.
Pater diligit filium et omnia dedit in ma-
nu eius. Qui credit in filium habet uitam e-
ternam. Qui autem incredulus est filio: non
uidebit uitam. sed ira dei manet super eum.
Ut ergo cognouit ihesus quia audi-
erunt pharisei quod ihesus plures discipulos IIII
facit et baptizat: quam iohannes. quamquam
ihesus non baptizaret. sed discipuli eius. reli-
quit iudeam. et abiit iterum in galileam. O-
portebat autem eum transire per mediam sama-
riam. Venit ergo in ciuitatem samari-
e que dicitur sichar. iuxta predium quod dedit
iacob ioseph filio suo. Erat autem ibi
fons iacob. Ihesus ergo fatigatus ex iti-
nere sedebat sic super fontem. Hora
erat quasi sexta. Venit mulier de samaria
haurire aquam. Dicit ei ihesus. Da michi bibere.
Discipuli enim eius abierant in ciuitatem ut
cibos emerent. Dicit ergo ei mulier illa
samaritana. Quomodo tu iudeus cum sis
bibere a me poscis. que sum mulier sama-
ritana? Non enim coutuntur iudei sa-
maritanis. Respondit ihesus et dixit ei. Si sci-
res donum dei. et quis est qui dicit tibi. da
michi bibere. tu forsitan petisses ab
eo. et dedisset tibi aquam uiuam. Dicit ei
mulier. Domine. neque in quo haurias ha-
bes. et puteus altus est. Unde ergo habes
aquam uiuam? Numquid maior es patre
nostro iacob. qui dedit nobis puteum hunc.
et ipse ex eo bibit. et filii eius. et pecora
eius. Respondit ihesus et dixit ei. Omnis qui
bibit ex aqua hac. sitiet iterum. Qui autem
biberit ex aqua quam ego dabo ei. non si-
tiet in eternum. sed aqua quam ego dabo
ei. fiet in eo fons aque salientis in
uitam eternam. Dicit ad eum mulier. Domi-
ne. da michi hanc aquam. ut non sitiam.

inveniam huc haurire. Dicit ei Ihesus. Va
de voca virum tuum, et veni huc. Respon
dit mulier et dixit. Non habeo virum.
Dicit ei Ihesus. Bene dixisti, quia non habeo vi
rum. Quinque enim viros habuisti, et nunc quem
habes non est tuus vir. Hoc vere dixi
sti. Dicit ei mulier. Domine, video quia
propheta es tu. Patres nostri in monte hoc
adoraverunt. Et vos dicitis quia Ierosoli
mis est locus ubi adorare oportet. Di
cit ei Ihesus. Mulier, crede michi, quia venit
et hora quando neque in monte hoc neque in Ie
rosolimis adorabitis patrem. Vos
adoratis quod nescitis, nos adoramus quod
scimus, quia salus ex Iudeis est. Sed ve
nit hora et nunc est, quando veri adorato
res adorabunt patrem in spiritu et veri
tate. Nam et pater tales querit qui
adorent eum. Spiritus est Deus. Et eos qui ado
rant eum in spiritu et veritate oportet
adorare. Dicit ei mulier. Scio quia
Messias venit qui dicitur Christus. Cum
ergo venerit ille nobis annunciabit
omnia. Dicit ei Ihesus. Ego sum qui loquor
tecum. Et continuo venerunt discipuli
eius, et mirabantur quia cum muliere lo
quebatur. Nemo tamen dixit. Quid queris
aut quid loqueris cum ea. Reliquit ergo
hydriam suam mulier, et abiit in civi
tatem, et dicit illis hominibus. Venite
et videte hominem qui dixit michi omni
a quecumque feci. Numquid ipse est Christus?
Exierunt de civitate et veniebant ad
eum. Interea rogabant eum discipuli di
centes. Rabbi, manduca. Ille autem dixit
eis. Ego cibum habeo manducare quem
vos nescitis. Dicebant ergo discipu
li ad invicem. Numquid aliquis attulit ei
manducare? Dicit eis Ihesus. Meus cibus
est ut faciam voluntatem eius qui misit
me, ut perficiam opus eius. Nonne vos
dicitis, quia adhuc quatuor menses sunt, et
messis venit? Ecce dico vobis. Leva
te oculos vestros et videte regiones quia al
be sunt iam ad messem. Et qui metit
mercedem accipit, et congregat fructum in
vitam eternam, ut qui seminat simul gau
deat et qui metit. In hoc enim est verbum
verum, quia alius est qui seminat, et alius
est qui metit. Ego misi vos metere quod
vos non laborastis. Alii laboraverunt
et vos in labores eorum introistis. Ex ci
vitate autem illa multi crediderunt in eum
Samaritanorum, propter verbum mulieris testi
monium perhibentis, quia dixit michi omnia
quecumque feci. Cum venissent ergo ad illum
Samaritani, rogaverunt eum ut ibi ma
neret. Et mansit ibi duos dies. Et mul
to plures crediderunt propter sermonem eius. Et
mulieri dicebant. Quia iam non propter tuam
loquelam credimus. Ipsi enim audivimus
et scimus quia hic est vere salvator mun
di. Post duos autem dies exiit inde, et abiit
in Galileam. Ipse enim Ihesus testimonium per
hibuit, quia propheta in sua patria honorem
non habet. Cum ergo venisset in Galileam, ex
ceperunt eum Galilei, cum omnia vidissent
que fecerat Ierosolimis in die festo. Et
ipsi enim venerant ad diem festum. Venit
ergo iterum in Chana Galilee, ubi fecit aquam
vinum. Et erat quidam regulus, cuius filius
infirmabatur Capharnaum. Hic cum au
disset quia Ihesus adveniret a Iudea in Galileam,
abiit ad eum et rogabat eum ut descenderet,
et sanaret filium eius. Incipiebat enim mori.
Dixit ergo Ihesus ad eum. Nisi signa et prodigia
videritis, non creditis. Dicit ad eum regu
lus. Domine, descende priusquam moriatur
filius meus. Dicit ei Ihesus. Vade, filius tuus
vivit. Credidit homo sermoni quem dixit
ei Ihesus, et ibat. Iam autem eo descendente, servi
occurrerunt ei, et nunciaverunt ei dicentes
quia filius eius viveret. Interrogabat ergo horam
ab eis in qua melius habuerit, et dixerunt ei.
Quia heri hora septima reliquit eum febris.
Cognovit ergo pater quia illa hora erat in qua
dixit ei Ihesus. Vade, filius tuus vivit. Et cre
didit ipse et domus eius tota. Hoc iterum
secundum signum fecit Ihesus, cum venisset a Iudea in
Galileam.

V
Post hec erat dies festus Iudeorum, et ascen
dit Ihesus Ierosolimam. Est autem Ierosolimis proba
tica piscina, que cognominatur hebraice
Bethsaida, quinque porticus habens. In his
iacebat multitudo magna languentium
cecorum, claudorum, aridorum, expectantium
aque motum. Angelus autem Domini secundum tempus
descendebat in piscinam, et movebatur aqua.

Et qui prior descendebat in piscinam post
motionem aque sanus fiebat a quacumque deti
nebatur infirmitate. Erat autem quidam
homo ibi xxx. et viii. annos habens in
infirmitate sua. Hunc cum vidisset iesus
iacentem et cognovisset quia multum iam tem
pus haberet, dicit ei. Vis sanus fieri? Respondit
ei languidus. Domine hominem non habeo, ut cum
turbata fuerit aqua mittat me in piscinam.
Dum venio enim ego alius ante me descen
dit. Dicit ei iesus. Surge tolle grabatum tu
um et ambula. Et statim sanus factus est
homo et sustulit grabatum suum et ambula
bat. Erat autem sabbatum in illo die. Di
cebant ergo iudei illi qui sanus factus fue
rat. Sabbatum est, non licet tibi tollere graba
tum tuum. Respondit eis. Qui me fecit sanum
ille michi dixit tolle grabatum tuum et am
bula. Interrogaverunt ergo eum. Quis est
ille homo qui dixit tibi tolle grabatum tu
um et ambula? Is autem qui sanus fuerat
effectus nesciebat quis esset. Iesus autem decli
navit a turba constituta in loco. Post
ea invenit eum iesus in templo et dixit illi. Ec
ce sanus factus es. Iam noli peccare,
ne deterius tibi aliquid contingat. Abiit ille
homo et nunciavit iudeis quia iesus esset
qui fecit eum sanum. Propterea persequeba
tur iudei iesum quia hec faciebat in sabbato.
Iesus autem respondit eis. Pater meus usque modo
operatur et ego operor. Propterea ergo magis
querebant eum iudei interficere, quia
non solum solvebat sabbatum, sed et patrem
suum dicebat deum, equalem se faciens
deo. Respondit itaque iesus et dixit eis. Amen a
men dico vobis, non potest filius a se facere
quicquam nisi quod viderit patrem facientem.
Quecumque enim ille fecerit, hec et filius
similiter facit. Pater enim diligit filium et omnia
demonstrat ei que ipse facit, et maiora
his demonstrabit ei opera ut vos miremi
ni. Sicut enim pater suscitat mortuos
et vivificat, sic et filius quos vult
vivificat. Neque enim pater iudicat quem
quam, sed omne iudicium dedit filio, ut omnes
honorificent filium, sicut honorificant
patrem. Qui non honorificat filium non ho
norificat patrem qui misit illum. Amen
amen dico vobis, quia qui verbum meum audit
et credit ei qui misit me, habet vitam e
ternam. Et in iudicium non venit, sed transit
a morte in vitam. Amen amen dico vobis quia
venit hora et nunc est quando mortui audient
vocem filii dei, et qui audierint vivent.
Sicut enim pater habet vitam in semetipso, sic
dedit et filio vitam habere in semetipso. Et po
testatem dedit ei iudicium facere, quia fi
lius hominis est. Nolite mirari hoc, quia
venit hora in qua omnes qui in monumen
tis sunt audient vocem filii dei. Et proce
dent qui bona fecerunt in resurrectionem
vite, qui vero mala egerunt in resurrec
tionem iudicii. Non possum ego a me
ipso facere quicquam. Sed sicut audio iudico,
et iudicium meum iustum est, quia non quero volun
tatem meam, sed voluntatem eius qui misit
me. Si ego testimonium perhibeo de me
ipso, testimonium meum non est verum. Alius
est qui testimonium perhibet de me, et sci
o quia verum est testimonium eius quod perhibet
de me. Vos misistis ad iohannem et testi
monium perhibuit veritati. Ego autem non ab
homine testimonium accipio, sed hec dico
ut vos salvi sitis. Ille erat lucerna ar
dens et lucens. Vos autem voluistis exul
tare ad horam in luce eius. Ego autem
habeo testimonium maius iohanne. O
pera enim que dedit michi pater ut perficiam ea,
ipsa opera que ego facio testimonium
perhibent de me, quia pater me misit, et qui
misit me pater ipse testimonium perhibu
it de me. Neque vocem eius umquam au
distis, neque speciem eius vidistis. Et verbum
eius non habetis in vobis manens, quia quem
misit ille huic vos non creditis. Scru
tamini scripturas in quibus vos puta
tis vitam eternam habere, et ille sunt que testimo
nium perhibent de me. Et non vultis venire
ad me ut vitam habeatis. Claritatem
ab hominibus non accipio, sed cognovi
vos quia dilectionem dei non habetis in vobis.
Ego veni in nomine patris mei et non acci
pitis me. Si alius venerit in nomine suo
illum accipietis. Quomodo potestis vos
credere qui gloriam ab invicem accipitis,
et gloriam que a solo deo est non queritis? Nolite
putare quia ego accusaturus sim vos a
pud patrem. Est qui accuset vos moy

sctis quos speratis. Si enī crederetis moysi
crederetis forsitan et m̄i. De me enī ille scͤ
psit. Si aūt illius litteris nō creditis. quo
mō uerbis meis credetis?
Post hec abiit ihc trans mare galilee qḋ
est tyberiadis. et sequebatur eū multi
tudo magna. quia uidebant signa q̄ facie
bat sup hiis qui infirmabantur. Subi
it ergo in montem ihc. et ibi sedebat cū
discipulis suis. Erat aūt pximū pa
scha: dies festus iudeorū. Cū subleuas
set ergo oculos ihc. et uidisset q̄ multi
tudo maxima uenit ad eum. dicit ad
philippū. Unde ememus panes ut mā
ducent hii? Hoc aūt dicebat temptās
eū. ipse enī sciebat qḋ esset facturus. re
spondit ei philipp. Ducentorū denario
rū panes nō sufficiunt eis. ut unusquisq̄
modicū qḋ accipiat. Dicit ei unus ex di
scipulis eius. andreas fr̄ symonis petri.
Est puer unus hic qui hēt qnq̄ panes
ordeaceos et duos pisces. Sed hec qd
sunt inter tantos? Dixit ergo ihc. Faci
te homines discumbere. Erat aūt fenū
multū in loco. Discubuerūt ergo uiri
nūo q̄si qnq̄ milia. Accepit ergo ihc
panes. et cum gratias egisset distribu
it discumbentibus. Similiter et ex pisci
bus quantum uolebant. Ut aūt imple
ti sunt dixit discipulis suis. Colligi
te q̄ supauerūt fragmenta. ne pereāt. Col
legerūt ergo. et impleuerūt duodecī
cophinos fragmentorū. ex qnq̄ panib
ordeaceis et duobus piscibus q̄ supfue
rūt hiis qui manducauerāt. Illi ergo
homines cū uidissent qḋ fecerat si
gnū. dicebant. quia hic est uere pphēta
qui uenturus ē in mundū. Ihesus ergo
cū cognouisset quia uenturi essent ut
raperent eū. et facerent eum regē. fugit
iterū in montē ipse solus. Ut aūt sero
factum esset. descenderūt discipuli eius
ad mare. Et cū ascendissent nauem
uenerūt trans mare in capharnaum.
Et tenebre iam facte erāt. et nō uenerat
ad eos ihc. Mare aūt uento magno
flante exurgebat. Cū remigassent
ergo q̄si stadia uiginti qnq̄ aut tri
ginta. uident ihm ambulantē sup ma
re. et pximū naui fieri. et timuerūt. Ille
aūt dicit eis. Ego sum. nolite timere.
Voluerūt ergo accipe eum in nauī.
et statim nauis fuit ad terrā quā ibāt.
Altera die turba q̄ stabat trans mare.
uidit quia nauicula alia nō erat ibi nisi
una. et quia nō introisset cū discipulis suis ihc
in nauī. sed soli discipuli eius abiissent.
Alie uero supuenerūt naues a tyberiade
iuxta locū ubi manducauerāt pa
nem gratias agentes deo. Cū ergo uidisset
turba quia ihc nō erat ibi neq̄ discipuli eius.
ascenderunt in nauiculas. et uenerūt
capharnaū q̄rentes ihm. Et cū inuenis
sent eum trans mare. dixerūt ei. Rabbi
qn̄ huc uenisti? Respondit eis ihc. et dixit.
Amē amē dico uobis. q̄ritis me nō quia ui
distis signa. sed quia manducastis ex pa
nibus et saturati estis. Operamini nō ci
bum qui perit. sed qui manet in uitā eternā.
q̄ filius hominis uobis dabit. Hunc enī pr̄
signauit deus. Dixerūt ergo ad eū. Quid fa
ciemus ut operemur opera dei? Respondit ihc. bona
et dixit eis. Hoc ē opus dei. ut credatis in eū
quē misit ille. Dixerūt ergo ei. Quod ergo
tu facis signū. ut uideamus et creda
mus tibi? Quid operaris? Patres nr̄i man
na manducauerūt in deserto. sicut scrip
tū est. Panem de celo dedit eis mādu
care. Dixit ergo eis ihc. Amē amē dico
uobis. Nō moyses dedit uobis panē de
celo. sed pater meus dat uobis panem de celo
uerū. Panis enī uerus est qui descendit de ce
lo. et dat uitā mundo. Dixerūt ergo ad
eum. Dn̄e semp da nobis panē hunc. Di
xit aūt eis ihc. Ego sum panis uite qui
uenit ad me nō esuriet. et qui credit in me
nō sitiet umq̄ꝫ in eternū. Sed dixi uobis: quia
et uidistis me et nō creditis. Omne quod dat
michi pater ad me ueniet. Et eū qui uenit
ad me. nō eiciam foras. quia descendi
de celo. nō ut faciam uoluntatem meā:
sed uoluntatē eius qui misit me. Hec est
aūt uoluntas eius qui misit me patris. ut
omne qḋ dedit michi nō pdam ex eo. sed
resuscitem illud in nouissimo die. Hec
ē enī uoluntas patris mei qui misit me
ut omnis qui uidet filiū et credit in eū:
habeat uitam eternā. Et resuscitabo ego eū

in nouissimo die. Murmurabant ergo
iudei de illo. quia dixisset: Ego sum panis qui
de celo descendi. et dicebant. Nonne hic
est iste filius ioseph. cuius nos nouimus
patrem et matrem. Quomodo ergo dicit hic quia
de celo descendi? Respondit ergo ihesus et
dixit eis. Nolite murmurare inuicem. Nemo
potest uenire ad me. nisi pater qui misit
me traxerit eum. et ego resuscitabo eum in
nouissimo die. Est scriptum in prophetis.
Et erunt omnes docibiles dei. Omnis qui au
dit a patre et didicit. uenit ad me. non
quia patrem uidit quisquam. nisi is qui est a
deo. hic uidit patrem. Amen amen dico uobis.
qui credit in me habet uitam eternam. Ego sum
panis uite. Patres uestri in deserto mandu
cauerunt manna. et mortui sunt. Hic est
panis de celo descendens. ut si quis ex
ipso manducauerit non moriatur. Ego sum pa
nis uiuus qui de celo descendi. Et si quis
manducauerit ex hoc pane. uiuet in eter
num. Et panis quem ego dabo. caro mea est
pro mundi uita. Litigabant ergo iudei
ad inuicem dicentes. Quomodo potest hic nobis
dare carnem suam ad manducandum?
Dixit ergo eis ihesus. Amen amen dico uobis. ni
si manducaueritis carnem filii hominis. et bi
beritis eius sanguinem. non habebitis ui
tam in uobis. Qui manducat meam carnem
et bibit meum sanguinem. habet uitam eternam.
et ego resuscitabo eum in nouissimo die.
Caro enim mea uere est cibus. et sanguis meus
uere est potus. Qui manducat carnem
meam. et bibit sanguinem meum. in me ma
net. et ego in illo. Sicut misit me uiuens
pater. et ego uiuo propter patrem. Et qui mandu
cat me. et ipse uiuet propter me. Hic est pa
nis qui de celo descendit. Non sicut man
ducauerunt patres uestri manna et mortui
sunt. Qui manducat hunc panem. uiuet
in eternum. Hec dixit in synagoga docens
in capharnaum. Multi ergo audientes
ex discipulis eius dixerunt. Durus est hic ser
mo. quis potest eum audire? Sciens autem
apud semetipsum. quia murmurarent de hoc
discipuli eius. dixit eis. Hoc uos scandaliz
at? Si ergo uideritis filium hominis ascendentem ubi
erat prius. Spiritus est qui uiuificat. caro non
prodest quicquam. Verba que ego locutus sum uobis
spiritus et uita sunt. Sed sunt quidam ex uobis
qui non credunt. Sciebat enim ab initio ihesus
qui essent non credentes. et quis traditurus
esset eum. Et dicebat. Propterea dixi uobis
quia nemo potest uenire ad me. nisi fuerit
ei datum a patre meo. Ex hoc multi disci
pulorum eius abierunt retro. et iam non cum illo
ambulabant. Dixit ergo ihesus ad xii. Numquid
et uos uultis abire? Respondit ergo ei si
mon petrus. Domine. ad quem ibimus? Verba ui
te eterne habes. et nos credimus et cognouimus
quia tu es christus filius dei. Respondit eis ihesus. Non
ne ego uos duodecim elegi. et ex uobis
unus diabolus est? Dicebat autem de iuda si
monis scariothis. Hic enim erat tradi
turus eum cum esset unus ex duodecim.
Post hec ambulabat ihesus in galileam. Non enim VII
uolebat in iudeam ambulare. quia quere
bant eum iudei interficere. Erat autem in pro
ximo dies festus iudeorum. scenophegia.
Dixerunt autem ad eum fratres eius. Transi hinc
et uade in iudeam. ut et discipuli tui uide
ant opera tua que facis. Nemo quippe in occul
to aliquid facit. et querit ipse in palam esse.
Si hec facis. manifesta te ipsum mundo.
Neque enim fratres eius credebant in eum. Dicit
ergo eis ihesus. Tempus meum nondum aduenit.
tempus autem uestrum semper est paratum. Non potest
mundus odisse uos. me autem odit. quia
ego testimonium perhibeo de illo. quia opera
eius mala sunt. Vos ascendite ad diem
festum hunc. ego autem non ascendam ad diem
festum istum. quia tempus meum nondum impletum
est. Hec cum dixisset. ipse mansit in galilea.
Vt autem ascenderunt fratres eius. tunc et ipse
ascendit ad diem festum. non manifeste. sed
quasi in occulto. Iudei ergo querebant eum in di
e festo. et dicebant. ubi est ille? Et murmur
multum erat de eo in turba. Quidam enim di
cebant. quia bonus est. alii autem dicebant.
Non. sed seducit turbas. Nemo tamen palam
loquebatur de illo propter metum iudeorum.
Iam autem die festo mediante. ascendit
ihesus in templum et docebat. et mirabantur
iudei dicentes. Quomodo hic litteras scit
cum non didicerit? Respondit eis ihesus. et dixit. Mea
doctrina non est mea. sed eius qui misit me.
Si quis uoluerit uoluntatem eius facere.
cognoscet de doctrina eius utrum ex deo sit.

an ego a me ipso loquar. Qui a semet
ipso loquitur gloriam propriam querit. Qui autem querit
gloriam eius qui misit illum hic verax est
et iniustitia in illo non est. Nonne moyses
dedit vobis legem. et nemo ex vobis facit
legem? Quid me queritis interficere? Respondit
turba et dixit. Demonium habes. Quis te querit
interficere? Respondit ihesus et dixit eis. Unum
opus feci et omnes miramini. Propterea moy-
ses dedit vobis circumcisionem. non quia ex
moyse est. sed ex patribus. et in sabbato circumci-
ditis hominem. Si circumcisionem accipit homo
in sabbato ut non solvatur lex moysi mi-
chi indignamini quia totum hominem sanum
feci in sabbato? Nolite iudicare secundum faci-
em. sed iustum iudicium iudicate. Dice-
bant ergo quidam ex ierosolimis. Nonne hic
est quem querunt interficere? Et ecce
palam loquitur et nichil ei dicunt. Numquid vere co-
gnoverunt principes quia hic est christus? Sed hunc
scimus unde sit. Christus autem cum venerit nemo scit
unde sit. Clamabat ergo docens in templo
ihesus et dicens. Et me scitis. et unde sim scitis.
et a me ipso non veni. sed est verus qui misit me.
quem vos nescitis. Ego scio eum. Et si di-
xero quia nescio eum. ero similis vobis
mendax. Sed scio eum: quia ab ipso sum. et ipse
me misit. Querebant ergo eum apprehen-
dere. et nemo misit in illum manus. quia
nondum venerat hora eius. De turba autem
multi crediderunt in eum. et dicebant. Christus
cum venerit numquid plura signa faciet quam que
hic facit? Audierunt pharisei turbam
murmurantem de illo hec. et miserunt prin-
cipes et pharisei ministros ut apprehenderent
eum. Dixit ergo ihesus. Adhuc modicum
tempus vobiscum sum. et vado ad eum qui misit me.
Queretis me et non invenietis. et ubi sum e-
go vos non potestis venire. Dixerunt ergo
iudei ad semetipsos. Quo hic iturus est quia
non inveniemus eum? Numquid in dispersionem
gentium iturus est et docturus gentes? Quis
est hic sermo quem dixit. queretis me et non inve-
nietis. et ubi sum ego vos non potestis ve-
nire? In novissimo autem die magno
festivitatis. stabat ihesus et clamabat
dicens. Si quis sitit veniat ad me et bi-
bat. Qui credit in me sicut dicit scriptura.
flumina de ventre eius fluent aque vive.

Hoc autem dixit de spiritu sancto quem accepturi
erant credentes in eum. Nondum enim erat
spiritus datus. quia ihesus nondum fuerat glorifica-
tus. Ex illa ergo turba cum audissent hos
sermones eius: dicebant. Hic est vere pro-
pheta. Alii dicebant. Hic est christus. Quidam
autem dicebant. Numquid a galilea christus venit?
Nonne scriptura dicit. quia ex semine david.
et bethleem castello ubi erat david venit
christus? Dissensio itaque facta est inter turbam pro-
pter eum. Quidam autem ex ipsis volebant
apprehendere eum. sed nemo misit super illum
manus. Venerunt ergo ministri ad pon-
tifices et phariseos. Et dixerunt eis illi.
Quare non adduxistis eum? Responderunt ministri.
Numquam sic locutus est homo. sicut hic homo
loquitur. Responderunt ei pharisei. Numquid et
vos seducti estis? Numquid aliquis ex prin-
cipibus credidit in eum. aut ex phariseis?
Sed turba hec que non novit legem maledi-
cti sunt. Dixit nichodemus ad eos. ille qui
venit ad eum nocte. qui unus erat ex
ipsis. Numquid lex nostra iudicat hominem.
nisi audierit ab ipso prius et cognoverit
quid faciat? Responderunt et dixerunt ei. Numquid
et tu galileus es? Scrutare scripturas,
et vide. quia propheta a galilea non surgit. Et rever-
si sunt unusquisque in domum suam.
Iesus autem perrexit in montem oliveti. et VIII
diluculo iterum venit in templum, et omnis populus
venit ad eum. et sedens docebat eos. Ad-
ducunt autem scribe et pharisei mulierem
in adulterio deprehensam. et statuerunt eam
in medio. Et dixerunt ei. Magister hec mu-
lier modo deprehensa est in adulterio. In le-
ge autem moyses mandavit nobis huiusmodi lapi-
dare. Tu ergo quid dicis? Hec autem dice-
bant temptantes eum. ut possent accusa-
re eum. Iesus autem inclinans se deorsum.
digito scribebat in terra. Cum autem perseve-
rarent interrogantes eum. erexit se et dixit
eis. Qui sine peccato est vestrum. primus in
illam lapidem mittat. Et iterum se incli-
nans scribebat in terra. Audientes autem
unus post unum exibant. incipientes a se-
nioribus. Et remansit solus ihesus. et mu-
lier in medio stans. Erigens autem se ihesus.
dixit ei. Mulier. Ubi sunt qui te accusa-
bant? Nemo te condempnavit? Que dixit.

Nemo domine. Dixit autem ei ihesus, Nec ego te
condempnabo. Vade et amplius noli peccare.
est Iterum ergo locutus est eis ihesus dicens. Ego sum
lux mundi. Qui sequitur me non ambulat in
tenebris, sed habebit lumen uite. Dixerunt
ergo ei pharisei. Tu de teipso testimonium
perhibes, testimonium tuum non est uerum. Re
spondit ihesus et dixit eis. Et si ego testimonium
perhibeo de meipso, uerum est testimonium me
um: quia scio unde ueni et quo uado. Vos
autem nescitis unde uenio: aut quo uadam.
Vos secundum carnem iudicatis: ego non iudico
quemquam. Et si iudico ego, iudicium meum
uerum est. quia solus non sum, sed ego et qui
misit me pater. Et in lege uestra scriptum est,
quia duorum hominum testimonium uerum est.
Ego sum qui testimonium perhibeo de meipso.
Et testimonium perhibet de me qui misit me
pater. Dicebant ergo ei. Ubi est pater tuus?
Respondit ihesus. Neque me scitis, neque patrem
meum. Si me sciretis, forsitan et patrem
meum sciretis. Hec uerba locutus est ihesus
in gazophilacio, docens in templo. Et
nemo apprehendit eum, quia nondum ue
nerat hora eius. Dixit ergo iterum eis ihesus. Ego
uado et queretis me, et in peccato uestro mori
emini. Et quo ego uado uos non
potestis uenire. Dicebant ergo iudei.
Numquid interficiet semetipsum, quia dicit quo
ego uado, uos non potestis uenire? Et dice
bat eis. Vos de deorsum estis, ego de supernis
sum. Vos de mundo hoc estis, ego non
sum de hoc mundo. Dixi ergo uobis quia
moriemini in peccatis in peccatis uestris.
Si enim non credideritis quia ego sum, mori
emini in peccato uestro. Dicebant ergo ei.
Tu quis es? Dixit eis ihesus. Principium
qui et loquor uobis. Multa habeo de uo
bis loqui et iudicare. Sed qui misit
me uerax est. Et ego que audiui ab eo,
hec loquor in mundo. Et non cognoue
runt quia patrem eis dicebat deum. Dixit
ergo eis ihesus. Cum exaltaueritis filium
hominis, tunc cognoscetis quia ego sum.
et a meipso facio nichil, sed sicut docuit
me pater hec loquor. Et qui me misit
mecum est, et non reliquit me solum, quia ego que
placita sunt ei facio semper. Hec illo lo
quente, multi crediderunt in eum. Dicebat

ergo ihesus ad eos qui crediderunt ei iudeos.
Si uos manseritis in sermone meo, uere disci
puli mei eritis, et cognoscetis ueritatem, et ue
ritas liberabit uos. Responderunt ei. Semen abra
he sumus et nemini seruiuimus umquam. Quo
modo tu dicis liberi eritis? Respondit eis ihesus. Amen amen
dico uobis, quia omnis qui facit peccatum, seruus est
peccati. Seruus autem non manet in domo in eter
num. Filius autem manet in eternum. Si ergo filius uos
liberauerit, uere liberi eritis. Scio quia filii abra
he estis. Sed queritis me interficere, quia sermo
meus non capit in uobis. Ego quod uidi apud pa
trem meum loquor: et uos que uidistis apud pa
trem uestrum facitis. Responderunt et dixerunt
ei. Pater noster abraham est. Dicit eis ihesus. Si fi
lii abrahe estis, opera abrahe facite. Nunc autem
queritis me interficere, hominem qui ueritatem uo
bis locutus sum, quam audiui a deo. Hoc abra
ham non fecit. Vos facitis opera patris uestri. Dixerunt
itaque ei. Nos ex fornicatione non sumus
nati. Unum patrem habemus deum. Dixit
ergo eis ihesus. Si deus pater uester esset, diligeretis
utique me. Ego enim ex deo processi et ueni.
Neque enim a meipso ueni, sed ille me misit.
Quare loquelam meam non cognoscitis? Quia non
potestis audire sermonem meum. Vos ex pa
tre diabolo estis, et desideria patris uestri uul
tis facere. Ille homicida erat ab initio, et
in ueritate non stetit: quia non est ueritas in eo. Cum lo
quitur mendacium, ex propriis loquitur, quia menda
x est et pater eius. Ego autem quia ueritatem dico non
creditis michi. Quis ex uobis arguit me
de peccato? Si ueritatem dico quare uos non cre
ditis michi? Qui est ex deo, uerba dei audit.
Propterea uos non auditis, quia ex deo non estis.
Responderunt ergo iudei et dixerunt ei. Nonne be
ne dicimus nos quia samaritanus es tu, et de
monium habes? Respondit ihesus et dixit. Ego demoni
um non habeo, sed honorifico patrem meum, et uos
inhonorastis me. Ego autem non quero gloriam
meam. Est qui querat et iudicet. Amen amen
dico uobis. Si quis sermonem meum seruauerit,
mortem non uidebit in eternum. Dixerunt ergo iudei.
Nunc cognouimus quia demonium habes. Abraham
mortuus est et prophete, et tu dicis. Si quis ser
monem meum seruauerit, non gustabit mor
tem in eternum. Numquid tu maior es patre
nostro abraham qui mortuus est? Et prophete
mortui sunt. Quem teipsum facis? Respondit

sus. Si ego glorifico meipsum: gloria mea ni
chil est. Est pater meus qui glorificat me.
quem vos dicitis quia deus vester est: et non cognovi
stis eum. Ego autem novi eum. Et si dixero quia
non scio eum: ero similis vobis mendax. Sed
scio eum, et sermonem eius servo. Abraham
pater vester exultavit ut videret diem meum: et vidit
et gavisus est. Dixerunt ergo Iudei
ad eum. Quinquaginta annos nondum habes:
et Abraham vidisti? Dixit eis Ihesus. Amen amen
dico vobis: antequam Abraham fieret ego sum.
Tulerunt ergo lapides, ut iacerent in eum.
Ihesus autem abscondit se, et exivit de templo.
Et preteriens vidit hominem cecum a nativita
te. Et interrogaverunt eum discipuli sui. Ra
bi. Quis peccavit. hic, aut parentes eius.
ut cecus nasceretur? Respondit Ihesus. Neque
hic peccavit, neque parentes eius. sed ut
manifestentur opera dei in illo. Me opor
tet operari opera eius qui misit me. donec di
es est. Venit nox quando nemo potest operari. Quam
diu in mundo sum: lux sum mundi. Hec
cum dixisset. exspuit in terram. et fecit lutum
ex sputo. et linivit lutum super oculos eius.
et dixit ei. Vade et lava in natatoria
Syloe. quod interpretatur missus. Abiit ergo
et lavit. et venit videns. Itaque vicini et qui
viderant eum prius. quia mendicus erat. dice
bant. Nonne hic est qui sedebat, et mendi
cabat? Alii dicebant. quia hic est. Alii autem
nequaquam. sed similis est eius. Ille autem dice
bat. quia ego sum. Dicebant ergo ei. Quomodo
aperti sunt tibi oculi? Respondit. Ille homo qui
dicitur Ihesus lutum fecit. et unxit oculos me
os. et dixit mihi. Vade ad natatoria Syloe. et
lava. Et abii. et lavi et vidi. Et dixerunt
ei. Ubi est ille? Ait. Nescio. Adducunt
eum ad phariseos qui cecus fuerat. Erat
autem sabbatum quando lutum fecit Ihesus. et aperu
it oculos eius. Iterum ergo interrogabant eum pha
risei. quomodo vidisset. Ille autem dixit eis.
Lutum posuit super oculos meos. et lavi. et
video. Dicebant ergo ex phariseis qui
dam. Non est hic a deo. qui sabbatum non custo
dit. Alii dicebant. Quomodo potest homo pec
cator hec signa facere? Et scisma erat
inter eos. Dicunt ergo ceco iterum. Tu quid dicis de
illo qui aperuit oculos tuos? Ille autem dixit.
Quia propheta est. Non crediderunt ergo Iu
dei de illo. quia cecus fuisset et vidisset: done
c vocaverunt parentes eius qui viderat. et in
terrogaverunt eos dicentes. Hic est filius vester
quem vos dicitis. quia cecus natus est? Quo
modo ergo nunc videt? Responderunt eis parentes
eius. et dixerunt. Scimus quia hic est filius noster.
et quia cecus natus est. Quomodo autem nunc vide
at nescimus. aut quis eius aperuit oculos nos
nescimus. Ipsum interrogate. etatem habet. ipse
de se loquatur. Hec dixerunt parentes eius
quia timebant Iudeos. Iam enim conspira
verant Iudei ut si quis eum confiteretur esse
Christum: extra synagogam fieret. Propterea
parentes eius dixerunt: quia etatem habet
ipsum interrogate. Vocaverunt ergo rursum ho
minem qui fuerat cecus. et dixerunt ei. Da
gloriam deo. Nos scimus quia hic homo pecca
tor est. Dixit ergo ille. Si peccator est nescio. Unum
scio. quia cecus cum essem modo video. Di
xerunt ergo illi. Quid fecit tibi? Quomodo
aperuit tibi oculos? Respondit eis. Dixi vobis
iam. et audistis. Quid iterum vultis audi
re? Numquid et vos vultis discipuli eius fie
ri? Maledixerunt ei. et dixerunt. Tu discipulus
eius sis. Nos autem Moysi discipuli sumus.
Nos scimus quia Moysi locutus est deus. Hunc
autem nescimus unde sit. Respondit ille homo et
dixit eis. In hoc enim mirabile est. quia vos ne
scitis unde sit: et aperuit oculos meos. Scimus
autem quia peccatores deus non audit. Sed si quis
dei cultor est, et voluntatem eius facit. hunc
exaudit. A seculo non est auditum. quia aperuit
quis oculos ceci nati. Nisi esset hic a deo. non
poterat facere quicquam. Responderunt et dixerunt
ei. In peccatis natus es totus. et tu doces
nos? Et eiecerunt eum foras. Audivit autem
Ihesus quia eiecerunt eum foras. et cum invenisset
eum dixit ei. Tu credis in filium dei? Respondit
ille. et dixit. Quis est domine ut credam in eum?
Et dixit ei Ihesus. Et vidisti eum. et qui loquitur tecum
ipse est. At ille ait. Credo domine. Et procidens
adoravit eum. Et dixit ei Ihesus. In iudicium
ego in hunc mundum veni. ut qui non vident
videant. et qui vident ceci fiant. Et audie
runt ex phariseis qui cum ipso erant et dixe
runt ei. Numquid et nos ceci sumus? Et dixit
eis Ihesus. Si ceci essetis non haberetis pecca
tum. Nunc vero quia dicitis videmus. peccatum
vestrum manet.

8.68

X Amen amen dico vobis qui non intrat per osti-
um in ovile ovium sed ascendit aliunde
ille fur est et latro. Qui autem intrat per ho-
stium pastor est ovium. Huic hostiarius
aperit. Et oves vocem eius audiunt et proprias
oves vocat nominatim et educit eas. Et cum
proprias oves emiserit ante eas vadit. et o-
ves illum sequuntur quia sciunt vocem eius.
alienum autem non sequuntur sed fugiunt ab
eo. quia non noverunt vocem alienorum. Hoc
proverbium dixit eis Iesus. Illi autem non cognove-
runt quid loqueretur eis. Dixit ergo eis iterum
Iesus. Amen amen dico vobis quia ego sum ostium
ovium. Omnes quotquot venerunt fures sunt
et latrones. sed non audierunt eos oves. E-
go sum hostium. Per me si quis introierit
salvabitur. et ingredietur et egredietur.
et pascua inveniet. Fur non venit nisi ut
furetur et mactet et perdat. Ego veni ut
vitam habeant et abundantius habeant.
Ego sum pastor bonus. Bonus pastor
animam suam dat pro ovibus suis. Merce-
narius autem et qui non est pastor cuius non
sunt oves proprie videt lupum venientem.
et dimittit oves et fugit. Et lupus rapit.
et dispergit oves. Mercenarius autem fugit
quia mercenarius est. et non pertinet ad eum de o-
vibus. Ego sum pastor bonus. et cogno-
sco oves meas et cognoscunt me mee.
Sicut novit me pater. et ego agnosco patrem.
et animam meam pono pro ovibus meis. Et
alias oves habeo que non sunt ex hoc ovi-
li. et illas oportet me adducere. et meam
vocem audient. et fiet unum ovile. et u-
nus pastor. Propterea me pater diligit. quia
ego pono animam meam. ut iterum sumam eam.
Nemo tollit eam a me. sed ego pono e-
am a me ipso. Potestatem habeo ponendi
eam. et potestatem habeo iterum sumendi
eam. Hoc mandatum accepi a patre meo.
Dissensio iterum facta est inter iudeos propter
sermones hos. Dicebant autem multi ex ip-
sis. Demonium habet et insanit. Quid eum
auditis? Alii dicebant. Hec verba non sunt
demonium habentis. Numquid demonium potest
cecorum oculos aperire? Facta sunt autem ence-
nia in iherusalem. et hiems erat. Et ambula-
bat Iesus in templo in porticu salomonis.
Circumdederunt ergo eum iudei. et dicebant

ei. Quousque animam nostram tollis? Si tu
es Christus. dic nobis palam. Respondit eis Iesus. Loquor
vobis et non creditis. Opera que ego facio in
nomine patris mei hec testimonium perhibent
de me. Sed vos non creditis. quia non estis ex
ovibus meis. Oves mee vocem meam au-
diunt. et ego cognosco eas. et sequuntur me.
et ego vitam eternam do eis. et non peribunt
in eternum. et non rapiet eas quisquam de ma-
nu mea. Pater meus quod dedit mihi maius
est omnibus. et nemo potest rapere de manu patris
mei. Ego et pater unum sumus. Sustulerunt
lapides iudei. ut lapidarent eum. Respondit
eis Iesus. Multa opera bona ostendi vobis
ex patre meo. propter quod eorum opus me la-
pidatis? Responderunt ei iudei. De bono
opere non lapidamus te. sed de blasphemia.
et quia tu homo cum sis. facis te ipsum deum.
Respondit eis Iesus. Nonne scriptum est in le-
ge vestra quia ego dixi dii estis? Si illos
dixit deos ad quos sermo dei factus est
et non potest solvi scriptura quem pater sanctificavit
et misit in mundum. vos dicitis quia
blasphemas. quia dixi filius dei sum.
Si non facio opera patris mei. nolite cre-
dere michi. Si autem facio. et si michi
non vultis credere. operibus credite. ut co-
gnoscatis et credatis. quia in me est pater et ego
in patre. Querebant ergo eum appre-
hendere. et exivit de manibus eorum. Et
abiit iterum trans iordanem in eum locum ubi
erat iohannes baptizans primum. et mansit
illic. Et multi venerunt ad eum et dicebant
quia signum iohannes quidem fecit nullum. Omnia
autem quecumque dixit iohannes de hoc ve-
ra erant. et multi crediderunt in eum.
Erat autem quidam languens lazarus a be- XI
thania de castello marie et marthe
sororis eius. Maria autem erat que unxit do-
minum unguento. et extersit pedes eius
capillis suis. cuius frater lazarus infirma-
batur. Miserunt ergo sorores eius ad eum
dicentes. Domine. ecce quem amas infirma-
tur. Audiens autem Iesus dixit eis. Infirmi-
tas hec non est ad mortem. sed pro gloria dei
ut glorificetur filius dei per eam. Diligebat
autem Iesus martham. et sororem eius mariam
et lazarum. Ut ergo audivit quia infirmabatur.
tunc quidem mansit in eodem loco duobus

duobus. Deinde post hec dixit discipulis suis.
Eamus in iudeam iterum. Dicunt ei discip
uli. Rabbi. nunc querebant te iudei la
pidare. et iterum uadis illuc? Respondit ihesus.
Nonne duodecim hore sunt diei? Si quis
ambulauerit in die non offendit: quia lu
cem huius mundi uidet. Si autem ambulaue
rit in nocte offendit: quia lux non est in eo.
Hec ait. Et post hec dicit eis. Lazarus
amicus noster dormit. sed uado ut a somno
excitem eum. Dixerunt ergo discipuli eius.
Domine. si dormit. saluus erit. Di
xerat autem ihesus de morte eius. illi autem
putauerunt quia de dormitione somni
diceret. Tunc ergo dixit eis ihesus manifeste. La
zarus mortuus est. et gaudeo propter uos.
ut credatis quia non eram ibi. Sed eamus ad
eum. Dixit ergo thomas qui dicitur didimus
ad condiscipulos. Eamus et nos ut moriamur
cum eo. Venit itaque ihesus et inuenit eum
quatuor dies iam in monumento habentem.
Erat autem bethania iuxta ierusalem
quasi stadiis quindecim. Multi autem ex iu
deis uenerant ad martham et mariam.
ut consolarentur eas de fratre suo. Martha
ergo ut audiuit quia ihesus uenit: occurrit illi.
Maria autem domi sedebat. Dixit ergo mar
tha ad ihesum. Domine si fuisses hic. frater meus
non fuisset mortuus. Sed et nunc scio. quia
quecumque poposceris a deo dabit tibi deus. Dicit
illi ihesus. Resurget frater tuus. Dicit ei mar
tha. Scio quia resurget in resurrectione
in nouissimo die. Dixit ei ihesus. Ego
sum resurrectio et uita. Qui credit in
me et si mortuus fuerit uiuet. et omnis
qui uiuit et credit in me: non morietur in
eternum. Credis hoc? Ait illi. Utique domine.
Ego credidi quia tu es christus filius dei uiui.
qui in hunc mundum uenisti. Et cum hec
dixisset. abiit et uocauit mariam sororem
suam. silentio dicens. Magister adest et uocat
te. Illa ut audiuit surrexit cito et ue
nit ad eum. Nondum enim uenerat ihesus in
castellum. sed erat adhuc in illo loco ubi
occurrerat ei martha. Iudei ergo qui
erant cum ea in domo et consolabantur
eam. cum uidissent mariam quia cito surrexit.
secuti sunt eam dicentes. quia uadit ad mo
numentum ut ploret ibi. Maria ergo cum
uenisset ubi erat ihesus: uidens eum ceci
dit ad pedes eius et dixit ei. Domine si fu
isses hic non esset mortuus frater meus. Ihesus
ergo ut uidit eam plorantem. et iudeos qui
uenerant cum ea plorantes: infremuit
spiritu et turbauit semetipsum et dixit.
Ubi posuistis eum? Dicunt ei. Domine. ue
ni et uide. Et lacrimatus est ihesus. Di
xerunt ergo iudei. Ecce quomodo
amabat eum. Quidam autem dixerunt
ex ipsis. Non poterat hic qui aperuit ocu
los ceci nati facere. ut et hic non mo
reretur? Ihesus ergo rursum fremens in semet
ipso uenit ad monumentum. Erat autem
spelunca: et lapis superpositus erat ei.
Ait ihesus. Tollite lapidem. Dicit ei mar
tha soror eius qui mortuus fuerat.
Domine iam fetet. Quatriduanus enim est.
Dicit ei ihesus. Nonne dixi tibi quoniam si cre
dideris uidebis gloriam dei? Tulerunt ergo la
pidem. Ihesus autem eleuatis sursum oculis.
dixit. Pater gratias ago tibi: quoniam audisti me.
Ego autem sciebam quia semper me au
dis. Sed propter populum qui circumstat: dixi.
ut credant quia tu me misisti. Hec cum
dixisset uoce magna clamauit. Lazare ue
ni foras. Et statim prodiit qui fuerat
mortuus. ligatus pedes et manus institis.
et facies illius sudario erat ligata. Dicit eis
ihesus. Soluite eum et sinite abire. Multi ergo
ex iudeis qui uenerant ad mariam et mar
tham. et uiderant que fecit crediderunt in eum.
Quidam autem ex ipsis abierunt ad phariseos.
et dixerunt eis que fecit ihesus. Collegerunt
ergo pontifices et pharisei concilium aduersus
ihesum: et dicebant. Quid facimus quia hic
homo multa signa facit? Si dimitti
mus eum sic omnes credent in eum. et uenient
romani et tollent nostrum locum et gentem. Unus
autem ex ipsis cayphas cum esset pontifex anni
illius. dixit eis. Uos nescitis quicquam
nec cogitatis. quia expedit nobis ut unus
moriatur homo pro populo. et non tota gens pereat.
Hoc autem a semetipso non dixit. sed cum esset pon
tifex anni illius. prophetauit quia ihesus moritu
rus erat pro gente. et non tantum pro gente. sed ut
filios dei qui erant dispersi congregaret
in unum. Ab illo ergo die cogitauerunt ut
interficerent eum. Ihesus ergo iam non in palam

noie

ambulabat apud iudeos. sed abiit in regio
nem iuxta desertum in ciuitatem que dici
tur Ephraim. ibi morabatur cum discipulis suis.
Proximum autem erat pascha iudeorum. Et ascen
derunt multi ierusalem de regione ante pa
scha. ut sanctificarent se ipsos. Querebant
ergo ihesum. et colloquebantur ad inuicem
in templo stantes. Quid putatis quia non
uenit ad diem festum? Dederant autem pon
tifices et pharisei mandatum. ut si quis cognoue
rit ubi sit. indicet. ut apprehendant eum.
XII Iesus ergo ante sex dies pasche uenit in
bethaniam. ubi fuerat lazarus mortu
us quem suscitauit ihesus. Fecerunt autem ei cenam
ibi. et martha ministrabat. Lazarus
uero unus erat ex discumbentibus cum eo.
Maria ergo accepit libram unguenti nar
di pistici preciosi. et unxit pedes ihesu et
extersit capillis suis pedes eius. et domus
impleta est ex odore unguenti. Dixit
ergo unus ex discipulis eius. iudas scarioth
is qui erat eum traditurus. Quare hoc un
guentum non uenit trecentis denariis et
datum est egenis? Dixit autem hoc
non quia de egenis pertinebat ad eum. sed quia
fur erat. et loculos habens. ea que mitte
bantur portabat. Dixit ergo ihesus. Sini
te illam. ut in diem sepulture mee ser
uet illud. Pauperes enim semper habetis uobiscum.
me autem non semper habebitis. Cognouit ergo
turba multa ex iudeis quia illic est. et
uenerunt non propter ihesum tantum. sed ut lazarum
uiderent quem suscitauit a mortuis.
Cogitauerunt autem principes sacerdotum
ut et lazarum interficerent. quia multi propter
illum abibant ex iudeis et credebant in
ihesum. In crastinum autem turba multa que
conuenerat ad diem festum. cum audissent
quia uenit ihesus ierusalem. acceperunt ramos
palmarum et processerunt obuiam ei et clama
bant. Osanna benedictus qui uenit in nomine
domini rex israel. Et inuenit ihesus asellum. et se
dit super eum. sicut scriptum est. Noli timere filia
syon. ecce rex tuus uenit sedens super pul
lum asine. Hec non cognouerunt discipuli eius
primum. sed quando glorificatus est ihesus. tunc re
cordati sunt quia hec erant scripta de eo. et hec
fecerunt ei. Testimonium ergo perhibebat
turba que erat cum eo quando lazarum uocauit
de monumento et suscitauit eum a mortuis.
Propterea et obuiam uenit ei turba. quia audi
erunt eum fecisse hoc signum. Pharisei
ergo dixerunt ad semetipsos. Videtis
quia nichil proficimus. ecce mundus totus post eum
abiit. Erant autem quidam gentiles ex his
qui ascenderant ut adorarent in die festo.
Hii ergo accesserunt ad philippum qui erat
a bethsaida galilee. et rogabant eum di
centes. Domine uolumus ihesum uidere. Venit
philippus et dicit andree. andreas rursum
et philippus dixerunt ihesu. Ihesus autem respondit
eis dicens. Venit hora ut clarificetur filius
hominis. Amen amen dico uobis. nisi granum
frumenti cadens in terram mortuum fu
erit. ipsum solum manet. Si autem mortuum
fuerit multum fructum affert. Qui amat
animam suam perdet eam. Et qui odit animam
suam in hoc mundo. in uitam eternam custodit
eam. Si quis michi ministrat me sequa
tur. et ubi ego sum illic et minister meus
erit. Si quis michi ministrauerit. honori
ficabit eum pater meus qui est in celis. Nunc
anima mea turbata est. et quid dicam?
Pater saluifica me ex hora hac. Sed prop
terea ueni in horam hanc. Pater clarifica
nomen tuum. Venit ergo uox de celo.
et clarificaui et iterum clarificabo. Turba
ergo que stabat et audierat. dicebat
tonitruum factum esse. alii dicebant. Angelus
ei locutus est. Respondit ihesus et dixit. Non
propter me uox hec uenit. sed propter uos. Nunc
iudicium est mundi. nunc princeps huius
mundi eicietur foras. Et ego si ex
altatus fuero a terra. omnia traham ad
me ipsum. Hoc autem dicebat significans
qua morte esset moriturus. Respondit ei turba.
Nos audiuimus ex lege. quia christus manet in
eternum. Et quomodo tu dicis. oportet exal
tari filium hominis? Quis est iste filius hominis?
Dixit ergo eis ihesus. Adhuc modicum lumen
in uobis est. Ambulate dum lucem habetis
ut non tenebre uos comprehendant. Et qui
ambulat in tenebris nescit quo ua
dat. Dum lucem habetis credite in lucem
ut filii lucis sitis. Hec locutus est ihesus
et abiit et abscondit se ab eis. Cum autem tanta
signa fecisset coram eis. non credebant in eum.
ut sermo ysaie prophete impleretur quem dixit.

Domine quis credidit auditui nostro? et bra-
chium domini cui revelatum est? Propterea non
poterant credere, quia iterum dixit Ysaias: Ex-
cecavit oculos eorum et induravit cor
eorum, ut non videant oculis et intelligant
corde, et convertantur et sanem eos. Hec dixit
Ysaias quando vidit gloriam eius et locutus
est de eo. Verumtamen et ex principibus mul-
ti crediderunt in eum; sed propter phariseos
non confitebantur, ut de synagoga non
eicerentur. Dilexerunt enim gloriam
hominum magis quam gloriam dei. Jesus
autem clamavit et dixit: Qui credit in
me, non credit in me, sed in
eum qui misit me. Et qui videt me,
videt eum qui misit me. Ego lux in mun-
dum veni, ut omnis qui credit in me in te-
nebris non maneat. Et si quis audierit
verba mea et non custodierit ea, ego non iudico
eum. Non enim veni ut iudicem mundum, sed
ut salvificem mundum. Qui spernit me
et non accipit verba mea, habet qui iudicet eum.
Sermo quem locutus sum, ille iudicabit
eum in novissimo die. Quia ego ex me
ipso non sum locutus, sed qui misit me pater,
ipse mihi mandatum dedit quid dicam et quid
loquar. Et scio quia mandatum eius vita
eterna est. Que ergo ego loquor, sicut dixit mihi
pater, sic loquor.

XIII

Ante diem autem festum pasche, sciens Ihesus quia venit
eius hora ut transeat ex hoc mundo
ad patrem, cum dilexisset suos qui erant in
mundo, in finem dilexit eos. Et cena
facta, cum diabolus iam misisset in cor ut
traderet eum Iudas Symonis Scari-
othis, sciens quia omnia dedit ei pater
in manus, et quia a deo exivit et ad deum
vadit, surgit a cena et ponit vestimen-
ta sua. Et cum accepisset linteum, pre-
cinxit se. Deinde mittit aquam in pelvim, et cepit
lavare pedes discipulorum, et extergere lin-
teo quo erat precinctus. Venit ergo ad Sy-
monem Petrum. Et dicit ei Petrus: Domine, tu
mihi lavas pedes? Respondit Ihesus et dixit ei:
Quod ego facio tu nescis modo, scies autem
postea. Dicit ei Petrus: Non lavabis mihi pe-
des in eternum. Respondit ei Ihesus: Si non la-
vero te, non habebis partem mecum. Di-
cit ei Symon Petrus: Domine, non tantum pedes
meos, sed et manus et caput. Dicit ei Ihesus: Qui
lotus est non indiget nisi ut pedes lavet, sed
est mundus totus. Et vos mundi estis,
sed non omnes. Sciebat enim quisnam esset qui tra-
deret eum; propterea dixit: Non estis mundi
omnes. Postquam ergo lavit pedes eo-
rum, et accepit vestimenta sua, et cum recubu-
isset iterum, dixit eis: Scitis quid fecerim vobis?
Vos vocatis me magister et domine, et bene
dicitis: sum etenim. Si ergo ego lavi
pedes vestros dominus et magister, et vos debe-
tis alter alterius lavare pedes. Exemplum
enim dedi vobis, ut quemadmodum ego
feci vobis, ita et vos faciatis. Amen amen
dico vobis: non est servus maior domino suo,
neque apostolus maior est eo qui misit illum.
Si hec scitis, beati eritis si feceritis ea. Non
de omnibus vobis dico. Ego scio quos ele-
gerim, sed ut adimpleatur scriptura: Qui man-
ducat mecum panem levabit contra me cal-
caneum suum. Amodo dico vobis, priusquam
fiat, ut cum factum fuerit credatis quia ego
sum. Amen amen dico vobis: qui accipit si quem
misero, me accipit. Qui autem me accipit, accipit
eum qui me misit. Cum hec dixisset Ihesus,
turbatus est spiritu, et protestatus est et dixit: Amen
amen dico vobis, quia unus ex vobis me tra-
det. Aspiciebant ergo ad invicem discipuli,
hesitantes de quo diceret. Erat
autem recumbens unus ex discipulis eius in si-
nu Ihesu, quem diligebat Ihesus. Innuit ergo
huic Symon Petrus et dixit ei: Quis est
de quo dicit? Itaque cum recubuisset ille
supra pectus Ihesu, dicit ei: Domine, quis est?
Respondit Ihesus: Ille est cui ego intinctum
panem porrexero. Et cum intinxisset panem,
dedit Iude Symonis Scariothis. Et post
buccellam introivit in illum Sathanas. Et
dicit ei Ihesus: Quod facis, fac citius. Hoc autem
nemo scivit discumbentium ad quid di-
xerit ei. Quidam autem putabant, quia lo-
culos habebat Iudas, quod dixisset ei Ihesus:
Eme ea que opus sunt nobis ad diem festum,
aut egenis aliquid daret. Cum ergo acce-
pisset ille buccellam, exivit continuo. Erat
autem nox. Cum ergo exisset, dixit Ihesus: Nunc
clarificatus est filius hominis, et deus clarifica-
tus est in eo. Si deus clarificatus est in eo, et
deus clarificabit eum in semetipso, et continuo

clificabit eum. Filioli ad huc modicũ uobiscũ
sum. Queretis me. et sicut dixi iudeis. q̃
ego uado uos nõ potestis uenire. Et
uobis dico modo. Mandatũ nouũ do
uobis. ut diligatis inuicẽ sicut dilexi uos
et ut uos diligatis inuicẽ. In hoc co
gnoscent omnes quia mei discipuli estis si di
lectionẽm habueritis ad inuicem. Dicit
ei symon petrus. Dñe quo uadis? Re
spondit ihesus. Quo ego uado nõ potes me
modo sequi; sequeris aũt postea. Di
cit ei petrus. Quare nõ possũ te sequi
modo? Animam meã pro te ponã. Respondit
ihesus. Animam tuã pro me ponis? Amen amen
dico tibi. nõ cantabit gallus donec
me ter neges.

XIIII

Et ait discipulis suis. Nõ turbetur cor
uestrum. Creditis in deũ et in me credi
te. In domo patris mei mansiones mul
te sunt. Siquo minus dixissem uobis qa
uado parare uobis locũ. Et si abiero et
preparauero uobis locũ: iterũ uenio et ac
cipiã uos ad me ipsum. ut ubi sũ ego
et uos sitis. Et quo ego uado scitis. et
uiã scitis. Dicit ei thomas. Dñe. nesci
mus quo uadis. Et quomodo possumus
uiã scire? Dicit ei ihesus. Ego sũ uia ue
ritas et uita. Nemo uenit ad patrem
nisi per me. Si cognouissetis me et pa
trem meũ utique cognouissetis. Et am
modo cognoscetis eũ. et uidistis eũ.
Dicit ei philippus. Dñe ostende nobis pa
trem: et sufficit nobis. Dicit ei ihesus. Tan
to tempore uobiscum sũ. et nõ cognouistis
me? Philippe. qui uidet me: uidet
et patrẽ. Quomodo tu dicis ostende
nobis patrem? Nõ creditis quia ego in pa
tre et pater in me est? Uerba que ego loquor
uobis: a me ipso nõ loquor. Pater aũt in me
manens: ipse facit opera. Nõ creditis quia
ego in patre et pater in me est? Alioquin
propter opera ipsa credite. Amen amen dico uo
bis: qui credit in me. opera q̃ ego facio
et ipse faciet. et maiora horum faciet. quia ego
ad patrem uado. Et quodcumque petieritis
patrem in nomine meo. hoc faciam. ut glori
ficetur pater in filio. Si quid petieritis in
nomine meo hoc faciam. Si diligitis me
mandata mea seruate. Et ego rogabo
patrem. et aliũ paraclitũ dabit uobis
ut maneat uobiscũ in eternũ: spiritum ueri
tatis quem mundus nõ potest accipere. quia nõ
uidet eum nec scit eum. Uos aũt cog
noscetis eum. quia apud uos manebit et in uobis
erit. Non relinquam uos orphanos. ue
niã ad uos. Ad huc modicũ et mundus
iam me nõ uidet. Uos aũt uidetis me
quia ego uiuo et uos uiuetis. In illo die
uos cognoscetis quia ego in patre meo
et uos in me et ego in uobis. Qui habet
mandata mea et seruat ea: ille est qui di
ligit me. Qui aũt diligit me: dilige
tur a patre meo. et ego diligã eũ. et ma
nifestabo ei me ipsum. Dicit ei iudas
nõ ille scarioth. Dñe quid factũ est quia
nobis manifestaturus es te ipsum et nõ
mundo? Respondit ihesus. et dixit ei. Si quis
diligit me. sermonẽ meũ seruabit. et
pater meus diliget eũ. et ad eũ ueniemus
et mansionẽm apud eũ faciemus. Qui nõ
diligit me: sermones meos nõ seruat.
Et sermonẽ quem audistis nõ est meus: sed
eius qui misit me patris. Hec locutus
sũ uobis: apud uos manens. Paraclitus aũt
spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo:
ille uos docebit omnia. et suggeret uo
bis omnia quecumque dixero uobis. Pacem
meã relinquo uobis. pacem meam do
uobis. Nõ quomodo hic mundus dat ego
do uobis. Non turbetur cor uestrum neque
formidet. Audistis quia ego dixi uobis.
uado et uenio ad uos. Si diligeretis
me gauderetis utique quia uado ad pa
trem: quia pater maior me est. Et nunc dixi
uobis priusquã fiat: ut cum factum fu
erit credatis. Iam nõ multa loquar uobis
cum. Uenit enim princeps mundi huius. et in
me nõ habet quicquã. Sed ut cognoscat mun
dus quia diligo patrem: et sicut mandatum
dedit michi pater sic facio. Surgite
eamus hinc.

XV

Ego sũ uitis uera: et pater meus agricola est.
Omnẽ palmitem in me nõ ferentem
fructum tollet eũ. et omnẽ qui fert
fructũ purgabit eum. ut fructũ plus
afferat. Iam uos mundi estis propter ser
monẽ quem locutus sũ uobis. Manete
in me et ego in uobis. Sicut palmes nõ pot

ferre fructum a semetipso nisi manserit
in uite: sic nec uos nisi in me manseri
tis. Ego sum uitis et uos palmites. Qui
manet in me et ego in eo, hic fert fruc
tum multum: quia sine me nichil potestis fa
cere. Si quis in me non manserit: mitte
tur foras sicut palmes et arescet. Et
colligent eum, et in ignem mittent et ar
det. Si manseritis in me et uerba mea
in uobis manserint: quodcumque uolue
ritis petetis, et fiet uobis. In hoc clarifi
catus est pater meus: ut fructum plurimum
afferatis, et efficiamini mei discipuli.
Sicut dilexit me pater: et ego dilexi
uos. Manete in dilectione mea. Si pre
cepta mea seruaueritis manebitis in
dilectione mea: sicut et ego precepta
patris mei seruaui, et maneo in eius di
lectione. Hec locutus sum uobis: ut gau
dium meum in uobis sit, et gaudium uestrum im
pleatur. Hoc est preceptum meum ut di
ligatis inuicem, sicut dilexi uos. Maio
rem hac dilectionem nemo habet, ut animam
suam ponat quis pro amicis suis. Vos a
mici mei estis si feceritis que ego pre
cipio uobis. Iam non dicam uos seruos: quia
seruus nescit quid faciat dominus eius. Vos
autem dixi amicos. quia omnia quecumque
audiui a patre meo: nota feci uobis.
Non uos me elegistis sed ego elegi uos
et posui uos ut eatis, et fructum afferatis
et fructus uester maneat: ut quodcumque pe
tieritis patrem in nomine meo det uobis. Hec
mando uobis ut diligatis inuicem. Si
mundus uos odit, scitote quia me priorem
uobis odio habuit. Si de mundo fuis
setis: mundus quod suum erat diligeret. Quia
uero de mundo non estis sed ego elegi uos
de mundo: propterea odit uos mundus. Memen
tote sermonis mei quem ego dixi uobis:
non est seruus maior domino suo. Si me perse
cuti sunt: et uos persequentur. Si sermonem
meum seruauerunt: et uestrum seruabunt. Sed hec
omnia facient uobis propter nomen meum: quia
nesciunt eum qui misit me. Si non uenis
sem et locutus fuissem eis: peccatum non ha
berent. Nunc autem excusationem non habent
de peccato suo. Qui me odit: et patrem
meum odit. Si opera non fecissem in eis.

que nemo alius fecit: peccatum non haberent.
Nunc autem et uiderunt, et oderunt et me et pa
trem meum. Sed ut impleatur sermo qui in le
ge eorum scriptus est. quia odio habuerunt me gratis.
Cum autem uenerit paraclitus quem ego mittam
uobis a patre spiritum ueritatis qui a patre pro
cedit ille testimonium perhibebit de me. et
uos testimonium perhibebitis quia ab initio
mecum estis.

XVI

Hec locutus sum uobis: ut non scandalizemini;
absque synagogis facient uos. Sed uenit
hora: ut omnis qui interficit uos arbi
tretur obsequium se prestare deo. Et hec faci
ent uobis. quia non nouerunt patrem neque me.
Sed hec locutus sum uobis. ut cum uenerit hora
eorum reminiscamini. quia ego dixi uobis.
Hec autem uobis ab initio non dixi. quia uobiscum
eram. Et nunc uado ad eum qui me misit.
et nemo ex uobis interrogat me. quo uadis.
Sed quia hec locutus sum uobis: tristitia imple
uit cor uestrum. Sed ego ueritatem dico uobis.
expedit uobis ut ego uadam. Si enim non a
biero paraclitus non ueniet ad uos. Si autem
abiero: mittam eum ad uos. Et cum uene
rit: ille arguet mundum de peccato, et de iu
stitia, et de iudicio. De peccato quidem; quia
non crediderunt in me. De iustitia uero quia
ad patrem uado, et iam non uidebitis me. De iu
dicio autem: quia princeps mundi huius iam iu
dicatus est. Adhuc multa habeo uobis
dicere: sed non potestis portare modo. Cum
autem uenerit ille spiritus ueritatis. docebit uos
omnem ueritatem. Non enim loquetur a semet
ipso: sed quecumque audiet loquetur: et que
uentura sunt annuntiabit uobis. Ille me cla
rificabit. quia de meo accipiet et annuntia
bit uobis. Omnia quecumque habet pater mea sunt.
Propterea dixi: quia de meo accipiet, et annuntia
bit uobis. Modicum et iam non uidebitis
me. et iterum modicum et uidebitis me. quia
uado ad patrem. Dixerunt ergo ex di
scipulis eius ad inuicem. Quid est hoc quod dicit
nobis. modicum et non uidebitis me. et
iterum modicum et uidebitis me quia uado
ad patrem. Dicebant ergo. Quid est quod dicit
modicum. Nescimus quid loquitur. Cognouit
autem ihesus. quia uolebant eum interrogare. et dixit
eis. De hoc queritis inter uos. quia dixi modicum
et non uidebitis me. et iterum modicum et uide

XVI

bitis me. Amen amen dico vobis: quia plora-
bitis et flebitis vos, mundus autem gaude-
bit. Vos autem contristabimini: sed tristitia
vestra vertetur in gaudium. Mulier autem cum
parit tristitiam habet, quia venit hora eius. Cum
autem pepererit puerum, iam non meminit pres-
sure propter gaudium, quia natus est homo in mun-
dum. Et vos igitur nunc quidem tristitiam habetis,
iterum autem videbo vos, et gaudebit cor vestrum,
et gaudium vestrum nemo tollet a vobis. Et
in illo die me non rogabitis quicquam. Amen
amen dico vobis: si quid petieritis patrem in
nomine meo, dabit vobis. Usque modo non peti-
stis quicquam in nomine meo. Petite et accipi-
etis, ut gaudium vestrum sit plenum. Hec
in proverbiis locutus sum vobis. Venit hora
cum iam non in proverbiis loquar vobis: sed pa-
lam de patre meo annuntiabo vobis. Illo di-
e in nomine meo petetis. Et non dico vobis:
quia ego rogabo patrem de vobis. Ipse enim pater
amat vos, quia vos me amastis, et credi-
distis quia a deo exivi. Exivi a patre et ve-
ni in mundum. Iterum relinquo mundum: et
vado ad patrem. Dicunt ei discipuli eius.
Ecce nunc palam loqueris, et proverbium nullum
dicis. Nunc scimus quia scis omnia: et non est opus
tibi: ut quis te interroget. In hoc credimus
quia a deo existi. Respondit eis Ihesus. Modo cre-
ditis. Ecce venit hora et iam venit: ut di-
spergamini unusquisque in propria: et me solum
relinquatis. Et non sum solus: quia pater me-
cum est. Hec locutus sum vobis: ut in me pacem
habeatis. In mundo pressuram habebi-
tis. Sed confidite ego vici mundum.
XVII Hec locutus est Ihesus. et sublevatis oculis in
celum dixit. Pater: venit hora: clarifica
filium tuum: ut filius tuus clarificet te. Si-
cut dedisti ei potestatem omnis carnis: ut
omne quod dedisti ei det eis vitam eternam. Hec
est autem vita eterna: ut cognoscant te solum
deum verum et quem misisti Ihesum Christum. Ego
te clarificavi super terram. Opus consummavi quod
dedisti michi ut faciam. Et nunc clarifica me tu
pater apud temetipsum claritate quam habui
priusquam mundus fieret apud te. Manife-
stavi nomen tuum hominibus: quos dedisti michi
de mundo. Tui erant: et michi eos dedisti. et ser-
monem tuum servaverunt. Et nunc cognoverunt quia
omnia que dedisti michi abs te sunt: quia verba que dedisti mi-

dedi eis. Et ipsi acceperunt et cognoverunt vere
quia a te exivi: et crediderunt quia tu me mi-
sisti. Ego pro eis rogo: non pro mundo, sed pro his quos
dedisti michi, quia tui sunt, et mea omnia tua
sunt, et clarificatus sum in eis. Et iam non sum in
mundo. et hii in mundo sunt. et ego ad te
venio. Pater sancte, serva eos in nomine tuo quos
dedisti michi: ut sint unum sicut et nos. Cum essem
cum eis: ego servabam eos in nomine tuo. Quos
dedisti michi ego custodivi: et nemo ex
eis periit nisi filius perditionis. ut scriptura im-
pleatur. Nunc autem ad te venio: et hec loquor
in mundo. ut habeant gaudium meum impletum in
semetipsis. Ego dedi eis sermonem tuum: et
mundus eos odio habuit: quia non sunt de mun-
do sicut et ego non sum de mundo. Non rogo ut tol-
las eos de mundo: sed ut serves eos a malo. De mun-
do non sunt. sicut et ego non sum de mundo. Sancti-
fica eos in veritate. Sermo tuus veritas est. Si-
cut tu me misisti in mundum, et ego misi eos
in mundum. Et pro eis sanctifico me ipsum: ut sint
et ipsi sanctificati in veritate. Non pro eis autem
rogo tantum: sed et pro eis qui credituri sunt per verbum
eorum in me. ut omnes unum sint. sicut tu pater in me
et ego in te: ut et ipsi in nobis unum sint: ut mun-
dus credat quia tu me misisti. Et ego clari-
tatem quam dedisti michi dedi eis. ut sint unum sicut
et nos unum sumus. Ego in eis: et tu in me: ut
sint consummati in unum, et cognoscat mundus quia tu me
misisti, et dilexisti eos sicut et me dilexi-
sti. Pater, quos dedisti michi, volo ut
ubi ego sum et illi sint mecum: ut videant
claritatem meam: quam dedisti michi, quia di-
lexisti me ante constitutionem mundi. Pater
iuste: mundus te non cognovit. Ego autem
te cognovi: et hii cognoverunt quia tu me mi-
sisti. Et notum feci eis nomen tuum: et no-
tum faciam: ut dilectio qua dilexisti me in ip-
sis sit: et ego in ipsis.
Hec cum dixisset Ihesus: egressus est cum disci- XVIII
pulis suis trans torrentem Cedron, ubi erat
ortus in quem introivit ipse et discipuli eius. Sci-
ebat autem et Iudas qui tradebat eum locum:
quia frequenter Ihesus convenerat illuc cum disci-
pulis suis. Iudas ergo cum accepisset cohor-
tem et a pontificibus et phariseis ministros
venit illuc cum laternis et facibus et armis.
Ihesus itaque sciens omnia que ventura erant
super eum: processit et dixit eis. Quem queritis?

responderunt ei. Ihesum nazarenum. Dicit eis ihesus.
Ego sum. Stabat autem et iudas qui tradebat
eum cum ipsis. Ut ergo dixit eis ego sum:
abierunt retrorsum: et ceciderunt in terram.
Iterum ergo eos interrogavit. Quem queritis? Illi
autem dixerunt. Ihesum nazarenum. Respondit
ihesus. Dixi vobis quia ego sum. Si ergo me que
ritis: sinite hos abire. Ut impleretur sermo quem di
xit: quia quos dedisti mihi non perdidi ex eis quemquam. Sy
mon ergo petrus habens gladium. eduxit
eum et percussit pontificis servum. et abscidit
eius auriculam dexteram. Erat autem nomen
servo malchus. Dixit ergo ihesus petro. Mitte
gladium tuum in vaginam. Calicem quem
dedit mihi pater: non bibam illum? Cohors
ergo et tribunus et ministri iudeorum comprehen
derunt ihesum et ligaverunt eum. Et adduxerunt
eum ad annam primum. Erat enim socer
caiphe qui erat pontifex anni illius. Erat
autem caiphas qui consilium dederat iudeis
quia expedit unum hominem mori pro populo. Sequebatur
autem ihesum symon petrus. et alius
discipulus. Discipulus autem ille erat
notus pontifici. et introivit cum ihesu in atrium
pontificis. Petrus autem stabat ad
ostium foris. Exivit autem discipulus ille
alius qui erat notus pontifici. et dixit hostiarie.
et introduxit petrum. Dicit ergo petro an
cilla hostiaria. Numquid et tu ex di
scipulis hominis istius? Dicit ille. Non sum.
Stabant autem servi et ministri ad prunas.
quia frigus erat et calefaciebant se. Erat
autem petrus stans cum eis et calefaciens se.
Pontifex ergo interrogabat ihesum de discipu
lis suis et de doctrina eius. Respondit ei ie
sus. Ego palam locutus sum mundo. ego
semper docui in synagoga et templo quo
omnes iudei conveniunt. et in occulto locu
tus sum nichil. Quid me interrogas? Interro
ga eos qui audierunt: quid locutus sum
ipsis. Ecce hii sciunt que dixerim ego. Hec
autem cum dixisset unus assistens ministrorum
dedit alapam ihesu dicens. Sic respondes pon
tifici? Respondit ei ihesus. Si male locutus
sum: testimonium perhibe de malo. Si autem bene:
quid me cedis? Et misit eum annas ligatum
ad caypham pontificem. Erat autem symon
petrus stans et calefaciens se. Dixerunt
ergo ei. Numquid et tu ex discipulis eius es?

Negavit ille et dixit. Non sum. Dicit unus
ex servis pontificis cognatus eius cuius ab
scidit petrus auriculam. Nonne ego vidi
te in orto cum illo? Iterum negavit ergo pe
trus. et statim gallus cantavit. Adducunt ergo
ihesum a caypha in pretorium. Erat autem ma
ne. Et ipsi non introierunt in pretorium. ut non
contaminarentur. sed manducarent pascha. Ex
ivit ergo pylatus ad eos foras et dixit.
Quam accusationem affertis adversus homi
nem hunc? Responderunt et dixerunt ei. Si non
esset hic malefactor non tibi tradidissemus
eum. Dixit ergo eis pylatus. Accipite eum
vos. et secundum legem vestram iudicate eum.
Dixerunt ergo ei iudei. Nobis non licet inter
ficere quemquam. Ut sermo ihesu impleretur quem
dixit. significans qua morte esset moritu
rus. Introivit ergo iterum in pretorium pyla
tus et vocavit ihesum et dixit ei. Tu es rex
iudeorum? Et respondit ihesus. A temetipso hoc
dicis an alii tibi dixerunt de me? Respondit
pylatus. Numquid ego iudeus sum? Gens
tua et pontifices tradiderunt te mihi. Quid fe
cisti? Respondit ihesus. Regnum meum non est de
hoc mundo. Si ex hoc mundo esset regnum meum
ministri mei utique decertarent ut
non traderer iudeis. Nunc autem regnum meum
non est hinc. Dixit itaque ei pylatus. Ergo
rex es tu? Respondit ei ihesus. Tu dicis quia rex
sum ego. Ego in hoc natus sum. et ad hoc ve
ni in mundum: ut testimonium perhibeam
veritati. Omnis qui est ex veritate au
dit meam vocem. Dicit ei pylatus. Quid est
veritas? Et cum hoc dixisset: iterum exivit ad
iudeos et dicit eis. Ego nullam invenio
in eo causam. Est autem consuetudo vobis
ut unum dimittam vobis in pascha. Vul
tis ergo dimittam vobis regem iudeorum?
Clamaverunt rursum omnes dicentes. Non
hunc sed barrabam. Erat autem barrabas latro.

XIX

Tunc ergo apprehendit pylatus
ihesum. et flagellavit. Et milites ple
ctentes coronam de spinis imposuerunt
capiti eius. et veste purpurea circumde
derunt eum. et veniebant ad eum et dicebant. Ave
rex iudeorum. Et dabant ei alapas.
Exivit iterum pylatus foras. et dicit eis.
Ecce adduco eum vobis foras. ut cogno
scatis quia in eo nullam causam invenio. Exi

uit ergo ihesus portans spineam coronam et pu
rpureum uestimentum. Et dicit eis. Ecce homo. Cum
ergo uidissent eum pontifices et ministri.
clamabant dicentes. Crucifige. cruci
fige eum. Dicit eis pylatus. Accipite eum
uos et crucifigite. Ego enim non inuenio in
eo causam. Responderunt iudei. Nos legem ha
bemus. et secundum legem debet mori. quia filium
dei se fecit. Cum ergo audisset pylatus
hunc sermonem. magis timuit. Et ingres
sus est pretorium iterum. et dicit ad ihesum. Vn
de es tu? Ihesus autem responsum non dedit ei. Dicit ei
pylatus. Michi non loqueris? Nescis
quia potestatem habeo crucifigere te. et po
testatem dimittere te? Respondit ihesus. Non
haberes potestatem aduersum me ullam.
nisi tibi esset datum desuper. Propterea qui me tra
didit tibi. maius peccatum habet. Ex
inde querebat pylatus dimittere eum. Iudei
autem clamabant dicentes. Si hunc dimit
tis. non es amicus cesaris. Omnis enim qui
se regem facit. contradicit cesari. Pyla
tus ergo cum audisset hos sermones ad
duxit foras ihesum. et sedit pro tribunali
in loco qui dicitur lytostratos. hebrayce
autem gabbatha. Erat autem parasceue pa
sche. hora quasi sexta. Et dicit iudeis. Ec
ce rex uester. Illi autem clamabant. Tolle.
tolle. crucifige eum. Dicit eis pylatus.
Regem uestrum crucifigam? Responderunt pon
tifices. Non habemus regem nisi cesarem. Tunc
ergo tradidit eis illum. ut crucifigeretur. Su
sceperunt autem ihesum et eduxerunt. Et baiu
lans sibi crucem exiuit in eum qui dicitur cal
uarie locum. hebraice golgatha. ubi eum
crucifixerunt. et cum eo alios duos hinc et
hinc medium autem ihesum. Scripsit autem et ti
tulum pylatus. et posuit super crucem. Erat
autem scriptum. Ihesus nazarenus rex iudeorum.
Hunc ergo titulum multi legerunt iude
orum. quia prope ciuitatem erat locus ubi cruci
fixus est ihesus. Et erat scriptum hebraice.
grece. et latine. Dicebant ergo pylato pon
tifices iudeorum. Noli scribere rex iudeorum.
sed quia ipse dixit. rex sum iudeorum. Respondit
pylatus. Quod scripsi. scripsi. Milites ergo
cum crucifixissent eum. acceperunt uestimen
ta eius. et fecerunt quatuor partes. unicuique
militi partem. et tunicam. Erat autem tunica
inconsutilis. desuper contexta per totum. Dixe
runt ergo ad inuicem. Non scindamus eam. sed sor
tiamur de illa cuius sit. Vt scriptura imple
retur dicens. Partiti sunt uestimenta mea
sibi. et in uestem meam miserunt sortem. Et mi
lites quidem hec fecerunt. Stabant autem iuxta
crucem ihesu mater eius. et soror matris eius ma
ria cleophe. et maria magdalene. Cum
uidisset ergo ihesus matrem. et discipulum sta
ntem quem diligebat. dicit matri sue. Muli
er. ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo.
Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam di
scipulus in sua. Postea sciens ihesus quia omnia
consummata iam sunt. ut consummaretur scrip
tura dicit. Sitio. Vas ergo positum erat aceto
plenum. Illi autem spongiam plenam aceto
ysopo circumponentes. obtulerunt ori eius.
Cum ergo accepisset ihesus acetum. dixit. Con
summatum est. Et inclinato capite. tradidit
spiritum. Iudei ergo quoniam parasceue erat. ut
non remanerent in cruce corpora sabbato.
erat enim magnus dies ille sabbati. rogaue
runt pylatum. ut frangerentur eorum cru
ra et tollerentur. Venerunt ergo milites. et
primi quidem fregerunt crura. et alterius qui
crucifixus est cum eo. Ad ihesum autem cum uenis
sent ut uiderunt eum iam mortuum. non fre
gerunt eius crura. Sed unus militum lancea
latus eius aperuit. et continuo exiuit san
guis et aqua. Et qui uidit testimonium per
hibuit. et uerum est testimonium eius. Et
ille scit quia uera dicit. ut et uos credatis.
Facta sunt enim hec ut scriptura impleretur. Os
non comminuetis ex eo. Et iterum alia scriptura
dicit. Videbunt in quem transfixerunt.
Post hec autem rogauit pylatum ioseph ab ari
mathia. eo quod esset discipulus ihesu. oc
cultus autem propter metum iudeorum. ut tolleret
corpus ihesu. Et permisit pylatus. Venit ergo
et tulit corpus ihesu. Venit autem et nicode
mus qui uenerat ad ihesum nocte primum.
ferens mixturam myrre et aloes quasi libras
centum. Acceperunt ergo corpus ihesu. et ligauerunt il
lud linteis cum aromatibus. sicut mos iu
deis est sepelire. Erat autem in loco ubi cruci
fixus est ortus. et in orto monumentum nouum.
in quo nondum quisquam positus fuerat. Ibi
ergo propter parasceuen iudeorum quia iuxta erat mo
numentum posuerunt ihesum.

Una autem sabbati maria magdalene venit
mane cum adhuc tenebre essent ad mo-
numentum, et vidit lapidem sublatum a mo-
numento. Cucurrit ergo et venit ad sy-
monem petrum, et ad alium discipulum quem
diligebat ihesus. et dicit eis. Tulerunt dominum de
monumento. et nescimus ubi posuerunt eum.
Exiit ergo petrus et ille alius discipulus.
et venerunt ad monumentum. Currebant
autem duo simul. et ille alius discipulus pre-
cucurrit citius petro, et venit primus ad
monumentum. Et cum se inclinasset vi-
dit posita linteamina, non tamen introivit. Ve-
nit ergo symon petrus sequens eum et in-
troivit in monumentum. et vidit lintea-
mina posita et sudarium quod fuerat super
caput eius. non cum linteaminibus positum.
sed separatim involutum in unum locum. Tunc ergo
introivit et ille discipulus qui venerat
primus ad monumentum. Et vidit et credidit.
Nondum enim sciebant scripturam. quia oporte-
ret eum a mortuis resurgere. Abierunt
ergo discipuli iterum ad semetipsos. Maria autem
stabat ad monumentum foris plorans. Dum
ergo fleret. inclinavit se et prospexit in monu-
mentum. Et vidit duos angelos in albis
sedentes. unum ad caput et unum ad pedes.
ubi positum fuerat corpus ihesu. Dicunt ei
illi. Mulier quid ploras? Dicit eis. Quia
tulerunt dominum meum. et nescio ubi posue-
runt eum. Hec cum dixisset. conversa est retror-
sum. et vidit ihesum stantem. et non sciebat quia ie-
sus esset. Dicit ei ihesus. Mulier quid ploras?
quem queris? Illa existimans quia ortulanus
esset. dicit ei. Domine. si tu sustulisti eum,
dicito michi ubi posuisti eum. et ego eum
tollam. Dicit ei ihesus. Maria. Conversa illa. di-
cit ei. Rabboni. quod dicitur magister. Dicit ei
ihesus. Noli me tangere. Nondum enim ascen-
di ad patrem meum. Vade autem ad fratres meos
et dic eis. Ascendo ad patrem meum et patrem
vestrum. deum meum et deum vestrum. Venit maria
magdalene annuncians discipulis. quia vi-
di dominum. et hec dixit michi. Cum ergo esset sero die
illa una sabbatorum et fores essent clause.
ubi discipuli erant congregati propter metum
iudeorum. venit ihesus et stetit in medio. et
dixit eis. Pax vobis. Hec cum dixisset, osten-
dit eis manus et latus. Gavisi sunt ergo di-
scipuli viso domino. Dixit ergo eis iterum. Pax vobis.
Sicut misit me pater et ego mitto vos. Hec
cum dixisset. insufflavit. et dicit eis. Accipi-
te spiritum sanctum. Quorum remiseritis peccata.
remittuntur eis. et quorum retinueritis rete-
ta sunt. Thomas autem unus ex duodecim qui
dicitur didimus non erat cum eis quando venit ihesus. Di-
xerunt ergo ei alii discipuli. Vidimus dominum. Ille
autem dixit eis. Nisi videro in manibus eius
fixuram clavorum. et mittam digitum meum in
locum clavorum. et mittam manum meam in la-
tus eius. non credam. Et post dies octo iterum erant di-
scipuli eius intus. et thomas cum eis. Venit
ihesus ianuis clausis. et stetit in medio. et
dixit. Pax vobis. Deinde dicit thome. Infer
digitum tuum huc. et vide manus meas. et
affer manum tuam. et mitte in latus meum.
et noli esse incredulus sed fidelis. Respon-
dit thomas. et dixit ei. Dominus meus et deus meus.
Dicit ei ihesus. Quia vidisti me thoma cre-
didisti. Beati qui non viderunt et crediderunt.
Multa quidem et alia signa fecit ihesus in con-
spectu discipulorum suorum que non sunt scripta
in libro hoc. Hec autem scripta sunt ut cre-
datis quia ihesus est christus filius dei. et ut creden-
tes vitam habeatis in nomine eius.

XXI

Postea autem manifestavit se iterum ihesus ad
mare tyberiadis. Manifestavit autem sic.
Erant simul symon petrus et thomas
qui dicitur didimus. et nathanahel qui erat a
chana galilee. et filii zebedei et alii ex
discipulis eius duo. Dicit ei symon pe-
trus. Vado piscari. Dicunt ei. Venimus
et nos tecum. Et exierunt et ascenderunt in
navim. Et illa nocte nichil prendiderunt.
Mane autem iam facto. stetit ihesus in litore.
Non tamen cognoverunt discipuli quia ihesus est. Dicit
ergo eis ihesus. Pueri. numquid pulmentarium
habetis? Responderunt ei. Non. Dixit eis. Mit-
tite in dexteram navigii rete. et invenietis.
Miserunt ergo rete. et iam non valebant
illud trahere. pre multitudine piscium.
Dicit ergo discipulus ille quem diligebat ihesus petro.
Dominus est. Symon petrus cum audisset quia
dominus est. tunica succinxit se. Erat enim nudus.
Et misit se in mare. Alii autem discipuli
navigio venerunt. Non enim longe erant a terra.
sed quasi cubitis ducentis. trahentes rete piscium.
Ut ergo descenderunt in terram. viderunt prunas

posita et piscem superpositum et panem. Dicit eis Iesus. Afferte de piscibus quos prendidistis nunc. Ascendit Symon Petrus et traxit rete in terram plenum magnis piscibus centum quinquaginta tribus. Et cum tanti essent non est scissum rete. Dicit eis Iesus. Venite prandete. Et nemo audebat discumbentium interrogare eum: tu quis es? scientes quia dominus est. Et venit Iesus et accipit panem et dabat eis et piscem similiter. Hoc iam tertio manifestatus est Iesus discipulis suis cum resurrexisset a mortuis. Cum ergo prandissent dicit Symoni Petro Iesus. Symon Iohannis diligis me plus his? Dicit ei. Etiam domine tu scis quia amo te. Dicit ei. Pasce agnos meos. Dicit ei iterum. Symon Iohannis diligis me? Ait illi. Etiam domine tu scis quia amo te. Dicit ei. Pasce agnos meos. Dicit ei tertio. Symon Iohannis amas me? Contristatus est Petrus quia dixit ei tertio amas me, et dicit ei. Domine tu omnia scis, tu scis quia amo te. Dicit ei. Pasce oves meas. Amen amen dico tibi, cum esses iunior cingebas te et ambulabas ubi volebas. Cum autem senueris extendes manus tuas, et alius te cinget et ducet quo tu non vis. Hoc autem dixit significans qua morte clarificaturus esset deum. Et hoc cum dixisset dicit ei. Sequere me. Conversus Petrus vidit illum discipulum quem diligebat Iesus sequentem, qui et recubuit in cena super pectus eius et dixit. Domine quis est qui tradet te? Hunc ergo cum vidisset Petrus dicit Iesu. Domine hic autem quid? Dicit ei Iesus. Sic eum volo manere donec veniam, quid ad te? tu me sequere. Exivit ergo sermo iste inter fratres quia discipulus ille non moritur. Et non dixit ei Iesus non moritur, sed sic eum volo manere donec veniam, quid ad te? Hic est discipulus qui testimonium perhibet de his et scripsit hec. Et scimus quia verum est testimonium eius. Sunt autem et alia multa que fecit Iesus. Que si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere eos qui scribendi sunt libros.

Epistole pauli ad romanos causa est [illegible]. Grecam e duobus [illegible] uiderit et gentibus congregatam, exequatur mittis ut eos a [illegible] simultatis, que de voluntate placationis mutue nascebantur. Ergo ut pacem inter se teneant unum gratiam ostendit pariter utrosque cum peccatis fuisse obnoxios [illegible] qui eis salutem per fidem [illegible] seruiunt. Nam neque iudeos per suam legem [illegible] docere [illegible] posse legis [illegible] defendi. quia [illegible] ad [illegible] ducere potest. [illegible] Scito quod legis non expositam [illegible] quam esse [illegible] sub notatione [illegible] singulis libris ac libris apposuimus. Paulus apostolus epistolas scripsit numero quatuordecim. Ad romanos una. Ad corinthios due. Ad galatas una. Ad ephesios una. Ad philippenses una. Ad colosenses una. Ad thessalonicenses due. Ad timotheum due. Ad titum una. Ad philemonem una. Ad hebreos una. Omnis textus vel numerus epistolarum ad unum hominem septenarium perficit. Cum [illegible] agere plus paulus [illegible] incipiens [illegible] multa fieri [illegible] uenit ad spem [illegible] multa [illegible] insinuat, multa [illegible] Ad corinthios prima [illegible] fratrem [illegible] ob [illegible] ad [illegible] ostendit. Galatas in fide [illegible] Ephesios [illegible] Laudat [illegible] Philippenses [illegible] Colosenses laudat [illegible] scribit [illegible] Thessalonicenses prima [illegible] In [illegible] in fide perseveraverunt. Quos [illegible] qui in iudea [illegible] Ad [illegible] thessalonicenses [illegible] perseverantes [illegible] Omnes ergo epistole pauli sunt numero quatuordecim. Ad romanos una. Ad corinthios due. Ad galatas una. Ad ephesios una. Ad philippenses una. Ad colosenses una. Ad thessalonicenses due. Ad hebreos una. quo [illegible] ad similitudinem thessalonicensium.

Hec in canone n̄ habetur. Reliq̄ ad
timotheū. p̄ma q̄ue ad modū agat ec
clam. Ad timotheū s̄a. q̄ue ad modū se
ip̄m agat. Ad titū: ut credulitā sibi eccl̄e
discrete ordinet. Ad phylemone de o
nesimo fuḡ qui emdat e meliorē fr̄e.
Primū q̄rit̄ **Incip̄ alius p̄logus de**
q̄r p̄ euglia que **corpore epl̄ar beati**
supplementum legis sūt: **pauli.**
et in quib; nob̄ exempla et p̄cepta ui
uendi plenissime digesta s̄t. uoluit
ap̄lus has epl̄as ad singl̄as eccl̄as de
stinare. Hoc aut̄ ca̅ f̄cm uidet̄. s. ut ini
tia nascentis eccl̄e noui cāus eruderent
et p̄munitet. ut p̄senti, a q̄ orientia rese
caret uitia. ut ṗt futura excluderet q̄stio
nes. exemplo p̄pherarum qui p̄ edita lege
moysi in qua omnia dei mandata lege
bantur. nichilominus tn̄ doctrina sua re
diuiua semp̄ p̄p̄ co p̄sserere pecca. Et p̄pt
exemplū uiuendi libris ad n̄am memo
riam transmiserunt. Deinde q̄ritur cur nō
amplius q̄m decem epl̄as ad eccl̄as scrip
sit. Decem sūt eni̅ cum illa q̄ d̄r ad hebre
os. nā reliq̄. iiij. ad discipulos sp̄aliter por
recte. Ut igr̄ ostenderet nouū nō discre
pare a ueteri testamento. et se q̄ legē n̄ facere
moysi. ad numerū p̄mor decalogi mandator
suas epl̄as ordinauit. Et quot ille p̄cep
tis pharaone instituit liberatos. totidē hic
epl̄is a diabuli et ydolatrie seruitute edo
cet acq̄sitos. Nā et duas tabulas lapi
deas duor testamentor figuram habuisse
uiri eruditissimi tradiderunt. Epl̄a sane q̄
ad hebreos scribit̄ quidā pauli nō ee̅
credunt. q̄ n̄ est eius n̄ie titulata: et p̄p̄t
s̄monis stiliq; distantiā. s̄z aut barna
be ut tertullianus. aut luce ut quosdā ut
ite clementis discipli apl̄or et ep̄i rome
eccl̄e p̄ ap̄los ordinati. Quib; ita re
spondendū ē. Si ip̄p̄ ea pauli n̄ erit q̄
eius n̄ h̄t nom̄: ergo nec alicui erit. q̄
nullius noīe titulatur. Qd̄ si ineuitens
absurdū q; ē ip̄ius mag̅ ee credenda ē.
q̄ tanto doctrine sue fulget eloq̄o. S;
q̄m ap̄ hebreor eccl̄as q̄si destructor le
gis falsa suspicione habebat. uoluit ta
cito noīe de figuris legis et ueritate x̄pi
redde r̄onem. ne odiū noīs frōte p̄tu
lati utilitatem excluderet lectionis. Nō ē
sane mirū si eloquentior uidet̄ in p̄p̄o.
id est hebr̄o. quā in p̄egrino id ē greco.
quo cetere epl̄e sūt scripte s̄moē. Mo
uet et quosdā q̄r romanor epl̄a in p̄mo
sit posita. cū eam ratione nō p̄mo scrip
tam. ut̄ manifestet. Nā p̄tec p̄ficisceret
se ierl̄mā scripsisse testatur. cū corin
thios et alios. āte iam ut ministerium
qd̄ secū portaturus erat colligeret̄ lit
teris adortatus sit. Ali q̄ intelligi quidam
uoluit. ita omnes epl̄as ordinatas,
ut p̄ma romanor poneretur. quis poste
rior fuerit destinata. ut p̄ singlas epy
stolas gradib; ad p̄fectiora ueniretur.
Romanor namq; pleriq; tam rudes erāt.
ut nō intelligerent dei se grā. s; suis meri
tis ee saluatos. Et ob hoc duo inter se p̄p̄
flictarent. Ideo illos indigere asserit.
confirmari: uicia gentilitatis priora cōme
morans. Corinthiis aut̄ iā dic̄. scīe grām
ee̅ p̄cessam: et nō tam omnis increpat. quā
aut peccantes n̄ increpauerint rep̄hen
dit. sicut ait. Auditur int̄ uos fornicatio.
Et itm̄. Congregatis uob et meo sp̄u tr̄
de huiusmoi hoīem sathane. In s̄cda
uo laudantur. et ut magis ac magis p̄fici
ant cōmonentur. Galathe iā nullius cri
minis accusantur. nisi hoc tn̄ qd̄ callidi
simis p̄seudo ap̄lis crediderunt. Ephesii sa
ne nulla rep̄hensiōe sz multa laude s̄
digni. q̄r fidem ap̄licā seruauerūt. Philip
penses et multo magis collaudantur. q̄ nec
audire quidē falsos ap̄los uoluerunt.
Colosenses aut̄ tales erāt ut ab ap̄lo
uisi corp̄alr̄ n̄ fuissent: hac laude dig
herentur. Et si corp̄e inq̄t absens sum.
s; sp̄u uob̄cum sum. gaudens et uidens ordi
nem urm̄. Thessalonicenses uero in
utrisq; duab; ep̄lis omi laude p̄ferunt.
eo q̄d non solum fidem inconcussam seruaue
rit ueritatis. s; et in p̄secutione ciuium fu
erint constantes inuenti. De hebreis u̅o
qd̄ dicendū est. quor thesalonicenses
qui plurimū laudati sūt imitatores fca
ee dicunt. Sic ip̄e ait. Et uos fr̄s imi
tatores facti estis eccl̄ar dei q̄ s̄t in iudea.
Eadem eni̅ passi estis et uos a cōtribuli
b; uris que et illi a iudeis. Apd ip̄os q̄

hebreos eadem commemorat dicens.
Nam et uinctis compassi estis. et rapinam bo-
norum uestrorum cum gaudio suscepistis, cog-
noscentes uos habere meliorem et manentem sub
stantiam in celestibus.

Incipit prologus solius epistole ad romanos.

Romani sunt qui ex
iudeis gentibusque crediderunt.
Hii superba contentione uolebant se
alterutrum superponere. Nam iudei dice
bant. nos sumus populus dei. quos ab ini
tio dilexit et fouit. Nos circumcisi ex ge
nere abraham sancta ex stirpe descendimus.
Et notus retro apud iudeam tantum deus. Nos
de egypto dei signis et uirtutibus liberati.
mare sicco transiuimus pede. cum inimicos
nostros grauissimi fluctus inuoluerent.
Nobis dominus manna pluit in deserto. et quasi
filiis suis celeste pabulum ministrauit.
Nos die noctuque in columpna nubis ignis
que precessit. ut nobis in inuio iter ostenderet.
Atque ut cetera eius circa nos immensa benefi
cia taceamus. soli nos digni fuimus dei le
gem accipere. et uocem dei loquentis audire.
eiusque agnoscere uoluntatem. In qua lege
promissus est nobis christus. ad quos etiam ipse se
uenisse testatus est dicens. Non ueni nisi
ad oues que perierant domus israel. cum uos
canes potius quam homines appellauerit.
Equum ne ergo est. ut hodie ydola dese
rentes quibus ab initio deseruistis no
bis comparemini et non potius in prose
litorum loco ex legis auctoritate et consu
etudine deputemini? Et hoc ipsum non
merebamini. nisi quia larga dei semper
clementia uoluit uos ad nostram imita
tionem admittere. Gentes autem econ
tra respondebant. Quanto maiora erga uos dei
beneficia narrauitis. tanto maioris uos
criminis reos esse monstrabitis. Semper
enim hiis omnibus extitistis ingrati. Nam
ipsis pedibus quibus aridum mare transistis.
ludebatis ante ydola que feceratis. Et ip
so ore quo paulo ante ob necem aduersari
orum domino cantaueratis: simulacra uobis fieri
poposcistis. Illis oculis quibus dominum in nu
be uel in igne conspicere solebatis.
simulacra intuebamini. Manna quoque
uobis in fastidium fuit. et semper in deserto contra
dominum murmurastis. Ad egyptum unde uos
manu ualida eiecerat. uolentes redire.
Quid plura? Ita patres uestri crebro pro
uocatione dominum irritauerunt ut omnes in he
remo morerentur. nec plus ex senioribus
eorum quam duo homines in terram promissio
nis intrarent. Sed quid antiqua replicamus
cum etiam si illa minime fecissetis. et hoc
solo uos nemo dignos uenia iudica
ret. quod dominum ihesum christum prophetarum semper
uocibus repromissum non solum suscipere
noluistis. sed et morte pessima peremistis.
Quem nos ut cognouimus. statim credidimus
cum nobis de eo non fuerit ante predicatum. Vnde
probamus quod ydolis seruiuimus non ob
stinationi esse. sed ignorantie deputandum.
Qui enim agnitum illico sequimur. olim utique
fuissemus secuti si ante cognouissemus. Deinde
uos de generis nobilitate iactatis. cum
morum imitatio magis quam carnalis na
tiuitas filios non faciat nec esse sciatur. De
nique esau et ismahel cum ex abrahe stirpe
sint: minime tamen in filiis reputantur.
Hiis taliter altercantibus apostolus se medium in
terponens: ita partium dirimit questiones ut
neutrum eorum sua iustitia salutem meruisse
se confirmet. Ambos uero populos et scien
ter grauiter deliquisse. Iudeos quidem quod per
preuaricationem legis deum inhonora
uerint. Gentes uero quod cum cognitum de crea
tura creatorem ut deum debuerunt uenerari
gloriam eius in manufacta mutauerunt si
mulacra. Vtrosque etiam similiter uenia con
secutos equales esse uerissima ratione demonstrat
presertim cum in eadem lege predictum sit. iu
deos et gentes ad christi fidem uocandos. Qua
tenus inuicem eos humilians ad pacem
et concordiam cohortatur. **Explicit prologus. Incipit argumentum.**

Romani sunt in partibus ytalie.
Hii preuenti sunt a falsis apostolis. et sub
nomine domini nostri ihesu christi in legem et prophe
tas erant inducti. Hos reuocat apostolus ad ue
ram et euangelicam fidem scribens eis a corin
tho directa per timotheum.

Antistes christi pacis qui iura gubernans
Finibus egypti cum regeret populos.
Tarso altrix quam paulus agens prouexit olim.
Interpres doctus tunc bene disseruit.

Incipit epistola ad romanos

I

cursa e. P quia legem
legem fidei. Arbitratur
n domine p fidē. sui
...cl's ... Nōne
gentiū. Qm̄ quidē
et circuncisionem ex fi
legem ergo destru
legem statuimꝰ.

Paulus Seruus
ihu xpī. uocatꝰ apl's.
segregatus i euglīm
dei. quod an promiserat
p ppħetas suos in
scripturis sc̄is d' fi
lio suo; qui fc̄us est
ei ex semine dauid
s'm carnē. qui p
destinatus est filius dei i uir
tute s'm spm̄ sc̄ificationis ex res
rectione mortuorū ihu xpī dn̄i
nr̄i. p quē accepimꝰ grām et apo
stolatum ad obediendū fidei in
omib; gentib;. p noīe eiꝰ. in qb;
estis et uos uocati ihu xpī. omib;
qui sunt rome dilectis dei uocatis
sc̄is. gr̄a uob' et pax a deo patre no
stro. et dn̄o ihu xpō. Primū q
dē grās ago deo meo p ihm xpm̄.
p omnib; uob'. q2 fides urā an
nunciatur in uniūso mundo.
Testis eni michi est d's cui s'uio
in sp̄u meo. in euglīo filii eius.
qd' sine intermissione memoriam
urī facio semp in oronib; meis. ob
secrans si quo mō tandē aliqn̄ pro
sp̄m iter habeam in uoluntate dei
ueniendi ad uos. Desidero eni uide
uos. ut aliqd impciar uob' gr̄e. sp̄ita
lis. ad ↄfirmandos uos. Id ē simul ↄ
solari in uob'. p eam q̄ inuicē ē fidem
urām atq; meam. Nolo autē ignora
re uos fr̄s. q2 sepe pposui uenire
ad uos. et phibitus sum usq; ad huc ut
aliq̄ fructum hām et in uob'. sic et in
ceteris gentib;. Grecis ac barbaris. sapi
entib; et insipientib; debitor sū. ita q
p me ē. promptū est et uob qui rome e
stis euangelizare. Nō eni erubesco eua
glm̄. Virtus eni dei ē in salutē oī cre
denti. iudeo p'mū et greco. Iusticia eni
dei in eo reuelatur ex fide in fidē. sic
sc'ptū ē. Iustus aūt ex fide uiuit. Reue
latur eni ira dei de celo. sup omnē ipie
tatē et iniusticiā homiū. eorū q ūitatē
dei in iniusticia detinent. q2 qd notū ē dei
manifestū est in illis. Deus eni ill' manife
stauit. Inuisibilia eni ipius a creatura
mūdi. p ea que fc̄a sūt intellecta ↄsp'i
ciuntur. Sempit'na quoq; eius uirtus et
diuinitas. ita ut sint inexcusabiles.
q2 cū cognouissent dm̄. nō sic dm̄ glo
rificauerunt aut grās egerūt. s; euanu
erūt in cogitationib; suis. et obscuratū
est insipiens cor eorū. Dicentes eni se esse
sapientes. stulti fc̄i sunt. Et mutauerūt
gl'am incorruptibilis dei in similitudine
ymaginis corruptibilis homīs. et uolu
crum et quadrupedū. et s'pentiū. Pp't
qd tradidit illos d's in desideria cordis
eorū in īmundiciā. ut ↄtumelis affici
ant corpa sua i semetipis. Qui cōmuta
uerunt ueritatem dei in mendaciū. et colu
erūt et s'uierūt creature poci' q̄ creato
ri. q ē bn̄dictus in s'cla. am̄. Pp'terea
tradidit illos d's i passiones ignomie. Nā
femine eorū mutauerūt naturalē usū.
in eum usum q ē ↄ naturam. Similit' at
et masculi relicto naturali usu femie.
exarserūt in desideriis suis. in inuicem
masculi in masculos turpitudinē opā
tes. et mercedem q̄ oportuit erroris sui
in semetipis recipientes. Et sic nō pba
uerūt deum hre in noticia. tradidit il
los d's in repbum sensū. ut faciāt ea
que nō conueniūt. Repletos omi ini
quitate. malicia. fornicatiōe. auaricia.
nequicia. plenos inuidia. homicidiis.
ↄtentiōe. dolo. malignitate. susurro
nes. detractores. deo odibiles. ↄtumelio
sos. sup'bos. elatos. inuentores malorū.
parentib; nō obedientes. insipientes.
in ↄpositos. sine affectiōe. absq; federe.
sine mīa. Qui cū iusticiā dei cognouis
sent. nō intellexerūt qm̄ qui talia agūt
digni sūt morte. nō solū qui faciunt
ea. s; et qui ↄsentiunt facientib;.

II

Propt' qd inexcusabil' es o hō. omīs
qui iudicas. In quo eni iudicas al
terū. te ip'm ↄdempnas. Eadē eni agis
que iudicas. Scimus eni qm̄ iudiciū
dei est s'm ūitatē in eos qui talia agūt.
Existimas aūt hoc o hō omīs q iudicas
eos qui talia agunt. et facis ea. q2 tu ef
fugies iudicium dei. An diuicias bo
nitatis eius et paciētie. et lōganimitatis
ↄtēpnis. Ignoras qm̄ benignitas dei

ad penitētiā te adducit? Secūm duri-
tiam aūt tuā ⁊ inpenitens cor: thesau-
rizas tibi irā in die ire. ⁊ reuelatiōis iu-
sti iudicii dei: qui reddet unicuiq; se-
cūdū opa eius. His quidē qui sc̄dm patī-
entiā boni opis. glām ⁊ honorē ⁊ incorru-
ptionē. q̄rentib; uitā etnā. His autē
qui ex contentione. ⁊ qui nō acquiescūt
ueritati: credūt autē iniq̄tati. ira ⁊ indig̃na-
cio. tribulatio et angustia. in omnē aīam
hominis opantis malum: iudei pmū ⁊ gre-
ci. Glā autē ⁊ pax et honor oī opanti bonū
iudeo pmū et greco. Nō ē enī psonarū
acceptio apd deū. Quicūq; enī sine lege
peccauerūt sine lege pibunt. Et quicūq;
in lege peccauerīt. p legē iudicabuntur.
Nō enī auditores legis iusti sunt apd deū.
s; factores legis iustificabūt. Cū enī gētes q̄ le-
gem n̄ hñt. naturalr ea q̄ legis sūt faciūt:
eiusmodi legem n̄ hñtes. ipi sibi sūt
lex. qui ostendūt op' legis scptū ī cor-
dib; suis. testimoniū reddente illis cōscīa
ipor. ⁊ int' se inuicē cogitationū accusan-
tiū aūt ⁊ defendentium ī die cū iudica-
bit deus occulta hoīu. sc̄dm eug̃lm meū
p ihm xpm. Si autē tu iudeus cognoīaris
⁊ requiescis in lege ⁊ gl'iaris in deo. ⁊ nosti
7 uoluntatē ei'. ⁊ pbas utiliora instruct'
p legem. cōfidis teipm ducem eē cecor.
lumen eor qui in tenebris s̄t. eruditō-
rem insipientiū. magrm infantiū. ha-
bentē formā sciē et ueritatis in lege. Qui
ergo aliū doces. teipm n̄ doces. Qui p-
dicas n̄ furandū. furaris. Qui dicis
n̄ mechandū. mecharis. Qui abhoīaris y-
dola. sacrilegiū facis. Qui in lege gl'iaris
p preuaricatione legis deū inhonoras. No-
men enī dei p uos blasphematur in gēt.
sic scptū ē. Circūcisio quidē pdest. si
II legem obserues. Si autē pūaricator legis
sis: circūcisio tua p̄putiū facta ē. Si ig'
p̄putiū iusticias legis custodiat. nōne
p̄putiū ill' in circūcisione reputabit'?
Et iudicabit qd ex natura est p̄putiū
legem cōsumās te q p līram ⁊ circūcisi-
onē pūaricator legis es. Nō enī q in
manifesto iudeus est: neq; q ī mani-
festo ī carne circūcisio. s; q in abscōdito
iudeus est. ⁊ circūcisio cordis in spu

n̄ lr̄a. cui laus n̄ erat. uolētes redim
Quid ergo amplius patres uni creb' p uo III
aut q̄ utilitas circū auerit ut omīs in
cisiōis? Multū p omnē modū. Primū nec plus ex se lou
illis eloq̄a dei. Quid si es in terram. pmisit
crediderūt. Nūquid antiqua replenti
dei euacuauit? Absit me fecissent. et
Omīs hō mendax. sic regnos uenia iudic
tis in s̄monib; tuis xviii ad hanc sem
Si autē iniq̄tas nr̄a iusticiā dei cōmēdat
qd dicem'? Nūquid iniquus est deus q infert
irā? Scdm hoīem dico. Absit. alio-
qn quomō iudicabit deus hunc mundū?
Si enī ueritas dei in meo mendacio abūda-
uit in glām ipius. qd adhuc et
ego tamq̄ peccator iudicor? Et n̄ sic blas-
phemamur. ⁊ sic aiūt nos qdā dicere
faciam' mala ut ueniāt bona? Quor dā-
pnatio iusta ē. Quid igr? Precellim' eos?
Nequaq̄. Causati enī sum' iudeos ⁊ grecos
oms sub peccato eē. sic scptū est. Quia
n̄ est iustus q̄sq̄. n̄ est intelligens. n̄ ē
requirens deū. Omnes declinauerūt simul
inutiles facti sūt. n̄ ē qui faciat bonū. n̄
est usq; ad unū. Sepulcrū patens ē gut-
tur eor. linguis suis dolose agebāt. ue-
nenū aspidū sub labiis eor. Quor os
maledictiōe ⁊ amaritudine plenū ē.
ueloces pedes eor ad effundendū sāgui-
nē. Contritio ⁊ infelicitas in uiis eor. ⁊ ui-
ā pacis n̄ cognouerunt. n̄ est timor dei
āñ oculos eor. Scim' aūt qm̄ q̄cūq; lex
loquitur: his qui in lege sūt loq̄t. ut omē
os obstruatur. ⁊ subditus fiat omnis mū-
dus deo: q̄ ex opib; legis n̄ iustificabit'
omīs caro corā illo. P legem eī cog-
nitio peccati. Nūc aūt sine lege iusticia dei
manifestata ē. testificata a lege ⁊ pphe-
tis. Iusticia aūt dei p fidem ihu xpi ī oīs
⁊ sup omīs. q credūt in eū. Nō enī ē distin-
ctio. Omīs enī peccauer. ⁊ egent glā dei.
Iustificati gratis p grām ipius. p redē-
ptione que ē in xpo ihu. quē pposuit
deus ppiciatorem p fidē ī sanguine ipius.
ad ostēsionē iusticie sue. ppt remissio-
nē pcedētiū delictor ī sustentatiōe
dei. ad ostensionē iusticie ei' in hoc tpr.
ut sit ipe iustus ⁊ iustificās eū q ex fi-
de est ihu xpi. Ubi ē g glatio tua? Ex-

clusa est. Per quam legem? factorum? Non: sed per
legem fidei. Arbitramur enim iustifica-
ri hominem per fidem sine operibus legis. An iu-
deorum deus tantum? Nonne et gentium? Immo et
gentium. Quoniam quidem unus deus qui iustifi-
cat circumcisionem ex fide, et preputium per fidem.
Legem ergo destruimus per fidem? Absit: sed
legem statuimus.
IIII Quid ergo dicemus invenisse Abraham patrem
nostrum secundum carnem? Si enim Abraham ex o-
peribus legis iustificatus est, habet gloriam, sed
non apud deum. Quid enim dicit scriptura? Cre-
didit Abraham deo, et reputatum est illi ad
iustitiam. Ei autem qui operatur, merces non im-
putatur secundum gratiam, sed secundum debitum. Ei
vero qui non operatur, credenti autem in eum qui iu-
stificat impium, reputatur fides eius ad iusti-
tiam secundum propositum gratie dei. Sicut et David dicit bea-
titudinem hominis, cui deus accepto fert
iustitiam sine operibus. Beati quorum remisse sunt
iniquitates et quorum tecta sunt peccata. Bea-
tus vir cui non imputavit dominus peccatum. Beati-
tudo ergo hec in circumcisione tantum manet, an et
in preputio? Dicimus enim quia reputata est Ab-
rahe fides ad iustitiam. Quomodo ergo repu-
tata est? In circumcisione, an in preputio?
Non in circumcisione, sed in preputio. Et signum
accepit circumcisionis, signaculum iustitie
fidei, que est in preputio, ut sit pater omnium creden-
tium per preputium, ut reputetur et illis ad iu-
stitiam, et sit pater circumcisionis non his
tantum qui sunt ex circumcisione, sed et his qui sec-
tantur vestigia fidei que est in preputio patris
nostri Abrahe. Non enim per legem promissio
Abrahe, aut semini eius, ut heres esset
mundi: sed per iustitiam fidei. Si enim qui ex
lege heredes sunt: exinanita est fides, ab-
olita est promissio. Lex enim iram operatur.
Ubi enim non est lex: nec prevaricatio. Ideo
ex fide, ut secundum gratiam firma sit promis-
sio omni semini. Non ei qui ex lege est
solum, sed et ei qui ex fide est Abrahe, qui est pater
omnium nostrum. sicut scriptum est quia patrem multa-
rum gentium posui te ante deum, cui credidi-
sti. qui vivificat mortuos, et vocat ea
que non sunt tamquam ea que sunt. Qui contra spem in spem
credidit. ut fieret pater multarum gentium,
secundum quod dictum est ei. Sic erit semen tuum
sicut stelle celi, et sicut arena maris. Et non in-
firmatus est fide. nec consideravit corpus
suum emortuum cum iam centum esset annorum. et e- fere
mortuam vulvam Sarre. In repromissione
etiam dei non hesitavit diffidentia: sed confortatus
est fide, dans gloriam deo. plenissime sciens.
quia quecumque promisit deus potens est et facere.
Ideo et reputatum est illi ad iustitiam. Non est
scriptum autem propter ipsum tantum, quia reputatum est
illi ad iustitiam: sed et propter nos. quibus re-
putabitur credentibus in eum. qui suscitavit
Ihesum Christum dominum nostrum a mortuis. qui tra-
ditus est propter delicta nostra, et resurrexit pro-
pter iustificationem nostram.
Iustificati igitur ex fide. pacem habemus V
ad deum. per dominum nostrum Ihesum Christum. per quem
et accessum habemus per fidem in gratiam istam.
in qua stamus et gloriamur in spe glorie filiorum
dei. Non solum autem, sed et gloriamur in tribula-
tionibus. scientes quod tribulatio pacien-
tiam operatur. pacientia autem probationem.
probatio vero spem. Spes autem non confundit.
quia karitas dei diffusa est in cordibus nostris.
per spiritum sanctum qui datus est nobis. Ut quid enim
Christus cum adhuc infirmi essemus secundum tempus
pro impiis mortuus est? Vix enim pro iusto quis
moritur. Nam pro bono forsitan quis
audeat mori. Commendat autem suam karita-
tem deus in nobis. quoniam si cum adhuc pec-
catores essemus secundum tempus Christus pro nobis mor-
tuus est: multo igitur magis nunc iusti-
ficati in sanguine ipsius salvi erimus
ab ira per ipsum. Si enim cum inimici essemus
reconciliati sumus deo per mortem filii eius.
multo magis reconciliati salvi erimus
in vita ipsius. Non solum autem, sed et gloriamur
in deo. per dominum nostrum Ihesum Christum. per quem
nunc reconciliationem accepimus. Propter-
ea sicut per unum hominem in hunc mundum
peccatum intravit, et per peccatum mors: et ita in omnes homines mors
pertransiit: in quo omnes peccaverunt. Usque
ad legem enim peccatum erat in mundo. Pec-
catum autem non reputabatur cum lex non esset.
Sed regnavit mors ab Adam usque ad Mo-
ysen. et in eos qui non peccaverunt in simi-
litudinem prevaricationis Ade. qui est
forma futuri. Sed non sicut delictum ita
et donum. Si enim unius delicto multi
mortui sunt, multo magis gratia dei et
donum in gratiam unius hominis Ihesu Christi

in plures abundavit. et donum sic per unum pec
catum: ita et donum. Nam iudicium quidem
ex uno in condempnationem, gratia autem ex
multis delictis in iustificationem. Si
enim in unius delicto mors regnavit per
unum, multo magis abundantiam gratie
et donationis et iustitie accipientes in
vita regnabunt per unum ihesum christum.
Igitur sicut per unius delictum in omnes ho
mines in condempnationem. sic et per unius
iustitiam in omnes homines in iusti
ficationem vite. Sicut enim per inobedien
tiam unius hominis peccatores constituti sunt
multi, ita et per unius obedientiam. iusti con
stituuntur multi. Lex autem subintra
vit ut abundaret delictum. Ubi autem
abundavit delictum, superabundavit
et gratia. ut sicut regnavit peccatum in mor
te: ita et gratia regnet per iustitiam in vitam
eternam. per ihesum christum dominum nostrum.
VI Quid ergo dicemus? Permanebimus
in peccato ut gratia abundet? Absit. Qui
enim mortui sumus peccato. quomodo ad
huc vivemus in illo? An ignoratis
fratres quia quicumque baptizati sumus in christo
ihesu. in morte ipsius baptizati sumus?
Consepulti enim sumus cum illo per baptis
mum in mortem: ut quomodo surrexit
christus a mortuis per gloriam patris: ita et
nos in novitate vite ambulemus. Si enim
complantati facti sumus similitudini mor
tis eius, simul et resurrectionis erimus.
Hoc scientes quia vetus homo noster simul
crucifixus est ut destruatur corpus pec
cati ut ultra non serviamus peccato. Qui
enim mortuus est iustificatus est a pec
cato. Si autem mortui sumus cum christo, cre
dimus quia simul et vivemus cum illo. Sci
entes quod christus resurgens ex mortuis.
iam non moritur. mors illi ultra non
dominabitur. Quod enim mortuus est peccato
mortuus est semel: Quod autem vivit. vi
vit deo. Ita et vos existimate vos mor
tuos quidem esse peccato. viventes autem deo
in christo ihesu domino nostro. Non ergo regnet
peccatum in vestro mortali corpore. ut obe
diatis concupiscentiis eius. Sed neque ex
hibeatis membra vestra arma iniquitatis pec
cato, sed exhibete vos deo. tamquam ex
mortuis viventes: et membra vestra arma
iustitie deo. Peccatum enim vobis non domina
bitur. Non enim sub lege estis. sed sub gratia.
Quid ergo? Peccabimus quoniam non sumus sub
lege. sed sub gratia? Absit. Nescitis quoniam
cui exhibetis vos servos ad obedientiam
servi estis eius cui obeditis. sive peccati
ad mortem sive obeditionis ad iustiti
am? Gratias autem deo quod fuistis servi pec
cati. obedistis autem ex corde in eam formam
doctrine in qua traditi estis. Liberati
a peccato, servi facti estis iustitie. Huma
num dico propter infirmitatem carnis vestre.
Sicut enim exhibuistis membra vestra servire
immunditie et iniquitati ad iniquitatem
ita nunc exhibete membra vestra servire
iustitie in sanctificationem. Cum enim servi
essetis peccati: liberi fuistis iustitie. Quem
ergo fructum habuistis tunc in illis in quibus
nunc erubescitis? Nam finis illorum mors
est. Nunc vero liberati a peccato. servi autem facti
deo. habetis fructum vestrum in sanctificatio
nem. finem vero vitam eternam. Stipendia enim
peccati mors. Gratia autem dei vita eterna. in
christo ihesu domino nostro.
An ignoratis fratres. scientibus enim legem VII
loquor: quia lex in homine dominatur quanto
tempore vivit? Nam que sub viro est mulier,
vivente viro alligata est legi. Si autem
mortuus fuerit vir eius. soluta est
a lege viri. Igitur vivente viro, vocabitur
adultera si fuerit cum alio viro. Si autem
mortuus fuerit vir eius, liberata est a
lege viri. ut non sit adultera si fuerit cum
alio viro. Itaque fratres mei et vos morti
ficati estis legi per corpus christi ut sitis
alterius qui ex mortuis resurrexit, ut fru
ctificemus deo. Cum enim essemus in car
ne, passiones peccatorum que per legem
erant operabantur in membris nostris. ut
fructificarent morti; nunc autem soluti
sumus a lege mortis in qua detineba
mur. ita ut serviamus in novitate spiri
tus et non in vetustate littere. Quid ergo dicemus?
Lex peccatum est? Absit. Sed peccatum non co
gnovi nisi per legem. Nam concupiscentiam
nesciebam nisi lex diceret. Non concupisces.
Occasione autem accepta peccatum per man
datum operatum est in me omnem concupiscen

gia. Sine lege enim peccatum mortuum erat.
Ego autem vivebam sine lege aliquando.
Sed cum venisset mandatum peccatum
revixit. Ego autem mortuus sum: et inven
tum est michi mandatum quod erat ad vi
tam hoc esse ad mortem. Nam peccatum oc
casione accepta per mandatum seduxit
me: et per illud occidit. Itaque lex quidem
sancta: et mandatum sanctum et iustum et bonum.
Quod ergo bonum est michi factum est mors? Absit.
Sed peccatum ut appareat peccatum: per
bonum michi operatum est mortem. ut fiat
supra modum peccans peccatum per mandatum.
Scimus enim quia lex spiritualis est. Ego
autem carnalis sum, venumdatus sub pec
cato. Quod enim operor non intelligo. Non enim
quod volo bonum hoc ago: sed quod odio ma
lum illud facio. Si autem quod nolo illud
facio: consentio legi. quoniam bona est. Nunc
autem iam non ego operor illud. sed quod habitat
in me peccatum. Scio enim quod non habitat
in me hoc est in carne mea bonum. Nam
velle adiacet michi: perficere autem bonum.
non invenio. Non enim quod volo bonum hoc
facio: sed quod nolo malum hoc ago. Si autem
quod nolo illud facio. non ego operor illud.
sed quod habitat in me peccatum. Invenio
igitur legem volenti michi facere bonum.
quoniam michi malum adiacet. Condelec
tor enim legi dei secundum interiorem hominem.
Video autem aliam legem in membris meis re
pugnantem legi mentis mee: et captivan
tem me in lege peccati. que est in membris
meis. Infelix ego homo. quis me libera
bit de corpore mortis huius? Gratia dei per ie
sum christum dominum nostrum. Igitur ego ipse mente
servio legi dei. carne autem servio legi
peccati.
Nichil ergo nunc dampnationis est hiis qui
sunt in christo ihesu: qui non secundum carnem
ambulant. Lex enim spiritus vite in christo ihesu.
liberavit me a lege peccati et mortis. Nam
quod impossibile erat legi. in quo infir
mabatur per carnem: deus filium suum mittens
in similitudine carnis peccati. et de
peccato dampnavit peccatum in carne.
ut iustificatio legis impleretur in nobis.
qui non secundum carnem ambulamus. sed secundum spiritum.
Qui enim secundum carnem sunt que carnis sunt sapi

unt. Qui vero secundum spiritum sunt. que sunt spiritus
sentiunt. Nam prudentia carnis mors
est: prudentia autem spiritus: vita et pax. Quoniam sa
pientia carnis inimica est deo: legi enim
dei non est subiecta. nec enim potest. qui autem
in carne sunt deo placere non possunt. Vos
autem in carne non estis. sed in spiritu. si tamen spiritus dei
habitat in vobis. Si quis autem spiritum christi non
habet: hic non est eius. Si autem christus in vobis est.
corpus quidem mortuum est propter peccatum. spiritus
vero vivit propter iustificationem. Quod si spiritus
eius qui suscitavit ihesum christum a mortuis
habitat in vobis: qui suscitavit ihesum christum a
mortuis. vivificabit et mortalia corpora
vestra. propter inhabitantem spiritum eius in vobis.
Ergo fratres debitores sumus non carni. ut non
secundum carnem vivamus. Si enim secundum carnem
vixeritis: moriemini. Si autem spiritu fa
cta carnis mortificaveritis: vivetis. Qui
cumque enim spiritu dei aguntur: hii filii dei
sunt. Non enim accepistis spiritum servitutis iterum
in timore. sed accepistis spiritum adoptionis
filiorum, in quo clamamus abba pater. Ipse
enim spiritus testimonium reddit spiritui nostro quod
sumus filii dei. Si autem filii et heredes,
heredes quidem dei: coheredes autem christi. Si tamen
compatimur: ut et glorificemur. Existimo
enim quod non sunt condigne passiones huius
temporis ad futuram gloriam que revelabitur in nobis.
Nam expectatio creature revelationem
filiorum dei expectat. Vanitati enim crea
tura subiecta est. non volens. sed propter
eum qui subiecit eam in spe, quia et ipsa crea
tura liberabitur a servitute corruptionis in
libertatem glorie filiorum dei. Scimus enim quod
omnis creatura ingemiscit, et parturit
usque adhuc. Non solum autem illa. sed et nos
ipsi primitias spiritus habentes et ipsi intra nos ge
mimus. adoptionem filiorum dei expectan
tes redemptionem corporis nostri. Spe enim sal
vi facti sumus. Spes autem que videtur non
est spes. Nam quod videt quis quid sperat? Si
autem quod non videmus speramus, per patien
tiam expectamus. Similiter autem et spiritus adiu
vat infirmitatem nostram. Nam quid ore
mus sicut oportet nescimus. sed ipse spiritus po
stulat pro nobis gemitibus inenarrabili
bus. Qui autem scrutatur corda scit quid desi
deret spiritus: quia secundum deum postulat pro sanctis. Sci

mus autem quoniam diligentibus deum omnia coopera-
tur in bonum his qui secundum propositum vocati sunt
sancti. Nam quos praescivit et praedestinavit confor-
mes fieri imaginis filii sui, ut sit ipse primo-
genitus in multis fratribus. Quos autem praedestina-
vit, hos et vocavit. Et quos vocavit, hos et iu-
stificavit. Quos autem iustificavit, illos et ma-
gnificavit. Quid ergo dicemus ad haec? Si deus pro nobis
quis contra nos? Qui etiam proprio filio non pepercit, sed
pro nobis omnibus tradidit illum. Quomodo
non etiam cum illo omnia nobis donavit? Quis ac-
cusabit adversus electos dei? Deus qui iustifi-
cat. Quis est qui condemnet? Christus Iesus qui mor-
tuus est, immo qui et resurrexit. Qui est ad dex-
teram dei, qui et interpellat pro nobis. Quis
ergo nos separabit a caritate Christi? Tribu-
latio? an angustia? an persecutio? an fames?
an nuditas? an periculum? an gladius? Sicut
scriptum est: Quia propter te mortificamur tota
die; aestimati sumus ut oves occisionis.
Sed in his omnibus superamus propter eum qui dilexit
nos. Certus sum enim quia neque mors, neque vita,
neque angeli, neque principatus, neque virtutes,
neque instantia, neque futura, neque fortitudo,
neque altitudo, neque profundum, neque creatu-
ra alia poterit nos separare a caritate dei quae
est in Christo Iesu domino nostro.

IX Veritatem dico in Christo, non mentior, testimo-
nium perhibente mihi conscientia mea in spiritu
sancto, quoniam tristitia est mihi magna et continuus
dolor cordi meo. Optabam enim ego ipse
anathema esse a Christo pro fratribus meis, qui sunt co-
gnati mei secundum carnem, qui sunt Israhelitae, quorum
adoptio est filiorum et gloria et testamentum et
legis latio et obsequium et promissa, quorum patres,
ex quibus Christus secundum carnem, qui est super omnia deus
benedictus in saecula, amen. Non autem quod exciderit
verbum dei. Non enim omnes qui ex Israhel sunt,
hi sunt Israhelitae, neque qui semen sunt Abrahae omnes
filii, sed in Isaac vocabitur tibi semen, id est
non qui filii sunt carnis, hi filii dei, sed qui fi-
lii sunt promissionis, aestimantur in semine.
Promissionis enim verbum hoc est: Secundum hoc
tempus veniam, et erit Sarae filius. Non solum autem
illa, sed et Rebecca ex uno concubitu habens
Isaac patris nostri. Cum enim nondum nati fu-
issent, aut aliquid egissent boni aut mali,
ut secundum electionem propositum dei maneret,
non ex operibus sed ex vocante dictum est ei quia
maior serviet minori, sicut scriptum est: Iacob
dilexi, Esau autem odio habui. Quid ergo di-
cemus? Numquid iniquitas apud deum? Absit. Moy-
si enim dicit: Miserebor cuius misereor, et
misericordiam praestabo cuius miserebor. Igitur non volen-
tis neque currentis, sed miserentis est dei. Dicit enim
scriptura Pharaoni: Quia in hoc ipsum
excitavi te, ut ostendam in te virtutem me-
am, et annuntietur nomen meum in universa
terra. Ergo cuius vult miseretur, et quem vult
indurat. Dicis itaque mihi: Quid adhuc que-
ritur? Voluntati enim eius quis resistit?
O homo tu quis es qui respondeas deo? Numquid di-
cit figmentum ei qui se finxit: Quid me fecisti sic?
An non habet potestatem figulus luti
ex eadem massa facere aliud quidem vas in ho-
norem, aliud vero in contumeliam? Quod si
volens deus ostendere iram, et notam facere
potentiam suam, sustinuit in multa pa-
tientia vasa irae apta in interitum, ut osten-
deret divitias gloriae suae in vasa misericordiae, quae
praeparavit in gloriam. Quos et vocavit non solum
ex Iudaeis, sed et ex gentibus, sicut in Osee dicit:
Vocabo non plebem meam plebem meam, et
non dilectam dilectam, et non misericordiam consecu-
tam, misericordiam consecutam. Et erit in loco ubi dic-
tum est eis: Non plebs mea vos, ibi vocabuntur
filii dei vivi. Isaias autem clamat pro
Israhel: Si fuerit numerus filiorum Israhel tamquam are-
na maris, reliquiae salvae fient. Verbum
enim consummans et abbrevians in aequitate, quia
verbum breviatum faciet dominus super terram. Et
sicut praedixit Isaias: Nisi dominus sabaoth reli-
quisset nobis semen, sicut Sodoma facti essemus,
et sicut Gomorra similes fuissemus. Quid ergo
dicemus? Quod gentes quae non sectabantur iu-
stitiam apprehenderunt iustitiam, iustitiam
autem quae ex fide est. Israhel vero sectando legem iusti-
tiae, in legem iustitiae non pervenit. Quare?
Quia non ex fide, sed quasi ex operibus. Offenderunt enim
in lapidem offensionis, sicut scriptum est:
Ecce pono in Sion lapidem offensionis
et petram scandali, et omnis qui credit in eo
non confundetur.

Fratres, voluntas quidem cordis mei et ob-
secratio ad deum fit pro illis in salutem. Te-
stimonium enim perhibeo illis quod aemulatio-
nem quidem dei habent, sed non secundum scientiam. Igno-
rantes enim dei iustitiam et suam quaerentes

statuere, iustitie dei non sunt subiecti.
Finis enim legis christus ad iustitiam omni credenti.
Moyses enim scripsit: quoniam iustitiam que ex lege
est, qui fecerit homo, vivet in ea. Que autem ex
fide est iustitia, sic dicit. Ne dixeris in cor-
de tuo: quis ascendet in celum? id est christum de-
ducere. Aut quis descendet in abyssum? hoc est
christum a mortuis revocare. Sed quid dicit
scriptura? Prope est verbum in ore tuo et in cor-
de tuo. Hoc est verbum fidei, quod predicamus.
Quia si confitearis in ore tuo dominum iesum christum
et in corde tuo credideris, quod deus illum exci-
tavit a mortuis: salvus eris. Corde enim
creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit
ad salutem. Dicit enim scriptura. Omnis qui
credidit in illum, non confundetur. Non est enim di-
stinctio iudei et greci. Nam idem dominus
omnium, dives in omnes qui invocant illum. Omnis
enim quicumque invocaverit nomen domini: sal-
vus erit. Quomodo ergo invocabunt
in quem non crediderunt? Aut quomodo
credent ei quem non audierunt? Quomodo
autem audient sine predicante? Quomodo
vero predicabunt nisi mittantur? Sicut scriptum
est. Quam speciosi pedes evangelizantium pa-
cem, evangelizantium bona. Sed non omnes obe-
diunt evangelio. Ysaias enim dicit. Domine quis
credidit auditui nostro? Ergo fides ex
auditu. Auditus autem per verbum christi. Sed
dico. Numquid non audierunt? Et quidem in om-
nem terram exivit sonus eorum, et in fines or-
bis terre verba eorum. Sed dico. Numquid israel
non cognovit? Primus moyses dicit. Ego
ad emulationem vos adducam in non gentem, in
gentem insipientem in iram vos mittam. Ysa-
ias autem audet et dicit. Inventus sum a non querenti-
bus me, palam apparui his qui me non in-
terrogabant. Ad israel autem dicit. Tota die
expandi manus meas ad populum non cre-
dentem, sed contradicentem mihi.
Dico ergo. Numquid repulit deus populum su-
um? Absit. Nam et ego israelita sum, ex se-
mine abrahe, de tribu beniamin. Non
repulit deus plebem suam, quam prescivit. An
nescitis in helia quid dicit scriptura? Quem-
admodum interpellat deum adversus israel?
Domine, prophetas tuos occiderunt, altaria tu-
a suffoderunt, et ego relictus sum solus,
et querunt animam meam. Sed quid dicit illi
responsum divinum? Reliqui mihi septem mi-
lia virorum qui non curvaverunt genua
sua ante baal. Sic ergo et in hoc tempore reli-
quie secundum electionem gratie dei salve facte sunt.
Si autem gratia, iam non ex operibus. Alioquin gratia
iam non est gratia. Quid ergo? Quod querebat israel hoc
non est consecutus, electio autem consecuta est. ceteri vero excecati sunt.
sicut scriptum est. Dedit illis deus spiritum conpunc-
tionis, oculos ut non videant, et aures ut
non audiant, usque in hodiernum diem. Et da-
vid dicit. Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum
et in captionem et in scandalum et in retribu-
tionem illis. Obscurentur oculi eorum ne vi-
deant, et dorsum illorum semper incurva. Di-
co ergo. Numquid sic offenderunt ut caderent?
Absit. Sed illorum delicto salus est gentibus,
ut illos emulentur. Quod si delictum illorum di-
vitie sunt mundi, et diminutio eorum
divitie gentium, quanto magis plenitudo
eorum? Vobis enim dico gentibus, quamdiu
quidem ego sum gentium apostolus, ministerium
meum honorificabo, si quomodo ad emu-
landum provocem carnem meam, et salvos fa-
ciam aliquos ex illis. Si enim amissio e-
orum reconciliatio est mundi, que assumptio
nisi vita ex mortuis? Quod si delibatio
sancta est, et massa. Et si radix sancta, et rami.
Quod si aliqui ex ramis fracti sunt, tu autem
cum oleaster esses insertus es in illis, et socius
radicis et pinguedinis olive factus es, no-
li gloriari adversus ramos. Quod si gloriaris,
non tu radicem portas, sed radix te. Dices ergo.
Fracti sunt rami, ut ego inserar. Bene.
Propter incredulitatem fracti sunt. Tu autem
fide stas. Noli altum sapere, sed time. Si enim
deus naturalibus ramis non pepercit, ne forte nec
tibi parcat. Vide ergo bonitatem et severitatem
dei. In eos quidem qui ceciderunt severitatem,
in te autem bonitatem dei, si permanseris in bo-
nitate. Alioquin et tu excideris. Sed et il-
li si non permanserint in incredulitate, inseren-
tur. Potens est enim deus iterum inserere illos.
Nam si tu ex naturali excisus es oleastro, et
contra naturam insertus es in bonam olivam, quan-
to magis hii qui secundum naturam inserentur
sue olive. Nolo enim vos ignorare fratres
misterium hoc, ut non sitis vobis ipsis sapien-
tes, quia cecitas ex parte contigit in israel, do-
nec plenitudo gentium intraret, et sic omnis

israel salvus fieret. sicut scriptum est. Veniet
ex syon qui eripiat et avertat impie-
tatem ab iacob. Et hoc illis a me testa-
mentum cum abstulero peccata eorum. Secundum
evangelium quidem inimici propter vos. secundum
electionem autem karissimi propter patres. Sine
penitentia enim sunt dona et vocatio dei. Sicut
enim aliquando et vos non credidistis deo nunc
autem misericordiam consecuti estis propter illorum in-
credulitatem. ita et isti nunc non credi-
derunt in vestram misericordiam ut et ipsi misericordiam
consequantur. Conclusit enim deus omnia in in-
credulitate. ut omnium misereatur. O
altitudo divitiarum sapientie et scientie dei. quam
incomprehensibilia sunt iudicia eius et in-
vestigabiles vie eius. Quis enim co-
gnovit sensum domini aut quis consiliarius
eius fuit. Aut quis prior dedit illi et
retribuetur ei. Quoniam ex ipso et per ipsum et
in ipso sunt omnia. ipsi gloria in secula amen.
XII Obsecro itaque vos fratres per misericordiam dei.
ut exhibeatis corpora vestra hostiam viven-
tem. sanctam. deo placentem. rationabile ob-
sequium vestrum. Et nolite conformari
huic seculo. sed reformamini in novita-
te sensus vestri. ut probetis que sit volun-
tas dei bona. et beneplacens et perfecta.
Dico enim per gratiam que data est mihi omnibus
qui sunt inter vos. non plus sapere quam opor-
tet sapere. sed sapere ad sobrietatem. Et u-
nicuique sicut deus divisit mensuram fidei.
Sicut enim in uno corpore multa membra
habemus. omnia autem membra non eundem ac-
tum habent. ita multi unum corpus sumus
in christo. Singuli autem alter alterius membra. Ha-
bentes autem donationes secundum gratiam que data
est nobis differentes. sive prophetiam se-
cundum rationem fidei. sive ministerium in
ministrando. Sive qui docet in doc-
trina. Qui exhortatur in exhortando.
Qui tribuit in simplicitate. Qui pre-
est in sollicitudine. Qui miseretur in hy-
laritate. Dilectio sine simulatione.
Odientes malum adherentes bono. ca-
ritate fraternitatis invicem diligentes.
Honore invicem prevenientes. Sollici-
tudine non pigri. Spiritu ferventes. do-
mino servientes. Spe gaudentes. tri-
bulatione patientes. Orationi instantes.
necessitatibus sanctorum communicantes. hospi-
talitatem sectantes. Benedicite persequen-
tibus vos. Benedicite et nolite maledicere.
Gaudere cum gaudentibus. flere cum
flentibus. Idipsum invicem sentientes.
Non alta sapientes. sed humilibus consen-
tientes. Nolite esse prudentes apud vos
metipsos. Nulli malum pro malo redden-
tes. Providentes bona non tantum coram deo. sed
et coram omnibus hominibus. Si fieri potest
quod ex vobis est cum omnibus hominibus pa-
cem habentes. Non vos metipsos defenden-
tes karissimi. sed date locum ire. Scriptum est
enim. Michi vindictam. et ego retribuam.
dicit dominus. Si esurierit inimicus tuus
ciba illum. Si sitit. potum da illi. Hoc
enim faciens: carbones ignis congeres super caput
eius. Noli vinci a malo. sed vince in bono
malum.
XIII Omnis anima potestatibus sublimioribus
subdita sit. Non est enim potestas nisi
a deo. Que autem sunt a deo: ordinata sunt.
Itaque qui resistit potestati: dei ordi-
nationi resistit. Qui autem resistunt.
ipsi sibi dampnationem acquirunt. Nam princi-
pes non sunt timori boni operis. sed mali. Vis
autem non timere potestatem? Bonum fac
et habebis laudem ex illa. Dei enim mi-
nister est tibi in bonum. Si autem male
feceris. time. Non enim sine causa gladium
portat. Dei enim minister est. vindex in
iram ei qui malum agit. Ideo necessi-
tate subditi estote. non solum propter
iram sed et propter conscientiam. Ideo enim et tributa
prestatis. Ministri enim dei sunt in hoc ipsum
servientes. Reddite ergo omnibus debita.
Cui tributum tributum. cui vectigal
vectigal. cui timorem timorem. cui ho-
norem honorem. Nemini quicquam debe-
atis. nisi ut invicem diligatis. Qui enim
diligit proximum legem implevit. Nam
non adulterabis. Non occides. non furaberis. non
falsum testimonium dices. Non concupisces
rem proximi tui. et si quod est aliud manda-
tum. in hoc verbo instauratur. Diliges
proximum tuum sicut te ipsum. Dilectio proximi
malum non operatur. Plenitudo ergo legis est
dilectio. Et hoc scientes tempus. quia hora est
iam nos de sompno surgere. Nunc enim

nostra salus quam cum credidimus. Nox prae-
cessit: dies autem appropinquavit. Abiciamus
ergo opera tenebrarum, et induamur arma lu-
cis. Sicut in die honeste ambulemus, non
in comessationibus et ebrietatibus, non in cu-
bilibus et impudicitiis, non in contentione et
aemulatione. Sed induimini dominum Iesum
Christum, et carnis curam ne feceritis in desideriis.
XIIII Infirmum autem in fide assumite,
non in disceptationibus cogitationum. Ali-
us enim credit se manducare omnia. Qui
autem infirmus est olus manducet. Is
qui manducat, non manducantem non sper-
nat, et qui non manducat, manducantem
non iudicet. Deus enim illum assumpsit. Tu quis
es qui iudicas alienum servum? Suo domino
stat aut cadit. Stabit autem. Potens est
enim deus statuere illum. Nam alius iudi-
cat diem inter diem: alius autem iudicat
omnem diem. Unusquisque in suo sensu abun-
det. Qui sapit diem, domino sapit. Et qui man-
ducat, domino manducat. Gratias enim agit
deo. Et qui non manducat, domino non mandu-
cat, et gratias agit domino. Nemo enim nostrum
sibi vivit, et nemo sibi moritur. Sive
enim vivimus, domino vivimus: sive morimur,
domino morimur. Sive ergo vivimus, sive mori-
mur, domini sumus. In hoc enim Christus mortuus
est et resurrexit, ut et vivorum et mortu-
orum dominetur. Tu autem quid iudicas fratrem
tuum? Aut tu quare spernis fratrem tuum? Omnes
enim stabimus ante tribunal Christi. Scriptum est
enim: Vivo ego dicit dominus, quoniam mihi flecte-
tur omne genu: et omnis lingua confi-
tebitur deo. Itaque unusquisque nostrum pro se
rationem reddet deo. Non ergo amplius invi-
cem iudicemus. Sed hoc iudicate magis, ne
ponatis offendiculum fratri vel scandalum.
Scio et confido in domino Iesu, quia nihil commune per
ipsum, nisi ei qui existimat quid commune esse,
illi commune est. Si enim propter cibum frater tuus contri-
statur: iam non secundum caritatem ambulas. Noli
cibo tuo illum perdere, pro quo Christus mortu-
us est. Non ergo blasphemetur bonum nostrum.
Non est enim regnum dei esca et potus, sed iu-
stitia et pax et gaudium in spiritu sancto. Qui
enim in hoc servit Christo, placet deo, et probatus est
hominibus. Itaque quae pacis sunt sectemur,
et quae aedificationis sunt in invicem custodi-
amus. Noli propter escam destruere opus dei.
Omnia quidem munda sunt: sed malum est homi-
ni qui per offendiculum manducat. Bonum est
non manducare carnem, et non bibere vinum,
neque in quo frater tuus offenditur, aut scanda-
lizatur, aut infirmatur. Tu fidem habes?
penes temetipsum habe coram deo. Beatus
qui non iudicat semetipsum in eo quod probat.
Qui autem discernit, si manducaverit
damnatus est, quia non ex fide. Omne autem
quod non est ex fide, peccatum est.
XV Debemus autem nos firmiores imbecil-
litates infirmorum sustinere, et non nobis
placere. Unusquisque vestrum proximo suo
placeat in bonum, ad aedificationem. Etenim
Christus non sibi placuit, sed sicut scriptum est: Impro-
peria improperantium tibi ceciderunt super me. Quae-
cumque enim scripta sunt, ad nostram doctrinam
scripta sunt: ut per patientiam et consolati-
onem scripturarum spem habeamus. Deus
autem patientiae et solacii det vobis idipsum
sapere in alterutrum secundum Iesum Christum: ut una-
nimes uno ore honorificetis deum et pa-
trem domini nostri Iesu Christi. Propter quod susci-
pite invicem, sicut et Christus suscepit vos
in honorem dei. Dico enim Christum Iesum
ministrum fuisse circumcisionis propter ve-
ritatem dei ad confirmandas promissio-
nes patrum. Gentes autem super misericordia hono-
rare deum, sicut scriptum est: Propterea confite-
bor tibi in gentibus domine, et nomini tuo canta-
bo. Et iterum dicit: Laetamini gentes cum ple-
be eius. Et iterum: Laudate omnes gentes do-
minum, et magnificate eum omnes populi. Et rur- XVI
sum Isaias ait: Erit radix Iesse, et qui exur-
get regere gentes, in eum gentes sperabunt.
Deus autem spei repleat vos omni gaudio et
pace in credendo, ut abundetis in spe et
in virtute spiritus sancti. Certus sum autem fratres mi-
i et ego ipse de vobis, quoniam et ipsi pleni estis
dilectione, repleti omni scientia, ita ut pos-
sitis alterutrum monere. Audacius autem scrip-
si vobis fratres ex parte, tamquam in memori-
am vos reducens, propter gratiam quae data est mihi
a deo, ut sim minister Christi Iesu in gentibus: sancti-
ficans evangelium dei, ut fiat oblatio gentium
accepta, et sanctificata in spiritu sancto. Habeo
igitur gloriam in Christo Iesu ad deum. Non enim au-
deo loqui eorum quae per me non efficit Christus

in obedientiam gentium in verbo et factis,
in virtute signorum et prodigiorum, in virtute
Spiritus Sancti: ita ut ab Ierusalem per circuitum usque
ad Illyricum repleverim evangelium Christi. Sic
autem praedicavi evangelium hoc, non ubi nominatus est Christus,
ne super alienum fundamentum aedificarem:
sed sicut scriptum est: Quibus non est annuntiatum de
eo, videbunt: et qui non audierunt, intelligent. Propter
quod et impediebar plurimum venire ad vos. Nunc
vero ulterius locum non habens in his regionibus,
cupiditatem autem habens veniendi ad vos ex
multis iam praecedentibus annis, cum in Hispaniam
incipiam proficisci, spero quod praeteriens videam vos,
et a vobis deducar illuc, si vobis primum ex parte
fruitus fuero. Nunc igitur proficiscar in Ierusalem
ministrare sanctis. Probaverunt enim Macedonia
et Achaia collationem aliquam facere in pauperes
sanctorum qui sunt in Ierusalem. Placuit enim
eis, et debitores sunt eorum. Nam si spiritualium
eorum participes facti sunt gentiles, debent
et in carnalibus ministrare eis. Hoc igitur
cum consummavero, et assignavero eis fructum hunc,
per vos proficiscar in Hispaniam. Scio autem quoniam
veniens ad vos, in abundantia benedictionis
Christi veniam. Obsecro ergo vos fratres per
dominum nostrum Iesum Christum, et per caritatem Sancti Spiritus,
ut adiuvetis me in orationibus vestris pro me
ad Deum, ut liberer ab infidelibus qui sunt in
Iudaea, et obsequii mei oblatio accepta fiat in
Ierusalem sanctis, ut veniam ad vos in gaudio
per voluntatem Dei, et refrigerer vobiscum. Deus
autem pacis sit cum omnibus vobis. Amen.
XVI Commendo autem vobis Phoeben sororem nostram,
quae est in ministerio ecclesiae, quae est in Cenchris,
ut eam suscipiatis in Domino digne sanctis,
et assistatis ei in quocumque negotio vestri
indiguerit: etenim ipsa quoque astitit multis,
et mihi ipsi. Salutate Priscam et Aquilam
adiutores meos in Christo Iesu, qui pro anima
mea suas cervices supposuerunt: quibus non solum
ego gratias ago, sed et cunctae ecclesiae gentium,
et domesticam ecclesiam eorum. Salutate Epae-
netum dilectum mihi, qui est primitivus Asiae in
Christo. Salutate Mariam, quae multum labo-
ravit in vobis. Salutate Andronicum et Iu-
niam cognatos et concaptivos meos: qui
sunt nobiles in apostolis, qui et ante me fuerunt
in Christo. Salutate Ampliatum dilectissimum
mihi in Domino. Salutate Urbanum adiutorem
nostrum in Christo Iesu, et Stachyn dilectum meum. Sa-
lutate Apellen probum in Christo. Salutate
eos qui sunt ex Aristoboli domo. Salu-
tate Herodionem cognatum meum. Salutate
eos qui sunt ex Narcissi domo, qui sunt
in Domino. Salutate Tryphaenam et Tryphosam,
quae laborant in Domino. Salutate Persidem ca-
rissimam, quae multum laboravit in Domino.
Salutate Rufum electum in Domino, et ma-
trem eius et meam. Salutate Asyncritum,
Phlegontem, Hermen, Patrobam, Hermam:
et qui cum eis sunt fratres. Salutate
Philologum et Iuliam, Nereum, et soro-
rem eius, et Olympiadem, et omnes qui cum eis sunt sanctos.
Salutate invicem in osculo sancto. Salutant
vos omnes ecclesiae Christi. Rogo autem vos fratres,
ut observetis eos qui dissensiones et of-
fendicula praeter doctrinam quam vos didi-
cistis faciunt, et declinate ab illis. Hu-
iusmodi enim Christo Domino nostro non serviunt, sed suo
ventri: et per dulces sermones et benedicti-
ones seducunt corda innocentium. Ve-
stra enim obedientia in omnem locum di-
vulgata est. Gaudeo igitur in vobis. Sed
volo vos sapientes esse in bono, et simpli-
ces in malo. Deus autem pacis conterat
Satanam sub pedibus vestris velociter. Gratia
Domini nostri Iesu Christi vobiscum. Salutat vos
Timotheus adiutor meus, et Lucius, et Ia-
son, et Sosipater cognati mei. Saluto vos
ego Tertius, qui scripsi epistolam, in Domino. Sa-
lutat vos Caius hospes meus, et universa
ecclesia. Salutat vos Erastus arcarius
civitatis, et Quartus frater. Gratia Domini nostri Ie-
su Christi cum omnibus vobis. Amen. Ei
autem qui potens est vos confirmare iuxta
evangelium meum et praedicationem Iesu Christi, secundum
revelationem mysterii temporibus aeter-
nis taciti, quod nunc patefactum est per scripturas
prophetarum secundum praeceptum aeterni Dei, ad obeditionem
fidei in cunctis gentibus cogniti, so-
li sapienti Deo, per Iesum Christum, cui honor
et gloria in saecula saeculorum. Amen. Explicit epistola ad
Romanos. Incipit argumentum in primam epistolam ad Corinthios.
Corinthii sunt Achaici, et hi similiter ab apo-
stolo audierunt verbum veritatis, et subversi
multifarie a falsis apostolis, quidam a philoso-
phiae verbosa eloquentia, alii a secta legis
iudaicae inducti. Hos revocat apostolus ad

uertit euangelicaque sapientia. scribens eis ab e
pheso per timotheum discipulum suum.

Incipit epistola prima ad corinthios.

Paulus vocatus a
postolus christi ihesu per vo
luntatem dei et so
sthenes frater. eccle
sie dei que est corinthi
sanctificatis in christo ie
su vocatis sanctis cum
omnibus qui invocant
nomen domini nostri ihesu christi in omni
loco ipsorum et nostro. gratia vobis et pax a
deo patre nostro et domino ihesu christo. Gra
tias ago deo meo semper pro vobis
in gratia dei que data est vobis
in christo ihesu. quia in omnibus divites
facti estis in illo. in omni verbo et in omni
scientia. sicut testimonium christi confirma
tum est in vobis. Ita ut nichil vobis
desit in ulla gratia. expectantibus
revelationem domini nostri ihesu christi.
qui et confirmabit vos usque in finem
sine crimine. in die adventus
domini nostri ihesu christi. Fidelis deus per quem
vocati estis in societatem filii
eius ihesu christi domini nostri. Obsecro
autem vos fratres per nomen domini nostri ihesu
christi. ut id ipsum dicatis omnes. et non sint
in vobis scismata. Sitis autem perfecti in
eodem sensu et in eadem sententia. Signi
ficatum est enim michi de vobis fratres mei ab
his qui sunt cloes. quia contentiones sunt inter
vos. Hoc autem dico quod unusquisque vestrum
dicit. Ego quidem sum pauli. ego autem apol
lo. ego vero cephe. Ego autem christi. Divisus
est christus? Numquid paulus crucifixus est pro
vobis. Aut in nomine pauli baptizati
estis? Gratias ago deo meo. quod neminem
vestrum baptizavi nisi crispum et gaium. ne
quis dicat quod in nomine meo baptizati
estis. Baptizavi autem et stephane domum.
Ceterum nescio si quem alium vestrum baptizave
rim. Non enim misit me christus baptizare sed evan
gelizare. Non in sapientia verbi. ut non evacuetur crux
christi. Verbum enim crucis pereuntibus qui
dem stultitia est. his autem qui salvi fiunt
id est nobis: virtus dei est. Scriptum est enim.
Perdam sapientiam sapientium. et prudentiam pruden
tium reprobabo. Ubi sapiens? Ubi scriba? U
bi conquisitor huius seculi? Nonne stultam fecit deus
sapientiam huius mundi? Nam quia in dei sa
pientia non cognovit mundus per sapientiam
deum: placuit deo per stultitiam predicationis
salvos facere credentes. Quoniam et iudei signa
petunt. et greci sapientiam querunt. Nos autem predi
camus christum crucifixum. iudeis quidem scan
dalum. gentibus autem stultitiam. Ipsis autem voca
tis iudeis atque grecis. christum dei virtutem
et dei sapientiam. Quia quod stultum est dei sapi
entius est hominibus: et quod infirmum
est dei. fortius est hominibus. Videte enim vo
cationem vestram fratres. quia non multi sapi
entes secundum carnem. non multi potentes. non
multi nobiles. Sed que stulta sunt mundi
elegit deus: ut confundat sapientes. et infirma mundi
elegit deus. ut confundat fortia. et
ignobilia mundi elegit deus. et ea que non
sunt. ut ea que sunt destrueret. ut non glo
rietur omnis caro in conspectu eius. Ex ipso au
tem vos estis in christo ihesu. qui factus est sapien
tia nobis a deo. et iustitia et sanctificatio et rede
mptio. ut quemadmodum scriptum est. Qui glori
atur in domino glorietur.

Et ego cum venissem ad vos fratres. veni non II
in sublimitate sermonis aut sapientie. an
nuntians vobis testimonium christi. Non enim
iudicavi me scire aliquid inter vos. nisi ihesum chri
stum et hunc crucifixum. Et ego in infir
mitate et timore et tremore multo fui
apud vos. et sermo meus et predicatio mea. non
in persuasibilibus humane sapientie verbis. sed in
ostensione spiritus et virtutis. ut fides vestra non sit
in sapientia hominum. sed in virtute dei. Sapientiam
autem loquimur inter perfectos. Sapientiam vero non
huius seculi. neque principum huius seculi. qui destru
untur. Sed loquimur dei sapientiam in misterio que
abscondita est. quam predestinavit deus ante secula
in gloriam nostram. quam nemo principum huius
seculi cognovit. Si enim cognovissent. num
quam dominum glorie crucifixissent. Sed sicut scri
ptum est. quod oculus non vidit nec auris
audivit. nec in cor hominis ascendit que
preparavit deus his qui diligunt eum. Nobis
autem revelavit deus per spiritum suum. Spiritus enim
omnia scrutatur. etiam profunda dei. Quis enim
scit hominum que sunt hominis. nisi spiritus hominis qui
in ipso est? Ita et que dei sunt nemo cogno

uit. nisi spiritus dei. Nos autem non spiritum huius mun-
di accepimus. sed spiritum qui ex deo est. ut scia-
mus que a deo donata sunt nobis. que et loqui-
mur. non in doctis humane sapientie verbis. sed in doc-
trina spiritus. spiritualibus spiritualia comparantes. A-
nimalis autem homo non percipit ea que sunt spiritus dei. stul-
titia enim est illi. et non potest intelligere. quia
spiritualiter examinatur. Spiritualis autem iudicat
omnia. et ipse a nemine iudicatur. Quis enim
agnovit sensum domini. aut quis instruxit eum?
Nos autem sensum christi habemus.

III

Et ego fratres non potui vobis loqui quasi spiritualibus.
sed quasi carnalibus. Tamquam parvulis in christo
lac vobis potum dedi non escam. Nondum enim po-
teratis. sed nec nunc quidem potestis. Adhuc
enim carnales estis. Cum enim sit inter vos
zelus et contentio. nonne carnales estis.
et secundum hominem ambulatis. Cum enim quis
dicat: ego quidem sum pauli; alius autem ego
apollo. nonne homines estis? Quid igitur est
apollo? Quid vero paulus? Ministri eius
cui credidistis. Et unicuique sicut dominus de-
dit. Ego plantavi. apollo rigavi. sed de-
us incrementum dedit. Itaque neque qui plantat est
aliquid. neque qui rigat. sed qui incrementum
dat deus. Qui plantat autem et qui rigat. u-
num sunt. Unusquisque autem propriam mercedem
accipiet secundum suum laborem. Dei enim
sumus adiutores. dei agricultura estis.
dei edificatio estis. Secundum gratiam dei que da-
ta est mihi. ut sapiens architectus fun-
damentum posui. Alius autem superedificat.
Unusquisque autem videat quomodo superedi-
ficet. Fundamentum enim aliud nemo potest
ponere. preter id quod positum est. quod est christus ihesus.
Siquis autem superedificat supra fundamen-
tum hoc. aurum. argentum. lapides preciosos.
ligna fenum. stipulam. uniuscuiusque opus
manifestum erit. Dies enim domini declarabit.
quia in igne revelabitur. Et uniuscuiusque opus
quale sit ignis probabit. Siquis opus
manserit. quod superedificavit. mercedem ac-
cipiet. Siquis opus arserit: detrimentum
patietur. Ipse autem salvus erit. sic tamen quasi
per ignem. Nescitis quia templum dei estis. et
spiritus dei habitat in vobis. Siquis autem templum
dei violaverit: disperdet illum deus. Templum enim
dei sanctum est. quod estis vos. Nemo se sedu-
cat. Siquis videtur inter vos sapiens esse.
in hoc seculo: stultus fiat ut sit sapiens. Sa-
pientia enim huius mundi. stultitia est apud deum.
Scriptum est enim. Comprehendam sapientes in a-
stutia eorum. Et iterum. Dominus novit cogitati-
ones hominum. quoniam vane sunt. Itaque nemo
glorietur in hominibus. Omnia enim vestra sunt.
sive paulus sive apollo sive cephas. sive
mundus. sive vita sive mors. sive presentia
sive futura. omnia vestra sunt. Vos autem christi.
christus vero dei.

IIII

Sic nos existimet homo ut ministros christi.
et dispensatores ministeriorum dei. Hic
iam queritur inter dispensatores. ut fide-
lis quis inveniatur. Michi autem pro minimo
est ut a vobis iudicer aut ab humano die.
sed neque meipsum iudico. Nichil enim michi conscius
sum. sed non in hoc iustificatus sum. Qui autem
iudicat me dominus est. Itaque nolite ante tempus
iudicare. quoadusque veniat dominus. qui et
illuminabit abscondita tenebrarum. et ma-
nifestabit consilia cordium. et tunc laus erit
unicuique a deo. Hec autem fratres transfiguravi
in me et apollo propter vos. ut in nobis disca-
tis. ne supra quam scriptum est unus adversus a-
lium infletur pro alio. Quis enim te discer-
nit? Quid autem habes quod non accepisti?
Si autem accepisti quid gloriaris quasi non acceperis?
Iam saturati estis. iam divites facti estis.
Sine nobis regnatis. et utinam regnetis.
ut et nos vobiscum regnemus. Puto enim quod
nos apostolos novissimos ostendit. tamquam
morti destinatos. quia spectaculum facti sumus
huic mundo. et angelis et hominibus. Nos stul-
ti propter christum. vos autem prudentes in christo.
Nos infirmi: vos autem fortes. Vos nobi-
les. nos autem ignobiles. Usque in hanc
horam et esurimus et sitimus. et nudi su-
mus et colaphis cedimur. et instabiles su-
mus. et laboramus operantes manibus nostris.
Maledicimur: et benedicimus. persecutio-
nem patimur. et sustinemus. blasphemamur
et obsecramus. tamquam purgamenta huius mundi
facti sumus. omnium peripsima usque adhuc.
Non ut confundam vos hec scribo. sed ut fi-
lios meos karissimos moneo. Nam si decem mi-
lia pedagogorum habeatis in christo. sed non mul-
tos patres. Nam in christo ihesu per evangelium e-
go vos genui. Rogo vos ergo fratres imi-
tatores mei estote. sicut et ego christi. Ideo

misi ad vos Timotheum, qui est filius meus
karissimus et fidelis in domino. qui vos commo-
nefaciat vias meas, que sunt in Christo Iesu. sicut
ubique in omni ecclesia doceo. Tamquam non
venturus sim ad vos, sic inflati sunt qui-
dam. Veniam autem ad vos cito, si dominus vo-
luerit, et cognoscam non sermonem eorum qui
inflati sunt, sed virtutem. Non enim in sermo-
ne est regnum dei, sed in virtute. Quid vul-
tis? In virga veniam ad vos, an in carita-
te et spiritu mansuetudinis?
V Omnino auditur inter vos fornicati-
o, et talis fornicatio qualis nec inter
gentes, ita ut uxorem patris aliquis habeat.
Et vos inflati estis, et non magis luctum habu-
istis, ut tollatur de medio vestrum qui hoc
opus fecit. Ego quidem absens corpore, pre-
sens autem spiritu, iam iudicavi ut presens
eum qui sic operatus est in nomine domini nostri Ie-
su Christi, congregatis vobis et meo spiritu,
cum virtute domini nostri Iesu Christi, tradere
huiusmodi Sathane in interitum carnis, ut
spiritus salvus sit in die domini nostri Iesu Christi.
Non bona gloriatio vestra. Nescitis quia mo-
dicum fermentum totam massam corrumpit?
Expurgate vetus fermentum, ut sitis no-
va conspersio, sicut estis azimi. Etenim pa-
scha nostrum immolatus est Christus. Itaque
epulemur, non in fermento veteri, neque
in fermento malicie et nequicie, sed in azi-
mis sinceritatis et veritatis. Scripsi
vobis in epistola, ne commisceamini forni-
cariis, non utique fornicariis huius mundi,
aut avaris, aut rapacibus, aut ydolis servi-
entibus. Alioquin debueratis de hoc
mundo exisse. Nunc autem scripsi vobis
non commisceri. Si is qui frater nominatur forni-
cator, aut avarus, aut ydolis serviens,
aut maledicus, aut ebriosus, aut rapax,
cum huiusmodi nec cibum sumere. Quid enim
michi de his qui foris sunt iudicare? Non-
ne de his qui intus sunt vos iudicatis?
Nam eos qui foris sunt deus iudicabit. Aufer-
te malum ex vobis ipsis.
Audet aliquis vestrum habens negotium adversus
alterum iudicari apud iniquos, et non apud sanctos?
An nescitis quoniam sancti de hoc mundo iudica-
bunt? Et si in vobis iudicabitur mundus, indi-
gni estis qui de minimis iudicetis? Ne-
scitis quoniam angelos iudicabimus? Quanto
magis secularia? Secularia igitur iudicia
si habueritis, contemptibiles qui sunt in ecclesia,
illos constituite ad iudicandum. Ad vere-
cundiam vestram dico. Sic non est inter vos sa-
piens quisquam qui possit iudicare inter
fratrem et fratrem suum, sed frater cum fratre iudicio
contendit, et hoc apud infideles? Iam quidem
omnino delictum est in vobis, quod iudici-
a habetis inter vos. Quare non magis iniuriam ac-
cipitis? Quare non magis fraudem patimi-
ni? Sed vos iniuriam facitis et fraudatis,
et hoc fratribus. An nescitis quia iniqui regnum
dei non possidebunt? Nolite errare. Neque
fornicarii, neque ydolis servientes, neque ad-
ulteri, neque molles, neque masculorum concu-
bitores, neque fures, neque avari, neque ebri-
osi, neque maledici, neque rapaces, regnum
dei possidebunt. Et hec aliquando quidem
fuistis, sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis
in nomine domini Iesu Christi, et in spiritu dei nostri.
Omnia michi licent, sed non omnia expediunt.
Omnia michi licent, sed ego sub nullius redigar
potestate. Esca ventri, et venter escis;
Deus autem et hunc et has destruet. Corpus
autem non fornicationi, sed domino, et dominus cor-
pori. Deus vero et dominum suscitavit, et nos su-
scitabit per virtutem suam. Nescitis quoniam cor-
pora vestra membra sunt Christi? Tollens ergo
membra Christi faciam membra meretricis? Ab-
sit. An nescitis quoniam qui adheret mere-
trici unum corpus efficitur? Erunt enim, in-
quit, duo in carne una. Qui autem adhe-
ret domino, unus spiritus est. Fugite fornicati-
onem. Omne enim peccatum quodcumque fe-
cerit homo, extra corpus est. Qui autem
fornicatur, in corpus suum peccat. An ne-
scitis quoniam membra vestra templum sunt spiritus sancti qui
in vobis est, quem habetis a deo, et non estis
vestri? Empti enim estis precio magno. Glo-
rificate ergo et portate deum in corpore vestro.
De quibus autem scripsistis michi: VII
Bonum est homini mulierem non tangere. Propter
fornicationem autem unusquisque habeat
suam uxorem, et unaqueque suum virum habe-
at. Uxori vir debitum reddat, similiter autem
et uxor viro. Mulier sui corporis potestatem
non habet, sed vir. Similiter autem et vir potesta-
tem sui corporis non habet, sed mulier. Nolite frau-

dare invicem nisi forte ex consensu ad
tempus ut vacetis orationi: et iterum revertimini
in idipsum ne temptet vos sathanas propter
incontinentiam vestram. Hoc autem secundum indulgen-
tiam dico non secundum imperium. Volo autem omnes
homines esse sicut meipsum. Sed unusquisque pro-
prium habet donum ex deo: alius quidem sic a-
lius vero sic. Dico autem non nuptis et vidu-
is. Bonum est illis si sic permaneant sicut et
ego. Quod si se non continent nubant. Melius est enim
nubere quam uri. His autem qui matrimonio
iuncti sunt precipio non ego sed dominus uxo-
rem a viro non discedere. Quod si disces-
serit: manere innuptam aut viro suo recon-
ciliari. Et vir uxorem non dimittat. Nam
ceteris ego dico non dominus. Siquis frater uxorem
habet infidelem et hec consentit habitare cum il-
lo: non dimittat illam. Et si qua mulier
habet virum infidelem et hic consentit habita-
re cum illa non dimittat virum. Sancti-
ficatus est enim vir infidelis per mulierem
fidelem. Et sanctificata est mulier infidelis
per virum fidelem. Alioquin filii vestri immun-
di essent, nunc autem sancti sunt. Quod si infide-
lis discedit: discedat. Non est enim servituti
subiectus frater aut soror in eiusmodi. In
pace autem vocavit nos deus. Unde enim scis
mulier si virum salvum facies? Aut unde
scis vir: si mulierem salvam facies? Nisi
unicuique sicut divisit dominus. Unumquemque
sicut vocavit deus ita ambulet. Et sic in omnibus
ecclesiis doceo. Circumcisus aliquis voca-
tus est, non adducat preputium. In preputio
aliquis vocatus est, non circumcidatur. Cir-
cumcisio enim nichil est et preputium nichil
est: sed observatio mandatorum dei. Unus-
quisque in qua vocatione vocatus est: in
ea permaneat. Servus vocatus es? non
sit tibi cure. Sed et si potes liber fieri magis
utere. Qui enim in domino vocatus est ser-
vus libertus est domini. Similiter et qui liber
vocatus est servus est Christi. Pretio empti
estis: nolite fieri servi hominum. Unus-
quisque in quo vocatus est frater in hoc mane-
at apud deum. De virginibus autem preceptum
domini non habeo, consilium autem do tamquam misericordiam
consecutus a domino ut sim fidelis. Existi-
mo ergo hoc bonum esse propter instantem
necessitatem: quoniam bonum est homini sic esse.

Alligatus es uxori? noli querere solu-
tionem. Solutus es ab uxore? noli querere
uxorem. Si autem acceperis uxorem non pec-
casti. Et si nupserit virgo non peccavit.
Tribulationem tamen carnis habebunt hu-
iusmodi. Ego autem vobis parco. Hoc
dico fratres: tempus breve est. Reliquum est
ut et qui habent uxores tamquam non habentes sint.
Et qui flent: tamquam non flentes. Et qui gau-
dent: tamquam non gaudentes. Et qui emunt:
tamquam non possidentes. Et qui utuntur hoc
mundo: tamquam non utantur. Preterit enim
figura huius mundi. Volo autem vos sine
sollicitudine esse. Qui sine uxore est:
sollicitus est que domini sunt: quomodo pla-
ceat deo. Qui autem cum uxore est: sollicitus est que
sunt huius mundi, quomodo placeat uxori
et divisus est. Et mulier innupta et vir-
go: cogitat que domini sunt, ut sit sancta corpore
et spiritu. Que autem nupta est: cogitat que sunt
mundi, quomodo placeat viro. Porro hoc
ad utilitatem vestram dico: non ut laqueum
vobis iniciam, sed ad id quod honestum est et quod
facultatem prebeat sine impedimento do-
minum obsecrandi. Siquis autem tur-
pem se videri existimat super virginem
quod sit superadulta, et ita oportet fieri:
quod vult faciat. Non peccat si nubat.
Nam qui statuit in corde suo firmus, non habens ne-
cessitatem, potestatem autem habens sue
voluntatis: et hoc iudicavit in corde su-
o servare virginem suam: bene facit. Igitur
qui matrimonio iungit virginem suam
bene facit, et qui non iungit: melius facit.
Mulier alligata est legi quanto tempore vir eius
vivit. Quod si dormierit vir eius libera-
ta est a lege viri. Cui vult nubat tantum
in domino. Beatior autem erit si sic perman-
serit secundum meum consilium. Puto autem quod et
ego spiritum dei habeam.

De his autem que ydolis sacrificantur
scimus: quoniam omnes scientiam habemus. Scientia
inflat. Caritas vero edificat. Siquis autem
se existimat scire aliquid: nondum cognovit
quemadmodum oporteat eum scire.
Siquis autem diligit deum: hic cognitus
est ab eo. De escis autem que ydolis immo-
lantur: scimus quia nichil est ydolum in
mundo, et quod nullus deus nisi unus. Nam

si sunt qui dicantur dii. sive in celo si
ve in terra. si quidem sunt dii multi. et
domini multi. Nobis tamen unus deus pater. ex
quo omnia. et nos in illo. et unus dominus ie
sus christus per quem omnia. et nos per ipsum. Sed non
in omnibus est scientia. Quidam autem cum conscien
tia usque nunc ydoli quasi ydolatitum manduc
ant. et conscientia ipsorum cum sit infirma pollu
itur. Esca autem nos non commendat deo. Neque
enim si non manducaverimus deficiemus. neque
si manducaverimus abundabimus. Videte
autem ne forte hec licentia vestra offendiculum
fiat infirmis. Si enim quis viderit eum
qui habet scientiam in ydolio recumbentem:
nonne conscientia eius cum sit infirma edifica
bitur ad manducandum ydolothita? Et per
ibit infirmus in tua scientia frater.
propter quem christus mortuus est. Sic autem peccantes
in fratres et percutientes conscientiam ipsorum in
firmam in christum peccatis. Quapropter si esca
scandalizat fratrem meum. non manduca
bo carnem in eternum. ne fratrem meum scan
dalizem.
Non sum liber? Non sum apostolus? Nonne
christum ihesum dominum nostrum vidi? Nonne opus
meum vos estis in domino? Et si aliis non
sum apostolus. sed tamen vobis sum. Nam signaculum
apostolatus mei vos estis in domino. Mea defen
sio apud eos qui me interrogant: hec est. Num
quid non habemus potestatem manducandi
et bibendi? Numquid non habemus potestatem
mulierem sororem circumducendi sicut et
ceteri apostoli et fratres domini et cephas? Aut solus
ego et barnabas non habemus potestatem
hoc operandi? Quis militat suis stipen
diis umquam? Quis plantat vineam et de fru
ctu eius non edit? Quis pascit gregem. et
de lacte eius non manducat? Numquid secundum
hominem hec dico? An et lex hec non dicit?
Scriptum est enim in lege moysi. Non alliga
bis os bovi trituranti. Numquid de bobus
cura est deo? An propter nos utique hec dicit?
Nam propter nos scripta sunt: quoniam qui arat in
spe debet arare. et qui triturat in spe
fructus percipiendi. Si nos vobis spiritua
lia seminavimus. non magnum est si carna
lia vestra metamus? Si alii potestatis
vestre participes sunt. quare non potius nos?
Sed non sumus usi hac potestate. sed omnia
sustinemus. ne quod offendiculum demus
evangelio christi. Nescitis quoniam hii qui in sa
crario operantur. que de sacrario sunt edunt:
et qui altario deserviunt. cum altario par
ticipantur? Ita et dominus ordinavit. hiis qui
evangelium annuntiant. de evangelio vivere. Ego
autem nullo horum usus sum. Non scripsi autem
hec ut ita fiant in me. Bonum est enim mi
chi magis mori: quam ut gloriam meam quis
evacuet. Nam si evangelizavero: non est mi
chi gloria. Necessitas enim michi incumbit.
Ve enim michi est: si non evangelizavero. Si autem
volens hoc ago: mercedem habeo. Si
autem invitus. dispensatio michi credita est.
Que est ergo merces mea? Ut evangelium predi
cans sine sumptu ponam evangelium. ut non abu
tar potestate mea in evangelio. Nam cum li
ber essem ex omnibus: omnium me servum fe
ci. ut plures lucrifacerem. Et factus sum iudeis tamquam
iudeus. ut iudeos lucrarer. et hiis
qui sub lege sunt quasi sub lege essem cum
ipse non essem sub lege. ut eos qui sub le
ge erant lucrifacerem. Hiis qui sine le
ge erant. tamquam sine lege essem. cum si
ne lege dei non essem: sed in lege essem christi.
ut lucrifacerem eos qui sine lege erant.
Factus sum infirmis infirmus. ut infir
mos lucrifacerem. Omnibus omnia fac
tus sum. ut omnes salvos facerem. Omnia
autem facio propter evangelium. ut particeps
eius efficiar. Nescitis quod hii qui in sta
dio currunt. omnes quidem currunt: sed unus
accipit bravium? Sic currite ut compre
hendatis. Omnis enim qui in agone contendit:
ab omnibus se abstinet. Et illi quidem ut
corruptibilem coronam accipiant. nos
autem incorruptam. Ego igitur sic curro.
non quasi in incertum: sic pugno. non quasi aerem
verberans. sed castigo corpus meum et in ser
vitutem redigo. ne forte cum aliis predi
caverim ipse reprobus efficiar.
X Nolo enim vos ignorare fratres. quoniam patres
nostri omnes sub nube fuerunt. et omnes mare
transierunt. et omnes in moyse baptizati
sunt. in nube et in mari. et omnes eandem
escam spiritualem manducaverunt. et omnes eundem
potum spiritualem biberunt. Bibebant autem de
spirituali consequenti eos petra. Petra autem erat
christus. Sed non in pluribus eorum beneplacitum est deo.

Nam prostrati sunt in deserto. Hec autem
in figura facta sunt nostri. ut non simus concupi
scentes malorum sicut et illi concupierunt.
Neque ydolatre efficiamini. sicut quidam
ex ipsis. quemadmodum scriptum est. Sedit
populus manducare et bibere. et surrexerunt
ludere. Neque fornicemur sicut quidam
ex ipsis fornicati sunt. et ceciderunt una die
uiginti tria milia. Neque temptemus
xp̄m sicut quidam eorum temptauerunt.
et a serpentibus perierunt. Neque murmura
ueritis sicut quidam eorum murmurauerunt.
et perierunt ab exterminatore. Hec autem omnia
in figura contingebant illis. Scripta
sunt autem ad correptionem nostram in quos
fines seculorum deuenerunt. Itaque qui se
existimat stare. uideat ne cadat. Tem
ptatio uos non apprehendat. nisi humana.
Fidelis autem deus est. qui non patietur uos
temptari supra id quod potestis. sed faciet
et cum temptatione prouentum. ut possitis
sustinere. Propter quod karissimi mihi. fugite
ab ydolorum cultura. Ut prudentibus
loquor. Uos ipsi iudicate quod dico. Ca
lix benedictionis cui benedicimus. Nonne
communicatio sanguinis xp̄i est. Et pa
nis quem frangimus. nonne participati
o corporis domini est. Quoniam unus panis unum
corpus multi sumus. omnes qui de uno pa
ne et uno calice participamus. Uidete
israel secundum carnem. Nonne qui edunt ho
stias participes sunt altaris. Quid ergo
Dico. quod ydolis immolatum sit aliquid.
Aut quod ydolum sit aliquid. Sed que immo
lant gentes demoniis immolant. et non deo.
Nolo autem uos socios fieri demoniorum.
Non potestis calicem domini bibere. et cali
cem demoniorum. Non potestis mense
domini participes esse. et mense demoniorum.
An emulamur dominum. Numquid forti
ores illo sumus. Omnia michi licent.
sed non omnia expediunt. Omnia mihi licent
sed non omnia edificant. Nemo quod suum
est querat. sed quod alterius. Omne quod in ma
cello uenit. manducate. nichil interro
gantes propter conscientiam. Domini est terra et ple
nitudo eius. Siquis autem infidelium
uocat uos ad cenam. et uultis ire. omne
quod uobis apponitur manducate. nichil

interrogantes propter conscientiam. Siquis autem
dixerit. hoc immolatum est ydolis. noli
te manducare propter illum qui indicauit
et propter conscientiam. Conscientiam autem dico non tuam sed
alterius. Ut quid enim libertas mea iudi
catur ab aliena conscientia. Si ego cum gratia
participo. quid blasphemor pro eo quod gratias
ago. Siue ergo manducatis siue bibi
tis. uel aliud quid facitis. omnia in gloriam
dei facite. Sine offensione estote
iudeis. et gentibus. et ecclesie dei. sicut et ego
omnibus per omnia placeo. non querens
quod michi utile est. sed quod multis ut salui fi
ant. Imitatores mei estote. sicut et ego XI
xp̄i. Laudo autem uos fratres quod per omnia mei
memores estis. et sicut tradidi uobis pre
cepta mea tenetis. Uolo autem uos scire
quod omnis uiri caput xp̄s est. caput autem mulie
ris uir. caput uero xp̄i deus. Omnis uir orans aut
prophetans uelato capite. deturpat ca
put suum. Omnis autem mulier orans aut
prophetans non uelato capite. deturpat
caput suum. Unum est enim ac si decaluetur.
Nam si non uelatur mulier. et tondeatur.
Si uero turpe est mulieri tonderi aut de
caluari. uelet caput suum. Uir quidem non
debet uelare caput suum. quoniam ymago
et gloria est dei. Mulier autem gloria uiri est. Non
enim uir ex muliere est. sed mulier ex uiro.
Et enim non est uir creatus propter mulierem.
sed mulier propter uirum. Ideo debet mulier ue
lamen habere super caput suum. propter angelos. Ue
runtamen neque uir sine muliere. neque mulier
sine uiro in domino. Nam sicut mulier de ui
ro. ita et uir per mulierem. Omnia autem ex deo.
Uos ipsi iudicate. Decet mulierem non
uelatam orare deum. Nec ipsa natura
docet uos. quod uir quidem si comam nu
triat. ignominia est illi. Mulier uero si co
mam nutriat. gloria est illi. quoniam capilli pro
uelamine ei dati sunt. Siquis autem ui
detur contentiosus esse. nos talem consu
etudinem non habemus. neque ecclesia dei. Hoc
autem precipio. non laudans quod non in melius. sed
in deterius conuenitis. Primum quidem con
uenientibus uobis in ecclesiam dei audi
o scismata esse. et ex parte credo. Nam
oportet hereses esse. ut qui probati sunt
manifesti fiant in uobis. Conuenien

manifesti fiant in vobis. Convenientibus ergo vobis in unum, iam non est dominicam
cenam manducare. Unusquisque enim suam
cenam presumit ad manducandum. Et
alius quidem esurit, alius autem ebrius est.
Numquid domos non habetis ad manducandum et bibendum? Aut ecclesiam dei contemnitis, et confunditis eos qui non habent? Quid
dicam vobis? Laudo vos in hoc? non laudo.
Ego enim accepi a domino quod et tradidi vobis, quoniam dominus Ihesus in qua nocte tradebatur
accepit panem, et gratias agens fregit et dixit:
Accipite et manducate: hoc est corpus meum,
quod pro vobis tradetur. Hoc facite in meam
commemorationem. Similiter et calicem postquam cenavit dicens: Hic calix novum testamentum est in sanguine meo. Hoc facite
quotienscumque sumitis, in meam commemorationem. Quotienscumque enim manducabitis panem hunc, et calicem hunc bibetis, mortem domini annuntiabitis, donec veniat. Itaque quicumque manducaverit panem
hunc, vel biberit calicem domini indigne,
reus erit corporis et sanguinis domini. Probet
autem seipsum homo, et sic de pane illo edat
et de calice bibat. Qui enim manducat et
bibit indigne, iudicium sibi manducat et bibit, non diiudicans corpus domini. Ideo
inter vos multi infirmi et imbecilles, et dormiunt multi. Quod si nosmetipsos diiudicaremus, non utique iudicaremur. Dum iudicamur autem, a domino corripimur, ut non cum
hoc mundo damnemur. Itaque fratres mei,
cum convenitis ad manducandum, invicem
expectate. Si quis autem esurit, domi manducet, ut non in iudicium conveniatis. Cetera
autem cum venero disponam.
De spiritualibus autem nolo vos ignorare fratres. Scitis quoniam cum gentes essetis, ad simulacra muta
prout ducebamini euntes. Ideo notum vobis facio, quod nemo in spiritu dei loquens
dicit anathema Ihesu. Et nemo potest dicere
dominus Ihesus, nisi in spiritu sancto. Divisiones vero
gratiarum sunt, idem autem spiritus. Et divisiones
ministrationum sunt, idem autem dominus. Et divisiones operationum sunt, idem vero deus, qui operatur
omnia in omnibus. Unicuique autem datur manifestatio spiritus ad utilitatem. Alii quidem per
spiritum datur sermo sapientie, alii autem sermo scientie secundum eundem spiritum. Alteri fides in eodem
spiritu. Alii gratia sanitatum in uno spiritu, alii
operatio virtutum, alii prophetia, alii discretio spirituum, alii genera linguarum, alii interpretatio sermonum. Hec autem omnia operatur unus
atque idem spiritus, dividens singulis prout
vult. Sicut enim corpus unum est, et membra habet
multa, omnia autem membra corporis cum sint
multa, unum corpus sunt: ita et Christus. Etenim in
uno spiritu omnes nos in unum corpus baptizati sumus, sive Iudei, sive gentiles, sive servi, sive liberi, et omnes uno spiritu potati sumus.
Nam et corpus non est unum membrum, sed multa. Si dixerit pes: Quoniam non sum manus, non sum
de corpore: num ideo non est de corpore? Et si dixerit auris: Quia non sum oculus, non sum de corpore: num ideo non est de corpore? Si totum corpus
oculus, ubi auditus? Si totum auditus,
ubi odoratus? Nunc autem posuit deus membra
et unumquodque eorum in corpore sicut voluit. Quod
si essent omnia unum membrum, ubi corpus? Nunc autem multa quidem membra, unum
autem corpus. Non potest autem dicere oculus manui: Opera tua non indigeo; aut iterum caput pedibus: Non estis mihi necessarii. Sed multo
magis que videntur membra corporis infirmiora esse, necessariora sunt. Et que putamus ignobiliora membra esse corporis, his honorem abundantiorem circumdamus. Et que
inhonesta sunt nostra, abundantiorem honestatem habent. Honesta autem nostra nullius
egent. Sed deus temperavit corpus, ei cui deerat
abundantiorem tribuendo honorem, ut non
sit scisma in corpore, sed in idipsum pro invicem
sollicita sint membra. Et si quid patitur unum
membrum, compatiuntur omnia membra. Sive gloriatur unum membrum, congaudent omnia membra. Vos
autem estis corpus Christi, et membra de membro. Et
quosdam quidem posuit deus in ecclesia, primum apostolos, secundo prophetas, tertio doctores, deinde virtutes, exinde gratias curationum, opitulationes, gubernationes, genera linguarum.
Numquid omnes apostoli? Numquid omnes prophete?
Numquid omnes doctores? Numquid omnes virtutes? Numquid omnes gratiam habent curationum?
Numquid omnes linguis loquuntur? Numquid omnes
interpretantur? Emulamini autem charismata meliora. Et adhuc excellentiorem viam
vobis demonstro.
XIII
Si linguis hominum loquar et angelorum, caritatem

aūt n̄ hābam: factus sū uelud es sonās. aut
cimbalū tinniēs. Et si habuero ꝓphetiam
et nouerim mysteria omnia. et omnem sciam.
et si habuero omnem fidem, ita ut montes
transferam. caritatē aūt n̄ hābam: nichil sū.
Et si distribuero in cibos paupꝫ omnes fa
cultates meas. et si tradidero corpꝰ meū ita
ut ardeam. caritatē aūt n̄ habuero: nichil
michi ꝓdest. Caritas paciēs est. benigna
ē. Caritas n̄ emulatur. n̄ agit ꝑperā. nō
inflatur. n̄ ē ambiciosa. n̄ querit q̄ sua
sunt. Non irritatur. nō cogitat malū, nō
gaudet sup iniquitatem. congaudet aūt ueritati.
Omnia suffert. omnia credit. oīa sperat. oī
a sustinet. caritas nūq̄ excidit. Siue ꝓphie
euacuabunt̄. siue lingue cessabunt̄. siue
sciā destruetur. Ex parte enī cognosci
mus. et ex parte ꝓphāmus. Cū aūt uenerit
qd̄ pfectū est. euacuabit̄ qd̄ ex parte ē.
Cum essem paruulus loquebar ut paruulus,
sapiebam ut paruulus. cogitabam ut par
uulus. Cū aūt fc̄s sū uir: euacuaui que
erant paruuli. Videmus nunc p speculum
in enigmate. tūc aūt facie ad faciem.
Nunc cognosco ex parte. tūc aūt cogno
scam sicut et cognitus sū. Nūc aūt manēt.
fides. spes. caritas. tria hec. Maior aūt hīs
est caritas.

XIIII Sectamini karitatem. emulamini spū
alia. magis aūt ut ꝓphetetis. Qui enī lo
quitur lingua: non hominibꝫ loquitur sed deo.
Nemo enī audit. Spūs aūt loquitur my
steria. Nam qui ꝓphetat hominibꝫ lo
quitur ad edificationem. et exortationem
et consolationem. Qui loquitur lingua semetipsm
edificat. Qui aūt ꝓphetat. ecclām edificat.
Volo aūt uos omnes loqui linguis, ma
gis aūt ꝓphetare. Nam maior ē q ꝓphetat:
quā qui loquitur linguis. nisi forte inter
pretetur ut ecclā edificationem accipiat.
Nunc aūt fr̄s si uenero ad uos: linguis loquēs.
quid uobis ꝓdero. nisi uobis loquar aūt
in reuelatione: aut in sciā: aut in ꝓphia.
aut in doctrina? Tamen q̄ sine aīa sunt uo
cem dancia. siue tybia. siue cythara. nisi di
stinctionem sonitus dederint. quomodo
scietur id q̄ canit̄. aut q̄ cytharizatur?
Et enī si incertā uocem det tuba. quis
ꝑparabit se ad bellū? Ita et uos p linguā
n̄ manifestū sermonē dederitis. quomō
sciet̄ id qd̄ dr̄? Eritis enī in aera loquē
tes. tam multa ut puta genera lingua
rū sunt in hoc mundo. et nichil sine uoce ē.
Si ergo nesciero uirtutē uocis. ero ei cui loquor
barbarus. et qui loquitur michi barbarus. Sic
et uos qm̄ emulatores estis spūum. ad e
dificationem eccl̄e querite ut abundetis.
Et ideo qui loquitur lingua oret ut interpre
tur. Nam si orem lingua spūs meus orat:
mens aūt mea sine fructu ē. Quid ergo ē?
Orabo spū. orabo et mente. psallā spū
psallā et mente. Ceterum si bn̄dixeris spū.
quis supplet locū ydiote. Quomodo dicet
amen. sup tuā benedictionē? Qm̄ quid dicas
nescit. Nam tu quidē bn̄ grās agis: sed
alter nō edificatur. Gratias ago deo. quod
oīum urm̄ lingua loquor. Sꝫ in eccl̄a uolo quinque
uerba sensu meo loqui: ut et alios instruam.
quā decem milia uerborum in lingua. Fratres
mei. nolite pueri effici sensibꝫ. sꝫ mali
cia paruuli estote. sensibꝫ aūt pfecti
sitis. In lege enī scriptū ē. qm̄ aliis lin
guis et labiis aliis loquar ꝑplo huic.
et nec sic exaudiet me dicit dn̄s. Itaque
lingue in signum sunt n̄ fidelibꝫ sꝫ infide
libꝫ. ꝓphie aūt nō infidelibꝫ sꝫ fide
libꝫ. Si ergo conueniat uniūsa eccl̄a in
unū. et omnes linguis loquantur. in
trent aūt ydiote. aut infideles: nonne di
cent qd̄ insanitis? Si aūt omnes ꝓphe
tent. intret aūt qs infidel' uł ydiota. con
uincitur ab omnibꝫ. diiudicatur ab oībꝫ.
Occulta enī cordis eius manifesta fiunt.
et ita cadens in faciē adorabit deū. pronun
tians qd̄ uere deus in uobis sit. Quid ergo
ē fr̄s? Cum conuenitis unusquisqꝫ uest̄m
psalm hēt. doctrinā hēt. apocalipsim hēt.
interpretationē hēt. linguā hēt. Omnia
ad edificationē fiant. Siue lingua quis loquitur.
scdm duos. aut ut multū tres. et p partes
et unus interpretetur. Si aūt n̄ fuerit inter
pres. taceat in eccl̄a. sibi aūt loquatur
et deo. ꝓphe duo aut tres dicant.
et ceteri diiudicent. Qd̄ si alii reuelatū
fuerit sedenti: prior taceat. Potestis
enī p singulos ꝓphetare ut oēs discant.
et omnes exortentur. Et spūs ꝓphetarum ꝓ
phetis subiecti sunt. Nō ē ē dissensio

nis deus sed pacis. sicut in omnibus ecclesiis sancto-
rum doceo. Mulieres in ecclesiis taceant. Non enim
permittitur eis loqui. sed subditas esse.
sicut et lex dicit. Si quid autem volunt disce-
re. domi viros suos interrogent. Turpe
est enim mulieri in ecclesia loqui. An a vobis
verbum dei processit. aut in vos solos per-
venit. Si quis videtur propheta esse aut
spiritalis. cognoscat que scribo vobis. quia
domini sunt mandata. Si quis autem ignorat
ignorabitur. Itaque fratres emulamini prophe-
tare et loqui linguis nolite prohibere. Omnia autem
honeste et secundum ordinem fiant in vobis.
Notum autem vobis facio fratres evangelium quod pre-
dicavi vobis. quod et accepistis. in quo et
statis. per quod et salvamini. Qua ratione predica-
verim vobis si tenetis. nisi frustra cre-
didistis. Tradidi enim vobis in primis: quod
et accepi: quoniam Christus mortuus est pro peccatis
nostris secundum scripturas. et quia sepultus est. et quia
resurrexit. tertia die secundum scripturas. et quia
visus est cephe. et post hec undecim. Deinde
visus est plus quam quingentis fratribus simul
ex quibus multi manent usque adhuc. quidam
autem dormierunt. Deinde visus est iacobo. deinde
apostolis omnibus. Novissime autem omnium
tamquam abortivo. visus est et mihi. Ego enim sum
minimus omnium apostolorum. qui non sum dignus
vocari apostolus. quoniam persecutus sum ecclesiam dei.
Gratia autem dei sum id quod sum. Et gratia eius in
me vacua non fuit. sed abundantius illis
omnibus laboravi. Non autem ego sed gratia dei me-
cum. Sive enim ego sive illi. sic predicamus et sic
credidistis. Si autem Christus predicatur quod re-
surrexit a mortuis. quomodo quidam dicunt
in vobis quoniam resurrectio mortuorum non est.
Si autem resurrectio mortuorum non est: neque
Christus resurrexit. Si autem Christus non resurrexit.
inanis est ergo predicatio nostra. inanis est
et fides vestra. Invenimur autem et falsi testes
dei: quoniam testimonium diximus adversus deum
quod suscitaverit Christum quem non susci-
tavit. si mortui non resurgunt. Nam si
mortui non resurgunt: neque Christus resurrexit.
Quod si Christus non resurrexit. vana est fides ve-
stra. Adhuc enim estis in peccatis vestris.
Ergo et qui dormierunt in Christo. perierunt.
Si in hac vita tantum in Christo sperantes sumus:
miserabiliores sumus omnibus hominibus.

Nunc autem Christus resurrexit a mortuis primi-
tie dormientium. Quoniam quidem per hominem
mors. et per hominem resurrectio mortuorum.
Et sicut in adam omnes moriuntur. ita et in
Christo omnes vivificabuntur. Unusquisque autem
in suo ordine. Primitie Christus. Deinde hii
qui sunt Christi: qui in adventu eius credide-
runt. Deinde finis cum tradiderit regnum
deo et patri. cum evacuaverit omnem principa-
tum et potestatem et virtutem. Oportet autem illum
regnare. donec ponat omnes inimicos su-
os sub pedibus eius. Novissima autem inimi-
ca destruetur mors. Omnia enim subiecit
sub pedibus eius. Cum autem dicat omnia
subiecta sunt ei: sine dubio. preter eum qui sub-
iecit ei omnia. Cum autem subiecta fuerint
illi omnia. tunc et ipse filius subiectus erit il-
li qui subiecit sibi omnia: ut sit deus omnia
in omnibus. Alioquin quid facient qui baptizan-
tur pro mortuis. Si omnino mortui non resur-
gunt. ut quid baptizantur pro illis? Ut quid et
nos periclitamur omni hora. Cotidie mo-
rior per vestram gloriam fratres. quam habeo in Christo
Ihesu domino nostro. Si secundum hominem ad bestias
pugnavi ephesi. quid mihi prodest si mortui non re-
surgunt? Manducemus et bibamus. cras enim
moriemur. Nolite seduci. Corrumpunt
mores bonos: colloquia mala. Evigi-
late iusti. et nolite peccare. Ignorantiam
enim dei quidam habent. Ad reverentiam vobis lo-
quor. Sed dicet aliquis. Quomodo resurgunt
mortui? Quali autem corpore venient? In-
sipiens tu: quod seminas non vivificatur
nisi prius moriatur. Et quod seminas. non cor-
pus quod futurum est seminas. sed nudum granum.
ut puta tritici. aut alicuius ceterorum. Deus
autem illi dat corpus sicut vult. et unicuique semi-
num proprium corpus. Non omnis caro eadem ca-
ro. sed alia quidem hominum: alia autem pecorum.
alia caro volucrum. alia autem piscium.
Et sunt corpora celestia. et corpora terrestria.
Sed alia quidem celestium gloria. alia terrestrium.
Alia claritas solis. alia claritas lune. et a-
lia claritas stellarum. Stella enim a stella
differt in claritate. sic et resurrectio mor-
tuorum. Seminatur in corruptione. sur-
get in incorruptione. Seminatur in igno-
bilitate. surget in gloria. Seminatur in
infirmitate. surget in virtute. Semi-

XV

ẽ corp' aīale. surget corp' spūale. Si est
corpus aīale: ē ⁊ spūale; sic scptū est.
Factus est p̄mus homo adā in aīam uiuē
tem: nouissimus adā in spm̄ uiuifican
tem. Sȝ n̄ prius qđ spūale est, s; qđ aīale
est. deinꝰ qđ spūale est. Primꝰ homo ð tra
terrenus. scđs hō de celo celestis. Qualꝭ
terrenus: tales ⁊ terreni. Et qualꝭ celestis,
tales ⁊ celestes. Igr̄ sicut portauim' yma
ginem terreni. portemus ⁊ ymaginē cele
stis. Hoc autē dico fr̄es. q2 caro ⁊ sanguis
regnū dei n̄ possidebunt. neq; corrup
tio incorruptelā possidebit. Ecce mi
sterium dico uob. Omnes quidē resur
gem'. s; n̄ omnes immutabim'. In mo
mento. in ictu oculi. i nouissima tuba.
Canet enī tuba. ⁊ mortui resurgent
īcorrupti. ⁊ nos immutabim'.
Oportet enī corruptibile hoc iduere
īcorruptionē. ⁊ mortale hoc induere
īmortalitatem. Cum aūt corruptibile
hoc induerit incorruptionē. ⁊ morta
le hoc iduerit imortalitatē: tc̄ fiet s̄mo
qui scriptus est. Absorta est mors iu
ctoria. Ubi ē mors uictoria tua; Ubi
ē mors stimulus tuus? Stimul' aūt mor
tis. peccatū est. uirtus uº pcti lex. Do
aūt grās qui dedit nob uictoriā. p do
minū nr̄m ihm̄ xp̄m. Itaq; fr̄s mi di
lecti stabiles estote. ⁊ imobiles. abū
dantes in ope dn̄i semp. scientes qđ la
bor ur̄ n̄ ē inanis in dn̄o. De collectis
aūt que fiunt in scos. sic ordinaui in
ecclīis galatie: ita ⁊ uos facite p unā
sabbi. Unusquisq; aūt ur̄m apđ se
reponat recondens qđ ei bn̄ placuerit.
ut n̄ cum uenero tūc collecte fiant. Cū
aūt p̄sens fuero. quoscūq; pbaueritis p e
plas hos mittā pferre grām ur̄am i
ierl'm. Qđ si dignū fuerit ut ⁊ ego e
am: mecū ibunt. Ueniā aūt ad uos. cū
macedoniā ptransiero. Nam macedoni
ā ptransibo. Apud uos aūt forsitan pma
nebo. uel ē hiemabo. ut uos me dedu
catis quocūq; iero. Nolo enī uos modo
in transitu uidē. Spo enī me aliqūt tm̄
p's manē ap uos. si dn̄s pmiserit. Per
manebo aūt ephesi usq; pentecosten.
Ostiū mī apu est magnū ⁊ euidēs ⁊ ad

XVI

uersarii multi. Si aūt uenerit timothe
us: uidete ut sin̄ timore sit ap uos. Op'
enī dn̄i opatur sic̄ ⁊ ego. Ne qs ergo
illū spnat. Deducite aūt illū in pace
ut ueniat ad me. Expecto enī illū cū
frib;. De appollo aūt fr̄e significo uo
bis. q2 multū rogaui eum ut ueniret
ad uos cū frib;. ⁊ utiq; n̄ fuit uolunt'
ut nūc ueniret. Ueniet aūt cū ei ua
cuū fuerit. Uigilate. state in fide.
uiriliter agite ⁊ cōfortamini. omīa ur̄a
in caritate fiant. Obsecro aūt uos fr̄es.
nostis domū stephane ⁊ fortunati ⁊
achaici. qm̄ sunt p̄mitie achaie. ⁊ i
ministeriū scōꝝ ordinauerunt se
ut ⁊ uos subditi sitis eiusmodi. ⁊ om
cooperanti ⁊ laboranti. Gaudeo aūt in p̄
sentia stephane ⁊ fortunati ⁊ achaici. q̄
ā id qđ uob deerat ipi suppleuerunt. Re
ceperunt enī ⁊ meū spm̄ ⁊ ur̄m. Cogno
scite ergo qui eiusmodi sunt. Salutāt
uos oēs ecclesie asie. Salutant uos in
dn̄o multū aquila ⁊ prisca. cū dome
stica sua eccl'ia. ap quos et hospitor.
Salutant uos omnes fr̄es. Salutate
inuicem in osculo s̄cō. Salutatio me
manu pauli. Siquis n̄ amat dn̄m
ihm̄ xp̄m. sit anathema maranatha.
Grā domini nr̄i ihu x̄ sit uobiscū. Cari
tas mea cū omnib; uob i xp̄o ihu do
mino. Am̄. Ex. ep̄. 1. ad cor. Incip̄ argu
Post actam penitentiā in scđa
consolatoriā ep̄lam scribit eis a
troade. ⁊ collaudans eos hortatur ad me
liora. Incipit ep̄la scđa ad corint'

aulus ap̄ls ihu xp̄i
p uoluntatē dei. ⁊
timotheus fr̄. eccle
sie dei que ē corin
thi cū scīs omīb;
qui sunt i uniuer
sa achaia. grā uob
⁊ pax a deo patre
nr̄o ⁊ dn̄o ihu xp̄o. Benedic
tus ⁊ pater dn̄i nr̄i ihu xp̄i. pater
misericordiaꝝ ⁊ deus tocius cōsolationis.
qui consolatur nos in omī tribu
latione nr̄a. ut possimus ⁊ ipi
consolari eos qui i omī pssura

sive exhortationem qua exortamur et ipsi a
deo. Quoniam sicut abundant passiones Christi
in nobis: ita et per Christum abundat consolatio
nostra. Sive autem tribulamur pro vestra exor-
tatione et salute: sive consolamur pro vestra
consolatione: sive exhortamur pro vestra exorta-
tione et salute que operatur tolerantiam
earundem passionum quas et nos patimur.
et spes nostra firma sit pro vobis. Scientes
quoniam sicut socii passionum estis: sic eritis
consolationis. Non enim volumus vos igno-
rare fratres de tribulatione nostra que facta est in
Asia: quoniam supra modum gravati sumus
supra virtutem, ita ut tederet nos etiam vi-
vere. Sed ipsi in nobis metipsis responsum
mortis habuimus, ut non simus fidentes
in nobis, sed in deo qui suscitat mortuos.
qui de tantis periculis eripuit nos et eru-
it: in quem speramus: quoniam adhuc eripiet.
adiuvantibus et vobis pro nobis in oratione.
ut ex multarum personis faciem eius que
in nobis est donationis per multos gratie
agantur pro nobis. Nam gloria nostra hec est: testi-
monium conscientie nostre. quod in simplicitate
et sinceritate dei et non in sapientia carnali: sed
in gratia dei conversati sumus in hoc mundo: abun-
dantius autem ad vos. Non enim alia scribi-
mus vobis quam que legistis et cognovistis.
Spero autem quod usque in finem cognoscetis.
sicut et cognovistis nos ex parte: quia
gloria vestra sumus. sicut et vos nostra. in die do-
mini nostri Ihesu Christi. Et hac confidentia prius vo-
lui venire ad vos. ut secundam gratiam habere-
tis: et per vos transire in macedoniam: et
iterum a macedonia venire ad vos.
et a vobis deduci in iudeam. Cum ergo hoc volu-
issem: numquid levitate usus sum?
aut que cogito secundum carnem cogito. ut
sit apud me est et non? fidelis autem deus. quia
sermo noster qui fuit apud vos non est in illo est
et non. Dei enim filius Ihesus Christus qui in vobis per
nos predicatus est. per me et silvanum et ti-
motheum. non fuit in illo est et non. sed est in il-
lo fuit. Quotquot enim promissiones dei
sunt: in illo est. Ideo et per ipsum amen deo: ad
gloriam nostram. Qui autem confirmat nos vobis-
cum in Christo: et qui unxit nos deus est. et qui signavit
nos: et dedit pignus spiritus in cordibus no-
stris. Ego autem testem deum invoco in animam

meam. quod parcens vobis non veni ultra corin-
thum. non quia dominamur fidei vestre. sed adiutores
sumus gaudii vestri. Nam fide statis.
II Statui autem hoc ipsum apud me. ne iterum in
tristitia venirem ad vos. Si enim ego
contristo vos: et quis est qui me letifi-
cet. nisi qui contristatur ex me? Et hoc
ipsum scripsi vobis. ut non cum venero tristi-
tiam super tristitiam habeam: de quibus oportu-
erat me gaudere: confidens in omnibus vobis.
quia meum gaudium omnium vestrum est. Nam ex
multa tribulatione et angustia cordis
scripsi vobis per multas lacrimas. non ut
contristemini: sed ut sciatis quam caritatem
habeam abundantius in vobis. Si quis autem
contristavit me: non me contristavit. sed ex
parte ut non onerem vos omnes. Sufficit
illi qui eiusmodi est. obiurgatio hec
que fit a pluribus: ita ut econtrario magis do-
netis et consolemini. ne forte abundan-
tiori tristitia absorbeatur qui eiusmodi
est. Propter quod obsecro vos ut confirmetis in
illum caritatem. Ideo enim et scripsi vobis
ut cognoscam experimentum vestrum: an in omnibus
obedientes sitis. Cui autem aliquid donastis:
et ego. Nam et ego quod donavi. si quid donavi,
propter vos in persona Christi: ut non circumveniamur
a sathana. Non enim ignoramus cogitati-
ones eius. Cum venissem autem troadem
propter evangelium Christi: et ostium mihi apertum esset in
domino: non habui requiem spiritui meo. eo quod non
invenerim titum fratrem meum. sed valefaci-
ens eis, profectus sum in macedoniam. Deo
autem gratias qui semper triumphat nos in Christo
Ihesu. et odorem notitie sue manifestat
per nos in omni loco: quia Christi bonus odor sumus
deo in his qui salvi fiunt: et in his qui pereunt.
Aliis quidem odor mortis in mortem: a-
liis autem odor vite in vitam. Et ad hec quis
tam ydoneus? Non enim sumus sicut plurimi
adulterantes verbum dei. sed ex sinceritate,
sed sicut ex deo coram deo. in Christo loquimur.
III Incipimus autem iterum nosmetipsos
commendare? aut numquid egemus sicut quidam
commendaticiis epistolis ad vos aut ex vobis?
Epistola nostra vos estis. scripta in cordibus no-
stris. que scitur et legitur ab omnibus hominibus:
manifestati: quoniam epistola estis Christi. mini-
strata a nobis. et scripta non atramento. sed spiritu

dei uiui: non in tabulis lapideis, sed in
tabulis cordis carnalibus. Fiduciam autem
talem habemus per christum ad deum: non quod suf-
ficientes simus cogitare aliquid a nobis
quasi ex nobis: sed sufficientia nostra ex deo est.
Qui et ydoneos nos fecit ministros no-
ui testamenti: non littera sed spiritu. Littera enim
occidit. spiritus autem uiuificat. Quod si mini-
stratio mortis litteris deformata in lapi-
dibus: fuit in gloria. ita ut non possent intendere
filii israel in faciem moysi propter gloriam uultus
eius que euacuatur: quomodo non magis
ministratio spiritus erit in gloria. Nam si mini-
stratio dampnationis gloria est. multo
magis abundat ministerium iustitie in
gloria. Nam nec glorificatum est quod claruit
in hac parte, propter excellentem gloriam.
Si enim quod euacuatur per gloriam est: multo
magis quod manet in gloria est. Habentes
igitur talem spem: multa fiducia uti-
mur. Et non sicut moyses ponebat uela-
men super faciem suam. ut non intenderent
filii israel in faciem eius quod euacuatur.
sed obtusi sunt sensus eorum. Usque in hodi-
ernum enim diem idipsum uelamen in lecti-
one ueteris testamenti manet, non reuelatum.
quod in christo euacuatur. Sed usque in hodier-
num diem cum legitur moyses: uelamen
est positum super cor eorum. Cum autem conuer-
sus fuerit ad dominum: auferetur uela-
men. Dominus autem spiritus est. Ubi autem spiritus domini: ibi
libertas. Nos uero omnes reuelata facie
gloriam domini speculantes: in eandem yma-
ginem transformamur a claritate in clari-
tatem tamquam a domini spiritu.
IIII Ideo habentes hanc ministrationem. iuxta quod
misericordiam consecuti sumus. non deficimus. sed ab-
dicimus occulta dedecoris. non ambulantes
in astutia. neque adulterantes uerbum dei. sed
in manifestatione ueritatis, commendan-
tes nosmetipsos ad omnem conscientiam homi-
num coram deo. Quod si et opertum est euangelium no-
strum: in his qui pereunt est opertum. in quibus
deus huius seculi excecauit mentes infide-
lium. ut non fulgeat illuminatio euangelii
glorie christi: qui est ymago dei inuisibilis.
Non enim nosmetipsos predicamus. sed ihesum
christum dominum nostrum. nos autem seruos uestros per
ihesum christum dominum nostrum. Quoniam deus qui dixit
de tenebris lucem splendescere: illuxit
in cordibus nostris ad illuminationem scien-
tie claritatis dei. in facie ihesu christi. Habemus
autem thesaurum istum in uasis fictilibus: ut sub-
limitas sit uirtutis dei. et non ex nobis. In omni
tribulatione patimur. sed non angustiamur.
Aporiamur. sed non destituimur. Persecutionem pa-
timur: sed non derelinquimur. Humiliamur.
sed non confundimur. Deicimur: sed non perimus. Semper
mortificationem ihesu in corpore nostro circum-
ferentes: ut et uita ihesu in corporibus nostris
manifestetur. Semper enim nos qui uiuimus
in mortem tradimur. propter ihesum. ut et uita ihe-
su manifestetur in carne nostra mortali.
Ergo mors in nobis operatur. uita autem in uobis.
Habentes autem eundem spiritum fidei sicut
scriptum est. credidi propter quod locutus sum:
et nos credimus propter quod et loquimur: scientes
quoniam qui suscitauit dominum ihesum: et nos cum
ihesu suscitabit et constituet uobiscum. Omnia
enim propter uos. ut gratia abundans per multos
in gratiarum actionem abundet in gloriam dei. Pro-
pter quod non deficimus. sed licet is qui foris est
est noster homo corrumpatur: tamen is qui intus est
renouatur de die in diem. Id enim quod in
presenti est: momentaneum et leue tribula-
tionis nostre supra modum in sublimitate
eternum glorie pondus operatur in nobis: non con-
templantibus nobis que uidentur. sed que non
uidentur. Que enim uidentur temporalia sunt.
que autem non uidentur eterna sunt.
Scimus enim quoniam si terrestris domus nostra hu-
ius habitationis dissoluatur: quod edificationem
ex deo habemus domum non manufactam eter-
nam in celis. Nam et in hoc ingemiscimus ha-
bitationem nostram que de celo est superindui
cupientes. si tamen uestiti et non nudi inueni-
amur. Nam et qui sumus in hoc tabernaculo
ingemiscimus grauati eo quod nolumus
expoliari. sed superuestiri, ut absorbeatur
quod mortale est a uita. Qui autem efficit nos
in hoc ipsum deus: qui dedit nobis pignus
spiritus. Audentes igitur semper et scientes
quoniam dum sumus in hoc corpore peregrinamur
a domino. Per fidem enim ambulamus. et non per
speciem. Audemus autem et bonam uoluntatem
habemus, magis peregrinari a corpore et
presentes esse ad dominum. Et ideo contendimus
siue absentes siue presentes placere illi.

Omnes enim nos manifestari oportet
ante tribunal christi: ut referat unusquisque
propria corporis, prout gessit sive bonum sive ma
lum. Scientes ergo timorem domini homi
nibus suademus; deo autem manifesti su
mus. Spero autem et in conscientiis vestris manife
stos nos esse. Non iterum nos commendamus vobis,
sed occasionem damus vobis gloriandi pro nobis,
ut habeatis ad eos qui in facie gloriantur
et non in corde. Sive enim mente excedimus deo,
sive sobrii sumus vobis. Karitas enim christi
urget nos, estimantes hoc, quoniam si unus
pro omnibus mortuus est: ergo omnes
mortui sunt. et pro omnibus mortuus est christus: ut et
qui vivunt iam non sibi vivant, sed ei qui pro ipsis
mortuus est et resurrexit. Itaque nos ex hoc
neminem novimus secundum carnem. Et si co
gnovimus secundum carnem christum, sed nunc iam non
novimus. Siqua ergo in christo nova creatura,
vetera transierunt. ecce facta sunt omnia no
va. Omnia autem ex deo qui reconciliavit
nos sibi per christum: et dedit nobis ministe
rium reconciliationis. Quoniam quidem deus erat in christo
mundum reconcilians sibi. non re
putans illis delicta ipsorum et posuit in
nobis verbum reconciliationis. Pro christo ergo
legatione fungimur. tamquam deo exhortan
te per nos. Obsecramus pro christo: reconcilia
mini deo. Eum qui non noverat pecca
tum pro nobis peccatum fecit. ut nos efficere
mur iustitia dei in ipso. Adiuvantes autem
exhortamur. ne in vacuum gratiam dei recipi
atis. Ait enim. Tempore accepto exaudivi te.
et in die salutis adiuvi te. Ecce nunc
tempus acceptabile. ecce nunc dies salutis.
Nemini dantes ullam offensionem. ut non
vituperetur ministerium nostrum. Sed in omnibus
exhibeamus nos metipsos. sicut dei mini
stros. in multa patientia: in tribulati
onibus: in necessitatibus. in angustiis. in
plagis. in carceribus. in seditionibus. in
laboribus. in vigiliis. in ieiuniis. in ca
stitate. in scientia. in longanimitate.
in suavitate. in spiritu sancto. in caritate non
ficta. in verbo veritatis. in virtute dei. Per
arma iustitie a dextris et a sinistris. Per
gloriam et ignobilitatem. Per infamiam et bo
nam famam. ut seductores et veraces.
sicut qui ignoti et cogniti. Quasi mori
entes. et ecce vivimus; ut castigati et non mor
tificati. Quasi tristes. semper autem gauden
tes. Sicut egentes, multos autem locuple
tantes. tamquam nichil habentes, et omnia
possidentes. Os nostrum patet ad vos o co
rinthii cor nostrum dilatatum est. Non angu
stiamini in nobis. angustiamini autem in
visceribus vestris. Eandem autem habentes re
munerationem. tamquam filiis dico. dilata
mini et vos. Nolite iugum ducere cum
infidelibus. Que enim participatio iusti
tie cum iniquitate? Aut que societas lu
ci ad tenebras? Que autem conventio christi
ad belial? Aut que pars fideli cum infide
li? Qui autem consensus templo dei cum ydo
lis? Vos enim estis templum dei vivi. sicut
dicit dominus. Quoniam inhabitabo in illis, et inambula
bo inter eos, et ero illorum deus, et ipsi erunt mi
chi populus. Propter quod exite de medio eorum, et separa
mini: dicit dominus, et immundum non tetige
ritis: et ego recipiam vos, et ero vobis in pa
trem. et vos eritis michi in filios et filias.
dicit dominus omnipotens.

VII

Has ergo promissiones habentes karissimi: mun
demus nos ab omni inquinamento
carnis et spiritus, perficientes sanctificationem
in timore dei. Capite nos. Neminem le
simus. neminem corrupimus. neminem cir
cumvenimus. Non ad condempnationem vestram
dico. predixi enim: quod in cordibus nostris estis.
ad commoriendum et ad convivendum. Mul
ta michi fiducia est apud vos: multa mi
chi gloriatio pro vobis. Repletus sum consolati
one. superabundo gaudio in omni tribula
tione nostra. Nam et cum venissemus in mace
doniam: nullam requiem habuit caro nostra. sed
omnem tribulationem passi sumus. foris pugne,
intus timores. Sed qui consolatur humiles
consolatus est nos deus. in adventu titi. Non
solum autem in adventu eius, sed et in consolati
one qua consolatus est in vobis. referens
nobis vestrum desiderium. vestrum fletum. vestram e
mulationem pro me. ita ut magis gauderem.
Quoniam et si contristavi vos in epistola. non me
penitet. Et si peniteret, videns quod epistola
illa et si ad horam vos contristavit, nunc gau
deo: non quia contristati estis. sed quia contristati e
stis ad penitentiam. Contristati enim estis secundum
deum: ut in nullo detrimentum patiamini

ex nobis. Que enim secundum deum tristitia est,
penitentiam in salutem stabilem operatur. Se-
culi autem tristitia mortem operatur. Ecce enim
hoc ipsum secundum deum contristari vos quantam
in vobis operatur sollicitudinem. sed defen-
sionem, sed indignationem. sed timorem. sed
desiderium. sed emulationem. sed vindictam.
In omnibus exhibuistis vos incontami-
natos esse negocio. Igitur et si scripsi vo-
bis non propter eum qui fecit iniuriam, nec propter
eum qui passus est, sed ad manifestandam
sollicitudinem nostram quam pro vobis habemus
coram deo. Ideo consolati sumus. In conso-
latione autem nostra abundantius magis
gavisi sumus super gaudio titi. quia
refectus est spiritus eius ab omnibus vobis.
Et si quid apud illum de vobis gloriatus
sum. non sum confusus. Sed sicut omnia vobis
in veritate locuti sumus. ita et gloriatio
nostra que fuit ad titum veritas facta est.
Et viscera eius abundantius in vobis
sunt. reminiscentis omnium vestrum obe-
dientiam. quomodo cum timore et tremore
excepistis eum. Gaudeo quod in omnibus
confido in vobis.

VIII Notam autem facimus vobis fratres gratiam dei
que data est in ecclesiis macedonie. quod
in multo experimento tribulationis a-
bundantia gaudii ipsorum fuit, et altis-
sima paupertas eorum abundavit in di-
vitias simplicitatis eorum. quia secundum vir-
tutem testimonium illis reddo. quod supra
virtutem voluntarii fuerunt cum mul-
ta exhortatione obsecrantes nos. gratiam
et communicationem ministerii quod fit in sanc-
tos. Et non sicut speravimus. sed semetipsos dederunt
primum domino. deinde nobis per voluntatem dei,
ita ut rogaremus titum ut quemadmodum cepit
ita et perficiat in vos et gratiam istam. Sed sicut
in omnibus abundatis fide et sermone et
scientia. et omni sollicitudine. insuper et cari-
tate vestra in nos. ut et in hac gratia abunde-
tis. Non quasi imperans dico. sed per aliorum solli-
citudinem et vestre caritatis ingenium
bonum comprobans. Scitis enim gratiam domini
ihesu christi. quoniam propter vos egenus factus est. cum
esset dives. ut illius inopia vos divites
essetis. Et consilium in hoc do. Hoc enim vo-
bis utile est: qui non solum facere sed et
velle cepistis ab anno priore. Nunc vero
et facto perficite. ut quemadmodum promptus
est animus voluntatis. ita sit et perficien-
di ex eo quod habetis. Si enim voluntas
prompta est: secundum id quod habet accepta est,
non secundum id quod non habet. Non enim ut aliis sit
remissio vobis autem tribulatio. sed ex equali-
tate in presenti tempore vestra abundantia il-
lorum inopiam suppleat. ut et illorum abun-
dantia vestre inopie sit supplementum.
ut fiat equalitas sicut scriptum est. Qui
multum non abundavit, et qui modicum non
minoravit. Gratias autem deo, qui dedit
eandem sollicitudinem pro vobis in cor-
de titi. quoniam exhortationem quidem suscepit
sed cum sollicitior esset: sua voluntate pro-
fectus est ad vos. Misimus etiam cum illo fra-
trem cuius laus est in evangelio, per omnes
ecclesias. Non solum autem sed et ordinatus
est ab ecclesiis comes peregrinationis nostre
in hac gratia. que ministratur a nobis ad do-
mini gloriam. et destinatam voluntatem
nostram. devitantes hoc ne quis nos vi-
tuperet in hac plenitudine. que ministra-
tur a nobis ad gloriam dei. Providemus enim
bona non solum coram deo. sed etiam coram homi-
nibus. Misimus autem cum illis et fratrem nostrum quem
probavimus in multis sepe sollicitum esse,
nunc autem multo sollicitiorem. confidentia
multa in vobis. sive pro tito qui est socius
meus. et in vobis adiutor. sive fratres nostri
apostoli ecclesiarum gloria christi. Ostensio-
nem ergo que est caritatis vestre et nostre glorie
pro vobis. in illos ostendite in faciem eccle-
siarum.

Nam de ministerio quod fit in sanctos ex abun- IX
danti est mihi scribere vobis. Scio enim prom-
ptum animum vestrum, pro quo de vobis glorior
apud macedones. quoniam achaia parata est
ab anno preterito. et vestra emulatio provo-
cavit plurimos. Misimus autem fratres. ut ne
quod gloriamur de vobis evacuetur in hac par-
te. ut quemadmodum dixi parati sitis. ne
cum venerint mecum macedones. et in-
venerint vos imparatos erubescamus nos.
ut non dicamus vos in hac substantia. Necessa-
rium ergo existimavi rogare fratres ut
preveniant ad vos. et preparent repromis-
sam benedictionem hanc paratam esse. sic quasi

benedictionem, non quasi avaritiam. Hoc autem dico.
Qui parce seminat: parce et metet. Et
qui seminat in benedictionibus: de bene
dictionibus et metet. Unusquisque prout de
stinavit in corde suo, non ex tristitia aut
ex necessitate. Hylarem enim datorem
diligit deus. Potens est autem deus omnem
gratiam abundare facere in vobis. ut in omni
bus semper omnem sufficientiam habentes abun
detis in omne opus bonum. sicut scriptum est.
Dispersit dedit pauperibus: iustitia eius ma
net in eternum. Qui autem administrat se
men seminanti, et panem ad manducandum
prestabit, et multiplicabit semen vestrum,
et augebit incrementa frugum iustitie ve
stre: ut in omnibus locupletati abun
detis in omnem simplicitatem que operatur per
nos gratiarum actionem deo. Quoniam ministe
rium huius officii non solum supplet ea que
desunt sanctis, sed et abundat per multas gra
tiarum actiones in domino. per probationem ministe
rii huius glorificantes deum, in obedientia
confessionis vestre. in evangelium Christi, et simpli
citate communicationis vestre in illos, et in
omnes, et ipsorum obsecratione pro vobis. desiderant
ium vos propter eminentem gratiam dei in vobis.
Gratias deo super inenarrabili dono eius.

X
Ipse autem ego paulus obsecro vos per man
suetudinem et modestiam Christi. qui in fa
cie quidem humilis sum inter vos: absens autem
confido in vobis. Rogo autem ne presens au
deam per eam confidentiam qua existimor
audere in quosdam qui arbitrantur nos
tamquam secundum carnem ambulemus. In carne
enim ambulantes: non secundum carnem mili
tamus. Nam arma militie nostre non sunt
carnalia sed potentia deo: ad destruc
tionem munitionum consilia destruen
tes, et omnem altitudinem extollentem se
adversus scientiam dei, et in captivitatem redi
gentes omnem intellectum in obsequium Christi.
et in promptu habentes ulcisci omnem inobedien
tiam. cum impleta fuerit vestra obedientia; que
secundum faciem sunt videte. Si quis confidit se
Christi se esse. hoc cogitet iterum apud se. quia sicut ip
se Christi est: ita et nos. Nam et si amplius ali
quid gloriatus fuero de potestate nostra quam dominus
dedit nobis in edificationem et non in destruc
tionem vestram: non erubescam. Ut autem non
existimer tamquam terrere vos per epistolas quo
niam quidem epistole inquiunt graves sunt et fortes,
presentia autem corporis infirma, et sermo contem
ptibilis: hoc cogitet qui eiusmodi est.
quia quales sumus verbo per epistolas absentes:
tales et presentes in facto. Non enim audemus
inserere aut comparare nos quibusdam qui se
ipsos commendant: sed ipsi in nobis nosmetip
sos metientes, et comparantes nosmetipsos
nobis. Nos autem non in immensum gloriabimur, sed
secundum mensuram regule qua mensus est nobis deus. men
suram pertingendi usque ad vos. Non enim quasi
non pertingentes ad vos superextendimus nos.
Usque ad vos enim pervenimus in evangelio Christi,
non in immensum gloriantes in alienis laboribus:
spem autem habentes crescentis fidei vestre.
in vobis magnificari secundum regulam nostram.
in abundantiam, etiam in illa que ultra vos sunt
evangelizare. Non in aliena regula in his
que preparata sunt gloriari. Qui autem gloriatur.
in domino glorietur. Non enim qui seipsum commen
dat ille probatus est. sed quem deus commendat.

XI
Utinam sustineretis modicum quid insipientie
mee, sed et supportate me. Emulor enim
vos dei emulatione. Despondi enim vos
uni viro: virginem castam exhibere Christo.
Timeo autem ne sicut serpens evam seduxit
astutia sua: ita corrumpantur sensus vestri.
et excidant a simplicitate que est in Christo. Nam
si is qui venit alium Christum predicat quem nos
non predicavimus: aut alium spiritum accipitis quem
non accepistis. aut aliud evangelium quod non
recepistis. recte pateremini. Existimo
enim nichil me minus fecisse a magnis
apostolis. Nam et si imperitus sum sermone: sed
non scientia. In omnibus autem manifestatus sum
vobis. Aut numquid peccatum feci meipsum
humilians. ut vos exaltemini: quoniam gra
tis evangelium dei evangelizavi vobis: Alias
ecclesias expoliavi: accipiens stipendium
ad ministerium vestrum. Et cum essem apud vos,
et egerem: nulli onerosus fui. Nam quod
mihi deerat suppleverunt fratres qui venerunt
a macedonia: et in omnibus sine onere
me vobis servavi, et servabo. Est veritas Christi
in me. quoniam hec gloria non infringetur in me.
in regionibus achaie. Quare: quia non diligo
vos? Deus scit. Quod autem facio, et faciam. ut
amputem occasionem eorum qui volunt oc

casione: ut in quo gloriantur tales inveni-
antur sicut et nos. Nam eiusmodi pseudo-
apostoli operarii sunt subdoli, transfigurantes
se in apostolos Christi. Et non mirum. Ipse enim Satha-
nas transfigurat se in angelum lucis. Non
est ergo magnum si ministri eius transfigu-
rentur velut ministri iustitie. quorum
finis erit secundum opera ipsorum. Iterum dico ne quis
me putet insipientem. Alioquin velut in-
sipientem accipite me. ut et ego modicum
quid glorier. Quod loquor non loquor secundum Deum, sed quasi
in insipientia in hac substantia glorie. Quoniam mul-
ti gloriantur secundum carnem, et ego gloriabor. Libenter
enim suffertis insipientes, cum sitis ipsi
sapientes. Sustinetis enim si quis vos in servitutem
redigit. si quis devorat. si quis
accipit. si quis extollitur. si quis in faciem
vos cedit. Secundum ignobilitatem dico quasi
nos infirmi fuerimus in hac parte. In quo
quis audet in insipientia dico, audeo et ego.
Hebrei sunt, et ego. Israelite sunt, et ego. Semen
Habrahe sunt, et ego. Ministri Christi sunt, et ego.
Ut minus sapiens dico plus ego. In
laboribus plurimis, in carceribus abundan-
tius, in plagis supra modum, in mortibus frequenter.
A Iudeis quinquies quadragenas una
minus accepi. Ter virgis cesus sum, semel
lapidatus sum, ter naufragium feci, nocte
ac die in profundo maris fui, in itineribus
sepe. Periculis fluminum, periculis latronum,
periculis ex genere, periculis ex gentibus, periculis
in civitate, periculis in solitudine, periculis
in mari, periculis in falsis fratribus. In la-
bore et erumpna, in vigiliis multis. In
fame et siti, in ieiuniis multis, in frigore
et nuditate. Preter illa que extrinsecus sunt.
instantia mea cotidiana, sollicitudo om-
nium ecclesiarum. Quis infirmatur et ego non infir-
mor? Quis scandalizatur et ego non uror?
Si gloriari oportet, que infirmitatis mee sunt
gloriabor. Deus et pater domini nostri Ihesu Christi, qui
est benedictus in secula, scit quod non mentior. Dama-
sci prepositus gentis Arethe regis, custodi-
ebat civitatem Damascenorum ut me compre-
henderet. et per fenestram in sporta dimis-
sus sum per murum. et sic effugi manus eius.
XII Si gloriari oportet, non expedit quidem. Veni-
am autem ad visiones et revelationes domini.
Scio hominem in Christo ante annos quatuorde-
cim. sive in corpore, sive extra corpus nescio, Deus
scit: raptum huiusmodi usque ad tertium celum.
Et scio huiusmodi hominem sive in corpore
sive extra corpus nescio, Deus scit. quoniam raptus est
in paradisum et audivit archana verba
que non licet homini loqui. Pro huiusmodi glo-
riabor, pro me autem nichil nisi in infirmitatibus
meis. Nam et si voluero gloriari, non ero insi-
piens. Veritatem enim dicam. Parco autem ne
quis me existimet supra id quod videt me, aut
aliquid audit ex me. Et ne magnitudo reve-
lationum extollat me, datus est michi stimu-
lus carnis mee angelus Sathane. qui me
colaphizet. Propter quod ter dominum rogavi ut
discederet a me. et dixit michi. Sufficit tibi
gratia mea. Nam virtus in infirmitate per-
ficitur. Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus
meis. ut inhabitet in me virtus Christi. Propter
quod placeo michi in infirmitatibus, in contu-
meliis, in necessitatibus, in persecutioni-
bus, in angustiis pro Christo. Cum enim infirmor,
tunc potens sum. Factus sum insipiens, vos
me coegistis. Ego enim debui a vobis com-
mendari. Nichil enim minus feci ab hiis qui sunt supra
modum apostoli. Tamen et nichil sum. signa tamen
apostolatus mei facta sunt super vos. in omni
patientia, et signis, et prodigiis, et virtutibus.
Quid est enim quod minus habuistis pre ceteris ecclesiis,
nisi quod ego ipse non gravavi vos? Donate
michi hanc iniuriam.
Ecce ego tertio hoc paratus sum venire ad vos:
et non ero gravis vobis. Non enim quero que vestra
sunt, sed vos. Nec enim debent filii paren-
tibus thesaurizare, sed parentes filiis. E-
go autem libentissime impendam et su-
perimpendar ego ipse pro animabus vestris.
Licet plus vos diligens minus diligar.
Sed esto. ego vos non gravavi, sed cum essem astu-
tus, dolo vos cepi. Numquid per aliquem eorum
quos misi ad vos, circumveni vos? Roga-
vi Titum, et misi cum illo fratrem. Numquid vos
Titus circumvenit? Nonne eodem spiritu ambu-
lavimus, nonne eisdem vestigiis? Olim pu-
tatis quod excusemus nos apud vos? Coram Deo
in Christo loquimur. Omnia autem karissimi propter
vestram edificationem. Timeo enim ne forte
cum venero, non quales volo inveniam vos,
et ego inveniar a vobis qualem non vultis,
ne forte contentiones, emulationes, animositates

tates. dissensiones. detractiones. susu
rationes. inflationes. sediciones. sit
int uos. Ne iterum cum uenero humiliet me
deus apud uos. et lugeam multos ex his
qui ante peccauerunt. et non egerunt penitentiam
super inmunditia et fornicatione et im
pudicitia quam gesserunt. Ecce tercio hoc
uenio ad uos. In ore duorum uel trium
testium stabit omne uerbum. Predixi et
predico ut presens. bis. et nunc absens. hiis
qui ante peccauerunt. et ceteris omnibus quoniam si
uenero iterum non parcam. An experimentum queritis
eius qui in me loquitur christus. Qui in
uobis non infirmatur. sed potens est in uobis.
Nam et si crucifixus est ex infirmitate
nostra. sed uiuit ex uirtute dei. Nam et
nos infirmi sumus in illo. sed uiuemus
cum eo ex uirtute dei in uobis. Vosmet
ipsos temptate. Si estis in fide ipsi uos
probate. An non cognoscitis uosmetipsos
quia christus ihesus in uobis est. nisi forte reprobi
estis. Spero autem quod cognoscatis. quia nos non su
mus reprobi. Oramus autem deum. ut nichil ma
li faciatis. non ut nos probati pareamus. sed
ut uos quod bonum est faciatis. nos autem
ut reprobi simus. Non enim possumus aliquid
aduersus ueritatem. sed pro ueritate. Gaude
mus autem quoniam nos infirmi sumus. uos autem
potentes estis. Hoc et oramus uestram consum
mationem. Ideo hec absens scribo. ut non
presens durius agam. secundum potestatem quam
dominus dedit michi in edificationem et non in de
structionem uestram. De cetero fratres gaudete
perfecti estote. exortamini. idem sa
pite. pacem habete. et deus pacis et dilecti
onis erit uobiscum. Salutate inuicem in os
culo sancto. Salutant uos omnes sancti. Gratia
domini nostri ihesu christi. et caritas dei et communicatio
sancti spiritus sit cum omnibus uobis. Amen. Explicit epistola
ii. ad cor. Incipit argumentum in epistola ad gala
Galathe sunt greci; hii uerbum Lathie.
ueritatis primum ab apostolo acceperunt. sed post
discessum eius temptati sunt a falsis a
postolis. ut in legem et circumcisionem reu
terentur. Hos apostolus reuocat ad fidem ue
ritatis. scribens eis ab ephezo.

Incipit ad galathas.

Paulus apostolus non ab
hominibus neque per
hominem. sed per
ihesum christum et deum pa
trem qui suscitauit
eum a mortuis. et qui
mecum sunt omnes fratres.
ecclesiis galatie. Gra
tia uobis et pax a deo patre et do
mino nostro ihesu christo. qui dedit se
metipsum pro peccatis nostris ut eri
peret nos de presenti seculo nequam.
secundum uoluntatem dei et patris
nostri. cui est gloria in secula seculorum amen.
Miror quod sic tam cito transferi
mini ab eo qui uos uocauit in gratiam
christi. in aliud euangelium quod non est
aliud. nisi sunt aliqui qui uos con
turbant. et uolunt conuertere euangelium
christi. Sed licet nos aut angelus de
celo euangelizauerit uobis preter quod
euangelizauimus uobis. anathe
ma sit. Sicut predixi et nunc iterum di
co. Si quis uobis euangelizauerit
preter id quod accepistis. anathe
ma sit. Modo enim hominibus suadeo an
deo. aut quero hominibus placere. Si ad
huc hominibus placerem; christi seruus non
essem. Notum enim facio uobis fratres euangelium
quod euangelizatum est a me. quia non est secundum hominem.
Neque enim ab homine ego accepi illud.
neque didici. sed per reuelationem ihesu christi.
Audistis enim conuersationem meam aliquan
do in iudaismo. quoniam supra modum perseque
bar ecclesiam dei. et expu
gnabam illam. et proficiebam in iudaismo
supra multos coetaneos meos in genere
meo. abundantius emulator existens
paternarum mearum tradicionum. Cum autem pla
cuit ei qui me segregauit ex utero matris
mee. et uocauit per gratiam suam ut reuela
ret filium suum in me. et euangelizarem illum in
gentibus; continuo non acquieui carni et sangui
ni. neque ueni ierusalem ad antecessores me
os apostolos. sed abii in arabiam. et iterum reuer
sus sum damascum. Deinde post annos tres ue
ni ierusalem uidere petrum. et mansi apud eum
diebus quindecim. Alium autem apostolorum uidi ne
minem. nisi iacobum fratrem domini. Que autem

scribo uobis ecce coram deo. quia non men-
tior. Deinde ueni in partes syrie et ci-
licie. Eram autem ignotus facie ecclesiis
iudee: que erant in christo. Tantum autem audi-
tum habebant, quoniam qui persequebatur
nos aliquando nunc euangelizat fidem quam a-
liquando expugnabat. et in me clarificabant
II deum. Deinde post annos quattuordecim ascen-
di iterum ierosolimam. cum barnaba: assump-
to et tito. Ascendi autem secundum reuelatio-
nem. et contuli cum illis euangelium quod predico in
gentibus. Seorsum autem hiis qui uideban-
tur esse aliquid. ne forte in uacuum currerem
aut cucurrissem. Sed neque titus qui mecum
erat cum esset gentilis compulsus est circum-
cidi. sed propter subintroductos autem falsos
fratres. qui subintroierunt explorare
libertatem nostram quam habemus in christo ihesu.
ut nos in seruitutem redigerent. Quibus
neque ad horam cessimus subiectioni.
ut ueritas euangelii permaneat apud uos.
Ab hiis autem qui uidebantur esse aliquid. qua-
les aliquando fuerint: nichil mea interest.
Deus enim personam hominis non accipit. Mi-
chi enim qui uidebantur esse aliquid nichil
contulerunt. Sed e contra cum uidissent quod cre-
ditum est mihi euangelium prepucii. sicut et petro
circumcisionis. qui enim operatus est petro
in apostolatum circumcisionis. operatus est et mi-
chi inter gentes. Et cum cognouissent gratiam que
data est mihi inter gentes. iacobus et cephas.
et iohannes qui uidebantur columpne esse. dex-
tras dederunt michi et barnabe societatis.
ut nos inter gentes. ipsi autem in circumcisionem.
tantum ut pauperum memores essemus. quod et
sollicitus fui hoc ipsum facere. Cum autem
uenisset cephas antiochiam. in faciem ei
restiti. quia reprehensibilis erat. Prius enim
quam uenirent quidam ab iacobo cum gen-
tibus edebat. Cum autem uenissent sub-
trahebant se. et segregabat se. timens
eos qui ex circumcisione erant. Et simu-
lationi eius consenserunt ceteri iudei. ita ut et bar-
nabas duceretur ab eis in illam simulatio-
nem. Sed cum uidissem quod non recte ambula-
rent ad ueritatem euangelii. dixi cephe
coram omnibus. Si tu cum iudeus sis. genti-
liter et non iudaice uiuis. quomodo gentes co-
gis iudaizare? Nos natura iudei. et non

ex gentibus peccatores. Scientes autem quod
non iustificatur homo ex operibus legis nisi per fi-
dem ihesu christi. et nos in christo ihesu credimus.
ut iustificemur ex fide christi. et non ex operibus
legis. Propter quod ex operibus legis non iustifica-
bitur omnis caro. Quod si querentes iustifi-
cari in christo inuenti sumus et ipsi peccatores:
numquid christus peccati minister est? Absit. Si
enim que destruxi hec iterum reedifico: pre-
uaricatorem me esse constituo. Ego enim
per legem legi mortuus sum: ut deo uiuam.
christo confixus sum cruci. Viuo autem iam non ego:
uiuit uero in me christus. Quod autem nunc uiuo
in carne. in fide uiuo filii dei. qui dile-
xit me. et tradidit semetipsum pro me. Non
abicio gratiam dei. Si enim per legem
iustitia. ergo christus gratis mortuus est.
III O insensati galathe quis uos fascinauit
ueritati non credere. ante quorum oculos ie-
sus christus proscriptus est. et in uobis crucifixus. Hoc
solum uolo a uobis discere. Ex operibus
legis spiritum accepistis. an ex auditu fi-
dei? Sic stulti estis. ut cum spiritu ceperitis
nunc carne consummamini. Tanta passi e-
stis sine causa. si tamen sine causa. Qui ergo tribuit uobis
spiritum. et operatur uirtutes in uobis ex operibus
legis. an ex auditu fidei? Sicut scriptum
est. Credidit abraham deo. et reputatum est
ei ad iustitiam. Cognoscite ergo quia qui
ex fide sunt: hii sunt filii abrahe. Pro-
uidens autem scriptura quia ex fide iusti-
ficat gentes deus. prenunciauit abrahe. quia benedi-
centur in te omnes gentes. Igitur qui ex fide sunt
benedicentur cum fideli abraham. Quicumque enim
ex operibus legis sunt: sub maledicto sunt.
Scriptum est enim. Maledictus omnis qui non per-
manserit in omnibus que scripta sunt in libro
legis ut faciat ea. Quoniam autem in lege ne-
mo iustificatur apud deum. manifestum est quia
iustus ex fide uiuit. Lex autem non est ex fi-
de. sed qui fecerit ea uiuet in illis. Christus
nos redemit de maledicto legis. fa-
ctus pro nobis maledictum: quia scriptum est.
Maledictus omnis qui pendet in ligno.
ut in gentibus benedictio abrahe fieret
in christo ihesu. ut pollicitationem spiritus acci-
piamus per fidem. Fratres. secundum hominem dico.
Tamen hominis testamentum confirmatum nemo spernit. aut su-
perordinat. Abrahe dicte sunt promissiones

et semini eius. Non dicit et seminibus quasi in
multis. sed quasi in uno. et semini tuo qui est xpc.
Hoc autem dico testamentum confirmatum a
deo in xpo. que post quadringentos et triginta
annos facta est lex. non irritum facit
ad euacuandam promissionem. Nam si ex
lege hereditas. iam non ex promissione.
Abrahe autem per repromissionem donauit
deus. Quid igitur lex? Propter transgressiones
posita est. donec ueniret semen cui pro
miserat ordinata per angelos in manu me
diatoris. Mediator autem unius non est. deus autem
unus est. Lex ergo aduersus promissa dei?
Absit. Si enim data esset lex que posset
uiuificare. uere ex lege esset iustitia.
Sed conclusit scriptura omnia sub peccato. ut
promissio ex fide ihesu xpi daretur credenti
bus. Prius autem quam ueniret fides. sub
lege custodiebamur conclusi. in eam fidem
que reuelanda erat. Itaque lex pedagogus
noster fuit in xpo ihesu. ut ex fide iustifi
cemur. At ubi uenit fides. iam non sumus
sub pedagogo. Omnes enim filii dei estis
per fidem in xpo ihesu. Quicumque enim
in xpo baptizati estis. xpm induistis.
Non enim est iudeus neque grecus. Non est seruus
neque liber. non est masculus neque femina.
Omnes enim uos unum estis in xpo ihesu.
Si autem uos unum estis in xpo ihesu. ergo
abrahe semen estis. secundum promissionem he
redes.
IIII Dico autem. Quanto tempore heres paruulus est.
nichil differt a seruo cum sit dominus omnium. sed
sub tutoribus et actoribus est. usque ad
prefinitum tempus a patre. Ita et nos cum
essemus paruuli sub elementis mundi eramus ser
uientes. At ubi uenit plenitudo temporis. misit deus
filium suum factum ex muliere. factum sub lege. ut eos qui sub lege
erant redimeret. ut adoptionem filiorum
reciperemus. Quoniam autem estis filii dei. misit
deus spiritum filii sui in corda uestra clamantem
abba pater. Itaque iam non est seruus sed filius.
quod si filius et heres per deum. Sed tunc quidem igno
rantes deum his qui natura non sunt dii seru
iebatis. nunc autem cum cognoueritis deum immo
cogniti sitis a deo. quomodo conuertimini ite
rum ad infirma et egena elementa
quibus denuo seruire uultis? Dies

obseruatis et menses et tempora et annos. Timeo uos ne
forte sine causa laborauerim in uobis. Estote
sicut ego. quia et ego sicut uos. Fratres obsecro uos.
nichil me lesistis. Scitis autem quia per infirmi
tatem carnis euangelizaui uobis iam pridem.
et temptationem uestram in carne mea non
spreuistis. neque respuistis. sed sicut angelum
dei excepistis me. sicut xpm ihesum. Ubi est
ergo beatitudo uestra? Testimonium enim per
hibeo uobis. quia si fieri posset oculos uestros e
ruissetis et dedissetis mihi. Ergo inimicus
uobis factus sum. uerum dicens uobis? Emulan
tur uos non bene. sed excludere uos uolunt.
ut illos emulemini. Bonum autem emula
mini in bono semper. et non tantum cum presens sum
apud uos. Filioli mei quos iterum parturio
donec formetur xpc in uobis. Vellem autem
esse apud uos modo. et mutare uocem meam.
quoniam confundor in uobis. Dicite mihi qui sub
lege uultis esse. legem non legistis? Scriptum
est enim: quoniam abraham duos filios habuit.
unum de ancilla. et unum de libera. Sed qui
de ancilla secundum carnem natus est. qui autem de
libera per repromissionem. que sunt per allegoriam
dicta. Hec enim sunt duo testamenta. unum
quidem in monte syna. in seruitutem generans
que est agar. Syna enim mons est in ara
bia. qui coniunctus est ei que nunc est ierlm.
et seruit cum filiis suis. Illa autem que sursum est
ierlm libera est. que est mater nostra. Scriptum est
enim. Letare sterilis que non paris. erumpe et
clama que non parturis. quia multi filii de
serte. magis quam eius que habet uirum. Nos
autem fratres secundum ysaac promissionis filii sumus.
Sed quomodo tunc is qui secundum carnem natus fu
erat. persequebatur eum qui secundum spiritum. ita et
nunc. Sed quid dicit scriptura? Eice an
cillam et filium eius. Non enim heres erit filius
ancille cum filio libere. Itaque fratres mei non su
mus ancille filii sed libere. qua libertate xpc
nos liberauit.
V State ergo. et nolite iterum iugo seruitutis
contineri. Ecce ego paulus dico uobis.
quoniam si circumcidamini. xpc nichil uobis proderit.
Testificor autem rursum omni homini circumciden
ti se. quoniam debitor est uniuerse legis facien
de. Euacuati estis a xpo qui in lege
iustificamini. a gratia excidistis. Nos enim
spiritu ex fide. spem iustitie expectamus.

Nam in Christo Iesu neque circumcisio aliquid
valet neque praeputium, sed fides quae per dilecti-
onem operatur. Currebatis bene. Quis vos
fascinavit veritati non oboedire? Nemini consen-
seritis. Persuasio enim haec non est ex eo qui vocat
vos. Modicum fermentum totam massam cor-
rumpit. Ego confido de vobis in domino, quod ni-
chil aliud sapietis. Qui autem conturbat vos
portabit iudicium quicumque est ille. Ego
autem fratres si adhuc circumcisionem praedico, quid
adhuc persecutionem patior? Ergo evacu-
atum est scandalum crucis. Utinam et absci-
dantur qui vos conturbant. Vos enim in liber-
tatem vocati estis fratres, tantum ne libertatem in
occasionem detis carnis, sed per caritatem spiritus
servite invicem. Omnis enim lex in uno
sermone impletur. Diliges proximum tuum sicut
te ipsum. Quod si invicem mordetis et come-
ditis, videte ne ab invicem consumamini.
Dico autem in Christo. Spiritu ambulate, et de-
siderium carnis non perficietis. Caro enim concupi-
scit adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem.
Haec enim invicem sibi adversantur, ut non quae-
cumque vultis illa faciatis. Quod si spiritu duci-
mini, non estis sub lege. Manifesta autem
sunt opera carnis, quae sunt fornicatio, inmun-
ditia, impudicitia, luxuria, ydolorum
servitus, veneficia, inimicitiae, contentiones,
emulationes, irae, rixae, dissensiones, sectae,
invidiae, homicidia, ebrietates,
comessationes, et his similia, quae praedico vo-
bis sicut praedixi, quoniam qui talia agunt regnum
dei non consequentur. Fructus autem spiritus est ca-
ritas, gaudium, pax, longanimitas, pa-
tientia, bonitas, benignitas, mansue-
tudo, fides, modestia, continentia, casti-
tas. Adversus huiusmodi non est lex. Qui autem
sunt Christi carnem suam crucifixerunt cum vi-
ciis et concupiscentiis.

VI

Si spiritu vivimus, spiritu et ambulemus. Non
efficiamur inanis gloriae cupidi, invicem
provocantes, invicem invidentes. Fratres, et si
praeoccupatus fuerit homo in aliquo delicto,
vos qui spirituales estis huiusmodi in-
struite in spiritu lenitatis, considerans te
ipsum ne et tu tempteris. Alter alterius o-
nera portate, et sic adimplebitis le-
gem Christi. Nam si quis existimat se
aliquid esse cum sit nichil, ipse se seducit.
Opus autem suum probet unusquisque, et sic in semet
ipso tantum gloriam habebit, et non in altero. Unus-
quisque enim onus suum portabit. Communicet autem
is qui cathecizatur verbo ei qui se cathecizat
in omnibus bonis. Nolite errare, deus non ir-
ridetur. Quae enim seminaverit homo haec et
metet. Quoniam qui seminat in carne sua de
carne et metet corruptionem. Qui autem
seminat in spiritu, de spiritu metet vitam eter-
nam. Bonum autem facientes non deficiamus,
tempore enim suo metemus non deficientes.
Ergo dum tempus habemus operemur bonum ad
omnes, maxime autem ad domesticos fidei.
Videte qualibus litteris scripsi vobis mea
manu. Quicumque enim volunt placere in car-
ne hi cogunt vos circumcidi, tantum ut crucis
Christi persecutionem non patiantur. Neque enim qui circumci-
duntur hi legem custodiunt, sed volunt
vos circumcidi, ut in carne vestra glorientur.
Michi autem absit gloriari nisi in cruce domini
nostri Iesu Christi, per quem michi mundus crucifixus
est et ego mundo. In Christo enim Iesu neque cir-
cumcisio aliquid valet neque praeputium, sed no-
va creatura. Et quicumque hanc regulam se-
cuti fuerint, pax super illos et misericordia, et super Israel
dei. De cetero nemo michi molestus sit. Ego enim
stigmata domini Iesu in corpore meo porto. Gra-
tia domini nostri Iesu Christi cum spiritu vestro fratres.
Amen. Explicit ad Galathas. Incipit argumentum in epistolam ad Ephesios.

Ephesii sunt Asiani. Hi accepto verbo veritatis per-
stiterunt in fide. Hos collaudat apostolus
scribens eis a Roma de carcere per Tychi-
cum diaconum. Incipit epistola ad Ephesios.

ex operibus legis sunt
scriptum est enim. Maledictus
[...] manserit in omnibus
[...] legis ut faciat ea. Quoniam
[...] no iustificatur apud deum
[...] iustus ex fide vivit
[...] si qui fecerit ea vivet in
[...] nos redemit de [...]

Paulus apostolus Iesu
Christi per voluntatem
dei, omnibus sanctis qui
sunt Ephesi et fidelibus
in Christo Iesu. Gratia vo-
bis et pax a deo patre
nostro et domino Iesu Christo.
Benedictus deus et pater domini no-
stri Iesu Christi, qui benedixit nos in omni
benedictione spirituali in caelestibus
in Christo, sicut elegit nos in ipso ante
mundi constitutionem, ut essemus
sancti et inmaculati in conspectu eius
in caritate. Qui praedestinavit nos

in adoptionem filiorum per Iesum Christum in ip-
sum secundum propositum voluntatis suae in lau-
dem gloriae gratiae suae in qua gratificavit nos in
dilecto filio suo. In quo habemus redemptio-
nem per sanguinem eius, remissionem pecca-
torum secundum divitias gratiae eius quae superabundavit
in nobis in omni sapientia et prudentia, ut
notum faceret nobis sacramentum volunta-
tis suae, secundum bonum placitum eius quod propo-
suit in eo in dispensatione plenitudi-
nis temporum, restaurare omnia in Christo quae in
caelis et quae in terra sunt in ipso. In quo et sor-
te vocati sumus praedestinati secundum propositum
eius qui omnia operatur secundum consilium vo-
luntatis suae, ut simus in laudem gloriae eius
nos qui ante speravimus in Christo. In quo et vos
cum audissetis verbum veritatis evangelium
salutis vestrae, in quo et credentes signati e-
stis Spiritu promissionis sancto qui est pignus here-
ditatis nostrae in redemptionem acquisitionis in
laudem gloriae ipsius. Propterea et ego audi-
ens fidem vestram quae est in Christo Iesu et dilec-
tionem in omnes sanctos non cesso gratias agens pro
vobis memoriam vestri faciens in orationibus me-
is, ut Deus domini nostri Iesu Christi pater gloriae det
vobis spiritum sapientiae et revelationis in agni-
tionem eius, illuminatos oculos cordis
vestri, ut sciatis quae sit spes vocationis eius,
et quae divitiae gloriae hereditatis eius in sanctis,
et quae sit supereminens magnitudo
virtutis eius in nos, qui credimus secundum
operationem potentiae virtutis eius quam opera-
tus est in Christo suscitans illum a mortuis,
et constituens ad dexteram suam in caelestibus
supra omnem principatum et potestatem et virtu-
tem et dominationem et omne nomen quod nominatur
non solum in hoc saeculo sed et in futuro. Et omnia
subiecit sub pedibus eius, et ipsum dedit
caput supra omnem ecclesiam quae est corpus ipsius, et
plenitudo eius qui omnia in omnibus adimpletur.
Et vos cum essetis mortui delictis et peccatis
vestris, in quibus aliquando ambulastis secundum se-
culum mundi huius, secundum principem potestatis
aeris huius spiritus, qui nunc operatur in filios
diffidentiae, in quibus et nos omnes aliquando
conversati sumus in desideriis carnis nostrae fa-
cientes voluntatem carnis et cogitationum,
et eramus natura filii irae sicut et ceteri. Deus
autem qui dives est in misericordia propter nimiam cari-
tatem suam qua dilexit nos, et cum essemus mortui
peccatis, convivificavit nos in Christo, cuius gratia nos
estis salvati, et conresuscitavit et consedere
fecit in caelestibus in Christo Iesu, ut ostenderet
in saeculis supervenientibus abundantes divi-
tias gratiae suae in bonitate super nos in Christo
Iesu. Gratia enim estis salvati per fidem, et hoc non
ex vobis. Dei enim donum est, non ex operibus ne
quis glorietur. Ipsius enim sumus factura cre-
ati in Christo Iesu in operibus bonis quae praeparavit
Deus ut in illis ambulemus. Propter quod memo-
res estote quod aliquando vos gentes in
carne qui dicebamini praeputium ab ea quae
dicitur circumcisio in carne manu facta, quia era-
tis illo tempore sine Christo alienati a conversa-
tione Israel et hospites testamentorum promissionis
spem non habentes et sine Deo in mun-
do. Nunc autem in Christo Iesu vos qui aliquando era-
tis longe facti estis prope in sanguine Christi.
Ipse est enim pax nostra qui fecit utraque unum
et medium parietem maceriae solvens inimi-
citias in carne sua, legem mandatorum
decretis evacuans, ut duos condat in
semetipso in unum novum hominem faciens
pacem, ut reconciliet ambos in uno
corpore Deo per crucem interficiens inimicitias
in semetipso. Et veniens evangelizavit pacem
vobis qui longe fuistis, et pacem his
qui prope, quoniam per ipsum habemus accessum
ambo in uno spiritu ad patrem. Ergo iam non
estis hospites et advenae sed estis cives sanc-
torum et domestici Dei, superaedificati super
fundamentum apostolorum et prophetarum ipso summo
angulari lapide Christo Iesu, in quo omnis
aedificatio constructa crescit in templum
sanctum in Domino. In quo et vos coaedificamini
in habitaculum Dei in Spiritu.
Huius rei gratia ego Paulus vinctus Christi Iesu III
pro vobis gentibus, si tamen audistis dispen-
sationem gratiae Dei quae data est mihi in vos,
quoniam secundum revelationem notum mihi factum est
sacramentum, sicut supra scripsi in brevi, prout
potestis legentes intellegere prudenti-
am meam in mysterio Christi, quod aliis ge-
nerationibus non est agnitum filiis homi-
num, sicut nunc revelatum est sanctis apostolis eius
et prophetis in Spiritu, esse gentes coheredes et concor-
porales et comparticipes promissionis eius
in Christo Iesu per evangelium, cuius factus sum ego mi-

nister sm donū grē dei que data ē
michi secdm opationē uirtutis eī. Mi
chi aūt omniū scōrū minimo data
ē grā hec in gentib; euangelizare īue
stigabiles diuitias xpi. ⁊ illumina
re omnes que sit dispensatio sacra
menti absconditi a selis in deo. qui oīa
creauit. ut innotescat pncipib; ⁊ po
testatib; in celestib; p ecclam multi
formis sapientia dei. secdm pfiniti
one seclorū. quā fecit deus in xpo ie
su dno nro. in quo habemus fidu
ciā ⁊ accessum in ↄfidentia, p fidem
eius. Ppt qd peto ne deficiatis in t
ribulationib; meis p uob. q̄ est glā
ura. Huius rei grā flecto genua mea
ad patrem dni nri ihu xpi. ex quo oīs
paternitas in celis et in terra noīatur.
ut det uob sm diuitias glē sue uir
tutem corroborari p spm eius in in
teriorem hominē. habitare xpm p fidem
i cordib; urīs. in caritate radicati ⁊ fu
dati. ut possitis comphendere cū oīb;
scīs que sit latitudo ⁊ lōgitudo ⁊ sub
limitas ⁊ pfundū. Scire etiā supemi
nentem scientie caritatem xpi. ut im
pleamini in omē plenitudinem
dei. Ei aūt qui potens ē omia facere
supabundanter quā petimus aut intel
ligimus. sm uirtutē que opatur in no
bis. ipi glā in ecclā in xpo ihu. in oēs
generationes seculi seclorū. amen.

IIII

Obsecro itaq; uos ego uinctus in dno
ut digne ambuletis uocatōe q̄ uocati
estis cū omni humilitate ⁊ mansue
tudine cū patientia supportantes
inuicem in caritate. Solliciti suare
unitatem spc in uinculo pacis. Unū
corpus ⁊ unus sps sic uocati estis in una
spe uocatiōis urē. Unus dns. una fide.
unū baptisma. Unus ds ⁊ pat omniū.
qui sup omēs et p omia ⁊ in oīb; nob.
Unicuiq; aūt nrm data est grā sm
mensurā donatiōis xpi. Ppt qd dic. A
scendens xps in altum captiuā duxit
captiuitatem. dedit dona hominib;.
Qd aūt ascendit qd est nisi qa desce
dit pmū in inferiores partes terre.
Qui descendit ipe est. ⁊ qui ascendit
sup omis celos. ut impleret omia. Et
ipse dedit quosdā quidē aplos quo
dam aūt pphās. alios uō euglistas.
alios aūt pastores ⁊ doctores. ad ↄsū
mationem scōrū in opus ministerii
edificationē corporis xpi. donec occur
ramus omnes in unitatē fidei ⁊ agni
tiōis filii dei. in uirū pfectū in msām
etatis plenitudinis xpi. ut iā nō si
mus paruuli fluctuātes. ⁊ circūferamur
omni uento doctrine. in nequitia hoīū
in astutia. ad circumuentionem erro
ris. Ueritatem aūt facientes in cari
tate. crescamus in illo p omnia q est
caput nr xps. ex quo totū corpus cō
pactū ⁊ conexū p omē iuncturā sub
ministrationis. sm opationē in me
surā uniuscuiusq; menbri augmentū cor
poris facit in edificatiōem sui in carita
te. Hoc igitur dico ⁊ testificor in dno.
ut iam nō ambuletis sicut ⁊ gentes ambulant
in uanitate sensus sui. tenebris ob
scuratū habentes intellectū alienati a
uita dei p ignorantiā q̄ est in ill. ppter
cecitatem cordis ipsorū. qui desperantes se
metipsos tradiderunt impudicitie in
opationē inmunditie omis in auaritia.
Uos aūt nō ita didicistis xpm. si tn
illū audistis. ⁊ in illo edocti estis. sicut
est ueritas in ihu. deponite uos sm pristi
nā conuersationem ueterē hoīem qui
corrumpitur sm desideria erroris. Re
nouamini aūt spu mentis urē ⁊ indu
ite nouū hominē qui sm dm creatus
est. in iustitia et sanctitate ueritatis.
Ppt qd deponētes mendaciū loquimini
ueritatē unusquisq; cū pximo suo qm
sumus inuicē menbra. Irascimini ⁊ noli
te peccare. Sol nō occidat sup iracūdiā
urām. Nolite locū dare diabolo. Qui
furabatur iā nō furetur. magis aūt la
boret operando manib; suis. qd bonū
est. ut habeat unde tribuat necessitatē
patientib;. Omis smo malus ex ore
urō nō pcedat. s; siquis bonus ē ad e
dificatiōem fidei. ut det grām audi
entib;. Et nolite contristari spm scm
dei. in quo signati estis in diē redem
ptiōis. Omnis amaritudo ⁊ ira ⁊ in

dignatio, et clamor et blasphemia tolla
tur a vobis cum omni malitia. Estote a
invicem benigni, misericordes, dona
tes invicem. sicut et deus in christo donavit vobis.
Estote ergo imitatores dei sicut filii ca
rissimi. et ambulate in dilectione. sicut et
christus dilexit nos. et tradidit semetipsum
pro nobis oblationem et hostiam deo in odo
rem suavitatis. Fornicatio autem et omnis
inmunditia. aut avaritia, nec nominetur
in vobis. sicut decet sanctos. aut turpitudo. a
ut stultiloquium. aut scurrilitas que
ad rem non pertinent. sed magis gratiarum actio. Hoc
enim scitote intelligentes. quod omnis
fornicator. aut inmundus. aut avaru
s quod est ydolorum servitus. non habet heredi
tatem in regno christi et dei. Nemo vos
seducat inanibus verbis. propter hec enim ve
nit ira dei in filios diffidentie. Nolite
ergo effici participes eorum. Eratis enim a
liquando tenebre. nunc autem lux in domino.
ut filii lucis ambulate. Fructus enim
lucis est in omni bonitate et iustitia et
veritate. probantes quid sit bene placitum
deo. Et nolite communicare operibus infru
ctuosis tenebrarum. magis autem et redar
guite. Que enim in occulto fiunt ab ipsis,
turpe est et dicere. Omnia autem que arguun
tur a lumine manifestantur. Omne
enim quod manifestatur lumen est. Propter
quod dicit. Surge qui dormis. et exurge
a mortuis. et illuminabit te christus. Vi
dete itaque fratres quomodo caute ambule
tis. non quasi insipientes. sed ut sapientes.
redimentes tempus quoniam dies mali sunt. Propter
ea nolite fieri imprudentes sed intel
ligentes que sit voluntas domini. et noli
te inebriari vino. in quo est luxuria.
sed implemini spiritu sancto. Loquentes vobis
metipsis in psalmis et hymnis et canti
cis spiritualibus. cantantes et psallen
tes in cordibus vestris domino. Gratias agen
tes semper pro omnibus in nomine domini nostri ihesu
christi deo et patri. Subiecti invicem in ti
more christi. Mulieres viris suis subdi
te sint. sicut domino: quoniam vir caput est mulieris.
sicut christus caput ~~est~~ est ecclesie. ipse salvator cor
poris eius. Sed sicut ecclesia subiecta est christo.
ita et mulieres viris suis in omnibus. Vi
ri diligite uxores vestras. sicut et christus dilexit
ecclesiam. et seipsum tradidit pro ea. ut illam
sanctificaret. mundans eam lavacro
aque in verbo vite. ut exhiberet ipse sibi
gloriosam ecclesiam. non habentem maculam
aut rugam. aut aliquid eiusmodi. sed
ut sit sancta et inmaculata. Ita et viri
debent diligere uxores suas ut corpora
sua. Qui uxorem suam diligit. seipsum
diligit. Nemo enim umquam carnem suam odio
habuit. sed nutrit et fovet eam. sicut et christus ec
clesiam. quia membra sumus corporis eius. de car
ne eius et de ossibus eius. Propter hoc relin
quet homo patrem et matrem suam. et adhe
rebit uxori sue. et erunt duo in carne
una. Sacramentum hoc magnum est. Ego autem
dico in christo et in ecclesia. Verumtamen et vos
singuli unusquisque suam uxorem sicut se ip
sum diligat. uxor autem virum suum timeat.
Filii obedite parentibus vestris in domino. VI
hoc enim iustum est. Honora patrem tuum
et matrem tuam. quod est mandatum primum in
promissione. ut bene sit tibi. et sis longevus
super terram. Et vos patres nolite ad iracun
diam provocare filios vestros. sed educate il
los in disciplina et correptione domini. Servi
obedite dominis carnalibus cum timore
et tremore. in simplicitate cordis vestri. sic
ut christo. Non ad oculum servientes quasi homini
bus placentes. sed ut servi christi. facientes volun
tatem dei ex animo. cum bona voluntate ser
vientes sicut domino et non hominibus. scientes
quoniam unusquisque quodcumque fecerit bonum. hoc
percipiet a domino. sive servus sive liber. Et
vos domini eadem facite illis. remittentes mi
nas. scientes quia et illorum et vester dominus est in
celis. et personarum acceptio non est apud deum.
De cetero fratres confortamini in domino. et in pote
tia virtutis eius. Induite vos arma
turam dei. ut possitis stare adversus in
sidias diaboli. quia non est nobis collucta
tio adversus carnem et sanguinem. sed ad
versus principes et potestates. adversus
mundi rectores tenebrarum harum. contra spiritu
alia nequitie in celestibus. Propterea acci
pite armaturam dei. ut possitis resistere
in die malo. et in omnibus perfecti stare.
State ergo succincti lumbos vestros in veritate.
et induti loricam iustitie. et calciati pedes

in preparatione evangelii pacis. In omnibus sumentes
scutum fidei in quo possitis omnia te-
la nequissimi ignea extinguere et galeam
salutis assumite et gladium spiritus quod est
verbum dei. per omnem orationem et obsecratio-
nem orantes omni tempore in spiritu et in ipso vi-
gilantes semper in omni instantia et obsecra-
tione pro omnibus sanctis et pro me ut detur mihi ser-
mo in apertione oris mei cum fiducia no-
tum facere misterium evangelii pro quo lega-
tione fungor in catena ita ut in ip-
so audeam prout oportet me loqui. Ut au-
tem et vos sciatis que circa me sunt quid agam
omnia nota faciet vobis tychicus carissi-
mus frater et fidelis minister in domino quem
misi ad vos in hoc ipsum ut cognoscatis
que circa nos sunt et consoletur corda vestra. Pax
fratribus et caritas cum fide a deo patre
et domino ihesu christo. Gratia cum omnibus qui
diligunt dominum nostrum ihesum christum in incor-
ruptione. Amen. Explicit ad ephesios. Incipit argumentum in epistolam ad philippenses.

Philippenses sunt macedones. hi
accepto verbo veritatis perstiterunt
in fide nec receperunt falsos apostolos. Hos
apostolus collaudat scribens eis a roma de
carcere per epaphroditum. Incipit epistola ad philippenses.

Paulus et timotheus servi ihesu christi omnibus sanctis in christo ihesu qui sunt philippis cum episcopis et diaconibus. Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino ihesu christo. Gratias ago deo meo in omni memoria vestri semper in cunctis orationibus meis
pro omnibus vobis cum gaudio depre-
cationem faciens super communicatione ve-
stra in evangelio christi a prima die
usque nunc confidens hoc ipsum quia qui
cepit in vobis opus bonum perfi-
ciet usque in diem christi ihesu. Sicut est
mihi iustum hoc sentire pro omnibus
vobis eo quod habeam vos in corde
et in vinculis meis et in defen-
sione et confirmatione evangelii soci-
os gaudii mei omnes vos esse.
Testis enim mihi est deus quomodo cupi-
am omnes vos in visceribus ihesu christi. Et hoc oro
ut caritas vestra magis ac magis abundet
in scientia et omni sensu ut probetis potio-
ra ut sitis sinceres et sine offensa in diem
christi repleti fructu iustitie per ihesum christum
in gloriam et laudem dei. Scire autem vos volo
fratres quia que circa me sunt magis ad pro-
fectum pervenerunt evangelii ita ut vincula
mea manifesta fierent in christo ihesu in om-
ni pretorio et in ceteris omnibus et plures e
fratribus in domino confidentes in vinculis meis
abundantius auderent sine timore verbum
dei loqui. Quidam quidem et propter invidiam
et contentionem quidam autem et propter bonam vo-
luntatem christum predicant. Quidam ex
caritate scientes quoniam in defensionem
evangelii positus sum. Quidam autem ex conten-
tione christum annuntiant non sincere exi-
stimantes pressuram se suscitare vin-
culis meis. Quid enim dum omni modo sive per
occasionem sive per veritatem christus annunti-
atur et in hoc gaudeo sed et gaudebo. Sci-
o enim quia hoc mihi proveniet in salutem
per vestram orationem et subministrationem spi-
ritus ihesu christi secundum expectationem et spem meam
quia in nullo confundar sed in omni fiducia si-
cut semper et nunc magnificabitur christus in cor-
pore meo sive per vitam sive per mortem. Mihi
enim vivere christus est et mori lucrum. Quod
si vivere in carne hic mihi fructus operis est et
quid eligam ignoro. Coartor autem e duo-
bus desiderium habens dissolvi et esse cum christo mul-
to magis melius permanere autem in carne
necessarium est propter vos. Et hoc confidens scio
quia manebo et permanebo omnibus vobis
ad profectum vestrum et gaudium fidei ut gra-
tulatio vestra abundet in christo ihesu in me
per meum adventum iterum ad vos. Tantum dig-
ne evangelio christi conversamini ut sive cum venero
et videro vos sive absens audiam de vobis
quia statis in uno spiritu unanimes collabo-
rantes fidei evangelii et in nullo terreamini
ab adversariis que est illis causa perditionis
vobis autem salutis. Et hoc a deo quia vobis
donatum est pro christo non solum ut in eum creda-
tis sed et ut pro illo patiamini idem certa-
men habentes quale vidistis in me et nunc
audistis de me. Si qua ergo consolatio
in christo si quod solatium caritatis si qua socie-

tas spiritus si qua viscera miserationis, im-
plete gaudium meum, ut idem sapiatis,
eandem caritatem habentes, unanimes,
idipsum sentientes, nihil per contenti-
onem neque per inanem gloriam, sed in humili-
tate superiores sibi invicem arbitrantes,
Non que sua sunt singuli considerantes, sed et ea
que aliorum. Hoc enim sentite in vobis quod et in
Christo Ihesu. Qui cum in forma dei esset, non
rapinam arbitratus est esse se equalem deo,
sed semetipsum exinanivit formam servi ac-
cipiens, in similitudinem hominum factus, et ha-
bitu inventus ut homo. Humiliavit semet-
ipsum factus obediens usque ad mortem,
autem crucis. Propter quod et deus illum exalta-
vit, et donavit illi nomen quod est super omne no-
men, ut in nomine Ihesu omne genu flectatur cele-
stium, terrestrium et infernorum. Et omnis
lingua confiteatur quia dominus Ihesus Christus in gloria
est dei patris. Itaque karissimi mei, sicut sem-per
obedistis, non ut in presentia mei tantum, sed mul-
to magis nunc in absentia mea, cum
metu et tremore vestram salutem operamini.
Deus enim est, qui operatur in vobis et velle et per-
ficere pro bona voluntate. Omnia autem
facite sine murmurationibus et hesitatio-
nibus, ut sitis sine querela, et simplices filii
dei, sine reprehensione, in medio nati-
onis prave et perverse. Inter quos lucetis si-
cut luminaria in mundo, verbum vite
continentes ad gloriam meam in diem Christi,
quia non in vacuum cucurri, neque in vacuum
laboravi. Sed et si immolor supra sacrificium
et obsequium fidei vestre, gaudeo et congratulor
omnibus vobis. Idipsum autem et vos gaudete,
et congratulamini mihi. Spero autem in domino Ie-
su Timotheum cito me mittere ad vos,
ut et ego bono animo sim, cognitis que cir-
ca vos sunt. Neminem enim habeo tam unani-
mem, qui sincera affectione pro vobis so-
licitus sit. Omnes enim que sua sunt querunt,
non que sunt Ihesu Christi. Experimentum autem eius co-
gnoscite, quia sicut patri filius mecum ser-
vivit in evangelio. Hunc igitur spero me mit-
tere ad vos, mox ut videro que circa me sunt.
Confido autem in domino, quia et ipse veniam
ad vos cito. Necessarium autem existima-
vi Epafroditum fratrem et cooperatorem et com-
militonem meum, vestrum autem apostolum et mi-
nistrum necessitatis mee, mittere ad vos.
Quoniam quidem omnes vos desiderabat, et
mestus erat, propterea quod audieratis il-
lum infirmatum. Nam et infirmatus
est usque ad mortem, sed deus misertus est eius.
Non solum autem eius, verum etiam et mei, ne tristi-
tiam super tristitiam haberem. Festinantius
ergo misi illum, ut viso eo iterum gaude-
atis, et ego sine tristitia sim. Excipite
itaque illum in domino cum omni gaudio, et
eiusmodi cum honore habetote.
quoniam propter opus Christi usque ad mortem accessit,
tradens animam suam ut impleret id quod ex
vobis deerat erga meum obsequium.
De cetero fratres mei gaudete in domino. Ea- III
dem vobis scribere mihi quidem non pigrum, IIII
vobis autem necessarium. Videte canes, videte
malos operarios, videte concisionem. Nos
enim sumus circumcisio, qui spiritu deo ser-
vimus, et gloriamur in Christo Ihesu, et non in carne
fiduciam habentes, quamquam ego habeam
confidentiam et in carne. Si quis alius vide-
tur confidere in carne, ego magis, circumcisus
octava die, ex genere Israel, de tribu Ben-
iamin, Hebreus ex Hebreis, secun-
dum legem phariseus, secundum emulationem
persequens ecclesiam dei, secundum iustitiam que
in lege est conversatus sine querela. Sed
que michi fuerunt lucra, hec arbitratus sum pro-
pter Christum detrimenta. Verumtamen existi-
mo omnia detrimentum esse propter eminen-
tiam scientie Ihesu Christi domini mei, propter quem omnia
detrimentum feci, et arbitror ut stercora, ut
Christum lucrifaciam, et inveniar in eo non ha-
bens meam iustitiam que ex lege est, sed il-
lam que ex fide est Christi Ihesu, que ex deo est iustitia in
fide, ad cognoscendum illum, et virtutem resur-
rectionis eius, et societatem passionis illi-
us, configuratus morti eius, si quo modo occur-
ram ad resurrectionem que est ex mortuis. Non
quod iam acceperim, aut iam perfectus sim.
Sequor autem si quo modo comprehendam in quo
et comprehensus sum a Christo Ihesu. Fratres ego
me non arbitror comprehendisse. Unum autem,
que quidem retro sunt obliviscens, ad ea vero
que sunt priora extendens me ipsum,
ad destinatum persequor, ad bravium super-
ne vocationis dei in Christo Ihesu. Quicumque
ergo perfecti sumus, hoc sentiamus. Et si quid

aliter sapitis, et hoc uobis deus reuelabit.
Uerumtamen ad quod peruenimus ut idem sapia
mus et in eadem permaneamus regula. Imi
tatores mei estote fratres, et obseruate eos qui
ita ambulant, sicut habetis formam nostram.
Multi enim ambulant quos sepe dicebam
uobis. Nunc autem et flens dico, inimicos cru
cis Christi, quorum finis interitus, quorum deus
uenter est, et gloria in confusione ipsorum
qui terrena sapiunt. Nostra autem conuersatio in
celis est. Unde et saluatorem expectamus dominum no
strum Ihesum Christum qui reformabit corpus hu
militatis nostre configuratum corpori claritatis
sue, secundum operationem qua possit et subicere
sibi omnia.
IIII Itaque fratres mei karissimi et desiderantissimi,
gaudium meum et corona mea, sic state in
domino karissimi. Euchodiam rogo et Syntichen
deprecor idipsum sapere in domino. Etiam rogo et
te germane compar adiuua illas que
mecum laborauerunt in euangelio cum Clemente
et ceteris adiutoribus meis, quorum nomina sunt
in libro uite. Gaudete in domino semper, iterum
dico gaudete. Modestia uestra nota sit omni
bus hominibus. Dominus prope est. Nichil solli
citi sitis, sed in omni oratione et obsecratione cum
gratiarum actione petitiones uestre innotescant
apud deum. Et pax dei que exsuperat omnem sen
sum custodiat corda uestra et intelligenti
as uestras in Christo Ihesu domino nostro. De cetero
fratres, quecumque sunt uera, quecumque pudi
ca, quecumque sancta, quecumque iusta, quecumque
amabilia, quecumque bone fame, si qua
uirtus, si qua laus discipline, hec cogita
te. Que et didicistis et accepistis et audistis
et uidistis in me, hec agite, et deus pacis e
rit uobiscum. Gauisus sum autem in domino ue
hementer, quoniam tandem aliquando refloruistis pro me
sentire sicut et sentiebatis. Occupati autem
eratis. Non quasi propter penuriam dico. Ego
enim didici in quibus sum sufficiens esse. Scio et
humiliari, scio et habundare. Ubique et in
omnibus institutus sum, et saciari et esuri
re, et habundare et penuriam pati. Omnia pos
sum in eo qui me confortat. Uerumtamen bene fe
cistis communicantes tribulationi mee. Scitis
autem et uos Philippenses quod in principio euan
gelii quando profectus sum a Macedonia, nulla
michi ecclesia communicauit in ratione dati et acce
pti, nisi uos soli. Quia et Thessalonicam et se
mel et bis in usum michi misistis. Non quia
quero datum, sed requiro fructum abundan
tem in ratione uestra. Habeo autem omnia et a
bundo. Repletus sum acceptis ab
Epafrodito que misistis in odorem su
auitatis, hostiam acceptam, placentem deo.
Deus autem meus impleat omne desiderium
uestrum secundum diuitias suas in gloria in Christo Ihe
su. Deo autem et patri nostro sit gloria in secula
seculorum amen. Salutate omnem sanctum in Christo
Ihesu. Salutant uos qui mecum sunt fratres. Sa
lutant uos omnes sancti, maxime autem qui de Ce
saris domo sunt. Gratia domini Ihesu Christi cum spi
ritu uestro. Amen. Explicit epistola ad Philippenses. Incipit ar
Colosenses et hi sicut gumentum in epistola a
Laodicenses sunt Asiani, et ipsi pre colo
uenti erant a pseudo apostolis, nec ad hos
accessit ipse apostolus, sed et hos per epistolam
corrigit. Audierant enim uerbum ab Ar
chippo, qui et ministerium in eos accepit.
Ergo apostolus iam ligatus scribit eis ab
Epheso per Tychicum diaconum et Onesimum
acolitum. Incipit epistola ad Colosenses.
Paulus apostolus Christi Ihesu
per uoluntatem dei, et
Timotheus frater, his qui
sunt Colossis sanctis
et fidelibus fratribus in
Christo Ihesu, gratia uobis
et pax a deo patre
nostro et domino nostro Ihesu
Christo. Gratias agimus deo et pa
tri domini nostri Ihesu Christi, semper pro uobis
orantes, audientes fidem uestram
in Christo Ihesu et dilectionem quam habe
tis in sanctos omnes, propter spem que re
posita est uobis in celis, quam audi
stis in uerbo ueritatis euangelii quod per
uenit ad uos, sicut et in uniuerso
mundo est, et fructificat et cre
scit, sicut in uobis ex ea die qua
audistis et cognouistis gratiam
dei in ueritate. Sicut didicistis ab E
pafra karissimo conseruo nostro qui est
fidelis pro uobis minister Christi Ihesu, qui
et manifestauit nobis dilectionem uestram
in spiritu. Ideo et nos ex qua die
audiuimus, non cessamus pro uobis oran

7 postulantes. ut impleamini agnitio
ne uoluntatis eius. in omni sapientia et intel
lectu spirituali: ut ambuletis digne deo per
omnia placentes. in omni opere bono
fructificantes. 7 crescentes in scientia dei. in
omni uirtute confortati secundum potentiam
claritatis eius in omni patientia 7 longanimi
tate cum gaudio. gratias agentes deo patri
qui dignos nos fecit in partem sortis
sanctorum in lumine. qui eripuit nos de
potestate tenebrarum. 7 transtulit in regnum filii
dilectionis sue. In quo habemus rede
mptionem 7 remissionem peccatorum. qui est im
mago dei inuisibilis primogenitus omnis
creature. quia in ipso condita sunt uniuersa que in
celis et in terra. uisibilia et inuisibilia. siue
throni siue dominationes siue principatus siue po
testates. Omnia per ipsum et in ipso creata sunt.
et ipse est ante omnes. 7 omnia in ipso constant. 7 ip
se caput corporis ecclesie. qui est principium
primogenitus ex mortuis ut sit in omnibus
ipse primatum tenens. quia in ipso complacuit
omnem plenitudinem inhabitare. 7 per eum
reconciliare omnia. in ipsum. pacificans
per sanguinem crucis eius. siue que in terris
sunt siue que in celis sunt. Et uos cum essetis a
liquando alienati et inimici sensu in operibus
malis. nunc autem reconciliauit in corpore
carnis eius per mortem exhibere uos sanctos
et inmaculatos et inreprehensibiles coram
ipso. si tamen permanetis in fide fundati et
stabiles et inmobiles a spe euangelii quod au
distis. quod predicatum est in uniuersa crea
tura. que sub celo est. cuius factus sum ego paulus
minister. qui nunc gaudeo in passionibus
pro uobis. 7 adimpleo ea que desunt passio
num christi in carne mea. pro corpore eius quod est
ecclesia. Cuius factus sum ego minister. secundum
dispensationem dei que data est mihi in uobis.
ut impleam uerbum dei: misterium quod ab
sconditum fuit a seculis et generationibus: nunc
autem manifestatum est sanctis eius quibus uo
luit deus notas facere diuitias glorie sacra
menti huius in gentibus: quod est christus in uobis.
spes glorie quem nos annuntiamus corripi
entes omnem hominem. 7 docentes in omni sapientia.
ut exhibeamus omnem hominem perfectum in christo
ihesu. in quo et laboro certando. secundum o
perationem eius quam operatur in me in uirtute.

Volo enim uos scire qualem sollicitudinem II
habeam pro uobis 7 pro his qui sunt laodicie.
7 quicumque non uiderunt faciem meam in car
ne ut consolentur corda ipsorum: instruc
ti in caritate. 7 in omnes diuitias pleni
tudinis intellectus in agnitionem miste
rii dei patris christi ihesu. in quo sunt omnes
thesauri sapientie et scientie absconditi. Hoc
autem dico ut nemo uos decipiat in sub
limitate sermonum. Nam et si corpore ab
sens sum. sed spiritu uobiscum sum. gaudens et
uidens ordinem uestrum. 7 firmamentum eius
que in christo est fidei uestre. Sicut ergo acce
pistis christum ihesum dominum nostrum in ipso ambula
te. radicati 7 superedificati in ipso 7 confir
mati fide sicut 7 didicistis. abundantes
in illo in gratiarum actione. Videte ne quis
uos decipiat per philosophiam et inanem
fallaciam. secundum traditionem hominum. secundum
elementa huius mundi. 7 non secundum christum. quia in
ipso inhabitat omnis plenitudo diuini
tatis corporaliter. 7 estis in illo repleti. qui est
caput omnis principatus 7 potestatis. in quo
et circumcisi estis circumcisione non manu
facta. in expoliatione corporis carnis. sed in circum
cisione christi. consepulti ei in baptismo. in quo
et resurrexistis per fidem operationis dei.
qui suscitauit illum a mortuis. Et uos
cum mortui essetis in delictis et preputio car
nis uestre. conuiuificauit cum illo. donans
uobis omnia delicta. delens quod aduersus
nos erat chirographum decreti quod erat con
trarium nobis. et ipsum tulit de medio affi
gens illud cruci. et expolians principa
tus et potestates. traduxit. confidenter pa
lam triumphans illos in semet ipso. Nemo
uos ergo iudicet in cibo aut in potu.
aut in parte diei festi. aut neomenie
aut sabbatorum. que sunt umbra futurorum. corpus
autem christi. Nemo uos seducat uolens in
humilitate 7 in religione angelorum que
non uidit. ambulans frustra inflatus sen
su carnis sue. 7 non tenens caput ex quo to
tum corpus per nexus et coniunctiones sub
ministratum et constructum crescit in augmen
tum dei. Si ergo mortui estis cum christo ab e
lementis mundi huius. quid adhuc tamquam ui
uentes in hoc mundo decernitis. Ne te
tigeritis neque gustaueritis. neque contrectaue

nes. que sunt omnia in interitu ipso usu secundum precepta et doctrinas hominum, que sunt rationem quidem habentia sapientie in superstitione et humilitate et ad non parcendum corpori, non in honore aliquo ad saturitatem carnis.

III Igitur si consurrexistis cum Christo, que sursum sunt querite, ubi Christus est in dextera dei sedens. Que sursum sunt sapite, non que super terram. Mortui enim estis, et vita vestra abscondita est cum Christo in deo. Cum autem Christus apparuerit vita vestra, tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria. Mortificate ergo membra vestra que sunt super terram: fornicationem, immunditiam, libidinem, concupiscentiam malam, et avaritiam, que est simulacrorum servitus; propter que venit ira dei in filios diffidentie, in quibus et vos ambulastis aliquando, cum viveretis in illis. Nunc autem deponite et vos omnia: iram, indignationem, malitiam, blasphemiam, turpem sermonem de ore vestro. Nolite mentiri invicem, expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis, et induentes novum eum qui renovatur in agnitionem dei secundum imaginem eius qui creavit eum; ubi non est masculus et femina, gentilis et Iudeus, circumcisio et preputium, barbarus et Scytha, servus et liber, sed omnia et in omnibus Christus. Induite ergo vos sicut electi dei, sancti et dilecti, viscera misericordie, benignitatem, humilitatem, patientiam, modestiam, supportantes invicem, et donantes vobis metipsis, si quis adversus aliquem habet querelam; sicut et Christus dominus donavit vobis, ita et vos. Super hec autem omnia caritatem habete, quod est vinculum perfectionis. Et pax Christi exultet in cordibus vestris, in qua vocati estis in uno corpore: et grati estote. Verbum Christi habitet in vobis habundanter in omni sapientia, docentes et commonentes vosmetipsos in psalmis et hymnis et canticis spiritualibus, in gratia cantantes in cordibus vestris domino. Omne quodcumque facitis in verbo aut in opere, omnia in nomine domini nostri Ihesu Christi, gratias agentes deo et patri per ipsum. Mulieres subdite estote viris, sicut oportet in domino. Viri diligite uxores vestras, et nolite amari esse ad illas. Filii obedite parentibus vestris per omnia: hoc enim placitum est in domino. Patres, nolite ad indignationem provocare filios vestros, ut non pusillo animo fiant. Servi, obedite per omnia dominis carnalibus, non ad oculum servientes quasi hominibus placentes, sed in simplicitate cordis timentes deum. Quodcumque facitis, ex animo operamini, sicut domino et non hominibus, scientes quod a domino accipietis retributionem hereditatis. Domino Christo servite. Qui enim iniuriam facit, recipiet id quod inique gessit, et non est personarum acceptio apud deum. Domini, quod iustum et equum est servis prestate, scientes quoniam et vos dominum habetis in celo.

IIII Orationi instate, vigilantes in ea in gratiarum actione, orantes simul et pro nobis, ut deus aperiat nobis ostium sermonis ad loquendum misterium Christi, propter quod etiam vinctus sum, ut manifestem illud ita ut oportet me loqui. In sapientia ambulate ad eos qui foris sunt, tempus redimentes. Sermo vester semper in gratia sale sit conditus, ut sciatis quomodo oporteat vos unicuique respondere. Que circa me sunt omnia nota faciet vobis Tychicus karissimus frater et fidelis minister et conservus in domino, quem misi ad vos ad hoc ipsum ut cognoscat que circa vos sunt et consoletur corda vestra, cum Onesimo karissimo et fideli fratre, qui est ex vobis. Omnia que hic aguntur nota facient vobis. Salutat vos Aristarchus concaptivus meus, et Marcus consobrinus Barnabe, de quo accepistis mandata; si venerit ad vos, excipite illum; et Iesus qui dicitur Iustus, qui sunt ex circumcisione. Hii soli sunt adiutores mei in regno dei, qui mihi fuerunt solatio. Salutat vos Epaphras, qui ex vobis est, servus Christi Ihesu, semper sollicitus pro vobis in orationibus, ut stetis perfecti et pleni in omni voluntate dei. Testimonium enim illi perhibeo quod habet multum laborem pro vobis et pro his qui sunt Laodicie et qui Ierapoli. Salutat vos Lucas medicus karissimus, et Demas. Salutate fratres qui sunt Laodicie, et Nympham, et que in domo eius est ecclesiam. Et cum lecta fuerit apud vos epistola, facite ut et in Laodicensium ecclesia legatur, et eam que Laodicensium est vos legatis. Et dicite Archippo: Vide ministerium quod accepisti in domino, ut illud impleas. Salutatio mea manu Pauli. Memores estote vinculorum meorum. Gratia domini Ihesu vobiscum. Amen.

Incipit argumentum in epistolam primam ad Thessalonicenses.

Thessalonicenses sunt Macedones in Christo Ihesu, qui accepto verbo veritatis perstiterunt in fide, etiam in persecutione civium suorum; preterea nec receperunt falsos apostolos, nec ea que a falsis apostolis dicebantur. Hos collaudat apostolus scribens eis ab Athenis per Titum diaconum et Onesimum. Non solum ipsi in omnibus perfecti erant, sed et alii eorum verbo profecerunt et exemplo. Laudans eos apostolus ad maiora provocat et invitat.

Incipit epistola prima ad Thessalonicenses.

(margin: homine; tyticum)

Paulus et siluanus
et timotheus. eccle
thessalonicensium in
deo patre et domino ie
su christo. gratia uobis et
pax. Gratias agimus
deo semper pro omnibus
uobis. memoriam ue
stri facientes in orationibus nostris.
sine intermissione. memores opus
fidei uestre et laboris. et caritatis. et su
stinentie spei domini nostri ihesu christi.
ante deum et patrem nostrum. Scientes
fratres dilecti a deo electionem uestram.
quia euangelium nostrum non fuit apud uos
in sermone tantum: sed et in uirtute et in spiritu
sancto et in plenitudine multa: sicut
scitis quales fuerimus in uobis propter
uos. Et uos imitatores nostri facti
estis et domini: excipientes uerbum in
tribulatione multa cum gaudio
spiritus sancti: ita ut facti sitis forma
omnibus credentibus in macedonia
et in achaia. A uobis enim diffamatus
est sermo domini. non solum in mace
donia et in achaia. sed et in omni loco
fides uestra que est ad deum profecta est. ita
ut non sit nobis necesse quicquam loqui. Ipsi
enim de uobis annuntiant qualem introi
tum habuerimus ad uos. et quomodo conuersi estis
ad deum a simulachris. seruire deo uiuo
et uero. et expectare filium eius de celis quem
suscitauit ex mortuis ihesum qui eripuit nos
ab ira uentura.

Nam ipsi scitis fratres introitum nostrum ad uos.
quia non inanis fuit. sed ante passi et contumeliis
affecti. sicut scitis in philippis fiduciam
habuimus in deo nostro loqui ad uos euangelium dei
in multa sollicitudine. Exhortatio enim
nostra non de errore neque de inmunditia.
neque in dolo. sed sicut probati sumus a deo ut
crederetur nobis euangelium ita loquimur. non quasi
hominibus placentes sed deo qui probat cor
da nostra. Neque enim aliquando fuimus in sermo
ne adulationis sicut scitis. neque in occasio
ne auaritie. deus testis est. nec querentes
ab hominibus gloriam neque a uobis neque ab
aliis. cum possemus oneri uobis esse ut christi
apostoli. sed facti sumus paruuli in medio uestrum
tamquam si nutrix foueat filios suos. ita
desiderantes uos cupide uolebamus tradere
uobis non solum euangelium dei sed etiam animas nostras. quoniam
karissimi nobis facti estis. Memores enim estis fratres
laboris nostri et fatigationis. nocte et die operan
tes ne quem uestrum grauaremus predicauimus
in uobis euangelium dei. Vos testes estis et deus.
quam sancte et iuste et sine querela uobis qui credi
distis affuimus. sicut scitis. qualiter unumquemque
uestrum tamquam pater filios suos deprecantes
uos et consolantes testificati sumus. ut am
bularetis digne deo qui uocauit uos in
suum regnum et gloriam. Ideo et nos gratias
agimus deo sine intermissione. quoniam cum
accepissetis a nobis uerbum auditus dei. ac
cepistis illud non ut uerbum hominum sed sicut est uere
uerbum dei. qui operatur in uobis qui credi
distis in christum. Vos enim imitatores facti e
stis fratres ecclesiarum dei que sunt in iudea in christo
ihesu: quia eadem passi estis et uos a contribu
libus uestris. sicut et ipsi a iudeis qui et dominum oc
ciderunt ihesum et prophetas. et nos persecuti sunt.
et deo non placent et omnibus hominibus aduersantur. prohi
bentes nos gentibus loqui ut salue fiant.
ut impleant peccata sua semper. Peruenit enim
ira dei super illos usque in finem. Nos autem fratres
desolati a uobis ad tempus hore aspectu non cor
de. abundantius festinauimus faciem uestram
uidere cum multo desiderio. quoniam uoluimus
uenire ad uos. ego quidem paulus
et semel et iterum. sed impediuit nos sathanas.
Que est enim nostra spes aut gaudium aut
corona glorie. Nonne uos ante dominum no
strum ihesum christum estis in aduentu eius. Vos
enim estis gloria nostra et gaudium.

Propter quod non sustinentes amplius: placu III
it nobis remanere athenis solis. et mi
simus timotheum fratrem nostrum et ministrum
dei in euangelio christi ad confirman
dos uos et exhortandos pro fide uestra ut ne
mo moueatur in tribulationibus istis.
Ipsi enim scitis. quod in hoc positi sumus. Nam et
cum apud uos essemus predicebamus uobis passu
ros nos tribulationes. sicut et factum est et scitis. Propterea
et ego amplius non sustinens misi ad co
gnoscendam fidem uestram. ne forte tempta
uerit uos is qui temptat. et inanis fiat labor
noster. Nunc autem ueniente timotheo ad nos a
uobis et annuntiante nobis fidem et carita

te vestram. quia memoriam nostri habetis bo-
nam semper desiderantes nos videre, sicut et
nos quoque vos: ideo consolati sumus fratres in
vobis in omni necessitate et tribulatione
nostra per fidem vestram: quoniam nunc vivimus
si vos statis in domino. Quam enim gratiarum ac-
tionem possumus deo retribuere pro vobis
in omni gaudio quo gaudemus propter vos
ante deum nostrum nocte ac die abundan-
tius orantes ut videamus faciem vestram et con-
pleamus ea que desunt fidei vestre. Ipse autem
deus et pater noster et dominus noster ihesus christus dirigat
viam nostram ad vos. Vos autem dominus multi-
plicet et abundare faciat caritatem vestram
in invicem et in omnes, quemadmodum et nos
in vobis. ad confirmanda corda vestra sine
querela in sanctitate ante deum et patrem nostrum
in adventu domini nostri ihesu christi cum omnibus
sanctis eius. Amen.
IIII De cetero ergo fratres rogamus vos et obsecramus
in domino ihesu: ut quemadmodum acce-
pistis a nobis quomodo vos oporteat am-
bulare et placere deo: sic et ambuletis ut
abundetis magis. Scitis enim que precepta
dederim vobis per dominum ihesum christum. Hec est
enim voluntas dei sanctificatio vestra. ut ab-
stineatis vos a fornicatione. ut sciat u-
nusquisque vestrum suum vas possidere in
sanctificatione et honore, non in passione de-
siderii sicut et gentes que ignorant deum. Et ne
quis supergrediatur neque circumveniat in
negotio fratrem suum. quoniam vindex est dominus
de his omnibus sicut prediximus vobis et testifica-
ti sumus. Non enim vocavit nos deus in in-
munditiam sed in sanctificationem. Itaque qui hec
spernit non hominem spernit, sed deum. qui etiam dedit
spiritum suum sanctum in nobis. De caritate autem fra-
ternitatis non necesse habemus scribere vobis. Ipsi
enim vos a deo didicistis. ut diligatis
invicem. Etenim facitis illud in omnes
fratres in universa macedonia. Rogamus
autem vos fratres ut abundetis magis et opera-
detis ut quieti sitis. et ut vestrum negotium
agatis et operemini manibus vestris sicut pre-
cepimus vobis. ut honeste ambuletis ad eos
qui foris sunt et nullius aliquid desideretis. No-
lumus autem vos ignorare fratres de dormien-
tibus ut non contristemini sicut et ceteri qui spem
non habent. Si enim credimus quod ihesus mortu-
us est et resurrexit. ita et deus eos qui dormi-
erunt per ihesum adducet cum eo. Hoc enim vo-
bis dicimus in verbo domini: quia nos qui vivimus
qui residui sumus in adventu domini non pre-
veniemus eos qui dormierunt. Quoniam ip-
se dominus in iussu et in voce archangeli et in
tuba dei descendet de celo. et mortui qui
in christo sunt resurgent primi. Deinde nos qui
vivimus qui relinquimur simul rapie-
mur cum illis in nubibus obviam christo in
aera. et sic semper cum domino erimus. Itaque
consolamini invicem in verbis istis.
De temporibus autem et momentis fratres non indige-
tis ut scribam vobis. Ipsi enim diligenter
scitis. quia dies domini sicut fur in nocte ita ve-
niet. Cum enim dixerint pax et securitas
tunc repentinus eis superveniet interitus si-
cut dolor in utero habenti. et non effugient. Vos
autem fratres non estis in tenebris. ut vos dies
illa tamquam fur comprehendat. Omnes enim
vos filii lucis estis et filii diei. Non sumus
noctis neque tenebrarum. Igitur non dormiamus
sicut et ceteri. sed vigilemus et sobrii simus. Qui
enim dormiunt. nocte dormiunt. Et qui
ebrii sunt nocte ebrii sunt. Nos autem qui
diei sumus sobrii simus. induti loricam
fidei et caritatis. et galeam spem salutis.
quoniam non posuit nos deus in iram. sed in adquisi-
tionem salutis per dominum nostrum ihesum christum
qui mortuus est pro nobis. ut sive vigile-
mus sive dormiamus simul cum illo viva-
mus. Propter quod consolamini invicem. et edifi-
cate alterutrum sicut et facitis. Rogamus autem
vos fratres ut noveritis eos qui laborant
inter vos et presunt vobis in domino. et monent
vos. ut habeatis illos abundantius in ca-
ritate. Propter opus illorum et pacem habe-
te cum eis. Rogamus autem vos fratres corripite in-
quietos. consolamini pusillanimes. su-
scipite infirmos. Patientes estote ad
omnes. Videte ne quis malum pro malo
alicui reddat. Sed semper quod bonum est se-
ctamini in invicem et in omnes. Semper gaude-
te. Sine intermissione orate. In omnibus gra-
tias agite. Hec enim est voluntas dei. in
christo ihesu in omnibus vobis. Spiritum nolite ex-
tinguere. Prophetias nolite spernere. Omnia
autem probate. quod bonum est tenete. Ab omni spe-
cie mala abstinete vos. Ipse autem deus pacis sa-

ficiet uos per omnia ut integer spiritus uester et anima
et corpus sine querela in aduentu domini nostri
ihesu christi seruetur. Fidelis est deus qui uo
cauit uos. qui et faciet. Fratres orate pro no
bis. Salutate fratres omnes in osculo sancto.
Adiuro uos per dominum ut legatur epistola hec
omnibus sanctis fratribus. Gratia domini nostri ihesu christi
uobiscum. Amen. Ex. i. Incipit argumentum in ii.
Ad thessalonicenses epistola ad thessaloni
secundam epistolam scribit apostolus. censes.
et notum facit eis de temporibus nouissimis
et de aduersarii deiectione. scribens hanc
epistolam ab athenis. per titicum diaconem. et
onesimum acolitum. Incipit epistola secunda ad
thessalonicenses.

Paulus et siluanus
et timotheus. ecclesie
thessalonicensium in
deo patre nostro et do
mino ihesu christo. gratia
uobis et pax a deo patre
nostro et domino ihesu christo.
Gratias agere debemus deo
semper pro uobis fratres. ita ut dignum
est. quoniam supercrescit fides uestra. et
abundat caritas uniuscuiusque ue
strum in inuicem. ita ut et nos
ipsi in uobis gloriemur in ecclesiis dei
pro patientia uestra et fide in omnibus
persecutionibus uestris. et tribulationi
bus quas sustinetis in exemplum
iusti iudicii dei. ut digni habea
mini in regno dei pro quo et pa
timini. si tamen iustum est apud deum
retribuere retributionem his qui
uos tribulant. et uobis qui tribu
lamini requiem nobiscum in reue
latione domini nostri christi ihesu de ce
lo cum angelis uirtutis eius in flam
ma ignis. dantis uindictam his
qui non nouerunt deum. et qui non obe
diunt euangelio domini nostri ihesu christi. qui
penas dabunt in interitu eternas a fa
cie domini. et a gloria uirtutis eius cum uenerit
glorificari in sanctis suis. et admirabilis
fieri in omnibus qui crediderunt. quia credi
tum est testimonium nostrum super uos in die
illo. In quo et oramus semper pro uobis
ut dignetur uos uocatione sua deus noster.
et impleat omnem uoluntatem bonitatis sue.
et opus fidei in uirtute. ut clarificetur no
men domini ihesu christi in uobis. et uos in illo se
cundum gratiam dei et domini nostri ihesu christi.
Rogamus autem uos fratres per aduentum domini II
nostri ihesu christi et nostre congregationis in ip
sum. ut non cito moueamini a uestro sen
su. neque terreamini. neque per spiritum. neque per
sermonem. neque per epistolam tamquam per nos
missam quasi instet dies domini. Ne quis uos
seducat ullo modo. Quoniam nisi uenerit discessio
primum. et reuelatus fuerit homo pecca
ti filius perditionis. qui aduersatur et ex
tollitur supra omne quod dicitur deus aut quod co
litur. ita ut in templo dei sedeat. ostendens
se tamquam sit deus. Non retinetis quod cum
adhuc essem apud uos. hec dicebam uobis.
Et nunc quid detineat scitis. ut reueletur in
suo tempore. Nam misterium iam operatur iniqui
tatis. tantum ut qui tenet nunc teneat. donec
de medio fiat. Et tunc reuelabitur ille ini
quus. quem dominus ihesus interficiet spiritu oris sui et
destruet illustratione aduentus sui. Eum
cuius est aduentus secundum operationem sathane.
in omni uirtute signis et prodigiis menda
cibus. et in omni seductione iniquitatis. his qui
pereunt. eo quod caritatem ueritatis non receperunt
ut salui fierent. Et ideo mittet illis deus
operationem erroris ut credant mendacio. ut
iudicentur omnes qui non crediderunt ueritati. sed
consenserunt iniquitati. Nos autem debemus
gratias agere deo semper pro uobis fratres dilecti a
deo. quod elegerit uos deus primitias salu
tem. in sanctificatione [illegible]
in qua et uocauit uos [illegible]. in [illegible]
quisitionem glorie domini [illegible]
state. et tenete tradi[illegible]
siue per sermonem siue [illegible]
se autem dominus noster ihesus christus [illegible]. Recentia acce
dilexit nos et dedit [illegible] Que autem uere uidua e
et spem bonam in gratia [illegible]
confirmet in omni [illegible]. Na [illegible]
De cetero fratres orate pro nobis. III
ut sermo domini currat et clarificetur. sicut et apud
uos. et ut liberemur ab importunis et malis
hominibus. Non enim omnium est fides. Fidelis autem deus
est. qui confirmabit uos et custodiet a ma
lo. Confidimus autem de uobis fratres in domino. quoniam
que precipimus et facitis et facietis. Dominus autem dirigat

gat corda uestra in caritate dei ꝛ paciētia
xpi. Denūciamꝰ autē uob fr̃s in nomine dñi
nr̃i ihu x̄. ut subtrahatis uos ab oī frē
ambulante inordinate. ꝛ nō sēm traditio
II nē quā acceperunt a nob. Ipi enī scitis q̄
admodū oporteat imitari nos. qm̄ nō in
quieti fuimus int uos. neq; panē gratis
manducauimꝰ ab aliquo. s; in labore ꝛ
fatigatione nocte ꝛ die operantes ne quē
uestrm̄ grauarem. Nō q̄si nō hūerim pote
statem. s; ut nos metipos formā darem
uob ad imitandū nos. Nam ꝛ cū ēēm
ap uos. hec denunciabamꝰ uob: qm̄ siq̄s
nō uult operari. nō manducet. Audiuim
enī int uos quosdam ambulare inq̄e
nichil operantes s; curiose agentes. His aūt
qui eiusmodi sunt denunciamꝰ ꝛ obse
cram in dño ihu xpo. ut cū silentio opā
tes suū panē manducēt. Vos autē fr̃s
nolite deficē bñ facientes in xpo ihu dño
III nr̃o. Qđ siquis nō obedierit uerbo nr̃o p
epłam. hūc notate. ꝛ nō cōmisceamini il
lum ut confundatur. Et nolite q̄si ini
micū illū existimare. s; corripite ut frēm.
Ipe aūt dñs pacis. det uob pacē sempiter
nā in omni loco. Dñs sit cū omnibꝰ uob. Sa
lutacio mea manu pauli. Quod ē signū ī oī
epła. Ita scribo. Gr̃a dñi nr̃i ihu xpi cū
omibꝰ uob. Am̄. Ex̄. II. e. ad th. Incip̄ arg̃.
Timotheū instruit et docet in pma. e. ad
de ordinatione epūs ꝛ diaconū. timo.
et omīs ecclastice disciplinę. scribēs ei
ab urbe roma. Incip̄ epła .i. ad timoth.

...ū. Nō enī uera
militia. s; in sctis
spūi ꝛ hominē spr
spm suū scm̄ in nob. De
nitatis nō necesse hēm
enī uos a deo didici
inuicem. Etenī faci
fr̃s in uniuersa mace
aut uos fr̃s ut abun

Paulus apłus xpi ihu
sēm ipiū dei salua
toris nr̃i ꝛ xpi ihu spei
nr̃e timotheo dile
cto filio in fide. gr̃a
mīa ꝛ pax a deo pre
ꝛ xpo ihu dño nr̃o.
II Sicut rogaui te ut
remaneres ephesi cū
irem in macedoniā ut denūcia
res quibusdā ne aliť docerēt ne
q; intenderēt fabulis et genea
logiis interminatis q̄ q̄stiones pre
stant magis quā edificationē
dei que ē in fide. Finis aūt precepti
ē caritas de corde puro ꝛ cōsciā bo
na ꝛ fide nō ficta. A quibꝰ quidā aberrā
tes cōuersi sunt in uaniloquiū. uolentes ēē le
gis doctores. nō intelligentes neq; que
loquuntur neq; de quibꝰ affirmant. Sci
mus aūt qz bona ē lex. siqs ea legitime
utatur. Scientes hoc qz iusto nō est lex po
sita. s; iniustis ꝛ nō subditis. impiis ꝛ pec
catoribꝰ. sceleratis ꝛ contaminatis. patri
cidis ꝛ matricidis. homicidis ꝛ fornica
riis. masculoꝝ concubitoribꝰ. plagiariis
mendacibꝰ ꝛ piuris. ꝛ siqd aliud sane doct
ne aduersatur. q̄ est sēm euglm glē bti dei.
qđ creditū est m. Gr̃as ago ei qui me con
fortauit. in xpo ihu dño nr̃o. qz fidelē
me existimauit ponēs in ministerio. q̄
prius fui blasphemus et psecutor et contume
liosus. s; miam consecutus sum: qz igno
rans feci in incredulitate. Superabun
dauit aūt gr̃a dñi nr̃i ihu xpi: cum fide et
dilectione que est in xpo ihu. Fidelis s'mo
et omni acceptione dignus qz xpc ihc uenit in
hūc mundū peccatores saluos facere.
quoꝝ primꝰ ego sum. Sed ideo miam conse
cutus sū. ut in me primo ostenderet xpc ihc omē
pacientiā suā. ad informationē eoꝝ qui cre
dituri sūt illi in uitā eternā. Regi aūt seculoꝝ im
mortali inuisibili soli deo honor ꝛ gl'a in se
cula seculoꝝ: Am̄. Hoc preceptū commendo tibi fili
timothee sēm precedentes in te ꝓphetias.
ut milites in illis bonā militiam habēs
fidem ꝛ bonā conscientiā. Quā quidā repel
lentes. circa fidem naufragauerūt. ex q̄bꝰ
est ymeneus ꝛ allexander. quos tradidi
sathane: ut discant nō blasphemare.
Obsecro igit primū omniū fieri obsecrationes II
orōnes. postulationes. grãꝝ actiones. p
regibꝰ ꝛ omibꝰ qui in sublimitate
sunt positi: ut quietam ꝛ tranquillā ui
tā agamus. in omi pietate ꝛ castitate.
Hoc enī bonū est ꝛ acceptū corā salua
tore nr̃o deo. qui omnes homines uult sal
uos fieri. ꝛ ad agnitionem ueritatis uenire.
Vnus enī deus. unus ꝛ mediator dei et
hominū. homo xpc ihc: qui dedit redēp
tionem semetipm̄ pro omibꝰ: cuius testimo
nium tēporibꝰ suis confirmatum ē. in quo
positus sū ego predicator et apłus. Ve
ritatem dico in xpo nō mentior. doctor gē II
tium in fide ꝛ ueritate. Volo ergo uiros

rare in omni loco, levantes puras manus
sine ira et disceptatione. Similiter et mulieres
in habitu ornato cum verecundia et sobrietate
ornantes se, non in tortis crinibus, aut auro
aut margaritis vel veste pretiosa, sed quod de-
cet mulieres, promittentes pietatem per opera
bona. Mulier in silentio discat cum omni sub-
iectione. Docere autem mulieri non permitto, neque
dominari in virum, sed esse in silentio. Adam enim
primus formatus est: deinde Eva. Et Adam non
est seductus, mulier autem seducta in prevari-
catione fuit. Salvabitur autem per filiorum generatio-
nem si permanserit in fide et dilectione, et sanc-
tificatione cum sobrietate.

Fidelis sermo. Si quis episcopatum desiderat:
bonum opus desiderat. Oportet ergo episcopum
irreprehensibilem esse, unius uxoris virum,
sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, ho-
spitalem, doctorem, non vinolentum, non per-
cussorem, sed modestum, non litigiosum, non
cupidum, sue domui bene prepositum, filios ha-
bentem subditos cum omni castitate. Si quis autem
domui sue preesse nescit, quomodo ecclesie dei
diligentiam habebit? Non neophitum,
ne in superbiam elatus, in iudicium incidat di-
aboli. Oportet autem illum et testimonium ha-
bere bonum ab his qui foris sunt, ut non in
opprobrium incidat et in laqueum diaboli.
Diacones similiter pudicos, non bi-
lingues, non multo vino deditos, non turpe
lucrum sectantes, habentes misterium fidei
in conscientia pura. Et hii autem probentur primum,
et sic ministrent nullum crimen habentes. Mu-
lieres similiter pudicas, non detrahentes, sobrias,
fideles in omnibus. Diacones sint unius uxo-
ris viri, qui filiis suis bene presint, et suis
domibus. Qui enim bene ministraverit: gradum
sibi bonum acquiret, et multam fiduciam
in fide que est in Christo Ihesu. Hec tibi scribo, fi-
li Timothee, sperans me venire ad te cito.
Si autem tardavero, ut scias quomodo o-
porteat te in domo dei conversari, que est ecclesia
dei vivi, columpna et firmamentum veri-
tatis. Et manifeste magnum est pietatis
sacramentum: quod manifestatum est in carne,
iustificatum est in spiritu, apparuit angelis,
predicatum est gentibus, creditum est in mundo,
assumptum est in gloria.

Spiritus autem manifeste dicit, quia in novissimis
temporibus discedent quidam a fide, attendentes
spiritibus erroris et doctrinis demoniorum, in
hypocrisi loquentium mendacium, et cauteria-
tam habentium suam conscientiam, prohibentium
nubere, abstinere a cibis quos deus creavit
ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus,
et his qui cognoverunt veritatem. Quia
omnis creatura dei bona est, et nichil re-
iciendum quod cum gratiarum actione percipitur. Sancti-
ficatur enim per verbum dei et orationem. Hec propo-
nens fratribus, bonus eris minister Christi Ihesu,
enutritus verbis fidei et bone doctrine quam
assecutus es. Ineptas autem et aniles fabu-
las devita. Exerce autem te ipsum ad pietatem.
Nam corporalis exercitatio ad modicum uti-
lis est. Pietas autem ad omnia utilis est, promissi-
onem habens vite que nunc est et future. Fide-
lis sermo et omni acceptione dignus. In hoc
enim laboramus et maledicimur, quia speramus
in deum vivum, qui est salvator omnium
hominum, et maxime fidelium. Precipe hec et
doce. Nemo adolescentiam tuam contempnat,
sed exemplum esto fidelium in verbo, in conver-
satione, in caritate, in fide, in castitate.
Dum venio attende lectioni, exhortationi
et doctrine. Noli negligere gratiam que
in te est, que data est tibi per prophetiam cum impositio-
ne manuum presbiterii. Hec meditare, in
his esto, ut profectus tuus manifestus sit
omnibus. Attende tibi et doctrine, insta in
illis. Hoc enim faciens, et te ipsum salvum fa-
cies, et eos qui te audiunt.

V Seniorem ne increpaveris, sed obsecra ut
patrem, iuvenes ut fratres, anus ut ma-
tres, iuvenculas ut sorores, in omni casti-
tate. Viduas honora que vere vidue sunt.
Si qua autem vidua filios aut nepotes habet,
discat primum domum suam regere et mu-
tuam vicem reddere parentibus. Hoc enim accep-
tum est coram deo. Que autem vere vidua est
et desolata, speret in deum et instet obsecrationibus
et orationibus nocte ac die. Nam que in
deliciis est, vivens mortua est. Et hoc pre-
cipe, ut irreprehensibiles sint. Si quis autem
suorum et maxime domesticorum curam non habet,
fidem negavit, et est infideli deterior. Vi-
dua eligatur non minus sexaginta annorum,
que fuerit unius viri uxor, in operibus bonis testi-
monium habens, si filios educavit, si hospitio

924

recepit. si sanctorum pedes lavit. si tribula
tionem patientibus subministravit. si omne
opus bonum subsecuta est. Adolescentio
res autem viduas devita. Cum enim luxu
riate fuerint in xristo nubere volunt.
habentes dampnationem quia primam fidem
irritam fecerunt. Simul autem et ociose
discunt circuire domos. Non solum otio
se sed et verbose et curiose. loquentes que non
oportet. Volo ergo iuniores nubere.
filios procreare. matres familias esse. nul
Adulatio lam occasionem dare diabolo maledi
cti gratia. Iam enim quedam converse sunt retro
post sathanan. Siquis ergo fidelis habet
viduas subministret illis. et non gravetur
ecclesia. ut his que vere vidue sunt suf
ficiat. Qui bene presunt presbiteri: duplici ho
nore digni habeantur: maxime qui
laborant in verbo et doctrina. Dicit enim
scriptura. Non infrenabis os bovi tri
turanti. Et dignus est operarius mercede su
a. Adversus presbiterum accusationem noli
recipere. nisi sub duobus aut tribus testibus.
Peccantes coram omnibus argue. ut et ceteri
timorem habeant. Testor coram deo et xristo
ihesu et electis angelis eius. ut hec custo
dias. sine preiudicio nichil faciens. in al
teram partem declinando. Manus cito nemi
ni imposueris. neque communicaveris peccatis
alienis. Teipsum castum custodi. Noli ad
huc aquam bibere. sed vino modico utere
propter stomachum tuum et frequentes tuas in
firmitates. Quorundam hominum peccata
manifesta sunt. precedentia ad iudicium.
quosdam autem et subsequuntur. Similiter et facta
bona manifesta sunt. et que aliter se habent
abscondi non possunt.
VI Quicumque sunt sub iugo servi dominos suos
omni honore dignos arbitrentur: ne
nomen domini et doctrina blasphemetur.
Qui autem fideles habent dominos non contempnant
si magis serviant. quia fideles sunt et dilecti. qui beneficii par
ticipes sunt. Hec doce et exortare. Siqui
aliter docet et non acquiescit sanis sermonibus
domini nostri ihesu xpisti et ei que secundum pietatem est
doctrine: superbus nichil sciens. sed languens
circa questiones et pugnas verborum ex qui
bus oriuntur invidie. contentiones. blasphe
mie. suspiciones male. conflictationes
hominum mente corruptorum et qui a veritate pri
vati sunt. existimantium questum esse pi
etatem. Est autem questus magnus pietas cum
sufficientia. Nichil enim intulimus in hunc
mundum: haud dubium quia nec auferre
quid possumus. Habentes autem alimenta et
quibus tegamur. his contenti simus. Nam qui
volunt divites fieri incidunt in temptati
onem et laqueum diaboli. et desideria
multa et inutilia. et nociva. que mergunt
homines in interitum et perditionem. Ra
dix enim omnium malorum est cupiditas.
quam quidam appetentes erraverunt a fide.
et inseruerunt se doloribus multis. Tu
autem o homo dei hec fuge. Sectare vero iusti
tiam. pietatem. fidem. caritatem. pacientiam.
mansuetudinem. Certa bonum certamen
fidei. Apprehende vitam eternam in qua vocatus
es. et confessus bonam confessionem coram mul
tis testibus. Precipio tibi coram deo qui
vivificat omnia. et xpisto ihesu qui testimo
nium reddidit sub pontio pilato bo
nam confessionem. ut serves mandatum sine ma
cula irreprehensibile. usque in adventum do
mini ihesu xpisti. quem suis temporibus ostendet be
atus. et solus potens rex regum. et dominus domina
ntium. qui solus habet inmortalitatem. et lucem
habitat inaccessibilem. quem nullus vidit
hominum. sed nec videre potest. cui est honor et
gloria et imperium in sempiternum: amen. Di
vitibus huius seculi precipe non sublime sape
re neque sperare in incerto divitiarum. sed in deo
vivo qui prestat nobis omnia abunde
ad fruendum. Bene agere. divites fie
ri in operibus bonis. Facile tribuere. communicare
thesaurizare sibi fundamentum bonum
in futurum. ut apprehendant veram vitam. O
timothee. depositum custodi. devitans
prophanas vocum novitates. et opposi
tiones falsi nominis scientie. quam quidam promittentes
circa fidem erraverunt. Gratia tecum. amen.
Item timotheo Explicit epistola i. Incipit argumentum
scribit de exortatione in secunda ad
martyrii, et omnis regule veritatis. timo
et quid futurum sit temporibus novissimis. et de
sua passione scribit ei ab urbe roma.

Incipit epistola ad timotheum secunda.

Paulus apostolus christi ihesu
per voluntatem dei se-
cundum promissionem
vite que est in christo
ihesu. timotheo ka-
rissimo filio suo.
gratia et misericordia et pax a
deo patre nostro et ihesu
christo domino nostro. Gratias ago deo me-
o cui servio a progenitoribus meis
in conscientia pura quod sine intermissione
habeam tui memoriam in orationibus me-
is. nocte et die desiderans te vide-
re. memor lacrimarum tuarum. ut
gaudio implear: recordationem
accipiens eius fidei que est in te non
ficta. que et habitavit primum in avia
tua loide et matre tua eunice.
certus sum autem quod et in te. Propter quam
causam ammoneo te. ut resusci-
tes gratiam dei que est in te. per impo-
sitionem manuum mearum. Non enim
dedit nobis deus spiritum timoris.
sed virtutis et dilectionis et sobrie-
tatis. Noli itaque erubescere testimo-
nium domini nostri ihesu christi. neque me vinc-
tum eius. Sed collabora evangelio secundum in
virtutem dei qui nos liberavit et voca-
vit vocatione sua sancta. non secundum opera nostra
sed secundum propositum suum et gratiam que data
est nobis in christo ihesu ante tempora secularia.
Manifestata est autem nunc per illumina-
tionem salvatoris nostri ihesu christi. qui de-
struxit quidem mortem. illuminavit autem
vitam et incorruptionem per evangelium. in quo
positus sum ego predicator et apostolus et
magister gentium. Ob quam causam etiam hec pa-
tior. sed non confundor. Scio enim cui credi-
di et certus sum quia potens est depositum me-
um servare in illum diem. Formam habens sa-
norum verborum que a me audisti in fide et dile-
ctione in christo ihesu. Bonum depositum custodi
per spiritum sanctum qui habitat in nobis. Scis quod aversi sunt
a me omnes qui in asia sunt. ex quibus est phi-
gelus et hermogenes. Det misericordiam dominus
onesiphori domui quia sepe me refrige-
ravit. et catenam meam non erubuit. Sed
cum rome venisset: sollicite me quesivit
et invenit. Det illi dominus misericordiam invenire

a deo in illa die. et quanta ephesi ministra- II
vit michi. tu melius nosti. Tu ergo fili mi
confortare in gratia que est in christo ihesu. et que
audisti a me per multos testes. hec commen-
da fidelibus hominibus qui ydonei erunt et a-
lios docere. Labora sicut bonus miles christi
ihesu. Nemo enim militans deo implicat se
negotiis secularibus: ut ei placeat cui se
probavit. Nam et qui certat in agone non co-
ronabitur nisi legitime certaverit. Labo-
rantem agricolam oportet primum de fruc-
tibus percipere. Intellige que dico. Dabit
enim tibi deus in omnibus intellectum. Me-
mor esto dominum ihesum christum resurrexisse a
mortuis ex semine david secundum evangelium
meum in quo laboro usque ad vincula. quasi
male operans. sed verbum dei non est alligatum.
Ideo omnia sustineo propter electos: ut et
ipsi salutem consequantur. que est in christo ihesu cum gloria
celesti. Fidelis sermo. Nam si commortui su-
mus et convivemus. Si sustinebimus et conregna-
bimus. Si negabimus: et ille negabit nos.
Si non credimus. ille fidelis permanet. ne-
gare seipsum non potest. Hec commone: testi-
ficans coram deo. Noli verbis contendere. Ad ni-
chil enim utile est: nisi ad subversionem
audientium. Sollicite cura teipsum probabi-
lem exhibere deo. operarium inconfusibilem
recte tractantem verbum veritatis. Prophana
autem et inaniloquia devita. Multum enim
proficiunt ad impietatem. et sermo eorum ut
cancer serpit. Ex quibus est hymeneus et
philetus. qui a veritate exciderunt dicen-
tes resurrectionem iam factam. et subverte-
runt quorundam fidem. Sed firmum testamentum fundamentum
dei stat. habens signaculum hoc. Cognovit
dominus qui sunt eius. et discedat ab iniqui-
tate omnis qui nominat nomen domini. In magna
autem domo non solum sunt vasa aurea et ar-
gentea. sed et lignea et fictilia. Et quedam
quidem in honorem. quedam autem in contu-
meliam. Si quis ergo emundaverit se ab is-
tis. erit vas in honorem sanctificatum et u-
tile domino. ad omne opus bonum paratum. Iu-
venilia autem desideria fuge. Sectare vero
iustitiam. fidem. caritatem. pacem. cum hiis qui
invocant dominum de corde puro. Stultas
autem et sine disciplina questiones devi-
ta. sciens quia generant lites. Servum autem domini

non oportet litigare. sed mansuetum esse ad omnes.
docibilem. patientem. cum modestia corripientem
eos qui resistunt ueritati. nequando det illis deus
penitentiam ad cognoscendam ueritatem. et resipiscant a dia
boli laqueis. a quo capti tenentur ad ipsius
uoluntatem.
III Hoc autem scito quod in nouissimis diebus insta
bunt tempora periculosa. et erunt homines seipsos a
mantes. cupidi. elati. superbi. blasphemi.
parentibus non obedientes. ingrati. scelesti.
sine affectione. sine pace. criminatores.
incontinentes. immites. sine benignitate. pro
ditores. proterui. tumidi. ceci. uoluptatum
amatores magis quam dei. habentes speciem quidem
pietatis. uirtutem autem eius abnegantes.
et hos deuita. Ex his enim sunt qui penetrant
domos. et captiuas ducunt mulierculas
oneratas peccatis. que seducuntur uariis
desideriis. semper discentes. et numquam ad scientiam
ueritatis peruenientes. Quemadmodum
autem iamnes et mambres restiterunt mo
ysi. ita et hii resistunt ueritati. homines corru
pti mente. reprobi circa fidem. sed ultra non pro
ficient. Insipientia enim eorum manifesta erit
omnibus. sicut et illorum fuit. Tu autem asse
cutus es meam doctrinam. institutionem. pro
positum. fidem. longanimitatem. dilectio
nem. patientiam. persecutiones. passiones. qua
lia michi facta sunt antiochie. iconii. lys
tris. quales persecutiones sustinui. et ex
omnibus eripuit me dominus. Et omnes qui
uolunt pie uiuere in christo ihesu persecu
tionem patientur. Mali autem homines et
seductores proficient in peius. errantes
et in errorem mittentes. Tu uero permane
in hiis que didicisti et credita sunt tibi.
sciens a quo didiceris. et quia ab infantia
sacras litteras nosti. que te possunt instruere
ad salutem per fidem que est in christo ihesu.
Omnis enim scriptura diuinitus inspi
rata. utilis est ad docendum. ad arguen
dum. et ad corripiendum. et ad erudiendum in
iustitia. ut perfectus sit homo dei ad omne
opus bonum instructus.
IIII Testificor coram deo et christo ihesu. qui iudi
caturus est uiuos et mortuos. per aduentum
ipsius et regnum eius. predica uerbum. insta o
portune. inportune. argue. obsecra. in
crepa. in omni patientia et doctrina. Erit
enim tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt.
sed ad sua desideria coaceruabunt sibi ma
gistros prurientes auribus. et a ueritate quidem
auditum auertent. ad fabulas autem conuer
tentur. Tu uero uigila. in omnibus labora.
opus fac euangeliste. ministerium tuum im
ple. sobrius esto. Ego enim iam delibor.
et tempus mee resolutionis instat. Certamen
bonum certaui. cursum consummaui. fidem serua
ui. in reliquo reposita est michi coro
na iustitie. quam reddet michi dominus in il
la die iustus iudex. Non solum autem mi
chi sed et hiis qui diligunt aduentum eius. Festi
na uenire ad me cito. Demas enim me
reliquit. diligens hoc seculum. et abiit thes
salonicam. crescens in galatiam. titus in
dalmatiam. Lucas est mecum solus. Mar
cum assume et adduc tecum. Est enim michi uti
lis in ministerium. Tichicum autem misi ephe
sum. Penulam quam reliqui troade apud
carpum ueniens affer tecum. et libros. maxime
autem membranas. Alexander erarius multa ma
la michi ostendit. reddet ei dominus secundum opera eius.
Quem et tu deuita. Valde enim restitit uer
bis nostris. In prima mea defensione nemo michi
adfuit. sed omnes me dereliquerunt. non illis im
putetur. Dominus autem michi astitit. et confortauit
me. ut per me predicatio impleatur. et audi
ant omnes gentes. et liberatus sum de ore leonis. Li
berauit me dominus ab omni opere malo. et sal
uum faciet in regnum suum celeste. cui glo
ria in secula seculorum. amen. Saluta priscam et aquilam.
et onesifori domum. Erastus remansit
corinthi. Trofimum autem reliqui infirmum
mileti. Festina ante hyemem uenire.
Salutant te eubolus et pudens et linus
et claudia et fratres omnes. Dominus ihesus christus cum
spiritu tuo. Gratia uobiscum. Amen. Explicit II ad timotheum.
Titum commonefacit Incipit prologus in epistola ad titum
et instruit de constitutione presbiterii. et de spi
rituali conuersatione. et here
ticis uitandis. qui scri
pturis iudaicis credunt.
scribens ei a nicopoli.
Incipit epistola ad titum.

Paulus seruus dei a
postolus autem christi ihesu se
cundum fidem electorum
dei. et agnitionem ueritatis que secundum

pietatem est in spem vite eterne quam pro
misit qui non mentitur deus ante tempora secularia.
manifestavit autem temporibus suis verbum suum in pre
dicatione que credita est michi secundum preceptum sal
vatoris nostri dei. Tito dilecto filio secundum
communem fidem. gratia et pax a deo patre et christo ihesu
salvatore nostro. Huius rei gratia reliqui te cre
te ut ea que desunt corrigas. et constituas per
civitates presbiteros. sicut et ego tibi disposui.
Si quis sine crimine est. unius uxoris vir.
filios habens fideles. non in accusatione luxu
rie aut non subditos. Oportet enim episcopum
sine crimine esse. sicut dei dispensatorem. non
superbum. non iracundum. non vinolentum. non per
cussorem. non turpis lucri cupidum. sed ho
spitalem. benignum. prudentem. sobrium. iustum.
sanctum continentem: amplectentem eum qui secundum
doctrinam est fidelem sermonem. ut potens
sit exhortari in doctrina sana. et eos qui
contradicunt arguere. Sunt enim multi et ino
bedientes. et vaniloqui. et seductores. ma
xime autem qui de circumcisione sunt. quos opor
tet redargui: qui universas domos sub
vertunt docentes que non oportet turpis lu
cri gratia. Dixit quidam ex illis proprius ipsorum
propheta. Cretenses semper mendaces: male
bestie ventris pigri: testimonium hoc verum
est. Quam ob causam increpa illos dure: ut
sani sint in fide. non intendentes iudai
cis fabulis. et mandatis hominum aversantium se
veritatem. Omnia quidem munda mundis.
coinquinatis autem et infidelibus nichil est
mundum. sed inquinate sunt eorum et mens et
conscientia. Confitentur se nosse deum. factis autem
negant. cum sint abhominati et incredibiles
et ad omne opus bonum reprobi.
II Tu autem loquere que decet sanam doctrinam.
Senes ut sobrii sint. pudici. pruden
tes. sani in fide. in dilectione. et in pacien
tia. Anus similiter in habitu sancto. non detrahen
tes. non criminatrices. non vino multo ser
vientes. bene docentes ut prudentiam do
ceant. Adolescentulas ut viros suos
ament. filios diligant. prudentes sob
rias. castas. domus curam habentes. benignas.
subditas suis viris. ut non blaspheme
tur verbum dei. Iuvenes similiter horta
re ut sobrii sint. In omnibus te met
ipsum prebe exemplum bonorum operum. in do

ctrina. in integritate. in gravitate; ver
bum sanum irreprehensibile. ut is qui ex
adverso est vereatur nichil habens malum
dicere de nobis. Servos dominis suis sub
ditos esse. in omnibus placentes. non contradi
centes. non fraudantes. sed in omnibus fidem
bonam ostendentes. ut doctrinam salvato
ris nostri dei ornent in omnibus. Apparuit enim
gratia dei salvatoris nostri. omnibus hominibus e
rudiens nos. ut abnegantes impieta
tem et secularia desideria. sobrie et iuste. et
pie vivamus in hoc seculo. expectantes be
atam spem et adventum glorie magni dei. et sal
vatoris nostri ihesu christi. qui dedit semetipsum
pro nobis ut nos redimeret ab omni iniqui
tate. et mundaret sibi populum acceptabilem
sectatorem bonorum operum. Hec loquere et exhor
tare. et argue cum omni imperio. Nemo
te contempnat.
Ammone illos principibus et potestatibus III
subditos esse. dicto obedire. ad omne opus
bonum paratos esse. neminem blasphema
re. non litigiosos esse sed modestos. omnem o
stendentes mansuetudinem ad omnes ho
mines. Eramus enim et nos aliquando insipien
tes. et increduli errantes et servientes de
sideriis et voluptatibus variis in mali
cia et invidia agentes. odibiles. odien
tes invicem. Cum autem benignitas et
humanitas apparuit salvatoris nostri
dei: non ex operibus iustitie que fecimus nos sed
secundum misericordiam suam salvos nos fecit. per la
vacrum regenerationis et renovationis
spiritus sancti quem effudit in nos abunde. per ihesum
christum salvatorem nostrum: ut iustifica
ti gratia ipsius heredes simus secundum spem vi
te eterne. Fidelis sermo est. Et de hiis volo
te confirmare: ut curent bonis operibus preesse
qui credunt deo. Hec sunt bona et utilia ho
minibus. Stultas autem questiones et genea
logias. et contentiones et pugnas legis devita.
Sunt enim inutiles et vane. Hereticum
hominem post unam et secundam correctionem devi
ta. sciens quia subversus est qui eiusmodi est.
et delinquit proprio iudicio condempnatus. Cum
misero ad te arthemam aut tithicum. festina
ad me venire nicopolim. ibi enim statui
hiemare. Zenam legis peritum. et apollo sol
licite premitte. ut nichil illis desit. Di

Discant aūt et nr̄i bonis opib; p̄ess̄e ad
usus necessarios. ut n̄ sint infructu
osi. Salutant te qui mecū sūt omēs.
Saluta eos qui nos amant in fide.
Grā dei cum omnib; uob. Am̄. Ex. ad
Philemoni familiares tt. Jn. ar. ī epl̄a ad
litteras facit. p onesimo suo phylom
filio. scribens ei ab urbe roma de car
cere. p sup̄scriptum onesimum. In
cip̄ epl̄a ad phylom.

Aulus uinctus xp̄i
ihū z timotheus fr̄.
philemoni dile
cto & adiutori
nr̄o. z appie sorori
k'me. z archippo
cōmilitoni nr̄o. z
eccl̄ie que in domo tua est.
grā uobis z pax a deo p̄re nr̄o
z dn̄o ihū xp̄. Grās ago dō me
o semp̄ memoriā tui faciens
in orōnib; meis. audiēs cari
tatem tuā z fidem quā hēs i
dn̄o ihū. z in omēs sanctos ut
comunicatio fidei tue eui
dens fiat in agnitiōe oīs boni.
in xp̄o ihū. Gaudiū eni m̄a
gnum habui z consolatiōem
in caritate tua. q̄ uiscera scō
rū requieuerint p te fr̄. P
pt qd multā fiduciā hābēs
in xp̄o ihū imp̄andi tibi qd ad
rem ptinet. pp̄t caritatē magis
obsecro cū sis talis ut paulus se
nex. nūc aūt z uinctus ihū xp̄. Ob
secro te p meo filio q̄ genui i uin
culis onesimo. qui tibi aliqn̄ inutil'
fuit. nūc aūt z michi et tibi utilis. quē
remisi tibi. Tu aūt illū ut mea uis
cera suscipe. Quē ego uolueram mecū
retinere. ut p te michi ministraret
i uinculis euglii. Sin̄ cōsilio aūt tuo
nichil uolui facere. ut nō uelud ex
necessitate bonū tuū eēt. s; uoluntā
riū. Forsitan eni ideo discessit a te ad
horā ut in etnū illū reciperes. iā n̄ sic s;
uū. s; plus s̄uo frēm karissimū. ma
xime m̄. qnto aūt magis tibi z in car
ne z in dn̄o. Si ergo hēs me sociū: susci

pe illū sic me. Si aūt aliqd nocuit t'
aut debet. hoc m̄ imputa. Ego paul'
scripsi mea manu. Ego reddam. ut n̄
dicam tibi qd z te ip̄m m̄ debes. Itaq;
fr̄. ego te fruar in dn̄o. refice uiscera
mea in xp̄o. Confitens de obediēcia
tua scripsi tibi. sciens qm̄ et sup̄ id q
dico facies. Simul aūt et para m̄ ho
spitiū. Nam spero p orōnes uras donari
me uobis. Salutat te epafras concap
tiuus m̄s. in xp̄o ihū. marcus. aristar
cus. demas. lucas. adiutores m̄i. Grā
dn̄i nr̄i ihū xp̄i cū sp̄u uro. Am̄. Ex. ad
In p̄mis dicendū phil. In. ar. ī epl̄a
ē cur ap̄lus paulus in hac ad hebre
epl̄a scribendo n̄ suauit morē os
suū. ut uocabulū noīs sui ul' ordinis
describet dignitatem. Hec cā ē. qd ad
eos scribens qui ex circūcisiōe credidīt
q̄si gentiū ap̄ls et n̄ hebreor: sciens
quoq; eor̄ sup̄biā suā humilitatē de
monstrās. meritū officii sui noluit
anteferre. Nam simili modo ē iohes
ap̄ls pp̄ humilitatē in epl̄a sua nom̄
suū eadem rōe n̄ p̄tulit. Hanc ergo e
p̄lam fertur ap̄lus ad hebreos cōscrip
tā hebrea lingua misisse. cui sensū
z ordinē retinens lucas euglista: post
excessum beati pauli greco s̄mone cōposu
it. Incip̄ epl̄a ad hebreos

Ultipharie z mul
tisq; modis olī d's
loquēs patrib; in
p̄phis nouissime
dieb; istis locutus
est nob in filio q̄
cōstituit herēdē uni
uersor̄. p quē fecit
sc̄la. Qui cū sit splendor glē z figura
subste eius. portansq; omnia u'bo uir
tutis sue purgaciōem peccator̄ faciens.
sedet ad dexterā maiestatis i excelsis.
tanto melior anglis effectus. qnto dif
ferentius p illis nomē hereditauit. Cui
eni dixit aliqn̄ angelor̄. filius m̄s es tu e
go hodie genui te. Et rursū. Ego ero
illi in patrem. z ip̄e erit m̄ in filiū. Et
cū itm̄ introducit p̄mogenitū in orbē terre
dic. Et adorent eū omēs angli dei. Et ad

angelos quidem dicit. Qui facit angelos suos
spiritus. et ministros suos flammam ignis. Ad fi-
lium autem. Thronus tuus deus in seculum seculi. et
virga equitatis virga regni tui. Dile-
xisti iusticiam et odisti iniquitatem. propterea
unxit te deus. deus tuus oleo exultationis
pre participibus tuis. Et tu in principio domine
terram fundasti. et opera manuum tuarum
sunt celi. Ipsi peribunt tu autem permanebis.
et omnes ut vestimentum veterascent. Et ve-
lud amictum mutabis eos et mutabuntur.
Tu autem idem ipse es. et anni tui non defici-
ent. Ad quem autem angelorum dixit aliquando. Sede
a dextris meis. quoadusque ponam inimi-
cos tuos scabellum pedum tuorum? Nonne
omnes sunt administratorii spiritus in mini-
sterium missi propter eos qui hereditatem ca-
piunt salutis?
Propterea abundantius oportet obser-
vare nos ea que audivimus. ne forte per-
effluamus. Si enim qui per angelos dictus
est sermo factus est firmus. et omnis prevari-
catio et inobediencia iustam accepit mer-
cedis retributionem: quomodo nos effu-
giemus si tantam neglexerimus salutem? que
cum initium accepisset enarrari per domi-
num ab eis qui audierunt in nos confirmata
est. contestante deo signis et portentis. et va-
riis virtutibus. et spiritus sancti distributionibus
secundum suam voluntatem. Non enim angelis sub-
iecit deus orbem terre futurum. de quo
loquimur. Testatus est autem in quodam loco
quis dicens. Quid est homo quod memor es eius.
aut filius hominis quoniam visitas eum? Minu-
isti eum paulo minus ab angelis. gloria
et honore coronasti eum et constituisti eum
super opera manuum tuarum. Omnia subiecisti
sub pedibus eius. In eo enim quod ei omnia sub-
iecit: nichil dimisit non subiectum ei. Nunc
autem necdum videmus omnia subiecta es-
se ei. Eum autem qui modico quam angeli mi-
noratus est. videmus ihesum propter passio-
nem mortis gloria et honore coronatum ut gra-
tia dei pro omnibus gustaret mortem. De-
cebat enim eum propter quem omnia et per quem
omnia qui multos filios in gloriam adduxerat
auctorem salutis eorum per passionem consummari.
Qui enim sanctificat et qui sanctificantur ex uno
omnes. Propter quam causam non confunditur fratres eos vo-

care. dicens. Nunciabo nomen tuum fratribus
meis. in medio ecclesie laudabo te. Et
iterum. Ego ero fidens in eum. Et iterum. Ecce
ego et pueri mei quos michi dedit deus.
Quia ergo pueri communicaverunt sanguini et car-
ni. et ipse similiter participavit eisdem ut
per mortem destrueret eum qui habebat mor-
tis imperium. id est diabolum. et liberaret eos qui
timore mortis per totam vitam obnoxii e-
rant servituti. Nusquam enim angelos apprehendit. sed semen abrahe
apprehendit. Unde debuit per omnia fratribus simi-
lari. ut misericors fieret et fidelis pontifex
ad deum. ut repropiciaret delicta populi. In
eo enim in quo passus est ipse et temptatus.
potens est et eis qui temptantur auxiliari.
Unde fratres sancti vocationis celestis III
participes considerate apostolum et pontificem
confessionis nostre ihesum. qui fidelis est ei
qui fecit illum. sicut et moyses in omni domo
eius. Amplioris enim glorie iste pre moyse
dignus habitus est. quanto ampliorem ho-
norem habet domus qui fabricavit illam.
Omnis namque domus fabricatur ab aliquo.
Qui autem omnia creavit deus est. Et moyses qui-
dem fidelis erat in tota domo eius tam-
quam famulus in testimonium eorum que dicenda
erant. Christus vero tamquam filius in domo sua.
que domus sumus nos: si fiduciam et gloriam spei
usque ad finem firmam retineamus. Quapropter
sicut dicit spiritus sanctus. hodie si vocem eius audie-
ritis nolite obdurare corda vestra sicut in ex-
acerbatione secundum diem temptationis in deserto.
ubi temptaverunt me patres vestri. probaverunt
et viderunt opera mea. xl. annis. Propter quod
offensus fui generationi huic et dixi semper
errant corde. Ipsi autem non cognoverunt vias
meas. sicut iuravi in ira mea. si introibunt
in requiem meam. Videte fratres ne forte sit
in aliquo vestrum cor malum incredulitatis.
discedendi a deo vivo. Sed adhortamini vos-
metipsos per singulos dies donec hodie co-
gnominatur. ut non obduretur quis ex vobis
fallacia peccati. Participes enim christi effecti
sumus. si tamen initium substantie eius usque ad finem
firmum retineamus. dum dicitur. hodie si vo-
cem eius audieritis. nolite obdurare cor-
da vestra quemadmodum in illa exacerbatio-
ne. Quidam enim audientes exacerbaverunt.
sed non universi qui profecti sunt ab egypto per

moysen. Quibus autem offensus est .xl. an-
nis? nonne illis qui peccaverunt quorum cada-
vera prostrata sunt in deserto? Quibus autem
iuravit non introire in requiem ipsius nisi illis
qui increduli fuerunt? Et videmus quia non po-
tuerunt introire in requiem ipsius propter incre-
dulitatem.
IIII Timeamus ergo ne forte relicta pollicita-
tione introeundi in requiem eius existime-
tur aliquis ex vobis deesse. Etenim et nobis nunti-
atum est quemadmodum et illis. Sed non profuit
illis sermo auditus non admixtus fidei ex
his que audierunt. Ingredimur enim in re-
quiem qui credidimus, quemadmodum di-
xit: Sicut iuravi in ira mea, si introi-
bunt in requiem meam. Et quidem operibus
ab institutione mundi perfectis. Dixit enim
in quodam loco de die septima sic. Et
requievit deus die septima ab omnibus operi-
bus suis. Et in isto rursum: Si introibunt in
requiem meam. Quoniam ergo superest
quosdam introire in illam, et hii quibus
prioribus annuntiatum est non introierunt
propter incredulitatem: iterum terminat diem
quendam hodie in David, dicendo: post
tantum temporis sicut supra dictum est, hodie si vocem
eius audieritis, nolite obdurare cor-
da vestra quemadmodum in illa exacerba-
tione. Nam si eis Iesus requiem prestitisset, num-
quam de alia loqueretur post hunc diem. Ita-
que relinquitur sabbatismus populo dei. Qui
enim ingressus est in requiem eius, et ipse re-
quievit ab operibus suis, sicut a suis deus. Fe-
stinemus ergo ingredi in illam requiem,
ut ne in idipsum quis incidat incredulita-
tis exemplum. Vivus enim est dei sermo et
efficax et penetrabilior omni gladio an-
cipiti, et pertingens usque ad divisionem
anime ac spiritus: compagum quoque et medul-
larum, et discretor cogitationum et intentio-
num cordis. et non est ulla creatura in conspectu
eius invisibilis. Omnia autem nuda et ap-
ta sunt oculis eius, ad quem nobis sermo. Ha-
bentes ergo pontificem magnum qui pe-
netravit celos Iesum filium dei, teneamus
spei nostre confessionem. Non enim habemus pon-
tificem qui non possit compati infirmitatibus
nostris. Temptatum autem per omnia pro similitudi-
ne absque peccato. Accedamus cum fi-
ducia ad thronum gratie eius, ut misericordiam consequa-
mur, et gratiam inveniamus in auxilio oportuno.
Omnis namque pontifex ex hominibus
assumptus, pro hominibus constituitur in his que
sunt ad deum, ut offerat dona et sacrificia pro
peccatis: qui condolere possit his qui ignorant et
errant: quoniam et ipse circumdatus est infirmi-
tate: et propterea debet quemadmodum et pro popu-
lo, ita et pro semetipso offerre pro peccatis. Nec
quisquam sumit sibi honorem, sed qui voca-
tur a deo tamquam aaron. Sic et christus non semetipsum
clarificavit, ut pontifex fieret, sed qui lo-
cutus est ad eum: filius meus es tu. ego ho-
die genui te. quemadmodum et in alio loco
dicit: Tu es sacerdos in eternum secundum ordinem
melchisedech. qui in diebus carnis sue
preces supplicationesque ad eum qui possit illum
salvum facere a morte, cum clamore valido
et lacrimis offerens, exauditus est pro sua
reverentia. Et quidem cum esset filius dei,
didicit ex his que passus est obedientiam.
Et consummatus factus est omnibus obtem-
perantibus sibi causa salutis eterne: appel-
latus a deo pontifex iuxta ordinem mel-
chisedech. De quo grandis nobis sermo et
interpretabilis ad dicendum: quoniam imbecilles
facti estis ad audiendum. Etenim cum debe-
retis magistri esse propter tempus: rursum indigetis ut
vos doceamini que sint elementa exordii
sermonum dei: et facti estis quibus lacte opus
sit, non solido cibo. Omnis enim qui lactis
est particeps expers est sermonis iustitie.
Parvulus enim est. Perfectorum autem est cibus
solidus. eorum qui pro consuetudine exerci-
tatos habent sensus ad discretionem boni
ac mali.
Quapropter intermittentes inchoationis christi VI
sermonem, ad perfectionem eius feramur,
non rursum iacientes fundamentum penitentie
ab operibus mortuis et fidei ad deum, bap-
tismatum doctrine, impositionis quoque
manuum, ac resurrectionis mortuorum
et iudicii eterni. Et hoc faciemus si quidem
permiserit deus. Impossibile est enim eos qui
semel sunt illuminati, gustaverunt etiam
celeste donum, et participes sunt facti spiritus sancti,
gustaverunt nichilominus bonum dei ver-
bum, virtutesque seculi venturi, et prolapsi
sunt renovari rursum ad penitentiam, rursum

crucifigentes sibimetipsis filium dei, et oste-
tui habentes. Terra enim sepe venientem su-
per se bibens ymbrem, et generans herbam
oportunam illis a quibus colitur, accipit benedi-
ctionem a deo. Proferens autem spinas ac tribu-
los, reproba est et maledicto proxima, cuius con-
sumatio in combustionem. Confidimus autem de
vobis dilectissimi meliora et viciniora
saluti, tametsi ita loquimur. Non enim
iniustus est deus ut obliviscatur operis
vestri et dilectionis quam ostendistis in no-
mine ipsius, qui ministrastis sanctis et ministra-
tis. Cupimus autem unumquemque vestrum eandem
sollicitudinem ostentare, ad expleti-
onem spei usque in finem: ut non segnes ef-
ficiamini, verum imitatores eorum qui fide et
paciencia hereditabunt promissiones.
Abrahe namque promittens deus: quoniam nemi-
nem habuit per quem iuraret maiorem, iu-
ravit per semetipsum dicens: Nisi benedicens
benedicam te, et multiplicans multipli-
cabo te. Et sic longanimiter ferens, adep-
tus est repromissionem. Homines enim per ma-
iorem sui iurant, et omnis controversie
eorum finis ad confirmationem est iura-
mentum. In quo abundancius volens deus
ostendere pollicitationis heredibus im-
mobilitatem consilii sui: interposuit
iusiurandum. ut per duas res inmobiles,
quibus impossibile est mentiri deum: fortis-
simum solacium habeamus. qui confugimus ad te-
nendam propositam spem, quam sicut ancho-
ram habemus anime tutam ac firmam, et ince-
dentem usque ad interiora velaminis: ubi
precursor pro nobis introivit ihesus: secundum ordi-
nem melchisedech pontifex factus in eternum.
VI Hic enim melchisedech rex salem
sacerdos dei summi qui obviavit abrahe
regresso a cede regum, et benedixit ei cui
decimas omnium divisit abraham. Primum
quidem qui interpretatur rex iusticie, dein-
de autem et rex salem, quod est rex pacis. sine pa-
tre sine matre, sine genealogia, neque inicium
dierum neque vite finem habens, assimilatus
autem filio dei manet sacerdos in perpetuum.
Intuemini autem quantus sit hic, cui et de-
cimas dedit de precipuis abraham patri-
archa. Et quidem de filiis levi sacerdocium
accipientes mandatum habent decimas su-

mere a populo secundum legem, id est a fratribus suis,
quamquam et ipsi exierint de lumbis abrahe.
Cuius autem generatio non annumeratur in eis, deci-
mas sumpsit abraham. Et hunc qui habebat + ab
repromissiones benedixit. Sine autem ulla con-
tradictione quod minus est a meliore benedicitur. Et
hic quidem decimas morientes homines
accipiunt. ibi autem contestatur quia vivit. Et
ut ita dictum sit per abraham et levi qui deci-
mas accepit decimatus est. Adhuc enim in
lumbis patris erat quando obviavit ei mel-
chisedech. Si ergo consumatio per sacerdocium
leviticum erat, populus enim sub ipso legem acce-
pit, quid adhuc necessarium secundum ordinem mel-
chisedech alium surgere sacerdotem, et non
secundum ordinem aaron dici? Translato enim sa-
cerdotio, necesse est ut et legis translatio fiat.
In quo enim hec dicuntur, de alia tribu est,
de qua nullus altario presto fuit. Mani-
festum est enim quod ex iuda ortus est dominus
noster: in qua tribu nichil de sacerdotibus
moyses locutus est. Et amplius adhuc
manifestum est, si secundum similitudinem mel-
chisedech exurgat alius sacerdos, qui non secundum
legem mandati carnalis factus est, sed secundum vir-
tutem vite insolubilis. Contestatur enim: quoni-
am tu es sacerdos in eternum secundum ordinem melchi-
sedech. Reprobatio quidem fit precedentis
mandati, propter infirmitatem eius et inu-
tilitatem. Nichil enim ad perfectum ad-
duxit lex. Introductio vero melioris
spei, per quam proximamus ad deum. Et quantum
est non sine iureiurando. Alii quidem sine iure-
iurando sacerdotes facti sunt. Hic autem
cum iureiurando per eum qui dixit ad illum,
Iuravit dominus et non penitebit eum. tu es sa-
cerdos in eternum secundum ordinem melchisedec.
In tantum melioris testamenti sponsor factus est
ihesus. Et alii quidem plures facti sunt sacerdo-
tes secundum legem, idcirco quod morte prohibe-
rentur permanere. Hic autem eo quod maneat in
eternum sempiternum habet sacerdocium. Unde et sal-
vare in perpetuum potest accedentes per semet
ipsum ad deum. semper vivens ad interpellan-
dum pro nobis. Talis enim decebat ut nobis esset
pontifex. sanctus innocens, impollutus, segre-
gatus a peccatoribus: et excelsior celis factus.
Qui non habet cotidie necessitatem, quemad-
modum sacerdotes primum pro suis delictis ho-

ſtias offerre deīn p̄ p̄pli. Hoc enī fecit
ſemel ſeipſm offerendo ſe. Lex enī hoīes cō
ſtituit ſacerdotes infirmitatē habētes.
Sermo aūt iuriſiurandi qui p̄ legē
ē: filiū in etnū pfectū.
VIII Capitulū aūt ſup ea que dicunt. Talē
habemus pōtificem qui cōſedit ī dex
tra ſedis magnitudinis in celis. ſcōrū
miniſter. 7 tabnaculi ueri q̄ fixit dñs.
7 nō homo. Omnis enī pontifex ad offe
rēda munā et hoſtias conſtituitur. un
neceſſe eſt et hunc hēre aliqd qđ offerat.
Si igitur eēt ſup trām nec eēt ſacerdos: cum
eēnt q offerrent ſcdm legem munera.
qui exemplari et umbre deſeruiūt ce
leſtium. ſicut reſponſū eſt moyſi cū conſū
maret tabnaculū. Vide inquit omīa fa
cito ſcdm exemplar. qđ tibi oſtenſū ē
in monte. Nunc aūt melius ſortitus
eſt miniſteriū. quāto et melioris teſta
mēti mediator eſt. qđ in melioribꝫ re
pmiſſionibꝫ ſancitum ē. Nā ſi illud
prius culpa uacaſſet: nō utiq ſcdi locꝰ
inquireretur. Vituꝑans enī eos dic.
Ecce dies ueniunt. dicit dñs. 7 cōſūma
bo ſup domū iſrl. 7 ſup domū iuda te
ſtamētū nouū. Nō ſcdm teſtamētū qđ
feci patribꝫ eoꝝ ī die qua appēhēdi ma
nū illoꝝ ut educerem eos de tra egy
pti. Qm̄ ipi nō pmanſerūt in teſtamē
to meo. 7 ego neglexi eos dic dñs. Qa
hoc ē teſtamētū qđ diſponā domui iſ
rahel. Poſt dies illos dicit dñs. dā do
leges meas in mēte eoꝝ. 7 in corde eoꝝ
ſupſcribam eas. 7 ero eis in deū. 7 ipſi e
rūt michi in pplm. Et nō docebit unuſqſ
q pximū ſuū. 7 uniſquiſq frēm ſuū
dicens. cognoſce dñm: qm omēs ſcient
me a minimo uſq ad maiorē eoꝝ:
qa ppicius ero iniqtatibꝫ eoꝝ. 7 peccatoꝝ
illoꝝ iam nō memorabor. Dicēdo aūt no
uū ueterauit prius. Qđ aūt antiquatur 7 ſe
neſcit. pe interitū eſt.
IX Habuit quidē 7 prius iuſtificatōes culture
7 ſcm ſeculare. Tabnaclm enī factū ē pmū.
in quo erāt candelabra 7 mēſa. 7 ppoſitiō
panū. qđ dr ſcā. Poſt uelamētū aūt ſcdm
tabnaclm. qđ dr ſcā ſcōꝝ. hns aureū thu
ribulū. 7 archam teſtamēti circūtectā ex oī
parte auro. in q̄ urna aurea hns mānā.
et uirga aaron q̄ froduerat. et tabule
teſtamēti: ſup q̄ cherubin glē obum
brantia ppiciatoriū. de quibꝫ nō ē modo
dicendum p ſingula. His ū ita cōpoſi
tis in priori quidem tabnaclo ſep intro
ibant ſacerdotes ſacrificioꝝ officia cōſū
mātes. In ſcdo aūt ſemel ī anno ſolus
pontifex nō ſine ſanguine q̄ offert p
ſua 7 ppi ignorantia. hoc ſignificante ſpū
ſcō. nondū ꝓpalatam eē ſanctoꝝ uiam.
adhuc priore tabnaculo hnte ſtatū. que
parabola eſt tpis inſtantis iuxta q̄ munā
et hoſtie offerunt. q̄ nō poſſunt iuxta
ſciam pfectum facere ſuientē. ſolomō
in cibꝫ et in potibꝫ et in uariis baptiſ
matibꝫ et iuſticiis carnis uſq ad tps
correctionis impoſitis. Xpc aūt aſſiſtēs
pontifex futuroꝝ bonoꝝ pamplius 7 p
fectius tabnaclm nō manufcm id ē nō
huius creatōis. neq p ſanguinē hyrcoꝝ
aut uituloꝝ. ſꝫ p ppriū ſanguinē intro
iuit ſemel in ſcā eterna redēptiōe inuē
ta. Si enī ſanguis hyrcoꝝ et tauroꝝ et
cinis uitule aſpſus inquinatos ſcificat ad
emundationē carnis. quāto magis ſan
guis xpi qui pſpm ſcm ſemetipm ob
tulit immaculatū deo emundabit ꝯſciā
nrām ab opibꝫ mortuis ad ſuiendū deo
uiuenti. Et ideo noui teſtamēti medi
ator eſt. ut morte intercedēte ī redēptī
onē eaꝝ puaricationū q̄ erāt ſub p
ori teſtamēto repmiſſiōem accipiant
qui uocati ſunt eterne hēditatis. Ubi e
teſtamētū ē. mors neceſſe eſt intercedat
teſtatoris. Teſtamētū enī in mortuis
ꝯfirmatū ē. Alioqn nōdū ualet dū
uiuit qui teſtatus ē. Unde nec pmū
quidē ſine ſanguine dedicatū ē. Lecto enī
omī mandato legis a moyſe. uniuſo
pplo accipiens ſanguinē uituloꝝ 7 hyr
coꝝ cū aqua et lana coccinea 7 hyſopo.
ipm quoq librū et oēm pplm aſpſit di
cens. Hic ē ſanguis teſtamēti. qđ man
dauit ad uos deus. Etiā tabnaclm 7 oīa
uaſa miniſterii ſanguine ſilr aſpſit.
Et omīa pene in ſanguine mundant
ſcdm legem. 7 ſine ſanguinis effuſiōe nō
fit remiſſio peccatoꝝ. Neceſſe ē ḡ exempla

na quidem celestium hiis mundari. ipsa
autem celestia melioribus hostiis quam istis.
Non enim in manufacta sancta ihesus introiuit
exemplaria uerorum. sed in ipsum celum ut ap
pareat nunc uultui dei pro nobis. neque ut
sepe offerat semetipsum quemadmodum
pontifex intrat in sancta per singulos annos
in sanguine alieno. Alioquin oporte-
bat eum frequenter pati ab origine mun
di. Nunc autem semel in consummatione seculo
rum ad destitutionem peccati per hostiam suam
apparuit. et quemadmodum statutum est homi
nibus semel mori. post hoc autem iudicium.
Sic et christus semel oblatus ad multorum
exhaurienda peccata. secundo autem sine pec
cato apparebit. expectantibus se in sa
lutem.

Umbram enim habens lex futurorum bonorum
non ipsam ymaginem rerum per singulos annos
eisdem ipsis hostiis quas offerunt inde-
sinenter numquam potest accedentes perfectos
facere. Alioquin cessassent offerri. ideo quod
nullam haberent conscientiam peccati culto
res semel mundati. sed in ipsis comme
moratio peccatorum per singulos annos
fit. Impossibile enim est sanguine tau
rorum et hyrcorum auferri peccata. Ideo in
grediens mundum dicit. Hostiam
et oblationem noluisti. corpus autem aptasti
mihi. Holocaustomata et pro peccato: non
placuerunt. Tunc dixi. Ecce uenio. In
capite libri scriptum est de me. ut faci
am deus uoluntatem tuam. Superius dicens.
quia hostias et oblationes et holocaustoma
ta et pro peccato noluisti. nec placita sunt
tibi que secundum legem offeruntur. tunc
dixi. ecce uenio. ut faciam deus uoluntatem
tuam. Aufert primum ut sequens statu
at. In qua uoluntate sanctificati sumus per ob
lationem corporis christi ihesu semel. Et omnis
quidem sacerdos presto est cotidie ministrans
et easdem sepe offerens hostias que num
quam possunt auferre peccata. Hic autem
unam pro peccatis offerens hostiam. in
sempiternum sedit in dextera dei. de ce
tero expectans donec ponantur inimici eius
scabellum pedum eius. Una enim oblatione
consummauit in sempiternum sanctificatos. Con
testatur autem nos et spiritus sanctus. Postquam enim
dixit. Hoc est autem testamentum quod testabor
ad illos. post dies illos dicit dominus dando
leges meas in cordibus eorum. et in mentibus eorum
superscribam eas. et peccatorum et iniquitatum eorum
iam non memorabor amplius. Ubi autem
horum remissio: iam non oblatio pro peccato.
Habentes itaque fratres fiduciam in introi
tu sanctorum in sanguine christi. quam initiauit
nobis uiam nouam et uiuentem per uelamen
id est carnem suam. et sacerdotem magnum
super domum dei. accedamus cum uero corde
in plenitudine fidei. aspersi corda a conscientia
mala. et abluti corpus aqua munda. tene
amus spei nostre confessionem indeclinabilem.
Fidelis enim est qui repromisit. Et conside
remus inuicem in prouocatione caritatis et bo
norum operum. non deserentes collectionem no
stram sicut est consuetudinis quibusdam. sed
consolantes. et tanto magis quanto uideritis
appropinquantem diem. Uoluntarie enim pec
cantibus nobis post acceptam notitiam
ueritatis iam non relinquitur pro peccatis ho
stia. Terribilis autem quedam expectatio
iudicii. et ignis emulatio que consumptura
est aduersarios. Irritam enim quis faciens
legem moysi sine ulla miseratione duo
bus uel tribus testibus moritur. Quanto magis
putatis deteriora mereri supplicia qui fili
um dei conculcauit et sanguinem testamen
ti pollutum duxerit in quo sanctifica
tus est. et spiritui gratie contumeliam fecerit.
Scimus enim illum qui dixit. michi uindi
ctam et ego retribuam. Et iterum. Quia iudi
cabit dominus populum suum. Horrendum est
incidere in manus dei uiuentis. Reme
moramini autem pristinos dies. in quibus
illuminati magnum certamen sustinuistis
passionum. Et in altero quidem obprobriis et tri
bulationibus spectaculum facti. in altero autem
socii taliter conuersantium effecti. Nam et
uinctis compassi estis. et rapinam bonorum
uestrorum cum gaudio suscepistis. cognoscentes
uos habere meliorem et manentem substantiam.
Nolite itaque amittere confidentiam uestram.
que magnam habet remunerationem. Pacien
tia enim nobis necessaria est. ut uoluntatem
dei facientes. reportetis repromissionem.
Adhuc enim modicum aliquantulum qui uen
turus est ueniet. et non tardabit. Iustus

autem meus ex fide uiuit. Quod si subtraxerit
se, non placebit anime mee. Nos autem non sumus
filii subtractionis in perditionem, sed fidei in
acquisitionem anime.

XI

Est autem fides sperandarum substantia rerum, argu
mentum non apparentium. In hac enim testimonium
consecuti sunt senes. Fide intelligimus aptata
esse secula uerbo dei, ut ex inuisibilibus uisibi
lia fierent. Fide plurimam hostiam Abel quam
Cain obtulit deo, per quam testimonium conse
cutus est esse iustus, testimonium perhibente
muneribus eius deo, et per illam defunctus
adhuc loquitur. Fide Enoch translatus est,
ne uideret mortem, et non inueniebatur quia
transtulit illum deus. Ante translationem enim
testimonium habuit placuisse deo. Sine fi
de autem impossibile est placere deo. Cre
dere enim oportet accedentem ad deum quia
est, et inquirentibus se remunerator sit.
Fide Noe responso accepto de his que adhuc
non uidebantur, metuens aptauit arcam
in salutem domus sue, per quam dampnauit
mundum, et iustitie que per fidem est heres
est institutus. Fide qui uocatur Abraham
obediuit in locum exire quem accepturus
erat in hereditatem, et exiuit nesciens
quo iret. Fide demoratus est in terra
promissionis tamquam in aliena, in casulis ha
bitando cum Ysaac et Iacob coheredibus repro
missionis eiusdem. Expectabat enim fun
damenta habentem ciuitatem, cuius artifex et
conditor deus. Fide et ipsa Sarra sterilis uir
tutem in conceptionem seminis accepit, et preter
tempus etatis, quoniam fidelem credidit esse qui re
promiserat. Propter quod et ab uno orti sunt,
et hoc emortuo, tamquam sydera celi in mul
titudine, et sicut arena que est ad oram
maris innumerabilis. Iuxta fidem defun
cti sunt omnes isti, non acceptis repromis
sionibus, sed a longe eas aspicientes, et sa
lutantes, et confitentes quia peregrini et ho
spites sunt super terram. Qui enim hec dicunt,
significant se patriam inquirere. Et si qui
dem illius meminissent de qua exierunt,
habebant utique tempus reuertendi. Nunc autem
meliorem appetunt, id est celestem. Ideo non
confunditur deus uocari deus eorum. Para
uit enim illis ciuitatem. Fide obtulit
Abraham Ysaac cum temptaretur, et uni
genitum offerebat, qui susceperat repromis
siones, ad quem dictum est: quia in Ysaac uo
cabitur tibi semen, arbitrans quia et a mortuis susci
tare potens est deus. Unde eum et in parabolam ac
cepit. Fide et de futuris benedixit Ysaac et Iacob
et Esau. Fide Iacob moriens singulos filio
rum Ioseph benedixit, et adorauit fastigium
uirge eius. Fide Ioseph moriens de pro
fectione filiorum Israel memoratus est, et de
ossibus suis mandauit. Fide Moyses natus
occultatus est mensibus tribus a parentibus
suis, eo quod uidissent eum elegantem in
fantem, et non timuerunt regis edictum. Fide
Moyses grandis factus negauit se esse filium
filie Pharaonis, magis eligens affligi
cum populo dei quam temporalis peccati habere iocundi
tatem, maiores diuitias estimans the
sauro Egyptiorum improperium Christi. Aspicie
bat enim in remunerationem. Fide reliquit
Egyptum, non ueritus animositatem regis.
Inuisibilem enim tamquam uidens sustinu
it. Fide celebrauit pascha et sanguinis effu
sionem, ne qui uastabat primitiua tan
geret eos. Fide transierunt mare rubrum
tamquam per aridam terram, quod experti Egyp
tii deuorati sunt. Fide muri Hiericho ce
ciderunt, circuitu dierum septem. Fide Raab
meretrix non periit cum incredulis, excipiens
exploratores cum pace. Et quid adhuc di
cam? Deficiet enim me tempus enarrantem
de Gedeon, Barach, Samson, Iepte, Da
uid, et Samuhel, et aliis prophetis, qui per fi
dem uicerunt regna, operati sunt iusti
tiam, adepti sunt repromissiones. Obtura
uerunt ora leonum, extinxerunt impe
tum ignis, effugauerunt aciem gladii, con
ualuerunt de infirmitate, fortes facti sunt
in bello, castra uerterunt exterorum. Accepe
runt mulieres de resurrectione mor
tuos suos. Alii autem distenti sunt non sus
cipientes redemptionem, ut meliorem
inuenirent resurrectionem. Alii uero lu
dibria et uerbera experti, insuper et uincula et car
ceres. Lapidati sunt, secti sunt, temptati
sunt, in occisione gladii mortui sunt.
Circuierunt in melotis, in pellibus capri
nis, egentes, angustiati, afflicti, quibus
dignus non erat mundus, in solitudini
bus errantes, et in montibus et in speluncis.

ri cauernis tre. Et hii omēs testimonio
fidei pbati n̄ acceperunt pmissionem
deo p nob melius aliqd puidēte. ut ne
sine nob cōsūmarentur.
Ideoq; et nos tantā hn̄tes impositā nu
bem testiū. deponentes omne pon
dus et circūstans nos peccatū. p paciē
tiā curram ad ppositū nob certamē. aspi
cientes in auctorem fidei et cōsūmatorē
ihm. qui pposito sibi gaudio sustinu
it crucem cōfusiōe cōtempta. atq; i dex
tera sedis dei sedet. Recogitate eni eū
qui talem sustinuit a peccatoribz ad
uersus semet ipm̄ cōdictioem. ut ne fati
gemini aīs uris deficientes. Nondū
eni usq; ad sanguinē restitistis. ad u
sus peccatū repugnātes. et obliti estis
cōsolationis q̄ uobis tamq̄ filiis loq̄
dicens. Fili mi. noli negligere disci
plinā dn̄i. neq; fatigeris dum ab eo ar
gueris. Quē eni diligit dn̄s castigat.
flagellat aut omnē filiū quē recipit.
In disciplina pseuerate. tamq̄ filiis
uob se offert deus. Quis eni filius q̄
n̄ corripit pat? Qd si extra disciplinam
estis. cui participes fc̄i sūt omēs. ergo
adulteri et nō filii estis. Deīn patres qd̄ē
carnis nr̄e hūim eruditores. et reuere
bamur eos. Nō multo mag obtēpa
bim patri spūū. et uiuem? Et illi quidē
in tp̄e paucoꝝ dierū sm̄ uoluptatem
suā erudiebant nos. hic aut ad id qd
utile est in recipiendo sc̄ificationem
eius. Omnis aut disciplina in p̄senti
quidē uidetur n̄ ēe gaudii. s; mero
ris. postea aut fructū pacatissimū
exercitatis p eam reddet iustitie. Ppt
qd remissas manus et soluta genua e
rigite. et gressus rectos facite pedibz
uris. ut n̄ claudicās quis erret. mag
aut sanetur. Pacem sequimi cū oībz
et scīmoniā. sine qua nemo uidebit
dm̄. cōtemplātes. ne quis desit gr̄e dī.
ne q̄ radix amaritudinis sursū germi
nans impediat. et p illam inquinent multi.
Ne quis fornicator aut pphanus ut e
sau. qui ppt unā escam uēdidit pri
mitiua sua. Scitote eni qm̄ et poste
a cupiens hereditare bn̄dictionē. rep
batus ē. Nō eni inuenit penitentie
locū quāquā cū lacrimis inqsisset eā.
Nō eni accessistis ad tractabilem et
accessibilem ignē et turbinē et caligi
nē et pcellam. et tube sonū. et uocē uerboꝝ.
q̄ qui audierūt excusauerūt se. ne
eis fieret uerbū. Nō eni portabant qd
dicebatur. Et si bestia tetigerit mon
tem. lapidabitr. Et ita terribile e
rat qd uidebatur. Moyses eni dix. Ex
territus sum et tremebundus. Sed accessi
stis ad syon mōtē. et ciuitatē dei uiuē
tis ierl̄m celestē. et multorū miliū an
geloꝝ frequentiā. et ecclam primitiuoꝝ
qui cōscripti sunt in celis. et iudicē oīm
deū. et spm̄ iustoꝝ pfectoꝝ. et testamēti
noui mediatorē ihm. et sanguinis
aspsionē melius loquentē quā abel. Vide
te ne recusetis loquentē. Si eni illi n̄
effugerūt recusātes eū qui sup terram
loquebatur. multo mag nos qui de celis lo
quentē nob auertim. Cui uox mouit terā tūc.
nunc aut repmittit dicens. Adhuc se
mel ego mouebo n̄ solū terrā. sed
et celū. Qd aut adhuc semel dicit decla
rat mobiliū translationē. tamq̄ factoꝝ
ut maneant ea q̄ sunt immobilia. Itaq;
regnū immobile suscipientes habem
gr̄am p quā seruiam placentes deo cum
metu et reuerentia. Etenī deus nr̄ ignis
cōsumens est.
XIII Karitas fraternitatis maneat in uobis.
et hospitalitatē nolite obliuisci. P
hanc eni placuerunt quidā angli hospi
ciis receptis. Mementote uinctoꝝ tamq̄
simul uincti. et laborantiū tamq̄ et ipi in
corpore cōmorātes. Honorabile cōnubi
ū in omībz et thorus immaculatus.
Fornicatores eni et adulteros iudicabit
deus. Sint mores sine auaritia. cōtēti p̄se
tibz. Ipse eni dix. Nō te deseram. neq; de
relinquā. ita ut cōfidenter dicam. Do
minus michi adiutor. n̄ timebo qd faci
at michi homo. Mementote ppositoꝝ uroꝝ. qui
uob locuti sūt uerbū dei. quoꝝ intuē
tes exitū cōuersationis imitamini fidē.
Ihc xp̄c heri et hodie. ipse et in scl̄a. Doc
trinis uariis et pegrinis nolite abdu
ci. Optimū ē eni grā stabilire cor nō

escis, que non profuerunt ambulantibus in
eis. Habemus enim altare de quo edere
non habent potestatem qui tabernaculo de-
serviunt. Quorum enim animalium infertur san-
guis pro peccato in sancta per pontificem horum
corpora cremantur extra castra. Propter quod et Ie-
sus ut sanctificaret per suum sanguinem populum
extra portam passus est. Exeamus igitur ad eum
extra castra improperium eius portantes. Non
enim habemus hic manentem civitatem
sed futuram inquirimus. Per ipsum ergo hostiam
offeramus laudis semper Deo, id est fructum
labiorum confitentium nomini eius. Benefi-
centie autem et communionis nolite oblivisci.
Talibus enim hostiis promeretur Deus. Obe-
dite prepositis vestris et subiacete eis. Ipsi
enim pervigilant quasi rationem pro animabus vestris
reddituri, ut cum gaudio hoc faciant et
non gementes. Hoc enim non expedit vobis.
Orate pro nobis. Confidimus enim quia bonam
conscientiam habemus, in omnibus bene volentes
conversari. Amplius autem deprecor vos hoc
facere, quo celerius restituar vobis. Deus
autem pacis qui eduxit de mortuis pa-
storem magnum ovium in sanguine te-
stamenti eterni dominum nostrum Ihesum Christum, ap-
tet vos in omni bono, ut faciatis volun-
tatem eius, faciens in vobis quod placeat
coram se per Ihesum Christum, cui est gloria in secula se-
culorum amen. Rogo autem vos fratres ut suffe-
ratis verbum solatii. Etenim perpaucis scripsi
vobis. Cognoscite fratrem nostrum Timotheum
dimissum. Cum quo si celerius venerit vi-
debo vos. Salutate omnes prepositos ve-
stros et omnes sanctos. Salutant vos de Ytali-
a fratres. Gratia cum omnibus vobis amen. Explicit epistola

ad Hebreos. Incipit prologus in actibus apostolorum.

Lucas natione
Syrus, cuius laus in evangelio
canitur, apud Antiochiam medicine orum
artis egregius, et apostolorum Christi discipulus,
postea usque ad confessionem Paulum
secutus apostolum sine crimine. In virginitate
permanens Deo maluit inservire. Qui octo-
ginta et quatuor agens etatis annos in Bi-
thinia de seculo noscitur emigrasse. Hic
ergo divino stimulatus imperio peraque
in Achaie partibus evangelium scribens gre-
cis fidelibus incarnationem domini fideli nar-
ratione ostendit, eumdemque de stirpe David
de origine descendisse monstravit. Cui
non inmerito scribendorum apostolorum actuum
potestas in ministerio datur, ut Deo in Deum
pleno et filio perditionis extincto, oratione
ab apostolis facta sorte domini electionis numerus com-
pleretur. Sicque Paulus consummationem
apostolicis actibus daret, quem diu contra stimu-
lum calcitrantem dominus elegisset. Quod legenti-
bus Deum brevi voluit sermone ostendere,
quam pluribus aliquid fastidientibus prodi-
disse. Sciens quod operantem agricolam opor-
teret de suis fructibus edere. Que tanta divi-
na subsecuta est gratia, ut non soli corpori-
bus sed et animabus eius proficeret medicina.

Canit psalmista. Item incipit alius
Ambulabit a virtute in virtutem. prologus

in virtutem. Apostoli Pauli epistulis dudum
uno volumine translatis domnion
et rogatiane karissimi, actus apostolorum compelli-
tis ut transferam in latinum. Quem librum
nulli dubium est a Luca Antiocheno ar-
te medico, qui postea fuerit Paulo apo-
stolo, Christi factus est discipulus, fuisse e-
ditum. Cervices premit sepius imposita
oneris magnitudo, quod studia invidorum
reprehensione dignum putant omne quod scri-
bimus. Sed illorum numquam odio retrac-
tione iuvante Christo mea silebit eloq-
uium. Incipit argumentum

Actus apostolorum nudam quidem videntur sona-
re historiam, et nascentis ecclesie infanti-
am texere. Sed si noverimus scriptorem eorum Lu-
cam esse medicum, cuius laus est in evangelio,
animadvertemus pariter omnia verba illius a-
nime languentis esse medicinam. Incipit ac-
tus apostolorum

PRimum quidem
sermonem feci de om-
nibus o Theophile que ce-
pit Ihesus facere et doce-
re usque in diem qua pre-
cipiens apostolis per Spiritum
Sanctum, quos elegit as-
sumptus est. Quibus et prebu-
it se ipsum vivum post passionem
suam in multis argumentis per dies
quadraginta apparens eis et loquens de regno
Dei. Et convescens precepit eis ab
Ierosolimis ne discederent, sed exp-

tarent promissionem patris quam audistis
inquit per os meum. Quia iohannes quidem ba
ptizavit aqua. vos autem baptizabimini
spiritu sancto non post multos hos dies. Igitur qui
convenerant interrogabant eum dicentes.
Domine. si in tempore hoc restitues regnum israel.
Dixit autem eis. Non est vestrum nosse tempora vel
momenta que pater posuit in sua potestate.
sed accipietis virtutem supervenientis spiritus
sancti in vos. et eritis michi testes in ierusalem.
et in omni iudea et samaria usque ad ulti
mum terre. Et cum hec dixisset. videnti
bus cunctis elevatus est. et nubes susce
pit eum ab oculis eorum. Cumque intuerentur
in celum euntem illum: ecce duo viri asti
terunt iuxta illos in vestibus albis. qui et
dixerunt. Viri galilei quid statis aspici
entes in celum? Hic ihesus qui assumptus est a
vobis in celum sic veniet quemadmodum vi
distis eum euntem in celum. Tunc reversi
sunt ierusalem a monte qui vocatur oli
veti qui est iuxta ierusalem sabbati habens iter.
Et cum introissent in superiora in cenaculum
ascenderunt. ubi manebant petrus et io
hannes. iacobus. et andreas. philippus. et tho
mas. bartholomeus. et matheus. iacobus
alphei. et symon zelotes. et iudas iaco
bi. Hii omnes erant perseverantes una
nimiter in oratione. cum mulieribus et mari
a matre ihesu et fratribus eius. Et in diebus
illis exurgens petrus in medio fratrum di
xit. Erat autem turba hominum simul fere cen
tum viginti. Viri fratres: oportet impleri
scripturam quam predixit spiritus sanctus per os david. de iu
da qui fuit dux eorum qui comprehenderunt
ihesum. qui connumeratus erat in nobis. et sor
titus sortem ministerii huius. Et hic
quidem possedit agrum de mercede iniqui
tatis. et suspensus crepuit medius. et dif
fusa sunt omnia viscera eius. Et notum
factum est omnibus habitantibus ierusalem. ita ut
appellaretur ager ille lingua eorum achel
demach. hoc est ager sanguinis. Scriptum
est enim in libro psalmorum. Fiat commoratio
eius deserta. et non sit qui habitet in ea.
et episcopatum eius alter accipiat. Oportet
ergo ex hiis viris qui nobiscum congregati
sunt in omni tempore quo intravit et exivit
inter nos dominus ihesus incipiens a baptismate
iohannis usque in diem qua assumptus est a nobis
testem resurrectionis eius nobiscum fieri u
num ex istis. Et statuerunt duos ioseph
qui vocabatur barsabas qui cognomi
natus est iustus. et mathiam. Et orantes di
xerunt. Tu domine qui corda nosti omnium.
ostende quem elegeris ex hiis duobus unum
accipere locum ministerii huius. et apostolatus
de quo prevaricatus est iudas ut abiret
in locum suum. Et dederunt sortes eis. Et
cecidit sors super mathiam. et connumeratus
est cum undecim apostolis.

II
Et cum complerentur dies pentecosten: erant
omnes discipuli pariter in eodem loco.
Et factus est repente de celo sonus tamquam
advenientis spiritus vehementis. et replevit
totam domum ubi erant sedentes. Et
apparuerunt illis dispertite lingue tamquam i
gnis. seditque supra singulos eorum. Et reple
ti sunt omnes spiritu sancto. et ceperunt loqui variis
linguis. prout spiritus sanctus dabat eloqui illis.
Erant autem in ierusalem habitantes iudei vi
ri religiosi. ex omni natione que sub celo
est. Facta autem hac voce. convenit multitu
do. et mente confusa est. quoniam audiebat
unusquisque lingua sua illos loquentes.
Stupebant autem omnes et mirabantur dicen
tes ad invicem. Nonne ecce omnes isti qui
loquuntur galilei sunt? Et quomodo nos
audivimus unusquisque linguam nostram in
qua nati sumus? Parthi. et medi. et elami
te. et qui habitant mesopotamiam. et iudeam.
et cappadociam. pontum. et asiam. phrigiam
et pamphiliam. egyptum et partes lybie. que
est circa cirenen. et advene romani. iudei
quoque et proseliti. cretes. et arabes. audi
vimus loquentes eos nostris linguis magna
lia dei. Stupebant autem omnes et mira
bantur ad invicem dicentes. Quidnam vult
hoc esse? Alii autem irridentes. dicebant: quia
musto pleni sunt isti. Stans autem petrus
cum undecim: levavit vocem suam et locutus
est eis. Viri iudei et qui habitatis ierusalem
universi. hoc vobis notum sit et auribus per
cipite verba mea. Non enim sicut vos estima
tis hii ebrii sunt. cum sit hora diei tertia. sed
hoc est quod dictum est per prophetam iohel. Et erit
in novissimis diebus dicit dominus effundam de
spiritu meo super omnem carnem. et prophetabunt filii

II

uestri et filie uestre. et iuuenes uestri uisiones
uidebunt. et seniores uestri somnia somni
abunt. Et quidem super seruos meos et ancillas
meas in diebus illis effundam de spiritu meo.
et prophetabunt. Et dabo prodigia in celo sursum.
et signa in terra deorsum. sanguinem et ignem
et uaporem fumi. Sol conuertetur in tenebras.
et luna in sanguinem. antequam ueniat dies
domini magnus et manifestus. Et erit omnis
quicumque inuocauerit nomen domini: saluus e
rit. Viri israhelite audite uerba hec. Ihesum
nazarenum uirum approbatum a deo in uos
uirtutibus et prodigiis et signis que fecit
per illum deus in medio uestri sicut uos scitis.
hunc definito consilio et prescientia dei traditum
per manus iniquorum affligentes inter
emistis. quem deus suscitauit solutis do
loribus inferni iuxta quod impossibile e
rat teneri illum ab eo. Dauid enim dicit in eum.
Prouidebam dominum in conspectu meo semper.
quoniam a dextris meis est ne commouear.
Propter hoc delectatum est cor meum et ex
ultauit lingua mea. insuper et caro mea
requiescet in spe. Quoniam non derelinques
animam meam in inferno. nec dabis sanctum tu
um uidere corruptionem. Notas fecisti mi
chi uias uite. replebis me iocunditate cum
facie tua. Viri fratres. liceat audenter dicere
ad uos. de patriarcha dauid: quoniam defunc
tus est. et sepultus est: et sepulcrum eius est
apud nos. usque in hodiernum diem. Propheta
igitur cum esset. et sciret quia iureiurando iura
sset illi deus de fructu lumbi eius se
dere super sedem eius, prouidens locutus est de
resurrectione christi. quia neque derelictus est
in inferno. neque caro eius uidit cor
ruptionem. Hunc ihesum resuscitauit deus
cui omnes nos testes sumus. Dextera igitur
dei exaltatus. et promissione spiritus sancti ac
cepta a patre. effudit hunc quem uos uide
tis et auditis. Non enim dauid ascendit
in celum. Dicit autem ipse. Dixit dominus domino meo.
sede a dextris meis. donec ponam inimi
cos tuos scabellum pedum tuorum. Certissime
ergo sciat omnis domus israhel, quia et dominum
eum et christum deus fecit hunc ihesum. quem uos
crucifixistis. His auditis conpuncti sunt
corde. et dixerunt ad petrum et ad reliquos
apostolos. Quid faciemus uiri fratres? Petrus
uero ad illos. Penitentiam inquit agite. et
baptizetur unusquisque uestrum in nomine ihesu
christi. in remissionem peccatorum uestrorum. et ac
cipietis donum sancti spiritus. Vobis enim est repromis
sio et filiis uestris et omnibus qui longe sunt.
quoscumque aduocauerit dominus deus noster. A
liis etiam uerbis plurimis testificatus est et exorta
batur eos dicens. Saluamini a generatione
ista praua. Qui ergo receperunt sermonem eius.
baptizati sunt. et apposite sunt in illa die
anime circiter tria millia. Erant autem perse
uerantes in doctrina apostolorum et communicati
one fractionis panis. et orationibus. Fiebat
autem omni anime timor. Multa quoque prodi
gia et signa per apostolos fiebant in iherusalem. et me
tus erat magnus in uniuersis. Omnes etiam
qui credebant erant pariter. et habebant
omnia communia. Possessiones et substantias uende
bant et diuidebant illa omnibus, prout cuique
opus erat. Cotidie quoque perdurantes
unanimiter in templo. et frangentes circa
domos panem sumebant cibum cum exul
tatione. et simplicitate cordis collaudantes
deum. et habentes gratiam ad omnem plebem. Dominus
autem augebat qui salui fierent cotidi
e in idipsum.

Petrus autem et iohannes ascendebant in tem I
plum ad horam orationis nonam. Et qui
dam uir qui erat claudus ex utero matris sue
baiulabatur: quem ponebant cotidie ad
portam templi que dicitur speciosa. ut
peteret elemosinam ab introeuntibus
in templum. Is cum uidisset petrum et io
hannem incipientes introire in templum
rogabat ut elemosinam acciperet. Intu
ens autem in eum petrus cum iohanne dixit. Re
spice in nos. At ille intendebat in eos.
sperans se aliquid accepturum ab eis. Pe
trus autem dixit. Argentum et aurum non est
michi. quod autem habeo hoc tibi do. In nomine
ihesu christi nazareni surge et ambula. Et
apprehensa eius manu dextera. alleua
uit eum. et protinus consolidate sunt ba
ses eius et plante. Et exiliens stetit et
ambulabat. et intrauit cum illis in tem
plum. ambulans et exiliens et laudans
deum. Et uidit omnis populus eum ambulantem.
et laudantem deum. Cognoscebant autem illum
quoniam ipse erat qui ad elemosinam sede

bat ad speciosam portam templi. Et im
pleti sunt stupore et extasi in eo quod con
tigerat illi. Cum teneret autem petrum et io
hannem, cucurrit omnis populus ad eos ad porti
cum que appellatur salomonis stupentes.
Videns autem petrus respondit ad populum.
Viri israelite quid miramini in hoc aut
nos quid intuemini: quasi nostra virtute
aut potestate fecerimus hunc ambulare?
Deus abraham et deus ysaac et deus iacob
deus patrum nostrorum glorificavit filium suum
ihesum quem vos quidem tradidistis et
negastis ante faciem pylati iudicante
illo dimitti. Vos autem sanctum et iustum ne
gastis, et petistis virum homicidam donari
vobis. Auctorem vero vite interfecistis quem
deus suscitavit a mortuis, cuius nos testes
sumus. Et in fide nominis eius hunc quem vos vi
detis et nostis confirmavit nomen eius, et fi
des que per eum est dedit integram sanita
tem istam in conspectu omnium vestrum. Et nunc
fratres scio quia per ignorantiam fecistis, sicut et
principes vestri. Deus autem qui prenuntiavit per
os omnium prophetarum suorum pati christum suum:
implevit sic. Penitemini igitur et conver
timini, ut deleantur vestra peccata: ut
cum venerint tempora refrigerii a conspectu
domini, et miserit eum qui predicatus est
vobis ihesum christum quem oportet celum quidem
suscipere usque in tempora restitutionis omnium
que locutus est deus per os sanctorum suorum a seculo prophetarum.
Moyses quidem dixit. Quia prophetam vobis
suscitabit dominus deus vester de fratribus vestris tamquam
me ipsum audietis, iuxta omnia quecumque locutus
fuerit vobis. Erit autem omnis anima que non
audierit prophetam illum exterminabitur
de plebe. Et omnes prophete a samuhel et
deinceps qui locuti sunt annuntiaverunt
dies istos. Vos autem estis filii prophetarum
et testamenti quod disposuit deus ad patres
nostros dicens ad abraham. In semine tuo
benedicentur omnes familie terre. Vobis pri
mum deus suscitans filium suum misit eum
benedicentem vobis: ut convertat se unusquisque
a nequitia sua.

Loquentibus autem illis ad populum supve
nerunt sacerdotes et magistratus tem
pli et saducei, dolentes quod docerent po
pulum, et annuntiarent in ihesu resurrecti
onem ex mortuis. Et iniecerunt in eos ma
nus, et posuerunt eos in custodiam usque in
crastinum. Erat enim iam vespera. Multi
autem eorum qui audierant verbum credide
runt, et factus est numerus virorum quinque milia.
Factum est autem in crastinum, ut congregarentur
principes eorum et seniores et scribe in ierusalem
et annas princeps sacerdotum, et cayphas et io
hannes et alexander, et quotquot erant
de genere sacerdotali. Et statuentes
eos in medio interrogabant. In qua virtu
te aut in quo nomine fecistis hoc vos? Tunc
petrus repletus spiritu sancto, dixit ad eos.
Principes populi et seniores audite. Si
nos hodie diiudicamur in benefacto ho
minis infirmi in quo iste salvus factus est: no
tum sit omnibus vobis et omni plebi israel.
quia in nomine ihesu christi nazareni quem vos
crucifixistis, quem deus suscitavit a
mortuis, in hoc iste astat coram vobis
sanus. Hic est lapis qui reprobatus est a
vobis edificantibus qui factus est in caput
anguli, et non est in alio aliquo salus. Nec
enim nomen aliud est sub celo datum hominibus
in quo oporteat nos salvos fieri. Viden
tes autem petri constantiam et iohannis, comperto quod
homines essent sine litteris et ydiote ad
mirabantur, et cognoscebant eos quoniam
cum ihesu fuerant. Hominem quoque vide
tes stantem cum eis qui curatus fuerat
nichil poterant contradicere. Iusserunt autem
eos foras extra concilium secedere, et confere
bant ad invicem dicentes. Quid facia
mus hominibus istis? Quoniam quidem notum si
gnum factum est per eos omnibus habitantibus in
ierusalem. Manifestum est et non possumus
negare. Sed ne amplius divulgetur
in populum comminemur eis ne ultra loquan
tur in nomine hoc ulli hominum. Et vocan
tes eos denuntiaverunt ne omnino loque
rentur neque docerent in nomine ihesu. Pe
trus vero et iohannes respondentes dixerunt ad eos.
Si iustum est in conspectu dei vos potius
audire quam deum, iudicate. Non enim pos
sumus que vidimus et audivimus non loqui.
At illi comminantes dimiserunt eos, non
invenientes quomodo punirent eos propter
populum. quia omnes clarificabant hoc
quod factum fuerat in eo quod acciderat. An

nor(um) eni(m) erat amplius quadraginta ho(m)i(n)i
quo factum est signum istud sanitatis. Di
missi aut(em) venerunt ad suos: (et) annun
ciaverunt eis quanta ad eos principes sa
cerdotum (et) seniores dixissent. Qui cu(m)
audissent unanimiter levaverunt vo
cem ad d(eu)m (et) dixerunt. Tu d(omi)ne qui feci
sti celum (et) terram mare (et) om(n)ia que in
eis sunt qui sp(iritu) s(an)c(t)o p(er) os patris n(ost)ri d(avi)d
pueri tui dixisti: quare fremuerunt ge(ntes)
(et) p(o)p(u)li meditati sunt inania. Astiter(unt)
reges terre (et) principes convener(unt) in unu(m)
adversus d(omi)n(u)m (et) adversus (christu)m ei(us). Conve
nerunt eni(m) vere in civitate ista adver
sus puerum tuu(m) i(esu)m que(m) unxisti hero
des (et) pontius pylatus cum gentibus et
p(o)p(u)lis isr(ae)l facere q(ue) manus tua et (con)siliu(m)
tuu(m) decreverunt fieri. Et n(un)c d(omi)ne respi
ce in minas eor(um), (et) da servis tuis cu(m) om(n)i
fiducia loqui v(er)bu(m) tuu(m). in eo q(uo)d ma
nu(m) tua(m) extendas (ad) sanitates (et) signa et
p(ro)digia fieri p(er) nom(en) s(an)c(t)i filii tui i(es)hu. Et
cu(m) orassent motus est locus in quo e
rant congregati. Et repleti sunt om(ne)s
sp(irit)u s(an)c(t)o. (et) loquebant(ur) v(er)bu(m) dei cu(m) fidu
cia; Multitudinis aut(em) credentiu(m) erat
cor unu(m) et a(n)i(m)a una. nec q(ui)squa(m) eor(um) q(ue)
possidebat aliquid suu(m) e(ss)e dicebat. sed
erant illis om(n)ia co(mmun)ia. Et virtute mag(na)
reddebant ap(osto)li testimoniu(m) resurrecti
o(n)is i(es)hu (christi) d(omi)ni n(ost)ri. (et) g(rati)a mag(na) erat in o(mni)
b(us) illis. Neq(ue) eni(m) quisqua(m) egens erat
int(er) illos. Quotquot eni(m) possessores
agror(um) aut do(mo)r(um) erant vendentes
afferebant p(re)tia eor(um) q(ue) vendebant (et) pone
bant an(te) pedes ap(osto)lor(um). Dividebat(ur) aut(em)
singulis p(ro)ut cuiq(ue) op(us) erat. Joseph aut(em)
qui cognominatus est barnabas ab
ap(osto)lis: q(uo)d est interp(re)tatu(m) filius (con)solationis
levites. cyprius gen(er)e cu(m) h(ab)eret agru(m) ve(n)
didit illu(m). (et) attulit p(re)ciu(m). (et) posuit an(te)
pedes ap(osto)lor(um).

V

Vir aut(em) quida(m) no(m)i(n)e ananias cu(m) saphi
ra uxore sua ve(n)didit agru(m) et frau
davit d(e) p(re)tio agri conscia uxore sua:
et afferens partem quanda(m) ad pedes
ap(osto)lor(um) posuit. Dixit aut(em) petrus ad eu(m).
Anania cur temptavit sathanas cor
tuu(m) mentiri te sp(irit)ui s(an)c(t)o (et) fraudare de p(re)
tio agri? Nonne manens tibi manebat.
(et) venu(m)datu(m) in tua erat potestate?
Quare posuisti in corde tuo hanc re(m)? Non
es mentitus hominibus sed deo. Audie(n)s
aut(em) ananias hec v(er)ba: cecidit (et) exspira
vit. Et factus est timor magnus in om(ne)s
qui audierunt. Surgentes aut(em) iuve
nes amoverunt eu(m). (et) efferentes sepe
lierunt. Factu(m) e(st) aut(em) q(uas)i horar(um) triu(m)
spatiu(m). (et) uxor ipsius nesciens q(uo)d factum fu
erat introivit. Respondit aut(em) ei petrus. Dic
m(ihi) mulier si tanti agrum vendidistis?
At illa dixit. Etiam tanti. Petrus aut(em)
ad eam. Quid utiq(ue) convenit vobis te(m)
ptare sp(iritu)m d(omi)ni? Ecce pedes eor(um) qui se
pelierunt viru(m) tuu(m) sta(n)t ad hostiu(m).
(et) efferent te. Confestim cecidit ante pe
des eius et exspiravit. Intrantes aut(em) iuve
nes invenerunt illam mortua(m). (et) ex
tulerunt. (et) sepelierunt ad viru(m) suu(m). Et
factus e(st) timor magnus in universa eccl(esi)a.
(et) in om(ne)s qui audieba(n)t h(ec). Per manus
aut(em) ap(osto)lor(um) fiebant signa (et) p(ro)digia m(ul)
ta in plebe. (et) erant unanimit(er) omnes
in porticu salomonis. Ceteror(um) aut(em) nemo
audebat se co(n)iungere illis. s(ed) magnifica
bat eos p(o)p(u)l(u)s. Mag(is) aut(em) augebatur cre
dentiu(m) in d(omi)no multitudo. viror(um) ac mu
lier(um). ita ut in plateas eicerent infir
mos. (et) ponerent in lectulis et grabat
tis. ut veniente petro saltem umbra il
li(us) obumbraret quemqua(m) eor(um). (et) liberare(n)
tur ab infirmitate sua. Concurrebat
aut(em) (et) multitudo vicinar(um) civitatu(m)
ier(usa)l(e)m. afferentes egros et vexatos a
sp(irit)ib(us) immu(n)dis qui curabantur om(ne)s.
Exurge(n)s aut(em) princeps sac(er)dotu(m) (et) om(ne)s
qui cum illo erant que e(st) heresis sadu
ceor(um). repleti sunt zelo. (et) iniecer(unt) ma
nus in ap(osto)los et posuerunt illos in custo
dia publica. Angelus aut(em) d(omi)ni per
noctem aperiens ianuas carceris (et) edu
cens eos dixit. Ite (et) stantes loquimini in
templo plebi omnia v(er)ba vite huius.
Qui cum audissent. intraver(unt) dilucu
lo in templu(m) et docebant. Adveniens
aut(em) princeps sac(er)dotu(m) et qui cu(m) eo erant
convocaverunt conciliu(m). (et) om(ne)s seniores
filior(um) isr(ae)l. (et) miserunt ad carcere(m) ut ad

ducerent. Cum uenissent autem ministri
et aperto carcere non inuenissent illos: re
uersi nunciauerunt dicentes. Carcerem qui
dem inuenimus clausum cum omni dilige
ntia. et custodes stantes ad ianuas. A
perientes autem neminem intus inuenimus.
Ut autem audierunt hos sermones magi
stratus templi. et principes sacerdotum am
bigebant de illis quidnam fieret. Adue
niens autem quidam nunciauit eis quia ec
ce uiri quos posuistis in carcerem sunt
in templo stantes et docentes populum.
Tunc abiens magistratus cum ministris
adduxit illos sine ui. Timebant
enim populum ne lapidarentur. Et cum ad
duxissent illos statuerunt in concilio.
Et interrogauit eos princeps sacerdotum
dicens. Precipiendo precepimus uobis
ne doceretis in nomine isto. et ecce re
plestis ierusalem uestra doctrina. et uultis
inducere sanguinem super nos hominis istius.
Respondens autem petrus et apostoli dixerunt.
Obedire oportet magis deo quam hominibus.
Deus patrum nostrorum suscitauit ihesum quem
uos interemistis suspendentes in ligno. Hunc
deus principem et saluatorem exaltauit
dextera sua ad dandam penitentiam israhel
et remissionem peccatorum. Et nos sumus
testes horum uerborum. et spiritus sanctus quem dedit
deus omnibus obedientibus sibi. Hec
cum audissent dissecabantur. et cogita
bant interficere illos. Surgens autem
quidam in concilio phariseus nomine ga
maliel legis doctor honorabilis uniuer
se plebi. iussit foras ad breue ho
mines fieri. Dixitque ad illos. Uiri israheli
te attendite uobis super hominibus istis.
quid acturi sitis. Ante hos enim dies extitit
theodas dicens se esse aliquem. cui
consensit numerus uirorum circiter quadringentorum.
qui occisus est. et omnes quicumque credebant
ei dissipati sunt. et redacti sunt ad nichi
lum. Post hunc extitit iudas galileus in
diebus professionis. et auertit populum post se.
et ipse periit. et omnes quotquot consenserunt ei.
dispersi sunt. Et nunc itaque dico uobis.
Discedite ab hominibus istis. et sinite illos.
Quoniam si est ex hominibus consilium hoc aut
opus dissoluetur. Si uero ex deo est. non po

teritis dissoluere illud. ne forte et deo repu
gnare uideamini. Consenserunt autem illi.
et conuocantes apostolos cesis denunciauerunt eis
ne omnino loquerentur in nomine ihesu. Et dimiserunt eos.
Et illi quidem ibant gaudentes a conspectu con
cilii quoniam digni habiti sunt pro nomine ihesu con
tumeliam pati. Omni autem die in templo et cir
ca domos non cessabant docentes et euangelizan
tes christum ihesum.

VI

In diebus autem illis. crescente numero disci
pulorum factum est murmur grecorum aduersus
hebreos. eo quod despicerentur in ministe
rio cotidiano uidue eorum. Conuocantes
autem duodecim multitudinem discipulo
rum dixerunt. Non est equum nos derelinquere
uerbum dei. et ministrare mensis. Considera
te ergo fratres uiros ex uobis boni testimonii
septem uiros plenos spiritu sancto et sapienti
a. quos constituamus super hoc opus. Nos uero
orationi et ministerio uerbi instantes erimus.
Et placuit sermo coram omni multitudine.
Et elegerunt stephanum uirum plenum fide et spiritu
sancto. et philippum et prochorum. et nichanorem et
timonem. et parmenam. et nicholaum ad
uenam antiochenum. Hos statuerunt ante con
spectum apostolorum. et orantes imposuerunt eis
manus. Et uerbum domini crescebat. et multi
plicabatur numerus discipulorum in ierusalem ual
de. Multa etiam turba sacerdotum obediebat
fidei. Stephanus autem plenus gratia et for
titudine. faciebat prodigia et signa ma
gna in populo. Surrexerunt autem quidam de sy
nagoga que appellabatur libertinorum et
cyrenensium et alexandrinorum et eorum qui
erant a cilicia et asia: disputantes cum ste
phano. Et non poterant resistere sapien
tie et spiritui qui loquebatur. Tunc summiserunt
uiros qui dicerent se audisse eum dicentem
uerba blasphemie in moysen et deum. Com
mouerunt itaque plebem et seniores et
scribas. et concurrentes rapuerunt eum. et ad
duxerunt eum in concilium. Et statuerunt testes
falsos qui dicerent. Homo iste non ces
sat loqui uerba aduersus locum sanctum et legem.
Audiuimus enim eum dicentem. quoniam ihesus naza
renus hic destruet locum istum. et mutabit
traditiones quas tradidit nobis moyses.
Et intuentes in eum omnes qui sedebant in con
cilio uiderunt faciem eius tamquam faciem

angli. Dixerunt aũt princeps sacerdotũ
stephano si hec ita se hñt. Qui ait. Viri
VII fratres et patres audite. Deus glorie
apparuit patri nr̃o abraham cũ eet in
mesopotamia priusquã moraret in char
ram. et dixit ad illũ. Exi de t̃ra tua et de cogna
tione tua. et ueni in t̃ram quã tibi mõstrauero.
Tunc exiit de t̃ra chaldeorũ. et habitauit
in charram. Et inde postquã mortuus
ẽ pat̃ eius. transtulit illũ in t̃ram istã.
in qua nũc uos habitatis. Et nõ dedit il
li hereditatẽ in ea nec passũ pedis. sed
repromisit dare eam illi in possessionẽ et
semini eius post ipm cũ nõ haberet filiũ. Lo
cutus est aũt ei deus qr̃ erit semẽ eius acco
la in t̃ra aliena. et seruituti eos subicient.
et male tractabunt eos annis quadringen
tis. xxx. Et gentem cui seruierint iudicabo
ego dicit dñs. Et post hec exient. et deseruient
michi in loco isto. Et dedit illi testamen
tũ circumcisionis. et sic genuit ysaac. Et cir
cumcidit eum die octaua. Et ysaac ia
cob. et iacob duodecim patriarchas. Et
patriarche emulantes ioseph uendi
derunt eũ in egyptũ. Et erat deus cũ eo.
et eripuit eum ex omnibus tribulatio
nibus eius. Et dedit ei gratiam et sapientiam
in conspectu pharaonis regis egyptiorum.
et cõstituit eum prepositũ sup egyptum et
sup omnẽ domũ suã. Venit aũt fames
in uniuersam t̃ram egypti et chanaan.
et tribulatio magna. et nõ inueniebant ci
bos patres nr̃i. Cum audisset aũt iacob
ẽe frumentũ in egypto. misit patres
nr̃os primũ. et in secundo cognitus ẽ ioseph
a fratribus suis. et manifestatũ ẽ pharaoni
genus eius. Mittens aũt ioseph accer
siuit iacob patrẽ suũ et omnẽ cognationẽ
suã in animabus septuaginta quinque. Et de
scendit iacob in egyptũ. et defunctus ẽ
ipse et patres nr̃i. Et translati sunt in si
chem. et positi sunt in sepulchro quod e
mit abraham precio argenti a filiis em
mor filii sichem. Cum appropinquaret aũt
fuerit tempus repromissionis quã confessus erat deus ha
brahe. creuit populus et multiplicatus ẽ in e
gypto. quoadusque surrexit rex alius in egyp
to. qui nõ sciebat ioseph. Hic circumue
niens genus nr̃m afflixit patres nr̃os ut

exponerent infantes suos. ne uiuifi
carent. Eodem tempore natus ẽ moyses. et
fuit gratus deo. Qui nutritus ẽ tribus
mensibus in domo patris sui. Exposito aũt
illo in flumine. sustulit eũ filia phara
onis. et enutriuit eũ sibi in filiũ. Et eru
ditus est moyses in omni sapientia egyptio
rum. et erat potens in uerbis et in operibus suis.
Cum aũt impleretur ei. xl. annorum tempus.
ascendit in cor eius ut uisitaret fratres su
os filios isrl̃. Et cũ uidisset quendã i
niuriã patientem. uindicauit illũ. et fecit
ultionẽ ei qui iniuriã sustinebat. per
cusso egyptio. Existimabat aũt intelligere
fratres quoniam deus per manũ ipsius daret salutẽ
illis. At illi nõ intellexerunt. Sequenti u
die apparuit illis litigantibus. et reconci
liabat eos in pace dicens. Viri fratres estis. ut
quid nocetis alterutrum. Qui aũt iniuriã
faciebat proximo suo. repulit eũ dicens.
Quis te constituit principem et iudicem
sup nos. Numquid interficere me tu
uis quemadmodum interfecisti heri egyp
tiũ. Fugit aũt moyses in uerbo isto. et
factus ẽ aduena in t̃ra madian. ubi genuit
filios duos. Et expletis annis. xl. appa
ruit illi in deserto montis syna angelus
in igne flamme rubi. Moyses aũt uidens
admiratus est uisũ. Et accedente illo
ut consideraret. facta ẽ ad eũ uox dñi di
cens. Ego deus patrũ tuorum. deus abrahã. et
deus ysaac. et deus iacob. Tremefactus aũt moy
ses nõ audebat considerare. Dixit aũt illi.
Solue calciamentum pedũ tuorum. locus
enim in quo stas. t̃ra sancta ẽ. Videns ui
di afflictionẽ populi mei qui ẽ in egypto.
et gemitũ eorum audiui. et descendi liberare
eos. Et nũc ueni et mittam te in egyptũ. Hunc
moysen quem negauerunt dicentes quis
te constituit principem et iudicẽ super
nos. hunc deus principẽ et redemptorem
misit cũ manu angeli qui apparuit illi
in rubo. Hic eduxit illos faciens prodigia
et signa in t̃ra egypti. et in rubro ma
ri. et in deserto annis xl. Hic ẽ moy
ses qui dixit filiis isrl̃. Prophetam uobis su
scitabit deus de fratribus uestris. tamquam me ipsum
audietis. Hic ẽ qui fuit in ecclesia in
solitudine. cũ angelo qui loquebatur.

in monte syna. et cu patrib; nris. q ac
cep uba uite dare nob. Cui noluerut
obedire patres nri. s repulert et auisi s
cordib; suis in egyptu. dicetes ad aaro.
fac nob deos qui pcedant nos. Moysi
eni hic qui eduxit nos de tra egypti
nescimus quid fcm sit ei. Et uitulu fe
cerunt in illis dieb; et obtulert hostia
simulachro. et letabantur i opib; ma
nuu suar. Conuertit aut ds et tradidit
eos deseruire militie celi. sic scptu e in
libro pphar. Nunqd uictimas aut hosti
as obtulistis m anis. xl. in deserto dom
isrl. Et suscepistis tabnaclm moloch
et sydus dei uri remphan. figuras qs
fecistis adorare eas. et transfera uos in ba
bylone. Tabnaculu testimonii fuit
cu patrib; nris in deserto. sic disposuit
illis ds loques ad moysen. ut faceret il
lud sm forma qua uiderat. Qd et in
duxert suscipientes patres nri cu ihu in pos
sessione gentiu. quas expulit ds a facie
patru nror. usq; in dieb; dd; q inuenit
gram an dm. et petiit ut inueniret ta
bnaclm do iacob. Salom aut edificauit
illi domu. s n excelsus in manufactis
habitat. sic pph dic. Celu m sedes
e. tra aut scabellu pedu meor. Qua
domu hedificabitis m dic dns. aut quis
locus requietionis mee e. None ma
nus mea fecit hec omia. Dura ceruice
et incircucisi corde et aurib; uos semp
spui sco restitistis. sic et pres uri: ita
et uos. Que pphar n sunt psecuti pres
uri. Et occiderunt eos qui pnunciabant
de aduentu huius iusti. cui uos nuc pdito
res et homicide fuistis. qui accepistis
legem in dispositione anglor. et n custo
distis. Audientes aut hec dissecaba
tur cordib; suis. et stridebant dentib; i
eu. Cu aut eet plenus spu sco. intedes
in celu uidit glam dei. et ihm stante
a dextris uirtutis dei. et ait. Ecce uideo
celos apertos. et filiu hominis stante a dex
tris uirtutis dei. et ait. Ecce uideo celos
apertos. et filiu hominis stante a dextris
uirtutis dei. Exclamantes aut uoce ma
gna continuert aures suas. et impetu fe
cerunt unanimit in eu. Et eicientes
eu ext ciuitatem: lapidabat. Et testes
deposuerunt uestimenta sua secus pedes
adolescentis: qui uocabatur saulus. Et
lapidabat stephanu inuocantem et dicen
te. Dne ihu suscipe spm meu. Positis a
genib; clamauit uoce magna dicens. Dne ne
statuas illis hoc peccatu. Et cu hoc dixisset:
obdormiuit in dno. Saulus aut erat co
sentiens neci eius.

VIII

Facta est aut in illa die psecutio mag
in eccla que erat ierlimis. et omnes disp
si sunt p regiones iudee et samarie. pter apo
stolos. Sepelierut aut stephanu uiri
timorati. et fecerut planctu magnu
sup illu. Saulus aut deuastabat eccla
p domos intrans et trahens uiros ac mu
lieres tradebat i custodia. Igr q dispsi
erant ptransibant euangelizantes ubu dei.
Philippus aut descendens in ciuitatem
samarie: pdicabat illis xpm. Intende
bant aut turbe his que a philippo dice
bant. unanimit audientes et uidetes
signa que faciebat. Multi eni
eor qui habebant spus inmudos clama
tes uoce magna exibant. Multi aut pa
ralitici et claudi curati sunt. Fcm e ergo ma
gnu gaudiu in illa ciuitate. Vir aut
quidam erat noie symon qui an fuerat
in ciuitate magus seducens gente sa
marie dicens se ee aliquem magnu. cui
auscultabant omnes a minimo usq;
ad maximu dicentes. Hic est uirt dei q
uocatur magna. Attendebant aut eu
pp qd multo tpr magicis suis dementas
set eos. Cum uero credidissent philip
po euangelizanti de regno dei in noie ihu xpi ba
ptizabantur uiri ac mulieres. Tunc symo
et ipse credidit. et cu baptizatus esset. adhe
rebat philippo. Videns quoq; signa et uirtutes
maximas fieri: stupens admirabat. Cu
aut audissent apli qui erant ierlmis. q
recepit samaria ubu dei miserunt ad illos
petru et iohem. Qui cu uenissent orauer
unt p ipsis ut acciperent spm scm. Nondu
eni in quequa illor uenerat. s bapti
zati tm erant in noie dni ihu. Tunc i
ponebant manus sup illos. et accipie
bant spm scm. Cum uidisset aut symo
qa p impositione manus aplor dare

tur spiritus sanctus: obtulit eis pecuniam dicens.
Date et michi hanc potestatem, ut cuicumque
imposuero manus accipiat spiritum sanctum.
Petrus autem dixit ad eum. Pecunia
tua tecum sit in perditione. quoniam donum dei
existimasti pecunia possideri. Non est
tibi pars neque sors in sermone isto. Cor
enim tuum non est rectum coram deo. Peniten
tiam itaque age ab hac nequitia tua. et roga
deum si forte remittatur tibi hec cogitatio
cordis tui. In felle enim amaritudinis
et obligatione iniquitatis video te esse.
Respondens autem symon: dixit. Precami
ni vos pro me ad dominum. ut nichil veniat
super me horum que dixistis. Et illi quidem te
stificati et locuti verbum domini: redibant
iherusalem. et multis regionibus samaritano
rum euangelizabant. Angelus autem domini locu
tus est ad philippum. dicens. Surge et
vade contra meridianum ad viam que descendit
ab iherusalem in gazam. Hec est deserta. Et
surgens abiit. Et ecce vir quidam eu
nuchus ethiops potens candacis regi
ne ethiopum. qui erat super omnes gazas
eius. venerat adorare in iherusalem. et reue
tebatur sedens super currum suum. legensque
prophetam ysaiam. Dixit autem spiritus philippo.
Accede et adiunge te ad currum istum.
Accurrens autem philippus audivit eum legen
tem ysaiam prophetam. et dixit. Putasne in
telligis que legis? Qui ait. Et quomodo
possum nisi aliquis ostenderit mihi? Ro
gavitque philippum ut ascenderet et sede
ret secum. Locus autem scripture quam
legebat erat hic. Tamquam ovis ad occisi
onem ductus est. et sicut agnus coram tondente
se sine voce. sic non aperuit os suum. In hu
militate iudicium eius sublatum est.
Generationem autem illius quis ennarrabit?
Quoniam tolletur de terra vita eius. Respondens
autem philippus eunucho dixit. Obsecro te
de quo propheta dicit hoc? de se an de alio
aliquo? Aperiens autem philippus os suum:
et incipiens a scriptura ista euangelizavit
illi ihesum. Et dum irent per viam venerunt
ad quandam aquam: Et ait eunuchus. Ecce
aqua. quis prohibet me baptizari? Di
xit autem philippus. Si credis ex toto
corde. licet. Et respondens. ait. Credo fi

lium dei esse ihesum christum. Et iussit cur
rum stare. Et descenderunt uterque in aquam.
philippus et eunuchus. et baptizavit
eum. Cum autem ascendissent de aqua.
spiritus domini rapuit philippum. et amplius
non vidit eum eunuchus. Ibat enim per viam suam
[gaudens.] Philippus autem inventus est in azoto. Et pertransiens euangeliza
bat civitatibus cunctis. donec veniret
cesaream.

Saulus autem adhuc spirans minarum
et cedis in discipulos domini: accessit ad
principem sacerdotum. et petiit ab eo epistolas
in damascum ad synagogas. ut si quos
invenisset huius vie viros ac mulieres
vinctos perduceret in iherusalem. Et cum
iter faceret contigit ut appropinquaret damasco. Et
subito circumfulsit eum lux de celo. et
cadens in terram audivit vocem dicentem
sibi. Saule saule quid me persequeris? Qui
dixit. Quis es domine? Et ille. Ego sum ihesus
nazarenus. quem tu persequeris. Durum
tibi est contra stimulum calcitrare. Et tre
mens atque stupens dixit. Domine quid me
vis facere? Et dominus ad eum. Surge et ingre
dere civitatem. et dicetur tibi quid te opor
teat facere. Viri autem illi qui comita
bantur cum eo. stabant stupefacti: audien
tes quidem vocem neminem autem videntes.
Surrexit autem saulus de terra apertisque
oculis nichil videbat. Ad manus autem illum
trahentes. introduxerunt damascum. Et e
rat tribus diebus non videns. et non mandu
cavit neque bibit. Erat autem quidam di
scipulus damasci nomine ananias. Et dixit
ad illum in visu dominus. Anania. At il
le ait. Ecce ego domine. Et dominus ad illum.
Surgens vade in vicum qui vocatur rec
tus. et quere in domo iude saulum
nomine tharsensem. Ecce enim orat. Et
vidit virum ananiam nomine. introeuntem.
et imponentem sibi manus. ut visum re
cipiat. Respondit autem ananias. Domine au
divi a multis de viro hoc. quanta mala
sanctis tuis fecerit in iherusalem. Et hic habet po
testatem a principibus sacerdotum alliga
di omnes qui invocant nomen tuum. Dixit
autem ad eum dominus. Vade quoniam vas electio
nis est michi iste. ut portet nomen meum coram
gentibus et regibus et filiis israel. Ego enim

ostendam illi quanta oportet eum pro nomine
meo pati. Et abiit ananias et introivit
in domum. et imponens ei manus dixit. Sau
le frater. dominus misit me ihesus qui apparuit
tibi in via qua veniebas. ut videas
et implearis spiritu sancto. Et confestim cecid
erunt ab oculis eius tamquam squame. et vi
sum recepit. Et surgens baptizatus est. Et
cum accepisset cibum confortatus est. Fuit
autem cum discipulis qui erant damasci per
dies aliquot. Et continuo ingressus est in
synagogas. predicabat ihesum quoniam hic est fi
lius dei. Stupebant autem omnes qui audiebant
et dicebant. Nonne hic est qui expugna
bat in ierusalem eos qui invocabant nomen
istud. et huc ad hoc venit ut vinctos
illos duceret ad principes sacerdotum. Saulus
autem multo magis convalescebat. et con
fundebat iudeos qui habitabant dama
sci. affirmans quoniam hic est christus. Cum impleren
tur autem dies multi consilium fecerunt iudei.
ut eum interficerent. Note autem facte sunt
saulo insidie eorum. Custodiebant autem
et portas die ac nocte. ut eum interficerent.
Accipientes autem discipuli eius nocte per
murum dimiserunt eum submittentes in sporta.
Cum autem venisset in ierusalem temptabat iun
gere se discipulis. et omnes timebant eum non
credentes quia esset discipulus. Barnabas
autem apprehensum illum duxit ad apostolos. et narr
avit illis quomodo in via vidisset dominum. et
quia locutus est ei. et quomodo in damasco fidu
aliter egerit in nomine ihesu. Et erat cum illis
intrans et exiens in ierusalem. et fiducialiter
agens in nomine domini. Loquebatur quoque
gentibus et disputabat cum grecis. Illi autem
querebant occidere eum. Quod cum cognovis
sent fratres: deduxerunt eum nocte cesaream.
et dimiserunt tharsum. Ecclesia quidem per
totam iudeam et galileam et samariam habe
bat pacem. et edificabatur ambulans in ti
more domini. et consolatione spiritus sancti replebatur.
Factum est autem ut petrus dum transiret u
niversos: deveniret ad sanctos qui habita
bant lidde. Invenit autem ibi hominem
quendam nomine eneam ab annis octo ia
centem in grabato. qui erat paraliticus.
Et ait illi petrus. Enea: Sanat te dominus
ihesus christus. Surge et sterne tibi. Et continuo
surrexit. Et viderunt illum omnes qui
habitabant lidde. et sarone. qui conversi sunt
ad dominum. In ioppe autem fuit quedam di
scipula nomine tabita que interpretata dicitur
dorcas. Hec erat plena operibus bonis et e
lymosinis quas faciebat. Factum est autem in
diebus illis ut infirmata moreretur. quam
cum lavissent posuerunt eam in cenaculo.
Cum autem prope esset lidda ab ioppe. discipuli
audientes quia petrus esset in ea. miserunt
duos viros ad eum rogantes. Ne pigri
teris venire usque ad nos. Exurgens
autem petrus venit cum illis. Et cum adve
nisset duxerunt illum in cenaculum. Et cir
cumsteterunt eum omnes vidue flentes. et
ostendebant tunicas et vestes. quas
faciebat illis dorcas. Eiectis autem omnibus
foras. ponens petrus genua oravit. Et
conversus ad corpus dixit. Tabita surge. At
illa aperuit oculos suos: et viso petro re
sedit. Dans autem illi manum erexit eam. Et
cum vocasset sanctos et viduas. assignavit
eam vivam. Notum autem factum est per universam
ioppen. et crediderunt multi in domino ihesu christo.
Factum est autem ut dies multos moraretur
in ioppe apud symonem quendam coriarium.
Vir autem quidam erat in cesarea nomine X
cornelius centurio cohortis que dicitur itali
ca. religiosus et timens deum cum omni fami
lia sua: faciens elymosinas multas ple
bi. et deprecans dominum semper. Is vidit in
visu manifeste quasi hora nona diei ange
lum dei introeuntem ad se. et dicentem sibi,
Corneli. At ille intuens in eum correptus timore
dixit. Quis es domine? Dixit autem illi. Orationes
tue et elymosine tue ascenderunt in memo
riam in conspectu dei. Et nunc mitte viros in
ioppen. et accersi symonem quendam qui cog
nominatur petrus. Hic hospitatur apud
symonem quendam coriarium. cui est domus iuxta
mare. Hic dicet tibi quid te oporteat fa
cere. Et cum discessisset angelus qui loque
batur illi: vocavit duos domesticos suos.
et militem metuentem dominum ex his qui illi pa
rebant. quibus cum enarrasset omnia. mi
sit illos in ioppen. Postera autem die iter
illis facientibus et appropinquantibus civitati
ascendit petrus in superiora domus. ut ora
ret circa horam sextam. Et cum esuriret: vo

luit gustare. Parantibus autem illis, cecidit su-
per eum mentis excessus, et uidit celum apertum, et descen-
dens uas quoddam uelut linteum magnum
quatuor initiis submitti de celo in terram. in que
erant omnia quadrupedia, et serpentia terre, et uo-
latilia celi. Et uox ad eum facta est dicens. Sur-
ge petre, occide et manduca. Ait autem petrus.
Absit a me domine. Quia numquam manducaui
omne commune et inmundum. Et uox iterum secundo ad eum.
Que deus purificauit tu ne commune dixeris. Hoc autem
factum est per ter. Et statim receptum est uas in celum.
Et dum intra se hesitaret petrus quidnam esset
uisio quam uidisset: ecce uiri qui missi erant
a cornelio ingredientes domum symonis astite-
runt ad ianuam. Et cum uocassent interrogabant
si symon qui cognominatur petrus illic haberet
hospicium. Petro autem cogitante de uisione
dixit spiritus ei. Ecce uiri tres querunt te. Surge
itaque et descende, et uade cum eis nichil du-
bitans: quia ego misi illos. Descendens autem pe-
trus ad uiros dixit. Ecce ego sum quem queritis.
Que causa est propter quam uenistis? Qui di-
xerunt. Cornelius centurio uir iustus et timens
deum, et testimonium bonum habens ab uniuersa
gente iudeorum, responsum accepit ab angelo sancto ac-
cersiri te in domum suam et audire uerba abs
te. Introducens ergo eos recepit hospiti-
o. Sequenti autem die surgens, profectus est
cum eis. Et quidam ex fratribus ab ioppe comita-
ti sunt eum. Altera autem die introiuit cesaream.
Cornelius uero expectabat illos, conuocatis
cognatis suis et necessariis amicis. Et factum
est cum introisset petrus, obuius uenit ei cor-
nelius, et procidens ad pedes eius adorauit eum.
Petrus uero eleuauit eum dicens. Surge,
et ego ipse homo sum. Et loquens cum illo intrauit,
et inuenit multos qui conuenerant. Dixitque ad
illos. Vos scitis quomodo abhominatum sit
uiro iudeo coniungi aut accedere ad alieni-
genam. Sed mihi ostendit deus neminem com-
munem aut inmundum dicere hominem. Propter quod sine du-
bitatione ueni accersitus. Interrogo ergo uos
quam ob causam accersistis me. Et cornelius ait.
A nudius quarta die usque in hanc horam
orans eram, ieiunus hora nona in domo
mea. Et ecce uir stetit ante me in ueste
candida, et ait. Corneli, exaudita est ora-
tio tua, et elemosine tue commemorate sunt
in conspectu dei. Mitte ergo in ioppen, et accersi

symonem qui cognominatur petrus. Hic
hospitatur in domo symonis coriarii iux-
ta mare. Is cum aduenerit loquetur tibi. Confestim
igitur misi ad te: et tu bene fecisti ueniendo ad
nos. Nunc autem omnes nos in conspectu tuo ad-
sumus audire omnia que tibi cumque precepta
sunt a domino. Aperiens autem petrus os suum dixit.
In ueritate comperi quoniam non est personarum acceptor
deus. sed in omni gente qui timet eum et operatur
iustitiam acceptus est illi. Verbum misit deus fili-
is israel, annuncians pacem per ihesum christum. Hic
est omnium dominus. Vos scitis quod factum est uerbum
per uniuersam iudeam. Incipiens enim a galile-
a post baptismum quod predicauit iohannes ihesum
nazareth. quomodo unxit eum deus spiritu sancto et uir-
tute qui pertransiuit benefaciendo et sanando omnes
oppressos a diabolo, quoniam deus erat cum illo. Et
nos testes sumus omnium que fecit in regione iude-
orum et ierusalem. Quem et occiderunt suspenden-
tes in ligno. Hunc deus suscitauit tercia die, et
dedit eum manifestum fieri non omni populo, sed te-
stibus preordinatis a deo nobis qui manducaui-
mus et bibimus cum illo postquam surrexit a mor-
tuis; et precepit nobis predicare populo et testificari
quia ipse est qui constitutus est a deo iudex uiuo-
rum et mortuorum. Huic omnes prophete testimonium
perhibent, remissionem peccatorum accipe-
re per nomen eius omnes qui credunt in eum. Ad-
huc loquente petro uerba hec: cecidit spiritus sanctus su-
per omnes qui audiebant uerbum. Et obstupuerunt
ex circumcisione fideles qui uenerant
cum petro. quia et in nationes gratia spiritus sancti effusa
est. Audiebant enim illos loquentes linguis
et magnificantes deum. Tunc respondit petrus.
Numquid aquam quis prohibere potest: ut non
baptizentur hii qui spiritum sanctum acceperunt
sicut et nos? Et iussit eos in nomine ihesu christi
baptizari. Tunc rogauerunt eum ut maneret
apud eos aliquot diebus.

Audierunt autem apostoli et fratres qui erant in iu-
dea quoniam et gentes receperunt uerbum dei, et glorifica-
bant deum. Cum ascendisset autem petrus
ierusalem. disceptabant aduersus eum qui
erant ex circumcisione dicentes. Quare introi-
sti ad uiros preputium habentes et manducasti
cum illis? Incipiens autem petrus expone-
bat illis per ordinem dicens. Ego eram in ciui-
tate ioppe orans, et uidi in excessu men-
tis mee uisionem descendens uas quoddam

velud linteum magnum quatuor initiis
submitti de celo, et venit usque ad me. In
quod intuens considerabam. Et vidi quadru
pedia terre et bestias et reptilia et volati
lia celi. Audivi autem et vocem dicentem michi.
Surge petre, occide et manduca. Dixi
autem. Nequaquam domine, quia commune aut immundum
numquam introivit in os meum. Respondit autem
vox secundo de celo. Que deus mundavit
tu ne commune dixeris. Hoc autem factum est per ter.
Et recepta sunt omnia rursum in celum. Et
ecce confestim tres viri astiterunt in domo
in qua eram, missi a Cesarea ad me. Dixit
autem spiritus michi ut irem cum illis nichil hesitans.
Venerunt autem mecum et sex fratres isti. et
ingressi sumus in domum viri. Narravit
autem nobis quomodo vidisset angelum in
domo sua stantem et dicentem sibi. Mit
te in ioppen et accersi symonem qui cogno
minatur petrus qui loquetur tibi verba in quibus
salvus eris tu et universa domus tua. Cum
autem cepissem loqui, cecidit spiritus sanctus super eos
sicut et in nos in initio. Recordatus sum autem
verbi domini sicut dicebat. Iohannes quidem bapti
zavit aqua, vos autem baptizabimini spiritu
sancto. Si ergo eandem gratiam dedit illis deus
sicut et nobis qui credidimus in dominum ihesum christum.
ego qui eram qui possem prohibere deum.
ne daret illis spiritum sanctum credentibus in
dominum ihesum christum. His auditis tacuerunt. et
glorificaverunt deum dicentes. Ergo et
gentibus deus penitentiam ad vitam dedit. Et il
li quidem qui dispersi erant a tribulatione
que facta fuerat sub stephano perambula
verunt usque fenicem et cyprum et antio
chiam, nemini loquentes verbum nisi solis
iudeis. Erant autem quidam ex eis viri cyprii
et cyrenei. Qui cum introissent antiochi
am loquebantur ad grecos annuntiantes dominum
ihesum. et erat manus domini cum eis. multus
que numerus credentium conversus est ad dominum. Per
venit autem sermo ad aures ecclesie que erat
ierusalem super his, et miserunt barnabam
usque antiochiam. Qui cum venisset et vi
disset gratiam dei gavisus est. et hortaba
tur omnes in proposito cordis permanere
in domino. quia erat vir bonus et plenus spiritu
sancto et fide. Et apposita est turba multa
domino. Profectus est autem barnabas thar

sum ut quereret saulum. Quem cum invenis
set, perduxit antiochiam. Et annum totum con
versati sunt ibi in ecclesia. et docuerunt turbam
multam. ita ut cognominarentur primum
antiochie discipuli christiani. In his autem
diebus supervenerunt ab iherosolimis prophete an
tiochiam. Et surgens unus ex eis nomine aga
bus significabat per spiritum famem magnam
futuram in universo orbe terrarum. que facta est
sub claudio. Discipuli autem prout quisque
habebat proposuerunt singuli in ministeri
um mittere, habitantibus in iudea fratribus.
quod et fecerunt mittentes ad seniores per
manum barnabe et sauli.

Eodem autem tempore misit herodes rex ma XII
nus ut affligeret quosdam de ecclesia.
Occidit autem iacobum fratrem iohannis gladi
o. Videns autem quia placeret iudeis, ap
posuit apprehendere et petrum. Erant autem dies
azimorum. Quem cum apprehendisset mi
sit in carcerem, tradens quatuor quatern
ionibus militum custodiendum, volens
post pascha producere eum populo. Et petrus
quidem servabatur in carcere. oratio autem fie
bat sine intermissione ad deum pro eo. Cum ab ecc.
autem producturus eum esset herodes, in ipsa
nocte erat petrus dormiens inter duos
milites, vinctus catenis duabus. Et
custodes ante ostium custodiebant car
cerem. Et ecce angelus domini astitit, et lumen
refulsit in habitaculo carceris. Percussoque
latere petri excitavit eum dicens. Sur
ge velociter. Et ceciderunt catene de ma
nibus eius. Dixit autem angelus ad eum. Pre
cingere et calcia te caligas tuas. Et fecit
sic. Et dixit illi. Circumda tibi vestimentum
tuum et sequere me. Et exiens sequebatur
eum. et nesciebat quia verum est quod fiebat
per angelum. Existimabat autem se visum
videre. Transeuntes autem primam et se
cundam custodiam venerunt ad portam ferre
am que ducit ad civitatem, que ultro aperta
est eis. Et exeuntes processerunt vicum u
num. Et continuo discessit ab eo angelus.
Et petrus ad se reversus, dixit. Nunc sci
o vere quia misit dominus angelum suum, et erip
puit me de manu herodis et de omni
expectatione plebis iudeorum. Consid
ransque venit ad domum marie matris

iohannis qui cognominatus est marcus.
ubi erant multi congregati et orantes.
Pulsante autem ad ostium ianue: processit
puella ad audiendum. nomine rode. et ut
cognovit vocem petri. pre gaudio non ap-
peruit ianuam. sed intro currens nunciavit
petrum stare ad ianuam. At illi dixerunt
ad eam. Insanis. Illa autem affirmabat
sic se habere. Illi autem dicebant. Angelus
eius est. Petrus autem perseverabat pulsans.
Cum aperuissent autem hostium. viderunt eum et
obstupuerunt. Annuens autem eis manu
ut tacerent: enarravit quomodo dominus edu-
xisset eum de carcere. Dixitque. Nuntia-
XII te iacobo et fratribus hec. Et egressus abi-
it in alium locum. Facta autem die: erat non
parva turbatio inter milites. quidnam de
petro factum esset. Herodes autem cum requi-
sisset eum et non invenisset. inquisitione
facta de custodibus: iussit eos duci. Descen-
densque a iudea in cesaream. ibi commoratus
est. Erat autem iratus tyriis et sydoniis.
At illi unanimes venerunt ad eum. et
persuaso blasto qui erat super cubiculum
regis. postulabant pacem. eo quod alere-
tur regiones eorum ab illo. Statuto autem
die. herodes vestitus veste regali se-
dit pro tribunali. et concionabatur ad eos.
Populus autem acclamabat dei voces. et non ho-
minis. Confestim autem percussit eum angelus
domini. eo quod non dedisset honorem deo. Et con-
sumptus a vermibus expiravit. Verbum autem
domini crescebat et multiplicabatur. Bar-
nabas autem et saulus reversi sunt ab ierusa-
lem expleto omni ministerio assump-
to iohanne qui cognominatus est marcus.

XIII

Erant autem in ecclesia que erat
antiochie prophete et doctores. in quibus
barnabas et symeon qui vocabatur
niger. et lucius cyrenensis. et manaen
qui erat herodis tetrarche collactane-
us. et saulus. Ministrantibus autem illis domino
et ieiunantibus: dixit illis spiritus sanctus. Se-
gregate michi barnabam et saulum in opus ad quod
assumpsi eos. Tunc ieiunantes et orantes
imponentesque eis manus. dimiserunt illos.
Et ipsi quidem missi a spiritu sancto abierunt se-
leuciam. et inde navigantes venerunt cyprum.
Et cum venissent salaminam: predicabant

Sexagesime

verbum dei in synagogis iudeorum. Habe-
bant autem et iohannem in ministerio. Et cum
perambulassent universam insulam usque pa-
phum. invenerunt virum quendam magum
pseudo prophetam iudeum. cui nomen erat
bariehu qui interpretatur parius. qui erat cum
proconsule sergio paulo viro prudenti.
Hic accersitis barnaba et paulo. deside-
rabat audire verbum dei. Resistebat autem
illis elymas magus. Sic enim interpreta-
tur nomen eius. querens avertere proconsulem a fide.
Saulus autem qui et paulus repletus spiritu
sancto. intuens in eum dixit. O plene omni
dolo et omni fallacia fili diaboli inimi-
ce omnis iustitie non desinis subvertere
vias domini rectas. Et nunc ecce manus domini
super te. et eris cecus non videns solem usque
ad tempus. Et confestim cecidit super eum cali-
go et tenebre. et circuiens querebat qui ei
manum daret. Tunc proconsul cum vidisset
factum credidit admirans super doctrina
domini. Et cum a papho navigassent paulus
et qui cum eo erant. venerunt pergen pam-
philie. Iohannes autem discedens ab eis: rever-
sus est ierosolimam. Illi vero pertranseuntes pergen per-
venerunt antiochiam pisidie. et ingres-
si synagogam die sabbatorum sederunt. Post
lectionem autem legis et prophetarum: miserunt
principes synagoge ad eos dicentes. Viri
fratres. si quis est in vobis sermo exhortationis
ad plebem dicite. Surgens autem paulus
et manu silentium indicens: ait. Viri
israhelite et qui timetis deum audite. Deus
plebis israhel elegit patres nostros: et plebem ex-
altavit cum essent incole in terra egypti
et in brachio excelso eos eduxit ex ea.
Et per .xl. annorum tempus mores eorum sustinu-
it in deserto. Et destruens gentes septem
in terra chanaan sorte distribuit eis ter-
ram eorum quasi post quadringentos et quinqua-
ginta annos. Et post hec dedit iudices
usque ad samuhel prophetam. Et inde postu-
laverunt regem. et dedit illis deus saul filium
cis. virum de tribu beniamin annis quadra-
ginta. Et amoto illo: suscitavit illis
david regem. cui testimonium perhibens di-
xit. Inveni david filium iesse virum secundum
cor meum qui faciet omnes voluntates meas.
Huius deus ex semine secundum promissionem eduxit

isrl' saluatorē ihm̄ p̄dicante iohe an̄ fa
ciem aduētus eius baptismū penitē oī
p̄plo isrl'. Cum impleret aūt iohes cursū
suū dicebat. Quē me arbitramini ē
n̄ sum ego. s; ecce uenit p' me cui' n̄ sū
dignus calciamēta pedum solue. Viri
fratres filii gn̄is abraham et q̄ i uobis
timēt dm̄. uob' u̇bū salutis huiꝰ mis
sū ē. Qui eni habitabant ierlm̄ et p̄nci
pes eius hūc ihm̄ ignorantes ⁊ uoces
p̄phaꝝ q̄ per omē sabbm̄ legunt iu
dicantes impleuerūt. Et nullā causā
mortis inuenientes in eū. petierūt a
pylato ut interficerent eū. Cumq; cōsū
massent omia que de eo scripta erant.
deponētes eum de ligno posuerūt eū
in monumēto. Ds̄ u° suscitauit eū
a mortuis tcia die. Qui uisus est p
dies multos his qui simul ascenderāt
cū eo. de galilea in ierlm̄. qui usq; nc̄
sūt testes eius ad plebem. Et nos uob'
annūciamꝰ eā q̄ ad patres nr̄os rep̄o
missio fc̄a ē. qm̄ hāc ds̄ adimpleuit
filiis nr̄is. resuscitans ihm̄. sic̄ ⁊ in psal
mo scd̄o sc̄ptū ē. Filius meus es tu e
go hodie genui te. Qd̄ aūt resuscitauī
eū a mortuis ampliꝰ iam nō reūsurū
in corruptionē: ita dixit. Quia dabo
uob' sc̄a dauid fidelia. Ideoq; et alias
dicit. Non dab' sc̄m tuū uidere corru
ptionē. Dauid eni in sua generati
one cum administrasset uoluntati
dei dormiuit et appositus est ad patres
suos. ⁊ uidit corruptionē. Quē ds̄ su
scitauit a mortuis n̄ uidit corruptionē.
Notū igr̄ sit uob' uiri fr̄s. q̄r p̄ hūc ihm̄
uob' remissio peccatoꝝ annūciatur
ab omnib; peccatis q̄b; n̄ potuistis i le
ge moysi iustificari. In hoc omis qui
credit iustificatur. Videte ergo ne
superueniat uob' qd̄ dictū est in p̄phetis.
Videte c̄temptores et respicite ⁊ admi
ramini ⁊ disp̄dimini. Quia op' ego o
peror in dieb; ur̄is opus qd̄ nō credetis
si qs enarrauerit uob'. Exeuntib; aūt
illis. rogabant eos. ut sequēti sabbato
loquerētur eis u̇ba hec. Cumq; dimissa
eēt synagoga: secuti sūt multi iudeoꝝ
⁊ colentium dm̄ aduenaꝝ paulū ⁊ bar
naban. Qui loquētes ad eos suadebāt
eis ut p̄manerent i gr̄a dei. Sequēti ū sab
bato. pene uniūsa ciuitas cōuenit audi
re u̇bum dni. Videntes aūt turbas iu
dei repleti sūt zelo. Et c̄dicebāt his q̄
a paulo dicebant̄. blasphemantes. Tc
c̄stantꝰ paulus et barnabas dixerūt. Vo
b' oportebat p̄mū loqui u̇bū dei. sed
q̄m repellitis illud et indignos uos iu
dicatis eterne uite: ecce c̄uertim' ad gētes.
Sic eni p̄cepit nob' dn̄s. Posui te i lumē
gētiū ut sis in salutē usq; ad extremū
terre. Audientes aūt gētes gauise sūt. ⁊ gl'i
ficabant u̇bū dni. Et crediderūt q̄tq̄t
erant p̄ordinati ad uitā etnā. Disemi
nabatur aūt u̇bū dni p̄ uniūsā regionē.
Iudei aūt c̄citauerūt religiosas muli
eres ⁊ honestas. ⁊ p̄mos ciuitatis. ⁊ exci
tauerunt p̄secutionē in paulū ⁊ bar
nabam. ⁊ eiecerunt eos de finib; suis.
At illi excusso puluere pedū in eos. ue
nerūt iconiū. Discipuli quoq; replebā
t' gaudio ⁊ sp̄u sc̄o.

Factū ē aūt iconii ut simul intrarēt in XIIII
synagogam iudeoꝝ. ⁊ loquerētur. ita
ut crederent iudeoꝝ et grecoꝝ copio
sa multitudo. Qui u° incredli fuerūt
iudei suscitauerūt et ad iracūdiā c̄ci
tauerūt aīas gentiū ad ūsus fr̄s. Dn̄s ā
tedit cito pacem. Multo igr̄ tp̄r ibi
demorati sūt. fiducialiter agentes in dn̄o.
testimoniū p̄hibente u̇bo gr̄e sue. dāte
signa et p̄digia fieri p' manꝰ eoꝝ. Di
uisa est aūt multitudo ciuitatis.
Et quidā quidē erāt cū iudeis. quidā u° cū
ap̄lis. Cum aūt fc̄s eēt impetus gētiū
et iudeoꝝ cū p̄ncipib; suis ut c̄tume
liis afficerent et lapidarēt eos. intelli
gentes c̄fugerunt ad ciuitatē lycao
nie. lystram. ⁊ derben. ⁊ uniūsā in cir
cuitu regionē. ⁊ ibi euglizātes erant.
Et cōmota ē omis multitudo i doctina
eoꝝ. Paulus aūt et barnabas morabā
tur in lystris. Et quidā uir in lystris
infirmꝰ pedib; sedebat claudꝰ ex utō
matris sue. qui nūq̄ ambulauit. Hic
audiuit paulū loquētē. Qui intuitꝰ
eū et uidens qd̄ haberet fidem ut saluus
fieret: dixit magna uoce. Surge sup̄ pedes

tuos rectus. Et exiliuit et ambulabat. Tur
be autem cum uidissent quod fecerat paulus.
leuauerunt uocem suam lycaonice dicentes.
Dii similes facti hominibus descenderunt ad
nos. Et uocabant barnabam iouem. pau
lum uero mercurium: quoniam ipse erat dux uerbi. Sa
cerdos quoque iouis qui erat ante ciuitatem
tauros et coronas ante ianuas afferens cum populis
uolebat sacrificare. Quod ubi audierunt apostoli
barnabas et paulus. conscissis tunicis suis
exilierunt ad turbas clamantes et dicentes.
Viri quid hec facitis? Et nos mortales
sumus similes uobis homines. annunciantes
uobis ab his uanis conuerti ad deum uiuum qui
fecit celum et terram et mare et omnia que in eis
sunt. qui in preteritis generationibus dimisit
omnes gentes ingredi uias suas. Et quidem non sine te
stimonio semetipsum reliquit benefaciens.
de celo dans pluuias et tempora fructifera im
plens cibo et leticia corda uestra. Et hec di
centes uix sedauerunt turbas. ne sibi immo
larent. Superuenerunt autem quidam ab antio
chia et iconio iudei. et persuasis turbis
lapidantesque paulum traxerunt extra ciuitatem
existimantes eum mortuum esse. Circumdantibus
autem eum discipulis. surgens intrauit ci
uitatem. Et postera die profectus est cum
barnaba in derben. Cumque euangelizassent
ciuitati illi et docuissent multos. reuersi
sunt lystram et iconium et antiochiam. confir
mantes animas discipulorum. exortantesque ut
permanerent in fide. Et quoniam per multas
tribulationes oportet nos intrare in regnum
dei. Et cum constituissent illis per singulas
ecclesias presbiteros et orassent cum ieiunatio
nibus. commendauerunt eos domino in quem crediderunt.
Et transeuntes pisidiam uenerunt in pam
philiam. Et loquentes in perge uerbum domini de
scenderunt in attaliam. Et inde nauigauerunt
antiochiam unde erant traditi gratie dei. in opus
quod compleuerunt. Cum autem uenissent et con
gregassent ecclesiam retulerunt quanta fe
cisset deus cum illis. quia aperuisset gentibus ostium
fidei. Morati sunt autem tempus non modicum cum
discipulis.
XV Et quidam descendentes de iudea doce
bant fratres. quia nisi circumcidamini secundum mo
rem moysi non potestis salui fieri. Fa
cta autem seditione non minima paulo
et barnabe aduersus illos. statuerunt ut
ascenderent paulus et barnabas et quidam
alii ex aliis ad apostolos et presbiteros in ierusa
lem super hac questione. Illi igitur deducti ab eccle
sia pertransibant phenicem et samariam nar
rantes conuersationem gentium. et faciebant
gaudium magnum omnibus fratribus. Cum autem
uenissent ierusalem: suscepti sunt ab ec
clesia. et ab apostolis et senioribus. annunciantes
quanta deus fecisset cum illis. Surrexerunt
autem quidam de heresi phariseorum qui cre
diderant dicentes quia oportet circumcidi e
os. precipere quoque seruare legem moysi. Con
ueneruntque apostoli et seniores uidere de uer
bo hoc. Cum autem magna conquisitio fieret
surgens petrus dixit ad eos. Viri fratres uos
scitis quoniam ab antiquis diebus in nobis elegit
deus per os meum audire gentes uerbum euangelii et cre
dere. Et qui nouit corda deus testimonium
perhibuit dans illis spiritum sanctum sicut et nobis.
et nichil discreuit inter nos et illos fide puri
ficans corda eorum. Nunc ergo quid tempta
tis deum imponere iugum super ceruices discipu
lorum. quod neque patres nostri neque nos porta
re potuimus? Sed per gratiam domini nostri ie
su christi credimus saluari: quemadmodum
et illi. Tacuit autem omnis multitudo. et
audiebant barnaban et paulum narran
tes quanta fecisset deus signa et prodigia in gen
tibus per eos. Et postquam tacuerunt respon
dit iacobus dicens. Viri fratres audite me.
Symon narrauit quemadmodum primum
deus uisitauit sumere ex gentibus populum nomini
suo. Et huic concordant uerba prophetarum si
cut scriptum est. Post hec reuertar et re
dificabo tabernaculum dauid quod decidit
et diruta eius reedificabo. et erigam
illud ut requirant ceteri hominum dominum.
et omnes gentes super quos inuocatum est nomen me
um. dicit dominus faciens hec. Notum a seculo est
domino opus suum. Propter quod ego iudico non in
quietari eos qui ex gentibus conuertuntur ad
deum. sed scribere ad eos ut abstineant se
a contaminationibus simulacrorum et for
nicatione et suffocatis et sanguine. Moy
ses enim a temporibus antiquis habet in singulis ci
uitatibus qui eum predicent in synagogis.
ubi per omne sabbatum legitur. Tunc placu
it apostolis et senioribus cum omni ecclesia eli

gere viros ex eis et mittere antiochiam
cum paulo et barnaba iudam qui cognomina
batur barsabas et silam viros primos in
fratribus scribentes per manus eorum epistolam conti
nentem hec. Apostoli et seniores fratres hiis qui
sunt antiochie et syrie et cilicie fratribus ex
gentibus salutem. Quoniam audivimus quia quidam
ex nobis exeuntes turbaverunt vos verbis e-
vertentes animas vestras quibus non mandavimus.
placuit nobis collectis in unum eligere vi
ros et mittere ad vos cum karissimis nostris bar
naba et paulo hominibus qui tradiderunt animas suas
pro nomine domini nostri ihesu christi. Misimus ergo iudam
et silam qui et ipsi vobis verbis referent eadem.
Visum est enim spiritui sancto et nobis nichil ul
tra imponere vobis oneris quam hec neces
saria. ut abstineatis vos ab immolatis
simulacrorum et sanguine et suffocato et for
nicatione. a quibus custodientes vos bene
agetis. Valete. Illi igitur dimissi ab ecclesia
descenderunt antiochiam. Et congregata mul
titudine tradiderunt epistolam. Quam cum le
gissent gavisi sunt super consolatione. Iudas
autem et silas et ipsi cum essent prophete verbo plu
rimo consolati sunt fratres et confirmaverunt eos.
Facto autem ibi aliquanto tempore: dimissi sunt cum
pace a fratribus ad eos qui miserant illos. Visum
est autem syle ibi remanere. Paulus autem et
barnabas demorabantur antiochie do
centes et evangelizantes cum aliis pluribus ver
bum domini. Post aliquot autem dies dixit ad
barnabam paulus. Revertentes visitemus
fratres per universas civitates in quibus predi
cavimus verbum domini quomodo se habeant. Barna
bas autem volebat secum assumere et iohannem
qui cognominabatur marcus. Paulus autem
rogabat eum ut qui discessisset ab eis de
pamphilia et non isset cum eis in opus non debere
recipi eum. Facta est autem dissensio inter eos ita
ut discederent ab invicem. Et barnabas qui
dem assumpto marco navigavit cyprum.
paulus vero electo sila profectus est tradi
tus gratie domini a fratribus. Perambulabat autem
syriam et ciliciam confirmans ecclesias.
precipiens custodire precepta apostolorum et seniorum.
Pervenit autem in derben et lystram.
Et ecce discipulus quidam erat ibi nomine
timotheus filius mulieris vidue fidelis
patre gentili. Huic testimonium bonum

reddebant qui in lystris erant et yconio
fratres. Hunc voluit paulus secum proficisci.
Et assumens circumcidit eum propter iudeos qui
erant in illis locis. Sciebant enim omnes quod
pater eius gentilis erat. Cum autem pertransirent
civitates tradebant eis custodire dog
mata que erant decreta ab apostolis et senio
ribus qui erant ierosolimis. Et ecclesie quidem
confirmabantur fide et abundabant numero
cotidie. Transeuntes autem phrygiam
et galatie regionem vetati sunt a sancto
spiritu loqui verbum in asia. Cum autem venissent
in mysiam temptabant ire in bithyniam. Et
non permisit eos spiritus ihesu. Cum autem pertransis
sent mysiam descenderunt troadem. Et vi
sio per noctem paulo ostensa est. Vir mace
do quidam erat stans et deprecans eum et dicens.
Transiens in macedoniam adiuva nos.
Ut autem visum vidit, statim quesivimus profi
cisci in macedoniam, certi facti quia vocasset nos
deus evangelizare eis. Navigantes autem a tro
ade recto cursu venimus samothrac
iam. et sequenti die neapolim. et inde phi
lippis que est prime partis macedonie ci
vitas colonia. Eramus autem in hac urbe
diebus aliquot consistentes. Die autem sabba
torum egressi sumus foras portam iuxta flumen
ubi videbatur oratio esse. Et sedentes loqueba
mur mulieribus que convenerant. Et quedam mulier
nomine lidia purpuraria civitatis thyati
renorum colens deum audivit. cuius dominus
aperuit cor intendere hiis que dicebantur a
paulo. Cum autem baptizata esset ipsa et do
mus eius deprecata est nos dicens. Si iudi
castis me fidelem domino esse introite in domum
meam et manete. Et coegit nos. Factum est
autem euntibus nobis ad orationem puellam quan
dam habentem spiritum phitonem obviare nobis
que questum magnum prestabat dominis suis divi
nando. Hec subsecuta paulum et nos cla
mabat dicens. Isti homines servi dei excel
si sunt. qui annunciant vobis viam salutis.
Hoc autem faciebat multis diebus. Dolens
autem paulus et conversus spiritui dixit. Precipi
o tibi in nomine ihesu christi exire ab ea. Et
exiit eadem hora. Videntes autem domini eius
quia exivit spes questus eorum apprehendentes
paulum et silam perduxerunt in forum ad prin
cipes. Et offerentes eos magistratibus dixe

nunt. Hii homines conturbant civitatem
nostram cum sint iudei, et annunciant morem
quem non licet nobis suscipere, neque facere
cum simus romani. Et concurrit plebs adver-
sus eos. Et magistratus scissis tunicis
eorum iusserunt illos virgis cedi. Et cum
multas plagas eis inposuissent: mise-
runt eos in carcerem, precipientes custodi ut
diligenter custodiret eos. Qui cum tale pre-
ceptum accepisset, misit eos in interiorem
carcerem, et eorum pedes strinxit ligno. Me-
dia autem nocte paulus et silas adorantes
laudabant deum, et audiebant eos qui in cu-
stodia erant. Subito vero terremotus fa-
ctus est magnus, ita ut moverentur funda-
menta carceris. Et confestim aperta sunt omnia
hostia, et universorum vincula soluta sunt. Ex-
perrectus autem custos carceris et videns a-
pertas ianuas carceris, evaginato gla-
dio volebat se interficere, estimans
fugisse vinctos. Clamavit autem paulus
magna voce dicens. Nichil feceris tibi mali.
Universi enim hic sumus. Petitoque lumine
introgressus est, et tremefactus cecidit pau-
lo et sille ad pedes, et producens eos foras
ait. Domini mei quid me oportet facere ut
salvus fiam? At illi dixerunt. Crede in
domino ihesu, et salvus eris tu et domus tua.
Et locuti sunt ei verbum domini cum omnibus qui
erant in domo eius. Et tollens eos in il-
la hora noctis, lavit plagas eorum, et bap-
tizatus est ipse et omnis domus eius conti-
nuo. Cumque perduxisset eos in domum suam,
apposuit eis mensam, et letatus est cum omni
domo sua credens deo. Et cum dies factus esset,
miserunt magistratus lictores dicentes. Di-
mitte homines illos. Nunciavit autem custos
carceris verba hec paulo. quia miserunt magi-
stratus ut dimittamini. Nunc igitur exe-
untes ite in pace. Paulus autem dixit eis.
Cesos nos publice indempnatos homines
romanos miserunt in carcerem, et nunc occulte
nos eiciunt? Non ita erit. sed veniant et
ipsi nos eiciant. Nunciaverunt autem magistra-
tibus lictores verba hec. Timueruntque audito
quod romani essent, et venientes deprecati sunt
eos. Et educentes rogabant ut egrede-
rentur de urbe. Exeuntes autem de carcere
introierunt ad lydiam. Et visis fratribus consola-
verunt eos, et profecti sunt.
Cum autem perambulassent amphipolim et XVII
appolloniam, venerunt thessalonicam,
ubi erat synagoga iudeorum. Secundum con-
suetudinem autem paulus introivit ad e-
os. et per sabbata tria disserebat eis de
scripturis, adaperiens et insinuans quia christum
oportuit pati et resurgere a mortuis, et quia
hic est christus ihesus quem ego annuntio vobis. Et
quidam ex eis crediderunt, et adiuncti sunt
paulo et sille. et de colentibus gentilibusque
multitudo copiosa, et mulieres nobi-
les non pauce. Zelantes autem iudei assu-
mentesque de vulgo viros quosdam malos
et turba facta concitaverunt civitatem. Et assisten-
tes domui iasonis querebant eos producere
in populum. Et cum non invenissent eos tra-
hebant iasonem et quosdam fratres ad princi-
pes civitatis clamantes quoniam hii sunt qui ur-
bem concitant, et huc venerunt quos suscepit
iason. Et hii omnes contra decreta cesaris
faciunt, regem alium dicentes esse ihesum. Con-
citaverunt autem plebem et principes civitatis
audientes hec. Et accepta satisfactione
ab iasone et ceteris dimiserunt eos. Fratres vero
confestim per noctem dimiserunt paulum et sillam
in beroam. Qui cum advenissent in syna-
gogam iudeorum introierunt. Hii autem erant
nobiliores eorum qui sunt thessalonice:
qui susceperunt verbum cum omni aviditate,
cotidie scrutantes scripturas si hec ita
se haberent. Et multi quidem crediderunt ex
eis et gentilium mulierum honestarum et vi-
ri non pauci. Cum autem cognovissent in the-
salonica iudei quia et berree predicatum est
a paulo verbum dei, venerunt et illuc commo-
ventes et turbantes multitudinem. Sta-
timque tunc paulum dimiserunt fratres ut iret us-
que ad mare. Sillas autem et timotheus re-
manserunt ibi. Qui autem deducebant pau-
lum, duxerunt eum usque athenas. Et
accepto mandato ab eo ad sillam et timo-
theum. ut quam celeriter venirent ad eum, profe-
cti sunt. Paulus autem cum athenis eos expe-
ctaret incitabatur spiritus eius in ipso videns
ydolatrie deditam civitatem. Disputa-
bat igitur in synagoga cum iudeis et colen-
tibus, et in foro per omnes dies ad eos qui ad-
erant. Quidam autem epycurei et stoici phi-

losophi disserebant cum eo. Et quidam dice-
bant. Quid vult seminiverbius hic dicere? Alii
vero dicebant. Novorum demoniorum vide-
tur annuntiator esse. quia ihesum et resurrecti-
onem annuntiabat eis. Et apprehensum eum ad
ariopagum duxerunt dicentes. Possumus sci-
re. que est hec nova que a te dicitur doctrina? No-
va enim quedam infers auribus nostris. Volu-
mus ergo scire quidnam velint hec esse. Athe-
nienses autem omnes et advene hospites ad
nichil aliud vacabant nisi aut dicere aut
audire aliquid novi. Stans autem paulus in
medio ariopagi ait. Viri athenienses per
omnia quasi superstitiosos vos video. Prete-
riens enim et videns simulacra vestra inve-
ni et aram in qua scriptum erat ignoto
deo. Quod ergo ignorantes colitis hoc ego an-
nuntio vobis. Deus qui fecit mundum
et omnia que in eo sunt. hic celi et terre
cum sit dominus non in manufactis templis habi-
tat, nec manibus humanis colitur indigens
aliquo. cum ipse det omnibus vitam et inspira-
tionem et omnia. fecitque ex uno omne ge-
nus hominum inhabitare super universam faci-
em terre diffiniens statuta tempora et termi-
nos habitationis eorum querere deum si forte at-
trectent eum aut inveniant. quamvis non
longe sit ab unoquoque nostrum. In ipso
enim vivimus et movemur et sumus.
sicut et quidam vestrorum poetarum dixerunt. Ip-
sius enim et genus sumus. Genus ergo
cum simus dei non debemus estimare au-
ro aut argento aut lapidi sculpture artis et co-
gitationis hominis divinum esse simile. Et tem-
pora quidem huius ignorantie despiciens
deus nunc annuntiat hominibus ut omnes
ubique penitentiam agant. eo quod statuit diem
in quo iudicaturus est orbem in equitate.
in viro in quo statuit fidem prebens omni-
bus suscitans eum a mortuis. Cum autem
audissent resurrectionem mortuorum: qui-
dam quidem irridebant. quidam vero dixerunt.
Audiemus te de hoc iterum. Et sic paulus exi-
vit de medio eorum. Quidam vero viri ad-
herentes ei crediderunt, in quibus et dio-
nisius ariopagita. et mulier nomine dam-
maris et alii cum eis.

Post hec egressus ab athenis: venit co-
rinthum. Et inveniens quendam iudeum
nomine aquilam ponticum genere qui nuper vene-
rat ab italia, et priscillam uxorem eius eo quod
precepisset claudius discedere omnes iudeos
a roma: accessit ad eos et salutavit eos.
Et quia eiusdem erat artis, manebat apud
eos et operabatur. Erat autem scenofactorie
artis, et disputabat in synagoga per omne
sabbatum. interponens nomen domini ihesu. su-
adebatque iudeis et grecis. Cum venissent
autem de macedonia silas et timotheus.
instabat verbo paulus, testificans iudeis
esse christum ihesum. Contradicentibus autem eis
et blasphemantibus excutiens vestimen-
ta sua dixit ad eos. Sanguis vester super caput
vestrum. Mundus ego ex hoc ad gentes vadam.
Et migrans inde intravit in domum cuius-
dam nomine titi iusti colentis deum. cuius domus
erat coniuncta synagoge. Crispus autem ar-
chisynagogus credidit domino. cum omni do-
mo sua. Et multi corinthiorum audien-
tes credebant, et baptizabantur. Dixit autem
dominus nocte per visionem paulo. Noli time-
re. sed loquere, et ne taceas. propter quod ego sum
tecum. et nullus te nocere poterit. et nemo
apponetur tibi ut noceat te. quoniam populus
est michi multus in hac civitate. Sedit
autem ibi annum et sex menses. docens apud eos
verbum dei. Gallione autem proconsule achi-
e. insurrexerunt uno animo iudei in paulum.
et adduxerunt eum ad tribunal dicentes.
quia contra legem hic persuadet hominibus cole-
re deum. Incipiente autem paulo aperire os.
dixit gallio ad iudeos. Siquidem esset ini-
quum aliquid aut facinus pessimum o
viri iudei. recte vos sustinerem. Si vero
questiones sunt de verbo et nominibus legis vestre.
vos ipsi videritis. Iudex horum ego nolo
esse. Et minavit eos a tribunali. Apprehen-
dentes autem omnes sostenem principem syna-
goge percutiebant eum ante tribunal. et ni-
chil eorum gallioni cure erat. Paulus vero
cum adhuc sustinuisset dies multos fra-
tribus valefaciens navigavit syriam. et cum
eo priscilla et aquila qui sibi totonderat
in cenchris caput. habebat enim votum. De-
venitque ephesum. et illos ibi reliquit. Ipse
vero ingressus synagogam. disputabat
cum iudeis. Rogantibus autem eis ut ampliori
tempore maneret. non consensit. sed valefaciens

esset dicens. Oportet me sollemnem diem
advenientem facere ierosolimis. iterum rever
tar ad vos deo volente. profectus est ab e
pheso. Et descendens cesaream ascendit
et salutavit ecclesiam, et descendit antiochiam.
Et facto ibi aliquanto tempore profectus est perambu
lans ex ordine galaticam regionem et fri
giam, confirmans omnes discipulos. Iudeus
autem quidam apollo nomine alexandrinus
genere, vir eloquens devenit ephesum, potens
in scripturis. Hic erat edoctus viam domini et
fervens spiritu loquebatur, et docebat diligen
ter ea que sunt ihesu, sciens tantum baptisma io
hannis. Hic ergo cepit fiducialiter agere in syna
goga. Quem cum audissent priscilla et aq
uila assumpserunt eum et diligentius exposue
runt ei viam domini. Cum autem vellet ire acha
iam, exhortati fratres scripserunt discipulis ut sus
ciperent eum. Qui cum venisset, contulit multum
his qui crediderant. Vehementer enim iu
deos revincebat publice, ostendens per scrip
turas esse christum ihesum.

XIX

Factum est autem cum apollo esset corinthi, ut
paulus peragratis superioribus partibus ve
niret ephesum, et inveniret quosdam di
scipulos. dixitque ad eos. Si spiritum sanctum accepi
stis credentes? At illi dixerunt ad eum. Sed
neque si spiritus sanctus est audivimus. Ille vero
ait. In quo ergo baptizati estis? Qui dixe
runt. In iohannis baptismate. Dixit autem paulus.
Iohannes baptizavit baptismate penitentie populum
dicens, in eum qui venturus esset post ipsum ut
crederent, hoc est in ihesum. His auditis bap
tizati sunt in nomine domini ihesu. Et cum impo
suisset eis manus paulus, venit spiritus sanctus
super eos, et loquebantur linguis et prophetabant. Erant
autem omnes viri fere duodecim. In
troressus autem in synagogam, cum fiducia
loquebatur per tres menses disputans et su
adens de regno dei. Cum autem quidam in
durarentur et non crederent maledicentes
viam domini coram multitudine, discedens
ab eis segregavit discipulos, cotidie dispu
tans in scola tyranni cuiusdam. Hoc autem factum
est per biennium, ita ut omnes qui habitabant in asia
audirent verbum domini iudei atque gentiles.
Virtutesque non modicas deus faciebat per
manus pauli, ita ut etiam super languidos defer
rentur a corpore eius sudaria, et semicin
cia, et recedebant ab eis languores, et spiri
tus nequam egrediebantur. Temptaverunt autem
quidam et de circumeuntibus iudeis exorcistis
invocare super eos qui habebant spiritus ma
los nomen domini ihesu dicentes. Adiuro vos
per ihesum quem paulus predicat. Erant autem qui
dam scevę iudei principis sacerdotum septem
filii qui hoc faciebant. Respondens autem spiritus
nequam dixit eis. Ihesum novi et paulum sci
o. vos autem qui estis? Et insiliens homo in
eos in quo erat demonium pessimum,
et dominatus est amborum, invaluit contra eos,
ita ut nudi et vulnerati effugerent de domo
illa. Hoc autem notum factum est omnibus iude
is atque gentilibus qui habitabant ephesi. Et
cecidit timor super omnes illos, et magnifi
cabatur nomen domini ihesu. Multique creden
tium veniebant confitentes et annuntiantes
actus suos. Multi autem ex his qui fuerant
curiosa sectati, contulerunt libros et combu
serunt coram omnibus. Et conputatis pretiis il
lorum invenerunt pecuniam denariorum quin
quaginta milium. Ita fortiter verbum domini cresce
bat et confirmabatur. His autem expletis
proposuit paulus in spiritu transita mace
donia et achaia ire ierusalem dicens. Quo
niam postquam fuero ibi oportet me et romam vi
dere. Mittens autem in macedoniam duos
ex ministrantibus sibi timotheum et era
stum, ipse remansit ad tempus in asia. Facta
est autem in illo tempore turbatio non minima de vi
a domini. Demetrius enim quidam nomine argenta
rius faciens edes argenteas diane,
prestabat artificibus non modicum questum.
Quos convocans et eos qui eiusmodi erant
opifices, dixit. Viri, scitis quia de hoc ar
tificio acquisitio est nobis. Et videtis et au
ditis quia non solum ephesi sed pene totius asie
paulus hic suadens avertit multam turbam
dicens quoniam non sunt dii qui manibus fiunt.
Non solum autem hec periclitabitur nobis pars in
redargutionem venire, sed et magne
diane templum in nichilum reputabitur,
sed et destrui incipiet maiestas eius, quam
tota asia et orbis colit. His auditis re
pleti sunt ira, et exclamaverunt dicentes.
Magna diana ephesiorum. Et impleta est
civitas confusione, et impetum fecerunt
uno animo in theatrum rapto gaio et a

aristarcho macedonibus comitibus pau-
li. Paulo autem volente intrare in popu-
lum non permiserunt discipuli. Quidam autem et de
asie principibus qui erant amici eius mi-
serunt ad eum rogantes ne se daret in
theatrum. Alii autem aliud clamabant.
Erat enim ecclesia confusa, et plures nescie-
bant qua ex causa convenissent. De tur-
ba autem detraxerunt alexandrum, propellen-
tibus eum iudeis. Alexander ergo manu si-
lentio postulato volebat reddere rationem
populo. Quem ut cognoverunt iudeum esse, vox
facta est una omnium quasi per horas duas clamantium,
Magna diana ephesiorum. Et cum sedas-
set scriba turbas dixit, Viri ephesii quis
enim est hominum qui nesciat ephesiorum
civitatem cultricem esse magne diane
iovisque prolis? Cum ergo hiis contradici non possit,
oportet vos sedatos esse, et nichil temere a-
gere. Adduxistis enim homines istos neque
sacrilegos neque blasphemantes deam vestram.
Quod si demetrius et qui cum eo sunt artifices
habent adversus aliquem causam, conventus forēn-
ses aguntur, et proconsules sunt, accu-
sent invicem. Si quid autem alterius rei queritis
in legitima ecclesia poterit absolvi. Nam
et periclitamur argui seditionis hodierne,
cum nullus obnoxius sit de quo possimus reddere
rationem concursus istius. Et cum hec dixisset
dimisit ecclesiam.

XX

Postquam autem cessavit tumultus, vocatis
paulus discipulis et exhortatus eos valefe-
cit, et profectus est ut iret in macedo-
niam. Cum autem perambulasset partes illas,
et exhortatus eos fuisset multo sermone, ve-
nit ad greciam. Ubi cum fecisset menses tres,
facte sunt ei insidie a iudeis naviga-
turo in syriam. Habuitque consilium ut rever-
teretur per macedoniam. Comitatus est
autem eum sosipater pirri beroensis, thessalonicen-
sium vero aristarcus et secundus, et gaius derbeus,
et timotheus. Asiani vero tithicus,
et trophimus. Hii cum precessissent sustinue-
runt nos troade. Nos vero navigavimus
post dies azimorum a philippis, et venimus
ad eos troade in diebus quinque. Ubi demo-
rati sumus diebus septem. In una autem sabbati
cum convenissemus ad frangendum panem,
paulus disputabat cum eis profecturus in
crastinum. Protraxitque sermonem usque in me-
diam noctem. Erant autem lampades
copiose in cenaculo ubi eramus congrega-
ti. Sedens autem quidam adolescens nomine
eutichus super fenestram cum mergeretur somp-
no gravi disputante diu paulo, eductus som-
no cecidit de tertio cenaculo deorsum,
et sublatus est mortuus. Ad quem cum descen-
disset paulus incubuit super eum. Et complexus
dixit. Nolite turbari, anima enim ipsius in eo
est. Ascendens autem frangensque panem et
gustans satisque allocutus usque in lucem
sic profectus est. Adduxerunt autem puerum vi-
ventem, et consolati sunt non minime. Nos
autem ascendentes navim enavigavimus in
ason inde suscepturi paulum. Sic enim dis-
posuerat ipse per terram iter facturus. Cum autem conve-
nisset nos in ason assumpto eo venimus
mitilenen. Et inde navigantes, sequenti
die venimus contra chium, et alia die applicu-
imus samum. Sequenti die venimus miletum.
Proposuerat enim paulus transnavigare e-
phesum, ne qua mora illi fieret in asia.
Festinabat enim si possibile sibi esset ut diem
pentecosten faceret ierusalem. A mile-
to autem mittens ephesum vocavit maiores
natu ecclesie. Qui cum venissent ad eum et
simul essent dixit eis. Vos scitis a prima die
qua ingressus sum in asiam qualiter vobiscum
per omne tempus fuerim, serviens domino cum omni
humilitate et lacrimis et temptationibus
que michi acciderunt ex insidiis iudeo-
rum, quomodo nichil subtraxerim vobis utilium
quominus annunciarem vobis et docerem vos
publice et per domos, testificans iudeis at-
que gentilibus in deum penitentiam et fidem in do-
minum nostrum ihesum christum. Et nunc ecce alli-
gatus ego spiritu vado in ierusalem, que in ea
ventura sint michi ignorans, nisi quod spiritus sanctus
per omnes civitates protestatur michi dicens.
quoniam vincula et tribulationes me manent ierosolimis,
sed nichil horum vereor. Nec facio
animam meam preciosiorem quam me, dummodo consum-
mem cursum meum et ministerium verbi quod
accepi a domino ihesu testificari evangeli-
um gratie dei. Et nunc ecce ego scio quia amplius non videbitis
faciem meam vos omnes per quos transivi
predicans regnum dei. Quapropter contestor vos
hodierna die quia mundus sum a sanguine

omnium vestrum. Non enim subterfugi quominus
annunciarem omne consilium dei vobis. At
tendite vobis et universo gregi in quo vos
spiritus sanctus posuit episcopos regere ecclesiam dei quam
acquisivit sanguine suo. Ego scio quoniam in
trabunt post discessionem meam lupi rapa
ces in vos non parcentes gregi. et ex vobis
ipsis exurgent viri loquentes perversa ut
abducant discipulos post se. Propter quod vi
gilate memoria retinentes. quoniam per trien
nium nocte et die non cessavi cum lacrimis
monens unumquemque vestrum. Et nunc commendo
vos deo et verbo gratie ipsius qui potens
est edificare vos et dare hereditatem
in sanctificatis omnibus. Argentum et
aurum aut vestem nullius concupivi. Ip
si vos scitis. quoniam ad ea que michi opus
erant et his qui mecum sunt ministrave
runt manus iste. Omnia ostendi
vobis: quoniam sic laborantes oportet sus
cipere infirmos ac meminisse verbi domini
ihesu: quoniam ipse dixit. Beatius est magis da
re quam accipere. Et cum hec dixisset: posi
tis genibus suis cum omnibus illis, oravit.
Magnus autem fletus factus est omnium. Et pro
cumbentes super collum pauli osculabantur
eum dolentes maxime in verbo quod dixerat
eis. quoniam amplius faciem eius non essent
visuri. Et deducebant eum ad navim.

XXI Cum autem factum esset ut navigaremus
abstracti ab eis, recto cursu venimus
choum. et sequenti die rhodum. et in
pataram. deinde mirram. Et cum invenis
semus navem transfretantem in phenicem,
ascendentes navem navigavimus. Cum autem
apparuissemus cipro. relinquentes eam
ad sinistram: navigavimus in syriam
et venimus tyrum. Ibi enim navis exposi
tura erat onus. Inventis autem discipulis
mansimus ibi diebus septem. qui paulo di
cebant per spiritum ne ascenderet ierusalem. Et
expletis diebus profecti ibamus deducenti
bus nos omnibus cum uxoribus et filiis us
que foras civitatem. Et positis genibus in
litore oravimus. Et cum valefecissemus
invicem ascendimus in navem. Illi autem redie
runt in sua. Nos vero navigatione expleta,
a tyro descendimus ptolomaidem. Et
salutatis fratribus mansimus die una apud
illos. Alia autem die profecti venimus cesa
ream. Et intrantes domum philippi evan
geliste qui erat unus de septem: mansi
mus apud eum. Huic autem erant filie quattu
or virgines prophetantes. Et cum moraremur
ibi dies aliquot. supervenit quidam a iudea
propheta nomine agabus. Is cum venisset
ad nos tulit zonam pauli. et alligans
sibi pedes et manus, dixit. Hec dicit spiritus
sanctus. Virum cuius est zona hec, sic alli
gabunt in ierusalem iudei. et tradent in manus
gentium. Quod cum audissemus rogabamus nos
et qui loci illius erant ne ascenderet in ie
rusalem. Tunc respondit paulus et dixit.
Quid facitis flentes et affligentes cor
meum? Ego enim non solum alligari sed et
mori in ierusalem paratus sum propter nomen
domini ihesu. Et cum ei suadere non potuissemus
quievimus dicentes. Domini voluntas fiat. Post
dies autem istos preparati ascendebamus
ierusalem. Venerunt autem quidam et ex disci
pulis a cesarea nobiscum. adducentes secum
apud quem hospitaremur iasonem quendam
cyprium antiquum discipulum. Et cum veni
semus ierusalem; libenter exceperunt nos
fratres. Sequenti autem die introibat pau
lus nobiscum ad iacobum. Omnesque collecti
sunt seniores. Quos cum salutasset, nar
rabat per singula que fecisset deus in gentibus
per ministerium ipsius. At illi cum audissent
magnificabant deum. Dixeruntque ei. Vides
frater quot milia sunt in iudeis qui credide
runt deo. et omnes emulatores sunt legis. Audie
runt autem de te quia discessionem doceas a moy
se eorum qui per gentes sunt iudeorum dicens non de
bere circumcidere eos filios suos. neque se
cundum consuetudinem ingredi debere. Quid ergo
est? Utique oportet convenire multitu
dinem. Audient enim te supervenisse. Hoc
ergo fac quod tibi dicimus. Sunt nobis hic viri
quattuor votum habentes super se. His assumptis
sanctifica te cum illis. et impende in illis ut
radant capita. et sciant omnes quia que de te audi
erunt falsa sunt. sed ambulas et ipse custo
diens legem. De his autem qui crediderunt ex
gentibus nos scripsimus, iudicantes ut ab
stineant se ab ydolotito. immolato et sanguine,
et suffocato. et a fornicatione. Tunc paulus
assumptis viris postera die purificatus

cum illis intravit in templum annuntians
expletionem dierum purificationis do-
nec offerretur pro unoquoque eorum oblatio.
Dum autem septem dies consummarentur, hi
qui ab Asia erant Iudei cum vidissent
eum in templo concitaverunt omnem populum,
et iniecerunt in eum manus clamantes: Vi-
ri Israhelite, adiuvate. Hic est homo qui adversus
populum et legem et locum hunc omnes ubique
docens, insuper et gentiles induxit in tem-
plum et violavit sanctum locum istum. Vide-
rant enim Trophimum Ephesium in civita-
te cum ipso, quem estimaverunt quoniam in tem-
plum induxisset Paulus. Commotaque est
civitas tota, et facta est concursio populi. Et
apprehendentes Paulum trahebant eum extra tem-
plum, et statim clause sunt ianue. Que-
rentibus autem eum occidere, nuntiatum est
tribuno cohortis quia tota confunditur
Ierusalem. Qui statim assumptis militibus
et centurionibus decurrit ad illos. Qui
cum vidissent tribunum et milites, ces-
saverunt percutere Paulum. Tunc accedens
tribunus apprehendit eum, et iussit alliga-
ri catenis duabus, et interrogabat quis
esset et quid fecisset. Alii autem clamabant
in turba. Et cum non posset certum cognoscere
pre tumultu, iussit duci eum in castra. Et
cum venisset Paulus ad gradus, contigit ut
portaretur a militibus propter vim populi. Se-
quebatur enim multitudo populi clamans:
Tolle eum. Et cum cepisset induci in castra,
Paulus dicit tribuno: Si licet michi loqui a-
liquid ad te? Qui dixit ei: Grece nosti?
Nonne tu es Egyptius qui ante hos dies
tumultum concitasti et eduxisti in de-
sertum quattuor milia virorum sicariorum? Et
dixit ad eum Paulus: Ego homo sum quidem
Iudeus natus a Tarso Cilicie non igno-
te civitatis municeps. Rogo autem te,
permitte michi loqui ad populum. Et cum il-
le permisisset, Paulus stans in gradibus
annuit manu ad plebem. Et magno si-
lentio facto, allocutus est Hebrea lingua
dicens.

Viri fratres et patres, audite quam ad vos
nunc reddo rationem. Cum audissent autem
quia Hebrea lingua loqueretur ad illos, ma-
gis prestiterunt silentium. Et dixit: Ego
sum vir Iudeus natus Tharso Cilicie nu-
tritus autem in ista civitate secus pedes
Gamaliel, eruditus iuxta veritatem pa-
terne legis, emulator legis Dei existens
sicut et vos omnes estis hodie. Qui hanc vi-
am persecutus sum usque ad mortem, alligans
et tradens in custodias viros ac mulie-
res, sicut princeps sacerdotum testimonium
michi reddunt, et omnes maiores natu. A
quibus et epistolas accipiens ad fratres Damascum
pergebam, ut adducerem inde vinctos in Ie-
rusalem ut punirentur. Factum est autem eunte
me et appropinquante Damasco media di-
e subito de celo circumfulsit me lux
copiosa. Et decidens in terram audivi
vocem de celo dicentem michi: Saule Sau-
le, quid me persequeris? Durum est tibi contra stimu-
lum calcitrare. Ego autem respondi: Quis es
Domine? Dixitque ad me: Ego sum Ihesus Naza-
renus quem tu persequeris. Et qui mecum e-
rant lumen quidem viderunt, vocem autem non au-
dierunt eius qui loquebatur mecum.
Et dixi: Quid faciam Domine? Dominus autem dixit
ad me: Surgens vade Damascum, et ibi di-
cetur tibi de omnibus que te oportet facere.
Et cum non viderem pre claritate luminis
illius, ad manum deductus a comitibus veni
Damascum. Ananias autem quidam vir secundum
legem testimonium habens ab omnibus habitanti-
bus Iudeis, veniens ad me et astans dixit
michi: Saule frater, respice. Et ego eadem
hora respexi in eum. At ille dixit michi:
Deus patrum nostrorum preordinavit te ut co-
gnosceres voluntatem eius, et videres iustum,
et audires vocem ex ore eius, quia eris
testis illius ad omnes homines eorum que
vidisti et audisti. Et nunc quid mora-
ris? Exurge et baptizare, et ablue pec-
cata tua invocato nomine ipsius. Factum est
autem revertenti michi in Ierusalem et oranti
in templo fieri me in stupore mentis,
et videre illum dicentem michi: Festina et ex-
i velociter de Ierusalem, quoniam non recipient
testimonium tuum de me. Et ego dixi: Do-
mine, ipsi sciunt quia ego eram concludens
in carcerem et cedens per synagogas eos
qui credebant in te. Et cum funderetur
sanguis Stephani testis tui, ego asta-
bam et consentiebam et custodiebam vesti-

ſtita inſtficientiu illũ. Et dixit ad me.
Vade qm̄ ego in natiões longe mit
tam te. Audiebant aũt eũ uſq; ad hoc
ũbũ. et leuauerũt uocem ſuã dicẽtes.
Tolle de terra huiuſmodi. Nõ enĩ fas ẽ eũ
uiuere. Vociferantib; aũt eis, et piciẽ
tib; ueſtimẽta ſua, et puluerẽ iactãti
b; in aerem, iuſſit tribunus induci eũ
in caſtra, et flagellis cedi, et torq̃ri eum.
ut ſciret p̄p quã cãm ſic acclamarẽt ei.
Et cũ aſtrinxiſſent eũ loris, dixit aſtan
ti ſibi centurioni paulus. Si hominem
romanũ et indempnatũ licet uob flagel
lare? Quo audito centurio qđ ciuẽ romã
nũ ſe eẽ diceret, acceſſit ad tribunũ: et
nũtiauit ei dicens. Quid acturus es?
Hic enĩ homo ciuis romanus eſt. Acceđẽs
aũt tribunus dixit illi. Dic m̄ ſi tu romanus
es. At ille dixit. Etiã. Et reſpondit tribun'.
h Ego multa ſumma ciuilitatẽ hanc cõſecu
tus ſum. Et paulus ait. Ego aũt et natus
ſum. Protinus ergo diſceſſerunt ab illo q
eũ torturi erant. Tribunus quoq; timu
it poſtquã reſciuit, quia ciuis romanus eẽt, et q
alligaſſet eum. Poſtera aũt die ſcire uo
lens diligẽtius qua ex cã accuſaretur a iude
is, ſoluit eũ, et iuſſit ſacerdotes conuenire et om̄e cõ
ciliũ. et pducẽs paulũ ſtatu
it eum inter illos.
XXIII Intendens aũt in conciliũ paulus, ait. Vi
ri frẽs. ego omni conſcientia bona conuer
ſatus ſum ante deũ uſq; in hodiernũ di
em. Princeps aũt ſacerdotũ ananias pce
pit aſtantib; ſibi pcutere os eius. Tunc pau
lus ad eũ dixit. Percutiet te deus paries deal
bate. Et tu ſedens iudicas me ſcdm legẽ.
et contra legẽ iubes me pcuti? Et qui aſtabant
dixerunt. Summũ ſacerdotẽ dei maledi
cis? Dixit aũt paulus. Neſciebã frẽs, q
princeps eẽt ſacerdotũ. Scriptũ eſt enĩ. Prin
cipem ppli tui nõ maledices. Sciens aũt
paulus qr una pars eẽt ſaduceorũ. et
alia phariſeorũ: exclamauit in cõcilio. Vi
ri frẽs. ego phariſeus ſũ filius phariſe
orũ. De ſpe et reſurrectiõe mortuorũ
ego iudicor. Et cũ hec dixiſſet, facta ẽ diſſẽ
ſio inter phariſeos et ſaduceos, et ſolu
ta eſt multitudo. Saducei enĩ dicunt
nõ eẽ reſurrectiõem mortuorũ, neq; angelum
neq; ſpm. Phariſei aũt utraq; cõfitent.
Factus eſt aũt clamor magnus. et ſurgẽtes
quidã phariſeorũ, pugnabant dicẽtes.
Nichil mali inuenimus in homine iſto.
Quid ſi ſps locutus eſt ei aut angelus? Et
cũ magna diſſenſio facta eẽt, timẽs tribu
nus ne diſcerperetur paulus ab ipſis, iuſſit
milites deſcẽdere, et rapere eũ de medio e
orũ, ac deducere eũ in caſtra. Sequẽti
aũt nocte aſſiſtens ei dñs ait. Conſtans
eſto paule. Sicut enĩ teſtificatus es de me
in ierlm, ſic te oportet et rome teſtifi
cari. Facta aũt die collegerunt ſe quidã
ex iudeis, et deuouerunt ſe dicẽtes, neq;
manducaturos neq; bibituros donec oc
ciderent paulũ. Erant aũt plus quã .xl.
uiri qui hanc coniurationẽ fecerãt. Qui
acceſſerunt ad principes ſacerdotũ et ſenio
res, et dixerunt. Deuotione deuouimus
nos nichil guſtaturos donec occidamus
paulũ. Nunc ergo uos notũ facite t
buno cũ cõcilio, ut pducat illũ ad uos,
tanquã aliquid certius cognituri de eo. Nos
uo priuſquã appiet parati ſumus interfi
cere illũ. Quod cũ audiſſet filius ſororis
pauli inſidias: uenit et intrauit in caſtra,
nuntiauitq; paulo. Vocans aũt paulus
ad ſe unũ ex centurionib; ait. Adole
ſcentem hunc pduc ad tribunũ. Ha
bet enĩ aliquid indicare illi. Et ille quidẽ aſ
ſumens eum, duxit ad tribunũ, et ait.
Vinctus paulus rogauit me hunc ado
leſcentẽ pducere ad te, hñtem aliquid loq; t.
Apprehendens aũt tribunus manũ illi', ſe
ceſſit cũ eo ſeorſum. et interrogauit illũ.
Quid eſt qđ habes indicare michi? Ille
aũt dixit. Iudeis cõuenit rogare te ut cra
ſtina die paulũ pducas in cõciliũ, qſi
ad certius inquiſituri ſint de illo. Tu uo
ne credideris illis. Inſidiantur enĩ ei ex
eis uiri amplius quã .xl. qui ſe deuo
uerunt nõ manducare neq; bibere, do
nec interficiant eum. Et nunc parati ſunt ex
pectantes pmiſſũ tuũ. Tribunus ergo
dimiſit adoleſcentẽ, pcipiens ne cui
loqueretur, qm̄ hec nota ſibi feciſſet. Et
uocatis duob; centurionib; dixit illis. Pa
rate milites ducentos. ut eant uſq; ce
ſaream. et equites .lxx. et lancearios ducẽ

tos. et tertia hora noctis et iumenta preparate
ut imponentes paulum saluum perducerent
ad felicem presidem. timuit enim ne forte
raperent eum iudei et occiderent. et ipse
postea calumpniam sustineret. tamquam accep-
turus pecuniam. scribens epistolam continen-
tem ista hec. Claudius lysias. optimo pre-
sidi felici salutem. Virum hunc apprehensum
a iudeis et incipientem interfici ab eis.
superueniens cum exercitu eripui. cognito
quia romanus est. Volensque scire causam quam
obiciebant illi deduxi eum in concilium
eorum. Quem inueni accusari de questionibus
legis ipsorum. nichil uero dignum morte aut
uinculis habentem crimen. Et cum michi perlatum
esset de insidiis quas parauerant ei. confe-
stim misi eum ad te. denuncians et accusa-
toribus ut dicant que sunt aduersus eum apud
te. Vale. Milites ergo secundum preceptum si-
bi assumentes paulum. duxerunt illum per no-
ctem in antipatridem. Et postera die di-
missis equitibus ut irent cum eo reuersi sunt
ad castra. Qui cum uenissent cesaream
et tradidissent epistolam presidi. statuerunt
ante illum et paulum. Cum legisset autem et interrogas-
set de qua prouincia esset. et cognoscens quia
de cilicia esset. audiam te inquit. cum accu-
satores tui uenerint. Iussitque in pretorio
herodis custodiri eum.

Post quinque autem dies descendit princeps sacer-
dotum ananias cum senioribus quibus-
dam et tertullo quodam oratore. qui adierunt
presidem aduersus paulum. Et citato paulo
cepit accusare tertullus dicens. Cum in
multa pace agamus per te. et multa corri-
gantur per tuam prouidentiam. semper et ubique
suscipimus optime felix. cum omni gra-
tiarum actione. Ne diutius autem te protra-
ham oro breuiter ut audias nos pro tua
clementia. Inuenimus hunc hominem
pestiferum et concitantem sediciones omnibus
iudeis in uniuerso orbi terrarum et auctorem
sedicionis secte nazarenorum. qui etiam templum conatus est uio-
lare. Quem et apprehensum uoluimus secundum
legem nostram iudicare. Superueniens
autem tribunus lysias cum ui magna eripu-
it eum de manibus nostris iubens accusa-
tores eius ad te uenire. a quo poteris
ipse iudicans de omnibus istis cognoscere. de qui-
bus nos accusamus eum. Adiecerunt autem
et iudei dicentes hec ita se habere. Respondit
autem paulus annuente sibi preside dicere.
Ex multis annis esse te iudicem genti
huic sciens. bono animo pro me satisfaciam.
Potes enim cognoscere quia non plus sunt
dies michi quam duodecim ex quo ascen-
di adorare in ierusalem. Et neque in templo
inuenerunt me cum aliquo disputantem.
aut concursum facientem turbe. neque in sy-
nagogis neque in ciuitate. neque probare
possunt tibi de quibus nunc accusant me.
Confiteor autem hoc tibi quod secundum sectam quam dicunt
heresim sic deseruio patri et deo meo.
credens omnibus que in lege et prophetis scripta sunt.
spem habens in deum. quam et hii ipsi expectant
resurrectionem futuram iustorum et iniquorum.
In hoc et ipse studeo sine offendiculo con-
scientiam habere ad deum et homines semper. Post annos
autem plures elemosinas facturus in
gentem meam ueni. et oblationes et uota.
in quibus inuenerunt me purificatum in tem-
plo non cum turba neque cum tumultu. et appre-
henderunt me clamantes et dicentes. Tol-
le inimicum nostrum. Quidam autem ex asia iu-
dei quos oportebat apud te presto esse et ac-
cusare si quid haberent aduersum me. Aut
hii ipsi dicant si quid inuenerunt in me iniqui-
tatis. cum stem in concilio. nisi de una hac
solummodo uoce qua clamaui inter eos stans.
quoniam de resurrectione mortuorum ego iu-
dicor hodie a uobis. Distulit autem felix.
certissime sciens de uia hac dicens. Cum tri-
bunus lysias descenderit. audiam uos.
Iussitque centurioni custodire eum. et habere requiem.
nec quemquam prohibere de suis ministrare
ei. Post aliquot autem dies ueniens felix
cum drusilla uxore sua que erat iudea uoca-
uit et uidere paulum. et audiuit ab eo fi-
dem que est in christo ihesu. Disputante autem illo
de iustitia et castitate et de iudicio fu-
turo. tremefactus felix respondit. Quod nunc at-
tinet. uade. Tempore autem oportuno accersiam te.
simul et sperans quia pecunia ei daretur
a paulo. propter quod et frequenter accersi-
ens eum. loquebatur cum eo. Biennio autem ex-
pleto. accepit successorem felix porcium
festum.

Volens autem gratiam prestare iudeis felix,
reliquit paulum vinctum.
XXV Festus ergo cum venisset in provinciam,
post triduum ascendit ierosolimam a cesare-
a. Adieruntque eum principes sacerdotum et pri-
mi iudeorum adversus paulum. et rogabant eum
postulantes gratiam adversus eum. ut iuberet
perduci eum ierusalem. insidias tendentes. ut eum
interficerent in via. Festus autem respondit
servari quidem paulum in cesarea. se autem
maturius profecturum. Qui ergo in vobis
ait potentes sunt descendentes simul. si
quod est in viro crimen accusent eum. Demo-
ratus autem inter eos. dies non amplius quam oc-
to aut decem: descendit cesaream. Et
altera die sedit pro tribunali. et iussit pau-
lum adduci. Qui cum perductus esset: circumste-
terunt eum qui ab ierosolimis descenderant
iudei. et multas et graves causas obicientes
quas non poterant probare. paulo rationem
reddente: quoniam neque in legem iudeorum. ne-
que in templum. neque in cesarem quicquam pecca-
vi. Festus autem volens iudeis gratiam pre-
stare: respondens paulo: dixit. Vis ierosolimam
ascendere: et ibi iudicari apud me? Dixit
autem paulus. Ad tribunal cesaris sto.
ibi me oportet iudicari. Iudeis non no-
cui. sicut tu melius nosti. Si enim nocui
aut dignum morte aliquid feci: non recuso
mori. Si vero nihil est eorum que hii accusant
me nemo potest me illis donare. Cesarem
appello. Tunc festus cum consilio locutus re-
spondit. Cesarem appellasti. ad cesarem
ibis. Et cum dies aliquot transacti essent.
agrippa rex et beronice descenderunt
cesaream ad salutandum festum. Et cum
dies plures ibidem moraretur: festus regi
indicavit de paulo. dicens. Vir quidam
est derelictus a felice vinctus. de quo cum
essem ierosolimis adierunt me principes sa-
cerdotum et seniores iudeorum postulantes
adversus illum damnationem. Ad quos re-
spondi. quia non est consuetudo romanis damna-
re aliquem hominem priusquam is qui accusatur
presentes habeat accusatores suos. locumque
defendendi accipiat ad abluenda crimi-
na. Cum ergo huc convenissent sine ulla
dilatione sequenti die sedens pro tribuna-
li iussi adduci virum. De quo cum astitis-
sent accusatores. nullam causam deferebant
de quibus ego suspicabar malum. Que-
stiones vero quasdam de sua superstitione habebant
adversus eum. et de quodam ihesu defuncto.
quem affirmabat paulus vivere. Hesitans
autem ego de huiusmodi questione dicebam si vellet
ire ierosolimam et ibi iudicari de istis. Pau-
lo autem appellante ut servaretur augusti
cognitioni. iussi servari eum donec mit-
tam eum ad cesarem. Agrippa autem dixit ad
festum. Volebam et ipse hominem audire.
Cras inquit audies eum. Altera autem die
cum venisset agrippa et beronice cum multa
ambitione. et introissent in auditorium
cum tribunis et viris principibus civita-
tis iubente festo adductus est paulus.
Et dixit festus. Agrippa rex et omnes qui
simul adestis nobiscum videtis hunc hominem
de quo omnis multitudo iudeorum interpel-
lavit me ierosolimis petentes et hic acclaman-
tes non oportere eum vivere amplius. Ego
autem comperi nichil dignum eum morte ad-
misisse. Ipso autem hoc appellante ad au-
gustum iudicavi mittere. De quo quid cer-
tum scribam domino meo non habeo. Propter quod pro-
duxi eum ad vos. et maxime ad te o rex
agrippa. ut interrogatione facta habeam quid scri-
bam. Sine ratione enim michi videtur mittere
vinctum. et causas eius non significare.
XXVI Agrippa vero ad paulum ait. Permittitur tibi
pro temetipso loqui. Tunc paulus extenta
manu cepit rationem reddere. De omnibus qui-
bus accusor a iudeis rex agrippa estimo
me beatum apud te. cum sim defensurus me
hodie. maxime te sciente omnes que apud
iudeos sunt consuetudines et questiones. Pro-
pter quod obsecro patienter me audias.
Et quidem vitam meam a iuventute que ab ini-
tio fuit in gente mea in ierosolimis. no-
verunt omnes iudei prescientes me ab
initio si velint testimonium perhibere. quoniam
secundum certissimam sectam nostre religionis vi-
xi phariseus. Et nunc in spe que ad pa-
tres nostros repromissionis facta est a deo,
asto iudicio subiectus. in quam duodecim
tribus nostre nocte ac die servientes sperant
devenire. de qua spe accusor a iudeis. o
rex. Quid incredibile iudicatur apud vos
si deus mortuos suscitat. Et ego

quidē eſtimaueram me aduſ nomē
ihu nazareni debere multa ꝯtra agē.
Qđ ⁊ feci ierl'mis. ⁊ multos ſcōꝝ ego
in carcerib; incluſi a pncipib; ſacerdo
tū poteſtate accepta. Et cum occiderē
t᷑. detuli ſentētiā. ⁊ p omnes ſynagogas
frequēt᷑ puniens eos compellebā blaſphe
mare nomē eius. Et amplius inſaniēs ĩ
eos pſequebar uſq; in exteras ciuita
tes. In quib; cū irem damaſcū cū po
teſtate ⁊ pmiſſu pncipū ſacerdotum.
die medio in uia uidi rex de celo ſup
ſplendorem ſolis circūfulſiſſe me lu
men. ⁊ eos qui ſimul mecū erāt. Omſ
q; nos cū decidiſſem in terram audiui
uocem loquentē m hebraica lingua.
Saule ſaule. qd me pſequeris? Du
rū eſt t᷑ ꝯt᷑ ſtimulū calcitrare. Ego
aūt dixi. Quis es dñe? Dñs aūt dix̄.
Ego ſum ihē nazarenus q̄ tu pſeq̄ris.
Sed exurge ⁊ ſta ſup pedes tuos. Ad
hoc enī apparui t᷑. ut ꝯſtituā te mini
ſtrum et teſtem eoꝝ q̄ uidiſti ⁊ eoꝝ
quib; apparebo t᷑. eripiens te ð gētib;
et ppl'. in quas nūc ego mitto te. api
re oculos eoꝝ ut ꝯūtant a tenebris
ad lucem. ⁊ de poteſtate ſathane ad
dm̄. ut accipiāt remiſſionē peccatoꝝ
⁊ ſortē int᷑ ſcōs p fidem q̄ ē in me. Vn
de rex agrippa n̄ fui incredulus celeſtis
uiſionis. ſ; his qui ſunt damaſci. pri
mū et ierl'mis. ⁊ in oēm regionē iudee
⁊ gētib; annūciabā ut pniam agerēt ⁊
ꝯuerterentur ad dm̄ digna pnīe opa faci
entes. Hac ex cā me iudei cū eēm ĩ
templo ꝯphenſū tēptabāt uolētes
me interficere. Auxilio aūt adiutus
ſū dei. ⁊ uſq; in hodiernū diē ſto teſti
ficans minori atq; maiori. nich extᷓ di
cens quā ea q̄ ꝓphete ſūt locuti futu
ra eē ⁊ moyſes. Si paſſibilis xpc ſi pri
mus ex reſurrectione mortuoꝝ lumē
annūciaturꝰ eſt pplo ⁊ gētib;. Hec loq̄
te eo ⁊ rōnem reddente. feſtus magna uo
ce dix̄. Inſanis paule. Multe te lr̄e
ad inſaniā ꝯuertūt. At paulus. Nō in
ſanio inq̄t optime feſte. ſ; ueritatis
⁊ ſobrietatis uba loq̄r. Scit enī de his
rex. ad quē et ꝯſtant᷑ loq̄r. Latere eū

enī eū nichil hoꝝ arbitror. Neq; enī ĩ
angulo quicq̄ hoꝝ geſtū eſt. Credis a
grippa ꝓphis? Scio q̄r credis. Agrippa
ad paulum dixit. In modico ſuades me
xp̄ianū fieri. Et paulus. Opto apd dm̄ et ĩ
modico ⁊ in magno n̄ tm̄ te ſed et om̄s
hos qui audiūt hodie tales fieri qualis
et ego ſū. exceptis uinculis his. Et exſ
rexit rex et pſes bernice. ⁊ q aſſidebāt
eis. Qui cū receſſiſſent: loquebantur
ad inuicē dicentes. q̄r nich morte aut ui
culis dignū qd fecit homo iſte. Agrippa aūt
feſto dixit. Dimitti poterat hic ſi n̄ appel
laſſet ceſarem.

Ut aūt iudicatū eſt eū nauigare ĩ yta XXVII
liā. ⁊ tdi paulū cū reliq̄s cuſtodib; cen
turioni iulio cohortis auguſte. aſcēdē
tes nauem adrumētinā incipiētem na
uigare. circa aſie loca ſtr ſtūm. pſeue ſuſtulimꝰ
rante nobꝰ cū ariſtarcho macedone teſ
ſalonicenſe. Sequēti aūt die deuenim⁹
ſydonē. Humane aūt tractās iulius
paulū pmiſit ad amicos pre curā ſui
agē. Et inde cū ſuſtuliſſem̄ ſubnauiga
uimꝰ cypꝛū. ꝓpterea qd eēnt uēti ꝯtrii.
Pellagus cilicie ⁊ pamfilie nauigātes
uenimꝰ lyſtrā q̄ eſt licie. Et ibi inue
niens centurio nauem alexandrinā na
uigantē in ytaliā. tranſpoſuit nos in
eam. Et cū multis dieb; tarde nauiga
rem̄. et uix deueniſſem̄ ꝯt᷑ gnidū. ꝓ
hibente nos uēto adnauigauimꝰ cre
te. iux ſalmonā. Et uix iuxta nauigā
tes. uenimꝰ in locū quēdā q̄ uocat᷑ boni
portus. cui iuxᷓ erat ciuitas thalaſſa.
Multo aūt tēpr peracto. ⁊ cū iā n̄ eēt tu
ta nauigatio. eo qd ieiuniū iā pteriſ
ſet: ꝯſolabatur eos paulus dicens eis.
Viri uideo qm̄ cū iniuria et multo dā
pno n̄ ſolū oneris et nauis ſ; ⁊ aīaꝝ no
ſtraꝝ incipit eē nauigatio. Centurio aūt
gubnatori et naucleto magis crede
bat. quā his que a paulo dicebant᷑. Et
cū aptus portus n̄ eēt ad hiemādum.
plimi ſtatuert ꝯſiliū nauigare inde.
ſi quo mō poſſent deuenientes p phe
nicem hiemare portū crete. reſpicien
tem ad affricū ⁊ ad chorū. Aſpirante
aūt auſtro eſtimātes ꝓpoſitū ſe tenere.

cū sustulissent de asson. legebant cretam.
Non post multū autē misit se contra ipsam ventus ty
phonicus. qui vocatur euroaquilo. Cumque arre
pta esset navis et non posset conari in ventum: da
ta navi flatibus ferebamur. In insulam autem quan
dam decurrentes que vocatur cauda. potui
mus vix obtinere scapham. Qua sublata: ad
iutoriis utebantur. accingentes navem. et ti
mentes ne in syrtem inciderent submisso
vase sic ferebantur. Valida autem nobis tempe
state iactatis. sequenti die iactum fecerunt. et ter
tia die suis manibus armamenta navis pro
iecerunt. Neque sole autem neque syderibus apparen
tibus per plures dies et tempestate non exi
gua imminente: iam ablata erat spes omnis
salutis nostre. Et cum multa ieiunatio fu
isset: tunc stans paulus in medio eorum di
xit. Oportebat quidem o viri audito me. non tol
lere a creta. lucrique facere iniuriam hanc et
iacturam. Et nunc suadeo vobis bono animo esse.
Amissio enim nullius anime erit ex vobis. preter
quam navis. Astitit enim michi hac nocte ange
lus dei cuius sum ego. et cui deservio dicens ne
timeas paule. cesari te oportet assistere.
Et ecce donavit tibi deus omnes qui navigant
tecum. Propter quod bono animo estote viri. Cre
do enim deo meo quia sic erit quemadmodum di
ctum est michi. In insulam autem quandam oportet
nos devenire. Sed posteaquam quartadecima
dies nox supervenit navigantibus nobis in a
dria circa mediam noctem. suspicaban
tur naute apparere sibi aliquam regionem.
et submittentes bolidem: invenerunt pas
sus viginti. et pusillum inde separati invene
runt passus quindecim. Timentes autem ne in a
spera loca incideremus. de puppi mittentes
anchoras. iiii. optabant diem fieri. ut
sciremus an salvi esse possemus. Nautis
vero querentibus fugere de navi: cum misis
sent scapham in mare. occasione quasi in
cepta sub obtentu quasi a prora inciperent anchoras
extendere ut tucius navis staret. dixit
paulus centurioni et militibus. Nisi hi
in navi remanserint: vos salvi fieri non po
testis. Tunc absciderunt milites funes sca
phe. et passi sunt eam excidere. Et cum lux in
ciperet fieri. rogabat paulus omnes sumere
cibum dicens. Quartadecima hodie die expec
tantes ieiuni permanetis nichil accipientes.
Propter quod rogo vos accipere cibum pro salute vestra:
quia nullius vestrum capillus de capite peribit.
Et cum hec dixisset: sumens panem gratias egit deo
in conspectu omnium. Et cum fregisset cepit man
ducare. Animequiores autem facti omnes: et ipsi sump
serunt cibum. Eramus autem universe anime in
navi ducente. lxxvi. Et saciati cibo al
leviabant navem iactantes triticum in ma
re. Cum autem dies factus esset: terram non a
gnoscebant. Sinum vero quendam considera
bant habentem litus. in quem cogitabant si pos
sent eicere navem. Et cum anchoras
sustulissent. committebant se mari.
simul laxantes iuncturas gubernaculorum.
Et levato artemone secundum flatum aure ten
debant ad litus. Et cum incidissemus
in locum bithalassum. impegerunt navem. Et
prora quidem fixa manebat immobilis.
puppis vero solvebatur a vi maris. Mili
tum autem consilium fuit. ut custodias occide
rent. ne quis cum enatasset effugeret.
Centurio autem volens servare paulum: pro
hibuit fieri. Iussitque eos qui possent nata
re mittere se primos. et evadere
et ad terram exire. Et ceteros alios in tabu
lis ferebant: quosdam super ea que de navi es
sent. Et sic factum est ut omnes anime eva
derent ad terram.
Et cum evasissent. tunc cognovimus quia mi VIII
litene insula vocabatur. Barbari vero
prestabant non modicam humanitatem nobis.
Accensa enim pyra reficiebant nos om
nes propter ymbrem qui imminebat et frigus. Cum con
gregasset autem paulus sarmentorum aliquantam
multitudinem. et imposuisset super ignem.
vipera a calore cum processisset invasit ma
num eius. Ut vero viderunt barbari pen
dentem bestiam de manu eius. ad invicem di
cebant. Utique homicida est homo hic. Qui
cum evaserit de mari. ultio eum vivere
non sinit. Et ille quidem excuciens bestiam
in ignem: nichil mali passus est. At illi
estimabant eum in tumorem convertendum et
subito casurum et mori. Diu autem illis ex
pectantibus et videntibus nichil mali in eo
fieri. convertentes se dicebant eum esse deum.
In locis autem illis erant predia principis in
sule nomine publii. qui nos suscipiens tri
duo benigne exhibuit. Contigit autem patrem

publii febribus et disinteria uexatum
iacere. Ad quem paulus intrauit. Et cum
orasset et imposuisset ei manum; sanauit
eum. Quo facto omnes qui in insula ha
bebant infirmitates; accedebant et
curabantur. Qui etiam multis honoribus
nos honorauerunt, et nauigantibus imposu
erunt que necessaria erant. Post menses autem
tres nauigauimus in naui alexandri
na que in insula hiemauerat, cui erat
insigne castrorum. Et cum uenissemus
syracusam; mansimus ibi triduo. Inde
circumlegentes deuenimus regium. Et
post unum diem flante austro; secunda di
e uenimus puteolos. Ubi inuentis fratribus
rogati sumus manere apud eos dies sep
tem. et sic uenimus romam. Et inde cum audis
sent fratres occurrerunt nobis usque ad appii forum
et tres tabernas. Quos cum uidisset paulus
gratias agens deo accepit fiduciam. Cum in
troissemus autem romam. permissum est pau
lo manere sibimet cum custodien
te se milite. Post tertium autem diem conuo
cauit primos iudeorum. Cumque conuenissent
dicebat eis. Ego uiri fratres nichil aduersus
plebem faciens aut morem paternum uinc
tus ab ierosolimis traditus sum in manus
romanorum. Qui cum interrogationem de me ha
buissent uoluerunt me dimittere eo quod
nulla causa esset mortis in me. Contradicen
tibus autem iudeis coactus sum appellare ce
sarem. non quasi gentem meam habens aliquid accusa
re. Propter hanc igitur causam rogaui uos uide
re et alloqui. Propter spem enim israel catena hac
circumdatus sum. At illi dixerunt ad eum.
Nos neque litteras accepimus de te a iudea
neque adueniens aliquis fratrum nuntiauit
aut locutus est quid de te mali. Rogamus
autem a te audire que sentis. Nam de se
cta hac notum est nobis. quia ubique ei contradicitur.
Cum constituissent autem illi diem uenerunt
ad eum in hospitium plures quibus expone
bat testificans regnum dei. suadensque
eis de ihesu ex lege moysi et prophetis a mane
usque ad uesperam. Et quidam credebant
his que dicebantur a paulo quidam uero non
credebant. Cumque inuicem non essent consenti
entes; discedebant. dicente paulo unum uer
bum. quia bene spiritus sanctus locutus est per ysaiam prophetam
ad patres nostros dicens. Uade ad populum istum
et dic ad eos. Aure audietis et non intelligetis.
et uidentes uidebitis et non perspicietis.
Incrassatum est enim cor populi huius. et auribus grauiter
audierunt et oculos suos compresserunt. ne
forte uideant oculis et auribus suis audiant
et corde intelligant. et conuertantur et sanem eos.
Notum ergo sit uobis omnibus quoniam gentibus
missum est hoc salutare dei: ipsi et audient.
Et cum hec dixisset exierunt iudei multam
habentes inter se questionem. Mansit autem pau
lus biennio toto in conductu suo et dis
putans. Et suscipiebat omnes qui ingre
diebantur ad eum iudeos atque grecos. pre
dicans regnum dei et docens que sunt de
domino ihesu christo. cum omni fiducia sine prohi
bitione. Amen. Explicit actus. Incipit prologus beati
ieronimi in septem ca
nonicas epistolas

Non ita est ordo apud
grecos qui integre sapiunt
fidemque rectam sectantur epistolarum
septem que canonice nuncupantur sicut
in latinis codicibus inuenitur. Ut quia
petrus primus est in numero apostolorum prime sint
etiam eius epistole in ordine ceterarum. Sed sicut eu
angelistas dudum ad ueritatis lineam corre
ximus. ita has epistolas proprio ordini deo nos
iuuante reddidimus. Est enim prima earum
una iacobi. petri due. iohannis tres. et iu
de una. Que si ita ab eis digeste sunt.
ita quoque ab interpretibus fideliter in latinum
eloquium uerterentur. nec ambiguitatem
legentibus facerent nec sermonum sese uarie
tas impugnaret. illo precipue loco ubi
de unitate trinitatis in prima iohannis e
pistola positum legimus. in qua etiam ab infidelibus
translatoribus multum erratum esse a fidei ue
ritate comperimus. trium tantummodo uocabula
hoc est aque sanguinis et spiritus in ipsa sua e
ditione ponentibus. et patris uerbique ac
spiritus testimonium omittentibus. in quo maxi
me et fides catholica roboratur. et patris et
filii et spiritus sancti una diuinitatis substantia com
probatur. In ceteris uero epistolis quantum a nostra a
liorum distet editio. lectoris prudentie
derelinquo. Sed tu uirgo christi eustochium dum
a me propensius scripture ueritatem inqui
ris. meam quodammodo senectutem inuido
rum dentibus corrodendam exponis. qui me
falsarium corruptoremque scripturarum pronuntiant

septuaginta: sed in tali opere nec emulorum meorum invidentiam pertimesco, nec sancte scripture veritatem poscentibus denegabo.

Iacobus, Petrus, Iohannes. Item alius prologus.

Iudas septem epistolas edidere, tam misticas quam succinctas et breves pariter et longas. Breves in verbis, longas in sententiis, ut rarus sit qui non in earum lectione caligat. Iacobus qui appellatur frater domini cognomento iustus, nonnulli estimant quod Ioseph genitum ex alia uxore. Ut autem michi videtur filius sororis matris domini, cuius in libro suo Iohannes meminit. Hic post passionem domini statim ab apostolis episcopus Ierosolimorum ordinatus unam tantum epistolam scripsit que est de septem catholicis vel canonicis. Iosephus ait magnus apostolorum temporum, de Iacobo narrans ait: Suscepit ecclesiam post apostolos Iacobus cognomento iustus. Multi enim inveniuntur Iacobi. Hic ex utero matris sue sanctificatus fuit. Nullamque carnem manducavit. Nec umquam attonsus est. Nec unctus oleo. Nec usus balneo. Cui
soli licitum erat ingredi sancta sanctorum. Siquidem vestibus laneis non utebatur sed lineis, et fusis genibus pro populo deprecabatur. In tantum ut duritiam camelorum traxisse eius genua crederent. Iosephus autem et Clemens dicunt: mortuo Festo qui Iudeam procurabat, Albinum successorem missum esse a Nerone. Qui cum necdum ad provinciam venisset, Ananus pontifex adholescens Anani filius congregavit, et publice compellens Iacobum ut dei filium denegaret, et contradicentem lapidari iussit. Qui cum precipitatus esset de pinna templi confractis cruribus semivivus, proclamans ait: Ignosce eis domine. Fullonis fuste in cerebro percussus interiit. De quo apostolus Paulus dicit: Alium apostolorum neminem vidi nisi Iacobum fratrem domini. Triginta autem annis rexit ecclesiam usque ad septimum Neronis annum. Et iuxta templi angulum sepultus est, et vidit tumulum usque ad obsidionem Titi et Vespasiani. Canones novi testamenti primus Petrus scripsit. Secundus Iacobus. Tertius Matheus. Quartus Iudas. Quintus Paulus. Sextus Barnabas. Septimus Lucas. Octavus Marcus. Nonus Iohannes. Quare primus Iacobus in ordine epistolarum ponitur, cum primus Petrus in ordine canonis scripsit. Hec de causa fuit prorogativa apostoli ordinis ut quidam interpretantur significat, vel constantius est ut affirmant alii ut Petrus ponatur primus, cum primus scripsit. Dicunt quidam quod epistola Iacobi ab alio sit edita sub eius nomine, quorum opinio falsa est. Symon Petrus filius Iohannis, provincie Galilee, vico Bethsaida, frater Andree apostoli et princeps apostolorum post episcopatum Antiocensis ecclesie et predicationem dispersionis eorum qui de circumcisione crediderunt, in Ponto, Galatia, Cappadocia, Asia, Bithinia, scripsit duas epistolas que catholice nominantur. Quarum secunda a plerisque eius esse negatur propter stili cum priore dissonantiam. Iohannes pro humilitate non posuit nomen suum, licet scripsit unam epistolam catholicam et duas memorias suas. Scripsit Iudas frater Iacobi unam parvam que de septem catholicis epistolis reliquit. Et quia de libro Enoch qui apocriphus est in ea assumpsit testimonium, a plerisque reicitur, tamen iam inter scripturas sacras computatur. Iacobus apostolus sanctum instruit clerum, de cultura celestium preceptorum et regula catholice observantie, et de minuta potentie maiestate, et de revelatione plurimorum et demonstratio magistrorum.

Incipit epistola Iacobi apostoli.

Iacobus dei et domini nostri Ihesu Christi servus: duodecim tribubus que sunt in dispersione salutem. Omne gaudium existimate fratres mei cum in temptationes varias incideritis, scientes quod probatio fidei vestre patientiam operatur. Patientia autem opus perfectum habeat, ut sitis perfecti et integri in nullo deficientes. Si quis autem vestrum indiget sapientia: postulet a deo qui dat omnibus affluenter, et non improperat, et dabitur ei. Postulet autem in fide: nichil hesitans. Qui enim hesitat: similis est fluctui maris, qui a vento movetur et circumfertur.

Nõ g° estimet homo ille qđ accipiat a
ligo a dño. Vir duplex animo in con
stans est in omnib; uiis suis. Glorietur
aũt fr̃ humilis in exaltatione sua, ⁊
Diues aũt in humilitate sua. qm̃ si
cut flos feni transibit. Exortus est
enĩ sol cum ardore. ⁊ arefecit fenum.
⁊ flos eius decidit. ⁊ decor uultus eĩ
depiit. Ita et diues in itinerib; suis mar
cescit. Beatus uir qui suffert tempta
tionẽ qm̃ cũ pbatus fuerit accipiet
coronã uite. quã repmisit dẽ dilige
tib; se. Nemo cũ temptatur dicat,
qm̃ a deo temptetur. Ds enĩ intem
ptator maloꝝ ẽ. Ipse aũt neminẽ tẽ
ptat. Vnusquisq; uo temptatur a cõ
cupiscentia sua abstractus et illect.
Dein cõcupiscentia cũ conceperit, pecca
tũ parit. peccatũ uo cũ consũmatũ
fuerit. generat mortem. Nolite itaq;
errare fr̃s mei dil̃mi. Omne datũ op
timũ. ⁊ omne donũ pfectũ desursũ
ẽ descendens a patre luminũ ap̃ quẽ ñ
ẽ transmutatio nec uicissitudinis ob
umbratio. Voluntarie enĩ genuit nos
uerbo ueritatis. ut simus initiũ aliq̃ crea
ture eius. Scitis fr̃s mei dil̃mi; sit aũt
omnis homo uelox ad audiendũ. tar
dus aũt ad loquendũ et tardus ad
iram. Ira enĩ uiri iustitiã dei ñ opa
tur. Ppt qđ abicientes omnẽ inmũ
ditiam ⁊ abundantiã malitie. in ma
suetudine suscipite insitũ uerbũ q
pot saluare aĩas uras. Estote aũt
factores uerbi et ñ auditores tm̃. fal
lentes uos metipsos. Quia siqs audi
tor est uerbi et ñ factor. hic compabit ui
ro consideranti uultũ natiuitatis sue
in speculo. Considerauit enĩ se ⁊ abi
it. ⁊ statim oblitus est qual' fuerit.
Qui aũt pspexerit in lege pfecte li
bertatis et pmanserit ñ auditor obli
uiosus factus sed factor opis. hic bea
tus in facto suo erit. Siqs aũt putat
se religiosũ eẽ. ñ refrenans linguã su
ã s; seducens cor suũ. huĩ uana est
religio. Religio aũt munda et inmacu
lata ap̃ deũ et patrẽ hec ẽ. Visitare
pupillos et uiduas in tribulatione eoꝝ.
⁊ inmaculatũ se custodire ab hoc se
culo.
Fratres mei. nolite in psonaꝝ acceptione II
habere fidem dñi nr̃i ih̃u xp̃i glorie. Et enĩ
si introierit in conuentu uro uir anulũ
aureũ hñs in ueste candida. introie
rit aũt ⁊ paup in sordido habitu. ⁊ inte
datis in eum qui indutus ẽ ueste pre
clara. ⁊ dixeritis ei tu sede hic bñ. pau
peri aũt dicatis tu sta illic aũt sede sub
scabello pedũ meoꝝ. nonne iudicatis apud
uos metipsos. ⁊ facti estis iudices cogitatio
nũ iniquaꝝ. Audite fr̃s mei dilectissi
mi. Nonne deus elegit paupes in hoc
mũdo. diuites aũt in fide ⁊ heredes re
gni qđ repmisit deus diligentib; se. uos
aũt exhonorastis pauperẽ. Nonne di
uites p potentiã opprimunt uos et ipi ẽ
hũt uos ad iudicia. Nonne ipi blasphe
mãt bonũ nom qđ inuocatũ est sup uos.
Si tñ legem pficitis regalem sm̃ scri
pturas. diliges pximũ tuũ sicut teipm. bn
facitis. Si aũt psonas accipitis. peccatũ
opamini. redarguti a lege qsi transgresso
res. Quicũq; aũt totam legẽ suauit
offendat aũt in uno: fcũs est omniũ reus.
Qui enĩ dix̃ ñ mechaberis: dixit ⁊ nõ oc
cides. Qđ si ñ mechaberis. occidas aũt:
fcũs es transgressor legis. Sic loquimini
et sic facite: sicut p legem libertatis in
cipientes iudicari. Iudiciũ enĩ sine mĩa
illi qui ñ fac mĩam. Superexaltat aũt
mĩa iudiciũ. Quid pderit homĩ fr̃s
mei si fidem quis dicat se hr̃e opa aũt
ñ hr̃e. Numquid poterit fides saluare eũ.
Si aũt fr̃ aũt soror nudi sint et indigeãt
uictu aut uestitu cotidiano. dicat aũt
aliqs de uobis illis ite in pace. calefacimi
et saturamini. nõ dederitis aũt eis q̃ neces
saria sunt corpi qđ pderit eis. Sic ⁊ fi
des si nõ hr̃t opa mortua est in semet
ipã. S; dicet qs. Tu fidẽ hẽs et ego opa
habeo. Ostende m̃ fidem tuam sine o
pib; ⁊ ego ostendam tibi ex opib; fi
dem meã. Tu credis qm̃ unus est deus.
bñ facis. Et demones credũt et contre
miscũt. Vis aũt scire o homo inanis.
qm̃ fides sine opib; ociosa ẽ. Abraã pa
ter nr̃ nõne ex opib; iustificatus ẽ offerens

ysaac filium suum super altare? Vides quoniam
fides cooperabatur operibus illius, et ex operibus
fides consummata est, et suppleta est scriptu-
ra dicens. Credidit Abraham deo et repu-
tatum est illi ad iustitiam, et amicus dei ap-
pellatus est. Videtis quoniam ex operibus iusti-
ficatur homo, et non ex fide tantum. Similiter autem
et Raab meretrix: nonne ex operibus iustifi-
cata est suscipiens nuntios et alia via
eiciens? Sic enim corpus sine spiritu mortu-
um est, ita et fides sine operibus mortua est.

III

Nolite plures magistri fieri fratres mei, scientes
quoniam maius iudicium sumitis. In mul-
tis enim offendimus omnes. Si quis in verbo
non offendit, hic perfectus est vir. Potest
etiam freno circumducere totum corpus. Si autem
equorum frenos in ora mittimus ad conse-
ntiendum nobis, et omne corpus illorum circum-
ferimus. Ecce et naves cum magne sint
et a ventis validis minentur, circumferun-
tur autem a modico gubernaculo, ubi impe-
tus dirigentis voluerit. Ita et lingua mo-
dicum quidem membrum est, et magna exaltat.
Ecce quantus ignis quam magnam silvam
incendit. Et lingua ignis est, universi-
tas iniquitatis. Lingua constituitur in mem-
bris nostris que maculat totum corpus, et in-
flammat rotam nativitatis nostre, infla-
mmata a gehenna. Omnis enim natura bestia-
rum et volucrum et serpentium, et ceterorum doman-
a tur et domita sunt a natura humana. Li-
nguam autem nullus hominum domare potest.
Est enim inquietum malum, plena vene-
no mortifero. In ipsa benedicimus deum et
patrem, et in ipsa maledicimus homines qui
ad similitudinem dei facti sunt. Ex ipso ore
procedit benedictio et maledictio. Non o-
portet fratres mei hec ita fieri. Numquid fons
de eodem foramine emanat dulcem et
amaram aquam? Numquid potest fratres mei fi-
cus uvas facere aut vitis ficus? Sic ne-
que salsa dulcem potest facere aquam. Quis
sapiens et disciplinatus inter vos? Osten-
dat ex bona conversatione operationem suam
in mansuetudine sapientie. Quod si
zelum amarum habetis et contentiones sint in cordi-
bus vestris, nolite gloriari et mendaces esse adversus
veritatem. Non est enim ista sapientia desursum descendens,
sed terrena, animalis, diabolica. Ubi enim zelus

et contentio, ibi inconstantia et omne opus pra-
vum. Que autem desursum est sapientia, primum quidem
pudica est, deinde pacifica, modesta, sua-
dibilis, bonis consentiens, plena misericordia et
fructibus bonis, non iudicans, sine simulatio-
ne. Fructus autem iustitie in pace semina-
tur facientibus pacem.

Unde bella et lites in vobis? Nonne ex con-
cupiscentiis vestris que militant in membris
vestris? Concupiscitis et non habetis. Occidi-
tis et zelatis, et non potestis adipisci. Li-
tigatis et belligeratis. Et non habetis propter
quod non postulatis. Petitis et non accipitis,
eo quod male petatis, ut in concupiscentiis
vestris insumatis. Adulteri, nescitis quia
amicitia huius mundi inimica est deo?
Quicumque ergo voluerit amicus esse seculi huius,
inimicus dei constituitur. Aut putatis
quia inaniter scriptura dicat: Ad invi-
diam concupiscit spiritus qui habitat in vobis? Ma-
iorem autem dat gratiam. Propter quod dicit: Deus
superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.
Subditi igitur estote deo; resistite autem dia-
bolo, et fugiet a vobis. Appropinquate autem deo et
appropinquabit vobis. Emundate manus
peccatores, et purificate corda duplices
animo. Miseri estote et lugete. Risus
vester in luctum convertatur, et gaudium in mero-
rem. Humiliamini in conspectu domini et ex-
altabit vos. Nolite detrahere alteru-
trum fratres mei. Qui detrahit fratri, aut
qui iudicat fratrem suum, detrahit legi
et iudicat legem. Si autem iudicas legem,
non es factor legis sed iudex. Unus enim est
legislator et iudex, qui potest perdere et
liberare. Tu autem quis es qui iudicas
proximum tuum? Ecce nunc qui dicitis: Ho-
die aut crastino ibimus in illam civita-
tem, et faciemus quidem ibi annum et merca-
bimur et lucrum faciemus, qui ignoratis
quid sit in crastinum. Que enim est
vita vestra? Vapor est ad modicum pa-
rens, et deinceps exterminabitur. Pro eo ut
dicatis: Si dominus voluerit, et si vixerimus,
faciemus hoc aut illud. Nunc autem exul-
tatis in superbiis vestris. Omnis exultatio
talis maligna est. Scienti igitur bonum
facere et non facienti, peccatum est illi.

Agite nunc divites, plorate ululan-

res in miseriis vestris que supvenient
vobis. Divitie vestre putrefacte sunt et
vestimenta vestra a tineis comesta sunt.
Aurum et argentum vestrum eruginavit et e-
rugo eorum in testimonium vobis erit et man-
ducabit carnes vestras sicut ignis. Thesau
rizastis autem iram vobis in novissimis
diebus. Ecce merces operariorum qui messu-
erunt regiones vestras que fraudata est
a vobis clamat et clamor ipsorum in aures
domini sabaoth introivit. Epulati estis
super terram et in luxuriis vestris enutristis
corda vestra. In die occisionis addixistis
et occidistis iustum et non restitit vobis. Pati-
entes igitur estote fratres usque ad adventum
domini. Ecce agricola expectat preciosum
fructum terre patienter ferens donec acci-
piat temporaneum et serotinum. Patientes
estote et vos et confirmate corda vestra quoniam
adventus domini appropinquabit. Nolite inge-
miscere fratres in alterutrum ut non iudice-
mini. Ecce iudex ante ianuam assistit.
Exemplum accipite fratres exitus mali
et longanimitatis et laboris et patientie
prophetas qui locuti sunt in nomine domini. Ec-
ce beatificamus eos qui sustinuerunt.
Sufferentiam Iob audistis et finem
domini vidistis quoniam misericors est dominus et mi-
serator. Ante omnia autem fratres mei nolite iu-
rare neque per celum neque per terram neque per
aliud quodcumque iuramentum. Sit autem
sermo vester est est non non ut non sub iudicio ca-
datis. Tristatur autem aliquis vestrum oret
equo animo et psallat. Infirmatur quis in vobis
inducat presbyteros ecclesie et orent super eum
unguentes eum oleo in nomine domini. Et
oratio fidei salvabit infirmum et alleva-
bit eum dominus et si in peccatis sit dimit-
tentur ei. Confitemini ergo alterutrum
peccata vestra et orate pro invicem ut sal-
vemini. Multum enim valet deprecatio
iusti assidua. Helias homo erat simi-
lis nobis passibilis et oratione oravit ut non plu-
eret super terram et non pluit annos tres
et menses sex. Et rursum oravit et celum de-
dit pluviam et terra dedit fructum suum. Fra-
tres mei si quis ex vobis erraverit a veri-
tate et converterit quis eum scire debet quoniam qui con-
verti fecerit peccatorem ab errore vie
sue salvabit animam eius a morte et co-
periet multitudinem peccatorum. Explicit epistola
Iacobi. Incipit argumentum in I epistola
Petri.

Discipulos salvatoris invicti toto orbe
diffusos peregrinos in lege sola monstrat,
et pristine vite penitentiam suadet, et
in novam vitam proficere. Tota enim solli-
citudine exortatur. Item aliud.

Symon Petrus filius Iohannis provincie
Galilee vico Bethsaida frater Andree a-
postoli. Incipit prima epistola Petri.

Petrus apostolus Ihesu
Christi electis adve-
nis dispersionis Pon-
ti Galatie Cappado-
cie Asie et Bithyn-
ie secundum prescientiam dei
patris in sanctificati-
onem spiritus in obe-
dientiam et aspersionem sangui-
nis Ihesu Christi. Gratia vobis et pax
multiplicetur. Benedictus deus
et pater domini nostri Ihesu Christi qui secundum
misericordiam suam magnam regeneravit
nos in spem vivam per resurrecti-
onem Ihesu Christi ex mortuis in here-
ditatem incorruptibilem et
incontaminatam et immarces-
sibilem conservatam in celis in vobis
qui in virtute dei custodimini per
fidem in salutem paratam revela-
ri in tempore novissimo in quo ex-
ultabitis modicum nunc si o-
portet contristari in variis tem-
ptationibus ut probatio vestre fidei
multo preciosior sit auro quod per
ignem probatur inveniatur in lau-
dem et gloriam et honorem in revela-
tione Ihesu Christi. Quem cum non vide-
ritis diligitis in quem nunc quoque non
videntes creditis credentes autem exul-
tabitis leticia inenarrabili et glo-
rificata reportantes finem fidei vestre sa-
lutem animarum. De qua salute exquisierunt atque [in margin: inqu]
scrutati sunt prophete qui de futura in vobis
gratia dei prophetaverunt scrutantes in quod vel
quale tempus significaret in eis spiritus
Christi prenuncians eas que in Christo sunt pas-
siones et posteriores glorias. Quibus reve

Latū est qr̄ nō sibi ipsis. uob̄ aūt mi
nistrabant ea que nūc nūciata sūt
uob̄ p eos qui euangelizauerūt uob̄ spū
scō misso de celo. in quē desiderant an
geli pspicere. Ppt qđ succincti lumbos
mentis uīe sobrii et pfecti spate ī eā
q̄ offertur uob̄ grām in reuelatiōem
ihu xpi. qs̄i filii obedientie. nō configu
rati prioribz ignorantie uīe desideri
is; scđm eum qui uocauit uos scm̄ ut
et ipsi scī in omni conuersatione sitis
Qm̄ scriptū est. Scī eritis. qm̄ ego scs̄
sū. Et si patrem inuocatis eum qui sine
psonaꝝ acceptiōe iudicat. scđm uni
uscuiusqꝫ opus in timore incolatꝰ uest̄
tpr̄ conuersamini. Scientes qđ nō cor
ruptibilibz auro ul' argento redēpti
estis de uana uīa cōuersatiōe patne t̄
ditionis; s; p̄cioso sanguine quasi ag
ni incontaminati et inmaculati x̄ ihu. Pco
gniti quidē an̄ cōstitutiōem mūdi. ma
nifestati aūt nouissimis tpibz ꝑp̄ uos
qui p ip̄m fideles estis in deo q̄ suscita
uit eum a mortuis. et dedit ei glām. se
pterā. ut fides uīa et spes eēt in deo.
Aīas uīas castificantes in obediētia
caritatis. in frīnitatis amore. simplici ex
corde inuicem diligite attentiꝰ. rena
ti nō ex semine corruptibili. sed īcor
ruptibili. p uerbū dei uiui et pmanē
tis in etnū. Quia omīs caro fenū. et
omnis glā eius tamq̄ flos feni. Exa
ruit fenum et flos eius decidit. uer
bū aūt dnī manet ī etnū. Hoc aūt ē
uerbū qđ euangelizatum ē in uos.
II Deponentes igitur oēm maliciā et oēm
dolum. et simulatiōes et inuidias et
omnes detractiōes. sicut modo geniti
infantes rationabiles sine dolo. Lac concu
piscite. ut in eo crescatis in salutem.
si tn̄ gustastis qm̄ dulcis est dn̄s. Ad
quē accedentes lapidem uiuū ab hoi
bz quidē reprobatū. a deo aūt electū et ho
norificatum. et ipsi tamq̄ lapides uiui su
perhedificamini ī domos spūales sacerdotiū
scm̄ offerre spūales hostias acceptabi
les deo p ihm xpm. Ppt qđ continet scrip
tura. Ecce ponā in syon lapidē sūmū
angularē electū p̄ciosū. et qui credide
rit in eū nō confundetur. Uob̄ g honor
credentibz. nō credentibz aūt lapis
quē reprobauerūt edificantes. hic factꝰ
est ī caput anguli. et lapis offensiōis
et petra scandali. his qui offendūt
uerbo nec credunt ī quo et posita sunt.
Uos aūt estis genus electum. regale
sacerdotiū. gens scā. pls̄ acquisitiōis. ut uir
tutes annuncietis eius qui de tenebris
uos uocauit. in admirabile lumē suū.
Qui aliqn̄ nō pplс̄ nūc aūt pplс̄ dei. Qui
nō consecuti miām nūc aūt miām cōse
cuti. Karīi. obsecro uos tamq̄ aduenas
et pegrinos abstinē uos a carnalibz
desideriis que militant aduersus aīam.
cōuersatiōem uīam īt gēs hñtes bonā.
ut in eo qđ detractāt de uob̄ tamq̄ de
malefactoribz ex bonis opibz uos cō
siderantes glorificent deum in die
uisitatiōis. Subiecti estote oī cre
ature humane ppt dm̄. siue regi q̄
pcellenti. siue ducibz tamq̄ ab eo mis
sis ad uindictā malefactoꝝ laudē uo
boꝝ. Quia sic est uoluntas dei. ut
bn̄ facientes obmutescere faciatis ī
prudentiū hoīū ignorantiā. Quasi
liberi et nō qs̄i uelam̄ habētes malicie li
bertatē. sed sicut sui dei. Omīs hono
rate. frīnitatē diligite. Dm̄ timete.
regem honorificate. Serui. subditi
estote in oī timore dnīs. nō tm̄ bonis
et modestis. sꝫ etiā discolis. Hec ē ē
grā. si ppt cōsciām dei sustinet quis
tristicias patiens iniuste. Que eīi
est grā si peccantes et colaphizati suf
fertis. Sꝫ si bn̄ facientes et patienter su
stinetis. hec est grā apd̄ dm̄. In hoc ē
uocati estis. qr̄ et xp̄c passus ē p nob̄. uo
bis relinquēs exemplū ut sequamini
uestigia eius. qui peccm̄ nō fecit nec in
uentus est dolus in ore eius. Qui cū
malediceretur nō maledicebat. cū pate
retur nō comīabat. Tradebat aūt iudi
canti se iniuste. q peccata nr̄a ipse ptu
lit in corpe suo sup lignū. ut peccatis
mortui iusticie uiuamus. cui liuore
sanati estis. Eratis enī sicut oues errātes
sꝫ cōuersi estis nūc ad pastorē et epm̄ a
nimaꝝ uīaꝝ.

Similiter et mulieres subdite sint viris
suis. Ut et si qui non credunt verbo per muli-
erum conversationem sine verbo lucrifiant. con-
siderantes in timore dei sanctam conversati-
onem vestram. Quarum sit non extrinsecus capil-
latura aut circumdatio auri. aut indu-
menti vestimentorum cultus. sed qui absconditus
cordis est homo. in incorruptibilita-
te quieti et modesti spiritus quod est in conspectu
dei locuples. Sic enim aliquando et sancte mu-
lieres sperantes in deo ornabant se sub-
iecte propriis viris. sicut Sarra obediebat
Abrahe dominum eum vocans. Cuius estis filie
benefacientes. et non timentes ullam perturbati-
onem. Viri similiter cohabitantes secundum scientiam
quasi infirmiori vasculo muliebri impar-
tientes honorem. tamquam et coheredibus
gratie vite ut ne impediantur orationes
vestre. In fide autem omnes unanimes. compa-
tientes. fraternitatis amatores. misericor-
des. modesti. humiles. non reddentes ma-
lum pro malo. vel maledictum pro maledicto
sed e contrario benedicentes. quia in hoc vocati
estis. ut benedictionem hereditate pos-
sideatis. Qui enim vult vitam diligere et
videre dies bonos: coherceat linguam
suam a malo. et labia eius ne loquantur
dolum. Declinet autem a malo et faciat bo-
num. inquirat pacem et sequatur eam. Quia
oculi domini super iustos. et aures eius in preces
eorum. Vultus autem domini super facientes ma-
la. Et quis est qui vobis noceat si boni emu-
latores fueritis. Sed et si quid patimini
propter iustitiam beati. Timorem autem eorum ne
timueritis. ut non conturbemini. Dominum autem
Christum sanctificate in cordibus vestris. parati sem-
per ad satisfactionem omni poscenti vos
rationem de ea que in vobis est fide et spe.
sed cum modestia et timore conscientiam ha-
bentes bonam. ut in eo quod detrahunt de
vobis confundantur. qui calumpniantur ve-
stram bonam in Christo conversationem. Melius
est enim benefacientes si velit voluntas
dei pati quam malefacientes. Quia et
Christus semel pro peccatis nostris mortuus est
iustus pro iniustis. ut nos offerret deo.
mortificatos quidem carne vivifica-
tos autem spiritu. In quo et his qui in carce-
re erant spiritualiter adveniens predicavit. qui in-

aliquando

creduli fuerant aliquando quando expectabant
dei patientiam in diebus noe cum fabricaretur
archa in qua pauci id est octo anime salve
facte sunt per aquam. Quod et vos nunc similis for-
me salvos facit baptisma. Non carnis
depositio sordium. sed conscientie bone interroga-
tio in deum. per resurrectionem Ihesu Christi domini
nostri. qui est in dextera dei patris deglutiens
mortem. ut vite eterne efficeremur here-
des. profectus in celum subiectis sibi an-
gelis et potestatibus et virtutibus.

IIII

Christo igitur passo in carne et vos eadem cogi-
tatione armamini: quia qui passus
est in carne. desiit a peccatis. ut iam
non hominum desideriis sed voluntati dei
quod reliquum est in carne vivat temporis.
Sufficit enim preteritum tempus ad voluntatem
gentium consummandam. qui ambulaverunt
in luxuriis. et desideriis. vinolentiis.
comessationibus potationibus. et illicitis
ydolorum cultibus. in quibus nunc obstu-
pescunt. in quo admirantur non concur-
rentibus vobis in eandem luxurie confu-
sionem blasphemantes qui reddent ratio-
nem ei qui paratus est iudicare vivos et mor-
tuos. Propter hoc enim et mortuis evangelizatum
est. ut iudicentur quidem secundum homines
in carne. vivant autem secundum deum in spiritu. Om-
nium autem finis appropinquavit. Estote itaque pru-
dentes et vigilate in orationibus. Ante omnia
autem mutuam in vobismetipsis caritatem continuam
habentes. quia caritas operit multitudinem
peccatorum. Hospitales invicem sine mur-
muratione. Unusquisque sicut accepit gratiam
in alterutrum illam administrantes sicut boni
dispensatores multiformis gratie dei. Si quis
loquitur quasi sermones dei. Si quis ministrat
tamquam ex virtute quam administrat deus. ut
in omnibus honorificetur deus per Ihesum Christum
cui est gloria et imperium in secula seculorum. Ka-
rissimi. nolite peregrinari in fervore
qui ad temptationem vobis fit. quasi no-
vi aliquid vobis contingat. sed communicantes Christi
passionibus gaudete. ut et in revelatio-
ne glorie eius gaudeatis exultantes. Si
exprobramini in nomine Ihesu Christi beati e-
stis. quoniam quod est honoris et glorie et virtu-
tis dei et qui est eius spiritus super vos requi-
escat. Nemo enim vestrum patiatur quasi ho-

inuicida. aut fur. aut maledicus. aut
alienorum appetitor. Si autem ut xpianus non
erubescat. Glorificet autem deum in isto nomine.
quoniam tempus est ut incipiat iudicium a domo
dei. Si autem primum a nobis. quis finis eorum
qui non credunt euangelio? Et si iustus quidem
uix saluabitur. impius et peccator ubi ap
parebunt? Itaque et hii qui patiuntur
secundum uoluntatem dei. fideli creatori com
mendant animas suas in benefactis
V Seniores ergo qui in uobis sunt obsecro con
senior et testis xpi passionum. qui et eius
que in futuro reuelanda est glorie communica
tor. pascite qui est in uobis gregem dei prouidentes
dentes. non coacte sed spontanee secundum de
um. Neque turpis lucri gratia. sed uoluntarie.
Neque ut dominantes in cleris. sed forme facti
gregis ex animo. Et cum apparuerit
princeps pastorum percipietis inmarcessi
bilem glorie coronam. Similiter adolescen
tes subditi estote senioribus. Omnes enim in
uicem humilitatem insinuate. quia deus
superbis resistit. humilibus autem dat gratiam.
Humiliamini igitur sub potenti manu
dei. ut uos exaltet in tempore uisitationis.
Omnem sollicitudinem uestram proicientes
in eum. quoniam ipsi cura est de uobis. Sobrii esto
te et uigilate. quia aduersarius uester diabolus
tanquam leo rugiens circuit querens quem deuo
ret. Cui resistite fortes in fide. scientes
eandem passionem ei que in mundo est uestre
fraternitati fieri. Deus autem omnis gratie qui uoca
uit nos in eternam suam gloriam in xpo iesu
modicum passos. ipse perficiet. confirmabit.
solidabitque. Ipsi gloria et imperium. in secula
seculorum. amen. Per siluanum uobis fidelem fra
trem ut arbitror breuiter scripsi. obsecrans
et contestans hanc esse ueram gratiam dei. in qua sta
tis. Salutat uos ecclesia que est in ba
bilone. collecta. et marcus filius meus. Sa
lutate inuicem in osculo sancto. Gratia
uobis omnibus qui estis in xpo ihesu.
Amen. Explicit .i. Incipit argumentum in .ii. epistolam
Symon petrus

Per fidem huius secunda petri.
mundi sapientes mortuos
esse declarat eisque pietatis cultum quam sit ma
gnitudo: luce ipsa clarius manife
stat. Amen.

Incipit secunda epistola petri.

Symon petrus seruus et apostolus ihesu
xpi. his qui coequa
lem nobiscum sor
titi sunt fidem in
iustitia dei nostri et saluatoris
ihesu xpi. gratia uo
bis et pax adimplea
tur. in cognitione dei et xpi iesu domini nostri ihesu
xpi. Quomodo omnia nobis diuine uir
tutis sunt que ad uitam et pietatem dona
ta sunt per cognitionem eius qui uocauit
nos propria gloria et uirtute per quem maxi
ma et preciosa nobis promissa donauit. ut per
hec efficiamini diuine consortes nature.
fugientes eius que in mundo est concupi
scentie corruptionem. Vos autem curam
omnem subinferentes. ministrate in fi
de uestra uirtutem. in uirtute autem scientiam.
in scientia autem abstinentiam. in abstinentia autem
patientiam. in patientia autem pietatem.
in pietate autem amorem fraternitatis. in a
more autem fraternitatis caritatem. Hec
enim si uobiscum adsunt et superent. neque uacuos
nec sine fructu uos constituet. in domini no
stri ihesu xpi cognitione. Cui enim non presto
sunt hec. cecus est et manu temptans
obliuionem accipiens purgationis ue
terum suorum delictorum. Quapropter fratres magis
satagite. ut per bona opera certam uestram uo
cationem et electionem faciatis. Hec
enim facientes non peccabitis aliquando.
Sic enim abundanter ministrabitur
uobis introitus in eternum regnum domini nostri
et saluatoris ihesu xpi. Propter quod incipiam
uos semper commonere de his. et quidem
scientes et confirmatos uos in presenti ueritate.
Iustum autem arbitror quamdiu sum in hoc
tabernaculo. suscitare uos in commoni
tione. certus quod uelox est depositio
tabernaculi mei secundum quod et dominus noster ihesus
xpus significauit michi. Dabo autem operam
et frequenter habere uos post obitum meum
ut horum memoriam faciatis. Non enim indoc
tas fabulas secuti notam fecimus uobis do
mini ihesu xpi uirtutem et presentiam. sed specula
tores facti illius magnitudinis. Accipi
ens enim a deo patre honorem et gloriam. uo

ce delapsa ad eum huiuscemodi a magnifica gloria. Hic est filius meus dilectus
in quo michi complacui, ipsum audite.
Et hanc vocem nos audivimus de celo
allatam, cum essemus cum ipso in monte
sancto. Et habemus firmiorem propheticum
sermonem: cui benefacitis attendentes, quasi
lucerne lucenti in caliginoso loco, donec
dies illucescat, et lucifer oriatur in cordibus vestris. Hoc primum intelligentes quod omnis
prophetia scripture propria interpretatione
non fit. Non enim voluntate humana
allata est aliquando prophetia, sed spiritu sancto inspirati
locuti sunt dei homines. sancti

Fuerunt vero et pseudoprophete in populo, sicut
in vobis erunt magistri mendaces qui introducent sectas perditionis, et eum qui emit eos dominum negant, superducentes sibi celerem
perditionem. Et multi sequentur eorum luxurias, per quos via veritatis blasphemabitur:
et in avaritia fictis verbis de vobis negociabuntur; quibus iudicium iam olim non cessat, et perditio eorum non dormitat. Si enim angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit in iudicium cruciandos
reservari, et originali mundo non pepercit, sed
octavum Noe iustitie preconem custodivit, diluvium mundo impiorum inducens, et civitates Sodomorum et Gomorreorum in cinerem redigens,
eversione damnavit, exemplum eorum qui impie
acturi sunt ponens: Et iustum Loth oppressum
a nefandorum iniuria ac luxuriosa conversatione eripuit: aspectu enim et auditu iustus erat habitans apud eos qui de die in
diem animam iustam iniquis operibus cruciabant. Novit dominus pios de temptatione eripere,
iniquos vero in diem iudicii cruciandos
reservare; magis autem eos qui post carnem in
concupiscentia immunditie ambulant dominationemque contempnunt: audaces, sibi placentes, sectas non metuunt inducere blasphemantes. Ubi angeli fortitudine et virtute cum sint maiores non portant adversus se
execrabile iudicium. Hii vero velud irrationabilia pecora naturaliter in captionem et in perniciem in his que ignorant blasphemantes, in corruptione sua peribunt, percipientes
mercedem iniustitie, voluptatem existimantes diei delicias, coinquinationes et macu-

le deliciis affluentes, in conviviis suis luxuriantes vobiscum, oculos habentes plenos adulterii et incessabilis delicti: pellicientes animas
instabiles, cor exercitatum avaritie habentes,
maledictionis filii: derelinquentes rectam viam
erraverunt, secuti viam Balaam ex Bosor:
qui mercedem iniquitatis amavit. Correptionem vero habuit sue vesanie; subiugale mutum animal hominis voce loquens, prohibuit prophete insipientiam. Hii sunt fontes sine aqua: et
nebule turbinibus exagitate, quibus caligo tenebrarum reservatur. Superba enim vanitatis loquentes, pelliciunt in desideriis carnis luxurie eos qui paululum effugiunt, qui in errore conversantur, libertatem illis promittentes: cum ipsi
servi sint corruptionis. A quo enim quis superatus est; huius et servus est. Si enim refugientes
coinquinationes mundi in cognitione domini nostri
et salvatoris Ihesu Christi, his rursus implicati
superantur, facta sunt eis posteriora deteriora prioribus. Melius enim erat illis non cognoscere
viam iustitie, quam post agnitionem retrorsum
converti ab eo quod illis traditum est sancto mandato.
Contigit autem illis illud veri proverbii. Canis
reversus ad suum vomitum; et sus lota in volutabro luti.

III Hanc ecce vobis karissimi secundam scribo epistolam
in quibus excito vestram in commonitione
sinceram mentem, ut memores sitis eorum que
predixi verborum sanctis prophetis, et apostolorum vestrorum
preceptorum domini et salva contento. et novit
entes quod venient n nemini non reprehendit
in deceptione illusio s ad deum. et quecumque pe
scientias ambulant mus ab eo. quoniam mandata
missio. aut adven Et hoc est manda
patres dormierunt, om n nomine filii eius Ihesu Christi.
initio creature. La tum sicut dedit manda
tes quod celi erant pri ... illo
consistens dei verbo. per que ille tunc mundus
aqua inundatus periit. Celi autem qui nunc sunt
et terra eodem verbo repositi sunt igni reservati in diem iudicii, et perditionis impiorum hominum. Unum vero non lateat vos karissimi, quia
unus dies apud dominum sicut mille anni, et mille
anni sicut dies unus. Non tardat dominus promissis, sed patienter agit propter vos, nolens aliquos perire, sed omnes ad penitentiam reverti. Adveniet
autem dies domini ut fur, in qua celi magno
impetu transient, elementa vero calore sol

s. ō. z a q̃ a̅ h̃nt. superba
s. a. pelliciunt
s. vel
hoc

uenient. terra autem et que in ipsa sunt opera ex-
urentur. Cum igitur hec omnia dissol-
uenda sint: quales oportet esse uos in sanctis
conuersationibus et pietatibus expectan-
tes et properantes in aduentum diei domi-
ni nostri ihesu christi: per quam celi ardentes solue-
tur et elementa ignis ardore tabescent.
Nouos uero celos et nouam terram secundum pro-
missa ipsius expectamus. in quibus iu-
stitia habitat. Propter quod karissimi hec expectan-
tes. satagite immaculati et inuiolati
ei inueniri in pace. Et domini nostri ihesu christi
longanimitatem salutem arbitremini:
sicut et karissimus frater noster paulus secundum datam sibi sa-
pientiam scripsit uobis. sicut et in omnibus epistolis
loquens in eis. de his in quibus sunt quedam
difficilia intellectu: que indocti et in-
stabiles depravant. sicut et ceteras scripturas
ad suam ipsorum perditionem. Vos igitur fratres pre-
scientes custodite. ne insipientium er-
rore transducti. excidatis a propria firmi-
tate. Crescite uero in gratia et in cognitione
domini nostri et saluatoris ihesu christi. Ipsi gloria
et nunc et in diem eternitatis. amen. Ex-
Ratione uerbi pet. e. ii. Incipit argumentum
ergo quod deus ipse sit in epistola Iohannis pri-
caritas manifestat. et dolores ma.
fratrum nec diu ferre nec pios fieri posse.
eo usque dixerunt ut esse comprobet homi-
cidas. eo quod odium sit interfectionis occasio.
eandem passionem etiam Incipit epistola Iohannis .i.
fraternitati fieri. Ds. Quod fuit ab initio
uit nos in eterna sui quod audiuimus. quod ui-
medium positos. ipse dimus oculis nostris.
solidauitque. Ipsi gloria quod perspeximus et ma-
seculorum. amen. P[illegible] nus nostre contrecta-
ut arbitror breuit uerunt de uerbo uite.
contestatur hic [illegible] et uita manifesta-
ta est. et uidimus. uidimus et au-
et testamur. et annuntiamus diuimus. et
nobis uitam eternam. annuntiamus
que erat apud patrem. uobis ut et uos
et apparuit nobis. Quod societatem ha-
beatis nobiscum. et societas nostra sit cum patre.
et filio eius ihesu christo. Et hec scribimus
uobis ut gaudeatis. et gaudium uestrum sit
plenum. Et hec est annuntiatio quam audi-
uimus ab eo et annuntiamus uobis: quoniam deus
lux est. et tenebre in eo non sunt ulle. Si
dixerimus quoniam societatem habemus cum eo et in
tenebris ambulamus: mentimur et non facimus
ueritatem. Si autem in luce ambulemus sicut et
ipse est in luce. societatem habemus ad
inuicem. et sanguis ihesu christi filii eius mun-
dat nos ab omni peccato. Si dixerimus
quoniam peccatum non habemus, ipsi nos sedu-
cimus. et ueritas in nobis non est. Si confite-
amur peccata nostra: fidelis et iustus est. ut re-
mittat nobis peccata nostra. et emundet nos
ab omni iniquitate. Si dixerimus quoniam non
peccauimus mendacem facimus eum. et uerbum eius
non est in nobis.
Filioli mei hec scribo uobis: ut non pecce-
tis. Sed et si quis peccauerit: aduocatum habemus
apud patrem ihesum christum iustum. et ipse est pro-
pitiatio pro peccatis nostris. non pro nostris autem tan-
tum sed et pro totius mundi. Et in hoc scimus quoniam
cognouimus eum. si mandata eius obserua-
mus. Qui dicit se nosse eum. et mandata
eius non custodit. mendax est et in hoc ueri-
tas non est. Qui autem seruat uerbum eius. uere
in hoc caritas dei perfecta est. In hoc scimus
quoniam in eo sumus si perfecti fuerimus. Qui
dicit se in ipso manere. debet sicut ille am-
bulauit. et ipse ambulare. Karissimi: non man-
datum nouum scribo uobis: sed mandatum
uetus. quod habuistis ab initio. Mandatum
uetus est uerbum quod audistis. Iterum man-
datum nouum scribo uobis. quod est uerum et in
ipso et in uobis est. Quoniam tenebre transierunt
et lumen uerum iam lucet. Qui dicit se in luce
esse et fratrem suum odit. in tenebris est usque ad-
huc. Qui diligit fratrem suum in lumine
manet. et scandalum in eo non est. Qui autem
odit fratrem suum in tenebris est. et in tene-
bris ambulat. et nescit quo eat. quoniam te-
nebre obcecauerunt oculos eius. Scribo
uobis filioli. quoniam remittuntur uobis pec-
cata propter nomen eius. Scribo uobis patres
quoniam cognouistis eum qui ab initio est. Scri-
bo uobis adolescentes quoniam uicistis ma-
lignum. Scribo uobis infantes quoniam cogno-
uistis patrem. Scribo uobis iuuenes. quoniam
fortes estis. et uerbum dei in uobis manet. et ui-
cistis malignum. Nolite diligere mundum.
neque ea que in mundo sunt. Si quis diligit
mundum: non est caritas patris in eo. quoniam
omne quod est in mundo concupiscentia carnis

ē. ⁊ cōcupiſcentia oculoꝝ. ⁊ ſupbia uite.
q̄ n̄ eſt a patre. ſed ex mūdo eſt. et mū
dus trāſit et cōcupiſcētia eius. Qui aūt
facit uoluntatem dei: manet ī etnū. Fi
lioli. nouiſſima hora eſt. Et ſic̄ audi
ſtis q2 antixp̄c uenit, nūc antixp̄i mlī
ti fc̄i ſunt. Vn̄ ſcim᷒ q2 nouiſſima ho
ra ē. Ex nob̄ ꝑdierūt: ſ; n̄ erant ex no
b. Nam ſi fuiſſent ex nob̄: ꝑmanſiſ
ſent utiq; nobiſcū. S; ut manifeſti ſīt
qm̄ n̄ ſunt om̄s ex nobis: ſ; uos uncti
one h̄etis a ſc̄o ſp̄u et noſtis omia. Nō
ſcripſi uob q̄i ignorantib; uitatē. ſed
q̄i ſcientib; eam. ⁊ qm̄ omē mēdaciū ex
uitate nō eſt. Quis eſt mēdax n̄ is qui
negat qm̄ ihc̄ n̄ eſt xp̄c. Hic eſt antixp̄c
qui negat patrem ⁊ filiū. Omīs q̄ ne
gat filiū: nec patrem h̄t. Qui aūt cō
fitetur filiū et p̄rem h̄t. Vos q̄ audi
ſtis ab initio in uob̄ ꝑmaneat. Si in
uob̄ ꝑmanſerit qd̄ ab initio audiſti
⁊ uos in filio ⁊ patre manebitis. Et
hec ē pmiſſio quā ipe pollicitus eſt
nob. uita etna. Hec ſcripſi uob̄ d̄ his
qui ſeducūt uos. Et uos unctionē q̄
accepiſtis ab eo: maneat ī uob̄. Et nō
neceē h̄etis ut aliqs doceat uos. ſ; ſic̄
unctio eius docet uos d̄ omib; ⁊ uera
eſt et n̄ eſt mēdaciū. Et ſic̄ docuit uos
manete in eo. Et nūc filioli manete
in eo. ut cū apparuerit h̄am᷒ fiduciā,
⁊ n̄ confundamur ab eo in aduētu ei᷒.
Si ſcitis qm̄ iuſtus eſt. ſcitote qm̄ et
omīs qui facit iuſtitiā ex ipō natꝰ ē.
Videte qualem caritatem
dedit nob p̄r. ut filii dei nōēm̄ ⁊ ſi
mus. Ppt hoc mundus n̄ nouit uos.
q2 nō nouit eum. Kmi. nūc filii
dei ſum᷒. ⁊ nōdū apparuit q̄d erim᷒. Sci
mus qm̄ cū apparuerit ſimiles ei erim᷒.
qm̄ uidebim᷒ eū ſicuti eſt. Et oīs qui
h̄t ſpem hanc in eo. ſcificat ſe ſic̄ ⁊ ille
ſc̄s ē. Omīs qui facit peccātm et iniqta
tē facit. ⁊ peccatū eſt iniquitas. Et ſci
tis qm̄ ille apparuit ut pecca tolleret.
⁊ peccātm in eo nō ē. Oīs qui in eo manet
n̄ peccat. Et oīs qui peccat n̄ uidit eū.
nec cognouit eū. Filioli. nemo ſedu
cat uos. Qui facit iuſtitiā. iuſtus ē.

ſic̄ ⁊ ille iuſtus eſt. Qui facit peccātm ex
diabolo ē. qm̄ ab initio diabolꝰ peccat.
In hoc apparuit filius dei. ut diſſoluat
opa diaboli. Omīs qui natus ē ex deo.
peccatū n̄ facit. qm̄ ſemē ipius in eo ma
net: Et nō pōt peccare. qm̄ ex dō natꝰ ē.
In hoc mānfeſti ſūt filii dei. et filii dia
boli. Omīs qui n̄ eſt iuſtus n̄ ē ex deo.
⁊ qui n̄ diligit fr̄em ſuū; qm̄ hec ē an
nuntiatio quam audiſtis ab initio.
ut diligamus alterutrū. Nō ſic̄ caym
qui ex maligno erat. et occidit fr̄em
ſuū. Et ppt q̄d occidit eū? Qm̄ opa ei᷒
maligna erant. fr̄is aūt eius iuſta. No
lite mirari fr̄s ſi odit uos mūd᷒. Nos
ſcim᷒ qm̄ tranſlati ſum᷒ de morte in
uitā. qm̄ diligim᷒ fr̄s. Qui n̄ diligit
manet in morte. Omīs qui odit fr̄em
ſuū: homicida eſt. Et ſcitis q2 omīs
homicida nō h̄t uitā etnā in ſe manē
tē. In hoc cognouim᷒ caritatē dei. qm̄
ille ꝑ nob̄ aiām ſuā poſuit. et nos de
bemus ꝑ fr̄ib; aiās ponere. Qui h̄uerit
ſubſtantiā mundi huiꝰ. ⁊ uiderit fr̄em ſu
ū neceē h̄re. ⁊ clauſerit uiſcera ſua
ab eo. quomō karitas dei manet ī eo?
Filioli mei nō diligam᷒ ūbo n̄ ligā.
ſ; ope ⁊ uitate. In hoc cognoſcim᷒ qm̄
ex ueritate ſum᷒. ⁊ in cōſpectu ei᷒ ſuade
m᷒ corda nr̄a. qm̄ ſi rep̄henderit nos cor
nr̄m. maior ē deus corde nr̄o. ⁊ nouit
omnia. Kmi. ſi cor nr̄m n̄ rep̄hēderit
nos: fiduciā h̄emus ad dm̄. ⁊ q̄cq̄d pe
tierim᷒ accipiemus ab eo. qm̄ mādata ei᷒ cuſtodim᷒.
⁊ ea q̄ ſūt placita corā eo facim᷒. Et hoc eſt manda
tū ei᷒. ut credam᷒ in nōē filii ei᷒ ihū xp̄.
⁊ diligamus alterutrū ſic̄ dedit māda
tū nob̄. Et q̄ ſuat mandata ei᷒ ī illo
manet et ipe in eo. Et ī hoc ſcim᷒ qm̄
manet in nob̄ de ſp̄u quē nob̄ dedit.
IIII
Kmi: nolite oī ſp̄ui credere.
ſ; pbate ſpc̄ ſi ex deo ſint. qm̄ multi
pſeudo pp̄he exierūt in mundū. In
hoc cognoſcitur ſp̄c dei. Omīs ſp̄c q̄ con
fitetur ihm̄ xp̄m in carne ueniſſe: ex
dō ē. Et omnis ſp̄c qui ſoluit ihm̄. ex
dō n̄ ē. Et hic ē antixp̄c de quo audi
ſtis qm̄ uenit. ⁊ nūc iam in mūdo ē. Vos
ex dō eſtis filioli. ⁊ uiciſtis eū. Qm̄ ma

ior est qui in nob est. quam qui in mun
do. Ipsi de mundo sunt. ideo de mun
do loquuntur, et mundus eos audit. Nos
ex deo sumus. Qui novit deum audit nos.
Qui non est ex deo est. non audit nos. In hoc
cognoscimus spiritum veritatis, et spiritum erroris.
Karissimi. diligamus nos invicem. quoniam cari
tas ex deo est. et omnis qui diligit ex deo
natus est. et cognoscit deum. Qui non di
ligit. non novit deum. quoniam caritas deus est.
In hoc apparuit caritas dei in nobis. quoniam
filium suum unigenitum misit deus in mun
dum, ut vivamus per eum. In hoc est cari
tas. non quasi nos dilexerimus deum. sed quia ipse
prior dilexit nos. et misit filium suum propi
tiationem pro peccatis nostris. Karissimi. si sic deus
dilexit nos et nos debemus alterutrum di
ligere. Deum nemo vidit umquam. Si dili
gamus invicem deus in nobis manet. et ca
ritas eius in nobis perfecta est. In hoc cogno
scimus quoniam in eo manemus, et ipse in nobis.
quoniam de spiritu suo dedit nobis. Et nos vidi
mus et testificamur. quoniam pater misit filium
suum salvatorem mundi. Et quisquis confes
sus fuerit quoniam ihesus est filius dei. deus in
eo manet. et ipse in deo. Et nos cognovi
mus et credidimus caritati. quam habet deus in nobis.
Deus caritas est. Et qui manet in caritate
in deo manet. et deus in eo. In hoc per
fecta est caritas dei nobiscum, ut fiduciam
habeamus in die iudicii. quia sicut ille est et
nos sumus in hoc mundo. Timor non est in ca
ritate. sed perfecta caritas foras mittit ti
morem. quoniam timor penam habet. Qui autem
timet non est perfectus in caritate. Nos ergo di
ligamus deum quoniam ipse prior dilexit nos. Si
quis dixerit quoniam diligo deum et fratrem su
um oderit. mendax est. Qui enim non diligit
fratrem suum quem videt. deum quem non videt
quomodo potest diligere. Et hoc mandatum
habemus a deo. ut qui diligit deum: di
ligat et fratrem suum.

V Omnis qui credit quoniam ihesus est christus: ex deo natus est.
Et omnis qui diligit eum qui genuit: diligit eum
qui natus est ex eo. In hoc cognoscimus
quoniam diligimus natos dei. cum deum dili
gamus et mandata eius faciamus. Hec
est enim caritas dei. ut mandata eius custo
diamus, et mandata eius gravia non sunt.
quoniam omne quod natum est ex deo vincit
mundum. Et hec est victoria que vincit mundum
fides nostra. Quis est qui vincit mundum,
nisi qui credit quoniam ihesus est filius dei. Hic
est qui venit per aquam et sanguinem ihesus
christus. Non in aqua solum. sed in aqua et san
guine. Et spiritus est qui testificatur quoniam christus
est veritas. Quoniam tres sunt qui testimonium
dant in celo. Pater verbum et spiritus sanctus. Et hi
tres unum sunt. Et tres sunt qui testimoni
um dant in terra. spiritus aqua et sanguis. et tres u
num sunt. Si testimonium hominum accipimus
testimonium dei maius est. Quoniam hoc est te
stimonium dei quod maius est. quia testificatus
est de filio suo. Qui credit in filium dei.
habet testimonium dei in se. Qui non credit
filium. mendacem facit eum. quoniam non cre
dit in testimonio quod testificatus est deus de
filio suo. Et hoc est testimonium. quoniam vi
tam eternam dedit nobis deus. Et hec vita
in filio eius est. Qui habet filium dei habet
vitam. Qui non habet filium dei. vitam non habet.
Hec scribo vobis. ut sciatis quoniam vitam ha
betis eternam. qui creditis in nomine filii
dei. Et hec est fiducia quam habemus ad deum.
quia quodcumque petierimus secundum voluntatem
eius. audit nos. Et scimus quoniam audit
nos quicquid petierimus. Scimus quoniam habemus
petitiones quas postulamus ab eo. Qui
scit fratrem suum peccare peccatum non ad
mortem: petat et dabitur ei vita eterna.
peccanti non ad mortem. Est peccatum ad mor
tem. non pro illo dico ut quis roget. Omnis
iniquitas peccatum est. et est peccatum ad mortem.
Scimus quoniam omnis qui natus est ex deo: non
peccat. sed generatio dei conservat eum, et ma
lignus non tangit eum. Scimus quoniam ex deo sumus.
et mundus totus in maligno positus est.
Et scimus quoniam filius dei venit. et dedit
nobis sensum ut cognoscamus verum deum.
et simus in vero filio eius. Hic est verus deus
et vita eterna. Filioli. custodite vos a
simulacris. Explicit prima epistola Iohannis. Incipit secunda.

Usque adeo ad sanctam feminam Iohannes
scribit. ut eam et dominam non dubitet
vetus appellare. eiusque filiis testimonium
quod ambulent in veritate perhibeat.

Incipit epistola Iohannis secunda.

fratrem suum

quoniam

gratia

in

Senior electe domine
et natis eius quos
ego diligo in veri-
tate et non ego solus sed
et omnes qui cognove-
runt veritatem, propter veri-
tatem que permanet in
nobis et nobiscum erit in
eternum. Sit vobiscum gratia misericordia pax a deo
patre et a Ihesu Christo filio patris in veritate et
caritate. Gavisus sum valde quoniam inveni de
filiis tuis ambulantes in veritatem sicut
mandatum accepimus a patre. Et nunc rogo te
domina. non tamquam tibi mandatum novum scribens.
sed quod habuimus ab initio ut diligamus alteru-
trum. Et hec est caritas, ut ambulemus secundum
mandata eius. Hoc enim mandatum est ut quem-
admodum audistis ab initio. in eo ambule-
tis. Quoniam multi seductores exierunt in mun-
dum qui non confitentur Ihesum Christum venisse
in carne. Hic est seductor et antichristus.
Videte vos met ipsos. ne perdatis que opera-
ti estis, sed ut mercedem plenam accipiatis.
Omnis qui recedit et non manet in doctrina
Christi. deum non habet. Qui permanet in doctrina.
hic et filium et patrem habet. Si quis venit ad
vos et hanc doctrinam non affert. nolite
recipere eum in domum. nec ave ei dixe-
ritis. Qui enim dicit illi ave. communicat operi-
bus eius malignis. Ecce predixi vobis. ut non
in die domini confundamini. Plura habens vobis
scribere nolui per cartam et atramentum. Spero
enim me futurum apud vos. et os ad os loqui.
ut gaudium vestrum plenum sit. Salutant
te filii sororis tue electe. Gratia tecum. Amen.

Gaium pietatis Explicit .ii. Io. Incipit argumentum in
causa extollit: atque ut in ipsa epistola tertia
pietate maneat exortatur. Dio-
trepem impietatis et superbie causa
obiurgat. Demetrio autem bonum testi-
monium perhibet cum fratribus universis. Incipit
epistola tertia Iohannis

Senior Gaio ka-
rissimo quem ego di-
ligo in veritate. Ka-
rissime. de omnibus
orationem facio prospe-
re ingredi te et valere.
sicut prospere agit anima tua.
Gavisus sum valde venientibus fratribus
et testimonium perhibentibus veritati tue. sicut
tu in veritate ambulas. Maiorem horum non
habeo gratiam quam ut audiam filios meos
in veritate ambulare. Karissime. fideliter facis
quicquid operaris in fratres. et hoc in peregrinos
qui testimonium reddiderunt caritati tue.
in conspectu ecclesie. quos bene facies dedu-
cens digne deo. Pro nomine enim eius profe-
cti sunt. nichil accipientes a gentibus.
Nos ergo debemus suscipere huiusmodi.
ut cooperatores simus veritatis. Scripsis-
sem forsitan ecclesie. sed is qui amat pri-
matum gerere in eis Diotrepes. non re-
cipit nos. Propter hoc si venero commoneam
eius opera. que facit. verbis malignis gar-
riens in nos. Et quasi non ei ista sufficiant.
nec ipse suscipit fratres. et eos qui suscipiunt
prohibet et de ecclesia eicit. Karissime. noli imi-
tari malum. sed quod bonum est. Qui benefacit
ex deo est. Qui male facit. non vidit
deum. Demetrio testimonium redditur ab omnibus
et ab ipsa veritate. Sed et nos testimonium per-
hibemus et nosti quoniam testimonium nostrum verum est.
Multa habui tibi scribere. sed nolui per
atramentum et calamum scribere tibi. Spero autem
protinus te videre. et os ad os loquemur.
Pax tibi. Salutant te amici. Saluta
tu amicos nominatim. Explicit io. .iii. Incipit argumentum
Iudas frater Iacobi parvam que in epistola iu-
de septem canonicis est epistolam scri- de
psit. Et quia de libro Enoch qui apocriphus
est in ea assumpsit testimonium a plerisque
reicitur. tamen auctoritatem vetustate iam
et usu meruit inter ceteras scripturas compu-
tari. Item aliud argumentum.
Iudas apostolus frater Iacobi fratris de corrupto-
ribus vite veritatis ita informat. ut illi-
citum esse differat. de sub iugo semel
crucis servitutis denuo opem suam offi-
cii novare servilis. Incipit epistola Iude.

Iudas Ihesu Christi servus frater autem
Iacobi. his qui in deo patre sunt di-
lectis et Christo Ihesu conservatis et
vocatis. misericordia vobis et pax
et caritas adimpleatur. Karissimi.
omnem sollicitudinem faciens scri-
bendi vobis de communi vestra salute
necesse habui scribere vobis deprecans

supercertari semel tradite sanctis fidei. Subin
troierunt autem quidam homines qui olim
prescripti sunt in hoc iudicium impii dei no
stri gratiam transferentes in luxuriam. et so
lum dominatorem et dominum nostrum ihesum christum ne
gantes. Commonere autem vos volo scien
tes semel omnia. quoniam ihesus populum de terra e
gypti salvans. secundo eos qui non crediderunt
perdidit. Angelos vero qui non servaverunt suum
principatum. sed dereliquerunt suum domici
lium in iudicium magni diei vinculis eternis sub caligine
reservavit. Sicut sodoma et gomorra. et
finitime civitates simili modo exfornica
te. et abeuntes post carnem alteram facte sunt
exemplum ignis eterni penam sustinentes.
Similiter et hii qui carnem quidem macu
lant dominationem autem spernunt maiesta
tem autem blasphemant. Cum michael
archangelus cum diabolo disputans alter
caretur de moysi corpore. non est ausus iudi
cium inferre blasphemie. sed dixit. Im
peret tibi dominus. Hii autem quecumque quidem
ignorant blasphemant. Quecumque autem na
turaliter tamquam muta animalia noverunt.
in his corrumpuntur.
·II· Ve illis qui in via cayn abierunt. et erro
re balaam mercede effusi sunt. et in contradictio
ne chore perierunt. Hii sunt in epulis su
is macule convivantes. sine timore
semetipsos pascentes. nubes sine aqua
que a ventis circumferuntur. Arbores autem
autumpnales infructuose. bis mortue
eradicate. Fluctus feri maris. despu
mantes suas confusiones. sydera erratica
quibus procella tenebrarum in eternum reserva
ta est. Prophetavit autem de his septimus ab
adam enoch dicens. Ecce venit dominus in sanctis
milibus suis. facere iudicium contra omnes.
et arguere omnes impios de omnibus operi
bus impietatis eorum quibus impie egerunt
et de omnibus duris que locuti sunt contra deum
peccatores impii. Hii sunt murmurato
res querelosi secundum desideria sua ambu
lantes. et os illorum loquitur superba. miran
tes personas questus causa. Vos autem karissimi
memores estote verborum que predicta sunt
ab apostolis domini nostri ihesu christi qui dicebant
·temporibus· vobis. quoniam in novissimis diebus venient
illusores secundum sua desideria ambulantes
in impietatem. Hii sunt qui segregant
semetipsos. animales spiritum non habentes. Vos autem ka
rissimi superedificantes vos metipsos sanctis
sime vestre fidei in spiritu sancto orantes. vos
metipsos in dilectione dei servate. expec
tantes misericordiam domini nostri ihesu christi. in vitam eter
nam. Et hos quidem arguite iudicatos.
illos autem salvate de igne rapientes. Ali
is autem misemini in timore. odientes et
eam que carnalis est maculatam tunicam.
Ei autem qui potens est vos sine peccato con
servare. et constituere ante conspectum glorie sue
divine immaculatos in exultatione in
adventu domini nostri ihesu christi soli deo salva
tori nostro per ihesum christum dominum nostrum. glori
a. magnificentia. et imperium. et potestas ante
omnia secula. et nunc et in omnia secula seculorum.
Amen. Explicit epistola iude. Incipit prologus
Iohannes apostolus et evangelista in apocalypsin
a christo electus atque dilectus in tanto
amore dilectionis ab eo habitus est ut in
cena super pectus eius recumberet. et ad crucem
adstanti soli matrem propriam commendasset.
ut quem nubere volentem ad amplexum
virginitatis asciverat. ipsi etiam custodien
dam virginem traderet. Hic itaque cum
propter verbum dei et testimonium ihesu christi
exilio in pathmos insula poteretur.
illic ab eodem apocalypsis presentata
describitur. Ut sicut in principio canonis. id est
libri geneseos incorruptibile principium
prenotatur: ita etiam incorruptibilis finis
per virginem in apocalypsin redderetur dicentis.
Ego sum. A. et ω. initium et finis. Hic est
iohannes qui sciens supervenisse diem egres
sionis de corpore. convocatis in epheso di
scipulis. descendit in defossum sepulture
sue locum. orationeque completa reddidit
spiritum. tam a dolore mortis factus extraneus
quam a corruptione carnis noscitur alienus.
Cuius tamen scripture dispositio vel libri ordi
natio ideo a nobis per singula non exponitur.
ut nescientibus inquirendi desiderium
collocetur. et querentibus laboris fruc
tus et deo magisterii doctrina servetur.
Explicit prologus. Incipit argumentum.
Apocalipsis iohannis
tot habet sacramenta quot verba.
Parum dixi. et pro merito voluminis
laus omnis inferior est. In verbis singulis

multiplices latent intelligentie.

Incipit apocalipsis.

Apocalipsis ihesu christi quam dedit illi deus palam facere servis suis que oportet fieri cito. et significavit mittens per angelum suum servo suo iohanni. qui testimonium perhibuit verbo dei et testimonium ihesu christi in his quecumque vidit. Beatus qui legit. et qui audiunt verba prophetie huius et servant ea que in ea scripta sunt. Tempus enim prope est. Iohannes septem ecclesiis que sunt in asia. gratia vobis et pax ab eo qui est et qui erat et qui venturus est: et a septem spiritibus qui in conspectu throni eius sunt. et ab ihesu christo qui est testis fidelis primogenitus mortuorum et princeps regum terre. Qui dilexit nos et lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo. et fecit nos regnum et sacerdotes deo et patri suo. ipsi gloria et imperium in secula seculorum. amen. Et ecce venit cum nubibus celi. Et videbit eum omnis oculus. et qui eum pupugerunt. Et plangent se super eum omnes tribus terre. etiam amen. Ego sum A et ω. principium et finis. dicit dominus deus qui est et qui erat et qui venturus est omnipotens. Ego iohannes frater vester. et particeps in tribulatione et regno. et patientia in christo ihesu. fui in insula que appellatur pathmos propter verbum dei et testimonium ihesu christi. Fui in spiritu in dominica die. et audivi post me vocem magnam tamquam tube dicentis. Quod vides scribe in libro. et mitte septem ecclesiis que sunt in asia: ephesum. et smirne. et pergamo. et tyatire et sardis. et philadelphie. et laodicie. Et conversus sum ut viderem vocem que loquebatur mecum. Et conversus vidi septem candelabra aurea. Et in medio septem candelabrorum aureorum similem filio hominis vestitum podere. et precinctum ad mamillas zona aurea. Caput autem eius et capilli erant candidi. tamquam lana alba et tamquam nix. et oculi eius velut flamma ignis. Et pedes eius similes auricalco. sicut in camino ardenti. Et vox illius tamquam vox aquarum multarum. Et habebat in dextera sua stellas septem. et de ore eius gladius ex utraque parte acutus exibat. et facies eius sicut sol lucet in virtute sua. Et cum vidissem eum: cecidi ad pedes eius tamquam mortuus. Et posuit dexteram suam super me. dicens. Noli timere. Ego sum primus et novissimus. et vivus et fui mortuus. et ecce sum vivens in secula seculorum: et habeo claves mortis et inferni. Scribe ergo que vidisti. et que sunt. et que oportet fieri post hec. Sacramentum septem stellarum quas vidisti in dextera mea. et septem candelabra aurea. Septem stelle. angeli sunt septem ecclesiarum. Et candelabra .vii. septem ecclesie sunt.

II Et angelo ephesi ecclesie scribe.

Hec dicit qui tenet septem stellas in dextera sua: qui ambulat in medio septem candelabrorum aureorum. Scio opera tua et laborem et patientiam tuam. et quia non potes sustinere malos. et temptasti eos qui se dicunt apostolos esse et non sunt: et invenisti eos mendaces. et patientiam habes. et sustinuisti propter nomen meum et non defecisti. Sed habeo adversum te pauca: quod caritatem tuam primam reliquisti. Memor esto itaque unde excideris. et age penitentiam et prima opera fac. Sin autem venio tibi. et movebo candelabrum tuum de loco suo. nisi penitentiam egeris. Sed hoc habes bonum: quia odisti facta nicholaitarum que et ego odi. Qui habet aures audiat. quid spiritus dicat ecclesiis. Vincenti dabo edere de ligno vite. quod est in paradiso dei mei. Et angelo smirne ecclesie scribe. Hec dicit primus et novissimus qui fuit mortuus et vivit. Scio tribulationem tuam et paupertatem tuam. Sed dives es. et blasphemaris ab his qui se dicunt iudeos esse et non sunt. sed sunt synagoga sathane. Nichil horum timeas que passurus es. Ecce missurus est diabolus ex vobis in carcerem ut temptemini. et habebitis tribulationem diebus decem. Esto fidelis usque ad mortem et dabo tibi coronam vite. Qui habet aures audiat. quid spiritus dicat ecclesiis. Qui vicerit non ledetur a morte secunda. Et angelo pergami ecclesie scribe. Hec dicit qui habet rompheam ex utraque parte acutam. Scio ubi habitas ubi sedes est sathane. et tenes nomen meum. et non negasti fidem meam. Et in diebus illis antipas testis meus fidelis qui occisus est apud vos: ubi sathanas habitat. Sed habeo adversum te pauca: quia habes illic tenentes doctrinam balaam.

Qui docebat Balach mittere scandalum
coram filiis Israel, edere et fornicari. Ita habes
et tu tenentes doctrinam Nicholaitarum. Similiter
penitentiam age. Si quo minus, veniam tibi ci-
to, et pugnabo cum illis in gladio oris mei. Qui
habet aures audiat quid Spiritus dicat ecclesiis. Vin-
centi dabo ei manna absconditum, et dabo illi
calculum candidum, et in calculo nomen novum
scriptum quod nemo scit nisi qui accipit. Et
angelo Thyatire ecclesie scribe. Hec dicit Filius
Dei qui habet oculos tamquam flammam ignis, et pe-
des similes auricalco. Novi opera tua et
caritatem et fidem et ministerium et patientiam
tuam, et opera tua novissima plura prioribus.
Sed habeo adversus te pauca, quia permittis mu-
lierem Iezabel que se dicit prophetem, docere et
seducere servos meos, fornicari et mandu-
care de ydolothitis. Et dedi illi tempus ut
penitentiam ageret, et non vult penitere a fornica-
tione sua. Et ecce mitto eam in lectum, et qui me-
chantur cum ea in tribulatione maxima erunt,
nisi penitentiam ab operibus suis egerint. Et filios
eius interficiam in morte, et scient omnes ecclesie
quia ego sum scrutans renes et corda. Et dabo
unicuique vestrum secundum opera sua. Vobis autem dico
ceteris qui Thyatire estis. Quicumque non habent
doctrinam hanc, qui non cognoverunt altitudines
Sathane, quemadmodum dicunt, non mittam
super vos aliud pondus. Tamen id quod habetis tene-
te donec veniam. Et qui vicerit et cu-
stodierit usque in finem opera mea, dabo illi pot-
testatem super gentes, ~~regnabit~~ et reget illas in virga ferrea,
et tamquam vas figuli confringentur, sicut et ego
accepi a patre meo, et dabo illi stellam ma-
tutinam. Qui habet aures audiat quid Spiritus di-
cat ecclesiis.

III Et angelo ecclesie Sardis scribe. Hec dicit qui
habet VII spiritus Dei, et septem stellas. Scio opera
tua quia nomen habes quod vivas, et mortuus es.
Esto vigilans et confirma cetera que mo-
ritura erant. Non enim invenio opera tua
plena coram Deo meo. In mente ergo habe qualiter
acceperis et audieris, et serva et penitentiam age.
Si ergo non vigilaveris, veniam ad te tamquam
fur, et nescies qua hora veniam ad te. Sed habes
pauca nomina in Sardis, qui non inquinaverunt
vestimenta sua, et ambulabunt mecum in albis,
quia digni sunt. Qui vicerit sic vestietur
vestimentis albis, et non delebo nomen eius de li-
bro vite, et confitebor nomen eius coram patre
meo et coram angelis eius. Qui habet aures au-
diat quid Spiritus dicat ecclesiis. Qui vicerit non le-
detur a morte secunda. Et angelo Philadel-
phie ecclesie scribe. Hec dicit Sanctus et Verus
qui habet clavem David, qui aperit et nemo clau-
dit, claudit et nemo aperit. Scio opera tua.
Ecce dedi coram te ostium apertum, quod nemo po-
test claudere, quia modicam habes virtutem,
et servasti verbum meum et non negasti nomen meum.
Ecce dabo de synagoga Sathane qui dicunt
se Iudeos esse et non sunt, sed mentiuntur. Ecce
ego faciam illos ut veniant et adorent ante
pedes tuos, et scient quia ego dilexi te, quoniam
servasti verbum patientie mee. Et ego serva-
bo te ab hora temptationis que ventura est
in orbem universum temptare habitantes
in terra. Ecce venio cito. Tene quod habes
ut nemo accipiat coronam tuam. Qui vice-
rit, faciam illum columpnam in templo Dei mei,
et foras non egredietur amplius. Et scribam super
eum nomen Dei mei et nomen civitatis Dei mei
nove Ierusalem que descendit de celo a Deo meo,
et nomen meum novum. Qui habet aures audi-
at quid Spiritus dicat ecclesiis. Et angelo Laodi-
cie ecclesie scribe. Hec dicit Amen, testis fidelis
et verus, qui est principium creature Dei. Scio
opera tua quia neque frigidus es neque calidus. Uti-
nam frigidus esses aut calidus. Sed quia tepidus es,
et nec frigidus nec calidus, incipiam te
evomere ex ore meo. Quia dicis quod dives
sum et locupletatus, et nullius egeo, et ne-
scis quia tu es miser et miserabilis et pauper
et cecus et nudus. Suadeo tibi emere a me
aurum ignitum probatum ut locuples fias, et
vestimentis albis induaris, et non appareat con-
fusio nuditatis tue, et collirio inunge
oculos tuos ut videas. Ego quos amo ar-
guo et castigo. Emulare ergo et penitentiam
age. Ecce ego sto ad ostium et pulso. Si
quis audierit vocem meam et aperuerit michi
ianuam, intrabo ad illum et cenabo cum il-
lo et ipse mecum. Qui vicerit dabo ei se-
dere mecum in throno meo, sicut et ego vi-
ci et sedi cum patre meo in throno eius.
Qui habet aures audiat quid Spiritus dicat ec-
clesiis.

Post hec vidi, et ecce ostium apertum in celo, IIII
et vox prima quam audivi tamquam tube lo-

quentis mecum dicens. Ascende huc
et ostendam tibi que oportet fieri post
hec. Et fui statim in spiritu. Et ecce sedes
posita erat in celo, et supra sedem sedens.
Et qui sedebat similis erat aspectui la
pidis iaspidis et sardini. et iris erat in
circuitu sedis similis visioni smarag
dine. Et in circuitu sedis sedilia vigin
ti quattuor. Et super thronos viginti quattuor seniores
circumamicti vestimentis albis, et in capitibus e
orum corone auree. Et de throno procedunt
fulgura et voces et tonitrua. et septem lam
pades ardentes ante thronum, que sunt se
ptem spiritus dei. Et in conspectu sedis tamquam
mare vitreum simile cristallo. et in me
dio sedis et in circuitu sedis quattuor animali
a plena oculis ante et retro. Et animal pri
mum simile leoni. Et secundum animal simi
le vitulo. Et tertium animal habens faciem
quasi hominis. Et quartum animal simile aqui
le volanti. Et quattuor animalia singula
eorum habebant alas senas. et in circuitu
et intus plena sunt oculis. et requiem non
habebant die ac nocte dicentia. Sanctus.
Sanctus. Sanctus. dominus deus omnipotens. qui erat et
qui est et qui venturus est. Et cum darent il
la quattuor animalia gloriam et honorem et bene
dictionem sedenti super thronum viventi in
secula seculorum. procidebant viginti quattuor senio
res ante sedentem in throno, et adorabant
viventem in secula seculorum. Et mittebant coro
nas suas ante thronum dicentes. Dignus
es domine deus noster accipere gloriam et honorem
et virtutem. quia creasti omnia. et propter vo
luntatem tuam erant et creata sunt.

Et vidi in dextera sedentis super thronum
librum scriptum intus et foris. signatum si
gillis septem. et audivi angelum fortem predi
cantem voce magna. Quis est dignus
aperire librum et solvere signacula eius? Et
nemo poterat in celo neque in terra neque sub
tus terram aperire librum neque respicere il
lum. Et ego flebam multum: quia nemo di
gnus inventus est aperire librum nec vi
dere eum. Et unus de senioribus dixit
michi: ne fleveris. Ecce vicit leo de tri
bu iuda radix david. aperire librum et
et septem signacula eius solvere. Et
vidi. et ecce in medio throni et quattuor

animalium et in medio seniorum
agnum stantem tamquam occisum
habentem cornua septem. et oculos
septem. qui sunt septem spiritus dei
missi in omnem terram. Et venit,
et accepit librum de dextera sedentis
in throno. Et cum aperuisset librum:
quattuor animalia et viginti qua
tuor seniores ceciderunt coram agno
habentes singuli citharas et phialas
aureas plenas odoramentorum que sunt
orationes sanctorum. et cantabant can
ticum novum dicentes. Dignus es
domine deus accipere librum et a
perire signacula eius. quoniam occi
sus es. et redemisti nos deo in sangui
ne tuo. ex omni tribu. et lingua. et
populo et natione. et fecisti nos deo
nostro regnum et sacerdotes. et re
gnabimus super terram. Et vidi et
audivi vocem angelorum multorum
in circuitu throni et animalium et senio
rum. Et erat numerus eorum milli
a milium dicentium voce magna. Di
gnus est agnus qui occisus est accipe
re virtutem et divinitatem: et sa
pientiam. et fortitudinem. et hono
rem. et gloriam. et benedictionem.
Et omnem creaturam que in celo est.
et que super terram. et subtus terram.
et que sunt in mare et que in eo sunt omnes.
audivi dicentes sedenti in throno.
et agno. Benedictio. et honor. et glo
ria. et potestas. in secula seculorum.
Et quattuor animalia dicebant amen.
Et viginti quattuor seniores ceci de
runt in facies suas. et adoraverunt
viventem in secula seculorum. Et

Et vidi quod aperuisset agnus unum VI
de septem sigillis. et audivi
unum de quattuor animalibus di tamquam vocem
cens. veni et vide. Et vidi. et ecce tonitrui
equus albus. et qui sedebat super illum
habebat arcum. et data est ei corona et
exivit vincens ut vinceret. Et cum
aperuisset sigillum secundum: au
divi secundum animal dicens. ve
ni et vide. Et exivit alius equus
rufus. et qui sedebat super eum.

datum eſt ei ut ſumeret pacem
de terra. et ut inuicem ſe interfi
ciant: et datus eſt illi gladius ma
gnus. Et cum aperuiſſet ſigillum
tertium: audiui tertium animal
dicens. ueni et uide. Et ecce equs
niger: et qui ſedebat ſuper eum ha
bebat ſtateram in manu ſua. Et
audiui tamquam uocem in medio
quatuor animalium dicentium.
bilibris tritici denario uno: et tres
bilibres ordei denario uno. et ui
num et oleum non leſeris. Et cum
aperuiſſet ſigillum quartum: au
diui uocem quarti animalis di
centis. ueni et uide. Et ecce equus
pallidus: et qui ſedebat deſuper
nomen illi mors. et infernus ſeque
batur eum. Et data eſt illi poteſ
tas ſuper quatuor partes terre.
interficere gladio et fame. et mor
te. et beſtiis terre. Et cum aperu
iſſet quintum ſigillum: uidi ſub
altare animas interfectorum propter uer
bum domini. et propter teſtimonium
quod habebant. et clamabant uo
ce magna dicentes. Vſquequo do
mine ſanctus et uerus. non iudicas
et uindicas ſanguinem noſtrum. de
his qui habitant in terra? Et date
ſunt illis ſingule ſtole albe. et dictum
eſt illis ut requieſcerent tempus ad
huc modicum. donec impleantur con
ſerui eorum. et fratrum eorum qui
interficiendi ſunt ſicut et illi. Et
uidi cum aperuiſſet ſigillum ſex
tum. et ecce terremotus factus eſt
magnus. et ſol factus eſt niger
tamquam ſaccus cilicinus. et luna
tota facta eſt ſicut ſanguis. et ſtel
le celi de celo ceciderunt ſuper ter
ram. ſicut ficus mittit groſſos ſu
os cum a uento magno mouetur.
et celum receſſit ſicut liber inuo
lutus. et omnis mons et inſule
de locis ſuis mote ſunt. et reges
terre et principes terre et tribu
ni et diuites et fortes. et omnis
ſeruus et liber absconderunt ſe
in ſpeluncis. et petris montium.
et dicunt montibus et petris cadite
ſuper nos et abſcondite nos a faci
e ſedentis ſuper thronum: et ab ira
agni. quoniam uenit dies magnus
ire ipſorum. et quis poterit ſtare?
Poſt hec uidi quatuor angelos ſta
tes ſuper quatuor angulos terre.
tenentes quatuor uentos terre ne
flarent ſuper terram. neque ſuper ma
re. neque in ullam arborem. Et uidi
alterum angelum aſcendentem ab
ortu ſolis. habentem ſignum dei ui
ui. et clamauit uoce magna quatuor
angelis quibus datum eſt nocere terre
et mari dicens. Nolite nocere ter
re et mari neque arboribus. quo ad
uſque ſignemus ſeruos dei noſtri
in frontibus eorum. Et audiui nu
merum ſignatorum centum quadraginta
quatuor millia ſignati. ex omni tri
bu filiorum iſrael. Ex tribu iuda: duo
decim millia ſignati. Ex tribu rubem
duodecim millia ſignati. Ex tribu
gad: duodecim millia ſignati. Ex
tribu aſſer. duodecim millia ſignati
Ex tribu neptalim: duodecim millia
ſignati. Ex tribu manaſſe: duode
cim millia ſignati. Ex tribu ſyme
on duodecim millia ſignati. Ex tri
bu leui: duodecim millia ſignati:
Ex tribu yſachar: duodecim millia
ſignati. Ex tribu zabulon: duode
cim millia ſignati. Ex tribu ioſeph
duodecim millia ſignati. Ex tribu
beniamin: duodecim millia ſigna
ti. Poſt hec uidi turbam magnam
quam dinumerare nemo poterat
ex omnibus gentibus et tribubus
et populis et linguis ſtantes ante tro
num. et in conſpectu agni amicti
ſtolis albis. et palme in manibus
eorum. et clamabant uoce magna
dicentes. Salus deo noſtro qui ſe
det ſuper thronum et agno. Et
omnes angeli ſtabant in circuitu
throni et ſeniorum. et quatuor
animalium. et ceciderunt in con
ſpectu throni in facies ſuas. et ad

adoraverunt deum dicentes. Bene
dictio et claritas et sapientia. et gra
tiarum actio. et honor et virtus et
fortitudo deo nostro in secula se
culorum amen. Et respondit unus
de senioribus: dicens michi. Hii qui
amicti sunt stolis albis: qui sunt. et
unde venerunt? Et dixi illi. Do
mine mi tu scis. Et dixit michi. Hii
sunt qui venerunt de tribulatione
magna. et laverunt stolas suas. et
dealbaverunt eas in sanguine agni.
Ideo sunt ante thronum dei. et serviunt
ei die ac nocte. in templo eius. Et qui
sedet super thronum habitabit super
illos. Non esurient neque sitient
amplius. neque cadet super illos
sol. neque ullus estus. Quoniam
agnus qui in medio throni est re
get illos. et deducet eos ad vite fon
tes aquarum. et absterget deus om
nem lacrimam ab oculis eorum.

VIII Et cum aperuisset
sigillum septimum: factum est
silentium in celo quasi media hora.
Et vidi septem angelos stantes in
conspectu dei. et date sunt illis septem
tube. Et alius angelus venit et ste
tit ante altare: habens thuribulum
aureum. et data sunt illi incensa mul
ta. ut daret de orationibus sanctorum
omnium super altare aureum quod
est ante thronum. Et ascendit fu
mus incensorum de orationibus
sanctorum. de manu angeli coram deo.
Et accepit angelus thuribulum et
implevit illud de igne altaris. et mi
sit in terram. et facta sunt tonitru
a. et voces et fulgura. et terremotus
magnus. Et septem angeli qui ha
bebant septem tubas: paraverunt
se ut tuba canerent. Et primus an
gelus tuba cecinit: et facta est gran
do. et ignis mixta sanguine. et mis
sum est in terram. Et tertia pars ter
re combusta est. et tertia pars arborum
combusta est. et omne fenum viri
de combustum est. Et secundus angelus tuba ce
cinit. et tamquam mons magnus igni ardens
missus est in mare. Et facta est tertia pars ma
ris sanguis. et mortua est tertia pars creature
que habebat animas in mari. et tertia pars navi
um interiit. Et tertius angelus tuba cecinit. et
cecidit de celo stella magna ardens tamquam
facula. et cecidit in tertiam partem fluminum.
et in fontes aquarum. Et nomen stelle dicitur ab
sinthium. Et facta est tertia pars aquarum in absin
thium. et multi hominum mortui sunt de aquis
quia amare facte sunt. Et quartus angelus tuba
cecinit. et percussa est tertia pars solis. et tertia
pars lune. et tertia pars stellarum. ita ut ob
scuraretur tertia pars eorum. et diei non luceret
pars tertia. et noctis similiter. Et vidi et audi
vi vocem unius aquile volantis per medi
um celum dicentis voce magna. Ve. ve. ve
habitantibus in terra. De ceteris vocibus trium an
gelorum qui erant tuba canituri.

Et quintus angelus tuba cecinit. Et vidi IX
stellam de celo cecidisse in terram. Et da
ta est illi clavis putei abyssi. et aperuit puteum abyssi.
Et ascendit fumus putei sicut fumus fornacis magne.
et obscuratus est sol et aer de fumo pu
tei. Et de fumo putei exierunt locus
te in terram. et data est illis potestas sicut ha
bent potestatem scorpiones terre. et pre
ceptum est illis ne lederent fenum terre. neque
omne viride. neque omnem arborem. nisi tan
tum homines qui non habent signum dei in frontibus
suis. Et datum est illis ne occiderent eos. sed
ut cruciarent mensibus quinque. Et cruciatus
eorum ut cruciatus scorpii: cum percutit ho
minem. Et in diebus illis querent homines
mortem. et non invenient eam. Et cupient mo
ri. et fugiet mors ab ipsis. Et similitudi
nes locustarum similes equis paratis in prelium.
et super capita earum tamquam corone similes au
ro. et facies earum sicut facies hominum. Et habebant
capillos sicut capillos mulierum. et dentes earum
sicut dentes leonum erant. Et habebant loricas
sicut loricas ferreas. et vox alarum earum sicut
vox curruum equorum multorum currentium
in bellum. Et habebant caudas similes scorpi

onum, et aculei erant in caudis earum. Et po-
testas earum nocere hominibus mensibus quinque. Et
habebant super se regem angelum abyssi, cui
nomen hebraice Labaddon, grece autem Apol-
lion, et latine habens nomen Exterminans. Ve
unum abiit, et ecce veniunt adhuc duo ve
post hec. Et sextus angelus tuba cecinit,
et audivi vocem unam ex quatuor cornibus
altaris aurei quod est ante oculos dei, dicentem
sexto angelo qui habebat tubam: Solve
quatuor angelos qui alligati sunt in flumi-
ne magno Euphrate. Et soluti sunt quatuor
angeli qui parati erant in horam et diem
et mensem et annum, ut occiderent terciam partem
hominum. Et numerus equestris exercitus vicies mil-
lies dena milia. Audivi numerum eorum. Et
ita vidi equos in visione, et qui sedebant
super eos habebant loricas igneas et ia-
cinctinas et sulphureas. Et capita equorum
erant tamquam capita leonum, et de ore ip-
sorum procedit ignis et fumus et sulphur. Ab
his tribus plagis occisa est tercia pars hominum
de igne et fumo et sulphure que procede-
bant ex ore ipsorum. Potestas enim equorum
in ore ipsorum est et in caudis eorum. Nam
et caude eorum similes serpentibus habentes ca-
pita, et in his nocent. Et ceteri homines qui
non sunt occisi in his plagis neque penitentiam
egerunt de operibus manuum suarum, ut non ad-
orent demonia et simulacra aurea et
argentea et erea, et lapidea et lignea,
que neque videre possunt neque audire neque
ambulare. Et non egerunt penitentiam ab homici-
diis suis, neque a veneficiis suis, neque a forni-
catione sua, neque a furtis suis.

X Et vidi alium angelum fortem descendentem
de celo, amictum nube, et yris in capi-
te eius. Et facies eius erat ut sol, et pe-
des eius tamquam columpna ignis. Et habe-
bat in manu sua libellum apertum, et po-
suit pedem suum dextrum super mare, si-
nistrum autem super terram. Et clamavit voce
magna quemadmodum cum leo rugit. Et cum
clamasset, locuta sunt septem tonitrua vo-
ces suas. Et cum locuta fuissent septem toni-
trua voces suas, scripturus eram. Et
audivi vocem de celo dicentem: Signa que
locuta sunt septem tonitrua, et noli ea scri-
bere. Et angelus quem vidi stantem super mare
et super terram levavit manum suam ad ce-
lum, et iuravit per viventem in secula seculorum,
qui creavit celum et ea que in illo sunt,
et terram et ea que in ea sunt, et mare et
ea que in eo sunt, quia tempus amplius non erit.
Sed in diebus vocis septimi angeli cum ce-
perit tuba canere, consummabitur misterium
dei sicut evangelizavit per servos suos prophetas.
Et vox quam audivi de celo iterum loquentem
mecum et dicentem: Vade accipe libellum
apertum de manu angeli stantis super mare
et super terram. Et abii ad angelum dicens
ei ut daret michi librum. Et dicit michi: Acci-
pe librum et devora illum, et faciet amari-
cari ventrem tuum, sed in ore tuo erit dul-
ce tamquam mel. Et accepi librum de manu
angeli, et devoravi illum, et erat in ore
meo tamquam mel dulce. Et cum devoras-
sem eum, amaricatus est venter meus. Et
dicit michi: Oportet te iterum prophetare populis
et gentibus et linguis et regibus multis.

XI Et datus est michi calamus similis
virge, dicens: Surge et metire templum dei
et altare, et adorantes in eo. Atrium autem quod
est foris templum eice foras, et ne me-
tiaris illud, quoniam datum est gentibus, et civi-
tatem sanctam calcabunt mensibus quadraginta duobus.
Et dabo duobus testibus meis et prophetabunt
diebus mille ducentis sexaginta
saccis amicti. Hii sunt due olive et duo
candelabra lucentia in conspectu domini ter-
re stantes. Et si quis eos voluerit nocere,
ignis exiet de ore illorum et devorabit
inimicos eorum. Et si quis voluerit eos
ledere, sic oportet eum occidi. Hii ha-
bent potestatem claudendi celum ne pluat
diebus prophetie ipsorum. Et potestatem habent
super aquas convertendi eas in sanguinem, et
percutere terram omni plaga quotienscumque
voluerint. Et cum finierint testimonium
suum, bestia que ascendit de abysso fa-
ciet adversus illos bellum, et vincet eos et oc-
cidet illos. Et iacebunt corpora eorum in plateis
civitatis magne que vocatur spiritualiter
Sodoma et Egyptus, ubi et dominus eorum cruci-
fixus est. Et videbunt de populis et tribu-
bus et linguis et gentibus. Et iacebunt corpora
eorum per tres dies et dimidium, et corpora
eorum non sinentur poni in monumentis. Et in-

habitantes terram gaudebunt super illos et io
cundabuntur, et munera mittent invicem,
quoniam hi duo prophete cruciaverunt eos qui habi
tant super terram. Et post dies tres et di
midium, spiritus vite a deo intrabit in eos. Et
steterunt super pedes suos, et timor magnus
cecidit super eos qui viderunt eos. Et au
dierunt vocem magnam de celo dicentem
illis: Ascendite huc. Et ascenderunt in ce
lum in nube, et viderunt illos inimici eorum. Et
in illa hora factus est terremotus magnus, et
decima pars civitatis cecidit, et occisi sunt
in terremotu nomina hominum septem milia, et
reliqui in timore sunt missi, et dederunt gloriam
deo celi. Ve secundum abiit, et ecce ve tertium
veniet cito. Et septimus angelus tuba cecinit,
et facte sunt voces magne in celo dicen
tes: Factum est regnum huius mundi domini nostri
et Christi eius, et regnabit in secula seculorum. Amen.
Et xxiiii seniores qui in conspectu dei se
dent in sedibus suis ceciderunt in facies su
as et adoraverunt deum dicentes: Gratias agimus
tibi domine deus noster omnipotens, qui es et qui eras et qui
venturus es, qui accepisti virtutem tuam magnam et regnasti.
Et irate sunt gentes, et advenit ira tua, et
tempus mortuorum iudicari, et reddere mercedem
servis tuis prophetis et sanctis et timentibus nomen
tuum pusillis et magnis, et exterminandi
eos qui corruperunt terram.
Et apertum est templum dei in celo, et visa est
archa testamenti eius in templo eius, et facta
sunt fulgura et voces et terremotus et grando
magna. Et signum magnum apparuit in
celo: Mulier amicta sole, et luna sub pe
dibus eius, et in capite eius corona stella
rum duodecim, et in utero habens, et clamabat
parturiens, et cruciatur ut pariat. Et vi
sum est aliud signum in celo, et ecce draco
magnus rufus habens capita vii et cornu
a decem, et in capitibus suis vii diadema
ta, et cauda eius trahebat tertiam partem
stellarum celi, et misit eas in terram. Et
draco stetit ante mulierem que erat pari
tura, ut cum peperisset filium eius devoraret.
Et peperit filium masculum qui recturus erat
omnes gentes in virga ferrea, et raptus est fi
lius eius ad deum patrem et ad thronum eius.
Et mulier fugit in solitudinem, ubi habebat
locum paratum a deo, ut ibi pascat illam die
bus mille ducentis sexaginta. Et factum est
prelium magnum in celo. Michael et angeli
eius preliabantur cum dracone. Et draco pug
nabat et angeli eius, et non valuerunt, neque locus inventus
est amplius eorum in celo. Et proiectus est dra
co ille magnus serpens antiquus qui voca
tur diabolus et sathanas, qui sedu
cit universum orbem, et proiectus est in terram,
et angeli eius cum illo missi sunt. Et audivi
vocem magnam de celo dicentem: Nunc facta est
salus et virtus et regnum dei nostri et pote
stas Christi eius, quia proiectus est accusator fra
trum nostrorum, qui accusabat illos ante conspec
tum dei nostri die ac nocte. Et ipsi vicerunt illum
propter sanguinem agni et propter verbum testimo
nii sui, et non dilexerunt animam suam usque ad
mortem. Propterea letamini celi et qui habita
tis in eis. Ve terre et mari, quia descendit
diabolus ad vos habens iram magnam, sci
ens quod modicum tempus habet. Et postquam vi
dit draco quod proiectus est in terram, persecu
tus est mulierem que peperit masculum. Et
date sunt mulieri due ale aquile magne,
ut volaret in desertum in locum suum, ubi a
litur per tempus et tempora et dimidium temporis a fa
cie serpentis. Et misit serpens ex ore suo
post mulierem aquam tamquam flumen, ut eam fa
ceret trahi a flumine. Et adiuvit terra
mulierem, et aperuit terra os suum, et absor
buit flumen quod misit draco de ore suo.
Et iratus est draco in mulierem, et abiit
facere prelium cum reliquis de semine eius,
qui custodiunt mandata dei et habent
testimonium Ihesu. Et stetit supra arenam maris.

XIII

Et vidi de mari bestiam ascendentem
habentem capita vii et cornua decem, et super
cornua eius decem diademata, et super capi
ta eius nomina blasphemie. Et bestia quam
vidi similis erat pardo, et pedes eius sicut
ursi, et os eius sicut os leonis. Et dedit il
li draco virtutem suam et potestatem ma
gnam. Et vidi unum de capitibus suis quasi
occisum in mortem, et plaga mortis eius
curata est. Et admirata est universa ter
ra post bestiam, et adoraverunt draconem qui
dedit potestatem bestie, et adoraverunt be
stiam dicentes: Quis similis bestie huic?
et quis poterit pugnare cum ea? Et datum
est ei os loquens magna et blasphemias,

Et data est illi potestas facere menses quadraginta duos. Et aperuit os suum in blas-
phemias ad deum, blasphemare nomen eius
et tabernaculum eius, et eos qui in celo habi-
tant. Et datum est illi bellum facere cum sanctis,
et vincere illos. Et data est ei potestas
in omnem tribum et populum et linguam et gentem.
Et adoraverunt eam omnes qui inhabitant
terram, quorum non sunt nomina scripta in libro vi-
te agni qui occisus est ab origine mundi.
Si quis habet aures, audiat. Qui in captivi-
tatem duxerit, in captivitatem vadet.
Qui in gladio occiderit, oportet eum gla-
dio occidi. Hec est patientia et fides sanctorum.
Et vidi aliam bestiam ascendentem de terra,
et habebat cornua duo similia agni,
et loquebatur sicut draco. Et potestatem
prioris bestie omnem faciebat in conspectu eius.
Et fecit terram et inhabitantes in ea adora-
re bestiam primam, cuius curata est plaga mor-
tis. Et fecit signa magna, ut etiam ignem
faceret de celo descendere in terram in con-
spectu hominum. Et seducit habitantes in terra
propter signa que data sunt illi facere in conspec-
tu bestie, dicens habitantibus in terra, ut faciant
ymaginem bestie que habet plagam gladii et
vixit. Et datum est illi ut daret spiritum yma-
gini bestie, et ut loquatur ymago besti-
e. Et faciet ut quicumque non adoraverint
ymaginem bestie occidantur. Et faciet
omnes pusillos et magnos, et divites
et pauperes et liberos et servos habere caracte-
rem in dextera manu aut in frontibus suis,
ut ne quis possit emere aut vendere nisi qui habet
caracterem aut nomen bestie aut numerum
nominis eius. Hic sapientia est. Qui habet intellectum
computet numerum bestie. Numerus enim hominis est,
et numerus eius est sescenti sexaginta sex.

XIIII Et vidi, et ecce agnus stabat supra mon-
tem Syon, et cum eo centum quadraginta quatuor milia haben-
tes nomen eius et nomen patris eius scriptum
in frontibus suis. Et audivi vocem de
celo tamquam vocem aquarum multarum et tamquam
vocem tonitrui magni. Et vocem quam
audivi sicut citharedorum citharizantium
in citharis suis. Et cantabant quasi canti-
cum novum ante sedem et ante quatuor animalia
et seniores. Et nemo poterat dicere can-
ticum nisi illa centum quadraginta quatuor milia qui em-
pti sunt de terra. Hii sunt qui cum mulieribus non
sunt coinquinati: virgines enim sunt. Hii sunt qui
sequuntur agnum quocumque ierit. Hii em-
pti sunt ex hominibus primitie deo et agno,
et in ore ipsorum non est inventum mendacium.
Sine macula sunt ante thronum dei. Et vidi
alterum angelum volantem per medium celum,
habentem evangelium eternum, ut evangelizaret seden-
tibus super terram et super omnem gentem et tribum
et linguam et populum, dicens magna voce:
Timete dominum et date illi honorem, quia
venit hora iudicii eius, et adorate eum
qui fecit celum et terram, et mare et omnia que
in eis sunt, et fontes aquarum. Et alius angelus
secutus est dicens: Cecidit, cecidit Ba-
bylon illa magna, que a vino ire fornicati-
onis sue potavit omnes gentes. Et tertius an-
gelus secutus est illos, dicens voce ma-
gna: Si quis adoraverit bestiam et yma-
ginem eius, et acceperit caracterem in fron-
te sua aut in manu sua, et hic bibet
de vino ire dei quod mixtum est mero in
calice ire eius, et cruciabitur igne et sul-
phure in conspectu angelorum sanctorum et ante
conspectum agni. Et fumus tormentorum eorum
in secula seculorum ascendet. Nec habent
requiem die ac nocte qui adoraverunt besti-
am et ymaginem eius, et si quis acceperit cara-
cterem nominis eius. Hic est patientia sanc-
torum qui custodiunt mandata dei et fidem
Ihesu. Et audivi vocem de celo dicentem:
Scribe: Beati mortui qui in domino moriuntur.
Amodo iam dicit spiritus ut requiescant a labo-
ribus suis. Opera enim eorum sequuntur illos. Et
vidi, et ecce nubem candidam, et super nubem
sedentem similem filio hominis, habentem in
capite suo coronam auream, et in manu sua
falcem acutam. Et alius angelus exivit de
templo clamans voce magna ad seden-
tem super nubem: Mitte falcem tuam et
mete, quia venit hora ut metatur, quia
aruit messis terre. Et misit qui sede-
bat super nubem falcem suam in terram,
et messuit terram. Et alius angelus exi-
vit de templo quod est in celo, habens et
ipse falcem acutam. Et alius angelus exivit
de altari qui habebat potestatem super
ignem, et clamavit voce magna ad eum
qui habebat falcem acutam dicens: Mit-

te falcem tuā acutā et uindemia bo
tros uinee tre. qm mature sūt uue eī.
Et misit angelus falcē suā acutā i t
ram. et uindemiauit uineā tre. Et mi
sit in lacū ire dei magnū. Et calcat
est lacus extra ciuitatem. et exiuit san
guis de lacu usq; ad frenos equoꝝ p
stadia mille sexcenta.

XV Et uidi aliud signū in celo magnū et
mirabile. angelos .vii. hntes septē
plagas nouissimas qm in illis cōsū
mata est ira dei. Et uidi tamq̄ mare
uitreū mixtū igne et eos qui uicerūt
bestiā. et ymaginem illi᷑. et nūm̄ nois
eius stantes sup mare uitreū habē
tes cithras dei. et cantantes canticū
moysi serui dei. et canticū agni dicētes.
Magna et mirabilia opa tua dne deus
oips. iuste et uere sunt uie tue rex
seculoꝝ. Quis nō timebit te dne.
et magnificabit nom̄ tuū. Qa solꝰ
pius es. qm uenient oms gēs et ado
rabunt in cōspectu tuo. qm iudicia
tua manifestata sūt. Et p̄ hec uidi
et ecce apertum est templū tabnaculi
testimonii tui in celo. et exierūt .vii.
angli hntes .vii. plagas. de teplo ue
stiti lapide mundo candido. et p̄cin
cti circa pectora zonis aureis. Et u
nus de quatuor animalib; dedit se
ptem anglis .vii. phyalas aureas
plenas iracundia dei uiuētis i secla
sclōꝝ. Et impletum est templū dei
fumo a maiestate dei et de uirtute
eius. Et nemo poterat intrare in teplū
donec cōsumarentur .vii. plage septē
angloꝝ.

XVI Et audiui uocem magnā de celo di
centem .vii. anglis. Ite et effundite
.vii. fialas ire dei in terram. Et abiit
pmus angls et effudit fialam suā
in terram. Et fcm est uulnus seuum
ac pessimū in omis qui habebāt ca
racterem bestie et in eos qui adorauē
rūt ymaginē eius. Et scdus effudit
fialam suā in mare. et fcs est sanguis
tamq̄ mortui. Et omis aīa uiuens
mortua est in mari. Et terti᷑ effudit
fialā suā sup flumina. et sup fōtes a
quaꝝ. Et fcs est ut sanguis. Et audiui
anglm aquaꝝ dicentem. Justus es dne.
qui es et qui eras scs qui hec iudica
sti. q̄ sanguinē sancoꝝ et pphtāꝝ ef
fuderunt. et sanguinē dedisti eis bibe
re. digni sūt. Et audiui altm̄ āge
lū dicentem. Etiā dne ds oips. uera
et iusta iudicia tua. Et q̄rtus effudit
fialam suā in solem. et datū est illi e
stu affligere homines et igni. Et estu
auerūt hoies estu magno. et blasphe
mauerunt nom̄ dni habentis pote
statem sup has plagas. neq; egerunt
pniā ut darent illi gl̄am. Et qntus
angls effudit fialam suā sup sedē be
stie. et fcm est regnū eius tenebrosū.
Et cōmanducauerunt linguas suas p̄ do
lore. et blasphemauerunt dm̄ celi p̄
doloribȝ et uulnib; suis. et nō egert
penitētiā ex opib; suis. Et sextus effu
dit fialā suam in flumē illud mag
nū eufraten. et siccauit aquā eī. ut p̄
pararetur uia regib; ab ortu solis. Et
uidi de ore draconis et de ore bestie et d
ore pseudo pphe exisse tres sps inmū
dos in modum ranaꝝ. Sūt enī sps de
monioꝝ facientes signa. et pcedentes ad reges
totius terre. cōgregare illos in pliū ad diem
magnū dei omipotētis. Ecce uenio sicut
fur. Beatus q uigilat et custodit uestim
ta sua ne nud᷑ ambulet. et uideāt turpitu
dinē eius. Et cōgregauit illos i locū quo
ducitur hebraice armageddon. Et septim
effudit fialā suā in aerem. et exiuit uox
magna de templo a throno dicēs. fcm ē.
Et facta sūt fulgura et uoces et tonitru
a. Et terremotus fcs ē magn᷑ qual nūq̄
fuit ex quo homines fuert sup terram tal
terremotus sic magn᷑. Et fca ē ciuitas ma
gna i tres partes. et ciuitates gētiū ceci
derūt. Et babylon magna uenit in memori
ā an dm. dare illi calicē uini indignatiōis ire
eī. Et omis insula fugit et montes nō sūt i
uēti. Et grando magna sicut talentū desce
dit de celo in homines. Et blasphemaue
rūt hoies dm̄ ppt plagā grandis qm mag
fca est uehementer.

XVII Et uenit unus de .vii. anglis qui habebāt
.vii. fialas. et locut᷑ est mecū dicēs. Veni

ostendam tibi damnationem meretricis
magne que sedet super aquas multas, cum qua
fornicati sunt reges terre, et inebriati sunt
qui habitant terram de vino prostitutionis eius.
Et abstulit me in desertum in spiritu. Et vi
di mulierem sedentem super bestiam cocci
neam plenam nominibus blasphemie, habentem ca
pita vii et cornua decem. Et mulier erat
circumdata purpura et coccino, et inaurata
auro et lapide pretioso et margaritis, habens
poculum aureum in manu sua plenum abho
minationum et immunditia fornicationis
eius, et in fronte eius nomen scriptum myste
rium. Babylon magna mater fornicationum
et abhominationum terre. Et vidi mulierem
ebriam de sanguine sanctorum et de sanguine
martyrum Ihesu. Et miratus sum cum vidis
sem illam admiratione magna. Et dixit mihi
angelus: Quare miraris? Ego tibi dicam sacramen
tum mulieris, et bestie que portat eam, que habet
capita vii et cornua decem. Bestia quam
vidisti fuit et non est, et ascensura est de aby
sso, et in interitum vadet. Et mirabuntur inha
bitantes terram, quorum non sunt scripta nomina
in libro vite a constitutione mundi, viden
tes bestiam que erat et non est. Et hic est sen
sus qui habet sapientiam. Septem capita septem
sunt montes super quos mulier sedet, et reges
vii sunt. Quinque ceciderunt, unus est, et alius
nondum venit. Et cum venerit oportet il
manere lum breve tempus. Et bestia que erat et non est,
et ipsa octava est, et de septem est, et in
interitum vadit. Et decem cornua que
vidisti decem reges sunt, qui regnum
nondum acceperunt, sed potestatem tam
quam reges una hora accipient post bestiam.
Hii unum consilium habent, et virtutem et po
testatem suam bestie tradent. Hii cum a
gno pugnabunt, et agnus vincet illos,
quoniam dominus dominorum est et rex regum, et qui
cum illo sunt vocati et electi fideles. Et dixit
michi: Aquas quas vidisti ubi meretrix
sedet, populi sunt et gentes et lingue. Et
decem cornua que vidisti in bestia,
hii odient fornicariam et desolatam faci
ent illam, et nudam, et carnes eius mandu
cabunt, et ipsam igni concremabunt. Deus enim
dedit in corda eorum ut faciant quod illi pla
citum est, ut dent regnum suum bestie, donec

consummentur verba dei. Et mulier quam vidisti
est civitas magna que habet regnum super reges
terre.
Et post hec vidi alium angelum descendentem
de celo habentem potestatem magnam, et
terra illuminata est a gloria eius. Et excla
mavit in fortitudine dicens: Cecidit
cecidit Babylon magna, et facta est habitatio
demoniorum et custodia omnis spiritus immun
di, et custodia omnis volucris immunde et o
dibilis, quia de vino ire fornicationis eius biber
unt omnes gentes, et reges terre cum illa fornicati sunt,
et mercatores terre de virtute deliciarum e
ius divites facti sunt. Et audivi aliam vocem
de celo dicentem: Exite de illa populus meus,
et ne participes sitis delictorum eius, et
de plagis eius non accipiatis. Quoniam pervene
runt peccata eius usque ad celum, et recor
datus est dominus iniquitatum eius. Reddi
te illi sicut et ipsa reddidit vobis, et dup
licate duplicia secundum opera eius. In poculo
quo miscuit vobis miscete illi duplum.
Quantum glorificavit se et in deliciis fuit, tantum
date illi tormentum et luctum. Quia in corde suo
dicit: Sedeo regina et vidua non sum, et
luctum non videbo. Ideo in una die venient
plage eius, mors et luctus et fames, et
igni comburetur, quia fortis est deus qui iudica
bit illam. Et flebunt et plangent se
super illam reges terre qui cum illa forni
cati sunt et in deliciis vixerunt, cum vide
rint fumum incendii eius, longe stantes
propter timorem tormentorum eius dicentes: Ve,
ve civitas illa magna Babylon, civitas
illa fortis, quoniam una hora venit iudicium
tuum. Et negotiatores terre flebunt
et lugebunt super illam, quoniam merces eorum
nemo emet amplius, merces auri et ar
genti et lapidis pretiosi et margarite
et byssi et purpure et serici et cocci, et omne
lignum thyinum, et omnia vasa eboris, et omnia
vasa de lapide pretioso, et eramento et fer
ro et marmore, et cinnamomum et amo
mum, et odoramentorum et unguenti et thu
ris, et vini et olei et simile et tritici,
et iumentorum et ovium, et equorum et redarum,
et mancipiorum et animarum hominum. Et poma de
siderii anime tue discesserunt a te, et omnia
pinguia et preclara perierunt a te, et amplius illa

La iam nō inuenient mercatores horum. Qui
diuites facti sunt ab ea lōge stabunt propter
timorem tormentorum eius. flentes et lu
gentes et dicentes. Ve ve ciuitas illa ma
gna. que amicta erat bysso et purpura: et
cocco. et deaurata est auro et lapide pre
cioso. et margaritis. quoniam una hora destitu
te sunt tante diuitie. Et omnis gubernator
et omnis qui in lacum nauigat. et naute.
et qui in mari operantur: longe steterunt et
clamauerunt uidentes locum incendii
eius. dicentes. Que similis ciuitati hu
ic magne. Et miserunt puluerem super
capita sua. et clamauerunt flentes et
lugentes: et dicentes. Ve ve. ciuitas
illa magna. in qua diuites facti sunt omnes
qui habebant naues in mari, de preciis eius.
quoniam una hora desolata est. Exultate super
eam celum et sancti apostoli et prophete. quoniam iudi
cauit deus iudicium uestrum de illa. Et sustu
lit unus angelus fortis lapidem quasi mola
rem magnum. et misit in mare dicens. Hoc
impetu mittetur babylon magna.
ciuitas illa. et ultra iam nō inuenietur. et
in ea uox citharedorum et musicorum et
tibia canentium. Et tuba nō audietur
in te amplius. Et omnis artifex omnis
artis nō inuenietur in te amplius. Et uox
mole nō audietur in te amplius. Et
lux lucerne nō lucebit in te amplius. et uox
sponsi et sponse nō audietur adhuc in te amplius.
quia mercatores tui erant principes terre.
quoniam in ueneficiis tuis errauerunt omnes
gentes. et in ea sanguis prophetarum et sanctorum inuen
tus est. et omnium qui interfecti sunt in terra.
XIX Post hec audiui quasi uocem
magnam tubarum multarum in celo di
centium alleluia. Laus et gloria deo nostro
et uirtus est. quia uera et iusta iudicia
eius sunt. qui iudicauit de meretrice ma
gna que corrupit terram in prostitutione sua.
et uindicauit sanguinem seruorum suorum
de manibus eius. Et iterum dixerunt alleluia. et
fumus eius ascendit in secula seculorum. Et ui
ginti quattuor seniores ceciderunt et qua
tuor animalia. et adorauerunt deum seden
tem super thronum dicentes amen. alleluia. Et
uox exiuit de throno dicens. Laudem
dicite deo nostro omnes serui eius. et qui time
tis deum pusilli et magni. Et audiui quasi
uocem turbe magne. et sicut uocem aquarum mul
tarum. et sicut uocem tonitruorum magnorum di
centium alleluia. quoniam regnauit dominus deus noster omnipotens.
gaudeamus et exultemus et demus gloriam ei
quoniam uenerunt nuptie agni. et uxor eius pre
parauit se. Et datum est illi ut cooperiat
se byssino splendenti et candido. Bys
sinum enim: iustificationes sunt sanctorum. Et
dixit mihi. Scribe. Beati qui ad cenam nupti
arum agni uocati sunt. Et dixit mihi. Hec uerba
uera dei sunt. Et cecidi ad pedes eius ut
adorarem eum. et dixit michi. Vide ne
feceris. Conseruus tuus sum et fratrum tuorum
habentium testimonium ihesu. Deum adora. Testi
monium enim ihesu est spiritus prophetie. Et uidi
celum apertum. et ecce equus albus. et qui sede
bat super eum uocabatur fidelis et uerax
et cum iustitia iudicat et pugnat. Oculi
autem eius sicut flamma ignis. et in capite
eius diademata multa. habens nomen scri
ptum. quod nemo nouit nisi ipse. Et uesti
tus erat ueste aspersa sanguine. et uoca
batur nomen eius uerbum dei. Et exercitus qui sunt
in celo sequebantur eum in equis albis.
uestiti byssinum album mundum. Et de o
re ipsius procedit gladius ex utraque parte
acutus ut in ipso percutiat gentes. et ipse reget
eos in uirga ferrea. et ipse calcat tor
cular uini furoris ire dei omnipotentis.
Et habet in uestimento et in femore suo scrip
tum rex regum et dominus dominantium. Et uidi
unum angelum stantem in sole. et clamauit
uoce magna dicens omnibus auibus que uo
labant per medium celi. Venite congre
gamini ad cenam magnam dei. ut mandu
cetis carnes regum et carnes tribunorum
et carnes fortium. et carnes equorum et seden
tium in ipsis. et carnes omnium liberorum et seruo
rum. ac pusillorum ac magnorum. Et uidi
bestiam et reges terre. et exercitus eorum
congregatos ad faciendum prelium cum illo qui
sedebat in equo, et cum exercitu eius. Et
apprehensa est bestia, et cum illo pseudo pro
pheta qui fecit signa coram ipso. quibus seduxit
eos qui acceperunt caracterem bestie.
et qui adorauerunt ymaginem eius. Viui
missi sunt hii duo in stagnum ignis ar
dentis sulphure. et ceteri occisi sunt in gla

dio sedentis super equum qui processit de
ore ipsius. et omnes aves saturate sunt car-
nibus eorum.
XX Et vidi angelum descendentem de celo ha-
bentem clavem abyssi. et catenam magnam
in manu sua. Et apprehendit draconem ser-
pentem antiquum qui est diabolus et satha-
nas. et ligavit eum per annos mille. et mi-
sit eum in abyssum. et clausit et signavit su-
per illum ut non seducat amplius gentes. donec consum-
mentur mille anni. Et post hec oportet illum solvi
modico tempore. Et vidi sedes et sederunt super
eas. et iudicium datum est illis. et animas decolla-
torum propter testimonium Ihesu. et propter verbum dei.
et qui non adoraverunt bestiam neque ymagi-
nem eius. nec acceperunt caracterem eius in fron-
tibus aut in manibus suis. et vixerunt et regna-
verunt cum Christo mille annis. Ceteri mortu-
orum non vixerunt. donec consummentur mille
anni. Hec est resurrectio prima. Beatus
et sanctus qui habet partem in resurrectione prima.
In his secunda mors non habet potestatem. sed
erunt sacerdotes dei et Christi, et regnabunt cum illo
mille annis. Et cum consummati fuerint mil-
le anni: solvetur sathanas de carcere suo.
et exibit et seducet gentes que sunt super .iiii.
angulos terre gog. et magog. et congregabit
eos in prelium. quorum numerus est sicut arena maris. Et
ascenderunt super latitudinem terre. et circu-
ierunt castra sanctorum et civitatem dilectam. Et descen-
dit ignis a deo de celo. et devoravit eos. Et di-
abolus qui seducebat eos missus est in sta-
gnum ignis et sulphuris. ubi et bestia et pseudo-
propheta cruciabuntur die ac nocte in secula seculorum.
Et vidi thronum magnum candidum. et seden-
tem super eum. a cuius aspectu fugit celum et terra.
et locus non est inventus ab eis. Et vidi mor-
tuos magnos et pusillos. stantes in conspe-
ctu throni. et libri aperti sunt. Et alius liber a-
pertus est qui est liber vite. et iudicati sunt mor-
tui ex his que scripta erant in libris secundum
opera ipsorum. Et dedit mare mortuos qui
in eo erant. et mors et infernus dederunt
mortuos qui in ipsis erant. Et iudicatum
est de singulis secundum opera ipsorum. et infernus
et mors missi sunt in stagnum ignis. Hec mors
secunda. Et qui non est inventus in libro vite scri-
ptus. missus est in stagnum ignis.
XXI Et vidi celum novum et terram novam. Primum
enim celum et prima terra abiit. et mare iam non est.
Et ego Iohannes vidi civitatem sanctam Ierusalem
novam descendentem de celo a deo para-
tam sicut sponsam ornatam viro suo. Et audivi
vocem magnam de throno dicentem. Ecce
tabernaculum dei cum hominibus: et habitabit
cum eis. Et ipsi populus eius erunt. et ipse deus cum eis e-
rit eorum deus. Et absterget deus omnem
lacrimam ab oculis eorum. et mors ultra non erit.
neque luctus neque clamor neque dolor erit
ultra: que prima abierunt. Et dixit qui
sedebat in throno. Ecce nova facio
omnia. Et dixit michi. Scribe quia hec verba fide-
lissima sunt et vera. Et dixit michi. Factum est. Ego sum
alpha et ω. initium et finis. Ego sitienti
dabo de fonte aque vive gratis. Qui vice-
rit. possidebit hec. Et ero illi deus. et ipse e-
rit michi filius. Timidis autem et incre-
dulis. et execratis. et homicidis. et fornica-
toribus. et veneficis. et ydolatris. et omnibus
mendacibus. pars illorum erit in stagno ar-
denti. igni et sulphure. quod est mors secunda.
Et venit ad me unus de .vii. angelis. ha-
bentibus phialas .vii. plenas plagis no-
vissimis. et locutus est mecum dicens. Ve-
ni: ostendam tibi sponsam uxorem agni.
Et sustulit me in spiritu in montem magnum
et altum. et ostendit michi civitatem sanctam
Ierusalem descendentem de celo a deo. habentem
claritatem dei. Lumen eius simile lapidi
precioso. tanquam lapidi iaspidis. sicut cri-
stallum. et habebat murum magnum et altum
habentem portas .xii. et in portis angelos .xii.
et nomina scripta que sunt nomina .xii. tribuum
filiorum Israel. Ab oriente porte tres.
ab aquilone porte tres. et ab austro por-
te tres. et ab occasu porte tres. Et mu-
rus civitatis habens fundamenta .xii. Et
in ipsis nomina .xii. apostolorum agni. Et qui loque-
batur mecum habebat mensuram harundi-
neam auream ut metiretur civitatem et
portas eius et murum. Et civitas in quadro
posita est. et longitudo eius tanta est quanta
est et latitudo. et mensus est civitatem de
harundine aurea per stadia .xii. milia.
Longitudo. et latitudo. et altitudo eius
equalia sunt. Et mensus est murum eius
centum .xl. et .iiii. cubitorum. mensura ho-
minis. que est angeli. Et erat structura

murum eius ex lapide iaspide. ipsa uero
ciuitas aurum mundum simile uitro
mundo. Fundamenta muri ciuitatis
omni lapide precioso ornata. Fundamen
tum primum: iaspis. Secundum: saphirus. Ter
cium. calcedonius. Quartum: smaragdus.
Quintum: sardonix. Sextum: sardius. Se
ptimum: crisolitus. Octauum: berillus.
Nonum: topacius. Decimum: crisopras
sus. Undecimum: iacintus. Duodecimum:
ametistus. Et xii. porte. duodecim
margarite sunt per singulas. et singule
porte erant ex singulis margaritis. et
platee ciuitatis aurum mundum tamquam
uitrum perlucidum. et templum non uidi in ea. Do
minus enim deus omnipotens templum illius est et
agnus. Et ciuitas non eget sole neque lu
na ut luceant in ea. Nam claritas
dei illuminabit eam. et lucerna eius est agnus.
Et ambulabunt gentes in lumine eius. et reges
terre afferent gloriam suam et honorem in illam.
et porte eius non claudentur per diem. nox
enim non erit illic. Et afferent gloriam et ho
norem gentium in illam. Non intrabit in il
lam aliquod coinquinatum. et faciens abhomi
nationem et mendacium: nisi qui scripti sunt
in libro uite agni.

Et ostendit michi flumen aque uite splendidum
tamquam cristallum procedentem de sede dei
et agni. in medio platee eius. et ex utraque
parte fluminis lignum uite. afferens
fructus xii. per menses singulos reddens
fructum suum. et folia ligni ad sanitatem
gentium. et omne maledictum non erit amplius.
Sed sedes dei et agni in illa erit. et serui eius
seruient illi. Et uidebunt faciem eius. et
nomen eius in frontibus eorum. Et nox ultra
non erit. et non egebunt lumine lucerne.
neque lumine solis. quoniam dominus deus illumi
nabit illos et regnabunt in secula seculorum.
Et dixit michi. Hec uerba fidelissima et uera
sunt. et dominus deus spirituum prophetarum misit ange
lum suum ostendere seruis suis que oportet fieri
cito. Et ecce uenio uelociter. Beatus qui cu
stodit uerba prophetie libri huius. Et ego io
hannes qui audiui et uidi hec. et postquam audi
ssem et uidissem: cecidi ut adorarem an
te pedes angeli. qui michi hec ostendebat. Et
dicit michi. Uide ne feceris. Conseruus enim tuus
sum et fratrum tuorum prophetarum. et eorum qui seruant
uerba prophetie libri huius. Deum adora. Et
dixit michi. Ne signaueris uerba prophetie libri
huius. Tempus enim prope est. Qui nocet no
ceat adhuc. et qui in sordibus est sordescat adhuc. et sanctus sanctificetur
adhuc. et qui est iustus iustificetur adhuc.
Ecce uenio cito. et merces mea mecum est.
reddere unicuique secundum opera sua. Ego sum
Alpha et O. primus et nouissimus. principi
um et finis. Beati qui lauant stolas suas in sanguine agni.
ut sit potestas eorum in ligno uite. et per por
tas intrent in ciuitatem. Foris canes.
et uenefici. et impudici. et homicide. et
ydolis seruientes. et omnis qui amat et
facit mendacium. Ego ihesus misi angelum
meum testificari uobis hec in ecclesiis. Ego sum
radix et genus dauid stella splendida
et matutina. Et spiritus et sponsa dicunt. ueni.
Et qui audit dicat ueni. Et qui sitit ue
niat. et qui uult accipiat aquam uite gratis.
Contestor ego omni audienti uerba prophe
tie libri huius. Si quis apposuerit ad hec.
apponet deus super illum plagas scriptas que sunt
in libro isto. Et si quis diminuerit de uerbis
prophetie libri huius, auferet deus partem eius
de libro uite. et de ciuitate sancta. et de his que
scripta sunt in libro isto. Dicit qui testi
monium perhibet istorum. etiam uenio cito. amen.
Ueni domine ihesu. Gratia domini nostri ihesu
christi cum omnibus nobis. amen.

Explicit apocalipsis

[illegible]
[illegible]
[illegible]

Hec sunt interpretationes hebraicorum nominum incipientium per A. litteram

Aaz. apprehendens vel apprehensio.
Aad. testificans vel testimonium.
Aadhir. desperatio. ſ unitatis.
Aalma. virgo abscondita vel absconsio sigi
Aara. montana vel mons fortitudinis.
Aaron. mons fortis vel mons fortitudinis.
sive montanus vel archanus secundum estivum.
Aaronite. montes robusti vel montium forti
tudines. sive montani aut montes collium.
Aars. sol vel lumen sive illuminans aut illuminatio.
Aathar. o tempus tuo vel tempus tuo. sive tu aut
aut temporalis tuus. ſ apprehendens.
Aaz. apprehensus vel fortitudo. seu fortis aut
Aazia. patruus vel patruelis. sive apprehendens
dominum aut apprehensio domini. hic p. a. s. b.
Aba. pater vel paternitas. syrum non hebraicum.
Abacuc. luctator fortis vel luctator rigidus
seu complectans eos aut susceptio eorum.
Abagta. pater solemnis vel patris solemnitas seu
pater loquens aut patris loquutio.
Abadia. servus domini sive serviens domino.
Abana. pater dominus vel pater abundans. sive pater
meus iste. aut patris mei abundantia.
Abarim. pater eius vel paternitas eorum.
Abana. pater gratius vel lapides colligens.
Abanu. patris requies vel pater commotionis. seu
pater gratus mihi aut pater gratificans me.
Abania. pater gratus domino vel pater gratificans dominum
Abara. transiens dominus vel in transitu domini. sive
pater suscitans dominum aut pater vigilans domino.
Abarim. pertransiens aut pertransitio. sive mon
tes intermissi aut montes transeuntium.
Abenor qui suscitans dolorem vel pater mi mu
tationis vigilans. sive pater suscitans inquietationem.
aut pater vigilans inutilitati.
Abasbai. parcens vel pepercit. seu parcens mihi
aut parsimonia mea.
Abda. serviens vel servitium. sive servus eius
Abdai. servus meus vel serviens mihi. sive servus
eius meus. vel servitium eius mihi.
Abdahel. servus dei vel serviens deo.
Abdemelech. servus regis vel serviens regno.
sive servus regis aut servus regnatoris.
Abdenago. servus tacens vel serviens tacens.
sive domini auxilium aut dominus auxiliator.
Abdi. servus meus vel serviens mihi.
Abdias. servus domini vel serviens domino. sive domini
testis. aut domini electus.

Abdihel. servus dei vel serviens domino.
Abdo. servus eius vel serviens ei.
Abdom. serviens eis vel servus eorum.
Abdon. servus merens vel servus inutilis.
Abdon. servus vivificans vel servus iniqui.
Abdon. ancilla dolens vel serviens commutatio.
Abed. servus populi vel serviens populo.
Abedia. serviens domino vel servitium domini.
Abel. committens vel commissio. ſ labil.
Abel. luctus vel vapor. seu vanitas aut mi
Abela. committens vel commissio eius. sive lu
gens eum aut miserabilis ei. ſ tantum.
Abelgi. vapor vallium vel luctus devorans.
Abelmaim. vanitas habitaculi vel luctus inhi
Abelmeola. vapor vallis salse. vel luctus
parturientium. seu vanitas domicilii aut
miserabile inhabitationis.
Abelmela. idem est. ſ tas refectionis.
Abelsathim. vapor spinosus. vel luctus
germinans. seu mirabilis potio. aut vani
Abenboon. lapis pollicis eorum. ſ eorum
Abeneser. lapis adiutorii vel lapis auxilii
Abenier. lapis lucidus vel patris lucerne.
Aber. commisit vel etiam iniit. sive parti
ceps aut participatio. ſ negatus.
Aber. vulnus vel livor sive livido vel vul
Abessalon. pax patris vel pater pacis. sive
patris luctus aut patris amaricatio.
Abesan. pater abundans vel patris egressio.
Abethari. patris expulsio vel via explorationis.
Abethesethim. luctus litorum vel vanitas ger
minis. ſ eius tenentis.
Abgatha. pater tangens recentem. vel pater tac
Abia. pater dominus vel patris dominus. sive domini pa
ternitas aut ubi pater fuit.
Abial. pater domini dei. vel paternitas domini dei.
Abiail. pater meus exultans vel patris mei exultatio.
Abiail. pater meus contemporalis vel patris mei de
spectio. ſ mei superintelligentia.
Abialbon. pater meus superintelligens vel patris
Abiam. patris mei populus vel pater meus eorum.
Abiasab. pater meus colligens vel patris mei collectio
Abiasaph. pater meus congregans vel patris mei con
gregatio. ſ meus peccato vigilans.
Abiathar. pater meus ros vel pater meus superfluus.
sive pater meus peccatum suscitans. aut pater
Abida. pater meus sciens. vel patris mei scientia.
Abidae. pater meus sciens. vel patris mei scientia.
Abidan. pater meus sciens eos vel pater meus scientia eorum.

Abian. p̃r m̃s iudex. ul' p̃ris mei iuditiũ.
Abiel. p̃r m̃s d̃s. ul' p̃ris mei deitas.
Abiem. p̃ris mei m̃r. ul' p̃r m̃s matinus.
Abiezer. p̃r m̃s fortis. ul' p̃ris mi auxiliũ.
siũ p̃r m̃s sepatus aut p̃ris mi sc̃ificatio.
Abiezeri. p̃ris mi auxilium mei. ul' p̃r
meus auxiliator m̃s.
Abigaon. p̃r collis merentis. aut p̃r ual
lis mestitie. siue p̃r m̃s uall' mesta. ul'
p̃r m̃s collis merentiũ.
Abigail. p̃r m̃s exultans. l' p̃ris mi ex'tio.
Abigal. p̃r roris ul' p̃r erroris. siue p̃ris
mei acuus. aut p̃ris mei inuolutio.
Abiel. p̃r m̃s deus. ul' p̃ris mi deitas.
Abilina. lugens ul' plorans. siue luctus
aut ploratio. ꝰ in aut miserabiles.
Abilmei. lugentes ul' plorantes. seu ua
Abilines. idem. ꝰ dicens dn̄i.
Abimahel. p̃r m̃s a deo. ul' p̃ris m̃s exau
Abimalech. p̃r m̃s rex l' p̃ris mi regnũ.
Abim. p̃r m̃s iure l' p̃r m̃s iurat'. siue p̃r
fuic. aut p̃r eric.
Abinaã. p̃ris mi decus ul' p̃ris mi cõmotio
Abinadab. p̃r m̃s uotũ l' p̃r m̃s spontaneũ.
Abinoem. p̃ris mi fidelitas l' p̃ris mi regeed.
Abira. p̃r m̃s magr̃. l' p̃ris mi magrium.
Abirã. p̃r m̃s excelsus. ul' p̃r m̃s exaltatus.
siũ p̃r m̃s sublimis. ꝰ p̃ris mi exaltatio.
Abiron. p̃r m̃s magr̃ mustelis. l' p̃r m̃s ma
gister minutias. siũ p̃r m̃s magr̃ iniq'.
aut p̃r m̃s magr̃ iniqt'. ꝰ castum.
Abisa. p̃r salutis ul' p̃ris salutare.
Abisa. p̃r m̃s sacrificans ul' p̃ris mei sac'
ficiũ. siũ p̃ris mi incẽsũ ꝰ p̃ris mi holo
Abisai. p̃r salutis me l' p̃r salutare m̃.
Abisai. p̃r m̃s incẽsũ m̃. x p̃r m̃s sacrifici
ũ meũ. ꝰ castum.
Abisau. p̃r m̃s sup fluus ul' p̃ris mi rigid'.
Abisag. p̃ris mi incẽsũ. ul' p̃ris mi holo
Abisur. p̃r m̃s robustus. l' p̃r m̃s angusti
ar. siũ p̃r m̃s formes ꝰ p̃ris mi acerbitas.
Abital. p̃r m̃s ros. ul' p̃r m̃s irrorat'. seu
p̃rem meũ app̃hendes ꝰ p̃ris mi app̃hẽsio.
Abiu. p̃r m̃s est. ul' p̃r m̃s ipse.
Abiud. p̃ris robur. ul' p̃ris rubor. siũ p̃r
eoꝝ aut p̃r m̃s iste.
Abner. p̃r lucidus ul' p̃r lucẽne. lucerna.
Abobi. p̃r cantator l' p̃ris incantio.
Abor. p̃r motiũ ul' p̃ris foram. seu pat
lucidus aut p̃r inclinans.
Abra. p̃ris magistrũ l' p̃ris exaltatio.
Abraham. p̃r uidens p̃plm ul' p̃r uidẽs mũ
titudinẽ. seu p̃r mlritudinis aut p̃r mul
taꝝ. subauditur gẽtiũ. n̄ e enĩ in noie.
Abram. p̃r excelsus. ul' p̃r exaltat'. seu p̃r
sublimis. aut p̃ris sublimitas.
Abrech. p̃r delicat'. ul' p̃r tenim' ip̃e est
ioseph. q platus egyptu rũ ẽẽt tener. x
delicatus etate iuuentutis. s̃z ẽ p̃r se
nũ m̃to sapie. x platus sapientib;.
Absalon. p̃r patris ul' p̃r pacis. siũ p̃ris
uictis aut p̃ris amaricatio.
Absalom. p̃rem meũ pacificans ul' p̃ris
mi amaricatio. ꝰ tia dn̄i.
Absamas. p̃r egressus dño ul' p̃ris abitoi
Abur. p̃ris lum ul' p̃r igneus. seu p̃r cun
dens. aut p̃ris aptio. ꝰ uulnas.
Abur. liuor ul' plaga. seu liuidus aut
Achab. fr̃ p̃ris hic p̃. a. seqr̃. c.
ul' fr̃nitas p̃ritatis.
Acham. fr̃ p̃ris siu. l' fr̃nitas p̃rnitatis ẽ.
Acharob. munes ul' demolitio.
Achabim. docent ul' scorpioes.
Achaia. soror laborãs ul' soror q. ul' soror
dn̄i aut fr̃ eius dn̄s.
Achaicus. fr̃ laborãs ul' fr̃ q̃r seu fr̃ dn̄i ꝰ
frater eius dn̄s. ꝰ aut fr̃ eoꝝ dn̄s.
Achaia. fr̃s laborantes ul' fr̃s q seu fr̃s ad
Achaim. p̃rupta l' umbraculum. siũ so
ror laboris aut fr̃nitas eoꝝ.
Achal. omnia ul' in omnib;. seu fr̃ ocepo'
aut fr̃s comixtio.
Achim. labor ul' necessitas. seu colub in
sidians aut fr̃nitas eoꝝ.
Achimoni. fr̃ sapie l' fr̃ sapientissim'.
Achan. tribulator l' necessarius.
Achan. necessitas ul' tribulatio.
Achran. retinens ul' app̃hendes. seu reti
nens grãm aut app̃hensio gr̃e.
Achar. m̃ces ul' tribulator. siũ tumultus
aut p̃usio. ꝰ p̃utens eos ꝰ turbatio eoꝝ.
Acharam. turbis p̃plm ul' p̃usio p̃p'. seu
Achiran. m̃ces gr̃e l' trans gratificato.
Achira. inferius ul' pauimentũ.
Acharis. steril' ul' ingrat'. seu sterilitas
aut ingratitudo.
Achiron. in pascuis ul' g̃gis pascua. seu
sterilitas aut tristitie eradicatio.

Acharonite. in pascuis ul' pascua gregū. siū sterilt aut erudimēta tristitiaṝ. ℨ hesio
Achiz. tenens ul' apphēdēs siū retētō. ī. app
Achiz. qūtēs ul' apphendēs. seu ꝯuisus uisiōi aut apphēdēs fortitudinē. ℨ amici.
Achizias. apphendēs l' apphensio dnī. seu ꝯuisus fortiter dno. aut apphēdēs uisionē
Achizib. fr̄ lupi ul' fr̄ deuorāc. seu tenēs lupum aut apphēdēs rapientē.
Achsa. claudiēs ul' fractura.
Achsaph. clauda collectio l' fractura ꝯgregātēs.
Achsi. humus ul' retētio siū hūlis. ā humilitas
Achsi. idem. ℨ eis aut infitiens.
Acherethi. dissipans ul' dispdēs. seu temou
Achcerethi. dissipans me ul' dispdēs me. seu temolutio mea aut infectio mea.
Acheda. suscipiēs eū ul' suscepcō eius.
Acheldemach. ager sanguīs ul' ager sanguineus. syrū ē n̄ hebreū.
Acherubim. cognosce ul' intellige. seu sciens multitudinē ā scie multitudo.
Achi. fr̄ mīs ul' fr̄nitas mea.
Achia. umbraclm ul' ꝯsūptio. seu fr̄ dō aut frāternitas dn̄s. ℨ frīnitas dnī.
Achiā. fr̄ ppli aut frīs pplus. siū umbra eiū eius aut ꝯsūptio eoṝ.
Achias. mecer ul' tribūtio. seu fr̄ dn̄s aut
Achie. umbraclm l' in collib;.
Achila. suscipiēs eū ul' susceptio ei.
Achilai. suscipiens eū l' susceptio ei.
Achim. fletus ul' plorās. seu fr̄ eius aut frīnitas eoṝ. ℨ suspcio.
Achimaas. frīs mei onus. ul' frīs mī as
Achiman. fr̄ mīs quis ul' fr̄ mīs quomō.
Achimelech. fr̄ mīs rex l' frīs mī regnū.
Achimoth. fr̄ mīs mortuus. l' frīs mī des
Achinaam. frīs decor l' fr̄ decoris. ℨ uel. ꝯsō.
Achinoem. frīs clausus ul' frīnitas delecta
Achior. frīs mī lumē l' fr̄ mīs mōtanus. ut frīs mī forum. ā frīs mī iracūdia.
Achis. fr̄ mīs ul' quomō est.
Achis. fr̄ uir l' uerūtamē uir. seu fr̄ mīs aut frīnitas uiri. ℨ mī firmamentū.
Achimasech. frēm meū roborauit l' frīs
Achisamech. frēm meū adiuuās. ā frīnitatis adiutor. seu frīnitas fracta. aut frīnitatis erectio.
Achitob. fr̄ mīs bon' ul' frīs mī bonitas.
Achitophel. fr̄ mīs ruens ul' frīs mī ruīa

Achitophel. fr̄ mīs cadens. l' fr̄ mīs ruens. seu fr̄ mīs tractās. ā fr̄ mīs cogitans.
Achizib. stultitia ul' mēdacium. seu fr̄ mīs deuorans. ā frīs mī hostia. ℨ retētō
Achio. hami ul' usq; huc. siū hūilitas. ui
Achoe. hami l' usq; huc. seu retinēs eū ā humilitas eius. ℨ aut retenti.
Achoite. hami ul' usq; huc. siū humilitas
Achos. hami ul' usq; huc. siū humilitas
Achor. uiuēs l' deuastatō. ℨ ā retentio.
Achor. turbatio l' tumlt. seu ꝯturbās aut ꝯtusio. ℨ totam aut frīs iracūdia.
Achor. frīs lumē l' frīs altitudo. ul' frīs
Achron. retentio ul' apphensio. seu tenens aut apphendens. ℨ natio.
Achub. hami grauitas l' hūilitatis ꝯdep
Acupha. humus subter ul' hūilis cruciatū
Achus. retinēs ꝯsiliū l' hūilis ꝯsiliator.
Acur. retinēs lumē l' humilitas ignea.
Achzib. retentio ul' derelicta. seu mēdacium aut stultitia. ℨ unē eū. ā derelicta ei.
Achziba. mētiens ei ul' stultitia ei. seu re

Ada. testificans l' testimoniū. h p
Adad. testis ul' patruus. siū precipuus aut patruelis.

h p. a. s. d.

Adaia. testis eius ul' usq; ad testimoniū. siue ꝯcipuus eius. ā patruelis eius.
Adabiam. deutronomiū grece. secūda legislatio latine. ℨ sepultor.
Adadezer. decor auxiliū ul' ꝯcipuus siu
Adadezer. testimoniū fortitudinis ul' patruelis scificatio. siue fortitudine ꝯcipuus. ā testificatio scificatiōis.
Adagliam. cōgregantes eos ul' ꝯgregatō eoṝ.
Adai. robustus ul' sufficiens. siū dnī testis mīs aut fortitudo mea.
Adan. fuiens dno ul' testimoniū dnī.
Adani. testis laboris ul' fuius laboriosus.
Adam. testificās eos ul' testimoniū eoṝ.
Adam. hō aut terren9. siū indigena ul' terre fide abilis. ℨ tr̄a rubra.
Adama. hūūs aut tr̄a siū terrena aut t
Adame. cruores l' sanguines ꝯpli mō.
Adam. magnificās l' magnificentia. siū fuiēs pplo ā testificans pplm meū.
Adar. palliū ul' sublimis. seu testis uigilans aut fuius susgitator. cor.
Adar. grex ul' pplus. ℨ ita ā fuius suscitan
Adar. palliū ul' magnifice. seu testis uigi

Adaia. testificans solem uel filius illuminationis.
Adassa. noua uel nouitas. seu testis firme
aut plasmationis filius.
Adasor. filius fortis uel testis angustatus.
seu filius petre aut testificans sagittarum
luminis. siue firmationem.
Adgam. pro sordis uel testis sordidus.
Adaia. filius donator uel testificans eos.
Adarch. stola uel decoris. siue indumentum
aut indutio. siue pessimorum.
Adoraim. mutantes pessimos uel munditio
Adramalech. stola regis uel decor regni.
siue rex indutus aut regnator decorus.
Adelmaveth. filius prophetans uel testifici
tor prophetie. siue uigilans a filius consurgens.
Ador. grex effusus uel turris gregis. siue testi
Adesa. testis firme uel filius plasmator si
ue filius nouitatis aut plasmatio sa
nctificationis. sortiens deum aut indutio dei.
Adema. filius domini uel testificans dominum.
Adrehel. greges dei uel oues diuine. seu de
Adremelech. stola regum. siue rex meus aut
regnator decoris.
Adsemon: testis sublimis uel filius excelse.
Adrezer: stola fortis uel decor sepe. seu
decoris auxilium aut indumentum sanctificationis
Adu. filius meus uel testimonium meum. siue tuum.
Adiam. fluens testibus uel fortitudo testifica
Adihel. filius dei uel testificans donum ducum.
Adin. fluens cause uel testis iudicii.
Adina. fluens ei uel testis iudicii eius.
Adino. tenellus uel delicatus. seu fortis
iudex aut fortis causator.
Adithaim. fluctus duplex uel testificatio.
Adullam. contines mala uel locus malorum seu
eorum firme aut indutio plasmationis.
Adrihel. grex dei uel oues diuine. seu deco
rans deum aut indutio dei. siue uideo el.
Ado. filius uel testis. seu fluens ornata forti
Adoar. filius singularis uel fortis suscitator.
Aduch. filium tenens uel testificationis ap
prehensio.
Adolam. congregans eos uel congregatio eorum seu
testimonium aque aut testificatio aque.
Adolamites. congregans eos uel congregatio eorum ut s.
Adolamim. congregans eos uel congregatio ut s.
Adom. fluens eis uel fortitudo eorum.
Adommim. rubra uel ascensus ruforum. iste
est locus ille sanguinarius quo diuertit homo qui

abierat in descendebat in iericho et inci
dit in latrones.
Adon. fluens merens uel testis minimus.
seu fortis inutilis aut fortitudo inutilis.
Adonay. dominus uel dominator.
Adonaya. dominus dominans. uel domini dominatio.
Adonayas. dominator est dominus uel domini est dominatio.
Adonibezech: dominus micans uel dominus fulgu
rans. siue dominus dominator egestatis aut dominus
dominator uani contemptus.
Adonicam. dominus altus uel dominus altitudinis.
Adoniram. dominus exaltatus uel dominator sublimis.
Adonisedech: dominus pacis uel dominator iustitie.
Adophiche. libertas uel gaudium. siue omnis.
Ador. fluctus generans uel testificatio generationis
Adulam. testimonium populi uel fluens ciuitati.
uiri. decor excelsi uel generatio excelsa. siue de
cor excelsus aut fluuii exaltatio.
Adrumitina. uisio sublimis uel uidens sublime.
Aegla. uitula uel iuuencula. h. u. a. s. e.
siue solennis ei aut festiuitas eius.
Aegyptus. tenebre uel angustia seu tribula
tio coangustans aut tribulatio coangustans.
Aegypti. tenebre uel angustiantes. seu tribulan
tes coangustantes: aut tribulatores coangu
stiatores. siue merentes aut uacca inutilis.
Aeglon. iuuencula uel uacca eorum. seu uac
Aelam: uestibulum uel ante fores. seu postes
aut superliminaria. siue sides a superliminaria.
Aelamite. uestibula uel ante fores. seu po
Aelam: opposita uel obiectum. seu despiciens
aut operta siue enter aut operti.
Aelamitis. oppositi uel obiecti. seu despicia
Aelmoth. taberne uel officine. seu taberne
mortis aut officine mortuorum. siue seculi.
Aena. fons uel puteus. seu fons eius aut oculi
Aendor. fons generans uel oculus generationis.
Aeneas. pauper uel miser. seu respondens
aut uersio.
Aenganim. fons ortorum uel oculus clarum.
Aenom. fons eorum uel oculus eorum. siue tuum.
Aerim: acutus lapidum uel lapides acuti.
Aesdrelon: auxilium me... uel mea dole
Aesmon. terra deserta uel terra inculta. seu ter
ra merens aut terra inutilis. siue fortitudo.
Aetham: ualida uel antiqua. siue ascendens a
Aethi: obstupescentes. uel perdentes. seu te
por prius mei: aut obstupefaciens pro mortuis.
Aethiopia: tenebre uel caligo. seu tene

bras aut caligans. vel viuter aut caligater.
Aethiopes. tenebrosi vel caliginosi. seu tene
Aethonodosai. iuxta inferior vel iuxta inferius.
Aphaim. hunc eorum vel vo hic p. a. s. ph.
latus eorum. seu liberans eos a securitas eorum.
Aphaim. humus eorum vel volatus eorum. seu libe
rans eos aut securitas eorum.
Aphiu. humus eorum vel volatus eorum. seu liberans
pauperes meos aut securitas gentis mee.
Aphar. terra vel pulvis. sive humus aut fodiens.
Aphar. pulvis suscitans vel humus vigilie. seu
liberans vigiles aut securitas suscitatorum.
Aphara. terra eius vel pulvis eius. sive humus
eius aut fodiens eum, vel suscitator eius.
Aphara. pulvis suscitatis eum vel humus vigili
e eius. seu liberans vigilantes eius. aut securitas
Aphara. taurus vel vitulus sive pulvis eius
aut fodiens eum. vel suscitator eius.
Apharaim. fodiens humum vel pulvis iuncte
Apharai. pulvis suscitans eorum vel humus vigili
e eorum. seu liberans vigilantes ei aut securitas
Apharim. fodiens amare vel maris effossio.
Apharim. pulvis suscitans eos vel humus vigilie
eorum. vel liberans vigilantes eos aut securitas su
scitatorum eorum.
Apharsa. terra digna vel fodiens elationem. seu
libilitas solis. aut liberans illuminatos.
Apharsacei. terram digne vel fodientes eleva
tos. seu ubi sol aut liberantes illuminatos.
Apharsilai. terra salvata vel terra salvans. seu pulvis
vel suscitans salutem aut pulvis vigilans sal
vationis vel in aut securitas resurrectionis.
Aphasdeum. securitas vel libertas. seu liberans g
Aphias. iudicans deus vel iudicium dei.
Aphech. continuit vel continentia. sive continens
aut furor novus. vel aut apprehensio.
Aphec. continebit vel apprehender. sive continens
Apheca. continebit eum vel apprehendet eum. sive
continens ei aut apprehensio eius.
Apherre. furor alienus vel vita dissipata. seu
vitam dissipans aut vite dilatatio.
Aphelethi. mirabit vel admirandus. seu
mirificans aut excludens.
Apher. humus vel fodiens. sive pulvis a iuncte.
Apherezei. sepulti vel absque muro. seu fodien
tes solitam aut vituli fertiliter.
Aphes. in finibus vel in extremis.
Aphes. domum in finibus rubentium vel in extre
mitas ascensionis rufforum.

Aphisec. liberans egrediens vel securitas egressionis.
Aphia. iubilans deus vel iubilatio dei.
Affrica. ferens vel augmentata.
Affricani. fertiles vel augmentati.
Affsiba. colligens recte vel congregans gressiones.
seu libere egressus aut securi egressio.
Affitch. securus vel liber. sive securitas a libertas.
Aphton. volans vinum vel volatus mercedis. seu
liberans murmurans aut securitas murmuris.
Aphonite. volantes vinum vel volando me
rentes. seu securi iuncte a liberans murmurantes.
Aphus. volans consilio vel volatus consilii seu
liberans consules aut securus festinatione.
Aphuth eius induitum vel eius declinatio.
Aphuthei. eius induitura vel eius declinatione.
Aga. festiva vel solennis. hic p. a. s. g.
Aga. loquens vel meditans. seu meditatio
aut loquela. vel aut festiva solennitas.
Agabi. festivus pater vel solennitas patris.
Agabus. nuntius tribulans a initiatio.
Agag. doma vel tectum. seu festive solempnis
Agagite. domata vel tecta seu solennes fe
stive. aut festum solenniter.
Agai. questio aut festivitas seu loquens vel in
meditatio mea. vel festivitas eius.
Agla. vitula vel iuvencula. seu solennis aut
Agar. advena vel convertens. seu festum suscitans
aut solennitas vigilie.
Agareni. advene vel conversi. seu festa su
scitantes aut festum vigilantes vigiliarum.
Agarai. advena vivens vel conversio devotio
nis. sive festivus magister meus aut solennitas
magistri mei. vel solennitas. vel loquela.
Agge. questio vel solennitas seu festivitas aut
Age. questio vel solennis seu meditatio aut
Agela. solennis pater vel festivitas patris.
Aggegad. accinctus vel annuntiatus a patre.
Aggedad. festiva suscitans protestis vel solenne
testimonium aut contionis. vel terra mea.
Aggilon. solennis cantor vel antiquus migra
Aggeus. festivus vel solennis. seu querens consilium
aut letus festinator vel festivitas mea.
Aggi. questio vel solennis. seu sciens me aut
Aggia. querens deum vel solennitas dei.
Agia. solennis deus vel festivitas dei.
Agustemmon. fons sublimis vel fons excelse.
seu fons congregans aut fons militum gratiarum.
Agrippi. congregans subito vel congregatio subita.
Agrich. advene vel incola. sive advena meus

ut incola meus. ꝟ loquela. ꝟ hitantes.
Agith. festiua uel solennis. seu meditatiunculi aut
Agithe. festiui uel solennes seu loquentes aut me-
Ahub. frater patris uel fratrui. hic p. a. s. h.
Aeris patruitatis. ꝟ ... aut ualles campestres
Ahulon. campi uel aulon est. seu ualles gratie
Ahulac. mons diuites uel mons leuis. i. limpi-
dus siue lubricus.
Ahimon. sapia uel sapientissimus.
Ahara. frater odorum uel frater odoris.
Aharel. post exitum uel sequens exercitum dei. ipse est
cab cognatus Moysi qui et Iethro.
Aharet. testa uel sol seu siccitas aut ariditas.
Ahaz. patruus uel patruelis seu fortis aut ap-
prehendens. sed apprehendens dominum a fortitudo domini.
Ahazias. patruus domini uel patruelis domino. siue
Ahebrim. hebreorum uel transeuntium. seu tran-
situs aut transitores eorum.
Ahei. umbraculum uel infecunditas.
Ahei. declinans uel declinatio. ꝟ aut consilio est.
Ahelam. uoluntas uel consilium. seu uoluntas
Ahi. fraternitas uel ubi. seu uallis aut questio.
Ahi. a uiuere uel uiui seu uita uallium a qua uite
Ahia. frater eius uel ubi est. seu uita est aut uiuit.
Ahia. quere eum uel uallis est. seu uita uallium
eius aut questio eius uite.
Ahialim. ceruus uel ceruorum lapides. seu uallis fer-
miti aut questio malitie.
Ahialon. admirans uel admiratio. seu ui-
ta merens aut uallis iniquitatis.
Ahias. uita plasmata uel uita fecure. seu frater
sustollens aut fratris plasmatio.
Ahiud. uiuens gloria uel uita glorie. seu frater meus
glorians aut fratris mei gloriatio. ꝟ te diuine-
Ahie. sterilitas uel obumbratio seu frater obumbrans
aut fratris obumbraculum. ꝟ uallium dei a qua ui-
Ahiel. uiuens deo. uel uiuens domino. seu uita
Ahiere. uallis amici uel amica amici seu frater
meus amicus. uel fratris mei amicitia.
Ahiezer. frater meus fortis uel frater meus auxiliator.
seu uita uallium separatorum aut questio uite
sanctificationis. ꝟ uel anni uestibulum
Ahilam. dolens uel parturiens. seu anni fores
Ahiloth. fratres uincientes uel fratres ligati. seu uallis
declinans aut uite uexatio.
Ahilud. uallis inclita uel questio nobilis seu
frater inclitus aut fraternitatis nobilitas.
Ahiman. uita qualis uel questio que. seu frater quis
aut fraternitas quomodo.

Ahimelech. uita regis uel uallis regia. seu frater
meus rex aut fratris mei regnum.
Ahin. fons uel oculus. ꝟ spontanee.
Ahinadab. frater sponte. uel frater spontaneus. seu
uita uallium spontanearum aut questio uite
Ahin. frater merens uel frater iniquus. seu uita uallium
dolentium aut questio uite inutilis.
Ahiram. uallis excelsa uel uita exaltata.
seu frater meus sublimis. aut fratris mei exaltatio.
Ahiram. sculptor uel sculpens.
Ahiramite. sculptores uel sculpentes.
Ahiroth. sculptum uel sculpture. ꝟ roborans.
Ahisamech. fratris mei sculptura uel fratris mei erec-
tio. seu fratrem meum adiuuans aut fratrem meum
Ahisar. frater meus princeps uel fratris mei leuamen.
seu uita uallium principis. aut questio uite
angustiatis.
Ahitub. frater meus bonus uel fratris mei bonitas. seu
uita uallium deferentium aut quo uite disperte.
Ahoi. spina uel compunctio.
Ahotter. spinosus uel compungens. ꝟ fugientis.
Ahozabim. spina lesie uel compunctio irel
Ahozman. perturbans uel perturbator. seu
pungens quis aut spina quomodo.
Ahum. inutile uel iniquitas. hic p. a. s. i.
Ai. uultur uel deuorator.
Aia. uultur eius uel deuorans eum.
Aiath. uultur. uel condempnator. seu uultur deli-
nans aut deuoratio peccatorum. ꝟ caliditatis.
Aicham. frater meus surgens uel fratris mei resurrec-
tio. seu uultur calidus aut deuorator
Aiel. uultur dei uel deuorator deus.
Aialath. dolens uel parturiens. seu uultur uictus
aut deuorator declinans. ꝟ a ursi ubi sunt.
Ailon. uah. uel admirans. siue ubi erant ursi
Ailud. pluuit uel uultur. uel deuorator uel deliat
Ainul. non erant ursi. aut non ursi sunt. siue leuis
aut ydolatria. ꝟ uultur quis aut deuoratio quomodo.
Aiman. ydolum gratum uel inutilis donatio uel
Ain. fons uel oculus.
Ainacim. uultus decoris uel deuorator pulcritudinis
Ainagalim. oculus uituli uel fons uirtutis. siue
oculus reuelat a fonte conspicientis
Aion. uultur merens uel uultur iniquus. seu deuo-
rans minime aut deuorator inutilis.
Air. ciuitas uel oppidum.
Airsemes. ciuitas solis uel oppidum illuminatum.
Aismoth. destructio uel adductio mortis.
Aith. condempnatus uel condempnatio.

Aiud. uultur inclit' ul' deuorāс gloriā.
Ala: commixtio ul' ↄsc̄dēс. hic p̄.a.c.l.
Asiā infernus aut infirmitas.
Alab. lacte ul' dulcedo.
Alach. lubricā ul' pars mea.
Alcarnasium. frumēti ↄcrens ducer. ul' commixtio diuidens p̄ncipes.
Alil. laxitas ul' lassitas eius. ɫ ↄtionem.
Alim. ↄfirmans eos ul' commixtio eorum.
Alimach. despicieñ uitē ul' ↄtēpneñs indig̃.
Aliman. ↄspectio ul' ↄsp multitudinē. siū infirmās eos dolori: aut cōmiscēс eos iuq̃ta.
Alis. commixtio ul' fermētū.
Alisam turpiceę ɫ ↄsternatem. seu cōmiscēс ipsum aut fermitatio ipsi. ɫ gens.
Abialbon. p̄r̄s mī dolei ɫ p̄r mī superbelli.
Alchym. fermētū uani ↄsilii. ul' cōmiscens calidum feruitatione. ɫ firmitas.
Ale. ↄcensio ul' commiscens. siū infirm' aut i.
Alech. mille ul' doctrina temptationū.
Alechsin. agnus ul' igneus. seu doctrina mā. tum aut milia tēptationū.
Alle. laus ul' laudatio.
Alleluia. laudate dnm ɫ laudatio dnī.
Alexander. alleuans tenebras. ul' auferēс angustias tenebrarum. ɫ ang' tenebrarum.
Alexandria: alleuās tenebras ul' auferēс.
Alexandrini. tenebras alleuantes ul' tenebrarum angustias auferentes.
Alphalchi. bitum ul' aq̃ bitumin'.
Alpheus. doctus ul' doctum ecū. seu fugitiu' aut millesim'.
Alan. ↄtēpneñ donū ul' despectio grē.
Alulim. electus ul' electio.
Almus. uestibul' ul' sup liminarib;
Almath. uter ul' indignatio.
Almathan. ↄtēptor doni ɫ despicieñ donatorē.
Almon. ↄtēptus ul' despiciens. ɫ ↄpla.
Almon deblathaim. ↄtemplator ul' despi.
Almoth. uter ul' indignatio. ɫ ↄtorem.
Almothan. ↄtēptor doni ul' despicieñ doni.
Aloes. laudās ferīā ul' plasmatio dolorie.
Alon. laus doloris ul' laus meroris. siue laudator iniq' aut laudator inutil'.
Alla. despiciens ul' ↄtēpneñs. siū ↄtēptus ā despectio. ɫ ↄtēptus eius aut despectio eorum.
Aluam. ↄtempneñs eos ul' despicieñs eos. seu
Alus. fermentū ul' commixtio. seu ↄtēpneñs ↄ siliū. aut despectus festinatori.

Am: gens ul' p̄p̄s. hic p̄.a.c.m.
Ama. gens mea ul' populus mis.
Amaa. gens eius ul' populus ei. seu populi testes. aut populū testificans.
Amaa. populū testificans ul' p̄p̄ testificatio.
Amad. populus adhuc ul' populū fluens. siue p̄p̄ testis aut populare testimoniū.
Amadathi. pp̄'s fluens peccato. ul' p̄p̄ testificans tēpt. ɫ ↄgationi.
Amadai. populus testes gñans. ul' p̄p̄ fluens.
Amal. gens commixta ul' populus cōsidendos. siue populus infirmus. aut populi despectus.
Amalasar. dux p̄nceps ul' dignū p̄ncipit. seu gens cōmixta emendans aut p̄p̄ despecte ceratus. malech. gens bruta ɫ p̄p̄ lambens.
Amalechite. gens bruta ul' p̄p̄ lambentes.
Aman. iniq' uel coangustans. seu cōp'mens te aut coangustatio mea.
Amana. iniq' eius ul' coangustās eū. seu cōp' mens eū aut coangustatio eius.
Amanite: iniq' ɫ coangustantes. seu cōprimens eos aut coangustatio eorum. ɫ quo.
Aman. cubit' ul' mēsa. seu p̄p̄ quis aut gēс.
Amanite. cubitati ul' mēsati. seu p̄p̄ q̃ aut gēs quo. ɫ gratificatione firmatus.
Amansame. cubit' fulciens. ul' mēsa erecta oic. siue populus dono acuitus. aut populus.
Amraphel. dō cadēs ul' chr̄ uocatēс. seu p̄p̄ curatus dō aut p̄p̄ medicamentū dei.
Amaran. temulentus ul' turbidās sordib; seu populus laudat' tritico ā p̄p̄ aciatus.
Amasa. furor eius ul' indignans ei. seu sustollēс gēte aut populus plasmatio.
Amasias. ducente dño ul' ↄbū dnī. seu gēs suscitans dnm aut p̄p̄ uigilans dño.
Amasite: ducente dño ul' liba dnī. seu p̄p̄ dnm suscitantes aut p̄p̄ dño uigilantes.
Amas. furor ul' indignatio. seu dnm tollēс aut p̄p̄ plasmationis.
Amasa. furor eius ul' indignans ei. seu sustollens gēte aut populus plasmatio. ɫ mi.
Amassi: furor eius mis ul' indignatio ei mi. seu gēte sustollēс mi. aut p̄p̄ plasmatio.
Amasi. furor mis ul' indignatio mea. siū populum tollēс mi. ā p̄p̄ plasmatio mei.
Amasia. indignans dnī ul' furor dnī seu gēte sustollens dño ā p̄p̄ plasmatio dnī.
Amath. uter ul' indignatio. siū p̄p̄ peccator aut p̄p̄ populus. ɫ ↄsummatus.
Amatht. uitas ul' indignatio siū p̄p̄ ... ā p̄p̄

man... p̄p̄ g... mani... ul' p̄p̄ ...

Amathi. uiter ei ul' indigñbil' ei. siu' pp'ò
elinas aut ppliis peccati ei.
Amatheus. pp' peccans ul' indignatio ugiô.
Amathi. ueritas mea ul' indignabilis
mē. siu' pp' peccātū aut pp' declinās. Iste
amathi ē iona ppha. sareptene uidu
e filius. quē resuscitauit helias. mlīe sa
dicēte ad eu. nō in isto cognoui qr uir
dei es tu. & ubu dñi uer' est i ore tuo.
Amathia. ueritas mā dñō ul' fidelitas mā
dni. siu' pp' peccās dño. aut pp' declinās
Amathi. ueritas ul' idignatio bilem l dnm.
siu' pp' peccās ei aut ppls declinās eu.
Amathitis. ueritas uiri ul' indignatio bil'
assūpte. seu pp' peccās uiro. aut pp' decli
nans assūptione.
Amaus. pple abiectus ul' ppli abiectio.
Amaum. ppli abiciēs ul' ppli abiectio.
Amdam. concupiscibilis ul' cōcupiscens.
siu' pp' iudicās eos aut pp' iudex eor.
Amen. uē. ul' uere. seu fiat aut fidelr.
Amessa. pplm tollens ul' ppli ablatio.
Amessa. pplm leuās dō ul' pp' sublevatio.
Amesech. pp' timēs ul' pp' plagās. seu pp
gēm aut ppli resurrectio.
Amethi. luctus ul' idignatio. seu ppli do
mi aut ppli pfectio.
Amethen. pplus ascendēs l' pp' fortitudo.
Amethi. luctus mī ul' indignatio mea.
siu' pple meā aut pp' obstupescēs.
Amphibolis. pp' conuertēs ul' pp' ore conuertēs
Amim. gēs mea ul' pple mis.
Ama. pple dñi ul' ppli dñatio.
Ammiel. pp' mis di. ul' pp' mi deus.
Aminadab. pp' mis spōte ul' pp' mis spō
taneus. siu' pp' mi uota. a pp' mis ubari.
Ammimod. pp' mis icliti l' pp' mis glose.
Amiel. pp' mis di ul' pp' mis deo. ł sententia.
Amisadai. pp' mis sufficiēs ul' pp' mu suf
Amithyl. calefos uos ul' calefactio uoris.
seu pp' mis irrorās a pp' mei irroratio.
Amiuth. pp' mis inclit' l' pp' mu glatio.
Amisadab. pp' mu fluēs torrēs ul' pp' mō
torrēs fluuio. ł aut pp' mi temptatio.
Amnes. robust' ul' fortis. siu' pp' fugitiu'
Amob. parens ul' sustinēs siu' pp' dilec
tus aut ppli amplexatio.
Amech. pplm tenēs ul' pp' applexio.
Amolum. flos farine l' deflorata farina.

Amon. onerans ul' onustus. siu' nutrēs
aut fidelis. ł magis stetus.
Amon. donans ul' nutrix. siu' dōatio aut
Amon. pp' dolēs ul' pp' minuitās. siue pp'
iniq' aut pp' inutilis.
Amon. pp' parens ul' pp' merorīs. siu' fi
lius gēmitus mī aut filie ppli mi.
Ammona. cōprimēs eu ul' coangustatio ei.
Ammona. pp' parens ei ul' pplus mor
tis ei. siu' filius gnīs ei aut filie ppli eius.
Ammoni. cōprimēs me ul' coangustatio mā
Ammoni. pp' parcēs m ul' pp' merons mei.
siu' filie gnīs mi aut filie ppli mi. ł me.
Ammonite. cōprimētes me l' coangustātes
Ammonite. pp' pacientes m ul' pp' dolor
meor. seu filii gnīs mi aut filii ppr meor
Amora. loquēs ul' amaricās. siu' pple sae.
aut ppli illuminatio. ł stuc.
Amos. fortis ul' potēs siu' onerās aut robu
Amorrei. amari ul' loquētes seu pp' stuti.
aut ppli illuminati
Amos. onerauit ul' fortitudo. seu pplm
auellēs aut diuulsio pp'.
Amosa. uir robustus ei ul' onerauit eu seu
pplm auellēs ei aut diuulsio pplis ei.
Amesa. fortis ei ul' potēs ei. siu' onerans
eu aut fortitudo ei.
Amoth. calefactio ul' calefaciēs.
Amoth bor. calefactio gnātionis. ul' cale
faciens gnātionem.
Ampliatis. pp' malleus ul' pp' mallear.
siu' pp' ore malleās aut pp' ore stridens.
Amraphel. dicto cadens ul' dixit ū cadet.
siu' pplus tumēs dō aut pp' medicamtū dē.
Amram. pp' excelsus ul' ppli celsitudo. siu'
pp' exaltat' aut ppli exaltatio.
Amramite. pp' excelsi ul' ppli exaltati.
Amri. amaricans ul' lascencēs. siu' pp' ma
gistr' aut ppli magisteriu. ł scensions.
Amsi. ppls indigens ul' ppli dormitatio.
Amthar. pp' parēs ul' pple abiēs. siu' pple
explorator odoris aut pp' explorator a
Amuhel. pp' calefos dō. ul' pple cū quo ē ds.
Amul. pp' dolēs ul' pp' paciens.
Amula. pp' dolēs ei aul' pplo paciens eu.
Amulite. ppli dolentes ul' ppli pacientes
Amuthal. calefos ros. l' calefactio roris. siu'
pplus irrorat aut ppli irroratio. v. a. c. n.
Ana. dolens ul' gratificatus. siu' donu a
gratificatio.

Anna. gratia uel reddens siue donans aut donatio.
Anab. uua uel humilitas. siue donum patris aut gratificata patientas. sed a gratia patientiae ei.
Anaba. uua eius uel humilitas eius. siue donum patris eius.
Anachim. humilis uel erumpens. siue donum p. callidum aut gratificata caliditas.
Anateth. cognomentum uel cognominatio. ter
Anachim. non est iacere uel humiliter tenuens. siue monile collo sublimi a humilitatis tenuitio.
Anae. numquam commotus est uel numquam commotio.
Anae. numquam commotus est iste. uel numquam commota ista. siue donatus uite a gratificatus susceptori.
Anaphilim. cadentes uel uiolenti siue gigantes aut gratia declinantes. aut gratificato eorum.
Anam. nubes uel obnubilatio. siue donum populi
Anamalech. donum regni uel redemptio regis. siue donans donator aut gratificatio regia.
Anamim. reddentes aquam uel gratificatores aquarum.
Anam. donum gratie uel donata gratificatio.
Ananehel. gratia dei uel redemptio dei. siue cui donauit deus aut qui est donatus deo.
Ananeth. dono uiuens uel gratia paruus.
Anani. donatus mihi uel gratificatio mea.
Anani. reddens mihi uel gratificatio mea. siue nubes mea
Ananias. donum gratie domini. uel donata gratificatio
Ananias. reddens gratie domini uel gratificans gratie
Anamim. redentes aquam uel respicientes aquarum. domini
Anas. donans uel eleuans seu gratiam tollens a uidendo
Anath. gratia uel reddens seu gratie peccantis aut redemptio temporis. species eius aut redemptio temporis eius.
Anatha. reddens ei uel gratificans ei. seu gratie
Anathim. reddens eis uel gratificans eos. seu gratie peccantis eorum aut redemptio temporis eorum.
Anathim. humilitas uana uel responsio uana seu monile colli aut humiles consurgentes.
Anatoth. responsio uel obedientia. siue reddens signum aut gratificatio designationis. siue signum domini.
Anathothia. responsio domini uel obediens domino. siue reddens signo domini aut gratificans designans
Anathothites. reddentes uel obedientes. siue respondentes signum a gratificatores designatorem.
Andreas. reddens pabulo a decore statiōis. siue decus aut secundum ethimologiam apo toy andros
Anapoc. id est auiro uirile.
Andronicus. reddens pabulo uel decor ad statuum. siue cogitans passionem aut redemptio passionis.
Anebgaba. sollicitans uel humilians siue sollicitans ualles aut humilians colles.
Anegeb. auster uel meridies. siue australis aut meridianus. siue singularis.
Anei. numquam commotus est iste uel numquam commotio
Aneliab. donum dei patris uel gratificans deum patrem.
Anem. dans uel donans seu retinens a sponsatore.
Anem. donum meum uel gratificatio mea.
Anor. lumen uel illuminatio dono. seu uigilans aut gratificatio consurgens. seu donans.
Auge. donum pretii uel gratificatio pre
Anao. gratia uel redemptio. seu reddens testibus aut gratificatio iuuentutis. seu donatio mea.
Ani. pauper uel egenus siue donum meum a gratificans. donum domini uel gratificans dominum.
Aniam. donum populi uel gratia eorum.
Anihel. donatus deo uel gratificans dominum.
Anim. gratificans eos uel paupertas eorum.
Ano. donans eis uel gratificans eos. siue dolor eorum aut labor eorum.
Anob. dono fluens uel gratificatio fluentis
Anon. donator merens uel gratias misericordie. seu gratie iustitie aut gratificatio murmurantis.
Antiphas. dans translationem uel dantis circulatio.
Antiochus. pauper silens uel paupertatis silentium.
Antiochia. paupertas silens uel pauperum silentium.
Antiochenis. pauperum silentia uel pauperum silentes.
Antipas. dans laudes uel dantis laudatio.
Antipatride. donum laudantium uel donatus laudatione.
Anula. dolens uel parturiens.
Anuum. donum uiuens uel gratificatio septimi.
Aocen. meus uel cubiculum. hic incipit a. cum o.
Aod. inclitus uel gloriosus. uel compungentes.
Aohi. spina uel compunctio. uel spinosi
Aohiaban. spina sapientis uel compunctio intelligentiae.
Aohiman. protubans uel protuberans. seu pungens quis aut pungens quomodo.
Aoth. nobilitas uel gloriatio. hic incipit a. cum p.
Apaim. hunc eorum uel uolatus eorum.
Apamiam. liber omnia uel continens feritate.
Apamia. libertas pronum a continens populum domino.
Apelles. congregans eos uel congregatio eorum.
Aphya. libera uel libertas. seu continens a continentia.
Apiforum. libera uel forum libertas. uel platea
Apollo. mirabilis uel admirandus. seu correm
Apollophanes. mirationis facie uel admirabilis
Apollonia. disciplina uel synagoga eorum.
Apollonius. miraculum uel admirabilis.
Apollos. congregans eos uel congregatio eorum.
Apostolus. missus uel legatio
Apses. libere egrediens uel continentia egressionis.

Apsim. continens recitudinem vel liberans confu
Aquila. dolens vel patiens. h͞r p̄. a. s. q. com̄.
seu dolor aut partitio. h͞r p̄. a. s. r.
Ar. suscitatio vel vigilie. stans eum. con̄pre
Ara. electus vel electio. seu vigilans suscitatio
Arab. insidie vel calidus. seu vigilans prima suscitatio
Aram. insidie eius vel caliditas eius. sive suscitatio
patrem suum. aut vigilia patris eius. con̄ stabit.
Arabi. multi vel vespera. seu occidens aut insi
Araba. plena vel campestris seu deserta aut occidentalis.
Arabath. deserta terra vel planities perditionis. sive
suscitans fratrem meum. aut vigilans pater deliciarum.
Araber. humiles vel occidentales. sive calidi aut
insidiatores. con̄ patri fortitudinis.
Arabathane. humile robur vel deserta for
titudo. sive suscitans patrem robustum. aut vigilans
Arabia. calida vel insidiatrix sive humilis aut
occidentalis. con̄ equalita.
Araboth. plana vel humilia. sive campestria aut
Arach. longitudo vel longanimitas. sive su
scitans fratrem aut vigilia fratris.
Aracheus. longitudo continens vel longanimi
tas festinans. seu vigilia fratris consilium aut
suscitans fratrem festinanter.
Arachi. longitudo mea vel longanimitas mea.
seu fratri meo vigilans aut suscitans fratrem meum.
Arachites. longus vel longanimis. seu vigilans
fratri confuso aut suscitans fratrem captivum.
Arad. descendit vel descensio. sive suscitatum
descendentem aut suscitatum descensione.
Arad. descendens vel descensio sive suscitans per
num aut vigilans testimonium.
Arada. descendens ei vel descensio eius. seu vi
gilans futurum aut suscitans testimonium.
Arida. deponentem vel depositionem. seu vigi
lans futurum meum aut suscitans testimonium meum.
Aridus. deponens consilium vel descendens
festinanter. seu vigilans futurum festinanter
aut festinans testificationem consilium.
Aridus. dominans vel obstupescens. seu
undemiator nimis sufficientis aut vindemi
atoris mei sufficientia.
Arido. munimentum vel depositio. seu susci
tans futurum aut vigilia testificationis.
Arpha. suscitans terram vel vigilans fodiens.
Arphite. suscitantes terre vel vigilantes fodientes.
Arathuth. negotiator vel negotiatio. seu vi
gilans vite aut suscitans pavorem.
Arnia. eligens dominum vel electio domini. seu vi
gilans domino aut suscitatio domini.
Arial. suscitans infirmum vel vigilans descendens.
sive suscitans contemnens aut vigilia despectionis.
Ari. suscitans excelsum vel vigilans exaltationem.
Arim. res eius arca vel res eius capsa. sive iniscoles
aut indignatio. con̄ electio eorum.
Arnum. excelsus vel incandidus. seu decor aut
Aruma. suscitans gentem eius vel vigilia ipsius eius.
Aruma. excelsa vel intuens. seu decoris eius
aut delectio eius. con̄ ipsi regnum.
Arimathia. eligens eum vel delectio eius. seu
decore parvo aut excelse consummans.
Armelech. suscitans gentem regni aut vigilia
Armelech. excelsum regnum vel erectus rex.
seu decor regum aut iracundia regis.
Arna. res eius arca vel res eius capsa. sive suscitans
excelsum aut vigilans exaltationem.
Arnu. acuus tristis vel laus frumenti seu suscitans
donum aut vigilans gratie. con̄ mutuum.
Arnon. laus falsa vel acuus tristitie. seu
suscitans donum iniquum aut vigilans gratie
Araroth. mons excelsus vel mons vellicatus.
sive suscitans consurrectionem descendentem
aut vigilans testimonio descendentia.
Aram. mons vel sublimitas. seu vigilans
vigili meo aut suscitans suscitatorem meo. con̄ mi
Aramite. montani vel sublimes seu vigilantes
vigili meo. aut suscitatores suscitationis
Aras. elatio vel superbia. sive suscitans sustol
lentem aut vigilans plasmationi.
Artifex. artifex vel artificium. con̄ tribuus
Araroth. testimonium descendentem vel consurrectio
descensionis. sive suscitans peccatum aut vigilans
Arath. brue vel locusta. sive brue peccati
aut locusta temporalis. con̄ templa
Arrite. locuste vel brua peccatores aut locuste
Arbathus. locusta una vel brue assumptus.
sive humilis parvus aut humilitatis superior.
Arbee. quarta vel quatuor.
Arbellis. suscitans vetustatem aut vel vi
gilia sine assumptione. con̄ multitas mea.
Arbi. locusta vel brue. sive humilis nimis aut hu
Arbor. humilis vel usque huc. sive humilis aut hu
militas eius. con̄ nos aut humilis retentio.
Arboth. humilis vel campestris. sive humilis te
Arbona. locusta una vel brue nuntians. sive
humilitas merens eum aut retentio doloris eius.
Archib. insidie vel insidias. con̄ monio.
Archao. insidiator futurus vel insidians testi

Archelaus. agnoscens leo ul' agnitio leonis.
Archiathiroth. mora corone ul' lõgitudo oculi.
Archippus. insidie oris ul' lõgitudo opis.
siũ insidie dilatati ł insidiarũ dilatatio.
Ardon. suscitans iudices ł uigilia iudicĩ dom.
Area. eligere eũ ul' electio eius. seu suscitãs
descendentẽ aut uigilia descensionis.
Areba. plana ul' campestris. seu deserta aut
Arebia. humilr d'no ul' rĩ dctio dñi. ł hitabl'
Arebla. insidians ul' insidiatio.
Arebna. humilr pulc' ł insidiãs plcitudo.
Arech. lõgitudo ul' lõganimitas.
Arechon. lõganimitas meroris ł lõgitudo i
niq. siũ admiratio pssessionis aut dscẽ
sio negotiationis. s'm cũ ł asc̃ns saltuũ.
Ared. descendens aut descensio. siũ ascens'
Aroth. suscitator uisure ł uigil' dissolutionis.
Areli. declinãs me ul' declinatio mea. siũ su
scitãs dm̃ meũ aut uigilia dei mi.
Arelite. declinati m̃ ul' declinatores mei siũ
suscitantes dm̃ meũ ł uigilãtes dõ meo.
Arem. acũ lapidũ ul' lapides acuti.
Aren. filius mis ul' filiatio mea. siũ susci
tans fontẽ aut uigilia oculi.
Ares. electus ul' electio. siũ suscitãs fictura
aut uigilia plasmationis.
Areth. stupor ul' descensio siũ suscitãs pa
uorẽ aut uigilia uite.
Aretina. arca ul' depositio. s' gressionis.
Arphasa. suscitans transitũ ul' uigilia trãs.
Arphasei. suscitatores transeuntiũ ul' uigilia
transgressionũ. s' saluatio.
Arphath. sanans ul' saluãs. siũ sanitas ł
Arphaxath. sanãs ul' sonãs depopulationẽ.
Arga. mitura ul' miture. s' sublimitas.
Argob. maledicẽs excelsũ ul' maledicta
Aritai. suscitans dilectũ meũ ul' uiglia
amabilis mi. s' eiens.
Ariathia. dõ dõnat ul' leonis dõnũ suffi
Ariel. leo deus ul' leo dei.
Arieli. leo deus mis. ul' leo dei mi.
Ariph. uiglia gemini floridi. ul' suscita
tio uisionis puelle.
Arim. acutus lapidũ ul' lapides acuti.
Arimathea. altitudo eius ul' exaltatus ẽ.
Arimathia. suscitans donũ d'no. ul' uigi
lia donationis dñi. s' solẽnitatis.
Arioch. ebrietas ł ad solitudinẽ rediens.
Ariopag'. pmitiua solẽnitas ul' pmitie.

Ariopagita. pmitie solennes ul' pmitiua
solẽnitas. s' solẽnitatis.
Ariopagos. pmitiua solẽnitas ul' pmitie
s; hoc uiolenter cũ atheniensis curia no
m̃ sit. q' amarte nom̃ accepit.
Arisai. leo temptãs ul' leonis temptatio.
Aristarcus. suscitãs coronã ul' mos fcẽre
supflue. s'tio gramnis. s' ł surrectio.
Aristobolus suscitans dolorẽ ul' suscita
Arma. sublimis ul' cõsurgẽs siũ sublimitas
Armageddon. mons electus ul' siũ cõsurrec
tio recti. ł surrectio ł pma ira.
Armathaim. sublimitas duor' ul' altitu
do eor'. siũ sublimes duo ł cõsurgentes bini.
Armenia. mõs uinsius ul' mõs uellicatus.
seu montis auulsio aũ mõtis uellicatio.
Armenii. mõtes euulsi ul' mõtes uellica
ti seu mõtiũ uulsio ł mõtiũ uellicatores.
Armon. anathema meroris mi ul' ymago
tristitie mee. s' titue.
Armoni. domus mea ul' cellariũ meũ. siũ
illuminãs me aut anathema meũ.
Armon. anathema meroris ul' ymago t'
Armon. domi' doni ul' cellariũ. siũ illumi
nãs aut anathema. s' rationis.
Arnaphech. uigilia conuẽs ł suscitatio nar
Arnan. uigilia doni ul' suscitatio grãe. seu
archa meroris aut maledictio gñõr'.
Arnon. archa meroris ul' maledictio siũ
lumẽ eor' aut maledictio eor'. s' sufficiẽs.
Arod. maledictio sufficiens. ł maledicta
Arodi. maledictũ sufficiẽs ł ma. sufficiẽs m.
Arodite. maledcã suf. ł maledcõrũ sufficientia
Aroedi. uindemiator sufficiens. ł uĩdemie
sufficientia. s' aut suffossa.
Aroher. mirice ul' exurgẽs siũ sublevãs
Aroherite. uacuefactiones uigiles ł suf
fossiones uigiliar'. s' fossi ł exurgẽtes.
Aroherite. mirice ul' sublevantes siũ suf
Arom. nequã ul' uispellis.
Aromath. nequã tpr ul' uispellis peccator.
Aron. mons ul' sublimitas.
Aronites. sublimis ul' mõtani.
Aroseth. nequã seni. ł uniq impositio. seu
uigilie gñm aut suscitatio resurrectionis.
Arsa. sol eius ul' illuiatio. s' soł diuine.
Arsaces. solis diuitia ul' illuminatio noie.
Arsellem. silens cõuasio ł siliẽtiũ cõuasionis
seu suscitãs nom̃ dñi aut uigilias auditi

Arthaxerses. lumi silentio temptās ul' lumine silent temptatus.
Areth. mora ul' ymmoratus.
Arthaba. mora patris ul' morās patris.
Arthemim: anathematizātē l' ꝯtribute eoꝝ.
Arthemis. i. diana. cōturbās ul' anathematizās. siū suscitās egrotātiōes aut egrotationū suscitatio.
Arucus. cōrrodens me ul' corrosio mea.
Aran. arcus tunica ul' fruma.
Arunus. illuminās ul' illuminatio.
Arur: suscitās ignē ul' uigilia luminis
Arus. mensa ul' aurea. seu uigilās cōsilio aut suscitans festinationē.
Asa. tollens ul' factura hic p̄r. a. s. s.
Asue. sustollens aut plasmatio.
Asba. eius captiuitas ul' eius cōuersio. siū sustollens patrē aut plasmatio patris.
Asabias. colligēs dnm̄ aut cōgregans dnō. siū sustollēs patrem dnm̄ aut plas. patris dni.
Asach. factura corrupta ul' plasmatio consumbraculi. siū sustollēs fratrem aut tollēs fratru
Asadias. factura faciēs dnō ul' sus- tantē. stollens testimoniū dni. ꝯ aut ꝯgitatio.
Asahel. sustollēs dnm̄ aut plasmatio dei.
Asaph. colligēs ul' congregās siū collectio.
Asaia. faciet dns ul' faciente dnō siū sustollens dnm̄ aut plasmatio dni.
Asam. delictū ul' fumus. seu sustollēs populum aut plasmatio eoꝝ.
Asama. delictū eius ul' fumigatū eius. siū sustollēs populum aut plasmatio eoꝝ.
Asan. tollens donū ul' plasmatio gratie.
Asana tollēs donū eius ul' plasmatio gratie eius.
Asar. carcer ul' carcerās. seu factura suscitās aut sustollēs uigilantes. ꝯ uiditio
Asaratum. uincēs ul' exactor. siū sustollens uigiles uictores aut plasmationē suscitās
Asarel. carcer dei ul' carcerans deus. seu factura suscitās dnm̄ aut sustollēs uigiles dei.
Asarela. factura suscitās maledictionē l' plasmatio tollēs uigiliā maledictiōis.
Asaronthamar. beatitudo palme l' beatitudo cōmutatiōis siū arcuū amaritudinis aut uestibulum cōmutatiōis.
Asarsualim. diuites uulpes. ul' atriū uulpium. seu factura suscitās salutē aut plasmatio uigiles salutationi.
Asarsusim. diuites oppūnent l' uite ueritātes
seu factura suscitās equū aut plasmatio uigilās reuisioni. ꝯ studinis.
Asaronthamar. os amarū ul' silentiū commutatiū. seu factura faciēs uigilantē cōmutatiōis. aut plasmatio tollēs dolorē amaritatis.
Asgar. diuiculū ul' manechuiculo. seu factura estimās aut plasmatiōis estimatio.
Asiraton. uictor ul' exactor. seu factura suscitans suos iniquos. aut plasmatio uigilās testimonio meretriciū.
Asrahel. beatus deus ul' beatitudo dei. seu factura uigilās deus. aut plasmatio suscitās dnm̄.
Asimel. sustollēs excelsū dnm̄ ul' plasmatio excelsi dei.
Asnaii. plasmās iuuū ul' tollēs uetustatem.
Asobel. captiuus dei ul' factura uetusta.
Asoel: captiuus dei ul' atrii uetustatis.
Asoebel: captiuus dei ul' factura uetusta.
Ascalon. appensa ul' impensa. siū ignis infamis ul' ignis ignobilis. ꝯ infamis aut ignis ignobiles.
Ascalonite. appensi ul' impensi. siū ignei in
Ascphenez. tollens possessorē contemptibilē. ul' sustollens contemptiblem possessionē.
Asbnez. ignis aspsio ut ignis sic aspsus.
Asdod. dissolutio ul' effusio siū incendii aut incendium. ꝯ tio semper excelsa.
Ase. tollēs ul' factura siū sustollēs aut plasmatio.
Asebim. sustollēs semper excelsū. ul' plasmatio
Asebias. sustollēs dnm̄ ul' plasmatio dni.
Asebin. facture statio ul' plasmatio stationis.
Asedonias. tollēs pollicē dni. ul' factura immedio dnationis. ꝯ tatem.
Asech. factura corrupta ul' plasmatiōis umbraculi. siū sustollēs fratrem. aut tollēs fratrum.
Asedech. testa ul' sol. siū ariditas a siccitas.
Asedim. siccitas aridorum. l' subuuntia eoꝝ.
Asedoth phasga. abscisio ul' os ducti seu tollens aut plasmatiōis eductio. ꝯ tatis.
Asedoch: factura pabuli l' plasmatio uirioris
Asedoch phasga. eductio facture uiridis aut faciēs populum absconditus. ꝯ ꝯgitatio.
Aseph. atriū ul' uestibulum seu colligēs aut
Asem. sustollēs eos ul' plasmatio eoꝝ.
Asemona. festinās ul' os eius abo ossea abore.
Asen. sustollēs fontē ul' plasmatio oculi.
Asena. ignis aspsus ut ignis aspsio. siue sustollēs fontem eius aut plasmatio oculi eius.
Asenna. ruina eius ul' parpitās eius.
Asenna. ruina eius ul' parpitatio.

Asenna plur. auersonag. l' sapientas seitatis.
Asenech. ruina ul' peruersitatio, seu structura dedi
sensis. aut plasmatio eorum edificantis.
Asennens. leuamen meum ul' subleuatio mea.
Asenech. ruens ul' sapientas. siue ignis aspersus
aut ignis aspersio. Vel aut beati erunt.
Aser. atrium ul' diuitie. seu beatitudo quam beatus.
Aserite. atria ul' diuitie. seu beatitudines
Aserim. atrium uultum l' diuitie deuorationis.
Aserap. beatitudo mea ul' beati ere terram. siue
atrium meum aut diuitie mee.
Aserdan. exacuitus ul' iniculum eius. seu be
atum iniquum aut diuitie iudicantes.
Aserim. atrium ul' iudicium. seu diuitie aut
benedictio eorum. Vel beata donatio. Vel les.
Asermath. math. beatitudo dei. ul' que est
Asermoth. atrium mortis ul' diuitie mortis
Aseroth. atrium angustie l' diuitie tabules.
Aseroth. atria ul' uestibula. seu uille aut
beatitudines.
Asersual. beata salus ul' diuitie salutis.
Asersia. atrium gaudium l' beatitudo letitie.
Asem. nominatus ul' faciens nomen. siue sustollens
auditum. aut plasmatio famose auditionis.
Asema. os. ab osse non ab ore. ul' sustollens no
men eius a facie famosa auditionem.
Asen. structura dentium ul' plasmatio fructi
seu tollens nomen: aut sustollens camphorum
temptationis. Vel fortitudinis eorum.
Asermoth. suburbani ul' sub urbibus, seu
atrium indignationis rigide. aut beatitudo
Asergadau. atrium acuminis uultus. ul' diui
tie temptationis deuorantibus. Vel abscondes.
Asephi. tollens subito ul' structura eruentans.
Asphaur. equorum domitor l' structura aspectus.
Asphenez. equorum domitor l' structura [illegible].
Asphar. tollens onagrum l' plasmatio ferocitatis.
Asia. sustollens dominum l' plasmatio domini.
Asia. gradiens ul' eleuans. seu auferens a elatio.
Asiam. structure domini ul' sustollentes dominum sele
Asiam. elati ul' auferentes siue gradientes a
eleuati. Vel sia. aut plasmatio amabilis.
Asias. sustollens dominum ul' plasmatio domini.
Asien. miluus aut erodius. seu structura dilec
Asiel. sustollens dominum ul' plasmatio dei.
Asiel. gradiens deo ul' eleuatio dei.
Asim. sustollens eos ul' plasmatio eorum.
Asima. sustollens eos ul' plasmatio eorum.
Asimens. diriges sublimem l' directio tibuli.

Asiongaber. ligna uiri ul' dolatio hominis.
seu faciens merentes tollens sublimes.
aut sustollens dolores colliui sublimium.
Asir. uinculum ul' uinculatus seu structura uigi
lans. aut sustollens uigilantes.
Asitei. miluus ul' erodius. seu structure dilecte.
aut plasmatio eorum amabiles.
Asyria. structura uigilans domino aut sustollens
uigilias domini. Vel ul' directio.
Asyria. diligens ul' dilecta. siue dirigens
Asyrii. structure uigilantes domino Vel diligentes
Asyrii. directi ul' dirigentes. seu dilecti a
Asyria. structura laboris aut sustollens labo
Asmo. nouissime eius l' structura parientes. [l]rantes.
Asmodeus. structure iudicium l' plasmatio iudicantis
Asmona. festinantis ul' celeriter numerantis.
Assia. tollens serpentem ul' plasmatio columbe.
Asoph. collectio ul' uestibulum seu festinans
aut festinatio. Vel certum uitie a festinatio pa
Asom. silens. ul' os ab ore non ab osse. [l]uons.
Asemeth. os minax. ab osse non ab ore. l' sa
Ason. structura pupille l' plasmatio oceanea.
Asor. atrium ul' sagitta luminis. seu tollens fo
ram aut plasmatio iracundie. Vel iniquitatis.
Asoraddon. uictor ul' exacuatus. seu atrium
filii iniqui. aut tollens foram testimonii
Asoram. atrium excelsum ul' sagitta luminis
exaltati. seu tollens foram excelsum aut
plasmatio iracundie exaltate.
Asoth. sustollens signum l' plasmatio spatii.
Asothite. tollentes signa l' structure spatiales.
Asra. diminutio l' diminutus. seu tollens
magistrum aut plasmatio magisterii.
Asrael. diminutus deo ul' sustollens magi
sterium dei. Vel dominium ipse a dominatio [illegible].
Asrabi. beati faciens ul' beata commotio. seu
Asrbel. beatus deo ul' beatitudo dei. seu tollens
magistrum dominum a plasmatio magisterii dei.
Asriellite. beati dei ul' beatificantes dominum a
plasmatio magisterio dei.
Asraol. ignis germinatum ul' ignis parturientium
Astari. caula mea ul' presepe meum.
Astari. ouile meum ul' cubiculum meum. siue
atrium meum aut structura explorationis.
Astaroth. ouile ul' structura exploratorum
Astaroth. atria ul' cubiculum seu caule a
Astarothites. ouile l' structura. [presepia.]
Astarothites. caula l' atrium seu presepe.
Astathen. structura superflua ul' plasmationis

sup̄fluitas. ſ stnuitatis.
Astra ges. uoluntas festiua. ul̄ ꝯsiliu͂ fe
Asub. fcura incendu͂ ł plasmatio ꝯ ui̇̄sioīs
Asupha. tollēs subito. ł fcura eructās
Asueus. bāttudo ul̄ atriu͂ eī.
Asum. a os eoꝝ ul̄ fumigans eoꝝ. ſ eoꝝ
Asim. fcura decenea ul̄ tollēs pupillā
Asir. diues ul̄ bātus. seu fcura luminis
aut tollens incendiu͂.
Asiri. diues m̄ ul̄ atriu͂ meu͂. seu fcura
luminis mei aut tollēs incendiu͂ meu͂.
Asirim. diuitie ul̄ bātitudo eoꝝ. seu
fcura illumināc eoꝝ. ā tollēs incendiu͂ meu͂.
Asur. tollēs robustu͂ ł tollēs acbitatē.
Asur. sustollēs muru͂ ul̄ tollēs āgustiam
seu fcura ꝯtinēs ā plasmato directōis.
Asyr. negotiator ul̄ negotiatio. siu͂ ne
m̄ aut ignis illuminatio. ſ gradiens.
Asur. dirigēs ul̄ dirigēs siu͂ bātus aut
Asurim. sustollens muru͂ eī. ul̄ tollens
acerbitatem. ſ directa est.
Asuri. faciēs robustos eos ul̄ plasmatis
directa est. siu͂ tollēs angustias eoꝝ aut
sustollens ꝯtinentiā eoꝝ.
Assurim. nemora ul̄ igniu͂ illuminatiōes.
seu negotiatores aut negotiatiōes.
Asurim. dirigētes ul̄ diligentes. seu bā
ti aut gradientes. ħ p̄. a. s. t.
Atha. tps ul̄ peccm̄ seu delinqs ā tp̄al.
Athac. peccor humil ul̄ peccā retentio.
seu delinquēs fri aut tp̄ul fr̄.
Atad. rami ul̄ testimoniu͂.
Atala. peccans dn̄o ul̄ tp̄alis dn̄i.
Atama. ꝯcupiscentia ł desideriu͂.
Ataia. tps dn̄i ul̄ tps eius. seu peccās
dn̄o ul̄ declinatio dn̄i. ſ deo.
Athanabel. tps meu͂ dei ł peccm̄ meu͂
Athanai. tps fluctuās ł peccor cōmot.
seu corōa dāti m̄ aut exploratio ꝯ̄
tificatiōis mee.
Athar. peccm̄ suscitans ul̄ tp̄al uigilia ē.
Athara. peccm̄ suscitās ł peccatoris uigil.
Athara. pec. sus. eī. ł peccoꝝ uigilia eī.
Atharim. exploātor ul̄ exploratio.
Atharoth. corone ul̄ ceuli.
Athuch. peccm̄ tpis ul̄ tps peccōris.
Athene. dispse ul̄ dissipate.
Athenienses. dissipati ul̄ dispgētes.
Athenobi. peccor latitās. ul̄ tp̄al latitio.

Ather. tps consurgēs ul̄ peccati effusio.
Athersata. tps cōsurgēs ꝯtri ul̄ peccor
effundens adusus. ſ ciatio.
Athiton. tps mediu͂ ul̄ peccatis dimi
diatio. siu͂ tps ꝯgregate iniquitatis aut
peccati ꝯgratiōnis inutilis.
Athpha. tps subitu͂ ul̄ peccm̄ eructans.
Athul. pecci germen ł tps inueterās.
Athita. tps querēs ł deserti silentiu͂.
Atholus. tps ꝯsiliu͂ ł pecci cōmixtio.
Athaniel. respōdēs d̄s ul̄ tps eī dei.
Athupha. tps subitu͂ ul̄ pecci infirmitas.
Athul. tps subitu͂ ul̄ peccata festināc. p̄. a.
a Aua. iniquus ul̄ iniqtas. ſ subūsio eoꝝ. s. v.
Auim. fons ul̄ motus. siu͂ mouēs eos ā
Aui. ferox ul̄ ferocitas. siu͂ iniqs m̄ aut
iniquitas mea.
Auil. insipiēs ul̄ stultitia. ſ saluatio.
Auim. aceus lapidu͂ ul̄ iniqtas eoꝝ.
Auisa. uoluntas mea ul̄ iniqtatis mee
Auith. iniqs ul̄ iniquitas ſ eoꝝ.
Auoth. uita ul̄ gl̄a seu uille ā ciuitates.
Auothiair. gl̄a luminis ul̄ uita illuminās
seu uille uigilantiu͂ aut oppida illu̅a
Auothiair. uinculu͂ uigil ul̄ sedes uiglie
seu cōmoratio illuminās aut lanabu
la illuminationis.
Auraton. frugifera ul̄ puluerulenta
siu͂ ubtas aut de cinere ueniens.
Auphratonite. frugiferi ł pluerulenti.
seu uberes aut d̄ cinere uenientes.
Augusti. sollēpnitē festes ul̄ sollēpnitas
Aulon. uall̄ grādis ul̄ uall̄ campestris.
Aunim. meror eoꝝ ul̄ labores eoꝝ.
Aunā. iracūdia ul̄ iracūdias.
Auran. irascens ul̄ iracundia.
Ausitidis ꝯsiliu͂ ul̄ ꝯsiliatrix. hic p̄. a.
Axa. furor ul̄ fimbrium. seqū. x.
Axan. claudicans ul̄ irascens. hic p̄. a.
Axath. mediana ul̄ medietatī. s. z.
Aza. uidēs ul̄ robustus seu fortis dn̄i
aut fortitudo dei.
Azabias. uidēs p̄rem dn̄m ul̄ fortitudo dn̄.
Azbel. uidēs dn̄m ł fortitudo dei.
Azam. uidēs eos ul̄ fortitudo eoꝝ. ſ oris.
Azanoe. fortitudo cōmotiōis ł uisio qeti
Azara. tonsu͂ ul̄ crepidu͂.
Azaria. auxiliu͂ dn̄i ul̄ auxiliator ē dn̄s.
Azariam. adiuuās p̄ptm ul̄ auxiliu͂ p̄pli.

ſuū dorſū eoꝝ. aut crepitudo eoꝝ.
Azaz. cōueniēs ul' apphendens. ſeu uidēs
fortit' ul' uiſio fortis. ſ uiſio dn̄i.
Azaas. cōtinēs dn̄m ul' apphenſio dn̄i.
ſeu uidens fortiter dn̄m aut robuſta
Azbel. uidens ueta ul' robuſt' uetuſtate.
Azbellite. uidētes ueta ul' ro. uetatib;
Azboch. uidēs uomitū l' uidēs i uomitu.
ſeu fortis uetuſtas aut fortitudo lugētiū
Azgad. uidēs mare l' fortitudo maris.
Azeath. uidēs dolētē ul' uidēs cōponētē.
ſeu fortis molans a fortitudo patre.
Azeb. pgens ul' ambigēs. ſeu uall' deuo
rās aut uallis trepidationis.
Azeca. fortitudo aut decipla. ſiu robuſta
aut clauſa peſſulo. ſ tū latrunculū.
Azer. auxiliū ul' ſāficatio. ſeu fortis cō
ſurgēs aut uidens uigilias.
Azgad. fortis tēptatio ul' uidens acume
Azi. fortis m̄s ul' uiſio mea.
Aziā. uidēs pplm ul' fortitudo eoꝝ.
Azias. uidens dn̄m l' fortitudo dn̄i.
Aziel. pgens ul' pficiēs. ſeu uidēs dn̄m
aut fortitudo dei. ſ titudo dei.
Azia. fortis uiſio l' uidēs uiſione.
Aziel. pgēs ul' abiēs. ſeu uidēs dm̄ a for
Azie. fortit uigilās aut uidēs uigilias.
Aziza. fortis iſta ul' uiſio iſta.
Azmath. uidēs mortē l' fortis mortuus.
Azmooth. fortis morte l' apphēdēs mortē.
Azmoth. fortis incluſio ul' apphēdēs dōnē
Azor. adiutus ul' auxiliator. ſeu uidēs lu
m aut fortit' incēdius.
Azozia. icēdēs dn̄m ul' incēdiū dn̄i.
Azotus. incēdens ul' icēdiū ſiu ignis pat
truelis aut ignis patrui mei.
Azrihel. adiuuans dn̄m ul' fortitudo dī.
Azoeu. incēdētes ul' incendia. ſiu ignes
patrueles aut ignes patrui mi.
Azotide. icēdiū ul' ignis patruel. ſ tio.
zuba. relicta ul' deſta. ſeu relictio a dō
Azur. adiutor lucis l' auxiliū igneū.
ſeu uidēs lum̄ a robuſtū icendiū.

Hec ſūt intpc̄ hebr nomi incipientiū p̄.

Baana. uenit B. litteram.
Bredēs ul' ueū penſio. ſ trator.
Baal. uir ul' uetuſtas. ſiu hūs a duo
Baalaanam. ueū hoc donū l' hūs eam
grām ſeu uir grat' ei a duomtoꝝ gr̄i
ficatiois. ſ deuorans fedus.
Baalaſor. uetuſtas deuorās atri ul' ſ
hūs ſagittā lumnis. ſeu uetuſtas tol
lens foramina uir plaſmator iracūdie.
Baalath. uir aſcēdens ul' hūs aſcēſionē
ſeu uetuſtas tpis a duōato peccatoris.
Baalberith. uir hūs pactū l' uetuſtas
Baalpharaſim. uirgs deuoratores diui
dens. ul' hn̄ua uetate diuiſio.
Baalpheor. uir hūs hyatū. ul' uetuſtas
deuorans oſ pellis ſupius
Baagad. uir fortunatus ul' hūs tēpta
tionem. ſeu uir accietus latrūculꝰ aut
uir deuoratoꝝ. ſ amis donationē.
Baalia. uir hūs donū ul' uetuſtas duo
Baalim. aſcendentes ul' ſupi.
Baalim. uiri ul' hntes. ſiu in ſupioribꝫ
aut deuoratores. ſ ſuptio.
Baalis. uetuſtas uiri l' hns aſſuptioēm.
ſeu deuorās uiril aut uetuſtatis aſ
Baalmaon. deſcendens humil' ul' dſcē
ſio humilitatis. ſeu uir hūs cōſiliū
aut uetuſtas deuorans hītaculū.
Baalmeon. dſcēſio humil' ul' deſcēſus hu
militatis. ſ uetas eī a duorato pnapis
Baalmetar. hūs eī ul' uir expncpe. ſeu
Baaloth. aſcendentes ul' in aſcēſionibꝫ
ſeu uir hūs tps aut uetuſtas deuorans
penſionē.
Baalſaliſa. hūs uitulā conſternantē l
hūs uitulā oſſeratā. ſeu uetuſtas deuo
rans tēni a uir hūs uitulā triēnalē.
Baalthaſar. uir hūs palmā ul' uir hūs
amaritudinē. ſeu uetuſtas deuorans
cōmutationem ſ ſpōdēs a ueū penſio.
Baalia. uenit datus ul' ueū grāficatus.
Baana. filius eī ul' ueniēs ei. ſeu ueū re
Baani. ueū datus m̄ ul' ueū grāficatus m̄.
Baani. ueniēs m̄ ul' fili m̄ seu ueū ren
dens m̄ aut penſio mea. ſ cōmutando.
Baari. ueū rendēs ul' ueū penſio mea.
Baari. fontes ul' putei ſiu inuētie aut l
Baarias. ueū rendēs dn̄s l' ueū penſi dō.
Baara. ueū tollēs ul' ueniēs ſcura.
Babathya. tranſlatꝰ tpr ul' cōfus peccator.
ſeu tranſlatio tpr' a cōfuſio peccatoris.
Babylon. cōfundens ul' cōfuſio. ſeu tranſ
ferēs aut tranſlatio. ſ a tranſferentes.
Babylonū. cōfuſi aut tranſlati ſeu cōfundētes

Babel. ꝯfūdēs ul' ꝯfusio seu transferens aut translatio. hic ꝑ B. sa. c

Bachar. uetustas insaginatē l' ingressus ē.
Bachachar. uetustas insaginatē l' lugor ingressus est agnus. ł ius lugentis.
Bachanor. lugens lucerna ul' ingressus ē agg.
Bac. uetus ul' lucē. siū lugens a inuocatu.
Badaes. lucens fortis l' uetustas i uomitu.
Badachar. uenit ꝯpugni hic ꝑ. b. sa. d.
Bud. uen̄ tumulus. ul' uen̄ merens l' uen̄ turbatio. ł ꝯfusio a uen̄ sufficiens.
Badad. maximus ul' excelsissimus. seu uenit
Badadi. maximus m̄ l' excelsissimus m̄s. seu robur meū aut sufficientia mea.
Badaias. ꝑcipiens dn̄o l' iudicatio dn̄i. seu uen̄ dn̄s aut uen̄ dn̄atoꝝ.
Badal. ꝑcipiens ul' sublimitas. seu uen̄ ꝯ scendens aut uen̄ infirmitas.
Badam. solus aut in iudicio seu uen̄ ipse aut aduenit eoꝝ. ł ni a uen̄ grassificatio.
Badan. ꝑcipiens l' in iudicio. seu uen̄ do
Badazer. maximū auxiliū l' excelsissimus sāsficator. seu fortis uen̄ a uen̄ septuo.
Badasea. filia septē ul' filia uicinitati. seu uen̄ eloquens aut uen̄ ꝯsilio.
Badsuba. filia deꝑcationis ul' filia sacietatis. seu uenit ꝯuitens aut uen̄ incendiū. I sta est Bathsuba ul' Bersabea. Bersabee inter ꝑ̄tatus. ł ine hic ꝑ. b. sa. s. h.

Bahem. locus in te mee. ul' locus suscipiens
Baen. inigs oculus ul' iniqtas fortis. seu uen̄ fortis aut uen̄ oculus. hic ꝑ sa. s. g.
Bagad. uen̄ accinctus ul' uen̄ i festina. seu uen̄ latrunculus a uen̄ temptatio.
Bagal. omis ul' uigil. seu uen̄ actuus aut uenit in uolutio. ł etatoie. ł agentiū.
Bagalia. excelsius tpr ul' sublimitas pec
Bagathen. uen̄ tactus uidens. l' uen̄ tristis
Bagoaim. sublimitas deuotās eos. ul' in giuim uultus eoꝝ. hic ꝑ. tha. s. h.

Bahen. locus ul' meus. seu uen̄ locus aut locus eoꝝ. hic ꝑ b. sa. s. i.
Bai. filius mis ul' ueniens in. hic ꝑ b. sa. s. l.
Bala. absorta ul' inueterata. seu absorbens aut inueterans.
Balaa. absorbens eū ul' inueteratio eius.
Balaach. deuorans ul' ꝑcipitans. siū absorbens fr̄em aut inueterans eos.
Balaam. uani pplus ul' sine pplo siū inerans aut

ꝑcipitans fr̄utatem. ł deuorans
Balaa. turbans gentem ul' ꝯgregans pplm. siū absorbens eos ul' absque diuitiis eoꝝ.
Balaam. diuinans dn̄m ul' deuorator dn̄i. siū absorbens gentes aut inueteratio gtis.
Balaumam. habens gtam ul' inueterata uisione. siū absorbens dn̄m aut ꝑcipitans gtis. ł elisio. ł tatio testimonii.
Balach. lugens ul' tuens siū inuoluens aut
Baladan. absorbens testes ul' inueteratis frutate. seu ueniens ei iudicare aut ꝑcipi
Baladan. uetustas sola ul' inueteratis testimonii. siū absorbens ꝑꝑuos aut inueteratas patrueles. ł uetator iudicii.
Balaam. uen̄ sibimet iudicans l' uanitas ꝓ semetipso. seu absorbens iudicem aut in
Balagad. absorbens latrunculos seu ꝑcipitans temptationem ł tra angustie.
Balan. turbatio ul' ꝑcipitatū.
Balamam. ꝯuator ipi ul' ꝑcipitator eoꝝ.
Balanan. clamans dn̄m ul' ꝑcipitans gtem.
Balalor. ascendens artū ul' hns sagittam luminis. siū absorbens fortes aut inueterata
Balad. absorbens pctm ul' inueterans tpr.
Balad. lugens ul' inuoluens. seu lugens aut elisio. ł iuxta. ł aut inueteratio iudicii.
Baladad. uetustas sola ul' uetustatis so
Baladan. uenit sibimet iudicans ul' uanitas ꝓ semetipso. seu absorbens iudicem
Bale. ꝑcipitans ul' deuoratio. ł siū ꝑcipitatū.
Baleite. deuoratores ul' ꝑcipitatores.
Balee. absorbens ul' ꝑcipitans. siū absorbuit
Balida. uarietates cognoui ul' uariatoꝝ cognitio. siū absorbens testimonii a inueteratio sciutatis. ł hēt a inueterati uersionem.
Baloch. ascendens ul' in ascensionibus. siū absor
Balsalisa. hns uitulā ꝯstitutam ul' hns uitulā ꝯstitutam. seu uetustas deuorans tritū a hns uitulā trienalē.
Baltasar. caput capitis ul' absorbens diuitias.
Balastus. hns uictū ul' hns primū.

Bama. in quo l' ēē. siū hic ꝑ b. sa. s. h.
Bin quibus aut sup excelsa.
Bamoth. i morte ul' excelsa. seu mors ueniens aut mortis aduentus.
Bamothbal. excelsa i morte uen̄ hntis l' mors aduentus uetustati duorum. hic ꝑ b.
Bana. uen̄ uendens l' uen̄ uersio. sa. s. h.
Banaa. uen̄ uendens ei l' uen̄ uersio eius.

Banai. ueniens rendens mi uel ueniens responsio mea.
Bananias. edificans dominus uel testamentum tacitum
domini. seu reddens domino aut responsio domini.
Banaza. ueniens pendens eum uel ueniens responsio eius.
Banias. ueniens respondens tollens uel ueniens responsio plas
mationis. vel pendens peruenienti.
Banebarach. ueniens pendens fulminum. vel ueniens uel
fulgoris. seu ueniens pendens fulguritionis a ueniens
Banebarach. filius fulminis uel filius fulgoris.
seu filius fulguritionis a filius peruenientis.
Banetchan. filius fortitudinis uel filius necessitu
dinis. seu uocis fortitudinis aut ueniens confirmatio.
Bani. filius meus uel uenire eum.
Banni. potuere nostris uel unmechio mei.
Bannui. filius nostrum iuueniens. vel filius meus sepultus.
Baon. in iugiente. Require b. za. f. o.
Baon. uel de iniquitatibus.
Banon. uenit dolor vel ueniens iniquitatis. seu
ueniens murmurans aut ueniens mutilus.
Baori. in pelle uel in pellibus.
Baor. ueniens lumen uel ueniens foramen. seu uenit
pellis aut uenit incendium. Require b. za. f. r.
Bar. filius vel filiatio syriacum non hebraicum.
Bara. lectus uel creatum. sive fulcitura in malitia.
Barabas. filius patris uel filius magistri. syrum est pa
tiens et hebraicum. vel pacientis.
Barach. fulmen uel fulgor. sive fulguritionis aut
Barachel. fulgor dei uel fulmen dei sive ful
guritionis dei aut pergens deo.
Barachemmim. tabula uel creatura inferiorum.
Barachias. benedicens dominum uel benedictus domini.
Barachias. fulgor domini vel illuminatio domini.
sive fulguritionis domino aut responsio domini.
Barachiel. benedicens deo uel benedictus dei.
Barachiel. fulgor dei mei vel fulmen dei mei.
sive fulguritionis deo meo a responsio dei mei.
Barada. filius decoris vel filius decoris. seu filius
funis aut filius testimonii.
Barathel. benedictus domini uel benedictio dei. sive lectus
deo aut creatura dei. vel plasmationem.
Barasa. humiliter uel in egestate. seu ue
niens ad faciendum aut filius sustollens.
Barech. grando uel tempestas. seu filius fornicati
aut filius spiritualis. vel aut filius prauus.
Barasa. filius uidens vel filius fortitudinis.
Barech. grando uel tempestas. seu filius uiuax.
Barchumi. fuge eum quispiam vel quispiam fuga eius.
Barna. in mari uel filius aui. sive in clamore eius
aut in commutatione ipsius.

Barien. filius in malo uel filius maleficii quem
ipsum in nullis bar id est corrupte nominant.
Barieſu. filius ipse vel filius promere. seu filius com
motus aut filius faciens.
Barjona. filius columbe uel filius simplicitatis.
syrum est pariter et hebraicum. bar quippe sic propter
dicitur est syriace filius et iona columba.
Barica. phitonissa uel subitanea. sive ex
abysso aut profundum. vel mutationis.
Barnabas. filius consolationis uel filius prophete seu
filius uenientis aut filius consolationis.
Barne. filius motionis vel filius mutationis.
Barnee. electa commotio vel filius electe com
Barſabas. filius deuincens uel filius quietis ex
syro et hebreo compositum. seu filius iuramenti a
filius consolationis.
Barſemia. filius ceci uel filius cecitatis quem
corrupte quidam barthimeum legunt. vel nati
Bartimeus filius pinguedinis uel filius tumi
Bartolomeus. filius suspendentis me. vel filius sus
pendentis aquas. syrum est non hebraicum.
Baruc. benedictus uel benedictio. vel eius vel fusio Require
Barzareth. filius eius. uel filius fornicationis za. f. b.
Basan. bruchus uel pinguedo seu siccitas aut
Basar. infantia vel in angustia. sive infans aut
angustiatus. vel quia eum in angustia est.
Basara. infans ei uel infantia eius. sive angu
Baschima. confusio caloris vel angustia eiu
ditatis eius. vel uel defecatio
Baſelur. accepit uel defecatio.
Baſeluth. adepti uel defectionem.
Baſeclut. adeps uel defectio. seu defecit.
Basemath. deposita uel dereliquens seu uel
ens aut derelictio.
Basemoth. quiescens uel dereliquens tui in ol
bus aut in nobis. vel relinquens a derelictio.
Basias. adeps domini uel defecit dominus.
Basmath. deposita uel delinquens. seu de
Bathanim. domus pendentium vel domus pullita
tis eorum. vel fortitudo robusta. hic require b. za. f. r.
Bathuel. uirgo dei uel castus dei. Require b. za. f.
Baurim. electi uel electorum. seu iuuenes.
Baurimiter. fortis uel electus. seu iuuenis a
robustus. Require b. za. f. z.
Bazatha. contemnens eos uel despectus perdens.
Bazeotha. contemnens eum uel despectio eius.
Bazothia. contemnens dominum uel despectio domini. Require
Beam. unigenitus uel edificator populus za. f.
Bean. unigenite vel in migrans domina. Require b. re. f.

B hic p̃. b. 7 e. l. b.
Bebai. os uultus uel confusio deuorantis.
Becheelyas. melius hic p̃. b. 7 e. l. c.
dño uel pogenitus dñi.
Becher. ieiunus uel pogenitus.
Becherite. melius uel pogenita s̃ dñi.
Becherias. melius dño uel primogenitus.
Bechor. pogenitus uel unigenitus.
Bechori. primogenitus meus uel unigenitus m.
Bechorem. primogenitus tauri. uel unige
nitus timidus. s̃ natio.
Bechue. ieiunus grauis uel pogenita eorum
Bed. filia uel mensura. hic p̃. b. 7 e. l. d.
Beded. instauratio uel instaurans. seu in
sa diuinitas aut filia uoluptuosa.
Bedsabee. filia septima uel filia iuramenti seu
inera saturitatis aut filia sacietatis.
Bedsan. filia dirum uel mira iniq̃ seu filia in
quietis aut ipsa iniquitas.
Bedellion. lapis l' carbunculus. hic p̃. b. 7 e. l. e.
Beel. uetustus deus uel uir deuorator. siue
dñus uetantis aut habens uetustatem.
Beelphegor. uir habens hyatum. uel uetus deus hiat
tui dñus uetantis hiantis. a uetus duotan
os pellis superius. ubi e papius simulachrum
ignominie. s̃ sicut deuorantis muscas.
Beelsephon. uir habens archana. uel dñus aquilo
nis. seu uetustus dñus habens speclam aut
uetustas deuorans ascensione specu.
Beelzebub. uir muscarum uel princeps mu
scarum. seu uetustus deus habens muscas uel uet
ceimoth. animal uel animalis seu bestialis a bestia.
Beera. fons eius uel puteus eius. siue l' lumine
aut putei eius. s̃ aut putei mei.
Beeri. fons meus uel puteus meus siue l' lumine
Bega. sublis uel excelsa. hic p̃. b. 7 e. l. g.
B siue sublimitas aut celsitudo. s̃ t'orum.
Begdi. iugum uultus uel sublimitas deuota
Beguai. excelsus meus uel sublimitas mea. seu
fabrica uultus aut fabrica deuorata.
Begui. excelsus meus uel sublimitas mea. s̃ eam
Beguinim. fabrica cementarii l' fabrica cementi
Beelmon. uetustus deus hic p̃. b. 7 e. l. a. h.
B hytaeli. l' dñus habens domicilium uetantis.
Bel. uetustas uel absque eo. hic p̃. b. 7 e. l. i.
Bela. hyrtus uel inglutitum. seu uetas est l'
absque eo s̃ parsimonia est nubium inspicatum.
Belath. habens uel hyrtus ab hyrcus non ab hyrcu.
Belath. uetustas pecti uel absque tpr.
Belathala. habens uel hyrtagine feminea ab hyrdis

Bethula. hyrtum apprehendens l' induitum senatum.
Bellecca. uetustas pogeniti dñi uel absque
nobilitate dñi.
Belga. absque motu uel uetusta commotio.
Belge. absque motu uel uetusta commotio.
Belgai. absque ualle uel absque praecipto. seu
uetustas uorarum aut uetitas dilatationis.
Bela. uetustus dñs uel absque dño.
Belapute eius uel in commote eius sunt in ual
le aut commutationes ipsius.
Belial. absque iugo uel absque dño.
Beliar. cecus lumen uel ceca angustia seu uetu
stas desinens uel absque conuentia.
Belimelech. deus meus rex uel uetustas mea
regnantis s̃ habitatione.
Belma. habens desiderium uel absque domicilio.
Belmeula. habens domicilium uel absque in
Belsan. uetustas dura l' ipsa iniquitas.
Belsar. absque pressura uel absque carbone.
seu uetustum uelatum aut uetitas angustia
Belsathim. absque gimie uel absque potione.
seu uetustas spinarum a uetustas retur
rectionis eorum. hic p̃. b. 7 e. l. n.
Ben. filius uel filiatio. s̃ a filius eius dey.
Benabinadab. filius patris mei uotiui. uel
filius patris mei spontaneus. s̃ seu filius est
Benabinadab. filius uoti
uus uel filius spontaneus
Benaiel edificatus deo l' edificatio dei.
Benail. filius dolorum l' filius penitentis.
Bendagar. cecus luminis l' filius puaricationis.
Benebarach. filius fulminis uel filius fulgo
ris. seu filius fulgurum a filiorum pcussio.
Benechain. filius eius uel filius surgentes sui si
l' necessitas aut filius necessitatis.
Benuenimam. filius meus uel filius in medio eorum.
Benuennom. filius ecce sunt l' filius ecce hi.
Benerdem. filius tonatus l' filius tortum g.
corrupte tamen et usus obtinuit.
Beneseth. filius imittens l' filius ostinationis.
Bengaber. filius uiri fortis uel filius uiuentis
Bennur. filius uiui l' filius ignis. | utilis.
Beni. filius meus uel filiatio mea.
Benni. filius regeres l' filius regenis.
Beniamin. filius dexterae uel filius utilitatis sunt
filius amaritudinis uel filius amarum.
Beniamin. filius dextere uel filius utilitatis siue
filius asinus aut filius asinorum.
Beniar. cecus lumen uel ceca angustia. seu
filius desinens a filius puaricationis.
Bennoni. filius merens uel filius doloris. seu

filius murmurantis aut filius inutilis.
Benoni. filius meroris uel filius inutilis mei. siue filius doloris mei. aut filius iniquitatis mee.
Benni. filius meus uel filiatio mea.
Bennui. filius regenerationis uel filius regenerans.
Bennun. filius suus uel filius piscis. siue filius uniens. aut filius sempiternus.
Benur. filius incedens uel filius lucido. seu filius luminis. aut filius igneus. p⁹ b. re. f.
Benzoher. filius huius paruuli. uel frater iniuriae. o
b Beon. pollex uel in medio. siue iniquitas mi nuimus. aut iniquitate dolens.
p⁹ b. re. f. Beor. impellens uel impulsio. siue iniquitas luminis aut iniquitas uicinitati. era. fons uel puteus.
n Bera fons eius uel puteus est. siue puteus.
Berameth. fons exaltatus uite uel putei alti.
Berchos. fontis calix uel putei potus.
Berdan. puteus iudicans uel fons iudicii.
Berea. puteus est uel filia est. hebraeum est pariter atque syrum.
Beri. puteus meus uel putei plurales.
Beria. fons domini uel puteus domino.
Berith. fedus uel pactum. siue est commota.
Bermoc. puteus in mancere uel filia elegans.
Bernice. puteus innocens uel filia eleganter commota. utrumque hoc nomen ex hebreo et syro compositum est.
Berrea. puteus eius uel filia eius.
Berroenses. filii eius uel putei eius.
Berothai. filia que uel puteus est. et hoc etiam nomen ex hebreo syroque compositum est.
Beroth. fontes uel putei. seu fons uenientis aut puteus tempus.
Berothi. fontes mei uel putei mei. seu fontes uulturum. aut putei deuorantes.
Berothi. fontes mei uel putei mei. seu fons uenientis me aut puteus tempus me.
Berothite. fontales uel puteales. seu fontes uenientes mei. aut putei tempestates me.
Bersa. puteus sedens uel fons uicinitati.
Bersabee. fons septimus uel fons uicinitati. siue puteus satietatis aut puteus sanitatis.
Bersith. in capite uel in capitulo. id est genesis que in capite omnium librorum posita est.
Bertham. fons altus uel puteus altissimus.
Berzellai. ferrum meum uel fortitudo mea.
Berotha. fontes eius uel putei eius. seu Besa. pinguedo mea | fons uenientis aut puteus tempus eius. hic p⁹ b. re. f. s.

b Besai. pinguedo mea uel ignominiosus meus.
Besaia. pinguis dominus uel ignominiosus domino.
Besamath. deliquens uel derelicto. siue pinguedo domini. aut confusio destruens.
Besemath. adeps uel defecatio.
Besee. pinguis uel ignominiosus.
Besellam. obumbrans eos uel obumbratio eorum.
Besodia. angustia misericordie dei. uel consilium mei domini.
p⁹ b. re. f. Beseleel. umbra dei uel obumbratio diuinum.
o Besloth. pinguis ligatus uel ignominie celato.
Besor. tribulatio uel angustia. siue carnalis aut pelliceus. hic p⁹ b. re. f. e.
b Beth. domus uel habitaculum. siue aut habitaculum eius.
Betha. requies uel requietio. siue domus eius.
Bethacarem. domus sterilis uel domus euntionis tristitie. siue samaritana habitabit intelligentia.
Bethaphureth. domus salutis uel domus uiuificantis. siue domus exclusionis aut domus mirabilis.
Bethaphe. domus erroris uel domus mali. non
Bethaple. domus oris uel domus discipline. siue domus laqui aut domus discipline.
Bethaphua. domus inclinans eos uel domus declinationis eorum. seu regens laborantium eius aut regis
Betio inclinationis eorum. siue est.
Bethagan. domus orti uel domus elationis.
Bethagla. domus uituli uel domus festiuitatis est uel domus defectionis aut domus plangentium.
Bethaglam. domus placentis uel domus festiuitatis eorum. siue domus deuorans eos aut domus ultimus eorum.
Betharim. domus ydoli uel domus ydolatrie siue
Bethathimoth. domus dextra uel domus adducens mortem. siue declinans.
Bethaloth. domus campestris uel domus in campestribus. seu requiei uacans aut regeneratione.
Bethamoth. domus mortua uel domus mortalium. seu regens mortuum aut regens mortuus.
Bethamara. domus pardorum uel domus amaritudinis. seu regens amaricans aut regens parum
Bethanan. domus doni uel domus gratie. seu regens donationis aut regens glorificationis.
Bethanath. domus pauperis uel humilitatis. siue domus non est pauper domini aut domus non est gratia dei.
Bethania. domus obedientie uel domus afflictionis est. siue domus domini aut domus glorificata domino.
Bethanoth. domus gratie uel domus uentionum. seu domus fontis aut domus fonte eius.
Bethara. domus aque uel domus putei.
Bethura. domus electionis uel domus electa. siue domus suscitans eum aut domus uigilantium est.

Betharaā. domꝰ mōtiū ul' domꝰ sublimita
tis eoꝝ. siū domꝰ suscitātis gētē ā domꝰ uigi
lantis ipso. ꝉ dꝰ uulis ā domꝰ uespertina.
Betharabi. domꝰ gādii ul' dom̄ multa. siū
Betharapha. domus sanās ul' domꝰ medicīe
seu requies medica ā regetio sanitatis.
Betharan. domꝰ ire ul' domꝰ sublīū uigilās ꝑ
Betharaā. domꝰ decora ul' domꝰ electa. siū do
mꝰ suscitātis gētē ā domꝰ humiliū.
Bethara. domꝰ uigilis domo ul' domꝰ suscitātis
gūficatōne. ꝉ mōtiū ā domꝰ ascensuū.
Betharam. domꝰ ire ul' domꝰ arce. siū domꝰ
Bethasan. domꝰ fimi ul' domꝰ delicī. siue
domꝰ tollēs donū ā domꝰ plasmata gētē.
Bethasan. domꝰ deponēs ꝉ domꝰ deposita.
siū domꝰ deponēs donū ā dꝰ dispositā gētē.
Bethauen. domꝰ ydolatē ul' domꝰ iutilis.
Bethaura. domꝰ fontis eē ul' domꝰ putei eē.
Bethazi. domꝰ putei mi ul' dꝰ i lumie mō.
Bethelbe. domꝰ oliua ꝉ domꝰ piguedinis.
Betheracon. domꝰ sculpta ꝉ domꝰ sculpture.
Bethegar. domꝰ agni ꝉ domꝰ cognitionis.
Betheur. domꝰ frigida ꝉ lapis adiutorii.
Bethugam. domꝰ uitula ꝉ domꝰ frumti.
Bethagon. domꝰ piscat tristis ꝉ dꝰ piscatū tristitie
Bethe. domꝰ eē ul' habitaclm
Bethel. domꝰ dei ul' habitaclm dei.
Bethelmelech. domꝰ uati ꝉ domꝰ ꝯsumpti
tatis. siū uter fultus ā uter subditaclm.
Bethen. uter ul' uter seu domꝰ fōtis aut
domꝰ oculi. ꝉ labii. sꝫ ē ī bethm.
Bethphage. domꝰ oris ul' domꝰ bucce. siū
domus oris uallū ā domꝰ maxille ul'
Bethphaleth. domꝰ saluās ul' domꝰ excludēs
seu domꝰ iustificās aut dꝰ admirabilis.
Bethsimoth. domꝰ dextra ꝉ dꝰ adducēs morte.
Bethphalet. dꝰ cūcedēs ꝉ dꝰ cōstitionis.
Bethcor. domꝰ hyatis ul' domꝰ hyatꝰ. seu dꝰ
oris pellicei aut domꝰ oris pelliū.
Bethphese. domꝰ turbēs ul' domꝰ cūcedēs.
siū dꝰ oris aut domꝰ odoris florentis.
Bethgader. domꝰ muri ꝉ domꝰ macherie.
Bethgamul. dꝰ retribuēs ꝉ dꝰ retributiōis
Bethiesemoth. domꝰ desiderii dulcis ul'
domꝰ desiderate dulcedinis.
Bethim. domibꝫ ul' domꝰ plalis centiū.
Bethia. domꝰ dni ul' domꝰ illuminatiōis
Bethlabaoth. domꝰ uenientiū ul' domꝰ igūli
Bethleem domꝰ panis ul' domꝰ refectionis.
Bethleemite. domꝰ paniū ꝉ domꝰ refectiōū.
Bethlenabot. dꝰ uenientiū ꝉ dꝰ edificantiū.
Bethmacha. domꝰ molli ul' dꝰ ꝯfracta siū
domꝰ pattiētie aut domꝰ ingeniosa.
Bethmaon. domꝰ habitacli ul' domꝰ inhitōis
Bethmarchaloth. domꝰ curruū ul' domꝰ
qdrigarꝫ. ꝉ quadrigantium.
Bethmarchaloth. domꝰ ꝯiugarꝫ ul' domꝰ
Bethmacha. domꝰ tributi ul' domꝰ humilitꝰ seu.
Bethmorre. domꝰ archemi ul' domꝰ ꝯsilii.
siū domꝰ archarioꝫ ul' domꝰ gallioꝫ.
Betheumra. domꝰ pardoꝫ ꝉ dꝰ amaritēas.
Bethoralꝫ. domꝰ humil ul' domꝰ uespera.
siū domꝰ heremi aut domꝰ leoꝫ q̄ sunt
iuxta inhitabilē.
Bethoro. domꝰ ire ul' domꝰ magni.
Bethoron. domꝰ ire ul' domꝰ arce. siue do
mꝰ montiū ā domꝰ ascēsus uliū.
Betholath. domꝰ coronea ꝉ dꝰ inmculata.
Bethnoth. domꝰ plateiꝫ ꝉ dꝰ latitudōis.
Bethsabee. domus septē ꝉ dꝰ iurāmti siū
domꝰ habitatiōe ā domꝰ satietatis.
Bethsachath. domꝰ cunātiū ꝉ domꝰ figlꝫ.
Bethsaida. domꝰ frugū ul' domꝰ pecudum.
siū domꝰ peculiaris ā domꝰ uenatoꝫ.
Bethsamis. domꝰ solis ꝉ domꝰ illuminatiōis.
Bethsamite. domꝰ sol ꝑit ꝉ dꝰ illumiū fōtis
Bethsan. domꝰ dormientis ꝉ dꝰ securitatis siū
domus abundantie ā domꝰ egressionis.
Bethsames. domꝰ solis ul' domꝰ illuminās.
Bethsimoth. domꝰ obediēs ꝉ domꝰ obedienti
Be. siū domꝰ audiēs merore ā domꝰ deponēs
iusticiā. ꝉ mortificās ā dꝰ mortificatōis.
Bethsimuth. domꝰ loci ul' domꝰ locoꝫ. siū do
ethsur. domꝰ arcta ꝉ domꝰ angustie. siū domꝰ ꝯ
tinētis aut domus fortitudinis.
Bethsura. domꝰ fortis ul' domꝰ directa siue
domꝰ muralis aut domꝰ ꝯtinentie.
Bethsura. domꝰ muri ei ul' domꝰ dirigētis ei.
Bethsura. domꝰ arcta ei ul' domꝰ angustie ei.
siū domꝰ ꝯtinētis ei ā domꝰ fortitudinis ei.
Bethsura. domꝰ dirigētis eos ꝉ dꝰ muri eoꝫ.
Bethsura. domꝰ robusti ꝑi ul' domꝰ ꝯgelātis
ipsum siū dꝰ ꝯtinēs eos aut dꝰ arcitatis eoꝫ.
Bethula. uirgo ul' casta siū domꝰ dolens ei
ul' domꝰ pariens ei. ꝉ ꝯiugꝫ gentis.
Bethula. uirgo dni ul' casta dno. siū dꝰ
dolēs dno aut domꝰ pariens dnm.
Bethurlarma. dꝰ ignis subl'is ul' domꝰ leon

Bethzacharam. domus memorie uel domus rememorationis. hic p b. re. l. z.

Bezech. fulgurat uel egestas. siue micans aut contemptus uanus.

Bezecha. micans ei uel egestas est. siue fulgurans eum aut contempnens uanitate est. hic p. b. l. i.

Byblii. uberum uel ubertati.

Bythalassum. filiorum commixtio uel filiorum commixtio.

Bithya. filia domini uel filia canans. ipsa est filia pharaonis que adoptauit moysen.

Bithinia. filia mirabilis uel filia speciosa.

Bitie. sobrius uel moderate.

Bitientes. sobrii uel moderati. hic p. b. l. o.

Boanerges. filii tonantes uel filii tonitrui.

Boanerges. filii tonantes uel filii tonitrui.

Bochi. uetustas uel ueteris. in muta.

Bochi. lugens uel luctus. seu uomens uel fluo

Bochim. luctus eorum dicit uel lugentium domini est. seu uetus domino aut in uomitu domini est.

Bochor. angustie est agri uel progenies in.

Bochorath. ieiunia pecudis uel primogenita temporis.

Bochri. dilectus meus uel progenitus meus

Bochur. progenies uel dilectus.

Bochem. pollex eorum uel in medio eorum.

Boni. pollex uel in medio.

Boni. pollex eius uel in medio mei.

Bonni. digitus uel in medio.

Booz. in quo robur uel in quo uirtus. siue in ipso fortitudo aut ipse in fortitudine.

Borith. fedus uel pactum. aut in ipso floruit.

Boses. absconsus uel absconsio. siue ipse floret

Bossoru. angusta uel capientes uel tribulatio festinans.

Bosor. tribulatio uel angustia. siue carne aut pellicule.

Bosora. tribulans eum uel in angustia est. siue caro eius aut annuntians ei. in angustia mea.

Bosori. caro uel annuntiatio. siue tribulans me a

Bostra. in angustia uel in tribulatione. hic p. b. l. v. Blastus. os exprimens uel labium expressum. v.

Bugaeus. excelsus uel sublimitas.

Bul. germen uel germinans.

Bucera. uenter uel uentris tentio.

Burros. uenter uel tentens uel colluptio.

Busa. confusio uel ignominia.

Buz. despiciens uel contempnens.

Buzi. contemptus uel despectus. seu despexit me aut contemptibilis michi.

Buzites. despectus uel contemptibilis. Hec sunt interpretationes hebr. nominum incipientium per c. litteram.

Cama. uoces uel ueloces. subaudi ueneris seu ecclesia ueni aut ecclesie aduentus.

Caath. patientia uel patientia.

Caathite. penitentes uel patientes.

Caath. dolens uel dolor. siue componens

Caathite. dolentes uel dolentes. siue componentes aut dentes molares. hic p. c. ra. l. b.

Cabalaum. preceps uel precipitium. seu precipitans aut precipitabit.

Cabaroth. memoria uel sepulchrum.

Cabaroth ataua. memorie desiderii uel sepulchra concupiscentie.

Cabesam. congregans eos uel ecclesia eorum.

Cabratha. qui   uel qui electum. hic p.

Cad. mare uel principium. c. ra. l. d.

Cademoth. mare mortuum uel principium mortis.

Cades. translata uel fons iudicii.

Cades. sanctum uel mutata. seu mare tollens aut principium plasmationis.

Cadesa. transferens eam uel fons iudicii eius.

Cadesa. seorsum uel sanctus eius siue mutata ei aut principium plasmationis eius.

Cadesbarne. sanctus motionis uel sanctus electe mutationis. [illegible]

Cadesim. commutati uel extincti.

Cadumim. mare rubrum uel mare antiquorum.

Cadumites. caligo uel tenebre. que nos [illegible] terra. q. ru. quadrante dicam. hic p. c. ra.

Caph. incuruans uel incuruatio. l. ph.

Caph. uola uel palma siue manus [illegible] tionis.

Caphurnaum. ager pinguedinis uel uilla consolationis

Capharsimala. manus sursum pestimonium uestimentum uel operatio singularis retributionis.

Captereca. manus robusta uel operatio perfectionis.

Caphira. operatio uel manus dissipata. p. c. ra.

Caphus. fugax uel inuestigator. seu uomens ore aut uomitu oris.

Caym. possessio uel lamentatio. siue acquisitus uel acquisitio.

Caynan. possidens ipsum uel lamentatio ipsius. siue acquirens eos uel acquisitio eorum.

Cayphan. possidens domum uel lamentatio domus. siue acquirens gentem a acquisitio dotationis.

Caleph. canis uel qui uincit. siue qui cor aut a qui omne cor. seu cor meum a qui omne cor meum.

Caluthi. qui uincens aut qui omne cor.

Calistenes. [illegible] uel exultatio pensionis.

Calubi. canis meus uel qui uincitur meus. siue qui

Caluola. spes tranquilla uel spes tranquillitatis.

Caluote. spes tranquilla uel spes tranquillitatis.

Cauthomon. loc̄ flet̄ ul̄ locus fletuū. h̄ p̄
Samua. statio ul̄ resurrectio. e. r. a. s. m.
Samuel. stans dō ul̄ refectio dei.
Samuellite. stantes dō ł refectores dei.
Samon. statio iniq̄ ul̄ refectio iniquis. s. n.
Sanna. fundū ul̄ calam̄ seu sp̄uantis au
cōspiratio. Notand̄ tamē qd̄ nōm latinū
canna de ling̃ hebrea sūptū sit.
Canath. emulatio ul̄ zelotipia.
Candaces. cōmutās ul̄ cōmutatio.
Canden. clangor ul̄ recursus. seu retinēs
ul̄ retentio. ł redēpta dn̄o.
Cappadocia. man̄ portans ul̄ man̄ explo
rantis. siū man̄ dn̄o redimētes ā man̄
Cappadoces. man̄ tortor ul̄ man̄ explorā
tes. siū manū redēpti dn̄o ā manu dn̄o
redimītes. ł tortoris ā man̄ exploratoris.
Capparis. manū redēpta ul̄ man̄ redēptor.
siū man̄ tortoris aut man̄ exploratoris.
Capseb. eccl'ia ul̄ cōgregatio
Capsebeel. cōgregatio dei ul̄ eccl'ia dei.
Captor. capadox ul̄ cappadocia. siū man̄
Capturim. cappadoces ul̄ man̄ torquētes
siū man̄ tortor. ā man̄ exploratorum.
Canaan. cōmutatio ul̄ cōmutatio. h̄ p̄. e. r.
Cananeus. cōmotio ul̄ cōmutatio. a. s. r.
Carenmiurbs. attrectās ul̄ ciuit̄ cōgregator.
Carelim. ciuitas gr̄e ul̄ oppidū donatoris.
Carchar. inuestigatio ł inuestigātes. siū
oppidū uigilans ł aut occursus igneus.
Caree. caluus ul̄ caluities. siū occurrēs igr̄
Careon. decaluātes eos ul̄ decaluatio eorū.
Cariath. urbs inuēta ł ciuitas seu oppidū
aut uilla. ł eorū seu uilla eorū ā oppidū eorū.
Cariathaim. pfecte uocata ul̄ pfecta uocatio
Cariathim. uilla eorū ł ciuitas ipsorū.
Cariatharbe. uilla quatuor ł ciuitas quatuor.
id est adā. abrahā. ysaac. et iacob. q ibi
sepulti sūt. ł fectionis. ł eorū.
Cariathbaal. urbs iurorum ul̄ ciuitas ...
seu uilla deuorans ā oppidū uetustū.
Cariathcema. uilla sitiens ul̄ oppidū de-
Cariathiarim. uilla siluar ul̄ ciuitas sil
uū. seu uilla deficiētis ā uilla defectoris
Cariathim. ciuitas maris ł oppidū maris.
Cariathsepher. uilla pulchritudinis ul̄ ciui
tas litterarum. ł uilla dolentium ā ciuitas dolatorum.
Caricia. ciuitas p̄litie ł oppidū ... seu
Carie. caluus ul̄ caluitiū siū occurrēs igneus aut
occursus igneus.
Carioth. occurrēs signū ul̄ occursus igneus.
siū caluus uendēs aut caluitiū tp̄ale.
Carith. occurrēs signū ul̄ occursus igneus.
Carmelus. mollis ul̄ tenellus. siū cognoscēs
circūcisionē ā scīa cōcisionis.
Carmellite. molles ul̄ tenelli. seu scientes
circūcisionē aut cogniti circūcidētibus.
Carmi. uinea mea ul̄ cognitio mea siū aquā
agnoscēs aut cognitio aque.
Carmite. uinee mee ul̄ cogniti mei siū agno
scens aquā aut cognoscētes aquam.
Carnaim. cornua ul̄ defensiones. seu ga
udens fructus aut diuisio cōmotionis.
Carno. cornua ul̄ defensio ł [illegible].
Carnon. cornu iniquū ul̄ defensio iniqui.
seu cōcidens meretrix aut diuisio nimia.
Caromel. mollities ul̄ teneritudo. seu cogno
scens circūcisionē ā scīa cōcisionis.
Caromellite. molles ul̄ teneri. seu scientes
circūcisionē ā cogniti circūcidētibus.
Carpū. sciente claue ul̄ cognoscētē perspicue.
Carthago. scrutatio ul̄ consummatio. seu
urbs meditās aut ciuitas solēnis.
Carthaginēses. scrutātes ul̄ cōsummati siū
ciues solennes aut urbane meditātes.
Cartham. pfecta uocatio ł uocationē pfectā
siū urbs ipsorū aut ciuitas eorū.
Carcus. pfecte uocans ul̄ pfecta uocatio.
q apud nos melius effertur p. q. litterā q̄m p c.
Casaia. summi dn̄i ul̄ principiū dn̄i. g̃ p̄. e. ra. s.
Caseon. dure forte ul̄ durā fortitudine.
seu summitas iniq̄ ā principiū immutatoris
Casphyra. summitas uidens moter. ł princi
pium uidentium eorū. ł eorū ā principiū eorū.
Cassia. summi dn̄i ul̄ principiū dn̄i.
Cassius. summitas ul̄ principiū siū summitas
Cassis. messis ul̄ nimis. seu summe uigilans
aut principiū uigilie. ł e. r. a. s. d.
Cassis summitas uiri ul̄ principiū assumptionis h̄ p̄
Catiuth. morsus pecti ul̄ cōgregatus tp̄r.
Catheth. mordens uiuū ł cōgregatus paupe.
Cauda. clangor robustus ul̄ patiēcia fortis
Caueptina ul̄ patina seu buccina. Ex isto
uerbo uidet' esse tractū nomen latinum. seu cla
gor tube aut clangēs cāuo. ł nebulas. h̄ p̄. e. s. d.
Cedar ul̄ tenebre. merens seu merēs ā te
nebrosus. ł oriens.
Cedemoth. an̄ cedēs ul̄ prius siū orientalia.

Cedes. antecedens uel orientalis. siue oriens.
Cedma. antiquorum uel antecedens. siue orientalis.
Cedmania. antecedentes uel antiqui tristitia seu priores aut orientales.
Cedmihel. oriens deo uel antecessio dei. hp. e.
Cedron. tristis meror uel tristis dolor. re.
Celatha. congregatio uel ecclesia uenit. s. e.
Cephas. petrus uel infirmitas. syrum est non hebreum.
Cephina. expiatio uel manus dissipata.
Cephirata. expians ungulem eius uel manum dissipationem suscitans.
Ceila. ad fundum labens uel suscitans ei. siue tollens sibi met aut sustollens semetipsum.
Cellaia. uox domini uel tollens sibi met dominum.
Cellasethim. uallis gigantum uel [illegible] fortium.
Celleab. uindicans patrem uel uindicatio patris.
Celleia. uallis domini uel cogitans domino. siue uindicans dominum aut uindicatio domini. siue grauis.
Celeon. uindicans dolorem uel uindicatio mi
Celesyria. uindicans [illegible] uel uindicatio sublimitatis.
Celethi. occidentes uel exterminatores.
Celeuma. antecedens uel orientale.
Celita. qui uindicat uel ecclesia ueniens.
Celmo. uallis robusta uel cogitatio fortitudinis
Clemens. celestis uel coronator. siue [illegible]. hp. e.
Cleophas. cognitionem [illegible] uel cogitatio [illegible] s. l.
Cleopatra cogitans [illegible] uel concione dissoluens. hic p. e. re. s. m.

Cemehel. oriens deo uel antecessio dei. hp. e. r.
Cennas. zelotes uel zelotipus. e. s. n.
Cenereas. possidens [illegible] uel possessio [illegible]. siue [illegible] intelligens.
Cendebeus. zelotes [illegible] uel ze
Cenerech. signum [illegible] uel qui lucerna.
Cenetoth. qui lucerna uel signa [illegible].
Cenez. zelotipus uel zelotes. seu possessio contemptus aut possessio contemptibilis.
Cenezi. zelotipi uel zelotes. siue possessores contempti aut possessiones contemptibiles.
Ceni. es meus uel [illegible] meus siue nidus meus aut possessio mea. hic p. e. re. s. p.

Cepsam. ecclesia uel congregatio. siue [illegible].
Cepsami. congregans eos uel hp. e. r. e. s. r.
Cereas. occidens [illegible] uel exterminator plus
Cerethi. occidentes uel exterminatores. [illegible]
Cereseus. tenebre [illegible] uel [illegible] hebreum
Cresta. uocata uel uocatio consummata. [illegible]
Ceretesci. uocati uel uocati consummati. hp. e. r.
Cesar. possidens uel possessor principatus. e. s. o.

Cesarea. possessio principis uel possessio principatus.
Ceselethaor. possessa principi lucis. uel possessio luminis aduenientis. siue [illegible].
Cesion. durus fortitudine uel durus fortitu
Cetheus. fixus uel absci[s]sus. siue constrictus aut nimius excessio. siue excedentes.
Cethim. fixi uel abscisi. siue constricti in [illegible]
Cethimoth. fingens [illegible] uel abundans [illegible] seu constricta [illegible] aut insania [illegible].
Cedron. tenebre uel thimiama.
Cedrom. tenebras eos uel thimiama eorum.
Cethura. iuncta uel copulata siue thimiama offerens aut thimiama excedens lumi.

Cilicia. ceus uel luctus. hic p. e. s. r. siue assumptio uel uomitus eius. siue possessio.
Cina. lugens uel luctus seu possidens aut
Cinam. lugens eos uel possidens eos. siue luctus eorum aut possessio eorum.
Cineus. luctus uel possessio.
Cinei. lugentes uel possidentes. siue [illegible].
Cinoth. lamentatio uel lamentationes seu lugentes
Cineus. lugens uel possessio, quod apud nos [illegible] effertur per q. litteram ut dicatur quineus.
Ciprus meror uel tristitia.
Ciprius. merens uel tristis.
Cipriarches. merens princeps uel tristitia principis inter hebreum et grecum compositum est.
Cirius. hereditas uel hereditator.
Cirinus. heres uel hereditas. quod apud nos melius effertur per q. litteram ut dicatur quirinus.
Cirene. hereditas uel hereditatio
Cirenei. heredes uel hereditas
Cirenenses hereditas uel hereditates.
Ciprus. sciens uel cognitio.
Cis. uir uomens uel durus.
Cison. uir iniquus uel uiuus mouens dolorem.
Cison. legificans eos uel durities eorum. siue impegerit in eos aut uomitus [illegible]
Cicii. amittens uel stupentes seu mirantes aut admiratio. Cichyri. conclusi uel conclusi uel plage consummationis. hic p. e. s. o.

Coph. uocatio uel conclusio. siue aurus aut exaltatio. siue aut congregatio.
Caph. mittentes uel congregationes. siue [illegible]
Cobila. inuestans uel inuestatio seruientes.
Cobilaam. inuestans populum uel inuestatio populi
Coho. exaltatio uel prestolatio. siue prestolans
Colaia. uox facta uel uocis factio. seu uox domini aut uox dominica.

Incipiunt interp. hebr. nominum incipientium per e. litt.

Ebal. vallis vetus vel vetus vorago.
seu vallis deficiens aut acervus lapidum.
Ebrona. transiens vel transitio sive transcendens
aut transgressio.
Ebiona. incantator vel incantatio sive
coniugium aut visio sempiterna. alias [illegible] mea.
Ebroni. transiens me vel transitio mea seu transcendens
Ebroni. temptator meus vel incantatio mea. alias me
sive coniugium meum aut visio sempiterna. [illegible]
Ebronite. transeuntes me vel mei. seu transeuntes animi
mei aut transgressiones mee. alias mee seu iuga
Ebronite. temptatores mei. a temptatione
Edaba. ornata vel voluptuosa. Req. e. c. d.
Edema. voluntas eius vel deliciose ornata.
Eden voluptate deliciosa vel orna
ta deliciose. alias aut delicie.
Eden. voluptas vel ornatus. seu divitie
Edenna. voluptas pulchra vel divitie pul
chre. sive ornatus pulcher aut divitie plenitudinis.
Eder. voluptas vigilis vel ornatus consurgens.
sive divitie effuse aut delicto consurgens.
Edes. delitias tollens vel voluptuosa plasma.
Edissa. delicata mulier vel voluptas assumpta.
Edna. voluptuosa pulchra vel ornamentum
pulchritudinis. alias sanguinea.
Ednas. ornamentum tollens vel divitiosa plasma.
sive delicatus species aut voluptuosus coluber.
Edom. rufus vel fulvus sive terrenus aut sanguineus.
Edoma. rufa vel terrena. sive rubea aut
Edrai. inundatio pastoris mei. vel inundatio
pastoris mei. alias inundatio pabulorum eorum.
Edraim. inundatio malorum vel nativi
tas pessimorum. sive descensio pastorum aut Req.
Effraim. crescens vel auctus. sive augmen e.
tum aut fertilitas. alias ter a crescentes. c. f.
Effremite. augentes vel aucti. seu fertiles
Effrata. videns vel frugifera. seu fertilis
aut pulverulenta. alias fecundus.
Effrem. auctus vel crescens seu fertilis aut
Effeta. adaperire vel apertus sis.
Effron. pulvis meroris vel pulvis inu
tilis. sive pulvis eorum aut ultio iniquitatum.
Effa. mensura vel effundens. sive resolu
tus aut resolutio. alias infusionis consummate.
Effu. mensura mea vel refectio mea. sive
effundens me aut dissolutus meus.
Effarit. dissolutio inpiorum vel effusio
Effrata. videns vel frugifera. r. e. u. s.

Effratei. fertiles vel frugiferi. seu videntes
aut pulverulenti. alias videns ymagines.
Ephreneus. effundens decorem vel dissol
Effer. mensura consurgens vel effusus vigilis.
sive dissolutus pellicens aut resurrectio.
Efferite. effusi vigiles vel mensure consurgentes
sive dissoluti pellicei aut resolventes co
surrectionem. alias refectio dissolvens vanitates.
Ephermesta. mensura effundens virum vel co
Ephesii. consilium meum vel anima mea. seu finis
eorum aut voluntas. alias in eis.
Ephesii voluntas mea in ea vel voluntas mea
seu fines eorum aut consolatores mei.
Effree. fecunditas vel augmentatio. alias mensura
Ephi. mensura trium modiorum. vel tres modii
Ephon. superinduitum vel superhumerale. alias ea.
Ephsiba. mensura rectitudinis vel voluntas mea
Eglathum. solempne mandatum. Req. e. c. g.
Egla humile vel domus vernationis.
Eglathiuis. solempne mandatum humilium.
vel electa domus veris assumpte.
Egeus. letus vel solempnis.
Egyptus. tenebre vel angustia. sive tribula
tio coangustians aut coangustatio tribulationis.
Egyptiacus. tenebrosus vel angustiatus.
sive tribulationes angustians aut coangu
stationes tribulans. alias festivitas.
Egla. vitula vel iuvencula. sive solempnitas aut
ipsa est michol uxor david que genuit ei ieth
raam. cum partu occubuit.
Eglaim. vituli vel iuvenculi. sive solempnes
aut festivitates eorum. alias iuvenci.
Eglon. vitulus meroris vel iuvenculus iniq
uitatis. sive solempne murmur aut festivitas.
Ela. maledicta vel terebintus. Req. e. c. l.
seu terebintus aut arbuscula.
Elaath. ad solum vel ad solitarium sive ad imum
aut maledictio pacti.
Elada. dei fuit vel dei testimonium. seu ma
ledictio fornicatur aut terebintus desudabit.
Eladea ascensio vel adascendens. sive dieci fui
tus aut maledictio testimonii.
Elada. ad scalam vel ad ascensum seu laus ne
prie super hanc fruitus aut dei scala. sive
aut in moe inextatur super hoc.
Elam. orbis vel seculi seu positus aut supplemi
nare. alias aut oppositio. alias natura.
Elam. vestibulum vel coemptio. seu despitiens
Elamite. orbes vel secula seu postea a seculum

Elamite. uestibula uel conpati. seu despiciētes aut oppositi. uel aut laudabit plasmator.
Elas. maledictus tempus uel facies orationem.
Elasa. oratio uel ad faciendum. seu laude faciens.
Elasi. oratio ad faciendum uel deum sustollens aut dei plasmatio. uel nā dicta dici uel laudo.
Elasar. hanc septimus uel hec septio. siue dei
Elasar. laudis carcere uel laus sustollentium. uigilanter. a laudans plasmans suscitanter.
Elath. unum uel uniti siue solutum a solutio.
Elath. aulonez uel terebinthus. siue deus peccans a maledictus ipse peccator. uel uir uel persequentur.
Elane. appellans uel persequutio. siue applica
Elbon. deus fortis uel robustus fortitudine.
Eldam. pars eorum uel testimonium eorum. siue deo surgens aut dei necessarius.
Elabam. pars eorum uel testimonium eorum seu dei portio aut dei possessio.
Eleath. portio uel portiuncula. seu portio temporis aut portiuncula pecodus.
Elchese. aduocatio uel aduocata.
Elchetus. aduocans uel aduocatus.
Elchesi. aduocatus meus uel aduocatio mea.
Eldea. ad sciam uel dedientia.
Eleale. concensio uel ad concensionem.
Eleaman. dei mei decus uel dei mei plenitudo.
Eleazar. deus meus adiutor consilii mei. uel deus meus adiuuans festinanter uel dei mei adiutorium.
Eleazar. deus meus adiutor consilii uel deus meus adiuuans festinanter.
Eleb. deus pater uel dei paternitas.
Elech. portio uel portiuncula. uel ascensio.
Elechite. portiunculo uel portiones.
Electe. ascendenter uel ascendentes siue ascendens.
Elel. laudans uel laudatio. uel minare eorum.
Elem. poster uel scala. seu uestibulum a supplicium
Elema. postis eius uel scalam eius. uel deum accipiens siue deum calens.
Elemon. scala dei uel ascensionem.
Elemon. grecus uel grecorum. uel discipulis.
Eleon. diuinitas uel ab laborantes. ipse est mons oliueti de quo dominus ascendit in celum coram
Elesa. ad consulam uel ad faciendum. siue deum sustollens aut dei plasmatio.
Eleuther. scalam ornans uel exercitum cohitando
Eliab. deus meus pater uel dei mei paternitas. h̄ p̄ter.a.c.i.
Eliab. uana absconsio uel nequaquam abscondit. siue deus pater eius aut dei paternitas ei.
Eliachi. deus meus resuscitabit. uel deus meus frater eorum.
Eliada. deus meus cognouit. uel deus meus audiens. siue dei mei scientia aut dei mei testimonium.
Eliadam. deus meus cognouit eos. uel deus meus audiens eos. siue deus meus sciuit eos aut deus meus testificator eorum. uel mei scius uel dei mei testimonium.
Eliade. deus scit cognitus. uel deus meus audiuit. uel deus
Eliam. deus meus populus. uel dei mei populus. siue deus meus mirabilis eius. aut deus meus miraculum eorum.
Eliasib. deus meus scientiam inclinat aut deus meus plasmationem conuertens. uel specialis aut deo meo quies.
Eliatha. deus meus tu. uel deus meus ueni. siue deo meo
Eliathim. deo meo calens uel dei mei callidus. uel deo meo surgens aut dei mei necessarius.
Eliaz. uestibula uel maledicti. seu poster a supra luminaria. uel meus nouum suscipiendus.
Elida. deus meus nouit. aut scientia dei mei.
Elidad. dei mei patruus. uel deus meus patruelis
Elidie. deus meus scit ipsum esse. uel deus meus sciens uiuere. uel deus meus nouit suscepte aut deus
Elielachi. acutus emissus geminus. uel emissio geminis acuta. siue deus meus scit portionem aut deus ipsius nouit principalem.
Eliezer. deus meus fortis uel deus meus adiutor. siue deo meo septus aut dei mei sanctificatio.
Eliphal. deus meus mirabilis. uel dei mei miraculum uel deus meus mirabilis saluans uiuenter. aut deus mirabilis uiuus pauidus.
Eliam. dei mei populus uel dei mei cogitatio.
Eliphalech. deus meus diuidens uel dei mei diuisio. siue deo meo donante aut deo meo donante.
Elimas. transgredi faciens uel ad confinia migrare ingrediens. uel regnum aut deus meus regnator.
Elimelech. ad regem uel ad principem. siue dei mei
Elion. excelsus uel sublimitas. siue dei mei dolor aut deo meo mutus.
Elionai. sublimis uiuens uel excelsus deuotio.
Elioreb. dei hiemis. uel dei mei tempestas.
Elisa. ad insulam uel dei mei salutatio.
Elisabeth. dei mei septima. uel deus meus cognitus. siue dei mei uirtuti aut dei mei satietas.
Elisaph. dei mei specula uel deus meus speculator. siue deus meus abscondens aut dei mei absconsio.
Elisaph. dei mei labium uel dei mei uinculum. siue dei mei speculum aut dei mei angustia.
Elisaphim. dei mei lex uel dei mei effectus. siue dei mei speculatorum aut dei mei uinculum.
Elisahe. dei mei saluus uel deus meus defendit me.
Elisama. deus meus adiuuit uel deus meus exaudiuit.
Elisar. dei mei princeps uel dei mei uelum siue

pri mis fortis aut pr mis coangustās.
Elise. dei mi salus ul dei mi ptectio.
Elisech. dei mi salus ul deus hic ē. siū ds mīs
saluās uitā aut deus mīs saluās puluerē.
Elisua. dei mi salus ul dei mi ptectio.
Elisur. dei mi murus ul dō meo ōtinēs. siū
pr mis fortis aut pr mis coangustās me.
Eliud. ds mis dns ul ds mis iste.
Elmadan. dei mēsura ul dei emulatio.
Elimelech. dei regnū ul deus rector.
...ad. dei re Elmodab. dei mēsura ul ad mēsurē eius populū.
...m nīr. Elmon. cōtēpnēs ul cōtēptꝰ.
Elmontablathaim. cōtempnēs palatia l
cōtemptꝰ obpbrior. ꝭ nēns me.
Elmon. locus ul iste. siū hic aut cōtēp.
Elnathan. dolens ul adiectio siū ad da
tem aut dei donatio. ꝭ cōr. hr. l. s. o.
Elo. ds ul deitas. siū exercitus ei ā exercit.
Elouplora. tīme militū ul oper eorū.
Eloi. ds mis ul deitas mā.
Eloim. deus eis ul deitas eorū. ꝭ fortitudie
Elom. exercitū fortitudinis ul exercitū
Elon. quercus ul roboreus. seu regio campe
stris aut exercitus fortitudo.
Eloth. arietatio ul arietis signū. siū ds
uidēs aut dei spūlis.
Eltulda. uana abscōsio l neqā absconditie.
Elthica: uanꝰ uomitus. l neqq uomēs.
Eltheco. pferēs ul platio eorū.
Eltheem. ptulit ul platio.
Eltheen. pferens fontē ul platio oculi.
Eltholech. natiuitas ul ad natiuitatē.
Eluan. exaltans ul exaltatio.
Eluid: glā abundō ul accipiēs gl̄iam.
Eliul: dei dolens. ul dni parturiens. hr p.
Emach. uallis ul pfunditas. e. g. m.
Emachim. ualles ul pfunditates eorū.
Emachihel: uallis diuina l pfunditas di.
Eman: caloris ul accipiēs. siū calor eorū
ul fortitudo eorū.
Emath. formidās eos ul acceptio eorū siū
Emindignans rigide aut īdignator rigidꝰ.
Emadeus. fortitudo eorū ul accipiēs eos.
siū indignās rigide ā idignatio rigida.
Emaus. mr festinās ul desideriū ōsilii.
Emma: mr ul desideriū.
Emmā. mr eorū ul desiderās eos.
Emmanuhel. nobiscū ds l nobiscū diuinitas.
Emmaus. mr festinās l desideriū ōsilii.

Emechasis. uallis cedēs ul uallis cessiōis.
Emer. ibi ul formosū formānās ā sociatō.
Emim. grī ul ipi siū horrēdi aut tibiles.
Emona. calor eius ul accipiēs eū. ꝭ ricis.
Emor. asinus ul asineus. siū loqēs ā amu
Emorith. mr lux mā. l desiderās desidiū. hr p.
En. fons ul oculus. ꝭ senautē oculꝰ eius. e. s. n.
Ena: ecce hec sūt. ul ecce oculos. seu fons
Enach. fortis ul potēs seu gigas aut tibil.
Enachim. fortes ul potentes. seu gigātes
aut terribiles. ꝭ fōs sufficiētes ā ocl̄s testiōn.
Enada. fons acutus ul oculi exercitio. siū
Enadab. fōs spōtaneus l oculꝰ uolūtaris.
Enadam. ocl̄s iudicās ul oculꝰ iudicii.
Enagalli. fōs iustitie ul oculꝰ uitulorū.
Enai. fons mis ul oculꝰ mis. ꝭ tres eorū ā celi eorū.
Enaim. ecce hi sūt ul ecce sūt oculi. seu fon
Enam. nubes ul ecce hec sūt. siū fontes eorū
aut oculi eorū. ꝭ tacēs ā ocl̄s donationis eorū.
Enarath. ecce cōcep ul ecce cōceptio
Enathain: donantē ul ds donantē siue fons
Enathon. dās grām ul donantis grām siue
fons dāns inugs aut oculꝰ datus [illegible].
Encenia: renouata dedicatio ul renoua
tiana dedicationis.
Endor. fons solitarius ul oculus subtil.
Enoe. fons generationis. ul oculus natus.
Eneas. paupr ul miser. siū uendēs ā pulsio.
Enehim. ecce ista ul ecce hec sūt.
Engadi. fons hedi ul oculus temptationis.
Engalim. fons iuuencis ul oculꝰ trāsmigrantis.
siue fōs reuelationis ā oculꝰ trāsmigratione.
Engannim. fons orti l oculus elationis.
Eniel. grā mea ds ul grā mea dei.
Enoch. dedicaui ul dedicatio. siū edificās
aut cū eo ambulans. ꝭ ā oculꝰ fortitudinis.
Enochite: dedicantes ul dedicaueri. siū re
dificantes aut cū ds ambulantes.
Enom: ecce sūt ul ecce hic ē. seu fōs robustꝰ
Enon. custus meroris ul oculus iniq. seu fōs
tristitie aut oculus mūmurationis.
Enos. hō desperatus seu iuorās ā uiolētus.
Entremon. fons excelsus ul oculꝰ sublimis.
Ensemes. fons solis ul oculꝰ mutatās hulia.
Epafras. crescere ul augmētū. hr p. e. s. p.
siū frugifer aut eq iudē uidēs. — pafroditon. fertile ul fingi
ferū. seu fertilitas
Epafroditus. frugifer aut secūs. seu fertil
aut fecunditas.
Epitania. supra luctū ul superlugentia.

Epicurei. sup(er) aute(m) u(e)l sup(er) curat(er).
Epienotion. sup(er) aute(m) u(e)l supl(em)ditu(m) tu(m). R(ecordatio) p(er)
Eran. uacuefac(er)e u(e)l uacuefactio. e.s.x.
Erastus. fr(ater) m(eu)s uide(n)s u(e)l fr(atr)is mi uisio. S(ed) n(on) u(idetur) absurde uocab(u)l(u)m figuratu(m).
Ereth. uigil uita u(e)l effusus pauore.
Ergab. lapis u(e)l lapideus.
Erioch. ebrietas u(e)l ad solitudine(m).
Erma. anathema meroris u(e)l anathema t(ri)stitie. s(eu) aut anathematizatio g(ra)tie. s(ed) uid(etur)
Ermã. auferre u(e)l ablatio s(e)u anath(em)a n(ost)r(u)m
Ermen. anath(em)a t(ri)stitie (ue)l anathematizans me
Erobon. dolor u(e)l dolor s(e)u in facie eor(um) u(e)l in facie doloru(m). hic p(ri)ma e.s.s.
Esaan. co(n)firmare u(e)l iuuare s(e)u sustolle(re) g(ra)tia aut plasmatio doctrin(a)e. s(ed) d(eest).
Esabun. ignis in eo u(e)l ignis in eis. s(ed) m(inus) r(ecte)
Esaam. co(n)firmo u(e)l innitor seu iuuare i(n) co(n)fir(mationem)
Esaim. uolu(n)tas meroris u(e)l uolu(n)tas fortitu(dinis)
Esai. incendiu(m) u(e)l insule libatio.
Esaon. uolu(n)tas meroris u(e)l co(n)siliu(m) t(ri)stitie.
Esaion. uolu(n)tas meroris (ue)l co(n)siliu(m) t(ri)stitie.
Esammai. iuuare m(e) u(e)l co(n)firmatio m(e)a.
Esaongaber. uolu(n)tas seu iuuenis (ue)l seu fortis op(er)atio aut co(n)siliu(m) co(n)fortate t(ri)stitie.
Esau. facere u(e)l f(a)c(tu)ra. s(ed) lapidu(m).
Esau. uanus u(e)l frustra s(e)u rubeus a(n)t(e) a(l)i(os)
Esbaal. ignis mane(n)s u(e)l ignem(en)tatio.
Esban. ignis in eo u(e)l ignis in eis. s(ed) q(uasi) s(in)e.
Esben. uenie(n)s u(e)l flatus. s(e)u ignis iudic(ii) aut
Esbon. flatus meroris (ue)l cingulu(m) t(ri)stitie.
Escha. co(n)te(m)pne(n)s u(e)l hitans co(n)spectio(n)em.
Eschaloth. uestigie u(e)l c(on)cidit gl(or)ia. seu uestigio so aut gl(ori)atio h(ab)ita occultu(m). s(ed) o(mn)e s(e)c(un)d(u)m ignem.
Eschim. co(n)te(m)pne(n)tes u(e)l h(ab)itantes co(n)specti
Eschol. totus u(e)l ignis om(n)is. seu tot(us) ignis
Esda. mis(er)icors u(e)l m(e)a.
Esdoth. effusio u(e)l incendiu(m).
Esdod. i(n)cendia u(e)l incendentes. s(e)u ignis patru(e)lis. aut ignis patru(u)m m(eoru)m. s(ed) m(e)a matutina.
Esdras. adiutor u(e)l auxiliu(m). seu m(e)a d(omi)ni a
Esdrelon. m(e)a dei u(e)l m(e)a mea d(e)s m(eu)s. s(e)c(un)d(u)m h(e)b(raeos)
Esdrin. adiuuans merentes u(e)l mis(er)icors iniq(uis)
Esebon. cingulu(m) t(ri)stitie (ue)l cogitatio meroris.
Esel. uicinus u(e)l uicinitas.
Eseli. uicin(us) m(eu)s u(e)l uicinitas mea.
Eselim. ap(u)d d(omi)n(u)s est (ue)l d(omi)no app(ro)pinquare.
Esemel. ge(m)ma u(e)l electru(m).
Eser. plasma u(e)l electio.

Esphata. fe(c)tura opi(fi)c(i)s. (ue)l plasmatio reg(i)o(n)is.
Esri. uicinus m(eu)s u(e)l uicinitas m(e)a. seu f(ac)tura laborans u(e)l plasmatio laboriosa.
Esmona. festinans u(e)l festinatio.
Esra. ig(ne) cecidisse(n)t seu fe(c)unditas i(n) d(e)structio.
Estai. indigena u(e)l orie(n)tal(is).
Estihel. auxiliu(m) dei u(e)l auxiliat(us) a deo.
Estoin. sagitta(m) uidens u(e)l sagitta uisionis. s(e)u nascens aut fortis iaculo gregu(m).
Eston. atriu(m) eius u(e)l atriu(m) eor(um). siue atriu(m) t(ri)stitie. aut atriu(m) iudicantis.
Estomite. sagitta(m) uide(n)tes u(e)l sagitte uisionu(m) s(e)u nascentes a fortes iacula gregu(m).
Estomite. at(ri)a eius u(e)l at(ri)a eor(um) seu atriu(m) t(ri)stitie aut atria iudicantis ir(ri)ta.
Esthia. ignis u(e)l cogitatio.
Esthima. ignis mane(n)s u(e)l cogitatio doloris.
Esthima. ignis mane(n)s ei (ue)l cogitatio dolorosa.
Esthimoi. ig(nis) mane(n)s eis (ue)l cogitatio doloris eor(um)
Esthuol. ig(nis) genitu(m) u(e)l ignis parturientu(m).
Estholite. ignee gementes (ue)l ignee parturientes.
Esthaome. cogitans dolore (ue)l cogitatio doloris
Esthaul. ig(nis) dolentiu(m) u(e)l ig(nis) parturientiu(m).
Esthoma. cogitans u(e)l cogitatio s(e)u co(n)certans aut co(n)tignatio.
Esthemo. ignis mane(n)s u(e)l cogitatio doloris.
Esthemon. ignis mane(n)s (et) c(etera) u(t) s(upra).
Esthinoe. femina u(e)l uere mulier. s(ed) t(e)r(tia).
Esthon. ignis meroris u(e)l cogitatio iniq(ua)
Esthai. robustus m(eu)s u(e)l p(er)fectio mea. hic p(ri)ma et
Esthia. fortis d(omi)n(u)s u(e)l p(er)fectio d(omi)ni. s(ed) t(ri)stitie. e.
Esthalon. incunabula meroris (ue)l repositio t(ri)stitie
Esthan. fortis u(e)l robustus. s(e)u fortis eor(um) aut p(er)fectio eor(um). s(ed) t(ri)stitie. s(ed) a p(er)fectio eor(um). th(e)t(a)
Ethalon. incunabula meroris (ue)l repositio. t(ri)st(itie)
Etham. fortis u(e)l robustus. s(e)u fortis eor(um)
Ethan. ascende(n)s u(e)l ascensio seu fortis dono aut robustus g(ra)tie. s(ed) dono a robusti g(ra)tie.
Ethanim. robusti u(e)l robustor(um) seu fortes
Ethehel. robust(us) d(eu)s u(e)l p(er)fectio d(e)i.
Ethema. merens (ue)l lugens s(e)u meror.
Ether. formido u(e)l incunabul(u)m. s(ed) formido
Etheus. stupe(n)s u(e)l formidans s(e)u stupid(us) a
Ethei. metu(m) u(e)l timue(runt). seu stupida a(ut) ob stupuerunt. s(ed) eis aut p(er)fectio eor(um).
Ethim. p(er)fectio u(e)l fortitudo. seu fortis
Ethiopia. caligo u(e)l tenebre.
Ethiopes. tenebrosi u(e)l caliginosi.
Ethnia. pig(ri)tia u(e)l gentiles.

Ethuel. robustus deo vel fortitudo dei.
Eva. ve vel vita. Hic p. s. v.
seu calamitas aut mi vivetiu.
Eubolus. cohitator vel cohitatio.
Euchodia. apprehendens dnm vel apprehensio dei.
Eud. gladius vel accipiens glam.
Eudonia apprehendens dnm vel apprehensio d.
vel desiderans seu desiderans aut
desiderium. vel oppressio.
Euergethes. torcular pessimu vel fera
Eueus. ferus vel pessimus seu furor aut
lapides colligens. vel pluit.
Euphrata. frugifera vel pullulenta seu
equidem videns aut decime veniens.
Euphrates. crescens vel frugifer seu hu
mus aut pullulentus vel desiderium meum
Eui. ve mi aut calamitas mea.
Euith. ferales vel ferores, seu desiderata
Euil. stultus vel insipiens vel in principio.
Euila. dolens vel parturiens sive stolidus
Euilath. dolens vel patiens vel ...
Euilmerodach. stulte amar vel insipiens
amaricatio. vel calamitas eorum.
Euim. vim vel iniquitas seu ve eis aut
Eunieus. cernens viscera vini vel commi
scens ex ipsis assumptum. vel separatio
Eunice. ornans vel ornamentum.
Eupator. generator separans vel commiscens
Eupolemus. ornans ore contra vel co
miscens ori mallei corum. vel ornatum.
Euricion. duces inferi vel commiscens d
Eutyces. hamens vel insulsus. grece aut
dr fortunatus. Hic p. e. s. x.
Exbarbarus. solemne maturatum hu
mile. vel leta domus vnsio. vel fio.
Exathisis. mite excedens vel virtus excel
Ezaba. ysopus meus vel Hic p. e. s. z.
humilitas mea. Zabai. ysop meum
vel humilitas mea. Zado. videns vel visio.
Ezazon. videns sinum vel videns in impioribus.
Ezeco. videns virtutem vel fortis testificatio
Ezechi. auxilium vel confortatio.
Ezechias. auxilium dni vel confortavit me deus.
Ezechiel. auxilium dei vel confortavit me deus.
Ezel. videns dominu vel fortitudo dei. vel sanctificans
Ezer. auxilium vel fortitudo. sive separata
Ezia. videns dnm vel fortitudo dni.
Eziel. videns dm vel fortitudo dei. vel tui.
Ezion. videns dolorem vel fortitudo iniquita
Ezro. sanctificans vigiles vel fortitudo vigilie.
Ezrael. semen dei vel atrium dei. sive auxilium
dei: aut auxiliatus a deo.
Ezras. seminans me vel atrium meum.
Ezrites. atrium meum vel seminator meus.
Ezrel. semen di vel seminator dei.
Ezri. semen meum vel auxiliator meus.
Ezrica. semen meum vel auxiliator meus necessitati.
Ezriel. semen meum deus vel auxiliator meus deus.
Ezro. semen ei vel atrium eius sive auxilians eum
aut auxiliatus a deo.
Hec est interpretatio hebr. nominum incipientium per F litteram.
Face. aperiens vel oris assumptio.
Facee. aperiens dno vel os assumens dni.
Faceia. aperiente dno vel os assumens ei.
Facia aperiente dno vel os assumens ei.
Fachyto. visitans vel visitatio.
Fada. redemptus vel redemptio.
Fadai. redemptor meus vel redemptio mea.
Fadai. redemptus dno vel redemptio dni.
Fadasur. vallatus vel redemptio fortis. seu
redimens angustiatorum a redemptio debitatum.
Fadassunte. vallati vel redemptio fortis seu
redimentes angustias a redemptore debitatum.
Fadech. redimens vir vel redemptio peccatoris.
Fadias. redemptus dno vel redemptio dni.
Fado. redimens eum vel redemptio eius fratrum.
Fadon. redimens merentes vel redemptio iniq
Fagiel. occursio dei vel occurrit in deus.
Fagur. hiatus vel os pellucens sive occurrens
iuvinu aut occurrentes incensio.
Fahad. evidens testis vel opertus vite.
Fahed. evidens testis vel opertus vite.
Faladia. salvator meus vel salvator mea.
Falaia. cadens dno vel occasus dni.
Falasar. cadens princeps vel occasus dni.
Faladis. cadens gentium vel ruina paupertatis.
Falea. cadens ipsis vel occasus eorum
Falech. dividens vel divisus. seu divi
sit me aut divisio mea.
Falel. cadens deus vel occasus dei.
Falesar. cadente principe vel occasus eius bonus.
Faleth. salvans vel salvatio sive occasus
vite aut cadens pavore.
Falethi. salvans me vel salvatio mea. seu
occasus vite mee aut cadens pavore mei.
Falnasar. cadens princeps vel occasus illius.
Falon. cadens merore vel casus iniquitatis.
Falonites. cadens miraculis vel occasus illius.

Halchi. evadens vel liberans. sive salvatori meo aut salvationi meae.
Halchias. evadens a domino vel liberatio dei. seu salvat me deus aut salus mea domino.
Hallu. mirabilis vel admiratio.
Hallute. mirabiles aut admirantes.
Hamuel. contemplans deum aut facies dei.
Hara. ferox vel fera. sive onager a feritate.
Harai. gluto vel insaciabilis. sive onager meus aut ferocitas mea.
Harao. nudavit virum vel dissipavit eum seu denegans virum aut discooperiens eum.
Haraonechao. denudans percussorem vel dissipans preparatorem. seu denegans percussionem aut discooperiens preparationem. vel divisio.
Haras. auctus vel succrescens. seu dividens a
Harasim. succrescens eis vel augmentum eorum. seu dividens eos aut divisio eorum.
Harathi. hyatus vel hyavit. seu hyante me aut hyatio mea. vel aut violentus.
Harathon. hyatus iniquitatis vel auolans tristitie.
Harenath. congressio mea vel vitulus sagittae.
Hares. dividens vel divisus seu dissipans.
Haresite. divisi vel dividentes seu violenti aut dissipantes. vel dissipatio vel dissipaverunt.
Harsar. talpa vel fodiens. seu dissipans aut
Harisei. divisi vel dividentes seu violenti a
Haros. violentia vel dissipatio.
Harsandatha. onager abundantiae donum vel feritas egestas iustitiae. vel cationis.
Harsath. onager gentis. vel ferocitas pueri.
Harsai. fornicatus vel fornicatio. vel eius.
Haruth. ferocitas violentis vel contritio iudicii.
Harie. ferocitas vel contritio.
Harurim. feroces vel contriti.
Hasie. transcendens vel transcensio sive transgrediens aut transgressio. vel pasca legitur.
Hase. transcensio vel transitus. pisto fasse mi
Hasea. transiens eum vel transitio eius.
Hasee. transgrediens eum vel transcensio eius.
Haseth. transgressor vel transgressus. sive transgrediens augures aut transgressio augurium.
Haseron. transiens merorem. merorus. vel transcensio iracundie iniqui.

Hasehta. transcessio vite vel pertransiens cruci ficatus.

Haspha. apprehensio subito vel dolatio assumptionis.
Hasga. dolatus vel excisus sive abscisio.
Hasor. transiens merorem vel transcensio iracundie.
Hassor. transiens merores vel transcensio iracundie.
Hasta. transitus vomens vel transcensio vomitus.
Hasur. pavor undique vel apprehendens adversitatem.
Hath. clusma vel plaga. velud cum dicamus septentrionalis plaga. vel michana regio.
Hathua. clusma domini vel regio. sive apprehendens dominus aut apprehensio domini. vel de patre genitor.
Hathmoab. apprehendens ex patre genitor. a apprehendo
Hathiel. evadens a deo vel latitudo dei. sive apprehendens deus aut apprehensio dei.
Hathuel. evadens a deo et est in s.
Hatures. decepti calore. vel calcatu deceptio. sive bucellam confirmans a bucella confirmata.
Hau. nichil vel subito. seu eructans aut eructatio. vel tenpula. hic per a. f. c. e.
He. disciplina vel os ab ore. sive error a
Helen. ore edificans vel disciplinae filia.
Hedebel. redemptus deo vel redemptio dei.
Hegor. hians vel os pellis. sive os pellicium aut oris hiatus. vel naeli.
Heldas. excludens frenum vel exclusio rei
Heleth. salvatus domino vel iustificatio domini.
Heldas. ruina vel delectatio. vel a salvatio.
Heleth. excludens vel mirabilis seu iustificans
Helethe. excludens eum vel mirabilis ei.
Helethi. salvans me vel mirabilis mihi. seu excludens aut iustificans.
Helethia. salvans domino vel iustificatio domini seu excludens dominum aut mirabilis dominus.
Helethite. excludentes vel salvati. seu mirabiles aut iustificati. vel iustificantis.
Helix. excludens vel salvans. seu mirabilis i
Helicem. ruina fratris vel timore eius. non est latinum sed hebreum. vel nescio quis. in nescio quo.
Helmonalmon. ille vel iste locus. sive
Helon. cadens merore vel casus iniquitatis.
Helonites. cadentes murmurans vel casus sunt.
Helonem. faciem dei vel faciem mea. vel ima domino.
Helthi. evadens vel liberatus. seu salvatori meo aut salvationi mee. vel salvat me deus a salute.
Halchias. evadens a domino vel liberatio domini. seu
Helgon. dividens vel divisio. seu discedens aut discessio. vel tionis.
Hemmath. nutus vel inveniens.
Hendagor. consilii generatio vel conversio gentium.
Hemnenna. conscia vel conversio.
Heneres. nutus vel abiuvenire.
Heudun. disciplina ascendentium vel disciplina ascensionis eorum.
Heor. os iracundum vel disciplina luminis. seu erroris fornix aut disciplina montium.

Ferezeus. separatio ul' disseminatio, siue separatus aut disseminatus. ƒ a uiolentia.
Ferezei. separantes ul' disseminati. siue separationes aut disseminationes. ƒ tatis.
Feros. dissipans ul' uiolentus seu dissipatio
Fersur. uiolentia agitē t dissipatio. acbi
Fese. tumescens ul' tumescentes siue os a odor florens. ƒ oris multi.
Fesga. dolatio ul' scissio. siue oris muti aut
Fesor. os nigrum ul' error scure. siue laqueus fortis aut disciplina angustie.
Festus. ore multorum ul' os multitudinis. et hoc nomen uiolentium ebraice significat ē.
Fesur. os acbum ul' laqueus. siue errans robore aut disciplina discretionis.
Feth. apiens ul' apitio. ƒ eius.
Fethu. api ut apite. siue apiens eum a apitio
Fethesre. diuidens ul' discooperiens. siue os inclinans aut limpidus uulturis.
Fethia: apiens dominum ul' apitio domini.
Fethmoab. apiens ex patre genitos. ul' apitio de patre genitorum.
Fethora: os turturis ul' ore exploratis seu bucella luminis aut exploratio oris.
Fethios dissoluens mixturam t dissoluo misture.
Fethrosim. dissoluens mixturam eius ul' dissolutio mixture eorum.
Fethuel: apiens deus ul' latitudo dei.
Fethusim. apiens eos ul' latitudo eorum.
Fetiel. os meum dei ul' os meum deus. siue os geminans aut os disciplina dei.
Fetiellite: ora mea dei ul' ora mea deus siue
Fora geminantia deo aut ora disciplinae.

Fiashiroth: oris nobilium. hic p. F. c. i. ul' oris nobilitatis.
Ficol: os omne ul' os omnium.
Fiemon: ori iacto ul' ori eorum siue oris.
Figelus: grauati ul' occurrentes.
Filadelphia: saluans hereditatem domino t saluans ad hereditatem domini. ƒ principatus.
Filarces. declinatio principis t declinatio
Figelus. os ul' os papirus.
Filemone. mire donat ul' mira donatio. siue os panis eorum a panis oris eorum.
Filetus. declinans ul' declinatio. siue os meum aut caro mea.
Filippus. os lampadis ul' os manuum.
Filippis. os manuum ul' os lampadarum.
Filipenses. ora manuum t ora lampadarum.

Fitrites. cecidit ul' cadens potio seu ruina duplex aut ruina periculi.
Fitistum. cecidit ul' cadentes potiones. et eius.
Filogolus. ore papirus ul' os meum ei.
Filectorum. cadens iuxta ul' casus lectuli.
Fineees. cui pinetus siue os requiei aut ori pepercit. ƒ aut oris augurium.
Fineees. os muti ul' os silens. siue os angustiis
Finon. os meum muti solo ul' os meum nepotum ab ore non ab osse.
Fisidu. os sanans ul' oris sanitas siue os cognoscens dominum aut cognitio domini.
Fison. catiua ul' os pupille. siue os mutatum aut oris mutatio. ƒ ti aut ore profundus.
Fitdon. subito ul' subitaneus. siue os abyssi
Fithonia. subito ul' subitanea. siue os abyssi aut oris profunditas.
Figia. scindens pecora ul' scissio pecorum. ƒ oris
Figenses. scindentes pecora t scissio deorum pe

Foceteth. euidenter occidens. hic p. F. c. o. ul' opertus exterminatus. ƒ cinnamomum.
Foceteth i. euidenter occidens ul' operti ex
Fodasur. uallatio ul' fortis redemptio.
Focdan. ore edificans ul' disciplina filii.
Fogor. hyans ul' hyatus. siue os pellium a os pelliceum. ƒ eius a pre uobis. ƒ d
Foha. hic oblubium loci. ul' rubrum siue solum
Foratia. ferus capitis ul' ferocitas precipitis.
Forthonimum. diuisio perfecte gloriose t diuisio perfecta. ƒ perfectionis.
Fortunatus. diuidens perfecte. t diuisio
Foseth. dolatio ul' abscisio pauoris.
Fosga. dolatio ul' abscisio siue os muti.
Fotiel. hic declinans deum. hic p. F. c. u.

Fuel. hic declinatio dei. hic adiu. n. pronom.
Fuda. labia eius ul' indutus eum. siue indutio eius aut declinatio oris eorum.
Fuabite. labia eorum ul' induite eos. siue indumenta eorum a declinantes ora eorum.
Ful. ardens ul' arditio. siue cadens a ruina.
Funi. os meum ul' os in ab osse non ab ore.
Funihel. os meum domino ul' os meum dei.
Fur. sors ul' urna. ƒ aut urna eius.
Fura. frugifer ul' lagunicula. siue sors eius
Furim. sortium ul' urnarum seu sors eorum aut ruina eorum. ƒ elatio eius dei.
Futh. labia ul' indutus. siue indumentum a de
Futifar. oris inclinatio ul' os inclinans. ad dissecandum.

Hec sunt interpretationes hebr. nominum incipientium per G. litteram.

Gaa. uallis estus uel uallis estuans.
Gaad. abiciens furturem uel reuelata te-
Gaal. abiectio uel reuelatio. | stificatio.
Gaali. abiciens eum uel reuelatio eius.
Gaam. abiciens ipsum uel reuelatio ipsius.
seu uallis estus eorum aut uallis estuans eis.
Gaas. commotus uel commotio. uel pertaxus.
Gaazar. commota tempestas uel commotio tem-
Gaba. uallis uel peluium.
Gabaa. uallis eius uel peluium eius.
Gabaad. uallis partiuuelium uel collis partiuelis.
seu uallis testificans aut peluium similis.
Gabaad. uallis pecti uel peluium temporale.
Gabai. uallis mea uel peluium. uel tacens.
Gabao. uallis alta uel peluium sublime.
Gabaon. uallis mestitie uel peluium iniquitatis.
Gabaonite. ualles mestitie uel peluium iniq.
Gabaath. sepes uel colonie. siue ter- | tiarie
sepibus aut incoloni tis.
Gabatha. collis altus uel peluium sublime.
Gabathite. colles alti uel peluia sublimia.
Gabathon. colles mestitie uel sublimitas eorum.
Gabee. collis sublimis. uel collis sublimium.
Gabelus. uallis deo festinans. uel collis diuinus
Gaber. uir uel iuuenis uel fortis. | filius
Gabes. altitudo confusionis uel alta confusio.
Gabli. terra allophillorum. uel terra ierusalem.
Gabriel. uirtus mea deus uel fortitudo dei.
seu confortauit me deus uel confortatio mea deus.
Gabuam. sublimitas uel altitudo.
Gad. gaad temptatio uel in euentu. seu feliciter
aut in fortuna. uel in euentibus.
Gad. succinctus latro uel succinctor latrunculus.
Gadite. succincti latrones uel accincti latrunculi.
Gadite. temptati uel fortunati seu feliciter in-
Gadda. temptatio uel accinctio.
Gadam. temptans ipse uel accinctio ipsius.
Gadel. hedus dei uel temptauit deus.
Gader murus uel sepes.
Gadera. murus eius uel sepes eius.
Gaderite. muri uel macerie.
Gaderoth. sepes uendentes uel maceria temporalis.
Gad. occisio uel accinctio siue nuncius in expeditionem.
Gaddi. edus meus uel accinctio mea. siue acci-
ctus meus aut temptatio mea.
Gaddite. edi mei uel accinctiones mee. siue
accincti mei aut temptationes mee.
Gaddiel temptauit me deus uel accinctio mea deus.

addiciebitur temptauit deus in accincti mei.
Gadis. accinctus uel temptationes assumentes fide.
Gador. accinctio luminis uel temptatio mag-
Gaer. uorago constringens uel deuoratio resur-
rectionis. aliter uallis precipitii uel deuoratio uo- | rago.
Gal. exaltans uel exaltatio.
Gal. uallis uel collis. seu deuoratus.
Galath. exultans temporis uel exultatio remissionis.
Galoth. ualles uel colles. seu uoragines in
deuoratores. uel aut defensabit.
Gauis. mobilis uel commotus. seu ualentis
Gal. aceruus uel inuolutio. uel testium.
Galaad. tumulus testis uel aceruus testimo-
nium transmigrantes testes aut transmigratio.
Galaadite. tumuli testium uel aceruus testimoniorum
siue testes transmigrantes in transmigrationes.
Galadad. uetus homo. uel uetustas sola.
Galadithim. uetustas aque uel possessio aque.
Galal. uolutabrum uel uolutatio.
Galali. uolutabrum uel uolutationes. seu uolu-
tabrum meum aut uoluptas mea siue uocationes.
Galai. uolutabrum multis uel uolutatio de-
Galathamaim. aqua possessa uel aqua possessio.
Galathia. magnifica uel translata. siue transmi-
gratio aut transmeatio. uel accensa transmigratio.
Galathe. magnifici uel translati. seu transme-
Galgal. rota uel reuolutio.
Galgala. collis spinatione uel collis circumcisionis.
Galgala. rota eius uel reuolutio eius. seu
uolutabrum aut inuolutatio.
Galgalis. rota iam uel reuolutio assumptionis.
Galgalis. uolutabris uel uolutationibus seu
rotas aut inuolutionibus.
Galilea. rota uel uolubilis. siue transmeans
aut transmigratio facta.
Galilei. uolubiles uel rotati. siue transmean-
tes aut in transmigratione facti.
Galim. aceruum lapidum uel loca palustria.
Galiloth. reuelationes in transmigrationes seu
reuolutio temporis aut transmigratio penitus.
Gallia. transferens uel translata. seu transferens
transferentes in translatio transmeantium.
Gallim. uel reuelatio siue transferens eos in trans-
migratio eorum. uel iunctus.
Gallion. transferens inmigrantes uel translatio in-
Gamaliel. retributio dei uel retribuet mihi deus.
Gamalius. retributio domini uel retribuet mihi deus.
Gamarias. retributio uel retribuet mihi dominus. domi-
Gamul. retribuens uel retributio.

Gamuel. retribuens deo vel retributio dei.
Gan. ortus vel elatio.
Gani. ortus meus vel elatio mea. ſ onis.
Gangel. ortus compluvius vel elatio irrigati
Ganim. orti vel elationes.
Gaom. vallis estuis vel vallis commota. seu vallis estuans aut vallis commotio.
Gara. ruminans vel peregrinus.
Garab. scabies vel scabiosus. siue incolatus multus aut incolatus multorum.
Gareb. alienus descendens vel aliena descensio.
Garizim. accola vel advena est. siue dividens eos aut percussio eorum. ſ tis.
Garizim. divisio vel abscisio.
Garim. alienus directus l' incolatus bullita
Gaspha. vallis eructationis vel commotio subita.
Gatham. tangens risus. vel tangentes risus. siue tactus ridentium aut risum tangentium. ſ tonis.
Gathher. torcular videns vel accola explora
Gatheron. torcular videns meroris l' accola explorans vineas. ſ explorans visionem.
Gathrechroth. torcular videns caput vel accola
Gauloth. volutabrum vel volutatio. siue involvens eum aut involutio est.
Gaza. robusta eius vel fortitudo. Sciendum autem quod hoc nomen apud hebreos .g. litteram in principio non habet. sed incipit a vocali .a. et dicitur azza. non gaza. subtracta .g. littera.
Gazabar. robustus filius vel fortitudo filii. interitum ex bello syrorum.
Gazam. nux vel amigdalum. seu robustus sono aut fortitudo gregis.
Gazaris. dividens unum vel percussio assumptionis.
Gazee archa dei vel fortitudo eius.
Gazei. robustus domino vel fortes est.
Gazem. roborans eos vel fortitudo eorum.
Gazer. robuste constringens vel fortitudo vigilans.
Gazera. robuste constringens ei l' fortis vigilia est. ſ ordinatio.
Gazer. percussus vel divisus. siue percussio aut
Gazera. dividens eum vel percussio est. siue ordinans eum aut ordinatio eius.
Gazen. tonsor vel tonsio. ipse est nabal carmelius. cuius uxorem accepit david. Hic post G.

Geba. vallis vel proclivum. .E.
Gebal. precipitium vel destruens. seu vallis vetus aut vorago exterminans. ſ ou.
Gebbir. fodiens filios vel effossio filiorum.
Gebethel. vallis formidinis l' collis testionis
Gebethon. vallis mestitie. vel collis merentium.
Gebim. fosse vel effossiones.
Gebech. lucta vel arena. siue pulvis inutilis.
Gedel. accinctus deo vel macheria dei.
Gedael. temptatus deo vel accinctio dei. ſ dno.
Gedelias. magnificatus dominus l' magnificatus
Gedeon. circuiens in utero. i. xpe. vel platea vel
Gexperimentum iniquitatis. siue temptatio iniquitatis mee aut temptatio iniquitatis eorum.
Gedera. sepes vel maceria.
Gedei. temptatus vel accinctio.
Gedemiel. accinctio dei vel fortunatus deo.
Geddo. accinctio vel temptatio. ſ macerias.
Gedor. accedens vel applicans. siue sepulchrum aut
Gedori. accessus meus vel applicatio mea. l' sepes mea aut maceriam meam.
Gedud. latrunculus vel expeditus. siue accinctio aut latronum cuneus.
Gedur. sepes ignea vel maceria incendens.
Gehenna. vallis ennon vel vallis gratuita. seu de valle sitis aut vallis tristitie.
Gelboe. volutatio vel decursus. siue acervus pluens aut acervus pluviarum.
Gelon. migrans vel migratio.
Gelonites. transmigrans vel transmigratio.
Gemalus. vallis calens vel vallis salis. seu mare aut amaritudo.
Gemalli. vallis salsa vel vallis salis. re ū ʒ.
Gemallite. vallis salsa vel vallis salis seu maria aut amaritudinis. ſ minui.
Gemalla. vallis salsa vel vallis salis
Gemuel. mare dei vel amaricans deum.
Gennasar. ortus principium vel nativitatis
Genebath. ortus filie vel principium filiorum.
Genesar. ortus vel principium. siue initia nativitatis aut initium nativitatis.
Genesareth. ortus vel principium. re ū ʒ.
Geneus. ortus germinis l' principium motionis
Genthon. ortus versionis l' principium bullitatis.
Geon. pectus vel preruptum. ſ incollatus.
Gera. incola vel peregrinus. siue ruminans aut
Gerara. incolatus vel peregrinatio.
Gerara. incolatus visio l' ruminationem videns.
Geranis. advene comprincipes.
Gerasen. suburbanum vel colonia ubi de. seu incole mei aut peregrinationes mee.
Gerreni. incole vel peregrini.
Gergeseus. applicans advena vel colonum eiciens siue colonum applicans a colonie applicato.

Gerian. ruminans domino est uel peregrini domini est.
Geriel. ruminans deo uel peregrini dei.
Gerimoth. timentes mortem uel metuentes altitudinem mortis. uel eorum erectio
Germani. quod consilii uel peregrinum complens numerum.
Geron. a cola in uita uel ruminans migrante.
Gersan. aduena uel alienus suus profugus aut
Gersa. aduena domini uel alienus domino.
Gerson. aduena ibi uel electio eorum.
Gerara. urbs est arabie iuxta montem galaad. non longe a stagno tyberiadis. et interpretatur colonum eiciens uel aduena appropinquans.
Gersoni. aduena mortis ibi uel electio mea eorum.
Gersonite. aduene ibi uel electi eorum.
Gerbua. peregrinatio uel incolatus. siue ruminans aut ruminatio.
Gerera. incolatus uel ruminatio.
Gerti. incole uel ruminantes.
Gestiam. defluens uel sedens in templo. siue populus despiciens aut populus sedens in populis.
Gessem. terra compluta uel ymber uicinus. siue appropinquans palpationi aut appropinquans plantationi eorum. uel rigentem me.
Gessemani uallis pinguis uel uallis pinguedinum.
Gessi. applicans luminen meum uel applicans di
Gessiuri. iuxta lumen uel uicina lumini.
Gessiuim. iuxta lumen meum uel applicans elumine meo. uel latus consummatio. uel fio.
Geth. torcular uel opprimens signum uel torcu
Getheus. torcular uel opprimens. oppressus a opus
Getham. defluens gens uel despiciens populus.
Gethasar. hymni uel fossum siue torcular eius aut effossio eius. uel matio.
Gethai. opprimens signum uel torcularis conu
Gethaim. torcular populi uel opprimens populum. siue applicuerunt eos aut applicatio eorum.
Gethebelei. torcular egenum uel oppressio pauperitatis. uel seminationis.
Gethefer. torcular separans uel oppressio diri
Gethei. opprimentes uel torcularia. uel generatores.
Gethma. torcular surgens uel oppressio o
Gether. muriale uel sepes siue murus aut circumdatio. uel fio sublimitatis.
Gethera. murus eius uel circuitans eum.
Gethremon. torcular excelsum uel oppressio
Gethremon. opprimens sublimes uel torcularmali punici. uel torcular famose auditionis.
Gethsemani. uallis pinguis uel uallis pinguedinum siue opprimens nomen humile aut tor
Gethson. opprimens pupillam uel torcular occidui.
Gezabel est iter uel est fluxus sanguinis.
Gezabel. fluxus uani uel fluens sanguine. siue cohibitatio. uel palpationi. uel sapiune.
Gezem. uanus palpationi. uel appropinquans
Gezpie. robustus laqueus uel fortitudo di
Gezon. fluxus doloris uel cohibitatio migrans.
Gezoniter fluens merore uel cohibitator in tilio. Hic post G. i. l.
Gireroth. sepes uel maceria. uel ne.
Girerothaim. sepes duorum uel macerie bi
Giser. uallis uisio uel preputium uidens.
Gigaal. redemptio uel redemptus.
Gilan. migra uel migrans.
Gilonites. transmigrans uel transmigratio.
Ginel. plenitudo uel retributio.
Gineth. ortus uite uel principium prioris.
Gio. luctatio uel luctare. uel passio.
Gion. luctatio uel arena. uel diuisio uel
Gilsai. sacrificans uel sacrificium.
Gindum. infractio uel ascensio. Hic post G. l. o.
Goatha. gens peccatrix uel populus peccator.
Gob. lacus uel locusta. uel dum.
Godolias. magnificauit dominum uel magnificatus
Godoliathi. magnificentia peccati mei uel magnificauit in tempore meo.
Gog. doma uel tectum. oheli propinquus dominus
Goim. transmigrans eos uel uolatio eorum.
Goim. gens uel populi. uel est nomen hebreum.
Golgotha. locus calui uel locus caluarie. siue
Golias. transmigrans uel transmigratio. seu reuelans eos aut robustus eorum.
Golim. aceruum uel loca palustria. uel trepida.
Gom. fouea uel decipiens. siue laqueus aut
Gomer. assumptio uel perfectio. siue consumatio aut consummatio.
Gomor. perfectio seu consolatio. uel perficiens aut uenundatio. mensura est antiquorum que mensura est decima pars ephi.
Gomorra. cecitas uel seditio. seu timens populum aut timor populis. Et sciendum est quod hoc nomen in hebreo non habet g. litteram. sed scribitur per uocalem am. et dicitur ammorra.
Gonath. ortus peccati uel arrogantia equalis.
Genebath. furtum filie uel furans filia.
Gon. orti mei uel arrogantie mee. uel deu
Gorgias. diuidens luctum uel passio luctantium.
Gorinam. pedentes diei uel diuidens castra eorum.
Gosem. applicans eos uel appropinquans palpationi

Gosen. applicans uel applicatio siue appin quans prosperationi aut appiquans plantationi.
Gosiam. applicata uel iuxta eam siue appli cans aut applicans aut applicatio.
Goson. appingens palpitationi et appingens placitationi.
Gothoniel. torcular tendens deus uel oppressio applicans signo. uel sio a fortitudo eorum.
Gotor. murus uel circuitatio.
Gozar. nux uel amigdalum siue cuneo.
Gozam. amigdalum uel nux eorum. siue con
Guihel. appinquans deus uel redemptio dei. h. p. g.
Guhellite. redempti deo uel appinquantes deo. c. v.
Gulas. appinquans domino uel redemptio domini.
Gym. ortus meus uel arrogantia mea.
Gymite. orti mei uel arrogantie mee.
Gyrbalel. diuidens uires uel perditio uetatis.
Hec sunt interpretationes hebraicorum nominum incipientium per h litteram.
Haben. in filio uel in principio.
Haber. particeps uel participatio. siue communis aut etiam meus.
Haberite. participes uel participatione. seu commiseratio aut etiam meruit.
Habi. pater meus uel frater meus.
Habihel. pater meus deus uel frater meus dominus.
Hachan. necessitas uel necessarium.
Hachaziam. turba uel turbatio.
Hachim. retinens eos uel retentio eorum.
Hachor. excelsum uel sublimitas. uel possidens
Hadadia. testis uel usque ad testimonium.
Hadoram. inundans pessimos uel inundatio
Hadreel. gigas dei uel congregatio dei.
Hadin. testis mensure uel inundans mensuratio.
Hafar. terra uel puluis siue bruma aut fodiens.
Hafara. taurus uel uitulus siue puluis eius aut fodiens eum. uel meditatio
Hafarim. mare effodiens uel maris effusio.
Haga. loquens uel meditans siue locutio aut
Hagegath. annuntians uel annuntiatio. siue acu eius aut latrunculus. uel robore.
Halgiel. aduena meus uel incola dei.
Halion. uita uallium quietum uel questio uite
Habul. iste dolens uel uita parturiens.
Halui. uita uallium uel questio uite.
Halui. uita uallium eius uel questio uite eius.
Haluim. uita uallium eorum uel questio uite eorum.
Halilon. ubi erant ursi uel ursi ubi sunt.
Haliman. uita uallium mirantium uel questio uite mirabilis. am. fons uel oculus.
Halo. uita uallium eius uel questio uite eius.

Halaa. fermentum eius uel obstinans eum. uel perditio
Halac. portio uel pars mea. siue liberum aut in
Halasa. triplex uel obstinata. siue obstinans aut obstinatio. uel indignatio.
Halda. despiciens dominum uel despectio domini.
Halus. fermentum uel obstinatio.
Hamans. indignans uel furens. siue furor aut
Hamihel. populus meus deus uel populus meus dei.
Hamora. populus satiatus uel populus illuminans.
Hamul. calefaciens eos uel calefactio eorum. siue populus dolens aut populus parturiens.
Hamulite. calefactores uel calefactiones irrotationum. seu populi dolentes aut populi par.
Hanam. rendens populo uel rensio populi
Hanam. reddens donum uel rensio gratie. uel reddens
Hanath. reddens uel rendens. seu reddidit aut
Hanebgalia. sollicitans uel humilians. siue sollicitauit aut humiliauit.
Hanihel. pauper dei uel rendens deus.
Hanon. reddens merorem uel reddens iniquitatem. seu reddens dolorem aut rensio inutilis.
Haor. spinee uel compunctiones.
Haozites. spina uel compunctio.
Haphron. puluis meroris uel terra inutilis.
Harada. miraculum uel admiratio.
Harem. filius meus uel filiatio mea.
Hares. testatio mea uel testamentum.
Harun. exaltatio uel exaltatus.
Hasarmoth. atrium mortis uel atrium agile.
Haseroth. atria uel uestibula seu uille a beatitudines. uel cui aut dissipator.
Hathad. ramnus uel dissipatio. siue testimoni
Hatarod. caulis uel corone.
Hatoniel. rendens deus uel rendit ei deus.
Hanna. ipsa inmigrans uel susceptio uniuersa.
Haran. fons uel motio siue subiciens eos a subitatio eorum. uel aut insipiens.
Hanul. stultia aut insipientia siue stulte
Hanoth. scelus uel commoratio seu uicinum aut inclinabilia. uel aut claudicatio.
Haxan. claudus uel iracundus. siue claudicans
Haxia. uidens uel pulsio. axat. medicans uel medicina
Hazaz. continentia uel apprehensio. mea
siue continens aut apprehendens.
Hazebi. mendacium uel iniquitas.
Hazeb. proficiens uel abiciens. siue profectio a proficiscens. uel derelictio.
Hazuba. deserta uel relicta siue desertio aut
He. esse uel uiuere. h. p. h. c. e.

Hasen. festinatio uel festinantes.

He. ipse uel ista. siue suscipiens aut susceptio
Heber. uictor uel transiens siue transiens a transitoriis.
Hebreus. uiator uel transitor siue transiens aut
transitorius. Hebion. pauperculus uel pauper sensu.
Hebionite. pauperculi uel pauperes sensu.
Hebri. uictor meus uel transitio mea.
Hebron. incantans uel incantatio. siue
coniugium uel uisio sempiterna.
Hebronite. coniugati uel incantatores. se
u incantationes aut uisiones sempiterne.
Hertan. ipse mitte excedens uel iste suscipi
ens humilitatem.
Hedai. ornatus meus uel uoluptuosus meus
Heldo. pauidus uel testificator uite.
Hefez. fouea uel papitum.
Hege. qui est uel qui existit.
Hela. uallis quercus uel maledictio.
Helai. uallis quercus mee uel maledicta mea.
Helam. abiectio uel superliminare.
Helam. oppositi uel compositi.
Helan. deo gratus uel deo donatus seu uallis
quercus aut roboratus gratia.
Helbad. dei filius uel deus excelsus.
Helchal. portio uel particula.
Helchana. dei zelus uel dei possessio.
Helchea. pars domino uel meditatus domino.
Helchese. aduocata uel aduocatio.
Helceseus. aduocans uel aduocatus.
Helchia. pars domini uel uindicat dominus.
Helchi. partis mea uel iudicatio mea.
Helchias. pars domini est uel iudicatio domini est.
Helchia. pars domini est uel iudicat dominus est.
Heldaa. atrium eius uel excutiens eum.
Heldad. atrium uel exaltitudo.
Heldai. atrium meum uel exactio mea.
Heleman. dei mei donum uel dei mei gratia.
Helech. acceptio gratie uel accipiens gratiam
Helem. postes uel scala. seu uestibulum
aut superliminare.
Helesa. consternatus uel consternatio.
Helec. exiens uel exitio. siue mortis.
Helesmoth. gratie exodus. latie aut exitus
Heleth. accipiens uitam uel susceptio pa
Heli. fortis uel ascendens. uoris.
Heli. deus meus uel deitas mea.
Helia. deus dominus uel dei dominatio.
Heliab. deus meus pater uel dei mei paternitas.
Helias. deus dominus uel dei dominatio. siue ascendens
dominus aut robustus dominator.

Heliaphas. dei mei collectio uel dei mei congregatio.
Heliasphim. dei mei facies uel dei mei uisio.
Heliatha. deo meo peccans uel dei mei signis.
Helizai. dominum meum uidens uel dei mei uisio. siue
dei mei auxilium uel dei mei fortitudo.
Helizel. deus meo partitus uel dei mei particula.
Heliel. deus meus deus uel dei mei deitas.
Heliphal. deus meus cadens uel dei mei casus.
Heliphalet. deus meus diuidens uel dei mei diuisio.
Heliphalu. deus meus mirabilis uel dei mei miraculum.
Heliphalech. dei mei ruina uel dei mei deiectio.
Helia. deus meus mirabilis uel dei mei miraculum.
Heliel. deus meus dei uel dei mei deus. siue robusti.
Helim. sitientes uel fortis eorum. siue arietes
Helimaidis. dei mei complectio uel dei mei mensura
sufficiens. siue nectatio. siue meus.
Heliodorus. deo meo gratias. uel dei mei ge
Helioenai. dei mei fontes mei. uel dei mei oculi
Heliopolis. sol ciuium uel solis ciuitas.
Helioreb. dei mei coruus uel dei mei solitudo.
siue dei mei ardor aut dei mei temptatio.
Helisa. ad insulam uel deus saluator.
Helisabe. dei mei salus uel dei mei defensio. siue
dei mei iuramentum aut dei mei abundantia.
Heliseus. deus meus saluator uel dei mei salutare.
Helisu. dei mei salus uel dei mei protectio.
Heliu. deus dominus uel deus dominator. siue deus meus iste
uel dominus ipse.
Helizer. dei mei auxilium uel dei mei fortitudo.
Helmodam. deus natus uel dei natiuitas.
Helnaem. deo fidelis. uel dei requietio.
Helnathan. deo datus uel dei donatio.
Heloe. deus uel deitas. siue trudite.
Helom. commotus fortitudo uel excitatur fortitudo
Helomite. excitatum fortitudines. uel exci
tatum fortitudinibus.
Helsaphim. deo iunctus. uel dei uinculum. siue
dominum speculans aut speculator dei.
Helthece. proferens uel prolatio.
Heltholath. atrium cornicum uel acutum rubentem
Heman. perturbans uel perturbatio siue sic
sapiens aut fortitudo eorum. siue profunditas.
Hemech. uallis uel abyssus. siue profundus aut
Hen. ecce fontem uel ecce oculus.
Henach. gigas uel fortis siue humilis consur
gens aut humilis confectio.
Henachim. gigantes uel robusti. siue po
tentes aut humiles consurgentes.
Henan. cursus meroris uel fons tristitie

Hennam uall tristitie ul' uall refectionis.
Her. uigilans ul' pelliceus siue consurgens a
effusio. siue uacuefaciat a uacuefactio.
Heran. uacuefecit ul' uacuefaciens. seu
Heranite. uacuefecit l' uacuefacientes. seu
uacuefecerunt aut uacuefactiones.
Herastus. uigilans ul' effusus. siue frater me
uidens aut frater meus mihi uisio. siue fictionibus.
Herbuza. consurgens incautum l' uigilanter
Hered. uigil uita ul' consurgens pauore.
Heredite. uigilter uite ul' cons. pauoribus.
Heri. uigilans mi ul' refectio mea.
Herias. uigilans domino ul' refectio domini.
Herite. effusi ul' uigiles. siue pelliceos a
consurgentes. siue uacuefactio oris pergentis.
Heriophet. uacuefaciens os pertentu l' ua
Hermagedon. consurgens temptatio l' uigilia
inhabitationis. siue habitatio eorum tristitie.
Herman. Anathema merorum eorum l' ana
Hermes. anathema merorum l' anathema tristitie.
Hermogenes. mors scrutans ul' uomens
eos in ualle. siue tristitie. siue tristitie eorum.
Hermon. Anathema merorum ul' anathema
Hermoni. Anathema merorum eorum l' anathema
Herodias. pellibus glans l' pellicea gloria.
Herodes. pellibus glans l' pelliceus gloriosus.
Herodiani. pellibus glantes l' pel. gloriosi.
Herodion. formido ul' pauor.
Hesdrelon. misericordia dei. l' auxilium meum deus meus
Hesli. uicinitas mea ul' uicinitas mea.
Hesrom. atrium ul' amplitudo.
Hester. abscondens ul' abscondita. seu reue
lata in populis aut preparata in tempore.
Heth. uita ul' pauor. siue
Hethan. fons ul' ascensus. siue pauens do
no aut uiuens gratia. siue aut frigidus. –
Hethim. consummatio ul' consumans. siue naui
eorum aut suscipiens nauigationem.
Hetheus. minax ul' pauens. siue formidans.
Hethnas. pauor cubiculi l' uita serpentis.
Hethi. uita mea ul' pauor meus. h p. h.
Hia. sublimis ul' exaltatus. siue eorum. s.
Hiariite. sublimes ul' exaltati. .i.
Hiechuniel. ipse est duplex deus ul' ipse est separans
Hielom. ipse est parens ul' ipse est faciens. se
u ipse est commouens. a ipse est exaltatus forti
tudine. siue accipientem. siue tenens.
Henla. pariens maledictio. ul' commouens
Herehon. ipsa possessio l' uigilia negotiationis

Hiesana. ipse faciens dona. l' ipse pariens gratias
Hieu. ipse ul' ipse est ... [affli]ctionem.
Hieu. pariens ul' faciens. siue commouens a commotio.
Hieus. commotus aut commotio. siue ipse est par
cens aut ipse est faciens.
Hieger. ipse est fortis ul' ipse est auxiliator.
siue ipse separans aut ipse est sanctificans.
Hiezerite. ipsi sunt fortes ul' ipsi sunt auxili
atores. a ipsi sunt separati a ipsi sunt sanctificati.
Higal. aeuatio exaltata. ul' exaltationis.
Hiel. faciens deus ul' commotio dei. [re]uolutio.
Hiha. exaltatus ul' exaltatio.
Hilai. exaltatus meus ul' exaltatio mea.
Himeneus. ipse nuntians festinantes. ul' su
scipiens adimpletionem consilii. siue tu a erit.
Hin. mensa ul' mensatio linquentis. matie siue
Hir. uigilans ... ul' uigilatus sei. Hira. frater meus uisio l' uigilans frater.
Hiri. uigilans populus ul' uigiles populi. seu uiui
excelsus aut uiuens est excelse. siue inatiol
Hiras. fratrem meum uidit l' frater mi uisio.
seu uigilantes sustollans aut uigilans plac
Hiram. colligens possessio l' uigilia euigilationis.
Hisbaal. ipse uir uetustus l' ipse uir diuiturni
Hismuel. ipse nominatus dei ul' ipse postulans deus.
Hismoth. ipse mortem adducens ul' ipse est mor
tis abdicatio adductio.
Hispania. accitio ul' expeditio.
Hispanienses. acciti ul' expediti. siue citio.
Hitu. commouens bina. ul' pascens duobus.
Hizarab. ipse fluens tortis ul' ipsa torrens flu
Hiziel. ipse fortis deus ul' ipsa fortitudo dei.
Hismael. audiuit deus l' assumens exaudi. dei.
Hoba. lamentator ul' lamentatio. hic p. h.
Hsui dilectus aut amplexatio. s. o.
Holdai. destituens me ul' discernens me. seu
diuinitatem meam. siue aut diuitias.
Holda. destituens ul' discernens. seu discretio
Holofernes. infirmitas discessionis ul' con
firmans uitulum saginatum.
Homar. populum amaricans ul' populi amaricatio.
Homer. crispans ul' manipulus.
Hoon. labor ul' dolor siue laboris a dolens.
Horeb. mensa ul' massa. siue temptatio a tempore.
Horeb. ardor ul' siccitas. siue commixta solitudo.
Horrei. liberi ul' iracundi. siue de foraminibus
aut foraminum. siue uel iracundo.
Horem. dolor ul' ira. seu uel excelso aut
Horri. farina ul' farinans. siue per me
aut foramen meum.

Horrim. fortes ul' excelſi. ſiu͂ gigãtes aut robuſti. ꝯ ſufficienter.
Horredi. maledictio ſufficiẽs ul' maledicta
Hortoſiada. recte idigẽs teſtimõio ł lum̃ poſitu͂ teſtificatio. ꝯ oſa. ſpes ul' ſaluat᷒.
Huchaz. ſculpẽs ul' ſculpſit. h' p'. h. c. v. ſiu͂ ſculptor aut ſculptura.
Hus. feſtinãs ul' cõcilíator ꝗ͂ ꝯſiliator ꝑ.
Husam. feſtinãs ꝑplo ꝗ͂ ꝯſiliator ꝑ.
Huſithi. feſtinãte me ul' feſtiñatio mea.
Husi. feſtinãs ĩ͂ ul' ꝯſiliator m̃s.
Husim. peneceł ul' ebulam᷒
Huma. feſtinãs ſibi ul' manipul᷒.
Huri. longitudo mea ł illuminator m̃s.
Hec ſu͂t inter͂p͂r hebr̃ noĩu͂ incipiẽt ꝑ .i. litt͂am.
Ia. dñs ul' dñator. ꝯ ratio laudis dei.
Iaalehel. incipiens laudare dñm. ł expec
Iaalon. ilex uel q̃rcus. ſcõ dũs electi ꝗo.
Iaamena. extrem̃ in cõitu calor ł extimi
Iaan. pendẽs ul' pendit. ſiu͂ penſi ꝗ͂ penſio.
Iare. ſaliens ul' ſilua. ꝯ dimidiatio.
Iais. fuit ul' dimidiu͂. ſeu dimidiãs aut
Iaſel. dimidiau͂ d' ul' dimidiatio dei.
Iath. expectãs tp̃s ł exp̃tatio peccatoris.
Iazaber. auxiliu͂ ul' auxiliab̃r.
Iazbau. auxiliu͂ dñi ł auxiliab̃r dñs.
Iabi. lucratio ul' intelligẽtia. ꝯ certa. ꝯ tua.
Iabes. dolor ul' dolens. ſeu ſiccitas ꝗ͂ exſic
Iabin. ſapiẽs ul' ſapia. ſiu͂ itelligẽs ꝗ͂ itelligẽ
Iabir. ciuitas doctrine ł ciuitas littar.
Iabob. puluis ul' lucta ſiu͂ luctãs ꝗ͂ luctator.
Iabma. ſequẽs dño ul' intelligẽtia dñi.
Iachabeth. glã dñi ul' u͂ ẽ gloria. ſeu ẽ g͂uis aut g͂uitudo eius.
Iachala. fortis eius ul' ꝯfortãs eu͂.
Iachalu. fortis dñs ul' fortitudo dñi.
Iachim. tribl̃atio ul' tribl̃atus.
Iachin. tribulator ul' tribl̃atio. ꝯ firmitas.
Iacheuen. p̃parãs infirmitatẽ ł p̃parãtior
Iachim. p̃parãs ul' p̃parator. ſiu͂ p̃paratus
Iachin. firm᷒ ul' firmitas. ꝗ͂ p̃paratio.
Iachimite. firmi ł firmiter. ꝯ ꝯſilii.
Iacob. ſupplantator ł ſupplantatio.
Iacoba. ſupplantãs eu͂ ł ſupplãtatio ei᷒.
Iacobz. ſupplãtãs feſtinãte. ł ſupplãtator
Iacon. p̃parans ul' p̃paratio.
Iacoma. ꝑ ultio ul' ꝑpl̃m ulciſcetur. ſeu p̃ p̃ms dño aut p̃patio dni.
Iadale. ſciẽs ul' ſcia. ſiu͂ cognoſcẽs ꝗ͂ cogñio.

Iadau. ſciens me ul' cognitio mea.
Iadiel. ſciens dñm ul' cognitio di.
Iadaia. ſciens dñm ul' cognitio dñi.
Iadiſan. ſciẽs ꝯſiliu͂ ul' cognoſcẽs iudicaturã.
Iadias. cognitus dño ł ſcia dñi.
Iaddo. ſciẽs teſtimoñu͂ ul' expectatio ſiu.
Iadon. ſciẽs dolorẽ ul' cogñio iniquitatis.
Iaphe. expectãs laq̃um ul' exp̃tatio diſcipline.
Iaphe. eligẽs ul' electio. ſiu͂ oſtẽdẽs aut
Iaphech. latitudo ł dilatatio ꝗ͂ illuminatio.
Iaphu. oſtẽdẽs ul' oſtẽſio ſeu apiẽs ꝗ͂ apitio.
Iaphie. oſtẽdẽs ul' apiẽs. ſiu͂ expectãs os ꝗ͂
Iagul. ꝑpinquãs ł ꝑpinquus. efficiens.
Iagur. aduena uel colonus.
Iahel. expectãs dñm ul' expectatio dei. ul' inſipiens aut carnale cõiugiu͂.
Iahellite. expectãtes dñm ł expectatiões ꝯ ſiu͂ inſipiẽtes aut carnalia cõiugia.
Iahel. aſcendẽs ul' aſcenſio. ſeu aſcendit deus ul' aſcenſio dei.
Iahellite. aſcendẽtes ul' aſcẽſiões. ſiue aſcendetes dõ aut aſcẽſiões dei. ꝗ͂ poſtulatio dei.
Iahelel. uiuẽs dõ ul' expectatio dei. ſiu͂ poſtulãs dñm
Iahiel. uita dei ul' exordiu͂ dei. ſeu poſtulans dñm ꝗ͂ requieſcẽs in deo.
Iair. uigilãs ul' illuminãs ſeu illuminat aut illumĩatio. ꝯ uite.
Iairus. illuminans ul' illumĩatio. ſeu uigilie aut uigilantes. ꝯ pauſſignis.
Ialim. expectans humilia ł exp̃tator
Ialehel. expectãs dñm ul' expectatio dei.
Ialech expectans pauorẽ ul' expectatio
Ialon. expectans dolorẽ ł expectãs ignẽ.
Iam. mare ul' dies. ꝯ manitudines.
Iambri. mare lacerãs ł dies amaricãs
Iamim. dies ꝑl' ui᷒. ſiu͂ maria ul' ꝗ͂ aut amaricatiões. ꝯ aut aſinei.
Iamin. utiuus ul' dext̃. ſiu͂ aſini ꝗ͂ aſinea.
Iaminite. dext̃e ul' utiuter. ſeu aſini
Iamma. mare ul' dext̃a ſiu͂ mari᷒ ꝗ͂ ubi ẽ ſignu͂. ꝯ ubi ẽ ſignu͂.
Iamne. mare ꝯ dexta ſiu͂ mari᷒ ꝗ͂
Iamnes. marinus ul' u͂ ẽ ſignu͂.
Iamnam. dext̃a dñi ul' u͂ ẽ ſignu͂.
Iamnite. utiuter dĩ ł i q̃b᷒ ẽ ſignu͂.
Iamnor. amaricãs lum̃ ul' dext̃a mag
Iamuem. mare cor pelliceu͂. ł ꝗ͂ die. mare cor i capite.
Iamſuph. mare rubru͂ ul' dies i capite.

Iamiel. dies eius deus ul' dies eius dei.
Iami. gubnator mis ul' gubnatio mea.
Iamni. pparator mis l' pparatio mea.
Ianoe. expectans cōmotionem l' expectatio requietionis. ſ doloris.
Ianoi. gubnator ul' gubnatio.
Ianole. dormitionis mee ul' gubnator.
Iania. requies ul' requietio.
Ianum. dormitans ul' dormitatio.
Iadod. ofitens ul' glorificans. siue cui ē frat aut cui est fratnitas. ſ tas.
Iare. frura fris ul' fr̄ dn̄i. siue ui ē fr̄iu
Iara. deficiens ul' defectio.
Iaraia. timens dn̄m ul' timor dn̄i. seu deficiens dn̄o aut deficiens dn̄s.
Iramoth. timet morte l' defectio morti.
Iare. luna ul' defectio.
Iared. roborans ul' roborate.
Iare. silua ul' saltus. ſ aut diiudicatio
Iaren. defensio eorum ul' uisio iudicii.
Iarphael. dimisit de l' dimissio dei.
Iarib. iudicio diiudicans seu ul' ascoes
Iarim. saltuum ul' siluarum siue mons sal tuum aut mons siluarum.
Ias. dn̄s ul' dnator. ſ confidentia.
Iasa. frura mādati. ul' facies imādato. siue frm mandatum aut frm ī mādato.
Iasaph. hitator ul' hitatio. siue sedens aut
Iasiel. dimidium dei ul' dimidiauit ds.
Iason. domitor ul' domatio.
Iasi. equalitas ul' desiderium.
Iasiel. equal' deo ul' desiderium dei.
Iaso. frura mandati ul' frs in mādato.
Iason. consiterans ul' q mandatum fecerit.
Iasu. ouitens ul' ouisio. ſ aut reuocatio.
Iasub. reuitens ul' reuisio. siue reuocans
Iasubite. reuitētes ul' reuisi. seu reuocā tes aut reuocati.
Iathaba. peccātes mea ul' peccātes ī eis.
Iatham. dn̄i pfectus ul' dn̄o ofumat. siue dn̄i pfectio aut dn̄i cōsumatio.
Iathan. dn̄s humil' ul' dn̄i uersio. seu expectans humilitatē aut expectatio responsionis. ſ dens humilitati dei.
Iathanael. expectans humilē dn̄m l' ren
Iaiadiath. columba defluēs spir. ul' co lumbinis deficiens pecco fluminis.
Iaian. columba ul' ē. 7 siri ē ī hebrm.
Iaur. expectans incendium. l' expectatio
Iaus. expectans ofilium l' expectatio festinantis.
Iazer. adiutus ul' adiutorium siue auxilians ul' auxiliator.
Iazias audiens dn̄m l' auscultatio dn̄i.
Iaziel. audiens ul' auscultatio dei. hyp. i.
Iabiar. mons fortis ul' uir suscitator. f. c.
Ichaboth. cecidit glā. ſ inhitantio. ul' translata est glatio. ſ requietio.
Ichimian. ue regolceni ul' translatiē
Ichimaan. durum hitaclm ul' ofolatio
Ichonim. dura ul' uocata. siue ui ē thalam aut pparatio ofolationis.
Ichuthiel. sperdn̄i ul' spans in dn̄m. hyp. i.
Idau. dilectus dn̄i l' amabil'. f. d.
Idaias. dilectus dn̄i ul' amabil' dn̄o.
Idida. dilectus dn̄i pp dn̄m. ul' amabil' dn̄o pp dn̄m. ipē ē salon q dilect dn̄i pp dn̄m z amabil' dn̄i ppt dn̄m dicit. pp sua mia. s. gratuitam. q eu dilige dignat est. cu ulqs dilectiōe 7 mia indi gn existeret. q ostabat in aio ēe 7 que reprehendit scriptā diuina p pecco ydo latrie 7 imoderato amore mulierum.
Idida. dilector dn̄i ul' amabil' ei.
Idithun. saliens ul' transiliens eos. ſ ietia.
Idox. dilectus uoluntate l' amabil' uio
Idumea. rufa ul' rubea. seu terena aut sanguinea. ſ l' acu lapidum transeuntium.
Idumei. rufi ul' rubei siue terreni. i. sagi.
Iebarim. lapides transeuntes hyp. i. f. e.
Iebiar. mons fortis ul' electio suscitata.
Iebinias. sapiens dn̄o l' intelligentia dō.
Iebee. psepium ul' exsiccatio.
Iebir. imitans forte ul' expectatio putei
Iebethon. uall' mestitie l' coll' merentium
Iebetar. eligens ul' electio.
Ieblaam. absorbs ul' absorbitio. seu ab sorbens ppl'm aut pp despitiet.
Iebnalel. edificans do ul' edificato di.
Iebech. arena ul' luctatio. ſ ofulcatio.
Iebus. psepe ul' calcata. siue ofulcans aut
Iebuseus. psepe meum l' ofulcatio mea.
Iebusei. psepia ul' ofulcationes. ſ oppssio
Iecha. torcular ul' passio siue opprimēs ā
Iechia. torcular eius ul' opprimēs eu.
Iechbaa. luctans ei ul' arena ei.
Iechada. magnificus ul' magnificentia.
Iechauan. magfice dn̄o ē. ul' magfi centia dn̄i est.

1028

Iechelom. inclinans populus uel inclinatio populi.
Iecelia. torcular laboris uel oppressio laboris.
Iecenias. preparatus domino uel preparatio domini. l. sa.
Iechiam. possidetur populum uel possessio populi.
Iecinmaa. uidicans populum uel uidicatio populi.
Iechuam. possidentur populum uel preparatio populi.
Iechonam. possidentur populum uel preparatio populi.
Iechutham. uidicans populum
Iechnam. acquirens populum uel acquisitio populi.
Iechenoam. possidentur populum uel uidicatio populi.
Iechonias. sic factus uel preparator seu preparans domino aut preparatio domini.
Iechan. extensio uel inclinatio. seu inces aut incomotum. i. mare.
Iechtel. cetus dei uel auxilians domini.
Iechte. torcular lupi uel opprimens lupi.
Iedala. manus maledicta uel maledictionis
Iedelos. manus maledicta tribulans. uel manus maledictionis angustiantis.
Iedelia. sciens dominum uel cognitio domini.
Ieddi. sciens me uel cognitio mea.
Iedibel. sciens dominum uel magnificens deus.
Iedlaph. manum tollens uel manus ad os. seu manus subleuans aut manuum subleuatio.
Iedoa. sciens eum uel cognitio eius.
Iedelun. paruulus uel minoratio.
Iedri. accedens uel applicans. siue accessus l. applicatio.
Iedu. accinctus uel temptatio.
Iedua temptans eum uel accinctio eius.
Iedula. manus maledicta uel manus domini.
Iepidaia. inueniens domino uel aptatio domini.
Iephebel. aptatio dei uel aptus deus. i. iustificator.
Iephlath. exclusio peccati uel aptatio dieccionis.
Iephlen. excludens peccatum meum. uel aptatio delectionis mee. seu domini mirabilis aut domini ui
Ieptone. mutus uel innuens.
Ieptone. annuens uel intuitio.
Iegal. propinquus uel redimens. seu propinquans aut redemptio. i. saluator aut receptus.
Iegalli. propinquus meus uel redemptio mea.
Ieglam. despiciens uel despectus. seu despe
Iehel. uiuens deus uel postulatio dei. siue mutatus deus aut expectatio dei.
Iehelu. uiuens deus meus uel postulatio dei mei. siue mutatus deus meus aut expectatio dei mei.
Iehi. uita uel exordium. siue regens aut postulatio.
Ielata. agnoscens dominum uel cognitio domini.
Iehel. uita dei uel exordium dei. siue regens deus aut postulatio dei.

Ieleph. manum tollens uel manum ad os. siue manus subleuans aut manuum subleuatio.
Iemma. plenitudo uel circuitio.
Iemei. dies mei uel robur meum.
Iemeias. nunc domini uel nuabit domino.
Iemim. robur meum uel dextera. i. prientem.
Iela. parens maledicto uel commouens acu
Iemlech. nunc uite uel amaritudo priuonis.
Iemna. mare uel amara siue nunc uel nuabit.
Iemnate. mara uel amara siue nuabiles aut mamni.
Iemuhel. dies eius dies uel dies eius deus.
Iepsem. aptum nomen uel apta auditio.
Iepta. apiens uel aptio.
Ieptabel. apiens deo uel aptio dei.
Iepte. apiens uel aptus. siue aptus l. aptio.
Iepton. apiens dolorem. i. mea
Iera. timens uel timor. siue insipiens aut
Ieraa. timens eum uel mira eius.
Ieradon. aurugo uel demolitio.
Ieramabel. timens dominum uel mira dei.
Ieramehel. timens dominum uel mira dei.
Ierameli. timens dominum meum uel mira dei mei.
Ieramibel. timens dominum uel ?.
Ieramubeli. timens dominum meum uel mira dei mei.
Ieramon. timores uel timebunt seu timens iniquitatem. i. insipiens meretrices.
Ierapolis. iudicium superi siue timore insipiens ciuitas.
Ierchaam. aurugo populus uel demoliens populum.
Ierebehel. iudicium dei uel clauiger eius fitora.
Ieremias. excelsus domino uel sublimitas domini.
Ieremian. excelsus domino est uel sublimitas deo est.
Ieremiel. excelsus domino est uel sublimitas deo est.
Ierias. timens dominum uel timor domini.
Ierian. timens uitale. uel timor domini.
Ierib. odor uel luna.
Ieribu. odor uultus uel defectio eius oratoris.
Iericho. luna uel odor eius. i. fauonio motis.
Iericimani. odorantes eum uel deficientes ea.
Ieriel. timens dominum uel timoris dei.
Ierimoth. timens mortem uel metuens alti
Ierioth. iurgium sig uel iudicium designio.
Ierimia. domino excelsus uel domini celsitudo.
Ieroam. timentes populum uel iudicium populi.
Ierobaal. iurgium habens uel iudicium habens. siue iudicium habens uel iudicium superioris.
Ierobaal. timor uim uel timor uetustatis. siue timens habere. i. timens deuoratorem.
Ieroboam. causa populi uel diuisio populi. siue discernens

ipsum aut stupius devorans, diiudicans.
Ieroboseth. iudicans ignominiam l' diiudicans
confusionem. vel aut peregrini. vel certans loquentes.
Ieron. timor vel peregrinatio sive timidus
Ieronim. visio pulcritudinis vel diiudi
Ierosolima. pacifica vel visio pacis.
Ierosolimite. pacifica vel videntes pacem.
Iersa. advena domini vel alienus domino.
Ieruel. collis domini vel vallis benedictionis.
Ierusa. illuminans vel ruminatio. sive incol
latus aut peregrinatio.
Ierusalem. pacifica l' pacis visio. sive ti
mor perfectus aut timebit perfecte.
Iesa. vetustas vel planities. sive salvatio
a desiderium meum. vel v a insule holocaustum.
Iessa. incensum vel sacrificium. sive insule sacrificia
Iessaar. incensum suscitans l' holocausti vig
Iessaarite. incensa suscitantes l' holocaustorum
vigilie. vel amaritudo.
Iessamari. vetustas amara l' desideri
Iessan. vetustas vel vetans.
Iessana. vetustas eius vel inveteratus eum.
Iesar. figmentum vel tribulatio. sive insule sa
crificium aut insule oblatio.
Iessar. iudicium vel unctio mea. sive meri
dianus aut metaphoricus olei.
Iesba. collaudans vel collaudatio. vel populi
Iesbaam. collaudans populum l' collaudatio
Iesbachusa. collaudans sumpni. l' coll' principi
Iesbi. est in me vel coequitas mea. vel in me sponte tangere.
Iesbinedob. est in me spontaneus. l' coequitas
Iesboch. est cunis vel tacitus.
Iescha. tabernaculum vel unctio eius.
Iesse. incendens vel incendium. sive libamen
aut insule holocaustum. vel tue. vel matio.
Iessama. salus desiderii l' salvatio vegetatio
Iesser. finxit vel plasmavit. sive fixio l' plas
Iessente. fictores vel plasmatores. vel fict.
Iesesi. equalis salvator vel desiderium salvati
Iesem. desiderium vel desideravi. sive equalis
mihi aut equalitas mea.
Iespha. unctio vel tabernaculum.
Iesphan. unctio vel tabernaculum.
Iesi. equalitas vel tabernaculum.
Iessi. incensum mihi l' sacrificium meum.
Iessihel. incensum deo vel sacrificium dei. vel credo
Iessihelitte. incensi deo vel sacrificia dei.
Iessimuth. desiderium dulce l' desiderata dul
Iesmachias. vetustas protegens dominum l' fugiam
tu prossionis. vel in requietionis domini.
Iesmarias. salus desiderantis dominum l' salva
Iestrel. sacrificans deo vel libatio dei.
Iesua. planities l' est desiderium meum.
Iesue. salvatio vel desiderium.
Iesu. equalis mihi vel equalitas mea.
Iessu. desideravi vel desiderium.
Iessuite. desiderantes vel desideria.
Iesur. dolor vel est in dolore. sive salus lu
minis aut equalitas ignea.
Iesuri. salus doloris mei. vel salvatio in
dolore meo. sive salus illuminans me a
equalitas mea. vel salutare.
Iesus. salvator l' salutaris. sive salus aut
Ietha. extensio vel inclinatio. sive super
fluens aut superfluitio.
Iethann. superfluum populi vel effluitas populi.
sive inclinans populum aut extensio eorum.
Iethala. bonitas vel declinatio.
Iethabatha. bonitas vel bonitates seu de
clinavit aut veniat declinato prectiosus.
Ietham. meror vel matrimonium. seu incli
nans eos aut extensio eorum. vel quitatio.
Ietaba. bonitas vel declinatio venientis.
Iethebatha. bonitas vel bonitates. sive de
clinavit a veniat declinatio pudicionis.
Iethebeth. bona domus l' declinatio venientis
Iethela. inclinatio flumine. vel extensio in
Iethor. medicum residuum l' medica residuitas.
Iethreth. donans vel donatio.
Iethanaam. possidens populum l' fluens populus.
Iethra. superfluens vel honorabilis.
Iethraa. honor populi l' superfluens populus.
Iethrahel. honor dei vel superfluens deo.
Iethrai. honor meus vel superfluens mihi.
Iethraam. honoris eos vel superfluens eorum.
Iethrem. honor dei vel superfluitas gentis.
Iethri. superfluum vel honorabilis.
Iethrites superflui vel honorabiles.
Iethro. superfluens vel honorabilis.
Iethur. versus vel ordo sive ordinatus a
ordinatio. vel aut maleficium.
Iethus. extensio vel sublimitas.
Ieu. parens vel commotio. seu malefic
Ieus. parens commotio et cetera.
Ieusa. ipse parens ei l' ipsi commotio est.
Ieuhel. ipse parens deus l' ipsa commotio est.
Iezim. durus vel duricies.
Iezabel. est ibi vel est fluxus sanguinis.

Iezabel. fluxus uani ul' fluens sanguine. ſiu colſtatrix aut ſterquilinium.
Iezanias. aures ei ul' aures eius. ſiu audiens dnm ul' auſcultatio dni.
Iezar. fortitudo ul' adiutorium.
Iezrite. fortes ul' auxiliarii.
Iezecel. fortis dei ul' apprehendens dnm. ſiu confirmauit dns eum. ł a dno confirmatio eius.
Iezechiel. fortis ul' apprehendens dnm. ſiu confirmauit eum ds. aut dei confirmatio est.
Iezer. fortitudo ul' adiutorium.
Iezerite. fortes ul' auxiliarii.
Iezial. audiens dnm ul' auſcultatio dni.
Iezilia. fortis labor ł adiutorium laboriosus.
Iezonias. aures eius ul' aures eius. ſiu audiens dnm aut auſcultatio dni.
Iezra. ſem ul' ſeminator.
Iezrahel. ſemen dei ul' ſeminauit ds.
Iezrahelite. ſeminantes dm ul' ſeminatores di.
Iezraia. ſem dni ul' ſeminans dno. hic p. i.
Igal. uir abiciens ul' uir reuelationis. f. o.
Igar. aceruus ul' inuolutio. ſiru e n hebr.
Igarſedutha. aceruus teſtimonii ł inuolutio teſtimoniorum. ſirum e. ſ lcta dom exiſioris.
Igabuthinus. ſolemne mandatum inmule ł
Ilirricum. aduena ul' elementum. ſiu ſm alios aut ſcala ſublimis, ſ ciconum. hic p. i. f. n.
Indi. aut diluculi. ul' confeſſiones illuminatum
India. nutus diluculi ul' confeſſio illuminans.
Infirmie. nutus ul' innuit. ſiu innuens aut
I concessio. hic p. a. f. o.
Ioa. retinens ul' retentio.
Ioa. retinens eum ul' retentio eius.
Ioaz. retinens fortitudinem ul' ubi e retinens. ſiu dnm uidens aut dni fortitudo.
Ioab. inimicus ul' inimicitie. ſiu e pr a est patriarchis, ſ aut dni fortitudo.
Ioazlaz. fortis ul' robuſtus. ſiu dno fortis
Ioachim. ubi e preparatio. ł cui e preparatio, ſiu dno preparatus aut dni reſurrectio.
Ioada. dni ſuus ul' dni teſtimonium, ſ fontes.
Ioaden. dns teſtis oculi, ł dns teſtificans
Ioadia. q e tenella. ul' q delicata. ſiu dno delicata aut dni dilectio.
Ioaz. retinens fortitudinem. ul' u e retinens. ſiue dnm uidens aut dni fortitudo.
Iobae. ipſe cognoſcens dnm ul' dni cognitio, ſiu cognoſcens ſcam a cognoſcens principium.
Iohanam. dni decus uel pulcritudo dni.

Ioanib. dns ſuſcitans incedet ul' dns uigilans fortitudine. ſ dni plasmatio. ſ conſumatio.
Ioarim dno exaltatus ul' dni exaltatio.
Ioas. ſpirans ul' ſpirans. ſiu dnm ſuſtollens aut
Ioatham. perfectus ul' perfectio ſiu conſumat a
Ioathan. perfectus ul' perfectio. ł e uere. ſ matio.
Ioatius. perfecte ſuſtollens ul' conſumata plus
Ioas. dnm uidens ul' dni fortitudo. ſiu ubi e retinens eum aut u est apprehenſio eius.
Iob. dolor ul' doloſitas.
Ioab. magnus ul' magnus ſiu dolens a ululans,
Iobab. diſtillans ul' mago patre. ſeu magnus pater aut pater doloris ul' ululationis.
Iobal. delatus ul' delatio. ſiu dimittens aut dimiſſio. ſ dni ullum a dni intelligentia.
Iobina. magnus tonans dno ł dolor gratie dni.
Iobel. magnus di ul' dolens ds.
Iochabeth. dni gratia ul' dni generatio. ſiue
Iochel. gratia diuina ul' generatio dei.
Iochelam. compmens eos ul' oppreſſio eorum.
Iod. ſcientia ul' principium. ſeu dnator a dnatio.
Iodale. ipſe cognoſcens ul' dni cognitio, ſiu cognoſcens ſcam a cognoſcens principium.
Ioel. dno ſuiens ł dnm teſtificans.
Iozer. dni fortis ul' dno ſupatus.
Iophe. dni os ul' dni diſciplina. ſiu dns elegit aut dns illuminauit.
Iobli. contemptus ul' deſpiciens, ſ a dnatio est.
Ioſu. dno reddens ł dni reddio. ſiu dnans a
Iohanna. dns miſericors ul' dni mia. ſeu domino gratus aut dns gratia est.
Iohana. erat dolens ul' dni donum.
Iohana. dni donum ul' dni gratia.
Iohanam. dns gratus eius ł dns mia eorum.
Iohannan. cui est donum ł dni gratia.
Iohannen. dno donans ul' dno gratificans.
Iohannes. dni gratia ul' in quo est gratia. ſiu cui donatum est aut cui donatio a dno facta est.
Iohel. dimittens ul' muniens. ſiu defluens a incipiens. ſ est dns ds.
Iohel. fuit dei ul' incipiens ds. ſeu e ds i
Ioachim. qui est conſtringens ul' dni refectio. ſiu dns ſuſcitans a dns ſuſcitante.
Ioiada dnm cognoſcens a dni cognitio.
Ioiacibe. dni cognitio ł ipſo dno cognoſcente.
Ioiaden. dns cognoſcens forte ł dni cognoſcens oculus, ſ ſiu dns ſaluum.
Ioarib. dni ultio ul' dni iudicium.
Ioarim. dnm exaltans ul' dni exaltatio

Iona. maritima uel decepta eius. s. e columba.
Iona. columba uel dolens. siue ubi est dolor aut eu.
Ionadab. domino obediens uel domini spontaneus.
Ionadab. columba peruia uel domino patruelis.
Ionas. dolens uel donatus siue cui est donatio aut qui donatus est deo.
Ionathan. columba ueniens uel columbe donum. siue columba dans uel domino donatus.
Ionathas. columba ueni uel columbe donum seu columba dans aut domini donatio.
Ioni. columba mea uel dolens me. siue donum meum aut donatio mea. s. uel decor. s. est.
Ioppe. pulcritudo uel pulcritudo. oppido pulcre.
Ior. riuus uel fluuius. ora. riuus est uel fluuius est. seu mare sublimium id est domini celsitudo.
Iorabech. domini excelsi uel domini sublimium.
Iorael. riuus spiritus uel fluuius perfectionis.
Ioram. que excelsus uel ubi est excelsus. siue deus excelsus aut domini sublimitas.
Ioran. riuus dei uel fluuius gratie.
Iordanis. riuus iudicii uel fluuius iudicatus. siue descensio eorum id est apprehensio eorum.
Iore. riuus excelsus uel fluuii exaltatio.
Iorim. riuus eorum uel fluuius eorum siue excelsus riuus aut fluuius exaltatus.
Iora. structura imitati uel domini saluatio.
Iosabeseth. ubi est saturitas geminis uel ubi est sacietas resurrectionis.
Iosabeth. domini saturitas uel domini iuramentum.
Iosabia. ubi est incensum domini uel qui est iuramentum.
Iosaph. domini speculum uel domino uigilatus siue domini labium aut domino angustiatus.
Iosaphat. ipse iudicans uel ipse iudicat. siue domini iudicium aut dominus iudicabit.
Ioseph. domini iustus uel domino iustificatus.
Iosedech domini iustus uel domino iustificatus.
Ioseph. augmentum uel appositio.
Iosephi. augens consilio uel apponens festinationem.
Iosphias. ipse liberatio uel ipsum exultatio domini.
Iosias. ubi est incensum domini. uel qui est sacrificium.
Iosophonias. domino abscondit uel domini speculator. s. domini. s. saluatur.
Iosoias. ubi est salus domini uel qui est saluator.
Iosue. salus uel saluatio. siue saluator aut
Ioth. scientia uel principium. seu dominator id est dominatio.
Iotha. est perfectus uel est perfectio. siue est domini perfectus aut est domini perfectio.
Iotham. domini perfectio uel domini consummatio. siue perfectio eorum aut consummatio eorum.

Iothani. scientia donum uel principium gratie.
Iouis. inimicus hic uel dominus ille. s. ratio.
Iozabad. domino dotatus uel domini dotatio.
Iozabiel. domini fluens torrens uel domino torrens flu
Iozabad. domini dotatus uel qui est donatus a domino.
Iozabeth. domini dos uel que est dotata a domino.
Iozachar. domini ultio uel domini iudicium.
Iozadech. domini fortis fuit uel dominum fortem testificans. s. domini diiudicatio.
Iozam. domini dulcedo est uel domini oliua est.
Iozarib. domini ultio est uel Hier. p. a. s. r.
Ir. ruo. ciuitas descendens. uel ciuitatis descensio. seu uigilans fuit aut suscitatio testimonium. s. ciui.
Iras. fratres mei uidens uel fratris mei uisio. seu uigilantem sustollens. aut uigilans plasma
Is. uir uel assumptus. Hier. p. i. s. 9.
Isa. mulier uel assumptio. s. uel uir suscitator.
Isaac. risus uel gaudium. Isaar. uir uigilans
Isarite. uiri suscitantes uel uiri suscitatores
Isachar. qui est merces uel donum memoris seu uir mercedis id est est merces mea. s. terror.
Isacharite. qui sunt memores uel domini memoria
Isai. salus mea uel domini saluatore. | seu uiri tocedum aut sunt mee
seu uir deuorator aut uir as sumens fratrem.
Isaias. domini salus uel domini saluatione dei mee.
Isar. uir paruulus uel uir imminutus. seu uir uigilans. aut uir suscitator. s. ui meam.
Isarai uir paruulus meus uel uir minorationis mee. seu uir suscitans me id est uir uigilia
Isbaal. uir uetustus uel uir deuorator.
Isbam. uir deuorans populum uel assumpsit in fortitudine ipsi.
Isboseth. uir confusionis uel assumpta confusio
Iscarioth. uir memorie uel est merces eius. seu memoria mortis id est memoriale dei.
Ismaiath. uir desertus uel assumens dissipationem. s. onem dei. s. auditio dei.
Ismael. uir audiens deus uel assumens auditum
Ismaelite. uiri audientes deum uel assumentes ex
Israel. mens uidens deum uel est uidens deum.
Israel. uir uidens deum uel princeps cum deo. siue dei uisio est aut fortis directus dei.
Israelita. mens uidens suum uel princeps est deo suo. siue est uidens deum eius. aut fortis dilectio dei sui. salutis id est assumptio saluantis.
Isuar. uir paruulus uel diminutus seu uir
Ismaelite uiri uidentes deum uel assumpta principes cum deo.

sui. uir loquens uel assumptio salutis mee.
Iasob. uir boni uel assumptio bonitatis. hr'.
Iazia. mens excedens uel mentis excessio. l. c.
Iazia. minui excelsi uel mite excedentes.
Iedumar. insule palma uel insule amaritudo
sui ubi amarus aut ubi commutatio.
Iturea. montana uel sublimis. syr' e' in hebreo m
Ituri. montani uel sublimes. hr'. i. s. v.
Ibus. mons excelsus uel montis sublimitas.
Iubileus. anni remissus uel anni remissionis.
Iuchal. potentia uel fortitudo. siue oppressio eorum
Iuchaiam. potestas opprimens eos. uel fortis
Iudaia. confitens dominum uel glorificatio domini.
Iudaismus. laus uel confessio.
Iudaite. confitentes uel glorificantes.
Iudas. confitens uel glorificans. siue donatio.
Iudea. confessio uel glorificatio siue apium uel
Iudei. laudantes uel confitentes. Iudith. pri
Iudi. laudans uel confitens. udi. laudans
Iudith. confitens uel glorificans | uel glorificans.
Iulius. incipiens uel incipientium.
Iulia. incipiens uel in principio.
Iunii. incipiens uel in principio.
Iunia. incipiens uel in principio. siue elatus
Iupiter. inimicus separans uel inimice separator.
Iustus. elatus uel elatio. siue parens ancipe.

Hec sunt interpretationes hebr' nominum incipientium per L litteram.

Labadon. apolion grece
exterminans uel exterminator latine.
Laabim. combusti uel inflammantes. seu combu
stio aut inflammatio. siue tres.
Laata. flamma iudicii uel combustio iudicii
Laadon. pellens uel inficiens.
Laamas. iniquitas uel ad iniquitatem.
Laabadon. pellens uel inficiens. siue so
litarius aut solitudo eorum. siue candidatio.
Laban. albus uel albedo. siue candidus aut
Labana. dealbans eum uel candidatio eius.
Labaoth. uenientes uel egredientes.
Labeth. acceptatus uel acceptabilis.
Labem. cantor uel cantor eorum. seu cor ego
aut cor filio meo. siue aut inflammatio.
Labim. combusti uel inflammantes. seu combusti
Labo. ingressus uel ingressio. seu uenientes a
ingredientes. siue sanguinea. siue nec sanguinee.
Laboth. ingressus uel ingressio. ut supra.
Lacedemonia. confringens silentium uel confectio ea
Lacedemones. confringentes silentio uel confectio
Lacum. confectio uel ad consurgendum.

Lachis. inter est uel sibi metuit.
Lachot. consurgens uel consurrectio.
Lachi. consurrectio uel ad consurgendum. seu ipse
sibi metuit. uel ipse metuit uir suus.
Lapidoth. lampas uel qui os aulei ab ore
Lahel. in deo uel in domino. | non ab osse.
Lais. leo uel filius leonis. seu ipse sibi met
uir aut ipse uir suus. met.
Laisa. leena uel in salute. seu filia leonis
aut filia leene. siue aut condicti.
Lamathara. signum uel conditio. siue signum
Lamazabathani. ut quid dereliquisti me. uel
ut quid est est derelictio mea.
Lamazathani. ut quid dereliquisti me. ut supra.
Lamec. Lamec Lamec.
Lamuhel. cui quo est deus uel in quo est benedic.
Laodicia. fuit in uomitu uel natiuitas ex
pectata. seu tribus amata domino aut tribus
Lamabilis domini. siue tribus amabiles domini.
Laodicenses. fuerunt in uomitibus uel natiui
tates expectate. seu tribus amate domino a
Laomim. tribus uel mitte seu phylaria mili
tum tribuum aut principes militum populorum.
Laphidoth. fulgor uel fulgur. siue fulgu
rans aut fulguratio. siue in salutationem.
Lamia. sublimitas uel consurrectio.
Lasa. salus uel salutatio. seu in salutem aut
Lasabi. spiritu in me uel in domino super eius.
Lasthenis. salus data uel saluator a domino.
Lathusim. fabri uel malleatores.
Lazarus. adiutus domini uel auxiliatus a domino.
Lebana. albedo uel candidatio. hr'. i. s.
Leben. candidum uel candidatio. e.
Lebbeus. corculum uel qui cor.
Lebna. lateres uel candidi. siue tu uel candidam.
Lebni. lateres uel candida. Lebnitici. Lata
Lebona. albedo uel candidatio.
Lechi. gena eius uel maxilla eius.
Lechi. gena mea uel maxilla mea.
Lechis. gena uiri uel maxilla assumpta.
Lechim. consurgens uel consurrectio.
Ledan. flamma iudicans uel exurgens.
Leedan. flamma iudicans uel exurgens iudicium.
Ledihel. flamma iudicans deus uel exurgens iudex.
Leemas. iniquitas uel ad iniquitatem.
Leethe. flamma uite uel exustio prauorum.
Lechitha. igneus uel incendium.
Lehem. panis uel refectio. siue derelictio mea.
Lemazabathani. ut quid dereliquisti me uel ut quid est

Lesa. salus uel saluatio siue in salute a insul
Lesam. ad nomen uel ad auditionem. | uationem.
Lesemdam. ad nomen iudicii uel ad auditionem iu|
Lesaboth. uenientis uel edificientis. | dicitur
Leui. additus uel appositus siue assumptus a applicat
Leuite. additi uel appositi siue assumpti a applicati.
Leuites. adiectio uel appositio siue appl' a prosecutio.
Leuiathan. prosequens uel additamentum eorum. R
Lya. laborans uel laboriosa. p̄. l. c. i.
Labani. albus uel candidus. siue candor a candidatus.
Libani. festuca palee uel faciens paleas.
Libia. ueniens uel introiens.
Licaonia. suscitans uel suscitatio. siue ad su
scitandum aut ad suscitationem.
Licaonii. suscitantes uel ad suscitandum
Licaonia. suscitans uel suscitatio.
Licaonienses. suscitantes uel suscitati.
Lia. constringens uel lacrimas fundens.
Lia. lacrimas fundens est uel confectio est.
Liaus. constringens uel ipse suscitans. siue lacri
mas fundens aut lacrimarum effusio.
Lidii. consurgentes plures uel .... uel edificatio est.
Lidi. geniti uel edificati. Idia. nati ei
Lidii. nati uel edificantes.
Lidda. utilis uel edificata.
Linus. tibicen uel candidus. stionis.
Lisania. nati temptatio uel natiuitas tempta
Lisias. grauans uel grauatus. uel peruersio.
Lisimachus. grauans peruersionem uel grauationis
Listra. generatio decora uel grauans decorem.
Listris. utilitas angustie uel utilis tribulatio
Lithostratos. sublimitas uel pelluuium. seu ge
neris latitudinem a utilitas futuritis. sed
p. l. c. o. Lobna. albus uel candidatio siue labor a candida
Lobem. albus uel candidus. siue cor meum a cor filii
Lobni. albus uel candidus siue albor a candidatus | mi
Lobnici. albi uel candidati. siue albedines a
candidationes. uel filio meo.
Loboni. albus uel candidatus. siue cor meum a cor
Lod. uitulus uel declinatio.
Lodabar. ipsi uerbum uel ipsi fornicatio.
Lodaioth. fuit uel ipsi testificatio.
Lodadin. ipsi cum uel ipsi iudicium. uel utilitatem
Loide. consecutio utilitatis. uel que consecuta est
Lomma. latera candidati uel lateris candidatio.
Loommim. phylatera multarum. uel uilum uel pri
ceps multorum populorum. uel conclusus.
Loth. uinculum est uel ipsa conclusio.
Loth. uacans uel declinans. seu uincens aut ipse
Lothamitem. ipse concludens eos uel ipse uinculum eorum.
Lothan. uinculum uel conclusio. seu declinans do
num aut uacans gratie. hic p̄. l. c. v.
Lucas. ipse eleuans uel ipse constringens
Lucius. ipse eleuans uel ipse constringens.
Lud. uinctus uel declinans. siue utinam natus
aut utinam utilis. uel perit a ut perstrientes.
Ludim. uinculati uel declinantes. siue fortes
Luith. gene uel maxille. uel capud suo.
Luza. nux uel amigdalum. i. ecce cum explica
Hec sunt nomina hebrea nouum lapiens per m. litteram.
Maabeel. congregatio dei uel congregati dei.
Maacha. mollities uel confractio.
Maachi. mensura fui mihi uel quam sustinens testi
monium meum. uel secans aut uetus percussio.
Maachim. facta est mihi uel fracta est mihi. siue uenit
Maal. congregatus mihi uel congregatio mea.
Maala. chorus uel infirmitas.
Maalaph. omnis mille uel de doctrina.
Maalath. chorus peccatorum uel infirmitas corporalis.
Maalalel. laudans deum uel laudatio dei.
Maalmeon. de habitatione uel habuerint habitatione
Maalon. de fenestra uel a principio. siue consumma
tus aut securitas. uel aut ex infusione.
Maama. congregans populum uel congregatio populi.
Maamite. congregati populi ei uel congregationes populi eius.
Maamadi. desiderium uel desiderabilis.
Maanath. requiescens uel requietio.
Maaria. amara uel domus mea. siue ex uisione
Maaroth. fouee uel spelunce.
Maasias. opus domini uel assumptio domini.
Maath. desiderium uel desiderabilis. uel gentile.
Mabar. munimen suscitans uel munimen ui
Mabdiel. munitio dei uel munitio dei. uel Hp̄. m. x a.
Mabdiellite. muniti deo uel munitiones dei. l. b.
Mabsan. munitio uel protegens siue munimen a
Mabsar. munimen uel munitio. protectio.
Macha. ingenium uel peruersio. hp̄. m. xa. l. c.
Machabeus. protegens uel protectio. siue peruen
iens aut ingeniosus. uel ceterea ingeniosi.
Machabei. protegentes aut protectiones. siue peru
Machati. subactus michi uel mollities mea.
Macedon. exurens uel exustio. siue oriens a
antecedens. uel antecedens aut orientalis.
Macedonia. combusta uel combustio. que
Macedones. comburentes uel combusti. siue an
tecedentes aut orientales.
Maceloth. cetus uel cetus siue congregati a congregationes.
Macelloth. cetus uel cetus siue congregati a congregationes.

Macenia. exurgens dominus uel orientalis domini. siue uirga
Macer. finis uel diffinitio. Macer. finis uel diffi
Maceth. concussi uita uel ammoderis.
Machi: qui est uel quis est. siue rex meus a rege meus.
Machiel. rex meus deus. uel regnum meum deus.
Machimath: quod est donum uel quod est donatio.
Machir. uenundabit uel restituet. seu uidens aut de infirmitate.
Machirite. uenundabit uel restituet. seu uidentes aut de infirmitatibus.
Machmas. humilitas uel attrectatio.
Machmathat. humiliata uel attrectata. seu tangens aut unitas tribulorum.
Machosti. concupiscentia uel concupiscabit. hic per m.
Mada. mensura uel quasi sufficiens. za. s. d.
Madabas. mensura uenientem sustollens uel sufficientie uenientis plasmatio.
Madabena. a saltu eius uel a nemore est. siue saltus eorum aut nemus eorum.
Madan. mensura mea uel quasi sufficiens mihi.
Madalihel. tunica mea dei uel defensio mea deus meus.
Madan. contentio uel hitiesim. seu mensura domini aut sufficientia gentis. siue dominus uel sufficiens domino.
Madbarres. heremi uel solitudo. Madi. mensura
Madia. de qua uel contentio siue in causa iudicium.
Madian. uendens a iudiciis seu iniquitas aut contentio. siue contradicentes
Madianei. uendentes a iudiciantes seu iniqui a
Madianite. uendentes uel contradicentes. zach. uel s.
Madio. turris terrarum. uel mensa fructitis.
Madona. iudicium uel adiudicatio. siue ipsius.
Madmena. mensura uisceris. uel quasi sufficiens ex
Madon. contentio uel hitatelim. siue inhibitatio aut inhibitantes. siue uel aut de speculatione.
Masphath. speculator uel speculatio seu de specu
Magal. colonia uel transmigratio. hic per m. za. s.
Magala. transmigrans eum uel colonia eius. gr.
Magalim. colonie uel transmigrationes. uel eius.
Magdena. defendens filium suum uel defensio filii
Magdal. magnitudo uel turris. seu praeminens aut praemunitio. siue eos aut praemunitio eorum.
Magdabel. turris dei aut magnificauit me deus.
Magdalum. magnitudo uel turris seu defendens
Magdalene. magnifica uel praemunita. siue turrensis aut defensibilis. siue latinum elim-
Magdiel. turris dei uel magnificans dominum. seu mihi tu accepisti adonai aut magnificauit eum deus.
Magdalgad. turris pinnite uel defendens accinctum-
Magdol. turris uel magnitudo.

Magdiola. turris eius uel magnificans eum.
Magdiola. a gandoris uel que turris. siue que est magnitudo aut que est magnificentia. siue poma eius.
Maggeda. nuntians uel nuntiatio.
Maggedam. fructus domini uel annuntiatio gratie.
Maggedo. temptatio uel de temptatione. siue poma eius aut fructum cene est. siue a inhibitatio.
Magedon. temptans uel temptatio. siue cenaculum
Mageth. cena pinionis uel temptatio uite.
Magmas. tangens uel de tactu. seu uile tributum aut uilitas tributorum. siue domate.
Magog. doma uel tectum. siue de tecto aut de
Magzo. guttur uel de fauce.
Magon. guttur mortis uel de fauce iniquitatis.
Mahari. domini uisionis hic per m. za. s. h.
Mul. amaritudo mea. siue mensura sufficiens.
Mahelcheri. ex dei parte uel exuuia excelsa.
Mahubalei. exuuia dei uel qui est deus dei.
Maida. contentio uel per m. za. s. i.
Maimam. desiderantis eos. uel desiderium eorum.
Malach. angelus uel nuntius. hic per m. za. s. l.
Malachi. angelus meus uel annuntiatio mea.
Malachias. angelus domini uel nuntians dominum.
Malachim. liber regum. siue eorum.
Malachim. nuntiis eis uel angelis eis uel angelis
Malachot. liber regionum. siue sponsione.
Malachot. angelus temptator uel annuntians te-
Malali. laudator meus uel laudatio dei.
Malalehel. laudans dominum uel laudatio mea.
Malaloth. angeli uel annuntiatores. siue gratie
Malasar. laudator principis uel despector an
Malathia. uisio uel de uisione. siue despiciens aut despectio. Malchi. regis uel principatus.
Malchi. rex meus uel principis mei.
Malchia. regnator domini uel principatus domini.
Malchon. rex mestitie uel princeps iniquitatis.
Malchus. rex consilii uel princeps festinator.
Maleth. nutritus uel regnator. siue rationem.
Maleloth. angelus uicturus uel annuntians declina
Maloth. princeps uel annuntiator.
Malooth. angeli uel annuntiatores.
Malothe. plenitudines uel adimpleti. hic per
Mambre. diuidens uel diuisio. m. za. s. m.
siue claritudo aut perspicuitas. siue a alieno.
Mamoazer. de longe uel elongatus. siue aliena
Mammona. lucrum pecunie uel diuitiarum
Mammona. diuitie uel cupiditates. utrumque hoc nomen syrum est non hebreum patet r
Manucha. elongans alterum uel alienatio perstrationis.

Man. quod uel quomodo. hic p. m. ra. s. n.
Mana. quod est uel quomodo est istud.
Manudya. elongans calorem uel alienatio
prestolationis. Anuehan. idem.
Mana. donans uel requiescens. s. pletio.
Manaa. munus uel consolatio. seu sacrificium
aut holocaustum pro mansuetudine uitam a puluere con-
Manaath. munera uel consolationes. seu mu
Manath. sepulchrum uel monumentum.
Manaem. castrum uel tabernaculum. siue reges
aut consolatio. s. ones aut consolationes.
Manaim. castra uel tabernacula. seu regeti
Manath. requies uel sepulchrum.
Manasses. necessitas uel obstupescere. siue
obliuiosus aut oblitus est.
Mane. numerus uel numeraui. siue compleui a completio.
Manecheth. numerus uite uel numerans uitam. seu com
plens paruorem aut paruocis completio.
Manni. quod uel quomodo
Mannaa. quod est hoc uel quomodo est illud.
Manhu. quid nam hoc est. uel quid nam est istud.
Manzamaroth. tintinnabula uel fuscinule.
Manue. requiescens uel requieuit.
Manuhi. quid laboras uel quomodo laboras es.
Maoch. curatus uel curatio. hic p. m. ra. s. o.
Maozim. in habitationem uidere uel habitaculum
Maoc. clypei uel plenitudo. fortitudinis eorum.
Maon. habitaculum uel habitatio. hic p. m.
Mapsa. munimen uel protectio. z. a. s. p.
Mapsim. munitiones eos uel protectio eorum.
Mara. amaricans uel amaricatio. p. m. ra. s. r.
Maradath. amara contentio uel amara iactan
tia. seu mare generans a amare arrogantem.
Marai. amaricans me uel amaritudo mea.
Maraoth. amara scientia uel amaricans doctio.
Marala. amara concessio uel amaricantem concedere.
Maranatha. in aduentu uel aduentum uel quando dominus
noster uenire. sirum est et hebreum.
Mareth. amaritudo eius uel amaritudo peccati.
Marchaloth. quadrige uel quadrigantes.
Marcus. attritus uel defricatus.
Marul. amarus uel declinans. siue excelsus aut
sublimis mandato. s. in contentio duo compositis
Mardath. amara contentio uel impudens contentius.
Mardochai. amare conterens uel amara
Mardocheus. amare conterens impudentem uel ama
ra contritio impudentie.
Mares. amare tollens uel amara plasmatio.
Maresa. a capite uel a principio.

Mareth. amara uita uel amaritudo paruoris.
Maria. illuminata uel illuminatrix.
Maria. smyrna maris uel stella maris. siue
illuminans aut mare amarum. syro quod sone
domina interpretatur. s. aut conditiones.
Mariboth. lites uel iurgia. siue dissensiones.
Marimuth. litigans uel contendens. siue a
mara mors aut amaritudo mortis.
Marisa. a capite uel a principio. seu amare
tollens aut amara plasmatio.
Marina. amarum onus uel amara retentio.
Marelachi. amara peccatitas uel amara contritio.
Maraloth. amara scientia uel amaricans doctio.
Marom. sublimis uel de excelso. siue ama
re tristis aut amara tristitia.
Marsana. amare abundans uel amara congestio.
Martha. prouocans uel irritans. syro autem se
mone uel dominatrix. hic p. m. ra. s. s.
Masa. onus uel assumptio.
Masaa. onerans eum uel assumptio eius.
Massa. pondus uel alleuiatio.
Massaui. retinens uel requirens. siue assumens
futurum aut onerans testimonium s. mea.
Masaphoth. uostra incendentia uel de tribula
tione uestra. Alii. onus meum uel assumptio
Masaia. onus domini uel assumptio domini.
Masal. parabola uel prouerbium.
Masan. iocunditates uel iocunditationibus.
siue onus eorum aut assumptio gratie.
Masech. pincerna uel propinatio.
Masepha. speculator uel speculatio.
Masephat. speculatio uel temptatio.
Masera. onus domino uel assumptio domini.
Masena. prospera uel secta. sectans a sectatio.
Masera. eruditio uel disciplina.
Maserai. eruditi uel disciplinati.
Maserach. libans uel contrahens siue libatio
aut uectigal uanum s. plures superbumant.
Maseraphot. speculans sepidum uel contemplatio.
Maserath. specula uel refugia. siue muniti
ones aut protectiones.
Maspha. speculatio uel contemplatio. siue despe
culationes aut de contemplationes.
Masphat. contemplans tempus uel speculator peccati.
Masphe. contemplatio uel speculatio.
Masia. onus domino uel assumptio domini.
Masloth. prouerbia uel parabole.
Masma. exaudiens uel exauditio.
Masmana. auditor uel exaudiens gratiam.

Masob. onus patris uel assumptio fructuum.
Masobia. speculans dominum uel assumptio domini.
Masrecha. uectigal uanum .i. attrita libatio.
Maserphot. speculans superinduimentum uel speculator superhumeralis. Masera. onus impium uel assumptio iniquitatis siue humile fenum. h' p. m. r a. s. t
Matha. donans uel donatio, seu tributum aut
Mathalaim. consumans eos uel perfectio eorum.
Mathania. manna uel donatio, siue donatio gratie.
Mathan. donans uel donatus, seu donator doni aut
Mathana. donans eum uel donatio eius.
Mathanai. donum eius mihi uel donatio eius mea.
Mathanias. donans domino uel donatio domini.
Mathaniam. donatus dominus eis uel donatio dei eorum.
Mathanite. donatores uel donati seu donatores donorum aut donatores gratiarum. siue a conpluto me.
Mathanis. conpluta uel complutio, seu conpluti
Mathat. donans peccatum uel donatio temporis.
Mathatha. donans peccatum uel donatio temporis.
Matthathias. donatus a domino uel donum [illegible].
Machea. dulcis saturitas uel dulcedo saturitatis.
Mathetha. donans ei uel donatio eius. siue domino.
Matheus. donator gemelli uel donum festinationis.
Mathiama. donator gratie domini uel donans donationem.
Mathias. donatus domino uel donatio domini pro iuda. scilicet in cuius loco positus est.
Mathimum. donum domini est uel donatio domini est.
Mathlam. consumans eos.
Mathrabit. persecutio uel uirga discutiens.
Mathret. economus uel dispensator. siue uo.
Mathias. dono indigens uel donator [illegible].
Mathusalam. mortem misit uel mortis emissio siue mortuus interrogauit qui mortuus est et interrogauit.
Mathusale. mortem misit et est. h' p. m. r a. s. v.
Mauiel. uiuens deo uel uiuificatio dei. seu ex uita dei aut quis est hic deus dei.
Mauinam. qui est uel exuta aliena est. h' p. m. r
Maza. ex hoc uel exitus. siue horas. a. s. z.
Mazaroth zodion. i. signa horoscopi p. xii.
Mazoroth zodiacon. que mathematici xii. signa appellant.
Mazia. ex hoc dominus uel ex isto dominatio.
Mazum. ex hoc dominus est uel ex isto dominatio est.
Mazioth. ex hoc tempus uel existens pensio.
Mazuroth. uincula uel disciplina. seu successiones aut exclusiones.
Mazurothite. uenundati uel uenundatores.
Meccedem. ab exordio uel orientem. p. m. r e.
Mechia. percussus domino uel percussio domini. s. c.

Mechiam. humilitas uel attrectatio.
Mechne. basis quiescens uel uenundatis commotionis.
Mechomoth. fultus uel suppositiones.
Mechorath. uenundans uel uenundatio mea.
Mechoratte. uenundati uel uenundationes. p. m. r e.
Medab. fames antiqui eius uel fames antiquitatis est. s. d.
Medaba. fames antiqua eius uel fames antiqua est.
Medabana. onus uel pondera siue de onere aut de ponderibus. siue mensuratio.
Medao. mensus est uel aequitas. siue metiens aut
Medala. aqua sublimes uel mensura immensa. siue uisio.
Medan. metiens uel uendens. seu mutuum aut
Medana. aqua eminentes uel aque eminentia.
Mede. mensura uel aqua eminentes. siue extrinsecus.
Medemena. mensura uiscerum est. uel aqua eminentes
Medena. aqua sublimes uel aque sublimitas.
Medi. aequatus uel mensuratores.
Media. mensura uel adequatio.
Medi. mensurans eam uel aduentio iudicii.
Medin. mensurans dolorem uel adequans mensurationem.
Medro. mensurans uel mensuratio. hic p. m. r e. s.
Meeber. de contra uel ultior. e.
Meethabeth. benigna dei uel benignitas domini.
Meezabel. benigna dei uel bonitas dei.
Mefaath. impetus aque uel impetus aquarum.
Mefaath. speculum uite uel speculatio pauoris.
Mefath. speciem uel speculatio.
Megia. despiciens uel despectio. siue nimie.
Megias. despiciens confusionem uel despectio ig
Meira. concretio uel mensura sufficiens. h' p. m.
Mela. uallis salis uel uallis salsa. r e. s. l.
Meezabel. benigna dei uel benignitas domini.
Melcha. regina uel regnatrix.
Melchi. regens eos uel rex eorum.
Melchi. rex meus uel regnans mihi.
Melchias. rex domini uel regnum domini.
Melchiel. rex meus deus uel regnum meum dei.
Melchielite. reges mei dei uel reges mei dei.
Melchisedech. rex iustus uel rex pacificus. siue rex pacis aut rex iustitie. cor
Melchisua. rex salua uel regnum salutis.
Melchisua. rex laqueus uel regnum cantilene. siue rex meus tyrannus, aut rex meus portio.
Melchom. rex eorum uel princeps eorum.
Melchom. rex morans uel princeps iniquitatis.
Melchonoth. fultura uel regna. siue reges induti aut regum cubicula.
Melea. uallis salis uel uallis salsa.
Melech. chorus uel in principio.

Meleth. regnum uel regnator.
Melechi. chorus meus uel a principio meo.
Melechias chorus domino uel a principio domini.
Melechime. infirmitas uel de infirmitatibus
uel manantium humile aut manantium humilem
Mello. plenus uel plenitudo. siue adim/ple
plenus aut adimpletio. siue adimpletionem.
Melloth. pleni aut adimpleti siue plenitudines
Mellothi. plenum mihi uel adimpletionem mee.
Melloth. pleni uel adimpleti. seu plene uel x.
Mellothi. pleni mihi uel adimpl. mee.
Mellea. fixa uel maximus.
Melluch. uallis salsa ignis mordentis. uel uallis
salis doloris prestolantium.
Melluchrem. uallis salsa mordentium lapi
des. uel uallis ignea lapidum adiutor.
Melluchren. idem.
Melluth. plenitudines uel adimpletiones.
Mem. aquo uel ex ipsis. h' p. m. r e. s. m.
Membrana. apta uel manifesta. seu api
tio uel manifestatio.
Memphibyseth. os confusum uel os confusionis
siue os ignominie a decore ignominia.
Memphis. os ab ore. siue os est aut os ex ipsis.
Memphon. os merorum uel de ore migrantis.
Meminis. ex quo quis uel ex ipsis.
Memim. aqua mee uel uiscera mea ex ipsis.
Memiuth. ex quo dei uel uiscera commotus.
Men. uiscera uel ex ipsis. h' p. m. r e. s. n.
Menna. uiscera mea uel ex ipsis intimis meis.
Menelaus uiscera maledicti uel ex ipsis ma
ledictis. siue aut illuminatio. h' p. m. r e. s. r.
Mer. aptus uel manifestus. siue illuminans
Merab. multitudo uel de multitudine siue
manifestans patrem aut illuminatio patris.
Merari. amaricans uel amaritudo. siue api
ens uigilias aut illuminans suscitationem.
Meraithe. amaricantes uel amaricati. seu api
entes uigilias aut illuminantes suscitationem.
Merarius. apiens cum tribus uel illuminans
occursum signi. siue illuminatio est.
Mare. aptus uel manifestus. seu illuminans eum
Mared. rebellis uel apertio. siue illuminans aut
manifestatio. siue aut fouebat.
Marepheth. fouens uel incubans. siue cubabat
Meremuth. apiens mortem uel illuminans mortuos
Meribaal. litigans cum manto uel litigans cum
altissimo. siue litigans inimicum aut litigans
contra altissimum.

Merimuth. apiens mortem uel illuminans mortuos.
Merob. multitudo uel de multitudine. aut
amara contritio.
Merodach. amara peracitas. uel amaritudine di
uine imittens. seu amare contritus
Merom. aque uel profluuiales. siue iniquos.
Meron. illuminans merentes uel manifestans
Meronath. illuminans merentes terram uel mani
festans iniquitatem peccati.
Meronathites. illuminans merentes terre uel
manifestans iniquitates. siue fortitudinis.
Meroz. apiens uisionem uel illuminatio for
Meroz. consilium uel consilium archanum uel aqua sa
cramentorum. siue mensuratio. h' p. m. r e. s. s.
Mes. hospes uel hostis. siue mensurator aut
Mesa. euado uel aqua uel ara. siue mensuratio est.
Messa hospes eius uel hostis eius. siue mensurans eum
Messa. hospes saluans uel mensura salutis.
Masfa. aqua rara uel appositio. siue dans po
tum aut potator.
Mesrach. potans uel potum dans. siue hospes
fratris aut hospes fraternitatis. siue principio
Messalem. hostis missus uel reddens reddi
tionem seu mensurans pacem aut hospes iustitie.
Messaloth. euadens uictim uel aqua rare delato
Messameleth potum diis dedit uel potans a
Mesech. amens uel trahens. siue compositus a compositio.
Mesech. desitiens uel prolongans seu defectio a
prolongatio. siue tio aut contemplatio.
Mesepha. speculator uel contemplator. seu specula
Messellima. capiens eos domino uel palpatio eorum deo
Meseroth. uincla uel disciplinae. seu succes
siones aut exclusiones. siue uis uigilia.
Mesazabel. benignus deus uel mensurator domini.
Mesphar. speculatoris suscitatio uel contemplatio
Messphareth. hospes hyatus uel hospitis hyatus.
Mesphere. hospitis disciplina uel hospitis lata.
Messias. crisma uel unctio siue christus aut unctus.
Mesollam. hospes celi uel mensura eminentis.
Mesolla. capiens eos uel pillaria eorum.
Mesopotamia. eleuatio uocis quedam. uel
eleuatio cuidam uocationis.
Mestraim. hospitans eos uel mensura eorum. se
cundum nos quod mesraim egyptus appellatur.
Mesech. uarius uel uarietas. siue uetustatis
Messulam. mensura doloris amici uel hostis
Metheca. dulcis uel dulcedo h' p. m. r e. s. t.
Methra. uirga uel lectulus. siue duoratio
Methabaal. benignus uir bene uenerunt uel quod bene

Methabel. q̄ bonꝰ d̄s uł quā boni diuinitas.
Methyri. dulcedo uidens uł dulcis uisio.
Meusim. saluās eos uł attrectatio eoꝝ.
Meza. extrē uł exitio.
Mezaab. eleuata sup eā siū aqua fluēs. aut aq̄ fluuio. Ezahab. aq̄ aurea ł filia aurificis. ł de electioē. hic p̄. m. s. i.
Miamim. q̄s maris fetus uł aut doātis ē.
Mibaar. electus uł electio. siū de electis aut
Micha: q̄s hic adubiū loci. ł q̄s ē iste.
Michael. q̄s ut d̄s. uł q̄s est sic d̄s. iste
Michaia. q̄s ut d̄ns uł q̄s est ut d̄ns.
Michanob. q̄s hic dilatans ł q̄ ē latitudo.
Michas. q̄s est hic adubiū loci. ł q̄s est iste.
Michol: aqua omīs uł aq̄ ex omib;
Micheas. quis ē iste uł quis est in hoc loco.
Midō. metiens uł m̄satio.
Miphaath. aq̄ impetus uł aq̄ꝝ impulsio.
Miphibaal. os deuorās uł os uetustatis.
Miphibosech: os cōfusiū uł os uerecundiā siū os confusionis aut os ignominie.
Mihael. domꝰ dei uł domus exitus.
Milithene. gn̄ans castra ł gn̄atio castroꝝ donantium. ł onus gē.
Milechū. gn̄ans uł gn̄atio. seu de gn̄e ē
Milcho. regnū uł regnator.
Miniamim. q̄s maris fetus ł au doātū ē.
Marta. amara uł amaricās. seu amaritudo aut amaricatio. ł ꝫ altissimū.
Miribaab. litigans cū marito ł litigās ē altissimo. seu litigās immarita ē litigans.
Misaal. teteris d̄s uel q̄s interrogauit d̄m.
Misach. q̄s ut risus aut q̄s de gaudio.
Misabel. pp̄s dei uł quis est ut saluās d̄s.
Misia. q̄ indigētia uł q̄ est dormitatio.
Mesor. humilitas uł tribulatio. seu de humilitate aut de tribulatioē.
Misor. plena uł directa. siū humiłł ē cipestr̄.
Mirtilene. cōsmigrās uł declinās. seu declinatio aut cōsmigratio. ł tū purissimū.
Mittaates. declinans domū sufficiēs uł cōsmigratio domi sufficientis.
izaab: quis ut aurū obrizū. ł q̄s ē sic au'
Moab. de patre uł ex patre. hic p̄. m. s. o.
Moabite. de p̄re geniti uł ex p̄re gn̄ati.
Mauia. missa d̄ni uł sufficiens d̄nō. ł ciud.
Maaz. fortis uł robustus. siū robur ē ferri
Maazia. d̄ adiutorio d̄ni ł d̄ns auxiliator ē.
Mabbonna. edificiū uł edificator.

Mobbonai. edificans uł edificatio mea.
Mobinniai. edificiū uł edificator.
Mobimua. edificiis m̄ uł edificatio m̄a.
Mocholoꝝ. uulnerās p̄tem luminis uł parte uincidie.
Mochona. suppositio uł sustentaclm.
Mochori. uenumdator m̄s uł uenundatō m̄a.
Mochoth. plage uł uulnā.
Mocho. plaga eius uł uulnerans eū.
Modab. natiuitas uł gn̄atio.
Modim. iudiciū uł diiudicatio.
Modim. iudicās eos uł iudiciū eoꝝ.
Modolla. gn̄atioēm testificās ł natiuitatis testificatio. ł loquente siū a parturiente.
Molath. dolens uł parturiens siū a dolore
Molathi. dolor m̄s uł parturiens m̄.
Mosa. palpatio uł attrectatio.
Mosia. palpans eū uł attrectatio eī.
Moses. aq̄ticus uł assumptus d̄ aq̄. ł pār.
Moyses. ungēs uł liniēs. seu a tēctans ā pal
Molada. p̄nceps p̄sidū. ł dolor patiens.
Molath. regnās uł p̄ncipans. siū dolēs aut parturiens. ł aut parturitio mea.
Molathi. rex m̄s uł p̄nceps m̄s siū dolor m̄s
Molathite. regnātes uł p̄ncipantes seu dolētes aut parturientes.
Molchom. regēs eos uł p̄nceps eoꝝ.
Molio. infirmitas uł a p̄ncipio. ł m̄
Moloch. rex uł p̄nceps siū rex m̄ ā p̄nceps
Moola. chorus eius uł abinitio eī. siue infirmans eū aut infirmitas eī.
Mool. infirmitas ł de infirmitate. seu chorus aut a p̄ncipio. ł mea. ł osa.
Mooli. infirmitas mea ł de infirmitate
Mooli: chorus laboris uł a p̄ncipio laboris siū infirmis laborās ē ō infirmitate labori
Moolite. chori mei uł a p̄ncipio meo. siue infirmitates meā ō infirmitatib; meis.
Moos. infirmitas uł bitaclm.
Moosa. infirmās eū ł bitaclm eī.
Moosia. infirmās d̄ns uł bitaclm d̄ni.
Morath. heres uł h̄ditas.
Morathi. h̄res m̄s uł h̄ditas mea.
Morasthi. h̄res m̄s iste ł h̄ditas m̄a ista.
Morasthite. h̄redes mei isti uł iste siūt hereditates mee. ł aut diluculū.
Moria. uisio uł uisionis. siū illuminās. ipse ē locus de quo dictū ē abrahe. uade in t̄ram uisionis.

Moriathi. heres meus vel hereditas mea.
Morome. sublimitas vel celsitudo.
Mosa. salus vel eruditio.
Mosee. saluator vel saluificator. siue a salvatore aut a saluificatione.
Moseta. eruditio vel disciplina.
Mosellamoth. capiens eos morti vel palmatio mortis eorum. Moseroth. uincula vel disciplina.
Mosphetnim. sortes vel uincula. seu sortium.
Mosi. palpator vel attrectator. [i] uinctorum.
Mosoch. captiuum vel capiens vel capientes aut captiue. [siue] mortis eorum.
Mosolla. capientes eos vel palpationes eorum.
Mosollamia. capiens eos certe vel palpatio eorum domini.
Mosollamoth. capiens eos morti vel palpatio.
Mosollam. capiens eos vel palpatio eorum.
Mosira. uinculum vel disciplina.
Mozel. eruditus deo vel disciplina dei.
Mvnim. ossolans eos vel uiscera eorum.
Musi. palmans vel attrectans siue palpatio aut attrectatio. Museroth. palpans vel contrectantes.
Musach. palpans fratrem vel attrectatio fratris.
Musite. palpantes vel contrectantes.
Hec sunt interpretationes hebreorum nominum incipientium per n litteram.

NAa. pulchra vel pulcritudo.
Naab. abscondit vel requiescere.
Naabi. absconditus meus vel requietio mea.
Naad. pulchre fuit vel pulcrum testimonium.
Naalal. laudantes vel laudabiliter siue torrens aut laudatio.
Naalia. torrens dei vel laudans dominum.
Naaliel. torrens dei vel laudatio domini.
Naalon. decus cantoris vel pulcritudo lationum.
Naama. decora vel pulcherrima. siue commouet eos aut commotio eorum.
Naaman. decorus vel pulcherrimus siue commouens te.
Naamam. decorus vel pulcher te et cetera.
Naamath. mouens mortem vel decor peccati.
Naamathite. mouentes mortem vel decori peccato.
Naar. puer vel infantulus.
Naarim. pulcherrimi vel commotio eorum.
Naara. puer eius vel infantulus eius.
Naarith. pueritia temporis vel infantia peccati.
Naari. puer meus vel infantulus meus.
Naarias. puer domino vel infantulus domini.
Naas. serpens vel coluber. siue auguriis a augurari.
Naason. requies solutus vel requietionis solutus.
Naason. coluber murmurans vel serpens murmuris. siue auguriis dolore a augurium iniquitatis.

Naath. decor temporis vel pulcritudo peccati. siue absorbens peccatum aut requiescere temporis.
Naazab. ex te impletio vel impleuit tuum. siue pulcrum auxilium aut cessionis initium.
Nabai. conspiciens vel requiescere siue a requiescere.
Nabaioth. sedens vel excludens. siue conspiciens.
Nabal. stultus vel insipiens.
Naalio. impletio vel implentes. siue a requiescere.
Nabaioth. sedens vel excludens. siue conspiciens.
Nabath. scandalum vel scandalizans. aut insipiens vel insipientia. siue a inclusio.
Nabathei. insipientes vel scandalizantes.
Nabin. ueniens vel includens. seu uenientes.
Nabdahel. ursus dei vel fruens deo.
Nabeoth. implens vel impletio.
Nablath. organum vel laudatorium.
Nablion. psalterium grece laudatorium.
Nablum. organum vel laudatorium. siue
Nabo. sessio vel impletio. siue conclusio aut sine
Nabe. impletio vel impletia. siue superuenientes.
Naboth. sessio vel impletio. siue concludens aut
Nabu. ueniens vel includens.

Nabuchodonosor. sedens in angustia aguntur. vel sessio magnitudinem angustie. siue prophetans istius modi signum aut prophetia lagunculae angustiae. siue stetit.
Nabusabarni. calcans tempus vel calcatio temporis.
Nabusarachim. calcatores fratrem vel calcatio
Nabuthei. prophete vel prophetantes.
Nabuzardan. prophetarum pulcras. vel prophetia alieni iudicii. siue entis.
Nachem. separans eos vel separatio eorum.
Nachon. separans dolorem vel separatio iniq
Nachor. requiescente luce vel obsecratio nouissima. siue requies luminis a separati
Nadab. nouus vel spontaneus. [siue] pro iracundie
Nadabias. nouus domino vel spontaneus domini.
Nad. ascendens vel ascensio. siue a mors eorum.
Naeman. fidelis vel fidelitas. siue mouens eos
Naeth. requiescere vel requietio.
Naphthuim. conuersa generatio vel conuersio generationis
Naphech. marina vel maritima.
Naphedor. conuersa generatio vel conuersio generationis
Naphisgi. marinus vel maritimus.
Naphei. maritimi vel aquarum refrigerationes.
Naphes. aqua vel refrigerium. siue dei laudatio
Nagge. meridies vel meridianus.
Nahiru. puer meus vel infantia mea.
Nahelel. ymnus vel laus. siue laudans dominum a

Naid. saltus uel mare. siue fluctuans aut instabilis. 7 sedis inecte. [uel] commotio.
Naim. fluctus uel motus. siue fluctuans a.
Naioth. conspicuus uel excludens.
Naiol. torrens uel laudatio.
Nama. decus uel commotio.
Namohel. dormiuit deus uel dormitatio dei. siue hii qui sunt dei aut ex dormire facto dei.
Namia. perditus uel amaricatio. siue amaricationes aut amaricatione. [uel] transgressores.
Namim. perditi uel apostate. siue profugi a.
Namsi. palpans uel tangens. siue attrectans aut attrectatio.
Namuhel. loquens cum deo uel cum quo loquitur deus.
Namuhelite. loquentes cum deo uel cum quo loquitur deus.
Nanee. piscis uel fetus. seu germen pulcritudinis aut piscatio eorum.
Narcissus. colligens uel collectio. siue lucerna scindens aut accessus lectice.
Nasab. exsiccans uel exsiccatio.
Nasaram. germen molle uel germen tenerum. siue germinans aut germinatio eorum.
Nescia. columba domini uel species dominator.
Nasib. titulus uel statio.
Nasim. dux uel princeps. siue principium eius.
Naason. consolans uel requiescens. siue augurians aut augurium. [uel] gustia.
Nasor. pulcritudo luminis uel consolans an.
Nathim. donatus eius uel donatio eorum. [uel] gratie.
Nathanmelech. donatus regno uel donatio regis.
Nathan. donans donum uel donatus gratie.
Nathanahel. donum dei uel donum eius deus.
Nathinnei. donantes uel donati. siue ipse dominus.
Nacones grece. a submittendo uel latine [...].
Nathin. donatus meroi uel donatio mugita.
Naia. semen uel germen. seu latine a pulcritudo.
Nane. semen uel germen uel [...].
Naum. germinans uel consolator.
Nauim. germinans eius uel consolatio eorum.
Nazareth. flos uel uirgultum. siue sanctitas aut consecratio. [uel] diens aut separatio.
Nazareth. unctio uel munditia. seu custo
Nazareus. uirgultum uel floridus. siue custodiens aut consecratus. [uel] consecratus.
Nazareus. mundus uel sanctus. siue unctus aut utrumque hoc nomen apud hebreos non scribitur per z. litteram. sed per hebream s. litteram. que necesse est s. z. litteram sonat.
Nazarei. mundi uel uncti. siue sancti a consecrati.
Neapolis. nimie commota uel nimia commotio.

Nazareth. uirgultum uel edificatum siue custodietur aut separatum
t

h y n. s. e.

Naaz. laticinatus apud hebreos uel laticinatus applicatio.
Nebalal. latens laqueus uel latens lassatus. seu latitatis leuitas a latitatis latitudo.
Neballath. latens tempus uel insipia peccatoris.
Nebe. latens uel latitans. siue psalterium a mensa.
Nebel. latens deus uel latitans dei. siue mensura dei aut dei psalterium. Nebo. latitans uel latitans.
Nebui. latitator meus uel psalterium meum.
Nechao. paratus iste uel paratio ista.
Nechota. aromata uel thimiama. siue storax eius aut aromatizatio eius.
Neceb. statio uel attrectatio.
Necio. percutiens uel percussio
Nechoda. includens inclusio.
Nechophim. includens uel exclusio. siue includens aut percussionem eiusdem. Nechota. aromata uel thimiama siue [...] a aromatizatio.
Neele. scala uel torrens. [uel] torrens.
Neelamite. cuiusdam hereditas uel cuiusdam hereditas a.
Neelo. cuiusdam hereditas uel cuiusdam hereditas.
Neelamite. scale uel torrentes.
Neelescol. torrens uel botrus torrentis.
Neemia. consolans uel consolatio. [uel] flatus.
Neemias. consolatus a domino uel consolatio dei.
Nephe. spirans uel sufflans. siue ipse a suf.
Nephee. applicans oris uel lignum quod nomen est lapidis. [uel] seductio.
Nephee. pruina uel carbo. siue seducens a.
Neesthi. es uel metallum. [uel] seductio.
Nephabel. spirans deus uel applicans ori dei.
Nepheg. pruina uel carbo. siue seducens aut
Naphontor. matina uel maritima.
Nephi. purificans uel purificatio.
Nepsa. purificans agglutinati uel purificatio agglutinati. [uel] ditio.
Nepthoa. deceptio uel dissolutio.
Nephthusim. apertum nomen uel dissoluta au
Neger. florens uel floridus. [uel] dicti.
Negeda. includens inclusio uel percussio in
Nequel. stans deus uel statio dei.
Nehisoth. stans uel statio siue stans qui est.
Neman. pulcritudo uel consolatio.
Nembroth. profugum uel transgressio. siue perditus aut amaricatio.
Nembra. profugum uel transgressio siue perditus aut apostasia. [uel] [...] a profugia eorum.
Nemibri. perdi uel apostate seu amarici
Nemrath. perdi uel apostate siue perditor aut apostatator. [uel] aut apostata.
Nemoth. tirannus uel profugus. siue transgressor

Nemsi. palpans uel tangens siue attrec
tans aut attrectatio. s. attrectatio.
Nemsiu. stans uel attrectans. siue statio a
Nepthuo. deceptio uel dissolutio.
Neptali. latitudo mea uel conuersio eius.
Neptali. dissipatus uel dissolutus. seu conuol
uit me. aut conuolutio mea.
Neptalim. dilatatio uel compatio. siue conu
tens eos aut latitudo eorum.
Neptalim. implicatio uel conuersatio.
siue dilatauit me aut dilatatio mea.
Neptalimite. conuertentes uel latitudines
eorum. s. dilatati mihi a multiplicantibus eorum.
Neptalite. dilatatio uel compatio eorum. seu
Nepthur. purificans uel purificatio.
Nepthoe. decepti uel dissoluti. siue decep
tio aut dissolutio. s. aut dissolutio.
Nepte. despiciens uel dissoluens. siue desceptio
Neptuim. scalpentes uel aperientes. siue desca
pientes eos aut dissolutiones eorum. s. ditio.
Neptusim. apertio nominum uel dissoluta au
Ner. lucidus uel lucerna,
Neregel. lucis aduis uel lucerne acuatio.
Nereus. lucis consilium uel lucerna festinans.
Nereth. acuatum uel qui lucerna. seu lux uite
aut lucerna pauoris.
Nergal. lucis acuitas uel lucerna acuata.
Nergel. lucerna acuata uel lucerne conculcatio.
Nerger. lucerna inuoluta uel lucerne inuolutio.
Neri. lucens mihi uel lucerna mea.
Neria. lucens domino uel lucerna domini.
Nesia. coluber domini uel serpens dominicus.
Ne sia. titulus meus uel statio mea.
Nesson. auguriis uel augurium. siue aug
fortis aut auguriis fortitudo,
Neruth. temptatio terrena. uel fugge tenens.
Nesthus. etatus uel metallatus.
Nethinai. datus uel motio. siue commouens
Neos aut commotio eorum. h. p. n. te. f. t.
Nethua. ymago uel ymaginatio,
Nethophati. includens me uel inclusio mea.
Nethophatite. includentes me uel inclu
siones mei s. tenentatus.
Nicanor. stans lucerna uel statim lucida.
Nicodemus. includens iudicio uel effusio
Nicholaus. effluens uel effusio. siue stul
titia ecclesie languentis. aut stultitia lo
gentis ecclesie. s. cio gemini mei.
Nicopolis gemina preciosus mee. uel prec

Niger. ascendens uel ascensio.
Nimpha. os applicatum uel oris applicatio.
Niniue. feta uel spatiosa. seu gemina ple
tudinis aut natiuitatis pulcra.
Niniuite. feti uel spatiosi. seu gemina pl
citudinis aut natiuitates pulchre.
Nisan. auguriales gemina uel augurium doctionis.
Noa. mouens uel commotio h. p. n. f. o.
Noadia. mouens s. iuuantem domino uel commotio
testimonio domini. s. illuminati.
Noadiae. mouens diluculum uel commotio
Noaba. mouens eos uel commotio eorum.
Noratha. mouens impium uel commotio consu
mationis uisionum. s. uel latratus.
Nob. latrans uel latratus. obe. latratus
Noab. uter uel inflatio. s. aut commotio.
Noe. requiescens uel requieuit. siue commo
Noema. decor uel fides seu uoluptas aut
delectatio. s. latus aut consolatio.
Noeman. pulcritudo uel pulcer. seu conso
Noemanite. pulcre uel consolati. siue consola
tores aut consolationes. s. tallum uel eius.
Noemi. pulchra uel consolata. oesthi. me
Noesthum. es eorum uel metallum eorum.
Nophee. mouebant uel commotio latitudinis.
Nogi. mihi dies uel michianus.
Naim. decus uel consolatio. s. magistri mei.
Noorai. decoras magistrum meum. uel consolatio
Nooram. decoras aut terre magistrum uel conso
latio consumati magisterii. s. altum.
Noram. regescens excelse uel commotio ex
Nuath. pulcre uel pulcritudo. h. p. n. f. v.
Nun. pascens eos uel pascua eorum.
Nun. fetus uel piscis siue unius a septentrione.
Numenius decor uel fidel.
Hec sunt interpretationes hebr nominum incipientium p. o. lit.
Oab. unitas uel laudatio.
Oal. tabernaculum uel inhabitatio.
Oali. tabernaculum meum uel inhabitatio mea,
Oam ue ipso uel insaniens,
Oab. seruus uel amplexans. siue dilectus
aut dilectio, hic p. o. f. d.
Obadia. seruus domini uel seruiens domino.
Oboth. magus uel phitonissa. siue incan
tator aut incantatio.
Obdarem. seruus australis uel seruus afficians.
Obdias. seruiens domino uel seruitium domini.
Obed. seruus uel seruitor.
Obededom. seruiens ruffo uel seruiens fuluo.

seu fluens fere aut fluvius sanguineus.
Obedi. fluus dñi ul' fluens dño.
Obedibel. fluus dei ul' fluens deo.
Obia. fluus dñi ul' fluens dño.
Oboch. phitones ul' maligni. siu lagene
gignentes aut lagenarum gignitas. vel pscrutatio
hic p̄ o.s.c. Occeth. diligens ul' pscrutans siu dilectio aut
Ocbol. tenens habitationem ul' apprehendens tabernaculum
Ocboza. tenens magistrum l' retentio magistri.
Ocbozath. retentio ul' apprehensio.
Ocbozias. retinens dnm l' apprehensio dni.
Ochran. retinens ul' apprehendens. siu retentio
aut apprehensio. hic p̄ o.s.d.
Odaria. mensura ul' mensuratio.
Odenia. fluus dni ul' testificans dnm.
Odia. fluus dni ul' testificans dnm.
Odebia. fluus dni ul' testificans dnm. vel ed
Odollam. testimonium eorum ul' testimonium apprehendens
Odollamites. contestans aquam ul' testimonium in aqua.
Odolor. contestans generationem l' testificans generatio.
Odonia. fluus dni ul' testificans dnm.
Odsi. mensus meus ul' mensura mea.
Odura. mensura magistri l' testificans magistrum.
Oepha. mensura l' effundens. hic p̄ o.s.e.
siu estus a estuatio. vel mensuratum.
Oephi. mensura trium modiorum l' trium modii
Oeth. diligens ul' pscrutans. siu dilectio a
Ophi. effusio l' evinatio. p̄ o.s.p. pscrutatio
Ophil. nebula ul' obscuritatio. sive obscu
ritatis aut nebulositas. vel a uolatione.
Ophim. thulamus eorum ul' maritima eorum.
Ophir. uolans ul' uolatus. seu uolanter.
Ophaz. aurum obrizum l' aurum purissimum.
Ophaz. aurum obrizum l' aurum purissimum.
Ophel. nebula ul' obscuratio siu obscuritas
aut nebulositas. vel a erbosum.
Ophrer. ignominia ul' ignominiosus.
Ophni. infirmus l' ignominiosus.
Ophim. tabernacula mea l' habitationes mee.
Ophir. infirmans ul' infirmitas. seu uti
Ophin. discalciatus l' mensura consilio. hic p̄
Ophra uolans ul' thulamus. o.s.g.
Ogg. congregans ul' concilians. seu abscondens
aut concertatio. si a concilians ei.
Ogra. nobilis ul' gloriosus. siu abscondens ei
Ohia. ipse cognovit ul' dns cognovit. p̄ o.s.h.
Ohyda. ipse cognovit multitudinem ul' cognovit dns
testimonium. Ohol. tabernaculum l' inhabitatio.
Ohola. infirmans eos ul' infirmitas ei.
Oholam. infirmans eos ul' infirmitas eorum.
Oholim. seculum l' eternitas eius. siu anni iubi
leus. aut anni remissionis. vel a coniuncta. p̄ o.s.
Olai. destruens ul' discernens seu destructio l.
Olai. destruens me ul' discernens me siu di
uinitatem meum aut discretio mea.
Oloan. discernens donum l' diuinitatem gratie
Olu. infirmitas ul' protectio.
Olub. infirmans patrem ul' protectio patris.
Olumpia. dolens ul' parturiens
Olupiades. dolor testium ul' pariens futurum.
Olofernis. infirmitas discessionis ul' infir
mans uitulum saginatum. p̄ o.s.m.
Omar. ppl'm amaricans l' ppl's amaricatus.
Omer. crispans me ul' manipulus meus.
Omeroi. crispans magistrum meum ul' manipu
lus magistri mei. hic p̄ o.s.n.
On. dolor ul' meror. On. iniquitas l' inutilitas.
On. mussitatio ul' murmuratio.
Ona. merens eum ul' dolor eius.
Ona. inutilis ei ul' iniquitas eius.
Ona. murmurans ei ul' murmuratio eius.
Onam. meror populi ul' mussitatio eorum eius.
Onam. meror domi ul' dolor gratie.
Ona. inutilis ei ul' iniquitas eius.
Ona murmurans ei ul' murmuratio eius.
Onam. meror populi ul' mussitatio eorum.
Onam. meror domi ul' dolor gratie.
Onan. murmur dono l' mussitans gratia.
Onesimus. decorus ul' respondens. siu dum a respondendo
Onesiphorus. respondens utilitas ul' decori adhibere.
Oni. merens pruch ul' dolor meus.
Oni. inutilis mei ul' iniquitas mea.
Oni. murmur meum ul' mussitatio mea.
Onim. dolorem commovens ul' meror regescens.
Onim. inutilis congeries ul' iniquitas commotio.
Onim. murmuris motus ul' mussitationes.
Onias. meror dño l' dñi dolor. vel regescens.
Onias. iniquus dns ul' inutilis dns.
Onias. murmurans dño ul' mussitatio dni.
Ono. merens eum ul' dolor eius.
Ono. inutilis ei ul' iniquitas eius.
Ono. murmurans ei ul' mussitatio eius. vel inutile.
Onon. murmure mussitans ul' mussitatione
murmurans siu dolor inutilis a merens iniq
Oola. tabernaculum ul' inhabitatio. p̄ o.s.o.
Oolab. tabernaculum meum patris ul' inhabitatio
mea patris. vel habitaculum meum.
Ooliba tabernaculum meum ul' ipse tabernaculum

Oolibama. tabernaculi altitudo. uel habita
culum meum in aliquo. siue tentorium. laboriosus.
Oon. labor uel dolor seu dolens aut dolorem
Oozam. uidens eos uel fortitudo eorum.
Ooziam. uidens dominum uel fortitudo domini.
Oor. foramen uel iracundia. hebr. o. t. r.
Oor. mons uel lumen seu pellis aut iracundus.
Oram. capiens uel apprehendens. siue acceptio
aut comprehensio. siue aut uetraciundo.
Oram. ira uel ue excelso. seu ue iracundie
Oram. mons ipse uel lumen eorum.
Oram. pellis ipsius uel foramen eorum.
Oram. iracundus ipse uel iracundia ipsius
Orchath. estimans uel estimatio. siue ione.
Orchathi. estimans me uel estimatio mea.
Orchatharoth. longa contra uel longitudo eo
Oreb. ardor uel siccitas siue corruuit a solutio
Oreb. missa uel massa. siue tempus a temptatio.
Orem. dolor uel iracundia.
Oreth. longa nimis uel diuturnitas
Orpha. ceruix eius uel superfluens ei.
Ori. lux mea uel mons meus.
Ori. pellis mea uel foramen meum. siue eludens
Ori. irascens me uel iracundia mea.
Ori. gigas uel excelsus. ri. cogens uel ex-
Ori. apprehendens me uel apprehensio mea.
Orim. gigantes uel excelsi. siue mee.
Orim. apprehendentes me uel apprehensiones
Orim. coquentes uel excludentes.
Orma. anathema uel anathematizato
Orman. lumen nobis uel illuminatio nostra.
Orman. lumen gentis uel illuminatio dominationis.
Oron. mons inutilis uel foramen tristitie.
Oron. pellis iniqua uel iracundia uanitatum.
Oron. lumen dolorum uel dolor prauitatum.
Oronite. montes inutiles uel foramina tristitia
Oronite. pelles iniqua uel dolores inuestigatum
Oronite. lumina merores a iracundie nimii
Oronim. mons montes inutiles eius. uel tristium
foramina tristitie eorum. siue iniquitates eorum.
Oronim. lumen meroris eorum uel iracundia
Oronaim. lumen meroris eorum uel iracundi
a iniquitatis eorum. siue saluatio mea.
Orrosiada. recte indigens testimonio
uel lumen positum testificationis. hebr. o. t.
Osa. spes uel saluatio. sa. spes mea uel
Osaias. spirans in domino uel saluatio domini.
Osanna. salua uel saluifica nos siue salu-
ifica nos aut saluificatio mea.

Ose. spes uel saluator.
Osee. spirans meum uel saluatio eius.
Osia. spirans in domino uel saluatio domini. hebr. o.
Otham. tempus eius uel designatio eorum. t. r.
Othei. signum meum uel temporalitas mea.
Othio. dolor eius uel constans ei.
Othir. peccato uigilans uel signum temporale.
Othur. stans peccato uel statio temporalis.
Otholia. signum laboris uel designatio temporalis.
Othoniel. signum dei uel respondens deo. Othoniel. tempus dei uel
Othothi. signans eos uel designatio eorum. reuelatio.
Ox. uiolenter uel uoluntarie.
Oza. uidens uel robustus. seu uisio aut
fortitudo. siue me aut fortitudo mea.
Ozai. fortis noster uel robur meum. seu uidens
Ozam. uidens eos uel fortitudo eorum.
Ozan. uidens domum uel fortitudo gentis.
Ozanoth. qui signum uel fortis designatio.
Ozazim. fortis ductor uel uidens oliuam
Ozen. uidens fontem uel fontis oculus.
Ozensara. uidens principis uel fortis eorum
angustiati. siue fortitudo.
Ozgi. uidens luctum uel robustus luctator
Ozi. uidens uel robustus. seu uisio aut
Ozias. uidens dominum uel fortitudo domini.
Ozian. uisio domini est. uel fortitudo domini est.
Oziph. geminans uel geminatio.
Oziel. uidens deum uel fortitudo dei.
Ozielite. uidentes deum uel fortitudines dei.
Ozin. auris mea uel auditus meus.
Ozinite. aures mee uel auditores mei.

Hec sunt interpretationes hebr. nominum incipientium per P litteram.

Paphum. redimens
cadentem uel redemptio cadentium.
Palestina. ore contusa uel ore contundens.
siue os malleatoris aut oris contusio.
Palestini. ore contusi uel potionem cadentes
uel ore contundentes. siue ora malleato
rum aut oris contusiones. siue ius.
Palmirum. ore contundens uel os malleato
Pamphilia. conuersio aruina uel diuisio
cadentium. siue sione cadentes.
Pamphilienses. conuersi aruina uel diui
Paranethos. iub ecclesie uel iub ecclesiastice.
Paraphrastes. emulus uel commentator.
Parasceue. cena pura uel preparatio.
Parion. discooperiens uel discooperto.
Parma. diuidens plenitudines. uel di
uisio plenitudinis.

dentium,

Parthi. pfecte diuidetes ul pfectio diui
Parthia. pfecte diuidens ul pfecta diuisio.
Pascha. transcensus ul transgressio.
Pathyra. separatio ul separatrix. ſ eius.
Pathmos. separatio hostis ul separatio pulpi
Patrob. uidens eū ul dissolutio eius.
Patrobus. separans ul dissoluens.
Patura. separatrix ul separatio.
Paulus. os tube. ul os eorum. siue electum mirabile. aut electionis miraculum.
Pharan. ferus onager. siue frugifer. ſ feracitas.

Pecdon. temptatio mouens hic p. p. s. e. ul dissecatio commotionis. ſ laica. ſ eorum
Pelusium. os malleans ul os malleatoris.
Pentateucum. v. libri moysi. ł. v. libri mo
Pergamum dissecans ualles ł diuidens cornua
Pergen. deuorans ul uoratio. ſ uetusta.
Peribolus. sacculus absortus ł repositio in
Perna. temptans dilectio ł temptatio amabilis.
Pericopen. incisus ul incisio.
Perone. sacculus ul repositio.
Persida. temptans ul lata sua diffluens.
Perse. temptati ul latera sua diffluentes.
Persibok. temptatio ciuitatum ł dissoluens latum ciuitatibus. ſ causa dissoluens.
Petrus agnoscens ul discalcians. seu cogni
Pigmei. cogniti dño ł dnm cognoscentes.
Pila. os malleans ul oris contusio. hic p. p. s. i.
Pilatus. ore contundens ł os malleatoris.
Pirrus. dissoluens ul dissolutus.
Pisidia. cognita dño ul cognitio dni.
Pistici. fidele ul fidelitas.
Prisca. cognita ul cognoscens.
Priscilla. cognoscens dnm ł cognitio dni.
Prisceus. agnitus ul agnoscens.
Picol. os omne ul os omnium. hic p. p. s. u.

Poblius. tabernaculum ul inhitatio.
Pollachi. ore contundens ul os malleatoris.
Pontus. inclinans ul inclinatio.
Pontica. inclinantes ul inclinationes.
Ponci. declinans consilium ł declinans festinationem.
Porcius. diuisio ł diuidens ciuitatem eorum
Posidonius. cognoscens uenationem ł cognitio commotionis. ſ eam deducens.
Probus. fructus confusus ł fructuum ignominia.
Prochorus. fructus congregans ul fructuum congregator.
Ptolomeus. ad mensuram deducens ul ad mensu
Ptolomaii. ad mensuram deducta ł ad m. deducta.
Ptolomais. ad m. deducta ł ad m. reducta.
Ptolomaica. ad m. deducta. ł ad m. reducta.
Ptolomaidenses. ad m. deducti. ul ad m. reducentes. hic p. p. s. v.

Publius. tabernaculum ul inhitatio.
Pudens indutus consilio ł indumentum consilii.
Putheolis. declinans ul declinatio.
Phythiphares. os inclinans ul oris inclinatio. siue os inclinans ad dissecationem. aut dissecans ad os inclinandum. hec omnia greca ł latina secundum linguam hebraicam. uiolenter interpretata sunt. Sciendum namque est quod apud hebreos. p. littera non habetur. nec ullum nomen est apud eos quod hoc elementum sonet. abusiue ergo accipienda.
Hec sunt interpretationes hebr nominum incipientium p. r. litteram.

Raab. fames ul impetus.
Raab. lata ul dilatata. siue latitudo aut dilatatio. Si enim raab. p aspiratione mediam litteram scribatur. famem sonat. si p he. impetum. si uero p heth. latitudinem ul dilatationem. hoc autem euenit sine accentu et uitae diuersitate: ut in tam uarias et contrarias significationes nomina commutentur. ſ seu a dilatatio eius.
Raab. fames eius ul impetus eius. siue dilatatis
Raabia. compeccatum ul familie dño. siue diiudicans dnm aut diiudicatio dni.
Raabith. bucca ul maxilla. seu bucce aut maxille. ſ multitudo.
Raam. multum ul uisio seu tonitruum. aut
Raama. uidens eum ł tonitruum eius. siue multum ei. aut multitudo eius. ſ letitia.
Raamias. multum dño ul uisio dni. seu uidens dnm aut tonitruum dni.
Ramesses. malitia tinee ł malitia de tinea. siue intonuit letus aut intonatis
Raason. cursus ul placentia. siue contemplatio aut consummatio. ſ indicans
Raacha. magister peccati ł magister gule.
Rabba. multa ul magister. seu iudicans aut
Rabbaam. multitudo populi ł magnitudo eorum siue iudicans populum aut iudicium populorum.
Rabbai. multum hic ul magnitudo mea. siue iudicans me aut iudicium meum.
Rabbath. multum tempus ul grande peccatum siue iudicans tempus aut iudicium populorum peccatorum.
Rabbi. doctor ul magister. seu docens me aut ipse magister meus. ſ grium (?) inuocantis.
Rabbuith. doctrina multitudinis ł ma
Rabbu. multi hec ł multitudo ista. seu multum tu aut multitudo mea.

Rabbath. multum vel multa sive multitudo aquarum multitudinem. Vel magister meus.
Rabinga. princeps vel dilatator edentium.
Raboni. doctor vel magister seu docens me aut
Raboth. gentile signum vel multum vendens. sive iudicans perdentem aquarum iudicans vendentium.
Rabsaces. multum osculo vel multum deosculans.
Rabsaris. princeps eunuchus vel magister eunuchorum
Rabatec. multum aliena vel grandis dissensio.
Rabella. vanus vel vanitas. sive absque cerebro aut signum est subsannationis. Vel ascensio.
r. ra. a. s. c. Rachab. coacta vel quadriga. seu visio aut
Rachal. tristis decorum ferens. vel res a negotiatio. Vel videns principium.
Rachel. ovis vel visio. seu videns deum a
Racheus. subba vel pecunia. hebr. r. ra. a. s. d.
Radai. videns meus vel fortitudo mea. h
Rapha. sanitas vel medicina dei. p. r. ra. s.
Raphael. sanans deus vel medicina dei. p.
Raphaia. sanans dominus vel medicina domini.
Raphaim. gigantes vel medici. sive securitatem aut laxati eorum. Vel cursus.
Raphao. sanans eum vel medicina eius.
Raphaza. sana visio vel medicina fortitudinis
Raphes. defluens vel medicus seu volucer a
Raphidim. temptatio vel laxemanus. seu visio eius aut videns os sufficiens. Vel ai.
Raphidi. sanitas fortis vel sanitas vidi seu vigoris fortis a dissolutio fortium. vel comperta vero lingue syre in scriptura. remisse manus vel remissio manuum.
Raphion. medicina doloris vel temptatio iniquitatis. Vel aut medicina. p. r. ra. s. g.
Raphu. temptatio vel dissolutio. sive sanitas hebr.
Ragal. vere vel negotiator seu tristis aut decorum ferens. Vel din.
Ragau. pascens vel egrotans deus sive pascens
Rager. pabulum vel egrotatio.
Ragon. hiemps vel pabulum sive multum delectans aut multum delicti.
Raguel. pastor dei vel egrotans deus sive pascens deum aut pabulum eius deus. p. r. ra. s. p.
Raphaia. pastor domini vel egrotans domino. sive pascens dominum aut pabulum eius dominus.
Raphalaia. pastor domini vel egrotans domino sive pascens dominum aut pabulum eius dominus. p. r. ra. f.
Rauhel. pastor dei vel egrotans deus sive pascens v. deum aut pabulum eius deus. Vel a exaltatio.
p. r. ra. s. a. Ram. excelsus vel exaltatus. sive tonitruum

Rama. excelsa vel exaltata sive tonitruum a exaltatio. Vel tonitruum a exaltabitur.
Ramale. sublimitas vel exaltatio. sive to
Ramaba. excelsus domino vel tonitruum domini seu excelse laborans a exaltatio laborantis.
Ramasse. pabulum vel tinea. seu malitia tinee aut malitia detinea.
Ramath. excelsum signum vel exaltata peccato seu mortem vidit aut mortis visio.
Ramathaim. excelsum signum populi. vel exaltatio peccati eorum. seu mortem vidit a visio mortis eorum.
Ramathaim. excelsa duo vel excelsa bina. sive duo sublimes aut duo exaltati. hec duo vel bina sublimia. sive due turres regia scilicet et sacerdotalis. vel helchana fuisse dicitur de ramathaim: quod preterea de tribu levi fuit et mansit de tribu una. quod notatur in eo quod ephrateus dicitur. ab ephrata videlicet vxore caleph a qua constat exisse de tribu illa.
Ramathlechi: excelsum signum gene vel levatio maxille. Vel ter. Vel tiaula.
Ramathita. excelsa signa vel mortem videns.
Ramelech: excelsa portio vel elevata gi
Ramesse. amaricans vel commotio. turbulenti. sive corrosio tinee a tonitruum gaudii.
Ramech. mortis visio vel signum excelsum. sive celsitudo pavoris aut exaltatio vite.
Ramoth. excelsum signum vel exaltata visio.
Raon. cursus magni vel consiliator magisterii. hebr. r. ra. s. r.
Raoniter. cursus magi vel consiliator magisterio.
Raoarte. cursus magni vel consilii magistris.
Rasaia. impius dominus vel varietas domini. hebr. r. ra. s. s.
Rasathaim. varietas bina vel iniquitas duorum
Rasim. varians eos vel iniquitas eorum
Rasin. ipse vel iniquus. seu varietas a pictura.
Rasathamim. coitus vel iuniper. seu visio consummata aut visionis consummatio. Fertur hoc lignum iuniperi multo ignem tempore conservare. ita ut si pruina ex eius cinere opta fuerit usque ad annum ignita perseveret. Vel videntes a iudicium meum.
Razias. secretus domino vel mysticus domini. p. r. ra.
Razom. mysticus vel secretus. s. z.
Razon. mysticus vel secretus. Vel iudicium.
Reaias. magister domini vel dilatatio domini. p. r. s. ae.
Rebla. multa vel magister. sive iudicans aut
Reblai. multum hic vel magnitudo mea. sive
Rebe. quarta vel iv. sive ordinans a ordinatio.

Rebecca. patia ul' multu accep. siue multa pacia. aut q multu accepit.
Rebla. comissu l' multitudo.
Reblatha. multa h ul' multu iste. siue multis comisit a multu comissu huius.
Rebmag. qtus ingeniosus l' coronata pcio.
Recha. mollis ul' delicatus seu mollicies aut tenuitudo. s pr. a tenuitudo patris.
Rechab. excelsus ul' excelsus. seu mollis
Rechabite. excelsiores ul' excelsi. seu tenuitatu aut tenuitie prim.
Rechoth. mollicies ul' sublimitas.
Rechem. pictura ul' uarietas. seu uacuesceit aut uaquefactio. s cohibitio.
Rechema. temptatio ul' malitia q pia. aut
Recsa. claus ul' frenu suu retinaclm.
Rephaim. fcura ul' requies. seu mea reges aut mundi fcura. s itinera.
Regalim. pedes ul' amblatio suu it aut
Regma. cibi ul' refectio suu pascer eos a pascua eor.
Regma. temptatio ul' malitia q pia.
Regom. iter ul' amblatio.
Rehi. pastor meus ul' pabulm meu.
Rema. excelsu ul' uidens aliqd s regie.
Remphan. exultans ul' exaltatio nichil.
Remim. excelsu comotio ul' uidens aliq
Remina. excelsus dns ul' exaltato dni.
Remon. excelsu mim ul' exaltato tunic.
Remone. excelse mere l' exalt' iniquitatis.
Remmon. sublimis ul' exaltata. seu mali punicu aut malu granatu.
Remmom ecclia ul' ggatio.
Remmomphares. diuidens ecclia ul' dissipans ggregationem.
Remmonphines sublimitas uiolenta ul' exaltatio dissipati. seu diuisio mali punica aut diuisio mali granati.
Remoth uidens morte ul' uisio mortis.
Rena. magr. absconditus ul' magisteriu pulchritudinis. s eius eu. Hy. r. c. e. s. s.
Res. cap ul' pacia. esa. cap eius ul' paci
Ressa. clumus ul' frenu suu sta a retinaclm. s uite aut pacia prudentis.
Resitha. impietas ul' iniquitas.
Resathaim. impi eis ul' iniqtas eor.
Reseph. iniqtas mensure l' cap discipline.
Resen. caput fontis ul' pacia oculi.
Reseth. impietas ul' iniqtas. seu caput
Resphi. currens ul' uelox seu cursus aut uelocitas. s consumate a uisio consumata.
Resia. caput dni ul' pacies dns. s fio ma
Rethma. sonitus ul' iunipe. seu uides
Reu. pascens ul' pastor e. seu pau mea pas
Reum. pascens eu l' pabulm eor.
Rezer. magni uiscera fortia. ul' magno uiscera fructificata. Hy. r. s. i.
Riba. multa ul' mag suu iudicans a iudiciu. s dix mis aut iudiciu meu.
Ribai. multu in ul' magtudo ma seu in
Ripha. uidens bou l' uidens bucellam.
Riphus. querens ul' boni seu uitu. aut inquisitio bonitatis. s bucella uite.
Riphech. uidens boa prudens ul' uidens
Ro. magr ul' magisteriu. Hy. o. r. s. o.
Roaga. magr meditans l' magri loqtio. aut fortis psumptio.
Roboam. impetus ul' latitudo.
Roboam. dilatans pplm l' dissipans ppr. siu impetus ppli aut indignatio pplou.
Roboth. platee ul' latitudo.
Rode. uidens ul' fortis. seu uisiois fortitudo aut uisio fortitudinis.
Rodie. uidens uita ul' uides eeca i. seu uides iudiciu. s dicit prudens.
Rodim. patruus iudicans ul' uisio in
Rodum. uisio ul' descensio. seu dissentiens aut dissidium.
Rodu. uidentes ul' descendentes seu dissentientes aut dissidia. s dicens e
Redochus. fortis durus ul' uides tig
Rogal. deorsu ferens l' magr tristitie.
Rogel deorsu ferens ul' negociato tristie.
Rogomelech. magr fouee patris l' magisterium decepulis portionis. s tio.
Roma. magr frangens l' magri offic
Roma. tonans ul' sublimis. siue tonitrui aut sublimitas. s la.
Romani. tonantes ul' sublimes. seu tonantes sublimes aut tonitrua excel
Romelia. magr frangens laborante ul' sublime tonitruu laborantiu.
Roob. platee ul' latitudines. s eu.
Rooba. platee dni l' latitudines dna
Rooboth. platee inclinate. ul' platearu inclinationes. s natio tristitie eor.
Roos. turris ul' ppugnacla.
Rogelim. deorsum ferens eos ul' nego

Rosmorphin.

Ros mophim. caput fortium uel uniuersitatis
aut defectio
Roth. uisio uel festinatio seu deficiens
Ruben uidens filium uel uisionis
filius. seu uidete in medio. aut
uidens per medium
Ruben. uidens filium meum uel filii
mei uisio. seu uidete in me. aut
uidete per medium mei.
Rubenite. uidentes filios uel uisio eorum
filium. seu uidentes per medium
Rufus. sanans uel reficiens. siue os sa
nans a refectionibus aut defectio.
Ruma. excelsa uel uidens uel aliquid.
Ruth. uidens uel festinans seu deficiens
hec sunt
Saaph. speculum uel angustie
Saal. ireorum uel angustiatus
Saal. uola uel pugni. seu uulpis
Saaortus aquarum
Saalabim. aggremium intellectum uel
agrauato intelligentie
Saalim. uole uel pugiles. seu uul
pes. siue ortus aquarum uel fores eorum
Saalum. reddentis uel redditor. siue
redditio aut reddidit eis
Saar. estimans uel estimatio
Saarite estimantes uel estimatores
Saarim. estimantes eos uel estima
Saasim. incubuit egrediens uel in
cubatio egressionis. hyp. l. za. l. b
Saba. capta uel captiua. siue cap
tiuitatis a conuersio uel fortis aut eloquium
Saba. clamans uel conuertens siue clamor
Sabacha. rete uel retiaculum. siue lo
quens ei aut eloquentia eius
Sabaias. captus domino uel conuersio domini
Sabaim. clamantes uel eloquentes. siue
captiui aut conuertentes
Sabama. leua uel sinistra
Sabama. excelsa conuersio uel con
uersio quedam siue tollens altitudi
nem a tollens excelsum uel excelsum
Saban. tollens altitudinem uel tollens
Sabania seu amenis uel conuersio quia
est tollens altitudinem a tollens ex
Sabaoth. uirtutes uel excel. excelsum
tiuus seu uirtutum aut exercituum
Sabarim. montes circuientes aut mo
tium circuitio
Sabaath. septimum uel uirga siue la
tiuus aut principatus uel cautus.
Sabatha. grauis uel circuiens siue cir
Sabathacha. sedes tua uel circuiens te
siue circuitus tuus a circuitio tua
Sabathai. circuitus meus uel circuitio
Sabatum. requies uel requies mea
Sabatissimus. idem. Saba. agne uel
oues siue. vii. aut iuramentum
Sabee. septies uel abundans. siue sa
turitas aut abundantia
Sabei. captiui uel clamantes. siue con
uersi a eloquentes eloquentes uel regres
Saber. captiuus uigilans uel conuersio
Saber. iurgium uel adiurans siue ouis
Sabech. ouis uel societas. siue societas
seu iurgium a adiuratio te
Sabech. captiuus pane uel conuersio
Sabea. domina uel captiua siue iurans
domino aut societas uite
Sablach. requies uel intermissio
Sablacham. requies meus uel
intermissio eorum uel amstatio
Sabum. domine uel captiua siue stantes
Sabum. tollens altitudinem uel
extollens excelsum siue altitudine hyp. l.
Sachar. aliena uel penitentia za. l. c.
Sachachar. circuli uel ambientes
Sada. archanum uel latus a latere
Sadada. latus adherentes uel archanum
Sadala. latus iniquum uel ar
chanum iniquitatis siue a peccato
Saddai. omnipotens uel omnium potentia
Sade. regio uel iustitia. siue consolatio
Notandum est in hac littera. s. quos sic
quedam uocales cum apud nos sint
cetera apud hebreos diuersis carac
teribus. annotantur. diuersos
que sonos habent. et utroque diuersas signi
ficationes continent. Ita tamen
s. cum una apud nos sit. apud illos di
uersa sortitur nomina diuersa sortitur
nomina diuersasque figuras possidet
ac diuersos sonos. ideoque necesse
mutuum est si ipsa eadem in ue
rsis in principiis nominibus ponitur. tres
sunt apud hebreos littere. una que uoca
tur samech. in principio legitur que per s.

nrām litterā pferatur. Altera.
sin ul' or. in q̃ stridor q̃dam non
mi sinois mē strep. Et etia sa te
noiatur q̃ uite aures penitus te
formidāt s̃ eic ꝯsolationes hp̄.s.d.
Saccinoth. regiones l' arua sūi tri-
Saccroch. porticus publica ul' cõuē
Saccsor. ubum lumen s̃ tō pplorũz
Sul' lux ubum incorum s̃ testificatō
Sadaio. archanum l' etiā ꝯsolatōr
Sadoch. iustitia l' iustificatō sui iusto
Saut iustificatus s̃ iustificatiōnes
Sadocti iusti l' iustificati. sūi iustitie
Sademia. pestilentia aer l' pestilētia
Saph. uindin hp̄.s.za.s.ph s̃ aeris
ul' labiū seu speculū aut augustia
Sapha. intuēs eū ul' labiū eius.
siue specl'ans eū aut augia eius
Saphai. intuēs me ul' speculans mi
siue labiū meū aut augia mea
Spham. intuens ipsum ul' labium
ipsi sūi augiās eos aut specin eor
Saphan. absconditus l' proficiens
Saphan. lep' ul' cuculus sūi augus
tians aut carogullus
Saphan. speculans domū ul' labiū
grē seu uindin supio. sūi urban-
ba supionis iudicium s̃ conatōis
Saphane. uindin grē ul' spectator
Saphane. labiū eius ul' labiū eis
l' labiū supio. seu barba eis aut
barba supionis iudicij
Saphanecphane. saluator mū
di ul' absconditor receptor. ipse est
joseph qui i egyptū saluauit. ꝛ
Sabscondita pharaoni reuelauit
Saphaua absconditū dn̄s ul' pro-
fectio dn̄i sūi speculans donatē
dn̄m aut labium gre dn̄i
Saphath. iudicans ul' iudicauit.
sūi iudicans eū aut iudicatō ei
Saphathias iudicās. dn̄s ul' dn̄
iudicatio domini s̃ iudicatō ei.
Saphathinnoth. iudicās mortez
ul' diiudicatio mortuor s̃ gētiū.
Saphatha. iudicans ipsum ul' ipsū
iudicauit siue iudicans eū aut
Sapher. decus ul' pulcritudo. seu
speculans uigiles aut labium re

Saphirus. narrans ul' litteratus. sūi
librarius aut egregie speciosus
Saphira. litterata ul' libraria seu
narrans. juxta proprietatē ūo syri
sinonis intpt' formosa l' formo
Saphon. labium murmur s̃ siccitas
rans ul' specim inutile sūi uindin
meroris aut augustia iniquitatis
Saphthia. iudicans dn̄s ul' iudi
cium domini. hp̄.s.za.s.g.
Saga. locutō ul' immoratō hp̄.s.za.s.h
Sahis. temptans ul' temptatō hp̄.s.za.s.l.
Saharath. dānia ul' capa s̃ imissio
Sala. leua ul' missa. sūi tollēs ā
Salabim. patis grauitas ul' uesti
mētum graue. seu aggrauans
intellectū aut aggrauatio itellige
Salolou. tollens mortē ul' a s̃ ac
grauatō iniquitatis s̃ ūancauz
Salacha leua uenit ul' tollēs uen-
siue tulit sibimet aut ueratio in
Salim. tollēs me ul' missio mea
Salabum. salus cordis ul' sanitas
cordium eorum s̃ eius
Salama. uestimētū ul' pacificus
seu uestis pacis aut retributō
Salamiel. pax mā deus. ul' retri
bui michi deo sūi deo uestimē
tū meū aut retributio mea re
tributō dn̄i s̃ pfectō aut ꝯsumatō
Salamin. pfecti ul' ꝯsumati. sūi
Salamina. fluctꝰ l' commotō. seu u
bra commotōnis aut saluatō iudicij
Salati. frutex ul' petitio s̃ dei
Salathiel. petens dn̄m ul' frutex
Sale. egrediens ul' egressio
Salchim. pacis grauitas ul' ue
stimentū graue. seu aggrauans in
tellectū aut aggrauatō intelligētie
Salech. egrediens ul' egressio
Saleo. egrediēs ul' emissio s̃ pfectꝰ
Saleph. missus ul' redditus. siue
ꝯsumatus pfecte aut ꝯsumatē
Sallem. pax ul' iusticia seu missio
Saut missio s̃ perfectionis.
Salem. reddens ul' reddita. sūi ꝯ
sumata pfecte aut ꝯsumatio
Salemoth egrediens mortuus ꝛ
egressio mortuꝫ. sūi tollēs mortē

S aut emissio mortis
Saphad. umbra patris vel umbra formidinis. seu umbra formidans et umbra in idipsum vel emissio
Sali. missa vel leva. seu tollens et
Salim. leva vel vulpes sive tollens eos aut emissio eorum
Salisa. vitula tertia vel vitula ternaria seu vitula constituens aut vitula consternata vel ius aut sciens
Salma. perfecta vel pacificans seu sensibilis
Salmai. sentiens vel sensibilis seu pacificus aut consummatio.
Salmana. perfectus vel consummatus. sive pacificans eum et sensibilitas eius
Salmanasar. perfectus vinculo vel consummatus adiunctionum. seu sentiens carcerem et pacificans angustiatos
Salmane. pacificans eum vel consummatio eius. seu umbra phil... aut umbra commotionis
Salmanohe. sensus vitae vel pacificans susceptos. sive umbra offendiculi et ymago fortitudinis
Salmas. sentiens domini vel pacificus
Salmon. sensibilis vel pacificus domini sive umbra virtutis aut ymago fortitudinis vel omnis aut vel invitator
Salmona. ymaguncula eius vel ymago fortitudinis eius seu umbra [illegible]
Salmonem. nomen [illegible] vel umbratio [illegible] seu umbra virtutis eorum et ymago fortitudinis eorum vel [illegible]
Salo. tollens vel commotio eorum
Salom. tollens eos vel commissio eorum
Salom. retribuens vel pacificus sive retributio aut pacificatio
Salome. pacificans eum vel retribu-
Salomi. retribuens mihi vel pacificatio
Salomim. pax mea eis vel mea retributio mea eorum
Salomith. temptatio respiciens transmigrationem vel eius respiciens temptationem vel sensus iniquus
Salomon. pacificus vel retributor sive pacificans [illegible] aut retribu-
Saltus. frutex vel petitio.
Salu. temptatio respiciens vel respectus temptationis vel ethimologiam non graeca sermonis [illegible] [illegible] tatus aut fortunatus vel temptationem
Salumith. temptatio respiciens transmigrationem vel eius respi-
Salusa. vita consternata vel temptatio respiciens eum hp. s. a. s. m
Samma. ibitem vel potio sua exaudiens aut exaudibilis
Sammaa. ibitem potio eius vel ibitem exauditio eius vel os domine
Samacha. celi tui vel celos tuos
Samachias. celi tui domine vel celos tui
Samath. nomen auditum vel auditio testimonii vel advenarum
Samagar. nomen advene vel exaudi-
Samai. exaudiens me vel ibitem exauditio mea vel aut ibitem potio mea
Samai. celestis vel humilis seu [illegible]
Samaia. humilis domino vel audiens dominum. sive ibitem auditor domini et ibidem exauditio domini
Samaoth. audiens signum vel ibitem potio orationis vel [illegible]
Samaraim. lana mea vel custodi
Samarath. nomen amari vel exauditio
Samaritanus vel aut custodia
Samareus. lana vel quieto sui custodes
Samari. lana mea vel convictus in sui custos vel aut custodia mea
Samaria. lana domini vel quieta domino sui custos domini aut custodiens dominum
Samaritanus. lana vel convigio seu custos aut custodiens
Samaritani. lane vel quieti seu custodes et custodiri vel [illegible]
Samarion. ibitem potio [illegible]
Sambuca. sol vel lumen sive illuminans aut illuminatio
Samech. fultura vel erectio. sive auditorum aut firmamentum
Samei. custodiens vel custoditus sive custos aut custodia vel [illegible]
Sames. sol vel fons solis seu mandatum humile aut mandatum humili
Samgar. nominatus incola vel nominatio
Samma as. fusiles vel advenator nomen domini vel audiens dominum [illegible]
Samir. vepres vel [illegible] vel [illegible] tum seu nomen vigilie aut exau-

diens uigilantes ł amaritudinis
Samuth. nomē tªle ł audicio peti
Samoch. nomina ł noīatōnes
Samoo. nomē uite ł exaudiens ł
susceptōnem reuelatōnem
Samothracia. audiens derisionē
ł audiens seu auditō derisus ł
auditio reuelatōnis ł ditor angle
Samothraces audientes derisores
ł audientes reuelatōnes seu
derisionū ł auditores reuelatōnū
Samsan. noīatus princeps ł exau
Samu. nomē accessens ł exauditō
Samsame. nomē audientū ł famos
Samson. sol fortis ł so ł laudito
lis fortitudo sol eorꝫ ł illuminās
Samua. audiens ł exaudi ł eor
bilis ibidō positō eius aut ibidem e
xauditio eius ł ditio eius
Samua. audiens seu ł exaudibilis ei
siue idem positō eius aut ibidē exau
Samuhel. noīatus deus ł postulatō
Sacco. sui. audiens dnī aut exau
Samus noīatus ł exau ł ditio dei
dibilis ł tio eorum ł inca
Samusathia. noīatus eis ł exaudi
Samusathi. noīatꝫ in ł exauditō
Sandomiens ł securꝰ seu abūdās
aut egrediens ł tās dnī
Sanaballath. abūdans tur tpā ł
egressa deuoratio peccatōis
Sanabia. dormiēs dnō ł egressio
dnī seu abūdans dnō aut securi
Sanam. dormiens ipē ł sanitas
ipē seu abundās eos aut egressio eorꝫ
Sanan. dormiēs dnō ł egrediens
grā. seu abūdans donatis aut sani
tas gratificata ł superioris iudicij
Sananim dormiēs dono eis ł egre
diens grā eorū. siue abūdans dona
eos aut securitas gratificatōis
Sandicus. abūdans cōpunctio. uel
egressio compunctionis ł attollēs
Sanir. ōs luminis ł ōs lucerne seu
leuans nouitatē aut nouitatem
Saphan. speculator ł labiū eius
siue iudicium superius aut barba
Sara. princeps ł carbo hp̄. s. ra. s. r
seu uelamen ł augustia

Sara princeps ł car. seu ł ā augūa
Saraia. princeps eius ł car eius.
seu eius ł aut augustia maiorē
Sarabala. principatū hūitā ł car
bonum deuoratores ł descendit
Sarabias. princeps patrum dnī uel
principans dnī patruus
Saras descendens ł descensio. sui
Saraphath. princeps sinū ł uelami
sinuum. seu carbo suscipiens aut
augustia uit ł gustia domum
Sarai princeps mei ł carbo meus.
seu uelamen meū aut augustia
Saraia. princeps fuit ł prin ł cipia
pans dns. seu uictus dno aut au
Saraias. princeps dnī ł principans
dno seu uelamē dnāns aut augia
Saraite. princeps ł augiatisui ł dn
cerlones aut uelamina
Sarar. porta ł cantor seu cantilena
aut cantor incidens
Sarim. porte eorum ł cantātes
eis. seu cantilene eorū aut cātorē
introeuntes ad eos ł bilis eī
Sarasa. princeps tribulatorū ł prin
ceps tribulantē. seu princeps tribu
latōnis ł principatus tribulatio
Sarasar. princeps fuit ł elatio an
gle. seu princeps tribulatōnis ł
principans tribulatōnibus
Sarath. uincens ł lep̄ seu tribu
latio ł morbus insanabilis
Sarat uincens ueni ł lepeus. seu
tribulans aū ł morbus īsana
Sarathan. lap̄ donata ł uictoria ł
gre seu tribulans eos aut mon
bus eorum adueniens
Sarasar. euacuans diuitem ł lep̄
diuiciarum seu morbum insā
nabilem intollens ł tribulatio
fratrum sustinens ł biles mihi
Saritha. lep̄ mea ł tribulās me
seu uitor uis aut morbus insa
Sarba. lep̄ ł morbus insanabil
Sardis. princeps pulchritudinis ł
principatus pulchritudo
Sareas. princeps tollens ł carbo
sustollens seu uelamen fratre aut
ł augustia plasmatōis

Sarebiſ. princeps oīm ul' augu-
ſtans omnia ſ deſcendere et
Sared. deſcendens ul' deſcenſio
ſuī deſcendit aut ut deſcenderet
Sareditu deſcendentes ul' deſcenſi-
ones ſeu deſcenderunt aut ut
Saredon. deſcenſio eius ul' con-
deſcendens ei precatoris
Saredatha. deſcendens ſpū ul' deſ-
cenſio ſ princeps uagioſus
Sarema. princeps ſibilans uel
Saredon. princeps merens ul' can-
tu mollis ſeu uelam̄ triſticie aut
anguſtia iniquitatis
Sarepha. incenſa ul' incendium
ſeu tribulatio panis aut panis
anguſtia nomē ex hebreo ſy-
roque compoſitum
Sareſar. princeps ul' anguſtiate
Sares. princeps uigilans ul' prin-
ceps ſuſcitans ſe l' acōnez augē
Sarech. uincens ul' lep̄. ſeu tribu-
latio aut reliquie principatus.
Saryhan. princeps incentiuus uel
carbo incenſi ſ uigili
Sargan. princeps oris ul' princeps
Sargon ide. [illegible] anguſtiatum ſ
peregrinus ſeu princeps animorum
aut princeps paginum
Sarai. princeps oīm ul' principes
Sarim. ortum ul' cubans ſ dns
um ſeu principatus eius aut an-
guſtia eorum ſ quintum
Sarothim. princeps merēs ul' can-
tu mollis ſeu ul' uelam̄ triſticie
ſ anguſtia iniquitatis
Sarech. reliquie ul' princeps trib
Saroan. princeps merens eorum
ſ cantio eius canticum triſticie
Saron. princeps merens ul' can-
tu triſticiam
Sarona. princeps triſticie ul' cap-
tans triſticiam ſeu princeps
merens aut cantilena triſticie
Saronite. principes ul' cani ſ ei
tantes triſticiam ſ tertio
Sarmiduetis ul' moniuncium
ſui co anguſtians aut co angu-
Saron. princeps moncium ul' prin-
cipatus luminum ſeu anguſtia ſ
pelles ſ ul' uelam̄ meroris
Saraſchim princeps eorum ul'
princeps iniue ſeu princeps ſte
eorum aut princeps eorum
Sarchim. princeps demolitor ul'
princeps coanguſtiatoris ſeu
tribulans eos aut coanguſtiatio eorum
Sarthana. princeps demolitorum
eius ul' princeps coanguſtiatorum
eius ſeu princeps tribulans eum
aut coanguſtiatio
Sarthath. locutum ul' coangiſta ſe de-
ſendens aut perfectio
Satna. uicta ul' uncta in ſeu an-
guſtians aut anguſtia
Sasa. ſeu arius ul' longeuus
Sasabaſar. ſeu arius infirmus ul' lō-
genitas anguſtiata ſ Caldeorum
Sasagati. ſeu arius tribus uel
longeuitas fornicationis ſ inea
Sasai ſeu arius meus ul' lōgeuitas
Sason. ciuitas ul' oppidum
Sasonthamar. ur palmarum
ciuitas uel ciuitatis ſeu urbs
cōmutabilis ut oppidum animi
Sathim liberum ul' libera ſeu hiſ-
toria eorū aut hyſtorie eorū
Satham. aduerſarius ſeu
transgreſſor aut prauaricator.
Sathanas. transgreſſor ſ preuarica-
tor ſeu aduerſarius aut aduerſarius
Sau. digna ul' eleuata ſ plaſmatio-
ra ſeu dignitas aut eleuatio
Saue. digna ul' eleuata ſeu digni-
Sauertitione ſ ul' [illegible]
Saupha. ſpeculatio ul' ſpecu-
latio ſeu ſpeculantes aut ſpeculatio
Saul petitus ul' expetitus ſeu abu-
tens aut abuſum eorum
Saulite. petentes ul' expetiti ſiue
abutentes aut abuſum eorum
Sauſa. temptatio reſpiciens ul'
temptationis ſeculum ſeu abuſe
deſiderio aut expectatio feſtina
Scheba [illegible] hyp
Schaldun [illegible]
[illegible] eorum
Scedum. faciens [illegible]

Stachamoth · merens vel incitentem acervum
Sturbuzanai · in tre contemptoris
gratie mee vel speculi contemptus spiciens
gratiam meam
Spania · actuatio vel expeditio
Spani · actuum vel expediti
Seba · statio vel eloquentia Hp. s. a. c
Sebaste · vallans vel girans
Sebastianus · vallatus vel circumdans
Sele · statio vel eloquentia seu ...
Seledia · stat testans dominum vel sta
tio sive ... sermo iniqui domini
Selecia · stans domino vel eloquentia domini
Selemias · stans iniquus dominus vel sta
Seleon · stans merens vel statio do
loris seu stat iniquitas aut elloquens
Selethia · stans superior vel eloque
ntia pauida · ... ...
Sebias · stans dominus vel stans domino seu
stans domini aut sectator domini
Sebiel · stans deus vel stans deo seu
sectans dominum aut sectator domini
Sebila · stans pulchre vel statio pul
Selom · statio maris vel sectator eius mare
Selom · damna vel capa cor seu capa
aut damula cordium ... ...
Seloleth · spica vel geminato
Selom · damna vel capi seu stato
maris aut sectatio eius mare
Sebihel · redit ... ad dominum vel ...
Sechar · bissus vel calicium
Sechat · ramus vel propago ... ...
Secheth · speculum · ... ... laborans vel
Sechemite · humerosi vel laboriosi
Sechenias · varius domini vel varietas domini
Secheni · varius vel varietas
Sechihel · varius deus vel varietas dei
Sethemas · varius domini vel varieta
Sethocanoth · tabernacula filiae ... ...
vel obumbrans filias
Sethri · ebrietas vel tabernaculum
Sethroua · ebrietas merens eius vel
tabernaculum coloris eius
Sethcha · spine vel cardui seu tri
buli aut punctiones
Sethur · fatuus vel fatuitas sine
insulsus aut infatuatus
Secilous · elevans vel elevatus seu
elatio aut elevatio

Seci · abaria vel exlate Hp. a. c. s. d.
Sedada · cibaria testium vel exlate
Sedachia · iustitia vel testificans ... ...
Sedeche · iustificans seu iustificatio
Sedechias · iustitia domini vel ... ... eius
iustificans dominum ... ...
Sedhur · cibaria ignis vel exlatere
Sedi · cibarium meum vel exlatere ...
Sedim · salute vel ... ...
seu nemus ... ...
nemoris ... consiliatoris
Sedim · cibarium festinans vel exla
Sedumihel · cibarium ... ...
vel exlatere dei ... ...
Sedo · cibarium testium vel exla
Sedrach · decor vel decorus
Sedrach · decus meum vel decoris ...
Seducha · testimonium vel testificatio
Sephana · humilis vel campestris · seu Hp.
... ... aut ... s. a. c. s. ph.
Sephamoth · accensis morte vel hu
miliatis mortuos seu labium
mortis aut ... mortuorum
Sephar · liber vel littera seu libri ...
Sephan · speculatio vel a ... ...
... ... volumen ... ...
Sepharalim · liber psalmorum vel
Sepharuaim · liber ... vel littere ... seu
librum ... ...
Sephath · iudicans vel diiudicato
Sephatha · iudicans eum vel iudicium
Sephathias · iudicans dominus vel ...
diiudicatio d. ... ...
Sephala · humilis vel campestris
seu vallis aut planicies
Sepher · liber vel littere ... ...
Seph · iudicium vel diiudicatio
Sepheus · speculans vel egrediens
Sephi · speculans vel rupes
Sephina · aquilo vel aquilonaris
seu temptans eos aut temptatio ...
Sephion · egrediens vel absconsio
seu egredientes os meroris · vel egre
diens os tristitie
Sepho · speculator vel ...
Sephon · speculum vel aliquo seu
speculum aut ...
Sephonite · speculatio vel ...
seu aquilonares aut speculatore

Sephorim· auis ul' speculum· seu ad
herens. ł placens ꝯhesit placuit
Sephora· auiscula ul' speculans
eum· seu placens adhesit aut ad
Sephachai· placens signum ul' ad
herens subtio ꝯ mum rois
Sephan· speculator huius ul' archa
Sephir· speculum ul' speculator
seu hircus ł nuper
Sephurim· attendens naues uel
arca nauium seu obumbrans
iusta ł obum. iustitie hy. e. l. g
Segar· calidus uel minoritatis
Segim· spine ul' tribuli· seu pungen
tes aut punctiones eorum
Segon· locutio murmuris ul'
loquela inutilis ꝯ pilos aut pilosa
Segor· minor ul' paruula· seu ta
lens. aut meridiana ꝯm utilis
Segul· spina paruula ul' loquela
Segur· minor ul' paruulus seu ta
lens aut meridianus hy. l. re.
Sephim· exeunt ul' euentes ph.
Sehir· hyrcus ul' pilosus· seu his
Sehira· hispida ul' hyrsuta· seu
horribilis aut pilosa
Seirath· hispida ł hyrsuta hy. l. re. l. i.
Sela· petitio ul' umbraculum hy. l. re. l. i
eum dimittens eum aut dimissio eius
Sela· semper ul' in finem· siue sempiter
nus aut in sempiternum
Selathi· tollens sibimet ul' temp
tatio ambulantis ꝯ meum
Sella· petitio ul' umbra eius
Sellai· petitio mea ul' umbraculum
Sellia· petens domini ul' umbraculum
Sellaite· petentes dominum ul' domin
sempiternum seu dimittens eos
aut umbracula commissio eorum
Selam· petitio ul' sempiternitas·
seu obumbrans eos aut dimis
Selcha· ramus ul' ymago seu pari
suspirans aut pacificus eius
Selebin petens filios ul' um ꝯ cor
braculum filiorum
Selech· petens ul' dimittens· seu
umbraculum aut sempiternitas
Selecha· temptatio iterum ul' tempta
tio ambulantis· siue obumbrans
eos ł sempiternitas eius
Sellech· petens ul' dimittens seu
obumbraculum ł sempiternitas
Sellem· pacificus ul' pacatus· seu
pacificans aut pacificatio
Sellemite· pacifica seu pacificantes
ł pacificationes ꝯ eo dominum
Selleman· reddit dono ul' reddi
Selem· temptatio respiciens trans
migrationem· ul' distinguit alio re
spiciens temptationem ꝯ exnoiam
Selles· petitio ul' pacificans
Selecha· frutex multis· ul' petitio
Seleucus· exiens aduocatus ul' exi
tus aduocatio seu tollens semet
aut iterum expimentum
Selena· exiens aduocatio ul' e
xitus aduocatio· seu sustollens
sempiternum aut iterum expimentum
Selim· umbre ł tollens seu auul
sio ul' dimissio ł eius umbra dimi
Selma· sensus ul' perfectio ꝯ mea
Selmai· sensus meus ul' perfectio
Selmon· pax ul' census seu fortis
ymago aut uirtutis ymago im
Sele· dimissio eius ul' petens eum·
Selom· auulsio ul' dimissio· siue
translatus aut tribuens ꝯ uictio
Sellum· pacificus ul' pacatus· seu
pacificans aut pacificatio
Sem· audiens ul' nominatus siue
famosus aut famosa auditio
Semma· nomen auditum ul' famosa
Semmaa· nomen auditum eius ul' fa
mosa auditio eius
Semmali· nomen auditum domino
ul' famosa ex auditio domini
Semaneth· nomen humilitatis
ul' nomen humile· seu nomen
auditum aut nominata auditio
Semanich· nomen quesitum ul' au
ditio bonitatis ꝯ in tpa aliter·
Semath· uagale· ul' exau· petitionis
Semathei· nominatum petitio ł exaudi
Semdabe· nomen sacrum ul' nomen
auditum seu nominis auditio aut
nominis sancta ꝯ ii ł nominatio
Seme· audiens ul' auditio seu
Semeber· nomen fontis ul' exau

dictio putei. vel ibidem exauditio.
Semeiab nomen perditionis uel
ibi perditio. seu nomen auditionis et
Semegar ibi aduena uel ubi colo-
nus seu auditio aduene aut
nomen aduenarum. vel dominus
Semei audiui uel audi me. seu
nomen meum aut auditio mea
Semeias audiens dominum uel nomen
Semeiam nomen domini uel exauditio domini
Semel sol uel perditum est vel mei
nomen illud. hoc nomen in hebreis no-
minibus; quasi semel latinus
sit a similitudine vero assimila-
ta dicuntur. ipsa parola que similiter
Semelias perditum domini uel sol domini
Semer nomen amarum uel exauditio
amaritudinis vel [illegible]
Semen [illegible] consumatus [illegible] uel [illegible]
Semeron uepres doloris uel terra in-
culta [illegible] seu nomen magi-
dolentis et audiens magis in [illegible]
Semes sol uel fons solis. seu man-
datum humile aut mandatum
humilitatis vel exauditio mea
Semi nomen auditum mihi uel famosum
Semida nomen meum scientia uel nomen
meum auditum seu nominis mei audi-
tio aut nomen meum scientia
Semidahe nomen meum scientia uel s.
Semidate nomina mea sciam uel nomina
mea audita. seu nomen meorum
auditiones et nomen meorum scie.
Semir uepres uel inculta seu ter-
ra spinosa aut terra inculta
Semiramoth nomen meum uidens
mortem uel auditio mea uisio
mortis vel dictio mortis
Semiramoth nomen mortuum uel au-
Semmaa nominatus uel exaudibilis
Semuber blasphemus uel blas-
Semoth nomina uel au- vel phemia
ditiones seu nomen signum aut exau-
dita uisio vel amarus
Semram audiens nomen excelsum
uel famosa auditio exaltationis
Semraue audientes nomina excelsa uel
famose auditiones exaltationum
Semri nomen lacessens uel auditio

Semron nomen eius uel auditio eius
seu custos uidit aut uisionis
Semron maron nomen custodia
me amarum tristicie uel audiens ama-
ritudinem seu custos amari meroris
aut custodiens merorem amaritudinis
Semsi audiens nomen salutis uel
famosa auditio saluatoris
Semsi sol meus uel illuminatio mea
Sen dentes uel abundancia hp'. f. 9. u
seu super uulnus uel aphorisma temptationis
Sena tollens eum uel abundancia eius
Senaa tollens eum uel angustia eius. seu hic
uulnus eius uel aphorisma temptationis eius
Senna uoluntas uel mandatum seu uo-
luntas uel mandati aut mandatum uoluntatis
Senaab uoluntas patris uel [illegible] eius
mandatum patrum seu uoluntas man-
dati patrum uel mandatum uoluntatis [illegible]
Sennaar fetor uel fetor eorum. sui
excussio dentium aut dentium [illegible]
Sennacherib tollens desertum uel uas-
tationem. vel datum [illegible]
Senna id est dens [illegible] uel angustians in ipso seu
tollens eos uel abundancia eorum
Senaser uoluntas [illegible] aut [illegible]
Sene dens eius aut angustia eius seu
tollens eum aut abundancia eius
Seneo cimbalum uel [illegible]
Senecosina tollens rubrum uel tollens
Senim uoluntas vel temptationes
mandati eorum uel mandatum uoluntatis
Seon nomen [illegible] uel [illegible] eorum
nominis vel temptationis [illegible]
Seon sol [illegible] uel illuminatio mea
Semua [illegible] monens uel aphorisma
Seor caleor uel calidus seu germen quod
est aut germen inutile
Seor temptatio lacessens uel calo-
ris inutilis seu germen temptationis uel
germinatio temptationis
Seor [illegible] uel parvulus seu mi-
nor aut minimus vel [illegible]
Seorim minoratus uel calor
Sephi speculatus uel [illegible]
Sephina speculum [illegible] hp'. f. 3e. f.
Seraphim ardentes uel incendium
seu ardentes aut incendentes
Saraia princeps domini uel angustias domini

Sarebias. princeps domini uel angustias
Saresar. princeps lang. uel domini
princeps fortis aut religionis principatus
Sareth. uices uel lep seu tribula
Sargius. princeps uallis uel princeps
ortum seu princeps orti humilitati
aut angustiam sortis humilitati
Sarim. principis eius uel angustia con
Saron. princeps meroris uel canticis
tristicia seu carbo murmurum
aut angustiam aut perfectio
Sarua. uidua uel angustia uel cantus
Saruch. lora uel corrigia seu cir
Sarua. uincto uel uictio seu angustias
aut angustiatus
Sasa. temptato uel firmat filii lon
geua aut egrediens
Sasach. mano uel bisso seu manu
facta aut factus bissinus
Sasai. egrediens in uel longitudo
mea seu famiatio nisi aut temptato
Sasamoi. temptato hyp. s. zc. l. s. mea
uirginitas uel egressio ambiens
Sasan temptatio domini uel egressio
Sasban. tribulatio ueties gre
uel tribulator. s. confirmatoris
Sasbasar. tribulator uel tribu
latus seu tribulans aut egre
Sasmado. egressio mortis || pres
ficatoris uel egressum est os stetae
Sesion. egressio tribus ouis uel
egressus uel ce hyp. s. zc. l. th.
Seth. ponens uel positus seu posuit
aut resurrectio uel uigilie
Seth. semen uel germen aut poculum
Sethar. poculum suscitans uel germ
Sethim. spine uel germina seu con
Sethrai. seminans mea uel plicate
gre misit uel resurrectio magni mei
Sethim. spine uel germina seu potentie
Sethrai. exactoris uel absconsio
mea. siue diuitiis aut diuiti
arum mei.
Sethur. absconditio uel diuitiis
seu absconsio aut diuitiam
Secena. loquitur uel tectorium seu uul
trelia clamans aut tabernaculum
Secene loquentes uel tectoria seu uul
precie clamantes aut tabernacula

Scenophegia tectorum occursio uel
tabernaculorum solennitas hyp. s. r.
Scena. impedita uel habitatio ipsum
Stephanus. coronatus uel norma mea
seu iudicium nos aut speculator ui
Stephanus. regula uel corona ipsius seu
speculans aut speculatio. uel aut speculatio
Stephana. corona uel norma mea seu
iudicantis nos a speculantis
Stephanum regula uel corona seu specula
Sua contumacia uel indigentia hyp. s. l. a.
seu contumaces aut indigentes
Sua. contumacis seu uel indigentia eius
Suba. indigentes uel indigentia prius
Suai. contumacis uel uel indigentia mea
Sua. sitis uel siciens seu contumeliis aut
indignatio eorum uel aut aliarum
Suba. uelle uel conuersio seu uenie egres
sus aut ueni egressio. uel aut conuersio con
Subai. restitutio domini uel conuersio gre
Subaim. redeuntes uel conuersio seu egredientes
Sochia. insania uel ebrietas
Socharu. ebrii uel insani
Sichar. penitens uel penitentia
Sichem. ramus uel conclusio seu humeris
Sicleg. defectio uocis adducte
uel adductio uocis defectio seu
effusio eius seruatum aut effusio seruata
Sichem. humerus uel humeri seu [illegible]
labor aut laborantes uel deferens
Sicher. ebrius uel ebrietas
Sichera. ebrius eius uel ebrietas eius
Sicleg. effusionis sextarium uel effu
sio sextarii seu defectio uocis
adducte aut adductio uocis [illegible] hyp. s. zc. l. c.
Selia. ponderosa uel laboriosa
Selicses. ponderosi uel laboriosi
Selmina. humorosa uel laboriosa.
ipsa est sichem. scilicet latinum grecum
sonum [illegible]
Selmin. humerosi uel laboriosi
Sidone. pondo [illegible]
Sidus. pondo [illegible] uel labor [illegible]
Siren. conuictus oculis [illegible]
grauato fontis hyp. s. [illegible]
Sion. salus uel tacens seu salu[illegible]
Siony salui uel [illegible]
[illegible] seu saluantes aut tacentes
Sion. uelatio uel [illegible] seu uel

tristicie aut cōmotio iniquitatis
Sidona. cōmouēs eū ul' uenatō
eius. seu cōmouēs tristiciā ei
aut uenatō iniquitatis eius
Sidonia. uenatio ul' cōmotio seu
uenatō meroris aut uenatio
Sidonij. uenātes l' cō ſ iniul'
mouētes. seu uenatores me
roris aut uenatores inutiles
Sidrach. decor l' decoris. seu decus
meū aut decorus m̄. ſ tatio
Siene. sitas ul' siciens. seu tormi
Sienēses. sicientes ul' tormitan
tes seu indigētes aut indigēcie
Sibab. sup attollens ul' sibi attolle
Sila. missus ul' missio. Silam
missus eis l' missio eorum
Silas. missa plasmatō l' missiōes
Sillem. recens ul' nouus. seu re
cenś aut inpinne
Sillei. missio michi l' missio mea
Silo. amissio ul' ubi est ipa
Silo. amissa l' trāslata. seu dimis
sio aut restitutio. Sci aut missio eī
Silonite. uellentes l' trāslati seu
dimittentes aut restitui
Siloa. misso ul' missio seu missio
Siloa item. Siloe. misso eis ul'
missio eorum. ſ ad fr̄ in tatem
Siloni. trāsferēs ul' auellēs seu
dimissio aut restitutio ſ ubi
Silonite. trāsferētes ul' auellētes
Siluanus. missus sibi ul' missio
Simmaa. exauditio l' exaudi
Simmatus. exauditus ul' e
xaudibilis. ſ qui dicitur mouet
Simmaith. mortificans l' morti
ficatio. seu mortificatus aut
Simeon. auditō ul' exaudibil'
seu audiens merorē aut nomē
Simeonite. audituri ul' habitati
exaudibiles. seu audiētes
tristiciam aut noua habitantiu
Simon. obediēs ul' obediēcia
seu ponēs tristiciā aut auditor
Simpalma. nomē eo ‖ meroris
pulatio l' nomē commemēcia
Simuth. locus ul' loca. h'p'. ſ. z1. ſ. n
Sin. tēptatō egrediēs l' egressio tēp
tationis

Sin. dentes l' tēptatio. seu supiun
nus aut amphora tēptatōis
Sin. rubus ul' odiū seu mādatū
ł egrediens. ſ tionis eius
Sina. temptatō egrediens ei ul'
egressio temptatio. ſ tēptatio mee
Sina. dentes eius ul' dētiū ei seu sil'
militudo eius aut amphora tēpta
Sina. mensura ul' mādatū seu
rubus eius aut odiens eū
Sinai. tēptatō egrediēs ul' egres
sio temptationis mee
Sinai. dentes mei l' dētiū meorum
seu similitudo meū aut amphora
Sinai. mensura mei ul' mādatū
meū seu rubi aut odia plurimo
Sineus. egrediens ul' odiosus
seu leuatione aut alleuatio
Singama. doctrina ul' ‖ mea
institutio. ſ uictoria tribus
Simchion. uictoria uō palma ul'
Simchien. loquitur ul' loquela. seu
cantans ſ ł speculatō
Sion. specula ul' semen eius
Sion. mādatū l' nūciū suū scopulus
Sior. paruulus ul' turbulentus.
seu tenebrosus aut firmamentū
Siorlabaneth. paruulus ‖ nomē
candidatum l' firmamentū nouū al'
Sir. aula ul' lebes. q̄ uulgo ‖ lebes
go ollam uocant ſ olla uocatur
Sira. aula eius l' lebes q̄ uulgo
Sira. aula eius ul' lebes eius
Sirach. minutus ul' mana
Siracusa. murus gaudij ul'
maceria leticie ſ arca canticorum
Siracirim. cantacia cantica ul' cā
Sira. ara ul' humecta. seu sublimis
aut sublimitas. ſ aut excelsus
Sirion. areus ul' humectus seu sublime
Sirophenissa. alte ‖ usa mulier ul'
Sisithes. tribulationes ‖ sublimitates
ul' angustie. seu potiones aut
tractationes. Syr ... eum ...
salustius dicit appellari
Sis. temptatio ul' farina. seu e
grediens aut longeuus
Sisa. tēptatio ul' farina seu egre
diens ei aut longeuitas eius

h'p. c. 21. ſ. n

Sisai. temperans me vel farina mea seu egrediens ith aut longevitas
Sisamai. temptans eos vel farina eius eorum seu egrediens eis aut lon
Sisari. equi visio vel ex genitus eorum clusio gaudii seu tollens recedentem aut excludens gaudentem. vel
Sitemel. timens omnia vel benedictus
Siuan. dignitas vel elatio
Sicilia. portentosa vel laboriosa
Sicilienses. portentosi vel laboriosi
Sithima. vivi pes illuminata vel centum omni illuminatum vel viuida
Site. vivi pedis illuminate vel tabe-
Sitopolis. vivi pes illuminata civi
bus vel vivi pedibus illuminata civitas
Sitopolite. vivi pedes illuminate ci
vibus vel vivi pedibus illuminati cives
Smirna. consummatio amaritudinis
vel amaritudo consummata eorum
Smirneamus. canticum vel canticio
Smirnienses. cantores cantici vel can
tantes eorum. hp' s. s. o
Soca. salvans eum vel locutio eius
Socar. pusillo vel pusillanimis vel pusil
litas aut pusillanimitas
Sob. scira secans vel mandatum mea
Sobab. conversus vel conversio
Sobaba. convertens eum vel conversio eius
Sobac. simplex vel columbatus seu con
versus tecum conversio tua. vel sinu eius secum
Soban. sciama secans vel mandatum
Sobal. spina vel vetustas adiutorium
seu vana vetustas aut vanitas
vetustatis. vel a domino iteratum
Sobi. scira secans vel mandatum meum
Sobna. secans vel setes seu reuertens
Sobath. interficiens vel conversio
Solochai. conversio mea vel iterum conversio
meum. seu interficiens vulturem et con
versus dilatatorem
Socha. ramus vel propago
Sochath. ramus vel propagines
Sochoth. ramus vel humilitas seu um
bracula aut humilitates
Sochot. tentoria vel tabernacula seu
ramus aut tabernaculum
Sochothbonoth. tentoria filiarum
rementis vel tabernacula filii pulso

mi

Sodar. excludens vel latus alate
in alatitudine suum archanum aut
Sodada. latus eius vel eius exclusio
claudentes eum sive archanum eius aut
exclusio eius. vel aut precius sui sunt
Sodi. latus meum vel archanum meum
seu exclusio mea. vel claudentes eos
Sodoma. passio silens vel declinatio eorum
Sodoma. fullia vel sterilis seu cecatus
Sodomite. passiones silentium vel ce
Sodomite. filii vel steriles seu ceci
aut expugnationes eorum vel aut obito
Soem. grus vel expectatio eorum
Songrus vel expectatio
Sone. grus eius vel expectatio eius seu
expectans eos aut expectatio eorum
Soer. expectans vel expectatio seu gra
vis aut circumdatio
Sophath. interficiens vel eius servitus
seu interficiens aut eius servitutem
Sophi. speculum meum vel speculator
Sophan. arctitudo vel arctio seu umbra
Sophar. speculans eum vel speculum dissipa
tio seu dissipans speculatorem aut
speculatorem vinculo. vel archangelus
Sophat. iudicans vel iudicator
Sopher. liber vel narratio. vel fugiens
Sophera. narratis seu vel liber eius
Sopherech. libri vite vel narratio
Sophim. speculans eos vel speculator
Sophomas. speculum domini vel cogitatio eorum
Sophonias. abscondens dominum vel absco
ditum domino seu speculans dominum vel speculum
Solomites. avellens vel dimittor domini
tentis seu avulsio aut dimissio
Solonith. temptatorem respiciens ...
respiciens temptatorem. vel aut custodientes
Somer. custos vel custodia seu custodiens
Somonas. custos domini vel custodiens domini
Somtophaneth. salvator mundi vel
absconditorum repertor. vel a coctione
Son. precius vel dentes. vel aut coctionis
Son. pupilla vel scelus suum coctius
Sona. precius eius vel dentes eius
Sona. pupilla eius seu eius seu coctus eius
Sonam. precium eorum vel dentes eorum
Sonan. pupilla eorum vel scelus eius seu
coctus eorum aut coctionis eorum
Sonam. coccinea vel sustinens

cis seu pecoris eorum aut pecora
Soom pecus meum tacens [illegible]
Soni pupilla mea uel sextus [illegible]
seu aceruus meus aut coctum [illegible]
Sonii pupilla eorum sextus eius seu
coctum eorum. Sinaun dans [illegible]
Soon ciuitas uel oppidum [illegible]
Soondamis egipti uel oppidum
Sor petra pusillanimus seu
mane plasmatus aut angustia
Sora petra pusilla uel dominus plas
Sophim [illegible] iudicium [illegible]
iudicantium [illegible]
Sor plasmatus uel angustias
Sor petra uel fortis seu [illegible]
Sorahith hostes eius uel hostium
eorum seu inimicorum eorum in bel
[illegible] contracte.
Sorech vitis mea uel optima mea
seu electus vitis optima
Soreth vitis uel optima mea
seu electa nimis aut unica electio
Sori petra mea uel robur meum seu
plasmator meus aut angustia mea
Sorum horreum uel aluarium seu
volutans eos aut plasmatio
Sosi pater saluans dispersos uel cor
[illegible] dispersione
Sostenes saluans eos uel saluans
impleti seu [illegible] aut
gaudium dans [illegible] saluans impleti
Sostratus saluans dispersos uel sa[illegible]
Sotha archanum uel exclusio
Sothas archanum meum uel exclu[sio]
Sothelec iudicium [illegible]
signum [illegible] sub [illegible]
Sothires archanum uel excludens
Sotim salientes cantica seu
[illegible] disputantes [illegible] confusio
[illegible] saluator
Sua salus eius uel saluans seu
Suaal saluans seu saluator eorum
Suaal recedens uel saluans seu sal
Sual saluator societas uel salua
tionis [illegible]
Suba [illegible] medium seu
Subach [illegible]
Subachai [illegible]
Subael conuersio [illegible] mei

ceruorum dei uel [illegible] mei aut [illegible]
Subocham [illegible] seu
Subba excelsa uel sublimata [illegible]
Subiuga sedens uel redux seu sessio
Subua sedens eis uel reductio eorum
Subuel [illegible] dei
Suchua obumbrans eum uel tabernaculum eius [illegible]
Sudi archanum meum uel latens me
Sue loquens uel locutio seu [illegible]
Supha [illegible] seu [illegible]
aut effusio [illegible] aut obumbrans
Sapha [illegible] eius uel [illegible] seu [illegible]
[illegible] speculatio eius
Suphai [illegible] seu [illegible]
Suphamie [illegible] uel obumbrantes seu
[illegible] aut obumbracio
Suphan [illegible] uel effusio [illegible] seu
[illegible] aut obumbratio.
Suph iphim [illegible]
[illegible] paruous
Suphecath [illegible]
Suphim [illegible] seu [illegible]
[illegible] eos aut [illegible] eorum [illegible]
Suphir [illegible]
Suphan saluans eos uel saluatio
Suphamie saluantes eos uel saluantem
Sin loquens uel locutio
Suches loquens uel locutio
Sin petra uel lapis [illegible] aut [illegible]
Suna lapides [illegible]
Sunamites lapidem ipsi uel [illegible]
Sunamith mortificatam uel [illegible]
mortificatio seu mortificata [illegible]
[illegible]
[illegible] uel captiua seu
mortificans aut mortificatum
Sunen [illegible] seu
[illegible] lapidis [illegible]
[illegible] lapidis [illegible] seu [illegible]
[illegible] mea
Sunm [illegible] uel lapides [illegible]
seu [illegible] mee
Sur murus uel robustus seu
[illegible] aut directus [illegible]
Sur angustia uel [illegible] seu [illegible]
Sur angustia mea [illegible]
[illegible]
[illegible]

Surihel · habitans l' augustia dei
Surihel · murus dei uel robustus
dei · seu continens deum aut dilectio
Surihelis · fortis meus deus uel dei
augustias me eius · seu continens
me aut dilectio mea ·
Suris · iode · fortis deus uel continens
mea ubi seu muro habitat aut di
lectio augustia · uel · fortis in eius si
Suris adon · fortis dominus meus uel co
tinentia ubi in eorum · seu sum
habitatis mee aut dilecto aug
Sus · gaudium uel leticia · uel eorum
Susa · leta uel gaudens · seu gau
dium aut leticia ·
Susach · letus uel gaudens salitio ·
seu gaudium aut leticia alterius ·
Susachim · letus uel gaudens e
lectio eorum seu gaudium l' leticia
Susan · gaudium domini l' leticia gratie
Susanam · gaudium gratie uel leticia
Susanna · uel gratia seu obtinuit || domi
nus aut obtinuit gratiam || dei
Susanechanet · lilium consecra
Sus · gratie emulationis · seu gaudi
um humilis l' leticia gratie emulationis
Susi · gaudium meum l' leticia mea
seu obtinuit equum l' obtinuit
Susis · gaudium uiuit · || equitis
leticia assumpta seu uenientis in aut
Suso · gaudium consilii l' leti || iustio
cia estimantis · seu obtinuit equi
tum aut obtinuit equitationem eius
Suchala · radix uel radicatio
Suchalam · radicatus eius uel radi
Suchalaite · radicantes || radicatio eorum
uel iudicia · uel · uaz iudicatio
Suchalle · speculum uel spina
media · seu spina custodis · uel spi
Suchur · faciens ignem l' angelus iudicium

Taaph · paruulus uel sic se paruulo aut
Tabath · bonus l' bonitas || superior
Tabeth · occidentes uel interficientes seu oc
cisio l' interfectio || priores
Tabehel · bonus deus uel bonitas dei
Tabeheniothe · occidentes uel inter
ficientes · seu occisores aut interfec
Tabitha · dama uel caprea

Tachos · silens uel silentium || uenient
Taethus · applicatus praecipes uel [illegible]
Taphnith · aduentus paruulus uel paruulo
Taphna · claudicans uel claudicatio
seu uitam remittens aut remissio
Taphne · malum abalione (?) || uite
amaritia uel timpanum aptum seu
timpani aptitio l' timpanum aptiens
Tala · ros uel irroratio Hp. r. y. a. s. i.
Talam · irrorans eos uel irroratio eorum
Talli · ager uel appensio
Tallam · appendens eos uel ager eorum
Tamath · pars perfecta uel portio perfec
tio seu datum consummatum aut con
summatio data · uel amabile
Tanameth · consolator uel consolatus
seu consolans aut consolatio
Tapsophis · speculum uel speculum · seu
speculator aut speculatio ·
Tarcla · uiuens therebintum uel uisio
Targal · explorator uel exploratio ·
seu sciens iugi aut scientia iugi
Tarthan · sic fluus (?) uel [illegible] sine
turrem dedit aut [illegible] datio
Tau · signum uel super seu signatum
aut superior
Tarmmadis · cogitans [illegible] uel
cogitatio tristicie. Hp. r. s. c.
Teman · adurgens uel aduentio Hp.
seu applicans aut applicatio r. s.
Temsius · ager eorum l' placens [illegible]
Tebetus · uitis l' bonus seu uites
eorum aut bonitas eius · [illegible]
Tebiades · uisio uel domus seu uites
testimonium aut bonitas testis
Tephon · gemitus dolor uel latitu
Tigris · uelox uel uelocitas || doliqui
Timon · ruminans uel pingueto · seu
pinguis aut ruminatio
Timotheus · beneficus uel beneficum · seu
beneficiens aut beneficientia
Tiranus · continens eos uel confortatio
Tiranum · continentes eos uel con || eorum
fortationes eorum · uel aut angustian
Tirus · angustia uel tribulatio · seu
plasmatio aut fortitudo
Tiri · plasmati l' tribulati · seu fortis
Tithicus · tacens uel taciturnus · seu
silentium aut taciturnitas eius

Tichus querens ul' bonu' seu lucr' aut lucrum
Tripheima · inueniens ul' reuitens seu natis
Triphossa · clara ul' pspicua · seu clare
uitens aut pspicue attendens
Tob · bonus l' bonitas · ꝯ assumptio
Tobias · bonu dn̄o ul' bonitas dn̄i · seu
ductus adluctu aut conuersus ad uim
Tobis · bonus uir ul' bona [illegible] uisa
Tophel · ruina ul' cadens · seu tra
ctans aut ruens · ꝯ nouitas testi
Topazion · boni noui testimonii l' boni
Tirade · finies l' fine ieiuniu seu reges
aut latitudo · ꝯ ius ad uim usa
Trophymus dissoluens ul' disso
lutus · seu dissolues thalamus
aut dissolutio thalamorum · hp'.t.s.v
Tubal · ductus ad luctum l' conuersus
Tubal · deferens ul' defertus · seu defe
rens aut delatus · ꝯ usa acquisitionis
Tubalchain · ductus ad luctum
lamentationis · ul' conuersus ad uim
Tubalcham · deferens possessionem ul' de
ferens lamentationem · seu delatus
possessionem aut delatus acquisitionem
Huc usque p simplicem · t · litteram est
sine aspiratione lecta sunt principia
nominum · ex inde que sequuntur aspiratae
legenda sunt · ꝯ seu diues aut superior
· hp'.t.s.h · Thamath · dator indignationis ꝯ bilis
aut dedit indignationem aut bilem
seu data est ei indignatio
Thaan · diues dono aut pauidus
Thaasar · diues ul' diuitiae · seu pa
uore socians aut superior uigilans
Thabee · bonus occisor ul' bonus occisus
seu bonus occisus aut bona occisio
Thabelias · bonus ego dn̄s ul' bonitas
Thabne · bona uisio ul' [illegible] dn̄i
bone uisiones eorum ꝯ sanctificationis
Thabiana · bona datio ul' bonitas gra
Thabrauei · bone donationes ul' boni
Thabor · ueniat lux ul' [illegible] gratificans
ueniens luminis · seu aduentus !
luminis aut lucis ascensio
Thabremon · bonus sublimis ul' bona
congregatio · seu bonus aduentus eorum
l' bonitas uisionis · ꝯ eorum
Thaschasim · statere appensio l' siue
Thadal · princeps apprehensus uel
principis apprehensio seu princeps ap
prehensus aut principis appensio
Thalphi · clauditans labiis ul' tym
panum apiens · ꝯ quod est non ab osse
Thaphuas · signum opum ul' signi
operatio · seu stupens os ꝯ pientis a in
insaniam os pientium ab ore intellige
Thaphnes · idem Thapnis · idem
Thaphuathsare numerans opi
mentum · nouum ul' numerus opimum nouum
Thaphua · tympanum apiens ul' tym
panum apiens · ꝯ tonans aut uoratio
Thar · pauor inuil superior in ꝯ bina
Tham · duo ul' binum · sunt duo aut
Thala · appensio ul' appetens seu uto
Thalgamnge · exemplo ul' pro [illegible] cauis
semet ipso seu ipse met uidebit sibi ·
ꝯ sibi met reuisio eius
Thalasa · appendens futura ul' appen
sio plasmatoris seu ignorans fu
tura ꝯ morans plasmationem
Thalasar · appendens principem ul' ap
pensio principis · seu ignorans
principem aut principis ignoratio
Thale · appensio ul' appendens seu
Thallam · psalmi · ul' ymni · seu lau
des aut laudationes
Thalitacum · puella tibi dico sur
ge · sermo est in hebreum
Thalme · sulcus · ul' sulcum seu
appendens aut appensio
Thalmai · sulcus meus ul' sulci mei
seu appendens me aut appensio mea
Thamar · palma ul' amara · seu
commutans ꝯ commutata
Thamarim · consummantes ul' con
tentes seu contemptus aut consumptio
Thayna · nuus ul' fidelitas · seu fi
delis eis ꝯ consummatio eorum
Thamnas · uisus ul' deficiens · seu
nectens futurum aut consummatio
plasmationis · ꝯ ascensionis
Thanatha · nectens exploratores
eorum ul' nectentes exploratores
Thanathel · pli · nectentes explo
ratores ascensionis
Thaumathasara · numerans opimum
tum nouum ul' numerus opimum nouum
Thamnes · unus ul' deficiens · seu fidel

ei aut cōsumatō eorum. ſ humilitas
Thanim. intās tu ul' ꝯsumatō mā
Thana. humil' ul' reſpōdēs ſeu reſpoſ
Thanaa. humil' eius ul' reſpōſio eius
Thanach. reſpōdit tibi ul' humilitas
ad te. ſeu humil' e' aut reſpōſio tua
Thanais. humilians uirū ul' reſpondēs
Thanath. humil' uel ſ aſſūptō
reſpondēs ſeu humilitas aut ꝯſola
Thanathſelo. humilitas oi[onis] ul' tio
miſſiōis ul' cōſolatio petitionis
Thanis mādāſ humilia ul' mā
datum humilitatis. ſ pr[ec]e
Thanithamal. reſpōſio ſitī' m. ul'
humilis explorator aſcenſionis
Thaphſa. ſpecium ul' indigñatio
Thaphſar. ſpecium ugilie ul' i
dignatōnem ſuſcitans
Thaphſe. indignās ul' indigna
tio. ſeu ſeces offēſas aut ſeſſio .i.
Thara. paſcēs ul' paſ ſ offēſio uili
ſio. ſeu explorator odoris aut .i.
exploratio aſcenſionis ſ elogātō et
Tharacha. ſup fluuius eius ul' elō
gans ab eo. ſeu ſup fluēs eis aut
Tharaſim. ydola ł ymagines. ſeu
figure aut ymaginationes
Tharana. neq̄ dono ul' abigens
Tharchath. ſup fluuius ul' ſ gīnā
elōgatus. ſeu ſr fluitas .i. elogātō
Thardem. gīuit aut phiton ſopor.
ul' gīuitas ſoporis. ſ a nequicia
Thare. ab actor ł repulſor ſeu neq̄
Tharei. neq̄ aut neque ſeu abige
tes aut expellentes. ſ ecm̄ mea
Thare. paſcens me ul' paſſio mā
ſeu explorator oris mi a' explō
Tharcarſa. libri. xii. p[ro]ph[et]ar[um]
Thares explorator gaudii ul' ex
plorator letitie. ſeu gaudium
abigens a' letitiam. ſ torres ſpecie
Tharas. explorans gaudii uel
explorans leticiā. ſeu diſſipans
ſecundum aut diſſipatō ſpecie
Tharſeuſes explorantes gaudi
um ul' explorantes leticiam .i.
ſeu diſſipātes ſpecium aut diſſipa
Tharſis. exploratio gaudii ul' di
ſſipator ſpecie ł c.

Tharſi. poſitus in ul' poſitio mea
Thau. ꝯſumās ul' ꝯſumatio. ſeu
cōſumator aut ꝯſumatio
Tharcia. requies ul' latitudo
Thamces. latitudo requieſcentes
Thimnate. ſinens dōo ul' diſſolutō
donationis. ſ germinatōnis
Thraſee. diſſolues thalamos ſ
diſſolutō thalamorum hp̄. t. ſ. h. tc
Thebarda. confuſa ł o uiſio. ſ ptōn
Thebaoth. cōuiteus ꝯps ul' diuiſio
Thel. inſulſus ul' inſipiens
Theles. fcā mea ł mea fuerint
Thebeth. bonus pauor ul' bonitas mē
Thebim paleā mea ul' oua fieri
Thebin. bonus in ul' palea mea
Thelolech. ſpica palee ul' inſulſita
Thelon palee ul' inſulſitas. ſ ſtatio
Thechel. ſtatē appenſio ul' appēſū eſt
Thethee. tuba canēs ul' buccinator
Thechua. tuba ul' buccina. ſeu ſonit[us]
Thechuam. tube ul' buc ſ percuſſio
cane ſonātes aut percutientes
Thechuem. tube ul' buccine. ſeu
ſonitus aut percutientes
Thuchuath. buccina relinquēs
ul' percuſſio ſ[e]c[un]dus. ſ paciens
Thetuam. paciens ul' paciēcia ſeu
Thetor. p[er]ſtillus ul' infirio
Theem. inuectorium ł ſtatera menſur
Theglath. tunis ſ migrans ł tūſ mi
grator. actia ſignificāt intelligen
dum eſt .i. alios faciens tranſ
Theglathphalaſar. tūſ migrans
c. torrentem principem ul' tūſmigrās
catenis principis. ſ inſtatā
Thelem. ſtatera menſure ul' ſtatā
Thelemme. ſtatera menſurata ul'
ſtatera menſurationis. ſ diſperſio
Thelabim diſpſi ul' diſpergētes ſeu
diſpſio aut diſpſiones. ſ immē
Thelame. ager aquarum ul' riuus flu
Thelaſar. appendens principem ul'
appenſio principis
Thelem. ros cor ul' ager aq̄r
Thelmelatheaſa. ager aq̄r diſp
gentes illuminatos. ſ requieſcens
Thelmon. ros tom ul' irrorātio
Thema. auſter ul' affricus. ſeu

Taustral' aut meridianus
Theman aust' vl' affricus
Themani austeri eius vl' affrici
Themanites austri vl' affricani ab affrico vl' affrica
Themna numerans vl' refocatio
Themor summa vl' consumatio aut amaritudinis consumatio eius
Themora summa eius vl' consumata
Themorites summitates vl' consumatus in amaritudine
Thena calix vl' [illegible] seu [illegible] ones aut [illegible] eorum
Thenath castra fratris seu dona flexum vl' dona eorum
Themnath ficus vl' amaritudinem
Thenaeriech consolatus vl' consolatio
Theodamis laudans vl' laudatio seu signum exempli elongatio
Theodothus [illegible] Theophilus amans vl' diligens seu [illegible] ipsi seu [illegible] sum [illegible]
Therach exploratio vl' elongatio
Theraphim idola vl' mentiola seu figura aut imaginationes
Therchath subsistens vl' subsisto
Therphala subversio exercens vel exploratio divisio et subversio [illegible]
Therphalei exploratores divini
Thernath exploratio redemptionis vl' exploratio redemptionis
Thersa pulchra vl' placens seu complacens aut complacentia [illegible]
Thesan positus domini vl' dispositio
Thesa positi vl' repositio
Thesbi captivans vl' convertens seu captivitas aut conversio
Thesbites convertens vl' captivans seu festinans ad intelligendum aut intelligentia festinata
Thesson festinans intelligentiam vl' festinans ad intelligendum
Thesbites captivans vl' captivator seu captivus aut captivitas
Thessienica festinans [illegible] vl' festinans [illegible]
Thessalonicenses festinantes [illegible] vl' festinantes
Theth subtilis [illegible]

seu domus aut exclusio
Thethim domus vl' exclusi seu [illegible] aut subditores signaculi
Theudas laudans vl' laudatio seu signum capiens aut captivum
Thezem ager hoc horribilis vl' tuba terribilis. Hp' t. l. h
Thiara illuminata vl' illuminatrix seu illuminans aut illuminatio
Thiathirem illuminantes aut illuminati [illegible] dispersio iniquitatum
Thibaath forum vl' macellum
Thichon medium vel dominator
Thithonium vl' dominator
Thichia spes vl' aspiratio
Tina [illegible] vl' respondentia
Thichon [illegible] vel
Thisineus pinguis vl' [illegible]
Thias minor vl' [illegible] seu [illegible] aut superfluus a domino
Thria timens dominum vl' [illegible]
Thriphon dissolvens dolorem vl' [illegible] iniquitati [illegible] mortis
Thrimoch dissolvens mortem vl' [illegible]
Thob ablatio vl' universitas Hp' t. l. h
Thobel [illegible] vl' ablatio seu [illegible] aut [illegible]
Thosach [illegible] vl' [illegible]
Thochen [illegible] fontis vl' [illegible]
Thoph gemina vl' stultitia seu latitudo aut ampla stultorum
Thopheth [illegible] vl' [illegible] protectio [illegible] aut [illegible]
Thophel os dei protegens [illegible] dei protectum seu [illegible] aut [illegible] dei protectio
Thopheth gehenna pavoris vl' ampla pena [illegible] stultorum
Thogorma [illegible] vl' [illegible] seu [illegible]
Thola coccinum vl' vermiculus
Thola [illegible] vl' [illegible]
Tholai [illegible] vl' [illegible]
Thole coccineum vl' rubeus color
Tholma [illegible] seu [illegible] vl' [illegible]
Tholomaia [illegible]

vel a dimensura recta . sive ceus
Tholomaiorum ses a mensuram
secundum vel a mensuram secun
Tholomais a mensuram secundum
Tholomeus a mensura secundum
vel a dimensura sublatus
Tholus rotundus vel retunditas
Thomas abyssus sive geminus
unde et grece didimus appellatur
Thopo amenitas latitudo
Thorath lex vel penitencia
Those captivitas sive festinatio
Thosantes captivus sive festinator
Thoth error vel amentia . o.
Thothi error meus sive amentia mea
Thou amens vel errans seu er
ror eorum aut de amentia
Thidale requiescens vel requiesco
Thorogodite sive internitur vel re
quiescentes laquei cuius
Thubal ductus sive luctum vel co
nversus ad mundum sive acquisitio
Thubal deferens ille sive tus seu
deferens aut delatus hp. c. s. h.
Thubalchaim ductus ad luctum
lamentationis vel conversio ad v
niversa acquisitionis
Thubachaim deferens possessio
nem vel deferens lamentatione
seu delatus possessionem aut deserta
Thubin deferens vel desertio seu bu
mentis aut de amensura.

Ubi festinans germen vel con
silium vetustatis sive violationis
Uchochia ignis meus vel dolor pro
Uphan infirmus debilis seu i
firmavit eos aut infirmitas eorum
Uffamite infirmi vel debiles seu i
firmantes eos aut infirmita
Ufue infirmus vel sive deserto
ntas seu virtutum aut bonorum
Uidolens vel prurinus seu dolor
ante pruritus sive lumbricali
Ulai cervum vel palis impelluntur
a palo seu dolor famous aut do
Ulam primus vel aut fui potentia
Ur lumen vel ignis sui intendens
aut fortis sive incendium meum
Urar lumen meum vel ignis iste seu
Urainides exercitus vel lumen exce
lsum seu zonis eorum aut fenestra eorum
Uriathirem ipso vel igniens ipso
seu incensum ipsorum aut incendium
Uriatha zuus ipsi vel ignis sive ipsorum
zonam sui lumen spirituale aut aptentur
Urbanus lucem gaudens sive pectori
lucigarum seu gaudens sigillo
aut gaudens incendio sive divini
Urri longitudo mea vel illumina
tor meus seu ignis meus aut inde
Urihelis mea vel ignis meus seu in
cendium meum aut apprime mea
Urias lux mea dei lumen meum do
minus ignis meus aut domine inde
ndium meum dominus vel ignis domini seu
aptiens deo aut incendium dei
Us consilium vel consiliator seu
festinans aut festinato
Usam consulens ipso vel consilium ipsius
seu festinans eos aut festinato eorum
Usathi festinans meum vel consiliantem
mihi seu consilium meum aut festi
natio mea sive festinatio mea
Usathithes festinates vel consilia
Us consulens sui vel consilium tor
meum seu festinans sine aut
Usim festinans eos vel consiliator
Usin consilium vel festinatio seu
festinans consilio aut festinator
Uthai dolor signum vel consilii sive consilii
um eorum sive festinationem
Uza consilium vel consiliator
Uzal consilium eius vel consiliator eorum
Uaphis finis vel distinctio hp. s. a
Uaphsim finis vel distinctio mea
Uaphsi finis consilii vel distinctio
Usphisi finis consilii mei vel dextra
eius festinationem meam
Uagao ipsa vallis estimans vel ipsa
vallis estimans sive numeri
Uageni filii levitae sive filii levitice
Uagezeb meus numeris vel liber
Uagetha ipse diceret hunc vel ille
fornicator sive eius augustie
Uasseim finis dentium vel desina
Uasthi finis signaculi vel consummata

dissimilatio [illegible] omnis
Uah huc uel ipsa seu hec ipsa ille
Vasluth finis suus uel assimi-
Usr utres uel uterus seu gemitus
provocatio ire aut iracundia provocatus

Zaab aurum obrizum seu aurum purissimum ... aut fluctuatio
Zaba monens uel motum seu flu-
Zabad fluens cornis seu cornis fluctuo quem vulgo ... vocat
Zabadanim fluens cornu aut ... uel fluens cornis ...
Zabdi fluvius cornu uel fluxus cornis ... fluctuo ...
Zabadia fluens cornus domini aut
Zabiamoth ... fluctuatio ...
Zabonenoues ... fluctuatio ... per peccato
Zabath monens ... fluctuans flu-
Zabam monens eos uel fluctuans ...
Zaeb ista confusio uel iste cor-
ignominiosus ...
Zabr monens ... fluctua
Zabdi fluvius vehemens uel flu-
vius ... seu fluens habi-
Zabdias fluvius domini aut dicens
fluens ...
Zabdiel ... fluens ...
fluens ... inter ...
Zabina ... venit responsum ...
... venit responsio ...
Zabud fluens cornis uel cornis flu-
Zabulon fluxus noctis ... usu
Zabulon habitaculi ... ha-
bitaculi ... uel habitaculum for-
titudinis aut habitaculum pulcri
Zabulonites fluens ... noctis uel usum ... commu-
Zabulonite habitator ... vita
... seu habitaculum fortitudi-
nis aut habitaculus pulcritudinis
Zachariambus ... uel ...
Zacharias memoratus domini aut
auxilium ... consurgens
Zacher memoria uel admonitio
seu viriliter vigilans aut iustifi-
Zacheus iustitia ... iustificatio

seu iustificatus ... [illegible] ...
Zacheu memoria uel admonitio seu
viriliter vigilans aut iustificatus illu-
Zachur memoria uel ... annualis
... seu ... igneus aut iusti-
ficatus illuminans
Zadis ... uel ... paternitas dominio
Zaerahias ... uel ista primum
Zaiphi illuminans uel illuminatio
Zaphi lumen ... uel illuminato
Zaphim illuminans eos uel ... mea
illuminatio eorum ... fornicatio
Zara ... uel ... seu oliva aut
Zara ista uel ...
Zarh ... fornicans ...
seu oliva ... fornicatio eorum
Zamo ... obumbratio
Zamma ... fluxus eius
Zambri iste ... uel iste amaricans
... fluxus vehemens uel
fluvius humans ...
Zamira iste percussus uel iste illu-
Zamma pallescet uel canticum eius
Zammi pallescens uel canticum eorum
Zamin pallescens uel canticum ...
Zamri pallescens uel canticum eorum
Zamno pallescens magis uel canticum
Zanoa ... uel ista magis
... seu ... repulit aut iste
Zance ... uel ... requievit
... aut iste repulit iste
Zaoz ... uel ...
Zara ... uel alienus
seu defectio aut alienatio
Zazdaum ... uel ...
alienus ... metus
Zara oriens ... uel orientalis
Zaraias oriens domini uel orientalis domini
Zarath ortus ... uel orientalis de
Zarai alienus ... uel ... iniquitas
uel ab alieno ... aberratio
Zare ortus ... uel oriens ... iste
... defectus ... alienatus ...
... uel orientales
... ortus ... uel oriens ...
Zareth ... uel orientalis ...
Zarias oriens ... uel orientalis domini
Zathanise ... uel ...
Zaria ... uel iniquus

O. 3. 5.

BIBLIA
SACRA
MS.
IN
MEMBRANIS